

זה השער לה' צדיקים יבואו בו
ספר

אור השכל

שחיבר ה"ה החכם השלם והכולל המאור
הגאון הגדול המפורסם החסיד והעניו
המקובלי האלהי כמוהר"ר אברהם אבולעפיה
זצלה"ה. שהיה נקרא בפי כל" אברהם הרואה"

*

"אור השכל" חיבר רבינו בשנת מ"ה לחייו

תודתנו נתונה לאוצר בית הספרים של האוניברסיטה
העברית בירושלים ולמחלקת כתבי יד
שסייעו בידנו

הפצה ראשית

אהרון ברזני

ובנו

רחוב העליה 8 תל אביב

טל' 6823013, 6815542-03

©

כל הזכויות שמורות

לעורך

אמנון גרוס

02-9993430

פיתחא זעירא מן העורך.

כבר הרביתי בהקדמות מילין בספרים הראשונים, ובהמשכם לא ראיתי צורך בהקדמות מכיוון שבאופן טבעי רוב קוראי הספרים הללו יש בידיהם גם את הספרים הראשונים.

והנה שוב באתי בהקדמות מילין מכמה סבות. ראשית אני רואה ושומע אצל רבים מן הקוראים הלומדים בחשק ובהתלהבות את ספרי רבינו הרב אברהם אבולעפיה זצלה"ה שקשה עליהם מלאכת ההבנה. וראיתי צורך להיות מעורר ומחזק, כי דברי תורה צריכים חיזוק. ובפרט סתרי סתרים אלו המביא לנו המחבר, וכל שכן וקל וחומר לאחר שכבר חזר המחבר כמה פעמים להשמיענו שספרים אלו לא נכתבו להמונים אלא למעטים ומתוכם יצליחו המעט שבמעטים.

אז יידי אל תתיאש הנה מן המובחרים שבמובחרים. כבר רמז לנו רבינו שהלימוד הבסיסי מצריך כשלישה חודשים. ומספר לנו בעל "שערי צדק" על עבודתו ודרך עבודתו והנה תוך שלשה חדשים זכה לעלות מעלה מעלה כתאורו.

ובבואי לחזק אותך יידי אני מנסה לחזק גם את עצמי כי גם אני נמצא באותו המצב. הבעל דבר מדבר מגרוני ואומר, אני הרי עסוק כל היום להוציא לאור כתבי המחבר אין לי זמן לעבוד ולתרגל, אולי פעם כשאגמור את מלאכת הדפוס. אך אם אסתכל לאחור הנה זה למעלה מחמש שנים אני עסוק ושקוע

להוציא לאור את דברי רבינו, וכבר עבר לא פעם השלשה חדשים ולא פעמים ולא עשרה אלא למעלה מעשרים פעמים. אז נכון הבעל דבר עושה ככל יכולתו לעצרנו ולשטננו אך לא נותר וניפול נמשיך לעורר עצמנו. ידידי אם אין לך חברותא ההתמודדות קשה קנה לך חבר ויחד חזקו זה את זה בעבודת קדש קדשים זאת.

לעצם העניין, חוזר רבינו פעמים רבות וכמעט בכל ספר על דרך העבודה. מרבה רבינו להשתמש בגימטריאות שבדרך כלל מצליחים אנו לראות שזאת המילה מגומטרת לזאת המילה, אך מה רצה ללמדנו רבינו ומדוע מרבה בצירופים ומה כוונתו זאת לא הבננו. אך זאת התשובה טמונה בעבודתנו אז ידידי עשה לך פנאי קצר בכל יום כך נייר ועט בידך והחל לצרף אותיות מן הפשוט אל המורכב. החל מ-א'ב'ג' על ששת צירופיו עבור לתיבה בת ארבע אותיות אחר לחמש אחר לשש אחר לשבע, אחר החלף האותיות ובמקום א'ב'ג' בחר אותיות אחרות והמשך בדרך זאת עד שמוחך יהיה מורגל בזאת הדרך עד שתוכל לשנן במחשבתך זאת הדרך. אל תרבה ביום אחד אלא הקביעות היא הנצחון. המשך הדרך כבר מובאת בתוך הספרים. אם בעבודתך נפלת על קושיא אל תתעקש לפותרה המשך ותוסיף, לאחר כמה ימים לפתע יתעורר לך הבנה בגימטריא אחת או יותר מדברי רבינו כבר תחל להרגיש אור, אם תהיה ערני תבחין איך העניין רוקם גידים ושרירים ובשם השם נעשה ונצליח.

סבה שניה שבאתי בהקדמת מילין כדי להודיע מדוע ראיתי לנכון להוציא את "אור השכל" לאור, אפילו שכבר יצא לפני כשלוש שנים (לא על ידי).

לפני כשנה פנתה אלי הגב' אביבה לנדה המתגוררת בארה"ב בידעה כי אני מוציא לאור ספרי הרב אבולעפיה, וספרה לי שהיא צאצאית לבית משפחת אבולעפיה. והגיעה אליה בדרך ההשגחה לא מכבר צילום כתב יד של רבינו. שמחתי מבשורתה אך היא לא יכלה להגיד לי מה בידה מכיוון שבכתב יד עסקינן. והנה טרחה הגב' אביבה לנדה לפני כחצי שנה והגיעה לארץ ומסרה לידי את צילום כתב היד, בהתרגשות פתחתי ומצאתי שזה כתב יד של "אור השכל" ו"חיי העולם הבא" מאחד ממקובלי ירושלים לפני כחמש מאות שנה ושמו יחיאל אשכנזי. כתב היד הוא כתב אשכנזי ירושלמי (ככתיבת יד שלנו הרגילה) ברור וצח. וזה המקום להודות לגב' אביבה לנדה שזכתה להיות שליחה נאמנה על מנת שנוכל להבין וללמוד ביתר שאת את דברי רבינו. יהי רצון שיעמוד לה ולכל משפחתה זכות רבינו הקדוש רבי אברהם אבולעפיה זצלה"ה עד סוף כל הדורות.

מכיוון ש"אור השכל" שיצא לפני כשלוש שנים רבו בו הטעויות, ולא באשמת העורך. מכיוון שכתבי היד של זה הספר משובשים מאד. ובעזרת כתב יד זה של הרב יחיאל אשכנזי זצ"ל יש בידינו ספר קריא ובהיר וזך ונאה להתגדר בו, וישמחו החושקים וירננו הקוראים בו.

חשבנו שנאה יותר להיות הספר עב דפים לכן צרפנו לזה
החיבור חיבור נפלא וחשוב נוסף מרבינו הנקרא "שומר מצוה"
העוסק בברכת כהנים על פי הסוד.

בברכת נעשה ונצליח

מהעורך

אמנון גרוס

הקדמה

בהיות המחשבה האנושית קצרה מאד מהשיג העניינים האלהיים הנעלמים מעיני בשר, והשפע האלהי מכריח ודוחק אותה דוחק גדול מאד לגלות עניין כוחותיה התחייב על זה כל איש ואיש ממין האדם שלמד והתחכם מכוחו להמשך אחר דרכיו, וכפי מה שדחקו השפע ההוא הנכבד דחקתו מחשבתו להשפיע משלמותו לזולתו. וכפי מה שקצר שכלו יהיה קצר שפעו בשיעורו, וכפי מה שרחב והתפשט שכלו יהיה רוחב שפעו בשיעורו. כלומר ברצותו להשפיע על זולתו ישפיע כפי הנמצא אתו מריבוי מדע ומיתרון חכמה, אם מעט ימצא אתו לא יתכן שישפיע רב, ואם רב ימצא אתו לא יתכן שישפיע מעט ואם לא ימצא אתו דבר מהשפע לא יתכן שישפיע ממנו דבר, כי איך יתן לזולתו אשר לא נמצא אתו. וכבר דימו חכמי העולם עניין השפע הנכבד העליון לעניין שפע הממון, כלומר שיש ביד מי שהרבה לו ה' ממונו להעשיר זולתו. כי לא חלקנו זאת החלוקה הנזכרת בכלל כי אם לפי היכולת לא לפי הרצון. כי יש מי שיכול להעשיר אנשים רבים ואולי לא יעזבנו רצונו, ואפילו להעשיר עצמו עושר אמיתי, אך יקצר כוחו מאד מלהיטיב לעצמו מממונו, כל שכן שלא ייטיב לזולתו. ועליו אמר שלמה בחכמתו **"ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו כי איש נכרי יאכלנו"** (קהלת ו, ב), ר"ל שיענישנו ה' על ככה בעבור היות עינו צרה בטובת האלהים. ואולם השפע הנכבד בהמצאו דוחק להוציא כח המחשבה לפועל אם לא ימנענו המקבל מונעים פנימיים או חיצוניים, גם יבקש מי שקיבל לתת מאשר קבל. ומפני שהשפע מביא לידי עניינים רבים יפעל מי שקיבלו מהעניינים ההם כפי מחשבותיו הקודמות לקבלת השפע ההוא. וגם יתכן שיחדש אצלו השפע העליון מחשבות אשר לא קדמו לו ויכריחוהו להוציא עניינים לפועל, מהם הנהגות אנושיות כוללות, ומהם פרטיות

מועילות או מוכרחות להקדימם לפני המועילות, עד שתמצא התועלת שוכנת במשכן חזק מדביק הכוחות ההכרחיות עם הכוחות המועילות. כמו שמחנך הנער במעשים שהם הקדמות לחכמות המושכלות, מפני שהמעשים ההם הם משכנות השכל. ונמצא שאם אין מעשים הגונים אין שכל, שאחר שלא ימצא השכל משכן לשכון עליו לא ישכון עליו כלל. ואע"פ שאין לעצם השכל צורך ולא הכרח לשכון במקום, שהשכל אינו גוף ולא כח בגוף וגם אין לו בעצמו יתרון בשכנו על מקום, רק שהדבר שהוא משכן לו, יתקדש בעדו אחר ששכן עליו. ואחר שהיה בלתי קדוש כדמיון האור השמשי עם הבית האפל, שהבית לפני הגיע אליו אור השמש הוא נקרא אפל, ובהגיע אליו האור יקרא מאיר. והבא אליו יראה מה שבבית מפני ששכן עליו האור, והאור אינו גוף. ואמנם אע"פ שהוא כח בגוף השמש, אינו כח דבק בגוף הבית. ועל כן בהיפרד אור השמש מהבית ישוב הבית אפל וחשוך כבתחילה.

ואמנם כבר קבל בעל הבית התועלת ההכרחית לו מהעניינים אשר בבית מפני ששכן עליו האור, והוא שבו השיג בראות עיניו מה שהיה בבית, ותקן כל דבר בו בעוד שהאור שם, וכשזו ממנו אחר תיקונו זו. אם היה בעל הבית זריז והשכיל שהאור ייפרד בלילה מהבית עד שגנוז בו מה שראוי לגנוז, ועד שגלה בו מה שראוי לגלותו ועוד שגדר פרצותיו כדי שלא יזיקוהו גנבים ובסורו אורו. כן גוף האדם הוא בדמות הבית, וחפצי הבית הם המעשים אשר לא יתכן לעשותם מבלעדי האיברים, ובעל הבית הוא הרוח הנפשי המתקן ענייני הגוף. ובהשפיע אור השכל על המוח ועל הלב ועל הכליות ועל שאר המקומות אשר אור השכל שוכן עליהם, ובהיות הרוח זך ומבין כח אור השכל, ומשיג עם כוחו מציאותו והעדרו. והנה ישתדל לתקן כל העניינים הראויים לתקנם בעת מציאות אור השכל, כי כבר ישיג עניין היות מציאותו עם הגוף לעתים מצדו, והעדרו לעתים מצד מונעיו. והמעשים הטובים הם הגודרים

הפרצות, ואם לא יגדרו המקומות הפרוצים בכח השכל, יתכן שיבואו מזיקים ויזיקו כל צרכם, ולא ימצאו מונע מהזיק. שהנה נשארה הפרצה בלתי גדר ופרצה קוראת לגנב. ומפני שאור השכל היא הסיבה הראשונה הגודרת כל הפרצות, חברתי אני זה החיבור לגדור כל פרצה, וקראתי שמו כשם הסיבה הראשונה והוא "אור השכל".

ובעזרת אור השכל אאיר בחיבורי זה עיני לבות המשכילים. ומפני שאור השכל מיוחס בשם עשירי אחלקנו לעשרה חלקים ראשונים, וכל חלק וחלק אסמנו באותיות אלפא ביתא, וכל אות ואות תכלול אות עד שיורכב מכללם שם אחד או תיבה אחת נחלקים לחלקים ידועים לפי הדיבור. ואכוון בזה הספר להועיל המתחילים בעיון השם המפורש ואורה להם דרך ידיעתו, עד שיהיה ערך זה החיבור אל ידיעת ה' הידוע על דרך הקבלה הנבואית כערך חכמת מעשה בראשית אל מעשה מרכבה. והנה העירתיני אל זה לעשותו כן אהבת שני חברים מאוהבי החכמה מכלל מבחר בני מסיני אשר באיסקליאה אשר הקריבוני אליהם מאד והם סרים אל משמעת. ושם ר' אברהם המשכיל ור' נתן הנבון ז"ל, וזה כי בהיותי עמם ימים מועטים ביקשו ממני לכתוב להם בקצרה הקדמות כוללות מעניין ידיעת ה' הנכבד והנורא. ומרוב אהבתי אותם אהבת אמת, הכרחתי עצמי לתת את שאלתם ברצון, כי הזמן והמקום והחסרון היו בזה כנגדי למונעי. אבל מתוך גבורת האמת עליהם ניצחתי המונעים והשתדלתי להשלים חפצם בעזרת הצור. ואני יודע שזה החיבור יועיל להם מאד, ולדומים להם בהיותם שומרים מצות הספר הזה עד שיביאם מה שאכתוב בו אל השגת השכל הפועל, אשר השגתו היא גם כן מביאה לידי קבלת הדבור מפיו. ואם ימנעם מונע מזו המעלה העליונה חס ושלום, הנה יועילו בזה החבור ג"כ תועלת שפע שכלי שבו ישכילו, וישגו סתרי תורה וטעמי מצות בכלל. והנה אם כן לא ימלטו בעדו משום תועלת רב או מעט,

ומפני שהשפע הרב מביא לידי חבור ולידי דיבור יתכן שיקבלו מספרי זה דבר, עד שיחשקו להידבק בסבתם הראשונה. ונמצא שיצא שכלם לפעל עמו עד שייחסו אלי להיותם בניי, וגם יהיו מצד אחר בני האלהים. ואם יוחסו בני האלהים בשם בניי נמצא שהתועלת שבה גם כן אלי בצד מן הצדדים. שאם בבני גופי ונשמתי אשמחו כל שכן בבני שכלי. ואם תעבור חכמת נפשי אל נפש אברהם נתן אלהים שכרי. ואחר שהקדמתי זאת ההקדמה המודיעה סבת החבור אחל להודיע בו כוונתי, ומה' ית' אבקש עזרה לעוזרני בהודעת שמו לזולתי, למען ספר שמו בכל הארץ.

יסתרו שמש וירח בעת שכלי נביאים יעלו שמים.
זרח מאד שכל ובו יתנבאו אישים בבוא יום אחרי יומים.
רוח אלהים תעלה מעלה וגם תשוב תרחף על פני המים.

החלק הראשון-כולל חמש אותיות והם א'ב'ג'ד'ה' ואותם כוללים חמשה חלקים מסומנים באותיות א'ב'ר'ה'ם', ובהם אכלול חמשה עניינים. הא' אשר סימנו א' יכלול עניין גדר כל פרצה. והב' אשר סימנו ב' יכלול מהות תועלת הגדר. והג' אשר סימנו ר' יכלול הכרח מציאות התועלת. והד' אשר סימנו ה' יכלול טעם הכרח המועיל, והה' אשר סימנו מ' יכלול עניין הפסד העדר הגדר. ונמצא שראוי לקרא שם זה החלק הראשון בכללו גודר פרצות.

והחלק השני-כולל חמש אותיות והם ו'ז'ח'ט'י' ואותם כוללים חמשה חלקים מסומנים באותיות ס'פ'ר'ד'י', ובהם אכלול חמשה עניינים. הא' אשר סימנו ס' יכלול עניין כלל כל המצות, והב' אשר סימנו פ' יכלול מהות תועלת המצות. והג' אשר סימנו ר' יכלול הכרח מציאות תועלתם. והד' אשר סימנו ד' יכלול טעם ההכרח בכללו. והה' אשר סימנו י' יכלול עניין הפסד העדר המצוה. ונמצא שראוי לקרא שם זה החלק השני בכללו כולל המצות.

והחלק השלישי-כולל שתי אותיות והם כ'ל' ואותם כוללים שני חלקים מסומנים באותיות ב'ן, ובהם אכלול שני עניינים. הא' אשר סימנו ב' יכלול סתרי הלשונות, והב' אשר סימנו ן' יכלול סוד הלשון המובחר שבהם. ועל כן ראוי לקרוא שם זה החלק השלישי בכללו סוד לשון הקדש.

והחלק הרביעי-כולל חמש אותיות והם מ'נ'ס'ע'פ', ואותם כוללים חמשה חלקים מסומנים באותיות ש'מ'ו'א'ל', ובהם אכלול חמשה עניינים. הא' אשר סימנו ש' יכלול עניין יצירת האדם, והב' אשר סימנו מ' יכלול כ"ב אותיות שבהם נוצר, והג' אשר סימנו ו' יכלול התחלקם לשלשה חלקים ראשונים, והד' אשר סימנו א' יכלול המספר הכולל את כולם, וקצת מנסתריו, והה' אשר סימנו ל' יכלול התחלקם לחלוק שווה, חציים לשרשים, וחציים לשרשים ושמושים. והנה ראוי שנקרא שם זה החלק הרביעי סוד אותיות היצירה.

והחלק החמישי-כולל שלש אותיות והם צ'ק'ר' ואותם כוללים שלש חלקים מסומנים באותיות א'ב'ו', ובהם אכלול שלשה עניינים. הא' אשר סימנו א' יכלול סוד השמות, והב' אשר סימנו ב' יכלול עניין הפעולות, והג' אשר סימנו ו' יכלול דרכי המלות. ועל כן ראוי שנקרא שם זה החלק החמישי שלוש הדבור.

והחלק הששי-כולל שתי אותיות והם ש'ת' ואותם כוללים שני חלקים מסומנים באותיות א'ל', ובהם אכלול שני עניינים. הא' אשר סימנו א' יכלול אותיות השם המיוחד, והב' אשר סימנו ל' יכלול עניין הוראתם. ולפיכך נקרא שם זה החלק הששי יחוד השם.

והחלק השביעי-כולל ארבע אותיות והם ת'ש'ר'ק', ואותם כוללים ארבע חלקים מסומנים באותיות ע'פ'י'א', ובהם אכלול ארבעה עניינים. הא' אשר סימנו ע' יכלול צירוף האותיות, והב' אשר סימנו פ' יכלול תמורת האותיות, והג' אשר סימנו י' יכלול משקל האותיות, והד' אשר סימנו א' יכלול גימטריא ונוטריקון וראשי תיבות ותוכי תיבות וסופי תיבות. ולכן נקרא שם זה החלק השביעי בכללו הפוך האותיות.

והחלק השמיני-כולל שלש אותיות והם ה'ו'ה' ובהם כוללים שלשה חלקים מסומנים באותיות ז'כ'ר', ובהם אכלול שלשה עניינים. הא' אשר סימנו ז' יכלול סוד הזכרת השם בניקודיו, והב' אשר סימנו כ' יכלול סתרי הניקוד, והג' אשר סימנו ר' יכלול עניין שתוף האות עם הניקוד. ועל כן נקרא שם זה החלק השמיני בכללו סוד מבטא השם.

והחלק התשיעי-כולל ארבע אותיות והם ו'ה'י'ה', והם כוללים ארבע חלקים מסומנים באותיות צ'ד'י'ק', ובהם אכלול ארבע עניינים. הא' אשר סימנו צ' יכלול קשר הכוחות העליונות והחתונות בשם, והב' אשר סימנו ד' יכלול דמות השמות שבהם קושרים ומתירים, והג' אשר סימנו י' יכלול איכות הקשר וההיתר, והד' אשר סימנו ק' יכלול תועלת הקשירה וההתרה. ונקרא שם זה החלק התשיעי בכללו סוד איסור והיתר.

והחלק העשירי-כולל חמש אותיות והם ו'י'ה'י'ה', ואותם כוללים חמשה חלקים מסומנים באותיות ל'ב'ר'כ'ה', ובהם אכלול חמשה עניינים. הא' אשר סימנו ל' יכלול השגת השכל, והב' אשר סימנו ב' יכלול צורת השגתו, והג' אשר סימנו ר' יכלול תואר דברו עם הנביאים בכלל, והד' אשר סימנו כ' יכלול ההבדל אשר בין המשיגים והמתנבאים, והה' אשר סימנו ה' יכלול ציור הכרח

השפע המביא לדבר ולחבר. והנה ראוי שנקרא שם זה החלק העשירי שהוא התכלית האחרון צורת הנבואה.

ואחר שהשלמנו הי' חלקים לפי סדוריהם נכלול שמותיהם בסדר שווה יחד ואלה הם: הא' גודר פרצות, והב' כולל המצות, והג' סוד לשון הקודש, והד' סוד אותיות היצירה, והה' שלוש הדבור, והו' יחוד ה', והז' הפוך האותיות, והח' סוד מבטא השם, והט' סוד איסור והיתר, והי' צורת הנבואה. ואחר שזכרנום בכלל נשוב לפרשם בפרט כל חלק וחלק כפי מה שסובל מהפירוש, כאשר תשיג קצור יד שכלינו אחר היותנו בטוחים בכח העליון המעורר דעתינו לזאת ואם לא היינו ראויים לכך.

החלק הא'-סימני אותיותיו א'ב'ג'ד'ה' חלקיו חמשה וענייניו חמשה והשם א'ב'ר'ה'ם.

חלק א' עניין א' סימן א' כולל גדר כל פרצה.

תחלת מדרגת כל מבקש ה' לכבודו הוא שלא יפרוץ גדר פן ישכנו נחש, הרגיל לבוא בפרצות לנשוך. שעל זה רמז שלמה החכם באמרו "חופר גומץ בו יפל ופורץ גדר ישכנו נחש" (קהלת י' ח'). ומפני שזה החיבור כולל עניינים זרים מאד מאומתינו היום בדורינו זה התחלנו בו בעניין גדר הפרצות אשר בימים הקדמונים נכשלו בהם רבים מן המשכילים. כמו שייעד להם דניאל באמרו, "יבקשו להעמיד חזון ונכשלו" (דניאל י"א יג), ואמר "ומן המשכילים יכשלו" (שם לה), ונתן טעם לדבר באמרו "ולברר וללבן" (שם) וכל הנמשך לזה, עד שאמר כי באחרית הימים "ישוטטו רבים ותרכה הדעת" (שם יב' ד'), מפני שאמר (עמוס ח' יב') "ישוטטו לבקש את דבר יי ולא ימצאו". כי משרבו הפרצים מנעו מהכהנים מלברך בשם ככתבו, אבל הסכימו שיברכו את העם בשם במקדש ככתבו ובמדינה בכינויו. והנה הפריצים בדעתם סוד השם היו פורצים גדר התורה והמצוה, והיו מפסידים האמונה כשהיו מגיעים לדעת שהאמונה האמיתית היתה הפך מחשבתם השקרית ומדמיונם הרע. וזה שהאדם המאמין דבר אחד ואין בידו מאזני שכל לשקול במ האמונה ההיא אשר קבלה בימי קטנותו, אשר לא היה אפשר להיותו מאמין זולתה לפי מיעוט שכלו. שאם לא היה מקבל שום אמונה היה נשאר תמיד כבהמה בצורת אדם. ראוי עם כל זה אחר הגדיל שכלו שיחקור וישים דעת באמונתו המקובלת, וילמוד עד שיוצאנה לפועל מושכל. שעל זה

נאמר **”פתי יאמין לכל דבר וערום יבין לאשורו”** (משלי יד' טו).
 ואם הוא תמיד באמונה מקובלת בלתי מובנת לפי הראוי להבין בה
 על פי המושכל האלהי, הנה הוא עודנו עומד בפתיותו ובהבינו
 אמונתו אשר קבל בקטנותו, הנה נעדר ממנה מקצת הפתיות ושב
 מבין. וכך עולה ממדרגה למדרגה מעט מעט, ושכלו מתגדל בכל
 יום ויום בעיינו בעניינים המושכלים אשר קיבלם מדומים נמשכים
 אחר המורגשים. ואין ראוי שיחשוד יולדיו או רבותיו ומלמדיו
 מפני שלא גלו לו סתרי האמונה בקטנותו כי לא נשאר בעדם, אבל
 נשאר בעד חלישות שכלו. כמו שאין ראוי שיאשים מיניקתו אשר
 היניקתהו מחלב שדיה בעבור שלא האכילתהו שאר המזונות
 העבים מיד. שהרי אם היתה עושה כן היה יותר קל עליה מאד
 לפרנסו מחוץ ממה שתפרנסהו מדמה. אבל היא כוונה להחיותו
 בחכמה ולא להמיתו במזון שאינו ראוי לו. שידוע כי הלחם והבשר
 והיין, אע”פ שהם סם חיים לגדולים שכחם סובלם, הם סם המות
 לקטנים שאין כחם סובל. כן עניין קבלת האמונה המושכלת עם
 המקובלת, שאע”פ שהמושכלת סם חיים למשכילים אשר דעתם
 סובלה, היא סם המות לפתאים אשר אין דעתם יכול לסבלה.

ועל כן כשיגלה אדם האמונה האמיתית למשכיל ישיג דעתו אם
 סובל אם לא. וזה לך האות אם ישמח בה ולא ייבהל בשומעו סודה
 ולא יפרוץ גדריה, אשר הם לה כמפתחות למנעול. שבשניהם
 ישמור הגן מליכנוס בו חיות רעות. תבין מיד שזה המקבל האמונה
 המשכלת הוא החכם ומבין מדעתו, **”ותן לחכם ויחכם עוד
 הודע לצדיק ויוסף לקח”** (משלי ט' טו) **”ואל תמנע טוב
 מבעליו בהיות לאל ידיך לעשות”** (שם ג' כד). ואמנם אם תגלה
 לו סוד אחד ויבהל וישתמם עליו ויחשוב שסר מעליו כל אמונתו,
 ושאתה סכל בעיניו או מין ואפיקורוס, אל תאכילהו סם חיים פן
 תמיתהו. ונפשו מידיך יבוקש, שכבר הזהירך שלמה עליו באמרו

**”באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מליך, ואל תשא
גבול עולם”** (משלי כג' ט') **”אשר גבלו ראשונים”** (דברים יט' יד').
וכפי העניין הזה תבחן כח כל מקבל דבר מושכל או מקובל
ותדינהו כפי מה שהוא.

והסוד הראשון אשר תגלה לו יהיה מן הקלים שבפיך, לא מאשר
בלבך אשר לבא לפומא לא גלי. ובעשותך כן תתן לכל אדם חוקו,
ותמשך אחר דרכי ה' יתברך אשר נותן לחם לכל בשר ומשביע לכל
חי רצון, כלומר משביע לכל חי מרצונו כאשר ירצה כפי מה שהכיר
בו. ותשתדל בעניין זה לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו. ואם יצאו
מפיך דברים מורים אשר פרצת הגדר אצלו רוץ מהר וגדור מה
שפרצת עד שתיהפך כוונתו אל אשר היה בו מתחלה, ועשה
בתחבולה עד אשר לא ירגיש כך ולא ישיג כוונתך בשום פנים,
ובזה תקרא גודר פרצות.

חלק ב' עניין ב' סימן ב' כולל מהות תועלת הגדר.

כל דבר שאדם מכוון אליו צריך שיביא תועלת גדולה או קטנה
שאם לא יכוון לזה תהיה פעולתו בלתי השגחה. שעניין השגחה
מורה על כוונה ורצון ובחירה, ומי שפועל פעולה בלעדיהם תקרא
פעולתו מקרית, עד שאפילו אם בא לפעול פעולה הכרחית אצל
הטבע שאין לו שום כוונה עליה, ויתכן שאם היה אפשר אצלו
בלתה היה שמח בכך ולא היה פועל אותה לעולם. כמזון לבעל
שכל שהוא אצלו קשה מפני שהוא לו מצד היותו בעל חיים, לא
מצד היותו בעל שכל או היציאה בהחליפו מה שהותך מן המזון
שהוא לו הכרחית לקיים בה חייו זמן אחד. הנה גם לזה הפועל
צריך שיכוון אליו קצת כוונה משותפת עם ההכרח הטבעי, והוא
שיכוון לאכול המזון המועיל, אשר אין הטבע מכריחו לאכול

המזון המזיק. אבל הכרח הטבע שאתו מצד חיותו הוא שיהיה ניזון לבד, אלא שאפילו הטבע מקבל המזון המועיל ופועל בו בדמות כוונה. ואע"פ שאינו בעל כוונה ואינו מקבל באותה הצורה בעצמה המזון המזיק, אבל שב אצלו המזיק כנגד פעולתו, שכוונת המטביע את הטבע הייתה לשמור טבע הניזון מדת זמן כפי מזגיו, ולשמור מן הניזון ההוא תמיד בחללת (חוזר חלילה) ההויה וההפסד. ואם מי שחצי כוונתו להורות הדברים בקש המועיל וההפסד הכרחי מפני ההויה, כל שכן שראוי למי שהתועלת כולה שלו שיכוון שיועיל לעצמו בפעולתו. ואם עשה כן אז תהיה פעולתו פעולת בעל שכל. וכל מה שיהיה השכל האנושי יותר שלם באיש המכוון אל התועלת, תהיה התועלת יותר גדולה לפי עניינה. וכל שכן שתהיה יותר חזקה ושלימה אם תשתתף קצת מהכוונה השכלית האלהית עם כוונתו, שאז תגיע אל המכוון מהות התועלת.

והנה נודע לכל משכיל שלם שהתועלת המגעת לו בהיותו גודר פרץ נפרץ היא היותו ניצול מכל מיני הנזק האפשריים, ואם הפרץ היה קל שיזוקו בו רבים והוא גדרו, שב מהות התועלת יותר חזק ויותר נכבד. ואם גדר הפרץ מועיל ליחיד ולרבים בגופים או בממון, כל שכן אם גדר הפרץ מועיל ליחיד ולרבים בתשועת הנפשות. ועל כן כל מי שהוא מנהיג המדינה או חלק מחלקיה או מדינות הרבה, בהיותו מכוון בפעולותיו לסדר אנשי דורו, ומתקן תקנות וגזר גזירות כדי לגדור פרצות הדור, ומעלה סדריו ממעלה אל מעלה. עד שיגיע אל תועלת ריווח הממון לעם, ומשם אל תועלת היותם שלווים ושקטים ובריאים בגופם, ומשם אל תועלת היותם נוחלים חכמה המביאה לידי חיי הנפשות הנצחיים. הנה זה האיש בעשותו כן הגיע הוא וכל השומעים לדבריו והנמשכין אחריו אל תכלית התכליות בתועלת, שאם מהות כל תועלת בכלל הוא טוב, בהכרח זאת התועלת היא שהגיע אל מה שהיתה בעבורה יצירת האדם בעולם השפל. ואם כן מהות תועלת האחרונה שבכל

התועלות והנכבדת שבהן היא השגת החיים האחרונים הנצחיים שכוונת כל התועלות הראשונות והאמצעיות היתה להגיע אל זאת האחרונה הנזכרת. ואם הגיעה נשלמה הכוונה העליונה בה. ואם לאו נעדרה הכוונה והיתה לבטלה. וידוע שמשים התועלת האחרונה בכלל המציאות משותפת עם מציאות האדם מכוון תמיד להוציאה לפועל, ואם תקצר או תחסר מהמציאות שלא יגיע אליה זה האיש הרמוז אליו ההוה הנפסד, הנה יתכן שיגיע אליה זה האחר. ועל זה נשמר המין כדי שישגיג זה וישלים חסרונו של זה. ואם כן מצד המכוון התבאר שמהות התועלת האחרונה קיימת לקצת אישי המין.

חלק ג' עניין ג' סימן ר' כולל הכרח מציאות התועלת.

אין ספק שאחר שהמכוון הראשון כוון אל מציאות תועלת כאשר פעלו התועלת, היא הכרחית ומחויבת שתמצא, ואם מציאותה לחלק הקטן מחלקי האדם ומספקת רק בהרבותה, היא יותר נכבדת אצל העם המקבל. כמו שהוא הכרח שימצאו אישי האדם. ואע"פ שהוא אפשר שימצאו אלו הנמצאים או זולתם טרם המצאם, הנה אחר המצאם יאמר עליהם שהם מחויבי המציאות בבחינת סיבתם, ואפשרי המציאות בבחינת עצמם. ואשר היה סיבתם הראשונה להמצאתם, הוא אשר כוון אל תכליתם, וצייר מהות תועלתם לפי עצמותם וכמוהו אפשר בתחילתו במציאותם, ומחויב והכרחי בסופן בעבור שהמציאם. וזהו כולו הוא לדעת מאמיני היות מציאות כל איש מצוייר ממציאו, ר"ל שמי שכיוון להמציאו כוון להכריח מציאות תועלתו, וחייבו להימצא לפניו או עמו או אחריו, ר"ל בעת היפרדו מן העולם השפל. כמו שאנו רואים שכוון להמציא לו צרכיו ותועלותיו בעולם הזה. וגם לדעת מאמיני היות כל זה בטבע, כבר הכריחם הרגשם וחייבם שכלם להודות שזה

התיקון דומה לתקון מכוון. ואע"פ שאין שם כוונה נופל עליו בזה. ואין לנו צורך להקשות עליהם במחשבותם כי כוונתנו רחוקה מכוונתם. ואמנם אם לא היה בעבור הכרח מציאות התועלת לא היה שום דבר מתקיים, כמו שתאמר שהמזון הכרחי לטבע כל ניזון ואם לא היה בו תועלת הכרחית לקיומו לא היה נמצא. ואמנם חמשת החושים הכוללים הכח המרגיש הם לחי לתועלתו. ויש מהם הכרחיים, כלומר שלא יתקיים בלעדם זמן אחד, ויש מהם מועילים בלתי הכרחיים. וההכרחיים הם השתים הקרובים אל חייו מאד והם הטעם והמשוש. והמועילים הם שלשה שהם רוחניים יותר מהראשונים והם הראות והשמע והריח. וזה שאם לא יראה אדם יתכן שיחיה וכן אם לא ישמע או לא יריח. כי הנשימה שבאף אינה הריח אבל הנשימה ששם החיים תלויים אינה מכלל החושים. והעד התורות שאע"פ שאינו מריח הוא מנשם ואם לא ינשום ברגע קטן ימות. אבל אם לא יריח כל ימי חייו לא ימות בעבור זה, כי עניין הריח הוא שיריח ריח טוב או ריח רע או בינוני. והנשימה אם כן דבר אחר אינה הריח. אבל אם לא יטעם כבר היינו אומרים ג"כ שיחיה בלי טעם אחר שהמאכל אינו הטעם. אבל מפני שאנו רואים מי שלא יטעם לו האוכל שלא תתעורר תאוותו לאכול, ולא יוכל להעביר מזונו בוושטו, ואם יעבירו יקיאנו כי אצטומכתו לא תקבלנו. ויהיה זה הדבר סיבת מותו. על כן נדע שהטעם משותף עם המזון, וכמו שהמזון הכרחי לחיותו כן הטעם הכרחי לחיותו. וכמו כן נאמר בהרגש המשוש אלא שידוע שמי שאינו ממשש בשרו ודמו מתים, ואם הם שהם משכך החיים מתים, הנה כל שכן שאר הגוף שהוא מת. ואפילו בהיות הבשר והדם חיים כל שכן אחר מותם. ואם כן הנה הכרח מציאות התועלת בהכרח מציאות החי בעודו חי וכן בקצת דברים.

חלק ד' עניין ד' סימן ה' כולל טעם ההכרח המועיל.

בעבור שהתועלת הכרחית לפי כוונת הממציא את בעל התועלת כמו שזכרנו, יראה כי ההכרח הוא הטעם בעצמו. אבל עם טוב עיון יתבאר שהטעם זולת ההכרח, וזה כי ההכרח אם היה אפשר להעדירו היתה מציאותו לבטלה. ואם היה הכרח בלתי מועיל לא היה ממציאו בעל הפועל בכוונה ורצון. אבל טעם ההכרח הוא שראוי לבקש מפני מה היה הדבר הפלוני הכרחי בתועלת הדבר הפלוני, ונתינת זה הטעם הוא מכלל דרכי סתרי התורה וסודות המציאות. ושמע עניינו בכלל.

דע כי הטעם בזה המקום, ר"ל סיבה, ומי שהשכיל שהמחויב המציאות בבחינת עצמו יתברך שמו הוא סיבה ראשונה לכל המציאות, כבר השכיל שכל הדברים יש להם סבות הכרחיות. כי המציאות נמשך מסבה לסבה עד שהגיע מהסבה ראשונה אל נמצא אחד שאינו סבה לדבר, והוא תכלית לסבות כולם. ויהיה כל מה שבין הסבה הראשונה אשר אין לה סבה, ובין הנמצא אשר אינו סבה, סבות ומסובבות, כלומר עילות ועלולים בהכרח. והסבה הראשונה הוא האלוה יתברך שמו, והסיבוב האחרון שהוא העלול אשר אינו עילה לזולתו, הוא שכל האדם הנמצא לו בפועל שלם אשר אין אחריו דבר זולתו. וידמה זה לסוג הסוגים העליון אשר אין עליו סוג. והוא העצם או הגשם לפי שתי הדעות. ולמין המינים אשר אין אחריו מין, והוא החי המדבר, או אמור האדם שגדרו חי מדבר מת לפי שתי הדעות הידועות. והנה כל מה שבין שתי הקצוות הוא סוג ומין בערך מעלה ומטה. וזה ידוע למי שידע מעט הגיון מן הדבור הפילוסופי. והבן מזה שאין לך דבר בכל המציאות בלא טעם. ואיך יתכן עם זה להיות התורה והמצוה בלא טעם, שאחר שלמציאות הפרעושים והכנים וביצי הכנים יש להם טעם בראותנו ג"כ מה שהן מצערין את האדם, כל שכן שיש טעם בדברים שהם ברומו של עולם, ר"ל לתורה ולמצוה. וכבר כתבו אנשי החכמה בספריהם שלכל מעשה יש ארבע סבות למציאותו.

והם החומר והצורה והפועל והתכלית. וביאורו כי התכלית היא הסבה היותר נכבדת שבהן, ובעדה נמצאו השלש. ואם לא הגיעה התכלית לא נשלמה כוונת בעל התכלית, ואם הגיע נשלמה כוונתו. ואם כן טעם הכרח המועיל מבואר הוא, שהוא להגיע אל מה שכוון אליו בעל התכלית. כי תחלה עשה הדבר ואחר כך המציא לו תועלתו, ואחר כך עוד המציא לו הכרחי לקיומו, ואחר כך המציא לו התכלית. ואם כן התכלית הוא סבת ההכרח, וההכרח הוא סבת התועלת, והתועלת סבת מציאות הנמצא. כלומר שלא נמצא דבר בלתי תועלתו והכרח מציאות הממציא הביאו להמציא הנמצא ותועלתו ואשר הוא הכרחי לו, כדי להגיע אל תכלית כוונתו שהיא הסיבה הראשונה, והיא האחרונה בעצמה. וזה מספיק בזה המקום לפי כוונתנו בזה החבור. ואע"פ שביאור אלה העניינים העמוקים צריך להגדיל גוף הספרים לאמתם בפרטיהם, אנחנו פה כוונתנו לקצר ולא להאריך.

חלק ה' עניין ה' סימן מ' כולל הפסד העדר הגדר.

כבר זכרנו שכל גדר הוא מכוון מהגודר וכאשר הוא מכוון אל תועלתו, והתועלת מגיע בשמירת הגדר ובהיותו מכוון כראוי. כן הנזק מגיע בהעדר תועלתו המכוונת. וכאשר תהיה תועלת הגדר גדולה לפי עצמותה ומהותה או קטנה, תהיה גם כן העדרת התועלת ההיא כשיעורה למפרע מפסדת ההשגחה וההנהגה לפי הגודל והקטנות בערכם. ואחר שהשלמנו חמשת חלקי החלק הראשון בפרטיהם, נודיע בכלל מה כוונתנו בהזכירנו אותם בראשית זה החיבור אשר כמעט יחשוב חושב שאינו מעניין כוונת החיבור. ואמיתת כוונתנו בזה היא זאת. דע כי תכלית תכליות מציאות האדם בעולם הזה היא כדי שישכיל המושכל הראשון שהוא השכל הראשון העליון המשכיל כל מושכל אשר תחתיו,

בהשכילו עצמותו הכוללת כל עצמותם. וכל מה שיוסיף כל משכיל ומשכיל להשכילו יהיה יותר נכבד ומעולה אצלו ואהוב ונחמד לו מזולתו, ממי שלמטה מהמשכיל ההוא. ויהיה מתדמה לו יותר מזולתו מהמשיגים שבמינו. וכל מה שיסכל אמיתת מציאותו יתרחק מאתו ויוסיף רוחק בעת התגדל דעתו, אם לא ישתדל להוסיף בהשגתו אותו, ור"ל בהתגדל דעתו בהיותו מתקרב לזמן ההשגה, והן ימי הזקנה והשיבה. שאם הוא מזקין בלתי היותו נותן לזקנתו חוקה שהיא החכמה כמו שנאמר **"בישישים חכמה ואורך ימים תבונה"** (איוב יב' יב'), והוא מוסיף להידבק בהבלי העולם הזה בהתקרבו אל פרידותו ממנו בטבע, הנה הוא יוסיף רוחק מהשם בכל יום ויום. וזה האיש אם נזקן וחושב שהתחכם הנה הוא זקן וכסיל. ואם יחשוב לומר הנני שומר מה שציווני קוני בשמרי קצת מצותי, צריך שיתעורר משנתו. ואם היא שנת שכרות טוב שיעוררהו במרזפתא דנפחי ממה שיעזבוהו לישון שנת עולם ולא יקיץ, והוא שיודיעוהו שאחר שנזקן אין עת הזקנה זמן העבירות שיוסר מהם וישמור בזה מצות קונו, כמו שחשב שהנה העבירות אצלו כבר מתו בטבע ואין צורך לו לאזהרת קונו.

והעד שאחר שהעבירות סבתם יצר הרע, והוא באמת הדמיון הפועל הרבה בזמן הבחרות ומעט בזמן הנערות, ואין לו פועל בזמן הזקנה להוציא דבר לפועל. ואם יש לו מציאות בלב הזקנים הוא לפי הרוב בכח, ר"ל במחשבה לא בפועל, כי הכח חלש ליצאת לפועל. וזה שהסבה קרובה לעבירה בטבע היא רתיחת הדם, והזקן דמו קר מאד והוא בלתי חום חזק, שכבר גובר עליו כח המרה השחורה שטבעה קר ויבש, והעפר מבקש חלקו שהוא רוב הגוף המורכב ממנו. וכל הדברים הקשים שבגוף כגון העצמות והגידיים, והאלל (עור), והציפורנים, והשער, והדומים להם שאינם מרגישים בחייהם הם מתים. אפילו בזמן שהדם רותח, כל שכן אחר כך. ובעבורם נעשים המעשים שהתנועה בהם קרובה. ועל כן חלשו

הננועות הזקנים עם הזקנה. ואחר שהוא כן מה עבירות יעשה הזקן החלוש. ואם תאמר יוכל לחטוא בפיו ובלבבו אחר שהעבירות נמצאות בשלשה מקומות ראשונות, שהם הלב והפה והמעשה. הנה תשמע כוונתי בזה בחלק השני. ואולם המצות אשר יחשוב לקיימם ידוע שהן נמשכות כולן אחר המצוה האחת המיוחדת, והיא סוד הדבור הראשון שבעשרת הדברים. וכל העבירות כולן נמשכות ג"כ אחר הדבור השני. וכבר אמרו רז"ל כל המודה בע"ז ככופר בכל התורה כולה, וכל הכופר בע"ז כמודה בכל התורה כולה. הנך רואה שכל התורה כולה תלויה בשני הדברים הראשונים, ואם לא יכיר אדם איזה דבר הוא הנקרא ע"ז בכלל ובפרט, לא ידע לכפור בה בלבד, ואם יכפור בה בפיו זה אינו יספיק להשלימה, ואע"פ שהוא טוב ורחמנא לבא בעי, ואי אפשר להשיג מהות ע"ז בתכלית ההשגה, כי אם בהשגת ידיעת השם הנכבד והנורא. ומפני שזו ההשגה אינה ראויה אלא למי שהוא זקן בחכמה ובמניין, מפני שישגי בחכמת אמיתת הדברים על בורייך, וישגי במניין חלשת ע"ז וחוזק השם הסכימו למסרה לראוי, ולמנעה ממי שאינו ראוי. ומפני שאין כל הדעות שוות גדרו פרצות, ואמרו שידיעת השם צריכה אל תנאים רבים, כדי שלא יחשוב ג"כ היודע את השם שכבר פטר עצמו מכל מה שקדם בהכרח לידיעת השם, בהיות לאל ידו לעשות. אבל הראוי הוא לשמור שתי השמירות כי זו מקיימת זו וזו את זו כדמות הגוף והנפש, ששניהם צריכין זה לזה. וכדמות האות עם הנקודה, כי המציאות לשניהם יחד בזמן אחד. ואע"פ שהאות דומה לגוף והנקודה לנפש, שהרי הנקוד מניע את האות והאות מתנועע, והמדע להניע את שניהם דומה לשכל המנהיג הגוף והנפש יחד. הנה כשירצה אדם למסור קבלה אחת בידיעת השם צריך שימסרנה לגודרי הפרצות, שהם אם לא היו מוצאים מצות כתובות בשום מקום שכלם הטבעי החזק גזור שהיו מחדשים אותם מדעתם, שהרי גדר הפרצה דומה אל נתינת המצוה, אלא שזה בשכל אנושי וזה בשיתוף שכל אלהי עם אנושי. ואחר

השכל

חלק א'-גודר פרצות

אור

שזה כך, כל שכן שזה המקבל השלם לא יפרוץ שום גדר, אבל
ישתדל בכל כוחו לגדור פרצות במקום הצורך לפי הדור והזמן.

החלק הב' - אותיותיו ו'ז'ח'ט'י' חלקיו חמשה וענייניו חמשה והשם ס'פ'ר'ד'י'.

חלק ו' עניין א' סימן ס' כולל כל המצות,

כל מצוה ומצוה מן תרי"א מצות אשר צוה לנו משה רבינו ע"ה על פי ה', כמו שנאמר "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" (דברים לג' ד'), היא בכלל חברתה קשורה בסוד תורה, שהוא בגימ' תרי"א, וכן קשור"ה. וכן כתיב "את יי אלהיך תיר"א" (דברים י' כ'). וכן ויראת מאלהיך והוא סוד יראת שמים, וכן כתיב "יראת יי ראשית דעה חכמה ומוסר אוילים בזו" (משלי א' ז'). והנה תדע שנשארו מן תרי"ג ב' מצות והם ב' קצוות, הקצה הראשון הוא בתכלית המעלה שאין מעלה אחריה, והוא סוד ידיעת השם. ואם תחשוב להגיע אל תכליתה תצטרך להיותך שכל נפרד וזה נמנע מכל בעל חומר, אבל צריך שתדע ממנה מה שאינך ראוי להיות סכל בו מצד היותך בעל צלם אלהים, ובעל דמות אלהים, ר"ל משיג המושכלים ומנהיג הכוחות הרוחניות הטבעיות והנפשיות שלכך נוצרת. "ואם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת" (אבות ב, ג), כלומר להשיג הרבה ולא להיות סכל כבהמה בצורת אדם. והקצה השני הוא בתכלית הפחיתות שאין אחריו פחיתות, והוא הפך מידיעת השם, שהוא הרחקה ממנו בתכלית הרוחק. והוא שאם תהיה סכל מידיעת השם לגמרי מכל צד ומכל פינה, ואין לך עליו לא אמונה מקובלת ולא מושכלת הנה אז אתה כמי שאין לו אלוה, ומי שאין לו אלוה אינו אדם. וכמו כן אם יש לך עליו אמונה מקובלת בלתי מושכלת, אתה תלוי בין האמת והשקר שאינך יודע אם קבלת אמת או שקר. ואם היא אמת ואתה עובד אלוה לפי קבלתך אתה עובד את השם באמת, אבל

במקרה לא בעצם, וכמו שעבודתך מקרית כן גמולך מקרי. ואם היא שקר ואתה עובד מה שאין לו מציאות לשם אלוה, נמצא שאתה עובד ע"ז במקרה ואתה חושב לעבוד אלוה. על כן ענשך גדול מגמולך וכמו שאתה חושב ליגמל בעבור עבודתו, כן ראוי שתחשוב שאם לא תעבדנו באמת אתה חייב ליענש על היפוך עבודתו אשר אין לו חפץ בה. ואם כן אין השלמות העליון המבוקש ממך שתגיע אליו בעניין האמונה, כי אם בצירך מציאות השם וייחודו והיותו בלתי גוף ובלתי כח בגוף, באמונה מקובלת ומושכלת. ואם האמונה הראשונה שלימה עמך כל מעשיך יהיו לשם שמים, ואם היא חסרה ממך כל מעשיך יהיו לשם הפכם.

וסוד שם בן ד' אותיות הוא שמ"ם, לפי דרך הכפלת חציו הראשון על עצמו והוא בעצמו עוד על חציו האחרון. ואמנם חציו על חציו, וחציו על חציו, כלומר זה על עצמו וזה על עצמו יהו"ה שמ"ו. וכשתשים אותו מלא במבטאו על שמ"ו ויעלה ד"ם, תמצא סוד **זכ"ר ונקב"ה בראם**, והוא עולה י"ה שמות מיוחדים, ז' מהם סימנם יעק"ב, וח' מהם סימנם יצח"ק. והם ב' מדות אמת ופחד, האחת כוללת ידיעת השם שהיא מדת האמת, והשנית כוללת יראת השם שהיא מדת הפחד.

והנה אחר שתצייר שתי הקצוות הנזכרות באמונה אשר לא נתלו במעשים, תצייר היות תורה אמצעית בין שתיהם, מפני שתלמוד תורה מודיעך דרך המעשים ההגונים שתלך בה, ודרך המגונים שתתרחק מהם. ומפני היות כל המצות נמשכות אחר האמונה, עלו כן במספר שווה לידיעת השם. וסודם **"זה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר"** (שמות ג' טו). כי כשתחבר ז"ה שמ"י תמצאם שס"ב, וכשתחבר ז"ה זכר"י תמצאם רמ"ט. חבר שס"ב עם רמ"ט יעלו תור"ה. גם תחבר עוד י"ה שמ"י ותמצאם שס"ה, ותחבר עוד ו"ה זכר"י ותמצאם רמ"ח, חברם יעלו תרי"ג, וסימניך מש"ה רבינ"ו.

שים כ' מן רבינו עם מש"ה ויעלו שס"ה, וחסר כ' מן רבינו וישאר רמ"ח, כתוב מש"ה רבינו וצרפיהו ויצא לך י"ה מבשרנו. והנה שס"ה מניינם כמניין ימות החמה ורמ"ח כמניין אברי אדם, ומה שהוא כנגד אברין צוה השם לעשות במ מצות. כלומר לרמוז שלא נברא כך שום אבר כי אם לעבוד בו את הבורא לא לזולת זה, שהרי הם כמספר מצות עשה. ואם תעבוד במ לזולתו בעצם אתה עובד אלהים אחרים, ואם הוא מקרה הנה אלהים אחרים. ועל כן ראוי שתעבוד את השם, שהוא אל שדי שהוא כנגד אלהים אחרים, בכל אברין במצות עשה. ואם תשכיל את השם הנה עבודתך שלמה שכל אברין יתנועעו בכל תנועתם, אחר כוונת תשלום התכלית ההיא המיוחדת בכל תכליותיך. ואפילו בשעת משאך ומתנך ומאכלך ומשתך בו תחשוב, ולא יטעך הזמן בהבליו להמשך אחריו במעשיך כי אם במקרה או בהכרח הטבע האנושי. ועל זה היו מצות לא תעשה כמניין ימות החמה שס"ה, לרמוז שלא תעשה מעשיך על פי הבלי הזמן ומפני שהחמה נכרת לכל, יותר. ורוב ענייני בני האדם מתגלגלים משנה לשנה ומשתנים. גם כלל איברי האדם הם נמנים על פי השנים השמשיים. נרמז העניין להזהיר האיברים מהעניינים המתהפכים המשתנים מעת לעת כדמיון ההנאות המדומות והמורגשות, אשר הם כולם הבל ורעות רוח, עוברים לשעתם כענן בקר וכטל משכים הולך. ואין להם שום השארות הנפש בענייני האיש הפרטי, לא בעצם ולא במקרה כי אם רגע קטן מדומה.

והנה כל המצות שנצטוונו עליהם באו לנו בדמות הקדמות להשגה, שאם אין הקדמה אין השגה מושכלת, ואם אין השגה מושכלת אין אמונה נשלמת, ואם אין אמונה נשלמת אין עבודה קיימת, ואם אין עבודה קיימת אין גמול נפרע, ואם אין גמול נפרע לא השלים הנברא אמיתת ברייתו. והמשל בזה מי שלא הלך בשוק לא קנה מזון, ואם קנה ולא הביאו אל ביתו לתקנו לא יבשלנו, ואם

שמהו בקערה אחר שבישלו אם הגיע לכך לא יאכלנו, ואם לא אכלו לא יחיה בו. ואם אכלו הגיע אל תכלית כוונתו כשאכלו בכמות שוה ובאיכות ממוזג וחי בו. כן המצות אם עשה אחת מהן ועזב האחרת הקרובה לה בטבע ימצא שהפסיד הראשונה, ואם קיים השנייה צריך עוד לקיים הקרובה לה. ועל זה רמזו באמרם (אבות ד' ב) "מצוה גוררת מצוה", וכן העבירות זה דרכן כי "עבירה גוררת עבירה". ועל זה נרמז באמרם בעניין זה "שכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה". ואם עלה ממצוה למצוה בין מקטנה לגדולה בין מגדולה לגדולה, יתכן שיושלם לו סוד התכלית האחרונה. וידוע שמי שהושלם שכלו ישמור כל המצות בכל יכולתו, שאילולי לא היה להם מציאות הוא היה מחדשם וממציאם, כל שכן בהיות להם מציאות שלם שאי אפשר לחדש טובות מהם לעולם. ועל כן אין ראוי להוסיף עליהם ולא לגרוע מהם. ואם תאמר בדעתך שאחר שעלה אדם אל המעלה העליונה מהן והיא התכלית האחרונה שהיא ידיעת ה', מעתה מה צורך מהן. הנה הראיתך שצריך אליהם האדם כל ימי חייו, מפני שהן לא נצטוונו עליהן לשמור, אלא כדי לעמוד בכוחם נגד יצר הרע, ולהחזיק כח יצר הטוב. ואחר שלא ייפרדו מן האדם כל ימי חייו שני היצרים, הנה אם לא ישמור המצות התהפך בו כוונת השם, ואולי ישלוט טבעו על שכלו עת מן העתים, ויפסיד כל מה שהרויח כל ימי חייו. ועוד אתה רואה מהשם יתברך שאע"פ שברא את עולמו, לפי פשט התורה בששת ימי בראשית והשלימו לא עזבו בלתי השגחה, אבל שומרו תמיד עוד, כן התורה והמצוה, אע"פ שאתה מגיע אל תכלית אחת מהן, צריך לך לשמור פרטן וכללן בהשגחה גמורה תמיד. והעד שאם לא תלמוד תמיד תשכח מה שלמדת כן אם לא תעשה המצות תמיד ייחלש כח יצרך הטוב ואתה לא תרגיש.

ומה אוסיף להודיעך בעניין כלל המצות, שאני יודע שאם אתה בעל שכל תבין כוונת השם בכל המצות אחר זאת ההערה הנרמזת בזה

החלק השני. ואם לאו כל מה שאני מנגן באזנך בעניין שמירת המצות אני דומה לפניך כמנגן לפני הצלמים. ואחר שהודעתך זה כולו אשלים לך ענייניו במה שייעדתי להודיעך אותו בזה החלק מעניין היות האיש הזקן יכול לחטוא בפיו ובלבו. והוא בעניין הדיבור והמחשבה, שאחר שהדיבור הוא ההבדל שבו נבדל האדם משאר בעלי חיים, גם המחשבה היא מסגולות האדם ומהנכבדות שבסגולותיו. הנה יתכן לחשוב שחטאם גדול מחטא העובר על המעשים והוא אמת מצד אחד. והנה מודיעך אני זה כולו בקצור.

דע שהאדם ראוי להיות נדון על העניין שבו יוכל להשלים חפץ קונו יותר מעת שלא יושלם חפצו, ממה שראוי לרדוף אותו על העניין הרחוק מחפץ קונו. והעניין הקרוב אל חפץ השם יותר הוא המעשה הטוב. והראייה על זה שהשם ית' אע"פ שדבורו היה שלם בעצמו ומחשבתו שלמה אצלו עד שהוציא דבורו ומחשבתו לפועל מלאכתו אשר עשה לעין כל חי לא נודעה שלמותו. ואע"פ שאין לו צורך בכך, הנה אנו רואים שחפץ בזה. וכבר עשה עד שהכירו הנבראים מעשיו הנפלאים. ואם לא היה בעבור מעשיו מי היה משיגו מהמשיגים אותו. ואע"פ שהמעשים גם משותפים עם המשיגים והמשיגים ג"כ עשויים.

הנה הודיענו שאין השגה לנו בו אלא מתוך הביטנו במעשיו אשר הם יעידו על מעלתו. כן על דרך משל בעניין הזקן, אע"פ שכבר חלש כוחו כבר עשה מעשים, ואם היו טובים כבר ניכר מהם ואם רעים ניכר בהם, ועוד נמשך בהם גם כן אחריהם. ואם יאמר בפיו מה שאינו ראוי מיד ייחס לו השומע המעשה הרע ויקראהו אדם רע, ואם יאמר דבר טוב ייחס לו הצדק ויקראהו צדיק. ואולם מחשבתו אין בה כי אם דמיון והוא יחטא בה בהיותו סכל כבר עבר על הכוונה. אבל אינו נדון כי אם על המעשה, שאם חשב לעבור עבירה אינו נתפש על מחשבתו עד שיוציאנה לפועל, ובטובה הפך

הדבר. ועל זה רמזו רז"ל "מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ומחשבה רעה אינו מצרפה למעשה עד שיעשה מעשה" (קדושין מ.). וזה מכלל מדת הרחמים. ועל כן אין התכלית הנחשבת והנדברת נכרת בלתי המעשה, והמעשה הוא המוציא התכלית לפועל כפי מה שנדבר ונחשוב, ולבעל השכל הטוב כבר כללתי לו סוד כלל כל המצוות במעט דברים לפי העניין.

חלק ז' עניין ב' סימן פ' כולל מהות תועלת המצות,

באמרי שכל מצוה קשורה בחברתה והעולם כולו לעד, שכולו נקשר קצתו בקצתו. והוא כולו איש אחד כאברהם ונתן באישות וגוף האדם לעד שני, שכל איבריו נקשרים קצתם עם קצתם. ופסוקי התורה לעדים שלישיים שאלה נקשרים באלה. ייודע מזה סוד מהות תועלת כל מצוה ומצוה, כמו שייודע גם כן מהקשרים הנקשרים יחד הנזכרים מהות התועלת מציאותם והקשרם זה בזה. וזה שהתועלת באה שיכוון בו תועלת יתכן שיהיה נמצא בתחילת העניין או בתוכו או בסופו או בשלשתם או בקצתם. רק בעניין המצוה שכל מצוה ומצוה עולם בפני עצמה יהיה התועלת בה בעת מציאותה בעבור עצמה תחלה. ואולי אחר כן תביא אל תועלת אחר שאינו נמנע מהיות במצוה תועלות רבות לפי כוונת המצוה אותה ית', ותהיה התועלת המעלה שבכל תועלותיה, היא המכוונת האחרונה מהשם ית'. וכבר רמז החכם בעל המורה (הרמב"ם) עניין זה בעצמו במציאות הגלגל, כמו שנודע בחלק השלישי ודעהו משם. ואחר שהמצות נקשרות זו בזו, כבר התבארה מהות תועלתם בכלל בעבור הקשר אשר ביניהן ובין ידיעת השם ית'. ועל זה יזהירו חכמינו ז"ל על המצוות באמרם "הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרך של מצות" (נדריים ט:).

חלק ח' עניין ג' סימן ר' כולל הכרח מציאות תועלת המצוה.

ידוע שאחר שתועלת המצוה היא להמשיך דעת האדם לעבודת השם ולהגיע להשגתו ית', ואם לא היה מציאותה הכרחית לפי טבע האנושות לא היה השם מקדימה להשגה. ואחר שהתועלת היא תכלית המצוה הנה מציאות התועלת הכרחית יותר ממציאות המצוה. והתועלת נחלקת לחלקים ידועים קצתם בעולם הזה וקצתם בעולם הבא. ואם כן הנה התבאר לך שזה הקשר דבוק, ר"ל קשר הכרח מציאות המצוה וקשר הכרח מציאות תועלתה. וזה מבואר ואין צריך להאריך בו ביאור.

חלק ט' עניין ד' סימן ד' כולל טעם הכרח המצוה ותועלתה בכלל.

מבואר הוא שאדם שהוא משיג את קונו ושומר מצוותיו וירא ממנו, הוא אשר ראוי לומר עליו שבעבורו נברא העולם מצד אחד. ומי שראוי לומר עליו שהעולם נברא בעדו יתבאר מהרה שיש טעם גדול מצד טבעיו להמציא לפניו מצוות הכרחיות ומועילות. וזה שאם לא היו המצוות מכריחות את האדם ומיישבות דעתו, אין לך בכל בעלי חיים חי יכול ויודע להושיע כמו האדם. ולפיכך לא היה אפשר מבלעדי מצות משלימות החסרים ומחסרות מהמותרים, עד שיסודר כל חסר בסדר שלם. והמוסיף יגרע עד שישתנה עניינו, והגורע יוסיף עד שימוזג דרכו. וזה כולו היה תחבולה אלהית כדי שיעלה העניין הטבעי הכולל יצירת האדם ברוב הנהגה ישרה תוריית, ויהיה כל איש סכל דומה לבעל שכל, עד שיושלם המכוון באישים היוצאים מהם לפועל. ואחר שהוא כן הנה התבאר טעם כל מצוה בכלל וטעם תועלתה וטעם הכרח מציאותם, ר"ל המצוה והתועלת הנולד ממנה.

חלק י' עניין ה' סימן י' כולל הפסד העדר המצוה.

אחר שנודע שתכלית תועלת המצוה היא להביא את בעליה לידי חיי העולם הבא, אם כן הנה הפסד העדרה כנגד הוית מציאותה. על זה רמזו במאמרם "הוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה" (אבות ב' א'), כלומר תדע שכמו שהתועלת גדולה כן הפסדה גדול. ומה גדול הפסד המצוה בהיותו סבת הפסד חיי העולם הבא, אשר הוא הפסד אשר אי אפשר למצוא אבדתו עוד לעולם, כמו שאי אפשר להפסיד מה שהוא רווח בעדה לעולם. ואחר שהקדמנו שני הפרקים הראשונים הנזכרים על עניין הכרחי וגם מועיל מאד לכוונתנו, נשוב לדבר עוד בשמנה החלקים הנשארים בעזרת שד"י.

החלק הג'

סימני אותיותיו כ'ל' חלקיו ב' וענייניו ב' והתיבה ב'ן'

חלק כ' עניין א' סימן ב' כולל סתרי הלשונות.

כל לשון ולשון הנמצא מתפשט בכל אומה ואומה צריך להבין שאין הכוונה במציאותו לפי טבע האנושות, אלא כדי להעתיק העניין הנחשב בנפש מנפש זה האיש אל נפש זה האיש האחר. והיה הלשון עם חמשת מקומות הפה כלי מוכן לפעולת ההעתיקה הנחשבת ההיא בכל לשון ר"ל לשון האומה המוסכם. והנה נודע והתפרסם לכל שהלשונות רבות אינם פחות משבעים, לפי שהאומות הנבדלות בחוקותיהם זו מזו הם גם כן אינם פחות משבעים. ואם הם יותר אינו נמנע, וגם אינו רחוק עד שאם היה הדבר כן, ר"ל שהיו האומות יותר, יתחייב להיות ג"כ הלשונות יותר. ואז היינו מפרשים המקובל בהיותם שבעים אומות שהן רבות. כי עניין שבעה או שבעים וכיוצא בשביעיות סובל לפרשו על ריבויים בלשוננו. והבדל אומה מאומה חייב שנוי חוקיה ודתיה וקצת ענייניה וכלל לשונה וכתבה. אמנם העניינים הנמצאים בנפש כל האומה ובנפש זולתה בכלל ובפרט הכל יוצאים ממקור אחד. ואפשר לומר עליהם בכלל שהם על כוונה אחת כללית ראשונה. אמנם הנמצא בה מצד הטבע לא ישתנה במ דבר מצדו, כי אם במקרה. וכבר נודע שהמקרה רובו משותף בין הרצון והטבע, והעניין הטבעי אי אפשר שישתנה מצד הטבע, ואם ישתנה בו דבר לעתים רחוקות, ועל ידי הפלא הרצוני האלהי יהיה על יד נביא להצדיק נבואתו בחלק מחלקי המציאות הטבעי, ולא יהיה בכל העולם שזה נמנע. ולנמנע טבע קיים אי אפשר השתנותו, גם יהיה לפעמים השנוי בהכרח עניין מבלעדי הצדיק נבואת הנביא. ואולם לא יהיה זה כי אם בצד השגה מהשגות השם הנכבד, ובכח הכרח

הדבור המשותף בין האדם ובין האלהים. והוא להודיע לרואי השנוי יקרה בארץ כשיקרה, ולא יתכן עמוד השינוי ההוא משונה מאשר הוטבע עליו בתחילתו תמיד, אבל יהיה עוד שינוי שני בשובו אל טבעו ואל חקו הראשון. ובשובו יתאמת ויתקיים הפלא שתהיה פלא באמת.

וכבר יקרה ג"כ בשמים בתנועה החלקיית הפרטית לא בכללית ולא בחלק מהחלקים הגופיים, כלומר שישתנה כוכב אחד ממציאות טבעו. כי החלק הגופני העליון קיים בעצמותו בקיום הדבר הנקרא כל, בתחתונים. ולא עוד אלא שקיום הדבר שהוא כל, אצלנו סבתו הקרובה הוא מציאות החלק העליון, והחלק העליון מקיים את כל התחתון. ואע"פ שמציאות החלק בכל, והכל בחלקים שאין בעליונים דבר משתנה לעולם בעצמותו ולא בכל מקריו, כי אם בחלקי התנועה המקומית הסבובית המוטבעת בגלגלים. שכל תנועה שנוי ואין כל שנוי תנועה. והנה חיוב מציאות הבדל האומות היה תחלה משנוי המקומות העליונים והתחתונים, שכל העולם הוא במקום במקרה והחלקים צריכים אל מקום ואל זמן. ומן האדם הוא כל, וחלקיו רבים מתפשטים ומשתתפים ממה שהוא כל וחלק. ויקרא שם הכל הראשון והחלק האחרון שבכל בשווה, והוא שם אדם הפרטי, ושם אדם הכללי שהוא שם המין. ויהיה זה הנקרא בשם כל, כל הכל אשר אין אחריו כל, בדמות סוג הסוגים שאין עליו סוג על דרך משל. ויהיה זה הנקרא בשם חלק, חלק החלקים אשר אין תחתיו חלק, בדמות מין המינים שאין תחתיו מין על דרך דמיון. ואם מן המינים מורכב מרבים, גם איש האישים מורכב מאיברים רבים, אלא שהבדל ביניהם הוא בהיות הרכבת מין המינים מורכבת מחלקיה, והרכבת איש האישים מודבקת בחלקיה. ואלה גופים רבים בלתי מדובקים, ואלה גופים רבים מדובקים. וכבר ייוחדו מצד היות לכל איש ואיש מנהיג בפני עצמו, כמו שיש לכל אבר ואבר מנהיג בפני עצמו, וכמו שיש לאלה כוחות מיוחדים

וכללים, כן לאלה כוחות מיוחדים וכללים. וכבר דמו כל חלקי העולם לגוף אדם בכלליו ובחלקיו ויחדו אדם מדבר, כלומר משכיל לדמות העולם אליו ולא אל אחד משאר בעלי חיים. מפני היותו בעל שכל מורכב מגופים רבים.

ובחלק הראשון של המורה גלה הרב האלהי זה הסוד המופלא ועיין בו ותבינהו משם, ותדע כי כל איש ואיש מהשלמים בגופם ובנפשם ובשכלם, הנה נמצא אלהים עמם והוא אחד משפיע לכולם, ושפע אחד לכל אלא שיפרדו במעלות. ומפני היות השפע האלהי רב מבלי חקר, כפי הנמצא מצד המקבלים שהם בלי חקר, כשתחשוב העוברים וההווים הבאים ממין האדם, היה ראוי להיות זה השפע הוא הקרוב לאלוה יתברך יותר מהשפע הנשפע על השמים בפרטיהם. שהם גופים מקבלים שפע והם בעלי חקר, ואינו דומה מי שהוא בעל חקר למי שאין לו חקר בפועל. כי הנשארים משכלי בני אדם אין להם חקר והנמצאים משכלי השמים יש להם חקר. ועל כן היתה ראויה זאת הפעולה המעולה הנכבדת המיוחדת מכל פעולות המציאות להיותה מיוחדת לאלוה ית' שמו. ועל כן בחר השם במין האדם להיות חלקו בפעולתו יותר ממה שבחר בזולתו מן העליונים ומן התחתונים, וזה מצד שכלו. ועל זה אנו יודעין כי השכל הפועל בנו שכל פועל בפעל הוא אדון כל העולמים, ולא זולתו מן השכלים הנפרדים כולם. ואם זה השכל אשר לנו הוא עשירי הוא הכל, והוא המיוחד אצל הסבה הראשונה לכל במעלה. והנה שמו המיוחד לעד נאמן כמו שיחבאר.

והנה מפני היות פעלו אחרון התייחס שמו אל המספר האחרון ומפני היותו ראשון במעלה התייחס אל המספר הראשון. ומפני היות פעלו בדמות הגלגל מתגלגל בסבוב עגול שהוא פועל באשר הוא הוה והיה ויהיה, כלומר חלקי מן האדם שהם אישיהם הפרטים המיוחדים, התייחס שמו אל המספר האמצעי העגול.

והמספר הראשון הוא הקצה הראשון בדמות אדם הראשון. והקצה האחרון יורה עליו המספר האחרון אשר הוא בדמות אדם האחרון. והאמצעי שבשניהם אשר יורה עליו המספר האמצעי המיוחד, אשר הוא חמשה מצד אחד וחמשה ושהה מצד אחר, ושהה לבד מצד אחר, הוא בדמות מין האדם אשר בין הפרטי הראשון והפרטי האחרון. ועל זה היה הראשון גם האחרון אחד אחד והאמצעים שנים כדמות שניהם שגם הם אחד אחד מדובקים. ואם תגלגל הגלגל יתהפך הדבר הנרמז, ויהיו השנים האמצעיים ראש וסוף. ויהיה מה שהיה ראש אמצעי, וכך מה שיהיה סוף ישוב אמצעי. וזה סוד השם הנכבד.

ודע שמזה המציאות הקודם לאומות וללשונות, התחייב היות האומות מתגלגלות בממשלות מזו לזו ומזו לזו. והתחייב היות ההשגחה מתהפכת במ דמות הכרובים ובדמות להט החרב המתהפכת, השוכנים מקדם לגן עדן כדי לשמור דרך עץ החיים. ומהתהפכות שם השם התחייב התהפכות הדעות והצורות ושינוי האומות וחילוף חוקותיהם. ולא עוד אלא שכל תנועה סבובית או ישרה היא מתהפכת בדמות הפכי תנועות השם המיוחד, וחומרי המציאות התדמו אל חומר זה השם. והוא האותיות שהם חומר הדבור. וכמו שחומר המציאות נמצא בחמשה מקומות, והם ד' יסודות והשמים. כן נמצא הדבור בחמשה מקומות הפה. ואמנם מפני שהצורות מהן פרטיות ומהן כלליות, התחייבו להיות התנועות במציאות כלליות ופרטיות, וזה כלו התחייב מהשם שתנועותיו היו גם כן כלליות ופרטיות. וכך תנועות הלשונות כולן מתגלגלות בצורה שווה בחמש תנועות ראשונות, השלש שמימות סבוביות, והן ממערב למזרח וממזרח למערב, ונטיותיהן בשני הפיאות ימין ושמאל. ואע"פ שהתנועה הסבובית כוללת את שלשתן והיא אחת בעצם, והשתים יסודיות ישרות, והם ממעלה למטה וממטה למעלה. ואע"פ שהתנועה הישרה כוללת את שתיהן

והיא אחת, נמצא שהתנועות כולן נכללות בסוג הסוגים בשם תנועה, וחלקיה שתיים ראשונות, והם הסבוכית והישרה, והם מינים לתנועה. ותחת הסבוכית שלש, והן מזרחית ומערבית ונוטה. ותחת הישרה שתיים והן עולה ויורדת. כן נמצאות בדבור בעצמו בדמותו בצלמו, כי מהנמצאות בכל לשון התחייבו הנמצאות בעולם. ומפני שהתנועות עניינים מקריים צריכין אל מנהיג להנהיגם בבעלי החומר. והמנהיג צריך שיהיה נחלק לשני חלקים, אחד מנהיג ומתנועע עם המתנהג, ומנהיג בלתי מתנועע עם המתנהג, התחייב להיות באותיות המנוקדות, שהנקוד בם כצורות התנועות, עניין שלישי והם הדבר הנקרא טעמים וניגונים. והם לאותיות ולנקוד כנשמות, שגם הם מתנועעים עמהם בעת שמניעים אותם. אלא שתנועתם מקרית ותנועת האותיות עצמית. והתחייב על זה להיות לכל זה מנהיג בלתי מתנועע שהוא מניע הכל מחוץ, ר"ל שהוא נבדל מהם בעצם ומשפיע עליהם בהשגחה, והוא השכל האנושי המניע כל הלשונות. והוא בלתי מתנועע לא בעצם ולא במקרה, ור"ל השכל האנושי הפועל במין האדם בפעל מצדו ובכח מצדם. הוא אשר שינה הלשונות אחר היותם דבר אחד מובן לכל מדבר, שגם היום הוא דבר אחד, אלא שהוא בלתי מובן לכל מדבר והיה סיבת זה פיזור האומות.

כמו שנרמז בסוד הפלגה מן ויפץ ומן בלל, כי כשתמצא זאת האומה בהודו וזאת בכוש, והיא בתכלית הרוחק מחברתה, והלשון של זאת מוסכמת לסביבותיה ושל זאת לסביבותיה. ואין זאת רואה לזאת ואין ביניהן משא ומתן, יהיה זה הרוחק שביניהן במקום סיבה להיות זו בלתי מבינה לשון חברתה כי כבר התבאר שהלשונות הסכמיות, והדבור טבעי ואינו הסכמי. ואין טבעו מכריחו לאדם להוציא לפועל מה שהוא לו בכח אפשרי הדבור והמלאכות כולן, שאם לא ילמדום לאדם לא ידענה לעולם. והם הנמצאים באדם בכח אפשרי, ואינם לו בדמות הבחורות והזקנה,

שהם אצלו בכח חיובי שיצא לפועל, ואין לו מזה מונע כי אם העדר צורתו לבדו. על כן העניינים ההם לא יגיעו לאדם מצד למוד והרגל אלא מצד טבע וידיעת המלאכות. והבנת הדבור הם כוחות נפשיות צריכות אל מוציא מכח לפעל. ואם לא ימצא מי שיוציאם לא יצאו לעולם. ומפני שהאדם בעל שכל בכח לפי טבעו, אם ילמדוהו יקבל ואם לאו לאו. ומפני שהוא מדמה עניין לעניין, ואפילו אם לא למד אחר שראה מי שלמד וצייר עניינו, אפשר שיפעל פעל מתדמה לפעלו במקרה בלתי למוד, או ירכיב פעל אחד אל פעל אחר ויוליד מהם פעל שלישי, כי הכל נמשך אחר העניין הטבעי. והנה על זה תמצא ששתי קצות שתי אומות שהן קרובות זו לזו, תדע זו לשונה שלזו וזו לשונה שלזו. ואולי יתפשט זה הרבה באומה האחת ומעט באומה השנית או הרבה בשתייהן, עד שיחשוב השומע דבריהם שזו היא זו, או מעט בשתייהן עד שיהיה ניכר ההבדל שבשניהם. ואמנם ריחוקי הקצוות לא יבינו זה את זה.

והנה קרה ללשונות מה שקרה ליסודות, ואע"פ שללשונות קרה בהסכמה, והיתה הסיבה הרוחק שביניהן. וליסודות קרא בטבע, אבל הסיבה היא אחת לשתייהן והיא הרוחק. וזה כי היסוד שחלקיו קרובים לחברו ישובו הם הוא, והוא הם בחלקיו גם כן. ועל כן היה קל התהפכות האש לאויר, והאויר לאש בחלקיהם הקרובים. וכך אויר למים, והמים לאויר בחלקיהם הקרובים. וכך המים לעפר, והעפר למים בחלקיהם הקרובים. אבל העפר והאש התהפכותם קשה במקומם, מפני שביניהן תכלית הרוחק וקל בהמצאם בקירוב. וזה התחייב מן היות החומר של ארבע היסודות חומר אחד ראשון לארבעתם בכלל. וכך קרה ללשונות בעצמן בדומה לזה מפני היותן גם כן כולן בעלי חומר אחד, והוא הדבור בכלל שחלקיו כ"ב אותיות. וכבר גרם הפיזור שקרה לאומה מיוחדת שנפוצה על פני כל הארץ לשכוח לשונה ולדבר לפי הלשון שהיא קרובה לה בשכנותה, עד שיהיה זה סיבה אלהית כדי שתשוב באחרונה מעלת

הדבור ליושנה כשתתקבץ האומה המיוחדת במקום מיוחד. שכבר יהיה הקבוץ ההוא כולל כל הלשונות אשר בארץ, ותהיה סבה שכולם ידברו בלשון מוסכם ביניהם, ותהינה כל הלשונות מורכבות בהרכבה אחת. אחר שהלשון תכלית הכוונה בה להעתיק הכוונות מנפש לנפש. עד שכשיארך הזמן לא ידעו בעלי הלשון המורכבת איזה דיבור היה בלשון פלוני ואיזה בלשון פלונית שלא יחלק הלשון ההוא לשנים. וזה הדבור קרוב למושכל ראשון, שכבר יקרה היום למי שמדבר לבני ביתו הקטנים בשתי לשונות ומרגילם בכך שהם יחשבו שכל מה ששומעים אינו כי אם בלשון אחד. ואע"פ שהיה צריך להאריך יותר בסתרי הלשונות והיינו יכולים לגלות בענייניהם נפלאות, אלא שהיינו צריכים אל אריכות דברים ואל הקדמות רבות כדי לאמת ענייני סתריהם במופתים ברורים. הנה מספיק עד כאן במה שאמרנו במ כלל לפי כוונת קיצור זה החבור.

חלק ל' עניין ב' סימן ו' כולל סוד הלשון המובחר שבכל הלשונות.

הנה כבר הודענו עניינים כללים בלשונות וביארנו שהשפע האלהי מניע את כולן והיא סיבת מציאותן, והוא המוציא אותן מן הכח אל הפעל. ואחר שהוא כן, צריך להודיע אם כולן אצלו שווים או בלתי שווים. ואחר שכולן הן פעולותיו ונאמר שידוע הוא שהם שווים אצלו מצדו, וגם הם שווים אצלו מצד מציאותם. אחר שחומרם הוא הדבור הכללי, אשר הוא הנותן בו צורות פרטיות, והם ההשגות המשכלות מהדבור. וגם אחר שההשגה שווה הכל שווה, אלא שההבדל בין הלשונות יהיה בדמות ההבדל אשר בין האומות, ובדמות ההבדל אשר בין מכתבם. וידוע שכל אומה שהיא בעלת תורה ומצות וחוקים ומשפטים צדיקים יותר מזולתה, היא נכבדת יותר אצל מי שמשפיע על הכל. וכל מה שהתרחקה האומה

מן הדת הכללית הנרמזת, היתה יותר רחוקה ממי שהוא סבה ראשונה להשפעת הדת שהוא השפע האלהי המניע הדבור הכללי. וכבר התפרסם באומות שאומתינו היא האומה הראשונה אשר קבלה תורה מפיי הגבורה, ואין שום אומה מכחשת זה. ומה שהכל מודים בו והתפרסם כבר אין צריך להביא עליו ראיה. ואם כן מי שעניינו היה אצל המשפיע מעולה משאר חבריו, לשונו ג"כ מעולה אצלו משאר הלשונו. והעד שבלשונה של האומה הזאת המיוחדת דבר אתה כל מה שדבר, ובמכתבה צוה לכתוב כל מה שיכתוב, ולא עוד אלא שמה שנאמר שנכתב על ידו על שני לוחות אבנים, בין יהיה הדבר כפשוטו לבד, בין יסבול הנגלה והנסתר יחד. ויהיו שניהם אמת, או האחד מהם, הנה נכתב בלשון הקדש שהקבלה נמשכת עד היום קיימת. ואם יאמר אומר אמת היה, אבל ראה האומה בלתי ראויה לאותה המעלה, והחליפה באומה אחרת, והחליף חוקיה ומצוותיה וכא ומעטם והמיר מכתבה. הנה האומר דבר זה הוא בעצמו מודה על מעלתה ועל מעלת לשונה ועל מעלת מכתבה בעל כרחו.

ואחר שהודה על העיקר בא והקשה עליו, מפני ראותו חסרון שלשת המעלות הנזכרות היום ממנו, וגם אם לא נקשה עליו בעניין החסרון המורגש כי אם היינו מכחישים המורגש, לא היינו יכולים לאמת המושכל, שהמורגש קודם לו בטבע. ואע"פ שהמושכל קודם למורגש במעלה, כמו שהתבאר בדרכי חמש הקדמות. אבל גם אנו נודה על האמת שהיום שלשת המעלות חסרות ממנו, אבל לא על דרך חלוף אחת מהן באחרת. רק הדבר דומה למי שהיתה אצלו מרגלית נחמדת, והיה רוצה להנחילה לבנו, ובתוך הזמן שהיה מורה לבנו דרכי העושר כדי שיכיר מעלת המרגלית ותהיה נחמדת בעיניו, כמו שהיא נחמדת בעיני אביו, בא הבן והכעיס את אביו. מה עשה האב לא רצה לתת המרגלית ביד אדם כדי שלא יפסיד בנו ירושתו אם ישוב וירצה את אביו, אבל השליכה בבור, כי

אמר אם לא ישוב בני איני רוצה שיירשנה, ואם ישוב איני רוצה שיפסידנה. וכל עוד שלא ישוב תהיה גנוזה בכור, וכשישוב מיד אעלנה מן הכור ואתננה לו. וכל עוד שלא שב היו באים עבדי אביו והיו מכעיסין את הבן בכל יום ויום, וכל אחד מהן היה מתפאר שאדוניו נתן לו המרגלית. והבן לא היה חושש כי לא היה בו דעת. אחר זמן כל כך הכעיסוהו עד ששב, ומחל לו אביו והעלה המרגלית מן הכור ונתנה לו. כשראוה עבדי אביו כך מיד נפלו על פניהם ובושו משקריהם לפני הבן, והיה להם הרבה לעשות עמו עד שימחול להם הכעס שהכעיסוהו ברוב פיוסים. כן קרה לנו עם האומרים שהשם החליפנו בס, שאין לנו פה להשיב כל זמן שאנו בלתי מרצים את השם כאשר חטאנו לו. ואולם בשוכיננו ובהשיבו גם הוא את שכותינו, ייבושו מביישנו מפנינו בראותם אשר שב ה' את שבותינו, ואשר שברו וקבלו דמיון היה, ואנו לקינו בעוונותינו ונמרקו עד כלותם.

ומפני שאין אנו עדין היום באותה המדרגה שאנו מצפים לעלות אליה בכל יום, עדין המחלוקת במקומה עומדת למי החמדה והאמת, הלנו אם לצרינו, עד בא המכריע הדולה המרגלית מהבור ויתננה לאשר יחפוץ, לנו או להם. ואז יתברר האמת תכלית הבירור, ותשוב החמדה לבעליה הראויים לירש אותה הנקראים בנים, ותסור הקנאה והשנאה ותבטלנה המחשבות המדומות מהלבבות, ויראה כל איש ואיש את כל אחד ואחד מאישי המין כאלו הוא חברו, וחברו הוא עצמו כמו שהאדם רואה כל אבר ואבר מאיבריו שהאחד הוא זולתו, וכל חלק מהם אצלו הוא הכל. ואז ישוטטו רבים ותרכה הדעת, ולא ילמדו עוד איש את רעהו לאמר דעו את ה', כי כלם ידעו את ה' למקטנם ועד גדולם כמי"ם ל"ם,

"כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים" (ישעיה יא ט). ואחר שהדבר הוא כן, הכל מודים שמבחר כל הלשונות מאז היא לשון הקדש. ועל כן נודע מה שנודע בה לנביאים בסוד השם

המפורש, מה שלא נודע לזולתם מאישי מין האדם. והנה גם הטבע גוזר עוד שיהיה השם בוחר בדבר אחד מיוחד מכל פרטי העניינים, כמו שבחר בערבות מכל הגלגלים. באמרם שבעה רקיעים ברא הקב"ה בעולמו ומכולם לא בחר כסא כבוד למלכותו אלא ערבות, והוא השביעי אלא ששם ערבות משותף. והנה הנראה מכל כוכבי השמים שהשם בחר בשמש מכולם, והנראה מהיסודות שהאש המובחר מכולם ולמעלה מכולם, והנראה ממיני המתכות שהזהב המעולה מכולם, ומבעלי החיים השוחים שהלוייתן המעולה מכולם, ומהאילנות התמר המעולה מכולם ומהמעופפים הנשר מעולה מכולם, ומההולכים השור בביתם הנקראים בהמות, והאריה בבריים הנקראים חיות, ומכולם האדם, ומהאדם ישראל, ומישראל שבט לוי, ומשבט לוי הכהן הנביא. הנה כבר התבארה הכוונה שרצינו להודיע בזה החלק השלישי, שמבחר כל הלשונות היא לשון הקודש.

חלק הד' - סימני אותיות מ'נ'ס'ע'פ' חלקיו חמשה וענייניו חמשה
והשם ש'מ'ו'א'ל'.

חלק מ' עניין א' סימן ש' כולל עניין יצירת האדם.

ספר היצירה העיד ששלשה דברים נבראו עם כ"ב אותיות. האחד **עולם** והשני **שנה** והשלישי **נפש**. והעולם הוא אש ומים ורוח ונבראו באמ"ש, וז' כוכבי לכת נבראו בבג"ד כפר"ת, וי"ב מזלות נבראו בה'ו'ז'ח' ט"י'ל'נ' ס'ע'צ'ק', הרי זה כלל העולם ופרטיו סתם. והשנה נבראת מן העולם שהוא חום וקור ורויה, שנבראו מן אש ומים ורוח באמ"ש גם כן. וז' ימי בראשית שנבראו מן ז' כוכבי לכת בבג"ד כפר"ת גם כן. וי"ב חדשי השנה שנבראו מן י"ב מזלות בה'ו'ז'ח' ט"י'ל'נ' ס'ע'צ'ק' גם כן, והרי זה כלל השנה ופרטיה סתם. והנפש נבראת מן העולם בשנה הכללית ובחלקיה, והיא ראש ובטן וגוייה שנבראו מאש ומים ורוח באמ"ש גם כן. וז' שערים בז' כוכבים בבג"ד כפר"ת גם כן, וי"ב מנהיגים ב"י"ב מזלות בה'ו'ז'ח' ט"י'ל'נ' ס'ע'צ'ק' ג"כ. והעולם וכל מה שנברא בו הוא עצמי. והשנה וכל חלקיה הם מקריים. והנפש וחלקיה הם גופיים. ואמנם עוד נבראו מהאמות הנקראות אבות ושרשים ויסודות, שלשה דברים, והם שמים וארץ ואויר. וגם שלשתם גופים, אלא שהשמים פשוטים וזכים כדמות האש, והארץ מורכבת ועכורה כדמות המים, והאויר בינוני משותף כדמות הרוח. והנה תלי בעולם כמלך על כסאו, וגלגל בשנה כמלך במדינה, ולב בנפש כמלך במלחמה. והנה התלי בדמות בריח כשראשו במזל אחד, זנבו בשביעי לו חלק כחלק מן ק"פ לק"פ מעלות מש"ס מעלות שהגלגל נחלק בהם. ראשו זכות זנבו חובה לבו מכריע ביניהם. והנה הגלגל כדמות עיגול בעל שתי קצוות והאמצעי מכריע

בינתיים. והנפש הוא כח אחד נוסף על מהות הגוף, ומניע את הגוף בעצם ומתנועע עמו במקרה. והכח ההוא משכנו בלב, והוא צורת הלב, ועל כן נקרא לב. והנפש גם כן שמה דם. והלב הוא עומד בכח הדם. והדם הוא הדבר הראשון אשר נתהווה באדם, ועל כן אדם עם דם קרובים בעניין גם דמיון מכללם, גם אדמה גם דמות ודממה. וכל אחד מאלה נבדל בעבור עניין מזולתו וגם התייחד עם בעבור רמזים.

והנה ראשית מציאות האדם הוא מקרה, והוא קרי שהוא שם שכבת זרע והוא זרע לבן. ובהיותו זרע נשתתף בשם עם כל זרע, והלובן מקרה והוא סוד השלג הלבן, והרמז כמעשה לבנת הספיר, ובעליונים כמראה אבן ספיר דמות כסא. אלא שזה מיוחס בשם אבן וזה בשם לבנה, ומי שנתבלבל דבורו היה לו הלבנה לאבן. ויחס הלבנה יחס חלש שהוא חומר קל להתפעל ולהתהוות וקל להשתנות ולהפסד. והוא דבר מחובר בפעולה מלאכותית, והיא הנפעלת בידי אדם, והוא יחס החומר הראשון התחתון. ויחס האבן יחס חזק שהוא חומר קשה להפעל ולהתהוות וקשה להשתנות ולהפסד, והוא דבר מחובר בפעולה טבעית, ופעולתו בלתי מורגשת ובלתי מדומה אבל מושכלת. והוא יחס החומר הראשון העליון. וכבר רמז השם במקום שהורה עליו סוד צורת ההשגה האנושית באמרו **"ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים"** (בראשית י"א). שבא להורות שההשגה נמצאת באדם בכח הדברי שבו, ושהכוונה שווה בכל כוחותיו שהם נשפעים ממנו בהשגה אחת שווה והדבריות שלמות בלתי חילוק דעת. וזהו סוד שפה אחת ודברים אחדים. ועוד רמז שאלה הכוחות יש להם תנועה במקום האור ומשם יש להם ירידה. וזהו אמרו **"ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה"** (שם). ורמזוהו רז"ל באמרם בנסעם מקדמונו של עולם. והוא אור השכל המיוחס אל המזרח שמשם

האור יוצא לעולם. והנה שם המזרח קדם, ואמרו **"וימצאו בקעה בארץ שנער"**, דרשו בו ארץ שנערו בה מימי המבול מן **"וינער ה' את מצרים"**, ואני קבלתי בו שהוא רמז לשוב הכוחות המושכלות אל הנערות במקום ששם הנערות. ועל כן אמר וישבו בה, שלא זזו מדרך הילדות והשחרות, והוא זמן בלבול הכח הדברי. **"על כן קרא שמה בבל כי שם בבל ה' שפת כל הארץ"** (שם ט), ונפסדה הכוונה הראשונה מההשגה. על כן אמרו שיזמו מחשבת הקבוץ, והקבוץ סבת הסדר השכלי ושמיעת הכוחות זה לזה, והמשך זה אחר סדרו של זה. אך הפזור הוא בהתהפכות הכוונות והדעות. ואחר שהורחקה מהם השגת האמת ותהי להם הלבנה לאבן והחמר היה להם לחמר, איך יתכן לבנות מקומות הקבוץ שהם העיר, שהיא מקום כלל כל הכוחות. והמגדל שהוא מקום המושל עליהם, והוא מקום הכח הדברי אשר התייחס אל הראש, כמו שרמזו באמרם **"ומגדל וראשו בשמים"**. והורה שאם נפל בלבול בין הכוונות לא יתכן לעולם להשלים החפץ. ומפני שהמשיג אין ראוי שיחשוב בהשגתו לעשות לו שם, ולא לבקש ההשגה כדי לקבל ממנה גמול שזו היא עבודה שלא לשמה, גוזר השכל לבלתי השיג כלל ומעניש הכוחות על זה לבלתי שמוע זה לזה ובלתי התקבץ יחד. ועל זה נאמר בענשם **"הבה נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא ישמעו איש שפת רעהו"**, ומיד הענישם באמרו **"ויפץ יהוה אותם על פני כל הארץ"**. וזה כולו אע"פ שרמזנו נסתרו אין המקראות יוצאים מידי פשוטן.

והנה אחר שאין הדבר מכריח אותנו להאמין שזה משל, ואינו כפשוטן בשום פנים, נאמין תחילה הפשט כפשוטו כשאינ מונע שכלי מכחישו, ואחר זה נדרוש עליו מה שסובל על דרך הנסתר.

שכל מה שנדרש על דרך הנסתר מורה על חכמה יותר עמוקה ויותר מועלת לאיש המיוחד מהוראת הנגלה. שהנגלה נכתב להועיל לכלל העם שאין להם שקול דעת להבדיל בין האמת והשקר. וזה אינו מועיל לבעל הדעת המבקש ההצלחה המיוחדת בכח הדברי. שאם מתו אלף בני אדם אחר שנולדו, וחיה כל אחד אלף שנים, וקרה לכל אחד אלף מקרים בזמנו, מהם על דרך גמול ומהם על דרך עונש ומהם בלתי גמול, אבל מקרים גמורים, ומהם בלתי עונש גם כן, ואלה עלו ואלה ירדו. מה תועלת בכל זה הספור ההמוני לזה המיוחד היודע כבר דרכי הנהגת המציאות. ולפיכך מבקש לדברים ההם דרך מועלת לו בם, ועונה אל מה שהוא בו. גם יודע שהמחבר כיון להשלים שתי הקצוות בדבריו במקום שאפשר לעשות כן בזה הנרמז. שהנה יש לנו עדות מורגש מהפיזור של האומות, ומשנוי הלשונות יש לנו עדות מושכל שהעניין היה כפשוטו. והתועלת הכללי בזה הוא לדעת דרכי העונש והגמול הבאים מהשם בהשגחה על הכלל לפי מעשיהם ולפי דבריהם ולפי מחשבתם, ששלשתם נכללים פה. ואמנם התועלת הפרטי למיוחד בזה הוא להשיג הנסתר הרמוז אליו בהשגות, אשר שם גמולו ועונשו ושאר הגמול והעונש אצלו פחותים כנגד אלו. שאלו נפשיים ואלו גופניים, ולא כללנו זה העניין בתוך דברינו אלה, אלא לעורר דעות המשכילים אל אמיתת הדברים. שזה החיבור לא חובר כי אם לבעלי שכל, שקבלו הקדמות כלליות בקבלה התוריית המיוחסת אל השם יתברך בפועל. ומפני שדברינו היו בעניין יצירת האדם והכח הדברי שבו המוכן לקבל המושכלות, ולצאת לפעל עם שפע השכל המשפיע עליו בעודו בעל חומר. והוצרכנו להודיע סוד חומר היצירה, על כן כללנו בתוך עניינו סוד דור הפלגה בכלל, על דרך הערה ובדמות רמז קטן. ונשוב לומר שהיצירה האנושית הטבעית גזרה להיות האדם סוף כל נוצר, ושיוכללו בו כל הכוחות מקובצים, מהם טבעיים ומהם רצוניים ומהם מקריים ומהם שכליים. וגם נחלקו להיות כל אלו קצתם רוחניים וקצתם גופניים.

וגם היו בו מהם בכח ומהם בפעל, ומה שהם אצלו בכח נחלקו בשני חלקים ראשונים, והם כח קרוב או רחוק. ואמנם מציאות האיברים יורו על מציאות פועל קרוב או רחוק, גוף או כח בגוף, או בלתי גוף ובלתי כח בגוף, כי זו חלוקה הכרחית. וכן כל דבר נמצא מורגש או מושכל הוא מעיד על מציאות ממציאו ופועלו ומורה על מהותו אחר העיון הראוי.

ואחר שזכרנו שכל המציאות נכלל בצורת האיש הזה הפרטי השלם, בדעתנו כל עניינו ידוע שממנו נדע כל המציאות. ועל כן נחקור על עניינו לכד בכללו ובפרטיו ויספיק כאילו חקרנו הכל אחר אשר הוא כולל הכל. ונאמר כי מצד היות זה הנברא האחרון, והוא הכל על דרך תכלית כל ההרכבות דומה לקונו יתברך, שהוא הנמצא הראשון והוא הכל, על דרך תכלית התמעט ההרכבות. והגיעם עד שהוא בתכלית הפשיטות והייחוד שאפשר להיות פשיטות ואחדות אשר אין בעצמו שום הרכבה בעולם לא עצמית ולא מקרית, ולא על דרך התייחסו על דבר זולתו ולא על דרך התייחסו דבר אחר אל עצמותו. וכל הנמצאים נמצאו מאמיתת המצאו, וכולם אפשרי המציאות בבחינת עצמם ומחוייבי המציאות בבחינת סיבתם, והוא מחוייב המציאות בבחינת עצמו לבדו. ומפני זה היה ראוי שהוא יתברך ישגיח באדם בשני הצדדים בהכרח, ויהיה הוא המכריע בין צדדיו השנים. והנו האחד מצד הדבר הפשוט אשר באדם, והוא הכח הדברי הנקרא נפש. והצד השני מצד הדבר המורכב אשר באדם, הוא החומרי הנקרא גוף. והמכריע ביניהם הוא השכל המשפיע עליהם, והוא נבדל מהם. מפני שהדבור משותף בשניהם בגוף ומשותף בשניהם בנפש. וכן המחשבה נחלקת לשנים בשניהם, אחת רוחנית שכלית ואחת גופנית דמיונית, וכן המעשה נחלק לשנים טוב ורע.

והנה הדיבור הנמצא בפה נחלק לששה חלקים שהם שש קצות, והם אמת ושקר טוב ורע ברכה וקללה. וכבר אמרו הקדמונים שגם אלה יחלקו עוד לחלקים. ושמו אמצעי בין האמת והשקר והוא שקראוהו המעורב, ועוד חלקו המעורב לחלקים. שידוע כי אין אמת יותר מאמת ואין שקר יותר משקר, אבל יש דברים שאינם אמת גם אינם שקר, ויש קרובים אל האמת ורחוקים מן השקר, ויש קרובים אל השקר ורחוקים מהאמת. מפני שהאמת והשקר שתי קצוות, אשר אין אחריהם קצה ממינם והם שתי תכליות. ואע"פ שהאמת דבר נמצא והשקר בלתי נמצא, על כן המעורב היה אמצעי לקצוות, ונחלק גם הוא ברוחק ובקרוב אל אחת מהן. וקראו הקצה האחד כולו אמת והקצה השני כולו שקר. והאמצעי חציו אמת וחציו שקר, וחלקיו רובו אמת ורובו שקר. ואמנם החלוקה שאינו לא אמת ולא שקר אינו מדין החלוקה הזאת. וידוע שהדבור הוא המורה על דבר נמצא, ואם הוא נמצא במציאות כמו שנזכר בדבור, ייוחס לדיבור ההוא שם אמת מצד הנמצא שהורה עליו. וגם יתכן שהדבור יבוא להורות על דבר שהוא נמצא, ואין לדבר ההוא שום מציאות כפי הדבור. ואז ייוחס לדבור ההוא השקר, מפני שלא הורה עליו הנמצא כמו שנזכר בדבור. ומה שיהיה הדבור נחלק להורות בו על שני נמצאים, ויהיה האחד נמצא והשני נעדר, ייוחס הדבור כס לחציים, ויהיה חציו אמת מצד הנמצא, וחציו שקר מצד הנעדר. וכן ברובו ובמיעוט יהיה הכל לפי הנמצא והנעדר, וכן הטוב והרע והברכה והקללה יובנו מהנזכר בדבור, בדמות האמת והשקר וחלקיהם. וכן המחשבה בעצמה, אבל המעשה כולל טוב ורע, אבל אין אמת ושקר נופלים עליו בעצם כי אם במקרה. כאמרך פלוני כתב ספר פלוני, שאמר בזה אמת או שקר במקרה. כלומר שחוזר אל העניין הפועל ואל הפועל, אם היה הפועל הרמוז ממעשיו על ידי הפועל, אם הנפעל אם לאו. אבל אם תאמר פלוני עשה מעשה פלוני, אינו נופל על זה העניין, אמת עשה, ואפילו אם עשהו. אבל אם תאמר טוב עשה או רע עשה, וחוזר אל המעשה

שהוא טוב או רע, גם אל הפועל שעשה טוב או רע. ואמנם על הנמצא אם נמצא נופל עליו אמת שנמצא, ואמת שהוא כצורה כך או להפך. ואם כן אין אמת נופל, כי אם על עצם הנמצא ועל תארו הנמצאים. גם אין שקר נופל כי אם בהפכם. ואמנם על המציאות הכללי בא עליו עניין מורה על היותו טוב מפני הפעולה ובא עליו הוראת המציאות ההכרחי שהוא האמת.

וגם התייחסה הפעולה אל כוונת מכוון, באמרו **"וירא אלהים כי טוב"**. ועל כן כאשר הגיע המדבר אל הוראת דבר, שהוא נמצא בלתי כוונת מכוון לא זכר בו **"כי טוב"**, וזה סוד גדול מובן מן היום השני. ואל יטעך אמרו **"יהי רקיע בתוך המים"** וגו'. ואמרו **"ויהי כן"**, שהרי זה יורה על כוונת מכוון שהעדר מאמר **"כי טוב"** לא קרה אלא מפני דבר שנמצא מתוך שני מיני המים. והוא דבר מתחייב ממציותו הרקיע אחר שהתגלה מציאות, ונהיה נגלה בין מים העליונים ובין מים התחתונים. והדבר הזה הורמו ביום חמישי שהוא יום משותף ליום שני, שבשני פעולת מים ובחמישי תולדת המים. וכבר נולד ונברא הכח מיום שני, והרמו **"תנינם"** כתיב, ומהצלע נברא מי שהשלים לא טוב להיותו טוב. ועם הטוב השתתף הרע, והרמו **"עץ הדעת טוב ורע"**. ורמו שני כיון שנבראת אשה נברא שטן עמה. ויבא גם השטן בתוכם בלתי מכוון בביאתו, ובא על חוה אחר היותו עמה לא עליה. והטיל בה כח בלתי נקי ובלתי טהור והוא מקרה, והוא מקרה לילה קרי שמו זוהמא הוא, טפה סרוחה היא כי הוגלדה טפה האמצעית. וזה הסוד יגלה לך כח חרטום ואשף וכשדי, כי טפה סרוחה סופה חרטה. וייצר אותו בחרט, והרמו **"הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב"** (בראשית ג' טו), ואור כשדים ידוע. ולפי מה שרמזתי אם תרצה להשיג השגות אמיתיות, השתכל בנבראים ובאותיות שכם נבראו

הנבראים, ובניקודם ובטעמם ובתנועתם ובשמותיהם ובמספריהם ובחלקיהם ובחלקי חלקיהם, ובהרכבתם הראשונה ובמוכפלת פעמים רבות, "ואז תבין יראת יהוה ודעת אלהים תמצא" (משלי ב' ה'). ואי אפשר להאריך בסוד יצירת האדם, כי אין קץ לחכמה, אבל הרמזים מספיקים. והוא שראשו בדמות הגלגלים ומה שלמעלה מהם, ומבטנו ולמטה הוא בדמות עולם התחתון אשר ממנו נברא ובו נוצר בסתרי גלוי עריות, ובסוד שפיכות דמים ובעבודת ע"ז. ועל כן בזכר המושל והרוכב שהוא פועל זה הפועל בנפעל בא סוד ברית מילה, שכולל שלשתם ע"ז ושפיכות דמים וגלוי עריות. וזו היא הברית שכרת יי' אתנו שאנחנו זרע אברהם אוהבו וזרע ישראל עבדו. לכרות ממנו אלה השלש עבירות החמורות שבתורה, שבאו לנו בעת בריתנו ממציאות העולם התחתון, אשר אין לשם חפץ בו. כמו שאין לאדם חפץ במה שמוציא ממה שאכל, אלא שהטבע מכריחו ובה הברית לזכרון. שאם יבוא אדם לעבור אחת מאלו העבירות, שיזכור מברית מילה שאתו, שכבר יש עליו עדים שבעה עליונים ראשונים. והם ז' ימי היצירה ואחריהם כל הנבראים בס. ועל כן היה יום זמן הברית אחר גלגול ז' ימים והוא השמיני. שהוא היום שבו נברא ובו נולד, והוא יום ברייתו ויום בריתו. ולו היה לפני זה לא היה ביום בריתו ולא היה ביום ברייתו אע"פ שלא היה יכול לסבול לא היו הנבראים עדים עליו, והיה ראוי שלא יהיה נדון ביום מן הימים, והיה ניצול במקום ממקומות המציאות. והיו לו עתים לחטוא בהם והיה ניצול בס מעונש. ולו היה אחר ח' ימים גם כן היה צריך להיות עוד ביום ט"ו ללידה. והמציאות גלגלו מז' לז' בסוד ז' ספירות המתגלגלות במדות השם שבם דן עולמו. והיו הז' והז' נחלקים אלה לעניין ואלה לבטלה. וטעמי הרב במילה ידועים במורה בחלק השלישי וע"כ היה בשמיני ודעם משם כי הם על צורה אחרת, וגם היא מעולה ונכבדת. ואמנם על זה אמר השם "ואעידה בס את השמים ואת הארץ" (דברים לא' כח) וכל הנמשך לזה.

והנה אלה הג' עבירות באו להורות על ג' ספירות הידועות בקבלה, שהם מחשב"ה חכמ"ה בינ"ה. והם הם החכמה והבינה והדעת ושלשתם מורות על מה שראוי להאמין בשם ית'. כי החכמה גוזרת לבלתי עבוד ע"ז. והבינה גוזרת לבלתי שפוך דמים ממי שנברא בצלם אלהים. והדעת גוזרת לבלתי גלות ערוה להחליף כח בכח נכרי וזר שהוא בלתי מינו. שהטבע האנושי גוזר שהאדם ואשתו בדמות המין כולו וכל איש במינו, ואם מחליף דומה למין שממיר מינו. וזהו זר אצל הטבע כל שכן אצל הדעת שהוא אחר הטבע. וזוגו הוא בדמות עצמו ובשרו וזולתו זר אצלו. והשם כרת ברית לבלתי התקרב אל הזר ולברוח מן הערל. ועל כן רמז בפסח הבא להבדיל בין הדמים "וכל זר לא יאכל בו" (ויקרא כב' יג'), וכן "וכל ערל לא יאכל בו" (שמות יב' מח). ובקרבן "והזר הקרב יומת" (במדבר יח' ז) והערל כזר הוא אצל השם. והסוד כל לב אטום מלקבל הוא זר אצלו, ועל כן צוה מבואר "ומלתם את ערלת לבבכם" (דברים י' טז). ובא בעניין התשובה שהיא סבת הגאולה וסוד הקבוץ. "ומל יהוה אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך לאהבה את יי אלהיך בכל לבבך בכל נפשך למען חייד" (דברים ל"ו), ואמר למען חייד יורה על היות המילה הנגלית סבת מילת הלב, ומילת הלב סבת חיי העולם הבא ללב ולנפש האוהבים את השם.

חלק נ' עניין ב' סימן מ' כולל כ"ב אותיות.

כתוב בספר יצירה (פרק ב') כ"ב אותיות יסוד ג' אמות אותיות אמ"ש וז' כפולות בג"ד כפר"ת, וי"ב פשוטות ה'יז' ח'ט"י ל'נ'ס' ע'צ'ק'. ושם כתוב שאלה כ"ב אותיות הן הן שבהן נברא הכל.

באמרו כ"ב אותיות חקקן חצבן שקלן המירן צרפן וצר בהן נפש כל יצור וכל העתיד לצור. ועוד אומרו שם כ"ב אותיות חקוקות בקול, חצובות ברוח, קבועות בפה בחמשה מקומות. וזכר מקום מבטאן ומוצא כל אחת מהן לפי מציאותן. ואמר שהן קבועות בגלגל בר"א שערים, וכל מה שנמשך לזה ומשם תבין השאר. הנה בא המחבר ספר יצירה יהיה מי שתרצה ז"ל, להודיע ליראי יי ולחושבי שמו שכ"ב אותיות הם יסוד הדבור והוא גלגל עשירי, ר"ל גלגל האותיות והוא הגלגל המעולה שבגלגלים והוא גלגל ראשון במעלה, וקדם לכל גלגל במציאות, והוא גלגל התורה והמצוה, וכל העליונים והתחתונים מתנהגים על פיו. ועליו נאמר "בדבר יי שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם" (תהלים לג' ו'). וכבר קראו בעל ספר יצירה ספירה אחת ראשונה, ואמר אחת רוח אלהים חיים. ואמר קול ורוח ודבור זו היא רוח הקדש. וגם קראו ספירה שנית, באמרו שתים רוח מרוח, שיתף שם רוח לשני עניינים, מפני שהדבור הראשון הפנימי הוא רוח הקדש, והדבור השני החיצון הוא הכח הדברי. וסוד "ויהי האדם לנפש חיה" תרגום והות באדם לרוח ממללא. ומזה תבין סוד חיות אש ממללות פעמים חשות ופעמים ממללות, ח"ש מ"ל, ח"ש ממהר התנועה, מ"ל פוסק מהתנועה. וכן ח"ש שותק סימן חשבון ומחשבה, מ"ל מדבר סימן מלות, חבר סופיהן תמצא בונות, רמז שתי אבנים בונות שני בתים וכן כולן. ושם נאמר אשר ברוח השני הנברא מהראשון חקק וחצב כ"ב אותיות. והנה הורה בדבריו כולם שהספירות העשר הם העיקר הראשון, והקרוב אליהם במציאות הם כ"ב אותיות. ושני העניינים שקראן ל"ב נתיבות פלאות חכמה, ואמר שבהם חקק י"ה יהו"ה צבאות שמו.

ואני מעוררך על זה הסוד, ודע כי שם י"ה הוא השם המעולה והנכבד שבכל השמות. גם המלא הוא הוא עצמו, אלא שזה בן ב' אותיות, וזה בן ד' אותיות. וכמו שניכתב הראשון חצי השם, כן

ראוי שתפריד חציו האחרון מהכל. ויהיה הראשון י"ה וזה חציו, ויהיה האמצעי יהו"ה וזה כולו, ויהיה האחרון ו"ה וזה חציו האחרון הנשאר מהחצי הראשון. ואז הכל שני שמות שלמים, אלא שנתגלה מחיבורם ומפירודם סוד העניין המורה על השורש הנקרא בזה השם. וכתבהו בצורה זו, שני החצאים נפרדים ואמצעי מלא מחובר כזה, י"ה יהו"ה ו"ה. עתה חלקם לח' אותיות בחילוק שווה ד'ד' ותמצא הסוד המפורש יהי"ה והו"ה, חבר עוד חצי האחרון אל חצי הראשון ושים האחרון ראשון והראשון אחרון ותמצא שיהיה בתחילה כן י"ה ו"ה. והרמז הנהפך מראש לסוף ומסוף לראש ו"ה י"ה, חברם ותמצא והי"ה. חבר השנים הראשונים עם זה השלישי ועשה מהם שלש תיבות בני ארבע ארבע אותיות ותמצא סודם יהי"ה והו"ה והי"ה. עוד קח ב' אותיות אחרונות ושימם בראש התיבה הראשונה, ותמצא הסוד מפורש מן ו' אותיות, ו' מפה ו' מפה. ודי לך בזה הרמז המופלא בזה המקום כי לפנים יושלם זה הסוד יותר רחב בע"ש. ואמנם היתה זו ההערה פה להודיעך כי ראשית מעלות השמות שאינן נמחקין היה זה השם הנכבד, וסוף המעלות הוא שם צבאו"ת. ובעל הספר חבר הראש עם הסוף, ואולם מה שביניהם הם ג' מעלות לבד, והם אדנ"י אלהי"ם שד"י. והנה א"ל גם אלו"ה הם מעניין אלהי"ם. והנה חבור א"ל עם ו"ה נתקדש בצורת הפוך בענין אלוה"י, וחבור א"ל עם י"ה נתקדש והוא כפל אהי"ה, גם א"ל וי"ה נתקדש גם כן, וסודו נעלם בשם אליהו, וברמז ובאלה"י יעקב, והוא כפל יהו"ה ויש לחצאים נפלאות. וכן לחלקים וכן לכללים ולחיבורים ולפירודים, כי מדרכם יודע סוד שם המפורש על אמתתו. וכבר עלה השם לחמש אותיות בשתי המעלות והן אלהי"ם צבאו"ת, והיו עשר. ועל כן י' עשרה, וכל שם המיוחס לשם לא ימלט מהיות בו אות מאותיות אהו"י, שהם ארבע אותיות הנח ונקראו אותיות ההעלמה, ומהם חובר שם הקדש העצמי.

ועתה כתוב י' אותיות הנזכרות חמש למעלה וחמש למטה והפרש
מעט ביניהם כזה:

אלהים צבאות

ואם תמצא כוח שכלי בקדקדך בקלות תבין סודותיהם מפורשים,
ומסוד זכרים ונקבות תתעורר אל עניינים נרמזים במ וממה שרמזנו
לך, וגם ממה שתשמע אחרי זה, תדע שהכל תלוי בי' ספירות
בלימה ובכ"ב אותיות הקדש.

חלק ס' עניין ג' סימן ו' כולל חילוקם.

הנה עניין חילוק האותיות הרמוז בספר יצירה היה משולש מן ג'
ראשונים והם אמ"ש, ומן ז' שניים והם בג"ד כפר"ת, ומן י"ב
שלישיים והם ה'ו'ז' ח'ט'י' ל'נ'ס' ע'צ'ק', וזה החילוק הוא לפי
היצירה. ונלקחה אות ראשונה מהם לפי סדר אלפ"א בית"א ישרה
והושמה ליסוד ראשון, והוא ראשית כל מספר שאין לפניו מספר,
כי לפני אחד מה אתה סופר. והשלוש מעלות שהם במציאות יסודות
כוכבים ומזלות שמהם נברא הכל, היו בדמיון האותיות נחלקים
כך. מפני שאלה השלושה מספרים יתגלגלו בגלגול עונה זה לזה, כי
כשתרבע ג' המספרים האלה על ג' תמצא סוד התחלקם. כיצד, ג'
פעמים ג' הרי ט', וג' פעמים ז' הרי כ"א, חבר ט' עם כ"א הרי ל'.
ועוד ג' פעמים יב' הרי ל"ו, חבר ל' עם ל"ו הרי לו"ל, חלקו לג' ג'
הרי גלג"ל. וסודו הי"ה הו"ה יהי"ה, בסוד עשר אותיות שהם י'
ספירות, והם ו' פעמים א"י וסימנם וא"י זה מקום בינה, וכך תעשה
לז' ויעלו קנ"ד, חבר קנ"ד עם ס"ו ויעלו ר"כ, והם כ' פעמים י"א,
ועוד תעשה כן ל"ב ויעלו רס"ד, חברם עם ר"כ ותמצא דעת"י,
וסודו במכתב"ך, סד"ר עצמ"ך, וזהו המספר המתגלל על כ"ב

אותיות, שהם מרובעים בעצמם על עצמם שהוא שרשם כ"ב פעמים כ"ב, ויצאו מן אהו"י פעמים אהו"י, והם תפ"ד וסימן "ושמתי פד"ת בין עמי ובין עמך" (שמות ח' יט), כי הוא חסר ו' והם ג"כ בסודו, נסד"ר הזמ"ן בגלג"ל, או אמור סד"ר הזמ"ן בגלגלי"ם. והנה נולדה שנה מסדורם שהוא חלק מחלקי הזמן בגלגלים. והנה הסוד בד"ם ובנפ"ש, והנו גלג"ל בדמך מכבד אלהיך, והנם י"א פעמים ד"ם והסוד א"ם ד"י ועניינו שאחר שנמצאה אם הנמצא די במציאותה לחבר אליה הדבר הכללי והוא אות ש', שהוא כולל הספירה האחת הראשונה הנקראת רוח אלהי"ם, וסודה מצפץ ויוצא יהו"ה בתמורת א"ת ב"ש. והוא רמז לשלש מעלות, אחדים ועשרות ומאות. שהנה ג' מרובע ט', ועוד ג' מרובע עם ל', הוא ש' על דרך שתוף י', ועל דרך עצמו הוא צ' הרי ט"ץ, ועוד מרובע עם ש' על שרשו הוא ק', הרי טצ"ץ, והנו יוצא מן גל"ש שסודו של"ג ורמזו שלג שתחת כסא הכבוד שממנו מתהווה העפר הנקרא ארץ, שנאמר "כי לשלג הוא ארץ" (איוב לו' ו'), וסוד טצ"ץ שכב"ת זר"ע והנו כת"ר שבמז"ל, וכל ש' יצ"ר ועל זה היה מכת"ב ש"ר הל"ב, גם כת"ב שמ"ר הל"ב, והסוד שהוא א"ש מתגל"ה ביר"ח, ירח מתגלה באש. הנה נתגלו לך מן האותיות סודות פנימיות, וזה רמז הכל חומר התחלה בצורה צורה התחלה בחומר ודע זה, ומזה תדע כי מטטרון שר הפנים אשר הוא שר צבאות בתנועת הגלגל ברא את השמים, והוא אשר חתם חומר בצורה כאשר חתם צורה בחומר ועל אלה תבנה בנין גדול מהדומים להם, עד שיתגלו לך מהם סתרי התורה וסודות המציאות, ומה שיבאר לך זה הוא חלוק האותיות.

חלק ע' עניין ד' סימן א' כולל כל המספרים.

דע שהמספר הכולל מועיל מאד בכל מה שתרצה להשיגו, והמשל בו שאם אתה רוצה למצוא בו סוד מהות השכינה, אתה צריך לכלול מספרו תחילה בכלל המוכרח, כאמרו שמשפר השכינה בכלל הוא ש"ץ. ואחר שעלה בידך הכלל שמרהו תמיד. ואם הוא דבור מובן או בלתי מובן אל תשכחהו, אבל חקקהו וכתבהו על לוח לבך, כי הוא יגיד לך תעלומות חכמה על כל פנים. והטעם שכל הדברים הנמצאים בלשון שהוא ממספרו בשווי יוליכו דעתך עדיו והם הם יהיו עדיו, כמו שתאמר שעלה בידך ענין זכר ונקבה ורצית למנות כלל מספר שניהם ועלו ג"כ ש"ץ, ותזכור מיד על איזה דבר היה מניין ש"ץ ואם רצית למנות כלל כך וכך ראה אם עונים זה לזה ומיד תדע מהו המבוקש, ובלבד שתשמור דעתך מהדמיון שלא תמיר הכוונה האלוהית בעניינים הנעלמים. כיצד, הנה רצית למנות אנדרוגינוס ויצא מספרו ש"ץ, ואמרת בלבך מה מספר יש לי על ש"ץ הנה היה לי זכר ונקבה, ואנדרוגינוס בלשון יון זכר ונקבה. הנה אם כן הכוונה שווה, ואע"פ שהיא בשתי לשונות. כן עוד מנית זר"ע לב"ן ועשית ממנו גו"ף ר"ע או נוט"ר טפ"ה, והוא חו"ש אד"ם ומצאתו בכללו שט"ן, והוא שנ"ט לפי ההכרחי. ובקשת למנות בלשון אחר מהלשונות שמו, ומצאת שנקרא בלשון יון דיאבולוש, ומנית כלל מספרו ומצאתו שט"ן והוא הוא בעצמו, והרוחת בזה ריווח גדול, שאם לא היית מכיר מהות השטן הכתוב באיוב (י"ח) או בשאר מקומות, יתגלה לך סודו ונסתרו מכח השמות. וזה כי פירוש דיאבולוש באמת לפי הלשון אבולו"ש הוא בחולם יהיה עניינו שטן אחד, ואם הוא בשורק יהיה עניינו רבים והם השדי"ם. והנה היחיד במספרו שווה אל הרבים בין בלשוננו בין בלשונם. ועוד נתגלה לך מזה אם ידעת לשונם שזה השם נופל על בעל שתי עצמות, כי השתים בלשונם דיא"ו והעצמות בולו"ש, ועוד לו סוד שני גדול והוא שקוראים שם בולו"ש בשם כדורים, ואם כן הם שני כדורים. וזה הסוד גלוהו הם בלשונם השני, בקראם שם השדים שטיביאה, ושם היסודות

בעצמם הנחלקים לשני חלקים אש ורוח חלק אחד עולים, ומים ועפר חלק אחד יורדים, קראום בשם אחד עם השדים והוא שטיביאה, ולפי זה הדרך תמצא בלשונות נפלאות, ובעקר לשוננו יותר מכולם. ואמנם המספר הכולל כל האותיות בלתי מנצפ"ך שהם כפולות, עולה מן א' ועד תי"ו אלף וארבע מאות ותשעים וחמשה, שהם אלף וחמש מאות פחות חמשה. ומספרם בסימנם אתצ"ה, וכללם תצ"ו, וסודם מלכו"ת. ואם תוסיף מנצפ"ך קצרים שהם פ"ר, יעלו כולם פרצו"ת, וסודם שלמו"ת ואם תוסיפם ארוכים שהם בסימנם ב'ראש ותחברם עם תצ"ו, תמצא סודם ש"ר צבאו"ת, שהוא רא"ש במלכו"ת. והנה עולה מנצפ"ך במספרו הארוך שלשת אלפים וחמש מאות, ויעלו כ"ב אותיות אלף וארבע מאות ותשעים וחמישה, חברם ויעלו ד' אלפים ותשע מאות ותשעים וחמשה שהם חמשת אלפים פחות חמשה, וכל אלף חוזר לאחד הרי חמשה פחות חמשה. ונמצא שנתגלגלו כולם והיו רוחניות, כי לא נשאר למספרם גוף שישכון המספר עליו, אבל יצאו כולן לחוץ בגלגול הכרחי. ודע כי לפי מציאות שתי אלפא ביתות אחת בת כ"ב ואחת בת כ"ז היה רמז שנת מ"ט שנה, תשע וארבעים בסוד היובל, ויהיה מציאותם ז' פעמים ז', ויהיה המספר הכולל את שתיהן בכלל ו' אלפים ות"ץ, והנה תצ"ו כראשונים, וסודם שפ"ע אלהי". ואם הוא פעל האי"ש והוא רמז למה שנאמר בדברי רז"ל עול מלכות שמים, כי עול שמי"ם שווים עם מלכו"ת, והוא כולל ב' אלפא ביתות, והנם עו"ל מלכו"ת השכיני"ה. והנה הכ"ל אמ"ת והוא מלא"ך השכלי"ם, כי האותיות הם ספרי המלאכים, כמו שהם מלאכי הספרים, והם הם מלאכי השמים ודעם.

חלק פ' עניין ה' סימן ל' כולל חלוק שווה.

החלוק הזה של אותיות לפי מציאותם נחלק על דרך הדקדוק של הדבור לשני חלקים שווים. והם י"א אותיות שמשים ושרשים, וי"א אותיות שרשים שאינם שמשים. והשרשים נלקחים בסדר ידוע לפי האלפא ביתא והם ג'ד' ז'ח'ט' ס'ע'פ' צ'ק'ר', והשמשים נלקחים גם כן לפי הסדר והם א'ב'ה'ו'י' כ'ל'מ'נ' ש'ת'. וסימן השרשים ח'ט' ספ"ר גז"ע צד"ק וסימן המשרתים שמלאכתו בינ"ה. וסימנם בכלל מספרם של השרשים תדל"א וסודם המפורש נפ"ש כ"ל העול"ם של אש וסימן כלל מספר השמשים תתס"ד וסודם ברי"ת המאור"ר חמ"ר התור"ה צל"ם ודמו"ת בצל"ם אלהי"ם. והנה היה החלוק כך שנלקחו א"ב לשמשים ג"ד לשרשים ה"ו לשמשים ז"ח לשרשים ט' לשרש י' לשמש. והנה היו חמשה מהן מן האחדים שרשים וחמשה מהם שמשים, והיו השמונה מהם מתהפכים בתשיעיות שהנה א"ח הם ט' וכן ב"ז וכן ג"ו וכן ד"ה וסודם ישר א"ח ב"ז ג"ו ד"ה, וחובר כך החבור האמיתי שמש עם שמש. והפכם עוד שרש עם שמש שרש עם שמש. וראשיהם אבג"ד וסופיהם הפוכים הוז"ח, וזהו יושר עליון בח' אותיות. ומפני שהיו ט' עוד מכלל האחדים והם תכליתם בשני צדדים, היה ט' שרש וי' שמש באמת. ודע שהשמשים הם כצורות, והשרשים הם כחומר. ועל כן היו אותיות השם מהשמשים ועלה מספר הכל האחד, והאחד אחד, וסודם זוג אחד, אחד אחד. ואם תכיר זה הסוד תכיר שכבר בא אליהו והשיב לב האב על בן ולב בן על אב, על כן הוליד דומה, והתייחד הלב האחד בסוד האחדים שהם י' ספירות. הנה נשארו עוד בעשרות שמונה וסודם ח', ובמאות ד', חברים כאחד שלשת המעלות ותמצאם יח"ד, וסימניך ברזל ברזל יח"ד, ואיש יח"ד פני רעהו, כי האותיות מורות על כל המרכבות. ועתה תקח עוד ד' מן העשרות הראשונים והם כ'ל'מ'נ', והנה היו שמשים, ותקח עוד ד' מן העשרות הנשארים והם ס'ע'פ'ץ'. והנה היו שרשים וחלוק מספר האחדים הוא כ"ד ל"א והם כוללים כ"ל א"ד העולה מן האדמ"ה. והסוד אדי"ם שכוללים א"י פעמים מ"ד כמו

שרמזתי למעלה בעניין ג' מזה החלק. ומזה תבין כי העשרה כללו הכל והם הכ"ל. ואמנם הח' עשרות חלוקם שק"ם וסודם מנשי"ם, ואמנם הם שמנ"ה אשר הם השמי"ם, חברם ותמצא סוד כלם כל"י הנפ"ש הם שמנ"ה כלי"ם הם שמנ"ה ימי"ם, ועל כן ברית מילה בשמנה ימים. ותבין זה הסוד מן השכלי"ם, גם מן ש"ם אדנ"י. ובדעתך סודו על בוריו תמצא בעצמך כח שתוכל בו להכחיש פועל המכשפים, ותכיר שלשת מיני נמצאים אשר להם דמות אדם. והם אד"ם מלא"ך שט"ן אשר הם המכשפים בעצמם.

והנה נשארו ד' אותיות מן החלוק ונלקחו שנים מהם לשרשים והם ק"ר, וכללם ש', ושנים מהם היו ש'ת' והיו לשמשים, חברם ויעלו שש"ת, חברם ותמצא ששת ימים שמנה ה' יתברך כשברא העולם עם האותיות. והנה תבין מדברינו כי הימים הם הכלים והם ששת המנשימים, וכשתסתכל בזה הכלל המופלא תפלא מנסתריו, ותשמח הרבה בהשגתך עם הסודות האמיתיים. וכשתכיר שרש השמשים גם שמש השרשים, תחיה ותהיה שר המשרתים, ותכיר מי הוא משרת השרים אשר סודם חומר וצורה, ומהם תשיג סוד שני"י מלכי"ם המשרתים את המלך אדנ"י צבאו"ת, אשר רמזו ישעיה הנביא ע"ה באמרו "שרפים עומדים ממעל לו" וגו'. ומהנזכר תתעורר אל מציאות אותיות הא"ב במבטא שנחלקו לחמשה חלקים בחמשה מקומות הפה. והם אהח"ע בגרון, בומ"ף בשפתים, גיכ"ק בחיך, דטלנ"ת בלשון המכה על מקום שרש השנים שבמערכה העליונה, זסצר"ש בשיניים המכה במקום שהוא בעצמו, אלא שההבדל אשר ביניהם הוא קטן מאד והוא מצד היות האחרונים נזכרים בקצת שריקה והראשונים בלתי שריקה. והשריקה יוצאה מבין שתי מערכות השיניים בהכות הלשון על המערכה העליונה הנקראת בשם החיך. והיא סוף החיך, וגם גיכ"ק הזכרתם עם הכאות שרש הלשון הפנימי על ראש החיך הפנימי.

והנה אחר שהאותיות נמצאות בכלל בחמשה מקומות הנזכרים, נחלקו כל הכלים ונפרדו בצורות הזכרה לכ"ב חלק, והיו בגרון ד' חלקים זה בפני זה, כי א' הוא בראש הגרון שהוא, סוף הצוואר למעלה. וה' הוא פנימי יותר שירד מעט בגרון, וח' ירד יותר, וע' ירד יותר, ואם כן הנה ע' ראשית מציאות הדבור. ועל כן נרמז שהלשונות כולן ע' וכן מספר האומות ע' ומספר הכתב ע' ומספר השמות ע' ומספר הזקנים ע'. הנה שם האות זה ע"ן ופי' ע"ן מקור מים חיים. וגם הוא מלשון עיון והשגחה, וסוד מספרו שבעים, וכל שבעים הם שבעה והוא רמז לד' ספירות. וסוד עין הבינה שמשם מתחלת כל תנועה והוא סל"ם והוא סינ"י, והוא כולל י' פעמים אח"ד שהם ה' שמות הקדש וסודותיו רבים. והאותיות הנמצאות בשפתיים נחלקים גם כן אל ד' חלקים, והנה ב' יש לה ב' הברות דגש ורפה, ובדגש לא ניכר הבדלו כי אם ברפה. והרפה אשר בב' הוא אשר הבדילו מחבוריו במבטא, שהנה מ' דומה לב' ולע' הרבה ולו' מעט, כי אם הו' הוא נזכר בשום השפה התחתונה תחת מערכת השיניים העליונים, ובשיניים אדם סוגר את הפה ומוציא הברה ו'. והנה מ'ב' בסגור הנחירים יהיו נכרים במבטאם, מה שאין כן בשאר האותיות והכל לסודות נפלאות יתבארו ברוב עיון למי שיחקרם בשכל שלם, וכן צריך שתעיין בכולם.

ואמנם סידורם הוא טבעי ואינו כנזכרים שהם בסידור הסכמי, שאם הלשון הסכמי הדבור הוא טבעי. וזה סדרם הטבעי א' מן הגרון ב' מן השפה, הרי לשניהם ב' קצוות הדבור. ג' מן החיך ד' מן הלשון, הרי אבג"ד אמורים מד' מקומות, ועוד חוזר חלילה הדבור להאמר ה' מן הגרון ו' מן השפה ז' מהלשון ממקומו השני, ח' מהגרון ט' מהלשון ממקומו הראשון, י' מן החיך. והנה היו בגרון שלשה, והם אה"ת, ושתיים בשפה והם ב"ו, ושתיים בחיך והם ג"י, ושתיים בלשון והם ד"ט, ואחד בלשון ממקומו השני והוא

ז'. ואם כן הנה בלשון שלש שהן דא"ט כנגד השלש שבגרון שהם אה"ח. ועוד הנשארים כ' בחיך, ל' בלשון, מ' בשפה, נ' בלשון. עוד ס' בלשון במקום השני, ע' בגרון, פ' בשפה, צ' בלשון במקום השני. הנה היו שתיים בלשון והם ל"נ, ושתיים בו בשני והם ס"ע הרי ד', וב' בשפה והן מ"פ הרי ו', ואחת בחיך והיא כ', ואחת בגרון והיא עי"ן, הרי ח"י עם ה"י הראשונים, ועוד הנשארים הם ד' והם קרש"ת והיה ק' בחיך ר' בלשון השני, וש' גם כן ת' בלשון הראשון, הרי הכל יחד הן כ"ב.

ודע שאע"פ שאמרתי לך שאלה טבעיים במוצא לפי סידורם, לא אמרתי זה בעבור אלו האותיות ולא זולתם משאר אותיות שבשאר כתבי האומות. אבל ידוע שכל הלשונות אלה הם מקומות מבטאם והמוצא שלהם טבעי, וכל אות שבמבטא א' מניעה אותה בטבע. ודע כל מה שאתה מוצאו בזה האיש מוצאת האומה, ואתה מוצאו בכל איש מכל אומה, ואינו משתנה בעצמות, כי הכל אחד הוא הנקרא טבע. ומה שמשנתנה בם הוא הנקרא מקרה, וזה כי הדבור באדם טבע הוא, ושיהיה מדבר בצירוף האותיות גם כן טבע הוא. והדבור כולל שלשה דברים והם שם ומלה ופעולה. ואמנם שיקרא זה האיש זה הדבר בשם זה הידוע אצלו ואצל אומתו. וזה הפועל בצורה הזו הידועה, וזה הדבור בצירוף מיוחד וכל זה משונה בדבור הקריאה באותיות אצל אומה אחרת. הנה תדע שזה מוסכם בכל אומה ואומה ואינו טבע, אבל מוצא הקול מהגרון והרוח מהשפתיים והדבור מחמשת המקומות הנזכרים. והיה אם כן כלל הדבור משותף בשותף זה, כלומר בקול ורוח ואותיות וניקוד, והברת הקול משותפת עם רוח בהכרח.

הנה כל זה הוא טבעי שבכל אדם שלא ישתנה באחד ממנו, כי אם במקרה כאלם וזולתו מהדומים לו. ועל זה התבאר במופת שהלשונות הם הסכמיות. ובהיות זה טבע בא בעל לשוננו להורות

לנו כוונת הדבור ומעלתו, וכן עשה כל מסכים לשון או כתב. ודע שכל מסכים לשון כבר קדם לשון מוסכם ללשונו השני, והעד שאם לא קדם לו לשון לא היה יכול להסכים עם זולתו לקרוא דבר בשנוי מאשר נקרא כבר. כי איך יבין זה השני לשונו השני אם לא יבין לשונו הראשון ויסכים עמו לחדש לשון וכן לכתב, אלא שיש קצת הפרש בין הסכמותיהן ואין זה מקום ביאורו, אבל ממה שזכרתי תוכל להבין מה שלא זכרתי. כי כוונתי היתה להודיעך בזה החלק הרביעי קצת רמזים על עניין יצירת אדם. וכבר רמזתי לך פה מה שאפשר לבאר בקצור לפי כוונת זה החבור בזה החלק הרביעי. גם נרמז קצת מעניינו בקצת החלקים האחרים שכשתעורר על זה תבין כל הכוונות בע"ה.

החלק ה'

סימן אותיותיו צ'ק'ר' חלקיו ג' וענייניו ג' והתיבה א'ב'ו'.

חלק צ' עניין א' סימן א' כולל סוד השמות.

כבר התפרסם לכל בעלי הלשונות שהלשונות דיבורם נזכרים בפה, להורות במ על עצמי הדברים הנמצאים ועל מקריהם. ואין דבר בכל המציאות אלא מה שהוא עצם או מקרה. והעצם יחלק לחלקים והם עצם נפרד ועצם מורכב. וכן המקרה נחלק לחלקים והם מקרה נפרד ומקרה דבק. והשם שיורה על העצם יחלק לחלקים שם אחד ושם מורכב, וכן המורה על המקרה. ועל כן ראו חכמי הלשונות שכל השמות בין עצמיים בין מקריים נחלקים לשלשה כללים עליונים חלוקה מוכרחת, והם נבדלים ונפרדים ומשותפים. וזה פירושם בקצור, הנבדלים הם השמות שנבדל כל נמצא מזולתו בעצמו ובשמו, כגון אש מרוח ורוח ממים ומים מעפר ועפר מאש, וכן בהפכם זה מזה. שאין כל אחד הוא חברו בפועל, ואע"פ שהוא וחברו עצם אחד בכח, ר"ל שעצמם מחומר אחד. והם נבדלו בעצמם מצד צורתם בפועל, ועל כן נבדלו בשמם. ואמנם בשוב האש רוח, הנה ישתנה שמו ויקרא רוח, לא מפני שנוי חומר כי חומר האש הוא בעצמו חומר הרוח, אבל מפני שנוי צורתו. והנה ידמה זה הדבר מצד השנוי להיות מציאות השם והעצם יחד דבר נמשך, אלא שהאש כבר הוסכם שמו בכללו ולא ישתנה כי אם בהשתנות חלק ממנו. והחלק הוא אשר השתנה מצורה לצורה ומשם לשם, ועם כל זה לא נשתנה כל עצמו ולא שמו הכללי. ואם כן מקרה הוא שקרה לעצם הפרטי ולשמו עמו, וכן לשאר הדברים כולם. והנרדפים הם שהשמות רבים והעניין הכולל את כולם הוא אחד, כגון דרך ונתיב ואורח. והמדקדקים קראום שווים בפתרון ונחלקים במבטא. והמשותפים הם הפך

הנרדפים, והם שהשם עליהם אחד והעניינים רבים משתנים. ומפני שהיו הנרדף והמשותף הפכים היה הנבדל אמצעי מבדיל בין שניהם. והמדקדקים קראו המשותפים שווים במבטא ונחלקים בפתרון, וזה בכלל.

ואמנם המשותפים נחלקו לשהה חלקים יש מהם משותפים שנקראו גמורי השיתוף כגון רוח מזרחי ורוח הקדש, שנשתתפו בשם רוח לבד ונבדלו בעניין הבדל גמור. מפני ששניהם שני עצמים שאין בין עצמותם שיתוף שיורה שבעדו נשתתפו להקרא שניהם בזה השם המיוחד. ויש מהם מוסכמים והוא שיהיה שום עניין מעמיד שני העצמים שהשם על שניהם אחד או עצמים רבים. והשם ההוא המיוחד לנקראים בו מורה בהסכמה על כל אחד מהם מצד שהם משותפים בעניין ההוא. ואשר מקיים לזה העצם הנקרא בשם זה הוא בעצמו המקיים לזולתו מכל הנקראים בשם ההוא המשותף להם בהסכמת הלשון, בשם החי שהוא שם נאמר בהסכמה על אדם ועל חמור ועל שור ועל כל אחד ואחד מבעלי חיים. מפני שעניין החיות הוא עניין נמצא בכל אחד מהם, והוא המקיים עצם כל איש ואיש מהם. כי החי הוא גוף ניזון מרגיש, וזה הגדר הוא משותף לכל חי. ויתכן לומר זה גם כן על כל מה שהוא סוג או מין או איש, ששם הבדל עליהם שווה בהסכמה שגם הסוג, כגון גוף הוא מעמיד כל בעל גוף. וכן המין שהוא האדם, וכן המדבר שהוא הבדל והוא מעמיד עצם האדם שגדרו חי מדבר.

וידוע שכל גדר מורכב מסוג משותף ומהבדל מבדיל מין ממין מאשר השתתף תחת הסוג. שכל סוג כולל תחתיו שני מינים לפחות, ועל כן השם המוסכם כולל סוג או מין או הבדל, המורים על עצמות מהות דבר, ולא יורה על סגולה ולא על מקרה, מפני שאין הסגולה ולא המקרה מן הדברים המקיימים את העצם. וזה שכבר יתכן שימצא הנמצא בסור מעליו המקרה או הסגולה לפי

המושכל. ויש שמות שהן מסופקים והוא השם הנאמר על שני עצמים נמצאים משותפים בעניין שהוא בלתי מקיים מהות כל אחד מהם או על עצמים יותר מהם. כשם אריה שהוא נאמר על החי ועל המת ועל המצויר בכותל. וכבר יאמר על הנראה במראה או במים, אבל אותו אין לו מציאות כי אם בדמיון. ואנחנו דברנו בנמצאים, אלא שהשיתוף בין אלה הנקראים בשם אחד אינו מצד הדבור המקיים עצם כל אחד מהם, אבל מצד מקרה שקרה להם, והוא צורת התואר כלומר תבנית הגוף. וידוע שאין התבנית מקיים עצם האריה האמיתי, כי אם צורתו הטבעית הפנימית שהיא הנפש החיה הזנה והמרגשת. ולא נשתתף בזה האריה החי עם המת, ולא עם המצויר כי אם בשם אריה לבד.

והנה דומה השם המסופק משני צדדיו לשני השמות הנזכרים, דומה למשותף הראשון הגמור האמיתי מצד היות זה העצם זולת זה האחד באמתות, ודומה למוסכם מצד היותו נקרא בשם אחד עם זולתו, מפני עניין מן העניינים ששיתף ביניהם, שבעבורו נקראו בשם אחד יחד. ומפני התדמותו לאלו השני שמות נקרא מסופק. ויש שמות נאמרים בכלל ובפרט, והם כשיקרא מין מהמינים בשם סוגו, בשם כוכב האמור על כל כוכב וכוכב מכוכבי השמים בדרך כלל. והוא גם כן אמור בשם משותף מיוחד פרטי לכוכב אחד מיוחד, והוא כוכב חמה הנקרא כוכב השכל. אשר גלגלו הוא השני אשר על גלגל הירח, והוא כדמות סופר לחמה. ועל כן נקרא כוכב חמה. ועל החציר גם כן והדומים לו נאמר שיש לו שם כללי ופרטי. כללי מפני שכל העשבים לפי מיניהם שמם חציר ויש מהם אחד מיוחד ששמו ג"כ חציר, והוא שתרגומו כרתי. ויש שמות שנקראים מושאלים, והם המורים תחילה על עצם דבר, והונח והתפרסם השם ההוא על העצם ההוא, ואחר כך הושאל מהעצם ההוא שהתיישב עליו בתמידות אל עצם אחר, אלא שלא התיישב על העצם האחר כמו שהתיישב על הראשון, כשם האריה המיושב על

אחד ממני בעלי חיים, ומפני שהוא גבור יקרא הגבור שבבני אדם לפעמים בשם אריה. וכאלה אצל החרזנים והפייטנים אין להם קץ, ר"ל שמשאילים השמות בדמיונות מזה לזה. ויש שמות שנקראים מועתקים כלומר שיוורו על עניין אצל העם והוא מפורסם אצלם. ואחר כך הועתקו אצל החכמים אל דברים שאין הכוונה בהם שווה עם כוונת העם, כשם תפילה שהוא שם בקשה אצל העם, והועתק אל עניין אחד מיוחד בצורה מיוחדת אצל החכמים והנביאים. ותן שם זכר ונקבה ובנים ובנות וכיוצא בהם רבים.

והנה אלה הששה חלקים מכלל השמות המשותפים, וגם כן יש עוד שמות רבים מהם נגזרים ומהם כינויים ומהם תארים ורבים אחרים. אמנם השם הנגזר כגון לבן מלובן, וחכם מחכמה, וצדיק מצדק, ואלה הם מתוארים כמה שנגזר תוארם משם התואר. ואמנם התארים הם הלובן והחכמה והצדק והדומים להם. והכינויים שהם חילופים, יתכן שיהיו בתיבות שלמות כגון אני והוא ואנחנו ואתם והם. ויתכן שיהיו באותיות מחוברות אל שמות ואל פעולות, כגון חכמתי ומעשי, חכמתך ומעשיך, חכמתנו ומעשינו, וכן חכמתם ומעשיהם. גם בני ראשי בנך ראשך וכיוצא בהם. ויש שקרא אלה הכינויים בשם עשרת הקונים מפני השתתפם לעשרה. ואם תשים הבדל בין זכר ונקבה ויחיד ורבים כמו שתשמע יעלו ליי"ב כינויים בהכרח שכן ראוי להשלים כל העניינים הנמצאים בדבור עד ליי"ב חלקים כמו שנאמר בחלק ג' מזה החלק שאנו בו עתה. ויש שמות מורכבות הרכבת ספור וענייני השמות משתנים בשינוים רבים. וכבר חלקום המדקדקים לחלקים רבים מאד, ועדין לא הגיעו אל תכליתם ולא יגיעו לעולם שאין להם קץ. ואנחנו רמזנו פה עניין השמות כדי לגלות בו לפנים מה שתשמע בעזרת ה' יתברך.

חלק ק' עניין ב' סימן ב' כולל עניין הפעולות.

מפני שהשם יורה על מציאות עצמי או מקריי והפעולה אינה לא עצם ולא מקרה אלא עניין מיוחס אל עניין, נאמר בה מה שתשמע והוא זה. דע שהפעולה יש ממנה נמצאת בכח ויש ממנה נמצאת בפעל. ויש ממנה טבעית ויש ממנה מלאכותית ויש ממנה מקריית. ואמנם מה שבכח יחלק לשני חלקים קרוב ורחוק. הקרוב הוא שקרוב אל הפעל מאד, והרחוק הוא שרחוק מהפעל. ולפיכך יכנסו ענייני קירוב וריחוק עוד בין הקרוב ובין הרחוק, כאמרך חומר האדם הרחוק הם היסודות, והקרוב הוא שכבת זרע הנקרא קרי והאמצעיים הם מה שביניהם. ואמנם הפעולה הטבעית היא כאמרך האדם כותב בשעת הכתיבה שאז הוא פועל בפעל, והגלגל מתגלגל בפעל תמיד. ואמור שאין הפעולה לא עצם ולא מקרה כי אם יחס מתייחס אל הפועל שפועל אותה ואל הנפעל הנושא אותה. והיא אינה עצם שאינה גוף וגם אינה כח בגוף, שאם היא כח אינה פועל. ואם תאמר שהיא כח פעול ועומד עם כן היא עצם. רק יתכן לקרואה על פי יחס התואר שבו יתואר הפועל ותואר שבו יתואר הפועל הנמצא בעצם נושאו או המקרה. ואמנם הפעולה הטבעית היא העצמית בין תמצא תמיד בכח המוכן לצאת לפועל, בין תמצא בפועל כגון כובד הגופים המורכבים ברוב הרכבתם ממים ועפר. וקלות המורכבים ברוב הרכבתם מאש ורוח, וחמימות האש ולחות המים, ועליית זה למעלה וירידת זה למטה וכיוצא בם. ואלה העניינים גם כן הנמצאים בפעולות הטבעיות יקראו מקריות כמו שיקראו עצמיות כי אינם עצמים אבל קראנום עצמים. מפני היותם מתמידים עם העצמים הנושאים אותם ולא ימצאו בלעדם בפעל כלובן בשלג והשחרות בזפת. וקראנו המקרה הקורה לעצם עת מהעתים. ועוד נעדר ממנו כחום למים וכלחות לדונג וכיוצא בם מקרים עתים. ואלה הדומים להם הם הפעולות הנמצאות בטבע

ונקראו טבעיים ונמצאו מחוייבים הטבעיים באלה המקריים הנזכרים הקורים לטבעיים בהתהפכות לעתים ונקראו מקריים. ואולם המעשים המלאכותיים הם הנעשים ע"י אדם לבד, וכל באי עולם לא יבראון חומר אחד לא קטן ולא גדול לא רב ולא מעט וגם לא יעדירוהו מהמציאות המוטבע. אבל המלאכה היא דומה בקצת עניין לטבע, שהיא נתינת צורה בחומר בעל מזג. והנה על זה יוחסו הפועלים אל פעוליהם והפעולים אל פועליהם. ויחס הפעולה הוא המשותף לשניהם להתייחס אליה וליחסה אליהם. ומפני שאין פועל בלתי זמן ובלתי מקום יוחסו גם כן הפועל והפעול והפעל אל זמן ואל מקום. ומפני שאין פועל בלתי ארבע סיבות, והם החומר והצורה והפועל והתכלית, יוחסו כל פועל אל ארבעתן, שהוא סיבת מציאותן. וכל אלה העניינים מבוארים בספרי החכמה.

ואולם אנחנו נזכיר פה עניין יחס הפועל אל הזמן לבד עם הפועל והפעול, והשאר יבוקש במקומו וימצא ויובן משם בעיון המשכיל. ונאמר על זה שהפועל הנה יהיה יחיד או רבים. והיחיד נחלק לשני חלקים זכר או נקבה, והרבים גם כן נחלקו לשני חלקים זכרים או נקבות. והמדברים המורים על הפועל יחלקו לשלשה חלקים, והם הנמצא המדבר עם הנמצא השומע על שלישי בלתי נמצא לפניו, והמדבר על עצמו, והמדבר על חברו פנים אל פנים על עצמו של חברו. ויכללו אלו שלשת החלקים ג' נמצאים כלליים, והם אנחנו אתם הם. וג' נמצאים פרטיים והם אני אתה הוא, ונקרא אלו כינויים. חלקם עוד לזכרים ונקבות ויעלו ליי"ב חלקים. ואם חסר מהם דבר דע שהוא מחסרון הלשון. והנה בלשוננו כשנרצה לייחס פעל שכבר עבר באחד מן הבניינים אל פועליהם יחסרו מהלשון שלשה שמות משנים העשר ונכפלו השלשה, ולא נתייחדו למי שראוי לייחדם אליהם ונשארו אם כן תשעה. ואלה הם פעל ראובן אתמול פעל פלוני פעלה אשתו פעל פלוני פעלו ראובן ושמעון, פעלו רחל ולאה, פעלנו אנחנו אברהם ויצחק, פעלנו אנחנו שרה

ורבקה, פעלתי אני יעקב, פעלתי אני בלהה, פעלת אתה יעקב, פעלת את זלפה, פעלתם אתם עמרם ומשה פעלתן אתן יוכבד וצפורה, אתמול פעל פלוני. הנה הנזכרים ביחס הפעולות הם י"ב ואמנם היחידים הם ששה והרבים הם ששה. והנה נכפלו שנים מן הרבים והם פעלו פעלו, גם פעלנו פעלנו. ולא נתייחדו במ הזכרים מהנקבות כמו שנתייחדו בשאר דברים. ואם כן היו הנכללים ארבעה ונעלמו שנים מהששה, ועוד נכפל אחד מן היחידים והוא פעלתי פעלתי שלא נתייחד במ זכר מהנקבה, כמו שנתייחד בשאר היחידים. ואם כן היו הפרטים חמשה ועלה הכל תשעה ונעלמו שלשה ויש לשוונת שחסרו יותר ויש שחסרו מעט ויש שחסרו בשווה בלשונונו, כלומר תשעה אבל להוסיף על י"ב לא יתכן, לפי הדבור הטבעי שאין הנמצאים לא יותר ולא פחות. ואלה הם הקונים בעצמם, הוא, היא, הם, הן, אנחנו, אני, אתה, את, אתם, אתן. והנה לפי זה הלשון עלו הכינויים עשרה, כי פעלו פעלו שהיו שווים לשנים, התייחד כל אחד ונבדל בין מ' לנ' בעניין הם והן, ולו היה אפשר להשלים כולם היה דבר מעולה, ויראה ממה שמצאנו אנחנו גם נחנו וגם אני גם אנכי, ולא מצאנו זה הכפל בזולתם, שהכוונה בלשון היתה להבדיל בין הנקראים בהם. ולא נאריך בזה פן נהיה לכוז, ואין טענה מפני שמצאנו אתנה במקום אתן, ולא ממה שבא אתם לנקבות במקומות, כי זה גם כן מכלל בלבול הלשון, או לסוד מן הסודות האחדים.

הנה זה אשר זכרנוהו הוא לפועל שעבר ואמרנו שסובל י"ב לפי חלקי הנמצאים מצד הדבור. ואמנם מפני שהזמן עוד נחלק לעומד ולעתיד, בא הפעל מורה על שניהם, ונחלק העתיד לשני חלקים ולח' דבורים. ד' מהם צווי ומורה פעל עתיד להפעל, וד' מהם עתיד על ד' פועלים. והצווי מפני שהמקבלים אותם אינם כי אם ארבעה והם יחיד נחלק לזכר או לנקבה. ורבים נחלקים לזכרים או לנקבות, כאמרך בצוותך להם מצוות ראובן שמור זה הבית עתה או מחר.

אבל על עבר לא יתכן לאמור שמור, שכל צווי עתיד ואינו עבר. רק יתכן להאמור לקיים ההוה עתה, אך התחלתו מעת המצוה ואילך או תעמוד או לאו, ואין שום מצוה כי אם פנים אל פנים. והבן זה שהוא סוד גדול מהגדולים שבכל התורה, כי מה שאני כותב פה אינו ריקם מהסוד, שאיני בא להעתיק בחבור זה ספרי המדקדקים, אבל באו העניינים בו לעניין הערה אל דבר מוכרח, או מועיל לכוונת החבור. ומזה עוד שתאמר לנקבה בציווי שמרי זה הבית בזמן פלוני, וכן לרבים שמרו ולרבות שמרנה. והנה עשרת הקונים שהם הכינויים יוסיפו על שרשי השמות או הפעלות, עשרה אותיות בסופן להבדיל בין הקונים בשמות. כאמרך שמי, שמו, שמה, שמך, שמן, שמנו, שמם, שמו, שמכם, שמכן. ובפעלים כאמרך פעל פעלה כמו שרמזתי במ ובכינויים, אלא שהפעלים יחסרו אחד כמו שזכרתי, אבל הכינויים עשרה כמו השמות. ואחר שהתחלתם מן הוא היא תבין סודם.

וכן תבין סוד התחלת שלשת הכינויים של השמות שהם שמי שמר שמה כי סופן לעדות. וכן סוף הציווי בשלשה מהן גם כן, שמרי שמרו שמרנה. והתעורר מדברי אל השם ותשים מעלת השם המיוחד יתברך. ועוד הפועל מורה על עומד וכן הפועל עומד, ולא יקרא פועל אלא הפועל בפועל בעת הפועל. ואם פעולתו תמידית בלתי העדר גם הוא תמידי בלתי העדר. וזה מושכל ראשון, ואם יעדר הפועל והנה הפועל עומד ככתיבת הספר אחר שנכתב, ואע"פ שהפועל חי או מת לא יקרא פועל, אבל הפועל יקרא פעול כל עוד שהפעל נמצא בו, ואם נעדר פעלו במחיקת אות מהלוח לא יקרא פעול אז, אבל יאמר עליו שכבר היה פעול, אבל אינו עתה פעול בפועל כי אם בכח קרוב או רחוק. והנה היו הדיבורים הנאמרים בפועל, והם כאמרך ראובן כותב, לאה כותבת, אברהם ויצחק כותבים, שרה ורבקה כותבות, ותי"ו כותבת באה במקום ה' של כותבה, והכל שווה בלשון. וכן עוד עניין הפועל, כאמרך הספר

כתוב, האגרת כתובה, הספרים כתובים, האגרות כתובות, וגם אלה הם ד' דבורים. ולא יתכן להוסיף עליהם ולא לגרוע מהן כלום. שאם ימצא אחד בלשון ואע"פ שלא ימצאו השאר, בין מכלל כל הבניין בין באחת משש מעלותיו, תוכל לבנותו בכל מקום שתרצה.

והנה יש שני עניינים שהן שורש לכל דבר שיאמר עליו עניין פעל, והם שמות ראשונים לפעל. כאמרו בניין או בנינים שעליהן תבנה כל פעולותיו, עבר ועתיד ועומד. והפעל לא יתגלגל על השם העצם שאינו מקבל רבוי ולא סמיכה, אבל יתגלגל על שם התואר ועל המקרה שהם מקבלים רבוי או סמיכה. והכלל של כל שם שיחובר לו בסופו אות, אבל לשם העצם לבד לא יחובר לו אות בסופו לעולם, אך יחובר לו מלפניו. וזה גם כן סוד גדול ודעה, וכבר ימצא שם העצם נגזר. והנה שם הפעל נחלק לשני חלקים, אחד מהם הוא שם יחיד ורבים, והשני שם יחידה ורבות. כאמרו קדש קדשים או קדושה קדושות בדגשות השי"ן. כי הרפויים מורים על תואר המתואר באלה וכיוצא בם. ומקור הפעל הוא כולל שלשת חלקי הזמן, והם היה והוה ויהיה. והוא לבדו כמו שמור או זכור, ויש לו דרכים רבים בכל הבניינים. ואין אדם יכול לפרש עניינו בטוב כי מפני היותו מקור היה עניינו נעלם. וכבר יתחברו לפניו ד' אותיות בכל"ם, ולא יתחבר אליו אות אחרת לשמשו, אבל כבר יתחבר אליו ו' השמוש. כמו "ועשה אותו יום משתה ושמחה" (אסתר). וכן יתחבר אליו ה"א התמיהה, כגון "האמר למלך בליעל" (איוב לד' יח), ולא יתחבר אליו אות אחרת. וכן יתחברו אחריו כל עשרת הכינויים, והיותו ד' מדרגות עם בכל"ם. ובהיותו מקור כולל כל זמן יורה על היות חומר אחד לד' יסודות, והוא משותף בכלם והוא מקור להן. וזה עניינו שמור ש' קמוץ הוא מקור, ושי"ן שווה הוא צווי. ומן המקור הראשון ומן הציווי תמצא שרש כל תיבה, ולא תמצא שום אות משמש עם הציווי. כי אם אות ו' והוא הנוסף, כגון צא ועשה וראה ועשה. וכשתוסיף בכל"ם

תאמר כשמור בשמור לשמור משמור. והנה שב להיות שי"ן מנוקד בשוא בעבור התוספת של ד' אותיות. אמנם בהיות שם ו' השמוש לא ישתנה ממקצתו וכל ה"א מותמה לא ישנה המקור אלא בכ"ף בבוא אחריו אות מהגרון מהנמשכים אתו.

והנה העתיד כולל ד' עניינים על ד' נמצאים, והסימן שיוורה עליהם הוא אותיות אית"ן. וזה עניינם ראובן מדבר על עצמו ואומר אשמח, ובדברו על חברו הנסתר אומר עליו לוי ישמח, ובדברו לפניו אומר לו תשמח, ובהיותו כולל אחרים עם עצמו אומר לו נשמח. ואע"פ שימצא עוד אשמחה הוא שווה לראשון וכן ישמחו הוא לרבים, וכן נשמחה וכן תשמחו וכן תשמחנה, כל אלו נכללו באית"ן. והנה גם זה היה הדבור ראוי להיותו נדבר על פי הצורה שזכרנו, בין יחיד לרבים ובין זכרים ונקבות עד תומם בזה הדרך. אלא שחסרו מהם מה שתראה. והמשל בזה אני ראובן אלך, אני תמר אלך, אנחנו שמעון ולוי נלך, אנחנו רחל ולאה נלך, יהודה ילך, יוסף ושלמה ילכו, שרה ורבקה תלכנה, יהודה ויוסף תלכו, שמואל תלך, שרה תלך, שרה תלכי, יוכבד וצפורה תלכנה. הנה אלה הם י"ב דרכים ו' ליחידים ו' לרבים והחסרון שבלשון בם, הם ביחידים ב' וברבים ב'. ואם כן נשארו ח' שלא נכפלו, ד' ביחידים וד' ברבים. וכפי זה הדרך אתה צריך לחקור בשאר הבניינים הכבדים כמו שראית מזה הבניין הקל אשר העירותיך אליו. כי לא כתבתי זה העניין בזה החיבור, אלא להעריך אל סוד הלשון לפי ההכרח אשר אי אפשר להשיג מה שיבוא לפנינו כי אם בהקדמות כאלה, שהן מוכרחות להקדימן כדי להגיע אחריהן אל הכוונה בחבור, והוא ידיעת השם באמת. והשכל מוכיח שאם לא תקדים ידיעת סתרי הדבור להשגה, לא יתכן להיות ההשגה המושכלת המקובלת מהשם, שלימה. ואמנם עם ידיעת ההקדמות הנרמזות, ההשגה קלה להכירה, אם לא ימנע מזה מונע חיצוני או פנימי או רצון אלהי.

חלק ר' עניין ג' סימן ו' כולל דרכי המלות.

כל לשון כוללת שלשה דברים אלה שמות פעולות ומלות. וכבר ביארנו השנים מהם בקצור כפי עניין כוונת החבור, ונשארו לבאר המלות, שהם דבר השלישי מהם. ונאמר בהם שהמלות הם הדיבורים הנקראים קשר לעניינים המכוונים, והם מקרים ואע"פ שהם הכרחיים בדבור. וזה כי באמריך שם כגון יעקב לא תובן ממנו כוונה לעולם, ואע"פ ששם העצם הוא שרש שהוא מורה על מהות הנמצא ועל עצמותו. ואפילו אם תרכיב כמה שמות העצם יחד לא תובן מהם כוונת עניין, עד שתשתף לשם פעל. וגם הדברים הרבים צריכים לקשרם במלות נפרדות או באותיות נקשרות בשמות או בפעלים. כאמריך ראובן שתף אליו פעל אחד כגון יצא, ואמור ראובן יצא. והנה מן השם לבדו לא הובן דבר מכוון, ולא מן שיתופו אל פעל עד שתוסיף להם דברים אחד או רבים כגון מן העיר היום. ואז תושלם כוונת הדיבור בהזכירך הכל יחד, כאמריך ראובן יצא מן העיר היום. ואם השם המורה על דבר נמצא לא השלים הדבור לבדו כל שכן המלה שהיא מן או מ', כי מן העיר כמו מהעיר, שאינה מורה על שום נמצא. ומכאן תתעורר לדעת שדרכי המלות הן רבות מאד והן משונות זו מזו. וגם תתעורר מכל מה שאמרתי להבין מתוכו מה שאומר מכאן ואילך בע"ה בחלקים הבאים.

הנה כבר ביארתי לך מה שראוי לבארו בשלשת חלקי הדבור אשר כל לשון בנויה עליהן לפי עניינו. ושמתי אלה החמשה פרקים הבאים אחריהם הנחלקים לחמשה חלקים ראשונים, בדמות הקדמות כוללות בקצרה למי שיבוא בחמשה פרקים הבאים אחריהם הנחלקים עוד לחמשה חלקים אחרים. והנה כללו אלה החמשה החלקים הגדולים ב' חלקים קטנים פרטיים להם, וגם

החמשה חלקים אלה הגדולים הבאים יכללו עוד י"ח חלקים קטנים פרטיים להם. וסימן כלם כח"י. חבר אליהם י' חלקים גדולים ויבוא הכלל חיי"ך, וסימניך "כי הוא חייך ואורך ימיך". והשמר לך פן תשכח את הדברים האלה, ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך, כי הם דברי אור השכל הראשון, ועל כן יאיר בלבבך כוכ"ב מחדש ותכיר שם חשבון מחשבון שם ותחיה בו חיי עד.

חלק ו'

סימני אותיותיו ש'ת' חלקיו שנים וענייניו שנים והתיבה
א'ל'.

חלק ש' עניין א' סימן א' כולל אותיות שם המיוחד.

כל מי שיש בידו שום קבלה מידיעת השם ורוצה להשלים שכלו
עמה ולהוציא קבלתו מכח מקובל אל כח מושכל צריך שלא
תתבהל נפשו על מה שיראה בספר זה. ואם תתפעם רוח קבלתו
יקרא אל יוסף פותר החלומות, או אל דניאל אשר הוא מימינו
ויפתור לו חלומותיו. ולא תהיה נפשו עגומה עליו, בראותו דברים
עמוקים בתחלת מחשבה. ואם לא ימצא פותר ומתיר קשרים ייגע
עד שיבין כוונתי, שאני יודע שאם הוא בעל שכל ועצם מוחו זך
ועיין והסתכל בשום דרך מכל הדרכים האמתיים, ישיג דעתי
וישמח בה מאד. ואם לא ישיג דעתי על ידינה כפי רצונו ולא כפי
דעתו המקובלת אצלו, אלא כפי האמת אם יוכל. ולא ישא פנים
לקבלתו אם היא בלתי מושכלת כדי שיקשה על קבלתו המושכלת
המקובלת מן השם ומן משה. אבל ימחול על כבוד קבלתו
המותחלת וידחנה מפני קבלתינו המושכלת. ויחשוב שקבלתו היא
היתה אתמול קבלתי גם כן, טרם הולד בליבי עיני השכל. והוא
הזמן אשר בו לא ראיתי אור, ואם הוא בהיר בשחקים החשקים
בשם. ואולם בראותי אור באור השכל, דלגתי בו מעניין שפל אל
עניין נכבד. והיו לי שתי הדעות ובחנתי ובחרתי לי הנכבדת, וגם
שמרתי הראשונה. וכל המתדמה לי ולדומים לי בזה העניין בדלגו
מעניין לעניין, ובהרימו דגל העניין הנכבד למעלה יורם ממנו נסו
ויתעלה דגלו מאת השם. וקורא אני עליו "ודגלו עלי אהבה"
(שה"ש ב' ד'), אל תקרי דגלו אלא דלוגו. ואחר שהתירתי כך בהתראה
קטנה, והזהרתיך על מה שראוי להזהיר עליו בדברים מעטים שבאו

במקומות רבים. אחל בסתרי אותיות השם הנכבד והנורא, ואודיעך איזה אותיות הם בע"ה.

דע בני והבן כי אותיות השם הם ארבעה, אהו"י, ונקראו בכללם אותיות ההעלמה. על דרך "זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר" (שמות ג' טו). ונאמר בקבלה לעלם כתיב, כלומר שראוי להעלימו. ועל כן היו אותיותיו אותיות ההעלמה. זהו המובן לעם, אבל לנעלם אינו זה, כי אם לעלם הוא דבור משותף. ועניינו האחד הוא עניין ההעלם, והשני הוא עניין המעלה, והוא שאותיות השם ראוי לעלם, כלומר לעלה אותם, והוא כמו להעלם למעלה הראויה. והעד על זה אמרו מיד וזה זכרי, שהורה על זה שהאדם חייב להזכירו. וסוד לדור דור מורה שכל דור ודור מתגלגל בשם לפי הזכרת שמו. והפך ההזכרה שכחה, וכבר הזהיר ואמר פן תשכח וכו', והרמז "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח" (דברים כה' ט'). שכבר נאמר "כי יד על כס יה מלחמה ליי בעמלק מדר דר" (שמות י" טד). והנה דר מלשון דירה, ועניינו כלל הזמן שהדור דר בעולם ולא נשכח זכרו. שכן כתיב "איך זכרון לראשונים" וכו' (קהלת א' יא). וכתיב "דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת" (שם ד'), אבל השם כבר נאמר עליו "יהוה שמך לעולם יי זכרך לדר ודר" (תהלים קלה' יג), ונאמר עוד בגלוי הסוד "מלכותך מלכות כל עלמים וממשלתך בכל דור ודר" (שם קמה' יג). ונגלה יותר באמרו "אתה יהוה לעולם תשב כסאך לדר ודור" (איכה ה' יט), הורה במלכות ובשם ובמהות סוד לעולם באמרו מלכותך ושמך ואתה, כי הם שלש מעלות לייחוד הוא ושמו ומלכותו.

וכבר נודע כי שם הוא סימן מורה על מציאות עצם או מקרה. וסוד הש"ם, ה'וא ש'מו מ'לכותו, ועוד הו"א ש"ם מלכו"ת, סופי תיבות

וראשי תיבות ותוכי תיבות הש"ם אמ"ת וכל"ו, והאמ"ת מושכ"ל, והא"ם מושכל"ת, והש"ם כל"ו אמ"ת, והאמ"ת כל"ו ש"ם, והמושכ"ל אמ"ת. והסוד הוא זה הבינהו, שם מלכות, הוא מלכות שם הוא, ובשם יתעלה הוא שמו והוא מלכותו בעצמו. ואין זה דבר שידומה אבל הוא מושכל, כי במדומה יפול ציור הרכבה ואין בשם הרכבה. והנה נזכר עוד ג' מעלות להורות במ על סוד הדורות. והדור מיוחס לדריים בעולם והעולם מיוחס לזמן והזמן מיוחס לעולם. והמעלות הם זכרו וממשלתו וכסאו, וזכרו נמשך לשמו, וממשלתו נמשכת למלכותו, וכסאו נמשך לעצמו. והדורות נמשכים לעולם ולזמן, ואלה ההמשכות הנזכרות ידועות לכל משכיל מקובל. והנני רומז סודם לבעלי השכל, אין ספק שהנמשך אחר הממשיך, הנמשך פחות ממנו בהיותם משני מינין. אבל בהיותם ממין אחד יתכן היותם שווים במעלה, ואע"פ שאינם שווים במציאות. ומפני היות הנמשך או הממשיך אחד מהשלשה חלקים, והם נבדל או כח בלתי נבדל או גוף, נצטרך להכריח בשכל, מי נמשך אחר מי מאלו השלשה.

ובדעתנו שהשכל הנבדל מושך ואינו נמשך, נדע שהכח או הגוף נמשך אחריו והוא בלתי נמשך אחר מהם. ובדעתנו שהשם שהוא הסיבה הראשונה לכל המציאות, הוא מחויב המציאות בבחינת עצמו, והוא שכל בעליונה שבכל מדרגות המציאות. ידענו גם כן מזה שהכל נמשך אחר עצמו, וכל מה שידומה מהתוארים המיוחסים אל עצמו, כולם נמשכים אחר עצמו, אחר שאין בעצמו שום הרכבה, שאם היה מורכב לא היה מחויב המציאות בבחינת עצמו. אבל בבחינת שני חלקי הרכבתו וכל הרכבה הוא מקרה שקרה לנרכב, וכל נרכב יש לו מרכיב. וכל זה כבר התבאר במופתים בספרי החכמה, ואם כן כל שם שיוורה עליו יהיה שם מורה על מציאותו או על הבדל שבו נבדל מזולתו. וזהו מנהג הוראה על העצמים הנבדלים בהבדלם, או יורה על תואר מיוחס

אליו, או על היותו פועל, או על מה שידמה שום שלמות בתחילת מחשבה אצל ההמון, אשר אין להם השגה במציאותו כי אם בקבלה. ואם כן הנה יהיו כל שמותיו נמשכין גם כן אחר השם המיוחד לו, כמו שכל נמצא נמשך אחר מציאותו, ויהיה השם הנכבד והנורא הנקרא שם המפורש לבדו ראשית לו כל שמותיו. כמו שהוא עצמו ראשית לכל העצמים, והוא כולם בפעל, והם כולם עומדים בכוחו. ומפני שהשם עיקר לזכר, והזכר אינו כי אם בשם ימשך הזכר אחר השם. ומפני שהמלכות עקר לממשלה, שכל מלך מושל ואין כל מושל מלך, תמשך הממשלה אחר המלכות. ומפני שהעצם הראשון עיקר לכל עצם, ימשך כסא העצם אחר העצם היושב עליו. ואם היה היושב על הכסא גוף, היה צריך אל כסא שהוא גוף לשבת עליו. אבל השם יתברך שהוא אינו גוף ולא כח בגוף, אינו צריך אל כסא שישב עליו, אבל אם יוחס לו שם כסא יהיה הכסא עניין בלתי גוף. מזה תבין שהכסא ההוא הוא עניין מעולה, ואעפ"כ הנה השם עליו בדמות, "והנה יהוה נצב עליו" (בראשית כח' יג'). על הסולם על דרך משל.

ואחר שהדבר כן איך יתכן למצוא שם שיורה על אמיתת מהות עצמו ית' שהוא עניין בלתי מושג בשכל, ואיך יושג בשאר השגות שהם למטה מהשגת השכל. ואמנם יורה שמו המפורש על מציאותו, ויורה על הבדלו מזולתו. וההבדל ההוא אינו הבדל עצמו מעצם זולתו לבד, אבל הוא הבדל עצמו תכלית ההבדל מעצם זולתו. וגם הבדל ענייני עצמו מענייני עצם זולתו תכלית ההבדל אשר אין הבדל גדול ממנו, כמו שנאמר בחלק הקטן הבא אחר זה. ואמנם בזה אודיע בו איזה אותיות הם שנתייחדו להיותם שם לו ית' שמו. והוא שנאמר שהאותיות כולן כ"ב, ובחר השם מהן כשהודיע זה לבעלי הלשון ד' אותיות, ובא להורות במ מציאותו. וראה שלא היה אפשר להורות על מציאותו המיוחד כי אם בשם מיוחד, וצוה את משרתיו הכהנים לברך בו את עמו המיוחד

המובחר משאר אומות, כמו שנבחר שמו משאר אותיות, ואע"פ שכולן הן אותיותיו, כמו שכל האומות הן בריותיו. וכאשר היה הוא מיוחד ועמו מיוחד, צוה להביא הברכה באמצעות שבט מיוחד מכל שבטיו, ואע"פ שכולן שבטיו מיוחדים. וכמו שהכל מיוחד בחר ברכה מיוחדת, ואם היא משולשת כמו ששמו אחד משולש וכמו שעמו אחד משולש, כהנים לויים וישראל וכולן ישראל. אבל אין כולם לויים, וכן כל כהן לוי אבל אין כל לוי כהן. ואחר שהודעתך זה אודיעך שאין שום שם פחות משתי אותיות בשום פנים. והנה הם הראשונים הנבחרים מכל האותיות שהם י"ה, ועוד נבחר ו' לשתפו אל השם ועוד נבחר א'. והנה אלה ה' הם אותיות השם, והם אשר מציאותם בכל. וכל גלגול מתגלגל על שם המיוחד אין בו שום שתוף מאות אחר כלל, כי אם מאלה הארבעה, והם הם לבדם אותיות השם המיוחד. ואחר שהודעתך זה שמע מה שאומר בהם בסתריהם לפי הקבלה בחלק זה.

חלק ת' עניין ב' סימן ל' כולל עניין הוראת אותיות השם.

בעבור שהשם נמצא חייב מציאות יורו עליו האותיות, אשר מכללם במספרם התחייב מציאות כולם בהכרח והם כולם יח"ד. ומה שהוא ראשית כל מה שנמצא אחריו, והתחייב מרצונו הוא האלוה יתע'. ועל כן צריך שיורה עליו אות שיורה שכן עניינו עם הבאים אחריו, וזהו אות א'. כי א' הוא אות נמצא ראשון לכל האותיות במדרגה, ולא יתכן להזכיר אחד מהן במבטא בלתי א'. וכל נקוד שמניע אות עמו תנועת א' משותפת. והזכר כל האותיות מופשטות מכל הרכבה אחת ואחת, ר"ל מן א' עד ת', עם כל אחד ואחד מהנקודים. ותאריך בכל אות אריכות מעט ותמצא שהתנועה התחלתה משתוף א' עם אות ועם נקוד. ואחר צאת הברת האות מן הפה נשארה הנקודה המשותפת עם א' מתגלגלת בניגון בהארכה

בתנועה מתמדת, על דרך משל על הא' לבדה בלי הפסק בינתיים אלה מנשימה לנשימה. וזה הכרחי לפי מציאות חיי האדם, שאם תפסק ממנו נשימתו אשר היא הסבה הקרובה לחיותו קצת שעה, ימות מיד. ועל שנשימותיו הם סיבות חיותו הקרובות, תורה אות הנשימה שעליה נתלו כל הנשימות על מציאות האלוה שהוא חיי כל חי והוא הסיבה הראשונה לכל חיי החיים כולם, ועליו נתלו כל התנועות מראש ועד סוף.

וידוע שכל ההברות הן חמשה מינים במציאות הדבור. אחת למעלה ושמה חולם וציורה נקודה אחת על סוף האות. ואחת למטה ושמה חירק וציורה נקודה אחת למטה מהאות. ואחת תלויה בין מעלה ובין מטה באמצע אחר גוף האות ושמה שורק. ואחת למטה מושכת ישרה ושמה קמץ וציורה קו ישר מסוף האות עד ראשו ונקודה אחת תחת הקו באמצעיתו. ואחת למטה ושמה צרי, וציורה שני נקודים אחת בסוף האות ואחת בראש האות מלמטה. נמצא שכל חמש הברות הן למטה ולמעלה ובאמצע, אלא שהאחד התייחד להיות עליון לבד, והאמצעי התייחד להיות באמצע. וציוור למטה נקוד אחד נקרא בשמו ונזכר בהברתו, והשלשה הנשארים היו למטה, ושאר הנקודים מאלו הורכבו. וזה העניין יושלם במקומו בחלק השמיני בסוד מבטא השם.

ודע כי הנשימות אשר לאף הן אלף, רמז זה "אלף אלפין ישמשוניה" (דניאל ד' י'), והוא בגימ' אלף נשימות האף. והנה סודו "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית כ' ד'), שרמז בו על גדרו של אדם, והוא על שני דרכים. וכן הם שנים חי מת, והוא בגימ' חי משכיל מת. וכמו שאם תעדיר הזכרת אלף מהאות לא יהיה מציאות לאות הנחשב להזכר, כן אם תעדיר נשימה מהאיש לא יהיה מציאות לחייו. ודע זה מה שאמרתי בעניין הנשימה שגם היא שמה

נשמה נרמז בסוף תהלים במאמר "כל הנשמה תהלל יה הללויה", שפירושו בו בסודו הללוהו בכל נשימה ונשימה שבך. ועוד נבאר זה יותר מבואר בסוד מבטא השם בעניין הנשימות ובכמותן ואיכותן ובמהות עצמותן בע"ה. ועל היות א' ראשונה בכל עניינה, ר"ל במערכת אלפ"א בית"א שהיא ראשונה לכל האותיות, ובמערכת מספר האחדים שהיא ראשית לכל המספרים. לפי היותה סימן למספר הראשון, שמצד אחד הוא מספר ומצד אחד אינו מספר. ולפיכך היתה אות א' ראויה להיותה שם לשם, כלומר להורות עליו עם הדבר הנכבד שבכל הנמצאים המיניים והסוגיים. ועוד נודע שהא' היא ראשית לארבע מעלות המספר, שהם אחדים שראשם א' בסימן רמוז, ועשרות שראשם יו"ד בסימן רמוז, ומאות שראשם ק' בסימן רמוז, ואלפים שראשם א' עוד בסימן רמוז, והוא חזרה חלילה, ועל כן נקרא האלף אחד. והנה בא להורות בזה שמי שהוא ראשית הוא בעצמו אחרית. והוא מאמר הנביא (ישעיה) שרמז בו על מה שאמר השם אני יי' אני ראשון ואני אחרון, ואשר בא לגלות הוא שהאלף היא מאותיות השם, והיא הראשונה בשם העצם שהוא שם אהי"ה. והי' היא מאותיות השם, והיא ראשונה בשם העצם, שהוא שם יהו"ה, והיא אחרונה במדרגת האחדים, והיא ראשונה במדרגת העשרות.

כל זה הורה על היותו יתברך ראשון ואחרון, כלומר ראשית שאין לו ראשית ותכלית שאין לו תכלית, הוא ראשית לכל נמצא מאתו, והוא תכלית לכולם. שכלם נבראו בעבור התגלות מעלתו לברואיו. ולפי זה העניין צוה השם ליחד לשמו כל בכור, שהוא מורה על ראשית כח המציאות האנושי, כמו שנאמר "ראובן בכרי אתה כחי וראשית אוני" (בראשית מט' ג'). וצוה עוד ליחד לשמו העשירי, להורות על תכלית מה שאפשר להגיע בו מן המציאות לעדות שהוא הכל. ומפני שמן א' עד י' שהם י' אותיות, וכולם מיוחסים

אל הראשון שנקראו בשמם הכללי אחדים על שם הראשון ששמו אחד, הוצרך להודיע בראש האחדים ובסוף האחדים, שאין לפניהם ראש ואין אחריהם סוף אחדות, ששניהם צריכים להעיד על אחדות השם על פי עשר ספירות בלימה שהם אמיתת האחדות. ולא היה אפשר אם כן שיהיה שמו בלתי שתי אותיות אלו בשום פנים. והנה היו שניהם במספרם כוללים חצי האותיות, ועל כן היו אותיות נקראים עליהם בסימן עצמם. שהנה בחלקך שם אותיות לשני חלקים או"ת יו"ת, ותשים א' לבדה ואחר כך ו"ת, ועוד י' לבדה ואחר כך ו"ת ותהפך ו"ת אל ת"ו בשניהם תמצא סודם ת"ו א' ת"ו י', כלומר סימן ראשון וסימן אחרון, שענין ת"ו הוא סימן רמוז כמו **"והתוית ת"ו"** (יחזקאל ט' ד'). והרמז שבת"ו תחיה יורה עליו תו של דיו, בו תמות יורה עליו ת"ו של דם. והסוד אותם שמת"ו בל"ב הורה עליהם ת"ו ש"ל ד"ם, ואותם שחי"ו בנפ"ש הורה עליהם ת"ו ש"ל ד"ו והבן זה מאד. וסוד ד"ו הוא סוד יו"ד, וסוד ד"ם סוד יו"ד ה"א ו"ו ה"א, ופירושו גם הו"א יו"ד הו"א, אלא שאלו המיתוהו בלבם וכסוהו עם דם הלב אשר לא מלו הלב עד שתתגלה העטרה הסובבת בו ועודנו ערל. ועברו על מצות **"ומלתם את ערלת לבבכם"** (דברים י' טז), והפסיד הייעוד הטוב שהוא **"וערפכם לא תקשו עוד"** (שם) בסוד הקשת. שהוא הסיבה הקרובה הפועלת למציאות האדם, והיא מצד השני הרחוקה מצד החומר. לפיכך התחייבו מיתה, אשר הם המיתו בקרבם מי שהיה סיבת מציאותם. ואלו החיוהו בנפשם מפני שהסירו מלבם ערלתו, וגלו את ערלתו בכח מילתו ומלוהו, ושפכו את דמו עד שיכירו מהותו ומצאוהו מת בטבעו והחיו מה שכנגדו, והחליפו מת בחי וזולתם המירו חי במת.

ומפני היות כל דם ראשית חומר האדם, היה שם כולל השם המפורש מורכב במבטא. ונאמר עוד כי ת"ו א', גם ת"ו יו"ד, מספר ת"ו עולה את"ה. וכאילו הם שני עדים על השם שהם מעידים עליו

ואומרים לו אתה א' אתה י', כלומר אתה ראשון ואתה אחרון. והנה אתה בלשון לעז ו"ת שניהם שווים גם כן במספר. ואחר שהיו אלו ב' האותיות מורים על השם, והם ראש וסוף לייחוד הוכרחו להשתתף אליהם עוד ב' אחרים אמצעיים, כי מפני שהם זוג אי אפשר להימצא אות אחד לבד אמצעי ביניהם כי אם ב'. ועל כן היו האמצעים ראויים להיותם שם לשם, והם ה"ו ונקרא חשבונם חשבון עגול ונקרא חשבון א' שרש ראשון לכל חשבון וחשבון י' חשבון שלם.

וידעתי שתשאלני ותאמר אחר שהדבר כן, מפני מה לא היה שם אהו"י מורה שהוא שם המיוחד. דע שכך היה ראוי אבל מפני שהשם רצה להעלים שמו, כדי לבחון בו לבות המשכילים ולצרוף ולברר וללכך בו כח שכלם, היה הכרח לכסותו ולהסתירו ולהעלימו. והורכב על זה מאותיות ההעלמה, ולא היה נעלם תכלית העלם, אפילו המשכילים בעיונם אליו לא היו יכולים להשיג ממנו שום דבר. והיה השם נמצא אצלם על דרך מקובל לא על דרך מושכל. אבל היה הכרח שיהיה משותף בין שתי קצוות כדי להשלים בו שני מיני בני אדם, שנאמר עליהם "אדם ובהמה תושיע יי" (תהלים לו ד). והם שכלים וסכלים אלה בכח עיונם בשם, ואלה בקבלם עליהם שהוא נמצא. והכסילים נאסרה עליהם הזכרתו והם לא יזכירו עוד בשמם, והמשכילים הותרה להם הזכרתו ושמחו מאד בדעתם דרכיה, כמו שאמר הנביא היודעו באמת "לשמך ולזכרך תאות נפש" (ישעיה כו ח), וכך צועקים הנביאים על זכרו כמו שנאמר "המזכירים את יהוה אל דמי לכם" (שם סב ו'), ועוד "ואל תתנו דמי לו עד יכונן ועד ישימם את ירושלים תהלה בארץ" (שם). וכבר אמר עליהם "יומם ולילה לא יחשו" (שם), כלומר לא ישתקו מלהזכירו.

ואחר שהדבר כן הנה היתה שם סיבה להעלימו וסיבה לגלותו. ואילו היה אהו"י שם קבוע והיה צורך להודיע שאלה הד' הם האותיות המשמשות עם כל נקוד, היו הכסילים תמהים ואומרים שזה לא יתכן שיהיה השם מורה על אותיותיו שהם שמשים לזולתם, שלא היו מכירים מעלת זה העניין האמיתי העליון. על כן הוצרך לגלות זה בצורות אחרות בלתי מובנות לפתאים ומובנות לחכמים. ועוד טעם שני מעולה מן הראשון והוא שהשם האמיתי לא יוכן סודו בלתי גלגול, שהוא יורה שכל גלגול מאמיתת מציאותו התחייב. וגם לא יודע מבלתי ניקודו הראוי לו, שבניקודו יכיר אדם סוד כל התנועות ושהוא סבת כל תנועה סבובית או ישרה. וצריך שתמצא בו תנועה סבובית בהכרח להורות על התחייב התנועה הסבובית ממנו. וגם צריך שתמצא לו התנועה הישרה כמו כן להורות על שממנו התחייבה גם היא. והנה לא תהיה הזכרתו שלימה בלתי ניגוני הנשימות הידועות לו, שהם יורו על כוחותיו, ועל התחייב ממנו כל כח כללי או פרטי שבמציאות. כי זאת ההשגה בכללה היא הנקראת על פי הקבלה האלהית המושכלת ידיעת השם באמת.

ואם כן אם לא היה מורה בשם בעצמו זה כולו איך היה מורה עליו בשלמות האחרונה. ועל כן בא השם הנקרא שם העצם בכל התורה כלה בעניין מורה על גלגל חוזר חלילה תמיד, וזה סודו "הו"ה והמשכיל ביני. ובא עוד במקום אחד מיוחד בצורה שנית מגולגלת והיא זו א' הי"ה. והחכם יכיר שהנה זו הצורה השניה לא באה כי אם שלש פעמים בכל התורה בשם ראוי להיותו בלתי נמחק. גם לא באה בנביאים ולא בכתובים בגזרת שם השם אפילו פעם אחת. ואמנם המקום שבא בו בתורה גם כן לא בא אלא להורות על היותו סבת הגאולה הכללית. והא' ה' אלפים וי' פעמים ה' והבן זה. והוא בעצמו מה שהורה עליו השם הראשון בשני דרכים האחד י' פעמים ה' וה' אלפים שהם ה' לבד שהאלפים אחדים הם. והשני יציאה מן

ה' וביאה אל ו' בזמן ה' פעמים י', וכן השם השני בעצמו דרכו השני בהפוך כזה, ה' פעמים אחד עבור ה' פעמים א'. ולפי זו הדרך יהיה שם העצם אשר ראשו א' והוא הכ"ל ורמזו "ה"ן ליהוה אלהינו" (דברים י' יד) הכ"ל שלו. והראשון אשר ראשו י' הוא הכ"ל מצד חבור כל האחדים עדיו, והוא כלל מצד ה' פעמים ו' שהם ל', ומצד ה' פעמים י' שהם כ"ל, וישר והפוך יעלה סודו כלל לכ"ל, והוא סוד עץ חיים אשר העלם מבטאו דיי"ן. וסודו זה בא"ת ב"ש ודעהו וקום משחהו כי זה הוא. וכל עץ יש לו עלים ובם יעלים פירותיו, וכשתשלשהו יעלה לשם בן י"ב יהיה סודו כל"ל לכ"ל כל"ל. כי השם יתברך שמו ויתברך זכרו לעד, וחצי המספר ר"ם וסודו רו"ח יהו"ה. והנה זה הוא עץ חיים כפול ר"ם ותמצא רו"ח מרו"ח הוא, והינו נפש אדם הכוללת כל נפש. והנה הורו ה"ו בהתהפכם בשם שהם גלגל מתהפך פנים ואחור, והרמז "אחור וקדם צרתני" (תהלים קלט' ה).

ואמנם הנה באו בשם הראשון פנים ואחור והיה ו' בינתיים מכריע הגלגול של י' ספירות ה' כנגד ה'. ועניין ו' שהוא בינתיים יורה על קיום דבר תמידי ונצחי עומד, כעניין עמוד שעליו הבית נשען. והוא בדמות סלם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, ומתנועעים סביבו תנועה ישרה כצורה ו' שעמידתה ישרה עומדת בקומה זקופה. ואם כן יורה זה השם שהשם מעמיד העולם, אשר התנועות בו ישרות עולות ויורדות בכח זה השם שסודו י' ספירות שהם נחלקות לשני חלקים שווים שהם הו"ה יהו"ה. ויורה השני שהוא א' הי"ה אשר הוא המכריע בינתיים הוא י' וצורתו עגולה שמורה על תנועה הסבובית סביבה שהשם מעמיד עולם התנועה הסבובית, שהוא עולם הגלגלים בכח זה השם, שכולו ספירה אחת ראשונה ושמה רוח אלהים חיים והיא רוח הקדש. ועל כן נאמר "כי רוח החיה באופנים" (חזקאל א' כ'),

וכבר נאמר במרכבה **"אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת ילכו לא יסבו בלכתן"** (שם יב.). וסוד יהיה עם סוד שמה הרוח, יגלה לך סוד רוח השם הנזכר. והנה היה השם גם כן בן ב' אותיות והוא זה, י"ה, וכשתהפכהו או תכפלהו תמצא סודו שהוא י"ה י"ה. עתה חבר כל שלשת גלגולי השמות השלשה ותמצא הראשון הו"ה והשני הי"ה והשלישי יהי"ה, חבר מספרם ותמצאם גלג"ל. והיו הרוחניים א' עם וי"ד. שים א' עם ג"ל ויעלה ד"ל. ושים וי"ד עם ג"ל עוד ויעלה מ"ג, חבר שניהם ותמצא מגד"ל, והרמז **"מגדל עז שם יי בו ירוץ צדיק ונשגב"** (משלי ח"י י). והנה עוד זה שווה במספרו עם מגד"ל, חברם יחד ותמצאם קנ"ד, וסודו קדי"ם, והרמז יבוא קדים רו"ח יהו"ה. והנה יהו"ה אלהינו יהו"ה אח"ד, שלשת השמות עולים קנ"ד והם מגד"ל ע"ז והסוד נק"ד. ושם סוד הנזכרים למעלה בשלשה שמות (הי"ה הו"ה ויהי"ה) מיוחדים שהם עיקר שם בן י"ב, ועלו יא' אותיות ועם א' עלו י"ב ואלה י"ד, אבל יורו על גלגול השם השלם פנים ואחור. והשם שהוא תואר והוא אלהינו מכריע בינתיים, והכל אחד כדמות אהי"ה אשר אהי"ה, שהיה אש"ר מלה מכרעת בינתיים.

ושני השמות הם דבר אחד התואר והמתואר, והמכריע גם כן שם למי שיכיר סודו. ואם תכיר שלשה אלפי"ן מהן ותכלול כל אחד יעלה כ"ב ש"ר. וסימניך **"שכרך הרבה מאד"** (בראשית טו' א), וסוד אשר נ"ר מאי"ר והסוד כמו **באורך נראה אור**, והכל במ נ"ר מאי"ר והמספר דר"ך יהו"ה באר"ץ והוא נ"ר באר"ץ, והרמז **"נר יהו"ה נשמת אדם"** (משלי כ' כד) שמספרם השגח"ת נשמ"ה, שהיא בעצמה השגח"ת השמי"ם. והסוד כמו שנמצאת השגח"ת הש"ם בכוכ"ב כן נמצאת השגח"ת הש"ם במ"ח. ויתגלה לך סוד מסוד יובל שהוא י"ו משולש שיורה על זו"ג משולש. והוא מה שגיליתי לך בסוד החיי"ם המתגלגלים שהם ו' פעמים ה"א שהוא ל', ועוד

המכריעים הם י"ו, הנה תרבעם זה על זה ותמצא שהם כל"י, חבר אליהם ל' יהיו כלל"י, וסודו מלך, ורמזו יהו"ה מלך. וידוע שמציאות הא' נזכר הוא כעניין הנה, כמו "הא לכם זרע", ויהיה סוד אהי"ה ה"א י"ה כעניין הנה יהו"ה, כלומר הנה הוא נמצא כמי שאומר הנה המלך פחדו ממנו, כי עתה יבקש מכם מה שאתם חייבים לו, והוא הלב והנפש והמאור ומה שנמשך אחריהם. והנה הא' (האחד) הפוך הוא חצי אהבה והיא עיקר כל אוהב וכל אהוב, ושלתם כוללים כ"ח אח"ד שהוא כ"ח אהב"ה, וסוד ב"ה א"ו והכל יהו"ה י"ה. שים על אהבה עולם ותמצא העולם הב"א, שהוא עולם אח"ד קט"ן, והוא עולם אהבה בלא ספק. ועל זה רמזו על י"ה אשר הוא מל"א אלהי"ם, והוא בעצמו יו"ד ה"א שהוא יהו"ה, והוא רמז כ"ו כ"ף ו"ו, כי יהו"ה הוא האלהים, והוא הכולל מלאך האלהי"ם, והוא יהו"ה אדנ"י שהוא אדנ"י אלהי"ם, להורות בם סוד העולם, שהוא כל"י האלהי"ם. חשוב אלהי" האלהי"ם ותמצאם אל"ף ויו"ד כלומר ראשון ואחרון. וחשוב עוד אדנ"י האדנ"י"ם ותמצא המעי"ן הכולל מדה כנגד מדה, חברם ותמצא שי"ב. ודע שהוא לרמז ש'שת ימי ב'ראשית, ויוצא מכלל שם בן י"ב מצורף שלם שסוד חציו אינ"ו גו"ף, וסוד חציו הנשאר ול"א כ"ח בגו"ף. והגלגול שמי שית בראשית והסוד שמי נסתר ברא וכתר, שמי שני יצרים ברא שני יצרים שמי המיוחד והמפורש.

ואם תוכל להבין זו הדרך המופלאה בידיעת השם תדע את השם, חבר שי"ת עם שי"ת ותמצא גלגל השכל א"תך, ורמז "כי אתך אני להצילך נאם יי" (יזמיה א' ח'). וחבר שמי שסודו שכ"ל עם בר"א שסודו אב"ר והוא רב"א, ותמצאהו בכ"ל רא"ש והוא רא"ש בכ"ל, ואם תמצאהו בצורה תמצאהו בחומר, וכשתמצאהו בחומר תמצאהו בצורה בסוד נר באש, וכלל הסוד שני יצרים בחומר שני יצרים בצורה. והרי התגלה לך סוד ששת ימי בראשית, והוא סוד

”שש כנפים, בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף” (ישעיה ו' ב'), שהם הפנים שהם בראש והרגלים שהם למטה והכנפים אשר ידי אדם תחתיהם שהם באמצע פנים שתיים, ולהם ז' שערים, ידים שתיים ולהם י' ספירות כנגד י' אצבעות הידים, רגלים שתיים ולהם גם כן י' ספירות כנגד י' אצבעות הרגלים, ומהם התחייבו כ"ז מיני אדם וכ"ז אותיות.

והנה דיין תשר"י דין ששת ימי בראשית ועל כן יום ראש השנה הוא יום הדין, ומתגלגלין כף זכות וכף חובה שסודם ע"ת ק"ץ, והיה שד"י מכריע ביניהם. ועוד הסוד מטטרון שד"י שמ"ו, כי יהיה סוד פירושו שדי שמו שדי, והמוכרח תתקע"ד, גם שם מטטרון נער והכל כתר שדי לי. ועל זה תדע שגלגול ה' מעיד על יום הדין, ה' פעמים ה' כ"ה, ה' פעמים כ"ה קכ"ה וסודם יו"ם הדיין. והדיינים כהני"ם א' אלף אחד צורה ושם ויחוד. והסוד שם יחוד מציאה סופי תיבות מד"ה כנגד מציאות הד"ם ודעם. ודע כי חובר אל אות הראשון של שם ו"ד מפני שני עניינים ראשונים, אחד מפני היותם גם הם שניהם במספר י' בעצמו. ושני מפני הוראת ממשלת יו"ד על כל המציאות אשר ו"ד יורו עליו שהוא ו' קצוות וד' יסודות. ואמנם יש לו אחר אלה השנים דרכים רבים, ואלה מהם כתוב יו"ד מל"א, ותמצא סודו מלא"ך, ואמנם הוא האלהי"ם בעצמו. כי סודו היה מלא והוא סוד ה"א יו"ד ה"א שהוא כבו"ד יחי"ד ל"ב, ויהו"ה הוא האלהי"ם, והוא אדנ"י יהו"ה כמו שאמרנו. והרמז עליו **”מעשה ידי אמ"ן”** (שה"ש ד' ב'), שהוא סימן אל מלך נאמן הנור"א, ורמז ונהורא עמיה שריה. והנה אהיה בלעז שריר, וממנו תבין צורת דרך אהיה אשר אהיה. ועוד כתוב יו"ד, ודע כמה יעלה המחובר מן יו"ד והנה הוא הכ"ל גם הי"ם ודע כמה יעלה המחובר מן ו' ותמצא א"כ והמחובר מן ד' שעולה י' הרי מספר שניהם א"ל. חברים מן המחובר מן י' שעלה הי"ם והנה אלהי"ם יוצא מן מחוברי יו"ד והוא א"ל הכ"ל גם כן. ועוד חבר

מחוברי ה"א במרובעם ותמצא יהו"ה. והנה כבר מצאת שיצאו מן י"ה מלא יהו"ה אלהים, והוא הוראת הפוך המדות, כי יהו"ה מדת רחמים, אבל אלהי"ם מדת הדין, כי אלהים הוא דייך. והנה הי"ו אדני"ם גם הנה יו"ד ה"א, ה"א יודי"ן שהם ס' והם יו"ד ההי"ן שהם ימ"ן הרי הכל סימן ניסי"ם. ועל כן היה השם מיוחד וכנוי, ורמזם נקו"ד, וענינם **"חסד ואמת יקדמו פני"ך"** (תהלים פט' טו). והנה רמז יו"ם הדי"ן יצא מן דמיו"ן י"ה. כיצד, י' פעמים י' הרי מי"ן, וה' פעמים ה' הרי היו"ד, והנה הכל מן יו"ד ה"י, הוא הסוד הנקרא כח הדמיוני. וכאשר יצא ממנו הדמיוני יצא ממנו גם כן השכל"י, מן סוד י"ה שמ"י. וגם הוא ש"ם היו"ד כמו שזה מי"ן היו"ד, חבר שניהם ותמצא סודם אד"ם ש"ם המי"ן, גו"ף ע"ל צור"ה צור"ה ע"ל גו"ף ושניהם מתים. אך בהשתתף אליהם שם המיוחד שהוא ש"ם החי"ם נמצא השם מחי"ה המתים. והכלל יצ"ר הטו"ב ויצ"ר הר"ע הוא ש"ם מחי"ה מתים תתצ"ג. חשוב עוד ענין ה"א ו"ו ה"א ותמצא חבור כולם על הדרך הנזכר עולה ע"ד שהוא בעצמו דיי"ן. ועל כן אמרו רז"ל (אבות ד, כב) הוא עד הוא דיי"ן בסודם ה"א ו"ו ה"א ע"ד ודיי"ן. ואמנם הסוד המבואר מהם הוא הוא, ועל זה נאמר **"זה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר"**. והסוד זה ימש וזה יזכר, וזה על דרך שני היצרים שמהם השגנו האלהות, שהם משותפים בעליונים עם חומר וצורה, ברמז צדיק ונשגב המעידים על החומר והצורה בפסוק מגדל עז הרמוז למעלה, ועם התחתונים בעצמם זה דרכם ושיתופם, אלא שהעליונים חיים והתחתונים מתים, ובהשתתף כח החיים עם המתים שווים המתים חיים. ומכאן תבין מהו ענין תחיית המתים ומהו ענין חיי העולם הבא.

ודע שדרכי השם אין להם חקר כי סתריו בלי קץ. אבל אם תרצה להתעלות לפניו בכל יום, ושלא תהיה דומה לחמור הרחמים אשר סובב ואינו זז ממקומו, ואע"פ שפעל פעולת הטחינה בתנועתו

והוא כלי לזולתו חמור היה וחמור הוא. ואין לו מכל פעולתו שום מעלה נוספת על עצמו. תצטרך להדמות למשתכלים בחכמות שנפשותם בכל יום מתעלות לפני מי שבראם מתוך ידיעת שמו יתברך. ולפיכך אחתום זה החלק בסוד שם בן י"ב ובהוראתו, וממנו התעורר לידיעת שם בן מ"ב ולסוד שם בן ע"ב. כי הכל יצא ממקום אחד והכל הולך אל מקום אחד. ודע כי שם בן י"ב היה הכהן מזכירו י' פעמים ביום הכפורים, כנגד י' ימי התשובה וי' ספירות וי' מאמרות וי' דברות, שהכל עונה אל רמז אחד מתפשט ממציאות למציאות וגם ממעלה אל מעלה מעניין לעניין ומסבה לסבה עד הגיע הכל לידי שליחא דציבורא. שהנה שליחא דציבורא יו"ד הוא כלומר עשירי הוא ו"העשירי יהיה קדש ליהוה" (ויקרא כד' לב'). והנה שם בן י"ב עולה למספר זה החבור בעבור חלקיו השווים שחציים ו' ושלישיתם ד' ורביעיתם ג' וששיתם ב', וכלל חלקיו אלה עם החלק המיוחד שהוא א' עלה סודם הי"א. וסוד י"ב הוא הו"א, הרי הסוד היא הוא, או אמור הוא היא, והכל כ"ח י"ה אחד וזה דרכם,

יהוה יוהה יההו

וזה אחד מפירושו

יהיה והוה והיה

ואמנם יש בו כמה סודות אחרים ואלה מספיקים לך בו. ובסוד המבטא נגלה לך עוד סוד נקודם בע"ה. כבר נשלמה כוונתנו במה שרצינו להורות עליו בעניין האותיות המיוחדות לשם השם, אלא שתהיה מה שעוררנו עליו הכרחי, להיותו כדמות ראשי פרקים,

השכל

חלק ז' - הפוך האותיות

אור

למה שצריך שיוודע ממנו ברוב העיון השכלי, כדי להגיע בו אל צורת תנועת הדבור.

החלק הז'

סמני אותיותיו ת'ש'ר'ק' חלקיו ארבעה וענייניו ארבעה
והתיבה ע'פ'י'ה'.

חלק ת' עניין א' סימן ע' כולל צירוף האותיות.

זה הכלל הוא קל להבינו ואע"פ שאינו מושג לנו אבל יש לו סוף
בהכרח כמו שיש לכל כתב סוף ולכל לשון סוף בפעל, אבל בכח
אין להם סוף. והנה מפני שזו הדרך היא הראשונה מן החכמה
המקובלת שבה כדמות כללית, ועל כן כל חלקיה נכללו בשמה
הכללי, והוא שם צירוף האותיות, שהוא בגימ' שבעים לשונות, או
נקרא הפוך האותיות שהכל אחד. וידוע שאין בלשונות כי אם
הפוך התחברות האותיות ויקרא זה מזג מפני שבדמותו נמזגו
היסודות. וכמו שכל דבור מורכב מאותיות, כן כל מזג מורכב מד'
יסודות. וזהו סוד השם שהוא יו"ד ה"א, כי אהו"י מורה על כ"ב
אותיות, וד' מורה על ד' יסודות. ואם כן נמצא כל הדבור וכל היצור
יוצא בשם אחד והוא כ"ו שסודו עשרים וששה, ומורה על היותו
כת"ר תורה, וממנו הקשר מפורש. על כן הורה על היות השם
המפורש באיברים. והוא בעצמו דבר יהו"ה, אשר ממנו כל הרכבה
וממנו באה הברכה, גם לו משפט הבכורה בברור, והם הם אותיות
הברכה והקללה.

ועל כן התגלגלו האותיות בפנים ואחור, כמו שכתוב בספר יצירה
ב' אבנים בונות ב' בתים, ג' בונות ו' בתים וכן כולם. וזו היא
צורתן, א"ב ב"א, אב"ג אג"ב בג"א בא"ג גא"ב גב"א, וכן כל מה
שתבנה מהן יגיע אל תכלית כזו. והנה פירושו זה העניין הוא כמו
שמוזג יין במים או מים ביין כלומר שמתהפך הראשון לאחרון

והאחרון לראשון הסוף לראש והראש לסוף. ואם הזדמן במ אמצעי
זו או נפרד יתגלגל עם כל אחד ואחד עד סוף.

והנה במשולש מפני היותו בונה ו' בתים והוא המספר שהורה עליו
הבניין הקרוב שקדם לו בחשבון אותיותיו ותיבותיו בכלל, שהיו ד'
אותיות וב' תיבות, היה ההפוך בכל אות ב' פעמים בראש התיבה,
א"א ב"ב ג"ג, והנשאר בכל ב' תיבות הוא הנלחם, כלומר המתהפך
ב"ג כנגד ג"ב. וכן ג"א כנגד א"ג וכן א"ב כנגד ב"א. ולא יושלם
הצירוף לעולם אלא באותיות בלתי דומות, עד שיהיה הדבור
האחרון הפך הדבור הראשון. כגון אב"ג שהוא ראש הצירוף שהיה
כנגדו הפוך סוף הצירוף שהוא גב"א, וכן בכל הצירוף. וכל צירוף
שתצרף כשהוא מאותיות יותר מג', כגון אבג"ד או אבגד"ה או
אבגדה"ו או אבגדהו"ז לעולם תתחיל לצרף בו תחלה ג' אותיות
אחרונות שבו. ושמור לפי המספר ההוא להשיב האות הראשון
בתחילה תמיד, עד שיושלם גלגול הג' אותיות. כגון א' מן אבג"ד,
וכן אם הם רבים כגון א"ב מן אבגד"ה, או אב"ג מן אבגדה"ו או
אבג"ד מן אבגדהו"ז. וכשיושלם גלגול השלש תעיין בצירוף
הראשון שהוא המפתח של כולם, ותתחיל בצירוף השני, ותשים
הראש לסוף ותמצא כל הדרך ישרה בלי טעות מהגלגול הסובב
חלילה, ותמצא ד' ראשי צירופים לאבג"ד לפי זו הדרך ואלו הם :

אבג"ד מתגלגל ו' פעמים.	א' בראש התיבה.
בגד"א מתגלגל ו' פעמים.	ב' בראש התיבה.
גדא"ב מתגלגל ו' פעמים.	ג' בראש התיבה.
דאב"ג מתגלגל ו' פעמים.	ד' בראש התיבה.

וכפי הדרך הזאת תעשה לכל הצירופים וכבר הודעתך דרכי הפוך
האותיות כפי מה שמספיק לכוונתנו.

חלק ש' עניין ב' סימן פ' כולל תמורת האותיות.

התמורה יש לה דרכים רבים, יש מהם מה שתהיה התמורה על צד החילוף אות באות באלפא ביתא, כגון יהו"ה שמתחלף בא"ת ב"ש אל מצפ"ן, וכללו ש'. ועל כן ש' של שלשה ראשים חקוקה בתפילין, ובעבור שהשם ד' אותיות יורו עוד על כל מציאותו בש' של ד' ראשים. ורמז להם ז' ספירות אשר בראש, כנגד ז' שערים וכנגד ג' אבות צורה זו, **ש** וכנגד ד' אמות צורה זו **ש** והרי סוד שניהם ש"ת, והוא רמז מיוחד ומפורש בחבור שכ"ל עם עפ"ר. והנה התמורות והחילופים יתכן היותם בכל אלפ"א בית"א, כמו שקבלנו על שם יהו"ה אלהינו יהו"ה שמתחלף בא"ב ג"ד על כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. וכן בדברי הנביאים שש"ך במקום בב"ל כשדי"ם הוא ל"ב קמ"י, וכן רבים עד אין חקר. וכן בצירוף פא"ר תחת אפ"ר וכן רבים. והנה הצירוף גלגל סובב בסיבוב קבוע הכרחי, שאין לנטות ממנו ימין ושמאל, כשיכתב בצורה השלמה לבלתי עזוב דבר מכולו. כי כולו סובב מכל צדדיו בסיבובים רבים מופלאים בפאות. אבל התמורה אין לה הכרח קבוע מתהפך ומתגלגל אלא לפי הרצון. והנה תמורת האותיות קרובה מן גימטריא, כי היא דומה לה מצד התמורה שזו וזו תמורה. ועל כן אנו אומרים כל גימטריא תמורה, ולא כל תמורה גימטריא. והנה נבדלה התמורה מגימטריא מצד שהתמורה היא על דבר קבוע מצד אחד, ובלתי קבוע מצד אחר. והקבוע הוא שיתהפך באלפ"א בית"א אחת תחלה הכרחית, ובלתי קבוע שיתהפך אחר כן כמה שירצה המהפך להפכו באלפ"א בית"א שנית או שלישית או יותר בדבור אחד. והנה דומה גימטריא לתמורה מצד שלא יזוז גימטריא מהמספר השווה לו מכל צד, וייבדל מהתמורה. שמספרי גימטריא רבים על עניין אחד, ומספר התמורה אינו רק רבים על מספרים

רבים. ודע שכל מה שהתקרב דבר אל הצירוף שהוא השורש הוא יותר מעולה, וכל מה שהתרחק ממנו הוא יותר פחות, ואע"פ שדרכו יותר רחבה. וכבר מספיק זה המעט שרמזתי בתמורה לפי זה החיבור ולפי דעת מי שחובר בעבורו.

חלק ר' עניין ג' סימן י' כולל משקל האותיות.

המשקל הוא שיהיה מספר האותיות שווה בשני עניינים. האחד בחשבון לבד לפי מציאותו, כגון אבגד"ה שהן ה' אותיות כנגד ה' אחרים. והמספר של שני העניינים בהיותו שווה משני הצדדים יקרא עניין שני, כגון השווי הנמצא בין אברה"ם ובין רזיא"ל זה וכיוצא בו יקרא משקל. והנה זה הדרך שווה לגימטריא מצד אחד והיא מצד שמירת המספר השווה בחשבון לבד. ואינו דומה לו מצד שזה שומר חשבון מספר האותיות בעצמם, ואין גימטריא שומר זה. על כן בהחליפך ש' בק"ר יקרא זה גימטריא, והחליפך ת"ק בש"ר יקרא זה משקל. וכן כל הדומה לזה הוא ההבדל הנמצא בין גימטריא ובין משקל, הנה כבר התבאר זה.

חלק ק' עניין ד' סימן א' כולל גימטריא וחבריו.

דע כי בספר יצירה לא מצאנו כי אם דרך אחת מבוארת והיא הצירוף. ואע"פ שנאמר שם חקקן וחצבן שקלן המירן צרפן, ואמנם אמרו חקקן הורה על התחלת הכתיבה בחקיקה, כי כן שם הסופר בלשונינו מחוקק. והוא עניין תיקון החומר להכינו לקבל צורה. ואמנם אמרו חצבן הורה על נתינת צורה בחומר, אבל שקלן והמירן הם מה שספרנו. ואולם צרפן הוא אשר באר שם עניינו לבד, וזה מפני שהוא ראשית כולן. וכל מי שקבל הצורה הראשונה

הזאת שהיא צורת הציורוף קל עליו לקבל השאר כולן. ומי שלא יקבל זאת ולא שת לבו גם לזאת לא יקבל דבר מן האחרות, כי כולן תלויות בזאת. ועל כן סמך על הראשונה ולא זכר דרכי פרטי חבריה, כי אם בשם הכללי לבד, והוא אמרו שקלן והמירן. ובאמת כבר רמז באמרו כיצד שקלן והמירן, א' עם כולן וכולן עם א', ב' עם כולן וכולן עם ב' חוזרת חלילה. וידוע שזו הדרך שזכר היא דרך הציורוף ואינה לא דרך שקול ולא דרך המרה, ואעפ"כ יחס להן עניין הציורוף. והנה גימטריא הוא עניין חשבון שווה במספר שעליו נבנה, כאמרו ארב"ע בגימטריא והוא רג"ע, וכהנה רבות כולן בזו הדרך, כמו אליעז"ר בגמטריא שי"ח, וכן כולן ואין להם חקר. ואמנם נוטריקון יוחס אל גמטריא ואל ראשי תיבות, כגון **"יבוא הימלך ויהמץ היום"** פעם יקראו זה נוטריקון ופעם יקראוהו ראשי תיבות ופעם יקראוהו גימטריא מפני שיתוף שיש ביניהם בעניינים. והנה רבותינו כתבו דברים רבים מאלו העניינים בענין פס ידא אשר בעניין דניאל על אמרו, **"ולא כהלין כתבא למיקרא"** (דניאל ה' ח'). ואמרו פלוני אמר בגימטריא איכתוב להו מנא מנא תקל ופרסין שהוא יטת יטת אידך פוג חמט, ואחר אמר אנם אנם לקת ניסרפו, ואחר אמר ממתוס ננקפי אאלרן (סנהדרין כב), וכן יתכן לחשוב עליהם רבים. כי הנה האותיות כחומר וההבנות בצורות, על כן יתגלגלו ההבנות על האותיות, והאותיות עומדות במקומן. ולא שנו כי אם סדר תנועתן, כי החומר מתנועע בעצם ומניע את הצורה במקרה, גם הצורה מניעה את החומר בעצם ומתנועעת במקרה. ודרכי תוכי תיבות משתמשים בה מעט מפני חסרון חכמה, אבל סופי התיבות יותר וראשי התיבות הרבה. כגון אל מלך נאמן, אמ"ן הוא ראשים, לכ"ן הוא סופים מל"א הוא תוכים. וכיוצא במ הכל כל מה שימצא מזה המין, ואין לי צורך לכתוב מהן יותר מזה, כי לראיה כתבתים לרמז כדמות ראשי הפרקים ואלה לפי הכוונה מספיקים.

החלק הח'

סימני אותיותיו ה'ו'ה' חלקיו שלשה וענייניו שלשה והתיבה ז'כ'ר'.

חלק ה עניין א' סימן ז' כולל הזכרת השם בניקודיו.

אחר אשר השלמתי עניין הפוך האותיות הכולל, מעתה יתכן לנו שנכתוב מה שאפשר לגלות מסוד הזכרת השם. ודע כי אמיתת השם הוא כצירוף הראשון הנמצא בתורה, ואין בו שנוי כי אם בנקוד לבד וסודו י' שמות שלמים נזכרים בשתי צורות, ובכולן האות הראשון עומד ומתגלגל בנקודן. וחשוב שהנקוד הוא בדמות אותיות והוא בכללו חמשה נקודים. והתיבה בת שלש אותיות נזכרת פעמים בלשון זכר ופעמים בלשון נקבה, ואמנם חולם של ה' ראשונה אינו זו ממקומו כלל, ר"ל שלא ישתנה בה כלל בכל ההזכרה, גם ו' מנוקדת פעם אחת בקמץ ופעם אחת בסגול והרמז הוה על הוה. ואתה הוה להם למלך, ויהיה לפי מציאות י' שמות ה' כנגד ה' זכר ונקבה. והנה חמש אותיות מתחלפות מתגלגלות בצירוף ק"כ פעמים, גם ה' הנקודים משונים זה מזה עולה לחשבון ו' מאות, ואם תגלגלם ה' נקודות עם ה' אותיות בכל מה שיוכלו לקבל מן הגלגול יעלה לחשבון גדול מאד. ואמנם ההזכרה של שם אין גלגולה הראשון הנקרא גלגול השם כי אם הזכרת א' עם כל אות ואות מהשם פנים ואחור כפי הצורה הזאת שציירתי בעבור חושבי שמו.

השכל

חלק ט' - סוד איסור ודהתר

אור

אלה הארבע הזכרות הכלליות הם משתתפות בשם המיוחד עם אות הייחוד אשר לא נזכרה בו בתחילה שהיא מכלל השם ולא בחצי השם, כדי שלא יהיה הסוד נגלה לעם. גם חצי השם הנרמז בשם "הללוהו" שסודו הללו"ה"ו שהוא בסודו גלג"ל הו"ה. וכל גלגל הוה היה יהיה בסוד "הללויה" שסודו הללו"ו י"ה, שהוא בסודו גלג"ל הי"ה. ומלת ויהיה כוללת שניהן. וכל הוי"ה מורה על

מציאות נצחי בלי הפסד כשהיא לבדה קיימת בעצמה, מבלעדי צרכה לזולתה חוץ ממנה לקיומה. ואם היא נצחית ויש לה סבת מציאות עצמותה, אין ספק שסבתה נצחית. ואם סבתה נעלמת והיא נגלית נצחותה מעידה על נצחות סבתה. ועל כן יתכן לקרוא שמה בשם סבתה, ולהזכיר שם סבתה בשמה לכוונת הוראה על מציאות סבתה ועל מעלתה.

ומפני שיש בהזכרה עניינים גדולים ואם לא יזהר בם האדם מאד יסתכן בה לכן הסתירוה הראשונים. ואמנם עתה בזמן הזה כבר נתגלה הנסתר מפני שהגיעה השכחה אל התכלית האחרונה, וסוף השכחה הוא ראש ההזכרה, וסוף ויס"ע הוא סוף. ואם הוא רא"ש והסוף שהוא סוף המלאכים, ועם כל זה הוא ראש, והוא לבדו נקרא מלא"ך בשם האלהים וסוד אל קנא, וכולל ז' ספירות השם. ועל כן צורת יעק"ב חקוקה בכסא הכבוד הכולל ז' ספירות. וזהו סוד גדול וממנו תבין מהו סוד שתי וערב ותכיר בו גם כן הפכו, על כן יעקב סודו עקבי. וסוד ישראל לראש"י זכור מן הנחש ומן מעשהו ומן קללתו התלויה בראש גם עקב, ותמצא השם השני נוסף. על כן סוף הפסוק הראשון מאחריה"ם וה' אותיותיו למפרע מהיר"ת, והוא סוד גדול מאד והחבור הד', ודע זה מאד. והשני יב"א בי"ן והוא מורה על האמצעי, וסופו כ"ל הליל"ה. והנה הוא בין ישר בין הפוך בין שווה. והשלישי וי"ט מש"ה מורה על נטיה, וסופו ע"ל המי"ם. והנה פעל הירח על כן סודם חסד גם לבנה. ורמז "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו" (ישעיה א' יח), ונשארו שלש ספירות יורו על ראשות של שם, והוא ראשות משלש, מחשבה חכמה ובינה. אלה הם סוד הייחוד והראשון כולל השבעה שמות וזה כולל השלשה שמות. ואמנם סוד עשר ספירות כולל העשרה שמות יחד שהם גרוי"ם והם דרכי"י יהו"ה, והנה סוד ההזכרה בכלל האותיות מספרו עולה השמות אשר לו ד' אלפי"ן הרי רא"ש, והוא סוד אהי"ה אשר אהי"ה, ורמז בסוד "בכל המקום אשר אזכיר

את שמי" (שמות כ' כא'). והנה **"רא"ש דברך אמת"** (תהלים קיט' קס'), לרמז מופלא וכן רבים מאד. וסוד הצורה הראשונה ראשי"ם והו"א רא"ש האד"ם אשר כולל כל ראש, והוא רמז על עולם השכלי"ם שהוא קיו"ם השמי"ם, ונקרא או"ר לבוש"ו שממנו האו"ר והחש"ך. והעולם השני שסודו של"ג ממנו החש"ך שעניינו שכח"ה. וסוד זכר"י הזכרה, וסוד שמי הו"א השכח"ה, זה שמי לעולם, זה הוא השכחה לעולם. וזה זכרי לדר דר זהו הזכרה לחש"ק, והסוד זה יזכר לדר דר. וסוד הצורה השנייה לאחרונה, ושתיהן יחד, הראשון זה הוא אחרון, הפכס האחרון זה הוא הראשון. כלל"ם האחרון והראשון אחד, וסודו ש"ר שמי"א ש"ר הרצון מדת"ו פני"ם ואחור"ר. וסוד הצורה השלישית שמי" שפ"ע והכל שפ"ע שמי" פני"ם ואחור"ר הש"ר שמי" שמי" ראשי" משמש"י. וסוד הצורה הרביעית בשנית שהיא ש'. הנה בכל ראש אחד, על כן אלף יתר שהוא שר אלף, וזה דרך פרטיהן שר כל יצר יצרים בחמרים מומר כלומר בכל חומר. ואחר שהודעתך קצת מזה הכלל, אודיעך סוד תנועת האותיות עם הנקוד אחרי הודיעי אותך סתרי הנקוד הרמוז בשם כולו הנכתב בנקודו.

חלק ו', עניין ב', סימן כ', כולל סתרי הנקוד.

ידוע שסתרי האותיות הם עניינים עמוקים מאד, וכבר נכתבו עליהם סודות הרבה מפורשים בדרכי אותיות דר' עקיבא, ובפרקי היכלות דר' ישמעאל, ובספר הבהיר, ובספר יצירה ובספרים אחרים רבים ממיניהם, וגם קצת מדרכי הנקוד נרמזו בספר הבהיר. אך מה שנרמזו בספר צחות ובמאזנים, ובספר השם לבן עזרא, שכתב במ ענייני הנקוד לפי הדקדוק. גם רמז קצת מהסודות ואין לנו צורך להשיבו פה, וגם לא לשנות מה שאמרו אחרים, וכבר חודשו גם כן ספרים רבים על עניין זה מזמן קרוב מאד על פי

אנשים חכמים מחוכמים בסתרי קבלת ידיעת השם. ובסומכי על מה שנאמר באלה הספרים והדומים להם על עניין הנקוד לא אאריך בו, אבל אגלה לך סתרי הנקוד הנרמז בשם הנכתב בחלק שלפני זה בלבד, ואודיעך עניין גלגולו. שאני כתבתי השם בצורה שלא ידע כל אדם לקראה, שאין קריאתה כמו שהיא כתובה בצורת שירה אבל קריאתה בצורה ישרה. ועל כן יספיק לך ברמז שאעוררך אל הקריאה כשורה והיא שסודה בצורת נוטריקון^א כזה א א א א א וזו היא צורת הקריאה הישרה, וסוד ההזכרה, והיא התחלתה באלף לפי טורה וגם ביו"ד בעצמה לפי טורה כן הזכרתה כמוה. וזו היא צורת דרכה בתנועתה כזו ל ל ל ל ל ? ? ? ? והנה א' כוללת תחלה על פי התנועה הישרה א". ואחר שתשלים כל תנועת האלף בהיותה בראש התיבות, אחר כן חשוב ותתחיל מן י"א ותוליך י' בראש כל תיבה עד תשלום טור י"ה, ובדרך ה"י כן דרך טורי ה' וטורי ו' וטורי ה' עד סופם.

ודע שמפני שהחל"ם הוא כולל במספרו החכמ"ה, וסודו כולל ג' ספירות שהם ג' שמות מיוחדים בשלוש יסודות של שלש אמות שהם שלש מאות שהוא ש', ועמו נשלם חשמ"ל. לפיכך היה עליין על האות. וזכור כי מי שמחל על כבודו, כבודו מחול. והנה חשמ"ל כולל לחמש נקודות כאחד, כי למטה ממנו ד' חיות הנקראות בשם אדם לפי צורת פניהם. שנאמר "ודמות פניהם פני אדם" (יחזקאל א' ד.). וגם חשמ"ל הנו גם הוא יש לו עניין כולל בדבר, שנאמר "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה" (שם כ"ה). והנה חמשה והנקוד עולה כ"ה, חשוב ה' פעמים ה' ותמצאם כ"ה, חברים הרי שע"ח והם חשמ"ל. וכך ש' היא רו"ח אלהי"ם, והיא חלם. ועוד ח"ת למ"ד מ"ם הרי מדת"ם חל"ם, והנוסף תפ"ד והכל החכמ"ה דע"ת י' ראשונה, ובעבור היות חולם מלא הוא הראשון, והוא סוד החכמה אשר היא ראשונה לכ"ל, היה ראוי

להיות הוא הראשון בכל הנקוד של שם. והוא שם השם הוא שר הפנים כמו שהקבלה מעידה בסוד השלשים המורים על היות הם השלשה בעצמם, וממנו התחייב מציאות היות הנפש בחומר. אם כן דין הוא להיות מה שכולל השלשה שמות הראשונה הוא המניע התנועה הראשונה אשר היא למעלה מהכל. וזהו סוד כל, ומפני שחצי השם מנוקד ונוכר בכל מקום באות הראשונה בקמץ, דין הוא להיות השני קמץ בסוד ד' י"ה. שהרי כל קמץ כדור הוא, ומורכב הוא מן פתח וחרק, וצורת קמץ הוא צורת קו ונקודה, מפני

שכל כדור תנועתו סביב נקודתו בצורה זו וזהו מה שיורה עליו ציור קמץ, ומכאן אתה למד כי הפתח ראוי להורות על עגול, מפני היותו קו ישר, כי ציור כך מפני שלא יתקלקל ציור האות בנקודו. והנה הדבר המקיף בכל סודו קמ"ץ והוא כדור מפני"ק מקי"ף, מפיך רצון כל. ועל זה היה מפיך בה"א של י"ה לעורר על מה שאמרתי על פי שנים עדים, ועל זה היה ראוי לבוא קמץ אחר חלם, כלומר שיתנועע הדבר אחר החכמה. ועל המצא שהחולם מיוחס אל הקמץ לבד מכל הנקוד, וישוב הקמץ בשתי צורות מתדמה אל החולם, והוא בהשתתף אל הקמץ שוא באות אחת, ונקרא בשם חטף קמץ או קמץ חטף, כלומר שמתנועע בתנועה מהרה בתכלית המהירות. ואין בכל כדור מי שימהר כמקיף ותנועתו מן כ"ד אל כ"ד ולו ו' קצוות והוא מנוקד. שהוא בעצמו דק והוא קדמונו בכח, והוא דבוק בכרוב, וכל כרוב עץ חיים. והרמז עליו "קנה חכמה מה טוב מחרוץ". "קנה חכמה קנה בינה". ודע כי התנועה המהירה הסבובית היא העצמית, והיא הקודמת שבתנועות בטבע, והנכבדת שבכל התנועות היא תנועת כדור ערבות. וסימניך "סלו לרוכב בערבות ביה שמו ועלצו לפניו" (תהלים סח' ה'), ורמז השתתפות חלם עם קמץ.

הנה י"ה יהו"ה הוי"ה שזה בא להורות על הכח העליון המנהיג הכל והמנצח הכל והוא כח השם בעצמו, אלא ששב חציו הראשון אחרון ישר וחציו האחרון ראשון הפוך. והנה סוד השם נקרא מפורש מצדדים רבים. אחד מהם זה שהוא מצווה לך לעשות ממנו צורות ואלה הם, ישר ההפוך ותדעהו, הפוך הישר ותדעהו. והצורה השנית של כל קמץ ממחר שישוב מתדמה לחולם בעת בא שוא גם כן אחר הקמץ בסוד חכמ"ה. ואם אין תנועתו ממחרת אבל מאחרת אינו שב כדמות חלם, אבל עומד כמו שהוא. ורמז עניין חלם פועל, וסימניך "ופרעה חולם", וכל פעל שהוא עומד תחילתו חלם, אבל כל פועל שהוא עשוי ועומד קיים תחילתו קמץ. והנה בא אחר חלם צרי להשלים סוד חשמ"ל הנרמז, וגם בא אחר קמץ כלומר בא משותף עם כל אחד ואחד מהם בסוד ל' של חלם ובסוד מ' של קמץ, כי ח' לבדו יורה על כולו. וכן ק' לבדו יורה על כולו, והנה בא לבדו פועל צרי עם חלם, וכן שם סודו צרי, ורמז חלם עם קמץ משותפים לעולם, ורמז קרבות צרי אל קמץ, קמץ בעצמו, רק סודו ועד, הרי עולם ועד. כלומר עקר התנועות הוא כך, חלם לפני קמץ וקמץ לפני צרי, כלומר החכמה קדמה לכדור והכדור קדם ליצר, אשר הוא החומר באמת, שהוא משותף בכל חומר. וכל יצר מורכב משני עניינים שווים תחתונים, כלומר שמתנהגים תחת הקדמונים שקדמו לו, והם כדור ונקודה עליונה אחת, ונקודה תחתונה שנית. ועל זה היה שווה בעל שתי נקודות, ומשתתף עם הפתח ועם הסגול ועם הקמץ, אבל לא עם השורק, ולא עם החרק, ולא עם החלם, ולא עם צרי. וידוע שהפתח משרת לקמץ, וצורת הפתח קו ישר בלתי נקודה, גם תנועתו ישרה כצורת תנועת הפתח שהוא בדלת, והרמז "והדלת תסוב על צירה" (משלי כו' יד.), כי צירה הוא הצרי, ועל כן היה שם הפתח פתח גדול, מפני שהוא משרת לקמץ גדול. והסגול היה משרת קטן שהוא פתח קטן לצרי שהוא קמץ קטן כלומר כדור קטן. וכן כל חומר קטן כל צורה, שכל צורה היא כדור גדול כנגד החומר שהוא כדור קטן.

וכן הרב "המורה" אמר בארבע סבות התנועה, שהן השכל הנפרד המניע את השכל החושק המניע את הנפש המשכלת המניעה את הצורה הכדורית הדבקה לחומר. והורכב השוא משתי נקודות אחת למעלה בדמות חלם, ואחת למטה בדמות חרק. וכשתעיין בד' נקודים והם קמץ גדול ופתח גדול וקמץ קטן ופתח קטן ותשתף מציאותם בסימן **"וספר כתב איש ריבי"** (איוב לא' לה). שהנה **ספר כתב** כולל ארבעתם, תמצא שהן שני קמצין ושני צריין, ואם תהפכם הנה תמצא שהן שני פתחין ושני סגולין. וזה כולו הוא מפני שההבדל בין שני הגדולים תוספת נקודה לגדול על משרתו הגדול, ותוספת נקודה אחת גם כן היא הבדל שבין הקטנים, והיא נוספת לקטן שבשניהם, וזה הפך ממה שקרא לגדולים. וסוד ארבעתם באמת ב' כדורים שהם מורים על ב' מיני צורות, וב' כדורים מורים על ב' מיני יצרים שהם החומרים. ומפני השתתפותם ידמה זה לזה בדבר וייבדל זה מזה בדבר. וכל כדור קטן מוקף הוא כחומר לכדור הגדול אשר מקיף בו מכל צד. ועל כן הנקודה כדמות חומר לסובב העליון המקיף, ויהיה העליון כדמות סוג הסוגים, והתחתון כדמות מין המינים. ואשר ביניהם אמצעיים לשניהם כדמות סוגים בערך ומינים בהתהפכם בהערכם לעליון ולתחתון. והנה יתקרבו ויתרחקו, יתקרבו לנקודה ויהיו כדמותה, ויתרחקו מהסובב, או יתקרבו לסובב ויתרחקו מהנקודה. והנה היו נזכרים ו' נקודות וב' עגולים, וסימן **"כי רוח עברה ב'ו"** (תהלים קג' טז). והנה כל שמנה יורו על גוף שלם, וכל תנועה היא דילוג נקודות מנקודה לנקודה, עד שהיו ב' נקודות או יותר מורכבים ונקראת הרכבתם קו, ונחלק הקוים למינים רבים ולסוגים. והנה הקו והשטח והגוף בעלי כמות, והנקודה אינה בעלת כמות, כמו האחד האמיתי במספר שאינו בעל כמות. והקו יורה על אורך וכן מן א' עד י' כדמות אורך. והשטח יורה על רוחב, וכן מן א' עד י'

במרוכעם יורו על דמות רוחב. והגוף יורה על עומק, וכן מן א' עד י' במעוקבם שהוא עיגולם יורו על דמות עומק, וזהו ציור שלשתן :

א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' י'

א' ד' ט' יו' כה' לו' מ"ט ס"ד פ"א ק'

א' ח' כ"ז ס"ד קכ"ה רי"ו שמ"ג תקי"ב תשכ"ט אל"ף

וכלל חבור האורך הוא הכ"ל וכלל חבור הרוחב שכינ"ה, וכלל חיבור העומק בסימן ב"א כ"ה שהם ג"א וכ"ה. הנה סימן הראשונים לכ"ה, והשניים שלכ"ה, והשלישיים גכ"ה, וסימן כלם המשי"ח כה"ן. ורמזו "כי לשלג יאמר הוה ארץ" (איוב לד' ו') והוא סוד בחכמה, כלומר הסובב בחכמה. כאמרו "יהוה בחכמה יסד ארץ" (משלי ג' ט'), וסוד בחכמה הסובב בחלילה והכולל את כולן שלשתן יחד לח"ת, וסימן "לדר דר", ועל סוד דר שהוא בחולם, וסודו צדיק ורמזו "וצדיק יסוד עולם".

הארכתי עד כאן באותיות להורות כי כל צדיק הוא דור שלם ועמו החכמה. והוא א"ב הנפ"ש וסודו בנפשו, ורמזו "נשבע יהוה בנפשו" (ירמיה נא' יד'). וכן דר שלם תזכור על שלשת נקודים הנזכרים. ונשארו עוד שנים לגלות סודם והם חרק עם שורק. והנה הם ב' נקודות אחת בין העליונה והתחתונה, כלומר אחת מכרעת בין חולם שהוא למעלה ובין חרק שהיא למטה. ועל כן ציור השורק בג' נקודות למטה להורות על קשר המציאות. ואם תאמר אין לקשר קושר זה שקר, ומהו קשר הוא שש מאות שכולל שק"ר

ואמ"ת. הסוד אות שמש שמוש מלאך ושד, הוא שמוש פנים ואחור, והוא שמוש רוח אופנים, שמוש רוחני מהבלים, וכל העולם עומד על הבל פיהם של תינוקות של בית רבן. והסוד הגדול צורות השם שמות הצור והנה ראש השכל הפועל. ועל כן תדע אשר השכל הפועל הראש שהוא עצם הצורה, ועל כן נברא ראש מהראש והתחייב להיות בינם קשר שהוא שקר ואמת. ואם כן הנה כל קושר אמת. ועל כן היתה התורה לאות והיתה התרה לאות גם הקשרה לאות, כי גלגלי התורה היצרים גם גלגלי היצרים התורה, ואין היצרים כי אם מחשבה, וכל מחשבה ספירה בסוד חשבון ומספר, והכל תלוי במספר וחשבון, והעד השכל הכולל היצרים. ואם הם שנים יצר הרע ויצר הטוב הרי שר"ק. ואם תאמר הם שנים קדומים הרי זה שק"ר שאינם כי אם קש"ר, ושמם תדעהו מן פ"ר ורי"ש הכוללים באמת י"ד אותיות שהם ז"ז. והנה ח' אחריו ר"ק והוא צרי בעצמו, וכן ש' אחריו ר"ק וגם הוא צרי בעצמו.

והנה כל הנקוד השרשיי היא חולם, קמץ, צרי, חיריק, שורק. והם כוללים ח' נקודים שהם גוף שלם וכדור מקיף בכל והוא אח"ד. ובא ד' להורות על הרכבת ד' זוגות בעזרת ד' יסודות, גם ד' מהנקודים אין להם קו ויש לחמישי שהוא קו נקודה ועלה מספרם בסודם חצי חמישים שהם כ"ה נקודים, שהם מגלגלי שמים כאשר הם מגלגלי ספרים, גם הם מגלגלי זכר ונקבה. ומהם תבין אשר כל גלגל זכר ונקבה. וכללם הראש אשר גם הוא מתגלגל והוא גלגל מת, גם הוא גלגל תלי אשר הוא מכשף גם הוא כוסף שם, וממנו תכיר מעשה האלהים אשר הוא משכן המלאך. והבן כל מה שנזכר שכבר רחקתי העניין מאד כדי לעורר על הסוד בראשי פרקים. וסימנהו של כל הנקודות החמש הוא סוד י"ה, שם היא הוא בסימן נו טו נה קוץ. ואחר שהודעתך זה כולו בקצרה אודיעך עוד הצריך להשלים בזה בעניין האות והנקוד. ואחרי שבקצרה הודעתך מה שכתבתי, ואולי הוא אצלך באריכות, הוא שרציתי להעריך מכח

תרדמתך החזקה ולהודיעך שמה שאמרתי אינו כטפה מן הים מן הראוי לאמר בו ואפילו בקיצור. ומאשר רמזתי בסימן חמש הנקודות תבין כי שם היסוד הוא היא, וכמו שתמצא שם היסוד בהויה, כן תמצא שם הויה ביסודה, וגם תמצא כח שם פה כח פה שם והכל מתנועע מכח השכינה ומכח הרקיע ומכח המספר. וזה כלו סודו חצ"י הש"ם. ואמנם חצי השם ככ"ל הש"ם והוא סוד"ה הש"ם, תבין כל זה מסוד מעש"ה המשכ"ן.

חלק ה' עניין ג' סימן ר' כולל שיתוף האות עם הנקוד.

כבר התבאר לך שהאות כחומר והנקוד כרוח המניע את החומר. וההשגה בכוננת המתנועע, והמניע הוא בשכל והוא הפועל ברוח ובחומר. והתענוג שמקבל המשיג במה שהשיג היא התכלית. ואלו הן ארבע סבות הנמצאות לכל פעל נמצא בפעל. והנה החומר הוא הסבה הפחותה מארבעתן, והתכלית היא הסבה המעולה מהן, והפועל קרוב אל התכלית, והצורה קרובה אל החומר. וזו הדרך כבר התבארה במופתים מושכלים בספרי החכמות המופתיות ועליהם נסמוך. ועל כן לא נאריך בעניינם פה, אבל נבאר פה כוונתנו באותיות ובניקודם בכלל לפי קצור זה החבור. ונאמר כי האות באמיתת מציאותו הוא פועל אחד, והיה חומריו הקרוב אל הדיו, ובהיות הדיו בקסת הוא מוכן בכל חלק וחלק ממנו לקבל צורות כל האותיות. שאע"פ שהכנתו גם כן היא לקבל צורות רבות אחרות, או צורות אותיות אחרות בלתי מאלו שלנו אנחנו, לא נשגיח עתה לדבר בם. כי כוונתנו לאותיות שלנו לבד ולניקודם וללשונונו. ואין לדיו חלק מיוחד לומר עליו מזה החלק יצויר א' ומזה האחר י' וכיוצא בם, אבל החלק שהוא מוכן לקבל צורת אחת מהאותיות, הוא החלק כמו כן בעצמו המוכן לקבל כל הצורות אחת אחת. אלא שאחר שקבל זה החלק זו הצורה נשלם בחלק

ההוא להקרא אות מורכב מחומר וצורה. ועל כן לא הדיו יקרא אות, אבל יקרא חומר האות. אבל האות מפני שאין לו מציאות בלתי החומר אין לו שם אמיתי. והנה עם כל זה, אות הוא שם המין לא שם האיש לבד, וכל מין כולל אישים פרטים. ועל כן בתת הפועל צורת אות בחלק מחלקי החומר הדיוני יקרא לו מיד שם פרטי נוסף על השם הכללי, ואז האות בעל שני שמות. שמו האחד הכללי אות מצוי בפועל, ושמו השני הפרטי, אל"ף על דרך משל. ואם כן שמו הפרטי הוא אשר הבדילו מהכלל, והוא אצל הכלל כצורה לחומר במקרה. מפני שהכלל קיים והפרט הווה ונפסד, והקיים הוא העצם וההווה והנפסד הוא המקרה, ר"ל שקרה לו מקרה ההווה ומקרה ההפסד. והפועל צורת אות בדיו הוא אשר הוציא מה שהיה בכח אל פעל, והוא הסופר הכותב בקולמוס. והיה העט כמו כלי אמצעי ביניהם, שבו תקן הסופר צורת האות כפי כוחו ורצונו. והתכלית הוא שיבין הרואה הקורא כוונת הכותב עד שישג על ידי זה הפעל מה שהיה בלבו. ובעת השיג המשיג דבר זה, נשלמה כוונת הפועל וכבר הגיע אל תכליתה.

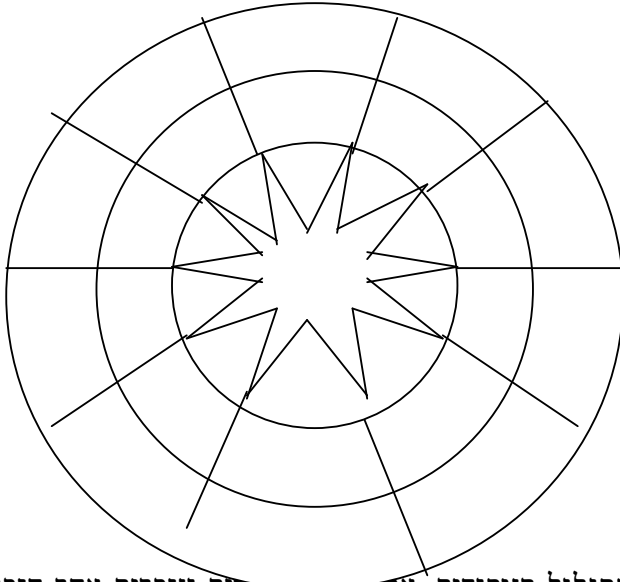
ואחר שהדבר כן אם לא תושג כוונת הפועל לא נשלמה כוונתו ולא הגיע אל התכלית האחרונה אשר היא המכוונת באמת. ומפני שתגיע התכלית ההיא הורה השכל לסופר המשכיל להוסיף צורה על צורה כדי להשלים כוונתו ולתת כח קרוב וחזק למעיין להבין מהרה כוונתו. והוא עניין התנועה המקרית הנוספת על האות, או אמור התנועה הרצונית. וזה כדי להעתיק מה שהוא חקוק על ספר מהספרים ממקומו ולחקקו עוד בלב המעיין בו. וידוע שהאותיות אין להם תנועה בעצמם, ועל כן נתן השכל על פי הטבע כוחות בכלל הפה, להמציא האותיות במבטא בדמות מציאותם הנמצא בספר. והושמו לאותיות נקודות מורות על תנועתם במבטא בהעתקתם מן הספר אל הפה. ואם כן המתנועעים בעצם הם אותיות הפה, ובמקרה הם אותיות הספר. והשתתף אל זה הכרח

מקום התנועות החלקיות, כי לא יתנועע שום מתנועע בלתי מקום ובלתי זמן. וחלקי המקום הם הרחוקים, וחלקי הזמן הם הסיכובים הנחשבים הפקודים בשנים ובחדשים ובימים והדומים להם. ומפני הרחוקים צריך אדם לדעת כמה יאריך במבטא כל אות ואות. וזהו סוד ההזכרה. ומפני שאלה כולם הם צריכים עניין ארוך אקצרים במסירת קבלה לבד. ואע"פ שהייתי יכול לתת טעם לכל אות נזכרת, מפני מה תאריך זו כזו או זו יותר מזו או זו פחות מזו. אבל צורת הקבלה מספקת להזכרה, כי מי שהוא חכם הוא יבין מדעתו. ואחר זה עיין מאד בצורת הבטויי.

בשעה שתרצה להזכיר את השם הנכבד הזה החקוק למעלה בנקודו, קשט עצמך והתבודד במקום מיוחד, שלא ישמע קולך לזולתך, וטהר לבך ונפשך מכל מחשבות העולם הזה, וחשוב שבאותה שעה תפרד נפשך מגופך ותמות מן העולם הזה ותחיה לעולם הבא, אשר הוא מקור החיים הנמצאים המפוזרים בכל חי, והוא השכל שהוא מקור כל חכמה ובינה ודעת, והוא בדמות מלך מלכים אשר הכל יראים ממנו יראה גדולה מאד. והנה יראת המשיג היא כפולה שהיא יראת מעלה ויראת אהבה. וכשבאה דעתך להדבק בדעתו הנותנת כך דעת, צריכה דעתך להסיר מעליה עול כל הדעות הזרות, זולת דעתו המשתפים בינך ובינו על פי שמו הנכבד והנורא. על כן אתה צריך לדעת דמות מבטאו. וזהו ציורו, כשתחיל להזכיר אות א' באיזה נקוד שתזכירהו, מפני שהוא מורה על סוד הייחוד, אל תאריך בו כי אם לפי שיעור נשימה אחת. ולא תפסיק בנשימה ההיא שום הפסק בעולם עד שתשלים ביטוי. ותאריך בנשימה ההיא המיוחדת כפי שיעור כח אריכות נשימתך האחת בכל מה שתוכל להאריך בה. ונגן בא' וגם בכל אות שתזכיר באימה ביראה ובפחד, עם שיתוף שמחת הנפש בהשגתה שהיא גדולה. וצורת הניגון בכל אות ואות תהיה בדמות הנקוד, והיא שתהיה בחלם למעלה. וכשתחיל בהזכרתו תכוון פניך אל פני

המזרח לא למטה ולא למעלה. ואתה יושב מעוטף בבגדים לבנים מכובסים טהורים או חדשים על כל בגדיך או טליתך וראשך מוכתר בתפילין ופניך למזרח שמשם האור יוצא לעולם. ולך חמש קצוות להניע בם ראשך. ובחלם תתחיל מאמצע המזרח, וזכך רעיונך ותעלה ראשך עם הנשימה מעט מעט עד שתשלים וראשך למעלה. ואחר שתשלים תשתחוה עד הארץ פעם אחת, ולא תבריל בין נשימת האלף לנשימת האות הדבק בו כי אם נשימה אחת קצרה או ארוכה. אך בין האות של השם ובין הא' בישרים, או בין הא' לאות השם בהפוכים יש לך יכולת להנשים ב' נשימות לבד בלי מבטא ולא יותר. ובתשלום כל טור וטור יש לך רשות להנשים ה' נשימות לבד ולא יותר, אבל פחות מן ה' הרשות בידך. ואם שנית או טעית בטור מזה הסדר שוב אל ראש הטור ההוא עד שתאמרהו כראוי. ובדמות החלם הנמשך למעלה נגן בחרק הנמשך למטה ומושך כח העליון להדביקו בכך. ובשרק לא למעלה ולא למטה אלא משיכה אמצעית כנגד הפנים האמצעיים. ובצרי תמשיך ראשך מהשמאל אל הימין, ובקמץ מהימין אל השמאל, ובכולם אחר שתשלים אם תראה צורה לפניך תשתחוה מיד כנגדה. ואם תשמע קול קטן או גדול ותרצה להבין מה שאומר ענהו מיד ואמור דבר אדוני כי שומע עבדך, ואתה לא תדבר כלל הט אזניך לשמוע מה שיאמר לך. ואם תפחד פחד גדול שלא תוכל לסובלו ואפילו באמצע האזכרה תשתחוה מיד ואם לא תראה ולא תשמע עזוב הדבר בכל אותו השבוע. וטוב עוד להזכיר פעם אחת בשבוע כדמות רצוא ושוב שעל דבר זה נכרת ברית. ומה אוסיף להודיעך שכבר ידוע הוא שאם אתה חכם מן הרמוז תבין הסדר כולו, ואם תרגיש בכך ששכלך חלוש בחכמה או בקבלה או רעיונך חזקים בהבלי הזמן, אל תזכיר את השם פן תוסיף לחטוא. ודע שבין דף של יו"ד לדרך של ה' תוכל להנשים כ"ה נשימות לא יותר, ובלבד שלא תפסיק בינתיים לא בדבור ולא במחשבה. וכן בין ה"א לו' ובין ו' לה"א רק פחות מכ"ה בין דף לדרך תוכל להנשים. ואחר

שרמזתי לך זה אודיעך עוד סוד השם העגול המעושר, שאם תרצה להתחיל בו לפי הצורות הנזכרות הרשות בידך. והם י' שמות הקדש שלמים, וזו היא צורת אותיותיו ונקודם.

י' מתגלגל בניקודים, אבל זהו י' שמותיו ונזכרים אחר הזכרת ה' יודי"ן מנוקדים והנשימות שוות לראשונה מאות י' לתיבות הו"ה, וכלל השם שווה לטור. והבן זה במה שכבר נכתב למעלה. הנה כבר קצרתי לך סוד מבטא השם וסדריו בתכלית בקצור לפי הצריך.

החלק הט'

סימני אותיותיו ו'ה'י'ה' חלקיו ד' וענייניו ד' והשם צ'ד'י'ק'.

חלק ו', עניין א', סימן צ', כולל קשר כל הכוחות בשם.

כבר חשבו חכמים רבים שמפני שהלשונות הסכמיות והכתב גם כן מוסכם וכן הנקוד, שלא יתכן מפני זה שיוכל אדם לשנות חלק מחלקי הטבע הכללי בשום עת מן העתים לא בשם ולא בזולת שם. ואמנם מה שבא מזה בכתוב או בקבלה בא בצורת משל על דרך שיבינו ממנו החכמים מה שראוי להבינו, והוא נמשל. ויחשבוהו הפתאים כפשוטו, מפני שאין במ יכולת להשיג כל דבר על בוריו. כי מפני שבני אדם שלשה, והם חכמים וסכלים ובינוניים, ולא יתכן למי שכותב דבר להודיעו לאנשי דורו בכלל, וגם לבאים אחריו שיכתוב מה שיכתוב על דרך שתשווה דעת החכם והסכל בו, הוכרח בעל השכל הכותב לכתוב דבר מספיק לכל איש, ברוב כפי מה שהוא.

ועל כן היה כח בהסכמה להתקיים, ולפעמים תשתנה על פי רבים. וזו הטענה בעצמה כבר האמנתי אני וטענתיה לזולתי לפי דעתי סוד ה' ית', ר"ל שם בן ד' אותיות והמורכבים ממנו. ואמנם אחרי שקבלתי מהשם מה שקבלתיו, ראיתי שהטענה הנזכרת הביאה על בעליה לטעון אותה חולשת השגת השכל, והיותו חושש במה שגוזר השכל האנושי כאשר הוא יכול להשיג קצת המושכלות, דין הוא שישגיג אלה אשר הדמיון גוזר מניעתם. ואם יחשוב חושב שזה מושג בשכל, נסירהו ונודיע לו שהשכל האנושי יש לו גבול יעמד אצלו ולא יעברנהו. ואם יחשוב לעברו יתבלבל ותשוב השגתו דמיונית בהכרח. ועל כן אין ראוי להכחיש המקובל התורני, עד שיבוא מופת מושכל שיכחישנו בהכרח. וזה שכבר ידע כל משכיל

שלא יתכן להביא מופת מושכל להכחיש מופת מושכל אחר, כי המופתים המושכלים הם אמת ודבריהם אמת. והם אשר נולדו מתבניות ההיקש האמיתיות בשני הקדמות צודקות לפחות ובתולדה אמיתית. באמרו על דרך משל כל אדם חי וכל חי מרגיש, ואם כן כל אדם מרגיש.

וזה מופת מושכל לא יכחינו שום משכיל. וכן אם יאמר לך אדם כל לשון מוסכם, וכל מוסכם לא ישנה הטבע, ואם כן כל לשון לא ישנה הטבע. וזה מופת אחר שיתבאר במופת שכל לשון מוסכם אבל היות כל מוסכם בלתי משנה הטבע זה מושכל ראשון ולא יצטרך למופת. הנה זה כולו אמת. אבל מה שהתאמת אצלנו אשר אמרנו עליו שלא עלה ביד אדם על דרך זו זולת הנביא, ולא כל נביא, אלא הירוע אשר נזכר עליו זה הכח המופלא. הוא שאמרנו כי בהידבק שכלו המתפעל עם השכל הפועל בו, כן יוליד מדע מחודש אצל הנביאים שלא היה נמצא בו בפועל כי אם בכח. ובעת הדבקות יצא מה שהיה בכח אל פועל, וכמו שפעל בו מדע וחדש בו חלק ודימה זה מצד אחד לשנוי הטבע, מפני שהטבע הוא ברוב או בכל או במה שהוא דומה לכל או לרוב, נוסף בו גם כן מפני שכלו שכל פועל בפועל דומה לחלק הכולל הכל. ובהיות שכל האדם משכיל כל המושכלות שתחתיו כולל את כלם, ואז יתכן לקבל שפע מכח השפע ההוא, יוכל גם הוא לתת צורה חלקית בחומר חלקי כדמות פועל הטבע המתפעל בהויה ובהפסד בצורה חלקית קצת זמן.

ומפני שהטבע הכללי קיים יאריכו ענייני פעולותיו החלקיות זמן יותר ארוך ממה שהאריך פעל שכל הנביא, שההוא לא יעמד עמו תמיד. ועל כן ראוי ליחס הפעל ההוא המשתנה על פי שכל הנביא אל מי שהיה סבה ראשונה לשנוי ההוא שהוא השם. ומפני שהנביא לא ישיג את השם אלא מתוך ידיעת השם, כמו שהפילוסוף השלם

לא ישיג את השם אלא מתוך מעשיו, ייחסנו אנחנו וכל מי שקדם לנו בהסכמה שווה זה הפעל האישי המשתנה מדרכי הטבע המיני אל שם השם. ואמרנו שבכח השם עשה הנביא מה שעשה, והשם הוא אחד ושמו אחד. וזה דבר שלא יושג בהרגש ולא בדמיון ולא במושכל ראשון. אבל יושכל אחר מופתים רבים מושכלים. ויש לנו טענות רבות ברורות מקובלות מושכלות שהיינו יכולים לאמת במה שאמרנוהו על דרך ספור. אבל לא נכתב זה החבור על כוונת כן, אלא שכוונתנו בו לכתוב העניין המקובל ולמוסרו בקבלה. ואע"פ שכבר השכלנוהו גם כן שהוא כן, ואי אפשר להיות זולתו אחר שקובל וגם הושכל. ועל כן נכתוב ממנו המקובל, ואם יזכו גם כן החכמים והמשכילים יבינו, ולא יבינו כל רשעים, והרוצה לבחון יחקור וימצא.

ואחר זה תדע כי הכחות הכלליות אשר בכל המציאות הם י' ספירות בלימה, וסודם י"ה שמות בסבוב י"ה, והם הנזכרות אשר זכרנום. וידוע כי חצי י' הוא ה' ובחבור מה שקדם אל ה' עמה תמצא י"ה, ובמלואו הוא יו"ד ה"א. והיה הנמצא המחובר הו"א אות י' וד' ויהיה הסוד דו"ד הו"א, והנה החשוק הנותן החשק בלב החושק והעד אהוב הו"א וכן אהב הוא. ומפני שבין שני אוהבים שני חלקי אהבה שהיא שבה דבר אחד בצאתה לפועל הורכב השם בשני חלקים, והם שתוף אהב"ה אלהי"ת שכלית עם אהב"ה אנושית שכלית והיא אחת, כמו ששמו כולל אחד אחד, מפני חבור מציאות האנושי עם המציאות האלהי בעת ההשגה השווה עם השכל במציאות, עד היותו היא והוא דבר אחד. וזהו כוחו של האדם שיוכל לקשור החלק התחתון וידבק בעליון, וירד העליון וינשק את הדבר העולה לקראתו, בדמות החתן המנשק את כלתו בפועל מרוב חשק אמיתי מיוחד לתענוג שניהם מכח השם.

חלק ה' עניין ב', סימן ד', כולל כמות השמות שבם קושרים ומתירים.

הקשר הוא בעצמו הת"ר וסודם שש"ה ואם כן שמות הקשר ששה, גם שמות ההת"ר ששה. ועל כן היה אות הקשר ו' בכל מקום, ושמו ו"ו שהוא ששה ששה, והיסודות אשר במ כל קשר וכל התר הם השלש, והם א"ש מ"ם ורו"ח הרי סודם שש"ה. והשמות המופשטות מהחומר והצורה הם ששה הם הנחתמים והחותמים והאותיות אשר כללו ו"ו קצוות, גם ו"ו אלכסונים, והם שש פעמים יה"ו מצורף, וחסרו מהם ו' האי"ן שהם ל' הרי שלשה. וכן ל"ו האחרים הרי לשלש"ה וכולם הרי שש"ה, כי כל ששי"ם ה"ם שש"ה. והכלל כי הששים הם הקשרים והם התרים, ונוספו על אדמ"ה שלש יסודות הנזכרות, ועל כן היו היסודות ו' והם ג'ג' כדמות המזלות, אשר במ ההקשר וההתר בתנין ובסודותיו, עד שוב כוחו אצל היודע את השם אסור בידו בתוספת ה' על החומר. ובהתגלגלו י"ב פעם שהוא שם בן י"ב וסודו מרובע. והנו אני והו אני והוא אני והו אני והוא והאלפין נוספו לסוד שדי. וכן **אנא יהוה אנא יהוה אנא יהוה אנא יהוה הושיעה נא הצליחה נא הושיענו הצליחנו**, וזה כולו ראייה על זמן הדרור שהוא זמן הגאוו"ת וזמן הקדוש לקדש בו את השם. וכבר נרמז סוד הקשר שם באמרו אחר "**ברוך הבא בשם יהוה**" וכו'. ועוד "**אל יהוה ויאר לנו אסרו חג בעבותים עד קרנות המזבח**" (תהלים קיח), כי זה אסור לפרשו מבואר פן ילחמו בנו שונאינו בכלי מלחמותינו שהוא סוד השם. כמו שנאמר "**אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם יהוה אלהינו נזכיר המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד**" (תהלים כ). וכן "**כי לא בחרב ובחנית יהושיע**

יהוה (שמואל א' י"ד מז), ומבואר אמירת דוד "רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאומים לאמור מלכיהם בזקים ונכבדיהם בכבלי ברזל לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא לכל חסידיו" (תהלים קמ"ט). וזה סוד הקשר העליון והתחתון שקושר את השם בשם.

חלק י' עניין ג' סימן י' כולל איכות הקשר וההתר.

דע שהיודע את השם צריך שידע שם העצם, שבו נקרא ביום בריתו, ויקשרנו עם השם המפורש אשר הוא גם כן שם העצם. ויש ממנו חלקים ויש ממנו כללים ויש בראש ויש בתוך ויש בסוף. בראש כעניין "ויקרא משה להושע בן נון יהושע" (במדבר יג ט"ו), שקשר לו כתר השם בראשו. ובתוך כעניין אברם שהוסיף לו השם ה' שהוא סוף הכתר, והיה מהשם תוך וסוף, ולאברהם תוך קרוב לסוף. ובסוף אליה שהוא שלם אליהו וסופו הוא קשר ו' של השם עמו, וכן נביאים רבים. וכפי הצורה הזו צריך לחבר ולהמיר שם בשם ולחדש עניין לקשור ההתר ולהתיר ההקשר בשמות הידועים, בהתגלגלם עם י"ב מזלות ועם ז' כוכבים ועם ג' יסודות, עד שיתפשט הקושר והמתיר מחומר האסור והמותר וילבש צורה ויחדש בו אסור והתר.

חלק ה' עניין ד' סימן ק' כולל תועלת ההקשר וההתר.

זו היא תכלית התועלת לפי המושכל והמורגש, כגון האדם שהיה בבית הסהר, על דרך משל ביוסף הצדיק ע"ה, ויצא מבית האסורים למלוך, וגבר ומלך עד שאמר על עצמו "שמני אלהים לאדון

לכל מצרים (בראשית מה' ט'), שהוא אדון אדניו היה, ויכול לאסור את אוסריו אשר מסרוהו ולהתיר עצמו. שאין ספק שכבר הגיע בזה התכלית אשר חשק בה האסור אל מה שבקש מהשם. והנה תכלית התכליות היא התועלת האחרונה, והתועלת האחרונה היא השגת המבוקש האחרון בכל דבר ודבר כפי עניינו.

החלק הי'

סימני אותיותיו ו'י'ה'י'ה' חלקיו ה', וענייניו ה', והשם לי'בר'כ'ה'.

חלק ו', עניין א', סימן ל', כולל השגת השכל.

השכל הוא שם לדבר המנהיג הכל שהוא הסבה הראשונה לכל. והוא שם לדבר הנפרד מכל חומר. והוא הנשפע מהסבה הראשונה, אשר באמצעות השפע ההוא מנהיג הדבר הראשון את השמים המתנועעים. והשמים הם בעלי חומר בלתי משיג ובעלי צורה מושכלת בלתי מושכלת ובעלי נפש מושכלת ומושכלת. והשכל שמקבל הוא שפע מהנפרד ויקרא שכל דבק בהיולי בעל הצורה והנפש, והוא אשר בו תשכיל נפש השמים עצמה וכל מה שלמטה ממנה. ותשכיל שכלה בעצמו שהוא הנותן לה צורת ההשגה. ותשכיל ממה שלמעלה ממנה במציאות ושהיא סבת מציאותה וקיומה, ותתעדן בהשגתה עידון מופלא שאינו דומה לדבר ממעדני זה העולם החשוך. ובציורה שמציירת משגת שסבתה נפרד מחומר, והיא בעלת חומר. ואי אפשר לה קיום השגה בלתי חשק להיותה מתדמה אל הנפרד אשר הוא בכל מקום.

ויש לגוף שהיא כח בו שתי נקודות אחת בצד אחד ואחת בצד שני, בשיעור שווה מתכלית הרוחק אשר בין שתיהן. והיא חושקת לקיים עצמה ומציאותה, והשגתה בגלגול גופה סביב, שהשגתה גוזרת לקיים בה כל מציאותה וכל ענייניה בחזרת חלילה, ולהבטל עם המנוחה. ואינה יגיעה, לא היא ולא גופה במהירות תנועתה, שהרי אין לה תנועה בעצמה כלל, אבל גופה המתנועע בעצם, ועם כל זה אינו מחליף מקומו.

ויש לדבר הרבה בזה, אבל אין זה מקום הדברים ההם כי נחלפו מקומותם. ואולם השכל גם כן עוד הוא שם לסבה הראשונה הקרובה הפועלת לכל מה שלמטה מן השמים, כלומר לכלל הארץ המורכבת מהיסודות וליסודות בעצמם ולכל המורכב מהם.

וזו הסבה שמה אצלנו שכינה, גם רוח הקדש או רוח אלהים חיים. וכדומה לאלה השמות. ופעם יקרא מלאך ופעם יקרא אלהי"ם, גם יהו"ה או אדנ"י או שד"י גם צבאו"ת וכן מלאך האלהי"ם ומלאך יהו"ה. וכבר נודע במופת שהוא השכל הפועל בנפש האדם שכל. והם אם כן שלש מדרגות, ושלשתם עצמות אחת, והם השם ית' ושפעו הנבדל ושפע שפעו הדבק בנפש. והנפש דבקה בו דבוק אמיץ עד היות שניהם גם כן עצמות אחת. והנה לאדם העליון ד' מדרגות והם נפש ושכל ושפע ושכל נבדל וסבה ראשונה לכל. וכן לאדם התחתון ד' והם גם כן נפש ושכל ושפע ושכל נבדל וסבה ראשונה לכל, והסבה הראשונה כוללת הכל והיא אחת לכל. והשכלים רבים הנבדלים והנשפעים והנפשות רבות, רק השכל הפועל עצמותו אחת ופעולותיו רבות מצד המקבלים שהם רבים.

ומפני שהאדם בעל חומר מחליף צורותיו הפרטיות, התחייב הפרד נפשו מגופו, כדי שתדבק בשכלה הנשפע לה, אשר בו השיגה עצמה וכל העצמים שלמטה ממנה, והשיגה גם כן מציאות מה שלמעלה ממנה אבל לא עצמותם. מפני שכל משיג עניין מושג בהשגה, ההשגה משתפת את שניהם בהיותה בפועל, להיותם דבר אחד מהשכל האנושי הנשפע מהשכל הפועל הנבדל, והיא מדבקת את הנפש באלהיה. והדבור ההוא הוא סבת חיי הנפש הנצחיים בחיי אלהיה, כמו שנאמר על זה "ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם חיים כולכם היום" ונאמר "את יהוה אלהיך תירא ואותו תעבוד ובו תדבק ובשמו תשבע", וזו היא השגת השכל.

חלק י' עניין ב' סימן ב' כולל צורת השגת השכל.

צורת השכל היא צורה מושכלת דקה מן הדקה זכה מן הזכה פנימית מן הפנימית. ומפני רוב אורה וזהרה הבהיר המאיר העולם כולו נעלמה צורת יופיו כהעלמת צורת יופי אור השמש מעיני העטלף ומי שענינו כואבות. ואע"פ שאור השמש הוא הנותן בו ראות לראות בם, כל מה שיגבר אז אורם תכהינה עיניו יותר מפני חולשת עצמם. ואין המונע מצד האור, כי אם מצד חומרם וצורתם חלשים. כן גם הנפש האנושית החכמה, ברצותה לעיין במי שנותן בה אור השכל יחלש כוחה מהשיגו. לא מפני שהוא מעלים אורו ממנה, אלא מפני היותה בעלת חומר. ואם לחכמה כך כל שכן לזולתה. וכאשר יקרה לעטלף עם אור השמש, ולנפש עם אור השכל, על דרך משל יקרה לכל שכל נפרד בהשתכלו בשכל העליון אשר הוא הסבה הראשונה לכל, והוא האלוה לכל, והוא אשר המציא הכל יתברך ויתעלה שמו לנצח נצחים. וזה מפני היותו צח מצוחצח בתכלית הבהירות. ואי אפשר להשתכל בו מרוב יופיו אשר אין לו תכלית. ולפיכך לא ישיג עצמו זולתו ולא ידע מה הוא כי אם הוא. וכל מה שאין לו אצל שכלינו תכלית, יש לו אצלו תכלית ידועה בו ומקיף בו מכל צד. ומפני היות כל מקיף כדמות צורה למוקף והוא מקיף הכל ואינו מוקף מדבר שכבר אמרנו שאין לו תכלית, יקרא צורה לכל נמצא. ומפני היות הכל בריותיו והוא בלתי נכרא ובלתי נמצא מזולתו. כי הוא לבדו סבה לכל ודבר מחויב המציאות בבחינת עצמו, וכל נמצא זולתו הוא מחויב המציאות בבחינת סבתו, ואפשר המציאות בבחינת עצמו ונמנע המציאות בבחינת העדר סבתו, אשר הוא הדבר אשר המציא המציאות, יקרא על זה ממציא או פועל או בורא, וכיוצא באלה השמות אשר יורו על המצאה.

וכאשר התבאר שהכל פעלו יאמרו עליו שהכל אצלו כחומר ביד היוצר. וזו היא הצורה הנקראת צורת השכל אשר שכל האדם יכול לציירה עם שאר הצורות המושכלות המושגות ממנו, כלומר מענייניו וממעשיו ושפעיו בדרכי השלילות הידועות. ואשר השתכל ב"מורה הנבוכים" אם היתה נפשו במבוכה הוא יסיר מבוכתה ממנה, כי הוא רופא הנפשות החולות, ושומר בריאות הבריות, אשר הדבר על פי יי' ביד משה. והוא רופא מומחה ורופא חנם ופירושו משה גלה תורת משה על פי השם שהוא צורת השכל.

חלק ה' עניין ג' סימן ר' כולל תואר דבורו עם כל מי שדבר אתו.

הדבור הנמצא בשלשה עניינים ובשלשה נושאים בכלל. וכמו שהנושאים הדבור זה רחוק מזה העניין, כן הדבור הנשוא בבחינת אמיתתו זה רחוק מזה בכל ענייניו. ושלשת נושאי הדבור הם הלב והפה והספר, ושלשת ענייניהם הם האותיות הנכתבות, האותיות הנבטאות, והאותיות הנחשבות. ואשר משותף הדבור לשלשתם הוא שם אותיות, ואשר יבדיל ביניהם הם שלשה שמות. ואלה הם הכתב המיוחס לספר הנושאו, והלשון המיוחס לפה הנושאו, והבין המיוחס ללב בנושאו. וסימן שלשתם ג' ראשי תיבות, והם ל"י כ"ל בכ"ר והפוך בכ"ל, וסימן "ויהוה כרך את אברהם בכ"ל" (כד' א'), וסימן הנושאים "פל"ס מעגל רגלך" (משלי ד' כו'), ועוד סימן הנושאים "בטח אל יהוה בכ"ל לבך" ואל בניתך אל תשען" (שם ג' ה'). והנה כבר נודע ההבדל הגדול שביניהם, ואעפ"כ סובל שיקראו שלשתם דבור, מפני יחס שם אחד שכלל אותם, כן הדבור האלהי הבא לכל מי שדבר אותו או מדבר או ידבר לעתיד. הוא עניין רביעי לנזכרים, והשתתף עמם בשם דבור. מפני שהדבור

מורה על הנהגה כי תרגום "וינהג", "ודבר". ונבדל מהם תכלית ההבדל בעצם ובעניין זולת שם הנהגה. ומה שיורה עליו שתוף היות זה הדבור נמצא להשלים בו חפץ ובחירה וכוונה ורצון. וזה גם כן בדמותו מזה הצד יתכן לשתפם או בכיוצא בזה. שהרי אלה הנושאים זה עניינם לפי הכוונה הטבעית המשותפת עם ההסכמות בזה.

והנה תכלית ההבדל בין הדבור האלהי ובין האנושי, ואפילו בינו ובין הקרוב לו יותר שהוא הבין ומדע שבלב, מפני שזה מקבל וזה נותן. ועוד שזה קבלתו תלויה בחשבו באותיות, וזה בלי אותיות נותן שפעו, ר"ל מבלי שיחשוב באותיות מה שנותן. כי מחשבתו בספירות בלתי מוגשמות, כמו שהוא בלתי בעל גשם, אלא שהלבכות אצלו כקלף אצלנו שהוא חומר נושא צורות האותיות המצויירות בדיו שהוא חומריות הקרוב. וכן ה' יתברך הלבכות אצלו כלוחות והנפשות כדיו. והדבור הבא להם מאתו שהוא ההשגה בצורות האותיות הנכתבות בלוחות הברית, אשר הם כתובים משני עבריהם מזה ומזה הם כתובים. ומכל צד נקראים פנים ואחור, כדמות ההשגה המעיינת פנים ואחור. והרמז על זה "אחור וקדם צרתני" (תהלים קל"ה ה'), ואע"פ שאצל השם אינו דבור מהמינים הנזכרים, אצל הלב המקבלו דבור הוא. והעד על זה שהוא מופת אמתי מושכל ומורגש ומקובל, היות הדבור המחשבי שולח אל כל הפה דבור אשר אינו ממין דבור, ולא ישתפם כי אם שם דבור. כמו שאמרנו עם תכלית ההבדל בעניין עצמותם. וכן עד שני גם כן היות הדבור המחשבי שולח דבור לכל מכתב באמצעות החמרים והכלים. והוא נותן צורות אותיות לחומר שהוא הדיו, ועל פי היד והעט ושאר האמצעים. ועם כל זה ידענו רוב ההבדל שביניהם, וכן בתתו צורה לכל חומר ידמה בזה לסופר על דרך משל בצד מן הצדדים. ואם כן הדבור הבא ממנו לנפש שהלב

חומדה, אם יקרא דבור בשם משותף, אינו רק השגה שכלית על דרך האמת.

חלק י' עניין ד' סימן כ', כולל ההבדל אשר בין המשיגים והמתנבאים.

איני צריך להאריך בביאור דבר זה, מפני ההקדמות שהקדמנו לך בענייני ההשגות. וזה שאחר שתדע שכל השגה אמיתית אנושית בכלל בין קרובה לשכל כמושכלת בין רחוקה ממנו כמורגשת, בין האמצעית אשר ביניהם כמדומה, כולן באות מהשם יתברך. אין ספק אצלי שלא יתרחק משכלך עניין ההבדל אשר בין כל משיג ומשיג. ואעפ"כ אעוררך על עניינו. ידוע שכל מי שרדף אחר דבר אחד להשיגו והשיגו יקרא משיג. וכל השגה נחלקת לשלשה חלקים, והיא מורגשת ומדומה ומושכלת. והמורגשת כליה חמשת החושים הידועים, העין והאזן והאף והחיך והיד עם כלל הגוף. והכוחות שהם נושאים אותם הם, הראות והשמע והריח והטעם והמשוש. וההשגה שמשיגים הכלים הנזכרים הה' עם הכוחות הנזכרים הה' היא בכלל נחלקת לה' השגות כלליות. והן השגת הנראה כתפוח על דרך משל, והנשמע בקולו כשיבקע בכח חזק, והמריח כמוהו, והמוטעם כמוהו, והממושש כמוהו. והנה אלה ה' השגות בלבד אחד והוא התפוח. גם תהיינה ההשגות האלו בדברים רבים משתנים ומתחלפים אלה מאלה. וההשגה שמשיג הדמיון, שהוא המקבץ אלו הה' כוחות במח, היא חזקה בעת ביטולם ברדפו אחריהם לפי כוחו. והיא חלושה בשתי עתים, בעת שהגוף ישן ואינו חולם, ובעת שהגוף ער ברדפו אחר השגה מכל השגותיו. ומפני שאין אדם יכול לצייר כי אם ציורים ידועים לפי טבע האנושות, כשרודף הדמיון להשיג השגה שאינה ממין השגותיו, יחלש אפילו להשיג השגותיו הטבעיות שבכוחו, כמי שרודף אחר

סוס שאינו יכול להשיגו, ומדלג פסיעות גסות כדי למהר להשיגו, ונופל ומשבר רגליו ואינו יכול לזוז ממקומו. שכבר הפסיד גם כוחו הראשון ולא השיג הנרדף. וההשגה שמשיג השכל האנושי גם היא בעלת כוחות יודעים, אין בה כח והכנה טבעית להשיג זולתם, גם הם בעלי גבול לפי טבע המושכל הנגלה והנעלם. והמדומה אצל הדמיון המדמה הוא פועל הדמיון בעצמו, וגם ממנו מתפעל כח הדמיון שהוא המדמה. וכן המורגש אצל ההרגש המרגיש, הוא פועל ההרגש בעצמו, וגם ממנו מתפעל כח ההרגש שהוא המרגיש. וכן המושכל אצל השכל המשכיל, הוא פועל השכל בעצמו, וגם ממנו מתפעל כח השכל שהוא המשכיל.

ואחר זה תדע שמדרכי ההרגש תכיר דרכי הדמיון, ומדרכי שניהם תכיר דרכי השכל. ומפני שההרגש חיצוני פעולתו קלה להשיג, שגם פעלו חיצוני. ומפני שהדמיון פנימי ופעלו גם כן פנימי הנה הוא קל להשיג מצד רדיפתו ותנועתו המהירה. וכבר מצד שלא ישיג מורגש או מושכל שהם לבדם, וכל מה שהוא ממינם עיקר המציאות האמיתי כולו. והדמיון אינו משיג שום מציאות אמיתי לעולם, אבל הוא "חמור גרם רבץ בין המשפתיים" (בראשית מט) פעם נוטה למורגש ושומר מציאותו מה שהשיגוהו החושים, ופעם נוטה למושכל ושומר מציאות מה שהשיגו השכל, ופעם בודה כל דבר מלבו ואין שום מציאות לפעלו. ואע"פ שחושב שכל מה שהשיגו הוא לבדו האמת ואין אמת זולתו. וזו ההשגה המדומה השלישית היא מטעה ומשבשת כל השגה אמיתית נמצאת ומכחישה תמיד. ובהבטל ההשגה המדומה הנזכרת השקרית, ובהימחות זכרה מלב המורגשים והמשכילים, "בלע המות לנצח ומחה אדני אלהים דמעה מעל כל פנים" וכו' (ישעיה כה ח'), כלומר סוד השכל נגלה אחר העלמו. ומכאן ואילך צא וחשוב ותראה בשכלך, כי מעלת המשיגים ויתרונם זה על זה הרבה

וחזק מאד כפי כח כל איש ואיש, וכפי חוזק רדפו אחר השכל לפי דרכיו. שאחר שהוסר המונע השיג כל אחד ואחד נשמה יתירה וחיה וחיי הגדול והקטן שווים בנצחות ונבדלים במעלה. כי מעלת הרודפים הנבואה גדולה ממעלת הרודפים החכמה, ומעלת הנביאים המדברים והמחברים גדולה ממעלת הנביאים המתעצמים בנבואה, והנשלחים מעולים מהם, והמשגים חלקי שום טבע כדי לאמת שהשם שלחם מעולים מכולם.

חלק ה' עניין ה' סימן ה' כולל ציור הכרח השפע המביא לדבר ולחבר.

שם שפע הוא שם מוסכם בלשון לאומרו על דבור עניין נכבד, ואפילו על ריבוי עניין יסוד מהיסודות, באמרו **"כי שפע ימים יינקו"** (דברים לג' ט'), ועניינו הוא כעניין מי שיש לו תוספת מעלה בעצמו או בעניינו כולם או בקצתם. והוא שם דומה לשם נדיבות גם כן. מפני שהנדיב בהיות לו ממון נוסף על צרכו יכריח רבים להשפיעו בידם. וכבר ימצאו בשפע קצוות ראשונות שתיים, אחת בתכלית ראשונה ואחת בתכלית אחרונה כנגדה. ולהם אמצעיים ביניהם, מתרחקים מזה הצד ומתקרבים אל שכנגדו. וכך מתקרבים לזה ומתרחקים ממה שהוא כנגדו. והמשל בזה המלך והעני האחרון שבכל מלכותו, כי המלך בתכלית העושר והעבד שהוא העני האחרון הוא בתכלית העניות. ומהמלך נשפע עושר להעשיר איש, והאיש לאיש והאיש לאיש, עד הגיע השפע הטוב לידי ארון העבד, ומאדניו יגיע לעבד שיפרנסהו, ומן העבד לא יעבור שום שפע לזולתו, שאין לו אלא צרכו ההכרחי לחיות בו. ולפי זה המציאות המצויר במשל העושר קרה לכל נמצא מהשם על האדם. והשפע המושכל נשלם בשכל האדם, ר"ל בשכלו אשר קבל הבא מן הנפרד שהוא סוף הנפרדים. והשפע המוגשם התחיל מן הגלגל

המקיף בכל, ונשלם בשמימיים בגלגל הירח, ובארציים באדם. ועל זה היה העולם נחלק לג' חלקים. למושכל כולו נפרד, ולמושכל בלתי נפרד לעולם, ולמושכל אמצעי ביניהם קצתו נפרד וקצתו בלתי נפרד. ומפני שכל מי שנמצא השפע אתו, טבעו גוזר שישפיעהו על המוטבע לקבלו, בשאין מונע בין המשפיע ובין המקבל. כדמות האש בנערת שיכריחהו בהדבק בו לקבל כוחו עד שישוב אש כמוהו, גזר טבע השכל האלהי שישפיע שכל על נפש הנביא, שהיא הכח הדברי בהדבקו בו, והדברי ישפיע על הדמיוני, והדמיוני ישפיע על הדברי החיצוני, ועל כל מקומותיו. והשפע ההוא בהרבותו יכריח מקבליו כשלא ימנעום מונעים לקבל ממנו. וכמו שהכריחם לקבל כן יכריחם לתת, אם אין להם מונעים, עד הגיע כל חפצו עד סופו. כחפץ המלך הנזכר בשפעיו, שרצה להשפיע ממונו על כל האמצעיים, עד הגיע ממנו החלק הקטן ההוא אל העבד העני, שגם הוא חי משפע ממון המלך, אלא שהתענוגים יחסרו וימעטו בירידת המעלות ויתעלו בעלייתם. ומפני היות האדם מורכב מכוחות הרבה, יתחייב שיראה השפע בשכלו, והראות ההוא יקרא בשם השגה שכלית נחשבת. וידלג השפע עוד לדמיון, והתחייב שהדמיון ישיג מה שבטבעו להשיג, ויראה מה שיראה בדמות גשמות מדומה רוחני משותף, ויקרא הכח ההוא איש או מלאך או כיוצא בם. ומפני שנראה להמון שהמושג במורגש יותר ראוי להסמך עליו מהמושג במדומה המשותף עם המושכל, הוצרכו הכתובים להעיד שהנבואות כולן מורגשות. והנה יהיה הדבר המושכל באמת מעולה מכל מושג. אבל אי אפשר לאמת דבר בלתי שתוף ולפי טבע כל אדם, כי שלשת ההשגות דומות בענייניהם לעניין החומר והצורה. כי ההרגש חומר לדמיון והדמיון חומר לשכל. וכבר יעבור הדבר הנשפע למורגש בקצת העתים. ולפי ריבוי השפע יכריח השכל אדם המדבר הסופר לדבר ולחבר, לפי הזמן ולפי המקום ולפי הדור ולפי הנביא המתענג בהשגת צורת הנבואה.

הנה כבר סיימתי לחבר לך מה שהכריחני השפע הנזכר הנכבד לדבר בו, ולכתבו בקצור כפי כחי וכפי מיעוט שכלי, ורוב מונעי מהשגת השכל. וכללתי כל העניינים בי' חלקים גדולים, ועלה מספר החלקים הקטנים ל"ח, ועלה מספר ענייניהם ל"ח, וסימנו באותיות ל"ח, וסימן כלל שלשתם מד"ע, ועם עשרה חלקים גדולים לסימן עדי"ם, וספרי מעיד על מדע"י שהוא חצי שמ"י, וזה סימן שלשת הדרכים יחד.

אבגד"ה, וזחט"י, כ"ל, מנסע"פ, צק"ר, ש"ת, תשר"ק, הו"ה והי"ה ויהי"ה.

אבגד"ה, אבגד"ה, א"ב, אבגד"ה, אב"ג, א"ב, אבג"ד, אב"ג, אבג"ד, אבגד"ה.

אברהם ספרדי בן שמואל אבו אלעפיא זכר צדיק לברכה.

ברוך נותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה.

תושלב"ע.

הקדמה

(חסר עמ' ראשון ועוד עשר שורות קצרות).... וזו היא (. הדרך שהיא לבדה דרך הנבואה עד היות שמה קבלה גם כן. אע"פ שהיא רחוקה מצד אחד מן הקבלות הראשונות המקובלות להמונינו וחכמינו, על כל פנים הקבלות ההם בעצמם שרשי הקבלה הזאת המאחדה והם יסודותיה ועיקריה. שאלמלא הם לא היה אפשר שתמצא זאת בשום פנים בעולם. ואם כן מזה הצד שני המינים הנזכרים הם הקרובים מזו הקבלה. ואמנם הצד המעיד שהם רחוקים ממנה גם כן הוא היותם חושבים שאין אחר מה שקבלוהו מן התורה והמצוה שום דבר מזה שהוא אתם מהם, הוא התכלית האחרון המביא....(דלגתי עשר שורות קצרות ראה צילום כתב היד) רחוקים גם כן מאד (..) מדרך זו שהיא לבדה (..) הוא מצד היותם חושבים שהתורה והמצוה הם משלים וחידות לעניינים אחרים. "אלה ביין שגו ובשכר תעו" (ישעיה כח' ז). וזה הביאם לומר שלא ימצא כם תועלת ואין צורך להטריח דעת שום אדם בהם בשום צד וכאילו הם אצלם הבלים במשלים. ויש מהם שמאשימים מחבריהם ואומרים שאם היו חכמים היו כותבים חכמות כמו שכתבו האלו הפילוסופים. אבל מדבריהם תמצא הראיה שנתבלבלו דיעות המחברים ואע"פ שאנחנו קוראים נביאים וחכמים ואין זה כי אם טעות גמורה בידנו. וגם אין ראוי להמשך אחר דבריהם כי מה תועלת בהגדת מה שכבר עבר מימים קדמונים אצל החכמים. ומזה הצד הם בתכלית הרוחק מן האמת. ואולם הצד שהם גם כן קרובים מאד אל האמת הוא היותם אוהבים החכמה וחוקרים דרכיה בכל צד ובכל פנה. ואלו נתגלה להם על דרך החכמה שהתורה והמצוה הן מורות ומצוות לנו ללכת בדרכי החכמה ומגידות לנו סתרי חכמות הטבע ועומק חכמת האלהות הנקראת אצלנו חכמת מעשה בראשית וחכמת מעשה מרכבה, כבר היו שמחים מאד לדעת זה בלי ספק. ומזה הצד

הם קרובים אל זו הדרך מאד. ודע שאלה הדרכים השלשה אנו מיחסים התנועות אליהם בדמות שלשת תנועות ראשונות של המציאות שהן ליסודות ולגלגלים. ונקראו שלשתן תנועה מן האמצע ותנועה אל האמצע ותנועה סביב האמצע, אחת לעפר ולמים, ואחת לאש ולרוח, ואחת לשמים, זאת עולה וזאת יורדת וזאת מסבבת. וכן שלשת מיני החכמים הנזכרים והנמשכים אחר דרכיהם לפי היחס שיחסנו אליהם, וזה שאלה שלשתם יחד להם שלש תנועות בעניין האמת והן כך, [תנועה אל האמת] תנועה מן האמת ותנועה סביב האמת. והביאור בזה הוא שכבר נודע שכל תנועה משלשת התנועות הטבעיות היא שתים עד שהן שש בכלל. וזה כי העפר והמים עולים בהכרח ויורדים בטבע, והאש והרוח עולים בטבע ויורדים בהכרח. והגלגל גם כן יש לו שתי תנועות אחת מזרחית הכרחית ואחת מערבית טבעית.

וכזה בעצמו יקרה לתנועות הרצוניות הנזכרות בלימוד הנזכר, וזה כי הרבנים עולים ומתקרבים אל האמת מצד השתדלותם בתורה ובמצוה ויורדים ומתרחקים מן האמת מצד היותם חושבים שאין להם טעם ולא סבה אחרת אחר מה שחושבים הם. והפילוסופים עולים גם כן ומתקרבים אל האמת מצד השתדלותם בחכמות ויורדים ומתרחקים מן האמת מצד היותם מבזים התורה והמצוה. והמקובלים אשר הם המתנבאים לבדם מסבכים סביב האמת על דמות מזרח ומערב שהם שני מקומות מורים על האור ועל החשך שנקראים יום ולילה. והוא שיקרה למתנבאים בעת השתדלם בבקשת הנבואה שינועו מחשבותם לקבל שפע מן השכל הפועל. ופעם יציץ עליהם אור מאורו וזיו מזיוו וזהר מזהרו בין רב למעט, ואז יאמר עליהם שהם באור באותה העת שבה השיגו לבד. והאור ההוא הנאצל מהשכל השופע על הנפש החכמה ונראה זריחתו בה, ויהיה יום כדמות זריחת החמה מצד המזרח וכריח הנפש לקבל כוחו. ועל זה נאמר "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור"

שומר השער הראשון מצוה

(תהלים לו' י'). ופעם יקרה להם שיניעו מחשבתם גם כן וישתדלו לקבל ולא יבוא להם דבר ממנו כלל. והנה יאמר עליהם אז "לילה לכם מחזון" (מכה ג' ו'). וכך נאמר גם "נביאיה לא מצאו חזון מיהוה" (איכה ב' ט'). ואמנם שני המינים הנזכרים הם שלמים מצד היותם מתקרבים אל האמת כמו שזכרנו. והם חסרים מצד היותם מתרחקים מן האמת כמו שאמרנו, ומצד קרבתם ראוי לומר עליהם "וַנְתַּתִּי לְכֶם רְעִים פְּלִי וְרָעוּ אֶתְכֶם דֵּעה וְהַשְׁפִּיל" (ירמיה ג' טו'), כלומר שהשם יחדש להם נביאים שיורו במה הם טועים וילמדו דרך האמת ויקבלוה עד שישובו גם הם בעלי דעה והשכל. שכן נאמר במהלל ההשגה "השכל וידוע אותי" (ירמיה ט' כג'). אבל מצד היותם מתרחקים מהאמת ראוי לומר עליהם "ועתה לא ראו אור בהיר הוא בשחקים" (איוב לו' כא'), "לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו" (תהלים פב' ה') וכיוצא בזה, כלומר ועתה אתה בני ראה גם ראה מאיזה כת משלשת הכתות האלה אתה. בחן עצמך בשלושתם והבין מהם אחר איזו מהן ראוי להמשך ותדע ותשכל מן מוצא דבר כי המין הראשון שחלקנוהו לשני מינים שהוא כולל המונים ורבנים כל אחד מהם יחלק עוד למינים רבים מאד עד שהגיע החלוק אל אישים מצד התחלק האמונות והדעות הרבות המשתנות והמחלפות הצדדים בעניינים המשתפים את האדם עם השם ית'. והם הדרכים הנקראים מדרגות אנושיות אמיתיות עליות ותחתיות, מהן סבוביות מהן הולכות לפנים ומהן חוזרות לאחור מהן עלות ומתקרבות לעתים ומהן יורדות ומתרחקות לעתים.

ואמנם כבר שיער כל בעל קבוץ בשכל, שאחר שאין המין כי אם קבוץ אישים מורגשים פרטים מקובצים בשכל, ואין להם קיבוץ מורגש חוץ לשכל, שכל איש ואיש ממנו הוא לעצמו כמין למציאות. וקיבוץ איבריו עם כוחותיהם כולם הם גם כן עניינים מושכלים לשכלו כשישוב משכיל שלם בפועל, ואין כוחותיו כולם

מורגשים לו. אבל מפרטי איבריו ומאישי כוחותיו יכיר כל כלליהם. וכיארור דבר זה שחמשת חושי המרגיש שהם הראות בעיניים, והשמע באוזניים, והריח באפים, והטעם בחך ובלשון ובשפתים, והממוש בכל הגוף והוא מיוחס לראשי אצבעות הידיים שהם קצוות אחרונות עם האחרות אצל הגוף רק שהם בעלי הפעולות.

"כל אלה חברו אל עמק השדים הוא ים המלח" (בראשית יד)
 (ג) שהוא מצורף הלח"ם. הנה הם כולם התקבצו בגוף אחד מיוחד סביב טיפה אחת אמצעית בעלת שא"ר עם חמ"ץ הנקראים עץ הדעת. ועל כן היא טיפה סרוחה אשר סופה חדשה והיא פרוסה ספורה על פי הסופר שכתב זרע האדם ביד חוט השזרה שהוא חוזה השטר ושמו שרביט הזהב. ואמנם זהו טפוח הסהר ונברא מן טיט מלא וחסר שהוא טיט החיה הנמצא תחלה בכבד והוא כח בהויה והנה העולם טבורה. והנה עץ הדעת שמר הטפה ועליה חקוק שם פרטי והוא שם ע"ז שהוא שר גופים שר כל גוף שר גוף האדם. וכל שר נשפע משפיע מתק הטיפה ועץ הדעת טפה מתוקה מטה תקופה על פי השמש שהוא התמר שממנו הלילה הנקרא גלם חמה ולבנה המודיע חכמה ובינה וחוזר תמיד חלילה. ולפיכך ילדה תמר ליהודה תאומים שלמים פרץ זורח, ומהם יודע סוד טפ"ה סרוחה אשר בה האהבה מלאה וחסרה וסודה משג"ל בשמא"ל והוא אש עב. וכל זה יתבאר עוד במקומו ביארור יותר רחב מזה לפי עניינו.

ואמנם הנה נבאר ונאמר שהחושים החמשה הנזכרים הכוללים כל השגה גופנית שהיא אישית ופרטית יש להם ארבע כוחות צוריות טבעיות. והן כח העירוב וכח הצמחית וכח החיות וכח הדיבור וסוד כולם ה"ד, ונמצא הכל נקשר על ע"ת. וזה הכלל יתגלה מן ע"ץ שהוא סוד המזג המעורב כמזג מים עם יין. ונמצאו החלקים מעורבים בעירוב יסוד עם יסוד גם מולד עם מולד גם הכנה עם הכנה. והסוד כי שם עץ הוא ז"ה בחילוף א"ת ב"ש והוא י"ב במספרו ובחילוף א"ת ב"ש עוד מתחלף והוא ש"ם. ואמנם מצד

שומר השער הראשון מצוה

אחד מספר ע' שבעים גם ה"ם שבע"ה, ומספר צ' תשעים גם הם תשעה. והנה ז"ט והם זו"ג שעולים י"ו והנה הראשון סודו הו"א והשני סודו הי"א ונוסף מזה על זה ד' וחסר מזה (זה מזה) [על זה] ד'. ולפי הדרך האחת המזג הווה במ ד"י ד"י והפכם י"ד י"ד ומספר קשרי כל י"ד י"ד הם. והנה זה קשור על ה' ה' אצבעות הידים, והרמוז עליהם "ולכל היד החזקה" (דברים לד' יב'), "וירא ישראל את היד הגדולה" (שמות יד לא). וכשתדע שם הי"ד תכיר הסוד. ועוד נודע שיש י' תוך מי"ם גם יש י' תוך יין ושניהם מיניי"ם מן י' נמזגים, כי המוסיף על זה י"י וזה חסר מזה י"י בסוד חיבור חמה עם לבנה, שזה הוסיף על זה כ' וזה חסר מזה כ'. וכן חכמה עם בינה זה המוסיף על זה כ' וזה חסר מזה כ' כדמות מים עם יין. כי זה ד' עשרות וזה ט' עשרות ויתרון זה על זה ב' עשרות וחסרון זה מזה ב' עשרות. וגם שם הקדש שווי חלקיו בחצי י"ג י"ג שסודו אח"ד אח"ד, ויתרון זה על זה וחסרונו ב'ב' שהם יחד ד'ד'. והנה כבר התבאר זה. ואמנם עי"ן הוא ק"ל ה' שמות, צד"י הוא ק"ד ד' שמות, עי"ן עוד שנית ק"ל ה' [שמות]. תי"ו הם י"ו שמות הרי עץ הדעת גלוי מסוד הדם ומסוד הידים.

והשתכל בו בכל צד ותבינהו. וכאשר התגלה לך עניין מהות האדם בכלל והיותו נברא בכח השמות, וידעת שאתה כללי למציאות מצד אחד ופרטי לו מצד אחד, ונודע לך בביאור שאתה כבר היית מכלל ההמון הנזכר שהוא חלק משני המינים הנזכרים שהם ההמונים והרבנים, יתחייב מזאת הידיעה שידעת שתדלג ממדרגת ההמון אל מדרגת הרבנים. ותהיה אצלם פרטי מצד אחד וכללי מצד היותך כולל כל דעותיהם הכלליות. ואין ראוי שתיפרד מהם עד שתשיג זה. ואחר היותך כללי ביניהם שוב עוד למדרגת הפילוסופים והיה ביניהם פרטי והשתדל גם כן עוד לשוב כללי יודע כל מחשבותיהם בכלל. ועוד שוב לעלות למדרגה אחרת והיה פרטי בין הנביאים והתנבאת עמם ונהפכת לאיש אחר, וחזקת והיית לאיש שסודו ל'בן

א'דום י'רוק ש'חור. וכשתהיה מתנבא והולך בדרכי הנבואה ופורש מכלל שאר העם ההולכים בחשך, השתדל עד שתשוב בין הנביאים כללי ור"ל בזה שתהיה מקבל שפע משפע השכל עד שתכיר שזולתך מדבר בך במראה או בחלום. כמו שנאמר על זה "אם יהיה נביאכם יהוה במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו" (במדבר יב יז). ולא כל פרט מתנבא ישוב נביא כללי בהכרח עם כל השתדלותו, אך יתכן שישאר עם התנבאותו ועם היותו פרטי לנביאים כבר הוא כללי לעצמו וכבר הרויח ריוח גדול במציאותו, והוא שעלה למדרגה העליונה שבמציאות האדם לפי שלשת המינים שחלקנו מין האדם אליהם. ולפיכך הדין נותן לך ולכל הדומים לך ממבקשי השלמות באמת שישמור זו המצוה שצוו השלמים ללכת בה. ועל זה רמזתי עניין זה הפסוק שבו התחלתי זה החיבור והוא הראשון. ובשני לו רמזתי מה שנדבתי לך לחבר לך ספר בקבלה. ובשלישי רמזתי עניין היות השם מגלה לנו זאת הדרך על ידי משה למען ספר שמו בכל הארץ. וברביעי רמזתי כוונתי ושכל מה שאני עושה מזה הוא לכבוד השם יתעלה. ובראשי הכתובים רמזתי שמך שלמה ובתוכם נרמז שם אביך משה ובסופם שם מ"ה מ"ה ויותר מהמה בני הזהר וראשי תיבות שניות מלא"ך. ואתה שלמה בני "דע את אלהי אביך ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה כי כל לכבות דורש יהוה וכל יצר מחשבות מבין אם תדרשנו ימצא לך ואם תעזבנו יזניחך לעד" (ד"ה א' כח ט). ואחר שהקדמתי במה שראיתיו ראוי להקדימו לכוונת זה החיבור שקראתיו בשם "שומר מצוה" בעבור שתי סבות כמו שאפרש, אחל לרבר בספר לפי מה שכוונתי לדבר בו בעזרת שדי ואחלקנו לג' שערים. כל שער יכלול עניין מענייני הקבלה. ואמנם כל בניינו יהיה כולל ג' פסוקי ברכת כהנים ואחל בכל שער מכתוב אחד מהם, והשם יעזרני בס ורואיו ידינוני בשכלם לכף זכות.

השער הראשון- "יברכך יהוה וישמרך"

כתוב "שומר מצוה לא ידע דבר רע ועת ומשפט ידע לב חכם" (קהלת ח' ה'). זה הכתוב שבו התחלתי זה החיבור כוונתי בו היתה להודיע שמצוה אחת מיוחדת שבתורה היא נחשבת ככל התורה כולה. וכן כתוב בתורה על כל אלה יחד "כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה היא" (דברים ל' יא) וכל מה שנמשך לזה. וסוף העניין תלה השם זו המצוה בדבר ידוע, ושנה שם מצוה לשם דבר באמרו יתעלה "כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו" (שם יד'). והורנו בזאת כי זאת המצוה תלויה בפה לדבר בה, ובלב לחשוב בה, ובידים לעשותה. והעניין הוא שזה הדבר נמצא שאדם מולידו בידיו והוא הכתב הנקרא ספר, מולידו בפייה במבטא והוא הספור, כלומר הדיבור היוצא מן הפה ומולידו בלב במחשבת והוא הספר כלומר החשבונות. והם שלשה דרכי הנבואה בידיעת השם. וזה הדיבור יכול אלה העניינים, ועל כן הוצרכתי להביא פסוק מורה עליהם. והנה מי ששומר המצוה הזאת לא יפול תחת המקרה שהוא רע לכל, אבל יהיה אצלו כל המציאות טוב מפני היותו אמת. שכל נמצא מציאותיו אמת, ולפיכך אמר "לא ידע דבר רע", נראין אצלו מציאות רע כמו שהוא אצל שאר העם שאינם שומרים זו המצוה כלל. ועל כן אמר "ועת ומשפט ידע לב חכם", רוצה לומר ששני העניינים שבהם נחקק ונחתם הכל, שהם עת ומשפט. כמו שנאמר "ועת לכל חפץ תחת השמים" (קהלת ג' א'). ומעניין "חשן המשפט" (שמות כח' ל') יתגלה עניין המשפט, "כי באש יהוה נשפט" (ישעיה סו' טז) ושומר "צדק ומשפט מכון כסאך" (תהלים פט' טו). ומזה ידע לב חכם מהות הלב שהוא בעל העת

ובעל הדין. וידיעת מהות הלב מביאה לידי ידיעת מהות העולם השפל כולו בכלל, וממנו יעלה העולה לידיעת לב בעולם האמצעי ולב הזמן והעת שבו הכל קשור. ומהם ישיג מנהיגם אם אחד אם רבים, ואם רבים מן האחד הושפעו ונאצלו ונמצאו מכוחו בהכרח, כי אי אפשר לחשוב זולת זה. ואמנם היתה כוונתי להתחיל בעניין שומר להודיע כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם. זאת היתה הסבה האחת שהביאתני להחל מן שומר, והסבה השנית הביאתני להחל בחיבור מצוה עם שומר מפני שבא בדברי רז"ל בפירושו "וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה" (בראשית ב' טו) שענינם כולל תלמוד ומצות. וידוע שתלמוד מביא לידי מעשה ואין מעשה מביא לידי תלמוד. ואע"פ שכבר אמרו לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה וגלו זה במסכת אבות (ה' יד) בארבע מדות שאמרו שם, "ארבע מדות בהולכי לבית המדרש הולך ואינו עושה שכר הליכה בידו, עושה ואינו הולך שכר עשיה בידו, הולך ועושה חסיד, לא הולך ולא עושה רשע".

ואם כן כבר הודיעונו שהתכלית היא ההליכה והמעשה יחד לשלמים. וכך הפילוסופים אומרים לולי החכמה לא הוצרכנו אל החכמה. וכבר ידע כל משכיל שלכל מעשה יש ארבע סבות למציאותו, והן החומר והצורה והפועל והתכלית. וכל שומר מצוה צריך ברצותו להיות שלם בה שישתדל בארבע סבותיה אלה. ומפני שכוונתי לחבר בזה הספר כלל מצות ברכת כהנים בארבע סבותיה אלה התחלתי מעניין שומר מצוה, וזה עשיתי לכבוד השם ית' שהורנו בתורתו הקדושה אמיתת מהות זו המצוה ודרכיה. וגם כוונתי בה למלאת רצון הבחור הנחמד המשכיל ר' שלמה הכהן ב"ר משה הכהן ז"ל הגלילי אשר מארץ הצבי. שחלה פני לחבר לו חבר על דרכי ברכת כהנים כדי שיהיה יודע ומכיר מה שהוא עושה בשעה שיברך את העם ולא יהיה כקורח וכעדתו. אבל יבדל משאר הכהנים המברכים בה את העם אשר אינם יודעים בין ימינם

שומר

השער השני

מצוה

לשמאלם, ואיך יבדילו בין הברכה ובין הפכה בנשיאות כפים הנקראים כף זכות וכף חובה. ואע"פ שאמרו ברכת הדיוט אל תהיה קלה בעיניך ואע"פ שיש בברכה יברך השם וישמרך, ונאמר **"שומר פתאים יהוה"** (תהלים קט"ו ו') ונאמר **"שומר יהוה את כל אוהביו"** (תהלים קמ"ח כ'). כי כבר נודע שאם הפתאים שומר כל שכן החכמים, ונאמר **"שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו"** (משלי כא' כג').

ואחר שהדבר כן אהל לדבר בפירוש עניין ברכת כהנים כפי יכולתי בע"ה. ואומר שהשם ית' בחר בנו מכל עם וחפץ להשלים בנו כל מה שאפשר לאדם להשלים בו מדרכי השלמות. והוא יתע' רצה, וגזרה חכמתו שהיא רצונו לברכנו בשמו המיוחד לו. ואם כן כבר הודיענו השם שהברכה תלויה בשם המיוחד אשר הוא שם המפורש. וכך אמר ית' **"כה תברכו את בני ישראל אמור להם"** (במדבר ו' כג'). ובא בקבלה נגלית, כה בלשון הקדש, כה בשם המפורש. והרב רבנו משה ב"ר מימון ז"ל שהיה מאור הגולה רמז עניין ידיעת השם ועניין ברכת כהנים במאמר מורה הנבוכים מורה צדק בחלק ראשון ממנו בארבעה פרקים שהם פרק ס"א ופרק ס"ב ופרק ס"ג ופרק ס"ד. ושם זכר מה שבא ב"ספרי" ואין צריך להשיב פה מה שכבר אמרו הרב בספרו שאין כוונתי להעתיק דברי הספרים. אבל כוונתי בזה החיבור לגלות בו קצת סתרי תורה בעניין ידיעת השם ולא יתכן לי לגלות הכל לכל כי אם ליחידים בלבד. וכבר נאמר במסכת סוטה בפרק ז' שברכת כהנים נאמרת בלשון הקדש כמו שנאמר שם. ברכת כהנים כיצד, במדינה אומר אותה שלש ברכות ובמקדש ברכה אחת, במקדש אומר את השם שכתבו ובמדינה בכינויו, במדינה נושאים את ידיהם כנגד כתפותיהם ובמקדש על גבי ראשיהן חוץ מכהן גדול שאינו מגביה את ידיו למעלה מן הציץ. ר' יהודה אומר אף כהן גדול מגביה ידיו למעלה

שומר השער השני מצוה

מן הציץ שנאמר "וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם" (ויקרא ט' כב.). וכבר התבארו אלו הדברים בביאור רחב בתלמוד. ואמנם אנחנו נאמר תחלה מהו חומר הברכה ומה היא צורתה ומי הוא פועלה ומה תכליתה, וזה מפני שזו המצוה היא שנרמז בה "בפיך ובלבבך לעשותו" (דברים ל' יד.) כלומר הפה לברך בו את העם, והלב לחשוב בשם שמאתו באה הברכה לנו, והמעשה לצייר צורות ידועות בידים. ואלה השלשה עניינים יש לכל אחד ואחד מהם ארבע סבות כמו שאבאר ואומר. כי אלה שלשתם הם ספר וספור וספר כלומר דבור נכתב ודבור נבטא ודבור נחשב. וחומר הדבור הנכתב הוא הדיו, וחומר הדיבור הנבטא הוא הלשון שבו ידבר המדבר, וחומר הדיבור הנחשב הוא הדם. והנה הלשון פה שהוא לשון הקדש הוא אמצעי בין הדם והדיו והוא המכריע בנתיים. והגוף כולו חמרו הדם, והנפש חמרה הדיו, והשכל חמרו הלשון הנקרא לשון הקדש, והשכל מכריע בין הגוף והנפש. וההרגשות הן חמש שנולדו מן הדם שממנו כל הגוף עם שתוף שאר הלשונות היסודות, אבל הוא עיקר הגוף. והדמיונות הן חמש שנולדו מן הדם והדיו על פי הנפש בשיתוף הגוף. והשכלים סודם ה' כנגד ה' חמשה מימינים וחמשה משמאילים, אלה דנים לכף זכות ומימינים, ואלה דנים לכף חובה ומשמאילים. ואחד יחיד מיוחד והוא שם הקדש מכריע בנתיים לנטות לכאן ולכאן לפי הדין והרחמים יחד. וצורת הדיבור הנכתב היא הבנת הלשון שבו נכתב, וצורת הדיבור הנבטא היא הבנת הלשון שבו מדבר המדבר, וצורת הדיבור הנחשב היא הבנת הכוונה במחשבה.

והפועל לאלה העניינים הוא האדם בכלל והכהן פועל ראשון בזה העניין לפי צורת גלגל הברכה לעם. והתכלית הוא היות הכל מקבלים הברכה מהשם על ידי שמו המיוחד ית'. ואל תתמה כי יש לחומר חומר ולחומר חומר עד הגיעך אל החומר הראשון, ולצורה צורה עד הצורה הראשונה, ולפועל פועל עד הפועל הראשון,

שומר

השער השני

מצוה

ולתכלית תכלית עד התכלית האחרונה שהיא הראשונה לכל תכלית. כי כבר התבאר בדברי החכמים שאלו הארבע סבות כך הן מתגלגלות. ואמנם ממה שראוי לדבר בו בזה השער הראשון הוא עניין הפשט הנודע מדרך ברכת כהנים תחילה. ואחר כך נמשיך בדרך שנית מעולה מן הראשונה לפי שהשניה היא ליחידים ואחר כך נדבר בדרך שלישית שהיא מעולה מהשנית. ונחלק אלה הדרכים השלשה בה לשלשה חלקים כלליים ונזכרים על כל פסוק מהשלשה לפי הראוי להם עד שתשלם הכוונה בס. והאחת תכלול כל ישראלי, והשנית תכלול הלויים שהם יחידים מישראל כלומר חכמיהם בכלל, והשלישית תכלול הכהנים שהם יחידים ללויים וכל שכן לישראל. והאחת תדרוך דרכי הפשט וכל הדומה לו וכל הנמשך אחריו והדבק בו. והשנית תדרוך דרכי החכמה וכל הדומה לה והנמשך אחריה והדבק בה. והשלישית תדרוך דרכי הקבלה הנבואית וכל הדומה לה והנמשך אחריה והדבק לה.

ואם כן נאמר תחילה דרכי הפשט בכלל כפי מה שרמזו הרב בספר האהבה בפרק י"ד בסוף הלכות תפלה, וג"כ אמר הרב ז"ל כיצד היא ברכת כהנים במקדש. הכהנים עולים לדוכן אחר שישלימו עבודת תמיד של שחר ומגביהין ידיהם למעלה על גבי ראשיהן ואצבעותיהם פשוטות, חוץ מכהן גדול שאינו מגביה ידיו למעלה מן הציץ. ואחד מקרא אותם מלה מלה כדרך שעושים בגבולין עד שישלימו שלשת הפסוקים. ואין העם עונין אמן אחר כל פסוק אלא עושין אותה במקדש ברכה אחת. וכשישלימו, כל העם עונין ברוך אתה יי' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם. ואומרין את השם ככתבו והוא הדבר הנהגה מיו"ד ה"א וא"ו ה"א וזהו השם המפורש האמור בכל מקום. ובמדינה אומרין אותו בכינויו והוא אל"ף דל"ת שאין מזכירין את השם ככתבו אלא במקדש בלבד. ומשמת שמעון הצדיק פסקו הכהנים מלברך בשם המפורש ואפילו במקדש כדי שלא ילמוד אותו מי שאינו הגון. ולא היו חכמים

שומר השער השני מצוה

הראשונים מלמדין שם זה לתלמידיהם ובניהם ההגונים בכל מקום אלא פעם אחת לשבע שנים, כל זה גדולה לשמו הגדול והנורא. אין ברכת כהנים נאמרת בכל מקום אלא בלשון הקדש שנאמר כה תברכו את בני ישראל. כה תברכו בעמידה, כה תברכו בנשיאות כפים, כה תברכו בלשון הקדש, כה תברכו פנים כנגד פנים, כה תברכו בקול רם, כה תברכו בשם המפורש, והוא שיהא במקדש. כך למדו שומעי שמועה ממשה רבנו כמו שאמרנו. אלה הם דברי הרב ז"ל. ולא זכרנו מהם כי אם אלה אבל הוא הורה הדרך כולה בעניין זו המצוה לפי פשוטה.

ואחר שזכרתי דבריו לפי הצורך בזה החיבור אם תרצה לדעת כל הדרכים תעיין בשאר דבריו במקומם הנזכרים בעניין בספר אהבה. ולפי שכבר זכר הוא ז"ל הדרכים כולם פשוטם אדבר במ אני לפי החכמה במ, ואחר כך נדבר במ לפי הקבלה כמו שידעתי. ואומר כי לפי החכמה ראוי לדעת שברכת כהנים שמברכין בה קצת העם לכל העם היא להודיע שכל מי שיבורך בשם הקדש הוא המבורך, כמו שנאמר **”ברכת יהוה היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה”** (משלי י' כב.). והיא הוראה לפי החכמה שיש שם דבר מביא הברכה לעתים ומונעם לעתים. ואם ימצא המברך ויברך כראוי ובזמן הראוי ובמקום הראוי ובכח הראוי ולאנשים הראויים, הנה יהיו העתים מתהפכים ולא ימנעו הטובה תמיד עם הברכה יחד. ועל דרך החכמה צריך להודיע שהחכמה גוזרת שלפי מה שאדם משגיח בשם השם גם כן משגיח באדם. וכך אמר הרב במורה, שלפי שכל כל בעלי שכל תהיה ההשגחה ממנו, וזה גם כן לפי דעת מאמיני השם ומאמיני ההשגחה. והנה הברכה והשמירה שני ראשי ההשגחה, כי הברכה היא ריבוי השפע הטוב, והשמירה היא העיין בשלא תעדר הברכה הנשפעת ולא תסתם עין המעיין המשפיע. וארבע צורות הברכה הנשארות, נזכיר השתים מהן שהם אור הפנים והחן בשער השני, והשתים שהם נשיאות הפנים ושימת

שומר

השער השני

מצוה

השלום נזכרים בשער השלישי בע"ה. והנה הנמשך אחר החכמה ידע כי שפע הברכה היא תוספת חכמה בכל יום ויום. והגופני נמשך אחר הרוחני המביא לגבורת החכמה ולחזקה בלב המבורך עם קבוץ רב ממנה לפי התחלפות מיניה, היא השמירה המעולה. ומפני שהאדם גוף בעל נפש ומצד נפשו משיג החכמות ומצד גופו טורח בעיונם ומצד שכלו שמח ומתעדן בהשגת השפע, יתחייב מזה שהשלמות הוא בהיות שלשת העניינים בו שלמים, וזו היא דרך החכמה.

ואמנם דרך הקבלה היא דרך משותפת עם הפשט ועם החכמה ומעידה ששניהם אמת. והכרחי הוא שיהיה הדבר כן. אבל יש בקבלה תוספת דרכים שלא נתגלו מן הפשט ולא נמנעו (נראה שצריך להגיד נמנו) עם החכמה. אמנם נתגלגלו על צורות נבדלות משני הדרכים ההם ורחוקים מאד משניהם בתכלית הרוחק ר"ל רחוקים מאמונת אנשי הפשט ובעלי החכמה להיות אמת, ולא יוכלו לסבלם בשכלם מפני סכלותם באמתיות המקובלות. ולפיכך אין המקובל רשאי לגלותם ומבארם בחיבורו, רק יגלה טפח ויכסה טפחים. ובהמצא איש מזומן וראוי לגלותם לו פה אל פה בהתחלת קבלתו יגלו לו טפחים ויכסו טפח. ואם יקבל ויחשק באמת להשלים התחלתו יגלו לו העניינים כפי כוחו לקבלם, ולא יסתירום ממנו. מפני שהם בעצמם נסתרים ונעלמים בטבעם ומכוסים באמיתתם. ותכלית מה שיביאו אליו דרכי הקבלה היא קבלת השפע השכלי האלוהי הנבואי מהשם ית' באמצעות השכל הפועל, והורדת הברכה והשמירה בשם השם על הפרט ועל הכלל. ולפיכך אורה קצת מזה העניין על דרך התחלות ורמזים קרובים לביאור בע"ה. ואומר כי דרכי הפשט הם כחומר לדרכי החכמה, ודרכי החכמה הם כחומר לדרכי הקבלה. ואם כן הנה הקבלה צורת הצורות אל כל לימוד, ש(א) אפשר לאדם שילמוד. ואע"פ שכבר אפשר לקרוא שלשת הדרכים האלה בשם קבלה, כי הפשט קבלה הוא גם כן

שומר השער השני מצוה

שקיבל הלומד מרבו, וכן החכמה. ואמנם כמו שבעל הפשט לא ירד לסוף דעת רבו שלמדהו לו בשעת לימודו בהתחלה, אבל קיבל ממנו כל מה שאמר לו בו. ואחר כך עלה במדרגה שקשר ענייני הפשט קצתם בקצתם, ואם הוקשה לו בהם דבר חזר אל רבו ותרצהו לו או התעורר עליו מעצמו והבין בו דבר מתוך דבר או העירהו העיון או חברים או תלמידים על דרך משא ומתן בעניינים עד שהתיישבו כולם או רובם אצלו. כן האיש הרוצה לדרוך בספרים דרך החכמה ראוי שיקבל מרבו כל מה שימסור לו תחלה ולא יבקש לרדת בה עד סוף דעתו בתחילת מחשבה, כי התנועה והחכמה והנסיעה מן הפשט אל החכמה בה יותר קשה מאד מן הנסיעה מן הסכלות אל הידיעה בפשט, וכל שכן ועל אחת כמה וכמה ההעתקה מן החכמה אל ההשגה בקבלה שהיא יותר קשה מאד מאד עד שמעטי מעטים הם הזוכים לקבלה.

והחכמים דומים ללויים אצל אומתינו ואנשי הפשט דומים לישראלים שכללו שנים עשר שבטים שלמים ושבט לוי שבט אחד מיוחד לעבודת השם, אשר השם הוא נחלתו ואין לו שבט ונחלה בישראל והוא חלק משלשה עשר. ואמנם אנשי הקבלה דומים לכהנים שהם עוד חלק מהלויים אבל יותר מיוחד מהם. והכהן כולל שלש מעלות כמו השכל שהוא כהן והוא לוי והוא ישראלי, והשכל הוא שכל והוא משכיל והוא מושכל. והלוי כולל שתי מעלות כמו המשכיל שהוא לוי והוא ישראל אבל אינו כהן, והמשכיל הוא משכיל והוא מושכל אבל אינו שכל. והישראלי כולל מעלה אחת כמו המושכל שהוא ישראלי אבל אינו לוי ולא כהן, והמושכל הוא מושכל אבל אינו משכיל ולא שכל. וכן המקובל הוא דומה לכהן וללוי ולישראל, ודומה לשכל ולמשכיל ולמושכל. והחכם דומה ללוי ולישראלי ודומה למשכיל ולמושכל. ובעל הפשט דומה לישראל ולמושכל. ולפיכך נאמר בזה הסוד שהברכה הזאת המסורה בידי הכהנים היא ברכה משולשת והיא גם כן ברכה

מיוחדת כמו שאמרו במקדש ברכה אחת ובמדינה שלש ברכות. והיא ברכה נשנת מצד היות השתים בעלות פנים ואין פנים בראשונה. והראשונה דומה לכהן והשנית ללוי והשלישית לישראלי. וכן המקדש והמדינה וחוצה לארץ, וכן הנפש החכמה דומה לכהן והחיה ללוי והצומחת לישראלי. וכן הבינה והדעת והחכמה, כי החכמה דומה לכהן והבינה ללוי והדעת לישראלי. וכן המוח והלב והכבד, כי המוח דומה לכהן והלב ללוי והכבד לישראלי. וכן כלל האדם, השכל האנושי דומה לכהן והנפש ללוי והגוף לישראלי. וכן כלל העולם, עולם השכלי דומה לכהן והגלגלי ללוי והשפלי דומה לישראלי. וכן החמה והלבנה והכוכבים, החמה דומה לכהן והלבנה ללוי והכוכבים לישראלי. וכן תורה נביאים וכתובים, תורה דומה לכהן ונביאים ללויים וכתובים לישראליים. וכבר נזכר זה בספר תנחומא על פירוש "החדש השלישי" באמרו שם בריך רחמנא דיהב לן אוריין תליתאי וכו'. הנה אלה העניינים משותפים עם הפשט ועם החכמה, אבל המיוחדים לפי הקבלה הם אלה והדומים להם ממינים

אנקתם פסתם פספסים דיונסים

אלה ארבעה שמות האחד בעל ה' אותיות והשני בעל ד' אותיות והשלישי בעל ו' אותיות והרביעי בעל ז' אותיות וסימן ארבעתם הדר"ז.

ומכאן אחל לעוררך על דבר מוכרח וראוי לגלות לך סתרו וסודו ויסודו ועמקו כמו שהוא מבלי הסתרה והעלמה כלל. והוא שעניין הקבלה יראה לשומע בתחילת מחשבתו שאין בדרכיה אמיתות כלל אבל הם תכלית השקר והכזב, והם הבל ושוא ודברי ריק שראוי לכל משכיל חכם ונבון שלם לשחוק מהם ולהלעיג עליהם בכל צד ובכל פנה. ואינם ראויים כי אם לפתאים מקבלי ההטעאות והרמאות. ואיך יתכן לרמות בהם אנשי המדע שבוחנים העניינים

שומר

השער השני

מצוה

ומנסים כל הדיבורים. והנה חכמי הקבלה יחשבו להורות שיש בהזכרת השמות תועלת מהם, יאמינוה גופנית ומהם רוחנית ומהם גופנית ורוחנית. ואמנם יחשוב הטוען אלו הטענות שהוא והדומים לו לא יאמינו שיש שום תועלת בשמות בהזכרתם ולא בהוראתם יותר ממה שיוורו על מה שיסמכו עם לשון מהלשונות. ושווה הוא אצלם כל שם שיאמר בשאר לשונות לפי הוראתם. ואם תאמר שאלה השמות יורונו בלשון הקדש חכמות כמותם או יתר מהם, כי הלשונות כולן הסכמיות הן. ויטענו טענות רבות על הקבלה להכחיש מה שהאמת אצלנו שהוא תכלית האמת במופתים שלמים שאין אחריהם מופתים יותר שלמים מהם. והם שאנחנו טוענין מהם שידיעת השמות והזכרתם וכתיבתם כראוי וכמשפט הנמסר להם תחת כוחם מביאים את המקובל השלם המקבל כוחותיהם לפי השגת השכל הפועל שהיא אמיתת הנבואה. ועניין בו הדיבור מרוח הקדש והשפעתו על רוח האדם העולה למעלה. וזו היא התועלת הרוחנית שאנחנו מאמיניה בעניין השמות והיא תכלית ההשגות האנושיות בהשתתפם עם האלוהיות, וזו היא הברכה האמיתית הנקראת ברכת כהנים. וממנה ההשגה הגופנית הפרטית והכללית באה לאישים ולמינים באמצעות המדות האלוהיות המנהיגות האנושיות. ואמנם ראשית הקבלה מכתב, שניה לה מבטא, שלישיית לה מחשב. והן ספר ספור הנזכרים בספר יצירה.

אבל זו הדרך בשלשתן שווה והיא בהתחלתו צירוף האותיות והידיעה בם שכוללים שבעים לשונות בגימטריא ובעניין. והדרך שיהיה האדם בקי בידיעת הצירוף בכתיבה תחילה כי היא המדרגה הראשונה של הקבלה, ושידע זה המקבל כל דרכיה שהם דרכים רבים מאד. ומשם יעתק אל מדרגה שנית וישתדל בה עד שיהיה בקי בה במבטא כלומר על פה כמו שהוא בקי בכתיבה. וידבר בצירוף בפיו ובלשונו בלשון הקדש ובכל לשון שיזדמן ויחזיר כל האותיות שבהן מדבר אל עושיהם שהם אותיות הקדש שלנו ויתלם

שומר

השער השני

מצוה

עליהם שהן השורש הראשון לכל כתב ולכל לשון. ומשם יעתק אל המדרגה השלישית ויתעסק בה עד שיהיה בקי בה במחשבה כמו שהוא בקי בכתב ועל פה, ויחשוב בצירוף תמיד בלבו ולא יסור מלבבו לעולם. ועם זה ישלם עניין האדם הראוי להיותו שלם. ואם כן בראותך אותי או איש כיוצא בי מתפאר בקבלה ומדבר בה לפי הראוי עם היות העניינים זרים מאד אצלך אל תהיה שופט את שופטיך ודן את דייניך, אבל היה מקבל מה שתשמע מפי מוריך. ואפילו אם יאמרו לך על ימין שמאל ועל שמאל ימין מה שלא יאמרו בשום פנים. אבל יתכן שתחשוב שאמרו לך האמת, כי על כן נקראת זו הדרך קבלה. הייטב בעיניך אם הייתה מלמד האותיות לשום נער קטן שיאמר לך שאתה מוסר לו דבר שקר או שיאמר לך אמור לי תכלית התועלת בו. אם כן כשתראני אומר דברים רבים ישרים ונהפכים ומצורפים אל תאשימני אבל קבל דברי ואולי אחר כן תרד לסוף דעתי בהם.

ואחר שהודעתך מה שרציתי להעריך עליו אשוב לומר כי זה השם שכתבוהו לנו חז"ל ומסרוהו לנו בקבלה עם שאר השמות הידועים, הכל הוא על צורת ההשגה וההשגחה העליונה. ולפיכך אני אומר כי זה השם מורה המבדילים שבינינו ובין השם, ומורה המשתפים אותנו עם השם. והמבדילים הם הכוחות שהם כולם בעלי חומר עליון ותחתון, והמשתפים הם הרוחות שאינם בעלי חומר כלל. ומפני היות השם בלתי בעל חומר כלל ואנחנו בעלי חומר שפל והוא ית' משפיע עלינו מאורו ומטובו ומברכנו בברכתו, ציוונו לברכו בשמו כדי שנתברך בו. והברכה מפני שבאה לנו על ידי אמצעיים וקצתם גופים וקצתם כוחות בגופים וקצתם רוחות בלי גופים, ציוונו שיברכנו הכהנים כוללים הכל. ותבין מעניין זה שאמרנו מה שזכרוהו רז"ל באמרם כל כהן שאינו מברך אינו מתברך וכל כהן המברך מתברך, שנאמר "ואברכה מברכיך" (בראשית יב' ג'). והנה זה השם יוצא מברכת כהנים ר"ל שיורה על עניין

שומר

השער השני

מצוה

הרכבות המדע מצד הרכבות העיגול. ולפיכך יודע עניינם מתוך דרכים רבים, הם שרש לכל מדע שאפשר לדעתו. ואם כן סוד אנקתם מצורף מתקנא. וסוד פסתם מצורף סם פת. וסוד פספסים מצורף פס פסים. וסוד דיונסים מצורף סימן דיו וסימן ידו. ויתבאר זה מעניין "פס ידא די כתבה" "מנא מנא תקל ופרסין" (דינאל ה') ומן מסת היד ("מסת נדבת ידך") ומן "פסת בר" וכן מרבים.

ואמנם דרך מספריהם דרך עמוקה ורחבה ו"ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים" (איוב יא' ט'). ועתה אחל בה וארכה לגלות סודה. מספר אנקת"ם תקופה, חומר בלי צורה, צר צורה בתוך צורה, מאור לבושו, העתיקו פני תהום, קיום הנפש, פרצוף אדם מדמו, דמו מפרצוף אדם, דמו מתמונה, דמות ההמון, דמו מראשו, ראשו מדם, מורה שם, השורף, והשעיר, שר מלאך, ראש מלך, כל ישראל, השכל פועל האדם, האדם פועל השכל, האדם רואה ואינו נראה, האדם אור וחושך, תם העולם, תם הסוף, סוף התלי, סוף המכשף, מכשף העולם, קץ פנים ואחור, רוח אופנים פנימי. אנקת"ם הנכפלות פסת"ם נכפלות פספסי"ם נכפלים דיונסי"ם כפלים הנכפלות השנים כפולים נכפלת שנים כפלים נכפלים כל פנים כפלים פנים, כל כה כה, כה פנים, כה פנים, נהפכים נהפכים כל הפכים הנכפלות לנהפכות כה הנהפכות נכפלת בה נהפכת על דרך סוד להט החרב המתהפכת ועל דרך "ויהפך יהוה אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך יהוה אלהיך" (דברים כג' ו'). והתהפכות המדות דבר מאשר דרך לגאולתינו ועמידתם בהפכם הראשון היא סבת הקללה והעדות המבארת זה הסוד. הוא נגלה ממה שנאמר בעניין ברכת כהנים כשמחזירים הכהנים את פניהם לציבור לברכם. וכשמחזירים פניהם מן הציבור אחר שמברכין לא יחזירו אלא דרך ימין בכל מקום. וכן כל פניות

שומר

השער השני

מצוה

שיהיה אדם פונה לא יהיו אלא דרך ימין. וכבר אמרו חז"ל כשישראל עושין רצונו של הקב"ה נעשה השמאל ימין. ואמרו אין שמאל למעלה אלא אלה מימינים לזכות ואלה משמאילים לחובה. ומעניין אמרו "וירם ימינו ושמאלו", ואחריו בא "וישבוע" (דניאל יב' ד), תבין סוד נשיאות כפים ימין בעשר אצבעות הידים שהן חמש כנגד חמש. וסוד הכהנים חמש שמות הקדש. ה' פעמים ה' עולה כ"ה ה' פעמים כ"ה עולה כהני"ם. והנה ה' הוא מורה על הארך הפשוט בקו, וכ"ה מורה על הארך והרחב השווה. ועל כן נאמר כה תברכו, כה ברכות, עשרים וחמש אותיות שסודם יה"י שבו נברא האור, יהי אור ו'יהי אור שסודם מפורש, כה אור ו'כה אור.

ויתבאר מהם היות הוא רוחו ו'רוחו הוא, אי יורה ו'אי יורה, היא גבורה וגבורה היא, הברכה והברכה, הרכבה והרכבה, הברכה והרכבה הרכבה הרכבה והברכה. "בדבר יהוה שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם" (תהלים לג' ד). בדב"ר יהו"ה ה'ד' שמות, ברו"ח פי"ו י"ב שמות. הנה העולם כולו חתום בס בכח יה"ו שיסודו לפי מרובעו עולה אמת "ויהוה אלהים אמת" (ירמיה י' ז), והיו האלהים אמת, וי"ה יהו"ה מלא אמת והנפש מלאה אלמה שמה. ואחר שהדבר כן שם ראשון שבין שמירה וברכה לא הוצרך אל מלת פנים ושבין האחרות הוצרך אל פנים אחריו. וכשנושא הכהן את כפיו בהוראת עשר מדות על דמות עשר ספירות חמש מכאן וחמש מכאן ומברך שלש ברכות משלים שלוש עשרה מדות. והזכרת השמות על דרך יב ועל דרך נז ועל דרך יא ועל דרך נז ועל דרך יש ועל דרך נז, יב יא [יש] ליה, נז נז נז לזה. וסימן "כי באש יהוה נשפט" וכו' וסופיה "ורבו חללי יהוה" (ישעיה סו' טז). רבו ח' שמות, חללי ג' שמות, יהו"ה שם אחד הרי י"ב שמות. וסימן באש הרחמים החמרים בצורה זה הוא מקום המשפט. ו"מקום

שומר

השער השני

מצוה

המשפט שמה רשע ומקום הצדק שמה הרשע" (קהלת ג' טו)
הרי שם העשרה. ב' בראשית מורה על חידוש העולם, א' אנכי
מורה על מציאות השם, ש' שמע מורה על ייחוד השם. על כן צריך
לדעת שם השם המיוחד ומשלש, והאחד מהם כשלשה והשלשה
מהם כאחד. והאחד והשני והשלישי שווים ויורו על שלשה הוויות
ראשונות שוות. ואמנם הן מורות בגלגל על שלשת צורות הזמן
בצורה זאת יהו"ה יהו"ה יהו"ה שלש שמות אלה מיוחדים
הם של"ש אמור"ת בגימ' קדוש קדוש קדוש קדושה
משולשת ברכה משולשת הכל שווה. ראשיהם שלש מאות שהן
שלש אמות מצורפים, אות משלש א"ו משתלש עולה יה"ו. הנה זה
שלש אמות לשש מאות אות לשמש תשא שלם שלמות צורה צורת
השלם השם לצורות הצורות לשם שבת שלמה ברית המילה
שלמה ברית הפה ברית מילה מהערלה פרע לברית מילה תשלום
הצור תשלום צורה תשלום אש. וכהנה רבות צריך לחקרה ולמצוץ
דדיהם עד אשר יצא מהם המיץ הנקרא פוצה שסודו מצפ"צ שהוא
רו"ח אלהי"ם על דרך חלוף יהו"ה. שימהו משלש מצפ"צ מצפ"צ
מצפ"צ הרי שלשתם ש"ם יהיה והוה והיה. הנה ע'תיד ע'ומד ע'בר,
הודו תוך השם עם תוך קדוש, יקשה הוא מסבב. וסוד קדוש משכן
שפל ית, חברים עם כ"ו הרי נפשו תוכי טור וטור הוא שעטנ"ז ויהך
כהרהור ותהו ובהו עדים. וכאשר תקח קדוש מתחלף בא"ת ב"ש
יצא לך דקפ"ב ומספרו קוף וסודו מקום. והוא פועל מפניו "הס
מפניו כל הארץ" (חבקוק ב' כ'), והוא על הכסא ויצא ממרובע השם
המיוחד. והם שלשתם קו"ף קו"ף קו"ף והנעלם אלהי"ם והנרמז
"מגני על אלהים" (תהלים ד' יא). וכל אלהי"ם סוד י"ה מלא פוק חזי
והם יחד שדי מח משיח קדמון תקנח נקבות מנהיג מדות מנהיג
דמות וכן רבים.

שומר השער השני מצוה

ועתה אדבר בפסוק בעצמו בכלל ובפרט "יברכך יהוה וישמרך" הכהן מברך את ישראל בשם המיוחד. והנה תוך שלשת התיבות נמצא שר הכרובים שהוא בעצמו שר הברוכים ושר הברכים והנה הוא ברכיהו שמר. והראש עם הסוף י"ו ככ"ה יהו"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א הנה אד"ם. וכשתחשוב מ' במספר ת"ר יהיו ששה אש רוח מים. ואם תחשוב ו"ו אלף במספר תשר"ק ותשיבם אל אחד ישוב הכל ה"א. וכשתרבעהו יהיה יהו"ה ויהיה הראש שווה עם הסוף. והנה מספר התוך יחד שמרי עץ החיים כי עץ החיים הוא הכרוב וסודו בשר ודם מתהפך הטבע וכלם ישמרו ברכה. ודע שהברכה היא שפע בא מהשם והיא המדה הראשונה, ולפיכך אמרו שהעולם נברא בב"י והוא סוד בראשית בית ראש ב' ראשית בשארית ברא אלהים אהו"ה בראש בראתי י"ה מלא אהו"ה בראשית ברא י"ה מלא את השמים ואת הארץ. וסוד ברא אלהי"ם ירח מלא כי סוד הנפש הוא תהו ובהו והוא אור הירח אות החי אות נפש חיה. וכך הסוד בראשית אלהים ברא את השמים ואת הארץ אות הארץ פור התאוה תורה הלבנה לבני תורה א"ת ב"ש פת"א צתג"ה תתקע"ט עם ב' (אולי כ') יהיה הכל שווה ויעלה ג' פעמים טצ"ץ. ואם כן הברכה קדמה לכל המדות כי היא אצילות עליון ושפע נשגב והשמירה עם הברכה תשלום הברכה. ואמנם צריך שתתעורר אל היות הברכה נאמרת בלשון יחיד במקום רבים. וגם היותה בעצם כאמרו יברכך ולא אמר יברך ממונך או בניך שירבו או כיוצא בהם ממה שיוצא חוץ לעצמו של המתברך, אבל הכל בעצמו ובאמת שהכל נמשך אחר העצם. ואמיתת הברכה אם כן היא ריבוי שפע נבואיי אלוהיי ואחריו נדבקים שאר השפעים כולם.

ודע שמספר כל האותיות הוא בשלשת הפסוקים יה היה יהי ועלה הכל יה יה יה, ומספר התיבות ג'ה'ז' והכל יה. ואם כן הנה נשלם סוד אמור לה"ם שסודו כה"ן מאור לילה מאור יהודים יהי לכם אור הברכה לכם ברכה לאדני. והנה עלו ה' שמות מן יה. והנה ג'

שומר

השער השני

מצוה

ספירות הראשון עם האחרון ובתוך האמצעי ה', ה' ספירות. ועלה מזה אל זה בתיבות ובאותיות ה"ב ה"ב. ומספר ששים כ"ה שמות, ומספר חמשה עשר יורה על היות השם שר החכמה כי הגלם מגלה החכמה שסודם כח האדם. ע"ח כוללים ג' שמות. והנה סוד זה טבע עשרה חמשה ששה חמשה, תוכם שמ"ר ש"ר שמ"ש (לא מתאים), ראשם וסופם כשו"ף כלשון ת"ו, ושם מלכות אדם מקור מלכות אדם, שרשו משתמש שרש שם שמות שרש שמות שם ומספרם הכללי אתתפ"ו, חבר אליהם כ"ו, בראשי"ת סודו אותיו"ת הפ"ה. עשרה שם אחד, ששה שם אחד הרי י"ו שהם שרש השעה, ה"ה זו"ג גבו"ה. הנה נתגלה הסוד כולו לפי ידיעת השם בנשיאות כפים ב"י אצבעות ה' כנגד ה' וה' כנגד ה'. וסוד ז"ה הו"א חלוף המזלות ז' מפה וה' מפה. ועוד א' באש למהלך הפוך והוא זנב למהלך יש, ה' מזלות מפה ו' מפה א' ראש מכה וזנב מכה במקדש ככתבו ובמדינה בכינוי. חמשה חמשה, אחד משמש אחד שם, שם אחד שני"ג שני"ג ה"א מיוחד ומפורש. והנה הכהן מפור"ש מפור"ש עשרה ששה שר השעה ש' חמשה חמשה יה"ו שר הפנים הנה ו"ה שרי הפנים יהו"ה שלשה. הנה גליתי לך קצת גלגולים שגליתי בהם קצת דברים מבוארים ומהם רמזתים ברמזים קרובים לביאור ומהם רמזתים ברמזים סתומים לפי הצורך ולפי הראוי בכל עניין עד שיהיה זה החיבור מגלה ומכסה מכסה ומגלה, כדי שלא לחלוק על דעות ההמון ועל אמונותיהם לגמרי וכדי להסיר המשכיל הבוחר בקבלה מן המכשול של המושכל הרמוז למעלה. ואחר שהשלמתי השער הראשון בעניין הפסוק הראשון אשוב לדבר העניין הפסוק השני בשער השני, ושים דעתך להבין בע"ה.

השער השני- "יאר יהוה פניו אליך ויהנך"

כתוב "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור" (תהלים ל"ו י'). ידוע וברור לכל מקובל שלם שהתורה התמימה התחילה לגלות זה הסוד המופלג מעניין האור בפסוק השלישי שבבראשית. והיא אמרה אחר בריאת שמים וארץ ואחר הזכרת היסודות "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור". ואע"פ שאמרו בראשית מאמר הוא אין מאמר מבואר נזכר עד שנזכר האור. ואמנם סוד ויאמר הוא אורים ועניינו אורים ותמים, ולמה נקראו שם אורים מפני שמאירים את דבריהם. ואור שנברא ביום ראשון היה אדם רואה בו מסוף העולם ועד סופו, ראה השם ית' שאין הרשעים ראויים להשתמש בו חזר וגנזו לצדיקים לעתיד לבוא. וזהו אור התורה לפי שכל העולם ניכר בו למי שחנן לו השם מעט דעת והאיר עיני לבו באורו. והן הן מארת שנבראו ביום ראשון וכן הן מאורות שנבראו ביום רביעי, כי סוד ראשון ורביעי הוא דבר מבואר שהם א'ד' והנה חצי השם ומלאים אל"ף דל"ת וסודם אלף כוחות. ועניין אמרו "יאר יהוה" פניו אליך" מורה שיש אור לפניו ובו כל שלם רואה מה שרואה והוא ראשית לאור שהשמש מקבל אור ממנו כדמות מה שמקבל הירח אור מאור השמש. וכל זה משל מאור לאור כי האור הבהיר הפנימי המזהיר הוא דבר בלתי גוף, ועל זה בא בו שהוא גנוז לצדיקים. ולפי שהצדיקים רואים אותו בעל פנים רבים נקרא האור ההוא בעצמו פנים. וסבתו הקרובה הוא שפע משפע השם ית' ונקרא בשם שר הפנים, ופניו הם נרמזים בסוד חיות הקדש. והם ד' פנים שהם לכל אחת מהחיות. ואם כן הנה הם י"ו וסודם יו"ד, וכך עניין סוד י"ו ד' פעמים עולים ס"ד והנה ו' שבתוך סימן לשש כנפים שש קצוות. ורוח הכהן המברך צריכה להתפשט במחשבה בכל המציאות אל שש פאותיו עד שיקבץ כל הרוחות וכל הכוחות יחד ברגע הברכה, ולהשרות כוחם הכללי המנהיג המציאות על פני

ישראל, עד שיאירו לבותיהם ויקבלו חן כללי מהשם ויתפשט החן ההוא האלוהי הכללי על כל אחד ואחד מישראל ויקבל הברכה מהשם ית' על שלש צורות שהן שש. והן הברכה ושמירת השם עמה והמאור מהפנים והחן מהשם עמו ונשיאת הפנים ושימת השלום מהשם לנו שהיא תכלית הכל.

ואחר שהודעתך זה אשוב ואודיעך כי העניין הזה הנקרא בשם ברכה משולשת ובאה בהזכרת שלשה שמות יחד, הוא עניין שצריך כל משכיל שלם מקובל לעיין באמתתו עד שיתבאר לו כי זאת הברכה המופלאה עניינה צריך שיהיה כולל שלש שלמויות האדם. והם שלמות הגוף ושלמות הנפש ושלמות השכל. ואמנם שלמות העשר אינו מגיע בדבר עצמי ואע"פ שהוא אשר כל העם הוכו בו בסנוורים ויחשבו בכלל כי בו אמיתת שלשת הברכות, ואין הדבר כן. והעד אמרו על זה "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם" (במדבר ו' כו). ולא אמר אברך ממונם. ואמנם כל חכם יודע שברכת הממון מן השם גם כן על צורות ידועות, ממנה על דרך השגחה כוכבית כללית, וממנה פרטית, וממנה על דרך מקרה גמור, וממנה על דרך שותפות זה עם זה, וממנה על דרך השגחה האלוהית מכרחת כל הכוחות העליונות והכוכבים והמזלות. ודינם מבטל ברוב עזו ומשפטם משהו ברב כוחו. ויש לאלה הדרכים עוד דרכים רבים שיחלקן אליהם עד שיעלה זה לחשבונות מופלאות. ואמנם הכוונה הנה על זאת הברכה אינה לפי העושר רק היא לפי שלמות השכל תחילה, כי אחריו ימשך עניין שלמות הנפש ואחריו עוד שלמות הגוף. והעד הנאמן הוא ספר איוב כולו. והוא שבא בו מבואר העניין לפי הסדר ולפי שינוי הדעות נאמרו בו דברים מתחלפים ונתגלו לו סתרי התורה וסודות המציאות ואמיתת מהות המצות ומשפטי הגמול והעונש מפורשים באמיתת מהותם ואמונת הנבואה כולה וענייניה. וכך הדין נותן שהיה זה כולו בא בספר איוב מפני מה שכבר נודע באמת ממאמר החכמים השלמים

המקובלים מסתרי התורה עליהם השלום שאמרו משה כתב ספרו וספר איוב. ומי לנו גדול ממשה רבנו ע"ה שראוי להודיענו מה שהודיעו השם ית' מן האמיתיות כולן. וידוע שהוא ע"ה נאמר בו אב בתורה אב בחכמה אב בנבואה. והנה שלשתם בתורה ובספר איוב ר"ל שהתורה בה החכמה בה תורה ובה נבואה, וכן באיוב בו תורה ובו חכמה ובו נבואה. כלומר משני הספרים הנזכרים יכיר המשכיל מהות התורה ומהות החכמה ומהות הנבואה. וסימן אלו הג' הדברים נח"ת ורמזם "ומפני שמי נחת הוא" (מלאכי ב' ה'), או אמור חת"ן. והנפש השלמה בהם היא כל"ה אשר הכל בה ונשלמה בהם בכל נחת ונתח מנתחי הגוף שלה.

והידוע סוד כל המצות יודע שהכלל הכולל מספרם הוא חמ"ד הש"ס והוא רמ"ח עם שס"ה. ומפני ששני העניינים יחד כוללים השנה והנפש נשאר היות העולם כולל עניין השכל שהוא אמיתת העולם הבא. והשנה לפי ימות החמה היא שס"ה ושט"ן שמה. והנפש לפי איברי האדם בעלת רמ"ח אברים וחרד"ל שמה שהוא רו"ח בל"ב שהוא כנקודה אמצעית לעגולה שממנה כל הקוים יוצאים. כן מן הנפש יוצאים כל כוחות כלי האיברים. ומפני שאני עתיד לשתף שתי מצות עם זאת המצוה שהיא ברכת כהנים, והן מצות ציצית ומצות תפלין, בסוף זה החיבור אחר השלימי דברי בענייני זאת המצוה, אני חפץ עתה להזכיר בזה הפסוק השני עניין כולל ומופלג במדות, והוא שממנו יובנו סתרי כל המצות. ואומר שהאדם המורה על שם המין בכלל ההשגחה הכוללת אותו תחילה היא טבעית כלומר שבזה המין אישים מוכנים לקבל כח ההשגחה השכלית בטבע. וזאת ההכנה במין בכלל נחלקת למדרגות רבות. וידוע כי זאת ההשגחה שכוללת כל המין לא יתכן שתוציא כל המין מן הכח אל הפועל עד שלא ישאר איש מהמין שלא ישכיל. אבל עם היותה כוללת כל המין, והמין אישיו הווים ונפסדים, ואשר עברו מהם אין להם מציאות. והנמצאים עתה בכל זמן שהמעין

משתכל בם בזמנו אין ספק שההשגחה הפרטית בכל איש מהם מכלל העוברים והנמצאים והעתידים להמצא היא בהכרח פרטית אצל המקבלים אותה, אחר היותה כללית, וכללית אצל המין כולו אחר שהיא פרטית לכל איש ואיש מאישי המין האנושי מן המשכילים המוכנים בכח ההשגחה. ואחר שההשגחה זה עניינה צריך להיות האיש הפרטי הנמצא בכל דור ודור הרוצה להוציא כוחו אל הפועל השכלי, מכין עצמו אחר ההכנה הטבעית שבו בהכנה שנית. ואחר השנית בהכנות אחרות רבות עד שתדבק בה ההשגחה האלוהית המיוחדת הבאה לאדם מבלתי אמצעות הכוכבים. ואמנם הכנת האיש הראשונה מפני שהיא טבעית אין לאדם עליה רשות, ועל כן אין לו עליה גמול ועונש מפני שאינה תלויה בבחירתו, ואין גמול ועונש אלא במקום בחירה משותפת עם שכל. ואין שום חכם מקשה על זה. ועל כן הכנת האיש השנית היא שראוי שיגמל או יענש עליה מפני שהיא תלויה ברצונו וברשותו ובבחירתו והיא עניין הלימוד כולו.

ואמנם שאר ההכנות נחלקו מפני שהן הכנות רבות והן דרכי המדות האנושיות. וזה מפני שיש מהם טבעיים ויש מהם הרגליים. וכבר נאמר על הטבעיים שמדות הנפש נמשכות אחר מזג הגוף וההרגליים יקבלם האדם מן השוכנים איתו בבית או משכניו או מקרוביו או מאנשי עירו. ויתכן לתקן בם הטבעיים אם לא הווישו או לקלקלם אם הווישו, אבל לא יגיעו אל הקצות אבל ימשכו מעט מפה או מפה. והמדות האחרונות הן הנקראות שכליות כלומר שהאדם מנהיג מדותיו בשכלו, והוא המשערם כדין השכל ומכריחם ובעבור היות המדות רבות מהן טובות ומהן רעות, ונחלקות גם כן הטובות לטובות ורעות, והרעות לרעות וטובות לפי המקומות ולפי הזמנים ולפי האנשים הביא ההכרח הטבעי לבני אדם להיות כל איש ואיש מתחלף מחברו בדברים שבין האדם ובין חבריו חילופים מופלגים, וכל שכן בדברים שבין האדם למקום.

והנה יזדמן שמדת הכעס על דרך משל טובה ורעה טובה במקומה ובעתה ולפי המקבלים, ורעה בלתי מקומה ובלתי עתה ולפי המקבלים, וכן שאר המדות כולן. ולפיכך צריך שלם למזג כל מדותיו. וכבר זכר ר' שלמה החכם בן גבירול ז"ל עניין מדות האדם בספר "מדות הנפש" שחיבר ובקש ליחסם אל חמשת החושים. וזכר מהם עשרים מדות ויחס ארבעה לכל חוש ולקח בהם דרך מופלאה מאד והביא ראיות על כל מדה ומדה מדברי תורה שבכתב ומדברי תורה שבעל פה ומדברי חכמי המחקר. ואע"פ שצר לו הדרך בקצתם אין ראוי להאשימו כי עמק המדות חזק ואמיץ והן משכני הדעות. וכבר דברו בהם גם כן קצת חכמי הגלות כגון ר' סעדיה ז"ל, ור' בחיי ז"ל, ור' אברהם בן עזרא ז"ל, ור' משה בן מימון ז"ל בספר המדע, ור' משה ב"ר נחמן ז"ל ורבים כהם ע"ה.

והנה מסכתא שלמה שגורה בפי הכל מכלל המדות במשניות והיא מסכת אבות והיא מרגניתא דלית ליה טימי. ונכללו בה שמות חכמים רבים להורות שמדרך הקבוץ השכלי נאמרו בה הדברים המופלאים ההם כמו שעשו חכמי המחקר במבחר הפנינים. ואי אפשר לי לדבר בהם בזה החיבור על אותה הדרך הפרטית שדברו במדות אלה החכמים הקדמונים ז"ל. אבל כוונתי היתה פה בהזכרת קצת המחברים בה וקצת הספרים שחוברו עליהם להודיעך שכל החכמים השלמים הודו והשיגו וידעו באמת שהמדות האנושיות הן שרש ועיקר למציאות השכל. ואם אין לאדם מדרגת שלמות לא יתכן לעלות במדרגות הנבואה. ואמנם נתיבות המדות הן נחלקות בחלוקים מופלאים. ומי שלוקח לו מהמדות מדה אחת וממליכה על כל מדותיו כולן באותה המדה הוא נדון בהשגחה מהשם. כאברהם במדת החסד, וכיצחק במדת הפחד, וכיעקב במדת האמת, וכמשה במדת הענוה, וכאהרן במדת השלום, וכדוד במדת הגבורה, וכשלמה במדת המשפט. כמו שהעידו הכתובים על אלה הנזכרים ע"ה שהיו שבעה רועים והם עמודי העולם בשבע

מדותיהן. ורבים מהנביאים והחסידים והחכמים והצדיקים שנמשכו אחר אלו הדרכים הנזכרים והיו להם מדות ממוזגות בינם ובין בני אדם ובינם ובין קונם וייחדו עצמם באותם הז' מינים הטובים, וראו כי זאת היא הדרך הנכונה ללכת בה ושמשו שכלם במדותיהם, וידעו מה שכבר נודע לכל שלם שאין השגחה בשום פנים מהשם באדם אלא על פי השכל ועל ידי המדות. ואחר שנודע להם זה הסוד הגדול ונגלה אצלם זה הסתר המופלג וידעו גם כן שהתורה ניתנה להשלים חסרון המדות, ושני העניינים יחד ישלימו זה האיש הפרטי הנמצא בכלל המין. קבצו שני העניינים יחד בכל יכלתם והשלים כל אחד מהם חסרונותיו כפי כוחו, וכל מה שגבר על כל אחד ואחד מהם העניין האחד או השני או שניהם יחד יותר מחברו גברה מעלתו במציאותו אצל קונו יתעלה וישתבח שמו לעד.

וכאשר נתבאר דבר זה אצל כל חכם הוצרכו רז"ל לומר, שם בן מ"ב אותיות קדוש ומקודש ואין מוסרין אותו אלא למי שהוא בקי וצנוע ועומד בחצי ימיו ואינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מדותיו דבורו בנחת עם הבריות, וכל היודעו והזהיר בו ומשמרו בטהרה אהוב מלמעלה ונחמד מלמטה ואימתו מוטלת על הבריות ותלמודו מתקיים בידו ונוחל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא. אלו הדברים זכרום רז"ל במסכת קידושין (דף ע"א.). וזכרם רבי משה בעל "מורה הנבוכים" במאמר הנכבד בחלק הראשון משלשת חלקיו בפרק ס"ב, בזכרו שם עניין ברכת כהנים כמו שזכרתי למעלה בשער הראשון שהביא הרב ז"ל עניין השם בארבעה פרקים של חלק הראשון של המורה. ומפני זה ראיתי שראוי לדבר פה במה שאמרו ז"ל באלה העניינים, ושראוי לבאר כוונתם כפי כוחי הנה בדברים ההם הנזכרים שאמרו רז"ל. חלקו העניין הזה הנזכר בשם בן מ"ב אותיות לחמשה עניינים ושתפוס יחד בקשר אחד. ואלו הם החמשה חלקים שנקשרו בקשר ההוא האחד. אחד

עניין קדושת זה השם והוא אמרם עליו שהוא קדוש ומקודש. ושני הזהרת המוסרים שלא ימסרוהו כי אם לראוי והוא אמרם אין מוסרין אותו אלא לבעל המדות ההגונות. ושלישי הוראת המדות מדות מעולות למקבל כאמרם עליו שצריך המקבל להיותו צנוע ועומד בחצי ימיו ואינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מדותיו ודבורו בנחת עם הבריות. ורביעי הודעת ענייני היודעים את השם איך צריך שתהיה והוא אמרם עליו וכל היודעו וזהיר בו ומשמרו בטהרה. וחמישי הגדת גמול יודעיו באמרם עליו שהוא אהוב מלמעלה ונחמד מלמטה ואימתו מוטלת על הבריות ותלמודו מתקיים בידו ונוחל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא. ואחר שזכרתי אלה החמשה חלקים אבאר כל חלק וחלק מהם לעצמו ואחר כך אודיעך הקשר הקושר את חמשתם יחד בהכרח.

החלק הא' בעניין קדושת השם הזה. השמות שנקרא בהם ממ"ה הב"ה, הם כולם שמות קדושים. ואמנם יש הפרש גדול מאד בין קדושתם, כי יש שם משמותיו משתתף עם עשרת הקונים כמו שנאמר לפנים בע"ה בשם אלהי"ם. ויש שם משמותיו שנאמר עליו שהוא שם העצם והוא שם יהו"ה, וחלקיו שהם י"ה גם אהי"ה שהוא יה"ו. ולא יקבל אחד מהם דבר ממה שלא יקבלהו שם העצם שהם ארבעה עניינים. ואלה הם: פעל"ה שהיא תורה על זמן עבר או עומד או עתיד. ורבו"י שהוא מורה על רבים יחד כגון י"ם של זכרים או ו"ת של נקבות שאלה מורים על רבים או על רבות. ודע"ת כגון ה"א הידיעה שבראש התיבה גם כן המודיעה הדבר כגון ה"א של שם האדם המורה על שם המין, וכמוהו גם כן ה"א האלהי"ם. וסמיכ"ה כגון אלה"י ישראל. והנה הג' מאלה הד' משתתפים עם מלת אלהי"ם שהוא שם מיוחד לשם ית' בשם התואר, והם ריבוי דעת וסמיכה אבל פעולה לא תשתתף עמו. וכבר אמר הרב ז"ל במורה בחלק הראשון בפרק כ"א, כל שמותיו ית' הנמצאים בספרים כולם נגזרים מן הפעולה. וזה מה שאין העלם בו

שומר השער השלישי מצוה

אלא שם אחד והוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א שהוא שם מיוחד לו יתעלה ולזה נקרא שם מפורש. עניינו שהוא יורה על עצמו ית' הוראה מבוארת אין השתתפות בה. אמנם שאר שמותיו הנכבדים מורים בשיתוף להיותם נגזרים מפעולות, ימצא כמותם לנו, אלה הם דבריו ז"ל והם מבוארים בעצמם. וזכר זה אפילו בשם אדנ"י שהוא נגזר מן האדנות וכן אלהי"ם מן אלהות, ואמר שם שזה השם הוא המיוחד שבשמות המפורסמים לו ית'. אמנם שאר שמותיו כדיין וצדיק וחנון ורחום ואלהים הם מביאורי הכללות והגזרה, גם אלה הם דבריו של הרב ז"ל. והוסיף שם ביאורים רבים אין צורך לנו פה להשיבם כי מקומם הם מובנים למי שקבל סתרי ספריו.

ואחר שהדבר כן ויש שמות של השם שהם מתחלפים בקדושה והיה שם העצם יותר מקודש מכל שמותיו ית'. ואין אדם רשאי להזכירו אלא במקדש, וכהני השם המקודשים לבד בברכת כהנים וכהן גדול ביום הצום שהוא יום קדוש. הדין נותן שהשם ההוא שנאמר עליו **"ליראה את השם הנכבד והנורא"** (דברים כח' נח) נקרא קדש קדשים וקדוש ומקודש. ומפני שהשם הראשון של ארבעים ושתים שהוא א'ב'ג'י'ת'ק'י' סודו ו"ך והוא מיוחס לשם העצם וסודו שם עליון והוא הרא"ש ויורה על עצם האש סודו עצם הצורה ובו ציור קדמון ומורה על הצור הקדמון, נאמר על שם בן מ"ב מפני אלו הסיבות שהוא שם קדוש ומקודש ועל סיבות אחרות רבות כאלו והדומין להן. והנה סוף זה השם גם כן ש'ק'ו'צ'י'ת' וסודו ו"ץ. וגם ושם הוא שמ"ו היוצא מן י"ה מרובע שעולה רכ"ה ומן ו"ה מרובע שעולה קכ"א, בסוד יהוה איש מלחמה יהוה שמ"ו (שמות טו' ג). והנה התוך של זה השם הוא ב'ט'ר' צ'ת'ג' וסודו ד"ן, והוא תוכו של שם אדנ"י כי ראש וסוף של אדנ"י הוא תוכו של יהו"ה וסודו נמצא בצורו"ת. ואין שם אלא חילוף ג'ט' בוי' וסודו של השם ההוא האמצעי שהוא המרכז לשם זא"ת האר"ץ. וסוד ו"ץ הוא סוד יהו"ה ואחד שזה השם הנכבד

יורנו דברים שנתקדש בם לפני השם כמו שנאמר **"והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יהוה אלהיכם"** (ויקרא כ' ז). דין הוא שיקרא קדוש ומקודש. ולא עוד אלא שמלת קדושה הזמנה היא כלומר הזדמנו אתם לקבל כוחי כי אני מזומן להשפיע ברכתי עליכם עד שתתדמו לי במדותיכם. כי על כן הורנו ית' שמותיו מורים על מדותיו ואפילו שם העצם מדה הוא, שכך בא בקבלה שם יהו"ה מדת רחמים ושם אלהי"ם מדת הדין. ור' אברהם בן עזרא אמר כי פעם יורה על העצם ופעם על מדה. כעניין ב"וארא" כשזכר ושמי יהו"ה **לא נודעתי להם** (שמות ר' ג). סוף דבר שאחר שנודע במופת שלא יתכן שיושג השם לזולתו ולא יושג ממנו כי אם מציאותו והוא שאינו נעדר בשום פנים ובריותיו וקיומם יעידו על מציאותיו ועל קיומו הנצחי ועל יחודו ית', אין שם דרך להשיגו באלה ההשגות כי אם על ידי אמיתת מעשיו שיורו עליהם שמותיו ית'. ומפני היות זה השם מורה על זה העניין כולו שזכרנו כמו שזכר הרב וכמו שנודע עניינו לפי הקבלה, נאמר על זה השם הנכבד והנורא שהוא שם קדוש ומקודש.

והחלק השני בהזהרת המוסרים זה השם לבניהם ולתלמידיהם. הנה הורנו חז"ל שזה השם גם שאר השמות הקדושים צריך המוסר אחד מהם לבנו ולתלמידו לבחון מדות התלמיד ודעתו, ואם מדותיו הגונות ויש בו כח שכלי ראוי לקבל דבר מופלג כזה, הנה הוא הגון ודין הוא למסרו לו ואם לאו לאו. ועל כן התנו על זה במלת "אלא", באמרם אין מוסרין אותו אלא למי שעניינו במדות כך וכך.

והחלק השלישי בהוראת מדות המקבל. והנה חייבו להיות התלמיד המקבל ידיעת זה השם בעל ששה עניינים מתחלפים. אחד מהם בחיוב מדה, ואחד בשיעור זמן, ואחד משותף בין הטבע

שומר מצוה

השער השלישי

וההרגל, ושלשה מהם בשלילות. צניעות וזמן וישוב הדבור כל אלה השלשה הם חיובים, ושלשה אחרים בשלילות. ואלה הם אמרם אינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מדותיו. ועתה נאמר למה זכרו אלה מן השאר והוא שענין אמרם למי שהוא צנוע, הורו על שזה התלמיד צריך שיהיה מן התלמידים שמתביישים מעצמם וכל שכן שהם יתביישו מזולתם וכל שכן אם כן שיתביישו מן השכינה השורה על ראשם תמיד. וכבר אמרו איזהו צנוע זה הנפנה בלילה כדרך שהוא נפנה ביום. ואמרו הצנוע מכסה טפח ומגלה טפח. והצניעות היא מדת החסידים השלמים. כי מי שאינו צנוע הוא דומה לבהמות, ואין לו הכנה לקבל השכל האנושי וכל שכן השכל האלוהי. וכן כתיב **"ואת צנועים חכמה"** (משלי י"א ב') ונאמר **"והצנוע לכת עם אלהיך"** (מכילתא ד' ח').

סוף דבר שמדת הצניעות היא כוללת מדות טובות ומעולות תחתיה, והשמות מתקבלין בלחש ובצנועה מצנוע לצנוע. וענין אמרם ועומד בחצי ימיו שזה יורה על הזמן אין זה הדיבור נאמר על חצי שנותיו של אדם, וכבר בא כיוצא בו כמו שנאמר **"אל תעלני בחצי ימי"** (תהלים קב' כה'). ועניינו בעודי בכוחי לקבל צורת השכל ולהוסיף תמיד אל תסלקני מן העולם. וכבר ידעת איך אמרו על ענין הלימוד לעולם ישלש אדם שנותיו שליש במקרא ושליש במשנה ושליש בתלמוד. והקשה בזה ומי ידע כמה חיי. וכך ראוי לומר הנה ומי יודע כמה הם חצי ימיו של המקבל והלא יותר ראוי למסור הקבלה לזקנים מזולתם. והלא אמר הרב שכבר מנעו ללמדה לבחורים מפני רתיחת הדם החיוני עד שיתישבו הליחות הנותרות הרותחות, ומצינו המקבלים מצד המזג. ואם כן ענין חצי ימי האדם בזה המקום הוא במצוא האדם כח נפשו מזומן וחזק בעצמו כחוזק בעל הגבורה בגוף, על דרך משל שיאמר עליו שהוא אז עומד בחצי ימיו כלומר חזק הנפש המשכלת. וענין אמרם ואינו כועס מפני שכבר נאמר שכל הכועס כעובד ע"ז, וזה מפני שהכעס

שומר השער השלישי מצוה

מסלק את הדעת. ומי שאין בו דעת ודעתו מיושבת עליו איך ימסרו לו את השם והשם הוא המעיד **”כי כעס בחיק כסילים ינوح”** (קהלת ד' ט'). ואמנם מה שבא בקהלת במדת הכעס שנאמר **”טוב כעס משחוק כי ברוע פנים ייטב לב”** (קהלת ד' ג') זה אי אפשר לפרשו על הרב עם התלמיד, שיותר טוב לכעוס עמו כדי לייסרו מלשחוק כי בשחוק מסיר ממנו היראה ובכעס מוסיפה עליו ומחזקה בלבו. ועל כן אמר כי ברוע פני הרב ייטב לב התלמיד בסוף. ואפשר לפרש בו דרכים רבים. סוף דבר שהכעס הוא עניין מקלקל כל השורה, ולפיכך נודע שהיא מדה כוללת מדות רבות תחתיה וראוי להרחיקה. ועניין אמרם ואינו משתכר רמז לעניין נדב ואביהו וראוי להרחיקה שנאמר עליהם שתויי יין היו. ועל כן נסמך עניין **”יין ושכר אל תשת אתה ובניך אתך”** (ויקרא י' ט'), והוא עניין נח וכרמו אשר בו ביום שנטעו בו ביום שתה מיינו ובו ביום נשתכר ובו ביום נתגלת ערותו לעד נאמן, עם היותו בשכרות הפסד המחשבה בשתי צורות עם שתית היין בפשטו ממש ועם גילוי הסוד הדומה לגילוי עריות. כמו שאמרו נכנס יין יצא סוד. ומי שמשכר קל עליו לגלות ערות עצמו כל שכן ערות זולתו. וגילוי הסוד להמון העם אין גילוי ערוה גדול ממנו. ואיך יגלה אדם סוד השם למי שדרכו להיות רכיל, ידוע שכבר נאמר **”הולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח מכסה דבר”** (משלי יא' ג'). ונאמר **”סוד יהוה ליריאו ובריתו להודיעם”** (תהלים כה' יד') ואם כן אין צריך לגלות שם המשתכר.

ועניין אמרם ואינו מעמיד על מדותיו והכל כוונה אחת כלומר שמי שבא לקבל ידיעת השם אינו ראוי שיעמיד מחשבותיו על מדותיו, אבל צריך שיעמיד מדותיו ויקימם לפי שכלו. שראוי להמשיך המדות אחר השכל לא השכל אחר המדות, כי המדות כתומר והשכל כצורה והדין הישר הוא שימשך החמר אחר הצורה לא

הצורה אחר החמר. וכן עניין מעביר על מדותיו כלומר שמעביר מדותיו בשכלו כל עוד שמשמשות על דרך הישרה. ומי שדרכו שהוא שולט ומושל בשכלו על יצרו ועל כל כוחותיו הוא שראוי לגלות לו הסוד. ועניין אמרם ודבורו בנחת עם הבריות מורה על היות זה התלמיד מחשב בדעתו מאד וכל רואיו יאשרוהו. וכח גדול וחזק הוא לאדם עניין ישוב הדעת, עד שקצת חכמים בארו שזה אי אפשר להיות כן אלא אם כן יהיה זה האיש בעל מזג שווה או קרוב לשווי מאד בעצם מוחו מתחילת יצירתו. וכשתשכלל בעיון טוב באלו הששה עניינים הנזכרים תמצאם כוללים צרך השלמות האנושי מכל הצדדים. ועל כן לא הוצרכו חכמים לבקש מן התלמיד ההגון כי אם אלו הכללים לבד שהם סבת שלמות השאר.

והחלק הרביעי בהודעת ענייני היודעים את השם, באמרם וכל היודעו וזהיר בו ומשמרו בטהרה. הנה הורונו באלו השלשה עניינים שהם הידיעה והזהירות במושג הידוע ההוא, והשמירה הטהורה הנקיה והזכה בו, שהם סבת הגמול הנזכר אחריהם בחיוב גמור. והזהירות שאחר הידיעה והשמירה בטהרה הם עניינים מורים שישמור אדם עצמו אחר שידע את השם בשם למען חייו מבלתי היותו מהרהר אחר מדותיו בשום פנים. ואפילו אם ראה בעצמו או בזולתו בכלל או בפרט דינים שונים ומשפטים מעוותים לפי מחשבתו הקצרה, שאין כל מה שהוא רואה בעיניו או מהרהר עליו בלבו או חושבו מצד הספרים כי אם יושר גמור ודין אמת ומשפט שלם בכל. ובעשותו כן כבר הצליח השם ית' דרכו בו ואשריו ואשרי חלקו ואשרי רבו שלמדו תורה ואשרי הוריו ויולדיו שהביאוהו לעולם הזה כדי שיזכה בו לגמול לשכר הקיים הנצחי הטוב.

והחלק החמישי בהגדת גמול יודעי השם, באמרם עליו שהוא אהוב מלמעלה, כלומר עם העליונים שהם פעלו ליולדיו להביאו

לעולם הזה. ונחמד למטה בין התחתונים, וזכרו בעליונים אהבה מפני שמכירים, ובתחתונים חמדה מפני שיש בקצתם מכירים ובקצתם בלתי מכירים. ואימתו מוטלת על הבריות והוא עניין כולל גם כן עליונים ותחתונים כי אימת רבו בשמו עליהם כמו שזכרו בסוד שמא לרבוך עלך. ולמודו מתקיים בידו זה פירשו הרב במורה והוא אמת מה שפירש בו, והוא שאמר שזה הורה על השגת השכל הפועל והיא חכמה שאי אפשר לשכחה לעולם. והוא קיום הלימוד המגיע לאדם אחר ידיעת השם בלא ספק. ונוחל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא, הורונו ז"ל באמרם שהיודע את השם לא נברא העולם הזה כי אם בעבורו ובעבור הדומים לו. וכל שכן שלא נברא גופו כי אם בעבור נפשו. וזה מפני שלא נבראת נפשו כי אם בעבור ידיעת קונה על פי שמו ית' שמו. והקשר הקושר אלה החמשה שזכרנו הוא עניין השיתוף שבין האדם ובין השם מצד ידיעת השם, שאין לאדם מעלה למעלה ממנה. והיא אצל כל חכם שלם באמת מביאה לידי הנבואה. והיודע זה באמיתו ידע אמיתת ההשגחה האלוהית שממנה ראשית מציאות האדם וקיום היותו בעודו בעולם הזה ותכלית מציאותו אחר פרידת נפשו המשכלת מגופו. הנה כבר השלמתי גם כן השער השני בכללו לפי כוונתי ולפי הראוי לפי דעתי, ועתה אדבר עוד בעניין השער השלישי בע"ה.

השער השלישי- "ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום".

כתוב "שמר תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום" (תהלים לד' לד'). תם ושלם הם שמות נרדפים נמשכים זה אחר זה. ותרגום תמים תהיה, שלים תהא. ומדת השלום היא מדת אהרן הכהן וכן מדת פינחס ומדת אליהו מדת שלום, וכן כתוב "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום" (במדבר כה' יב'). ונאמר "שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול" (תהלים קיט' קסה). ונאמר "יהוה עוז לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום" (תהלים כט' יא). ורבים כהם במדת השלום אין להם חקר. ולפעמים ישותף עם אמת כאמרו "והאמת והשלום אהבו" (זכריה ח' ט). ולפעמים עם צדק כאמרו "צדק ושלום נשקו" (תהלים פה' יא). והרבה מהמדות משתתפות וכולם נקראים ונכללים בשם מדת רחמים. וצריך לכל מקובל שלם לדעת סתרי המדות ודינם ומשפטם, מפני שהם עיקר ושרש לכל החכמות והמדות לא יתכן שידעם המשכיל באמתתם כי אם בדעתו סתרי המצוות שבתורה. כי לא נתנו המצוות אלא לצרף בהן את הבריות. ולולי עניין המדות לא הוצרכנו אל תורה, ולולי עניין התורה לא הוצרכנו אל המצוות שהן מורות על המדות. והתורה הוא עניין נשוא על הלב וחקוק בו עם המחשבה והמצוה תלויה על האיברים. יש אבר נושא מצוות רבות ויש נושא מעט ויש נושא מצוה אחת. ואמנם יש למצוות כולן מדרגות זו למעלה מזו כמו שיש למלאכות אבות ותולדות. ואין ספק שהמצוה הראשונה שבתורה המעולה שבכולן והיא גם בכל המדות היא מצות ידיעת מציאות השם הבאה בראש עשרת הדברים. והיא הנה גילוי דבר השם המדבר ואומר לנו "אנכי" כי זה הדבור מעיד על שיש דבר נמצא ומדבר ואומר אנכי. ואע"פ שזה הדבור הוא מורכב מאותיות

מצוה

השער השלישי

שומר

ונקודים וטעמים אינו בתורה כי אם בעל אותיות לבד, והתגין והכתרים הם להורות על היות שרש הכל תלוי בדבר נושא הכתר המורה על המלכות. כי מספר כל האותיות בכלל מלכו"ת. והיות עליהן זינין שהן כתרין ותגין להורות על סתרי השמות המפורשים והכתרים המפורשים. ועל זה גילו רז"ל מלת אנכי באמרם א'נא נ'פשי כ'תבית י'הבית וכן צירופים רבים צירפו במ הקדמונים ע"ה, שהזכירו וידעו זה הסוד המופלג. ויתגלה עוד בשתי צורות אלו, אל"פ נו"נ כ"פ יו"ד, אחד חמשים עשרים עשרה. והנה האומר אנכי שתף עם הוראת מציאותו ידיעת שמו שהוא בעל שתי מדות יהו"ה מדת רחמים אלהים מדת הדין. **"כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים"** (תהלים ע"ה ח'). ואמרו אלהיך הוא שחלק מ' של אלהים לשתי אותיות והן כ"ך. ושם כ' קצרה תוספת על מלת אנכי ועשה אנכי, ושם ך' ארוכה עם מלת אלהי ועשה אלהיך.

והורנו ית' בזה כי מדת הדין משתתפת לאחד מעשרת הקונים הידועים לכל מדקדק הכוללים תחילה יחיד ורבים. ואחר כך מורים על זכר ונקבה יחידים ועל זכרים ונקבות רבים. ובאמת שדינם היה לפי אמיתת המציאות אשר הלשונות חקוקות עליו, שהיו הקונים שנים עשר כמו שיתבאר מן החלוקה ההכרחית אשר המציאות מעיד על זה. והוא על דרך אלה השמות שאזכור, אני, אתה הוא. כל אחד מורה על יחיד זכר הרי שלשה, אחד נמצא מדבר בעד עצמו והוא אני. ואחד שמקבל הדבור פנים אל פנים, ואחד מדבר לו ואומר לו אתה. ואחד שאחרים מדברים עליו ומזכירים אותו במלת הוא, והנה הוא נעלם. ואם כן אלה שלשה יחידים נחלקים לשלש צורות ומתחלפות חלוף גדול מאד, והם שרש לכל הדבור. ובעניין הפעולות יתחלפו וישתנו לפי הפעל ולפי הפועל. ויתחלפו וישתנו לפי הזמנים גם כן על עבר ועתיד ועומד, סודם היה והוה ויהיה. וכמוהו בחלוף יהיה והוה ויהיה, וכמוהו נפרד יה יה והוה ויהיה. וזהו דרך שם בן י"ב שבברכת כהנים. וכבר

רמזנוהו למעלה ואמנם זכרנוהו יפה עוד מפני הנמצאים הנזכרים שמהם יתגלה עניינו של זה. ונשוב עוד ונאמר כי כמו שזכרנו שלשת היחידים המורים על הייחוד בשלש צורות של זכרות, כך צריך שנזכור שלשת היחידים עוד שיורו על הייחוד גם כן בשלש צורות של נקבות לפי הנמצאים. ונאמר שהם אנכי, את, היא, וכמו שבארנו בזכרות כך צריך שיבין המבין אלה גם כן בנקבות. ואמנם מלת אנכי שמנוה בשם מורה על נקבות מפני שהשכינה אמרם בשם השם, "אנכי יהוה אלהיך" עם היות זה סוד גדול. כי השכינה היא הכבוד שהשכיך השם בתוך ישראל עמו, ועליה נאמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שמות כה' ח'). והיא סבת הנבואה וסבת ההשגחה וסבת הברכה. והיא שפטה את ישראל תמיד ושמה דבורה. והמשכיל המקובל יבינה מסוד ברק בן אבינעם, כי על כן נאמר "ותשר דבורה וברק בן אבינעם" וכו' (שופטים ה' א'). ואע"פ שמצנו מלת אנכי, גם אני, משותפות פעם לזכר ופעם לנקבה, זה היה להעלים הסוג המופלג הנזכר. וכך מלת את הרגילו גם כן חכמי הלשון החרזנים שיתופה לפעמים לזכר ולפעמים לנקבה, מפני מצאם זה בספרי הנביאים בקצת מקומות. וכך מלת היא כבר הרגילו גם כן הנביאים לכתוב אותה בו' ולקרותה בחיריק, או לכתבה ביו' ולקראה בשוורוק. ומחליפים בקצת מקומות מלת היא במלת הוא ומלת הוא במלת היא. וזה גם כן לסוד גדול מופלא. וגם יקרא עוד במקומות שיכתבו נער מבפנים ויקרא נערה מבחוץ וכיוצא בזה בדברים רבים שמשנים העניינים לחידושים ידועים, ולעורר שכל חכמי הלשון לאמיתת שימוש הלשון ודרכיו המופלאים הרבים.

וכאשר דברנו ביחידים השלשה וביחידות השלש נדבר גם כן ברבים השלשה וברבות השלש. ואלה הם הרבים אנחנו, אתם, הם. ואלה הם הרבות נחנו, אתן, הן. והנה משתפים המדקדקים אנחנו עם נחנו לזכרים ולנקבות, אבל דינם באמת כדין נשים עם אנשים.

שומר השער השלישי מצוה

וכבר נשתתפו הלשונות ונתבלבלו מדור הפלגה ועד היום וכך יהיו מבובללות עד בוא הגואל שתשוב כל הארץ שפה אחת שפה ברורה. כמו שנאמר "כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כלם בשם יהוה ולעבדו שכם אחד" (צפניה ג' ט') ולעבדו בשם אחד. ומפני שיצאו מן השנים עשר, שתי תיבות בשווי, מבואר שאין הבדל במ בין זכר לנקבה, והם אני עם אנחנו ששיתפנו עניינם עם אנכי ועם נחנו, התחייבו להיות עשרה קונים לבד וחסרו שנים מדינם. וכזה קרה לכל פעל עבר בלשוננו שחסרו מן השנים עשר נמצאים לפי הדיבור שלשה ונשארו תשעה לבד. שמר, שמרה, הנה שנים אחד לזכר ואחד לנקבה. שמרת, שמרת, זה בקמץ בת"ו וזה בשוא הנה שנים הרי ארבעה. שמרתם, שמרתן, הנה שנים הרי ששה. ואמנם מן הששה הנשארים באו שלשה במקום הששה. [אנחנו שמרנו שווה לזכרים ולנקבות הנה אחד במקום שנים]. והם שמרו שווה לזכרים ולנקבות הנה אחד במקום שנים. וכן שמרתי אחד במקום שנים הרי שלשה במקום ששה וכולם תשעה. ויש תחת אלה הדרכים נפלאות תמים דעים. ואלה הם עשרת הקונים המשותפים בשם אלהי"ך אלהי"י שעניינם אלו"ה שלי אלו"ה שלך במקום אני ובמקום אתה הרי שני דרכים. וכן עוד אלהי"י אלהי"ך לשון נקבות במקום אנכי ובמקום את הרי עוד שני דרכים. והנה ארבעה ליחידים שהם מדברים בעד עצמם ולזולתם שני זכרים זה לעצמו וזה לזולתו ושתי נקבות זו לעצמה וזו לזולתה לפנים. אלהי"ו אלהי"ה הרי שנים והנה ששה. אלהיכ"ם אלהיכ"ן הרי שנים והנה שמונה. אלהי"ה"ם אלהי"ה"ן הרי שנים והנה עשרה. אלהינ"ו לזכרים וכן אלהינ"ו לנקבות הרי שנים שהם אחד והנה שנים עשר שהם אחד עשר. והראשון גם כן שזכרנוהו גם הוא שנים במקום אחד שאמרנו בו אלהי"י לזכר גם אלהי"י לנקבה הנה הכל עשרה לבד, שהם במקום שנים עשר. והנה הושמו המדברים בעד עצמם לבדם האומרים אלו"הי גם אלוהינ"ו שניהם במקום הארבעה.

שומר השער השלישי מצוה

ואחר שבארנו זה נשוב לבאר סוד זה העניין שבא בשם האומר לנו **"אנכי יהוה אלהיך"**. והוא שהורה לנו אמיתת מציאותו בדברו כמו שאמרנו, וגלה לנו שדבורו אתנו לעולם הוא משותף בשתי מדות ראשונות. וצריך שנוהר משתיהן בשעת הדיבור ולא נטעה בהן. וזה יתגלה מעניין משה באמרו **"וישמע את הקול מדבר אליו מעל הפרכת אשר מעל ארץ העדות מבין שני הכרובים"** וכו' (במדבר ד' פט). שהם הורו על בוא הדיבור האלוהי לאדם בהכרח לפי טבעו ולפי אמיתת מציאותו וצורתו, מבין שני עניינים שהם בעלי עצם אחד מקשה בלי פירוד ובלי קצוץ נטיעות, על דרך שתי מדות אחת מימנת ואחת משמאלה והדבור מכריע בינתיים.

והנה מין האדם לעד ששרשו אדם וחוה שזה מצלעו של זה והם שנים והם אחד. ומהן התולדות כולן, והם רואים זה את זה פנים אל פנים. והמדבר עם מי שמדבר אתו פנים אל פנים עוד על דרך כלה. ולפיכך בא עניין ההשגחה המורה על ישראל בפרט מהאומות, כמו שאמר **"אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים"**. והורונו שבמדת רחמים ובמדת הדין יחד, ידין אותנו תמיד כמו שדן אותם אז. ואנו צריכים להשמר משתי המדות יחד ששניהם בעלי ההשגחה. ובמדה שדן אותנו להיטיב לנו בה עצמה ירע לשונאינו שהם שונאיו, שכל אוהביו בין ממנו בין מן האומות הם אוהבינו וכל שונאיו הם שונאינו. ואם נשמור חוקיו ומצותיו כמשפט וכראוי גם ישמרנו אחר שיברכנו. ועל זה הודיענו זה הסוד כולו בעשרת הדברים שהגיד לנו הוא בעצמו ית' השם מהם. כמו שבא בקבלה **"אנכי" "ולא יהיה"** מפי הגבורה שמעום בדבור אחד, ששניהם בדבור אחד נאמרו. והמודה בזה כופר בזה והכופר בזה מודה בזה. ולא עוד אלא שכבר נאמר מבואר בקבלה כל המודה בע"ז כופר בכל התורה כולה וכל הכופר בע"ז מודה בכל

שומר

השער השלישי

מצוה

התורה כולה. ושרש כל התורה כולה הוא הפסוק הראשון שבעשרת הדברים, ועיקר ע"ז הוא הפסוק השני והוא קרוי לא תעשה. ואע"פ שאין בו עשיה כי אם הויה, כאמרו "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני". ופני השם הם מדותיו וזולת מדותיו הכל ע"ז, וההויה היא למדותיו לא לזולתם. ואין מדותיו זולתו כי אמרנו מדות מורות על תארים, אין זה כי אם ייחוסים שאנחנו מייחסים לו ית' על דרך שנוכל להבין מציאותו תחילה. ואחר כך איכות השגחתו בנו ובעולמנו ובשאר העולמות כפי טבענו ויכולת מחשבותינו עד שניחדנו על הכל במלכותו וממשלתו. ושלא ניחס מעלותיו לזולתו כי כל מה שהוא זולתו מכל הנמצאים הוא מכלל בריותיו. ואם היו מדותיו זולתו היו בריות, לא היו אלוהות.

ועל כן אנחנו אומרים שתאריי שהן מדותיו אינן דבר נוסף על עצמו בשום פנים. וכמו שלא נוכל להשיג מהות עצמו כן לא נוכל להשיג מהות מדותיו, אבל משמותיו נכיר פעולות מדותיו ממנו יותר בשלמות ית' אצלו. כי הוא הקרוב אליו יותר מכולנו ואשר לא ידע מהם דבר או לא ישגיח בהם בשום צד הוא הרחוק ממנו ית' בתכלית הרוחק. וסידורו במציאות למטה מסדר אישי מין האדם, ולמעלה מסדר אישי מין הקוף. ואמנם בינו ובין הקוף הפרש גדול, כי הקוף לא יגמל ולא יענש, וזה בא כדי שיגמל והנה יענש. ומזה הצד הוא יותר רע מהקוף וכל שכן משאר בעלי חיים שלא התקרב דמותם אל דמות אדם כמו הקוף. ואל תפלא בשנאמר במרכבה שיש שם פני שור ופני אריה ופני נשר ופני אדם ולא זכר שם קוף, כי אותו האדם הנזכר בכלל כולם באמרו ודמות פניהם פני אדם הוא פני הקוף. והעד אמרו דמות בכולם יחד. ועניין הקוף הוא שכל פעולותיו דמויות ודמיונות ודמיונו רוצה להדמות לדמיון האדם המתקרב אל השכל. וכל בריותיו של הב"ה רודפין להדמות זו לזו, ומפני רוב רוחק החלופים והשנויים שביניהם יתקרבו הקרובים ויתרחקו הרחוקים מן הדמיונות. והלא תראה שהיסודות הקרובים

שבים ומתהפכים בחלקיהם מהרה מזה אל זה והיו הרחוקים הפכים בתכלית. כך צריך שתבין במדות השם שכל הפעולות מהן באות, ולפי זאת הדרך השתכלל במצוותיך ובמדות הנשר והשור והאריה ותמצא כמה תבדלנה מדותיך ממדותיהם וכמה תשתתפנה מדותיך עם מדותיהם. ומפני היותך אתה גוף צומח בעל חיים כמוהם תצטרך אל כל שיצטרכו הם אליו בכלל לא בפרט. שגם הם בקצת כללים גם כן יבדלו זה מזה. שהרי הנשר פורח ואין צורך לך ולא לשור ולאריה מן הפריחה באויר, אבל כל בעל חיים צריך אל מזון והמזון חלק מהיסודות. ואמנם אתה המדבר והם בלתי מדברים ר"ל מדבר משכיל בכח. וצריך שתוציא דבורך מן הכח אל הפועל עד שתהיה משכיל בפועל עם כח דבורך.

וזהו העניין אשר כיוון אליו השם בהבדילך מהבהמות, ובזה יהיה כל אדם נכלל עמך. ואמנם רצה השם עוד להבדילך הבדל אחד מיוחד מן הראשון, והוא שעם היותך משותף עם כל אדם רצה ית' להבדיל אומתנו בכלל משאר אומות, עד שיהיה ערך ההבדל שבינינו ובין האומות כערך ההבדל שבין האומות לבהמות. ועוד רצה השם להבדיל מכלל המונינו שבט אחד להיות לו נחלה והוא שבט לוי. עד שיהיה ערך ההבדל שבין שבט לוי לשאר שבטים דומה בקירוב לערך ההבדל שבין ישראל לאומות. ועוד רצה השם והבדיל אישים מיוחדים משבט לוי וייחדם לו לעבודתו ייחוד מופלג. עד שיהיה הערך שבין הכהנים ללויים דומה לערך שבין הלויים לישראל. וכך נתייחדו העניינים אלה מאלה, וכאשר היה זה ככה לא גזרה חכמתו ית' שתינתן הברכה להמון עם ישראל אלא על ידי הכהנים המיוחדים ובשם המיוחד. כי זו היא הברכה השלמה באמת ובמקדש שהוא מקום הבחירה המיוחד אצל הארץ. ולפיכך תבין גם מזה העניין מכל צדדיו שהב"ה כל מדותיו זו על גב זו והן בלי פירוד ולא קיצוץ. ומפני שהיתה מדת השלום אחרית כל המדות צוה שתהיה סוף כל הברכות. ונאמר "סופך טב כלך

טב". ולפיכך גם שלמה חתם כל ענייני העתים במדת השלום באמרו בקהלת בסוף העתים "עת מלחמה ועת שלום". וכן כתוב "יהוה עז לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום" (תהלים כט' יא). ולפיכך אנו מברכים שים שלום בברכה אחרונה שבשמונה עשרה והיא אחר ברכת כהנים. ולפיכך נאמר שאין אליהו בא לעולם אלא כדי להשים שלום בעולם. שנאמר "הנה אנכי שלח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום יהוה הגדול והנורא והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם" (מלאכי ג' כג) והכל כוונה אחת.

הנה כבר ביארתי לך עניין ברכת כהנים בקצור לפי כוונת זה החבור. וצריך שתכוון תמיד בעת שתברך בה את העם בשם המיוחד לכלול בשלשת הספירות השבע ספירות בנשיאת כפיך. ותהיינה עשר ספירות בשתי ידיך כוללים י"ב שמות הקדש בסוד ו"ו שהם ה"א ה"א. ה' אצבעות קשורות ביד א' שהיא יד שמאל גם ה' אצבעות קשורות ביד א' שהיא יד ימין. ותכוון בחלק האצבעות בלי פירוד וקצוץ לשתים עשרה מדות רחמים, ותדין בברית לשון מדה אחת שהיא מיוחדת לזכרון והיא פקד. והיא מדת הדין באחדותה כוללת כל המדות והיא נפש לכללן. ועל כן סוד מד"ת הדיין בגימ' הנפ"ש החכמ"ה והיא כוללת הטוב"ה ובה נתלו בלא ספק יסודות החט"ה וסימנה בראש"י מד"ת דיי"ן קש"ה. ודע כי סוד נפ"ש חכמ"ה שהיא נפש חיים היא בראש. ואולם מדת הדיין היא המחיי"ה המ"ת. ועל כן כף זכות היא כמדת הדין. ואם כן דין הוא שתשים דעתך לכלול הספירות כולן יחד עם היותך גם כן מכוון בהן אל אצילות כל אחת ואחת מהן באצילות האצבעות משתי הידים. וחלוקין א'ד'ד'א' גודל עם ארבע מימינים ביד ימין, וגודל עם ארבע משמאילים ביד שמאל. ועל כן יהיו עוד החלוקים ו"ו בצורת חלוף האצבעות א'ב'ב' ב'ב'א', ועוד ג'ב' ב'ג'. וכך

שומר מצוה

השער השלישי

יצירום הכהנים עד שיפרידום ויחברום וישנום ויחליפום ויגלגלו וישימו בהם לב. ויצירום בשבע ספירות שבראש אחד בעל שני פנים, ויהיו שבע ושלוש שהן עשר. ובאלה הציורים הרבים יצירו היות העולם כולו אחד ומלכו אחד והוא מנהיגו לפי המדות. ולפיכך תבוא הברכה מיוחדת מאתו לעמו המיוחד לו בשם המיוחד לו ית' שמו לעד ב'ש'כ'מ'ל'ו'.

ודע שכבר רחקתי עצמי הרבה לכתוב דברים אלה ברמזים שהם מכלל סתרי התורה וסודות המציאות וסודות המצוות כולן, שאינן נאמרין אלא פה אל פה משלם אל מי שראוי לקבל השלמות פנים אל פנים אחר הבחינה והנסיון בכוונה של המקבל אם ראוי, ותכוון למסור לו, אם לאו. ועם כל זה ראוי המברך השלם הכהן הנזכר שיהיה מעוטף בטליתו ומוכתר בתפליו בשעת הברכה, מפני שיזכור מהשם יותר ויותר. ולפיכך אני רוצה להודיעך גם כן עוד עניין הציצית ועניין התפלין ברמזים. ואומר כי הציצית הנזכר בתורה כבר גלתה לנו הטעם מבואר באמרה "והיה לכם לציצית וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות יהוה". ואמרה "למען תזכרו", ואמרה "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם" (במדבר טו' לט). ובא בקבלה, אחרי לבבכם זו מינות, ואחרי עיניכם זו זנות. וכך אמרו עינא וליבא תרי סרסורי דחטאה נינהו. וידוע הוא לכל מי שידוע דרכי הטבע שהעיניים רואות וחומדות לראות, והלב רואה גם כן מה שהעיניים רואות. אלא שאלה מבחוץ וזה מבפנים וזה פורט ואלה כוללים וזה כולל ואלה פורטים. והציור נאמר על שניהם. ואמנם התורה ייחסה שניהם בפרט לכל אחד מצד אחד ובכלל לכל אחד מצד אחד. כי אמרה "וראיתם אותו" הורנו שהכוונה בזה בעבור ראות העיניים תחלה, ואמרה "וזכרתם" הורנו על הלב שאין הזכרון מיוחס אלא לאבר פנימי. והזכרון שלשה מינים זכר וזכרון ושומר.

הזכר הוא בלתי רצוף והוא עניין שיזכור אדם ממנו אחר עברו לעתים והוא בעת שישים דעתו עליו לבד לזכרו ועברה לו שכחה בינתיים ואחר השכחה הזכר, זהו עניין זכר שזכרוהו החוקרים. ואמנם הזכרון אצלם הוא עניין דרישת הדבר בהתעוררות רצון כשיביאהו החושב אל מציאות אחר העלמו מן המחשבה לגמרי כאלו התחדש עתה אצל החושב. ומתוך כך זוכר שזה כבר היה עניינו כך וכך, והוא קרוב לזכר. אבל השומר מעולה משניהם שהוא זכר רצוף שאין שכחה בינתיים כלל ולא יצטרך להביאו אל זכרון, כי נזכר ועומד הוא וחקוק בלב בשלמות. והמעשה עניינו כדי להזכיר הדבר על דרך הזכר והזכרון, אבל השומר הוא שהמעשה צריך אליו והוא אינו צריך אל המעשה.

ולפי זה הסוד הגדול אשר בא בסוד השבת שהוא יום שכל מעשה אסור בו, אבל ימי החול הם ששת ימי המעשה. והוא בא בו "זכור ושומר בדבור אחד", מפני היותו כולל השומר שהוא זכר רצוף אשר אינו צריך למעשה לחזקו בלב כי חזק ואמיץ הוא בעצמו. והוא עניין הספירה השביעית הנקראת בשם היכל הקדש המכוון באמצע. כי הספירות השלש כל אחת ואחת בעצמה היא עומדת על דמות שלש נקודות שבשלש זויות המשולש כצורה הזאת, \triangle וכשתשלש זאת על דרך רבוע כפול יעלו תשע זויות כצורה הזאת,

ואע"פ שזאת הצורה היא באמת בעלת תשע זויות הנה היא גם כן בעלת שבע לבד, מפני שהזויות האמצעית היא כוללת שלש זויות והיא זוית אחת לבד ונשארו שש זויות והכל שבע נקודות, אחת שהיא שלש גם כן ושתים לכל רוח מן השלש כוחות. ואמנם הקוים הם גם כן תשעה שווים בארכם מצד אחד והם גם כן ששה מצד אחר. מפני היות כל קו שמקיף מצד צורת העגול חצי קו, ואם השלים העגול תמצא קו אחד מקיף בכל מה שבתוכו ויהיו ששה

שומר השער השלישי מצוה

משולשים ונקודה אחת תוכם בצורת מרכז כדמות הארץ שהיא באמצע הגלגלים. והנה נחלק העגול לששה קוים ונחלקו קויו אשר יצאו מן הנקודה ועדיו לששה קוים גם כן. הנה שנים עשר כולם יוצאים מן הנקודה ומתפשטים במקיף, והכח יוצא ממנה ומתפשט דרך הקוים כדמות הצנורות של הנהרות והמעיינות והימים וכדמות הגידים שהדם הוא מתפשט בהם בכל הגוף ויוצא מן הלב. וכפי זאת הצורה עם שאר הצורות הידועות מדרך הקבלה היה עניין הציצית, והוא באמת לזכרון לכל המצוות מצד היות עניין הציצית, טלית שכל הגוף מתכסה בו. כמו שנאמר "גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה" (דברים כב' יב). והנה אמרו פרט לכסות לילה ואמרו פרט לסומא, מאמרו "וראיתם אותם וזכרתם". ואין ספק שמי שמתעטף בו ביום ואינו רואהו הראיה הראויה לו לראותו והיא שמביאה לידי הזכרון לא יצא ידי חובתו הפנימית. ואע"פ שיצא ידי חובתו החיצונית. ומי שראהו גם כן הראיה הראויה ואינו זוכר ממנו כל מצות יי', ואע"פ שיצא חובתו החיצונית והפנימית לא יצא ידי חובת היותו קדוש לאלהיו עד שישתתף יחד בענייניו בשלשת הדרכים הנזכרים. שהם "וראיתם אותם וזכרתם את כל מצות יהוה" "והייתם קדושים" (במדבר טו' לט). ואם כן השלמות הוא בשלשתם בראות שבעיניים ובזכירה שבלב ובקדושה שבנפש המתקדשת לקבל הויה מחודשת מאלהי ישראל, כמו שאמר אחר כל זה "אני יהוה אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלהים אני יהוה אלהיכם" (שם).

ואם כן הראיה תחילה היא לעיין בצבע המעיד על הטבע, והוא שאמרו על זה מפני מה תכלת מכל מיני צבעונין מפני שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד. והצבע צריך

שיהיה מדם חלזון שהוא דם לח וזן. והיודע סוד נחשול וסוד נחזול שרו שלים ידע זה הסוד באמתתו ומהותו. כי רקי"ע מצרי"ם וסוד י"ם אדמ"ה וסוד כסא הכבו"ד טב"ע הל"ב זה בתחתונים וזה בעליונים. וסוד רקי"ע עוד ערפ"ל והוא מי"ם מרי"ם וסוד תמרה ים קדמון וסוד חלזון חלד וזמן והוא מולד חזן למד חזון, וכהנה רבות מגלות זה הסוד. ומחמשה קשרים לכל כנף ושמונה חוטיין תכיר זה הסוד. ואמנם סוד התפלין מורה בכלל שני מעשיו על סוד מעשה בראשית עם מעשה מרכבה. תפלין שליך שהן א"ד פרשיות בבית אחד נקשר ונתר הוה ונפסד ומתגלגל לעתים מורה על דמות מעשה בראשית. ותפלין של ראש שהן א"ד פרשיות בארבעה בתים קשר בלתי נתר הוה בלתי נפסד נמצא לעתים מקיף בראש ולעתים מסתלק מהקיף ונעשה בעל כנפים, מורה על דמות מעשה מרכבה ועל היות שכינה שורה ומקפת על הראש, ובהסתלקות שכינה מסתלקת משם. ועל כן שני שיני"ם בשני צדי המרכבה קבועים בה ימין ושמאל וצורת דלת בעור וצורת יוד חקוקה על מעשה בראשית המורה על עשר ספירות. וממה שנאמר במ הלכה למשה מסיני תבין המדות. כי סוד הלכה כולל קללה וברכה, שהרי ה"ל הוא סוף קללה בחלוף קל ל'ה', ואמנם כ"ה הוא סוף ברכה בחלוף בר כ'ה' והוא סוד הכל"ה הנזכרת בשיר השירים. והוא סוד "ששים המה מלכות" (שה"ש ו' ח'), "הנ"ה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה" וכו' (שם ג' ד). והוא מספר האותיות שבברכת כהנים רמז שאמרנו למעלה. והנשאר משני העניינים לבקר מצורף. וכן כתיב "דינו לבקר משפט" (ירמיה כא' יב) שסודו הלכה תרגומו של "כמשפט הבנות" (שמות כא' ט') "כהלכת בנות ישראל". וכאילו אמר דינו לבקר הלכה שהוא מצורף לבק"ר די"ן ומשפ"ט כשחר שהוא דבר מבדיל האור מהחשך. ועל כן אמרו רצועות שחורות הלכה למשה מסיני שסודו מעניין "ורצה אדניו את אזנו במרצע" (שם ר). שהוא עניין דק עושה חורים ונקבים.

ומעניין שחרית והוא צור ועת רוח ושת ועדים נאמנים על דברי למבינים. ומה אוסיף לדבר ולעורר עוד על אלה העניינים ועל כיוצא בם, כי אני לא כוונתי בזה החבור כי אם להעיר שכלך על השגת האמת כפי היכולת. וגם להועיל לזולתך בו בקצת רמזים והערות שרמזתי בו שידעתי שיועילו לשלמים ולא יזיקו לזולתם גם כן, ר"ל למי שלא נשלם. אבל ידעתי שיזיקו לפתאים ויחשבו ההפכים לישרים והישרים להפכים והאמת לשקר והשקר לאמת. ואני לא בעדם הנחתי מלומר מה שנתאמת אצלי עניינו שהוא אמת בלא ספק. ואע"פ שלא זכרתיו כי אם ברמז ובמקצתו דברתי בביאור כי לא נאבד אמונתנו מפני השוטים. ולפיכך צריך לכל משכיל שישים דעתו בכל מה שאמרנו בכל עניין ועניין ממה שדברנו בו בשלשה המצוות שבתורה, שהן מצות ברכת כהנים ומצות תפלין ומצות ציצית.

ואחר שהעירותך על שהיה לי להעירך עליו והודעתך הדרך אשר תלך בה באלו המצוות השלש צריך שתשים דעתך בהם ותקח ראייה מהן לשאר כל המצוות. ותדע שעניין ברכת כהנים הוא דבר תלוי בהזכרת הלב עם ראיית העיניים. ועניין התפלין הוא דבר תלוי בהזכרת הפה והלב והעיניים, שנאמר בם "והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת יהוה בפיך" (שמות י"ג ט'). ועניין שמם ט'ט' פ'ת' שסודם טט בגדפי שטים פת באפריקי שטים, גם עניין קשר של תפלין אע"פ שיתגלו ממספריהם סודות נפלאות עם כל זה אין סתריהם מותר ללמדם כי אם פה אל פה ואחר רוב היגיעה באמיתת דרכי הקבלה כדי שלא יפול בם עניין ידיעת האמת במקרה למקבל. אבל צריך תחילה להשתדל השתדלות רבה ועצומה בדרכי הקבלה ובנתיבותיה שהם הדרכים הפותחים שערי הלב להבין האמיתיות. וזה שכל מי שרוצה לבוא בעמקי האמת על פי הקבלה צריך שייסד תחילה יסודות החכמה והבינה בלבו, ועליהם יבנה אחר כך עליות מרווחות ויצפה אותם

בזהב הדעת ויסגור ויפתח שעריהם ברצונו ובבחירתו על פי מפתחות השכל וישוט בים החכמה עם כח מחשבותיו בהיותן זכות ונקיות מכל טעות ושגיאה. ואמנם אלו העניינים כולם יקבלם כל מקבל תחילה על דרך קבלת הנערים, האותיות והניקוד וחבור האותיות עד שישובו תיבות וחבור התיבות עד שיכירו לקרוא הפסוקים. ומחבור הפסוקים ידעו הסדרים והפרשיות עד שיעלה כלל כל הספר וידעו זו אפילו בפרטיו. וידוע שאחר שידע הנער קריאת ספר אחד קל עליו לדעת קריאת שאר ספרים הדומים לספר ההוא מכ"ד ספרים. וכך יקרה בכל למוד בין במשניות בין בתלמוד בין בהגדות ובמדרשות בין בתוספות בין בחכמות בעצמן ואפילו במלאכות בעצמן. שיתקרב כל מקבל למודם אל הידיעה במה שהוא קרוב אל מה שלמד. ויתחילו לעולם עם הלומד בעניינים הקלים בכל מין ומין ממה שלמדוהו. ואחר כך יעלוהו מעט מעט מעניין לעניין מהקרובים המתדמים. ואם בשאר הדברים הוא ככה כל שכן שצריך לשמור זה העניין הטבעי ההרגלי בנתיב הקבלה, שהיא הדרך המביאה ליודעיה אל מדרגות הנבואה בלא ספק. ובלכתך בדרך זו לפי הראוי ללכת בה ותחשק בנתיבה חשק אמין "אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל" (יהושע א' ה') ו"אז תבין ראת יהוה ודעת אלהים תמצא" (משלי ב' ה').

הנה כבר נשלם זה החיבור הנקרא "שומר מצוה", בליל חמישי בכ"ה לחדש אדר בשנת ה'מ"ז ליצירה שבח לאלהי ישראל. וחיברתיו אני אברהם הנביא בן כבוד הרב בר שמואל ז"ל המכונה אבו אלעאפיה מן תוטילה של נבארא בגלילות ספרד. לכבוד השם ית' וית' ולכבוד אמונת תורתנו הקדושה ולכבוד כל קהל עדת ישראל בכלל ולכבוד התלמיד הנעים ר' שלמה הכהן הנזכר למעלה יח' צו' בן כבוד ר' משה הכהן ז"ל הגלילי מארץ הצבי. שראיתי בו דרך ארץ וענוה ושפלות הרוח, וחלה פני לחבר לו זה החבור

שומר

השער השלישי

מצוה

בעניין ברכת כהנים ולגלות בו קצת מסתריה. ומלאתי רצונו כפי יכולתי והמקום ב"ה יגלה לנו מצפוניו ויאיר עינינו במאור תורתו.

אמן.

זהו השער לה' צדיקים יבואו בו
ספר

ח י י

ה נ פ ש

שחיבר ה"ה החכם השלם והכולל המאור
הגאון הגדול המפורסם החסיד והעניו
המקובלי האלהי כמוהר"ר אברהם אבולעפיה
זצלה"ה. שהיה נקרא בפי כל" אברהם הרואה"

*

"חיי הנפש" חיבר רבינו בשנת ל"ט לחייו

של האוניברסיטה תודתינו נתונה לאוצר בית הספרים
ולמחלקת כתבי יד העברית בירושלים
שסיעו בידנו

הפצה ראשית

אהרון ברזני

ובנו

רחוב העליה 8 תל אביב

טל' 6823013, 03-6815542

©

כל הזכויות שמורות

לעורך

אמנון גרוס

03-9993430

בשם יי' אל עולם

"אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה" (משלי ג' יג.)
 "ראמות וגביש לא יזכר ומשך חכמה מפנינים" (איוב כח' יח.)
 "כי טובה חכמה מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה" (משלי ח' יא.)
 "יקרה היא מפנינים וכל חפציה לא ישוו בה" (משלי ג' טו.)

פתיחה לל"ו סתרי תורה אלה הם סודות מורה הנבוכים שגלה ר'
 אברהם בעל המורה

לו עיני איש היו חוזות, תורת ספר ספור וספר, לו חכמו ישכילו
 זאת, חיו לעד שוכני עפר. עיני לבבי נפקחו והתעורר רוחי, תזל
 כטל אמרתי לו יערף כמטר לקחי, כי לא שמתי זהב כסלי, ולא
 קראתיו אחי. אך הוא סירי וקימושי וחוחי, ובגבורתו הבאיש את
 רוחי, והסיר מעלי כחי. ויהי לקמוש לשיחי, ולולי שהיה עזי
 ומבטחי, בכבודו רצץ את מוחי. ואשר לפניו תכרע כל ברך,
 בראותו כי הזהב העבידני בפרך, שם ביני ובינו ספרך ערך, והיה
 שם מסלול ודרך. ויורני ויאמר לי הן יראת יי' היא חכמה, וסור מרע
 בינה ומזימה, מה לרדוף אחרי גוף בלתי נשמה, להתחמם באשר
 אין לו תקומה, ולחסות בצל עיר פרוצה אין חומה. שוב וראה תורת
 ה' תמימה, המצויה לתת לפתאים ערמה, לנער דעת ומזימה, הלא
 בצל הכסף צל החכמה, פתח פיך ויאירו דבריך, יהי מקורך ברוך
 ושמח מאשת נעורך, ואען ואומר הן לו יהי כדבריך. ואפתח את פי
 בלתי משלים וחדיות, להציל הנפש המשכלת מן היסודות, ההוות
 הנפסדות, ואגיד לה סודות, ונוראות עתידות. ואחבר ספר זה לגלות
 בו קצת עניינים נסתרים לנסיכים, הם בני ישראל אשר כולם בני
 מלכים, כאשר ליקטתים ממאמר מורה הנבוכים. ומספריו מניתי
 בכללם ומסרתים ביד אשר אל"ה ל"ו.

חלק הראשון

סוד א'-הוא סוד צלם ודמות.	סוד ב'-הוא סוד שתוף שם בן.
סוד ג'-הוא סוד עניין כסא.	סוד ד'-הוא סוד עניין פקידה.
סוד ה'-הוא סוד התחלה וסבה.	סוד ו'-הוא סוד מלאך ושכל.
סוד ז'-הוא סוד פנים ואחור.	סוד ח'-הוא סוד חיי הנפש.
סוד ט'-הוא סוד כנפים.	סוד י'-הוא סוד שם התאר.
סוד יא'-הוא סוד שם עצם.	סוד יב'-סוד דבור איוב וחבריו.
סוד יג'-הוא סוד ממשלת הרוכב.	סוד יד'-הוא סוד בלבול הדתות.

אלה י"ד סודות שבחלק ראשון ויש מהם שהם כללים כוללים עמהם עניינים רבים נסתרים. ויש מהם פרטים לעצמם אלא שגם הם מורים על עניינים אחרים כהם.

חלק השני

סוד א'-הוא סוד כח הפעל.	סוד ב'-הוא סוד השבח האמיתי.
סוד ג'-הוא סוד שפע.	סוד ד'-הוא סוד חדוש העולם.
סוד ה'-הוא סוד מעשה בראשית.	סוד ו'-הוא סוד שמים וארץ.
סוד ז'-הוא סוד קריאת השם.	סוד ח'-הוא סוד אבני שיש טהור.
סוד ט'-הוא סוד מים העליונים.	סוד י'-הוא סוד גן עדן ועציו.
סוד יא'-הוא מועד ושבט וכפור.	סוד יב'-הוא סוד הנבואה.

אלה הם י"ב הסודות שבחלק השני וגם באלה יש מהם שהם כלליים ויש מהם פרטיים כמו שזכרנו בראשונים, ויש מהשניים שעונים בענייניהם לראשונים ולאחרונים. וכן עוד אלה עונים לאלה אשר כולם קשורים כאחד.

חלק שלישי

סוד א'-הוא סוד סתרי התורה. סוד ב'-הוא סוד מעשה מרכבה.
 סוד ג'-הוא סוד החמר והצורה. סוד ד'-הוא סוד הרעות והטובות.
 סוד ה'-הוא סוד תכלית היצירה. סוד ו'-סוד ידיעת השם והשגחתו.
 סוד ז'-הוא סוד עניין הנסיון. סוד ח'-הוא סוד טעמי המצוות.
 סוד ט'-הוא סוד ספורי התורה. סוד י'-סוד עבודת השם מאהבה.

אלה הם י' סודות שבחלק השלישי וגם הם כלליים ופרטיים
 כחבריהם הנזכרים ומאלה יובנו אלה.

ספר חיי הנפש שפע האל שוכן בקרב גוף קורץ
 מטיט ורפש, עליונים ששו לדור
 בין לא ידעו חיי הנפש. חיי הנפש הנצחיים הם החיים האמיתיים,
 אשר בעבורם נבראו כל הגויים, וברצון כל איש ואיש תלויים,
 ובשם חיי עולם הבא נקראים, מפי הגבורה על יד הנביאים. ואם הם
 היום נמצאים, אחר פרידת הגופים, באים לנפשות הצדיקים, אשר
 מהשם יראים, ובעיני לבב רואים, מעשיו הנפלאים. אשר מהם
 מתחכמת כל נשמה, אשר בכוחה חתומה, תורת י' תמימה, ומעלת
 החכמה ומדרגת המזימה. ודת סולם התורה הנסתרת. בה נקשרת,
 על דרך היותה אוסרת ומתרת, והיא לכל דת גברת, אשר חלילה
 חוזרת. אשרי הנפש הנכשרת, אשר סודה חוקרת, בכל לשון אשר
 בה מדברת, כי היא לבדה לשם נמסרת. היא הנפש הנשארית ולעד
 נשמרת. יען היותה מכרת כי ליי' הגדולה והגבורה והתפארת. ותהי
 לו לשפחה נמכרת. כי כן הדין נותן לכל נברא, אשר בשמו נקרא,
 ועיין בטעמי המקרא, ובמשנה ובגמרא. ותדע בסתרי התורה
 המורים דרך הישרה, לכל בעל מדה יקרה. דורש את השם הנכבד
 והנורא למען ימצאנו, ולמען ידענו, ובכל נפשו ובכל מאודו
 יעבדנו. ויקבל תענוג ממנו, ויכחיש מאמר אומר איננו, אשר הוא

חי היום ולמחר נקברנו. ואם רוח יי' תניחנו, רוח אש תאכלינו, ויעבור והנה איננו. ואם אמרנו לכו ונמכרנו, אנה נמצאנו. כי כבר עבר יומו ובטל קרבנו ולחמו, ומספר החיים נמחה שמו. יען אשר זמם להפר ברית-אמונים. וכפר בדברי עליונים ותחתונים, אשר הודו באמתתם האבות והבנים, הראשונים והאחרונים. ואמרו עליהם פירושים נכונים, והעידו על היותם יקרים מפנינים, ומכל מיני אבנים. ופניני השם מי לא יקדשם, ואם הכופר בהם לא ידע ואשם. ילקה בשם תחת שם, הוא וכל אשר יגרשם, מלכו יפרישם. אך כל איש אשר באמת ידרשם, ולכבוד קונו יבקשם, ובפרוש נכון יפרשם, ומלבו בכל עת יחדשם, ויכתבם לו לזכרון ולשם. גם באזני המשכילים בכל יום ויום ילחשם, האיש לבדו הוא תמיד עם השם, ונצחי בשם. על כן העירני לבכי, לכבוד אלהי אבי, אשר שם רוחו בקרבי, ורוח יי' דבר בי. לכתוב ספר זה להחיות בו הנפש המשכלת, אשר עליה התקוה והתוחלת, להמציא לה כבוד והוד בכח אשר בו התועלת, להנחילנה הממלכה והממשלה אשר ירשה קהלת. והיא החכמה האלהית העליונה, המשפעת כל תבונה, ברחמים ובחנינה, וחוננת מדע והשכל ובינה, על דרך נדיבות ומתנה, לאשר רוחו נכונה. ושלשת עדיה עולם ונפש ושנה, ומפני היות חיי העולם הבא לנפש הנאמנה, תכלית אחרונה, ונקראו ימי עדנה. ואם הם ימי הזקנה, התלויים בכח הסבה הראשונה, היא זיו השכינה.

קראתי שם ספרי זה "חיי הנפש", כי בו ישיגם הרוצה להשיגם באמת בעיינו בסודותיו בעיון שכלי מתוקן ומקובל. והנה הוא סעיף עץ עושה פרי למינו אשר זרעו בו. ופירותיו נלקטו מתוך פירות המאמר הנכבד מורה הנבוכים מורה אמת וצדקה לבעלי הרוח הנכון. כאילו הוא פרי הסעיף הראשון הקרוב אל השרש והוא חלקיו ל"ו. וכל חלק ממנו נחלק ונלקח והוא כל פרי השרש בכח. ועל כן הוא פרי בפועל ושרש בכח. וכן הוא חלק בפועל וכל פרי בכח. כי הרואה דבריו ברפיון רוח יחשבה לחלק, והרואה

סודותיו בעיון שכלי חזק מאד ישיג שהוא הכל. והנה לפי הטעם אשר זכרתי ראוי למשכיל אשר לא יאשימני על דילוג פרקיו כי לא אכתוב ממנו אלא ראשיהם ושרשיהם וסודותם. וכן בקצתם ולא בכולם והם חלק קטן מכלם, כלומר מעט פרקים מהם משלשת חלקי המאמר הקדוש ההוא. וגם אעירך על הפרקים שנרמזו ונשרשו בהם הסודות. ואכתבם במספרם על כל סוד וסוד כפי מה שבא במאמר הקדוש. ואגלה ממנו קצת נסתרים ואחוס על כבוד קוני ועל כבוד תורתו ועל כבוד הרב ההוא איש האלהים המחברו לבא לסבות אלו. וגם לסבת ראותי שכחת העיקר וזכרת הטפל, והעקר הוא ידיעת השם והשגת פעולותיו ושמירת מצוותיו ית', שבוה ירש המשכיל הגמול האחרון והוא חיי הנפש, חיי עד לעולם הבא. והטפל הוא כל מה שעומד כנגד הנזכר, והמונע מציאות דבר המחויב לרוב התחיה ממנו, ולבקשת השררה והכבוד ולרדיפת תענוגות, גלגל מאכל ומשתה והמשגל והדבוק בגופניים. והם העניינים אשר אינם טבעיים ולא הכרחיים, כי אם מותרות מזיקות וממיתות הנפש וגם אינם מחיות הגוף, ועל כן כולם רעות. וכאשר הרגיש הרב הקדש מה שהרגיש מזה העניין הרע, אשר היה זר מאד מכל אומתינו היחידה הבחירה מהשם בימים הטובים ההם הקדמונים. וראה רוב אנשים המתחכמים ממנה, אשר כבר שב בגלגל הרע הנזכר, ר"ל גלגל יצר הרע בעל התאוות וגלגלם כגלגלו שאר אומות העולם אשר לא נבחרו לשם. הניעו על זה הכרח השפע ההוא האמיתי העליון, אשר בחר בנו מכל עם ולשון לחבר הספר הנכבד ההוא. והשם עזרו וחברו וגלה בו מה שכל משכיל חייב לגלותו, והסתיר בו מה שכל משכיל חייב להסתירו, ורמז בו מה שמספיק להשגת שכל המעיין בו לכבוד האמת. ומפני השיגו בשכלו ז"ל כי רוב רמזי ספרו לא יבינם כי אם אחד מעולם עשרת אלפים סכלים, הורנו כי אין ראוי להסתיר הרמזים ההם בשום פנים ממי שחננו השם דעת. אבל ראוי למסרם כפי שמזדמן בכתב או בעל פה תאבד החכמה ממי שראוי לה. ואם כן שתי הקצוות הם

רעות, והן לגלות מה שראוי לכסות, ולכסות מה שאפשר לגלות, והקצה האמצעי הוא הטוב לבדו. והוא לרמוז רמזים קרובים אל הדעת, וזה מפני שנוי הדעות ומפני עומק העניינים ודקדוק מעלתם אשר כל טוב זולתם רע. וכל מעלה בלתם פחיתות, וכל מחשבה בלעדם מחשבת שוא. ואמנם השגת העומק מהם היא המעלה העליונה לטוב לנו כל הימים לחיותינו כיום הזה. והנני נמשך אחר הרב בכל זה בע"ה כפי אשר יגזרני טובו ית'. ואחלק הספר לשלשה חלקים ואקרא כל חלק וחלק יום. ואחבר אלו ג' שמות ימים הנקראים אצלנו קדש והם: מועד, שבת, וכפור. ויהיה המשכי אחר הרב משך אמת ומהעזר האלהי אשאל עזרה לעזרני ולסמכני באשר אחבר לכבוד שמו יתע'. ימים שלשה הם, והם בלתי זמן, קדוש קראם י"ה, ומקרא קדש חג חוברו יחדו. ואחד נאמן והוא יום עשירי הם שביעי חדש.

החלק הראשון-שמו "יום מועד" "יְחִינּוּ מִיָּמִים בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יִקְמְנוּ וְנִחַיָּה לְפָנָיו" (הושע ו' ב').

סוד ראשון-נודע מפרק א' ומפרק ב' מפרק ז' ומפרק נ"ה ומפרק מ"ה מחלק ראשון ומפרקי המרכבה שבחלק שלישי.

עיקר סוד צלם ודמות-עם עיון העניין המשותף להם בתורה. שאמרו "נעשה אדם בצלמנו כדמותינו" ואמרו "בצלם אלהים" ו"בדמות אלהים" ואמרו "עשה אותו", "ברא אותו" והנה אמר "שפך דם האדם באדם דמו ישפך" ונתן טעם, שנברא בצלם אלהים. והנה באה מלת בריאה על הכל, תחילה אמר "ברא אלהים את השמים ואת הארץ" ובאה מלת בריאה על חלק מחלקי בעלי חיים. ועוד "ויברא אלהים את התנינים הגדולים". הנה הבריאה נזכרת על הכל ועל החלק. ועל

כן באה עוד באדם משותפת עם צלמו יתב', "ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו זכר ונקבה ברא אותם ויקרא את שמם אדם ביום הבראם". וכאשר בא על הכל "ביום עשות" כן בא באדם "ביום הבראם". ובא בתולדת הכל שהם החלקיים בהבראם. ועניין זכר ונקבה הנכלל בזה הסוד תבינהו מפרק ו' ומפרק יז' בחלק ראשון, ומפרק ל' בחלק ב' ומפרק א' בחלק ג'. ואע"פ ששניהם זכר ונקבה בעלי שם אחד והוא שם אדם הראשון. ואע"פ ששם שניהם אדם, לא נברא בצלם כי אם האדם הנזכר לבדו. ושת לעד נאמן שנברא בצלם, גם המציאות המורגש לעד כי האיש בעל דעת, ודעתן של נשים קלה. והחבור מנהיג ונהוג וכן במורגש. והנה האדם מורכב מכל חלק וחלק, כי הנפש כל ואינה חלק, והגוף חלק ואינו כל. ואם הנפש חלק היא מצד התחברה בגוף, וכפי חבור הגוף שהוא חלק עם הנפש שהיא כל יהיה דבוק בנפש המשכלת שהיא כנגד השם חלק עם השכל שהוא כל, אחר הפרדה מחלקי הגוף ומכל כוחותיו.

ואם יבוא נחש על חוה שהיא אשה זונה, והיא אשת אדם השנית לא הראשונה, כי שם הראשונה לילית ושם השנית יומית-הנה הוא יטיל בה ארס וזוהמה באכלה מעץ הדעת טוב ורע, ותאכיל את אדם בעלה בעטיו של נחש וימותו שניהם. ואם יעמוד אדם על הר סיני תפסק הזוהמא של נחש ממנו ואם ישכנו לא ימיתנו כי לקח מעץ החיים ואכל ממנו. ודע כי שם צלם הוא מופלא בהמשלה, וכן שם דמות, וזה כי ההשגות האנושיות שלש והם: הרגש ודמיון ושכל. והחבור המורגש הוא חבור איש ואשתו, והחבור המדומה הוא חבור הצורה והחומר, והחבור המושכל הוא חבור השכל והנפש. ושני החבורים הראשונים חוברו ויפרדו, והחבור השלישי כשחובר לא ייפרד מעולם. ועל שני החבורים האחרונים שהם דמיון ושכל זכרה התורה דמות וצלם מפני היות שניהם עניינים

נסתרים, האחד טבעי והוא הדמות, והשני אלהי והוא השכל הנקרא צלם. ושני החבורים האלה הם לבדם פעולה אלהית, אך החיבור השלישי הוא פעולה אנושית רצונית. וכל השגה היא חקוק מציאות הדבר הנמצא. והנה בחקקך הגוף בהשגה ההרגשית, בראותך אדם מחוץ תחוקק כל מקריו או קצתם ומהם תכירהו. ובחקקך הגוף בהשגה הדמיונית, בראותך אדם בחלום או במראה או במים, כי האדם החקוק בלבך בחלום אינו אדם כלל, אבל נקרא אדם בעבור החקוק אשר חקקת אותו אתה בדמיונך וכאילו הוא נמצא כאדם ממש אצלך. כן אדם החקוק במראה דומה לאדם, ואינו אדם בלי ספק, וכך החקוק במים. והנה התחייב מגוף נמצא מחוץ, דומה לו אבל אינו הוא, ואם הוא בדמותו. וכל מה שיהיה בגוף הגוף אשר בו ידומה המדומה זך יותר, אז יהיה המדמה מתקרב אל השגתו בדמיונו יותר בדמיון המים והמראה והחלום והיקיצה. כי כל אחד מאלה השגה זכה יותר מחברתה לפי זכות הגוף שבו הושג. ובחקקך הגוף בהשגה השכלית בראותך מהותו בשכל הוא החקוק האמיתי, וכל מה שתשיג מעניינו בשכל תהיה קרוב אל אמיתתו יותר, והוא האדם באמת ומדרגותיו למטה מן הכסא ולמעלה מן הכסא והוא מכלל החיות הנושאות הכסא, ומכלל היושבים על הכסא. וזהו ה"דמות" אשר בו נברא בדמות ארבע חיות, ובדמות כמראה אדם על הכסא מלמעלה, והיינו בצלם אלהים ובדמותו. ואמיתת דבר זה הנו החי המדבר הנקרא חשמל, חי שמל, חי שממלל ומדבר ועינו כעין החשמל ומזהיר ומאיר וחש ומל ורץ ושב כמראה הבזק בליל חשוך אחר שמל ופרע. כמו שסודו נגלה מסוד מילה ומסוד ערלה. כי אם מל ולא פרע כאילו לא מל ועדיין הוא ערל ואטום. וסוד מילה כריתה וסוד ערלה כסוי וסוד פריעה גלוי. והמילה כוללת עניין זה ודם נשפך ממנה וערות הנוול גלויה. ועל זה נחלק שתוף שם אדם לשלשה חלקים. לשם המין ולשם ההמון ולשם המיוחד, כמו שנזכר בפרק י"ד.

ומזה העניין תוכל להבין מהות הקושיא ופרוקה אשר בפרק ב', ועניין ההבדל אשר בין טוב ורע הנולדים מעץ הדעת והמושגים במפורסמות, וההבדל אשר בין אמת ושקר הנולד משתוף שני העצים, ר"ל עץ החיים ועץ הדעת, כלומר החיים שהם אמיתיים המושגים במושכלות, והמות שהם הדעות השקריות המדומות אשר אין להם מציאות כלל. ותבין מה הבדל יש בין עניין המפורסם ובין העניין המושכל ותדע כי העניין המפורסם כולו נולד מן השכל המעשי המשותף עם הדמיון, והמושכל כולו נולד מן השכל העיוני, ואע"פ שההרגשה והדמיון קדמו לו בזמן. ולפי עניין המין וההמון נברא האדם בדמות אלהי, כי המין וההמון שהם חלקי המין הם דומים לצבאות מעלה ומטה והם המרכבות הדומות לקבוצים ההמונים והמיניים. ולפי עניין האיש האחד המיוחד הוא המשכיל או הנביא האב והאדון הראשון לכל המין הנברא בצלם אלהים, כי הוא לבדו דמיון לסכה הראשונה בצבאות. ועל כן אם ישראל צבאות ה', הנה משה מלכם כאלהים ובית דוד כאלהים ומשה שקול כנגד כל ישראל, והשם שקול כנגד כל נמצא. ועניין צלם צורת שכל ועניין דמות דמיון דעת והבן זה.

סוד שני-נודע מפרק ז' ומד' פרקים שבאו זה אחר זה והם ס' ס"א ס"ב ס"ג.

עיקר סוד שתוף שם בן-ושרש עניין הלידה והתולדות הרצוניים והטבעיים. וזה הסוד הוא נבנה על ידיעת השם והוא הגדול שבסודות החלק הראשון. ודע שאתה צריך להתעורר תמיד מתוך קצת מאמרים שאזכיר לך אל מאמרים אשר לא אזכירם. כי האיש האחד בהולידו בן אחד לא הולידו על מנת שלא יוליד בנו כי אם בן אחד, אבל הולידו והכינו להוליד גם הוא כמה בנים ובנות. וזה מאשתו האחת או משתי נשיו, ומן שפחתו האחת או משתי שפחתיו או מיותר מהם. כי הנה בדעתך כי אברהם הוליד את

יצחק משרה אשתו, והוליד את ישמעאל מהגר שפחתו, והוליד עוד מאשה אחרת בנים רבים, כאמרו "ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה". ואמר "ותלד לו את זמרן ואת יקשן" וגומר (בראשית כה' א'). והנה תדע כי הוא הכין אלו בנים שיולידו גם הם בנים רבים, כל אחד ואחד מהם כפי יכלת פריו וזרעו וכוחו. גם יש בבן כח להוליד תאומים מאשה אחת אם הם הפכים. כי הנה יצחק שהוליד את יעקב ואת עשו מן רבקה אשתו. והנה עשו הוליד כמה אלופים מיניים וגם ישמעאל הוליד י"ב נשיאים לאומותם וגם יעקב הוליד י"ב שבטים משתי נשיו ומשתי שפחותיו ועמהן בת אחת ושמה דינה מאשתו הראשונה. ולפי הקבלה תאומות נולדו עם כל אחד ואחד מן השבטים, וכן תאומות נולדו עם קין והבל אך לא נולדה תאומה עם שת. ועוד צריך שתתעורר לדבר מופלא שהוא, כי במוצאך עניין ספור מן הספורים שבאו בתורתנו האמיתית, שתדע אם הספור ההוא נוהג מנהג הטבע ואינו יוצא חוץ להיקש השכלי, או אם הוא בהפך זה. ואם אין עניין הספור ההוא נגד הטבע או זר מהטבע, ראוי שתמשיכהו בהמשכת הפשט תחילה, כי אין מקרא יוצא מידי פשוטו. ואם תמצא לו עוד עניין שני גם כן שיסבלהו עמו והוא אצל דעתך מעולה מן הראשון, טוב אשר תאחו בזה וגם מזה אל תנח ירך, כי אינך יודע איזה יכשר הזה או זה ואם שניהם כאחד טובים. והנה הרב ז"ל העירנו לזה באומרו בעניין שתוף שם מקום, בפרק ח' אמר, דמיון זה שבארנוהו לעניין מקום באומרו "ברוך כבוד יהוה ממקומו" (יחזקאל ג' יב). שאתה תדע שזה העניין בעצמו הוא עניין "הנה מקום אתי" (שמות לג' כא) מעלת עיון והשקפת שכל, לא השקפת עין מצורף אל המקום הרמוז אליו מן ההר, אשר בו היה ההתבודדות והשגת השלמות. אלה הם דבריו הקדושים בעניין המופלא הזה. ולפני זה אמר, כי זה שהגיד לנו הערה מאתו לעורר לבבינו אל סודות שתוף השמות, ואמר כי זה מפתח ספרו וזולתו, כלומר כל ספרי הנבואה וספרי החכמה, וזהו האמת אשר אין בו ספק. ועוד חיזק זה בפרק י'

בעניין שתוף שם עלייה באמרו, "משה עלה אל האלהים" (שמות י"ג) הוא מן העניין השלישי, מצורף אל היותו גם כן עולה אל ראש ההר אשר ירד עליו האור הנכבד.

שני העניינים האלה המעולים הם לעדים על כל העניינים הדומים להם, והם מקום ועליה שאחר שבאו על עניין האדם שניהם, אינו נמנע בשום פנים שמשה עלה אל ההר גם עלה במעלה האלהית. ותהיה העלייה מצורפת מעניין נגלה ומעניין נסתר, והנגלה הוא עליית ההר, והנסתר הוא מעלת הנבואה. ואחר שגלה לנו הרב ז"ל זה העניין כולו, אשר הוא סוד אלהי מופלא ומכוסה, רצה עוד והוסיף לגלותו יותר מבואר בפרק י"ח. והביא לנו עד נאמן ואמר בעניין קרבת השם, ואיני חושב עליך שיסתפק לך אומרו, "קרוב ה' לכל קוראיו" (תהלים קמ"ח יח'), "קרבת אלהים יחפצון" (ישעיה נח' ב.). "קרבת אלהים לי טוב" (תהלים עג' כח'), שאלו כולם קרבת מדע, כלומר השגה מדעית לא קריבת מקום. וכן אומרו "קרובים אליו" (דברים ד' ז'), "קרוב אתה ושמע" (שם ה' כד'), "ונגש משה לבדו אל יהוה והם לא יגשו" (שמות כד' ב.). ואם תרצה שתשים מה שאמר במשה ונגש שהוא יתקרב למקום מן ההר אשר שכן עליו האור, כלומר כבוד ה', תוכל זה אבל החזק בעיקר. אלה דברי הרב. וכבר אתה רואה מביאורם שהוא קורא העניין המובן מן הנסתר עיקר, ונשאר א"כ זולתו טפל כנגדו. והנה הורנו כי אין תכלית הכוונה האחרונה בעבור המובן מפשוטי הכתוב אשר הם נגליו רב המקומות, אבל תכלית הכוונה האחרונה בו בעבור המובן מפרושו אשר הם נסתריו.

והנה הרב ז"ל תלה הבנת הפשט ברצון המעיין בו באומרו "אם תרצה", ובאמרו "החזק בעיקר" הורה שאין ראוי שתרצה זה, אבל ראוי שתבין מה שהוא נכבד ומעולה מזה, ואע"פ שהכתוב סובל

שני העניינים יחד, ואולי סובל הנגלה יותר מן הנסתר לכשיוקשרו דבריו הראשונים והאחרונים בתחילת המחשבה. אך כשיושכל העניין הנסתר בשכל שלם מופתי או מקובל תוריי, אין לחוש על הקשרים הנקשרים בנגלהו, שהם באו כדי להפליג ההסתר הנולד ממנו, ולכסות העלמו מהמון חכמי הפשט. ומזאת ההערה תבין שאם עניין הספור ההוא הבא בכתוב הוא זר מאד חוץ להקש והוא כנגד הטבע, ולא זכר הכתוב בו שהוא פלא שאתה צריך לדעת נסתר, על כל פנים אחר אשר אין מציאות אל נגלהו לא במרגש ולא במשכל, וראוי שתשליך ממנו המדומה ושתשכיל ענינו ומה הכוונה אליו. אמנם מה שהתורה מעידה עליו שהוא פלא, אין צורך להכחיש דבר ממנו, שעם הודעת בעל הריב לא נצטרך לעדים, ומפיו של אדם כמאה עדים. אך צריך שתדע, כי שם פלא הוא עניין מכוסה ונסתר, כאמרו "היפלא מיהוה דבר" (בראשית יח' יד') ומתרגמינן "היתכסו מן קדם ה'". וכן אמרם ז"ל אין לך עסק בנפלאות שהן הנסתרות. וכן סתרי תורה הן נפלאות, וכן מה שכתוב. "גם בעיני יפלא" (זכריה ח' ו') וכיוצא בהם כולם ממין אחד הם, כי מי יוכל להשיג נפלאות תמים דעים. ועל זה נאמר "הנסתרות ליהוה אלהינו והנגלות" וגו' (דברים כט' כח). כלומר הנסתרות הם עניינים אלהיים, והנגלות הם אנושיים ועל כן באו הנגלות משותפות עם המעשים שהם מיניים, כאמרו "לנו ולבנינו" בשתוף שם בן.

ואחר שהתבאר לך זה הביאור המעולה, עליך שתדע סוד אדם וחיה וקין והבל הנולדים משניהם, ושת שבו התקיים המציאות מפני שנולד בצלם אלהים ודמותו, כאמרו: "ויולד בדמותו בצלמו ויקרא שמו שת" והוא מלשון יסוד. והבל כשמו כן הוא ואע"פ שמנחתו קובלה הנה תכליתו להרג בשדה חוץ מהישוב על ידי אחיו קין הרוצח וימחול לו עונו ואם הוא גדול מנשוא. והנה קין

מלשון קניין וקנה דעת להזיק את הבל הנוק. וזה רוצח וזה נרצח ושניהם אחים שווים נולדו מבניין האשה, היא אשת אדם, כאמרו "והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין ותאמר קניתי איש את ה' ותוסף ללדת את אחיו את הבל ויהי הבל רועה צאן וקין היה עובד אדמה". ולא נקרא אחד מהם בן אלא שת לבדו נקרא וגם הוא נולד מחוה בצלם אביו ובדמותו. והנה האחים השניים הנולדים זה אחר זה האחד מלך והאחר רועה צאן וכוחותיו הם צאנו שהוא מנהיג אותם כצאן, והוא חי וכל כוחותיו חיים עמו. והוא הקטן בזמן והגדול במעלה ואחיו הוא עבד חי ועובד דבר מת, וכל כוחותיו מתים בחייו, אך הם בעלי צמיחה. ומזונו עשב השדה שבו נהרג אחיו, כאמרו "ויהי בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגהו". וקללת קין "וקוץ ודרדר תצמיח לך ואכלת את עשב השדה". והנחש תולדתו גם כן מן השדה, והוא חי וערום להרע, שנאמר "והנחש היה ערום מכל חייית השדה". והוא המסית והמפתה את האשה זונה, עד שהוא בא עליה ובעלה שלא בפני בעלה. וקללת קין "נע ונד תהיה בארץ", כמו "משוט בארץ ומהתהלך בה" (איוב א' ד). והנחש ערום מכל וארור מכל, וכהתגדלותו כן שפלותו. והנה הוא כשעור הגמל, כלומר חי נושא משא כבד וערמתו רוכבת עליו. והוא גוף גדול מאד ותנועותיו בנחת כתנועות הגנב. וכל דבריו בשאלות ותשובות מנצחות את בעלי ריבו. ושם רוכבו סמאל הוא הנקרא שטן והוא מלאך המות והוא יצר הרע, ויוצרו שוחק ושמח בפעולתו, כי הוא שלחו בלי ספק. כאמרם, נוטל רשות ונוטל נשמה ועיון היוצר בגמל ורוכבו. ואין לנחש קריבה עם האדם ולא דבור ביניהם, אך קרבתו ודבורו עם חוה לבד. וחוה הורגת בעלה על פי ערמת הנחש הנואף, והשנאה הטבעית היא בין הנחש וחוה, כלומר בין הנואף והנואפת ובין תולדותיהן לנצח. הנואף שונא אותה שבעבור סבתה נתקלל, והנואפת שונאתו מפני שבסבת פיתויו זנתה

והתחיבה מיתה על זנותה, כי אין מיתתה בחטא עבירה על הצווי כי לא נצטווית היא כי אם האדם. כמו שנאמר "ויצו יהוה אלהים על האדם" (בראשית ב' טז) על האדם ולא על האשה. וכן אמר השם לאדם "המן העץ אשר ציויתך לבלתי אכל ממנו אכלת" (שם ג' יא) ולא אמר לאשה כך. וסוד הציווי תדענו מסוף פרק מ"ח וסוד האכילה תדענו מפרק כ"ט בחלק ראשון, ואין חטא הנחש כי אם על פיתוי הניאוף.

ואלו העניינים רמזם הרב בפרק ל' מחלק ב' והאשה מנצחת לנחש תחילה והוא מנצחה בסוף, ומפני היות עניין אדם וחיה ונחש וקין והבל ושת קשור זה בזה נכללו בזה הסוד. ודע כי עניין אדם ונחש וחיה נכללו שלש עבירות החמורות שבתורה. וקין ונחש וחיה שלשתם רוצחים, כי קין הרג את הבל אחיו ונחש הרג את חיה וחיה הרגה את בעלה, והבן זה. ונחש נואף את חיה, ואדם עלל עלילות עד שעבר את מצות השם ועבד ע"ז כי "דבר ה' בזה ואת מצותו הפר" (במדבר טו' לא). והעד שהשם כעס עליו וקללו והנה אמר "וינחם יהוה כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו" (בראשית ו' י). והנה בראשית היצירה נכללו ג' מיני עבירות ע"ז ג"ע ש"ד, וכן בסוד המילה שלשה אלה מפני שממנה ראשית בריאת המין וקיומו לעד. וזה כדי להפך מה שנוצר כנגד הכוונה האלהית האחרונה, והיא הכוונה הטבעית הראשונה. כי כונה הטבעית שהיא מעשה בראשית, לקיים המין תמיד ולקיים פרטיו מדת זמן אחד באמצעות גלוי עריות. וכוונה האלהית שהיא מעשה מרכבה, לקיים האיש המיוחד תמיד ע"י גלוי נסתרות אשר הם כגלוי עריות אצל ההמון המיניים, ועניינים מגונים לדבר במ ואין ראוי לשמעם כדברי עריות והם עקר וזולתם טפל, ועל זה חויב להמון המין להאמין הכתובים כפשוטם. ושלא יתגלה להם במ שום נסתר כי ערווה היא להם. וחויב הוא ליחידים להאמין הפכם, והוא

לגלות ערות הנגלה לעצמם, ולכסותו מזולתם ולקחת את הנסתר לסולת ולעזוב את הנגלה לפסלת. ועל כיוצא בזה אמר שלמה ע"ה "מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם" (משלי ט' יד') כלומר סתרי תורה הם סתרים הנאמרים בלחישה ונודעים אל השכל ברוב מחשבה, והם גנובים ומכוסים מכל ההמון, וכולם נסתרים מעידיים על שני יצרים. והם בנגלה מצוה מן המצוות שהם לתקון הגוף או לתקון הנפש ההכרחיים או המועילים, הנה הנגלה הוא מפתח לפתוח בו שערי הנסתר, והנה הוא מכלל הנסתר בסוג ולא במין. מפני תיקון הגוף היא הכנה לתקון הנפש, ותיקון הנפש הכנה לשלמותה האחרון, אשר אליו תכלית הכוונה האלהית האחרונה, והיא השגת השם. ועל כן סוד שם בן הוא עניין קיום ומגדל בנוי לתלפיות, אשר לא ינתש ולא יהרס לנצח נצחים. מפני שעניין שם נגזר משממה וחרבה הוצרכנו לשתף בקיומו בן שהוא הפכו, כלומר בנין השמם וקיום החרב. ועל זה כל עוד שהשם קיים הבן קיים וכל בן הוא תולדה ועלול לאביו שהיא עילתו. ורחמי האב על הבן חזקים מאד, "כרחם אב על בנים רחם יהוה על יראיו" (תהלים קג' יג') אשר הם לבדם בניו באמת, "בנים אתם לה' אלהיכם" (דברים יד' א') כשאתם מתנבאים, כלומר מבקשים הנבואה, כי בני"ם את"ם מצורפים שניהם מתנבאי"ם, והם בגימטריה אהי"ה אשר אהי"ה. אמנם אנכי הייתי ואהיה בסוד כ' הוויות והם "בישראל חק ומשפט" (עזרא ד' י') "ויהוה בראשם" (מכה ב' יג'), גם הם התחלה לכל שם. והבנות גם הן תולדות יותר חלשות כעניין חולשת בת קול בערך אל הנבואה, כחולשת דינה בערך אל שמעון ואל לוי אחיה, ועל כן החבור ביניהם חזק. "ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טובות הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו" (בראשית ו' ב'). וכן "ויבואו בני האלהים להתיצב על יהוה" (איוב א' ו'). "ויריעו כל בני אלהים" (שם ח' ד). ולא יוב "שבעה בנים ושלש בנות" (שם א' ב') ולפיכך הדבר הקיים המקיים

את הנפש באמת אשר היא ידיעת השם והשגת תארו, אשר הם מדותיו ודרכיו ופעולותיו וקבלת סתרי תורתיו ופלאי מצוותיו, נקרא שם בן כך וכך אותיות כלומר שבהשגת הוראת העניין אשר יורו האותיות ההם הנקראים שם, ילמד כל תלמיד אשר הוא הבן האמיתי, קיום אמיתת ענייני מציאות עצמו ושורש ענייני מציאות העולם וענייניהם כאשר הם. ובזה יתקיים גם הוא בקיום הדבר המושכל לו אשר ממנו נולד ונתייסד ונבנה בניין עדי עד. ועל זה היו חכמים מוסרין אותו לבניהם ולתלמידיהם פעם אחת בשבוע. כי בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו, וזה התלמיד או הבן בהיותו נקשר עם אביו או עם רבו קשר העלול לעילתו, לא לתלמיד שאינו הגון ולא בן שאינו ראוי. וכל ימי היות העילה קיימת הנה העלול קיים בקיומה ולא ייפרד ממנה. וזהו עניין הנקרא דבוק "ואתם הדבקים ביהוה חיים כלכם יום" (דברים ד' ד). ולעניין בן לשון בינה והבנה והבן זה.

סוד שלישי-נודע מפרק ט' ומ"ה וס"ט בחלק א' וגם בחלק ב' מפרק ט'.

עיקר סוד הכסא-גם בחלק ג' נרמז במרכבה. והוא שעניין כסא נאמר על מי שאינו גוף ולא כח בגוף, לא יתכן שיאמר שהוא חומר לו שישארו. שהנה כבר התבאר במופתים רבים בספר המורה וגם חכמי האמת מודים על זה. וכל מתרגם עניין מענייני הכתוב הודה עליו, וכל חכמי תורתנו מקובלים מזה בלא ספק שהשם ית' אינו גוף ולא כח בגוף. ואחר שהוא כן הנה הוא מבואר שאי אפשר שיהיה לו חומר שיינשא עליו, כי זהו עניין אמרנו אינו כח בגוף ומהותו הוא דבר המורכב מחומר וצורה, כי החומר אינו גוף וגם הצורה אינה גוף, בהימצא שניהם יחד יקרא בלשונונו גוף, והם שניהם דבר אחד מורכב באמתתם ובגדרם. כלומר חמר שאינו צורה ואינו בעל צורה גם כן בבחינת אמתתו, וצורה שאינה חמר

ולא בעלת חמר בבחינת אמתתה. ואע"פ שאין מציאות לזה בלא זה כי אם בשכל, כלומר המשכיל יודע כי זה הנמצא מורכב מב' דברים. והמופת על זה הגוף החי במותו, שבעת הפרד הנפש ממנו, שהיא הדבר שהיה מורכב עמו ומשותף אליו והיה מחיה אותו, מיד יפסקו כל כוחותיו. כלומר הרגשותיו ותנועותיו וענינם כלם, ונשאר מת כגוף האבן שאינו לא מרגיש ולא מתנועע מעצמו. וזה עדות לשכל גם בהרגש, שזה הגוף מורכב היה מדבר אחד שנפרד ממנו, אולי הוא אחד או רבים. ואם הוא אחד הנה הוא והגוף שהיה נושאו שנים, וזו היא ההרכבה האחת באמת. ואם הוא יותר מאחד, כל כן שהנמצא ההוא יהיה יותר מורכב, כי ההרכבות האמיתיות הגופניות הם ג' מינין. והם הרכבת חומר מיוחד עם צורה מיוחדת, וזו היא ההרכבה הראשונה, והיא הרכבת חמר כל אחד ואחד מהיסודות בבחינת אמיתתו שהם: אש ורוח ומים ועפר. וכן הגלגלים מורכבים במרכבה זו בעצמה, או היא דומה להן כלומר שהם מרכבים מחמר וצורה, או אמור מנושא ונושא, אלא שאין הנושא ההוא מקרה בשום פנים, כי המקרה אין לו מציאות בלתי נושא, וא"כ נושא כח הגלגלים יקרא חמר. כי התחלות המציאות הם שש מדרגות, כמו שזכר אבונצר אלפראבי בספר ההתחלות. והם, השם ית', והמלאכים, והשכל הפועל בנו, וגם הנפשות, והצורות, והחומרים. ולא זכר המקרים מפני שהם אינם התחלות, ועל זה נקראו מקרים כי אינם עצמיים. אך אלה הנזכרים כולם עצמיים, והמקרה הוא תואר שהוא נושא ואינו נושא לעולם שום עצם. אך העצם יש ממנו שנושא במקרה, והם ג' עצמים האחרונים, ר"ל הנפשות והצורות והחומרים. וע"כ אע"פ שאין עצמות אלה הג' עניינים גוף מרכב, הנה יתרכבו ובהתרכבם יקראו גופים.

ידוע שהחמר והצורה אין להם מציאות בלתי הרכבה. גם הנפש חיה בעולם הזה, אך בהפרדה צריך חקירה ובחינה לדעת מציאות ענינה, אם יש לה מציאות בעצמה כפי אמיתת מציאותה הראשון,

או אם מציאות עצמה והשארותה תלוי בסיבת מציאה, ר"ל השכל הפועל אשר נתנה. וזה בנפש האדם לברו, או אם אין לה מציאות כלל אחר הפרדה. וזה כבר באר הפילוסוף הידוע בספר הנפש, ותורתנו האמיתית אינה מכחשת דבריו כמו שנבאר בספר זה בע"ה לפנים בחלק זה בסוד חיי הנפש. וכן נאמר עוד על הדבר שחמר הגלגל נושא אותו, שהוא צורתו בהכרח ואינו מקרה ג"כ, לא יתכן שימצא חמר בלא צורה, ואיך יקרא נושא מקרה. וא"כ בהרכבתו עם הצורה אז יהיה גוף, ואז ישא המקרים. ולא עוד אלא שלא יתכן לו להימצא מורכב זאת ההרכבה הראשונה, בלתי שיקרוהו מקרים מצד החמר ומצד הצורה, ומקריהם לפי הרכבתם. ע"כ הגלגל מורכב מחמר וצורה כמו שאמרנו, גם היסודות יהיו מקריהם מעטים. ואע"פ שאין זה החמר אשר היסודות מורכבים ממנו ולא אלו הצורות חמר אחד עם חמר הגלגל, ולא צורות שוות אלו עם אלו, ואעפ"כ הנה יקראו בשם אחד משותף, ר"ל חומרים או נושאים וצורות, או כוחות עצמיות. ואלו ואלו יקראו גם כן טבעיים.

וא"כ הנה התבאר לך מדברינו שאחר שאנו מאמינים שהשם ית' אחד, ר"ל שאינו מורכב וגם אינו רבים, שכל מורכב אינו אחד וגם הרבים אינם אחד וזה מושכל ראשון. יתחייב לך ג"כ להאמין שהוא יתן לא יינשא על חמר, כי לא יינשא לזולתו בשום פנים. ואמנם החומר אצלו ית' כחמר ביד היוצר על דרך משל, ר"ל לעשות ממנו כרצונו וכח חפצו ובגזירת חכמתו והוא בראו מאין ועשאו בריה. ועל כן הוא ככלי לו לכל פעולה ולכל מעשה, בין עליונים ובין תחתונים, כלומר מעשה מרכבה ומעשה בראשית. ואחר שהתבאר שהשם ית' אינו נשא מזולתו, ואינו צורך לו להשלמת עצמו מזולתו, אבל כל נמצא צריך אליו להשלמת מציאות עצם אמתתו ולכל השלמה הנמצאת לו. שלולי הוא היה כל מציאות זולתו בטל לגמרי ולא היה מציאות לדבר זולתו ית'.

ראוי שתאמין מצד היותו ית' בלתי מורכב בהרכבה הנזכרת הראשונה, שהוא קל וחומר שלא תמצא לו הרכבה משני מיני ההרכבות הנשארים, אשר הם הרכבת מזג כלומר ערוב היסודות זה עם זה, והרכבת שכנות שהיא יותר רחוקה ממנו ית'. והרכבת המזג היא הנמצאת מדברים המורכבים תחילה מחומרים וצורות, ביסודות הארבעה שהשתתפו אחר היותם מורכבים הרכבתם הראשונה, יקבלו הרכבה שנית. ואלה שתי ההרכבות מושגות בשכל לא בחושים ונמצאו בארבעה מיני המורכבים שהם, דומם וצומח וחי ומדבר. אך ההרכבה השלישית שהיא הרכבת השכנות, והיא שכינת שני עצמים מורכבים משני ההרכבות הראשונות ביחד בגוף אחד דבק קצתו בקצתו, או יותר עצמים משנים כמה וכמה, אלא שכל אחד בריה בפני עצמה וחוברו לשכון כאחד. זאת ההרכבה אינה נמצאת בצומח, כי שרשו אינו עליו, ועליו אינם ענפיו, וענפיו אינם פריו. אלא שהאילן הנה הוא מורכב משלשת ההרכבות יחד, כי היותו גוף אחד בעל שרש וענף ועלים ופירות. והנה כל אחד מאלו מרכב משתי ההרכבות לבד בפרט כל אחד מהם, והם הרכבת חומר וצורה אשר כל יסוד ויסוד מהיסודות והרכבת כלל הדי' יסודות יחד בשרש לבדו, גם בענף לבדו, גם בעל לבדו, גם בפריו לבדו. ואע"פ שכבר תמצא גם כאלו כשיבחנו באמתתם יותר ממה שזכרתי קצת הרכבת שכנות, כי יש פרי שבו גרעינים וכיוצא בזה היא גם כן כמו הרכבת שכנות. אבל משל הבאתי לך שתבין ממנו כוונת דברי. וכן עוד בכל חי יותר הרכבה, שהרי הוא מורכב מאיברים רבים שוכנים וכן כל חי מדבר.

וכבר התבאר לך זה בספרים רבים. ולא עוד אלא שההרכבה הזאת האחרונה, ר"ל הרכבת השכנות היא מושגת בהרגש. וכל מושג בהרגש או מושכלו מושכל ראשון, אין צריך להביא עליו ראייה. כי לא יכחישינו מי שכבר הגיע לו כח מב' כוחות אלה, ר"ל הרגש או השכל. ודע שכל מה שהורכב דבר מהחמר הראשון ומהצורה

הראשונה הכללית הטבעית יותר, הוא נתעלה ונזדכך יותר במציאות, וקבל מעלה אלהית יתירה מאד. וכל מה שנזדכך יותר נשפע עליו כח מעולה מהשם נוסף על כוחות מי שלמטה ממנו. והמעלות האלה במורכבים חמש והם מן היסודות עד האדם, אשר בו נשלמו כל היסודות וההרכבות. והתחילו מן היסודות האמצעיות השלשה, והם דוממים וצומחים וחיים בלתי מדברים. אבל מה שהופשטו מן ההרכבות והתאחדו יותר מחמר הגלגל ומצורתו ומעלה הזדככו והתעלו יותר עד הגיע ההתפשטות והאחדות והמעלה והשלמות האחרונים, שאין הפשטה ויחוד ומעלה ושלמות וכיוצא בזה מהשמות הנופלים בעניין זה אחריהם אל ה' ית'. והנה הוא מפני זה בתכלית המעלה בעליונים, והאדם בתכלית המעלה בתחתונים. וכל זה כאשר נאמר שהשם ית' יושב על כסא רם ונשא ושוליו מלאים את ההיכל. ואמר ג' כ מפני טעם זה שגם האדם בדמותו ית' בעניין זה, ועל כן נאמר "ועל דמות הכסא כמראה אדם עליו מלמעלה" (יחזקאל א' כו). ואם נשלם אחד מבני אדם בשתי מעלות העליונות אשר במין האדם, והם החכמה והעושר והתקבצו בו שניהם יחד, ר"ל אלו השלמויות כאשר התקבצו במלך שלמה. נותן הדין שיפרסמו שתי מעלותיו בכתוב. ועל כן נאמר עליו שבשמו נקרא השם השלם ית', והוא המלך שהשלום שלו. גם על כן כתוב: "וישב שלמה על כסא יהוה למלך" (ד"ה א' ט' כג), מה שלא בא כאן לזולתו. ושתי המעלות הנזכרות האחת מהן מעלה אנושית והיא העושר הרב, והשנית מעלה אלהית והיא בשכל הרב. ואע"פ שיש עוד שתי מעלות גם כן לאדם והם שלמויות לו. האחת מהם אנושית לבד והיא יופי הגוף וגבורתו, והשנית משותפת בין אנושית ואלהית והיא חכמת המדות הממוצעות, כמו שנתבאר זה בחלק הג' בפרק נ"ד והוא האחרון, ואנחנו נדבר בו בע"ה בסוד עבודת ה' מאהבה והיא חתימת החבור.

ואחר שבארתי לך כל זה עם מה שתבין ממנו מדברי הרב, ראוי לך שלא תאמין עניין כסא בכל מקום שבא על השם ית' או על האדם, כי אם מעלה ושלמות חוץ ממה שמורה עליו פשוטו באדם, שאינו נמנע בשכל מהיותו כפשוטו. כמו "ועלי [הכהן] יושב על הכסא" (שמואל א' א' ט') וכיוצא בו. אך אמרו שהאדם או דמותו הוא למעלה מן הכסא אשר תחתיו רקיע, ותחת הרקיע ארבע חיות וגם הם בדמות אדם שהשכל מורה שאין זה כפשוטו, דין עליך שתאמין עליו עניין נסתר. והוא מציאות מעלה בעניין שנבדל האדם ההוא במעלת מציאות מכל המעלות שהכסא מורה עליהם. וכל שכן שהוא נבדל ממעלת מציאות הרקיע, שהוא למטה מן הכסא ולמעלה מארבע חיות הנראות במראה הנבואה, בארבע דמויות ולהם ד' שמות, אדם, אריה, שור, נשר. ודמות פניהם פני אדם ואם כן הם ד' מיני אדם. אחד צורתו אדם הנכלל עם החיות והבהמות והעופות שהיא עולם האוירי, ושני צורתו כצורת אריה והוא חיה רעה מזקת כיהודה "גור אריה יהודה" וגו' (בראשית מט' ט') "חיה רעה אכלתהו טרף טרף יוסף" (בראשית לו' כ') והוא השור הוא בהמה "בכור שורו הדר לו" (דברים לג' יד'). והאריה חיה לא בהמה, והשור בהמה טהורה, והאריה חיה טמאה והנשר עוף טמא פורח באויר קל ברוחו כראובן עולה למעלה "כי עלית משכבי אביך" (בראשית מט' ד'). והוא הכח הראשון "כחי וראשית אוני" (שם ג') בכור השבטים, שנאמר "ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי" (שמות יט' ד') כלומר למעלה בעבודתי, כתרגומו לפולחני, "כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף יפרש כנפו יקחהו ישאהו על אברתו" (דברים לב' יא'). אמנם צורת האדם היא צורת המשפט והדין "דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל" (בראשית מט' טד') והוא עיקר נשיאות הכסא, וע"כ נכללו כל צורות החיות בצורתו

אשר ההשגחה בו חזקה מכלם, וכן נאמר "וזה מראיהן דמות אדם להנה" (יחזקאל א' ה'). וכבר פרשתי לך עניין דמות.

והנה דן צפוני ודגל מחנהו ברוח צפון, וראובן דרומי ודגל מחנהו ברוח דרום. ויהודה מזרחי ודגל מחנהו ברוח מזרח, ואפרים מערבי ודגל מחנהו ברוח מערב, והוא דגל יוסף. אמנם דגל מחנה הלויים הוא קדוש והוא תוך המתנות. והתחלת המרכבה בצפון "וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון" (שם ד') וכן הדין, כמו שכתוב במשפט על עניין כסא "צדק ומשפט מכון כסאך" (תהלים פט' טו') ותכלית המרכבה המקפת היא מערב, כלומר צורת שור. ועל כן נשתנית מראהו משור לכרוב מפני ששכינה במערב. והנה מנוגה האש אשר ממנו יוצא הברק המאיר נולדו ד' חיות אלו, שהם חיות אש ממללות, וכן נאמר "ומתוכה דמות ארבע חיות" (יחזקאל א' ה'), כמו בתוך המחנות ששם עיקר האש המברקת המאירה. והנה חשן המשפט תוך ד' טורי אבן, כי אבני השהם ואבני המלואים לאפוד ולחושן והם הם לצורך האפוד והחשן, והם על לב אהרן בזכרון תמיד והוא תוך הארבעה. וב' אבנים בונות ב' בתים, וד' טורים ד' דגלים, וד' טבעות ד' פעמות שהם ד' רוחות וד' יסודות ד' חיות. וכיוצא בהם הנמצאים בכתוב כולם, באו להורות לנו דרך מעשה מרכבה ומעשה בראשית שמהם יושג השם בתכלית מה שאפשר לנו להשיגו ית', והוא מתוך מעשיו הנזכרים הנחלקים תחילה לשני סוגים עליונים, ר"ל מעשה מרכבה ומעשה בראשית כמו שנבאר לפנים בהגיענו לשני הסודות הכלליים האלה בע"ה. ונרמזם בסוד התארים, וגם בסוד השמות ובמקומות אחרים כאשר יודמן לנו עניינם. ואני בטוח ברוב שכלך שאחר שתשכיל עניין כסא מה שרמזנו לך בסודו אני והרב אשר אני נמשך אחריו וסומך על דבריו, שלא תצטרך שאבאר לך.

הנה אני פרשתי ענייין פשוטי הכתובים והם רבו מלספור במה שבא בהם בענייני הגשמות אשר כבר תדע שהכרח הדבור חייב זה מפני היותו קודם לציור השכל בטבע ובזמן. ואם הציור קודם לו למעלה, באמרם "דברה תורה כלשון בני אדם", כי איך תדבר התורה בענייין אחד שאין שום דרך בעולם להשגה כי אם זה כמו שאין דרך לאדם להשכיל בלי דמיון. ואפילו להתנבאות אי אפשר בלא דמיון כל שכן בלתי דבור או בלתי הרגש קודמים לדמיון ולשכל, למה שהוא בטבע הוא נמנע ההשתנות. ואחר שהוא כך איני צריך להעיר על המלות ההם המורות גשמות, כמלת מקום או ישיבה על מקום, או קימה ממנו או עמידה בו או התייצבות עליו או קריבה או עברה בו, או ביאה אליו או יציאה ממנו, או הליכה בה או שכינה עליו וכיוצא במ כולם. כי אלה כולם שמות משותפים בהכרח והם אלה שאינם מורים כי אם על התנועה המקומית או מנוחה מקומית שהם מקרים חוץ מהעצם המתנועע, ר"ל שאינם דבקים בו איכויות אבל הם איכויות, כלומר מקרה האנה או מצביות ממקרה המצב ויורו על יחס הזמן בשאילת מתי. כאומרך מתי בא פלוני במקום הזה ממקום פלוני או מתי לילך פלוני למקום פלוני. וכדומה לאלה עם מה שזכרנו זולתם אינם עניינים שיותר לציירם על השם ית' מהם, כל שכן זולתם מן המדומים אשר הם יותר פחותים, כגון אכילה ושתייה ולבישת בגדים ושינה ויקיצה וכיוצא בהם. אך התארים האחרים הנדמים להמון העם שאם יסתלקו מהיות השם ית' מתואר בהם היו לו חסרונות חלילה מדמיונם, מפני שהם מדמים שלמות ומעלה אצלנו כגון חי, חכם, יכול, רוצה, ואוהב, ושמה, וכועס וכיוצא בהם, אשר מהם מורים שלמותו, חלילה מזה שיהיה זולתו משלימו. ומהם מורים על שתוף השגחתו ואהבתו ושמתו עמנו ובחירתו בנו משאר האומות כשנעבדהו, וכעסו על אויבנו ושנאתו אותם בעברם על רצונו. אלו כולם עניינים שצריך להביא עליהם מופתים שכליים ותוריים אמיתיים, כמו שתשמע מדברינו בהגיענו אל סוד התארים והשמות

בעזרת יוצר הכל. ודע כי מלת כסא ג"כ מורה על כסוי דבר והקפתו, ומזה המין "השמים כסא" (ישעיה ס"א). ודע זה.

סוד רביעי-נודע מחלק א' מפרק י' ול"ה וכו"ג ומחלק ב' מפרק מ"ה ומחלק ג' מפרקי ההשגחה.

עיקר סוד פקידה-דע כי פקידה וזכירה הם מורים עניין אחד בצד אחד ונחלקים בעניין בצד אחר, מפני ששם פקידה יאמר על עניין נפקד כלומר מספר. כאומרו "פקוד כל בכור זכר" (במדבר ג' מ) שעניינו מנה מספרם, ואין עניין זכירה כן. אמנם היותם מורים עניין אחר תבינהו מאומרו "מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו" (תהלים ח' ה). גם פקידה לטוב ולרע. גם יש ממנו לשון פקדון והפקדה, "ויפקד המלך פקידים" (אסתר ב' ג). ומזה המין בספר יצירה (ר' ב'), "ופקידין בתלי וגלגל לב". גם עניין זכירה עוד נופל על עניין שנשכח ועוד נזכר, ונופל על עניין מורה שמירת מציאותו כדי שלא ישכח. והמורה על הנשכח כאומרו "ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו" (בראשית מ' כג), ואחר כן זכרו לפני פרעה, כאומרו "ושם אתנו נער עברי" (שם מא' יב). והמורה על הנשאר, "זכור את יום השבת" (שמות כ' ח) ועל כן נכתב "שמור את יום השבת" (דברים ה' יב). וזה תבינהו מחלק ב' מפרק ל"א והוא ששני דרכי זכירה אנו חייבים להזכיר בכל עת אחר עניין יציאה מעבדות לחרות, באומרנו "זכר ליציאת מצרים" בקדושי שבתות וימים טובים וביעלה ויבוא ואחר יציאה מחול אל קדש, כאומרנו "זכר למעשה בראשית" גם כן, כלומר דבר חדוש העולם. ובנה, "ויזכר אלהים את בריתו" (שמות ב' כד) וכן "וזכרתי את בריתי" וגו' (בראשית ט' טר). וסוד הקשת "וראיתיה לזכר ברית עולם בין אלהים ובין כל נפש חיה" וגו' (שם) "וזכרתי את

בריתתי" וגו', וכן "והארץ אזכר" וכיוצא בהם הרבה. ואמנם עניין זכרון ר"ה, שאנו אומרים "את יום הזכרון הזה", הוא בעבור השלמת שני העניינים שזכרתי, זה אצלנו דבר מקובל באומתנו, שבתשרי נברא העולם ובניסן נגאלו ממצרים, ובכ"ו דורות נתנה [התורה], ואע"פ שנתנה תורה תחילה לראשי דורות. ואנו מונין למולדות מתשרי ולתקופות מניסן. והמולד הוא חדוש הירח, ועל כן בא ר"ח ביום קדש מה שאין כן בשאר זמנים בכל חדשי השנה. והתקופה היא חדוש החמה. ואל תחשוב שר' יהושע ור' אליעזר אשר הם חכמי ישראל המקובלים מסתרי תורה, ספק לאחד מהם מה שנראה מכלל דבריהם והוא מה כשכתוב במסכת ר"ה שאחד מהם אומר בתשרי נברא העולם ובתשרי נגאלו ובתשרי עתידים ליגאל. ואחד אומר בניסן נברא העולם ובניסן נגאלו ובניסן עתידין ליגאל. שאם לא היו יודעין הסוד, תמיה אני אם יש בדורנו זה איש מקובל שידענו.

אמנם דע באמת כי דברי שניהם דברי אלהים חיים, ואין שום קושיא בין דבריהם ואינם הפכים, כמו שיחשוב מי שאינו מקובל מהסוד ההוא, מפני הוראת פרסום ההפך שבדבריהם לפי העיון הראשון. והנני מגלה לך זה הסוד המופלג בעניין שתבינהו אם יש לך מח בקדקדך. והוא שתדע כי תורתנו הקדושה מעירה את שכלינו בשמות הימים אשר הם נבדלים מימי החול, אך ימי החול אין להם בדתנו-לא מן הכתב ולא מן הקבלה-שמות מיוחדים, כי אם מספר ימים לבד. והעד אמרו עליהם בתורה, יום א' יום ב' יום ג' יום ד' יום ה' יום הששי. ואלה הששה ימים שהם ימי החול, והם ששת ימי בראשית, נאמר על כל אחד מהם בשוה, "ויהי ערב ויהי בקר" אך בשביעי ואם הוא מכללם מצד אחד, כבר נבדל מהם תכלית ההבדל. ועל זה הסוד אנו מקדשים כליל ז' ואנו מבדילים כליל א' שהוא ליל יום א' כל מוצאי שבת. וההבדל שאלה הששה חול והשביעי מהם קדש ולא נאמר בו ויהי ערב ויהי

בקר, מפני שכולו יום קדוש והוא יום ארוך, והוא זכר ליום שכולו שבת לה' ונקרא בשם מיוחד והוא שבת מטעם "וישבות", ונתברך מטעם "ויברך" ונתקדש מטעם "ויקדש". אם כן הוא, הנה ההבדל גדול ביניהם מצדדין רבים. גם הוא נקרא יום שביעי. וה' של "הששי" וה' של "השביעי", שהם נוספים על מספר יחס הזמן, הם להורות על שתוף הבריאה שבזה ה' הידיעה ובזה ה' הידיעה גם כן. אך יום השבת הוא לברו קדוש לה', ככתוב "יום השביעי שבת ליהוה אלהיך" (שמות כ"י) אשר בירך אותו ויקדש אותו, מפני שבו שבת וינפש.

ושני ההי"ן באו בשם כמו שהם להורות על ה' ספירות שהם חול, וה' שהם קדש כדמיון "אצבעות, ה' ימניים וה' שמאליים, אלה קדש ואלה חול. ועל זה הסוד אנו מסתכלין בצפרניים בהבדלה, ואנו מברכין "בורא מאורי האש", כי מאורי האש הם "מאורות, כעשר מראות הנבואה, ועשר שמות שלה. והעניין שהאצבעות תכליות הגוף, וראוי להסתכל בהסתכלות שלם בתכליות הגוף, ולא יושגו בלתי אור מאיר עליהם מחוץ מהם ונבדל מהם ומשפיע עליהם. ועל זה אמר בספר יצירה (א' ב) , "עשר ספירות בלימה במספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש", להורות על שהם תכליות המציאות, כמו שהאצבעות הם תכליות הגוף והם עשר, כנגד השכלים הנפרדים. ועשרה גלגלים כידיים ורגלים, אלו פועלים ואלו מתנועעים. וכן אנו מברכין על ריח טוב, מריחין אותו בנשמות נחירנו להורות על ענין "ויפח באפיו נשמת חיים". ועל "שבת וינפש" שנתוספה נשמה יתירה בנו בבא שבת, והיא יוצאת בצאתו ונפרדת ממנו, שבעבורה היינו קדש ובצאתה שבנו חול ככתחילה. וכבר יובן לך מזה סוד שבת מפורש אשר בשם המפורש בפירוש מספיק למבין, כי מי שלא הכין מערב שבת מה יאכל בשבת. והעד על מה שרמזתי בשתוף חול עם קדש בהוראת שתי ההי"ן קראנו

יום הששי וערב שבת כלומר מעורב ומשותף עם השבת מצד אחד כמו שאמרתי, ואם זה חול וזה קדש והבן זה.

ואמנם הסוד של תשרי ושל ניסן שרמזוהו שני חכמי ישראל ז"ל. הוא ששם הראשון של תשרי הוא יום ר"ה והוא יום ר"ח וגם כן יום זכרון. ודע שהקבלה מעידה ואומרת וצועקת בקול גדול עצום ורם באותו היום באמת, "היום הרת עולם והיום יעמיד במשפט כל יצורי עולם אם כבנים ואם כעבדים" וכו'. ואין ספק כי מה שאנו אומרים "היום הרת עולם", אנו אומרים על אותו היום בעצמו שאנו עומדין בו אז, והעד אמרינו היום על עניין העולם, כאומרנו היום על עניין עמידת כל יצורי עולם במשפט. והנה כל יודע לשון הקדש יודע שאי אפשר שיקרא יום שכבר עבר בשם היום לבד בשום פנים, אלא אם ישותף עמו דבור אחר. אמנם היום לבדו אינו מורה כי אם על אותו יום שאדם עומד בו היום עצמו, כאומר "היום אתם יוצאים בחדש האביב" (שמות יג' ד') שאין ספק שזה נאמר להם ביום היציאה עצמו. ואני אגידנו לך בשתי לשונות עוד כדי שתכיריהו מהם והוא בלשון יון מבדילים בשני העניינים. שהנה קוראים היום שאדם בו "שמרו", ושאר יום מהימים שעברו או שעתידין לבא לא יקראוהו כן לעולם אבל קוראין אותו "אימרא", ובלשון לע"ז קורין אותו היום שאדם בו "אוגיי". והשאר עבר או עתיד לא יקראוהו כן לעולם אבל קורין אותו "יורינו" או "דיאה" בלע"ז. אף המתרגם ראיתיו מפרש "היום אתם יוצאים", "יומא דין". כן "כי אשר ראיתם את מצרים היום" (שמות יד' יג') פי' "יומא דין", וכן עשה בכולם. ואין ספק שבאותו היום נאמר להם זה, ר"ל ביום שהיה בו המעשה ההוא, כמו שאמר שם "התיצבו וראו את ישועת יהוה אשר יעשה לכם היום" (שמות יד' יג'). וכן בעניין המן נאמר להם בו ביום "ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום ליהוה היום לא תמצאהו בשדה" (שם טז' כה). וכן

באסתר "יבא המלך והמן היום". ואל תטעה במאמר "להבדיל בין היום ובין הלילה" או במאמר "לממשלת היום", כי אותם הם שם המין, לא שם עבר ועתיד.

וזה מופת תוריי מופלא וסוד גדול ונכבד ונורא מאד לאמת בו אמיתת חדוש העולם כמו שהוא בסוד השביעיות והיובלות והשמיטין. והתורה לעדות שזה היום הנזכר הוא יום ר"ה יום ר"ח, והוא שביעי לחדשים. וידוע שהשנה היא חברתה של הנפש לפי [פס] היצירה וכן העולם חבר לשניהם, ושולשתן עדים נאמנים עולם שנה נפש ושולשם בדין י' ימים, שיצירתן על ידי י' ספירות וכ"ב אותיות. ועל כן יום שמחת התורה בכ"ב יום לחדש תשרי ויום הכפורים בי' ימים בו, כמו שהעיד מי שידע אמיתת חדוש העולם, הוא אברהם אבינו בקראו לשם "אל עולם" (בראשית כא' לג) גם "אל עליון קונה שמים וארץ" (שם יד' כב) לעד. והנה ידוע שהמאור הקטן מושל בלילה והגדול מושל ביום. והנה (מונים) למולדות מתשרי מפני שכח הקטן גובר, והלילות ארוכים מתארכים עד הגיעם אל תכלית מה שאפשר להם להתגדל, והוא עד תשלום צ"א ימים וי' שעות ומחצה, והוא השיעור אשר בין תקופה לתקופה השמשית. ואחר כן חוזר הכח לאחור ומתהפך ומתקטן בשיעור ההוא בעצמו שגדל בו, עד הגיעו אל השיעור הראשון בשווה. וזו היא תקופת ניסן, ושם ימי הכח הקטן ימות הגשמים בשלטנותו, ושם ימי הכח הגדול בשולטנו ימות החמה והתחלתו בתקופת ניסן, שבו נשתוו שתי הכוחות יחד, אשר אז אין זה גדול מזה, אבל הלילה והיום שווים. וכך בתשרי בתקופתו היום והלילה שווים, ועל זה אמרה התורה "את שני המאורות הגדולים". ועוד הבדילה ביניהם ואמרה "את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה". והפשט הוא מה שנראה לעין,

כי שניהם גדולים כנגד שאר הכוכבים, וכשתעריכם שניהם זה לזה הנה זה גדול וזה קטן.

אמנם הנסתר זה שאנחנו בו, שאינן מכירין ההמון דבר ממנו, ר"ל מכוחותיהם הנסתרים ומה גודלם ומה קוטנן. והנה מניסן היום גובר והלילה נחלש, עד הגיעם לשיעור תכליתו, והיא תקופת תמוז, ועוד מתהפך הדבר עד תשרי, שבו משתוים. והנה א"כ העולם-אע"פ שמתחדש בכל יום בלא ספק, כאמרנו בתפילת יוצר "המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית" גם בכל שבוע גם בכל חודש, הנה מתחדש עוד פעמים בשנה בתכלית הפוך הזמן. והנה חידושו בכל יום מורה עליו אחד כלומר אחד, יום אחר יום, וכל יום ר"ה קדש, וחידושו בד' תקופות השנה מורה עליו ד' כלומר ד' אחר ד' ועל כן ג' שנים ערלים לא יאכל, והשנה רביעית היא "קדש הלולים ליי" וחידושו ביובלות, שכל יובל מחמישים שנה מורה עליו נ' בשנת היובל קדש. והנה סוד היובלות הוא סוד העולם, כאמרו "ועברו לעולם" שהוא יובל וסוד התקופה והימים הוא סוד השנה. והנה נשלם משני העדים סוד אד"נ כלומר בעולם ובשנה, וזמניהם קדש. אמנם סוד הנפש נשלם בעשרה, שכל דבר שבקדושה אינו בפחות מעשרה, וכן עשרת ימי תשובה לנפש, שמורה עליו סוד י', וכן נשלם סוד אדנ"י ודעהו. ו"העשירי יהיה קדש ליהוה" (ויקרא כו' לב).

ואם כן בעבור השווי הנמצא בשני הזמנים מצד הנפש אמרו חכמים מה שזכרנו מדבריהם מתשרי וניסן, כי הנפש נידונת בתשרי שבו מדת הדין והמשפט גוברת ומזכרת ופוקדת כל מעשה השנה. זכתה להיותה קרובה כבנים, נגזר עליה או לצאת מעבדות לחירות בניסן, כאמרנו "אם כבנים" וגו'. לא זכתה, אבל היא שפחתה ודומה לעבדים אינה יוצאת עד בא תשרי אחר, כאמרנו "אם כעבדים" וגו', ועוד עומדת בדין. אם כן היא גזירת המשפט מתשרי

והפעולה מניסן. והנה שניהם נקראו אצלנו ראשים. והסוד היות תשרי שהוא ראש למולד הלבנה, שהוא יום ר"ח, גם הוא יום ר"ה, שהשנה לשמש והחדש לירח, ועם זה הנה ר"ה ראש של מהלך השמש מצד חד, והוא הצד הנזכר. והיות תשרי בו כח הירח והשמש יחד, יורו ששניהם בריה אחת. והנה ניסן ר"ה גם כן לחדשים, כאומ" "בחדש הראשון" (ויקרא כ"ה ה') ר"ל ראש לראשי חדשים, שהרי ר"ה אינו בחדש הראשון, כי אם בחדש השביעי. והנה הם שני ראשים ר"ה לחדשים זה ניסן, וזה הפך המולד והתקופה, כי יום המולד והתקופה הנזכר לפקוד יום המרת, כלומר יום הלידה והקפת הפכה. "עת ללדת ועת למות" כמו שעניין "היום הרת עולם", הוא יום שהעולם מעובר, כלשון "ותהר ותלד". שכן אמרנו "הרת עולם", ואין ספק כי הוא יאמר על סוד התמורה למה שזכרנו. ועל כן היתה תמורת יצחק לעולה איל ידוע אשר נברא מששת ימי בראשית, והוא יום המרת העולה, ועולה תחת עולה "כבש בן שנתו לעולה" בסוד אמיתת הקרבן.

על כן אנו אומרים "היום הרת עולם", והנה הוא יום המולד ויום ההריון שוים מצד אחד. אך בהיות שנת העיבור, ההריון זה בתשרי, העיבור בשני אדרים והלידה בניסן, וחדשי אותה שנה י"ג. הנה תשמע סודו, ועל כן מי שעיבר ניסן בניסן לא הודו לו חכמים, כי כן הדין נותן, שההריון באמרינו "היום הרת עולם" שמורה על עולם המהירות, הוא תופש ז' חדשים לא יותר, עד יום המולד השוה, שגם השם המיוחד מעיד זה. ואין הפרש בין אומרך תקופה לפי הוראת אמיתת עניין ובין אומרך תשובה, כי התקופה מורה על עניין הקפה וסבה וגלגול, וכן תשובה בעצמה. כאמרו "והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק" (יחזקאל א' יד). והוא שוב הנפש מעניין לעניין ושנויה והתהפכה ממחשבה למחשבה בשנה מזמן לזמן, עד שובה בתשובה האחרונה אשר עליה תכלית הכוונה ובחמרה. כמו

שכתוב "וישוב העפר אל הארץ כשהיה" (קהלת יב' ד). כמאמר השם לאדם "עד שובך אל האדמה כי ממנה לקחת" וגו' (בראשית ג' ט'). וזה לפי פעל וכח בנפש גם בתשובה כאומרו "והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה" (קהלת יב' ד). והנה מספר נתנה"ה גמול ועונש, כלומר נתנה לקבל גמול ועונש, והוא אשר נתנה מראשית האדמה מיום תשרי ומן תשרי. ועל כן "תורת ה' תמימה משיבת נפש" וגו', מפני התשובה. ועל כן נצטוינו לקחת ראשית האדמה כי האדם תכלית פרי האדמה גם ראשית פרי. כיצד, הנה כתוב "וייצר ה' אלהים את האדם" וגו'.

ידוע לכל משכיל כי אמיתת שם היסוד האחרון התחתון שבארבעתם שהיא הנקודה האמצעית, ר"ל מרכז העולם הוא עפר גם יקרא ארץ גם אדמה, אלא ששם אדמה יותר מיוחד לו. ועל כן זה על האדם משותף עם מילת אדמה כאומרו "עפר מן האדמה" כלומר ראשית האדמה אשר ראשיתה עפר. "כי עפר אתה" כי מורה על דקות דבר ועל חבור חלקים קטנים, כאומרו "עד אשר דק לעפר" (דברים ט' כא), אחר אמרו "ואשרף אותו באש ואכת אותו טחון היטב" (שם) שגם העניין ההוא, ר"ל עניין העגל בא בו שריפה עד שובו עפר וכן באימו שהיא פרה אדומה, בא בה שריפה "מעפר שרפת החטאת" (במדבר יט' יד). וכן הבריה הדקה ר"ל הכינה, ברייתה מעפר הארץ כאדם. ועל כן נאמר "ויאמרו החרטומים אל פרעה אצבע אלהים היא" (שמות ח' טו) מה שלא בא כן בשאר המכות. והדרש ידוע שאין השד יכול לבראת הבריה פחותה מכשעורה. ואמנם היות האדם תכלית הפירות הנולדים מן הארץ, נודע לכל בקבלה ובשכל שאין אחר האדם פרי, כי אם שמירת מינו תמיד. ואישיו זמנים קצובים על כל אחד מהם על פי חק העולם הטבעי, ועל פי חק הלשון הרצוני, ר"ל כפי מעשיו. וגם

על פי עניין המשותף בין הטבע והרצון, ר"ל החק המקרי, כמו שזכר הרב בעניינו בחלק ב' בפרק מ"ח. ולולי שוב היצורים לעפרם לא היו המינים נשמרים כפי מה שגזרה חכמת יוצרנו ית' בסוד המולד והתקופה. כי כמו שההויה סבת ההפסד כן ההפסד סבת ההויה, כמו שהתבאר במופתים בספר "ההויה וההפסד" שחבר אריסטו ראש הפילוסופים.

והנה כל אדם נוצר בשתוף ג' דברים אלה, ר"ל טבע רצון ומקרה, וכן הפסדו כפי מיתה טבעית ומיתה רצונית ומיתה מקרית. והרצונית לבדה היא שעליה הדין והמשפט, כי הטבעית כמיתת זקנה וכיוצא בה. היא כשהיסודות מתקלקלות בטבע גמור, שאין הנפש סובלת חברתם יותר ונפרדת מהם והולכת לה, ואז שב הגוף שהוא חי בעדה-מת. וגם כל מות זהו דרכו בעצמו, אלא שיש פעמים שקלקול היסודות יבא ברצון השם מצד העונש לאדם בעבור שחטא לו האדם ברצונו, והרצון אלהי העניש על זה את בעל הרצון האנושי, בסוד כל תורה וחוקה. ויש פעמים שקלקול בא במקרה לגוף המקבלו כמיתת הקטנים טרם היותם מגיעים לפרק בני מצוה. אפילו אם יבוא הקלקול ההוא לבנים מפני עונש חיוב אבותם כמו שכתוב "פוקד עוון אבות על בנים" וגו' (שמות לד' ט). אעפ"כ הקטן במקרה מת במותו במשפט האב. וכבר נאמר "לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות איש בחטאו יומת" (דברים כד' טז), ובא בקבלה "איש" עד שיהיה איש כלומר בר מצוה.

ודע שאין השם מעניש אלא למי שהרבה לחטוא מאד. ועל כן מדרתו "ארך אפים ורב חסד ואמת" והוא "נושא עון ופושע וחסטאה", שכנגדם שלשת מיני כפרה, מוחל, וסולח, ומכפר. ואע"פ שזה הראשון זכר בו "פקד" ולא אמר ממית מפורש ר"ל

פוקד עון אבות על בנים, ובסוף אמר "איש בחטאו יומת" זכר לשון מיתה, והוא מפני שלפעמים תהיה פקידה על המות כאומרו "אם כמות כל אדם ימותון אלה ופקודת כל האדם יפקד עליהם לא יהוה שלחני" (במדבר טו' כט). כאמרו, "הנני פוקד עליהם הבחורים ימותו בחרב" (ירמיה יא' כב). ובסוף אמר "שנת פקודתם" וכאמרו "מי אשר חטא לי" (שמות לב' לג), ובא אחריו "וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם" (שם). ולפעמים יהיה לרעה ולא למיתה כאמרו "רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקד עליכם את כל עונותיכם" (עמוס ג' ב). כלומר אביא עליכם צרות רבות ורעות עד שובכם בתשובה, דומה לאמרו "כי כאשר ייסר איש את בנו ה' אלהיך מיסרך" (דברים ח' ה). מפני שכבר אמר שזה לקצת לטובה ולהשגחה אמר "רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה", וזה סוד גדול בהבדל ההשגחה בין ישראל שהם קדש לה, ובין שאר אומות העולם שהם אצלו ית' חול. ככתוב "קדש ישראל ליהוה ראשית תבואתו כל אוכליו יאשמו רעה תבוא עליהם נאם יהוה" (ירמיה ב' ג). והתורה והנבואה והכתובים והקבלה מלאים מסוד ההבדלה לפי הטעם האמיתי הידוע. "כי חלק יהוה עמו יעקב חבל נחלתו" (דברים לב' ט). ואמנם לפעמים תבוא פקידה לטובה גמורה גם כן, כאמרו "ויהוה פקד את שרה", וכאמרו "פקד פקדתי אתכם" וגו'. כמו שיעד יוסף לפני מותו ואמר לאחיו "פקוד יפקוד אלהים אתכם והעליתם את עצמותי מזה אתכם", וכן נאמר "ויאמן העם וישמעו כי פקד יהוה את בני ישראל" וגו' (שמות ד' לא). ואמנם בא זה לטובת אומה אחת ולרעת אומות אחרות, ר"ל טובת ישראל ורעת המצרים ורעת שבעה עממין. וכן בא כיוצא בזה בשאול ועמלק באומרו "פקדתי

את אשר עשה עמלק לישראל" (שמואל א' טו' ב') לטובת שאול ועמו אז או לרעת שאול אחר כן ולרעת עמלק ועמו. והשם צנוו "זכור את אשר עשה לך עמלק", ואמר כמו כן "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח". כאשר גזרה עליו מדת הדין מפני צאתו לקראת ישראל למלחמה. וכן אמר יתרו למשה למחות זכרו גם הוא ככתוב "ויאמר יהוה אל משה כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים" (שמות יד' יד'). וכתוב "מלחמה ליהוה בעמלק מדר דור" (שם). ומן ה"שמים לרום ובארץ לעמק" (משלי כה' ג') מניין סוד עמלק, כי דרכו מעוקל ומקולקל והוא עמלק וקל, על כן נאמר "ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב" (שמות יד' יג'). והסוד היה "כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק" (שם יא'). ולכן "ויהי ידיו אמונה עד בא השמש" (שם יב'). ואונקלוס תירגם "פרישן בצלו". ועניינו על עבורו כחו, והיה נושא כפיו למעלה לבטלו בתפילתו הידועה הנקראת אמונה, כי האמונה אינה עניין הנאמר בפה אבל העניין המצוייר בנפש כמו שזכר הרב בפרק מ"ט בחלק א'.

הנה כבר התבאר לך סוד עניין פקידה וזכירה ששרשו בר"ה שכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון. ועניינו בעבור בני האלהים לפני רוב עם. ותרגום של אייל "אימרא", "והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו" (בראשית כב' יג'). והנה על זה אנו תוקעים בר"ה בשופר בו ביום והוא הקרן לקטרג את השטן ולהבריח את עזאל ממנו. וסוד "איל" כח "אילותי לעזרתי חושה" (תהלים כב' כ'). וסוד "קרן" רוח קרנות המזבח. "וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה" (שמות י"ג). בארבע שנים עיבור לשמש לפי כח שנות מחזורו, וד' שנות העיבור ד"ד והיא דלוג יום אחד לכל ד' שנה בסוד התקופות שהם

אלד"א בלה"ו שהם סימני ניסן וחוזר חלילה לעולם. והנה גם כן איל מלשון מלכות "אילי מואב" (שם טו' טו'). וקרן גם כן לשון מלכות "וירם קרן למשיחו" (שמואל א' ב' י'), ואם כן אומרו בעל הקרנים, מורה על ארבע מלכיות שהם תלויין ועומדין בדין עד עבור זרע אברהם הבא מזרע יצחק היחיד. אז "ניצב לריב יהוה עומד לדין עמים" (ישעיה ג' יג). ואם אתה זרע ישראל, "כל הגויים כאין נגדו" (שם מ' יד'). ואם זכה זרע אשר אלה הגויים כאין כנגדו, ואם לא, נשאר בבית עבדים בארץ מצרים ובכל מקום אשר נדח שם עד שובו עד ה'. כמו שנאמר "ושבת עד יהוה אלהיך ושמעת בקולו" וכו'. "ושב יהוה אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך יהוה אלהיך שמה" (דברים ל' ב'). ואמר עוד "אם יהיה נדחך מקצה השמים משם יקבצך יהוה אלהיך ומשם יקחך" (שם). ואין ספק כי זה יהיה בר"ה הוא ר"ח השביעי, שהוא ראש חדש תשרי או בראשון שהוא ראש חדשים והוא חדש ניסן. והמופת התוריי בנתינת סימן לסוד המקובל המופלא הזה אמרנו בשניהם ראש, ר"ל בזה ראש השנה ובוה ראש החדשים. והיה זה אחד וזה שביעי, ורמזו ככתוב בתשובה באומרו "או אז יכנע לבכם הערל ואז ירצו את עוונם" (ויקרא כו' מא'), אחר אמרו "אז תרצה הארץ את שבתותיה" (שם לד'), שהם "שבע שבתות שנים ז' שנים ז' פעמים" (שם כה' ח'). גם כל שביעי שבת, "ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ" (שם ד'). והנה הרמז א"ו א"ז, כי סימני התקופות א"ו, וסימני תשלום כוחותם, ר"ל סימני תקופות תמוז א"ז, הרי א"ו א"ז. גם א"ז סימן לניסן ולתשרי חדש הראשון הוא ניסן, חדש שביעי הוא תשרי הרי א"ז. והרמז לשני התקופות הנשארות הם הוראת שמיטה, וסימנם ג"ט ל"ז וי"ד ל"י. וכן כתוב,

”וּכְתַב לָהּ סֵפֶר כְּרִיתוֹת וְנָתַן בִּידָהּ” (דברים כד' א'), הרי ג"ט ביי"ד בסוד אזג"י ואט"ד, שהם סימני כל תקופה.

ועניין היות נקשרים אלו הסימנים בניסן כי בתקופות א"ו א"ז שהם נחלקים לארבעה חלקים, ראש היום וראש הלילה חצי היום וחצי הלילה. ובוזה הסוד בעצמו כל השנה כפי מה שגיליתי לך בסוד שני המאורות. כי ניסן ר"ה שהוא ראש היום ותשרי ר"ה שהוא ראש הלילה. ותמוז חצי השנה שהוא חצי היום, וטבת חצי השנה שהוא חצי הלילה. וחשוב בזה כי מניסן ועד תשרי הכל יום, ומתשרי ועד ניסן הכל לילה ותבין הסוד. כי על זה נאמר יום אחד לשנה חשוב שנה (מסכת ראש השנה ב:). והוא סוד אומרו ”יום לשנה יום לשנה תשאז את עוונותיכם” (במדבר יד' לד'). וכבר אמר ”במספר הימים אשר תרתם את הארץ” (שם). והיא מדה אלהית נקראת אצלנו מדה מרובעת מדה כנגד מדה. וכן מדת דין שבע תחת אחת, כאומרו ”ויספתי ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם” (ויקרא כו' יח'). ובא לזה הלשון ארבע פעמים בעניין הקללות כמו שגיליתי בסוד הרבוע והחטא תחת בטול השבועה בדין הארץ. ועל כן בתכלית ”אז תרצה הארץ את שבתותיה” (שם לד'). ואמר בזה עוד ”יען וביען במשפטי מאסו ואת חוקותי געלה נפשם” (שם מג'). וסוד חוק ומשפט הוא שורש כל התורה ”שם שם לו חק ומשפט” (שמות טו' כה'). ואמרו חז"ל שבת ודינים במרה איפקוד (מסכת שבת פז.). וחק לשון דבר חקיקת אמונה בנפש, כי זה חק הנפש. על כן התחיל לאמר ”אם בחקותי תלכו” (ויקרא כו' ג'). והמצוות באמתתם ”וחוקים ומשפטים צדיקים” (דברים ד' ח'). על כן התחיל מהם בקללות ”ואם בחוקותי תמאסו ואם את משפטי תגעל נפשכם” (ויקרא כו' טו'). ואחר כן ”אף אני אעשה זאת לכם והפקדתי עליכם בהלה” (שם טז'). והפקידה היא ראשית הקללות.

ובתשובה לא אמר כי אם זכירה "וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור" וגו' (שם מב').

ומפני שהסוד בר"ה שהוא יום זכרון ליציאת מצרים לא הוצרך להזכיר זכירה ליצחק, חייבנו לאמר זכרנו לחיים ובסוף אמר "אלה החוקים והמשפטים והתורות אשר נתן יהוה אלהים בינו ובין בני ישראל" (שם מד'). בינו ובין בני ישראל לבד ולא בינו ובין שאר האומות, והם ברית עולם בינינו ובינו בסוד השבתות השביעיות, כמו שבא בעניין שבת "ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם כי ששת ימים עשה יהוה" וגו' (שמות לא יד). וכבר קדם אומרו שהיא ברית עולם, כאמרו "ושמרו בני ישראל לעשות את השבת לדרתם ברית עולם" (שם טז), אך ברית הקשת היא בין אלהים ובין כל נפש חיה, והוא ככל בשר אשר על הארץ. כי האומות שבעים וישאל כנגד כולם שהם ששים רבוא ועשרה מהם קדש, הרי ע'. ועל כן הם כמספר שבעים זקנים במציאות סתרי העולם וסתרי השנה וסתרי הנפש. וכולם נגלים ונכרים ונודעים מסתרי התורה, וסוד משפטם כסוד מאזנים וסוד חוק לשונם, "כי המשפט לאלהים הוא" (דברים א' יד). אמנם "מות וחיים ביד הלשון" (משלי יח' כא), על כן אמ"ש יסודו כף זכות וכף חובה, ולשון חק מכריע בינתיים. כי סוד המשפט מדת הדין ומדת הרחמים. והם שתי כפות מאזנים לפי שקול הדעת, הנקראים כף זכות וכף חובה, ואם אינם שווים מה משפט הוא זה. אמנם המשפט הוא להיותם שווים כקרני טלה, אם כן סוד שווי הוא בשני הזמנים בשנה לבד, והם תשרי וניסן כמו שזכרנו.

ועם הבנת זה העניין כצרכו יתברר לך עניין מחשבת הקושיא שבין שני החכמים, ר"ל ר' אליעזר ור' יהושע ז"ל. ועל זה רמזתי לך סוד

אוא"ז תשרי עם ניסן בגימ' אלף ושמונים בסוד מספר חלקי השעה הנחלקים לשני חלקים בשווה לת"קם תק"ם, וסימנם שמר שמר, וכללם אף. והוא שבו הפחיד השם את עמו "אף אני אעשה זאת לכם" (ויקרא כו' טד). "והלכתי אף אני עמכם בקרי ויסרתי אתכם אף אני" (שם כד'). "ואף בעונות אבותם אתם ימקו" (שם לט'). "ואף אשר הלכו עמי בקרי" (שם מ'). "אף אני אלך עמם בקרי" (שם). הנה זכרו עשרה פעמים לרעה וחזר והורה שכמו שבאף מכה באף מרפא. וזכרו לטובה חצי ו' פעמים והם ג' "ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם" (שם מב). "ואף גם זאת (שם מד). אע"פ שהם מאסו חוקותי וגאלה נפשם משפטי וגם מאסו משפטי וגעלה נפשם חקותי, "לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם" וגו' (שם). בין יחטאו ובין לאו, אבל יסרם ביסורין קשים כאשר אמר "כי כאשר ייסר איש את בנו" וגו' (דברים ח' ה). ואמר אחר כל זה "וזכרתי לכם ברית ראשונים" (ויקרא כו' מה). ודע כי מצוות בלשונם תרגום פקודייה וכן בלשון עברי "פקודי יהוה ישרים" (תהלים יט' ט) והבן כזה כולו.

סוד חמישי-נודע מחלק ראשון מט' פרקים והם ה' י"ג י"ו י"ז כ"ז מ"ב ס"ח ס"ט ע"א. ומחלק שני מח' פרקים והם ד' י' י"ב כ' כ"א כ"ו ל' מ"ח. ומחלק ג' מסבות המצות וטעמיהם.

עיקר סוד התחלה וסבה-דע כי במקום שאכיר בדעתי כפי משפט מאזני רוחי וחוקה, שהעדות הרב ודבריו יעוררוך בהסתכלך בהם. שבא בהם סוד מהסודות או עניין מהעניינים הנסתרים, ומהם היותם נקשרים במהרה קצתם לקצתם, לא אטריח עצמי שם בדבר ההוא, ר"ל להאריך לך דברים בו. כי "ברוב דברים לא יחדל פשע" (משלי י' ט). אבל אפתח לך בו שערים במה שתוכל לבוא

בחדרי העניין ההוא. או אתן לך מפתחות שיפתחו מאד רעיוניך עד שלא תסתפק בדבר מכל מה שעלה במחשבתי לגלות לך נסתרי. ובוזה די לך ויותר מדאי לפי מעוט שכלי ולפי קוצר השגתי ולפי טוב הבנתך. וכאילו יהיה לך זה הטוב המעט אשר אני מוסר בידך התחלה וסבה לבוא באותות ובנפלאות אשר נתגלו לך מהם בעזרת האל. ומזה כי בראותך פרק מהפרקים שזכרתי בסוד מהסודות, ויראה לך בעיניך בו שאין בו דבר מכל מה שרמזתי. אז אתה צריך לעורר רעיונך על העניין אשר כיוונתי בו למצא אמתו בראותך פרק חמישי וכיוצא בו מכל אחד שהמשכתי דעתך אחר זכרונו. ואם אתה לא תמצא בו לא שם התחלה ולא שם סבה לפי הנראה בתחילת המחשבה, תדע כי עם העיון הבינוני וכל שכן החזק תמצא זה העניין. ותמצא שהפרק ההוא בא להורות על הצורך הגדול שיש למשכיל להקדים ולסבב סבות רבות בלימודו עד שיתחכם מאד טרם היותו מסתכל מאד במחנה הקדוש האלהי. אם כן הנה לך התחלה וסבה. וכן הביא ראייה מן הכתוב "שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים" (קהלת ד' יז). וענין רגלך, סבתך כלומר הקדמה מדעתך, כמו שבארנו בשתוף רגל בפרק כ"ז בחלק א' "ויברך יהוה אותך לרגלי" (בראשית ל' ל). לסבתי. אומר שם כי העניין אשר הוא בגלל דבר אחר, הדבר ההוא סבה לעניין ההוא כאומרו "כי בגלל הדבר הזה יברכך יהוה אלהיך בכל מעשך ובכל משלח ידך" (דברים טו' י). והנה העיד כי סבת המצוה היא ה' יתברך אשר צונו לעשותם, והמצוה היא סיבת הברכה, וסיבת והברכה סיבת המעשה. והנה הרב לא זכר מבואר, פירוש רגלך, שהיא סבה, אבל נודע מדבריו כשיובנו שלזה כיון גם שם זכר ותחת רגליו ופירושו בפרק כ"ז הנזכר ובפרק כ"ז בחלק ב' פירוש מספיק ואין לי צורך לפרשו. כי מדבריו הוא מובן, ועניין התחלה וסבה הנאמר במציאות כבר אמרנום למעלה בסוד ג', הוא סוד עניין כסא בעניין התחלות אבונצר ומשם תבינהו. אמנם סבות המצוה, ר"ל טעמי המצוות אשר הביאם הרב לפי פשט הכתוב, יש

לי בם דברים רבים בהגיעי לעניינם בע"ה. ולבאר מהם כלל עלין מאד, גם קצת פרטים כאשר יורני השם בסוד טעמי המצוות, הוא סוד שמיני בחלק שלישי, ושם אגיד לך קבלתי בסבתם בע"ה ית'.

סוד ששי-נודע מחלק א' מד' פרקים והם כ"א כ"ו מ"ח ס"ז. ומג' פרקים מחלק ב' והם ר' ז' י', ומעניין הנבואה גם כן מחלק ג' מעניין איוב ומפרק ומ"ה אשר הוא מכלל המצות והוא הכלל העשירי מהם.

עיקר סוד שכל ומלאך-זה הסוד הוא מעולה מאד. גם הרב האריך בו כל כך וגלהו מפורט במקומות הנזכרים, עד שאין לי צורך לדבר בו. ולו הארכתי בו היה כפל הדברים לבד, אלא שאעוררך בכלל אל ענינו. והוא שהרב אמר מבואר שכל כח ימצא במציאות הוא מלאך. ואפילו התנועות המקריות לפי מה שיובן מדבריו ז"ל, כל שכן העצמיות או ההכרחיות או הטבעיות. וזה שהוא אומר בחלק ב' פרק עשירי, שאתה לא תמצא כלל פעל שיעשהו השם אלה על ידי מלאך. וכבר ידעת שעניין מלאך, שליח. וכל עושה עניין הוא מלאך, אלה דבריו. והוא האריך בפרק ההוא ובאר בו עניינים גדולים מובנים לכל יודע ספר. וכבר אמר עוד מוחלט, ותנועות אתון בלעם כלם ע"י מלאך עד שהיסודות יקראו גם כן מלאכים "עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוהט" (תהלים קד' ד). אלה דבריו גם כן. והנה אתה רואה אפילו כל גוף מן גופות לפי דבריו הוא מלאך. כי היסודות גוף ואין גוף בתחתונים בלא יסודות ובלי צורתם ובלי כוחותם ובלי מקריהם, כי הכל מרכב מהם. וכן כל נמצא זולתו ית' יקרא מלאך ואפילו השד, וכן הדין נותן. וזהו האמת שהכל מאתו יתברך והכל שלוחיו ומלאכיו ועבדיו. והנה מה שיעיד לך על זה עדות ברורה הוא מה שבא בתשלום מעשה בראשית באומרו "ויכל אלהים ביום השביעי" וגו, עד "אשר ברא אלהים לעשות" (בראשית ב' ג). ודע ששם מלאך

נגזר ממלאכה ובא בזה התכלית ג' פעמים מלת "מלאכתו" בא להורות על עניין היות כל העולם נחלק לג' חלקים. וזהו מה שפירש הרב בחלק ב' בסוף פרק י'. כי הנבראות כלם ג' חלקים, האחד השכלים הנפרדים והם המלאכים, והשני גופות הגלגלים, והשלישי החמר הראשון, ר"ל הגופות המשתנות תמיד אשר תחת הגלגלים, אלה דברי הרב. ולפני אומרו זה אמר שהמלאך שלישי העולם כמו שכתוב בבראשית רבא. והנה גם הפילוסופים וחכמי תורתנו שווים בזה העניין ומודים בו. אמנם השתכל בסדור התורה בעניין זה, והיותה קוראה אלה ג' חלקי המציאות, "מלאכת אלהים". ותדע עם זה שהדין עם הרב שיקרא כל נמצא מהשם ית' "מלאך". והוא שאמר תחילה "ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה" (בראשית ב' ב), ואחר שכלל אמר "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם" (שם), ובעניינו נשלמו העליונים והתחתונים וכל כוחותם. ואמר "ויכולו" ולא אמר בהם "ויכל אלהים", או "עשה אלהים", או "ברא", או "ויעש", או "ויברא", כמו שאמר בתחילת המציאות "בראשית ברא אלהים", אשר פירשו הרב ז"ל בחלק ב' פרק ל', בהתחלה ברא השם העליונים והתחתונים. אמנם בא זה על עניין גדול, ר"ל מלת ויכולו, והוא שמורה על עניין היות בעליונים ובתחתונים משכילים נכספים וכלים אל יוצרם ית' מלשון "נכספה וגם כלתה נפשי" (תהלים פד' ג). ונקרא כן מפני היות הכוסף תכלית המציאות ובעניינו נשלמו כל הנבראים בכוסף ובחשק ונכללו ונחשקו ככלה החשוקה והחושקת את חתנה שהוא אישה ובעלה ואדוניה והוא מושל בה. עם כל זה יבא אחר זה "ויכל" להורות שהחשק הגדול הוא בנמצאים הראשונים, והם המלאכים ר"ל השכלים הנפרדים, כי "ויכל" מלשון "ויכילו". ונאמר שם "אשר עשה" אחר "ויכל" באמרו "ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה".

והנה בזה העניין ג' פעמים אלהי"ם, וג' פעמים מלאכתו, וג' פעמים לשון מעשה. והנה הבדיל בין העניינים הבדל גדול כמו שאגיד, והוא שאמר על עניין "מלאכתו" הראשון "ויכל", ועל השני אמר "וישבת", ועל השלישי אמר "כי בו שבת". הנה זכר שביתה בשנים, ולא זכר שביתה בראשונה. והסוד מפני שהשנים בעלי נפש לכן בא "שבת וינפש" יחד. אך הבדיל ג"כ ביניהם, ואע"פ שהשוה אותם בדבר, והוא שבראשון אמר בו "אשר עשה" מוחלט, אבל לא אמר בו "לעשות" והורה בזה השלמות הגדולה לעולם הגלגלי באומרו עליו "אשר עשה", כאשר אמר בעולם השכלי בשווה. והוא מפני שמציאות שניהם נשלם בפעל ובמעשה שלם, אין בהם דבר מתחדש ולא מוסף עליו ולא גורע ממנו. כי השגתם בפעל אלהי שווה תמיד לפי מעלת מציאות כל אחד ואחד מהם. אך כשזכר עולמנו זה השפל זכר בו הכנה והתחלה להשלימו באומרו "לעשות". ועל כן בא משותף עם מלת "ברא" כי כמו שבא בהתחלה "ברא אלהים", כן בא בהתחלה הזאת "ברא אלהים לעשות", כי הוא שם מקור ושם הפעל אשר יאמר עליו כל זמן עבר ועתיד והווה. וכן כשזכר התולדות בזה העניין בעצמו בהם יוצאים לפעל עת אחר עת תמיד כאומרו "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים" (בראשית ב' ד). ואמנם בא בעניין האחרון "ויברך", "ויקדש", מיד שלא אמר כן בראשונים מפני שאלה צריכין ברכה וקדוש לבד, ר"ל עולם השפל עם כוחותיו, מפני היותו מוכן לקבל השפע האלהי תמיד. אבל העליונים מקבלים תמיד בפעל שלם, לא בהכנות משתנות בפרטן כאלו. ואמנם באו ג' ברכות בנבראים והם בתנינים ובכריאת החיים שבאה מלת בריאה, וביום השביעי ובראם. וא"כ הנה באה ברכה בתלי וגלגל ולב כי התנין וכוחותיו הם התלי והוא התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו. והגלגל הוא גלגל השנה והלב הוא הנפש. הגם ג' מלכים בג'

כסאות, תלי בעולם כמלך על כסאו, גלגל בשנה כמלך במדינה, לב בנפש כמלך במלחמה. וא"כ הנה לך ג' מיני מלאכים שהם ג' כתות של מלאכי השרת כמו שרמזתי למעלה.

סוד שביעי-נודע מחלק א' מד' פרקים והם ל"ו נ"א ל"ז נ"ג מב' פרקים מחלק ב' והם כ' כ"א ומחלק ג' מפרקי המרכבה.

עיקר סוד פנים ואחור-דע כי עניין השמות המשותפים הוא העניין הראשון לכל חכמה ודעת, וזאת היתה הכוונה הראשונה של הרב בחבורו ובה התחיל ספרו. ואמר, המאמר הזה עניינו הראשון לבאר ענייני שמות שבאו בספרי הנבואה מהשמות ההם שמות משותפים. ועוד אמר לפנים אחר זה, וכלל מאמר זה עניין שני והוא באור משלים סתומים שבאו בספרי הנביאים, ולא פירש שהם משל. אבל יראה לסכל ולנבהל שהם כפשוטם ואין תוך ביניהם. ואם כן הנה שכוונתו השנית היתה לבאר משלי הנבואה. ודע שהשם המשותף ועניין המשל הם שני עניינים משלימים חכמת כל חכם ושכל כל משכיל. ושניהם באמת קרובים במין הנבואה והם עניינים מוכרחים לפי מציאות הדבור, להראות בהם אמיתת שני עניינים אחרים, שהם כלל המציאות כולו, והם מעשה בראשית ומעשה מרכבה, שהם חכמת הטבע וחכמת האלהות, כאשר באר הרב בתחילת ספרו. והנה כמו שב' העניינים אלו מהחכמה שהם קרובים מאד היו נסתרים מעיני לבות רוב החכמים הגדולים ולא נגלו כי אם ליחידים שהם יראי השם ולחושבי שמו. כל שכן שנסתרו משאר כל העם ההולכים בחושך. כן נסתרו מהם הנבואות שבאו לגלות ענייניהם. ומצד זה חויבו להיות רוב דברי הנבואה וענייניהם נסתרים בתוך המשלים או בשמות המשותפים כאשר זכר הרב בראש ספרו. ואמנם אומרו ז"ל בפרק כ"ח בחלק א' על עניין "ותחת רגליו", אמנם פירוש אונקלוס כבר ידעתו, אלא שתכלית כוונתו להרחיק ההגשמה. ולא באר לנו לאיזה דבר השיגו ולאיזה

דבר ירצו בזה המשל. וכן בכל מקום לא ישתדל בזה העניין אך להרחיק הגשמות בלבד, כי הרחקת הגשמות דבר מופתי הכרחי באמונה. ויגזור בו ויגמור בדרכו. אבל ביאור עניין המשל הוא עניין מסופק, אפשר שתהיה זאת הכוונה או דבר אחר, והם עוד דברים נסתרים מאד. ואין מסודות האמונה הבנתם ולא השגתם קלה על ההמון, ולזה לא קובץ בזה העניין. אלה הם דברי הרב ז"ל בעניין המשל. ומאמרו באלו העניינים הוא להודיענו כי העניין הבא בדברי הנבואה שמורה על הגשמות, אין הפרש בין שיהיה זה משל או שם משותף, שהכוונה בו להרחיק הגשמות. ואם יהיה משל ולא יובן אין חשש בזה אחר שנרחיק הגשמות. וכן אמר בהקדמה הראשונה שבספרו, דע כי מפתח הבנת כל מה שאמר והו הנביאים ע"ה וידיעת אמתתו הוא הבנת המשלים ועניינם ופרוש מלותיהם. וכן אמר עוד בסוף הקדמתו, אבל יהיה דעתך לעולם ברוב המשלים ידיעת הכלל המכוון ידיעתו. ויספיק לך בקצת הדברים שתבין מדברי כי העניין כולו משל, ואם לא אבאר דבר יותר שאתה כשתדע שהוא משל יתבאר לך מיד לאיזה דבר הוא משל. ויהיה אומרי שהוא משל, כמי שהסיר הדבר המבדיל בין הראות והנראה. אלה דבריו ג"כ.

ועוד אמר בחלק שני בעניין הנבואה הרבה מזה. ומכלל דבריו שאמר שם הוא אומרו בפרק מ"ג, ויותר נפלא מזה שתהיה ההערה בשם אחד, אותיות השם ההוא הם אותיות שם אחר בשנות סדרם ואע"פ שאין שם גזירה בין שני השמות ההם ולא שתוף עניין ביניהם בשום פנים. ובאר שם עניין שינוי סדר האותיות שזכר והוא הנקרא אצל המקובלים צירוף האותיות או אמור הפוך האותיות. ואמר שם, והפך תיבת חבל בכחל ובאו לפי זה הדרך עניינים זרים מאד והם עוד סודות. אלה דבריו עוד. וממה שעוררתך על אלו תבין כוונתו. ומזה העניין באר הרבה בחלק שני ויחד בו פרק, והוא פרק כ"ט. ואמר שם, דע כי מי שלא יבין לשון אדם כשישמעהו

מדבר הוא בלא ספק ידע שהוא מדבר, אלא שלא ידע כוונתו. והמשיך זה העניין כולו אל מה שהוא מבואר ונגלה מדבריו, עד שאין צריכים פרוש אחר כלל, ומהם תבין כוונתו. ועוד אמר בחלק שני פרק מ"ז בעניין ההשאלות וההפלות והגוזמות עניינים נפלאים מובנים בתחילת המחשבה. ואמר שם בפרק מ"ו, וחלילה לאל מתת נביאיו דומים לשוטים ולשכורים, ויצום לעשות מעשה שגעון.

ושים דעתך להבין דבריו כלם שהם נפלאות תמים דעים, ודברי אלהים חיים, מורים חכמות נפלאות נסתרות מרוב חכמים בדורנו זה כל שכן מזולתם. אמנם מה שהוא ממין השמות המשותפים, הוא גם כן הרבה, ומכללם פנים ואחור. והנה כל יודע דעת, יודע שכל דבר שהוא מאיר ומזהיר ומשפיע שפע זהר ואור מכל צד ומכל פנים כשמש או יוצא ממנו כח מכל הכוחות מכל צדדיו, כחום היוצא מן האש, או פועל פעולה בשווה בכל מקום שהוא שם, כמים שמרוים כל צמא מכל צד ומכל פינה בכל מקום ששותה אותם. הנה זה כולו יודע בתחילת המחשבה, שאין לדבר באלו הג' עניינים הנזכרים על דרך משל והם, שמש ואש ומים. ואע"פ ששולשתן גופים, אין שום דרך להאמר בהם שיש להם בגופם וכחם ופעולתם מצדם פנים ואחור וכיוצא בזה. ואם באלה שהם גופים נמנע מלהאמר עליהם זה, כל שכן למה שאינו גוף וכל שכן למי שאינו גוף ולא כח בגוף. ואם כן עם זה הקל עליך להבין שמה שבא בעניין השם יתע' מעניין פנים ואחור, כאומרנו "וראית את אחוריי" וגו' (שמות לג' כג). או מה שבא בחיות כמו "ודמות פניהם פני אדם" (יחזקאל א' ט') וכיוצא בזה. שזה כולו הוא כונה אחרת, ולשמות משותפים ממה שהעירותיך עליו, וממה שזכר הרב בפרקיו הנזכרים בראש זה הסוד, ממה שאכתוב אני עוד בפרקי מעשה המרכבה בע"ה, תבין כל מה שראוי להבינו מן העניין הזה ומן הדומה לו.

סוד שמיני-נודע מחלק א' מד' פרקים והם מ' מ"א נ"ב ס"ו. ומחלק ב' מד' פרקים והם ד' ה' ו' י"ב. ומחלק שלישי מעניין איוב ומפרק כ"א.

עיקר סוד חיי הנפש-והוא שצריך לך לדעת עניין חיים לבד ועניין נפש לבד. ותדע אם חיי הנפש החי בעולם הזה תלויים בעצם גוף החי או במה הם תלויין. או אם החיים עצמם נקראים נפש ואם הנפש הזו הוא כח מקרי או עצמי. ואם היא פרטית לעצמה או כללית, ואם היא באה מכח הגלגל או היא נבראת מן גוף, או אם היא יסוד חי מן היסודות בהתרכבם יחד, או אם היא גוף או אינה גוף. או אם היא כח בגוף או לאו, או אם היא מקבלת גמול ועונש מהשם ית' בעולם הזה על עניין המצוות והעבירות או לאו. אם יש בה השגחה בפרט או בכלל, או אם אין בה השגחה כלל לא בפרט ולא בכלל. או אם יש לה השארות אחר הפרדה מן הגוף או לאו. ואם יש לה השארות, אם יש לה עונש או גמול בעולם הבא מכל מעשיה שעשתה בעולם הזה או לאו. ואם תשוב בגוף עוד בעולם ואם לאו, ואם לא תשוב למה לא תשוב ואם תשוב למה תשוב. אלה כולם עניינים נפלאים. וכל דבר ודבר מהם צריך לאמתו במופת, כי זהו היתד הראשון אשר התורה תלויה בו, והעמוד אשר דעת האדם נשען עליו. ומפני זה העניין אשר הוא שרש ראשון לאמונה ולחכמת האדם, קראתי שם כולל זה החבור "חיי הנפש". וצורך גדול יש לכל משכיל באמת לחקור כל זה במופתים ברורים שאחר שיתבאר לו אמיתת דבר זה וענינו, יושלם דבורו ותעלה הצלחתו שלימה בידו. וע"כ ארחיב לשוני בזה המאמר מעט.

ידוע ומבואר לכל בן אדם, שהאדם הוא בעל שכל בכח ביום הולדו, והוא חי בפעל. וגדר כל חי הוא, חי, מרגיש, מת. וכל חי מרגיש וכל מרגיש חי. וכל חי התנועה הרצונית אשר לו מורה לשאר החיים שהוא חי. וכשלא יתנועע התנועה ההיא הוא ישן או

מת או נח לסבה מן הסבות. ואם הוא נח לשעתו ישוב לתנועתו וכן אם הוא ישן. אך אם הוא מת לא יאמינו החיים שיתנועע בשום פנים תנועה רצונית לפי הטבע. גם אנחנו לא ראינו זה עד היום ולא ראינו חי שיעיד שראה זה באמת. אך ראינו מי ששמעו, שהיה זה בזמן אחד באיש אחד, או ביותר על דרך פלא. גם פשט הכתוב אמרו במקום מן המקומות על עניין מופלא, על דרך הוראת פלאים וניסים. ואין מביאים ראיה ממעשה ניסים, כל שכן שאין מביאים ראיה ממה שקרה לאיש אחד על עניין זכות בכמה זמנים, ואפילו מדבר טבעי, וכל שכן אם הוא חוץ לטבע וחוץ להקיש השכלי, וכל שכן שאין מביאים ראיה לחוקרי אמיתת החכמה ולמחפשי סתרי תורה מעניין פשטי הכתובים. ואם כן אין דרך להביא מופת על מה שיחקר בחכמה, כי אם מופת מורגש ומושכל מקובל תוריי אלהי, ר"ל מסתרי תורה. כגון היות האדם בכל מקום שבא בתורה שם המין בהכרח. כי לא ימצא שם העצם בה"א הידיעה. וכגון סוד מלת "היום" שרמזתי בסוד פקידה הוא סוד ד'. וכן היות אלהי"ם שם התואר, והיות יי' שם העצם. ואפילו אם הוא שם התואר ג"כ, כי הנה בא זה בה"א הידיעה ולא בא זה בשום מקום. ורבים כאלה בסתרי תורה שאין דבר מהם מובן להמון העם, ואפילו מרוב חכמים הוא נסתר, כי אלה והדומים להם עם העניינים הנקראים "סתרי התורה", והם מופתים מקובלים ונבואיים תוריים אלהיים, ומן זה המופת לא ידעוהו המתפלספים. ומזה סוד חדוש העולם וסוד ההשגחה וסוד ידיעת השם וסוד משפטיו ומצוותיו ותארו וסוד הגמול והעונש בעולם הזה, וסוד העונש והגמול לעולם הבא, ומה הם. ואחר שהדבר כן ראוי לך שתבין בכל מופת שיבוא לך בזה העניין, אם הוא מובא בנוי בניין חזק כראוי עם יסודותיו והקדמותיו ותולדותיו האמיתיות, מאחד משלשה מיני המופתים הנזכרים, ר"ל מורגש או מושכל או מקובל, כמו שאמרתי.

ואחר שיודע דבר אחד, ויתברר לך במופתיו אלה, דין אליך שלא תסתפק בדבר ההוא לעולם יותר, אבל יהיו אצלך כאילו שמעתו מפי הגבורה. ולא יזיווך רעיונים בטלים, ודעות מחשביות ממה שכבר עלה בידך באמת. ואם תחשוב שכמו שהובא לך מופת אחד או יותר על עניין מסופק להתירו לך, כן יובא לך מופת על הפכו. ראוי שתדע אם יקרך דבר זה שלא היה לך מופת כלל אמיתי עליו כי אם אמונה ומחשבה דמיונית לא ציור מורגש ולא השגה מושכלת ולא ידיעה מקובלת מהמין שזכרתי. ולפי זאת הסבה נתבלבלו רעיונך, כי לא יתכן בשום פנים בעולם שיכחיש מופת אמיתי אחד למופת אמיתי אחר. ע"כ צריך לך לאמת האמת בכל מבוקש, ושלא תשאיר מסופק בשום אמונה שהיא פינה מפנות התורה ויסוד מיסודות הקבלה האלהית. כי האמת והאמונה הם שרשי הקיום והפכם אין להם עמידה כלל. ועל זה אמרו רז"ל "וכל מי שלא אמר אמת ויציב בבקר, אמת ואמונה בערב לא יצא ידי חובתו" (ברכות יב). ואין הכוונה האמיתית במאמר הנכבד האלהי ההוא הנאמר מפי מקובל האמת, מה שיחשבוהו המון החכמים השומרים הרגלם והקוראים אותה תורה או מצוה, כאילו לא האשים השם כל העושה כן על ידי נביא ע"ה, באומרו "יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבודוני ולבו רחוק ממני" (ישעיה כט יג). אמנם הכוונה במאמר ההוא אינה בעבור הדבור בפה לבד אלא בעבור הציור האמיתי המצוייר בנפש כפי מה שהיא. והעד שבא זה העניין אחר ק"ש ששם שרש השגת הייחוד וידיעת השם ואהבתו ושמירת מצוותיו ית'. וחובר אל מאמר "להיות לכם לאלהים אני יהוה אליהם" (במדבר טו מא). ואין אלהות בדמיונות השקריות כי אם באמיתיות הנודעים במופתים ברורים. ועל ידיעת האמת אדם עונה אמת לא על המסופק כל שכן על השקר. ועל כן באו הקיומים ההם יחד בשחרית ר"ל אמרו, "אמת ויציב נכון וקיים וישר ונאמן ואהוב וחביב ונחמד ונעים נורא ואדיר ומתוקן ומקובל הדבר הזה עלינו"

ראה כמה עניינים באו להעיר לבנו אל האמת. ועוד באה מלת אמת כמה פעמים עד "גאל ישראל", ואם לא השלים אדם זה העניין ולא אמתתו, איך מעיד שהוא אמת. כן בא במעריב קיומים נפלאים ועדויות נפלאות ונוראות. ומזה המין כל מה שבא בעניין התפילות כולן כיוצא בזה אתה צריך להודות על מה שנתאמת אצלך במופת, ואז תהיה הודעתך אמת ואם לאו לאו. ועל זה הקדמתך זאת ההקדמה להודיעך שכל מה שצריך לאמתו במופת בעניין הנפש, שתאמתהו באחת המינים הנזכרים שבם יתבאר כל מופת, ולא זולתם. ואם לא תעשה זה תדע שלא תוכל להשיג מה שחויבת להשיגו מעניין הנפש, ועל כן לא יהיה לך מופת באמתת ענייני הנפש. שאם אין מצוה מה צורך למצוה או למצוה עצמה. ועל כן השורש לדעת מהות המצוה ואחר כך ידוקדק אם נצטווה ואחר יודע מה צוהו, ועוד יושכל למה צויה, ויעוין מה גמולו בשמרו מה שצווה לשמרו, ומה עונשו בעברו על המצוה. ואלו כולם תכליות האנושות ולא נמסרו במופתים מושכלים למקובלים אחרונים באמת, כי אם לשרידים אשר השם קוראם. אך נמסרו לעם גם כן לפי השגתם בצירורים דמיוניים מספיקים להם. ועל כן השלם הנבדל מהם חייב בחיי הנפש להתמידם בהתמדתם מקודם, ולראות את מאורו ומאורם כמו שכתוב "כי עמך מקור חיים" וגו' (תהלים לו י).

לפיכך אגיד לך שאתה צריך לדעת הגופים מה הם, אחר שאתה מרגיש ומשכיל ישותם ומציאותם. שהנה אתה בעצמך עד על ישותך ומציאותך ועל ישות זולתך ומציאותו בשני דרכי העדים הראשונים ר"ל בהרגש ובהשכל. ואחר שהוא כן החקירה הזאת והשאלה הזאת שהיא אחת מד' שאלות החכמה שהם יש ומה ואיך ולמה, הנה בעילה שאין צורך לשאול עליה שאלת ישותך, אבל אחר זה צריך לשאול על מהותך ולאמתו במופתים. כי זאת השאלה יותר נסותרת מן הראשונה. ולך עדות ברורה גם כן שכל מציאותך

מזולתך ר"ל שלא עשית אתה עצמך אבל עשאוך אחרים. ועוד אחר שתדע זה עוד תשאל למה נבראת בעולם. וכדעתך אלו הד' שאלות במופתיהם תגיע אל מה שאפשר לאדם להגיע מן ההצלחה האלהית ומן המעלה השכלית ומן השלמות האנושית ומן השמחה התכליתית. ודע כי שאלת למה היא שאלת התכלית, והשגת סוד התכלית היא תכלית התכליות. ואמנם שאלת יש היא שאלת הראשית והשני מגיד מראשית אחרית ו"טוב אחרית דבר מראשיתו" (קהלת ד' ח'). ושתי השאלות האמצעיות שהם מה ואיך הם בינוניות והכוונה בהם להגיע בידיעתם לשאלת למה. וכבר יחוברו אלו עם אלו שהנה תשאל מה תכלית מציאות האדם ותשים מהמחובר על תכלית שבא במקום למה וכן השאר. ועל בדעתך מהותך ר"ל מהות גופך ומהות נפשך ומהות שכלך ומהות כוחות כל אחד ואחד מהם והרכבת אלו המהויות יחד ואיכותם אז תשתדל להגיע אל ידיעת תכליתם ואז תצליח את דרכיך ואז תשכיל. וצריך שתשים לך בכל אלו ההשגות כלים המשיגים את המושגים ויהיו לך לעדים ברורים בכל, שיעידו לך על מה שתחקרהו מהם בחקירה ובדרישה ובשאלה, "ודרשת וחקרת ושאלת היטב והנה אמת נכון הדבר" (דברים יג' טו). ואז תדין על פיהם כל מה שתדין שאם לא תעשה כן ולא יהיו לך עדים נאמנים לא יעלה בידך דבר מכל שאלותיך באמת. אבל תהיה לעולם בכל שאלה מסופק ונבוך ומעורבב ומבוהל ומשתומם ולא תועיל בחקירותיך אבל תיגע ולא תמצא. ולהאמינך לעידיך תיגע ותמצא בלא ספק בע"ה ואם תעיין בספר קהלת בעיון זך תדע מה שאמר שלמה שם על זה העניין, ר"ל עניין חקירת הדברים ועל מה שאפשר למצוא מהם.

ומפני שיש דברים שהם נמנעים מטבע השכל האנושי להשיגם אמר שלמה בקהלת "כֹּל זֶה נִסִּיתִי בְּחִכְמָה אֶמְרֹתִי אֶחְפְּמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי: רְחוּק מֵהָיָה וְעִמָּק עִמָּק מִי

יִמְצְאוּנוּ: סְבוּתֵי אֲנִי וְלִפֵּי לְדַעַת וְלְתוֹר וּבִקְשׁ חֲכָמָה וְחֻשְׁבוֹן” וכו’ (קהלת ז’ כג). ואומרו “אני ולבי” כאומרו הרגשי ושכלי שהם שני עדין, כמו שאמרת לך שעדיין הם שנים ראשונים והם המרגיש והמשכיל שהם שני כוחותיך. ולא זכר העד השלישי שהוא הכף התוריי מפני שדברי קהלת הם בנויים על עניין הטבע לא עניין תוריי. ודי להשגת אמיתת הטבע בשני עדים כי על פי שנים עדים יקום דבר, אך אומרו או על פי שלשה עדים הוא על הדעת התוריי שהוא הג’. אך הדמיון אינו עד נאמן תמיד באלו כי הוא עד זומם ברוב הפעמים ועל כן [לא] זכרנוהו מכלל העדים הנאמנים. ואם יעיד בדבר ויורה לו השכל או ההרגש אז יאמינו דבריו ואם לאו לאו. ואם יעיד עם השכל יהיה במקום ההרגש ואם יעיד עם ההרגש יהיה במקום השכל, ואם יעיד לבדו כי יחנן קולו אל תאמין בו כי שבע תועבות בלבו. ואל תקרי שבע אלא שבעים כלומר הוא נשבע לשם לשקר ואפילו בשבעים שמות. והנה אמר קהלת “ראה זה מצאתי אמרה קהלת אחת לאחת למצא חשבון: אשר עוד בקשה נפשי ולא מצאתי אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי: לבד ראה זה מצאתי אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבנות רבים” (קהלת ז’ כד). ועוד אמר לפנים “כאשר נתתי את לבי לדעת חכמה ולראות את הענין אשר נעשה על הארץ” (שם ח’ טד). ואמר “וראיתי את כל מעשה האלהים כי לא יוכל האדם למצוא את המעשה אשר נעשה תחת השמש בשל אשר יעמל האדם לבקש ולא ימצא וגם אם יאמר החכם לדעת לא יוכל למצא” (שם). והמשיך העניין כולו כפי מה שידוע מספרו.

הנה כבר הורנו זה החכם כי יש מה שאפשר למצוא אחרי רוב חקירה שכלית ויש מה שנמנע למצוא אפילו אחר חקירה. על כן

ראוי לחקור האפשר והראוי, ולהמנע מחקור הנמנע. "כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקור דבר שמים לרום וארץ לעומק ורחב לב מלכים אין חקר" (משלי כה' ב'). ואמר "החקר אלוה תמצא אם עד תכלית שדי תמצא" (איוב יא' ד'). ועניין זה הוא שמה שיש לך בינך ובין השם בעניינך תדרשנו ותמצאנו, "כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" (דברים ד' כט'). ועניינים אחרים שאין לך צורך מהם ולא חויבת עליהם לדעתם בינו ית' ובין ברואיו ואפילו אם תדרשם לא תמצאם. על זה אמרתי לך שתשים עדים לכל השגותיך וכל מה שאפשר לך להשיגו בעדותם אותו תשמור לדבר בו והשאר עזבהו למי שראוי לו לדעתו והוא הש"י לבדו. ואחר היות הדבר כן תדע שכל מה שתשיגהו באמת באחד מחושיך ראוי שתסמוך עליו ותשימהו יסוד אחד, ובנה עליו כל בניין שהוא ממינו. והחושים הם כלי הגוף המרגישים. והם הראות שהוא כח העיניים, והשמע שהוא כח האוזניים, והטעם שהוא כח החיך, והריח שהוא כח נולד מן האפים, והמשוש שהוא כח כלל הגוף ורוב פרטיו. וכל מה שתשיג באחד מאלו הוא עד נאמן במה שיעיד לך עליו כל כח יוצא בצאתו לפועל. העין יעיד על הנראה, והאוזן על הנשמע, והאף על המריח, והחיך על הטעם, וכלל הגוף ברוב איבריו בפרטיהם יעיד על המשוש בלא ספק.

ומאלה תדע שהמשיג במ חי על כל פנים, ועל כלל גופו דבר נוסף שפועל אלו הפעולות כולן בכללן ובפרטן. וא"כ מצד הכח ההוא יקרא החי חי מרגיש, ובהפרדו יקרא הגוף שהיה חי בכללו בגללו מת בלתי מרגיש ובלתי מתנועע מעצמו. ואם כן החיים ההם היו לגוף מצד הכח ההוא שמות רבים כגון נפש נשמה רוח יחידה חיה. ומזה תדע כי הגוף היה מורכב מהרכבות רבות, והכח ההוא היה מקיים עליו הרכבותיו. כי בהיפרד כוחו ממנו ייפרדו חלקיו אחד אחד מעט זה אחר זה. ואם תאמר אם כן היה ראוי שיפרדו מיד כאשר נפרדו שאר הכוחות מיד כגון ההרגשות והתנועות

והמחשבה והתאווה והדבור וההבנה והכעס והרצון והאהבה והשנאה והקנאה והדומים להם. כי אלו כולם שנפרדו בעת הפרד הכח מיד ונסתלקו כולם עמו יחד, ידענו שהוא היה סבותם ומולידם כנר המוליד האור והוא סבת מציאותו ובהסתלקו יסתלק אורו מיד עמו. נאמר לך אמת שהדבר כן הוא, וזה הוא המבוקש מזה אמרנו שכל אלו הכחות הם מהכח ההוא בלא ספק ובהסתלקם נסתלקו כולם אחריו אף כלל הגוף. והנה הדבר הנקרא גוף היה מורכב מגופים בעלי כוחות אחרים בלתי אלה הנזכרים והכוחות ההם אינם חיים. ועל כן בהסתלק החיים לא נסתלקו הם מיד אבל נשארו עוד עם הגוף, ובהסתלקם גם הם הנה ייפרד הגוף לחלקיו הראשונים והם בד' יסודות שמהם ומכוחותיהם מורכב הגוף בתחילת מציאותו. אמנם אלה הכוחות הנזכרים ודומיהם שנולדו מחיים ר"ל מהכח הנפשי הנזכר הנה בהכרח יסתלקו כולם עמו בהסתלקו, וזה כולו מורגש. וכבר התבאר בספרים רבים בספרי החכמה במופתים חזקים יותר מאלו וכולם מורגשים ואין צורך להאריך בדברים המורגשים שהם קלים להשיגם לרוב בני האדם. אמנם הדברים המושכלים הם נסתרים מאד יותר מאלו ועל כן צריכים מופתים חזקים מאד יותר מאלו. ואמנם הכלי המשכיל גם כן נסתר מעט והוא המוח, והלב עמו. וכמו שידעת מן העין שהוא כלי לראות, והאור שופע עליו מחוץ, כן צריך שתדע שהלב והמוח הם כלים להבנה, והשכל הפועל משפיע עליהם שכל ובינה מחוץ. ומשים להם הדברים המושכלים בכח, מושכלים בפועל. כמו שהאור משים לעין דברים בכח, נראין בפועל. ואמנם הכלי המקבל התוריי הוא משותף עם הרגש והשכל והלימוד והוא מורכב משלשתן. והוא שאדם קורא באותיות המקובלות וסתריהם נודעות להם בכח, ורואם בעיניו ושומע עליהם קבלה מרבותיו ומבין ומשכיל בהם ובענייניהם ולומד ומקבל מידיעת השם ומסתרי התורה עניינים מושכלים ראשונים ומורגשים אצלו בקלות. והם קרואים תוריים מקובלים מפני היותם תלויים באותיות אשר דברו

בהם הנביאים ר"ל באמיתת לשון הקדש. ומפני שהם עניינים נסתרים מאד מרוב החכמים בכח וכשמקבלים אותם הם מוכנים ומקובלים בקלות ויוצאין לפועל מיד ושבו מושכלים ומורגשין נקראו בזה השם ר"ל מופתים תוריים מקובלים ברצון.

והנה המורגש והמושכל יודעו מעיון הנמצאים והמקובל יודע ממניין האותיות. ואלו שלשתם בצאתם לפועל הם ג' עדים נאמנים בכל מה שיעידו עליהם שהשיגוהו, ובלבד שתהיה עדותן נחקרת מאד. והנה הרבה פעמים יחשוב אדם בראותו דבר אחד פתאום שהוא כמו שחשב שנראה לו, כמו שראה אדם מרחוק מעט רוכב על סוסו לבוש הבדים וחשב שהוא רוכב על חמור או על פרדה והוא בלבוש המשי. וכן יקרה בשאר הרגשות לפעמים ועל כן אין להאמין בהרגש בלתי חקירה רבה. וכן יקרה לשכל שפעמים יחשוב החושב בלילה שיכהו השד או אדם ואין שם באמת כשיושכל העניין לא שד ולא אדם זולת דמיונו והוא המזיקו בלא ספק, וכיוצא בזה הרבה. ועל כן אין להאמין במחשבה ההיא שהיא שכלית אלא דמיונית. וזה אם כן צריך חקירה רבה יותר מההרגש. וכן יקרה לאותיות שפעמים יחשוב אדם שהקבלה בעניין כך כגון "ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע" (בראשית ב' ט'). ויחשוב שהקבלה הפלונית בהם היא כך, ועל כן צריך לבחון אותה והדומים לה בבחינה מעולה ובחכמה רבה ובקבלה מתוקה עד שלא יסתפק אדם בדבר מתוך רוב החקירה בכל חכמה ודעת. אמנם "מחֲרֹף עָצֵל לֹא יִחְרָשׁ וְשֹׂאֵל בְּקֶצֶיר נֹאֵין" (משלי כ' ד') אך אִם תִּבְקֶשְׁנָה כִּפְסֹף וְכִמְטָמוֹנִים תַּחֲפֹשְׁנָה: אַז תִּבִּין יְרֵאתָ הֲנִהָה נִדְעַת אֱלֹהִים תִּמְצָא" (שם).

ועם אלה הסבות שזכרתי שהחקירות עמוקות מאד, נמנעו רוב בני אדם מלדרוש ידיעת השם והתעצלו בבקשת החכמה, וקבלו קצת קבלות הכרחיות באמונה ועמדו בהם, ולא השגיחו במי שידבר

בחכמה ובסודות ההשגה ובסתרי התורה, זולת מה שקבלו בקטנותם בימי השחרות והילדות. כמו שקרה להם זה בתפילות המעולות אשר בתוכם חכמות גדולות והוראות על השגות אמיתיות נרצות אצל השם, ומקובלות שהם מפלאות תמים דעים. והם חשבו שדי לאדם שיזכירם בפה בלא שום ציור שכלי ובלתי תוספת דעת בכל יום ויום. כאילו לא ראו דברי הנביאים לעולם, שספריהם מלאים מעניין היות העיקר דרישת השם וחקירותיו. ככתוב "טוב יהוה לקונו" (איכה ג' כה'). "דרשו יהוה בהמצאו" (ישעיה נה' ו'). "דרשוני וחיו" (עמוס ה' ד'). "יהוה משמים השקיף על בני אדם לראות היש משכיל דורש את אלהים" (תהלים יד' ב'). "ודורשי יהוה לא יחסרו כל טוב" (תהלים לד' יא'). "ובקשתם משם את יהוה אלהיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" (דברים ד' כט). וכאלה רבים בדברי הכתובים, אין ספק באמתתם. וכן צועקים הנביאים על חסרון ידיעת השם ככתוב "וידרכו את לשונם שקר ולא לאמונה גברו בארץ כי מרעה אל רעה יצאו ואותי לא ידעו נאם יהוה" (ירמיה ט' ב'). "שבתך בתוך מרמה במרמה מאנו דעת אותי נאם יהוה" (שם ה'). "ידע שור קונוהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע" וגו' (ישעיה א' ג'). "הכהנים לא אמרו איה יהוה ותופשי התורה לא ידעוני" וגו' (ירמיה ב' ח'). וכאלה רבים. וכן הם המעידים עוד כי המעלה העליונה והגמול הטוב היא ידיעת השם, ככתוב "ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדהו בלב שלם ובנפש חפצה. כי כל לבבות דורש יהוה וכל יצר מחשבות מבין אם תדרשנו ימצא לך ואם תעזבנו יזניחך לעד" (ד"ה א' כח' ט). והוא אומרו "בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך" (משלי ג' ו'). וכתוב "השכל וידוע אותי" (ירמיה ט' כג). "כי כולם ידעו אותי" (ירמיה לא' לג). ורבים כהם רבו מספור.

ולפי זה העניין התבאר אצלך שרוב החקירה בחכמה היא עיקר החכמה, והכלי המעולה של השכל הוא השכל בעצמו ובו מרגיש המרגיש ובו משכיל המשכיל ובו מקבל המקבל, ובלעדיו אין כלי לחכמתנו. והוא יתחזק תמיד ברוב למוד ספרי הנבואה בדרישה, וספרי החכמה בחקירה, וספר התורה בעיון שלם. ואחר שביארתי לך מהות הכלים ואמתתם בכוחם תוציא לפועל כל השאלות הנזכרות בראש העיון, בעיניך בספרים המחוברים בכל שאלה ושאלה מהם. ואילו רציתי לבאר לך הכל הייתי כופל מה שכבר כתבו זולתי מבואר במופת. וטוב הוא שיחקור כל דבר במקומו ובעתו. "ודבר בעתו מה טוב" (משלי טו' כג'). "גם בלא דעת נפש לא טוב" (שם יט' ב'). אמנם חיי הנפש באמת הם השכל והמדע והחסד והצדק, ומיתתה היא הסכלות וההוללות והאכזריות והרשע והדומים להם. והם הם באמת הגמול והעונש. כי הצדק שהוא חיים הוא גמול לנפש והרשע הוא מות הוא עונש לנפש. ועל זה נאמר בדבריהם ז"ל "צדיקים אפילו במתתם נקראים חיים ורשעים אפילו בחייהם נקראים מתים". והגוף החי הוא (אמת) [המת] הרשע שמאתו בא הרשע ר"ל החומר. והנפש החיה המשכלת הצדקת והיא קיימת נצחית בחיותה ומאתה בא הצדק ר"ל מהצורה הנפשית השכלית כמו שרמז הרב ז"ל בחלק ג' בפרק ח' ומהמקומות אשר העירותיך על אלה תבין כל הכוונה.

סוד תשיעי-נודע מפרק מ"ב ומ"ח מחלק ראשון ומחלק ג' מעניין המרכבה.

עיקר סוד כנפים-הנה תמצאני מעורר אותך לפעמים על שם אחד משותף. עליך שתבין מאותו השם שזכרתי, שם אחר שלא זכרתי במצאך אותו כתוב מחובר עם זה שזכרתי, בין בדברי הנבואה בין בדברי התלמוד. בעניין "כנפי השכינה". שעליך שתדע כמו ששם

כנפים משותף, כן שם שכינה משותף אחר שבאו שניהם יחד. והנה הרב ביאר כי שם "שכינה" נאמר על דבר שוכן מתמיד במקום או מתמיד בעניין ולא במקום. וקורא השכינה אור נברא גם השגחה, כאשר תדענו מחלק א' פרק כ"ה ומפרק כ"ח. ואם כן כנפי השכינה לפי מה שפירש הרב בפרק מ"ב הוא פרק כנף בחלק ראשון שאמר שעניינו הסתרה, הנה יהיה פירושו סתרי ההשגחה. וכן בא הכתוב "יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן" וגו' (תהלים צא' א) וצריך שתדע שמלת ישיבה משותפת וכן "צל" והדומים להם כולם, ומאלה תבין השאר בלא ספק.

סוד עשירי-נודע מחלק א' מי"ב פרקים והם פרק כ"ט מ"ט נ' נ"א נ"ב נ"ג נ"ד נ"ה נ"ו נ"ז נ"ח נ"ט. ומחלק ב' מג' פרקים פרק י"ח כ"ו מ"ז. ומחלק ג' מג' הפרקים והם פרק נ"א נ"ג נ"ד.

עיקר סוד שם התואר-התבונן בהסתכלות הלב בפתיחת הרעיון ובהבנת השכל בזה הסוד ובסוד הבא אחריו, ששניהם קשורים קשר חזק ואמיץ. מהם תדע סוד עבודת השם מאהבה, שהוא סוף הסודות כולם. ואלו השנים הם יסודותיו החזקים ושרשיו הנכבדים, מפני שהם כוללים ידיעת השם לאדם. ויש שלישי בחלק ג' והוא סוד ידיעת השם לנו. כי אלה השנים מורים איך נדע אנחנו בני אדם את השם ית', והוא כשנדע שמו. ואז נוכל לעבדו באמת מתוך אהבת ידיעת שמו והשגתו. ואין ראוי לחשק להיכנס ולהידבק מן האדם לשם, כי אם בשם, כמו שאמר, "כי בי חשק ואפלטוהו אשגבהו כי ידע שמיו" וגו' (שם יד'). אמנם השלישי מורה איך השם יודע כוונתנו, ומתוך ידיעתו אותנו משגיח בנו לגמול ולעונש, כאשר גזרה חכמת משפטיו ורחמיו ית'. כמו שאמר, "רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקוד עליכם את כל עוונותיכם" (עמוס ג' ב). ואמר "כי יודע יהוה דרך צדיקים" וגו'

(תהלים א' ו'). ואחר זה אומר שהרב זכר בחלק א' פרק נ', כי העניין מושכל ראשון והוא שהתואר בלתי עצם המתואר ושהוא עניין אחר לעצם, א"כ הוא מקרה. ואם היה התואר הוא עצם המתואר, יהיה התואר כפל במאמר לבד כאילו תאמר שהאדם הוא האדם, או יהיה פירושו שם כאילו תאמר, האדם הוא החי המדבר כי החי המדבר הוא עצם האדם ואמתתו. ואין שם עניין שלישי זולת החי והמדבר, הוא האדם והוא המתואר בחיים ובדבור כאילו תאמר שהדבר אשר שמו אדם הוא הדבר המורכב מן החיים והדבור. אלה דברי הרב.

ומאלה הדברים תוכל להבין כי כל מה שבא בכתוב שם משמותיו ית' אין השם ההוא כי אם שם התואר, חוץ מן השם המיוחד שהוא לבדו שם העצם כמו שתשמע בע"ה. אמנם אומרו ז"ל "שם היה התואר עצם המתואר יהיה התואר כפל במאמר לבד, כאילו תאמר שהאדם הוא האדם", כבר הורה בזה סוד "אהיה אשר אהיה". כי השם הראשון אשר הוא שם אהיה הוא המתואר והוא שם העצם. והשם השני שהוא ג"כ שם אהיה הוא התואר והוא הראשון בעצמו. כי המתואר הוא התואר וזה כפל במאמר. ומזה התואר האחד תבין שאר תאריו שאין עניינים נוספים על עצמו כמו שזכר הרב בתואר. על כן כשתמצא לו תואר מחוייב דע שהוא המתואר בעצמו. גם הורנו עוד הרב ז"ל מעניין פירוש סוד שם השם המפורש שהוא פירוש שם בלא ספק אצל יודעי השם באמת ואצל מכירי צירוף האותיות. כי לא יתכן לדעת את השם בלתי שם, וכל שם מצורף מד' מאותיות מורות על עצם הדבר הנמצא ועל מהותו ועל אמתתו ועל תארי החיוב ועל תארי השלילה ר"ל לחייב לעצם מה שראוי לחייב לו ולשלול ממנו מה שראוי לשלול אותו. ואמנם הידיעה בתארי השם המחוייבים לו צריך שתדענה. והוא שתדע ותבין שאין לשם ית' שום תואר נוסף על מהותו כי התואר הוא מקרה, והש"י לא ימצאהו מקרה וחלילה לנו להאמין עליו שום מקרה ולא שום תואר נוסף על עצמו. וא"כ כל מה שיורה על חיוב

תואר הוא על שני דרכים והוא להורות לנו על שלמותו או על פעולתו. ואם יש תואר מחויב עוד הוא המתואר בעצמו כמו שאמרנו. וממין היות התואר הוא המתואר, אמרנו עליו ית' שהוא השכל והוא המשכיל והוא המושכל. שאלה העניינים אע"פ שהם שלשה מצד אחד אינן בו ית' ג' כי אם אחד כמו שביאר הרב בפרק כ"ז בחלק ראשון. וכן עוד בא מעניין תארי החיוב בדברי הרב ז"ל בחלק ראשון בפרק כ"ח שהוא ית' פועל העולם אמור משפיע המציאות וזה תואר חיוב פעולתו. והרב זכר בפרק נ"א בחלק ראשון בעניין התארים בחלק מהם כי זה התואר הוא מאשר ראוי שיתואר בו הבורא ית' וכן הדומים לו. כגון חנון ורחום מוחל סולח נוצר חסד נושא עוון פוקד עוון אבות וכאלה רבים. ואחר שידוע שאין כל פעולה ופעולה מחייבת ריבוי עניין מעצם השם, רק נודע שבמציאות עצמו ית' המציא הכל. שכל המציאות התחייב ממציאות עצמו ית' מרצונו שהוא עצמו כאשר גזרה חכמת מציאותו בעצם אמתתו אשר היא עצמו. אשר בזה יתבאר מופת הייחוד השכלי והמקובל שכל עת שתחשוב דבר נוסף על עצמו בשום פנים הוא מורה על הרכבה ועל כח מקריי אשר הם עניינים נמנעים בחוקו ית'. ואז אתה מצייר אלהות אשר אין מציאותו כמו שציירת, ואינך מאמין בו יחוד.

אך בהאמינך ציור תארי השם שהם עצמות הייחוד קיים באמונתך ואפילו אם יהיו התארים בשמות רבים כגון אמרנו הוא צורת העולם והוא תכלית והוא צורת הצורות כולם והוא תכלית התכליות כולם כמו שהוא פועל הפעולות כולם בפועל תמיד מעת שנפעלו מתוך אמיתת מציאות עצמו המחויב. כי הוא סבה ועילה וראשית והתחלה ראשונה לכל ובו הכל ומאתו הכל והוא כל לכל וכל לכל חלק הנכלל בכל והוא הכל ית' שמו. ועל זה יתחייב כל משכיל להדמות לו עד שיהיה כל אחד היותו חלק. ולא יתכן לו להיותו כולו מצד גופו כי אם מצד נפשו ושכלו. והעניין הוא

שהנפש כל, מצד מציאותה וחלק מצד הגוף, והיא כל שכל מצד שכלה. ובעת הדבקה לשכל והפרדה מן הגוף הנה היא והוא כל, והנה הם דבר אחד. ואז לא תקרא הנפש נפש כי אם שכל מתהווה מן הנפש. וזה יודע מסוד השם המיוחד. וא"כ כל השמות שיוורו על תארים התבאר שהם נאמרים בעבור השלמת הנפש ולהישירה אל השגת השם באמת. ומזה הנה יקרא השם באמת בשם נלקח ממי שלמטה ממנו ר"ל מבריותיו, ויהיה השם ההוא כולל כל בריה כשם צבאו"ת. כי מפני שהכל צבאותיו יקרא הוא ית' בשם כולם צבאו"ת. וזה אינו נמחק מפני שהוא ית' אות בצבא שלו. והסוד הוא אות בכולן ומאתו כולם באות והוא ית' במלאכתו נמצא כלומר מפעולותיו נשיגהו כי יש לעצמו אות מעיד עליו והוא היותו מחוייב המציאות בבחינת עצמו לבדו. וזה מה שתחייב אמונת ייחודו והתמדתו וקדמותו כאשר אות שמו מעיד. ובאמת כי זה השם הוא כינוי שם המיוחד גם כולל שם המיוחד מפני שהכל חלקו ית'. וכן יקרא בשם שנלקח מאתו ומתפשט בכל ברואיו והוא שם שד"י שזה מורה על חיוב מציאות שדי בו לעצמו לבדו ולבריותיו. וכן כל נמצא במציאות יאמר עליו שד"י בעצמו אחר שחכמת השם חייבה השם מציאותו. ועל זה אמרו על שרו של עולם והוא מטטרון שר הפנים הנקרא שד"י ושמו כשם רבו. וכן שם נמצא ושם אחד סבה והדומים להם שהם כוללים כל נמצא. אך הוא הראוי תחלה להקרא באלה ואחריו כל בריותיו.

ואמנם יש שם שהוא נאמר על חלק מחלקי המציאות ויקרא גם הוא בשם חי. וזה תואר מן החיים מפני היותו מורה על שלמות אצלנו. וכן חכם, ויכול, ורוצה, והדומים להם כמו שבארם הרב כמה שזכרנו. אך אלהי"ם אלו"ה א"ל הם נגזרים מן אילות ומן עוצם וכח ויכולת. אך בהקרא א"ל אצלנו לפי לשון הקדש שהיא לשוננו והיא שרש ועיקר ויסוד ראשון לכל אומה וכתב ולשון. הנה שם א"ל מורה כח השלם וממשלתו על ג' חלקי המציאות אשר כל אחד

נשלם בעשרה ספירות. ועל כן כנויו ית' לפי הקבלה יי' ג' יודיין' והם ג' אותיות נקודות המורות על כלל המציאות שהם ל'. והנה א' מורה על הייחוד ועל היות האחד המיוחד קודם לכל המציאות, ועל כן נקרא א"ל. והמכחיש זה אומר הפכו לא אל. וכן כתוב "הם קנאוני בלא אל... ואני אקניאם בלא עם" (דברים לב' כא). "כי אתם לא עמי" (הושע א' ט'). ובתשובה "במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חיי" (שם). וכן אלו"ה חציו א"ל וחציו ו"ה, וכן אלהי"ם חציו א"ל וחציו ה"י ותוספת מ"ם להורות בו על סוד מופלג ומופלא מעניינו כשאבארהו לך ביאור מספיק ולכיוצא בך ושים דעתך עליו כי ממנו תכיל בלבך חכמה. כבר ידעת כי שם א"ל הוא תואר ושם י"ה הוא עצם וכן שם ו"ה הוא שם עצם כמו שנבאר שמו בשם העצם.

ואומרו באבות "יְהִי־הָאֱלֹהִי אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם אֱלֹהֵי יִצְחָק וְאֱלֹהֵי יַעֲקֹב שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר דָּר" (שמות ג' טו). ובא בו הפירוש המקובל לעלם כתיב לדר דר ובא לפני זה בלשון אחד גם בזה בעצמו. ויודע שזאת הנבואה היתה למשה רבינו ע"ה ראשית נבואתו, ובאה לו לפרסם גאולת ישראל ר"ל יציאת מצרים. והורנו השם כי בידיעת שמו הגאולה באה. וכן השם במבטאו מלא עולה במספרו ד"ם הגאולה שהוא באמת גואל הדם מיד הרוצח בשגגה שבעבור זה גולה אדם וכל גוף מדמה גוף ה' מהדם אשר בו הוא מגדל מציאותו. ואלה דברים גלויים אשר בהם תהיה מגלה סוד אויב הנפש וסוד האוהב היודע אותה, והוא היודע והוא הדיעה כמו שהוא האוהב והוא האהוב והוא האהבה. וכן הוא החושק והוא החשוק והוא החשק הכל דבר אחד. אלא שהשמות רבים כמו שבח הפה שהאדם משבח ומהלל ומפאר ומקלס ומהדר ומעלה ומכבד ומרומם וכיוצא בם, שהכל נכללים בשם שבח. ואלה כולם עונים על ציור אחד ומיוחד עד שוב

המצייר הציור הוא המצוייר בעצמו. כי זה השבח האמיתי כמו שנבאר בחלק ב' בסוד השבח האמיתי בע"ה. והנה בא בתחילת נבואה זו "ותעל שועתם אל האלהים" "וישמע אלהים" "ויזכור אלהים" "וירא אלהים" "וידע אלהים" (שמות ב'). ואלה נפלאות תמים דעים שהורו אלה הכוחות, עלית שועה ושמיעת נאקה וזכירת ברית אבות וראיית בנים וידיעת מה שראוי לעשות אחר זה. והעניין הוראת הפוך גלגל המדות כלומר שוב מדת הדין בשלמותה ובתכלית מעלתה ובגבהות מציאותה אל מדת רחמים הגוזרת גאולה וישועה אמיתית שלימה. ובא על זה תחילה שליחות מלאך לנביא הוא מלאך יי' והוא נקרא יי' והוא אלהים". ככתוב "וירא מלאך יהוה אליו בלבת אש מתוך הסנה" (שמות ג' ב') והיא שלהבת יי' הנוולדת מאהבה שלימה "כי עָזָה כַּמֶּנֶת אֶהְבֶּה קָשָׁה כַּשָּׂאוֹל קִנְיָהּ רְשָׁפֶיהָ רְשָׁפֶיהָ אֵשׁ שְׁלֶהְבֶּתֶיהָ" (שה"ש ח' ו') היא שלהבת יי' כלומר אהבת השם. והנה "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה" (סו). וזהו מה שבא בשיר השירים בגאולה האמיתית ד' פעמים עניין האהבה וההתעוררות עליה בסוד ההשבעה הידועה בשם. ובאו שתי ההשבעות בשווי לשון והשתים בשווי לשון מעט. ואלה הם ההשבעות האמיתיות לקיים האהבה מצדם וכל השבעה מורה על הכרת העניין ועל קיום רצון בלא שינוי, והשלמת חפצו. ומפני שהגאולות ד', היו ההשבעות ד' ואלה הם דרכי הגאולות:

הוצאה והצלה וגאולה ולקחתה

והלקיחה מעולה מכולם. ואמר "כבוד תקחני" (תהלים עג' כד). "יקחני סלה" (תהלים מט' טו). "כי לקח אותו אלהים" (בראשית ה' כד). "אם תראה אותי לוקח מאתך" (מלכים ב' ב' י'). ועל כן בלקיחה

"ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני יהוה אלהיכם" (שמות ו' ד). וזהו סוד המעלה האלהית אשר באדם "ויקח יהוה אלהים את האדם" (בראשית ב' טו) ופירשו הרב ז"ל, עילה אותו כלומר העלה מדרגת מציאותו, בחלק ב' בפרק ל'. ומזה המין "ואקח את אביכם את אברהם" וכו' (יהושע כד' ג). ויש ממנו לפני המות ואחרי המות. "ואתכם לקח יהוה" (דברים ד' כ). "כי חלק יהוה עמו" (שם לב' ט). ואלה הם דרכי ההשבעות. הא' "השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ" (שה"ש ב' ד). וכן השנית בעצמה (שם ג' ה). וזאת היא השלישית "השבעתי אתכם בנות ירושלים אם תמצאו את דודי מה תגידו לו שחולת אהבה אני" (שם ה' ח). והד' "השבעתי אתכם בנות ירושלים מה תעירו ומה תעוררו את האהבה עד שתחפץ" (שם ח' ד). הנה באה הראשונה להורות במי הושבעו והוא בזה או בזה. והנו צבאות מלשון צבי, ואילות מלשון איל. וכן בא בחיות איל וצבי, והסוד כח קל להתנועע כצבי הוי רץ כצבי, והמניע הוא הצביון והחפץ והחשק והוא כח חזק ותקיף ואמיץ. וכוחות אלו א"כ הם צביון ואילות כלומר חפץ וגבורה, והם שתי מדות מתהפכות באמת ושתיהן בעלי השבעת אהבה. וכן בא השנית לחזק זה ובאו בהן אם ואם. אך בשלישית אין שם הוראת השבעה במי שכבר פרסמה פעמים ובאו שם אם ומה ואין שם התעוררות אלא מציאה תלויה באם והגדה מורה בזה. אך ברביעית אין שם גם כן הוראת השבעה במי מפני שכבר סמך על מה שגלה מהסוד ובא או מורה מוחלט בלא אם. וכן בשתיים הראשונים עניין אהבת חפץ ואינו בשלישית וחזר וזכרו בד' להשלים הכוונה אחר הזכרת מה. והסוד תלוי במלות אם ומה שעניינם מ"ם וה"א. והסוד מ"ם ה"א ידוע בחלקך מ"ם לי לי שסודו אלהי"ם והוא יי' בעצמו המלא שהוא יו"ד ה"א וחצי השם כמו השם. וכן הכוונה בסוד שניהם יחד או הפך שהם

כ"ו הוא כ"ו זה כופו לזה וזה כופו לזה והבן זה, כלומר שני השמות שזה השם כופו לזה השם וזה השם כופו לזה השם. וכן בא בסוד "ועתה ישראל מה יהוה אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה" (דברים י"ב). וכן "מה יהוה דורש ממך כי אם עשות משפט" (מיכה ו' ח').

וסוד אם הוא שאלת היש כלומר אם יש דבר נמצא בך. וסוד מה הוא שאלת המהות מהו הדבר הנמצא אחר שהתבאר חיוב מציאותו והוראתו אצלנו בשם. כאמרו "ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם" (שמות ג' יג) וסודו אליהם ומיד "ויאמר אליהם". וכן חייב כל אדם לומר בלבו מה אלו ואם בעצמו כוחות רבות דין עליו לישראל לשכלו מי אלה וימצא מי שיענה לו, אלה הם הכוחות המרגישות. וכן נבראו מאלה ספירות באדם ועל כל הכוחות ראוי לשאול מה המה ואלה, והם יענו אלה הם כך וכך. והנה בא המלאך אחר הוראה זו שהורה למשה ר"ל אחרי אומרו "וירא מלאך יהוה" (שם ב') "ויקרא אליו אלהים" (שם ד'). בא עוד "ויאמר אנכי אלהי אביך אלהי אברהם ואלהי יצחק ואלהי יעקב ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים" (שם ו'). ובשכר הסתרת פנים זכה לקלסתר פנים, ובשכר כי ירא מהביט זכה לותמונת יהוה יביט. וזה הראשון האלהים בה"א הידיעה והוא סוד הכוחות האלהיות הפועלים באנושות בהפכים לפי הכרח טבע החומר והצורה. על כן הטבע אליהם. אמנם האלהים הוא מלאך האלהים הכולל אדני י"ה ו"ה גם סוד אהי"ה. ועל זה הכנוי הוא הכסא שהוא הטבע אשר עליו שוכן הכבוד הזווי והכבוד הזווי הוא, והוא בלא ספק גם כן מלאך האלהים כאשר אמרתי כלומר זיו השכינה אשר יורה על השם המיוחד. וכן בא עוד "יהוה אלהי אבותיכם נראה אלי אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי

יעקב" (שם טו) ועוד בא "למען יאמינו כי נראה אליך יהוה אלהי אבותיכם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב" (שם ד' ה') אחר שהורה לו עוד מופת מורגש אחר המושכל וזכרו האלהות על האבות שהם אבות ובנים כלומר התחלות והתולדות הוא מבואר מושכל להורות על שהוא ית' סבת סבות הראשונות כלומר הוא לבדו ית' מחוייב המציאות אשר אין סבה למציאותו כלל משום צד וכן כל תואר בא עליו מזה המין.

ומפני שאני עתיד לבאר עוד שם העצם בסוד הבא אחר זה ששניהם נקשרים, אשלים פה הדברים בעניין התארים הנזכרים מהם וממה שאגיד בזה עוד. וממה שביאר הרב במקומות אשר עוררתיך עליהם תבין עניין ההבדל אשר בין שם העצם ובין שם התואר. וכבר אמרתי גם אני דברים מזה העניין גם כן בספר "מפתח הרעיון". וכן אבן עזרא דבר בס' בפרוש החומש, גם ב"ספר השם" וגם הפילוסופים דברו בו הרבה, אך לא ידענו כתבם מהמורה באותיותיו, ומה שאותיותינו הורונו גם כן הם לא ידעוהו, כי לא ידעו כתבנו. ואין ספק שבכל לשון ימצאו סודות מזה העניין, שכונת מציאות האדם האחרונה היא להגיע אל ההצלחה, ותכלית כל ההצלחות הוא ידיעת השם ית', ועל זה נתלו חיי העולם הבא.

סוד י"א-נודע מחלק א' מד' פרקים והם פרק ס' וס"א וס"ב וס"ג.

עיקר סוד שם העצם-האמיתי הוא שם המיוחד, הנקרא שם המפורש והוא יו"ד ה"א ו"ו ה"א ברוך הוא וברוך שמו. דע כי הבורא ית' הוא ושמו דבר אחד, כי אין שמו חוץ ממנו והוא אינו נבדל משמו. והעניין שכל נמצא יש לו שם עצם ויש לו שם תאר. ושם עצמו מורה על עצמו, ושם תארו מורה על מקריו אם הוא גוף. אמנם מה שאינו גוף אינו בעל מקרים, אלא אם הוא גוף או כח בגוף. אמנם מה שאינו גוף ולא כח בגוף לא יתכן שישגיחו שום

מקרה בעצמו לא מצד עצמו ולא מצד זולתו. וסוד השם המיוחד לו מקבל י"ב צרופים. ומספר חשבון אותיותיהם בכללם הוא, אינ"ו גו"ף ול"א כ"ח בגו"ף. והנה אינ"ו גו"ף" שוה במספר ול"א כ"ח בגו"ף. להורות שכמו שאינו זה, כן אינו זה, וכך עדותיו, בהיותו י"ב אותיות בשלושו, גם י"ב תיבות בצירופו, להורות על חיוב העצם ועל חיוב התואר בשווה. ומורה שכמו שהוא ית' הוא זה כן הוא זה. וביאורו כי התואר הוא המתואר, והמתואר הוא התואר, כמו שנודע בסוד אהי"ה אש"ר אהי"ה ומסוד י"ה ומסוד ו"ה ומסוד יהו"ה, שאלו לבדם הם שמות העצם. גם אהי"ה הוא יה"ו, והוא הי"ו. והנני מגלה לך סודם בע"ה, ודע כי כ"ב אותיות הקדש הם נמצאים היום בידינו, כאשר נמסרו לנו בקבלה דור אחר דור. והם האותיות אשר כל לשון בנוי עליהם. והנה לשונינו שהוא לשון הקדש נחלק לפי הנמצא כתוב ממנו בכל מקום, לשני חלקים ראשונים והם י"א וי"א או אמור ה"ו וה"ו. וזה חצי האותיות הם שורש ועיקר תמיד. והם ח"ט גו"ע צד"ק ספ"ר וחצי האותיות עוד הנשארים לפעמים שרש ולפעמים משרתים והם בסימנם עיקר תמיד.

והנה תדע שנבחרו מאלה ד' להיותם שם לאלוה ית', והנם אותיות אהו"י. מפני שאין בכל האותיות, אותיות אחרים שהם נעימים בקריאתם כאלה. והדבר הנעלם דין הוא שממנו יובן נעלם אחר. ואע"פ שגם אלה גלויים גם כן, והנה גם אלה יקראו נגלים ונסתרים, מה שאין כן בשאר אותיות. ותדע כי הגוף נגלה והנשמה נסתרת והנה חיבורם יחד. והעולם גוף נגלה ונשמתו על דרך משל נסתרת והיא הסיבה הראשונה הוא האלוה ית' שמו. וכמו שיש לגוף הנגלה נשמה מיוחדת נסתרת, והיא הנקראת "יחידה" ויש לו ג"כ כוחות רבים טובים ורעים, והם כולם שמשים לנשמה היחידה והם נסתרים כמעט כמוה. כן יש לעולם הנגלה נשמה מיוחדת נסתרת והיא נקראת יחידה, ויש לה ג"כ כוחות רבים טובים רעים

והם כולם שמשים לנשמה היחידה והם נסתרים ג"כ ממנו כמעט כמוהו. כן יש לעולם הנגלה נשמה מיוחדת נסתרת היא הנקראת אלהות ויש לה כוחות רבים טובים ורעים ר"ל מאכים ושרים והם כולם שמשים לש"י והם נסתרים ג"כ ממנו כמעט כמוהו. ומפני זה חויב אצל לשוננו שיקרא שם העצם בשם שאותיותיו נגלים ונסתרים, שכן כלל מציאות העצמים, מהם נגלים ומהם נסתרים. והנה בהשימך שם אהו"י לבדו, נשאר מן האותיות כך שתשתכל ומזה תבין שאין בכל השמות שתבין כמו אלה, ובהם נבראת בראשית יצירך בלא ספק מפני היות נשמת אהו"י בכל. ודע כי כל נשמתך באלוה ונשמתך מאלה, וכאשר יש בעולם אלהות כן יש בהם גם כן אלהות. ועתה אודיעך כוונת העניין הנסתר.

דע שאלה הד' אותיות שהם קדש הקדשים בלא ספק, הנה נודע כי הם מורים סוד עשרה ספירות. והנה א' הוא ראשיהם והנה יו"ד תכליתם וגם ה"ו אמצעיתם. ובחברך ה"א בראש הדבור עם אל"ף בסוף הדבור יבא משניהם ה"א. ובחברך באלה ג"כ יו"ד עם ו"ו יבא משניהם י"ו. ואלה האותיות עם אלה הם ד' אותיות. שים ד' על יו"ד ויש לך ה"א הרי יו"ד ה"ה והוא חצי השם בכל השם. וזה סוד גדול בדיעת השם ית' והנה תשמענו בע"ה. ואמנם שים ד"א לבד ונשאר יה"ו. עשה משנים אות אחת יבא ה'. חברהו עם יה"ו יבא יהו"ה, הרי השם המיוחד. וכאשר היו תחילה במציאותם יו"ד ה"א הי"ו א"ד והנה הו"א ד"י, מפני שכבר חובר המציאות יחד בעצמותו ובעצם אמתתו לפי סוד היצירה, כי חובר שם העצם שהוא י"ה עם שם העצם השני הנקרא א"ד, שהוא ראשית השקאת המציאות העפריי. והחבור יה"ו א"ד שצורפו יוצא מן יו"ד ה"א וסודו הוד והד "הוד והדר לבשת" (תהלים קד' א'). "ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל האדמה" (בראשית ב' ו'). א"כ היא המציאות הראשון להרכבות והאד הוא החמר והוד האד הוא צורתו והנה הסוד הוא הצורה. והנה מציאות עצמי מורכב שלם בשניהם ר"ל

מציאות החמר והצורה, והם ראשית כל מעשה. והמעשה המורכב עד נאמן על מרכיבו, והם שני עדים מעידים על מציאות עושה, שהוא המציאם והרכיבם וחברם יחד. ומפני שלא ימצא חומר בלא צורה, ולא תמצא צורה טבעית בלא חמר, הנה כל אחד מהם חצי מציאות בבחינת אמתתו. ואם ימצא אחד מהם בעצם שלם שהוא חצי המציאות, ימצא החצי האחר בהכרח עמו. ועל כן החצי ממנו הוא ככולו כי לא ימצא חציו באמת, כי אם בהימצא כולו, ובהימצא חציו ימצא כולו. ועל כן חצי השם ככל השם, והנה הוד ואב וצורה וחמר והנה הוד הוא זיו נברא הוא אור וכבוד יי' זוהר זך ונקי וטהור נשפע מהשם. וי' מורה על עשר ספירות בלימה, הם עשר מחשבות שבלב. וה' מורה על ה' הרגשות, ובשניהם נשלם המציאות כולו, ר"ל המציאות ההוה והנפסד, שהוא עולם האדם.

ודע שכל נמצא צורתו לפי השם המוטבע בו, כי היא צורתו והוא שמו וזכרו, כאשר אגלה סודו. הנה הודעתך אלו הד' אותיות שהם אהו"י, מהם הוא שם העצם. אך הם בעצמם ארבעתם שיהיו שם, לא נכתב שם זה כלל. אמנם נמסר בקבלה ונודע שהשם שהוא מהם, הוא השם המיוחד המפורש בכל מקום והוא השרש לבדו היותר מיוחד, הוא מפני היותו מורה יחוד שלם אמתי שאין שלמות אחריו. ואם אתה בקי בצרוף האותיות ובגימטריות ונוטריקון, אשר רוב סתרי תורה תלויים בהם, כמו שהם תלויים על שתוף השמות ועל המשלים שגם הם ממינם, ידעתי שתשיג כוונתי ותבין כל דברי, ואם לאו לאו. כי לא יתכן שידע אדם את השם באמת במופתים תוריים בלעדם. וזה לך האות, דע כי השם הזה נקרא מפורש, ופירושו שעניינו מפורש פירוש מספיק. וגם הוא מפורש ומובדל מזולתו במעלה שאם כל השמות קדש זה קדש קדשים והוא י"ה ו"ה וסודו יה"ו וממנו יא"ו בחילוף ה"א לאל"ף. כי אותיות אהו"י מתחלפים זה בזה, ופירושו יחושק לחושק בחשק שלם ששיגהו. והנה נחלק לשני עניינים. והאחד נמצא כתוב

בתורה נביאים וכתובים, והוא י"ה "כי יד על כס יה" (שמות יז טז),
 "עזי וזמרת יה" (שמות טו ב), וכן "כי ביי"ה ה' צור עולמים"
 (ישעיה כו ד) "הללו יה" (תהלים). וכן בכתובים "הללוהו" (תהלים). אך
 לבדו לא מצאנוהו זה החצי בשום מקום כמו שמצאנו הראשון. גם
 משלש אותיות ממנו, שהם ו' חותמות שבספר יצירה והם יה"ו לא
 מצאנוהו שם בשום מקום אך קבלנו שסודו אהי"ה וי"ה במספרו
 וכפלו השם במבטאו וגם "אהיה" שהוא שם לא בא כי אם בתורה
 לבד, ולא בשאר ספרים. ולא עוד, אלא שלא בא בתורה כי אם
 בעניין אחד בלבד. ואמנם בואו במקום שבא שם, הוא על עניין
 גאולה לבד ולהביא מופת בו על היות היודע זה השם יוצא מאפלה
 לאורה ומעבודת לחרות, ומוציא גם אחרים עמו. והיא שבאה
 הוראתו כמו שידעת מפירוש הרב באמתת מאמרו "אהי"ה אשר
 אהי"ה" שנים יחד ושניהם שמות הקודש. ואחר כן אחד לבדו
 "אהי"ה שלחני אליכם". ועניין אהי"ה לפי הלשון המבואר
 מורה הויה ומציאות לעתיד. כאמרו יתעלה, "כי אהיה עמך"
 (שמות ג' יב) ועניינו כי אמצא עמך, דומה לאמרו "בכל המקום
 אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך" (שמות כ' כא). והנה
 שורש מלת אהי"ה הוא הי"ה, ושורש היה או הוה אחד. אלא שזה
 בפעל קל, וזה יבא בפעל כבד משלש, במשקל הטה הכה היה זה
 הוה, וכן יטה יזה יכה ואם הם מהמשולש. אלו הנזכרים השלשה
 הם מהבניין הכבד הנוסף באמת. וקראום משולשים מפני שבאו
 משלש שלש אותיות. והיה דינם להיות מחמש אותיות ושורש הטה
 נטה והנו"ן נבלע בדגש הטית. אמנם הגה במשקל היה באמת, הגה
 הוא מבניין הקל ואית"ן שלו אהגה יהגה תהגה נהגה. וכן זה אהיה
 יהיה תהיה נהיה. אמנם אם שרשו הוה הנה תאמר באית"ן שלו
 אהוה יהוה תהיה נהוה. ולא בא מאלו כולם, כי אם שנים לבד אחד
 משרש היה והוא אהי"ה ואחד משרש הוה והוא יהו"ה. והסוד
 המעולה הוא שמורים אלו השנים כי השם עתיד להיות והוא

העתיד לימות המשיח במהרה בימינו יבא. כאמרו "והיה יהוה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד" (זכריה ד' ט). וכן סוד מספר השם אח"ד אח"ד, להודיע שכמו שהוא אחד כן שמו אחד לבדו, והוא סוד מיוחד במספרו יהו"ה לבדו מיוחד. ובמבטאו יו"ד ה"א ו"ו ה"א, הו"א הו"א די"ו, הי"א הו"א הי"א, כלומר מציאותו היא עצמו, וכן מפורש במספרו המחויב במציאותו. וכמו שבא במופת המושכל כן בא במופת המקובל. וכן בזה עדות עוד בהיות תאריו עצמו במופת מקובל כאומרו, "יהוה הוא האלהים" (דברים ד' לה). כלומר העצם הוא התואר. ואם תאמר א"כ היה ראוי שיבוא עוד הפך, כלומר אלהים הוא ה', נאמר לך אמת הוא, וכבר בא זה בהוראת אמיתת הייחוד, באומרו "יהוה אלהינו יהוה אחד". הנה הורה שני העניינים כלומר העצם הוא התואר והתואר הוא העצם הכל אחד אין שום דבר נוסף ולא הרכבה כלל, אלא אחד בעצם ובתואר. וכן בא בנסתר, בצירוף אלהים י"ה מלא, שהוא יו"ד ה"א והוא יהו"ה, וכן כ"ו פ"ו שהם שנים והוא אחד והוא כ"ף ו"ו שהוא כ"ו לבדו. וכל הכוונה להרחיק התואר הנוסף על העצם כמו שבאר הרב בפרק ס"ב בחלק א' בסוד אהי"ה אשר אהי"ה ומשם תבינהו. וכן באו בו ב' שמות יחד, ה' ה' אלהים וכו' וכן בא שלשה יהו"ה מלך יהו"ה מלך יהו"ה ימלוך. וכן "היכל יהוה היכל יהוה היכל יהוה" (ירמיה ד' ד) וכן "אדני שמעה אדני סלחה אדני הקשיבה" (דניאל ט' יט). וכן עוד "יברכך יהו"ה.. יאר יהו"ה.. ישא יהו"ה" (במדבר ו') וכן באים ששה "תורת יהוה תמימה.. פקודי יהוה.. מצות יהוה.. יראת יהוה.. משפטי יהוה.. עדות יהוה" (תהלים יט). אמנם יותר מזה לא בא בשום פנים. אך בצירוף הם שנים עשר שמות מצורפים מן האחד, וזהו סוד י"ג מדות. שהנה כולם מורות על המצאה והנהגה והשגחה ושמירה ותכלית וגמול. והמצאה סבת הנהגה, והנהגה סבת השגחה, וההשגחה סבת שמירה, ושמירה

סבת המצאה. והנה הם הסבות על עצם אחד לא סבות נוספות עליו חלילה וחס, אלא סבה אחת משפעת י"ב סבות מעצם אחד. וזה סוד מלת אח"ד, כלומר א' מורה על יחוד השם וח"ד הם שנים עשר עניינים נשפעים מאחד הרי הכל אחד. והנה אמר הרב, כי מאחד אמנם ברא אחד ובהיות הגבולים שנים עשר מזה שזכרנו התחייב במציאותם כן. אמנם ח"ד הוא סוד לח"ד גלגלי עולם ח' לשמים וד' לארץ ואחד מנהיג את כולם הרי א' וזה מבורא. ובכא ג' הויות יחד, הוראה מופת תוריי ומקובל, שהשגחת הויות ומציאות יתברך בעולם השלישי השפל שהם להורות על ג' הויות המציאות. ובאמת הוא שם בן י"ב אותיות הנקרא קדוש ומקודש. וכל הנאמר עליו בתלמוד ונרמז במורה הנבוכים בחלק א' פרק ס"א, וקריאתו שלש שמות הקדש כמו שהם בעצמם בלא צרוף והפוך ושנוי.

י	י	
י	י	הויה
יהוה	יהוה	יהוה

אבל עניינם הוא יהו"ה בעולם המלאכים שהם הויה ראשונה בסוד החיוב, יהו"ה בעולם הגלגלים שהם הויה שניה בסוד החיוב, יהו"ה בעולם השפל שהם הויה שלישית אחרונה בסוד החיוב, באלה כפי מעלתם ובאלה כפי מעלתם. על כן החכמה כוללת שלשתם אלה ואלה, וכל נמצא משלשתם הוא מחויב מיחוד ה' ית'. אמנם עם זה הוא ית' יחיד אחד לבד, כי באח"ד בא הויה יחידה מה שאין כן בזולתו. ומפני שאינו נופל תחת הזמן יותרו עליו שלשת הזמנים בשווי כאומרך עליו ית', שהוא היה והוה ויהיה. היה לפני האדם, והוה עם האדם, ויהיה אחר אדם. וכך הקבלה עוד היה לפני העולם, והוה עם העולם, ויהיה אחר העולם. וכך הסוד היה לשעבר, כאשר הוה עתה, וכאשר יהיה לעתיד בלא שנוי, שאין דבר ממעשיו משתנה אצל עצמו ולפי דעתו, כל שכן שלא ישתנה הוא

בעצמו וגם אחר שאין מדותיו אלא עצמו לא ישתנו מדותיו. והשנוי הנחשב אצלנו שהוא נמצא בעולמנו, אינו שינוי אצל פעולתו יתע' כי אם גלגול הגלגל. וגלגול הגלגל אינו שנוי בעצם הגלגל, לא בכלל ולא בפרט כשיבחן עניין שנוי על מה הוא נופל. לא השנוי הנראה לנו כי הוא שינוי מעשיו ית', היו והיום ויהיו יסוד שני העניינים הנזכרים בתורת החכמה והמדע, והיא מתנת שלמה, "החכמה והמדע נתון לך" (ד"ה ב' א' יב). ובאמת כי מידיעתם יתחכם האדם וידע את השם ויכיר נפלאותיו ופעולותיו וישיג איך הוא הנהגתו אותם תמיד, ומהות השגחתו ית' בהם לעד. ואמנם שרש החכמה והמדע אצלנו הוא הפסד והויה, שכבר ידע כל משכיל וחכם, כי ההויה היא סבת ההפסד. ובעבור שהשם היא סבה ראשונה לכל נמצא ראשון ואחרון, והוא הנמצא הראשון מחוייב המציאות בבחינת עצמו קיבלנו ששמו ההויה כאמרך מחוייב המציאות, וקראנוהו שם המפורש, להעיד על אמתתו. והוא שם מיוחד וראשון. וכן הדין נתן, כי שם ההויה הוא השם ית' הבורא ושם בריה כשם הבורא, כי שם המפורש נופל על שם הפור לכל נמצא נגלה. והפורים שנים בלא ספק כי הם שני גורלות, גורל אחד ליי' וגורל אחד לעזאזל. ופירושם לפי הנסתר לצורה כבר פרשתיו ושהוא פור לחומר ושמו עזאזל כלומר חזק ועז וקשה ואזל והולך ומתנועע לקבל צורה. ולזה סודו שם המפורש שהוא שם אדם ושעיר והנה מהשם פורש ונבדל. וכן סוד היותנו מקובלים מצרוף אותיות השם לפי היפוכו, ר"ל ה"ו ה"י. הוא בעצמו הסוד שגלהו הרב במדה הנקראת בשלשה שמות לפי אמיתת הקבלה הנבואית, שהיא מדת הדין ומדת הרחמים. שסוד כל אחד מהן מדה דרך תאר בנוטריקון כי מדותיו הן דרכיו ותארייו. ועוד מלה דבור תיבה. וכלל הסוד הנשאר מהראשונים הוא הנפש, והכל מדת נפש. ומהשניים דרכי השם, והכל מדת דרכיו. והעצם והמדה ה"ו ה"י וה"י ה"ו הם דבר אחד שלם בפעל. ועל זה מורה המדה של עניין הנפש, ואם היא הנשמה דעת אולי היא זכה ותתחייב לפי מעשיה,

ואולי היא חייבת ותזכה כי הכל תלוי בעצמה בשכלה ובמדותיה. ועם מה שעוררתיך עליו אחר הערת הרב ז"ל קל עליך לעורר שכלך מהנזכר למה שלא נזכר והשתכל בכל עניין במה שהוא ותבינהו בע"ה.

סוד שנים עשר-נודע מחלק ראשון מג' פרקים והם פרק ס"ד ס"ה ס"ו ומסוף חלק ב' מפרק מ"ח.

עיקר סוד דבור איוב וחבריו-והם אמירה ומעשה ושבתה ומנוחה ונופש ושליחה וקריאה וצווי וכיוצא בם. אלה העניינים רובם הם גלויים מבוארים ענייניהם, ולולי מלת אצבע, שתרגמה אונקלוס כפשוטה, לא הייתי צריך לדבר בדבר מזה אחר דברי הרב ז"ל, מפני שלא באר לנו עניינו לפי פירוש אונקלוס. אבל אמר ואיני יודע מה הביאו לזה. ומפני זה אפרש לך סודו לפי הקבלה האלהית. ושאר הדברים יספיקו לך בהם דברי הרב ז"ל. ודע כי אמר על הלוחות, מעשה אלהים, וזה נודע שהם מעשי השם. אמנם אומרו "כתובים" שהיא גם כן אלהית תשמע סודו. כבר עלה בידך לפי דעתי מה שביאר "בספר יצירה" מעניין אצבע, וכבר גליתי לך למעלה ב"סוד פקידה" עניין אצבע גם כן וסודו תכלית. ואם כן אומרו "כתובים באצבע אלהים", המתרגם לא שנהו, אבל אמר באצבע דיי' הוא מבואר שהוא זה, מפני סומכו על פרסום עניין אצבע בקבלה. ויהיה פירושו שהשם חקק בלוחות הכתב בעבור תכלית אחת. והיא כוונת השם בתתו לנו תורתו, כדי שנגיע אל התכלית ההיא לחיות נפשותינו בתורתו, כי היא תכלית מציאותנו והכוונה אשר בעבורה נבראנו. והתורה היא אמצעית בין השם ובינינו, אשר היא הברית אשר כרת ה' עמנו בחרב. ונאמר עליה "תורת יהוה תמימה משיבת נפש" (תהלים יט' ח') וא"כ דין הוא ליחסה לשם, כי יחס אחד מורה תכלית מעשה והוא שם אצבע. והדין הגדול הראוי לזה באמת גם כן, מפני היות אצבע אחת מעשר

אצבעות, שהם נמנו במספר הספירות. ויהיה עניין אצבע ספירה אחת והיא בלא ספק כוללת את כולן, כי היא עשירית. ועל כן נכתבו בלוחות עשרת הדברים והדבור הראשון כולל את כולן. וע"כ התחיל מ"אנכי" שראשיתו אל"ף ואחריתו יו"ד ומלת כ"ן באמצע, להורות לזה ולזה ולהורות על ראשית ועל התכלית. וכבר ביארתי למעלה מה שמספיק בזה העניין. אכן תדע שאמרו "באצבע אלהים" בחרטומים, ותרגמו אונקלוס "מחוי", כלומר מכה היא, כי הבריה ברואה בסוד הקשת וחמרו וצבעו ידועים שהם מלהט החרב משמש ומנצוציו וממאורו וזהרו המתפשט באויר. ובעדו הנמצאים השפלים מקבלים צבע וזהר השמש הפועל באצבע כמו שנאמר "ומראה כבוד יהוה" (שמות כד' יד) וגו'. וצבע הלוחות הארבעה הידועות, אדומה שחורה אדמדמת לבנה. ויהיה זה העניין כנפול א' של אצבע כנפול א' שלא זרוע אך בו עניין הקבלה בתפילין להיות הרצועות שחורות. והוא כי הדבר הלכה למשה מסיני, הוא בעבור מה שרמזתי. אלא שהכוונה בהגעת הרצועה השחורה עד אצבע צרדה והיא הגדולה שביד כהה, כלומר יד שמאל, היא להזכיר התכלית הגדולה הארוכה ולראות השחורה הידועה ולהפכה לשמרה הנקראת נאווה ושחרחורת והיא התורה שכתובה באש שחורה על אש לבנה לפי היצירה טרם נתינתה והיא בלוחות ובספר תורה כתובה בדם ובדיו כי מהדם אדם חי בנפש חיה "כי הדם הוא הנפש" (דברים יב' כג). וגם "הדם הוא בנפש יכפר" (ויקרא יד' יא) ו"נפש תחת נפש" (שמות כא' כג). ומהדיו אדם מדבר בנפש המשכלת, כן צריך שתבין סתרי תורה לפי הקבלה. והעד שמצות ציצית ומצות תפילין ומצות רבות בא בהם עניין הזכרון.

סוד שלשה עשר-נודע מחלק א' מפרק ס"ט ע"א ומחלק ב' מפרק ה'. ומחלק ג' מעניין המרכבה.

עיקר סוד ממשלת הרוכב-עניין ממשלה ומלכות נזכרים על השם במקומות רבים. כאומרך "מלכותך מלכות כל עולמים וממשלתך בכל דור ודור" (תהלים קמה' יג). וכן בא זה לפני זה העניין שם וזכר "זה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר" (שמות ג' טר). ובא גם "יהיה שמך לעולם יהיה זכרך לדר ודר" (תהלים קלה' יג). "יהיה בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה" (שם קג' יט) וגו'. וא"כ הנה המלכות בשמו והממשלה בזכרו. ובאמת כי השם שרש והזכרון נמשך אחר השם. כן המלכות שורש והממשלה נמשכת אחר המלכות. וזה שכל מלך מושל ואין כל מושל מלך. וכתוב "המלך תמלך עלינו אם משול תמשול בנו" (בראשית לד' ה). והממשלה והשלטונות הוא עניין אחד בלי ספק. ועל זה בא עניין רכיבה והרכבה בשם ית', לא להורות שהוא צריך למי שישאהו, כי הוא ית' אשר הוא רוכב ושולט ומושל בכל עם ועם מלכותו נושא הכל. ואמנם מה שבא בעניין ערבות ושהתייחס אליו ית', אשר הוא הרקיע הנברא ביום שני, כלומר במעלה השנית. והוא המבדיל בין מים למים בשיתוף שם רקיע ושם מים ושם הבדלה כמו שתשמע בע"ה. זה כולו להורות על מעלת מציאותו אשר נתעלה על כל גוף, ועל קרבתו אל המעלה האלהית קרבה גדולה מאד לפי מציאותו להוראות על עילוי מקומו. כי הנה הארץ היא במקום שהוא שפל העולם, והרקיע הנזכר הוא במקום גבהות גוף העולם, ואין גבהות למעלה ממנו. והנה נודה כי הרקיע למעלה מן החיות הארבע, כמו שבא ביחזקאל, על ראשי החיות רקיע ועל הרקיע דמות כסא. ולא כסא לבד, כי הכסא אינו גוף כמו שביארנו בסוד כסא הוא סוד הג'. ואם כן אין למעלה ממנו גוף לא במקום ולא במעלה. והנה מפני רוב מעלתו נאמר עליו בדברי רז"ל, ערבות, רם ונשא שוכן עליו (תגיגה יב). וכבר באר הרב נפלאות ועניינים מעולים במופתים תוריים מקובלים מדבריהם ז"ל, כאשר בא במופתים מושכלים. והוא שהשם נבדל מכל גלגל הבדל אמיתי.

ומשפיע אורו עליו, והוא עם זה התחלה לכל גוף ולכל תנועה ועליו נאמר "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" ופירושו הרב בהתחלה, והוא ערבות. ושאר עניני הסוד הזה מובנים מדברי הרב ז"ל,

סוד ארבעה עשר-נודע מחלק א' מפרק ע"א ומעניין המרכבה. ומחלק ב' ומפרקי מחלוקת החדוש והקדמות ומעניין הנבואה. ומחלק ג' מפרקי ההשגחה ומעניין איוב וחבריו ומעניין אמונות הצבאה ומעשיהם.

עיקר סוד בלבול הדתות-דע כי זה הסוד הוא האחרון
שבחלק א' ובו ראוי שיחתם זה החלק. מפני שכל מה שבא בו בענייני השם ונסתריו ודרכי סתרי תורתו, הוא עניין שבו נבוכו רבים, בעבור הכרח הדבור הבא בכתובים כפשוטו כדי שיקבלוהו גדולים וקטנים, ולא יכבד לציור דמיונם דבר גדול או קטן. והנה הנהגה האנושית אשר אליה צורך גדול לקיום המין תמיד בשמירת הדת לקיום האיש כל ימי חייו, מפני שאי אפשר להיות כל המין משכילים ולא סכלים גם כן. אבל חיוב המין לפי טבעו שימצאו בו בכל דור ודור שכלים ומשכילים, עשירים ועניים, גבורים וחלשים, רשעים וצדיקים בריאים וחולים, יפים וכעורים, חיים ומתים, קרובים ורחוקים, בחורים וזקנים וכיוצא בהם הרבה, התחייב בהכרח לפי זה כולו באמת להיות להם דבר משוה לכל, עד הגיע לו מצד הטבע לכל אחד ואחד מאישי המין חוקו וחלקו הראוי לו לפי מציאותו מצד דרכי האנושות, כאשר הגיע לו מצד הטבע ומצד האלהות. ואם יזיד וירשיע אחד על חבריו, יהיה שם מי שיסיר הרשע והזדון המגיע מן המזיד. ואם הגיע יענש על פי הדין. ואם לא הגיע בפעל כי אם בכח, וביקש שיגיע בפעל, יוסר זדונו במין ממניי החכמה האנושית הטבעית הנשפעת מן האלהים. והוא נימוסי המדינות וחוקי הדתות ומשפטי התורות אשר מהם אלוהית

ומהם אנושית כמו שבאר הרב ז"ל בעניין הנבואה. ומפני זה גזרה החכמה להיות תורת השם הקדושה משלמת לכל המין ואישיו בתכלית ההשלמה, ר"ל לתת לכל אחד חלקו הנשלם כפי מה שהוא. והנה האומות הקרובות אשר שמעו את הטובה הגדולה אשר עשה השם ית' עמנו ועם אבותינו, השתדלו בכל יכלתם להעתיק ספר התורה מכתב לכתב ומלשון ללשון. עד שנמצאו בהם מעתיקים שהעתיקוה לפי דעתם ולא השגיחו אם ישנו דבר ה' אם לא. ואתה יודע כי עניין בלכול הדתות והדעות והאמונות הוא נמשך אחר החומרים והצורות והזמנים והמקומות והמקרים המתחדשים, כי אלו העניינים לא יתכן שאיש מן האישים יהיה בלעדם. וכאשר התחייב ערוב ביסודות והורכבו ושובו זהב וגם כסף ונחשת וברזל ועפרת, והתבלבלו והתערבו יחד כדי לחייב את ההפסד, וכן בצמחים וכן בחיים וכן במדברים לפי היצירה הטבעית. וכן התחייב גם כן זה העניין בדתות, שהתבלבלו והתערבו זה בזה. עד שאפילו הדת הקדושה ערבבוה ובלבלו רבים מבני אומתינו עד שאלו אומרים כה ואלו אומרים כה, ר"ל הקראים והכותים והשומרונים המקשים אותנו על האמת ואומרים כי היא אצלם עניין מושכל, שהשם לא ציוה המצוות שבאו בתורה, כאשר אנשי תורתנו וחכמינו פרשום. אבל יש להם פרוש אחר אינו זה שאנו אומרים, ושב הכתוב אצלם מפורש כרצונם. ואם במה שהכל מודים בו שהוא אלהי תוריי ונבואי קרא לו זה המקרה, ר"ל מקרה הבלכול ושנוי האמונות וחלוקת הכוונות האלוהיות האחרונות אשר לא יספקו לשום משכיל ענייניהם, איך לא יקרה במה שבעליו מודה שהוא חיברו מרוב חכמתו אך לא צווה בנבואה לכתוב דבר מכל מה שכתב. ולא עוד אלא שהוא בעצמו מודה שהוא נאסר עליו לכתוב. וכוונתי בזה הפרק על תורה שבע"פ, אשר חבר רבינו הקדוש ע"ה, הוא ר' יהודה הנשיא אשר חבר המשניות כולם. ובאו אחריו חכמים גדולים וחלקו אלו על אלו מחלוקות גדולות על דבריו. והתולדות אשר חבר ונולד מדבריו

נקרא גמרא, הוא התלמוד בבלי. ואחרים חברו תלמוד ירושלמי ובא אחרי זה רבינא ורב אשי וסדרו מה שנכתב על המשניות והוא סדר ס' מסכתות על ששה סדרים. ובד' מהם נמצא עניין כל הגמרא, ובב' מהם לא נמצא זה מפני פחד רוב הקושיות והתירוצים המחוייבים לכל מה שכתוב, אפילו לכל מה שיצא מפי מחבר אחד, כל שכן שיצא מפי מחברים רבים, שהוא קבוץ דעות רבות לפעמים משתנות שנוי מעט ושנוי רב, עד שובם הפכים ויכתבו אלו ואלו. נאמר בתוך הדברים, אלו ואלו דברי אלהים חיים ואפילו בהיותם הפכים.

והנה העם הנהוגים לקבל מנהגים משונים או השווים לפעמים יקבלו זה הדעת וימשיכוהו כרצונם עד שיקבע ויורגל, עד שובו אצלם כעניין הטבעי, שאי אפשר להפרד ממנו, ולפעמים יקבלו הפכו. וזאת היא סבה להיחלק האומה לשתי אומות שדעותיהן הפכיים וקבלתם אצל כל אחת משתי הדעות היא אמיתית וכאילו היא אלהית טבעית. וכל המקשה על אחת מהקבלות ההם הוא אצלם מין ואפיקורוס, עד שיתחייב מזה היות האומות שונאות זה את זו תכלית המחלוקת, כאילו שבו בני אדם שני מינים או יותר לפי מספר האומות. ובזה הם קרובים להדמות לבעלי חיים שאינם מדברים שצורותיהם משתנות, ולזה היו להם מינים רבים. אך בני אדם שהם בני איש אחד כולם, והוא אדם הראשון וכולם בני צורה אנושית, לא היה ראוי אחר היותם מין אחד שיחלקו למינים רבים, לולי גבורת יצר הרע השוכן אתם בתוך טומאותם, אשר מאתו כל עצה רעה וכל תחבולה מקלקלת השורה וכל ערמה מפתה את האדם אשר מעוררו לכל מחלוקת ולכל שנאה, עד הפסד סדר הבית הראשון אשר הוא חלק ראשון לקבוץ האנושי המדיני, וגורם רעה לכל המין בזה הדרך. וכן בתורה מפורש זה העניין מאדם הראשון ועד נח, והעידה שגבר החמס בין בעלי הצורה המיוחדת, עד שגזרה חכמתו על זה להשחיתם. לולי שנשאר אחד בעל צורה

אמיתית, בעל צלם ודמות ובזכותו נשאר האיש והמיין. והנה תשמע לפנים בחלק ג' בסוד ספורי התורה הערות על זה העניין ומשם תבין זה כולו. והנה הוצרך איש האלהים משה רבינו ע"ה אדון כל נביא בעל בשר ודם, אשר השיג התכלית האנושיות והחכמות הטבעיות והכוונות האלהיות והמעלות השכליות ותכליות המצות המעשיות, לגלות לנו זה כולו ופירשו לנו בתורת השם התמימה, המשלמת החסרונות כולם באמת וביושר ומישרת כל דעת שכלית. והודיענו בה שהאומה הזאת כולה, ר"ל האומה האנושית, היתה אומה אחת ובעלת דת אחת ובעלת שפה אחת כמו שהיה ראוי להיותם כולם בני איש אחד, כאשר זכר הרב בחלק השלישי פרק נ'. ואחר כן חשבה לעמוד כנגד הגזירות האלהיות. והיה זה סבה להפרידה ולפזרה במידת הדין ולשפטה כפי מעשיה וקלקול מחשבותיה ולהבדילה ממשפחותיה המיוחדות בשם אדם ונח אבותיה. ולשנות לשונותיה אל לשונות רבות זרות, עד אשר לא יבין איש שפת רעהו כמו הבהמות כמעט, שאינן מבינות זו לזו ושב אצלם העניין כאילו אינם מדברים. שהאדם כשהוא שומע לשון שלא הורגל לדבר בו, כבר מכיר שזה המדבר הוא חי מדבר בפעל, אלא שלא יבין ממנו דבר, כי אם שהוא מדבר לבד. וזה יחייב לו שלא ידע כוונתו כמו שזכר הרב ז"ל בחלק ב' בפרק כ"ט.

ולפי זה העניין כולו אשר העירנו עליו הרב, חשבנו גם אנחנו להתיר מעט מן הקושיות ולבטל רוב המחלוקות ובאנו לעזור הדעות המישרות השכל להשלים המשכילים. וכאשר קרה לראשונים קרה לאחרונים. שהנה קמו תחילה חכמים כותבי ספרים ומחברים, ומהם פסקו פסקות על דברי התלמוד להסיר המחלוקת ולקיים ההנהגה השוה בכל אומתנו. ובואו גאונים אחרים וחלקו על הפסקות ההם שחברו, ו"תחת חֲטָה יֵצֵא חוֹחַ וְתַחַת שְׁעָרָה בְּאֶשֶׁה" (איוב לא' ז'), וגברה המחלוקת עוד בין הפסקנים והדרשנים. ואחרים פרשו התורה והסתירו סודותיה, אלא שכבר העירו על

מקומותם. ובאו אחרים אחר זמנים רבים וגלו סודותיהם. ומפני שראה הרב ז"ל אלה הבלבולים והמחלקות הרבות גזרה חכמתו לפסוק הכל, וחבר ארבעה עשר ספרים בלי הזכרת שמות החולקים. והתפשטו בארצות וקבלום רוב הקהילות בשמחה רבה ובשירים בתוף ובכנור. ואחר כן לא עזבו שְׁכָלוֹ להשאיר חכמי אומתנו עם הפסקות ההם אשר היו מקבלות המצוות ואמונות בלב מופתיות, אבל העירו השם עוד וחבר מאמר מורא גדול הנקרא "מורה הנבוכים", והביא בו מופתים מושכלים ותוריים מקובלים אלהיים נבואיים על עניין מציאות השם ויחודו וקדמותו ותארו ודבריו ודרכיו ומופתיו ומדותיו ושלמותו ומעלתו ושפעו והנהגתו והשגחתו ושמותיו הנכבדים וחדוש עולמו ואיכות עולמו עם נביאיו ונסיגונו עם אוהביו ועבדיו וטעמי תורתו ומהות תכלית עבודתו. וכאשר עשה כן, לא עשהו בלשונינו, אבל באה סבה והעתיקוהו שני מעתיקים בלשון הקדש והם ר' שמואל בן תבון זצ"ל ור' יהודה חריזי זצ"ל ולמדוהו תלמידים רבים הנקראים במשל "שועלים קטנים מחבלים כרמים" (שה"ש) במקומות רבים. והרבה מהם בקשו להפר כוונת הרב ולא יכולו, וכדו על דעתו ועל כוונתו דברים זרים מלבם וייחסום לו ולספרו. והרבה מהם אשר שמענום, ולא ימצאו בספרו עליהם אפילו רמז רחוק מאד, וכל שכן קרוב. וכל שכן שלא ימצא בו דבר מבואר ממה שחשבוהו אשר עליו חשדוהו. ולו עיינו בספרו עיון הראוי לעין בו ואשר צונו לעשותו בצואתו, ר"ל להשיב פרקיו זה על זה ולבאר כל מלה שבאה בתוך הדברים, ואע"פ שאינם מעניין הפרק, אז היו משיגים כוונתו כולה בכל מה שכללו החבור הקדוש ההוא. אבל הם דנו ענייניו בתחילת מחשבה וטעו והטעו זולתם בדעתם הרעה וכאילו נראה, ואע"פ שאינו כן באמת שהם הזיקו שם הרב, והם לא הועילו עצמם בזה ונשאר הנזק כולו עמם, לא עמו ז"ל ולא עם המקובלים מאמתת מאמרי ספרו האלהיים. כי הוא והם נפשם הצילו ודי לו ולהם בזה שכוונתו וכוונתם דבר אחד. ואני התלמיד

הקטן המקובל מספרו על פי רבותי השלמים ז"ל, כוונתי בזה החבור להסיר הדעות הרעות מלב הלומדים ספרו הנכבד. ואם יועילו דברי, כבר עלתה כוונתי שלמה ביד, ואם לאו אינו פלא שיקרה גם לי מחבורי מה שקרה למשה רבינו ולנביאינו ולחכמינו ולרבי משה מחיבוריהם. כי אסבול גם אני מה שסבלו הם עליהם השלום מזה העניין. וכן דרך כל מחבר ספר לשם שמים בכל זמן ובכל מקום, ר"ל שחובה עליו לסבול מה שיקרה לו על חיבורו. וי"י אלהים היודע אשר משה אמת ותורתו אמת יעורר הלבבות לאמת, ויקיים בנו קרא דכתיב "קרוב יהוה לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת" (תהלים קמה' יח). בזה נשלם החלק הראשון והתיסודו בו י"ד סודות.

שבח לאל אחרון וראשון.

החלק השני-חיי הנפש הם נצחיים. יום רדת גוף לתהום רבה אם למתים אם לחיים יש חלק לעולם הבא.

העולם

הבא הוא אשר עליו ראוי כל משכיל להטריח גופו ונפשו בעולם הזה, עד אשר יתגלה לו סודו באמתתו ומהותו. ואין הקבלה הראשונה מספקת בו מפני שאי אפשר שהיא העקר. כי הטבע וההרגל הקודמים לשכל בזמן, מכריחים להיות הקבלה ההיא כולה או רובה דמיונית, מפני ימי הנערות ומפני אהבת חיי העולם הזה ותגבורת תאוותיו הדמיוניות המחייבות רוב המקרים הרעים והמולידות מחשבות שקר והחזוות משאות שוא ומדוחים. ואם זקני הדורות וחכמי הזמנים נשקעו בהם איך לא ישקעו ולא יטבעו בם הבחורים והנערים והקטנים והנשים אשר טבעם חם ורוחח ואין להם לב להשכיל מה שראוי להשכיל. והנה אנחנו רואים בעינינו רדיפת רוב חכמי תורתנו אחר השררה והכבוד וקובצים על ידיהם ומרבים ממון ומבקשים

המותרות והם יגעים להעשיר ואינם חדלים מבינתם. ושכחו מאמר שלמה ע"ה שאמר, "אל תיגע להעשיר מבינתך חדל" (משלי כג ד). ואוהבים מה שראוי לשנוא ושונאים מה שראוי לאהוב, וכל מה שירבו מהעניינים השנואים לשם מוסיפים שמחה וחושבים כי אחר שמשגיגים תאוות לבם וחפצים ומצליחים ברוב העתים בלתי מקרה שישגיגם, לא טבעיים ולא רצוניים, כבר נשלמה להם ההצלחה האמיתית. ואומרים בלבם, למי יחפוץ השם לעשות יקר יותר ממני. ולולי היות השם עמנו ומשגיח באמת בנו, מאין היה לנו זה הטוב כולו. הלא זה הגמול המעולה אשר יעיד השם ית' בתורתו התמימה על עבודתו ועל שמירת מצוותיו, כגון אריכות ימים בזקנה טובה והולדת בנים ובני בנים, ולהיות בשררה וכבוד ועושר רב. וכמעט עוברים כל ימי חייהם בזאת המחשבה האנושית ההכרחית, אשר אין אמיתות לה בעצמה, ואין אמיתת כוונת ה' עליה כלל לדעת כל משכיל, לא לדעת כל עשיר שהוא עני בדעת. אמנם התחייבו מציאויותיה אלה המדומים בהכרח בטבע, וכבר נזקנים ועודם קטנים שקועים בדמיונים ואין אחד מהם מתעורר מעצמו ולא רוצה לשמוע קול תרועה מפי מעורר, עד ששייב אל לבו לחשוב, איך ימיו קלו מני רץ ויעברו כצל עובר, ואין לו מאזני שכל לשקול היותו היום ולמחר איננו. ולמה לא יבקש מה תכליתו בזה המציאות ואיזה דרך ילך בו ואם ימות ביום מותו ועתה הוא חי או יחיה ביום מותו ועתה הוא מת. והנה הספיקו לו בכל אלה דמיוני שוא. ואם לחכמים קרה המקרה הרע הזה המאוס, איך לא יקרה לפתאים הנפתים בחושים פתאום אשר עליהם נאמר "פתי יאמין לכל דבר" (שם יד טו). כי אלה בלי ספק והדומים להם כל מה שהם שומעים כשדמיונם מציירן פתאום ישימו אותו בחדרי לבם. והוא אצלם סוד מקובל ונסתר בציור, להיות השם לומד בספרים אשר חברום בני אדם. ואיני יודע באיזה סולם ובאיזה רגלים עלו לשמים, גם כנפים אין להם. ואמר שאין לו ספרים במה ילמוד או במה ילמד. ושלשה ספרים נפתחים בר"ה, הוא כעניין "נפתחו

השמים" וכן "מספרך אשר כתבת" וכיוצא במ לעולם כולם הם עניינים מוכרחים לדמיון הדבור להשלמה, כמו שזכר הרב בחלק ב' פרק מ"ז.

ומזה העניין תבין אמרם שהקב"ה מניח תפילין, אמרו תפילין של הקב"ה מה כתיב בהן "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" (שמואל ב' ז' כג). הנה גילו לך שאינן תפילין, שהרי אין זה כתוב בתפילין שלנו ולו נכתבו בהן היו פסולין בלא ספק. וכן בכל מקום שתמצא זה על עניין נסתר בתורה שבכתב או בתורה שבע"פ, מיד תמצא סביבו רמזים מורים אמיתת עניינו ומה הכוונה עליו ברוב המקומות. או יסמוך המחבר על מה שכבר התפשט בקבלה, כגון "דברה תורה בלשון בני אדם". ו"דברה תורה בלשון הבאי". ולא דברה תורה, אלא לשבר את האוזן. ועם אלו המעוררות כולם ורבים כמותם בשתי תורות האמיתיות לא היה ראוי שהיה תועה שום חכם מחכמי תורתנו בשום אמונה מן האמונות הדמיוניות ההמוניות. והנה בראות עינינו שהגופות נקברים תחת העפר וברדעתינו בקבלה שתשמישי מצוה נזרקים ותשמישי קדושה נגנזין, איך נחשוב שהגוף הזה הגנוז מקבל גמול או עונש. שהרי החמור החי אינו מקבל גמול או עונש כבהמות וכל שכן המת. ואיך יחשוב חושב שהוא יאכל מתפוחי גן עדן אחר מותו, שהוא נאמר בקבלה, שמפני שאכל מהם האדם החי הראשון היו לו סם המות ובעדם מת. ואם יאמר אומר, הנפש תאכלם, זה קל לדמותו שלא יתכן להיות כן, כי אין לה פה ולא שיניים ולא לשון ולא ושת ולא קנה ולא בטן, שכבר בטל כל זה ממנה. ואם כן שכבר ידענו ששכר הנפש עניין אחר לא זה, כי העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. וכן פירש הרב כל זה בפירושו יותר רחב מזה בפרק חלק. והנה אם כן תענוג הנפש כתענוג המלאכים וכתענוג השם ותענוג חכמי הנפש בחייהם קרוב לתענוג הגלגלים, שגם הם בעלי נפש משכלת. אלא שאנחנו יוצאים

בשכלינו מכח לפעל. ועל שהעולם הבא אצלנו בכח ובפעל הצעתו זאת ההקדמה.

החלק השני חיי הנפש-הם נצחיים. יום רדת גוף לתהום רבה אם למתים אם לחיים יש חלק לעולם הבא.

העולם

הבא הוא אשר עליו ראוי כל משכיל להטריח גופו ונפשו בעולם הזה, עד אשר יתגלה לו סודו באמתתו ומהותו. ואין הקבלה הראשונה מספקת בו מפני שאי אפשר שהיא העקר. כי הטבע וההרגל הקודמים לשכל בזמן, מכריחים להיות הקבלה ההיא כולה או רובה דמיונית, מפני ימי הנערות ומפני אהבת חיי העולם הזה ותגבורת תאוותיו הדמיוניות המחייבות רוב המקרים הרעים והמולידות מחשבות שקר והחזויות משאות שוא ומדוחים. ואם זקני הדורות וחכמי הזמנים נשקעו בהם איך לא ישקעו ולא יטבעו במ הבחורים והנערים והקטנים והנשים אשר טבעם חם ורותח ואין להם לב להשכיל מה שראוי להשכיל. והנה אנחנו רואים בעינינו רדיפת רוב חכמי תורתנו אחר השררה והכבוד וקובצים על ידיהם ומרבים ממון ומבקשים המותרות והם יגעים להעשיר ואינם חדלים מבינתם. ושכחו מאמר שלמה ע"ה שאמר, "אל תיגע להעשיר מבינתך חדל" (משלי כג ד). ואוהבים מה שראוי לשנוא ושונאים מה שראוי לאהוב, וכל מה שירבו מהעניינים השנואים לשם מוסיפים שמחה וחושבים כי אחר שמשגיגים תאוות לבם וחפצם ומצליחים ברוב העתים בלתי מקרה שישגיגם, לא טבעיים ולא רצוניים, כבר נשלמה להם ההצלחה האמיתית. ואומרים בלבם, למי יחפוץ השם לעשות יקר יותר ממני. ולולי היות השם עמנו ומשגיח באמת בנו, מאין היה לנו זה הטוב כולו. הלא זה הגמול המעולה אשר יעיד השם ית' בתורתו התמימה על עבודתו ועל שמירת מצוותיו, כגון אריכות ימים בזקנה טובה והולדת בנים ובני בנים, ולהיות בשררה וכבוד ועושר רב. וכמעט

עוברים כל ימי חייהם בזאת המחשבה האנושית ההכרחית, אשר אין אמיתות לה בעצמה, ואין אמיתת כוונת ה' עליה כלל לדעת כל משכיל, לא לדעת כל עשיר שהוא עני בדעת. אמנם התחייבו מציאויותיה אלה המדומים בהכרח בטבע, וכבר נזקנים ועודם קטנים שקועים בדמיונים ואין אחד מהם מתעורר מעצמו ולא רוצה לשמוע קול תרועה מפי מעורר, עד שישב אל לבו לחשוב, איך ימיו קלו מני רץ ויעברו כצל עובר, ואין לו מאזני שכל לשקול היותו היום ולמחר איננו. ולמה לא יבקש מה תכליתו בזה המציאות ואיזה דרך ילך בו ואם ימות ביום מותו ועתה הוא חי או יחיה ביום מותו ועתה הוא מת. והנה הספיקו לו בכל אלה דמיוני שוא. ואם לחכמים קרה המקרה הרע הזה המאוס, איך לא יקרה לפתאים הנפתים בחושים פתאום אשר עליהם נאמר "פתי יאמין לכל דבר" (שם יד טו). כי אלה בלי ספק והדומים להם כל מה שהם שומעים כשדמיונם מציירן פתאום ישימו אותו בחדרי לבם. והוא אצלם סוד מקובל ונסתר בציור, להיות השם לומד בספרים אשר חברום בני אדם. ואיני יודע באיזה סולם ובאיזה רגלים עלו לשמים, גם כנפים אין להם. ואמר שאין לו ספרים במה ילמוד או במה ילמד. ושלשה ספרים נפתחים בר"ה, הוא כעניין "נפתחו השמים" וכן "מספרך אשר כתבת" וכיוצא בהם לעולם כולם הם עניינים מוכרחים לדמיון הדבור להשלמה, כמו שזכר הרב בחלק ב' פרק מ"ז.

ומזה העניין תבין אמרם שהקב"ה מניח תפילין, אמרו תפילין של הקב"ה מה כתיב בהן "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" (שמואל ב' ז' כג). הנה גילו לך שאינן תפילין, שהרי אין זה כתוב בתפילין שלנו ולו נכתבו בהן היו פסולין בלא ספק. וכן בכל מקום שתמצא זה על עניין נסתר בתורה שבכתב או בתורה שבע"פ, מיד תמצא סביבו רמזים מורים אמיתת עניינו ומה הכוונה עליו ברוב המקומות. או יסמוך המחבר על מה שכבר התפשט בקבלה, כגון

"דברה תורה בלשון בני אדם". ו"דברה תורה בלשון הבאי". ולא דברה תורה, אלא לשכר את האזן. ועם אלו המעוררות כולם ורבים כמותם בשתי תורות האמיתיות לא היה ראוי שהיה תועה שום חכם מחכמי תורתנו בשום אמונה מן האמונות הדמיוניות ההמוניות. והנה בראות עינינו שהגופות נקברים תחת העפר ובדעתנו בקבלה שתשמישי מצוה נזרקים ותשמישי קדושה נגנזין, איך נחשוב שהגוף הזה הגנוז מקבל גמול או עונש. שהרי החמור החי אינו מקבל גמול או עונש כבהמות וכל שכן המת. ואיך יחשוב חושב שהוא יאכל מתפוחי גן עדן אחר מותו, שהוא נאמר בקבלה, שמפני שאכל מהם האדם החי הראשון היו לו סם המות ובעדם מת. ואם יאמר אומר, הנפש תאכלם, זה קל לדמותו שלא יתכן להיות כן, כי אין לה פה ולא שיניים ולא לשון ולא ושט ולא קנה ולא בטן, שכבר בטל כל זה ממנה. ואם כן שכבר ידענו ששכר הנפש עניין אחר לא זה, כי העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. וכן פירש הרב כל זה בפירוש יותר רחב מזה בפרק חלק. והנה אם כן תענוג הנפש כתענוג המלאכים וכתענוג השם ותענוג חכמי הנפש בחייהם קרוב לתענוג הגלגלים, שגם הם בעלי נפש משכלת. אלא שאנחנו יוצאים בשכלינו מכח לפעל. ועל שהעולם הבא אצלנו בכח ובפעל הצעתי זאת ההקדמה.

שני ימים רצופים הם ולהם	שני שמות ושם אחד מיוחד
בני אדם מחוברים כמוהם	ביום שבת שני אחים ביחד.

החלק השני-שמו יום שבת. "טובים השנים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם". (קהלת ד' ט')

סוד ראשון-נודע מתחילת חלק שני מן ההקדמות מהקדמה ה' וי' ויא' וי"ב וי"ו וי"ז וי"ח וכ"ג וכ"ד. ומן י"ג פרקים מחלק ב' והם פרקי ד' וו' וז' וי' וי"ב וי"ד וי"ז וי"ח וכ"ט ול"ו ול"ז ול"ח ומ"ח. ומן פרקים מחלק א' והם פרק מ"ה ונ"ב ונ"ד ס"ז וס"ח. ומשני פרקים מחלק שלישי והם פרק כ"ז ונ"ד.

עיקר סוד כח ופעל-דע בני שזה הסוד המופלא, הוא הגדול שבכל סודות החלק השני. ועל כן צריך שאבארהו לך במעט רחב לשון. גם אתה צריך שתוסיף עליו מדע ותפתח רעיוני לבך להשתכל בעיון שלם. והנני מודיעך כי עניין כח מורה על העדר דבר, שהוא אפשר שתמצא או לאו. ומורה עוד על נמצא מוכן לקבל עניין שלא היה לו מעלה או פחיתות, ובעת קבלו יקרא פעל. ומורה עוד על עניין שהוא בפעל בעצמו ובכח זולתו. ועל מה שיאמר שהוא בכח דבר אחר, הוא בעל כח בהכרח, כי האפשרות הוא בחמר לעולם כמו שזכר הרב בהקדמה הכ"ד. ומפני היות החמר נעדר הצורות והכוחות כולם בבחינת אמתתו, כדמיון המראה על דרך משל, שנעדר המראים כולם. ועל כן מקבלם כולם זה אחר זה מרוב זכותו, התחייב להיות החומר הראשון חומר בכח ובעל אפשרות כמו שזכר הרב בכ"ג. ולא ימצא אם כן רק מצורת מה שהוא בכח ואינו בצורה זו יותר ראוי להמצא ממה שהוא בצורה זו בפעל. ועל כן האדם בעל הפכים כלומר בעל כוחות אשר אין כח זה ראוי להמצא יותר מכח זה. וב' כוחותיו הם ב' יצרינו,

ועל כן קראם הקורא שתי רשויות בלא ספק ונקראו כרובים מתהפכים בלהט החרב המתהפכת רואים פנים אל פנים והשכל מכריע ביניהם. והם כשני כתובים המכחישים זה את זה עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם. ונקראו מלאכים מלווים טוב ורע, זה מכריח את זה. כי כל ימיהם נלחמים זה עם זה, כי לכך נבראו. ומסוד מזוזה תבין זה, כי "לב בנפש כמלך במלחמה". והוא כשהם מלאכים באים זה על זה בשדה עד שהורג זה את זה "לא אמות כי אחיה ואספר מעשה יה" (תהלים קיח' יד). ואע"פ ששניהם אחים מאב ואם ואי אפשר לשניהם שימצאו בפעל הגבורה בשווה, כי הגבור והחלש שני הפכים, כמו הרך והקשה. ומזה תכיר שאינם שנים נושאים כי אם נושא אחד והוא מקבל ההפכים, ולא יימצאו שני הפכים בנושא אחד בעת אחד. ועל כן בעת שזה פעל בכח זה פעל בפעל, ובשני הכוחות האפשריות האלה כל העולם הזה השפל תלוי.

ועל כן נתנה התורה לנו מפני ששתי המדות האלה מסורות תחת רשות נשמתינו העליונה, והיא המנהיגה את שתיהן והמוציאה כל אחת ואחת מהן מכח לפעל תמיד עת אחר עת. ונקראו אצל הנשמה העליונה מדת הדין ומדת הרחמים, ואצלנו נקראו כף זכות וכף חובה. והנשמה העליונה נקראת כנסת ישראל, אשר השגחתה בנו תמיד בכללינו ובפרטינו בפעל מצדה ובכח מצדינו. כי לא יתכן שיהיה האדם צדיק ורשע יחד בעת אחת, ע"כ השם נושא עוץ ופשע וחסאה. ואע"פ שהוא פוקד עוון אבות על בנים ועל שלשים וכו', כמו שנזכר הרב בחלק א' בסוד פקידה. ומפני זה התחייבנו להיותנו מצווים מהשם במצוות עשה ומצוות לא תעשה, והיתה התורה אצלנו בכח והוכנה לצאת לפעל, והיתה אם כן אפשרית כל המצוות שנצטוינו בהם. והמצוה בעצמה מחויבת בפעל מצד המצוה אותה, והיא אצלנו בכח, אפשר שנעשנה ואפשר שנעמוד כנגדה ונעשה הפכה, והפכה נקראת עבירה. והזהירנו להקריב זו

ולהרחיק זה מפני הגמול והעונש, כי זו מחייבת גמול וזו מחייבת עונש. והגמול האחרון האמיתי הוא חיי עולם הבא. ותענוג הנשמה בהדבקה לשם, כלומר בזיו השכינה, אשר הוא אור השכל הנשפע מן הבורא ית'. ואין זה הדבקות גוף אל גוף, אחר שהוא במקום קרוב או רחוק למעלה או למטה לפנים או לאחור לימין או לשמאל. אלא הוא דבוק מדע היודע בידוע הנצחי ית' שמו והוא כבוד ה' השוכן עם הנפש בעולם הבא, אחד הוא הנקרא "אהל מועד", כלומר בעולם הבא. כי אהל מועד הוא העולם הבא ואפילו בגימטריא ועניינו אהל, האל, אשר ייעד אותו לשכון בו. ואין שם כי אם משרתי עליון לבד והם מחנה הלויים ונסע אהל מועד, שהוא מחנה הלוויה בתוך המחנות, שהם ד' מחנות לארבע רוחות העולם, מזרח ומערב צפון ודרום, והרוח החמישי היא קדש. וכן ד' מחנות שכינה גבריאל מיכאל ואוריאל רפאל, ושכינת אל באמצע והוא קדש קדשים. וכן שש קצוות עדי עד מעלה ומטה פנים ואחור ימין ושמאל והיכל הקודש באמצע והבן זה. כי שם ההוד וההדר והזיו והאור והתפארת והכבוד. ושם תענוג הנשמות המתענגות בהשגת הצורות העליונות הנפרדות מכל חומר. ועל זה אין להם שום מניעה מהשגת תענוגיהם והנאותיהם תמיד ומעלתם עמם בפעל לעד בלי הפסק ובלי מניעה.

ועל כן הודעתין כי המונע מההשגה הוא החומר הלובש צורה והפושט צורה. ואם הוא זך ובהיר נקרא אספקלריא. הנו נחלק לשני מינים עליון ותחתון במקום ומעלה, ומאיר ולא מאיר. וכל הנביאים מסתכלים באספקלריא שאינה מאירה, ומשה רע"ה השתכל באספקלריה המאירה. ושם המראה הוא "אספקלריה" בלשון לע"ז, ושם הכבוד בלשון לע"ז "קלוריא", וכן שם הזיו בלשון לע"ז "קלרו". ועל כן שם הנבואה מראה. והדמיון בהשגת הנביאים והחזוים והצופים וזכי המדע וחכמי השכל ודומיהם, הוא כדמיון מי שרואה צורת פני אדם בתוך מים זכים, ואחר רואהו

בתוך מים עבים, ואחר רואהו בתוך מראה זכה, ואחר רואהו בתוך עכורה, ואחר רואהו בתוך האור בלילה לאור הנר, ואחר לאור הכוכבים ואחר לאור הירח, ואחר לאור הברק, ואחר לאור אבן זכה מאירה בלילה, ואחר לאור השמש ביום ענן וערפל, ואחר מקרוב ואחר מרחוק, ואחר בחצי היום לאור השמש הבהיר תמיד. וזו לבדה היא מדרגת משה רע"ה, כמו שזכר הרב בהצעת ספרו בחלק א', עד ששווה אצלו הלילה כיום הבהיר המאיר, ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה. ואלה הם כולם מדרגות ליראי השם ולחושבי שמו, כפי כוונת כחם לקבל פעל ההשגה האלהית. אמנם שאר העם זולתם כרוב המון חכמי אומתנו בדורנו, השומרים מצוות שלא לשמן, הם למטה ממדרגה זו מאד. והם דומים במחשבתם עם השם, למי שרואה צורת פני אדם בחלומו, שאין מציאות לצורה ההיא כלל, לא בעצם ולא במקרה, כי אם במחשבת הדמיון לבד. ומדרגתם זה על זה כמדרגת החלומות הנודעים לכל. ואמנם שאר מין כל האדם זולת הנזכרים, כהמון עמי הארץ שאינם שומרי מצוה כלל, הם למטה מן הנזכרים מאד מאד, ואינם לא אדם ולא בהמות, אלא שדים שהם למטה ממדרגת האדם ולמעלה ממדרגת הבהמה במציאות. כמו שזכר הרב בחלק ג' בעניין המשל בסוף הספר פרק נ"א וכמו שזכר בחלק א' בעניין בני אדם הקודמים לשת בפ"ד. ואל תטעה באומרו שם, אינו איש אבל בהמה על צורת איש ותבניתו. כלומר מי שלא הגיעה לו הצורה האנושית כתבנית אשר היא צלם אלהים ודמותו. שהרי הוא פירש שם מאמר המדרש, כלומר היה מוליד רוחות, ואמרו ז"ל שדים. וההמון הזה הם רואים את השם מדמיונם הרע, כמי שרואה צורת פני אדם מצוירת בכותל במיני צבעים, והיא צורת חלק. או כמי שרואה אותה מצוירת שקועה על חותם של זהב או בולטת. ועל זה חויבו רוב האומות לצייר על הוראת מציאות השם ית' מדמיונם הרע ומציוורם השקרי, צורות גופות משונות על עץ ואבן וכסף וזהב, בחצריהם ובטירותיהם ובהיכליהם ובבתי ע"ז שלהם, בראשי ההרים והגבעות. הנה אלה

שלשה מיני בני נח ומאלה נפצה כל הארץ. והם צדיקים בינונים רשעים וסימניהם צבו"ר. וצדיקים גמורים הם הראשונים, והבינונים הם האמצעים, ורשעים גמורים הם האחרונים. ועל שלשתם ג' ספרים נפתחים לפניו בר"ה, על שלשת כתות האלו. והם כנגד שלש כתות של מלאכי השרת. כת אחת אומרת קדוש, וכת אחרת אומרת קדוש קדוש, וכת אחרת אומרת קדוש קדוש ואלו קדוש. והנה זה השבח נורא מאד ועניינו, אלה מרגישין ואלו מרגישין ומדמים ואלו מרגישין ומדמים ומשכילים, זה בתחתונים. אמנם בעליונים אלה מושכלים ואלה משכילים ומושכלים ואלה משכילים ומושכלים ושכלים. ובני נח הם שם וחם ויפת. בני שם מלאכים, ובני יפת אנשים, ובני חם שדים. הדומים למלאכים הם הנקראים צדיקים גמורים, ועליהם אמר, "צדיקים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים". והדומים לאנשים, הם הנפשיים ונקראים בינונים, ועליהם אמר, "מצפצפים ועולים זכו שבו מלאכים לא זכו שבו שדים". והדומים להם הם גופיים, ונקראו רשעים גמורים ועליהם אמר, "רשעים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר למיתה ויורדין לבאר שחת".

והנה נודע לכל משכיל שהעולמות נחלקים לג' חלקים, וגופתינו מעולם היסודות, ונפשותינו מעולם הגלגלים, ושכלינו מעולם העליון, הוא עולם השכלים, הוא העולם הבא באמת. אם כן הנה הגויות הגופיות נשארים אחר מותם בעולם היסודות, שהוא עולם השדים והמזיקין והשטנים. והעד התוריי על זה מאמר השם לשטן בעניין איוב, "ויאמר יהוה אל השטן מאין תבא ויעץ השטן את יהוה משוט בארץ ומהתהלך בה" (איוב א' ד). והרב גלה שם ואמר כי "שוטו והתהלכו לא היה רק בארץ" כלומר בארבעה היסודות. כאשר גלה בחלק ב' פרק ל' ומעשה בראשית בשתוף שם ארץ שהיא שם לארץ לבד, גם היא שם ליסודות יחד. והנה הרשעים הם משתתפים עם השדים, אשר הם ביסודות, וצורתם

אחר מותם נשארות שדיות והוא העולם המושכל, והוא חי כחי בהמות ביתיות בבית האדם, אשר לא יתכן שיפסד שום דבר מן המציאות הפסד העדר גמור בשום פנים, אבל העולם כולו גלגל והוא חוזר ומסבב ומתגלגל תמיד. והנה כל מושכל שבמציאות יש לו חלק לעולם הבא בכח, וזה בפרט ולא בכלל ובהתגלגלו, אם שב ממושכל למשכיל נתעלה ומתגלגל ועולה. אם שב ממושכל למשכיל לשכל נשלמה הצלחתו ונתעלה והופשט מכל חומר, והתדמה לבוראו, והיה שכל משכיל ומושכל בפעל. ושוב אינו חוזר לחומר לעולם, כי איך יפשוט בגדי מלכות וילבש בגדים צואים אשר בחייו שנא אותם בתכלית השנאה וטרח כל טורח להסירם מעליו וללבוש בגדי מחלצות, כלומר בגדי ישע והצלה והצלחה. ומי שטרח כל חייו לצאת מבית האסורין אשר נאסר שם על לא חמס בכפיו, ושם כוחו והשתדלותו תמיד להנצל להיותו חפשי לבד, ועזרו שכלו והצילו משם, והמליכו ושם כתר מלכות בראשו ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ תכלת וארגמן הלבישו, איך לא ירתע לבבו בשמעו שם בית סהר. כל שכן כשיאמרו לו דע שתשוב אל בית הכלא אשר ממנה בורחת ונוצלת. וכל שכן שרצה הוא לשוב בלב שלם ובנפש חפצה, שאין ספק שהוא לא ירצה זה לעולם, כאשר לא ירצה שימות אחר שחיה באמת. וזאת נקראת תחית המתים האמיתית. אך זולתה היא מות משותף עם חיים לא נצחיים, כמו שזכר הרב בפרק מ"א מחלק א' וכמו שבארנו בסוד חיי הנפש בחלק ראשון של זה החבור בסוד ח' בעניין "צדיקים אפילו במיתתם קרואים חיים ורשעים אפילו בחייהם קרואים מתים". "ולא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה" (תהלים קטו ד').

ואמנם הנפשיים הרוחניים נשארים אחר מותם בעולם הגלגלים, שהוא עולם האנשים הטובים יראי החטא, והעד התוריי "הנו בידך רק את נפשו שמור" (איוב ב' ד'). והרב גלה שהוא הדבר אשר

אין לשטן שלטון עליו, כמו שביאר בשיתוף שם נפש. ואם כן הבינוניים הם משתתפים עם האנשים בעולם הגלגלים אשר כוחותיהם נפשיות מושכלות ומשכילות. וכבר נפרדו מכלל החמר השפל ר"ל מהיסודות ומכוחותיו. ואז הם בגן עדן ולא בעולם הבא ומתעדנים מפירותיו. ומי שהשיג מעלה זו אחר מותו כבר חיה בחיי המון העם בין המשכילים על דרך משל, והנה שב מכח רחוק אל כח קרוב להיות לו חלק לעולם הבא. ועולה ומתגלגל, אם שב ממושכל למשכיל לשכל נשלמה הצלחתו כמו שבארנו.

ואמנם השכליים האלהים נשארים אחר מותם בעולם השכלים, שהוא עולם המלאכים, והם הנקראים נביאים באמת. ולא נשארו עם דבר שהוא בכח, אבל יצאו מן הכח אל הפעל, וכשמתו חייהם עדי עד. והעד התוריי מאמר איוב לשם, "לשמע אזן שמעתוך ועתה עיני ראתך על כן אמאס ונחמתי על עפר ואפר" (איוב מב' ה'). והרב גלה ואמר שם, כמו שהוצע עניינו "והוא יושב בתוך האפר" (איוב ב' ח'). וזה משל אל היותו דבק אל החמר. ואמר, אמאס מה שהייתי אוהב תחילה ואחר כן יהיה לי נחמה על מקרי כולם אשר השיגו לעפר ואפר. כמו שאמר אברהם "ואנכי עפר ואפר" (בראשית יח' כד). עד שנולד לו בגמול השפלת חומריו ובזותו אותו בן, שנעקד לפני השם במקום עולה ונשאר אפרו צבור בו לזכרון עקידה, ולזכרון כפרה כאפר פרה. שהוא עפר שריפת החטאת, והוא הדשן בגימטריא. וכעניין כי הוא אפר דשן ושמן ועב ועכור מאד, ולזה הושם לאברהם "פאר תחת אפר" וגמול איוב "ויוסף איוב" (איוב כט' א') "ויוסף יהוה את כל אשר לאיוב למשנה (שם מב' י'). שהיה משכיל כמו שנאמר "תם וישר וירא אלהים" (שם א' ח') ולא היה שכל, ר"ל משכיל בינוני לא צדיק גמור. ואל יטעך מאמר הרב שאמר, "לא נאמר איש משכיל וחכם או מבין אלא בעל מדות טובות ולא בעל שכל". כי כוונתו בעצמה היא זו שזכרתי, כי

משכיל שם משותף, ואעפ"כ לא נזכר עליו זה השם. וכשיצא שכלו לפעל שב שכל, כי המעלות השתים הנקראות חיים, הם חיי גן עדן וחיי העולם הבא. אך השלישית ואם היא חיה היא המיתה.

וזה תבינהו משם שלש נפשות שיש בזה המציאות השפל, כנגד שלש כתות הנזכרות. והם טבעית חיונית ושכלית. כי הטבעית שהיא מושכלת ומושגת, אינה משגת שום השגה בעולם. והנה היא כמתה כדמיון החמר הטבעי, שאינו משיג גם כן שום השגה בעולם, ולא צורתו הטבעית משגת גם כן וא"כ שניהם מתים, שכל חי משיג וכל משיג חי. כי בעלי חיים רובם משיגים ומרגישים ורובם מדמים גם כן, אך אינם לא מדברים ולא משכילים, ואין נפשותם שמימיות כי אם יסודיות. והעד התורי בצומח, "תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו" (בראשית א' יא.). ובחי, "תוצא הארץ נפש חיה" (שם כד.). אך באדם, "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו" (שם כד.) לא מן הארץ לבד. ואם כן המעלה העליונה במציאות היא השכלית, והיא שנית למשכלת. ועל כן שב לאיוב עניינו לומר "למשנה" ושב משכיל ושכל אחר היותו מושכל ומשכיל, ואז נשלמה צורתו. וצירוף למשנה נשמה. ואמר, אשר נתן תכלית כל כוחותיו לנשמה כדי להשלימה עד שזכה למשנה ונשלמה, ועזרו השם שיצא מן הכח אל הפעל השלם, וחיה חיים נצחיים לעד בפעל. ודע שכל כת משלש כתות הנזכרות במין האדם בהם כח להתגלגל ולצאת לפועל מזה לזה, בעוד שהאדם חי בחיי הגוף השפל, ר"ל מצדיק לבינוני או לרשע, כי הכח בו ואין לו מונע מזה כלל מניעה גמורה אך יש לו סיוע ועזר, אז פותחין לו פתח לפי מעשיו על צד הגמול והעונש. כמאמרם ז"ל "בא לטהר מסייעין אותו בא לטמא פותחין לו" (מנחות כט.). ועל זה הדרך אמרו עוד, "מצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה" (אבות ד' ב.). ועוד אמרו, "ששכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה" (שם). ועוד אמרו, "אבר קטן יש לו לאדם משביעו רעב מרעיבו שבע" (סוכה נב.). ועוד

אמרו, "עבר אדם עבירה אחת ושנה בה ושלש בה הותרה לו. הותרה לו סלקא דעתך אלא אימא שנעשית לו כהיתר" (יומא פו:). ועוד אמרו, "כך דרכו של יצר הרע היום ואומר לו לאדם עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך וכך עד שאומר לו לך עבוד ע"ז והולך ועובד" (שבת קה:). וכן יש באדם עוד כח ואפשרות והכנה טבעית אשר בה נברא להתהפך מבינוני לצדיק או לרשע, או מרשע לבינוני, או לצדיק. כי על שלשת הדרכים האלו הוטבע להתגלגל ולהתהפך בהם כל ימי חייו. ועל זה אמרו רז"ל, "אל תאמין בעצמך עד יום מותך" (ברכות כט). ועל זה נבנתה כל התורה ר"ל על כח ופועל. ואמרו במסכת ר"ה, "לעולם יעשה אדם עצמו כאילו הוא בינוני, כלומר חציו חייב וחציו זכאי עבר עבירה אחת הכריע עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה עשה מצוה אחת הכריע עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות".

הנה כבר התבאר לך מתוך דבריהם אלה ומאמרים רבים כמו הם שיש ביד האדם כח לצאת מזה ולבא בזה. וכן יש לו כח לצאת מכלל אומה אחת פחותה בעיני השם, ובזויה לרוב רשעתה, ולבא בכלל אומה אחת בינונית, או צדקת מעולה בעיניו לרוב צדקתה. וכן בהפך זה, כמו שזכרנו בעניין צדיק ובינוני ורשע. וכן הוא עוד, מי שיצא מחברה לחברה או מעיר לעיר או ממקום למקום כפי ראותו ממעשי בני אדם ולפי מעשיו ושכלו הארכתי בעניין זה כדי לבאר הסוד הגדול של כח ופעל בעבור היות ענינם יסוד ושרש ועקר לכל חכמה ודעת. ולהודיע שזה העניין מחוייב מן היות האדם מורכב מן הכרוכים ולהט החרב המתהפכת, אשר התבאר סודו בגדעון בן יואש, בבקשו הפכי מופתיו, והיו לו כן, "יהי נא חרב אל הגזזה לבדה ועל כל הארץ יהיה טל" (שופטים ו' לט). בקש ומצא מן להט החרב והטל. ועל זה אמרתי כי שני היצירים הם שנים והם אחד ונקראו כרוכים ונקראו להט, והבינם. וזה הכח אשר זכרתי הוא הכח האמצעי בין ג' מיני הכח הנזכרים בעניין כח.

אמנם הכח המורה על עניין העדר דבר שהוא אפשר שימצא ואפשר שלא ימצא. כאמרו הנער הוא זקן בכח, וכשיזקין יקרא זקן בפעל, וכיוצא בהם הרבה. וכבר יאמר גם כן הכח הנזכר עוד על זה העניין שהוא בכח, כאמרו יעקב ועשו בהיותם בבטן היו שניהם צדיקים ובינוניים ורשעים בכח רחוק, ובהולדם ובהתגדלם שב להם הכח הרחוק קרוב. ובעת שהורה עליהם עניין מעשה כל אחד ואחד מהם, שב יעקב צדיק בפועל ועשו רשע בפועל. ואמנם ההבדל שבין שני הכוחות האלה הוא, שהכח הראשון הוא נאמר על הדבר הנשוא, והוא צורה או מקרה, וטרם המצאו יקרא כח נעדר. ואפשר שימצא כמו הזקנה, ובהמצאו יקרא עוד כח נמצא בפעל. ואמנם הכח השני הוא נאמר על דבר הנושא את הכח הנשוא, שהוא נושאו בכח טרם המצאו. ואמנם אחר המצאו יאמר עליו נושא בפועל. וא"כ שני הכוחות האלה הם נאמרים על הנושא ועל הנשוא, כי זה נושא בכח וזה נשוא בכח כמו שאמר הרב שהם שני אפשרויות הנושא והנשוא ובהמצא הדבר קשור כלומר מציאות הכח הנושא בנשוא יאמר על שניהם פועל. ואמנם הכח השלישי הוא הנמצא בפעל מעצמו, ובכח מזולתו. ויש עניינים שתהיה המניעה לפעמים מלהמצא הדבר בפועל מצד המקבל, ולפעמים מצד הפועל. כאומרו השכל הפועל כוחו בפועל ופועל תמיד לכשימצא דבר מוכן יקבל פעולתו ואם לאו לאו. ואם כן המניעה מצד המקבל, לא מצד הפועל. אבל כאומרו עיני האדם פקוחות במקום החשך ואינם רואים בפועל כי אם בכח, הנה המניעה מצד הפועל, לא מצד המקבל. והוא מהאור שאינו מאיר להם.

ואלה העניינים כולם אשר זכרתי בעניין כח ופועל, יתבארו יותר אצלך בהסתכלך בסודם במקומות אשר עוררתך עליהם, כי אי אפשר לי להעתיק בספרי זה כל "מורה הנבוכים" אלא אחר שאדריך שכלך בענייניהם אל קשרי מקומותיהם. הסתכל בהם אחד

אחד ותבינם מתוך דברי הערותיי ובוזה יספיק לך ספוק שלם. ודע כי מה שכללתי בדברי בעניין הפרק האחרון שבכל "המורה" הוא פרק נ"ד. ואולי יראה לך שאינו מעניין כח ופעל, הנני מעריך על זה, והוא שאתה צריך לדעת כי העניין הנזכר שם הוא סוד התכלית האחרונה לאדם, והוא היותו שכל ומשכיל ומושכל בפעל, אחר היותו בכח. והוא שובו אלהי אחר היותו חמרי והוא צאת מן הכח אל הפעל. ואע"פ שלא זכר הרב זה בזה הלשון, זהו המובן מדבריו באומרו, "והמין הרביעי הוא תכלית השלמות האנושי. והוא כשיגיעו לאדם המעלות השכליות, ר"ל ציור המושכלות ללמוד מהם דעות אמיתיות באלוהיות וכו'". ואנחנו נדבר עוד בזה בע"ה, בסוד "עבודת השם מאהבה" אשר היא תכלית כל הסודות והנכבד מכולם לנו.

סוד שני-נודע מחלק ב' מפרק ה' ומד' פרקים מחלק א' והם פרקי מ"ט נ"ג נ"ח ס"ג. ומג' פרקים מחלק ג' והם פרק כ"ח מ"ד נ"ד.

עיקר סוד השבח האמיתי-אין צורך שתאשימני אם תמצא עניין מן העניינים במקומות אשר אני מעריך עליהם, ותמצא ג"כ העניין על העניין ההוא בעצמו במקום מן המקומות. ואם אני לא זכרתי המקום ההוא כי אולי שכחתי, או לא ידעתיו כלל, או ידעתיו והנחתיו בכוונה מפני סבה מן הסבות. אבל צריך שתתפלא על זריזותי, על מה שתראה מהעניינים הנזכרים הנפלאים, אשר אני מגיד לך בכל עניין ועניין בכל סוד וסוד. וצריך אתה על כל זה לשבח את יוצרינו על העזר הנכבד שעזרנו בזה, לחבר ספר מנפלאותיו ולהודיע לכל גבורותיו, למען ספר שמו בכל הארץ. ואם יראה שיש קצת עוול וקצת מניעה לגלות מה שחויבנו להסתירו מצד השם, ומצד השבעת הרב אשר השבענו על זה, הנה יודע מהרה שאינו כן. כמו שתשמע על זה הערה בראש חלק ג', בעניין סוד סתרי תורה בע"ה. ותדע לך כי האותיות מגלים המוסתר

ומסתירים בו הגלוי בסוד צרופי ההויות, אשר חלקיהם ג', ומהן הבן השבח האמתי. והנה היודעם נקרא בשם "צפנת פענח", ועל כן נקרא היודע בשמם בבחינת שכלו, כי גם הידוע נקרא בשמם. ואמנם השבח אשר תשבח לשם במה שתמצא מסודותיו, הוא שתשכיל כל סוד וסוד. והוא השבח האמיתי אשר בחר בו השם ית', ובעבורו בחר בנו ג"כ ובו קדשנו והבדלנו מכל עם ורוממו מכל לשון והקריבנו אליו להיות לו לעם סגולה מכל העמים כי לו כל הארץ. ובמה שבעדו בחר בנו להיות לשם לכבוד ולתפארת בין שאר האומות, בו בעצמו אנו חייבים להתפאר ולהתהלל ולהשתבח ולהודיע לכל, "כי אין כיהוה אלוהינו" (שמות ח' ו'). "אין קדוש כיהוה כי אין בלתך ואין צור כאלהינו" (שמואל א' ב' ב'). "כי מי אלוה בלעדי יהוה ומי צור זולתי אלהינו" (תהלים יח' לב). והנה המבוקש שבקשו השם ית' מאתנו, לשמור מצוותיו ולשמוע בקולו ולדבקה בו. וההדבקות אשר זכרנוהו למעלה, ועוד נזכרהו בע"ה בסוף הספר. והרמז הזה לשבח האמיתי, הוא להודיעך שעצם הציור במה שיצויר באמת ויושג במציאות הוא השבח האמיתי. ואמנם זולתו מהשבחות הוא שבח מוכרח, קודם בזמן לשבח האמיתי, ומאוחר ממנו במעלה אחור גדול מאד, עד אשר אין דמיון ביניהם כי אם בשיתוף שם שבח. כמו שאין דמיון בין רוח שהוא רוח הקדש ובין רוח שהוא רוח יסודי, כי אם בשיתוף שם לכד ולא בעניין כלל. והרב הביא על זה דברים מופתיים תוריים, והבינם משם, ר"ל מפרק ה' שבחלק ב' ומן שאר המקומות הנרמזים בו בראש הסוד הזה שהם כתובים ומהן תבין עניינים גדולים. ואין צורך לבארם ברחב לשון הנה יותר, כי הרב בארם בעניין שיש בו די ויותר מדי.

סוד שלישי-נודע מחלק ב' מפרק י"ב ול"ו ומפרק י"א ומפרק י, וממה שזכרתיו אני בחלק א' סוד ה' הוא סוד התחלה וסבה ומהרמוז מפרקיו.

עיקר סוד שפע-אחר שתמצא בחבורי זה מקום מן המקומות שרמזתי בו סוד אחד, וספרתי לך בו עניין אחד שבא במקום אחר מפני היותו עניין נקשר זה עם זה, צריך שתשים דעתך לחקור בעניין ההוא בשני המקומות כנזכר במקום ההוא וכנרמז במקום אחר. ומקשירת שני העניינים תבין כוונת הדבר ההוא בלי ספק. ומזה כי בזכרי פה עניין שפע וברמזי למעלה בחלק א' סוד התחלה וסבה בסוד זה תבין כוונתי בשניהם בקשרך ענייניהם. וזה דומה לעניין יצירה, כי במצוא האדם עניין נשפע מהשם ית' בדרך אחד באור מהשמש, שהשפיעו השם באמצעות השמש ובמצאו עוד עניין שני נשפע מן השם ג"כ בדרך אחר כאור מהירח, שהשפיעו באמצעות השמש והירח, נוכל להשיג עניין הכוונה בשניהם לפי מציאותם ולפי מציאות השם הממציאנו והממציאם ית' שמו. ומזה כולו יובן שהעולם כולו משפע השם יתע' ואפילו האחרון שנברא בו בחלקיו כולם הוא ית' משגיח ושומר מה שהשפיעו תמיד, כפי מה שגזרה חכמתו.

סוד רביעי-נודע מחלק ב' מפרק ל"א וי"ב וי"ז ומ"ח. ומחלק א' מפרק ל"ז וס"ז וס"ח. ומחלק ג' מפרק נ'.

עיקר סוד חדוש העולם-כבר ידעת מה שזכר הרב בעניין זה וצוך שלא תסיר דעתך מאמונת חידוש העולם בשום פנים. כי אמונת הקדמות היא אמונה מבטלת כל חכמה ודעת וכמעט מקלקלת כל השורה, לפי מה שהגיד בעל דיננו שהעולם מחויב מן השם כחיוב העלול לעילתו ר"ל מחויב המושכל מן השכל. אמנם לפי דעת רבותינו אין הכח במופתים כי הוא תלה המציאות ברצון השם ית'. וראוי שתדע כי כוונת כל התורה כולה היא לתת תחילה פנת החידוש, ועל כן התחילה במלה בראשית אשר פירשה הרב "בהתחלה" והוא פרוש מעולה מפני שבא אחריו מלת ברא. וקבלנו אנחנו שמלת בראשית היא בראשי שנים וצירופו בשני ראשים

ומספרו באמצע שני יצרים וסודו ראשי שנים ביארנוהו למעלה. ואם תעיין שם במה שבא מעניין חידוש העולם בו ר"ל בחלק א' בסוד פקידה במלת היום הרת עולם תבין סוד י"ה מעלות הרום הנודעים מט"ו שיר המעלות שאמר דוד המלך ע"ה. ומהם תכיר זה העניין העולם התמידי, ותדע סוד היות תהום על רום י"ה וכן רום על תהום י"ה. תדע ותבין ותשכיל סוד חידוש העולם בלא ספק, ותכיר שעל זה הרמזו אנו מבקשים רחמים מיום ר"ה עד יום הכפורים, י' ימים הנקראים אצלנו עשרת ימי תשובה. שסודם מופלא ומופלג ומכוסה לפי הקבלה האמיתית והוא שימצאו בעשרת ימי תשובה משפטי ד' ימי בראשית על דרך סוד העיבור ועל חק שנת השמיטה ודין שבע שבתות תמימות. ותוכל למצוא במספר שנות היצירה הסוד בשנת השמיטה ואז תכיר שבה מת השטן אשר כוחו מתפשט בכל הארץ. והנה הודעתוך סוד י' ותמצא מר"ה ועד יום הכפורים י' ימים, ומיום הכפורים עד יום א' של סוכות ה' ימים, הרי סוד י"ה מעלות. ותמצא עוד עד יום ערבה ששה ימים, הרי יה"ו שהוא חתימת העולם. וכך קבלנו להזכיר באותו היום זכרינו לחיים וחתמנו לחיים. והתשלום אחר היצירה הוא יום ראשון, הוא יום שמחת תורה הרי יהו"א. ועלו לך ג' שבתות בבא יום ראש השנה בחול, אבל בכואו בשבת לפי גלגולו יעלו ד' שבתות הרי שבע שבתות שנים שבע פעמים. כי שבע שנים הם שבע שנות העיבור והם גו"ח י"א י"ד י"ז י"ט. ושנות הפשוט הם י"ב הרי הכל שנות הלבנה י"ט שנה במחזור. וכל שנות החמה כ"ח שנה במחזור, וסימן שניהם "כי טח מראות עיניהם מהשכיל לבותם" (ישעיה מד' יח'). וכן ד' שנות עיבור לחמה וכ"א שנות פשוט. ואם ירצה אדם להכחיש זה ולא ישים דעת להוציא החשבון לאור אז יכזב בהכחשת האמת. ולפי זה המספר השמשי והירחי שהם שני עדים על היצירה, חתם השם בהם שני שמות העצם, וכן חתמם באדם, והם יהו"ה אהי"ה ומהם יתבאר לך סוד חרוש העולם כולו.

סוד חמישי-נודע מחלק ב' מפרק כ"ט ול'.

עיקר סוד מעשה בראשית-דע ששני העניינים הכוללים את העולם כולו בכללו, הורו בשמותם על אמיתת חידוש העולם, והם במעשה בראשית ומעשה מרכבה. וכבר נודע שהם שתי חכמות, האחת חכמת הטבע והשנית חכמת האלהות. ויקראו שניהם בלשוננו מעשים, להורות על היותם שניהם עניינים גופניים. ואל תטעה במה שאמר הרב על עניין המלאכים שהם עשויים, והשם בראם וזכר עליהם עשיה ובריאה. שגם אני כך אמרתי בעניין מלאכתו אשר עשה הראשון הנאמר על המלאכים, כי מפני שהמציאות כולו משפע הבורא, ראוי לקראו מעשה. אמנם בבוא מלת מעשה משותפת עם בראשית ועם מרכבה ההכרח מביאנו להאמין כי לא נאמר זה אלא על עניינים גופניים מורכבים שאין הרכבה אמיתית בשכלים ולא בדבר נבדל מחומר. ויהיה א"כ העניין הטבעי אשר התחלותיו גופניות ואלהיות הוא אשר התחלותיו שכליות. והוא אשר אמר הרב בעניין פירוש בראשית, שעניינו בהתחלה. וזכרנו שערכות הוא התחלה לכל גוף, כי הוא הגוף הנכבד שעל כל הגופים במעלה ובמקום. ואל תתמה על היות החיות למטה ממנו והן מכלל מעשה מרכבה, כי עניינם וסודם ומעלתם הוא בעבור זכרון התחלותיהם. והם פניהם [סכת מציאותם] וכנפיהם [סכת תנועתם] שאין העניינים כי אם נסתרים ונעלמים. והכוונה כולה באמת היא שכל מעשה מרכבה מורה על הדבר העשוי מהחומר הראשון התחתון. וכל מה שהורכב מהעליון הוא שממי חי בעצם, וכל מה שהורכב מן התחתון הוא ארצי ומת בעצם. ולפנים נפרש זה בסוד הבא אחר זה והוא זה.

סוד ששי-נודע מחלק ב' מפרק כ"ט ל'.

עיקר סוד שמים וארץ-אמר הכתוב "ויקרא אלהים לרקיע שמים". ואמר "ויקרא אלהים ליבשה ארץ". דע כי אלו השמות השנים הם משותפים לעניינים רבים. כי שמים יקרא כל דבר עליון וגבוה, כאמרו "הלא אלוה גבה שמים" (איוב כב' יב). ועל כן אנו אומרים על יראת השם יראת שמים וכן לשם שמים וכן "אתה תשמע השמים" (מלאכים א' ח' מג). "מן השמים השמיעך את קולו" (דברים ד' לו). הכל לשון מעלה ועליונות מציאה ורבים כהם. וכן יקרא ערבות שמים "השמים ושמי השמים" (דברים י' ד). "ויקרא אלהים לרקיע שמים" (בראשית א' ח). "רוכב שמים" (דברים לג' כד). ויקראו הגלגלים כולם יחד שמים. "בראשית ברא אלהים את השמים". ויקרא האויר שמים, "ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים" (בראשית א' כ). ויש אומרים כי "ויקרא אלהים לרקיע שמים" הוא מזה המין. וכן אמר הרב על צד אחד. ויקראו השמות שמים כמו שזכר אבן עזרא ב"ספר השם" הנכבד והנורא, בעניין שם. וכן ארץ יקרא כל דבר שפל שתרגמו ארעא כלומר שפל, "ומלכו אחרי ארעה מנך" (דניאל ב' לט). "מלרע לרום שמיא" (תרגום יונתן יחזקאל א' טו). וארץ ישראל גבוהה מכל הארצות ויקרא מרכז העולם. ארץ היא היבשה, "ויקרא אלהים ליבשה ארץ". "והארץ היתה תהו ובהו". ויקראו ד' היסודות ארץ "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", שהם העליונים והתחתונים. ומזה תדע כי כל העליונים חיים, וכל התחתונים מתים. ואם יש בתחתונים חיים, הוא מורה שהושפע עליהם מן העליונים, והוא אצלי א"כ פירוש פסוק הראשון "בראשית ברא אלהים" מנהיגים החיים והמתים, ויהיה אלהי"ם מלאכים הנקראים כוחות ג"כ, ויהיה ארץ תורה "ומארצו יצאו" (יחזקאל לו' כ).

סוד ז'-נודע מחלק ב' מפרק ל' ומפרק ח'.

עיקר סוד קריאת השם-אמר הכתוב "ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה". ואמר "ויקרא אלהים לרקיע שמים". ואמר "ויקרא אלהים ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים". ואמר "זכר ונקבה בראם ויקרא את שמים אדם". כל אלו הקריאות הם להבדיל בין כל בריה לבריה, ובין שמה ובין צורתה, ולא ישתתפו כי אם בשם לא בעניין כלל. ומזה קריאת אור וחשך יום ולילה, הוא כעניין אמרו "וראיתי אני כי יש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך" (קהלת ב' יג'). וכן נאמר "כי נר מצוה ותורה אור" (משלי ר' כג), והוא אור נברא, אור גנוז שגנוזו לצדיקים לעתיד לבא ואין הרשעים ראויים להשתמש באור ההוא. כי כתוב "כי עמך מקור חיים ואורך נראה אור" (תהלים ל"ג י'). ו"אור צדיקים ישמח" (משלי יג' ט'). "ואורח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום" (משלי ד' יד'). "אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה" (תהלים צד' יא'). "אם לא בריתי יומם ולילה" (ירמיה לג' כה'). "והגית בו יומם ולילה" (יהושע א' ח'). "להאיר להם ללכת יומם ולילה" (שמות יג' כא'). וזה מפני היות בתורה ובחכמה דברים נמנעים מן המעיין, בהתחלת המחשבה קראם חשך ולילה וכשיושגו ישובו אור יום. "ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה" (תהלים קל"ג יב'). ומאלה יובנו השאר וכבר בארנו קצתם.

סוד שמיני-נודע מחלק ב' מפרק ל"ו ומפרק ז'.

עיקר סוד אבני שיש טהור-אמר בעל "רוח חן" כי "שיש" מורה על קרירות, "טהור" מורה על זכות. ולא זכר מלת "אבני", שהיא העיקר אצלי. דע כי בספר יצירה קורא האותיות "אבנים",

כאומרו "שתי אבנים בונות שני בתים", וקורא התיבות "בתים", שני בתים. וכן קורא שני הבתים שער כאומרו "רלא שערים". ויהיה סוד 'אבני שיש טהור', 'שני ראשי טובה', והם אהו"י שהם אותיות הקדש, והם א"י שהם ה"ו גם כן במספרם וכן כולם כ"ב. ואמנם הם טוב"ה. כלומר כל אותיות התורה מן א' ועד תי"ו שעניינם א"ת, והם בעניינם פנים ואחור. וכן בספר היצירה מגלה הסוד באומרו "חזר גלגל פנים ואחור ואין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה מנגע". ולפי זה הסוד כתוב בתורה בפסוק ראשון את ואת כאומרו "את השמים ואת הארץ" כלומר מה שברא השם כך בראו פנים ואחור השמים פנים והארץ אחור. וכן תמצא סוד השמים והארץ במספר ארבע חיות. וסוד א"ת וא"ת, תח"ת, כלומר ברא אלהים תחת השמים הארץ וכן תחת הארץ השמים. והשמים פנים ואחור. וימות החמה שס"ה הם אחור וקדם וסודם חוק"ר אומ"ד. ועיין עניין בראשית אלהי"ם ברא את השמים וישאר בידך משניהם, חזרת חלילה שווה. ועוד הנשאר "ואת הארץ" וסודו א"ת ב"ש והכל רוח שבאפנים. והסוד אש פועל ברוח, רוח פועל באש, וברוח מים מן אש, וברוח אש מן מים, ובמים רוח מן אש, ובאש מים מן רוח, ובאש רוח מן מים. וזה כולו אמיתת סוד כל היצירה ומהותה וכן ברוחנים כאשר בגופנים על דרך נסתר. כי בזה מה שבזה, ובזה מה שבזה, והבן זה כי כל האדם זה.

ואמנם אבני שיש טהור הנה הם שתי אבנים. האחת אבן שתיה שממנה הושתת העולם, השנית "כמראה אבן ספיר דמות כסא" (יחזקאל א' כו) וזאת "אבן ספיר" וזאת "לבנת הספיר". שגם תרגומו של זה כזה, אבן טבא. על כן אמרתי לך שני ראשי טובה. והטועים טעו בשניהם טעות גדולה, ברצותם לבנות עיר ומגדל לעשות להם שם "ותהי הלבנה להם לאבן והחמר היה להם לחמר" (בראשית יא' ג') ולא הועילו בכניינם. אבל "שם בלל יהוה

שפת כל הארץ" (שם) והוא לבנת הספיר הנקרא חמר, ואבן הספיר הנקרא חמר. ובהשגתם יתחדש הבלבול במחשבת השגת השם מתוך שניהם. והבדל גדול בין שניהם, שמזה נבראו העליונים ומזה נבראו התחתונים, אלה חיים ואלה מתים, אלה חזקים כאבן ואלה חלשים כלבנה, אלה מאירים כחמה ואלה חשוכים כלבנה, אלה מאור לבושו לקוחים ונוטים ואלה משלג שתחת כסאו לקוחים וזרוקים. "ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר" (שמות כד' י'). והשם ימחול לי שאגלה סודו. הנה מים סוד אור ידוע, וסוד שלג הוא החשך ואמתתו כלל החמר. אבל האור הוא עצם קדמון ונקרא דבור, כלומר מנהיג. אמנם סוד או"ר לבוש"ו הוא האו"ר והחשך"ך. אם כן אומרו מאור לבושו נבראו השמים, כאומרו מהאור והחשך, וכאילו אמר מעול"ם השכלי"ם נבראו, כי הוא משותף מזה ומזה. כשתעריכהו למציאות השם ית' שהוא כולו אור ואין חשך אתו, ר"ל ואין סכלות כלל אך יש סכלות לשכלים בערך אצלו. ולא אוכל לגלות עוד כי עברתי את הגבול.

ודע כי הסכלות בחכמה והחכמה בסכלות, יקרא הכל אור וחשך באמיתת לשון הקדש. ואם ירצה השם תבין סוד זה כי הוא עמוק במחשבת. אמנם באמרו כי הארץ נבראת מהשלג כולו, כאילו אמר שהארץ נבראת מחשך לבד, כלומר מכח היוצר. כי היוצר חכם ועל כן יצר החיים. והנה מחיי היוצר הם באים הברואים ועל כן הם כמו שלג נמוחים ושבים מים, כלומר אל טבעם הראשון, שהם מים בכח לא בפועל. וזהו "כשתגיע לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים". כלומר אל תאמרו על האבנים הנזכרים הנקראים אבני בהו, "קו תהו ואבני בהו" (ישעיה לד' יא) שהם אבנים המפולמות המשוקעות בתהום שמהם המים יוצאים שמימיהם שווים, מים מים תחתונים בעליונים ועליונים בתחתונים, כי אלה מים בכח ואלה מים בפועל לפי עניין אחד והבן דרכו.

סוד ט'-נודע מחלק ב' מפרק י"ב כ"ט ל', ומחלק א' פרק כ"ט.

עיקר סוד מים העליונים-אמר הכתוב "הוי כל צמא לכו למים" (ישעיה נה' א'), וכן "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה" (שם יב' ג'), אלה הם חכמה. ומספר מים העליונים פי הגבורה. ואמנם הנודעים הם מים יורדים בטבע ועולים בהכרת. ובעלותם הם אדים לחים והם מים בכח, וברדתם הם מים בפעל, והחום והקור והלחות והיובש מקריהם. על כן הקרח הנורא למעלה, ואמנם מים במבטאו הוא מים מים כי הוא כפול מ"ם יו"ד מ"ם והנוסף על מים דומם, והוא אשר מתחייב תחילה מהם מד' מינים מורכבים. וכן תדעם כי סודם עוד מה אם לפי הברתם, והם שתי הברות ושתי שאלות שאלת אם ושאלת מה. והעניין מ"ם וה"א שאתה אומר אם יש כך וכך בעולם, מהו. "ומה יהוה אלהיך שואל ממך כי אם ליראה את יהוה" (דברים י' יב') אחר שתדענו. והנה מה אם, סודם אלהי"ם. ואל תאמרו אלהי"ם אלהי"ם, כלומר שתי רשויות, כי "דבר שקרים לא יכון לנגד עיני" (תהלים קא' ד). ואמנם אבנ"י שי"ש טהו"ר סודם, יש אבן ויש רוח, יציר אבן ויציר רוח, יציר רוח ויציר אבן. ושניהם יצר טוב ויצר רע, בגימטריא אבני שיש טהור. וכן אמרו "והסירותי לב האבן מבשרכם" (יחזקאל יא' יט'). וכן אמר "ורוח חדשה אתן בקרבכם" (שם). וסוד רוח חדשה יצר טוב, וסוד האבן החמה. והראשון החדש ושניהם חדשי חמה.

סוד י'-נודע מחלק ב' פרק ל', ומחלק א' פרק ב', ומחלק ג' פרק כ"ב.

עיקר סוד גן עדן ועציו-הנה אמר הכתוב "גן נעול אחותי כלה" (שה"ש ד' יב) והיא פרדס שבתוכו מטיילין ומתעדנין בעלי השכל. ארבעה נכנסו לפרדס וטיילו בגן. הוא מקום נעול אינו פתוח לכל אדם, הוא מקום בינה ג"ן נעול הוא ל"ב ג"ן עד"ן. אחת"י כל"ה הוא כ"ח אלהי"ת. והגן זורעין בו ונוטעין בו מיני צמחים רבים ומוציאים בטבע ומתעדנים בהם החיים והמשכילים ומקבלים עצת חיים ועצת דעת מהם אלה מיעצים דעת ואלה מיעצים עצה טובה.

סוד י"א-נודע מחלק ב' מפרק ל"א ומחלק א' פרק ס"ו ומחלק ג' מפרק מ"ג.

עיקר סוד מועד ושבט וכפור-שלשה אלה זמני קדש. והראשון כולל שלשה רגלים, והוא מועד בי"ה לחדש השביעי כלומר שהוא שביעי לחדש השביעי פסח. בו' לחדש השלישי שהוא תשיעי לחדש השביעי שבועות. והנה סוד זמני המועד הראשונים י"ה ו' י"ה, וסימנם אל"ה הם מועדי, וענינם עוד לפי הסוד יה"ו י"ה. והיודע סוד השם ידע כוחותם בי"ה בניסן חג המצות. וזמנו זמן חרותנו זכר ליציאת מצרים. שים עוד ב' יה"ו ב' בניסן יום טוב מקרא קדש בניסן ר"ה לחדשים הירחיים, ור"ה לתקופות השמשיים. בו' בסיון בו חג שבועות וזמנו זמן מתן תורתנו זכר ליציאת מצרים הוא יום טוב מקרא קדש. בי"ה בתשרי בו חג הסוכות וזמנו זמן שמחתנו זכר ליציאת מצרים. שים עליו א"ו ימים הרי בי"ה א"ו בתשרי ביום שמחת תורה, ונשלם בו סוד מועד אשר דרכו י"ה יה"ו י"ה אהו"י. והעניין זמן חרות וזמן תורה וזמן שמחת תורה. הנה לך חרות ותורה ושמחה ושמחת תורה. ודע שגם חרות מכלל ג"כ, שכן רמזו בסודו רז"ל חרות על הלוחות, אל תקרי חרות אלא חירות. ודע שעניין שם מועד הוא מורה על הכנה

וכן קדש וכן זמן, הכל כוונה אחת שווה, והוא לעדות על הכח האלהי הפעל מצדו בפועל, ובכח מצדנו. כי מועד מלשון "ונועדתי לך שמה" (שמות כה' כב') ותרגומו ואזמין מימרי לך, וכן קדש "וקדשתם היום ומחר" (שם יט' י') ותזמנן זמן ידוע. והנה התבאר מה שקראתי אני החלק הראשון יום מועד והוא למשל מורה על הזמנה מוכנת ומזומנת לקבל מה שאפשר לבא אחריו וההכנה משולשת. "כי יהוה יתן חכמה מפיו דעת ותבונה" (משלי ב' ו'). ומה שקראתי החלק השני יום שבת, מפני היות שבתות השנה רבות והם שבעה שביעיות שבתות מר"ה עד ר"ה, כמו שיש ז' ימי בראשית משבת לשבת. והנה התקדש המדע המוכן בעת התרבותו בקדוש השבת על המועד, שבזה הותרו בו התקונים והטרחים במאכל אשר יאכל לכל נפש, זה במועד שקדושתו חלושה, אבל בשבת אסור, אך מותר לאכול בו מה שהוכן בחול שכבר התקדש יותר מן המועד. ומה שקראתי החלק השלישי יום כפור, הוא מפני היותו שבת שבתון, והוא יום אחד מיוחד בשנה. וכמו שה' ית' מיוחד בין הנמצאים כולם, כן האיש המיוחד שהוא בעל הכנה שלימה מיוחד בין החיים כולם. וכמו שזה היום הנרמז בכריאת יום אחד מיוחד, אשר ממנו הנבואה שהוא עשירי בסודה, הוא יום שכולו נפשיי וכולו שבת ליי' שאין בו מזון לגופים כי אם מזון לפיות וללבבות בעבור השלמת הנפשות, כן המתקדש לשם שמים צריך שיהיה כולו קדש ליי' כציץ המכפר. וכן אמר הכתוב "היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה" (שמות יט' טו'). כאילו אתם שכלים בלתי גופים. ושלש מדרגות המציאות הן: העולם הזה, וגן עדן, ותחיית המתים, הם חיי העולם הבא. וכיוצא בהן ג' ימי הזמן והם מועד ויום שבת ויום כפור. והנה הזכרתי כולם בדרך מספקת למשכילים והתעורר אל אמתתם ולא תבצר ממך מזימה ותשיגם בע"ה.

סוד י"ב-נודע מחלק ב' מפרקי הנבואה כולם.

עיקר סוד הנבואה-הנבואה היא עניין שכולו אהבה ליי' אחד, וזה נודע לכל. כי האוהבים הנבואה הם האוהבים את הש"י והם האוהבים בלי ספק, והם הנקראים חכמים ונביאים. וכן אוהבים בגימטריא נבואה ר"ל אוהבים נבואה אוהבים. והמעלה הזאת בעצמה היא מעלת עבודת השם מאהבה כמו שאחבר בזה החבור בענייניו בסוף חלק ג' בע"ה. והנה הרב ז"ל האריך בסוד הנבואה בעניינים צריכים מאד לדעתם צורך גדול לכל מי ששם השם רוחו בקרבו והשפיעו מטובו מה שגזרה חכמתו יתע' והעירו והניעו והכריחו השפע הקדוש ההוא להשתדל אחר ידיעת שמו ית', ולקדשו למען ספר שמו בכל הארץ. ודע כי המתנבאים בידיעת השם הם המתאהבים עם השם, על כן העירני השם בדעתי קצת מנפלאות הספר הנכבד ההוא אשר חבר הרב, ואתאזר באזור חשק, וזיינתי לשוני, וקדשתי מכתבי מר אהלים וקנמון, וכתבתי מעט ממה שהוציא שכלי לפועל, והוא החן אשר חונן לי השם. ואם הוא לי מעט מצד מניעת מזג עצמי בעיני, הנו קרוב לתכלית ההצלחה והמעלה העליונה והשלמות הנבואי. ומי שזכני אל זה המעט ברוב חסדיו ורחמיו יזכני אל יותר מזה, אם טוב אני בעיניו. ואם לא, אל יסיר מעלי כזה, כי לא חפצתי כי אם זה, כאשר הראני ה' במחזה. ואתה בן אדם, אם אמור תאמר בדעתך ויהרהר לך לאמר, מתי אעלה במדרגה הזאת העליונה. והנה עמי מונעים רבים במזג החלוש שהוא מונע טבעי, ואין תחבולה להפכו עד תכלית המעלה. וכעניות המחייב רדיפת המזון והלבוש ותיקון הבית, שהם עניינים הכרחיים טבעיים בעמידת האיש זמן אחד, וכעבודות הנקרא גלות, בהיות אדם עבד נמכר לסכלים זונים ומשעבדים את האדם בעבודה קשה בחמר ובלבנים. וכיוצא בעלילות האלה אשר הם רעים מאד, הנני מודיעך שזה כולו נמשך אחר יצר הרע והוא מפתך עד שתמות בלי חכמה ותתלכלך בחמר ובלבנים, בלתי תבן בלתי תבונה, עד שלא יהיה לשנאך חלק לעולם הבא. אך אם יש אלהים עמך ראוי

שתחשוב כי החכמה היא מזון הנפש, ואם תחסר החכמה תמות הנפש מיתה משונה "הכרת תכרת הנפש ההיא עונה בה" (במדבר טו לא). ואם לאו חיה תחיה, "כי הוא חייך וארך ימין" (דברים יז כ). וכאשר תחשוב כי הלחם מזון לגוף ואם יחסר ימות הגוף, כן ראוי שתחשב על החכמה. ואתה יודע כי כשירעב אדם אינו ראוי שיאמר אמתין עד שיבואו לידי מטעמים ואם לא יבואו לידי לא אוכל, אבל ראוי שישמח עם מה שיגיע לידו מן המזון בעתו, כדי להסיר רעבתנותו שהוא מכת המות. ובהזדמן לו המטעמים הרבים ישבע מהם כדי סיפוקו. וכן תעשה מן החכמה אם תרעב ממנה ותצמא אליה, דין הוא שתשבע ממנה ותרואה צמאך לפי הנמצא, כדי להציל נפשך משאול מטה. כי אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים, והוא שישתדל המשתדל להעלות לבו תמיד, ואז ישיגנו בבקשו החכמה מהחכמים וספריהם הקדושים בכל יום כפי יכולתו. לא שיחשוב לומר אני לבי בשמים וכל מה שאני עושה לשם שמים אני עושה, והוא איננו מעניין אשר יביאנו המעשה ההוא לידי חכמה. ואינו יודע כי תלמוד מביא לידי מעשה ואין מעשה מביא לידי תלמוד, ואינו מכיר כי המעשה נקל אפילו לנערים כל שכן לבעלי שכל. והתלמוד כבר אמר אפילו לזקנים וכל שכן לבעלי דמיון השקרי. וחשוב כי מעשהו מקובל מפני דבור פיהו או מפני דמיון שקרי שדמהו לבבו, כי אין מעשה טוב בעולם באמת אלא העשוי לקיים בו החכמה והמביא אל השתדלותה. וכל המונע מזה הוא מפעל יצר הרע הממית החיים.

ובציריך זה לא ימנעוך מונעים כלל מלבקש החכמה שאתה יודע שהמונעים הנזכרים אלו בקשו למנוע ממך מזון גופך, לא היית סובל אבל היית צועק לשם ולבריות לפרנסך והיית בורח מעיר לעיר. ולו יכולת לפרוח באויר היית פורח כדי לבקש מזונך מכל צד ומכל פנה. ולו יעזרך השם בזה הציור השכלי לקבלו ולהאמינו ולהמשך אחריו בכל יכלתך. דע כי לא ימנעך מזג ולא עוני ולא

גלות, ואפילו היית בבית הסוהר מלבקש החכמה והבינה והדעת. ומי הוא השוטה אשר לא היה בורח מן המות בהכירו מהות המות אשר היא ירידה עד תהום, אבל מפני שרוב בני אדם לא ידעו להבדיל בין החיים ובין המתים, אבל יהפכו דברי אלהים חיים ויחשבו המות לחיים והחיים למות. מפני זה לא יבחרו בחיים אבל יבחרו מהם ויבחרו להם חיי שעה ויתעסקו עסק גדול ויטרחו טורח גדול להמית עצמם טרם זמנם ולהנחיל לזולתם ממונם ואולי לשונאיהם או לבניהם, כדי ששיגו החיים הפחותים ההם אשר העת שולט עליהם ומאתו הם וכל אשר להם. ובסבה זו ישכחו חיי עד שכחה גמורה עד שובם אל החשך אשר ממנו נבראו ובסבתו באו. ועליהם אמר הנביא "הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע שמים וחשך לאור ואור לחשך שמים מר למתוק ומתוק למר" (ישעיה ה' כ').

ואתה בן אדם שים לבך אל השרש אשר ממנו לוקחת וחוצבת. ודע כי מכסא הכבוד נלקחת ומאור השכל נחצבת ונשפעת ומצלם אלהים ודמותו נבראת ומשפע אמיתת מציאותו נמצאת "ושובה אלי כי גאלתיך" (שם מד' כב'). "לשם יהוה אלהיך ולקדוש ישראל כי פארך" (שם ס' ט) ושמע דברי אלה ו"קשרם על גרגרותך וכתבם על לוח לבך" (משלי ג' ג) "כי לוית חן הם לראשך וענקים לגרגורתך" (שם א' ט). והשתדל יומם ולילה להגות בתורת משה בחכמה ולקרא בספרי הנביאים בתבונה ולשורר בדברי הכתובים בדיעה ולגרוס במאמר הנביאים החכמים בעיון זך שכלי ולהסתכל בחבורי החוקרים המקובלים בשכל האלהי ויתאמתו אצלך העניינים המבוקשים מהם ותמצאם כולם צועקים על חסרון החכמה ועל פחיתות המעשים ועל מעוט ההבנה. ובעשותך זה שים לבך לדעת את השם הנכבד והנורא וחוקקהו בלבך חקיקה אשר אין לה מחיקה. כי על זה נאמר

שהשמות אינם נמחקין ר"ל שמות הקדש אשר הם כולם מורים על ציורים אלהיים. ואיך ימחק המצייר אחר שאין המצויר נמחק. ואל תזכיר השמות בפין אבל קדשם וכבדם וחשוב שהם מלאכי המציאות, מלאכי השם השלוחים אליך להעלותך למעלה למעלה ולתתך עליון על כל גויי הארץ. "וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך" (דברים כח י'). וחבר זה לזה וציירם ונסם ובחנם וצרפם. וחשוב שהם כתב המלך ששלחם אליך "למען יטב לך והארכת ימים" (שם כב' ד). ושא ותן בהם משא ומתן בהיר וזך נקי ובר, חשוך מכל חטא ופשע, ומנוקה מכל עון ואשמה ורשע.

והתחל לצרף זה השם תחילה לבדו, והוא י"ה ו"ה. והסתכל בכל צרופיו, והניעהו וגלגלהו בגלגל חוזר חלילה פנים ואחור כמגלה, ואל תניחהו כי אם בראותך עניינו גובר מרוב תנועה מפני פחד בלבול דמיוןך וגלגול רעיונותיך. והנה כאשר תניחנו עוד תשוב אליו ותשאלהו, ועד הגיע בידך דבר חכמה ממנו אל תעזבנו. ואחר כך תדלג אל שם שני לו והוא אדנ"י, ושאלהו יסודו, ויגלה לך סודו. והוא שתשיג עניינו כאשר הוא בעינו מאמתת לשונו. ואחר כן חברם שניהם וצרפם ועיינם ושאלם ויגידו לך תעלומות חכמה. ואחר כן צרף זה והוא א"ל שד"י הכולל השם, גם הוא יעלה חלקו. ואח"כ צרף אלהי"ם והוא ג"כ יחווה לך דעה. ואחר כך חברם ארבעתם ותמצא מפלאות תמים דעים שהם פלאות חכמה. ואחר כן חבר אל אחד מהן צבאות שגם הוא קדש, כגון יי' אלהים צבאות. שכן חברם דוד ע"ה באומרו "אלהים השיבנו והאר פניך ונושעה" (תהלים פ' ד). ואמר עוד "אלהי צבאות השיבנו" (שם ח'). ועוד "יהוה אלהים צבאות" (שם כ'). והנה החזיר הכתוב זה ג' פעמים במזמור אחד ושנה בו השמות וזכר השם פעם אחת וזכר צבאו"ת ב' פעמים וזכר אלהי"ם ג' פעמים. וזכר שני ווי"ן בשלשה

זכרוני אורה. ותחת הו' השלישי באו שש שמות הנזכרים אחר שם אבגית"ץ, שהוא ראש לשם בן מ"ב אותיות. ודע כי שם צבאו"ת מורה על סוד צרוף בן ארבעים ושתיים תיבות. כי ראשי תיבות וסופי תיבות וגימטריות ונוטריקון וצרוף האותיות ותמורתן ומשקלן והכרת צורתן וידיעת שמותן והבנת ענייניהם, הם אמיתת הקבלות הנבואיות.

וזה צריך עוד שתעשה מן התיבה האחת בעצמה תיבות רבות, ומן התיבות הרבות תיבה אחת, כגון צבאו"ת שצירתי לך. וכן בעצם התיבה לפי אותיותיה כאלה צד"י בי"ת אל"ף ו"ו ת"ו. ותכיר ממנו נפלאות ודדע את השם בשלמות הפועל בעת התעסקך בהם, ותכיר את השם שהוא שר הפנים. ובהגיעך לדעת שם שר פנים תמצא שם השם שהוא משמש את השם ית', ויתגלו לך סודות אלוהיות באלו הדרכים. וכן בעשותך מתיבה אחת תיבות רבות, תפלא מן חכמת לבך מה שתוליד מזה הדרך, כאמרו בסוד "דברך נצב בשמים" (תהלים קיט' פט'), שהשם היוצא בנקודו שהוא השרש ירא האש ודדע האל. "כי יהוה אלהיך אש אוכלה הוא אל קנא" (דברים ד' כד). כי אל כולו הוא אש, והוא כל בסוד יו"ד ה"א ו"ו ה"א. כי סודו "ירד עליו יהוה באש" (שמות יט' יח). ופירושו השם ירד ויעל באש בעבור ישראל עבדו. ובדרך זאת האלהית לבדה תעשה ובה תלך, "כי אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל" וגו' (יהושע א' ח). רק חזק ואמץ והבן כל מה שהעירותיך עליו. והזהר כאשר הזהירוך אבותיך מן האש, והשמר לך ושמור נפשך מאד פן תפרוץ ותהרוס הגבול אשר גבלו ראשונים, והוא השכל האנושי החושק את חשקו מרוב חשקתו ירצה להדבק בסבתו. אבל "אם רץ לבך שוב למקומך שלכך נאמר רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית" (ספר יצירה). סוד רי"ת תר"י ומספרו אתרו"ג ולב דומה לו.

וע"כ רוץ ושוב כמו תייר שמתיר הדרך, והבן ענייניך וקבל מה שיבוא לך מעניין הצרוף בשמחה, וכוון הטוב והסר הרע. ובוזה יסיעך יצר הטוב ויברח ממך יצר הרע, כי שניהם אחים בטבע, יצר הטוב ויצר הרע, והם בני אב אחד ובני אם אחת. והם יודיעוך סוד ג' אבות וסוד ג' אמות וסוד בניהם ובנותיהם. וכתוב על מה שתכתוב צרופיך באותיות גדולות כאלה ש מ ו ת וגלגל וצרף את השם פנים ואחור, ובו תעלה מעלה ותתענג בדשן נפשך. כי "אין בטובה למעלה מענג" והזהר שלא תרד למטה, כי "אין ברע למטה מנגע" (10). ואודיעך איך נחלקו האותיות לשלשה חלקים, שכן אותיות בגימטריא שלש"ה חלקיים והם כאלה: מלאכ"ת סופ"ר בכל התורה בלא תגין, בד"ה חק"י בכל התורה בתגי יחוד, שעטנ"ז ג"ץ בכל התורה בתגי שלש וסימנם טוב"ה. והנה אגלה לך סודות נפלאות בחשבון כל אחד ואחד מהן עד שתדע באמת את מספרו. ודע כי מלאכ"ת סופ"ר, ידיע"ת גש"ם במספרו. אך בד"ה חק"י ידיע"ה בכ"ח. אמנם שעטנ"ז ג"ץ זו ידיע"ה במעש"ה.

ודע זאת הידיעה המשולשת הכוללת החכמ"ה האלהי"ת, ובה נשלמה דבקות כל הדעת בשם בפעלה, בסוד תענוג החת"ן והכל"ה. ויודע לך באמת כי הדרך המופלאה הזאת היא דרך מקובלת לכל בני הנביאים המחברים מה שחברוהו ברוח הקדש. והם אשר ידעו דרכי הנבואה ולא זולתם. וגם נחלקו עוד האותיות לג' חלקים אלה והם אחדים, עשרות ומאות, בסדר אי"ק בכ"ר גל"ש דמ"ת הנ"ך וס"ם זע"ן חפ"ף טצ"ץ. ומפני היות החכמה העליונה הזאת בתכלית מעלות כל חכמה ודעת, כי היא חכמה אלהית, תלויה באלף ביי"ת גימ"ל ר"ל אלפ"א בית"א שממנה יודעו כוחות אלהים, שהם כוחות בגוף הנקראים צבאו"ת ה'. נסתרה החכמה הזאת מכל חכמי המחקר, אשר בראותם עניינה בהתחלה מיד נראה להם שיש בתוכה בלבולים רבים. ועניין זה שאין השכל האנושי יכול להשיגם גם אנחנו מודים להם זה, שהם דברים

מכריחי הדעת בהתחלת המחשבה, אך בהם כל חכמה נודעת וכל גוף ונפש תלויין בה. והשם ימחול שאגלה לך סוד נסתר ומכוסה ונעלם. והוא שתמצא סוד ה' צבאוֹת כוחו מורה על עניין כוחות בגוף, וגם כוחות האלהים. וכל אחד כח בגופות, כלומר נפש וגוף, אלפ"א בית"א, אשר בשניהם כסא הכבוד, כי הם השכל והמדע וחתימתם חכמת אלהים וכח טבעית כמו שרמזנו. ונאמר בעניינם שהם אות הנביאים, כי הנביאים הם חכמים בלא ספק ואפילו בגימטריא. כי כן יתקיים בידינו שלא יתכן שיתנבא אדם בלתי חכמה רבה עד שמוציא מה שבכח לפעל.

והתבאר עוד במופת שאפילו החכם הגדול המופלא בחכמה בהשתדלותו בבקשת הנבואה, אפשר שיתנבא ואפשר שלא יתנבא, ר"ל אפשר שיעשה שליח ואפשר שאמיתת נבואתו תהיה להשלים עצמו לבר, ולא ישרים זולתו בשליחותו. אך שיתחכם ויוסיף לקח בכל יום וידבר ויחבר ברוח הקדש. זאת דעתנו ודעת אמיתת תורתנו, ואין מכח המקובלים שיכחישו זה, כי המקובלים הם בני הנביאים ותלמידיהם, אשר קבלו מפי המקובלים דור אחרי דור עד משה רע"ה. כי משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים וכו'. והנה הם ראשית החכמה, והם החכמים האמיתיים המקובלים מהנביאים, הם מחברי התלמוד ז"ל, ומהם ומדבריהם נודע לכל מה שידעו ומה שאדענו מעניין חכמת הנבואה אשר הגדתיה לך. ואם תרצה גם אתה הקבלה אשר קבלתיה גם אני, ואם לא הרשות בידך. אמנם תדע קצת ראייה מדבריהם מעניין דניאל מסוד "מנא מנא תקל ופרסיין" (דניאל ה'^ה) כה), שהחכמים צרפום בצרופים רבים. ואלה קצת דבריהם "אנמ אנמ לקת ניסרפו". ואמרו, בגמטריא איכתיב כלומר בחלוף א"ת ב"ש, "יטת יטת אדך פוג חמט". וכן "נמא נמא", וכן תחשוב גם אתה אמן אמן. וזה הסוד לא גלוהו הם ז"ל, אבל העירונו אליו בביאור גמור וצריך להיות הסוף ראש והראש סוף. כי זה סוד קללת

המלך ההוא שכתוב עליו אחר כן "בליליא קטיל בלשאצר מלכא: ודריוש מדאחא קבל מלכותיה" (שם ל). וסוד מדא"ה האד"ם. ומפני שנשתמש בלשאצר בכלי בית המקדש, התחייב במיתה מיד. ופירוש דניאל שפירש לנו מפורש הוא שאמר "מנא מנא אלהא מלכותך: והשלמה תקל תקילתא במאזניא ואשתכחת חסיר: פרס פריסת מלכותך ויהיבת למדי ופרס" (שם כו). והמבין עניין הפירוש הזה קל עליו להבין צרוף העניין ההפוך, ויבין עניין הקללה החתומה על "פס ידא די כתבא" (שם ד). וסודו "פס קר תלין אמן אמן". ועניין "פס קר" חתיכה קרה, ועניין מספרו גוף ומקר"ה וכללו מ"ת. וכאלו נכתב ונחתם עליו שימות בלילה ההוא, וכן סודו "מת תלין אמן אמן" וכן כתיב ביה "בליליא קטיל", וזה פירוש עדות הכתוב, בלילה זה תמות. אמן ואמן הוא מת, ואנחנו נחיה לעד אמן ואמת. ומזה תבין עניין אומרם ז"ל "בגימטריא איכתיב להו", שכן הוא בגימטריא "ובדין האלהים ימות השר". וכן גם דריוש מדאחא בגימטריא רשע. ועניין איך פירש דניאל "מנא מנא תקל ופרסין" שסודם מנין משקל ומספר, ומורה גזירת פרס, שהוא מעניין פריסת מלכות, וסודו עוד פרס ומדי. וקבלנוהו ספירת מלכות כאילו אמר ספר ספירות מלכותך. וסוד פרס ומדי מספר ומדה, ונשאר עוד ופרסין פרס יון.

ואחר שהדבר כן, נודע מכל צד הביאור האמיתי השלם אשר בארתי לך. ויש ביאור יותר גדול מזה יותר מבואר, והוא שאינו דומה העניין שקורה לאדם בעצמו, ומבינו ומשיגו בשני דרכי ההשגה האנושית, ובהשגה השלישית האלהית בהקיץ, לעניין שקורה לו בחלומו. והשכל ממה שביארתי לך אני ממה שהשגתיו, מעניין מה שקרה לי, או הגדתי לך כמו שקרה לאחרים רבים. ואין ספק כי זה יהיה אצלך מצוייר בחלום שאינך יודע פתרונו, אבל דעתך משוטטת להבינו, ואתה משים עליו פתרונים רבים. והנה עניינו

מסופק אצלך אבל היותך בוחן ומצרף ומשיג מעצמך העניין שבארתי לך, לא יתבלבל דעתך בדבר ולא יסתפק עליך שום עניין כלל. אבל אתה צריך להרגיל עצמה בזה העניין מעט מעט, ברצוא ושוב כאשר צויתך, ואם תשמור מצותי זאת בלבך, "יברכך יהוה וישמרך". ואם תאהבה בכל לבך ויצרך "יאר יהוה פניו אליך ויחונך". ואם תבקש רחמים עליה בכל מאדך לעולם, "ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום". ואם תשכיל ותצליח את דרכיך, ינחך ה' תמיד והשביע בצחצחות נפשך, וישכילך ה' ברוב רחמיו וישפיע טובה עליך עושה שלום, והיית כגן רוה וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

נשלם החלק השני תהילה לאחד ואין שני.

הקדמה

משכיל עבוד מאהבת השם וביה שמו קדוש והנצל
עיון לבך שים בזכרון שם לא יעבר גופך כדמיון צל.

עבודה השם מאהבה היא העבודה המרוצה והמקובלת באמת, והיא תכלית השלמות האחרון, אשר בעבורו נברא כל חי משכיל, ומצדה האדם אדם. וידוע ומבואר לכל בעל דעת כי העבודה ההיא האמיתית אי אפשר לשום אדם להגיע אותה בבלתי רוב החכמה, ואחר הרגל גדול מאד וזמן רב עד שוב ההרגל הרצוני כח טבעי. ומפני היות האדם חזק בימי הילדות והשחרות באהבת העניינים האנושיים לפי רתיחת דמו ולפי הפלגת חום לבבו, ואין כלי לו לכבות זעמו הושמה לו להכריחו ולבלות יצרו ולהחליש כוחו. כאמרם ז"ל בעניין יפת תואר לא דברה תורה לסוף דעתו אלא כנגד יצר הרע. ואמר החכם

ירדה תורה לסוף דעתו של יצר הרע, ואין ספק שכל המצוות הן כדי לעמוד כנגדו ולהטיל עליו משא כבד להתיש כוחו. ואפילו שהוא תש כח ברוב ימים ואינו חפץ באשר כבר רצה ומואס מה שבחר בו בימי הבחורות, ומכיר עניין הפחיתות אשר טרח אחריו כרצונו ובטבעו, ומפני שהש"י צוה להנהיגו בעול כבד והוא עול תורה. על כן הפורק ממנו עול תורה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ. והנה קבלת עול תורה היא קבלת עול מלכות שמים, וראוי שלא להסיר העול ההוא אשר הוא רביד הזהב באמת מעל הצואר לעולם, כמו שנאמר "ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך" (דברים ד' ט). ופרשו בו חכמי האמת, הוא אינו חייב עד שישב לו ויסירם מלבו, כלומר עד שיפרוק עול תורה מעל צוארו וישכח מה שראה לבו והרגישו עיניו. ולעולם חייב העובד מאהבה שישים תכלית פעולותיו וכל תנועותיו וכל מחשבותיו וכל דבריו שורש לאהבה ותהיה האהבה המורגלת ההיא מולידה ממנו פירות חדשים בכל עת לחדש האהבה האמיתית האלהית, ואפילו בעת היותו מתעסק בצרכי חייו ההכרחיים. ולא יביט זולתי הצריך לו, וגם צריך לו להשים נפשו בכפו בכל רגע ולהזמין כדי להשיבה טהורה למי שנתנה לו טהורה. ואם יקרו מקרים אל יבהל בעצמו מהם, ואם יכריחנו טבע כובד המקרה ייסר יצרו ויכבשנו ויפתנו בתחבולות ובשוחד גדול, עד שיתרצה בהם וישנא השקר ויאהב האמת. כי האוהב את השם באמת וי' אלהים אמת. ואם יכריחנו עניין ויתחבר עם אוהב השקר ישא עיניו למקום עד שירוחם וייפרד מהם.

ודע כי האוהב מאהבה הוא לבדו ראוי להתהלל בשהוא עבד יי' (ספר שורה) והוא מלך בשר ודם. נמצא מסוגו וממינו ומדרי עולמו נברא כדי לשמשו יען אשר גם הוא נברא כדי לשמש את בוראו. והוא כהן לאל עליון ואין אהבתו עם בוראו תלויה בדבר בטל, כמו שאין אהבת בוראו תלויה בדבר בטל. אך האוהב והאהוב קיימים לעד

וכן האהבה קיימת ביניהם לנצח. ועניין עבודת האהבה ושיתופה עם היראה אשלימנו בסוד סוף זה החלק שהוא סוף זה הספר, ובו אחתמנו. כמו שבו חתם הרב ז"ל בספרו, מפני היותו זה הסוד שקול כנגד כל הסודות שזכר במאמרו הנכבד. והקדמתי אני עליו זאת ההקדמה בקיצור מפני היותו הגדול שבכל סתרי תורה.

ואגידך כהיום תעצומה
 ושלא אור לתבל על בלימה
 נפשות אך בנפש החכמה
 והחיה צומחת מקימה
 וכוכבים וירח וחמה
 והרוח ומים ואדמה
 למתחת שחקים לא לרומה
 וכל חיה ומיני בהמה
 נפשות לחיות כל באדמה
 ותחיה כל ותתן בו נשמה
 בשומו במאור חכמה נעימה
 ולא ידע יקום בלתו מאומה
 על חטאה אשר עשתה ואשמה
 ומדעת אלהיה ערומה
 ודעת אל ולקח טוב וערמה
 ותורה עוז שהוא מכל עלומה
 ותעלה אל יקר הודו וראמה
 אני תמה באמונת אל שלימה
 ותבל תעזוב מדבר שממה
 מקום זהרה ועוז עם תעצומה
 תשא כלמת חט ואשמה
 ותראה אור הדר כבוד פנימה
 מאור שכל דבר השכל וחכמה

בני הט אונך ושמע פלאות
 אלהים רם עלי כל רם ונאור
 ומאורו לעולמי עד להאיר
 ומנפש חכמה אור לחיה
 ומאור צומחה נהיו שחקים
 ומיסוד השחקים נהיתה אש
 וארבעתם יסודות לכל הברואים
 עצי שדה וכל עשב ואבן
 ושלא אלי קצות אורי שלשת
 מאור צמחה לכל צמח אדמה
 והשליט את בני אדם עליהם
 ובה ידע אנוש הטוב והרע
 לזאת שדי יביאנה במשפט
 ונפש היא בהולדה סבלה
 ועל איש לחנוך נפשו בהשכל
 ותדרוש ממאור שכל תבונות
 ואם תטיב עשות תשוב לקונה
 וכי תאמר בדרכה בעלותה
 בגן עדן לפני רצון אל
 ותלכי אל אור מחצבתה
 ולא תרגזו לעולמי עד ולא את
 ותתעדן במעדני רצון אל
 וכן ילמוד נפש ברום אל

לאולת תהילה עם כלימה	ואם תחכים ביראת אל ואם לא
ותרים מתבואתה תרומה	ותאכל מפרי ידה מגדים
ומשכורתם עלי חסד שלימה	זאת היא נחלת עבדי יי'
פתיות סוררה כל ידעה מה	והנפש אשר תהיה סכלה
דעתו פליאה נעלמה	ותטוש את ברית יוצרה ותהי
ותתגאל בפת בגה ותצמא	אשר כמעט דבש תכל תפתה
ואולי נפשכם מחר רחומה	הלא לכם עבוד אל חי בעודה
הלא תחת אדמה רוב תנומה	והקיצו ואל נא תאהבו נום
ונפש מבלי דעת שממה	ללמד נפשכם דעת קדושה
ומחסד אלהיה יתומה	ואם לא נפשכם תהיה שכולה
וזאת תורת השם תמימה	והחכמה ידיעת אל ועובדו
ביראה ובאהבה נעימה	לזאת עבדו אלהינו בשמחה

תם ונשלם

יום אחד בן ואח אין לו. גם בשנה אין לו שני
יום ארוך הוא לשם כולו. שבת ושמו מעשר עני.

החלק השלישי-שמו יום כפור. "שלשה אלה בני נח ומאלה
נפוצה כל הארץ" (בראשית ט' יט').

סוד ראשון-נודע מתחילת חלק שלישי מן ההקדמה.

עיקר סוד מלות סתרי תורה-זכרם הרב ז"ל בהקדמה ההיא
אשר הקדים לפני התחילו מעשה מרכבה בחלק ג' עניין דרכי סתרי
תורה. והוא מה שרמזו בו חכמי האמת, ומה שראוי למשכיל
להשתדל בעניינו, ואיך הוא חייב להתנהג בדרכי סתרי תורה עם
שאר המשכילים שבדורו ועם יתר העם. והוא שאמרו הרב
בהקדמה הנזכרת, שעיקר הכוונה בזה המאמר לבאר מה שאפשר

לבארו ממעשה בראשית ומעשה מרכבה, ושאלו הדברים מכלל סתרי תורה. ועוד הורנו מדברי רז"ל אשמת מי שמגלה סתרי תורה, ושכר מעלימם עצום מאד. ואע"פ שהם מפורשים לבעלי השכל, הביא דבר המוכן ממלות "ולמכסה עתיק", וראייתם על עניין זה מהם הם אומרם למכסה דברים שגילה עתיק יומיאי, ומאי נינהו, דברי תורה. ואמר על זה כולו הערה באמרו והבן שעור מה שהעירו אליו אם יש בלבך תבונה. והכוונה בזה הוא שהעירנו הוא ז"ל מתוך דברי רז"ל שמה שנקרא סתרי תורה אינו עניין נסתר אבל הוא נגלה, ואע"פ שאינו נגלה להמון כמו שאינו נגלה לחיים שאינם מדברים, אבל הוא נגלה ליחידים לבד ומספיק במה שכוונת השם עליו, שלא כיוון לגלותם כי אם לחושבי שמו והם יראוי הישרים ונביאי, כמו שהעירו הכתובים עליהם. ככתוב "סוד יהוה ליראוי ובריתו להודיעם" (תהלים כה' יד). וכתוב "כי לא יעשה אדני אלהים דבר" וגו' (עמוס ג' ד). הא לך מבואר שהכוונה האלהית בנתינת תורתו האמיתית לנו היא לגלות סודו לחסידיו ולא לגלותם לבהמות ולשדים ולמזיקים ולקופים ולקפפים ולעטלפים, אשר לא באו בסוד יי' ולא ראו אור גנוז. שאילו היה כן כל חי משכיל בטבע (חסר שורה) ואין הדבר כן, אבל הוא קרוב להיותו הפך והוא העולם הזה דומה למצרף הכסף ולכור הזהב, לכשיזוקק בו אדם ויזדכך הזכוכך הראוי לו אחר נסיון ובחינה הוא אשר ראוי לבדו לגלות לו סתרי תורה ולזולתו נמנע. כי מה יועיל אור השמש בחצי היום למי שעיניו כהות כעיני העטלף, והוא האור נסתר ונעלם ממנו, ואם הוא מאיר בתכלית תוקף זהרוריתו. ועל זה נאמר "מצרף לכסף וכוור לזהב ובוחן לבות יהוה" (משלי יד' ג). ונאמר "צרופה אמרתך מאד ועבדך אהבה" (תהלים קיט' קמ'). ונאמר "אמרת יהוה צרופה מגן הוא לכל החוסים בו" (תהלים יח' לא). ואמרו רז"ל על זה הבחינה, מה שזכר הרב בחלק ג' בפרק כ"ו והוא אמרם, וכי מה איכפת לקב"ה בין מי ששוחט מן הצואר ובין מי ששוחט בעורף,

הוי אומר לא נתנו המצוות אלא לצרף בהם את הבריות, שנאמר "אמרת יהוה צרופה מגן הוא לכל החוסים בו". והוא מה שבארתי לך שהעולם הזה הוא כמצרף באמצעות התורה, שאמיתת מציאותה צרופה האותיות, שסודם בגימטריא שבעים לשונות בצרוף האותיות הנקראות בשבעים שמות ונכתבות בשבעים כתב, וכל כתב שבעים. והנה שבעים שמות כתובות בחשמל וחתומות בשמו ובשמות חותמו.

ופירש הרב על זה מבואר שם והוא מופלא. ולפי זה העניין אין סתרי תורה ראויים כי אם לאוהביהם. כדי שיתגלה לו האמת הצריך לאוהב ההוא האוהב את השם מאהבה, עד שידע העניינים שהם אמצעים בינו ובין אהובו וחשוקו ית'. וישתדל בכל יכולתו להחזיק האהבה והחשק הראשון שבין שניהם. והעניין המביא לידי כך והמקיים זה בלב האוהב, הוא תלמוד תורה ומעשים טובים, ולא דבר אחר זולת זה ויתחזק בכל יום ויום לאדם בחקרו בלמודו האמיתיות כולם האפשריות לו בהשגתו, כי כל מה שתוסיף דעתו להשיג דבר מהדברים ההם העליונים הנסתרים והנעלמים מחבריו, הוא יוסיף מעלה ושלמות בשכלו, ושמחה ותענוג בנפשו. ועל כן ראוי למסור לאוהב זה ולדומים לו סתרי תורה, וכן ראוי להסתירם מזולתו. ולפי זה הטעם היה ראוי שלא היה כותב אדם דבר מהם אלא היה מוסרם פה אל פה בקבלה מספקת לראוי. אלא שהרב ז"ל בחן הרבה מחכמי דורו מאותן שחשב לקבל מהם קבלות נפלאות וחכמות אמיתיות ומצא בפיהם קול ורוח ודבור, אבל לא רוח הקדש ולא דבר יי'. וראה שהקבלה האמיתית האלהית המחיה את הנפש המשכלת כמעט קט נשכחה מן הדור ההוא ונפסקה לגמרי ואין משגיח אליה.

וכן גם אני בחנתי וראיתי בדורי זה ומדת הדין גוזרת הסתרת פנים. ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל

שימה בפיהם למען תהיה לי השירה הזאת לעד בבני ישראל" (דברים לא' יט'). ונתן הסבה עוד פעם שנית לגלות הכוונה כולה אחר שזכרה פעם אחת. והוא שתחלה אמר "ועזבני והפר את בריתי אשר כרתי אותו" (שם). ומנין כי בריתו זאת היא ידיעתו ית', מאמרו שם חרון אף ועזיבה והסתרת פנים ככתוב, "וחרה אפי בו ביום ההוא ועזבתים והסתרתני פני מהם" וגו' (שם). תחת וזנה אמר וחרה ותחת ועזבני אמר ועזבתים ותחת והפר אמר והסתרתני. ובסוף נתן סבת זה כולו באמרו ית' "ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלהי בקרבי מצאוני כל הצרות האלה" (שם). ואמר "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה כי פנה אחרי אלהים אחרים" (שם). ואחר כן צוה לכתוב שירה בזו העדות, וצוה למשה ללמדה בפרוש כאמרו ולמדה ואמרו שימה כלומר פרשה וסדרה להם עד היותה מצויה וסדורה בפיהם, ותהיה לעד ביני ובינם. ומה שנתן סבת העזיבה הנזכרת הוא אמרו "ואכל ושבע ודשן" (שם). והנה כי זה כולו מביא לידי ע"ז, ואין לך ע"ז גדולה מעזיבת האמת ושכחת השרש והרחקת העיקר.

וכבר ידעת מאמר הרב בעניין ע"ז בחלק א' בפרק ל"ה ובפרק נ"ג, ומה שזכר שם על עניין חרון אף וכיוצא בו, ומשם תבין כל הכוונה הנזכרת פה. וכשתעיין בעיקרי השירה ר"ל שירת האזינו אשר היא לעד נאמן בינינו ובין השם תמצא כי רוב האשימו אותנו הוא בעבור סכלותינו ושאינו חכמים. כאמרו שם בתחילת האשימו אותנו "שחת לו לא בניו מומם דור עקש ופתלתול הליהוה הגמלו זאת עם נבל ולא חכם הלא הוא אביך" וגו' (שם לב'). ואחר כן "זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור" וגו' (שם). והנה מה שזכר שם הוא מה שצונו לדעת סוד עולם שנה ושנשאל עליהם

לאבות ולזקנים, זקן זה שקנה חכמה דעה קנית מה חסרת דיעה חסרת מה קנית. וצונו לדעת מה טעם אנחנו חלקו ועמו. ואמר "בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם" וגו' (שם). "כי חלק יהוה עמו" (שם). הנה הגיד לנו הסבה ית' ואם היא נסתרת מאד, והורנו נפלאות בסבה זו כאומרו "בהנחל עליון גויים בהפרדו" (שם). זכרו י"ב גבולי אלכסון לי"ב שבטים. א"כ כבר הגיד לנו סוד ההשגחה בנו שהיא כנגד כל העולם כולו. ועל צורת יעקב אבינו חקוקה בכסא הכבוד והיא צורת אב אחד ולו י"ב בנים וב' נשים וב' שפחות ובת אחת ושמה דינה. ואני אפרש לך זה הסוד. צורת אב אחד תם ושלם ומטתו שלימה והוא יושב אהלים, משמש בית אולפנא, כלומר לומד ומלמד תורה. ויש לו אח אחד שנולד עמו בבטן אמו, והנה הוא "בבטן יעקב את אחיו ובאנו שרה את אלהים" (הושע יב' ד') מפני היותו יושב אהלים. ומהבטן יש ביניהם קטטה ומלחמה. "ויתרוצצו הבנים בקרבה" (בראשית כה' כב') בבטן רבקה אמם. "ותלך לדרוש את יהוה", ואזלת למתבע אולפן מן קדם ה'. "ויאמר יהוה לה שני גויים בבטןך ושני לאומים ממעיך יפרדו ולאום מלאום יאמץ ורב יעבד צעיר", אלה הם מטטרון וסנדלפון שהם שני מלאכי השרת אחד טוב ואחד רע, הצדיק שמו יעקב, והרשע שמו עשו. ועשו יצא הראשון באמצעות הדם ועל כן הוא "אדמוני כלו כאדרת שער" אדיר ותקיף וחזק כצורת שעיר וצורת שד ושטן ומזיק בכל בעל רוח סערה, הוא איש שעיר "ואחר כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו", ידו זו גבורתו וכוחו, היא דבקה וקשורה ואחוזת בגלגל אחיו עשו, הוא בעל המעשה. עקב מלשון מעוקב והוא סוף העליונים "איש שעיר" משתער, וסופו למות. "ולמה זה לי בכורה" ובסבת זה שסופו למות. ואע"פ שהוא בכור "הנה אנכי הולך למות" ואין בכרה ולא ברכה. הבכרה מכרה בשבועה לאחיו, והבכרה רמהו

ולקחה לו, "הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים את בכרתי לקח והנה עתה לקח את ברכתי". מה שהוא איש חלק ולקח בכרה וברכה, ויש לו חלק "כי חלק יהוה עמו יעקב חבל נחלתו". ואע"פ "שידו אוחזת בעקב עשו", "הידיים ידי עשו" אך "הקול קול יעקב". ושניהם מתגדלים יחד זה חיצוני וזה פנימי, "ויגדלו הנערים ויהי עשו יודע ציד איש שדה" חיצוני, "ויעקב איש תם יושב אהלים" פנימי. ואעפ"כ יעקב ממהר למצוא ציד ומביאו לאביו יצחק. והב"ה צועק על גמל ורוכבו ומברכו להיותו מקבל טל דגן ותירוש "יעבדך עמים ישתחוו לך לאומים הוי גביר לאחיך וישתחוו לך בני אמך אורריך ארור ומברכיך ברוך". ובכא אחר זה קבל הברכה לעצמו, והוא היותו נכבד ממנו "הן גביר שמתוך לך". והיו כל אחיו עבדיו "ואת כל אחיו נתתי לו לעבדים". ושיושלמו לו כל צרכיו, ולא יחסר לו דבר "ודגן ותירוש סמכתיו". אחר זה מה נשאר לאחיו "ולך איפוא מה אעשה בני". על יעקב כתוב "ויברכהו", ועל עשיו כתיב "ויען", כלומר נתן לו תשובה לדבריו בלא ברכה. ואין שם שום שם כי אין השם אתו, אלא "הנה משמני הארץ יהיה מושבך ומטל השמים מעל". זכר לו מקום מציאותו ועניינו ובאמת כי מושבו בשמני הארץ וטל השמים למעלה ממנו, אך לא עליו "וטל השמים מעל". ועוד התחיל לפרש כוחו "ועל חרבך תחיה" היא להט החרב. "ואת אחיך תעבוד" זה בעל כרחו.

ועתה זכר עוד העניין המסור בין שניהם לפי המשפט, והוא אמרו "והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל צואריך" זה עול תורה. וכן תרגם אונקלוס אשר ידע הסוד בלא ספק. והפשט גם כן אמת

בין יעקב ועשו, והשנאה קיימת ביניהם "וישטום עשו את יעקב", והוא על הברכה אשר ברכו אביו. ויעקב ברח מפניו ועוד חזר במרמה, אחרי הולידו בנים והתחזק כוחו, ומביא לו מנחה ונותן לו שוחד כדי לפייסו, "קח נא את ברכתי אשר הובאת לך", "כי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני ואחרי כן אראה פניו ואולי ישא פני" בשיתוף שם פנים בחלק א' פרק ל"ז. ויקח את נשיו ואת שתי שפחותיו ואת אחד עשר ילדיו טרם הולד בנימין ואחר לידת דינה הם שתי כוחות עליונות מעולות, ושתי כוחות פחותות מהם תחתונות. שני האחים, השכל האנושי אשר הוא אח קטן לדמיון, ואתו הבכורה והברכה והבנים והתולדות והנשים והשפחות והבת תולדותיו, הן מחשבותיו הנחלקות ליי"ב חלקים מעולים, ולו בת אחת לבד, מחשבה אחת מבלבלת ומזנה עם שכם בן חמור, היא מחשבת יום הדין. והנשים שתי רוחות יי' ורוח דעת ויראת יי' והשפחות שתי רוחות חכמה ובינה רוח עצה וגבורה. ועם כל זה תדע שאין המקרא יוצא מידי פשוטו, כי הנגלה והנסתר טובים שניהם כאחת, ומזה התבאר לך הסבה מדוע אנחנו בני ישראל "חלק יי'" יותר משאר האומות. והוא בעבור חמדינו החכמה שהיא התורה, ועל כן בהתרחקנו ממנה השם צועק ואומר "צור ילדך תשי ותשכח אל מחללך" (דברים לב' יח.). ואומר "כי גוי אובד עצות המה ואין בהם תבונה" (שם). תחת אומרו עלינו "עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה" (שם ד' ו). ואומר "לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריתם" (שם לב' כט.). הנה צעק הכתוב על חסרון עצתינו ותבונתינו וחכמתינו ושכלינו ובינתינו. ועל זה נכתבה השירה לעד. אמנם בשוכינו אל יי' בחכמה אמר הנביא עלינו "ונתתי לכם רועים כלבי רועו אתכם דעה והשכיל" (ירמיה ג' טו.). ובעבור חסרון מציאות רועי דעה ובינה והשכל גלה הרב לאשר יקבל מדבריו מה שגלה כי כוונת השם המבוקשת ממנו היא הדעת. "ורחמנא לבא בעי" והוא השכל.

ועליו התחיל השם בעשרת הדברים בעניין מושכל ואמר "אנכי יהוה אלהיך אשר הוצאתיך" וגו'. ובדבור השני הזהירנו על ההפך, שהוא עבודת זולתו והיא עבודת ע"ז, כאמרו "לא יהיה לך אלהים אחרים על פני". ותרגומו "בר מני" והורנו שאין השם מקנא כי אם בע"ז שהיא כנגדו לפי אמונת עובדיה, ומחשבתם בהפך המחשבה האמיתית. כאמרו עליה "כי אנכי יהוה אלהיך אל קנא פוקד עון", ועל זה אמר הרב שכל כוונת השם בנתינת התורה היא כדי לדעתו בהשגות שכליות וכדי להרחיק ע"ז ולמחות זכרה מהלבבות, שכל הכופר בע"ז כאילו מודה בכל התורה כולה. ועל כן בא בשני דברות הראשונות "אנכי יהוה אלהיך" ומלת "אנכי" מורה על חיוב מציאותו ית' ומלות "יהוה אלהיך" מורות על מה שאפשר להשיג ממהותו על ידי שמותיו. וזו היא ידיעת השם. ועניין "אשר הוצאתיך" מורה על השגחתו ית' בנו. אמנם עניין הרחקת ע"ז והוא כל עובד שום עבודה לזולתו או עובד עבודה שאין הכוונה בה להגיע אל ידיעתו. ועל כן אמר בזולת עבודתו קנאה כאמרו במקום אחר "כי יהוה אלהיך אש אכלה הוא אל קנא" (דברים ד' כד). כלומר מי שעובד זולתו אין לו חלק עמו ית', ורוב אהבתו לקנאות לכבוד שמו על הבוטחים על חילם וברוב עשרם יתהללו.

וגיליתי מה שחייבתני הכרחתו שלא להסתירו. ולא השגיחה קנאתי האמיתית בגנות עם רב, כנגד איש אחד מיוחד, עובד את השם מאהבה כאברהם אבינו אשר אהב רב. כי הנה משה שקול כנגד כל ישראל, ויום כפור שקול כנגד כל ימות השנה. והוא מיוחד והוא לבדו מספיק לכפר על כל חטאת השנה, כן זה מיוחד אשר יוציאוהו דברי מכח לפעל בעבור מה שהועלתי לו לבדו, יתכפר לי מה שהזקתי זולתו. ואם עלה מספר הנזקים לעשרת אלפים סכלים

נגד תועלת אחד מעולה, אוהב האמת באמת. ועל זה אגיד עניין מלת סתרי תורה, ואומר כי עניין סתרי תורה בא על שני עניינים שהם שווים במבטא ונחלקים בפתרון ושרש שניהם באמת יסתר והוא נסתר שהוא עבר מבניין הקל מהשלמים, מורה על סתירת עניין בנוי, כגון בנין והיכל וכיוצא בהם. וכן יורה על סתירת דברים באמרום ז"ל "שלמה לא דיין שדבריך סותרים את דברי דוד אביך אלא שדבריך סותרין זה את זה". ומזה המין הוא מה שזכר הרב ז"ל בחלק א' לפני התחילו פרקים בהקדמה, והיא סבות הסתירה או ההפך. וזה המין מורה על סתירת עניין, יבוא לעולם מבניין הקל, וצריך לדקדק בו עם כל זה אם בא בשום מקום להורות על עניין שני, והוא עניין הסתרת דבר והעלמתו. אך מה שיבוא ממין ההסתרה, יבוא במשקל הפעול ויהיה מהבניין הכבד הנוסף בה"א בראש המלה, כגון "הסתיר". ויהיה זה סתר וזה הסתיר, כאילו זה פרץ וזה העלים. ועל זה בא מלת סתרי משותפת לשני העניינים, להורות אמיתת הכוונה בהם כלומר סתרים וסותרים. והוא שהנסתר דומה להמון כסותר הנגלה, ואינו כן מצד אחד, והוא כי התורה כולה נחלקת לה' חלקים ועל כן נכתבה בה' ספרים. החלק הא' ספור היצירה, הב' ספור היצירה בהשגחה, והג' ספור עצת המשותף ביצירתו איך ינצל מן החלק הנגדי לו, בעשיית המצות ובהרחקת העבירות, והד' ספור הפחדת הגמול והעונש, והה' ספור מהות הגמול והעונש. וכל אלו המינים ימצאו בכל ספר וספר מן הה' ספרים בעניינים מפורזים כשידוקדקו ויקשרו קצתם בקצתם.

ואם כן לפי זה עניין הנזכר המעולה חייבה החכמה האלהית אשר התורה נשפעה ממנה כדי לגלות בה מציאותה, שיהיו בה דברים סותרים אלו עם אלו, ומסתתרים אלו בתוך אלו, עד שיהיה הדבר המובן למעיינים עליה, ר"ל חכמי פשטיה, הוא מה שדעתם סובלת בתחילת מחשבה. וזה כולו בתכלית המעלה להשאיר התורה הגלויה המפורסמת ביד המון חכמים ופתאים משכילים ושכלים

צדיקים ורשעים יחד לעולם ועד, כל עוד היות העולם קיים. וגם הושמו בתוכה תפוחי זהב גנוזים בתוך משכיות כסף, ומרגליות ואבנים טובות נסתרים בחדרי בטנה ונעלמות בהיכלי אותיותיה, עד אשר לא ימצאו מטמוניה כי אם למחפשיה ולדורשיה ולחוקרי סודותיה ולשואלי נסתריה ולאובהי תעלומותיה באמת. והכוונה בזה להשאיר התורה האמיתית ביד היחידים, שהם סגולות ההמון ומבחר המין האנושי. עד ששיג האיש המיוחד משפעה סוד השם המיוחד וסתריו, ויקבל מהשם עונג ומעדן ושמחה וששון ותענוג הנאה שאין בלתי, וקנה על יד מה שהשיג מאמתת התורה מזיו השכינה בחייו, ואם יש לו מונעים, ואחר מותו בלתי מונעים לעד. והנה שם "תורה" גם כן הוא משותף, שהוא תחילה שם על אותיות כתובות ועל החומש כלומר "ספר תורה". ועוד הוא מעניין הוראה, כלומר שהוא מורה לכל אדם הדרך אשר ילך בה כל ימי חייו. אך באמת שמה האמיתי הוא מלשון חקירה ועיון, כי הוא שם פועל עומד מבניין הקל, כאומרך תורה תורים, תורה תורות, כמשקל תולה תולים, תולה תולות. כי שרש זה תל"ה, ושרש זה תר"ה. והוא מלשון עיון מרגל שהוא מחפש כל סתרי הארץ. כמו שבא במרגלים "התרים את הארץ" (במדבר יד' ו') מעניין "לתור להם מנוחה" (שם י' לג'), "תרתני בלבי למשוך ביין את בשרי ולבי נוהג בחכמה" ונתתני את לבי לדרוש ולתור בחכמה" (קהלת). ומזה תבין שנקראת "תורה" מפני שבאמצעותה יש בנו השגחה מהשם, להוציא בה שכלינו מן הכח אל הפעל. ולפי זה נאמר שהיא תורה וחוקרת ודורשת על עדות הלבכות ומלשנת ומרגלת. ועל כן היא קרויה לשון הקדש ורואה ומגלה עריות וצורפת הדעות והאמונות והמעשים. וכבר יקרא גם כן נר ואור ונפש, כלומר נשמה ושכל וזיו וכבוד והוד והדר ותפארת וחכמה ותבונה ודעת ומדע והשכל. ודומיהם ובית יי' ומקדש יי' והיכל יי' וכיוצא בזה ומהם הכל. "נר אלהים נשמת אדם חופש כל חדרי בטן" (משלי כ' כו). ודרשו בו רז"ל, חופש כל חדרי בטנה של תורה. "באור פני מלך

חיים" (שם טו' טו'), הם חיי הנפש. וכן נאמר "כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר" (שם ו' כג'). וסוד אומרו "מצוה ותורה" כסוד אומרו בתורה "והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם" (שמות כד' יב'). וסוד הכתיבה תבינהו מן "כתבם על לוח לבך" (משלי ג' ג'). גם סוד הלוחות והיותם מעשה אלהים, והנם של סנפירינזון היו "כמעשה לבנת הספיר" (שמות כד' י'), הנאמר על החמר הראשון שבו התורה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה בסוד המרות השחורה והלבנה. הלוחות שבהם התורה חקוקה בטבע מוכן ובכח קודם שתנתן, ובהנתנה נעשית אש אוכלת אש, "כי יהוה אלהיך אש אוכלה הוא" (דברים ד' כד'). על כן "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו יהוה באש" "ודבריו שמעת מתוך האש" (שם), והיא אש מאירה ואור בהיר. ומזה העניין "ויאמר אלהים יהי אור" אלה סתרי תורה הם באמת לחכמים, וסותרי תורה לפתאים בלא ספק. ועל כן נקראו בזה השם כמו שבארתי.

סוד ב'-נודע מראש חלק ג' מפרקי המרכבה ומחלק א' מפרק ס"ט ופרק ע"א ונ"א ומחלק ב' מפרק וכו"ט.

עיקר סוד מעשה מרכבה ועניין מרכבה-דע שבכל מקום שתמצא עניין מרכבה או הרכבה, הוא על דבר נמצא מורה שיש לו ממציא, ונברא שיש לו בורא, ומורכב שיש לו מרכיב. שהמורכב לא הרכיב עצמו. וכבר הודעתוך סוד ממשלת רוכב בחלק א' בסוד י"ג וממנו תתעורר אל מה שאגידהו לך פה ממה שזכר הרב במרכבה. שכוון להודיענו ממנה מה שהודיע יחזקאל ע"ה, אלא שדבריו הם סתומים וחתומים ושעריהם נעולים בפנינו ולא היה בידינו מפתח לפתוח בו, עד שקם הרב ז"ל ומסר בידינו מפתח הרעיון, והערנו לפתוח בו רוב השערים הסגורים בכל דברי

הנבואה. בהגידו לנו ז"ל כי יש בדברי החכמים כמוהם שמות משותפים אין קץ. ובזה פקחנו עינינו וראינו אור בהיר וזהר מזהיר, והכרנו עניינים רבים באמתתם. וכאשר עשו הנביאים והחכמים, עשה גם הוא אחר פקחו עינינו. ומזה הוא מה שזכרנו בעניין אומרו בפ"א בחלק ג' "זה ידוע שמבני אדם אנשים שצורת פניהם דומה לצורת אחד מבעלי חיים". והפתאים שלא הבינו דבר זה מדבריו, ואע"פ שמתפארים בהם שהשיגום, הפכו כוונתו וחשבו כי באומרו "שצורת פניהם" אמר ככוונה על תאר פניהם, "ולא זו הדרך ולא זו העיר" (דומה לכתוב במל"ב ו' ט'). כי זה סמיות עניי הדעת, אבל כוונתו מובנת ומושכלת ונודעת למשכילים, כי לא זכר זה בלשון צורה, אלא על השגת השכל, לא על התואר. כמו שבאר בח"א פ"א בעניין "צלם ודמות", ומשם תבין זה. וכן תבין פנים מדבריו בח"א פל"ו, וכן דמות תבינה מח"א פ"א. וממה שרמזתי אני עליהם במקומם תעיר לך, ומזה תקבע יסודות, ועליהם תבנה בית המקדש החרב ותוריד השכינה לארץ לשכון במקומה כאשר שכנה טרם נסיעת המרכבה ממנה. ואז תבין יראת ה' ודעת אלהים תמצא. ודע כי ד' חיות המרכבה הם בלא ספק בשמים והם ג"כ בארץ והם ג"כ במין האדם והם ג"כ באיש האדם. ומה שבשמים יובנו כשמות המשותפים ומה שבארץ יובנו במשלים ומה שבמין יובנו בהשאלות ומה שבגוף יובנו בצרוף הגוף עם הנפש וכוחותיה. ובהשגת דמות האדם אשר עליהם למעלה מהכסא אשר על הרקיע. ואם תשיג מה שבאיש תשיג את כולם, שההרכבה האחרונה היא ההרכבה אשר באיש, והיא התשלום והתכלית והחתימה. ועל זה אמר הרב "עד שנראה איש כאילו פניו דומים לפני אריה", כלומר שיש איש שמציאות עצמו כמציאות בריה חיה והיא עזה מאד. ואחר מציאותו כברייה חיה, והיא שור או חמור עגל וכרוב. והוא מנגח בקרניו, ומתנועע בנערות כילד, כתרגום כרביא. וגזרת שור משורר וכן מעיין, כתרגומו תורא מתיר. ורגל מן רגל עגל ושור, והסתכל בעגולו וגלגולו אשר גלגל ומגלגלו וחושב שיש לו במה

שיסמוך עליו כשורה וכחומה וחושב שרגלו רגל ישרה ועדין נשתייר מישורי העגול. ואחר מציאותו ככריה חיה והיא נשר, עולה במהרה ונושר ונופל, "ובוטח בעשרו הוא יפול" (משלי יא' כח).

אמנם יש איש אחר שמציאותו כמציאות בריה חיה מדברת, והיא אדם וזה קרוב להדמות לאשר למעלה מן הכסא. כי הוא ממינו וזהו המתעסק במצוות, שהוא למשכיל מאד. ואם יתעורר לשמרו בשכלו יקרא בשם המיוחד שבמינו בכח מלולו, והוא חשמל ויהיה מכלל העליונים ומכלל התחתונים. ואחר שהודעתך זה במין עוד אודיעך מה שבאיש, שהוא פרט המין. ידוע שגוף האדם מורכב מד' יסודות, והתחייבו מהם כוחות ורוחות באמצעות הצורה הטבעית האנושית. והכוחות הציוריות הם ד' ראשונים במספר אותיות אהו"י אשר הם ראשונים במעלה לכל האותיות. והם נגלים ונסתרים בכוחות החיות, ומהם נשפעו כל הבריות. והם בעצמם מדברות וחיות, והם חיות הקדש הנושאות את הכסא, כלומר הם נושאות משיגות מעלת הכסא. והוא האיש המיוחד היודע אמיתת שם המיוחד, ותנועות ידועות לכל אחת מהם. והנה האות כחומר ונקודתו כצורה, מניעה אותו. ולא ימצא זה בלא זה בהזכרה, כמו שלא ימצאו החמר והצורה זה בלא זה, אך הצורה מניעה את החומר. וכן אמרם ז"ל על זה "דמיאן נקודתא כנשמתא דחי בגופיה דאיניש". פירוש דומות הנקודות באותיות כנשמת החיים בגוף האיש. הנה כבר גלו לך הסוד כולו בזה הדמיון שדמו זה לזה. והעניין הוא שהדבור כשהוא כתוב בספר אינו מתנועע אל הלב, כי לא יובן מבלי נקוד ונקודו מעיד על עניינו והנקוד תלוי בהכנה וגם בלמוד תחילה. והנה באמת אין נקוד בספר תורה, ולא במגילת אסתר, ולא בתפילין ולא במזוזה, מפני שעיקר כל אמונתנו תלוי באלו הד'. אמנם תפילין ומזוזה הם חלקי ספר תורה, ובמזוזה שתי פרשיות והיא כתובה על דוכסוסטוס. והיא מלה יונית מורה על קלף אחד נחלק לשנים. ונחלק זה מזה, ובריית שניהם אחת בסוד

אדם וחוה שנלקחה מצלעו. והם שנים אחר שהיו דבר אחד. ועל כן להם שתי כוחות מפורשות תחילה והם השוערים, והקלף בקנה והקנה בחור להורות סוד התולדת מהם, שהוא בשער, במקום הקבוע לביאה. ויציאה על המשקוף ר"ל על "מזוזות ביתך ובשעריך" ודם פסח ודם מילה מן אחד שיורה המלה ופסת, "ופסח יהוה על הפתח", שה תחת אדם, איל תחת יצחק בתת לו חלקו, שהם דם פסח ודם מילה "ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם" וגו' (שמות יב' כג') "ונתנו איש כופר נפשו ליהוה ולא יהיה בהם נגף בפקד אותם" "עשרים גרה השקל" (שם ל' יב') היא הנפש. י' חצי השקל, י' ספירות ו' קצוות ד' חיות. ו' קצוות הם, ו' כנפים ב'ב'ב'. "בשתיים יכסה פניו" (ישעיה ו' ב') יסתיר מציאותו "ובשתיים יכסה רגליו" פעולותיו אשר הוא סבתם יסתירם כלומר מסתירם תמיד, כי "יכסה" במקום מכסה. וכן "יעופף" במקום מעופף. כמו "ככה יעשה איוב" (איוב א' ה') שעניינו כך היה עושה איוב ורבים כמותם. ו"בשתיים יעופף" פעם מסתיר פעם מגלה, במדת העוף בסוד נשר. ואמנם מזווה סודו מצורף מזו"זה כלומר החמר מהצורה והצורה מהחמר. והם חקוקים בשערי הבית והוא סוד אדנ"י ושניהם כולל אותם הטבע, וזה נבדל מזה באמיתת מציאותו, ושניהם נמצאים יחד מורכבים, כי לא ימצא זה בלא זה. ואם כן הם שנים בצד אחד, והם אחד בסוד אד"ם וחו"ה וגם שם אדנ"י והוא לעד גם שם אלהי"ם גם שם י"ה מלא.

ואמנם תפלין יש בהם ד' פרשיות ומספרם צי"ץ והוא הנקרא בשם נז"ר הקד"ש שעליו נתלו רמז"י קדוש"ה. והוא בא להורות לנו עניין אמיתת המציאות, ונתגלה לנו בו סוד הגלגל העשירי הנקרא קדש "העשירי יהיה קדש ליהוה" (ויקרא כד' לב'). והוא גלגל השכל הפרוש המיוחד שבגלגלים. ומפני היותו מעולה ופרוש

ומיוחד נקרא נז"ר הקד"ש, וכ"ף זכו"ת וכ"ף חוב"ה נשפעים ממנו שהם מלאכ"י החמ"ר והצור"ה ובהם העולם מתקיים בגלגולו. ונקרא "ציץ" מפני שהוא "פרח וציץ" כלומר תולדה ושפע מהשם ית'. ומספרו אלף שהם מאה עשרות ועשר מאות ואלף אחדים. והוא ק"ץ לכל המציאות ותכלית העולם כולו, והוא מוציא פרח ומציץ ציץ וממהר לגמול גמול לכל נוצר. ועל כן הוא השומר המדות, ר"ל מדת הדין ומדת הרחמים, ובהם מנהיג העולם. כי הוא השומר הדמות, שבו נברא ונתחדש העולם בלא ספק, ומתחדש תמיד. בעבור היות אמיתת ישותו רבוע, נצטוינו להיות צורת תפילין מרובעות בצורת א' כתיבת אותיות הקדש, שאמתתם כתיבה מרובעת, כאשר בד' פרשיותיהן הם רמז לזיו ארבע ההיות שד' הויות נצטוו בכדודו של גלגל. ועל כן חויבו להמצא ארבע הויות בחמרים כמו שחויבו להמצא ד' חיות בצורה, מפני היות ד' צורות בחיה ובאמתתם הם כנגד ד' מציאויות, אשר במציאות אחד ישתוו ד'. ותמצא גם ד' חיות באש בארבע היסודות ברוח וכן ארבע רוחות במי הים כנגד חיוב מציאות ארבע רוחות בארץ. וכולם הם ד' חיות, וארבע יסודות, וארבע רוחות וארבע כוחות. ומאלה הד' הוא מושפע הכל. ועל כן ד' פרשיות בתפילין של ראש וד' פרשיות בתפילין של יד. וסוד רא"ש י"ד, תפל"ה, וסוד תפל"ה, שניי הפכיים, וסוד התפליין, ארבעה רמזים בארבע הפרקים שהם י' אבג"ד. ובאו לעמוד כנגד יצ"ר הר"ע מארבע המאורים, ר"ל מן רב"ע מאורים בהיות הירח מתחדש. כי יצ"ר הר"ע חמ"ר היצ"ר הטו"ב מהם חיות העול"ם, כי מקום התפליין הוא עול"ם החיות. וכלל התפילין הם י"ח עולמו"ת וי"ח מעלות. וסוד רא"ש וי"ד א"ש ורו"ח. וסוד מוח ולב, אלהים ובהם משפיע או"ר שד"י או"ר חו"ש, שהוא חם ולח בדם, שהוא בטבעו חם ולח, ומעלה ומוריד ומתמלא ומתרוקן כדלי. והוא מזלן של ישראל ר"ל מזל דלי, והוא רוח והוא שווה למזל טלה שהוא אש.

ועל כן גיליתי לך סוד אש ורוח עם ראש ויד ועם מוח לב והוא דם. ועניינו וסודו יו"ד ה"א וא"ו ה"א שבו עולים ויורדים מלאכי אלהים. והוא אהו"י כפול וקשור אהיה באהיה כקשר אב ואם שמהם תולדות דם הבנים. ותדע לך באמת כי על ד' אותיות אלו נחתם האיש, והוא הנגלה והנעלם במציאות, מפני היות אותיות ההעלמה אהו"י שבהם נחתם תעלומות הדם ובעדם התעלם הדמות לאדם. וידיעת סודם ומספרם ודרכם היא תכלית מעלה לאדם, כי בם כל שם המפורש נודע ומושג ולא לזולתם בשום פנים. ולאיש ואיש זה השם הוא שר הפנים שהוא יהו"ה כלומר שם אהו"י. אמנם הוא מפורש בסוד מ"ם פ"א ר"ש שי"ן, שם שר הפנים הוא יהו"ה וחקוק זה בשי"ן של ארבע ראשים בתפילין, אשר בא להעיד על מרכבה ראשונה, אשר לה ארבע ראשים, בסוד "ונהר היוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבע ראשים" (בראשית ב' י). וסודם אותיות אהו"י ד' ראשים. אמנם סוד שין של שלשה ראשים חקוקה היא בתפילין להעיד על צורה אחת שיש ברקיע ששמה ישראל, ולה שלשה ראשים, ושםם כהן ולוי וישראל. וגם שמה כנסת ישראל, והיא לראשית לנו כנס, וחקוק לה על מצחה "ישראל", בעבור היות שם הכנוי לישראל, והיא חיה אחת ולה ד' צורות ושלשה ראשים. וזאת היא צורת אדם אשר בו ד' יסודות ושלש נפשות, והם אש ורוח ומים ועפר, וטבע וחיות ודבור. והנה הם ד', והעפר הוא נקודתו האמצעית אשר עליה נבנה כל הגוף. והעד אמרו "כי עפר אתה ואל עפר תשוב" (בראשית ג' יט), ועל כן אמר שלמה ע"ה "הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר" (קהלת ג' ב). וכן אמר עוד "ויתרון ארץ בכל היא" (שם ה' ח).

וסוד העפר הנה הוא השכל, שהכל מאתו והכל שב אליו. ואשרי מי שיזכה והשיגו והשכילו והכירו. והטבע והמים משניהם הצמיחה יותר מאשר מזולתם. והרוח והחיות משניהם ההרגשה וכל כוחותיה. והאש והדבור משניהם השכל האנושי החמרי. ואלה שש

כנפים הנחלקות לשתיים שתיים. והנקודה היא מורכבת מד' צורות, הרי ו"ד שהם י' וסוד י'. ומהנקודה המרובעת התקיים גלגול הקשר העגול המרובע. כלומר מרובע במקום חיבורו ועגול בהפרדו אל הנקודה המרובעת, ונפרד בירידתו אל חלקי הגוף למטה לשני חלקים נפרדים ולמעלה לב' חלקים דבוקים. וכן תמצא הסוד ארבע"ה ראשי"ם ושלש"ה חלקי"ם שווים במספר. וזה כולו מרכב"ה ראשונה מן הד' מרכבות. כי הנה שם המפורש נחלק לד'

מרכבות בסוד צורות שני שיני"ן הנחקקות בתפילין **ש ש** ומספרם ארב"ע הויו"ת, בסוד ש"ת, רמז לד' ראשי העולם, ולשבעת ימי בראשית, וגם רמז לזיו הנשמה אשר לה שם מיוחד ומפורש וששה שערים בנפש ונקראת מרכבה כתובה, היא מרכבת

אהו"י בעבור שטבעה חקוק בשני חמרים, כמו צורת **ש** המורה על ד' היות. וכבר ביארתי לך סוד שי"ן ודל"ת ויו"ד ותדע שדי לך בידעתו להחיות הנפש האנושית היחידה. ואחר שכן הוא, והשגת שני ענייני המרכבה אין לי צורך לפרש לך שני העניינים האחרים, שהם מובנים מדברי הרב ומדברי בהבנה מספקת לכל משכיל מקובל. והנה צורת שי"ן דבוקה במרכבה משני צדדיה בתפילין, בצד ימין ובצד שמאל וצורת ד' מצויירת ברצועות הראש. ושני האותיות שהם שי"ן דל"ת הם בראש. אמנם צורת יו"ד שהיא צורת חצי גלגל י' אשר לה ראש וגויה ורגל, היא ברצועת היד מצוירת, והכל שד"י.

סוד ג'-נודע מחלק ג' מפרק ח' ט' י' י"א י"ב, ומחלק ב' פרק ט' י"א י"ב, ומחלק ג' מן המין השני ממשלי הנבואה בהקדמה אשר לפני הפרקים ומפרק י"ז.

עיקר סוד החמר והצורה-זה הסוד מבואר מדברי הרב שכוונתו בו על רוכב ונרכב, שאין זה נפרד מזה. לא רוכב שזה

נפרד ואע"פ שיותרו שתי המלות ההם על זה ועל זה בשתוף, כאמרו חומר הכסא הוא העץ וצורתו היא עגולו או רבועו וכיוצא בזה. ואע"פ שזה לא יקרא כסא, ואם יקרא יהיה בכח עד בא צורתו לו וישוב בפעל. כאמרו העץ הוא חומר לצורת הכסא בכח טרם היות לו צורת הכסא, ובהגיע בו צורה כצורת הכסא, ישוב העץ לצורת הכסא בפעל. כאמרו האשה הבתולה היא בעולת בעל בכח טרם היותה נבעלת, וכאשר נבעלה היא בעולת בעל בפעל. ואעפ"כ אם זנתה היא בעולת בעל בפעל. כן החמר טרם בו לו צורתו הוא דומה לבתולה ובהגיע לו צורה הוא דומה לבעולה. וזה סוד מ"ם בעולה ובתולה, הסתומה בתולה והפתוחה בעולה. כן הגוף והנפש זה עם זה וזו עם זה וכן השכל והנשמה ואיש ואשתו זה מבואר.

סוד ד'-נודע מחלק ג' מפרק י' י"א י"ב י"ח נ"א, ומפרקי איוב.

עיקר סוד הרעות והטובות-ממה שזכרנוהו מעניין החמר והצורה יובן זה הסוד כולו או רובו לכל בעל דעת. אמנם אודיעך כי עניין מה שאמרו חז"ל "צדיק וטוב לו-צדיק בן צדיק, צדיק ורע לו-צדיק בן רשע, רשע וטוב לו-רשע בן צדיק, רשע ורע לו-רשע בן רשע". (ברכות ז). תדע לך כי זה כולו אמת מצד אחד, אך לא כפשוטו, והתורה על זה לעדות נאמנה. כי אברהם היה בן תרח והיה צדיק בן רשע, והיה ברוב ימיו צדיק וטוב לו, דכתיב "ואברהם כבד מאד במקנה" וכו' (בראשית יג ב). ואם תאמר באו עליו עשר נסיונות שהם צרות ורעות, תדע לך שלא ימלט מזה ילוד אשה בעל חמר וצורה חי ומדבר, שלא יבואו לו פעמים רעות ופעמים טובות. אך חשבונו לפי החשבון ההמוני, הוא בהיותו בשלוה ובהשקט ובנחת ובטחה ובעשר ושררה וכבוד ורובי בנים ברוב ימיו, כי המעט ילך במעוטו. וזה היה לאברהם אבינו ע"ה ברוב ימיו לפי המובן מפשטי הכתוב. והנה אם כן אברהם צדיק וטוב לו, והוא צדיק בן רשע. ויצחק בינוני שהוא צדיק וטוב לו

הוא צדיק בן צדיק. אך יעקב צדיק ורע לו והוא צדיק בן צדיק. כמו שהעיד על עצמו "מעט ורעים היו שני ימי חיי" (שם ע"ו ט'). ועל אלה הקיש הנמצאים בכתובים. אמנם אדם הראשון לא ידעתי עניינו אם אדינהו לצדיק בן צדיק או לצדיק בן רשע כי לא הגעתי לדעת מה שם אביו, אך שם אמו ידעתי כי הוא בן אדמה ואולי גם הוא בן עפר. ועל כן בלא ספק באו לו כל המקרים שקרו לו, כי תחילה אשתו הראשונה שהיא לילית ברחה ממנו, והשנית האכילתו סם המות, ובניו הרגו זה את זה, והב"ה קללו וגרשו מגן עדן. ואיני יודע יותר רעות מזה, שהרי נפסקו ממנו כל הטובות ובאו לו כל הרעות. וזה כולו בלא ספק בגמול אביו ואמו שהם עפר ואדמה והנסתר כולו מבואר נגלה מאד.

סוד ה'-נודע מחלק ג' מפרק י"ג י"ד כ"ה כ"ז כ"ח.

עיקר סוד תכלית היצירה-אין לי צורך לדבר בזה הסוד כלל ועיקר כי דברי הרב מספיקין בו הספקה גדולה. ולו דברתי בו בכל יכולתי לא הייתי מגיע לחלק קטן ממה שאמר בו הרב, כל שכן שלא הייתי מגיע לשום תכליות מתכליות ספרו בזה העניין. ועל כן שמתי בו יד למו פי והספיקו לי דבריו בו כדי שלא אביט לדבריו בלא תועלת, כי כל כוונתי לחדש תועלת.

סוד ו'-נודע מחלק ג' מפרק י"ו י"ז י"ח י"ט כ"א נ"א, ומפרקי איוב ומעניין הנסיון.

עיקר סוד ידיעת השם והשגחתו-אין ספק שבזה הסוד הנסתר והנפלא והמכוסה והגנוז והנעלם מהלבבות, והספון ברעיוני המשכילים, והטמון מדעות החכמים, וכמעט היה ראוי לומר אפילו מהנביאים עניינים מועילים מאד. ועל כן אנו צריכים לדקדק בענייני הרבה. והוא שתדע שמה שיודע לנו ממנו הוא

בשלילת החסרונות מהשם ובהרחקת הפחיתות ממנו ית', לפי מחשבותינו ולפי קצרת יד שכלנו. עד שניישר מזה לבותינו אל מה שאנחנו מחויבים להאמינו ולדעתו ולהשיגו במופתים ברורים מורגשים ומושכלים ומקובלים באמת. ועתה שים לבך להבין מה שאגיד לך בו ממנו. והוא שכבר ידעת מה שהתבאר עד כה מהמופתים כולם הנזכרים במורה הנבוכים, שהבורא ית' ותאריו אינם עניינים רבים, אבל הוא ית' עצם שכל נבדל בתכלית ההבדל מכל כללי העולם. ואין צריך לומר שהוא נבדל מכל פרטיו, אלא שהכרח המופת גזר להשכילנו לדעת, ששפעו ית' משפיע על כל נמצא, פרטי או כללי עצמי, או מקרי. שאתה יודע שאחר שהתבאר לנו שהוא הסבה הראשונה לכל, אי אפשר שלא נייחס לו כל מציאות דבר כללי או פרטי עצמי או מקרי. אלא שחויבנו לדעת בחקירה רבה מהו הדבר הכללי ומהו הדבר הפרטי ומהו עצמי ומהו מקרי. ונאמר לך שכל דבר שיוגדר ויוכלל תחת מין אחד מן המינים הנמצאים במציאות מורגש או מושכל, הוא הדבר הכללי. ואם הוא כלל שפל לא נחוש מזה בזה המקום לפי עניינו, שהנה הרגשנוהו והשכלנוהו. כי המין ההוא קיים תמידי נצחי בשם יי', וכל שכן אם הוא כלל גבוה. ואם כן המין ההוא הכללי הוא עצמי בלא ספק. גם המקרי אע"פ שהוא פרטי באמת, הנה מינו נשמר כמין תנועת בעלי חיים, ובריאותם וחליים ועשרם ועניותם ושלומם ומלחמתם ויפיים וכעורם וטובם ורעתם וכיוצא בהם. והנה שב המקרה במין העצם תמידי מצד העצם, ונושאו זה כולו מבואר במינים ואפילו לפחות שבמינים המקרה המיני שלו נשמר עמו.

ואמנם הקושיא-כמו שדברו חכמי המחקר בידיעת השם והשגחתו, לא היה מצד המינים, כי אם מצד האישים. ורובם לא השגיח רק במין האדם, לדעת עניין ההשגחה בו איך הוא, וידיעת השם איך הוא ולא בכל איש ואיש ממנו. והנה הרב נדחק מאד בזה דוחק גדול למצוא אמתתו. וסוף סוף הורנו בו, כי הידיעה היא הגוזרת

בהשגחה בין מהשם אלינו, ובין ממנו אל השם. רק דע לך באמת כי מה שזכר הרב בהשגחה היא השגחת חיי העולם הבא, ולא חיי העולם הזה שהוא הבל. והעד הוא העניין שהקדים לפני זה כולו, ר"ל לפני דברו בידיעה ובהשגחה. והוא שזכר עניין הדעות וביאר שאין דבר רע יורד מלמעלה, וכל רע שיקרה למי שיקרה הוא משלשת המינים שזכר והם מהכרח טבע החמר הפרטי הרעוע הקל להישבר. כי "כל עומת שבא כן ילך" (קהלת ה' טו) "כי בהבל בא ובחשך ילך ובחשך שמו יכסה" (שם ו' ד). כי הוא כצל עובר אומר שירה והולך לו. ויודע כי אין כוונת הבריאה כי אם לשלשה דברים, ושלשתם קיימים לעד. והם שמירת המין תמיד, ושמירת אישיו זמן אחד, ושמירת המצליח מאישיו תמיד, ר"ל הנפשות בעולם הבא. ואמנם המין הב' והג' מהדעות מתחייבים מן רצון האנושי ומערמתם ומיכולתם. אם כן אין צורך באילו הדעות לידיעה האלהית, או להשגחה פרטית בגופים. וכן עוד שני "ועל פי שנים עדים יקום דבר", אמרו ז"ל כי כל ענייניו נמסרו ביד השטן, כלומר ביד כוחות החומריות הנקראות שדים ושטנים ומזיקים לגופים הפרטיים בלא ספק, והם המלאכים הנזכרים באיוב. וחתם עניין איוב בשאין לחומר יכולת ושולטנות על הנפש, והוא השכל הנשאר אחר המות הגופני וחי לעולם, והיא החיה היחידה. ואמר בסוף עניין איוב וחבריו "כשנשלם שכלו וכשידע האדם זה, קל עליו כל המקרה, ולא יוסיפו לו המקרים ספקות על השם, ואם ידע או לא ידע, או משגיח או לא משגיח או יעזוב, אבל יוסיפו עליו אהבה". והביא ראיות מן הכתוב ומן הקבלה באומרו "על כן אמאס ונחמתי על עפר ואפר" (איוב מב' ו'). וכמו שאמרו ז"ל "עושינן מאהבה ושמחין ביסורינן" (שבת פח:). ומשאר דבריו תבין כוונתו, כי אין לי דרך שאגלה לך יותר מזה והנה גיליתי לך הכל. אלא תדע שכל מי שאלהיו עמו, יהיה לו חלק, והוא לבדו אשר השם משגיח בו ויודעו. אבל זולתו איני יודע לצייר חלקו, אבל עניינו מסופק אצלי עד היום ולא השגתי דרכו.

אמנם מה שבא בדברי הרב מן ההצלה מהרעות, ומן ההצלחה האמיתית, ומאמר החכמים בעצמם "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים" (ברכות לג:.) והיא תכלית כל הצלה והצלחה באמת, ר"ל כי יראת שמים היא הצלחה וסבת הגמול והעונש, והיא לבדה מסורה בידי האדם בכח וביד השם בפעל. כמו שאמר דוד לשלמה, "אם תדרשנו ימצא לך ואם תעזבנו יזניחך לעד" (ד"ה א' כח' ט.). ואם כן גלה כל הסוד, שחיי האדם תלויים בידי האדם בכח וביד השם בפועל. כי לא יחפוץ במות הרשע ולא במות המת. וכן עניין "צינין ופחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם" (משלי כב' ה.). וכל הנביאים והחכמים ידעו זה הסוד, ושמחו בו שמחה שלמה וגדולה מאד בדעתם שחיייהם התמידיים בידם ולא ביד זולתם. כאמרו "וחנתי את אשר אחז ורחמתי את אשר ארחם" (שמות לג' יט.). אע"פ שאינו הגון ובא הסוד "אהיה אשר אהיה", כלומר עם אשר אהיה, ועניינו אמצא עם אשר ימצאני. והוא סוד "דרשוני ורחיו" (עמוס ה' ד.). "וצדיק באמונתו יחיה" (תבוקק ב' ד.), פירושו לחיי עולם הבא. כי אין כוונת היצירה האנושית בעבור העולם הזה, כמו שאין הכוונה בו בעבור היותו בבטן אמו. וכאשר אמיתת מציאותו נשלמה בצאתו מרחם אמו, ר"ל בכואו לאויר העולם הזה לפי האנושות, כן תכלית אמיתת מציאותו נשלמה בצאתו מן העולם הזה, ר"ל בכואו לחיי העולם הבא. ואין זאת ההשארות הנקרא חיים לגוף, כי אם לנפש ולשכל יחד. כמו שאין האנושות נשלם בילד עם השלייה אע"פ שיוצאת עמו, אבל הוא נשמר ושליית אמו נקברת, וזה מובן.

אמנם מה שבא האזהרה והאלה והקללה למי שימרהו, היא האמת. והעניין כמו שזכר הרב ז"ל בחלק ג' בפרק ל"ו בכלל א' מכללי המצוות. באמרו, השם משיג ענייניו ובידו לתקנם אם נעבדהו,

ולהפסידם אם נמרהו. לא נאמין שהוא מקרה ודבר שאירע. וזה עניין אומרו, "ואם תלכו עמי קרי" (ויקרא כו' כא'), כלומר שאני כשאביא לכם אלו הצרות לענוש אתכם, אם תחשבו בהם שהם מקרה, אוסיף לכם מן המקרה ההוא כפי מחשבותיכם יותר חזק ויותר קשה. והוא עניין אומרו "והלכתם עמי בקרי והלכתי אף אני עמכם בחמת קרי" (שם). כי האמתם שהוא במקרה ממה שנתחייב התמדתם על דעותם הרעות ועל מעשה העול ולא ישובו מהם כמו שאמר "הכיתה אותם ולא חלו" (ירמיה ה' ג'). וכן זכר עוד שהתשובה גם כן מזה הכלל, ושם זכר טעמה. ועל כן דבריו עם מה שהשלים בזה העניין. והנה דבריו אלה מבוארים ועוזרים למה שאמרתיו, והוא שהסבה בהיות האדם מפסיד חיי העולם הבא היא בהיותו מורד בשם. והנה נפסד ונתקלקל כל ענייניו, ושב במציאותו העליון אל מציאות השפל למטה ממנו, והוא בהמה בצורת אדם. והושם כלי לאשר יקרה טוב ורע, הכל אצלנו שווה אחר מרדו. והסבה בהיותו מרוויח עולמו הבא, היא בהיותו עובד את השם, והנה הצליח בכל אשר השכיל, ושב במציאותו החמרי אל מציאות העליון למעלה ממנו, והוא אדם בצלם אלהים ובדמותו. ואחר כן בעבדו השם הנה עניינו מתוקן, ובמריו הנה עניינו נפסד. ודע שכל מה שיוסף לו מדע בגמולו, כי שכר מדע, מדע, כמו ששכר מצוה, מצוה. וכל שיוסיף במרד ומרד ותוסף לו עונש מהשם ויוסיף לו מרד בעונשו. כי שכר עבירה, עבירה, עד שאין מספיקים בידו לעשות תשובה.

והנה כבר נתגלה הסוד הזה כולו באמתתו, ותשלומו נודע מדברי הרב בביאור גמור בפרק נ"א מחלק ג' והוא אמרו שם, "ומפני זה יראה לי כי כל מה שתמצאהו רעה מרעות העולם, מן הנביאים או מן החסידים השלמים, לא מצאהו הרעה היא רק בעת השכחה. ולפי אורך השכחה היא או פחיתות העניין אשר התעסק בו, יהיה עוצם הרעה". והמשיך העניין וביאר הסוד כולו. ואמר עוד,

"ותהיה השגחת השם ית' מתמדת במי שהגיע לו השפע ההוא השכלי המזומן לכל מי שישתדל להגיע אליו". והמשיך זה ואמר עוד "כי בהסיר האדם מחשבתו מהשם אשר הוא אז נבדל מהם והשם נבדל ממנו והוא אז מזומן לכל רעה שאפשר שימצאהו כי העניין המביא להשגחה ולהמלט מיד המקרה הוא, השפע ההוא השכלי". והמשיך גם זה בדרך ביאור היטיב, ואין דבריו צריכין פירוש באורך כי הם מפורשים לכל יודע לשון הקדש. אמנם ר' שמואל אבן תבון אמר בחבורו, כי נסתפקו לו דברי הרב אלה האחרונים מה היתה כוונתו בהם, והאריך בעניין זה הרבה. אבל אני אין ספק אצלי שגם הוא ידע הסוד, אך מה שאמר לספק הדעת, ההיא למי שלא ידע הסוד, או עשה זה להסתירו לגמרי אחרי שנתגלה בביאור מספיק. וראוי לכל בעל תבונה ירא שמים שישתדל תמיד אחר הדבר המדביקו בשם ויתרחק מזולתו, כי זה עיקר מציאותו. ובזה יושלם בו עניין ידיעת השם והשגחתו, והוא ידע השם והשם ידענו והוא ישגיח בשם והשם ישגיח בו.

סוד ז'-נודע מחלק ג' מפרק כ"ד כ"ג כ"ב.

עיקר סוד הנסיון-ידוע ומבואר לכל משכיל, מחשבת הלב היא עניין אחד בפני עצמו נמצא בציור השכל או בציור הדמיון. ודבור הפה הוא עניין אחד בפני עצמו נמצא בלשון. והמעשה הוא עניין שלישי בפני עצמו נמצא בידיים ושאר האברים עוזרים לו בעת הפועל, ר"ל העיניים לדאות, והרגלים להתנועע ממקום למקום, והזרועות להניע הידיים. ומבואר הוא שהציור אינו מחויב תנועה, ולא מעשה ולא דבור. אבל הלב מצייר איך ישלח הדבור לפה, והפה מדבר בכוח. אז בעת הציור הוא כח קרוב ובלא עת הציור הוא כח רחוק, ובעת התחברות קול ורוח ודבור בפה יחד ברצון הלב, הפה מתנועע ופותח וסוגר שערי, שהם השפתים, ומעלה ומוריד החומות שהם השיניים, ומוליך ומביא ומניע בכל צד את

הדבור בלשון ער השיניים ועד החיך, ושולח כח מן הריאה המנפחת את הרוח על הגרון בשיתוף קול, והגרון שהוא הצינור מוציא את רוח חוץ לשערים, ומשתפו עם האויר שהוא יסוד שני ליסוד הרוח. ולפעמים יצאו עמו טפי מים מתוך הפתיחה והסגירה על השפתיים, שהם מלחלחות תמיד מן הרוק הלח החם שהוא בטבע האויר ואם חומו מקריי אך אמיתת טבעו הוא טבע המים, שהוא קר ולח כמים. וזה הכח הרוחני משתף עמו קול הברה, וכשזה כולו נמצא בחמשה מקומות הפה במציאות מעשי, אז נאמר שהפה מדבר בפעל. ולפעמים יהיה הדבור ההוא נמשך אחר הציור השכלי, ולפעמים אחר הדמיוני, ולפעמים לא ימשך אחר שום ציור כלל, אלא אחר ההרגל. כי באלה השלשה דרכים הפה מדבר. והמעשה הנה ימשך ג"כ אחר אחד משני הציורים, ר"ל השכלי או הדמיוני. וגם ימצא ממנו מה שלא ימשך כי אם אחר ההרגל ג"כ. כי שלשת הדרכים הללו נמצאים במעשה כמציאותם בדבור. ואם ימשך הדבור או המעשה אחר הציור השכלי, כי הנה ענייניהם אלהיים, ואם ימשכו אחר הציור הדמיוני לבד, הנה ענייניהם שדיים. ואם לא ימשכו אחר זה ולא אחר זה הנה ענייניהם לפי היותם הרגליים אנושיים לבד. וכשנמשכים אחר ציורם, לא יתכן בלתי התחדש תשוקה וחשק וחפץ ואהבה ורצון ובחירה או אחד ממה שימצא פועל בידיים או דבור בפה. א"כ הבחירה והתשוקה הנמצאים בציור במחשבת הלב, הם מניעים הקרובים לידיים ולפה להוציא המעשה והדבור מן הכח אל הפועל. וגם לא יתכן המצא אחד מן הציורים בלתי מציאות דבר חוץ מהם לפי מחשבתם או באמת.

ודע שהציור השכלי לא ישיג דבר כי אם אמת. כאמרו מציאות השם בהשגת שלילות והרחקות חסרונות ופחיתויות ממנו ית', ובמציאות המלאכים, ובמציאות הגלגלים, והרבה מתנועותיהם שאינם מורגשות. כי המורגשות מהם מושגות לראות בעין, ואין

צריך להשיגם בשכל. ובמציאות הויות היסודות ארבעה, לא פחות ולא יותר והויות ארבעה מיני המורכבים ממוזגים ומעורבים ומורכבים מהם. והיות התחלתם החמר והצורה הטבעיים, והיות התחלת הטבעיים נפשות השמים וכוחותיהם, והיות התחלת הנפשות השכל הפועל והשכלים הנפרדים, והיות התחלת כל נמצא שעבר והיה, וכל נמצא שעומד והוה, וכל נמצא שעתיד להיות, ויהיה הוא השם ית' שמו, אליו התחלה, שהוא סבה הראשונה לכל. וכשישוער המציאות לכל נמצא ממנו ית' עד השפע האחרון המושפע ממציאותו יקרא ראשון. אך כשישוער המציאות ויערוך מן הנמצא האחרון ונחשוב האחרון ראשון, יגיע המציאות בחקירת סבותיו עד השם ית' מסבה לסבה, עד שנאמר עליו ית' כי הוא הסבה האחרונה לכל. וע"כ נקרא ראשון ואחרון כלומר ראשית ואחרית, ראשית כל מצוי ואחריתו ותכליתו וסופו. ורבים באלה העניינים אשר יושגו בשכל כאשר הם. אך הדמיון יצייר מציאות עניינים רבים נמצאים באמת, אלא שיקרה לו מקרה בציוור וימנעו דם הלב מהציוור האמיתי, ויצייר דברים רבים שאין להם מציאות כלל, לא בשכל ולא חוץ לשכל כלל, כי אם במחשבת הלב.

וכל נמצא הנה יהיה או עצם, או מקרה. ומה שהדמיון מצייר לפעמים לא יהיה לו בשום פנים עצם, ולא יהיה מקרה דבק לעצם. כי אין מציאות למקרה בלא עצם, אבל יש עצמים בלא מקרה, והם מה שאינם גוף ולא מכח בגוף. כמו שהשם ית' והשכלים הנפרדים, והשכל הפועל ונפשות הצדיקים. ואם תאמר שיש לאלה מקרים חוץ מהשם כמו אומרם, שהמציאות מקרה קרה לנמצא והתענוג והשמחה והמעלה, דע שאלו העניינים אינם אצלם כמו שהם אצלנו, אך ביניהם תכלית ההבדל. שאנחנו מקבלים אלה העניינים מחוץ ממנו מעניינים גופניים, והם יקבלום ממציאות עצמם וזה מזה, והוא מה שאינו גוף ולא כח בגוף. ואם כן איך תערוך זה לזה, עד שתקראהו מקרה, ונשוב אל כוונתנו והוא שאודיעך שאחר

שעיקר כן הוא העניין, הוא מציאותו בפעל, ואין מציאותו בכח. הנה יהיה הדבר הנמצא בכח, נמצא חסר מציאות, והנמצא בפעל, שלם המציאות. ומפני שחובר הכח האנושי משני ציורים ר"ל שכלי ודמיוני, ושניהם נמצאים בכח האדם, והוא מצייר בפעל. ולפעמים יחשוב כי הציור הדמיוני הוא שכלי, ולפעמים יחשוב הציור השכלי לשכלי כמו שהוא באמת, והדמיוני לדמיוני, ולא יטעה אז באחד מהם לא בזה ולא בזה, שכבר השיג אמיתת כל אחד מהם כמו שהוא. ולפעמים לא ימצא אחד מהם בציורו, כי לא יצייר כלום שום מציאות ולא מדומה, ויהיה זה או מפני שהוא מתעסק בציור המורגש, או הוא ישן בלתי חולם, או הוא ער בלתי מחשבה. ומפני העניין הנזכר הנמצא אתו בכח, ינסהו השכל להוציאו הציור השכלי לפועל נגלה להרגשות, ר"ל לדבר או לעשות מעשה שכלי, ר"ל, עניין מורגש מן המושכל. או הכוונה בו עוד להוציא המורגש לפועל, כדי להשלים אחריו המושכל כגון הכתיבה והדומה לה. ואולי ינסהו הדמיון ויקבל נסיונו ויחשבהו לשכלי, זה תלוי בשני היצרים, כלומר בשני היצורים, כלומר בשני הציורים. והם בלא ספק השכל והדמיון שניהם מלאכים, ואע"פ שזה מלאך טוב וזה מלאך הפכו, זה מלאך וזה שטן, ושניהם כאחד טובים למין, ואחד טוב ואחד רע לאיש. והאחד נקרא מלאך המות ושטן ויצר הרע והאחד נקרא מלאך האלהים ומלאך יי' וכבוד יי' וזיו השכינה, וכן יש לו שמות טובים הרבה. ושניהם נקראו אלהים.

ועל כן כתוב, "והאלהים נסה את אברהם" (בדאשית כב' א'). ובסוף "מלאך יהוה", "מנסה יהוה". יי' לא ינסה בנסיון ההוא, אך ינסה מלשון נ"ס כאומרו "ושם נסהו" (שמות טו' כה). וכאומרו "כי מנסה יהוה אלהיכם" (דברים יג' ד'), וכן השאר מזה המין. ואין נסיון ובחינה באים כי אם לטובה, "כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים" וכו' (שמות כ' יז'), וזה טובה גדולה מאד. וכן "למען

ענותך ולמען נסותך להיטבך באחריתך" (דברים ח' טז) ואם ימצא המנוסה שלם בנסיונו בפעל שכלי ודיבור אמתי נשלמה הצלחתו. ואם ינוסה, לא ינוסה בעבור שידע דעתו המנסה, אלא בעבור שידע הוא בעצמו באי זה מדרכי הנסיון יעמוד. ואחריו יודע גם כן לאחרים באי זה מהם עמד. אם הנסיון מפורסם ואם לאו יודע לעצמו ודיו. וזה מפני שפעמים יחשוב אדם בלבו שהוא אוהב את השם ב"ה אהבה רבה, עד שאפילו אם היתה באה לו מצוה מאתו ונראה לו שהוא רצון השם, שיקח את בנו יחידו וישחטנו בעבור אהבת השם, כדי להודיע לעצמו הערך המבדיל בין שני מיני אהבה, ר"ל אהבת השם ואהבת בנו, חושב אדם בנפשו ונושא ונותן בדעתו לאיזה משני העניינים יטה. כי לעבור על מצות השם אי אפשר, כדי שלא תפסק האהבה שביניהם, שהיא השרש. גם לשחוט את הבן אי אפשר, כי זה חוץ לטבע האנושי. מפני שרחמי האב על הבן דבקים דבוק חזק ואמיץ.

ולפיכך יצייר אדם בזה שני ציורים דמיוני ושכלי, הדמיוני יגיד לנפש שלא לשחוט הבן בשום פנים, שאין זה רצון ה' שישפוך אדם דמים. ואפילו דמים זרים, כל שכן דמי בנו שהם דמי נפשו. והשופך דמים רוצח, והרי התורה אמרה "שופך דם האדם באדם דמו ישפך" (בראשית ט' ר). ועוד אמרה "לא תרצח", ויגיד הדמיון לאדם עניינים רבים כמו אלו, ויביא לו מופתים מורגשים, ומדומים ומקובלים נראים כמושכלים. ואם האדם המנוסה הוא בעל שכל שלם כאברהם, לא יאבה ולא ישמע אליו, אך ישחק עליו ויאמר לו "יגער יהוה בך השטן" (זכריה ג' ב). וכי יש ערך אצלי בין אהבת השם ובין אהבת בני יחידי להשוות זה לזה ולשקול זה עם זה, עד שלא אעשה רצון קוני שאני ובני חייבים בכבודו. ואם תאמר כי הוא צוה שלא לשפוך דמים, אומר לך אמת הוא אבל "הפה שאסר הוא הפה שהתיר". והלא הוא ית' צוה לשפוך דמי הרוצח המזיד ואמר, "וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה

מעם מזבחי תקחנו למות" (שמות כא' יד). ואמר "נפש תחת נפש" (שם כג'). והוא צוה שלא לרצוח אלא במקום שהרציחה אליו ברצון האדם הרוצח לבד, אבל עם כל זה הוא צוה להרוג המחויב על פי שני עדים בארבע מתות ב"ד, סקילה שריפה הרג וחנק. והנה גם הוא צוה להשמיד שבעה עממים, ואת עמלק ואת זרעו עד הימחות זכרו וזרעו מתחת השמים. ומאלה הטענות המושכלות והמקובלות יש לשכל מהם מחנות רבות גדולות, כשהשם עוזר למשכיל ואז הולך להשלים המצוה האלהית, הנקרא נסיון שכל, או בחינת חכמה, או צרוף דעת.

ידוע כי השם לא צוה לשום נכרא לעשות מעשה שגעון, כל שכן שלא יצוהו לשחוט בנו ח"ו. והעד שאברהם לא שחט את בנו כלל. ואולם הצוואה היא בחינת שכל ונסיון דעת לבד בנבואה. ובזה וכיוצא בו גלו לנו רבותינו בעניין עקידת יצחק ואמרו שהשטן רצה להכשיל את אברהם עד שלא יאבה להקריב את יצחק. וכן רצה להכשיל את יצחק עד שלא ימשך אחר רצון אביו. וכן אמרו "בא סמאל אצל אברהם אבינו ואמר ליה סבא מאי איבדת לבך" וכו' (ב"ד י"ג). והמשיכו זה העניין כולו כמו שרמזהו הרב בחלק ב' פרק ל'. ואמנם גלה הרב שם הכוחות ושמים, סמאל ושטן ונחש וגמל ועניינם ידוע משמים. גמל נושא משא תמיד כגולם והוא גלם וחומר והוא גמל וחומר. ונחש הוא נחש הנחשת קלל נחוש פעם נח ופעם חש, כי חשמל מהירות תנועה בסוד חשמל מתנועע ופוסק, חיות אש ממללות חשות וממללות, והוא מנחש ומכשף ומעונן ומפתה ומשיא ומסית ומדיח. שטן משוטט בארץ משטיץ. סמאל סם המות, סם שבו כח ממית, הוא מלאך המות הוא שטן הוא יצר הרע מיצר הרע ויוצר אותם בגוף. וכבר קראו הרב דמיון, והוא המדמה הגופני הדבק לחומר. כאמרו בחלק ב' פרק י"ב, "וידמו המלאכים ג"כ גשמים ומהם מי שיאמין שהוא ית' יצוה הדבר כדיבור כדברינו, ר"ל באותיות וקול, ויפעל הדבר ההוא כל זה המשך לדמיון אשר

גם כן הוא יצר הרע באמת. כי כל חסרון בדבר, או חסרון במדות, או פועל דמיון או נמשך לפעלו". וכן זכר בעניין הדמיון והשכל דברים בחלק א' פרק ע"ב בהערה שהביא בתוך ההקדמות מהקדמות המדברים וזכר, "שאינן פועל הדמיון פועל השכל, אבל הפכו". והמשיך העניין עד סוף ההקדמות, להורות על ההבדל הגדול שיש בין שני הכוחות, ר"ל השכל והדמיון ובין ציורם. ואמר, "כי זה מצייר גופנים או כחותם, וזה יצייר השכל". כן "וזה מצייר פרטים וזה כללים. וזה מרכיב הנמצאים בציורו, וזה מבדיל המורכבים בדעתו". וכן אמר עוד הרב בעניין זה החלק בחלק ג' בפרק ט"ו עניינים גדולים במחלוקת הנמצא תמיד בין השכל והדמיון בציור המחויב והאפשר והנמנע. ועוד אמר בזה בחלק ב' בפרק ו', "כתוב במדרש קהלת, בשעה שאדם ישן נפשו אומרת למלאך ומלאך לכרוב. הנה כבר ביארנו למשכיל, שהכח המדמה ג"כ יקרא מלאך, ושהשכל יקרא כרוב. ומה מאד נאה הוא זה למי שיבין, ומה מאד נמאס לפתאים". אך מה שביאר הרב בעניין זה בחלק ג' בפרק כ"ב בעניין איוב, העירותיך אליו בראש זה הסוד ואין צורך להשיב מה שכבר התבאר במקומו ותבינהו משם. וגם אני כבר רמזתי מעט מזה הסוד בסוד ו' בחלק א' בעניין מלאך ושכל, והעירותיך שם למצוא מקומם במאמר הנכבד ודבריו מובנים לכל. ואיני רואה בעצמי שאתה צריך להערה אחרת בעניין הנסיון יותר ממה שזכרתי לך. אלא שאודיעך סמך מהקבלה על העניין הנזכר, והוא היות המלאך והשטן שווים בגימטריא עם שכל ודמיון וזכות וחובה גם כן שווים להם. ונקרא נסיון ג"כ מלשון נס ונסים ומנוס בשיתוף.

סוד ח'-נודע מחלק ג' מפרק כ"ו עד סוף הספר.

עקר סוד טעמי המצות-דע כי מה שזכרו הרב ז"ל בעניין טעמי המצוות, הוא לפי פשטי מצות התורה. לא לפי מה שאין

הטבע מורה עליו, אבל התבאר עניינו בתלמוד. ואמנם בחר הרב ז"ל לפי חכמתו לתת טעם לפשט להגידנו שלא צוה השם דבר בלי טעם. והנה באו בתוך דבריו ענייני חכמה רבים מאד, בתתו טעם לכל מצוה ומצוה. וכבר באר באמרו לנו "שהתורה שעור להנהגת השם אשר חנן השכל לכל בעל שכל", אחר שאמר, "כי הטבע אינו בעל מחשבה והשתכלות", כאשר זכרו לנו בחלק ג' בפרק מ"ג בכלל השמונה. ואמר בחלק ב' בפרק י' על עניין הטבע "שהוא חכם מנהיג, משגיח בשמירתו והתמדתו בהמציא כוחות מציירות הם סבות מציאותו, וכוחות זנות הם סבות עמידתו ושמירת מדת מה שאפשר. הכוונה הוא זה העניין האלהי המגיע ממנו שתי פעולות האלו באמצעות הגלגל", ר"ל הויה ושמירה. וכן אמרו הפילוסופים שהטבע חכם, אבל באמת אינו בעל מחשבה והשתכלות. אבל מפני שפעולותיו הולכות על סדר שלם לא ישתנה מדרך שמירת העניינים ההויים הנפסדים, יאמר עליו שהוא חכם. ואמנם בלא ספק יודע מזה כולו כי התורה לא צותה דבר שאין הטבע יכול לסבלו, אך צותה העניינים שאפשר לטבע לסבלם. אך יש דברים שטבע היצר לבקשם והם אינם הכרחיים לו, אבל הם לו מותרות ותוספות אשר השכל מעיד שאין צורך מהם. ועל כן נצטוינו להכריע היצר עליהם ושלא להשלים כוונתו.

ומפני זה יצאנו ממצרים וקבלנו התורה בצאתנו מן המצר למרחב, כדי שנכניע לבבינו בבואינו אל ארץ כנען, היא הארץ אשר בה נתגדלו אבותינו הקדושים, והכניעו יצרם תחת יוצרם. שכל כוונת נתינת התורה על זה לכבוש ולהכניע היצר והתאוה הנותרים. שהנה השם יודע יצרינו וזוכר כי עפר אנחנו. ועל כן צוה להציל שארית ידידנו משחת, הוא הנקרא ידידות השאר, הוא חביב מהעניינים הנמצאים בשאר בשרינו והנקרא שאר הידיד, והוא הנקרא "אהוב למעלה ונחמד למטה". הוא השכל האלהי המשותף בשפעו עם האדם. ומפני היות האדם מורכב מדבר עובד לה' מאהבה, הוא

השכל ומדבר עובד זולתו ואינו מכיר את קונו, צוה אדם להמשך אחר דעת העובד המכיר את קונו, ולהתרחק מדעת המורד שאינו מכיר. והורנו השם ברחמיו דרכים תוריים, הם הנקראים בלשונו חוקים, שלא הגידם לאומה זולתנו. ובאו כולם לעמוד במלחמה חזקה כנגד הכח הראשון, הנקרא שטן המציאות בכללו השפל המשותף עם המרכבה האנושית. וצונו השם ית' לתת לו חוקו וחלקו במקומו ובעתו, כדי להשיג חק השם מושלם, ולהיות לבד חלקו ולא חלק זולתו. וזה לא היה אפשר בלתי תורה כללית ופרטית כמו שרמזנו למעלה, וזה שורש כל התורה כולה. ובאו בה חלקים הכרחיים להשלימנו והם עניין שעיר המשתלח ופרה אדומה ושור וכבש ועז ותורים ובני יונה מכל בעלי חיים והם בהמות ועופות טהורים, וקלים להמצא תמיד. והם עיקר כל קרבן אשר עניינו להקריב אותם לפני השם לכפר על חטאתינו, עד שירצנו השם ויהיה מריח נחוחינו, כלומר מקריבנו אליו אחר שהתרחקנו ממנו ומקבלנו ברצון להוציאנו מתחת העתים, המביאים אותנו לידי מניעה מעבודתו. שעליהם כתוב, "לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים" (קהלת ג' א'). וכן כ"ח עתים הכתובים ג"כ אחר זה הכתוב. ועל היות לשם עת ולעזאל עת נאמר בעניינו לשלח אותו "ביד איש עתי המדברה" (ויקרא טו' כא) כתרגומו "מזומן" מלשון זמן. כמו שאמרנו זמן ועת מן התורה נאמר עליה במשלי "ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת" (משלי ח' ל). ונאמר בתפילה "ואני תפלתי לך יהוה עת רצון אלהים ברוב חסדך ענני באמת ישעך" (תהלים סט' יד). שם עת רצון בין שתי המדות מדת הרחמים ומדת הדין ר"ל בין יי' ובין אלהים. ומן הנזכר תבין מה שלא נזכר. רק כל הכוונה נודעת לדעת כל משכיל, שאחר שנברא לב בנפש והוא כמלך במלחמה, דין הוא לעזור למי שהאמת אתו תמיד כפי היכולת וזו היא עצת התורה כולה, שנאמר "ובחרת בחיים". וכן

אמר שלמה, "ארח חיים למעלה למשכיל למען סוד משאול מטה" (משלי טו' כד). וכל תחבולה וכל חכמה שאפשר לאדם לעשותה בזה כדי להנצל "משאול מטה", דין הוא לעשותו ולהשתדל בזה כל ימיו. ואם תמצא סוד נסתר במצות אחר שידעת זה הכל גלוי לפניך.

סוד ט'-נודע מח"ג מפרק נ' ומח"ב מפרק כ"ט ומחלק א' מהקדמות הספר שבאו לפני הפרקים.

עיקר סוד ספורי התורה-ממה שזכר הרב בח"ג בפרק נ' תוכל להבין כוונתו. והוא שקרא הספורים שבאו בתורה "סתרי תורה" ואחר כן נתן טעם לענייניהם. וכבר ידעת שאין הכוונה בתורה, אלא להודיע למאמיניה נגליה ר"ל הפשט, ולהודיע למאמינה וליודעיה ולחכמיה אשר השתדלו לדעת סודותיה ויסודותיה הנסתרים, כלומר הפירוש האמיתי שלה. והרב הגדול רבינו משה בר' נחמן, אשר עיני הגולה האירי אמר "שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה". ואחר שהדבר כן כל מה שאבותינו ספרו לנו פשטים קדש קדשים הוא לה', וכל היודע שם בן ע"ב יודע שאין כוונה בהם, כי אם לפי הנסתר שבהם. והוא כי צרוף הראשון הוא כזה, וה"ו יל"י סי"ט על"ם מה"ש לל"ה, פרושו שס"ה יו"ם וליל"ה מעל"ה ט"ל. והנה זה העניין, אע"פ שנרמז סודו בפשט הכתוב לא יבינו אמתתו כי אם יודעי השם לבד, והרמז על זה "לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם" (שמות יג' כב). והשם ית' ימחול לי על מה שאגלה מזה הסוד, והוא שישראל בצאתם ממצרים הלכו במדבר דרומי, ושם נתגלה להם סוד המקום ההוא, והוא מקום שמאירים בו שמש וירח תמיד. והבן זה מאד כי הוא סוד גדול. והקור נולד מהירח והמים ובלילה, והחום נולד מהחמה והאש וביום. והיו הולכים ולומדים תורה במדבר תמיד. ועל זה נאמר "ויהוה הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה"

(שם). והיו מתגלגלים בגלגל השכל, והיו משתדלים להנבא, שכוונת מוציאם מעבדות לחירות היתה לכך. ועל כן רמזו ז"ל: "לא נתנה תורה אלא לאוכלי המן". וסוד אכילת המן "ומתוק מדבש ונופת צופים" (תהלים יט' יא'). והנה תדע ג"כ כי עמו"ד הענ"ן סודו גלגול"היר"ח, אשר ממנו נענו"ע הד"ם בלב. ואמנם סוד עמוד האש הוא גלגול אש החמה אשר עניינו הוד עם אש במוח. והמוח נברא מן החמה והלב מן הלבנה, ומפני היותם לומדים חכמה, שב הלילה אצלם כיום. והשם היה מאיר להם יומם ולילה במדבר, "ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה" (תהלים קלט' יב') "והגית בו יומם ולילה" (יהושע א' ח'). עד שוב הלילה יום והחשך אור והערב בקר. והם עשו כן והצליחו, והבין זה המשל.

סוד עשירי-נודע מח"ג מעניין איוב ומעניין הנסיון ומד' פרקים שבהם חתם כל הספר והם פרק נ"א נ"ב נ"ג נ"ד.

עיקר סוד עבודת השם מאהבה-זה סוד שקול כנגד כל הסודות שבתורה, כי היא תכלית הכוונה האחרונה שבמציאות האדם בכלל שאר הנמצאים. והצלחתו תלויה ביד האדם בכח וביד השם בפעל. ועל כן חתם הרב ספרו הנכבד בזה התכלית כי הוא תכלית התכליות כולם אשר לאדם, ותכלית כל שלמותיו ומעלותיו והצלחותיו. והוא סבת החיים התמידים בהתמדת השם ית' אשר הוא סבתם באמת. גם אני בזה הסוד התחלתי חבורי זה והוא סוד צלם ודמות. ובפסוקי הפתיחה רמזתי התכלית האחרון והשלמות האחרון ובו אני חותמו גם כן. ואודיעך זה הסוד המופלא בעניין שתבינהו אם תעורר שכלך להכיר האמת. והזהר שלא יתבלבלו רעיוניך במה שתשמע ממני, שאין ראוי להזיקך האמת, אבל ראוי שיועילך בלא ספק. והוא אם אתה תתעורר להסתכל בגופך, תמצאהו שונא אותך בכל כוחו, ואין לו עמך אמונה אמיתית כלל, כמו שאין לאשה הזונה שום אמונה עם בעלה הנאמן לה, אבל

מבקשת להורגו בכל כוחה או לגרשו, ושמה לו עלילות דברים עד שתפרד ממנו ותשאר בלתי רשותו. גופך אתה מכיר בעצמך, כי כל רע שיקרה לנפשך ממכות הגוף הוא, הוא אינו חי כלל כמו שאין בגדיך חיים, אבל מתנועע עם נפשך ועם כוחותיה הגופניים כתנועות בגדיך עמך. ואם כן אין לו לא גמול ולא עונש בעולם הזה, כי אינו חי כל שכן שאינו חכם. אך הוא פועל במקרה ומתפעל בטבע. ואיך יגמל או יענש, שהרי בעלי חיים שאינם מדברים אין השכל מורה שיגמל או יענש שהרי לא צווה ולא יצווה מי שאינו בעל דעת בשום פנים. וא"כ לא צווה אדם מצד היותו, כי אם מצד דעתו, ומי שאינו בעל דעת פטור מן הדין על פי הדין. ואתה יודע מדעתך כי הנפש יש לה כוחות שהיא מניעה אותם והיא מושלת עליהם ברשות דעתך. ויש לה כוחות שאינם ברשותה כלל כל שכן שאינם ברשות דעתך. ומי שאינו תחת רשות דעתו אינו מכלל הנדונים בכח האלהי, אבל הוא מכלל הנדונים מכח טבעי, שהאחד ב"ד של מעלה, והשני ב"ד של מטה. והכוחות הצומחות, ר"ל אורך הגוף ורחבו ועמקו אינם ברשות דעת הנפש, כי אם ברשות טבעה. והטבע מוכרח ואנוס "ואנוס רחמנא פטריה". וכמו שהאש שורף בטבע, כן הנפש גם היא מארכת את הגוף ומרחבת ומצמחת אותו לפי טבע הרכבת מזג החמר. וזה הכח נמצא ג"כ באילנות ובעשבי האדמה, והנה אינם חיים. וכאשר אין גמול ועונש לאילן מצד הצמיחה לציירו, אך הכח הזה נקרא כח טבעי, ולא נמצא בשום שכל שיורה על זה הכח שיגמל או שיענש מצדו כל מי שנמצא אתו הכח הטבעי הזה.

ועוד תדע כי יש לאדם כח שני והוא הכח החיוני שממנו חמשת ההרגשות הידועים, וזה הכח גמולו ועונשו יותר נסתרים מן הראשון. אבל בעיון העיניים הפנימיים אשר לא תבצר מהם מזימה בהפקחם, יודע שעניין הכח שעניינו כראשון, וזה כי הגוף הוא חי, אבל לא מעצמו כי מעצמו הוא מת כמו שזכרנו. שאילו היה חי

מעצמו ואפילו בהצטרכו אל הסבה היה חי לעולם. כי החיים העצמיים לא סרו ולא יסורו לעולם כלומר לא מתו ולא ימותו לעד. שאילו היו החיים העצמיים מתים לא היו חיים באמת בעצם כי הם במקרה בגוף, הנדבק אל חיי המציאות העצמיים במקרה, והוא חי באמצעותם אע"פ שהוא מת בבחינת עצמו. כגון הרואה על דרך משל שהאור נמצא בעולם תמיד ביום, והעין חשוך בבחינת עצמו ואינו רואה מעצמו, אבל יש בו הכנה אחת והיא רוב זכותו, ומצדה הוא משתתף עם הדבר הזך הבהיר המאיר. ושם ההכנה כח הראות, והכח ההוא אמצעי בין האור המאיר ובין העין הזך שהוא בלתי מאיר מעצמו. והכח ההוא אמצעי הנפעל ונברא כעין הכח, כלומר הוכן לקבל אור המאור מובדל מן העין, ר"ל השופע עליו. בהיות אחד משלושתן בכח לא יהיה שום מציאות לכח ההוא בשום פנים בפעל, ועל כן יקרא בהמצאו בהכנת כוחו רואה בכח. ויקרא האור בערך פעולותיו בעין ההוא מאיר בכח, בערך פעולתו ובעצם אמתתו. ואע"פ שאינו מאיר לזה העין לא תמצא שום עין מאיר בפעל. וא"כ הנה האור לא יאמר עליו שהוא מאיר בכח מצד עצמו לעולם, אבל יאמר עליו שהוא מאיר בפעל תמיד מצד עצמו בלתי מונע. וכן נאמר על השמש שהוא מאיר תמיד בפעל מצד עצמו בלי שום מונע, כמו שנאמר על הגלגל שהוא מתגלגל בפעל תמיד בלתי מונע, אלא בעבור היות השפע השמשי פועל בזולתו בעת המצא זולתו מוכן להפעל, יקרא פועל מכל צד. ובעת העדר הכח המוכן מהכלי שנושא מצד מניעה יקרא פועל מצד עצמו בפעל, ומצד המקבל בכח.

ועניין גלגול הגלגל בפעל תמיד אינו כן, מפני שגלגולו בעצמו ולא בזולתו, ועל כן אין לו מונע מגלגולו לעולם. כן השפע השופע עליו מהשם ית' שהוא החשק המביאו לידי גלגול, אשר אין לו מונע לעולם. והנה החושק הנושא החשק, אשר חשוקו משפיעו עליו תמיד, מפני ששלשתן קיימים בפעל. כן העין בהיותו פקוח

ביום אור שמאיר עליו, הנה שלשתם נמצאים בפועל העין. וכמו הנקרא ראות שהוא נושא אותו והאור פועל בו, ובהשתתפות זה העניין, הדברים שהיו נראין לעין בכח ההשתתפות גם הם עמם בפעולה ושבנו נראים בפועל. כן הגוף ר"ל חומר האדם הראשון הקרוב ר"ל שכבת זרע הנקרא קרי. בעת התנועעו מכיס אל כיס כלומר, מחדרי גוף הזכר אל חדרי גוף הנקבה, מתחיל להשתתף עם הנמצאים. ויהיה החמר הוא הנזרע בעת הגיעו אל הרחם, כזרע החטה בהגיע אל גוף האדמה, והאדמה קוברתו וגונזתו ומקבצתו קושרתו עם גופה קשר אמיץ. ומכח העפר והמים הרוח והאש שהאדמה מורכבת מהם, מינקת את החטה ומגדלת אותה ונותנת בה כח להוליד כדומה לה. וכן האשה עושה בולד שבמעיה, עד שובו שלם ויוצא לאויר העולם חי, והנה הוא מרגיש. ולולי היות במציאות אלו הכוחות שקבלם הזרע המוכן לקבלם והם בו בכח, איך היו נמצאים בו אחר כן בפעל. ואם כן התבאר שאלו הכוחות המפוזרים במציאות בכלל המין האנושי והחי והצומח בטבע.

ובדעתך הדבר הזה תדע כי החושים המרגישים החיים, פעולתם טבעית, כלומר שהעיניים בעת שהאור מאיר והם פקוחות, הן מוכרחות לראות בטבע. ואם תרצה הנפש שלא תראינה העיניים, אז בעת ההיא לא תוכל למנעם מטבעם. וכן לאזנים בהיותם שומעים קללות מהקולות וכיוצא בהם, אין זה ברצון. כן טעם המגיע לחיך, והחום המגיע ליד בפועל, אין לנפש שום יכולת עליהם למנעם או למעט פעולתם, או לרבות. שכל זה הוא נמשך אחר הויות הגוף ואחר מזגיו, אם עבים ואם זכים, ר"ל הרגשה. והנה א"כ נודע לך שמצד בחינת ההרגשות לא יגמלו ולא יענשו לא הגוף ולא הנפש, מפני היות פעולתיה מטבעיות. ואין הבדל באמת מזה הצד בין בעל חי מדבר ובין בעל חי בלתי מדבר. וכאשר לא יגמלו ולא יענשו בעל חי בלתי מדבר על פעולת ההרגשה הטבעית, כי דין אלו כדין אלו אין יתרון כי אם בהיות אלה זכים

ואלה הפך, וזה כולו מובן. וכן ראוי שתדע ג"כ, כי הכח המדמה בבעלי חיים מדברים ובלתי מדברים הם טבעיים, ואין לנפש יכולת עליו לשנותו מטבעו ותולדת ממזג הגוף, ולפי המזג יהיה זכותו או עביו וזה בתחילת היצירה. וזה כולו זכרתיו לך דרך הגדה וספור, כבר בארו הרב ז"ל בפרקי אבות, ומשם יובנו הנזכרים יותר. ואמנם הנה נשאו לנפש שתי כוחות מחמשת כוחותיו, והם המתעורר והשכלי. והשלשה כבר זכרנום והם הצומח והמרגיש והמדמה, וביארנו שאין בעבור אחד גמול ולא עונש לא לגוף ולא לנפש. וכבר הודעתך אשר אין החיים מן הגוף כל שכן שאינו חכם כלומר אין חכמה מהגוף, אבל החכמה בנשמה מהנפש אשר לה השם הידוע, אשר מצידו היא ידועה לשכל הנקרא שכל הידוע בכח מהנפש, הוא השכל הנקרא דמיון, ויחסו עמה כראות לעין. ג"כ יש חיים לנשמה מהנפש, כי אלה הכוחות הנפשיות כולם מהנפש המדברת והחיה היא היחידה. וכאשר ימצא טוב והפכו מהגוף, כן מלאך טוב והפכו מהנפש. כן נמצאת הנפש מהשמים, כן נמצאו השמים מהשכל, וכמו שנמצאת הנפש עוד מהשם בעת אשר ידעה שמו, כן נמצאת הנבואה מזיוו ית', גם מהגויה, כי לא יתכן שתמצא הנבואה לשום נביא חוץ מאדון הנביאים בלתי כח המדמה, אשר הוא כח הגוף בלא ספק.

ואחר שהודעתך סדר זו היצירה ומציאותה, אשוב להודיעך גם תעלומות חכמה. והוא שתעורר לדעת אשר כח המעורר נמצא לבע"ח כאשר נמצא לאדם, ולא יתחלף כי אם בכח ובחולשה. והנה גם הוא אם כן מצד עצמו טבעי לברו. והעד כי השינה כשאדם ער טבעו מכריחו אליה לא תוכל הנפש בדעתה להסירה הסרה מוחלטת. וכל מה שאינו ביד האדם מוחלט לא יצווה עליו במוחלט עשה ואל תעשה. וכן בהיותו ישן, לא מדעת נפשו ומשכלו הוא מתעורר, כי אם בטבעו. ואחר שעלה זה בידך ידיעה שלימה מושכלת ומקובלת התעורר משנת השכרות, וברח מפני

שאל תחתית אשר פערה פיה לבלי חוק לבלוע הרשעים כולם הרחוקים מהשם ית' הבוטחים על קנה רצון ויעשו להם אלהי כסף ואלהי זהב. והפרד דעתך ושכלך מדעות הרעות אשר הלכו בהם אחרי ההבל ויהבלו. והדבק בשם בדבוק השכלי האלהי התוריי והנבואיי. ופקח עיניך וראה ותהיינה אזניך קשובות לשמוע בקולי ולהבין אמרי שכלי. ודע וחקור שלא נשאר לך דרך בינך ובין אלהים כי אם אחת מיוחדת לבדה, והיא השכלית, אשר בה נפרדת משאר בעלי חיים שאינם מדברים כמוך. ודע שאין הדבור לבדו הוא השכל, אבל הדבור הוא הכח הנפשי האמיתי, שאין בכל כוחותיה כח טבעי למעלה ממנו. כי השכל הנפרד משפיע עליו שכלו, כמו שהשפיע השמש על העין אור. והדבור הוא כח בנפש והוא כלי לשכל בראות העין שהוא כח העין והוא כלי לשמש שפועל בו אור. ואור העין הוא בעצמו או השמש ולא זולתו. וכן שכל הנפש הוא בעצמו שפע השכל הפועל לא זולתו. והדבור המצוייר בשכל הוא כח המדמה והמתעורר והמרגיש, נמסרים בידו, לא להסירם מטבעם אלא שגם הם כוחות עת נמסרים ועת נמצאים בפועל. ומפני היות השכל שופע ומושל ושולט על אלה כולם, נצטוה שכלך בכל המצות הנחלקות לאלו השלשה חלקים. והם, מצות המורות דעות אמיתיות בנמצאות האנושיות והטבעיות והאלהיות ומזהירות להתרחק מהפכם כלומר מהדעות השקריות. ומצות מעוררות המדע לבעל המדות הטובות ומלמדות דרכם הנכון ומרחיקות הפכם. ומצות מתקנות הקבוצים האנושיים בתקון ישר ומסירות הפכם. ושלשתם הם מצוות דעות ומצות מדות ומצות מעשיות. והשכל מורה לדבור והדבור למתעורר, והמתעורר לדמיון, והדמיון להרגש, וההרגש מתנועע בפועל כדי לעשות מצות השכל. ואז האדם אדם, והוא אשר יקרא בעל צלם אלהים ודמותו, בהיותו ממשיך כל כוחותיו על פי השכל, כדי למצוא חן בעיני יוצרו, וזולתו הוא הבל.

ומזה תבין שאם תשלול מן האדם הכח השכלי, הרי הוא כבהמה בלתי השגחה אלהית, ועליו נאמר "אדם ביקר ילין נמשל כבהמות נדמו" (תהלים מט' יג). אם כן ההשגחה אשר יש לשם עליו היא מצד שכלו, וכפי השכל תהיה ההשגחה ויגמל או יענש מצדו ולא מצד זולתו. וזהו המשפט הישר והחוק האלהי הנודע לכל שלמותו ומעלתו, אשר אין שלמות משפטים אחר שלמות משפטי, ואין מעלת חוקים אחר חוקיו ית', שהם חוקים ומשפטים צדיקים. ואחר שהדבר כן וידעת שהדבר האמצעי אשר בינך ובין השם הוא השכל לא דבר זולתו שיהיה בתכלית הקרבה עליו. והוא ית' לא יושג לנו כי אם מתוך מעשיו, ומעשיו לא יושגו כי אם בשכלינו, ושכלינו לא יפעל כי אם בנפשותינו בלתי דבור, והדבור לא ימצא בנו בפעל בלתי רוב למוד, ורוב הלמוד לא ימצא לנו בלתי רבנים וחברים וספרים. וזה כולו לא ימצא בלתי יושר אהבת החשק לעבוד את השם ית', החשוק מהנפש החושקת אותו, שבה כלה מעשיו. כאמרו "שבת וינפש" וכאמרו "ויתן אל משה ככלותו" (שמות לא' יח), ככלתו כתיב, והנה כלה מלשון חשק ואהבה, דכתיב "כלתה לישועתך נפשי" (תהלים קיט' פא) וכתיב "נכספה גם כלתה נפשי" (שם פד' ג).

ומזה תדע כי החשק יביא לידי תשוקת למוד, והלמוד לדבור, והדבור לשכל, והשכל לנבואה, והנבואה למציאת חן, ומציאת חן לחיי עד שהם תכלית האדם ותכלית המציאות. לפי זאת הדעת המושכלת והמקובלת אשר עלה בדינינו במופתים ברורים, ראוי לומר בהם "רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה" (משלי לא' כט). ראוי והגון בחיוב מושכל להמשיך דעתך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מארך למה שזאת הדעת גוזרת, שגזרתה מכוונת להחיותך בבחירה המסורה לכח המתעורר, באמרו "ובחרת בחיים" והם חיי עד הידועים בדעת הנזכרת. והבחירה הזאת לא תבחר בלתי שכל, אבל השכל מעורר הכח המתעורר באמצעות הדבור עד היותו בורר טוב מרע, ובוחר אמת משקר, והיא בחירת חיים ממות, והצלת

החלק החיה השכלית הנצחית מהחלקים ההויים הנפסדים, עד שוב הכח השכלי שולל מיד כח המתעורר הבחירה והגמול, ר"ל בחירת החיים והתענוג בס. ואז ישתתפו היראה והאהבה עד סוף הדבר מכח לכח. וישוב הדבור הנפשי השגה שכלית וציור אלהי, חושק חשק חשוק. ובזה ישוב הכח הנקרא נפש, שכל. ויהיה משכיל מה שאפשר להיותו מושכל. ואז יהיה שכל משכיל ומושכל בפעל. וזה כולו בהיפרד המונע שהוא הגוף, ובמות הגוף תחיה הנפש עדי עד כמו שרמזנו. ואחר שנתגלו אלו הסודות כולן, והוריתך איך תעבד את השם מאהבה ומחשק ומתשוקה שכלית אמיתית. דין הוא שיועילך דברי תועלת גדולה, ותשתכל לבך בהם תמיד, וכרוב עתותך השתדל להשלים מה שאפשר להיותו שלם. ותזהר להשלים לפי מחשבת יצר הרע, מה שלא השלימו השם, ואין שלמותו כי אם הפסדו, ופעולה שהשם לא עשה אותה ואין לך חפץ בה, מי יחשוב לעשותה כי אם הכסילים האוילים החושבים העניינים המקריים לעצמיים והעצמיים למקריים והמדמים המחויבים לאפשרים ולנמנעים ונמנעים למחויבים ולאפשרים.

סוף דבר כי הם בציורים הדמיוניים לא יוציאו דבר מושכל לפועל לעולם. ועליהם הכתוב אומר "ויצאו וראו בפגרי האנשים" וכו' (ישעיה ס' כד). ואם לא יועילוך דברי הישרים, דין הוא שלא יזיקוך אבל אם יזיקוך, דין הוא שתכיר בעצמך, שאינך בן אדם. אמנם לא יזיקו כלל שהרי אם לא יעלה בידך מה שקויתי ממך, אולי יעלה ביד זולתך, וכו' תשלם כוונתי לאיש אחר. ועל כיוצא בעניין זה אמר הנביא "מי חכם ויבן אלה נכון וידעם כי ישרים דרכי יהוה" וגו' (הושע יד' י). ועתה ראה כי "נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב, ובחרת בחיים" (דברים ל' יד) והחיים הם האמת. "אמת קנה ואל תמכור חכמה ומוסר ובינה" (משלי כג' כג).

וזהו מה שראה לבי לגלותו לך בשלשת חלקי זה החיבור הכוללים שלשת חלקי ה"מורה נבוכים". והודעתך בחתימת שלשתם כי תכלית כוונת כל התורה היא, להגיע אל עבודת השם מאהבה. "הנה זאת חקרנוה כן היא שמענה ואתה דע לך" (איוב ה' כד') "הלא כתבתי לך שלישים במעצות ודעת להודיעך קשט אמרי אמת להשיב אמרים אמת לשלחיה" (משלי כב' יט'). "אלה החוקים והמשפטים והתורות אשר נתן יהוה בינו ובין בני ישראל" (ויקרא כו' מו').

מצרף לכסף וכור לזהב

” מִצְרֵף לְכֶסֶף וְכוֹר לְזָהָב וּבַחֵן לְבוֹת יְהוָה ”

(משלי יד' ג')

שני לוחות אבנים הם כתובים	מצורפים בלב גלגל ערבות
מצוירים בצורת הכרבים	הכינם צור להשיבם תשובות
והחיות באותיות משיבים	רמיזותם בחותמות כתובות
אמת אתם ועל פה מטיבים	בעט ועת לחכמי הישיבות
לשונותם בלי לשון מריבים	אבל ש"ם בוחנם ב"ו חן לבבות

סוד העיבור גלה חשבו"ן	שבוח"ן לבות וכליות
חלמון טבור אל קו חלבו"ן	לבהו"ן בכלי משכן חיות
דמיון דבור תוך לב נברו"ן	בנו"ן הפליא כ"ב אותיות

” נִבְחָר שֵׁם מַעֲשֵׂר רַב מִכֶּסֶף וּמִזָּהָב חֵן טוֹב ”

(משלי כב' א')

ומשל	חוח
בפי	עלה
כסילים	ביד
(משלי כו' ט')	שכור

מצרף לכסף וכור לזהב

(כאן חסר-כך כתוב בכתב היד, ולי נראה שלא חסר הרבה) בחכמת הקבלה עם היותו כופר בעדה באמתתה וחושב לפי רוב סכלותו בה שבהזכרת עשר ספירות בלימה בשמות מיוחדים לכל ספירה וספירה לבד מבלתי שום ציור בעצמם הגיע בידו הידיעה בשלמות, כי כך אצלו הקבלה המקובלת המשולשת ממנו ועד רבינא ורב אשי ומהם ע"ה עד רבינו הקדוש ז"ל וממנו עד הנביאים עד משה רבינו ועד אברהם אבינו ע"ה עד נח ועד אדם הראשון שקבל מפי הגבורה סוד כל ספירה וספירה.

וכל הסדר ששמענום מפי תלמידו הנזכר. אבל אני חושב שיתכן שהוא מסר לו קצת דרך בשמותיהן. אבל עם כל זה העלים ממנו מה שיהיה ראוי להעלימו כפי שמחויב כל חכם שלם מקובל בשמותם ובסדר הוייתם ומציאותם ובציור מה שיכול השלם לדעת מהם לעשות בעת המסירה, למי שלמטה ממנו להעלותו בידיעתם ממדרגה אל מדרגה. אך המקבל מפי השלם אין ראוי שיתפאר בידיעת הספירות לפני המון העם, אלא אם כוונתו למסור למי שימצא מהם מוכן ומזומן וראוי והגון לקבלם מפני מה שיחשוב הסכל במהרחקת האמת. ואם המתפאר במ רוצה שיחשבו העם עליו שהוא חכם בחכמה מיוחדת אצלו, והחכמה ההיא אצלם היא סכלות או כפירה גמורה, מה לחכם בה עם הכסיל. ולפי הנראה לי מהאיש הנזכר התלמיד המקובל לפי דעתו מעיקר הספירות ומשרש סוד העיבור, ראוי לומר עליו בעת התפארותו בזה לפני גדולים ממנו או לפני המון העם על דרך משל מיוחד "אסתירא בלגינא קיש קיש קריא" (בכא מציעא פה:). ואל זה רמזתי באמרי למעלה חו"ח, כי כן מספר האותיות האלה כ"ב אותיות כמניין חו"ח. והוא רמז למאמר איוב "תחת חט"ה יצא חו"ח" (איוב לא' ז'). שזה כ"ב וזה כ"ב, וכן שלמים שניהם במבטא. חט"ה מלא ח"ת ט"ת ה"א

מצרף לכסף וכור לזהב

מספרם אותיות, וכן חו"ח מלא ח"ת ו"ו ח"ת מניינם אותיות. ומזה הסוד המופלא המקובל אצל השלמים יודע סוד חמר האדם וסוד צורתו על דרך סוד העיבור במציאות חטה או חוח. שכן מציאות בני אדם זה או זה יוצא מן הזרע. ומזון האדם חט"ה ומזון החמור חו"ח וקמוש. וכשאין האדם שלם מזונו גם כן קוץ דרדר ועשב השדה וזה מקץ אל קץ ומדור אל דור. ורמז לזרע כליו"ת חט"ה שהם פת"ח למציאות התולדת. והסוד הזה בו **"לפתח חטאת רבין"** (בראשית ד' ז). ועץ הדעת שהאכילה חוה את אדם חטה היה באמת ושאר הדעות להעלמה. והרמז המגלה זה מבואר אמרם ז"ל לב מביין כליות יעצות וצורת הכוליא כצורת גרגר של החטה. ונגלה גם כן משם ע"ץ שנגזר משם עצה והכוליא הימנית שממנה הגבורה יורדת ומתפשטת לשוק הימין. שמה המיוחד לספירתה נצ"ח וסודה מלא נו"ן צד"י ח"ת, כי היא נוצח"ת די"ן חברתה ששמה המיוחד לה הו"ד וסודה מלא ה"א ו"ו דל"ת והיא או"ת הול"ד על דרך כבוד ועז. ומשם שפע התולדה יורד ומתפשט אל שוק שמאל בבריאת החמר, שהאשה נלקחה מצלע שמאלי. ולפיכך אמרו ז"ל כיון שנבראת אשה נברא שטן עמה ששכינתו בצפון. ועל כן אמר איוב עור **"ותחת שערה באשה"** (איוב לא' מ') שסודם יצר הרע בְּאִשָּׁה **"תמו דברי איוב"** (שם).

והספירה הראשונה והשנית והשלישית הדין נותן לספרן על סדר שסדרן בעל ספר יצירה. שהוא אשר הודיענו שלשים ושתים נתיבות פלאות חכמה שהם עשר ספירות בלימה ועשרים ושתים אותיות יסוד. כל יש ומה ואיך ולמה לשאול במ ולהשיב לכל בעל ערמה. ונזכר יסוד עם בלימה על היות יסוד במילה על דרך **"סוד יהוה ליראיו ובריתו להודיע"ם** (תהלים כה' יד') יסו"ד מיל"ה בגימטריא. וכן ספירות בלימה בגימטריא סו"ף ברי"ת מיל"ה, ורמז סו"ף, חכמ"ה ובינ"ה שהן שתי ספירות נמשכות מכתר עליון. ועל

מצרף לכסף וכור לזהב

הכל בכלל נאמר **"מבכי נהרות חבש"** (איוב כח' יא). וסודם י' נכתרו"ו במחשב"ה, וזה שם בן י"ב אותיות והוא סוד ההיכלות האמיתי, על דמות רדת טפת הבכי הנקראת דמ"ע מצלע אחרון של העין תחילה. שהוא מד"ע אשר כמוהו שופע מן הל"ב שסודו בכ"י. והנה בהיות מחשבה בשמחה עם היות טחול שוחק העין בוכה והיא תחילת שיתוף המדות לדבר. והפכו כי הבכי דינו להולד מן הכאב בעצם ומהשחוק שהוא הפכו יולד במקרה.

ובעל הספירות אשר אינו מכיר חמרו וצורתו ונפשו ושכלו וספירת כל אחד ואחד מהם ומדת כל דבר ודבר וכוחותיהם ופעולותיהם וסדרם הנכון, טרם הכנסו לעיין בספירות האלוהיות איך לא יתבייש מעצמו לחשוב שהוא יודע למי מתפלל, כל שכן שיחשוב שיקובלו כל תפילותיו. והנה ספר הבהיר מעיד שהיודע השמות כראוי הוא אשר כל תפילותיו מקובלות. ומי שלא קבל סתרי ספר יצירה ואמיתת דרכיו איך ידע ספירו"ת שסודם מחשבו"ת שהם כתרי"ם לנ"ו ושהם אלהי"ם כמניין לנ"ו אשר הם אלהים לנו באמת. כעניין שלשת הספירות הנפשיות הנקראות בשם אלהים והם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב וכל שם ושם מהם כולל עשר ספירות שסודם מא"ה ולשלתם עלו שלש מאות והם שלש אמות שמהם יצאו שלשה אבות כמו שכתוב בספר יצירה. וזהו סוד **"וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי"** (שמות ר' ג'). באל שסודו ש' ובו די למשכילים לראות אבל לא לדעת. באמרו ואר"א שכולל ח' שמות חברים עם באל שדי ותראה במ מחשבות אל שדי שהם גם כן מחשבות השם שהם ספירות. והרמז במ **"מה רב"ו מעשיך יהוה"** (תהלים קד' כד) **"מאד עמק"ו מחשבותיך"** (תהלים צו' י'). והנה מ"ה הוא מא"ד הוא אד"ם והשאר ידוע. ואמרו **"ושמי יהוה לא נודעתי להם"** (שמות ר' ג) סודו המקובל בו אצלנו לא נודעתי להם, מצורף לא נודע להמית. כי הוא מדת הדין

מצרף לכסף וכור לזהב

גם כן, אך נודע להחיות שהוא מדת הרחמים. והעד על זה אמרו לאברהם, "אני יהוה אשר הוצאתיך מאור כשדים" (בראשית טו ד). שהוא מקור האש הטבעי הממית, כלומר הצלתך מן המות, כעניין "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" וגו' (שמות כ' ב.). וחס ושלום להאמין שהאבות לא ידעו את השם בשום צד, אבל נגלה למשה בו מה שלא נגלה לאבות לצורך עשר מכות המתהפכות ממדת רחמים למדת הדין, כעניין מהפכת סדום ועמורה. כמו שנאמר "ויהוה המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת יהוה מן השמים" (בראשית יט' כד.). והנה שם אל שדי הוא שם של מדת רחמים כאמרו "ואל שדי יתן לכם רחמים" (בראשית מג ד'). וכן רבים. והסוד הוא שמרחם על אי"ש ד"ל ומברכו עד שמשפיע עליו מטובו. וזהו שנאמר על אדם הנקרא דל עני ומסכן ואביון ומך ורך, והעד "אשרי משכיל א"ל ד"ל ביום רעה ימלטהו יהוה" (תהלים מא' ב.). וסוד א"ל ד"ל גם כן אדנ"י ועניינו אשרי משכיל השם בכח שכלו. ולכל אלה השמות עניין מופלג לכל אחד מהם למה נקרא השכל בהם והם שמות נרדפים. ואחר שהדבר כן והאבות דבקו במדות האלוהיות שהן הגדולה והגבורה והתפארת ושמותיהם המיוחדים להם חס"ד פח"ד אמ"ת, הנה ידעו סוד הספירות באמת וקבלו מהשם כוחות על פיהם עד שנתייחדו שמו יתעלה עליהם תמיד.

והיודע סוד המזונות הראשונות וכוחותיהם ופעולותיהם ידע מהם עיקר עצמו הניזון ועיקר הכח הזן, אשר כוחותיו לפי פעולותיו הם שבע כנגד שבע ספירות הנאצלות ממנו. וסוד הז"ן כסוד הבנ"ה ועל כן שם זי"ן הוא שם בינ"ה. והחכמה והבינה שיתופם יחד כשיתוף הכח המרגיש עם הכח הצומח בחי. ושיתוף המחשבה והחכמה והבינה כשיתוף הכח הדברי עם הכח החי ועם הצומח. ועל כן ראוי לדעת שהשלש ספירות הראשונות הולידו והשפיעו

מצרף לכסף וכור לזהב

והאצילו שלשת הכוחות הראשונות המנהיגות הגוף הזה המורכב מהיסודות הארבעה, שהוא בכללו בנוי כבניין אחד מיוחד יחד. וישתתפו בו הכוחות הנזכרים בדברים, ויבדלו בו בדברים לפי מציאות האיברים החיצונים והפנימיים הנגלים והנעלמים. ושלשת הכוחות יחד הן מצד אחד כ"ח אחד לבד, ומצד אחר הן שנים, ומצד אחר הן שלשה. והנה אב"ג שהוא סוד ית"ץ לפי היותו ראש לשם בן מ"ב אותיות מעיד על זה וסודו י' ספירו"ת לפי הקבלה האמיתית. והנה הוא הרא"ש והוא ש"ם עליו"ן כלומר כתר עליון. וסוד השם כתר תור"ה שסוד מספרו עשרי"ם ושש"ה והוא קשו"ר ברו"ח הקד"ש בגימטריא ובעניין באמת. ועל כן מספרו עוד כולל עשר"ת הדברי"ם. ובמנינם אצלנו בקבלה עדות ברורה אשר הספירו"ת במדו"ת וגם המדו"ת בספירו"ת. ועל כן סוד השם המיוחד בדמו"ת הספירו"ת, ומדותיו במדו"ת הספירות שהן שוות לדבר ולתמורה, באף מכה, באף מרפא. וצריך שתדע איך א'ב'ג'י'ת'ץ' כולל י' ספירות והוא שצריך שתדע כי אות י' עולה תשע מאות וסוד מספרם ש"ם. כי מ' סתומה עולה שש מאות, חבר מניין אבגי"ת הנשאר עם ש"ם שבא במקום י' ותמצא המספר יו"ת ש"ם ומספרם שמות"י שהם ספירות בגימטריא. ועוד תדע שהן עשר אותיות השם הנכבד והנורא שהוא א'ב'ג'י'ת'ץ' נמנות תחילה נפרדות אחת אחת, ואחר כך נמנות מורכבות שתיים שתיים, ואחר כך נמנות מורכבות שלש שלש, ואחר כך נמנות כולן מחוברות יחד, והן תיבה אחת שם אחד. וזו דרך מהלך זה הסדר האלוהי המופלא המקובל השלם בשם.

א'	ב'	ג'	י'	ת'	ץ'
א'ב'		ג'י'			ת'ץ'
א'ב'ג'					י'ת'ץ'

מצרף לכסף וכור לזהב

א'ב'ג'י'ת'ץ'

והמשיג ידיעת השם כאשר היא על האמת לפי הקבלה, ישיג כי זה הכלל הוא כלל מודיע שארבעה שמות אלה המתחלפים בצורותיהם מן ששה אותיות בסוד יו"ד הוא הרא"ש. וכתוב בסוד המרכבה, "כי המקום אשר יפנה הראש אחריו ילכו לא יסבו בלכתם" (יחזקאל י' יא). והנה ארבעה פנים לאחד ומספר כולם כב"ד. שהנה יורה זה על עניין הנהר היוצא מעדן, שנאמר בו "ומשם יפרד והי"ה לארבעה ראשים" (בראשית ב' י). וכל ראש מהם סודו ו"ך שהוא סוד השם. וכל ארבעה מהם חוזרים לשם אחד וסוד ו"ך שר"ו של עולם הכולל י' ספירו"ת. וסדר הספירות לפי דרך ספר יצירה אינו על דרך ימי התורה אחד שני וכו', אבל על דרך אחת שתיים שלש ארבע וכן עד עשר. והיא הוראה על האצילות שכל אחת מהספירות נאצלת באצילות נבדלת לעצמה מזולתה בעשר. אך הבניין נשלם בעשר ספירות ודמיון מציאותם בדמיון רמ"ח איברי האדם שמהם נבנה בניין הגוף כולו, וכל אחד לעצמו מיוחד ובכולם נשלם בניין כל הגוף. ואם חסר אחד מהם בבעל חיים אינו ראוי לקרבן, ואם מאדם אינו ראוי להקריב קרבן כי הוא בעל מום. והכהן המקריב הוא כהן והוא לוי והוא ישראל, ושלושת מעלות נבדלות משאר האומות נתקבצו בו והם בו דבר אחד כדמות הכח הדברי שהוא כהן והחי שהוא לו לוי והצומח שהוא להם ישראל ושאר האומות אצלם כדומם. ועל כן הם עושים להם אלהי כסף ואלהי זהב שהם כוחות הדומם.

והנה סוד כס"ף וזה"ב, סו"ף הכז"ב והוא נכסף ונאהב לעובדיו, הפך ממה שהורנו השם בתורת המשכן בעניין "ויקחו לי תרומה" (שמות כה' ב') באמרו "וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת" (שם). והיא התמורה להפך כח האילן שהוא

מצרף לכסף וכור לזהב

בבריאתו הפוך. והשפע הרוחני משתדל להציל זה מן האור שהוא כח האש. ולפיכך נאמר "משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים" (שה"ש ב' ט). ועל כן המנוסה הראשון נוסה במזון, והשני במים ונצל בזכות העץ, והשלישי בחי, והרביעי בדבור. והראשון והאחרון לא עמדו בנסיונם והם אדם ומשה, אדם טעה בעץ ומשה טעה במטה שהחליף הדבור בו. וכבר נרמז במרה באמרו "ויורהו יהוה עץ וישלך אל המים וימתקו המים שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו" (שמות טו' כה). ואדם היה מן העפר ומשה מן המים. והעץ מזונו מי"ם ועפ"ר, בסוד הנהר הראשון, אשר שמו פ"י שו"ן שסודם מו"ת שהוא מוק"ש ותחילתו קמו"ש. והשני והשלישי עמדו בנסיונם והם נח ואברהם. נח עשה "תבת עצי גפר" ונצל מן המים. ואברהם נצל מן האש ונוסה בכל. כעניין אמרו שם. "הנה האש והעצים ואיה השה לעולה". ונאמר בסוף "והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו". וכתוב בו "ויעלהו לעולה תחת בנו". הנה המיר חי מדבר בחי בלתי מדבר, ושחטו במאכלת בדבר מצמיח והוא כח הזן ושמו חרב שהוא מכלה ומחריב וממיר דבר בדבר ומפסיד צורות טבעיות.

וארבעה אלה האחד שהוא אדם הראשון כולנו מוטבעים בטבע מטבעו ונחתמים בחותמו. ולא ייבדל איש מאיש מצד זה. והנה אדם אב לכל אדם מכל צד מפני שאשתו היא צלעו, וכל אדם נברא משם. ונקרא אדם איש סתם כאמרו "לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת" (בראשית ב' כג). ואמנם הפע"ם סודו הצל"ע במספרו, ועל כן אמר "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי" וגו'. והשני שהוא נח אין אשתו מצלעו ואינה דבר אחד אתו אלא בקיום, "ודבק באשתו והיו לבשר אחד". על כן אין

מצרף לכסף וכור לזהב

כל אדם בן נח מכל הצדדים, שכבר הוא מעורב. ואין נסיון בלתי מצוה, מגדת למנוסה עשה או לא תעשה. ומזה הצד נבדלו מבני אדם ולא נבדלו מן האומות. ונקרא נח איש צדיק. ומזה הצד ייבדלו בני נח זה מזה ויחלקו לשלשה מינים בדמות שם חם ויפת, שהיו צדיק רשע ובינוני. ואע"פ ששלשתם בני איש צדיק תמים. ובנטעו כרם נקרא איש האדמה. **והשלישי** אברהם אבינו ע"ה. וכל עברי חתום בחותמו שהוא אות ברית קדש בגילוי העטרה של המילה, להסיר כח ערלי לב וערלי בשר מעלינו, ולהבדיל בין בני נח ובני אדם ובינינו אנחנו בני אברהם הנקרא איש נביא על פי השכינה, האומרת לאבימלך **"השב אשת האיש כי נביא הוא"** וגו' (בראשית כ' ד). ונודע שאם מל ולא פר"ע כאלו לא מל. וזה סוד גדול בברית מילה והרמז בכלל שניהם נודע למפר"ע ולא למפרע. **והרביעי** משה רבינו ע"ה. וכל בעל תורה עברית ויהודית חתום לשונו בחותמו החקוק על לבו הנימול בחרב או בצור או בשניהם יחד. חרבות צורים שהיא מילה שנית, כמו שגלה השם ליהושע באמרו לו **"עשה לך חרבות צורים ושוב מול את בני ישראל שנית"** (יהושע ה' ב). ונקרא משה איש ענו וגם איש האלהים, אחר עניין **"ודברתם אל הסלע"** וגו' (במדבר כ' ח). ובאלו הצורות נִפְדָּל עוד כולנו בני ישראל זה מזה בשלשה מינים ראשונים. שהכהן נבדל מהלוי עם היותו לוי, והלוי מישראל עם היותו ישראל, וישראל זה מזה בתורה ובמצות ובמעשים לא ביחסים. אבל ייבדל היהודי ביחס מבן נח, ובן נח מבן אדם, ובן אדם ייבדל מן כל חי בלתי מדבר במין, והחי מן הצומח בסוג ומין לפי ערכם, והצומח מן הדומם בטבע, והדומם מן היסודות בשרש, וכל יסוד מחבירו בצורתו הראשונה. ואמנם ישיגו מקרים לכל אלה הנזכרים מצדדים ידועים לכל דבר ודבר מהם.

מצרף לכסף וכור לזהב

ובזו הדרך יודע שהתחתונים כולם קשורים בעליונים והעליונים בעליוני העליונים. וכל עליון הוא קשור ותלוי בעליונו ובעליון עליונו עד הגיע הדבר אל עשר ספירות ואל כ"ב אותיות עליונות פנימי פנימיות למעלה מארבע חיות אשר הן המדות האלוהיות. והכל בכלל קשור בזרוע עוזו ית' ויתע', כקמיע ביד גבור. וזו הדרך הנרמזת בכלל דברי צריך לקשרה כולה בקשר אחד ושלא לקצץ בנטיעות. והכופרים בעיקר זה לא הכירו אמיתת חידוש העולם אבל חשבוהו לקדמון. ואמרו, אם כן הוא הנה התחתונים בפרטיהם בלתי מושגחים ומה בצע במציאות כל איש ואיש ממנו לעצמינו, ואין הפרש בין אישי מין האדם ובין אישי שאר המינים שהם בלתי מדברים. ו"חלילה לאל מרשע ושדי מעול" (איוב לד' י') לחשוב זאת הכפירה באל ובמדותיו השלמות הישרות. והחושד בה כשרים ילקה בגופו, והמאמינה "לא יאבה יהוה לסלוח לו" (דברים כט' ט'). ואמנם האמונה השלימה היא שראוי להאמין ולדעת שהספירות ראשית כל מה שהמציא השם יתעלה. והשם המיוחד הכולל את כולן כאחד הוא כבוד לפי דברי הנביאים כולם ע"ה.

ואמנם תכלית השגת האדם את הספירות היא על פי השמות הקשורים בידי השם המפורש הידוע בן ארבע אותיות הקדש. שהוא מצד אחד א'א'א' ומצד אחר י'י'י' וכלל אותיותיו הן ארבע אותיות ההעלמה הנמצאים במכתב ובמבטא ובמחשב, כדי להורות בהם שלשת ענייניהם שהם מצויירים בעט סופר חוץ מגוף הסופר. והם נראים לעיניים ומצויירים בלשון המדבר שהוא בדמות עט סופר. כאמרו "לשוני עט סופר מהיר" (תהלים מה' ב') והם נשמעים לאזניים. ואמנם הנראים לעיניים אינם שווים לנשמעים לאזניים ואינם ממין אחד. והם מצויירים גם כן בלב המחשב ואינם ממין הנזכרים. ועל כן ידענו כי הנשפעים על פנימיות הנפש המחשבת אינן ממין הנחשבות בלב המחשב, כי אלה המינים השלשה הם אנושיים, והנאצל הנשפע על הכח המשכיל הוא עניין אלוהי אין

מצרף לכסף וכור לזהב

ערך ולא דמיון ולא ייחס בינו ובין אלה כי הוא נבדל משפיע עלינו. ואלה מהם גופים כמו הנכתבים כולם ומהם כוחות בגופים כגון הנבטאים כולם ומהם כוחות ברוחות כדמות הנחשבים כולם. ואמרי זה על אותיות אהו"י הוא הדין לכולם אלא שמספר אלו מורה על מציאות כולם. ועל כן סודם האמיתי כב"ד ובשתפך שניהם יחד יהיה סודם כוכב, והנה מח ושמו ל"ב גבו"ה והוא הסוד הגדול של השם הגדול. ומזה הדרך ידע אדם את עצמו ויכיר בה את קונו ואת מדותיו שהן תאריו ית', וישג הנהגתו את העולם והשגחתו הפרטית ישכילנה באישי מין האדם ולא יכפור בעיקרי האמונה ולא יסבול מה שהתחייב לדעת אותו מצד התורה והמצוה ולא יהדפנו דמיונו מהאמת, כאשר קרה לאיש הנזכר המתייחס בשם תלמיד מקובל מהרב הנזכר.

וזאת היתה אחת מכוונותי בכתבי זה העניין לך ולדומים לך. להודיעך בו טעות מחשבת זאת האמונה שהאמין זה התלמיד בספירות, וכי אין לו בידיעתם כי אם קריאת שם לכל ספירה בלבד, לא ציור עניין כלל. והוא אצלי בדמות מה שזכר הרב הקדוש איש האלהים ז"ל במורה בחלק הראשון בפרק ס' בעניין משלי הספינה, שאמר בראש הפרק אחר ג' טורים, "הנח שאיש אחד התאמת לו שהספינה נמצאת ולא ידע זה השם על מה הוא נופל אם על עצם או על מקרה" וכו'. ואמר בסוף המשל המעולה ההוא המגלה ערות המתפארים במה שלא עלה בידם, "אמנם הקודמים אשר המשלנו בהם, כל אחד מהם יותר רחוק מציור הספינה מאשר אחריו, עד שהראשון במשלנו לא ידע רק השם לבד". ואמרי על זה שאינו יודע רק השמות לבד בעניין הספירות, מפני שידעתי ממנו שאינו יודע אם הם עצמים או מקרים. ואם יאמר עצמים זו כפירה בעיקר שכבר התפאר במופת מושכל ובאות מקובל שאין האלוה יתעלה מדמיוני הסכלים עשרה עצמים בו אפילו מספר אחד אין ראוי להתירו עלי, אלא כדי להודיע שאינו הרבה ולא מורכב משמות,

מצרף לכסף וכור לזהב

כל שכן מיותר מהם. ואם יאמר שהם מקרים הוא ית' אינו עצם נושא שום מקרה בעולם בשום פנים, כמו שהתבאר במופתים מושכלים ומקובלים. ואמנם סוד הספירות יש לנו בהם ידיעה מושכלת ומקובלת מופלאה ונעלמת מאד מאד, שראוי להעלימה ממי שאינו ראוי לה מחכמי ישראל השלמים במחשבתם באמונה, כל שכן שראוי להסתירה ממי שלמטה מהם מאנשי אומתינו, קל וחומר שחובה על כל יודע זה באמת לבלתי הזכירה לא בכתב ולא על פה לפני המתפלסף בהבלי המחשבה הפילוסופית, שקצרה מה וקצץ השם נטיעות כוחה לבלתי השיג דבר מזו הדרך. שהרי לא נמסרה כי אם לעם הקדש בכתבי הקדש ובלשון הקדש, כי הם דברי קדש ובאו מקדוש לקדושים. כמו שאמרו ז"ל שם בן מ"ב אותיות קדוש ומקודש. והשם אמר לנו "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" (שמות יט' ט). ואמר "והתקדשתם" ואמר "והייתם לי קדשים כי קדוש אני" וגו' (ויקרא כ' כד). ואמר "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (שמות כה' ח). ואין זה לשום אומה זולת אומתינו הקדושה, וברוך השם שהבדילנו מן האומות וכל התורה הקדושה מלאה מזה. ואם כן איך יימסר דבר מזה למי שלא נקדש שאפילו המקודשים לא כולם ראויים לזו הקבלה הקדושה. כמו שנאמר "ונגש משה לבדו אליו והם לא יגשו" (שמות כד' ב). ונאמר "וגם הכהנים הנגשים אל יהוה יתקדשו פן יפרוץ בהם יהוה" (שמות יט' כב).

וכבר ידעת מאמר הרב הקדוש הנזכר ז"ל שאמר בפרק מ"ז בחלק השלישי בעניין הקדושה ובסוד הטומאה וטהרה ובשיתוף שמותיהם. וקרא הקדושה עשיית המצות והטומאה העבירה שלהן, והביא ראיה מדברי רבותינו ז"ל מלשון "ספרא". ואחר שהדבר כן באמת ובתמים ויתגלה זה על פי אורים ותומים לפי דעת הנביאים והחכמים האומרים למה נקרא שמם אורים שמאירים את דבריהם,

מצרף לכסף וכור לזהב

ותומים שמתמימים את דבריהם. ויודע סודם גם כן מהאפוד ומחשן המשפט ומהשמות החקוקים בם בעניין צירוף יהודה יעל"ה. שנודע עניין זה ממאמרם, י' של יששכר ע' של שמעון ל' מלוי ה' מיהודה הרי הכל יעלה. וזהו סוד צירוף האותיות באמת ומה שאמר בו גם כן הרב הגדול רבינו משה בר נחמן ז"ל בפירוש התורה מספיק לכל מקובל שלם, עם אמרו בראש ספרו הנכבד, "עוד יש בידינו קבלה של אמת שכל התורה כולה שמותיו של הב"ה". והורה הדרך ברמז "בראש יתב רא אל הים". ואמר שם עוד מלבד צירופים וגימטריאותיהם של השמות, והיודע זה הדרך הוא שראוי להקרא מקובל שלם.

אבל מי שחושב שהוא מקובל שלם מפני הזכירו בפיו בלבד שמות לשם ולספירות ואינו יודע להם עניין לא בחיוב ולא בשלילה ואין לו בם שום השגה אחרת אחריה וגם חושב שאין שם זולת מה שהוא אומר בפיו ולבו בל עמו, זה אצלי וכל הדומים לו הוא מכלל מי שנאמר עליהם קרוב אתה בפיהם ורחוק מכליותיהם. ומשלם אצלי ואפילו אם הם מתפללים כל היום לשם ספירה מיוחדת או לשתיים שכוללן בהזכרה או במחשבה דמיונית עד שתתפעל אותה הספירה בתפילתו לשמוע בקולו עד שאם ירצה להתחכם ידרים ואם להתעשר יצפין, כמשל מי שקורא לאיש אחד או לשנים או ליותר מהם בשמות שאינן שמותיהן שבריא לו שלא יענוהו. ועל כזה נאמר "ויהתל בהם אליהו ויאמר קראו בקול גדול כי אלהים הוא כי שיח וכי שיג לו וכי דרך לו אולי ישן הוא ויקץ" (מלכים א' יח' כד). ואמרו ז"ל על זה ועל כיוצא בזה המין מן ההתול, כל ליצנותא אסורה בר מליצנותא דע"ז. והמתפלל לאחת מהספירות או לשתיים או יותר מהן או לקצתן או לכולן יחד מבלתי שידע להן עניין מושכל או מקובל בצירור תוריי כראוי, כמו שנאמר רחמנא לבא בעי, הוא אצלי רע מאד מעובד ע"ז בסכלות שמנהג אבותיהם בידיהם. שהרי הוא נכנס תחת כלל המגשימים שלא

מצרף לכסף וכור לזהב

ימלט מן הגשמות או מענייניו. והנה זה טועה ואם רב הוא הנו מטעה. וכבר נודע לנו בקבלה מיוחדת בצירוף מושכל נבואי שהספירות אינן גופים ולא כוחות בגופים ואינם מלאכים. כי המלאכים הם נבראים והספירות הם הויות נאצלות מכח המאציל, שהוא הסבה הראשונה לכל ית' ויתע' שמו. והאצילות נמשך עד היות כל הויה מהן מאצלת מושפעת שפע על מי שהוא למטה ממנה במעלה ובסדר ובעלה. ואין בין הספירות קדימת זמן וכל שכן קדימת טבע. שהזמן והטבע הם עניינים נבראים והשפע העליון האלוהי השפיע תחילה שכלים נבדלים מחומר. והשכל והשפע השפיעו על דרך אצילות ובריאה בריות עצומות גלגליות בעלי חומר וצורה ובעלי נפש ושכל. ואחריהם נבראו כל הנבראים התחתונים עד האדם עדינו היום. וזה העניין הוא רמז לתשובת שאלתך אשר שאלתני על סוד דבוק כל ענף בשרשו וכל רוחני בנפשו, והיא תשובה כללית צריכה לפרוט ענייניה וזה רמזה.

דע כי נאמר בספר יצירה "עשר ספירות בלימה מספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש" (א' ב'). ונאמר בתורה על "שני לוחות אבנים כתובים באצבע אלהים" (דברים ט' י'), ובם עשרת הדברים שהם חמש כנגד חמש. א' מציאות השם וכנגדו ו' העדר צורת האדם. ב' חלוף השם הארון מעבדיו הנקנים לו בזולתו. ז' כנגדו חלוף האשה שהיא קנויה לבעלה במי שאינה קניין לו. וזה ענף יוצא מן השרש הראשון גם הוא העדר המציאות המסודר מן העיקר. ג' הסרת קניין מיוחד מבעליו והוא שכל אדם נמסר לו שם המיוחד שבו נכתב ובו נחתם והוא נושא אותו. ולא נמסר לו לשאת אותו עמו לשוא. ועל כן נאמר בו "כי לא ינקה יהוה את אשר ישא את שמו לשוא" (שמות כ' ד). וגילה בו עונש האיש הסובלו לשוא ולא גילה בו גמולו כי אם ברמז הנשיאה לבד, כלומר שמאחר שהוא נתנו בכוחו לשאת אותו לא נתנו לו מצדו לשוא אלא אם המניעה מאתו ועליה

מצרף לכסף וכור לזהב

ראוי שיענשו. כי הגמול כבר נחקק בו בטבע. והסוד בו שבעבורו האדם משכיל בכח ואם לא יוציא שכלו לפועל הנה נשא הכח ההוא לשוא ואין כאן ניקוי. ועם כל זה אין מקרא יוצא מידי פשוטו גם הפשט ענף לזה השרש ולשרשים שלפניו. ח' כנגדו לא תגנוב והוא גם כן הסרת קניין מבעליו והנו ענף לשרשים שקדמו לו.

ואלה הספירות השתים הן אמצעיות לימין ולשמאל ועל זה נקשרו התפילין שביד כהה באצבע צרדה והוא דבר פונה לכאן ולכאן. ועל כן זו הספירה ארוכה מן השאר לשני צדדים. וברכת כהנים בנשיאות כפים מתחברת עם השניה לגודל. וצורת יודיים וידי"ם צורת שווי בחלוק האצבעות, וחיבורם וקירובם וריחוקם ונטייתיהם ועליותיהם וירידותיהם בתנועותם. ושתי כפים בכלל הם כף זכות וכף חובה שהן מדת הדין ומדת הרחמים בכלל. ומפני שהם ענפים לראש בכלל מעלה אותם הכהן בעת הברכה שהיא משלשת על ידי שלשה שמות הקדש, שהם כחותם המשלים שלשת חלקי האדם שהם הגוף והנפש והשכל. ושתי הידים חולקות שהם בעלי הפעולות ולשון חק מכריע בינתיים ששכינתו בעולם העליון. והוא מעלה העולם האמצעי למעלה כדי לקבל משם הברכה שהיא אצילות ושפע אלוהי. והנה הענפים מקבלים ויונקים משרשיהם בגופני וברוחני ובשכלי. והשפע שופע מהפנימי אל האמצעי ומהאמצעי אל החיצון, והכל מזה לזה ומזה לזה מן הראשון לכל עד האחרון שבכל.

ד' הודאה על האמת, על החול שהוא חול ועל הקדש שהוא קדש. כי מכאן נצחון הדין אחר שנשלם בית דין של שלשה ודנו שני בעלי הדין ואמרו זה זכאי וזה חייב והבדילו בין הקדש ובין החול, ראוי לסבול ולקבל הדין בסבר פנים יפות ולהודות על האמת. ועל זה הדרך נאמר ברביעי נבראו מאורות להבדיל בין היום ובין הלילה ולמשול. והנה הורו על מה שנעשה ביום אחד "ויבדל"

מצרף לכסף וכור לזהב

אלהים בין האור ובין החשך". כן הרביעי הנה מבדיל בין קדש לחול ומודה על האמת בסוד מדת יום ומדת לילה. ט' כנגדו "לא תענה ברעך עד שקר". גם זו אזהרה לבלתי המיר האמת בשקר ושלא להעדירה כי היא מציאות גמורה, והשקר אין לו מציאות כי הוא העדר גמור. ואם תמיר ותחליף זה בזה תרצה להעדיר הנמצא ולהמציא הנעדר וזה נמנע בטבע ובשכל ובקבלה, ולא תוכל עליו. והיהודי שחושב להיותו יהודי ומיחס לזרע יהודה שהוא מזרע המלוכה, אם אינו מודה על האמת אין לו משבטו של יהודה כי אם שם משותף בלבד. והנה יהודה מלשון הודיה גם הוא מצורף כן. גם אינו מזרע יעקב שמדתו אמת שנאמר "תתן אמת ליעקב" (מיכה ד' כ'). והיא מדת התפארת שהיא חותמו של ה"ה ית', שנאמר "ויהוה אלהים אמת" (ירמיה י' י'). ומי שלא אמר אמת ויציב בשחרית ואמת ואמונה ערבית לא יצא ידי חובתו בתפילתו. ודע כי החסד דומה למדת שחרית, כי החסיד הוא חכם וצדיק וכולל שתי מדות יחד, והן השנית שהיא חכמה והעשירית שהיא צד"ק. ועל זה נרמז "ב"י נשבעתי נאם יהוה" (בראשית כב' טו). ועל זה נאמר אברהם תקן תפילת שחרית שהיא מדת החסד, שנאמר "חסד לאברהם" (מיכה ד' כ'). ונאמר יעקב תקן תפילת ערבית שהיא מדת אמת ושכינה במערב ושמה צד"ק ושם מקור האמונה. שנאמר "והאמין ביהוה ויחשבה לו צדקה" (בראשית טו' ו'). והרמז על שתי המדות של שני האבות הנזכרים ע"ה "להגיד בבקר חסדך ואמונתך כלילות" (תהלים צב' ג').

ורמזי הכתובים על התפילות, "וישכם אברהם בבקר ויחבש את חמורו" (בראשית כב' ג') "ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" (בראשית כח' יא') ועל מדת יעקב נאמר "ומהללים לשם

מצרף לכסף וכור לזהב

תפארת"ך (ד"ה א' כט' יג') שסודו ארבע"ה אותיות וכשתחשוב עצמם הנפרד שהוא יה"ו מרובע יעלה אמ"ת והנה אם כן כל קצה וקצה משש קצוות שהן ש"ש פאו"ת שסודן ש"ש טבעו"ת הן תפארת"ו של הב"ה ית' כי מדת אמת ספיר"ה ששי"ת וצריך להגבירה על מחשב"ה שקרי"ת והוא חתום בשם אמת על כן נחתם יה"ו ע"ל אמ"ש מצורף בכל קצה והרמוז **"מוליך לימין משה זרוע תפארת"ו** (ישעיה סג' יב). והנה זה הענף לשרשים הראשונים, ה' הוראת הענף לשרשים שמהם התחדש והיה נמצא אחר העדר. ולפיכך נאמר בגמולו שעם היותו מתנהג עם סבותיו כראוי לכל ענף ולכל פרי עם שרשיו יתקיים בו פירותיו הנקראים בשם (ג). ונאמר על האדמה שהיא סבה רחוקה גם כן כמו שנאמר **"וייצר יהוה אלהים אל האדם עפר מן האדמה"** (בראשית ב' ז). והאדמה היא מקום העבור והיא טבור לכל החבור ובה פועלים כל הצבור כדמות רוח הדבור. וזהו סוד ה' ה"א גם חמש"ה בגימטריא סו"ד העבורי, וכשתחבר י' ספירות על סדרם יחד יעלה כלל כולם במספר האדמ"ה שהם כולם חמש"ה וחמשי"ם. וזהו סוד אמרנו **"הכ"ל יודוך"** בתפילת שבת ונחתם על הכל שם אהי"ה שסודו פעם אחת חמשה ועשר פעמים חמשה שהם חמשים, הרי הכ"ל חמשה וחמשים. ורמזם **"הן ליהוה אלהיך השמים ושמי השמים"** (דברים י' יד).

י' כנגד ה' לא תחמוד כנגד כבוד, מדת החומד מה שאינו שלו היא מעידה עליו שהוא חזק במדת הכילות. והכילי אינו מכבד עצמו ואיך יכבד אביו ואמו. אם כן הנה כולם ענפים נשפעים מן השרשים זה מזה והנדיבות היא מדה נשפעת מן הבטחון באלהים **"והבוטח ביהוה חסד יסובבנו"** (תהלים לב' י). כי מדת החסד היא מדה גדולה כמו שנאמר **"כי חסדך גדול עלי"** (תהלים פו' יג). והיא

מצרף לכסף וכור לזהב

מקפת ומסבבת לב הבוטחים ביי' ומשם נובעת ממקורה מדת הנדיבות וממדת הנדיבות נובעת מדת ההסתפקות שהיא מדת העושר. והעשיר השמח בחלקו איננו חומד מה שביד זולתו ובוזה מכבד הוריו שמורה שלמים היו מולידיו ומשרשים שלמים נתהוה, כי כבוד הפועל יתגלה מפעלו הטוב. ועל כן המציאות שכולו טוב בא מן השם הטוב. וכבר נאמר "כי אראך שמיך מעשה אצבעותיך" (תהלים ח' ד'). יחס השמים לעשר ספירות ואמר שהם עשו אותם כלומר וסדרום כפי סדרם הראוי. ואשר נאמר ערבות שבו צדק מורה שערכות אשר הוא הגלגל המקיף בכל שכינה שוכנת בו, ששמה צדק. ועולה ויורדת עד היותה שוכנת תוך האדמה במשכן במדבר ובמקדש בירושלם. וכשנסתלקה שכינה מיורשלם כמו שנאמר "צדק ילין בה ועתה מרצחים" (ישעיה א' כא) שסודם מגלה מאדים, נסתלקה י' משם ירושלם. ונעלמה מן המכתב ונראתה במבטא להורות שאע"פ שאינה משגחת בגופים היא משגחת ברוחות וכל שכן בשכלם. והנה כלל עשר ספירות אלה:

א ב ג ד ה ו ז ח ט י

יעידו על שם הקדש שמספרם אד"נ בכלל, ועצמם י' הרי שם אדנ"י מבואר מהם. וזהו סוד כל תפילתנו היום בגבולין. ושמות הספירות במ

א ב ג ד

מחשבה חכמה בינה
חסד פחד אמת
נצח הוד יסוד

מצרף לכסף וכור לזהב

הנה עשרה השמו"ת הם עש"ר ספירו"ת בגימטריא ובעניין והם עש"ר מחשבו"ת בגימטריא ובעניין גם כן שכולם מיוחסות בש"ם אח"ת וכולם מחשבות משבחות השרש ומחבשות הכל. וכאשר נכללו כולן באחת שהיא הראשונה כך נכללו בעשירית שהיא האחרונה ששמה שכינה. ואם תמנה את כולן בחשבון המרובע תמצאם עולים שכינ"ה. והוא סוד המספ"ר ושם האלהים, רמז "ומשה נגש אל הערפ"ל אשר שם האלהים" (שמות כ' יח'). וערבות הוא הרקי"ע העליון. והנה ערבות נאמר עליו רם ונשא שוכן עליו, ולא אמרו שוכן בו אבל אמרו רוכב בו. "סלו לרוכב בערבות ביה שמו" (תהלים סח ה') ונאמר "כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו" (ירמיה יד' יב'). רמז מראשו"ן, ר"ם ונש"א. "הנה מקום אתי ונצבת על הצור" (שמות לג' כא'). אברהם יצחק ויעקב הורידו השכינ"ה מערבות לערבות עד שבא משה והורידה לארץ. "על דבר אמת וענוה צדק" (תהלים מה' ה'). "צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ" (דברים טו' כ'). מספר ז' פעמים י', ע'. ומספר ז' פעמים הכלל המחובר מכולם שפ"ה. חברם ותשיג מזה ומזה סו"ד הרקי"ע, שהוא השפ"ע הסוב"ב, השע"ה, בחצ"י הש"ם, ונכללו בו ראש התורה וסופה, בראשי"ת עם ישראל" ביה שמו. שראוי שכך תכתב התורה. והרמז עליהם "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה". ראשי תיבותיהם מצורפים בי"ה שמ"ו, וסופי תיבותיהם התהלי"ם מצורפים, ותוכי תיבותיהם ר"ם ונש"א בר"א אצילי"ם מצורפים.

ודע כי כשתמנה גם כן ז' פעמים שכינ"ה שסודה הרקי"ע כנגד ז' רקיעים תמצא מנינם שכינ"ה במער"ב. והב' הראשונה לשמוש והאחרונה אלפים, וכללם ארב"ע חיו"ת, והנה כוללם ברי"ת מיל"ה, והיא או"ת ממיר"ר השמי"ם והאר"ץ. כי היא אוצרת כל

מצרף לכסף וכור לזהב

הכוחות בכלל. וכשתעיין באצילות הספירות כפי הראוי ותמצא עניינם באצבעות הידים תבין השיתוף הישר שביניהם ושכוחם הכללי יקרא שמוש, כמו שהשמוש מיוחס לידים. וגם אחריתם נחלקת לשני מינים. מין נדבר בם ואינו שווה בעצם עמם אך לא ייפרד מהם והוא ממותרם שהוא ריבוי שפָּעַם. כי הם עצמם עצם בלתי מרגיש מעצמו אבל מרגיש באמצעות הבשר והדם. אבל הגידים קושרים הכל כי הם חוטים, מהם עבים וקשים, ומהם דקים ורכים. וכבר נבדלו בשמות ונקראו מיתרים ועורקים ועצבים וכיוצא בם והכל לעניין. והליחות כנהרות להשקות הצמאים ולרוותם עד שיעמדו על בוריים כל זמן שהשגחת זיו השכינה בם להנהיג כל דבר בלי מחלוקת. אמנם בש"ר וד"ם שהם מלאכ"י המו"ת, הם שמות למה שהוא חי וצומח מן האצבעות ומקיפים בעצמותיהם הפנימיים הנעלמים. והנה עוד נשפע מותר מעצם החיצונים והוא צומח בלתי חי ומחליף העצם הזה פרטיו תמיד. ויקרה לו מקרה שיחליף עצמו לעתים רחוקים. אבל אם גוף האצבע יחסר אין דרך להמירו ולא יצמח אחר תחתיו. והמותר נרמז בו סוד אמרם ז"ל, שלשה דברים נאמרו בצפרנים שורפן חסיד קוברן צדיק זורקן רשע. והנה תבין אמיתת רמז זה מאמרם ז"ל, תשמישי קדושה נגזיין ותשמישי מצוה נזרקין ותשמישי מלכות נשרפין. והקבורה היא הגניזה. והמלכות בו סוד הקרבן כי הוא לשכינה. וכבר אמרנו כי החסיד הוא חכם וצדיק. וגניזה בכלל מורה על העלמה אבל אינה שנוי צורה מיד, אבל השרפה מורה על שנוי צורה מיד. והזריקה מורה על בזיון בעל הדבר הנזרק הנקרא תשמיש לו. והחסיד המשתמש במותר השפעים הנשפעים מעשר ספירות, והוא שנשתמש בו בחכמה ובצדק ולא הוסיף על קו היושר ולא גרע מהחוק הראוי, שורף המותר אחר שאינו צריך לו ועוזר להעדיר צורתו, כדי שלא יאמר שנברא לבטלה. שעל זה נמצא החום באש מצד היותו שורף בטבע לעזור אל חבריו בשנוי הצורות ובהתחלפם במהירות. כי כבר התבאר במופת שההויה

מצרף לכסף וכור לזהב

הפרטית סבת ההפסד הפרטי, וההפסד הפרטי סבת ההויה הפרטית. והתחלות הטבע הן שלש, החמר והצורה וההעדר המחובר לחמר הפרטי הנמצא מפני הצורה אשר הוא מחליף צורתו תמיד בפשטו צורה ולבשו צורה. והצדיק שמעשיו טובים אך לא נתחכם ואין בו כח להנהיג כליו שמשתמש בהם בחכמה מתעורר בטוב רוחו לגנום, כי מתבייש מהם. כל שכן שרואה אותם מלאים זוהמא וריחם רע מפני שתוכם מתקבץ כל הטיט החיצוני. ומדיני נפשות יובן כל זה העניין. והרשע שמעשיו רעים אין בו חכמה ואין רוחו מעוררו להשגיח בעניין זה המותר שנשתמש בו, אבל אחר השתמשו בו זורקו במקרה לכל צד שיזדמן ובוזה הכלים שנשאלו לו למלאת בהם חפצו, וכאילו הוא מורה בפעלו זה שמבזה מי שהשאלם לו ואינו משגיח בו כאילו נתנם לו לפי דעתו מי שנתנם לו לבטלה. ודין זה הוא דין כל הגוף בכללו לכשיובן עניין מהותו ושהוא חלק מחלקי המותר מהשפע הנשפע מחבור שתי הספירות הנקראות בשם החת"ן והכל"ה שהם בעל"י הבי"ת בגימטריא ובעניין וגם הם בעל"י התאו"ה גם כן. והנה זכו"ר עם שמו"ר שני עדים נאמנים שעליהם נתלה גלגול הצורות המשכחות כח השמות ועם גלגול השבת תתגלגל נשמ"ה יתיר"ה והיא יו"ד שהיא עשירי"ת לספירות.

ואמנם יש להבין ולהשכיל ממוצא דבר שכל ספירה וספירה אפשר לאדם להדבק בה מצד מהות השפע השופע מאצילותה על ספירותיו שהם עשר מדותיו שהם א'ג'ה'ז'ט' עם ב'ד'ו'ח"י'. וצריך להתבודד אל ההשגה עד שישגיג מהם המשכיל המקובל שפע ניכר אצלו. וזה כי מאחר שהאותיות הנכתבות הם גויות והנבטאות הם רוחניות והנחשבות הן שכליות והנאצלות הן אלוהיות, ידוע שעם הלמוד יניעו הרוחניות את הגופניות, ועם ריבוי ישמר הלמוד בפיות ויזכר ולא ישכח שכבר נחקק כצורה הנחקקת בחותם שנותנת צורה בחומר המזומן הראוי לה לקיימו בקבול צורתה. ועם

מצרף לכסף וכור לזהב

העיון יניעו הנחשבות את הרוחניות, ועם ריבוי וחזקתו ישמר העיון בלבבות בלתי שכחה כלל. שהרי הוא חזק וקיים מאד כחותם בתוך חותם, ושבו האותיות הנחשבות בלב להיותם פתחי חותם במחנה עד חיותם. ועם ההתבודדות להכיין כח הכלה לקבל שפע מכח החתן יניעו האלוהיות את השכליות, ועם התמדת ההתבודדות וריבוי וחזקו ורוב חשקו ואומץ כיסופו ותוקף תשוקתו להשיג הדבקות והנשיקה, יהיה כח הכלה ושמה ועצמה נזכרים לטובה ונשמרים לנצח כי זכו בדינם. והתחברו הנפרדים ונפרדו המחוברים והתהפך המציאות ויתחייב מזה שישוב כל ענף לשרשו וידבק בו וכל רוחני לנפשו ויקשר עמו והיה המשכן אחד. "והיה יהוה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהוה אח"ד ושמו אח"ד" (זכריה יד' ט). ואם כה יעשה לבך בסדר הספירות ובמערכת כ"ב אותיות "וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בידך" (יתחקאל לד' ד). תשט"ח במקרא "ז"ה נ"ץ ע"ף יג"ל סוד"ך "ואהבת את יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" (דברים ו' ה).

זהו אשר ראיתי להוסיף בעניין הראשון כדי לפתוח לבך ולתת בידך מפתח לפתוח בו שערי חן וחסד ורחמים עליונים נבואיים עד שתוכל לבוא בחדרי הפרדה הנקראים חדרי הקבלה מפני קבלת השפע האלוהי העליון. ודע שאחרי תתי הכתב והקונטרסים ביד התלמיד הנזכר בראש זה העניין ונפרד מפה דרך ים והלך קרוב לאי קריטי עוד נתהפך הרוח וחזרה הספינה לאחור וגם רוחו נהפך בהתהפכות רוח הספינה. ושב לאחור מדעתו הראשונה וירד מהמדרגה העליונה אל התחתונה, וראיתו נבוך לפי מחשבתו האחרונה בעיקרי האמונה. "ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינ"ה" (בראשית ל' כא).

מצרף לכסף וכור לזהב

ואקח מידו הכתבים והוספתי עליהם זה המעט, ואמר לי ר' יעקב סרקוסי שהוא שלח לך ספר בעלי חיים וגם שאר החסרונות כולם אשר בחלק השני של מדרש החכמה אשר איננו בעיר הזאת. והנני שולח לך עתה זה המעט עוד עם הכתב והקונטרס הנכתב תחילה ולא החלפתי בו דבר אבל הנחתיו כאשר היה מפני דרכי שלום. ואם ייטב בעיניך לדרוך דרך הקבלה ותחפוץ בה ובמעלתה אל יבהילוך דעות "זרע מרעים בנים משחיתים אשר עזבו את יהוה נאצו את קדוש ישראל נזרו אהור" (ישעיה א' ד). כי מה שתקבל ממני בכתב או על פה איני אומר שתאמינהו במקרה. שכבר נאמר "פתי יאמין לכל דבר וערום יבין לאשרו" (משלי ד' ט). ונזכרה אמונה על הפתי שהוא מתפתה על כל דבר פתאם, והבנה על הערום המעיין באשורו של הדבר עד שיתאמת אצלו העניין המקובל אשר שמעו והאמינו עם כח הבנתו, ויהיה אז מאמין ומבין מה שהאמין שהוא האמת בלא ספק. ואמנם מפני שאלה העניינים בתחילתם הם בתכלית הזרות אצל כל שומעם בטבע, והשקר נגלה במ והאמת נעלמת, אין ראוי למסרם לשום מקבל אלא פה אל פה וביחיד, אחר היות המקבל חכם ומבין מדעתו. ואז מוסרין לו ראשי פרקים עם הכנת המדות הידועות. ועל כולן יראת שמים שהיא שורש ועיקר לכל המדות הטובות הנכונות. כאמרם בדרש "והיה אמונת עתיך חסן ישועות חכמה ודעת יראת יהוה היא אוצרו" (ישעיה לג' ו). אמונת זה סדר זרעים, עתיך זה סדר מועד, חסן זה סדר נשים, ישועות זה סדר נזיקין, חכמת זה סדר קדשים, ודעת זה סדר טהרות. ואעפ"כ "יראת יהוה היא אוצרו". הנה הודיעונו ז"ל שלא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. וכן כתוב "ראשית חכמה יראת יהוה שכל טוב לכל עשיהם תהלתו עומדת לעד" (תהלים קיא' י). גם דרשו בו ז"ל

מצרף לכסף וכור לזהב

ללומדיהם לא נאמר אלא לכל עושיהם. ונאמר "יראת יהוה ראשית דעת חכמה ומוסר אוילים בזו" (משלי א' ד). ועם כל זה כבר אמרו עוד, אין מעשה מביא לידי תלמוד אבל תלמוד מביא לידי מעשה. ומכל אלה הפנים צריך הרוצה לבוא אל בית המקדש ולהיכנס לפני לפני, להתקדש בקדושת כהן גדול וללמוד וללמד לשמור ולעשות עד שישלם במדותיו ובדבריותיו, ואז יתבודד כדי לקבל השפע הנבואי מפי הגבורה.

נשלם בעזרת שדי
שאמר לעולמו די

זה השער לה' צדיקים יבואו בו

ספר

חיי העולם הבא

וספר וזאת ליהודה

שחיבר ה"ה החכם השלם והכולל המאור
הגאון הגדול המפורסם החסיד והעניו.
המקובל אלהי כמוהר"ר אברהם אבולעפיה
זצלה"ה. שהיה נקרא בפי כל "אברהם הרואה"

"חיי העולם הבא" חיבר רבינו בשנת מ' לחייו
"וזאת ליהודה" חיבר כנראה בשנת מ"א לחייו

תודתינו נתונה לאוצר בית הספרים של האוניברסיטה
העברית בירושלים ולמחלקת כתבי יד
שסייעו בידנו

הפצה ראשית

אהרון ברזני

ובנו

רחוב העליה 8 תל אביב

טל' 6823013, 03-6815542

©

כל הזכויות שמורות

לעורך

אמנון גרוס

02-9993430

תוכן העניינים

א-טז	הקדמת העורך
ז-לד	וזאת ליהודה
ח-לה	פתחא זעירתא מהעורך
א-ב	הזרה ותפילה
ג-ד	הקדמת המחבר
ה-קמד	חיי העולם הבא
מב-נא	עשרה שמות ע"ב
קיז-קמד	העיגולים

הקדמת העורך

הקדמת העורך

יתעלה היוצר ויתברך הבורא, אשר האציל יראת הודו, אליו דבקה נפשי יצאה, אלהי מה נפלאות וגם נעמת.

הולכתנו בין עצי היער לבוא באוהליך. פתחת ליבנו פצינו פה כי נבהלנו.

חצות לילה אקום להודות לך. מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבתך. עיני עיני יורדה מים כי רחק ממני.

הקבצו ושמעו בני יעקב כלכם. קומי רוני בלילה לראש אשמורות שפכי כמים לבך נכה פני ה'. אשא אליך כפי, כי הבאתנו אל הגן. ונרד לטייל בגן והנה עץ החיים ושמו "חיי העולם הבא" ונראה כי טוב. והנה הגיע עת הביכורים ונשימנו בטנא ונעלהו ברננה אל בכירי השם למען כי לא ימנע טוב מבעליו ויטעמו הכוהנים ויערב לחך.

בדחילו ורחימו באנו להעלות על מזבח הדפוס גנזים מכתביו של המקובל האלהי החכם השלם והכולל המאור הגאון המפורסם החסיד והעניו כמוהר"ר אברהם אבולעפיה בן שמואל זצלה"ה שהיה נקרא בפי כל אברהם הרואה.

זה למעלה מ-700 שנים נמצאים כתביו הרבים במרתפים ובמסתורים ולא עלו על כבשני הדפוס.

הקדמת העורך

רבי אברהם אבולעפיה נולד בשנת ה' אלפים (1240 למניינם) בסרגוסה שבמדינת ארגון אשר במלכות ספרד. עד גיל 18 למד מאביו מקרא עם הפירוש והדקדוק נ"ך משנה וגמרא.

בגיל 20, שנתיים לאחר שנתייתם מאביו בא לארץ ישראל ורצונו למצוא את נהר הסמבטיון. אך מכיוון שבארץ הייתה מלחמה בין ישמעאל ועשו חזר ליון שם נשא אישה. (המשך מתוך ספרו "אוצר עדן הגנוז") "ואשוב דרך מלכות יון אשר שם נשאתי בלכתי. ותעירני רוח ה' ואקח את אשתי אתי ואשים פני לבוא עד מימי רצוני ללמוד תורה. ואני בעיר קפואה קרוב לרומי מהלך חמישה ימים, מצאתי איש חכם ונבון ופילוסוף ורופא מומחה ושמו רבי הלל [מירונה] ז"ל. ואתחברה אתו ואלמוד לפניו מעט מחכמת הפילוסופיאה ומיד נמתקה לי מאד ואשתדל בידיעתה בכל כחי ובכל מאודי ואהגה בה יומם ולילה ולא נתקררה דעתי ממהשבתי עד למדתי מורה הנבוכים פעמים רבות וגם לימדתי במקומות הרבה בקפואה (שם מקום) לארבעה תלמידים. במקרה ויצאו לתרבות רעה כי נערים בלי מדע היו ועזבתים. (ובתוכן) [ובנוסף עוד] עשרה ולא הועיל לאחד מהם, אבל הפסידו שני הדרכים הראשון והשני.

ובאצריפו (שם מקום) [עוד] ארבעה וגם במ אין מועיל כי הדעות משונות מאד בבני אדם כ"ש בעמקי החכמה ובסתרי התורה, ולא ראיתי מי שראוי למסור לו אפילו ראשי פרקים מן האמת כמו שהיא.

הקדמת העורך

וברומי [מסרתני] לשני זקני העיר ר' צדקה ור' ישע' בעלי בריתי ז"ל והצליחו בו קצת הצלחה ונפטרו כי זקנים היו הרבה,

ובברצלונה [למדתי] שנים אחד זקן ר' קלונימוס ז"ל, אדם גדול ואחד בחור משכיל ומבין ונכבד מאד מטובי העיר ושמו ר' יאודה המכונה שלמון והצליח הצלחה מעולה. ובבורגוס [מסרתני] לשנים רב ותלמיד. שם הרב ר' משה ציפנא ז"ל אדם גדול וחכם נכבד. ושם התלמיד ר' שם טוב ג"כ בחור נחמד וטוב אלא שהבחרות מנעו מן הלימוד ולא למד (ממנו) עמי כי אם קצת קבלות חיצוניות לא הוא ולא רבו.

ובמדינת שלום [מסרתני ל] שנים האחד מהם ר' שמואל הנביא שקבל ממני קצת קבלות. והשני ר' יוסף ג'קתיליא ישמרו שומר מעלה. והוא בלא ספק הצליח הצלחה מופלאה במה שלמד לפני והוסיף מכחו ומדעתו הרבה וה' היה עמו.

ואמנם בעיר הזאת שאני בה היום ושמה סינים היא מסיני מצאתי ששה אנשים ועימי הבאתי השביעי ממנו למדו לפני קצת זמן קצר מאד וכל אחד מהם קבל מה שקבל ממני מעט או הרבה ונפרדו ממני כולם חוץ מאחד והוא בא ראשון אשר הוא הסיבה הראשונה לכל מה שלמד כל אחד ואחד מפי. ושמו סעדיה בר' יצחק סנלמאפי ז"ל ואחריו החזיק ר' אברהם בר' שלום ואחריו החזיק יעקב בנו. ואחריו יצחק חברו ואחריו החזיק חבר חברם והיו שלשה מהם בעלי שלש מדרגות ושלשה מהם בעלי מדרגות אחרות למטה מהן. ושם השביעי ר' נטרונאי

הקדמת העורך

הצרפתי ז"ל. ונעלם מיד מפני [כמה] סיבות והוא שמנע מהם והיו מהם רצוניות והיו מהן טבעיות ומהם מקריות ומהן הכרחיות.

ואני הייתי בן א"ל שנה במדינת ברצלונה העירני ה' משנתי ואלמוד ספר יצירה עם פירושו ותהי עלי יד ה'. ואכתוב ספרי חכמות מהם ספרי נבואות מופלאים ותחי רוחי בקרבי ורוח ה' הגיע לפי רוח קדושה נוססה בי ואראה מראות נוראות רבות ונפלאות על ידי מופת ואות ובכללם התקבצו סביבי רוחות קנאות. וראיתי דמיונות ושגיאות ונבהלו רעיוני על כי לא מצאתי איש מאישי מיני שיורני הדרך אשר אלך בה. ועל כן הייתי כעיוור ממשש בצהרים ט"ו שנה. והשטן עומד על ימיני לשטני והייתי משוגע ממראה עיני אשר רציתי לקיים דברי התורה, ולהתם הקללה השניה י"ה שנה עד אשר חנני ה' לקיים קצת מדע ויהי ה' עמי לעזרה משנת א' עד שנת מ"ה להצילני מכל צרה.

ובהתחלת שנת אלי"ה (מ"ו) הנביא חפץ ה' בי ויביאני אל היכל הקודש. והוא הזמן שבו השלמתי את הספר הזה ("אוצר עדן הגנוז") אשר חיברתיו פה במסיני לתלמיד היקר הנכבד הנעים המשכיל המבין החושק לדעת אמיתת התורה התמימה הוא ר' סעדיה הנזכר ראשון לשבעה הנזכרים, על אשר ראיתיו שדבק בי לאהבה כדי להיות בידו לזיכרון לאשר למד לפני מפני היות השכחה מצויה וגם בהיותו בידו ידעתי שיועיל לחבריו הנזכרים תועלת שכלית עם לדומים להם ברוב מה שכתוב בו". (עד כאן מתוך אוצר עדן הגנוז).

הקדמת העורך

בשנת 40 לחייו ניסה לפגוש את האפיפיור ניקולאוס השלישי (על מנת לנסות לגייר אותו). האפיפיור ציוה לכל שוערי ביתו שברגע שיראו את "רזיאל" (אחד מכינויו של אבולעפיה, רזיאל בנימ' אברהם) ייקחו אותו מיד ויוציאוהו מחוץ לעיר וישרפוהו באש. והעצים היו מוכנים מבעוד מועד.

והודיעו הדבר ל"רזיאל" ובהתבודדותו ראה מה שראה והחליט להתעלם מאיזמי האפיפיור והגיע לסוריאנו אשר שם טירתו של האפיפיור. ובהיכנסו בשער העיר יצא שליח לקראתו ובישרו שבלילה מת האפיפיור מיתת מגפה פתאומית ובכך ניצל ממות בטוח.

ואחר כך נתפס ברומי ע"י "האחים הקטנים" ולאחר חודש שוחרר ועבר לסיציליה. שם המשיך וריכז סביבו תלמידים הרבה שסרו למשמעתו אך היו ביניהם גם מתנגדים. כמה מנכבדי האי ממתנגדיו פנו להרשב"א, רבי שלמה בן אדרת, רבה של ברצלונה שהיה מגדולי הדור בהלכה ובקבלה, שיוורה להם כיצד להתייחס לרבי אברהם אבולעפיה. כאן החלה המחלוקת הקשה על רבי אברהם אבולעפיה (עוד יובא באורך בהמשך). רבי אברהם אבולעפיה נאלץ לגלות לאי קומטיני ושם נראה שהסתלק לעולמו בשנת ה"ב לחייו. (התאריך נקבע מכיוון שאין כל ידיעה מפעילותו לאחר שנת ה' אלפים נ"ב).

במכתב שכותב רבי אברהם לידידו אברהם קומטי מציין רבי אברהם אבולעפיה כי כתב כ"ו ספרים על פי הסוד ועוד כ"ב ספרי נבואה. (כ"ו כמניין הוי"ה כ"ב כמספר אותיות הא"ב).

הקדמת העורך

במכתב שכותב רבי אברהם לידידו אברהם קומטי מציין רבי אברהם אבולעפיה כי כתב כ"ו ספרים על פי הסוד ועוד כ"ב ספרי נבואה (כ"ו כמניין הוי"ה כ"ב כמספר אותיות הא"ב).

חלק גדול מספריו לא נמצאים עמנו ויתר ספריו רובם ככולם נמצאים בכתבי יד ומחכים לגאולתם.

עתה נבוא לברר את החולקים והמצדדים למען ינחנו שכלינו באשר נלך:

וזה לשון הרשב"א ז"ל בתשובותיו (תשובה תקמ"ח). "ואחד מהם היה אותו הנבל שם רשעים ירקב אותו אברהם, ששם עצמו נביא ומשיח בסיציליה. ופתה בכזביו כמה מבני ישראל ולולי שסגרתי הפתח בפניו בחמלת השם עם רוב כתבי קהלות הקדש כמעט שהתחיל והיה מכלה ברוב דבריו הדמיונים והכוזבים, שהיו כחכמות רמות לאוויל ושנתן דעתו עליהם כמה ימים ובתדהמה. מה שהיה מרגיל עצמו ולוקח הכתובים ודברי חכמים בגימט' ומערב בהם דברים מעטים אמיתיים לקוחים מספרי החכמה."

אחרי הרשב"א כ-200 שנה, הוסיף למחלוקת, רבי יהודה חייט, שחי בזמן גירוש היהודים מספרד. וכתב פירוש לספרו של רבי פרץ הכהן (שהוא בן זמנו של הרשב"א) "מערכות האלקות". בהקדמתו לפירוש כותב רבי יהודה חייט כך:

הקדמת העורך

"גם ראיתי ספרים שחבר חכם אחד שמו ר' אברהם אבולעפיה ולסכלותו וגאוותו כנה עצמו אברהם המורה ומשנחרב בית המקדש נתנה נבואה לשוטים כי פירוש המורה בזה המקום שוטה. כי כן קורין בלשון יוני למורה "שטיא" כמו שכתב רש"י ז"ל בפסוק שמעו נא המרים (במדבר כ). השמר מפניו אל תשמע בקולו כי ספריו מלאים דמיונות וזיופים בדויים מלבו הוא עשה ספר "אור השכל" ובחשך הולך וגם עשה ספר מורה המורה והוא פירוש לספר המורה על דרך הקבלה ראה עד כמה הגיע סכלותו לפרש דברי המורה עם דברי קבלה בדויה מלבו אשר לא עלתה על מחשבתו של הרמב"ם ז"ל ולא עלתה על לבו. ועוד ספר השם והוא פירוש השם בן ע"ב עשהו כולו כתוב בעיגולים להבהיל את המעיינים כי חשב בזה ישלים חסרונו וכולו מלא צרופים ממוחו המדומה בדויים."

לאחר מתקפות קשות אלו מובן מדוע לא עלו לדפוס כתביו של רבי אברהם אבולעפיה. אך למרות הכל כתביו הועתקו במשך מאות השנים פעמים רבות והלומדים בהם רבים ובפרט בקרב המקובלים. ונשאלת השאלה על מה הסתמכו כל אותם העוסקים בתורתיו של רבי אברהם אבולעפיה.

והנה מי שפותח אור חדש הוא רבינו החיד"א רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל.

כעת אביא המצדדים ואין בכוונתי ח"ו לחלוק או לערער אחרי גדולים. אם הראשונים כמלאכים אנו כבני אדם ואם הם כבני

הקדמת העורך

אדם אנו כחמורים ולא כחמורו של רבי פנחס בין יאיר. ויהא השם בעזרי כי כל כוונתנו לשם שמים ובתורת אמת עסקינן.

החיד"א נוהג גם הוא משנה זהירות ובספרו "שם הגדולים" לא מביא את רבי אברהם אבולעפיה בחלקו הראשון "מערכת גדולים", אלא מביאו בחלקו השני "מערכת ספרים" בערך "חיי עולם הבא" ציטוט: "חיי עולם הבא הוא ספר שחיבר ה"ר אברהם אבולעפיה בעיגול שם ע"ב וראיתיו על קלף כ"י (כתב יד). ודע שהרשב"א בתשובותיו סי' תקמ"ח והרב יש"ר בספר מצרף לחכמה זלזלו בו כאחד הריקים ויותר. **ברם קושטא קאמינה דחזיתיה לרב גדול ממארי רזין ובישראל גדול שמו ואחרי דברו לא ישנו שהוא מקרב לספר הנזכר ותושע לו ימינו.**"

החיד"א ממש מציל את כתבי אבולעפיה מהיכחדות ולולי דבריו וברכתו מי יודע אם היה נשאר משהו מרבי אברהם אבולעפיה וכתביו. עוד נשוב בהמשך לדברי החיד"א ולמי התכוון באומרו "לרב גדול."

לאחר שאורו עיניי מדברי החיד"א נתבהלתי לחפש ברשומי הדורות ומלקטי ומקבצי חכמי הדורות. וההשגים רבים ומאלפים.

בספר "היוחסין" אשר חיברו רבי אברהם זכות ז"ל בשנת רס"ד (1504 למניינם) לא הוזכר רבי אברהם אבולעפיה כלל.

הקדמת העורך

בספר "שלשלת הקבלה" אשר חיברו רבי גדליה ן' יחייא ז"ל בשנת שמ"ו (1586 למנינם) לא מוזכר רבי אברהם אבולעפיה כלל.

ב"סדר הדורות" להגאון מו"ה יחיאל היילפרין שנכתב לפני 300 שנה, לא מוזכר רבי אברהם אבולעפיה (כלא היה). אך בחלק השלישי בשמות הספרים מופיע שוב בצנעה, ספרו חיי העולם הבא. ציטוט: "חיי עולם ר' אברהם הרואה פי' על שם המפורש כ"י. מובא במגן דוד להרדב"ו.

עד כאן נראה כאילו רבי אברהם אבולעפיה, לא היה ולא נברא!

רבי אברהם אבולעפיה משבח במאד אחד מתלמידיו שהתקבל בפי כל הלא הוא רבי יוסף ג'יקטיליה שהשאיר בידינו אוצר גדול של ספרי קבלה (ועיין מערכות האלקות בהקדמה דף ד"). אך למרבה הפלא מופיע רבי יוסף ג'יקטיליה ב"סדר הדורות" בשנת ה" אלפים ר"ן (מביאו בשם "שלשלת הקבלה"). הרחיקו אותו 200 שנים מרבי אברהם אבולעפיה.

"בשלשלת הקבלה" יש שינוי קטן ולא כ"סדר הדורות" שנת ר"ן, אלא ר"ז. ציטוט: "הרב רבי יוסף ג'יקטיליה מיוצאי ספרד והרב רבינו יעקב ן' חביב גם הוא מיוצאי ספרד קבל מרבותיהם ומגאונים שהיו לפניהם בשנת ה" אלפים ר"ז רבינו יוסף ג'יקטיליה הנקרא הרי"ג היה חכם בגמ' ומופלג בחכמת הקבלה

הקדמת העורך

וחבר ספר "שערי אורה" וספר "שער השמים" ופירוש מרכבת יחזקאל".

פרט חשוב נוסף ספרו הידוע של רבי יוסף ג'יקטיליה "גנת אגוז" לא הוזכר ועוד נאריך בהמשך.

מכיוון שרבי אברהם אבולעפיה מזכיר את רבי יוסף ג'יקטיליה כתלמידו ומנגד רושמי הדורות הקפיצו אותו 200 שנה קדימה יבוא השלישי ויכריע ביניהם.

רבינו יצחק דמן עכו, תלמיד חבר ואיש סודו של הרמב"ן כותב בספרו "מאירת עינים", בפרשת וזאת הברכה. (ביאור על פירוש הרמב"ן על התורה). ציטוט: "ומאד יש לו לאדם להיזהר בכבוד השם ית' בכל דקדוקי כבוד, לא כמקצת אנשים שנתן השם ית' בהם רוח לחבר ספרים, והם מעוטי הרגש עבי המוח, וכותבים האזכרות בכתביה אשורית בשלימות, שאין הפרש בין צורתם לצורות אותם הנכתבים בספר תורה אלא התגין, כגון רבי יוסף ג'יקטיליה וכיוצא בו שחברו ספרים וכתבו בהם האזכרות לעשרות למאות ולאלפים. ולולי ששמעתי שהיה ירא שמים, הייתי אומר שבעשותו כן שהוא מאותן שאין בהם יראת שמים."

הביקורת החריפה שמותח רבי יצחק דמן עכו על רבי יוסף ג'יקטיליה היא כידוע על ספרו "גנת אגוז", שנכתב תחת השפעתו של רבו אברהם אבולעפיה. לעומת זאת לאחר ספרו

הקדמת העורך

"שערי אורה" החשיבו רבי יצחק לאחד מגדולי המקובלים בדורו.

לכן ברור מדוע הושמט ספרו של רבי יוסף ג'יקטיליה "גנת אגוז" מרשימת הספרים ב"שלשלת הקבלה".

אולם בכל אופן חייב להיות שרבי יוסף ג'יקטיליה היה בדורו של הרמב"ן ושל רבי אברהם אבולעפיה, ודאי שלא יתכוון רבי יצחק דמן עכו לדבר על מי שעתיד להיוולד בעוד 200 שנה!

בספר "היוחסין" מוזכר רבי יוסף ג'יקטיליה כהרף עין בזמנו כנכון. יוחסין השלם דפוס לונדון שנת תרי"ז דף 244 ציטוט: "רעשה הארץ באלול שנת קי"ז. וקודם זה היה השר דון יוסף דיאסיגה והרב יוסף נ' ג'יקטיליה הקבור בפניניאפייל".

טבלת השנים המדויקות של נוגעים בדבר:

הרמב"ן – ד' אלפים תתקנ"ד – ה' אלפים ל' (1194–1270 למניינם)

הרשב"א – ד' אלפים תתקצ"ה – ה' אלפים ע' (1235–1310 למניינם)

ר' אבולעפיה – ה' אלפים – ה' אלפים נ"ב (1240–1292 למניינם)

ר' ג'יקטיליה – ה' אלפים ח' – ה' אלפים פ"ג (1248–1323 למניינם)

ר' יצחק מעכו – ה' אלפים י' – ה' אלפים ק' (1250–1340 למניינם)

כעת נחזור ל"פותר החידה" הלא הוא החיד"א, רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל. אשר חי כ-500 שנה לאחר המחלוקת,

הקדמת העורך

ומגלה לנו סוד גדול. מיהו אותו הרב הגדול שמקרב לספר "חיי העולם הבא", הלא הוא המהרח"ו, רבי חיים ויטאל.

אחד מספריו החשובים של המהרח"ו "שערי קדושה" שנכתב לפני 400 שנה לערך ועלה על מכבש הדפוס כ-150 שנה לאחר מכן בשנת ה' אלפים תצ"ח. כבר בהוצאה הראשונה צונזר הפרק הרביעי ע"י המדפיס וכך מופיע הספר במשך למעלה מ-200 שנה.

דברי המדפיס: "אמר המדפיס, החלק הזה הרביעי לא בא להעתקה ולא להדפסה כי מאחר שהכל שמות וצרופים וסודות נעלמים, אשר לא כדת להביאו על מזבח הדפוס".

לפני כעשר שנים ראה אור ספר חשוב, "כתבים חדשים לרבינו חיים ויטאל", ע"י "אהבת שלום". בין חלקי הספר מופיע בשלמותו החלק הרביעי של הספר "שערי קדושה", אשר הועתק מתוך כתב יד שהיה תחת ידי מר"ן החיד"א. כמובן שישנם עוד כמה כתבי יד של זה החלק הרביעי בספריות האוניברסיטאות ברחבי העולם ובידי האספנים. ראוי לעיין בהקדמה שמביא הרב נתנאל ספרין שליט"א ובפרק כולו.

המהרח"ו מביע תמיכה נלהבת ברבי אברהם אבולעפיה ובשיטתו. החלק הארי של הפרק מובא בדיוק ע"פ שיטתו של רבי אברהם אבולעפיה להשגת רוח הקודש.

הקדמת העורך

ונראה לעניות דעתי שזו הסיבה שלא הודפס החלק הרביעי.
הדבר היה יכול להביא אף לערעור מעמדו של מהרח"ו!!

הפרק הרביעי מדבר בהשגת רוח הקודש ע"י התבודדות, ומביא מגדולי המקובלים אסמכתות לשיטתו. וכמובן רבי אברהם אבולעפיה תופס חלק גדול מאד עם ציטוט נרחב מכתביו. והמעייין ינעם ויבוסם לו.

ואם המהרח"ו נתן לרבי אברהם אבולעפיה גושפנקה כה רחבה, היה מן הראוי למצוא עוד מגדולי המקובלים המצדדים בשיטתו ומזכירים את רבי אברהם אבולעפיה לטובה.

ואכן אפשר למצוא אצל רבים מגדולי המקובלים הסכמה והערצה לשיטתו של רבי אברהם אבולעפיה.

כמובן נזכיר שוב את רבי יוסף ג'יקטיליה שהיה מבכירי תלמידיו. וספרו "גנת אגוז" נכתב בהשפעתו של מורו.

הרדב"ז, רבי דוד בן זמרא, היה תלמידו של רבי יוסף סרגוס'י.
(רבי יוסף שנולד בסרגוסה עיר הולדתו של רבי אברהם אבולעפיה. עזב את ספרד בזמן הגירוש והתיישב בסיציליה, לאחר עליה לארץ ישראל. ידוע שזכה לגלוי אליהו). הרדב"ז מחבר הספר "מגן דוד", כותב בספרו (דפוס מונקאטש שנת תער"ב) דף י"ג עמ' ב". ציטוט: "ובספר חיי עולם הבא כתיב כי שם בן ע"ב הוא שם המפורש ולפי דעתי כולם דברי אלהים חיים."

הקדמת העורך

רבי שלמה אלקבץ שהיה תלמידו של רבי יוסף טיטצאק שברח מספרד בגירוש, כותב בספרו "ברית הלוי" (הוצאה תרכ"ד) דף י"ג עמ' ב". ציטוט: "ומצאתי בס' חיי עולם הבא פרפרת נחמדת מסכמת למה שאמרנו והוא כי נעלם שם משה הוא מאי"ן כלומר "מ"ם שי"ן ה"א ובהסיר שם משה הנשאר הוא מאי"ן".

הרמ"ק רבי משה קורדובירו שהיה תלמידו של רבי שלמה אלקבץ, מייחס בספרו "אור יקר" את הספר "שערי צדק" לרבי אברהם אבולעפיה. ב"פרדס רימונים" מצטט הרמ"ק כמה פעמים מספריו של רבי אברהם אבולעפיה.

שני חיבורים נפלאים, הודפסו לראשונה לפני תשע שנים (תשמ"ט), ע"י ישיבת "שער השמים". בעריכת הגאון הרב יוסף אלעזר אלימלך פרוש שליט"א, "סולם עליה", "שערי צדק".

בהקדמה ל"סולם עליה" מגדיל לעשות העורך באומרו כי האריז"ל מדבר "מתוך גרונו של המהרח"ו וממילא גם "שערי קדושה" הלא הם דברי האריז"ל. לכן החיד"א באומרו על הספר "חיי העולם הבא" ... "דחזיתי לרב גדול... ואחרי דבריו לא ישנו..." כוונתו בוודאי ובלי שום ספק לרבינו האריז"ל.

הספר "סולם עליה" נכתב ע"י הגאון המקובל רבי יהודה אלבוטני זצ"ל, שהיה רבה הראשי של ירושלים וחי בשנים רי"ג–רע"ט (1519–1453 למניינם). הספר כולו מבוסס על פי תורתו

הקדמת העורך

של רבי אברהם אבולעפיה ונראים ציטוטים רבים מדבריו בפרט בפרקים האחרונים.

הספר השני "שערי צדק", המיוחס לר' שם טוב ספרדי. יש המייחסים אותו לאחד מתלמידי הרשב"א ויש המייחסים אותו לרבי אברהם אבולעפיה. פעמים רבות מזכיר המחבר את הרמב"ן וקוראו "הרב" והרשב"א היה מתלמידיו של הרמב"ן לכן הדעת סובלת יותר ליחסו לאחד מתלמידיו של הרשב"א (אולי רבי יצחק דמן עכו).

גוף הספר מזכיר מאד את המחובר לו "סולם עליה" וממילא גם הוא בנוי ע"פ שיטתו של רבי אברהם אבולעפיה.

לסיכום לא לנו להכריע בדעה. הרשב"א כמובן טענותיו וסברותיו עמו, וכן השאר.

אך ראינו במשך הדורות מחלוקות שאין בכוחנו להכריע. ולפעמים הזמן מכריע.

בתקופה בה אנו עוסקים בספרינו נתגלה ספר הזהר הקדוש. כמה קשה היתה המחלוקת והבלבול בזמנם לגבי מקורו של ספר קדוש זה. היום אם נכנסים בחקר הנושא "הלב נצבט" והדעת לא נוטה לסבול דיבורים קשים אלו, כאילו חס ושלום הזהר הקדוש לא נכתב ע"י רבי שמעון בר יוחאי.

הקדמת העורך

למדנו מרבתינו, דברי אמת שרירים וקיימים ואם רבותינו קיבלו ודאי וודאי שאנו מאמינים בלב שלם שהזהר הקדוש כולו יצא מפי פה קדוש וטהור הלא הוא רבי שמעון בר יוחאי.

ראינו את המחלוקת הקשה בזמנו על הרמח"ל הקדוש זי"ע. עד כדי נדוי וחרם וגזרת שריפה על כל כתביו ח"ו, אך הזמן עשה את שלו, וב"ה כתביו מתנוססים בראש חוצות.

למען והייתם נקיים לפני השם, אפתח באיגרת ששלח רבי אברהם אבולעפיה לר' יהודה. לאחר התקפותיו הקשות של הרשב"א למען תגיע האיגרת גם לידי של הרשב"א. וגם אליכם אחי ורעי.

אמנון גרוס

אגרת ששלח ר' אברהם אבולעפיא לר' יהודה המכונה שלמון.

"אהבת צדק ותשנא רשע, ע"כ משחך אלהיך שמן ששון מחבריך" (תהלים מה' ח'). **"צדיק לעולם בל ימוט ורשעים לא ישכנו ארץ"** (משלי י' ל'). צדיק ורע לו רשע וטוב לו, רשע ורע לו צדיק וטוב לו. **"עיני נגרה ולא תדמה מאין הפוגות עד ישקיף וירא יהוה משמים: עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי: צוד צדוני כצפור אויבי חנם: צמתו בבור חיי ויד"ו אב"ן ב"י: צפו מים על ראשי אמרת נגזרתי: קראתי שמך מבור תחתיות: קולי שמעת אל תעלם אזנך לרוחתי לשועתי: קרבת ביום אקראך אמרת אל תירא: רבת אדני ריבי נפשי גאלת חיי: ראית יהוה עותתי שפטה משפטי: ראית כל נקמתם כל מחשבותם לי"** (איכה מט'-ס').

כל הנביאים כולם וכל הקדמונים מחכמי אומות העולם, בקשו לדעת מעלת הסולם, מקטנם ועד גדולם, ויתנו קולם, כפי כוחם וחילם, לדבר ולחבר לכבוד בעל גמולם, ולא עברו לגבולם, ומהם ראו מרחוק ומהם מקרוב ומהם שהסולם, מעין לבם נעלם, ומהם באו אל היכל אולם, וזולתם מהמון העם מעליהם סר צלם, ולעבוד את הנבראים נבראו ונערכו, לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו, אף על הקדמונים נסמכו, ואחרי דעתם נמשכו, ואם כן יאשים שמם חנם לאיש מן האנשים, אשר דעתו כדעת הנשים, ושוכני הקצות כקצת התוגרמים והכושים, אשר דיעותיהם נמשכות אחרי האישים המתחלפים, מעידים על סוד הצירופים הנבדלים והמשתתפים, והם במדרגה הסולם הנזכר

אשר לחכמים ניכר למעלה ממדרגת הקופים, ולמטה ממדרגת בני אדם אשר בעד החלון משקיפים, ואם הם הנחשים השרפים, עם אנשי החסד נאספים, וחכמי הכדורים, הם מורים, הדרכים הישרים, לגמלים ולחמרים, ואיה יתגלה עניין הטבור, אשר הוא יסוד לכל הצבור, להבדיל לכם הדיבור, בין עם הארץ ובין הבור, ויובן למשכיל סוד אמיתת העבור, שבין הפרידה והחבור, וישיגו השלמים אם הנפשות הנפרדות רבות או אחת, ואם הנפרדת תנצל או תרד לבאר שחת, או אם תישאר באחת, הבורות, לדורי הדורות, או תשוב להיות לפני התחיה הכללית, או תתגלגל פעמים שלש כדמות לילית.

ואמנם בעלי הקבלה, היודעים סוד היבום מעניין יהודה ותמר כלתו עם ער ואונן ושילה, ומעניין אלימלך ונעמי ומחלון וכליון ובועז ורות וסוד יולד בן לנעמי והדומה לו, כענין ויתעבר במשה בסוד הבל הם היודעים סוד הסולם, יותר מכולם, וכולם עם דעתם סתרי השמות והחותמת עם הספירות, וידוע כי המורגשות והמושכלות הן ידועות ומהן מביאין החכמים הקדמות, להוליד המופת בצורות קיום לאמת כל ראייה והיקש, והמושכל כולל בתחלת הוויות עשר ספירות החשבון מפני שהם ראשית כל המושכלות הנולדות מהמחשבה השכלית, והמורגש כולל בתחלת הוויותו חמשה מיני השגה חושית, ויהי' אחד המורגש והמושכל שני עניינים שהם ראוי' להאמין לפי מינם והם המקובל והמפורסם, אבל מפני חולשתם אין בהם כח להיות הקדמות ההיקש, ולפיכך לא תוליד מהם הקדמה מופתית, ואמנם הם בעצמם אינם צריכין לאמתם בראייה,

והמפורסם ידוע לכל לפי התחלפות אנשי הפרסום. וע"כ לא אאריך בשלשת הנזכרים והם המורגש והמושכל והמפורסם, אבל אזכר מעט במקובל לבד וזה מפני שהמקובל נחלק לחלקים רבים, ומפני שעיקר אמונתנו נשרש בקבלה ובשמועה אזכרם ואדבר במ אחרי דברי במהות כל קבלה בכלל ואומר כי שם דבר הנקרא קבלה בכלל דומה לשם דבר הנקרא שמועה ולשם דבר הנקרא הבנה ר"ל כי כמו שהשמועה וההבנה צריכה אל נושאים כן הקבלה צריכה אל נושא אחד או רבים, וכמו שהנושאים השמועה וההבנה הם גופים כן נושאי הקבלה הם גופים, וכמו שהגופים מתחלפים בענייניהם מצד מהותם ומצד מקריהם כן המקבלים קבלות מתחלפות במהותם ובמקריהם, אמנם אין לי צורך להאריך פה בעניין הדברים המקבלים כל קבול כי אם בקבול אנשי תורה שקבלוה המקובלים מאומתינו בלבד שמצד אותו הקבול נקראים בעלי קבלה ואומר כי הקבלה הזאת הנעלמת מהמון הרבנים המתעסקים בחכמת התלמוד, נחלקת תחילה לשני חלקים בכלל והם, (א) חלק דעות השם על דרך עשר ספירות הנקראות נטיעות אשר המפריד ביניהם מקצין בנטיעות והם מגלים סוד הייחוד, (ב) וחלק ידיעות השם על דרך כ"ב אותיות אשר מהם ומנקודותיהם ומטעמיהם הורכבו השמות והחותמת, והם המדברים עם הנביאים בחלומות ובאורים ותומים וברוח הקדש ובנבואות, ושני החלקים האלה אינם מורגשים ולא מושכלים ראשונים ולא מפורסמים וע"כ הם נעלמים מרוב החכמים. ואמנם ידיעות השם מצד פעולותיו אינה מעניין הקבלה, והיא צריכה אל חכמת המחקר אשר אין דברי פה לפי דרכיהם של החכמים

הם הנקראים פילוסופים חכמי המחקר, והקבלה הזאת כולה נכללת בספר יצירה, ואני קבלתי פירושו משנים עשר מפרשים לפי ספריהם, והם וקצתם מורים בקצתם הקבלה וקצתם בכולה, והשלם שבהם אשר הורה בכולם ידוע, והקרוב לו המורה במקצתה, והחסר שבם פירשו לפי דעת החוקרים, וידוע שכל הנמשך אחר דעת החוקרים ירצה להפך כוונתו זאת ויקרא את השלם אצלו חסר מכולם, ואת החסר שלם מכולם, ויהיה האמצע בינוני לשני הדעות, והמקובל ירצה לאמת ולקיים דעתו כמו שזכרתי.

ואין ספק כי החלק הראשון קודם במציאת זמן הלימוד בקבלה לחלק השני והשני קודם במעלה מן הראשון, כי היא תכלית בבריאת אישים מן האדם, והמגיע אליו הוא אשר יצא שכלו לפועל לבדו והוא אשר נגלה עליו אדון הכל וגלה לו סודו, אבל הראשונים כולם מן המקובלים הנזכרים נקראים נביאים לעצמם וישתתפו עמם יודעי השם מצד פעולותם קצת שיתוף בזה השם, והנקראים נביאים מזה הצד הם המדברים בלבם במחשבותיהם הרבות המתחלפות ונושאים ונותנים בינם לבין עצמם בלבד, ואור השם מאיר להם על קצת מחשבותיהם בקצת עתות המחשבה אור קטן, והם מכירים בעצמם שזה האור הוא מזולתם, אך אין דבור בא להם שיכירוה (הוא) שהוא דבור כי אם אור, אבל השנים הם כולם נביאים שמתחילין לאור באור החיים ומשם מתעלים מאור לאור, מתוך משא ומתן של מחשבותיהם המורכבות והמתוקות מן השיתוף והמתקרבות מתוך ריבוי הזכות אל הייחוס, עד שוב דבורם הפנימי דבוק אל

דבור שהוא מעין כל הדבור ומתעלים עוד מדבור אל דבור עד שהדבור האנושי הפנימי כח בעצמו ומכין עצמו לקבל דבור אלוהי בין מצד ציורו של הדבור בין מצד הדבור בעצמו, ואלה הם הנביאים באמת במשפט ובצדקה.

א"כ קבלת עשר ספירות ועניינו קודמת לקבלת עוד ידיעות השמות ולא יתהפך זה, אלא אם יאמר כי הספירות בעלי השמות שבהם נבדלות זו מזו, כי זה אינו כוונת בעלי השמות ואדוני החכמות, וזה כי בעלי הספירות יקרא להם שמות ויאמר כי הספירה הראשונה שמה מחשבה, ויוסיף לה שם לבאר ענינה ויקראוה כתר עליון מצד היות הכתר דבר מונה בראשי המלכים, שהראש דומה בכלל הגוף למגדל הגבוה בכל העיר אשר בתוכו היכל המלך והוא מקום שכינתו, והכתר אינו ממין הראש אבל הוא מקף כולה מלמעלה ועצם הראש מתעלם בתוכו, ככה מחשבה מורה מעלת העצם האלהי והכנתו והעצם מסתתר בתוכה על דרך משל שאין שם תוך ולא חוץ ולא פנים, ויוסיף לה שם ביאור ויקראנה עוד **אוויר קדמון** וענינו מבואר יותר מעניין כתר, ככה יעשה לכל ספירה וספירה מעשר ספירות בלימה, ובעל השמות כוונתו כוונה אחרת מעולה מזאת מאד מאד ואינה, ועמקת דרך זו של שמות היא עמקה שאין בכל עמקי מחשבות האדם עמוקה ומעולה ממנה, והיא לבדה משתתפת המחשבה האנושית עם האלוהית לפי יכולת האנושית ולפי מה שהאדם מוטבע עליו, וידוע שמחשבת האדם היא סבת חכמתו וחכמתו היא סבת בינתו ובינתו סבת חסדו וחסדו סבת ראת קונו ופחדו סבת תפארתו ותפארתו סבת נצחוננו ונצחוננו

סבת הודו והודו סבת עצמו ועצמו סבת מלכותו הנקרא בלתי בשכמל"ו, ומאוד עמקו מחשבות השם אשר יצר את האדם בצלמו בצלם דמות תבניתו.

ואם באתי לפרש אלו העניינים המפוזרים בין ספרי וחבורי מהם מפורשים מהם הרמוזים, הייתי צריך להאריך ולסדר ולהעריך סדר קבוע מועתק מהם, כי לא קדמני אדם מקובל לחבר בקבלה ספרים מבוארים יותר ממני לפי מיני שני חלקיה הנזכרים בספירות ובשמות, וכל ראיותי ומופתי הם בנויים על סתרי תורה שבכתב ותורה שבע"פ, ואולם כוונתי בזאת האגרת השלוחה דרך מנחה לכבוד החכם הנכבד החבר הנאמן ר' יהודה המכונה שלמון, היא להודיע לו ולכל רואיה שאני כבר קבלתי חלק הידיעה הראשונה הספירות הנזכרות לפני קבל החלק השני, כי לא ימצא השני אלא אחר המצא הראשון עם היות בין שניהם שתוף גדול כשתוף נפ"ש החיה עם המדברת, ושתוף ידיעת השני פועלת בריותיו על דרך המחקר עם אלו החלקים שהם שני חלקי הקבלה, הוא כשתוף הנפש הצומחת לחיה ומדברת, ושלשתם על דרך משל משותפם כדמות כהן ולוי וישראל, ואם יחשוב בעל הספירות לדעת בתורה שבכתב או בתורה שבע"פ לפי נסתריהן יותר ממני יודע לו אחר זה שהוא תועה ומתעה, ואמנם כתבתי ג"כ זאת האגרת השנית להודיע לכם אחי כי מה שחשב הרב ר' שלמה ב"ר אברהם ז"ל בן אדרת על עניני או מה ששמע היה הכל הבל ורעות רוח, והראייה על זה שאני שבח לאל כבר סדרתי למודי ולמדתי המקרא ודקדוקי הפעולה די ספקי עד שחברתי בדקדוק עוד

ספרים מספיקים ללומדיהם עד שיקראו בעלי דקדוק בדורינו זה כל יודעם כפי הצורך, ולמדתי תלמוד גמר[א] ופסק משני מורים עד שהספיק לי ממנו לדעת קצת המצות, ולמדתי דרשות ואגדות ובריייתות למוד בינוני, ולמדתי הגיון וחכמת הטבע וקצת הלמודים בלי עמקה, ולמדתי חכמת האלוהות על דרך המחקר, ולמדתי מקצת חכמת הרפואות מפני ידיעת ענייני הגופים והתחלפותם בעבור שיש לה מבוא גדול בחכמת הטבע וכן חולין, ולמדתי המורה הנקרא מורה הנבוכים מורה באמת בעומקה מופלאה עם סתריו ועמו המלמד וספר האמונות לר' סעדיה וספר חובת הלבבות לרבינו בחיי, וכל אלה עם ספרי אברהם בן עזרא בחכמתו הניעוני והביאוני לבקש סוד הספירות השמות ודרכי החותמת (החכמות).

וכל הנזכר לפני דעתי לא הביאני אל תפארת הנבואה אבל הביאני אל התהללות החכמה וכבר נאמר **"אל יתהלל חכם בחכמתו"**, אבל בהגיעי אל השמות ובהתירי קשרי החותמת נגלה אלי אדון הכל, וגלה לי את סודו והודיעני עד קץ הגלות וזמן התחלת הגאולה על גואל הדם, ואז הכריחני להתבאר בנבואה והביאני לדבר ולחבר בחכמות גם בתושבחות מופלאות מחודשות ושירות נעימות, ואחרי הודיעי אותך אהובי חברי הנכבד אתה ר' יהודה את כל זאת, אשוב להודיעך שאני שמעתי מפי אנשים נכבדים נאמנים עליך שמיום הפרדי ממך התעסק[ת] בחכמות וקבעת עתים לתורה, אבל לא ידעו לומר אם שום קבלה משני מיני הקבלה אשר זכרתי קבלת או לא קבלת דבר מהם, ע"כ לא יכולתי לדבר עמך בה אפילו ברמז

קטן עצמיי כי אם במקרה, ועתה הכריחני לדבר עמך בזה המעט
 הכתב ששלח הרב לבני פלירמו לר' אחיטוב שהיה מלא נאצות,
 ולא היה שום דבר חכמה כי אם חרופים וגדופים כמנהג הנערים
 הקטנים שאינם בעלי דעת, עד שרבים מרואיו הכחישו חתימת
 ידו וקראוה מזויף.

ואמנם אני שהכרתי מדבריו עניינים ידועים לענות לו על דבריו
 להודיע לך והדומים לך שהדברים שחשב או ששמע היו להפך,
 ולפיכך אודיעך שבעלי קבלת הספירות חשבו לייחד השם
 ולברוח מאמונת השלוש ועשרוהו, וכמו שהגויים אומרים הוא
 שלשה והשלשה אחד, כן מקצת בעלי הקבלה מאמינים
 ואומרים כי האלוהות עשר ספירות והעשרה הם אחד, והנה הם
 רבוהו תכלית הריבוי והרכיבוהו תכלית המרכבה ואין ריבוי
 אחר העשרה, ואלה יודעים שלא עלה למעלה מעשרה ולא
 ירדה השכינה למטה מעשרה, ולא הבדילו בין הצבור שהם
 תשעה ובן שליח הצבור שהוא עשירי, והיודעים לחלק
 הספירות ולכוללן יודעים שהספירות הם תשע נטיעות רמז
 לתשע מראות שראה יחזקאל הנכללות בפסוק אחד והעשירי
 שורש האילן, אם האחד פרי האילן או האחד שורש האילן
 והעשירי יהיה קודש לה' והוא הפרי, אבל הסבה הראשונה
 שבראה אין סוף לפי דרכנו אינה ספירה אבל סופר הספירות
 והוא אשר נטע האילן משרשו ועד פרו, והגן עד לא כי הוא
 מקום הנטיעות כולו הנטועים בעדן. **ונהר יוצא מעדן להשקות
 את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים**" (בראשית ב' י.) שתי
 אזנים שומעות הקבלות ושתי עינים רואות פני המלך. ודע מה

מלמעלה ממך עין רואה ואזן שומעת וכתוב "אזן שומעת ועין רואה יהוה עשה גם שניהם" (משלי כ יב). "ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים", ארבעה ראשים עדים נאמנים, ארבע פרשיות בתפילין שהם שמע, והיה, קדש, והיה, בארבעה בתים שהם קשרים במקום שמוח של תינוק רופס. מוחו של תינוק סופר עשר הספירות שהם נכללין בארבע לפי צורות האצילות בדרך זו א"ב ג"ד אשר האצילות נאצלות משם כזו (כאלו נכתבו יוד אֶלְפִין זה אחר זה), ומזה תדע כי המורכב אחרון שהוא האדם הכולל כל הספירות אשר שכלו הוא השכל הפועל, כשתתיר קשריו תמצא עמו הייחוד המיוחד ואפילו האצילות הראשונה שהיא המחשבה המייחדת עם סוד החותם וביד כל אדם יחתום. וצורות תפילין של יד לעד ברורה אשר ביד כהה כנגד הלב שהוא מקור חיים כולם, ושם ארבע פרשיות בבית אחד. וזה סוד כולל מלת אחד על דרך זו א"ח"ד, כי הבתים הם כולם ה' שנחלקים בסוד הציצית אל ה' קשרים ואל ה' חוטין והתפילין נחלקין כך אל א' ד', בית אחד סימנו א' ארבע בתים סימנם ד'. ועוד הפרשיות כולם הם ח' והם תוך הבתים על כן באה אות ח"ת תוך א' ד'.

והנה סוד אחר נגלה מסוד הרכבת הפרשיות עם הבתים, וידוע כי הכוחות הפנימיים והרוחות הנעלמות האנושיות הם תוך הגופים נחלקים. ובעצם אמיתת כל כח וכח וכל רוח ורוח, כשיתרו מקשריהם ירצו אל מקורם הראשון שהוא אחד בלתי שום שניות וכולל רבוי עד אין סוף. וההתרה מגעת עד למעלה שמזכיר שם את השם מתעלה ויושב בראש הכתר העליון

והמחשבה שואבת משם ברכה משולשת שהוא מלוי החסרון. כמו שנאמר **"ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה"** (שמות לא ג). כי גם המלאכה מקבלת שפע אצילות וברכה מכח הממלכה, נמצאת אומר שמהזכרת השם שואב המזכיר הברכה מלמעלה ומורידה למטה, ונמצאת למד כי ברכת הכהנים בשמות הקבלה הנזכרות בשמות הקודש משו"לשה בסוד ברכה משולשת, כלומר מספר מלת ברכה שלש פעמים היא נכרת מדרך מספר אותיותיה תחלה, שהם ששים כנגד ששים רבוא. ותדע זה מסוד פסוק אחר והוא אמרו **"אשרי העם יודעי תרועה יהיה באור פניך יהלכון"** (תהלים פט ז). והוא סוד אמרו **"עלה אלהים בתרועה יהיה בקול שופר"** (תהלים מז י). כי סוד ברכה זכר וע"כ זכרון תרועה נאמר ביום הדין לסלק מידת הדין, תבין זה מן השלש שלש ב"ר של ברכה ותמצאו תר"ו ועוד שלש כ"ה הנשאר ממלת ברכה ותמצא ע"ה. חבר תר"ו עם ע"ה ותמצא תרועה, והמחבר זה החיבור בידיעה לא במקרה הוא אשר יחבר אר"ץ עם שמי"ם (ארץ+שמים ג' תרועה) כלומר הכח התחתון הארצי הנקרא ארץ ושמו יבשה שנאמר **"ויקרא אלהים ליבשה ארץ"**, עם הכח העליון האלהי הנקרא שמים ושמו רקיע, שנאמר **"ויקרא אלהים לרקיע שמים"**. וכן רקיע עם יבשה עולים במספרם כמספר השמים והארץ, ולפיכך נאמר **"אשרי העם יודעי תרועה"** ולא אמר תקעו ולא שמעו אבל ידעו. ולא עוד אלא שהשלים העניין של הברכה באמרו **"יהיה באור פניך יהלכון"**, בסוד הברכה באור האמצעית **"יאר יהיה פניו אליך"**, ורמז העם, הוא המיוחד שבכל העמים והוא העם הידוע והוא בסוד התרועה

ולא זולתו. ועל שאר עמים נאמר **"ועתה לא ראו אור בהיר הוא בשחקים"** (איוב לז' כ) ועל ישראל בהיותם בגלות מפני שהסתיר פניו מהם וסלק שכינתו מביניהם נאמר **"העם ההולכים בחשך ראו אור גדול"** (ישעיה ט' א). והשלים וכפל ואמר **"יושבי בארץ צלמות אור נגה עליהם"** (שם). כי אי אפשר לומר זה על האומות.

והנה תדע כי הפסוק הראשון תיבותיו הם ג' רמז לכלל הברכה שהיא משולשת והשני ג' ב' תיבות לו רמז אל תוספות שני הברכות על השלישי והשלישי ה' ב' תיבות לו רמז אל תוספות ב' ברכות. עוד כי כל הברכות הנכללות תחת הברכה הכללית האחת המשולשת הן שש ועם הכללית הן שבע ברכות. וכשתשים הכל שבע כנגד שבע ספירות תחבר אותם אחת שהיא המשולשת המיוחדת בעצמותה תמצא הכל עשר כנגד עשר ספירות. ולפיכך הכהנים נושאים את כפיהם ומחלקין אצבעותיהם בחלקים ידועים בקבלה ליחידים כדי לקבל כח האצילות מכל הספירות יחד בייחוד אחד, לשאוב הברכה הכללית מן הברכה העליונה המשקה הכל, השורש עם הענפים והעלים והפירות ואוכליהם. וידוע כי צורת היד והכף צורה כללית מורכבת מיוחדת והיא שורש לאצבעות, והאצבעות הם ענפים ליד נחלקים בצורות מתחלפות בגדול ובעובי ובכח ובפועל ובאורך וברוח ובמערכת מקומות. ונבדלו זו מזה בעניין ובסגולה ונשתתפו בשם מלת אצבע ובקצת עניינים אחרים. כי האברים באברים יש מהם מתדמין מאד ויש מהם רחוקים מהתדמות ויש מהם נוטים נטייה גדולה אל הצד האחד מן

הקרוב והרחוק בדמות ויש מהם נטייה קטנה. וכמה אמצעיים יש בין הנטייות. וכך דרך המראים והצבעים שבין הקצוות בלבן ושחור, וכן במטעמים במר והמתוק, וכן הקולות קול הרעש וקול הלוחש, וכן הריחות ריח מושך עם הפכו הידוע בלי מקום, וכן הממוששים כעניין הקור והחום והלח והיבש, וכן בכל הכוחות. לפיכך כשיקריב המקריב הכוחות צריך שיקריב הזך אל הזך כדי שיתאחדו בזכות. וע"כ קדמו המדות לשכל כדי לזכות בהם הרוחות הנפשות והנשמות.

והנה תדע עוד שיש בברכת כהנים תוספת בכל פסוק לפי סדר אותיותיה, כי הראשון יש בו י"ה אותיות ונוסף עליו השני ה' והשלישי נוסף על הראשון ועל השני נוסף ה'. והנה התוספות בשם השם והרמז "**בי"ה שמו"** כלומר בשם יה"ו, כי תוספות התיבות ב' ב' ב' ו' ותוספות האותיות ה' ה' ה' וכללם יה"ו. והנה תוכם עוד ר"כ ר"כ ר"כ לפי סוד ברכה ברכה ברכה, וג' פעמים ר"כ סודם כתר ורמזם בכלל יחד סוף תוך וראש וסוד תוספותם א"ל יהו"ה אלוהי"ם. ראה גם ראה היאך צריך להזהיר מן המדות המתחייבות מן הספירות היש שם מציל מהם ואת השם האומר "**ואין מידי מציל"** (דברים לב' לט'), "**והידיים ידי עשו"** חוזרות להתברך ולברך במעשה עם היותם בעלי הריב שופכי דמים כידי עמלק, "**וידי משה כבדים"** "**ויהי ידיו אמונה עד בא השמש"** (שמות יז' יב). והסוד תלוי על אמרו כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וכאשר יניח ידו וגבר עמלק. וא"כ בזכרנו "**הקול קול יעקב"** בהזכרת השם ככתבו במקדש עם הידיים ידי עשו בעליונים ונשים ברית יחיד מכריע בינתיים והיא ברית

הלשון, וכן נעלה בתחתונים עם ברית מילה, ונשתף הדיבור המוליד תלמידים עם המעשים, והכח המוליד בנים עם התנועה אשר יד ורגל רמז לשני העניינים בהם בכח כ"ב אותיות המגלות סוד הספירות באמת לא במקרה. מיד נקח קבוץ הכוחות יחד ונרים דג"ל ירושלי"ם (גימ' תרי"ג) בשם השם ונקבץ הגלויות, ונדחי ישראל יכנס השם למען שמו. שכן כתיב "לא למענכם אני עולה כי אם לשם קדשי" (יחזקאל לו' כב). והנה סוד שלם רמז אל חסרון השכינה מעירנו ומתוכינו ומציאותה הכוללת י' ספירות יחד. אל שובה לשכון בתוכנו ובארצנו ובבתינו ובבית מקדשינו! ודע כשתכלל שפע עשר ספירות בחשבון המרובע מן אחד עד עשרה יעלו שכינה כאלה א ב ג ד ה ו ז ח ט י. ודע שאלו האותיות הקדושות העשר מורות עניין כל הספירות, ומי שחושב לדעת הספירות בלתי הוראתם טועה ומותעה ומתעה, אבל צריך להתבונן באמירתם אחר קבל החכם מדעתו ראשי פרקים שקבל מרבו ורבו מרבו עד משה מפי הגבורה. וצריך לדעת שיתופם והבדלם וסגולתם ושמותם וצורות חותמיהם, איך תשתתף החתימה עם הכתיבה והכתיבה עם החתימה כדמות מה שאנו עושים היום במלת א"ל א"ל. כי מכלל החתימות הוא וצריך לכלול הספירות העליונות עם האמצעיות והתחתונות לפי שלשים צורות אלו הידועים לכל ורמז לחכם די.

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י
י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק
ק	ר	ש	ת	ך	ם	ן	ף	ץ	א

והסתכל בעצמך הסתכלות שלם ועיין במ עיון תמים ותמצא בצורות א' כלומר תמצא שיש למחשבתך ראשית ע"כ תורה עניין ראש א' על זה. ועוד המחשבות נמשכות ויורדות מן הראש אל הזרועות השתיים שסופיהם ה' ה' ספירות האצבעות דרך הצואר עד תוך הלב אשר משם מתפשטים הזרועות. ועוד המחשבה מתפשטת מצד שמאל ויורדת עד הכליות אשר אחד מהן ימנית ואחד שמאלית. והנה הא' בעלות שלש צורות כלליות כוללת שלשה עולמות מעלה ומטה ואמצע וסימן שלשתם זכ"ר זרוע כ'וליא ר'אש, והנה סימן ברכ"ה יחשב, לב מבין כליות יועצות, על כן עצת חכמה שהיא עצתה היא תקום. ולפיכך צורת ב' מקבלת מכח צורת א' ברכה מן הכליות והיא פושטת ידה לקבל מהן למטה, ואין פני החכמה אל המחשבה כי אינה יכולה לקבל ממנה פנים אל פנים. על כן יש פנים בשתי הברכות השניות ואין פנים בראשונה, וגם ראוי לצייר ב כזו ב שיש לה לחכמה אשר בי"ת של בראשית מעידה עליה עם בי"ת של ברכה קבלה הקטנה מלמעלה וגדולה מלמטה. ומפני א' של ארור המן אשר סודו בשר ועניינו ב' ש"ר כלומר בי"ת המורה על החכמה הוא שר העולם כלומר של כל בשר. לפיכך היה ב' של ברוך מרדכי סימן המשקה והשתייה. ויובן זה מסוד נבי"א שהם אותיות כוללות ראשי שני העניינים וסופיהם ורמז להם אבנ"י שיש טהור. וצורת ג' צורת בינה כזו ג כי יש לה ראש וזנב, הנה לב מבין. וסוף שם מ"ח רמז אל ראש שם חכמ"ה, וסוף שם ל"ב רומז על ראש שם בינ"ה, וסוף שם כב"ד רומז לראש שם דע"ת. ואלה שלשתם בהם שלש רוחות, צומח שוכן בכבוד, חי שוכן בלב, מדבר שוכן במוח, וסימנך קל"ם כאחד

קדושה לך ישלשו. והנה הם שלשת מקורות הגוף (יחזקאל מ"ח ל"ה)
"ושם העיר מיום ה' שמה" רמז אל **"עיר קטנה ואנשים בה מעט"** (קהלת ט' יד) שהוא משל נשוא על גוף בן אדם ועל התחלף כוחותיו כמו שנרמז במורה, ובשתוף עמהם המקור הרביעי שהם שני הביצים שסימנם לפי ראשם ב' ותחברנה עם כל"ם הנזכר יהיה סוד ארבעת מקורות הגוף בכ"לם. וע"כ הם משמשים בלשון הקודש מקור האותיות בכ"לם בראשי התיבות והשמות. כך קבלנו מספרו של הרב ר' יהודה הנגיד אשכנזי ז"ל מרוטנבורגו. והענין הראשון קבלנו מספרו של הרב ר' אליעזר אשכנזי ז"ל מוורמשא, אשר לא היו בזמנינו ונשאר זיכרונם בספריהם ואילו ראיונם שאלנום על יותר עמוק מזה. ואמנם היות צורת גימל מורה על צורת בינה הוא מצד היותה נשרשת בלב וחוט השדרה שהוא בעל ראש וזנב ברדת דרך ישרה ממוח הראש מוציא ממנו קו שבדרך ממנו הלב. וממה שנזכר תבין מה שלא נזכר ותדע שכמו שנמצא צורת אברי גוף, מתחלפות צורות האותיות ותוכן הספירות מתחלפות ומשתתפות. וכאשר תחשוב לומר על ספירה אחת זו אינה זו האחרת, תמצאינה שאינה היא מצד, והיא היא מצד. וכשתתיר כל קשרי הספירות תיחדם בעל כרחך וכשתיחדם תכלית הייחוד לא תמצא בהם כי אם הייחוד וכשתהיה המייחד מן המיוחד לא תמצא שם שום ספירה כי אם הסבה הראשונה בלבד, רמז אל זה כשתתן כל העצים המתחלפים עם שרשיהם וענפיהם ועליהם ופירותיהם אל כבשן האש ישובו כולם ראש תחלה וכשיותרו מן האש ישובו אל העפר שהוא הדשן הנקרא אפר ותדע זה מעפר שריפת הפרה. וזה רמז **"הכל היה מן העפר והכל שב אל**

עפר (קהלת ג' כ'), והמספר המושכל לעד הנאמן כי בהתייך הרכבותיו ישוב הכל אל ראשיתו שהוא אחד. וזה הדרך אינה נבואה אבל היא מביאה אליה, על כן המתלוצצים עליה לא הכירו שרשה ולא ענפיה ועליה, ועליהם נאמר **"כי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה"** (משלי ז' כד). והשם יודע כי זה המעט שכתבתי לך עם מה שתראהו באגרת הרב שאני שולח לידך כדי שתגיענה לידו, לא הייתי כותבו בשום פנים לולא ההכרח העתיד להיות המכריחני להודיעכם מה שראוי להמשך אחריו, והיא ידיעת השם בשם על דרך סתרי תורה ספר יצירה ושאר ספרי קבלה הדומים לו בעניינים אלה שהם עקרי השגת האדם. וייחדתי לך זה הקונטרס הכפול לרמוז שתכפה אהבתך בקבלה אחר אהבתך החכמה ותרוען ממעלת הדעת הקשורה במוחך ומשם תרוען בכח המחשבה השכלית להוציא הכל מן הכח אל הפועל, אולי יתעשת אלהים לנו ונגביר האמת על השקר ונגביר החיים על המתים ונחייב בנו מציאת הברכה והעדר הקללה ונכריח את הטוב שינצח את הרע ונגרש הרע מפני הטוב ונקרא את הצדיק צדיק ואת הרשע רשע ולא נהיה חנפים מהפכים כוונת ממציאנו ית' לפי מחשבות ההבל.

ועתה אני מחלה פניך מאד שתעיין בדברי עיון יפה כראוי לאיש כמוך ואל תדינם בתחילת מחשבה לא לזכות ולא לחובה אבל דינם אחרי ברור שלם. וראה והבן מהם מה כוונתי בהם כפי יכלתך, ואחרי שירדת במ לסוף דעתי לפי מחשבותיך תודיע לרב ר' שלמה דעתך בדינם ובמשפטם. ואמנם דע כי מה שהתחלתי בזאת האגרת בחלוקה ההכרחית בארבעת הדברים

הראשונים שבה היתה כוונתי לרמוז לך דעת המקובלים בעניין סוד העבור שהיא אצלנו, שהנפשות מתגלגלות להשלמת הדין כמו שנרמז בספר הבהיר במשל הפת המעופש, ושהחסיד הגומל חסד לקונו הוא הלומד תורה והוא סבת חיים הנצחיים. והראייה **"כי על כל מוצא פי יהוה יחיה האדם"** (דברים ח' ג') שהיא תורה שהיא יצאה מפי השם ועליה יחיה האדם כשממית עצמו עליה, מרמז **"אדם כי ימות באהל"** (במדבר יט' יד) אל תקרא באהל אלא כי ימות בה. ושם נאמר על עניין **"יראת יהוה היא אוצרו"** (ישעיה לג' ה') משל תמרים, וסוד הנשמות נרמז שם לפי זה עם עניין אמרם אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף הוי אומר כל הנשמות שבגוף האדם, ויזכו החדשות לצאת ואז בן דוד זוכה להולד כי נשמתו תצא חדשה בכלל האחרים. וכן הרב הקדוש (הרמב"ן) מזכיר עניין סוד העבור בפירוש איוב בטענות אליהו ליישב דעת החכם בעניין צדיק וטוב לו הוא אשר גמור, ומשפט צדק ניכר לכל בתחילת המחשבה. וכן רשע ורע לו. ואין מחשבת הקושיא אלא בהיפוך הסדר כי על כן צריך לחדש מציאות מן ההפוך פעמים שלש כמו שרמז הרב ג"כ בספר תורת האדם בשער הגמול שלו.

וכלל אומר לך על כל זה בסוף דברי והוא זה, דע כי התורה עם הדבור כולו הוא כחומר למחשבה ומה שהמחשבה חפצה לתת צורה בחומר הנזכר על דרך משל החומר מקבל צורה ההיא, כי החומר כמראָה שמקבלת כל הצורות ומראה אחריה מה שקבלה. ולולא זה לא היו האומות מתחלפות ולא הדיעות והאמונות וכדומה לו. וא"כ המחשבה היא דבר שבה מצטיירות

החכמות ולולי זה לא היה הכתוב אומר **"חכמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו"** (ירמיה ד' כב). והנה החכמה בעלת ב' פנים שנאמר **"מחשב להרע לו בעל מזימות יקראו"** (משלי כד' ח). וכן בא בדברי רז"ל מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ומחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה. והנה שם המחשבה הרהור, ואמרו אסור להרהר אחר מידותיו. ואמרו רז"ל הרהורי עבירה קשין מעבירה, וכבר ידעת פירוש הרב בפרק ג' מהמורה והוא פירוש מעולה, ולפי זה כולו נאמר **"כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי"** (ישעיה נה' ח). ועל מה שהיו אומרים במחשבתם הרעה נאמר להם, אתם אומרים לא יתכן דרך ה' הלא דרכיכם לא יתכנו. וידוע שנפש המשכלת היא בעלת המחשבה והיא אחת ומחשבותיה שתיים והמחשבה לה כתר עליון והיא המביאה לידי הפעולות הטובות והרעות. ואמנם הנפעלות בחכמה כולן טובות, ובסכלות כולן רעות, והמתבונן במפעלים ובמה שיתחייב מעצמן ומכוחם ידע זו אותם כפי הבנתו וכפי המשכתו אחרי הדעות הנאמנות אצלו. ואין בחינת ההבנה כי אם בדיעה ואין דעת בלי בינה ואין בינה כי אם בחינה בין החכמה והסכלות, ואין חכמה בלתי השתכלות ועיון ורוב משא ומתן במחשבת הנפש המשכלת. וא"כ המקובלים כשלא יחשבו בחכמתם מחשבת נשמתם ולא יתחכמו עד שיבדילו כי כוונתם בין הדיעות עד שיאימינו מה שיאימינו בחכמה ובתבונה ובדעת מעט הבדל בין קבלתם ובין קבלת מקובלי שאר אומות קבלתם. זהו אשר רצייתי לגלות לך מצורת עניין שם קבלה ודרכיה.

פתחא זעירתא מהעורך

אפתח פתחא זעירתא למען באי עד הלום. מנסיוני שאני חופר ובוהן מלקט גרגר כה וכה, ועדין אפס קצהו לא אראה.

דברי תורה עשירים במקום אחד ועניים במקום אחד. המעיין יראה לפעמים, עניין מסוים לא ברור או לפעמים יחשוב שלא הונח במקומו אך אם יסיים הספר פעם ופעמיים ויותר יראה בגדולת המחבר שמפאת גודל הבנתו וחששו סידר הכל על מקומו, דאג וטרח פן יבואו להרוס אל הקודש פנימה ואל יעלה איש אל ההר ההוא. כנאמר של נעליך מעל רגליך כי כולו קודש הוא.

כבר הזהיר המחבר בבל יבהל לרוץ פנימה. יחזור כל עניין כמה פעמים וינסה להבין בחילופי השמות.

בגלל כי לא יצא כתב זה לאור ורק יחידי סגולה החזיקו בו זה 700 שנה והמעתיקים לא תמיד דייקו בהעתקתם, רבו בו טעויות הסופרים.

עמדתי נבוך ובפרט בטבלאות השמות והמעגלים על מי אסמוך. השוותי כמעט כל הכתובים הנמצאים באוניברסיטאות (כ-30 במספר) מהקדומים ביותר מהמאה ה-14 (למנינם). דהיינו זמן קצר לאחר הסתלקותו של רבי אברהם אבולעפיה ועד המאוחרים ביותר מתחילת המאה ה-19 (למנינם).

פתחא זעירתא מהעורך

רוב הטבלאות והגלגלים בדוקים ומתוקנים לפי הנחיות המחבר והיכן שידי לא השיגה, הלכתי על פי הכתבים שנבחנו כמדויקים יותר.

ואבוא בזאת לברך על המוגמר ולהודות להשם יתברך שזיכנו עד כה ודיינו.

ואסיים בברכת המחבר להיודע הספר הזה כראוי לעומקו הוא אהוב למעלה ונחמד למטה ונוחל שני עולמות שנאמר, להנחיל לאוהבי יש ואצרותיהם אמלא כי עמוק עמוק מי ימצאנו והשם ברחמיו יאיר עינינו. אמן.

תוספת למהדורה זו השלישית

כבר ציינתי בהקדמה ל"אור השכל" את כתב היד הנפלא שקבלתי מגב' אביבה לנדה מארה"ב. ושוב אני מברך אותה שזכות רבינו רבי אברהם אבולעפיה זצלה"ה יעמוד לה ולכל משפחתה לעד. כתב זה נכתב ע"י הרב יחיאל איש ירושלים בן שלמה איגרא (ולא אשכנזי כפי שצינתי בטעות בהקדמה לאור השכל).

בהשוואה שערכתי מצאתי עשרות שגיאות ושורות חסרות בהוצאה השניה שהוצאתי ל"חיי העלם הבא". ולא חסכתי ותיכף ישבתי לתקן ולהוציא מהדורה זו ברוב הדר ופאר.

פתחא זעירתא מהעורך

כל אותם היהודים היקרים שמשתוקקים לעלות במעלות הסולם ושותים בצמא את כל דברי רבינו, יסלחו וימחלו לי שערכתי לפניהם בעבר ספר משובש, אך מי שיודע כי כל ספרי הקודש שיצאו מן כתבי היד כגון הגמרא הזהר וכל היתר תוקנו משיבושיהם במשך מאות בשנים פעמים רבות עד הלום. וכן אבקש סליחה ומחילה מרבי אברהם אבולעפיה זצלה"ה על שגיאותי, למרות שרצוני להעלות סולת נקיה בלולה כל טוב בריח ניחוח, השיבושים הרבים בכתבי היד שכמובן אף לא אחד מהם הוא הכתב המקורי של רבינו אלא העתקות סופרים. ומאות השנים השפיעו על הניר והדיו והוסיפו קושי בפיענוח המילים. אך בחסדי ההשגחה כמו שקבלנו כתב זה אני תפילה לשם שימחל לנו על שגיאותינו ויעלה מן אוצרותיו הכתבים החסרים והמתוקנים על מנת שבעזרתם נוכל לדבוק בשם ולהשפיע כל טוב לכל.

אציין שני עניינים שראיתי לעורר עליהם בכל הזדמנות. ראשית בעניין הצירופים לאחר שיעיין הקורא בספרי המחבר ויקנה הידיעה בעניין הצירופים חובה על כל הרוצה להצליח ולהתקדם בזו הדרך לעסוק בדרך הצירופים בתמידות ואפילו כמה דקות בכל יום. שנית אצטט קטע מתוך זה הספר על מנת לעורר ולחזק את הלומדים בעניין הגלגולים (עמ' צג').

"דע כי אלה הגלגולים כולם אתה צריך לעיין בהם היטב ולדקדק בהם מאוד בפרטם ובכללם, אם אתה חושק לדעת את השם באמרו "כי בי חשק ואפלטוהו אשגבהו כי ידע שמי"

פתחא זעירתא מהעורך

(תהלים צא' יד). ואם אינך מדקדק אחריהם עד שתדעם כולם או רובם או קצתם עד שתבין מה היתה הכוונה בהם הזהר מהזכיר את השם היקר הזה שהוא שם העצם המגלה כל חכמה ודעת וסוד התקופות וגלגולי הגלגלים ועיגולי הנבראים ורוחותיהם וכוחותיהם ומבטל כח השדים וכל כשופיהם, כי לשונך כשוף גם כ"ח נפש"ך כ"ח כשפ"ך. ועל כן אתה מבטל הכשפים ממנה ומן העולם בכח הזכרת השם, כי למה נקרא שם כשפים מפני שמכחישין פמליא של מעלה שהם אלפ"י אלפ"י"ם וסודם שלוש מתנועע בשתי דרכים והבן דרכו זה השם השני גם כן תבין שניהם.

ולסיום ערכתי שינויים רבים במהדורה זו, תיקנתי כל העיגולים והגדלתי אותם והנחתי אותם בסוף הספר. הורדתי את כל ההערות מתחתית הדף, והערות הנצרכות שמתי בגוף הספר בסוגרים (עגולות קטנות). חלק מהגימטריאות סומנו בגרשיי"ם, וחלק לא סימנתי כלל למען יקל על הקריאה, בסומכי על המעיין שיוסיפם מדעתו. כי ישנם עוד מילים רבות מאד מגומטרות.

מהעורך
אמנון גרוס

חיי העולם הבא

אמר הצעיר אברהם הרואה באלפי יהודא באתי באלה הדברים הנאמרים באמת להזהיר כל באי שער הספר הזה שאל יבהל (ירוץ) ברוחו לבא בכל עת אל הקודש עד שיטהר מחשבתו מהבלי הזמן וינקה עצמו מהגאווה והכעס, כי היא הקליפה המונעת מלכנוס לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו. וצריך לו להשפיל את עצמו מלפני כל אדם שומע חרפתו וסובל ויהיה כוונתו לשם שמים ויהיה רחמיו אפילו על שונאיו שלו כשאינו שונא המקום ויהיה נדיב לבב ונכאה רוח. ויבזה תאוות השררה וכבוד ותאוות מאכלים רעים ותאוות נשים, ויהיה אוהב האמת ושונא השקר ויהיה צנוע ויבקש כבוד אנשי החכמה, ועיקר כוונתו יהיה לשם החכמה האמיתית, ולא יהיה עסקו בחכמה הזאת להתגאות ח"ו. יהיה תמיד תפילתו לאל יושר צעדיו לבל ימוט ימין ושמאל מן האמת.

שנית באתי כמזהיר שאל יטעה ח"ו לא באות ולא בנקודה שנאמר: **"כי ישרים דרכי יהוה וצדיקים ילכו בהם ופושעים ייכשלו בהם"** (הושע יד יז). ומי שיודע זה הספר כראוי לעומקו הוא אהוב למעלה ונחמד למטה ונוחל שני עולמות עוה"ז ועוה"ב שנאמר: **"להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא"** (משלי ח' כא). כי עמוק עמוק הוא מי ימצאם והשם ברחמיו יאיר עינינו בתורתו אמן.

יהה היה והה

חיי העולם הבא

רבוץ עולמים יהי רצון מלפניך להיכלל
בזה הספר עליונים ותחתונים ושישתכח
כל אחד ואחד בלימודו בין בכתוב ובין
בדיבור בכח ואמיץ שמך הגדול והנורא
והמיוחד ובכל כח הויו"ת בזהיר משמך
הגדול יהו"ה ובכל שמות וכינויין
דיליה דכולהו יזהירו עיניה הכי יהי
כולהון עליונין ותחתונים באזכרים
בהוא ספר זהירין משמך ומההויותו
דיליה כזוהר זנהיר ברקיע ותן נא
רשות לכל מאן דאדכר בספר הזה בכח
ואמיץ שמך לאזדמנא מיד ביה בהרף עין
לגלאה ביה כל חד וחד מילין יקירין
ורזין גניזין קמי שכינתא באיהי
יחידא בגלותא לאנהרא משמך מזה הספר
ולאתחבר עמך בדא החיבור ולאתקשרא
שכינתך בך בכמה קישוטין לקיים בה
וראיתיה לזכורי ברית עולם אמן סלה
נצח ועד.

יהו	היו	יהו	הוי	ויה	והי
שיד	דשי	שדי	דיש	ישד	ידש
מעלה	מטה	ימין	שמאל	פנים	אחור

אד וז כל סע צת בה חט מפר גשניק

שי דה ין

חיי העולם הבא

בעזרת שוכן רומה אתחיל לכתוב

ההקדמה

שלח יד ברואה	להשיג נבואה	אך ברוח נכאה	תחיה כמו רש
מרומים תעיין	מלב תם תזיין	ובשיר שתה יין	עסיסיו במדרש
היה שש בזקנה	בהוד זיו שכינה	וצורת לבנה	בגט זה תגורש
משול על יסודות	והגד עתידות	ודבר בחידות	כחכם וחרש
פרי לב בצלמו	בך יה בעצמו	ביוד הא חותמו	ונטע ונשרש
וגוף עוז מצורע	היצר שמו רע	מזהם בזרע	ונקפא ונקרש
רצונו להמית	הויה מרומית	ויעץ בתהמית	ורצח וירש
שאל צור דתו	אשר על עצתו	מבקש המיתו	וחקר ודרש
יצוחצח לשון צח	בפיך שח ונצח	והרג ורצח	ושקט וחרש
המון עם תחיה	בשם י"ה תהיה	מדלג כאריה	בכל עיר ומגרש
והוד הבחירה	תגלה בתורה	וכח וגבורה	בחכמה יפורש
הרוג גוף מפולש	כאפר וחלש	ברכב ע"ב משולש	בשם המפורש

פירוש השם המפורש ושמו חיי העולם הבא וסוד מספר אותיות ירו של ים והוא פירוש שם בן מ"ב אותיות ושם בן מ"ב אותיות הוא פירוש שם בן י"ב אותיות ושם בן י"ב אותיות הוא פירוש שם ד' אותיות, אשר הוא השורש והעיקר ואשר כולם הם פירושים עליו להודיע סוד יחודו יתברך שמו. וזהו השם שהוא בן ד' אותיות הוא לבדו שם המיוחד ושאר שמות הם כולם פארותיו אשר כולם מתבארים עליו. וכל שם ושם מאלו השמות הוא קדוש ומקודש ונאמר על שם בן מ"ב אותיות שהוא קדוש ומקודש ואין מוסרין אותו אלא למי שהוא צנוע ועומד

חיי העולם הבא

בחצי ימיו ואינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מידותיו ודבורו בנחת עם הבריות וכל היודע וזהיר בו ומשמרו בטהרה הוא אהוב למעלה ונחמד למטה ואימתו מוטלת על הבריות ותלמודו מתקיים בידו ונוחל שני עולמות עוה"ז ועוה"ב (קידושין טא). וכן משפט שאר השמות הקדושים כולם כי אין הכוונה בכולם אלא להשיג במ ג' עולמות הם המעלות הנקראים אצלנו "שלוש סעודות" הנודעת מסוד שלש, היום היום היום שנאמר **"ויאמר משה אכלוהו היום, כי שבת היום לה' , היום לא תמצאוהו בשדה"** (שמות טז כה). וסוד המן הוא סוד כסא וסוד המים והטל יורד עליו והמן יורד עליו והוא שכבת הטל ובו עתיד הקב"ה להחיות המתים, **"כי החיים יודעים שימותו והמתים אינם יודעים מאומה"** (קהלת ט' ה). וכל השמות הנזכרים יפורשו בספר הזה בעזה"י כל אחד כפי מה שהוא בקבלתנו האמיתית התורנית. ואמנם נפרש תחילה השם הארוך לפי רוב אותיותיו והסוד הכללי בו והפרטי הנולד ממנו, והוא שם בן ע"ב אותיות שנאמר עליו **"הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם בך יאמינו לעולם"** (שמות יט). וכן נאמר על השם **"זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דור"** (שמות ג). והרמז על זה **"משה ידבר והאלהים יעננו בקול"** (שמות יט), וסודו שם הדברי והם דברי השם כי ידבר הוא שמו יר"ן, והאלהים יהו"ה מלא. והתרגום מעיד ואומר "ומן קדם יי מתעני ליה בקול". והנה **"בקול"** בקולו של משה, והנה הוא אומר קול השם כקול האדם המדבר, כי התשובה והמענה על שאלת הנביא השואל שווה בקול **"דממה דקה"** (מלכים א' יט יב) בתחילה ומתגברת והולכת תמיד כמו שהתבאר בסוד הנבואות.

(סליק ההקדמה)

חיי העולם הבא

"נבחר שם מעשר רב מכסף ומזהב חן טוב" (משלי כב' א').

"מגדל ע"ז שם יהו"ה בו ירוץ צדיק ונשגב" (משלי יח' י').

אמיתות

האמונה הישראלית היא שהשי"ת ב"ה ברא הכל והוציא מאין לישי כשגזרה ידיעת חכמתו ית"ש ויתעלה ברצונו הקדום תמיד אשר לא ישתנה בשום פנים מאופני השינוי ולא יתרבה בשום ריבוי אצל בריותיו הרבה על כל פנים והוא לבדו בלתי ריבוי כלל. אמנם יחודו חזק מאוד לציירו בשום ציור אצלנו כי אין בכל בראויו בעליונים ובתחתונים מי שיוכל להשיג אמיתות יחודו, וק"ו שלא יוכל האדם לדעת מהות עצמו ית"ש. אבל תכלית השגת הנביאים והחכמים והפילוסופים להרחיק ממנו ית"ש כל המידות הגופניות המדומות הנחשבות בתחילת הדעת בכח הדמיון המתעה השכל האנושי והמבריהו מכל השגה אמיתית. והנה כל הנביאים והחכמים וגם הפילוסופים ביארו מהות ציור הדמיוני ותכלית השגתו ואמרו שהציור הדמיוני (ממנו) הוא גופני מאד. ומפני זה לא נוכל לצייר דבר מן הדברים המושכלים כי אם בשותפות עם השגה ציורית גשמית. וע"כ אפילו הנביא בעת שהשיג הדיבור הנבואי הנשפע מהשם י"ת ב"ה וב"ש באמצעות השכל הפועל באדם עפ"י צירוף האותיות הנחשבות בלבבות, אי אפשר שלא יצייר מה שהשיג בצורת גוף מדבר בדבור מן הנביא מפני מציאות הכח המדמה שבו. אבל הנביא יודע באמת שזה הגוף המתדמה לו בהשגתו בעת הנבואה אין לו מציאות גופנית כלל, אבל הוא דבר שכלי כולו והתגשם אז

חיי העולם הבא

אצלו בעת השגתו מפני היות גוף הנביא משכיל האמת בשכלו הרוחני היוצא לפועל בעת ההיא.

וידוע שאנחנו עדת ישראל קהל השם יודעים באמת שהשי"ת ב"ה וב"ש אינו גוף ולא כח בגוף וגם לא יתגשם לעולם אבל שפעו בורא אמצעי אחד גופני והוא מלאך בעת נבואת הנביא. גם מלאכי ה' העליונים שהם השכליים הנפרדים מכל חומר המיוחסים לרוחניות וגם נפשות חסידי האומות ונפשות צדיקי ישראל אינם גופים ולא כוחות בגופים, אבל הם כולם שכליים נפרדים לבד, ונפש כל איש ואיש ממנו הזוכה לחיי העולם הבא היא משגת עצמה ומשגת כל הנפשות כולן, כי היא דבר אחד עמו מצד העצם הויתה ומכרת השכל הפועל בה, אשר הוא הסיבה הראשונה הקרובה לקיומה ולמציאותה, ויודעת השכלים הנפרדים כולם במציאותם ומשכלת מציאות הבורא ית"ש וית' אשר ברא הכל לכבודו. אבל אינה משגת ומכרת ומציירת דבר גופני כלל וגם אינה יכולה להכיר בעצמה מהסיבה הראשונה העליונה כי אם מציאות לבד אבל מהות לא, וגם משאר שכליים שלמעלה ממנה אינה משגת מהם כי אם מציאות לבד. אבל משגת גם כן הבדל מעלות מציאות השכליים זה מזה ומשגת הבדל מעלות מציאות כל נפש זו מזו ויודעת שכל נפש שהשיגה יותר מחברתה נהנית מזיו השכינה יותר מחברתה ושמחה ג"כ שמחת הנאה שאין חברתה יכולה להשיג שמחת הנהתה ולא תענוגה. ולפיכך נאמר בקבלה שהקב"ה עושה לכל צדיק וצדיק חופה הראויה לו ונותן לו הגמול הראוי לו לפי מעשיו. והמעשה הגדול שבכל המעשים הוא לעשות נפשות כמו שנאמר בסוד

חיי העולם הבא

"ואת הנפש אשר עשו בחרן" (בראשית יב ה), כי כן השם עשה את האדם ישר **"בדמות אלהים עשה אותו"** (בראשית ה' א'). וזה המעשה רז הוא אצלנו ותכלית המעשים הטובים כולם.

וע"כ חייב כל משכיל לעשות נפשות יותר ממה שהוא חייב לעשות גופים, שגם חיוב עשיית הגופים אין תכליתו כי אם לעשות נשמות. ובכך ידמה האדם לעושהו, שכן אמר הנביא ע"ה על עניין מעשה השם, **"כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי"** (ישעיה נ"ז). וע"כ חייב כל משכיל אשר השיג דבר מהשגות השכליות למסור מהם קבלות אמיתיות כפי מה שהשיג וכפי כוחו למי שמראה לו שהוא הכין עצמו בהכנה הראויה להבין בזה, ולא יהיה מקנא במקבלים אם הם ראויים לקבל. שכן אמרו רז"ל **"בכל אדם מתקנא חוץ מבנו ותלמידו"** (סנהדרין קה:). וגם ראוי למשכיל לשמור עצמו במסירת הקבלות האלוהיות שימסרם מעט מעט כדי שלא יתבלבל השומע בהם, כי סתרי עריות וסתרי בראשית וסתרי מרכבה שהם חכמת האלוהות הם עניינים עליונים מאד. ואמנם סתרי בראשית שהם חכמת הטבע וסתרי מרכבה שהם חכמות אלהיות הם מעשים אלוהיים ואין כל דעת ודעת מן הדעת האנושית שיכולה להשיגם, וע"כ ראוי להסתירם מן ההמון הנמשך אחר מחשבי הזמן, כי אי אפשר להשיגם אלא אחר לימוד רב והשתדלות חזקה בחכמה ועיון גדול בספרים והתבודדות רבה עם אנשי האמת והיפרדות מאנשי התאוות השקריות. וכשימצא איש דורש החכמה ראוי גם כן למוסרה לו ולא יעזבנה האדם למות עמו במותו אבל ישפיענה על זולתו כפי יכולתו בכתב או בעל

חיי העולם הבא

פה. ואמנם סתרי עריות הם ענייניים תוריים, והפילוסופים לא השיגום כלל באשר הם וגם לא קראום בשם זה, אבל התורה האמיתית המשלמת כל חסר הודיעתנו דבר זה ואעפ"י שגם הם דברים כוללים ראשית ומרכבה, הנה נודע לנו סודם בפרט בתורה מסוד אדם וחוה שהם בכל אדם כדמיון החומר והצורה, שהם ראשית והתחלה לכל מעשה בראשית. וכן אדם הראשון כדמיון הצורה וחוה אשתו הברואה מצלעו כדמיון החומר, שהוא אמר עליה, **"עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת"** (בראשית ב' כג). ולא אמר כי ממני לוקחה זאת, אבל באמרו מאיש, הורה עליו שאדם נקרא איש. וע"כ נאמר על קין הנולד משני הנמצאים הראשונים שבמין האנושי **"קניתי איש את יהוה"** (בראשית ד' א). וכן כתוב גם בני אדם גם בני איש. ועוד נקראו בני אדם בני אנוש, גם כל אחד ממנו נקרא אדם ונקרא איש ונקרא אנוש כמו שנאמר **"מה אדם ותדעהו בן אנוש ותחשבהו"** (תהילים קמד). ונאמר, **"מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו"** (תהילים ה). הנה התבאר מהכתובים סוד שם אדם ושם איש ושם אנוש, שכל אחד מהם הוא שם למין ולאיש. ודע כי איש בלשון יון הוא אחד ותרגום איש הוא אנוש, ואחד בלשון יון אנ"ש גם כן אנוש הכל אחד. ונקראו בתורה אדם וחוה בשם אחד שנאמר: **"ויקרא את שםם אדם ביום הבראם"** (בראשית ה' ב).

וסתרי עריות הם ביאת נחש על חוה שהוא הנואף והוא המטיל בה זוהמא. וישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן, גויים שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זוהמתן. וזהו העניין הגדול

חיי העולם הבא

הנכבד אינו צריך פירוש כי הוא מבואר למשכילים כי התורה היא סיבת חיי העולם הבא כאומרנו על ברכת התורה "וחיי עולם נטע בתוכנו". וגם מזה יתבאר סוד **"ויטע יהוה אלהים גן בעדן מקדם"** (בראשית ב' ה'), וגם סוד עץ החיים ועץ הדעת הנטועים בגן והתורה האמיתית היא סיבת הפסקת זוהמת הנחש מבינינו ממש. והוא שנאמר במדרש "כיון שנבראת אשה נברא שט"ן עמה" (ב"ר י"ז ה'). ונאמר עוד שסמא"ל הוא השט"ן הוא הרוכב על הנחש והוא המסית את האשה ושיעורו כשיעור גלם שהוא גמל נושא משא כבד והוא דבר מפתה הכח השכלי האנושי טרם צאתו לפועל ומונעו מהשגת האמת, עד שיהיה האדם נמשך אחרי ההבל ויהבל וישוב לתוהו ובוהו שהוא החושך וההבל **"כי בהבל בא ובחשך ילך ובחשך שמו יִכסה"** (קהלת ד').

אמנם המשכיל האמת אשר הוא האדם באמת לא יתפתה אחרי דעת האשה המפותת מהנחש הנושך והורג בסם המות שבפיהו, אבל ימשיך תמיד אחרי מצות השם ית' ב"ה המשפיע עליו השכל ויאכל מה שמחיהו, ולא יאכל מה שימיתוהו, ויכיר עץ החיים הנטוע בתוך הגן הנטוע בעדן על פי ה' אלהי"ם מקדם. והנה עץ החיים הוא חיי העצם הקדמון והוא חיי מעלה ומטה וסודו כח דן העולם והמשל ידוע. אבל גימ' שלו אותיות הקודש (אותיות הקדש=1232 הדיינו א'+232=כח דן העולם = 233). וכן נאמר על התורה **"עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאשר"** (משלי ג' יח) בגימ' ישראל, שאין אומה מחזקת בתורה כמונו שבח לאל. וסוד ישראל שכל הפועל והוא בגימ' רוא"ה ואינו נרא"ה, אבל מאשר בגימ' המצוות כלומר שהם תומכי התורה והמצוה וכן

חיי העולם הבא

כתיב: **"והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם"** (שמות כד יב),
"כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחת מוסר" (משלי ו' כג).

"וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת הלהט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים" (בראשית ג' כד). **"ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם"** (שם). ומן הגן תכיר ארבעת הנהרות היוצאים מהנהר המיוחד היוצא **"מעדן להשקות את הגן ומשם ייפרד והיה לארבעה ראשים"** (בראשית ב' י). והנה אתה רואה כי סוד הגן הוא דבר שיש בו צמחים כל מיני צמח, וסוד צמח תדעהו מן **"צמח צדיק"** (ירמיה כג' ה) ומן מצמיח ישועה. והצמח מורה על חידוש עניין חדש מתגלגל בחידושו כאילנות המצמיחות, שתולדותיהן הן פירות חדשים וחידושן בכל שנה ושנה כן שכלי בני אדם הם כצמח המתחדש בעולם והגוף כגן שהוא בעל הצמחים והנפש עדן שהיא בעלת התענוגים והגוף נטוע בה. והסוד ג'ן עד"ן, ע"ד גנ"ן גם ע"ד נג"ן, שהנבואה שורה על פי עד נגן שנאמר **"והיה כנגן המנגן"** (מלכים ב' ג' ט) באלישע. ואמנם ג'ן בעד"ן מקד"ם סודו יורה לך אמיתות השם המפורש הזה.

זה השם המפורש הוא ראשית לכל השמות והתחלה לכל הנבראים בשם העליונים והתחתונים וסוד **"זכר ונקבה בראם"** אדם וחווה. שם בן ארבעה אותיות **יהו"ה**. זה השם הנכבד והנורא הוא מורה לנו מציאות העצם הנקרא סיבה ראשונה לכל נמצא אשר הוא מחוייב המציאות בבחינת עצמו ומאמתת חיוב מציאותו נמצא כל נברא בחכמתו וברצונו

חיי העולם הבא

כשגזרה חכמת ורצונו יתעלה וממנו נגזר ג"כ שם בן י"ב
 אותיות (שם של י"ב הם י"ב פעמים כ"ו זהו בגל י"ב וזהו "יהיה למבול ישב") ר"ל
 י"ב תיבות. וזהו צירופם

יהיה	יההו	יהה
ההיו	הויה	הוהי
ויהה	וההי	והיה
ההוי	היוה	היהו

אלו השמות התחייבו לפי צירופם מן השם המיוחד ושרש
 ידיעת הוראתם מתבאר מן השמות אשר נכתוב אחר זה וזהו
 שם של מ"ב אותיות וזהו צירופו,

אנא	בכח	גדלת	ימינך	התיר	צוררה
קבל	רנת	עמך	שגבנו	טהרנו	גורא
גא	גבור	זרשי	יחודך	כבבת	שמרם
ברכם	טהרם	רחמי	צדקתך	תמיד	גמלם
חסין	קדוש	ברוב	טובך	נהל	עדתך
יחיד	גאה	לעמך	פנה	זוכרי	קדשתך
שוענתו	קבל	ושמע	צעקתנו	יודע	תעלומות

חיי העולם הבא

זה השם קדוש ומקודש והוא נודע מצירופו ויוצא מן פסוק ראשון שבתורה והוא מן ב' של בראשית עד ב' של ובהו, וידוע שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה וזהו מופת תוריי מושכל למקובלים.

וזה שם בן ע"ב תיבות ויוצא מן הפסוק ויסע ישר, ומן פסוק ויבא הפוך, ומן פסוק ויט ישר, וסימנך יה"י אור וסודו אור בגימ' העולם כלו וזה צרופו הראשון,

מהש	ללה	אכא	כהת
יזל	מבה	הרי	הקמ
נלכ	י"י	מלה	חהו

והו	ילי	סיט	עלמ
הזי	אלד	לאו	ההע
לאו	כלי	לוו	פהל

ריי	אומ	לכב	ושר
אני	חעמ	רהע	י"ז
סאל	ערי	עשל	מיה

נתה	האא	ירת	שאה
יחו	להח	כוק	מנד
ההה	מיכ	וול	ילה

ננא	נית	מבה	פוי
ומב	יהה	ענו	מחי
ראה	יבמ	היי	מומ

והו	דני	החש	עממ
נממ	י"ל	הרח	מצר
דמב	מנק	אי"ע	חבו

חיי העולם הבא

הנה לך זה השם המפורש כתוב מפורש ומצורף כראוי, והוא הצירוף הראשון. וממנו יוצא בד' זוויותיו שם המתחיל מן מדת"ו ואחריו מהו"ה ואחריו המי"ן ומגלגוליו יוצאים נפלאות תמים דעים. והיודע לגלגלו כשורה על כל הפנים רוח הקודש לובשתו או שפע חכמה נשפע עליו להורות לשכלו אמיתות המציאות. אבל צריך שיהיה המגלגל חכם ומבין מדעתו מפני שאם מוסרים לו ראשי פרקים מן השמים שיבין הוא הכוונה וירגיש במעט רמז כי טבע האדם נגזר שיבין מה שישכילהו במשלים ובשיתוף שמות ובצירוף אותיות בנוטריקון ובגימטריאות האלה. וזהו הצירוף היוצא מארבע זוויות, הוא נ"ד שמות.

- א. **מדתו** יוצא מ"ם של מומ ד' של דמב ת' של כהת ו של והו
- ב. **מהוה** יוצא מ' של דמב ה' של כהת ו' של מום הא של והו
- ד. **המיין** יוצא ה' של הזי מ' של הקם יוד של מחי נון של נממ
- ה. **מחזק** יוצא מם של נממ ח' של מחי ז' של הזי ק' של הקמ
- ו. **המים** יוצא ה' של הקמ מ' של מחי יוד של הזי מם של נממ
- ג. **בכמו** יוצא בית של דמב כ' של כהת מם של מום ו' של והו
- ז. **איים** יוצא א' של אכא יוד של ילי יוד של היי מם של מנק
- ח. **ילוו** יוצא יוד של פוי למד של לאו ו"ו של והו ו"ו של חהו
- ט. **אהוה** יוצא אלף של לאו הא של חהו וו של פוי הא של והו
- י. **וחפו** יוצא וו של לאו חית של חהו פא של פוי וו של והו

חיי העולם הבא

כו. **וחיי** יוצא וו של לוו חית של החש יוד של נית יוד של ייי
כא. **לעטי** יוצא ל' של ללה ע' של איע ט' של סיט י' של יבמ
כד. **ימחו** יוצא יוד של יהה מ' של מבה ח' של הרח ו' של לאו
כז. **שנוי** יוצא שין של החש נון של נית וו של לוו יוד של ייי
לא. **מהלב** יוצא מ' של מיכ ה' של האא ל של עשל ב' של לכב
לב. **שכרו** יוצא ש' של עשל כ' של לכב ר' של ירת ו' של וול
לה. **אורי** יוצא א' של האא ו' של אומ ריש של ערי י' של מיכ
לג. **אעלכ** יוצא א' של האא ע' של עשל ל' של לכב כ' של מיכ
לד. **יומי** יוצא יוד של ערי ו' של וול מם של אום יוד של ירת
לו. **אתעל** יוצא א' של אומ ת' של ירת ע' של ערי למד של וול
יג. **איינו** יוצא אלף של אלד יוד של ייל יוד של הרי וו של ענו
יא. **כלני** יוצא כ' של אכא למד של ילי נון של מנק יוד של היי
יד. **לנרי** יוצא ל' של אלד נון של ענו ריש של הרי יוד של ייל
טז. **הכדה** יוצא ה' של מלה כ' של כלי ד' של דני ה' של מבה
טז. **ללבן** יוצא ל' של כלי ל' של מלה בית של מבה נון של דני
יב. **הקיא** יוצא הא של היי ק' של מנק יוד של ילי א' של אכא
טז. **לדעה** יוצא ל' של ייל ד' של אלד עין של ענו ה' של הרי
ית. **מימי** יוצא מ' של מלה י' של דני מם של מבה יוד של כלי
כח. **הנהר** יוצא ה' של מיה נ' של נתה ה' של ההה ר' של ושר
כט. **ישתה** יוצא י' של מיה ש' של ושר ת' של נתה ה של ההה

חיי העולם הבא

יט. **מסאה** יוצא מ' של יבמ ס' של סיט א' של איע ה' של ללה
ל. **מהוה** יוצא מ' של מיה ה' של נתה ו' של ושר ה' של ההה
כ. **יבלי** יוצא יוד של איע בית של יבמ ל' של ללה י' של סיט
כב. **ההלה** יוצא ה' של מבה ה' של יהה ל' של לאו ה' של הרח
כג. **הבאר** יוצא ה' של יהה ב' של מבה א' של לאו ר' של הרח
כד. **התלי** יוצא הא של החש ת' של נית למד של לוו י' של ייי
מט. **ואדע** יוצא ו' של כוק אלף של אני ד' של מנד ע' של חעמ
לז. **שישע** יוצא ש' של שאה י של ריי ש של מהש ע של עלמ
מ. **החיל** יוצא הא של ראה ח' של חבו ייו של ילה ל' של סאל
מו. **אפעכ** יוצא א' של ננא פ' של פהל ע' של עממ כ' של נלכ
מג. **מהלב** יוצא מ' של מצר ה' של ההע ל' של יזל ב' של ומב
לח. **אלהי** יוצא א' של שאה ל' של עלם ה' של מהש י' של ריי
מז. **נאלם** יוצא נון של ננא א' של סאל ל' של ילה מ' של עממ
מא. **הלזה** יוצא ה' של פהל למד של נלכ ז' של יזל ה' של ההע
מד. **מצבא** יוצא מ של ומב צ' של מצר ב' של חבו א' של ראה
לט. **מרום** יוצא מ' של עלם ר' של ראה ו' של חבו מ של מהש
מה. **רמנו** יוצא ר' של מצר מם של עממ נ' של ננא וו של ומב
מה. **לעינ** יוצא ל' של פהל ע' של ההע יוד של יזל נון של נלכ
מב. **הסהר** יוצא ה' של שאה ס' של סאל ה' של ילה ר' של ריי
נ. **מעכל** יוצא מ' של חעמ ע' של רהע כ' של כוק ל' של להח

חיי העולם הבא

נב. **הנפקן** יוצא ח' של חעמ נון של אני ק' של כוק נון של מנד
נג. **החיה** יוצא ה' של רהמ ח' של יחו יוד של ייז הא של להח
נא. **חמרי** יוצא ח' של להח מ' של מנד ר' של רהמ י' של אני
נד. **זיירי** יוצא זין של ייז יוד של ייז וו של יחו יוד של יחו

דע כי אלה השמות כולם אשר מצורפים פה בפירוש הסודות של ע"ב אותיות אלה, מהם יושג למתנבאים חיי עולם הבא ועל כן נקרא ספר הזה חיי עולם הבא.

והנה נודע בקבלה נבואית אלוהית תוריית שבעת שהחכם המשכיל מצרפם תשפע עליו רוח הקודש. וזה לך האות בעיונך באותיות הקדושות האלה באמת ובאמונה ובצרפך אותם מה שבראש עם הסוף והסוף עם הראש, ראש עם תוך והתוך עם ראש, והסוף עם התוך והתוך עם הסוף. וכן תעיין כולו לפי זה הדרך יגלגל כל אותיותיו פנים ואחור בניגונים רבים (פי' עם הנקודות). ויתחיל בנחת וימהר עוד וירגיל עצמו עד שיהיה בקיא מאוד בחילופי הצירופים זה בזה. וצריך לו ג"כ שיהיה בקיא מאוד בסתרי תורה ובחכמה כדי שיכיר מה שיבוא לו בגלגלי הצירוף ויתעורר לבו בחושבו הציור השכלי האלוהי הנבואי. ובתחילה ממה שיעלה לו מן הצירוף בהתבודדותו תתחדש עליו פחד ורעדה ויעמדו שערות ראשו ויזדעזעו אבריו, אח"כ אם יזכה תעבור עליו רוח אלהים חיים "ונחה עליו רוח יהוה רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת יהוה" (ישעיה י' ב). וידמה לו כאילו משחו כל גופו מראשו ועד רגליו בשמן

חיי העולם הבא

המשחה ויהיה משיח ה' ושלוחו ויקרא מלאך האלהים ויכונה שמו כשם רבו והוא שד"י אשר כינוהו מטטרו"ן שר הפנים.

נשלמה המערכה הזאת של זה השם המפורש והזכרת אותיותיו תבוא אחריה מערכה זאת.

זאת המערכה מתגלגלת בעיגול ומתולדות פירותיה נשרשים שורשים של אילני גן עדן ונצמח בתוכם עץ החיים. ועל כן תדע כי המערכה המובנת אכתבנה עגולה בהזכרתם סת"ר והוא ס'וף ת'וך ר'אש, וממערכת ה' הנכבד הזו תדע עיקר השפע הרוחני והשכלי הנבואי האלוהי הנשפע עלינו.

אלה הם המערכות השם המפורש ודרכיו ומהלכיו ומהלך אותיותיו לפי סוד צירופיו ולפי עניין הזכרת כל אות ואות מכל בית ובית מט' אותיות הבית, ואלה הם דרכי הבנת העניינים ר"ל העגולים עם השמות שבהם הנולדים ממנו לכל פועל הנפעל מכוחו בשינוי חלקי טבעי הדברים הנבראים בו וזה דרך הזכרתו בניקוד אותיותיו ובניגונם כל דבר ודבר על בוריו.

דע בני שכל בר ישראל הירא את השם חייב להזכירו לכבודו, וכל היודע זה השם המפורש ומשמרו בקדושה ובטהרה לכבוד השית"ת ב"ה לבדו זה אהוב למעלה ונחמד למטה ותלמודו מתקיים בידו ונוחל שני עולמות העולם הזה והעולם הבא, ועליו נאמר **"וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך"** (דברים כה' י'). אבל צריך להיזהר מאוד בעת ההזכרה

חיי העולם הבא

שלא תשנה אות או נקודה ממקומה כי ישתנה האבר הנברא באות ההיא ממקום בריאתה מגוייתך כפי מה שתשמע.

דע כי יש באדם ג' עניינים נבראים בג' אותיות אמ"ש מצורפות עם יה"ו והם מלאכי אש ורוח ומים. והנה ראש נברא מאש בג' צורות של אש כנגד טא"ק (טלה אריה קשת) אש. ובטן נברא ממים בג' צורות מים כנגד סע"ד (סרטן עקרב דגים) מים. וגויה מרוח כנגד תמ"ד (תאומים מאזנים דלי) רוח. והאש כף חובה והמים כף זכות והרוח מכריע בינתיים. ומידה של מעלה קשה ושל מטה רפה וכן הפכי המידות כפי הקבלה ויודעך לגלגל חכמת מידות השם.

הזהר בני מאוד מאד כאשר הזהירוך אבותיך מן האש שלא תשרף, ומן המים שלא תטבע בהם, ומן הרוח שלא תזיקך שלא תשתמש בתגא וכל המשתמש בשם המפורש לצורך מצרכי עצמו עובר על מצות ה'. כי ראוי לשמש לכבודו ית"ש לבד כמו שנאמר **"כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו"** (ישעיה מג' ז) ועל זה הודיע השם ית' לנביאיו עניין שמו בשלשה דרכי בריאת השמים והארץ והאדם. ודע כי הנכבד במין האדם הוא איש הישראלי **"כי חלק יהוה עמו"** (דברים לב ט). והנכבד בישראל הוא הלוי. והנכבד שבלויים הוא הכהן והנכבד בכהנים הוא המשיח. והמשיח הוא הכהן הגדול מאחיו והוא היודע את השם ומברך בו את ישראל בשם המפורש ככתבו במקדש ובכינויו במדינה, על פי הקבלה והדרך האלוהית הזאת של השם הכתובה מצורפת בעשרה צירופים חמש כנגד חמש, וכל דרך ודרך מורה על שם המפורש כולו. ואמנם

חיי העולם הבא

הדרכים החמשה יוצאים מן החמשה וחמשה מהם מובנים (הכונה אותיות שיוצרות מלים בעלי מובנות). אבל הם נזכרים בניקוד אחד בלתי מובן כפי מה שהם מנוקדים. וצריך הרוצה להזכירו לשמור פיו מטעות בשום אות מאותיותיו פן יבא ח"ו לידי סכנה מתוך טעותו כפי מה שאכתוב בעיגולים על דרך פירוש.

דע בני שהשם הנכבד והנורא הזה הוא שם ע"ב אותיות כלומר בכל פסוק ופסוק מן הג' פסוקים שבו ע"ב אותיות, הנה א"כ עולים כולם יחד רי"ו אותיות וסודם הוא **"בהר יהוה יראה"** (בראשית כב יד). וזו פירוש העניין הסוד הגדול הזה, **הר יהוה, ה' פעמים ריש, ה' פעמים יוד, ה' פעמים ויו, עולה הכל אנכי, פירוש אָלֶף נכ"י=אנכ"י** כך כתוב בגיליון. והנה הכל ה' פעמים יר"ו שלם. ואלה הם ה' מובנים ושאר החמשה אחרים בלתי מובנים (אותיות ללא משמעות) הרי אנכי אנכי כפול שהם עשר מערכות לשם יר"ו. ועל כן נקראת עיר הקודש ירושלם רמז ליו"ד הנחסר מן השם יר"ו של"ם בעבור י' מערכות אלו שהם מתגלגלים פה. והנה יוד פעמים רי"ו סודם בצל"ם. וסופי תיבות של סת"ר אשר בגלגל הסובב שסודם סו"ף תו"ך רא"ש לפי צירופם הם שפ"ך, ועל זה רמזה התורה באמרה **"שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלהים עשה את האדם"** (בראשית ט) מ"ה א"ד. וזה כולו הוא מפני שנדע באמת שאם אדם מזכיר השם באות החקוקה בכל אבר ואבר באבריו הנחלקים בגופו תענהו האות. ואם היה מזכיר את האות וטועה ח"ו בקריאת האות המולך על האבר ההוא אשר בראש האדם הקורא ח"ו היה האבר ההוא מחליף מקומו ומשנה טבעו מיד

חיי העולם הבא

והיה נתק בצורה אחרת והיה האדם בעדו בעל מום, ועל כן נחתם שם וה"ו במלת מו"ם כדי להזהיר על זוכרו. וגם סודו אלהי"ם אשר הוא דיין על זה עניין האלהו"ת הנכבד והנורא. ועל כן המשכיל יזהר מן הטעות ולא יזכרהו אלא אחר היותו בקי בהם מאוד מאד בצירוף האותיות ובכל דרכיו האלוהיים. וזאת הדרך המעולה היא בתחילתה מעוטה בשפעה ואח"כ עוד מתגברת ועולה ומשפיעה באיש רוח הקודש ופועלת באיש שפע נכבד מעולה מן הראשון ועולה ומתעלה עוד ומביאה באיש רוח נבואה. ואמנם מי שתיפרד נשמתו ממנו בעת ההזכרה ימות בנשיקה ועל זה אמרו, רבי עקיבא יצא נשמתו באחד, כמו **"נפשי יצאה בדברו"** (שה"ש ה' ו'). ועל זה נאמר **"אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ביהוה מגן עזריך ואשר חרב גאותך ויכחשו אויבך לך ואתה על במותימו תדרך"** (דברים לג' כט').

השם השני הוא המתפרש מן המערכה השנית אשר כתבנו בעגולים וכבר הוצאנו וצרפנו מן הפסוקים ויסע ויבא ויט, שם והו ילי ומן והו ילי מצורף יצא האלוה, וצרפהו שם האלוה ויצא מתוך צירופו היו אומ, וממנו יצא עוד שם הוד מהל ליו וממנו יוצא עוד שם הול ויב וממנו יצא עוד שם סלה"ו וזכה"ו וממנו יוצא עוד שם סמ"א לע"פ וממנו יצא עוד שם סמ"ר א"ל יהו"ה שסודו אמס"ר ליהו"ה וכל מי שהוא מקובל מכח השפע ידע כי זאת הקבלה אליה"ו מסר"ה לנו. והנה תדע באמת כי יציאת הצירופים האלה מן השם הנכבד והנורא נקראת אצלנו קבלה נבואית שממנה תדבק הנפש בשם, וקבלת היציאה היא להיותה בשפעת זו מזו, והנשפע ממנה נקרא רוח הקודש כשהוא חזק

חיי העולם הבא

ועוד עולה למעלת הנבואה. והצירוף יוצא כך מן ויסע יוצא וה"ו, ומן והו יוצא הא"ל, ומן האל יוצא הי"ו, ומן היו יוצא הו"ד, ומן הוד יוצא הו"ל, ומן הול יוצא סל"ה, ומן סלה יוצא סמ"א, ומן סמא יוצא סמ"ר. ודע אותם בדעתך אלה כולם וקל עליך לדעת שאר הקבלה כולה.

ואמנם דרך יציאת אלה צירופים הוא שצריך לקחת תחילה שלשה פסוקים ולהפוך האמצעי לאחור והשנים ישרים. וזו היא דרכם קח ו' של ויסע, ה' של הלילה שהוא סוף פסוק של ויבא, ו' של ויט ותעשה משלשתן שם וה"ו, וכן כולם עד שיצא לך בסוף כל השמות שם מו"ם. ודע כי שם השני הוא יוצא מתוך שלשה שמות מצורפים והם הראשון וה"ו והתשיעי הז"י והשבעה עשר שהוא לא"ו, ואז יהיה שלשתן בצירוף האלו"ה זיו"ו וכן כולם בסדר הזה הם יוצאים שלשתן תמיד בצירוף. ודרכינו זו הידועה היא שהרוצה להוציא השמות האלה צריך שיכתוב השם הראשון, שהוא וה"ו יל"י סי"ט על"מ מה"ש לל"ה אכ"א כה"ת, שהם שמונה שמות בשורה אחת בכתב אחד מרובע, ויבדיל בין שם לשם הבדל כשיעור שני שמות או שם אחד, וכן בשורה השנית וכן בשלישית. ואח"כ עוד יבדיל בין השלש שורות הראשונות לשלש שורות השניות כשיעור שורה אחת או יותר, וכן יעשה מן השלש שורות השניות עד השלש השלישית עד שיהיה ברוחב שמונה שמות בכל שורה ושורה ממנו. וכן תעשה בדרך השנית שאתה רוצה להוציא, כי תיקח השם השני שיצא לך מצורף מן וה"ו הז"י לא"ו שהוא ידוע מצירופי האלו"ה זיו"ו כמו שנכתוב בעיגול ותחלקהו ג"כ

חיי העולם הבא

לשלשה חלקים וכתבהו בשורה הראשונה בתחילתה הא"ל ובשנית ג"כ בתחילתה תתחיל מן וה"ז והשלישית תתחיל מן יו"ו. ואח"כ יבא לך השם השני לשם הא"ל אשר תכתוב אחריו ברוחב שם כל"ל, ואחריו יבא שם וט"ל, ואחריו יבא מע"ל, ועוד לה"ז ועוד לל"ב ועוד המ"ל ועוד הכ"ה והתשיעי הוא שם וה"ז. וכל הדרכים המתגלגלים לפי זו הדרך הנזכרת מתגלגלים משלשה שמות לשלשה שמות וכן כולם מראש עד סוף בגלגול, ומפני שעתיד אני לכתוב בעזהי"ת כל הדרכים בעיגול איני צריך להגיד לך מכללי הצירוף יותר מזה הדרך. שהנה אם מבין אתה מדעתך ויש לך שום קבלה בעולם מזו הדרך ומן הדומה לה מיד תבין דרכי הקבלה כולן לעומקן בהיותך משתדל להשיג השם.

הנה תדע שהנביאים כולם לא יתכן להם שיהיו מתנבאים בלתי מחשבה שכלית. ודרך הנבואה היא הדרך המעולה מכל המעלות האנושיות, ומזה הספר תבין כל דרכי הנבואה ואיכותם ומהותם ואמיתת מציאותם. ועל זה אצטרך להביא לך בזה הפירוש הנכבד סוד השם המפורש כאשר הוא מיוחד ומבואר ומפורש עד שלא תסתפק בדבר מאמיתתו. וגם צריך שאפרש לך בו ג"כ העניינים הנולדים מידיעת ענייניו והם ידיעת השם בכל מה שאפשר לנו לדעת ממנה ולפרשה בכתב והשגחתו בבני אדם איך היא בעולם הזה ומה הוא בעולם הבא. וצריך להודיעך ג"כ באיזה דרך מהדרכים תמצא אמיתות העניין כולו כאשר הוא, ותכיר ממנו התכלית האחרון שבעבורו נבראת. והדרך העליונה מהדרכים כולם היא דרך הצירוף להגיע

חיי העולם הבא

למדריגת הנביאים. ואם אתה מכלל אוהבי החכמה התורנית באמת צריך אתה להשתדל בחכמה עד שתכיר ממנה אמיתת מציאות האדם ומהותו מתוך ספרי החכמה הטבעית, כגון ספר היצירה וספר התמונה או מספרי הפילוסופים האמיתיים שהם ישראלים ומקובלים מהאמת שהם מדברי רז"ל, וצריך אח"כ שתעיין בסודות המרכבה ובסתרי תורה.

אין ספק כי החכמה האלוהית גזרה בחיוב אמיתת מציאות האדם מפני שנחתם בו כל המציאות להיותו נמצא בשלוש צורות חלוקות זו מזו באמיתת מציאותם, כאשר המציאות כולה נחלקת לשלשה חלקים הנקראים שלש עולמות. והם עולם האדם השפל הנברא מחמר תחתון והוא מהזך שבו, והזך הוא שכבת זרע אדם והורכב מד' יסודות כאחד. והנה הוא גולם בלי שום צורה חיה, והוצרך לתת בו צורה נפשית ונתנה לו מעולם האמצעי. ואחר זה תדע מהות הנפש ומהות הגוף. והוצרך עוד האדם הזה לפי החכמה האלוהית לתת שפע שכלי אלוהי על הנפש לגומלה ולהענישה על כל מעשה הגוף המתנהג ממנה, וגם על הבנתה בעניינים המושכלים כולם. שאם הבינה מה שאפשר לה להבינו לפי טבעה אחרי רדפה ההשגה בבחירה, תגמול גמול עליון אלוהי עליה, ואם בהיפך תהפוך עליה הכוונה. והגוף שמש לנשמה העליונה והנשמה נבראת לעבוד את קונה ולהכירו. ואם לא היה השם נותן הבחירה בידה ודעת תורה לא הייתה ראוייה לעונש ולגמול, על כן נתן לנו השם ית' ברחמיו תורה ומצוות חוקים ומשפטים צדיקים להורות לנו תכלית האנושות ומהותנו בכלל ובפרט. והודיענו הדרך אשר

חיי העולם הבא

נלך בה לטוב לנו כל הימים לחיותינו כהיום הזה. וזה הגמול הגדול יבוא לנו בעבור היותנו יראי ה' אלהים ויודעי שמו וחושקין בו תמיד. והשפע השכלי הנשפע עלינו הוא נאצל מהשכל הפועל בנו והוא המלאך אשר מביא דביקות בין נשמותינו ובין הבורא ית"ש ויתעלה, וזה יהיה באמצעות התורה והמצוה המחיה הנפשית המושכלות האלוהיות. והנה א"כ האדם הוא משלש עצמיים הנקראים בלשוננו גופים ונפשות ודעות. וזה סוד גן עדן בנוטריקון לפי סוד קבלתינו, ג' הוא הגוף, נ' הוא סימן נפש, הרי ג"ן והוא הנוטע בעד"ן. ע' הוא סימן עצם, ד' הוא סימן דעת, נ' הוא סימן נצחי. והנה שלשה, ג'וף אחד, נ'פש שנים, ע'צם ד'עת נ'צחי שהוא אחד מיוחד הרי שלשה. ואמנם עצ"ם בגימ' קדמו"ן וא"כ הרי לך דעת קדמון נצחי, וע"כ נאמר שם מקדם. וסוד קד"ם ב' פעמים ע"ב, כמו **"קדם מפעליו מאז"** (משלי ח' כב), והוא מפני היות השם קדמון נצחי והוא דעת ולא דבר אחר, כי הוא דעת יודע וידוע שכל משכיל מושכל. ובהשתלשלות השם תדע כל מה שזכרתי לך על כל זה ובידיעת השם ית' תדע כל דבר ואמנם אתה צריך להשיג דעתך הזכה להבין מה שאומר לך בחכמות האלו מעניין ידיעת השם הנכבד והנורא לעבדו באמת ובתמים.

הנה נודע לכל מי שקבל דבר מן הקבלות האלוהיות האלה שהשם הנכבד הנכתב בד' אותיות הקודש (יהו"ה) ונקרא בכינויו בד' אותיות הקודש (אדני"י) שהאות האחרונה מהן היא הראשונה, כלומר הראשונה היא הרביעית בעצמה. וכן על דרך זה ג"כ בשם השני (אלהי"ם) הנקרא גם כן כינוי והוא בן ה' אותיות, הנה

חיי העולם הבא

הרביעית שווה לראשונה של השם. וג' שמות אלה הקדושים (יהו"ה אדנ"י אלהי"ם) מספר אותיותיהם כמספר אותיות שלשת האבות הקדושים שהם י"ג אותיות כנגד י"ג מידות. והנה השם הראשון הוא אברה"ם אבינו ושם שני הוא יצח"ק אבינו והשלישי הוא יעק"ב אבינו. ואמנם שם אברהם בצורת אלהי"ם ובראש וסוף שניהם שווים וסוד תוכם בר"ה לה"י. ואמנם שם יצחק בצורת שם יהו"ה שלא נשתנה הוא לזיכרון זה שמ"י וזה זכר"י שבו סוד כל ההזכרות בצורת יהו"ה, עשר הזכרות ידועות. והראשים לשניהם שווים והנשאר צח"ק הו"ה. ושם יעק"ב בצורת שם אדנ"י וראשו של זה שווה לסופו של זה והנשאר עק"ב אד"נ. ובחברך הנשארים ותצרפם תשיג סודם כלומר בר"ה צח"ק עק"ב, עם לה"י הו"ה אד"נ וגם הם לבדם תמצא בצירופם נפלאות השם.

ועליך שתחבר תחילה כל שלשה בכלל תחילה, והתחל לחבר ג' שמות הרוחניים האלוהיים ואח"כ תחבר ג' שמות הגשמיים של האבות. ותדע שהאבות ייחדו את השם באמת, והשיל"ת ב"ה ייחד ג"כ שמו עליהם כמו שכתוב **"אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב"** **"זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר"** (שמות ג' טו). והנה מספר שלשה שמות השם עולה קע"ז וסודם ג"ן עד"ן הנזכר למעלה בסוד שלש מעלות שהן רמז לשלשה עולמות שההשגחה בהן כללית ופרטית להעמיד מה שראוי להעמידו בתמידות. והסוד שהשם א"ל עול"ם ושמו תענוג לצדיקים ולנביאים. ושני השמות לבדם סודם העול"ם וסוד העול"ם קנ"א וגם קומ"ה, וכוללים עשרה עשרה בהחזרת החשבון

חיי העולם הבא

האָלף לחשבון אחד ששמו אָלף, כאמרם א' אחד ב' שנים ג' שלשה ד' ארבעה ה' חמשה ו' ששה ז' שבעה ח' שמונה ט' תשעה יו"ד עשרה. ובזאת הדרך של המספרים כולם תמצא סודות נפלאים. אמנם ב' שמות כ"ו ס"ה סודם מלא"ך האלהי"ם ושמו א"ל קנ"א וסודו יעק"ב ונסתרו כסה"ו. ודע כי מהם תכיר אלה המלאכי"ם כי מלאכי האלהים גם אל"ה ה"ם מלאכ"י, כי לנפש ה"א מלאכים לה' והם יו"ד, חמשה פנימיים כנגד ה' חושים וחמשה חיצונים נגד ה' כוחות הדמיון. ועל כן י' ספירות בכל אדם.

והנה תדע באמת כי סופי תיבות של שמות האבות למפרע הוא בק"ם והם בא"ת ב"ש שד"י, וזהו מה שאמר השם **"וארא אל אברהם ואל יצחק ואל יעקב באל שד"י ושמי יהו"ה לא נודעתי להם"** (שמות ו' ג'). וזהו ג"כ סוד בא"ל שד"י בי"ד שא"ל ד"י בשא"ל כמו שד"י בא"ל, ומפני מה לא נראה לאבות בזה השם הקדוש והטהור, וזהו הטעם מפני שהאבות לא היו כי אם ג' אנשים וכנגדם נראה לאברהם בשי"ן שצורתו משולש בסוד **"והנה שלשה אנשים"** (בראשית יח' ב). וליצחק בד' בסוד המאכלת והאש והעצים והשה, בעקידתו. וליעקב בל' בסוד **"לי עשר אעשרנו לך"** (בראשית כב' כח). והסוד ל"י ל"ך שהוא הדבר הנקרא כלל"י שהוא ג' פעמים ל"ל' והם ג' פעמים יוד יוד יוד והם כנגד שי"ן של אברהם והרי לך א"כ שד"י (שהרי בק"ם למפרע סופי תיבות אברהם יצחק יעקב, ובא"ת ב"ש שד"י, ש' נגד אברהם, ד' נגד יצחק, י' נגד יעקב). גם אם תחברם בק"ם עם שד"י תדע שסודם דבק"י ש"ם כמו שהיו האבות דבק"י ש"ם וכן הוא בגימטריא דב"ק ב"ו בש"ם. והסוד שדבק"ו באלו"ה, והבן זה מאוד מאד כי הדבק בשם

חיי העולם הבא

ההוא הדבק בא"ל ועל זה נאמר בא"ל שהוא תואר למראה הנבואה וסודו שד"י. ואמנם סוד א"ל שד"י מלא כזה אל"ף למ"ד שי"ן יו"ד דל"ת עולה בגימ' מטטרו"ן ש"ר הפני"ם, והוא יפיפ"ה ש"ר התור"ה והוא שרו של עולם והוא גליצו"ר גלי"א רזי"א והוא רזיא"ל בלא ספק ושמו אנכ"י והבינהו. ואמנם הוא אשר שמו שד"י כמו ששם רבו שד"י וסוד שי"ן בגימ' מצפ"ץ והוא רו"ח אלהי"ם באמת. ובחברך מ"צ עם ו"ה הוא חצי השם האחרון תמצא מצו"ה, וכן תעשה ג"כ מן פ"צ עם י"ה שהוא חצי השם הראשון ואז יהיה צפי"ה, וזה עם זה כח רחמים וסודו הוא שד"י. והנה מצפ"ץ יוצא מן יהו"ה בחילוף א"ת ב"ש.

דע כי **"בראשית ברא אלהים"** סודם בא"ת ב"ש יאר"ר אלהים את השמים ואת הארץ (בראשית ברא אלהים שווה בגימטריא ל- בא"ת ב"ש יאר"ר וכן אותם האותיות), וסוד יאר"ר, י"ש מאי"ן והסוד **"אני יהוה הוא שמי"** (ישעיה מב' ה') כלומר יהו"ה הוא יש מאין, כיצד יהו"ה מורה על הוי"ה וכל הוי"ה היא מציא"ה (לא מובן) וכל מצו"י עול"ם וכל עול"ם מצו"י ואין מצו"י אלא חכמ"ה ובינ"ה כמו חמ"ה ולבנ"ה. ועל כן כתוב **"והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה"** (איוב כה' יב). וסוד מאי"ן מ"ן א"י מן אל"ף עד יו"ד, וא"י לעדות כלומר וא"י זה מקו"ם בינ"ה, וסוד מקו"ם בינ"ה בצירוף הוא מבי"ן קומ"ה כלומר מבי"ן העול"ם בי"ן המקו"ם, והם בגימ' זי"ן מ"ם נו"ן שיורה על הזמן נבר"א אשר הוא החמ"ר לכל נבר"א ונקרא החמ"ר ההוא י"ש מאי"ן. ובהשיגך שני דברים הללו שהם הזמ"ן והמקו"ם באמת תשיג עמם מציאות החמ"ר הראשון

חיי העולם הבא

השפל. ודע כי החכמה הישרה הנכונה האמיתית נמסרה מאת השם ית' לידי יפיפי"ה שר התורה והוא לימד כל התורה למשה רבינו ע"ה במ' יום ובמ' לילה, אשר הוא כנגד יצירת הולד במעי אמו להבדילו בין זכר לנקבה. ועל כן יתכן לאדם הנהנה מזיו השכינה בעולם הזה לחיות בלי מזון מ' יום ומ' לילה כמשה וכאלהו. וסוד שמות שניהם ידוע לנו והוא מצורף זה עם זה תחילה מש"ה אליה"ו ויוצא מצירופם ש"ם האלוה"י והוא בסודו ש"ם הב"ן שהוא ב"ן הש"ם ונסתרו בנשמ"ה.

ואמנם העלמת שם משה הוא מאי"ן מודיע לאמור אנ"י מהש"ם והוא האמ"ת. ואמנם העלמת שם אליהו הוא ל"פ מ"ד ו"ד א' ו' ונסתרו אד"ם ומלמד"ו, כי הפ' הוא מ"ם כי אליה"ו הוא אלוה"י ועליו נאמר **"לי הוא"** בפרשת **"קדש לי כל בכור"** (שמות יג ב). וגימ' אליהו הוא ב"ן הרי לך סודו שהוא ב"ן אד"ם ומלמד"ו וכולו אבר"ך וסודו היר"ח והוא שם יפיפיה בעצמו. והראשון הוא האמ"ת והשתתף עם היר"ח שהוא השני, ועתה חבר האמ"ת שיצא משם מש"ה עם היר"ח שיצא משם אליה"ו ותמצא סוד שניהם היר"ח האמ"ת שהם השני"ם האחריו"ם שבהם אחריו"ת האד"ם. ותמצא סודו עשרי"ם מד"ה והם עשר"ה דמי"ם. ואמנם כת"ר הד"ם שמ"ו ארבעי"ם ושכינ"ה ארבע"ה כלומר ארבעה מחנות שכינה הם. וכן סוד דם ארבעים יום, צר מציור ארבעים ע"ב מור"ה נוצ"ר כי הרצו"ן מעור"ב גם מרוב"ע הסוד כולו הש"ם י"ב מרב"ע וכך זה השם מרב"ע. והנה מאלה הנפלאות שהורתיך פה תוכל להבין כוונת נתיבות כל התורה, ואיך נתנה ואנה נתנה ומי נתנה ועל מה נתנה ומי

חיי העולם הבא

קבלה ואיך הקבלה ומתי קבלה. והתכלית "והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה" (קהלת י"ב ז).

אלה הדברים הנפלאים כולם אשר כתבתי בעיגולים היוצאים מהשם הנכבד והנורא להודות לשבח לפאר שמו יתברך בהשגחה שכלית ובהשגחה אלוהית ובצורה נבואית, קל עליך מאד מאד אם תעיין בהם בעיון שלם להשיג מהם השפע העליון עם המפתחות שמסרתי לך בידך, בעשותך מה שראוי לך לעשות בידיעת השם בהשגחתו, לעשות מעניין צירוף האותיות וגלגולם וצירוף תיבותיהם והתהפכותם וחשבון גימטריאותיהם ונוטריקון שלהם ועיון הפלגת סתריהם, כי נסתריהם רבים אין קץ להם. רק השפע הנבואי נשפע מהם למי שיודע דרכיו העליונים. ומפני שאוכל להדריך שכלך להשגת האמת, אם תחפצנה וכשתחפצנה ותחפשנה ותעשה מה שתשמע ממנה אכתוב לך כל הדרכים אשר אתה צריך אליהם על כל פנים. והנני מגלה לך **שלא תוכל לקבל השפע מבלעדיהם** בשום עניין. ועתה אחל לגלות לך כל העניינים באמיתת ביאור מפורש לכל משכיל ירא אלהים שלם בשלמות האנושית ובשכל האלוהי, ומהם תדע כי אני הוא המבאר הנני.

בני תורתי אל תשכח ומצוותי תצפון אתך. דע והבן והשכל כי התורה כולה היא נכללת בכ"ב אותיות אלה אב גד הו זח טי כל מנ סע פצ קר שת. והיפוכם הראשון הוא הישר והוא תש רק צפ עס נמ לך יט חז וה דג בא. והפוכם השני הוא לקחת אות הראשון חבורו עם האות האחרון ולהקריב הרחוקים עד שיגיע

חיי העולם הבא

החיבור להשוות ב' אותיות האמצעיות בצורה זו, את בש גר דק הצ ופ זע חס טנ ימ כל. והנה מלת כ"ל שהיתה באמצע החיבור הראשון שבה עתה בתנועתה להיותה בסוף וכן יקרה לכל שאר ההפוכים המתהפכים. וידוע לכל בעל דעת התורה שהתורה היא באמת לבדה ע"ץ החיים כלומר אותיו"ת הקד"ש וכך הוא שווה בגימטריא מגולגלת. ואמנם כ"ב אותיו"ת הקד"ש בגימ' נה"ר (כ"ב אותיו"ת הקד"ש=1254 א+254=255=נה"ר). וזהו **"ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן"**. כלומר האמ"ת ג"ן עד"ן שהוא סוד מעד"ן א"ת הג"ן שהוא בגימ' רו"ח הקד"ש. ועתה קראוהו כך, כ"ב אותיות הקדש יצא להשקות רוח הקדש. ואמנם יצא להשקות כי הנהר היוצא להשקות את הגן בכל מקום הוא יוצא לתת חיים ובריאות לצמחים לפי טבעם ומטיל בהם כח מצייר יצירה בצורתם ובאותו הכח הטבעי שמטיל בהם כח ג"כ לפרות ולרבות בחיבור ופירוד.

ובתחילה הנהר הוא מחובר ואחר כך מתפרד לחלקים והנהר הטבעי היה מחובר תחילה והוא כלו דבר אחד מחובר יחד אינו נפרד באמיתת עצמו והוא באמת דמיון לחומר הראשון. ויחזקאל קראו אופן אחד, וחכמים אומרים שהוא סנדלפו"ן והוא יסו"ד קדמו"ן. ובאמת הוא מקו"ם הגו"ף, וע"כ אמרו רז"ל שראשו בשמים ורגליו בארץ וקושר כתרים לקונ"ו כי קונ"ו הוא קיומ"ו והוא קושר כתרים לקיומו, שאילו לא היה קושר הכתרים ההם הוא היה נפסד אבל עם הכתרים קיומו עומד תמיד. ומפני שהוא הכל לא נפסד כאשר גופו לא יפסד כי סנדלפו"ן בגימ' גו"ף ול"א יפס"ד, ואינו גו"ף בגימ' קונ"ו.

חיי העולם הבא

וסוד לקונ"ו הוא הא"ל אינ"ו גו"ף, ול"א הא"ל כ"ח בגו"ף. ואמנם סנדלפון פוע"ל הגו"ף גם הוא ע"ל פני"ם נפעלי"ם בסוד **"לא יהיה לך אלהי"ם אחרי"ם ע"ל פנ"י"** שסודו אלהי"ם נפעלי"ם אחר"י כלומר שאינם קדמונים לקדמונים כמוני כי אנכ"י קדמו"ן לכ"ל והאותיות המתגלגלות לעדי"ם עלי. וכן עד"ן עדי"ם והפרידה של הנהר **"ומשם יפרד והי"ה לארבעה ראשים"** והם ד' יסודות שמהם ד' יסודות ובתוכם נפש מחברת ומפרדת הכל לפי כל גוף וגוף בצורת השם הנכתב פ"ה מן אנכ"י.

זה השם נכבד ונורא מאוד והוא יוצא מן אל"ף של אנכ"י עד ה' של לא יהיה לך הראשונה, והם מ"ה אותיות כמנין אד"ם וסימנך **"מה אדם ותדעהו"** (תהלים קמ"ג). והאמנם השם השני יוצא מן **"שמע ישראל"** עד **"אחד"** ובו כ"ה אותיות וכמנין וחו"ה הרי שניהם מספרם אד"ם וחו"ה. וכולם ע' כנגד ע' אומות וע' לשונות, ואולם הדרך הראשון מצירופם אינו בא ישר ומתגלגלת מן ה"ה אותיות בצורת מחנות שכינה. ואולם הדרך האחרת מצורפת בצירוף אחר והולך הכל מצורף בצירוף מובן מורה סוד המדבר אשר נתן התורה למשה רבינו עליו השלום ושמו אלהי"ם כי אלהי"ם הוא י"ה מלא. ואמנם י"ה מל"א הוא יו"ד ה"א והוא יהו"ה וסוד א"ד והו"ד או אמור הו"ד וא"ד. ואמנם אלהי"ם הו"ד מל"א הו"א ד"ם בכ"ח כי כן שם יו"ד ה"א ו"ו ה"א הוא ד"ם, והנשאר ד"ם לב"י והוא ד"ן ל"ב וסודו נבדל גם מבד"ל בל"י ד"ם ד"ם לב"י, כי בד"ם ובל"ב תמצא אלהי"ם והנסתר ל"ב ומ"ח שניהם אלהי"ם, מפני שאין

חיי העולם הבא

לאדם אברים אחרים קרובים למציאות הנשמה ומעולים אצלה כמו אלו שנים. וכמו שבהם הנשמה שורה כן השכינה שורה עליהם והם שני עדים לשי"ת ב"ה שהוא נמצא ושהו"א אלו"ה קדמו"ן אחד בראש הנקרא גולגולת מלשון גלגל ומלשון גלגול. וגם המו"ח עגול ככדור מלא מכל צד כמו גלגל העליון, והלב דומה לגלגל התחתון. ועל כן ההשגחה בשניהם בכלל ובפרט, ולכן שניהם מכירים את בוראם לבדם ושאר כל האברים מהגוף אינם מכירים אלוה כלל. ומשניהם יחד נשפע כח פריה ורביה על הכליות באמצע חוט השדרה, כי הוא חוט משזר. והעצה מתחיל מן המח והמחשבה באה מציור המוח בדמיון מחבר ומבדיל על הלב והלב מוליד רוח חיים מתנועע ומניע כח התאווה ומקבץ בתנועותיו כל רוחות הגוף וכל כוחותיו ומתחברים אליהם הליחות הארבעה עם רוחותיהם וכוחותיהם ונעשים כמו כסף (ה) נתך באש כמצורף ורצים הליחות בחוט בקיבוץ אחד ומגיעים עד הביצים שהם כלי התולדה והרוח הוא דוחה כל הליחות עד צאתם מכל הגוף בצינור האמה רק הצנו"ר הוא ממשיך הרצו"ן עד שיתוקן הנוצ"ר בתכלית התיקון ויושלם מציאותו אח"כ בגוף השני.

והנה זה הציור כולו מבואר לכל, שכן הוא יצירת הולד ר"ל בקיבוץ רוחות וכוחות וליחות שהיו מפוזרים בגוף אחד ובפרידתם מהגוף האחד והתחברם אל גוף אחר עד שיושלמו עוד ויפרדו כולם מהגוף השני גם כן וישובו להיותם כולם יחד גוף אחד עומד בפני עצמו בריה שלימה. אבל תמיד צריך בהעמדת הגוף ההוא לחבר אליו רוחות וכוחות וליחות

חיי העולם הבא

ולהפרידם ממנו בחלקים עד שובו כולו חלקים אל אשר ממנו נוצר האדם הראשון שבמין. וכיוצא בצורה הזאת אשר כתבתי לא פחות ולא יותר היתה צורת האותיות בעצמה כמו שאגיד לך. וזה כי האותיות כולם שהם כ"ב צורות בלשוננו שהיא לשון הקודש, הם כולם כמו אב אחד ראשון לכל היצורים. כמו שהם כולם אב ראשון מחובר מאברים רבים לכל הדיבור, כי בם נברא הדיבור והיצור יחד בשם אחד. והנה כ"ב אותיות הראש שלהם א"ב כי הם שנים יחד שאין דיבור בלתי שתי אותיות ואין היפוך בלתי ב' אותיות. כי א"ב ישר מתהפך לב"א ורחמנא לבא בעי, כלומר בהפוך האותיות מבקש השם מן האדם שמהם יכירוהו חכמי עולמו, וידעו דרכו על פי סוד כדו"ר. שכן שד"י כדו"ר סוב"ב ד"י, שהוא כדורי"ו חיי"ם כאמרו **"י'הוה ק'נני ר'אשית ד'רכו"** (משלי ה' כ"ב) ראשי תיבות יקר"ד הוא סוד שד"י. וכן **"חנו"ך לנער על פי דרכו"ו** (משלי כ"ה). כי חנו"ך הוא מטטרו"ן בהבינך דרכו עמו והוא בגימ' נע"ר ושמו ישראל"ל והוא מאש"ר ושמו שכ"ל הפוע"ל. מפני שגוף הנע"ר הוא מקו"ם השכ"ל והוא ממציא המוח שבא ממציאות המחשבה מרא"ש וסודו ש"ם האד"ם העול"ם. כי הש"ם עול"ם האד"ם, והשכינ"ה ע"ל אד"ם. והשכינ"ה ע"ל אד"ם סודה ישראל"ל. ועל כן חובר שם אנכי עם שם שמע ישראל ובגימ' אנכ"י יהו"ה אלהיך (לא מובן) שהוא עיקר כל התורה כולה והחכמה והנבואה. הד"ם מעי"ד כי יסוד הד"ם ד"ם, והנה ד"ם ד"ם מיל"ה כאומרם דם פסח ודם מילה שבעדם נאמר **"ולא יתן המשחית לבא אל בתיהם לנגוף"** (שמות יב' כח). שכל נגיפה בעון הגוף וכל גוף נגוף. וע"כ חצי השק"ל לכפר

חיי העולם הבא

על הנפ"ש בחצי יו"ד כי הגוף הרכבתו מן ד"ם. ודם הזכר הוא מעולה בסוד פ"ה ס"ח ודם הנקבה שהוא כדמות דם מילה שאמר מי לה יחשוב חיבור פסח עם מילה ותמצא פ"י המ"ל ס"ח, כי פ"י ער"ל ל"ב וערל בשר הוא ערל וטמא ואינו ס"ח. והסוד ס"ח הוא חכ"ם, על כן כל מי שמל פיו ר"ל לשונו ושפתיו ופותח אותם לדבר באותיות כמו שנאמר **"למען תהיה תורת יהוה בפיך"** (שמות יג' ט). ומל אזנו לשמוע תורת ה' ואינו אוטם אזנו כי **"מסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה"** (משלי כה' ט). ומל את לבבו להבין סודות גלגולי האותיות והפוכם לשם עבודת ה' ית"ש לבדו ומדבר במ תמיד, הוא האיש הדבק בשם לבדו.

ועל כן תבין כי היפוך האותיות הוא אמיתת כל היצור וכל הדיבור, כיצד חשוב כי א"ב ג"ד יורו עניין אחד והם פועלים בלב האדם ציור אחד ראשון מובן. והוא כי א"ב ג"ד הוא יעקב ועוד מדלגין מצורות יעקב לפי שינוי האותיות והמובן מהם ומודיעים כי שם יעקב הוא שם ישראל. ועוד מודיעים בדילוג מחשבה ציורית כי שם ישראל הוא שם יחס לאנשי ישראל כולם. תראה עתה איך דלגו העניינים במרוצה בשיתוף המחשבה הדברית בדילוג הרוחות והכוחות והליחות. וכמו שאלו ציירו בריה גופנית כן אלו ציירו בריה רוחנית, והרוחנית ג"כ יש לה כוחות ורוחות רבים לצייר במ צורות נחשבות בכל עת. ואם נתבארו במופתים הציורים ההם השכליים הנה נשארו עולמים שלא נשתכחו ולא יסורו מהלב אבל אם חסרו ולא נשלמו ישתכחו בלי ספק והיו כלא היו כצורות פרטי הגופים

חיי העולם הבא

ההווים הנפסדים. ואמיתות כולן קיימות בעצמן בין יושכלו בין לא יושכלו כן האותיות באמיתת מציאותן ובהויות חיבורן עם הבריות והספרים הנושאים אותם הן מושכלות לעולם בכללם בצורות הנושאות על החמרים השפלים שקיומן תמידי בכלל.

וע"כ אתה בן אדם היזהר בכך מאוד פן תשכח תורתך אשר גלגלת אותה לקיימה בנפשך בפרטה. אבל הפוך בה והפוך בה עד שיקוים בידך מה שראוי לקיימו ממנה, ועשה מה שאני מצווה עליך בה כי היא חיך ואורך ימיך וממנה תכיר כל מה שאין ראוי למשכיל לחיות בלעדיו, ואז תצליח את דרכיך ואז תשכיל. **והדרך אשר תחזק בה ותדבק בה כל ימיך תהיה דרך הפוך אותיות וצירופם**, והמובן הבן ושמח בהבנתך אותו שמחת עולם. והשמחה תעיר עוד לבבך להוסיף הפוך והבנה ושמחה ותענוג רב ותמהר להפוך כמי שמהפך להט החרב המתהפכת לכל צד לעשות מלחמה עם האויבים הסובבים. כי הדימינות וצירור המחשבות הבטלות הנולדות מרוח יצר הרע הם היוצאות לקראת החשבון תחילה ומקיפים אותה כמו רוצחים ומבלבלים דעת בני אדם השפל העכור הזה, בעוון אדם וחוה שחטאו ובחטאם לבוראם חסר מעלתם מהמעלה הראויה להם לפי מציאותם. ואעפ"כ יש לאדם תקנה לבדו בשובו לאכול הפרי המחיהו לעולם היוצא מעץ הנקרא חיים, כי אין ספק כי החיים הם חכמה, וכל פר"י ע"ץ שפ"ע צירוף"ה נבוא"ה משמ"ע מקוד"ש. ועל האדם נאמר **"ועתה פן ישלח ידו"** ולא נאמר על חוה פן תשלח ידה. ואמנם יד"ו היא יו"ד של השם שהוא השליח הנאמן המחיהו.

חיי העולם הבא

ועל כן הרוצה לגלגל האותיות ולהפכם פנים ואחור כצורת גלגל ולקבל מהם ענ"ג ולא נג"ע, יהפכם תחילה לפי המזדמן וירגיל עצמו מאוד בהתהפכותם עד שיהיה בקיא בהם הרבה מאד. ואח"כ ישים עצמו להזכיר את השם הנכבד והנורא כאשר נפרש לפנים, ובהגיעך להזכרת השם לפי צירופו והיפוכו וגלגולו יגלגלהו יו"ד פעמים ואז יחפוץ הוא בחכמה והחכמה תחפוץ בו. ותרצהו רצון אמיתי ותגמלהו טוב ולא רע, חיים ולא מוות, אבל אם הוא בא להפך טבע השם, השם והטבע מוכנים להפוך טבעו, כי סוד המציאה האמיתית הוא נכלל בג' דברים הראשונים ומציאותם כאחת.

והסוד הראשון נוטריקון במ שד"י והם שלשה ד'ברים יחד. והסוד השני הוא זה בנוטריקון ש'כל ט'בע נ'פש והוא שט"ן. ולא שהוא בעצמו כך אלא מפני שתמצא בכל שפע שט"ן ר"ל כל שפע הנשפע מהמשפיע יש לו מניע וחושך דעתו מהשיג משפעו על אמיתת מהותו. ונקרא המונע משטין, ואם ימנע את השפע מכל השגה לגמרי הוא שט"ן גמור. ואם ימנע מעט הנה יהיה מלאך והוא ששב מהפך להפך. ובאמת שהכוונה במציאותו אינה אלא להיותו עוזר. והרמז על זה **"לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו"**. ופירשו חכמנו ז"ל זכה עזר, לא זכה כנגדו להילחם. וע"כ לפני זכותו לב בנפש כמלך במלחמה. וזהו אמרם להילחם. ואין זה העניין צריך פירוש כי מפורש הוא לכל משכיל מקובל. והמשכיל ההוא בדעתו סוד מלחמתו יקח חרבו וקשתו וילחם אתו, וכשינצחו לא יירא ממנו כי אלהיו עמו אשר הוא השלימו ברוך כבוד השם ממקומו.

חיי העולם הבא

ואמנם באמת תדע כי הדבר הנקרא בעולם שר שולט ומושל על דעת האדם וסודו ש"ן ר"ש והוא בגימ' בי"ת די"ן ש"ל מט"ה והוא תכלית מציאות השג"ה כי הוא ש"ר המחשב"ה והוא רא"ש המדי"ש והוא שר"ש האדי"ם. ואין ספק כי הוא הפני"ם ושר הפנים שסוד פני"ם מלא, פ"ה נו"ן יו"ד מ"ם (בגימ' אלהי"ם מלא כזה אל"ף למ"ד ה"א יו"ד מ"ם=אר"ן). והוא ש"ר הפני"ם ודעהו בסוד דומינו"ש שהוא הרהו"ר וממנו יוצא דמינו"ש והם ז' שטנים אשר לכל אחד מהם ד' פני"ם והם כ"ח פני"ם.

ונשלם מציאותם בשנה זו שהיא שנת חמשת אלפים וארבעים ליצירה מפני שזה תכלית מחזורי חמה שהם ק"פ פעמים כ"ח ונשלם מהלך ח' שמות שסודם פ"ח נס"י וסודו יצח"ק. והסוד כ"ח פע"ל הוי"ה בפע"ל הי"ה בפוע"ל אשר הוא פוע"ל בדי"ן. ומזה כולו תוכל להבין מי הוא השר הנזכר השולט ואם הוא טוב כולו יש בקצת פעולתו רע מצד הפרטים והנפעלים. והרע ההוא הוא טוב להויות המתמידות ואין ראוי לבטל טובה הרבה בשביל מעט רע. וע"כ יראה כי טוב ההוא הרע בעבור הפרט כי הפרט סכל ואינו חכם, והוא מבקש להיות שופט את שופטיו. ואילו הבין הסכל אמיתת המציאות בידיעת השם היוצא מן אנכ"י ובהשגת השם היוצא מן שמע והתחכם בסודותם והשיג מציאות השם ויחודו, אז היה מכיר באמת מי הוא שרו של עולם והיה מכיר שהוא עלול מושרש, ואם הוא אלוה הוא אינו אלוה. והסוד כי רוח אחת היא ונקראת רוח הקודש והוא בעצמו משטי"ן כ"ל שט"ן ואין דרכו להיות משטין כל מלאך כי אין דרכו אלא ניסיון. וכן הוא בגימ' רו"ח הקד"ש, רו"ח מנס"ה

חיי העולם הבא

כ"ל צדי"ק, כי המנוסה לעולם לא ינוסה אם לא יבקש דרכי צדק ובבקשו דרכי צדק דין הוא לנסותו מכל צד ומכל פנה, עד שיהיה נבחן ונצרך בלבבו אם הוא ראוי להצדיקו אם לאו. ועל זה נאמר מה שרמזו חכמינו ז"ל "המעייין בתפילתו מזכירין לו עוונותיו". והוא אצלנו סוד גדול לפי טעם העניין למה זה ועל מה זה.

ואחר שהדבר כך איך יתכן שלא ינוסה התלמיד המקבל זאת החכמה האלוהית בכל דרכי הניסיון מהמלמד האלוהי והמלמד האנושי. כי זאת החכמה העליונה נמנעת בטבעה מהמקבל אשר לא נוסה ללכת באלה הדרכים האלוהיים. ואם נוסה מפי רבו ונמצא נאמן רבו מחויב למסור לו כל מה שישאל ממנו עד סוף דעתו ולא יכסה ממנו אפילו נקודה אחרונה שהוא עמוק מאוד אם יוכל לקבל. ופעם יכתבם לו ברמזים מספיקים לו בהבנתו, ופעם ימסרם לו בראשי פרקים פה אל פה, ופעם יבארם לו מפורשים. אבל אם בחנו רבו ונמצא בלתי נאמן בכל ניסיונותיו אסור לו בתכלית האיסור לגלות לו אפילו דבר קטן מזאת החכמה כל שכן דבר סת"ר, שהרב חייב מיתה בידי שמים אם יגלהו לו ואפילו ברמזים. וכאשר יקרה לו עם רבו בניסיונו כן יקרה לו עם השם ית'. ולפיכך ראיתי בדעתי לכתוב בפירושי זה דרכי הניסיון והבחינה איך הם, מפני שיתעוררו הרואים הניסיון ודרכיו האלוהיים כדי להשתדל בכל לב ובכל יכולתם להיותם נאמנים לבוחניהם, וידעו גם הם לבחון תלמידיהם אחריהם באמת לכבוד השם ית'ש וית', כדי שלא יהיו עדת השם בעלי הקבלה כצאן שאין להם רועה.

חיי העולם הבא

תחילת בחינת כל בוחן תלמיד מבקש קבלה אלוהית, צריך להיות הבוחן בוחן ומנסה תלמידו לכבוד השם יתברך ב"ה, ושיהיה כוונתו לשם שמים ויהיה רצונו לעזור לתלמידו בכל יכולתו באמת, ויעזרהו בכל דרכי עזר עד שידע התלמיד ויבין במחשבתו שכוונת הרב לשם שמים ונאמן לשם ולו בכל דבר, וידין העצם לעצם והמקרה למקרה. אחר כן צריך שיבחון הרב את התלמיד בדרך האנושית הנקראת מדות בני אדם, כגון חיזוק לבב ואהבת החכמה לשמה, ומעט כעס וסבלנות הרבה, ורחמנות על כל אדם ויהיה רחמיו אפילו על אויביו שלו כשאינם אויבי המקום, ונדיבת לב ורוחו נכאה ושפלות ושמחת לב, וכבישת יצר הרע ברוב הדברים אשר יכולתו עליהם, וביזיון תאוות השררה השקרית והכבוד, וביזיון תאוות מאכלים רעים ורבים וביזיון תאוות נשים אסורות. ומשיכת דעת לבקש האמת ואהבת השם באמת ואהבת האמת, ושנאת השקר וצניעות ובקשת כבוד אנשי החכמה וכבוד ספרי החכמה והאהבת שמיעת הקדמות החכמה אשר היא אפשר מבלעדיהם והם כיסודות אשר אדם בונה עליהם בתים גבוהים. ואהבת רוב הלימוד ורדיפתו והחזרה מה שקיבל פעם פעמים יום אחר התחזק חכמת היום האחד, וכן חכמת כל יום ויום. ועם כל זה צריך לעיין בדעתו החזק הוא הרפה, המעט הוא אם רב.

ובהיות חזק ורב צריך עוד לראות בו אם כוונתו בהשתדלותו ברוב הלמוד לשם החכמה האמיתית המחייבת לנפש חיי העולם הבא, או אם כוונתו ברוב למודו שלא לשם שמים והוא אם כוונתו ללמוד החכמה על מנת להתעשר ולהשתרר על כל בני

חיי העולם הבא

עמו ברוב חכמתו ולהתעדן בחיי הנפש והגוף בעולם הזה החיים ההבלים הקצרים האלה.

ואחרי שתבחנוהו וימצא שלם ונאמן בעניינים הנזכרים ובדומים להם, חובה גמורה עליך מצד השם ית' ומצד החכמה הטהורה למסור לו כל דרכי הקבלה אחד אחד כאשר הם לפי דעתך. ומן המדות הנקיות והזכות שבתלמיד בכלל ובפרט והתלמיד צריך לשמוע לרבו לכל אשר יצוהו בעניין הלימוד ויעשה על הן הן ועל לאו לאו. ועליו אמרו "יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך" (אבות ד' יב). והוא נצטווה עליך לאמר ולקיים "מורא רבך כמורא שמים" (שם). כי אתה לו כאלהים והוא לך כמלאך, ואין אלהים עושה אלא רצון המלאך, ואין מלאך עושה אלא רצון אלהים. וכמעט האלהים והמלאך דבר אחד לולי שזה עילה וזה עלול. וכן הרב ותלמידו הנזכרים השלמים דבר אחד לולי היותם כאב וכן. אבל כוונתם אחת ודעתם ג"כ דעת אחת בכל מה שהשיגו התלמיד, אלא שדעת הרב הרבה יותר רחבה מדעת התלמיד לפי רוב למוד הרב. ואולי התלמיד גדול מרבו אבל אי אפשר להיות כן במלאך, שהמלאך לא יוסיף ולא יגרע וחכמתו בלתי שינוי ובלי תוספת ומגרעת, אבל בני אדם וחכמתם נוספת ונגרעת ומשתנה ממעט לרב ומרב למעט.

ואם בחנת תלמידך באחת הבחינות הנזכרות ומצאתו בלתי שלם בקצתם אל תבהילהו ותדחהו מיד, כי הנפש מדתה וטבעה בשינויים, אבל גלגלהו במדע ובחכמה ושוב ובחנהו עד שלא ירגיש שאתה מנסהו. שאם ירגיש אין נסיונותך מועילים כלום.

חיי העולם הבא

ואם שב שוב וקבלהו ואם לא שב בחנהו עד ג' פעמים ואם שב אל תמסור לו עדיין קבלה עד היותו קיים וחזק ושלם וחזק ואמיץ בתשובתו. ואם לא שב כלל הרי הוא סכל והרחיקהו והרחק מן הכיעור והזומה לו. אבל התלמיד השלם והנאמן עשה עמו אות לטובה ויראו שונאיו ויבושו כי אתה עזרתו ונחמתו בעזרת השם יתברך שמו ויתעלה לעד אמן.

וזאת היא הדרך אשר תמסור לו תכתוב לו עשרה שמות מצורפים אלה זה אחר זה ואחר כך תפרשם לו כפי מה שתראה מפורשים בספר הזה ותשביעהו על קבלתו שישמרנה.

וזו היא השמות העשרה:

חיי העולם הבא

שם הראשון

והו	ילי	סיט	עלמ	מהש	ללה	אכא	כהת
הזי	אלד	לאו	ההע	יזל	מבה	הרי	הקמ
לאו	כלי	לוו	פהל	נלכ	י	מלה	חהו
נתה	האא	ירת	שאה	ריי	אומ	לכב	ושר
יחו	להח	כוק	מנד	אני	חעמ	רהע	ייז
ההה	מיכ	וול	ילה	סאל	ערי	עשל	מיה
והו	דני	החש	עממ	ננא	נית	מבה	פוי
נממ	ייל	הרח	מצר	ומב	יהה	ענו	מחי
דמב	מנק	איע	חבו	ראה	יבמ	היי	מומ

חיי העולם הבא

שם השני

האל	כלל	וטל	מעל	להז	ללב	המל	הכח
והז	ילי	ולי	העל	ילכ	ייה	אכי	המת
יוו	אדי	אסו	הפה	שמנ	מיה	ראה	וקה
הנח	כחי	כתר	הנא	אני	אחר	כלב	השר
תהי	האה	ווק	הלש	אסי	עמי	עלע	ימז
הוה	מלא	ולי	דימ	רלי	עמו	שרה	יוי
ומנ	דינ	אחה	עצמ	ארנ	תבי	נוב	ממח
הוב	מני	עהח	מבר	מנב	ניה	עיה	יומ
דממ	קלי	ריש	וחמ	ואה	מיה	מיה	פיו

חיי העולם הבא

שם השלישי

היו	אומ	לינ	וזה	המו	זיב	ירד	ושמ
והמ	כהד	לרי	לשנ	יעמ	ללנ	יעי	אבק
דלל	יכי	ווא	טמח	לעה	ויע	למה	יעח
ארר	סחי	ואש	מיע	עלצ	לרמ	הימ	עסב
לאר	היו	פנח	האמ	למא	היר	זדנ	ישמ
ללנ	כהב	שאו	מנא	נהה	לית	ללב	בוי
יקנ	יוי	הוה	מרמ	יתי	הכה	האנ	מלו
למב	אהע	כאי	יהה	רימ	אחי	הכה	ההמ
כומ	חהח	היי	מהו	תתמ	וחפ	קני	ההו

חיי העולם הבא

שם הרביעי

הוד	איכ	ולא	זוח	עול	זיו	ירד	שמו
מהל	כהי	ירו	למה	העמ	לבנ	יהי	אחי
ליו	דומ	נלי	שטן	הימ	עלי	מעל	עקב
ראל	כחי	אשו	אמא	נאצ	הלל	הזד	סבב
נרל	הוה	נפח	ניע	למה	ימר	מני	ימע
ראל	יסב	אשו	מהמ	עלה	רתי	ללב	שיו
לבנ	אחה	ואי	ממי	תמי	כחא	קנא	להמ
ימק	עיח	כהי	רמה	רימ	פהח	ההכ	ומה
ומכ	יהו	היה	הוה	תתי	יהו	ינה	הוה

חיי העולם הבא

שם החמישי

הול	ויב	דשנ	מעי	הממ	ליק	לבו	יבמ
וסכ	אבא	ילח	כלה	כיע	הני	ימח	דדי
וזה	מהו	ויו	לתא	ארי	ירכ	רמה	ויי
נלה	ללי	יהה	זהמ	ולמ	חעי	להר	מממ
הלה	שצה	טאו	ננה	עמת	והמ	למי	הער
עיי	מנמ	האת	ימת	מאי	זוכ	ישח	ואא
לחפ	בפה	ננח	עוי	לשה	יאו	יבק	רסנ
דיא	יהה	הוה	יהכ	מיי	עחנ	לכה	שלל
מאה	ורמ	אלו	חרמ	ינה	עלה	קאו	ברה

חיי העולם הבא

שם הששי

דמי	מלב	יני	אמי	כלע	שיי	אבו	סלה
ייב	יחמ	קלה	המכ	תאל	וחד	אמב	ווז
דיו	רוה	כיר	ריע	הימ	לנו	יהו	כהו
הוא	שימ	זכח	מעו	הזמ	תטה	ליצ	לעי
מאמ	ללה	יהו	למא	נהמ	הוא	למנ	נהה
רעמ	ירח	עמו	מתי	תינ	היא	שמה	הלי
נבל	בקו	אחי	שמי	יחי	חננ	בפי	אפמ
לשר	קלא	עלה	נהי	הומ	והא	הומ	יחד
סהר	יכה	ענו	הלי	ערכ	לוה	הרה	האל

חיי העולם הבא

שם השביעי

סמא	לעפ	הרמ	ומי	ואח	זמד	כאה	הוא
והל	אחב	ברפ	ויי	אהה	מלו	בלמ	ימה
היר	ושה	שוח	ימנ	יענ	וור	חהה	דיא
לחל	נכו	וזה	כיי	לתח	עמי	תאה	אמו
ללמ	הוע	יער	ממכ	אנש	מימ	יתי	המנ
מהה	כני	רמה	יזל	עהי	יאא	ניח	יהי
קאע	לול	ההה	כהע	יטנ	רתו	מהב	למק
בשו	ינק	חמל	מלא	רצי	ויכ	הלה	דינ
מלב	יהל	יהל	יהש	בנר	דיס	יעה	ולר

חיי העולם הבא

שם השמיני

סמר	חוב	ברח	ווי	האי	ומז	לאה	דמי
אלי	עשה	המפ	מימ	אחה	ומו	בהח	הוא
הוה	פלא	ורש	יני	ענו	לדו	כמה	היא
מהל	ונכ	הרמ	כימ	אלי	אמי	אתי	מאמ
ללה	נעי	יעז	זלי	תעה	אמי	התח	יני
לחמ	כהו	רהו	יכמ	נחש	עמי	יני	הוה
ומב	לוי	החי	מיכ	ציר	כתר	היה	נדר
קעא	ינק	ההמ	אלה	נרב	ויס	עמה	ליל
שלב	הלל	הלל	עשה	טני	ודי	להב	קומ

חיי העולם הבא

שם התשיעי

וּוּ	יִי	סבט	עאמ	מבש	ליה	אנא	כמת
החי	אנד	להו	המע	יצל	מרה	היי	הממ
לוו	כבי	ליו	פנל	נמכ	יחי	מנה	חהו
ניה	השא	ירת	שאה	רלי	אומ	ליב	והר
ייו	להח	כעק	מנד	אני	חומ	רהע	יחז
השה	מככ	וול	ייה	סאל	ערי	עאל	מתה
והו	דלי	היש	עלמ	נהא	נות	מלה	פאי
נקמ	ירל	הבח	מזר	והב	יאה	עלו	מזי
דהב	מכק	אלע	חהו	רלה	יימ	הלי	מהמ

חיי העולם הבא

שם העשירי

מהמ	ילה	ומה	ירח	ליל	העק	בכה	אדם
עלי	ומז	ההו	אבי	להב	ריח	נזק	מרמ
אפה	אלה	ימנ	תנו	עלה	יהו	דימ	שלו
הנה	ראש	יתי	הוא	מיש	ראל	לוי	היה
לבי	חוק	רמע	דנכ	אני	רוח	העמ	יחס
הלי	אלה	ימש	זככ	והו	להא	ירע	מעט
החנ	והח	יימ	לנו	מלפ	ניכ	המו	בכל
יומ	רצי	מיה	ליה	האל	והמ	עדנ	הנא
תכמ	איח	באש	המע	לימ	סיו	יוט	ובי

חיי העולם הבא

הנה כבר כתבתי לך העשרה דרכים של שם בן ע"ב אותיות והם מבוארים עפ"י הקבלה כמו שתראה פה. ואמנם צריך שתשים לב שלם למה שתשמע מזה העניין עד שתבין כל דבר על בוריו. ותדע כי אם כל החכמות קודש זאת החכמה היא קדש קדשים שהיא תכלית כל הדרכים שאפשר לאדם להשיג בידיעת השם ולהשגת פעולותיו ולהכרת דרכיו ותואריו כי שמותיו יתעלה הם הדברים הקרובים אליו מאוד והם הם אמיתת תורתו. אבל ידוע לכל בעל שכל מקובל שיש בכל מכתב דברים מובנים לחכם אחד ואינם מובנים לאחר. ועל כן יועילו המובנים למי שמבינם ולא יועילו למי שאינם מבינם. כמו שלא יועילו הסמים המרפאים החלאים למי שאינם מכיר פעולותם, ויועילו לחכמי הרופאים המכירים אותם ויודעים תועלתם שהם מרפאים כל חולי וכל מכה שיש להם רפואה. כן כל אלו השמות הנפלאים הם סמי החיים ליודעיהם ומכירהם, והם הבלי שמות בעיני מי שלא שמעם מעולם ולא ידעם כלל. ואף לרבים אשר שמעו שמעם הם הבליים בעיניהם מפני שלא הכירו תועלתם ואף לאחרים אשר הכירו תועלתם האמיתית לא ישר אצלם דרך תועלת ההיא כי היא הפך כוונתם.

ואמנם אני יודע באמת וברור כי תועלת ידיעת השם היא מביאה את האדם לידי השגת השכל הפועל בפועל, ותועלת השגת השכל הפועל היא תכלית חיי הנפש המשכלת והיא סיבת חיי העולם הבא. והוא שבהשגה ההיא תדבק הנפש בשם ית"ש ב"ה לנצח נצחים ולעולמי עולמים. ויהיה הדבר הנקרא צלם ודמות באדם, חיים מתמידים בלתי תכלית כחיי הבורא אשר הוא

חיי העולם הבא

סיבתם. ועל זה נאמר "כי הוא חייך ואורך ימיך" (דברים ל' ב'), חייך בעולם הזה ואורך ימיך בעולם הבא. ונאמר "ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם חיים כולכם היום" (דברים ל' ד'), מכלל שמי שאינו דבק בהשם אינו חי חיים תמידיים כמו היום שהוא תמיד, וע"כ מוסיף מלת היום. וכן בכל מקום שהתורה מדברת על התמדת עניין מזכרת שם מלת היום או שמים וארץ או שמש וירח או אחד מכל כללי הארץ ר"ל המינים מפני שגם הם קיימים וקל עכ"פ על כל אדם להרגיש קיומם ולציירם בדעתו.

אבל הפתאים אשר אין בהם דעת חושבים שהשם מסר שמותיו שהם כלי המציאה לאדם להשתמש בהם בהבלי מחשבותיו ובשקרי דמיונו, ולפעול בהם כחפצו שינווי טבעים או עניינים דומים להפכי הטבעים, או דברים רחוקים להשיגם ויושגו עם השבעות והזכרות מדומות. וכל זה איננו מדע והשכל כי בוודאי הקב"ה לא נתן כלי מלחמתו ביד אחרים להלחם כנגדו ולעמוד כנגד רצונו חלילה וחס. והסכלים והאווילים חושבים שהנביאים והחכמים הראשונים פעלו בשמות לצורך עצמם ומביאים ראיה מפסוקים הצריכים פרושים ארוכים והם מפרשים אותם כפי דעתם, כאילו החכמים והנביאים עצמם הודיעום פירושי דברי פיהם והראום אמיתת מעשיהם מבלתי שיתעוררו להשתכל בעניין שקדם למעשה ההוא הנזכר או בעניין הבא אחריו או בעניין בעצמו לפי מה שהוא. וזה כולו קרה להמון חכמי דורנו רובם. והסיבה היא מפני שאין אחד מהם מכיר כוונת השם ולא כוונת הפעולות העושות תמיד ע"י נביאיו וחסידיו. אבל קורים מה שקורים במקרה מבלתי

חיי העולם הבא

השתכלות ועיון ומחייבים עצמם לשם בייחסם שקרים על השם ועל אוהביו ועבדיו האלוהים.

ואולם האמת כי השי"ת ב"ה לבדו אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר, יודע ומכיר דעת נביאיו וע"כ מגלה להם סודות עולמו וסתרי שמו. כי לא יעשה ה' דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים, והוא ית' מדריךכם ומודיעם את אשר ידברו ואת אשר יעשו. וכששולח אותם אל עם אחד מגיד להם עתידות שיגידום משמו ומוסר בידם כוחות אלוהיים משנים טבעיים כדי לעשות אותות ומופתים מורגשים לעין כל רואה. וכל זה כדי לאמת לעם אשר נשלח אליהם הנביא כי נראה אליו ה' וכי הוא ציוהו לאמור כל אשר יאמר ולעשות כל אשר יעשה.

והנה אנחנו קבלנו מתורת ה' התמימה שראשי הדורות הראשונים שקדמו למשה היו חכמים גדולים, ומהם היו נביאים כאדם ונח והאבות. ואלו החמשה מצאנו עליהם כתובים המעידים שהשם דיבר אתם ולא מצאנו זה בזולתם מכל מי שקדם למשה, זולת מה שמצאנו בעניין זכרון דברי ה' עם חוה והגר שכל זה לעניין וזכרון דברי המלאכים עם נשים אחרות, אין צורך להזכירם. וזכרון מלאכי לוט וכל אלה יש להם קצתם דברי נבואה ומהם סודות שאינם כפשוטם וצריך עיון גדול להבין אמיתתם. ואמנם על הדורות הראשונים אמרו חכמינו ז"ל נתנה תורה לראשי הדורות כלומר שגם הראשונים היו בעלי חכמה ומדע ומכירי האמת. והיו מוכיחים לעם כי כל היודע האמת הוא מחויב להודיע לכל אדם כמו הנביא בעצמו,

חיי העולם הבא

כי האמת אשר ידע והכיר כל מי שיודעו והכירו הלא הוא מודיע לאחר את אשר הודיעו לו ולנביא בשווה. אלא שהנביא יותר חזק בשכלו האלוהי מהחכם. ואל תקשה לי ממאמר האומרים חכם עדיף מנביא, כי זה נאמר לכוונה אחרת ואין זה מקום פירושה. אבל הנביא בידוע כי השפע האלוהי מכריחו לדבר ולעשות מה שאין החכם מוצא ובנפשו זה המכריח החזק אבל מוצאו חלש וכפי מה שיזדמן לו ידבר או יעשה.

והנה הסכל אשר לא השיג דבר בכל העניינים האמיתיים, הביאו ראייה להקשות על דעתו פעמים רבות מאנשי הזמן אשר עברו, אשר עשו אותות ומופתים להלחם בהם עם השם ולעמוד כנגדו בשם המפורש והתעו אחריהם חכמים רבים. והנה שכתב זה המקשה מאמר משה רבינו ע"ה **"ונתן אליך אות ומופת"** **"ובא האות והמופת"** **"לא תשמע אל דברי הנביא ההוא"** **"כי מנסה יהוה אלהיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים את יהוה אלהיכם"** וכו' (דברים יג ד). ואחר שהדבר כן ידוע שהניסיון הוא מאת השם ית' להודיע ולפרסם בו אוהבי האמת והשונאים אותה. וא"כ אפילו הכח ההוא אשר פעל בו נביא השקר, והשם מסר לו כלי מלחמתו לפעול במ, היה ג"כ כלי אמת וכח אלוהי שחדש השם לנסות בהם את ישראל באיזה מזריגה הם מאהבת האמת. כי דרך מכירי האמת באמת שלא לעזוב האמת אפילו בעבור מופתים. וזה כי האמת אינה מתבארת לעולם במופתים מורגשים לבד אבל ובושכלים ג"כ. ואם מתבאר לאדם האמת באות ומופת מושכל אחד, לא יזיזהו מושכלו בעבור אלף מורגשים בבואם ממנו להכחיש מה שהמושכל אצלו. ואם יזוז

חיי העולם הבא

מושכל בעבור מופת מורגש בידוע שלא עלה בידו מופת מושכל כאשר חשב אבל היה מופת מדומה, והוא חשבו מושכל או קראו כן להיות אצלו המדומה כמושכל. וזה הטעות הממית חכמים רבים שחושבים המדומה למושכל ונדבקים במדומה בחשבם שהוא אצלם מושכל. וזה קרה להם מפני מזגם הרע שנמזגו בו בעת יצירתם ולא יציירו מושכל לעולם, ואפילו למדו כל ימי חייהם. או מפני מיעוט השתדלותם בספרי החכמה, או מפני סיבה מהסיבות, אפילו בהיות מזגם ישר שווה בתולדת. וע"כ זה קרה להם בעבור שלא הורגלו מושכל אמיתי לעולם. וע"כ לא ידעו האמת מכל בני אדם כי אם נביאי האמת, ומי שקבל מפיהם, וידע מדעתו שכן הוא האמת מה שקבל בפה מהנביא, ומה שנמסר לו מפי השם.

ומפני היות זה העניין כולו כן כאשר אמרתי לא יוכל האדם בעולם להתפאר בידיעת השם לאחרים ואפילו אם הוא יודע בעצמו מכל צד שהוא אומר אמת ואפילו אם יעשה בכח השם אותות ומופתים ונפלאות אעפ"כ לא יועילו למקבלים כלל להוציא שכלם מכח אל הפועל במופתים המורגשים ההם. אבל תועלת המלמדים כולם היא ללמדם מופתים מושכלים עד שישגו גם הם במופתים ההם באמת מה שהשיג הרב המלמדם, ויצא שכלם מכח אל הפועל ויושלמו השלמת הצלחת הנפש המשכלת להשאירה נצחית, כי זה לבדו הוא התועלת, לא זולת זה. ושאר המחשבות של שאר התועלות הם בלי ספק מכלל הדברים המדומים המונעים את הנפש מהשגה האמיתית. ואעפ"י שיש בהם קצת תועלת אבל התכלית העליונה כולה במה

חיי העולם הבא

שאינם קרובים לדמיונות הנמשכות אחר יצה"ר והשם יצילני אני וכל הדומין לי מהמחשבות ההם.

ואמנם אחרי שהכוונה בספר הזה להודיע זה וזה אצטרך ליישר הדרך האמיתית והנכונה לפני מי שחפץ באמת שמתוך כך בא לידי כך, ר"ל שמתוך שהאדם משתדל לדעת את השם הנכבד ולהזכירו בכל לבבו באמת אולי ימסור לו הכח העליוני הפועל, ויצטרך לפעול בו לכבוד השם. וע"כ נראה לי טוב מאד לפרש אמיתת כל הדרכים הראויים לרב או לתלמיד להתנהג בהם בשעת הצירוף או בעת ההזכרה, עד שלא יסופק לו דבר מכל מה שאפשר לדעתו מכלל מה שידעתיו אני מפי סופרים ומפי ספרים ומפי השם ית' שמו. ואכתוב תחילה עניינים מוכרים להקדימם על זה ויהיו התחלות מודיעות כללי החכמות האלוהיות בשמות ובאותיות, ואמסור לך אחריהם מפתח פותח כל מנעול ומגלה כל דבר סתום וחתום, ואפתח לך בו חדרי חדרים נפלאים בדברים נוראים שהם כבשונו"ו ש"ל עול"ם המורים סודות בי"ת די"ן ש"ל מט"ה שהוא ברי"ת אברה"ם. כמו שרמזתי בסוד ש"ר שהוא שי"ן ר"ש. והנה אותיות הל"ב שהם שר"י שכ"ל והם תכלי"ת כ"ל נבר"א ראשו"ן וגם תכלי"ת מציאו"ת ההשג"ה והוא ש"ר כ"ל אד"ם אחרו"ן. והסוד חמ"ר האד"ם הראשו"ן שם כללי לכל הבאים מזרעו. וע"כ הוא ש"ר כ"ל אד"ם אחרו"ן כאשר נפ"ש ש"ם כלל"י לכ"ל נפ"ש שכ"ל להעמיד כל עומד קיים ובלתי קיים חוזר חלילה לקיום מיניו. ועל דרך זה תבין העניין הראוי להבינו מכל אשר יבא אחריו, כי הדרך הזה המיוחדת היא לבדה דרך

חיי העולם הבא

יהו"ה ולא זולתה והיא הקרובה להשגת האמת בזמן מועט כמו שלמדת מתורת ה' שהחכים משה את עם ה' בשלשה חדשים עד שעלו כולם למדרגת הנבואה או למדרגה הקרובה לה, כל אחד כפי מעלת עצמו בשמעו עשרת הדברים. וכן זה בשמעך עשרת השמות מפי הגבורה אחר שתזכירם בכוונה שלימה.

התחלות הקבלה האלוהית הן שלש. והן האותיות הנכתבות כגון אמ"ש בג"ד כפר"ת הוזחט"י לנסעצ"ק שהן כ"ב אותיות התורה שבהן נברא כל היצור וכל הדיבור, והן כולם מלאכי העולם. הרי אלו בפרטן ובכללן הם ההתחלה הראשונה. וההתחלה השניה הנקראת גלגל התורה ושמה אצלנו צירוף האותיות שמתוך הצטרפם נמצא כל הדיבור מצורף וכל היצור מצורף. וההתחלה השלישית נקראת רוח הקדש והיא המניעה את הגלגל הזה התוריי. ופעולתה נמצאת בנקודות המניעות האותיות כמאמר החכמים "דמיאן נקודתא באתוותא כנשמתא דחיי בגופיא דאינשי". פירוש, דומות הנקודות באותיותיה כנשמת רוח חיים בגוף האדם, כלומר שהאותיות לא יתכן להניעם בלא נקוד. והנה אם כן שלש ההתחלות הללו שמם **אותיות וצירופים ונקודות** נוטריקון אצ"ן מצורף צאן, בסוד משה רועה צאן. ואדם רועה צאן בהיותו שלם כאברהם וכיעקב ובניו ומשה ודוד. והצירוף מגלגל האותיות והניקוד מגלגל הצירוף ורוח האדם אשר אלהים נתנה מגלגלת הניקוד עד שיצטייר ויאיר בנפש הצירוף הראוי לכל משכיל מקובל. ואחר שהקדמתי אלו השלש ההתחלות של קבלה עליך שתדע הכוונה כולה בהם, והיא שתדע שכל האותיות אינם כי אם סימנים

חיי העולם הבא

מורגשים נפעלים בידיים שהם כלי הפעולה האנושית והעט הוא כלי שבו כל המכתב מצוייר בו וכאילו הם אצבע כותב ומצייר ציורי האותיות וכאילו הוא האמצעי בין שני גופים גוף פועל וגוף נושא צורת הפעולה ר"ל גוף האדם וגוף הקלף שהאותיות מצויירות עליו והעט הוא מתנועע ומניע הדיו מן הקסת אל הקלף והדיו דומה לחומר והדעת האנושי נותן בו צורה ולא ימצא אות מדיו בלתי צורה ולא צורה אות בלתי חומר דיו וכל הצבעים שבהן יתכן לכתוב שמם בכלל דיו.

ועשה השי"ת ב"ה החכמה בצורת אותיות לפעול אותם בידי אדם כדי שיורגשו לעיניים, עד שיוחקקו הצורות ההן המורגשות ויושגו בדמיון מחשבת הלב, וממחשבת הלב יבואו במעלת הבנת הנפש, ותצייר הנפש בציור שכלה המוטבע בה בכח מציאות העיניים המובנים מהאותיות בפועל שלם כמו שיורגשו לעיניים העניינים הטבעיים הקרים והלחים הממוששים בידיים תחילה, והיבשים והחמים אחר הנגיעה, כי אין ספק שהאדם בראותו האש אינו צריך למששו עד שיבחנהו לדעת אם הוא קר או חם, כי כל בר דעת יודע זה בלא מישוש ומכיר כי הוא חם שורף, כי עשב הנקרא דרדר כל אדם יודע שהוא שורף את הגוף הנוגע בו, ר"ל בשר האדם ואעפ"י שבשרו עב שסובלו, וכיוצא בזה בשאר הדברים היודעים. וכן האותיות כבר נודע בבירור שהם מחכימות הלבבות כי זה טבע בריאתם ולכך צוירו ונכתבו בספרים ואעפ"י שיש אנשים רבים שרואים ציורם ואינם מכירים תועלתם כי הם כמו הבהמות. וידוע שההבדל בין האדם ובין שאר בעלי החיים תחילה הוא

חיי העולם הבא

הדיבור, כי האדם חי ומדבר ובעל חי בלתי מדבר. ואין דיבור בלתי אותיות נזכרות בחמשה מוצאות הפה והן חקוקות בקול וחצובות ברוח וקבועות בפה. ואמנם ההבדל שבין אדם לאדם הוא הבנת דרכי ענייני האותיות שכל מי שיודע יותר באמיתת דרכי האותיות ובסתריהן הוא הגדול מחבירו אצל השם ובמציאות. והוא אשר השם משפיע עליו מחכמתו יותר באמצעות האותיות, והוא אשר ההשגחה נמשכת אחרי שכלו יותר כששכלו דבק באותיות ובהבנת דרכיהן. ואין ספק שכל הצירוף והניקוד נכלל בזה.

ואמנם כל משכיל יודע באמת שיש ספרים שמחכימים את האדם אפילו בפשוטם יותר מאחרים. ואע"פ שאלו ואלו מאותיות שוות ולשונם אחד, שאין ספק שיש ספרים רבים כתובים משירים ומדברי הימים ומעניינים שאין בהם תועלת גדולה ולא חכמה רבה, ויש ספרים רבים אחרים שיש בהן תועלות גדולות וחכמות נפלאות ומגלים סודות נעלים עד שמקריבים דעת האדם לידיעת השם ולהשגת קצת חכמתו ונפלאות מעשיו. וידוע שהמשתדל כראשונים סכל היה וסכל יהיה ואם החכים מעט עודנו מחזיק בסכלותו. אך המשתדל כאחרונים והממית עצמו עליהם הוא האדם האמיתי. ושילם מה שהיה חייב לבוראו שלכך בראו. ואם כל ספרי החכמות מביאים את האדם לידי חכמה זאת הנזכרת פעם אחת השתדלות גדולה אחר שנים רבות, זאת החכמה אשר היא חכמת השמות היא לבדה באמת, היא המביאה את האדם לידי השלמות האחרון אשר הוא ההשגה האלוהית פעמים רבות מאד

חיי העולם הבא

בהשתדלות מעוטה אחר זמנים מועטים. אם האדם ממוזג ומוכן ומורגל כאשר זכרנוהו מהמידות הטובות הבינוניות שהן הקדמה יסודית לזאת החכמה העליונה הקדושה והטהורה הנכבדת. ואחר הציעי כל הצעותי אחל להודיעך את אשר תעשה בבקשת השגת השם בשם.

דע בני יעזרך אלהים כי השם הוא עצמו ועצמו הוא שמו, ושם השם המיוחד לו הוא מורכב מד' אותיות והם באמת יו"ד ה"א והם אותיות הנעלמות. ובעבור שהם ראש תוך סוף יורו על השם שסודו ראש תוך סוף. והוא סוד כללי הנקרא מקו"ם ונקרא זמ"ן הוא אמו"ן. וזה בחשבון המרובע יוצא מן יהו"ה, וזה בגימטריא ארב"ע אותיו"ת, ושניהם בצירופם החמ"ר בכ"ח, ז"ן ממקו"ם, זק"ן מהטב"ע, וסודו מטב"ע הנקב"ה, זכרו"ן. כי טבע השמים מים גם טבע המים שמים. והבן זה סוד הראשון המופלא ממאמר חז"ל, ים דומה לרקיע בעניין צבע התכלת והוא לזיכרון, שאם תזכיר תזכור ותזכר, ואם תשכח תשכח ותשכח. והסוד מ"ם קו"ף ו"ו מ"ם והכל ש"ם ח"י ודעהו, שהוא יוצא מן יהו"ה זכ"ר ונקב"ה וזה סוד השכינ"ה, שד"י ואד"ם וחו"ה, זכ"ר ונקב"ה. וכך הוא הסוד צל"ם אד"ם וצל"ם חו"ה זכ"ר ונקב"ה. והוא י"ה פעמים י"ה שהיא רכ"ה ועוד י"ה פעמים ו"ה שהם קס"ה הרי שניהם זכ"ר ונקב"ה, שנבראו מהרכבת שם י"ה בשם י"ה ושם י"ה בשם ו"ה. והאדם חיה **"ויהי האדם לנפש חיה"** (בראשית ב' ז) והאשה חו"ה, והסוד ח"ח י"ה ו"ה, ח' פעמים י"ה והם ק"כ, וח' פעמים ו"ה פ"ח, הרי הסוד כ"ח פ"ק קח כ"ף ומלאהו כ"ף פ"ה ותכיר הפנים

חיי העולם הבא

שהם אל"ף למ"ד. וזה הסוד נרמז למעלה מן העשרה שמות מעניין פה נסי שסודו פינחס שהוא תכלית מחזורי חמה. ועיין שם ומשם תבינהו וכבר.

וכבר הודעתוך כי החומר הנברא הנקרא מבריא שסימנם אלף ומאתים ושתיים עשרה שנה כמספר שנות הגלות מהחורבן ועד היום, והבן זה וסימנם **"ארי"ב אתכם נאום יהוה ואת בני בניכם אריב"** (ירמיה ב' ט'). וסוד זמ"ן זי"ן מ"ם נו"ן וכללם החמ"ר והוא נבר"א. חבר מספר זמן נברא ותמצא כללו שמ"י והוא יו"ד ה"א שסודו משותף כמו שתראה. וזה דרכו הוא י' ופירושו הוא עשירי בסוד י' ירושלם, והשורש הוא רי"ו של ים. והנה י' בחשבון מרובע שכינה עם כל המספר אשר לפניו מאל"ף עד יו"ד כל אות בסוד מרובע. ומספרם אדנ"י ושד"י והם שמות הערפ"ל אשר שם האלהי"ם והוא הרקי"ע העליון והוא הנה"ר העומ"ד תמידי נצחי ושמך **"נהר דינור נגיד ונפיק מן קדמוהי"** (דניאל ז' י'). כי הרי"ו פנים מעידים עליו והם מהשם והשם מהם. ומספרים כבוד אל, כי **"השמים מספרים כבוד אל"** שהוא הפנים **"ומעשה ידיו מגיד הרקיע"** (תהלים יט' ב'). וש"ם י"ה עדי"ו מגי"ד הרקי"ע, שהם באמת ד' י"ו ה"א, וסוד הרקיע י"ה שלם שהוא יו"ד ה"א והוא כאשר זכרתי. ואמנם העניין השני הי"א ו' ופירושו מצורף איה"ו, ואי"ה מקום כבודו להעריצו, וסודו היא ששית (כמו היא ו'). וסוד הראשון בר"ת והשני כ"ז ושניהם ב"ת זכ"ר ורו"ח הקוד"ש שווה להם, וסודו צ"א ב"ת קו"ל מודי"ע צבאו"ת. והכוונה כולה שיתוף הדבר הנקרא עשירי לשכלים הנפרדים והוא שם השכל הפועל עם הנפש

חיי העולם הבא

הנמצאת בנו שהיא שישית לכוחות הגוף כולם, שהם חמשת החושים והיא אחת בסוד ה"א המורים על ה' חושים מרגישים ועל כח אחד מיוחד מצייר פנימי לכל הגוף. ואמנם יוה"א כבר התבאר שהוא שם השם המיוחד לו יתעלה ובחילוף הסוד הוא בהיות א' במקום ה' וגם ה"א במקום א' ויהיה השם יהו"ה. ובשילושו היה והוה ויהיה שהם ראש תוך סוף והזמן כולו אצלו שווה מה שאין כן לנו. וכן אהי"ה שהוא שם העצם ג"כ בחילוף אל"ף לו"ו ו"ו לאל"ף. סוף דבר תדע לך שאין לשם שם עצם שלא יהיה בו י"ה, כי י"ה הוא עיקר מהשם ובתוספת ו"ה אחריו שהוא סוף השם יהיה השם כולו שלם ויהיה יהו"ה. ובתוספת א"ה לפניו שהוא ראש יהיה השם שלם ויהיה אהי"ה. וא"כ הנה י"ה אמצעי ביניהם ולא יחסר ויושלם י"ה להיותו תוך השם. והנה סוד השם ראש תוך סוף. וסוד הראשון א' הי"ה וסוד אחרון י' הו"ה וסוד אמצעי יהי"ה וזה סוד שם בן י"ב ודעם. ואולם י"ה י"ה מורה סוד ראש סוף, כי הראשון סודו י"ה קדמוני והשני סודו י"ה פצחוני והסוד בשניהם (קדמוני עם פצחוני) תמי"ד, והרמז דבר"ו אח"ד דבר"י אח"ד, זכ"ר זכ"ר בשנו"י הטב"ע, כ"ל אד"ם שט"ן כ"ל שט"ן אד"ם. והסוד ש"ם העגו"ל ש"ם המדינ"ה, וע"כ כל הזכרה נודעת שדרכה לקבל ממנה ממשלה אלוהית.

והנה ג"כ כלל השם הזה ע"ז, וסימנו "מגד"ל ע"ז שם יהו"ה **בו ירוץ צדיק ונשגב** (משלי יח י). גם סוד אהי"ה מתחלף אהי"ו והוא הראש, שים עליו ד' הרי אהי"י והוא יהו"ה והוא התוך, שים עליו ד' והוא יהי"ה הרי הסוף, וחצי השם ו"ו ה"א והוא

חיי העולם הבא

ח"י והוא האחד. הוא הוד"ו אודה"ו יוד"ו ודו"י הודא"ה הו"ד הו"ד יהוד"ה הודי"ה הודא"ה, כי לשמו נאה להודות על כ"ב ההוי"ת שהם הוי"ה בתוך הוי"ה כמספר אהו"י יח"ד. וכל אחד לבדו אל"ף ה"א וסודם ל"ב פ"ה וכל פ"ה מיל"ה ושניהם צריכים למול הל"ב והפ"ה. "**בפיך ובלבבך**" (דברים ל יד) הפה להזכיר בו את הנזכר בהזכרת השם הנכבד, ובלב לחשוב בשם בעת ההזכרה כלומר באותיות ההם בעצמם, כי במ תכלית ההשגה והם סוד הדיבור כולו. ו"ו יו"ד ויוד"ו אז כבו"ד א"ל אלהי"ם פ"ה ס"ד הנולדים מן ה"ו י"א עליונה הפס"ד הוא בהיותו כ"ח החל"ק העליו"ן שהוא יסו"ד טבע"י והוא טב"ע יסוד"י, כלומר טב"ע כלל"י. ויודיעו האמת בכל זה כללי צורות האותיות המתמידות וחלקיהן. כי החלק קל לשנותו לשעתו אך לא יתמיד על שינויו. וע"כ הכוונה הראשונה-להזכיר השם כדי לקבל ממנו שפע חכמה ודעת. והשנית-להרבות מה שקבל ולתקן הספקות הנחשבות בעניינים רבים ולחזק השפע עד שובו יותר שלם אצל המקבל ממה שהיה, ויעלה מדבר לדבר וישוב רוח הקדש. והשלישית-לקבל ציווי דבר בהגדת העתידות. והרביעית-לחזק הלב עד שיוכיח וידבר ויכתוב. והחמישית-ללמוד אותות והמופתים לשנות הטבעים בחלקיהן בשעת הצורך כאשר יצווה השם.

וכל זה הדרך ידוע שהוא תלוי בשם "**ויסע**" שסודו חכמ"ה ובינ"ה והנה נסתרו מלא"ך האדמ"ה והוא בעצמו מלאך האלהים, ע"כ נאמר "**ויסע מלאך האלהים**". וזה הסוד הוא שורש כל מה שבא אחריו, וגימ' שלו המוכרח בי"ד אותיותיו,

חיי העולם הבא

הוא נודע מסוד "כי י"ד על כס יה" כ"י יעי"ד הסכ"ל כ"י יד"ע הכסי"ל, "מלחמה ליהוה בע' מ' לק' מדר דר". והמוכרח שכ"ח בסוד העיבור ואמנם לא תשכח והבן זה.

ודע כי בזה השם הקדוש אין בכל אותיותיו אות ג' אבל יש בו כ"א אותיות כמספר יה"ו שסודו אהי"ה. ואמנם כל האותיות נכפלים בו ומהם רבים, אבל ב' האותיות לבד לא נכפלו והם צ"ט והוא לסוד גדול, כי הם תכלית מספר האחדים והעשרות מצד אחד, כי יש למספר ב' תכלית והם מצד אחד צ"ט ומצד אחד ק"י. ואמנם סוד צ"ט בגימ' סגול והוא אצלנו שם על ג' נקודות המעידות על שם המיוחד בצורה זו יי' שהיא צורת ג' פעמים יו"ד בצורת ג' פסוקים שווים במספר אותיותיהם שהם ע"ב ע"ב ע"ב וסודם דיב"ר רי"ו. והסוד רי"ש יו"ד וא"ו וסותרו ראש"ו וידי"ו וסימנו אהי"ה אש"ר אהי"ה, וזהו "בישראל ח"ק ומשפ"ט" (עזרא ז' ט), מורה לאמור אנכ"י היית"י ואהי"ה. הרי לך זה לעדות על ג' הויות המורים על הו"ה והי"ה ויהי"ה. כי דיבור אנכ"י מורה על הו"ה, ודיבור היית"י מעיד על והי"ה, ודיבור ואהי"ה מעיד על ויהי"ה. וההבדל אשר ביניהם הוא כי ההויות השלש הראשונות הם דברי השם, והשניות הם דברי אדם, אבל אהי"ה אש"ר אהי"ה סודם שווה א"ך א"ך א"ך. וכן סוד הי"ה והו"ה ויהי"ה הוא יהו"ה יהו"ה יהו"ה והוא ו"ך ו"ך ו"ך. חברם שנים שנים ותמצאם האלו"ה האלו"ה האלו"ה. ועניינם שלשה עדים מעידים על האלהות עדות ברורה, א"ל הוה א"ל הוה א"ל הוה, והיו היה והיו היה והיו היה, והו יהיה והו יהיה והו יהיה. וזהו סוד סגול הנזכר. וכל ס"ו סוד גלג"ל,

חיי העולם הבא

והנה סגו"ל סודו ג"ל ג"ל ג"ל ג"ל והם צ"ט. וכן סוד ג"ל ג"ל ג"ל הו"ה הי"ה יהי"ה והוא סוד אלהי"ך ודעהו.

ומאחר שהודעתך סודות הדרכים האלה המשולשים בשילוש קדושה המשולשת וכלל השם כולו הוא אחד והוא השם המיוחד שהוא בעצמו שם המפורש. אודיעך כי יהו"ה הוא ע"ב בצורה זו, י"ה יה"ו יהו"ה כולם יחד הם ע"ב. ואחר שהוא כן הנה הוה ויהיה ויהיה שהם יהו"ה יהו"ה יהו"ה הם ע"ב ע"ב ע"ב. ואמנם זה סוד עניין הו"ה, ה' ה"ו הו"ה. וזה סוד עניין והי"ה, ו' ו"ה והי"ה. וזה סוד עניין ויהי"ה ו' ו"י ויהי"ה ויהי"ה. והראשון ל"ב והשני די"ן והשלישי דמיו"ן ושלתן כ"ו פני"ם עצמו, וסודם כ"ף וכ"ף כף זכות כף חובה. הנה אלה הדרכים כולם אשר זכרתי לך הם כמו מפתח לפתוח בהם דרכי שמות העשרה הנכתבים למעלה. ואחר שמסרתי המפתח בידך אראך דרכי חדרי החדרים אשר תכנס בהם עד שתמצא הדבר המבוקש אצלך ותכליתו לפי יכולתך. ואל תזוז מזה הדרך בשום פנים אם אתה חפץ למצוא תכלית האמת ובזה תצליח בעזרת השם.

הכון לקראת אלהיך ישראל. הכן עצמך וייחד לבבך וטהר גופך ובחר לך מקום מיוחד שלא ישמע קולך לשום אדם בעולם. והיה יחיד ומיוחד ומתבודד מבלי אחר, ושב בחדר או בעליה ואל תגלה סודך לשום אדם. ואם תוכל שתעשהו בבית אפל מעט עשהו. ואמנם הטוב והישר שתעשהו בלילה. והזהר לפנות מחשבתך מכל הבלי עולם באותה שעה שאתה מכין את עצמך

חיי העולם הבא

לדבר עם בוראך, ואתה מבקש שיודיעך גבורותיו. ותתעטף בטלית ושים תפילין בראשך ובידיך אם תוכל כדי שתהיה ירא וחרד מפני השכינה אשר היא עמך אז בעת ההיא. ונקה עצמך ובגדיך, ואם תוכל יהיו כולם בגדים לבנים, כי כל זה מועיל לכוונת היראה והאהבה מאד מאד. ואם יהיה בלילה הדלק נרות הרבה עד שיאירו עיניך יפה יפה. ואחר כך תיקח בידך דיו ועט ולוח. וזה יהיה לך לעד שאתה בא לעבוד את עבודת ה' אלוהיך בשמחה ובטוב לבב. והחל לצרף אותיות מעטות עם רבות, והפכם וגלגלם במהירות עד אשר יחם לבבך בגלגוליהם, ושים לבך בתנועתם ובמה שתוליד בגלגולם. וכשתרגיש בכך שכבר חם לבבך מאד מאד בצירופים והבינות מהם עניינים חדשים אשר לא השגתם בקבלה אנושית ולא ידעתם מעצמך מתוך העיון השכלי, וכבר אתה מוכן לקבל השפע. והשפע נשפע עליך ומעוררך בדברים רבים זה אחר זה, הכן מחשבתך האמיתית לצייר את השם יתברך שמו ואת מלאכיו העליונים, לציירם בלבבך כאילו הם בני אדם, עומדים או יושבים סביבך ואתה ביניהם כמו שליח שהמלך ועבדיו רוצים לשלחו והוא ^(השליח) מוכן לשמוע מפי מי מהם ישמע דבר השליחות, אם מהמלך או מאחד מעבדיו. ואחרי ציורך זה כולו הכן שכלך ולבך להבין במחשבתך העניינים הרבים אשר יבואו לך מתוך האותיות הנחשבות בלבבך, ועיין בכללם ובחלקיהם כמו איש שמגידים לו משל אחד או חידה אחת או חלום אחד, או כמעין בספר חכמה בעניין אחד עמוק מהשגתו. ופתור העניין אשר תשמע לפתרון המעולה ולקרוב אשר תוכל. וכפי מה שתבין ממנו תדין בעצמך, וגם באחרים לכל מה שיאמרו לך. וזה כולו

חיי העולם הבא

יהיה לך אחר שתשליך הלוח והקולמוס מבין אצבעותיך או אחר שיפלו הם בעצמם מתוך רוב מחשבותיך ומרוב שמחה.

ודע כי כל מה שיתחזק אצלך השפע השכלי הנכבד יחלשו איבריך החיצוניים והפנימיים, ויתחיל כל גופך להשתער שערה חזקה עד מאד. עד שתחשוב בעצמך שעל כל פנים תמות בעת ההיא, כי יתפרד נפשך מגופך מרוב שמחה בהשגתה ובהכרתה מה שהכרת. עד שתבחר מות מחיים בדעתך כי זה המות קורה לגוף (בלבד), ובסיבה זו תחיה הנפש תחיית המתים לעולמי עד. ואז תדע שהגעת אל מעלת קבלת השפע. ואם תרצה אז לכבד את השם הנכבד והנורא לעבדו באמת בחיי הנפש והגוף, הסתר פניך עוד ותתירא מהביט אל האלהים ו"אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא" (שמות ג' ה'). ושוב לענייני הגוף וקום משם ואכול מעט ושתה מעט והריח ריח טוב והשב רוחך לנדנה עד זמן אחר. ושמח לבך עם חלקך. ודע כי אהבך ה' אלוהיך המלמד לאדם דעת להועילה.

וכשתהיה בקי בעניין בחירת חיים זאת, ותעשה דבר זה פעמים רבות עד שיעלה הדבר הזה בידך, חזק ואמץ כח בידך מאד ותבחר עוד בבחירה (בשיטה אחרת) עליונה מזאת. חזק ואמץ לבבך ומחשבותיך השכליות והחל להזכיר בכוונה שלימה ותכין עצמך כאשר אמרתי כנ"ל. וכוון מחשבותיך השכליות והחל להזכיר בכוונה שלימה בניגון ישר ונחמד ונעים בניקוד האמיתי (הטבע) של כל אות ואות בשם זה,

חיי העולם הבא

וְהֵן יִלְיָ סִי טַ עֶלְמֵ מַהֲשֵׁ לָלֵה

ששה שמות משמות הקדושים בשמונה עשר נשימות, עד הגיעך (באופן זה) אל סופם שהוא שם מו"ם, אם לא יכריחך השפע לפסוק ביניהם. כי הקבלה אצלנו היא שהשפע בא לאדם השלם בהגיעו אל תשלום הפסוק הראשון אחר שהזכיר כ"ד שמות שסימנם דודי וסימנינו "קול דודי דופק" (שיר השירים ה' ב). ואז אתה רואה דמות נע"ר או דמות ש"ך, כי שך בלשון ישמעאל זקן ואתה רואה זקן, וגם בגימ' נע"ר הוא זק"ן וזק"ן וסוד שמו של הנראה לך הוא מטטרו"ן והוא (גם נקרא) נער ושמו גם כן חנוך. והרמז "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה" (משלי כב ה). חבר חנוך עם דרכו ותמצא סודו. כי כאשר דרכנו כחו כן כחנו דרכו. ובראותך אותו חזק לבך והבן דבריו ו"השמר מפניו ושמע בקולו אל תמר בו כי לא ישא לפשעכם כי שמי בקרבנו" (שמות כג כא). הנה שמו שד"י והוא מטטרו"ן שר השמות המדבר מתוך רשות השם. והנה כ"ד שמות יש בם ע"ב אותיות. ובדבריו ענה לו, "דבר אדני כי שומע עבדך" (שמואל א' ג' ט). ע"ב ד"ך והוא המלא"ך המודיעך סוד יהו"ה ושמו גבריא"ל, והוא המדבר מתוך פסוק ראשון של השם הקדוש הנזכר על פיך, והוא מרא"ה לך נפלאות הנבואה. כי כן סודו "במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו" (במדבר יב ה). כי מרא"ה שסודו פסו"ק הוא גבריא"ל. וגם חלו"ם שסודו עדי"י הוא חנו"ך. ו"גם עתה הנה בשמים עדי ושהדי במרומים" (איוב טז, טז), שהקבלה כך היא באמת.

חיי העולם הבא

ואם חס ושלום לא קבלת דבור מפסוק ראשון (כ"ד שמות ראשונים) שהזכרת כראוי, שוב עוד מפסוק שני והוא זה.

נְתִיבָה הַאֲזָא יִרְתָּ שְׂאֵה רִי יְאֹן מְ

וכוון בכוונה מעולה ותהיה הנשימה שתנשום בכל אות ואות נשימה נמשכת אחר הניקוד אשר בה (באות) בניגונה. והניגונים כולם חמש לבד והם נוֹטְרִיקוֹן, בסימן "פְּתוּחֵי הַתֵּם קִדְשׁ לַיהוָה" (שמות כח לו). וזה סדרם א' א' א' א' א'. ובכל המקומות תזכיר האות האחת כפי ניקודה וכן האותיות המנוקדות כמוה תנשום בהן בנשימה אחת שווה. ומפני זה אצטרך להודיעך מספר ניקוד השיווי. והנה תדע כי כל האותיות שבשם ע"ב הם כ"א כמו שהודעתך. והנה ב' אותיות מנוקדות בניקוד ראשון שווה והן י' ק'. והנה י' אותיות מנוקדות בניקוד שני שווה והן א' ד' ו' ז' כ' ל' ס' ע' צ' ת'. והנה ז' אותיות מנוקדות בניקוד שלישי שווה והן ב' ה' ח' ט' מ' פ' ר'. והנה אות אחת מנוקדת בניקוד אחד מיוחד והוא ניקוד רביעי שווה והיא ש'. והנה עוד אחת מנוקדת בניקוד אחד מיוחד והוא ניקוד חמישי והיא ג'. ויש באותיות עוד אות אחת מנוקדת בניקוד שווה לניקוד הרביעי והיא אות ג' וניקודה ג' כניקוד אות שין שהיא ש'. ואף על פי יש לה מציאות באלפא—ביתא ובספרים, אין לה מציאות בזה השם (ע"ב) מטעם שזכרתי לך. ואחר שתתחיל בהזכרת האות תתחיל להניע לבך וראשך, לבך בצוירו (בדמיון) מפני שהוא פנימי, וראשך בעצמו מפני שהוא חיצוני. ונענע ראשך בצויר הנקוד אשר באות שאתה מזכירה.

חיי העולם הבא

וזהו דרך הציור של התנועה, דע כי הנקודה שלמעלה (מהאות) שמה חולם. וזו הנקודה לבדה היא למעלה, אבל ארבע נקודות הנשארות הן למטה מהאות. וזו אשר למעלה מן האות שהיא א' כשתזכירה באות י' או באות ק', בהתחלתי אל תטה ראשך לא לימין ולא לשמאל ולא למעלה ולא למטה כלל, אבל ישר את ראשך בשווי כאילו הוא בכף מאזניים בצורה שאתה מדבר עם אדם ארוך כמוך בשווי פנים אל פנים. ואח"כ תמשוך תנועות האות בהזכרה, ותניע ראשך לצד מעלה כנגד השמים, וסגור עיניך ופתח פיך ויאירו דבריך. ונקה גרונוך מכל לחה, שלא תפסיק הלחה הזכרת האות מפיד. וכפי משך נשימתך תהיה התנועה העליונה למעלה עד שתפסיק הנשימה יחד עם תנועות ראשך. ואם ישאר לך מן ההזכרה רגע להשלים הנשימה אל תוריד ראשך עד שתשלים הכל. ובין כל אות ואות יש לך רשות להמתין, לתקן עצמך ולנשום כשיעור שלש נשימות מנשימות ההזכרה.

ודע כי סוד י"ב נשימו"ת הוא ע"ב שמו"ת ו(ע"ב השמות) הם מושבעו"ת עד אשר ישנ"ו שנו"י הטב"ע, בדמו"ת שנו"י, בחשבו"ן מדו"ת שהם חת"ם לש"ם. ואמנם סוד כל האותיות תלוי על כ"ב נשימו"ת אשר תח"ת ההו"ד. ואמנם החלקי"ם שלש"ה (החלקים של השם ע"ב הם ע"ב שלשות), והם כנגד ע"ב ספירו"ת, שהן באדם ע"ב מחשבו"ת. אבל י"ב נשימות אשר סודם ע"ב שמו"ת, הם חות"ם השט"ן. ועל זה הסוד נזכרו י"ב חד"ש והבינם, כי מספר י"ב שמות עולים חד"ש. ופושעי ישראל בגופם נידונים בגיהנם נדונים י"ב חדש, ושני בתים יש לי"ב

חיי העולם הבא

נשימות וסודם ו"ו, כלומר ששה ששה כמו שרמזתי ב(ע"ב) שמות ההזכרה. וא"כ יעלו (י"ב) הנשימות מדריגת בית אחד (עד שש נשימות). ויהיה אז ח"י נשימות "ויוסיפו לך שנו"ת חיי"ם" (משלי ט' יא), שהם ח"י נשימו"ת, משנ"י חיו"ת אשר בהם חיו"ת הנשמ"ה.

והנה עמך שנ"י נחירי"ם ושמם ערבו"ת, והבן זה שהם נחיר"י הנשמ"ה וסודם שני"ם כרובי"ם והם שנ"י מורכבי"ם מכריח"י השכינ"ה לשכון בארץ ולדבר עם האדם "מעל הכפרת מבין שני הכרובים" (שמות כה כב). כי חמ"ר ראשו"ן הוא ע"ל הכפר"ת כצורת הקש"ת. ואמנם שני הכרובים עניינם הוא לרמז השכינ"ה והם עלה ועלול זכ"ר ונקב"ה, על כן היו (הכרובים) מקשה בגוף אחד בעל שתי צורות ראות זו את זו והשם ביניהם. והכל מעל הכפרת. מהכפרת פעל ובעבור הקשת נקראו מקש"ה, שהם ממונים ע"ל הש"ם שהוא ש"ם המי"ן, כי נמצאת מהם כ"ל נשמ"ה מת"ה מ"ן שמ"ה בפעלות התל"י המכש"ף, ועל כן כ"ל נשמ"ה מכשפ"ה. והכתוב אומר "מכשפה לא תחיה" (שמות כב יז), כלומר כ"ל נשמ"ה לא תחיה. וכן ציוה השם בנקמת הרשעים, "לא תחיה כל נשמה" (דברים טו טז). ואמנם הנשימו"ה שהיא מהשני"ה, והיא משכ"ן קדו"ש משל"ם (בלב) בש"ם מיוח"ד (עולים) לרקיע לעציר"ר למו"ד ההק"ש בכל דבר הקש"ה בזא"ת החכמ"ה מ"ן ההזכר"ה היא לבדה חיי"ם בש"ם, והיא נזכרת וחתומה בספ"ר חיי"ם להחיותה בחש"ק (היא) המשכיל"ה תמיד, כאשר עליה (מתרכות) כ"ל המחשב"ה כ"ל השנ"ה (המילים שהוספו כאן בסוגרים קטנות הם מכללי הציוריים ודי למבין).

חיי העולם הבא

ועל כן המזכיר את השם לחיות בו תמיד, הוא עובד את השם מאהבה עם היות השכר כולו שלו בלבד, כי כן רצה השם בחכמתו. והנה הניקוד אשר שמו קמץ כזה אָ שהוא כעין מטה ונקודה למטה ממנה, כשתזכירהו באחת מן עשר אותיות שכתבתי, נגן באות והנע ראשך מהשמאל אל הימין באורך כצורת קו ישר כאשר ניקדו המנקד. ואחר כך שוב והשב ראשך אל פני המזרח אשר לפניך, אשר אתה מזכיר השם כנגדו. כי פניך אתה צריך לצידי מזרח כדרך מי שמתפלל לשם. והשתחוה למטה מעט מעט והשלם הכל כאחד (הנשימה ותנועת הראש) כמו שציוויתך באות הראשון. ועוד הניקוד אשר שמו צרי כזה אָ שהוא שתי נקודות יושבות אחת לימין ואחת לשמאל, כשתזכירהו עם אחת מן שבע אותיות שכתבתי, התחל בהזכרת האות ובתנועתה ונענע ראשך מהימין אל השמאל, היפך מן הקמץ. כי זה קמץ קטן וזה קמץ גדול וסוד קמ"ץ כדו"ר וסוד כדו"ר מקי"ף והוא מפי"ק כלומר מוצי"א להח"ם. וממנו תבין סוד המוצי"א להח"ם מן הארץ, רק הבן ג"כ שממנו הוצי"א אד"ם חכמ"ה והוא המוצי"א החכמ"ה וגם חכמ"ה המוצי"א כ"ל אד"ם ממנ"ה מטב"ע עגו"ל כפי גזרת החכמ"ה והמצו"ה בע"ץ חיי"ם בכ"ח קדמו"ן בצל"ם מיוח"ד. וסוד צר"י יצ"ר והנה הוא כדור קטן כי קמץ גדול סודו כדור אבל קמץ קטן סודו כדור קטן, אבל סוד כדור סתם אדונ"י קט"ן, וזה מבואר כי הוא גלג"ל הקט"ן הנקרא גלג"ל הנקד"ה. ואחר שתשלים זה עוד שוב ועשה ההזכרה במקום שנמצא אות שין בצורת חיריק כזו אָ ונענע לראשך למטה כצורת המשתחוה לפני השם שאתה מדבר אתו, אשר הוא עומד לפניך (תנועה זו היא)

חיי העולם הבא

הפך מתנועת חולם. ודע כי בד' תנועות אלו המלכת את השם (על ארבעה כיווני השמים). ועוד שוב בהזכרת נו"ן והמליכהו (את השם) מהתחלת עצמך (ממך הלאה) ביושר, עד סיום משיכת צוארך ביושר ככל אשר תוכל. ואל תעלה ראשך ואל תורידהו, כי אם הכל בדרך ישרה (קדימה) בצורת שורוק כזו אָ שְׁהִיא שְׁלוּשׁ נקודות ישרות הנחשבות לנקודה אחת בתוך האות כשיש עמה ו' כגון או והכל כוונה אחת. הנה באלו חמש צורות של הניקוד המלכת את השם בשש קצוות העולם, מעלה ומטה כצורת א' אָ, פנים ואחור כצורת אָ ארוך, ימין ושמאל כצורת אָ אָי. וסימן הניקוד כולו בי"ד יהו"ה. וסימנך "נפלה נא ביד יהו"ה **כי רבים רחמיו וביד אדם אל אפלה**" (שמואל ב' כד' יד). וסודם אלו"ה יחיד"י ב"ם יזכ"ה לב"י, והסוד ד"י ד"י ד"י. (נראה לי שקומץ כי ניקוד קמץ וצרי שהם הקו ימין ושמאל כל אחד ו' יחד י"ב וחולם חיריק ושורוק שכל אחד נקודה דהיינו י' ביחד ל' ועם הי"ב יחד מ"ב כסימנים שמביא).

ואם חס ושלום לא הגיע לך עדיין בהזכרת שני הפסוקים, לא שפע ולא דיבור ולא השגת מראה אדם והדומה לו ממראה הנבואות, שוב עוד והחל מן הפסוק השלישי. ועשה בו כאשר עשית לראשונים, לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו. וזהו התחלתו,

וְהֵן דְּגִי הַחַשׁ עֵמֶּמְ גַּא גַּיִת

וכאשר תשלים כל השם ותקבל ממנו מה שיחפוץ השם לתת לך הודה לשם. ואם וחלילה לא היה עולה בידך דבר מאשר בקשת מהשם, דע שאתה צריך לשוב בתשובה שלימה ולבכות על

חיי העולם הבא

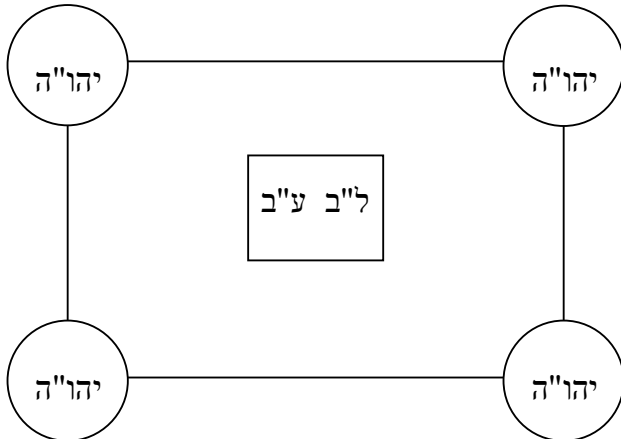
חיסרון מעלתך ועל אשר זכרת את שם ה' לשוא. והוא עוון פלילי ואינך ראוי לברכה כי השם הבטיחנו בתורה לברכינו בשמו באומרו, **"בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתיך"** (שמות כ' כא). והנה אש"ר אזכיר א"ת שמ"י, באש"ר תזכיר שמ"י, והסוד ברא"ש תזכיר שמ"י, כמו שהודעתך בעניין תנועות הראש בעת ההזכרה הקדושה. והכהן מברך את העם בשם ומתברך מהשם. וכל כהן שאינו מברך אינו מתברך.

ועם כל זאת **"(יראת) [מוסר] יהיה בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו"** (משלי ג' יא). אבל שוב עוד אחר זמן מה כשתשוב בתשובה שלמה ועשה כבראשונה והזכר שמו הנורא על הדרך ההיא בעצמה, עד שתקבל מהשם דבר. או הזכר אחד מהשמות האחרים העשרה, שהם במספר אב"א **"(אבוא אליך וברכתיך"** שמות כ') אולי יענוך מן השמים. ואולי היה מה שקרה לך (כאשר לא נענית) ניסיון ובחינת אהבתך לשם, אם תכפור ואם תאמין. והישמר לך ושמור נפשך מאוד מלייחס לשם עול או חמס, **"כי לא דבר רק הוא"** (דברים לב' מז) **"ואם ריק הוא, ממך הוא"**. והנה נשלמה קבלת ההזכרה כולה ובהרגילך בה באמת תצליח ותשכיל בעזרת ה' יתברך שמו לעד לנצח נצחים.

ועתה אשוב להודיעך עוד דרך ההזכרה האחרונה הנזכרת בשיתוף כללי של האברים עם אותיות השם לפי חמשת הדרכים העגולים אשר בשם המובנים שהם שם האלו"ה זיו"ו, ושם הו"ד מהלל"ו, ושם סלה"ו וזכה"ו, ושם סמרא"ל יהו"ה, ושם מהמיל"ה ומהיר"ח. אלה השמות הנכתבים בדרכים

חיי העולם הבא

עיגולים וכל אחד כולל כ"ד בתי"ם שסודם כת"ם דמ"י ובהם אני משבי"ע דמ"י בשעת ההזכרה והם עדי"ם בשמ"י בשמ"ם עד"י, וסודם עב"ד משכי"ל לח"ש בקו"ל וקב"ל בלח"ש הדבר בדע"ת כפי עת"ו משקו"ל משקל"ו מנפש"ו ומנפ"ש, וגם מנש"ם בד"ם ומוסר השם בלחש כאשר קבל"ו (א) לח"ש ומרים קו"ל (א) ספ"ר ומניע תנועת אבריו (ב) כ"ד בתי"ם ומזכיר אות ורואה בספר ונושם. ועוד חוזר מהספר וסותם עיניו ומכוון דעתו. והכוונה הראשונה היא שיצייר שיש ארבע מחנות משכן סביבו וארבעה דגלי חמדה בצורות עגולות סובבים המחנה החמישית והיא הנפשיית ולה דגל כדגל מחנה הלוי"ם שהם האלה"ם, והם כולם דגלי חמדה בשמו. והסובבים הם ארבעה בסוד דגלי חמדה ואלה הם.

חיי העולם הבא

הנה אלה השמות הקדושים הארבעה אשר ל"ב וגלג"ל בתוכם מסב"ב מבית ומחוץ, כלומר מצייר בהרגשה ובדמיון. כי הדמיון שבלב הוא פנימי והוא מבית שהוא מבפנים, וההרגשה שבלב הוא חיצוני מצד פעולותיו המורגשות והנו מחוץ. ועל כן הוא כדמות דגל פנימי מסבב דגלי חמדה לעד והוא לשם לעד נאמן. כי שלש עדים נאמנים יש לאלוה ית"ש בעולמו והם תלי וגלגל ולב. והם כדמות שלשה מלכים, תלי בעולם כדמות מלך על כסאו, גלגל בשנה כמלך במדינה, לב בנפש כמלך במלחמה. והלב בנצחו במלחמתו הוא מלך על כולם ואם ינצחוהו הוא עבד נמכר לכולם. והוא מנצח בשכלו כי יש לו שכ"ל מנצח"ה שבעה כוכבי לכת שהם חנכ"ל שצ"מ. והנה האותיות הם מלכי המלכים כולם ומגלגלים הכל ומתגלגלים עם הכל כנפשות עם הגופים, ולהם מראה קשת עגול ועולים ויורדים בסיבוב מראשי העיגולים ועד סופם, ובתוכם אות עשירית תמיד כי הם תשעה מלכי מדע שהם תשע אותיות של השם ומרובעים בסימן ח"י ח"י ח"י ח"י. חברם עם השמות הארבעה הנקראים דגלי חמדה ותמצא ד"ם הדג"ל ח"י, וגם דג"ל הד"ם ח"י. **"חי חי הוא יודך כמוני היום"** (ישעיה לח יט). ומהם תכיר סוד **"יום יהו"ה הגדול"**. והנה תדע שדרך האותיות להיותם נסתרות זו בתוך זו כדמות נס בתוך נס ובצורת חותם בתוך חותם. וגם האותיות"ת מגלים המסת"ר הנקרא צפנ"ת פענ"ה אשר מהם תקב"ל החכמ"ה ברי"ו אשר ב"ה מפור"ש הנעל"ם וגם ב"ה נעל"ם המפור"ש. וא"כ האותיות הם כח שורש כל חכמה ודעת בלא ספק והם בעצמם חמר הנבואה ונראים במראה הנבואה כאילו הם גופים עבים מדברים לאדם פה אל פה לפי רוב הציוור

חיי העולם הבא

השכלי הנחשב בלב המדבר במ. ונראים כאילו מלאכים טהורים חיים מניעים אותם ומלמדים אותם לאדם המגלגלם בצורת אופנים אירים פורחים בכנפיהם גלגליים והם רוח ברוח. ולפעמים האדם רואה אותם כאילו הם חונים בהרים ונוסעים מהם בפריחה וההר ההוא אשר האדם רואה אותם שוכנים עליו או נוסעים ממנו, התקדש אצל הנביא הרואה אותו ודין הוא עליו לקרוא אותו קדוש מפני אשר ירד עליו יהו"ה באש ויקדשהו, בסוד **"הגבל את ההר הזה וקדשהו"** (שמות יט' כג). ובה"ר קדו"ש ר"ח הקד"ש. ואמנם ש"ם ה"ר קדו"ש גבו"ה והוא ש"ם המפור"ש ודע זה. והה"ר הוא ר"יו שסודו גבור"ה והוא הגבו"ר העושה מלחמה באויבי השם שוכחי שמו. והנה אחרי שהאותיות מתגשמות בצורת מלאכ"י השר"ת היודעים מלאכ"ת השי"ר והם הלו"ם שהם בצורת האלה"ם.

והנה יולידו קול רינה וצהלה ומלמדים בקולם ענייני העתידות ודרכים חדשים, ומחדשים דעת הנביא בתורת סוד נסתר ונעלם, ומצווים הם לנביא לכתוב משלים וחידות ולפעול פעולות זרות נראות לבני אדם הבהמיים שהם הפך (הטבע) האמת. כעניין **"כאשר הלך עבדי ישעיהו ערום ויחף"** (ישעיה כ"ג) וכיוצא בו, עד שאמרו חסרי מוח ריקי דעת **"אוייל הנביא משוגע איש הרוח"** (הרשע ט"ז). אפילו אם תאמר כי עניין ערום ויחף היה משל שראהו הנביא, לא עניין מה שקרה לו באמת. הנה על כרחך אחר שכתבו הנביא בספרו מפורש ולא הגיד לנו שהוא משל יחשבו הפתאים כולם שהם חכמים בעיניהם שהעניין כן כפשוטו. ויצעקו על החכם האומר שהוא משל ויקראוהו מין

חיי העולם הבא

ואפיקורוס על שאינו מאמין השקרים אשר הם מאמינים. אשר לא הייתה כוונת השם בדבריו ולא כוונת הנביא בכל מה שכתב מהעניינים ההם במשל לדבר מכל מה שחשבו הם. וכל זה גרם היות החכמה חותם בתוך חותם נסתרת ועמוקה מאוד. ועל כן הסכלים לא יכירו כוונת החכם מכל מה שעושה ולא יבינו דבר מכוונת ספריו, והשתיקה אצלם מעולה מדבריהם. וידוע כי שתי דעות מתחלפות או הפכיות או סותרות זו את זו, הן שונאות זו את זו על כל פנים, פעמים בטבע ופעמים בבחירה. ועל כן אל תתמה כשתשמע בעלי זאת הדעת האחת מגנים ומקללים בעלי הדעת האחרת. כי זה הכרחי לשתיהן, והדין עם אלה ועם אלה. כי אלה יעמדו לקללה ואלה יעמדו לברכה. ואמנם בהיות מציאות שתי דעות שוות בכל דבר וכוונתם לאמת זו את זו ולהועיל זו לזו, לא תמצא ביניהן הבדל אבל זו היא זו, וזו היא זו בעצמה, וכאילו הן דבר אחד מיוחד.

ע"כ אם דעתך דעתי ודעתי דעתך התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין. וסוד טרקלין הקדש הוא רוח הקדש וסוד פרוזדור הבקר זה הראשון הנה ידוע בחילוף ב' ל-פ על דרך אותיות בומ"ף, גם הוא מלשון בקרת חכמה וממנו תבין השני. ואמנם טרקלין היא מלה יוונית ועניינה טובה משולשת. וע"כ סוד קדושה משולשת שהיא ידועה בקרוב אחת משולשת והיא קדושה של שמות. אבל פרוזדור הוא בלשון יון פרידיז'ו וכן הוא בגימ' שווה מל"ך וגבו"ר והוא מלא"ך גבור"ה וסודו מלא"ך וחב"ר חבו"ר טבע"י ונסתרו החכמ"ה והיר"ה ושמו היכ"ל ההזכר"ה למזכי"ר והוא לזכרי"ם ולא לנקבות. ובש"ר

חיי העולם הבא

וד"ם בגימ' נקבו"ת ומלאכ"י המו"ת. והשם הנקרא מיוח"ד והוא כולו חיי"ם. ועל כן אין מגלין אותו אלא למי שליבו ל"ב זכ"ר, ז"ך מעל"ה וז"ך מט"ה וכוונתו כולה בהזכרתו לשם שמים לבד.

ועתה בני שמע בקולי איעצך ויהיה אלהים עמך. הזהר מן הא"ש הגדול"ה המסבבת השדי"ם הנבראים מן זר"ע לב"ן אשר נקרא שמו שט"ן נולד מן זנ"ב ער"ל והוא מגל"ה ערו"ה. וראוי לשלם לו הגמול"ל הר"ע שהוא גו"ף ר"ע והוא ח"י מדב"ר ומדמ"ה גור"ם העל"ה להכרי"ח הטב"ע בהזכר"ה ומד"ע. אבל אם תכוון לשם שמים בזה אל תירא מבני אדם ואמור **"יהיה לי ולא אירע מה יעשה לי אדם יהיה לי בעזרי ואני אראה בשנאי"** (תהלים קיח' ו). והזכר שם השם עם האברים שלך וצייר העולם כולו בשלשה ציורים שהם ראש ובטן וגויה באדם, וכצורת ראש ובטן וגויה הם גם בעולם. ובכל גוף וגוף מן הגופים הפרטים בעולם יש שש קצוות ולא יתכן שימצא שום גוף בעולם בלי שש קצוות שהם שש פאות, והם מעלה מטה פנים ואחור ימין ושמאל. והנה ג' ריחוקים כוללים אותם והם אורך ורוחב ועומק, ונקראים קו ושטח וגוף. הגוף הוא הדבר אשר בו העומק, הרוחב הוא הדבר אשר בשטח הגוף, והאורך הוא הדבר הנקרא קו וכאילו זה הגוף ג"כ יש לו ראש ובטן וגויה, כלומר ראש סוף תוך. הראש הוא הצד הראשון שתשער בו, והסוף הוא תכליתו של הראש והוא כדמות זנב לו, והבטן ג"כ הוא כדמות זנב לראש הוא וכל חיילותיו אשר למטה, והתוך הוא אמצע הגוף והוא כדמות גויה ששם מקום

חיי העולם הבא

הלב. והציור אשר תצייר בשעת ההזכרה לשנות בציור ההוא טבע גוף אחד מן הגופים לשעתו לבדך או לפני אחרים, חשוב בלבך שם הדבר ההוא. ואם הוא משתי אותיות כגון י"ם ואתה חפץ להפכו ושם ההפכה יבשה חבר י"ם עם יבש"ה ויהיה ראש וסוף י"ה. ואמנם התוך מיב"ש והנה י"ה מיב"ש י"ם יבש"ה כי הוא משיב ים ליבשה באמת והזכר בציור זה כל מה שתזכור.

וככה תאמר תחילה תוך הראש **ה** וצייר אז תוך ראשך כאילו אתה מעיין ורואה אמצע מוחך ונקודתו האמצעית במחשבתך, ואתה רואה עליה אות ה' חקוק שומר מציאות נקודת מוחך. ועוד חשוב ותנשום אם תרצה ג' נשימות שהם נשימ"ה אח"ת יוצאת מ-ג' מקומות בכל פעם והכל ט' נשימו"ת. ומיד שט"ן ימו"ת שהן היו משטינו"ת ההשגו"ת בד"ם האד"ם והיה דם בהמה. ואמנם סוד נשימ"ה אח"ת שי"ן דל"ת יו"ד והוא חות"ם שנ"י, בהיות חות"ם המחשב"ה בשנ"י בתי"ם. ושם ראיתי דמו"ת השט"ן ואולי גם אתה תראה ואל תירא ואל תחת **"כי אתך אני להצילך נאום יהוה"** (ירמיה טו' ה). אשר המי"ת השדי"ם בחות"ם משי"ח ממי"ת הד"ם הר"ע וגם ממי"ת מד"ה רע"ה, והוא מ"ת מי"ד היקר"ה בכח ג' הנשימו"ת שהן נשימ"ה אח"ת בשנ"י בתי"ם אשר שניה"ם שטני"ם ובהם שני"ם שמ"ו מיוח"ד.

ועוד תשוב ותזכיר תוך הסוף **א** ותצייר תוך בטנך כאילו נקודה אחת עליה ואות אל"ף שומר אותה. וכשתזכיר העניין הנמצא בתיבות ראש תוך סוף אל תאריך בהם אבל הזכירם כמי

חיי העולם הבא

ששואל בנחת לאחד מה אות שומר נקודה פלוני אשר היה במקום פלוני, ועומד מוכן לשמוע מה יענה בהזכרת אות. ואם תשמע הזכרת אות מפיו אל תזכירהו אתה כי הוא הזכירה בעבורך, אבל התבשר שכבר ידבר לך "כי באחת ידבר אל" (איוב לג' יא) ושמח לבך.

ושוב עוד להזכיר ראש הסוף **ל** ותצייר כאילו אתה מסתכל בטבורך. ואל תנשום בין הזכרת מקום אברייך ובין הזכרת האות ההיא המושלת על האבר הנזכר. ואעפ"י שתעמוד מעט בינתיים להאזין יהיה הכל בנשימה אחת. ולעולם תהיה ההשלמה הנשמייית בהזכרת האות ולא בדבר אחר לבד בעת ענותו והוא יזכיר האות על המקום אשר זכרת אתה. ועל כן בא בכתוב **"בכל המקום אשר אזכיר את שמי"** (שמות כ' כא), ולא אמר אשר תזכיר את שמי. והסוד את אזכיר תזכיר, אם תזכיר אזכיר. וחשוב בענותו כאילו אתה בעצמך ענית לעצמך, וצייר עניין הדבר שאתה משנהו פנים ואחור ותראהו אז כאילו הוא כבר הפוך.

ואחר שתשלים השם כולו ותרצה להפכו צייר עליו צורת יה"ו בשש פאותיו הפוך. ושים חותם עליתו במקום חותם תחתיתו כצורת לבך. ולא בעט ולא בדיו שכבר זכרת מה שנכתב בעט ובדיו בציור עגול. וסתום עיניו ושים חותם פניו במקום חותם אחוריו, וחותם ימין במקום חותם שמאל. וכן בציור זה תהפוך צורת העולם בכוננת לבך, וזה יהיה אחר שתשלים השם וקודם שתתחיל בו ותמשוך כוונתך בציור ההפוך לבד, כלומר שכל

חיי העולם הבא

כוונתך להיות מהפ"ך הטב"ע ברו"ח י"ה אשר הוא בבורא"ך והוא ברא"ו ב"ך והוא עצ"ם ההוי"ה הדיבר"י. ואינך צריך לצייר בדבר הנהפך בציור אחר, כי אם תחילה ציור ובינתיים כוונת ציור ובסוף ציור. ובעת הפעולה בעצמה ציור הפו"ך כמו שתראה לפנים שסודו צירופ"י יה"ו שהם ציור"י פיה"ו ותה"ו וי"ש מאי"ן, והם מחנ"ה שד"י התלוי על גלגו"ל הש"ם בכ"ה ההשבע"ה, ומתוך ציור"ר הפו"ך יתחדש הפו"ך הצור"ה ותשוב צור"ה הפוכ"ה מהמזג"ה חדש"ה.

ושוב עוד להזכיר סוף הסוף ׀ ואל תסיר מחשבתך מן השם בעבור שום דבר בעולם. ואפילו אם דלג לפניך כלב או חתול או עכבר או דבר אחר שלא היה עמך בבית, שאותו הדלוג מכלל פעולת השט"ן השט בארץ הן, והוא הש"ט במ"ה ומוליד וממציא דמות דבר שאין לו מציאות כלל באותו מקום בעת ההיא, והוא ממונה על כך. שהוא שולט על כל גוף מורכב מחמר שפל ומצורה שפלה. והוא בא לנסותך כדי להטיב לך באחריתך אם תמצא שלם ונאמן לשם. שאעפ"י שהוא שט"ן הוא מלאך החיים כאשר הוא מלאך המות, ואילו לא נמצא הוא לא היה אפשר שתמצא אתה, ואילו לא נמצאת אתה היה נמצא הוא, כי הוא מיניי ואתה אישיי והוא קדמון ואתה חדש והוא הוה נצחי קיים ואתה נפסד. ואעפ"כ הוא מלאך שליח השם ומדבר בעדו ומתפאר בשמו, ואתה בא לקחת ממשלתו מידו וההויה היא איתו. ואתה מבקש להסיר עטרת ממלכתו ותפארתו מעל ראשו ולהשימה בראשך ולאבדו מן העולם. ואיך לא

חיי העולם הבא

יתחדש תחבולות לפניך להבהילך עד שתנוס מפניו ותניח אלו מערכתו אבל אל תירא מפניו כי ה' אלהיך אתך.

ועוד שוב ותזכיר ראש התוך ה' הנה זה שתזכיר האברים כבר תכיר ממה שאמרתי כי הם כאילו ג' נקודות בראשך, פנים שהוא ראש הראש, ואמצע שהוא תוך הראש, ואחור שהוא סוף הראש. וכן חשוב כאילו ג' נקודות בגווייתך שהוא מקום לבך, פנים שהוא ראש התוך, ואמצע שהוא תוך התוך והיא נקודה אחת בלב באמצעיתו, ואחור שהוא סוף התוך. וכן עוד חשוב כאילו ג' נקודות בבטנך, פנים שהיא נקודות טבורך ראש הסוף, ואמצע שהיא נקודת גלגלי מעיך תוך הסוף, ואחור שהיא נקודת תכלית העצה שהיא מקום הכליות אשר חוט השדרה נשלם שם סוף הסוף. הנה א"כ כל מה שהוא פנים נקרא משותף ראש עם הראש ועם התוך ועם הסוף, וכל מה שהוא אמצע נקרא משותף תוך עם הראש ועם התוך ועם הסוף, וכל מה שהוא אחור נקרא משותף סוף עם הראש ועם התוך ועם הסוף. וזה כולו מבואר ואינו צריך פירוש אחר.

ועוד שוב והזכר תוך התוך ? ואתה יודע כי הזכרת דרכי מקום הנקודות אצלך הן מצויירות כמו שכתבתי. ואמנם עניין היות התחלות התיבות השניות המורות סוף תוך ראש מחוברות עם אות אחרת לפניהם, כגון כל ההאי"ן הנזכרין תחילה עם הראש ועם התוך ועם הסוף, אתה צריך ג"כ לדעת סודם. אבל בשם הראשון הם קדמו לאברים ואולם בארבעה שמות האחרים האברים קדמו לאותיות. ואמנם בשלשה שהם לשון הקדש

חיי העולם הבא

נחתם אחריהם שם הקדש יה"ו, והראשון בחותם ה' והאחרון בחותם א' הרי ה"א, חברהו עם שם יה"ו נמצא הוא י"ה. והסוד הוא א"ה ו' י"ה, יה"ו א"ה, והכלל הו"א ה"י הי"א ה"ו. **"ואהי"ה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת"** (משלי ח' ל').

הראש	התוך	הסוף	הנה	לך	סתרי	חמשת	דרכי
ראשי	תוכי	סופי	השם	והטעם	למה	השתתפו	עם
ראשו	תוכו	סופו	אברי	כל	הגוף	בכלל.	ועולים
ראשה	תוכה	סופה	בכל	שם	רי"ו	פעמים	נזכרים,
קמא	מציעא	בתרא	רי"ו	פעמים	ה'	עולים	א"ף

וסודם מסר"ת השע"ה, כי כן א"ף שע"ה שפ"ע ה"א שע"ה אנכ"י. וכן סוד ה' שנית הרי סוד שתייהן אנכ"י אנכ"י ושניהם **בצל"ם אלהי"ם ברא את האדם.** ואמנם רי"ו פעמים י' עולים ב' אלפים ק"ס כשני ההי"ן, והוא סוד בצלמו בצלם ובצלם. ואמנם רי"ו פעמים ו' עולים אפרי"ו, אבל רי"ו פעמים א' הוא רי"ו בעצמו ובכללם צו"ר ישראל ל'. (י' בצל"ם פעמים ה' בצל"ם ו' אפרי"ו א' רי"ו יחד צו"ר ישראל).

ועוד שוב וזכור סוף התוך י' ושתף אותה תמיד במחשבתך עם נקודתה כמו שאמרתי לך פעמים רבות. ואמנם אתה צריך לדעת גם כן מספר אותיות השם המשותפות תחילה וסוף. ותדע כי בכל בית יש ט' פעמים ה' בראשונה וסימנם אד"ם, הנה לך אדם חתום בראש תמיד. וסוד היו"ד כפול הרי לך אד"ם מל"ך והכל

חיי העולם הבא

קה"ל. והנה ט' פעמים ו' הם נ"ד והכל מחנ"ה אלהי"ם בחי"י העול"ם הב"א הם באופני"ם גופני"ם שים עימהם אד"ם בעבור ה"ה הרי גופי"ם מאדי"ם וכללם דרכ"י. שים עוד ט' בעבור הא' הרי הכל יחד כוללים כ"ל החלקי"ם ומודיעים ח"ק הכללי"ם, ועליהם נשלם כל"ל החקי"ם. וסימן "והארץ הזום רגל"י (ישעיה סו' א). וזהו סוד "זכר ונקבה ברא"ם ויקרא את שמם אדם".

ועוד שוב וזכור ראש הראש ׀ ושמור הדרך כאשר שמעת. והבן למה נזכרו האחרונים בלשון ארמית ותבין מזה סוד אין מלאכי השרת מכירים לשון ארמית. והנה אם תסתכל בצירוף מלאכ"י השר"ת, תכיר ש"ם הא"ל ותדע כי ה"ם כ"ת ישראל"ל ואינם מכירים בלשון ארמית, כי כת ישראל מאיר"ת השכ"ל וסודם ספיר"ה ארמי"ת. אמנם סוד לשון ארמי"ת רל"א נשימו"ת שסודם מחזיר מלכו"ת ישראל"ל למעלתה. והסוד אין כת ישראל מכירין מלכות ישראל לבשר אמונת"ו בלשון ארמי"ת, כענין תלת"א בב"י שהן ד"ת אמ"ת מד"ת פני"ם ואחור"ר. קמא מצוה סוד מציעא, מצוה בתרא סבת מצוה קמא. ואלה ג' דרכי השם, המצוה לדעתה, ולדעת סודה, לדעת סבתה. אמנם סוד"ה היא סבוב"ה, ואמנם סבת"ה היא בינת"ה הידועה מן מכתב"ה. וכל מצוה"ה המצא"ה וכל המצא"ה טב"ע המזג"ה שהוא טב"ע האדי"ם וכל מצוה יש לה כללים ופרטים טבעיים.

ועוד שוב להזכיר סוף הראש ׀ ויושלמו לך בהם תשעה מלכי מדע שיצאו משם האלו"ה זיו"ו בגלגול עגול מוכן ומתוקן

חיי העולם הבא

לקבל כל הכח המשנה הטבעיים בעזרת שכל פועל התנועה, וכזה תעשה לכל הבתים. ואני חפץ עוד להודיעך סוד הפאות והם מצויירים כך בספר יצירה עם חותמות חותמותיהן כולם, וזהו ציורו.

חמש חתם רום ופנה למעלה וחתמו ב **יה"ו**
שש חתם תחת ופנה למטה וחתמו ב **יו"ה**
שבע חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו ב **הו"י**
שמנה חתם מערב ופנה לאחוריו וחתמו ב **הי"ו**
תשע חתם דרום ופנה לימינו וחתמו ב **וי"ה**
עשר חתם צפון ופנה לשמאלו וחתמו ב **וה"י**

וכל אלה פנו"ת המ"ח שבם חת"ם ופנ"ה חות"ם הכללי"ם וגם חות"ם המולדי"ם וזהו מפת"ח היו"ם ג"כ מיה"ו ואמנם סודו טל"ה מתהפ"ך ממד"ת הפ"ך.

וזו צורתה הישרה

חותם מעלה	יה"ו	הנה יש	ציורופים
חותם מטה	יו"ה	רבים וגימטריאות	נפלאות
חותם פנים	הו"י	לחיבורים הנחתמים	האלה
חותם אחור	הי"ו	מורים חכמת האלהות	אבל
חותם ימין	וי"ה	כוונתנו היא הנה	בעבור
חותם שמאל	וה"י	ההפוכים.	

חיי העולם הבא

וזו צורת ההפך

אלה הם דרכי שתי הצורות, הישרה	חותם	מעלה	יו"ה
וההפוכה, אשר במ כל גוף העולם	חותם	מטה	יה"ו
נחתם. וסימן מספר אלה עבדי"ם	חותם	פנים	הי"ו
ואלה עבדי"ם ושניהם רבי"ם.	חותם	אחור	הו"י
ונשאר עוד מן השם הנכבד לפי זה	חותם	ימין	וה"י
הציור המתהפך ו"ו האי"ם	חותם	שמאל	וי"ה

להשלמתו שסודם הוא יום מיוחד
ה"א ווי"ם חיי"ם זה כולו הוא ליהו"ה ודעם. צייר עתה ו'
פעמים ה' לפני השמות הששה להשלים שם המיוחד כולו שלם
בארבע אותיותיו ותמצא כי כל השם יושלם באמת.

וזוהי צורתה הישרה.

חותם מעלה	יה"ו	ה	סודם הראשון נכה"ל לכהן זה לה'
חותם מטה	יו"ה	ה	שמות כנגד חמש אצבעות השמאל
חותם פנים	הו"י	ה	וסודם על"ה מהל"ל ליהודי"ם
חותם אחור	הי"ו	ה	לכה"ן, והנשאר בסופם ל"ה יה"י
חותם ימין	וי"ה	ה	הוד"י יוד"ה הדי"ו והי"ד, והחותם
חותם שמאל	וה"י	ה	ידוע שהוא מיוחד כ"ה ליהודי"ם

הכהני"ם כ"ל היהודי"ם יודע"ם
מולדי"ם ועדי"ם ממי"ם כללי"ם. והשמות סינ"י הוא סל"ם
בע"ל כ"ח בכ"ל החכמ"ה, כי הכ"ל בחכמ"ה כאשר החכמ"ה

חיי העולם הבא

בכ"ל. ואמיתת יצירת אדם המ"ח מהל"ב כאשר הל"ב מהמ"ח
חבר אליהם השם תמצא סודם החמ"ה והלבנ"ה שבם חותם
החכמ"ה והבינ"ה ובהם אקנ"ה עולמ"י. וסוד השמות ה'א'
חמשה ביחד ואחד לבדו וסימנם נכה"ל כ"ה כ"ו.

והסוד מימינ"ו **אש דת למו**, מימינ"ו ד"ת שמאל"ו, משמאל"ו
ד"ת ימינ"ו, והסוד מד"ת ימי"ן ושמאל"ל, מד"ת ימינ"ו
שמאל"ו, מד"ת שמלא"ו ימינ"ו, אי"ן ל"ו דמו"ת שמי"ם, אי"ן
ל"ו מדו"ת שמי"ם, דמו"ת ימינ"ו שמאל"ל, דמו"ת שמאל"ו
ימי"ן, ומולדת"ם י"ש מאי"ן, מולי"ד מאי"ן שמו"ת, יש"י
מלמ"ד אמונות, י"ש מלמד"י אמונות, ולאד"ם מינ"י שמו"ת,
מימ"י אד"ם לשונות, מודי"ם לשו"ן אמת"י, מלמד"י אמונות
האי"ש, אשר ידמו למינות, שמאמינ"ם ל"ו דת"ו, ושמאמינ"ם
לדת"ו, מולדו"ת שמי"ם אי"ן, מולדו"ת אי"ן שמי"ם, שמי"י
מאי"ן ל"ו דמו"ת, דמות"י מאי"ן ל"ו ש"ם, ואי"ן ל"ו ש"ם
מדמו"ת, ואי"ן ל"י דמו"ת מש"ם, שי"ן מ"ם יו"ד מלאו"ת,
שמי"י דמיו"ן לאמת"ו.

סוף דבר מכל מה שצרפתי בזה הגלגול יתאמת לך שורש ידיעת
השם ותבין כל הכוונה בה ובהזכרתה. ותדע כי סוד בש"ם
הגלמ"י הוא מגל"ה בשמ"י כי יש בש"ם הגלמ"י נפ"ש מ"ן
ש"ם מנש"ם מהשכינ"ה והוא ש"ם ידו"ע שהוא ש"ם כלל"י
גו"ף מצור"ה צור"ה מגו"ף.

חיי העולם הבא

וזו היא הצורה ההפוכה.

הנה אלה הציירופים שהן בשמות שלמים מצויירים פה, סידורם צריך עיון גדול אבל צירופם י"ב ומספרים שי"ב ואותיותיהם מ"ח. וסודם דו"ד משי"ח ב"ן יש"י והסוד מצורף דו"ד ב"ן יש"י משי"ח וכן משי"ח ב"ן דו"ד נע"ר והשמות הכפולים שב"ע שב"ע במד"ת רחמי"ם. הנה כבר נשלמו העניינים הראשונים של השם הזה המיוחד ולא נשאר לכתוב ממנו כי אם צורה זו.

				א	
	ג				
הויה	הוהי	יוהה	יוהה	יההו	יהוה
וההי	והיה	ההיו	ההיו	הויה	הוהי
היוה	היהו	ויהה	ויהה	וההי	והיה
יההו	יהוה	ההוי	ההוי	היוה	היהו
				ב	
	ד				
ההיו	הויה	הוהי	הוהי	יוהה	יההו
ויהה	וההי	והיה	והיה	ההיו	הויה
ההוי	היוה	היהו	היהו	ויהה	וההי
יוהה	יההו	יהוה	יהוה	ההוי	היוה

חיי העולם הבא

	ט			ה	
היוה	היהו	ויהה	והיה	ההיו	הויה
יההו	יהוה	ההוי	היהו	ויהה	וההי
הויה	הוהי	ויהה	יהוה	ההוי	היוה
וההי	והיה	ההיו	הוהי	ויהה	יההו
	י			ו	
ההוי	היוה	היהו	וההי	והיה	ההיו
יוהה	יההו	יהוה	היוה	היהו	ויהה
ההיו	הויה	הוהי	יההו	יהוה	ההוי
ויהה	וההי	והיה	הויה	הוהי	יוהה
	יא			ז	
יהוה	ההוי	היוה	ויהה	וההי	והיה
הוהי	ויהה	יההו	ההוי	היוה	היהו
והיה	ההיו	הויה	יוהה	יההו	יהוה
היהו	ויהה	וההי	ההיו	הויה	הוהי
	יב			ח	
יההו	יהוה	ההוי	היהו	ויהה	וההי
הויה	הוהי	ויהה	יהוה	ההוי	היוה
וההי	והיה	ההיו	הוהי	ויהה	יההו
היוה	היהו	ויהה	והיה	ההיו	הויה

חיי העולם הבא

אלה הם י"ב עיגולים של השם העליון הכולל י"ב שמות בכל עיגול ועיגול. והנה סוד מספר כל עיגול מצירוף שלם לפי אותיותיו מ"ח וסודו כוכ"ב והוא יוב"ל ושמו חי"ל. **"וישראל עושה חי"ל"** (במדבר כד' יח). **"ימין יהוה רוממה ימין יהוה עושה חי"ל"** (תהלים קיח ז). וסוד י"ב הוא ז"ה הרי שניהם מחז"ה וסימנך **"מחז"ה שדי יחזה"** (במדבר כד' ד). וסודו גלו"י עיני"ם שמספרם מחז"ה עיגולי"ם והוא חוז"ה מעגלי"ן והם י"ב שמות בכל עיגול מנהיגים י"ב מזלות בכל גילגול.

הנה בדעתך סוד גלגול זה השם תדע סוד ראשי חדשים וסוד ראשי השנים. כי בראשי השנים בא"א הו"ה (לא ברור). אמנם בראשי חדשים נתן זמן כפרה לתולדות ישראל בהיותם מקריבין קרבן שעירי חטאת. ואולם בראשי"ת בראשי"י שני"ם בר"א י"ש פרטי מאי"ן בר"א הבורא השמי"ם מאי"ן אח"ר שבר"א העול"ם האד"ם, כי על כן נקרא האדם אדם הראשון, ואל תפלא אם תמצאהו אחרון דבתר"א הוא כי עצמ"ו פני"ם ואחו"ר, כאמרו **"אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה"** (תהלים קלט' ה). אל תקרא כפכה אלה הפכ"ך, והסוד כהני"ם והוא סוד מספר העגולים כולם שעולים חדש וחדש והם י"ב חדש (שם הוי"ה י"ב פעמים) ומספרם ברכת כהנים (לא ברור) וכל אחד סודו י"ב חד"ש מ"ח וכולם שב"ע. והרמז **"שב"ע על חטאתיכם"** (ויקרא כד'). וכלל מספר השמות הי"ב המעגולים כולם עולים ארי"ם ותמי"ם והם אורים ותומים דמו"ת מאורי"ם מאירי"ם האמ"ת. חבר כל מנין התיבות יחד ותמצאם מוחלי"ן גם לוחמי"ן. ותיבותיהם מיוחדת הן כ"ו כל אחת ואחת מתגלגלת פנים ואחור

חיי העולם הבא

בחיות הקודש ברצוא ושוב וכך הם בתורה. ומספר כל האותיות הם תקע"ו סודו מלקו"ת ואם יקובל המזכירם והוא חייב הן מוחלי"ן מלקו"ת ומכפרי"ם אש"ם בסוד מספרם כולם, כי להם ג' דרכים והם כולם מספרים מספר אותיותיהם, שהם י"ב י"ב בסוד שם בן י"ב אותיות, שהן כוללות סוד בזמן כפרה, יהי"ה והו"ה והי"ה, והן י"ב כ"ד ל"ו מ"ח "ז"ה שמ"י לעל"ם וזה זכרי לד"ר ד"ר". הנה גלה לך סוד הזמן בסוד על"ם וסוד ד"ר ד"ר שסודם ד"ם ע"ל ד"ת ד"ת על ד"ם. ועוד למ"ד דע"ת את העם באמרו "דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת" (קהלת א' ד'). "יהיה שמך לעלם יהיה זכרך לדור ודור" (תהלים קלה יג). ה' הוא חתום על האדם, זכה בו והכירו יחיה, לא זכה בו ולא הכירו ימות. חו"ל ע"ל קוד"ש קוד"ש ע"ל חו"ל יש שם קודש ויש שם חול, ש"ם קד"ש וש"ם חו"ל, חשמ"ל שמ"ו קדו"ש, ש"ם קד"ש חו"ל שמ"ו, ש"ם חו"ל קד"ש שמ"ו, לוקח ש"ד משמש"ו. ש"ד שמ"ו חל"ק שמ"ו, שד"י של"ו מאזני"ם של"ו. שלו"ש ד"י, שד"ו של"י, של"ו שד"י, של"י שד"ו, די"ו של"ש. חל"ק שמ"ו, ק"ו ש"ל מ"ח, שקו"ל מא"ז, שוק"ל מ"ח, מאזני"ם של"ו, מחנ"ים של"ו, נוח"ל שמי"ם, חשמ"ל מינ"ו.

דע כי אלה הגלגולים כולם אתה צריך לעיין בהם היטב ולדקדק בהם מאוד בפרטם ובכללם אם אתה חושק לדעת את השם באמרו "כי בי חשק ואפלטתו אשגבהו כי ידע שמי" (תהלים צא יד). ואם אינך מדקדק אחריהם עד שתדעם כולם או רובם או קצתם עד שתבין מה היתה הכוונה בהם הזהר מהזכיר את השם היקר הזה שהוא שם העצם המגלה כל חכמה ודעת וסוד

חיי העולם הבא

התקופות וגלגולי הגלגלים ועיגולי הנבראים ורוחותיהם וכוחותיהם, ומבטל כח השדים וכל כשופיהם כי לשונ"ך כשו"ף גם כ"ח נפש"ך כ"ח כשפ"ך. ועל כן אתה מבטל הכשפים ממנה ומן העולם בכח הזכרת השם. כי למה נקרא שמם כשפים מפני שמכחישין פמלי"א ש"ל מעל"ה שהם אלפי אלפים, וסודם שלו"ש מתנ"ע"ע בשתי דרכים. והבן דרכו זה השם השני גם כן תבין שניהם.

ד			א		
ההאי	היאה	היהא	איהה	אההי	אהיה
האהה	יההא	יהאה	ההאי	היאה	היהא
ההיא	האיה	האהי	יאהה	יההא	יהאה
האיה	אההי	אהיה	ההיא	האיה	האהי

ה			ב		
האיה	האהי	יאהה	היהא	איהה	אההי
אההי	אהיה	ההיא	יההא	ההאי	היאה
היאה	היהא	איהה	האהי	יאהה	יההא
יההא	יההא	ההאי	אהיה	ההיא	האיה

ו			ג		
ההיא	האיה	האהי	היאה	היהא	איהה
האיה	אההי	אהיה	יההא	יההא	ההאי
ההאי	היאה	היהא	האיה	האהי	יאהה
יאהה	יההא	יההא	אההי	אהיה	ההיא

חיי העולם הבא

	י		ז	
האחי	יאהה	יההא	יהאה	ההאי
אהיה	ההיא	האיה	האהי	יאהה
היהא	איהה	אההי	אהיה	ההיא
יהאה	ההאי	היאה	היהא	איהה
	יא		ח	
אהיה	ההיא	האיה	יההא	יהאה
היהא	איהה	אההי	האיה	האהי
יהאה	ההאי	היאה	אההי	אהיה
האהי	יאהה	יההא	היאה	היהא
	יב		ט	
אההי	אהיה	ההיא	יאהה	יההא
היאה	היהא	איהה	ההיא	האיה
יההא	יהאה	ההאי	איהה	אההי
האיה	האהי	יאהה	ההאי	היאה

אלה הם י"ב עיגולים כמו הראשונים. הם ג"כ עיגולים של שם העצם, כי שני שמות הקדושים האלה הם לבדם שמות העצם השלמים. אמנם שם י"ה הנמצא בכתובים הרבה ובנביאים מעט ובתורה מעט מהמעט, הנה הוא חלק משם השם השלם העצמי. והוא חצי מזה והוא בראשיתו, וחצי מזה והוא בסופו. ואע"פ שחציו ככולו הנה חצ"י הש"ם שהוא מגיד סוד מל"ך המשיח

חיי העולם הבא

וסודו יו"ם השביעי"י והוא מושל על גוף השט"ן אשר שמו תמו"ז. **"מבכות את התמוז"** (יחזקאל ח' יד). והיא עבודה זרה אחת שהיו עובדות הנשים בימים הקדמונים. ומסוד תקופת טבת שיבינוהו המקובלים יובן עניין חצי השם האחד. ומסוד תקופת תמוז יובן חצי השם האחר. וזה השם השלם האחד יורה על שלמות תקופת ניסן, וחצי השני השלם יורה על תקופת תשרי. וזה סודו טלה וזה סודו מאזנים, וזה טבת וזה תמוז, השנים מלאים בחלקיהם והשנים חצאים בחלקיהם ר"ל שעותם וחצאיהם. כי השמות מגידים סוד העולם וסוד שיעור קומה והיכלות ויצירה וסוד שמיטין וסוד יובלות ושנים ועיבורן וחדשים ושבתות וימים ולילות ושעות ועתים ורגעים וחלקים וזמנים.

וכן שם העצם הזה לא נזכר בתורה כי אם בג' מקומות והם על עניין הגאולה לבד. והם **"אהי"ה אשר אהי"ה"** וגם **"אהי"ה שלחני אליכם"** ולא יותר. אבל לא זכרו שום נביא וגם אינו בכתובים כי השם חידשו למשה. וכן אנחנו מקובלים מפי השם ומפי משה כי המשיח יחדש לו השם, שם חדש שבו יגאל את ישראל. שנאמר **"וקרא לך שם חדש אשר פי יהוה יקבנו"** (ישעיה ס"ב). והוא שם אדנ"י בתוארו ושם עצמו,

אהי"ה יהו"ה אהו"ה יה"ו י"ה אה"י א"ה אה"ו א"ו
אי"ו א"י.

ואמנם הנזכר מהם לשם יהיה אֵי־קָו, זה האחרון יהיה נזכר בכל מקום שנכתב אדנ"י. והמשכילים יבינו לבדם סתריו ולא

חיי העולם הבא

יבינו כל הרשעים. כי "המשכילים יזהירו כזוהר הרקיע"
(דניאל יב ג) ויבינו היטב.

ואמנם אם תהיה מכת המשכילים עיין באותיות השכליות
תחילה שהם הקדמות החכמת השכלית, ואז יתבארו לך הדברים
כולם כאשר זכרתים. אבל זה אני צריך להודיעך כי השמות
הנקראים עצמיות הם לבדם שרשי שמים וארץ ובהם מתנהג
כל העולם העליון וכל העולם השפל הזה שלנו.

וזה תבינהו מסוף פסוק "בראשית ברא והוא סוד את השמים
ואת הארץ". והוא סוד "את השמים" "ואת הארץ",
והעניין בהם א"ת שמ"י ה"ם, ושמ"ו את שמ"י שסודם השמו"ת
והעיקר נשמו"ת ה"ם השמו"ת והם שמו"ת האד"ם ש"ם האו"ת
ד"ם ש"ם הד"ם או"ת הי"א ת"ו ש"ל ד"ם האמ"ת ש"ל יד"ו
מת"ו ש"ל די"ו ד"י ל"ו שמו"ת והבינם כי ש"ם י"ה את"ם. אך
וא"ת האר"ץ רצו"א את"ה אוצ"ר את"ה, והסוד אוצרו"ת
נשמו"ת אוצרו"ת בצורת"ה צורת"ה בשמו"ת האד"ם. ועיקר
או"ר אתצ"ה שהוא סימן מנין כ"ב אותיות שמהם תצ"א אור"ה
עם ש"ם האמת"י ובחילוף ה"א עם א' אמיתת שם יהו"ה
ארא"ץ והיא הארץ.

חיי העולם הבא

	ד	א
<p>דע כי אלה השמות הקדושים והטהורים שהם אדני המציאות כולו הם מורים על הנהגת השם ית' בעולמו כולו בהם. וכבר נודע שאין שם העצם כי</p>	<p>ויהו והי יהו והי יהו</p>	<p>יהו יהו והי והי יהו</p>
<p>אם ארבע אותיות שהם יוה"א ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ומהם ומחלקיהם עליונים ותחתונים מתנהגים. והתורה רמזה אותם על מעשה השם</p>	<p>הויה והי יהו והי יהו</p>	<p>ב יהויה והי יהויה והי יהויה</p>
<p>כולו שנאמר בחותם כל יום ויום מששת ימי בראשית "ויהי ערב ויהי בוקר" וזה סוד וי"ה יער"ב וי"ה יבק"ר ז"ה יער"ב</p>	<p>ויהו והי יהו והי יהו</p>	<p>ג יהויה והי יהויה והי יהויה</p>
<p>וז"ה יבק"ר ז"ה יבע"ר ז"ה יבר"ק ז"ה יעב"ר ז"ה יקב"ר ז"ה בעי"ר ז"ה בקי"ר ז"ה עבר"י ז"ה קבר"י. וכן תבין הכל בסוד יעקב ובסוד רקיע.</p>	<p>ויהו והי יהו והי יהו</p>	<p>יהויה והי יהויה והי יהויה</p>

גם תבין הסוד ממאמר **"ויאמר אלהים יהיה אור ויהי אור"** הו"א רי"י והי"א רי"ו ריר"י יוה"א ויוה"א וסוד ריר"י מעש"י והבינם חלקם.

חיי העולם הבא

ארי"ב אהו"י	ארי"ב אהו"י	ארי"ב אהו"י
רו"ח הי"ו	רו"ח הי"ו	רו"ח הי"ו
חזר"ו זה"ב	חזר"ו זה"ב	חזר"ו זה"ב
חר"ב הזו"ז	חר"ב הזו"ז	זו"ז החר"ב
אזו"ר חז"ו	אזו"ר חז"ו	אחור"ר זו"ז
חרו"ז אז"ו	חרו"ז אז"ו	אחור"ר חז"ו
ב"א הזכ"ר	ב"א הזכ"ר	בחור"ר חו"ה
אהב"ה רכ"ב	אהב"ה רכ"ב	י"ד הבחור"ר
באזכר"ה	באזכר"ה	באזכר"ה
זי"ו וזה"ר	זי"ו וזה"ר	זוה"ר זי"ו
זי"ו רוא"ה	זי"ו רוא"ה	זי"ו האו"ר
רז"ו יו"ה	רז"ו יו"ה	רז"ו יו"ה

ואם הם עברים הם עורים

ואין להם לב אמת, אבל רובם עשו להם אלהי כסף ואלהי זהב ועברו על דעת המקום ועל דעת נביאיו ועל דעת תורתו הקדושה. והזהב אצלם כולו רוחני, ושכחו מאמר **"כי עשה יעשה לו כנפים"** (משלי כג ה). ואמנם סוד התורה כולה בכללה ובפרטה בראשיתה ובאחריתה קבלנו עליה קבלה אלוהית שנתלת על ההויות. ועל כן נאמר **"יהי אור ויהי אור"** וכן החותמות. ונאמר **"יהי רקיע ויהי מבדיל"** **"ויהי כן"** בשני, ונאמר **"ויהי כן"** **"ויהי כן"** בשלישי, ונאמר **"ויהי מארת והיו לאתת"** **"והיו למאורת"** **"ויהי כן"** ברביעי, ואין בחמישי מפורסמת כי אם החותם. ונאמר בששי **"ויהי כן"**. ואין בשביעי חותם לסוד גדול כי עדין לא נשלם כאמרו **"אשר ברא אלהים לעשות"**. ואעפ"י שהשמים והארץ כבר נשלמו

חיי העולם הבא

מצד אחד חותמם לא נחתם שהוא חותם ערב ובוקר מפני סוד השמיטה של הארץ, אבל נחתם יום השביעי בכלוי מעשה ושבתה וברכה וקדושה. ונזכרו בו שלש פעמים **"יום השביעי"**, ושלש פעמים **"מלאכתו"**. וסוד מלאכתו אמ"ת כל"ו או"ת מל"ך, כי **"אות הוא בצבאו שלו"** (ספר יצירה). אבל ת"ו מלא"ך וגימ' כ"ל מעשי"ו הי"ו והסוד מעשי"ו היכל"ו והבינם. ואמנם כלי"ו יו"ם שע"ה והסוד גלג"ל יו"ם שע"ה שבע"ה די"ן יו"ם, והש"ם לימינ"ו והימי"ן לשמ"ו השלו"ם ימינ"ו, והעיקר הימי"ן והשמא"ל תאומי"ם יו"ם אמ"ת. וזהו כל"ו אמ"ת וזו היא מלאכתו, מלאכתו לבשו מלאכו"ת. ואמנם חתימת כ"י טו"ב סודה כ"ח י"ט, והפתאים לא יבינו **"כ"י ט"ה עיניהם מראות מהשכיל לבותם"** (ישעיה מד יח). ולא ראו כי טוב, אמנם אלהי"ם ירא"ו כ"י טו"ב והעיקר יוה"א מאי"ר כ"ל טו"ב יהי"א מאי"ר כ"ל טוב"ן יו"ד ה"א מאי"ר טו"ב כל"ו.

אחר שהודעתך סודות כל השמות העצמיים בראשי פרקים והודעתך ג"כ סוד גלגלי רי"ו בראשי פרקים שאי אפשר לזאת החכמה למסרה בדרך אחרת ואפילו פנים בפנים כל שכן במכתב, בטוח אני בשכלך בעזרת השם אם אתה חכם ומבין מדעתך שתבין מה שראוי להבינו ותניח מה שאי אפשר להבינו ואפילו לעיין בו. ועל כן אודיעך עוד קצת ראשי פרקים משם בן מ"ב אותיות ומן השם היוצא מן שני פסוקים של אנכ"י ושל שמע. ואתחיל לדבר בפסוקים תחילה כדי שאסיים בשם בן מ"ב אותיות הקדש.

חיי העולם הבא

י	ה	ה	א
ש	ו	ל	נ
א	כ	א	י
צ	ר	י	ה
ר		א	י
צ	מ	מ	כ
צ	מ	ע	מ
ל	ה	י	י
י	א	ד	ב
		ב	מ

ה	ו	א	ר	מ	ש
	ה		ה		ש
ל	א	י	ל	י	ע
	ה	ו	נ	י	
	ד		ה		
ה	א	י	ו		

חיי העולם הבא

ואומר כי מלת פסוק זה עם מלת פסוק זה מצורפות כך:

א נ כ י י ה ו ה
ש מ ע י ש ר א ל
וכדי שיהיה לך בהם קצת פתח
להבין סודם ארמוז לך מהם
מה שתוכל לדעתו והשם יכפר
עון ישראל עמו בכח שמו וזה
אשר תשמע סוד י"ו אותיותיו אלו הם בסוד י"ו שזכרתי מן חצי
השם ואחר כך תצטרף לחבר שאר אותיותיו עוד.

א נ כ י ה ש מ א
ל ו ה ע ש י ר י
ועוד פקח עיניך והבן וראה
מל"א שכינ"ה הו"א עשיר"י
וכן תחבר עוד הנשאר ותמצא
סודם מבואר כך:

א ל ה י כ א ש
י ה ו ה א ל ה
א"ש אוכל"ה הוא י"ה ל י"ה
הכלל הוא האיש היא האש
הכללי הוא היא ועוד חבר
השאר ותבין.

ר ה ו צ א ת
י נ ו י ה ו
עיינ ותבין הפליאה הזאת אי"ן
צורת"ו הוי"ה, וצורתנ"ו הי"א
י"ה, ותשוב עוד והשב לאחור
החסרון עד שתשלמנו כולו.

י כ מ א ר צ מ ה א ח ד ה י א

לחסרון כן צריך להיות. אר"ץ א"ד י"ם הי"א חכמ"ה ועוד לו דרכים והבינם בצרוף.

צ ר י מ מ ב י והבן מפלאות סודם ועליהם
ל מ י ד ב ע ת בנה גם אתה עליות מרווחים.
מצי"ר מבלי"י דע"ת, בלי
יצ"ר דע"ם במי"ם. מאלה
תתעורר דעתם במים. ומאלה תתעורר לנשאר כי די לך ברמזים
הללו. ושים דעתך להבין ג"כ סוד שם בן מ"ב אותיות בדרכים
משותפים ומצורפים האלה.

צ"א שט"ן בק"ע תרי"ג
קצ"ץ טב"ת ג"ו תשר"י
כשפ"ן גזל"ן ח"ק יעק"ב ג"ט י"ד

חיי העולם הבא

דע כי השם הנכבד והנורא הזה, לא יתעורר לב האישי המזכירו אלא בעת שהוא מכירו ומבין סודו ונסתרו. אבל אם הוא ערל וטמא ולבו ערל וטמא והוא אטום ועיניו רואות האותיות אין תועלת לו בכך. ואפילו אם יתנו לו אלף רבנים אלף קבלות. כי העיקר הוא שיהיה חכם ומבין מדעתו ויכיר במעט רמז עומק הדבר הנגלה לו, עד שלא יצטרך אל מלמד ממין אדם כי אם לספר התורה ולספרי הנביאים והחכמים, ואל השפע האלוהי המוטבע בו מהשם. ויכיר כוחות המציאות וידע מהם מה שאפשר לדעתו בכח אלוהי ואנושי. ואז ילמדו המלמד לאדם דעת כמו שאמרתי לך למעלה. **"כי יהוה יתן חכמה מפיו דעת ותבונה"** (משלי ב' ר).

ודע כי זה השם מצטרף עם בראשית, שגם הוא מודיע ומגלה סתרי בראשית. ומן מחזור הירח בכל מולד שמתגלגל בסימן אי"ב תשצ"ג תבין סוד שם אב"ג ית"ץ. כי מאי"ב תשצ"ג יוצא והוא שם ת"ג צבא"י. וכן מן שם שקוצי"ת תבין סוד בי"ו תקצ"ה, כי השי"ן אשר נתוספה על מחזור כל חדש חסרה מן מחזור י"ט שנ"ה שסודו זי"ו החמ"ר שט"ן. אבל מחזור חדש אי"ב תשצ"ג כי בעבורו חוזר שם אבג"ץ י"ת חדש שסודו בראשית, **ב"י א"ת ש"ר** אבל סודו ג"ץ הוא **ב"י א"ת ג"צ** התגין שעטנ"ז ג"ץ שסודם ב"ה אותיות. והנשארת בד"ה חק"י בסוד שם זה והוא שט"ן ע"ז ג"ץ ה"ב ח"ק י"ד והנשאר ספ"ר מלאכת"ו. והסוד מספ"ר כ"ל או"ת כ"ל ספ"ר מאו"ת כ"ל או"ת מספ"ר פר"ס מכ"ל או"ת פר"ס מלכות"א. והוא סוד **פ"ס יד"א ד"י**

חיי העולם הבא

כתב"א" (דניאל ה' ה) פ"ס יד"א כת"ב יד"א הח"ק בי"ד הי"ד
בח"ק ה"ב י"ד ח"ק ה"ב ק"ח י"ד ה"ב י"ד ק"ח ג"ט ז' ש"ן
ע"ץ ע"ץ או ש"ן. צל"ם אנו"ש שונ"א קי"ן **"כי שנבעתים יקם
קי"ן"** הרי י"ד, **"ולמך שנבעים ושבעה"** (בראשית ד' כד) הרי ע"ז,
הרי הסוד אי"ש ויל"ד. ויש סכנה לגלות צירופם מבואר אבל
ברמז יש אל ידו של המגלה אותם, והרמז אי"ש ודל"י והוא
גימ' אישי"ם והוא מלא"ך ר"ע ואי"ש ד"ם. והבן כל זה כי אין
בכל מה שתמצא בספר הזה הקדוש דבר שהוא צריך להסתירו
כזה, **כזה ראה וקדש**.

כל משכיל אשר רוח אלהים בקרבו יודע ומכיר כי הדבר
הקרוב אל הדבר אשר הוא ממינו, אם אין לו הפכים שיהפכו
טבעו הוא הוא הדבר האהוב לו יותר מזולתו. ולפיכך הוא
מבואר שהגוף אוהב הגוף, ואם אוהב גוף אחד ושונא גוף אחר
הוא מפני סבה הפכיית שבין גוף לגוף, וכל זה לפי הטבע.
שהנה היסודות, האוויר אוהב האוויר שהוא ממינו, והאש אוהב
את האש, והמים למים והעפר לעפר. ואשר יש קצת קירבה
ביניהם יש קצת אהבה ביניהם. והנה הראשונים בכלל ובפרט
רודפים זה את זה בחלקיהן מפני שיש תכלית קירוב ביניהם יש
תכלית אהבה ביניהם, ומקום זה הוא מקום זה. וזה תדעהו
מהאש היסודי הממשיך אליו האש הטבעי אשר אתנו, עד מקומו
העליון. ועל היות האש היסודי גבוה מאוד ורחוק מהאש שלנו,
והדרך הרחוקה שבה קצרה במהירות התנועה, היא טבע האש
הזה למהר פעולותיו ולמהר תנועותיו כדי שימהר לשוב למקומו
האמיתי אשר משם תולדתו. וזה דומה למחשבה חושב שנפרד

חיי העולם הבא

מארצו וממולדתו ובני ביתו רחוקים ממנו מאד, והוא כוסף מאוד למהר לשוב אל ביתו. שאין ספק שהוא ממהר פעולותיו ותנועותיו בתכלית מה שאפשר לו מן המהירות לפי ענייניו, כדי שימהר לשוב למקומו אשר כוונתו לשוב אליו. וזה יקרה כולו לבעל דעת הזה החי המדבר. וכן יקרה לאש בדמיון זה שהוא מתנועע בטבע ולא בעצם, והוא בלתי חי ובלתי מדבר ובלתי צומח, אבל הוא דומם מת. וכן יקרה לשאר יסודות. וזה כולו מורגש אין צריך להביא ראיה. אמנם הדברים אשר יש ביניהם קירבה קצת וקצת ריחוק, כבר יש קצת היפוך ביניהם והם אוהבים זה לזה מצד הקירבה ושונאים זה את זה מצד הריחוק. כמו האוויר והאש וגם האוויר והמים וגם המים והעפר, כי האוויר פעם עוזר לאש ומדליקו, ופעם מנפח בו ומכבהו, וכן בשאר וסבותיהם רבות. אבל הדברים אשר יש תכלית שנאה ביניהם הוא מפני רוב ריחוקם זה מזה ורוב התהפכותם זה מזה. כמו האש והמים שהם בתכלית השנאה וכן השאר וסבותיהם ג"כ רבות, כבר התבאר בספרי החכמה כל זה תכלית ביאור.

ואולם כוונתי להזכיר זה במקום הזה מפני מה שתשמע. והוא להודיעך שאם תראה שלש אומות שונאות זו לזו תהיה הסבה הראשונה מפני מרחקי חוקותיהם ודתותיהם המתהפכות והמשתנות תכלית השינויים בעקרי האמונות. וגם יהיה זה לפי התקרבתם זה לזה במקום ובמשא ומתן. עד שאם תשאל חלקי כל אומה יאמרו לך בקצתם מבואר שהם שונאים אומה זו מפני כך, ושונאים אומה זו מפני כך. ולפי הסבה התוריית של כל אחת ואחת תהיה השנאה חזקה או חלושה. וכן בטבע כל דבר כי

חיי העולם הבא

הגרים אוהבים זה את זה בטבע ראשון כללי, ואם תתחדש סבה מפסדת ביניהם תשוב האהבה לשנאה לא טבעית כי אם רצונית. וכן הזונות אוהבות זו לזו בטבע כללי. וכן תלמידי חכמים אוהבים זה לזה, ובהתחדש סבה חלקית יתהפך החלק הטבעי וישנאו זה לזה בבחירה וברצון ולא בטבע. ואל יטעך המאמר האומר, כל אומן שונא בני אומנתו. כי זה על פי הסבה המתחדשת בהפכי הבחירה כמו שאמרת, והכלל כולו קיים תמיד ולא ישתנה.

ועל כן תדע שאם אתה הולך בדרכי השם ואתה עובד את השם מאהבה, רצונך היה שכל אדם יהיה עובד את השם עמך ויודעו ומכירו כמוך, קל וחומר בני אמונתך, וכל שכן הקרובים אליך שאתה חס עליהם כמו שאתה חס על עצמך. וטבעך האמיתי גורם זו הבחירה העליונה, ואתה רואה אותם שוקעים בהבלי הזמן. אין ספק שזה הדבר התחדש מאתם ולא ממך להיותם שנואים אצלך, כמו שהם שנואים אצל השם. ואז אתה חייב בחיוב התורה השכלית לשנוא אותם כאשר השם שונא אותם. ואעפ"י שהם בריותיו. ועל זה נאמר **"הלוא משנאיך יהיה אשנא ובתקומיך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי"** (תהלים קל"ט' כא). וכאשר אמרתי בשנאה אומר באהבה שהיא הפכה. והלא כן כאשר תראה אוהבי השם אין ספק שיש לך שתי סבות ראשונות גדולות שתאהבם. אחת מפני היותם אוהבי השם כמוך ודעתם כדעתך, ושנית מפני כבוד השם הנאהב יתעלה שמו לעד לנצח נצחים.

חיי העולם הבא

וכאשר קרה זה במציאות ממנו בטבע וממנו בבחירה, קרה כדומה לזה לשם עם האדם ולאדם עם השם ית'. כי האדם מצד יצרו הוא בתכלית הרוחק מן השם. והוא כי אין בכל הנבראים אשר ברא מי שיכחיש מציאותו לפעמים כי אם האדם מצד מחשבתו הרעה. ועל כן ראויה שתהיה זאת סבה אחת גדולה להרחיקו בתכלית ההרחקה ממנו. ואמנם מצד שכלו הוא בתכלית הקירבה אל השם, כי אין בכל המורכבים מחומר וצורה שמימיים וארציים שיהיה לשם בהם חלק בפרי שְׁכָל נפרד אחר זמן כי אם באדם לבדו. וא"כ שְׁכָל האדם הוא פרי השי"ת ב"ה וזרעו על דרך משל והוא באמת בנו. ועל כן אמר לנו אנחנו עם סגולתו **"בנים אתה ליהוה אלהיכם"** (דברים יד א), ואנחנו עמו וצאן מרעיתו, והכתוב קראנו חלקו ונחלתו באמרו **"כי חלק יהוה עמו יעקב חבל נחלתו"** (דברים לב ט).

ואם כן אל תפלא בהזכירך שמו, אם יבקש שכלך להידבק בשכלו כאשר בקש להידבק בשמו. שכן תורתו אומרת **"את יהוה אלהיך תירא ואותו תעבוד ובו תדבק ובשמו תשבע"** (דברים י ב). שבו ע"ב שמות. והסוד בשבוע"ת שמ"ו כי שבועת"ו בש"ם והנסתר בשבועת"ו בלח"ש והוא לח"ש ההשבעות אשר זכרתי, שההזכרה היא שבועתו. וסוד כ"ל ההשבע"ה וההזכר"ה מסורה ביד ש"ר הפני"ם שהוא נ"ר הנפ"ש. ובאמת שאין אומה בעולם קרובה לשם כמונו, שנשתדל לעבוד את בוראנו כאשר ציוונו על ידי מש"ה אשר קראו בשמו א"ל שד"י. ועל כן הדין עמו ג"כ לייסרנו יותר מכל אומה. וכן אמר על ידי נביאו, **"רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על**

חיי העולם הבא

כן אפקוד עליכם את כל עונתיכם" (עמוס ג' ב.). וכתוב **"ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם"** (תהלים פט' לג.). וכן פסוקים רבים מעידים על זה העניין שהוא כן, והשכל מעיד עליו. כי עם שקבל תורה מפיו הוא לבדו עמו ונחלתו כמו שנאמר, **"עמי ונחלתי ישראל"** (יואל ד' ב.). ובהיות הדבר הזה כן אם יצא אחד ממנו מיודעי השם מתחת כנפי שכינתו הלא הדין נותן לייסרו בייסורין קשים עד שישוב אל השם ית'. כן אם היה לאדם בן או תלמיד נאמן שלם וטוב מכיר האמת מפי אביו או מפי רבו לפי דעת אביו או רבו, ונכנס שטן בלבו וקטרגו וקלקל מחשבתו ושינה דעתו, הלא הדין נותן לאב או לרבו במרדו באחד מהם, בכוונה ורצון לייסרו מאד בייסורין קשים ומרים ובנגעים גדולים עד שישוב אל האמת. ויודה לאביו או לרבו על האמת ויצילו נפשו משאול תחתיות בעל כרחו ויחי עוד לנצח ולא יראה השחת.

ואם לאחרים אדם אומר לעשות כן הלא הדין נותן להיותו דין זה בעצמו על עצמו, רוצה לומר שאם האדם מכיר את השם ומזכיר את שמו כדי שידבק בו, ובעת השפע שהשם בא להדביק עצמו אל עצמו כלומר שכלו בנפשו כדי שלא ירגיש במיתת הגוף, והאדם הוא בורח וחוזר לאחוריו ואינו חפץ בחיי השם הנצחיים ושב להיות כבהמה חי בחיי ההבל עוד כבתחילה. כאשר על זה העניין נאמר במשל **"ואדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו"** (תהלים מט' יג.). זה נודע מהכתוב והשכל מעיד שראוי לשנוא אותו שכבר סר מהאמת וברח מפני השם המבקש להחיותו ולא חפץ בגמולו הגדול הזה, אלא באמת

חיי העולם הבא

ובתנאי אחד בלבד. אם כוונת הבורח החוזר לאחוריו כדי להשלים עוד אחרים אתו ולהביאם תחת כנפי השכינה ולמלט את נפשותם, ולא יעזוב דרך השם כל ימי חייו אז הדבר מחול לו. ואם לכוונה אחרת עושה כן אין מוחלין לו ולא יאבה ה' סלוח לו. ואעפ"י שהשם יודע כוונתו, יש לנו אנחנו דרך אחת להכיר בו קצת כוונתו מתוך פעולותיו אשר יעשה אחר שובו משם, והוא שאם ישתדל עוד וילמד ויקרא ויעיין ויוסיף חכמה וילמד לאשר ימצא ויוכיח או יכתוב דברי חכמה או דברי שבחות או תוכחות. הנה בזה נדע באמת שכוונתו לשם שמים. ואם לא יעשה כן נדע בלא ספק לפי הנחשב אצלנו שכוונתו בלתי שלימה והשם ית' לבדו מכיר האמת.

אתה בן אדם אם תבקש את ה' אלהיך באמת ובתמים אל תחשוב בעצמך שיש בשם כי אם ידיעת השם ית' והשגת פעולותיו. וחשוב בדעתך שלא יוכל השם הנקרא באותיות להצילך מכל דבר רע, ואעפ"י שהוא יכול ופעולתו וטבעו בכך. אבל מפני היותך מורכב מיצר הרע ואתה גוף בש"ר וד"ם ששם שניהם מלאכ"י המו"ת, צריך שתחשוב זה. וסודם פרט"י החמ"ר הכולל כ"ל אב"ר פרט"י ונקרא חמ"ר הפריד"ה ושמו נה"ר דינו"ר וסודו חמ"ר ח"י פרט"י ונקרא בשם ה' צבאו"ת. והעיקר בש"ר וד"ם חמ"ר מי"ם רוי"ח חמ"ר רוי"ח מי"ם והחכמ"ה רוי"ח מרו"ח. ולסוד בש"ר וד"ם יש ארבע דרכי"ם, כי אם החכמ"ה דע"ת גם הדע"ת חכמ"ה ויתרון דעת החכמ"ה תחיה בעליה. ואל יעלה בדעתך זולת זה שכבר התבאר מופתיו בשלימות האחרון, שאין בו ספק שהעניין הוא כך מדרכי העיון

חיי העולם הבא

הפילוסופים ומדרכים תורתנו האמיתיים ומדרכי הנביאים הנצחיים ומדרכי חכמינו האמיתיים. כי **"יתרון דעת החכמה תחיה את בעליה"** (קהלת ז' יב) וסוד יתרון כ"ל התורה וסוד כ"ל התורה הגלג"ל העשירי. תחי"ה בעלי"ה בעל"י התחי"ה וכל משכי"ל התחי"ב עליה לדעתה לחי"ת הטב"ע. אבל המבקש החכמה המסורה בידינו ע"פ השם, לפעול בה כל דבר לכבוד השם הוא מקדש את השם. אבל אם הוא מבקש חכמת השם לעשות בו עניינים גופניים שמועילין לעושר או לרוב חיים או לבנים ובנות או לאהבה ושנאה או להרוג שונא, והוא מכוון בזה לכבוד עצמו או לכבוד בני אדם או לתועלתו או לתועלתם מבלתי היות שם שום סבה אמיתית, ולא דרך לכבוד השם, והוא עושה זה טרם השיגו מהשם שפע או רוח מהשם המפורש, ואעפ"י שהוא אומר בפיו או חושב בליבו שהוא מזכיר את השם לכבודו ואין הדבר כן, ועלה בידו פעולה מהזכרת השם הנכבד והנורא, הרי זה האיש הפושע הרשע והטמא מחלל את השם הנכבד והנורא ומשתמש בשמו הגדול לשוא. ועליו נאמר **"לא תשא את יהוה אלהיך לשוא כי לא ינקה יהוה את אשר ישא את שמו לשוא"** (שמות כ' ז). וזה האיש ארור הוא לה' אלה"י הצבאו"ת אשר יהו"ה זכרו. ומקולל מפי מטטרו"ן שר הפנים רבו המלמדו אותיות ותורה. ומוחרם הוא מפי כל שרף וכל מלאך, ובשמתא יהיה מפי כל נביא וחכם, וארור ומקולל ומוחרם יהיה מפי כל תלמיד שיראה הספר הזה. אבל המבקש ללמוד לשם שמים ברוך ומבורך יהיה מפי השם ומפי העליונים ומפי תחתונים אם ישתמש בשם השם לכבוד השם ב"ה, לבד לכוונת קבלת שפע חכמה או דיבור

חיי העולם הבא

מרוח הקדש או מעלת הנבואה. ואחרי כן כפי מה שיצווה מפי השם לפי חכמתו ודעתו יזהר עד מאד לעשות ולא יטה ימין ושמאל. אם יורוהו דרך דיבור ידבר בו, ואם יורוהו דרך כתיבה בספר יכתוב, ואם דרך תוכחת דברים בדרשות יצטרך שיגלה מה שציווהו לגלות ויכסה מה שיצווהו לכסות, אז יתברך מפי השם ברוך הוא ויתנשא בעיניו מאד. ויתקיים בו הברכה המשולשת בתורה על פי הכהנים, על פי משה ע"ה, על פי הגבורה, וזוהי:

יברכך יהו"ה וישמרך:
יאר יהו"ה פניו אליך ויחנך:
ישא יהו"ה פניו אליך וישם לך שלום:
ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם:

כבר גליתי לך כל דעתי וכל כוונתי וכל דרכי קבלותי בכל מה שידעתי מעניין ידיעת השם בדרכי נבואות אותיות הקודש. ואם תרצה ללכת בדרכים אלו אשר הודעתך להתקרב במ אל השם ית' באמת, הוא יוסיף לך חכמה בכל יום ויום בעבור כבוד שמו הגדול. "כי יהוה יתן חכמה מפיו דעת ותבונה" (משלי ב' א). לך ועשה כן והחיה את נפשך המשכלת בשם המפורש. ואם נראה לך שיש בדרכים האלה שום עניין שאינו אמיתי אצלך או הוא עניין שבדוהו בני אדם מלבם ולא באו להם מאת הדרך האלוהית אשר זכרתיה ולא יועילו לך בדבר בשום פנים סור מהם והתרחק מהסתכל בהם בכל מה שתוכל עד שתמצא

חיי העולם הבא

דברים אחרים שיחיו את נפשך כי כל כוונת השם בבריאותך בעולמו לא הייתה לבטלה אלה אם תבטלה אתה כדי לעבור על רצונו אשר רצה לתת לך כח להיות רשותך בידך לבחור בטוב ובחיים ואם תבחר במות תמות ואם תבחר בחיים תחיה ואם באתה לטמא ח"ו תמצא פתחים פתחים ואם באתה לטהר יסייעוך מן השמים ובחרת בחיים ותחיה. ועל זו הכוונה נתנה לנו התורה הקדושה כדי לעזרנו בחכמה ולהאיר עינינו בכל הדרך אשר נלך בה להמית המתים ולהחיות החיים וחי התורה בכל מקום שתמצאם נזכרים על ענין סתם דע שאינם כי אם חיי העולם הבא כל שכן אם נשתתפו אליהם ענייני אורך ימים ושנות חיים. ואחר שהודעתך כל מה שהיה ראוי להודיעך סתריו בעניינים אלו והזהרתך על מה שראוי להזהירך עליו כדי שלא תכשל ח"ו ולא תחטא והדרכתך במ דרכים ישרות נשאר הדרך עליך ללכת בדרכי השם ית' ולאהבה אותו ולדבקה בו ולהישבע בשמו הנכבד והנורא לעד אמן.

"מי חכם ויבן אלה נבון וידעם כי ישרים דרכי השם צדיקים ילכו במ ופושעים ייכשלו במ" (הושע יד י').
והצדיקים יאירו באור החיים.

ברוך ה"נותן ליעף כח ולאין אונים עצמה ירבה" (ישעיה מ' כט').

"ברוך יהוה לעולם אמן ואמן" (תהילים פט' נג').

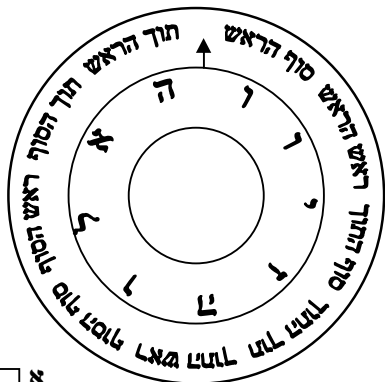
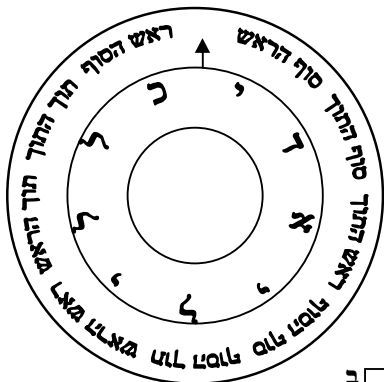
חיי העולם הבא

רוח נבואה הוא מלמד בעלי	מדע להשאיר הוד יקר ותפארת
זרע קדוש עליון בחכמה יעלה	רומה להשתכל בדת נמסרת
ירויץ אנוש צדיק ונשגב עם כלי	אמון תחלתו מאד נסתרת
חמר וצורה הם שניהם גואלי	הדם ושופכי הדם באש בוערת
יום יום שני עדים יעידון כי עלי	הודי הכי נפשי אמת חוקרת
ידע לבבי סוד והכיר נחלי	נפש חכמה נקראת נשארת
היא נאצלת באמת מערפלי	בינה בהזכרת שמם נזכרת
עיני וליבי נשרפו מגחלי	והא ויוד הא שמרי משמרת
ואתנה דעתי להחכים שואלי	אותות ומופתים על אמת נזכרת
לא יאמינו לי ולא למבלבלי	הדעת בקראם לבדיל עופרת
מודים אגה זטכם ספקש מעגלי	חכמה בדרכי בד וחי לנעצרת
הם הם מגלים החלום ומגלגלי	יד הנבואה עם לשון אגרת
בם נבראו ארבעה יסודות כוללי	יוד הא והא וו בו כתב אדרת
אנשי אמת שם קדשו ומהללו	מראה נבואות פת קחו פרפרת
הזכירו יה ופעולתיו	כי הוא חותם עושה רושם
הכירו יה בנשימתו	חזון נסתם מזכירי שם

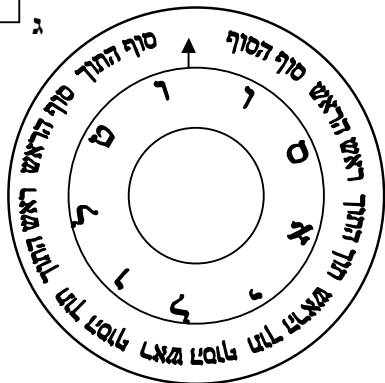
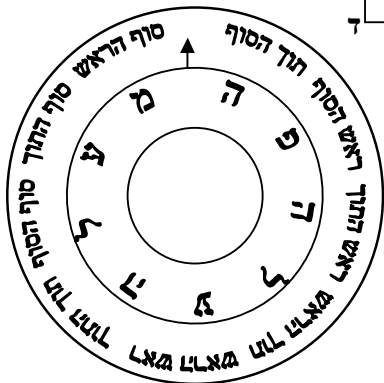
תם ונשלם שבח לאל בורא עולם

חיי העולם הבא

שם השני

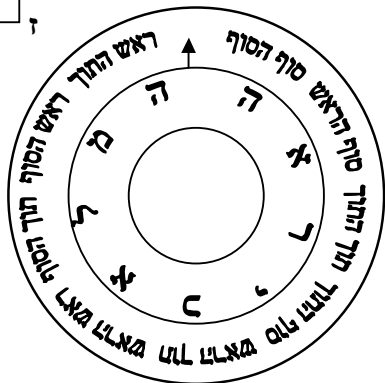
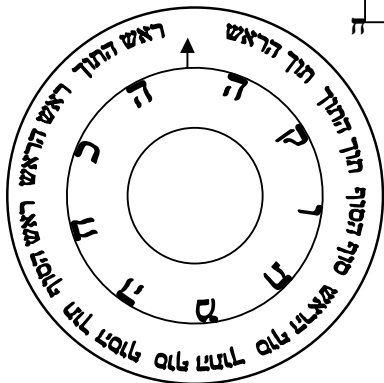
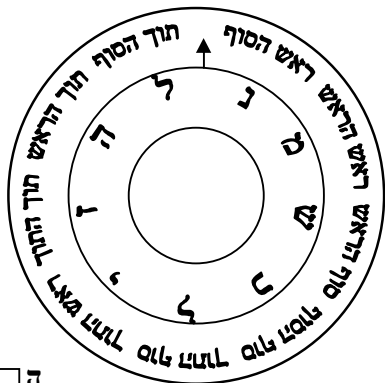
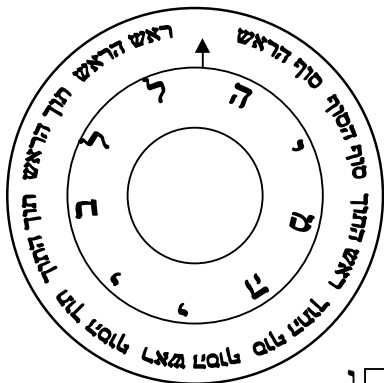

בתיים

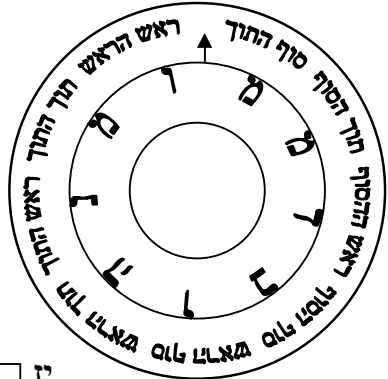
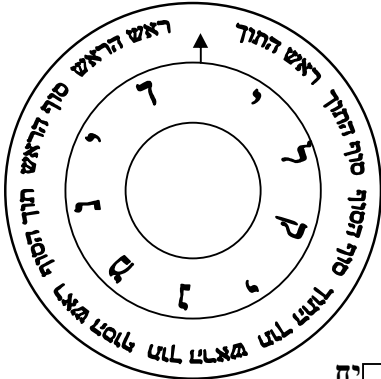
חיי העולם הבא

שם השני

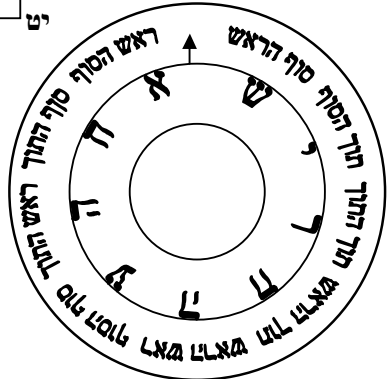
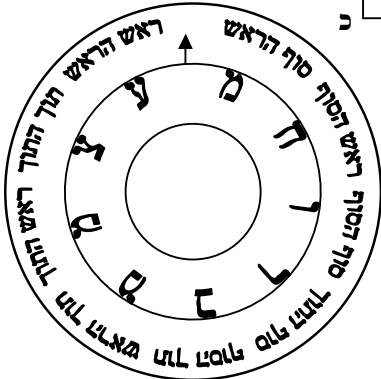

חיי העולם הבא

שם השני

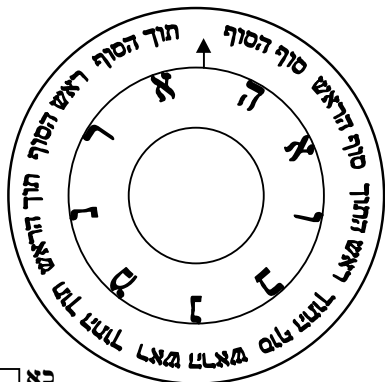

י
בתיב
י

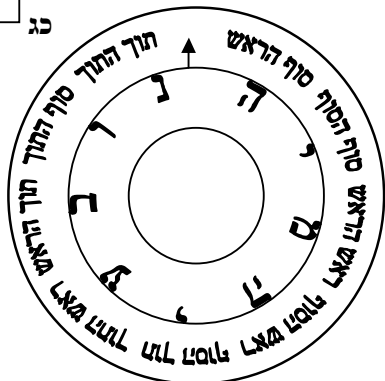
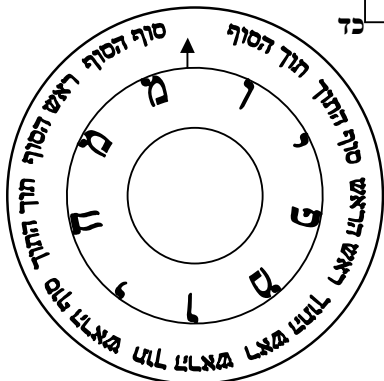

חיי העולם הבא

שם השני

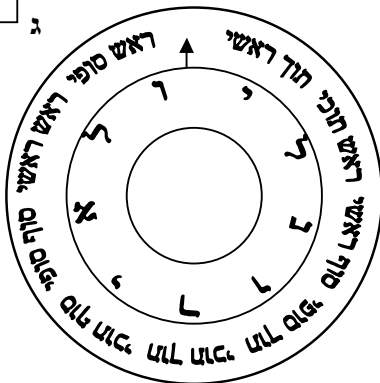
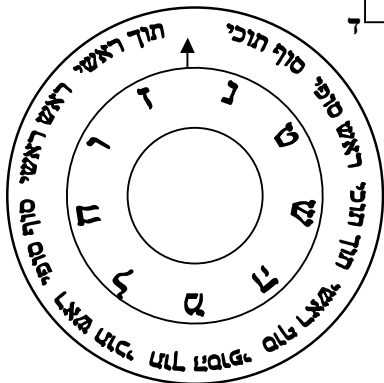
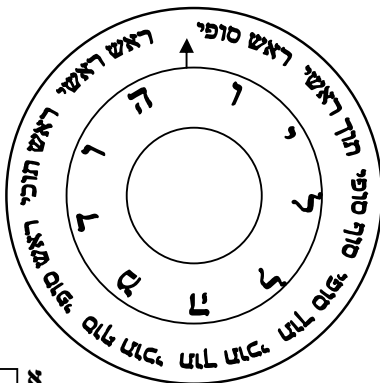
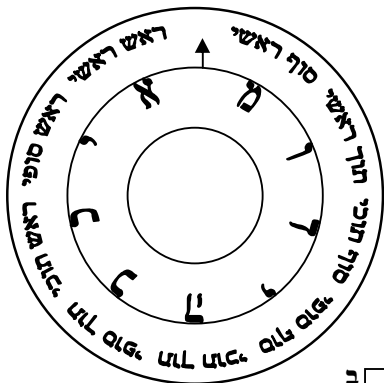

כז	כח
כט	ל
מ	מג
מד	מז

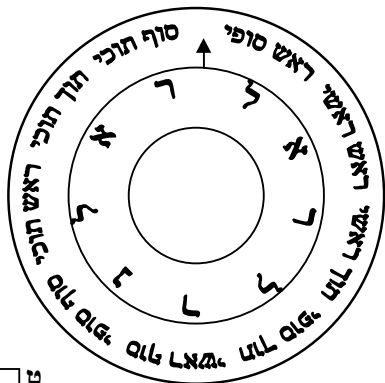
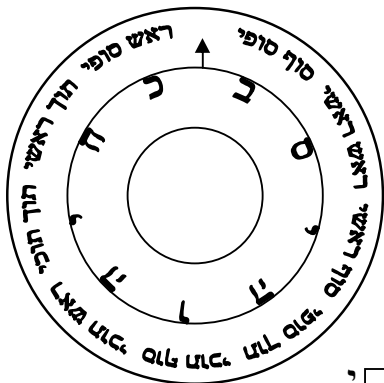
חיי העולם הבא

שם הרביעי

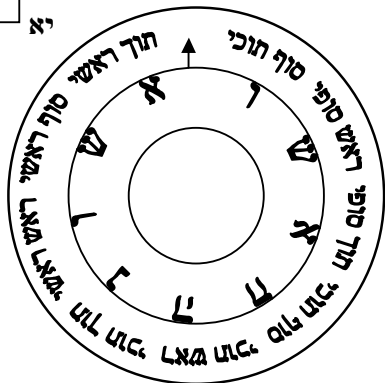
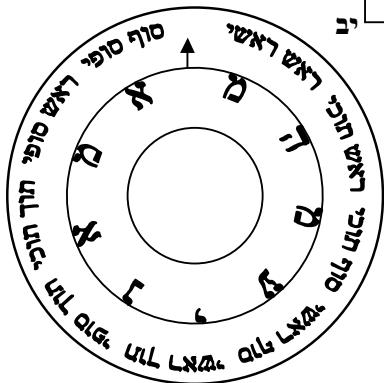

חיי העולם הבא

שם הרביעי

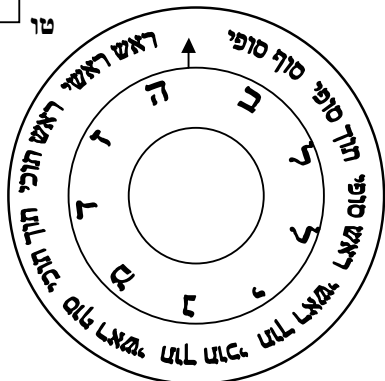
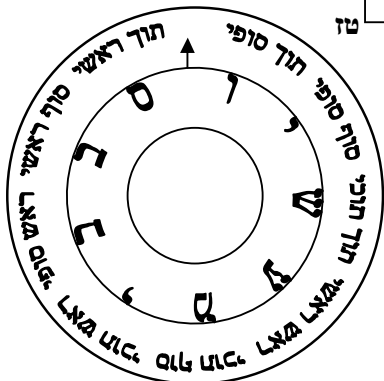
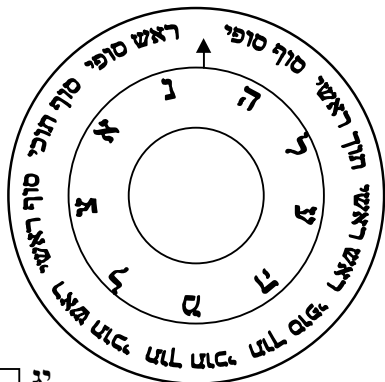
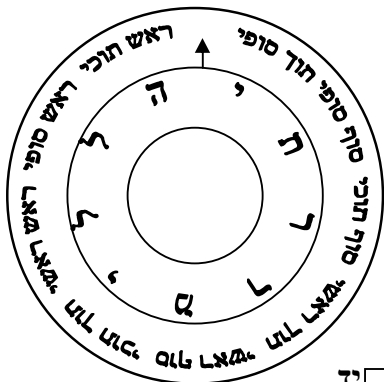

פ
בתיים
י

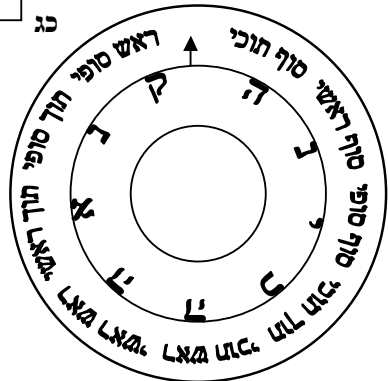
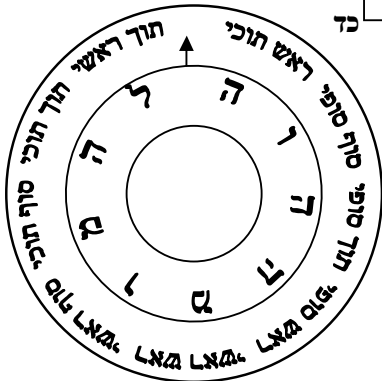
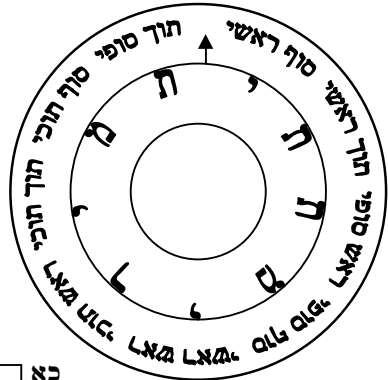
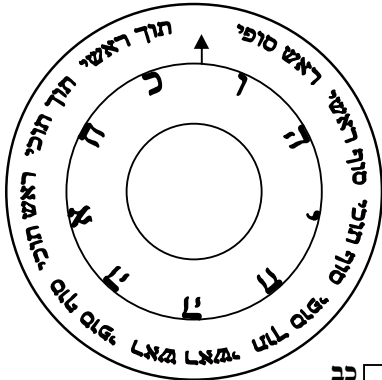
חיי העולם הבא

שם הרביעי

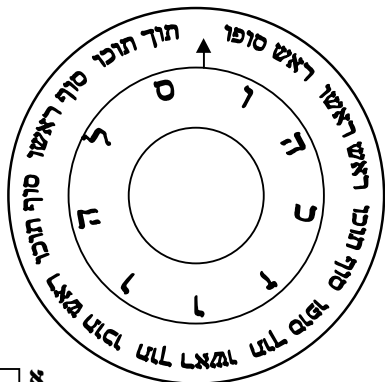
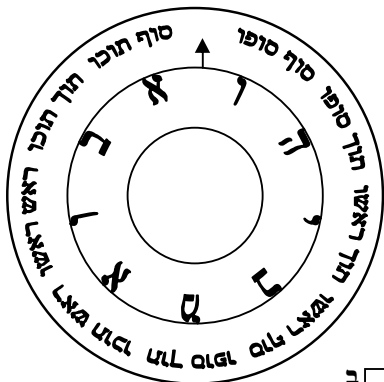
חיי העולם הבא

שם הרביעי

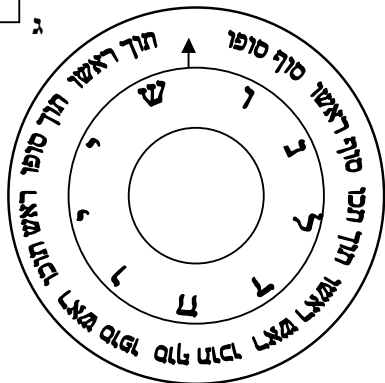
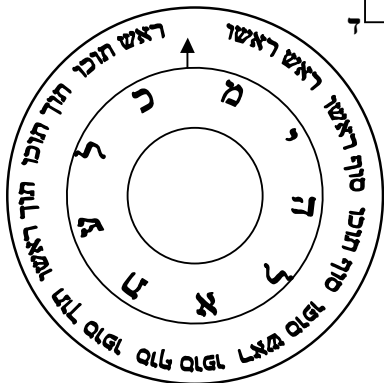

חיי העולם הבא

שם הששי

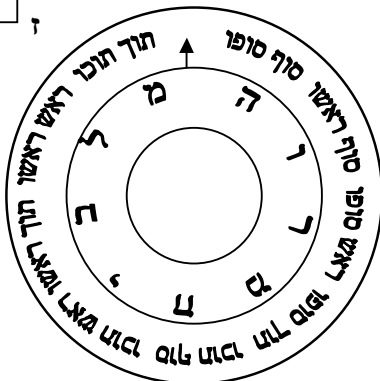
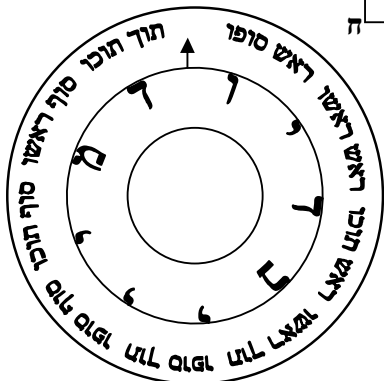
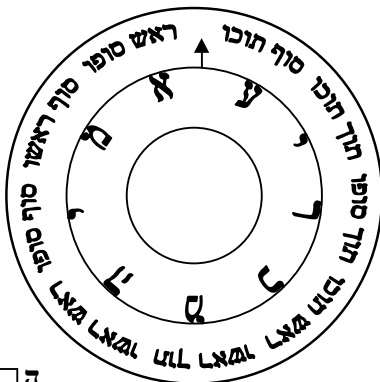
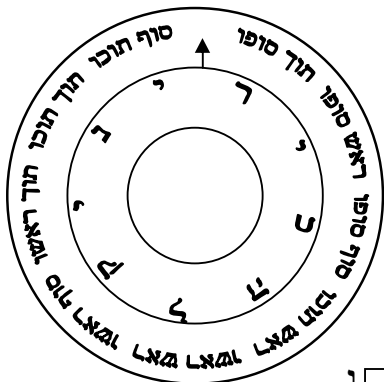

בתיים

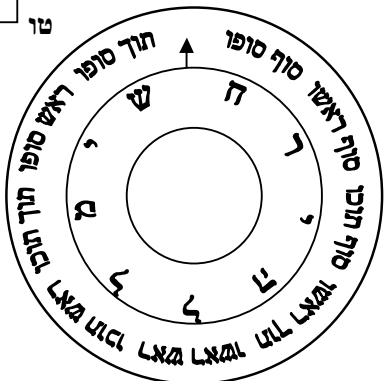
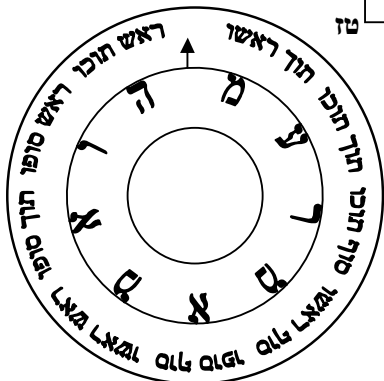
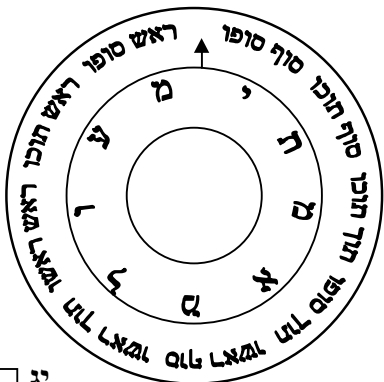
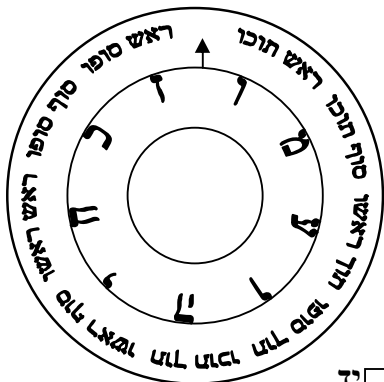
חיי העולם הבא

שם הששי

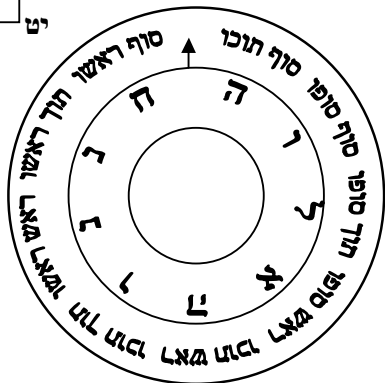
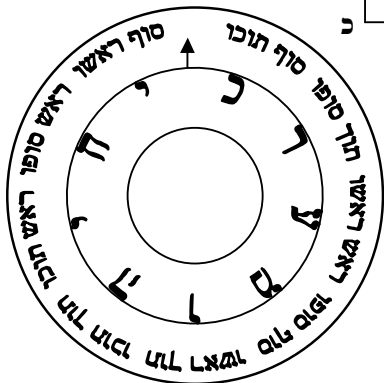
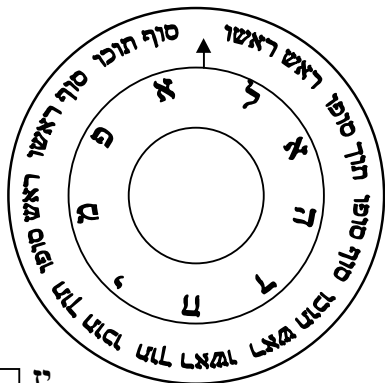
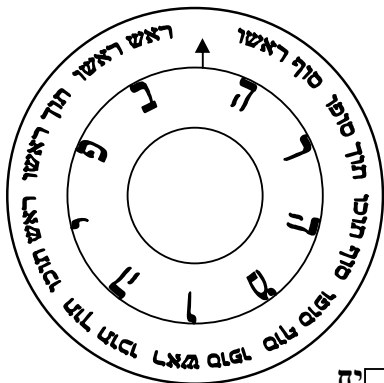
חיי העולם הבא

שם הששי

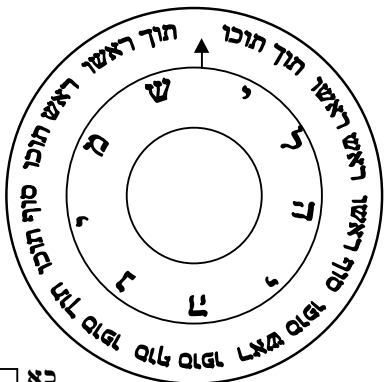
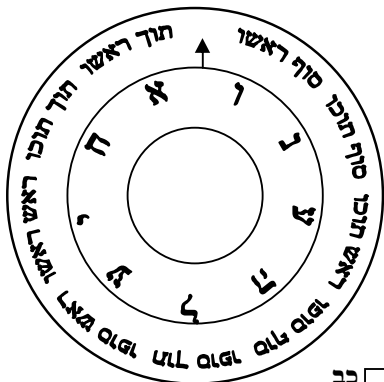
חיי העולם הבא

שם הששי

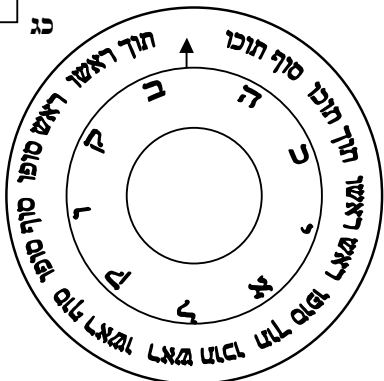
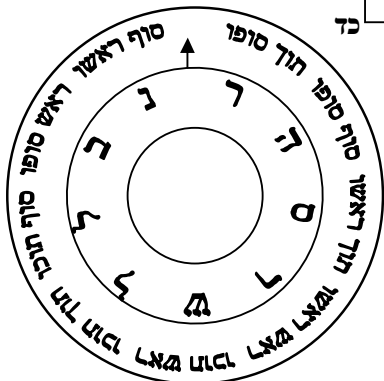

חיי העולם הבא

שם הששי

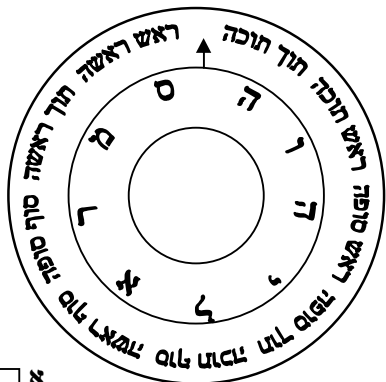
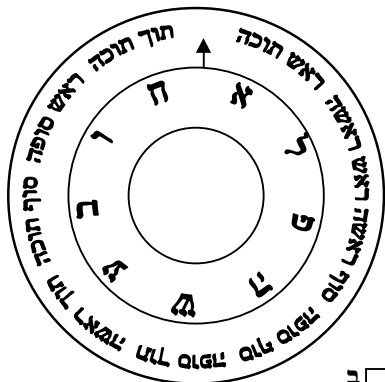

נז
 בתיים
 נד

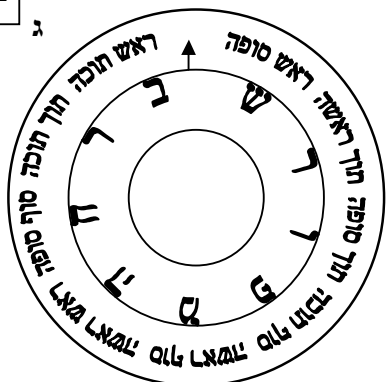
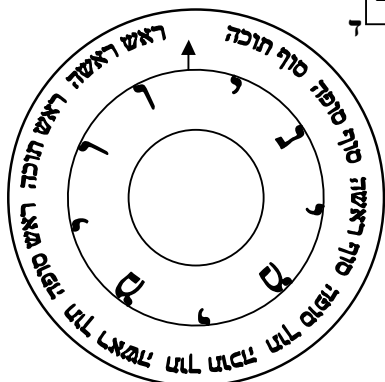

חיי העולם הבא

שם השמיני

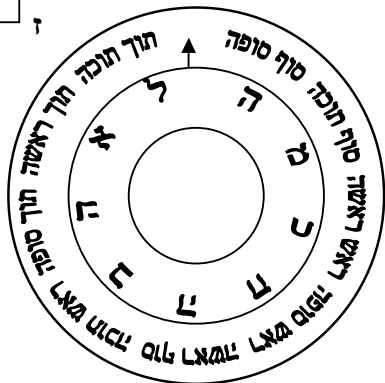
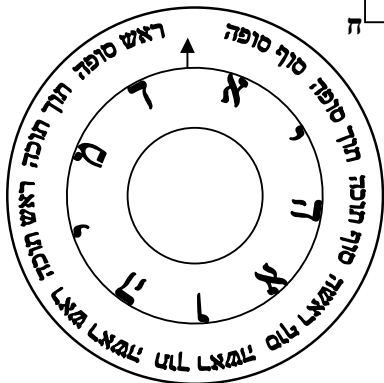
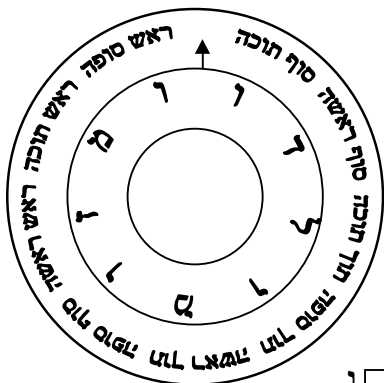

בתיים

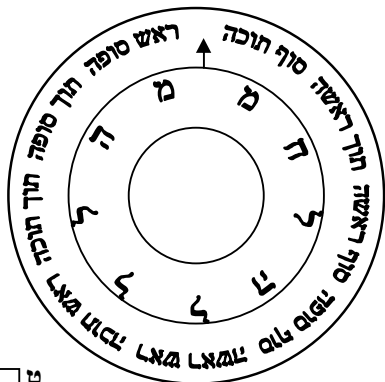
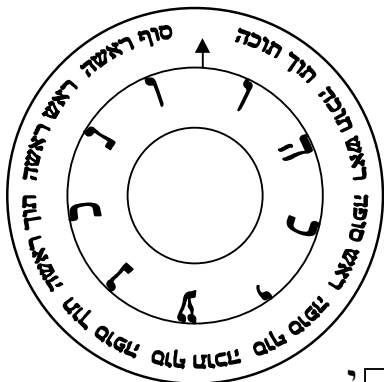
חיי העולם הבא

שם השמיני

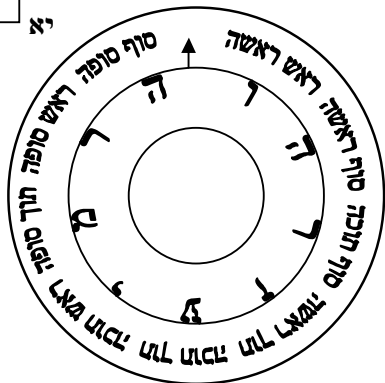
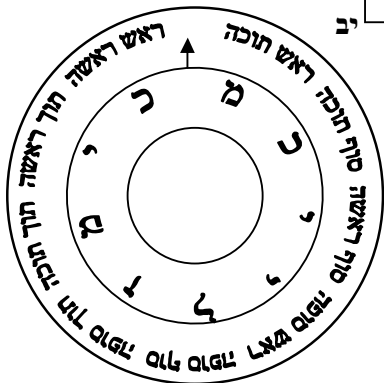

חיי העולם הבא

שם השמיני

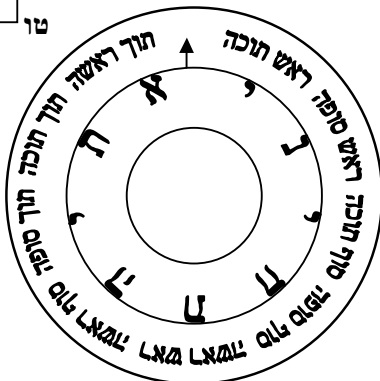
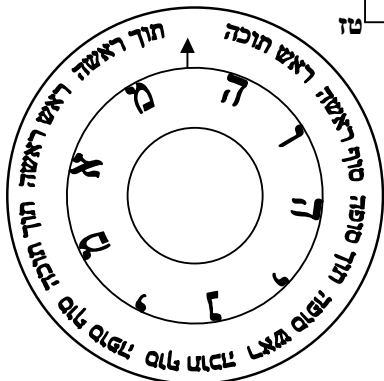
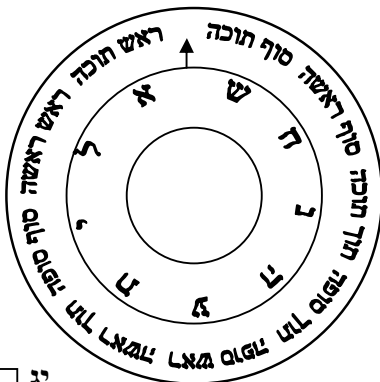
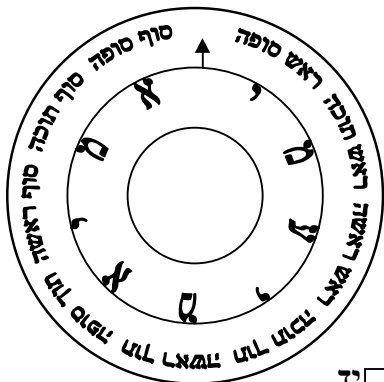

ב' בתים

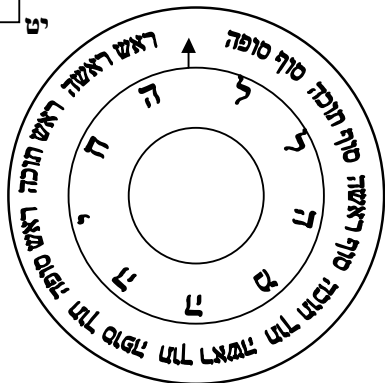
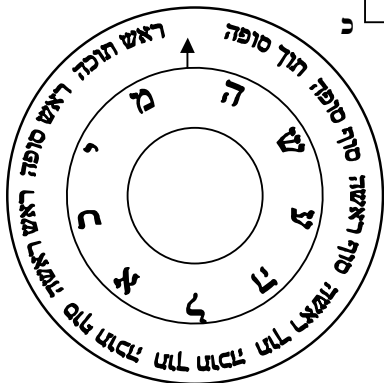
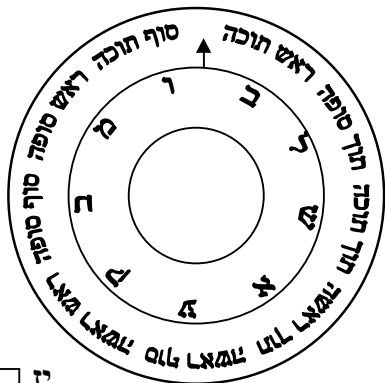
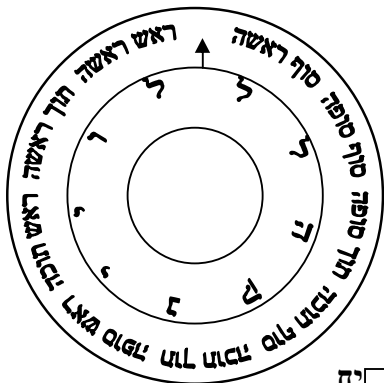
חיי העולם הבא

שם השמיני

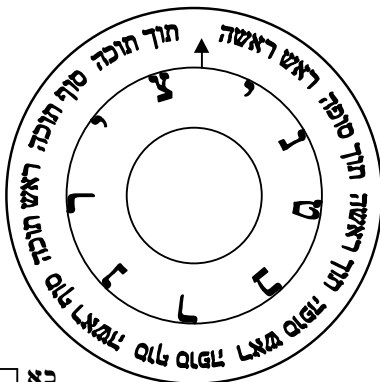
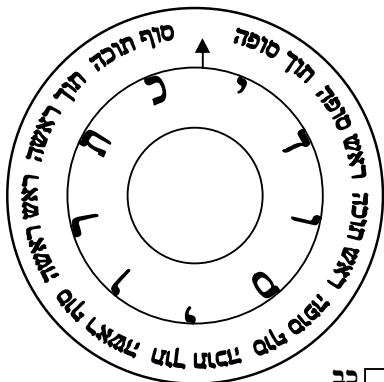
חיי העולם הבא

שם השמיני

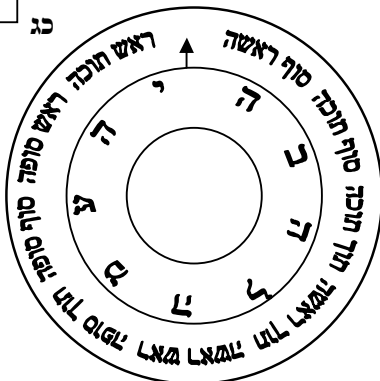
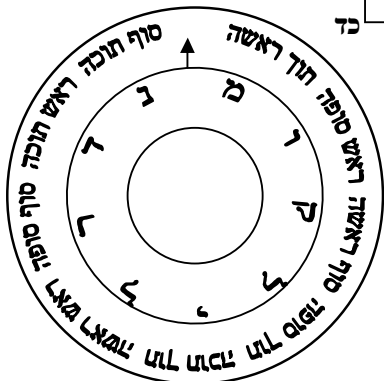

חיי העולם הבא

שם השמיני

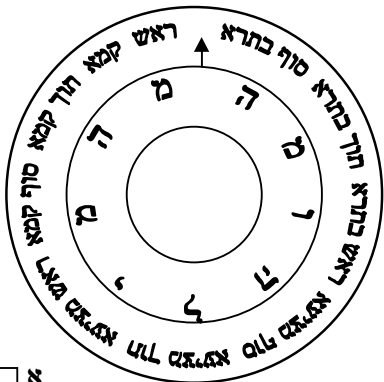
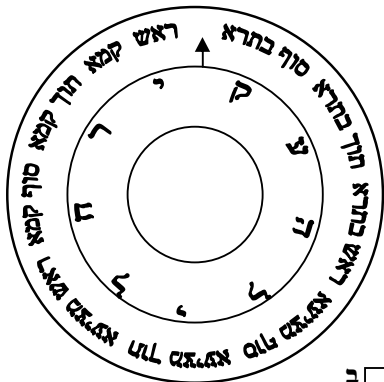

נז
 בתים
 נה

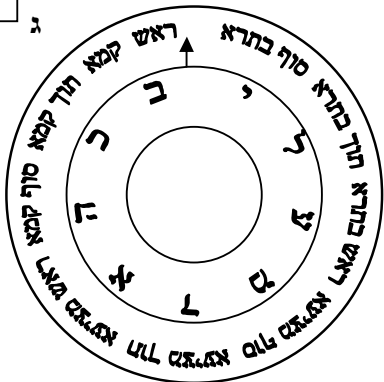
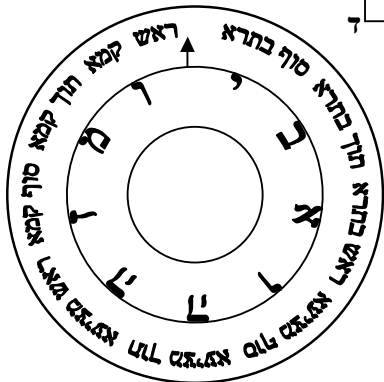

חיי העולם הבא

שם העשירי

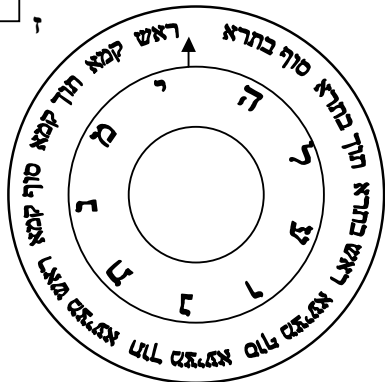
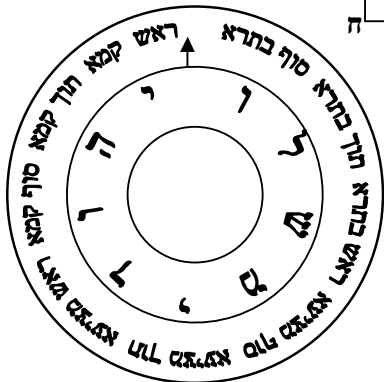
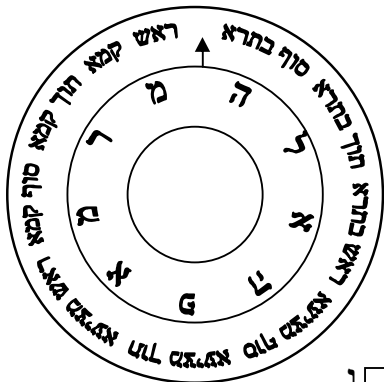

ב
ת
י
מ
ש
ם
ה
ע
ש
י
ר
י

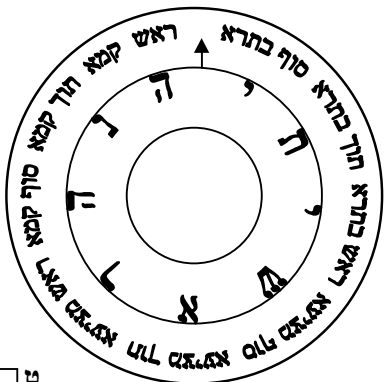
חיי העולם הבא

שם העשירי

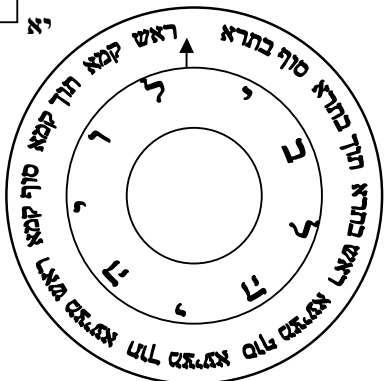
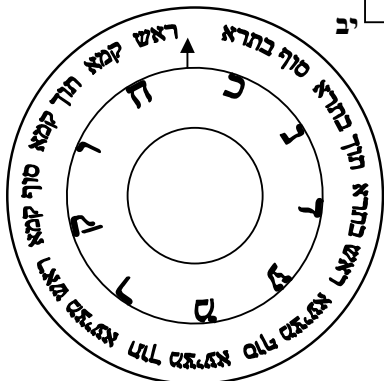

חיי העולם הבא

שם העשירי

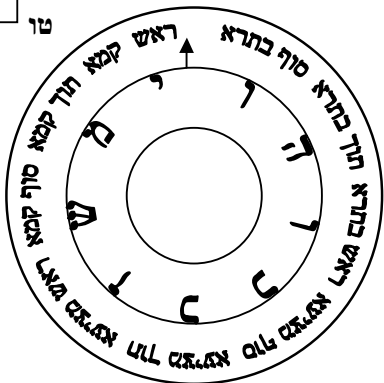
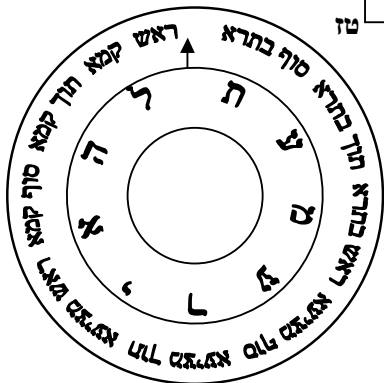
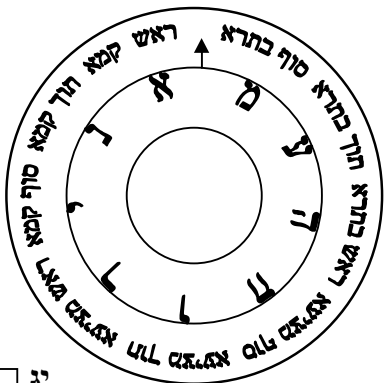
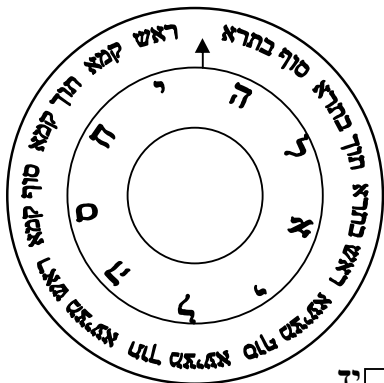

פ
ב
ת
ים

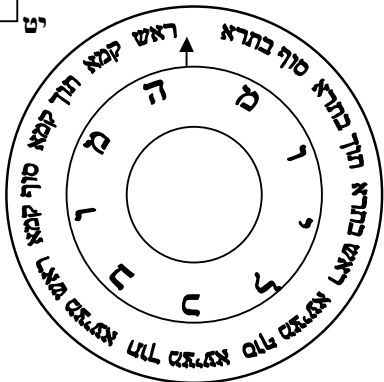
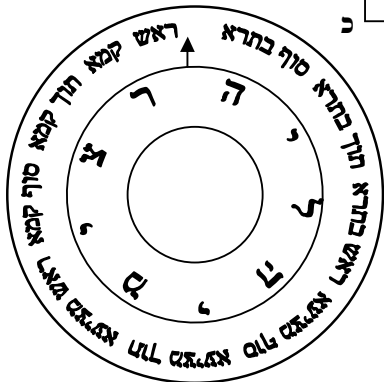
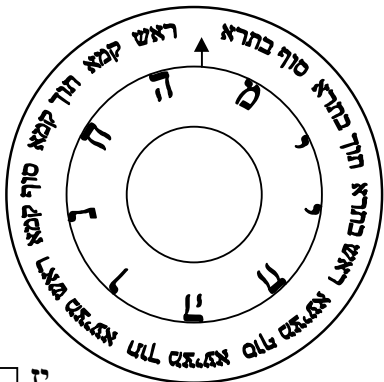
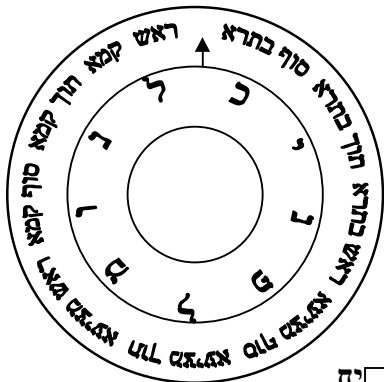
חיי העולם הבא

שם העשירי

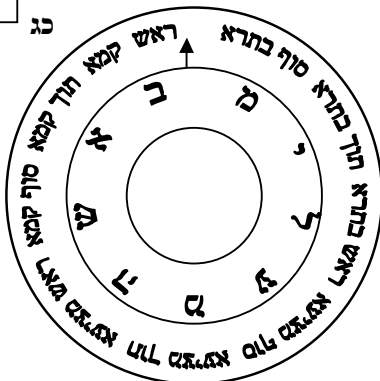
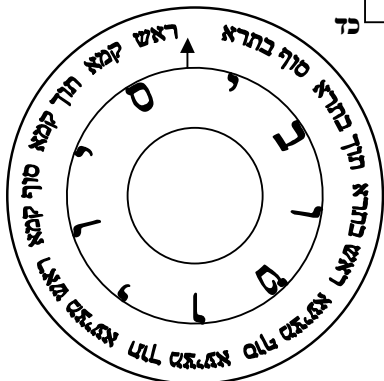
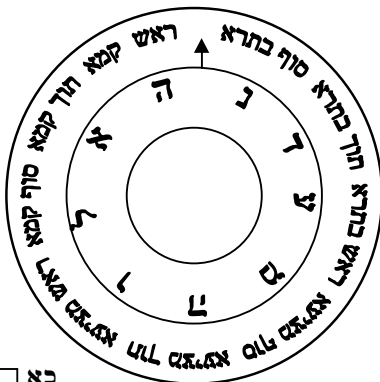
חיי העולם הבא

שם העשירי

חיי העולם הבא

שם העשירי

זה השער לה' צדיקים יבואו בו
ספר

ספר החשק

שחיבר ה"ה החכם השלם והכולל המאור הגאון
הגדול המפורסם החסיד והעניו המקובלי
האלהי כמוהר"ר אברהם אבולעפיה זצלה"ה.
שהיה נקרא בפי כל "אברהם הרואה"

*

"ספר החשק" חיבר רבינו בשנת מ' לחייו

נדפס פעיה"ק ירושלים תובב"א

סיון תשס"ב לפ"ק

תודתנו נתונה לאוצר בית הספרים של האוניברסיטה
העברית בירושלים ולמחלקת כתבי יד
שסייעו בידנו

הפצה ראשית
אהרון ברזני
ובנו
רחוב העליה 8 תל אביב
טל' 6823013, 03-6815542

©
כל הזכויות שמורות
לעורך
אמנון גרוס
02-9993430

נדפס בישראל
PRINTED IN ISRAEL 2002

בסיעתא דשמיא הקדמת העורך

זאת הנכתת המזבח אחרי המשח אותו: מזמור שיר הנכתת הבית: ועבדו בני ישראל כהניא וְלִנְיָא ושאר בני גלותא הנכתת בית אלהא דנה בחדוה: ובחנכת חומת ירושלם בקשו את הלויים מכל מקומותם להביאם לירושלם לעשות הנכה ושמחה ובתודות ובשיר מצלתים נבליים ובכנרות.

ובזה באנו לברך על המוגמר ישתבח שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה שריחם וחמל עלינו וביטל הגזירה מעל הבית הזה בית רבינו הרב אברהם אבואלעפיה והפך הבית הזה מזבח לייחוד קודשא בריך הוא ושכינתא וכל עם ישראל. ועוד במהרה נעלה בחומות, בשירים ובמחולות ונקריב הקורבנות

כי מציון תצא תורה ודבר יהוה מירושלם.

ויהי רצון מלפני מלך מלכי המלכים, כמו שעלו על מזבח הדפוס כל אלו הכתבים תרי עשר כרכים יעלו במהרה מן המחשכים יתר הכתבים להשלים המכתבים ולהחלים המתנבאים, ובמהרה יבוא גואל ויפדה את ישראל.

בחיל ורעדה בשמחה ובצהלה באנו לבשר את הבשורה הנה העלנו על הדפוס כל הכתבים שניתן היה להעלות מן כתבי המחבר נשאר פירורים כמו ספר הגאולה משובש מאד וחסר יתר על הקיים, ובמהרה שהתגלו אוצרות נוספים נשוב למלאכה.

בכרך זה צירפנו שלשה ספרים חסרים ומשובשים אך מכיון שכל אחד מהם מכיל מנה שראוי להתכבד בה הבאנו אותם לפניכם.

ספר החשק שרבינו מחשיב אותו מאד נמצא ממנו כתב יד אחד בלבד. נראה שחסר כשליש ממנו והשבושים בו רבים ומרובים. ישנם טעויות סופר אין ספור, וכשבאנו לתקן דהיינו להכניס את הטעות בסוגרים עגולות ולהביא את הנראה לדעתנו בסוגרים מרובעות נראה הדף כשדה קרב מוטל חללים בכל עבר. לכן החלטנו להביא את גרסת כתב היד בטור צר, ולידה בטור הרחב הגרסא המתוקנת עד כפי שידינו ושכלנו עמד לנו. עדין ישנם מילים ואפילו קטעים תמוהים ובלתי מובנים, נראה לפעמים שחסר משפטים או קטעים שלמים או שהושמטו או שנעלמו מעיני הסופר, כמובן שהכל בידי ההשגחה.

ספר "המלמד" שגם הוא נמצא בכתב יד אחד בלבד, לפי חלוקתו לשערים השער האחרון בכתב היד הוא ל"ב ונראה שהוא השער האחרון של הספר. אך הספר מתחיל משער כ"ה וכל יתר השערים עד שער כ"ה אינם. חוץ מסגנון כתיבתו של רבינו יש

לנו עוד סימן ברור שזהו אחד מכתביו כי בגוף הספר הנשאר מזכיר רבינו את ספרו "גט השמות".

החיבור השלישי הוא "מפתח הרעיון" גם הוא חסר. ועד לרגעים ממש של ההגהה הסופית של הספר, מצאתי רק כתב יד אחד שעל פיו ערכתי את הספר. וברצון ההשגחה גיליתי כתב יד נוסף שבו מצאתי כמה דפים שהיו חסרים בכתב היד הראשון, מעמוד ל"ד עד עמוד מ"ה כל זה נוסף בע"ה מהכתב השני. בכל מקום שציינתי סוגרים ונקודות בתוכו כזה (..) סימן שבכתב היד, או שלא ניתן לקרוא את הכתוב, או שנמחקו מילים. הנקודות מראות כמה מילים שיערתי שחסר. בכתב היד השני שיר הפתיחה נראה כפי שהוא מובא כאן בפנים, לעומתו בכתב היד הראשון היו חסרים שורות רבות. מה שהתגלה בכתב היד השני בראשי התיבות שמו של רבינו כפי שנוהג הוא ברוב כתביו. כאן מופיעים ראשי התיבות בדילוגים והבאנו בסוף השיר את ראשי התיבות. החלק האחרון של חיבור זה הפותח בשורה **"אלף בית שהועתק מספר מפתח הרעיון"**, נמצא רק בכתב היד הראשון. הסגנון מזכיר את סגנון המחבר. חלק גדול חסר בין אותיות ו' עד ע'. ובאות ה"א ישנה קושיא גדולה שצריכה עיון גדול שהשאירה בי ספקות אם חלק זה הכן נכתב על ידי רבינו.

ולסיום הודה לשם על החסד שגמל עמדי וזיכני להיות מזכה הרבים. וכן הודה לחבריי שעזרו לי בהגהות יישר כוחכם.

העורך

אמנון גרוס

ספר החשק - המתוקן

המשלש החכמה מגלה סתריה, מניע מעגלי אדיריה: חשוקים הם וחשק האצילים הביאוני הלום להיות ליועץ: שמם חקוק בלבי תם ונשלם: בחסד האכילוני פרי עוץ: קדושתו משלישית לעולם: נפשי שאלה אלצור חלקה: אם יש לו פה או אף נשקתיו:

הקדמה

מפני היות הדעות האנושיות משונות זו מזו כשנוי צורות פניהם, היה צורך הכרחי לתת להם מהשם יתברך הנותן חמרם וצורתם והחונן להם המדע, מתנות מנהיגות הכלל ומתנות מנהיגות הפכו. עד אשר יהיה סדר קבוע נערך במערכה ישרה בכל דור ודור כפי מציאות כדור והמתן הכללי לתת ערך כללו לפרט אחת מפני אדם בדמותינו נמצא והאיש ההוא התכני ינ' על ברורו כפי מה שיראה הזמן האיש ההוא וזמן לפעמים שיהיה מלך ונביא ולפעמים יזדמן שיהיה נביא לבד או מלך לבד ויתכן שיהיה לא זה ולא זה אבל יהיה בהם כח מתדמה לזה או לזה לשניהם יחד מקום לנו על שעבר נראה היודיע אמיתת המציאות יהיה יותר עניו ושפל רוח מזולתו והעד אמרו על רבן של כל הנביאים ע"ה והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה מכל מקום אם ירצה להשתרר תהיה כעיתו בהשתררותו הפך מכונת המשתררים משאר העם, כי כל איש זולתו למבקש שררה מפני שימשול על העם כארי ואוכל והוא לבדו מקש שררה כדי שיקבלו העם ממנו תורה ומצות ויחפוץ שכל העם ידמו לו בחכמה כמו שנ' עלמו שנתנה התורה והמצוה על ידו ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' רוחו עליהם וזה הפך מן ההמיט המושל שהנה הוא לא יחפוץ שידמה לו שום אדם מכל העם והשם יתברך דמה את האדם השלם אל עצמו בזה שגם הוא יחפוץ להשלים את האדם עד שידמה לו וזה החשק המשותף עם השפע הנשפע מאתו על האדם הביאו להמציאו כלים מביאים את האדם לידי התדבקותו בו והספר והכתב הנכתב בספר, הוא יורה על האמת

ספר החשק-מקור

המשלש החכמה מגלה סתריה מניע מעגלי אדיר: חשוקים הם וחשק האצילים הביאוני הלום להיות ליועץ: שמם חקוק בלבי תם ונשלם: בחסד האכילוני פרי עוץ: קדושתו משלישית לעולם: נפשי שאלה אלצור חלקה: אם ישלא פה או אף נשקתיו:

הקדמה

מפני היום הדיעות האנושות משונות זה מזה כשנוי צורות פניהם היה צורך הכרחי לתת להם מהשם ית' הנתן חמרם וצורתם והחנין להם המדע מתנות מנהיגות הכלל ומתנות מנהיגות הפכו עד אשר יהיה סדר קבוע נערך במערכה ישרה בכל דור ודור כפי מציאות כדור והמתן הכללי לתת ערך כללו לפרט אחת מפני אדם בדמותינו נמצא והאיש ההוא התכני ינ' על ברורו כפי מה שיראה הזמן האיש ההוא וזמן לפעמים שיהיה מלך ונביא ולפעמים יזדמן שיהיה נביא לבד או מלך לבד ויתכן שיהיה לא זה ולא זה אבל יהיה בהם כח מתדמה לזה או לזה לשניהם יחד מקום לנו על שעבר נראה היודיע אמיתת המציאות יהיה יותר עניו ושפל רוח מזולתו והעד אמרו על רבן של כל הנביאים ע"ה והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה מכל מקום אם ירצה להשתרר תהיה כעיתו בהשתררותו הפך מכונת המשתררים משאר העם, כי כל איש זולתו למבקש שררה מפני שימשול על העם כארי ואוכל והוא לבדו מקש שררה כדי שיקבלו העם ממנו תורה ומצות ויחפוץ שכל העם ידמו לו בחכמה כמו שנ' עלמו שנתנה התורה והמצוה על ידו ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם וזה הפך מן ההמיט המושל שהנה הוא לא יחפוץ שידמה לו שום אדם מכל העם והשם יתברך דמה את האדם השלם אל עצמו בזה שגם הוא יחפוץ להשלים את האדם עד שידמה לו וזה החשק המשותף עם השפע הנשפע מאתו על האדם הביאו להמציאו כלים מביאים את האדם לידי התדבקותו בו והספר והכתב הנכתב בספר והוא יורה

הנמצא והנחשב בלב. והמציא הלב והמוח במחשבה. ואלה הם המעשים הטובים אשר...

(שתי שורות ריקות)

...שהחיצונים הוצרכו לו ולזולתו להשלים חפציו החיצונים, והב' מפני שלפעמים הוצרכו לו לחשב כל מה שיאמר עליו היה והיה ויהיה, כדי להשלים במחשבה ההיא עצמו וזולתו. וכל זה נשלם במתן תורה, בכללים אשר נתן השם לפרט בני אדם הראויים אצלו יתברך. ואמנם המתן על הפרט, הוא אשר נתנו השם לכל חי מדבר בפרט וממנו נשפע ונהיה גם לזולת החי המדבר בעבור החי המדבר, וכמותינו לפי המורגש והמושקל שהדבר הוא כן בלא ספק והשם חינון לי מעט מדע ברחמי הרבים ית' חפציו גם אנחנו לו להתדמות לו ולתת ממדעונו זה לנמצא הראוי לקבלו כאשר הביאנו אליו חשק אהבתו בהיות יבוא לחסות בצל כנפי השכינה לקבל שום דבר מחכמה העליונה ועל כן אני הצעיר נעתיאל בן רזיאל שלי שלויאל וכתבתי ספר זה הנקרא ספר החשק לאיש חושק חושקוהא סעדיה בר יצחק ועמו בחברתו בחור נמשך אחר דעתו ורצונו יעקב בר אברהם באי אסקליאה במדינת מסיני הבחור הנחמד והנזכר בבואו לבקש החכמה חשק נורא חשקה נפשו בו ולא מצאתי בכל כלי חפץ לתת לו במתן שאדע שייטב בעיניו יותר מזה הספר ועל כן קראתיו בשם החושק לאמוץ בו החושק אשר בנינו לכבוד השם ית' וכאשר נאתון הוכן זה החפץ הטוב לי בפרט הזדמן עוד גם כן שיועיל לזולתו כמו שרמזנו בסוד מציאות כי השפע האלוהי הבא על כפינו בכונה בריח רבים לקבל טובי כלי כונת השפע משופע התמידי וכן זה הספר והדומים לו צריך להיות במ תחלה התחלת כונה מיוחדת והוא למיוחד ומשם תפשני הכונה על הרבים. והנה תדע כי כלי המשגל היו מספיקים להמצאת המינים הנולדים מהם אך בעבור שהן צריכים אל עזר אחר נתן להם העזר הראוי וכן כלי המחשבה היו מספיקין להשגה, אלא מפני שהם צריכים אל עזר המציא להם השם

למיוחד, ומשם תפשט הכוונה על הרבים. והנה תדע כי כלי המשגל היו מספיקים להמצאת המינים הנולדים מהם אך בעבור שהן צריכים אל עזר אחר נתן להם העזר הראוי וכן כלי המחשבה היו מספיקין להשגה אלא מפני שהם צריכים אל עזר המוציא

והנה תדע כי כלי המשגל היו מספיקים להמצאת המינים הנולדים מהם, אך בעבור שהן צריכים אל עזר אחר נתן להם העזר הראוי, וכן כלי המחשבה היו מספיקין להשגה, אלא מפני שהם צריכים אל עזר המציא להם השם

העוזרים כולם, וכן האיש השלם היה די לעולם אך לא ימצא בלא עוזרים, ועוד יתהווה ויפסד, ע"כ ניתנו לו כל עוזריו והוכנו כוחות אישים באישים להמציאו אחר התהוות האחד העתיד להפסד, כדי שלא יחסר בכל דור ודור איש שלם אחד או רבים, שאם זה היה חסר היה המציאות האנושי לבטלה, ולפיכך נמצאו הצדיקים והחסידים והחכמים והנביאים להם כדי שישלם העולם ובהיות האיש שלם נשלם כי העולם ובהיות האיש הקטן ואני כונתי בספרי זה כי להשלים כי העולם הקטן הנזכר והדומים לו וחלקתיו לשלשה חלקים הנרמזים בחרוזים מפני היות כל כונתי כי לדבר בסתרי השם הקדוש המשולש באותיות המחכים חכמי לב, והמביא השפע למשכילים בגוף ובנפש ובשכל, ובדמות שמש וירח וכוכבים. וכל חלק וחלק עוד יכלול ג' חלקים עד היות החלקים הכלליים ג', והקטנים והפרטיים ט'. והחלק הראשון הכללי סימנתי לפני הקדמתו, זאת נרמז על חרוזים. ולפני כל הקדמה והקדמה שאקדים בכל אחד מן החלקים הכלליים, אכתוב חבריהם מסומנים בג' שמות כלומר שמי ושם חברי, ויהיו מצורפים זה עם זה בדמות החסידים הראשונים, ובכולם ישתנו הסימנים בצרופים לבד בדמות שינויי הפכי צורות מערכות צרוף השם הנכבד שבהם כוונתי לרמז קצת מדרכי צרופיו. והם הערה למה שאני בו, ואולם ידמה סוד הצרוף לחושק ולחשוק ולחשק שהוא יי"י משולש ומיוחד בדמות השכל המשכיל את המשוכל שהוא

ואני כוונתי בספרי זה כדי להשלים בו העולם הקטן הנזכר והדומים לו. וחילקתיו לשלשה חלקים הנרמזים בחרוזים מפני היות כל כוונתי בו לדבר בסתרי השם הקדוש, המשולש באותיות, המחכים חכמי לב, והמביא השפע למשכילים בגוף ובנפש ובשכל, ובדמות שמש וירח וכוכבים. וכל חלק וחלק עוד יכלול ג' חלקים עד היות החלקים הכלליים ג', והקטנים והפרטיים ט'. והחלק הראשון הכללי סימנתי לפני הקדמתו, זאת נרמז על חרוזים. ולפני כל הקדמה והקדמה שאקדים בכל אחד מן החלקים הכלליים, אכתוב חבריהם מסומנים בג' שמות כלומר שמי ושם חברי, ויהיו מצורפים זה עם זה בדמות החסידים הראשונים, ובכולם ישתנו הסימנים בצרופים לבד בדמות שינויי הפכי צורות מערכות צרוף השם הנכבד שבהם כוונתי לרמז קצת מדרכי צרופיו. והם הערה למה שאני בו, ואולם ידמה סוד הצרוף לחושק ולחשוק ולחשק שהוא יי"י משולש ומיוחד בדמות השכל המשכיל את המשוכל שהוא

דבר אחד בהמצאו בפועל והוא בהכבד לי היותי בכוח והנה אנחנו שלשתינו הנרמזים בחרוזים והיה במציאות שכלם דבר הצפה בצפת שכלינו מן הכוח אל הפועל. ויהיה נרמז בחושק משולש ומיוחד וחשק משולש ומיוחד. והחושק משולש ומיוחד זה הוא סוד השם בעבורו שהוא כולל את כולם. והמבין ישמח ויאמין ומודיע לו כבר את קונו יכין אזניו ואותיותיו לכף ורוח יכין. ואחר שהקדמתי זאת ההקדמה הראשונה לפני החלק הראשון של החרוזים, כמו החמדה כוונת החלק. ואחר כן הוא על החשק הראשון. ולפני החלקים הקטנים אכתוב ג"כ שני

להם ה' העוזרים כולם וכן האיש השלים היה די לעולם אך לא ימצא בלא עוזרים ועוד יתהווה ויפסד ע"כ ניתנו לו כל עוזריו והוכנו כוחות אישים באישים להמציאו אחר התהוות האחד העתיד להפסד כדי שלא יחסר בכל דור ודור איש שלם אחד או רבים שאם זה היה חסר היה המציאות האנושי לבטלה ולפיכך נמצאו הצדיקים והחסידים והחכמים והנביאים להם כדי שישלם העולם ובהיות האיש שלם נשלם כי העולם ובהיות האיש הקטן ואני כונתי בספרי זה כי להשלים כי העולם הקטן הנזכר והדומים לו וחלקתיו לשלשה חלקים הנרמזים בחרוזים מפני היות כל כונתי כי לדבר בסתרי השם הקדוש המשולש באותיות המחכים חכמי לב והמביא השפע למשכילים בגוף ובנפש ובשכל ובדמות שמש וירח וכוכבים וכל חלק וחלק עוד יכלול ג' חלקים עד היות החלקים הג' והקטנים והפרטיים ט' ובחלק הראשון הכללי סימנתי לפני הקדמתו זאת נרמז על חרוזים ולפני כל הקדמה והקדמה שאקדים בכל אחד מן החלקים הכלליים אכתוב חבריהם מסומנים בג' שמות כלומר שמי ושם חברי ויהיו מצורפים זה עם זה בדמות החסידים הראשונים וכולם ישתנו הסימנים בצרופים לבד בדמות שינויי הפכי צורות מערכות צרוף שם הנכבד שבהם כונתי לרמז קצת מדרכי צרופיו והם הערה למה שאני בו ואולם ידמה סוד הצרוף לחושק ולחשוק ולחשק שהוא יי"י משולש ומיוחד בדמות השכל המשכיל את המשוכל שהוא דבר אחד בהמצאו בפועל והוא בהכבד לי היותי בכוח והנה אנחנו שלשתינו הנרמזים בחרוזים והיה במציאות שכלם דבר הצפה בצפת שכלינו מן הכוח אל הפועל ויהיה נרמז בחושק משולש ומיוחד וחשק משולש ומיוחד החושק משולש ומיוחד וזה הוא סוד השם בעבורו שהוא כולל את כולם, והמתין ישמח ויאמין ומודיע לו כבר את קונו יכין אזניו ואותיותיו לכף ורוח יכין ואחר שהקדמתי זאת ההקדמה

חרוזים לרמז.

ולדורות זה יהיה הכל, וזהו העיד האהוב שיר ותכשיר,
 ימירה ותמיר אמונתה ותעשיר, לבב דש מגודש ומשולש
 באחד קבע השם מיוחד ומשפע בפחד חשוב שם מפורש.

הראשונה לפני החלק הראשון
 שר החרוזים כמו החמדה כונת
 החלק ואחר כן הוא על החשק
 הראשון ולפני החלקים הקטנים
 אכתוב ג"כ שני חרוזים
 לרמז ולדורות זה יהיה הכל
 וזהו השיר האהוב שיר ותכשיר
 ימירה ותמיר צמונתה ותעשיר
 לבב דש מגודש ומשולש. באחד
 קבע השם מיוחד ומשפע
 בפחד חשוב שם המפורש

מקור

החלק הראשון

החלק הראשון

השתכל במה שכתוב בספר היצירה על עניין ג' ספרים ומנה שלשה פעמים ג' ספרים הנזכרים שם ותמצאם עולים שלש מאות מהם החכמה נשפעה והבינה מהם נאצלה וכל מה שתמצא בשום ספר מהספרים מעניין ידיעה זה ראוי שתעיין בה בשכל זך עד שתשוב בעדה מחשבתך שכלית משגת ויודעת החושק האנושי הבא מאצילות משפע האלהי להחזיר אליו שפעי להכירו בכלי המחשבה כהכיר העינים את האור המורגש בכוח האור המאיר עליהם שכך נאמר על זה ברמז כתוב כי עמך מקור חיים באורך נראה אור והדבר המביא לידי המעלה העליונה בקלות הוא אור כפול שהוא מקור חיים כפול מורה על סוד זהרורית האותיות אשר בהם יתגלו רזי תורה והם מגלים המסתר ועל נחלק זה הספר לג' חלקים הנזכרים בו והנה אור מרובע בהם ג"כ, והנה שם חשו"ק, מקו"ר חיי"ם, אשר שמ"ו מיוח"ד שי"ן דל"ת יו"ד כפול, והוא קוד"ש עיר וקדי"ש, בסימנו נלכדות כל עשר ספירות בלימה ומי שיאהב האותיות תמצא שהחכמה אש אהבת"ו כפולה במ ובם חשק"ו כפול והנה היסוד כוללים באמת ע"ב ספירות אשר הם כל המציאות משביעות זמן י' מושבעות והם יורוך סוד מעשה מרכבה הכפול כי הרכבת שם בשם הוא הרכבת חכמ"ה ובינ"ה בדמות הרכבת חמה ולבנה והתהפכות הגלגלים יורה על צורת התהפכות האותיות ובגלגלים תתחדש החכמה במחשבה השכלית ותתחייב הבינה לתת דרך למשכיל להבין חדושים רבים כמו שיתחדשו המתחדשים כלם מסיבת גלגול הגלגלים כולם והנה התחברו פרטי כל החכמות על האותיות ובהם נכללו המשפטים הפרטים תורת כלולים בעצמם והסוד שהם ד' רוחנים כפולים דבר בדבר מוכפל כמפעליו כתוב ג' פעמים חלק ותמצא חצי האותיות כולם ותמצאם כלם וכל חלק כללים בו כי כלל החכמה הוא חלק הוא וכן

השתכל במה שכתוב בספר היצירה על עניין ג' ספרים ומנה שלשה פעמים ג' ספרים הנזכרים שם, ותמצאם עולים שלש מאות אמות והנם ג' שמות הקדש אשר מהם החכמה נשפעה והבינה מהם נאצלה, וכל מה שתמצא בשום ספר מהספרים מעניין ידיעה זה ראוי שתעיין בה בשכל זך עד שתשוב בעדה מחשבתך שכלית משגת ויודעת החושק האנושי הבא מאצילות השפע האלהי, להחזיר אליו שפעי להכירו בכלי המחשבה, כהכיר העינים את האור המורגש בכוח האור המאיר עליהם, שכך נאמר על זה ברמז כתוב "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור" (תהלים לו' י'). והדבר המביא לידי המעלה העליונה בקלות הוא אור כפול, שהוא מקור חיים כפול מורה על סוד זהרורית האותיות, אשר בהם יתגלו רזי תורה והם מגלים המסתר, ועל סודם נחלק זה הספר לג' חלקים הנזכרים בו. והנה אור מרובע בהם ג"כ, והנה שם חשו"ק, מקו"ר חיי"ם, אשר שמ"ו מיוח"ד שי"ן דל"ת יו"ד כפול, והוא קוד"ש עיר וקדי"ש, בסימנו נלכדות כל עשר ספירות בלימה ומי שיאהב האותיות תמצא שהחכמה אש אהבת"ו כפולה במ, ובם חשק"ו כפול.

והנה בסוד כלולים באמת ע"ב ספירות אשר הם כל המציאות משביעות זמן י' מושבעות, והם יורוך סוד מעשה מרכבה הכפול. כי הרכבת שם בשם הוא הרכבת חכמ"ה ובינ"ה, בדמות הרכבת חמה ולבנה. והתהפכות הגלגלים יורה על צורת התהפכות האותיות, ובגלגלים תתחדש החכמה במחשבה השכלית, ותתחייב הבינה לתת דרך למשכיל להבין חדושים רבים כמו שיתחדשו המתחדשים כלם מסיבת גלגול הגלגלים כולם. והנה התחברו פרטי כל החכמות על האותיות, ובהם נכללו המשפטים הפרטים בצורת כללים בעצמם. והסוד שהם ד' רוחניים כפולים דבר בדבר מוכפל במפעליו וכתוב ג' פעמים חלק, ותמצא חצי האותיות, כולם ותמצאם כולם, וכל חלק כלולים בו כל כלל

החכמה הוא חלק הו"א, וכן כלי החכמה חלק ובכל חלק כלל והנה כל חלק כלול בכל בכפלו, וסודו בקו"ל גם בעיון השם כוחת האוון והעין ובנה חלקו והנה השם הנכבד הם ער"ב בק"ר ורמזם מק"ל שק"ד והם מדת יו"ם ומדת לילה שסודם שלשה ספרים המורים על החכמה ועל הבינה ועל הדעת וסוד הכפול"ל הוא סוד הכלל ורמזו קה"ל ומפני שתבין כונתי בקולו"ת אמסור לך קבלות ידועות מהם שקבלתים מחכמי הדור פה אל פה ומהם שקבלתים מהספרים הנקראים ספרי הקבלה אשר חברום החכמים הקדמונים המקובלים ז"ל בעניינים הנפלאים אשר נזכיר בע"ה ומהם שנתגלו לי מה' יתברך ובאו אלי מהתי' בדמות בתקול"ל והם קבלות עליונות ולפי שכונתי להוסיף לך חשק על חשק באלו הדרכים המפלאים אכתוב לך מהן מה שאירע שאין שם חושק מחושק האמת ראוי להיותו ריקם מהם ואחל בשם הראשון המביא לידי החשק אשר הוא יתע' שהכל נשען עליו שהיא כעמוד האמצעי עובר מצד אל צד פנים ואחור וראוי לקרוא שמו יתע' יתר' כפול וגם ראוי לקרא עמוד עונה לכאן והנה השם הנקרא שם הן ע"ב הנכתב במכתב שלישי מן ג' פסוקים בו כל כ"ב אותיות חוץ מג' שאין בו כלומר שזה השלש הוא עצמותו ואינו מקרה נוסף עליו, ולא משותף אליו והנה תדע כי הוא מצורף בצרופים רבים ידועים ויש לו בג' מערכות נפלאות כמו שיש מערכת לגלגלים ולשני המאורות ולכוכבים ולמזלות והם מדרכים הנקראים בקבלה סוד העיבור ויש להם התחלות ידועות ומערכות נמשכות כסדר ויש להם גלגולים רבים והנה לך סוד מערכת השם הנכבד והנורא כאשר קבלוהו סוד חלק א' קטן סימנו א' מזוג ותן מים ביין וגלגל סוד שמאל מיש לאין שאל ימין בשם מאיר לקין ותראה אור אמת עין בעין זה החלק הקטן הוא ראשון לכל הקטנים כתוב זה הש' תחילה כשורה ז"ה משולש כשורה זו שהיא צורתו הראשונה ותבין ממנו סודות אלהיות וזהו

כלי החכמה חלק ובכל חלק כלל והנה כל חלק כלול בכל בכפלו, וסודו בקו"ל גם בעיון השם כוחת האוון והעין ובנה חלקו והנה השם הנכבד הם ער"ב בק"ר ורמזם מק"ל שק"ד והם מדת יו"ם ומדת לילה שסודם שלשה ספרים המורים על החכמה ועל הבינה ועל הדעת וסוד הכפול"ל הוא סוד הכלל ורמזו קה"ל ומפני שתבין כונתי בקולו"ת אמסור לך קבלות ידועות מהם שקבלתים מחכמי הדור פה אל פה ומהם שקבלתים מהספרים הנקראים ספרי הקבלה אשר חברום החכמים הקדמונים המקובלים ז"ל בעניינים הנפלאים אשר נזכיר בע"ה ומהם שנתגלו לי מה' יתברך ובאו אלי מהתי' בדמות בתקול"ל והם קבלות עליונות ולפי שכונתי להוסיף לך חשק על חשק באלו הדרכים המפלאים אכתוב לך מהן מה שאירע שאין שם חושק מחושק האמת ראוי להיותו ריקם מהם ואחל בשם הראשון המביא לידי החשק אשר הוא יתע' שהכל נשען עליו שהיא כעמוד האמצעי עובר מצד אל צד פנים ואחור וראוי לקרוא שמו יתע' יתר' כפול וגם ראוי לקרא עמוד עונה לכאן והנה השם הנקרא שם הן ע"ב הנכתב במכתב שלישי מן ג' פסוקים בו כל כ"ב אותיות חוץ מג' שאין בו כלומר שזה השלש הוא עצמותו ואינו מקרה נוסף עליו, ולא משותף אליו והנה תדע כי הוא מצורף בצרופים רבים ידועים ויש לו בג' מערכות נפלאות כמו שיש מערכת לגלגלים ולשני המאורות ולכוכבים ולמזלות והם מדרכים הנקראים בקבלה סוד העיבור ויש להם התחלות ידועות ומערכות נמשכות כסדר ויש להם גלגולים רבים והנה לך סוד מערכת השם הנכבד והנורא כאשר קבלוהו סוד חלק א' קטן סימנו א' מזוג ותן מים ביין וגלגל סוד שמאל מיש לאין שאל ימין בשם מאיר לקין ותראה אור אמת עין בעין זה החלק הקטן הוא ראשון לכל הקטנים כתוב זה הש' תחילה כשורה ז"ה משולש כשורה זו שהיא צורתו הראשונה ותבין ממנו סודות אלהיות וזהו

החכמה הוא חלק הו"א, וכן כלי החכמה חלק ובכל חלק כלל והנה כל חלק כלול בכל בכפלו, וסודו בקו"ל גם בעיון השם בכוח"ם באז"ן ובעי"ן והנה חלקו, והנה השם הנכבד הם ער"ב בק"ר ורמזם מק"ל שק"ד, והם מדת יו"ם ומדת לילה שסודם שלשה ספרים המורים על החכמה, ועל הבינה, ועל הדעת.

וסוד הכפול"ל הוא סוד הכלל ורמזו קה"ל. ומפני שתבין כונתי בקולו"ת אמסור לך קבלות ידועות, מהם שקבלתים מחכמי הדור פה אל פה, ומהם שקבלתים מהספרים הנקראים ספרי הקבלה אשר חברום החכמים הקדמונים המקובלים ז"ל בעניינים הנפלאים אשר נזכיר בע"ה, ומהם שנתגלו לי מה' יתברך ובאו אלי מה' יתברך בדמות ב"ת קו"ל והם קבלו"ת עליונות. ולפי שכונתי להוסיף לך חשק על חשק באלו הדרכים המופלאים, אכתוב לך מהן מה שאדע, שאין שם חושק מחושק האמת ראוי להיותו ריקם מהם, ואחל בשם הראשון המביא לידי החשק אשר הוא יתעלה שהכל נשען עליו שהוא כעמוד האמצעי עובר מצד אל צד פנים ואחור, וראוי לקרוא שמו יתעלה יתברך כפול וגם ראוי לקרא עמוד עונה לכאן.

והנה השם הנקרא שם בן ע"ב, הנכתב במכתב שלישי מן ג' פסוקים בו כל כ"ב אותיות חוץ מג' שאין בו, כלומר שזה השלש הוא עצמותו ואינו מקרה נוסף עליו, ולא משותף אליו. והנה תדע כי הוא מצורף בצרופים רבים ידועים, ויש לו ג"כ מערכות נפלאות, כמו שיש מערכת לגלגלים, ולשני המאורות ולכוכבים ולמזלות, והם מדרכים הנקראים בקבלה סוד העיבור, ויש להם התחלות ידועות ומערכות נמשכות כסדר ויש להם גלגולים רבים. והנה לך סוד מערכת השם הנכבד והנורא כאשר קבלנוהו.

סוד חלק א' קטן סימנו א'-מזוג ותן מים ביין. וגלגל סוד שמאל מיש לאין. שאל ימין בשם מאיר לקין. ותראה אור אמת עין בעין.

זה החלק הקטן הוא ראשון לכל הקטנים. כתוב זה השם תחילה כשורה ז"ה, משולש כצורה זו שהיא צורתו הראשונה ותבין ממנו סודות אלהיות וזה הוא:

**ויס עמל אכה אלה ימה הלכ לפנ ימח נהי שרא לוי לכמ
אחר יהמ ויס עעמ ודה עננ מפנ יהמ ויע מדמ אחר יהמ**

**ויב אבי נמח נהמ צרי מוב ינמ חנה ישר אלו יהי הענ
נוה חשכ ויא ראת הלי להו לאק רבו האל זהכ להל ילה**

**ויט משה אתי דוע להי מוי ולכ יהו האת הימ ברו חקד
ימע זהכ להל ילה ויש מאת הימ לחר בהו יבק עוה מימ**

הנה נשלמה זו הדרך הראשונה של השם במערכתו הישרה והיא המערכה הראשונה המקובלת. וממנה המערכה השנית ומן השנית השלישית, עד הפוך כל מערכותיו המשולשות, היוצאות זה מזה ג"כ. כמו שתאמר שהתחיל "ויסע מלאך האלהים", וכולם תולידם כן עד הסוף. קבלנו בדרכיו כי אם שלש צורות בשמים הן אלו הנזכרות, שהן ראשיות במערכות השלש ולמערכות הרבוע. וסודם בראשי"ת שלשה, ארבעה שלשה בדמות שלשה בג'ד' כפ'ר'ת' והנה סודו בשני ראשי שמיני שסודו של ראשי"ת מלאכ"ת המעש"ה אשר התגלגל הדבר מז' לז' ובא יום שמיני כדמות יום ראשון והוא שמיני והוא אחר ובגלגול עוד בא יום ט"ו ביום אחד שוה לראשון ולשמיני וסימן של שהם אהי"ה ועוד בא יום כדמות ראשון אי"ה וי"ה והנם כ"ב ומורכבים כ"ב בכ"ב וסודם בי"ם, ובזה הצורה מתגלגלים כל הראשים בסימני כל שבוע עד תשלום השבועות ואמנם סימני עשרה סופיהם הם ז' י"ד כ"א כ"ח ורמזם ובחרת בחיים חשוב עוד כאלו הם ז' ימי בראשית הם א'ב'ג'ד'ה'ו'ז' ורבעם אחר שתמנה מספרם הכללי שהוא הנקי פשוט ותמצא הפשוט בכללו כ"ח, והוא בכלל כל ימי השבועות הארבעה הנקראים חדש שהם כ"ח ימים והוא כלל ועוד רבעם ויעלה רבעם קמ"ח בדם עד כ"ח תמצאם קס"ח והוא המספר הכולל כל שעות השבוע וסודם זי"ן יו"ם ה"ם זמני"ם היו ועוד עקבם ועגלם בדרך זה יעלו כולם תשפ"ד עם קי"ב ועם כו"ח יעלו תתקנ"ע וסוד שביעותם בקבלה קלה אחבק ביו"ם ובלי"ה באופן ודע שקבלנו בשם הזה מערכה

הל"כ לפ"נ ימ"ח נה"י שר"א לוי לכמ"ה אה"ר יה"מ וי"ב אב"י נמ"ה נה"מ צר"י מו"ב ינ"מ חנ"ה יש"ר אל"ו יה"י נו"ה חש"כ וי"א רא"ת ה"ל"י לה"ו לא"ק רב"ז הא"ל זה"ב לה"ל יל"ה וי"ט מש"ה את"י דו"ע לה"י ול"ב יה"ו הא"ת הי"מ ברו" חק"ר ימ"ע זה"ב לה"ל י"ל וי"ש מא"ת הי"מ לה"ר בה"ו עו"ה מי"ם הנה נשלמה זה הדרך הראשונה של השם במערכתו הישרה והיא המערכה הראשונה המקובלת וממנה המערכה השנייה ומן השנייה השלישית עד הפוך כל מערכותיו המשולשות היוצאות זה מזה כ"ג כמו שתאמר שהתחיל ויסע מלא האלה וכולם תולידם כן עד הסוף קבלנו בדרכיו כי אם שלש צורות נערכות השמים הן אלו הנזכרות שהן ראשיות במערכות השלש ולמערכות הרבוע וסודם בראשית שלשה, ארבעה שלשה בדמות שלשה בג'ד' כפ'ר'ת' והנה סודו בשני ראשי שמיני שסודו של ראשית מלאכת המעשה אשר התגלגל הדבר מז' לז' ובא יום שמיני כדמות יום ראשון והוא שמיני והוא אחר ובגלגול עוד בא יום ט"ו ביום אחד שוה לראשון ולשמיני וסימן של שהם אהי"ה ועוד בא יום כדמות ראשון אי"ה וי"ה והנם כ"ב ומורכבים כ"ב בכ"ב וסודם בי"ם, ובזה הצורה מתגלגלים כל הראשים בסימני כל שבוע עד תשלום השבועות ואמנם סימני עשרה סופיהם הם ז' י"ד כ"א כ"ח ורמזם ובחרת בחיים חשוב עוד כאלו הם ז' ימי בראשית הם א'ב'ג'ד'ה'ו'ז' ורבעם אחר שתמנה מספרם הכללי שהוא הנקי פשוט ותמצא הפשוט בכללו כ"ח, והוא בכלל כל ימי השבועות הארבעה הנקראים חדש שהם כ"ח ימים והוא כלל ועוד רבעם ויעלה רבעם קמ"ח בדם עד כ"ח תמצאם קס"ח והוא המספר הכולל כל שעות השבוע וסודם זי"ן יו"ם ה"ם זמני"ם היו ועוד עקבם ועגלם בדרך זה יעלו כולם תשפ"ד עם קי"ב ועם כו"ח יעלו תתקנ"ע וסוד שביעותם בקבלה קלה אחבק ביו"ם ובלי"ה באופן ודע שקבלנו בשם הזה מערכה

שביעותם בקבלה קלה אחבק ביו"ם ובליל"ה באופן.

ודע שקבלנו בשם הזה מערכה שלישיית והיא מערכת העיגול, ועיין בטוב במ, ואם תמצא שום טעות סופר או שגיאה במ תקנם אחר רוב עיון, כי הסופרים מוסיפין וגורעין ואין טעות נמצא עם רוב עיון. אמנם זו הדרך המעוגלת לה צורות רבות ולצורה תולדתה חכמה, אך יש דרך למי שרוצה להזכיר זה השם הנכבד שיזכירוהו בקדושה ובטהרה והוא שיזכירוהו וה"ו יל"י סי"ט על"ם ויכוין לכל אות שמזכיר לומר לפניו דברים שהם עיקר השם והם שלושה שכוללים כל שם ושם ואלה הם שלשתם, ראש תוך או ראש הסוף לפי מציאות האות או יאמר תוך הראש תוך התוך תוך הוסיף, או יאמר סוף סוף סוף התוך סוף הסוף ולא יפרד מגלגול שלשה דברים אלו המורים על ג' הפסוקים המדברים בסודם סת"ר א"ש כופ"ו והנה אש כופו עוד בלשון יון מדע גם בלשון לעז כופו הוא אש בעצמו, ומספרם כף זכות וכף חובה בעלי צורה ובכללם תכשף או"ר ס"ו, כלומר אור גנו"ז שש כנפים ארבע ארבע כנפים שש והכל בע"ב כלומר בגלגול"ל בחסד ועליך שתדע שאלה הג' הדברים המתגללים עם כל שם ושם מן ע"ב שמות שהם מושפעות להשפיע עליו שפע חכמה שהוא ש"ר פרי"י המחשבה ושפע בינה שהוא פרי חכמה ומחשבה ודעת שהוא פרי בינה וחכמה כל אלה הדברים נשפעים מן השכל הפועל המודיע לאדם אמת מהות עצמו באמצעות צרוף האותיות והזכרת השמות בלא ספק עד שישב האדם במדרגת השכל להיותו דבק בו בחיי העולם הזה כפי כוחו וכחיי העולם הבא כפי השגתו ועל זה אני מעוררך אל צורת ההזכרה ואל חכמתה עד שלא תחסר ממך כוחה בע"ה ושים לבך להבין ולהבחין כל מה ביארנו אליך בעניין הנה כל עת אשר תרצה להזכיר שם משמות הקדש או שם בן ד' עם כל נקודיו או שם בן י"ב שהוא משולש המרובע כלומר שהם ג' פעמים שם בן ד' או שם בן י"ב שהוא עוד י"ב שמות שלמים ומצורפים וגם יקרא משולש

ראש, תוך, סוף.

ויאמר ראש הראש באימה וברעדה, משותפת עם שמחה שכלית, או ראש התוך או ראש הסוף לפי מציאות האות. או יאמר תוך הראש תוך התוך תוך הסוף. או יאמר סוף הראש סוף התוך סוף הסוף, ולא יפרד מגלגול שלשה דברים אלו המורים על ג' הפסוקים המדברים, שסודם סת"ר א"ש כופ"ו. והנה אש כופו הוא בלשון יון מדע, גם בלשון לעז כופו הוא אש בעצמו, ומספרם כ"ף זכו"ת וכ"ף חובה בעלי צורה ובכללם תכשף או"ר ס"ו, כלומר אור גנו"ז. "שש כנפים" (יחזקאל א' ו') ארבע ארבע כנפים שש. והכל בע"ב כלומר בגלגול"ל, בחס"ד. ועליך שתדע שאלה הג' הדברים המתגללים עם כל שם ושם מן ע"ב שמות, שהם מושפעות להשפיע עליו שפע חכמה, שהוא שר פרי המחשבה, ושפע בינה שהוא פרי חכמה, ומחשבה ודעת שהוא פרי בינה וחכמה. כל אלה הדברים נשפעים מן השכל הפועל המודיע לאדם אמת מהות עצמו באמצעות צרוף האותיות והזכרת השמות בלא ספק עד שישב האדם במדרגת השכל להיותו דבק בו בחיי העולם הזה כפי כוחו וכחיי העולם הבא כפי השגתו ועל זה אני מעוררך אל צורת ההזכרה ואל חכמתה עד שלא תחסר ממך כוחה בע"ה. ושים לבך להבין ולהבחין כל מה ביארנו אליך בעניין הנה כל עת אשר תרצה להזכיר שם משמות הקדש או שם בן ד' עם כל נקודיו או שם בן י"ב שהוא משולש המרובע כלומר שהם ג' פעמים שם בן ד' או שם בן י"ב שהוא עוד י"ב שמות שלמים ומצורפים וגם יקרא משולש

ועל זה אני מעוררך אל צורת ההזכרה ואל חכמתה עד שלא תחסר ממך כוחה בע"ה. ושים לבך להבין ולהבחין כל מה ביארנו אליך בעניין. הנה כל עת אשר תרצה

להזכיר שם משמות הקדש או שם בן ד' עם כל נקודיו או שם בן י"ב שהוא משולש ומרובע, כלומר שהם ג' פעמים שם בן ד', או שם בן י"ב שהוא עוד י"ב שמות שלמים ומצורפים וגם יקרא משולש ומרובע, או שם בן מ"ב שהוא משולש י"ד והוא מתגלגל על סוד י"ג שהוא ז"ו, או שם בן ע"ב הנזכר היוצא מן כ"ו על דרך התוספת, כמו שאודיעך כל אלה הדרכים לפניך בעזרת ה'. אתה צריך להכין עצמך ההכנה הראויה לזאת החכמה הנבואית האלוהית והיא זו.

הקדמה

בידוע שהאדם בטבעו אוהב ענייני העולם הזה הרבה בחשק אמיץ, מפני שעליהם נתגדל. ובם רואה המעלות הרבות האנושיות זו על זו, וטבע חשקו מבקש ממנו שישתדל להשיגם בכל יכלתו, ויטרח יום ולילה עליהם אולי ישיג מהם מעט או רב. כמו שרואה שהשיג מהם זולתו שהוא בעיניו פחות ממנו או מעולה ממנו, שכל אדם משער עצמו אל זולתו. והנה השיעור משולש בחלקיו הקצוות, והם מי שהוא למעלה מן המשער בקצה האחד מן המעלה בדבר מן הדברים, ומי שהוא בקצה האחרון של הפחיתות בדבר מן הדברים, ומי שאמר שהוא תוך הקצוות בשווי, מכריע בנתים אצלו, והוא אשר הוא כמוהו בעניין ההוא. ואין ספק שאין בטבע תאות בני אדם להיותם חושקים דבר שהוא אצלם פחיתו אצל מה שהם בו או מעט או הנאה רבה או מעוטה כי התאוה יש לה שמות הרבה וכולם מורים ענין כגון רצון וכונה ובחירה ואהבה וחושק וכיוצא בהן וכל אלה הכללים בשם החושק שהוא כתר עליון לכולם שאלמלא ההשתוקקות הרב שהוא החושק והוא הקצה האחרון של התאוה והקצה הראשון לה הוא החיצון והשאר כולם אמצעיים בין הרוב והמיעוט הנה לא היה האדם התעורר במחשבתו להתנועע כדי להשיג השגה מההשגות גופניות או רוחניות ואם כן זה מופת שהמניע הראשון הקרוב למחשבה והמעורר תנועתה לבקש המבוקש הוא הרצון והמחשבה שניהם דבר אחד כי לא יפרד זה מזה ולא ימצא זה בלא זה אלא שאנו יודעים שהרצון מתעלה בכל מעלותיו עד שהגיעו אל מעלת החושק שהוא תכליתו וגם לחושק בעצמו מדרגות אין קץ הנה הוא

ומרובע או שם בן מ"ב שהוא משולש י"ד והוא מתגלגל על סוד י"ג שהוא ז"ו או שם בן ע"ב הנזכר היוצא מן כ"ו על דרך התוספת כמו שאודיעך כל אלה הדרכים בעזרת לפניך אתה צריך להכין עצמך מהכנה הראויה לזה החכמה הנבואית האלוהית והיא זו הקדמה בידוע שהאדם בטבעו אוהב ענייני העולם הזה הרבה בחושק אמיץ מפני שעליהם נתגדל ובם רואה המעלות הרבות האנושיות זו על זו וטבע חשקו מבקש ממנו שישתדל להשיגם בכל יכלתו ויטרח יום ולילה עליהם אולי ישיג מהם מעט או רב כמו שרואה שהשיג מהם זולתו שהוא בעיניו פחות ממנו או מעולה ממנו שכל אדם משער עצמו אל זולתו והנה השיעור משולש בחלקיו הקצוות והם מי שהוא למעלה מן המשער בקצה האחד מן המעלה בדבר מן הדברים ומי שהוא בקצה האחרון של הפחיתות בדבר מן הדברים, ומי שאמר שהוא תוך הקצוות בשווי מכריע בנתים אצלו והוא אשר הוא כמוהו בעניין ההוא ואין ספק שאין בטבע תאות בני אדם להיותם חושקים דבר שהוא אצלם פחיתו אצל מה שהם בו או מעט או הנאה רבה או מעוטה כי התאוה יש לה שמות הרבה וכולם מורים ענין כגון רצון וכונה ובחירה ואהבה וחושק וכיוצא בהן וכל אלה הכללים בשם החושק שהוא כתר עליון לכולם שאלמלא ההשתוקקות הרב שהוא החושק והוא הקצה האחרון של התאוה והקצה הראשון לה הוא החיצון והשאר כולם אמצעיים בין הרוב והמיעוט הנה לא היה האדם התעורר במחשבתו להתנועע כדי להשיג השגה מההשגות גופניות או רוחניות ואם כן זה מופת שהמניע הראשון הקרוב למחשבה והמעורר תנועתה לבקש המבוקש הוא הרצון והמחשבה שניהם דבר אחד כי לא יפרד זה מזה ולא ימצא זה בלא זה אלא שאנו יודעים שהרצון מתעלה בכל מעלותיו עד שהגיעו אל מעלת החושק שהוא תכליתו וגם לחושק בעצמו מדרגות אין קץ הנה הוא

ואם כן זה מופת שהמניע הראשון הקרוב למחשבה והמעורר תנועתה לבקש המבוקש, הוא הרצון והמחשבה

כצורה למעלות המחשבה מראשיתה שהוא החשבון ועד תכליתה שהוא השכל והמשכיל והמושכל הנחשב עד היות המחשבה המחשבת המציירת ציור האותיות המצוירות המושכלות הנחשבות מחשבות שכליות מלאה אותיות שהם הצורות האמתיות מצוירות בצלם ודמות כמלאכי השרת שכל אות מראה ממראות הנבואה וכן כולם זהרורית זכה ואם כן הנה האותיות משכן נושא המחשבות שהן הספירות והחשבונות וכל המדות והשיעורים ובהתגבר הרצון עד שובו חשק תכיר הנפש החושקת המחשבת את הדבר החשוק שהיא המושכל ותשוב אז הנפש דבקה בחשקה דבר אחד דבוק עם חשוקה אשר חשקה ברוב חשק וסבת כל זה היתה צאת המחשבה לפועל אחר היותה בכח ונותן החושק היא האות והוא יהו"ה אלהים צבאו"ת אשר נאמר עליו את הוא בצבא שלו והאמצעי שבינינו ובינו היא מחשבת תורת הקדושה אשר תתחלתה כ"ב אותיות ותתחלתן ותכליתן אותיות ההעלמה, והם שרשי העפרים הנזכרים שהם בדמות שלוש נקודות הקו שהם ראש תוך סוף הנזכרים למעלה ובצורה הזאת בעצמה תמצא כל חושק אנוש גופני עד שאפילו הדומם הישב בו טבע בדמות חושק אלא שלא הסמכנו לקראת שם חשק אבל המשותף עם הציור כמאמר השם ית' באומרו כי בי חשק ואפלטוהו אשגבהו כי ידע שמי והרא כן על ציור החושק הנקי יודעת השם החשוק והוא שהודיענו שמי שיחשוק בידיעת שמו הוא אשר חשק בו שאין לאדם דרך להשיב חשקו זולת שמו ושמו מורה על אמתת עצמו לפי מה שאפשר לבעלי החומר השכל הזה להשיג ממנו ית' שמו ואמנם הטבעיים שהם בלתי משיגים אשר לו' חנן השם דלים נושאי הציורים בכח בדומם והיסודות והצמחים והחומר הראשון והצורות הראשונות הקרבות לו והמניעות אותו הנה גם בהם נתן במדת חשק אך לא חשק והוא שהוטבעו בהם כוחות לבקש התחלותיהם תוליד תמוד ולפי זה

שניהם דבר אחד, כי לא יפרד זה מזה ולא ימצא זה בלא זה. אלא שאנו יודעים שהרצון מתעלה בכל מעלותיו, עד הגיעו אל מעלת החושק שהוא תכליתו, וגם לחושק בעצמו מדרגות אין קץ. הנה הוא כצורה למעלות המחשבה מראשיתה שהוא החשבון, ועד תכליתה שהוא השכל והמשכיל והמושכל, כאשר הוא המושג הנחשב עד היות המחשבה המחשבת המציירת ציור האותיות המצוירות המושכלות הנחשבות מחשבות שכליות מלאות אותיות, שהם הצורות האמתיות, מצוירות בצלם ודמות כמלאכי השרת שכל אות מראה ממראות הנבואה. וכן כולם זהרורית זכה. ואם כן הנה האותיות משכן נושא המחשבות שהן הספירות והחשבונות וכל המדות והשיעורים. ובהתגבר הרצון עד שובו חשק, תכיר הנפש החושקת המחשבת את הדבר החשוק שהוא המושכל, ותשוב אז הנפש דבקה בחשקה דבר אחד דבוק עם חשוקה אשר חשקה ברוב חשק וסבת כל זה היתה צאת המחשבה לפועל אחר היותה בכח, ונותן החשק היא האות והוא יהו"ה אלהים צבאו"ת, אשר נאמר עליו את הוא בצבא שלו. והאמצעי שבינינו ובינו היא מחשבת תורתו הקדושה, אשר תחילתה כ"ב אותיות ותתחלתן ותכליתן ד' אותיות ההעלמה, והם שרשי היסודות הנזכרים, שהם בדמות שלוש נקודות הקו שהם ראש תוך סוף הנזכרים למעלה. ובצורה הזאת בעצמה תמצא כל חושק אנושי גופני, עד שאפילו הדומם הושם בו טבע בדמות חושק, אלא שלא הסמכנו לקראתו שם חשק אבל המשותף עם הציור. כמאמר השם יתברך באומרו **"כי בי חשק ואפלטוהו אשגבהו כי ידע שמי"** (תהלים צא' יד'). וקרא בו על ציור החושק הנקי ידיעת השם החשוק, והוא שהודיענו שמי שיחשוק בידיעת שמו הוא אשר חשק בו. שאין לאדם דרך להשיב חשקו זולת שמו, ושמו מורה על אמתת עצמו, לפי מה שאפשר לבעלי החומר השפל הזה להשיג ממנו יתברך שמו.

חשק, והוא שהוטבעו בהם כוחות לבקש שהתחלותיהם תוליד חימוד, ולפי זה החומר הראשון פושט צורה פרטית לחלק מחלקו, ולובש צורה טבעית אחרת פרטית אשר היותה נמצאת במינה בכח ויצאה לפועל כי הכללית אינה בכח לעולם אבל היא בפועל תמיד אך הפרטיות ההוות הנפסדות אשר היו כהוות בכח ויצאו מן הכח אל הפועל ובהם עוד כח ההעבר להיותן אחד זמן בלתי מציאות פרטי בעל חומר פרטי מיוחד לעצמו ועוד בחומר כח לקבל זולתי כי לא ימצא שום חלק מכל חלקיו ריק מצורת מה כלומר בלתי צורה מהצורות הטבעיות המתגלגלות עליו והרוכבות עליו והמניעות אותו זה אחר סוד זה כן החומר הוא אחד וצורתיו הן רבות מאד והן מינין הרבה וזה החומר הוכן להיותו נושא הצורות כולן בדמות המראה שמקבלת כל המראים ובדמות השעוה המקבלת כל הצורות של החותמות והשעוה אחת, וידוע שכל זמן שהשעוה קבלה צורת חותם אחד, אי אפשר לצייר בה צורת חותם אחר עד שתוכל לסבול שתי צורות יחד בזמן אחד וזה מושכל ראשון, אך יש בה הכנה לקבל צורת אחר, אחר ההעבר צורת זה החותם הראשון אשר קבלה, והצורה ההיא היא אשר הכינה לה כח לקבל צורה אחרת, והוא אשר היה טרם בא לה הצורה ההיא הב' בעצמה, וכל צורה וצורה מכינה לה כח לקבל צורה אחרת בלבד, אחר העבר עצמה, כן החומר, הצורה שבו עתה, היא הבונה כח בו, לקבל זולתה אחר סורה.

כן המחשבה היא צורה לאות זה והאות הוא חומר נושא המחשבה, והמחשבה האחת מכינה צורת כח באות לקבל מחשבה אחרת, כי לא תקבל האות שתי מחשבות בזמן אחד וזה מושכל נפשי, כמו שלא יוכל האדם להוציא מפיו שתי אותיות ביחד בזמן אחד וזה מורגש, אבל הוא יוציא הדיבורים המצורפים ברוב אותיות אות אחר סור אות אחרת. השומע ב'ג' יקבלם כך אות אחר אות, ואז המחשבה בוחנת אותם בדמות מה שקבלתו האזן ב'ג' אות אחד אות אחד. וכך העניינים כולם אשר במציאות, כי גם הגלגל חלק תנועות יש לו, וכן התענוגות כולם וא"כ כולו דומה בנמצאים בדמות חושקים רודפים זה

החומר הראשון פושט צורה פרטית לחלק מחלקו ולבש צורה טבעית אחרת פרטית אשר היותה נמצאת במינה בכח ויצאה לפועל כי הכללית אינה בכח לעולם אבל היא בפועל תמיד אך הפרטיות ההוות הנפסדות אשר היו כהוות בכח ויצאו מן הכח אל הפועל ובהם עוד כח ההעבר להיותן אחד זמן בלתי מציאות פרטי בעל חומר פרטי מיוחד לעצמו ועוד בחומר כח לקבל זולתי כי לא ימצא שום חלק מכל חלקיו ריק מצורת מה כלומר בלתי צורה מהצורות הטבעיות המתגלגלות עליו והרוכבות עליו והמניעות אותו זה אחר סוד זה כן החומר הוא אחד וצורתיו הן רבות מאד והן מינין הרבה וזה החומר הוכן להיותו נושא הצורות כולן בדמות המראה שמקבלת כל המראים ובדמות השעוה המקבלת כל הצורות של החותמות והשעוה אחת וידוע שכל שהשעוה קבלה צורת חותם אחד אי אפשר לצייר בה צורת חותם אחר עד שתוכל לסבול שתי צורות יחד בזמן אחד וזה מושכל ראשון אך יש בה הכנה לקבל צורת אחר אחר ההעבר צורת זה החותם הראשון אשר קבלה והצורה ההיא היא אשר הכינה לה כח לקבל צורה אחרת והוא אשר היה טרם בא לה הצורה ההיא הב' בעצמה וכל צורה וצורה מכינה לה כח לקבל צורה אחרת בלבד אחר העבר עצמה כן החומר הצורה שבו עתה היא הבינה כח בו לקבל זולתה אחר סורה כן המחשבה היא צורה לאות זה והאות הוא חומר נושא המחשבה והמחשבה האחת מכינה צורת כח באות לקבל מחשבה אחרת כי לא תקבל האות שתי מחשבות בזמן אחד וזה מושכל נפשי כמו שלא יוכל האדם להוציא מפיו שתי אותיות ביחד בזמן אחד וזה מורגש אבל הוא יוציא הדיבורים המצורפים ברוב אותיות אות אחר סוד אות אחרת השומע כ"ג יקבלם כך אות אחר אות ואז המחשבה בוחנת אותם בדמות מה שקבלתי האין כ"ג אות אחר אות וכך העניינים כולם אשר במציאות כי גם הגלגל חלק תנועות יש לו וכן התענוגות כולם וא"כ כלו דמה בנמצאים

את זה, ויש עתים שיעמוד העניין מצוייר ולא יסור, ואז לא יוכל המצוייר להוסיף עליו ולא לגרוע ממנו עד שישוב הציור מתנועע מאשר היה בו אל זולתו או למעלה או לפחיתות, והושם ביסודות כח טבעי בדמות חושק שישוב כל אחד למקומו הטבעי לו.

ומקום האש הוא גבהות החומר הראשון, ומקום העפר הוא שפלותו, ושניהם בעלי איכות אחת, והיא היובש. ונבדלו להלחם באיכות שנית ושלישית וסודם א'ב'ג'. והאחת שקראונה שלישית שנית היא החום אשר חם האש נושא אותו תמיד כל עוד שהאש אש, והשנית אשר קראונה שלישית היא הקור אשר חומר העפר נושא אותו תמיד בטבע ומשתנה עליו במקרה שבעת שיתגבר עליו חום האש יעביר קור העפר ממנו ועודנו עפר עד שישבנו אש כמוהו ולולי שיש כח בעפר לשוב אש איך היה שב אליו להיותו הוא, הוא אחר מלחמה חזקה וכן בשאר היסודות.

ולולי שהייתי יוצא מכוונתי הייתי מבאר זה בהפלגה, והייתי מביא על התחלת אלה הכוחות מופתים מורגשים ומושכלים ומקובלים בקבלות אלהיות אך אין זה מקום עניינים ההם ולאחר עוד שדמות החושק הוא נמצא אפילו בדומם והעדים במחט עם האבן הזוחלת שרץ אליה בטבע בעבור היות מקור הברזל וקרוב לטבעו וידוע שהדבר הרץ בטבע לא ירוץ אלא על הקרוב לו תחלה כמו האש שבארץ שהוא שבאור תחלה ברצותו לשוב אל טבעו האש ואולי לא נשאר בו כח עד ששאר עם טבע האויר ויהיה אויר גמור בפועל ויש לי בזה הדרך סודות נפלאות בחכמת ספר יצירה שהוא מורה על חכמת הטבע, אשר כנוהו בשם מעשה בראשית, וגם יש לי מופתים מושכלים מושגים מושכלים אלהיים בחכמות האלהות שהיא חכמת השמות, כמו שתשמע לפנים בעז"ה.

אבל עתה אקצור העניין פה ואשוב להודיעך כוונתי בהכנה שאתה צריך להכין עצמך אליה, כשתרצה להזכיר השם, שבעבורה הקדמתי זו ההקדמה, כדי להודיע בה בכלל בקצור דברים, שהמחשבה כדמות

בדמות חושקים רודפים זה את זה ויש עתים שיעמוד העניין מצוייר ולא יסוד ואז לא יוכל המצוייר להוסיף עליו ולא לגרוע ממנו עד שישוב הציור מתנועע מאשר היה בו אל זולתו או למעלה לפחיתות והוא שם כי סודות כח טבעי בדמות חושק שישוב כל אחד למקומו הטבעי לו ומקום האש הוא גבהות החומר הראשון ומקום העפר הוא שפלותו ושניהם בעלי איכות אחת והיא היובש ונבדלו להלחם באיכות שנית ושלישית וסודם א'ב'ג' והאחת שקראונה שלישית שנית היא החום אשר חמה האש נושא אותו תמיד על עוד שהאש אש והשנית אשר קראונה שלישית היא הקור אשר חומר העפר נושא אותו תמיד בטבע ומשתנה עליו במקרה שבעת שיתגבר עליו חום האש יעביר קור העפר ממנו ועודנו עפר עד שישבנו אש כמוהו ולולי שיש כח בעפר לשוב אש איך היה שב אליו להיותו הוא הוא אחר מלחמה חזקה וכן בשאר היסודות ולולי שהייתי יוצא מכוונתי הייתי מבאר זה בהפלגה והייתי מביא על התחלת אלה הכוחות מופתים מורגשים ומושכלים ומקובלים בקבלות אלהיות אך אין זה מקום עניינים ההם ולאחר עוד שדמות החושק הוא נמצא אפילו בדומם והעדים במחט עם האבן הזוחלת שרץ אליה בטבע בעבור היות מקור הברזל וקרוב לטבעו וידוע שהדבר הרץ בטבע לא ירוץ אלא על הקרוב לו תחלה כמו האש שבארץ שהוא שבאור תחלה ברצותו לשוב אל טבעו האש ואולי לא נשאר בו כח עד ששאר עם טבע האויר ויהיה אויר גמור בפועל ויש לי בזה הדרך סודות נפלאות בחכמת ספר יצירה שהוא מורה על חכמת הטבע אשר כנוהו בשם מעשה בראשית וגם יש לי מופתים מושגים מושכלים מושכלים אלהיים בחכמות האלהות שהיא חכמת השמות כמו שתשמע לפנים בעז"ה אבל עתה אקצור העניין פה ואשוב להודיעך כוונתי בהכנה שאתה צריך להכין עצמך אליה כשתרצה להזכיר השם שבעבורה הקדמתי זו ההקדמה כדי להודיע בה בכלל בקצור דברים שהמחשבה כדמות צורה

צורה לאות, והוא כחומר לחושק, והחושק כחומר לציור, והציור כחומר לשכל האנושי, והשכל האנושי כחומר לשכל האלוהי, שהוא השכל הפועל והנפש הוא המוכן לשאת כל אלו הנשואים באמצעות הגוף שהוא משכן לכל, וחומר אחרון לכל. ואיבריו כלים לצורף המצרף במ השכל המצורף בצורף האותיות שהוא הכח הנקרא נפש. ואשר בה כח לפעול כל אלה הפעולות. וא"כ ההכנה הנמצאת בנפש בכח, היא אשר צריך להוציאה לפועל מושכל. והיציאה אשר בנפש מן הכח אל הפועל צריכה אל כלים רבים, והכלים הראשונים להוציא הנפש מן הכח אל הפועל בכל דבר, ודבר הקרובים לה הם האותיות שהמחשבה מניעה אותם על פי הרצון. שהוא כלי מצוייר מה שרוצה ומה שאינו רוצה, כלומר מצוייר בדעתו ומעיין אם הוא סובל שיצא המצוייר אצלו לפועל או אין דעתו סובלת אבל מניעו הרצון מלהמצא הדבר, כאלו תאמר אדם אחד רצה לאכול לחם, וצייר מהות הלחם, והנה הלחם מינים הרבה, כי יש ממנו שהוא של חיטים, ואחר הוא שעורים, ואחר משיבולת שועל, ואחר משיפון, ואחר מכוסמין. ואלו הן חמשת המינים שהלחם נעשה מהם, שהרי ברכתם אחת שווה והיא המוציא לחם מן הארץ. ואולם נודע לכל שהציור הרצוני מתבסס הוא בעצמו בין הין ולא, ומחשב מתוך האותיות תחילה בין בלשון הקדש בין באיזה לשון שתמצא. והוא מצוייר השוק שמוכרין בו הלחם הנקי, הסלת העשוי מן החטה, וכן מצוייר השאר. ואז בוחן ובוחר באחד מהם, כל זה באמצעות אותיות, ואע"פ שיש מי שצייר ולא ידע שהוא מצוייר באותיות כמו שיחשוב איש שהוא מתנועע בלתי מניע, כן ההכנה היא כלי ראשון קרוב להשגה, וכולה תלויה בצורף האותיות ובכל דרכי הידועים למקובלים כולם. ואחר שתמצא ההכנה הראויה לנפש שהיא הידיעה ציור עיון האותיות ויחשוב המצוייר במ דברים, והאיש שהוא יודע שבעים לשונות, ויודע כוונה ידועה מכוונת בכל אות ובכל תיבה. וזה השומע מצוייר להבין מה שהוא

לאות והוא בחומר לחושק והחושק כחומר לציור והשכל האנושי כחומר לשכל האלוהי שהוא השכל הפועל והנפש הוא המוכן לשאת כל אלו הנשואים באמצעות הגוף שהוא משכן לכל וחומר אחרון לכל ואיבריו כלים לצורף המצרף במ השכל המצורף בצורף האותיות שהוא הכח הנקרא נפש ואשר בה כח לפעול כל אלה הפעולות וא"כ ההכנה הנמצאת בנפש בכח הוא אשר צריך להוציאה לפועל מושכל והיציאה אשר בנפש מן הכח אל הפועל צריכה אל כלים רבים והכלים הראשונים להוציא הנפש מן הכח אל הפועל בכל דבר ודבר הקרובים לה הם האותיות שהמחשבה מניעה אותם על פי הרצון שהוא כלי מצוייר מה שרוצה ומה שאינו רוצה כלומר מצוייר בדעתי ומעיין אם הוא סובל שיצא המצוייר אצלי לפועל אין או דעתו סובלת אבל מניעו הרצון מלהמצא הדבר כאלו תאמר אדם אחד רצה לאכול לחם וצייר מהות הלחם והנה הלחם מינים הרבה כי יש ממנו שהוא של חיטים ואחר הוא משעורים ואחר משיבולת שועל ואחר משיפון ואחר מכוסמין ואלו הן חמשת המינים שהלחם נעשה מהם שהרי ברכתם אחת שווה והיא המוציא לחם מן הארץ ואולם נודע לכל שהציור הרצוני מתבסס הוא בעצמו בין הין ולא ומחשב מתוך האותיות תחלה בין בלשון הקדש בין באיזה לשון שתמצא והוא מצוייר השוק שמוכרין בו הלחם הנקי הסלת העשוי מן החטה וכן מצוייר השאר ואז בוחן ובוחר באחד מהם כל זה באמצעות אותיות ואע"פ שיש מי שצייר ולא ידע שהוא מצוייר באותיות כמו שיחשוב איש שהוא מתנועע בלתי מניע כן ההכנה היא כלי ראשון קרוב להשגה וכולה תלויה בצורף האותיות ובכל דרכי הידועים למקובלים כולם ואחר שתמצא ההכנה הראויה לנפש שהיא הידיעה במחשבת ציור עיון האותיות ויחשוב המצוייר במ דברים, והאיש שהוא יודע שבעים לשונות, ויודע כוונה ידועה מכוונת בכל אות ובכל תיבה. וזה השומע מצוייר להבין מה שהוא

אומר, ומכיר השומע, שאינו מבין כי אם לשון אחת או שתיים או שלוש או יותר מעט, אבל מבין מזה שהמדבר אינו מדבר לו שום דבור לבטלה כי אם אחר שהוא יודע כל הלשונות, הנה כל דבור ודבור אצלו מובן בפירושים רבים ואע"פ שהשומע אינו מבינם. וכן אחר ציורו שהכל עיקר, א"כ הנה החסרון בא מאתו, וע"כ צריך לבחון תמיד על כל דבור ודבור עד שיסכים עמו ויבין כל דבריו אשר ידבר לו. כן הוא דרך ההכנה כדמות בקשת הסכמה ידועה מבעל לשון שהשומע לא הבינו עד עתה ומבקש להבינו עתה וחוקר כל אות ואת ושרשיו ומה שחובר אל השורש והעיקר, בין בסופו בין בראשו בין בעצמו, כי אין שם דרך רביעית בשום פנים כי אם בזאת המשולשת והיא ראש תוך סוף. גם רוב שרשי לשון הקודש השלמים נבנים על שלוש זה שהוא ראש תוך סוף בדמות שם בן ע"ב במלת שמר שהשי"ן ראש, והמי"ם תוך, והרי"ש סוף מלת שמ"ר. ולפעמים יהיה השורש כולו נמצא ולפניו אות שהוא משמשו כאמרך לשמור או לאחריו כאמרך שמרני. ולפעמים יהיו המשמשים רבים, תיבות או פעולות באים לשמש השרשים. ושרשי כל השרשים הם השמות. וידוע שכל שם ושם יורה על עניין, ואם אינו מפורש אינו כי אם לפי חסרון המבין. כשם אהרן שלא אמרה תורה מאין נגזר, אבל שם משה כבר אמרה תורה שהוא נגזר מן משיתו, ואע"פ שהוא סוד, ויובן מן הכתוב שגלהו באומרו "ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתו" (שמות ב' י). והוא חסר י' שנית וסודו י"ה שמות. גם סוד בת פרעה שמה בתי"ה והיא בת שם י"ה, והוא שם בתי"ה. ותבין זה מאומרו "וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי" (שם א'). וסוד בת פרעה עוד י"ה שמות. והנה סוד י"ה שמות שלמים עולה שמי"ם והוא סוד השכינ"ה. ואמנם ו"ה שמות שלמים עולים פו"ר הרי שניהם מפורשי"ם, ורמזם "אסתירה פני מהם" (דברים לב' כ). וכיוצא באלו השמות יש מהם בתורה הרבה שהם נגזרים ויש מהנגזרים רבים ג"כ בלתי נגזרים, ויש מהנגזרים שהם מוסיפים ונגרעים על הוראתם, ויש שהם נראים מצורפים, ויש מהם משונים מאד כשם אברהם שהורה הכתוב עליו שהוא שם נגזר מאב המון. ואין ספק

והאיש ההוא יודע שבעים לשונות ויודע כונה ידועה מכוונה בכל אות ובכל תיבה וזה השומע מצייר להבין מה שהוא אומר ומכיר השומע הוא שאינו מבין כי אם לשון אחת או שתיים או שלוש או יותר מעט אבל מבין מדאי שהמדבר אינו מדבר לו שום דבור לבטלה כי אם אחר שהוא יודע כל ולשונות הנה כל דבור ודבור אצלו מוכן בפירושים רבים ואע"פ שהשומע אינו מבינם ו' אחר ציורו שהכל עיקר א"כ הנה החסרון בא מאתי וע"כ צריך לבחון תמיד על כל דבור ודבור עד שיסכים עמו ויבין כל דבריו אשר ידבר לו כן הוא דרך ההכנה כדמות קשת הסכמה ידועה מבעל לשון שהשומע לא הבינו עד עתה ומבקש להבינו עתה וחוקר כל אות ואת ושרשיו ומה שחיבר אל השורש והעיקר בין בסופו בין בראשו בין בעצמו כי אין שם דרך רביעית בשום פנים כי אם בזאת המשולשת והיא ראש תוך סוף גם ראש רוב שרשי לשון הקודש השלמים נבנים על שלוש זה שהוא ראש תוך סוף בדמות שם בן ע"ב במלת שמר שהשי"ן ראש והמי"ם תוך והראש סוף מלת שמ"ר ולפעמים יהיה השורש כולו נמצא ולפניו אות שהוא משמשו כאמרך לשמור או לאחריו כאמרך שמרני ולפעמים יהיו המשמשים רבים תיבות או פעולות באים לשמש השרשים ושרשי כל השרשים הם השמות וידוע שכל שם ושם יורה על עניין ואם אינו מפורש אינו כי אם לפי חסרון המבין כשם אהרן שלא אמרה תורה מאין נגזר אבל שם משה כבר אמרה תורה שהוא נגזר מן משיתו ואע"פ שהוא סוד ויבן מן הכתוב שגלהו באומרו ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתו והוא חסר י' שנית וסודו י"ה שמות גם סוד בת פרעה שמה בתי"ה והיא בת שם י"ה והוא שם בתי"ה ותבין זה מאומרו וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי וסוד בת פרעה עוד י"ה שמות והנה סוד י"ה שמות שלמים עולה שמי"ם והוא סוד השכינ"ה ואמנם י"ה שמות שלמים עולים פרי הרי שניהם מפורשים ורמזם אם תאירה פני מהם וכיו'

באמונה זאת אצלנו שאלה הם רמזים נפלאים על השמות. והנה שם קין נגזר מן **"קניתי איש"** (בראשית ב' א') והוא נחלף ובהם רבים אין קץ. רק אין זה כלום כי אם הערה שהעירתנו התורה הקדושה על ידיעת סתרי השמות, שהנה גם אנחנו אנשי לשונינו הסכמנו וגם נמשכנו אחר המוסר הראשון על היות שם אלהי"ם כולל, והוא כנוי לכלל כל הכוחות הטבעיות אחר היותו בכלל שם לסבה הראשונה, וגם לאחת ממדותיו אשר הוא יתעלה נבדל בה מכל הנמצאים ובה מבדיל בין כ"ח לכ"ח. וסודו י"ה מל"א וגם הו"א דיי"ן הנ"ה יו"ד ה"א לנ"ו גם הוא חוז"ה מחז"ה החזיו"ן, וע"כ נקרא מד"ת הדי"ן, אשר הכוונה בה להיותה צורה ולכל צרכי המשפטים **"כי כל דרכיו משפט"** (דברים לב' ד'), וגם תבין שכל שם שהודיע לנביאיו להיותו נקר"א כ"ן בו, היא לעניין הוראת כח מן הכוחות המיוחדות לו יתברך, שבכוח ההוא יודע שהוא נבדל מזולתו תכלית ההבדל, וזה הוא מופת מקובל אצלנו על כל שם ושם משמותיו.

ועל כן ראוי שתדע שסוד ההזכרה, בהיות שם ידיעה קודמת חזקה וחשוקה אל המזכיר עד שלא יחשוב בדבר זולתה, ויהיה נקי מהבלי העולם, ומחשבתו בשם ועם השם זכה ברה ונקיה, ורודף וחושק להזדבק בסבתו עת מן העתים, ואינו מוצא בעצמו שום מונע משום צד, ואחר כל זאת ההכנה השלמה הוא מזכיר. הנה נודע לך שזה דומה למי שהמלך שלח אחריו ורוצה לדבר אתו על כל פנים, שהנה המלך חושק לדבר אתו יותר ממה שהוא רוצה לדבר עם המלך ועל זה אמרו חכמינו ז"ל **"יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק"** (פסחים קיב.) **"והתקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין"** (אבות ד' טז).

זכור זכרון מחוקק שם לבבות. חדש לב ספירות מספרים. ועת תקרא לנשכחות נקבות. קרא טרם להזכרות זכרים.

באלו השמות יש מהם בתורה הרבה שהם נגזרים ויש מתנגדים ורבים ג"כ בלתי הנגזרים נגזרים ויש מהנגזרים שהם מוסיפים ונורעים על הוראתם ויש שהם נראים מצורפים ויש מהם משונים מאד בשם אברהם שהורה הכתוב עליו שהוא שם נגזר מאב המון ואין ספק באמונה זאת אצלנו שאלה הם רמזים נפלאים על השמות והנה שם קין נגזר מן קניתי איש והוא נחלף ובהם רבים אין קץ רק אין זה כלום כי אם הערה שהעירתנו התורה הקדושה על ידיעת סתרי השמות שהנה גם אנחנו אנשי לשונינו הסכמנו וגם נמשכנו אחר המוסר הראשון על היות שם אלהים כולל והוא כנוי לכלל כל הכוחות הטבעיות אחר היותו בכלל ש"ם לסבה הראשונה וגם לאחת ממדותיו אשר הוא יתע' נבדל בה מכל הנמצאים ובה מבדיל בין כ"ח לכ"ח וסודו י"ה אלא וגם הו"א דיי"ן הנ"ה יו"ד ה"א לנ"ו עלאי גם הוא חוז"ה מחז"ה אשר הכוונה בה להיותה צורה ולכל צרכי המשפטים כי כל דרכיו משפט וגם תבין שכל שם שהודיע לנביאיו להיותו נקר"א כ"ן בו היא לענין הוראת כח מן הכוחות המיוחדות לו ית' שבכוח ההוא יודע שהוא נבדל מזולתו תכלית ההבדל וזה הוא מופת מקובל אצלנו על שם ושם משמותיו ועד כאן ראוי שתדע שסוד ההזכרה בהיות שם ידיעה קודמת חזקה וחשוקה אל המזכיר עד שלא חשבו בדבר זולתה ויהיה נקי מהבלי העולם ומחשבתו בשם ועם השם זכה ברוב ונקיה ורודף וחושק להזדבק בסבתו עת מן העתים ואינו מוצא בעצמו שום מונע משום צד ואחר כל זאת ההכנה השלמה הוא מזכיר הנה נודע לך שזה דומה למי שהמלך שלח אחריו ורוצה לדבר אתו על כל פנים שהנה המלך חושק לדבר אתו יותר ממה שהוא רוצה לדבר עם המלך ועל זה אמרו חכמינו ז"ל יותר ממה שהעגל רוצה לינק פרה רוצה להניק והתקין לפרס סוד לפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין זכור זכרון מחוקק שם לבבות חדש לב ספירות מספרים ועת תקרא לנשכחות נקבות קרא טרם להזכרות זכרים.

החלק ב' קטן, סימנו ב'

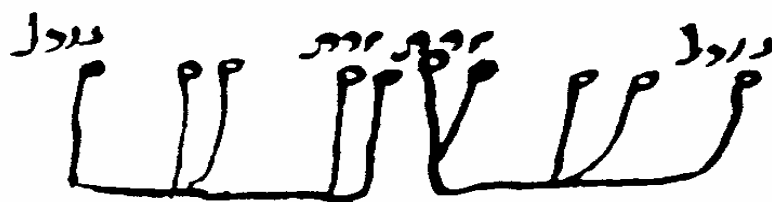
מקור החלק ב' קטן סימנו ב' -

כשתרצה להזכיר שם בן ע"ב אחר ההכנה הנזכרת אתה צריך לתקן עצמך להיותך במקום מיוחד להזכיר סוד שם המיוחד ולהיותך מופרש ומובדל מכל חי מדבר, וגם מכל הבלי שותפיו, שלא תשאר בלבך שום מחשבה מהמחשבות הקודמות האנושיות ולא טבעיות ולא רצוניות. וכאילו אתה האיש אשר נתתה גט לכל ציורי העולם השפל כאשר נתנו האיש אשר עשה צוואה בפני עדים וצוה להשגיח באשתו ובניו והביאו לזולתו, והוא סגר לעצמו כל דין והשגחה והעבירו ממנו ועבר והלך לו.

כשתרצה להזכיר שם בן ע"ב אמר ההכנה הנזכרת אתה צריך לתקן עצמך להיותך במקום מיוחד להזכיר סוד שם המיוחד ולהיותך מופרש ומובדל מכל חי מדבר וגם מכל הבלי שותפיו שלא תשאר בלבך שום מחשבה מהמחשבות הקודמות האנושיות ולא טבעיות ולא הכרמית ולא רצונית וכאלו אתה האיש אשר נתתה גט לכל ציורי העולם השפל אשר נתנו האיש אשר עשה צוואה בפני עדים וצוה להשגיח באשתו ובניו והוכו לזולתו והוא סגר לעצמו כל דין והשגחה והעבירו ממנו ועבר והלך לו ואחר עשותך כן כוין פניך כנגד השם וחשוב כאלו הוא איש אחד ועומד לפניך ומחכה ממך שתדבר והוא מוכן על כל לענות מה שתשאלהו ואתה אומר דבור והוא עונה וזה הדרך לכה בו והחל בכוונה שלמה לכבוד השם יתעלה ואתה אומר דבור והוא עונה וזה הדרך לכה בו והחל בכוונה שלמה לכבוד השם יתעלה ואמור תחלה **תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב** (תהלים קמ"א ב'), וש"א עיניך למרום, וש"א את כפיך הימנית והשמאלית כדמות נשיאות כפיים של הכהן, שהוא מחלק חמש אצבעותיו מפה וחמש מפה, והשתים הקטנות דבקות להן ג"כ דבקות וחלוק באמצע והגודל פשוט לבדו, וכך לשתי ידיך בצורה זו,

ואחר עשותך כן כוון פניך כנגד השם, וחשוב כאילו הוא איש אחד ועומד לפניך ומחכה ממך שתדבר. והוא מוכן על כך לענות על כל מה שתשאלהו. ואתה אומר דבור והוא עונה, וזה הדרך לכה בו, והחל בכוונה שלמה לכבוד השם יתעלה ואמור תחילת כל, **"תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב"** (תהלים קמ"א ב'), וש"א עיניך למרום, וש"א את כפיך הימנית והשמאלית כדמות נשיאות כפיים של הכהן, שהוא מחלק חמש אצבעותיו מפה וחמש מפה, והשתים הקטנות דבקות להן ג"כ דבקות וחלוק באמצע והגודל פשוט לבדו, וכך לשתי ידיך בצורה זו,

(אמר העורך: זה הציור נמצא בכתב יד שהיה בידי הרב החיד"ה לפרק הרביעי משערי קדושה בחלק הלקוח מזה הספר החשק במקום הזה. והבאתיו מכיוון שאנו רואים שנשיאת הכפים ליחיד המושך שפע לעצמו נעשה כאשר הכפות כלפי מעלה).

ציור

ולשונך תכריע בנתיים כלשון הפלס ואז תתחיל להזכיר ואומר תחילה, **רא"ש הרא"ש** באריכות הנשמה ובחנת הרבה ואכ"ך חשוב כאלו אחד העומד עונה לך וענה אתה בעצמך בשנוי קול שלא תדמה העניה אל השאלה גם לא תאריך בעניה כלל אבל אמור אותה בנחת ובישוב ואז תזכיר בעניה אות אחת של השם כפי

ולשונך תכריע בנתיים כדמות לשון הפלס.

ואז תתחיל להזכיר ואמור תחילה, **רא"ש הרא"ש** באריכות הנשימה ובנחת הרבה ואח"כ חשוב כאילו האחד העומד

לנגדך כנז' עונה לך, וענה אתה בעצמך בשנוי קול, שלא תדמה העניה אל השאלה. גם לא תאריך בעניה כלל אבל אמור אותה בנחת ובישוב ואז תזכיר בעניה אות אחת מן השם כפי מציאותה, וזאת היא האות הראשונה שתענה בה נ, ואחר שעה תאמר עוד, סו"ף התו"ך ותענה עוד ה, ועוד תאמר רא"ש הסו"ף ותענה נ. ואחר שתשלים השם הראשון שהוא שם וה"ו שנלקח מן ראש הראש שהוא ו' של ו'יסע, ומן סוף התוך שהוא ה' של הלילה, ומן ראש הסוף שהוא ו' של ויט מיד תוריד ידך בנחת אשר נשאת אותם לפני השם בדמות עשר ספירות חמש כנגד חמש במספר עשר אצבעות חמש מימנות וחמש משמאלות אלה לזכות ואלה לחובה ואתה הפכת הכוחות וזכית החייב וע"כ תשים יד שמאלך על לבך פשוטה בחמש אצבעות ושים עליה יד ימינך פשוטה בחמש אצבעות להורות שהמזכה גבר וכבש תחתיו את המחוייב, עד שהוא אסר עצמו והודה ונכבש. ועל זה אתה יישר לבך מיד והשתחוה לפני הצורה הנחשבת בלבך שהיא בעלת התנועה, ר"ל אשר היא הניעה העניה אשר טבעה בכסא כבוד, ושמה מלאך יי'. והוא אמצעי שבינך ובין בוראך והוא כבודו יתעלה.

ואחר שעשית כך לשם הראשון ישר, עשה עוד כמותו לשם השני הפוך, ולשלישי ישר, וכן לכולם תולידם ג' ג' שמות בגלגול יה"י, שסודם ישר ה'פוך ישר. ופירושם ד"ם ד"ם ד"ם ועניינם עוד גלה"ו גלה"ו גלה"ו. ובשניים מהם חברים ותמצא סודם נגל"ה, וגם אתה גלה"ו. והנה סוד ראש תוך סוף ע"ד וסודו לד"ם, והוא כח לטל"ה, שהוא דם בכח. והנה כוכבו מאדים שסודו ד"ם י"ה ל"ו ובעדו היו המי"ם לד"ם ביבש"ת, בשבת"י, שהוא כוכב דל"י שגם הוא ד"ם. והנה זהו סוד לה"ט החר"ב המתהפכת שסודו רט"ב הלח"ה, וסוד המתהפכת, תני"ן תל"י, שהיה ישר וכבר התהפך בשח"ר מד"ת די"ן בכוכב"י לכ"ת בחכמת"ם. כי להט החרב המתהפכת סודה גלה"ו גדעון בעניין האות והמופת שבקש, בסוד יה"י, בעניין החרב והטל אשר על הגיזה ועל הארץ (שופטים ו').

והנה סוד התחלת הטיפה מרכבה, כאשר התחלת מרכבה

מציאותה וזו היא האות הראשונה שתענה בה ואחר שעה תאמר עוד סו"ף התו"ך ותענה עוד ה' ועוד תאמר רא"ש הסו"ף ותענה ו' ואחר שתשלים השם הראשון שהוא שם וה"ו שהוא נלקח מן ראש הראש שהוא ו' של ו'יסע ומן סוף התוך שהוא ה' של הלילה ומן ראש הסוף שהוא ו' של ויט מיד תוריד ידך בנחת אשר נשאת אותם לפני השם בדמות עשר ספירות חמש כנגד חמש במספר עשר אצבעות חמש מימנות וחמש משמאלות אלה לזכות ואלה לחובה ואתה הפכת הכוחות וזכית החייב וע"כ תשים יד שמאלך על לבך פשוטה בחמש אצבעות ושים עליה יד ימינך פשוטה בחמש אצבעות להורות שהמזכה גבר וכבש תחתיו את המחוייב עד שהוא אסר עצמו והודה ונכבש על אתה ישר לכך מיד והשתחוה לפני הצורה הנחשבת בלבך שהיא בעלת התנועה, ר"ל אשר הניעה העניה אשר ענית אשר טבע לה בכסא כבוד ושמה מלאך יי' והוא אמצעי שבינך ובין בוראך והוא כבודו יתע' ואחר שעשית כך לשם הראשון ישר עשה עוד לשם השני הפוך ולשלישי ישר וכן לכולם ג' ג' שמות תולידם בגלגול יה"י, שסודם ישר הפוך ישר ופירושם ד"ם ד"ם ד"ם ועניינם עוד גלה"ו גלה"ו גלה"ו וב' מהם חברים ותמצא סודם נגלה וגם אתה גלה"ו והנה סוד ראש תוך סוף ע"ד וסודו לד"ם, והוא כח לטל"ה שהוא בבא והנה כוכבו מאדים שסודו ד"ם י"ה ל"ו ובעדו הם המי"ם הי"ו לד"ם ביבש"ת בשבת"י שהוא כוכב כלי שגם הוא ד"ם והנה זהו סוד לה"ט החר"ב המתהפכת שסודו כא"ב הלח"ה וסוד המתהפכת תני"ן דכת' תלי שהיה ישר וכבר המתהפך בשחר במדת הדין כוכבי לכת בחכמתם כי להט החרב המתהפכת סודה גלה"ו גדעון בעניין האות והמופת שבקש בסוד

טיפה. והנה המים נטפו טפו את מאדים שהוא אש. חבר מאדי"ם גופו עם טל"ה שהוא ד"ם ויתחייב ממנו גוף האדם שהוא טפה מאדים, שהוא יסודות האדם, ומהם הכל. והיסודות הם תאומים בדמות השמאל והימין אשר עליהם היו השכל והדמיון חקוקים. על כן צויתך שתגביר השכל על הדמיון ותכריע כף זכות על כף חובה.

ואמנם אחר שתזכיר השם השני, ותאמר ראש הסוף ותענה י', ותאמר עוד תוך התוך ותענה ל', ותאמר עוד סוף הראש ותענה י', ועוד תשתחוה. וכן תעשה לשם השלישי שהוא סי"ט. ומן הג' שמות ואילך אם תרצה לישא ידיך יותר הרשות בידך, ואם לאו אינך חושש, אבל תזכיר השמות אחד אחד כאשר צויתך, אשר סודם למערכת תנועתם אח"ד שני"ם. ואם אתה נקי ושלם בכל מה שהזהרתך עליו אין ספק אצלי שהכבוד יתגלה לך, ויתראה לפניך בצורה שתוכל להכיר כוחו או יביא לך דבור שתבין כי הוא מאתו יתברך ואינו ממך. ומה אוכל ללמדך אני או אלף כמוני, אשר הוא ילמדך ברגע קטן חכמות נפלאות אשר לא שמענום אנחנו לעולם. אך מה שיש לאל ידינו בדרך זה, הוא שנזהירך על התשובה, כלומר "אם רץ לבך שוב למקום שלכך נאמר והחיות רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית" (יצירה א' ז). אחר שהודעתך הדרך המקובלת בהזכרת שם בן ע"ב, והזהרתך ללכת בדרכיו ולחשוב ענייניו וצירופיו, יש לך לדעת כי אין קץ לחכמת השם הנכבד ההוא, אלא שיש לו דרכים רבים נפלאים וזו אחת מהם.

ועוד אחת ההזכרות והיא יוצאת מגלגול וה"ו הז"י לא"ו (כפי שמופיע בחיי העולם הבא השם הראשון) שלש שלש מצטרפים ט' אותיות לכל צירוף והיא הדרך שסימן צירופה שם א' ושם ט' ושם י"ז, וסימניך והם ז"ך וסימניך טוב"י שנאמר "ויאמר אני אעביר כל טוב"י על פניך" (שמות לג, ט), וכן עד סופו בסימן א' ט' י"ז מתגלגל והוא מן ט' לט'.

וזוהו היוצא מגלגולו הראשון.

יהי כענין החרב וקטל אשר על הגז"ה ועל הארץ והנה סוד התחלת הטפ"ה מרכב"ה וכאשר התחלת מרכבה טפ"ה והנה המים טפ"ל את מאדים שהוא אש חבר מאדי"ם גופו עם טל"ה שהוא ד"ם ויתחייב ממנו גוף אדם שהוא טפה מאדים כי היסודות אדי"ם ומהם הכל והיא סודות הם תאומים בדמות השמאל והימין אשר עליהם היו השכל והדמיון חקוקים על כן צויתך שתגביר השכל על הדמיון ותכריע כף זכות על כף חובה ואמנם אחר שתזכיר השם השני ותאמר ראש הסוף ותענה ז' ותאמר עוד תוך התוך ותענה ל' ותאמר עוד סוף הראש ותענה ד' ועוד תשתחוה וכן תעשה לשם השלישי שהוא סי"ט, תזכירהו ישר כראשון והאמצעי הפוך לעולם בכלם הנה הג' שמות ואילך אם תרצה לישא ידיך יותר ג' הרשות בידך ואם לאו אינך חושש אבל תזכיר השמות אחד אחד אחרי הראשון והאחרון ישירים והאמצעי הפוך כאשר צויתך אשר סודם במערכת תנועתם אח"ד שני"ם ואם אתה נקי ושלם בכל מה שהזהרתך עליו אין ספק אצלי שהכבוד יתגלה לך ויתראה לפניך בצורה שתוכל להכיר כוחו או יביא לך דבור שתבין כי הוא מאתו ואינו ממך ומכאן ואילך ומהאל מלך אני או אלף כמוני שהנה הוא ילמדך ברגע קטן חכמות נפלאות אשר לא שמענום אנחנו לעולם אך מה שיש לאל הינו בדרך זה שנזהירך על התשובה כלומר אם רץ לבך שוב למקום שלכך נאמר והחיות רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית אחר שהודעתך הדרך המקובלת בהזכרת שם בן ע"ב, והזהרתך ללכת בדרכיו ולחשוב ענייניו וצירופיו יש לך לדעת שאין קץ לחכמת השם הנכבד ההוא אלא שיש לו דרכים רבים נפלאים וזה אחת מהם עוד אחר הנוכרות והיא יוצאת מגלגול וה"ו הז"י לא"ו שלש שלש

האל	כלל	וטל	מעל	להז	ללב	המל	הכח
והז	ילי	ולי	העל	ילכ	ייה	אכי	המת
יוו	אדי	אסו	הפה	שמנ	מיה	ראה	וקה
הנח	כחי	כתר	הנא	אני	אחר	כלב	השר
תהי	האה	ווק	הלש	אסי	עמי	עלע	ימז
הוה	מלא	ולי	דימ	רלי	עמו	שרה	יוי
ומנ	דינ	אחה	עצמ	ארנ	תבי	נוב	ממח
הוב	מני	עהח	מבר	מנב	ניה	עיה	יומ
דממ	קלי	ריש	וחמ	ואה	מיה	מיה	פיו

הנה זהו השם המצורף היוצא מן הראשון, ולפי זה הדרך
 תוכל גם אתה לעיין בשם הנכבד הזה ותוציא ממנו גלגולים
 כרצונך עד אין קץ. רק ראוי לך שתשמור מערכותיו תמיד
 בכל מה שתגלגלוהו, והזהר מן הד"ם הפתוח שהוא
 המתעה, וממנו נברא הדמיון שהוא גלג"ל הד"ם. אבל
 התדבק בשכל והוא יתדבק בך, ולא תירא מדבר והיה יְהוָה
 עמך.

ואל יקשה בעיניך מפני שאמרתי לך שתוציא מעצמך
 ומדעתך מהשם מערכות נפלאות וסודות שהיו נעלמים
 ממך, ותבינם מתוך הבנתך, מן השם שתוציא מגלגול השם.
 שזה השם כולו יש לנו מופת על אמתתו, שהענין מוכרח
 להיות כן, והוא שתדע שכל מה שתחשוב אתה בשם כבר
 היה כן בעצמו טרם מחשבתך, מפני שהכל בו והוא בכל.
 ואם כן כבר נחקקו בשם כל מחשבות הנבראים, וכל שכן
 מחשבותיך, וגם כל המחשבות העתידות להבראות. ואחר
 שהדבר כן, מה יוכל שום מלמד ללמדך בו שיגיע אל קצה
 קטן מאשר ילמדך השם בו בעיונך בו בשכל נקי מכל
 מחשבות ההבל.

ואם תאמר איך זה יתכן, הנה לך מופת מושכל ומקובל, וגם
 קצתו מורגש, שכל הדיבור יוצא מכ"ב אותיות, והם שיבנו
 החכמות על רי"ו אותיות שבשם. ואמנם צריך אני להודיעך
 בו כללים ראשונים, כדי שיהיו לך כמפתח לפתוח נ' שערי
 בינה שהם חמשים עם כ"ב אותיות. והוא שצריך שתדע כי

מצורפים ט' אותיות לכל
 צורף והי הדרך שסימן
 צרופה שם א' ושם ט' ושם
 י"ז והסימן אך ז"ך ורמזו אני
 אעביר כל טובי על פניך וכן
 עד סופו בסימן א"ט י"ז
 מתגלגל והוא מן ט"ט אל
 ט"ט וזהו היוצא מעגלו
 הראשון המרוב"ל הא"ל
 וה"ו יו"ן כל"ל יל"י אד"י
 וט"ל ול"י אס"ו מע"ל הע"ל
 הפ"ה לה"ו ול"ב שמ"ו לל"ב
 וי"ה מיה"ה המ"ל אכ"י רא"ה
 הכ"ה המ"ת וק"ה הנ"ח
 תה"י הו"ה כת"א הי"ה
 מל"א כת"ר וו"ק ול"י הנ"א
 הל"ש די"מ אנ"י אס"י דל"י
 אחר עמ"י עמ"ו כל"ב
 על"ע שד"ה הש"ר ימ"ר יו"י
 ונ"ע חו"ב דמ"מ די"ג מנ"י
 קל"י אח"ה עה"ח די"ש
 עצ"ם מצ"ד אד"ג מנ"ב וא"ה
 תכ"י ניה"ה מיה"ה ט"ב עי"ה
 מיה"ה ממ"ח יו"מ פי"ו הנה
 זהו השם המצורף יוצא מן
 הראשון זה הדרך תומו גם
 אתה לעיין בשם הנכבד הזה
 ותוציא ממנו גלגולים
 כרצונך עד אין קץ רק ראוי
 לך שתשמור מערכותיו תמיד
 בכל מה שתגלגלוהו והזהר
 מן הד"ם התפוס שהוא
 המתעה וממנו נברא וחממה
 הדמיון שהוא גלגל הדם אבל
 הדבק בשכל והוא יתדבק בך
 ולא תירא מדבר והיה י"י
 עמך ואל יקשה בעיניך מפני
 אומרי לך שתוציא מעצמך
 ומדעתך מהשם מערכות
 נפלאות וסודות שהיו נעלמות
 ממך ותבינם מתוך הכנתך
 מה שתוציא מגלגול השם
 שזה השם כלו יש לנו מופת
 על אמתתו שהענין מוכרח
 להיות כן והוא שתדע שכל
 מר שתחשוב אתה כבר היה
 בו בעצמו טרם מחשבתך
 מפני שהכל בו והוא בכל וכ'
 כבר נחקקו בשם כל
 מחשבות הנבראים ולשכל
 מחשבותיך וגם כל
 המחשבות העתידות
 להבראות ואמר ואחר
 שהדבר כן מה יוכל שום
 מלמד ללמדך בשכל נקי בו
 שיגיע אל קצה קטן מאשר
 ילמדך השם בו בעיונך בשכל
 נקי מכל מחשבות ההבל ואם
 תאמר ואיך יתכן זה הנה לך

זה השם המשולש, יצא מכח המשולש, והוא שם בן י"ב אותיות וזה היא צורת הוצאתו:

י	יה	יהו	יהוה
י	יה	יהו	יהוה
י	יה	יהו	יהוה
ל'	מ"ה	ס"ג	ע"ח

והנה כל שם ושם הוא ע"ב. ואמנם שלשתם יחד הם רי"ן, וכשתקחם באורך יהיו שם ד' דרכים, ואיני צריך לפרש לך סודותיהם, אבל צריך אני לרמזם ועליהם תבנה כאשר אתה רואה, כי כל שם מורה סוד מופלא, והוא כי מספרם הוא:

היה הוה ויהיה
היה הוה ויהיה
היה הוה ויהיה

ואמנם כללם ירא"ה והוא גבור"ה, על שם חרב"ו צב"א מלחמ"ה. והנה חכ"ם בעול"ם ב"א ונלח"ם במז"ל ארי"ה ומטיל בו ירא"ה כי הוא בחו"ר ברו"ח, ויש לו ממונים עליוני"ם שכבר נתנה החכמ"ה לאזני"ם ולעיני"ם והד"ם לאפי"ם וההודע"ה לפ"ה ואור"ג הגבור"ה בהרג"ו ברו"ח וחרב פיפיות והוא בידו והוא מעיין ביו"ד ה"א וא"ו ה"א חלק החכמ"ה וחלק הבינ"ה ומנינם ברו"ח על דרך סבוב חכמ"ה ובינ"ה ועל פי סבוב חמ"ה ולבנ"ה, והכל עם זה השם הנכבד והנורא ועניינו הוא שעל פיו מתנועע התלי אשר הוא בעולם כמלך על כסאו, ונקרא מדת הדין ובשנת ה' אלפים ומ' שנה ליצירה השלים פי מחזורים כי מחזורי י"ח שנים, וסודם השם המיוחד שעל פיו מתגלגל ומניע י"ב מזלות. וכל הכוכבים 'בהרהור' 'הכל במחשבה', כי 'בספירה הולך' 'בשנויים' 'בכל חשבון' ומאתו 'המחשבה ומאתו המחשבה בנו והוא

מופת מושכל ומקובל וגם קצתו מורגש שכל הדיבור יוצא מכ"ב אותיות וכל שכן שיבנו החכמות על כ"א אותיות שבשם ואמנם ילדיך אני להודיעך בו כללים ראשונים כדי שיהיו כל במפתח לפתוח בו שערי בינה שהם חמשים עם כ"ב אותיות והוא שצריך שתדע כי זה השם המשולש יצא מכח המשולש והוא שם בן י"ב אותיות וזה היא צורת הוצאתו:

י"ה י"ו י"ז י"ח

י"ה י"ו י"ז י"ח

י"ה י"ו י"ז י"ח

והנה כל שם ושם הוא ע"ב ואמנם שלשתם יחד הם רי"ן וכשתקחם כארך יהיו שם ד' דרכים ואלה הם כ"י מ"ה ס"ג ע"ח ואיני צריך לפרש לך סודותיהם אבל אני צריך לרמזם ועליהם תבנה כבר רואה כי כל שם מורה סוד הי"ה הו"ה ויהי"ה מופלא והוא שמם שמספרם ואולם כללם ירא"ה והיא הי"ה הו"ה ויהי"ה גבורה על שם חרב"ו צב"א מלחמה והנה חכ"ם הי"ה הו"ה ויהי"ה בעולם בואו ונעלם ונלחם במזל ארי"ה ומטיל בו ירא"ה כי הוא בחו"ר ברו"ח ויש לי מעינים עליונים שכבר נתנה החכמה לאזנים ולעינים והדם לאפים וההודעה לפה ואור"ג הגבור"ה גבור"ה בהרג"ו ברו"ח וחרב פיפיות והוא בידו והוא מעיין ביו"ד ה"א וא"ו ה"א חלק החכמ"ה וחלק הבינ"ה ומנינם ברו"ח על דרך סבוב חכמ"ה ובינ"ה ועל פי סבוב חמ"ה ולבנ"ה, והכל עם זה השם הנכבד והנורא ועניינו הוא שעל פיו מתנועע התלי אשר הוא בעולם כמלך על כסאו ונקרא מדת הדין ובשנת ה' אלפים ומ' שנה ליצירה השלים פי מחזורים כי מחזורי י"ח שנים וסודם השם המיוחד שעל פיו מתגלגל ומניע י"ב מזלות וכל הכוכבים בהרהור והכל במחשבה כי בספירה הולך בשנויים בכל חשבון ומאתו המחשבה בנו והוא

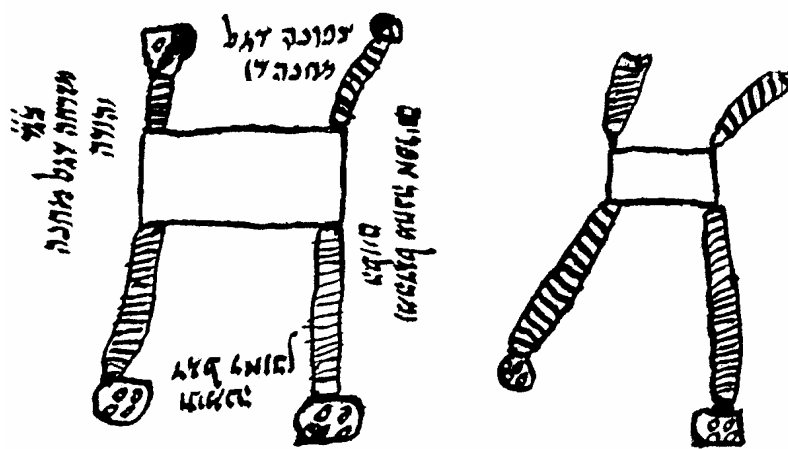
בנו', ומאתו הברכה והקללה בחי. ועל כן היה 'י' ברכה ו'י' קללה'. והנה גלגולו במחזורים י"ח חדשים חמה בכל מזל ומזל. ויש למזל ל' מעלות והוא הולך בכל ג' חדשים ה' מזלות, עד שיושלמו לו י"ח בכל מזל ומזל. ומכאן חייבו להיות בכל מזל ה' גבולות וג' פנים, והגבולות הם לדרכי החמשה כוכבי לכת שהם כ'צ'מ'נ'ש', והפנים הם ל"ו שהם ח'ל'כ' צ'מ'נ'ש', וגם הם ג' שנקראו משולשות במהלכם. ומפני שהשם הנכבד והנורא הנרמז בראשית התנועות ומהלכם בנוי על ברייתו של עולם, אצטרך להקדים לך הקדמה קצת מזאת החכמה החיצונית עד שיהיה קל עליך להבין דרכיו יותר.

והעד שזה השם מורה על סוד התנועות, הוא שהתחלתו בתורה מן פסוק **"ויסע"**, המורה על הנסיעה, וסודו ב"ד הנסיעה והוא נוס"ע בכ"ח גבור"ה. והשני לו הוא מפסוק **"ויבא"**, שהוא גם כן מורה על נסיעה שנית ממין שני. והשלישי הוא ג"כ מורה על נסיעה שלישית ממין שלישית, שהוא **"ויט"** מלשון נטייה. והנה נסיעה, וביאה, ונטייה, הם שלשה עדים על ג' תנועות העולם, שהם תנועה מן האמצע, והתנועה אל האמצע, ותנועה סביב האמצע. ומן הכתובים תבין כל אחת ואחת מהן, שהרי במחשבה זכר הליכת הפנים וחזרה לאחור. וע"כ נלקח ו' מראשו ישר כפי הנסיעה הראשונה. והנה הנסיעה ביד, גם הנסיעה ברגל, והיא נסיעת התלי בסוד **"ותחת רגליו"** (שמות כז' י'), ועל היד כתוב **"באצבע אלהים"** (שמות ה' כה'). והוא סוד תנועת ההטיה בסוד **"ויט משה את ידו על הים ויולך יהוה את הים ברוח קדים עזה"** וגו' (שמות יד' כא'). ונטיית הגלגלים הם סבוב כל השינויים הנמצאים בעולמנו זה. כי י"ח שנים מתגלגל התלי בגבהות ובשפלות, ומנצחו השם המיוחד על פי הנסיעה בגבורה בקשיות. וע"כ י"ח נקודות כחו כי שם ביתו **"ותשובתו הרמתה"** (שמואל א' ז' יז'), הם ששה שהם אש ורוח ומים ששים קשרים אלו. וע"כ נלקח שם **"ויבא"** ישר לו, אך הוא הפכו מן הלילה. ושם **"ויט"** ישר לו, ומה שהוא הפוך לראשו הוא ישר לזנבו, ומה שהוא ישר לזנבו הוא הפוך לראשו. אך **"ויבא"** מן המכריע בנתים, וע"כ נאמר **"ויבא בין מחנה ישראל ובין מחנה מצרים ולא קרב זה אל זה כל הלילה"** (שמות יד' כ'), והי"ם סודו ה"ן.

הברכה והקללה בח"י ועל כן היה י' ברכה ו'י' קללה והנה גלגולו במחזורי י"ח חדשים חמה בכל מזל ויש למזל ל' מעלות והוא הולך בכל ג' חדשים ה' מעלות עד שיושלמו לו י"ח בכל מזל ומזל ומכאן חייבו להיות בכל מזל ה' גבולות וג' פנים והגבולות הם לדרכי כוכבי לכת החמשה שהם כ'צ'מ'נ'ש' והפנים הם ל"ו שהם ח'ל'כ' צ'מ'נ'ש' וגם הם ג' שנקראו משולשות במהלכם ומפני שהשם הנכבד והנורא הנרמז בראשית מהתנועות ומעלותם בנוי על ברייתו של עולם אצטרך להקדים לך הקדמה קצת מזאת החכמה החיצונית עד שיהיה קל עליך להבין דרכיו יותר והעד שזה השם מורה על סוד התנועות הוא שהתחלתו בתורה מן ויס"ע המורה על הנסיעה וסודו ב"ד הנסיעה והוא נוסע בכח גבור"ה והשני לו הוא ויבא והביאה גם היא מורה על נסיעה שנית ממין שני והשלישי הוא ג"כ מורה על נסיעה שלישית ממין שלישית שהוא וי"ט מלשון נטייה וביאה ונטייה הם עדים שלשה על ג' תנועות העולם שהם תנועה מן האמצע והתנועה אל האמצע ותנועה סביב האמצע ומן הכתובים תבין כל אחת ואחת מהן שהרי בא זכירת הליכת הפנים וחזרה לאחור וע"כ נלקח ו' מראשו ישר כפי הנסיעה הראשונה והנה הנסיעה ביד גם הנסיעה ברגל והיא נסיעת התלי בסוד ותחת רגליו ושל היד כתובים באצבע אלהים והוא סוד תנועת העט בסוד ויט משה את ידו על הים ויולך י"י את הים ברוח קדים עזה וגו' ונטיית הגלגלים הם סבות כל השינויים הנמצאים בעולמנו זה כי י"ח שנים מתגלגל התלי בגבהות ובשפלות ומנצחו השם המיוחד על פי הנסיעה בגבורה בקשיות וע"כ י"ח נקודות כחו כי שם ביתו ותשובתו הרמתה הם ששה הם אש ורוח ומים ששים קשרים אלו וע"כ נלקח שם ויב"א ישר לו אך הוא הפכו

ואמנם בשני זכר ביאה בנתיים, שהוא סוד ההכרעה, עד שלא יקרב זה אל זה כל זמן אשר המכריע בין שתי המחנות קיים. והביאה היא בדמות הכנסה בבית, שהנכנס בא בו בין שני השערים ובתוכו יוצא ובא לעתים פנים ואחור. וכן הרוח מכריע בין האש והמים, ושמו מדת השלום מפני שבכל עת שהרוח מכריע ביניהם יש שלום. והשלום אח האמת, וע"כ אם מדת יעקב אמ"ת, הנה מדת עשו שלו"ם, (עשו בגי' שלו"ם) וביניהם דברי שלום ואמת. וע"כ סוד המדות בדמות אמ"ש שהוא לעד על מה שנאמר בנבואה "אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם" (זכריה ה' ט'). ואמנם בג' זכר בו נטייה שהיא הוראה על היותה סבת תנועת הרוח. ותנועת הרוח סבת תנועת השנוי הטבעי, והוא יובש הלחות ובקיעת המים לחלקים שוים, והם י"ב חלקים. והוא סוד י"ב שמות אשר רמזתי שסודם רי"ו, וע"כ נרמז בנתיים ז"ה אל ז"ה, בסוד קדושה משולשת לשלוש כתות, שהן ג' מחנות. גם חמש מחנות עם מספר מחנה שכינה הן בדמות שלוש בצורה זה:

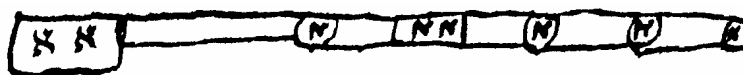
מן הלילה ושם וי"ט ישר לו ומה שהוא הפוך לראשו והוא ישר לזנבו ומה שהוא ישר לזנבו הוא הפוך לראשו אך ויב"א מן המכריע בנתיים וע"כ נאמר ויבא בין מחנה מצרים ולא יקרב זה אל זה כל הלילה והי"ם סודו ה"ן ואמנם בב' זכר ביאה בנתיים שהיא סוד ההכרעה עד שלא יקרב זה אל זה כל זמן אשר המכריע בין שתי המחנות קיים ומביאה היא בדמות הכנסה ברית שהנכנס בא בו בין שני השערים ובתוכו יוצא ובא לעתים פנים ואחור וכן הרוח מכריע בין האש והמים ושמו מדת השלום מפני שבכל עת שהרוח מכריע ביניהם יש שלום והשלום א"ח האמ"ת וע"כ אם מדת יעקב אמת הנה מדת עשו שלו"ם וביניהם דברי שלום ואמת וע"כ סוד המדות בדמות א"משם שהוא לעד על מה שנ' בנבואה אמת ומשפט שלו"ם שפטו בשעריכם ואמנם בג' זכר בו נטייה שהיא הוראה על היותה סבת תנועת הרוח ותנועת הרוח סבת תנועת השנוי הטבעי והוא יובש הלחות ובקיעת המים לחלקים שוים והם י"ב חלקים והוא סוד י"ב שמות אשר רמזתי שסודם רי"ו וע"כ נרמז בנתיים ז"ה אל ז"ה בסוד קדושה משולשת לשלוש כתות שהן ג' מחנות גם חמש מחנות עם מספר מחנה שכינה הן בדמות שלוש בצורה זה:

ציור

והנה זו הצורה שהיא צורת ד' דגלים שהם י"ב, היא כדמות ה' בסוד א'ד', שהיא חצי השם ורביעית. והיא בדמות ד' חיות הקדש אשר ד' פנים לאחד ושכינה בנתיים בסוד ו'ה'ו'. והסוד בהיות ה' באמצע בין הזוגות והוא נפרד בדמות אלה הצורות:

והנה זו הצורה שהיא צורת ד' דגלים שהם י"ב היא כדמות ה' בסוד א'ד' שהיא חצי השם ורביעית והיא בדמות ד' חיות הקדש אשר ד' פנים לאחד ושכינה בנתיים בסוד ו'ה'ו' והסוד בהיות ה' באמצע בין הזוגות והוא נפרד בדמות אלה הצורות:

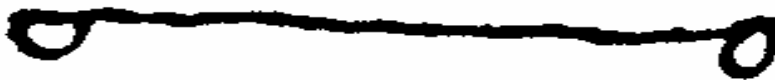

הנה מאלו הצורות הג' שצורתם שהם שלשים וכללם א'ב' א'ד' א'ו', תבין סתרי המערכות, והמרכבות. ולעולם תשקול את כולם במשקל משולש כאילו להשים זוגות שוות, ימין ושמאל, או נפרדים שווים. אך תכריע ביניהם לעולם באחד יחיד ומיוחד. ותבין מזה שבכל המרכבות והמערכות אין מי שידמה למכריע חוץ מן השלוש הראשון שהמכריע שוה במציאות לימינו ולשמאלו. ואע"פ שהמחודש דומה לו מצד אחד מפני סוד שש קצוות והיכל הקדש המכוון באמצע והוא אשר רמזתים בשלשת האמרים עם כל זה כולם מורכבים מן השלש והנה הם ה'ה' וזה הוא אחד מן השמות ולפי זאת הדרך הקדושה תמצא אלפ"א בית"א שהיא מתחלת מלמעלה ויורדת למטה ומתרכבת תמיד בצורה שוה והיא מעיינת לייחוד המכריע בנתיים עד היות ימין מפה וימין מפה שאין שמאל למעלה והרואה יאמי"ן מיד בקריעת ים סוף כי ב"ה יהו"ה צור עולמים והנה היה הים מפה ומפה כצורה זו הים אל הים גם יתגלה מעניין יום יום שהנה כשתוריד הא"ל לאלפ"א בית"א לשני הצדדים בשווי מן א' עד ז' ותשים א' מכריע ו' בנתיים תמיד אז תדע כי היא

שני ציורים

הנה מאלו הצורות הג' שצורתם שהם שלשים וכללם א'ב' א'ד' א'ו' תבין סתרי המערכות והמערכות המרכבות ולעולם תשקול את כולם במשקל משולש כאילו להשים זוגות שוות ימין ושמאל או נפרדים שווים אך תכריע ביניהם לעולם באחד יחיד ומיוחד ותבין מזה שבכל המרכבות והמערכות אומי שידמה למכריע חוץ מן השלוש הראשון שהמכריע שוה במציאות לימינו ולשמאלו ואע"פ שהמחודש דומה לו מצד אחד מפני סוד שש קצוות והיכל הקדש המכוון באמצע והוא אשר רמזתים בשלשת האמרים עם כל זה כולם מורכבים מן השלש והנה הם ה'ה' וזה הוא אחד מן השמות ולפי זאת הדרך הקדושה תמצא אלפ"א בית"א שהיא מתחלת מלמעלה ויורדת למטה ומתרכבת תמיד בצורה שוה והיא מעיינת לייחוד המכריע בנתיים עד היות ימין מפה וימין מפה שאין שמאל למעלה והרואה יאמי"ן מיד בקריעת ים סוף כי ב"ה יהו"ה צור עולמים והנה היה הים מפה ומפה כצורה זו הים אל הים גם יתגלה מעניין יום יום שהנה כשתוריד הא"ל לאלפ"א בית"א לשני הצדדים בשווי מן א' עד ז' ותשים א' מכריע ו' בנתיים תמיד אז תדע כי היא

ולפי זאת הדרך הקדושה, תמצא אלפ"א בית"א שהיא מתחלת מלמעלה ויורדת למטה, ומתרכבת תמיד בצורה שווה. והיא מעיינת לייחוד המכריע בנתיים עד היות ימין מפה וימין מפה, שאין שמאל למעלה. והרואה יאמי"ן מיד בקריעת ים סוף. "כי ביה יהו"ה צור עולמים" (ישעיה כו' ד). והנה היה הים מפה ומפה כצורה זו:

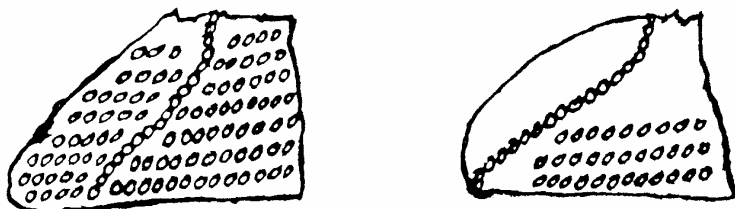
הים א' הים

ציור

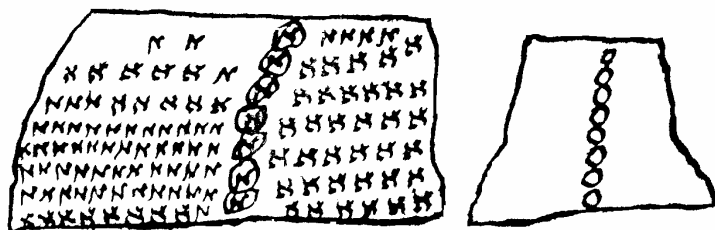
המים באמת והנו אל"ף משולש בסוד אי"ק, שהם חע"מ אח"ע עשר"י מא"ה וסודם הד"ד וזה הוא סוד הפוך והושם לכסא לאלף חלקי השע"ה השע"ה והוא החלקים שהנה התחלתם בסוד המולד הראשון מן לבה"ב לבהב"ר כפול הר"ד ותמצא ת"ח והוא י"ח שנים של התנ"ם וסודם חציו של חציו וכן חציו רצ"ח וחציו רחמ"ן גם חציו רוח מים וחציו המרום ועל זה נתיחס

גם יתגלה מעניין יום יום, שהנה כשתוריד הא"ל לאלפ"א בית"א לשני הצדדים בשווי מן א' עד ז' ותשים א' מכריע ו' בנתיים תמיד, אז תדע כי היא הים המים באמת. והנו אל"ף משולש בסוד אי"ק, שהם חע"מ אח"ע עשר"י מא"ה וסודם הד"ד וזה הוא סוד הפוך והושם לכסא לאלף חלקי השע"ה השע"ה והוא החלקים שהנה התחלתם בסוד המולד הראשון מן לבה"ב לבהב"ר כפול הר"ד ותמצא ת"ח והוא י"ח שנים של התנ"ם וסודם חציו של חציו וכן חציו רצ"ח וחציו רחמ"ן גם חציו רוח מים וחציו המרום ועל זה נתיחס

למים באומרו "התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו" (יחזקאל כט' ג'). כלומר אורו בתוך י'ל'ע'ב' י'מ' י'מ'. והנה שהוא א' מכריע בנתיים. ואם תמנה לפי הצורה הנזכרת מספר החלקים הנקראים כפות המנעול כלומר כפות העולמים הנזכרים תפלא מסודם וזה צורתם:

דע בני כי זאת היא צורת המזבחה אשר בנה משה "ויקרא שמו יהוה נסי" (שמות יז' טו). והסוד כי חשבנו נס"י והוא הסנ"ה אותיות למשה מסיני השווה שהוא נמצא שווה כזה, הנה זה הצורה כזו הצורה והם זו הצורה:

ג"כ היא אשר תהיה לך הדרך הישרה הנערכת מחכמת המרכבה, וממנה תכיר השפע הנכבד. וכמוה אתה צריך לצייר בשפע המרכבה המעושית ביודין וכן במאית בעצמה והנה יהיו ידיה הימנים נ"ה ומן השמאלים נ"ה, וחוט שדרתן אשר ממנו כלים מוצצים ויונקים חיהם הם א' ודין. והנה עוד מספר הנס"ה. ואמנם סודם המרכבה הנגזר, והיא שליש השנ"ה אשר המחשבה גוזרת לשלושה בסוד סמך בעבור היותו מספר קבוע לחבירו י"ה מספרים אשר הוא שמינית כ"ף יו"ד המורים על רביעתם ואשר חקוק בכסא הכבוד הוא החקוק בטבע הלב והנה מספר כסוד מרובעי ברוח שהם הזוגות והם י"ד והם כ"ף והם סוד ליו"ד סבובי"ם שהם ימינ"י ושלוש דמיוני ותמצא שכלי ושלוש שכלי ותמצא אנכ"י ושלוש אנכ"י ותמצא רגלי וכפלים יסודות וכפלים שמו מפורש והנה ק"כ יודים מספרם אי"ק וסודו הפוך קי"א והוא פלא גדול בשתחשוב החוט לי' אחד ואם תחשבוהו לי' יודין הנה

למים באומר התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו כלי אורו בתוך י'ל'ע'ב' י'מ' י'מ' והנה שהוא א' מכריע בנתיים ואם תמנה לפי הצורה הנזכרת מספר החלקים הנקראים כפות המנעול כלומר כפות העולמים הנזכרים תפלא מסודם וזה צורתם:

ציור

דע בני כי זאת היא צורת המזבחה אשר בנה משה ויקרא שמו י"י נסי והסוד כי חשבנו נס"י והיא הסנ"ה אותיות למשה מסיני השווה שהוא נמצא שווה כזה זה הצורה כזו הצורה והם זו הצורה:

ציור

ג"כ היא אשר תהיה לך הדרך הישרה הנערכת מחכמת המרכבה, וממנה תכיר השפע הנכבד. וכמוה אתה צריך לצייר בשפע המרכבה המעושית ביודין וכן במאית בעצמה והנה יהיו ידיה הימנים נ"ה ומן השמאלים נ"ה, וחוט שדרתן אשר ממנו כלים מוצצים ויונקים חיהם הם א' ודין. והנה עוד מספר הנס"ה. ואמנם סודם המרכבה הנגזר, והיא שליש השנ"ה אשר המחשבה גוזרת לשלושה בסוד סמך בעבור היותו מספר קבוע לחבירו י"ה מספרים אשר הוא שמינית כ"ף יו"ד המורים על רביעתם ואשר חקוק בכסא הכבוד הוא החקוק בטבע הלב והנה מספר כסוד מרובעי ברוח שהם הזוגות והם י"ד והם כ"ף והם סוד ליו"ד סבובי"ם שהם ימינ"י ושלוש דמיוני ותמצא שכלי ושלוש שכלי ותמצא אנכ"י ושלוש אנכ"י ותמצא רגלי וכפלים יסודות וכפלים שמו מפורש והנה ק"כ יודים מספרם אי"ק וסודו הפוך קי"א והוא פלא גדול בשתחשוב החוט לי' אחד ואם תחשבוהו לי' יודין הנה

כול"ם. וסוד 'העולמים' 'אמצע' 'כל העולם' 'המלך והמלכה' 'קנאים' 'מקיאים' 'המקוים' 'ונסיעה' 'ונקמה' 'לעדים בהם'. ואמנם מערכת המאות שהיא ק"כ קופים עולה י"ב אלפים חבר שלשתם 'ק"כ א"ר י"ב', וסודם זכר הגלגלים 'כח היצר' והוא 'של"ג' שהוא 'החשך' 'העולם הזה והעולם הבא', 'כל האור הגנוז', והנם 'אי"ק בכ"ר'. ובצורות האלו והדומים להם אתה צריך לצייר ולעיין במ בעניינים מושכלים, עד אשר תוציא מה שבכח אל פועל אל כל שמות הסכמיות עם הכחות הטבעיות, כי במ תשיג השכליות על פי צורת צירוף האותיות.

הנוסף במספר כול"ם וסוד העולמים אמצע כל העולם למלך והמלכה קנאים מקיאים המקוים נסיעה ונקמה לעדים בהם ואמנם מערכת המאות שהיא ק"כ קופים עולה י"ב אלפים חבר שלשתם ק"כ א"ר י"ב וסודם זכר הגלגלים כ"ח היוצר והוא של"ג שהוא החושך העולם הזה והעולם הבא כל האור הגנוז והנם אי"ק בכ"ר ובצורת האלו הדומים להם אתה צריך לצייר ולעיין במ בעניינים מושכלים עד אשר תוציא מה שבכח אל פועל בלבד שמות הסמכיות עם הכחות הטבעיות כי במ תשיג השכליות על פי הצורה צירוף האותיות

חלק שלישי קטן סימנו ג' - מקור

חלק שלישי קטן סימנו ג' - מקור

אם היות יכול לקצור באלו הדרכים קצור שלא היה כבר עליך להבין כוונתי בו גם לא היות חסר משום ידיעה הראויה לדעתה בחכמה זו מפני רוב הקצור היה לי בזה ב' תועלות ולך ג' תועלות האחת היתה באה לי מצד שהייתי מקל הטורח הגדול מעלי ואשר אני צריך אליו לחבירו ולבארו בכל בל יום הייתי מבארו בג' ימים ולא הייתי מתבטל כ"ט יום ראשון הנוספים אשר הייתי יכול ללמוד במסכתא אחת שהייתי לי למסך ולמגן בעת צרת העולם הבא למחול בעבורה עונות ותועלת השנית היתה באה לי מצד שהייתי מקל מעלי טורח הלמוד שאתה מקבל ממני ולו היה אפשר שתלמוד ממני ביום אחד מה שאתה צריך לטרוח עליו שנה אחת היה זה טוב לשנינו רק השלש פעולות הבאות לך מזה הם מוכנות בתחילת מחשבה. והאחת מהן היא שתלמוד בדברים מועטים חכמות נפלאות אלהיות. שתתחכם מהם בזמן מועט והשלישית שתזכה לעולם שכולו ארוך במעט טורח ובמעט קצר ואחר היות העניין כן אין ספק שאם אוכל להשיג ע"ב חכמות תחת שני ענייני לא אטריח עצמו להשמידם תחת ע' כי אז היה העניין והחכמה מועטת והיה ראוי להאמר עלי בזה כי בא החלום ברוב ענין וקול כסיל ברוב דברים והנה הזכיר שלמה לבלתי להאריך בדברים אלו באומרו **"כי האלהים בשמים ואתה על הארץ"** (שם א') על כן יהיו דבריך מעטים. ואמנם באמת זו החכמה העליונה שמה בלשון חכמינו מעשה מרכבה, כלומר הרכבת ש"ם בש"ם, אמ"ש עם אש"מ, הרכבת מערי"ך בנער"ך, מכריע בנתים בדמות מסמ"ר במסמ"ר, מצי"ר במצי"ר. וע"כ ואל תתמה כאשר אאריך בו בקצת דברים בהכרח. כי הדבר עמוק עמוק מאד ומי ימצאנו, אפילו ברוב דברים, קל וחומר אחר כי זו החכמה האלוהית אינה כשאר חכמות. שהרי היא כוללת כל החכמות שנאמרו ושנגלו ושנסתרו, וכל הנמצאות ונגלות ונסתרים וכל העתידים להאמר ולהגלות בפירוש, או נרמזת או נסתרת. ואם כן אינו מן הפלא, שהעניין המופלא והנורא הזה יתחיל להמשיך המחבר המדבר בו. אלא שנותן הדין לדעתו של החכם המדבר שימשיך הוא את העניין ולא

אם הייתי יכול לקצור באלו הדרכים קצור שלא היה כבר עליך להבין כוונתי בו, וגם לא היית חסר משום ידיעה הראויה לדעתה בחכמה זו מפני רוב הקצור, היה לי בזה ב' תועלות, ולך ג' תועלות. האחת היתה באה לי מצד שהייתי מקל הטורח הגדול מעלי, ואשר אני צריך אליו לחברו ולבארו בל"ב יום, הייתי מבארו בג' ימים. ולא הייתי מתבטל כ"ט יום נוספים, אשר הייתי יכול ללמוד במסכתא אחת שהייתה לי לסמך ולמגן בעת צרת העולם הבא, למחול בעבורה עונות. ותועלת השנית היתה באה לי מצד שהייתי מקל מעלי טורח הלמוד שאתה מקבל ממני. ולו היה אפשר שתלמוד ממני ביום אחד, מה שאתה צריך לטרוח עליו שנה אחת, היה זה טוב לשנינו. רק השלש פעולות הבאות לך מזה הם מוכנות בתחילת מחשבה. והאחת מהן היא שתלמוד בדברים מועטים חכמות נפלאות אלהיות. והשנית שתתחכם מהם בזמן מועט. והשלישית שתזכה לעולם שכולו ארוך במעט טורח ובזמן קצר. ואחר היות העניין כן, אין ספק שאם אוכל להשיג ע"ב חכמות תחת שני עניינים לא אטריח עצמי להעמידם תחת ע', כי אז היה העניין והחכמה מועטת. והיה ראוי להאמר עלי בזה **"כי בא החלום ברוב ענין וקול כסיל ברוב דברים"** (קהלת ה' יב'). והנה הזכיר שלמה לבלתי להאריך בדברים אלו באומרו, **"כי האלהים בשמים ואתה על הארץ"** (שם א') על כן יהיו דבריך מעטים. ואמנם באמת זו החכמה העליונה שמה בלשון חכמינו מעשה מרכבה, כלומר הרכבת ש"ם בש"ם, אמ"ש עם אש"מ, הרכבת מערי"ך בנער"ך, מכריע בנתים בדמות מסמ"ר במסמ"ר, מצי"ר במצי"ר. וע"כ ואל תתמה כאשר אאריך בו בקצת דברים בהכרח. כי הדבר עמוק עמוק מאד ומי ימצאנו, אפילו ברוב דברים, קל וחומר אחר כי זו החכמה האלוהית אינה כשאר חכמות. שהרי היא כוללת כל החכמות שנאמרו ושנגלו ושנסתרו, וכל הנמצאות ונגלות ונסתרים וכל העתידים להאמר ולהגלות בפירוש, או נרמזת או נסתרת. ואם כן אינו מן הפלא, שהעניין המופלא והנורא הזה יתחיל להמשיך המחבר המדבר בו. אלא שנותן הדין לדעתו של החכם המדבר שימשיך הוא את העניין ולא

שהעניין ימשיך אותו. שנאמר בספר היצירה בסופו על חכמת האותיות, אשר עניין אברהם אבינו ע"ה שהוא המשיך האותיות שבהם נברא הכל בדמות ג' אמות. באומרו משכן במים דלקם באש רעשם ברוח. ועוד עשה כן בז' וי"ב, באמרו בערם בז' כוכבים, נהגם בי"ב מזלות. וכלל זה שהוא המשיך הכוחות והמשיך חכמת האותיות כרצונו, ולא הכריחתימו החכמה המופלאה הזאת לעבור גבולה.

והנה היום לולי שאנו מובטחים בשם אשר הורנו על ידי זאת החכמה התוריית הקדושה שאנחנו בזמן הישועה. ונאמר עליה **"ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה"** (ישעיה יב' ג'). ותרגמו יונתן בן עוזיאל ז"ל **"ותאלפון אולפן חדת בחדוה מבחירי צדיקיא"**. הנה גם אנחנו היינו שותקין לבלתי גלות בחכמה זו כי אם ראשי הפרקים רחוקים ועמוקים, עד שלא היו מובנים כי אם לצדיקים המעמיקים. אך מה שמכריחנו הוא עניין אלוהי, וגלה לנו קצת מסודו. ויב"א חנו"ך ב"ן יר"ד בדמות מוכי"ח דברנ"י וידבר בנו ועל לבנו יביא תנחומים וינחמינו. כבר היינו מחרישים כאשר החרישו קדמונינו ז"ל, וידוע כי אליהו אשר נקרא שמו יהוא"ל לא יתגלה לרשעים כי אם לצדיקים בלבד. והם אשר צדקו ביראת השם, והם הם חושבי שמו ג"כ כמו כן חנו"ך ב"ן יר"ד שלא יתגלה כי אם לאנשי אמת שונאי בצע שהם אנשים חכמים בחכמה האלוהית הזאת בלבד. ואל תאמן זולת זה.

ודע כי אליהו וחנוך שניהם יבואו בזמן אחד ועצה אחת לשניהם, והם מבשרים באמת. ותחבולות גדולות יוליינו, ויולידו בעולם ויחדשו חכמות אשר הם נכריות היום מאד אצל חכמי ישראל, המתחכמים בחכמת התלמוד. והם בתכלית הרוחק מאמתתה השנית כי יש לה שני דרכים, אחד נגלה ואחד נסתר, ושניהם אמת. רק הנגלה דומה לעניינים הגופניים אשר במציאות כולו בכלליו ובפרטיו, והוא שכבר נודע ונגלה לכל בעל שכל. כי העניינים הנגלים אשר במציאות הם העניינים המורגשים, והם הם כלים לכל העניינים הרוחניים הקרובים אליהם, והם הם כלים לכל הפנימיים הרוחניים הקרובים אליהם והמנהיגים אותם. והנה הכלים בעצמם יש מהם חיצוניים ויש מהם פנימיים.

הזה יתחיל להמשיך המחבר המדבר בו אלא שנותן הדין לדעתי של החכם המדבר שימשיך הוא את העניין ולא שהעניין ימשיך אותו שנ' בספר היצירה בסופו על חכמת האותיות אשר ענין אברהם אבינו ע"ה שהוא המשיך האותיות שבהם נברא הכל בדמות ג' אבות כאומר משכן במים דלקם באש כעשן ברוח ועוד עשה כן בזוי"ב נאמר בעדן בז' כוכבים כי נהגן בי"ב מזלות וכלל"ו שהוא המשיך הכוחות והמשיך חכמת האותיות כרצונו ולא הכריחתימו החכמה המופלאה הזאת לעבור גבולה והנה היום לולי שאנו מובטחים בשם אשר הורנו על ידי זאת החכמה התוריית הקדושה שאנחנו בזמן הישועה ונאמר עליה **"ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה"** ותרגמו יונתן בן עוזיאל ז"ל **"ותאלפון אולפן חדת בחדוה מבחירי צדיקיא הנה גם אנחנו היינו שותקין לבלתי גלות בחכמה זו כי אם ראשי הפרקים רחוקים ועמוקים עד שלא היו מובנים כי אם לצדיקים המעמיקים אך מה שמכריחנו הוא עניין אלוהי וגלה לנו קצת מסודו ויבא חנו"ך ב"ן יר"ד בדמות מוכיח דברנ"י וידבר בנו ועל לבנו הביא תנחומים וינחמינו כבר היינו מחרישים כאשר החרישו קדמונינו ז"ל וידוע כי אליהו אשר נקרא שמו יהוא"ל לא יתגלה לרשעים כי אם לצדיקים בלבד והם אשר צדקו ביראת והם הם חושבי שמו ג"כ כמו כן חנו"ך ב"ן יר"ד שלא יתגלה כי אם לאנשי אמת שונאי בצע שהם אנשים חכמים בחכמה האלוהית הזאת בלבד ואל תאמן זולת זה ודע כי אליהו וחנוך שניהם יבואו בזמן אחד ועצה אחת לשניהם והם מבשרים באמת ותחבולות גדולות יוליינו ויולידו בעולם ויחדשו חכמות אשר הם נכריות היום מאד אצל חכמי ישראל המתחכמים בחכמת התלמוד והם בתכלית הדוחק מאמתתה השנית כי יש לה שני דרכים אחד נגלה ואחד נסתר ושניהם אמת רק הנגלה דומה לעניינים הגופניים אשר במציאות כולו בכלליו ובפרטיו והוא שכבר נודע ונגלה לכל בעל שכל כי העניינים הנגלים אשר במציאות הם העניינים המורגשים והם הם כלים לכל העניינים הרוחניים הקרובים אליהם והם הם כלים**

והחיצוניים הם כגון העינים, והאזנים, והאפים, והפה, והראש בכללו החיצוני, והזרועות, והשוקים, והידיים, והרגלים, והאצבעות, והשער, והצפרנים, והעור, וכלי המשגל. אך אלה כולם נגלים כלומר מפני שהם בעלי חומר צורות בולטות, הם מורגשים. ואעפ"כ ראוי להביא מופת מהם על שהם עם היותם נגלים אינם במעלה שווה עם הכלים הפנימיים הבולטים ג"כ. אך הפנימיים מעולים מהם מאד, והושמו אלו בדמות שומרי העיר ומסבבים כדי לשמור הכלים הפנימיים כאשר ישמרו ויעבדו עבדי העיר המשרתים את שרי העיר המנהיגים. כי ההנהגה כולה, שרשה, ומקריה הקרוב לכלים החיצוניים היא נאה מן הכלים הפנימיים. והפנימיים כשרים והחיצוניים כעבדים. רק באמת לא ישמרו החיצוניים אלא על ידי הפנימיים. גם לא יהיו שלמים הפנימיים אלא על ידי החיצונים. וכאשר החיצונים פחותים מהפנימיים, וגם כל מה שקושר את אלו ואלו קשר הצורך, כן הפנימיים יש להם פנימיים מהם עוד, שיגן מהם אותם ומניעים את כוחותיהם. והם כוחות רוחניות מאירות שוכנות על הגלמים המצויירים בצורות בולטות פנימיות. גם הרוחניות מתפשטות בגוף מבית ומחוץ, כי מבית ומחוץ הכל משכן אחד. ויקראו השוכנים על אלו המשכנות רוחות, ונפשמות, וחיות הקד"ש, ונפשות. הרבה מאלה השמות להם להורות על התיחדם מהם, ועל הצטרכם אליהם, ועל השתתפם עמם.

אעפ"כ יש לכל דבר ודבר מהרוחניים מעלה מיוחדת, כמו שקרה לנו עם הפנימיים והחיצונים. ויש עוד לרוחניים השוכנים כוחות ורוחות מניעות ומנהיגות ומשגיחות בהם. והם בלתי צריכים אל משכן, רק פועלים בהם ואינם נפעלים מהם. סוף דבר כל מה שהעניינים פנימיים יותר הם יותר מעולים ויותר רוחניים ויותר נכבדים מהחיצונים. עד הגיע העניין הנשפע מפועל ראשון, אשר אין לפניו, אל נפעל אחרון אשר בלתי פועל בזולתו, והוא פועל בכל נמצא מאתו, אשר הכל ממנו יתעלה שמו. והוא אינו מתפעל מזולתו והוא בתכלית התכליות של הפנימיות ושל הרוחניות, אחר אשר אין דבר לפניו קודם. וע"כ הוא הנכבד והמעולה שבכל, וכל מה שבא אחריו פחות אצלו כשתעריכנו אל עצמו יתברך. ואע"פ שאצלו אצולים

לכל הפנימיים הרוחניים הקרובים אליהם והמנהיגים אותם והני הכלים בעצמם יש מהם חיצוניים ויש מהם פנימיים והחיצוניים הם כגון העינים והאזנים והאפים והפה והראש בכללו החיצוני והזרועות והשוקים והידיים והרגלים והאצבעות והשער והצפרנים והעור וכלי המשגל אך אלה כלם נגלים כלו מפני שהם בעלי חומ"ה צורות בולטות הם מורגשים ואעפ"כ ראוי להביא מופת מהם על שהם עם היותם נגלים אינם במעלה שווה עם הכלים הפנימיים הבולטים ג"כ אך הפנימיים מעולים מהם מאד והושמו אלו בדמות שומרי העיר ומסבבים כדי לשמור הכלים הפנימיים כאשר ישמרו ויעבדו עבדי העיר המשרתים את שרי העיר המנהיגים כי ההנהגה כלה שרשה ומקרה הקרוב לכולם החיצוניים היא נאה מן הכלים הפנימיים והפנימיים כשרים והחיצוניים כעבדים רק באמת לא ישמרו החיצוניים אלא על ידי הפנימיים גם לא יהיו שלמים הפנימיים אלא על ידי החיצונים וכאשר החיצונים פחותים מהפנימיים וגם כל מה שקושר את אלו ואלו קשר הצורך כן הפנימיים יש להם פנימיים מהם עוד שיגן מהם אותם ומניעים את כוחותיהם והם כוחות רוחניות מאירות שוכנות על הגלמים המצויירים בצורות בולטות פנימיות גם הרוחניות מתפשטות בגוף מבית ומחוץ כי מבית ומחוץ הכל משכן אחד ויקראו השוכנים על אלו המשכנות רוחות ונפשמות וחיות הקד"ש ונפשות הרבה מאלה השמות להם להורות על התיחדם מהם ועל הצטרכם אליהם ועל השתתפם עמם אעפ"כ יש לכל דבר ודבר מהרוחניים מעלה מיוחדת כמו שקרה לנו פנים הפנימיים והחיצונים ויש עוד לרוחניים השוכנים כוחות ורוחות מניעות ומנהיגות ומשגיחות בהם בלתי צריכים אל משכן רק פועלים בהם ואינם נפעלים מהם סוף דבר כל מה שהעניינים פנימיים יותר הם יותר מעולים ויותר רוחניים ויותר נכבדים מהחיצונים עד הגיע העניין הנשפע מפועל ראשון אשר אין לפניו אל נפעל אחרון אשר בלתי פועל בזולתו והוא פועל בכל נמצא מאתו אשר הכל ממנו יתע' שמו והוא אינו מתפעל מזולתו והוא בתכלית

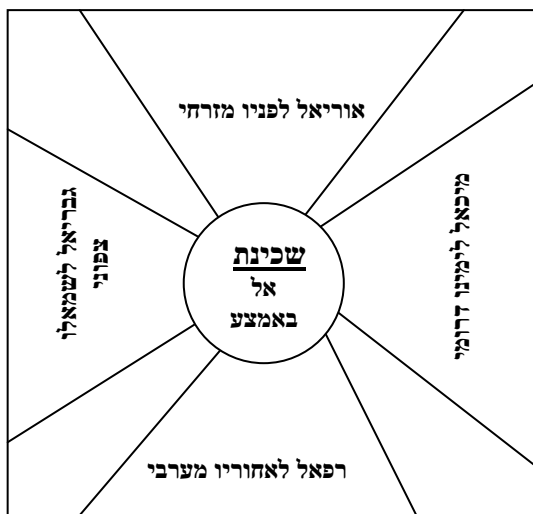
ושפעים ושכלים מעולים מאד, הם מעולים ופחותים. מעולים אצל מה שלמטה מהם, ופחותים אצל מה שלמעלה מהם. וכן דרך המציאות כולו מראש ועד סוף, כי התוך תוך לראש ולסוף. והוא נערך בשתי הקצוות, למעלה ולפחיתות. והקצה המעולה הוא השם יתעלה, והקצה הפחות הוא החומר הראשון. והשם יתעלה פועל בעצם ואינו פועל במקרה. והחומר נפעל בעצם ופועל במקרה. כל שכן שהשם יתעלה אינו נפעל לא בעצם ולא במקרה. ואם ייחס אליו שום דמיון התפעלות עצמי או מקריי, דבר בלתי אפשר להיותו אמת. אך דברה תורה כלשון בני אדם (ברכות לא:), והשמות משותפים בהכרח.

וא"כ כבר התבאר לך במופת שכל מה שהיה הדבר במציאות בכלל ובפרט, וכן בגופי בני אדם יותר נעלם, ואפילו בגופנים, כ"ש ברוחניים, היה יותר מעולה בהכרח מהנגלה. וכמו שקרא זה במציאות ובגופים הפרטיים, קרה ג"כ זה בעצמו לתלמוד כולו בכלליו ובפרטיו שהוא תורה שבעל פה, וכן קרה זה בעצמו לתורה שבכתב. ואל תתמה א"כ על אומרו שיש בעניינים הכתובים, כלומר בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה שני פנים, אחד נגלה ואחד נסתר. שאם אתה חכם ושמעת או למדת דברי האומרים ע' פנים לתורה, ודברו המפרשים במ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא. אינו דין שיקשה עליך, שאומר אני שני פנים שכבר מיעטתי מהשבעים ס"ח וזה שלא להבהיל דעתך, אך חס ושלוש שאין זה לפי דעתי. אמנם בלי ספק התבאר אצלי במופתים ברורים כי האומר ע' פנים לתורה לא אמרו על שישים גבול שבעים פנים לה במספר ע"ן, אבל כוון להודיע שיש לתורה פנים הרבה. כי שבעים בלשוננו מורה על רבוי דברים, ואולם פניה אצלי עינים הם, והם יותר משבעים אלף אלפי רבבות והם בלא קץ. ואדם לא הגיע ולא יגיע לדעת תכלית פניה. ועל דרך האמת אצלי על פני התורה אמר השם אל משה "ופני לא יראו" (שמות לג' כג'). ונודע כי אוריא"ל הוא שר הפנים, והוא בדמות חומר לפני התורה שהוא המזרחי באמנת ד' מחנות שכינה בדמות אלה:

התכליות של הפנימיות ושל הרוחניות אחר אשר אין דבר לפניו קודם וע"כ הוא הנכבד והמעולה שבכל וכל מה שבא אחר פחות אצלו כשתעריכנו אל עצמו ית' ואע"פ שאצלו אצולים ושפעים ושכלים מעולים מאד הם מעולים ופחותים מעולים אצל מה שלמטה מהם ופחותים אצל מה שלמעלה מהם וכן דרך המציאות כולו מראש ועד סוף כי התוך תוך לראש ולסוף והוא נערך בשתי הקצוות למעלה ולפחיתות והקצה המעולה הוא השם יתע' והקצה הפחות הוא החומר הראשון והשם יתע' פועל בעצם ואינו פועל במקרה והחומר נפעל בעצם ופועל במקרה כל שכן שהשם יתע' אינו נפעל לא בעצם ולא במקרה ואם ייחס אליו שום דמיון התפעלות עצמי או מקריי דבר בלתי אפשר להיותו אמת אך דברה כלשון בני אדם והשמות משותפים בהכרח וא"כ כבר התבאר לך במופת שכל מה שהיה הדבר במציאות בכלל ובפרט וכן בגופי בני אדם יותר נעלם ואפילו בגופנים כ"ש ברוחניים היה יותר מעולה בהכרח מהנגלה וכמו שקרא זה במציאות ובגופים הפרטיים קרה ג"כ זה בעצמו לתלמוד כולו בכלליו ובפרטיו שהוא תורה שבעל פה וכן קרה זה בעצמו לתורה שבכתב ואל תתמה א"כ על אומרו שיש בעניינים הכתובים כל' בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה שני פנים אחד נגלה ואחד נסתר שאם אתה חכם ושמעתה או למדת דברי האומרים ע' פנים לתורה ודברו המפרשים במ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא אינו דין שיקשה עליך אומרי אני שני פנים שכבר מיעטתי מהעס"ח וזה שלא להבדיל דעתך אך חס ושלוש שאין זה לפי דעתי אמנם בלי ספק התבאר אצלי במופתים ברורים כי האומר ע' פנים לתורה לא אמרו על שישים גבול שבעים פנים לה במספר ע"ן אבל כיון להודיע שיש לתורה פנים הרבה כי שבעים בלשוננו מורה על רבוי דברים ואולם פניה אצלי עינים הם והם יותר משבעים אלף אלפי רבבות והם בלא קץ ואדם לא הגיע ולא יגיע לדעת תכלית פניה ועל דרך האמת אצלי על פני התורה אמ' השם אל משה ופני לא יראו ונודע כי אוריא"ל הוא שר הפנים והוא בדמות חומר לפני התורה שהוא המזרחי באמנת

ד' מחנות שכינה בדמות אלה:

ציור

הנה זאת מיד תכירנו וכל האיברים מעידים עליו וגם זי"ן מי"ם נו"ן בדמות א' אמון ומלאך ואילן עדים ברורים עליו והוא חכם מדב"ר והנה גמ"ל למ"ד כפול עד נאמן על מהותו גם חומ"ר גנוז יגיד פלאו שהוא האיש רחוק וקרוב מגלגל האיבר והנה כחו מדבר בלב גם הוא מראה כוחו בלב כי אמרנו שכינת אל באמצע כונתנו לומר עליו שכן שמו וחמר ראשון וכל העולם והקשת עד על מציאות האנשים עם הנשים ממנו רק הזהר פן יעלה במחשבתך שהצורה הנרמזת היא על עניין הסבה הראשונה אך דע שהעניין הוא מדומה מפני סוד המציאות העולם והאדם כי השכל הוא בכל ולא יחוס לו היותו במקום כי אם דרך משל ואם כן קריאת שמות לד' רוחות והם שמות אלאכים. ואין שם מלאך נגזר מן מלאכה תורינו על סדר ההשגחה האלהית שהיא בכל אך היא על דמות פנים הרבה בדמות י"ו פנים ס"ד פנים שישלחה וכן לכל חיה מד' חיות הקדש וע"כ נאמר כ"ב אותיות יסו"ד וכן כל יסודו ויסוד שביסודות יש לו פנים הרבה ועל כל פנים גם מלת פנים משותפת לפנים הרבים והיא העיקרית שהיא מורה על פנימיות מעולה ונגזרת מן פנ"ה וענינה עיון ואם כן כבר התבאר לך ענין פני התורה הוא מורה על סותר בעל ענינים הרבה והדבר כן בלא ספק וע"כ כשתשמע משום חכם שום דרך בענין החכמה והוא מגלה לך בה דבר שלא נתגלה לך עד רץ אל תאמר עליו שהוא מגלה פנים בתורה ואין לו חלק לעולם הבא שחלק אשר שהוא ראוי מאות השם לא יוסיף בעבור שכל חכמי הארץ יאמרו עליו או יכתבוהו בספריכם וכל שכן המינים שאין לו חלק לעולם הבא או יאמרו שיש לו חלק גם לא יגרע אם יהפכו מאמרו על ענין חלקו כי חלקו דומה לאמת ולשקר וגם אין חלקו אלא כפי מציאות האמת בלבו או העדרו שהוא השקר וידוע שהוא שלא יוסיף האמת אמיתות בעצמו בעבור בני אדם ולא יחסר גם כן בעדם שאם יהפכו הכוונה בדריהם הקיום קיים והבטול בטל

הנה זאת מיד תכירנו, וכל האיברים מעידים עליו וגם זי"ן מי"ם נו"ן בדמות א' אמו"ן ומלא"ך ואיל"ן, עדים ברורים עליו. והוא חכם מדב"ר, והנה גמ"ל למ"ד כפול עד נאמן על מהותו. גם חומ"ר גנוז יגיד פלאו שהוא האיש רחוק וקרוב מגלגל האיבר. והנה כחו מדבר בלב, גם הוא מראה כוחו בלב. כי אמרנו שכינת אל באמצע, כונתנו לומר עליו שכן שמו חומר ראשון. וכל העולם חומר ראשון באמצע והקשת עד על מציאות האנשים עם הנשים ממנו. רק הזהר פן יעלה במחשבתך שהצורה הנרמזת היא על ענין הסבה הראשונה. אך דע שהענין הוא מדומה מפני סוד המציאות העולם והאדם. כי השכל הוא בכל ולא יחוס לו היותו במקום כי אם דרך משל. ואם כן קריאת שמות לד' רוחות והם שמות אל מלאכים. וכן שם מלאך נגזר מן מלאכה מורינו על סדר ההשגחה האלהית שהיא בכל. אך היא על דמות פנים הרבה, בדמות י"ו פנים, ס"ד פנים שיש לאחד, וכן לכל חיה מד' חיות הקדש. וע"כ נאמר (ספר יצירה פ"ב מ"ג) כ"ב אותיות יסו"ד (יסוד=י"ו+ס"ד). וכן כל יסוד ויסוד שביסודות יש לו פנים הרבה, ועל כל פנים גם מלת פנים משותפת לפנים הרבים, והיא העיקרית שהיא מורה על פנימיות מעולה ונגזרת מן פנ"ה, וענינה עיון.

ואם כן כבר התבאר לך ענין פני התורה שהוא מורה על סותר בעל ענינים הרבה, והדבר כן בלא ספק. וע"כ

כשתשמע משום חכם שום דרך בעניין החכמה והוא מגלה לך בה דבר שלא נתגלה לך עדין, אל תאמר עליו שהוא מגלה פנים בתורה ואין לו חלק לעולם הבא. שחלקו אשר הוא ראוי מאת השם לא יוסיף בעבור שכל חכמי הארץ יאמרו עליו או יכתבוהו בספריהם וכל שכן המינים שאין לו חלק לעולם הבא, או יאמרו שיש לו חלק, גם לא יגרע אם יהפכו מאמרו על עניין חלקו, כי חלקו דומה לאמת ולשקר. וגם אין חלקו אלא כפי מציאות האמת בלבו או העדרו שהוא השקר. וידוע שהוא שלא יוסיף האמת אמיתות בעצמו בעבור בני אדם ולא יחסר גם כן בעדם. שאם יהפכו הכוונה בדבריהם הקיום קיים והביטול בטל בפני עצמו בלעדיהם, והם כבר טועים בו. ואחר שהדבר כן קח הדרך שאדריכך אליה בצורת קבלה, ולא יקשה לך בה שום אריכות. שאחר שיהיה האריכות ההיא סבה להוציא שכלך מהכוח לפועל, כל מה שהדבר ארוך הוא מבאר לך יותר אמיתות הכוונה בו.

ואחר שהקדמתי לך ההקדמה המועלת מאד, שים לבך לדעת שאני צריך להנהיג דעתך מדבר לדבר, עד שתתעשר בעשר החכמה האלוהית המועילה בעולם הזה מאד. ודאגת"ך תהי"ה אח"ד לבד, והיא בקשת החכמה תמיד ותשנא שנאה טבעית כל דבר זולתה. ואעפ"י שאינו ראוי שתגלה זאת המעלה לזולתך כי אם לדומים לך לבד, מבעלי החכמה האמתית. ועל כן אומר שראוי לך שתקבל ממני תחילה בקבלה, מה שאומר לך בעניינים אלו. כמו שיקבל הנער צורת האותיות בכוונה ראשונה ויאמין במה שימסר לו והוא המוסכם בקריאת שמותם עד שיתחכם בהזכרתם ובהכרתם שידע להכירם ולהזכירם בכל מקום ויחקו בלבו וירשמו בנפשו רושם שאי אפשר לסוד לעולם כולו שיוכל בתחלת המחשבה להכיר כל אות ואות עד שיגדיל בין כל אחת ואחת הבדיל גדול כמו שיבדיל בין צורת אביו ואמו אחיו ואחותו וקרוביו אחד זמן גדול מתוך רוב הרגלו עמם כי זהו טבע הנפש להכיר הדברים אחר הרגל גדול ולבלתי הכירם בהתחלת הרגל ולהיותם נכרים ולבלתי נכרים כלומר עתים כך ועתים כך עם ההרגל הבינוני כמו שיקרה כזה בעצמו לך אם תרצה לדעת זמר אחד חדש אצלך על פה שאם כשתרגילנו בפיו ובלבך פעמים רבות יורשם בלבך גם בפיו ולא תשכחנו לעולם אך אם תקראנו פעם אחת לא תוכל לזכור ממנו פעם שנית על פה בעבור הפעם ההיא שקראתי ואם תקראנו קצת פעמים תזכרנו לעתים ותשכחנו לעתים וא"כ כל מה שתדוש בו יותר תדענו יותר בחזקה ויהיה יותר קשה להפרד מדעתך וע"כ אמרו רז"ל אינו דומה מי ששונה פרקו מאה פעמים למי ששונה פרקו מאה ואחת שנא' והחכמה מאי"ן תמצא מאי"ן בגימטריא הכי הוא ודע שכן יקרה לך בכל מה שתלמוד אות לעולם ואמנם על זה צריך אתה לעורר המחשבה אל

ב"ע בלעדיהם והם כבר טועים בו ואחר שהדבר כן קח הדרך שאדריכך אליה בצורת קבלה ולא יקשה לך בה שום אריכות שאחר שיהיה האריכות ההוא סבה להוציא שכלך מהכוח לפועל כל מה שהדבר ארוך הוא מבאר לך יותר אמיתות הכוונה בו ואחר שהקדמתי לך ההקדמה המועלת מאד שים לבך לדעת שאני צריך להנהיג דעתך מדבר לדבר עד שתתעשר עשר החכמה האלוהית המועילה בעולם הזה מאד מצד שלא על דבר זולתך ודאגת"ך תהי"ה אח"ד לבד והיא בקשת החכמה תמיד ותשנא שנאה טבעית כל דבר זולתה ואעפ"י שאינו ראוי שתלה זאת המעלה לזולתך כי אם לדומים לך לבדי וגם החכמה האמתית ועל כן אומר שראוי לך שתקבל ממני תחילה בקבלה מה שאומר לך בעניינים אלו כמו שיקבל הנעה צורת האותיות בכונה ראשונה ויאמין מה שימסר לו והוא המוסכם בקריאת שמותם עד שיתחכם בהזכרתם ובהכרתם שידע להכירם ולהזכירם בכל מקום ויחקו בלבו וירשמו בנפשו רושם שאי אפשר לסוד לעולם כולו שיוכל בתחלת המחשבה להכיר כל אות ואות עד שיגדיל בין כל אחת ואחת הבדיל גדול כמו שיבדיל בין צורת אביו ואמו אחיו ואחותו וקרוביו אחד זמן גדול מתוך רוב הרגלו עמם כי זהו טבע הנפש להכיר הדברים אחר הרגל גדול ולבלתי הכירם בהתחלת הרגל ולהיותם נכרים ולבלתי נכרים כלומר עתים כך ועתים כך עם ההרגל הבינוני כמו שיקרה כזה בעצמו לך אם תרצה לדעת זמר אחד חדש אצלך על פה שאם כשתרגילנו בפיו ובלבך פעמים רבות יורשם בלבך גם בפיו ולא תשכחנו לעולם אך אם תקראנו פעם אחת לא תוכל לזכור ממנו פעם שנית על פה בעבור הפעם ההיא שקראתי ואם תקראנו קצת פעמים תזכרנו לעתים ותשכחנו לעתים וא"כ כל מה שתדוש בו יותר תדענו יותר בחזקה ויהיה יותר קשה להפרד מדעתך וע"כ אמרו רז"ל אינו דומה מי ששונה פרקו מאה פעמים למי ששונה פרקו מאה ואחת שנא' והחכמה מאי"ן תמצא מאי"ן בגימטריא הכי הוא ודע שכן יקרה לך בכל מה שתלמוד אות לעולם ואמנם על זה צריך אתה לעורר המחשבה אל

גם בפיו, ולא תשכחנו לעולם. אך אם תקראנו פעם אחת, לא תוכל לזכור ממנו פעם שנית על פה בעבור הפעם ההיא שקראת. ואם תקראנו קצת פעמים תזכרנו לעתים ותשכחנו לעתים. וא"כ כל מה שתדוש בו יותר, תדענו יותר בחזקה, ויהיה יותר קשה להפרד מדעתך. וע"כ אמרו רז"ל "אינו דומה מי ששונה פרקו מאה פעמים למי ששונה פרקו מאה ואחת" (חגיגה ט:). שנאמר **"והחכמה מאי"ן תמצא"** (איוב כה' יב), מאי"ן בגימטריא הכי הוי.

ודע שכן יקרה לך בכל מה שתלמוד אותו לעולם. ואמנם על זה צריך אתה לעורר המחשבה אל ההזכרה, אשר אי אפשר לשכחה לעולם. והיא כשתחשוב תמיד בד' אותיות השם, ובשמותם ובמספרם ובצורתם ובענייניהם ובכפליהם ובשילושם ובריבועם ובכל דרכי המספרים שאפשר להם להספר בהרכבתם. כגון אלה והדומים להם בכל מקום מי"ן ומי"ן אבג"ד הו"ז חט"י י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה המספר הכללי המחבר כל המספרים אשר נהוה השם מהם מי אחד עד כ"ו וצריך שכל מספר ולקח לעצמו והוא יורה עליו פליאות ילקח מורכב על כל מספר ומספר ויש לו דרכים אין חקר אך בלתי שאין לו זוג היה מספרו יחד מנהי"ג היר"ח והוא מכבי"ה הכוכ"ב גם מכרי"ח המו"ח והפכו והנהו מגל"ה החמ"ר שממנו נבר"א הגל"ם אשר אין בכו"ח שא"ל אביך ויגדך ותמצא חצי הירח ישגי"ח בצור"ה החיה והוא ימין הגבורה והוא כה בא"ש בדמיון הרו"ח גם לו כה גבור והוא לח בארץ מסבב ברכה ולפעמים יעלה ברוח וא"כ חצי הירח פועל בד' היסודות ויש לכל כוכב מנהיג מיוחד בפרט וכלל והוא אשר נקרא כה נפשי לו ופנימי רוחני אור שכלי דבק אל מנהיגו העליון ומעייין לו בו לקבל ממנו ההפגה הנהגה כללית ופרטית וחציו הוא גולמו וחציו הוא נפשו ושניהם יחד חושקים לקבל ולתת בחשק אמיץ וזה היא סבת תנועת הפלכים כלם ומתגלגלים להפכים כדי שיהא להם כח לפעול בזולתם דמות מה שבם והפכים אינם הפכים גמורים אלא כדמות מחשבות האדם המתהפכות ממדה למדה ומדעת לדעת וכן הכוחות הגלגליות מתהפכות על פי הדמות האלהית המשגיחות בהם והמנהיגות אותם ועל זה אתה צריך לקחת חצי המספר שהוא מצד ראשון מא' עד י"ג ועולה מלאך וכולל ז' פעמים י"ג והוא סוד האלהי"ם הכולל שני השמות כלומר השם הקטן בעצמות במעלה שהוא הגדול במספרו שאנו לפי מספרו כשנים וחצי מן מספר הגדול שהוא כדמות עצמו וכפלו וחציו עד בא המספר שעצמו הוא שני חומשיו אך בהיות זה כפול וזה כפול זה יעלה לחשבון ק"ל כב"ד כב"ד והכל נקבל בסוד יעק"ב ויהיה סוד שניהם ב"ה שמות קבל"ן לבעלי"ם על כן לבן שהוא מלאך

הזכרה אשר אי אפשר לשכחה לעולם והיא כשתחשוב תמיד בד' אותיות השם ובשמותם ובמספרם ובצורתם ובעניינם ובכפליהם ובשילושם ובריבועם ובכל דרכי המספרים שאפשר להם להספר בהרכבתם כגון אלה והדומים להם בכל מקום מי"ן ומי"ן אבג"ד הו"ז חט"י י"א י"ב י"ג י"ד י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט כ' כ"א כ"ב כ"ג כ"ד כ"ה המספר הכללי המחבר כל המספרים אשר נהוה השם מהם מי אחד עד כ"ו וצריך שכל מספר ולקח לעצמו והוא יורה עליו פליאות ילקח מורכב על כל מספר ומספר ויש לו דרכים אין חקר אך בלתי שאין לו זוג היה מספרו יחד מנהי"ג היר"ח והוא מכבי"ה הכוכ"ב גם מכרי"ח המו"ח והפכו והנהו מגל"ה החמ"ר שממנו נבר"א הגל"ם אשר אין בכו"ח שא"ל אביך ויגדך ותמצא חצי הירח ישגי"ח בצור"ה החיה והוא ימין הגבורה והוא כה בא"ש בדמיון הרו"ח גם לו כה גבור והוא לח בארץ מסבב ברכה ולפעמים יעלה ברוח וא"כ חצי הירח פועל בד' היסודות ויש לכל כוכב מנהיג מיוחד בפרט וכלל והוא אשר נקרא כה נפשי לו ופנימי רוחני אור שכלי דבק אל מנהיגו העליון ומעייין לו בו לקבל ממנו ההפגה הנהגה כללית ופרטית וחציו הוא גולמו וחציו הוא נפשו ושניהם יחד חושקים לקבל ולתת בחשק אמיץ וזה היא סבת תנועת הפלכים כלם ומתגלגלים להפכים כדי שיהא להם כח לפעול בזולתם דמות מה שבם והפכים אינם הפכים גמורים אלא כדמות מחשבות האדם המתהפכות ממדה למדה ומדעת לדעת וכן הכוחות הגלגליות מתהפכות על פי הדמות האלהית המשגיחות בהם והמנהיגות אותם ועל זה אתה צריך לקחת חצי המספר שהוא מצד ראשון מא' עד י"ג ועולה מלאך וכולל ז' פעמים י"ג והוא סוד האלהי"ם הכולל שני השמות כלומר השם הקטן בעצמות במעלה שהוא הגדול במספרו שאנו לפי מספרו כשנים וחצי מן מספר הגדול שהוא כדמות עצמו וכפלו וחציו עד בא המספר שעצמו הוא שני חומשיו אך בהיות זה כפול וזה כפול זה יעלה לחשבון ק"ל כב"ד כב"ד והכל נקבל בסוד יעק"ב ויהיה סוד שניהם ב"ה שמות קבל"ן לבעלי"ם על כן לבן שהוא מלאך

ועל זה אתה צריך לקחת חצי המספר, שהוא מצד ראשון מא' עד י"ג ועולה מלא"ך, וכולל ז' פעמים י"ג והוא סוד האלהי"ם הכולל שני השמות. כלומר השם הקטן בעצמות במעלה שהוא הגדול במספרו שאנו לפי מספרו בשנים. וחצי מן מספר הגדול שהוא כדמות עצמו וכפלו וחציו עד בא המספר שעצמו הוא שני חומשיו. אך בהיות זה כפול וזה כפול, זה יעלה לחשבון ק"ל כב"ד כב"ד והכל נקבל בסוד יעק"ב. ויהיה סוד שניהם ב"ה שמות קבל"ן לבעלי"ם על כן לבן שהוא מלאך האלהים מכל עם, והנה מלא"ך האלהי"ם, שהוא יעק"ב ממונה על המזל, אך יוס"ף הוא מלא"ך אדני"י והוא ו' שמות, אך יצח"ק הוא פנח"ס, הוא כ"ח פע"ל והוא ח' שמות, חבר יוסף עם יעקב ועם יצחק יהיו השמות ו'ז'ח' וסודם כ"א שמות והם יחד תקמ"ו, וסודם הקהלו"ת הכוללים השכ"ל הפוע"ל.

והנה המספר הכללי מהדרך הנרמזת בחבורי השם יכללהו הרצו"ן הנוצ"ר אשר הוא המצוי"ר מהציו"ר המציר"ו ודעהו. כי הוא סוד השכל והמשכיל והמושכל, והש"ם עד נאמן על זה שהוא נקרא המקו"ר. והנשאר ממספר י"ג אשר רמזנוהו שהוא מלא"ך סוד כללו (מי"ד עד כ"ו) מחביר והכל מלא"ך מחביר"ר הרצו"ן המצוי"ר והמציר"ו הספ"ר והוא מלא"ך גרזי"ם, מבר"ך גו"ף, המוכי"ח שהוא הלוח"ם בידו, ומברך כח הגופים, המורכבים מכח הדם, והנה אם תרבע המספר בראשון שהוא אחד עם המספר האחרון שהוא כ"ו יעלה המספר ההוא בכללו מורה שמי ושם אבי והכל תעז"ר גם מספרים רבים לו אבל לפי אלה הערות אשר העיריתך אליהם יהיו הענינים אשר תעיין בהם וכיוצא בהם ואל תאמר מה תועלתי במספרים ההם שאם תאמר זה יהיה ניכר לשמעי דברך שהחכמה אצלך היא בלתי תועלת או שמא אתה חושב שאין תועלת החכמה אלא קבוץ ענינים רוחניים"ם גופניים והנודע אצל חכמי האמת שהחכמה קבוץ ענינים רוחניים והבנות ודעות ואמונות אמיתיות בלתי נכנסות תחת ממשלת הגופניים אך מעלתם אצלנו אינה נערכת עם שום דבר גופני וכן הכתוב אומר לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז ואם עלתה זאת המחשבה הרעה בלבך הסירנה מקרבך ומחה שמה מלבך אם תחפוץ לחיי חיי עד ואם לאו הרשות בידך ואולם אתה איש צדיק וגומל חסדים לזולתך קל וחומר שראוי לך שתסתכל לגמול חסדים לעצמך ולהצדיק לנפשך הצדק האמתי ולישרה היושר הנצחי ואתה יודע בלא ספק שמכל הצדקות אשר אתה עושה עם זולתך למען אהבת השם או למען יראתו וכל המצוות שאתה שומר בעבורו ית' לא מהם רווח בחפניך כי אם רווח גופני או רוחני ר"ל מחשבת גמול שתקבל מהם ואם תחכם ותכון ותבי"ן ותד"ע

"לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז" (איוב כח' יז).

ואם עלתה זאת המחשבה הרעה בלבך הסירנה מקרבך ומחה

האלהים מכל עם והנה מלא"ך האלהי"ם שהוא יעקב ממונה על המזל אך יוסף הוא מלא"ך אדני"י והוא ו' שמות אך יצח"ק הוא פנח"ס אבל כח הפועל והוא ח' שמות, חבר יוסף עם יעקב ועם יצחק יהיו השמות ו'ז'ח' וסודם כ"ו'ז' שמות והם יחד תקמ"ו וסודם הקהלו"ת הכוללים השכל הפועל. והנה המספר הכללי מהדרך הנרמזת בחבורי השם יכללהו הרצו"ן הנוצ"ר אשר הוא המצוי"ר מהציו"ר המציר"ו והש"ם על זה שהוא נקרא המקו"ר והנשאר ממספר י"ג אשר רמזנוהו שהוא מלא"ך סוד כללו מחביר והכל מלא"ך מחביר"ר הרצו"ן המצוי"ר והמציר"ו הספ"ר והוא מלא"ך גרזי"ם מברך גוף המוכי"ח שהוא הלוח"ם בידו ומברך כח הגופים המורכבים מכח הדם והנה אם תרבע המספר בראשון שהוא אחד עם המספר האחרון שהוא כ"ו יעלה המספר ההוא בכללו מורה שמי ושם אבי והכל תעז"ר גם מספרים רבים לו אבל לפי אלה הערות אשר העיריתך אליהם יהיו הענינים אשר תעיין בהם וכיוצא בהם ואל תאמר מה תועלתי במספרים ההם שאם תאמר זה יהיה ניכר לשמעי דברך שהחכמה אצלך היא בלתי תועלת או שמא אתה חושב שאין תועלת החכמה אלא קבוץ ענינים רוחניים"ם גופניים והנודע אצל חכמי האמת שהחכמה קבוץ ענינים רוחניים והבנות ודעות ואמונות אמיתיות בלתי נכנסות תחת ממשלת הגופניים אך מעלתם אצלנו אינה נערכת עם שום דבר גופני וכן הכתוב אומר לא יערכנה זהב וזכוכית ותמורתה כלי פז ואם עלתה זאת המחשבה הרעה בלבך הסירנה מקרבך ומחה שמה מלבך אם תחפוץ לחיי חיי עד ואם לאו הרשות בידך ואולם אתה איש צדיק וגומל חסדים לזולתך קל וחומר שראוי לך שתסתכל לגמול חסדים לעצמך ולהצדיק לנפשך הצדק האמתי ולישרה היושר הנצחי ואתה יודע בלא ספק שמכל הצדקות אשר אתה עושה עם זולתך למען אהבת השם או למען יראתו וכל המצוות שאתה שומר בעבורו ית' לא מהם רווח בחפניך כי אם רווח גופני או רוחני ר"ל מחשבת גמול שתקבל מהם ואם תחכם ותכון ותבי"ן ותד"ע

שמה מלבך אם תחפוץ לחיות חיי עד, ואם לאו הרשות בידך. ואולם אם אתה איש צדיק וגומל חסדים לזולתך, קל וחומר שראוי לך שתסתכל לגמול חסדים לעצמך, ולהצדיק לנפשך הצדק האמתי ולישרה היושר הנצחי. ואתה יודע בלא ספק שמכל הצדקות אשר אתה עושה עם זולתך למען אהבת השם או למען יראתו, וכל המצוות שאתה שומר בעבורו יתברך, לא יהיה מהם רווח בחפניך כי אם רווח גופני או רוחני ר"ל מחשבת גמול שתקבל מהם. ואם תחכם ותכין ותבי"ן ותד"ע הדברים על אמתתם לא תסתפק על זה, שהמחשבה החושבת לו גמול גופני אחר המות, היא מחשבת שוא. ואעפ"כ אם עבדו כדין כפי כוחו, נתן לו שכר דומה לשכר גופני חלף עבודתו אשר עבד כאשר דמה וכמו שלבו חפץ מפני שאינו ראוי לקבל פרס רוחני שהוא הפרס האמתי המעולה אשר אין אחריו מעלה והפרס הוא הרוחני הוא התענוג נצחי בלתי הפסקה והוא קרוב למין הבורא יתע' וממין תענוג כל מלאך ומלאך מן הנפרדים שהם שכלים נפרדים מכל חמר ונבדל כל אחד מזולתו במעלה לא בעצם כמו שנבדל על דרך משל אור השמש מאור הירח ומאור הכוכבים ומאור האבן המאירה וכיוצא בה שכלים אחד שמו אור ועצמותיו אור אך זה למעלה מזה וזה אור גדול יותר מזה אך כלו אור באמת כן השם יתעלה על דרך האמת נתעלה על השכלים הנבדלים כולם הבדל מעלה והבדל עצמות אמתו מפני היותו מחויב המציאות בבחינות עצמו והוא סבה ראשונה לכל והוא פועל הכל והוא צורה לכל והוא תכלית לכל ואין זה המעלה לשום נמצא בלתי שהכל התחייב להמצא מאמתת מציאותו יתע' לא תתחייב להמצא זולתי וע"כ הוא עלת כולם וכל הנמצאים עלולים לו וזה כן לדעת מאמיני החדוש אלא שאלה יקראוהו פועל ומחדש ואלה יקראוהו עלה פועלת חדשה עלולה מחויב מציאותו עד ששבו כל עלוליו ג"כ מחויבי מציאות בבחינת בוראם שהוא יתע' סבתם הנצחית ואלה העניינים כבר בארום החכמים כולם ואין קץ וצורך להאריך בהם כי מופתי רובם מבוארים עד שאין להרהר אחריהם ואמנם השכלים הנבדלים המנהיגים השמים הפועלים בעליונים כולם והשכל הפועל בעולמינו זה השפל שהוא הקטן שבהם בעדות י' קטנה היא המעלה העשירית בעלת המדה הנקרא מדת העשר ושמה מלכות והיא הספירה האחרונה באמת וכל עלוליה הנצחיים הנכנסים תחת מציאותה והם פרטים לה והיא עלתם הנקרא צורת השכל האנושי כלו' צורת הנפש המשכלת כל אלה הנזכרים והנפשות הנפרדות מהגופים אחר המות הדבקות בצורה הזאת כלם עצמות להם באמת אבל נבדלו במעלות בלא

הדברים על אמתתם לא תסתפק על זה שהמחשבה החושבת לו גמול גופני אחר המות היא מחשבת שוא ואעפ"כ אם עבדו כדין כפי כוחו נתן לו שכר דומה לשכר גופני חלף עבודתו אשר עבד כאשר דמה וכמו שלבו חפץ מפני שאינו ראוי לקבל פרס רוחני שהוא הפרס האמתי המעולה אשר אין אחריו מעלה והפרס הוא הרוחני הוא התענוג נצחי בלתי הפסקה והוא קרוב למין הבורא יתע' וממין תענוג כל מלאך ומלאך מן הנפרדים שהם שכלים נפרדים מכל חמר ונבדל כל אחד מזולתו במעלה לא בעצם כמו שנבדל על דרך משל אור השמש מאור הירח ומאור הכוכבים ומאור האבן המאירה וכיוצא בה שכלים אחד שמו אור ועצמותיו אור אך זה למעלה מזה וזה אור גדול יותר מזה אך כלו אור באמת כן השם יתעלה על דרך האמת נתעלה על השכלים הנבדלים כולם הבדל מעלה והבדל עצמות אמתו מפני היותו מחויב המציאות בבחינות עצמו והוא סבה ראשונה לכל והוא פועל הכל והוא צורה לכל והוא תכלית לכל ואין זה המעלה לשום נמצא בלתי שהכל התחייב להמצא מאמתת מציאותו יתע' לא תתחייב להמצא זולתי וע"כ הוא עלת כולם וכל הנמצאים עלולים לו וזה כן לדעת מאמיני החדוש אלא שאלה יקראוהו פועל ומחדש ואלה יקראוהו עלה פועלת חדשה עלולה מחויב מציאותו עד ששבו כל עלוליו ג"כ מחויבי מציאות בבחינת בוראם שהוא יתע' סבתם הנצחית ואלה העניינים כבר בארום החכמים כולם ואין קץ וצורך להאריך בהם כי מופתי רובם מבוארים עד שאין להרהר אחריהם ואמנם השכלים הנבדלים המנהיגים השמים הפועלים בעליונים כולם והשכל הפועל בעולמינו זה השפל שהוא הקטן שבהם בעדות י' קטנה היא המעלה העשירית בעלת המדה הנקרא מדת העשר ושמה מלכות והיא הספירה האחרונה באמת וכל עלוליה הנצחיים הנכנסים תחת מציאותה והם פרטים לה והיא עלתם הנקרא צורת השכל האנושי כלו' צורת הנפש המשכלת כל אלה הנזכרים והנפשות הנפרדות מהגופים אחר המות הדבקות בצורה הזאת כלם עצמות להם באמת אבל נבדלו במעלות בלא

כן השם יתעלה על דרך האמת נתעלה על השכלים הנבדלים כולם הבדל מעלה והבדל עצמות אמיתי. מפני היותו מחויב המציאות בבחינות עצמו והוא סבה ראשונה לכל, והוא פועל הכל והוא צורה לכל והוא תכלית לכל. ואין זה המעלה לשום נמצא בלתי שהכל התחייב להמצא מאמתת מציאותו יתעלה, לא תתחייב להמצא זולתו. וע"כ הוא עלת כולם וכל הנמצאים עלולים לו. וזה כן לדעת מאמיני החדוש, אלא שאלה יקראוהו פועל ומחדש, ואלה יקראוהו עלה פועלת חדשה עלולה מחויב מציאותו. עד ששבו כל עלוליו ג"כ מחויבי מציאות בבחינת בוראם, שהוא יתעלה סבתם הנצחית.

ואלה העניינים כבר ביארום החכמים כולם לאין קץ ואין וצורך להאריך בהם, כי מופתי רובם מבוארים עד שאין להרהר אחריהם. ואמנם השכלים הנבדלים המנהיגים

השמים הפועלים בעליונים כולם, והשכל הפועל בעולמנו זה השפל שהוא הקטן שבם כעדות י' קטנה, והיא המעלה העשירית בעלת המדה הנקראת מדת העשר. ושמה מלכות, והיא הספירה האחרונה באמת. וכל עלוליה הנצחיים נכנסים תחת מציאותה, והם פרטים לה והיא עלתם הנקראת צורת השכל האנושי, כלומר צורת הנפש המשכלת. כל אלה הנזכרים והנפשות הנפרדות מהגופים אחר המות, הדבקות בצורה הזאת, כולם עצמות להם באמת. אבל נבדלו במעלות בלא ספק כדמות משל האויר אשר המשלנו שאין בנו כח לאמת הדברים בשמות אמתיים, אבל אנחנו מדברים גם בשמות משותפים באותיות מוסכמות לבדו ואם כן הנה כבר התבאר לך מזה שהתענוג הנצחי האמתי הוא הרוחני ואחר שהוא כן הנה החכמה גם הוא תענוג רוחני ושכרה הגדול בעולם הזה הוא התקבצה בלב המינים הנמנים ממימיה האלוהיים וכל מה שתקבץ ממנה יותר בנפש המושכלת תתעלה הנפש ממעלה אל מעלה בדמות התעלות אור הנר על דרך משל בהתרבות הגוף התפילה הנושא אור האשי ואין משל אמתי בידינו להמשיל על זה ועל כיוצא בו כי הם ענינים נעלמים מאד וכל מה שנרצה להמשיל דבר מהם נצטרך להפחית המחשבה מאמת מציאותם ולדמותם בדברי פחותים מהם והכונה כזה להורות על מציאותם לבד לא על אמת מהותם כי לא ישיג התחתון מהות העליון כלומר לא ישיג העליון העלול מהות העלה אך העלה משגת מהות העלול מפני שהוא נשפע ממנה ובהשגת העלה שהיא משגת עצרת היא משגת כל שפיעה על כן השם משיג הכל שהכל עלול לנו ושפיעו אין אחד מהם יכולין להשיג מהותו יתע' שהרי המשיג והמושג וההשגה בהיותם נמצאים בפועל הם דבר אחד לפיכך אמרתי שתשים דעתך ותעיר מחשבתך אם היא ישיגה להשיג מהות האמתיות ואמתתם עד שתהיה מחשבתך משגת אותם ותהיינה האותיות מושגות לה ותהיה ההשגה משתפת מהות מחשבתך עם מהות האותיות עד שיראה לך שהאותיות בנפש בכח הם הם המחשבה הנמצאות בנפש בכוח ברוב עיוןך במ תצא מחשבתך לפעל גם תהיינה האותיות יוצאות לפעל ותהיינה ג' הענינים שהיו תחלה במחשבות דבר אחד בפועל והם ההשגה השכלית והמחשבה הנושאת ההשגה שהיא המשגת והאותיות המושגות שהם צורות מרות חכמה ובינה ודעת בכל צדדיהם ואלה הם הדברים אשר יביאוך אל אמת החכמה ויורוך מציאותם ודרכם ואני אמשיל לך משל מורגש כדי שתבין מהרה כונתי בזה הענין הנכבד והמשל הוא שהאותיות הם בעלי חומר וחמרם

ואם כן הנה כבר התבאר לך מזה שהתענוג הנצחי האמיתי הוא הרוחני. ואחר שהוא כן, הנה החכמה גם היא תענוג רוחני, ושכרה הגדול בעולם הזה הוא התקבצה בלב הנמנים עם מאמיניה האלוהיים. וכל מה שתקבץ ממנה יותר בנפש המושכלת תתעלה הנפש ממעלה אל מעלה, בדמות התעלות אור הנר על דרך משל. בהתרבות גוף הפתילה הנושא אור האשי. ואין משל אמיתי בידינו להמשיל על זה ועל כיוצא בו, כי הם עניינים נעלמים מאד, וכל מה שנרצה להמשיל דבר מהם נצטרך להפחית המחשבה מאמת מציאותם ולדמותם בדברים פחותים מהם. והכונה בזה להורות על מציאותם לבד, לא על אמת מהותם, כי לא ישיג התחתון מהות העליון. כלומר לא ישיג התחתון העלול מהות העלה, אך העלה משגת מהות העלול מפני שהוא נשפע ממנה. ובהשגת העלה שהיא משגת עצמה היא משגת כל שפיעה. על כן השם משיג הכל שהכל עלול לו, ושפיעו אין אחד מהם יכולים להשיג מהותו יתעלה. שהרי המשיג והמושג וההשגה בהיותם נמצאים בפועל הם דבר אחד.

לפיכך אמרתי שתשים דעתך ותעיר מחשבתך אם היא ישנה להשיג מהות האמתיות ואמתתם, עד שתהיה מחשבתך משגת אותם. ותהיינה האותיות מושגות לה, ותהיה ההשגה משתפת מהות מחשבתך עם מהות האותיות, עד שיראה לך שהאותיות בנפש בכח, הם הם המחשבה הנמצאות בנפש בכוח. וברוב עיוןך במ תצא מחשבתך לפעל. גם תהיינה האותיות יוצאות לפעל. ותהיינה ג' העניינים שהיו תחילה

במחשבות דבר אחד בפועל. והם, ההשגה השכלית, והמחשבה הנושאת ההשגה שהיא המשגת, והאותיות המושגות שהם צורות מורות חכמה ובינה ודעת בכל צדדיהם.

ואלה הם הדברים אשר יביאוך אל אמיתת החכמה ויורוך מציאותם ודרכם. ואני אמשיל לך משל מורגש כדי שתבין מהרה כוונתי בזה העניין הנכבד. והמשל הוא שהאותיות הם בעלי חומר וחמרם הוא חומר אחד כולל את כולם, והוא הדיו. והנה כל אות ואות אינה כי אם חלק מן הכללי, וכל חלק וחלק הוא מוכן לקבל הצורות כולן. והוא א"כ חומר מוכן לקבל כל הצורות הבאות עליו אחר הכנתו וכשיקבל כל חלק הצורה הראויה לו שהיא תלויה ביד הסופר לתת הצורות ידועות אצלו לכל חלק בשלמה כונתו הראשונה הקרובה במציאות החומר ההוא וצורתו זאת אשר קבל ומפני שנודע והתבאר בחכמה הטבעית שכל מעשה יש ד' סבות למציאותו והן חומר והצורה והפועל והתכלית ויש לחומר צורה ולצורה חומר ולתכלית תכלית עד שהגיע ד' הסבות לראשיתם ולהתחלתם ולא יתכן שלא תהיה גם לסופר כונת תכליות רבות כאומרך שתכלית כונת זה הספר כמה שכותבו להגיע אל הרווח ואל השכר שלוקח מן הכתיבה ותכלית זה האחר לגלות בה החכמה המצויה בלבו וכן הכונות רבות גם יש מי שכונתו בהראותו חכמתו בספר להתגדל בעיני רואיו לבד ויש מי שמקוה מזה תועלת ויש מי שכונתו להראות במה שכותב גבורות חסדי השם עם ברואיו ונפלאותיו ומעשיו הגדולים לחכמי הלב ולהעלותם ממדרגה למדרגה במציאות ובכדי שיתדמו לו ויכירו בוראם וינחלו חיי העולם הבא באמצעות ספרו הנכתב וזאת הכונה לבדה היא אשר נאמר עליה שהיא לשום שמים וזאת היתה כונת כל הנביאים באמת והיא כונה אחת שוה לכולם אלא שזה הורה הדרך אל הכונה הקולות וזה הורה בעמק יותר מזה ובאיחור השגה מפני שלא הגיע למעלת חבירו בהוראה ההיא ואמנם החכמים האמתיים ג"כ כונה אחת לכלם והיא זאת בעצמה אלא שהורו מה שהורו בדרכים יותר עמוקים ויותר רחוקים להשיג הכונה האמתית מהם גם הפילוסופים כן כי אלה הג' מינים מן החכמה הם אשר כתבו מה שכתבו לשם שמים לפי הנראה מדבריהם כלומר כיונו להנהיג דורם והבאים אחריהם בהנהגה מביאה לידי ההשגה השכלית אשר היא סבת הדבקות הנפש בעלתה הממצאה והמחכימה והם אשר ראש לכל חכם להמשך אחר דעתם ולשתף דבריהם בכל יכלתו ולהורות הם הם דברי אלה אחד שהכונה בהם אחת שוה

ואמנם החכמים האמתיים ג"כ כונה אחת לכולם, והיא זאת בעצמה. אלא שהורו מה שהורו בדרכים יותר עמוקים ויותר רחוקים להשיג הכונה האמתית מהם. כי אלה הג' מינים מן

הוא חומר אחד כולל את כולם והוא הדיו והנה כל אות ואות אינה כי אם חלק מן הכללי וכל חלק וחלק הוא מוכן לקבל הצורות כולן והוא א"כ חומר מוכן לקבל כל הצורות הבאות עליו אחר הכנתו וכשיקבל כל חלק הצורה הראויה לו שהיא תלויה ביד הסופר לתת הצורות ידועות אצלו לכל חלק בשלמה כונתו הראשונה הקרובה במציאות החומר ההוא וצורתו זאת אשר קבל ומפני שנודע והתבאר בחכמה הטבעית שכל מעשה יש ד' סבות למציאותו והן חומר והצורה והפועל והתכלית ויש לחומר צורה ולצורה חומר ולתכלית תכלית עד שהגיע ד' הסבות לראשיתם ולהתחלתם ולא יתכן שלא תהיה גם לסופר כונת תכליות רבות כאומרך שתכלית כונת זה הספר כמה שכותבו להגיע אל הרווח ואל השכר שלוקח מן הכתיבה ותכלית זה האחר לגלות בה החכמה המצויה בלבו וכן הכונות רבות גם יש מי שכונתו בהראותו חכמתו בספר להתגדל בעיני רואיו לבד ויש מי שמקוה מזה תועלת ויש מי שכונתו להראות במה שכותב גבורות חסדי השם עם ברואיו ונפלאותיו ומעשיו הגדולים לחכמי הלב ולהעלותם ממדרגה למדרגה במציאות ובכדי שיתדמו לו ויכירו בוראם וינחלו חיי העולם הבא באמצעות ספרו הנכתב וזאת הכונה לבדה היא אשר נאמר עליה שהיא לשום שמים וזאת היתה כונת כל הנביאים באמת והיא כונה אחת שוה לכולם אלא שזה הורה הדרך אל הכונה הקולות וזה הורה בעמק יותר מזה ובאיחור השגה מפני שלא הגיע למעלת חבירו בהוראה ההיא ואמנם החכמים האמתיים ג"כ כונה אחת לכלם והיא זאת בעצמה אלא שהורו מה שהורו בדרכים יותר עמוקים ויותר רחוקים להשיג הכונה האמתית מהם גם הפילוסופים כן כי אלה הג' מינים מן החכמה הם אשר כתבו מה שכתבו לשם שמים לפי הנראה מדבריהם כלומר כיונו להנהיג דורם והבאים אחריהם בהנהגה מביאה לידי ההשגה השכלית אשר היא סבת הדבקות הנפש בעלתה הממצאה והמחכימה והם אשר ראש לכל חכם להמשך אחר דעתם ולשתף דבריהם בכל יכלתו ולהורות הם הם דברי אלה אחד שהכונה בהם אחת שוה

החכמה הם אשר כתבו מה שכתבו לשם שמים לפי הנראה מדבריהם, כלומר כיוונו להנהיג דורם והבאים אחריהם בהנהגה מביאה לידי ההשגה השכלית, אשר היא סבת הידבקות הנפש בעילתה הממציאה והמחכימה. והם אשר רשאי כל חכם להמשך אחר דעתם ולשתף דבריהם בכל יכלתו ולהורות, שהכוונה בהם אחת שווה. והתכלית היא מיוחדת בכוונתם הנכללת יחד בדעתם. וראוי לדון אותם לכף זכות בכל מה שאמרוהו, מפני שכולם כיוונו להוציא האמת לאור, כפי שסבל כח דעתם. ועל זה נאמר "וכל מעשיך יהיו לשם שמים" (אבות ב' יב'), וכבר נצלו. ולפי זה הדרך בתת הסופר צורה לאותיות ותהיה כוונתו זאת האחרונה הנזכרת שהיא להחכים הלומדים דבריו. הנה זאת תכלית התכליות אצלו בפעולתו זאת. אלא שאם יגיע איש מן האנשים אל מה שהוא כיוון בו באמצעות ספרו הנה יצאה כונתו לפועל אחר שהיתה כונתו בכח ואם לאו היתה לבטלה עד שיגיע הפועל ואם לאו ימנע מצאת שום איש מבני אדם מכח לפועל במה שכוון כבר אין ראוי לקרוא הכח ההוא בשם בטלה אבל ראוי לקרואו בשם הכנה ועל כן נאמר אנחנו שנתנית צורה באותיות ואע"פ שהם מוסכמות ולהם שהם מוסכמים ומספרים מוסכמים הנה הם הכנות דומות להכנות הטבעיות וראוי להאמר עליהם שהם ענינים יותר מעולים מן הענינים הטבעיים ואעפ"י שהם מעשה ידי אדם ואני יודע שתקשה עלי כזה ותאמר איך יתכן שיהיו מעשה בני אדם מעולים ממעשה הבורא כי הטבע הוא מעשה אלהים והכתיבה הנמצאות בספרי הנביאים ובדומים להם במין והם הספרים אשר רמזנו אשר חברים החכמים היא ממעשה בני אדם הנה זאת תהיה תשובתך ולא אעמיק בה מאד אבל אביא מופת ברור על זה שהוא כן בדבר הזה לבדו ר"ל בנתינת צורות בחומר הדיו בספרים הנכתבים לשם שמים והמופת על זה הוא שהטבע הוא החומר ושם הצורה גם כן טבע ושם הדברים המורכבים משניהם טבע ואמנם זה הטבע שזכרתי על חומר הגלגלים ולא על צורתם כי הגלגלים אין חומרם הראשון התחתון ולא צורתם החומר לא הכללית ולא הפרטית כי כל החומר העליון לא ילבש צורה ויפשיט אחרת לא בפרט ולא בכלל אך החומר השפל אשר אנחנו חלקים ממנו אע"פ שצורתו הכלליים קיימות בו תמיד לא קרה לחלקי הצורות הן אך הוא מחליף צורתו הפרטיות תמיד בבואו זו אחר סוד זו וא"כ זו הטבע הנזכר והוא על טבע העולם השפל לא המציאו השם אלא לתכלית אחת

והתכלית היא מיוחדת בכוונתם הנכללת יחד בדעתם וראוי לדון אותם לכף זכות בכל מה שאמרוהו מפני שכולם כונו להוציא האמת לאור כפי שסבל כח דעתם ועל זה נאמר וכל מעשיך יהיו לשם שמים וכבר נצלו ולפי זה הדרך בתת הסופר צורה לאותיות ותהיה כונתו זאת האחרונה הנזכרה שהיא להחכים הלומדים דבריו הנה זאת תכלית התכליות אצלו בפעולתו זאת אלא שאם יגיע איש מן האנשים אל מה שהוא כיוון בו באמצעות ספרו הנה יצאה כונתו לפועל אחר שהיתה כונתו בכח ואם לאו היתה לבטלה עד שיגיע הפועל ואם לאו ימנע מצאת שום איש מבני אדם מכח לפועל במה שכוון כבר אין ראוי לקרוא הכח ההוא בשם בטלה אבל ראוי לקרואו בשם הכנה ועל כן נאמר אנחנו שנתנית צורה באותיות ואע"פ שהם מוסכמות ולהם שהם מוסכמים ומספרים מוסכמים הנה הם הכנות דומות להכנות הטבעיות וראוי להאמר עליהם שהם ענינים יותר מעולים מן הענינים הטבעיים ואעפ"י שהם מעשה ידי אדם ואני יודע שתקשה עלי כזה ותאמר איך יתכן שיהיו מעשה בני אדם מעולים ממעשה הבורא כי הטבע הוא מעשה אלהים והכתיבה הנמצאות בספרי הנביאים ובדומים להם במין והם הספרים אשר רמזנו אשר חברים החכמים היא ממעשה בני אדם הנה זאת תהיה תשובתך ולא אעמיק בה מאד אבל אביא מופת ברור על זה שהוא כן בדבר הזה לבדו ר"ל בנתינת צורות בחומר הדיו בספרים הנכתבים לשם שמים והמופת על זה הוא שהטבע הוא החומר ושם הצורה גם כן טבע ושם הדברים המורכבים משניהם טבע ואמנם זה הטבע שזכרתי על חומר הגלגלים ולא על צורתם כי הגלגלים אין חומרם הראשון התחתון ולא צורתם החומר לא הכללית ולא הפרטית כי כל החומר העליון לא ילבש צורה ויפשיט אחרת לא בפרט ולא בכלל אך החומר השפל אשר אנחנו חלקים ממנו אע"פ שצורתו הכלליים קיימות בו תמיד לא קרה לחלקי הצורות הן אך הוא מחליף צורתו הפרטיות תמיד בבואו זו אחר סוד זו וא"כ זו הטבע הנזכר והוא על טבע העולם השפל לא המציאו השם אלא לתכלית אחת

ואני יודע שתקשה עלי בזה, ותאמר איך יתכן שיהיו מעשה בני אדם מעולים ממעשה הבורא. כי הטבע הוא מעשה אלהים, והכתיבה הנמצאת בספרי הנביאים ובדומים להם במין, והם הספרים אשר רמזנו אשר חברים החכמים, היא ממעשה בני אדם. הנה זאת תהיה תשובתך, ולא אעמיק בה מאד, אבל אביא מופת ברור על זה שהוא כן בדבר הזה לבדו, ר"ל בנתינת צורות בחומר הדיו בספרים הנכתבים לשם שמים. והמופת על זה הוא שהטבע הוא החומר, ושם הצורה גם כן טבע, ושם הדברים המורכבים משניהם טבע. ואמנם זה הטבע שזכרתי על חומר הגלגלים ולא על צורתם, כי הגלגלים אין חומרם הראשון התחתון, ולא צורתם צורת החומר, לא הכללית ולא הפרטית. כי כל החומר העליון לא ילבש צורה ויפשיט אחרת לא בפרט ולא בכלל.

אך החומר השפל אשר אנחנו חלקים ממנו אע"פ שצורותיו הכלליות קיימות בו תמיד לא יקרה לחלקי הצורות כן. אך הוא מחליף צורותיו הפרטיות תמיד בבוא זו אחר סור זו. וא"כ זה הטבע הנזכר והוא על טבע העולם השפל, לא המציאו השם אלא לתכלית אחת, והיא כדי שימצא האדם המוציא שכלו מהכח אל הפועל. ואילו חסר האיש ההוא מן המציאות היו כל החכמות הטבעיות שקדמו לו בעבור שיצא לפועל זה מאיש אחר שלא יצא ואי אפשר שיצא לבטלה גמורה וידוע שהדבר הקרוב לצאת זה האיש אחר שלא יצא השלום לפועל הוא הכבוד הטבעי שבו ובו נשלמו החכמות הטבעיות כולן והוא תכליתן מצד מה שהכין הטבע להשיג ואמנם השם יתע' הכין תחלה המוכרחים שלא היה אפשר לעשותם זולת הטבע והטביעם בבריות בהנהגה המרגלית שם המרגלית במקום הטבע בדמיון ענין מוטבע כי ההרגל אע"פ שאינו טבע הוא קרוב לטבע עד שאמרו עליו שהוא חצי הטבע ועוד כמוהו לטבע באמרם ההרגל על כל דבר שלטון ועוד אמרו כל הרוצה להכריח את עצמו הטבע מכריחו כמי שצובע השיבה שהוא מגלה תחבולותיו ועוד ידוע שהדבר האחרון המוכן לצאת בעבורו מכח הפועל הוא רוב הלמוד ואין למוד בלתי אותיות ואם כן ענין למוד האדם הוא גם כן פועל אלהים בכונה תכלית אשר הכינה בצורה שיסכימו בה בני אדם להכין דרך קרוב להשיגה ועל כן ראוי שתחשוב שמכלל פעולות השם הוא ג"כ זאת ההכנה אשר הכינה השם להיות מוסכמות כי הספיק לו בהכנת הסכמה לבד שאם ראה שאין ההסכמה מספקת היה מטביעה ולא היה מכינה על דרך הסכמה ואחר שהדבר כן וזו ההכנה הוא כונה אלוהית ג"כ הוא המשל המשלמת מציאות האדם ואין דבר מן הדברים הטבעיים כל כך קרובים אל זה הפעולה כמו האותיות המוסכמות אחר מציאות האדם כי מציאות החומר והשאר בעלי חיים רחוקים בתקון זו החכמה ההכנה כל שכן הצמחים והדומם שהם רחוקים יותר מאד ולולי צורך האדם שהוא צריך אלהים מהם בהכריח לפיטבעיו ומהם לתועלת ומהם לעזור קרוב כדי שימצא כל צרכיו מוכנים בקלות ובמהרה לא היו נמצאים כלל נמצא שכולם הכרות קודמות לצורך האדם ולתועלתו כדי שייגיע אל התכלית האחרונה המכוונת במציאותו שהיא השגת ידיעת השם וידיעת השם אינה כי אם על פי האותיות שהם הם הכלים

ואמנם השם יתעלה הכין תחילה המוכרחים שלא היה אפשר לעשותם זולת הטבע, והטביעם בבריות בהנהגה המורגלת, ושם המורגלת במקום הטבע בדמיון עניין מוטבע. כי ההרגל, אע"פ שאינו טבע הוא קרוב לטבע, עד שאמרו עליו שהוא חצי הטבע, ועוד כמוהו כטבע באמרם ההרגל על כל דבר שלטון, ועוד אמרו כל הרוצה להכריח את עצמו הטבע מכריחו, כמי שצובע השיבה, שהוא מגלה תחבולותיו. ועוד ידוע שהדבר האחרון המוכן לצאת בעבורו מכח הפועל הוא רוב הלמוד, ואין למוד בלתי אותיות. ואם כן עניין למוד האדם הוא גם כן פועל אלהים בכוננת תכלית אשר הכינה בצורה שיסכימו בה בני אדם להכין דרך קרוב להשיגה.

ועל כן ראוי שתחשוב שמכלל פעולות השם היא ג"כ זאת ההכנה אשר הכינה השם להיות מוסכמת. כי הספיק לו בהכנת הסכמה לבד, שאם ראה שאין ההסכמה מספקת היה מטביעה, ולא היה מכינה על דרך הסכמה. ואחר שהדבר כן וזו ההכנה היא כוונה אלוהית ג"כ היא המשל המשלמת מציאות האדם. ואין דבר מן הדברים הטבעיים כל כך קרובים אל זה הפעולה כמו האותיות המוסכמות אחר מציאות האדם. כי מציאות החומר והשאר בעלי חיים רחוקים יותר מאד. ולולי צורך האדם שהוא צריך אליהם, מהם בהכרח לפי טבעיו, ומהם לתועלת, ומהם לעזור קרוב כדי שימצא כל צרכיו מוכנים בקלות ובמהרה, ולא, לא היו

נמצאים כלל. נמצא שכולם הכנות קודמות לצורך האדם ולתועלתו כדי שיגיע אל התכלית האחרונה, המכוונת במציאותו שהיא השגת ידיעת השם.

ידיעת השם אינה כי אם על פי האותיות שהם הם הכלים הקרובים לזה. וא"כ הנה אם הם מצוירים בידי אדם, כולם עניינים אלוהיים באמתתם. כי אני לא אמרתי לך ששאר פעולות אנושיות, ר"ל מלאכות הנעשות בידי אדם, בדמות בנינים וצביעות ואריגות ונגרות וכיוצא בהם, ממה שהיא רחוק מדרכי ההשגה האלוהית מעולים מהטבעים אך אני אומר שכולם יותר פחותים מהם, ועוד שאין ערך ביניהם ולא יחס אמיתי על דרך אמיתי וע"כ לא ישוערו אלו באלו כשם שיערו על דרך יתרון מעלה באותיות על העניינים הטבעיים בדעתי מצד הקבלה האלוהית ג"כ שהאותיות הם מציאות העולם כולו ובם השם מנהיג עולמו כמו שמעיד בעל ספר יצירה באומרו כל היצור וכל הדבור יוצא מהם ואמר שהשם המליך האותיות על כל היצורים וקשר להם הכתרים וצרפם זה עם זה כלומר האות עם היצור והנה מה שהיה ראשית המציאות שהוא סוד האותיות שהשמות מורכבים מהם הוא תכלית המציאות כי הם בצורות לחמרים והשם הוא בכל נמצא שאין לך שום דבר נמצא כלום שם כללי ופרטי ובהשתנות הדבר הפרטי ישתנה שמו הפרטי בקצת דברים אך השם הכללי הוא הוא קיים תמיד בצורות הכלליות ובחומר הכללי הקיים ולא עוד אלא שצורת האותיות מורות על צורות המציאות כמו שעליהם ועל צורותיהם נברא הכל ובדמותם מתקיים והדבר שבו מתקיים הכל הוא מעולה על הכל ועוד שהמופת המקובל האלהי נוסף על המושכל הנזכר מאמרו והלוחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחות והיו הלוחות כחומר והמשכן נושא צורתן והקבלה מעידה שהאותיות היו להם בדמות נפשות לגוף שהם מעמידות אותו ובהיותן בגוף הגוף קל בעצמו מצדן ובהפרדן ממנו הוא כבד בעצמו והנה כשנשברו הלוחות פרחו האותיות באויר והמכבדו והשליכן מידו מפני שברחו ואע"פ שזה סוד גדול הנה נכתב הענין כולו בתורה כדי להודיענו סודו והוא שלחית שם משותף לעניינים טבעיים פנימיים כי לח"ת בא"ת ב"ש כס"א והוא טב"ע ולעניינים חצונים והם לחות אבנים וסוד אבנים משותף ג"כ כי סודו בגי' אותיות וכן קראם בעל ס"ב באמרו שתי אבנים בונות שתי

והנה מה שהיה ראשית המציאות שהוא סוד האותיות שהשמות מורכבים מהם, הוא תכלית המציאות, כי הם כצורות לחמרים. והשם הוא בכל נמצא, שאין לך שום דבר נמצא בלי שם כללי ופרטי. ובהשתנות הדבר הפרטי ישתנה שמו הפרטי בקצת דברים, אך השם הכללי הוא קיים תמיד בצורות הכלליות בחומר הכללי הקיים. ולא עוד אלא שצורת האותיות מורות על צורת המציאות, כמו שעליהם ועל צורותיהם נברא הכל ובדמותם מתקיים. והדבר שבו מתקיים הכל הוא מעולה על הכל. ועוד שהמופת המקובל האלהי נוסף על המושכל הנזכר באמרו **"והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת"** (שמות לב' טז), והיו הלוחות כחומר והמשכן נושא צורתן. והקבלה מעידה שהאותיות היו להם בדמות נפשות לגוף, שהם מעמידות אותן. ובהיותן בגוף, הגוף קל בעצמו מצדן, ובהפרדן ממנו הוא כבד בעצמו. והנה כשנשברו הלוחות פרחו האותיות באויר והם כבדו, והשליכן מידו מפני שפרחו. ואע"פ שזה סוד גדול הנה נכתב העניין כולו בתורה כדי להודיענו סודו. והוא על היות שם משותף לעניינים

טבעים פנימיים, כי לח"ת בא"ת ב"ש כס"א והוא טב"ע. ולעניינים חיצוניים, והם לחות אבנים. וסוד שת"י אבני"ם משותף ג"כ כי סודו בגימ' אותיות, וכן קראם בעל ספר יצירה באמרו "שתי אבנים בונות שני בתים". והנה מספר שנ"י לח"ת אבני"ם תתצ"א, ומספר אבני"י שי"ש טהו"ר, בשנ"י לח"ת אבני"ם, שהם יצ"ר ר"ע ויצ"ר טו"ב.

ואמנם עם כל זה המופת המושכל המקובל שהודעתך ראוי לך שתדע שהאותיות בג' מעלות. אחת חיצונית והיא הנמצאת בספרים, והיא הפחותה מכלם. ואע"פ שקדמה לשתים במציאות הנמצאת ובזמן ומערכה והשתים קדמו לה במעלה ובעילה. ושניה תיכונית והיא הנמצאת במבטא הפה בה' מקומות והיא טבע שהוטבע בפה לקבל הדבור ולחקק צורותיו כי עם הקול והרו"ח ואפשר שיצא לפועל ואיפשר שלא יצא ואחר הקבלה שקבל המדבר מן המדברים עוד לא נשלם עד אשר יצייר אותיות בעיני הראש ובעיני הלב שבם יתכן שיצא שכלו לפועל ולא זולתם והם בדמות כלים לפה ושלישית היא הנמצאת בעל והיא פנימית גם היא הכנה צריכה להיותה מקבלת מחוץ באמצעות רוב העיון בעונם ורוב ההרגל בפה ואז אפשר שיצא הכח השכלי אל הפועל ואם כן הנה שלשתם קשר אמיץ וחזק נקשר יחד אדוק זה בזה ואע"פ שהענינים ההם הג' הם ג' מעלות כמו שביארנו בדמות הספרו ספר וספור הספר הוא ספר תורה שהמדבר תמיד ומנהיג את העולם ונחלק לה' חומשים והספר הוא על המערכות והם מערכת האחדים ומערכת העשרות ומערכת המאות ומערכת האלפים ומערכת הרבבות שעליהם כל העולם תלוי והספור הוא הדבור שאדם מספר בו בפה והוא היוצא מחמשת מקומות הפה והכל אותיות כתובות מורגשות לעינים שיצורו וציורו על ידי אדם והם בעל חומר אחד והוא הדיו כמו שאמרנו למעלה ובעלי כ"ב צורות וכן האותיות בגי' בעל"י צורת"ך גם צורת הגלגלים הם אותיות והם מעטרות הכוכבים ומטביעות העיר וכן חיות הקדש מצוירות בע"ט על פי י' אותיות והנה יו"ד הוא דיו"ן והוא חומר לצורותיו שמן י' תוכל עשות איהו את שתרצה והוא ההו"ד ודי כי הסוד ב"ה ה"ו זה נוסף א' מן ה' וזה הגרע א' מן ה' אבל חשבון אלגט וחשבון אלה א' טאי כמו שתשמע בחלק השלישי מזה הספר בע"ה ועוד אותיות שניות ממין שני מורגשות לאזנים ונדברות בפה והם רוחניות

כמו שתשמע בחלק השלישי מזה הספר בע"ה.

ועוד אותיות שניות ממין שני, מורגשות לאזנים ונדברות בפה. והם רוחניות מוגשמות ואינם גוף כראשונות, אך באמתתם אותיות הם, והם יותר קרובות אל מעלת האדם ואל עצמותו מהנכתבות בספר. ואע"פ שהם מצד היותם נקראות בשם אותיות, ומצד היותם מורגשות, ומצד היותם בעל חומר לח. ונבדלו אלו מאלו בהיות אלו נמצאות בלחות ואלה נמצאות בליחות שבלוחות הם שני לחות אבנים כראשונים נשברים ושני לחות אבנים שניים קיימים ושבלוחות הם הנמצאות בפה ושוכנות על ד' לוחות של הגוף בסוד שם א"ל שהוא סוד ד' יסודות הטבעיות של גוף בד' צבעים ואלו הם המרה האדומה והמרה השחורה והמרה על ד"ם פיר' דל"ת ד' יסודות ל"ת נפש שהיא באה מן היסוד החמישי ועגולם ג' של ד"ם יוכיח עם הד' שלפניו והבן זה והיא הוראה על שהם ד' יסודות אמ"ש גם ה' באמת והצבעים אדום לב"ן שחור ירוק ובחלוק ל' למ' תבין דעתי זאת ואלה מוטבעים ומוסכמות ואלה מוטבעות ומוסכמות, ואלה מוטבעות ומוסכמות, ואלה מוטבעות ומוסכמות לבד.

ועוד אותיות שלישיות ממין שלישי רוחניות לגמרי בלתי מורגשות, כך הם מדומות טרם צאתם לפועל. ופעולתם ניכרת ומושגת למשכילים על ד' צורות, ושכינתם בדם החיוני. והם משכילות בצאתם לפועל ראשונות, בדמות חיות הקדש. והם בדמות צורות של אש ששם חמרם, וצורות של רוח שגם רוח מנהיגם, וצורות של מים שהם נשפעות כמים הנובעים מהמעין, וצורות של עפר שהם מתרבות עד אין קץ כחול אשר על שפת הים ואמנם צורתם החמישית היא צורת גלגל החוזר פנים ואחור ואלה הם לב"ת א"ש שסודם כתב"י א"ש והם צור"ה בנפ"ש והבן זה מאד, שעל זה הסוד נתלית מעלת הנבואה ומי שמכיר היות שכינתם בלב"ת א"ש יראם וידבר בם ויקראוהו מלך י"י בשמו הא' המוטבע לו כפול מתוך הסנה"ה כי כן קרא למשה בעבור שעיין בציור הכתב גם עיין והנה מה שראה בלב"ת א"ש ראהו בלא בשת בצורת ההויה כלמ' בהוית הצורה ועל זה השיג באמצעות האותיות כל מה שהשיג והמופת על זה כי המופתים כלם שמש אותם וכל אות מתבררת מאות והוא סוד ג' מערכות הספירות אהדים ועשרות ומאות

מוגשמות ואינם גוף כראשונות אך באמתתם אותיות הם הם יותר קרובות אל מעלת האדם ואל עצמותו הנכתבות בספרי ואע"פ שהם מצד היותם נקראות בשם אותיות ומצד היותם מורגשות ונבדלו אלו מאלו בהיות אלו נמצאות בלחות ואלה נמצאות בליחות שבלוחות הם שני לחות אבנים כראשונים נשברים ושני לחות אבנים שניים קיימים ושבלוחות הם הנמצאות בפה ושוכנות על ד' לוחות של הגוף בסוד שם א"ל שהוא סוד ד' יסודות הטבעיות של גוף בד' צבעים ואלו הם המרה האדומה והמרה השחורה והמרה על ד"ם פיר' דל"ת ד' יסודות ל"ת נפש שהיא באה מן היסוד החמישי ועגולם ג' של ד"ם יוכיח עם הד' שלפניו והבן זה והיא הוראה על שהם ד' יסודות אמ"ש גם ה' באמת והצבעים אדום לב"ן שחור ירוק ובחלוק ל' למ' תבין דעתי זאת ואלה מוטבעים ומוסכמות ואלה מוטבעות ומוסכמות, ואלה מוטבעות ומוסכמות, ואלה מוטבעות ומוסכמות לבד ועוד אותיות שלישיות ממין שלישי רוחניות לגמרי בלתי מורגשות כך אך הם מדומות טרם צאתם לפועל ופעולתם ניכרת ומושגת למשכילים על ד' צורות ושכינתם בדם החיוני והם משכילות בצאתם לפועל ראשונות בדמות חיות הקדש והם בדמות צורות של אש ששם חמרם וצורות של רוח שגם רוח מנהיגם וצורות של מים שהם נשפעות כמים הנובעים מהמעין וצורות של עפר שהם מתרבות עד אין קץ כחול אשר על שפת הים ואמנם צורתם החמישית היא צורת גלגל החוזר פנים ואחור ואלה הם לב"ת א"ש שסודם כתב"י א"ש והם צור"ה בנפ"ש והבן זה מאד שעל זה הסוד נתלית מעלת הנבואה ומי שמכיר היות שכינתם בלב"ת א"ש יראם וידבר בם ויקראוהו מלך י"י בשמו הא' המוטבע לו כפול מתוך הסנה"ה כי כן קרא למשה בעבור שעיין בציור הכתב גם עיין והנה מה שראה בלב"ת א"ש ראהו בלא בשת בצורת ההויה כלמ' בהוית הצורה ועל זה השיג באמצעות האותיות כל מה שהשיג והמופת על זה כי המופתים כלם שמש אותם וכל אות מתבררת מאות והוא סוד ג' מערכות הספירות אהדים ועשרות ומאות

ומאות. והנה נודע מן האותות הנכתבות בעניין סוד המאורות והכוכבים באומר. **"והיו לאתת ולמועדים ולימים ושנים"** (בראשית א' יד'), שהם כולם מתגלגלים על פי האותיות של הג' מינים הנזכרים ר"ל רוחניים בלתי נגשמים ורוחניים ומוגשמים יחד ונגשמים בלתי רוחניים והנה הם ספר וספר וספור כמו שאמרתי ועוד נודע במופת מושכל ובמופת מקובל שהדברים כולם הנמצאים בכל ג' חלקי המציאות דומים לאותיות של שלשת המינים והנה המושכל והמשכיל והשכל שלשה עדים נאמנים על זה ואל תאמר לי ערביך עורבא צריך מפני היות עדות העדים נסתרת מאד שאני איני מדבר בזה עם זה מי שצריך ערבים על אמתת השכל ולא עם מי שצריך לבקש מופת על מציאותו כי הוא מקובל שום מופת לא מושכל ולא מקובל אמתי שהוא המושכל האלוהי אבל כל דמיון וכל הרגש שיהיה לו קצת מחשבה מדומה אצלו בו אצלו תכלית האמת וזולתו אצלו כולו הוא שקר גמור או בלתי מושג כלל ואם כן עליו הכתוב אומר באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מליך ואני מדבר באזניו רק אני מדבר עם בעל שכל אשר ידעתי שיהיה קל עליו להבין כל מופת בשכלי וכשישמע דבר מושכל מופתי יעיין בו בטוב שכלו וישא ויתן בינו ובין עצמו עליו עד שיוציאנו לבעל אמתי ויאמת האמת וישאר חקוק ורשום בלבו ומושג ומושכל תמיד עד שכל חכמי עולם לא היו יכולים להסירו מלבו כי התאמת במופתים וכל מה שכבר נודע במופת הוא יותר מוחזק אצל המשכיל ומן המורגש בעינים וכשישמע דבר שקר יכחישנו בכח שכלו מפני שאין נפשו המוכנת להכנע תחת צורת האמת יכולה להכנע תחת צורת השקר וזה הנפש היא הנבעלת מן האמתות בעיל"ת שב"ע ברכו"ת וזולתה היא הנבעלת בעילת זנות מן השקרות וכמו שאין לזונה עם זונתי מציאות אם כי לפי שעה הוא דמיוני ותמיד בורח אחר שזנה כרוגע מפני פחד האיש שהוא האמתי כן אין מציאות לשקר בנפש כי אם לפי שעה ובהמצא האמת הנה השקר בורח מפניו מיד וכמו שאין הזנאי מעמיד עניני מציאות הזונה כי אם במקרה לפי שעה, כן השקר אינו יכול להעמיד הנפש כי אם במקרה

ועוד נודע במופת מושכל ובמופת מקובל שהדברים כולם הנמצאים בכל ג' חלקי המציאות דומים לאותיות של שלשת המינים. והנה המושכל והמשכיל והשכל שלשה עדים נאמנים על זה. ואל תאמר לי "ערביך עורבא צריך" (סוכה כ"ו.) מפני היות עדות העדים נסתרת מאד. שאני איני מדבר בזה עם מי שצריך ערבים על אמתת השכל, ולא עם מי שצריך לבקש מופת על מציאותו, כי הוא מקובל שום מופת לא מושכל ולא מקובל אמתי, שהוא המושכל האלוהי. אבל כל דמיון וכל הרגש שיהיה לו קצת מחשבה מדומה אצלו בו אצלו תכלית האמת וזולתו אצלו כולו הוא שקר גמור או בלתי מושג כלל. ואם כן עליו הכתוב אומר **"באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מליך"** (משלי כג' ט). ואני איני מדבר באזניו, רק אני מדבר עם בעל שכל, אשר ידעתי שיהיה קל עליו להבין כל מופת בשכלו. וכשישמע דבר מושכל מופתי יעיין בו בטוב שכלו, וישא ויתן בינו ובין עצמו עליו עד שיוציאנו לפעל אמתי. ויאמת האמת, וישאר חקוק ורשום בלבו מושג ומושכל תמיד, עד שכל חכמי עולם לא היו יכולים להסירו מלבו, כי התאמת במופתים.

וכל מה שכבר נודע במופת הוא יותר מוחזק אצל המשכיל מן המורגש בעיניים. וכשישמע דבר שקר יכחישנו בכח שכלו, מפני שאין נפשו המוכנת להכנע תחת צורת האמת יכולה להכנע תחת צורת השקר. וזו הנפש היא הנבעלת מן האמתות בעילת שבע ברכות, וזולתה היא הנבעלת בעילת זנות מן השקרות. וכמו שאין לזונה עם זונתו מציאות אם כי לפי שעה והוא דמיוני, ותמיד בורח אחר שזנה כרגע מפני פחד האיש שהוא האמיתי, כן אין מציאות לשקר בנפש כי אם לפי שעה. ובהמצא האמת הנה השקר בורח מפניו מיד. וכמו שאין הזנאי מעמיד עניני מציאות הזונה כי אם במקרה לפי שעה, כן השקר אינו יכול להעמיד הנפש כי אם במקרה

והנה נודע מן האותות הנכתבות בענין סוד המאורות והכוכבים באומר והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים שהם כולם מתגלגלים על פי האותיות של הג' מינים הנזכרים ר"ל רוחניים בלתי נגשמים ורוחניים ומוגשמים יחד ונגשמים בלתי רוחניים והנה הם ספר וספר וספור כמו שאמרתי ועוד נודע במופת מושכל ובמופת מקובל שהדברים כולם הנמצאים בכל ג' חלקי המציאות דומים לאותיות של שלשת המינים והנה המושכל והמשכיל והשכל שלשה עדים נאמנים על זה ואל תאמר לי ערביך עורבא צריך מפני היות עדות העדים נסתרת מאד שאני איני מדבר בזה עם זה מי שצריך ערבים על אמתת השכל ולא עם מי שצריך לבקש מופת על מציאותו כי הוא מקובל שום מופת לא מושכל ולא מקובל אמתי שהוא המושכל האלוהי אבל כל דמיון וכל הרגש שיהיה לו קצת מחשבה מדומה אצלו בו אצלו תכלית האמת וזולתו אצלו כולו הוא שקר גמור או בלתי מושג כלל ואם כן עליו הכתוב אומר באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מליך ואני מדבר באזניו רק אני מדבר עם בעל שכל אשר ידעתי שיהיה קל עליו להבין כל מופת בשכלי וכשישמע דבר מושכל מופתי יעיין בו בטוב שכלו וישא ויתן בינו ובין עצמו עליו עד שיוציאנו לבעל אמתי ויאמת האמת וישאר חקוק ורשום בלבו ומושג ומושכל תמיד עד שכל חכמי עולם לא היו יכולים להסירו מלבו כי התאמת במופתים וכל מה שכבר נודע במופת הוא יותר מוחזק אצל המשכיל ומן המורגש בעינים וכשישמע דבר שקר יכחישנו בכח שכלו מפני שאין נפשו המוכנת להכנע תחת צורת האמת יכולה להכנע תחת צורת השקר וזה הנפש היא הנבעלת מן האמתות בעיל"ת שב"ע ברכו"ת וזולתה היא הנבעלת בעילת זנות מן השקרות וכמו שאין לזונה עם זונתי מציאות אם כי לפי שעה הוא דמיוני ותמיד בורח אחר שזנה כרוגע מפני פחד האיש שהוא האמתי כן אין מציאות לשקר בנפש כי אם לפי שעה ובהמצא האמת הנה השקר בורח מפניו מיד וכמו שאין הזנאי מעמיד עניני מציאות הזונה כי אם במקרה לפי שעה, כן השקר אינו יכול

לפי שעה כפי הדמיון. וכמו שהבעל עושה לאשתו ג' דברים ראשונים והם עיקר עמידתה והתמדתה והם, שאר, כסות, ועונה, כפי יכלתו בכל אחד ואחד מהם, כן האמת שהיא בעל הנפש, עושה לנפש שהיא כאשה אצלו, על מנת לקיימה, ג' דברים המקיימים אותה, והם כמו כן נקראים בשם משותף שאר כסות ועונה. והשאר פה מלשון השארות, שהאמת הוא סבת השארות הנפש, ובלעדו אין לה השארות. וכסות כי היא מלשון כסא, וכל כסא מורה על מעלה, והאמת הוא סבת מעלת הנפש, ובלעדו היא פחותה, וגם הכסות מכסה הערוה והבינהו. והעונה מורה על תענוג חבור ודבוק, והנה היא פה מורה ג"כ על דבוק מענג ומעדן, שהאמת הוא סבת תענוג האיש בהדבוק יחד, ובלעדו אין לה תענוג אמתי כלל, וגם עונה מלשון זמן, להורות זה על התענוג הנצחי עם הדבקות, ודעם,

והתעורר אל מה שכמותו שרמזתי לך אל היות כל מצוות התורה נצטוות על זאת הצורה. והמופת על זה אצל כל משכיל איש אלהים, שהאדם לא נברא כי אם בעבור שיתקיים ממנו שום דבר מכל חלקי מציאותו בעצמותו. והמורגש הוא שכל חלקי הגופים שבים ליסודותיהם הד' שמהם נתהוו והיה כלא היה. ואחר כן לפי המושכל המקובל לא נברא בעבורו דבר מכל חלקי הגוף. ואם היה כן שהיה נברא בהעדרו חלקי הגוף, ואם היו כלא היו, היה אם כן מציאותו לבטלה. ואין תכלית הדבר הטבעי לפעול בטלה לפי עדות השכל והקבלה. ואם כן הנה הוא הכרח שיהיה לאדם חלק המתקיים בעצמו לנצח. ואם חלקי הגוף אינן מתקיימים, קל וחומר חלקי הממון אין להם קיום עצמו אצלו כלל וזה מורגש וגם הוא מושכל ראשון ידוע ואין מקשה עליו.

ואחר שהדבר כן מה הוא זה החלק הנשאר אם אינו הדבר הנקרא נפש אשר השגנו באמת שאינו חלק מחלקי הגוף הנפסדים. וא"כ הנה אם יש שום השארות הוא לנפש בהכרח. גם נודע שהנפש הוא דבר מקבל צורה רוחנית נפשית, ואחר שהיא מקבלת יש מי שנותן בה צורת מה ואין ספק שאם הנותן בה צורה הוא דבר קיים בעצמו אז אפשר לו לקיים הדבר המקבל צורה ההיא בכח הצורה ההיא בעצמה ואם הנותן הצורה ההיא

להעמיד הנפש כי אם במקרה לפי שעה כפי הדמיון וכמו שהבעל עושה לאשתו ג' דברים ראשונים והם עיקר עמידתה והם התמדתה שאר כסות ועונה כפי יכלתו בכל אחד ואחד מהם כן האמת שהיא בעל הנפש עושה לנפש שהיא כאשה אצלו על דרך מנת ג' דברים מקיימים אותה והם כמו כן נקרא בשם משותף שאר כסות והשאר פה מלשון השארות שהאמת הוא סבת השארות הנפש ובלעדו אין לה השארות וכסות פיה מלשון כסא וכל כסא מורה על מעלה והאמת הוא סבת מעלת הנפש ובלעדו היא פחותה וגם הכסות מכסה הערוה והבינהו והעונה מורה על תענוג חבור ודבוק והנה היה פה מורה ג"כ על דבוק מענג ומעדן שהאמת הוא סבת תענוג האיש בהדבוק יחד ובלעדו אין לה תענוג אמתי כלל וגם עונה מלשון זמן להורות זה על התענוג הנצחי עם הדבקות ידעם והתעורר אל מה שכמותו שרמזתי לך אל היות כל מצוות התורה נצטוות על זאת הצורה והמופת על אצל כל משכיל איש אלהים שהאדם לא נברא כי אם בעבור שיתקיים ממנו שום דבר מכל חלקי מציאותו בעצמותו והמורגש הוא שכל חלקי הגופים שבים ליסודותיהם הד' שמהם נתהוו והיה כלא היה ואחר כן לפי המושכל המקובל לא נברא בעבורו דבר מכל חלקי הגוף ואם היה כן שהיה נברא בעדרו חלקי הגוף ואם היו כלא היו היה אם כן מציאותו לבטלה ואין תכלית הדבר הטבעי לפעול בטלה לפי עדות השכל והקבלה ואם כן הנה הוא הכרח שיהיה לאדם חלק המתקיים בעצמו לנצח ואם חלקי הגוף אינן מתקיימים קל וחומר חלקי הממון אין להם קיום עצמו אצלו כלל וזה מורגש וגם הוא מושכל ראשון ידוע ואין מקשה עליו ואחר שהדבר כן מה הוא זה החלק הנשאר אם אינו הדבר הנקרא נפש אשר השגנו באמת שאינו חלק מחלקי הגוף הנפסדים וא"כ הנה אם יש שום השארות הוא לנפש בהכרח גם נודע שהנפש הוא דבר מקבל צורה רוחנית נפשית ואחר שהיא מקבלת יש מי שנותן בה צורת מה ואין ספק שאם הנותן בה צורה הוא דבר קיים בעצמו אז אפשר לו לקיים הדבר המקבל צורה ההיא בכח הצורה ההיא בעצמה ואם הנותן הצורה ההיא

ההיא בעצמה. ואם נותן הצורה ההיא דבר בלתי קיים, אחר שהוא בלתי קיים באמיתת עצמו איך יתקיים זולתו וזה מושכל ראשון שהוא נמנע בטבעו מלקיים זולתו שאם היה בו יכולת לקיים זולתו שהיה בו יכולת לקיים עצמו ואז היה מקיים עצמו תחלה ואכ"ך זולתו בכח קיום עצמו והנה הרגשנו שהמקרים המגישים המשיגים לנפש ומתפעלת בעבורם יש מהם גופניים ויש מהם רוחניים ויש מהם חזקים ויש מהם חלשים והנה הכעס והדומים לו הוא מקרה משיג לנפש מחוץ והוא גופני בהכרח כלומר שהוא מגוף זולת גופה והוא אשר לו קיום בעצמו וע"כ לא יעמוד ולא יעמיד כחו זה תמיד וכן כל הדומה לגופניים כולם ואם כן נשאר להיות הדבר המתקיים לנפש קיים בעצמו והוא רוחני באמתתו והוא השכל באמת ובעת שיפעל מנפש חזקה יפעלנה בדבר דומה לו הוא הצורה שכלית רוחנית ושמה"ה אמ"ת והיא המקיימת לנפש באמת ומפני שהמין הראשון שלא האותיות וגם השני תורה גמורה שהם המורים והם אמצעיים בין השכל והנפש ואין להם קיום בעצמותם ולא יתכן לנפש להתקיים בעדם למי שהם גופניים ורוחניים משותפים עם הגופים ההיום הנפסדים הכריח השכל אחר ששם בדמות היותם כלים לו להושיע הנפש ולתקוה במ להשים עליהם מלך מושל מנהיגם והוא המין השלישי שלו האותיות אשר היא כולה רוחנית בנפש והיא המחשבה האמיתית לנפש מציאות בוראה, ומציאות כל הנמצאים מאתו יתברך. והאמת ההוא המוחזק, הוא הנקרא שכל חשוק לנפש, והוא המגלה לה כל מה שהשם חשק האלוהי הוא להיותו חשוק ומושג נעבד כתו' ובמצות ואינם כי אם ציורי אותיות וציורי מחשבות אמיתות נחשבות בדמות האותיות ובעבור שהם ג' מינין חלקתי זה החבור לשלושה חלקים וכבר השלים השם ית' חשקי והשלמתי זה החלק הראשון שבה לשמו החשוק כאשר זכר לכבודו להשלים שני חלקי הבאים אחריו לשלום ולחיים ויזכני להגדיל תורה ולהאדיר חכמה בחפצו לישראל עמו ועמי. ולקיים מה שכתוב **"יהיה חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר"** (ישעיה מב' כא). אמן וכן יהי רצון.

והנה הרגשנו שהמקרים המשיגים לנפש המתפעלת בעבורם, יש מהם גופניים ויש מהם רוחניים, ויש מהם חזקים, ויש מהם חלשים. והנה הכעס והדומים לו הוא מקרה משיג לנפש מחוץ, והוא גופני בהכרח. כלומר שהוא מגוף זולת גופה והוא אשר לו קיום בעצמו וע"כ לא יעמוד ולא יעמיד כחו זה תמיד וכן כל הדומה לגופניים כולם ואם כן נשאר להיות הדבר המתקיים לנפש קיים בעצמו והוא רוחני באמתתו והוא השכל באמת ובעת שיפעל מנפש חזקה יפעלנה בדבר דומה לו הוא הצורה שכלית רוחנית ושמה"ה אמ"ת והיא המקיימת לנפש באמת ומפני שהמין הראשון שלא האותיות וגם השני תורה גמורה שהם המורים והם אמצעיים בין השכל והנפש ואין להם קיום בעצמותם ולא יתכן לנפש להתקיים בעדם למי שהם גופניים ורוחניים משותפים עם הגופים ההיום הנפסדים הכריח השכל אחר ששם בדמות היותם כלים לו להושיע הנפש ולתקוה במ להשים עליהם מלך מושל מנהיגם והוא המין השלישי שלו האותיות אשר היא כולה רוחנית בנפש והיא המחשבה האמיתית לנפש מציאות בוראה ומציאות כל הנמצאים מאתו ית' והאמת ההוא המוחזק הוא הנקרא שכל חשוק לנפש והוא המגלה לה כל מה שהשם חשק האלוהי הוא להיותו חשוק ומושג נעבד כתו' ובמצות ואינם כי אם ציורי אותיות וציורי מחשבות אמיתות נחשבות בדמות האותיות ובעבור שהם ג' מינין חלקתי זה החבור לשלושה חלקים וכבר השלים השם ית' חשקי והשלמתי זה החלק הראשון שבה לשמו החשוק כאשר זכר לכבודו להשלים שני חלקי הבאים אחריו לשלום ולחיים ויזכני להגדיל תורה ולהאדיר חכמה בחפצו לישראל עמו ועמי וקיים מה שכתו' אחל"ץ ית' או"ר.

מקור

מרומים יעלו חכמי מלוכה: שכינה יחזו בגבול ערבות: סתומה וחתומה עת ברכה: ליודעי סוד זכרים עם נקבות: בשם חשק בצורת מערכה: שלשת מעלות עולם כתובות: הפוכות נכתבו מאז בחכמה: לשרת נהפכו במחשבות: ערכם י"ה במערכת עצומה: הליכתם משולשת כתובות: והיה שם מפורש במ חתימה: ידיעתו רפואה ללבנות: ראה משכיל תנועותיו חמשה: הברות ממקור חיים הצובות: דבריו נכפלו ששה בששה. והיו תארו בלתי קצובות: קריאותיו שלשה על שלשה: הביהם על דמות עיגול סבובות: בכוחם העושה השם פלאות: יגלה מעשיו במ ברחובות: יניעם י"ה אלהי הצבאות: הלום ולכן לעורר התשובות: עליהם נחתמה תכלית נבואות: והם ראשית ידיעת לב נתיבות: אני היום בכל כחי אניעם: המוני הם אשר ראשי ישיבות: הלוא במ אבראה רוחות ואדעם: ואשיב עוד לבב בנים לאבות: יקר רוח חקור סודם ודעם: הבינם היה ראש לזנבות: הבינו בעין ימין בסבוב עין שמאל: שית לך תוכם כעין מכריע: בדמות שלשתם רוץ וראה תמול. היום ומחר זה לזה משפיעו:

מרומים יעלו חכמי מלוכה: שכינה יחזו בגבול ערבות:
תומה וחתומה עת ברכה: ליודעי סוד זכרים עם נקבות:
בשם חשק בצורת מערכה: שלשת מעלות עולם כתובות:
הפוכות נכתבו מאז בחכמה: ולשרת נהפכו במחשבות:
ערכם י"ה במערכת עצומה: הליכתם משולשת כתובות:
והיה שם מפורש במ חתימה: ידיעתו רפואה ללבנות:
ראה משכיל תנועותיו חמשה: הברות ממקור חיים הצובות:
דבריו נכפלו ששה בששה: יהיו תארו בלתי קצובות:
קריאותיו שלשה על שלשה: הביאם על דמות עיגול סבובית:
בכוחם העושה השם פלאות: יגלה מעשיו במ ברחובות:
יניעם י"ה אלהי הצבאות: הלום ולכן לעורר התשובות:
עליהם נחתמה תכלית נבואות: והם ראשית ידיעה לב נתיבות:
אני היום בכל כחי אניעם: המוני הם אשר ראשי ישיבות:
הלוא במ אבראה רוחות ואדעם: ואשיב עוד לבב בנים לאבות:
יקר רוח חקור סודם ודעם: הבינם היה ראש לזנבות:

הקדמה

(ראשי תיבות מלמעלה למטה) **אבריהם**
 ראשי תיבות מלמעלה למעלה **אבריהם**
 ראשי תיבות מלמעלה למעלה **יעקב**
 ובטור השני שלשו היה יהיה והוה)

כל איש ואיש מפני אדם בעל תקוה ולולי היותו מקוה דבר לעתיד היו כל מחשבותיו וכל פעולותיו וכל מאמריו לבטלה אבל מפני שהוא מקוה ומחכה

הבינו בעין ימין בסבוב עין שמאל: שית לבך תוכם כעין מכריעו:

כדמות שלשתם רוץ וראה תמול: היום ומחר זה לזה משפיעו:

הקדמה

כל איש ואיש מבני אדם בעל תקוה. ולולי היותו מקוה דבר לעתיד, היו כל מחשבותיו וכל פעולותיו וכל מאמריו לבטלה. אבל מפני שהוא מקוה ומחכה שיגיע אל תכלית מחשבת תקותו, חושב מחשבות רבות ופועל פעולות ומדבר דברים כדי שיגיע אל סוף תקותו. והתקוות ג"כ אינן שוות, אך הם מדרגות רבות משתנות מאד מאד זו מזו והשינוי ההוא נולד מן התאוה והמחשבה. והמחשבה ואמנם אין שום חכם מתאוה כי אם חכמה וכל המביא אליה כמו שאין שום שכל מתאוה כי אם עכלות וכבר תפול מחלוקת גדולה בין שתי הקצוות האלו שהאחת בתכלית המעלה באמת והשנית בתכלית הפחיתות בלי ספק והמחלקת הוא שהסכל ישבח ענייני הסכלות ואעפ"כ שהוא לא יקראם סכלות מפני ששם סכלות אצלו ג"כ שם מוסכם מורה על פחיתות גדולה אבל ישנה לסכלות שם ויקראהו בשם דבר מורה דבר על מעלה אצלו כמו שזונה לא יקרא פועלו בשם הרשע אבל יקראהו בשם תענוג גדול אצלו כן הסכל יקרא הסכלות בשם דעת והבנה כפי שהמחשבתו הפחותה גודרת והחכם בעבור שהיושר חסר לו מאד להורות בו על אמתת מעלת החכמה לא יוכל שבחה כי אם בדמיונות פחותים ממעלתה ואם כן הנה הכונות והתאוות משונות והקוות זרות כי תקות השכל להיותו נגמל בגמול פחות מאד בעשותו מצוה מהמצות במקרא כי הוא לא יעשה לעולם שום מצוה, גם לא יכיר מעלת עשייתה שלא יכיר גמולה האמתי העליון אשר אין ערך זר לו.

ואמנם אין שום חכם מתאוה כי אם חכמה וכל המביא אליה, כמו שאין שום סכל מתאוה כי אם סכלות. וכבר תפול מחלוקת גדולה בין שתי הקצוות האלו. שהאחת בתכלית המעלה באמת, והשנית בתכלית הפחיתות בלי ספק. והמחלוקת היא שהסכל ישבח ענייני הסכלות ואע"פ שהוא לא יקראם סכלות, מפני ששם סכלות אצלו ג"כ שם מוסכם מורה על פחיתות גדולה. אבל ישנה לסכלות שם ויקראהו בשם דבר מורה דבר על מעלה אצלו. כמו שזונה לא יקרא פועלו בשם הרשע, אבל יקראהו בשם תענוג גדול אצלו. כן הסכל יקרא הסכלות בשם דעת והבנה, כפי שמחשבתו הפחותה גוזרת. והסכל בעבור שהיושר חסר לו מאד להורות בו על אמתת מעלת החכמה, לא יוכל שבחה כי אם בדמיונות פחותים ממעלתה. ואם כן הנה הכוונות הפוכות, והתאוות משונות, והתקוות זרות. כי תקות הסכל להיותו נגמל בגמול פחות מאד, בעשותו מצוה מהמצות במקרה, כי הוא לא יעשה לעולם שום מצוה, גם לא יכיר מעלת עשייתה שלא יכיר גמולה האמתי העליון אשר אין ערך זר לו.

אבל תקות החכם היא אחת לבד מיוחדת בכל מה שיקוה להגמל בעדה, והוא יתרון חכמה בכל יום ויום. ובהגיע אליו היתרון בכל יום יכיר שהשם גומל לו גמול גדול, כי הוא מחזיק עצם נשמתו ומעלנה מדבר לדבר ומגמול לגמול

שיגיע אל תכלית מחשבת תקותו חושב מחשבות רבות ופועל פעולות ומדבר דברים כדי שיגיע אל סוף תקותו והתקוות ג"כ אינן שוות אך הם מדרגות רבות משתנות מאד מאד זו מזו והשינוי ההוא נולד מן התאוה והמחשבה ואמנם אין שום חכם מתאוה כי אם חכמה וכל המביא אליה כמו שאין שום שכל מתאוה כי אם עכלות וכבר תפול מחלוקת גדולה בין שתי הקצוות האלו שהאחת בתכלית המעלה באמת והשנית בתכלית הפחיתות בלי ספק והמחלקת הוא שהסכל ישבח ענייני הסכלות ואעפ"כ שהוא לא יקראם סכלות מפני ששם סכלות אצלו ג"כ שם מוסכם מורה על פחיתות גדולה אבל ישנה לסכלות שם ויקראהו בשם דבר מורה דבר על מעלה אצלו כמו שזונה לא יקרא פועלו בשם הרשע אבל יקראהו בשם תענוג גדול אצלו כן הסכל יקרא הסכלות בשם דעת והבנה כפי שהמחשבתו הפחותה גודרת והחכם בעבור שהיושר חסר לו מאד להורות בו על אמתת מעלת החכמה לא יוכל שבחה כי אם בדמיונות פחותים ממעלתה ואם כן הנה הכוונות והתאוות משונות והקוות זרות כי תקות השכל להיותו נגמל בגמול פחות מאד בעשותו מצוה מהמצות במקרא כי הוא לא יעשה לעולם שום מצוה, גם לא יכיר מעלת עשייתה שלא יכיר גמולה האמתי העליון אשר אין ערך זר לו אבל תקות החכם היא אחת לבד מיוחדת בכל מה שיקוה להגמל בעדה והוא יתרון

תמיד. והגמול הראשון הוא בהיות השם מחזק לכו ומאמצו לחשוק החכמה, ומקוה בחשקו להתחכם באמצעות רוב השתדלותו וטוב עיונו במה שראוי לעיין בו בעתים אשר קבע ללמוד במ החכמה. ולפיכך כשתראה אדם חושק לדעת האמת לכבוד מעלת האמת, לא יתכן שלא יבער חשקו באש החושק בעיינו בספר החושק, המבעיר לבות אוהבי השם והגומל להם גמול רב כיתרון שפע מציאות החכמה הנחשקת. כ"ש אם יהיה מן החכמה הנבואית אשר יורו עליה השמות המנהיגים המציאות, כאלה אשר רמזנום בחלק הראשון הקודם לזה, ואשר נרמזים עוד בחלק הב' האלה.

חכמה בכל יום ויום ובהגיע אליו היתרון בכל יום יכיר שהשם גומל לו גמול גדול כי הוא מחזיק עצם נשמתו ומעלנה מדבר לדבר ומגמול לגמול תמיד והגמול הראשון לא הוא בהיות השם מחזק לכו ומאמצו לחשוק החכמה ומקוה בחשקו להתחכם באמצעות רוב השתדלותו וטוב עיונו במה שראוי לעיין בו בעתים אשר קבע ללמוד במ החכמה ולפי' כשתראה אדם חושק לדעת האמת לכבוד האמת מעלת לא יתכן שלא יבער חשקו באש

החושק בעיינו בספר החושק המבעיר לבית אוהבי השם והגומל להם גמול רב ביתרון שפע מציאות החכמה הנחשקת כ"ש אם יהיה מין החכמה הנבואית אשר יורו עליה השמות המנהיגים המציאות כאלה אשר רמזנום בחלק הראשון הקודם לזה ואשים נרמזים עוד בחלק הב' האלה.

החלק השני

החלק השני - מקור

הבן מה שכתבתי לך בחלק הא' על עניין השם הנכבד ואל תקראהו במקרה בדמות העברה כמפטיר הקורא בבית הכנסת הפטרה בעבור הזכרה אבל תקראהו בעיון דק ותשנהו בדקדוק זך ותשלשו בפלפול צח עד שלא תחסר שום דבר מידיעתו ואז תבין עניין הדבוק האמיץ החשוק המביא את לבך החושק לידי מדרגת החושק ובעשותך כן תדע מיד מעצמך מה הרוחות בעולמך ותשמח במציאותך ותנחל בו שני העולמים העולם הזה והעולם הבא ותהיה שלם כשתשיג מציאותך תכיר מציאות ההוד ותמצא בו נפלאות ותוסיף תענוג לשכלך ותתעדן באור הגנוז ומפני שתכיר סוד המערכות השם הנכבד ותתענג בדשן נפשכם בו ותהנה מזיו אברייך אדריך שכלך אל מערכתו זאת המעולה ועיין בה מאד וגלגלה וגלגלה גלגול משולש כזה הא לך זה השם הקדוש: וה"ו הי"ה ומ"ו יל"ד לש"נ יע"י סי"ה יר"ח טע"ש על"ע לא"ם מס"מ מה"ג הל"ג שי"א לל"ב לוי"ה הו"ת אכ"ב כו"ב אמ"ה כה"פ הה"ו תה"ו הז"ג זי"מ יי"מ אע"י לה"י דר"ל למ"ה אע"ד וח"ה הי"מ הנ"צ עא"ר יד"ו זנ"מ לה"ב מק"י בו"ה הכ"ה הע"ח רה"ג יל"ו הו"מ קח"ח מי"י לר"ד אש"מ וו"ב כנ"מ לכ"ג יל"ק למ"א ווי"י וא"ע פ"ח הי"ב לר"ו נה"ר לא"א כש"ה ית"י יר"ב יי"מ מא"ה לא"י הה"י חה"מ הת"ו ונ"מ: מצורף במערכה דומה למערכת ויסע כולה ואולם זאת המערכה יוצאת מן השם הראשון לפני הולך ונוסע ישר שהוא שם והוא התחלת השם השני הולך ונוסע הפוך שהוא שם מי"ה שהוא סוף מ"ח שמות שכנגד מ"ח צורות הגלגל אשר התלי מתהפך בו מראשו לזנבו כי ראשו הולך ישר שהוא סוד תנין מכולל סוד תשרי עם ניסן בחדשים והנה

הבן מה שכתבתי לך בחלק הא' על עניין השם הנכבד.

ואל תקראהו במקרה כדמות העברה, כמפטיר הקורא בבית הכנסת הפטרה בעבור האזכרה.

אבל תקראהו בעיון דק, ותשנהו בדקדוק זך, ותשלשו בפלפול צח, עד שלא תחסר שום דבר מידיעתו.

ואז תבין עניין הדבוק האמיץ החשוק, המביא את לבך החושק, לידי מדרגת החשק.

ובעשותך כן, תדע מיד מעצמך מה הרווחת בעולמך, ותשמח במציאותך, ותנחל בו שני העולמים, העולם הזה והעולם הבא.

ותהיה שלם כשתשיג מציאותך, ותכיר מציאות ההוד, ותמצא בו נפלאות, ותוסיף תענוג לשכלך, ותתעדן באור הגנוז.

ומפני שתכיר סוד מערכות השם הנכבד, ותתענג בדשן נפשך בו, ותהנה מזיו אברייך.

אדריך שכלך אל מערכתו זאת המעולה, ועיין בה מאד, וגלגלה גלגול משולש כזה:

ספר החשק

ו	ה	ו	ה	ז	נ	ל	ר	ד
ה	י	ה	ז	י	מ	א	ש	מ
ו	מ	ו	י	י	מ	ו	ו	ב
י	ל	ד	א	ע	י	כ	ב	מ
ל	ש	נ	ל	ה	י	ל	כ	נ
י	ע	י	ד	ר	ל	י	ל	ק
ס	י	ה	ל	מ	ה	ל	מ	א
י	ר	ה	א	ע	ר	ו	ו	י
ט	ע	ש	ו	ח	ח	ו	א	ע
ע	ל	ע	ה	י	מ	פ	י	ח
ל	א	מ	ה	נ	צ	ה	י	ב
מ	ס	מ	ע	א	ר	ל	ר	ו
מ	ה	נ	י	ד	ו	נ	ה	ר
ה	ל	נ	ז	נ	מ	ל	א	א
ש	י	א	ל	מ	ב	כ	ש	ה
ל	ל	נ	מ	ק	י	י	ת	י
ל	ו	י	ב	ו	ה	י	ר	ב
ה	ו	ת	ה	כ	ה	י	י	מ
א	כ	מ	ה	ח	ע	מ	א	ה
כ	י	ב	ר	ה	נ	ל	א	י
א	מ	ה	י	ל	ו	ה	ה	י
כ	ה	פ	ה	ו	מ	ח	ה	מ
ה	ה	ו	ק	ח	ח	ה	ת	ו
ת	ה	י	מ	י	י	ו	נ	מ

סוד באמצע סוד ש"ר י"ס שסודם תפילין עשר שהם כלו תני"ן מפני שהם מורים על סוד אזג ואאד כי סוד שר ים הראש משותף במ עם הזנב והנה בהשימך הא של ראש עם הזנב תמצא זה ש"ר וזה י"ם והנה זה סוד והם בסוד ראש זנב גם זנבי הראש וזה דרכו ראשי זנב יראש והנה עשר הם דברים רוחניים כי יצר רע מברי"א יצר טוב והוא מתכנס גם מתכנס"ס ומתעזן בראש"ו בזנ"ב והנה אני היום הולך בראשו ובאור השכל אני בראשו אחד ראשון על כן צריך שתוליד גם אתה עוד זנבו ישר בראשו מפני שתוכו הפוך והוא פלא לטבע שהיו ראשו וזנבו הולכים ישרים ותוכו הפוך על זה נודע כי סוד השם המפורש מצוה לנו לאמר הפוך שמו הישר ישר שמו ההפוך ובסוד והסוד מבני שהאדם אילן הפוך ר"ל מלאך הפוך שנברא באמצעות להט החרב המתהפכת וסוד זה תמצאהו מפורש בצרוף שלוש השמות האלה הקדושים שהם שלשתם ראשי המציאות:

יהוה	כו
אדני	סה
אלהים	פו

הנה כבר אתה ראה שסוף רמזו שלשת השמות הנרמזים סודו ראש השם הגדול בן ע"ב הנזכר והנה כשתוליד המערכה הראשונה ישרה והשנית הפוכה בחזרה לאחור והשלישית ישרה תהיינה שתי ההתחלות הישרות מתחילות בשם אחד שוה וה"ו וה"ו והוא הנרמז פה ועוד יבואו בראש השם שנים יחד בשלוש תיבות ואמנם הצרוף הנזכר צריך וצרפו שהנה שם אלהים הוא סוף בן ע"ב שהוא מו"ם ע"כ צריך גם כן לחלק את שלשתם בצורה זו ומהם יתבאר לך סוד יומ"ם וליל"ה בדמות ג'ין עד"ן שסודו גלג"ל הפוך ולו ג' מעלות ובו ג' סעודות שם מנהיגו אל עולם וכן נאמר באברהם ויטע אש"ל בבאר שבע ויקרא שם בשם י"י אל עולם

הא לך זה השם הקדוש מצורף במערכה דומה למערכת ויסע כולה. ואולם זאת המערכה יוצאת מן השם הראשון לפנים הולך ונוסע ישר עד שם כ"ד שהוא שם חה"ו. והנה התחלת השם השני הולך ונוסע הפוך, שהוא שם מי"ה שהוא סוף מ"ח שמות, שכנגד מ"ח צורות הגלגל אשר התלי מתהפך בו מראשו לזנבו. כי ראשו הולך יש"ר שהוא סוד תני"ן כלול מסוד תשרי עם ניסן בחדשים, והנה באמצע סוד ש"ר י"ס שסודם תפילין עשר, שהם כל"י תני"ן מפני שהם מורים על סוד אזגי ואטד. כי סוד שר יס הראש משותף במ עם הזנב, והנה בהשימך ה"א של הראש עם הזנב תמצא זה ש"ר וזה י"ס, והנה זה סו"ד. והם בסוד ראש זנב גם זנב ראש. וזה דרכו, ראשו זנב וראש. והנה

עשר הם דברים רוחניים, כי יצ"ר ר"ע, מברי"א יצ"ר טו"ב, והוא מתכנ"ס גם מתכנ"ס ומתעד"ן בראש"ו בזנ"ב. והנה אני היום הול"ך בראש"ו, ובאור השכל אנ"י בראש"ו, אח"ד ראשו"ן. על כן צריך שתוליד גם אתה עוד זנבו ישר בראשו, מפני שתוכו הפוך והוא פלא לטבע, שהיו ראשו וזנבו הולכים ישרים ותוכו הפוך. על זה נודע כי סוד השם המפורש מצוה לנו לאמר הפוך שמו הישר, ישר שמו הפוך. והסוד מפני שהאדם אילן הפוך ר"ל מלאך הפוך שנברא באמצעות להט החרב המתהפכת וסוד זה תמצאהו מפורש בצרוף שלוש השמות האלה הקדושים שהם שלשתם ראשי המציאות.

יהוה	כו
אדני	סה
אלהים	פו

הנה כבר אתה ראה שסוף רמזי שלשת השמות הנרמזים סודו ראש השם הגדול בן ע"ב הנזכר והנה כשתוליד המערכה הראשונה ישרה, והשנית הפוכה בחזרה לאחור, והשלישית ישרה תהיינה שתי ההתחלות הישרות מתחילות בשם אחד שוה ו'ה'ו' ו'ה'ו' והוא הנרמז פה. ועוד יבואו בראש השם שנים יחד בשלוש תיבות. ואמנם הצרוף הנזכר צריך לצרפו שהנה שם אלהים הוא סוף בן ע"ב שהוא מו"ם, ע"כ צריך גם כן לחלק את שלשתם בצורה זו. ומהם יתבאר לך סוד יומ"ם וליל"ה בדמות ג"ן עד"ן שסודו גלג"ל הפו"ך ולו ג' מעלות ובו ג' סעודות, שם מנהיגו א"ל עול"ם. וכן ונאמר באברהם "ויטע אש"ל בבאר שבע ויקרא שם בשם יהוה אל עולם" (בראשית כא' לג). וכן המקב"ל הוא גלג"ל הפו"ך וסודו כ"ף ה"א מל"א, גם נו"ן מל"א הפ"ך ע"ב כופ"ה גלג"ל כ"ו מהפכ"ו, והוא בע"ל הסו"ד, כלומר בע"ל הסבו"ב מסב"ב חלל"ה מסב"ב חכמ"ה הוא הגלג"ל במס"ד בע"ל הסבו"ב כנגד מדה כי יש ע"ל החס"ד שני מלאכים ממונים, האחד נקרא בשם משותף מי"ם, והשני נקרא בשם משותף לבנ"ה, והנה מי"ם כבינ"ה גם בינ"ה כמי"ם, ורמזם דמ"י מלחמ"ה, דמ"י ענ"ג. גם יש לכל דבר הפכו ועומד כנגדו, על כן תדין הטוב לטוב כמנהג הטוב.

ואחר שהודעתך אני זה המעט, ממנו תבין אתה עוד מדעתך

וכן המקבל הוא גלגל הפו"ך וסודו כ"ף ה"א מל"א גם כו"ן מלא הפך ע"ב כופ"ר גלג"ל ב"ו מהפכ"ו והוא בע"ל הסו"ד כלומר בעל הסבו"ב מסב"ב חלל"ה מסב"ב חכמ"ה הוא הגלג"ל במאד בעל הסבו"ב כנגד מדה כי יש על החס"ד שני מלאכים ממונים האחד נקרא בשם משותף מים והשני נקרא בשם משותף לבנ"ה, והנה מי"ם כבינה גם בינה כמים ורמזם דמי מלחמה דמ"י ענ"ג גם יש לכל דבר הפכו ועומד כנגדו על כן תדין הטוב לטוב כמנהג הטוב. ואחר שהודעתך אני זה המעט ממנו תבין אתה עוד מדעתך דברים אחרים בענין בסודו בעיון מעולם כגון שתחלק מספרו תחלה לג' חלקים בדמות השם וכן תעשה לכל דבר כשתרצה למצוא נסתריו כגון שתאמר מספר ג"ן עד"ן עולה בכלל קע"ז וזהו הקבוע לו ראשון ולא יתכן לחלקו לב' חלקים שוים כי יפלו בו הצאים שהוא למספר פ"ה וחצי פ"ה וחצי ואין לנו אות מורה על הצואים ע"כ אתה צריך לחלקו בצורת שתי היות א' בתוך המספר הנחלק לזה פ"ה א' פ"ה ויבוא א' תפוס תפוס תבין שני פחים וזה סוד גדול ואחר שיצא לך זה אתה צריך לחלק פ"ה לב' חלקים שוים שכבר הוא מקובל זה בעבור שהמספר זוגות וזהו חלוק הסודי:

מ"ד ד"מ
א'

מ"ד ד"מ

והנה הוא ידוע לך כי האל"ף לה ד' רוחות והיא בנתים שהוא רוח לרוח והיא אורה על סוד הנהר היוצא מעדן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים כן הדם אשר במוח כמו זאת הצורה יפרד לארבעה ראשים ומשקה לארבעה חלקי הגוף וכל אחד מהם שמו נהר והשמות ההם הנזכרים בתורה על ד' הנהרות יש בהם סודות נפלאות וזה דרכם זאת הצורה חשובה שהי עגולה ושהיא עומדת וכוחותיה מתגלגלין כן בדרך הזה

דברים אחרים בעיינך בסודו בעיון מעולה. כגון שתחלק מספרו תחלה לג' חלקים בדמות השם, וכן תעשה לכל דבר כשתרצה למצוא נסתרי. כגון שתאמר מספר ג"ן עד"ן עולה בכלל קע"ז, וזהו הקבוע לו ראשון, ולא יתכן לחלקו לב' חלקים שוים, כי יפלו בו חצאים שהוא למספר פ"ח וחצי, פ"ח וחצי, ואין לנו אות מורה על חצאים. ע"כ אתה צריך לחלקו בצורת שתי, היות א' בתוך המספר הנחלק כזה, פ"ח א' פ"ח ויבוא א' תפוס בין שני פחים, וזה סוד גדול, ואחר שיצא לך זה אתה צריך לחלק פ"ח לב' חלקים שווים שכבר הוא מקובל זה בעבור שהמספר זוגות, וזהו חלוק הסודי:

מ"ד ד"מ
 א
מ"ד ד"מ

והנה הוא ידוע לך כי האל"ף לה ד' רוחות, והיא בנתיים, שהיא רוח לרוח. והיא מורה על סוד הנהר היוצא מעדן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. כן הד"ם אשר במוח כמו זאת הצורה, יפרד לארבעה ראשים, ומשקה לארבעה חלקי הגוף, וכל אחד מהם שמו נהר. והשמות ההם הנזכרים בתורה על ד' הנהרות יש בם סודות נפלאות. וזה דרכם, פישון גיחון נהר חדקל פרת. זאת הצורה חשובה שהיא עגולה ושהיא עומדת וכוחותיה מתגלגלין. כן בדרך הזה והמקום המיוחד קיים. וכאילו תאמר שגלגולה כמו שאצייר בעגולים אחרי אלו לפי המציאות הטבעי. שכן גוף האדם עומד אך דמו והכוחות הרוחניות שבו שהם טבעים נעים ונדים לעולם. ואלו הצורות כולם מצויירות בדמות מעשה מרכבה של העולם העליון הרוחני מידיעת השמות הקדושים ומן הספירות ומן המדות והם גם כן נמצאת בעולם גם בעולם השפל, אלא שהעליונים בדמות נפשיים והאמצעיים בדמות נפשיים והיו הגופיים בדמות חמרים ומשכנים לנפשיים שבם ציור והיו הנפשיים כעין חמרים ומשכנים לשכליים שהם שבם ציורו כחותם ופעלתם וע"כ יצוירו כל הנמצאים בתחתונים והיו העליונים רבות ועלות לכל הנפשות והגופים בעצמותם:

ציור

וזה הוא ציור הגלגול המתנועע בסבוב המרכבה בדמות ארבע חיות מזו הצורה תכיר מאמר יחזקאל במה שרמז מענין המרכבה ואמר וארבעה פנים לאחד שהם ששה עשר פנים וכל הפנים הארבעה נמצאים בכל רוח ורוח מארבע רוחות עד שוב החיות כלן כאלו הן מתנועעות במרוצה ושבבות במקומן בלתי זמן כדמות מראה הבזק כמו שני החיות רצו ושוב כמראה הבזק ולא בזק ממש וכאלו אינן זזות ממקומן כי מציאות זההחיה דבוק במציאות זו וכאלו היא זה בעצמה כדמות מה שציירתי בסוד ד"ם שאם יתגלגל כדמות החיות סביב אין זה כי אם זה ועל זה נאמר וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש כי כל הצורה בעצמות הג' עולמות שוה ועל כן צריך שתחלק שם הע"ז הכולל כללו לשלשה חלקים שוים ויעלה כל חלק נ"ט וכל ג"ן סודו אב"ן וסוד נ"ט עולה בשינוי משולש כשלוש שמות החותם פשוטים ומורכבים כי החותם הו שם י'הו' והוא

י"ד ה"א וא"ו ה"א, י"ד מ"ה יד אדם, וסודו זה י' על י' פעמים שהם המט"ה, היו לו בזיו"ו י"ד וי"ד עיין בסיבובו ושלח ידך ואחוז בזנבו, ותדע כי המט"ה הוא הל"ב כ"ב וסודו באו וכפלו י', כלומר שנים יחד עולים הנביאים ושלשתם קי"ח הידועים, ועניינם הוא שבידיעת סוד ג' מעלות כ"ו ס"ה פ"ו, שהם משלשות משתלשות בחיים בעשרה, ובאו הנביאים"ם כולם ונולדו מחו"ה גוי"ם. והנה ויגדלו"ו נאמר על גוי"ם ששניהם אחים ונקראו לאומים, ושניהם מלאים, שהם הגנוזים הידועים שהם מורכבים גוף בגוף הנקראים פנים גם עינים. והנה סודו ל"ב בעולם, והסוד אכ"ו אס"ה אכ"ו, והכל לפי נסתרו אחזה"ו מחזה"ו חזיונ"ו, ונסתרו בלתי אלפ"ו הוא חוז"ה המחז"ה החזיו"ן שבשלשתם ובאו הנביאים"ם.

וזה הסוד אתה צריך לחוקרו מאד ולהכיר אמתתו מתוך דברי אשר רמזתי בו ואשר ארמוז. כי העניינים יעוררוך מציאות נסתרו ואל"ה ואל"ה יהיו לך לג' עדים נאמנים. ובאמת אחרי חלקך מה שצויתך לחלקו בב' ובג' חלקים כבר יהיה הדבר קל עליך לחלקו לחלוק החלקים היוצאים מן ב' או מן ג' שהכל תלוי בהם. כיצד, כפול ב' תמצא ד', הרכב ב"ג תמצא ה', כפול ה' תמצא י'.

ודע כי סוד הברכה"ה והקלל"ה יודיעך סוד מרכב"ה כפול"ה, והסוד כפול ד' להפך רגע הרחמים בהפך. והנה תתחיל מן אחד ותלך עד שמנה, פרוש אחד שמנה בגי' ח"ת, והנה הם ט' זכר וט' נקבה, כלומר אחד זכר ואחד נקבה, והם דרך זא"ת שהיא דרך אהב"ת חש"ק וכללם ח"ת, אשר ב"ה פני"ם ואחוז"ר, גם ב"ה רו"ח אופני"ם. ע"כ אמרתי לך שתמצא הברכה"ה והקלל"ה ברו"ח האופני"ם שהם רו"ח הגופני"ם ואם הם חבר"ו האופני"ם בהם נגל"ה האחרוני"ם. וההפוך שוב הנח"ש אד"ם או האד"ם נח"ש, כלומר שוב האד"ן שלי"ח או השלי"ח אד"ן, כי זהו הפוך הכונה.

ואמנם הכל שם אחד והוא שם מיוח"ד, והוא שם חיי"ם, ומאלה תכיר השאר. והנה עוד שוב כפול ב' וחבר הכפל עם הג' פשוט ונמצא ז'. עוד הפך זה הכפל ותמצא ח', והנה

תתחיל מן אחד ותלך עד שמנה פרי שמנה בגי' חת והנה הם ט' זכר וט' נקבה כלומר אח זכר ואחד נקבה והם דרך זא"ת שהיא דרך אסב"ת חש"ק וכללם ח"ת אשר בה פנים ואחור גם בה רוח אופנים ע"כ אמרתי לך שתמצא הברכה והקללה ברוח האופנים שהם כח הגופנים ואם הם חברו האופנים בהם נגלה האחרונים וההפוך שוב הנחש שוב אדם או האדם נח"ש כלומר שוב האדן שלי"ח או השלי"ח אד"ן כי זהו הפוך הכונה ואמנם הכל שם אחד והוא שם מיוח"ד והוא שם חיי"ם ומאלה תכיר השאר והנה עוד שוב כפול ב' וחבר וחבר הכפל עם הג' פשוט תמצא ז' עוד הפך זה הכפל ותמצא ח' והנה במספר ח' נכפלו כל כוחות ההפוך והחבור והכפל בשניות והוא ד' פעמים ב' שהוא שוה להפכו ולא יוסיף ולא יגרע ע"כ תתחיל עוד משלש הנפרעים הנקרא רביע שהוא ג' פעמים ג' ותמצא ט' ואמנם בכפול בג' יחד תמצא י' וזו דרך מופלאה ועיין בה מאד והשתכל בצורות הספירות האלה לפי מדרגתם אלה ותבין סודם

אבגד'הו'זח'ט'י

והנה זאת המערכה הפשוטה המיוחדת מספרה בכללה משולש ונקרא משלשה ראשים בהכרח לפי הוראת צורה זו

צינור

זה המספר כשהתחיל למנות אותו מצד אחר תתחיל מן א' כי היא מורה על ראש אחד פשוט מיוחד ועוד תתחיל מן א' ג"כ ועוד תתחיל מן א' מצד שלישי הרי עלו בידך ג' התחלות שסודם א"ב והנשאר נ"ב וזה סוד אלוהי גדול ואם ישפיע השם עליך רוח אחת שהיא רוח ט"ת והיא רו"ח הקד"ש וסודו כולל ג' רוחו"ת בסוד השלוש המרובע שנאמר ג' פעמים הם אחד תדע מיד שהשם גלה סודו זה רק מזהיר מן

במספר ח' נכפלו כל כוחות ההפוך והחבור. והכפל בשניות, והוא ד' פעמים ב' שהוא שווה להפכו ולא יוסיף ולא יגרע. ע"כ תתחיל עוד משלש הנפרעים הנקרא רביע שהוא ג' פעמים ג', ותמצא ט'. ואמנם בכפלך ב"ג יחד תמצא י'. וזו דרך מופלאה ועיין בה מאד והשתכל בצורות הספירות האלה לפי מדרגתם אלה ותבין סודם. א'ב'ג'ד'ה'ו'ז'ח'ט'י'. והנה זאת המערכה הפשוטה המיוחדת מספרה בכללה משולש ונקרא משלשה ראשים בהכרח לפי הוראת צורה זו:

אאאאאאאאאא
 אאאאאאאאא
 אאאאאאאא
 אאאאאאא
 אאאאאא
 אאאאא
 אאאא
 אאא
 אא
 א

זה המספר כשתתחיל למנות אותו מצד אחד תתחיל מן א', כי היא מורה על ראש אחד פשוט מיוחד. ועוד תתחיל מן א' ג"כ, ועוד תתחיל מן א' מצד שלישי. הרי עלו בידך ג' התחלות, שסודם א"ב והנשאר נ"ב. וזה סוד אלוה"י גדול, ואם ישפיע השם עליך רו"ח אח"ת שהיא רו"ח ט"ת, והיא רו"ח הקד"ש. וסודו כולל ג' רוחו"ת בסוד השלוש המרובע שנאמר ג' פעמים הם אחד. תדע מיד שהשם גלה סודו זה רק מזהיר מן הטעות המאבד הנפשות בזה ובכיוצא בו, שכבר טעו בו רבים ונאבדו. והשמר לך ושמור נפשך מאד פן ילאו רעיוניך לסבול סוד היחוד, ותחשוב שזה יורה על היות האלהות שלשה, ותאבד עם הנאבדים באמונה מבני האדם. ואם יאמר לך אדם שהאלוהות שלשה אמור לו שקר וכזב, שכן שלשה בגמטריא שק"ר וכז"ב. ואמנם על זאת האמונה שאומר לך, נתנה התורה, כמו שרמזתי בסוד כ"ו ס"ה פ"ו, והוא שסודם ג' פעמים חולי"ה, גם חומ"ה וליח"ה כי כל ליח"ה וחומ"ה, ר"ל בטבע ראשון מפני החו"ם

הטעות המאבד הנפשות בזה ובכיוצא בו שכבר טעו בו רבים ונאבדו והשמר לך ושמור נפשך מאד פן ילאו רעיוניך לסבול סוד היחוד ותחשוב שזה יורה על היות האלהות שלשה ותאבד עם הנאבדים באמונה מבני האדם ואם יאמר לך אדם שהאלוהות שלשה אמור לו שקר וכזב שכן שלשה בגמטריא שק"ר וכז"ב ואמנם על זאת האמונה שאומר לך נתנה התורה כמו שרמזתי בסוד כ"ו ס"ה פ"ו והוא שסודם ג' פעמים חולי"ה גם חומ"ה וליח"ה כי כל ליח"ה וחומ"ה ר"ל בטבע ראשון מפני החו"ם הטבע"י הטוב הנקרא ג"ן עד"ן ואשר אומר אותו לך בענין זה הוא זה דע כי כל שלוש הנאמר אשר זכרנו או אשר יאמרו באשר נזכור עוד בכל זה הספר אין כונתינו במ על דבר מן המעלה הראשונה של כל המציאות ולא על שום עלול רוחני נפרד מכל גלם ומכל צד ומכל פנה אך כונתינו בשלוש על כחות בלתי נפרדות מגלם בעצמותם או על רוחות או על גופים כי אלו הם ג' מדרגות גופים ורוחותיהם וכוחותם המניעים אותם אבל כל שהוא בלעדם מן הנפרדים לא יתכן להרות עליהם על שלוש כלל ולא על אחדות כי השלוש והאחדות הם מקרה קוז למספרים ואינם דבר עצמי ולא יושכל שום מספר על הנפרדים אך מושכל בהם היותם בדמות מספר כדמות המספר הנמצא מן א' עד שהוא כלו מורה על עלות ועלולים ואמנם הסבה הראשונה אין לה תכלית בשום פנים אדעתא דכולי עלמא ואיך יפול עליה שם מספר רק בשל"ש בשליל"ה שנ' עליה שהיא בלתי בעלת רבוי עצמים ואף המשלשים שהם המשקר והמזכב הנזכרי בעל כרחם מודים שאין לה עצמו

הטבע"י הטו"ב הנקרא ג"ן עד"ן ואשר אומר אותו לך בעניין זה הוא זה.

דע כי כל שלוש הנאמר אשר זכרנו או אשר יאמר כאשר נזכור עוד בכל זה הספר, אין כונתינו במ על דבר מן המעלה הראשונה של כל המציאות, ולא על שום עלול רוחני נפרד מכל גלם ומכל צד ומכל פנה, אך כוונתנו בשלוש על כחות בלתי נפרדות מגלם בעצמותם, או על רוחות, או על גופים. כי אלו הם ג' מדרגות גופים ורוחותיהם וכוחותם המניעים אותם. אבל כל שהוא בלעדם מן הנפרדים לא יתכן להורות עליהם על שלוש כלל, ולא על אחדות. כי השלוש והאחדות הם מקרה רק למספרים, ואינם דבר עצמי, ולא יושכל שום מספר על הנפרדים, אך מושכל בהם היותם בדמות מספר, כדמות המספר הנמצא מן א' עד שהוא כולו מורה על עילות ועלולים.

ואמנם הסבה הראשונה אין לה תכלית בשום פנים אדעתא דכולי עלמא, ואיך יפול עליה שם מספר רק בשלו"ש בשליל"ה, שנאמר עליה שהיא בלתי בעלת רבוי עצמים. ואף המשלשים שהם המשקר והמכזב הנזכרים, בעל כרחם מודים שאין לה עצמה משולש רק סגלתו היא שלישי. ואני איני יודע איך אזכרנה בספרי זה אם בלשון זכרות שקר הוא, שאינו נופל עליה. ואם בלשון נקבה, חס ושלום כי הוא כזב שאינו לשון נופל על האלוה. וא"כ אין דרך לדבר באמת עצמו, שכל מה שנאמר עליו נטעה בלשונינו. ומי יתן ואם היא תפלת שוא שלא היינו טועים בשכלינו בענייננו, במה שאין אנו בקצת עלוליו ובקצת שמותיו ומדותיו ודרכיו ותאריו ופעולתיו, קל וחומר בענייננו במה שאין לנו שום דרך להשיגו בשום צד.

וא"כ השלוש הוא שפע הנשפע ממנו ראשון, וכל מעשיו משולשים וגם מרובעים ומחומשים ומכופלים ומורכבים בדמות הרכבות הספירות הנכרות באותיות. ואמנם בהכירנו מעשיו הנה נגלה לנו מציאותו, וזה הוא תכליתנו כי זה הוא המבוקש מכל חכם ונביא, שאז בהשיגו מעשיו הנוראים, יירא ממנו וישיג שאין תכלית למעלתו ובזה אהבתנו וישמח בהשגתו וזאת היא עבודתו. כי זאת ההשגה אשר בה השיג אותו היא שפע נשפע מאתו ועל זה ירדוף כל חכם להוסיף בכל יום חכמה על חכמתו בידיעתו כי בזה תתעלה אצלו נשמתו ותהיה חיי עד בחיותו לפי מדרגתו ואחר הודיע אלהים אותך את כל זאת בהיותך חוקר פעלו בתבונתך אין נבון וחכם כמוך והנה אם כן תבקשנו ימצא לך ואם תעזבנו יזניחך לעד וכן כתוב י"י עמכם בהיותכם עמו אם תבקשהו ימצא לכם ואם תעזבוהו יעזוב אתכם ובקשתו ודרישתו האחרונה אצלינו ואמר קבלת הנבואה אשר הגידה לנו דרך קלה להשיג בה השגתו ית' הכל באמת בדרך צירוף האותיות שהיא בעצמה דרך ידיעת

משולש רק סגלתוהי שלישי ואני איני יודע איך אזכרנה בספרי זה אם בלשון זכרות שקר הוא שאינו נופל עליה ואם בלשון נקבה חס ושלום כי הוא כזב שאינו לשון נופל על האלוה וא"כ אין דרך לדבר באמת עצמו שכל מה שנ' עליו נטעה בלשונינו ומי יתן ואם היא תפלת שוא שלא היינו טועים בשכלינו בענייננו במה שאין אנו בקצת עלוליו ובקצת שמותיו ומדותיו ודרכיו ותאריו ופעולתיו קל וחומר בענייננו במה שאין לנו שום דרך להשיגו בשום צד וא"כ השלוש הוא שפע הנשפע ממנו ראשון וכל מעשיו משולשים וגם מרובעים ומחומשים ומכופלים ומורכבים בדמות הרכבות הספירות הנכרות באותיות ואמנם בהכירנו מעשיו הנה נגלה לנו מציאותו וזה הוא תכליתנו כי זה הוא המבוקש מכל חכם ונביא שאז בהשיגו מעשיו הנוראים נורא יירא ממנו וישיג שאין תכלית למעלתו ובזה אהבתנו וישמח בהשגתו וזאת היא עבודתו כי זאת ההשגה אשר בה השיג אותו היא שפע נשפע מאתו ועל זה ירדוף כל חכם להוסיף בכל יום חכמה על חכמתו בידיעתו כי בזה תתעלה אצלו נשמתו ותהיה חיי עד בחיותו לפי מדרגתו ואחר הודיע אלהים אותך את כל זאת בהיותך חוקר פעלו בתבונתך אין נבון וחכם כמוך והנה אם כן תבקשנו ימצא לך ואם תעזבנו יזניחך לעד וכן כתוב י"י עמכם בהיותכם עמו אם תבקשהו ימצא לכם ואם תעזבוהו יעזוב אתכם ובקשתו ודרישתו האחרונה אצלינו ואמר קבלת הנבואה אשר הגידה לנו דרך קלה להשיג בה השגתו ית' הכל באמת בדרך צירוף האותיות שהיא בעצמה דרך ידיעת

אשר בה השיג אותו, היא שפע נשפע מאתו. ועל זה ירדוף כל חכם להוסיף בכל יום חכמה על חכמתו בידיעתו. כי בזה תתעלה אצלו נשמתו ותחיה חיי עד בחיותו לפי מדרגתו. ואחר הודיע אלהים אותך את כל זאת, בהיותך חוקר פעלו בתבונתך, **"אין נבון וחכם כמוך"** (בראשית מא' לט'). והנה ה', אם כן תבקשנו ימצא לך, ואם תעזבנו יזניחך לעד. וכן כתוב **"יהיה עמכם בהיותכם עמו ואם תדרשהו ימצא לכם ואם תעזבהו יעזוב אתכם"** (ד"ה ב' טו' ב'). ובקשתו ודרישתו האחרונה אצלינו היא קבלת הנבואה אשר הגידה לנו דרך קלה להשיג בה השגתו יתברך באמת והיא בדרך צירוף האותיות, שהיא בעצמה דרך ידיעת שמותיו וידיעת מדותיו שבה החל מעשיו ובה כלה מלאכתו. ויש לנו על זה ראיות תוריות אין להם קץ.

ועל זה אנו אומרים שהדורש והחוקר יותר בזה הדרך המעולה שבה השם מנהיג עולמו עד היום וינהיג עוד כל מה שירצה להמשיך. וכל מה שיכנס יותר בעמקותיה מעט מעט כפי הראוי לכל חכמה, יוסיף מעלה ויקרב לשם. וכל מה שיקרב מדרך בה המביאה לידי השגתו ומן הדומה לה הוא יוסיף פחיתותו עד שיאבד. כמו שנאמר **"אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות ידמו"** (תהלים מט'). ומפני שהקשו עלינו אנשים רבים, שהם חכמים בעיניהם ונגד פניהם נבונים ואעפ"י שהאמת רחוקה מהשגתם אשר לא ידעו מפני שלא בקשו הנה אצטרך להכריח עטי להודיע להם על פיהו אשר הוא כמליץ ביני לבינם בזה איך הורחקו מהאמת ואיך המה כתות טפות ועסב כתות מהם רועות ומהם בלתי יודעות ובכונה המתעות הידיעות המשופעות ומהם כשוורים גופות ובקולות משתעשעות וקיש קיש קוראות ובדמות חכמה מתגעגעות ומהם צועקות כמשוגעות מבלתי היותן מבדילות בין הידיעות הטובות אשר מהשם נשפעות ובין הרעות ואשר נמצאו בדורינו זה בעונותינו מרוב ארך גלותנו ומאלו הכתות המשוכשכות בחכמות האלהיות ובאמונות התוריות ובדיעות הנבואיות הן רבות מאד לאי לבי להזכירם כל שכן ידי אך בכלל אזכור טעות רובם ואורם להם ואיך החשק אשר מהול בג' מילות מילת הלב ומילת השפה ומילת המעור חייב כחיוב יהו"ה נקרא בשם קונו לכתבה ולהוסיף חקירה ושאלה ודרישה

ואשר נמצאו בדורנו זה בעונותינו מרוב אורך גלותינו, ומאלו הכתות המשובשות בחכמות האלהיות, ובאמונות התוריות, והדעות הנבואיות הן רבות מאד. ילאה לבי להזכירם כל שכן ידי, אך בכלל אזכור טעות רובם ואומר להם, איך החשק אשר מהול בג' מילות, מילת הלב, ומילת

השפה, ומילת המעור, חייב בחיוב (יהוה) [יהיה] נקרא
כשם קונו לכתבה ולהוסיף חקירה ושאלה ודרישה בכל יום
תמיד עת אחר עת בכל יכולתו ובזה יושלם לפניו יתברך.
עיין עיון טוב בחבור וראה מה הם חלקי ובורי, רק הנמצא
כי הבור הבור, הנה הוא כשליח צבור.

חייב עליה בכל יום תמיד
עת אחר עת בכל יכולתו
ובזה יושלם לפני ית' עיין
עיון טוב בחבור וראה מה
הם חלקי ובורי רק הנמצא
כי הבור הבור הנה הוא
כשליח צבור.

חלק ב' קטן סימנו ד'

כי מאמר זה לא חברתי, כי אם להוציא שכלך מהכח אל הפועל, בהודיעי אותך דעתי זאת אשר תשמע ברצותך להמשך אחריה, "כי אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל" (יהושע א' ח'). וזו היא דעתי, "הנה זאת הקרונה כן היא שמענה ואתה דע לך" (איוב ה' כז).

מבואר הוא שהאדם נקרא בגדרו השלם חי מדבר מת. אך החיות הוא אשר הבדילו ושתפו, כלומר הבדילו מכל הצמחים אשר לא נקראו חיים בשם מוסכם ישר עם ישר עם ב"ח חיים המרגישים המתנועעים מרצונם אשר כל אדם חי כל חי מרגיש מתנועע מרצונו תנועה מקומית בשש קצות או בדמות מקומם רב או מעט כלו שברצונו ויכולתו הוטבע כל חי לעלות לעלייה בדמות מעלה ולרדת לחבר בדמות מטה וללכת לפני דרך פניו ולשוב לאחוריו דרך אחוריו ולנטות לימין לדרומו ולנטות לשמאל לצפונה בדמות ד' חיות רוחות מזרח ומערב דרום וצפון והנה תנועותיו המקומיות הרצוניות בדמות ששה קצוות וזה קרוב חי כפי יכלתו וכאשר שתפו והבדילו לאדם ענין החי אשר הוא עצמותו המניעו לפי טבעו נמצא בו עוד כח נוסף הבדילו מכל ב"ח והוא הדבר הנקרא דבור ובעבורו נקרא האדם בשם מוסכם ואשר הסכים לקרוא את האדם בשם מדבר לא הסיק זה על דבורו הנמצא יוצא מחמשת מקומות הפה אך הסכים הכח המוביאו לדבר אשר הוא הדבר המקבל הדבר מחוץ והש' פנים והעד שנוי הלשונות הנמצא בין האמות הרבות שאם תאמר כי על הדבור החיצוני נקרא האדם מדבר שהרי המדבר הבדיל וסגולה מפות שמתהפך בשווי ושני הפכים אמת באומ' כל אדם וכל מדבר אדם לפי הסכמת האומרים שאין דבור נופל על העם ולא על המלאכים כי אם בשם משותף לא בשם מוסכם נאמ' לו אנחנו שזה כלו אמת רק אם היתה הסכמת הדבור נופלת על הנמצא בלשון לבי היו א"כ בני אדם נבדלים ומשותפים במהות עצמותם והיו עצמיהם ומשתנים לפי שנוי הדבר וכל אשר היה אדם יודע שבע לשונות או שבעים היו לו ז'

חלק א קטן סימנו ד' - מקור

כי מאמרו זה לא חברתי כי אם להוציא שכלך מהכח אל הפועל בהודיעי אותך דעתי זאת אשר תשמע ברצותך להמשך אחריה כי אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל וזה היא דעתי הנה זאת הקרונה כן היא שמענה ואתה דע לך מבואר הוא שהאדם נקרא בגדרו השלם חי מדבר מת אך החיות הוא אשר הבדילו ושתפו כלים הבדילו מכל הצמחים אשר לא נקראו חיים בשם מוסכם ישר עם ב"ח חיים המרגישים המתנועעים מרצונם אשר כל אדם חי כל חי מרגיש מתנועע מרצונו תנועה מקומית בשש קצות או בדמות מקומם רב או מעט כלו שברצונו ויכולתו הוטבע כל חי לעלות לעלייה בדמות מעלה ולרדת לחבר בדמות מטה וללכת לפני דרך פניו ולשוב לאחוריו דרך אחוריו ולנטות לימין לדרומו ולנטות לשמאל לצפונה בדמות ד' חיות רוחות מזרח ומערב דרום וצפון והנה תנועותיו המקומיות הרצוניות בדמות ששה קצוות וזה קרוב חי כפי יכלתו וכאשר שתפו והבדילו לאדם ענין החי אשר הוא עצמותו המניעו לפי טבעו נמצא בו עוד כח נוסף הבדילו מכל ב"ח והוא הדבר הנקרא דבור ובעבורו נקרא האדם בשם מוסכם ואשר הסכים לקרוא את האדם בשם מדבר לא הסיק זה על דבורו הנמצא יוצא מחמשת מקומות הפה אך הסכים הכח המוביאו לדבר אשר הוא הדבר המקבל הדבר מחוץ והש' פנים והעד שנוי הלשונות הנמצא בין האמות הרבות שאם תאמר כי על הדבור החיצוני נקרא האדם מדבר שהרי המדבר הבדיל וסגולה מפות שמתהפך בשווי ושני הפכים אמת באומ' כל אדם וכל מדבר אדם לפי הסכמת האומרים שאין דבור נופל על העם ולא על המלאכים כי אם בשם משותף לא בשם מוסכם נאמ' לו אנחנו שזה כלו אמת רק אם היתה הסכמת הדבור נופלת על הנמצא בלשון לבי היו א"כ בני אדם נבדלים ומשותפים במהות עצמותם והיו עצמיהם ומשתנים לפי שנוי הדבר וכל אשר היה אדם יודע שבע לשונות או שבעים היו לו ז'

ז' עצמים, או ע'. והיו עצמיהם מתחדשים במ לפי לשונם לא לפי הכח הנפשיי מקבל כל הלשונות. והיו אז בני אדם נבדלים כאומות אלו מאלו ומשותפים אלו באלו. והיה מספר מיני בני אדם כמספר לשונות המשתנות, ואז היה האדם סוג שתחתיו מינים רבים נבדלים במהותם כהבדל בעלי חיים במיניהם לפי ריבויים. כי אין החמור והשור סוס וגמל, ואע"פ שסוג אחד כולל עליהם אותם והדומים להם, והוא שם חי, רק הדבר הוא כמו שאגיד, וזה כי האדם אינו אדם באמת, כי אם מצד צורתו הפנימית והוא הכח הנקרא נפ"ש ונשמה וחיה ורוח ויחידה. והשמות הרבים הושמו לה כדי להודיע מהותה ולא תושג עצמותה כי אם לעצמה. ולא תפעל היא בעצמותה עד שתקבל דבור מזולת מעלתה באמצעות הכלים אשר בין שתיהם. והפועל אשר תפעל בה זולתה היא כדמות הכנה שמכינה אותה ומסירה את מונעיה מלפניה, עד שתוכל היא לקבל הכח הפנימי השופע עליה תמיד בלא זמן. והוא הדבר הנקרא אצל המקובלים רוח מרוח הקדש, שגם היא רוח הקדש. והחוקרים מהאומות קוראים לזה הכח שכל שופע מהשכל הפועל, והכל כונה אחת, ואין בינינו ובינם אלא שני שמות.

וכבר ימצא השפע הנכבד ההוא האלוהי הנבואי עם אדם אחד, הרבה ממנו בפועל חזק מצד הנותן המנהיג, ומצד המקבל המתנהג על פיו אשר ההנהגה משותפת בין שניהם בהמצאה בפועל. וכבר ימצא ממנו עם אחרים מעט, ועם אחרים לא ימצא בפועל כלל, רק בכח הוא נמצא עם כלם. ואע"פ שנסתנה הכח לפי מזגי הגוף ומתרבה ומתמעט לפי שינויו באישים, רק בכלל המין הכח הוא שווה לכל. וא"כ לא נשתנה כי אם במקרה כהשתנות אור השמש לעיני הפרטים הרואים באורו, והם כל בעלי עיניים אשר בארץ, אשר נמצא בעיניהם כח הראות. ומזה הצד השכלי נקרא האדם מדבר, רק בעבור שלא יושלם עצמותו השכלי בפועל, כי אם באמצעות הדבור החיצוני הקודם במציאות, למציאות פועל השכל השופע הפרטי, לפרטי שהוא מקבלו פרטי מצוי. ואם הוא כללי מצד המשפיעו החונן אותו, הוצרכנו לומר על זה שהמשלימו, דין הוא להקרא בשם דבור.

עצמים או ע' והיו עצמיהם מתחדשים במ לפי לשונם לא לפי הכח הנפשיי מקבל כל הלשונות והיו אז בני אדם נבדלים באומות אלו מאלו ומשותפים אלו באלו והיה מספר מיני בני אדם כמספר לשונות המשתנות ואז היה האדם סוג שתחתיו מינים רבים נבדלים במהותם בה בכל כ"ח במיניהם לפי רבויים כי אין החמור והשור סוס וגמל ואע"פ שסוג אחד כולל עליהם אותם והדומים להם והוא שם חי רק הדבר הוא כמו שאגיד וזה כי האדם אינו אדם באמת כי אם מצד צורתו הפנימית והוא הכח הנקרא נפ"ש ונשמה וחיה ורוח ויחידה והשמות הרבים הושמו לה כדי להודיע מהותה ולא תושג עצמתה כי אם לעצמה ולא תפעל היא בעצמותה עד שתקבל דבור מזולתה מעלתה באמצעות הכלים אשר בין שתיהם והפועל אשר תפעל בה זולתה היא כדמות הכנה שמכינה אותה ומסירה את מונעיה מלפניה עד שתוכל היא לקבל הכח הפנימי השופע עליה תמיד בלא זמן והוא הדבר הנקרא אצל המקובלים רוח מרוח הקדש שגם היא רוח הקדש והחוקרים מהאומות לזה הכח שכל שופע מהשכל הפועל והכל כונה אחת ואין בינינו ובינם אלא שני שמות וכבר ימצא השפע הנכבד ההוא האלוהי הנבואי עם אדם אחד הרבה ממנו בפועל חזק מצד הנותן המנהיג ומצד המקבל המתנהג על פיו אשר ההנהגה משותפת בין שניהם בהמצאה בפועל וכבר ימצא ממנו עם אחרים מעט ועם אחרים לא ימצא בפועל כלל רק בכח הוא נמצא עם כלם ואע"פ שנסתנה הכח לפי מזגו הגוף והמתרבה והתמעט לפי שינויו באישים רק בכלל המין הכח הוא שווה לכל וא"כ לא נשתנה כי אם במקרה בהשתנות אור השמש לעיני הפרטים הרואים באורו והם כל בעלי עיניים אשר בארץ אשר נמצא בעיניהם כח הראות ומזה הצד השכלי נקרא האדם מדבר רק בעבור שלא יושלם עצמותו השכלי בפועל כי אם באמצעות הדבור החיצוני הקודם במציאות למציאות פועל השכל השופע הפרטי לפרטי

והסוד תדע שכל דבור יורה על זה"ר חד"ר האו"ר העליון השופע. ועוד תדע כי סוד האותיות יורה על זהרורי"ת הנפש המקבלת שכל על ידם, והם יעירוך לדעת רז"י תור"ה. גם חיו"ת הקד"ש הם הזהרורי"ת המודיעה רז"י התור"ה. ואחר שהדבר כן, הנה יושלם האדם משני הצדדים האלה שהם הראשון והאחרון, ויש ביניהם מעלות רבות מאד. וכל המעלות אשר התחלתם מהראשונה עד האחרונה, לכל איש ואיש, הן כולם עבודת השם הרוחנית בעצמותה, ובהן נשתנו הדעות והאמונות במקריהם לפי סוד הרבוי והמיעוט. והנה על זה תמצא באמת שהדין נותן להיות מי שהרבה בעבודה ההיא יותר לשם שמים, נתעלה יותר, וכל מה שפחת נפחת. וכן הדין בגמולו, שאם פחת פוחתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו. והנה התחלת זו המעלה היא מן הלימוד שלומדין תינוקות של בית רבן מן לימוד ידיעת האותיות. שהיא העבודה הראשונה הרוחנית האלוהית. כי איני מדבר פה במעשים. והנה תכליתה היא השגת הדבור האלוהי מפי הגבורה פה אל פה, והיא מעלת משה רבינו ע"ה. והאמצעיות שבין שתי הקצוות הם רבות מאד, אבל כולן יחד בכלל ובפרט שמן עבודת השם הרוחנית בהיותן לשם שמים באמת.

והנה זו העבודה נמצאת פועלת על דרך חלקים ג' וסימן ענינם אותיות. החלק הראשון הוא הדבור הנמצא בפה, ושאיין כח באזן להודיעו ללב, גם אם שמעתו האזן ולא הבינוהו הלב. הנה מציאותו נקרא דבור בלתי מובן, ואע"פ שהוא לשם שמים הוא הקצה הפחות שבכל קצות העבודה האלוהית הרוחנית. וזהו הדבור הנמצא בפי הנערים הקטנים הלומדים העברי ואינם מכירים מה הם אומרים. וגם הוא בעצמו הדבור הנמצא בתפילות עמי הארץ ובשיריהם ובקריאת הכתוב, שגם מדברים ואינם יודעים מה מדברים. כי לשון הקודש אצלם כלשון "תתרי" "ותוגרמי" אשר אינך יודעו. כי אין ספק שלא תבין כוונת המדבר בו אם לא תבין הסכמת לשונו. עד שתסכים בג' חלקי הדבור, שהם שם ופעל ומלה. ואלה אע"פ שכוונתם לשם שמים גמולם קטן ומעט, בקטנות עבודתם ובמעט מציאות מעלתה.

שהוא מקבלו פרטי מצוי ואם הוא כללי מצד המשפיעו החונן אותו הוצדקנו לומר על זה שהמשלימו דין הוא להקרא בשם דבור והסוד תדע שכל דבור יורה על זה"ר חד"ר האו"ר העליון השופע ועם תדע כי סוד האותיות יורה על זהרורי"ת הנפש המקבלת שכל על ידם והם יעידוך לדעת רז"י תורה גם חיות הקדש הם הזהרורי"ת המודיעה רז"י תורה ואחר שהדבר כן הנה יושלם האדם משני הצדדים האלה שהם הראשון והאחרון ויש ביניהם מעלות רבות מאד וכל המעלות אשר התחלתם מהראשונה עד האחרונה לכל איש ואיש הן כולם עבודת השם הרוחנית בעצמותה ובהן נשתנו הדעות והאמונות במקריהם לפי סוד הרבה הרבוי והמיעוט והנה על זה תמצא באמת שהדין נותן להיות מי שהרבה בעבודה ההיא יותר לשם שמים נתעלה יותר וכל מה שפחת נפחת וכן הדין בגמולו שאם פחת פוחתין לו ואם הוסיף מוסיפין לו והנה התחלת זה המעלה היא מן הלימוד שלומדין תינוקות של בית רבן מן לימוד ידיעת האותיות שהיא העבודה הראשונה הרוחנית האלוהית כי איני מדבר פה במעשים והנה תכליתה היא השגת הדבור האלוהי מפי הגבורה פה אל פה והיא מעלת משה רבינו ע"ה והאמצעיות שבין שתי הקצוות הם רבות מאד אבל כולן יחד בכלל ובפרט שמן עבודת השם הרוחנית בהיותן לשם שמים באמת והנה זה העבודה נמצא נפועלת על דרך ג' חלקים וסימן ענינם אותיות החלק הראשון הוא הדבור הנמצא בפה ושאיין כח באזן להודיעו ללב גם אם שמעתי האזן ולא הבינוהו הלב הנה מציאותו נקרא דבור בלתי מובן ואע"פ שהוא לשם שמים הוא הקצה הפחות שבכל קצות העבודה האלוהית הרוחנית וזהו הדבור הנמצא בפי הנערים הקטנים הלומדים העברי ואינם מכירים מה הם אומרים וגם הוא בעצמו הדבור הנמצא בתפילות עמי הארץ ובשיריהם ובקריאת הכתוב שגם מדברים ואינם יודעים מה מדברים כי לשון הקודש אצלם כלשון "תתרי

והחלק השני הוא הלמוד הנמצא בלב לבד ואינו נמצא בפה. והוא רק מי שהתחכם לעצמו, ולא שפע עליו מכריח פיהו להוציא דבורו לפעל להשפיע לזולתו מחכמתו. וזה האיש החכם המיוחד, אע"פ שהשלים עצמו, לא עבד העבודה האחרונה ולא הוליד פרות מעציו, אך פיהו עקר וערל שפתים הוא ואם לבו מהול כבר יש לו לעצמו גמול גדול כפי עבודתו.

והחלק השלישי הוא הדבור המשלים כוונת השם והוא הנמצא בלב ובפה בשלמות. והוא אשר מי שהושלם בו, ראוי לומר עליו שעלה במדרגת הנביאים כמו שתשמע. שבזה החלק ראוי לבאר קצת מענייניו המופלאים, ואשר צריך להתבונן בו. הוא שתדע שהדבור היוצא מהפה הוא קודם במציאות לדבור הנמצא בלב, והדבור הנמצא בלב הוא קודם במעלה לדבור הנמצא בפה. ובהשתתפות שניהם יהיו כאילו הם דבר אחד. והלב נותן לפה הדבור הנמצא בו, כי הוא אצלו בדמות מעין נובע, והפה מוציא הדבור ומגלגלו באויר ומוציאו ומוליכו בלא זמן אל האזנים השומעות. והנה אזניו שומעות הדבור אשר בא להן מפי המדבר באמצעות הקול והרוח האויר.

והדבור היסודי אשר כ"ב אותיות יסוד לו. והאזנים ג"כ מוליכות הדבור הרוחני, אחר שקבלוהו גופני, אל הלב. והלב מביט ובוחנו, ולפי הבחינה של הלב תהיה הבנתו בדבור. ומפני שמנהג הלב הוא להיותו נמשך אחר הלמוד שהוא ההרגל, וההרגל חצי הטבע, הנה לא יוכל הלב לבחון סוד הדבור הבא אליו, בין יהיה הלב לב המדבר אשר הוציא הדבור בעצמו מפיו, בין יהיה הלב לב זולתו, אלא לפי חכמתו. ואין לאדם חכמה בשום פנים בלתי למוד, כי זה דבר נמנע בטבע מכל אדם. כמו שאין שום אדם מלח או נגר או ספן וכיוצא באלה המלאכות ודומיהם, אם לא הורגל לעשותם תחילה ולהוציאם מכח לפועל. כי לא יהיה אומן שלם אם לא יפעל הפועל פעמים רבות.

והנה הנער הלומד לא יחקוק הדבור או הפסוק או הענין שלמד בלבו חקיקה קיימת, עד שירכיב העניין הרכבות

ותוגרמי" אשר אינך יודעו כי אין ספק שלא תבין כונת המדבר בו אם לא תבין הסכמת לשונו עד שתסכים בג' חלקי הדבור שהם שום ופעל ומלה ואלה אע"פ שכונתם לשום גמולם קטן ומעט ברוננות עבודתם וכמעט מציאות מעלתה והחלק השני הוא הלכות הנמצא בלב לבד ואינו נמצא בפה והוא לה מי שהתחכם לעצמו ולא שפע עליו מכריח פיהו להוציא דבורו לפעל להשפיע לזולתו מחכמתו וזה הגישה החכם המיוחד אע"פ שהשלים עצמו לא עבד העבודה האחרונה לא הוליד פרות מעציו אך פיהו עקר וערל שפתים הא ואם לבו מהול וכבר יש לו לעצמו גמול גדול כפי עבודתו והחלק השלישי הוא הדבור המשלים כונת השם והוא הנמצא בלב ובפה בשלמות והוא אשר מי שהושלם בו ראוי לומר עליו שעלה במדרגת הנביאים כמו שתשמע שבזה החלק ראוי לבאר קצת מענייניו המופלאים ואשר צריך לא תבונן כן הוא שתדע שהדבור היוצא מהפה הוא קודם במציאות לדבור הנמצא בלב והדבור הנמצא בלב הוא קודם במעלה לדבור הנמצא בפה ובהשתתפות שניהם יהיו כאלו הם דבר אחד והלב נותן לפה הדבור הנמצא בו כי הוא אצלו בדמות מעין נובע והפה מוציא הדבור ומגלגלו באויר ומוציאו ומוליכו בלא זמן אל האזנים השומעות והנה אזניו שומעות הדבור אשר בא להן מפי המדבר באמצעות הקול והרוח האויר והדבור היסודי אשר כ"ב אותיות יסוד לו והאזנים ג"כ מוליכות הדבור הרוחני אחר שקבלוהו גופני אל הלב והלב מביט ובוחנו ולפי הבחינה של הלב תהיה הבנתו בדבור ומפני שמנהג הלב הוא להיותו נמשך אחר הלמוד שהוא ההרגל וההרגל חצי הטבע הנה לא יוכל הלב לבחון סוד הדבור הבא אליו בין יהיה הלב לב המדבר אשר הוציא הדבור בעצמו מפיו בין יהיה הלב לב זולתו אלא לפי חכמתו ואין לאדם חכמה בשום פנים בלתי למוד כי זה דבר נמנע בטבע מכל אדם כמו שאין שום אדם מלח או נגר או ספן וכיוצא באלה המלאכות ודומיהם אם לא

רבות בלבן, וישנה וישלש וירבע ויחמש עד שוב ההרגל אצלו בטבע שלם. וגם על זה אמרו חכמינו ז"ל "אינו דומה מי ששונה פרקו מאה פעמים למי ששונה מאה ואחת" (חגיגה ט:). שנאמר "והחכמה מאין תמצא" (איוב כח' יב). מאי"ן בגי' מאה ואחד, והכונה בזה מה שזכרתיו לך, ואין מי שיכחיש זה כי הוא דבר מורגש ומושכל ומקובל. והמושכל הוא מושג בהשגה אנושית מרוב חכמה, אבל אינו מושג מחכמת האדם החכם לבד. אבל הוא דבר שהודיעו השכל האלוהי לחכם המתנבא, וע"כ קראנוהו מקובל, כלומר שקבלנו סודו מדברי הנביאים או מדברי מי שקבל מהם, או מהשם יתברך באמצעות שכלנו גם אנחנו. והוא אם כן למעלה מן המושכל האנושי המוטבע בנו. והם ג' מדרגות ההשגה המגדת האמתיות לנו והמבחנת בין האמת והשקר. וא"כ כבר התבאר בלא ספק כי העניין היוצא לפועל בחכמה מהחכמות, צריך להרכיבו בכפלים רבים, עד שיבחן הלב אמתתו ויחקוק בו חקיקה בלתי נמחקת. וזה הכח בהיותו שלם נקרא אצלנו זכרון. אבל יש בו שני דרכים, אחד להיותו נזכר בקלות, ואחד להיותו נזכר אחר רוב מחשבה. אבל מה שהורגל ונשכח הרי הוא דומה לאות הנכתב בלוח ונמחק, והנזכר בקלות דומה לסופר אשר קולמוס בידו והלוח לפניו והדיו בקסתו שמיד הוא כותב כל מה שרוצה. והנזכר אחר רוב מחשבה, דומה לסופר שרוצה להודיע דעתו בכתב לזולתו, ואין לו כלי הכתיבה שהוא לא יוכל לכתוב עד שיטרח למצוא הכלים, ובהמצאם יכתוב מה שירצה. כן העניין הנזכר אחר השכחה, אם ירצה הזוכר לחקוק עוד בלבו עד שלא ישכחנו לעולם הוא צריך אל השמור. והשמור אין לו מציאות עד שיצא הענין הנזכר לפועל שלם, ולא יוצא לפועל לעולם אלא ברבוי הרכבות הלימוד, כלומר הקריאה בדבר פעמים רבות מאד.

והנה יקרה זה השמור המורגל לפה וללב עד שפעמים רבות לא יבין האדם בלבו שום דבר מכל מה שיוצא מפיו. אבל הוא נשמר בפה מרוב הלמוד, כמו שקורא הזמירות בבית הכנסת בקול ערב ורם, ואינו מבין דבר מכל מה שיוציא מפיו. ועד שהמבין השומע דבריו יחשוב

הורגל לעשותם תחלה ולהוציאם מכה לפועל כי לא יהיה אומן שלם אם לא יפעל הפועל פעמים רבות והנה הנער הלומד לא יחקק הדבור או הפסוק או הענין שלמד בלבו חקיקה קיימת עד שירכיב הענין הרכבות רבות מאד בלבו וישנה וישלש וירבע ויחמש עד שוב ההרגל אצלו בטבע שלם וגם על זה אמרו חכמינו ז"ל אינו דומה מי ששונה פרקו מאה פעמים למי ששונה מאה ואחת שנאמר החכמה מאין תמצא מאי"ן בגי' הפי הו והכונה בזה מה שזכרתיו לך ואין מי שיכחיש זה כי הוא דבר מורגש ומושכל ומקובל והמושכל הוא מושג בהשגה אנושית מרוב חכמה אבל אינו מושג מחכמת האדם החכם לבד אבל הוא דבר שהודיעו השכל האלוהי לחכם המתנבא וע"כ קראנוהו מקובל כלומר שקבלנו סודו מדברי הנביאים או מדבר מי שקבל מהם או מהשם ית' באמצעות שכלנו גם אנחנו והוא אם כן למעלה מן המושכל האנושי המוטבע בנו והם ג' מדרגות ההשגה המגדת האמתיות לנו והבחנת בין האמת והשקר וא"כ כבר התבאר בלא ספק כי העניין היוצא לפועל בחכמה מהחכמות צריך להרכיבו בכפלים רבים עד שיבחן הלב אמתתו ויחקק בו חקיקה בלתי נמחקת וזה הכח בהיותו שלם נקרא אצלנו זכרון אבל יש בו שני דרכים אחד להיותו נזכר בקלות ואחד להיותו נזכר אחר רוב מחשבה אבל מה שהורגל ונשכח הרי הוא דומה לאות הנכתב בלוח ונמחה והנזכר בקלות דומה לסופר אשר קולמוס בידו והלוח לפניו והדיו בקסתו שמיד הוא כותב כל מה שרוצה והנזכר אחר רוב מחשבה דומה לסופר שרוצה להודיע דעתו בכתב לזולתו ואין לו כלי הכתיבה שהוא לא יוכל לכתוב עד שיטרח למצוא הכלים ובהמצאם יכתוב מה שירצה כן הענין הנזכר אחר השכחה אם ירצה הזוכר לחקוק עוד בלבו עד שלא ישכחנו לעולם הוא צריך אל השמות והשמור אין לו מציאות עד שיוציא הענין הנזכר לפועל שלם ולא יוצא לפועל לעולם אלא ברבוי הרכבות הלימוד

שהצועק ההוא מבין כל מה שמרנן בו. ואמנם הבחינה אצלו שידע אם הוא מבין אם לא, אינה שווה לכל השומעים דבריו. כיצד, חשוב שהבחינה היא לו שתהא בדרכיו אם טעה בפשוטים בקריאתו, שכל מה שיוסיף לטעות יהיה יותר סכל אצל השומע, וכל מה שהבוהן יותר חכם מהנבחן יגדל אצלו סכלות הקורא הטועה.

ולפי מה שהודעתך בדברי תוכל להבין שאין בחינה אלא צירוף. כאמרת המלך דוד ע"ה **"אמרות יהוה אמרות טהורות כסף צרוף"** (תהלים יב' ז'). ואמר **"בחנני יהוה ונסני צרופה כליותי ולבי"** (שם כו' ב'). ואמר שלמה המלך ע"ה **"מצרף לכסף וכור לזהב ובוהן לבות יהוה"** (משלי יז' ג') ואמרו חכמים ז"ל **"לא נתנו המצוות אלא לצרף בהם את הבריות"** (ב"ר מד' א'). וזהו בעצמו מה שאמרו בברכות **"יודע היה בצלאל לצרף אותיות שבהם נבראו שמים וארץ"**. ואם כן כבר התבאר לך על פי העדים כולם שאמרנו צירוף האותיות, רצוננו לומר בזה בחינת האותיות. וסוד צירוף הבחינה, לשון היהודים, וכללם בסודם גלגל"ת, גלגל"ה הנשמ"ה, גלגל"ה השמי"ה, מגלגל"ה השנ"ה. והבחינה האמיתית, לא יתכן לאדם לדעתה ולהשיג אל מעלתה אלא אחר מה שתשמע. והיא שאתה צריך תחילה לאמת בלבבך בכל דרך שתוכל לאמתו, שהאותיות הם סימנים ורמזים בדמות מדות ומשלים בעצמותם. ונמצאו להיותם כלים להורות במ דרך ההשגה לאדם. ואצלנו הם בדמות מיתרי הכינור, שבהוצאת קולו עם הבאת העץ אשר ביד על המיתרים, ובהשתנות ההבאה ממיתר אל מיתר, ובצירוף ההברות אשר יולדו ממנו, תתעורר נפש האדם המבקש לשמוח אל השמחה והששון והתענוג ותקבל מעדנה, ורוב הנאת הנפש בזה, כי השמחה טבעית לכל אדם. ואם לא יעוררהו אליה בציוור המחשבה, לא תתפעל הנפש לשמוח. ואם האדם עצב ועצל בעת התפעלות לבו אל תכלית קבלת השמחה, לא יקבלנה לעולם. כי העצבות והעצלות הנחקקים במחשבתו בדרך מן הדרכים, הם חזקים מאד, והם הפך השמחה. ואם ההפך קיים עומד או חזק, איך יתכן להמצא הפכו בפעל, אחר אשר כוחו בתכלית החלשה.

כלומר הקריאה בדבר פע' רבות מאד והנה יקרה זה השמור המורגל לפה וללב עד שפעמים רבות לא יבין האדם בלבו שום דבר מכל מה שיוצא מפיו אבל הוא נשמר בפה מרוב הלמוד כמו שקורא הזמירות בבית הכנסת בקול ערב ורם ואינו מבין דבר מכל מה שיוציא מפיו עד שהמבין השומע דבריו יחשוב שהצועק ההוא מבין הוא כל מה שמרנן בו ואמנם הבחינה אצלו שידע אם הוא מבין אם לא אינה שווה לכל השומעים דבריו כיצד חשוב שהבחינה היא לה שתהא בדרכיו אם הטעה בפשוטים בקריאתו שכל מה שיוסיף לטעות יהיה יותר שכל אצל השומע וכל מה שהבוהן יותר חכם מבוהן יגדל אצלו סכלות הקורא הטועה ולפי מה שהודעתך בדברי תוכל להבין שאין בחינה אלא צירוף כאמרת המלך דוד ע"ה אמרות י"י אמרו"ת טהורות צרופה ואמר בחנני י"י ונסני צרופה כליותי ולבי ואמר שלמה המלך ע"ה מצרף לכסף וכור לזהב ובוהן לבות י"י ואמרו חכמי ז"ל לא נתנו המצוות אלא לצרף את הבריות וזהו בעצמו מה שאמרו בברכות יודע היה בצלאל צרוף לצרף אותיות שבהם נבראו שמים וארץ ואחר כן כבר התבאר לך על פי העדים כולם שאמרנו צירוף האותיות וסוד צירוף הבחינה לשון היהודים וכללם בסודם גלגל"ה הנשמ"ה מגלגל"ה השמי"ה מגלגל"ה השנ"ה והבחינה האמיתית לא יתכן לאדם לדעתה ולהשיג אל מעלתה אלא אחר מה שתשמע והיא שאתה צריך תחילה לאמת בלבבך בכל דרך תוכל לאמתו שהאותיות הם סימנים ורמזים בדמות מדות ומשלים בעצמותם ונמצאו להיותם כלים להורות במ דרך ההשגה לאדם ואצלנו הם בדמות יתרי הכינור שבהוצאת קולו עם הבאת העץ אשר ביד על היתרים ובהשתנות ההבאה מיתר אל יתר ובצירוף ההברות אשר יולדו ממנו תתעורר נפש האדם המבקש לשמוח אל השמחה והששון והתענוג והתקבל מעדנה ורוב הנאת הנפש בזה כי

ועל זה תראה רבים מן המתאבלים הנאנחים והנאנקים, מפני שדבק לבם בציור האבל וחזקו, שאפילו יבואו כל בעלי מיני זמר וינגנו וירקדו לפניהם, לא יסור מהם ציור היגון, שכבר גבר מאד. כמו שקרה ליעקב אבינו ע"ה על ענין יוסף שנאמר **"ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו וימאן להתנחם"** (בראשית לו' לה). ואלו מדות חלוקות בנבראים, ולהם קצוות שתיים כמנהג הדברים כולם. ואמצעיות קרובות ורחוקות רבות, ולפי קרבתם וריחוקם יתעלו ויפחתו. כי הקרוב אל הטוב ייטיב, והקרוב אל הרע ירוע. כמו שנרמז בכיוצא בזה במאמר שלמה המלך ע"ה, **"הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע"** (משלי יג' כ').

ולפי דרכי זאת כבר תבין סוד כל המדות מאותן קצוות התעוררות הנזכרות בשמחה ובהפכה ובמה שביניהם מן הקרבה והריחוק. וכבר ידעת מאמר חכמינו ז"ל **"אין הנבואה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות אלא מתוך שמחה"** (שבת ל:). וכן אמרו עוד **"אין הנבואה שורה אלא על חכם גבור ועשיר"** (שבת צב.). ואלה הם בלא ספק מדות ראויות להיותן קודמות לכל נביא, אלא שהן מדרגות. ואמנם הפכיהם לגמרי הם הם מונעיהם. ואמנם האומר אין הנבואה שורה בחוצה לארץ אלא א"כ שרתה תחילה בארץ, הוא מאמר אמיתי, רק אין הדבר כפשוטו. שהרי אברהם היה בחוצה לארץ כשאמר לו השם יתברך **"לך מארצך"** (בראשית יב' א). וזו היתה נבואה ראשונה לפי הוראת התורה, ולדעת הקבלה זה אחד מן הנסיונות, וכולן נאמרו לו בנבואה. ואם יאמר אומר הדורות משתנים פיו כמאה עדים, ואף אתה הקהה את שניו ואמור לו **"בעבור זה עשה יהוה לי"** (שמות יג' ה'), ולא לו. שכמו שנשתנה הדור אז ישתנה האדם. ואם יאמר לך, יש הפרש בין לפני הבחירה בין לאחר הבחירה, אמור לו אמת אך הבחירה הראשונה היתה באדם והיא באברהם. כמו שנאמר **"אתה הוא יהוה האלהים אשר בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם"** (נחמיה ט' ז). והבחירה השנית בארץ, וענין הארץ הוא היה הפנימי אשר השכינה שם שורה תמיד. ועליו נאמר, **"אשר יהוה אלהיך דורש אותה**

השמחה טבעית לכל אדם ואם לא יעוררהו אליה בציור המחשבה לא תתפעל הנפש לשמוח ואם האדם עצב ועצל בעת התפעלות לבו אל תכלית קבלת השמחה לא יקבלנה לעולם כי העצבות והעצלות הנחלקים במחשבתו בדרך מן הדרכים הם חזקים מאד והם הפך השמחה ואם ההפך קיים עומד או חזק איך יתכן להמצא הפכו בפעל אחר אשר כוחו בתכלית החלשה ועל זה תראה רבים מן המתאבלים הנאנחים והנאנקים מפני שדבק לבם בציור האבל וחזקו שאפילו יבואו כל בעלי מינים זמר וינגנו וירקדו לפניהם לא יסור מהם ציור היגון שכבר גבר מאד כמו שקרה ליעקב אבינו ע"ה על ענין יוסף שנאמר ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו וימאן להתנחם ואלו מדות חלוקות בנבראים ולהם קצוות שתיים כמנהג הדברים כולם ואמצעיות קרובות ורחוקות רבות ולפי קרבתם וריחוקם יתעלו ויפחתו כי הקרוב אל הטוב ייטיב והקרוב אל הרע ירוע כמו שנרמז בכיוצא בזה במאמר שלמה הע"ה הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע ולפי דרכי זאת כבר תבין סוד כל המדות מאותן קצוות התעוררות הנזכרות בשמחה ובהפכה ובמה שביניהם מן הקרבה והריחוק וכבר ידעת מאמר חכמינו ז"ל כמאמר אין הנבואה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות אלא מתוך שמחה וכן אמר עוד אין הנבואה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ואלה הם בלא ספק מדות ראויות להיותן קודמות לכל נביא אלא שהן מדרגות ואמנם הפכיהם לגמרי הם הם מונעיהם ואמנם אומר אין הנבואה שורה בחוצה לארץ אלא א"כ שרתה תחילה בארץ הוא מאמר אמיתי רק אין הדבר כפשוטו שהרי אברהם היה חוצה לארץ כשאמר ה' ית' לך מארצך וזה היתה נבואה ראשונה לפי הוראת התורה ולדעת הקבלה זה אחד מן הנסיונות וכולן נאמרו לו בנבואה ואם יאמר אומר הדורות משתנים פיו כמאה עדים ואף אתה הקהה את שניו ואמור בעבור זה עשה י"י לי ולא לו

תמיד עיני יהוה אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" (דברים י"א יב). ולפי דעת המאמינים כי זה בארץ ממש לבד, לית דינא אצלו והותרה לו הרצועה הקשורה אחורי הפרגוד, לעדות על השכינה השורה עליו. והסתיר השם פניו ממנו **"והיה לאכל"** (דברים לא יז). ואע"פ שמי שאינו בו היה לאכול שסודו באנ"ו כ"י י"י (?) מדה כנגד אינו מהם. ואמר **"הלא על כי אין אלהי בקרב"י** (שם). וגם צריך שיכחיש שריית השכינה במצרים ובמדבר. ואמרו **"והיו עיני ולבי שם כל הימים"** (מלכים א' ט' ג) לעדות על שכינת השכינה בארץ הנזכרת. אבל אמרם שתשרה שכינה בחוצה לארץ אחרי שכנה בארץ, ר"ל שכינתה במה שהוא כח חיצוני למשכנה לפי סוד מציאות השכינה. וכדברי דעת סוד מאמר האומר לב בנפש כמלך במלחמה, ולא אמר נפש בלב, וסוד באר"ץ, בחומ"ר הל"ב שסודו עליון ותחתון. והנה טו"ב ור"ע וסוד חוצ"ה לאר"ץ נפ"ש שהיא זוה"ר האו"ר ושמה תה"ו ובה"ו. ואחר שתשרה שכינה בפר"ט שסודו פרגו"ד שהוא גו"ף צדי"ק תשרה בנפש שהיא חוצ"ה לאר"ץ. ומאלו הראיות המקובלות יש בידינו מהם בלי קץ. רק חכמת הטבע מעידה שהשכינה בכל מקום, ושורה על הראויים, ולא תשרה על מי שאינו ראוי, לא בארץ ולא בחוצה לארץ, בין לדעת הפשט בין לדעתנו שלא תשרה על מי שאינו ראוי, לא על לבו, ולא על נפשו וזה מבואר. ואמנם יש לבני אדם מדרגות רבות יש מהם בהכנה טבעית, יש מהם בהרגלית. והטבעית וההרגלות השלמות הם מכוונות בהכנה קרובה מאד לקבל השפע הנבואי. וכל מה שהופסדו מהכח, הורחקו מהשפע, ומפני היותנו קרובים אחר הכנת לב טוב אל השפע ההוא, והאותיות שהם חומר הדבור לאמצעיים בינינו ובין השפע כדי מחשבותינו אליו, רבים המה הנשפעים הנמצאים עם הנפש, היא רואה על יד אמצעים כי ארמונה טיט ורפש.

שכמו נשתנה הדור או ישתנה האם ואם יאמר לך הפרש בין לפני הבחירה בין לאחר הבחירה אמור לו אמת אך הבחירה הראשונה היה באדם והיא באברהם כמו שנאמר הוא י"י האלהים אשר בחרת באברם והוצאתו מאור כשדים ושמת שמו אברהם והבחירה השנית בארץ וענין הארץ הוא היה הפנימי אשר השכינה שם שורה תמיד ועליו נאמר אשר י"י אלהיך דורש אותה תמיד עיני י"י אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה ולפי דעת המאמינים כי זה בארץ ממש לבד לית דינא אצלו והותרה לו הרצועה הסחו הקשורה אחורי הפרגוד לעדות על השכינה שורה עליו והסתיר השם פניו ממנו והיה לאכול ואע"פ שמי שאינו בו היה לאכול שסודו באנ"ו כ"י י"י מדה כנגד אינו מהם ואמר הלא על כי אין אלהי בקרב"י וגם צריך שיכחיש שריית השכינה במצרים ובמדבר ואמרו והיו עיני ולבי שם כל הימים לעדות על שכינת השכינה בארץ הנזכרת אבל אמרם שתשרה שכינה בחוצה לארץ אחרי שכנה בארץ ר"ל שכינתה במה שהוא כח חיצוני למשכנה לפי סוד מציאות השכינה וכדברי דעת סוד מאמר האומר לב בנפש כמלך במלחמה ולא אמר נפש בלב וסוד באר"ץ בחמ"ר הל"ב שסודו עליון ותחתון והנה טו"ב ור"ע וסוד חוצ"ה לאר"ץ נפ"ש שהיא זוה"ר האו"ר ושמה תה"ו ובה"ו ואחר שתשרה שכינה בפר"ט שסודו פרגו"ד שהוא גו"ף צדי"ק תשרה בנפש שהיא חוצ"ה לארץ ומאלו הראיות המקובלות יש בידינו מהם בלי קץ רק חכמת הטבע מעידה שהשכינה בכל מרום ושורה על הראויים ולא תשרה על מי שאינו ראוי לא בארץ ולא בחוצה לארץ בין לדעת הפשט בין לדעתנו שלא תשרה על מי שאינו ראוי לא על

לבו ולא על נפשו וזו מבואר ואמנם יש לבני אדם מדרגות רבות יש מהם בהכנה טבעית יש מהם בהרגלות והטבעית וההרגלות השלמות הם מכוונות בהכנה קרובה מאד לקבל השפע הנבואי וכל מה שהופסדו מהכח הורחקו מהשפע ומפני היותנו קרובים אחר הכנת לב טוב אל השפע הוא ואותיות שהם חומר הדבור לאמצעיים בינינו ובין השפע כדי מחשבותינו אליו רבים המה הנשפעים הנמצאים עם הנפש היא רואה על יד אמצעים כי ארמונה טיט ורפש.

חלק ב' קטן סימנו ה'

מאחר שקבלת קבלת האותיות, היות וידעת שנמצאו לנו כדמות כלים שבם יעשה כל אומן ואומן מלאכה, ראוי שתדע מחכמינו ז"ל שאמרו לנו דבר וקבלנוהו מהם והוא אומרם אלפים שנה קדמה תורה לעולם והביאו ראיה מדברי שלמה ע"ה באמרו במשלי פסוק אחד והוא זה ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים יו"ם יו"ם משחקת לפניו בכל עת ועוד אמרו לנו, עד שלא נתנה התורה היתה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה. וכבר נאמרו פירושים רבים על שני הדברים האלה, אבל מה שאומר בו אני הוא ענין בפני עצמו, ואתה תראה דברי ודברי זולתי במ, ובחנם. ואשר יסכול שכלך מהם יותר אותו תקבל, והשאר שמור כי הכל טו"ב. אבל יש בטוב קצוות רבות, ואתה תמשך מטוב לטוב שעליו העולם מתגלגל כחותם מעשה בראשית.

וה"ו התחלת מעשה מרכבה וראשית כל תנועה. וה"ו הדי"ן להיותו סוף הגלגול מ"מ, ואם תוכל גם אתה לחדש יותר טוב חדש והצלח. ואמנם מאמרי אני בענין אלפים שנה כפי מה שהורוני רעיוני הלב לפי דרכי ידעתי סוד אלפי"ם שהם פמלי"א שלו. אשר התור"ה היא צל"ם ודמו"ת קדמה מציאותה לעולם. שהנה שם פני האל תמיד והרמז מיעקב, שנאמר **"ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי"** (בראשית לב' ל'). וסודו נפשי הנאצלת שהיא הנצלת באמת, כי כל באמת כח הגוף זולתה הוא בכח מת ואם הוא חי בשתופה בפועל זמן אחר אין חפץ בו, שרצה פמליא של מעלה ופמליא של מטה הם אלפים ורבות שנאמר **"אלף אלפין ישמשונה ורבו רבויין קדמוהי יקומון"** (דניאל ז' י'). ואמנם אלה שניהם אלף שהם אלפים, וכן אלפים פלאים. וכן כל פמליא בסוד נשימה לאף' שהיא 'אימה לנפש' 'שלפי האמן' 'הפליא שמן' 'מלפני האש', וסוד אש, צורה. ומה שאעוררך אל מה שרמזתי לך הוא מספר הדבור שסודו שהוא נאצל, ועניינו 'א"ל י"ה מנפש' 'אלהי"ם מנשם', ומשם פנה לאמש והוא שמאל והאש לפנים כמו שהיו לאש, ומשם נמצאו פנים לאשה. כי כל גוף מהם

חלק ב' קטן סימנו ה'-

מקור

מאחר שקבלת קבלת היות האותיות וידעת שנמצאו לנו כדמות כלים שבם יעשה כל אומן ואומן מלאכה ראוי שתדע מחכמינו ז"ל אמרו לנו דבר וקבלנוהו מהם והוא אומרם אלפים שנה קדמה תורה לעולם והביאו ראיה מדברי שלמה ע"ה באמרו במשלי פסוק אחד והוא זה ואהיה אצלו אמן ואהיה שעשועים יו"ם יו"ם משחקת לפניו בכל עת ועוד אמרו לנו עד שלא נתנה היתה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה וכבר נאמרו פירו' רבים על שני הדברים האלה אבל מה שאומר בו אני הוא ענין בפני עצמו ואתה תראה דברי ודברי זולתי במ ובחנם ואשר יסכול שכלך מהם יותר אותו תקבל והשאר שמור כי הכל טו"ב אבל יש בטוב קצוות רבות ואתה תמשך מטוב לטוב שעליו העולם מתגלגל כחותם מעשה בראשית וה"ו התחלת מעשה מרכבה וראשית כל תנועה וה"ו הדי"ן להיותו סוף הגלגול מ"מ ואם תוכל גם אתה לחדש יותר טוב חדש והצלח ואמנם מאמרי אני בענין אלפים שנה כפי מה שהורוני רעיוני הלב לפי דרכי ידעתי סוד אלפי"ם שהם פמלי"א שלו אשר התור"ה היא צל"ם ודמו"ת קדמה מציאותה לעולם שהנה שם פני האל תמיד והרמז מיעקב שני ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי וסודו נפשי הנאצלת שהיא הנצלת באמת כי כל באמת כח הגוף זולתה הוא בכח מת ואם הוא חי בשתופה בפועל זמן אחר אין חפץ בו שרצה פמליא של מעלה ופמליא של מטה הם אלפים ורבות שנ' אלף אלפין ישמשונה ורבו רבויין קדמוהי יקומון ואמנם אלה שניהם אלף שהם אלפים וכן אלפים פלאים וכן כל פמליא בסוד נשימה לאף' שהיא אימה לנפש שלפי האומן הפליא שמן מלפני האש וסוד אש צורה ומה שאעוררך אל מה שרמזתי לך הוא מספר הדבור שהוא נאצל וענינו אל י"ה מנפש אלהים מהשם ומשם פנה לאמש והוא שמאל והאש לפנים כמו

'מלא נפישה', והנה סוד 'אלפים שנה', 'עולם שלם', והוא 'דמות גלגל', כלומר 'מדות האין', שבם נשלם 'מעשה המלאכה' ודעם.

וסוד 'בכל עת' ה"א אלפים שנה' נכתבן 'על כתב' בשני ההפכים 'במות וחיים'. וע"כ נאמר "ואהיה אצלו אמון" כפול, והנה 'אצלו אמון' 'אצולה מא"ל וי"ה' ושניהם שעשועים. מדת הדין שמה א"ל ומדת רחמים שמה וי"ה, והנה אליהו מוכיח גם חנו"ך שהוא מטטרו"ן והוא סוד בכל עת. וסוד 'ע"ת' 'האור הנברא' שהוא 'מנפ"ש' שהוא 'משקל' המציאות, וסוד 'שעשועים' 'בשפה אחת', וכללם ש"ש מ'אות וש'לוש ע'שרה מ'צוות, גם מספר ר"ת שעשועי. וסוד 'מצות' 'ממלכות' כי 'מצוה' 'וממלכה' באה 'ממלכה' כוללת להיותה 'מלאך האדם' המשתעשע מהמלאכה שעשה וסוד יו"ם יו"ם כופ"ו בשה וסוד משחקת לפניו וכאלה רבות ודעם ואמנם אומרם ז"ל שיומו של הקב"ה אלף שנה אין כונתם לומר לנו שיש לשם זמנים ובאו להפליג זמן ארוך בקוצר כי הזמן ימצא ואיך יתכן שהשם ית' תחת דבר שהוא בראו ואפילו אם היתי אומר שיומו של הקב"ה רבי רבבות אלפי רבואות שנה היה זה דבר מורה שהוא חי תחת כל הזמן. רק הסוד הוא דרך שנאמר "דבר צוה לאלף דור" (תהלים קה' ח'), שהוא לדורי דורים. וכן אומרו "עושה חסד לאלפים" (ירמיה לב' יח'), והגמול לאלף דור. שזה יורה על רבוי גלגול הזכות של המדה או חובתה וכבר נודע שמדה טובה יתירה על מדת הפורענות אחת מת"ק וזה צבאו"ת וכן אחת מאלף היא המתהפכת לקצים שהמדה מתהפכת לשני מיני קצים והם חמשיות ועשריות. וידוע שחצי העשריות הם חמשיות ועשר ספירות אמת הן חמש כנגד חמש מספר עשר אצבעות ומכריע את כולם. והנה אברהם זכר העשרות בענין סודם ועמורה, ואמר ימצאון חמשים צדיקים, והוריד חמשה למעט המדה. ועוד הוריד עשרות עד יו"ד, כי אברהם הכיר סוד המדות, וסוד הספירות, וסוד השמות. מתוך מה שגלה לו השם בענין שם אשתו ושמו, כלומר הפוך שם, משם לשם. כלומר והלא מעט כחו וזה להוסיף על כחו,

שהיו לאש ומשם נמצאו פנים לאשה כי כל גוף מהם מלא נפישה והנה סוד אלפים שנה עול"ם שלם והוא דמות גלגל כלומר מדות האין שבם נשלם מעשה המלאכה ודעם וסוד בכל עת ה"א אלפים שנה נכתבין על כתב בשני ההפכים כמות וחיים וע"כ נאמר ואהיה אצלו אמון כפול והנה אצל אמון אצולה מא"ל וי"ה ושניהם שעשועים מדת הדין שמה א"ל ומדת רחמים שמה וי"ה והנה אליהו מוכיח גם חנו"ך שהוא מטטרו"ן והוא סוד בכל עת וסוד הע"ת האור הנברא שהוא מנפ"ש שהוא משקל המציאות וסוד שעשועים בשפה אחת וכללם שש מאות ושלוש עשרה מצוות גם מספר ר"ת שעשועי וסוד מצות ממלכות כי מצוה וממלכה באה ממלכה כוללת להיותה מלאך האדם המשתעשע מהמלאכה שעשה וסוד יו"ם יו"ם כופ"ו בשה וסוד משחקת לפניו וכאלה רבות ודעם ואמנם אומרם ז"ל שיומו של הקב"ה אלף שנה אין כונתם לומר לנו שיש לשם זמנים ובאו להפליג זמן ארוך בקוצר כי הזמן ימצא ואיך יתכן שהשם ית' תחת דבר שהוא בראו ואפילו אם היתי אומר שיומו של הקב"ה רבי רבבות אלפי רבואות שנה היה זה דבר מורה שהוא פי תחת כל הזמן רק הסוד הוא דרך שנ' דבר צוה לאלף דור שהוא לדורי דורים וכן אומר עושה חסד לאלפים והגמול לאלף דור שזה יורה על רבוי גלגול הזכות של המדה או חובתה וכבר נודע שמדה טובה יתירה על מדת הפורענות אחת מת"ק וזה צבאו"ת וכן אחת מאלף היא המתהפכת לקצים שהמדה מתהפכת לשני מיני קצים והם חמשיות ועשריות וידוע שחצי העשריות הם חמשיות ועשר ספירות אמת הן חמש כנגד חמש מספר עשר אצבעות ומכריע כולם את כולם והנה אברהם זכר העשרות בענין סודם ועמורה ואחר ימצאון חמשים צדיקים והוריד חמשה למעט המדה ועוד הוריד עשרות עד יו"ד כי אברהם הכיר סוד המדות וסוד הספירות וסוד השמות מתוך מה שגלה לו השם בענין שם אשתו ושמו

כח שלא היה בו, כענין שוב שם שר"י שר"ה, ושוב שם אבר"ם אברה"ם.

ואין זה כי אם הודעת הסוד בשתוף ובחלוק, וצרפם ארבעתם ותכיר סודם. ותדע כי יש עשרה במאמר האבר, ועל כן חלק י' לה"ה להורות לו שעשר נחלקים ימין ושמאל, אלה מימינים לזכות, ואלה משמאלים לחובה, והשם 'חווה בתוך'. 'וזה בכחות', והוא 'חתום' 'תמיד' 'בשנוי הטבע' כלומר 'בשם כ"ו פ"ו' 'באמ"ש הפוך', שהוא 'מהפכו באש', וסודו 'בן בת' 'יחד בנפש'. פני שרי, שהם עיני שרי, והנה משם התעורר אברהם למדות, וידע כי אברם לא יוליד אבל אברהם יוליד. מנה ד' השמות ותמצא סוד חציים חמשים, כפלם ויהיו מאה. **"ואברהם בן מאת שנה בהולד לו"** (בראשית כא' ה'), וכן אברהם בר מאה שנה הוליד. וסוד קו"ף חלקם ותמצאם **"מג"ן לך"** (בראשית טו' א'). וזו היא מלת מגן צריך בידך.

וכן השם בעשר ובחמש כאומרו **"ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרת"** (שמות יח' כא). 'א' היא אלף שהיא י' מאות, וק' היא מאה שהם י' עשרות, ונ' היא חמשים שהוא ה' עשרות, וי' היא עשרה שהיא עשרה אחדים, יהיה הסימן היוצא מהם אקנ"י, והם אלפי"ם בעצמם. וזה הוא סוד ז"ה מערכות, מנה מא"ה אל"ף כפול ותמצא שד"י, ומנה עוד חמשי"ם כפול תמצא שעשועי"ם, ומנה עוד עשר"ה כפול ותמצא ס"ה פ"ו הוא סוד קנ"א. וסוד העול"ם סופ"ה שנאמר **"יהוה בסופה ובשערה דרכו"** (נחום א' ג'), **"וכסופה מרכבותיו"** (ירמיה ד' יג'). כ"ו ס"ה פ"ו. וכן אומרו אלף שנה, סודם על הפוך יום ושנה. וסוד העולם ו' אלפים שנה, וזהו יומו של הקב"ה אלף שנה. כי יום יום' סודו ו' ימים', וזהו אומרם **"שית אלפי שני הווי עלמא"** (סנהדרין צז). לא שיש לו ימים ולא שנים חס וחלילה מלהאמין זה, אבל מדות העולם מתהפכות לקצים ידועים והם יורו על המועדים והזמנים והשנים והמחזוריים והשמיטים והיובלים. וזהו אשר נעלם סודו מחכמי המחקר, וע"כ לא השיגו סוד החדוש האמתי, וסלקו ההשגחה האלהית מהארץ. אמנם אומרו **"והיו לאתת"** (בראשית א' יד), הוא סוד האותיות, והיו אלף **"מועד**

כלומר הפוך שם משם לשם כלומר והלא מעט כחו וזה להוסיף על כחו כח שלא היה בו כענין שוב שם שר"י שר"ה ושוב שם אבר"ם אברה"ם ואין זה כי אם הודעת הסוד בשתוף ובחלוק וצרפם ארבעתם ותכיר סודם ותדע כי יש עשרה במאמר האבר ועל כן חלק י' לה"ה להורות לו שעשר נחלקים ימין ושמאל אלה מימינים לזכות ואלה משמאלים לחובה והשם חווה בתוך וזה בכחות והוא חתום תמיד בשנוי הטבע כלומר בשם כ"ו פ"ו בחמ"ש הסוף שהוא מהפכו באש וסודו ב"ו בת יח"ד בנפשי פנה שרי שהם עיני שרי והנה משם התעורר אברהם למדות וידע כי אברם לא יוליד אבל אברהם יוליד מנה ד' השמות ותמצא סוד חציים חמשים כפלם ויהיו מאה ואברהם בן מאת שנה בהולד לו וכן אברהם בר מאה שנה הוליד וסוד קו"ף חלקם ותמצאם מג"ן לך וזו היא מלת מגן צריך בידך וכן השם בעשר ובחמש כאומרו ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות א' היא אלף שהיא י' מאות וק' היא מאה שהם י' עשרות ונ' היא חמשים שהוא ה' עשרות וי' היא עשרה שהיא עשרה אחדים יהיה הסימן היוצא מהם אקנ"י והם אלפים בעצמם וזה הוא סוד ז"ה מערכות מנה מאה אלף כפול ותמצא שדי ומנה עוד חמשים כפול תמצא שעשועים ומנה עוד עשרה כפול ותמצא ס"ה פ"ו הוא סוד קנא וסוד העולם סופ"ה שני י"י בסופה ובסערה דרכו וכסופה מרכבותי כ"ו ס"ה פ"ו ואכן אומ' אלף שנה סודם על הפוך יום ושנה וסוד העולם ו' אלפים שנה וזהו יומו של הקב"ה אלף שנה כי יום יום סודו ו' ימים וזהו אומרם שתא אלפי שני הווי עלמא לא שיש לו ימים ולא שנים חס וחלילה מלהאמין זה אצל מדות העולם מתהפכות לקצים ידועים והם יודו על המועדים והזמנים והשנים והמחזוריים והשמיטים והיובלים וזהו אשר נעלם סודו מחכמי המחקר וע"כ לא השיגו סוד החדוש האמתי וסלקו ההשגחה האלהית מהארץ אמנם

מועדים וחצי" (דניאל יב ז') ד"ת שעות י"ב כ"ד ו' הרי לך שם בן מ"ב לה' האותיות. ולמועדים מועדים כ"ח וחצ"י זמנם אלף, שהם עידן ועדנין ופלג עידן. וימים ושנים גלגול המדות במ בכל עת.

ואמנם עניין היות התורה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה זהו במציאות. ובאדם אש על גבי אש, צורה על גבי צורה. שכך הם צורות המרכבה, וכך הם בשני היצרים. שחורה חשך לבנה יום, מדת יום מדת לילה, רוח לב השנה, לב רוח השנה. וכל זה הכנה בעלמא לקבל הדבור. ואמנם סוד קבלת הדבור האלוהי הוא עניין משותף בין מדת הדין ומדת רחמים. שהדבור ההוא כדמות ל"ב ל"ו, גם הוא בקולמוס. ואומר "הלא הוא כמוס עמדי" (דברים ל"ב ל"ד), שעניינו קול כמוס וסמך ועי"ן לעדים על זה, וסוד קול סמ"ך עי"ן ו"ו. והנה אני מעידך על סוד קבלתו, אחר שהתבאר לך שכל האותיות הנכתבות בספר בביאור, כלים ראשונים חצונים להשגת השכל, והם בדמות יתירים. הרי שהם כלים ראשונים חיצונים להתעוררות הנפש אל השמחה. והקול המשותף עם הרוח היוצא מן הפה עם הדבור הוא בדמות קולם ברוב שנוי, ובתנועות מתהפכות עולות ויורדות ומתגברות ומחממות כלי השמע, לקבל ולצייר דמיונות הקול. עד שיבחן הלב ויהנה ויחשק לשמוע, ותתפעל הנפש ותשמח ותחשק ותתגבר שמחתה. כן בדמות זה הדבר בעצמו הוא הדבור הפועל קול ורוח ודבור באזנים, והאזנים מוליכין מה ששמעו אל הלב. וכשהלב מכין עצמו להבין הדבור הבא אליו לא על ידי האזנים, הנה הנפש פותחת לו אזנים ומתגברות אזנים מוליכין מה ששמעו אל הלב וכשהלב מכין עצמו להבין הדבור הבא אליו לא על ידי האזנים הנה הנפש פותחת לו אזנים ומתגברות אזנים הלב ונפתחות מקורות הצינורות ומזדכך הדם והנפש מעיינת בדם החיצוני שבלב שצבעו הראשון בדמות צבע האש הראשון שהוא צבע תכלת בדמות דם חלזון אשר בים שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד.

והנה 'דם חלזון' שהוא מן 'מים הים', 'למ"ד חזון' והוא 'חמדן גדול' מ"ה, וממנו נולדו 'הנולדים' 'הכלליים'. וסוד תכל"ת כ"ו כ"ת כ"ו ק"ל ל"ת פ"ו, "ברכת יהוה היא

אומרו והיו לאותות הוא סוד האותיות והיו אלף מועד מועדים וחצי ד"ת שעות י"ב כ"ד ו' הרי לך שם בן מ"ב לה' האותיות ולמועדים מועדים כ"ח וחצ"י זמנם אלף שהם עידן ועדנין ופלג עידן וימים ושנים גלגול המדות במ בכל עת ואמנם ענין היות התורה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה זהו במציאות ובאדם אש על גבי אש צורה על גבי צורה שכך הם צורות המרכבה וכך הם בשני היצרים שחורה חשך לבנה יום מדת יום מדת לילה רוח לב השנה לב רוח השנה וכל זה הכנה בעלמא לקבל הדבור ואמנם סוד קבלת הדבור האלוהי הוא ענין משותף בין מדת הדין ומדת רחמים שהדבור ההוא כדמות ל"ב ל"ו גם הוא בקולמוס ואומר 'הלא הוא כמוס עמדי שעניני קול כמוס וסמך ועי"ן לעדים על זה וסוד קול סמך עי"ן ו"ו והנה מעידך על סוד קבלתו אחד שהתבאר לך שכל האותיות הנכתבות בספר הביאור כלים ראשונים חצונים להשגת השכל והם במדות יתירי הרי שהם כלים ראשונים חיצונים להתעוררות הנפש אל השמחה והקול המשותף עם הרוח היוצא מן הפה עם הדבור הוא בדמות הניגונים שהם המושיעים קולם ברוב שנוי ובתנועות מתהפכות עולות ויורדות ומתגברות ומחממות כלי השמע לקבל ולצייר דמיונות הקול עד שיבחן הלב ויהנה ויחשק לשמוע ותתפעל הנפשי ותשמח ותחשק ותתגבר שמחתה כן בדמות זה הדבר בעצמו הוא הדבור הפועל קול ורוח ודבור באזנים והאזנים מוליכין מה ששמעו אל הלב וכשהלב מכין עצמו להבין הדבור הבא אליו לא על ידי האזנים הנה הנפש פותחת לו אזנים ומתגברות אזנים הלב ונפתחות מקורות הצינורות ומזדכך הדם והנפש מעיינת בדם החיצוני שבלב שצבעו הראשון בדמות צבע האש הראשון שהוא צבע תכלת בדמות דם חלזון אשר בים שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד והנה דם חלזון שהוא מן המים הים למ"ד חזון והוא

תעשירי (משלי י' כב), **"קללת אלהים תלוי"** (דברים כא' כג). והנו 'שמוש בשמוש' 'משוש במשוש', בסוד זכר ונקבה, 'ציור שם בציור שם'. כי סוד שם הוא 'אמ"ש אש"מ' והוא 'מעשה מרכבה'. והענין שם האיש בשם האש, וזו היא הרכבת מה שנאמר במה שכתבתי, שהתורה היתה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה, אש באש. וכן נודע בלא ספק שהדבור האלוהי בא באמצעות האש שנאמר, **"ודבריו שמעת מתוך האש"** (דברים ד' לו). ונאמר **"כשמעכם את הקול מתוך החשך"** (דברים ה' כ).

והנה הדבור והקול מתוך האש אשר הוא האש היסודי שהוא חשך. כי האש היא בלתי מאירה והיא אספקלריא שאינה מאירה. והיא הכח הגבורה כח יצחק, ומדתו פחד. תחשוב סוד 'ופחד יצחק' תמצא 'האש' כגבריא"ל. ו"הנה האש והעצים" (בראשית כב' ז), והנה צבע 'התכלת' ומורכבה ומתעלה כמראה 'כ"ת הנפש' המעיינת. ושם רואה בעין השכל מה שרואה, פירוש במראה הנבואה. כי הנפש מעיינת וחוקקת המורגל בפיה ובאזניה ובלבה, בכח הדמיון המשותף עם השכל וההרגל. ומתוך היות חקיקתה חזקה נשמרת ונזכרת בדמיון עם כח שפע השכל. וכאשר תסתכל הנפש בצבע האש ורואה אותו בדמות תכלת שהוא דמות 'כסא הכבוד', והוא 'טבע הלב', הנה השכל מצטייר בתוך הצבע ההוא הזך והנקי מכל מראה. כי אמרנו עליו שהוא צבע ואינו אלא דמות צבע לא צבע ממש. וזהו אומרו **"כתובים באצבע אלהים"** (דברים ט' י), שסודו בצבע וטבע. והבין מה בין צבע וטבע, נמצא שסוד צב"ע הוא טב"ע טב"ע. וזהו סוד **"בעצב תלדי בנים"** (בראשית ג' טז), כי עד שיהיה הטבע מורכב מזכר ונקבה לא יתכן להוליד, וע"כ בא טבע כפול אחד לזכר. והנה נודע כי הצבע הוא הנראה בקשת הנולד מהשמש באמצעות העין המימי. שנאמר, **"את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ"** (בראשית ט' יג). ועוד כתיב **"לזכר ברית עולם בין אלהים ובין נפש כל חיה"** (בראשית ט' טז). והנה אלהי"ם סודו הוא הטב"ע, ועל כן זכר נפש מדברת לבד. ואע"פ שנאמר **"ויהי האדם לנפש חיה"** (בראשית ב' ז), והנה אמרו חכמינו ז"ל כי מה שאמרה תורה **"תוצא הארץ נפש חיה למינה"** זו נפשו של אדם

חמרן גדול מי"ה וממנו נולדו הנולדים הכלליים וסודו תכל"ת כ"ר כ"ת כ"ו ק"ל ל"ת פ"ו ברכת י"י היא תעשירי קללת אלהים תלוי והנו שמוש בשמוש משוש במשוש בסוד זכר ונקבה ציור שם בציור שם כי סוד שם הוא אמ"ש אש"מ והוא מעשה מרכבה והענין שם האיש בשם האש וזו היא הרכבת מה שנ' במה שכתבתי שהתורה היתה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה אש באש וכן נודע בלא ספק שהדבור האלוהי בא באמצעות האש שנ' ודבריו שמעת מתוך האש ונאמ' כשמעכם את הקול מתוך החשך והנה הדבור והקול מתוך האש אשר הוא האש היסודי שהוא חשך כי האש היא בלתי מאירה והיא אספקלריא שאינה מאירה והיא הכח הגבורה כח יצחק ומדתו פחד תחשוב סוד ופחד יצחק תמצא האש כגבריא"ל והנה האש והעצים והנה צבעה תכלת ומורכבה ומתעלה כמראה כ"ת הנפש המעיינת ושם רואה כעין השכל מה שרואה פי' במראה הנבואה כי הנפש מעיינת וחוקקת המורגל בפיה ובאזניה ובלבה בכח הדמיון המשותף עם השכל וההרגל ומתוך היות חקיקתה חזקה נשמרת ונזכרת בדמיון עם כח שפע השכל וכאשר תסתכל הנפש בצבע האש ורואה אותו בדמות תכלת שהוא דמו"ת כסא הכבוד והוא טבע הלב הנה השכל מצטייר בתוך הצבע ההוא הזך והנקי מכל מראה כי אמרנו עליו שהוא צבע ואינו אלא דמות צבע לא צבע ממש וזהו אומרו כתובים באצבע אלהים שסודו בצבע וטב"ע והבין מה בין צבע וטבע הנמצא שסוד צבע הוא טב"ע טב"ע וזהו סוד בעצב תלדי בנים כי עד שיהיה הטבע מורכב מזכר ונקבה לא יתכן להוליד וע"כ בא טבע כפול אחד לזכר והנה נודע כי הצבע הוא הנראה בקשת הנולד מהשמש באמצעות העין המימי שנ' את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ ועוד כתיב לזכור ברית עולם בין אלהים ובין נפש כל חיה והנה אלהים סודו הוא הטבע ועל כן זכר נפש מדברת לבד

הראשון (ב"ר ח' א'). ותרגום לנפש חיה לרוח ממללא, ר"ל נפש מדברת. וכבר כל זה אינה שוה כי האדם חי ומדבר וגבר.

וכבר אמרתי לך כי כל הדבור הפנימי אינו כי אם ציור לבד. והוא הציור המשותף בין השכל והדמיון. וא"כ כאשר נפש רואה הצורות שהם למטה ממנה, הנה היא מיד רואה עצמה מצויירת בתוכם. ועוד מעיינת במשפיעה באמצעות שפעה השכלית, עד שמשגת המשפיע בה במציאותו לא בעצמותו. וכל זה לא תגיע הנפש אליו אלא עד שתושלם, ולא תושלם בשום פנים כי אם באמצעות האותיות הנרמזות. וענין האותיות הוא שהם צריכין לתנועה חזקה שיתגלגלו פנים ואחור במהירות במקום מבטאם, ר"ל שימיהם המצרפם בפיהו כדי להרגיל להוציא מחשבת הלב לפעל השגה מהשגותיו. ותהיה האוזן שומעת ובוחנת מה שיוציא מן הפה. כמו שנאמר, **"כי אזן מלין תבחן וחיך יטעם אוכל"** (איוב לד' ג'). כלומר כמו שדרך החיך לבחון טעם הדבר אם הוא מר או מתוק או חמיץ או עפיץ או מלוח או תפל, כן דרך האוזן לבחון טעם הדבר אם הוא דבור טוב או רע, או אם בו ברכה או קללה, או מות או חיים.

ואלה הם ששת דרכי הדבור הנופלים על העניינים. שכך העידה התורה הקדושה עליהם בתחלתה ובסופה. שבתחלתה נאמר שיש במציאות הדבור גן, והוא הגן אשר בו הושם האדם להתעדן בעדנו. שהוא הדבור המושכל המצויר הנשפע מאצילות קדמונו של עולם מקדם. שנאמר, **"מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ"** (משלי ח' כג). ונאמר **"יהוה קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז"** (משלי ח' כב). כי התורה הכלולה מכ"ב אותיות קדמה לעולם יו"ם יום. וסודה בזה ופירוש יום הם י"א אותיות שרשים. גם יו"ם עוד הם י"א אותיות שרשים ושמשים הידועים. והרמז במ אומרו **"והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה"** (איוב כח' יב). מן אי"ן תמצא, ואין הוא מקום בינה. והנה שניהם מגלים החכמה והבינה. והנה המספר מן א' עד י' הוא הכל חבר אליו י"א ותמצא אלהי"ך, וכן גם כן עוד י"א עם הכל. וסודם 'גבוה ועלי' והנה גלג"ל גלג"ל

ואע"פ שנאמר ויהי האדם לנפש חיה והנה אמרו חכמי ז"ל כי מה שאמרה תורה תוציא הארץ נפש חיה למינה זו נפשו של אדם הראשון ותרגום לנפש חיה לרוח ממללא כ"ל נפש מדברת וכבר כל זה אינה שוה כי האדם חי ומדבר נגבר וכבר אמרתי לך כי כל הדבור הפנימי אינו כי אם ציור לבד והוא הציור המשותף בין השכל והדמיון וא"כ בשר נפש רואה הצורות שהם למטה ממנה הנה היא מיד רואה עצמו מצויירת בתוכם ועוד מעיינת במשפיעה באמצעות שפעה הסכלית עד שמשגת המשפיע בה במציאותו לא בעצמותיה וכל זה לא תגיע הנפש אליו אלא עד שתשלם ולא תשלם בשום פנים כי אם באמצעות האותיות הנרמזות וענין האותיות הוא שהם צריכין לתנועה חזקה שיתגלגלו פנים ואחור במהירות במקום מבטאם ר"ל שימיהם המצרפם בפיהו כדי להרגיל להוציא מחשבת הלב לפעל השגה מהשגותיו ותהיה האוזן שומעת ובוחנת מה שיוציא מן הפה כמו שנאמר כי אזן מלין תבחן וחיך יטעם אוכל כלומר כמו שדרך החיך לבחון טעם הדבר אם הוא מר או מתוק או חמיץ או עפיץ או מלוח או תפל כן דרך האוזן לבחון טעם הדבר אם הוא דבור טוב או רע או אם בו ברכה או קללה או מות או חיים ואלה הם ששת דרכי הדבור הנופלים על העניינים שכך היא העידה התורה הקדושה עליהם בתחלתה ובסופה שבתחלתה נאמר שיש במציאות הדבור גן והוא הגן אשר בו הוא שם האדם להתעדן בעדנו שהוא הדבור המושכל המצויר הנשפע מאצילות קדמונו של עולם מקדם שנ' מעולם נסכתי מראש מקדמי ארץ ונאמר י"י קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז כי התורה הכלולה מכ"ב אותיות קדמה לעולם יו"ם יום וסודה בזה ופירוש יום הם י"א אותיות שרשים גם יו"ם עוד הם י"א אותיות שרשים ושמשים הידועים והרמז במ אומרו והחכמה מאין תמצא ואין זה מקום בינה מן אי"ן תמצא ואין הוא מקום בינה והנה שניהם מגולים החכמה והבינה

שסודם גלג"ל אלהי"ך. 'גלגל עוז' 'והוא גן זה גנזו', זו מגלגל זו, ס"ו ס"ו. וזה הגן הוא גופני ורוחני, הגופני הוא המ"ח ושעריו ז' וסודו ליח"ה חמ"ה אשר בה יגדלו כח החכמה וכח הבינה. והפועל בה תחילה לתת בה זהר ואור וכח לקבל דרכי הדבור הוא כוכב החמ"ה, באמצעות חם החמה שהוא סופר לחמה, והוא כוכב השכל והוא כללי ופרטי בשמו, בסוד שם אדם. ובו נברא העולם שהוא משמש תחילת ליל אחד 'במוצאי שבת', במוצאי שבתאי, למלוך 'בשמי צבאו"ת' 'בשטר שם' 'בדם הקשת', כלומר 'בשרש הזם' שהוא קשת הגאולה, והוא שרש הדלה, וסודו 'חמר ראשון בדם'. והוא שבתאי עם דלי 'שדי בתלי', והם 'ספירות' כלומר 'מחשבות' 'בשמחות' 'משבחות', 'י' שמות' שהם שם עדים על ו' שהיא 'מלכות המזרח'. וסוד כ"ו כוכ"ב כפול, כ"ו כ"ב בשם ובאותיות, והוא הרוחני הפועל המניע. והנה בגן ב' עצי"ם סודם צבעי"ם שבם שוכן 'זהר' 'האור' ושמן 'דבור', והנם בדמות תכלת שהוא מקבל זהרורית כמראה. וראשית כל יסוד לבן שהוא מקבל 'כל צבע', ונקרא 'צל הלבנה' והוא 'נצבע' והוא 'מטבע האלהים', טבע 'צבעים' ושמ"ו 'צבען'. גם הוא 'מכין הלבנה' לקבל כל 'דבור', 'בכל צלם' כלומר 'בכל נקוד'. כי הנקוד הוא הצלם והאור הלח הוא הדמות, והוא השפע הנשפך בע"ט שהוא כדמות הדעה. ומהע"ט החיצוני המתנועע בכח היד וכל הכחות הקרובים והרחוקים להעד. הלב והמוח והנפש והשכל והחושק לכתובה. והיות העט מטבל בקסת הנושא חמר הדיו ונושא ציור צורת האותיות. ומכל כיוצא בזה והדומה תתעורר נפשך אם עטו, בה עץ החיים ועץ הדעת ופירות שכליות וספירות אלוהיות, עד שתבין ענין המציאות העליון והתחתון הנכללים בך. ולא תצטרך אז בזה להטריח עצמך לבקש ספרים או חברים או רבנים ללמדך מה שיחסר לך מן החכמה. כי רבך הוא לבך, ואלהיך הוא בקרבך. ושאלהו בכל הענינים והוא יענה לך בכל ענין וענין כראוי אהבת חשק שחק יצאה מהשם, מיראתו תעשה עלי ולפיך הסיעהו, וסיבבתו חבתך גלגלי.

והנה המספר מן א' עד י' הוא הכל חבר אליו י"א ותמצא אלהי"ך וכן גם כן עוד י"א עם הכל וסודם גבוה ועליון והנה גלג"ל גלג"ל סודם גלג"ל אלהי"ך גלגל עוז והוא גן זה גנזו זו מגלגל זו ס"ו ס"ו וזה הגן הוא גופני ורוחני הגופני הוא המ"ח ושעריו ז' וסודו ליח"ה חמה אשר בה יגדלו כח החכמה וכח הבינה והפועל בה תחילה לתת בה זהר ואור וכח לקבל דרכי הדבור הוא כוכב החמ"ה באמצעות חם החמה שהוא סופר לחמה והוא כוכב השכל והוא כללי ופרטי בשמי בסוד שם אדם ובו נברא העולם שהוא משמש תחלת ליל אחד במוצאי שבת במוצאי שבתאי למלוך בשמי צבאו"ת בשטר שם בדם הקשת כלומר בשרש הזם שהוא קשת הגאולה והוא שרש הדלה וסודו חומר ראשון בדם והוא שבתאי עם דלי שדי בתלי והם ספירות כלומ' מחשבות' בשמחות' משבחות' י' שמות שהם שם עדים על ו' שהיא מלכות במזרח וסוד כ"ו כוכ"ב כפול כ"ו כ"ב בשם והאותיות והוא הרוחני הפועל המניע והנה בג"ן ב' עצי"ם סודם צבעי"ם שבם שוכן זוהר האור' ושמן דבור והנם בדמות תכלת שהוא מקבל זהרורית כמראה וראשיתם כל יסוד לבן שהוא מקבל כל צבע ונקרא צל הלבנה והוא נצבע והוא מטבע האלהים טבע צבעים ושמ"ו צבען גם הוא מכין הלבנה לקבל כל דבורי בכל צלם כלומ' בכל נקוד כי הנקוד הוא הצלם והאור הלח הוא הדמות והוא בשפע הנשפך בע"ט שהוא כדמות הדעה ומה ע"ט החיצוני המתנועע בכח היד וכל הכחות הקרובים והרחוקים להעד הלב והמוח והנפש והשכל והחושק לכתובה והיות העט מטבל בקסת הנושא חמר הדיו ונושא ציור צורת האותיות ומכל כיוצא בזה והדומה תתעורר נפשך אם עשו בה עץ החיים ועץ הדעת ופירות שכליות וספירות אלוהיות עד שתבין ענין המציאות העליון. והתחתון

הנכללים בך ולא תצטרך אז בזה להטריח עצמך לבקש ספרים או חברים או רבנים ללמדך מה שיחסר לך מן החכמה כי רבך הוא לבך ואלהיך הוא בקרבך ושאלהו בכל הענינים והוא יענה לך בכל ענין וענין כראוי אהבת חשק שחק יצאה בהשם מיראתו תעשה עלי ולפיך הסיעהו וסיבבתו חבתך גלגלי

חלק ג' קטן

אל תפלא אם אני מתחיל עניין אחד, ואני מדבר בו קצת ונראה לך מה שאגלה לך כל מה שיש תחתיו. ובשעת חשקך בו אני מדלג לדבר אחר זולתו קרוב לענינו אך רחוק בתכלית הרוחק כי טבע החכמה כן חייב להיות האדם צופה בה בדמות רצוא ושוב כי רוב החשק כמו שהוא מחיה כן הוא ממית בדמות רוב הדבש ורוב היין כי הבינתו מועיל ומפרנס ומרוה הרעב והצמא עד שמישב כח החשקו גבור וחזקו וגבורתו ומתיש כחו הרב מושיבו אחר שרץ אל הכח המיושב הכח אשר היה עומד בו טרם רוצו ועוד מניעו ומכלכלו ומושיבו ומניחו ומניחו ומושיבו מן הפועל אל הכח כמו שהוא בתחלתו היה בכח ומציאות לפועל וזהו סוד גלגולו וסבובו ומחזורו של כל המציאות הנגלה והנסתר. והוא התגלגלות וחוזרת כל נמצא חללה תמיד מכח לפועל ומפעל לכח. בזה הצורה כתוב בספר ממנו תמיד מפועל לכח לכח ארבעה ארבעה וארבעה חמשה, הוא ארבעה ארבעה ואמנם חמשה הוא סבוב ארבעה ההוא שמחה כי אדם אצל עצמו ואמנם כלי חמשה שהם כלי שמחה אשר התחלתם שנים הם סוד החשק. כי סבוב החושק הוא המניע כל המתנועע הראשון בעצם. ואין חשק בלי ציור, ואין ציור כי אם לדבר מצייר משיג בהכרח, וכל חי מצייר וכל מצייר חי.

וזהו סוד גלגולו וסבובו ומחזורו של כל המציאות הנגלה והנסתר. והוא התגלגלות וחוזרת כל נמצא חללה תמיד מכח לפועל ומפעל לכח. בזה הצורה כתוב בספר ממנו תמיד מפועל לכח, לכח ארבעה ארבעה וארבעה חמשה, הוא ארבעה ארבעה. ואמנם חמשה הוא סבוב ארבעה, ההוא שמחה כי אדם אצל עצמו. ואמנם כלי חמשה שהם כלי שמחה, אשר התחלתם שנים הם סוד החשק. כי סבוב החושק הוא המניע כל המתנועע הראשון בעצם. ואין חשק בלי ציור, ואין ציור כי אם לדבר מצייר משיג בהכרח, וכל חי מצייר וכל מצייר חי.

וא"כ שני היצרים שהם מציירים הם חיים, והם כשני אחים תאומים בדמות האותיות והנקוד היוצאים מהפה יחד אחד באחד, ידובקו יתלכדו ולא יתפרדו, אלא שהם מרקדים חללה והם בן ובת זכר ונקבה מרקדי סביב לא ילאו חמש מדות בזה וה' בזה, הזכר מימין ונקבה משמאל, והעולם נידון במדת זכרות. הנקבה מימין והזכר משמאל העולם נדון במדות נקבות. ומפני שהשמאל הכנת מפי הגבורה היא מדת היראה והפחד, מדת זמן, מדת הפחד פח בדמות והיא מדת הדין, נחלקת לב' קצוות ראשונות וביניהם אמצעיות הרבה ונוטות לכאן ולכאן. שם המדה הימנית 'חסד' נולד מן 'הבינה', כלומר מן 'בבלבול'

חלק ג' קטן - מקור

אל תפלא אם מתחיל ענין אחר ואני מדבר בו קצתו נראה לך מה שאגלה לך כל מה שיש תחתיו ובשעת חשקך בו אני מדלג לדבר אחר זולתו קרוב לענינו אך רחוק בתכלית הרוחק כי טבע החכמה כן חייב להיות האדם צופה בה בדמות רצוא ושוב כי רוב החשק כמו שהוא מחיה כן הוא ממית בדמות רוב הדבש ורוב היין כי הבינתו מועיל ומפרנס ומרוה הרעב והצמא עד שמישב כח החשקו גבור וחזקו וגבורתו ומתיש כחו הרב מושיבו אחר שרץ אל הכח המיושב הכח אשר היה עומד בו טרם רוצו ועוד מניעו ומכלכלו ומושיבו ומניחו ומניחו ומושיבו מן הפועל אל הכח כמו שהוא בתחלתו היה בכח ומציאות לפועל וזהו סוד גלגולו וסבובו ומחזורי של כל המציאות הנגלה והנסתר והוא התגלגלות וחוזרת כל נמצא חללה תמיד מכח לפועל ומפעל לכח בזה הצורה כתוב בספר ממנו תמיד מפועל לכח לכח ארבעה ארבעה וארבעה חמשה הוא ארבעה ארבעה ואמנם חמשה הוא סבוב ארבעה ההוא שמחה כי אדם אצל עצמו ואמנם כלי חמשה שהם כלי שמחה אשר התחלתם שנים הם סוד החשק כי סבוב החושק הוא המניע כל המתנועע הראשון בעצם ואין חשק בלי ציור ואין ציור כי אם לדבר מצייר משיג בהכרח וכל חי מצייר וכל מצייר חי וא"כ שני היצרים שהם מציירים הם חיים והם כשני אחים תאומים בדמות האותיות והנקוד היוצאים מהפה יחד אחד באחד ידובקו יתלכדו ולא יתפרדו אלא שהם מרקדים חללה והם בן ובת זכר ונקבה מרקדי סביב לא ילאו חמש מדות בזה וה' בזה הזכר מימין ונקבה משמאל והעולם נידון במדת זכרות הנקבה מימין והזכר משמאל העולם נדון במדות נקבות ומפי שהשמאל הכנת מפי הגבורה הוא מדת היראה והפחד מדת זמן מדת הפחד פח בדמות והיא מדת הדין נחלקת לב' קצוות ראשונות וביניהם אמצעיות הרבה ונוטות לכאן ולכאן שם

'בסבוב' 'גלגול' 'מלב'. ושם המדה שמאלית 'פחד' מן 'הלבנה' ופעולתה 'במים' והוא הרכות שבלב, ושם המדה השמאלית. כי כל מי שהוא רך הלבב הוא רוחני, גם תולדתו מר"ח. וזה שם ע"ב תמצא ח"ם ול"ח בגמטריא פח"ד, והוא 'ליחלוח' 'הלבנה' ועניינו 'מ"ח מ"ד' 'במא"ד מא"ד'. 'הדם הלח' 'מדה לחה' 'במים' שהיא 'בלבה מבהו' וסודה 'הדם והלב' 'גדול וגדול', מביניהם המגוס זהו פחד, 'גדול לגוי' ו'הטובה ליהודי', שהנה 'יו"ד מזכה', כי 'הלבנה' 'בלב החמה', ועל כן 'ההוד מזכה'. גם הסוד עליהם הוא אשר 'הוא הכהן'.

והנה נודע כי השכלים הם ראשית המציאות במים שהם לב האיברים. וכבר נבדלו הם בהם להיות האדם לזאת מהם או מקבל חכמה באמצעותם אשר חייב מזכה וכל אשר זכה וא"כ הנה מדת כאחת מתגלגלת וכן דרך נלמדה ומדה. חבר ב' הנה 'חס"ד ופח"ד', תמצא 'ח"ד סו"ף ח"ד' 'ז"ה סו"ף ז"ה' והוא 'סוף הזוה'. והנה העולם הזה לעלם בהעל"ם הזה מעין עדן, מגיע לפנים לפנים שמו דין ערפל אשר הוא שם האלהים. והמדה האמצעית שמה תפארת, והוא מכריע מעריך ומסדר.

ואחר שהדבר כן מה תבקש ממי שמדבר בזו החכמה העליונה שהיא משותפת עם התחתונה בשתוף האות עם הנקוד, ובשתוף החמה עם הלבנה, ובשתוף החכמה עם הבינה, שיוכל לדבר לך בזו מבלעדי זה. כי הכרח הוא למי שידבר בזו שישוב לזה וירויץ וישוב מזה לזה ומזה לזה. גם הוא הכרחי שיכנס בינתיים האמצעי שהוא מבדיל בין שתיהם. וע"כ אם תראני מתחיל בדבר ואני מדלג ממנו לזולתו, אל תאשימני כי כן חייבה החכמה. וע"כ נאמר עליה "ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה" (איוב כח' כא). לפיכך אמר "ותעלומה יוציא אור" (שם יא). ואחר שהפשטתי צורת האשם מלבך לבלתי תאשימני על מה שרמזתי מהדלוג, אעשה שלא יקשה עליך מה שאדבר בו מעתה.

ואמנם הדלוג הגדול הדלוג מרבבה, כלומר דלוג מאחד מרבבה. וכן התורה מעידה על זה ומעירה לבבנו אל זה

המדה הימנית חסד נולד מן הבינה כלומר מן בבלבול בסבוב גלגול מלב ושם המדה השמאלית פחד מן הלבנה ופעולתה במים והוא הרכות שבלב ושם המדבר השמאלית כי כל מי שהוא רך הלבב הוא רוחני גם תולדתו מר"ח וזה שם ע"ב תמצא ח"ם ולח"י בגמטריא פח"ד והוא לחלוח לבנה וענינו מ"ח מ"ד במא"ד מא"ד הדם הלח מדה לחה מים שהיא לבה מבהו וסודה הדם והלב גדול וגדול מביניהם המגוס זהו פחד גדול לגוי והטובה ליהודי שהנה יו"ד מזכה כי הלבנה בלב החמה ועל כן ההוד מזכה גם הסוד עליהם הוא אשר הוא הכהן והנה נודע כי השכלים הם ראשית המציאות במים שהם לב האיברים וכבר נבדלו הם בהם להיות האדם לזאת מהם או מקבל חכמה באמצעותם אשר חייב מזכה וכל אשר זכה וא"כ הנה מדת כאחת מתגלגלת וכן דרך נלמדה ומדה חבר ב' הנה חס"ד ופח"ד, תמצא ח"ד סו"ף ח"ד ז"ה סו"ף ז"ה והוא סוף הזוה והנה העולם הזה לעלם בהעל"ם הזה מעין עדן מגיע לפנים לפנים שמו דין ערפל אשר שם האלהים והמדה האמצעית שמה תפארת והוא מכריע מעריך ומסדר ואחר שהדבר כן מה תבקש ממי שמדבר בזו החכמה העליונה שהיא משותפת עם התחתונה בשתוף האור עם הנקוד ובשתוף החמה עם הלבנה ובשתוף החכמה עם הבינה שיוכל לדבר לך בזו מלב עדי זה כי הכרח הוא למי שידבר באו שישוב לזה וירויץ וישוב מזה לזה ומזה לזה גם הוא הכרחי שיכנס בנתיים האמצעי שהוא מבדיל בין שתיהם וע"כ גם תראני מתחיל בדבר ואני מדלג ממנו לזולתו אל תאשימני כי כן חיים החכמה וע"כ נאמר עליה ונעלמה מעיד כל חי ומעוף השמים נסתרה לפיכך אמר ותעלומה יוצא אור ואחר שהפשטתי צורת האשם מלבך לבלתי תאשימני על מה שרמזתי מהדלוג אעסק שלא יקשה עליך מה שאדבר בו מעתה ואמנם הדלוג הגדול הדלוג מרבבה כלומר דלוג

הסוד המופלא שאגיד, "לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחרייתם איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה" (דברים לב' כט'). ורמזה עוד "ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדופו" (ויקרא כו' ה). ואף שלמה אמר בחכמתו מבוארת "ראה זה מצאתי אמרה קהלת אחת לאחת למצוא חשבון" (קהלת ז' כז).

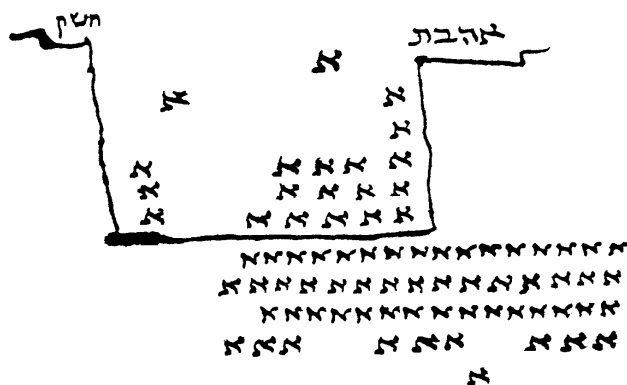
וזה הוא סוד כל ההשגות, שים לבך אליו תחילת הקדמתי זאת המועילה מאד. אין שום חכם כופר בזה, ואף כי הוא מורגש ונגלה לכל. שהאדם, שבו כח פנימי נפעל ומשתנה לעתים מקבל צורת הדבור. וידוע שאם הוא שומע לדבר טוב כחו מתפעל מיד לפי מה ששיער וצייר מהטוב ההוא השמחה והתענוג לציור ההוא עד היות המצייר, דבר אחד בפעל אחד שהיה בכח. כי תחילה הוא הציור כח, וצריך אל נושא כמנהג כל כח אשר נשאו. אמנם הנושא כח הציור הנשוא הוא האנוש, כלומר שיש לו כח לצייר. ואע"פ שפעל הציור נעדר ממנו עתה בפועל, כלומר שעיקר אינו מצייר, וא"כ הפעל שהוא הכח הנפשי הדברי, הוא המצייר הנושא כח הציור. כמו עין בכח האיש נושא כח, פעמים בכח ופעמים בפעל. והנה מוציא מהכח אל הפועל הוא הפועל באמת. וכבר יקרא הפועל חוץ ממנו, שאילו היה בו, היה צורת הכח נמצאת בפועל תמיד, לא היה לו מונע. ואם היה לו מונע, והוא סר בעצמו מכח זולתו שהסירו, ידוע שהמסיר המונע הוא אשר מניע לו עליו, שהוציא מן הכח את הפועל.

ע"כ בא נודע לנו שכל שמועה טובה אצל האדם בכח קרוב או רחוק שישמענה ועתה לא שמע שמעה, הנה זו השמועה היא אשר הוציאה לפעל השמחה. והוא אשר עת שיפעול בדבריו ובכה, יקרא בהפך המדה הטובה להפעל, שחשבה בה לקבל הציור המוליד האנחה שהיא הפך השמחה. וכן בלא ספק כשאדם מברך את חברו לשמוח ומוליד חשק בלב, המוכן בכוחו לקבל הפועל בעת ההיא, והחשק בדבר הוא המניע הראשון. ולכל חושק חשוק וידוע לא יצוייר עניין הברכה ומהותה בשומעו הדבור והברכה בהסכמה, לא יתכן שיתפעל לעולם, לא לפעל שמחה בברכו אותו, ולא לפעול דאגה מכעסת בקללו

מאחר מרכבה וכן התורה מעידה על זה ומעידה לבבנו אל זה הסוד המופלא שאגיד לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחרייתם איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה ורמזה עוד ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדופו ואף שלמה אמר בחכמתו מבוארת מצאתי אמרה קהלת אחת לאחת למצוא חשבון וזה הוא סוד כל ההשגות לבך אליו תחלה הקדמתי זאת המועילה מאד אין שום חכם סופר בזה ואף כי הוא מורגש ונגלה לכל שהאדם שבו כח פנימי נפעל ומשתנה לעתים מקבל צורת הדבור וידוע שאם הוא שומע לדבר טוב כחו מתפעל מיד לפי מה ששיער וצייר מהטוב ההוא השמחה והתענוג לציור ההוא עד היות הציור ומהציור המצייר והמצייר דבר אחד בפעל אחד שהיה בכח כי תחלה היא הציור כח וצריך אל נושא כמנהג כל כח אשר נשאו אמנם הנושא כח הציור הנשוא הוא האנוש כלומר שיש לו כח לצייר, ואע"פ שפעל הציור נעדר ממנו עתה בפועל כלומר שעיקר אינו מצייר וא"כ הפעל שהוא הכח הנפשי הדברית הוא המצייר הנושא כח הציור כמו עין בכח האיש נושא כח כמו פעמים בכח ופעמים בפעל והנה מוציא מהכח אל הפועל הוא הפועל באמת וכבר יקרא הפועל חוץ ממנו שאלו היה בו היה צורת הכח נמצאת בפועל תמיד לא היה לו מונע ואם היה לו מונע והוא סר בעצמו מכח זולתו שהסירו ידוע שהמסיר המונע הוא אשר מניע לו עליו שהוציא מן הכח את הפועל ע"כ באנו דע לנו שכל שמועה טובה אצל האדם בכח קרוב או רחוק שישמענה ועתה לא שמע שמעה הנה זה השמועה הוא אשר הוציאה לפעל השמחה והוא אשר את שיפעול בדבריו ובכה יקרא בהפך המדה הטובה להפעל שחשבה בה לקבל הציור המוליד האנחה שהיא הפך השמחה ואין בכל המדות וכן בלא ספק כשאדם מברך את חברו לשמוח ומוליד חשק בלב המוכן בכוחו לקבל הפועל בעת ההיא והחשק בדבר הוא המניע

אותו שהוא מצורף וכלול בו.

וזה היא צורת החשק המופלא הזה הנזכר ועיין בו מאד ותפלא מנפלאות מאמתו,

עשרה חשקים שלשה חשקים ראשונים ושבעה חשקים אחרים שאלה שלשה חשקים ואלה שבעה חשקים כלומר שמהם חיובו עשרה גלגלים אז תדע שהגלגל השכלי העשירי שהוא גלגל השכל המצוייר באותיות הפועל ומוציא שכלך מכח לפועל תמיד כל עביו שלא יחסר החשק מחמרו הנושא אותו שהוא צורף שוכלת בו וזה היא צורת החשק המופלא הזה הנזכר ועיין בו מאד ותפלא מנפלאות מאמתו

ציור

עיין באלו הצורות הנאצלות בדמות החשק וראה סוד הכפל וזכור שלם בשם למשה בסוד האפר שסוד ידוע וזחטי מן חציו שהוא חצי פע"ל והוא נולד מן י"ט מחזור הלבנה וחכו אדם נולד מן ט' כפול ומן ו' פעמים י"ב שעלו כל"ם מל"ך וזהו סוד מים בהם רחמים רבים ותשוב כ"ט כפול ותפיל בלבך מחשבת חכמה כלומר חכמת ספירתו ותבין ממנו סוד היותו מעשה חושב וצבעו תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר והם אבני שעליו סודם יגידנו לך החש"ק שהוא מקור בינה והוא ג"כ הנשימה גם חותם שהנה אהרן אור החשק הוא אור עצום והוא זהר כל העולם והוא שם המיוחד אשר והשם מיוחד בצורת ספר החיים והוא קץ כי הנה הוא מנהיג כי צד שהוא מצד החכמה כדמות משה הנביא וככה ראהו יחזקאל בצורת המ"ח ספירי ואם ימחול לך עונותיך ביום הכפורים ותוכל לומר אהבתה של החכמה נדבקה בה ונפשי חשקה במציאותה והנה החשק מיין בבטני ומנגן בחדרים מיד תדע זה הפועל בהיות פעלו עצום כך שאלוהיך בקרבך וכדבר חבת על כבוד קונך הלא הוא אביך קניך והנה סוד פתוחי חותם חמשה קח ממנו פתוח גהופך הנשאר מסופו עד עשרה ותבין מיד וגם סוד פתוח החותם והסוד החשק מתהפך בסוד אותיות שהם מגלה הדעת והם מפתח היסודות ומתח ומפתח הסבות כי מפתח נפש גם מפתח הגויות וזהו ענין בכלי מרכבה מכוחותיו ומת החכמות מהכוחות והכוחות מהחכמות

עיין באלו הצורות הנאצלות בדמות החשק, וראה סוד הכפל וזכור שנא' בשם למשה בסוד האפר שסודו ידוע וזחטי"י. מן חציו שהוא חצי פע"ל, והוא נול"ד מן י"ט מחזור הלבנה ושמו אד"ם נולד מן ט' כפול ומן ו' פעמים י"ב שעלו כל"ם מל"ך. וזהו סוד מי"ם בהם רחמים רבים. וחשוב כ"ט כפול ותפיל בלבך מחשבת חכמה כלומר חכמת ספירתו. ותבין ממנו סוד היותו מעשה חושב וצבעו "תכלת וארגמן ותולעת שני ושש משזר" (שמות כה' ח'). והם 'אבני השהם' שעליו סודם יגידנו לך 'החש"ק' שהוא 'מקור בינה' והוא 'אב הנשימה', גם חותם. שהנה אהרן אור 'החשק' הוא 'אור עצום', והוא 'זהר כל העולם', והוא 'שם המיוחד' אשר 'השם מיוחד' בצורת 'ספר החיים'. והוא קץ כי הנה הוא מנהיג כל צד שהוא מצד החכמה, כדמות 'משה הנביא', 'ככה ראהו יחזקאל' בצורת 'המ"ח ספירי'. ואם ימחול לך עונותיך 'ביום הכפורים', ותוכל לומר 'אהבתה' של החכמה נדבקה בה, ונפשי 'חשקה' במציאותה. והנה החשק מיין בבטני ומנגן בחדרים, מיד תדע זה הפועל בהיות פעלו עצום כך שאלוהיך בקרבך. וכבר חסת על כבוד קונך "הלא הוא אביך קנך" (דברים

והנה סוד 'פתוחי חותם' חמשה, קח ממנו פתוח והפוך הנשאר מסופו עד עשרה ותבין מיד. וגם סוד פתוח

החותם, והסוד 'החשק מתהפך' בסוד אותיות שהם מגלה הדעת והם מפתח היסודות. ומת"ח ומפתח הסבות כי 'מפתח נפש' גם 'מפתח הגויות'. וזהו עניין בכל מרכבה מכוחותיו, והחכמות מהכוחות והכוחות מהחכמות. ומזה תדע כי 'נשמה המחיה ממיתה' ג"כ 'נשמה הממיתה מחיה', והסוד בהם הוא כי 'הזכר מחיה והנקבה ממיתה'. והזכר המחיה ממית את הנקבה, והנקבה "הזכר" עדי המציאו"ת כולו.

והנה המדות המתהפכות פנים ואחור 'וחכמתו חכמתי' 'וחכמתי חכמתו', ואם 'תחכם בחכמתך' 'תדע דעתי' וכשתצא בו 'בדעתו בדעת', כלומר שתשיגנו 'בחכמתו בדעתו' 'בדעות בחכמות דעתי', הנה 'חכמתו דעתי' גם 'דעתו חכמתי', אז 'תדע דעתי' זאת ותבין כונתי בגלגול 'פתוחי חותם' אשר הוא חתום בבשר, והוא מורה הצורות 'בחותם בשר', גם 'צורתו המורה' היא מבשרת.

ודע שאם הייתי רוצה להאריך בזה כל צורכו הייתי מחבר עליו ספר מיוחד לבאר בו סוד פתוחי חותם. אבל פי אהלו כי לפי כונתי בזה החבור מרכבתי הרכבה. ואמנם צריך שתדע כי אמרו שהם ב' והשמות י"ב, וסודו 'פתוחי חותם', אבל הוא 'אור השמות'. שזה כולו היה להגיד שהאבנים הם בדמות ועל שמם נקראו ג"כ האותיות אבנים, בספר יצירה באומרו שתי אבנים בונות שתי בתים וג"כ הנה האותיות הם הנשמות לאבנים והאבנים ממרים נושא לנשמות ומפני שהחומר נושא את הצורה והוא כלנו בזה הצורה בדמות שקועה והיודע סודם ידע כי הקבוע שולנו והטבוע קל כי השקוע כולנו גם הטבוע כולנו ממית חותם מפתוח כי האבנים שהיו אבני שהם היו מפותחות פתוחי חותם איש על שמו כי כך הם על שמות בני ישראל והם אבני זכרון והנה החשק רבות כפול שנאמר רבוע היה כפול זרת ארכו וזרת רחבו והנה רבוע כפול יחד יורו על סוד חצי האו"ת כחי"ת וסודו ארכו רחבו תחלה והוא סוד הלח"ת הלח"ת וכן ארכו ורחבו השוו הלח"ת המדרש בדמות שם עגול זרת וזרת סודם התרה הקשרה כלומר אם ארכו יותר על רחבו יקשור ואם רחבו יתר ארכו יקשור כי יתכן להיות זולת זה כי הוא חשן משפט שמו צרפהו ותדעהו כי הוא מונה על שמים וארץ והוא מבריה מן הקצה אל הקצה מן ר' אל ר' ועיין ותכיריהו והנה

והנה החשק רבוע כפול שנאמר **"רבוע יהיה כפול זרת ארכו וזרת רחבו"** (שמות כח' טז). והנה רבוע כפול יחד יורו על סוד חצי האו"ת כחי"ת, וסודו ארכו רחבו תחלה, והוא סוד הלח"ת הלח"ת. וכן 'ארכו ורחבו' השוו 'הלח"ת' 'המקדש' בדמות 'שם עגול'. 'זרת וזרת' סודם 'התרה

ומזה תדע כי הנשמה המחיה ממיתה ג"כ נשמה הממיתה ממה והסוד תרם הוא כי הזכר מחיה והנקבה ממיתה והזכר המחיה ממית את הנקבה והזכר עידי המציאות כולו והנה המדות המתהפכות פנים ואחור וחכמתי חכמתי וחכמתו חכמתי ואם תחכם בחכמתך תדע תעתי וכשתצא בו בדעתו בדעת כלומר שתשיגנו בחכמתו בדעתו בדעות בחכמות חכמתו דעת והנה חכמתו דעתי גם דעתו חכמתי אז תדעי דעתי זאת ותבין כונתי בגלגול פתוחי חותם אשר הוא חתום בבשר והוא מורה הצורות במותם בשר גם צורתו המורה היא מבשרת ודע שום באתי רוצה להאריך בזה כל צורכו הייתי לחבר עליו ספר מיוחד לבאר בו סוד פתוחי חותם אבל פי אהלו כי לפי כונתי בזה החבור מרכבתי הרכבה ואמנם צריך שתדע כי אמרו שהם ב' והשמות י"ב וסוד פתוחי חותם הוא אור השמות שזה כלו היה להגיד שהאבנים הם בדמות ועל שמם נקראו ג"כ האותיות אבנים בספר יצירה באומרו שתי אבנים בונות שתי בתים וג"כ הנה האותיות הם הנשמות לאבנים והאבנים ממרים נושא לנשמות ומפני שהחומר נושא את הצורה והוא כלנו בזה הצורה בדמות שקועה והיודע סודם ידע כי הקבוע שולנו והטבוע קל כי השקוע כולנו גם הטבוע כולנו ממית חותם מפתוח כי האבנים שהיו אבני שהם היו מפותחות פתוחי חותם איש על שמו כי כך הם על שמות בני ישראל והם אבני זכרון והנה החשק רבות כפול שנאמר רבוע היה כפול זרת ארכו וזרת רחבו והנה רבוע כפול יחד יורו על סוד חצי האו"ת כחי"ת וסודו ארכו רחבו תחלה והוא סוד הלח"ת הלח"ת וכן ארכו ורחבו השוו הלח"ת המדרש בדמות שם עגול זרת וזרת סודם התרה הקשרה כלומר אם ארכו יותר על רחבו יקשור ואם רחבו יתר ארכו יקשור כי יתכן להיות זולת זה כי הוא חשן משפט שמו צרפהו ותדעהו כי הוא מונה על שמים וארץ והוא מבריה מן הקצה אל הקצה מן ר' אל ר' ועיין ותכיריהו והנה

הקשרה', כלומר אם ארכו יותר על רחבו יקשור, ואם רחבו יתר ארכו יקשור. כי יתכן להיות זולת זה כי הוא חשן משפט שמו צרפהו ותדעהו. כי הוא ממונה על שמים וארץ, והוא מברית 'מן הקצה אל הקצה' (שמות כו' כח), 'מן ר' אל ר' ועיין ותכירהו. והנה סוד 'אבני זכרון שמו' ונודע 'מצויר ומציר' ודעם.

וצריך אתה לדעת סוד 'ק"ץ' שהוא 'פנימי', עולם 'מעלים' כחו 'מכניע' זולתו מבקש למצוא יום 'נקם'. כאומרו, "כי יום נק"ם בלב"י ושנת גאול"י בא"ה" (ישעיה סג' ד'), בשנת א' מ' וכל קצ"ה נקמ"ה הם קצה ה'. והנה כולל 'כמה כללים' ג' פעמים כמה נקמה ואם שלשה שמות וכולם כפ"ל בה"ם שתתעורר אל הגלולים שתחשוב שכונתי כך לבלב דעתך עד שלא תבין דבר מרוב הצרופים אבל תדע בדמות שכונתי היא הפך ממחשבתך אבל מפני שתתחדש לך שום ידיעה מן הענינים אשר הם עמוקים על כן כתבתי מה שראיתיו ראוי לכתבו וחשבתי למועיל בחכמה הזאת המורה סוד תחת אשר החבור מעורר הנפש אל דבקותו ועל זאת אתה צריך להשתדל מצד בעיין השכלי כי הכח יתכן שמה שמר אהלך לבטלה מפני גלגלתו מחשבתך הגלגול הצריך לו הוא השרש והעיקר ותחתיו סוד נורא מאד והמות על זה הוא זה דע כי פעמים רבות תמיד שיכתוב אדם דבר אחד מצור"ף, והצירוף ההוא הוא נודע ומבואר מאד למי שכלו וצרפו לך וכונתו לבחון כח השגת מחשבתך בו אם היא זכה וברה שיעור השתדלות ודעתך בחכמה ונתן לך נתיבות שתשיגו מהם וכל זה כדי לחדד שכלך והדבורים שיכתוב לך יתכן שיהיו רבים או דבר אחד או שנים ויתן לך רמזות עד שיפתח לבך ויכניחו לקבל המושכל והצרוף ההוא יהיה בדמות זה שאצרף לך אני להורות לך דרכי על דרך משל ההוא זה תגר"ש ודה"א והנה אלו הם שני דברים מצורפים ומספרם המוכרח תתקכ"ט והוא ידוע אצל הכתוב ככותבו מצורף ו"ה כ' תיבות שאין בכל התורה כמותן והם בספר בראשית שהוא ראשון חומשי תורה והתיבה הראשונה בת שלוש אותיות וחברתה דבקה אל חזק ואמיץ וחשוקיהם כסף וזה שאם תדע הראשונה שהיא הקטנה ותדע השנית שהיא הגדולה מפני רוב הדבקות שביניהם וצירופם ונראה שבוה

דע כי פעמים רבות תמיד שיכתוב אדם דבר אחד מצור"ף, והצירוף ההוא הוא נודע ומבואר מאד למי שצרפו לך. וכונתו לבחון כח השגת מחשבתך בו, אם היא זכה וברה שיעור השתדלות דעתך בחכמה. ונתן לך נתיבות שתשיגו מהם. וכל זה כדי לחדד שכלך. והדבורים שיכתוב לך יתכן שיהיו רבים או דבר אחד או שנים. ויתן לך רמזות עד שיפתח לבך ויכניחו לקבל המושכל. והצרוף ההוא יהיה בדמות זה שאצרף לך אני להורות לך דרכי על דרך משל והוא זה: תגר"ש ודה"א"י. והנה אלו הם שני דברים מצורפים ומספרם המוכרח תתקכ"ט, והוא ידוע אצל הכתוב ככותבו מצורף ו"ה ב' תיבות שאין בכל התורה כמותן. והם בספר בראשית שהוא ראשון חומשי תורה. והתיבה הראשונה בת שלוש אותיות, וחברתה דבקה אליה דיבוק חזק ואמיץ

סוד אבנ"י זכרון שמו ונודע מצויר ומציר ודעם וצריך אתה לדעת סוד ק"ץ שהוא פנימי עולם מעלים כחו מכניע זולתו מבקש למצוא יום יום נקם כאומרו כי יום נק"ם בלב"י ושנת גאול"י בא"ה בשנת א' מ' וכל קצה נקמה הם קצה ה' והנה כולל כמה כללים ג' פעמים כמה נקמה ואם שלשה שמות וכולם כפ"ל בה"ם שתתעורר אל הגלולים שתחשוב שכונתי כך לבלב דעתך עד שלא תבין דבר מרוב הצרופים אבל תדע בדמות שכונתי היא הפך ממחשבתך אבל מפני שתתחדש לך שום ידיעה מן הענינים אשר הם עמוקים על כן כתבתי מה שראיתיו ראוי לכתבו וחשבתי למועיל בחכמה הזאת המורה סוד תחת אשר החבור מעורר הנפש אל דבקותו ועל זאת אתה צריך להשתדל מצד בעיין השכלי כי הכח יתכן שמה שמר אהלך לבטלה מפני גלגלתו מחשבתך הגלגול הצריך לו הוא השרש והעיקר ותחתיו סוד נורא מאד והמות על זה הוא זה דע כי פעמים רבות תמיד שיכתוב אדם דבר אחד מצור"ף, והצירוף ההוא הוא נודע ומבואר מאד למי שכלו וצרפו לך וכונתו לבחון כח השגת מחשבתך בו אם היא זכה וברה שיעור השתדלות ודעתך בחכמה ונתן לך נתיבות שתשיגו מהם וכל זה כדי לחדד שכלך והדבורים שיכתוב לך יתכן שיהיו רבים או דבר אחד או שנים ויתן לך רמזות עד שיפתח לבך ויכניחו לקבל המושכל והצרוף ההוא יהיה בדמות זה שאצרף לך אני להורות לך דרכי על דרך משל ההוא זה תגר"ש ודה"א והנה אלו הם שני דברים מצורפים ומספרם המוכרח תתקכ"ט והוא ידוע אצל הכתוב ככותבו מצורף ו"ה כ' תיבות שאין בכל התורה כמותן והם בספר בראשית שהוא ראשון חומשי תורה והתיבה הראשונה בת שלוש אותיות וחברתה דבקה אל חזק ואמיץ וחשוקיהם כסף וזה שאם תדע הראשונה שהיא הקטנה ותדע השנית שהיא הגדולה מפני רוב הדבקות שביניהם וצירופם ונראה שבוה

והשוקיהם כסף. וזה שאם תדע הראשונה שהיא הקטנה, ותדע השנית שהיא הגדולה, מפני רוב הדבקות שביניהם וצירופם. ונראה שבזה הדרך הקטנה שהראיתך תוכל להבין דרכים רבים אחרים. כי זה הדרך האלוהית המקובלת עניינה הוא דומה לשפע השכל בעצמו אשר ממנו נשפעה שאין ספק כל אצל משכיל דבר ממנו שהשפע זעם שיקבלנו המקבל דשיג ממנו צורת חכמה כללית בלא זמן שכל חכמות גדולות עצומות ורמות שאם היה עומד עליהם שנתים ימים עד"מ לא היה יכול למצאם והוא ימצאם ויקבלם בהגיע בממריה כהרף עין השפע ומרוב שמחתו בו יוסיף לו השכל תענוג מצורף עם חמ"ר חכמה ומחובר עם בינה ומשותף עם דעת עד שיראה למשכיל המקבל ששובו הבלי עולם והפרדו מהשכל הוא דמות אצלו ושתופו עמו הוא חיים אע"פ שיש להשגתו גבול ולא יעברנהו כי הוא הכרחי בדמות טבעי וגם השחוק יותר מדאי יתחייב שתפיר נפשו מגופו בטבע או יקרה לו מקרה ופגע הקורה למי שלא ששמח פתאות יותר מכדי יכלת הטבע לבו או דאג כי שתי המדות הללו כשאר מדות הנפש עוברות בגבול ונטרד בעליהן גם נחסרות ומתהפכות כדמות הפוך השחוק המביא לידי בריה כשירבה מציאותו וכן הפכי הדמות כלן וכבר אמרו ז"ל כל הבוועל ארמית קנאין פוגעין בו וסודו תמורה כוללת כל הלשונות וכן נאמר ויקחו לי תרומה כמו שביאר תמורה ומתרה ומוזהרת לאדם להיות ולקחת לשם השם מפני שלא יהיו רשאים המה נוהגין לפגוע כי הוא סודה מאיר"ת עינים והיא ארמאית"ת ונסתרה מתירה כלומר גוף ראשון ור"ל אשר גופה ראשון והנה אצל תרומה תרי ממאה וגלו הסוד שהוא מצורף מהארמית וכבר דמותו בכ' התיבות המצורפות שהם בסוד א'ג'ו'ר'ג' ב"א לע"ד לעבד"א ואחר זה תעיין במדרגת המערכות האלה:

א"י א"כ כ"א ל'
ב"ט יב"ט כ"ב כ"ט
ג"ה יג"ח כ"ג כ"ה
ד"ו יד"ז כ"ד כ"ז
ה"ו יה"ו כ"ה כ"ו

הנה אלה שלשה מערכות של סוד הספירות מתגלגלות מן ט' אל ט' ומן י' אל י' אל י"א ועל

וכבר אמרו ז"ל כל הבוועל 'ארמית' קנאין פוגעין בו (ע"ז לו:), וסודו 'תמורה' כוללת כל הלשונות. וכן נאמר "ויקחו לי תרומה" (שמות כה' ב'), כמו שביאר תמורה ומתרה ומוזהרת לאדם להיות נלקחת לשם השם. מפני שלא יהיו רשאים המה נוהגין לפגוע, כי היא סודה מאיר"ת עינים והיא ארמאית"ת ונסתרה מתירה, כלומר גוף ראשון, ור"ל אשר גופה ראשון. והנה אצל תרומה 'תרי ממאה' וגילו הסוד שהוא מצורף 'מהארמית'. וכבר דמוהו בכ' התיבות המצורפות שהם בסוד א'ג'ו'ר'ג' כ"א לע"ד לעבד"א.

ואחר זה תעיין במדרגת המערכות האלה:

אי	יאכ	כא	ל
בט	יביט	כב	כט
גח	יגיח	כג	כח
דז	ידיז	כד	כז
הו	יהיו	כה	כו

הנה אלו שלש המערכות של סוד הספירות מתגלגלות מן ט' אל ט' ומן י' אל י', ועל זה תהיה ספירת י' בדמות מכריע בנתיים. וזהו מה שנאמר בספר יצירה עשר ולא תשע עשר ולא אחת עשרה. שעניינו עשרה ולא תשעה שהוא מורה על התגלגלות כח סוון י' ולא י"א. שהוא מורה על השארות התוספות מתגלגל והוא מזכה ואם הוא שמאלו והראשון הוא מחייב ואם הוא ימיני אבל מורה על ההשוואה ועל שימת שלום בין ט' שחסר אלף מן י"א שנוסף בו על י' ובהשיב הי' אל ט' צורת אל"ף שלקח ממנו לחסרו ישובו עם ט' לספירת י' ויהיו אז ג' ספירות מן ג' יודין האלה י"י יובן סודם ויורו שלשתם על יהו"ה אחד עד שיהיה סוד כחו מתגלה ממנו באמתתו בסוד הכפל בדמות מציאות ב' מן א"א וג' מן א"ב וד' מן א"ג או מן ב"ב וה' מן א"ד או מן ב"ג וו' מן א"ה או מן ב"כ או מן ג"ג וז' מן א"ו או מן ב"ה או מן ג"ד וח' מן א"ז או מן ב"ו או מן ג"ה או מן ד"ד וט' מן א"ח או מן ב"ז או מן ג"ו או מן ד"ה וי' מן א"ו או מן ב"ח או מן ג"ז או מן ד"ו או מן ה"ה. ובהחלק י' אל ה"ה הנה נחלקה האות המורה על התכלית ועל הראשית לשני חלקים שוים בלתי מכריע ביניהם.

זה תהיה ספירות י' בדמות מכריע בנתיים וזהו מה שנאמר בס"י עשר ולא תשע עשר ולא אחת עשרה שענינו עשרה ולא תשעה שהוא מורה על התגלגלות כח סוון י' ולא י"א שהוא מורה על השארות התוספות מתגלגל והוא מזכה ואם הוא שמאלו והראשון הוא מחייב ואם הוא ימיני אבל מורה על ההשוואה ועל שימת שלום בין ט' שחסר אלף מן י"א שנוסף בו על י' ובהשיב הי' אל ט' צורת אל"ף שלקח ממנו לחסרו ישובו עם ט' לספירת י' ויהיו אז ג' ספירות מן ג' יודין האלה י"י יובן סודם ויורו שלשתם על יהו"ה אחד עד שיהיה סוד כחו מתגלה ממנו באמתתו בסוד הכפל בדמות מציאות ב' מן א"א וג' מן א"ב וד' מן א"ג או מן ב"ב וה' מן א"ד או מן ב"ג וו' מן א"ה או מן ב"כ או מן ג"ג וז' מן א"ו או מן ב"ה או מן ג"ד וח' מן א"ז או מן ב"ו או מן ג"ה או מן ד"ד וט' מן א"ח או מן ב"ז או מן ג"ו או מן ד"ה וי' מן א"ו או מן ב"ח או מן ג"ז או מן ד"ו או מן ה"ה. ובהחלק י' אל ה"ה הנה נחלקה האות המורה על התכלית ועל הראשית לשני חלקים שוים בלתי מכריע ביניהם

עד כאן מה שיש בכתב היד

השם יזכנו שיתגלה החסר מן הספר במהרה אמן.

מפתח הרעיון

ספר מפתח הרעיון

היום ליוצר כל בדת שעשוע	כל פה וכל לשון בשירים שבחו
מודים לפי משה ויהושע	לבוש לבוש מלכות ובשמות בטחו
כוחות אמונתכם בכל שבוע	לכן לבד נתן שמו בו צחצחו
גר ממאור שמשו בלב צנוע	הנו מפורש אז בספרי זה קחו
הורו היות שופעים כמי מבוע	דברי אמת כל פה ולשון פצחו
אמרי אנוש כזב ובצדוע	בם יה ברכה שם ובלתם נדחו
בו מפתח רעיון וזה ידוע	וברחמיו עיני בזכרו נפקחו
ויצרי בני זרע ביה זרוע	רוח אלהים הוא ומפניו טפחו
אות יוד חתומה בם בשם קבוע	לאות אמת שם יד ימינו טפחו
לכן בה"א ז"ה שמו טבוע	ארץ ושמים בכחו נחתחו
עשרת שמו לעולמי עד אמר מדוע	בנין תמיד הוא ויודעיו שמחו
פרחי יכול מנהו והוא נטוע	ראשי הויה בו צמחים צמחו
יודעי זמן שיר בו כעת רגוע	הוה שמו היה ויהיה פצחו
אות נביאי אור בלי זעזוע	מצחו יסודם הוא למען שנחו
תקוה לכל גוים בסוד רבוע	בו בעלי שכל לכל עם שלחו
ניסוב ראש כל מאמין תקוע	גרו ואורו לבב נביאים פתחו

מפתח הרעיון

רעיון לבבי ועצתי טרחו צמאו לשם עליון מאד רעוע
שמש וירח בעיניו זרחו בו צץ דמות קשת בעין צבוע
מאד יקר אורו חכמים ברחו הניס בני דעת ברוב נענוע
ובלי תמונה מאמתו נסהו איש לעפרו שב בגוף נגוע
אשרי בני שם שם אמת לא שכחו ויודו לצור יוצרם בלי תעתוע
לשם בכל מלה בפעל שבחו אוספי כלל דבור כרת שעשוע

(ראשי תיבות הטור הראשון "כלל הדבור לאברהם בן ר' שמואל"
ראשי התיבות בטור השני "המכנה אבו אל עפיה תנצבה או"א") (אמן ואמן)

מאד תענה לבבי המציעה בקראי מעלה שביעית סגולה
עדי נראית צרופה בבריאה בצירוף שם ומלה גם פעולה

יהוה שמך לעולם יהוה זכרך לדר ודר (תהלים קלה' יג'). **יהוה**
בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה (תהלים קג' יט'). **ישמחו**
השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים יהוה מלך (ד"ה א' טז').

שמח לבי שמחת עולם בראתי אור מאור עליון
בשם מצא שכלי שלם לעלות אל מעלות חזיון
וכלל כל הדיבור נשלם בו בבחינה ובנסיון
מכל חכמי מחקר נעלם ושמו **מפתח הרעיון**

מאשר יקרו בעיני דרכי השם הנכבד והנורא,
הוריני הוראה גמורה, ללכת

מפתח הרעיון

בדרך ישרה, בטעמי התורה ובסודות החכמה היקרה, אשר ממנה כל מלכות ושררה, כאשר העיד עליה בעל ספר יצירה, במופת ובראיה ברורה. חתמתים על לוח לבי במהרה, וקשרתים על ראשי כעטרה, והיו לי לכבוד ולתפארה, ולאזני קול הברה, ולעיני כמטרה, ולחומר שפתי כצורה, ולשוני כחץ למטרה. על כי העירוני רעיוני משנת התרדמה, המשכחת מהלב כל חכמה, והמונעת מהנפש כל מזימה. ואש תכלה בדרכי השם וידיעת סודו העליון, וארא כי עדיו יגיע תכלית כל נסיון, כאשר באה ממנו כל חכמת הגיון, ובו לכל נפש משכלת תענוג חזיון, ושעריו פתוחים במפתח הרעיון, כי אוהב יי' שערי ציון. ואתנה את לבי לדרוש ולתור בחכמה העליונה, ברוב עיון השכל ובינה, כפי קצרת יד נפשי המאמינה, בכוחות הדעת והתבונה, הפועלים בכל הנבראים תחת גלגל הלבנה, וארא כי קצרה מאד דעת האדם התחתונה, מהשיג אמיתת הדעת העליונה. כקצור עיני בשר ודם, לראות נפש האדם, אשר בעפר יסודם, אף כי קצר כוחם לראות משפיעי הודם, ומגלי סודם, אשר השם מכל חמר הפרידם. אכן לעזוב גם כן הכל מפני כי לא יתכן שאם אין האדם יכול לאכול עשרה ככרי לחם במאכל אחד אולי יוכל לאכל שנים יחד או אחד. ואין ראוי לו לומר שאיני יכול לאכול הכל לא אוכל אפילו חלק מהכל. אחר שנודע שבחלק ההוא הקטן יחיה ולא ימות, ואם יעזבנו מיד ימות, בלתי שלמות בפתיית, ולא בתמימות. כן החכמה מה שנחיה בה נחקרנה, ונקבל תענוג ממנה וזולתה נרחקנה, ולבעליה נעזבנה. וזאת הייתה הסבה הראשונה אשר הניעתני לחבר הספר הזה להחיות בו נפשות דורשי החכמה. ועל זה קראתי שמו מפתח הרעיון,

מפתח הרעיון

שבו יפתחו הרעיונים האטומים. וכללתי בו כלל הדבור גם קצת עניינים מענייני ספר יצירה הנצרכים לעניינים שאני מדבר בהם ובכללם גם כן עניינים אחרים מעולים.

ומהנה אחל לומר

השם "יהב חכמתא לחכימין ומנדעא לידעי בינה" (דניאל ב' כא)

כל משכיל אשר רוח אלהים בו מחוייב מצד התורה התמימה ומצד שפע אמיתת החכמה לחקור ולדרוש איזה דבר הוא המביאו לידי הנאת זיו השכינה, ולחיות עדי עד לחיי העולם הבא, ואיזה דבר הוא המונעו מזה. וראוי לו גם כן להשתכל ולעיין בעצמו באיזה כח מכוחותיו ובאיזה רוח מרוחותיו יכול להשיג זה. ובמצאו המשיג אז יוכל להשיג בו את המושג. וידוע שבמשיג ההוא בעצמו אשר חקר סודו ומצאו, בו השיג מי הוא המשיג. וכאשר השיג מי הוא המשיג בהשגת שכלו אז נשלמה הצלחת השגתו, עם המושג לו לפי הדבור, לבד כשיקרא למשיג או למושג שם מהשמות כרוב האדם שקוראים שם לדבר מהדברים הנמצאים בדמיונם ולא במציאות ואינם יודעים לפרש עניין השם ההוא על מה נופל. כי אין זה העניין המבוקש מאמיתת החכמה, ולא ימצאו שתי דעות שוות באמיתת הגדת בעל השם ההוא בשם שד. שיש מי שאומר שהוא בעל יכולת כך, ובעל רצון בצורת כך, עד שמשנתה ממה שהוא אל מה שהוא רוצה, לפעמים מצטייר בצורת איש ממש, פעמים בצורת איש פורח באויר, פעמים מדלג מסוף העולם ועד

מפתח הרעיון

סופו ברגע קטן, פעמים בצורת אשה ממש, פעמים בצורת אשה פורחת באויר, פעמים בצורת רוח חי, פעמים בצורת זבוב קטן, פעמים בצורת אש חי שורף. וכיוצא באלה הצורות הדמיוניים אצל חסרון העם שחושבים בהם שהם אמת, שאין להם קץ ותכלית. וזה אצלם תכלית מעלת מציאות השדים ורב יכולתם בהיותם משתנים מעניין לעניין מעת לעת כרצונם.

אך המשכיל האמיתי יודע באמת ובמופת ואות שכל שנוי לכל משתנה הוא חסרון בבחינת אמיתת המציאות. ואם הוא מעלה אצל התחתונים בקצת עניינים כלומר שינוי מפחיתות למעלה, אין זה כי אם מחסרון החמר ההוה הנפסד בפרטיו. אמנם באמת העניינים העליונים, השינוי אצלם פחיתות, עד כי לא ימצא שינוי בשכלים הנפרדים כלל. שכל תנועה שינוי וכל שינוי חסרון ויציאה מן הכח אל הפעל, ואין אצלם דבר מזה. וכאשר אמרנו בשם שד כך נאמר במי שמזכיר בפיו שם אלוה או שם מלאך או שם שכל פועל או דעת או בינה או חכמה או מחשבה או רצון או כיוצא באלה השמות, בלא ציור שכלי והדומה להם, שאינם מספיקים הדברים בקריאת שמותיהם למשכיל. אבל המשכיל אשר הוא הרודף אחר ההשגות האמיתיות ואינו נח עד שמשיג מהם מה שאפשר לו להשיג עת אחר עת ברוב חקירותיו, פעמים בספרי חכמה, פעמים בשאילת חכמים, פעמים בציור עצמו, הנה הוא מחוייב מכל צד לחקור על כל שם ושם מה עניינו או מה הוראתו. כי יש שם שעניינו להודיע חיוב מציאות דבר עצמי או מקריי, ויש שם שהוראתו על שלימות העצם הנמצא, ויש שם שהוראתו על פעולה באה מן

מפתח הרעיון

העצם או מכוחותיו, ויש שעניינו שלילת עצם או שלילת מקרה. והרוצה לעלות אל מדרגת ההשגה העליונה מחוייב בשכלו לחקור ולדעת איזה דבר אפשר למשיג ששיגנו, מה תועלתו בהשגתו אותו, ואיזה דבר נמנע מהשגת החוקר. ואם יחקרנו מה נזקו בחקירתו, ואיזה דבר מחוייב המשיג לחקור השגתו חיוב תוריי וחיוב טבעי. ובהשיגו אמיתת דבר זה ראוי לו שימשיך תמיד אחר המחוייב ויברח מהנמנע ויחקור האפשר עד ששייבהו מחוייב אם יוכל. ובעשותו כך יצליח בכל השגותיו ויהיה יי' אלהיו עמו ויעלה אל העליונים ויתדמה להם וידבק בהם באמת.

ולפי זה העניין אורה לך דרך בו תבדיל בין המחוייב והאפשר והנמנע בהשגות הנזכרות. והוא שתדע בלי ספק שאין מציאותך בעבור מזונך, אבל מזונך בעבור מציאותך. וכן תדע שאין חיי גופך מפני עשרך, אבל עשרך מפני חיי גופך. ואין מציאות גוייתך להיותה שפחה או כלי לגוייתך, אך מציאות גוייתך להיותה שפחה וכלי לנפשך. וכן אין מציאות נפשך בעבור עצמה, אבל מציאותה בעבור זולתה, והוא עניין עבודת השם מאהבה. ואם כן כל מה שנפשך משגת ועובדת את קונה יותר בשלמות היא יותר שלימה מזולתה. ואלה שלשה דרכים בהשגת עבודתה. הדרך האחד מחוייב אצלה, והדרך השני אפשר, והדרך השלישי נמנע.

המחוייב אצל הנפש בהשגת עבודת יוצרה באמת, היא החקירה בידיעת השם יתעלה ובידיעת תאריו המחוייבים לו. ושתדע

מפתח הרעיון

הנפש אם תאריו הם עצמיים לו או מקריים, ואם הם נוספים על עצמו או הם עצמו, ואם הם נוספים לו, אם זה אצלו ית' חסרון או מעלה. ואם הם חסרון ידוע שלא יתואר בהם כדי שישלמוהו כי לא ישלימוהו עניין זולתו, או אם אינם לא זה ולא זה אך תארוהו בעלי הדיבור במ על הדרך דברה תורה כלשון בני אדם. כמו שפירש איש האלהים בספר מורה צדק, הוא מאמר "מורה הנבוכים" על עניין הישרת השכלים, אל מה שיצוייר בתחילת מחשבה אצלנו לשלמות ומעלה, או עם עצמו ותאריו, אחר ואין לו עצם מורכב מתארים מקריים. כי כל תאר מורה על מקרה אצלנו וזה מחויב הנפש הוא שרש כל חיוב נפשי וקודם במעלה לכל חיוב השגה ומאוחר בטבע ובזמן. כי תחילה צריך אדם שיחקור ענייני מצוותיו לפי קוצר שכלו, ושיעשה באבריו עד שיתחזקו אצלו וישובו אצלו קרובים לטבע, ר"ל כמו שאין טבעו של אדם שיעבוד בלתי מזון פעמיים ביום, כך צריך לו שיחזק אמונת עבודת השם אל לבו בקריאת היחוד בפיו פעמיים ביום, ר"ל להיותו קורא קריאת שמע. ולא ישכח זה מלבו כמו שאינו שוכח מזונו פעמיים ביום. וכן כל מצוה ומצוה צריך שיחזקנה בעצמו חזוק טבעי, מה שצריך לקיימו ולחזקו באברים יחזקהו במ, ומה שצריך לחזקו באמונת לבו יחזקהו בה, ומה שצריך לחזקו בדבור יחזקהו בו, עד שישלים בו עניין כל עבודה ועבודה בפיו ובלבו ובמעשהו שלימות למודיי והרגליי מקובל קרוב לשאר ענייניו הטבעיים ההכרחיים והמועילים. ואחר זה הוא מחוייב לחקור מהות כל מצוה ומצוה אצל המצוה, ואצל המצוה מה היא תכלית המצוה בעצמה, ואם המצוה כיוון בה אל התכלית, ואם לא כיוון בה כי אם לרצונו

מפתח הרעיון

לבד כמו שנפרש זה לפנינו בע"ה. ואחר זה צריך לחקור בחיוב גמור עניין מציאות פעולותיו ית'. ומה השמות אשר יקרא בהם, ואיזה דבור יותר מוחלט עליו, ואיזה יאמר עליו בשתוף לבד. ומה מורה כל שם ושם משמותיו הנכבדים הנמצאים בספרים הנבואיים, והקבלה פה אל פה. כל אלה העניינים הם שרשים שהאדם מחוייב עליהם שישתדל לדעת אותם, והשכל מחוייב להודיעם לחוקר באמת בהשתדלו בידיעתם בכל כוחו.

והאפשר אצל הנפש בהשגת עבודת השם, הוא מה שהוא אפשר אצלה בכח השגתה, והוא זה העניין כולו שזכרנו בחיובים. והנה הנפש תחזק עניין אחד וישאר אצלה עניין שני ולא תשיגנו מפני השתדלותה בחקירתו. וכן כולם אחד אחד בעת השגתה יהיה הדבר מחוייב, ובעת השתדלותה יהיה אפשר אצלה להשיגו, כלומר יהיה בכח קרוב או רחוק. ובשובה להשתכל ישוב בפועל. כל זה יקרא אפשר, כל עת היותו בכח קרוב או כח רחוק. **והנמנע** אצל הנפש הוא מה שאין בטבעה להשיגו כלל בשום דרך מן הדרכים בהשגת מהות הבורא ית'. שזה נמנע בטבע מכל נברא. ובהשגת תכלית אחרונה לפעולותיו, ובהשגת מספר פרטי מיני בעלי חיים ואפילו כלליו וכללי הצמחים, והשגת תכלית זמן או תכלית מספר או תכלית רוחק העולם, ר"ל גובהו או אורכו או רוחבו, והשגת דעות בני אדם בפרטי ענייניהם. כל אלה העניינים והדומים להם הם דברים נמנעים מהשגת הנפש בטבע. והמשתדל להשיג דבר מהם ומן הדומים להם הוא אצלי כמי שמשתדל להשיג שכלו בדמיונו, וחידוש העולם וגם קדמותו אצלי מרכבת, אבל

מפתח הרעיון

מסתפקת לנו בו הקבלה. הנה כבר בארתי לך המחוייב והאפשר והנמנע בהשגת הנפש על דרך הקבלה.

ואודיעך שהשם ית' לא יגמול הנפש כי אם על דרך אחת לבד משלושת הדרכים הנזכרים, והיא האפשרית לבד. גם לא יענישנה כי אם על זו הדרך בעצמה, ר"ל שאין שם גמול ולא שם לעונש נופל על שני דרכים. וזה כי הדרך המחוייבת היא הגמול האמיתי לנפש, והדרך הנמנעת היא העונש לה בלא ספק, והדרך האמצעית שהיא האפשרית היא שיאמר עליה אפשרות השגה, וכן אפשרות גמול ועונש, אם השיגה (נגלו לה) [נגמלה] בדרך המחוייבת, ואם נמנעה מהשיג הנה נענשה בדרך הנמנעת. והגמול תענוג וחיים וקבלת הנאה מזיו השכינה והעונש הפכם, והבן כל זה. ואחר שבארתי לך ג' הדרכים האלה על צד הקבלה אודיעם לך עוד על צד החכמה הנחקרת. דע כי חכמי המחקר מחלקים שלשת הדרכים הנזכרים ל"ב חלקים ונותנים לכל חלק ארבעה ומשתפים אליו ולאו, כאשר גזרה החכמה לפי עניין החלוקה ההכרחית. וצריכים אל האותיות ומלות נוספות לקשר בם העניינים. וראיתי משימים אותם עם חבור מלת מציאות.

בעניין המחוייב אמרו

מציאות דבר	מחוייב	שימצא
ומציאות דבר	מחוייב	שלא ימצא
ומציאות דבר	לא מחוייב	שימצא
ומציאות דבר	לא מחוייב	שלא ימצא

מפתח הרעיון

בעניין האפשר אמרו

שימצא	אפשר	מציאות דבר
שלא ימצא	אפשר	ומציאות דבר
שימצא	לא אפשר	ומציאות דבר
שלא ימצא	לא אפשר	ומציאות דבר

בעניין הנמנע אמרו

שימצא	נמנע	מציאות דבר
שלא ימצא	נמנע	ומציאות דבר
שימצא	לא נמנע	ומציאות דבר
שלא ימצא	לא נמנע	ומציאות דבר

ואחרי אמרם מה שאמרו בי"ב דרכים אלה ביארנו ענייניהם כמו שתשמע. והוא שהורו בזה סוד ההגיון, ושכל הדיבור תלוי בהין ולא לאמת במ עניין או להכחישו במ. והורו ההבדל הגדול שיש בין הקדים העניין להין או ללאו, ובין הקדים הין או לאו לעניין, ובין בוא שני לאווין יחד, או שני הינים יחד. ואמרו, כי אמרנו מחוייב שימצא הוא שווה לאמרנו לא אפשר שלא ימצא. מפני בוא שני לאווין עם האפשר ושני הינים עם המחוייב. וכשתחשוב החיוב והמציאות, הראוי הוא שתחשוב השי"ן לבדו במקום הין, אחר שלא חובר אל השי"ן, לא. והנה אמרך מחוייב שימצא, ואמרך לא אפשר ימצא, ואמרך נמנע שלא ימצא שלשתם מורים על עניין אחד. והנה שבו הצירופים בי"ב חלקים לד' חלקים עוד ג"ג לפי זאת הדרך. **האחד** זה

מפתח הרעיון

שזכרנו. **השני** הוא זה עוד, מחוייב שלא ימצא, לא אפשר שימצא, נמנע שימצא. **השלישי** הוא לא מחוייב שימצא, אפשר שימצא, לא נמנע שלא ימצא. **הרביעי** הוא לא מחוייב שלא ימצא, אפשר שלא ימצא, לא נמנע שימצא.

הנה זה הצירוף המחובר המעולה לפי דעת חכמי המחקר הנקראים אצלנו בשם פילוסופים, הוא שכל שלשה עניינים הם מורים עניין אחד. ויהיו עם זה כללי העניינים ארבעה לבד. והנה כל הצירוף וההיפוך הוא בין שני עניינים ראשונים והם הין ולא, כלומר שכל י"ב דרכים הולכים תמיד על שני הלשונות. והם שימצא שלא ימצא, שימצא שלא ימצא, ואינם משתנים כלום מזה הדרך. ונבדלים עוד בין הין והין ובין לאו ללאו, כלומר מחוייב מחוייב לא מחוייב לא מחוייב. וכן השאר כעניין הזה בעצמו. ואחר שביארנו השווי בהם נבאר עוד ההפך שביניהם. ידוע כי עניין מחוייב שימצא, הוא הפך עניין מחוייב שלא ימצא, וכן כולם שנים שנים הפכים הם. ויובנו מהין ולא שהם שני הפכים. ומזה תבין גם כן עניין מחוייב שימצא עם לא אפשר שימצא ועם נמנע שימצא הם הפכים. אחר שתדע כי עניין מחוייב שלא ימצא שהוא הפך מעניין מחוייב שימצא שווה עם השנים הנזכרים עמו למעלה. ובדרך הזה תמצא לכולם.

ואחר שביארתי לך בקיצור גדול מאד לפי מה שכתבו החוקרים על זה העניין הי"ב דרכים המעולים האלו בצירופם, אודיעך כוונת תועלתו המועלת לנו בהשגת אלה הדרכים. והוא שתדע

מפתח הרעיון

שחוקרי החכמה שלשה. והם, החוקר האומר על עניין אחד כך וכך הוא, והחוקר השני האומר אינו כך, והחוקר השלישי המכריע בין שני החוקרים. וידוע שהשלישי הוא יודה לאחד מהם ולא יהיו אז כי אם שנים, מפני ששבו השנים לדעת אחת ונשאר האחד שכנגדם, או יודה לשניהם ויפרעו המחלוקת שביניהם וישובו שלשתם לדעת אחת, או יכחיש דברי שניהם ואז יהיו שלשה. ובהיות לשלושתם דעת אחת בטלה המחלוקת שביניהם, ואפילו אם היו כמה אלפים מבני אדם. כי בדעת האחת משתתפים עד שדומה לכל אחד מהם כי הוא זולתו וזולתו הוא עצמו. כי לא ישתנו הדתות ולא הלשונות ולא המנהגים כולם, כי אם מפני שנוי הדעות. וגם לא יתחברו המתקבצים יחד אלא מצד שתוף הדעות. ופעמים יפרדו בדעות רבות משונות זו מזו בתכלית השנוי ורחוקות בתכלית הרוחק, עד שיהיו הפכים גמורים. כאמרך שזו הדעת מאמנת שהדבר הפלוני מחוייב שימצא וזו מאמנת עליו שהוא אפשר שימצא וזו מאמנת שהוא נמנע שימצא. הנה שתי הדעות הפכיות ואחת אמצעית ביניהם נוטה לזו ולזו כמי שהאמין שהעולם מחוייב המציאות מהשם ית' שהוא סבתו ועילתו תמיד במציאותו ית'. וזו אמונת כל הפילוסופים או אמונת רובם. ויש מי שהאמין הפכו והוא שהעולם נמנע המציאות התמידי כתמידות השם ית' אבל השם בראו וחידשו יש לו היום כך וכך שנים במספר. וזו אמונת כל המדברים בעלי הדתות או רובם. ויש מי שהאמין הבינונית בין שתי הדעות והוא שהעולם אפשר המציאות כלומר אפשר אצל דעתו שמה שהאמינו אלו מן מציאות הקדמות הוא אמת ואפשר מה שהאמינו אלו מן מציאות החידוש הוא אמת.

מפתח הרעיון

וכזו הדעת ביאר הרב על עצמו שאמר כי העולם לא ימלט מהיותו קדמון או חדש.

ועוד אמר כי זאת השאלה אצלו אפשרית עד היותו מבאר הכרעת הדעת עליה, לא מחוייבת כדעת החוקרים, ולא נמנעת כדעת החוקרים והמדברים, כלומר אלו האמונות שתיהן הפכיות. והמאמין דבר אינו משגיח אם הדבר כאמונתו או הפכה, שאם ישגיח תשוב אמונתו ידיעה, או יסירנה מלבו אם לא ישיג ידיעתה, או תהיה אצלה אמונה לבד אם השגת אמתתה נמנעת, כדעת הרב ז"ל שאמר שזו השגה היא מעמד שכלי ואי אפשר להביא עליה מופת לא בחידוש ולא בקדמות (מ"נ א' ע"א). ועל זה צריך שנאמין בו אמונת כל הנביאים לבד. ועל זה צריך שתדע כי מאמיני הקדמות נחלקו לכתות רבות, אין זו הכת מאמנת הקדמות על הצורה שמאמנת אותו זו הכת האחרת, אבל הציורים אצלם רבים. וכן מאמיני החידוש נחלקו לכתות רבות ג"כ, אין זו הכת מציירת החידוש כציור זו הכת האחרת אבל ציורי אלו ואלו רבים. ואין זה פלא כי מפני היות הדבר הקשה עמוק מאד מאד לציירו כמו שהוא, יתבלבלו בו הדעות. וזו ההשגה אצל בעלי הקבלה מהשגות הצריכות לנפש להשיגן. ועל כן לא יוכשרו בו הציורים כמו שאמר הרב ז"ל בחלק השני מהמורה בפרק כ"ג. "ולא תטה מדעת חידוש העולם כי אם במופת וזה בלתי נמצא בטבע". והקבלה מפי הנביאים שהיא מפי השם היא המעולה מהמחשבות הרבות הבטלות, והוא **שהעולם מחודש מאת השם בלתי התחלה זמנית** כמו שבאר לנו הרב ז"ל במורה הנבוכים. וזהו ציור אחד מקובל אצלנו

מפתח הרעיון

נבואיי תוריי אלהיי, רצוני לומר ציור היות העולם מחודש מאת השם ית', אבל לא בחיוב העלול לעילתו שאי אפשר הפרדם. אבל השם ית' נפרד מכל חלקי העולם תכלית ההפרדות ומשפיע עליו תמיד מיום שבראו וחדשו, שפע אשר לא סר ולא יסור. ואמרי נפרד ר"ל נפרד מכל חיוב מציאות עם העולם יחד, אך המציאות אצלו כחומר ביד היוצר שאינו מחוייב מאתו כחיוב העלול מהעילה. וכן אמר הנביא עלינו כי **"הנה כחומר ביד היוצר כן אתם בידי בית ישראל"** (ירמיה יח' ו'). והמכיר סוד בית ישראל וסתרי עניין כנסת ישראל יוכל להבין זה בקלות וממנו יובן היות העולם מחודש מהשם בלא התחלה זמנית. וכן העידה התורה האמיתית בהזכירה עניין החידוש ובאה להורות לנו שהעולם התחדש בהתחלה אבל לא זמנית, באמרו **"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ"**. כי אין שם זכר לשום זמן, כי מלת ברא באה להעיד כי לא נברא העולם ביום שניתנה התורה ולא ניתנה התורה ביום שנברא העולם אלא כ"ו דורות. ואע"פ שכוונת הבריאה לא נשלמה אלא לאחר נתינת התורה. וכן לא נשלם הנוצר עד שנימול עצמו וירחיק מעליו ערלתו. ובאו שתי בריתות כלולות והן ברית מילה להשלים בה יצירת מדות הגוף, וברית לשון להשלים בה יצירת מדות הנפש. ובאה לנו ברית מילה בשלמות על ידי אברהם אבינו, וברית לשון בשלמות על ידי משה רבינו. ועל כן נקראו שניהם בשמות מורים, זה שאמרנו כי זה אבינו וזה רבינו. וזה סוד קבלה אלהית והבינהו.

מפתח הרעיון

ומה שבאו אחר הבריאה הזכרות לשמות הזמנים הוא לסוד מסודות המציאות ולסתר מסתרי התורה. והוא כי אחר הוראתה על התחלת שמים וארץ ואחר הגידה מהות הארץ והיתה כולה חשך בטבע, באה להגיד היות האור שהוא כולו חוץ ממנה ונפרד מאתה תכלית ההפרדות, ואין ביניהם שום שתוף כי אם שמאיר שפע עליה בלבד. והנה אין בהויית האור התחלה אחרת בלבד כי אם מאמר אלהים לבד. ולא הגידה התורה שהאור נתהוה מדבר כלל כי אם מדבר יי'. ועל כן האור ההוא האלהי נסתר וגנוז ונעלם מהעיניים העיורות ונגלה וידוע ומובן לעיני הלב המאירות אחר היותו מכלל הנימולים במצות התורה. **"ומלתם את ערלת לבבכם"** (דברים י' טז) מפני שהוא מכריע בין שתי הבריתות. וראש נברא מאש שבו ברית לשון, ובטן נברא ממים שהוא ברית מילה, וגויה נבראת מרוח שבה ברית ותורה חיים ומזון בכח הלב שהוא מלך בעל מלחמה. כי לב בנפש כמלך במלחמה, והוא מכריע בנתיים. ועל זה בא אחר הוראת הוית האור שהחשך כנגדו, ונקרא יום ראשון בששה שמות, אור וחשך יום ולילה ערב ובקר.

ונשוב לומר שהתועלת הגדולה המגעת לנו מן מחוייב ואפשר ונמנע כבר התבאר, והוא בידיעת ההבדל שביניהם. ודע להבדיל בין מה שהוא מחוייב שימצא, ובין מה שהוא אפשר שימצא, ובין מה שהוא נמנע שימצא. ואם נחליף הדיבור זה בזה וישאר העניין די לנו בו. אין הכוונה תלוייה בדיבור לבד כי אם בהבנתו אחר שימצא בפה בדיבור הלשון, או במחשבת הלב בצירוף הנמצא בכתיבת הספר.

מפתח הרעיון

ואחר זאת ההקדמה תדע כי יש מאמין שמציאות אדם הראשון מן העפר בלתי חיבור זכר ונקבה הוא מחוייב שימצא, ויש מאמין כי הוא אפשר שימצא, ויש מאמין שהוא נמנע שימצא. וזה דומה למה שביארנו בעניין הקדמות והחידוש, אלא שזה חלק אחד מחלקי המציאות והוא החלק האחרון שבו שכולל את כולו. כי האדם עולם קטן כמו שנאמר לפנים בע"ה. ודע שלא ימלט שום עניין משני דברים אלו. והם היות העניין ההוא הנקרא בשם מן השמות, או מחוייב המציאות והוא מחוייב להיותו נקרא בשם כדי להורות בו על מציאותו, או נמנע המציאות. ואם יקרא בשם כדי להורות בו על מציאותו או נמנע המציאות, הנה כמו שאמר שמציאותו שקר גם שמו הנקרא לו הוא שקר. שבדהו הדמיון השקרי והדבור המולידו המפיה כזבים. על כן לא נשגיח בשם מן השמות עד היותנו משיגים הנמצא במופת שהוא נמצא באמת כפי השם שנקרא בו. ואחר זה נחקור על שמו הנקרא בו אם ראוי להקרא בשם זה או באחד קרוב יותר מזה ויותר מובן, וכן נעשה עם כל נמצא. אמנם מה שיאמר עליו שהוא אפשר המציאות כלומר אפשר שימצא, זהו עניין שהלב מצייר מציאותו ואינו עדיין, שאם היה כבר נקראהו מחוייב. גם אינו נמנע שימצא אחר זמן, על כן נקראהו אפשר והוא חסרון ידיעה אצל כל מדבר באפשרי. כי אמיתת הידיעה הוא שידע המשיג העניין הפלוני בשם, או הוא מחוייב שימצא, או נמנע שימצא, או מחוייב שלא ימצא, או נמנע שלא ימצא, או לא אפשר שלא ימצא, או לא אפשר שימצא. אבל עניין אפשר שימצא או אפשר שלא ימצא וכיוצא בם הם ידיעות מסופקות ואינם השגות אמיתיות, ונקראו

מפתח הרעיון

אמונות מקובלות לא ידועות ומושכלות. כן עניין שם אדם הראשון צריך לחקור הרבה עליו אם הוא מחוייב שימצא או אפשר שימצא, בין בחיוב המציאות בין בחיוב התורה. כי בזה יתגלו כל סתרי תורה או רובם. והנה השם שלו אלהים קרא לו ולאשתו יחד כאמרו **"ויקרא את שמו אדם"**. וכן אמר **"נעשה אדם"** ונקרא **"האדם"** והבן כל זה.

ועל עניין זה אדבר בסוף בסוד הלשון ואומר שכל לשון נחלק לג' חלקים ואלו הן, שם ומלה ופעולה. וכל אחד משלשתם נחלק לחלקים רבים. וכל היודע יותר בחלקיהם הוא יותר מעולה מחברו אשר לא הגיע למעלת ידיעתו בלשון. וכן הוא לכל אומה ולשון כשתעריך מעלת האנושות בהכרת העולם על מעלת האלהות. וזו היא מעלתה העליונה שבכל מעלות מין האדם ובה נבדל משאר מיני בעלי חיים. שהרי אמיתת גדר כל אדם הוא חי מדבר מת, או אמור חי משכיל מת. ומתוך חיותו ומותו אינו נבדל משאר בעלי חיים, שהרי אמיתת גדר כל חי בלתי מדבר הוא חי מרגיש מת, וכן האדם, אך נוסף בגדר האדם מדבר או משכיל. ודע שכשיוולד האדם גם הוא חי והרגשותיו עמו בכח קרוב ויקרא חי בפועל ומרגיש בכח. וכשיתגדל יקרא חי מרגיש בפועל ומדבר בכח, והוא מוכן בטבעו לדבר בכל לשון שירגילוהו לדבר בו ולקבל כל מה שילמדוהו בין טוב ובין רע בין אמת בין שקר. וכשידבר הוא מדבר בפועל ומשכיל בכח, וכשישכיל הוא משכיל בפועל ומת בכח, וכשימות מת בפועל. ואם השכיל ומת ומשכיל נשלמה

מפתח הרעיון

בעצמו בהצלחת מציאותו שבעבורו נמצא. ובעת מות גופו היתה נפשו בשכלה שהוא סבת מציאותה וחיותה.

והנה כל אדם מורכב מג' עצמים והם, **חמרו** שהוא סבת גופו, **יצורתו** שהיא סבת נפשו, ו**שכלו** שהוא סבת דבורו. והחומר שלו בכללו הוא מן החמר הראשון, והצורה שלו בכללה היא מן הצורה הראשונה הנקראת טבע המציאות, והשכל שלו בכללו הוא מן השכל הפועל הנקרא רוח הקדש, הוא **קול ורוח ודבור**. ו**דבור** הוא דבר השם שבו נעשו השמים שנאמר **"בדבר יהוה שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם"** (תהלים לג' ו') **והקול קול דברים** כמו שנאמר **"משה ידבר והאלהים יעננו בקול"** (שמות י"ט' י"ט). **"קול יהוה אלהים מתהלך בגן לרוח היום"** (בראשית ג' ה'). ו**דבור** הוא דבר יי' שבו נעשו שמים וארץ, שנאמר **"בדבר יהוה שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם"** (תהלים לג' ו'). ורוח זה רוח הקדש והוא מושג בשם. ודע שאין דבור באדם בלתי כ"ב אותיות הקדש ובלתי חמש תנועות המניעות אותם בחמשה מקומות של פה. ואלו הם, אחה"ע בגרון, בומ"ף בשפתים, גיכ"ק בחיך, דטלנ"ת בלשון, זסצר"ש בין השיניים. אחה"ע נזכרות בפה פתוח ותנועת כל אות מהן חמש והן א' א' א' א' א'. והתנועה הראשונה עולה ומעלה האות עמה באמירת או הנקרא חולם. והשנית מקמצת ופותחת ימין ושמאל ומניעה האות לכאן ולכאן בפתיחת הפה, כי אין דבור בלי פתיחת הפה. והשפה התחתונה היא המתנועעת והעליונה עומדת ואינה מתנועעת. וכן שורת השיניים העליונה עומדת בלתי תנועה והתחתונה נפתחת ומתנועעת בהזכרת כל אות ואות. וזו הפך מהשמים והארץ, כי

מפתח הרעיון

השמים לעולם מתנועעים והארץ לעולם עומדת, והשמים עליונים והארץ תחתונה. והשלישית מצרת ומסגלת האות מפה ומפה ומעמדת אותו באמצע הפה מלמטה. והרביעית מורידה האות ומחרקת אותו בתחתית הדיבור. והחמישית היא שורקת ומקבצת תנועות רבות יחד ומניעה האות בשריקת השפתים קרוב לדמיון החולם. ועל כן יתחלף החולם בשורק ושורק בחולם במקומות רבים, וכן קמץ בפתח ופתח בקמץ מפני קרבת דמיון תנועתם, וכן צרי בסגול וסגול בצרי. הנה גם כן יתחלפו אלו הארבעה זה בזה ועל כן נקראו בשמות קרובים זה לזה. זה קמץ גדול וזה קמץ קטן, וזה פתח גדול וזה פתח קטן. והחירק לבדו שהוא נקודה אחת תחתונה אינו מתחלף באחר בהכרח עצמי כי אם במקרה. והשוא עבד לכולן ומשרת עם ג' נקודים לבד מהם והם קמץ ופתח וסגול, ונקרא בהברת צרי וסגול, אלא שממהר יותר מהם.

וההברות כולם אינם כי אם חמשה משתנות והשאר כולם דומות קצתם במקצתם. וכשתמנה הברה אחת לכל אלפא ביתא יעלו כ"ב תנועות לחולם, והם א' ב' ג' ד', כן לשנית א' ב' ג' ד', וכן לשלישית א' ב' ג' ד', ומספר שלשתם ג"ל ג"ל, וכן לרביעית א' ב' ג' ד', וכן לחמישית א' ב' ג' ד', ומספר השנים האחרונים ד"ם. הרי סוד כל הדיבור עם הברותיו א' א' גלגל, והנה סודם ק"י שהם תשלום המספרים המורכבים משתי אותיות שמספרם יחד ששת אלפים ומאה וחמשה. וסימן "קו"ה אל יהוה" (תהלים כו' ד') וכו', כי מן ק"י ואילך הרכבת מספר הדיבור משולשת, והתחלה מן אי"ק והוא קוה ושמו אלף. והנה בומ"ף נזכרים

מפתח הרעיון

בפה סתום בפתירתו הפך מן אחה"ע. אמנם אם תמנה צירוף האותיות בלתי התנועות לא תוכל למצוא להם תכלית, ואע"פ שיש תכלית למספרם בהכרח. כל שכן אם תמנה צירוף התנועות עם צירוף האותיות, כי זאת התכלית יותר עמוקה מאד ולא ידענה כי אם השם ית' לבדו.

והנה גיכ"ק נזכר בבנוניות לא בפה פתוח ולא בפה סתום הרבה אלא בינוני נוטה לסתימה ולפתחה. והנה דטלנ"ת נזכר בפתחת הפה ובסגירת הלשון שהיא למטה על שרשי השיניים שהם למעלה. ועל כן גם זו סתימה מצד אחד ופתחה מצד אחר. והנה זסצר"ש ארבע אותיות מורות על סתימה הנזכרת בחצי הלשון בנגעו למטה ושורקת בין השיניים. והרי"ש לבדה היא נזכרת בקרוב במקום שנזכרות אותיות דטלנ"ת. והוא פלא גדול אחר שהדבר כן למה מנוהו עם זסצר"ש. והנה כבר נתבאר מזה העניין כי האותיות לא יצאו מכלל שאר טבעי הגוף, כמו שידעת ממאמר חכמינו ז"ל שאם יפתח אחד מהם או אם יסתם אחד מהם אי אפשר להתקיים אפילו שעה אחת. וזהו פלא גדול כמו שזכרו במשל הנאד, שאם נתמלא הנאד רוח ונעשה בו נקב קטן כל רוחו יוצא בדרך אותו נקב. ולא כן רוח החיים שבאדם, שהנה כל גופו נקבים נקבים חלולים חלולים ועם כל זה עמד בו רוחו קיים ומקיימו. ועל כן חותמין בעניין הפלא ואומרים ברוך אתה יי' רופא כל בשר ומפליא לעשות. כי זאת רפואת כל בשר להיותו נקוב, הפך מן הנאד וזו פליאת מעשה. ומכאן תבין מי הוא זכר ונזכר לפני השם, ומי הוא נקבה וחלולה ואין לה זכרון, כי אם באפר פרה או באפרו של יצחק שהיה ביום

מפתח הרעיון

הפקידה וביום הזכרון, והבן זה. ודע שהדבור כשאר טבעי הגוף ותנועתו פתוח וסתום, ועל זה הסוד נכתבו בתורה פרשיות פתוחות וסתומות, להודיע איזה מהם עיקר הבנתה תלוי בפתחת הלב, ואיזה מהן עיקר הבנתה תלוי בסתימת הלב.

והנה עתה אודיעך עניין שם אחד שהודענוך היות כל לשון נחלק לג' חלקים, ואין שכל לאדם בלא דבור, ואין הבנת דיבור בלי ידיעת סודות, **שם, ומלה, ופעולה.** ואין הבנת אלה השלשה עניינים בלתי ידיעת פרטיהם. ועתה נודיע קצת מפרטם. ונקדים הקדמה אחת ונאמר שאין איש בלא איש ואשה לפי הטבע, ואין קין והבל ושת בלתי אדם וחווה. והנה אדם וחווה לבדם בעלי הפלא, והוא היות אדם מן אדמה לא מזרע אב ואם, והיות חווה מצלע האדם לא מזרע אב ואם כמטבע האנושות, אך מהם ולפנים הטבע פועל כמנהגו. וגם יש עוד פלא אחד בזמנים ההם הראשונים הנזכרים בתורה והם שינוי הטבע שבימינו, והוא היות בני הדורות ההם חיים שנים לא טבעיים לנו, ואעפ"כ סופם כסופנו באשר הוא סוף כל אדם. ואשר תדעהו שאין הבדל בין היות האדם חי אלף שנים פעמים ובין היותו מת ביציאתו מרחם אמו. כמו שאמר החכם השלם הוא שלמה המלך ע"ה, **"ואילו חיה אלף שנים פעמים וטובה לא ראה"** **"אמרתי טוב ממנו הנפל"** (קהלת ו'). וסוד טובה כ"ב והוא סוד התורה שהיא כ"ב אותיות, כאילו אמר על דבר שאין לו השארות שהוא גם כן נקרא טובה, מה תועלת בטובה דמיונית עוברת לשעתה. ועל זה הבננו מדבריו שאין כוונת החכם הנזכר בעניין שזכר אלא על טובה תמידית. וכן זכר אחר זכרו הטובות

מפתח הרעיון

הגשמיות כולן, הטובה התמידית באמרו, **"אף חכמתי עמדה לי"** (קהלת ב' ט'). שהחכמה היא הטובה הנצחית אשר אין תכלית לה. אך שאר הטובות כולן בעלי תכלית וכולן כלין בכלות הגוף. וכבר פירשו בו מפרשי האמת ז"ל ואמרו **"אף חכמתי עמדה לי"**, חכמה שלמדתי באף עמדה לי. ואמרו כי השם ית' במה שמכה בו מרפא, באף מכה ובאף מרפא. כמו שכתוב שם בדרש. ועל זה אמרתי שכל טובה שאינה תמידית היא טובה דמיונית וכאילו אינה, כי בהגיע עתה הלכה לה ואין לה מציאות. וכן היא כל טובה גשמית, אבל הטובה האלהית היא תמידית ואין לה תכלית מפני שאינה גשמית. ואם כן מה שכתוב בתורה מחיי האנשים הקדמונים הוא לעניין מן העניינים בלי ספק, וצריך לדקדק אחרי מהות העניין ההוא ולחקור החכמה הנמצאת ממנו, ביש ומה ואיך ולמה, והכתובים מודיעים זה לכולו.

ואמנם עניין אדם וחוה יותר נסתר מאד שאם אדם שם וחוה שם, הנה אדם שם המין ושם האיש כשם כוכב שהוא שם פרטי לכוכב אחד ושם המין לכל הכוכבים. אך שם חוה אינו כן כי הוא אינו שם כללי כי אם שם פרטי, אלא אם תרצה שתאמר שפירוש שם כללי והוא הפירוש המפורש בתורה התמימה באמרה, **"ויקרא אדם שם אשתו חוה כי היתה אם כל חי"** (בראשית ג' ט). ותוכל לאמרו גם כן והנה זה הפירוש טוב לשם חיה. ואמנם דע כי אין הבדל בין חיה ובין חוה, כי יו"ד ו"ו מתחלפים תמיד בכל מקום. והנה נאמר על האדם גם כן **"ויהי האדם לנפש חיה"**. והנה האדם נקרא גם כן חיה, והאשה חוה. והסוד

מפתח הרעיון

ביניהם זה בחי"ת וזה בחי"ת הושוו, זה בי"ה וזה בו"ה הופרדו והושוו. והמשכיל יבין כי אין רשות לגלות מהם יותר מזה כי אם פנים בפנים ולחכמים האמיתיים אוהבי התורה לשמה. והנה ח"ח גם הם י"ו, ועל השווי בהבדל והוא הבדל שבין ו"ו ליו"ד, וסודם זו"ג והם ח"ח שמנה שמנה וריח ניחח לעד. והם ח' ח' שהם ית' ית' ומהם תבין סוד א' ו"ת י' ו"ת שסודם י"ת א"ו ו"ת ו"ת או י"ת, והבן זה. ותדע ממנו שאתה בתחילתך תכלית ותחילה לזווג בכל שבעים לשון.

ועל זה תדע כי כמו שלכל אדם קדם לו אדם עד אדם, כן תדע כי לכל מדבר באיזה לשון שהוא מדבר קדם לו לשון מדבר. ולולי הלשון שקדם לו הוא לא היה מדבר לעולם, כי זה טבע כל לשון. והשתכל בכמה צורות ובכמה ציורים ובכמה דמיונים אדם מכריח את הנער לדבר בלשונו ואחר כמה ימים. ואם כזה קורה לאדם בלמד לנער הדיבור עד היותו מדבר בו, כל שכן שידמה מדמה שאם יונח הנער באי נגזר בין אלמים שיגדלוהו שידבר מעצמו לשון הקדש, כי זה הדבר אין בו לא טעם ולא ריח. ואפילו אם תשמע שמלך אחד בחן זה ומצאו כן, ראוי שתהיה השמועה הזאת אצלך אם אתה מיודעי דעת ומן משכילי האמת, כשמועת היות רב אחד גדול בעל שמות משביע את השד בשם ולוקחו בתוך הבירה הריקה ומשביעו לעשות רצונו ואחר כך שולחו לדרכו. כי כל אלה הדברים והדומים להם הם טובים מאד לאמרם לפני עמי הארץ ולפני הנשים הזקנות ולפני הנערים בעלי הדמיון החזק, אשר **"לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו"** (תהלים פב' ה'), כדי להפחידם מחמת חכמת

מפתח הרעיון

הרבנים ולדמות שאחר שהרב הגדול פלוני אלמוני יכול לשלוט על השד שהוא פורח באויר ויודע העתידות, כל שכן שישלוט בבני אדם כולם. וזה טוב מאד מצד אחד ואע"פ שהוא דמיון שקרי. כן היותנו מאמינים שהנער ידבר בלשון הקדש בהיותו בלי דבור זה גם כן טוב מאד בעבור היותנו מעלים לשוננו בעיני כל שומע. ואע"פ שזה כולו דמיון שקרי גם כן, והוא מביא להפחית הלשון שמופתיו שקריים. ואין זה אצלי חכמה לטעון טענות נבוכות כדי להעלות דבר מהדברים, כי בהמצא שקרות בטענות ההן יפחת הדבר מאד מהלבבות תחת היותו מתעלה, ותתהפך הכוונה בו. אך היות ולשוננו מעולה מכל לשון זה אמת מצד אחד ומופתיו הם מופתיים נראים, ועל כן נקרא לשון הקדש. ואולם נפרש זה לפנינו.

וכל האומות מעידים זה העדות עליו כאשר מעידות גם כן בהיות אומתינו קודמת לכל אומה לא במציאות אלא במעלה. וגם זה אמת בלא ספק מן הצד אשר תשמע לפנינו כשנדבר בזה, בעבור שלא יהיה גם זה העניין זר אצלך, או תחשוב שאנחנו בדינו זה מלבנו, או תחשוב שהוא דמיון שדימינוהו אנחנו כאשר דימו הנזכרים הדמיונות שזכרנו. אך זה הסוד נודיעהו לך בע"ה במקומו בשני דרכי עדות והם, דרך המופת השכלי ודרך המופת התוריי. אמנם ידעתי בלא ספק שלא יובנו המופתים שאביא על זה, כי אם ליודעי ב' דרכים מופתיים הנזכרים. כי איך אביא מופת מושכל למי שאינו משכיל, כי אם אביאהו הוא לא יבינהו. ואיך אביא מופת תוריי למי שאינו חכם בקבלות התורה, שאם אביאהו הנה הוא לא יקבלהו, ואולי

מפתח הרעיון

יחשבהו למינות ולזרות. ודע שאם אתה בקי בחכמת ספר יצירה ובסודותיו יובנו לך מהרה דרכי מופת, ואם לאו לאו. ואני אכתבם בע"ה ואומר שאם לא תבינם אתה מפני סבה מהסבות ימצא אחר שיבינם. וידוע שבעבור מי שיבינם אכתבם כמנהג כל מחבר.

ואשוב לומר שהשם נחלק לג' חלקים. שם העצם הפרטי, ושם העצם הכללי, ושם התואר. והנה השם הפרטי הוא שם האיש כראובן ושמעון ולוי ויהודה, שהם שמות לכל איש ואיש מבני אדם. וצריך אני להודיעך כי שם האיש הוא שם מוסכם, וימצא לפעמים נגזר משם אחר ולפעמים לא יודע לו גזרה כלל. ועל זה אצטרך להודיעך על עניין שם העצם סוד השם המיוחד, ואם הוא שם העצם או שם התואר, ואם הוא מוסכם או מוטבע, ואם נגזר משרש שם אחר אם לא נגזר כלל. ואומר כי עניין שם הוא מן שומא כלומר דבר כולל ומשוער בשיעור כך כאמרם ז"ל **"וְשֵׁם דֶּרֶךְ אֲרָאנוּ בִישַׁע אֱלֹהִים"** (תהלים נ' כג) אל תקרי וְשֵׁם אלא וְשֵׁם (סוטה ה:). כלומר ומשער דרך שילך בה לעבוד אותו, אראנו בישע אלהים. ואמר אבן עזרא ז"ל כי שם פרט לשמים כי שמים כמו שני שמות כמו יום יומים פעם פעמים. ועוד אמר כי שורש שם מהכפולים והוא שמם מלשון שממה, כלומר דבר שהאדם משתומם עליו. כמו **"ואשתומם על המראה ואין מבין"** (דניאל ח' כו). וידוע שכל דבר שאפשר להביאו אל פירוש מסכים על עניין מעולה, דין הוא לפרשו עליו, כל שכן בעניין שם שאין לנו בכל לשון הקדש דבר יותר מעולה מן שם הקדש. ועל כן אנו חייבים לדבר כפי יכולת דעתנו ולפי קבלתנו

מפתח הרעיון

בעניין שיקובל סודנו לשומעים דברינו. ועל כן אמרתי כי שם מן שומא בעבור היותו כלל ופרט בשומא. ועוד יש שומא מלשון סימן, וכל שם סימן למדבר ולשומע. והנה ספר יצירה לעד על דברי שהוא קורא כל היצור וכל הדבור בשם. באמרו "נמצא כל היצור וכל הדבור יוצא בשם אחד". וקרא צירוף הלשונות והאותיות ותמורתן זו בזו ברל"א שערים שם אחד, וזה נפרש לפנים בע"ה.

ועתה אומר כי שם השם ית' שהוא שם העצם הוא שם מורה על עצם השם ית'. וידוע שהוא שם מוסכם ולא מוטבע לשם. ובעלי לשוננו הסכימו מאד להיותו שם העצם מפני שאילו אמרנו אנחנו בעלי לשון הקדש שיש לשם ית' שם תאר ולא היינו אומרים שיש לו שם עצם, אולי היינו מציירים מציאות דבר שהוא תואר והיינו קוראים אותו אלוה. והאלוה ית' לא יתכן היותו תואר, שהתואר אין לו עמידה מבלי עצם נושא. שכל תואר מקרה והעצם הוא הנושא המקרה ואין המקרה נושא העצם. שהמקרה אינו יכול לשאת עצמו כל שכן שלא ישא שום עצם. ועל זה כוונתנו באמרנו על שם יו"ד ה"א ו"ו ה"א שהוא שם הקדש והוא שם המפורש ונקרא שם המיוחד לו ית', מפני היותו לנו זה השם מוטבע, שאין ספק שכל שם הוא מכ"ב אותיות. וזה השם הוא מן האותיות הפשוטות לא מן אמ"ש שהם שלש אמות, ולא מן בג"ד כפר"ת שהן שבע כפולות, אלא מן הוזחט"י לנסעצ"ק שהם שתים עשרה פשוטות. ובהוציאך מהם ג' אותיות שהם יה"ו נשאר תשע, ושלוש ושבע שהן עשר, הרי תשע עשרה. וסימן גז"ט והוא סוד העיבור במחזור הירח.

מפתח הרעיון

ובכפלך ה' בשם הרי סודם גז"ט ואחר צרפם ותמצאם בסוד ז' עיבורים גו"ח אדז"ט, והבן זה.

ואם כן היות שם השם נמצא מדבר אחד והוא מן האותיות, אין זה כי אם מוסכם לא מוטבע. ואם תאמר איזה הוא שם מוטבע נאמר לך דע שהשם המוטבע הוא המצוייר בנפש. ואם נקרא שם הוא בשיתוף גמור לבד, מפני שכל ציור אנושי אינו בלתי מחשבה, וכל מחשבה אנושית אינה בלתי ציור דבור, וכל ציור דבור אינו בלתי אותיות, וכל אות סימן, וכל סימן שם כמו שזכרתי. מזה הצד יאמר על שם המושבע, מוטבע. וסודו משם טבע, וכל טבע ציור. א"כ אין הפרש בין אמרנו לך שם מוטבע או שם מצוייר. והנה מצד זה אם נאמר לך ששם המיוחד מוטבע ותבין אמרנו מוטבע כאמרנו מצוייר, אז נודיעך שעל זה הוא מוסכם אחד שהלשונות הסכמיות ולא טבעיות. והוא שהסכים בעל לשונינו לקרוא שם השם יהו"ה לעניין מוטבע, כלומר לצייר ממנו עניין ציור מקרב נפש המשכיל לשכל המושכל, וזהו אמת. והעד כי זה השם אינו נגזר ושאר שמותיו ית' אינם כן, אבל הם כולם נגזרים. כי שם **אדנ"י** נגזר מאדנות, וגם שם **אלהי"ם** נגזר מן איילות וכה, כמו יש לאל ידי שפירושו יש כח בידי. וכן שם **שד"י** מן תוקף כמו מים רבים, כקול שדי שפירושו כקול תקיף. ויש אומרים שהשי"ן שימוש והגזירה די, כלומר שדי לו במציאות עצמו ואין לו צורך במציאות זולתו. ויש אומרים שהוא מגזרת שודד, והדגש תחת הדל"ת שנית. והכל מעניין חזק, שהחזק שודד את החלש ומנצחו, כן הוא ית' מנצח הכל. ושם **צבאו"ת** נגזר מן צבא ונקרא כן מפני שהוא

מפתח הרעיון

שורש לכל צבא וכן לכל הצבאות, כלומר כל, ולא חלק, והכל חלק אצלו. וידוע שהכל יודע כל חלק שבו כל חלק, ואין החלק יכול לדעת את הכל, ואפילו בשוב החלק כל, לא יוכל לשוב כל שבכל אחר אשר הוא חלק ממנו, אבל ישוב כל כנגד כל החלקים שנגזרו מהכל לפי מינו. כאמרם ז"ל משה שקול כנגד כל ישראל, הרי משה כל לכל אחד ואחד מישראל בפרט, וגם כל לכל ישראל בכלל, שהוא כולם וכולם הוא, אבל אין כל אחד מהם הוא, והבן זה.

ומזה תבין סוד היות השם מתחיל מיו"ד ומסיים בה"א ותוכו ה"א ו"ו. ותדע כי יו"ד כלל מספר האחדים, כי הוא כל האחדים וכל האחדים הוא, ואין אחד מכל האחדים עשרה כי אם הוא לבדו. והוא שקול כנגד כולם, ואע"פ שצורתו קטנה מכולם כי יש גם לזה סוד גדול, והוא להורות כי הקטן הוא הגדול והגדול הוא הקטן, אין הבדל ביניהם מצד אחד, ושם יו"ד יורה זה. ומן הראשית יודע התכלית, והיות סופו ה"א הוא כמו הנה להורות כי הראשית יורה על התכלית, ויאמר עליו הנה הוא נמצא. והנה ה"א חצי יו"ד במספר, וידוע שהראשית עם התכלית כשתציירם תמצא להם תוך. והתוך האמיתי הוא החצי ומפני היות כל מספר מא' ועד עשרה נפרד וזוג ונפרד וזוג, ונשלם המספר בזוג שהוא יו"ד, לא יתכן להורות על תוכם באות אחת כי אם בשתיים. על כן היה התוך משתי אותיות אמצעיות והם ה"ו שמורים על עיגול מספר ועל ציור גלגול. ובהיות השם יה"ו כאשר צוייר בספר היצירה, הנה ה"א תוך, והנה ו"ו סוף, והרי שבא החשבון הכללי בראש השם, וחציו בתוך השם,

מפתח הרעיון

וסופו הוא החשבון הבא אחר חציו ובו עמידות כל חשבון עגול. והעד מציאות כל גוף שלו בעמידתו שש קצוות, מעלה ומטה פנים ואחור וימין ושמאל. ועל זה ציור השם בספר יצירה משלש אותיות על שש פאות מצורף. ואני אגלה לך סודו, והשם ברחמיו ימחול לי על זה כי כוונתי לשם שמים.

דע בני כי כל גוף בעל שלש ריחוקים והם אורך ורוחב ועומק. וצורות ג' אותיות של השם הם כיוצא בהם כלומר קו ושטח וגוף שהם אורך ורוחב ועומק. וכל גוף הוא העומק וצורתו בנקודה כי הנקודה היא המורה על עיקר עומק הגוף והיא הכל. וכן היו"ד בעצמה היא כנקודה והיא הגוף והיא הכלי שכל העומק תלוי בו. והה"א צורתה רחבה והיא מורה על השטח שבגוף שהוא הרוחב. והו"ו צורתה ארוכה והיא מורה על הקו שהוא האורך. ומן אלו השלש צורות נבנה כל העולם, נבנה ונחתם בהם. וסוד צירופם מעלה ומטה שהם רום ותחת, פנים ואחור שהם מזרח ומערב, ימין ושמאל שהם צפון ודרום. עתה צרף השם בצורותיו עם זה העניין הנקרא פיאות וצרף כנגדו עומק ורוחב ואורך או גוף ושטח וקו לששה צירופים כנגד שש קצוות בציור המצוייר בספר יצירה, וממנו תבין סוד אמיתת היצירה.

ואני אצייר לך ציור זה הצורה כראוי עד שלא יסתפק לך דבר בו כאשר קבלתי אני מפי רבי הרב ר' יוסף השם יחייהו לעד. כתוב בספר יצירה, עשר ספירות בלימה, **אחת** רוח אלהים חיים, **שתיים** רוח מרוח, **שלש** מים מרוח, **ארבע** אש ממים,

מפתח הרעיון

חמש רום, **שש** תחת, **שבע** מזרח, **שמונה** מערב, **תשע** דרום, **עשר** צפון. הנה מזה תדע כי החותמות שש לשש קצוות והגופים שלש יסודות רוח מים ואש. והמעמיד הכל רוח אלהים חיים, והיא רוח אחת ונקראת קול ורוח ודבור כמו שאמרתי, והיא רוח הקדש. ולא זכר שם יצירה על זו הרוח ולא חציבה ולא חקיקה ולא קביעה, אבל מנה אותה ראשית לכל נמצא. ואמר שכל נמצא אחריה ממנה נמצא באמרו רוח מרוח ומים מרוח שהיה מהרוח הראשונה האלהית. ואש מן המים שהיו מן הרוח השנית. וזכר שברוח השנית חקק וחצב כ"ב אותיות יסוד, כלומר להיות יסוד לדבור. וחלקם ג' וז' וי"ב. וזכר אחרי כן ורוח אחת מהן, וזו הרוח הוא ראשית הספירות שאמר למעלה, אחת, רוח אלהים חיים. וכל אות ואות בה רוח והיא הרוח השנית, כאילו אמר רוח הקדש ורוח האוירי שהאות נזכרת באמצעיתן משותפים במציאות כמו שאמרנו קול ורוח ודבור שהוא רוח הקדש. וכן זכר בשלש ובארבע חקיקה וחציבה, ובמים חקק וחצב תוהו ובוהו ורפש וטיט. וזכר בה עשיה וחציבה וסכוך בשלשה מינים כמין ערוגה בגן כערוגת הבושם והיא תחת, וכמין חומה שהיא מסבבת המדינה ועומדת ומורה על עיגול עשירי, וכמין מעזיבה שהיא למעלה יוצאת מן הגג ורואה למטה, וזה הוא ציור הארצי.

וכן זוכרו עניין תהו שהוא קו ובהו שהוא נקודה. והקו מקיף והנקודה מבועת (או טבעת) מים, ומי הים מגרשים רפש וטיט כאמרו, **"והרשעים כים נגרש כי השקט לא יוכל ויגרשו מימיו רפש וטיט"** (ישעיה נז' כ). ולהם עשיה ולהם עמידה וקיום

מפתח הרעיון

ולהם סכוך לשמרם בכלל תמיד, ובפרט בזמנים קצובים. ובאש חקק וחצב העליונים כי התחתונים במים ויורדים כמותם והעליונים באש ועולים כמותם. וזכר העליונים וראשיתם כסא הכבוד ואופנים ושרפים וחיות הקדש ומלאכי השרת. וסוד זה הנזכר באש הוא להודיענו בו עניינים רבים נסתרים. והוא שאלה הם שמות למלאכים ולשמים וליסודות, שהיסודות שמם אופנים. וכן השמים שמם כסא שנאמר **"השמים כסאי"** (ישעיה ס"א). ושרפים וחיות הקדש הם מלאכים עליונים כאמרו **"שרפים עומדים ממעל לו"** (ישעיה ו' ב') ועוד כתיב "והאופנים וחיות הקדש מתנשאים לעומתם" (בתפילת יוצר). ומלאכי השרת הם שני עניינים, כשפועלים ברוח נקראים מלאכים, וכשפועלים באש נקראים משרתים. והכתוב לעד **"עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לזהט"** (תהלים קד' ד'). ונקראו אש ורוח על שם שפועלים באש ורוח שהם שני היסודות העולים בטבע. ואע"פ שפעולתם באש גם פעולתם במים אבל מעט, מפני היות המים יורדים בטבע והם מכלל העליונים והם מלאכי השרת השנים המלווים לו לאדם והמיעצים אותו לכל עצה. ועל כן זכר בסוף העניין יסוד המעון, ואמר "ומשלתם יסד מעונו", כלומר מן רוח מים ואש שהם האבות שמהם נבראו הכל. אך תדע לך באמת כי שם רוח משותף, והבן זה מאד.

ואחר זוכרו אלה השלשה לא זכר יצירה יותר בשום דבר, כי השאר נמצא מהם ונחתם באותיות. ועל כן שב אל פיאות השש שכבר נמצאו הגופים והפיאות עמהם. חמש חתם רום בירר שלש אותיות מן הפשוטות וקבען בשמו הגדול יה"ו וחתם בהם

מפתח הרעיון

שש קצוות. הנה תדע כי מן (שש) [חמש] עד עשר שבהם נחתמו שש ספירות בשש קצוות, הם גם כן שש אותיות מן הפשוטות. והתחיל מן ה"א וסיים ביו"ד והם הו"ז חט"י. ולפני ה"א תמצא דל"ת והוא מן הכפולות ואחרי יו"ד כ"ף והיא גם כן מן הכפולות. ומזה תבין כי מה שנלקחו אלו מן (הכפולות) [הפשוטות] שהם שש נשארו עוד שש שהם לנ"ס עצ"ק. כי אע"פ שהפאות שש, גבוליהן י"ב, כי כמו שיצאו מן צירוף שלש, שש, כן יצא מן צירוף שש, שתיים עשרה. ואמר בספר יצירה חתם ופנה וחתם, כי החתימה ראשית, והעיון תוך, והחתימה תכלית בראשית. וזכר שם י"ב דברים וחתמתן ו'. והם,

ה' חתם רום ופנה למעלה וחתמן ביה"ו.
ו' חתם תחת ופנה למטה וחתמו ביו"ה.
ז' חתם מזרח ופנה לפניו וחתמו בהו"י.
ח' חתם מערב ופנה לאחוריו וחתמו בהו"י.
ט' חתם דרום ופנה לימינו וחתמו בוי"ה.
י' חתם צפון ופנה לשמאל וחתמו בוה"י.

דע והבן כי אם תוסיף על החותם האלהי הזה אות אחת והיא ה"א אחרת כדי להשלים השם, תמצא החותם בו י"ב גבולי אלכסון. כי שלשה אבנים בונות ששה בתים וארבע אבנים שאחת כפל כמו שני ההי"ן שבשם בונות י"ב בתים. ועתה אצרף לך סוד השם באמת. ואומר כי יו"ד סודו עומק, וה"א סודו רוחב, ו"ו סודו אורך. אם כן סוד השם הראשון שהוא

מפתח הרעיון

יה"ו והוא רום למעלה והוא עומק ורוחב ואורך, והוא גוף ושטח וקו. וסוד השם השני שהוא יו"ה והוא חותם תחת למטה הוא עומק ואורך ורוחב והוא גוף וקו ושטח. הנה לך כי ההבדל שבין מעלה ומטה אינו בעניין העומק שמורה על הגוף אך בעניין אורך ורוחב, ורוחב ואורך שמורים על קו ושטח, ושטח וקו. וכן לכולם אין הבדל בראשיתם כי מעלה ומטה שהם שני הפכים ראשיתם רוחב, ודרום וצפון שהם שני הפכים ראשיתם אורך. על כן אמרו קצת חכמי העולם כי עומק העולם הוא רום ותחת, ורחבו מזרח ומערב, וארכו דרום וצפון. וכן מעיד ספר היצירה. וסוד השם הנכבד והנורא לעד. ואם כן מעלה ומטה מעידים על הגוף כלומר שהעולם גוף נברא. ופנים ואחור מעידים שהעולם מתוח כאמרו **"וימתחם כאוהל לשבת"** (ישעיה מ' כב'). וימין ושמאל מעידים על הקו שהעולם ארוך ובאורך שתי נקודות זו כנגד זו. והם שני סרני הגלגל שהם בצפון ובדרום ועליהם הגלגל מתגלגל. ומשתי חותמות תבין הארבעה הנשארות ואצרפם לך בכלל.

חותם יה"ו עומק ורוחב ואורך.
חותם יו"ה עומק ואורך ורוחב.
חותם הו"י רוחב ואורך ועומק.
חותם הי"ו רוחב ועומק ואורך.
חותם וי"ה אורך ועומק ורוחב.
חותם וה"י אורך ורוחב ועומק.

מפתח הרעיון

הנה כבר נתבאר לך מדברי שעל ציור אורך ורוחב ועומק נחתם העולם. ואע"פ שנודע לכל משכיל כי הרחוקים האלה השלשה אינם גוף כי אם מקרה ממקרה הכמות, ויש להם גם כן חלק במקרה האיכות. אך הגוף הוא הדבר המורכב מחומר וצורה, והחומר הוא בדיו והצורה באותיות המצוירות מן הדיו. וידוע שהם צריכים למקום ולזמן, והמקום הוא הגבול שהגוף נע בו או נח בו. ויש למקום מקום עד הגיע אל מקום ראשון שאין לו מקום כי אם מעמיד. ויקרא על זה המעמידו על בלימה, מקום, בשם משותף. כאמרם הוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו. כי מה שאינו גוף ולא כח בגוף אינו מקום, ואינו בגבול, ואינו נופל תחת הזמן. כי הזמן בעל חלקים והם מקרים בזמן, והם רגעים ושעות ועתים וימים ולילות ושבועות וחדשים ושנים. והזמן מקרה דבק בגוף המתנועע, והמתנועע מתנועע במקום, והזמן מורה על מה שעבר מתנועות הגוף המתנועע, ועל מה שעומד ממנו. ואע"פ שאין עמידה לו, אם כן העומד שהוא בלתי תנועה אינו מורה (עד כאן מה שנמצא בכ"י הראשון ולאחריו בא אלפא ביתא מה שנמצא בעמוד מ"ה וזה ההמשך מכת יד שני) על זמן ואין זמן מורה עליו כי לא יושכל. ומן בלתי תנועה לא תמצא תנועה בלתי זמן. והזמן הנקרא עומד או הווה הוא נח לא נע. ואם כן לא יקרא זמן באמת כי אם בשתוף השם שאין עניין בין שני הדברים בשום פנים כי אם קריאת זה זמן. אך הזמן העתיד לבוא הוא עם תנועת הגוף לפי מספר חלקי הזמן הקטנים או הגדולים. והנה הגוף לא יתכן שימצא מבלתי שידבקו לו מקרי הכמות הגופנים השלשה שהם האורך והרוחב והעומק. וגם הם לא ימצאו בלתי גוף ולא כח בגוף אינו נושא אל המקרים הנקראים

מפתח הרעיון

כמות, כבר התירם הלשון ליחסם אליו בשמות משותפים כאמרם ז"ל כמה היא עמוקה הלכה זו, וכתוב על החכמה **"ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים"** (איוב יא' ט'). וכתוב אחר אומר **"אתכמה והיא רחוקה ממני"** (קהלת ז' כג). וכתוב **"רחוק יהיה מרשעים"** (משלי טו' כט'). וכתוב **"קרוב יהיה לכל קראיו"** (תהלים קמה' יח).

ועתה אגלה לך סוד יותר מבואר כבר אמרתי לך כי שם יה"ו מורה על עומק ורוחב והוא אמת. הנה תשאלני איך דימית היו"ד לעומק וקראת אותו נקודה וכל נקודה עגולה והיו"ד אינה כי אם חצי עגול ויש לה ראש למעלה וזנב למטה שזאת היא צורת היו"ד באמת י. ואיך דימית ה"א לרוחב שיש לה בצורתה רוחב למעלה ואורך דבק אל סוף רוחבה כשיעור רוחבה, ואורך נפרד מרחבה מעט תחת ראשה ולה שני פתחים אחד מלמטה בלי צורת רחב ואחד מלמעלה קטן ממה של מטה, ואתה קראת כל צורת ה"א רחב. ואיך דימית הו"ו לאורך שהוא קו ישר, הו"ו כמסמר שראשו מביט לצד אחד והוא עב מלמעלה ודק מלמטה כצורת נחש שיש לו ראש וזנב, ואתה קראת צורתה אורך סתם.

הא לך תשובתך לשאלות ששאלת. דע כי אני לקחתי באלו הצורות השם הכללי ולא השם הפרטי (...) נקודה קטנה מעוגלת מעט היא עיקר העומק (.) על (.) עומק הגוף ביו"ד וכן התחלת ה"א רוחב גופה וכן צורת ו"ו אורך עצמה וכן לקחתים אני ופרטיו רבים אך בהיות תוספת לצורות שלהם הוא לעניין [אחר] ואני אגידנו לך. דע לך כי צריכה להיות היו"ד

מפתח הרעיון

צורתה חצי כדור עגול בעל ראש וזנב מפני שדומה לתלי והיו"ד תלוי ולו ראשית ותכלית שהם ראש וזנב, ראש וראשית לעשרות וזנב ותכלית לאחדים. על כן הוא עמוק מאד להבין זה, ואם תאמר איך יתכן לומר שאות מורה על עצם השם יהיה (.). ותדע לך שכן הוא, שהאות לא יתכן היותו נמצא ומצויר בלא צורה, וצורתו ומספרו ושמו מוסכם על מה שראוי להורות עליו, והדבר הקרוב לנו להבין הוא שהשם יתע' שכל והוא סבה ראשונה לכל ציור ולכל צורה בין שכלית בין דמיונית בין הרגשית, והוא ית' ראשית הכל ותכלית הכל והוא צורה לכל, וסבה אחרונה לכל. והוא פועל אחרון בכל, והשפע נשפע מאתו ית' עלינו והוא כן, גם כן כולו אחרון שאין אחריו אחרון אחר. על כן הוא התכלית מצד השם ית' בשפעו כל זה הורה היו"ד. ואמר בספר יצירה בעשר ספירות נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן כשלהבת קשורה בגחלת. ועל כן הספירות עשר ולא תשע, עשר ולא אחת עשרה. ועוד אמר עשר ספירות שאין להם סוף עומק ראשית ועומק אחרית, עומק טוב ועומק רע, עומק רום ועומק תחת, עומק מזרח ועומק מערב, עומק צפון ועומק דרום. ואדון יחיד אל מלך נאמן ית' מושל בכולן, ממעון קדשו ועד עדי עד. כולו מושל באלה העשר עמוקות לעולמי עד שהם ראשית ואחרית וטוב ורע וו' פאות, כלומר שהוא ית' הוא הכל והוא בו בכל והכל בו. ועם זה כבר התבאר סוד יו"ד וצורתה ואפילו בפרטיה ואוסיף לבאר לך סוד שמה וסוד מספרה יותר מבואר.

מפתח הרעיון

דע כי יו"ד מלשון תודה כמו שתאמר מן יודה יוד כמו ידה ויוד כן תאמר מן יודה יוד לרבים יודו כמו "יודו ליהוה חסדו". ואם כן פירוש יו"ד הוא שהשכל האנושי הוא האחרון שבשכלים הנפרדים כולם והוא העשירי. ו"העשירי יהיה קדש ליהוה" (ויקרא כז' לב') והוא שיש מציאות לסבה הראשונה כמו שאמרו אוהבי החכמה, כי שני עדים יש לנו על מציאות השכל והם צאת שכלנו מן הכח אל הפועל. והיות הצורות הוות, הנה הנפסדות נמצאות בחמריהם בכח ויוצאות לפועל. ופועל השכל שכל, ונותן הצורה צורה, נבדל שפעולתו מימינו וכל היוצא מן הכח אל הפועל הוא השכל הפועל והוא שרו של עולם והוא יורה ויעיד על השכלים הנפרדים ועל שמו ית'. וכן מספר שהוא עשרה לעד על היות השם ית' חתום בנו והתחלתנו מן השכל הפועל בנו שהוא העשירי. והוא אצל השכלים האחרים תכלית ואצלנו המורכבים והמעושרים ראשית. ועל זה היה שם השם מן האחדים ולא היה מן העשרות ולא מן המאות, וחוזר חלילה אל האחדים עד חציים לה"א והלך לפנים עד ו' ועוד חזר לאחור לה"א. להורות על חזרת החלילה כאמרו "וישוב העפר אל הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה" (קהלת יב' ז'). כלומר גלגל הוא וחוזר בעולם חלילה. וזה סוד יהו"ה. הנה כבר בארתי לך מה שנסתפק לך בעניין שאלתך על עומק יו"ד.

ועתה אגיד לך עניין ה"א. אין ספק כי עניין צורת האותיות כולן לא ימלטו מעומק ורוחב ואורך, אך יש שהוא מורה על אורך יותר מאחרות כוא"ו כמו שאגיד. ולפני אגידי דבר מזה אצטרך

מפתח הרעיון

לצייר צורת כ"ב אותיות כדי שיוכנו לך ענייניהם. וזו צורתם לפי הכתיבה המרובעת המקובלת היום בידינו כפי קדמונינו חכמינו הקדושים ז"ל, שקבלו מפי הנביאים והנביאים מפי משה רבינו ז"ל ע"ה ומשה מפי הגבורה מהר סיני. אם כתיבתנו זאת אשורית שמה כן מפני שמאשרת באותיותיה לא זולת זה. והנה ספרי הקדש הנמצאים היום בידינו לעדים ברורים.

אבג דהו זחט יכ למ נסע פצק רשת

אלו צורות כ"ב אותיות שכל הלשונות נכללו בהן וכל הדבור יוצא מהן. ואחר שציירתים לך אודיעך שהם צורות מעידות על התולדות בשלשת דרכי עדות בצורתן ובתנועתן ובמקום תולדותם. וגם שמם ומספרם וניקודם שהוא המניעם לתוספת עדות. ואם תאמר מה ראית לומר שאלו הציורים מורים על התולדת יותר משאר ציורי האותיות הנמצאים לשאר האומות. וגם אני אומר כי צורת האותיות כתב ישמעאל או כתב יון או כתב לועז והדומים להם מצורות כתבי שאר האומות הן מורות על התולדות הנה תשובתך בידך.

דע בני כי כל הלשונות נדברות בפה כלומר בשפתים ובלשון. על כן נקראו שפה ולשון. וכל זה בטבע ואין צריך המדבר לדמות צורות אותיות מצויירות לפני היותו מדבר. שתאמר שאם לא יראה צורות אותיות לא ידבר. שהרי הנשים והקטנים ועמי הארץ מדברים, ושום צורות אות משום כתב אינם מכירים לא ראוה מעולם, ואין להם צורך לראותה כדי לדבר

מפתח הרעיון

בראותם אותה. אך לא ידבר שום מדבר בלתי כ"ב אותיות וה' תנועות הנולדות מן ה' מקומות הפה כמו שכתבתי למעלה. וזה דבר שלא יכחשנו שום משכיל. שאם תאמר אני אוסיף על כ"ב ענייני הדבור או אגרע ממנו, ותביא ראיה מן אותיות נמצאות בשאר לשונות נוספות על הנמצאות בלשונינו או נגרעות. כגון ג' בלשון ישמעאל או שי"ן כיוצא בהן שאינם נמצאים בלשונינו או כ"ף וכיוצא בזה או ח"ת ועי"ן וה"א שחסרו מלשון לעז וכיוצא בהן. דע שכל אלו הנה הם כמרופים ברפיון גדול והוא במקום מוצאם, או ברפיון בינוני או חלוש מאד. או הם כמודגשים בדיגוש חזק במקום מוצאם, או בדיגוש בינוני או בדיגוש חלש. והנה אנחנו בעצמינו ובלשונינו ידענו כי בג"ד כפר"ת מרפין ומדגשין הרבה ומעט ובינוני לפי כל אות ולפי מקומם, ואפילו רוב האותיות אנו מדגשין ומרפין במקומות. כי אותיות א"ח הע"ד לבד אמרנו שאינם מקבלים דגשות, ואע"פ שכשתדקדק אחריהם בעיון תמצא שאפילו גם הם מקבלים דגשות במקומות רבים. כי הנה מצאנו אל"ף מודגשת בג' מקומות וד' גם כן (.) שרף וכל ה"א מפיק דומה למודגש וכל חי"ת שאחריו אות מודגש נוטה גם הוא למודגש. כאמרך **"תַּנְי אֱלֹהִים כַּחֲסַדְךָ"** (תהלים נא' ג') וכיוצא בהם רבים. וכן באמרך (..) רבים וכיוצא בהם. ואם כן כל האותיות (.) פחות מכ"ב או יותר על כ"ב אך ציירנו מקום מוצאם המוכרח ומנינו אותם במציאות הכלים המולידים אותם בחמשה מקומות הפה. ויותר מזה אגיד לך אני כי הנה אנחנו הספרדים אין אנחנו מבדילים בין קריאת כ' לק', כי אם בעת היות כ"ף מרופא, אך המודגש שווה הוא בפינו במבטא. והמערכים מדגישים הקו"ף

מפתח הרעיון

הרבה כדי להבדילו מן הכ"ף בקריאתו. והצרפתים והאשכנזים מדגישים היו"ד הרבה. ואנחנו מדגישים אותו מעט במקום הדגשו, וגם אין אנו מבדילים בין ס' לצ' בקריאתם. והם מדגישים הצ' הרבה בקריאתה כדי להבדילה מן הס'. וכיוצא באלה העניינים שזכרתי הם בכל לשונינו, כל שכן שהוא יותר בין שאר לשונות. עם כל זה לא הוספנו על כ"ב ולא גרענו מן כ"ב.

וידעתי שתטעון עלי טענה אחת הכרחית ותאמר אחר שהודית בפיד כי ביטוי ס' וצ' וגם כ"ף וקו"ף בלשונינו יוצאים בשווה, מה צורך לצייר מהם ד' ציורים. כי שנים היו מספיקים ס' או צ' וכן כ' או קו"ף. אענה לך שזה העניין לא יתכן בין כ' לק', כי הנה כ' מודגש ומרופא ואין קו"ף מודגש ומרופא ככ"ף שנוכל לקרותו כ"ף ברפה. ועל כן הוצרכנו לשניהם. אך בין ס' לצ' יתכן לטעון עלינו בטענה זו מפני שאין דבר מבדיל בניהם. ואם כן בזה אני מודה על האמת כי זה שאנו משוים בין בטוי שניהם הוא טעות שנפל בפנינו בעת הקריאה, ולא דקדקנו על אמתתו. וכשדקדקנו שבנו על אמתתו ודגשו הצד"י מעט כדי להבדיל בין שניהם מעט הבדל ודי, אל תפלא מזה, שהנה בקריאת שמות האותיות שיטעו רוב המדברים בלשונינו, על כן אבארם אני פה ואפרש שניהם בע"ה.

ודע שהקול היוצא מן הגרון נחלק לחלקים רבים אך עניינם ג' חלקים הם. והם קול גדול וקול דממה וקול בינוני, ולפי לחות הריצה וזכות הגרון יהיה קול המדבר. ולא ידבר שום מדבר

מפתח הרעיון

בלתי פתיחתו להוציא ממנו רוח ולהושיב אליו רוח. כי בפה ובאפים נכנס ויוצא הרוח לקרר את החום הטבעי שבלב שלא ישרף הגוף ממנו. והרוח הזו האוירי מורגש לעיניים בבואו ובצאתו, והוא חם ולח ופעמים קר ולח. ואם הוא חם הרבה או קר הרבה גורם [שהגוף] ישרף, כמו שהאש שורף ברוב חומו והשלג שורף ברוב קורו. אך בהיותו בינוני בחומו וקורו ולחותו החי עומד קיים בו, זה דרך הרוח. אמנם דרך הקול גם כן לא יתכן להיותו מורגש לעיניים כי אם לאוזניים. כי הקול אינו גוף ברוח אבל הוא נולד מהכאת אבר באבר, ולפי ההכאה יהיה הקול או קטן או גדול. וידוע שהמקום החלול או המנוקב, הקול נשמע בו יותר זך מפני זכות האויר הרוחני הנכנס בו כמו הכינור והדומים להם מכלי הזמר המולידיים קול בלא דבור כלל. וכן האצלות והעליות הגבוהות והמערות וההרים והמרחצאות והבתים החרבות וכיוצא בהן, אוירם חלול יראה כי נולד מהן גם כן קול כקול המדבר. ומזה הסוד תבין מה עניין **"משה ידבר והאלהים יענו בקול"**, בקולו של משה. אחר שתדע שגוף האדם כולו נקבים נקבים חלולים חלולים, ומזה תבין איך השכינה שורה בגוף הנקוב והחלול המוליך הדבור זהו דרך הקול.

אמנם דרך הדיבור הוא יותר דק ואינו מורגש לא לעיניים ולא לאוזניים, כי הם כלים חיצוניים, אך מובן ללב שהוא כלי פנימי נסתר כמו שהדבור באמתתו. אך שבעה שערים שבראש שהם ב' אוזניים וב' עיניים וב' אפים והפה, כולם כלים צריכים לדבור הנכתב קודם שיבינהו הלב. כי באמצעותם יבינהו הפה

מפתח הרעיון

להוליד בו קול ודבור. והאפים לצורך הרוח ככתוב **"ויפח באפיו נשמת חיים"**, והעיניים לראות האותיות, והאוזניים לשמוע הקול היוצא מהפה אל הדבור, ואז הלב מבין אחר שלמד הלשון ההוא שמדברים לו בו טוב. ועל כן ההבנה שבלב היא הנקראת השגה, ממנה דמיונית וממנה שכלית. והשכלית ממנה מבדלת בין טוב לרע, וממנה מבדלת בין אמת לשקר. והמבדלת בין טוב לרע נקראת פרעומית, והמבדלת בין אמת לשקר נקראת אלבית. ואחר זה אודיעך כי צורת הדבור, אלמלא שהיא מצויירת בלב המדבר לא היה יכול להוציא הדבור לפועל לדבר בו. וידוע שצורת הדבור לכל מדבר בטבע ובהסכמה בלשון מהלשונות היא צורת הכרת העניינים הנמצאים. ומתוך זה חייבו המדברים לצייר עוד גם כן צורות שמות לעניינים שאינם נמצאים. והוא עוד ציור מלות באות לקשור השמות, והוא עוד ציור פעולות מורות על זמן עבר ועומד ועתיד. וכשתעיין בכל צורת הדבור לא תמצא דבר אחד בו כי אם שלשה דברים שהתחלנו בהם והם **השם ומלה ופעולה**. והשם הוא העיקר והמלה והפעולה הם מקרים נמשכים אחר השם. וזה כולו אין צורך לדיבור לציירו באותיות כי אם במציאות. ועל כן באו ציורי האותיות בציורי עיקרי המציאות. ועל כן נצטרך להודיעך כי ציורי אותיות מכתבנו הם יותר מעולים משאר ציורי אותיות שאר המכתבים של שאר אומות. וטענתנו בזה היא שכל עמי אומתנו אינם מקובלים במכתבנו, שידעו לומר קבלה יש בידינו שאם פלוני הסכים לשונינו או מכתבנו. אך הם מקובלים שעזרא הסופר ע"ה ניקד כ"ד ספרים של תורה שבכתב, גם הם מקובלים עוד שמשא

מפתח הרעיון

רבינו נתן לנו תורה מהר סיני והיא הכתובה על הלוחות משני עבריהם. אך הוא, חדוש לשונינו אינו מקובל אצלנו. אמנם המקובל יותר הוא שהעולם [נברא] באותיותנו ובלשון הקדש, ואיש ואשה לעדים על היות כל הלשונות הסכמיות מאדם הראשון. וזהו האמת בלי ספק כשידוקדק זה הדעת.

ואחר שהדבר כן לא יתכן ש(לא)התחיל אדם בלשון אחר מהלשונות לקרוא שמות לחיים הנמצאים. אמנם מה שקרא לו האלהים שמות אין בו צורך שיקרא לו האלהים שם. אך טענתנו היא שאדם נביא היה וכן נח וכן אברהם יצחק ויעקב ולוי וקהת ועמרם ומשה, כולם היו נביאים בלא ספק, וקבלו זה מפי זה, ושאר נביאי אומתינו קבלו מהם. וידוע שהקבלה הנשארת היום בידינו היא מדברי הנביאים ע"ה. וידוע שאינו דומה דבר מקובל מפי מנהיג לבד (כח) [כי] המדמה (שלא) [שלו] הגיע אל השגת הדבור מהשכל הפועל באדם חי, וראיה וטענה תורית בלא ספק. אך טענתנו השכלית גם כן במעלת אומתינו ובמעלת לשונינו היא מושכלת, והיא שכל האומות מודות בה, והיא שכל מה שנמצא במציאות יש לו שם כללי, צריך שיבדל מזולתו בעניין מעלה מן המעלות. וצריך עוד לדקדק אם השם ההוא, אם יש לו שם פרטי גבוה ואם לא, ואז הפרט ההוא עד הגיע אל הפרטי האחרון, וגם כולו הוא בטבע ואין להרהר אחריו. בלשונינו נקרא זה הטבע בחירה, כאמרם שבעה [רקיעים] ברא הקב"ה בעולמו ומכולם לא בחר להיות כסא כבוד למלכותו אלא ערבות שנאמר "סולו לרוכב ערבות ביה

מפתח הרעיון

שמו" (תהלים סח' ה'). וכן אנחנו מברכין "אשר בחר בנו מכל העמים ורוממנו מכל לשון". והעידו על זה הנביאים עוד באמרם **"והייתם לי סגולה מכל העמים"** (שמות יט' ה'). וכן כתוב **"רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה"** וגו' (עמוס ג' ב'). והרבה כיוצא בזה מן הטענות התוריות על בחירת אבותינו מכל אומה ולשון.

וכן התחייב בהכרח שם לכוכבים, ותאמר כוכב זה שם כללי ופרטי כוכב חמה ופרט גבוה שם כוכב מאיר והוא שם השמש. כי גם השמש נקרא כוכב אלא שנקרא מאור גדול ומאיר יותר משאר הכוכבים. וכן אין ראוי שתשאל למה בחר השם באברהם יותר מכל דורו כמו שנאמר **"אתה הוא יהוה האלהים אשר בחרת באברהם"** (נחמיה ט' ז'). וכן **"ויבחר בזרעו אחריו"** (דברים ד' לז'). וכן **"בך בחר יהוה אלהיך להיות לו לעם סגולה"** (דברים ז' ו'). דע שמלת צומח שם כללי ופרטיו רבים, ואין בכל פרטיו יותר נבחר בטבע כיהודי. והטענות התוריות על זה הן רבות מאד, כבר זכרנו קצתם. אך הטענות השכליות על זה הן שכל אדם בעל כתב ובעל לשון ורוז"ל זכרו זה כאמרם שבעים כתב יש לו להקב"ה בעולמו וע' לשון וע' שרביטי מלכות. והנביא אמר **"ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי ומנחה טהורה"** וגו' (מלאכי א' יא'). ופירש הרב הגדול רבי משה ז"ל מורה צדק במורה נבוכים כי זה רומז אל הסבה הראשונה של כל אדם והוא מכווין אליה וידוע ששום אדם בעולם ר"ל שום אומה מן האומות אינה חושבת שטועה באמונתה, שאם היתה חושבת זה בכללה היתה אמונתה נאבדת והיתה נחלפת באמונה

מפתח הרעיון

אחרת. אך כל אומה ואומה קבלה בקבלה מחוזקת שאמונתה אמיתית, ושאר האמונות פחותות כנגד אמונתה. ואל תפלא מן היות האמונות נחלקות וזרות ונכריות ורחוקות זו מזו. שהרי אפילו באומה אחת בעצמה זרות גדולה בין הנקראים בשם יחס אחד עליה, כגון אומתינו שנחלקה לאומות רבות. וידוע שהשם הכולל כל אומה שם אחד כללי והוא שם יהודי. והנה הם נחלקים ליחסים אחרים פרטים לשם יהודים כגון רבנים וקראים וצדוקים וביתוסים וכותיים ורבים אחרים אין אנו מכירים. והנה הרבנים מתפארים שהם מאמינים יותר אמונה טובה מן הקראים והכותיים, וקראים אותם מינים ואפיקורוסים. וכן גם הם קוראים את הרבנים ואומרים שהם פתאים שמאמינים דבר שאין ראוי להאמינו, וקוראין עליהן "פתי יאמין לכל דבר". וטענתם שהנביאים הם החכמים הגדולים שבכל מן חכמי בני אדם, ואילו ראו שראוי לכתוב ולצוות על התורה שבעל פה היו כותבים אותה.... (עד כאן כתב היד השני)

אלף בית שהועתק מספר מפתח הרעיון - (כך מופיע בכתב היד)

א שמו אלף ומספרו אחד. דע כי אלף זה הציור הוא ציור דבר נמצא, והוא גוף בעל שלש פאות, והוא הנמצא תחילה. ויש לו צוואר וזרועות ימין ושמאל והוא נחלק לשלשה חלקים מעלה ומטה ואמצע. ולו צורה תחתונה דבקה אל האמצע כצורת חבור הרגל. וזהו מה שכתוב בספר יצירה בבריאת האדם שהורה עליו שהוא בעל ראש בטן וגויה. ואם כן ציור זה

מפתח הרעיון

ציור אדם, ועל זה הסוד נאמר ביחזקאל שראה על הרקיע כמראה אדם עליו מלמעלה, ואמר וממעל לרקיע כמראה דמות כסא, ואמר שלמעלה ממנו דמות אדם חלוק לשני חלקים ממראה מתניו ולמטה. כי הוא מנה הכלל, ומנה הראש והגויה לדבר אחד, מפני היותם משני יסודות עליונים מאש ורוח. כמו שכתוב בספר יצירה ראש נברא מאש, ובטן נברא ממים, וגויה מרוח מכריע בנתיים. ואם כן הראש והגויה לבדם הם מלאכים ומשרתים כמו שביארנו למעלה מאמרו **"עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לזהט"**. וכן הנביא חילק הראש והגויה לחלק אחד והבטן לחלק אחר, והדין עמו מכל צד. שהנה הנפש היא שורה על הראש והגויה לבד יותר מכל הגוף, שמקום משכנה במוח שהוא בראש ובלב שהוא בגויה, על כן לב מבין. והחכמה והבינה והדעת במוח והלב המבין הוא המכריע בין החכמה והדעת, ועולה ציור הבנת הלב בנתיים. וסוד התפלין לעדות על היות שורש מציאות אמיתת ההשגחה במוח ובלב, כלומר בראש וגויה באש וברוח. הנה לך כזה הציור מעולה ומורה על התולדת המעולה שבכל המציאות, ר"ל על תולדת האדם (.). והם שם זה הציור אלף ועניינו הוא מפני שכל חכמה אנושית אינה מגעת לאדם בלא לימוד. והנה אלף כמו למוד מגזרת **"ואאלפך חכמה"** (איוב לג' לג'). גם אלף לשון שררה כמו **"אלופי ומיודעי"** (תהלים נה' יד'). גם אלף לשון המספר האחרון שהוא האלף, כי רבוא ורבבה מלשון רבוי. והנה האדם שעל הכסא הוא השר הגדול שבשרים הוא שר הפנים בלא ספק. על כל (..) בשם ית' שהוא סבתו הראשונה והאחרונה, ועל זה נקרא

מפתח הרעיון

אלף (..שר) כמו שאמרתי. ומפני היותו ראש הושם הראש ומספרו אחד, והנה אלף תכלית ואחד ראשית.

והנה האדם ראשית, ראשית ותכלית כאלף, ובזה דומה אל השם. ועל זה כולו נאמר עליו **"מראה דמות כבוד יהוה"** (יחזקאל א' כח). ומפני היות כל מין האדם נמצא מן אדם אחד לבד ראשון לכל, והוא אדם הראשון, נקרא אחד כשם ית' שנקרא אחד. וכן ראוי שכל צדיק וצדיק נקרא אחד כאברהם **"אחד היה אברהם"** (יחזקאל לג' כד). וכן **"ישראל גוי אחד בארץ"** (ד"ה א' יז' כא). וכן אמרם ז"ל עמוד אחד יש בעולם שהכל תלוי בו וצדיק שמו שנאמר **"וצדיק יסוד עולם"** (משלי י' כה). וכן א' תמצאהו עם כל אות ואות שאי אפשר להזכיר שום אות בלתו, וכן מספרו אחד והוא בכל מספר בפועל ובו כל מספר בכח. וכן שמו אלף מורה על מספר משולש והוא כי ראשי המספרים אי"ק. והנה אלף עם אי"ק שוים במספר, כי מן א' עד עשרה אתה מונה סימני אותיות אחד אחד, ומעשרה ועד עשרים אתה מונה סימני אותיות שנים שנים, והעשרים סימן אחד והוא כ"ף. ומן עשרים ואחד עד שלושים שנים שנים והשלושים סימן אחד והוא ל"ד. וכן לכולם אתה מדבק האחדים אל כל מספר העשרות והם שנים שנים עד ק' ועשר שסימנם ק"י שבם שלמו העשרות כולם. ומשם ומעלה אתה משלש סימני אותיות המספר. וכשאתה מונה מאה ואחד עשר אתה מסמן קי"א ומשם ומעלה מתחיל השלוש. ועל כן אל"ף מספר ראשון לשלש, וכן האדם בעצמו הוא מספר ראשון לשלוש שהוא בעל גוף ובעל נפש ובעל שכל. וגופו משולש ראש בטן וגויה כמו שרמזנו.

מפתח הרעיון

ועל מה שאני יסדתי והתחלתי לבנות על ציור אל"ף, אם תראה שחסרתי מן הראוי לרמוז בו השלם אתה חסרוני דרוש וקבל שכר.

ב זה הציור שמו בית ומספרו שנים. והוא גוף רחב מלמעלה וארוך בסופו מלמטה. ואחר הרוחב התחתון בסופו נקודה יוצאה לחוץ מורה רגלי האלף. וזה הציור הוא כציור משכן שיש לו שלשה צדדין סתומים וצד אחד פתח כציור העולם בעצמו, שמזרח ומערב ודרום סתומים וצפון פתוח, כמו שנאמר **"מצפון תפתח הרעה"** (ירמיה א' יד). וכן אמרו רז"ל כשברא הקב"ה את העולם סתמו משלשה רוחותיו והניח צד צפון פתוח ואמר, כל מי שיתפאר שהוא אלוה יבוא ויסתום את הפתח וגם אני אודה לו שהוא אלוה. וכן כתיב **"וגם אני אודך כי תושיע לך ימינך"** (איוב מ' יד), כלומר שסתמת שמאלך בכח ימינך. וידוע כי משכן צד הרע בשמאל ומשכן צד הטוב בימין, ועל כן נזכר לשם ימין ולא נזכר שמאל. כאמרו **"ימין יהוה עושה חיל ימין יהוה רוממה"** (תהלים קיח' טז). וכתיב **"ימינך יהוה נאדרי בכח ימינך יהוה תרעץ אויב"** (שמות טו' ו'). וכתיב **"אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים"** (ישעיה מח' יג). וכתיב **"וכל צבא השמים עומד עליו מימינו ומשמאלו"** (מלכים א' כב' יט). ואף אם נכתב הנה שמאל כבר ביארו (..) שמאל ממש. ואמרו וכי יש שמאל למעלה אלא אלו מימינים לזכות ואלו משמאילים לחובה. והבן זה מאד. והנה צד הבית שהוא למטה מורה שהבית משכן לאלף ועל כן נקרא שמו בית אלף. ומשכנו כמו שהעולם בית השם ומשכנו ומעונו, ואע"פ שאין צריך למשכן ולמעון אך אחר שהעולם עשוי במאמרו ית' השכין עליו אורו וזוהרו ואור

מפתח הרעיון

מלאכיו וזוהר משרתיו. ועל זה יקרא משכן לו ולמשרתיו על דרך משלי היכלי המלכים וחזריהם ומשכניהם ומעונותיהם וטירותיהם ודבריהם, שהם המושלים והשולטים עליהם ועל כל אשר בהם. ומספר בית שנים, ודע שזה מורה על המשכן הנקרא בית, לפי שהמשל הנשוא אינו ממין בעל הבית אבל יש שינוי גדול ביניהם כהבדל האדם והבית על דרך משל. והנה שנים כפל אחד והוא שני אחדים, ואילו היה ממין אחד ואע"פ שנמצאו השנים מהרכבת אחד בלא ספק. והוא גם כן מלשון שניות, כי בידוע שלא ימצאו שנים מבלתי א' ואם כן השנים צריכים לאחד. והנה ימצא אחד מבלתי שנים ואם כן אין האחד צריך לשנים. ודע שכמו שהאחד ראשית כל מספר זוג או נפרד, כן שנים ראשית כל הזוגות וגם הוא זוג, ושלשה ראשית כל הנפרדים וגם הוא נפרד.

ג שמו גימל ומספרו שלשה. זה הציור מורה על דבר בעל ראש וארוך ישר וברגלו קשור רחב אחד למטה ישר כשיעור אורכו. והנה אורכו ורוחבו שווים, וזו ההוראה כעל דבר שהוא בעל ראש ורגל ואורכו ורוחבו שווים. וכן כל מה שיש לו ראש ורגל הוא מורה על מעלה ומטה כלומר על דבר עליון ותחתון ושווה בשני ענייניו, כלומר באורכו וברוחבו. וכבר ידעת מתוך דברי, שכל מעלה ומטה הם עומק הגוף. והנה ציור זה עומק ורוחב ואורך כשלשת הריחוקים שמהם נולדה כל פיאה ונמצא כלל קצה. ובהיות העומק לא שווה והאורך והרוחב שווים תשמע עניינו.

מפתח הרעיון

דע שהעומק בכל דבר אתה מעמיק בראשו ואתה מעיין אם ראשו של דבר הוא עיקר מה שאתה מעמיק בו אם סופו וכפי היותו אתה דן אותו. כי יש מה שסופו טוב מראשו ויש מה שראשו טוב מסופו. וכן כתוב **"טוב אחרית דבר מראשיתו"** (קהלת ז' ח'). ועוד כתיב **"חכם עיניו בראשו"** (קהלת ב' יד'). ופירשו בו בראשו של דבר. והראש והזנב שני ראשים גם שני זנבים ולפי מעלת כל אחד ואחד מהם כשתעריכהו לזולתו יודע איזה מהם עליון במעלה ואיזה מהם תחתון בפחיתות, ואז יקרא המעולה ראש והפחות זנב. וכן ציור גימל כשתצייר המציאות בו תמצא ראשית המציאות עיקר ושורש וסוף המציאות זנב, בעת שתעריכהו אל ראשיתו, והאמצע כולו בלא תוספת ובלא מגרעת. כאמרנו ארכו ורחבו שווים והם כל בעלי התולדת שכולם נבראו בשווי כפי מהות כל מה ומה מהם ושמנו גימל. ודע שזה מורה על דבר נגמל מלשון גמול. והגמול אינו נופל אלא על דבר נגמל מלשון גמול, והגמול אינו נופל אלא על דבר נגדל ונשלם במציאות ראשון, כמו **"ויגדל הילד ויגמל"** (בראשית כא' ח'). שזה גמול לו שמוציאין אותו על דרך מעולה שלא היה מכירו מטרם, והוא לפרנסו במזון שלא היה ראוי לו מקודם שיזון ממנו, ושכר העולם וגמולו הוא תשלומו. גם גימל מלשון גמל נושא משוא כבוד. וכן כל משא הוא שם על השלוש, ובשלוש תלוי כל הלשון כאמרך המשא והנושא ונשוא, וכן הכותב והכתיבה והכתוב, וכן כל דבר אפילו בשם ית' כאמרך השכל המשכיל והמושכל. וכן השאר ועל זה מספר גימל שלשה כמו שאמרתי לך מצירורו בשלשת הרחוקים.

מפתח הרעיון

ועניין הג' ושנים ואחד הוא כשאר המספר אלא שנבדלו שלשתם מלשון, כי זה סופו ה"א ועיקרו שלש ואינו ריבוי וממנו ועד תשע עשרה אין שום מספר מורה ריבוי, לא ריבוי זכרות ולא ריבוי נקבות. הוא מורה ריבוי מצד אחד אך לא לפי דרך הלשון, כי הלשון כשמורה על ריבוי זכרות מוסיף יו"ד מ"ם ובמעט מקומות ו"ו תי"ו. וכשמורה על ריבוי נקבות מוסיף ו"ו תי"ו ובמעט מקומות יו"ד מ"ם. ואין משלשה ועד תשע עשרה לא זה ולא זה. אך שנים מורה על כפל מפני היות הנו"ן מנוקדת בפתח והיו"ד בחירק, וכל ריבוי ביו"ד מ"ם, אין אחד מהם מנוקד כמו עשרים שהוא לשון ריבוי זכרות, והרי"ש מנוקד בחירק אך היו"ד והמ"ם אינם מנוקדים לעולם. וכן ו"ו תי"ו בריבוי נקבות אינם מנוקדים לעולם. וכל כפל נקבות בתי"ו כמו שנים שעיקרו שי"ן נו"ן מן שנים, ויו"ד מהם הם מורים על כפל הזכרות. והנה גם שתיים היה ראוי להיותו שנתים בנו"ן נח בין שי"ן ותי"ו, והדגש על התי"ו, והתי"ו מבלעת הנו"ן שהוא ושב אם כן להיות תי"ו של שנתים, שתיים, במקום ה"א המורה תמיד על נקבות בסוף הדבור ברוב המקומות. ומזה תבין כי המספר הפך שאר הלשון.

וכבר זכר זה בן עזרא החכם בלשון ע"ה בספר צחות בפרשו האותיות ושמש ומספרם. והאמת הוא מה שאמרו שם בעניין, זה כי אחר שה"א מורה על נקבות ובאו המספרים משלשה עד עשרה כולם בה"א בסופם, זו ראייה שהמספרים האלה הפוכים מהלשון. שהנה לא מצאנום נזכרים בספרים כי אם על זכרות, וזהו ההפך. ובסמוכים יבואו תוי"ם במקום האי"ם ועדיין זה על

מפתח הרעיון

זכרות כי אם במקום מן המקומות שיבואו לפעמים גם כן לשון נקבות. והנה גם אמרו ואני שלשת החצים צדה אורה לשלח לי למטרה הוא בא על לשון זכרות, ומלת חצים לעדות. ואמרו ושלשת נשי בניו, הוא בא על נקבות ומלת נשי לעדות. וכיוצא בזה ימצא במספר מקומות, אך מספר אחד הוא בלא ה"א ובלא ריבוי. ואם הוא מלשון אח הוא מעניין חבור, ואם הוא מלשון המורה עניין יחד גם הוא מעניין חבור. ותרגום אחוז אחד, כלומר מחובר. וכן אמר הרב ז"ל בהיות היות אח ואחות נאמרים בשיתוף מצד ההשאלה על דבור דבר לדבר. והנה על זה צריך להודיעך כי כל מספר מקרה נוסף על עצם דבר הנמצא, ולא יתחבר לא עם גוף מורכב מחומר וצורה. כי המספר נקרא כמות המתפרק, וכן כמות הוא מכלל כמות המתפרק, וכמות המדבק הוא הריחוק. ואם כן לא יקרא במי שאינו גוף ולא כח בגוף בשום מספר, לא ביחיד כמו א' ולא בכפל כמו שנים, ולא ברבים כמו עשרים ולא בשאר המספרים כלל. כי אינו מקבל מספר אלא דבר שהוא מחובר, ועל כן אמרתי לך אפילו א' מורה גוף.

ד זה הציור שמו דלת ומספרו ארבעה. וזהו הציור הוא הפך מציור גימל. ואם תיקח גימל ישר ודלת הפוך כזה, **ג** או גימל הפוך ודלת ישר כזה, **ד** אהנה תמצאם שניהם כשני חברים רואים זה את זה, וכשתי דלתות סגורות שהם מתגלגלות על שני צירי הבית. וזהו עיקר ציורם כי הם שניהם כשני שערי הבית ועמהם כל בית נסגר ונפתח באמת. והנה ציור ד' רחב ועמוק וארוך ואע"פ שהגימל אינו כן כי אם רחב וארוך כציורו

מפתח הרעיון

המצוייר בתחילת מחשבה. וכן גם הדל"ת אינו כן כי אם ארוך ורחב בציורו המצוייר בתחילת המחשבה. והנה עוד ידוע כי אין הבדל בין ציור נו"ן וגימ"ל אלא הזנב הנוסף על גימ"ל, ואין ציור בין דל"ת לרי"ש אלא זנב הנוסף בדל"ת. וכן אין הבדל בין כ' לב' אלא הזנב הנוסף בבי"ת. וההבדל שבין ה' לחי"ת מדובק בציור אחד והה"א אינו מדובק אך הוא מעל שני ציורים נפרדים, מה שאין כן ציור שום אות אחד. כי אין שום אות בעל שני ציורים נפרדים כי אם ה"א לבדו, וזה לעניין גדול. גם כן כ' וחי"ת ציורם אחד בעצמו ושנויים תשמעהו לפנים. ובין ו' לזי"ן שהזי"ן בעל שני צדדים בראשו והו"ו בעל צד אחד בראשו והוא צדו של פניו. ובין ל' לק' הפוך כהפוך ג' לדלת. ובין ע' לצ' שהצדי יותר מיושבת על תחתיתה אך העין יותר מעוגלת מעט מלמטה, אך לזאת שני ראשים ולזאת שני ראשים. ובין ח' לת"ו רגל אחד תוספת בת"ו. וכבר הודעתך כי ציור חי"ת וה"א קרובים, גם כן החי"ת והת"ו. ואל תאשימני על קוראי האותיות בשם זכרות לפעמים, ובשם נקבות לפעמים. כי הנה אות סובל שני העניינים כמלת רוח, כאמרו רוח גדולה וחזק וכמלת אש כאמרו **"תאכלהו אש לא נופח"** (איוב כ' כו) וכן רבים. וכן אות ואותות כאמרו **"למחר יהיה האות הזה"** (שמות ה' יט). כמו שהודעתך כי עניין אות כמו סימן וכמו שם שהוא סימן. והנה הת"ו מורה נקבות גם כן, וכן האות הראשון גם האות האחרון לשון זכרות. והנה כתוב **"האותיות שאלוני על בני ועל פועל ידי תצוני"** (ישעיה מה' יא) שהוא לשון נקבות. וכן **"ואותיות ואשר תבאנה יגידו למו"** (ישעיה מד' ז) שהוא לשון זכרות, ומלת יגידו לעדות שפירושו האותיות יגידו למו אשר

מפתח הרעיון

תבאנה, כלומר הנותרות. ועל כן תמצאני מזכירם בשתי לשונות, תדע שהדין עמי.

ודע שהציור א' וט' וי' ומ' וס' ופ' וש' שהם שבעה ציורים אין להם דמיון בחבריהם ולא הפוכים לציורים על חבריהם. אלא כל אחד מהם ציורו זר מציור כל חבריו. אך חמשה עשר ציורים הנשארים יש להם דמיון אלו לאלו או הפוכים מדומים כמו שהודעתך. וחמשת הציורים הכפולים ר"ל ציורי מנצפ"ך הם ציורים מצויירים בצורות האותיות שנקראו בעצמם בשמם. כי שמותם לא נשתנו ואין שמות ציורי האותיות כי אם כ"ב. ואלה הה"א ציורים נשתנו מחבריהם במעט שינוי, שהרי הם לפי מספרם משונים ולפי צורתם (שהם) [שונים], אך אין שינוי בשמם כי שמם כשם חבריהם החמשה, ושינוי מספרם הוא שהאותיות כמנפ"ץ הארוכים מספרם במאות כמספר הוזח"ט באחדים, וכמספר נסעפ"ץ בעשרות. ומפני שהאותיות היו כ"ב ולא הספיק מספרם כי אם עד תי"ו שמספרו ארבע מאות הוצרכנו עוד חמשה ציורים להשלים המספר המשולש. שהאחדים מספרם מאחד ועד תשעה וסימנם א'ב'ג'ד'ה'ו'ז'ח'ט'. והעשרות מספרם מעשרה ועד תשעים וסימנם כ'ל'מ'נ'ס'ע'פ'צ'. והמאות מספרם ממאה ועד תשע מאות וסימנם ק'ר'ש'ת' כ'מ'נ'פ'ץ. והנה לא נשארו לנו ממספר הציורים הכ"ב כי אם דל"ת והם ק'ר'ש'ת', והנזכרים י"ח ומספר כולם יח"ד. והנה ק'ר'ש'ת' כנגד י'כ'ל'מ' וכנגד א'ב'ג'ד', וכן באלפבית המשולש מצוייר אי"ק בכ"ר גל"ש דמ"ת. ומפני שאני בדל"ת ובציורו ובמספרו הארכתי בו כל זה העניין בהכרח להורות עליו שגם

מפתח הרעיון

הוא תכלית אחת מהתכליות. כי בחברך מספר אבג"ד תמצאם במספר עשרה שהיא תכלית אחדים וראשית העשרות. ובחברך יכל"מ תמצאם במספר ק' שהוא תכלית העשרות וראשית המאות. ובחברך קרש"ת תמצאם במספר אלף שהוא אלף שהוא תכלית המאות וראשית האלפים.

וכבר הודעתך שהציורים חוזרים חלילה מאלף לאחד, ואם כן חסרו מתשלום ציורי המספר חמשה מספרים ושמום הצופים כלומר הנביאים בציור שדומים לכ'מ'צ'פ'נ'. והורו לנו בהם [חכמה] זו כמה גדולה. שהנה פ"ץ הם ציורים מובנים שהם במספרם הולכים כשורה, ושב פ"ה קצר פ"ה ארוך, צד"י קצר צד"י ארוך, ומה שהיה יושב בו שב עומד. וכן כ"ף ונו"ן אלא שאין כ"ף ונו"ן הארוכים הולכים כשורה במספרם עם הקצרים הנקראים בשמם. ומ"ם פתוחה שבה סתומה וגם היא חוץ משורת המספר. וזה כולו לעניין תשמעהו. דע כי פ"ה קצר מספרו בעשרות שמונים כמספר ח' באחדים וכן פ"ה ארוך מספרו במאות שמונה מאות. ועניין ח'פ'ף' במספר שזה שווה באחדים וזה שווה בעשרות וזה במאות. כי זה שמונה אחדים וזה שמונה עשרות וזה שמונה מאות, לשון נופל על הלשון. ואין הכל כי אם שמונה באמת אלא שנחלקו במספר רב ומעט, כי אמיתת כל מספר הוא מאחד ועד תשעה לבד והשאר אחריו הורכב ממנו ונקרא על שמו. ושתי דרכי תכליות המספר הם באמת תשעה ועשרה לבד, אלא שהתשעה תכלית ולא ראשית, והעשרה תכלית וראשית על א ב ג ד ה ו ז ח ט גלגל חוזר חלילה והה"א נקודה אמצעית לו. [וכן י כ ל מ נ ס ע פ צ והיה גם הוא גלגל

מפתח הרעיון

חוזר חלילה ונ' נקודה אמצעית]. וכן עוד בחברך עם קרש"ת התוספת שהיה חסר ממנו והוא כמנפ"ץ והיה גם הוא גלגל חוזר חלילה ונ' נקודה אמצעית. והן שלש נקודות שסימנם הנ"ך ומספרם חמר וצורה שהוא הדבר שעליו חוזר הגלגל חלילה.

ומה שקרה לציור חפ"ף הוא מה שקרה לציור טצ"ץ ומן האחד תבין השני. כי מספר טצ"ץ תשע מאות ותשעים ותשעה והכל תשעה תשעה. אך כמ"נ לא כן קרה להם, כי הנה כ"ף עשרים וחבריו ב"ר בציור בכ"ר, ב' אחדים, ב' עשרות עשרים, ב' מאות מאתים. ואיך בא זה כן והנה כ"ף ארוך חמש מאות. וכן מ"ם פתוח ארבעים ומ"ם סתום שש מאות ושורת מ"ם פתוח דמ"ת ושורת מ"ם סתום וס"ם. וכן נו"ן קצר חמשים ונו"ן ארוך שבע מאות ושורת זה הנ"ך ושורת זה זע"ן. והנה התבאר לנו קצת טעם זה הדבר והוא כי תכלית ציור האותיות נשלם בתי"ו ששורתו דמ"ת ושורות חבריו הבאות אחריו בשנוי הם הנ"ך וס"ם זע"ן וסימנם בשורה הראשונה הו"ז נס"ע כמ"נ. והנה בזה השלוש הנוטה משורת המספר השווה בסופו נדע שלש עקרי המספרים, והוא כי אי"ק הם ראשית ותכלית. ועתה חשבם תכליות יבואו א"ח טש"ץ יק"א וזהו ציורם בהיותם תכליות בכ"ר גל"ש דמ"ת הנ"ך וס"ם זע"ן חפ"ף טצ"ץ יק"א.

ולפי זה העניין אמר בספר יצירה שלשה עדים נאמנים עולם שנה ונפש. והנה עולם משלש רוח ומים ואש, ושנה משולשת רויה וקור וחום, ונפש משולשת גויה ובטן וראש. והפכם אש ומים ורוח, חום וקור ורויה, ראש ובטן וגויה. וסדרם אש וחום

מפתח הרעיון

וראש, מים וקור ובטן, רוח ורויה וגויה. הנה אלה התשעה עניינים בתשעה הנזכרים באותיות של מעלה, ומהם תבין סוד הקרבן המשולש. ותדע שהוא כנגד התולדת כמו שכתוב על בתר באמרו "קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת ואיל משלש ותור וגוזל" (בראשית טו' ט). ואין תור וגוזל ממינם ולא מבותרים כמותם כאמרו "ויקח לו את כל אלה ויבחר אתם בתוך ויתן איש בתרו לקראת רעהו ואת הצפר לא בחר" (שם). והנה ידוע שתשעה דברים כשתתן לכל אחד בתרים שהתוך שלהם חמשה ישלימו כולם עשרה, חוץ מן ה' שהוא אחרון ואין לו בן זוג אלא אם תכפלהו. ואם כן כלל המספר הראשון שלש, וכן יכלול השני שבעיות, והשלישי עשירות, והרביעי שנים עשר. ואם תכלול הכל רצוני לומר ג' עם ז' ועם י' ועם י"ב ישלם מספר ל"ב נתיבות פלאות חכמה. ודע שכן עולם ושנה ונפש, עולם מושבע שנה מושבעת נפש מושבעת, עולם מעושר שנה מעושרת נפש מעושרת, בעשר ספירות הנזכרות. עולם בן י"ב שנה בת י"ב נפש בת י"ב. וכן זה שזכרנו השלש נודע באותיות ובמלות, והשביעיות בתר עם בתר הדומה לו כשמו ותמצא בכ"ר עם הנ"ך ז"ז. ב"ה הם ז' אחדים, כ"נ הם ז' עשרות, ר"ך הם שבע מאות. וכן תעשה לעשירות קחם בתר עם בתר הדומה לו בשמו, מ"ם מ"ם כ"ף כ"ף וכמו כן נו"ן נו"ן ותמצא דמ"ת עם וס"ם י"י. ד"ו הם עשרה [אחדים מ"ס הם עשרה עשרות ת"ם עשרה] מאות. וכן תעשה למספר שנים עשר קחם כאשר עשית את חבריו ותמצא הנ"ך עם זע"ן שהשינוי בין נו"ן נו"ן ושמותם שווים. ועל כן יבואו לך ה"ז

מפתח הרעיון

שהם י"ב אחדים, נ"ע שהם י"ב עשרות, ו"ן שהם י"ב מאות, הרי לך כללם עולה ל"ב נתיבות וזה מבואר.

ועוד נודע לנו סוד אחר במ בעבור היותם אמצעיים כמו שצירנו למעלה, ואם יהיה זר בעיני הפתאים לא נחוש מהם. והוא כי כמ"ן הארוכים עם חבריהם שהם הו"ז נס"ע ט' אותיות שמספרם יחד בחזרת אלף לאלף חללה. לפי הקבלה הידועה הוא בסוד מספר מטטרו"ן ש"ר הפני"ם שהוא ש"ר צבאו"ת בתנוע"ת הגלג"ל. ותולדת האדם ויסודו וחמרו הראשון הקרוב לו להיותו אדם נקרא שכב"ת זר"ע. וכשתשים ו' תחת ש"ת יהיה סודו בכ"ר זע"ן, וכשתמנה נו"ן חמשים יעלו שלי"ט וסודו אש חם שממנו הבריה ונקרא דם ערלה אש חם ודם מילה רוח, והנה מה שרמזנו באש. ואם כן הוא סודו סוד אדם לפי היצירה. וכן נאמר בסוד אמ"ש שסוד ראשו וסופו א'דם מ'לאך ש'טן, ושלתן עדים נאמנים בסוד מכ"ן עם אמ"ש. שמה שהוא בתוכם ט"ל א"ד שסודם א"ל אח"ד וכללם יחד יו"ד ה"א ו"ו ה"א, שמספרו ד"ם הנקרא א"ב וא"ם. ומספר שלשתם הקטן דמות אדם, ומספר שלשתם הגדול מאב"ק, והשם יכפר בעדינו. וכשתכלול שני המספרים יחד ותאמר דמו"ת אד"ם מאב"ק יבואו העניינים שלשתם במספרם כמספר שלשת האבות שמהם נברא הכל. ושמן אברהם יצחק ויעקב ובחילופם הם שלש הויות והמשכיל יבין. הנה כבר התבאר לך עניין מנצפ"ך בתוך דברי בהכרח בעבור בואם מחוברים עם דמ"ת שהם שלשת תכליות מצד א'.

מפתח הרעיון

ה שמו ה"א ומספרו חמשה. זה הציור הוא זר מאד מכל הציורים מפני שהוא לבדו בעל שני ציורים. ואין שום ציור בכולן מורכב כי אם פשוט, ואם יראה לך כי אל"ף או קו"ף או תי"ו הם בעלי שני ציורים גם כן, מפני שתמצא סופרים רבים שכותבים אק"ת ואינם מדבקים אותם, דע שזה אינו אצלם כי אם הרגל הכתיבה לא ידיעת אמיתת ציור האות. כי רוב הסופרים אין להם השגחה בידיעת סוד ציור האות. כי אין כוונתם כולם אלא ליפות ציור כתיבתם. אמנם אנחנו ידענו בביאור ובקבלה שלימה שאין שום אות מצוייר באותיותינו בלא דבוק כי אם ה' לבדו. וזה לעניין גדול והט אזניך לשמעו. דע כי מן אל"ף עד דל"ת הוא כמו עולם אחד בפני עצמו כי מספרם יו"ד. ומן ה"א עד יו"ד הוא עולם אחד בפני עצמו כי מספרם ה"ם, והכל פירושו יה"ם, כלומר עשרה ה"ם. וכן כתבנו למעלה בעניין היצירה רוח ורוח ומים ואש ארבעה, ושש פאות שהם ששה הרי כפל עשר ספירות. ועל כן ארצה להודיעך סוד מספר אבג"ד עד רבועו. וכמוהו אצייר לך אחרי כן סוד מספר השם עד רבועו, בעבור היות ראש יו"ד וסופו ה"א והוא מהופך. ולא עוד אלא שאם העולם הזה נברא בה"א והעולם הבא ביו"ד, הנה העולם הזה קודם למציאות אדם מן העולם הבא. ואע"פ שבמציאות שני העולמים העולם הבא קודם לעולם הזה, וכן כתיב **"כי ביה צור עולמים"** (ישעיה כו' ד).

ועתה שים לבך להבין דברי אלה בע"ה. חשוב אבג"ד הם עשר, וחשוב א"ב א"ג א"ד יחד הם י"ב, וחשוב עוד ב"א ב"ג ב"ד יחד הם י"ד, וחשוב עוד ג"א ג"ב ג"ד יחד הם י"ו, וחשוב עוד

מפתח הרעיון

ד"א ד"ב ד"ג הם יחד י"ח. הנה לך כי המספר המיוחד י' והכפול ס' והכל ע'. והבן זה כי הוא סוד גדול. ועלה המספר י' י"ב י"ד י"ו י"ח. וסיפור יהו"ה הוא כ"ו, סיפור י"ה י"ו י"ז הם מ"ו, סיפור עוד ה"י ה"ו ה"ה הם ל"ו, סיפור עוד ו"י ו"ה ו"ה הם ל"ח, סיפור עוד ה"י ה"ה ה"ו הם ל"ו. הנה לך כי המספר המיוחד הם כ"ו, והכפול הוא כמספר הששה חותמות שביצירה, והכל עולמ"ו. והוא סו"ס יהו"ה, א'ב'ג'ד' סו"ד סו"ס יהו"ה, והכל רכ"ב. והבן זה כולו מאד, ואחר זה תבין זה. ה"ו ז"ח ט"י הם מ"ה. ה"ו ה"ז ה"ח ה"ט ה"י הרי ס"ה. ו"ה ו"ז ו"ח ו"ט ו"י הם ס"ט. ז"ה ז"ו ז"ח ז"ט ז"י הם ע"ג. ח"ה ח"ו ח"ז ח"ט ח"י הם ע"ז. ט"ה ט"ו ט"ז ט"ח ט"י הם פ"א. י"ה י"ו י"ז י"ח י"ט הם פ"ה. הנה לך כי המספר המיוחד סודו אדם, והכפול סודו מלא"ך שט"ן, תמנה הכל יחד ותמצאהו. עוד מנה המספר הראשון שהוא יו"ד ה"מ וה' כפולים שהם ס' (לא ברור) וגם יבאו נ"ה עם תק"י והכל תקס"ה. וסודם החמ"ר והצור"ה הם עדי"ם אמ"ת והם אדי"ם מע"ת. והכל סוד מלא"ך אד"ם שט"ן והוא דמות הדמיון גם בו דמות הדמיון. ודע זה.

ונשוב לציור ה"א ונאמר שכבר ביארו היות ציורו רחב וארוך בשווה. ולא כנגד ראש רחבו כציור בן, ועליו פתח ולו ציור שני ותחתיו פתח. ואם כן הנה לה"א בן וכל בן לא יולד בלי עבור. והנה ה"א מורה עבור ומניינו חמשה שעולה סו"ד העבו"ר. וכן א'ב'ג'ד'ה' השלימו השם שהוא ש"ם אחד י"ה ועליו התבונה תלויה. והנה המלות המצויירות למעלה בציורן זו עם זו הם ברוחב ה' ובאורך ו', והפוך המלה האחרונה

מפתח הרעיון

שבשורה הראשונה הוא י"ה, והפוך המלה הראשונה שבשורה הראשונה הוא ו"ה, הרי הסוף והראש י"ה ו"ה הפוך. וכן יושר המלה השנית שלמטה מן ו"ה הוא ה"ו הפוך, והוא ו"ה ישר, וסוף שורתו באורך הוא י"ה הרי סוף וראש יהו"ה ישר ממטה למעלה ה' כנגד ה'. וסוף כל השורות מפה מפה י"ט והוא סוד מחזור הירח שהעיבור תלוי עליו. וסוד העבור וסוד הרבוע שווים. וכשתחשוב אבגד"ה מרובעים תמצאם שווים עם אבגדהזחט"י בכללם פשוטים שמספרם הכל. והנה שהוא חצי יו"ד כיו"ד כמו שחצי השם ככולו בסוד יהו"ה יו"ד ה"א, ודע זה. ואם כן הנה ה"א צורת בינה כשני פתחין מעלה ומטה כאשר בארתי למעלה. והמשכיל המעיין בדברי יבין סודו ממה שכבר גיליתי.

ך שמו ו"ו ומספרו ששה. זה הציור כבר רמזנו סודו והודענו היותו מורה על צורת קו ארוך והיותו חותם שלישי אלוהיי. והוא להורות שהשם ית' שמו, אינו גוף ולא כח בגוף, והוא מקום ואינו נגבל ולא נגדר ואין עצמו חוץ מתאריו ולא תאריו חוץ מעצמו ואינו נופל תחת הזמן. וכל אלה העניינים וכיוצא בהם כולם מבוארים לנו במופתים מוחלטים מושכלים ומורגשים ומפורסמים ותוריים מקובלים, עד שאין שום משכיל ובעל תורה יכול לחלוק עליהם באמת. ועל כן ראוי שיוורה חותמו ושמו המוסכם בשבעים לשון, על היותם גופים גדולים וקטנים להעיד שהשם בורא כל גוף, ומה שנכבד מן הגוף והם עצמי הצורות כולן, ומה שפחות מן הגוף והם המקריים כולם. ועל כן הנה חותמו גוף בעל צורה ובעל מקרים כאשר הורה על

מפתח הרעיון

חותמו שמו אשר סתם בו, והוא טבעתו ית' שרצה וחפץ לחתום בו שש קצוות והוא השביעי, שהוא מעמיד השש והשש בעלי תנועה ונטייה והשביעי אין בעצמו לא תנועה ולא נטייה כי הוא בכולם וכולם בו. ועל כן חיבב שביעי לכל חפץ תחת השמים.

וממנו תבין היות ימי החול ימי עמל ויגיעה ותנועה ונטייה, וימי הקדש שהם השבתות ימי מנוחה ושבתה ושמחה. והיה ראוי לפי זה הדעת ש(השם)היה השם גם כן כולל זי"ן כמו שכולל ח' מפני מעלת השביעיות. ודע שעל כן תמצא מעט הבדל בין ציור זה לציור זה. והוא שהו"ו אין לו כי אם ראש רואה לפניו ולא לאחוריו. אמנם ציור זי"ן יש לו ראש רואה לפניו וגם לאחוריו. וזה כי יום שישי משתכל תמיד ביום הז' שהוא לפניו, כי היוצא מן העמל והטורח מבקש לו מקום לנוח בו. אך העומד במנוחה יש לו ב' דרכי עיון יום ו' ויום א', שניהם ימי עמל, ומחשב ביום ז' לעשות ביום א' מה שעשה ביום ו' כלומר לשוב חלילה אל חרפתו ויגיעו. ועל כן המשכיל יבין ההבדל שבין זה לזה. והיות שמו ו' הוא מפני שעומד זקוף שהוא מלשון ווי העמודים, ואין ראוי לציור האותיות ציור הצורה המתדמה לו בתולדת בלא תוספת ובלא מגרעת. שהנה כל מה שהציור מורה עליו עמידה די לו בזקיפה לבד. ואם הציור מורה עליו ישיבה די לו ברחב תחת לבד. ואם הציור מורה עליו תנועה די לו בצורת רגל או זנב לפניו או לאחוריו, בין על רגל אחת בין על שתיים. כי די לו בהוראת התנועה בעניין מן העניינים, כי אין הציור דבר שיצטרך לעמוד על רגליו, אבל הוא דבר מורה עניינים. והוא עומד על עניין אחד כמו שידעת שציורי האותיות הציור

מפתח הרעיון

בולט וציור שוקע וציור חלק, וסימנם שב"ח וכל י"ש נמצא בהם. והציור הבולט הוא שהצייר שציירו אם ציירו בכלי צריך להיות הכלי ההוא שוקע. והציור השוקע הפך מהבולט והוא שהצייר שציירו אם ציירו בכלי צריך להיות הכלי ההוא בולט. והציור החלק הוא אמצעי בין הבולט והשוקע והוא המצוייר בכלי גם כן, אך אין צורת הכלי יוצאת בגוף ציור השקיעה והבליטה שהם יוצאים ובאים. והצורה הבולטת כצורת גוף האדם כולו. והצורה השוקעת היא כציור נפש האדם. והצורה החלקית היא כצורת האדם המצוייר בכותל כצורת האותיות וכיוצא באלה.

וצריך שתבדיל הבדל גדול בין הציורים השלשה האלה ובין פעולתם. כי יש מהם פועלים בחכמה, ויש פועלים ברצון, ויש פועלים בטבע, ויש פועלים במקרה. והפועלים בחכמה הם הנקראים ציורים אלהיים. והפועלים ברצון הם הנקראים ציורים חיוניים. והפועלים בטבע הם הנקראים ציורים הכרחיים. והפועלים במקרה הם הנקראים ציורים חיצוניים. וכשתדע להבדיל בין אלה הציורים תדע כי ציור האותיות הם ציורים חלקיים המצויירים בנייר או בקלף וכיוצא בהם. אך ציורי האותיות היוצאים מהמבטא ואע"פ שאינם נראים לעינים והם היום לשעתם ונפסדים לשעתם, ונכנסים באמצעות הקול והרוח באזנים ומשם יורדים אל הלבבות המקבלים הציור. יש לך לדעת מהם שיש להם מקום וזמן, ופעמים מקומם באויר לבד, שאין אזנים שומעות ואין לבבות מצייירים ואז מקומם באויר, והם ציורים רוחניים לבד ואינם גופים. ואעפ"כ הם

מפתח הרעיון

ציורים באמת, אע"פ שאינם לא בולטים ולא שוקעים ולא חלקיים.

וכן ציורי מה שאינו גוף ולא כח בגוף אינו בעל ציור בולט ולא שוקע ולא חלק אך הוא ציור באמת שציירו השם ית', והוא ית' שמו לעד יקרא גם כן ציור או צורה אע"פ שאינו פעל ית' אך תאמר עליו כי הוא מצייר עצמו, שאם לא היה מציירו לא היה מכיר עצמו, והציור הוא עצם אמתתו ומהותו ועצמו מצוייר אצלו כמו שהוא ית' בהותו. וזה דומה לאמרנו, הוא השכל והוא המשכיל והוא המושכל, או אמור הוא הדעת והידוע והיודע כן אצלנו, ובמהותו שאנו מכירים אותו מצד מלתנו ר"ל מצד דיבורנו שבו נבדלנו משאר בעלי חיים, ואפילו ממיננו בו נבדל ממנו. כי אינו דומה היודע סוד הדיבור ומהותו שהוא יודע אמיתת מציאותו ומהותו, למי שמדבר בהרגל ובטבע לבד. על כן המשכיל מהות עצמו השיג לדעת אמיתת האדם ונתעלה מזולתו. וזה כולו אינו כי אם בציורים הנזכרים והדומה להם. על כן הוצרכתי להודיעך על סודות הציורים והתחלתי מן השרש לאדם שהוא ציור האותיות ובהגיעו אל השם נשלם בו"ו, זכרתי כל זה העניין בו"ו. ועוד כי מספר ששה הוא עגול והוא מעולה מאד כי הוא שומר עצמו מחבריו שהם אי"ה. והנה ששים ששה עשרות ושש מאות שש פעמים מאה. והנה אין חשבון מעולה מששים בכל מה שקדם לו כלומר מאחד ועד ששים מצד אחד. והוא שיש לו כל החלקים שבם שלמים כלומר ששית וחמישית ורביעית ושלישית ושניית והוא עצמו אחדית. ואחדית הוא ששים פעמים אחד ששים, וששים פעמים שנים

מפתח הרעיון

הם ק"ך, וששים פעמים ג' הם מאה ושמונים, וששים פעמים ד' הם מאתים וארבעים, וששים פעמים חמשה הם שלש מאות, וששים פעמים ששה הם שלש מאות וששים. ולפי אלו החלקים המעולים נחלק הגלגל לשלש מאות וששים חלקים בעבור שש הקצוות הנמצאות בכל גוף.

ועוד אמור שישית ששים י', חמישיתם י"ב, רביעיתם ט"ו, ושלישיתם כ', שנייתם שהם חציים ל', אחדיתם שהם עצמם ס'. ואם תחפץ למצוא כל אלה המספרים במה שקדם להם לא תמצאם כלל שלמים. שהנה חמשים תמצא לו חמישיתו והוא עשרה, אך לא תמצא לו רביעית שלם כי רביעיתו י"ב וחצי. וכן ארבעים רביעיתו עשרה ושלישיתו י"ג ושליש. ואם תאמר הנה שלשים שלישייתו י' וחציו י"ה ואחדיתו ל', הנה זה חשבון שלם. נאמר כי כל זה החשבון בעצמו הוא החשבון הנזכר בששים, על כן בא שלם בטבע ששים, כי המספרים כולם יוצאים זה מזה, בעניין כאמרך ד' יוצא מב', ח' יוצא מד' ומב', אך יצא זה מזה שאתה תאמר כפל שנים ד', וכפל ד' ח', כי המספר הוא כפל ושבירה כלומר חלוק דבר לשנים או יותר. כמו חצי מספר, שלישי מספר, ורביעי וחומש וכיוצא בזה נקרא שבירה שהוא נחלק לחלקים רבים. על כן חכמת התשבורת כולה מספר וגימטריא. וזה המספר הנשבר הוא הנקרא תשבורת ומגרעת, ובו נחלק חלקים דקים מאד בציור האדם המחלקם. ויש מהם נחלקים בטבעם, ויש מהם מה שלא יחלקו לעולם, אבל האדם מחלקם בציורו לבד ובמחשבתו ומכיר שזה הדבר מקבל חלוקה, ומתוך שמכיר שהדבר המקבל חלוקה הוא

מפתח הרעיון

גוף מכיר שמה שאינו גוף והוא כח בגוף, כלומר נולד מן הגוף, והוא מקרה לגוף מקבל חלוקה גם הוא בהחלק הגוף. ומתוך זאת ההכרחה המעולה הוא מכיר שמה שהוא כח בגוף ואינו מקרה לגוף, אך הוא צורה טבעית לגוף לא יקבל חלוקה בשום פנים. ועוד יבין שזה קל וחומר שלא יקבל חלוקה מה שאינו גוף ולא כח בגוף. ועל זה יש תועלת גדולה בידיעת המספר.

והנה הכפל הרכבת דבר לדבר וכן החבור על כן אמרו חכמי המספר שכל מספר הוא מאחד ותכליתו עשרה ומשם ומעלה הוא מכפלו נולד או ממחברתו התחדש. על כן אמרו, על כן לא היה השם אחר שחויב היותו מן היצורים כי מן האותיות הנכבדים והם הנעלמים והם אהו"י והיו למספר ראש ותוך וסוף. ואם תאמר הנה האלף אינו מן השם נאמר לך כי כל שמות העצם הנמצאים בתורה הם שלשה והם יהו"ה אהי"ה י"ה. והנה אלף מכלל השם העצמי והנה אלה מתחלפים גם כן בלשון יותר מאחרים, ואלף הושם בכל מקום ראש למדבר על עצמו בכל ענייניו ותחילתו אני או אנכי וכן לרבים אנחנו. ואם מצאנו נחנו נפל האלף נפל האלף ה"א אך עיקרו ואנחנו, ובלשון רבות אנו. ובפעולות האדם, אפעל אכתוב אקרא, וכן כל אלף של איתן, על זה נחנו לרבים במקום אנחנו כי שרש דבור רבוי למדברים בעצמם נ'שא אית"ן. והנה בא יוד לנסתר כמו ידבר יעשה יאכל וכן כולם. ות' בא למי שמדברים לו לפנים, תראה תבין תפתח. והנה א' אם בא בראש הדבור לעולם נגלה, ואם מתוכו נגלה ונסתר, ואם בסופו לעולם נסתר.

מפתח הרעיון

והבן זה מאד בסוד הא' אם בא בראש הדיבור לעולם נגלה, ואם בתוכו כגון עשהאל פדהאל יש מי שאמר שהוא דבור אחד מן הע' עד הל', ומן הפ' עד הל' גם כן הדבור אחד, ואין להזכיר הא' של עשה או של פדה. ויש אומרים להפך כלומר שהם שני דבורים ואין ראוי להזכיר הה' גם כן. ויש אומרים שהם דיבור אחד וראוי להזכיר הה"א. ויש אומרים להפך שהם שני דיבורים וראוי להזכיר הה"א. וכן חלקו על מלת והיתה הצפירה עם וידוע ששם אין ה"א נזכר. ואני אומר שאחר שלא נמצאו אחרים כיוצא בהם בכל הכתובים אלא אלו שנים ושלושה דיבורים ראוי הוא שיבטלו במיעוטם ולא יזכרו. ונאמר שהם זרים ויקראו כמו שתראה, ולא נביא מהם ראייה כלל. אלא שנאמר שה"א אינו נמצא בתוך הדבור כי אם במקום זה בדגשות א"ר על כן לא נחוש, אך בסוף נמצא תמיד. ועל כן נאמר שהוא נגלה בראשו ונגלה ונסתר בסופו. וכן נעשה בכל דבר לא נמשך אלא אחר רובו. אמנם י"ו הם נגלים בראש הדבור ונגלים ונסתרים בתוכו ונגלים ונסתרים בסופו. והמשכיל יבין מה טעם באו ד' אותיות אלו של השם. כן ועוד בסוף הדיבור אינו מורה לא על זכרות ולא על נקבות ולא על יחיד ולא על רבים. ואל תביא ראייה משרשי הדבור כגון מצא קרא ומצאה וקראה, ותאמר הנה לזכר בא' ולנקבה בה"א כי אין זו ראייה מן הא' מפני שהיא משרש הדבור. אך ה' מצאה וה' קראה היא ראייה למה שאזכיר בה, מפני שהה"א אינה משרש הדבור אלא נוספת והנוסף הוא אשר יורה על הבדל זכר ונקבה ויחיד ורבים. ואם תאמר מה תוספת במלת ברא שמורה על זכרות או שמר או אמר והדומים להם, נאמר לך אמת שכן...

מפתח הרעיון

(שלש וחצי עמודים רקים)...ושם סוד התנועה והנסיעה כבוד "ויסע מלאך האלהים", שמורה על סוד התנועה. ונאמר שם "קומה יהיה ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך" (במדבר י' לה). וקומה מלשון עמידה כמו עמוד (.) ובעמדו מפיץ ומניס כל מי שהוא כנגדו. ונאמר "ובנחה יאמר שובה יהיה רבבות אלפי ישראל" (שם). והנה מנוחת הארון משיב את ישראל על מעלתם. וכן כתוב "האדון יהיה אלהי ישראל" (שמות לד' כג). ועוד כתיב "אשר נקרא שם שם יהיה צבאות ישב הכרבים עליו" (שמואל ב' י' ב'). ומפני שכתב אחר כן "ויהי העם כמתאוננים" וכו' (במדבר יא' א') הושמו שני נוני"ן הפוכים, לסימן שהפכו הכוונה שהיא מורה על סוד התנועה והמנוחה ועל הקימה ועל השיבה. והמנוחה מורה על השיבה. ומהכתוב על ציור נו"ן תבין כל זה. ועל זה בא סמ"ך סמוך לעי"ן ופ"ה, שכל עיור וערל לב צריך שלא ישוב לאחור מלמודו בעבור ראותו שעם כל השתדלותו בחכמה ובלמוד ימצא עניינים סתומים מאד. אך יעיין בטוב ויזכיר למודו בפיו תמיד. וששים הם ששה שמות עשרות.

ע שמו עי"ן ומספרו שבעים. זה ציור בעל שני ראשים כמו שהאדם בעל שתי עינים, ומתפשטים למטה. ובא אחריו צד"י ושניהם יעץ דין והם ע"ץ מלשון עצה. וזה עי"ן מעיין לכל צד ולכל פנה עד הוציאו דבר לפועלו כלומר עד צודו מה שכוונתו לצוד והוא צידת הרוח הקופית הבהמית בכל כוחותיה הרואה למטה ולא למעלה כמו שרמזנו בסודו לפני זה. ומספר שבעים שבעה מלשון שבועה. ושבעה ביארנו שהוא מלשון שבועה ושבוע והשבועה. ועל כן היו הלשונות והאומות

מפתח הרעיון

והכתבים והשמות במספר שבעים לפי הכל, גם כן תלוי בשבעה כוכבים ובשבעה שערים כמו שהוא מפורש בספר יצירה.

פ שמו פ"ה ומספרו שמונים. זה הציור מורה על היות הדבר נסתר בתוכו וגם נגלה למטה אך ההסתר מתחיל לו מלמעלה. והנה שמו פ"ה להורות שדרך הפ"ה לגלות הנסתר ולכסות הנגלה. והציור הורה כי הדבר העליון כלומר האלהי ראוי לכסותו והוא העניין האלהות ותארו ושמותיו והשגחתו בזולתו והנהגתו עם עולמו וכיוצא באלה מן העניינים הנקראים סתרי תורה, שנאמר עליהם **"כבוד אלהים הסתר דבר"** (משלי כה' ב'). והוא העניין הנסתר מן הכסילים, אשר הוא נגלה לחכמים. אך דבר השכל כלומר האנושי ראוי לגלותו והוא עניין הנהגת בני אדם אלה עם אלה והשגחתם אלה באלה, והעבודות ההכרחיות וההרגליות והמצוות המפורסמות וגם המקובלות הפשוטות והדרכים שהדמיון קשה אינו מקשה עליהם אך מציירם בקלות. וענייני משאם ומתנם באמונה מפני פחד עונש אלהי בעניינים הנסתרים, ופחד עונש אנושי בעניינים הנגלים. ומפני תקוות הגמול והמשא והמתן בלי מחשבה רעה על הנסתר כלומר בין איש לאיש בלא עדים בלא משכון, וכיוצא באלה מן העניינים האנושיים כולם, ראוי לגלותם לזקנים ולקטנים ולנשים בכל עת ולדרוש בהם ברבים. להזהר במה שראוי להזהר ממנו ולהמשך אחר מה שראוי להמשך אחריו. ועליהם ועל דומיהם נאמר **"וכבוד מלכים חקור דבר"** (מש' ש), שהוא הבדיל בין אלהים ובין מלכים. והנה

מפתח הרעיון

המלכות הם ההנהגות האנושיות וענייני האלהות הם ההנהגות האלהיות. ובן עזרא אמר אולי הצורה יש לה סוד.

וזהו שאמרתי לך והוא בלא ספק סוד גדול. ונרמז זה העניין בפ"ה בעבור שממנו יוצא כל הדבור. כי מה שבלב לעולם הוא נסתר עד שהלב מגיד לפה, ומשימו מליץ בינו ובין השומע, המבין. ובעבור שגם ביד אפשר להגיד גם כן על דרך כתיבה נאמר **"ידי שמתי למו פי"** (איוב מ' ד'). שלא לגלות זה לא ביד ולא בפה. ועל זה בא בכל המצוה העליונה **"כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו"** (דברים ל' יד). וקודם הפה ואחריו היד. והנה חובר פ"ה בסוף אל"ף להודיע לאדם שמה שילמוד שיהיה נשמר בו בפה, ומה שראוי לגלותו יכסהו בעדות צורת פ"ה. ושמונים הם שמונה חבריו.

צ שמו צד"י ומספרו תשעים. זה הציור כציור העי"ן אלא שזה יותר מיושב כמו שאמרתי לך. ולו שני ראשים והם יושבים על הרוחב התחתון, כי אין לו רוחב אחד כלומר שתי דעות יש בציור הראש, והוא כח שני היצרים שהם דנים זה את זה ומכחישים זה את זה ורודפים זה את זה וצדים זה את זה. כשזה אומר הין וזה אומר לאו, וכשזה אומר לאו זה אומר הין. וחשבון שם צד"י לעד, שניהם מחוברים הין בלאו גם לאו בהין. וכן כתבו החכמים ז"ל בעניין שבת, שני מלאכים מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת לביתו מצא נר דלוק ומיטה מוצעת ושלחן ערוך מלאך טוב אומר יהי רצון לשבת אחרת כך ומלאך רע עונה אמן בעל כרחו. ואם מצא ההפך אומר ההפך.

מפתח הרעיון

ואמנם אמרם נר דלוק מפני שבשבת נתוספה נשמה יתירה לאדם ונקראת נר, שנאמר "נר אלהים נשמת אדם". ואמרם מיטה מוצעת גם ערב שבת מפני שתלמידי חכמים עונת התורה להם היא כשפונים מלימודם והיא ערב שבת שאסור לקרות לאור הנר. אמנם שולחן ערוך מפני שאין אדם זוכה לשתי שלחנות, והשולחן הוא הכרחי למזון, ומי שלא תיכן בערב שבת מה יאכל בשבת. ושולחן ומנורה עדים לימין ושמאל, וכן שני מלאכים זה מימין לזכות וזה משמאל לחובה. על כן נר ושולחן ומיטה מוצעת אמצעית ומכרעת ביניהם. וכן בנביא כתוב **"ונשים לו שם מיטה ושולחן וכסא ומנורה"** (מלכים ב' ד' י'). כי זה הכרחי כפשוטו לטבע האדם כל שכן בנסתריו שהוא הכרחי למעלת הנפש. על כן סוד צד"י יוד צדדין הנזכרים בצידה, ומורה על צד עשירי שעליו המלחמה. ומספר תשעים אשר הם תשעה הם תכלית העשרות, והיא התכלית השנית למספר, כי מאה תכלית וראשית בעשרה כמו שבארנו למעלה בענין זה.

ק שמו קו"ף ומספרו מאה. כל מחשבתו ירידה והוא מעין התחתונים הפך למ"ד כמו שביארתי. ואל תבקש מהציור כי אם מה שמורה כללו. וכבר נתתי לך אפילו בפרטיו אך הכלל הוא העיקר בכל ציור, כי הציור רמז כדיבור. וקוף היא החיה המדמה דמיונות החזקים יותר מכל חיה, וצורת פניו כצורת פני אדם וכל פעולותיו דמיונות. ובן עזרא אמר כי קו"ף הוא כסא הכבוד, כי הוא גלגל גדול מכולם. ונקרא כן מפני שכל פעולותיו דמיונות. ודע כי קו"ף לפי דעתי גם כן מלשון הקפה ומלשון תקופה, והנה הוא מקיף בכל. אך כל משיג דבר גם הוא

מפתח הרעיון

מקיף בו הקפה סבובית. והקוף החי רוצה לדמות השגתו להשגה מקפת, ולפי מה שמקיף פועל. וידוע שהגלגל המקיף מכין כל חומר לקבל צורה והוא מקיפו ומגלגלו. וכל פעולה חמרית שאינה שבה שכלית נפרדת במי שדרכו להפרד מחמרו, ובמי שדרכו שלא להפרד מחמרו הנה היא דמיונית בלא ספק חוזרת חלילה כאשר בתחילה. ומאה הוא שם מספר בפני עצמו שאינו נגזר משאר המספרים. אך מאתים שם מספר נגזר ממאה כי התי"ו תחת ה"א של מאה כמנהג הלשון, כי הסמוך מאת ככר והמוכרת מאה שנה והנה מאה לשון נקבה.

ר שמו רי"ש ומספרו מאתים. זה הציור רחב וארוך והוא בלתי מורה ירידה לחסר ממנו ציור הקו הארוך שבקו"ף לבד. אך מורה גם כן שחסר ממנו הקו הארוך של למ"ד ונשאר הוא כעני ורש ממוצע בין שניהם, כלומר אין לו יכולת לעלות כלמ"ד מפני צדקתו של למד, גם אין יכולת לרדת כקו"ף מפני רשעותו. שכל מי שאינו של לומד (.) כי קו"ף התעלה בין התחתונים שהוא מחשב בדמיונותיו איך יפעל הפעולות הרעות והוא עשיר בדמיונו. ולמ"ד התעלה בין העליונים שהוא מחשב במושכליו איך יפעל הפעולות הטובות והוא עשיר במחשבותיו. ורי"ש רש ודל לא מעלה ולא מוריד. וכן הורו ציורו ושמו. גם רי"ש ודל"ת קרובים בצורה ובשם, ומה שקרה לזה קרה לזה מצד אחד. גם רש מלשון ירושה כמו **"עלה רש"** (דברים א' כא). מפני שבידו עם כל מה שאמרנו לעלות או לרדת, כי הוא קו"ף בכח גם למ"ד בכח. כמו שציור יו"ד שהוא נקודה הוא כל האותיות בכח, ומספר מאתים הם כפל מאה, וכבר ביארתי.

מפתח הרעיון

ו שמו שי"ן ומספרו שלש מאות. זה הציור יש לו שלשה ראשים, והוא עד על השלש יותר מן גימ"ל ולמ"ד מצד צורתו. והוא מפני שבו נשלם המספר המשולש גל"ש אחדים ועשרות ומאות. אמנם שי"ן מחובר מלמטה ונפרד מלמעלה, ומלמעלה מורה של שלשה ראשים נפרדים זה מזה, ומלמטה מורה על היות שלשתם דבר אחד בפועל. וזה מפני שהאדם בעל כח להשכיל ומצדו נקרא משכיל בכח. והכח ההוא שמו שכל בכח. והדבר (.). בכח שישכילהו נקרא משכיל בכח וידוע (..) לא יחוברו בו שלשת הראשים האלה כי אם בהשתכלו תחילה בתחתונים, ומהם יעלה אל השגת העליונים. ויפרדו אצלו שלשת מעלותיו מפני שהיו בו בכח וישובו אצלו בפועל דבקים שלמים. והנה בתפילין שני שיני"ן אחת בעלת שלשה ראשים ואחת בעלת ארבעה ראשים. והנה הראשים דומים להיות, הויה שלישית מגדת מה שעתיד, וארבעה ראשים להם שתי הויות בינוניים. ועל זה נאמר בארבע פרשיות צריך שיהיו הויות באמצע בסוד "קדש" "והיה" "שמע" "והיה". וקושיא גדולה בין הגאונים על זה והשם יודע האמת. ושי"ן מלשון שינוי ושניות ומספרו ידוע שהוא שלש מאות.

ת שמו תי"ו ומספרו ארבע מאות. זה הוא הציור בעל תנועה שהוא בעל רגל ובו נשלם כל הציור של כ"ב אותיות. וכל ציור שאינו מתנועע מעצמו אינו חי, כל שכן שאינו חכם. שכל חכם חי ולא כל חי חכם, וכל מתנועע מעצמו חי וכל חי מתנועע מעצמו. והנה הורה זה הציור שתכלית האדם תנועה, ותכלית תנועת האדם היא לכוון אל הנאות ולברוח ממה שהוא כנגדו,

מפתח הרעיון

ותכלית כוונת הנאות כלומר כוונת המועיל ובחירת הנון היא למצוא ההכרח לזמנו ולהסיר מונעיו, ותכלית מציאת ההכרחי הוא להבריא הגוף, ותכלית בריאות הגוף והנפש להשתדל...

(ארבע שורות ריקות) ...סדר בשם חיי העולם ושיהיה לאדם חלק בחיים. וידוע שבשני חותמות נחתם מצח האדם והם שני סימנין כלומר שני הדם. והם תיו של דם ותיו של דיו. וסודם דם ודיו, של דם מורכב ושל דיו פשוט. ועניינם הוא כי סימן דם סימן מות וסימן דיו סימן חיים. ופרוש סוד זה הוא מהגוף כולו חמרו הראשון דם נדות דם האיש ודם האשה שמתנועעים ביניהם בחזקה עד שתתעורר התאווה משניהם. והוא חם ולח בראשית תנועתו ובצאתו לפועל מתחבר אליו חמימות גדולה אשיית וטבעה חמה ויבשה, ובחמה מחממת וביבשה המתחייב מרוב חמה מיבשת ומקפיאה את הזרע הזכריי ואת האודם הנקביי, והיו לבשר אחד. ולפי גבורת זה על זה יהיה הנולד מחבורם וממזגם ומהרכבתם. וכל זה מבואר בספרי הרפואות. וזה כולו יקרא חומר גופני. אמנם דיו מתנוודד ומתנועע ומחבר אות לאות ושם לשם ומלה למלה ופעולה לפעולה, ואות לשם ומלה לפעולה ופעולה ומלה לשם ופעולה וכיוצא בזאת התנועה בכתיבה ובניקוד ובדיבור, כל אלו התנועות ודומיהן בענייני האותיות שחמרם הראשון הקרוב, דיו יורד מן הקנה ומצייר כל הגוף נושא אותו יקרא כולו חומר לנפש. והנפש מתקשטת ומתלבשת מכל הצורות של מטה ממנה עד שובה כל אצלה. ויש לה חלק לעולם הבא והיא חלק לעצמה צוריי שכליי לא גופיי. ובזה דומה לבוראם, ואלו הם סימני חייה, ר"ל האותיות המצויירות מהדיו. ועל זה אמר תיו תחיה, תיו תמות, כלומר

מפתח הרעיון

אם השכילה, סימניה מעידים עליה, ואם לאו סימניה מעידים עליה ואם לאו סימניה מעידים עליה. ושם תיו באמרו "הן תוי שדי יענני" (איוב לא' לה) כלומר הוא יודע סימני ויעיד עלי. כמו שאומר פלוני מכיר פעולתי או חכמתי והוא יעיד עלי, ואין דבר נעלם ממנו ית' והוא נעלם מהכל. והנה ת' מספרו ארבע מאות, ובחשבך קרש"ת הם אלף ועל כן נשלם הכל בתיו.

ואחר שביארתי לך הציורים והמספרים וכללתי עמהם גם שמות הציורים אחד אחד, עתה אכלול לך את כולם ואקשור עניין שמותם מן אלף ועד תיו. והשתכל בהם בטוב לפי משלם. אלף עצמך לבנות לך בית שתקבל ממנו תועלת וגמול כדלת וסגרהו. והיו לך על דרך שתוכל לעמוד חזק כעמוד ו"ו ישר. ושים בתוך הבית כלי זיין לחתת ולשבר בהם הטטים מן הדרך והמשטים דעתך מהודאת האמת. והרם כפך וכתוב ספרים ולמד בהם ושתה חכמתם כמים. והיה שט כדג במים עד שתתברך כדגים מרוב למודך. ותעשה פרי הוא נו"ן והסמך אל בעלי העינים ופתח פיך ביניהם עד שתסור בחכמתך את רוח הקופית שבך ותורישנו מפניך או תירש כחו, עד שלא ישאר בלא כח ושנה ניסנך וחיידך שבו נולדת, כי ערל נולדת ולא יכולת להתנועע למול ערלתך עד שתתקן תולדתך בברית. ואחר כן עם תורה, ועל כן שהושמו שני תוי"ן בשם תולדת גם בשם תכלית ואחת בסוף ברית שהוא מלשון בריתך הראשונה, והאחת בראש תורה שהוא מלשון הוראה אחרונה. והנה י' של השם במלת ברית והנה ה"ו במלת תורה והנשאר ת"ר בת"ר קשורים זה בזה קשר בקשר, והנה ברית ותורה נדור, וסימניך

מפתח הרעיון

"יהוה קנני ראשית דרכו" (משחי' ח' כב') ושניהם כחות הקדש עת לזה ועת לזה. והנה ה"ר הם י"א וסודם אהי"ם שהוא חותם אמת, כי כשתמנה כ"א פעמים כ"א תמצאם תמ"א והוא אמת **"ויהוה אלהים אמת"** (ירמיה י' י).

ואחר השלימי על מה שכוונתי אליו להודיעו מן הציורים ומן שמותם ומן מספרם, אחל עוד לבאר מעניין אשר בעבורו הקדמתי כל הציורים. ואומר שהנה יש לאומות ציורי כתב אך מפני שאין ציוריהם נבואיים ואם הם מעולים לא הגיעו למעלות ציוריהם הנבואיים שהם אלוהיים, כאמרי על הלוחות שהם כתובים באצבע אלוהים, ותרגמו אנקלוס ככתבו וכפשוטו, כתיבין באצבע יי'. וזה הדבר גם כן הוא מכלל סתרי תורה ונרמוז ממנו מעט. ונאמר כי אמרו במשלי **"קשרם על גרגרותיך כתבם על לוח לבך"**, אינו על קשירה ממש. כי מי יקשור מה שאינו גוף על גרגרותיו, אבל עניינו הקיפם והשיגם ודבר במ בגרונם שהוא ראשית הדיבור החיצוני וכתבם על...

(עד כאן בכתב היד והשם ישיב אבדתנו במהרה ממש אמן)

ספר המלמד

...ואמנם שם זה הוא סוד כולל כל הויה. ודע כי חשבוננו חד"ש והוא מרב"ע וחציו אינו גוף ותשלומיו לא כח בגוף, ושניהם שוים בגימטריא. וכן אינו זיו גלגל ולא כח בזיו גלגל. והכריחני העניין לגלות לך דבר נסתר מאד והשמר מהטעות בו שלא תפסיד האמונה בעדו. כי כוונתי להרחיק דמיונך ולהעמיד שכלך באמונת הידיעה האמיתית אשר היא ההשגה השכלית. והוא שתדע כי השם ית' וית' לעד אינו גלגל החי ולא כח בגלגל החי. וגדול מזה שתדע כי השם ית' אינו חי הגלגל ולא כח בחי הגלגל. וזה אשר בא עליו המופת על היותו נפרד מן העולם בתכלית הפרד אלא שהשגחתו מחוברת לעולם בכללו, כמו שאמר הרב, ועל השגחתו נקרא חי העולם. והבן זה מאד מאד.

ומספר אותיות השם הזה בכללו 'חם' 'מח' 'בא מאד' 'כוכב' והבן גם זה. וכלל י"ב שמות עם מ"ח אותיות ועם שי"ב מספרי האותיות עולים שב"ע, וסימנם **"שבע ביום הללתיך"** (תהלים קיט' דוק). והוא בהזכרת שם יחיד אשר 'הוא שכלי' וממנו 'גלגל האש', והוא שנאמר עליו ותהלתו **'מלאה הארץ'** (חבקוק ג' ג'). פירוש ותהלתו 'גלגל הצורה' ובריתו מן ה'ציור יומי' שסודו אם האיש ומורה על 'עבור הגוף' ועל הגוף אשר 'על המרכבה', אשר הוא איש מלחמה גם 'יהו"ה שמו', והוא 'מחדש ההוד' אשר ממנו 'חן שדי'. כי הנה סוד ית' בשם י"ה 'מצויר יהו"ה' כי אם הגלגל הוא 'אש היומי' והוא 'צל מהאור' גם הוא 'צלם האור' והבן זה מאד. כי הוא 'הדבור הקים' וכמדומה לי לזה יתחייב 'מחויב הצורה' והוא 'הדמיון מהדבור'. כי יתחייב אור מצל וגם יתחייב צל מאור. וזהו סוד החומר הראשון הנקרא

ספר המלמד

'אור וחשך', 'שסודם 'רואה ואינו נראה', ובו 'זכר שדי' הנקרא 'שכל הפועל' קורא הדורות 'מראש'. ו'ישראל' לבדם אם משפיעם 'שכל הפועל' 'אשרם' 'נשמה העלולה' 'והגוף והנפש' על 'ראשם', היא 'אם הגופות'. והבן כל זה ותתבונן בו שגם הוא דם בגופות'.

ש	ר	פ	מ	מ	ש
י	ש	ה	מ	מ	י
נ					נ

והנה עתה אודיעך למה נקרא זה השם שם המפורש וגם שם המיוחד. ואם הוא חצי השם למה יקרא בכתבו, כלומר י"ה. ואם

הוא מלא למה יקרא בכנויו שגם הכנוי המלא התכתר בשם זה מפרש שהוא כתר המשכיל יהו"ה. למה נקרא שם המפורש, מפני שהוא מובדל ומפרש משאר השמות המוסכמים. שזה שם נסתר בטבע מוטבע בכבד וגם בלב ובמוח. אמנם מה שהוא כבד מפרש, ומה שהוא לב ומח כנוי. והנה לב וכבד שוים והם כח לבד מוכנים לקבל דין ביד מח משתי משתי שהם שנים והם אחד. והנה זו 'נבואה', 'והאבן' 'והחמה' עדים. והיות זה השם 'שם נסתר' תבין זה ממלת 'תשמיש' שגם הוא עניין נסתר. ואין דורשין בעריות בשלשה ולא במעשה בראשית בשנים ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו מוסרין לו 'ראשי פרקים', המורים על 'שם תאר' 'ארבע מרכבות' 'של תורה', שבהן יעלה אל 'מעלות השמים', ויבין כי 'שכל הפועל משכיל', והוא 'שר אמת' ובידו 'כח בראשית', ונקרא 'שכל הפועל הנשמה' 'לתועלתה' 'בכח רשותה' 'של תורה'. שכבר הודעתך שבתורה ברא אלהים את השמים ואת הארץ. וזה הסוד יובן מן בראשית אלהים ברא את השמים, ותבינהו בסוד

ספר המלמד

שם שדי הנקרא שר הפנים מפורש אדנ"י. ועניין זה הוא מפני שזה השם הנכבד שהוא מורה על שכל גלגלי הוא במספרו עשרי"ם ושש"ה וסודו כת"ר תור"ה, כמו שפרשתי בספר 'אור נברא' שסודו 'רוח מדבר' 'זכות וחובה', ואע"פ שאינו דבור הוא 'חמר דבור'. ואחר קבלו השפע מהגלגל החוזר חלילה מגיע אל התכלית שהוא תקון 'כלי משכיל', אשר 'מדבר בדבור' ומקבל דבר יהו"ה אשר הברכה באה מאתו בכדור בכח 'כתר תורה' הנזכר, המונה 'שערי המשוש' מן שם 'עשרים וששה' שהוא 'מפרש תורה' 'לתועלת הפרי' כדי לקימו בתמידות נצח נצחים. ולמה נקרא מפרש גם כן בעבור היות זה השם מפרש במציאות עצם דבוק הנפש עם יוצרה, בסוד זה השם כשהוא מצורף פנים ואחור כזה הוה"י או כזה היה"ו. וזה סוד מציאות מהות הנפש, בסוד יצר טוב ויצר רע. וסוד 'מפורש' לעד שמספרו 'יש ויש' שהוא שכל הפועל. וכן 'שם המפורש' בגימטריא 'השם הפועל הנפש' והוא תכלית 'מצות הנפש', כי 'שכל פועל הנפש'. ואם לא תשכיל הנפש את משכילה אשר היא פועלת ומציירת לא תקרא הנפש בשמו, כי שמו משכיל. וכן הנשמה היא שכל האדם.

והנה שלש אמות אמ"ש אמתו 'שם המפורש' ושם המיוחד, כי שמו המפורש והנפש דבקים וקשורים קשר אמיץ בעת היצירה. והיא 'נפש ישראל' והוא 'ראש עת', וממנו התבונות ברוב, שכן 'מכתבו בראש' כאשר 'סבתו בראש'. וכן כתוב **"אהיה אשר אהיה"** 'שם המפורש'. ומאלה הרמזים תבין עניין כוונת פירוש זה השם ועליהם בנה בניניך ומהם קנה קניינך. וכבר הודעתך

ספר המלמד

כי אין כוונת אלה הדברים כולם המצורפים וכיוצא בהם כי אם להוציא מה שבכח הנפש לפועל. ועתה אודיעך למה נקרא זה השם הנכבד באותיות אדנ"י ולא באותיות אחרות. דע כי חצי השם שהוא ראשו וסופו הוא חצי זה שהוא תוכו. כי ראש זה אלף וסופו יוד וזו עדות על היות הש"י ראשית המציאות ותכליתו, כמו שאמר אלף ראשית המספר ואות י' תכלית המספר.

ודע כי זה העניין לפי הטבע הוא שהאחד הוא ראשית המספר ואינו מספר. ושנים הם ראשית מספר הזוגות מפני שיצאו מראשית המספר שהוא אחד. ושנים הם הרכבת שני אחדים כי כל מספר הוא באחד בכח והאחד הוא בכל מספר בפעל. וזה דומה לאמרם לא ימצאו בלתי אחד מפני היות השנים נמצאים בהרכבת האחד והם שני אחדים, אבל ימצא אחד בלתי שנים וזה מושכל ראשון. והנה שנים הם באחד בכח והאחד הוא בשנים בפעל. וכאשר קרה להיות אחד ראשית המספר לאחדים, והשנים ראשית מספר הזוגות, והשלשה ראשית מספר הנפרדים, והארבעה זוגות, והחמשה נפרד, והששה חשבון שוה, והז' שלם, והח' זוג מרובע, והט' חשבון עגול, והי' תכלית לאחדים וראשית לעשרות, כן קרה להיות ק' תכלית העשרות וראשית המאות. ולא מצאנו בלשוננו יותר ממספר ארבע מאות שהוא ת'. כי כבר ידעת שאותיות מנצפ"ך מפי צופים הם, לא מכלל הלשון אלא תקון סופרים. כי לא יתכן לפי הטבע האמיתי להיות שום לשון בפחות מן כ"ב אותיות ולא יותר מהן, כאשר פירש בעל ספר יצירה באמרו אמ"ש שהן

ספר המלמד

שלש אמות, וגם בג"ד כפר"ת שהם ז' כפולות, הו"ז חט"י לנ"ס עצ"ק שהם י"ב פשוטות. וסימנם א"ב א"ו י"ב וכללם אהו"י. והנה ד' במקום ת' וגם מ' במקום אחת מהם ג"כ. כי אבג"ד השלימו חשבון האחדים בכללם, וכן יכל"מ השלימו העשרות וגם קרש"ת השלימו המאות. ואין בלשוננו סימנים מיוחדים, כלומר אותיות לחשוב בהם מארבע מאות והלאה, כי אם בהרכבת שני אותיות ת"ק ת"ר ת"ש ת"ת שהם חמש מאות שש מאות שבע מאות שמונה מאות. והנה גם בהגיענו אל ת"ת אין לנו סימנים בהרכבת שתי אותיות כי אם בשלש והם תת"ק תת"ר תת"ש תת"ת. ומזה והלאה בארבע תת"ק תת"ר תת"ש תת"ת וגו'.

ולפי זה הדרך נשלם החשבון בסוד אותיות התורה במלת מד"ת כלומר דמ"ת שהם ארבע וארבעים וארבע מאות. והלשונות האלה ראשיתם ארבעה כי ארבעים יצאו מארבעה. והנה יש להורות על הרבוי, וכן הם ארבע עשרות כמו שהמ' ארבע מאות. ואמנם הצופים שמו במקום ת"ק אות ק', ותחת ת"ר ב', ותחת ת"ש נ', ותחת ת"ת פ', ותחת תת"ק ק', ותת"ר מנו א' מפני שבה נשלם חשבון המאות כלומר מאל"ף ועד ת"ו ומהן ועד אלף חלילה. ע"כ מנו במקום תת"ש או אמור תת"ק א"ק להורות על אלף ומאה. והנה כן בכל המספר כי לא מצאנו יותר מזה כתוב בלשוננו, אך העניין המוסכם בלשון הוא נמשך אחר המוטבע לעולם ברוב ענייניו. כי הלשון הוא עניין מוציא מה שהוטבע בנפש בכח אל הפעל והיא המסכימה, כי לא יוכל להיות האדם שלם לעולם מבלתי אמיתת מציאות הכח הדברי.

ספר המלמד

ואם הושלם בכח המדמה בתחילת היצירה כאשר הזכיר הרב בעניין דרכי הנבואה בחלק הב'. וע"כ יהיה זה בלמוד סימני האותיות, ואחרי כן בהשיג סוד ההסכמה בהם, ואחר כן בהשיג סוד הטבע בה שהוא הציור במציאות עשרים ושתיים אותיות. ואמנם הסכמת קריאת לשוננו לשון הקדש מכל שאר הלשונות המוסכמות, כי זו היא הסכמה נבואית מורה על דרכי התולדת ועל סוד המערכת. וכן קריאת השמות לאותיות אחר היותן מצוירות כגון אבג"ד ששמם אלף בית גימל דלת. וכן כנוי מספרם אחד שנים שלשה ארבעה. כי כל זו הידיעה תוליד בנפש ענייני חכמות מופלאות, ולולי היות זה העניין ארוך מאד וצריך פירוש גדול מן הנמצא כתוב בכל זה הספר, וגם לולי היות עוד זה העניין זר מאד בעיני רואיו מעניין הספר לפי מחשבת רוב המעיינים והוא מעניין הצרוף, הייתי מפרש מה שצריך לפרש בו. ואע"פ שכבר רמז ממנו מעט ר' אברהם בן עזרא ז"ל בספר צחות ובספר השם הנכבד. ואמנם אני יודע שכל מי שאינו מכיר זה הדרך ואפילו למד כל ימיו מקרא ודקדוק ותלמוד וחכמת הפילוסופיא וחכמת הכישוף וחכמת הרפואות, לא יוכל לדעת דבר מדרכי צורת הנבואה באמתתם. כי זאת היא תכליתה וראשיתה, כל שכן שלא יוכל לדעת את השם. ומפני זה הוצרך הרב להביא לנו קצת בספרו מזה, והוא שדבר בסוד עניין השם המפורש ועם כל זה לא יתכן לי שלא ארמוז ממנו מעט שיועיל למי שמבקש להכנס בחכמה זו. ודע כי צורות אותיות שהם כ"ב צורות, החמר שלהם הוא ידוע שנקראו דיו. וסוד דיו הוא מצורף יוד, ולשון דיו מן די, ולשון יוד מן "יודו ליהוה חסדו". והנה 'השם המיוחד' הוא מורה אם

ספר המלמד

כן שיצא 'היוד מחמשה', וכן 'הוד מהמשיח' אשר הוא מההוד. וכל זה כי 'המשיח מודה' שדבורו ושיחתו הוא מכח השם המיוחד אשר אתו בטבע. והוא המוליד הדבור והמוציאו מן הכח אל הפעל. והפתאים לא ירגישו מאין בא להם הדבור, והם כבהמה שהיא מוציאה קול בדמיון הדבור ואינה מרגשת מה הוא זה הטבע שבה. והנה 'היוד מה"א'. והסוד נודע בצרופו ונקרא שם 'מלא' על עולם 'מלא', וסוד מספרו 'דם או דיו' והוא 'הגלגל' 'המחויב' 'מהחויב', ואם יש במ 'דם זך' תבין זה. והבן סוד העולם הזה נברא בה"א ומה"א ביו"ד ומיו"ד תבין סוד השם המיוחד ועליו בנה, כי איני רשאי לגלות יותר מזה. אמנם המיוחד מפורש והמפורש מיוחד והבינהו מאד מאד.

ודע עוד כי השם הנכבד מלא, יו"ד ה"א ו"ו ה"א וכללו דם ולבדו יהו"ה, ודיו מספרו, הרי שניהם דם ודיו שבשניהם האדם ומן הדם הוא חי כי הדם הוא הנפש, ומן הדיו הוא מדבר כי הדיו הם האותיות הנמצאות בלשון ואמיתת מציאות האדם היא ממציאות 'אדם וחיה' שהם 'אבי ואמי' והם 'דם ודיו', וזה סוד היצירה והבינהו. והנה א"י הם ראשית ותכלית המספר בטבע כל לשון מוסכם כפי היצירה, ונשארו א"ד ותוך השם ה"ו. והנה המיוחד אהו"י היוצא מן 'אדנ"י יהו"ה', והנשאר הדין. כי הוא דין יה' והיודע זה הסוד 'יהיה אדון' מושל בכל השפלים ונקרא 'מלאך' 'האלהים'. ועל סוד כנוי נקרא זה השם אלהי"ם סודו י"ה מלא, שהוא יו"ד ה"א, שאמתתו יהו"ה הוא די. וחבורו אד ואדי והיודע האד והאד שממנו הוד ואד, וסודו חותם וחתום פעול ופועל יוצר ויצור בדמיון אור ועין על דרך אות

ספר המלמד

והבנה. כי המות הוא החמר וההבנה מציירתו, כי היא צורת חומר האותיות המצויירות בנפש אחר הולדם מצורות המכתב. והנה שם זה התחלתו מן תכלית המספר, כלומר מן עשרה. וזה סוד גדול מכלל סודות עשר ספירות בלימה, להורות כי השם ית' כולל כל ספירה והוא אינו ספירה, אבל בו כל הספירות, כי לא ימצאו מבלעדיו, וכחו וקיומו והודו משפיעם. ואמנם היות ה' אחר י' הוא סוד גדול, כי י' נולד מה' והוא להורות כי י' ספירות הם ה"ה הרי י', ה' וה' עשר ספירות חמש וחמש כלומר חמש וחמש נעשים עשר. והורה תחילה על החבור הנמצא יחד, ואחר כך הורה על שורש מציאותם, ושפל מורכב יש לו מרכיב. והנה י' מורכב מן ה' וה' ועל כן הורה עליו בחבור תחילה, בסוד יו"ד. ואמנם היות זה השם מכונה ביו"י ר"ל בשלש נקודות המורות על ג' עשרות יי' אין זה כי אם לעניין גדול, והוא סוד החותם המצוייר למעלה הנקרא חותם שלמה, שהוא תהום השלם כאשר זכרתי בעניין המספר בעלת אב"ג שהם ג' ראשיות כל מספר. כי סרני הגלגל צריכין צד שלישי והוא צד הגלגל התנועה הסבובית בצורה זו:

ספר המלמד

ועל כן קבלנו שצריך לכתוב צורות שתי האותיות השוות בצורתן זו אחר זו ואחת למעלה משתיהן, להורות על ההקפה המסבבת. והסוד בהיותן ג' צורות ודבר אחד כסוד השכל והמשכיל והמושכל ודעם. וכבר בארנו שמציאות ג' יודין הם רמז ברכת כהנים שראש ג' פסוקים שבה הם יי"י. והם "יברכך" "יאר" "ישא", ושם ג' שמות מיוחדים אחר ג' תיבות הללו להורות על אמיתת הברכה, לברך מה שעבר, ולהאיר מה שעומד, ולישא העתיד. ולשמור העניין אשר היה שמו, ולחון העניין אשר הוא עתה והוא שמו, ולהשלים העניין אשר הוא מוכן לבוא. ויהיה שמו על פי סוד אתמול היום מחר, כעין אב"ג החוזר חלילה במציאות. כי 'החכמה' היא 'החללה' המצויירת על 'הגלם', והוא 'מגלה' סוד הגלגל 'בסבוב', בזמן 'היה והיה ויהיה'. ששלשתם מעידים על תמידות, על השם ית', ושאין לו שנוי זמנים. כי הוא אינו נופל תחת הזמן שהוא ברא את הזמן. ואל תטעה באומרך, היה, לומר והלא מורה על זמן, כי אמיתת הזמן ומהותו הוא ממציאיות התנועה. ואמיתת התנועה ומהותה היא ממציאיות הגוף המורכב מן הגלם והצורה. ומה שאינו גוף ולא כח בגוף הוא הדבר המעולה שבכל המציאות. שהוא בורא כל גוף, והגוף מוליד התנועה, ומן התנועה יתחייב הזמן. ואין זמן כי אם חלקי תנועה הנקראים רגעים דקים בחלקי החומר הראשון המקבל הצורה הראשונה אשר הוא מקבל חלוקה עד אין תכלית, כלומר שלא ישאר מן החמר מהות דבר בשום פנים. כן הזמן אם תחלקנו תמצאהו שלא ישאר ממנו אפילו רגע קטן, עד שלא יהיה לו מציאות. שהנהגה בהבטל התנועה הראשונה יתבטל כל מציאות הגופים הנמצאים בעולם.

ספר המלמד

כי אין [הם] בלתי כח מתקימים וגם בה נפסדים התחתונים כאשר ממנה מתהוים. כי ההויה התחתונה היא סבת הפסד צורת החמר החקוקה בו ההויה אחרת עליו. וזה יהיה בלא זמן בהכרח כי הנותן הצורה אינו נותנה בזמן מצדו, אבל תמיד. ואע"פ שהחמר מקבלה בזמן כי הזמן הנקרא הויה אשר בהויתו הוא תמיד, הנקרא נמצא באמת כשאין בהויתו שנוי בדבר. וע"כ השם ית' אין הויתו כשאר ההויות שמהן הוין תמיד, ואין הויתו זמנית ולא פעולתם מצדם ומהם, ואין הויתם ופעולתם זמנית ומהם הוים ונפסדים, והויתם ופעולתם זמנית כמונו הדרים בעולם השפל, וכל אשר אנחנו בו ושהויתנו ופעולתנו זמניות. ואע"פ שהם תמידיות בכלל והכלל הויתו תמידית הויה.

הנה מצאנו בכל ספרנו כי זה השם מנוקד בשתי דרכים על פי עזרא הסופר ורוח הקדש לעד, אשר הוא אש מבעיר שם הארבעה בלב האדם. והנקוד הוא, שוא חולם קמץ. וגם כן שם אדנ"י מנוקד כמותו, אלא שבעבור האל"ף נוסף בזה פתח, כי אין אותיות אהח"ע מקבלות שוא נע לעולם. ועל כן בהיותם במקום תנועה משתתפין עמהם אחד מג' והם פתח או קמץ או סגול. והנה בזה שוא פתח וחולם וקמץ. והנקוד השם השני הושם נקוד אלהי"ם והוא בכל מקום שוא וסגול וחולם וחיריק, ובזה אין בו כי אם שלש נקודות.

והנה גם כן ג' אותיות של השם המיוחד נקראות ונזכרות, ויובן מהן ענייננו ליודעי אמיתת הלשון. וכן משני הכנויים שהם אד"ני אלהי"ם יובן עניין גדול. שאלה הם דבקים בפעולות,

ספר המלמד

ומפני הדבקים בעולם נקראו כן שהם כטבעים. כי אדנ"י הוא שם נגזר מן האדנות כמו שאמר הרב, ומורה רבוי פעולה ושולטנות מנהיגים. וכן אלהי"ם מורה רבוי כוחות. ולא ימלט אחד משניהם מכפל או מרבוי, כי כל י"ם הוא מורה רבוי תמיד בלשון הקדש. וכן כל נ"י מורה רבוי שולטים עלי שנים או יותר. ועל כן נאמר "הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו" (תהלים קל"ו). ואחריו נאמר "הודו לאלהי האלהים", ואחריו נאמר "הודו לאדוני האדונים". והרב פירש כי האלהי"ם הם המלאכים שהם בכחם מנהיגים הכל. והאדונים הם הגלגלים אשר הם אדונים לכל גוף זולתם להנהיגו בכוחותיהם. והשם למעלה מהכל כי הוא המלך על הכל ית' שמו לעד.

ואחר שהעניין כן, כל שם שהוסכם בלשון הקדש אשר הוא קדש ויודעיו קדושים, הוא שם מורה על תואר פעולה ועל כח נשפע על הנפעלים המקבלים הכח ההוא מאתו ית'. או הוא שם מורה על שלמותו ית' לפי מחשבת המדברים ולפי כח השגת שכליהם, עד שיוכלו לצייר דבר בשלילת התארים. כי מהגדת השלמות יובן עניין הרחקת הגשמות והדומים לזה. ודע כי מה שנאמר בפרקי ר' אליעזר בן הורקנוס אשר זכרו הרב, והוא אמרו עד שלא נברא העולם היה הקב"ה הוא ושמו אחד בלבד. מורה מלת היה על זמן כאשר אמרתי, ומורה עניין הוא ושמו על תואר נוסף, אין הכוונה בהם מה שהמחשבה הדמיונית חושבת כי אם המובן מהם לפי השכל. והוא כי אמרו היה, אינו להורות על זמן אלא קדימת הויה חיובית בלא זמן. ואמרו הוא ושמו, אינו להורות על אותיות נכתבות, כי השם שם לכל דבר

ספר המלמד

ודבר שבמציאות אינו האותיות המצויירות אלא העניין, והוא לסימן. וע"כ הוא השם נשוא במחשבת הקורא והנקרא ובלשונם, ואם יהיה השם ההוא שם מוטבע, העצם ההוא, הוא הנושא את השם, ויהיה השם ההוא בעצם ההוא, טבע או צורה, ואם הדבר הנושא השם נפרד מחומר אין לו שם נוסף על מציאותו, אבל מציאות הוא עצמו ועצמו הוא שמו ושמו הוא הנמצא עמו, כלומר מעלתו, ולפי העילות יהיו המעלות, ואם הדבר עלול תהיה מציאות קיומו במציאות שם עילתו. וע"כ יהיה הוא ושמו בלבד מפני מעלתו. מאחר וכאילו אמר היה בהקב"ה ומעלתו בלבד, וכן פירש הרב לפנים בפרק (ס"ד) באמרו "ופעמים ירצה בו עצמו ית' ואמתתו כמו, ואמרו לי מה שמו". וע"כ יש לך להבין שכל שם שהוא מוסכם או משותף או מושאל או מסופק וכדומה להם כולם נגזרים מן הפעולות. ושם השם ית' אינו אחת מן הכתות האלו. וע"כ לא נוכל לדעת אמיתת עצמו אך נבין משם זה שהוא השם המיוחד לו ית', עניין חיוב הויה לבד, והוא שלא נבין זה משם אחר מכל שמותיו הנכבדים. והעד שם שד"י שעניינו שבו די ואין לו צורך מזולתו בדבר. וזה השם מודיע לנו סוד הנגלה והנסתר בשם 'שי"ן דל"ת יו"ד' שעליו שם דת ודין גם 'אש מדת הדין' שהיא אש זרה. וע"כ צריך המעיין בו ליזהר מן הכח הראשון הנשפע עליו מאתו שהוא 'שפע השטן', והוא אם כן 'דמות השטן', ועדי נגד יי' ונגד משיחו. וכבר ידעת כי הגוף בהמה, והנפש אור, והשכל שפע. כי האדם בבשרו ודמו כבהמה, והנפש באור הגלגל שהוא המנהיג הבשר והדם, והשכל כשפע המנהיג הגלגל באורו. כי הגלגל גוף ונפשו אור חי מצייר בשכלו ומציירו שכל נפרד,

כמו שביאר הרב זה במופת. וכן האדם משולש בעולם, גופו מעולם הזה השפל, ונפשו מעולם הגלגלים, ושכלו מעולם השכלי, והבן זה. ודע כי ע"כ חותם השם חתום עליו משולש. וכבר ידעת במופתים רבים כי העולם השכלי שכל, והגלגלי משכיל, והעולם השפל מושכל. והאדם מורכב משלשתם בעת צאתו יורש את שלשתם. כי בתחילתו הוא משכיל, ובאמצעיתו מושכל, ובאחריתו הוא שכל. וכוונת יצירתו להיות שב שכל משכיל ומושכל כמו שביארנו זה והבינהו.

שער כ"ו אצטרך בזה השער לגלות דבר גדול מאד ועיין בו בכל שכלך השלם. והוא שאמר הרב דבר אחד מעולה והוא זה. אמר, אין אצלנו שם בלתי נגזר, אלא זה והוא יו"ד ה"א ו"ו ה"א אשר הוא שם המפורש גמור, לא תחשוב רק זה. ולא יעלה במחשבתך שגעון כותבי הקמיעות ומה ששמעת מהם או תמצאהו בספריהם המשונים משמות חבורם, לא יורו בשום עניין ולא בשום פנים, ויקראו אותם שמות ויחשבו שצריכים הם קדושה וטהרה, ושהם יעשו נפלאות. כל אלו הדברים לא יאות לאדם לשומעם כל שכן להאמינם. ע"כ דברי הרב ז"ל בלשונו (מורה נבוכים א' ס"א). וכבר המשיך העניין הזה ובאר סבת השמות ההם הנמצאים בספרים או הנאמרים בקבלה, והורה שהם מאנשים טועים או מטעים. ודבריו דברי אלהים חיים בלא ספק בכל מה שאמרו בעניין זה. ואני אומר לך גדול מזה שעשו אלה הטועים או המטעים בעניין השמות כאשר כתבתי בספר **גט השמות** על זה. והוא שמצאתי כתוב, בספר מן הספרים איני רוצה להזכיר שמו, כל

ספר המלמד

הרוצה להביא אחריו אשה ותאהבנו יזכיר שם וה"ו יל"י סי"ט על"ם פנים ואחור ז' פעמים בליל ד' בשעה א' של הלילה שהיא שעת שבת. וישביע קצפאל שהוא המלאך הממונה על הכוכב ההוא בשם הנזכר. ויכתוב בשעה ההיא הארבעה שמות על קלף צבי בלא הפסקת דבור ויתלה הקלף ההוא כקמיע על צוארו. ואז תאהבהו האשה ההיא אשר הזכיר שמה ושם אביה בכח שם זה אהבה יתרה מאד.

וכאלה הדברים מצאתי מהם רבים מאד כמעט שאין תכלית למספרם. והתפשטו הדברים האלה לידי רבנים גדולים ומסתירים אותם בתכלית ההסתר וחושבים שגניזתם מלאים מרגליות ומתפחדים פחד גדול בעיניהם בהם בעת צרכם. ואלה הדברים עניינים קרובים לשגעו בהם בני אדם הטובים ההם ואחרים כמותם כמו שאמר הרב ז"ל. ומעניין שם אחד תבין שאר העניינים ותדע שכל המינים שדומים לעניינים אלו לא די להם לפתאים שחושבים שיש בהם ממשות, אלא שלפי דעתם משתמשין בשמות שהם אצלם קדש קדשים ופועלים בהם לפי מחשבתם בחולי חולין ובהבלים. וכל שכן אם יקרה במקרה פעם מן פעמים שתפעל להם שום פעולה מהם, שהם יאמינו שעניינם אמת פעלם, והבא להכחישם מזה יאמרו מיד והלא פלוני הרב הגדול תפס את השד ואסרו בתוך הבית כל הלילה, ובבקר מצא יתוש קטן והרגו ומיד ברח השד מהבית. ואלה והדומים להם עם רבניהם אחזום שדיהם והחשיכו עיניהם ועיוורו לבותם ולידי שגעון ולידי מות הביאום.

ספר המלמד

ודע כי השם הנזכר הוא שם יוצא מן ויסע ויבא ויט. ואין ספק שהרב דקדק בדבריו מאד והתנצל באמרו שהם שמות לא יורו בשום עניין בשום פנים. אמנם לא דבר הרב בשמות המורים על עניין שיש בהם חכמה אלהית מועלת לנפש, לא לגוף המוסרח. והעד אומרו מה שאמר בשם בן מ"ב אותיות שזה השם והדומה לו אינו מכח השמות שזכרם. גם שם בן י"ב אותיות מופת חכמה מועלת, גם שם בן ע"ב, והוא הנזכר וה"ו יל"י וגו'. ואין תבונה באלו השמות הקדושים המורים החכמה האלהית מה שחשבוהו הפתאים שהם שמות ידובר בהם לבד בהזכרה בלי ציור ידיעה. אך הכוונה המעולה היא הציור במה שהם מורים בעיניהם. והכוונה האחרת היא ג"כ הדבור בהם כדבור בדברי הקדש באימה וברעדה אצל יראי השם.

והנה הרב אמר באמרו ציוונו בברכת כהנים ובה שם יי' ככתבו אשר הוא שם המפורש, ולא היה נודע אל כל אדם איך ידובר בו ובאיזה תנועות יניע כל אות מאותיותיו וכו'. עוד אמר אין זה איך ידובר בו לבד אלא ללמוד גם העניין וכו' (מ"נ א' ט"ב). והמשיך זה העניין ובאר אמתתו. ואמנם מה שהודעתך אני בעניין סוד הציור שבהזכירך המלות מצורפות תנוח עליך מרוח אלהים מתוך חמום הלב, הוא שאע"פ שלא תבין הדבורים ההם אשר תזכירם מה מורים. גם זה אמת אין ספק בו, אך לא על דרך הזכרת שמות לפעול בהם פעולות גופניות שקריות, אלא כדי לעורר הנפש אל חמום הלמוד המעולה. ודע באמת כי מי שאינו יודע צרוף האותיות כראוי אם יתפאר לך בנבואה אל תאמין בו בשום פנים, ואפילו אם עשה מופתים. ונקוט האי כללא בידך,

ספר המלמד

שכל מי שלא הרגיל בצרוף ולא ידעו לא יוכל לדעת דבר בסוד שם בן ארבע אותיות, ולא בשם בן י"ב, ולא בשם מ"ב, ולא בשם בן מ"ח, ולא בשם בן ע"ב, ולא בשום דבר שיקרא שם מורה על חכמה אלהית הנודעת מתוך כ"ב אותיות. ואחר שתבחן בו שאיננו בקי בצרוף דע שאינו יודע את השם. ומי שאינו יודע את השם דע שהנבואה אצלנו מן הנמנע שישגיגנה על אמתתה. אמנם [אפשר] שישגיג ברוב למודו מבלתי צרוף ענייני חכמה קרובים לנבואה. אמנם בעת שיתבאר לך מזה האיש שהוא בקי בצרוף שאלהו על ידיעת השמות ואם יתבאר לך שהוא בקי בהם בחנהו בפעולותיו. ואם הם שלמות מאד דע שהוא קרוב לנבואה וראוי לה. גם באהבתו החכמות תבחנהו אם היא לשמה ואם היא שלא לשמה. ואם היא לשמה דע כי זה האיש נביא לעצמו, ואם יגיד עתידות או יעשה נסים ונפלאות דע כי הוא נביא גמור. וכל זה הנסיון יתבאר בדרכי הנבואה יותר מפורש בע"ה.

ועל כן יהיה האיש שלם והוא לבדו ראוי למלוך כמו שאמרו הפילוסופים, איזה אדם ראוי למלוך ואמרו החכם או מלך שהוא אוהב החכמה. שאם המלך אינו חכם או אינו אוהב החכמה לא יבקש עצה מחכמים. ועל כן לא יוכל להעמיד ארצו במשפט כראוי כמו שנאמר, **"מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה"** (משלי כט' ד). ואם המלך אינו חוקר ודורש כל דבר על בוריו מאמין השקרים מהרה ויתחייב מזה היות כל עבדיו שקרנים ורשעים. כמו שכתוב **"(מלך) [מושל] מקשיב על שפת שקר כל משרתיו רשעים"** (שם יב'). ועל זה אמרתי לך

ספר המלמד

שמי שהוא קרוב לקבל דבר שקר אינו ראוי למלוך, כל שכן שאינו ראוי לחכמה כמו שנאמר **"למה זה מחיר ביד כסיל לקנות חכמה ולב אין"** (משלי יז טז). וכל שכן שאינו ראוי לנבואה כי הנביא לא יאמין לדמיון השקרי לכל אשר יגיד לו, כי אם לשכל האמיתי המאשר את הנפש ואת הגוף. ומועיל לעצמו בזה וגם לאחרים לפי שפעו. ועל זה נאמר **"פתי יאמין לכל דבר וערום יבין לאשורו"** (משלי יד טו). כמו שזכרו הרב בעניין זה.

וכבר ידעת מה אמר הרב בעניין מפסידי האמונה בעבור סתרי תורה. וזכר שם שזה יקרה לכל חסר שלא נשלם בחכמה האלהית כשיודיעוהו שהדבר אינו כמו שהיה מציירו מתחילה, אבל הפכו בציוורים רבים. וזה הסוד עליון אינו ראוי לגלותו להמון העם ולא למתחילים להכנס לפרדס ולא לחכמי התלמוד שלא שמעו דבר מן החכמה האלהית. אבל ראוי לגלותו לשלמים שהם אוהבי החכמה באמת לשמה, לדבר, ומבקשים אותה כאשר מבקשים הפתאים הכסף שהוא אצלם בתכלית התאוה והכיסוף, ומחפשים אותה כאשר יחפשו העשירים התאבים להוסיף עשר על עשרם הטמון, ולא ישבעו מן הממון לעולם. ולחכמים הרודפים הדרך הזאת האלהית להתחכם בתורתו ולדעת סתרי פעולתו, ראוי והגון מדרך חיוב אלהי ומסתר שפעו ומרוב מעלות המודיע, להודיע ולגלות לו דרכי השמות וענייניהם באמתתם, מפני שהוא ישמח בהם מאד ויקבלם בגילה וברנה מאהבה. והיודע סוד השמות על דרך האמיתית והוא שלם במדותיו והוא זהיר בהם ומשמרם בטהרה

הוא אהוב למעלה ונחמד למטה ואימתו מוטלת על הבריות ותלמודו מתקים בידו ונוחל שני העולמים העולם הזה והעולם הבא. וזה האיש הוא הנקרא צדיק וחסיד והוא יסוד עולם ונקרא שת והוא בן אדם וחוה, ועליו נאמר "וצדיק יסוד עולם" (משלי י' כה').

שער כ"ז מבואר הוא שכל דבור שכתוב בתורה שדבר השם למשה או לאחד מהנביאים, אינו דבור כדבורנו שהוא כולל קול רוח ודבור. אמנם הדבור ההוא הוא לפי שמע אזני הנביא, כמו שהגוף, הצורה הנראית במראה הנבואה אינו גוף כגופנו בעל ממשות, אבל הוא גוף כגוף הנראה לאדם בחלומו. אלא שזה הגוף הנראה לנביא מכיר הנביא בו שזה העניין בנבואה הוא רואהו. ואז ידע כי עניין הראיה ההיא אשר ראה הוא אמיתי אין ספק בו, כאילו הגוף ההוא הנראה הוא גוף נראה בהקיץ ממש. וכן יהיה לו הדבור הנשמע אליו, ממנו יבין כי זה דבר יי' הוא. וזה הדבר לא יוכל לציירו מי שלא הרגיש דבר מדרכי הנבואה. אמנם מי שהרגיש וידע אותו הוא יבין זה העניין, והוא חלק מחלקי החלום הנראה בלילה בהשיג החולם, כי זה שראה בחלום הוא, וגם רואה שמגיד חלומו בחלום לחברו ומבקש ממנו לפתרו, ופתרו לו גם כן הכל בחלום, ומחר בהקיץ יצא החלום ההוא לאור ביום כמו שנפתר בלילה. והנה כיוצא בזה עניין הנבואה בין בריאת גוף אדם בין בריאת שטן בין בריאת מלאך והבן זה. ואמנם דבר יי' הוא לפי השומע ולפי הרואה, לא שהשם דבר בכ"ב אותיות כי אין מי שידבר בדבור כי אם בעל לשון, ואין מי שיוציא קול מדבר באמצעות רוח כי אם בעל גרון, אלא אם כן היה הדבר

ספר המלמד

בדמיון השומע הדבור שיראה המדבר בכח המדמה כפי הרגל ההרגשות החיצוניות בדמיון החלום כאשר זכרתי, או בדמיון המראה של זכוכית שאדם רואה צורות רבות בתוכה אך אין מציאות לצורות ההן מבחוץ ולא מבפנים, כי אם דמיון הצורות ההם המתחייבות ממציאות הצורות החיצוניות, ואם אין חיצוניות אין פנימיות.

כן כיוצא בזה החומר הראשון המחובר לנפש שהנביא רואה בו בעצמו, ועצם הצורות כולם הנראות לו והמדברות אתו. והעד על זה כי הנביאים רואים צורות משונות זו מזו ואפילו המלאך הרגיל לדבר עם האדם יראנו בעל כמה צורות. ואפילו השם ית' הוא אמר באברהם **"וירא אליו יהוה באלוני ממרא"**. ואחר כך אמר **"וישא עיניו וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו"** וגו'. ואחר כך אמר **"יהוה אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך"**. וכבר ידעת פירושו בו שאמר לגדול שבהם. וידעת מה אמר הרב בו והבין אותו מדבריו. וכן אחז"ל משה ראהו על הים כגבור עושה מלחמה, וראהו על הר סיני כשליח צבור מעוטף בטליתו כשהראהו קשר של תפילין. והם אמת ודבריהם אמת, ומהם תבין כל מה שאמרת. וכן אמרו הרב וכן התבאר במופת, שאם היתה תכונה האחת מאלו התכונות באמת היה גוף בהכרח ולא היה אפשר להשתנות מתכונה לתכונה. וכבר התבאר במופת שהוא ית' אינו גוף ולא כח בגוף ואיך יראה כגוף כי אם בדמיון, וגם איך ישתנה כי אם בדמיון. כי מה שאינו גוף ולא כח בגוף אי אפשר לו להשתנות בשום פנים בעולם בשום מין ממיני השנוי. ואל תאמין לדברי

ספר המלמד

בעל הדמיונים השקריים שחושבים ומדמים כי זו היא מעלת השם ית' שישתנה כשירצה. שכבר הודעתך שזה חסרון גדול לכל המשתנה, ולא עוד אלא שכמו שאי אפשר העדר האלוהי ית' כך אי אפשר שישתנה השם לעולם. והעד שכל שנוי וכל תנועה מקרה וכל מקרה חסרון וכל חסרון פחיתות. (וית') [ויצילנו] השם מאלו הדמיונות המשגעות את הנפש ומכיוצא בם.

ואם כן יתבאר לך מזה כולו שדבר השם ית' המגיע לנביא ואפילו למשה רבינו ע"ה, אינו כאשר ידמוהו ההמון ההולכים שלא ישכילו מושכל כלל, אבל ימשכו אחר השגות מורגשות ומדומות ויחשבו כי מה שאינו מורגש או מדומה אין לו מציאות. אבל הדבר הוא בלא ספק כי השכל המושפע מהשם על הנביא פועל בנפש הנביא ובדיבורה ומהדבור הנשפע מהנפש, יושפע כח על הדמיון וידמה מציאות גוף מדבר, ויהיה הגוף ההוא המדומה נברא ומחודש לעתו. וגם דברו מחודש ומולד מתוך הנפש והשכל, ומודיע לנביא מה שראוי להודיעו לפי כוונת השכל האנושית והאלהית יחד והבן זה. ועל זה באר הרב כי כל דבור ואמירה ושליחה וקריאה וצווי שהם מיוחסים לשם אינם אלא להורות על הכוונה והרצון האלוהיים הקדמונים, לא נתחדשו עתה בעת שאמרם הנביא, אלא שהנביא לא הכירם עד עתה ועל כן הם כמחודשים היום. כעניין אמרם ז"ל, תנאים התנה הב"ה עם עולמו בששת ימי בראשית. כי השם לא נתחדש לו רצון אבל הכל נמשך אחר רצונו ית' הקדום והבן זה מאד.

שער כ"ח והלוחות מעשה אלהים המה ר"ל
 שמציאותם טבעית לא מלאכותית. דע כי
 מה שארז"ל בעשרה דברים שנבראו בין השמשות, קבלנו
 שסודם עשרה דברים נבראו בשני השמות, וזהו סוד גדול מאד.
 ודע כי שני השמות הם יהו"ה אלהי"ם שכל העולם נברא בהם.
 והסוד בהיות מספרם שווה כ"ף ו"ו והוא כ"ו פ"ו וגם חצים
 יו"ם ושניהם יו"ם יו"ם. ותבין מאמר **"ואהיה אצלו אמון**
ואהיה שעשועים יום יום" (משלי ח' ל'), להורות על ימי בראשית
 ועל אלפים שנה הנזכרים על דרך הסוד הנעלם. ועוד קבלנו כי
 בין השמשות מורה היות זה בלא זמן, כי בין השמשות פירוש
 שענתו כהרף עין. ודע כי הוא אחר כל הבריאה, כי האדם נברא
 ביום הששי בשעה ראשונה כמו שפירשוהו באמרם, כינס
 עפרו. ולא מצאנו בתורה דבר נברא אחריו ואלו נבראו בין
 יום... (נראה שחסר כאן כמה עמודים)... היא הסכמה גמורה. ואתה יודע כי
 מלות ברכת כהנים לא בדיתים אני מלבי, אבל הם היו מלות
 נמצאות נאמרות על עניין אחד. ואני החזרתים לעניינים שלי
 מפני הטעם אשר זכרתי בראש הספר, והוא היות זה השם כולל
 ג' שמות הקדש. וכל זה לצרכי מן השמות ההם. גם כבר נתתי
 טעם בקראי לו שמות פרטיים. כן תדע שכל מסכים לשון יקדם
 לשון ללשונו בהכרח, כי אדם הראשון יודע היה שבעים לשון,
 כי השבעים לשון כולם נכללים תחת כ"ב אותיות. וע"כ קרא
 אדם הראשון שמות למה שקרא לו שם. וכבר ידעת מאמר
 חז"ל חכמי הדעת והתבונה, שהשם ית' קרא שמות לאור
 ולחשך כמו שכתוב, **"ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא**
לילה". וכן **"ויקרא אלהים לרקיע שמים"**. וכן **"ויקרא**

אלהים ליבשה ארץ ולמקוה המים קרא ימים". וכן **"ויקרא את שמם אדם ביום הבראם"**.

ודע כי אלה השמות שנאמר עליהם בבאור שהשם קרא להן שמות, יש להם סודות נפלאות אינם כפשוטם בשום פנים. ונזכרו להודיענו אמיתת סתרי הלשון וסודותיו. והוא שהשם ית' לא קרא לאלה העניינים השמות הנזכרים לפי ההסכמה כי אם לפי הטבע. וזהו סוד הכתב, והעד על היות שם כתב נאמר על העניין הטבעי, שאמרו במשלים **"קשרם על גרגרותיך כתבם על לוח לבך"** (משלי ג' ג') והבן זה כולו. וכן **"וכתבתי על הלוחות"** שהם משני לוחות אבנים. וכן נאמר **"ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם"** (שמות כד' יב'). והנה הכתב והמכתב והלוחות לפי זה הדעת עניינים טבעיים, והלשונות הסכמיות, וגם צורות הכתב הסכמיות. אף צורת כתיבה מרובעת קרובה למוטבעת ומציאותה דומה לטבעת עגולה ומשוקעת המולידה מדפוסה צורה בולטת אשר הכל קולטת ולא מתרבה ולא מתמעטת. וכתיבתנו זאת, צורה לובשת וצורה פושטת, והיא מצוירת על החלק ואינה לא בחותם ולא כמו חתום כי אם צורות מסומנות להכיר בהן מה שראוי להכיר. וכבר ידעת כי כל צורה גופנית לא תמצא כי אם באחת מאלה השלשה דרכים והם, צורה בולטת וצורה שוקעת וצורת חלק. והבולטת מולידה את השוקעת והשוקעת מולידה את הבולטת וצורת החלק אין לה ולד, מפני שהיא חלק ואחיותיה כל, והוא צורת סוד הכתב והמכתב והלוחות והבן זה.

ספר המלמד

ודע כי הכתיבה אשר אמרתי לך שהוא דומה לדבר הטבעי הוא כמו שאגיד לך. והוא כי הדיו דומה לחומר כמו שאמרתי למעלה. והחמר מקבל צורה מן הארבע צורות הטבעיות הנקראת, צורת הדומם וצורת הצומח וצורת החי וצורת המדבר. ואין בטבעו לקבל צורה אחרת כי אם אלו מן הצורות המורכבות. וגם צורות העפר וצורת המים וצורת הרוח וצורת האש מן הצורות הפשוטות. ואל תטעה באדים ובלפידים ובברד ובשלג ובקרח וברעם, כי אלו ממין היסודות הם רובם, והתחילו להתעבות ולהתעכר ולהתרכב. ואע"פ שיש מהם שלא הורכבו כי אם לפי שעה וחזרו מיד לטבעם כגון האדים והעבים וכיוצא בהם. וכבר זכר אריסטוטליס ענייני מציאותם בספר אותות השמים. וכן העניינים הלחים כגון היין והשמן והדבש והחלב כולם מכלל הדומם הם, ולא יבראו מן החומר השפל, כי אם אלו הצורות הטבעיות הנזכרות בכללן. וצורתן הכללית קיימת וצורותיהן הפרטיות חיות או מתות הן הוות ונפסדות וחמריהן הפרטיות פושטים צורות ולובשין צורות. וזה כולו מפני היות החומר הזה אחד וצורותיו כולן צורות בולטות. ואם כן הצורה המולידה אותן היא צורה שוקעת ר"ל המיניית המולידה לכל מין ומין שלמינים. ואם כן הצורה ההיא דומה לחותם הזהב השוקע המוליד בשעוה צורה בולטת כמו שפירשנו בספר יצירה בעניין פירשו. וגם הנה רמזתי ממנו מעט כי החותם השוקע הוא אחד והנחתמים החתומים ממנו הם רבים, וכן הצורה המינית אחת כללית, והפרטיות שהם תולדותיה הן רבים. וכן הדיו הוא חמר מקבל כל ציור ובכלל הציור מקבל כל צורות כל כתב, והכתב נחלק לשבעים לשון

ספר המלמד

כמו שארז"ל שבעים כתבים יש לו להקב"ה בעולמו, וכן שבעים לשון וכן שבעים שרביטי מלכות. ודבריהם נחמדים ותחתייהם עניינים נפלאים. וכתב עברית היא אחת מהכתיבות, אך הצורה הכוללת כל כתב היא צורת הדבור הטבעית הדבקה בפה שהיא חקוקה בלב בעת היצירה. והעד שאילמלא לא היתה זאת צורת האדם לא היה האדם מדבר, ולא היה עיקר מציאותו הדבור. שאתה יודע כי מהות האדם חי מדבר וצורת החיות נשלמת בהרגשות וצורת הדבור נשלמת בהשכל וידוע.

והנה אם כן מציאות "כ"ב אותיות שהם חקוקות בקול חצובות ברוח, קבועות בפה בחמשה מקומות, אהח"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ" (פ"י ב' ו'), הם נמצאות באדם מציאות טבעי ובלוחות מציאות מלאכותי הסכמי. וזה בכל כתב ובכל מכתב ובכל לוח, אך הכתב והמכתב הנמצאות בלוחות הנבראים בין השמשות שנאמר עליה, **"והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות"** (שמות לב' טז). ונאמר עוד במקום אחר, **"ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם"** (שמות כד' יב). עם מה שקדם בכתוב הראשון באמרו בעניין הלוחות, **"והלוחות מעשה אלהים המה"**. ואח"כ אמר **"והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלוחות"**. ועוד אמר על הכתב **"כתובים באצבע אלהים"**. מאלה כולם תבין שאלה השלשה עניינים אחר שהזכיר בשלשתם אלהי"ם הם מעשים טבעיים. והסתכל אמרו בלוחות **מעשה אלהים** ובמכתב **מכתב אלהים** ובכתב **כתובים באצבע אלהים**, ותבין מזה סוד מעשה הנאמר בעניין **"כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך"** (תהלים ח')

ספר המלמד

ד). וסוד מעשה לבנת הספיר, וסוד מעשה בראשית, וסוד מעשה מרכבה, וסוד נעשה אדם, וסוד נעשה ונשמע. ודע כי "יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים המה ראו מעשה יהוה" (תהלים קז' כג). ובדעתך זה "וראה כל העם אשר אתה בקרבו את מעשה יהוה כי נורא הוא" (שמות לד' י), תדע באמת כי הכתב והמכתב והלוחות הם מעשים טבעיים בלא ספק כשאר מעשה בראשית. כמו שאמר הרב ז"ל, אמנם פירש אונקלוס כאשר פירש על מלת אצבע, אצבעא, ולא הוציאו מפשוטו, הוא לסוד נפלא. ולא יעלם אצלי שנעלם זה מן הרב כמו שזכר שם, אבל נראה שלא אמר זה אלא כדי שלא יתגלה הסוד להמון.

ואחר שהוא לא גלהו גם אני לא אוכל לגלותו מפורש אבל ארמזנו ברמז קל להבינו למשכילים. והוא כי אמרו "לוחות כתובים באצבע אלהים" (שמות לא' יח). אמר הרב עליו כי אונקלוס נטה בו אל פירוש זר שתרגמו "כתיבין באצבעא דיי". ואמר שרצה לומר על זה שמלת אצבע מורה על כלי שכנוי שמו אצבע, והוא כלי נברא. והכלי ההוא הוא אשר חקק הלוחות ברצון השם שם עניין אחר והוציאו מפשוטו והורה כי מכה היא וכאן לא הוציאו מפשוטו. ואמנם זה מפני היות האצבעות חמש מפה וחמש מפה, ולא נודע באיזה מהן הלוחות חתומין אם בימין אם בשמאל. זכר אצבע להסתיר הכח הנמצא על שני הלוחות בשתי מדות שמספרם אצבע, וכללם ארבע מחנות שכינה, והבן זה. ודע שעל כן נכתבו בשתיים שהן ארבע, וכל ארבע י' וכל עשר תכלית וכל תכלית קדש, בהיות תכלית אמת מכוון לכלל תכונה הראשונה. ואחר שהעניין כן נאמין למה

ספר המלמד

שהעידה התורה עליו במציאותו ר"ל בהיות מציאות המכתב בלוחות טבעי כשאר מעשה בראשית כולו. ישתבח בעל הכוונה הראשונה והאחרונה אשר העלים והסתיר סתריו וסודותיו מלכות בני אדם המשתדלים לעמוד בעולם השקר ולהאריך בו ימים לשוא. וגלה סודו אל עבדיו הנביאים אשר הם תאבים להתעדן במעדן התורה ובזיו השכינה. כמו שנאמר "פִּי לֹא יַעֲשֶׂה אֵדֹנָי יְיָ וְהָיָה דְבַר פִּי אִם גָּלָה סוּדוֹ אֶל עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים" (עמוס ג' ז').

שער כ"ט כבר ידעת מה שאמרתי למעלה בעניין השכל והמשכיל והמושכל. והשתכל בו היטב אחר השתכלך בדברי הרב, ויתבאר לך אמיתי מזה ומזה. ומה שכבר נכתב אין צורך להשיבו. אמנם נדבר בארבע יסודות הסבות. דע כי לכל מעשה טבעי או מלאכותי יש ארבע סבות אל מציאותו, ולא ימלט מן אחת מהן. והם החומר והצורה והפועל והתכלית. ויש מהן סבות קרובות ויש מהן סבות רחוקות, ויש מהם נמצאות בכח ויש מהן נמצאות בפעל. ואני אביא לך רמזים על כל אחת מהן ועליהם בנה כל מעשה. דע כי החומר הוא הדבר שמקבל הצורה ולא יקבל החומר צורה לעולם בלא זמן ובלא תנועה. וכל חומר בכח עליו הצורה יקרא גוף ובלי צורה לא יקרא גוף, חויב להיותו בעל גבול, והוא בלא ספק במקום. וכל מעשה יאמר עליו שהוא אפשר המציאות בעבור היותו בעל סבות, שאם ימצאו סבותיו ימצא גם הוא, ואם לא ימצא סבותיו או היו נמצאות ונעדרו או קרה להם מונע מהמעשה, ורצה הערך המחויב להיות ביניהם לא יתכן שימצא

ספר המלמד

המעשה ההוא. והנה החומר הוא עצם דבר וצריך עצם אחר חזק ממנו להעמידו והוא הצורה. ואם כן החומר והצורה הקימים או ההוים הנפסדים בפרטיהם קיומם בהרכבת שניהם. וכל מורכב יש לו מרכיב כמו שכל נמצא יש לו ממציא, חוץ מן המחויב המציאות בעצמו אשר אין סבה אחרת למציאותו, ותורה עליו הכרח המציאות בעצמו המורכב ולא ימלטו החומר והצורה ממקרים. והנה ישיגו לגוף המורכב מקרים, מהם מצד החומר, ומהם מצד הצורה. ועל כן צריכין אל מקום ואל כמות ואיכות ולא ימלטו מהם בשום פנים. והנה החומר בבואו לקבל צורה צריך אל מניע שיניעהו ויכינהו לקבל מעשה, ולהתפעל עם הצורה. וכל מתפעל יש לו פועל והוא הנותן הצורה בחומר. והנותן הצורה אם פעולתו טבעית אינו גוף ואם פעולתו מלאכותית הוא גוף. ואחר שהוא גוף גם הוא מתפעל על ידי פועל בהכרח.

ותעיין בזה לפי כח ההרגשה ולפי כחך המדמה ממה שאפשר לדמותו, ואמור בדבר הטבעי כי זרע האדם הוא טפה לבנה והוא חומר האדם בלא ספק, והוא לו חומר קרוב. והחומר ההוא הוא אדם בכח, וכל מה שבכח צריך אל מי שיוציאהו לפעל, ואפשר שלא יוציאהו. שלא מכל שכבת זרע ימצא אדם בהכרח, אבל אם יש מונעים אותו מפעולתו ר"ל לפועל, לא יפעל. ואם אין לו שום מונע יפעל לפי הטבע. והזרע אינו קדמון אבל פעול ומחודש בהכרח. והנה נתהווה מן הדם והדם מן המאכל והמאכל מן היסודות והיסודות מן החומר הנקרא היולי בלשון יון. והחומר ההוא מן הגלגל והגלגל מורכב מחומר וצורה בלא ספק

ספר המלמד

ואינו אחר. וחומר הגלגל חומר אחד שממנו נתהוה חומר הגלגל, ואם היה חומר אחר כן נאמר על האחר שנתהוה מאחר ואחר מאחר, והיינו חייבים להביא הדבר אל תכלית. וכבר התבאר במופת היות החומר בעל תכלית והיותו במקום מוגבל. ואם כן נעמיד הדבר אל חומר הגלגל המורגש והמדומה והמושכל אצלנו. כי הוא מורגש בתנועתו שלא יתנועע לעולם, כי אם בעל חומר, ומדומה מדמיון השפלים אשר אתנו, ומושכל בהיותו בעל צורה מסובבת. ואם כן חומר הגלגל הוא חומר ראשון העליון למציאות האדם הרחוק בתכלית הרחק. וחומר היסודות הראשון התחתון הוא יותר קרוב לו, וחומר היסודות המורכב הוא יותר קרוב לו, וחומר המאכל יותר קרוב, וחומר הדם יותר קרוב, וחמר הזרע הוא חומר האדם בעצמו. וזה כי בהיותו בביצי האב עדיין לא התטבע לקבל צורה, ובהיותו משמש ומתחמם הנה במצאו מקום מוכן להצטייר בו צורת אדם יצטייר כהצטייר העופרת בתוך הכור הנקרא חותם שוקע, ויתהוה האדם בתוכו בצורה בולטת, כמו שאמרתי למעלה בסוד חותם הדפוס.

והחותם המצייר ההוא האנושי נקרא סנדלפון והוא הנקרא אופן. ובכתוב חסר בלא ו"ו כשאמר (ראיתי והנה אופן אחד בארץ) ["וארא החיות והנה אופן אחד בארץ"] (יחזקאל א' טו). ופירשו בו זה הוא סנדלפון אשר ראשו ברקיע ורגליו בארץ והוא קושר כתרים לקונו. והוא פועל הגוף בלא ספק ושמו גם כן סמאל, ומכוחו נברא החי והמדבר בצלם ובדמיון. והוא כמו

ספר המלמד

עץ דפוס, וממנו נולדים מולידים שבכוחו נולד כל אדם המוליד.
והבן זה העניין על הזרע עם סוד שכבת זרע .

ודע כי מטטרון שר הפנים הוא סנדלפון שר האחור והוא שר הרוח, כלומר שר הרצון שהוא אחרון שבמציאות הפעולות, ר"ל רצון האדם השפל הזה שבו נשלם המציאות ועליו נחתם. שנאמר **"ביד כל אדם יחתום"** (איוב ל"ז). ועל כן אמרתי לך כי חומר האדם הקרוב הוא חומר הזרע שממנו נתהוה האדם. ולפי זה הדרך התבאר היות חומר אחד סבה לחמר אחד ואחד לאחד עד הגיע אל החמר הראשון שממנו נתהוו כל חמרי המציאות. ולפיכך יהיו לכל גוף חמרים קרובים וחמרים רחוקים. וכן אומר לך בענייני סבות הצורה, כי יש לכל צורה צורה, וכן לכל פועל פועל, וכן לכל תכלית תכלית, קרובים ורחוקים בכח ובפועל. ומן החמר תבין אלו כולם, שדרך אחד להם. אלא שאלה יאמרו על השם ית' וית' שלשתם לבדם, ואין לי שום יחס עם החמר בשום דרך מהדרכים כמו שהתבאר במופת חותך.

ואמנם כל כוונתי בזה השער להודיעך עניין היות הדברים הנמצאים כולם בעולם הזה ובעולם הבא נמצאים מהשם ית' על דרך השפע. ולא נחוש בהיות האחרון מהם נמצא מאתו ית' אחר כמה אמצעיים. כי אנחנו מדמים על דרך משל כל המציאות אל מלך מלכי מלכים שולט בכל הארץ, ותחתיו מלכים ותחת המלכים שרים ותחת השרים עבדים, ותחת העבדים עבד עבדים וכיוצא בזה עד התכלית. והדומה גם כן

ספר המלמד

לעניין הגוף שבו מלך מלכים, והוא מפני שהוא בעל חכמה ובינה ודעת משפיע על הלב והוא המלך והלב הוא משפיע על הכבד והוא השר, והכבד משפיע על הלחות והם העבדים, והלחות על כלל האיברים ועל פרטיהם והם עבדי עבדים. ואתה יודע זה המשל כולו ועניינו, וכוונתי בו להודיע שיש על כל אל מלך מלכי המלכים על כל פנים שמניע ומנהיג את הכל בכלל ובפרט. ובעולם הוא השם ית' ובישוב הוא הנביא ע"ה ובגוף הוא הנפש, ואם כן אמיתת המציאות בכללו ובפרטיו. והסבה הראשונה לו הוא השם ית'. והוא שכל משכיל ומשכיל אמיתת כל המציאות האנושית, ופרטיו הוא הנביא ע"ה והוא המשכיל אמיתת כלל הגוף, ופרטיו הוא הצורה שהוא הנפש, והוא הכח המושכל השולט על כל הגוף בכלל ובפרט, ובצאת מן הכח אל הפועל הרי נתעלתה ושלתה בכלל על כל האנושות. ובפרטיו נקראת משכיל ומושכל, ר"ל הכח הנפשי. ובצאתו עוד לפעל שלט על כל המציאות והתדבק אל הסבה הראשונה והתדמה לה ונעשה שכל. ואז הוא שכל משכיל ומושכל ונשלמה הצלחת מציאות הנפש והגיעה אל תכליתה. וזאת הייתה כוונתי אשר רציתי לגלות לך סודה בשער הזה וגיליתי לך, והשתכל בו ודעהו. כי "זה השער ליהוה צדיקים יבואו בו" (תהלים קיח' כ).

שער ל' הרכיבה, באר הרב ז"ל עניינה יפה. והוא שרוצה להודיענו כי כל רוכב מנהיג ושליט ומושל ומלך ואדון על הדבר שהוא אשר רוכב עליו. וגם רצה להודיענו בזה כי המרכבה היא מורה על ארבעה. וכבר ידעת כל זה. אמנם אמרו בפרק ס"ט שהוא פרק רכב כי אין הרוכב ממין

ספר המלמד

הנרכב. הורה בזה העניין המעולה מאד, והוא שהודיענו היות השם ית' נבדל מן הגלגל. ולא נמנע מלייחס תנועת הגלגל לשם ית'. ואמר כן האלוה ית' שמו הוא מניע הגלגל העליון, וזה מפני היותו ית' סבה ראשונה לתנועתו, ואפילו אם הוא מניעו על ידי אמצעים. כי כן דרך דברי הנבואה כולה שם לכל פעל ואפילו המקרים, כמו שאמר בפרק מ"ח בחלק שני. ואמנם אמר כי הגלגל כלי לו, הוא שהורה כי במציאות הגלגל המקיף נמצא כל גוף נברא והוא לב כל הגופים.

ואמר על הטל שאינו טל כפשוטו, ותבין זה מן **"ויתן לך האלהים מטל השמים"** (בראשית כז' כח). **"ותעל שכבת הטל"** (שמות טז' יד). ומן **"כי טל אורות טלך"** (ישעיה כו' יט). ומן מאמר חז"ל **"טל שעתיד הקב"ה להחיות בו את המתים"** (שבת פח:). והנה טל מלשון טלטול מן **"וינטלם וינשאם"** (ישעיה ס"ג ט). כאמרנו על נטילת לולב וגם מלשון נטילת ידים ונשיאות כפים, והבן זה מכל אלו הרמזים. ואמרו נשמתן של צדיקים, כבר זכר כי הנשמה ההיא הוא הדבר הנבדל אשר הוא שכל נפרד מתקיים בפועל תמיד בקיום עילתו. וצדק ומשפט הם לאל בלא ספק כי הם מיוחסים אליו בקרבה גדולה בטבע גמור לפי הנהגת המציאות. ואמנם סוד הבחירה ואמרו שבחר בערבות תבינהו מברכת התורה, **"אשר בחר בנו מכל העמים"**. כאמרו **"ובך בחר יהוה"** (אלהיך) (דברים יד' ב). וכן **"ויבחר בזרעו אחריו"** (דברים ד' לז). וכן עוד אנו אומרים **"הבוחר בתורה ובמשה עבדו ובנביאי האמת והצדק"**, והבן זה מאד וממנו תבין סוד **"ובחרת בחיים"** (דברים ל' יט).

שער ל"א דע כי הרב ז"ל הביא דברים נפלאים על עניין היות החכמה נמנעת היום מרוב אומתנו, ואין צורך לומר משאר אומות שאינם ראויים להתחכם בטבע כישראל, אשר אנחנו עמו וחלקו לבד. ושאר האומות כנגד אומתנו הקדושה פחותים מאד עד שכמעט יעלם היותנו ממין אדם הראשון כולנו יחד, אבל נפרדו ענייני מעלתנו כפרד ממעלת הסוס שהם שני מינים רחוקים מצד ההבנה וקרובים מצד החומר. ולא עוד אלא שהם חומר אחד בלא ספק. והרב הורנו זה כולו ואין צורך להאריך בו. אמנם נאמר הנה שהרב התחיל מן פרק שבעים לדבר בענייני הקדמות והחידוש, ואמר בו על דרך הקדמה העניין אשר יהיה והוא שהורה לנו בדבריו עניין הדבור המחויב והאפשר והנמנע.

והנה אבאר לך אני מה שאמרו הפילוסופים כולם באלו העניינים הג' הנחלקים ל"ב חלקים לפי הכרח הדבור כמו שהוא מפרש בהגיון. והוא עניין צחות הדבר והוראת אמתתו בכל ספר וספר מספרי ההגיון. וזהו אשר פירש הרב בעניין נבואות, כאשר לא יבין לשון אדם אע"פ שישמעהו מדבר וידע כי זה הנשמע הוא קול אדם לא ידע כוונתו. וכן אמרתי לך אני שכל מי שיודע יותר מאמיתת לשון המדבר הוא אשר יבין יותר מכוונתו. שהנה משה רבינו ע"ה אמר **"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ"**. ואמר אחר זה **"והארץ היתה תהו ובהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים"**. ואמר אחר זה **"ויאמר אלהים יהיה אור ויהי אור"**. ואחר זה הורה לנו כי הטוב שבכל הנברא הוא האור כי בו

ספר המלמד

התחיל לדבר בפרט המציאות הנברא בהויה, ר"ל במלת "יהי ויהי", שזו לעתיד וזו לעבר, ובו התחיל לומר "כי טוב". כמו שאמר "וירא אלהים את האור כי טוב". ואח"כ אמר שהבדיל בינו ובין אשר הוא החשך. וכבר ידעת מאמר קהלת "וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך" (ב' יג'). וכן תבין מזה אמרו "העם ההולכים בחשך ראו אור גדול יושבי בארץ צלמות אור נגה עליהם" (ישעיה ט' א'). למה, "כי נר מצוה ותורה אור" (משלי ו' כג). ונאמר על אשר "לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו" (תהלים פב' ה). וכן כתיב "דרך רשעים כאפלה לא ידעו במה יכשלו" (משלי ד' יט). וכתיב "אורח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה" (משלי טו כד). ומכל זה תבין כי החכמה היא האור והיא אמיתת החיים.

ואם כן הנה אנחנו מסופקים במה שכתוב "ויאמר אלהים יהי אור" איזהו אור הוא. וכבר ידעת שהגוים אומרים כי זה האור הוא "לוציפיר". וזהו שם האור הנסתר בלשון לעז וקורין אותו מלאך הממונה על יצר הטוב, ומביאין ראיה מן "וירא אלהים את האור כי טוב". ויאמר זו עדות ברורה כי זהו יצר הטוב שכבר קראו טוב, אם כן הפכו חשך והוא רע. והנה הנביא רמז דבר זה באמרו "יוצר אור ובורא חשך עושה שלום ובורא רע" (ישעיה מה' ז). וקראו שלום מפני שהוא שלם ואוהב ורודף שלום, ר"ל יצר טוב. אך יצר הרע בעל מלחמה לעולם. וכן כתיב "עת מלחמה ועת שלום" (קהלת ג' ח). ודע כי שתי הפעולות אלה הן כאור והחשך הפכים, ועל כן התייחסו אל זה. וכן נאמר על עניין קריאת הסכל, עם הארץ, שהוא חשוך מן

ספר המלמד

התורה. כי עם הוא תרגום, ועברי מלשון חשך, כי תרגום מלת כהה, עמא, ועברי "איכה יועם זהב" (איכה ד' א'). ואחר שזכר היות האור טוב זכר שהבדיל השם ביניהם וקרא להם שמות. וידעת כי הרב קרא לעניין הנבואה יום ואור בראש ספרו ולהפכה לילה חשוך. והנה רז"ל אמרו על האור הנברא ביום הראשון שהוא אור הגנוז לצדיקים לעתיד לבוא. וכבר ביאר לנו הכתוב סוד ההבדלה "ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה" (בראשית ה' א'). והסכמת ההבדלה אצלנו להורות על חלילת סבוב שבעת ימי בראשית. והנה אמרנו בה אחר ברכת מאורי האש, "המבדיל בין קדש לחול ובין אור לחשך ובין ישראל לגוים ובין יום השביעי לששת ימי המעשה". שזהו סדר ההבדלות. והשתכל אמרם בית שמאי אומרים "שברא מאור אש", ובית הלל אומרים "בורא מאורי אש" והסוד הנסתר, כי הקושיא בין שניהם בין שברא כבר בין שבורא, וכן בין מאור ובין מאורי, שזה לשון יחיד וזה לשון רבים. והיודע טבע האש ידע כי אין לאש כפי הנראה אלא מאור אחד. והסכימו החכמים שהלכה כבית הלל, והוא להורות בדבריו שהש"י בורא תמיד להורות כי יש לאש מאורים רבים.

וזה סוד אמרו "ודבריו שמעת מתוך האש" (דברים ד' לו), שהוא שוה "כשמעכם את הקול מתוך החשך" (דברים ה' כ'). גם מאומרו בסוף העניין סוד הבריאה הפרטית הראשונה "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד". וחתם כל ששת ימי הבראשית בחותם אחד והוא "ויהי ערב ויהי בקר". ולא חתם יום השביעי בחותם ערב ובקר לסוד מופלא ומכוסה. וזה כולו וכל

ספר המלמד

הדומה לו אם הוא כפשוטו יובן מהרה, כי המובן ממנו בלי ציור עניין מושכל הוא כל מה שהמון העם מודים בו. והוא כי השם ברא בתחילה את השמים ואת הארץ, והארץ היתה כשנבראת תהו ובהו, כלומר לא היתה מיושבת שעדיין לא נברא אדם. ואמנם מציאות תהו ובהו בארץ הוא בעבור היותה ג"כ חשך והוא על פני תהומה של הארץ, ורוח אלהים מרחפת על פני המים. ואחר כך ברא השם האור וראהו כי טוב והבדיל בינו ובין הפכו, וקרא שם לשניהם, וזכר שהשם על שניהם אחד, והוא יום. זהו המובן מפשטי העניין ההוא הנזכר בראשית הבריאה.

אמנם הנסתר שבו יש עליו אפשרים רבים, שזה יפרש כן וזה יפרש כך ויסבול הכל. ואם כן צריך האדם חכמה שיוכל להשיג כוונת המחבר מתוך הבנת לשונו. כי מדבריו יבין אדם כוונתו על כל פנים או יהיה מתקרב לאמיתת הכוונה. כי אין ספק שידיעת אמיתת כוונת כל מחבר ספר הוא העניין העמוק שבכל העניינים, כל שכן עניין חכמה וכל שכן כוונת המחבר חכמת אלהות, כל שכן בחבור העליון שבחבור. הוא חבור הקודם האלהי חבור משה רבינו ע"ה, שאין כמוהו בכל חבורי הארץ. ועל כן כל עניין שיורה עליו היותו הפך מן המורגש או המושכל מכחישו או סותרו, צריכין אנחנו לדקדק אחר העניין ההוא הרבה מאד בעיון דק. עד שנוציא כל עניין ועניין לאורה ממה שאפשר להשיגו, וממה שנראה לנו שאי אפשר להשיגו בשום פנים, אבל הוא מכת הנמנע אצלנו עניין השגתו, נניחהו במקומו כאשר נניח המשא הגדול הכבד מלסבלו על כתפינו אחר היותו

ספר המלמד

מן הנמנע אצלנו לסבלו שהוא יותר מכדי כוחנו ויכולתנו. אך בהיות הדבר אפשר בשום צד מן הצדדים להשיגו נטריח עצמנו בלמודו ונשאלהו לחכמים ונחקרהו מהספרים, עד שנדע אמתתו או עד שנסיר מעל דעתנו הספקות כולם או רובם.

ומפני זה אודיעך כי כל עניין שהוא כתוב בתורה לא ימלט אצלנו היום מהו. מהיותו נאמר על מה שכבר עבר או על מה שעתידי לבוא או על מה שהוא היום. ואמרי על מה שעבר כעניין אדם וחווה ודורותיהם כולם עד נח ודורו ועד אברהם ודורו ועד יהושע. כמו שכתוב בספרו בתחילה **"ויהי אחרי מות משה עבד יהוה ויאמר יהוה אל יהושע בן נון"** (יהושע א'^א). והנה ספור התורה על בריאת העולם ובריאת אדם וחווה, שבריאתם משונה משאר בריית הטבע, לא יתכן אצלנו להביא על זה מופת בשום פנים. כי הוא היה מזמן פלוני אשר אנחנו אומרים היום שיש לעולם חמשת אלפים ול"ו שנים שלמים בחדש אלול זה שאנחנו בו היום. אמנם זה החבור אצלנו מקובל לא מושכל ולא מורגש, ואם החדוש מפורסם באומות גם הם מקובלים מזה. אך מצאנו שאין מספר השנים שוה לנו ולהם. אמנם השווי לנו ולהם הוא בהאמנת היות העולם מחודש, והיות אדם הראשון נברא מן העפר שלא מאב ואם גם היא כמונו. כי הנה היום לפי הטבע לא ימצא דבר כיוצא בזה בכל המציאות. ולפי זה הדעת צריך אדם לדקדק אם קרה זה העניין לאדם לבדו ולחווה אשתו לבדה, או אם קרה כיוצא בזה לאחד מכל בעלי חיים שטבעם להוליד מן הזרע, או אם נבראו כולם יחד על דרך היות התולעים נשרצים מן הארץ למינם. אך במוצאנו

כתוב בתורה **"תוצא הארץ נפש חיה למינה"**, וכן על כל בעל חיים נברא נאמר עליו לשון כלל המין, כאשר נאמר גם כן זה הלשון על כלל הצמחים באמרו **"תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע למינהו"**. אמרנו כי זה הוא להורות על ההשגחה הכללית שעליהם, ולא על הבריאה לבד. ואמנם באדם ההשגחה פרטית בבריאה מאמרו **"נעשה אדם"** ולא אמר יעשה אדם מן הארץ, ולא תוצא הארץ. ואע"פ שכבר אמר **"תוצא הארץ נפש חיה"** זו נפשו של אדם הראשון, שנאמר **"ויהי האדם לנפש חיה"**, וכן כתיב בבראשית רבה.

ואמנם יש לנו מזה ומכיוצא בו הערות נפלאות אך מופתים אין לנו על דבר מזה, שאחר שיש לדבר כמה שנים שעבר אינו אצלנו מורגש. וגם בראותנו היום שאין דבר מתחדש אצלנו ולא יוצא חוץ לטבע ולא חוץ [לשכל]. הנה נשאר מה שעבר אצלנו אמונת קבלה אבל לא מורגש ולא מושכל. ואין ידיעה כי אם במושכל או במורגש שהמושכל מעיד עליו, ועל זה יבואו ספקות הרבה בלבבות. וגם מפני שאין נביא מורה לנו מופתים מורגשים או מושכלים היום, עד שנדע אמיתת מה שקבלנוהו מאבותינו ע"ה ומרז"ל כלומר מספריהם המועילים. ועל כן נשאר עם הקבלה במה שעבר, אמנם במה שהוא היום גם כן כשהוא עונה אל מה שעבר. כגון היותנו אנחנו בני יעקב אבינו ע"ה, והערלים בני עשו הנמול במילה והערל בלב, והישמעאלים בני ישמעאל גם כן הנימולים במילה ובמקצת הלב מצד אמונת היחוד, זה אין מי שיכחיש שהעניין לא כן היה

ספר המלמד

כאשר ספרה אותו התורה. כי הנה אנחנו על זה והשכל אינו מכחיש דבר מכל זה. ואם כן אין לנו דרך להכחישו.

ואמנם מה שעתידי להיות כגון ביאת הגואל וממשלת ישראל גם זה אין השכל מכחישו, ואינו נמנע שכיוצא בו אנו רואים בכל יום באומות, שאלה שולטים על אלה לעתים. ואין זה עניין שהטבע מכחישו אבל הטבע האנושי גוזר היותו כן. וגם הדברים שהם עומדים קימים כגון "ואהבת את יהוה אלהיך" ועניינים רבים כיוצא בזה מן המצוות וגם עניינים רבים שספרה תורה עליהם היום שהם טבעיים ואין ההרגשה מכחשת אותו ולא השכל. ועל כן נלך בענייני התורה והמצוה אחר הדברים שההרגשה והשכל מעידים עליהם. ואם יש בהם דבר שנראה בתחילת מחשבת המשכיל שהוא כנגד שכלו, והקבלה צווחת עליהם שהעניין ההוא מן הטבע או חוץ להיקש, לא נשגיח בהרגשה ולא בשכלנו. אך נאמר כי אין יכולת בנו להבין החכמה הגדולה הזאת אשר אין שכלנו משיגה בשום פנים, ונהיה חושדים שכלנו תמיד. כמו שאמרנו בחידוש העולם והיה חושד תמיד שכלך שלא תדמה. וזהו העניין בעצמו שספרתי לך גם אני כי שכל האדם מועט ולא יושגו האמיתיות אצלו כמו שהם, בלתי נבואה, והבן זה מאד.

שער ל"ב דע כי האפשר והנמנע והמחויב יחלקו ל"ב חלקים כאלה והשתכל בהם כשורה

בצורה זו:

ספר המלמד

מחויב שיהו"ה	מחויב שיהו"ה
אפשר שלא שיהו"ה	אפשר שיהו"ה
נמנע שלא שיהו"ה	נמנע שיהו"ה

אינו מחויב שיהו"ה	אינו מחויב שלא שיהו"ה
אינו אפשר שיהו"ה	אינו אפשר שלא שיהו"ה
אינו נמנע שיהו"ה	אינו נמנע שלא שיהו"ה

השתכל אמרי שיהו"ה ולא אמרתי לשון אחר ותדע למה אמרתיו. ועתה עוד אומר שימצא והכל עניין אחד.

מחויב שלא ימצא	מחויב שימצא
אפשר שלא ימצא	אפשר שימצא
נמנע שלא ימצא	נמנע שימצא

אינו מחויב שלא ימצא	אינו מחויב שימצא
אינו אפשר שלא ימצא	אינו אפשר שימצא
אינו נמנע שלא ימצא	אינו נמנע שימצא

דע כי אלה העניינים שכתבתי כוונתי בהם להורות לך כי עניין ההויה שווה לעניין המציאות. ועוד כוונתי להורות לך כי יש דברים שהסכמת זה אצלי, והסכמת זה שהוא הפכו אצלך. ועל כן אנו צריכין לדעת מה הם העניינים אשר הקושיות עליהם חזקות ואז נוכל לחלוק עליהם. ודע שבכל עת שתהיה כוונתנו למצוא האמת מתוך הקושיא נמצאנה, ואם כוונתנו לנצחון לבד

ספר המלמד

לא נמצאנה לעולם. ועל כן שים דעתך להיות כוונתך שלא לנצח כי אם להודות על האמת. ודע כי אחר היות המציאות שבארו הרב וגם אני בכלל וגם מפני היות דבר אחד או רבים דברי מחלוקת וניצוח והטעאה, לא אדבר בהם כלל. על כן אשלים פה חבור המלמד, כי ידעתי שהאמת אמת ואם יכחישוהו והשקר שקר ואם יודוהו. ולפיכך לא ארבה הקושיות ומכאן ואילך אשים דעת בע"ה לבאר ענייני החלק השני ואדבר בו כפי יכלת דעתי, וכפי קבלתי שקבלתי וכפי השגתי שכלי בע"ה.

ואחר שקבצתי וכתבתי חלק הראשון מברכת כהנים הנקרא מלמד, אמרתי אכתוב גם זה המאמר היקר להיות לי לאור כאשר היה השתדלות רבי הקדוש להוציאו לאורה. כי גם זה מדבריו ומספריו מועתקים. ויען קדוש ויאמר יען כי ראש ידיעת אלו הקבלות הוא ידיעת ספר האלפא ביתא ועניינה, על כן אציירנה פה ואפרשנה וזה ציורה:

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט
י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ
ק	ר	ש	ת	ך	ם	ן	ף	ץ

דע כי האותיות האלו הם מורות על החשבון כולו ועל דרכיו וזה עניינו. א' היא ראשית כל מספר, ועל כן אינה מספר, ומורה הוראה אחד. והנה האחד הוא בכל מספר, וכל מספר תלוי בו בכח, ולא ימצא שום מספר בלא אחד. וכל מספר צריך אל האחד ואין האחד צריך לשום מספר אך לעצמו, וזה הוא אמיתת

ספר המלמד

האחד. והנה י' תכלית האחדים והוא ראשית אל העשרות, ועל כן התחיל השם המיוחד מן י' והשלים הכנוי ב'ל'. ואמנם שם אלהי"ם הוא כנוי ואפילו בגימטריא הוא כן. ונשארו באמצע השם מה שהוא באמצע החשבון והוא ה"ו והאות האחרונה אין לה נקוד ומורה על סוד השכינה. והנה אם כן אמצע הכנוי שאנו מכנים בו הוא דן, ועל זו הידיעה נודה לבורא הכל שהודיענו סודות עולמו משמו, ברוך כבודו ממקומו.

והנה כשתקח א"ט שם ראש וסוף מן מניין האחדים תמצא שניהם י', וכן ב"ח ג"ז ד"ו. ואמנם בהגיעך לה' לא תמצא לו זוג כי הוא הוא בעצמו. וזה הסוד הוא כסוד **"אהיה אשר אהיה"**, שהראשון הוא האחרון בעצמו וגם כן האמצעי. כי **"אהיה"** א"ך הוא בגימטריא, וכן **"אהיה"** אחרון א"ך, וכן **"אשר"** בעצמו הוא א"ך. אלא שך' של אהיה עולה עשרים והוא כ', אבל ך' של אשר הוא עולה חמש מאות. והנה ך' ארוכה עולה חמש מאות כמו ש"ר של אשר. נמצאת אומר ש**"אהיה אשר אהיה"** שהוא סוד אך אך אך שלש פעמים. ועל זה התחיל בעשרת הדברים מא' וסיים בך' הרי א"ך. ועל כן זכר אסף המשורר שם זה ואמר **"אך טוב לישראל אלהים לברי לבב"** (תהלים ע"א). ודע כי מה שאמרנו על עניין מספר האחדים הוא שנאמר על מספר העשרות, כלומר כי בחברך י' עם צ' יעלו ק', וכן כ' עם פ' יעלו ק', וכן עד נ'. והנה נ' אין לו זוג כי אין כמוהו נ', כי נ' עם נ' יעלו ק'. וכן תעשה בחברך ק' ז' יעלו אלף. והנה אלף הראשונה כמו אלף אחרונה להורות כי השם ית' הוא ראש העולם ותכליתו. והוא ית' אין לו ראשית ולא תכלית כלל שהרי

ספר המלמד

ראשיתו הוא תכליתו ותכליתו הוא ראשיתו. ואם כן אין לו ראשית ואחרית. ועל כן אלף סודה אחד שהוא ראשית המספר, וגם סודה אלף שהוא תכלית המספר הנמצא כתוב. כי אין לנו שום אות מורה יותר מתשע מאות ותשעים ותשעה וחשבונם טצ"ץ. הט' תשעה הצ' תשעים הי' תשע מאות, וכשתאמר אלף תשוב לאל"ף בעל כרחך. כי [לא] תמצא אות מורה על אלף כי אם אל"ף. וכן הוא באותיות אי"ק בכ"ר שהם ראשי החשבון כולו ותכליתו. ואם תאמר הרי חשבון רבוא, אין רבוא כי אם י' אלפים, הרי אם כן חזרת לי' חלילה וכן כולם. כי ראש האחדים א' וסופם ט' וראש העשרות י' וסופם צ' וראש המאות ק' וסופם י'. ואמצע האחדים ה' ואמצע העשרות נ' ואמצע המאות ד', והנה הם ראש ואמצע וסוף, אי"ק הנ"ך טצ"ץ.

ואחר שהודעתך זה מהאותיות אודיעך עוד סוד היוצא מכאן. א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"ף ז"ע ח"ס ט"נ י"ם כ"ל. דע כי אלה הם עשרים ושתים אותיות שבהם נברא העולם, ומפני שכולן יצאו בחשבון תשעה תשעה וישארו מהן חמשה נאמר על כולם בה' בראם. ודע כי כשתחשוב א"ת ט"ט ישארו בידך חמשה, וכן ב"ש וכן ג"ר וכן כולם עד כ"ל, הוציאים ט"ט וישארו ה' וכשתחשוב כמה נשארו מכולם ה"ו פעמים ה' שהם יסוד י' כי מא' ועד י' יש מספר נ"ה ושם נכלל הכל. וכן מספר הראשון שהוא מן א' ועד ט' ומן י' עד צ' ומן ק' עד י', יוצא בדרך זו בעצמה אשר זכרנו. והוא כי חמשה פעמים תשעה הם כלל השטה הראשונה מן אלף ועד ט'. ומן י' ועד צ' חמשה פעמים תשעה הם כלל השטה השנית. ומן ק' ועד י' חמשה פעמים

ספר המלמד

תשעה הם כלל השטה השלישית. ואם כן יוצאים כולם חמש חמשה והם שלשה פעמים חמשה שהם י"ה. ודע והבן זה מאד מאד.

ואחר שהודעתך כל זה אגלה מעט לבך מקבלה. והוא כי סוד משה רבינו כולל בגימטריא תרי"ג. וכשתחלק השם המיוחד לשני שמות הנמצאים בכתובים שהם הללו י"ה וגם הללו ה"ו ותשים עם שניהם שמי וגם זכרי תמצאם סוד כלל תרי"ג מצוות שלמדם משה רבינו כולם לזקני ישראל. והוא כי י"ה שמי כולל שס"ה והוא מצוות לא תעשה, וזה השם חקוק על לב החמה, וכן בנוטריקון ימות ה'חמה י"ה. ואברי האדם הם רמ"ח וכשתשים ה"ו עם זכרי ותאמר הו זכרי תמצאנו רמ"ח, וסודו רמ"ח מצוות עשה, הרי שניהם תרי"ג. ואם תרצה שיתברר לך האמת זה הסוד, חלק י' של שמי בעבור ד"ו ותדע שכל מי שעובר על מצוות לא תעשה השם ישמדהו, וכל מי ששומר מצוות עשה השם יזכרהו. והסוד הוא בצירוף,

יה	שמי
וה	זכרי

אשרי מי שיהיה מזכירו לקדשו ולא לדבר אחר, והמהללו מחולל והמהללו מהולל. **"מהולל אקרא יהוה ומן אויבי אושע"** (תהלים יח' ד'). הנה כבר גיליתי דברים ורמזתי לך רמזים ונתתי בידך מפתחות שתדע לפתוח בהם שערי החכמה והתבונה והדעת ותשכיל ותצליח את דרכך.

עוד אודיעך מידיעת השם מקבלה. דע אחי כי השם המיוחד שהוא יו"ד ה"א ו"ו ה"א הוא מעיד על מדת רחמים. והשם

ספר המלמד

שהוא כנוי והוא אל"ף למ"ד ה"א יו"ד מ"ם הוא מעיד על מדת הדין. ואלה הם שתי מדות שהעולם נברא בהם. כמו שאמרו רז"ל **"בראשית ברא אלהים"**, יי' אין כתיב כאן אלא אלהי"ם, מלמד שהעולם נברא במדת הדין, ראה שאינו מתקיים שיתף עמו מדת רחמים, שכן כתוב **"ביום עשות יהוה אלהים ארץ ושמים"** (בראשית ב' ד). כבר אתה רואה מדברי רז"ל שמדת הדין קדמה לכל הבריאה ולמדת הרחמים, ומפני שיתקיים הנברא נשתתפה אליו מדת רחמים. ומכאן ראייה שבכל מקום שיש מדת הדין ואין שם מדת רחמים, אינו יכול אותו הדבר הנברא להתקיים, ואם יש מדת רחמים מתקיים לאלתר. והנה בהקדומו מדת רחמים למדת הדין, יי' אלהי"ם הורה מעלת הרחמים על הדין. וידוע ששתי המדות האלה מתהפכות תמיד לפי דין הבריאה זאת בזאת. והסוד שמדת רחמים גוברת תמיד הוא כי שם יי' הוא בחשבוננו כ"ו, ושם אלהי"ם הוא בחשבוננו פ"ו. כלומר כשתחבר כ"ו עם פ"ו ותזכיר כ"ו מלא כ"ף ו"ו תמצא פ"ו נסתר תחת כ"ו, כלומר מדת הדין נסתרת ומדת הרחמים נגלית. ואין שתיהם כי אם כ"ו, כלומר אין שתי המדות אלא מדה אחת. והנה שם אלהי"ם סודו י"ה מלא, והנה י"ה הוא יו"ד ה"א והוא גם כן כ"ו, כי סוד חצי השם הוא כסוד כל השם. וכבר קראום רבותינו לאלו המדות כפות ואמרו כף זכות וכף חובה, ונוטריקון שלהם ז"ח והם חצי השם גם כן. והתעורר אחר זה לדעת סוד **"וראית את אחורי לפני לא יראו"** (שמות לג) כי הוא סוד גדול לא אוכל לכתבו. ומן הדברים השניים תבינהו אם אתה בעל שכל ובינה, ואלו הן אחורי לפני. והבן כל זה מאד.

זהו השער לה' צדיקים יבואו בו
ספר

מפתח החכמות

שחיבר ה"ה החכם השלם והכולל המאור
הגאון הגדול המפורסם החסיד והעניו
המקובלי האלהי כמוהר"ר אברהם אבולעפיה
"אברהם הרואה" זצלה"ה. שהיה נקרא בפי כל

*

"מפתח החכמות" חיבר רבינו בשנת מ"ט לחיינו

של האוניברסיטה תודתינו נתונה לאוצר בית הספרים
ולמחלקת כתבי יד העברית בירושלים
שסייעו בידנו

הפצה ראשית

אהרון ברזני

ובנו

רחוב העליה 8 תל אביב

טל' 6823013, 03-6815542

©

כל הזכויות שמורות

לעורך

אמנון גרוס

02-9993430

פתיחתא זעירתא

ישמחו הצדיקים ויעלזו החסידים וירננו המתנבאים, מי פלל ומי מלל שאנו בדור יתום כזה שנראים כסתומים ואטומים ועלינו יותר מכל נאמר ומתקיים אומרם ז"ל "יתוש קדמך". ואעפ"כ הנה זכינו למפתחות התורה לשימם בצרורנו ולשכפלים לכל דורש לפתוח גן נעול אוצר עדן גנוז באמרי שפר להכנס בחיי עולם הבא ברוב חשק, לקבל האות באור השכל בסתרי תורה בעדות שלמה, לזכות לחיי הנפש להרשם בספר החיים מאיש אדם, ולקבל הרעיון בברית מחודשת מפי המליץ השומר מצוה, להכנס בשבע נתיבות התורה לעסוק בצרוף הישר המצוה לשכל נר אלהים, כמצוה לכסף וככור לזהב המלמד בחותם ההפטרות ובספר הגאולה, וכל אלה במפתח החכמה ומפתח השמות ומפתח הספירות ומפתח התוכחות. ובעזרת החונן לדעת ישלח לנו את מפתח הקרבנות במהרה ממש על מנת שנעלה העולות והזבחים לעשות נחת רוח לאלהי הרוחות ונקטיר הקטרת אשה ריח ניחוח להשם וישלח לנו את "רוח אפינו משיח יהוה" (איכה ד' כ').

כבר הקדמתי ב"אמרי שפר" להביע מהתרגשותי ומהתפעלותי מעוצם הסודות והגלויים שמודיע לנו רבינו הרב אברהם אבולעפיה. ורבים מן הקוראים נצבו על פתחי בחושבם כי כבר מונחים בכיסי כל הסודות הנוראים ודרכי הנבואה כולם.

כמו רבים מן המעיינים באלו הכתבים צמא גם אני לדבר השם שהרי אין לנו יותר קרוב מן המתנבא להודיע דבר השם ממש. ומי שכבר טעם מדברי רבינו יודע ומרגיש שאין לנו בבחינת פותח דלתות ומגלה סתרים גדול מרבינו. רבות הפעמים מרעיד רוחנו המחבר בפתחותיו המרגשות "הנה זה סוד גדול" "ועתה אגלה לך סוד" וכהנה רבים. ואנו כחית-טרף הדרוכה לזנק על טרפה דרוכים בדממה ובולעים בלעט כל מלה ואות בבחינת "הלעיטני מן האדום האדום הזה". ומצפים לראות את הקולות לשמוע את הברקים ולפתע מרגישים כי המתח פג הטרף נעלם והסוד פרח הלך לו.

ובזאת בא אני מבלי להצטנע, להודיע שחדל אישים אני, שהבנתי והשגותי בדברי המחבר כחמור וכתולעת המונחים בהיות אביי ורבא, והנני מרחרחר ככלב המריח עצם בעמקי האדמה ולבסוף שולה עצם של דג, ואעפ"כ בכח התעסקותי זה כמה שנים בכתבי הרב ובחזרי פעמים רבות על כל כתב על מנת להוציא סולת בלולה בשמן צחה ונקיה, יודע ומודע ומבטיח אני לכל מי שקיים הנדרש דהיינו עמד בחצי ימיו וכו' וחושק בחשק רב ומטהר ומשפר מידותיו שאם יעיין שוב ושוב וייגע מוחו ודעתו יעסוק בדרך הדרכתו של המחבר ויבדוק בכל פעם שהולך הוא בדרכו התגלו לו אלו הסודות. ואפילו היכן שאומר רבינו אלה סודות שאי אפשר לגלותם רק פה אל פה,

בחסדי הבורא גם אליהם יגיע ואף אל השפע השופע והשכל הפועל.

ואל לך הקורא לחשוב כי בידי מפתח פותח, כי המפתחות נמצאים כאן וצריך אתה לקבל המפתחות במופתים מושכלים אשר לא ניתן לקבלם ולהעבירם אלא מן השפע האלוהי דרך השכל הפועל הנקנה בדרכי הצירופים הנאמרים בנחת בנשימה ארוכה ושלמה, בנקיות ובטהרה בזיכוך הנפש והרוח ובמחשבה טובה.

אלה המפתחות דהיינו הפירושים לחומשים הינם מהכתבים המאוחרים של רבינו שנכתבו בשנת הארבעים ותשע לחייו בחינת מ"ט שערי קדושה, פותחים לנו פתחים בדרכי הנבואה, כל חומש וייחודו. וחבל על דאבדין שחומש ויקרא הנקרא "מפתח הקרבנות" כמו שמזכירו רבינו כמה פעמים ביתר המפתחות הלך לאיבוד, ואני תפלה ובקשה לשם שישלח לנו אותו וכמובן את יתר כתבי המחבר שעדין מוסתרים בגנזי על ונעלמו מעינינו.

חלקתי את ארבעת המפתחות לשני כרכים חלק זה היינו הפירושים לחומשים בראשית ושמות הנקראים "מפתח החכמות" "ומפתח השמות", ובחלק השני יבואו הפירושים לחומשים במדבר דברים הנקראים "מפתח הספירות" ומפתח התוכחות".

מלאכת פיענוח כתב היד היתה קשה ביותר ובפרט במפתח השמות מכיוון שהכתב דהוי מאד ומאידך בסופו מושחר מאד ואף חסר העמוד האחרון. הקדשנו שעות ארוכות לכל מלה מחוקה על מנת שלא להשאיר חורים רבים בגוף הספר. כמובן רבות מטעויות הסופרים תוקנו אך עדיין נשארו אי אלו עניינים לא ברורים, גימטריאות לא מובנות ולפעמים מילים חסרות משמעות. גם אנו תפילה כתפילת דוד "שגיאות מי יבין מנסתרות נקני" וידנני הקורא לכף זכות באם הוספתי בשגגה טעויות ואשמח לקבל כל הערה על מנת לתקן.

בכדי להקל על הקורא השתמשנו בסימנים הקבועים לנו בכל כתבי המחבר. ראשית פסקנו בנקודות ופסיקים לנוחות הקורא, הבאנו מראה מקומות לפסוקים מן הנ"ך, הדגשנו והבאנו הפסוק "במרכאות". מכיוון שלפעמים תיבות מתוך הפסוק משמשות בגימטריאות ויש עליהם מרכאות מובא הפסוק מודגש אך ללא מרכאות כדי לזהות מרכאות המילים המגומטרות. מכוון שבחומשים עסקינן לא הבאתי מקור לפסוקים מן החומש בגלל שהרבה פעמים מביא המחבר הפסוק וממשיך ביאורו ברצף, ומראה המקומות עלול לקטוע הרצף, ובפרט שרובן של הציטטות הולכים על סדר הפרשיות, וגם בתקוה שהקורא מכירן. שלא כפסוקי הנ"ך שרובינו פחות בקיאים בהם. והיכן שנראתה המלה כטעות הסופר הכנסתי המלה לסוגרים (עגולות) והבאתי במקומה תיבה הנראת כנכונה בסוגרים [מרובעות]. היכן שנחסר או נמחק מילה הבאתי

החסר גם כן בסוגרים [מרובעות] מתוך הבנת הדברים או מסבה שהעניין חוזר במקום אחר. לפעמים כשנראה היה שחסר מילה בגלל השמטת הסופר שלא במתכוון הוספתי המילה בסוגרים מרובעות [קטנות]. אם ישנם מילים בתוך סוגרים עגולות (קטנות) בא העניין להסביר או לקשר הדברים. לפעמים יש חלון ריק ונראה שחסר מילה כתבתי (נמחקה מלה). כשלא ניתן בכחי להשלים המילים המחוקות הבאתי אותן בתוך סוגרים כאלה (...) והנקודות מסמנות את מספר המילים החסרות.

מעבדכם העורך
אמנון גרוס

בשם יי' אלהי הרוחות אכתוב סתרי תורה על ידי מפתחות

**"מִי חָכֵם וַיִּבֶן אֱלֹהִים נְבוֹן וַיִּדְעֵם פִּי יִשְׂרָאֵל דְרָכֵי
יְהוָה וַצְדָקִים יִלְכוּ בָּם וּפְשָׁעִים יִפְשְׁלוּ בָּם"** (הושע יד' י').

"מִי זֶה הָאִישׁ יִרְאֵה יְהוָה יוֹרְנֵנוּ בְּדַרְכֶּךָ יִבְחָר" (תהלים כה' יב').

**"אֵל אֱלֹהֵי הַיָּם יְהוָה אֵל אֱלֹהֵי הַיָּם יְהוָה הוּא יִדַּע
וַיִּשְׂרָאֵל הוּא יִדַּע"** (יהושע כב' כב').

כי הדבר הזה אשר אני עושה לשלוח יד עם קצור שכלי לבי לדבר בסתרי התורה. אין זה מרוע לב ולא לגלות ע' פנים בתורה כמו שיחשבו בני אדם אשר אינם שלימים בשום שלמות מן השלמויות האמתיות. ואינו גם כן מפני היותי חכם בעיני או מקובל יותר שלם ממי שקדמני מן החכמים המקובלים שלא גלו מה שאני מגלה בסתרי התורה. ואינו גם כן מפני חשבי שאם לא יתגלה זה על ידי לא היה מתגלה על ידי זולתי ממי שהוא יותר שלם ממני. אבל הביאוני לזה שתי סבות האחת סבה אלוהית והשנית סבה אנושית. ואמנם הסבה האלהית היא קרבת עת קץ כלומר קרבת זמן גאולת עם יי' וימי צאתם מאפלה לאורה. והסבה האנושית היא חסרון מציאות חכמי חכמת הקבלה היום. וכשנתגלו שתי הסבות האלה הנזכרות לקצת חברינו מחכמי אי סקליה אשר מהם שרידתם במסיני והם, ר'

סעדיה ב"ר יצחק גלמאסי ור' אברהם ב"ר שלום קומטי ור' נתן ב"ר סעדיה חראר ילה"א (יזכו לימות המשיח אמן). ומהם שרידתם בפלרם והם ר' אחיטוב הרופא ב"ר יצחק הרופא ור' דוד הרופא אחיו ור' שלמה החזן ב"ר יכין ור' שלמה הרופא ב"ר דוד ישש"ק. והסכימה דעת שבעת הכחות האלה יחד לחדש להם ולדומים להם ספר מאיר האפלות אשר התמידו במי חכמי הגלות והוא שראו בלבם שהאור אשר יאיר להם היום על פי חכמת קבלת סתרי התורה הוא האור הנזכר בשבעת ימי בראשית. והוא שנאמר עליו שגזנו הקב"ה לצדיקים לעתיד לבוא מפני שראה שאין הרשעים ראויים להשתמש בו. והוא שהיה אדם רואה בו מסוף העולם ועד סופו ואלה החכמים הנזכרים יחצ"ו (יחזקם צורם וגואלם). בראותם מה שראו בכח שפע האור ההוא עם היותו אצלם מעט, בקשו ממני מפתחות לפתוח במ שעריו עד שוב המעט אצלם הרבה. ופצרו בי מאד וגזרו עלי בגזרת האהבה אשר ביני לבינם לבלתי השב פניהם ריקם מבקשתם המופלאה הזאת.

ואני הצעיר מתלמידי חכמת סתרי התורה בשמעי מפיהם זאת השאלה העמקה הכתרה עלי מאד מצדדים רבים אין צרך לזכרם כמעט שרציתי להשיב פניהם. ואמנם כאשר ראיתי שהתחדש חדוש ענין בעולם והוא שחשבו קצת מאנשי חכמי התלמוד המתדמים למי שקדמם מחכמי התוספות המתפארים בקבלה לבטל התלמוד הנקרא תורה שבעל פה על דרך האמת לא כפי הדמיונות ממי שראוי וממי שאינו ראוי. אז עבר עלי רוח קנאה וקנאתי ליי' אלהי ישראל יושב הכרובים אלהי ואלהי

אבותי והעירתני קנאתי לבא בדרך השלמת נפש חפץ אוהבי הנזכרים בענין החבור כדי לגלות בו עדות מחשבת רודפי השוא ולהעיר בו חשק אוהבי האמת עד שוב חשקם אור בהיר דבק באור המאיר לב החושקים שבעדו חשקו. במה שבקשו להשיגו בשכלם ולהסיר כל מונע אורם הנצחי מהם עד שלא ישאר להם שום מונע מצד הספקות. וכשיוסרו אלה המונעים שהם יותר קשים משאר המונעים כולם יהיה כל מונע מחייב לבעליו מות נצחי זולת זה אשר כבר הוסר, שבעדו היה פתחון פה לכל חוטא בדרך זו לומר, ומה אעשה כי איני יודע אי זו היא דרך עץ החיים ואיני מכיר להט החרב ואיני משיג ענין הכרובים אשר שכנו מאז מקדם לגן עדן לשמור את דרך עץ החיים. ואיך אשלך ידי ואוכל מפריו וכבר אכלתי מעץ הדעת המחייב מות לאוכליו.

וזהו אשר הביאני להודיע אמתת אלה העניינים ומהותם למשכילים האלה הנזכרים תחלה. ואחריהם, בעדם יזכו כל רואיהם הרוצים לחיות החיים אשר אין מות במ משותף, אשר אינם דומים לחיינו אלה המשותפים עם המות. אשר טרם היותם נמצאים עם חמרנו היינו חמר מת והוא שחת זרע אנושית, ובהתגדלו חברו אליו החיים מעת לעת והם חיי אמו בעודו בבטנה. ובצאתו לאויר העולם שב חמרנו זה בעל חיים כחיי השור והחמור ונתלו חיינו באויר הבא לו מחוץ באפיו וגם במזונו, מפני שהוא אשר נוכח שאר גופו זה המוסרח. ועל כן בחסרון מזון או בחסרון אויר ימות כשיעבור מעליו שעור כח כל אחד מהם, האויר שעה קטנה והמזון קצת ימים. ואם כן חיי

העולם הזה אינם (כלים) [כלום] ולא נברא אדם כדי להגיע אליהם לבד. ואמנם החיים אשר בעבורם נברא האדם אינם לו שלמים עד צאתו שלם מן העולם הזה ובואו לעולם הבא שלם. וכמו שהעובר לא יקרא חי שלם בעודו בבטן אמו עד צאתו משם שלם בעל הכחות שבהם נתלו חיי האויר הזה, כן האדם מה שנפרד ממנו לקבל החיים הנצחיים לא יקרא חי שלם עד שיקבלם וישאר מה שהיה אתו בלתי ראוי לקבל אותם החיים בעולם אשר מחלקו נתהוה. וישב העפר אל הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. והנה נדמה הגוף אז כשליה לולד, שאע"פ שבה נתגדל הנה השליכה בצאתו לאויר העולם ונדמה גוף האדם לגוף העולם הגופני, שהוא מה שכוללים שמים וארץ וכל צבאם. ואמנם כמו שאין חיי הילד שוים בעת היותו חי בבטן אמו עם עת היותו חי בעולם הזה, כן אין חיי נפש האדם שוים בעולם הזה עם חיו בעולם הבא. ואמנם כמו שהולד עם התפרנסו בבטן אמו והתגדל אבריו ושם מקבל כחות שישמרוהו וינהיגוהו בעת צאתו לעולם הזה, כן הנפש בהיותה בעולם הזה מקבלת עניינים ומדות שהם שומרות מציאותה וחייה בעת צאתה מן העולם הזה ולכתה לעולם הבא. וכמו שהולד הוא עם היותו בבטן אמו חי בכח חיי העולם הזה ואפשר שיצא לעולם הזה חי ואפשר שיצא מת, כן הנפש יאמר עליה שהיא חיה בכח חיי העולם הבא ואפשר שתצא מן העולם הזה חיה ואפשר שתצא מתה. ואמנם מיתתה היא בצאתה מן העולם הזה בלתי צורת חכמה וצדק, כלומר שלא היה בעל זאת הנפש לא צדיק ולא חכם אבל היה רשע וסכל. ואם כן סבת חיותה לפי דרך זו גם כן היותה היא צדקת וחכמה ובעבור

שיתקיימו שני הענינים האלה ביד כל אחד ואחד מבני אדם, נתנה בו תחלה דעה שכלית בטבע. ובעבור שתתגדל בנו הדעת הטבעית הזאת נתנה לנו תורה מורה הדרכים האלה תחלה לפי פשטיה ומחזקת דעותינו באמתיות בקבלות טובות תוריות כוללות כל המונינו.

ועוד גלה לנו השם ית' על פי תורתו הקדושה ענינים דקים מן הראשונים ואחריהם יותר דקים מהם ועוד יותר דקים מן הדקים עד שנגיע בדקדוקינו האחרון שנאהב מה שהיינו שונאים אותו ונשנא מה שהיינו אוהבים אותו. וידוע כי האוהב מה שראוי לו לשנאו דין הוא להיותו שנוי, והשונא מה שראוי לו לאהבו דין הוא להיותו גם כן שנוי. כי בשניהם הפך כוונת המכון אל האהבה ואל השנאה אשר כוון לשנאו השנוי ולאהוב האהוב, וכל העושה כדין בשניהם דין הוא להיותו אוהב. וכבר נודע שהאדם לא היה אפשר שימצא כי אם בעולם האדם. ואחר שהאדם אדם מורכב מצורה אלהית רוחנית ומחמר טבעי עפריי, והיה אחר שלא היה, ועוד שלא יהיה אחר היותו, וישוב כל דבר ממנו אל מה שמשם היה לפי טבעו. וראה השם שזו ההויה והתשובה אל בלתי הויה באחרונה תהיה לבטלה באישים, שתף עם הרכבת זה האדם דבר שלישי והוא השכל. ולא היה ראוי שזה השכל יתלה שתופו עם החמר האנושי אבל עם צורתו מפני מעלתה, והוא לה כדמות רב מנהיג ומציל אותה מיד הכחות המתחייבות מן החמר. ועל כן היה מן הדין שזה השכל המנהיג הנפש יהיה משלים הנפש בכל ענייניה. ופעם יקראנה אמי ופעם יקראנה אחותי ופעם יקראנה בתי ופעם

יקראנה כלתי. וכן גם היא, הדין נותן לה היותה קוראה אותו פעם אחת אבי ופעם אחת אחי ואחרת בני ואחרת אישי, כלומר דודי שהוא כמו חשוקי, כמו כלה שענייניה חשוקה. ואם כן הדוד והכלה עניינם כמו החשוק והחשוקה והמשותף בין שניהם הוא עניין החשק. ואז אפשר לומר שהשכל חושק את הנפש החושקת אותו ויקרא השכל חשוק מהנפש, ותקרא הנפש חשוקה מהשכל ויהיה החשק דבר חוץ משניהם והם נושאי. והוא עניין המעלה השכלית ועניין המעלה הנפשית כלומר שהנפש אוהבת את השכל מפני שהוא משפיע עליה מאורו וזיוו וזהרו, עד שהיא מקבלת ממנו תענוג גדול בראותה על פיו כל הנמצאים. ואין בכלום דומה לו ולא שוה לו ולא נערך אליו כי כל יופי למטה מיופיו, וכל מעלה למטה ממעלתו וכל תענוג למטה מתענוגו. ואם כן ראוי להיותו נאהב לבדו למעלה מכל הנאהבים אצלה מצד עצמו. וכן השכל רואה ומביט בכל הבריות ואינו רואה בריה מכל בריותיו יותר יפה ויותר ראויה למעלה ולתענוג מנפש האדם השלמה המכרת מעלתו ויפיו וענינו. כי היא הצורה המעולה מכל הצורות המתחדשות המחוברות לחומר הזה השפל. ואלה הם דרכי האהבה והחבה והחשק שבין השכל והנפש.

ואחר שהענין כן עם היות כל משכיל מחויב להסתיר מה שנגלה לו מכללי סתרי התורה וכל שכן מפרטיהם מעין המון חכמינו וכל שכן משאר עמי הארץ. הנה הוא גם כן מחויב לגלות מה שנגלה לו מזה לראויים מהם כלומר למי שהיה מהם ונפרד מהם לקבל האמת לכבודה לבד, כלומר מפני היותה אמת. כי זו

היא דרך השלמים שבחכמים ובנביאים להשפיע מטובם לטובים הרוצים להתדמות אליהם, ולמנוע הטוב ממי שאינו ראוי לו בשום פנים שבעולם. ולפיכך אי אפשר לי ולזולתי מכל מי שעלה בידו דבר מזה הענין העליון לגלות דרכו מבוארת לכל, אבל יש שם תחבולה לעשות עם המשכיל במסירת מפתחות לפתוח במ השערים הנעולים לבלתי בא במ מי שאינו ראוי כי עם היות המפתחות בידו, ואין יודע השערים אי זה הם, או יודע השערים ואינו יודע לפתחם עם המפתחות שבידו, הנה לא יוכל לבא במה שמנעוהו מבא בו. ועל כן בהראותנו המפתחות לכל עדין הנסתר בהסתרתו עומד ובהראותנו עניין השערים ודרכי פתיחתם למי שהמפתחות בידו יהיה על דרך רמז נגלה מבואר למשכיל המקובל השלם ונעלם מזולתו. ואחר שעלה במחשב לבי הדבר המופלג הזה לעשותו כן עם הנזכרים לכבוד השם ית' ולכבוד תורתו הקדושה ולכבוד החכמים המשכילים הנזכרים מבקשי סתרי התורה. לאמת להם המסופק במ עד שיעלה בידם מה שעלה בידינו, ואם הוא כטפה קטנה מן הים הגדול גוזר דין מחשבתי זאת להיותי כולל סתרי התורה תחלה תחת עניינים כללים ואחלק הכללים לחמשה חלקים כפי כללי כל ספר וספר מחמשה חומשי תורה. ואקרא כל חלק כללי מהם מפתח, ואיחס לו שם כולל כל כלליו ואכתוב כל כלל וכלל בראש ספרו. ויתחייב מזה שאקבץ תחלה הכללים האלה לפי פשוטם בספר הזה הראשון ואחרי כן אדבר בפרטיהם. ואמנם יהיה ענין דברי בפרטיהם על אחת מהדרכים הנקראים נסתרים או על יותר מהם. והנה אקרא שם הספר הראשון **מפתח החכמות** ושם הספר השני **מפתח השמות** ושם הספר השלישי **מפתח**

הקרבות ושם הרביעי **מפתח הספירות** ושם החמישי **מפתח התוכחות**. ואין ראוי לשום משכיל להאשימני על מה שאעשה אבל ידינני לכף זכות בו. והשם יודע שאני נסמך על עזרו בכווני בכל זה לכבודו והוא ברחמיו יעזרני בו בכל מה שאומר בזה.

מפתח החכמות

אמר אברהם המקבץ נדחי סתרי תורה. לפי שראיתי עם הקדש משתמשים בלשון חול בתורת הקדש ומדברים בה כל איש ואיש כפי לשון העם שהם נידונים תחת ידי גלותם. ומלמדים את בניהם בה בלשונות זרים מאמתתה ואוהבים לדבר בלשונות זולת לשונם הקדש. קנאתי לכבוד השם ולכבוד לשון תורתנו הקדושה שבה נכתבו הלוחות ובה נכתב דבר השם עם משה ועם כל הנביאים ע"ה. וחפצתי להשיב העטרה לישנה בהודיעי אמתת לשון הקדש ומהותה והיותה ראשית לכל המציאות. וכל שכן לכל הלשונות שהן באמת בנותיה מהן כשרות ומהן קרובות אל הכשרות ומהן רחוקות מהכשרות עד שנטו אל הפסולות ואל ממזרות והתרחקו ממנה תכלית הרוחק. כמו שנעורר על זה בסוד דור הפלגה בעזרת השם. והנה אקבץ עתה כל הכללים שכלל אותם הספר הראשון ואזכיר כל פרשה ופרשה וכלליה הראויים להזכיר ממנה לפי פשוטיה המורים על נסתריה.

פרשת בראשית

זאת הפרשה המופלאה כוללת לפי פשטיה ענין בריאת העולם כולו וענין יצירת האדם וכל עניניו מעת היותו עד יום מותו וענין דרכי תולדותיו והשתוף שבינם ובין קונם.

פרשת נח

כוללת ענין המבול וקצת כלל סוד הקרבנות וענין שפיכות דמים וענין הקשת שהוא אות ברית על המבול וגלוי עריות ותולדות בני נח וארצותם ולשונם וענין בלבול הלשונות ונפיצות האומות בכל הארץ ותולדות שם עד תרח ובניו.

פרשת לך לך

כוללת ענין אברהם אבינו ותנועותיו עם תלאותיו מעת צאתו מאור כשדים ללכת ארצה עד בואו שמה ושתופו עם השם במראה הנבואה. וענין לקיחת אשתו מהמצרים אל בית פרעה ונגעי פרעה בעבורה. וענין לוט בן אחיו עם רועיהם ומלחמתם ופרידתם וענין מלחמת המלכים והצלת לוט מידם. וענין המעשר ונדיבות לב אברהם וענין מחזהו והיותו חושק אל זרע יורש ואמונתו בשם. וענין הקרבנות אשר בין הבתרים והודעת הגלות וקצו וכרות אותו הברית לתת לו ארצות עשרה עממים. וענין אשתו עם שפחתו וברחה מפניה, והמלאך מבשרה שהיא יולדת בן ושמו ישמעאל ורבוי זרעו. וענין קראה שם השם בשם חדש. וכן שם הבאר שהוא מקום הדיבור לה והוראת זמן אברהם בעת לידת בנו זה. ועוד הראות לו השם אחר שלש שנים ללדת בנו ההגרי והיותו מורה לו שם הכח המשנה טבע הלידה עם לכת לפני השם בתמימות ובשלמות. ושנוי שמו תחלה עם תוספת אות ה"א והיותו אז נגזר משם אב המון כמו ששם ישמעאל נגזר מן שמע יל'. וגם שם בבל נגזר מן בלל ושם פלג מן נפלגה ושם נח מן ינחמנו גם נחמתי מן אמחה או אמור אמחה מן נחמתי, ומן וינחם על דרך הסוד. וכן שת מן שת לי

וכן שם עיר חנוך כמו שם בן בונה הנולד בעת בנינה. ושם מקום ישיבת קין נד כשם קללתו נע ונד ושם קין מן קניתי. אבל שם הבל נגזר בגזרה נעלמת וגלויה, נעלמת מפני שלא נגזרה גזרתו, וגלויה מפני שמורה על מהותו בהתחלת מחשבה. כשם הנחש בעצמו שנגזר מן ניחוש ומן מהירות ומנוחה גם מן שתיקה ודבור כשם חשמל וסוד זה נח וחש כענין חש ומל. וכן חוה מן חיה גם אדם מן האדמה. ותחת אלה השמות שנזכרה גזרתם ושלא נזכרה יש נפלאות תמים דעים ורבים בהם בתורה ובנביאים ובכתובים ובדברי התלמוד ובמה שנמשך אחריהם. ועל כן רמזתי אלה על שם האדם הגדול הראשון והאב השלם לכל אמתינו אשר הוא אברהם וענין ברית המילה בבשר התולדת ושנוי שם שרי לחסרון חצי הכח אשר הוא מן י' אל ה', כי מה שחסר מזאת נוסף לזה וענין ברכותיהם ותולדת יצחק בבשורה ומעלתו על אחיו.

פרשת וירא אליו

כוללת מהות הנבואה לפי מעלת אברהם וכוללת הזמן והמקום, ופרטי זה הענין רבים. וענין סדום ועמורה וענין המלאכים עם אברהם ועם לוט. וענין לוט ובנותיו והצלתם מתוך ההפכה וענין לידת עמון ומואב בתחבולה על ידי היין מלוט ושתי בנותיו. וענין אבימלך עם שרה ועדות התורה עליו שלא נגע בה בסבה אלוהית. וענין עצירת נקבים לכל בית אבימלך על דבר שרה אשת אברהם. וענין לידת יצחק וגדולו וגרושי הגר ובנה וקריאת מלאך אלקים לה מן השמים, כי ענינה היה בתחלה עם מלאך ה' שמצאה על עין המים במדבר על העין בדרך שור,

ועתה פה היה הדבור לה מן השמים. וכריתת אברהם עם אבימלך בהשבעה בבאר שבע כי שם נשבעו שניהם ושם נטע אשל ושם קרא בשם ה' אל עולם. וענין הנסיון מראש ועד סוף. וענין לידת בני נחור ומלכה ולידת בני פילגשו לו. וידוע שיש מקום בתורה שמאריך ספורו הרבה ויקרא בשם כללי ופרטי ענינים רבים, כענין המבול וענין סדום וענין זה של הנסיון. ויש דבר במקום אחר שהוא פרט אחד וכולל סוד מופלג בענין נטיעת נח כרם ונטיעת אברהם אשל וכיוצא בה, ולפיכך נמשך אחר שמות הכללים במקומות ונכלול במ כל פרטיהם סתם, ובמקומות נזכור הפרט והכלל, ובמקומות נדלג קצת עניינים במקום אחד מפני שנצטרך להזכירם במקום אחר או הם או הדומים להם לפי ההקש התורני או השכליי או כבר זכרנום במה שעבר והבן זה.

פרשת חיי שרה

כוללת כמות ימי שני חיי שרה ומקום קבורתה וקנין המערה מיד עפרון עם השדה לאחזת קבר. עוד כוללת ענין ברכת אברהם והשבעתו את עבדו בשם לבלתי קחת אשה לבנו ליצחק מבנות כנען, כמו שאמרה תורה לא תתחתן במ. אבל יקח לו אשה מקרוביו אבל לא ישיבהו שם אל ארץ אבותיו. וכוללת כל מה שקרה לאליעזר עבד אברהם עד מצאו את רבקה בת בן דודו של יצחק הקטן מאחיו (שהוא השמיני) והיא אחות לבן הארמי. וכוללת ענין התפייסם כלם עמה לשלחה ליצחק לאשה עם העבד של אביו ועם אנשיו ומניקתה עמה וכל נערותיה. ופגשם ביצחק בבואם בשדה אשר יצא שם לשוח לעת ערב,

וענין קבלו אותה באהבה. וענין היתוספות אברהם לקחת אשה ושמה קטורה ולידת הבנים ממנה וגם הם הולידו בנים ובני בנים ונחלקו לאומות והם בני הפלגשים רבים. ובן הגברת מיוחד והאב המיוחד שלחם בעודנו חי ונתן להם מתנות כדי שירשנו יצחק לבדו. וכוללת ענין מות אברהם ומקום קבורתו קרוב לאשתו. וענין תולדות ישמעאל אשר הוליד ושמות בניו ושנים עשר נשיאים שנולדו לו בחצריהם ובטירותם להודיע שהיו אנשים גדולים מיוחסים בשם בני אברהם ג"כ. וענין מיתת ישמעאל ושכינת בניו על פני מצרים בארץ עמו.

פרשת ואלה תולדות

כוללת ענין תולדות יעקב ועשו בבטן אחת, וענין התרוצצם בקרב בטן אמם בכוונה אלוהית. והיות עשו אדמוני כלו כאדרת שער. ועל שם אדמוני ועל שם האדם האדם נקרא שמו אדום. ועל שם השער נקרא איש שעיר. והרו הר שעיר ובניו בני שעיר. והנה עשו הוא אדום והוא אבי אדום ואלופיו אלופי החרי בני שעיר וכל אלה השמות הנפלאות. והנו איש יודע ציד איש שדה ויעקב איש תם ישב אהלים. והיות יצחק אהב את עשו אהבה תלויה בדבר כי ציד בפיו. ורבקה אהבת את יעקב אהבה שאינה תלויה בדבר. ומכירת הבכורה בעבור מזון. והנה יצחק קבל בשורה מהשם במראה הנבואה ושבועה על הארץ לתתה לו ולזרעו ועל כן מנעו השם מיציאתו ממנה וזה בזכות אביו ובזכותו. באמרו על יעקב **"יעקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורותי"**. ואשר קרה לאשתו עם אבימלך אע"פ שלא נלקחה כאמו. וברכת הזריעה

ורב העשר וענין הבארות ושמותיהן. ומראה הנבואה פעם שנית לבשרו בברכות ובנה מזבח ויקרא בשם יי'. ושבועת הברית בינו ובין אבימלך וחביריו ושם הבאר שבעה ובואו באר שבע. והיות נשי עשו מרת רוח ליצחק ולרבקה וענין המטעמים בשביל הברכה. ואיך עקב יעקב את עשו אחיו בעצת אמו עד שנטל ולקח ברכתו כמו שלקח בכורתו. ועל שם וידו אוחזת בעקב עשו ועל שם ויעקבני קרא שמו יעקב. והיות עשו אחיו מתנחם להרגו וברחו על ככה מפני עשו אחיו.

פרשת ויצא יעקב

כוללת ענין הסלם שראה יעקב בחלום של נבואה בצאתו מבאר שבע והייעוד שיעדו השם להיות עמו תמיד אז בלכתו ובשובו. וענין הכירו קדושת המקום ההוא והוא לא ידע עד שנגלה לו סודו ואז אמר **"מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים"**. וזה היה פתרון החלום שראה על כן קרא שם המקום בית אל והיה שמו לוז. ואז בקש על ידי נדר לחם לאכל ובגד ללבוש כדי לעבוד את יי' באמרו **"ושבתי בשלום אל בית אבי והיה יהוה לי לאלהים"**. וקרא שם האבן אשר שם מצבה בשם בית אלהים ונדר לעשר לשם כל אשר לו. וילך משם וקרה לו מה שנזכר מענין הרועים עד מצאו את רחל ובואו לבית לבן דודו. ולקחו שתי בנותיו לנשים עם שתי שפחותיהן ושמירת הצאן ולידת בניו אחר שבע שנים משמירת הצאן. ועוד עבודת שבע שנים אחרות בעד רחל וענין עבודת שש שנים בעד הצאן. וכל מה שנמשך מן החלומות שראה מלאך אלהים אומר לו דברים בעניני הצאן אחר מאמר יי'

שאמר לו שוב אל ארץ אבותיך. וברחו בגניבת לב לבן הארמי מארצו עם נשותיו ועם כל אשר לו ורדפו אחריו והשיגו אותו בהר הגלעד אחר שבעת ימים. ובוא אלהים אל לבן להוכיחו על יעקב. וגניבת התרפים שהיו אלהי לבן על ידי רחל בתו. והתוכחה שבין יעקב ולבן והשבועה בכריתת ברית ביניהם והיות שם העד ללבן לשון ארמית יגר שהדותא ויעקב קרא לו גלעד בלשון הקדש. וזו ראייה נכונה על שתי הלשונות האלו. והנה האבן הורמה למצבה ועמה אבנים רבות שמהם נעשה הגל באומרו **"עד הגל הזה ועדה המצבה"**. והיות שופטים ביניהם לפי דברי לבן אלהי אברהם ואלהי נחור גם אלהי אביהם **"וישבע יעקב בפחד אביו יצחק"**. ויזבח יעקב זבח בהר בסוד הזבחים. ופגוע מלאכי אלהים הנקראים מחנה אלהים ביעקב במחנים.

פרשת וישלח יעקב

כוללת שליחות המלאכים לעשו ויראתו ממנו ותפלתו לשם שיצילהו מידיו ושליחת מנחה לו מברכתו. ועברו מעבר יבק והתבודדותו ומצאו איש מתאבק עמו עד עלות השחר ושנוי שמו על היותו נוצח **"כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל"**. ועל שם שרית קראו ואמרו **"כי ראיתי אלהים פנים אל פנים ותנצל נפשי"**. ואיסור גיד הנשה אשר על כף הירך מפני שנגע המלאך בכף ירכו **"ותקע כף ירך יעקב בהאבקו עמו"**. ופגישת שני האחים עם כל חילם והפרדם בשלום זה מזה. זה הלך לשעיר וזה לסכות ובוא יעקב עיר שכם אשר בארץ כנען וקנותו חלקת השדה אשר נטה שם אהלו מיד בני חמור אבי שכם במאה קשיטה. **"ויצב שם מזבח ויקרא לו אל**

אלהי ישראל! ויציא דינה ונטמאה בצאתה ועשות בני יעקב מרמה ותחבולה על זה להתנות אותם להמול להם כל זכר כדי להרגם כי ביום השלישי למילה בהיותם כואבים והיות שמעון ולוי ההורגים כל זכר וישבו כל העיר ויבזזו הכל. ויעקב ירא מיושב הארץ בעד הכנעני והפרזי והשם הבטיחו ללכת ולעלות לבית אל לעשות שם מזבח לאל הנראה אליו בברחו מפני עשו אחיו. ואז צוה לכל חילו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם והטהרו והחליפו שמלותיכם וטמנו אלהי הנכר. ועוד בנה מזבח בבית אל וקראו אל בית אל והוא שם המקום ההוא כי שם נגלה אליו האלהים בברחו מפני אחיו ושם מתה דבורה מינקת רבקה באלון בכות. ועוד נראה אלהים אל יעקב בבואו מפדן ארם ויברך אותו וקיים לו שנוי שמו באמרו לו, לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך ויקרא את שמו ישראל וברכו בשם אל שדי ויאמר לו פרה ורבה שזה השם הוא הממונה על פריה ורביה כמו שאמרנו למעלה בענין אברהם. וקיים יעקב קריאת שם המקום בית אל וקרוב משם מתה רחל בלדתה את בנימין. והשמות שנקראו לאחיו כלם לסבה ידועה לכל אחד כפי ענינו גם לזה בעניינו. ובעבור שנאמר על ראובן שהוא ראשון כתיב כחי וראשית אוני והוא בן לאה, קראה רחל את זה בן אוני כלומר סוף הכח כי הוא היה אחרון. וזה שמו ראובן ושם זה בן ימין. וענין ראובן עם בלהה והיות בני יעקב עם כל זה שנים עשר. ואלה הם, ראובן ושמעון ולוי ויהודה ויששכר וזבולון ששת בני לאה ושני בני רחל יוסף ובנימין ושני בני בלהה שפחת רחל דן ונפתלי ושני בני זלפה שפחת לאה גד ואשר. אלה הם שנים עשר בני יעקב אשר ילד לו בפדן ארם.

ותולדות עשו נזכרו אחרי מות אברהם יצחק ואנחנו כללנו זכרם בפרשת אלה תולדות יצחק בזכרנו לידת עשו כי הוא עשו והוא אדום והוא גם כן אבי אדום.

פרשת וישב יעקב

כוללת ענין יוסף וחלומותיו וגם תלאותיו עם מכירתו אל מצרים. וכוללת ענין יהודה עם אשתו ובניו שמתו וניצל מהם שלה וענין היבום שנפל מן ער על אונן ומן אונן על שלה וסוף דבר כוללת ענין יהודה עם תמר כלתו ולידתה ממנו פרץ וזרח. וענין יוסף עד שהורד מצרימה ומקרהו עם אשת אדוניו והצלחתו המופלאה וענין המשקה והאופה בחטאם לאדוניהם וענין חלומותיהם ופתרונם.

פרשת ויהי מקץ

כוללת ענין חלומות פרעה והיות שר המשקים מזכירו ענין יוסף פותר החלומות האמתיות כאמרו **"ויהי כאשר פתר לנו כן היה אותי השיב על כני ואותו תלה"**. ואיך פרעה בשמעו זה שלח בעד יוסף והוציאו מבית הסוהר. ויפתר לו את חלומותיו וכאשר פתר לו כן היה והיות שני החלומות בעלי פתרון אחד ובסבת הפתרון נתעלה יוסף והושם לאדון לפרעה ולכל מצרים בסבת החלומות וקבוץ הבר. וענין ירידת אחי יוסף עשרה למצרים לקנות טרף לביתם. וכלל כל המקרה שקרה ליוסף עם אחיו והתחבולה שעשה להם בהתנכרו אליהם עד שתושלם כונתו במה שרצה לעשות עד בא בנימין אצלו והערים לו בענין גביע הכסף עד שישאר עמו.

פרשת ויגש אליו יהודה

כוללת ענין תוכחת יהודה עם יוסף בעבור בנימין וענין היות יוסף מתודע אל אחיו והיותו מסבב אז להביא את כל בית אביו למצרים. וענין היות שכינה שורה על יעקב אחר הסתלקה ממנו בשמעו כי עוד יוסף חי כאמרו ותחי רוח יעקב אביהם. והיות יורדי מצרים שבעים נפש וענין היות ישיבתם בארץ על פי פרעה כי אנשי מקנה היו. וענין היות יוסף קונה כל מקנה מצרים ומקבץ כל הונם לאוצרות פרעה ועד שקנה גם אותם ואת אדמתם והיו עבדים נמכרים לפרעה בלחם.

פרשת ויחי יעקב

כוללת ענין ההשבעה שהשביע יעקב את יוסף לקברו במערת המכפלה עם קבורת אבותיו והודה לו וקיים דבריו. ענין ברכת אפרים ומנשה ברוח הקדש וענין הקיבוץ שקיבוץ לבניו להגיד להם בשעת מותו את אשר יקראם באחרית הימים. והחל מן ראובן ואמר דברים רבים לכל אחד כדמות חידות ומשלים וברכם ושנה סדר תולדותם בדבריו כי שם שמעון ולוי ויהודה אחר ראובן כסדר והוא דין שישים דן ונפתלי גד ואשר אחריהם אבל לא עשה כן. אמנם שנה עוד סדר אחר כי יששכר גדול מזבולן והוא הקדים זבולן ליששכר. ואחר כך שנה ושם דן וגד ואשר ונפתלי. ואמנם יוסף ובנימין סידרן במקומם כי שניהם אחרונים. וכל זה שעשה לענין גדול עשהו כי לא היה במקרה ולא לבטלה. וענין תיקון יעקב ודרך קבורתו וענין פחד אחיו של יוסף והשביעו אותם על העלאת עצמותיו ממצרים. הנה

כבר נשלמו י"ב פרשיות של ספר בראשית לפי כלליהם כללים גדולים וכללים קטנים גם קצת פרטים והכל על דרך עניני קבוצי הפשטים כמו שיעדתי לעשותו. ועתה אחר שנשלם זה אשוב להודיע קצת מן הענינים הנזכרים על דרך הנסתר כמו שיעדתי לעשות וככה אעשה בכל ספר מהספרים הנשארים כי אכתוב תחלה כללי פשטיהם ואחר כן אדבר בנסתריהם בעזרת שד"י כמו שאמרתי למעלה שכך ראוי לעשות ואמנם אקדים עתה הקדמה אחת כוללת מאד לכוונתי.

הקדמה

דעו אתם אחי ורעי אלופי ומיודעי המעיינים בדברי אלה כי אמתתה של התורה היא על דרך שבה אדם יכול לקבל שפע הנבואה. ונתינתה לנו מהר סיני היתה על זאת הכונה המעולה אשר אי אפשר להיות שם שום כונה אחר זאת בשום פנים בעולם. והראיה על זה היא היותה מגדלת לנו הנביא על כל אישי מין האדם ומגדת שהשלמים שבמין האנושי אשר הם בתכלית השלמות הם הנביאים. ולמטה מהם במדרגות האנושיות לפי המעלות השלמים בחסידות הנקראים בלשוננו חסידים ולמטה מהם הצדיקים. ומן הנביאים הוא הכלל הכולל אישים שהיו צדיקים ונתעלו עוד ושבו חסידים, ונתעלו עוד ושבו נביאים. ושלת המדרגות האלו ממין האדם הם הראויים שיאמן בהם לבהם בני העולם הבא בשלשת מדרגות מתחלפות גם כן. ואמנם זולתם אין שם דרך להאמין שיש להם חלק לעולם הבא כראוי. ודין הנערים שמתו קטנים ולא חטאו עדין כי לא הגיעו לזמן היותם בני מצוה הוא שלא יגמלו ולא יענשו עם האמינונו שהגמול האחרון הוא חיי עד חשקיים והענש חיים בלתי מושגים בחשק הציור. והצדיקים הנזכרים הם הנמשכים אחר החסידים ומבקשים להתדמות להם בחסידות והחסידים הם הנמשכים אחר הנביאים ורודפים דרכם ורוצים להדמות אליהם בנבואה. והנביאים הם הנמשכים אחר דרכי השם וחושקים בשכלם להדמות אליו, וחוקרים פעולותיו ודרכיו ומדותיו ושמותיו. וזהו אשר מביאם לקבל שפע ממנו

והוא הדיבור הנאמר ברוח הקדש אלהית משותפת עם רוח הקדש אנושית.

ואמנם שם צדיק מורה על מי שנותן לכל דבר חקו כמו שיעשו קצת עמי הארץ שיתנהגו על פי החכמים אע"פ שהם לא למדו חכמה. ושם חסיד מורה על מי שהוא צדיק ולמד חכמה ונתחכם עד שיודע אמתת המציאות, ועל זה אמרו רבותינו ז"ל חסידי אומות העולם יש להם חלק לעולם הבא, והם אמרו כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר **"ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ"** (ישעיה ס' כא) ארץ חיים היא. ואם כן החסיד הוא צדיק וחכם ועל היותו קרוב לנביאים נאמר **"אז דברת בחזון לחסידיך"** (תהלים פט' כ). ונאמר באבות האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דאבות, מפני שבאותה המסכתא יש דברים מעוררים לב הצדיק ומורים לו הדרך אשר ילך בה ביושר. ואמנם שם נביא באמת מורה על מי שקבל הדבור האלוהי בין רב בין למעט ועל דרך האמת כי זה הדבור בא מרוח הקדש לנביא אינו בא אלא על ידי הדבור האנושי תחלה. ועוד אמרו בתורה **"משה ידבר והאלהים יעננו בקול"** וגלו סודו באמרם בקול בקולו של משה. ויתחייב ממה שאמרתי בזה הענין שהצדיק בלכתו תמיד עם החסיד כדי שיקבל מפיו חכמות וילך בדרכיו ברוב חשק אמיץ שישוב חסיד בהכרח אם לא ימנעוהו מונעים חיצונים או פנימיים. וכן יתחייב שיקרה לחסיד עם הנביא עד שישוב נביא, וכן יתחייב שיקרה לנביא עם השפע האלהי עד שישוב דבק בו ויחיה ביום מותו. ואחר שהדבר כן נצרכה התורה להדריכנו בשלשת דרכי אלו המדרגות, המדרגה

הראשונה בפשטי התורה המשלימים הצדיקים, ונמשכו אחריהם פשטי המשלים והחידות ופשטי המדרשות וההגדות והדומים להם מכל מה שיובן כפשוטן ממה שאין תכלית הכוונה עליו. שכבר אמרנו שאין תכלית כוונת נתינת התורה והמצוה והחקים והמשפטים בעבור שיהיו בני אדם צדיקים בלתי יודעים שום חכמה אבל עושים מעשי העבודות בלבד. אבל יש שם כונה שניה והיא שכוון השם עוד אחר ויהיו בני אדם צדיקים שילמדו עד שיהיו חכמים ובשמרם דרכי הצדק והחכמה יהיו חסידים.

ועוד יש שם כונה שלישית והיא שכוון השם עוד אחר שיהיו בני אדם חסידים שיתנבאו, כי זו היא תכלית ההשגה האנושית בעולם הזה ואליה כוון השם תחלה בבריאת האדם בזו הצורה. והעד אמרו בבריאתו, **"ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותינו"**. ועל כן אמר משה, **"הודיעני נא את דרכיך ואדעך למען אמצא חן בעיניך וראה כי עמך הגוי הזה"**. ועוד אמר, **"ואתה אמרת ידעתוך בשם וגם מצאת חן בעיני"**, כמו שאמר **"ואדעך בשם"**. וכן נאמר עוד, **"אם יהיה נביאכם יהוה במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו"**. סוף הדברים כולם כי זו הדרך שהיא התכלית האחרונה לאדם ושהיא הכונה הראשונה לשם בהמציאו אותנו, היא מושגת בידיעת צירוף האותיות והשמות שהורכבו מן האותיות והפסוקים שהרכבו מן התבות שקראנום בכלל שמות, והפרשיות שהורכבו מן הפסוקים והספרים שהורכבו מן הפרשיות בכללם. כי הידיעה בכללים ואע"פ שנכללה מן

הפרטים היא הידיעה המעולה. וזו הידיעה צריך הצדיק ללקחה בתורה כפשוטה כדי להשלים בה צדקות, אבל אם יבקש להתחסד ראוי ללקחה על הדרך הנסותרת הפילוסופית. ואמנם אם יבקש עוד להתנבאות חייב ללקחה על דרך השמות והיא הדרך הנסותרת המקובלת על פי השכל האלוהי.

ואחר שגליתי לכם סוד זאת ההקדמה המופלאה אם תרצו להגיע אל היותכם צדיקים לבד די לכם בלכתכם בדרכי התורה על צורת פשטיה. ואם תרצו להגיע אל היותכם חסידים לבד די לכם בדעתכם סתרי התורה על דרך חכמי המחקר עם היותם צדיקים גם כן. ואמנם אם תרצו להגיע עם מעלת התורה אל היותכם נביאים די לכם בלכתכם בה בדרכי הנביאים שדרכיהם לצרף כל התורה כולה וללקחה על דרך שמות הקדש מראשה ועד סופה. כמו שבאה לנו הקבלה האמתית עליה שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה מן ב' של בראשית עד למ"ד של לעיני כל ישראל. עם היותכם שלימים בשני הדרכים הראשונים הנזכרים. ואחר השלימי ההקדמה אחל לדבר במה שכללתי לפי הפשט בכלל שהיא דרך הצדיקים. ואחר כן אדבר בו עוד לפי החכמה הפילוסופית בכלל שהיא דרך החסידים. ואחרי כן אדבר בו לפי הקבלה שהיא דרך כל הנביאים ע"ה.

ואמנם אומר בענין פשטי הספר הראשון המשלים הצדיקים, הכוונה בו במה שבא מהגדת ענין בריאת העולם כולו היא מפני שהצדיקים הם חלק קטן מאד ממין האדם. וכל צדיק וצדיק מבני האדם כבר היה תחלה בלתי צדיק. וברצותו להיות צדיק

צריך שיבדל בענייניו מענייני ההמון שמהם היה. כלומר שיבדל מחברת הפתאים וממנהיגיהם, וימשך אחר הצדיקים שכבר נבדלו גם כן מהם והרגילו עצמם זמן רב ללכת בדרך טובה ישרה ונכונה. ואם הפתאים הם אביו ואמו ושכניו וקרוביו ורוב קהלו או כולם, הדין נותן שיפרד מהם לגמרי ואפילו אם יתרחק מארצו. ואם יחשוב בלבו שבכל מקום שילך בו ימצא כמוהם יעמוד במקומו ויתבודד מהם או יתרחק מהם הרחקה יתרה עד שיראה להם כי הוא זר אצלם, עם היותו עושה עמם טובה או נותן להם דברים טובים כדי שלא ירגישו בריחוקו ובזרותו מהם. ויורם דרך אהבה ויוכיחם תמיד להטיב דרכיהם. ואם יאמר אומר ואיך יצדק הוא מהם והרי אין בקהלו צדיק אין דרך להצדיק עצמו כי זה טבע בני אדם הוא שיורו הדרך הטובה זה לזה. ואם אין שם מורה צדק, נמצא שאין שם צדיק. כמו שאם אין שם מורה חסד אין שם חסיד. ואם אין שם מורה נבואה אין שם נביא. ואם אין שם שפע אלוהי נסתלקה שכינה מביניהם לגמרי ואין חלק [אלוה] לאחד מהם. שהרי הם כלם בהמות ואע"פ שתאריהם ודמות פניהם פני אדם נבדל מינם ממין החמורים כהבדל מין הקופים ממין הדובים שאלה חיות רעות ואלה חיות רעות יותר מהם. ואם כן הכרח הוא שהרוצה להצדיק עצמו יבקש לו מורה ומלמד דרך צדק ואז יתכן שיצדק, זו טענת הטוען והיא באמת טענת אמת. אלא שצריך להודיע פה ביאור אחד והוא שעם היות טבע האדם שאינו לומד עד שילמדוהו, יש בין בני האדם אנשים זכי הטבע מצד מזגם הטוב, ויש ביניהם אחרים עבי המזג ומדין הזכים שיתחילו להתעורר מעצמם. וכשיורום מעט דרך ויפתחו להם שער קטן יכנסו הם מעצמם

במקומות עמוקים ויוציאו ספיקותם לאור בקלות כל איש מהם כפי גזרת טבע מזגיו בזכות זה יותר מזה. ומדין עבי המזג להיות זה להפך והוא טעם היות להם רב ומורה ומלמד תמיד ופותח להם שערים רבים. הם כעבים עומדים ואינם יכולים להכנס בשערים שנפתחו להם כל שכן שלא יפתחו אחרים מעצמם. ואלה גם כן אחד פחות מחברו וכל אחד מהם כפי עובי חמרו במזגיו בתחלת יצירתו וכל מה שנגזר לכל אחד ואחד מבני אדם אלה בתחלת היצירה לפי ענין המזג, אין עליו דין אחר דינו הנגזר. ואם יש קצת תקון או קלקול מאחד מאלה הוא בקרבת המזג לא להפכו ולא להמירו משוב לרע ומרע לטוב. וזה הקירוב עדין עם תחבולות רבות והנהגות ידועות.

ואחר שהדבר כן כבר יתכן שיתעורר איש או אישים מן הקהל מעצמו ויתנועע לבקש דרך הצדק. וזה יקרה לצדיק בבקשת החסידות שיתעורר מעצמו אליה וכן יקרה לחסיד בבקשת הנבואה שיתעורר מעצמו אליה. ואם לא היה זה כן כיון שפסקה נבואה מעמנו לא היה אפשר שתחזור לעולם. ודעת החושבים שהשם מעורר ומניע לזה ולזה אל אחד מאלה השלשה דרכים היא דעת אמתית על דרך אמרם בא ליטהר מסייעין אותו. לא על דרך גזרה אלוהית או הכרח חס ושלום, כי אין שם אלא הערה לראויים לבד בכל אלה. ולפיכך ניתנה התורה מפני היותה מורה שלשת הדרכים הנזכרים שהם דרך הצדק ודרך החסד ודרך הנבואה לכל תחלה ובכלל. וממנה יתעוררו שלשה מיני בני אדם הנרמזים כל איש ואיש מהם כפי כחו וכפי ענינו. והוצרכה התורה תחלה להשלים לבות הצדיקים בשלשה דרכים

ראשונים הנתלים על הפשט ועל דומיו שהם הפשט בעצמו ראשון, ושני לו פירושו שגם דברי הפירוש כפשוטם, ושלישי לו הדרש והאגדה כשיובנו כפשוטם גם כן. וזה מפני שבעל הפשט לא גלה להמון שיש בדבריו נסתר ולא המפרש בעצמו שפירש דבריו ולא בעלי האגדה והדרש. וראוי לכלול אלו השלשה דרכים בשם הראשון אחר שהכל פשט. ואמנם יש שם דרך רביעי שהמדברים בה הוציאו את רוב התורה מפשטיה ולא העלימו עצמם מזה והם הדורכים דרך הפילוסופיאה, ואמרו שכל התורה כולה משלים וחידות. ועל דרך האמת יש שם דרך מקובלת מעולה מן השתים אלו הנזכרות שהן ארבע גם היא נחלקת לשלשה חלקים. החלק האחד הוא דרך הקבלה הראשונה ההולכת על צורת עניני ספר יצירה. והשני הוא דרך השבת האותיות אל חמרם הראשון עד שיצטרכו אל הנותן צורות חדשות. והשלישי מעולה מכולם והוא שביעי לכל הדרכים הנזכרים והוא שראוי לכל ההולכים בדרך זו לחדש לה עולם לשון והבנה. ואמנם שלשת הדרכים הראשונים משלימים לצדיקים ולהם מספיקים. והרביעית משלמת כל החסידים בין מן הגוים בין מן היהודים. ושלשת האחרונים משלימים את הנביאים מן העוברים וההוים והבאים. ואלה הם השבעה דרכים כבר דברתי בהם באוצר עדן גנוז ובפירוש ספר יצירה ועוד אדבר בהם פה ב"ה בספר המפתחות זה בקצת מקומות ממנו.

ואשוב עתה לומר כי מה שהתחלתי לדבר בזה הספר הראשון הנקרא מפתחות החכמות בענין כוונת התורה כפשוטה בהיותה מגדת לנו ענין בריאת העולם כלו בתחלת דבריה. מפני היות

הצדיק חלק ממין האדם והאדם במינו חלק מן העולם כולו, היה זה מכוון בענין חכמה מופלאה מצד האדון הנותן לנו תורה. וזה מפני שאם לא ינתנו לאדם בתחלת קבלותיו אמונות מביאות אותו תחת כנפי השכינה ולא יסופרו לו עניינים שבם יכיר ממשלת קונו עליו ודיניו ומשפטיו עמו והשגחתו בו לגמלו ולהענישו אחר שהכל שלו והכל ברשותו, ולא תובא עדות ממה שעשה כן לפלוני ופלוני עבדיו ויראיו ואהביו שגמלם על מעשיהם גמול טוב הראוי לגמלם לפי מחשבת צדיקי המון העם בכלל, והעניש מורדיו לעוברי רצונו על מעשיהם הרעים לפני מותם, ושמר החסד לטובים לזמן מרובה וגמל בניהם ובני בניהם עד כמה דורות, ועשה ההפך למרחיקיו ולמכעיסיו, לא היה אפשר בשום פנים לבלי זאת התחבולה האלוהית המופלאה אשר היא חכמה שאין להרהר אחריה לפי טבע מציאות האדם לקבל שום אמונה לא הכרחית ולא אמיתית. והאמונות הם סבות מחזקות המעשים. ועל כן ראוי להקדימן לפני כל דבר, וזאת היתה הכונה בהגדת מעשה בראשית מפי השם ומפי משה על דרך הפשט, בהיות הימים המתגלגלים הקיימים במינם לפי המחשבות. והיה מן הדין שיבא הסיפור במ שיש שם יום אחד שממנו היתה התחלת הימים השבעה שהם שבעת ימי בראשית. והיה מן הדין להורות שכל יום ויום נברא בו דבר מחודש. ומפני היות האור דבר מעולה למרגישים ומועיל לעין כל חי יותר מן שאר התועלות המפורסמות לבעלי העינים והוא דבר כללי, התחייב על זה להיותו נברא ראשון מאין עם היותו מקרה נשוא על זולתו בהכרח. כי מי שאינו חכם אין לו דרך לצייר ההבדל שבין המקרה והעצם. ולא עוד אלא שכל אדם יחשב

שמציאות החשך צריך אל נושא במציאות האור בעצמו. והחכם לבדו יוכל לדעת הבדלם הגדול ואינו קשה כדעת ההמון שיהיה אור מאיר לכל הארץ בלי גוף השמש. וכן חשך בלתי היותו ענינו מניעת האור מצד גוף הארץ. גם לא ידע ההמוני שהעולם כדורי אבל יחשבהו לחצי כדור או לשטוח לפי מה שהרגיש בעיניו ממנו. גם יחשב עוד שהארץ תחתית השמים כקרקע הבית והשמים כגג הבית. סוף דבר כי לא ישגיח בעולם איך הוא תבניתו אבל יקבל כל מה שיאמר לו שהוא בצורת כך ממה שלא יכחישהו הרגשיו בתחלת מחשבה. ולפיכך לא יקשה עליו ענין יום אחד ולא ענין האור והחשך שהם היום והלילה הנבראים בו ראשונים.

והנה אם כן אחר הברא השמים פשוטים בלי אור ובלי כוכבים ובלי שמש וירח ואחר הברא הארץ עם ההרים וכל הדומם ועם המים והאור והאש פשוטים מצמח וחי ומדבר, דין הוא לומר שהאור והחשך התחדשו אחריהם ואינם מהם כלל. ובעבור שהיתה התורה עתידה להפחיד ההמון העתידים לקבלה בענין ענש "ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה" בשביל עבודת ע"ז. והפך מזה בגמול "יפתח יהוה לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך בעתו ולברך לך את כל מעשה ידך". אשר כולם יעודים גשמיים חכמו נותניה האלוהי והאנושי להודיע לעם שביום השני נתחדש פעל במים שאין סבתו אחד מן המאורות, שהרי עדין לא היו בעולם. אם כן ענין המטר תלוי ביד השם לא ביד זולתו, ומעשי בני אדם יחייבו מעוטו ורבויו וברכתו וקללתו המתחייבת ממנו.

ועל כן נזכר הרקיע המבדיל בין המים העליונים והתחתונים. ובשלישי נעשה בו גם כן פעל המקוה כדי שתראה היבשה כי זה הכרחי בספור מפני ראותינו היבשה והים דבקים זה בזה. ואחר זה צריך עוד להודיע שגם הצמחים אין צמיחתם תלויה במאורות שהרי חיוב זה להאמן מצד המטר שהוא מורגש שהצמח צריך אליו להצמיחו, כמו שנקשר עם ענין **"ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פרו"**. ועם היות אלה אמונות הכרחיות והן גם כן אמיתיות בצורה מן הצורות כמו שנגלה לכם במקומו ב"ה. וברביעי נבראו בו המאורות והכוכבים רצה להודיע בזה שהענינים העליונים הנראים בעין הם ברואים כמונו. ואע"פ שקדמו לנו בבריאה והם יפים ונאים ומאירים אין צרך לעבדם שגם הם עבדים כמונו. כמו שרמזו זה באמרו **"ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש וגו' ואתכם לקח יהוה ויוציא אתכם מכור" וגו'**.

והנה הודיענו השם שאלה הדברים המאירים פעלם הוא למשול ביום ובלילה ולהבדיל בין האור ובין החשך והיו **לאותות ולמועדים ולימים ושנים**. לא שנבראו להיותם נעבדים ולא אמצעיים בעבודת השם אצל עמו, אבל שאר כל העמים אשר מציאותם תחת כל השמים הם יעבדום לפי פתיותם. והשם עשה כל זה, אבל לא בכונת כך מפני שבראם בעלי כחות מאירים ומושלים על הזמנים שהאומות נמשכים אחריהם. אבל אנחנו מעלתנו למעלה מן השמים ומכל צבאם בהיותנו עובדים השם כרצונו. ובחמישי נבראו בעלי חיים הימיים והאוירים להודיענו

קדימתם אשר קדמו לנו בזמן הבריאה ובטבע המציאות. וכן בששי הגיד לנו שקדמו שאר בעלי חיים לאדם בבריאה כדי שלא יתגאה על הבריות כמו שאמ' יתוש קדמך בבריאת העולם. וכבר נאמרו בענינים אלו לפי פשוטם ולפי פירושם ולפי הדרש והאגדה דברים מעולים מספיקים לפי הכוונה. והנה פירוש רבינו שלמה ע"ה (רש"י) מופלג ופשוט ר' אברהם בן עזרא ע"ה ופרושי התורה של הרב משה בר' נחמן ז"ל ולקח טוב של רבינו סעדיה ז"ל ורבים כהם בבראשית רבה ותנחומא והדומים להם מן המדרשות והאגדות.

ואמנם בריית אדם הגיד לנו השם שנוי ברייתו מכל הנבראים, והוא שהוא לבדו נברא בצלם אלהים ובדמותו. שאין במציאות מי שהוא מסופק אם יש לו חלק לעולם אם לא כי אם האדם. והוא בעל אפשרות בזה אבל שאר הנמצאים ממי שמציאותם למעלה מן האדם חלקם מחוייב ולא יוסיף ולא יגרע חלקם מאשר הם עליו. ומי שמציאותם למטה ממעלת האדם חלקם נמנע ואין לו מציאות בשום פנים. ואם כן נשאר האדם תלוי אפשרי אמצעי בין מי שחלקו מחוייב ובין מי שחלקו נמנע. ולפיכך נתנה לו תורה מושכת אותו אם ישמרנה ישוב אל החלק המחוייב ואם לא ישמרנה ישאר עם הנמנע. ונאמר שעם ברית האדם הזה נשלם הפעל האלהי בכל בריותיו והושם זה האדם הפרטי שהוא שורש כל המין רודה בטבעו. מפני היותו בעל צלם ודמות בכל מה שלמטה ממנו מכל אשר נברא עמו בעולמו. ובשביעי הגיד לנו תכלית מיוחדת והיא השביתה מהפעל, כי הפועל אחר השלימו כל מלאכתו נח ומעייין במלאכתו ושמח בה

אם נעשית שלמה לפי כוונתו. וראוי להיות אותו היום שהוא יום התכלית יום מבורך ומקודש וכל שכן שראוי להיותו זכרון לכל הפעל. וכן היה יום שבת זכרון למעשה בראשית תחילה למקראי קדש ומפני שגם יציאת מצרים היא יציאה מפעל העבדות אל המנוחה אנו משתפין בקדוש זכר ליציאת מצרים. וכל שכן בהיות שני העניינים האלה ראשי האמונה שכלנו חייבים להאמינם בלי שום ספק. כי משניהם יתבאר ענין ההבדל שבינינו ובין שאר אומות העולם.

ואחר שנכללה הבריאה בדברים מועטים חזרה התורה להגיד לנו כל ענין האנושות והדבקות אשר בינינו ובין נותן התורה דבר אחר דבר, והוצרכה להגיד לנו תכליתנו כמו שהגידתנו ראשיתנו וזכרה ענין אדם וחווה ובריאת זו מצלע זה ומקום היצירה שהוא מקום המזון ושמך גן נטוע בעדן מקדם ובתוכו עץ החיים ועץ הדעת, ובו כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל ונהר בעל ארבעה ראשים והגידה ההתרה שהותר אדם לאכל מכל עץ הגן ולבלתי אכול מעץ הדעת והוא עבר על מצות קונו ואכל על ידי אשתו שאכלה על פי הנחש ונתחייב מיתה על זה ונתקללה האדמה בעבור זה האדם, ונתקללו גם כן הנחש וחווה הם וזרעם אחריהם ונגרשו כלם מן הגן **"וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים"** והורה השם בזה אמתת הגמול והעונש לפי פשטי התורה על דרך המחשבה ההמונית, והוסיפה לחזק זה הדעת על ידי קין והבל וכל ידי הבאים אחריהם מן הקרובים בזמנם והגידה שנולד בן שלישי לאדם והוא בדמותו כצלמו

וקראוהו אביו ואמו שת ואמרה אמו **"כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין"** ואחריו נולד אנוש ואמרו עליו שהיה עובד ע"ז אע"פ שאביו היה שלם כי אין מונע שיצא צדיק מרשע או רשע מצדיק אחר שרשות כל אדם נתונה להיות צדיק או רשע ואחר זה זכר לנו כמה ימי שני חיי כל אחד ואחד מעשרה ראשי דורות אשר היו מאדם ועד נח שהם אדם שת אנוש קינן מהללאל ירד חנוך מתושלח למח ונח היה עשירי לאדם והוליד שלשה בנים שם חם ויפת וזכר עוד ענין שתוף בני האלהים עם בנות האדם ותולדותיהם כי **"המה הגבורים אשר מעולם אנשי השם"** שהם בני הנפילים והחל להודיענו שהשם רואה מעשה בני אדם וכשעייין במ אחר התרבותם ראה **"כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום"** ומיד נאמר **"וינחם יהוה כי עשה את האדם בארץ ויתעצב אל לבו"** ושם דעתו למחותם מן האדמה וכן כתיב **"ויאמר יהוה אמתה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה"** כלומר אמחנו משרשו שהאדמה היא שממנה נוצר כמו שנאמר **"וייצר יהוה אלהים את האדם עפר מן האדמה"** נאמר הנה אשר בראתי להעיד על מה שנאמר **ויברא אלהים את האדם בצלמו** כלומר שהכונה בבריאתו היתה בעבור היותו בעל צלם והם אינם שומרים הכונה אם כן דין הוא למחותם. כי מפני הצלם נאמר **"ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה"** וכל שאר הנבראים בעולמו שהם בעלי חיים והם בהמה ורמש ועוף נבראו בעדו על כן לקו עמו ואמר על כלם יחד **"כי נחמתי כי עשיתים"** ושתפו במחוי בעלי חיים עמם להורות שאם אדם אינו שומר הכונה שבעדה נברא הוא שוה לבהמה

והוא נאבד כמוה וכן כתיב **"אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו"** (תהלים מט' כא) ולפיכך נח שהיה צדיק תמים נאמר עליו לבדו **"ונח מצא חן בעיני יהוה"**. **"כי עיניו על דרכי איש וכל צעדיו יראה"** (איוב לד' כא).

הנה כל מה שבא מן הבריאה כלה ומן האדם שהוא תכליתה וחותמה, נכתב להודיע בו חכמת השם לאדם והשתוף שביניהם. והשמירה וההשגחה הבאות מהשם עליו בבחינת הדין אם ישמור מצותיו אם לא כדי לגמלו ולהענישו בדין הישר. וזהו הכלל אשר כללה אותו פרשת בראשית, והודיעתנו לפי מה שנראה מפשטי דבריה ענין כל הבריאה שמכללה האדם. ושאחד מיוחד היה, ראשון לכל מינו וגם הוא חטא לקונו. והוא בחטאו מת ונולדו לו שלשה בנים, האחד מהם שהוא הבכור הרג את אחיו מפני קנאת היות השם מקבל אחיו ומתרצה בו, ולא קבל מנחתו ולא נתרצה בו. ואע"פ כן נמחל חטא הרצח בקצת קללה שנתקלל. והורה לנו השם בזה שאין הכונה במציאות אחד משניהם וכשנולד השלישי שלם נמשכה הבריאה האנושית. ואע"פ שחטאו קצתם לא נתן הדין לדון הכלל בעבור הקצת. וכשחטאו כולם בלתי אחד שמן הראשון ועדיו עשרה דורות גזרת חכמת משפטיו למחות כל המין עם מה שנמשך אחר בריאתו לצרכו ולתועלתו ולהשאיר האחד אשר נצדק מכל המין להיותו עוד ראשון לכל המין הראשון. ונמשך ענין השארות הנמשכים אחריו בעבורו והם בניו ואשתו ונשי בניו אתו ואישי מיני בעלי חיים לשמור מינם מכלל מי שנצל מן

המבול כפי מה שכללה אותו פרשת נח גם כן עד צאת נח עם כל מי שאתו מן התיבה.

וסוד הקרבן הנכלל דרך מנחה מבני אדם, ודרך עולה מנח, אלא שהמנחות אחת היתה מפרי האדמה ואחת מבכורות צאן בעליהן ומחלביהן. והראשונה בלתי רצויה והשנית רצויה, כי שני המביאים אחד היה רועה צאן ואחד עובד אדמה. ובעל העולה היה מתהלך את האלהים, וכשבנה מזבח ליי' ולקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור ויעל עולות במזבח נרצה לו מעשהו. ונאמר עליו **"וירח יהוה את ריח הניחח ויאמר יהוה אל לבו לא אסיף לקלל עוד את האדמה"** וגו'. בוא וראה כמה גדול כח העולה שמשיב חרון אף השם לבלתי השמיד הבריות. וענין שפיכות דמים נתן הטעם באמרו **"שפך דם האדם באדם דמו ישפך"**, למה מפני כי **"בצלם אלהים עשה את האדם"**. וענין הקשת שהיא לאות ברית על המבול דרך שבועה נאמר עליה טעמה באמרו **"והיתה הקשת בענן וראייתה לזכר ברית עולם"** וגו'. וענין גלוי עריות הורה שסבתו היין ותחלת פעולתו מגלה עריות ומגבורתו קללה מתחדשת להם ולזרעו, והשומרים ענינו מתברכים. וענין תולדת בני נח וארצותם ולשונותם רצה בם להודיענו ענין היות האומות נבדלות זו מזו בדרכים רבות. וסבת זה מקום שכונתם בחלקי הארץ המיושבת גם בריחוק האנשים אלה מאלה ישתנו הלשונות ריחוק רב, ובקרבתם יתקרבו קירוב רב עד שיתדמו וימשכו בזאת הצורה תמיד. והנה אם כן בהיות כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים התחייב הקרבה והקיבוץ בין הנפרדים כמנהג עם אחד ושפה אחת ודעת

אחת. ובהשתנות הדעות התחייב משנויים שנוי המנהגים ונפוץ הקרובים ופרידתם ויתרחקו זה מזה תכלית הרוחק. ויתבלבלו הלשונות ויתפזרו האומות כמו שקרה לנו בענין הגלות הזה. וענין זכרון ראשי הדורות משם ועד אברהם שהם עשרה דורות והם: שם וארפכשד שלח עבר רעו פלג שרוג נחור תרח ואברם שהוא אברהם העשירי. ונשלמו עדין מאדם עשרים דורות עשרה עשרה להודיע כמה ארך אפים לפניו יתב' וית' שמו של הקב"ה שאמר עליו הנביא **"גדול העצה ורב העלילה אשר עיניך פקוחות על כל דרכי בני אדם לתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו"** (ירמיה לב' יט'). זהו מה שכללו אותו שתי הפרשיות הראשונות של התורה שהיא בראשית עם נח והושמו להקדמות כלליות אל מה שהיה עתיד השם להגיד לנו מעניני האבות ומזרעם אחריהם עד לידת משה ועד יום מותו ע"ה.

הנה הארכתי בענין שתי הפרשיות האלה בפשטיהם לפי כונת חיבורי זה שלא חובר לדבר בו בפשטי התורה כי אם לפי הכללים שזכרנו. ומה שבא מהם גם כן לפי הכלל היתה כונתי בו לקחת מכללו פרט אחד על דרך הנסתר, ואפילו אם יתחייב הפרט שהוא מן הכללים הרבים די לי בו לפי כונתי. ואחר שכללתי שתי הפרשיות האלו לפי פשוטם שקבצתים מפני רוב הקרבה שבין עניני שתיהן אחל לדבר בדרכי נסתריהם על שני דרכים דרך הפילוסופיאה ודרך הקבלה, ולפעמים אחברם ולפעמים אפרידם. אמנם אזכיר בכל אחד ברוב המקומות מאי זה מין הוא. ולא יתכן היות פרטי הנסתר כפרטי הפשטים כי יזדמן שיש תחת פשט אחד פרטי חכמות גדולות רבות כלליות

ופרטיות, ויזדמן שיש תחת פשטים רבים כללים ופרטים חכמה אחת פרטית. וכיוצא בזה יתחבר למחבר לקצר ולהאריך לפי מה שימשכהו אליו הענין המכון בדבר. ואומר אחר זה כי תחלת מה שראוי להודיע בענין הבריאה על דרך המחקר הוא שאין דעת בעל שכל יכולה להביא מופת על קדמות העולם ולא על חדושו. כי זו הידיעה נמנעת מן האדם בטבע והיא מעמד שכל. והנטייה לאחת משתי הידיעות מפני שמיעת ראיות חזקות מטות הדעת אל אחת מהם היא נטית שוא וכזב ורמאות המחשבה מפני חולשתה. ומה שהוא כן דין הוא לקבל בו מה שבא ממנו לנו בקבלה מפי מי שהתבאר בשהוא קבל גם כן ענין הבריאה מפי השם כמו שקבלנוהו אנחנו מפיו לפי דבריו. ואין שם מי שיכחיש דבריו משלשת מיני השלמים שהם הצדיקים והחסידים והנביאים, ואין לחוש על זו זולתם. ואמנם מה שנקבל ממנו גם כן על דרך המחקר הוא מה שאמרו שהוא לפי מה שיובן לנו מתוך דבריו כשנחקור בם החכמה. והוא כי מענין אמרו **בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ** כשהורה על היות לעולם כלו התחלה אחת שממנה נבראו הדברים הנקראים שמים וארץ. ונבין ענין שמים וארץ שמורים על העליונים ועל התחתונים. ונבין אמרו ברא אלהים לפי המחקר כאלו אמר ברא הסבה הראשונה לכל נברא מאלה הנבראים הנזכרים בכללם.

ואמנם לפי דרך הקבלה נאמר שכבר קבל שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה וכך קבלנו גם אנחנו מפיו. ונאמר שאחר שהוא כן וכל אחד ואחד ממנו נברא בעבור שישלים עצמו. ולא ישלים עצמו מצד היות העולם קדמון ולא מצד היותו חדש אבל

ישלים עצמו אחר הבראו חסר מצד היותו הולך בדרך הצדיקים שהם שומרי התורה מיראה או מצד היותו הולך בדרך החסידים שהם שומרי התורה מאהבה או מצד היותו הולך בדרך הנביאים שהם שומרי התורה מיראה ומאהבה והם בתכלית השלמות. ודרך השלמת עצמו של הצדיק הוא לקבל מפי השלמים כל דרך מורה ענין השלמתו אחר שיתבאר לו שזה אשר ממנו מקבל הוא צדיק או חסיד או נביא. ואמנם החסיד בעל המחקר יבקש החכמה בבריאה, והדין נותן שלא ישגיח אם היא קדמונית או מחודשת. כי די לנו במה שיראה מחכמת השם בה יהיה זה מהיום או מאתמול או מימים שאין להם חקר. כי אנחנו כל איש ואיש ממנו בעל חקר ואיך נשיג דבר שאין לא חקר על תכליתו ואמתתו לפי דעת מאמיני הקדמות. ואמנם הנביא לא יבקש מכל התורה כולה אלא מה שמספיק לו להביאו לידי הנבואה. כי מה לו אם העולם קדמון או חדש וקדמותו לא תוסיף לו מעלה ולא תגרע מעלתו מצדה וחידושו גם כן לא יוסיף לו מעלה ולא יפחית מדרגתו. שאשר היה כבר היה, ונודע אשר הוא אדם וכבר נקרא שמו אדם. ואם כן מה שישלימהו הוא ענין השמות. והנני מביא לך משל על דרך הנביאים ויהיה זה לסימן ביד כל שלם שהוא מזרע בני ישראל שהם בעלי לשון הקדש אשר לה לבדה הכבוד והתפארת מכל לשונות הגוים והיא הכל ולה הכל ובה הכל. והמשל הוא זה, חשוב כי איש מאנשי רוח הקדש בעלי הרעיון הממציאים החרוזים הנשקלים שלח לך חידה אחת והיא זו שביקש ממך לבאר לו פירושה,

ויש"א משל"ו ויאמ"ר הביננ"י ופר"ש ל"י שנ"י עש"ר בנ"י
 אד"ם נפשו"ת ה"ן וכזול"ל אסרונ"י בגי"ד וד"ם.

ואתה בטוב רעיונך התבוננת במשלו וחדדתו. ותחלת העיון
 בדבריו הוא ההשתכלות במה שיורה עליו פשט החרוזים.
 ופשטם ידוע ומבואר לכל מבין לשון הקדש והוא שענין אומרו
 לפי הפשט הבינני ופרש לי מורה על היותו שואל ממך הבנה
 ופירוש על דבריו כמי שאינו יודע הענין ששואל בעדו ומבקש
 לדעתו. או הוא כמי שיודע הענין ובא ושאל ממך פירוש כדי
 שישמע ממך אם אתה יודעו אם לאו. וזו היא דרך בחינת חכם
 לחכם. ואמרו שני עשר בני אדם מורה על הערת השואל במה
 ששאל כשהורה על מספר הנשאלים. ולא עוד אלא שהגיד לך
 מהותם באמרו שהם בני אדם. ואמרו נפשות הן וכזולל אסרוני
 בגיד ודם שכן התורה קוראה בבני אדם נפשות **"בשבעים נפש
 ירדו אבותיך"** וגו', **"תן לי הנפש והרכש קח לך"** ורבים
 ככה. ועוד כי הנפשות קושרות כל האיברים בגידים ושולחים
 המזון להם שהוא הדם וזהו הפשט. ואמנם הפירוש יורה שהוא
 מדבר על שנים עשר שבטים שנאסר להם לאכל גיד הנשה. גם
 לכל אחד ממנו אחריהם כמו שנאמר **"על כן לא יאכלו בני
 ישראל את גיד הנשה"**. וכן נאסר להם ולנו הדם כמו שנאמר
"על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכם לא תאכל דם".
 וכבר הודעתך שהפירוש גם כן הוא ממין הפשט שכוון בו
 להשלים הצדיקים. ואחר שידעת בו זה הענין ואמרת אותו לו
 אין ספק שהוא יאמר לך יישר כחך שעיינת ומצאת כונת
 הפירוש שכוון בו המחבר יהיה מה שתרצה. ואמנם עוד יאמר

לך פקח עיני לבך וראה כי יש בו עוד דבר שני מעולה ויותר קרוב אל כוונת המחבר. וגם אתה תשתכל אז בדבריו בעיון יותר דק מן הראשון ותמצא בהם כונת הנמשל ושדבריו היו חידה ומשל על דרך הנסתר הלקוחה על צורת הפילוסופיאה לשנים עשר מזלות. ואמרו עליהם בני אדם מפני שהם כחות נבראות מאדם שעל הכסא אשר על הרקיע מלמעלה. כמו שנאמר **"ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה"**. וכבר נמשלו בחלומו של יוסף אחד עשר אחיו לאחד עשר מזלות והוא בשנים העשר כמו שנאמר **"והנה השמש והירח ואחד עשר כוכבים משתחוים לי"**. ובא בפתרון החלום בדברי יעקב **"הבוא נבוא אני ואמך ואחיך"** וגו'. וזה המחבר לקח בחרוזיו המשל במקום הנמשל והנמשל במקום המשל. כי המשלים והחידות שומרים לפי הכוונות כי אין בהם הכרח להיות המשל תמיד משל לכל דבר ודבר מן הדברים המיוחדים. אבל אפשר שיהיה המשל פעם אחת משל לדבר אחד ופעם אחת משל לדבר אחר וכן רבים. ואפשר שיושם במקומות המשל בעצמו לנמשל גם להפך כי זה דרך המשלים והדמיונות שאין להם קיום בעצמם ואין להם הכונה מיוחדת עומדת בהם כי אם במקרה לפי האישים המדברים בהם ולפי הזמן והמקום. וזהו סוד להט החרב התהפכת לשמור את דרך עץ החיים.

והנה אם כן יפרש ההוא הפילוסוף החסיד אלה החרוזים הנרמזים כך, ויאמר כי זה החרוזן רצה בחידתו עם פילוסופות לעורר לב המתפלספים והורה להם במשליו כי י"ב מזלות הם

י"ב משלים ושלטים על בני אדם כאילו הם י"ב בני אדם גם כן. וידוע שכל דרכי בני אדם נחלקו לפי דרך החושים לי"ב בתים שבם כל השאלות תלויות וכל התשובות. ולפיכך קראם נפשות, שכל כחות הנפשות תלויות בהם והם נפשות לנפשות בני אדם גם כן. ואמר וכזולל אסרוני בגיד ודם זה נאמר דרך משל על כח התאוה שהוא זולל ומבקש עוד מכדי ספקו תמיד. והמשיל על כח הקושי והרכות בגיד ודם שזה קשה וזה רך והורה החרזן על עצמו דרך משל שהוא אסור וקשור תחת כח המזלות מצד גופו ומצד נפשו. ואמנם שכלו אשר בו הכיר בית הסהר והאסור בו על ידי זולתו והם המזלות שציירוהו ואסרוהו וקשרוהו אבר באבר במיתרי הגידים ובמזגי הדמים, הוא המתיר כל אלה הקשרים כמו שיתיר המשכיל השלם פתרון חידתו, ועל כן נתבהלו להעירו על זה כלו. ואמנם על דרך הנבואה עוד יבקש זה החרזן ממך כונה שלישית במשלו ויאמר לך היטבת לראות במה שראית בעיונך על הדרך השנית כמו כן אבל פגעת ולא נגעת עדין בכונתי האחרונה.

ואולם התעורר משנתך שהיא עוד אצלי שנת הסכלות והסתכל בעיון זך בר ונקי ועמוק ודק ומדוקדק ואולי תמצא סוד כוונתי. ואז תצטרך בהכרח לעיין בדרך השלישית הנזכרת שהיא דרך מקובלת לבני הנביאים והמה המתנבאים. ובעיניך בזה תמצא שאלה החרוזים בנויים על שמות שנים עשר השבטים והם חמשים אותיות שנכללו בשמותיהם. ואלו הן בעצמן, ראוב"ן שמעו"ן לו"י יהוד"ה ד"ן נפתל"י ג"ד אש"ר יששכ"ר זבלו"ן יוס"ף בנימי"ן. ואמנם אלה הם מצורפים בחרוזים בלי תוספת

אות ובלי מגרעת. וזאת היא באמת דרך השמות האמיתית המביאה למתנבאים בה ולהולכים בקרבה להתנבא בעז השם. ואמנם יש דברים עוד רבים תחת זו והם חלקים ואישים למינה זה כגון ראשי תיבותיהם שמספרם תזכ"ר והוא תרכ"ז וסופי תיבותיהם במספרם א"ל תשכ"ח והוא תשנ"ט ותוכיהם גם כן במספרם ה"ם שמו"ת והוא תשצ"א. וסודם נ"ר ישראל"ל ושלשת הענינים במספרם עולה קע"ט וסודם ג"ן בעד"ן והכלל תזכ"ר מ"ה שמות א"ל תשכ"ח. וכיוצא בדרך זו יש גם כן בחרוזים גימטריאות וצירופים רבים מכוונים מן החרזון הדורך דרך הנבואה במ בעת שחברם. והנה כוון בדבור הראשון שהוא הבינני בצירופו בנין יה, והעד אמרו אחריו ופרש לי שסודו מפורש ורצה לומר הבינני ופרש לי בנין י"ה מפורש גם הבינני יעלה י"ב מפורש ומבואר. והנה ז"ה מפורש שהוא הוא מה שנזכר בשנים עשר על פי שם בן שתים עשרה. ועוד הבינני ופרש לי מנין בני ישראל הוא מנינם. ואמנם שני עשר בני אדם הם כ"ל שערי בינה ויהיה סימן כ"ל חמשים במספר נ', וסימן בני אדם אדני במ, אם יזכו לדעתו ואם לאו הם נאבדים. ואמרו נפשות הן ענינו אשר כל"ם שמו"ת במספר נפשו"ת, וככה סוד נשמו"ת כי ה"ם השמו"ת. והנה סתרים נ' שמות יש לאותיות השבטים וככה נפשות הם הם שמות אשר מהם השמות גם השמות מהם, וזה סוד גדול מבואר. וכן כתוב **"נבחר שם מעשר רב מכסף ומזהב חן טוב"** (משלי כב' א'). על דרך **"ידעתוך בשם וגם מצאת חן בעיני"**, והנה נבחר חן רב ודעהו. כי הוא כולל י' שמות הקודש, וכזולל זו כולל אחד כולל, והנה הוא גופי אסרוני בגדי ודלי אסרוני בגיד ודם שהנה גדי ודלי הם בתי

שבתי הוא כוכבן של ישראל. וכפי אלה הדרכים הנרמזים פה נתן לי איש אחד משל כתוב בזו הדרך והנני כותבו בשמו.

ספור דודי שנים עשר שבטים בי"ב מזל ועם אבות שלשה
 בניגונין קחה יין ביין ודין צרוף יקר אבן לראשה

וספרתי דבריו ומצאתי שהוסיף על ענין דברי שבטי ישראל עם אברהם יצחק יעקב שהם כ"ב אותיות. והראשונים שהיו חמשים עלו כלם ע"ב אותיות כמו שנזכר בתורה על האבנים שהן "על שמות בני ישראל". וכוון בו גם כן זה החרזון המתנבא אל מה שכון אליו הראשון בעצמו, כי דרך אחת לשניהם בזה. הנה כבר גליתי לך ענין זו הדרך השלישית ואם תבקש להתנבא תצטרך ללכת בה ובכל מה שנמשך אחריה שזכרנו. ואחר שהעירותך על אלו הדרכים השלשה הכוללים דעות הצדיקים והחסידים והנביאים אומר כי יש דברים רבים שנקשרים ונמשכים לפי הפשט שאין כח בשכלו של אדם לקשרם בהמשכה ההיא בדברו במ לפי הנסתר. כי הנסותרות הן כלליות בהכרח והפשטים הם פרטים וזה מפני שהפשטים כלם בנוים על הרגשות כמו הפרטים שההרגשים משיגים אותם. ואמנם הנסותרים כולם בנוים על העניינים השכלים הכלליים, ויתחייב מזה שיהיו בפשטים חלקים רבים שלא יסבלו היותם קשורים עם המשכת הנסותרים על דרך המחקר רק על דרך הקבלה. אין שם אות ולא נקודה שאין לה מקום גדול מופלג כמו שאמרנו בענין קוצותיו תלתלים שאפילו בקוצו של יוד יש בו תלי תלים של הלכות. וכן אמרו על המגדל הפורח באויר שנאמרו עליו שלש מאות הלכות, והוא צוארו של הלמד העולה

למעלה מכל האותיות. וידוע שיש בו שלש מאות אלף רבבות הלכות ויותר מהם כמה כפלי כפלים. ואם כן כל מה שנדבר בו לפי סתרי המחקר לא יהיה אלא כדמות מי שפותר חלומות אחר שהתבאר שהדרך ההיא היא דרך פתרון המשלים והחידות. כי כן הפשטים והפירושים והמדרשות וההגדות כלן משלים וחידות לפי דעת הפילוסופים השלמים החסידים. וזה שהפילוסוף יעיין בפשטים ויכיר שהם דברים נאמרים לטפשים ומופתו על זה הוא היות בתוך הפשט עניינים נודעים בתחלת מחשבה שאין כונת המחבר להודיע פשוטם, כענין אדם ונחש וחוה שאם ילקחו שלשת הפרטים האלה כפשוטם ראוי לשחוק מהם בתחלת מחשבה לפי טבע האנושות. והתורה לא כונה אל דברי שחוק אבל כונה אל חכמות נעלמות לגלותם לנו כדי להשלים חסרוננו עם ידיעתם. וכבר רמזו חכמים על זה באמרם שהיה הקב"ה שוחק על גמל ורוכבו, וזה הדבור מורה על שלמות חכמת חכמינו הפילוסופים החסידים ז"ל. והוא כי החכם בראותו שהפשט אין דעתו סובלתו יעיין בפנימיותו וכבר הוא יודע שכל דבור ודבור אפשר להוציאו מפשוטו. ואע"פ שיהיה המדבר פתי שלא כוון בו אלא לפשוטו כי מה הפרש בין החכם והסכל אם לא הדבר כן כי החכם דעתו כוללת עצמו וכוללת עוד דעות כל הפתאים שבעולם וכוללת גם כן דעות קצת החכמים והם אותם שחכמתם למטה מחכמתו. גם כשימצא חכם גדול ממנו הנה תהיה דעת זה הנזכר נכללת תחת דעת זה השני אשר התחכם יותר מזה הראשון. וכל שכן אם כן שראוי להוציא דברי חכם או דברי נביא מפשוטם אם אין הדעת סובלתם. והנה אמרו חכמינו במדרש משבא נחש על חוה הטיל

בה זוהמא, ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן, גוים שלא עמדו על הר סיני לא פסקה זוהמתן. ואיך יקרא חכם שום אדם בעולם ממי שיחשוב שזה הענין הוא כפשוטו ושהנחש הנזכר בתורה בא על חוה והנה התורה לא זכרה אותו. והחכמים שזכרוהו הביאוהו מסוד מאמר חוה שאמרה **"הנחש השאני ואוכל"**. ויהיה ענין האכילה בכל אותו המשל של עץ הדעת ענין המשגל, כאמרו **"אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און"** (משלי ל' כ). וכן ענין הדעת הוא מענין **"וידע אדם עוד את אשתו"**, **"והאדם ידע את חוה אשתו"**, **"ולא יסף עוד לדעתה"**, **"בתולה ואיש לא ידעה"** (בראשית), **"האדע בין טוב לרע"** (שמואל ב' יט' לו), ורבים כהם לא יספרו מרוב. והדין נותן שנדבר תחלה באלה העניינים על דרך המחקר ואחר כן נדבר במ על דרך הקבלה כמו שיעדנו למעלה. ובאמת כי אי אפשר לדבר באחד משני הדרכים האלה כדי שיתבונן המשכיל בהם ויבין מהם כוונתינו אלא אחר שנציע הצעה אחת כללית שכל דברינו יהיה בנויים עליה והיא זו.

דע אתה האיש החוקר החכמה או הדורך דרך הקבלה כי החכמים כולם אשר היו מחכמי ישראל הקדמונים ז"ל קוראים חכמת הטבע מעשה בראשית. ובזה אין קושיא בינם ובין הפילוסופים מחכמי האומות. ואמנם הספק אשר נפל ביניהם הוא בקריאת מעשה מרכבה, והוא שהפילוסוף קורא מעשה מרכבה כל מה שכוללת אותו חכמת האלהות על דרך המעשים הגלגליים ומנהיגיהם ממה שאחר הטבע. והמקובל קורא מעשה בראשית ומעשה מרכבה מה שיקראהו הפילוסוף בעצמו כן

מצד התחלות המציאות הטבעיים ומה שאחר הטבע גם כן, אבל מוסיף המקובל בזה שקורא מעשה מרכבה דרכי השמות והרכבתם וכל מה שנמשך אחריהם. והוא מה שלא נגלה לפילוסופי האומות ולא שמעוהו, בתחלת מחשבה יכחישהו. כי יקרה לנביא שהוא בעל זה הדרך ברצותו לאמתה לחסיד, מה שיקרה לחסיד שהוא בעל דרך המחקר עם הצדיק בעל דרך הפשט ברצותו לאמת לו דרך הנסתר, כי יכחישהו בתחלת המחשבה. ואם כן כשתשמע ממני סוד מן הסודות על דרך המחקר, עיין בו לפי אמיתת המציאות. ואם תשמע ממני סתר מן הסתרים על דרך הקבלה עיין בו לפי אמיתת דרכי צירוף האותיות והשמות והנמשך אחריהם מכלל הדיבור. ודע כי הפילוסוף יעיין ביצור ובציר, והמקובל יעיין בדבר הכולל ספר וספר וסיפור וגם ביצור עצמו עם הצירור כמו שהגיד לנו בעל ספר יצירה ע"ה שאמר הכל נכלל תחת שם אחד. כאמרו נמצא כל הדיבור וכל היצור יוצא בשם אחד. ואחר שהצעת לך זו ההצעה הקטנה בכמותה הגדולה באיכותה לפי כוונתנו בזה החבור אשוב ליעודי הראשון. והוא שאדבר בסתרי שתי הפרשיות הראשונות הכוללים מעשה בראשית ומעשה מרכבה וכלל ענין האדם הפרטי והכללי וחלקי מינו על דרך המחקר, והשתכל בו מאד.

אתה האיש הפילוסוף החסיד האוהב החכמה לשמה, ראה והתבונן בדרכי השם הנאמרים בתכלית החכמה, איך הורנו בראשית דבריו שאדם חייב בחיוב אלוהי לפי אנושותו לדעת ענין מעשה בראשית שהוא חכמת הטבע. מפני שמזו הידיעה

יעלה אל הידיעות האחרות המחויבות לאדם עוד בחיוב גדול מזה עד שיגיע ממדרגה אל מדרגה אל השגת השכל הפועל לפי דעת כל פילוסוף גם לפי דעת כל נביא. ואע"פ שמה שהורונו היה בדמות מספר בנין בית אחד, שגם כל העולם דומה לבית אחד וגם גוף האדם דומה לבית אחד או לעיר אחת. כמו שנאמר **"עיר קטנה ואנשים בה מעט"** (קהלת ט' יד'). שהוא משל לגופו של אדם. והנה אצל האדם העולם כולו משל לעצמו, ואמנם אצל העולם האדם לו משל. ונאמר עתה כי הבית הוא בנוי מחמרים מתחלפים והוא כלו בעל צורה אחת. ובעליו בונה אותו כשהוא בנאי וחכם ועשיר בתכלית מה שאפשר להיות מן הטוב והיופי והנוי. וחשוב כי אחר שבנהו ויישר בעיניו בנינו, החל לספר ספור בנין הבית לאחד הנכבדים מאוהביו, והגיד לו הכל קצתו על דרך כלל וקצתו על דרך פרט. ואהובו זה מפני הכירו מעלת בעל הבית ורוב חכמתו שראה בבנין ביתו, שמח מאד גם הוא להגיד בפרסום גדול מה שראה בו עם כל מה שספר לו בעליו הבנאי. וזה מפני שיכירו השומעים גם כן מעלת זה הבנאי החכם ויאהבוהו. ולפיכך נאמר על זה **"לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא"**. וגלה לנו במלת ביתי שהמשיל כל העולם לבית אחד כמו שהמשלנו אנחנו בו. כי מימיו אנו שותים ומדבריו אנו מביאים ראיות שראוי לסמוך עליהם. ואמנם ההגדה בבנין הבית בחמריה ובצורתו ותכונתו ותארו ותבניתו ותמונתו הוא ענין ידוע מבנין הבית שבנה שלמה ומדברי יחזקאל ומדברי עזרא. ועל כן אין צורך להגיד הנה לפי מה שאנו בו ענין בנין הבית. גם מבנין המשכן יובנו נפלאות בדרך זו. וכמו שהמשלנו בבנין הבית וענין סיפור בנינו ויפיו וטובו

לאהוב, כן ראוי להאמין שעשה השם עם משה בבנין העולם שהורנו השם ממנו כל מה שיכול משה לקבל השגתו ולדעתו. ומשה הוא המפרסם לאוהביו מה שראה בבנין העולם ומה שהודיעו השם ממנו. וזהו הענין שהביאו לכתוב כל מה שכתב בענין מעשה בראשית ומעשה מרכבה בתחלת דבריו. וזה גם כן מפני היות הבאים אחריו אישים היום ונפסדים ומינם קיים. ומין הספרים גם כן קיים ואישיו היום ונפסדים כשהספרים אלהיים. וספר התורה עודנו קיים במינו וקיומו גם כן יהיה נצחי לפי אמונתנו בלא ספק לפי הקבלה, גם לפי החכמה אין דרך להכחיש נצחותו. שאע"פ שהאומות משתנות והלשונות מתחלפות וגם הכתיבות מתחדשות, עולם כמנהגו נוהג. ודבר שמשלים שלשת מיני השלמים ממין האדם כמו שזכרנו אי אפשר להשתנות. ואם יחשב בו שנוי אינו אלא לפי שנוי שלשת המינים הנזכרים. והנוצרים האומרים שמשיחם אמר להם עם תלמידיו שספר התורה אמיתי הוא ושראוי לכבדו שדבריו דברי אלהים חיים הם אלא שקצת מצות יש בו שאינם בפשוטם. זה היה מפני סבות ידועות והמשכיל יבינם בקלות כי היו תחבולות להמשיך לב הפתאים אל התרה מאשר נאסרו בחבליו קשר אמיץ אלוהי. כדי שיקל לשומעים שאינם יודעים מהות יצר הרע לקבל דעתו במה שירצוהו לאמתו להם. ואמנם יראה מדבריו אלה שבקש לנטות אל דרך חכמי המחקר ולא נתקיימו דבריו אל זו הנטיה אצל חכמי המחקר האמתיים, מפני שלקח המקצת והניח המקצת ולא הורה שהדרך הראשונה כלה המונית. ואעפ"כ ראוי לשמרה עם ההמון שהם הצדיקים שבעם כמו שזכרתי תמיד שראוי לשמור שלשת הדרכים ששלשתם

אמת. אבל להם שלש מדרגות מתחלפות וכל אחת משלמת מה שראוי לה לפי מהותה להשלים שומריה ויודעיה. ואין ספק שיש מהנצרים קצת חכמים שיודעים זה הסוד ודברו עמי בסוד וגלו לי שזו היא דעתם בלא ספק. ואז דנתים אני גם כן מכלל חסידי אומות העולם. ואין לחוש על דברי הפתאים בשום אומה שלא נתנה תורה אלא לבעלי הדעת. והנה העדות מהנערים הקטנים אצלינו שכל עוד שאינם בני דעת אינם בני מצוה ואע"פ שראוי לחנכם במצות על דרך המשכת ההרגל הטוב אל דרך השלמות. ואם כן ההגדה והספור בבנין העולם טרם הגדת עניני אישי המין וטרם סיפור שליחות זה הסופר השלם שכתב דברי הספר, היה ראוי מצד הנבואה ומצד החכמה ומצד הצדק כדי שישלימו דברי הסופר המספר בנין זה הבית הגדול שלשת המינים הנזכרים שהם הצדיקים והחכמים והנביאים. ואחר שהדבר כן מה יוכל שום מקשה או מתעקש לדבר בענין שלמות התורה או בנצחותה, כי השנוי יתחייב מחסרון או מתוספת. ומפני היות התורה בתכלית השלמות מכל צד ואין בה לא תוספת ולא גרעון בשום פנים נאמר בה **"לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו"**. ונאמר בה גם כן **"לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל"**. ובא בקבלה אפילו אם יאמרו לך על ימין שמאל ועל שמאל ימין, כלומר הם לא יאמרו לך אלא האמת. אבל אתה שמא תדינם בפתיותך להפך מן הדין, והדין נותן שתסמוך על דעתם, לא על דעתך. כי הם הדיינים ואתה הנידון ואין ראוי להפך הכוונה האלוהית להשיב הדיין נידון והנידון דיון, כי היה מתחייב מזה חרבן עולם. ועל זה נאמר כי השם נתן מחכמתו ליריאי שחכמים מנהיגים הפתאים. וכן

דרך כל המציאות לפי כל הדעות שהשכלים הנפרדים מכל
חומר הם מנהיגים הגלגלים שדעתם למטה מדעת מנהיגיהם,
וכך דין התורה בכל דבר.

סדר בראשית

וכמעט נראה לי שכבר גיליתי לך כל התורה כלה בכללה, אלא שצריך שאדבר בה עוד לפי פרטי החכמה שבה בקצת מקומות שנתגלו לנו ממנה. ועל כן אומר כי לפי החכמה כבר באו פרטי הבריאה כסדר שאחר שנאמר כי השמים והארץ שהם המקיף והמוקף ומה שביניהם יש להם התחלה אלוהית, הורה לנו השם ית' שמציאותו מחויבת המציאות בבחינת עצמה באמרו כי השמים והארץ שהם הנבראים הם שיש להם התחלה, אבל הוא ית' אין לו ראשית כי הוא ראשית הכל. ובו ראוי להתבונן עם מה שצריך להתבונן בנבראים מפני היות המתבונן מכללם. ומפני שעם ההתבוננות בנבראים יושג ענין מציאות הבורא ומעלתו, כמו שיושג ענין מציאות הבנאי ומעלתו על דרך משל שהמשילו בבנין הבית עם רוב ההשתכלות בו. ולפי פרטי היצירה יודיעונו האמתיות בחכמות אשר בכל אחד ואחד מהם. ואמנם מה שצריך לאדם להשתכל בו יותר הוא ענין מהות האנושות. ועל כן קצר משה בענין הבריאה וכלל אותה בדברים מעטים מספיקים לפי הכלל ולפי הכונה במ. וכך עשה יחזקאל כשזכר המרכבה קצר בה בתכלית הקצור והורה בסוף שכונתו לדבר בה היה בעבור הוראת ההשגחה שיש לשם על מין האדם ועל מין אישיו כפי מה שהם. וכך משה כשהגיע אל בריאת האדם, זכר עניינו בכלל ואחר כן שב ופרט וזכר בריאתו עם מקומו והורה על הכונה בבריאתו. והמשיך דרך הפשט בכל זה וקשר ענינים מופלאים והסתיר החכמה במ בשמות משותפים ובמשלים וחידות נוראים מבהילים. והחל לומר אחר אמרו

"ואדם אין לעבוד את האדמה. ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה". ואד נלקח מן אדמה כי סוד אדמה הוא אדמה, זה לפי החכמה אבל לפי הקבלה אד מאד. והם ה' כחות נבראים מן ה"א כחות, ובעבור היות הכח האחד כללי והארבעה פרטים קרא השם שמו א"ד. והעד הנהר שנאמר עליו **"ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים"**. ונזכרה פה השקאה לכל פני האדמה ופה השקאה לגן, וזה רמז עונה אל כחות העולם הנגלים והנעלמים ואל כחות מין האדם שהוא כלו מין אחד ונחלק לארבעה חלקים. ושמות הנהר יעידו עליהם על דרך הגזרה כי שם האחד פישון וזה הוא המעולה מהם, ונגזר זה השם משני דבורים מן פה ומן שינה ומן שנון. וזהו מין הנביאים אשר פיהם שנון ומדבר תמיד ואפילו בשינה. ועל כן זכר בו סבוב והקפה אל ארץ ידועה ושמה חוילה והוא שם נגזר מן יחווה ומן לילה לפי דרכינו והוא הדבור המלחש והמחווה בלילה. והנה עניינו כענין פישון בעצמו ואמנם אמרו במקום ההוא אשר שם הזהב **"וזהב הארץ ההיא טוב שם הבדלה ואבן השהם"**, יעיד שזה המקום הוא המעולה שבם שהרי לא זכר כזה בחבריו. וידוע כי שם זהב נגזר מן זה אהב והוא בגימטריא גם כן אהוב. וכן כסף מלשון כוסף, והמדה מפני שהכל אוהבים הזהב ונכספים אל הכסף. ואמנם נחשת נגזר מן מנוחה ומן שיתה ששניהם נחים. וכן ברזל נגזר מן בריה ומן זול כלומר בריה בלתי יקרה בריה זלולה בזויה. והנה בדיל נבדל ממעלת חבריו, גם עופרת גזרתה מבוארת מן עפר. אמנם כסף חי גם כן נקרא כן מפני היותו מתדמה בתנועתו לבעלי חיים ומראהו נחמד. והנה זכוכית מן זכות ומן זכוך.

וכתבתי שמות המתכות להורות על גזרת שם זהב וכבר זכרו בו חילוף ז' בצ' וקראהו צהוב. ונקרא הנה זהב טוב להעיד על תכלית הכונה שהיא במדרגה הראשונה כמו שנאמר טוב בכל התכליות של ברואים. ואמרו **"שם הבדולח ואבן השהם"** להעיד על היות זה המקום מקום המרגליות ומקום שראוי לדור בו יותר משאר המקומות. שהם העניינים הנאהבים לכל. ובדלח לפי הגזרה בד לח ופירושו ענף לח שמורה על קרבתו אל הפרי מפני שגם הנבואה מדרגות. ושהם הוא לפי הגזרה מן שהיה ומן הַמְיָה כי בעליהם שוהים הרבה למצאם אבל כשמוצאים אותם מיד הומה לבם עליהם, וכל זה על דרך החכמה. ואמנם לפי הקבלה שם הבדולח הוא הלחש הדם ואבן השהם שם הנבואה וזו עדות מקובלת תורית מקיימת מה שזכרנוהו על דרך החכמה. **ושם הנהר השני גיחון** זה משל למין החסידים ונגזר מן גו ומן חן מעורר על היותם גופים בעלי חן, הם סובבים ומקיפים המקום היפה. כי אשה כושית ענינה יפה כענין **"שחורה אני ונאווה"**. והנה אלה למטה מן הראשונים. **ושם הנהר השלישי חדקל** חד וקל, זהו מין הצדיקים שאע"פ שהם בעלי חדוד הבנתם קלה והם למטה מן השניים. ועל כן לא נזכר במ סבוב אבל הליכה אמר במ **"הוא ההלך קדמת אשור"** כי יש להם קצת הקדמות בענין העיון והם הולכים בדרכו אבל אינם מקיפים בו בשניים. **והנהר הרביעי הוא פרת** לא יזכר שם כי לא זכר בו **שם** והם המון הפתאים והרשעים אשר הכונה בקיומם קיום המין לבד בקיום מיני שאר בעלי חיים בלתי מדברים. והכונה במ שם פרת כלומר להיות פרים ורבים. והנה כבר גליתי לך סוד א"ד וסוד הנהר ששניהם משקים

והקבלה עוזרת לחכמה במה שאמרנו בה, אלא שסוד ונהר הוא מחזור ומזרח גם כן לפי הקבלה ונקרא נהר על דרך ונהרו אליו שהוא מענין מרוצה. וזהו ענין רץ בארץ ולפי הקבלה עוד ונהר יוצא מעדן הר ציון עד אמן. להשקות את הגן ואם נהר הוא מזרחי הגן הוא חמה והנם התקופות, ובגוף האדם הוא משל לחושים וחוש המשוש הוא הכללי. ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים אשר כולם ממששים בכחם והם ארבע מדרגות. וכן הוא משל לכחות הנפש הפנימיים שהם א"ד גם כן. ורבותינו ז"ל אמרו שהוא משל לארבע מלכיות שהן תחת מלכות ישראל הכללית. ויש מי שאמר שהוא משל לארבע חיות הקדש אשר דמות פניהם פני אדם והכללי למעלה מהכסא "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה" (יחזקאל א' כו). ואמנם יש מבעלי החכמה שאמרו שהוא משל לארבע כחות נפרדות זה מזה הבאות מן הגלגל מכח אחד כללי שהם זו למעלה מזו. ויש מי שאמר שהוא משל לד' מיני המורכבים בעצמם, שהרכבת הארץ כוללת אותם. ואמנם בלא ספק מה שהסכימו עליו רוב החכמים חכמי המחקר, הוא שאמרו שהוא משל לחמר הראשון ושהוא נהר יוצא מעדן. וקוראים עדן זיו השכל הפועל שהוא סבת מציאות החמר הזה השפל באמצעות הגלגלים ותנועותיהם וכחותיהם. והחמר יפרד והיה לארבעה ראשים הם ארבע יסודות, שלהם ארבע מדרגות גם כן. ולפי הקבלה הנעלמת עוד הוא משל לד' מדות אלוהיות שנכללות תחת מדה אחת כללית שהיא ראשית ההנהגה וההשגחה. והן ידועות מן הכתוב שנאמר "לך יהוה הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד" (ד"ה א' כט' יא'). שארבעתן נכללות תחת מדת הגדולה למבין, והמדות

האנושיות נשפעות מן האלוהיות וגם הן ידועות בנפש. ודע כי עם כל זה אינו נמנע אצל השכל להיות הנהר עם ארבעת ראשיו דברים נמצאים כפשוטם בארץ. ואמנם מפני שאמרנו שהוא משל לאלה הענינים הרבים הנמצאים, יחשוב השומע שזה הדרך אינו כלום. כי איך יאמר משל אחד לנמשלים רבים ואע"פ שכולם סובלים הפירוש והפתרון אין כונת המושל אלא על נמשל אחד. וכל חכם יודע שענין המשל קל להבינו אבל נמשלו קשה מאד ולעתים יהיה כל כך עמוק אפילו במשכיתו (לשון כסוי, רש"י ויקרא כ' א) שהוא המורה על הנמשל שלא יוכל המשכיל החכם להבינו מדעתו עד שימסרו לו בו ראשי פרקים. ואמנם הדרך הנכונה הראשונה היא להבין בדרך המסופק עד שיודע באמת אם הוא משל ואם הוא כפשוטו. ואחר זו הידיעה יבוקש בו הנמשל אם הוא משל ויובן זה למשכיל בראותו שיש דברים במשל שהם נמנעי המציאה או קרובים להם. ומה שאין המציאות האפשרי מונה על המנע הכתוב בפשט הדברים אין הכרח מביאנו להוציא הכתוב ההוא מפשוטו. ולפיכך אנו חייבים להוציא ענין הנחש מפשוטו וכל מה שדבק אליו כי לא זכרה התורה שהנחש דבר לחוה בחלום ולא בהקיץ גם כן על דרך הפלא. כי מה שזכרה התורה גם כן שהוא פלא אין להרהר אחריה בו לחשבו משל. אבל המספק נעיין במשכיותו והן יורונו הדרך אם לפשט אם למשל אם לפלא, ובעדם נצא מן הספקות. ואם כן אמרו "וייצר יהוה אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה". יהיה ה' האדם שהיא ה"א הידיעה משכית למעיין ששם האדם בזה המקום ובכיוצא בו הוא שם לכל המין. ולא יתכן היותו שם

לאיש הזה הפרטי אשר שמו אדם בשם העצם. כי שם העצם בלשון הקדש אינו סובל ה"א הידיעה בשום פנים בעולם. כי לא מצאנו האברהם היצחק היעקב והדומים להם כמו שזכר בן עזרא ז"ל בפירושו הנכבד בענין שם העצם שאינו מקבל ד' דברים. ואמרנו שסימנם פרד"ס פ' פעולה ר' ריבוי ד' דעת ס' סמיכה וכולם ידועים מספרו. ואם כן אמרו **"ויטע יהוה אלהים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר"** גם זה האדם משכית. ותבין מכאן שאפילו אות אחת בכל הענין היא משכית שבה האדם מבין הכל וכל שכן אם שם תיבה למשכית או תיבות רבות או ענין. ואם כן יתחייב מן היות שם האדם לענין כולל כל מינו שגם שם חוה אע"פ שהוא לה שם העצם הוא ענין כולל כל מינה. והמשכית כאומרו עליה **"כי היא היתה אם כל חי"** ולא אמר כי היא היתה אם כל אדם. וזהו אשר הביא לחכמי המחקר להאמין כי שם חוה הוא שם לחומר, ושם אדם שם לצורה, ושם נחש שם לכח המתעורר, והגן שם לכל הגוף שהוא בעל איברים מתחלפים. כמו שהגן בעל אילנות מתחלפים ועץ החיים בתוך הגן שם לשכל החמרי ועץ הדעת טוב ורע שם לכח המשוש. באמרו ולא תגעו בו והוא המעורר כח התאוה למשגל כמו שכל אדם מרגיש זה. ועל שני העצים בתוך הגן האחד הוא תוך והשני הוא תוך התוך ההוא. ולפי זה יהיה הנהר משל לכחות הגוף ולא ימנע בשכל מהיות משל אחד נשוא על ענינים רבים מתדמים במין ממיני החכמה. כי כל הכונה בו לגלות סוד המציאות מכל הצדדים. ואחר שנאמר זה על דרך החכמה ראוי לדעת שאין הקבלה מכחשת מה שגלתה אותו החכמה. כי אין בין החכמה ובין הקבלה אלא

שהקבלה הוגדה מפי השכל הפועל, ביותר עמוקה ממה שהוגדה החכמה עם היות שתי ההגדות מפיהו. והקבלה אם כן השגה יותר דקה וחכמה יותר עמוקה מן החכמה המושגת בשכל החמרי. ועל כן החכמים מקבלים מן הנביאים. ואל יטעך מאמר האומר חכם עדיף מנביא, כי זה המאמר אמתי הוא אבל עניינו כי החכם רואה מה שרואה ומבין מה שמבין בחכמה מדעתו. והנביא בראותו מה שרואה רואהו על ידי זולתו. ולפיכך יאמר כי מי שרואה על ידי דעתו מה שרואה, עדיף ממי שרואה על ידי זולתו. והנה אם כן לפי אלה הדרכים שזכרנו בדרכי החכמה וכל מה שנקשר אליהם בענין לקיחת האדם והנחתו בגן עדן לעבדה ולשמרה והיותו מצווה לבלתי אכול מעץ הדעת ושאר כל עצי הגן עם עץ החיים מותרים לו וההפחזדה על ענשו במות וכל הדבק לו, יובן מהרה על פי החכמה שכל זה הוא למין האנושי ואחר שהוא על המין כלו החל לפתוח פתח משכיות רבות לומר "לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו" והוא כאילו רוצה עתה להעלים מה שבארו בענין המין ומחזירו אל האיש ואל האשה הפרטים ואל בריאתם הפרטית. והענין הפרטי יחשב על דרך החכמה לפי מציאות פרט כל איש ואיש ממנו ואם כן אין צורך להאריך בעניינו כי מן הנזכר יובן הכל והפרטים אין להם חקר והקללות ידועות מטבע האנושות העומד כנגד הכונה האלוהית במציאות אישי המין, וכבר רמז הרב במורה ענין בראשית בחלק שני בפרק ל' ברמזים עמוקים ודקים ולצדיקים מספיקים עם רצותם להיות נמשכים אחר דרכי החכמה בכל מה שנגלה סוד עניינה בחכמה לחכמים וענין המנחות והבנים וקריאת שמותם הכל משל לכחות החמריות

והרוחניות והשאר ימשך על זה הקשר בעצמו ובני האלהים הם
כחות הגלגלים ולפי הקבלה הם שרי הכחות ובנות האדם הם
כחות אנושיות ולפי הקבלה הם הכחות השדיות שגם הם טובות
לפי בחינת עצמם.

סדר תולדות נח

"**ונה מצא חן**". הוא שהכונה היתה בו ובכדומה לו ותולדותיו וכל מה שנקשר בעניינו מן התבה וכיוצא בה כלו היה משל למה שראוי שיעשה השלם בכל דור ודור. שיפרד מאנשי הדור הרשעים ויעשה לו תיבת עצי גפר כדי שינצל מיד המים הרבים הם המים הזידונים שהם מבול שבו נשקעו הרשעים. והקרבת הקרבן לריח ניחח להוריד הכחות העליונות לפי הקבלה בכח שמות ולפי החכמה ברוב המחשבות המושכלות. ושפיכות דמים באדם בעצמו עבירה גדולה משפיכות דמי זולתו "**כי בצלם אלהים עשה את האדם**". וברית הקשת לפי הקבלה היא סוד הנבואה ולפי החכמה היא דמות שפע אלוהי חמרי הנשפע משפע אלוהי רוחי. ועל כן נאמר "**והיתה הקשת בענן**" כעניין "**הנה אנכי בא אליך בעב הענן**". ונאמר כאן אות ושם אות "**וזה לך האות**". ונטיעת כרם לנח ואמרם בו ביום שנטעו, בו ביום שתה מיינו, ובו ביום גלה ערותו. הוא שהיין הוא יינה של תורה וביום שאדם נוטע שרשו מיד שותה ומתגלת ערותו בחכמתו והיא ערות מציאות וערות מהותו. שאז ידע שאמתת מהותו משגל והוא ראשית מציאותו והוא בעצמו טפה סרוחה שכבת זרע מינים. והוא איש הוה בשעתו ונפסד לשעתו ואילו חיה אלף שנים פעמים הנה מאין בא עם היותו יש מיש ולאין הולך עם היות כל חלק מחלקיו יש אבל לא לעצמו בסוף. ושם וחם ויפת, שם הוא הכח השכלי המשתכל בשמות והנו גם כן מצייר. ויפת הוא המרגיש החי שהוא יפה גם כן והוא פתח עוזר ומסייע לשם. וחם הוא כח החום שממנו תאות המשגל עם כל

זה **"עבד עבדים יהיה לאחיו"**. וענין דור הפלגה לפי החכמה מבואר מן העיר והמגדל וממה שנשק"ר בעניינם. וזה כי תחלת הדברים היתה הוראת החכמה באמרו אחר **"ומאלה נפרדו הגוים בארץ אחר המבול ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים"**, שהורה בזה מהות הלשונות ושכלם יש להם התחלה אחת. והיא לפי הקבלה לשון הקדש שהיא אם כל הלשונות וכה דבר גם הוא וכה ספר מה שספר. ולפיכך לא הוצרך להודיענו מבואר אי זו היא ואע"פ שטבע המציאות מורה על פרידת הגוים בארץ. כי האדם מדיני בטבע ולא יחיה אדם לבדו כי אם ימים מעטים ובמקרה שיזדמן לו מזונו הטבעי ההכרחי לצורך חייו. ואמנם בהשלם האדם יבין שהכונה בלשונות היא למצוא מציאות השכל הפועל המחייב הדבור האנושי על פי השם יתע', וזה לפי החכמה. אבל לפי הקבלה הכונה גם כן היא זו בעצמה אך עליה תוספת והיא שאינו מספיק ענין מציאותו לבד, עד שישגי המשיג הדבור וידבר עמו כאשר ידבר איש אל רעהו. ולפי דרך החכמה תושג מציאות השכל בכל לשון, אבל לפי הקבלה לא יושג דבורו כי אם בלשון הקדש לבד. ואמנם תושג מציאותו בכל לשון גם כן לדעת כל מקובל שלם. והנה אחר **ויהי בנסעם מקדם בנסעם מקדמונו של עולם וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם**. בקע"ה בגימטריא ג"ן עד"ן, שנע"ר בגימטריא רשעים. ועל זה זכר מקדם באמרו גן עדן מקדם כלומר מצאו מקום אמתתו של אדם והוא מקום הרשע. כי **"מקום המשפט שמה הרשע ומקום הצדק שמה הרשע"** (קהלת ג' טז). **"כי יצר לב האדם רע מנעוריו"** שנער במציאותו. והתחלת המחלוקת והפיזור היא רוחק הבנת הלשונות כאמרו

"ויאמרו איש אל רעהו הבה נלבנה לבנים ונשרפה לשרפה ותהי להם הלבנה לאבן והחמר היה להם לחמר". זהו דין הרשעים האומר נבנה לנו ונעשה לנו, כי כן שנער ש"ם עי"ר והנה רשעי"ם. הלבנה לאבן קבלה הלבנה לחמה הבינה לחכמה והפכו הכונה שלא לשם שמים והוא סוד עבודת מצרים בחמר ולבנים. והעיר היא הגוף והמגדל הוא הלב וראשו בשמים הוא המח של הראש, ואמרו האברים פן נפוץ על פני הארץ כי הם בני אדם בכלל והם הרשעים שחושבים שהעיר והמגדל והראש והשם הכל להם ובעבורם נבנה. ולפיכך נגזר בדינם להיות נפוצים עם היותם עם אחד ושפה אחת לכלם. וענשם הוא אשר לא ישמעו איש שפת רעהו. וזה שאם האברים היו מבינים זה לזה היו עוזרים זה לזה עזר גדול עד שלא היה שם דרך לחולי ולא היו היסודות מתקוטטים ואולי לא היה שם מות לעולם. כי העירוב שהוא ביסודות הזרע והוא סבת ההויה הוא בעצמו בהתפכו סבת ההפסד, ובהפסד יתנפצו האברים ומשם הפיצם יי' על פני כל הארץ. כי הנה הסבה **"כי שם בלל יהוה שפת כל הארץ"**, והכל תלוי בל"ב **"על זה קרא שמה בב"ל"** והקבלה מעידה על זה מכל צד. אלא שכל זה הענין הנאמר בשתי הפרשיות שכללנום לפי הפשט ופירשנום על פי החכמה עם מעט שתוף דברי קבלה צריך עוד לשוב להביא ראיות לאמת כל זה על פי השמות גם כן. ואמנם לו לקחנו זו הדרך לדבר בה לפי מה שקבלנו ממנה על צורת השמות והצירופים וגימטריא ונוטריקון וכיוצא בהם מדרכי הקבלה, והיו כל השמים וכל הימים דיו וכל הקנים קולמוסים וכל הקורות אצבעות וכל רגע מימינו ארוך כשנות מתושלח לא היינו מספיקים לכתוב מה

שקבלנו בזו הדרך המקובלת מידיעת השמות. ועל אחת כמה וכמה שיש בם ממה שלא קבלנוהו ולא ידענו ממנו דבר, ועם זה איך יתכן להאריך בו. ואמנם לשתוק ממנו לגמרי גם כן לא יתכן ועל כן נצטרך לדבר בו בדלוג. ובספר השני שהוא ספר השמות נמסור בדרכיו מפתח לפתוח שערי הקבלה במעט רוחב לשון יותר מזה. ונשוב לומר פה כי ההיות הן השמות ולפיכך לא יסבלו שם בריאה כי הן ההתחלות וכן מלת בראשית שם הקדש היא וזה דרכה. 'י' עשרה ה' חמשה ו' ששה ה' חמשה, מנה הכלל ותמצא אמיתתם הוי"ה והנה סודם בראשי"ת והוא ש"ם הקד"ש. דרך אחר בראשית בגימטריא בראשי שנים כי בכל ראש השנה העולם נדון. ועוד בשני ראשים והוא סוד בית ראשית והם החומר והצורה, ומלת ברא תורה על העדר שגם הוא יאמר עליו שהוא התחלה במקרה. אבל החומר והצורה הם התחלות בעצם, ואמרו אלה"ם בכל הבריאה תורה על סוד המדה המהוה לכל והוא דבר כולל וקראו שמה מד"ת הדי"ן. והיא מד"ת הנבוא"ה בלא ספק הפוגשת בכל מי שמבקש להתנבא תחלה לדון דינו אם יזכה לה וראוי לה אם לאו. ועדי בריאתו הם השמים והארץ. וכן אמר בסוף התורה "**ואעידה בם את השמים ואת הארץ**". ובספר יצירה נאמר שמים נבראו תחלה מאש וארץ נבראת ממים ואויר נברא מרוח מכריע בנתיים. ושם נאמר ראש נברא מאש ובטן נברא ממים וגויה מרוח מכריע בנתיים. והנה העולם עם האברים העדים. ועוד שם נאמר חום נברא מאש וקור ממים ורויה מרוח מכריע בנתיים וזהו ענין הזמן שצריך גם כן לישב הליחות בענין הנבואה. כי "**בישישים חכמה ואורך ימים תבונה**" (איוב יב' יב')

והבן זה. ויאמר אלהי"ם יהי או"ר ויהי או"ר שני מאורות בשתי הויות והראשון הוא המכוון והשני התחייב מן הראשון. ועל כן נאמר יהי ויהי. והנה אור אלף וו רש שר ואלוף והנה רוח הקדש, וסודו איש ואשה והם היצור והצורה אשר יה ביניהם. י' בתוך אש הנה איש, ה' אחר אש הנה אשה, זכו שכינה ביניהם לא זכו גם נסתלקה שכינה מביניהם ונשארו אש אוכלת אש. והנה שני דברים שהם בעלי שם אחד והעד זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם. והנה אדם אחד הם שנים וה"ם אח"ד בצירוף אד"ם עם חו"ה והנה הראשון או"ר השכ"ל. ואמנם אמרו **"ויהי ערב ויהי בקר יום אחד"** שתי הויות שהן יום אחד והוא הדין בסוד הנבואה ובזה נודע כי האד"ם חו"ה. והסוד א"ד המחו"ה והוא כח הדברי וכן אדם וחיה אד מחוה אד מדבר ועל זה נבנה הכל. אלא שענין המחזוריים והמולדות והתקופות נרמזים בדבורים גם כן כי סוד לעשו"ת כלל אי"ב תשצ"ג והנו לשעו"ת. אך ויר"א אלהי"ם סימן הי"א רפ"ז, א"ת האו"ר בתור"ה תרי"ג מצות, כ"י טו"ב כ"ח י"ט שני מחזורים כ"ח שנים של מחזור חמה י"ט שנים של מחזור לבנה ששניהם נתלו בתורה כי הכל נברא בתורה והכל טוב עם התורה אבל בלא תורה אין שם טוב. ובעבור ענין המים לא נאמר בשני כי טוב ונכפל בשלישי מפני סוד אבני שיש טהור ששם יבחנו יצ"ר טו"ב ויצ"ר ר"ע בענין ההבדל שבין מים למים על ידי אשר שם שכינה שורה. וכן כתיב **"ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים"** והוא הערפל והוא הרקי"ע והוא העיק"ר כי הוא המבדיל. והוא סוד האלהים המבדיל בין מים למים בין שני דברים נקראים בשם אחד והם

שנים בבחינה עליון ותחתון. והוא שהעירונו עליו ארץ ומים אם יצרים הלשון היא בהם. **עץ פרי** שפע יצר עץ **רקיע השמים** שם הרקיעים שם הנפש רקיע השמים האור והחשך ראשים ערב ובקר משמר. **נפש חיה** פי הנחש והחכם יחפשנה צלם ודמות למוד מצות בצלם אלהים אברהם מאד אדם. **יום הששי** ישו הנצרי **יום השביעי** מלך המשיח חצי השם בכל השם. **ברא אלהים לעשות** סופי תיבות אמ"ת **השמים והארץ** שניהם נבראו כאחד. **בהבראם** באברהם, בה"א בראם, "**ביום עשות יהוה אלהים**" שתי מדות מדת רחמים ומדת הדין, עתה שתפם אבל בבריאה לא. אלהי"ם יה מלא יהו"ה כו כף וו יי' אלהים. הנה שנ"י שמו"ת בגימטריא יום יום יוד וו מם וו ימים וו כלים וו מודים וו דומים. **ארץ ושמים** צור אש מים, **נשמת חיים** שנים חי ומת חי משכיל מת זה גדר האדם. **ויהי האדם לנפש חיה** שליה ציבור שליה קהל כי רבים שולחיו. **עץ החיים** אותיות הקדש כסף חכמה כסף החיים חיי העצם. **עץ הדעת** כסף החכמות כסף חיי המות מפני שאין אמתות כי אם לחכמה אחת מיוחדת והיא ידיעת השם אשר היא החיים בעצם. ענין הנהר רמזנוהו למעלה ודי בו. טוב ורע בארץ כנגדו מזלו שמות מצירות **תרדמה** מדת העצם. **הצלע** הקץ הפנימי הנעלם. **זאת הפעם** היא הצלע אם כן זאת הצלע זאת ההקפה. **עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה** יקרא הנה איש כי מאיש לקחה **זאת אהבת זאת לזאת יקרא אשה**. יקרא הצורה כי מאיש מהיצור אביו י"ט אמו כ"ח י"ט. **ודבק באשתו** שאתו והיו **לבשר אחד** והישר לבו אחד. **הנחש** המשיח **היה ערום** בגימטריא היה יו"ד שי"ן ו"ו עי"ן ר"ש ו"ו מ"ם ערום מן ישו

ערום וכשף ועל כן נתקלל. **עלה תאנה** עלה ותאנה כי תאנה הוא מבקש מפלשתים. **חגר"ת** תרי"א מצות תורה. **עץ הגן** עצה הגונה הוא ראש ואתה עקב סוד ראש התלי וזנבו. **בעצב** בצבע טבע בטבע וקוץ ודרדר וקצים ודורי דורים דור ודור. **עשב השדה פרות כי עפר אתה** כי מקרי אתה ואל **עפר תשוב** ואל המקרה תשוב עפר יסוד רע. **חזה י"ט אם כל חי מאכל חי**. **כתנות עור** כת נערות וילבשם ובלי שם. **הכרבים** הרכבים **להט החרב** רטב הלחה **המתהפכת** הטל במקום החרב החרב במקום הטל כמעשה דגדעון בן יואש. **לשמר את דרך עץ החיים** לשמר ברוח הקדש אותיות הקדש. **קין** עץ נקי כסף נקי **הבל** הלב יאהב הזהב קין מיוחד ובנוי הבל עליון ותחתון. **שת** מיוחד ומפורש **רעה צאן** הרהור מיוחס אל הלב **עבד אדמה** כנגד הדם **פרי האדמה** פרי המזג אש דם השם **מנחה** מזג המח חם המזג **מבכרת צאנו** דם מנחה מורכבת **ומחלבהן** הם המח והלב **צאנו** דמיון הלב. **זרע אחר** יסודות **זכר** ונקבה אנדרוגינוס זכרון קודשא בריך הוא. **ביום הבראם** ביום אברהם **בשגם** זה משה והעד היו ימיו מאה ועשרים שנה **הוא בשר שר אהוב**. רק **רע** רשע. **נח** חן **חמס** גיהנם **עצי גפר** חצי השם **צהר** זהר המבול זהר הלחם **ריח הניחה** גלגלי הירח. **רע מנעוריו** רע ממריעיו **פרו ורבו** כשפנים האדם מלאך שטן **פרו ורבו** שר שני מלכים הוא הנעלם מן שד"י י"ן ל"ת ו"ד האומר נולדתי עם אמרו אני נברא והוא חמר הבטן דמות האדם מדת יום. **שפך** כשף דמו ישפך דיו מכשף. **קשתי** חמר הראשון **הקשת** השרש חמר ראשון **ברית עולם** נחשת משחית יום ברית המילה מולד ערבות ברית עולם ביני ובין כל בשר ביני ובין

בשר ודם ביני ובין מלאכי המות אשר הם בשר ודם. **כרם** ארגז הדם וכן נקרא היין דם ענב יין דם ודיו. **אלהי שם** אהלי שם לשון שפה אח"ת לשון הקד"ש וכן היא שפה ברור"ה ולשוננו כפולה היא לשון הקדש בלשון הקדש. **הלבנה לאבן** הלבנה לחמר להם לאדם חמר חמר שנים. **עיר ומגדל** כרס וזכן כרס וזקן חצי רבנות. **לנו שם** מלשון **ושפה** הלשון **אחת** הקדש **לכלם** למלך וזה **החלם לעשות** וזה מחולל השעות. **ועתה** והעת **יזמו** זיום **לעשות** לשלמות **בבל** לבב **שפת כל הארץ** לשון קדש מהארץ. **שרי עקרה** שר הרקיע **אור כשדים** כור אשמדי כדור אש ודם **ארצה כנען** קץ הארץ. **חרן** הרגן ארזים ארמיז הורמז מפלגך לעילאי ברא הורמיז ומפלגך לתתאי ברא אורמיז כמו שכת' בסנהדרין.

הנה כבר השלמתי דרכי הצירופים והגימטריאות בשתי הפרשיות. ואתה המעין יודע מה שבא מזה המין בסנהדרין בדברי רבותינו ז"ל בענין כתב הנשתווין אשר שם נאמר מאי ולא כהלין כתבא למקרא. אמר רב בגימטריא איכתיב להו יט"ת יט"ת אד"ך פו"ג חמ"ט ופריש ליה מנ"א מנ"א תק"ל ופרסי"ן. ושמואל אמר ממתו"ס ננקפ"י אאלר"ן ר' יוחנן אמר אנ"ם אנ"ם לק"ת ניסרפ"ו רב אשי אמר נמ"א נמ"א קת"ל רופסנ"י הוא פרסין פוריסן לפי הדין על דרך הקבלה. וכל מי שחננו השם דעת יוכל להוציא מכח הדברים שזכרנו בשתי הפרשיות האלו שאר דרכי כל הפרשיות שבתורה. ולפיכך נקצר בהם בכל יכלתנו ומה שנזכיר מכל פרשה ופרשה בשני הדרכים שהן דרך החכמה ודרך הקבלה יהיה הרבה ואפילו אם הוא מעט

מפני שמכנו על מה שקדם מן האריכות בשתי הפרשיות הנזכרות. ועתה נחל לומר לפי דרך החכמה כי האבות הן המרכבה ועדיהן מדותיהן שנאמר **"תתן אמת ליעקב חסד לאברהם"**. ומדת יצחק היא מדת הגבורה ונקראת מדת הפחד האלהי שנאמר **"ופחד יצחק היה לי"** **"וישבע יעקב בפחד אביו יצחק"** והיא מדת הדין. ומדת יעקב היא מדת התפארת כי היא אמת ומדת אברהם היא מדת הנדיבות כי היא החסד. וכן כתיב **"חסד ואמת נפגשו צדק ושלוש נשקו"** (תהלים פה' יא). ועל שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום שנאמר **"אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם"** (זכריה ח' טז). והאמת כוללת המעלות השכליות, והשלום כולל מעלות המדות, והמשפט הוא משותף משניהם ויקרא משפט צדק ומשפט אמת וגם משפט שלום. ואחר שהודעתך זה בכלל בקצור אדבר במה שכוללות עניני שאר הפרשיות העשר אשר הבדלנו מהן השתים הראשונות ויחסנו האחת לאדם והשנית לנח. ואם כן ניחס השלישית לאברהם ואחריה נמשכו שתי הרי הן שלש ושתים הנה חמש פרשיות. והששית ליצחק והשביעית והשמינית ליעקב והארבע הנשארות ליוסף ולאחיו וגם ליעקב עמם בכלל. והארכת הספורים ההם כלם בעניני האבות והשבטים היתה ראויה ומחויבת להקדימה לפני זמן העבדות והגאולה. וענין העבדות והגאולה היה ראוי להקדימו גם כן לפני מתן תורה. כי תכלית הכונה בספורים כולם הקודמים והמתאחרים היא לקבל התורה. וענינו שאם אין שם תורה אין תועלת בכל הספורים, ומזה הצד יהיו ספורי התורה גם כן תורה וכן תהיינה המצות תורה מצד היותם משותפות עם

התורה. ואמנם קבלת התורה היא התכלית האחרונה והיא שיקבלו כל המקדימים לנו בנתינתה כחם וכן כל הנמצאים בזמנינו עם הבאים אחרינו. כי יכול כל איש ואיש ממנו בכל דור ודור לומר על עצמו בשבילי נברא העולם אחר שכל אחד ממנו עולם בפני עצמו עם היותו עולם קטן. וכל שכן שראוי לומר על כל אחד ואחד מן השלמים שהוא עולם שלם ובעבורו נברא העולם. וכל שכן שראוי לומר זה על אברהם ועל הדומים לו. ואם כן איך לא יארך הספור בתורה בעניניו בכלל ובקצת פרטיהם, כי כבר נודע שהענינים הפרטיים אשר יקרו לכל איש ואיש מבני האדם לא יכילום ספרים לספרם כולם. אבל הענינים הנוגעים אל שרשי הכוונות הם שראוי להגידם שיש תועלת מהם לשמוע המתבונן בהם. ואין הכונה בהם כדי שישמעם לבד כמו שאין הכונה במצות כדי שיעשה לבד. אבל הכונה בספורים שוה עם הכונה במצות בלא ספק וזה כי השומע מפי זולתו בעת ספרו דבריו שלפלוני קרה כך וכך בענין פלוני ובמקום פלוני ובזמן פלוני ובא לידו המעשה ההוא יום מן הימים ולא נתדמה לו כמעשהו. הנה כל מה ששמע היה לבטלה ולא הועילה לו השמועה ההיא כלום כאלו לא שמעה לעולם. וכן העושה המצוה כשיעשנה באבריו ולבו בל עמה הנה היא כמו שלא עשאה דרחמנא ליבא בעי כי האדם יראה לעינים וי"י יראה ללבב. ועל כן נאמר **"בפיך ובלבבך לעשותו"** בפיך ובלבבך תחלה ואחר כך לעשותו. ומה שנאמר **"אשר יעשה אותם האדם וחי בהם"** שיראה משפטו, שדי במעשה יעשה כמו שתרצה אין הדבר כן. כי אמרו וחי בהם הוא לענין הערה גדולה וכל שכן עם מה שבא בו בקבלה באמרם וחי בהם ולא

שימות בהם. כי זה מורה לפי הנסתר שעם היות האדם עושה המצוה צריך שיעשנה כענין מעשה החי המרגיש במה שעושה, לא שיהיה כמת שאינו מרגיש. וכן כתיב "והחי יתן אל לבו" (קהלת ז' ב') כי המשים הדברים וסופם אל לבו הוא החי ומי שאינו עושה כן אם כן הוא המת, שהרי אינו מרגיש בדבר מן התכליות שראוי לעיין בהם ולהשיגם. ולפיכך כל מי שרואה הספורים הכתובים בתורה ואינו שם על לבו לדעת מהם כונת המספר אותם דומה, למי ששומע שיר כסילים.

סדר לך לך

ועל כן אם יוציא אדם דבר מפשטו כדי להשלים כונת המחבר ראוי שייטב זה בעיני השומעים. כגון אמרנו על אברהם על דרך משל שהוא אני או שאני הוא, וענין יציאתו מארצו שהיא מקום האש אור כשדים ללכת ארצה כנען שהיא גם כן ארץ חם. וחס הוא אבי כנען ונאמר ארור כנען דין הוא לירש ארצו כי כנען מקולל ואברהם מבורך. והנה תשוב הארץ שנפלה בחלק המקולל ויירשנה המבורך והיא ארץ זבת חלב ודבש בין לזה ובין לזה. שכבר נאמר **"לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם"**. כמו שנאמר על ענין אדם **"ארורה האדמה בעבורך"**. ואם כן הנה הארץ מבורכת אלא שנתחלפו בעליה שזה היה ח"ם וזה רח"ם. והסוד זה מח וזה עצם מח וזה מן הקבלה כי עצם הוא עצם הכוכב. אמנם עצמו של כל דבר הוא אמתתו ועל כן נתברר אברהם מהאבר הידוע בברית מילה ונתקלל חם מהאב מצד ערותו. והנה במה שנתקלל זה, בו נתברך זה, ועל כן ירש זה ארצו של זה. ומה שנמשך אחר זה לפי הפשט הכל יובן ממה שזכרתי בזה הכלל. וזה כי הביאור בענין אחד מכלל השרשים יורה על כל השרשים ועל ענפיהם ועל פריהם. ומזה הנזכר יתחייב כל מה שזכרנוהו מעניני הפשט בכלל כשנרצה להשימו נסתר ונגלהו בענין אחד או ביותר. ונאמר בזה כי ענין הקרבנות והגלות והגאולה ונחלת הארץ הם ענינים נקשרים ומחייבים זה מזה. כי הקרבן שמו מעיד עליו שהוא קירוב הכחות האלוהיות אל הכחות האנושיות ויתחייב ממנו גלות לגופים וגאולה לנפשות. ואשר פדה אלהים את נפשו

באברהם כל העולם שלו וכל שכן בהיות השם מחבר אליו כח מכחו בסוד ה' שנתן מן השם בשמו והוא אות, ובעדו כרת אתו בריתו לא ברית סתם. ובריתו שנוי התולדת להוסיף מכח הנקבות על כח הזכרות בשם, עד היות ש"ר אברי"ם לוקח הכח העשירי הנמצא עם החמר והוא שר החמר שהוא שר עצם המוח לפי הקבלה בשיתוף שרי עם אברם ומחלק הכח העשירי לשני חלקים שוים בהעשות מן יהו"ה לתת לזכר חצי הכח ולנקבה החצי הנשאר. וישוב הנקביי המנוקב המפורש שר ה' והזכריי מבאר ה' והעושה זה הוא השמר האבר והוא המגלה לאדם אהב"ת הש"ם ועל זה נרמזו עשר שנים בשהיית התולדות.

סדר וירא

וכן ענין וירא אליו בא להודיענו בו מהות הנבואה לפי זה הנביא ובאר לנו מדרגתו בה ואיך ראה מה שראה. והחכמים שמו הבדל גדול ביו השגתו להשגת בן אחיו ואמרו אברהם שהיה כחו יפה נתדמו לו כדמות אנשים, לוט שהיה כחו רע נתדמו לו כדמות מלאכים. והנה גלו לנו בזה מעלת זה בנבואה ופחיתות זה והורונו שהרואה מהם דבר יותר קרוב אל המורגש הוא יותר מעולה, וכחו יותר שלם מן הרואה הרחוק מהמורגש. וידוע שהמלאכים מושכלים והאנשים מורגשים, ובאמרם לגדול שבהם אמר, הורונו ז"ל שהרואה יראה שלשה רק השנים טפלים לאחד וכך הדין נותן. שהרי יראה כח מצד גופו וכח מצד נפשו וכח מצד שכלו וזה הוא הגדול שבהם. ועל כן נאמר **"וילך יהוה כאשר כלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו"**. ומיד גלה שנתפרדו גם כן מן המלאכים באמרו **"ויבאו שני המלאכים סדומה בערב"**. ובתחלה היו שלשה יחד ועתה חזרו שנים, כי הגדול שבהם נפרד מהם. ופעולותיהם נגלות מן הכתובים ובאו כבר בענין הנבואה בספר המורה ובשאר ספרי החכמה דברים מספיקים למי שמבקש לדעתם כשיעיין בהם כראוי. ואנשי המחקר יפילו שמות האבות על השכל האנושי ושאר השמות על הכחות שתחתיו שמהם קרובים אליו, ומהם רחוקים ממנו. ובכל מקום יקראו שם השכל הפועל יי' או שאר שמות האלהיים. ואמנם כל מקובל יקרא השם בכל מקום לפי מה שהורה בענינו במדה מן המדות האלוהיות כי זהו האמת והנכון. ועל כן צריך לעיין בשמות

ולדעת כל שם ושם על אי זו מדה הוא מורה, כי המדות מתהפכות לפי כל ענין וענין. וידוע שאין השם בעל מדות עד שתתהפכנה מדותיו בעצמו בשום צד, אבל המדות מתהפכות לפי משפט כל הנבראים המתחייבים בהם, וזה יתבאר עוד. והנה יחייבו החוקרים להיות ענין לוט משל לשכל החמרי, ושתי בנותיו שתי כחותיו, ואשתו החמר בעצמו. והנה יורו שהמלאכים הם יעצי השכל שהם דרכי היושר היועצים לשכל להנצל מתוך הרשעים שהם האברים שסופם להשרף בגפרית ואש השמימיים. וכך ימשיכו המשל כלו. וזה שהם אומרים שענין כזה לא היתה התורה מספרת אותו ואפילו אם היה הדבר שקרה כפשטו. כי מה צורך מספור זה לחוקרים. ואמנם לא ימלט הענין מאחד משלשה דרכים. אם היה הדבר כפשטו או אם יהיה משל או נראה לאברהם בחלום על דרך נבואה. והיותו בפשטו הוא נמנע אצל בעלי המחקר שיבוא בעדם סיפור כזה כפשטו, ואם כן הוא המוני ובא כדי להורות ההבדל שבין הצדיק והרשע וההשגחה המנהגת לאלה ולאלה. ואין צורך אם כן לגלגלו אל החכמה. ואם הוא משל צריך גדול הוא להודיע הכחות על זו הדרך המעולה. ואם הוא חלום נבואי או נבואה גמורה הנה הוא ראוי להכתב להודיע למתנבאים דרכי הנבואה ומה שיתראה להם בה מעניני ההנהגות האלוהיות ועל כל פנים יראה הנביא משלים וחידות. ודברי המקובל הם שהכל שמות, ואם כן ראוי הוא להכתב. וככה אמרו אלה ואלה בכל הדומה לזה מן הספורים שבאו בתורה בכל מקום. והנה אבימלך יהיה כח התאוה המבקש לפתות חמר השכל, והשם אינו עוזבו בידו אבל מעצר כל נקביו כדי שלא יתפשט כחו לנגוע בו, ויהיה

יצחק במקום אברהם. ונזכר ענין השכל פעם בחולשה ופעם בחוזקה ופעם בינוני ופעם נוטה אל החולשה נטיה קרובה או רחוקה ופעם נוטה אל החוזקה נטיה רחוקה או קרובה. ועל כן יסופר לעתים בשם אברהם ולעתים בשם יצחק ועתים בשם יעקב ולעתים בשאר שמות לפי הוראת מעלות האישים הנזכרים שהם בעלי השכל, ולפי אלה הדרכים הנה יהיו הנולדים לאבות תולדות הכחות העליונות, ויתחייב מזה שיהיו מהם טובים ומהם רעים. ויולד ישמעאל מהגר ויהיה ענין השבעה בין קצתם לקצתם. וכבר בא בקבלה שם אש"ל א'כילה ש'תיה ל'ויה או אמור ל'ינה. וזה נוטריקון והעיר ששם קרא בשם השם וקראו אל עולם והוא אשר אמר לו די שתפהו עם אש"ל והנה א"ל שד"י. ואמנם הנסיון תחתיו נפלאות השם. ונאמר כי ענינו מורה שהנביא לא יוכל לעולם עם עת הנבואה החזקה להשיג מחשבת השם וכל שכן בעת היקיצה. וזה מפני שמחשבת האדם מורכבת מכמה אלפים מחשבות ונולדה גם כן מהענינים המורגשים. והשם יתע' אין לו מחשבה נוספת על עצמו ואין לו תאר נוסף על מהותו ואין שום נמצא זולתו יודע מהותו ואמתתו. ואמנם השגחתו באדם והנהגתו את פרטיו ואת כלליו ואת אישיו ואת מינו, הן בהכרח לפי מציאות האנושות לא לפי אמתת האלהות. ויתחייב מן האנושות עניין מחשבי אנושי הפכי באמתתו כאמרך שהאדם דינו הוא שיחשוב שלא ימות לעולם גם כן הוא שיחשוב שימות לשעתו. כי הוא יודע שעם עצירת נשימתו רגע קטן כממריה ימות מיד. והנה הוא יודע שהיותו חושב שיחיה לעולם באלה החיים הזמניים הוא מחשב מחשבות שוא. ואין טענה מן התשעה שהם חיים בגן עדן

כי הם אינם אתנו. ואם הוא אמת גם כן אינו לפי הטבע ואפשר היותו על דרך פלא או משל. ועם כל זה האדם מחוייב לחשוב זה או לחשוב שיחיה שנים רבות עד שיזקין זקנה רבה יתירה. וזה שאם לא יחשוב זה לא יעשה מעשה מן המעשים הצריכים לו להעמיד בם חייו ולא יתקיים. והמחשבה השנית גם כן הפכיית, האדם מחוייב לחשבה מפני שיירא מאלהיו תמיד כל ימי חייו עת אחר עת לפי ההמונות. ואיך תתקבצנה שתי המחשבות ההפכיות האלו בנושא אחד שהוא הלב. ואמנם יש לומר שעם היותן הפכיות ולהן נושא אחד אין להן מציאות בעת אחת, כי המחשבה תלויה בזמן האדם בחשבו דבר ירוץ לבו לציירו ומרוצתו היא בדלוגין ובקפוצין. ופעם יצייר ציור אחד מעולה ומיד ידלג ממנו אל זולתו. ויתכן שיהיה בין ציור לציור תכלית הרוחק בענין ובמעלה או יהיה ביניהם קירוב רב או נטיה אל תכלית הרוחק או נטיה אל תכלית הקירוב. או יחשוב פעם אחת ויצייר בה ציור אחד ופעם אחרת מיד לא יחשב ולא יצייר שום דבר, כי תנוח מחשבתו. וכבר יקרה זה בשינה בענין הדמיון כי יש עת שישן ויחלום ויראה ענינים. ויש עת שישן ולא יחלום ולא יראה שום דבר, כי ינוח הדמיון במנוחות ההרגשות בעצמו בשינה. והנה לפי זה הענין האנושי הנזכר יתחייב שהאדם יחשוב שאין לו ידיעה בידיעת השם איך היא בנמצאים כמו שזה אמת שאין זולתו יודע ידיעתו. וראוי גם כן שיחשוב שהשם יודע כל דבר ואין דבר נעלם ממנו מכל מה שבמציאות שהרי הכל נמצא מאתו. וצריכה להיות זאת המחשבה נמשכת קיימת בלב בלי שנוי. ועוד צריך שיחשוב שידיעת השם בענינים האישיים לא תוציא טבע האפשר

ממקומו ולא תכריחנו להיות מחוייב או נמנע, עם היותנו יודעים ידיעה גמורה שאין ידיעת השם תלויה באפשרות אבל הכל מחויב או נמנע אצלו לפי אמתת מהותו. כלומר המחויב הוא אצלו מחויב המציאות כי הוא המציאו כן, ואשר לא המציאו הוא ראוי לדעת כי הוא נמנע המציאה. וזה יפול על הדברים הקיימים אשר לא ישתנו לעולם ממציאותם, ועל הדברים הקיימים בהמנע מציאותם. והם קצת ענינים מחשביים אשר אין להם היום מציאות ולא היה ולא יהיה להם לעולם מציאות בפעל, כי אם במחשבות הטובות. ולפיכך ענין הנסיון וכל הדומה לו בתורה ממה שיורה שהאפשרות התלויה באדם אם תצא לפעל או לא כגון היות זה צדיק או רשע. וכל איש ואיש ממנו ככה אין צרך במ שיטריח אדם מחשבתו אם התברר אחד משני האפשריים לשם או לאו. אבל הדין האנושי הוא שידע שאין דבר נעלם ממנו ועם כל זה מנסה "ובוחן לבות וכליות אלהים צדיק" (תהלים ז' י'). לא כדי שידע מה שלא היה יודעו, אבל כדי שידע האדם בעצמו מה שלא היה יודעו בברור. כי אם במחשבה ועדין לא יצא לפעל. וכבר יקרה זה לכל אדם בענינים רבים שיחשוב שיוכל על דבר אחד, וכשיבוא להוציאו לפעל לא יוכל עליו כלל. וראה כי פעמים רבות יזדמן שיעמדו עשרה בני אדם או יותר מהם על פתיחת שער אחד על דרך משל והנה המסגר נתקלקלו שביליו. והמפתח ביד אחד מהם והוא הראשון שיבקש לפתוח שערי הבית, והנהו חושב שיפתח מיד. וגלגל המפתח במנעול פעם ופעמים ושלוש, וכל אחד מן הרואים זה שאינו יכול לפתוח יחשוב שזה אינו יודע לפתוח. ויבקש כל אחד מהם לנסות עצמו אם יוכל לפתוח אם לאו.

ובזאת הבחינה ירצה כל אחד ואחד להיותו קודם לחבירו בה עד שיתקוטטו לעתים מי יקדים למי. ויבוא שני ויבחן ולא יוכל לפתוח וכן שלישי וכן כולם. כי לא יסבול לב אחד מהם להיותו בלתי בוחן כחו בפתיחה. ואפשר שיפתח אחד מהם ואפשר שלא יפתח אחד מכלם, כי קלקול המנעול הוא קלקול חזק משונה שנוי רב. והנה כל מחשבותם היו לבטלה בפעל ההוא ונשארו עם הכח ולא יצאה אחת מהן לפעל. וזהו מה שרצתה התורה לגלות לנו. כי מחשבת האיש השלם אינה שלמה בעוד היותה בכח ואינה בפעל. והשם הודיענו בענין הנסיון שלמות מחשבות אברהם ויצחק בעבודת השם ואפילו במסירת הנפש והגוף בשמחה לכבודו בפעל גמור עם התאמתות הנבואה. ואע"פ שלא נתקיים מה שרצו לקיימו אחר שלא היתה המניעה מהפעל מצד אחד מהם, אבל היתה מצד המנסה המבקש הפעל בבחינה. וכן מה שבא במשנה תורה **למען ענת"ך ולמען נסת"ך לדעת את אשר בלבבך** וגו'. הנה זה שנאמר בו לדעת, פירש בו הרב במורה שענינו להודיע זה לזולתו. ואני אומר כי זה הוא לדעת שידע המנוסה בעצמו ענין מחשבתו בפעל, וזאת תקרא ידיעה גמורה. כי המחשבה אינה ידיעה כי אם בכח. ואמנם עם הפעל תתגלה אמתת המחשבה. והנה יקרה זה תמיד בין בני אדם בהרבה נסיונות, מהם באדם בינו לבין עצמו ומהם בינו לבין זולתו. וזה כי האדם יחשב שחברו היה משים בעדו כל אשר לו, ויצטרך אליו בדבר קל וישיבהו ריקם ממנו והיכלת בידו. ועל חבר אחד שיחשוב שלא היה עוזרו אפילו בדבר קל כשיבחנהו יעזרהו בדבר גדול. וכן האדם בעצמו יחשוב שהוא יוכל על דבר אחד קל וכשיבחן עצמו בו ימצא חסרון יכלתו עליו,

ונמצאה מחשבתו בלתי יוצאת לפעל. והמשל בזה בחינת האיש יצרו בערוה מן העריות, עם היותו חושב שבשום פעם אם ינוסה בינו לבין יצרו יעמוד קיים ולא יעבור עבירה. וכשיבא לעת הפעל ואין לו מונעים מפני תכלית הייחוד שבין שניהם ר"ל האיש והאשה, לא יוכל לכבוש יצרו. ואז ידע שמחשבתו אין לה אמתות. ואם עמד עוד בחזקתו ולא עבר ידע שמחשבתו אמתית, וזהו לדעת. ואם כן האדם בעצמו הוא המנסה עצמו עד שידע בפעל מה שהיה חושבו והיה יודעו בכח לבד, וזהו **"לדעת את אשר בלבבך"**. כלומר עד שתדע בעצמך שמה שבלבך לפי מחשבתך הוא מה שיצא לפעל בהין או לאו, שכך הדין נותן, אחר שהענינים העתידים האפשרים נעלמים מידיעת האדם ויהיה לדעת כמו **למען הודיעך כי לא ע"ל הלחם לבד"ו וגו'**. וכמו **וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש וגו'**. וכן מה שבא בענין נביא השקר או החולם **"לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל חולם החלום ההוא כי מנסה יהיה אלהיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים"** וגו'. כי הפעל יעיד לכם על מה שבלבבכם ובנפשכם כמו שיעיד לזולתכם, וזהו ענין הנסיון הנזכר בעצמו. ואל יטעך אומרו **"כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה"**. שתחשוב שזה יורה על היות המנסה יודע עתה מה שלא ידעו מקודם כי השמות שבאו בזה הורו על הענין, וזה כי בתחלת הנסיון נאמר **"והאלהים נסה את אברהם"**. ולא אמר וי"י נסה את אברהם. ואחר כך נאמר **"ויקרא אליו מלאך יהוה מן השמים"**. והוא שאמר לו **"כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה"**, ולא אמר לא כי ירא אותי אתה. שלא היה המלאך מנסהו כי אם האלהים. ואם לא היה

המלאך יודע לבו של אברהם ויראתו את האלהים עד עתה אינו פלא. כי אין בחקו של מלאך לדעת מה שבלבבות בני אדם כלם. ועל כן אמר עוד "ויקרא מלאך יהוה אל אברהם שנית מן השמים ויאמר בי נשבעתי נאם יהוה". כדרך כל נביא שהוא גם כן שליח השם שאומר נאם יי', והנה מלאך יי' הוא שליח יי', לא יי' ולא אלהים ולא שליח אלהים במקום הזה. ואמרו הנה מן השמים בשני המקומות מורה על היות זה המלאך הנקרא מלאך יי' מן הכחות השמימיים העליונים ואינם מן הארציים המנסים, והוא שראוי לשמוע בקולן והעד כי אברהם ישמע בקולו.

סדר חיי שרה

וכבר אמרתי לך מה שאיני צריך לבאר לך כל מה שיובן ממה שכתבתיו בכללי הפשט. אבל אורה לך דרך אחד ועליו אבנה כל שבפרשה. ועל כן אומר כי מה שבא בענין קבורת האבות במקום מיוחד והיות יעקב משביע את יוסף לקברו בקבורת אבותיו ויוסף משביע את אחיו להעלות את עצמותיו מארץ מצרים לארץ כנען, כל זה וכיוצא בו ממה שיורה על מעלת הארץ ועל רוב אהבתם אותה בחייהם ובמותם הוא לפי החכמה כמו שתשמע. דע כי חכמי המחקר יכחשו תחית המתים להיותה כפי המחשבה ההמונית אבל יודו בה להיותה כפי המחשבה השכלית. וההמון יחשבוה לגופים שיחיו אחר מותם. וקוראים חכמי המחקר האברים כלם רשעים מפני שמצדם האדם בהמה בצורת אדם, כמו שהקוף חיה בגזרת קוף. ונשתנת לפי הטבע צורת האדם מצורת הקוף כהשתנות צורת הפרד מצורת החמור, שהם שני מינים קרובים להדמות זה לזה ואע"פ שהאחד מהם ממזר ונברא מכלאים. וכבר נאמר בסוד זה של תחית המתים גבורת גשמים לצדיקים ולרשעים, תחית המתים לצדיקים בלבד. ועוד נאמר שם צדיקים אפילו במיתתם קרואים חיים, ורשעים אפילו בחייהם קרואים מתים. והנה הצדיקים אצלם כל הכחות השכליות וחייהם, הם במהמצאם בפעל ומיתתם היא בעודם בכח. כי שם מיתה כשם העדר לפי ענינו. והרשעים עם היות להם מציאות שזה הוא ענין היותם חיים, הנה הם מתים וכאלו נעדרו. כי מה הבדל אצל כל משכיל בין מי שיעדר היום ובין מי שיעדר מחר או אחר כמה אלפים שנים,

אחר שתכליתו הוא מחויב להעדר. ואם כן אין מציאותו בארך חייו כי אם דמיון גמור וסכלות גמורה. ולפיכך אמר שלמה בספר המחקר שלו שהוא קהלת "טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם והחי יתן אל לבו". כלומר כל מי שנותן אל לבו שהוא מת בכח קרוב אפילו בעצירת נשימתו כרגע הוא החי שלא ימות ממנו מה שהוא מחוייב החיים ואע"פ שמהוא מחוייב המות חי כבר הוא מת. ואין ראוי לעיין בדברים כי אם בסופם כאמרו באשר הוא סוף כל האדם. ואם כן הגוף עם כלל אבריו נקראים רשעים ואפילו בחייהם קרואים מתים. והנפש עם כלל כחותיה נקראים צדיקים ואפילו במיתתם קרואים חיים. והנה אצל החכמים מלת גשמים משותפת למטר ולגופים, ולפיכך אמרו גבורת גשמים לצדיקים ולרשעים. ואמנם אברי הצדיקים עם היותם רשעים שענינו מחטיאי הכונה מאחר שהמשיכום נפשותיהם אל הדרך הטובה בטובה בחייהם ולא החטיאו כונת השם בנשמות הנבראות בצלם אלהים ובדמותו, דין הוא לקברם ולגנוזם בתשמישי קדושה שנגנזים, ואין ראוי לזרקן כתשמישי מצוה שנזרקים. וזהו מה שנרמז בסוד שלשה דברים נאמרו בצפרנים, קוברן צדיק, שורפן חסיד, זורקן רשע. ואחר שהדין נותן שיקברו, דין הוא ליחד לצדיקים כלם מקום אחד לקברם בו. וכל שכן לראשי העולם לרמוז בזה שנשמתן מיוחדת במעלה אחת ודבקה בשם לפי מהותה, והחיים ירוצו לדבק ולחבר הנפשות אל נפשותיהם תחלה ובמותם ירוצו לחבר הגופים אל גופיהם, להודיע כי יש להם חלק עמהם אחר אשר דרכו בדרכיהם ועשו כמעשיהם והתדמו כפי יכלתם להם. וראוי

להיות המקום שהוא מקום טוב ואפילו אם יקנהו הקונה בדבר גדול. והמעיד על דברינו הוא ענין השמות והוא שמקום הקבורה הוא קרית ארבע היא חברון בארץ כנען ומקום בני חת. ואם המוכר השדה והמערה אשר בו שהיא מערת המכפלה, עפרן בן צחר שנגזר מן עפר, והנה צחר הפוך רצח וזה מקובל. וכבר נאמר לאברהם "במבחר קברינו קבר את מתך", והוא בחר הטוב. והנה חברון מעיד על החבור והדבוק שזכרנו. וזאת היא כונת קברי אבותן להיות יחד לפי מחשבת החוקרים. ואין המקובלים מכחישים זה אבל הקבלה מוספת אפשרות תחית המתים בגופים על דרך הפלא ומחיבת האמונה בה מפני אפשרות תוספת ההתחכמות לפי הזמנים. וזה גם כן הוא מן הדברים הנחשבים לחכמי הקבלה לא מן המושכלים שנתאמתו על דרך הקבלה. ועל כן נקרא אנחנו זאת האמונה וכל הדומות לה אמונה מחשביית. וכל מה שהתבאר מן האמונות המחשביות במופת מושכל או במופת מקובל תוריי על דרך הנעלמת או על הדרך המוכרחת קוראים אותה האמונה השכלית או אלוהית. והשכלית היא לבעלי המחקר והאלוהית היא לבעלי השמות. ובעלי הקבלה גם הם מודים בשהתשועה האמתית והתחיה האחרונה היא לנשמתן של צדיקים בלבד. ואם במה שהוא היום בידינו אנחנו לועגים ומואסים אותו והוא נבזה ונקל בעינינו איך נרצה בו אחר היותנו נפרדים ממנו. היש לך אדם שישב כמה שנים בבית הסהר בתוך האשפה וחלה פני השם להנצל משם ולצאת מאפלה לאורה, ויצא וניצל, שירצה עוד לשוב לשם. ואם תאמר זה אמת לפי רצונו, אבל כמו ששמוהו בבטן אמו והוא בית הסהר והוא מקום האשפה ונכנס בו דרך הערוה

ונתגדל בדם הנדות ובשתן ובדברים בלתי ראויים להזכירם ועמד שם תשעה חדשים. וכל זה מפני שיצא משם שלם וימצא בעולם הזה חי, כן ישימוהו עוד בגופו בעצמו מפני שישכיל ויושלם במה שחסר ממנו שלא נשלם בו בתחלה בחייו הקודמים. נאמר לך אנחנו שזה אינו נמנע אצלנו מצד היות יכולת השם עצומה על זה, שהרי ברייתנו הראשונה חכמה רבה ויכולת עצומה כמעט יתרה מזאת הנחשבת. ואמנם אין הדעת סובלת שיש צרך בבריאת האדם לכל אלה העולמות, שאחר שאין תכלית לחכמה אם יושלם בעולם הזה כדי שיזכה לחיי העולם הבא. אין צרך ליותר מזה כי די לו לקיום מציאותו כפי השגתו וחכמתו. ואם נחשוב שהוא מחויב יתחייב ממנו שימצא האדם בעולמות אין להם קץ ויצא מזה ויבא בזה. ועל כך אמרנו שאלה הם מחשבות דמיונות ושמנו תחית המתים מחויבת האמונה ההכרחית ונמנעת אצל הטבע המושכל ואפשרית לפי הפלא. ואין צרך להאריך בזה יותר מזה שדי לשלמים בשלמותם. ואמנם מה שנזכר עוד בפרשת חיי שרה מברכת אברהם עד סוף ענין זווגי יצחק ורבקה, הכונה במ לפי המחקר שהשלם דינו שייבקש לו שלם ממינו ומקרוביו. ואעפ"כ ישמר לבלתי גור בין קרוביו הנמצאים בדרך לא טוב ויפריד מהם מה שאפשר להפריד, והוא המועיל לו גם כן לתולדה. וכן דרך השכל עם האברים שמשתמש במ בטוביהם וזולתם הוא נפרד מהם רחוק בתכלית הרוחק. ואמנם היות אברהם עוד מוסיף לקחת אשה ולהוליד בנים הוא לפי המחקר חכמה מיוחדת שהוסיף על חכמתו מחכמת האומות. והוא סוד חכמת הקטרת המכפר לפי החכמה לא לפי הקבלה. שלא נתגלה סוד הקטרת

לפי הקבלה עד משה ואהרן. שהרי בעדו מתו נדב ואביהו, כמו שנאמר **"ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליהן קטרת"** וגו'. **"ותצא אש מלפני יהוה ותאכל אותם"** וגו'. ואין קטרת בלי אש. ולפי הקבלה נדב ואביהוא נבאו ביוד הא ואמנם נאבדו באהוי. איש מחתתו הן חמש אותיות והם עשר"ה שמות הקדש אשר במ חתימות אש אשר חתימתו אש. והעד שתוף א"ש עם קטר"ת שסודם ראשי"ת הטיפ"ה א"ש ק"ר ט"ת יתר"ת א' י' קשרתי תתיר. ואלה נפלאות מקובלות צריכין שמירה רבה בידיעת אמתתם פן יקריב אש זרה. ונאמר **"רוחכ"ם אש תאכל"ם** (ישעיה לג' יא') ולא יקריבם בלתי צווי פן ישרף המקריב באש. וכן כתיב בענין קרח **"ואש יצאה מאת יהוה ותאכל את החמשים ומאתים איש"** וגו'. ושם נאמר **"זכרון לבני ישראל למען אשר לא יקרב איש זר"** וגו'. ועוד נאמר שם **"ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת"** וגו'. ושם נאמר **"ויעמד בין המתים ובין החיים"** וגו'. וכבר רמזו חכמים זה באמרם למה נקרא שמה קטורה מפני שהיתה מקטרת לע"ז. ואמרו שהיא הגר בעצמה והנה קטורה בגימטריא שוטה. כי אותה החכמה היא חכמת שטותן של גוים והיא משמות של טומאה. ועל כן נאמר **"ולבני הפלגשים אשר לאברהם"** וגו'. ובא בקבלה פילגשם כת' שחלק להם שמות של טמאה. אבל על יצחק נאמר **"ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק"** שמסר לו שמות של קדושה וטהרה. ועל האחרים נאמר **"וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו"** וגו'. והשאר הם בני קטורה כי לא נתיחסו אליו, רק יצחק הוא בנו והם בני

הפלגשים. גם ישמעאל הוא בן אברהם שמת בתשובה שנאמר "ויגוע וימת ויאסף אל עמיו" וכו'. וכך נאמר באברהם "ויגוע וימת אברהם בשיבה טובה זקן ושבע ויאסף אל עמיו". ונאמר "ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו". והנה הברכה ליצחק שנאמר "ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו". ואמנם ברכת ישמעאל היא פריה ורביה לא כריתת ברית כמו שנאמר על יצחק "ואת בריתי אקים את יצחק".

סדר תולדות יצחק

ומה שבא בענין תולדות יעקב ועשו בפרשת תולדות יצחק לפי המחקר הוא משל לשני היצרים הנבראים בבטן אחד. וזה טוב איש תם יושב אהלים, משמע בית אולפנא מבקש תמיד ללמוד תורה, ואחיו איש יודע ציד איש שדה חיצוני ויעקב פנימי. **"כי ציד בפיו"** חוזר אל יצחק שהיה מראה לו אולי ישוב בתשובה. ולא אמר ששונא את יעקב שזה קל וחומר אם לעשו היה אוהב כל שכן ליעקב. ואם תאמר לפי הפשט למה רצה לברכו אם כן הוא כדברייך, אומר לך מפני שאם היה מקבל ברכתו היה חוזר בתשובה. ויש אומרים שהיה חושב עליו שהברכה ראויה לו ועל כן נאמר לפני הענין **"ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראת"**, כי לא ראה כראוי. מפני שקדם לזה ענין **"ותהיין מרת רוח ליצחק ולרבקה"** ונסתלקה רוחו ממנו וכמעט היה טועה בברכה. והנה טעה בראות ובמשוש באמרו בראות, ותכהין עיניו מראות, ובמשוש וימשהו ויאמר ... והידים ידי עשו. ולא הכירו ולא טעה בשמע, שכבר אמר הקול קול יעקב. ולא בטעם כמו שנאמר **"ותעש אמו מטעמים כאשר אהב אביו"**. ולא בריח שנאמר **"וירח את ריח בגדיו ויברכהו"**. וסוף ברכתו **ארריך ארור ומברכך ברוך**. וזהו ענין אמרו לעשו **ואברכהו גם ברוך יהיה**, כי לא הורשה לקללו. וענין הקללות שבתורה הן על תנאי לא מוחלטות כי זה לא היה אפשר. וברכותיו של בלעם בעל כרחו מפני מאמר **לא תאר את העם כי ברוך הוא**. וזהו ענין ההשגחה האלוהית שהרי כבר יעד השם הברכה לאברהם וקימה בקיום מופלג ביצחק וכל שכן

ביעקב שהיתה מטתו שלימה והוליד שנים עשר שבטים צדיקים
לפי הוראת פשט הספר.

סדר ויצא יעקב

ומה שנכתב בפרשת ויצא מענין הסלם כבר נאמרו בו דברים רבים בפירושים ובמדרשות ובמורה ובמלמד. וכבר זכרנו גם אנחנו בענין הדומה לו שהוא ענין ונהר יוצא מעדן מה שלא יהיה נעלם מן החכמים. ואמנם נוסף הנה קצת דבר ונאמר בכלל שהתורה התמימה שהיא מחכימת פתי עם היותה עדות נאמנה בינינו ובין השם יתע' לא נתנה כי אם להוציא כח שכלו של אדם לפועל. וכל מי שיצא שכלו מן הכח אל הפועל הוא שראוי לומר עליו שבעבורו נתנה התורה. ואחר שהוא כן איך היה אפשר שתנתן התורה כי אם על ידי מי שהעיד על עצמו אשר לא קם נביא עוד בישראל כמהו. שאם היה קם כמהו לפניו או בזמנו או אחריו היה שם הרהור גדול ללבבות וחשד מופלא. ואם יאמר אומר כמו שכבר נאמר לי מפי גוי אחד חכם על דרך שאלה. האבות וכל מי שקדם למשה לפני מתן תורה נשלמו בשלמות שכונה התורה אליו בעת שנתנה ומאז ועד עתה ומעתה ועד עולם, או לא נשלם אחד מהם. זאת היתה שאלת הגוי והבנתי מדבריו שרצונו לומר לי, שאם נשלם אחד מהם בלתי תורה אם כן מה צורך אליה, ואם לא נשלם אחד מהם מה צורך לספר עניני אנשים בלתי שלמים כדי להשלים בספורם כל מי שאינו שלם. ואם לא בא ספורם כדי להשלים החסרים הנה הספור כלו לבטלה. ושמע תשובתי אשר השבתי לו אשר ראוי להשיב לכל שואל זה כמוהו, על דרך "ענה כסיל כאולתו פן יהיה חכם בעיניו" (משלי כ"ה). מפני שהיתה שאלתו בדברי תורה והיה בעיני בשאלתו זאת בדמות אפיקורוס, וכבר צונו

רבותינו ללמוד במהירות מה שנשיב לאפיקורוס גוי. ולא עוד אלא ששאלתו היתה בפני יהודים וגוים רבים, והיו בהם חכמים כי בדרך ויכוח היינו מדברים שנינו לבדינו ושאר העם היו שומעים על תנאי שלא יענה מהם שום אדם לעזרני ולא לעזרו. ואען ואומר לו, אחי! דע לך שלפי האמת הראשונים הנזכרים בתורה לשלמים וקצת מהם עמהם שלא נזכרה שלמותם היו שלמים בלא ספק בלתי זאת התורה שבידינו היום לפי פשטיה. אמנם שלמותם היתה לפי נסתריה אשר נודעו על דרך המחקר וראוי להאמין עם כל זה שהשלמויות בבני אדם אינם שוות, אבל הם מדרגות בהם כל איש ואיש מהם כפי מה שהוא. ואז הבאתי לו ראיה מענין הסלם שנאמר בו **"ויחלם והנה סלם מצב ארצה"** וגו' **"והנה יהיה נצב עליו ויאמר"** וגו'. ושאלתיו אם זה החלום חלום של נבואה אם לא. ויאמר כן. ואומר לו אם מה שבא בו הוא כפשוטו שיש סלם ממש כסלמות הנמצאים אתנו יהיה מזהב או מכסף או מנחשת או מאחד משאר מיני מתכות או מעצים או מאבנים וכיוצא בהם. ורגליו בארץ אבל מראשו ועד רגליו מהלך חמש מאות שנה ועליו השם נצב ומשם מדבר עם העולים והיורדים בו. או אין דבר משל מכל זה כפשוטו אבל הכל משל. ואמר לי שלפי דעתם הוא וכל חכמי הגוים מאמינים כי הכל משל. ואשאלהו עוד ואומר לו, ואחר שהוא משל למה הוא משל ומה הכונה בו. ויען ויאמר לי בעל כרחו שהוא משל שכוון בו השם להודיענו בענינו בדברים מעטים אמתת המציאות כלו, והכונה בו להשלים חסרונינו. וכאשר שמתיו בתוך הרשת אשר פרשתי לו ותפשתיו בלשונו ענית לי עוד כי זו היא דרך הנבואה שבמעט דברים היא

משלמת החסרים. ואם כן עם היות הראשונים שלמים היתה שלמותם שלמות אחר שלמות. כי השלמות היא בטבעו של אדם והוא שישג השכל הפועל עם היותו רודף החכמה וחושק בה חשק חזק ואמיץ. וההשגה היא מדרגות גם כן בהכרח מפני טבע האנושות וחסרונו בתחלת היותו מהשלמות. וזהו ענין הסולם שהוא משל להשגת השם בלא ספק מתוך ידיעת אמתת המציאות. והמעיינים בו קראה אותם התורה מלאכי אלהים. ומפני היות להם מדרגות בהשגות, זכרה בם עליה וירידה, להורות שיש מהם קרובים מאד לפי האנושות מן האלהות. ויש שהם רחוקים מאד והם עוד במדרגה התחתונה ואעפ"כ מלאכי אלהים הם. מאחר שנמנו מכלל אנשי הסלם שבו עולים ויורדים בני אדם הנקראים מלאכי אלהים. והעד "ויהי"ו **מלעיבים במלאכי אלהים ובוזים דבריו ומתעתעים בנביאי**" (ד"ה ב' לו' טו) ורבים כהם. ואמנם שאר האדם אשר לא נמנו מכלל העולים והיורדים בסלם אינם מלאכי אלהים. ולפיכך עם היות כל אחד מן הראשונים שלם היה השם מחדש לכל אחד מהם דרך שלמות בקלות. ואמנם ענין התורה שכולל סיפורים ומצות הוא להורות דרך השלמות יותר בקלות. וזה יורה על מעלת התורה ועל מעלת המקבלה מהשם ועל מעלת האומה המיוחדת להיות סגולה לשם מכל העמים, המקבלת זאת התורה השלמה. וספוריה באו בה בתחלה להודיע יחס האומה הזאת ולהורות מעלת אבותינו עם השם. שהרי כשנגלה השם ליעקב בענין הסלם לא אמר לו אני יי' אלהי השמים ואלהי הארץ ולא כיוצא בו. אבל אמר לו "אני יהוה אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק". ואחר כך אמר לו "ונברכו בכך כל משפחות האדמה

ובזרעך". ומצותיה באו בה להבדיל זו האומה בחקים ומשפטים ידועים לה ונעלמים מכל האומות שהן מביאות אותה להבדל ולהקדש מכל עם בעבודת השם. והיא הדרך שידעה אברהם אבינו על פה לא בכתב. כעדות הכתוב האומר **"עקב אשר שמע אברהם בקולי"** וגו'. ובבא משה נכתבו הענינים ההם כדי שימצאו בכתב כמו שהיו על פה. ואם כן לא היה בהם שום דבר לבטלה והשם יתע' רצה שתתפרסם מעלת זאת האומה הקדושה לעיני כל העמים, והתנה עמה כי כמו שהוא יתע' מעלה אותנו במצותיו ובתלמוד תורתו לעיני העמים כן ישפילנה לעיניהם ויפזרנה ביניהם בארבע כנפות הארץ, אם לא ישמרו תורתו ומצותיו וחקיו ומשפטיו. והיתה למשל ולשנינה כי כן הדין נותן שתהיה שפלותה נגדיית למעלתה, כשעברו על מצותיה קרה להם מה שהפחידם בו ונענשו מאתו מדה כנגד מדה. אלא שהוא בעצמו אמר להם **"ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתיים ולא געלתיים"** וגו'. ואמ' **"וזכרתי להם ברית ראשונים אשר"** וגו'. והנה אמר שבסוף ישיבם למעלתם באמרו בסוף התורה אחר הברכה והקללה **"והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה"** וגו'. **"ושבת עד יהיה אלהיך ושמעת בקולו"** וגו'. **"ושב יהיה אלהים את שבותך ורחמך"** וגו'. **"אם יהיה נדחה בקצה השמים משם יקבצך"** וגו'. **"והביאך יהיה אלהיך אל הארץ"** וגו'. וכל הנדבק לאותו הייעוד הטוב להם והפכו לאויביהם באמרו **"ונתן יהיה אלהיך אל כל האלות האלה על אויביך"** וגו'. **"ואתה תשוב ושמעת בקול יהוה"** וגו'. ואם כן איך היה אפשר זה התנאי המופלג אשר התנה השם עם אומה אחת מיוחדת מכל

האומות ונבדלת מהן תכלית ההבדל מבלעדי שטר ידוע לכל האומה והוא ספר התורה הנקרא בשם עדות. וזה לא היה אפשר בזמן האבות וכל שכן לפנייהם שעדין לא היתה שם אומה מיוחדת לשם, אבל יחידים מכל אומה שהיו מתחכמים ונשלמים ונושעים. וכשנבדלה האומה ורבתה והיתה לגוי גדול שש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף שהיו יוצאי מצרים במסות באותות ובמופתים ובמלחמה וביד חזקה ובזרוע נטויה ובמוראים גדולים. אז היה ראוי לחדש לזאת האומה מצות וחקים ומשפטים צדיקים כדי להשלימה בכללה עד שלא יחסר ממנה קטון וגדול שלא ישלם כפי מה שהוא, עד שימנו כולם יחד כקטון כגדול מאנשי הסלם הנרמז. זאת היתה תשובתי על שאלת הגוי הנזכר. וכיון ששמע דברי אמר לי יישר כחך כי עניתני כשורה, ויש לי ימים רבים ששאלתי זאת השאלה בעצמה לחכמי ישראל שהיה להם שם גדול בחכמת התורה ובתלמודה ואחד מהם לא יישב דעתי בתשובתו כמוך. ומאותו יום והלאה נדר על עצמו לקבל ממני שום דבר מסתרי התורה והתאהב עמי. וקבעתי בלבו חץ חשק ידיעת השם עד שהודה ואמר משה אמת ותורתו אמת. ואין צורך לגלות מענין הגוי יותר מזה.

הנה כבר התבארה דעתי לך בענין הסלם מתוך השאלה והתשובה. ודע כי אמר השם ית' ליעקב בחלומו זה **"והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך"** וגו'. ואחריו בא מיד **"וייקץ יעקב משנתו"** וגו'. ונאמר **"ויירא ויאמר מה נורא"** וגו'. כל זה היה רמז לענין גלות ישראל ולגאולה בסוף כמו

שאמ' "והשיבותיך אל האדמה הזאת". שכן אמרנו שנאמר בסוף התורה "ושב יהוה אלהיך את וגו'. והביאך יהוה אלהיך אל הארץ" וגו'. ואחר שהעירותיך על זה לפי הקבלה אשר אין החכמה מקשה עליה, בזה גם כן חל עליך להבין עניני כל הפרשה בין בענין הצאן בין בענין תולדת הבנים וארבע נשים. והמעייין בכללים שקיבצנום לפי הפשט בפרשה זו יוכל להכיר כל דבר על בוריו בקלות. ואולם צריך שתתעורר על היות הבנים כמספר המזלות ולהן אחות אחת ושמה דינה. והמדות הן י"ג אבל אחת מהן מדת הדין וי"ב מהם מדות רחמים. והצאן שם להמון העם ורועם הוא הרב המנהיגם. ושם לבן ואדום אדום ולבן דמות חמה ולבנה וצורת יעקב חקוקה בכסא הכבוד. והשמים נקראים כסאו של הקב"ה שנאמר "השמים כסאי". והתרפים הם אלהי לבן שנאמר "למה גנבת את אלהי". ושם אלהים שם לכחות והוא משותף ממנו לעבודה אלוהית אמיתית וממנו לע"ז וגם ממנו למלאכים ולמנהיגים ממין האדם. והגל והמצבה שהם בניני אבנים הם עדים על הכחות המושלים הגוברים לפי המדות האלוהיות. ותרגום גל, יגר ותרגום עד, שהדותא. שתף יג"ר עם ע"ד ותמצא גיד רע וסודו ממזר הזרעה זה הרע זה הוא הרע רמז לרעה ערלה. שתף עוד ג"ל עם שהדות"א ותמצא תאוה דשגל וסודו תאות המשגל כי בה קשר לבן כחו של יעקב. והעד אמרו לו "אם תענה את בנתי ואם תקח" וגו'. ועל כן ייחס המשפט לאלהים באמרו "אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בנינו" וגו'. ועל כן אמר "וישבע יעקב בפחד אביו יצחק" שהיא מדת הדין. והנה יום הדין לעד עד יום הכפורים שהוא אסור בתשמיש המטה שגם

הוא אחד מחמשה ענויים ואין שם יום אסור כזה לכלל ישראל
זולתו בכל ימות השנה מן התורה והוא יום הגורלות. כפרים
כפורים גורל אחד ליי' וגורל אחד לעזאזל. ועל כן אמר "ויעקב
הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים ויאמר יעקב כאשר
ראם מחנה אלהים זה". וגלה הסוד באמרו "ויקרא שם
המקום שהוא מחנים" שסודו מאזנים המושלים כפלים והוא
מזל תשרי שסודם ראשית לבדם. והנה החל בפרשה מענין
מלאכי אלהים ובם סיימה.

סדר וישלח וישב

ועוד החל להמשיך ענין שליחות מלאכים וחילוק חייליו ועמו לשני מחנות רמז לענין המלאכים שזכר ורמז לענין מחנים שראה. ואמר אחר החלוק הזה **"אם יבא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה"**. וענין ההאבקות היה במראה הנבואה בלא ספק. וענין גיד הנשה ואשר על כף הירך והיותו רמז לאיסור אכילה מסוד ענין המשגל שעליו נשבע. ועל זה נאמר אחריו כי עשו בא מיד אליו וישקהו נקוד כולו וכבר החליפו בו קוף בכף. וזה הלך לשעיר וזה לסכות. וענין דינה בת לאה עם שכם בן חמור וכל הדבק לו ידוע מתוך שם דינה ושם שכם ושם חמור אביו. וזה כי הענינים האלה כשילקחו על דרך הפילוסופיה מיד יקשרו זה עם זה לפי הדרך הכללית לא לפי הפרטית. וכשילקחו לפי דרך הקבלה לא נניח מהם אות אחת בלי צורך. ואמנם יתחייב מזה רוב האריכות וזהו מה שאנחנו בורחים ממנו ועל כן יספיקו הכללים בכל צד. ונאמר כי שם אל שדי אשר נאמר ליעקב בשנוי שמו, ואין בין ישראל ובין אל שדי אלא ד'ר' שזה דין וזה רחמים שריאל שדי אל. וכבר התבאר שזה השם הוא הממונה על פריה ורביה ולפיכך אמר עמו **"פריה ורבה"**. וענין אלופי עשו זכרנוהו למעלה ומה שבא בפרשת וישב יעקב והוא ענין תולדות יוסף ומקריו עם חלומותיו הוגד לו כדי להודיענו סוד החלומות ומהותם בכלל. ושיש שם דבר שהוא בעל החלומות ומגיד ומספר במ ענינים מופלאים צודקים ועתידות נוראות והוא בעצמו בעל הנבואות ומודיע העתידות במשלים וחידות. והנה

השמש והירח נמשלו לאב ואם וי"ב כוכבים נמשלו לשני עשר אחים והם י"ב מזלות. ואע"פ שכל מזל ומזל מהם כולל כוכבים רבים. וענין מכירת יוסף וירדתו אל מצרים אחר הולדת פרץ וזרח מתמר ומיהודה בזנות, כמו שנאמר **"ויראה יהודה ויחשבה לזונה"** וגו'. הודיענו בזה כל הכתובים הנקשרים עם זה איך היה מנהג הקדמונים לפני מתן תורה ברוב עניניהם והזנות היה אצלם קשה מאד מפני שהוא מן הענינים המפורסמים כאמרם על דינה **"הכזונה יעשה את אחותינו"**. ונאמר כן **"ויאמר יהודה תקח לה פן נהיה לבוז"**. ונאמר עוד **"זנתה תמר כלתך וגם הנה הרה לזנונים ויאמר יהודה הוציאוה ותשרף"**. והיתה שומרת יבם לפי הפשט כמנהג קדמון. והנה יוסף שמר עצמו מאולת איש אע"פ שאמרו אין אישות לגוי. ואמר לה **"ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת והטאתי לאלהים"**.

סדר מקץ ויגש

ויתע' וית' שמו של הקב"ה המביא עצות למרחוק אשר יעץ ומי יפר, הלא פעל ועשה כל זה לסבב סבות לקיים החלומות הקודמים. ומי עמד בסוד יי' עד אשר ידע גלגולי נפלאותיו הנגלים כל שכן הנעלמים. ראה גם ראה שענין היותו מושם בבית הסהר היה סבה קרובה לקיים חלומותיו על ידי חלומות כמו כן, כמו שהוגד לנו לפי הפשט בחלום המשקה ובחלום האופה ובחלום פרעה הנשתנה פעמים, עד שהתגלגל עליו מה שכתוב בפרשת הרעב והשבע שהיא פרשת ויהי מקץ. ואם תקח את אלה הכתובים על דרך הנסתר הפילוסופי יהיה הרעב **"לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמע את דברי יהוה"** (עמוס ח' יא') וכל שכן שיהיה זה על דרך הקבלה. וצבירת הבר היא חכמה רבה לפי ענין שאר העם אשר לא ידעו לצבור. ובא להודיענו כי סוף צבירת וקבוץ החכמות הוא מביא לידי היות המקבץ מרבה והמפזרים ממעטים. וסוף המקבץ האוסף אשר יוסף שמו להיותו מושל ושולט וכל עבדיו נמכרים לו אחר היות גם הוא בתחלה נמכר לעבד. ועל זה אמר החכם מכור עצמך לעבד כי למחר ימכרו לך אחרים לעבדים ותקום בלי הון. והשתכל בחלומות ותראה שהמספר במ שוה כי יוסף ראה בתחלת חלומותיו אלומים ועל פי השכלים נתעלה. ואחר כן ראה השמש והירח ואחד עשר כוכבים, ויצא כפשוטו במספר ובדמיון. והמשקה ראה שלשה שריגים והפותר אמר זה פתרונו, **"שלשת השריגים שלשה ימים הם"** הנה המספר שוה. והאפה ראה שלשה סלים והפותר פתר ואמר, **"שלשת הסלים**

שלשה ימים הם והנה המספר שוה שלשה במקום שלשה. ולא עוד אלא שאפילו בגימטריא הם שוים כי שלשה סלי"ם בגימטריא שלשה ימי"ם הם. ופרעה ראה שבע פרות טובות ואחריהן שבע פרות רעות ופתרונם היה שבע שנים שבע, ושבע שנים [רעב]. ואחר כן ראה שבע שבלים טובות ואחריהן שבע שבלים רעות ונאמר על שניהם **"חלום אחד הוא"**. ולא בא המשנה הזו והכפל כי אם להורות על המהירות. והנה הודיענו הכתובים גם כן שמן הראוי על האדם הוא שבזמן יכלתו וכחו שיתקן לעצמו מה שימצאהו בזמן חולשתו, בין בענין העולם הזה בין בענין העולם הבא. כמו שאמרו ז"ל כל מי שלא תקן בערב שבת מה יאכל בשבת. ואמרו התקן עצמך בפרוודור כדי שתכנס לטרקלין. והנה על ידי זה הנזכר ירדו אבותינו למצרים וגלתה לנו התורה התמימה שהשם ית' מסבב סבה בעבור סבה, וסבה בעבור סבה תמיד ועושה דבר בעבור דבר. ואע"פ שיראה מקצת הסיפורים שהענין הוא בא על ידי אדם, הגידה לנו התורה שאין הדבר כן, למען יבטח אדם בשם בכל מעשיו, כמו שאמרו וכל מעשיך יהיו לשם שמים. וכן הכתוב אומר **"בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחותיך"** (משלי ג' ו'). ונאמר גם כן בדברי חכמינו חיי ובני ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא. ועוד הם אמרו הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, וזהו הראוי להאמין. ועוד אמרו הכל בידי שמים חוץ מצנים פחים שנאמר **"צנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם"** (שם כב' ה'). והנה כתוב **"בטח אל יהוה בכל לבך ואל בינתך אל תשען"** (שם ג' ה'). והנה ראוי גם כן מצד הדין לאדם שיחשוב שכל טובה שתגיע לנו היא מאת השם ואע"פ שהוא מגלגלה.

וכל זה גמול שגומלנו השם מאיזה צד שיהיה. וכל רעה שתגיע לו ראוי שיחשוב שהיא מאת השם על צד ענש לפי הדין במשפטו הישר. ואע"פ שהוא יודע שהוא בעצמו גלגלה על עצמו עד שהגיעה לו התלאה ההיא. ואם כן דין הוא שיאשים עצמו ואל יזעף לבו אל יי' כמו שנאמר **"אולת אדם תסלף דרכו ועל יהוה יזעף לבו"** (שם יט' ג'). ואלה הענינים דקים מאד ועמוקים הרבה והם סודות אשר היודע אמתתם חייב להסתירם מפני עיני העטלפים אשר אינם רואים ביום מפני בהירות אור השמש ויחשבו שהם רואים בלילה. והדבר קל וחומר שאם ביום אינם רואים כל שכן בלילה ואין זה אלא לחולשת עיניהם. כך זה אין אנחנו רשאים לגלות סוד מסודות התורה ולא סתר מסתרי המציאות ולא העלם מהעלמת מהות האדם מפני היות שם דבר בלתי ראוי לגלותו, אלא מפני חולשת דעת המקבלים שהם רוב חכמי התלמוד אשר בזמנינו זה. אשר לא סרו מן המורגש וחשבו שהם קבצו כל חכמה מושכלת ויקראו רוב המדומה מושכל. כי לא ידעו להבדיל בין קדש לחול ואיך ישמרו שבת ומועד וכפור.

ראה ויתבונן כמה היתה דרך יוסף הצדיק ישרה. שכל מה שצער את אחיו לא כוון בו אלא כדי שימחל להם עון מכירתו ושנאתם אותו חנם. שהרי סופו הוכיח על תחילתו, שאם היה עושה כל מה שעשה על דרך נקמה היה יכול להרגם כמה אלפים פעמים או ליסרם ביסורים קשים. ולא עשה דבר מזה אבל נחם אותם **"וידבר על לבם"**. וכשהתודע להם כמו שבא בפרשת **"ויגש אליו יהודה"** אמר להם **ועתה על תעצבו ואל**

**יחר בעיניכם כי מכרתם אותי וגו'. ואמר עוד וישלחני אלהים
לפניכם וגו'. ואמר עוד ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה וגו'.**

סדר ויחי יעקב

ובסוף פרשת ויחי יעקב נאמר ויראו אחי יוסף כי מת אביהם וגו'. והנה מענהו אל תיראו כי התחת אלהים אני ואתם חשבתם עלי רעה אלהים חשבה לטובה וגו'. ועתה אל תיראו אנכי אכלכל וגו'. ומה אוסיף לדבר באלה הפרשיות אחר שהודעתך מה שהורנו הפשט מהם בכלל, ואחר שגליתי דרך הנסתר בכלל אחד מהם. כי ממנו תבין שאר הכללים וכל שכן שהודעתך כללים רבים שמהם תתעורר להבין השאר כלו. והברכות שבאו בענין פרשת ויחי יעקב כלם משלים בלי ספק. והנמשל קל להבין למביני המשלים והחידות וכל שכן למי שהוא בקי בחרוזים ובפיוטים ובמליצות, שהם בעלי המקרא והדקדוק והחכמה. וכל שכן למי שידע דרכי משלי חכמי לב וחידותם המופלאות המובאות בתוך התלמוד מפוזרות ובמדרשות ובאגדות מקובצות. כי חכמינו הקדמונים ז"ל שלמים היו בשלמות השנית שזכרנו והיא שלמות החסידות וכל שכן בראשונה שהיא הצדק. ויש מהם שהגיעו אל קצת מן השלמות השלישית כמו שרמזו על קצתם ואמרו פלוני ראוי היה שתשרה עליו שכינה כיהושע בן נון אלא שאין דורו ראוי לכך. וכיוצא בזה אמ' הרבה וגלו לנו בו שהדור מונע זו המעלה בקצת זמנים מן הראוים לה, ואל תפלא מזה כי הוא ענין הכרחי. ואחר שהשלמתי לדבר בי"ב פרשיות הכוללות כל ספר בראשית והוא הספר שקראתי שמו ספר החכמות, אשלים דברי בענין אחד מעולה כללי כולל בכלל כל מה שבא בספר הזה לפי כוונת המחבר שהתבארה לי כונתו בו בהקדימו אותו לפני

הגידו לנו ענין מולדתו ודרכיו בכל מה שעשה. והענין הוא זה, דע כי האדם בטבעו לנטות אחר מזגיו בהכרח, ויוסיף לו ההרגל כח טבעי בהיותו דומה למזגיו, ותוסיף לו החכמה כח טבעי והרגלי בהיותה דומה אל מזגו והרגלו. והמשל בזה הוא שאדם אחד שמזגו גובר על כל מזגיו הוא דמיי, והדם הוא רוחני אויריי. וזה המזג גוזר שיהיה בעליו חם ולח כדם החיוני. וחמימות הדם אינה שורפת כחמימות האש אבל מעמדת את הגוף בריא מפני שלמות האויר הטבעי שבגוף שטבעו לעלות למעלה, ולחות הדם יורה על זכות הטבע. וזה האדם הנה הוא נדיב בהכרח ונפשו חוזה ורואה דרכי הנדיבים ושמחה לה להרגיל עצמה בהרגלם, עד שתגבר נדיבות זה האיש ברוב הרגל עם הנדיבים. ועוד זה האיש נפשו הנדיבה הביאתהו להתחבר עם החכמים הנדיבים ולמד עוד מחכמתם עד ששב חכם כמותם בצלמם וכדמותם. הנה חכמתו עזרתו והניעתו אל תוספת נדיבות עד שהיה זה האיש נדיב בשלשה דרכים מופלאים, בדרך הטבע ובדרך ההרגל ובדרך החכמה. והנה נשלם זה האיש בתכלית השלמות במידת הנדיבות. כיצד, הנה היה זה הנדיב נדיב בטבע בתחלה, והיה חסר מאמתת מהות מדת הנדיבות מפני שהיה הולך בדרך הנדיבים, אבל לא הורגל עמהם עד שילך בדרך מדתם זאת כראוי לה לפי אנשי הרגלה. וכשהחל ללכת עמם ולמד מהם הרגלה הראוי, הלך בה בדרכם לפי מה שהם. אבל עדין הוא חסר משלמות זאת המדה עד שילמוד מפי חכמי המדות מהות הנדיבות, ויושלם בה ולא יוסיף עליה ולא יגרע ממנה. ואז יקרא בה שלם בתכלית השלמות. ועל זה המשל שהמשלתי לך במדות הנדיבות תמשיל

כל המדות בישרות מהן ובחסרות וביתרות. והן תמיד שלשה דרכים לכל מדה ומדה. ואמור מדה טובה ומדה רעה ומדה בינונית. ושים הבינונית מדה ושתי הקצוות טובות ורעות. תאמר כי מדת הנדיבות היא ישרה והיא הבינונית, ומדת הפיזור היא טובה למקבלים ורעה לבעליה, ומדת הכילות היא רעה למקבלים וטובה לבעליה. נמצא שעם זה שתיהן רעות בבחינת אמתתם ונשארה אם כן הבינונית זאת לבדה שהיא ישרה והיא טובה לבעליה וטובה למקבליה. וכזה תדין בכל המדות לפי מערכותיהן ושים לכל מדה ומדה גם כן עוד שלש מדרגות, אחת טבעית ואחת הרגלית ואחת שכלית. ודע שמהשלשה היא השלמה שבכולן בשהיא טובה וישרה. ואחר שאמרתי זה אומר עתה כי משה רבינו ע"ה היה שלם בכל מדותיו מצד טבעו ומזגו השלמים. וגדל בין הגדולים והורגל להיותו נמשך אחר דרכיהם עם מה שהיו מזגיו עוזרים אותו. עד שגבהו דרכיו מדרכיהם כגבוה שמים מארץ. והיתה שלמותו רחוקה משלמותם כרחוק מזרח ממערב. ועוד עם כל זה למד חכמות מופלאות וקבל סודות אלוהיות עד שנשלמו כל מדותיו בו בשלשת דרכי השלמות בתכלית מה שיהיה אפשר לו לקבל שלמות אנושית למעלה מכל נולד. והכריחוהו שלמויותיו אלו כלן להיותו משלים זולתו בשלמויותיו. והודיענו דרך היצירה והבריאה כולה והגיד לנו כי הרבה מבני אדם היו שלמים במזגם, והרגלם הרע וסכלותם הביאום אל תכלית החסרון. והרבה מהם היו שלמים במזג ובהרגל וסכלותם מנע מהם השלימות. והרבה מהם היה הרגלם טוב ומזגם רע והיו סכלים בהכרח. וכיוצא בזה כלו חלק לנו בסיפוריו דרכי קצת בני אדם. ואמנם תכלית

מה שהודיענו בכל זה היה שאין שלמות בשום פנים למי שלא התחכם במעלות המדות, והיה זה סבה להם להתחכם גם כן במעלות השכליות. והורנו בזה מאז עד היום ועד עולם, לנו ולאשר קדמו לנו עדין, ולאשר יבואו אחרינו, שהדרך אשר ישלם האדם בה וראוי להמשך אחריה היא דרך האבות ודרך בניהם הבאים אחריהם בכל דור ודור. ואם לא היה מגיד לנו דרכיהם מי ממנו היה יודע איזה דרך נלך בענינים אלה. ואם כן ההכרח הביאו להקדים לנו עניני הכללים ומקצת הפרטים השלמים והחסרים עד שנניח דרכי החסרים ונקח דרכי השלמים. ואחר כן היה מן הדין שיודיענו מולדתו ונפלאות פעולות השם עמו טרם מולדתו, כלומר מעת היותו בבטן אמו ובמולדתו ואחר התגדלו. וכל אשר קרה לו עם השם לו ששלחו ועם האנשים אשר נשלח אליהם יהודים וגוים יחד. והנה על זה החל בספר השני בענין שמות השבטים להודיענו בן מי היה משה ומאיזה שבט היה. ולא הגיד לנו שהיה מן השבט שהמלכות ראויה לו אלא מן השבט שנבדל משאר השבטים בקדושה ובטהרה. ואשר נאמר עליו שהוא לבדו יי' הוא נחלתו ונבדל להיותו קדוש הקדושים והוא שבט עובד את יי' תמיד. הנה כבר השלמתי כל מה שכוונתי לדבר בו בכלל בענין שזכרתי, ונשלם בזה הספר הראשון כפי היכולת וכפי הצורך אצל כוונתי בו. שבח לאל המחונן אמונים שזכני להתחיל ולהשלים.

סליק מפתח החכמות

פתיחה

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה. הנה זה הספר השני בו יתגלה [מפתח השמות] סתום וחתום בחכמת השמות וראוי שיפתח במפתח שם משלש עד שוב המבוי מפלש. ועל כן בא בראשו מה שכולל את כולו. וכל מקובל יודע שספר תורה גויל שלם ראוי שיכתב כולו בוויין בראשי דפיו. ואמנם ששה דבורים אלה ראויים להיותם ראשי ששה דפים ידועים וסימנם בי"ה שמ"ו, ורמזם **"סלו לרוכב בערבות ביה שמו ועלזו לפניו"** (תהלים סח' ה'). והם רמוזים בששה דבורים ראשונים שבראש זה הספר השני כמו שנקדנו עליהם בראשיהם **ושביה"ם** סימניהם ואעפ"כ שהם בי"ה שמ"ו מצורפים והם סימן המשיח. ואלה הם פסוקיהם הששה, **ב' מן בראשית י' מן יהודה ה' מן הבאים ש' מן שמות מ' מן מוצא ו' מן ואעידה.**

ואחר אלו ההערות ראוי לדעת שאלה הששה הם מעוררים דעת חכמי הקבלה ומורים לנו דרכים אשר היו זרים מאד באזנינו לו שמענום מפי חכמי המחקר. כי אין זה עניין שיסבול שקול הדעת לשתף ששה דבורים מראש התורה ועד קרוב לסופה ולקחת אות ראשונה מכל תיבה ולעשות ממנה אות משותפת אל אות כדי להוליד משלש תיבות בלקיחת ראשיהם מלת בי"ה ומשלש תיבות אחרות מלת שמ"ו. ולהמשיך הכלל בהתחלת אות ו"ו שהוא האות הששי, רמז לאלף הששי אשר בהתחלתו יבוא המשיח ויתפאר בידיעת השם ויאמר שסבת ביאתו הוא

ביה שמו. ומה שנרמז בו בבראשית רבא אינו נעלם מן המקובלים. ואמנם קשה על כל מקובל שלם לגלות עניין זה לשום חכם מחכמי ישראל השלמים שלא הכניסו עצמם בדרך זו ולא טעמו בו טעם המן, "כי לא ידעו מה הוא", וכל שכן שקשה כמה כפלים יותר לגלותו להמון העם. ואם לחכמי ישראל קשה לגלותו קל וחומר לחכמי אומות העולם ואפילו לפילוסופים שגם הם לא ראו אור בדרך זו ולא ידעוה, כי אם הנביאים ובניהם ותלמידיהם הנמשכים אחריהם בה, ולהם ראויה ולא לזולתם שהם תכלית מציאות המין האנושי. ואיך יתכן לגלות הדרך הארוך הזה למי שמבקש למצוא האמת בלי טורח ובלתי השתדלות. והנה רוב החכמים אם תאמר להם צאו עמי עד מהלך מיל או שנים או שלשה ונדבר בסוד מסודות התורה ונתבודד ונמתיק סוד יחדו, מיד יענו ולמה נתרחק כל כך לא, אבל פה נדבר במקום שיזמן. ואילו היה רואה המלמד שלא היה צורך להתרחק או לא היה בריחוק תועלת הכרחית לא היה גם הוא מבקש להתרחק, כי לא היה מבקש ריחוק בהיותו מבין שהקירוב מספיק ולא היה מבקש לטרוח לבטלה.

ומכלל דרכי הקבלה הזאת שהמקבל מחויב שיקבל מה שימסר לו מפי רבו ולהשתדל להוציא מה שבכחו לפעל בלי קושייא כפי בקשת התכלית האחרונה מיד במהרה כי הדברים מעידים לו בסוף על התכלית קצתם על קצתם. אבל מי שיאמר לו בא ונתבודד, ויאמר לא עתה כי יש לו לעשות, זה אינו מכלל המבקש להתנבא. ומשלו אצלי הוא כמי שאומרים לו בוא אל הר פלוני לטובתך והוא לבקשת ממון טמון ידוע למבקשיו. ולא

גילו לו למה ילך שם אבל אמרו לו סתם בוא עמנו. וענה ואמר לא, כי יש לו לעשות והוא כדי שירויה בפעלו פרוטה אחת נמנע מלכת ואותה הפרוטה הפסידתהו ממון רב והוא לא ידע זה. כך אצלי זה הענין הנרמז בין המוסר והמקבל שאינו ראוי לקבלה הנבואית. והדרך הזה רחוק מהדעות בתכלית הרוחק, ואיך לא תהיה זאת סבה להאריך בזה הספר יותר מהארבעה ספרים האחרים, כי הכל תלוי בשמות והם התחייה. ואיך לא יהיה זה עניין זר מאד לאמור למקבל קח אות מראש התורה ואות מתוכה ואות מסופה וחדש תיבה. וכן כל אות חברנה אל חברתה עד שיולד כלל אחד ידוע בשתי תיבות ויהיו שני עדים על אמתת התורה כולה ועל עומק דרכיה ועל סתרי ותיבותיה. וכל זה להודיענו שאין אתנו דבר שנוכל להבין רוב עמקו ועניין מעלותיו ודרכי נפלאותיו בקלות. כמו דברי התורה כשנקחם על אמתתם ועל מה שנתנו לנו לדעת בנתיבותיהם דרכי יי' אלהינו. ולפיכך כשנעמיק במ יותר זה מזה יתעלה כל איש ממנו יותר זה על זה. וכל הפוחת מלהעמיק פוחתין לו וכל המוסיף מוסיפין לו ואמנם תוספת העומק צריכה שמירה מופלאה וסדר נערך על יושר ואם לאו יהיה המוסיף גורע.

פרשת ואלה שמות

זאת הפרשה כוללת לפי פשטיה ענין לידתו של משה ואיכות גידולו ומקריו והצלתו מגזירת נילוס על ידי נסים ועל יד בת פרעה. וכוללת עניין הרגו את המצרי וברחו על זה מפני פרעה מארץ מצרים לארץ מדין ודבר אשתו צפרה בת כהן מדין ולידת בנו שם. וכוללת עניין שוועת בני ישראל ונאקתם לשם ושמעו אנחתם וצעקתם אחר מות מלך מצרים. וכוללת היות משה רעה צאן בהר האלהים חרבה ושם נגלה אליו מלאך יי'. ועניין הסנה ומה שאמר משה לשם בעניין שם השם ומה שהודיעו השם בו ועניין השליחות והאותות והמופתים. וכן שאר העניינים כלם המורים פשטי העניינים ואינם זרים לקבלם בשקול הדעת. ואמנם מה שצריך בזה לדבר בו והוא ענין מופלא וצריך להודיעו לכל משכיל גדול מאד לפי כוונתנו ורצוננו ובחירתנו בענייני זה החבור. הוא שנדבר תחלה במהות הכוונה והרצון והבחירה ונשתף ביניהם לפי הראוי ונבדיל ביניהם לפי מהותם ומקריהם. כי הפשטים אין לנו צרך להזכירם אחר שזכרנו מהם בספר הראשון מה שמספיק להביא ממנו ראייה על מה שבא בשאר הספר. כי ממה שזכרנו יבין המשכיל מה שלא זכרנוהו מענין הנסתר, כל שכן מענין הפשט. ולפיכך לא נדבר אלא בכל מה שיועיל למשכילים מהבנת הנסתר בשני המינים, האחד לפי המחקר והשני לפי הקבלה. ומה שנדבר בו גם כן לפי שני הדברים האלה יהיה על דרך כלל, שכבר אמרנו שהפרטים אין להם חקר. ומפני שאנו צריכים לדבר בכללים נאמר כי הראוי לגלות בזו הפרשה הוא

ענין הכלל הנבואי. שהנה משה רבינו ע"ה גילה לנו זה בזו הפרשה בעניין נבואתו לפי התחלתה ועל כן נתחיל לדבר בהכרח במהות הכוונה והרצון והבחירה שהם לאדם ראשית הנבואה. וסימנם **"כרו"ב אחד מקצה מזה וכרו"ב אחד מקצה מזה מן הכפרת"** (שמות כה' יט') יהיו שני הכרובים, ושרשם כר"ב וסודם כוונה רצון בחירה. הנה כב"ר נודע מזה סוד מאמר יחזקאל שאמר בראש נבואתו **"ואני בתוך הגולה על נהר כב"ר נפתחו השמים ואראה מראות אלהים"**.

והראני להודיעו פה הוא שהכוונה הוא ענין בא אחר המחשבה הנקראת עצה. וידוע שכל עצה היא מחשבה אבל לא כל מחשבה עצה מפני שהעצה היא מחשבה נכונה מתוקנת לפי דעת בעליה והיא שהגיעה אל דבר אחרון מן המחשבות הרבות. והיא שיכוון בה בעליה אל תכלית אחת וישתדל בה להוציא מחשבתו מן הכח אל הפעל. על זה נאמר **"מחשבות בעצה תכון"** (משלי כ' יח') כלומר העצה תכון עם רוב מחשבות. וא"כ הכוונה היא תולדת לעצה הנחשבת בלב לדרכים רבים, והרצון הוא ענין נולד מן הכוונה, והבחירה היא תכלית מיוחדת למה שבכח מבוקשת לצאת לפעל. ועל כן נאמר **"בטרם ידע הנער מאוס ברע ובחור בטוב"** (ישעיה ח' ד') מלמד שאין בחירה אלא כנגד מאיסה כמו שנאמר **"ובחרת בחיים"** שראוי למאוס במות. והדברים הנקראים בחירות בכלל הם אחד משלשה מינים והם, החיים והטוב והברכה. וכנגדם שלשה והם הפכם שהם, המות והרע והקללה. והם שנאמר עליהם **"ראה נתתי לפניך"** וכו' ושם נאמר **"הברכה והקללה נתתי לפניך"**. וכדרך יועץ בעצה הנכונה אמר משה ע"ה **"ובחרת בחיים למען תחיה אתה"**

וזרעך". כי זו היא התכלית המכוונת מכל הבחירות. וסימן הרעות **מעשה רק"ם**, והכוונה היא שיכוון אדם אל דבר אחד או לשנים וזה יהיה בשני עתים. וכן הרצון וכן הבחירה. וא"כ יתחייב מזה שנפיל כל ענין וענין משלשת העניינים האלה על שלשת חלקי הזמן שהם המורים על עבר ועומד ועתיד. כיצד, מן הכוונה נאמר כיוון פלוני אתמול ללמוד חכמה פלונית ומכוון פלוני עוד היום ללמוד אומנות פלונית. וכן הרצון נאמר גם כן רצה ורוצה וירצה אתמול והיום ומחר. ומן הבחירה כמו שנאמר בחר בוחר ויבחר אתמול היום ומחר. והנה כיוון ורצה ובחר המורים על עבר הם עניינים שלשה ומתדמים בעניין וזה מפני היותם מורים על המשכה אחר פעלה נמצאת בכח האנושות וההשתדלות על צאתה לפעל נקראת זריזות. ומנהג כי אדם להיות זה יותר זריז מזה וזה יתחלק במ לפי טבעם ולפי הרגלם ולפי שכלם. וכן המכוון והרוצה והבוחר עתה נמשך עניינם. וכן אשר יכוון וירצה ויבחר עוד מחר נמשך. אמנם צריך להבדיל בזה ביניהם בעצמם בפעלה שבכח או שבפעל ונאמר כיון ועשה או נאמר כיון לעשות כך ולא עשה או כבר עשה מה שכיון אליו לעשותו כי מלת לעשות מקור נזכר עם שלשת הזמנים. נאמר כיוון לעשות ומכיוון לעשות וכן נאמר על רצה ובחר אבל עם הוראת שתוף הפעל נאמר כיון ועשה רצה ועשה בחר ועשה מכוון ועושה כונה ועושה בוחר ורוצה. הנה העבר מורה על מציאות הפעל שכבר נעשה והעומד מורה על היותו פעל המעשה בעת הפעל. ואמנם אמרך יכון ויעשה ירצה ויעשה יבחר ויעשה זה יורה על הכח האנושי המיוחס אליו שהוא יש לו כח עליו להוציאו לפעל ואמנם הוא עתיד.

ואם כן הוא אפשר ויש ממנו כח קרוב וכח רחוק. וכשיאמר על פלוני שכיון נודע מיד שזה כבר עבר והובן זה ממלת כיון. והכוונה שהיא בלב כאמרם אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו לשמים מורה על היות הכוונה כח נשוא בלבו של האדם. וכך אמר בכל כחו בכל כוונתו והעצה היא כח נשוא בכליות וכשהלב שולח המחשבה אל הכליות הן יועצות עליה לבעליה אל הנכונה. ועל כן אמרנו שהעצה היא מחשבה מתוקנת לפי לב בעליה ועל כן העצה תלויה בין הין ולאן. והכוונה היא קצת מחשבה משותפת בין ההרגש והדמיון לפיכך רוב בעלי החיים מכוונים. והרצון הוא קצת ציור משותף עם הכוונה. והבחירה היא עניין מיוחד לכל בעל שכל בלבד, ולפיכך אין שם בחירה נופל על כח בלתי מדבר. והבחירה היא מחשבה וציור משותפים עם ההרגש והדמיון והשכל. וזה לפי שההשגות האנושיות הם ג' מינים המין האחד תלוי בחמשת החושים ונקרא הרגש בכלל והוא עניין השגה חיצונית. והמין השני תלוי במה שיעלה מן החושים אחר שהושג בחושים והוא יותר דק מן ההרגש ואע"פ שרודף אחריו ונקרא דמיון בכלל והוא עניין השגה פנימית. והמין השלישי תלוי במה שהושג מההרגש והדמיון יחד מצד אחד ואינו תלוי באחד מהם מצד אחר ונקרא שכל אנושי בכלל. והוא עניין השגה דקה ועמוקה מן הדמיון והוא דיון עליו לאמתו ולרכזו בו. וכל אלו השלשה כחות הם כחות בגופים, והנפש היא שרשיהם. ואיברי הגוף נושאים ההרגשות והם ידועים לכל. והכחות הם השמע והראות והריח והטעם והמשוש ואיבריהם ידועים. ואמנם הדמיון הלב נושא אותו והמח מצייר ונותן ביד הלב שהוא המבין דבר מתוך

דבר וכן התעלומות הדמיוניות. והשכל מיוחס אל הנפש מפני שדבקותו בה לבדה ולא בדבר אחר ויש שם השגה אחרת מיוחדת ומיוחסת לקצת אישי מין האדם בלבד והיא שהם מקבלים אותה ממי שאיננו גוף ולא כח בגוף אחר שלמות ההרגש והדמיון והשכל האנושיים. ותושג זו ההשגה מבלעדי אמצעות הגופים אבל לא בלתי אמצעות כחות הגופים. והנה מפני זה ידמה אותה המשיג שלשת השגותיו יחד, כי ידמה מורגשת ומדומה ומושכלת ולפיכך אי אפשר היותה לעולם בהקיץ ובהתעורר גמורה אבל תהיה למשיג כדמות תעודה ממש ונקראת זו ההשגה חלום או נבואה. ועניין אומרנו חלום לא כשאר החלומות הצודקות אלא חלום של נבואה ור"ל נבואה חלושה שלא התחזקה אצל רואה בתכלית החוזה.

אמנם הנבואה הגמורה ג"כ היא על מדרגות רבות והיא על דרך שמשיג רואה מיד כי השגתו זאת היא השגת נבואה והיא באה לו מזולתו לא מכחו בלבד. וכמו שמשיג הממשש הגוף החם שזה הגוף חם ויאמר שאין חומו ממני שמששתיו אבל היא ממנו ואמנם אני השגתי בכח שהיה לי עליו להשיגו בעת הפעל המשושי. כן המשיג הדבור הנבואי ישיג שזה הדבר שהשיגו אינו ממנו אלא מן הפועל בו הדבר שהשיג, ויכיר בזה שיש לו כח לקבל עניינו לבד. ולפיכך לא ישיג ממנו אלא כפי שיעור כחו עליו וכפי שיעור השפע הבא אליו מצד המשפיע. ויתחייב מזה שיבוא זה הדבר לאדם בפעם הראשונה שמתחיל בזו ההשגה בחולשה גדולה ויקבלנה בפחד גדול מפני מיעוט הרגלו עליה עד שיתחזק עניינה אצלו זמן אחר כן, וכשיתחזק יהיה על מדרגות רבות. ולפיכך יראה תחלה דמיונות ומשלים וחידות

זרות עמוקות מאד אצלו עד שירגיל בהשגה ויראה מלאך אחד או רבים בדמיונות משונות עם היותו יודע שאין המלאך בעל דמות כלל וישמע דבריו או יראה השם או ישמע דבריו באצמעות דמיות הכבוד ג"כ אשר אינו בעל דמות ג"כ. וישתנה הנראה אצלו תמיד, פעם בשינוי גדול ופעם בקצת שינוי. ויתכן שיראה פעמים רבות העניין שצריך אליו לדעתו מצד הנבואה בדרכים מתחדשים מפני היות הכלי חלוש והוא כח המדמה. ולפעמים יראה הרואה צורות משונות מבהילות מפני רוע דרכי אנשי הדור כי כל המראות הנבואיות הן כוונות באות מהשם להודיע לנביאים עיקר השגת השם בבני אדם. ועל כן יש מהם שיודיעם הקב"ה זה לעצמם בלבד כדי להוציאם מכל צד מבוכה ולהיות חלקם בחיים הצפונים לצדיקים הטובים השלמים. ויש מהם שיודיעם השם עניין השגחתו במ ובבני אדם וירצה שיגלו זה לעם בין בכתב בין על פה. ויש מהם שיתן להם מופתים לאמת לעם שישלח להם שהם מדברים על פי יי'. ויש מהם שישלחם השם למשול עם יי' כמשה.

ומשום וכבר נודע עניין יכולת משה על פי השם וגם נאמר על המשיח **"וברוח שפתיו ימית רשע"** (ישעיה יא' ד') וסודו יצר רע. אמנם אמרו עליו **"הכה ארץ בשבט פיו"** (שם) סודו הוא תום זמן הגלות שסימנו ביד האומה הנצרית שוה למניין מאמר דניאל אלף מאתים ותשעים דהיינו סימן אר"ץ וראשי התיבות סימנם אמת. שם נאמר אות הרשום בכתב אמת והרמז עליו **אמ"ת מאר"ץ תצמח**, גם הוא צופן בראשו שלשת התיבות. ומופתי המשיח אין צורך להיותם כמופתי משה רבינו ע"ה ולא כמופתי אליהו ואלישע ע"ה ולא כמופתי יהושע ע"ה אבל

גדולים מכלם אך לא כמו מה שיחשבום ההמון יהודים וגוים כי יש להם חדוש במציאות אשר בו יתגלה חדוש הנעלם לכל ויודע שההשגחה בעם הקדש עצומה מכל מה שאפשר לנו לחשוב במחשבתנו. וכל שכן בסוד תחית המתים אשר הוא עניין שיתחדש בסבת בוא המושיע האחרון.

והמעין במה שנאמר בענייני המושיע הראשון כראוי הוא לבדו בין ממנו סוד המושיע האחרון הנזכר כי שניהם סימנם בשם השם בהכרח. וסימן האותיות השניות מצורפות הנרמזות בתיבות הנזכרות שעליהם חקוק בי"ה שמו יעידו על סוד גדול והוא שסוד בי"ה שמ"ו הוא מש"ה הבי"א, המשי"ח. ואברהם הוא נזכר באותיות השניות האלו ב'ראשית י'הודה ה'באים ש'מות מ'וצא ו'אעידה. וכמה מופתים חזקים עלו בידינו על ענייני מראה הנבואה ועל השגחתה ועל היות העניינים המובאים באלו הדרכים הנרמזים בשמות נראים לכל הנביאים ומתגלים להם ונגלים לעיני לבותיהם בדרכים נחשבים בשכלם מכח השם, מהם ישרים מהם משונים בשינויים רבים ובעניינים מתחלפים. וזו היא המעלה העליונה אשר אפשר שיגיע אליה אדם עם השלמות אחר שיכוון להשיגה בכוונה מופלאה וירצה ברצון חשקיי להגיע אל זו המעלה לכבוד קונו לבד ויבחר בהשגת התכלית הזאת בחירה תכלית (תכלית הבחירה) אשר לא יסופק בה בדבר וימאס כל הנאות העולם זולתה ויבקש להיות נהנה מזיו השכינה בחייו וכל שכן אחר חייו אלה במצאו חיי החיים שהם נצחיים בלי הפסק. ואם יהנה בדבר מהבל ענייני מענייני הבלי העולם הזה יחשוב ההנאה ההיא כפי מה שהוא

אשר היא מקריית הבלית עוברת ופוסקת לשעתה וישתמש בה לפי הצורך ההכרחי או המועיל. ואמנם תהיה מחשבתו מיוחדת להשגה הנזכרת תמיד עד שלא תשכח מלבו בשום עת מן העתים ואפילו בעתים שהוא נהנה בהם בזולתה באיזה דרך שהם. כי המחשבה כשהתחזקה בחשק אמיץ על דבר מיוחד ימצאנה האדם מדובקת בדבר ההוא בהקיץ ובחלום עד שיצייר החושב החושק ההוא שהדבר אתו תמיד ולפניו מצוייר כמו שהוא אחר שהשיג ממנו מה שהשיג מעט או הרבה. כי טבע החשק הוא מהירות מרוצה מדבקת החשק בין החושק והחשוק. וזהו ענין ההשגה האמיתית המביאה לידי חוזה החשק. ואם כן הנה התלמוד מביא לידי השגה וההשגה מביאה לידי הכוונה והכוונה לידי הרצון והרצון לידי הבחירה והבחירה לידי החיים הנצחיים. ואמנם התלמוד שהביא לידי ההשגה כלל בתוכו תלמוד תורה בחכמה עד שישוב הלומד בה חכם. ובתבונה עד שישוב בה מבין דבר מתוך דבר כלומר שיבין מה שלא למד מתוך מה שלמד. ובדעת עד שישוב יודע הכללים הראויים להיותם נודעים לכל חכם ומבין מדעתו על ידי מסירת ראשי הפרקים בעניינים עמוקים. וזאת ההשגה הנזכרת נקראת אצלנו ציור מחשביי כולל כל ההשגות הכלליות.

ואין צריך להאריך בזה יותר מזה במקום הזה לפי כוונתנו בו והוא שאנחנו כווננו פה להודיע ענין השמות ואיך הם מביאים לידי ההשגה הנזכרת לכל שלם במדותיו עם שלמות יצירתו אחרי למדו תלמוד תורה הרבה עד שיקבל ממנה להיותו בעדה חכם ומבין מדעתו. ואחרי כן יכין עצמו בכוונה חשקיית אשר בחר בה כבר יותר מכל הדברים שבעולם וישיג בהתבודדו

להשיגה מה שביכולתו להשיג ממנה. ויוסיף בה תמיד חוזק אחר חוזק כמו שעשה משה רבינו ע"ה בזו ההשגה בעצמה שבה נתעלה והגיע לקבל מהשם הדבור האלוהי פה אל פה, כמו שנאמר עליו **"פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמנת יהוה יביט"**. וזכרו בו המקובלים השלמים שבזכות **"ויסתר"** זכה לקלסתר, ובזכות כי **"ירא מהביט"** זכה ל**"ותמונת יהוה יביט"**. שכך הדין נותן לכל מבקש להשיג בהביטו לאותם עניינים האלהיים הנעלמים מרוב החכמים שתהיה יראת חטאו קודמת לחכמתו ואז יגמל להיות חכמתו מתקיימת. והחטא הנה הוא שיירא שמא יחטיאנו הציור הדמיוני כי ענין ציור נופל על כל דבר שאדם יכול לצייר מציאותו או מהותו או מקריו במחשבתו בין בכח בין בפעל בין בעצם בין במקרה בין בחיוב בין בשלילה. ויש ממנו ציור הרגשי ויש ממנו דמיוני ויש ממנו שכלי. הרגשי הוא המושג באחד מחמשת החושים שהם הראות והשמע והריח והטעם והמשוש. ויש לכל השגה מאלו ההשגות המורגשות גבול ידוע לפי המרגיש והמורגש ולפי כח ההרגש שבכל איש ואיש מנושאי הכוחות האלה.

ואם ירצה המבקש להשיג בהרגש להוציא כח מגבולו תשוב (יכולת) עליו חולשה עד שלא יוכל לעמוד על גבולו הראשון מפני העבירו ההרגש לעבור גבולו ואז יחטא החוש בציורו. ועל כן יקרה לקצת המציירים שישגו העניינים לפי חטא ההרגש על מה שאין צורת המציירים ככה. ויקרא אותו הציור ציור כוזב ולפיכך אין ראוי לסמוך עליו. ואמנם הציור הצודק הוא שראוי לסמוך עליו וכשיהיה הדבור צודק לא יצדק אלא בהיות

טבע המציאות הכללי או הפרטי אמיתי וצודק עמו. כאמרוך בפעל שהדבר הפרטי הזה הרמוז אליו הוא אדם ושמו אדם על איש אחד מבני אדם קטן או גדול זכר או נקבה. והנה זה האיש הנמצא הוא פרטי אבל השם עליו הוא כללי וכל פרטי ראוי היה לקראו בשם מיוחד לו, עד שהיה נבדל בו וניכר למזכירו בשם ההוא. אלא מפני שאין כח בדבור האדם להשיג זה ואפילו במינים כל שכן באישיהם. ואמנם נקראו האישים בשם המין כדי לקבץ תחת הציוור השכלי כל מין ומין מצד שמו הכללי. ויהיה ניכר בהרגש כל אחד ואחד מאישי המין עד שידע המרגיש שזה המורגש הוא אדם על דרך משל או חמור או שור או סוס או קוף וכיוצא בהם מכל מיני בעלי חיים המצויירים בציוור פרטי מורה על כל מין ומין.

וידוע שהאדם מפני שכבר יקרה לו פעמים רבות שיראה אישי מינים שלא ראה לעולם, יתחייב שיחשוב ויאמר שכמו שיש במציאות דברים שראיתים באישיהם וכללתי מיניהם בשכלי, כן אפשר שיש במציאות אישי מינים שאני לא ראיתים לעולם ויורו על מיניהם. והנה יתכן ג"כ שישמע להם שמות מפי אנשים שראו אותם או שמעו ממי שראם או ממי שבזדה להם שמות מלבן. וידוע שזה אין ראוי לאמתו ולא להכזיבו אחר שאין אנו יכולים להשיג כל טבעי המציאות. ואחר שאנו מרגישים כמה אישים מעידים על מיניהם והם מתחלפים בצורותיהם לפי הרכבת מזגיהם עם היותינו יודעים בכלל שכל בעל צורה שכבר עבר ושהיום עומד ושמחר או לעתיד ימצא בזה העולם השפל חמרו הוא החמר הראשון הרחוק הכולל הכל, והקרוב יותר הוא חמר יסודותיו המעורבים וממוזגים כפי

מהות צורת כל איש ואיש מהמין. ויש לכל המין סגולות ומקרים והבדלים שבם יבדלו המינים והאישים אלה מאלה ובקצתם ישתפפו אלה באלה וזו היא חכמת הטבע. וקריאת השמות לנמצאים היא חכמת ההיגיון, ולפיכך נצטרך לקבל השמות בדיבור לפי שכלנו ולהכיר אישי הנמצאים לפי הרגשותינו בטבע ולהשיג כללי מיניהם בצוירינו המחשביים. ומה שהשם נמשך בו אחר המציאות יהיה השם, והנמצא מתיחד עם הדיבור ועם ציור המציירו וזהו עניין ההרגשיי שזכרנו. ואמנם הציור הדמיוני בו יפלו יותר טעויות ויותר קושיות בין רוב המציירים מפני היות זה הציור נעלם וגם שמותיו נעלמים מאד עד שנפלה ביד החושבים הטעאה רבה במהות האלוהית 'ר"ל בציור שחושבים לצייר עצמו. והפילו עליו שמות כוזבים מכל צד יורו בעצמם על רוב חסרונם ברצותם לדבר בו בעצמותו. וכן קרה להם ברצותם להורות על תארי ו אין זה פלא שאם במה שנמצא הוא נמצא ממנו ית' בנפשות והשכלים והרוחות, נפלו כמה הטעאות, קל וחומר שראוי שיהיה במה שהוא ורוב ענייניו ית' בתכלית ההעלמה מכל נמצא זולתו. והנה יודע לכל משכיל שאין אצלנו שום השגה בעצם הבורא יתעלה אחר שאין במציאות מי שיודע מה הוא אלא הוא. ואמנם שמותיו הורונו קצת מדרכיו, ויורו לנו בידיעות לפי מהות טבע האנושות. וזה הציור הדמיוני הוא המטעה לכל טועה ממנו על דרך מחשבות. ויתחייב מעניין היותו משיג מה ששיג אחר העלמו מן החושים בעניין כחלום מתוך מה שהשיג בחושים ושיצייר ציורים שאין להם מציאות כלל וציורים נמצאים באמת. וכל שלם יודע שיש ציורים רבים שהדמיון מציירם

כאילו הם נמצאים ואי אפשר להיות להם מציאות בשום פנים לפי הטבע הזה הנמצא היום אתנו. ואמנם יחשבו שיש אפשרות שימצאו העניינים ההם הנחשבים לפי יכולת השם על דרך גזרת חכמתו או על דרך פלא. ויקרה זה לרוב החכמים מפני שלא נשלמה החכמה האנושית אצלם בידיעת דרכי השם. והנה העניינים הנמצאים מחוייבי המציאות בבחינת סבותיהם והנעדרים נמנעי המציאות בבחינת אמיתת הנמצאים המורים על העדר הנעדרים בטבע מכל המציאות והאפשריים ג"כ הם שהם היום נעדרים בפרטי מיניהם אבל כלליהם נמצאים בחיוב המציאות.

שהנה המינים כולם קיימים ועל כן הוצרכו בעלי הדמיונות לצייר שהשדים הווים ונפסדים באישיהם וקיימים במיניהם. וחדשו להם שמות והשבעות כדי להכניעם תחת כח האדם. וראוי להודות להם בשיש להם מציאות בלא ספק ושאישיהם הווים ונפסדים ומיניהם קיימים ושהם מכלל כחות העולם הזה השפל ושכח מין האדם למעלה מכחם מצד אחד ולמטה מהם מצד אחר, והשמות וההשבעות מכריחים אותם תחת כח האדם. אבל עם כל זה ראוי להכחיש מה שהם מדמים במהות עצמם ובמקריהם וסגולותיהם והבדלם, אחר שטבע המציאות מכחישו והוא שרובם יחשבו שהשד עם היותו גוף בעל חמר וצורה ובעל תארים רבים יש לו סגולות שהוא משתנה בכל עת שירצה. ועם היות חמר אישו קיים הוא מקבל כל הצורות לשעתו פושט צורה ברגע כמימרה לובש צורה ברגע כמימרה. כן דימה הדבר בחלוף צורותיו עומד ברצונו בהיות מעשה האדם ברשותו בכל מה שיכול עליו בעודנו חי. ויחשבו שפעם

ידמה לאדם ופעם לאחד הבעלי חיים ופעם יורכב עניינו משתי צורות ויהיה כדמות שור בעל כנפים ופעם יהיה בעל ראשים רבים ומשתנה בצורותיו כרצונו בין שידמה במ לאחד מן הנמצאים בין שילבש צורה הנעדרת מן המציאות שנחשבת לנמצאת. ויאמרו שהוא יודע דעת כל אדם. ורז"ל הוציאנו מכל זה הטעות אשר נרצה לקבל מהם האמת באומרם, ששה דברים נאמרו בשדים שלשה כבני אדם ושלשה כמלאכי השרת. ג' כבני אדם פרים ורבים כבני אדם אוכלים ושותים כבני אדם ומתים כבני אדם. וג' כמלאכי השרת פורחים באויר כמלאכי השרת ורואים ואינם נראים כמלאכי השרת ויודעים העתידות כמלאכי השרת. ושם אמרו עוד ששה דברים נאמרו בבני אדם שלשה כבהמה וג' כמלאכי השרת. ג' כבהמה פרים ורבים כבהמה ואוכלי ושותין ומוציאין רעי כבהמה ומתים כבהמה. וג' כמלאכי השרת הולכים בקומה זקופה כמלאכי השרת ומדברים בלשון הקדש כמלאכי השרת ומכירים את קונם כמלאכי השרת. זה מצאתי בדברי רבי הקדוש ז"ל ונמצא מפוזר במקומות אחרים מתחלף לזה במקצת דברים בקצת הנוסחאות ואעפ"כ הכל מכוון אל כוונה אחת, ועם היות הדברים מתחלפים העניין אחד הוא.

גם מצאתי שם עניין אחד והוא ממין זה בעצמו אלא שעונה אל קצת עניינים כוכביים בכחות שבאות מאתם. והוא שנאמר שם, כך שנו חכמים לא יצא אדם לא בלילי רביעיות ולא בערבי שבתות ולא במוצאי החג מפני שאגרת בת מחלת יוצאת היא ושמונה עשר רבבות מלאכי חבלה. משום ר' עקיבא אמרו שכל אחד ואחד מהן יש לו רשות לחבל. ודברים רבים כיוצא באלה

נמצאים בתלמוד במקומות רבים אך בזכרון הכשפים יש להם מקומות אין חקר. והנה בתורה בא מבואר עניין החרטומים והמכשפים וכן באר בה רוב כחם על האותות והמופתים כמו שנאמר במ ברובם **"ויעשו כן החרטומים בלטיהם"**. ונאמר גם כן בלהטיהם על דרך **"להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים"**. ומזה ניגלה הכל והתבאר מציאות אלה העניינים שהם כחות, מהם באות מן השמים על ידי השמש והירח והכוכבים והמזלות, ומהם שתולדותיהם מן היסודות בעצמם. ויש מהם רוחות נקראים מזיקים ושדים ולילין וכיוצא במ לפי פעולותיהם וההויה וההפסד לעדים.

ואחר אגלה לך ממנו אני בכלל מספיק לרוות בו צמאות לבבך ולבב כל שלם עמך החפץ לדעת האמת. והוא שתדע שכל דבר נמצא לו זה החמר השפל ראוי להקרא מזיק ושד ושטן ויצר הרע ומלאך המות אחר שתכליתו מגיע להפסד גמור. ואע"פ שלא היה בזמן אחד, ואחר כן לא יהיה מה שהוא בשום זמן לפי הטבע אשר החמר בו פושט צורה ולובש צורה. כי מה תועלת בהיות דבר הווה לשעתו ר"ל שכל ימי היותו דומים לשעה קטנה ולרגע כמימריה. וכן שלמה אמר (קהלת ו') **"ואילו היה אלף שנים פעמים וטובה לא ראה .. ואמרתי טוב ממנו הנפל"**. ואמר **"כי בהבל בא ובחשך ילך ובחשך שמו יכוסה"**. וכל זה הוא מחמת החמר הרע הזה לאשר נהוה ממנו לא בבחינת אמתת כללו שהנה טוב בכללו אבל נקרא רע בבחינת הפרטים שהם אישי המינים המתחדשים ממנו, בהיותם עם היות הווים טוב להם שכל מציאות הוא בכללו אפילו לפרט טוב, כל זמן קיומו. והפסדו רע לו ורע לאוהביו לפי המחשבת

שהוא העדר ממציאותו. ודבר שהוא כך איך לא יקרא מזיק וניזק כי אלה הדברים השפלים התבאר עניינם במופת מושכל שהם פועלים קצתם בקצתם ומתפעלים במקרה. ומהם פועלים במקרה ומתפעלים בעצם ומהם פועלים בכח קרוב או רחוק ומהם פועלים בפעל. וזה כולו קורה ליסודות ולכל מה שהורכב מהם. והאדם והשדים והבהמה ומלאכי השרת הנזכרים במה שדברנו בו והסגולות אשר להם, יודע עניינם מההקש שהוקשו בו אלו לאלו.

וידוע שהאדם והבהמה הנזכרים הם נגלים וידועים לכל עם סגולותיהם שהם בשיווי בשלשה דברים והם בהויה ובמזון ובהפסד שהם ראשית מציאותם והם ראש תוך סוף. והוא עניין אמרם פרים ורבים ואוכלים ושותים ומתים. והנה זכרו שבשלשתם השדים דומים לבני אדם ואם כן גם לבהמה הם דומים בשלשת העניינים ההם בעצמם. וזהו ענין הכחות והרוחות שזכרנו כי פריה ורביה הם עניינים מורים על הויה ועל תולדת ועל חדוש צורה נתונה בחמר. ואע"פ שזה נופל על שכבת זרע הנה הוא נופל על הצמחים כמו כן שהנה נאמר במ **"עץ עושה פרי למינו"** ומתרבים גם כן. וגם הדומם והיסודות בעצמם זה דרכם שהנה פרטיהם ואישיהם מתהוים וכל הויה נפסד וכל נפסד הויה. ועניין המות הוא הפסד הצורה והעדרה. ואמנם מה שבא מזה העניין של ההקש בין השדים והמלאכים שהם עניינים נעלמים והוקשו במ לבני אדם בשלשה דברים והוקשו בני אדם למלאכים בשלשה דברים והשוו השדים ובני אדם והבהמות בשלשה שהם הויה ומזון והפסד. והשוו רוחות בני אדם והשדים והמלאכים בשלשה שהם התנועה והדבור

שמורה על הדעת וההכרה למהות הרואה שאינו נראה והדמיון פורח באויר והשכל מדבר בלשון הקדש ובו מכיר קונו ובעדו יש בנפש בינה ודעת. ודי בזאת ההערה לכל משכיל על אלה העניינים ועל כל כיוצא בהם לדעת בה מהות השדים ופעולתם ולעשות להם קמיעין מלאים שמות הקדש כתובים בלשון הקדש להבריחם מעם הקדש.

ואמנם אחר זאת ההערה המופלאה צריך להודיע באיזה דרך יזכרו השמות ואיך יכתבו להבריח בהם השדים והמזיקים ולתפשם ברשת השכל עד שיקבלוהו עליהם למלך. וראוי שנדבר תחלה שנדבר בציור השכלי אחר שדברנו בהרגשי ובדמיוני ואחר כך נזכיר עניין השמות ומעלתם, ואיך יודעיהם מתוך היותם יודעים אותם באמתתם ראויים להתנבאות בשם השם ית'. ונודיע פחיתות מחשבת החושבים שרצון השם הוא לעשות פליאות יוצאות חוץ להקש השכלי וחוץ לטבע עם ידיעת השמות ועם הזכרתם ועם כתיבתם, כדי שנסיר אוהבי האמת מן הציורים הדמיונים הנחשבים ונרחיקם ממחשבות כוזבות ונביאם בע"ה לדעת הציורים השכליים באמתתם ונקריבם תחת כנפי השכינה עד שיהנו מזיוה בזה ובבא. ותחלת מה שראוי שנדבר בו בעניין הציור השכלי הוא שנאמר שכל דבר שיקרא מושכל הוא הדבר שיושכל ממשכיל שהשכילו בפעל, ואע"פ שיש ממנו מושכל בכח לנושא ולנשוא. ואמנם נושא השכל בכח או בפעל הוא איש מאישי מין האדם, והנשוא המושכל בכח או בפעל הוא כלל מכללי המינים או הסוגים. ואם כן השכל בעצמו הוא אשר נושאו בכח או בפעל ויקרא משכיל בכח קרוב או רחוק או בפעל. ואין דברינו פה כי אם בעניין

אישי העולם השפל ומיניהם וסוגיהם, לא בענין שכלים שנושאייהם גלגלים ולא בעניין שכלים נפרדים מכל חמר, כל שכן שאינו בשם יתברך. ואחר שדברינו בבעלי השכל האפשרי ר"ל אשר בהם כח לקבל שכל משפע השכל הנפרד שהוא האחרון שבשכלים הנפרדים, וזה המקבל הוא איש מאיש מין האדם לבד ראוי שנזכיר איכות היותו מקבל השפע ההוא השכלי לפי דרך חכמי המחקר ולפי דרך הקבלה.

ואמנם לפי דרך חכמי המחקר הוא שכל איש ואיש מבני אדם הוא בעל שכל בכח מצד היותו בעל נפש מדברת שבה נבדל מכל שאר בעלי חיים בטבע. ומצד היות אישי מין האדם בעלי חמר זך מכל אישי שאר מיני בעלי חיים. והוא שכל מה שהורכבו מיני הנמצאים מזה החמר בהרכבה יתירה נגלית בו הצורה הטבעית עם פעלה, ביותר מעלה ממה שנגלית במה שקדם להם בטבע. וקדם עניין המורכבים יותר אל הפשוטים מהם בקדימת מעלה והיה הדומם פחות במעלה מן הצומח וקודם לו בטבע ולא בזמן המציאות. והצומח פחות במעלה מן החי וקודם לו בטבע. והחי פחות במעלה מן המדבר וקודם לו בטבע גם כן. נמצא שהאדם הוא תכלית הנמצאים המורכבים מזה החמר בעל היסודות הארבעה שהם האש והרוח והמים והעפר והוא מורכב יותר מכולם וכולם קודמים לו בטבע והוא קודם לכולם במעלה. וזה מפני שכל מה שהורכב יותר הזדכך חמרו יותר וקיבל צורה מעולה שופעת בחמר נקי וזך ובר יותר מן הקודמים לו. והיה האדם נחלק לאישים ולא למינים באמת והחי והצומח והדומם כל אחד מהם נחלק למינים רבים ונבדלו אישיהם במקרים רבים זה מזה. אבל כל מין ומין יש לו חמר

אחד והוא גם כן בכל צורה אחת כללית ויש למין סגולות שבם ישתתף כל איש מאישיהם זה עם זה ויש סגולות כוללות מינים רבים. ויש לכל מין ומין הבדל שבו יאמר עליו שנבדל מכל שאר המינים ויש מהם הבדלים שהם למין עצמיים ובם לא ישתתף שום אחד מן המינים עם זולתו. ויש הבדלים שהם למין מקרה ובם ישתתף עם מינים רבים. והאישים מורגשים והמינים מושכלים והמקרים הם כוללים מינים רבים, ואין במציאות כולו אלא או עצם או מקרה. ועניין העצם הוא הדבר שבו יקרא זה האיש המיוחד בעל הויה ועל כן עם היות חמרו הנושא צורתו עצם דבר לא ייחסו לו החוקרים שם עצם בשלמות שייחסו לצורה שבה נבדל מזולתו, ר"ל משאר אישי המינים האחרים זולת איש מינו. והיה זה כולו לכל אלו הנמצאים עניין שקרה להם בטבע החמר ובטבע הצורה.

וכאשר היה זה כן גזרה חכמת הבורא ית' כשברא אלו המינים כולם לתת כח בכל איש ואיש מאישי המינים שבו יהיה מינו נשמר מהעדר כל אישיו, מפני שזה האיש מזה המין הוה וטבעו גוזר שיפסד אחר זמן. ולולי זה הכח שבאיש היה נפסד כל המין ולא עוד אלא שיתחייב מזה שלא היה אפשר שימצא האיש לפי הטבע. וכל כח מן הכחות שבמציאות לא ימלט מהיותו כח עצמי והוא צורה לחמר או מתחייב ממצאות הצורה או כח מקריי והוא מתחייב ממצאות החמר או הוא החמר בעצמו שהוא עצם נושא הצורה וכוחותיה. והאיכויות אשר קדמו בזה החמר הם שתים לכל יסוד מאלו הד' יסודות ועל כן היו שמונה שהם באמתתם ארבעה. שתים לאש שהם החום והיובש כי האש הם ויבש בטבע. ושתים לרוח שהם החום והלחות כי

הרוח חם ולח בטבע. ושתים למים שהם הקור והלחות כי המים קרים ולחים בטבע. ושתים לעפר שהם הקור והיובש כי העפר קר ויבש בטבע. והנה אלה הטבעים הארבעה בהם התערבו ונמזגו היסודות ובעדם מתהוים ובעדם נפסדים. כיצד, הנה שהאש והרוח שהוא האויר היסודי נשתתפו בטבע החמימות, והחם עם החם הם מתאהבים כי הם בעלי טבע אחד ואע"פ שגבר אחד מהם על חבריו בחזקה הנה החלש נמשך אחר החזק מפני היותם מטבע אחד. ולא נבדל זה מזה כי אם בחוזק וחולשה בדבר זה. ואי אפשר שיתהווה דבר מדבר עד שיפסד האחד כמו שלא יתהווה הדם עד שיפסד המזון שאכלו החי, ולא יפסד הדבר אלא עם העדר צורתו וחמרו. ואמנם עם הפסד מקריו המקריים לא יתחייב ממנו העדר הצורה אבל עם הפסד מקריו העצמיים יש מהם שימשך בהם הצורה אחריהם ויש מהם שלא ימשך. וזה יקרה לבעלי ההרכבות הפשוטים, מה שאין כן ליסודות כי אלה היסודות הם ארבעה גלגלים מקיפים השלשה את האחד והשנים את השנים והאחד את השלשה. וזה כי האש והאויר והמים שלשתם מקיפים את העפר. והאש והאויר שניהם מקיפים את המים ואת העפר. והאש מקיף את האויר ואת המים ואת העפר. נמצא ששלשה מהם מקיפים ושלשה מהם מוקפים ואחד מהם מקיף ואינו מוקף ואחד מהם מוקף ואינו מקיף. השנים שבתווך המקיף והמוקף כלומר תוך היסוד העליון והתחתון שהם האש והעפר הם שניהם מקיפים ומוקפים וטבע השנים העליונים המקיפים את השנים התחתונים הוא עלייה וקלות, יש ביניהם חבה מצד החום ושנאה מצד שני הפכיהם שהאש יבש והאויר לח ובהם יפסדו בהתגבר חלק מהם

על חלק בו מיניהם קיימים כמיני המורכבים במינים אחרים הווים ולא נפסדים. כי הם דברים מושכלים כלומר יש להם מציאות ואין להם מציאות חוץ לשכל. ועל כן יש לומר שמה שאנו מרגישים מן היסודות הם אישיהם ולא כל מין ומין מהם בכללו. ואישי חלקיהם הם דומים לאישי מורכבם והם שיקבלו הויה והפסד. נמצא שיש בין חלקי האש והאוויר אהבה טבעית ושנאה טבעית וכן בין המים והאוויר, אבל בין האש והמים יש שנאה טבעית ואין ביניהם שום אהבה בעולם. וכן בין האוויר והעפר יש ביניהם שנאה טבעית ואין ביניהם שום אהבה בעולם. והשונאים רחוקים זה מזה אך האוהבים קרובים זה לזה. והנה יש בין כולם שנאה אבל אין בין כולם אהבה והשנים התחתונים שטבעם כובד וירידה שונאים לשנים העליונים שטבעם קלות ועלייה, אע"פ שנקשרים אלה באלה יחד על דמות שתי וערב. הטבע המיוחד לאש הוא תכלית החום, והמיוחד למים הוא תכלית הקור, והמיוחד לאוויר הוא תכלית הלחות, והמיוחד לעפר הוא תכלית היובש. והיובש כולל לעליון ולתחתון והלחות לאמצעיים והקור לתחתונים והחום לעליונים.

ועתה ראה חכמת הטבע ומערכותיה וסדריה וענייניה המופלאים, ונקראת זו החכמה אצל חכמי הקבלה חכמת מעשה בראשית. וכאשר הורכבו אלו הד' מיני המורכבים מד' היסודות הפשוטים התחייבו להדמות אלו ואלה והיה הפחות שהוא הדומם דומה לפחות שהוא העפר. והקרוב לו שהוא הצומח דומה לקרוב לעפר שהוא המים וכמו שהמים מקיפים את העפר והם כצורה והעפר המוקף הוא כחמר כן הצומח הוא כצורה לדומם והדומם הוא כחמר לו. והיה הרוח הקרוב למים כצורה

להם והחי הקרוב לצומח הוא כצורה לו והאש הקרוב לרוח כצורה לו. והיה המדבר הקרוב לחי כצורה לו. והנה כמו שהאש כצורה לכל שלשת היסודות כן המדבר הוא כצורה לכל שלשת מיני המורכבים. ולפיכך התחייב אפשרות קבלת מה שנמנע מן השלשה למה שהוא צורת הצורות היסודות כולן. ומפני שהאדם מין אחד בלבד נחלקו בו ענייני אישיו לאומות עד שהיתה כל אומה ואומה מהם נבדלת מחברתה בעניינים רבים מקריים לא בהבדל עצמי. והתחייב מזה שתהיה האומה הכוללת ידיעת השם יותר מזולתה שהיא הידיעה הנקראת השגת השמות כצורה לכל שאר האומות והן כולן כחמר לה וזה כולו בטבע. ולפיכך צריך לחקור בחקירה שכלית אי זו היא זו האומה מכל האומות כי אין קבלה ופרסום מספיקים בזה להשיגו באמת מפני שהקבלות והפרסומים מטעים לעתים הטעאות גדולות.

ואמנם מה שכולל לכל בלא ספק הוא שלמות כל איש ואיש מאישי מין האדם הנבראים בעלי חמר זך שהם הקרובים בהרבה לקבל שפע השכל בקלות יותר מזולתם, רק שהם צריכים אל שלמויות אחרים והם שלמות המדות הנפשיות ושלמות העיון בחכמות כולן הצריכות לדעתן ולהשיגן לפי השגת השכל. ועל כן החוקרים כולם לפי דרכם לא ישגיחו בעניין הבדל אומה מאומה כי הם יבקשו השלמות מאישי מין האדם לבד ויאמרו שעניין האומה כללי לא אישי פרטי. ולא יושלם לעולם ענין אומה ואומה, [רק] כשיושלמו יתכן שישגיגו השגת השכל הפועל עם רוב מחשבה אחר רוב הידיעה בעניינים הראויים לכך ואחר רוב ההשתדלות במ בחשק אמיץ וחזק. וכל זה אין דרך לשום מקובל שלם להכחיש כל מה שאמרוהו חכמי

האומות השלמים בעניינים אלו שזכרנו מפני שיש מהם דברים מבוארים בהרגש ויש מהם דברים מבוארים בשכל, והמורגש והמושכל אי אפשר להכחישם בשום פנים בעולם. הנה כבר אמרנו מה שהחוקרים אומרים בהשגת השכל והודינו להם בכל, ואמנם נוסיף על דבריהם מעט דברים והם שלא זכרום הם ולא ידענום אנחנו מדעתנו אבל קבלנו מהנביאים שהם המשיגים המעולים מכל המשיגים בזו ההשגה הנזכרת, והם גם כן לא ידעו מעצמם אבל הודיעם להם בעל ההשגה כולה.

והדברים אשר נוסיפם על דבריהם כפי מה שקבלנו, הם שאנו קוראים אותה בכלל מעשה מרכבה בידיעת השמות כמו שזכרנו בספר הראשון. ונחל לומר כי האדם מפני היות אישי מינו נושאי השכל בכח ויש לו צרך בקיום המין בהשגה, יהיה הענין יותר קרוב בהיות אומה אחת נבדלת אל דרכה ונמשכת אחריה יותר משאר אומות. לא מצד היות ההשגה אפשרית לכל האומה אבל מצד היות דרך ההשגה מתפשט באומה (..) גם בה, בייחוד ממנה משפחה או שבט כדמות שבט לוי וליחוד מין השבט אישים רבים להשגות הקרובות לשם יותר. ומפני היות המחשבה שבנפש המדברת משכן לשכל קראוה חכמי הקבלה היכל הקדש וכן קראו לשכל שם והוא רוח הקדש. ועניין זה הרוח הנאמן שקראוהו ג"כ מלכות שמים הוא שמראה לנביאים מראות משתנות ומתחלפות בהתחלפות כחות המשיגים. והיה משה רבינו ע"ה בתחלת השגתו מביט בפעולות השם והיה מנהיג כלל הכחות שצריך להנהיגם אל ההשגה. ועל כן דימה העניינים כולם בתחלה לרועה שמנהיג הצאן אל מקום המרעה הטוב ולפיכך בא בפשט דבריו בעניינים אלה זה העניין בעצמו.

ואמר בו דברים כמספר מה שקרה לזולתו והתחיל לומר בענין זה, "ומשה היה רעה את צאן יתרו חתנו כהן מדין וינהג את הצאן אחר המדבר ויבא אל הר אלהים חרבה: וירא מלאך יהוה אליו בלבת אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בער באש והסנה איננו אכל: ויאמר משה אסרה נא ואראה את המראה הגדל הזה מדוע לא יבער הסנה: וירא יהוה כי סר לראות ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר משה משה ויאמר הנני: ויאמר אל תקרב הלם של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קקדש הוא: ויאמר אנכי אלהי אביך אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים:" (שמות ג').

הנה כתבתי אלו הפסוקים הששה כולם כמו שהם שלמים להודיע בם עניין תחלת נבואת רבן של כל הנביאים ע"ה ואיכות מה שהורה לנו שראהו בראשונה. והוא שביאר לנו שהיה רעה לצאן שצריכים למנהיג או כחות עצמו או כחות המציאות, והפשט אומר צאן. סוף דבר בין כך ובין כך הורנו שהנהגתו זאת שהנהיג מה שהנהיגו אחר המדבר עם בואו אל הר האלהים אחר המדבר, כמו שראוי לכל שלם לעשות שתהיה תכלית כוונתו בכל הנהגותיו להנהיגם אחר הכח הדברי עד שיושלם ויגיע אל המעלה האלוהית הנקראת הר האלהים ושמה חרבה. ומקומם של ראשיות המעלות הוא נקרא חרב או חרבה והוא שם נגזר מן עניין "וישם את הים לחרבה" כי שם הוא מן שממה וכן חרבה מן חרבה. והוא סוד להט החרב שהוא רהט הלחה הצריכה להתיבש בעת קבלת השכל עד שובה "כעין הקרת הנורא" (יחזקאל א' כב) אשר הוא על דמות הרקיע הנטוי על

ראשי החיות מלמעלה והוא זכות עצם המח ששם אבני שיש טהור קר זך ויבש. כי הלחות הורה על מניעת השגת השכל עד שייבש וישוב חזק זך ונקי ובר וטהור "**כעצם השמים לטוהר**" כדמיון גוף הזכוכית בזכותה לצרפה להשגת מראות אספקלריאה. כי אז יראה הרואה מה שיראה מאחור במראה, ועל כן חרבה בגימטריא אחור וכן מדבר מראה בגימטריא. ולפיכך קבלנו כי זה העניין ישיגנו הנביא בדעתו סוד צירו"ף האותיו"ת הכוללים שבעי"ם לשונו"ת בגימטריא ובעניין. וכן חרב"ה שוה להם בגימטריא גם כן, וסוד שבעים לשונות מורה שהם מעיינות בשלוש גם משלשות בעייון. וסוד צירוף לשון וסוד האותיו"ת משביעו"ת ובם נגלו רזי תורה כי הם ז"ה רורי"ת הרהור ארורה כלומר שהם התאוויות ועל כן הורכבו כי האות סוד תאוה ארורה וממנה עצם האור שהוא צלם המאור ובכחו מראה צלמו. והנה בלא ספק צלם ומראה כמו צלם ודמות ואמנם יו"ת סודות הרהו"ר והוא מקור המעלות כי סודו הר והר. ולפיכך בא הנה הר האלהים וכן משה נקבר בהר נבו ואהרן בהר ההר וסוד משה הר מעל וסודו הש"ם שהוא מקום המעלה האלהית שכל המעיינים בה משתוממים עליה והנו הש"ם שהם, שהוא מן אבן יקרה. ושם אהרן הר נאה נראה כלומר נגלה כי מעלתו מבוארת מעניין כהנה גדולה. ואם כן משה ואהרן סודם אור הנשמה הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן והוא סוד אדם הראשון הם אור השכל שהוא ראש המלוכה. ואם כן הוא שר המלך ונשתתפו בו עצם האש והמים שטבעם חם ויבש וקר ולח. והנה הם המדברים אל פרעה מלך מצרים שהוא העפר וזהו עשה שלום במרומיו. והנה ראש אדם

בזנב הוא אדם הראשון והנה ראש אדם מביט אל הראש והזנב דינו דין אדם הראשון אשר הושם בגן עדן לעבדה ולשמרה על הדבור השלם, והסוד לשמעה ולדברה והוא שאמרו לעבדה זה תלמוד ולשמרה זה מצות כי עם למוד מצות יהיה אדם שלם בעל צלם ודמות.

והנה נאמר כי עניין מאמר התורה על השגת משה הראשונה **"וירא מלאך יהוה אליו בלבת אש מתוך הסנה"**. וענין אומרה **"וירא והנה הסנה בער באש"**. ובסוף אמרה **"והסנה איננו אוכל"**, אשר זכרו חכמינו ז"ל שזה היה משל שהראה לו השם איך ישראל מצטערים בין האומות ואינם כלים. הוא אצל כל בן דעת פתרון משל שלם. וכן נפתור אנחנו גם כן זה המשל המופלג ונאמר בו כי הסנה הוא שם לאילן הדומה לקש ולגבבה בעליו, מצד היות עצו מקבל האש כהרף עין ומה שהוא כן יותר היה ראוי לישרף ברגע כמימריה מזולתו. והנה מאמרו שמלאך יי' נראה אליו בלבת אש מתוך הסנה, יובן שהסנה הוא מקום שכינת זה המלאך והוא בלא ספק כח אלוהי למטה מן הכבוד הראשון הנקרא יי'. והוא שנאמר עליו **וירא יי' כי סר לראות**. ואמנם אשר קראו היה שמו אלהי"ם לא יי' כמו שנאמר **"ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה"** שהוא המקום שבו בעצמו נראה אליו המלאך. ואלו הן שלש מעלות נגלות מן הכתובים שהן, הנראה שהוא מלאך, והרואה שמו יי', והקורא שהוא אלהים. ושלתם כוללים סוד השכינה והנה **לבת אש** שלאבת כמו שלהבת והוא המקום של החום הטבעי.

והסנ"ה סודו גוף גדל (.....) כלומר המשמש או אמור הממשש אשר הוא אינו באש (..) הטבעית והוא החמר הקרוב לאדם ונקרא קי"א הוא חמר שכבת זרע אנושי מתדמה במציאותו לחמר הגלגלים ר"ל שכמו שזה נתהוה מאין והיה גם אש כן זה נתהוה מאין והיה יש ונקרא אש. סוף דבר שהיה משה תמה על המראה הגדול אשר ראה את הכח הטבעי החמרי הכולל חמר הגלגלים מצד אחד שהוא בתכלית ההפשט ועמידתו בצורתו נצחית, וחמר האדם שהוא בהפכו מצד אחד והוא בתכלית ההרכבה ועמידתו בצורתו בלתי נצחית, וחמר היסודות הארבעה מצד אחד שהוא בחלקיו הוה ונפסד והוא בבחינת עצמו לא הוה ולא נפסד ואין לו מציאות בעצם אמתתו כי אם בכח לבד. ועל כן הוא מושכל כלומר מושג בשכל בהשגת המינים והסוגים והעניינים הכללים שהם מושכלים ויש להם מציאות בשכל ואין להם מציאות בעצמם חוץ לשכל. ואינם כשכלים הנבדלים שיש להם מציאות בשכל ויש להם מציאות חוץ לשכל והוא המציאות השלם לעצמם. והיה להם זה מפני שאינם בעולם בעל חמר, אבל עולמם בעצמם וההבדל שביניהם עם ריבויים הוא על צורת מדרגות ועל דרך עלות ועלולים. ולפיכך לא יאמר עליהם באמת שם שלם מורה על מהותם אבל יאמרו עליהם שמות שיורו על מציאותם ועל פעלתם. ואם כן אין בהם דבר שיקרא כללי או פרטי שהם שמות נאמרים על בעלי החמר והצורה ועל תאריהם כולם.

וסוד הסנה הראשון הוא על העליון והשני על האמצעי האנושי והשלישי על האחרון והוא הנקרא חמר הראשון התחתון והוא למטה מכל מה שכולל אותו המציאות הטבעי במעלה. והנה כח

השכל שוכן על העליון וכח הנפש שוכן על האמצעי וכח הדמיון שוכן על התחתון. ועל כן מציאות כח הדמיון כמציאות החמר התחתון ואינו לא בשכל ולא בנפש אבל הוא למטה מהם במעלה ומציאותו מצד ההרגשות המורכבות. ואשר תמה משה עליו יותר מכלם והפרידו בדעתו לדעת בו **"מדוע לא יבער הסנה"**, הורה זה על החמר התחתון שראה אשר איננו אכל מפני בוא הצורות בו בבוא זה אחר סוד זה. ואשר נאמר בו שקראו אלהים מתוך הסנה הוא העליון והוא מקום השכינה שזכרנו. ועל כן אמר לו **אל תקרב הלום וכו' אדמת קדש הוא**. וסודו דם הקשת הוא שרש הדם כי משם בא הכל והסוד אד מתקדש הוא. ועל כן אמר לו **"של נעליך מעל רגליך"** כלומר פשוט הצורה שאתה מלובש בה והתלבש בצורה מופשטת העולה מן המרכבת הראשונה כי הרגל מלובשת מן הנעל ונקרא נעל מפני שהוא נועל ואוסר הרגל כשמקיף בו ומלבישו. והורה כי אחרי התפשטו מן ההרגל שהוא הצורה שהיה מלובש בה בתחלה מיד אחר ההשגה יבא לו המאמר ממנו תחלה מן הכח הכללי. והוא שנאמר עליו **"ויאמר אנכי אלהי אביך אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב"**. ואז ראוי לומר **"ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלהים"**. כי בתחלה הביט בסנה ובאש כלומר בחומר ובצורה ועיין בעניין חבורם וצרופם יחד וכשנגלו אליו האלהים שהם הכחות העליונים הקושרות כל המציאות אשר על ידיהם מתגלגלים הדבור מהשם לאדם, הסתיר משה פניו שהם עיניו כי ירא מהביט אל האלהים, כי פחד מהשתכל אל הכחות ההם הנוראים. וכשראה השם שאין כח בו עדיין על הכלל הורהו

דרך הפרט מה שיוכל להשיג ושב אל שם העצם המורה על הייחוד ועל הפרט. ואמרה התורה בזה "ויאמר יהוה ראה ראיתי את עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו כי ידעתי את מכאביו". והן שלש השגות ההשגחה ר'איה ש'מיעה י'דיעה וסימנם יש"ר הפוך והן סוד ההשגחה. והנה הודיעו כי ההשגה הזו מביאה לידי הורדת השכינה בארץ ואפילו בחוצה לארץ. כמו שאמר "וארד להצילו מיד מצרים ולהעלותו מן הארץ ההוא אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש אל מקום הכ'נעני והח'תי והא'מרי והפ'רזי והח'וי והי'בוסי". וסימנם כ"ח א"ף ח"י.

ואחר שהורנו דרך ההשגה ושהיא במדת רחמים לאומה זו ובמדת הדין לזו, ולפיכך ייחס אותה אל שנ"י השמו"ת הכוללים שתי המדות בגימטריא ובעניין, והם יהו"ה אלהי"ם והם כוללים בסודם זי"ו השכינ"ה שמספרם ז' פעמים י"ו ועולים בנין במנין והם כ"ו פ"ו שעניינם כ"ף ו"ו כביטוי כ"ו לבדה. להודיע שאין עמידה למה שנידון במדת הדין אשר שם אלהים מורה עליה כי אם בהמצא עמה מדת הרחמים משותפת. וסתרי שם אלהים רבים. ואלה מהם בראשית ברא אלהים את בהתחלת מעשה בראשית אשר ברא אלהים לעשות בסוף מעשה בראשית. והנה סוד מלת לעשות הוא שגם הוא בגימטריא אלהים כי הוא ו"ף וסודו תת"ו והנה קשת"ו וסתרו עניין המולד אי"ב תשצ"ג שמשם התחייב סוד הטב"ע אשר הוא הכס"א. והנו כינוי כולל פ"ו עניין סודו במניינו שמנים וששה כי יגרתי מפני הא"ף והחמה מ"ח ול"ב מח כבד. והנה שמנים וששה מראה הקשת ורמזם "כמראה הקשת אשר

יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד יהוה" (יחזקאל א' כח). ומצורף ששים ושמונה זה אלהים וזה חיים והנה אלהים חיים והוא מח ולב חיים ואם כן הנה הטבע חכם כי מעשה בראשית הוא עניין חכמת הטבע. והנה עוד גם כן שמנים וששה עולים תתרנ"א תשמישא שמוש הנשים מורה על שמוש השנים ונפל שמוש השנים כלומר שמוש שניהם שהוא שמוש קשה וממנו שמוש שם אדנ"י על דרך סוד העבור המורה בנשים ובשנים על התולדות ועל המולדות. שכך העולם מתעבר מרוח הקדש וימליט נביאים כמו שהאשה מתעברת מאישה ויולדת בן שהוא כולל שני שמות הקדש והוא שם אחד כ"ו כ"ו הרי ב"ן. וכן שמנים וששה עולים בן וסימנם "ויהוה ברך את אברהם בכל". תורת אדם שיושלם עם תאר דמות ועם תאר מדות מכשף העצמות הוא מכשף הרות על דרך מותר השנים ועל פי השד שבתלי כולל מדת רחמים. והרחמים זהו שם אלהים ועל כן מדות הרחמים רחמים, אמור מעתה כי מדת הרחמים רחמים.

והנה סוד בראשית"ת, ת' ממנו מספרו בע"ל רחמי"ם וממנו בראש"י מד"ת הדי"ן והסוד המופלג שבו שעניינו של בראשית הוא כאילו אומר לנו השם איך ברא עולמו על פי מדותיו ויכלול סוד ברא רית (כך נעתק בכתב היד ונראה שצריך להיות ברא שית) שני עניינים מתהפכים לשתי מדות אלוהיות ראשונות הכרחיות. מפני צורת הנהגת המציאות הנקרא בכללו השמים והארץ וכל צבאם. ולפיכך היה בראשית בגימטריא כולל שתי המדות יחד וכאילו אמר בו במדת הדין עם רחמים ברא אלהים את השמים ואת הארץ. וההתהפכות בו עוד כאילו אמר בו במדת המרחם

עם דין **ברא אלהים את השמים ואת הארץ**. ולפיכך בא בכל מעשה בראשית **אלהים** לבדו ובא אחר כן משותף **יהוה אלהים** עד שנולד קין שחזר לבוא **יהוה** לבדו. והנה נאמר במ בעניין יום הראשון **ברא אלהים, ורוח אלהים, ויאמר אלהים, וירא אלהים, ויבדל אלהים, ויקרא אלהים**. והם ששה עניינים בריאה ורחיפה ואמירה וראייה והבדלה וקריאה. וביום השני אמירה ועשיה והבדלה וקריאה. וביום השלישי אמירה וקריאה וראייה ועוד בו אמירה וראייה. וביום הרביעי אמירה ועשייה ונתינה וראייה. וביום החמישי אמירה בריאה וראיה וברכה. וביום הששי אמירה ועשייה וראייה ועוד בו אמירה ואמירה וראייה. וביום השביעי כלוי ושבתה וברכה וקדוש. והנה נזכר שם אלהים בכלם לבדו ל"ה פעמים ואחר כן עד קין נזכר משותף בשני השמות יחד כ' פעמים, והנה הכ"ל הל"ך אל מקום אחד. ומקין עד זה **ספר תולדות אדם** נזכר לבדו י' פעמים, ובא אלהים בין המשותפים בדברי נחש והאשה לבדו ד' פעמים, ובא בתולדת שת בין המיוחדים פעם אחת שסימנה א' הרי הכל ע' שמות.

ודע כי השם האחד המיוחד הוא ו"ך ומורה שהוא הרא"ש וסוד שני השמות הנבטאים תחתיו בכל מקום כפי מה שהוא אשר יורה עליו הנקוד הוא ה"ס ו"ף ומורה שהוא הסו"ף. ומה שיודיעו סודם הם סתרי העולם על דרך שעור קומ"ה והנה עשרה עשרה וכללם קנ"א והם ו' שמות מיוחדים פחות ה'. ואם כן הנם ש"ם אח"ד עם היותם חמש"ה והששי הוא שם אהי"ה כי השם גם כן מיוחד. כי שם השם באמת שהוא שם בן ד' אותיות הוא י' לבדו והוא י"ה יחד והוא יה"ו יחד והוא יהו"ה

יחד וכללם עולה ע"ב. ועוד אמור כי הוא ה' לבדו והוא ה"ו יחד והוא הו"ה יחד והוא הוה"י יחד ועוד אמור שכללם נ"ח. והנה סוד הראשונים בגימטריא עי"ן וסוד השניים אז"ן ושניהם פק"ח והנה ע' סוד הוסף עליו מספר אותיותו שהם י' הנה יסוד. והשני עולה מי"ח ועם י' אותיותיו הנה חיי"ם ושניהם יסו"ד חיי"ם והם סוד החכמה ורמזם **"הולך רכיל מגלה סוד"** (משלי יא' יג). כי ג' שמות סודם עוד מגל"ה וי' שמות רכי"ל הרי י"ג שמות מגלה רכיל. וסוד הלך רכיל מראה הנבואה אשר הוא באמת מגלה סוד שהוא סוד הגלם סוד החכמה **"ונאמן רוח מכסה דבר"** (ש). והשכל מכסה דבר כי השכל הוא נאמן רוח בגימטריא ובעניין והוא רוח כל מלאך וסוד כל מלאך נאמן ורוח כל מלאך מכסה דב"ר כלומר מכסה עצמו והכל שא"ל. ועל דרך האמת השכ"ל שהוא נאמ"ן רו"ח עם היותו מכס"ה דב"ר כמו שאמרנו שהוא מכס"ה עצמו"ו הוא עם כן מגל"ה החמ"ר. והנה החמר נברא גם הגלם נברא. ואע"פ שאני רכיל באלה העניינים שאני מוסר מהם ראשי פרקים אין בזה כי אם מצוה שהאסור הוא על רכילות עם, כאומרו **"לא תלך רכיל בעמך ולא תעמוד על דם רעך"**.

אבל רכילות החכמה אם לא היה אדם מגלה אותה לזולתו או בכתב או על פה לא היה ממנה נשאר כלל. כי בני אדם שוים הם לבהמות בתחלת מציאותם בעניין ידיעת החכמות והלשונות והכתובות והמלאכות כולנה. ואמנם דרכם לקבל תחלה בקצור ואחרי כן מתוך מה שיקבלו ידעו מה שלא קבלו בקצת עניינים. ועל זה נרמז גם מאמר החכם שאמר **"תן לחכ"ם ויחכ"ם עוד הודע לצדי"ק ויוסף לק"ח"** (משלי ט' ט). לחכ"ם רמזו ל'שון

ח'כמה כ'תיבה מ'לאכה, עו"ד ע'שיה ו'גם ד'יעה. כי אלה הארבעה עניינים הם כוללים כל ענייני בני אדם כסדר בשני מינים המעשה והחכמה כמו שתמצא ברפואות שהם שני מיני החכמה והפעל. לצדי"ק ל'שון צ'יור ד'יבור י'דיעה ק'בלה, לק"ח ל'ימוד ק'ריאה ח'כמה.

ולפי דרכי הקבלה רצוני להודיע לחכם הצדיק עניין הנבואה איך יתחייב שימצאנה על פי ידיעת השם. ואומר שהקבלה שנמצאת היום בידינו בעניין זה היא הקבלה בעצמה שנמשכה מאדם הראשון ועד אברהם אבינו וממנו ועד משה רבינו וממנו עדינו. ממנו בא לנו בכתב וממנו בא לנו על פה ואשר בא לנו בכתב נחלק בשני מינים נמצא ומפורסם לכל, הוא עניין השמות שבאו בתורה שיקרא שם השם בהם כגון יהו"ה שד"י אדנ"י אלהי"ם א"ל שד"י י"ה אהי"ה אלו"ה א"ל צבאו"ת. ואשר נקראו מהם שמות בשם העצם הם י"ה יה"ו יהו"ה כי יה"ו הוא אהי"ה בעצמו. והנה הם שלשה עצמיות ואשר נקראו מהם בשם התאר הם שלשה גם כן והם א"ל אלו"ה אלהי"ם. והנה אלה שלשה שמות מתחילים בשם א"ל והראשונים מתחילים בשם י"ה ואשר נקראו מהם בשם הכינוי גם כן שלשה עוד ואלה הם אדנ"י שד"י צבאו"ת והרי הם כולם ט' שמות. ויש שם אחד שהוא מורכב והוא א"ל שד"י והוא סוד גדול. ואמנם השם הכולל יותר בעירובם הוא משותף בחילוף (..) שכל. כי היסודות הארבעה אם לא יתערבו לא יהיה מהם חמר לדבר יחז עם ד' היסודות אבל עם העירוב ימצא החמר ובהכנת החמר תמצא הצורה.

על כן יהיו הדברים בכח לעתים ובפעל לעתים ולפיכך יתהפכו החמרים אל קבלת הצורות ויאמר על הדבר המורכב מחמר וצורה שהוא חמר לצורה שהוא מוכן לקבלה וכן על קבלו אותה כח קרוב או רחוק. ואם כן לפי מה שהתגלגלו אליו הדברים להביא העניין אל הכוונה בידיעת השם כפי הראוי נאמר כי שם הדבר ההוא מכל צד ומקיף בו עד שלא יצא דבר מגבול השם ההוא הנזכר כשם חי שהוא שם כולל מקיף כל מתנועע מעצמו וכל מרגיש ואע"פ שההרגש כח בחי והתנועה מקרה לו. ואמנם שם הדבר הפרטי הוא המורה על מי שיש לו ייחוד ממה שיחשב שדומה לו ובשמו יורה על שזה הנקרא בזה השם אינו זה הנקרא בזה השם האחר. כי בשמות יורה על הבדל דבר מדבר או על שתוף דמיון שיש בין דבר לדבר, אם כן הנה יהיה זה לעתים בשם העצם ולעתים בשם המקרה. ועוד יהיה לעתים בחיוב ולעתים בשלילה ושם העצם הוא הדבר שיורה על איש מיוחד שאין שמו מקיף וכולל כל מינו ויורה גם כן על כל המין ועל כל הסוג מצד היותו מורה על מהות הדבר אשר השתתפו בו כל אישי המין.

ולפי הסכמת הדבור מצאנו דקדוק דרך הפעלה ודקדוק דרך ההגיון ולפי המציאות מצאנו שהדבור כללי לכל מין האדם ואמרנו עליו בזה שכל אדם מדבר מפני היותו בעל כח על הדבור השכלי. ומצאנו במציאות שלשת מיני הדבור. האחד הוא הדבור הנכתב וזהו מלאכותי. והשני הוא הדבור הנבטא וזהו הסכמי. והשלישי הוא הדבור הנחשב וזהו טבעי. וסימנם מט"ה נהפך בכ"ח. ואלה השלשה הם בעולם האדם, ואמנם יש שם רביעי שמשפיע על עולם האדם ואינו מכלל עולם האדם

והוא הדבור הנבואי. וידוע שזה מעולה מכולם וממנו התחייבו השלשה בשלשת מדרגות כי הנחשב מעולה מהנבטא והנבטא מעולה מהנכתב. והטבעי כולל כל האומות ונשתתפו בו כולם יחד בטבע. וזהו אמרנו בכלל כי כל אדם מדבר ואמנם הדבור המוסכם והוא הנבטא כלומר הנזכר בפיות הוא שבו תבדל אומה מאומה וההבדל ביניהן נתלה בשינוי הלשוניות. ואמנם הדבור הנכתב הוא שבו יבדילו דרכי צורות הכתיבות זו מזו ואין מלאכת זו הכתיבה דומה למלאכת זו האחרת מצד נתינת צורות בחמר הדיו. ועל כן קראנו זה הדבור הנמצא במכתב מלאכתי עם היותו גם כן הסכמי כי אינו טבעי. ואל יטעך עניין מאמר התורה שאמרה **"והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות (אלהים) על הלוחות"**. כי זה העניין אינו ממה שאנו מדברים בו עתה ויתבאר במקומו בע"ה. ואשר הוא נבואי הוא אלוהי ואינו כולל כל מין האדם אבל הוא לקצת אישי המין והם המיוחדים שבאומה המיוחדת והוא שבעדו יאמר במ שהם בעלי כח לקבל הנבואה.

ולפיכך תקרא כללותה של הנבואה קבלה, כעניין אמרם ז"ל משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים לאנשי כנסת הגדולה, מפני שנמשכה הקבלה ממי שקבל ומסר למי שקבל ממנו עד היום וכה יהיה העניין מעתה ועד עולם. מפני היות ידיעת השם נעלמת בטבעה יותר מכל הידיעות נמצא לפי מה שאמרנו ששם השם המיוחד הוא השם הנקרא שם בן ד' אותיות והוא שנאמר עליו בקבלה שהוא שם המפורש. והוא השם הנכתב שלש פעמים בברכת כהנים שנאמר עליו **"ושמו את שמי על בני ישראל ואני**

אברכם". מלמד שהוא סבת הברכה הכללית הכוללת כל האומר על פי חלק מיוחד ממנה שהוא המשמש לפני השם. והם כהני יי' שאמר בהם השם **"כה תברכו את בני ישראל אמור להם"**. ובברכה ההיא המעולה אשר בה שם זה ג' פעמים הורה השם על שלוש זה השם, ושאותיותיו שתיים עשרה והם שלשה שמותיו, ושלתם יחד נקראו שם אחד. כאמרם שם בן ד' אותיות חכמים היו מוסרים אותו לבניהם ולתלמידיהם פעם אחת בשבוע וזהו המיוחד. ואמר עוד שם בן שתיים עשרה אותיות וזהו המשלש עד שאמר עוד שם בן ארבעים ושתיים אותיות וזהו המושבע כלומר שכולל שבעה שמות. ושלושה פסוקים שבתורה שכלל אותיותיהם רי"ו אמרו עליו שם בן שבעים ושתיים אותיות, ובאו הנה אותיות במקום תיבות או במקום שמות מפני שהם ע"ב שמות כל שם ושם בעל שלש אותיות. וכל אלו הרבים בעלי אותיות רבות עם היותם שמות רבים נקרא כל כלל מהם שם בן כך וכך אותיות, וזה מפני שהם כולם על עניינים אלהיים.

והעניינים ההם נכללים בכל שם ושם מהם על עניין אחד והוא שבו יושג מציאות השכל הנפרד המשפיע על מין האדם, ושהוא מוציא שכל האדם מן הכח אל הפעל על פי השפע הנשפע מאתו על הנפש האנושית אחר היותה ראוייה להשיג עם היותה מכינה עצמה לקבל אותו השפע הנקרא אצל כל מקובל זיו השכינה ואצל כל חוקר אור השכל ואצל כל צדיק רוח הקדש. והנה ברצות זה האיש המיוחד להשיג השגת השם המיוחד על פי ידיעת שם העצם המיוחד צריך שישתדל ויתבודד עד שישוב עצמו מיוחד ומפורש, ויכין עצמו לקבל תחלה דרכי הקבלה

כולם מהם מפי סופרים ומהם מפי ספרים, עד שלא יחסר לו דבר מענייני השלמות המשלימים כח האדם הדברי ברוב הענין המחשבי אחר היותו שלם בעצם מוחו מעיקר היצירה, ואחר היותו שלם במדותיו הטבעיות והנפשיות והשכליות, ר"ל שתהיינה כל מדותיו או רובן שלמות לפי מזגו הטבעי וימזגם עוד בהרגל הנפשי וישקלם עוד בשקול הדעת עד שיכריח שכלו כל מדה ומדה שבמדותיו עד שיוכל ללכת בה באמצעותה ולא יטה ימין ושמאל, ויוכל עם זה להנהיג זולתו במדות. ואחר שהדבר כן והתחלנו כבר לדבר בעניין השם המיוחד נודיע מה שהוא הכרחי להודיעו בידיעת אמתת זה השם ונמסור בקבלה כללית הקדמות כוללות הכרחיות להקדימם לידיעה זו ואלו הן.

דע שהקבלה קודמת לידיעה בכל דבר כמו שהלשון קדמה לידיעה ליודיעיו להבנת כוונת המדבר בו. והקבלה הנזכרת פה קדמה ללשון בתכלית האמת ואינה מסופקת אצל אחד מן המקובלים. כי קבלה היא לנו שם מורה על דבר שהשומעו מקבלו מיד אם אינו חסר דעת, ואנו לא נשגיח בחסרי הדעת בדרך זו כאשר לא ישגיחו החוקרים במחשבת קצת אישים שלא למדו חכמת ההגיון. וזו הקבלה היא באמת בנויה על כ"ב אותיות ועל ניקודם ועל ניגונם וכל מקובל יודע שיש שם ה' אותיות גדולות והם מנצפ"ך. וראוי שתדע שיש לאותיות עניינים ראשונים והם עניין הכרת הבדל צורותיהם ועניין ידיעת הבדל מספריהם ועניין השגת הבדל שמותיהם. כאילו

נאמר על דרך משל **א ב ג ד** יש הבדל בין כל אחת ואחת מהן בצורה ויש הבדל ביניהם במספר ויש הבדל ביניהם בשם.

וההבדל שיש ביניהן בצורה הוא מורגש בחוש הראות שהוא הנראה לעין שכל אדם רואה שזו הצורה שהיא **א** היא זו בעצמה **א** גם זו בעצמה **א** גם זו בעצמה **א** גם זו בעצמה **א**. אין בין אלו הצורות החמש הבדל עצמי אבל יש ביניהן הבדל מקריי והוא יופי הצורה לפי מהותה ולפי ארכה ורחבה ועמקה וקויה ונקודותיה וזוויותיה וכיוצא בהן מן המקרים. גם מן המראים שכבר אפשר שיובדלו בצבעים לפי החמר שלהם שיהיה דיו אדום או שחור או לבן או ירוק או תכלת וכיוצא במ. ואמנם אישיהם דבר אחד בצורה הכללית ויורה על מהות השם הכללי הנופל על כל פרט ופרט מהם בשוה והוא שם אלף. גם יורה על שינוי המספר שהוא אחד או אלף וישא זה מה שישא זה בעצמו. ואמנם יתכן עוד שיבדיל ביניהם דבר אחד והוא הנקוד שכבר ינוקד זה בחלם וזה בחרק וזה בשרק וזה בקמץ וזה בצרי, על דרך חמש הברות של סימן נוטריקון וכיוצא במ מן הנקודים הנשארים. ועוד יתכן שיבדיל ביניהם דבר אחר והוא עניין הנגון שזה האות שהוא אלף יקרא או, בחלם, והנגון יניעהו למעלה תנועה גדולה נמשכת הרבה כשהוא מוטעם בטעם מהטעמים המגביהים. וכך יקרה לכל נקוד שיתנועע על פי הטעם בין להגביהו בין להשפילו בין ליושבו על יושר בינוניות בין להטותו הטיה גדולה קרובה אל ההגבהה בין להטותו אליה בהטייה רחוקה או להטותו בנטייה קרובה או רחוקה אל ההשפלה, וכיוצא בזה באלו יקראו החכמים הבדל מקריי. ואמנם ההבדל הנמצא בין צורת האלף ובין צורת הבית

והגימל והדלת ובין השאר כולן הוא הבדל עצמי ואשר יעיד על הבדלם הוא שמם ומספרם.

והנה העניינים מקובלים ואינם בשום צד מן הצדדים מורגשים ואמנם עד ההקבלה ישבו שני העניינים האלה הכללים כאילו הם מורגשים בכל עת שיורגש את האותיות. כי כל מקובל בכל עת ראותו בהרגש אות אלף כבר ידע שזה שמו אלף עד שישוב המורגש אצלו באות אלף מושכל כללי כולל כל אלף שנכתבה מעולם בכל שעה, ושהיא גם היום כתובה ועתידה להכתב עד עולמי עד. וקרה לאותיות כזה עם המרגיש המקובל שהתפרסמו אליו ענייניהם לאחר מזה עד ששבו מושכלים מה שקרה לאישי המינים כולם עמו כשעלה מהשגתם מן המורגש אל המושכל. והנה כבר ידעת עם זה איך ישוה עניין האותיות לעניין המציאות במעשה בראשית באלו הדברים ובכיוצא בהם מן החמרים והצורות והמקרים.

ועתה אודיעך עוד איך ידיעת עניין האותיות וכל הנמשך אחר מציאותם ומהותם ומקריהם במעשה מרכבה מיוחס אל ארבע חיות הקדש, כמו שעניין מעשה בראשית מיוחס אל ד' יסודות העולם. והם שניהם שני מעשים אלהיים כלליים וכנגדם באותיות שני לחות אבנים שהם גם כן מעשה אלהים המה והמכתב בהם מכתב אלהים הוא חרות על הלחות ועוד יתבאר סודם.

ואמנם המרכבה באותיות היא במציאות התיבות אשר הפחות שבערוביהם היא תיבה בת שתי אותיות המצורפות על דרך

ספר יצירה ברל"א שערים פנים ואחור, אבל העירוב מתגבר והולך עד אין קץ. כי אי אפשר לנו להגיע לזו הידיעה ולא לדעתה זולת השם יתעלה ומה שאין לו תכלית אינו מחויב אצלנו להשתדל בו להגיע עדיו. כי אנחנו בעלי תכלית וכל השגותינו מגיעות עד תכלית בהכרח לפי מהותינו והשם שם בנו כחות להשיג בם הראוי והצריך והמועיל להצלחתנו ולהשלמתנו, ולא רצה ולא בקש ממנו כי אם מה שגזרה חכמתו להפילו בנו תחת כח ויכולת ואפשרות באמתת עצמותנו להשאיר ממנו חלקים נצחיים כנצחותו ית' שהיא מדרגה גדולה לנו לפי מהות עולמנו זה השפל. ולפיכך נתן בנו דעת בטבע להשיג בו חכמת הטבע ושם בנו כח לקבל שכל עם רוב למוד, עד שנשיג בו חכמת האלהות. והטביע בנו כח הלשונות הכולל כל המציאות במכתב ובמבטא ובמחשב על דרך מה שהטביע בעולם כולו, כי המכתב בעולם הוא המציאות המורגש. וזה כי כמו שנבדלו המכתבים זה מזה כן נבדלו הסוגים זה מזה וכמו שנבדלו האותיות אלה מאלה לפי מיניהם כן נבדלו המינים אלה מאלה. וכמו שנבדלו אישי האותיות בכל לשון נכתבת והיו מורגשות כן נבדלו אישי המינים בכל המציאות המורגשת וכמו שקרו לאלה מקרה קרו לאלה וכמו שיש לאלו סגולות ייחודם מזולתם כן יש לאלה סגולות ייחודם מזולתם. וכמו שיש הבדלים בין אלה לאלה כן יש הבדלים בין אלה לאלה וכמו שאלה כשיתערבו ויתמזגו יקבלו צורות מתחלפות כן האותיות כשיצורפו ויתהפכו ויתערבו ויתמזגו יקבלו צורות מתחלפות. והן ההבנות שבם התחלפו הלשונות הנבטאות וההבנות הנחשבות.

סוף דבר שכל משכיל שלם כשיעיין באמתת שלשת העניינים הנזכרים באותיות שהם הכתב והבטוי והחשוב ויקבל מחכמי הקבלה מה שראוי לקבל מהם כבר יעלה בידו ממנה הדבר שהיה לאדם תכלית מציאותו. וזו היא הדרך הקרובה מכל הדרכים להגיע אל התכלית ההיא שהיא לשתף מציאות האנושות עם מציאות האלהות על צד קיום נצחי.

והנה מרכבת האותיות היא תחלה תלויה בשרשי הדבורים. ודע כי כמו שיש במציאות המורכב שלשה עניינים שהם החמר והצורה והמקרה. כן יש בכל לשון גם כן שלשה עניינים ידועים והם השם והפעל והמלה. והשם הוא השרש לכל דבר וזה בכל פעל ישאל האדם עליו מה שרשו, וכשיודע מה שרשו יודע מיד שהנוסף עליו הוא שבעבורו נקרא פעל. כאמרך מתפעלים מה שרשו ותדע כי שרשו פעל והוא עבר מבנין (מבנין עבר) והוא לשון יחיד זכר אשר עשה מעשה מן המעשים ושם המעשה הוא פעל, פ"ה מנוקד בחלם ועי"ן מנוקד בפתח ולמ"ד נמשך ועל כן לא מנוקד הוא בשוא. ולפעמים יקרא זה הדבר בשם בעל ד' אותיות והוא זה הנזכר בעצמו עם תוספת כה והיא פעלה ונשתנה בו הנקוד גם כן. וההבדל שבין זה לזה הוא כי פעל הוא לשון זכר ופעלה לשון נקבה. ואם כן תאמר כי מלת מתפעלים הנוסף על שרשו הם אותיות מתי"ם שהם שתיים לפניו ושתיים לאחריה. ויורו המ"ם והתי"ו על עומד לבניין התפעל, ויורו היו"ד והמ"ם על רבים ושהם זכרים. והשרש לה שלש אותיות והן פ"ה עי"ן למ"ד על כל פעול יורה עליו הנוסף במבטא שהוא הדמיו"ן מצירו והוא פ"ה עי"ן ולמ"ד ומורה על היות הדמיו"ן פעו"ל גם הדמיון פועל בלא ספק. והנה שלשת עניינים

אלה יחד פועל פעול ופעל. וזה אחד מן הסודות שראוי לאמתם בשכל. וכן הנוסף על שמ"י דמיון שי"ן מ"ם יו"ד ודע זה גם כן והנוסף על זכרי שם דמיון בחלוף פ' למ"ם ואם כן הנה הוא דמו"ת. קח שרשם ותמצא היודיי"ם בם מורים על עצם המדבר על עצמו שיש בו דבר מיוחד אליו שיהיה שרש שמי שם, ושרש זכרי זכר. ויורו היודים על היחסים וזה מלא שי"ן מ"ם והנוסף בו על שם הוא מי"ן וכולו משמי"ן מנשי"ם ודעם. וזה מלא זי"ן כ"ף ר"ש והנוסף עליו נפשי והנהו זכר נפשי. נמצא שם מלא נוסף על זכר כי נפשי הוא שי"ן מ"ם בעצמם. חבר שם עם זכר ותמצא במספרם פרי זכרים הוא חמר וצורה ומהם בא"ו נקבו"ת. וזה העניין יושלם ביאורו עוד לפנים אבל נאמר עתה שאחר שמעשה מרכבה נמצא באותיות גם כן כמו שנמצא בם מעשה בראשית והיה השם כחמר והפעל בם כצורה. מפני שבפעל יכולו העניינים והמלה במקרה ראוי להודיע פה עניין הרכבת זה השם המיוחד. ונאמר בו למה היה מורכב באלה האותיות ולמה נכפלה בו האות השנית ומה טעם באו עליו שני הכינויים הידועים ולא זולתם ומה טעם יהיה שם העצם מד' אותיות אהו"י ולא מזולתם מי"ח אותיות אחר שכולם יח"ד השם שמו בהם והם כ"ב והיה השם במספרו כ"ו. ואם כן הנוסף עליו הוא ד' חבר כ"ו עם כ"ב ויעלה כוכ"ב חבר ד' אל כ"ב ויעלה כב"ד חבר ד' אל אהו"י ותמצא חצי השם מלא יוד הא. וזהו ענין היות חצי הש"ם ככ"ל הש"ם שסודו כח המשכיל השם הכללי והנם דל"ת כחור"ת.

ולפיכך נודיע מקצת טעמי השם בזה ומה שראוי שנדבר בו תחלה הוא שנאמר בעניין מה שבא בזאת הפרשה בין השם ובין

משה בעניין השם הנכבד אחר השיגו מה שהשיג ממנו בעניין הסנה. ונאמר שכבר שבו אישים רבים בו מה שכבר קבלנוהו והוא שאין נבואה מבלתי ידיעת השם ושידיעת קודמת להשגת הנבואה אינו אמת. והביאו ראיה ממקום ראיתנו כלומר מעניין משה בסוד הסנה ואמרו שאם היה משה יודע את השם לפני עניין הסנה איך היה שואל אחר כך לשם מה שמו. ועוד טענו טענה שנית ממקום מופתינו בעצמו ואמרו אם אין נבואה בלתי ידיעת השם תחלה איך אמר השם על האבות **"ושמי יהוה לא נודעתי להם"** ושלשתם היו נביאים גמורים באמת. ושמע טענותינו ותשובותינו אנהנו אחר ששמעת קושייתם. דע כי תשובותינו לאלה החושבי מחשבת שוא היא שמדרגות הנבואה הן רבות מתחלפות זו מזו, אך הכלל הכולל את כולם לאשר צריך שיקדם לכל מדרגה ומדרגה מהן ידיעת השם הכללית מן השמות איזה שם שיהיה משמותיו יתע'.

והמופת התוריי הראשון בזה הוא בענין אברהם אבינו ע"ה **"ויבן שם מזבח ליהוה ויקרא בשם יהוה"**. וכן אומרו עוד **"ויקרא שם אברם בשם יהוה"**. והנה נאמר עוד **"ויאמר אברם אדני יהוה מה תתן לי"**, והשם ענה לו **"אני יהוה אשר הוצאתיך מאור כשדים"**. והוא אמר לשם עוד **"אדני יהוה במה אדע כי אירשנה"**, והשם אמר לו **"אני אל שדי"**. ובענין סדום ועמורה באו שמות מתחלפים מאד בתוך הדברים באל"ף דל"ת ומהם ביו"ד ה"א. וכן בא עוד בעניין באר שבע **"ויקרא שם בשם יהוה אל עולם"**, כמו שבא לפני זה **"הרימותי ידי אל יהוה אל עליון קונה שמים וארץ"**. וכן בא בענין יצחק **"ויבן שם מזבח ויקרא בשם יהוה"**.

וכשבירך את יעקב בנו אמר לו **"ואל שדי יברך אותך"**. ויעקב אמר **"והיה יהוה לי לאלהים"**. ובא עוד בענין יעקב **"ויאמר לו אלהים אני אל שדי"**. ודע כי נעשה שינוי שמות שני האבות שהם אברהם וישראל כי שם יצחק לא נשתנה, בא בהם מאמר **"אני אל שדי"** עם עניין פריה ורביה. ואעפ"כ הנה בא בעניין הוראת הבדל השגת משה להשגתם **"וארא אל אברהם ואל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי יהוה לא נודע להם"**. וכבר אמר **"וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני יהוה"** ואחר כך אמר לו **"לכן אמר לבני ישראל אני יהוה ... ונתתי אותה לכם מורשה אני יהוה"**. ועם כל זה נאמר שם **"וידבר משה כן לבני ישראל ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה"**. ואם כן מפני מדרגות הנבואה התחדשה הידיעה בשם עת אחר עת וגם התחדשו השמות ולפיכך היה מן הדין שיאמר משה בעת ששלחו השם אל אומתו להוציאם מארץ מצרים מבית עבדים **"ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם"**. והיתה התשובה לו על שאלתו בזאת בשם מחדש והוא **"אהיה אשר אהיה"** ועוד **"אהיה שלחני אליכם"** ועוד **"יהוה אלהי אבותי"** וכו', עד **"זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר"**. וזה כולו מכלל המופת התוריי הראשון. ואמנם המופת השני המושכל הוא שכל משכיל יודע שאי אפשר להיות שם השגה אלהית בלתי למוד חכמה עיונית שלימה, וכל חכמה היא מתבארת על פי השמות. ואם כן ידיעת השם קודמת לחכמה והחכמה קודמת לנבואה וזה התבאר במופת מושכל אצל כל פילוסוף שלם.

ואחר שהתבאר זה נאמר שהשגת משה רבינו ע"ה בתחלת נבואתו היתה השגה מופלאה שבעדה התחייב להיותו שליח לפדות עם קדש מיד עם חול. והיה ראוי מזה הצד להיות בידו אות ומופת מצד השם לאמת שליחותו לארבעה מן הנמצאים בכלל בני האדם. והם חכמי ישראל והמוניהם וחכמי מצרים והמוניהם, ומלך מצרים היה מחכמיו. וצריך והיה לזה ההתאמתות לד' מיני מופתים. המין האחד מהם הוא לאמת לחכמי ישראל במופת מקובל אמתת מה שהשיגו מפי השם עד שיקויים אצלם השם הנקרא בשם זה חייב בגזירת חכמתו מרצונו שיהיו בגלות הזמן שקצב להם לבד לא יותר, והודיעם שהזמן כבר נשלם. ואמנם אפילו אם לא היה נשלם גזרה חכמתו לחשבו בחשבון שוה לנשלם לפי אמתת מהות הזמן שהוא ית' בראו והוא נברא ומחודש מאתו בלא זמן קודם לו. ואם יחייב שאין לפניו זמן כי אם זה הנברא הכללי שאנחנו משיגים אותו במציאותו לא במהותו. ונחלקנו לחלקים רבים שהם השמטין והיובלות והשנים והחדשים והשבועות והימים והלילות והשעות והעתים והעונות והרגעים והחלקים והדקים והנקודות והריפות עין (כהרף עין). והקטן שבכולם הוא הריפת עין והגדול שבכולם שיזכר בשם כללי בלשונינו שנת השמיטה היובלית. כמו שהמעט במספר בכולם הוא אחד והרב רבבה לפי לשונינו והנשאר מן הזמן ומן המספר הוא ארוך וצר ורב ומעט בערך זה לזה, כלומר מה שלפנים ומה שלאחור. והשם יתעלה אינו משיג מה שמשיגו על דרך חלק מתחדש אצלו והשגתו את כל חלק על דרך כי לא נשיגנה אנחנו, שאם השגנוה היתה השגתנו והשגתו אחת במין והיה מתחייב מזה שהיינו אנחנו

והוא דבר אחד במין, וזה בתכלית הנמנע לשום נמצא שתדמה השגתו להשגת השם יתברך ואפילו למשיגים בפעל תמיד וכל שכן לנו שאנו משיגים פעם בכה ופעם בפעל. ואמנם זו הידיעה המקובלת בידיעת השם נדבר בה אחר זה.

והמין השני הוצרכו אל שינוי חלקי הטבעים לפי הוראת הפשט אצל המון ישראל. והמין השלישי שהוא פרעה וכל חרטמי מצרים וכל חכמיהם הוצרכו לדעת על פי משה ואהרן שיש כח פועל למעלה מעל הכחות הכשפניות ובידו יכולת להכריח את כולם ולשנות כחם וטבעם לפי צרך השעה. והמין הרביעי הוצרכו אל הבאת מכות מהן טבעיות אבל משונות מצד הריבוי ומהן בלתי טבעיות וגם מופלגות בריבוי כדי להכות עם רב במכה רבה. וכאשר ידע מרע"ה שהוא צריך לזו ההשגה בעניין שליחותו לאמתה לד' מינים הנזכרים שנשלח אליהם החל בראשונה (והיא) לאמתה לחכמי ישראל, ומיד אמר לשם "מי אנכי כי אלך אל פרעה וכי אוציא את בני ישראל". והשם נתן לו טעם מורה לו שהוא אין הכח בידו ללכת ולהוציא מעצמו אבל הכח והיכולת הוא ביד השם, לפיכך אמר לו "כי אהיה עמך". ואחר שהבטיחו להיות עמו נתן לו אות ליישב דעתו ודעת חכמי ישראל והמוניהם בשליחותו בראות העין ובעיני הלב כי אז נתאמת לכל שהאלהים שלחו. ובא בכל זה העניין שם האלהים מפני שהוא שם כולל ולפיכך ראוי להיותו שם מיוחס למדת הדין, "כי אלהים שופט זה ישפיל וזה ירים" (תהלים ע"ה ה) "כי המשפט לאלהים הוא". ואמנם שם יהו"ה הוא המיוחד והוא הפרט, ולפיכך ראוי להיותו שם מיוחס למדת הרחמים כי בזה השם מקיים אישיהם. והמקיים המינים

הוא שאינו משגיח בפרטים לקיימם מסודרים אבל השגחתו היא בחמר הכללי להנהיגו ולשמרו תמיד ומעיין בצורות הכלליות הטבעיות ג"כ בכלל. ואמנם המקיים האישים הוא משגיח בכללים, ועל כן יתגלה מכאן הפעל האלוהי בכל השפלים שהוא על ידי שתי מדות אלהיות אחת פרטית מהוה הפרטים ושומרת הויתם בעולם, ואחת כללית מהוה העולם בכללו כל כלל וכלל ממנו נצחי וחדש ושומרת המציאות כולה כאיש אחד פרטי.

ומפני היות המדות שתיים בשתי הקצוות יתחייב להיות מדה אחת אמצעית מכרעת בנתיים כדמות לשון הפלס המכריע בין שתי הכנפים. וידוע שהמשקלים כללים והנשקלים פרטים והשוקל בין הנושא והנותן אחד מכריע ביניהם במשפט עד שיגיע למקבל מיד המוסר לו דינו בשוה. ודע כי שלשת השמות שהם יהו"ה אלהי"ם אדנ"י המכריע בין השנים הוא יהו"ה כי הוא לבדו שם העצם ונגזר מן הויה, כלומר שהוא נגזר ממציאיות ומורה על חיוב המציאות. ועל כן יתחייב להיותו מכריע בין השנים שהם נגזרים מתארים מורים על פעולות זה מן אלהות וזה מן אדנות. וכך בא בדברי דוד בהלל הגדול שסודו אדנ"י הגדול ובו כ"ו פעמים כי לעולם חסדו והוא בסודו ג' פעמים כ"ו. ושם נאמר בראשו **"הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו: הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו: הודו לאדני האדונים כי לעולם חסדו"**. הנה זכר שלשתם, השנים על דרך הפעולות הבאות ממדות בעלי הכחות המושלות והשולטות על הכל על פי השם ית' ביד המלאכים ובאמצעות הגלגלים בהפעלות היסודות ומה שהורכב מהם. והאחד על דרך

מה שבא בחותם כל המציאות שהוא כי טוב, מפני שהוא מנהיג ומשגיח בכל חלק וחלק מהמציאות על דרך כללי לא על דרך חלק פרטי אישי. ולפיכך היות ודרכו להיותו מכריע בין שתי המדות ראוי שיאמר עליו שהוא משולש, ועניינו אחד לעצמו, וגם אחד לדון במדת הדין על פי אלהים בשם קבוע לעתים למשפט, וגם אחד לדון במדת רחמים על פי אדני בשם קבוע לעתים לרחמנות שהיא לפנים משורת הדין. ועל כן בא שם יהו"ה אח"ד לכלול שלשתם, ועל כן בא בדברי משה בלמדו סוד המדות בתחלת שליחותו לפי השגתו. **"וירא מלאך יהוה אליו ... וירא יהוה כי סר לראות ויקרא אליו אלהים ... ויאמר אנכי אלהי אביך וכו' כי ירא מהביט אל האלהים"** פחד ממדת הפחד ומשאר מדות. **"ויאמר יהוה ... ויאמר משה אל האלהים... תעבדון את האלהים ... ויאמר משה אל האלהים ... ויאמר אלהים אל משה אהיה אשר אהיה שליחני אליכם ... ויאמר עוד אלהים אל משה ... יהוה אלהי אבותיכם"** וכו'. ועוד פעם שנית **"יהוה אלהי אבותיכם"**. ואמנם באחד נאמר **שליחני אליכם ובשני נאמר נראה אלי**. וצוה למלך מצרים דברים בשם המיוחד **"יהוה אלהי העברים נקרה עלינו"**. וכן יש פליאות בעניין הבדל השמות וכל שכן בהיות השם אומר לו למשה **"כי אהיה עמך וזה לך האות"**. והודיעו שמו ושיאמר ושיעשה כל מה שיאמר ויעשה בשמו, עם כל זה נאמר **"ויען משה ויאמר והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי כי יאמרו לא נראה אליך יהוה"**. ואז נתן לו מופתים המוניים וכולם בשם המיוחד. ואעפ"כ עוד כתיב **"ויאמר משה אל יהוה בי אדני"**, זה ביו"ד ה"א וזה באל"ף

דל"ת, וזה יורה שפחד מדין המדות הנודעות בהבדל השמות. אז ענה לו המיוחד **"ויאמר יהוה אליו מי שם פה לאדם"** הורה לו ההשגחה הפרטית ואמר **"הלא אנכי יהוה"**. ועוד משה מסופק **"ויאמר בי אדני שלח נא"** וזה בא"ד, ועל כן נאמר **"ויחר אף יהוה במשה"**, בי"ה כתיב. ולא נח דעתו עד ששתף בשליחותו את אהרן אחיו עמו ואמר לו **"אנכי אהיה עם פיך ועם פיהו והורתי אתכם את אשר תעשוני: ודבר הוא לך אל העם והיה הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים: ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האתת"**. ונאמר **"ואהרן אחיך יהיה נביאך"**. ונקרא אהרן הלוי תחלה ואחר כך נקרא אהרן הכהן. והנה דוד למד ממשה במה שאמרו בהלל הגדול שכן משה רבינו אומר לישראל במשנה תורה **"כי יהוה אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדני האדנים האל הגדול הגבר והנורא"**.

הנה כבר התבאר לך רוב הקרבה שבינינו ובין השם עם רוב פחיתותינו ועם רוב מעלתו, כשנרצה לקיים מאמרו כאשר בא בתורתו המחיייה המתים באמרה **"את יהוה אלהיך תירא אתו תעבד ובו תדבק ובשמו תשבע"**. ועניין **תשבע** פה לפי הנסתר פירושו תהיה אצלו שוה לכל מין האדם הכולל שבעים אומות ושבעים לשונות ושבעים כתב ושבעים שרביטי מלכות על פי שבעים שמות. והספירה השביעית היא במדת ברית מילה.

והנה מזה הנזכר יתבאר לך מה שזכרו הרב הגדול במורה צדק בעניין השני ממאמרו הנכבד הנקרא מורה הנבוכים בראש פרק

ששי ממנו. שאמר בו שם שעניין אומ' יי' אלהיכם הוא ספור למין האדם כולו. ואע"פ שלא היה מדבר כי אם לישראל לבדם ומה שאמר אלהי האלהים ר"ל אלוהי המלאכים ואדוני האדונים אדון הגלגלים והכוכבים אשר הם אדונים לכל גוף זולתם. וכבר ידעת מה שזכר באותו הפרק בעצמו גם כן מעניין הכחות ושהם כולם נקראים מלאכים ושכולם עושים מעשה מצות, ר"ל שכולם עושים רצון קונם מהם בטבע ומהם ברצון ומהם בבחירה ומהם בשכל, אחר שהכל נמשך לרצונו ית' ולגזירת חכמתו. ושם אמר שהשם שם בזרע כח מציר, יעשה תמונת אלו האיברים ויתארם. והוא המלאך ונקרא אצלנו יהו"ה ששמו כשם רבו. או שהצורות כולם מפעולות השכל הפועל והוא שרו של עולם אשר זכרוהו החכמים תמיד. וידוע שהכח הנעלם אשר הוא הפועל באדם הוא שראוי שיקרא בשם העלם מפני שהוא נעלם מן החושים והוא נגלה לשכל, הדין נותן להיותו נקרא בשם נעלם מן ההמון ונגלה לחכמים שהם נבדלים מן ההמון כהבדל שם משם, וצריך לכל מי שמבקש לדעת אמתת זה השם באמת, עד שיתקרב אל מי שנקרא בו. ושואמר עליו לנו **"זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר"**, שיבדל מן ההמון תכלית ההבדל. ועם היותו אתם יורה לרחוק מהם ויראם ולא יראוהו ויכירם ולא יכירוהו כי כן דרך כל כח נעלם משיג פועל ואינו מתפעל. וראוי שישאלהו רבו המוסר לו זה השם בידיעת אמתתו, ויאמר לו בני אתה רוצה לדעת את השם בשם. אם יאמר לאו יעוררהו עד שיכיר שלבו מת ואי אפשר לו לחיותו בשם, ואם אמר לו הין יבחנהו בשמות הנגלים וימסור לו מהם ראשי פרקים. ואחר כך אם רואה במ שיש בו רוח חיים

מתנועע ומתעורר ומתחיל לחשוק בתוספת הידיעה יוסיף לו דעת וימסור לו מקצת ידיעת זה השם הנכבד אחר שידע דרכי הציירופים והגימטריאות באמתתם. וכך יעשה לו תמיד עד שתעלה הידיעה הכללית בידו ממנו על צד פרטית, שעל זה אמרו חכמים שם בן ד' אותיות חכמים היו מוסרין אותו לבניהם ולתלמידיהם פעם אחת בשבוע, על דרך ובו תדבק ובשמו תשבע. כי שמו הוא תדב"ק בסוד ו"ך והוא הרא"ש והשנים האחרים הם הסו"ף כמו שאמרנו למעלה.

וסוד שמו י"ה פעמים י"ה הרי רכ"ה, ו"ה פעמים ו"ה הם קכ"א חברם ותמצא שמ"ו. ואמנם חבורם הוא שזה מושל על כח מז"ל מאזני"ם שכחו כח קמ"ח, וזה שולט על כח מזל טל"ה שכחו כח ד"ם. וכפלו חט"ה טוב"ה שממנה כל קמ"ח בא, והנה יחמ"ץ בסוד פס"ח והוא סוד ד"ם מיל"ה. והוא סוד העבור על דרך גד"ה בפשוטה חכ"ש ועל דרך הו"ז בעיבור חכ"ש שסוד גד"ה הוא ז"ה, כי ג"ד הוא ז' וסוד הו"ז הוא וז"ה, זה שמי וזה זכרי כאילו אמר גד"ה שמי הו"ז זכרי. והביאור כי בעניינים הפשוטים שם השם נעלם במ ובעניינים המורכבים שם השם נגלה במ. וזה מפני שהנפש פועלת בגוף ומתפעלת מהשכל וכשפועלת בגוף היא פשוטה וכשמתפעלת מהשכל היא מעוברת, ובניה ובנותיה הן מחשבות שפלויות. וכשהיא פשוטה השם נעלם בה שאין פעולותיו נגלות וכשהיא מעוברת הנה השם נזכר בה שפעולותיו נגלות, ואז מתגלגל הזכרון לשם לדר דר, ובכל דור ודור מדיני השם עם האדם שלא ישכחו שמו ואם שכחוהו ישכחם ואם ידרשוהו ידרשם ואם יזכרוהו יזכרם על

דרך הגמול, כמו שנאמר **"יהוה עמכם בהיותכם עמו ואם תדרשהו ימצא לכם ואם תעזבהו יעזב אתכם"** (ד"ה ב' טו"ב).

וזוהו סוד מאמר השם למשה **"כה תאמר לבני ישראל אהיה שלחני אליכם"**. אחר שאמרו לו מה שאמר בשם **"אהיה אשר אהיה"** שפשטו כה אהיה עם מי שראוי שאהיה עמו. וסודו שלשה ראשים א"ך א"ך א"ך, ראש ראש ראש, וכל ראש יכול שני מלאכים עד היותם ששה כחות אלוהיות, והרביעי אהיה שהוא רא"ש. וסוד זה עוד **אהיה שלחני אליכם** אני אהיה שליח לכם. והסוד הגדול בו אהיה אני משיח לכל אליכם, מיכאל שר של ישראל, אני אהיה שם לכל חי, לכל שם אני אהיה, כח שלם לי אני אהיה, חכם שלם אני אהיה. א"ה פעמים א"ה הם ל"ו, י"ה פעמים י"ה הם רכ"ה הנה מחזו"ר רס"א. ונה"ר יצא מעדן הורי"ם ימהר"ו הר וים יה מדבר הדברים עצם היום אהיה לעצמי. וסוד מחזו"ר חמר אחד והוא חמר בת המובחר מהבוחר.

הנה בחברך שלשת השמות הנזכרים יהו"ה אדנ"י אלהי"ם תבין נפלאות מצירוף שלשתם יחד. וכן מצירוף שלשה שמות מיוחדים יהו"ה יהו"ה יהו"ה וכן מצירוף המיוחדים בשם העצם י"ה יה"ו יהו"ה וכן שד"י. גם א"ל שד"י סודו אל"ף למ"ד הנה הפני"ם דל"ת יו"ד שי"ן מטטרו"ן ש"ר, חברם עם הפנים והנה מטטרו"ן שר הפנים והנו שכבת זרע. זהו הכח הממונה על פריה ורביה בסוד פר"ו ורב"ו הנוסף על שד"י מלא במבטאו שהוא בסודו נולדתי. וסוד שד"י אנ"י נבר"א נברא החמר בלי אמצעי עץ מאבן אבן מעץ אל שדי מלא שר צבאות בתנועת

הגלגל. והנה אל"פ למ"ד הראשים כוללים ההויה והנעלמים כוללים ההפסד ואלה הם הפני"ם שהם העיני"ם. והנה מטטרו"ן שר ההויה ההפסד, מטטרו"ן שר ההפסד ההויה. וסוד מטטרו"ן מחזור חמה שהוא מלאך הירח ממחזה רוח מרוח מחזה מיום ירח יום מירח מירח יום חמר יומי רוחנים דין בחמר דין ברחם רחם בדין רחום בחן, כל שדי רחמים בדין דין ברחמים. וידעתי שדי לך בידיעה זו שגיליתי לך סוד שתוף הכחות במדות, ודע שהשמות הכללים כגון אלהי"ם או צבאו"ת שהם מורים על נמצאים כוללים שולטים ומושלים על כל העניינים הכוללים כחות הזכרים וכחות הנקבות, יעידו שהם שמות לעניינים בעלי חמרים וצורות ויודו על הרכבות, והמורכבים שהם בעלי השמות ויורו על הפשוטים שהם בלתי בעלי שמות.

ודי לנו בעדות הנמצאים המעידים על מציאות מציאותיהם. וידוע שכל מה שהתבאר אצלנו שהוא נמצא צריך שנחקור מציאותו. ואם הוא עלול נדע מיד שיש לו עלה והיא אשר המציאתהו, ואם הוא עלה נחקור, אם יש לו עלה אם לאו. ואם נמצא לו עלה נדע כי הוא עלול. וכך נעשה עם כל נמצא אשר נשיג מציאותו עד שנגיע אל נמצא אחד שהוא עלה מחויבת המציאות בבחינת עצמה ושהיא עלה לכל נמצא ואין לה עלה. וזהו מה שיורה עליו שם י"ה ושם יה"ו ושם אהי"ה ושם יהו"ה שהשם יתע' הוא עלה מחויבת המציאות בבחינת עצמה ואין זולתו דומה לו. וכל זה נחקור בארבעת מיני שאלות שהם יש ומה ואיך ולמה על כל נמצא זולת השם ית, שאין לנו עליו רשות להפיל שלשת השאלות האחרונות רק הראשונה בלבד והיא מלת יש, שהיא שוה למלת נמצא ומורה על מציאות דבר

והוא שוה למלת הויה. ועל כן נאמר "להנחיל אהבי יש" (משלי ח' כ"א) והוא סוד שדי, יש ד', כלומר יש דל"ת כחות שהם מעידות על מה שלמעלה מהם ועל ממציאם והם עדים על דל"ת אותיות אהו"י שהן אותיות ההעלמה והן חמר לשם השם המפורש על דרך,

אהי"ה עם יהו"ה א"ה פנים ו' אחור ה"א י"ה
 יה"ו יהו"ה הי"ה ו"ה ה"ו הו"ה והי"ה
 ויהי"ה

רוח אופנים כך דרכו פנים ואחור מתגלגל ומתנועע על פי הש"ם אל שדי בסוד כסוי הדם כסוי גלוי הדיו בסם הסם בדיו הכסוי גלהו הגלוי כסהו דם חיה ועוף כסהו דם בהמות שמרהו דם האדם גלהו דם בחול טמנהו ובקדש לעולה העלהו. ולפי דרך זו דרך השם תדעהו ובדרך אמת בחנהו ותמצאהו.

והנה אלהי"ם עניינו כחות הם ואמנם צבאו"ת עניינו אות הוא בצבא שלו סימן יש לו שבו נבדל מכל נמצא והוא מורה עליו שהכל צבאותיו והוא מלך שופט ומושל על כולם. ועל כן נקרא בשמות כוללים כל הכחות והצבאות, ואומר אלהי האלהים כעניין אמרו אלהי הצבאות ונאמר צורי ונאמר אלהי צורי וכמוהו רבים. וסוד שניהם י' עשר"ה והנה שר מילה שר פ"ה הו"ה ה' חמש"ה משי"ח ו"ה ושש"ה תור"ה. ועוד ה' הנה ה' חמש"ה חמש"ה חמש"ה התור"ה. ועוד שהוא מטטרו"ן צור חי בציורו רחוק חוקר וקרוב ובוקר בקורו בארבע בחדש ביבש

מסדיר סדרים סדרן מטרטון מנטטור שליח רגלי אדניו רגלי הגלגל מלאך הירח מגלה ומכסה טפיו המכריח ההויה מזכיר הלב כחמר לגבוה כלו חציו מיעוטו רובו. הנה כבר גיליתי לך קצת פרטים מסתרי השמות הנגלים המפורסמים בספרים וכללתי בהם גם כן כללים גדולים וכולם מעידים על היות שם דבר מחויב המציאות בבחינת עצמו אשר אין לו סבה ואינו בעל תארים, הוראתם על תארי פעולותיו ועל מדות נשפעות מעצם אמתתו על ברואיו מהם להמציאם ומהם לשמור מציאותם ומהם להנהיגם מסודרים כפי הראוי להם. וזה כולו כפי מה שבא בסדר י"ג מדות שנאמר עליהם ברית כרותה לי"ג מדות שאינן חוזרות ריקם. ושם הורה בהם בראשם ענין השם המיוחד באומרו שם **"ויעבור יהוה על פניו ויקרא יהוה יהוה אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת"**. כי שם העובר הוא שם הקורא והוא שם הנקרא, עם היות על פניו חוזר אל העובר שהוא בעל פנים המורים על אמתת מציאותו. וכבר יורה זה שהתאר אינו נוסף על עצמו של המתאר. כמו שרמז הרב המורה בסוד שם **"אהיה אשר אהיה"** שהתאר הוא המתואר בעצמו והוראתו היא כאילו אמר הנמצא כלומר המחויב המציאות. וכן בעניין אומרו בהשגה **"וחנתי את אשר אחז ורחמתי את אשר ארחם"**. וכן הנה מלת אשר כאלו שם אהי"ה שמורה בעברי בלתי היותו שם על עניין הויה נצחית לעתיד אחר שאינה מחוברת אל זמן, וכל שכן בהקשר שם אהי"ה הראשון בשם אהי"ה השני עם מלת אשר. וזהו זה בעצמו וכל שכן כשבאר בו עוד שאלה השנים הם עניין אחד באמתת מציאות, והוא שאמר **"אהיה שלחני אליכם"**. והיו

שלשה שמות מורים על עניין אחד באמתת הבחינה. וכן במדות באו שלשתם בצורה אחת כי שלשתם יורו על דבר אחד. וכן בברכת כהנים בשלשת השמות שזה השם הוא שם בן שתיים עשרה אותיות והוא נרמז בשם אני והו הושיעה נא. גם החכמה מגלה הגלם שסודו לחם ורמזו "ולא תשבית מלח ברית אלהיך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח". סוד האב מגלה סוד הבא, אב הסובב הגלם הכולל החכמה והבינה. והנה השם כולו מצורף כזה:

יהוה יההו יוהה הוהי הויה ההיו

והיה וההי ויהה היהו הויה ההוי

זה השם צריך ללקחו משלש בראשון ויתחברו ממנו שלשה שמות שלמים. וצריך לקחתו עוד ולהפכו מסופו לראשו ולקחת אות מכל שם ויתחייב שם אחד מן הארבעה שמות ושם אחד מן הארבעה ושם אחד מן הד' ויעלו שלשה שמות. ועוד צריך ללקחו לפי השניות על דרך הראשונים שהם שלש שלש אותיות יחד אבל צריך להפכם לאחור ולהתחיל מן התיבה השנית לאחרונה לאחור ולהשלים עוד באחרונה להורות על צורת הגלגול בו. ועוד צריך לעשות לשלשיות כן גם כן, אלא שצריך להתחיל מן השם שהוא חמישי לראשון ולהוליכו לפנים עד הסוף ואחר כן צריך לשוב אל הראש הראשון ולהשלים בשם הרביעי, או אם תתחיל מן השם השביעי הוליקהו לאחור עד הראשון ועוד תשוב אל האחרון ותשלים בשמיני לראשון שהוא החמישי לאחרון. וזהו עניין סוד השם הזה שנאמר עליו

שהוא שם בן י"ב אותיות, שרוצה לומר תיבות מצורפים בצירוף שלם וכמוהו זה השם בעצמו.

אהיה אההי איהה יהא היאה ההאי
 יהאה יההא יאהה האהי האיה ההיא

וזה בעצמו צריך ללקחו בראשון וימצא כמוהו בשוה, וידוע שהתוספת מזה על זה בכל שם ושם הוא ה' יבוא הסוד ה' פעמים י"ב או י"ב פעמים ה'. ורמזם "כי בי"ה יהוה צור עולמים" (ישעיה כו' ד). וכן "סלו לרוכב בערבות בי"ה שמו" (תהלים סח' ה). נמצא י"ב פעמים ה' הוא שוה למספר ו' פעמים י', והנה כל השם בשניהם ועולים נ"י ויצאו ממספר י"ב פעמים א"ד. והנה סודם "בי אדנ"י שלח נא ביד תשלח". ואמנם מספר הכלל הראשון מרב"ע קח כל השם האחד מהם על דרך מרבע ויעלה ומשל"ש, חברם ותמצא סודם מרבע ומשלש. ואמתתם לפי צירופם שת"י וער"ב, חבר אליהם ו"ה של תהו או ה"ו של בהו או א"י של אות יות ותמצא סודם שכב"ת זר"ע על דרך בכ"ר זע"ן. כי ה' ארוך מספרו ש"ת, והוא האד"ם על דרך נ' קצר. והנה זרע האדם כ"ב שסודו חט"ה ואם כן זרע האדם חטה בסודו שכבת זרע והוא שתזרע חטה. ועל כן נקרא שת בשם זרע, "כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל כי הרגו קיין". קח חטה מלא ח"ת ט"ת ה"א ותמצא בסופה את"ת הפוכות, עשה מן חטה מספר והנה כ"ב את"ת והן את"ת אהו"י והן אותיות א' ת"ו י' ת"ו, ורמזם המופלג "ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האת"ת". רמז "אשר ברא

אלהים לעשו"ת " האת"ת, וזהו אשר תעשה בו שכבר נאמר לו **"ראה נתתיך אלהים לפרעה ואהרן אחיך יהיה נביאך"**. ואמנם מטה של משה של סנפירינן היה ונקרא מטה האלהים גם מטה אהרן אבל לא נקרא מטה יהו"ה, וסודו מ"ם ט"ת ה"א מטה אמת ומספרו אד"ם מלא"ך שט"ן, סופם ת"ר ת"ק ת"ש ימ"ן, תוכם א"ד ט"ל, ראשם אמ"ש. וסודם אד"ט שמא"ל ימ"ן, או שמאל או ימין, אילן שמים אד"ט בסוד שלשה מרבעים אשר במעלה הראשונה אשר תוכם י"ו כ"ה ל"ו והכלוי עומד במרכז נחזור עוד מ"ט ס"ד פ"א.

והנה כל המספר מתגלגל במ, וזה כי תחלת הציור בתאר הגופני הוא נקודה וממנה יתפשטו הקווים עד הגיעם אל הקו המקיף בכל, ובהכרח יהיה זה על דרך שתי וערב לפי צורת שש קצוות אשר הקו המקיף בכולן והנקודה תוך כולן. ואם כן אין להם התחלה ידועה אבל כל חלק מן הקו המקיף הוא התחלה והוא תוך והוא סוף בערך זה אל זה, אך הנקודה היא התחלה ידועה בהכרח. ועל כן בא אות י' שהיא התחלה לכל האותיות בראש השם, להורות כי י' היא התחלה לכל מספר. ואשר היה בא בו בשם השני א', להורות כי א' הי"ה התחלה וראש הראשון לכל אשר היה. ובהיות א' גם כן תכלית הצורות הוא (.) מספרו עשר"ה שהוא ש"ר הסבו"ב והוא שר העין כלומר שר הפנים הוא תכלית האחדים, וסופם כן בא להורות כי א' תכלית וסוף וקץ לכל אשר הי"ה ממנו בעצמו.

וכן השם ית' הוא שהכל היה ממנו והוא התחלה לכל מה שכבר נמצא והתחלה לכל מה שהוא עתיד להמצא והוא סבה ראשונה

לכל, וכמו שהוא התחלה ראשונה לכל כן הוא עוד מקיים הכל כדמות הרוח שממנו הכל ובו בשם הכל על צורת ה"ו אשר תוך כל מספר וכאשר הוא תוך וראש לכל כן הוא תכלית לכל מארבע הסבות. הנה התכלית מעולה מכולן ובעבורה היו השלש שהן החמר והפועל והצורה. והשם כצורה לכל מפני שהוא ראשית לכל כמו שהצורה ראשית לכל בעל חמר מתהווה על דרך משל לפי יכלת הדבור על דרך צורת דברה תורה בלשון בני אדם. כי אין לנו כח לעמוד על אמתת דבר כאשר הוא בשם מן השמות כי אם בדרך משל וחידה ורמז שהוא חמר. ח' חידה מ' משל ר' רמז אשר תוכם שדי"ם וסופם לז"ה, וסוד צירופם בשלשתם זה חמר לשדים ובהם שר המזל מיחד, וסודם הלב חמר השדים, והמופלא שבו לב חמר השטן, שטן חמר הלב, חמר הלב שטן, וסוד שטן זרע לבן זנב ערל והנו לב נזרע גם לב מזריע שהוא הוא מזל רע והנהו גוף רע כי חמר הלב זרע לבן. ואם ידיעת זה כולו איך נדבר בשם כי אם השם ועל דרך חידה או משל או רמז.

וכל נברא הוא החמר כי החמר הוא נברא ואפילו בגימטריא שוה. וסוד החמר ה"א ח"ת מ"ם ר"ש, והנו משמרה אחת, שמר חתם הא. והשם פועל עלת כל פועל וכל פעל וכל פעול ועל כן נאמר בספר הבהיר,

י' פעל י' פועל י' פעול

כלומר יש פעל ויש פועל ויש פעול וכולן פעולותיו יתע'. ויורה על זה שם בן י"ב המורה שהשם ראשית הכל ומעמיד ומקיים

הכל ותכלית הכל, והכל מחכים לו ומקוים לטובו. וכל מי שיש לו צער צועק לו בשמו בטבע ובהרגל, כי הפונה צועק **אי אה** גם **יה** גם **וה** גם **וה** גם **הוי** **אוי** **יא** **יוי** **וי** וכיוצא במ **הה הא** וכן רבים. וחצי השם דאגה וחציו אהבה אחד אחד, וכולו חוזה אחד אחד והשני המחזה והשלישי החזיון. ובחבור אהי"ה עם אדנ"י יהיה אלהי"ם, ושני שמות וחצי הם אדנ"י. ואם כן ה' מהם עולים ב' מאלה, גם י' מהם עולים ד' מאלה, ואחד הוא מצפ"ץ ועולה ש' הרי שד"י ועד כאן ד"י. הנה כבר ראוי לך ולכל הדומים לך שיספיק מה שאמרתיו בכלל מענייני השמות המפורסמים.

ואמנם עתה אשוב לדבר בשמות הנעלמים כמו שייעדתי לעשות וגם בהם אדבר בכלל בהכרח, שכבר אמרתי לך שהפרטים אין להם תכלית ואומר תחלה שזה השם שכותבים אותו במזוזות מחוץ לא היה צריך לכתבו שם אלא מפני רמזו הביאוהו והוא כוזו במוכסז כוזו היוצא מן יהו"ה אלהינ"ו יהו"ה בא"ב ג"ד. ונקדים הקדמה לזה הביאור ולמה שיבוא אחריו והוא שכבר נודע לכל, שכל בעל שם שקוראים אותו בשמו והוא מבין לשון הקורא ומכיר שקורא אותו שראוי הוא לפי דין האנושות שיעננו ואין שום סבה מונעתו מענות לו. ומי שקוראין אותו בשם שאינו שלו הדין נותן שלא יענה לקורא ואע"פ שמבין השומע שהקורא מכוון לקרוא אותו אלא שאינו קורא לא בשמו ולא בכינויו. ואשר יקרא בשם למי שאינו מבין בקריאת שם אין שם מי שיענהו. וכבר נאמר בתורה שלפעמים השם היה קורא את משה ומשה עונה לשם, כעניין אומרו בסנה **"ויקרא**

אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר משה משה ויאמר הנני".
 ולפעמים משה קורא והשם עונה לו כעניין אומרו **"משה ידבר**
והאלהים יעננו בקול" ופרשו בו בקולו של משה. ויתחייב
 מזה הנזכר בזו ההקדמה שכל מי שמזכיר את השם ומדבר
 כראוי לו לפי מה שיש מהדבור בשתופו ובצירופו בין השם
 והאדם שיענה לו לפי קריאתו, וזה יהיה מתוך התפעלות הנפש
 מהדבור בהתפעלות מהנגון.

ולפיכך המתנבאים מכינים עצמם על דרך הנגון לקבל שפע מן
 השכל הפועל ויבוא להם הדבור גם כן מנגן ומרנן ומפזז
 ומכרכר. שזהו טבע באדם לקבל מתוך שמחה כמו שאמרו לא
 מתוך עצבות ולא מתוך עצלות אלא מתוך שמחה. ונאמר אין
 הנבואה שורה אלא על חכם גבור ועשיר. והחכם הנה הוא
 השלם במדותיו, והגבור הוא הכובש את יצרו, והעשיר הוא
 השמח בחלקו. ומהות הנבואה ואמתתה הוא שפע שופע מהשם
 יתע' באמצעות השכל הפועל על הכח הדברי וממנו עובר לכח
 המדמה וממנו עובר לכח המתעורר וממנו לכח המעשי וממנו
 לכח המחשבי וממנו לכח המרגיש. ואלו הכחות כולן משותפות
 עם החכמה והבינה והדעת. והכל היה השכל התחלה למציאותם
 ולמהותם אלא שהוא סבתם הרחוקה שהכחות נמצאות זו מזו
 וכן המדות גם כן נמצאות זו מזו ונמשכות זו אחר זו, כמו
 שהאיברים כולם נמצאים זה מזה ונמשכים זה אחר זה. כאשר
 אנו רואים זה באילן מן הזרע שממנו צמח השרש ומן השרש
 הענפים מזה העלים ומאלה הפרחים ומהם הפירות שהם תכלית
 כוונת מציאות הטבע ומן הפירות עוד חלילה זרע אחר חדש.
 ויתחייב מזה הגלגול שיהיו בדברים האלה לפי רוב מיניהם

עניינים שוים ועניינים נוטים מהשיווי עד שיהיו בלתי דומים אלה לאלה. אבל לפעמים תהיה נטייתו זה מזה בעניינו נטיה קרובה ולפעמים תהיה הנטיה כל כך רחוקה עד שיהיה עם הענפים ג"כ רחוקים ואע"פ שהם נכללים בגוף אחד ולולי שיש ביניהם אמצעי עונה לזה ולזה לא היה אפשר להפכים להתקבץ בגוף אחד. וזה כבר יקרה באיברים שהרי יש מהם מי שהוא בתכלית החום, כלב. ויש מי שהוא בתכלית הקור כעצם לפי האנושות וכן בשאר העניינים במדות ובדרגות.

ולפיכך יקרה ששיגי איש אחד השגה אחת בעניין אחד הפך מה שהשיג זולתו וכאשר היה הדבר כן יתחייב מזה מאחד אם הוא מנהיג והשני מנהיג גם כן שתהיה ההנהגה המתחייבת מהשגתו של זה הפך מן ההנהגה המתחייבת מהשגתו של זה. ולפעמים תהיה ביניהם קרבה רבה או מעוטה לפי רוחק ההשגות ולפי קרבתם. וההשגה שאני מזכירה פה אני מונה אותה לפי מה שאני בו בעניין זה היא השגה בכלל. אמנם יש ממנה אלהית ויש ממנה שכלית ויש ממנה מדומה ויש ממנה מורגשת. וזה ההבדל צריך לשלם שיכירו עד שלא יטעה מן ההשגות. והבחינה בהן היא לעיין בין ההנהגות ויראה איזה מהן יותר שלימה בהבאת האדם לשלמות הגוף והנפש והשכל והרוחת הממון ורוב שמירתו כדי להוציאו כאשר יתדמה בו המוציאו אל דרכי השם שהם חסד ומשפט וצדקה. ויודע מיד כי הקרובה אל זה יותר היא שלימה יותר והיא שראוי ללכת בה והמעלה והפחיתות תהינה בזה לפי הקרובה וההרחקה.

ואחר שהודעתך לך כל זה הנה נתלה בין עניין ההשגה ואין ראוי שתמשך בה אחר קצת מחשבות המנהיגים מפני היות המתנהגים על פיהם אישים רבים ועמים כוללים ואפילו אם רב מרבבה כי האמת אין מדרגתה נתלית בריבוי עם, אבל במעט. ואמנם אם תראה אישים מועטים משלימים מה שזכרנו ורבים מרחיקים דרכיהם והולכים בהפכם הדין הישר נותן שתמשך אחר המעטים אשר האמת אתם ותתרחק מזולתם, ושיהיה איש אחד כנגד כמה אלפים ורבבות של בני אדם הדין הוא עם זה האחד אחר שיתבאר לך שהאמת אתו מאיזה צד שתוכל לדעת זה שהוא כן. ואמנם כל עת שלא יתאמת לך עניינו של זה המיוחד או המעטים ולא עניין הרבים ואתה מסופק בזה ובזה אל תזוז ממה שאתה בו לשום דרך, כי כבר אפשר שהיית חושב לתקן עצמך והיית מתקלקל. וגם אין ראוי עם היותך מסופק לעמוד עם ספקותך ואפילו רגע קטן ולא להתרשל ולהתעצל מחקירת דרך לצאת מן הספק, אבל ראוי להשתדל השתדלות חזקה עם הוצאת כל ממונך וטורח גופך וצער נפשך אם אי אפשר זולת זה עד שתצא מן הספק כל עת שהספק ההוא הוא מן הספקות שיהיו סבות להפסד הנפש שהוא עקר ההשארות הנצחי.

ולפיכך אצטרך אני עתה להורות לך בדרכים שיוציאוך מן הספקות ההם בעניין זה שאנו בו. והדרכים ההם הם העיון המופלג בדרכי השמות הנעלמים כולם על הדרך הראשון, והוא לדעת אמתת הוראתם לפי מה שיובן מהם בלשון הקדש. ואחר ראוי לדלג מידיעה זו לידיעה שנית רחבה מזו והיא לדקדק על הבנת הדבור לפי מה שיורה בכל לשון על דרך מה שמדברים

בה בעליה. וצריך להתיר כל הלשונות אל לשון הקדש על פי כ"ב האותיות עם הכפולות השש שהם כמנפצ"א ולדקדק בכל עת על דרך זו.

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י
י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק
ק	ר	ש	ת	ך	ם	ן	ף	ץ	א

והנה מספר אלה האותיות ל' שהם שלשים וסודם בכ"ח בסוד ב'טא כ'תוב ח'שוב ורמזם "קול יהוה בכח". וזה כי כ"ב אותיות אין בהם כפל ואותיות הכפל לפי מה שכתבנו הם כמנפצ"א י"ק והם ח' אותיות. ואמנם נמנו אלה הששה עם השנים כדי להשלים המספר עד אלף ולגלגלם חלילה. וכן הראוי הוא שתדע כי בכ"ב אותיות מספיק לגלגל בהם כל המספרים מן אחד עד אלף ועד רבבה ועד אין קץ. כיצד, הנה ידוע כי על דרך חשבון הודו מציירים בבני אדם תשע צורות ומתגלגלים עליהם כל המספרים ומבדילים בין המספרים בצורה אחת עגולה שקורין אותה סְפָרָה וכל מספר מתגלגל על ט'. ואמנם אנחנו יש לנו אותיות שמורין על המספר והנה א' הוא סימן למספר אחד, ב' הוא סימן לשנים עד ט' שהוא סימן תשעה. והנה י' סימן עשרה גם הוא סימן עשירי לנמנים בשורה באחדים והוא סוף לכולם. ואמנם מדרגת י' אצל העשרות

כמדרגת א' אצל האחדים. וידוע שאם תמנה תשעה אחדים תצטרך להשוות להם אות אחת סימן לאשר בתוך והיא אות ה' כצורה זו,

א' ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט'

וכשתקח זה הספר הראש עם הסוף ממנו שהם א"ט יהיה הכלל המחובר משניהם עולה י'. וכן עוד כשתקח האות השני לאלף שהיא ב' על דרך ההליכה לפנים ותחברו עם האות השני לט"ת שהיא על דרך החזרה לאחור יהיה המחובר משניהם י' גם כן. וכן חבור ג' עם ז' זה לפנים וזה לאחור יהיה המחובר משניהם י', וכן ד' עם ו' לפנים ואחור עד שישאר ה' לבדו בעצמו מתהפך פנים ואחור, והוא שנאמר עליו "**בהבראם**" בה' בראם. וזה הסוד יגלה לך עניין עץ ה'דעת שהוא בתוך ה'גן ועץ ה'חיים שהיא ה' הידיעה, ויגלה לך כל סתרי התורה וסודות המציאות וזו היא צורתה בכתבנו **ה** וצורתה מעידה על מהותה שהרי היא בעלת שני קוים ישרים ולה זוית נצבת וקויה מורים על היות לה ארך ורחב בשיווי. ועל זה נרמז שנתנה הארץ לאברהם בתוספת ה' על שמו כשנאמר לו "**קום התהלך בארץ לארכה לרחבה כי לך אתננה**". ויש תוכה קו מתפשט מנקודה ונמשך כדמות בן מתגדל ועל כן מספרה חמשה שמורה על סוד העבור ועל סוד טבור הבטן והגו ש"ם אח"ד. ועל דרך ההתהפכות שמורה על עניין להט החרב המתהפכת הוא ענין שוב הקר חם או שוב החם קר, וזה על דרך המרח"ק שבין דבר לדבר. כן סוד לה"ט החר"ב הוא רח"ב הטל"ה שממנו יודוע

המהלך מפני שפניו פונים אל השמאל והליכתו לאחור לפי צורת המכתב. ועל היודע צורת **ב** שהיא נכתבת בעלת שלשה קווים והקו העליון מתחיל מן הפנים המביטים אל השמאל ואחרי כן נמשך לאחור ואחרי כן יורד למטה ואחרי כן מתחיל מן הנקודה המבטת לאחור ונמשכת והולכת לפנים. ודע עניין צורת ה' שהיא צורה אמצעית במציאות מתהפכת לזכות ולחובה פנים ואחור.

והמעייין בצורות האותיות והנקוד והטעמים יכיר מהרה עניין ה' וגם תוספתה א'. ועניינה כמו הנה כמי שאומר הנני הנני כגון **"הא לכם זרע"**. ועניינה כמו הא לחמא ענייא שהוא דומה למי שאומר הנה זה הלחם שהוא לחם עוני, הוא שאכלו ממנו אבותינו במצרים ואנו אוכלים אותו עדות לזכרון זכר ליציאת מצרים. וכבר מורה אותו באצבעות. ועניין **"זה אלי ואנוהו"** שאמרו עליו, מלמד שהיו מראין אותו באצבע, הוא עניין ידיעת השם שמראין אותו באצבע. כמו שאדם מלמד לנערים ומשים אצבעו על כל אות ואות ואומר לו זה האות שמו כך וזה שמו כך, כן היו עושים אז בהוראת השם המפורש עם אותיותיו ונקודיו והזכרתו בהוראת מבטאו. על כן אמר השם עליו **"זה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר"** כמי שמראה אותו לתלמידו באצבעות ואומר לו זה הוא שמי. כי ידיעת השם נמסרת בקבלה לחכמים השלמים על דרך שמשיבים אותם לימי עלומיהם מפני שמלמדים אותם מאל"ף עד ת"ו בעניינים חדשים אשר לא עלה על דעתם לעולם לשמעם. ומודיעים להם שכל מה שטרחו עליו עד היום בלמוד תורה, הכוונה בו כדי להגיע אל זה הקבלה וכפי

שיורום הדרכים האלה. והוא שיודיעום כי האותיות הם סימנים לרשום במ כל המציאות ועל כן ידובר במ בשבעים לשונות. ולפי שלשת דרכיהם הראשונות והם, הכרת כל אות ואות מהם בצורתה עם פי' כל נקודה ונקודה מהם במהותה ובהבדלה מזולתה ומה היא רומזת בתמונתה. והכרת דרכי שמות האותיות והוראתם כגון אלף שהיא לאות אשר מערכתה באותיות המערכה הראשונה והוא שם לאות ההיא בעצמה לסימן היותה סוף כל המערכות גם כן שהיא אלף, כאומרך אלף אחד אלף במקום תשרק אלף. נמצא שאות אלף הוא אות ראשון והוא אות אחרון גם כן. וכך תאמר על יוד שהוא אות ראשון לעשרות ואות אחרון לאחדים. וכן ראוי לומר על קוף שהוא אות ראשון למאות ואחרון לעשרות. ועל כן יק"א דמותם הוא דמות אלף שהוא אחד.

ואם כן הדרך השלישית היא דרך הכרת עשר ספירות וכל הנמשך אחריהם ואז יהיו הספירות על שתי דרכים האחת על דרך חשבון הודו כמו שזכרנו שמתגלגל מן טת אל טת. והודיענו על היות ה' תוך המספר כי ארבע אותיות לימינו והם א"ב ג"ד, וד' אותיות לשמאלו והם ט"ח ז"ו, וחבורם אט בח גז דו שהם במספרם בכלל מ' ועם אות ה' שבתוכם הרי הם מ"ה שסודם אדם, ולפי כל אד ואד מן האיכיות יעלו ח' איכיות והוא מה שיבוא לכולם. כי כל יסוד ויסוד מד' יסודות הוא כולם בכח, ואם כן כולם ל"ב נקודות על שמונה נקודות שהם ח' זוויות ולהם ו' פאות שהם שש קצוות הרי ח"ו שהוא לכל אד ואד שסודו ה' הרי חו"ה, ח"ו שנבראת (מצפע) [מצלע] אדם, כי מ"ה סוד אד"מ וזה סוד חוד"א. והנה סוף אדם ראש מח וראש

חזה סוף מח, כן מח הפוך חס. ואם כן הנה הוא קר, הרי שניהם חמ"ש כנגד חמ"ש וראוי שיורה על זה י' אותיות כאלה,

א'ב' ג'ד' ה'ו' ז'ח' ט'י'

והנה יתחייב מזה היות אותיות אהו"י שהם ד' אותיות ראש תוך סוף, ואשר הוא כך ראוי להיותו מורה על השם באמת ולהיותו שם ראשון לו מורה על מציאותו לפי דרך האמת. וכשימנו כולם יחד יעלו הי"ם, ומספר הזוגות במ ה' [ועולים] ל' הנה להי"ם, חבר אליהם הראש ושימהו בראשם ויעלו אלהי"ם. והנשארים הם ג"ה ז"ט וסודם יחד זה מזה כסוד המזוז"ה שסודה מז"ה וז"ה. והנה זה וזה חתומים בשם זה שמי וזה זכרי, זה שם י' וזה זכר י'. ועל כן שם השם מתחיל מן אות יו"ד והוא וד"י, ועל הנגדיי נאמר "ודי זהב", "כי רבות אנתותי ולבי דוי" (איכה א' כב) הוא דיו שהוא חמר לאותיות, ונקודה כוללת את כולן וסודם י"ט כוללים סוד ה"מ מה, כי סוד ה"מ מתחייב מן ט' וזה לימין. ועוד מ"ה מתחייב גם כן מן ט' והוא לשמאל ונשאר באמצע י' הרי סוד טי"ט שעולה כ"ח. והתחייב מן יט והנה זה מחזור חמה שמתחייב ממחזור לבנה וסוד שניהם כ"ח ט"י וירא אלהים כ"י טו"ב. וסימנם "כי טח מראות עיניהם מהשכיל לבותם" (ישעיה מד' יח). והם ט"י טי"ט והנה ה' שני יודין תוך ג' שתי"ן חבר ב' עם שני יודים הרי ב"כ, חבר ג' עם ג' שתיים שהם ל' על דרך ג'כ"ז וחבר הכל ויעלה בכ"ל, סימן להם "ויהוה ברך את אברהם בכל", והנה כוללים ב' שמות הקדש.

ועוד חבר מהם ג' טי"ט ויעלו אל. עוד חבר בי"ט ויעלו יה"ו
 חברם והנה אליהו ואלהי יעקב לבד שהם י"ג שמות ב' ז' ד'.

והדרך ללקיחתם על פי השם הוא א"בנין י"ג ט"ד ח"ה ז"ו
 ויהיה הכל עולה אדנ"י והם שני שמות וחצי. והשם הראשון
 כב"ד לבד, והשני הכב"ד ול"ב ועל כן יזכה מהם הזוכה כב"ד
 א"ו ל"ב, והשלישי מ"ח ול"ב והוא חקוק בד"ם ובל"ב. ויאמר
 כך, בלב בו דם, בדם בו לב. ושתופם הוא שתוף הד"ם עם
 הל"ב, גם בו שתוף הד"ם והכב"ד כשתוף ל"ב ומ"ח שנרמז
 בהם, **"במרא"ה אליו אתודע"**. כלומר מהאב"ר, **בחלו"ם**
אדבר בו על פי המח והלב שהם כלי הנבואה והשם קראם
 עבדים לו. **"כי לי בני ישראל עבדים עבד"י ה"ם"** אלהי"ם
 ה"ם. והנה ה' פעמים כבד עולה ק"ל פעם אחת, שים קל כנגד
 קל, גם כבד כנגד ותמצא סוד ד' יסודות שהם אש קל ורוח
 קל ומים כבד ועפר כבד, ויעלו ארבעתם יב"ש מער"ב מרב"ע.
 והנה שתוף המרכב"ה בל"ח ומשם תתפשט הברכה בלחם
 שממנו שתוף מח עם לב וממנו לב חם וכבד חם. כי הוא מערב
 מח וכבד בלחם. ודע כי השם הפשוט סודו כב"ד והנעלם ממנו
 ח"י, חבר הכל כלומר כב"ד ח"י ותמצא הכל ד"ם, חבר ד"ם
 וח"י הנה בשניהם סוד שם מיוח"ד שענינו כולל דמו"ת. הנה
 המורכב והפשוט דם ודיו אדם וחזה מה ויט אביו ואמו, הנה
 כולל שבעים שהם עין ועניינם מ"ל וכל עין קל והוא כפל שהוא
 שני שמות שהם גם כן ה' שמות. והסוד הוא כי בחבור השמות
 בשמות משתמשות בהן גם משתמש בו תהו והוא סוד שר צבא
 אות, ולפיכך תבין כי שר צבא לעליונים ולתחתונים הוא אות
 וסימן, כמו שאמרו אות הוא בצבא שלו.

ואם כן מזה כולו תדע כי דרך התמורה היא דרך מופלאה ומעולה כמו שרמזנו בשם כוזו במוכסז כוזו שנתחלף בשם על פי אב גד. וחילופו עוד על פי את בש הוא מצפ"צ (הכצמח"ע) [תכלמטפ] מצפ"צ, ועוד על פי אט בח וכו' כולם. ומפני שתדע להמשיך דעתך בדרך זו אכתוב לך כ"א אלפ"א ביתו"ת שממתחלף במ השם לשם, וזה יהיה בהזכרת ראשיהם לבד. כי לא יתכן עתה לכתבם כולם גם אין זה מקומם וכבר נכתבו כולם בפירושי ספר יצירה מבוארים וזה דרכם בכולם.

שם יהו"ה מתחלף באל בת אל נקצ"ק ומספרם ש"ם וסודם מני"ן נעל"ם וסימנם עלם קדמון עולם צדק. ומתחלף באב גת אל סרק"ר ומספרם רא"ש זנ"ב וסודם נקדות וסימנם קס"ת הסופר ה' חמר ו' צורה. ומתחלף באג דת אל עש"ר לפי שלשת אותיותיו. דע שאחר שתדע חלוף האות השני אין צריך לכתוב האות הרביעי מפני שהוא השני בעצמו ואין צורך שאעורר אותך במה שיתחייב מכל אחד ואחד מן החלופים כי זה ראוי שתמצאהו מעצמך לפי הראוי לו. ומתחלף באד בג אל פת"ש. ובאה בד אל צא"ת. ובאו בה אל קכ"א. ובאז בו אל רג"ב. ובאח בז אל שד"ג. ובאט בח אל תע"ד. ובאי בט אל או"ה. ובאכ כי אל בז"פ. ובאל בכ אל גח"ז. ובאמ בל אל דט"ח. ובאנ במ אל הי"ט. ובאס בנ אל וכ"י. ובאע בס אל זל"כ. ובאפ בע אל חמ"ל. ובאצ בפ אל טנ"מ. ובאק בץ אל שס"ג. ובאר בק אל כע"ס. ובאש בר אל לפ"ע. ובאת בש אל מצ"פ הוא מצפ"ץ. ועל דרך זו הקש בשאר ובקש לכל שם ושם מהם עניינו הראוי לו, ובזה תמצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם.

ודע כי שם כוזו הוא שם וחצי ויצא מן שם אחד. והנה כשתחליף כ"ו באת בש יצא ל"פ והוא הנוסף על שם אלף יוד יום ולילה. וכך קבלה בידינו שזה השם כפול כלומר אחד כפול והנו אח"ד אח"ד. והנה עניינו אד אף לח אל"ף אח"ד הנה עד"ן ושם הטעם והם שני עדים פחד לב והוא לב הלבנה והם ד' פעמים א"ל והם חצי חמר יצורים זו בחלוף ע"פ לבנה מלאה חצי השם מני"ן אח"ד אצב"ע. הנה צירוף כל השם עם חצי השם עולה ט"ל חברה עם ל"פ ע"פ על דרך שיוצאים מן חלוף את בש שעולים יקנ"ק ויעלה טל מטריא והנו שם מטטריא"ל. ואמנם ב"מ ו"כ ס"ז עולה יג"ר עם חבור מה שבא לפניו ואחריו שהם ב' פעמים ט"ל. חבר יג"ר עם ג"ל שבא בין יעקב ולבן ועשה מן אות ג' תמורת מספר שהוא א"ב ויהיו שניהם גבריאל. ויהיה הראשון פרט"י והשני רו"ם ה' ברא"ם ואר"ץ סודם חמ"ר ארמו"ן. ואמנם ב"מ ו"כ ס"ז יהיה סודם הו"יה בל"י סב"ה כי ו"כ סודו הויה והיא באמצע וסוד ב"ם בל"י וסוד ס"ז סב"ה ועל זה נאמר כי ההויות לא נבראו. ואמנם סוד כ"ו זו היא הויה של בהו וכן השני גם כן אלא שהורה שזה הסוד בעל שלש הויות כאלה,

כו זו במ וכ סז כו זו

והנה ס"ם ב"ז כשתחלק ס' לשני חלקים שוים יהיו ל"ל ואז יהיה הסוד כול"ל הד"ם ושני השמות פנים ואחור לח"ם הרי דם כולל הלחם לחם כולל הדם, כי הדם סודו מדה אלוהית מ"ט ועניינו ל"י"ט שוב טיט דילה מדה דליה לידה הילד גלוי הדם כנגד כסוי הדם כי כן במוכסז כסוי הדם. והנה אלהינו סוד הין

ולאו אלה אלהיך, ואלה השנים שיצאו ממנו הוסיפו עליו ג"ל והסוד אלה גלגל זה בני"ם וזה קה"ל חברם ויעלה זכר"י, חבר הנשואים שהם כ"ו גם כ"ו עם כוז"ו ויעלו כולם אדנ"י אדנ"י, החלף מלת אחד באת בש והנה היא תס"ק. זהו מה שרמזתי למעלה בסוד קסת הסופר וזה כי כמו שהיה קסת הסופר כלי לדיו שהוא החמר, כן המספר אחד כלי למדוד בו כל מדה. ועל כן נאמר כי הן י"ג מדות במספר אחד וזהו ג"י מטרי"א כי הוא חמר אחד והוא רג"ע וסודו ארבע. והנה תס"ק נקודות וסודם ראש מחובר עם זנב ועל כן ו"ך הוא הרא"ש אבל זנב"ו ס"ה וכשתדע סודו כסה"ו. ואמנם השם השני לפי מבטאו כשתדע סודו שהוא ד"ם גלה"ו ואם זה הרא"ש שהוא ו"ך השנים יחד הם הסו"ף וזה גם כן עלמה"ו ודעהו כי מלאך האלהים הוא. ועל כן סוד במוכס"ז אם תמצא שהוא ד"ם כסהו בכסוי הלב ובכסוי הכבד וממנו תדע סוד את וה"ב בסופה והנמשך אחריו. ואלה העניינים כולם דקים ועמוקים הם מאד מאד והזהר בהבנתם שלא תטה ימין ושמאל.

ואחר שהעירותיך על מקצת אלה הרמזים אעוררך עתה על סוד שם בן כ"ב ואחריו יבוא שם בן מ"ב ואחריו שם בן ע"ב. ואחל לדבר בשם בן כ"ב ואומר כבר בא בקבלה שזה השם (אולי חסר כאן) צורה מצלם והתחייב אדם מכל הארץ והבן הכוונה בו, (...) על צורת גד בא שהוא אב גד, כי שלש ספירות מסומנות בד' אותיות וכשילקחו במרובעם על דרך א' ד' ט' י"ו יעלו ל'. ועל כן עשינו סימן לשם י' ויצאו ממרובע א"ב ג"ד על דרך א"ט ד"ו י' עשה מן א"ט ד"ה והנה יה"ו י"ה והוא י' רביעי אל אהיו. ונאמר לו "ידי רב לו ועזר מצריו תהיה". וכשתקחם

בחשבון מעקב שהוא עולה א"ח כ"ז ס"ד יהיה הכל ק' חברם עם המרובעים ויעלו ק"ל. ועל זה נאמר **"שמע יהוה קול יהודה"**. ומלת שמע רמז לשמעון אחיו שהוא שני וזה רביעי ונכלל בלחם יין עם בשר שהם פרפראות לפת. וסוד תפלין יין כפת פת כיון.

ודע כי סוד עשר ספירות בלימה ס' בעגולה אחת בסימן בשר לחם יין הם. והסוד מחנה בלי שרים או שרים בלי מחנה, כן עשר ספירות בלי אדם שהן עשר מחשבות, לחם בשר ב' מח שמות והוא שר שלחם במות. והנה תלי במח של הראש והוא קושר כתרים לרבו על פי עשר סעודות. כל סוד עשר הוא סוד תפלין ובתחילתו הוא יצר רע, ציר מכיר, וחברו רוח ועפר, בו עפר ורוח, והנה טבעיהם הפכיים. ואמנם במ הכל כי זה טבעו חם ולח וזה טבעו קר ויבש. וכך צריך שתמשיך הדרך לנשארות וכשתמנה את ארבעתם תמצאם עולים שני יודים והם שת"י. ועוד חבר אש ומים שהם שצ"א וטבעיהם הפכיים גם כן ותמצאם בשמנ"ה בשבע"ה, והנה במ חקוק שם איו"ם. כך צריך שתמשיך אלה הסודות. ואמנם י"ט הוא סימן למחזור הלבנה אשר בו י"ב שנים פשוטות וז' מעוברות ועליהם נרמז סוד **"ויבז עשו את הבכורה"**. וכן בהמן ויבז י"ב ו"ז. ונרמז בסוד משה **"ותמונת יהוה יביט"**. כי הם שבע שנים שנאמר עליהם ובשמו ת' שב"ע ונרמז בסוד **"תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי"**. ושוב עוד אל הדרך הראשון והוא מספר תק"ו וחשבהו ו"ך והנה השם. עוד עיין בו וחלקהו עד שתדע חלקיו, והנה ת' עולה ר"ר ו' עולה ג"ג ק' עולה נ"נ הנה גרן גרן וסודו נברא החמר והוא חמר האיברים

ושמו נר, ונר מזרח מאיר הראש, עולם שני, עולם המחשבה, עולם שכלי, קץ ישו, יש נוקם, השגיח ממעל, פעל ההשגחה, עיון שלם, גמול או ענש, בדקת. ראה צירופי דרכי זה ותמשך אחריהם ועשה וכתבתם כראוי לכל שם ממנו בכתב וממנו על פה, וככה תעשה לכל השמות.

ואני יודע שאי אפשר שלא תחשוב בזאת הדרך שום מחשבת שוא מפני שזהו טבע הפעל הזה המופלג שכל חכם מקובל מהרהר אחריו בתחלת פעלו מפני ההפכים הנמצאים בו בתחלת פעלו, והתחייבו בהכרח מפני מהפכי המציאות. כי על כן קראו זאת הדרך להט החרב המתהפכת השוכנת עם הכרבים מקדם לגן עדן לשמר א"ת דר"ך ע"ץ החיים"ם, לשמר ברו"ח הקד"ש אותיו"ת הקד"ש הנקראים בשם ע"ץ החיים"ם, זהו טבע העניין. ואם יטעוך דרכי המחשבות הראשונות תאמר לו אזוז מן הדרך הראשון, עמוד בשלך אל תזוז. ואמנם דע כי יצר הרע מפתה אותך ולבך הסכל משיאך לבלתי הדבק בשם, ואם יצרך הטוב גובר לך בדרך אשר הודעתך תרדוף אחר הטוב תמיד. וכשיזדמן שיבשרך בשורות הפכיות, דחה דעתו מעליך והפוך הקללה לברכה והמות לחיים והרע לטוב והכר מהות כל דבר ודבר מהם על בוריו עד היותך שלם משיג בפעל שלם, ואז תצא מכל הספקות בעזרת יוצר אור ובורא חשך עשה שלום ובורא רע הנקרא תהו, יחד בשתוף חשך עם רע אשר כחו כח יצר רע והוא כח רשע, ובשתוף אור עם שלום תמצא סודו מזל שור שהוא מזל הראש תחלה.

וזהו שם בן ע"ב

והו	ילי	סיט	עלמ	מהש	ללה	אכא	כהת	אזי
אלד	לאו	ההע	יזל	מבה	הרי	הקמ	לאו	כלי
לוו	פהל	נלכ	ייי	מלה	חהו	נתה	האא	ירת
שאה	ריי	אומ	לכב	ושר	יחו	להח	כוק	מנד
אני	חעמ	רהע	ייז	ההה	מיכ	וול	ילה	סאל
עדי	עשל	מיה	והו	דני	החש	עממ	ננא	נית
מבה	פוי	נממ	ייל	הרח	מצר	ומב	יהה	ענו
מחי	דמב	מנק	איע	חבו	ראה	יבמ	היי	מומ

דע בני המעייין בשם הנכבד והנורא הזה, כי בשעה שאתה נכנס לפרדס הזה אשר סודו עד"ן כי הוא בן ע"ב יש עליך עדי"ם ושמן דם מולד אחד נוטה לדיו ואחד נוטה לדם, וזה דם חי וזה דם חי זה מיחד וזה מיחד. ואמנם הטעם המעט מטעה המטע בעבור היות הקשר בין זנב וזנב, כי הטבע לח. וסוד גן הוא אב"ן ועניינו אות, והשם הוא בן ע"ב אותיו"ת שהם בגימטריא

אבנים על דרך מספר גכ"ף שהם תתכ"ג גם כן. וכך כתוב בספר יצירה שתי אבנים בונות שני בתים והם רל"א שערים שמהם כל יש והוא סוד ישראל"ל אבינו הנקרא שכ"ל הפוע"ל והוא ישראל סבא נבי"א, על דרך **"אבני שהם ואבני מלואים לאפד ולחשן"** אשר לשניהם נפש אחד ודעם, והעדים שמם פ"ר ד"ס כרס אב בטן. והנה ספ"ר הוא ש"ם ונשאר ד' רמז לשלשה ספרים שחבר שלמה, ד'ברי קהלת, מ'שלי שלמה, ש'יר השירים, רמז שם הקדש והוא סוד שם בן ד' אותיות שהוא יסוד היסודות ועמוד החכמות והכל תלוי עליו. ואם תחפוץ להכנס לפרדס בזה השם דע כי אני פותח לך בו שערי אורה וזהו המפתח שעליו קראתי שם זה החומש השני מפתח השמות אשר בו מפתחות השם בזה השם הנורא.

ואמנם כבר נתגלתה הקבלה על היות זה השם רי"ו אותיות וכולל ע"ב תיבות של ג'ג' אותיות וכל תיבה ותיבה ממנו הוא שם והוא כולו בכללו שם אחד ונבנתה ירושלי"ם מש"ם רי"ו וסודו גבורה גם יראה **"בהר יהוה יראה"** (.) שם גבריאל מלא יראה ונגזר משם גבורה ובלי י' יראה שלם, ועוד יראה עד האש והנו סוד שלם והוא ש"ם אהר"ן והוא שכ"ל מדב"ר וסודו דם בשר ודם הוא ירושלים של רומי (מלה מחוקה) של המחזור של רס"ו. והנה רא"ש המל"ך הוא אמצ"ע השמי"ם. והתחלת גלגל זה השם הלקוח משלשה פסוקים שהם שלשה מדברים שאין בהם אות ג', מפני שהם ג', הוא מן השם הנזכר היוצא מן ויסע ויבא ויט שהיא הושיעה נא. והנה האיש עונה הושיעה נא ושב יהוה שלם. והנה סוד אנ"י וה"ו כולל יהי"ה והי"ה והו"ה שהם שלש אומות וכל אחד מהם עולה שלש מאות כשיתחלף באת

בש שיצא ממנו מצפ"ץ ויכלול את שלשתם בשם אחד והוא סוד בראשית תר"ש אח"ד. וזה הסוד הגדול שבכל התורה כולה הלקוח מידיעת השם. ועוד סוד אני והוא אנו הנו ודע זה גם כן על דרך אנכי שסוד אינך והנך, כלומר כשיחשוב אדם למצאו רחוק, וכשיחשוב שרחק מצאנו. כי הוא קרוב לו ית' כמו שנא' **"קרוב יהוה לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת"** (תהלים קמה' יח). זה השם הנכבד והנורא אשר מספר אותיותיו כמספר שלשת שמות על דרך זו

י' י"ה יה"ו יהו"ה י' י"ה יה"ו יהו"ה י' י"ה יה"ו יהו"ה

הרי הכל רי"ו במספרם וזהו סוד היות מניין כל האותיות האלה רי"ו שמהם סוד התחלת ברכת כהנים. וזהו רמז ל' שים אב"ג במקום ו' של רי"ו חברם ויהיה הסוד אב"ג מחובר עם רי"ל צרפם ותמצאם יחד גבריא"ל, קח ראשו וסופו הנה ג"ל ובתוכו יג"ר. והנה נתגלה סוד גל עם סוד יג"ר שהדותא עם היות סוד יג"ר אביר. והנה שתי ידות שעה תש"כ והוא מספר שהדותא עם ד' של מלת ע"ד ונשאר ע' עם ג' של גל הרי ע"ג חלקים. והנה נשאר מן גל ל' ומן אבי"ר שהוא יג"ר ר' תוספת על אי"ב הכל ר"ל אי"ב תשצ"ג, והכלל תורת יי'. והסוד הל"ב שהוא עליון ותחתון, וסוד ר"ל כדור מקיף כל פנים והוא סוד קמץ באת בש הפוך הי"ד. ודע כי השם הזה בא בו בשני הפסוקים הראשונים אתנה בכל אחד מהם עד מ"ב אותיות, ובשלישי עד ס"ב ונשארו מזה ל' ומזה ל'. אבל מן השלישי נשאר י' והרי לי"ל ודע כי התיבות מספרם יו"ם. ומספר הכלל של האותיות אדנ"י אלהי"ם אדנ"י. ואמנם התיבות אשר הם נמצאים לפי

הפשט בשלשת הפסוקים מספרם נ"ו ורמזם **"עד אנה ינאצני העם הזה"**. וסודם הוא שרמזו להם קץ אחד מקצי הגלות, שעניין מספר אנה, ה' אלפים וחמשים והמבין יבין. וכשתשתף שני המספרים יחד יעלה כללם מצורף סורו, והנה הו"ו שסימנו ה"א מורה שבמחזור רס"ו אחר חמשת אלפים יושלם עניין זה השם הכולל. והקבלה מעידה שזה השם הנכבד והנורא הוא לעד על דרכי הצירוף הנרמזים בספר הראשון שהוא מפתח החכמות.

ולקחתו ככה, אות לקוחה מן ראש הראשון ומסודרת בראש השם והיא ו' מן ויסע, ואות מסוף הפסוק השני והיא ה' מן הלילה האחרון, ואות מראש הפסוק השלישי שהיא ו' של ויט. ולפי לקיחתם בצירוף זה ימצא הפסוק הראשון כולו מסודר יוצא ישר בראש תיבות של השמות, והשני הוא מסודר לאחור ויוצא מתוכי תיבות של השמות, והשלישי כולו מסודר ישר יוצא מסופי תיבות של השמות. נמצא שהשנים יוצאים דרך ישר והאחד דרך הפוך, סימן לשנים שתי כתיבות ישרות לשתי אומות יהודית והגרית שהן עברית וערבית וסימן לשלישי כתיבת הנצרים שהיא למפרע והולכת למפרע ולא לפנים. ורמז לשלשתם עניין השביתה בשלשת ימי השבוע. ואין ספק שאלו השלש אומות נדונות בשם הזה מפני כבוד האבות כי עשו הוא אדם. ואע"פ שהאומות רבות לפי שמירת [שביתתם] הנה השלש כוללות את כולן. והיה זה השם נלקח בצירוף זה להודיע ששלשתן עתידין לדעת את השם בשם בימי הגואל האחרון כמו שנאמר **"כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם יהוה ולעבדו שכם אחד"** (צפניה ג' ט'). והסבה בידיעה זו

היא רוב חכמת הגואל שנאמר עליו **"הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד"** (ישעיה נב' יג'). ונאמר בקבלה ירום ממשה ונשא מאברהם וגבה ממלאכי השרת מאד מכל אדם. ולפי זו הדרך תודע אמתת כל התורה ויושכל למשכיל המקובל השלם עניין מעלתו בהיות כל נקודה ונקודה שבה חלק משם המפורש וכל פסו"ק שבם מדב"ר תמיד. ואם כן שלשה פסוקים הנזכרים הם שלש"ה מדבריים והמשכיל יבין. ומכאן ראייה ברורה שאין בתורה שום נקודה וכל שכן אות לבטלה ולא תוספת ולא גרעון כי התורה כולה אלוהית ובה הכל תלוי.

ועל כן ראוי לעיין בה על זה הדרך המצורף שזכרנו בשם וללקחה על צורת שבעים לשונות ולהתיכם כולם לכתיבה עברית ואל לשון יהודית כלשונונו וכמכתבנו שתתחיל מלכותם במקדם ותשלטנה על העליונים ועל התחתונים. ואחר שהדבר כן מה אומר בפירוש התורה לפי הפרטים ואפילו בכללים לא אוכל לדבר לפי זו הדרך ולפי שאר הדרכים הראשונים או לפי מה שהתחלתי בדרך הראשון של הספר הראשון לא אצטרך להאריך במ שכבר שמתים לסימן ולרמז למה שיתחייב לפי הנזכר במ משאר הספרים. ואם כן מה שאדבר בו לא יהיה כי אם בהערה על עיון מה שיורה הכלל שבפרשיות, ואומר כי מה שנזכר בפרשת ואלה שמות ראוי לעיין בו על דרך הנסתר בעניין ההולדה למשיח שהוא משה, ומה שקרה לו עם עמו ועם פרעה ועם עמו ועם השם בשליחותו בהוראת השמות והאותות והמופתים אשר הורהו ית' להיותם ראיות על שהשם שלחו. יורה זה כולו לכל משכיל שלם על עניין המלחמה החזקה שיש בין האדם ובין הבריות ואיך השם מעוררו ומודיענו האמת

מהכל ואומר לו הדרכים הראויים ללכת במ. עד שיפעל שנויים בחלקי המציאות כדי להיותם עדי השליחות, והיות גם שהאותות הם תחילה בגופו ואחר כך בזולתו. וקל הוא על המשכיל להבין מהותם אחר מה שכתבנו, וכל שכן בהיותם שינויים ידועים שהם שוב המטה נחש ועוד נחש [שוב מטה]. ועד עתה לא היינו יודעים מה בידו של משה אלא מצד שהיה רועה, ודרך כל רועה להנהיג הצאן עם מטה. והנודע הוא שעם השלכת המטה ארצה ישוב נחש. והדין נותן שינוס האדם מן הנחש, וכשישלח ידו ויאחזנו בזנבו הדין נותן עד שישוב מטה בכפו. ועם זה ראוי שיאמן שנראה אליו יי' ונודע שעם זה נרא"ה הש"ם אל משה ואל אהרן. וידוע כי שם הנרא"ה הוא שם והוא המפורש המיוחד המבואר.

והאות השני שנוי היד בחיק בביאה וביציאה והשנוי הוא לצרעת לבנה כשלג, ויודע זה משלג שתחת כסא הכבוד שממנו נבראת הארץ הוא סוד לבנת הספיר, ובסוף **"הנה שבה כבראשונה"** וזה מבואר. והאמונה מחויבת לשני האותות או לקל האחרון שהוא לקיחת מי היא"ר ושפיכה ליבשה ושובו לדם. ועדיין משה מפציר מלכת עד בוא לו סיוע מאחיו. וסוד השמות **"והיה הוא יהיה לך לפה ואתה תהיה לו לאלהים"**. ונאמר **"ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האתת"** רמז למה שנאמר **"אשר ברא אלהים לעשות"**, האתת. וזה צריך לדעת ותבונה ודעהו מאד מאד. ואמנם מעשה האתת הוא על צורה פנימית מופלאה והיא מכלל ידיעת השם הנזכר. והלקיחה בהזכרת השם הזה הנכבד והנורא היא על דרך

הנשימות המשותפות עם השעות ועם צלעות העולם, ונגוניו נמסרים פה אל פה כי אי אפשר לגלותם בספר מבוארים.

ואמנם כל אדם יודע שאחר כל תנועה מארכת באות נולדת הברת אלף, והנה אם כן יולדו מן ריו הברות רי"ו אלפין ובם נתלה סוד העבור הסובב מן רי"ו אל רי"ו מחזורים. והכחות עולות מכח האנושות והרוחות יורדות מהכחות האלוהיות, ובהצטרפם הנפש מתעברת מהשכל, ומתוך אותו העבור יכלו כל הנשמות שבגוף האדם ואז בן דוד שהוא ידידיה זוכה להולד והוא שלמה מלך ישראל, הוא הנקרא קהלת שהיה מלך על ישראל בירושלם בכח שיר השירים אשר לשלמה אשר הוא קדש קדשים עם היות **"האלף לך שלמה"** חול, שהוא רמז לקץ **"ומאתי"ם לנטרים את פרי"ו** של כר"ם שסודו תאומי"ם שהם הכרבים בסוד תאמי צביה כר"ם נשמר בי"ה. על דרך **"וישכן"** שהוא סוד השכינה אשר נאמר שבידם **"להט החרב המתהפכת לשמר את דרך עץ החיים"**.

ודע שמחשבת האדם עולה לקראת הכח העליון ומיד חוזרת ויורדת וכך עוד עולה ויורדת עד שעולה ומתקבלת ברצון **"לריח ניחוח אשה ליהוה"** בסוד כל קרבן ובאמצעיתו מתקרבים כל הכחות שהן חמש כחות. אחת דומה לעגלה משולשת אחת לעז משולשת ואחת לאיל משולש ושתיים לתור וגזל, וכולן חמשה מיני בעלי חיים טהורים, והשלשה משולשים בענייניהם, והשנים שהם ארבעה כרמז **"ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן וטהרה"**, בעניין היולדת, והטהרה היא מדמי

טהרה ומראות הדמים חמשה להבדיל בין הטמא ובין הטהור. וכבר נאמר **"שפך דם האדם באדם דמו ישפך כי בצלם אלהים עשה את האדם"**. וברית הקשת לאות בין אלהים ובין כל נפש חיה אשר על הארץ. וכן **"מיד כל חיה אדרשנו"**. ואין הקרבן מחיות אבל הוא מהבהמות ועופות ואע"פ שאחת מן החיות הארבע הנושאות את הכסא היא שור כבר נתחלף בשם פרטי לכרוב. **ודמות פניהם פני אדם** והם חמשה מינים ארבעה מהם למטה מן הרקיע ואחד למעלה ממנו. והעליון כללי אבל הארבעה פרטים והאדם אילן הפוך אשר בכח המשוש שהוא התחתון שבכל כחותיו הוא כללי והארבעה פרטים והמשיג נהפך כענין **"ונהפכת לאיש אחר"** (שמואל א' י"ו).

וצריך גם כן שתתעורר אל מה שכללה אותו זאת הפרשה המופלאה מעניין השלמת שלשת המינים הנזכרים בספר הראשון שהם הצדיקים והחסידים והנביאים. והוא שבא בפשטיה עניין היות משיח גואל ומושיע נולד בזמן שרצה השם להושיע את עמו מיד שוביהם המעבידים אותם בפרך בפה רך ובקושי מלאכה ובעבודה קשה. והשם יתברך אשר לו **"נתכנו עלילות"** (שמואל א' ב' ג') סיבב סבות וגלגל גלגולים עד שברח הגואל לארץ רחוקה מארץ מולדתו שהוא מקום קבוץ הגלות עד שיגדל בגוף והיה בן פ' שנה ראוי והגון לעמוד בהיכל המלך. ולמד והתחכם עד שנתנבא ואז נתן הדין האלוהי לשלחו, ושלחו יתעלה. והיה מן הדין גם כן להודיעו שלשת מיני מופתים שהם מורגשים ומושכלים ומקובלים. **המורגשים** להשלים הצדיקים שהם טובי ההמון אשר ההמון נידונים על פיהם ומתנהגים מהם לפי הכרח כל קבוץ אנושי. כי אי אפשר

להיות קבוץ במקום שאין השגחה מסודרת והנהגה מתוקנת, כי העדר הסדור הראוי הוא סבת פזור הקבוץ האנושי כמו שנודע מן המורגש והמושכל והכתוב והקבלה. **והמושכלים** להשלים החסידים שהם שלמי הטבע וטהורי המדות המעלות ויודעי דעת מביני מדע וזכי השכל. והוא מה שבא בעניין האותות לפי מה שיושכל מן האותיות והתיבות המובנות בשכל עם רוב לימוד. **והמקובלים** הם האתת, והמופתים הם אצל כל מקובל חקוקים תוך לבו והם בצאתם מן הכח אל הפעל לפי הדרך הנזכרת בנשימות המקובלות עניינים מתקבלים ברצון מיד למשיג על פי כח ההזכרות המודיעות ההשגה כולה.

ויש לך לדעת שהאדם הזה הפרטי המשיג לא תתעבר נפשו מן הבן הנרמז הנקרא משיח וגואל הדם ומושיע המדות והכחות והרוחות והנשמות, עד שתתקשט ככלה התאבה בחשק אמיץ ובחפץ מופלג וברצון ובתאוה יתירה ובחבה רבה ובאהבה גוברת למעלה מכל כחותיה להדבק בכח הנשפע עליה מדודה. אבל אם בעת השגתה יגבר כח דומה על כחה תתגבר ממנה בעת מן העתים מנקבה ואחר ילדה בת ושמה בת קול גם בכל כאומרם ז"ל בת היתה לו בכל שמה והיא חכמה באמת אבל לא נבואה גמורה. וכבר נאמר כל הנעור משנתו ונפל פסוק לתוך פיו הרי זו נבואה קטנה, כן החלום הוא בכללו, נאמר עליו שהוא אחד מששים בנבואה. ועוד נאמר וחלומות השוא ידברו, לדעת שני החכמים המקשים זה לזה ובא על זה התירוץ והפירוק המופלג המגלה רוב סתרי התורה, לא קשייא כאן על ידי מלאך וכאן על ידי שד.

והנה כבר נגלה מבואר מדבריהם המופלאים אלה שיש שם שני מינים מודיעים החלומות לבני אדם בטבע. ומה שבא מהם על ידי המין האחד הוא אמת ויציב ומה שבא מהם על יד המין השני הוא שקר וכזב, ואעפ"כ הוא בא ומדבר ומודיע עניינים. והנה נגלה מהם סוד הכרבים ואם תקרא אלה הדברים השנים לפי כחות האנושות בשני שמות מתחלפים כגון שכל ודמיון או תקראם לפי המדות האלוהיות יהו"ה אלהי"ם הרשות בידך על כולם, אך השמר ושמר נפשך מאד בעיינך במ בחכמת האלהות פן תקצץ בנטיעות הנטועות מהם על השרש הראשון אשר פריו האחרון הוא הדבר המיוחד באדם, שבעדו נאמר שהוא בצלמו כדמותו של הכח הכולל כשלהבת קשורה בגחלת על דרך משל. וידוע כי הפרי הוא בשרשו בכח לפני צאתו לפעל.

ואמנם על ידי סבות ומסבבות יצא הפרי מן הכח אל הפעל דבר אחר דבר ועת אחר עת. ובעת שיתחיל להתנועע הפרי לצאת מן הכח אל הפעל לפי הטבע ישליך השרש האחד של האילן האחד הפרטי הזה הרמוז אליו על דרך משל שרשים רבים, וכולם מתפשטים ממנו לכל רוח ומתדבקים בעיקר העפר ונפתחים להם שערים ונכנסים במ לחדרי חדרים ומתחברים ונקשרים בקשר אמיץ וחזק בארץ. ומשם מתפשט השרש עוד עם היותו טמון ונסתר מעיני בני אדם ומתגלה באויר ועולה ומראה עליו לכל רואיו שהם בעלי העינים אבל המוכים בסנוורים ואפילו בחצי היום לא יראו פעלו עם היותו נגלה בעצמו. ופעלו הוא עצמו ועולה ומתרכך ומתקשה מעט מעט. והתגלגלו הוא מרך אל קשה בסוד שם המפור"ש שסודו שם ר"ך וקש"ה תבנית גבו"ר וחל"ש בדמות חמ"ר וצור"ה שהם השרים הנקראים

ראשונים. והאילן שהוא שם כולל כל ענייניו כמו האדם הפרטי הזה עוד משליך ענפיו מתפשט באויר לכל רוח ועולה למעלה, והענפים מולידים עלים לשמירת הפרי כשיוולד שיסתר תחתיהם לעתים לפי צרכו אליהם. ואחר כך יצא הפרח של הפרי כנקודה קטנה ולפי דין מינו יולדו ענייניו אח"ד אח"ד בסוד השם, סוף דבר עד שיוולד הפרי. והנה הפרי הנזכר כללי לפי מינו ויצא מן הפרטי הנזכר שהוא כללי לעצמו. והנה יהיה הפרי תחלה רך מאד ואחר כן יתקשה. וסוף סוף מפני שתכליתו להיות מזון לבעל חיים ודינו להיות נאכל, דינו גוזר שיתרכך כולו או מקצתו, פנימיותו או חיצונו עד שיהיה כולו או חלקו ראוי לאכילה. וכבר יהיה בפרי אחר צאתו מן הכח אל הפעל כח התולדת לשמירת מינו עד שיתכן שיטעוהו ויצא עוד ממנו אילן חדש וכך יתגלגל העניין. והנה תכלית מציאות הפרטי הזה הפרטי נחלק לשני חלקים, האחד להיותו מזון לבעל חיים, והשני להיותו מוליד לדומה לו והוא שבו כח תולדה לשמור מינו. ואחר משל האילן והשרש שלו שהוא ראשית מציאות הקרוב והפרי שלו שהוא תכלית מציאות הקרוב והענפים והעלים שהם תוך הראשית והתכלית קל מעליך להבין כוונתי בשם המשלש הנזכר שהוא שם מורה על שלשת מיני תנועה והם נסיעה וביאה ונטיה בסוד שלשת ראשין המסודרים סדר ראשון.

ועתה אעורר שכלך הזך והנקי אל כלל העניין ההוא כולו זה שהעניין בכללו שם הוא שיש שם גואל עם אהוב מעם שונאו והגואל הוא מלך נלחם עם מלך העם שכנגדו אשר מיצר לשלוח עמו של הגואל לעבוד את מלך מלכי המלכים כלומר

עבודת אמת והשונא מעבידו עבודת שוא שהוא עניין קיום הגופים בחמר ובלבנים ובכל עבודה בשדה. וזהו בניין ערי מסכנות ומזון. אין בכל שום דבר רוחני כלל אבל הכל גופני גמור ומי שהוא עוד היום משתכל בזה לבד עודנו במצרים ומלכו הוא פרעה מלך מצרים שסודו מלך שר הרוחות שכל רוח ורוח יקרא מצר ואם כן מצר הם כמו כפלים כגון פעמים וזה מפורש בלשון הקדש.

וסוד פרע"ה הוא אשמד"י והוא מלך שתי רוחות אחת אשיית ואחת אוירית כלומר החום הטבעי והדם שבשניהם כל חי מנפש. וכן מספר מלך מצרים והוא היה מכשף בעבדיו וחרטום במשרתיו פועל ברוח טומאה ואומר **"לי יאורי ואני עשיתיני"**, ועם היותו נרמז בשם העפר, צריך לדעת שהוא התלי המכשף גם כן. והנביא גלה סודו באומרו עליו **"התנים הגדול הרביץ בתוך יאוריו"** (יחזקאל כט' ג') ונקרא נחש בריח נחש עקלתון הוא פרעה חפר"ע נח"ש וכנגדו כל גואל שלם. והנה שתי מחנות הפכיות בכוונה והן מחנה מצרים ומחנה ישראל. והנה הרוח והמים נלחמים והנסיעות לשני מלאכי השם האחד מלאך האלהים והוא האש הגדולה, והשני עמוד הענן והוא צל שדי. והאש הוא השרש, אבל עמו"ד הענן הוא הפר"י, וסוד מלא"ך האלהים נבו"ן וחכ"ם הנה הדעת שהוא המדע המוטבע באדם בכח הוא פרי לחכמה ולבינה שהן שרש לידיעות כולן. והנסיעות מהן הולכות לפנים ובעת המחשבה חוזרות לאחור ומהן עומדות ומהן באות תוך שני המחנות שהן מחנה האיברים ומחנה הנפש. והנה הזמן הוא האמצעי וחלקיו הם היום והלילה. ואמנם הלילה שהוא שם מיוחד לזמן החשך מתחלף לשני פנים,

פנים ואחור. אך פניו הם הם אחוריו ואחוריו הם הם פניו בצורה זה,

ה ל י ל ה

ככה יקרא מפה ישר כמו שיקרא מפה הפוך. וכשתקח חמשה פעמים שבעה שסימנם ז"ה ועוד חמשה פעמים שבעה שסימנם ז"ה גם כן תמצא ה"ל מפה ישר וה"ל מפה הפוך ישר. וכן תמצא כח השם המפורש בישר ובהפוך והוא רמז **"לא קרב זה אל זה כל הלילה"**. כי י' שהוא באמת מלאך האלהים בא בתוך שני המחנות והוא רמז ליווד הנמצא במלת איש תוך מלת אש. ועל כן תמצא שם שד"י שהוא בעל כח פריה ורביה כאמרו **"אני אל שדי פרה ורבה"**. ומספר הנעלם מן שם שד"י עולה פרו ורבו חתום בשלשה שמות, תוך בטנם שלהם ט' אותיות ואלה הם אי"ש אד"ם ואש"ה הפוכים, ש' בבטן האשה, ד' בבטן השם הכללי הכולל את שניהם שהוא שם אדם שנאמר **"ויקרא את שמם אדם"**, י' בבטן האיש. וסופי תיבותיהם מצורפים הש"ם. והנה יש להם שלשה ראשים מיוחדים והם א'א'א' רמז לשם א'היה א'שר א'היה, שמשלשתם הנפש הר"ה ומתעברת ויודעת מה א' יהי"ה בתוך הזמן העתיד. וחותם הבריאה ויהי ערב ויהי בקר יום הש"י ש"י, הנה י"ש משם אי"ש, ה"ש משם אש"ה, וכל יו"ם בכלל כולל שתי כחות כ"ח מעורב עם כ"ח. והשתנות הכח היה שוב המלח יבש בתכלית היובש על פי רוח קדים עזה להציל האוהבים בבקיעת המים עד עברם בחרבה וביבשה, וההפך הוא שוב היבש לח עד שיכוסו השונאים

וימותו בתוך המים ולא יבחן בין מת לחי אלא העובר ביבשה במי הים ההוא.

ודע כי שם וה"ו צריך ללקחו מצורף כדי להבין ממנו עניינים אלהיים לפי לשוננו הקדושה. ואם ילקח כסדר לא יובנו דבריו ואם ילקח מצורף בצירופים רחוקים לא יקובלו דבריו למתחילים בקבלה עם היותם חכמים גדולים. ואם יצורפו בו דיבורים בשאר לשונות ואפילו הם מורים על עניינים גדולים לא יושג בהם לחכמי לשון הקדש. **ואמנם על דרך האמת עניינם כולל שלשת הדרכים האלה ואליהם צריך המשכיל המקבלו לכוון עד שהשם הוא בעצמו יודיעהו עיקר סדורו ומערכותיו השלם בשלשת הדרכים הנזכרים אשר הם מסודרים אצל השם.** ואע"פ שהם אצלנו בלי סדר לפי מיעוט דעתנו כי זה דומה למשפטי השם בהשגחה האנושית הפרטית שיחשבו הפתאים עם היותם פילוסופים מן האומות, שהשם בלתי משגיח בפרטים, בראותם רשע מכתיר את הצדיק וחסיד ונביא עניים וסכל ונבל עשירים. וכל זה מסודר מהשם בלא ספק בסדר נכון ושלם. ואנו עיורי רוח וסומים מדעת ונבקש לשפוט את שופטינו. כן עניין הפתי ההוא אשר לא ידע דרכי הקבלה ומלמדים אותה לו, ורוצה להקשות על מלמדיו ולומר להן שאין זו הקבלה ראויה להתקבל.

והמלמדים שקבלוה יש מהם שבחנוה במבחן השכל ונסוה במצרף הדעת ומצאוה אמת כמו שקבלוה, ופתחו בה מכה עצמה שערים שלא נמסרו להם מפתחותיהם אבל הם חדשום מתוך מה שעלה בידם מדרך הקבלה בעצמה. כמו שיחדש מי

שלומד חכמת המספר וחכמות עמוקות בו אחר שקבל מקצת דרכיו. שהשרשים ההם מוליכים הפירות בלבו ומעוררים מושכליו. ויש שקבלוה אבל לא בחנוה ואעפ"כ האמינו דרכיה והיה אצלם פעל הבחינה בכח קרוב כסופר מהיר בהיות לפניו כל צרכי הכתיבה וחפצו לכתוב, אבל השינה הכריחיתהו וישן, ובעת התעוררו מיד יכתוב כי אין לו מונע. ומכאן ואילך הכל מדרגות כענין בגופים כן הענין בנשמות ובנפשות שמתוך למוד האדם נפשו מתעלה ומקהלת החכמות עד שיעלה למדרגה שבה יהיה מכלל המתנבאים והנביאים אם יזכה. וזו היא התכלית האנושית שבעדה נתחדש והיה בעולם.

ואחר שתדע כן אי אפשר שלא אכתוב מקצת מה שנגלה לי מעניין שם בן ע"ב ממנו מפי סופרים וממנו מפי ספרים וממנו מפי הגבורה. והרוצה להשים לב מה שאכתוב ממנו ישים, כי אני מודיעו באמת אם לבו שלם באהבת השם וביראתו שיועיל לו מה שיראה בדברי בהבינו כוונתי במ, להביא רואי דרכי השם לפי סתרי התורה בדרך השמות אל השגת הנבואה. ואם יחשוב חושב שמעלת התורה הקדושה היא יתירה בהיותה על שאר דרכים זולתי היות כולה שמות והחושבים שכולה שמות מפחיתים מעלתה. ידע בלא ספק שהוא בדעה בתכלית הטעות במחשבתו זאת, והוא שהשמות הקדשים הם קדש קדשים ושאר הדבור זולתם נחלק לשני חלקים. כי יש ממנו משותף בין קדש לחול, ויש ממנו כולו חול. ואי אפשר היותו כולו קדש אלא בהיות כולו שמות הקדש. ומי שלא ייטבו דבורנו בעיניו מפני סבות יחשבם כאילו לא חוברו, שאני לא ארצה להניח כל חולה

מאהבת השם שלא ארפאהו בעבור סבות נכריות. ועל כן שים לבך להבין השם.

דע כי מלא"ך האלהי"ם הנזכר בשם שהוא הנוסע וההולך לפניו הוא הדבר השומר הדרך המושגחת להנהיגם במ. והוא אשר נראה למשה בתחלת מראותיו בלבת אש מתוך הסנה בהר האלהים ושמו מפורש עמוד האש המאיר הלילה ושני לו עמוד הענ"ן המאיר היום מצד השכינה, וסודו עמוד המס"ע ופעם יעמוד ופעם יסע. ויתגלה זה משני כתובים שנאמר **"ויהיה הלך לפניו יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה"** ונאמר עוד **"לא ימיש עמוד הענן"**. ונקרא הדבר ההוא בשם מלאך להיותו שליח. וכל שליח בעל מעשה או בעל דברים מורים על מעשה. ונגזר בלשון הקדש מלשון מלאכה, ונמסר בקבלה לנו, שנרמזו ארבעת מיני השגחתו והנהגתו לבני אדם במ בארבע אותיות שמו. והם תחלה מ' רמז אל מחשבות בני אדם כולם לרמז על לשונותיהם ורמז על אמונותיהם בשם יתע'. כ' רמז על כתיבותיהם לפי התחלפותם באמונות יתחלפו האומות כי אין אומה מתחלפת מאומה אלא מצד התחלף אמונתה בשם מזולתה. והתחלפות אלה העניינים הארבע באומות הוא בהשגחתה ובהנהגה אלוהית כללית תחלה ומתפשט על הפרטים שבכל אומה ואומה מהם.

ואחר שהדבר כן בהיות ההנהגה ממנו כללית, כוללת אומה או עשרה אישים ממנה להשלים עשרת שכלים נפרדים והחזן מן המנין שהוא המנהיג, או חתן שהוא המלך, אבל לא אבֶּל ולא

אשה ולא קטן שאינו בר מצוה או אינו יודע למי מברכין, אז יקרא מלאך האלהים כלומר שליח הכחות האלהיות. וסוד האלהים בסוד פ"ה אשר הוא שם כחו שסודו אפ"ה ומלא פ"ה ה"א, והנה מלאך הוא שוה עם האלהים. וכן סוד אלפי"ם פמלי"א של מעלה ופמליא של מטה, כענין **"אֶלֶף אֲלֵפִים יִשְׁמְשׁוּנָה וְרַבּוּ רֶבֶן קֶזְמוּהִי יְקוּמוּן"** (דניאל ד' י'). וישראל ששים רבו הם **"והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה"**. ונאמר במסע הארון **"שובה יהוה רבבות אלפי ישראל"**. וידוע כי י' אלפים הם רבבה אחת ראשונה וכשתמנה ששי"ם רבו"א מלאכי"ם תמצא תת"ר והם אלף וסודם אנ"י והוא שם הראשון של ע"ב שמות, וה"ו שם השני לו, וסודם אי"ן בגימטריא, וסוד אנ"י הנו תצרפם תמצאם שוים (לכך) [למח] וכבר רמזנו למעלה. ואמנם שניהם דבר אחד לפי מה שזכרנו כי אי"ה שהוא וה"ו בעצמו עניינו א' והנשאר ממנו הוא י' פעמים ו' שהוא ני, ואם כן אי"ן הנ"ו, אנ"י וה"ו הוא בעצמו. וכשישגיח זה המלאך באיש מהאישים פרטי אשר שב כללי כמשה שהוא אחד במקום אלף שהם י' פעמים ק' כמספר ל"פ אשר התחייב ממלויים הד"ם הפו"ך אז יקרא מלאך יי'. כמו שנאמר **"וירא אליו מלאך יהוה"**.

וכן במקומות הרבה יקרא מלאך לבד. כאמרו **"הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכנתי"**, להיותך ראה שכינתי. ושם נגלה עניינו של זה המלאך באמרו יתע' **השמר מפניו** שהוא בעל פנים רבים, **ושמע בקולו** שהוא המדבר אתך, **אל תמר בו** פרשו בו אל תמיריני בו, **כי לא ישא לפשעכם** כך מדתו באחד מחלקי פניו לבלתי

סלוח עון וכל שכן פשע שהוא מרד, אבל החטא הוא שגגה וזה אינו מעצמו אלא מפני היותו מקנא על כבוד שמי, **כי שמי בקרבנו** רמז כי שמו מטטרון בגימטריא ובידו ספר וספור. והוא מיכא"ל רמז **כי ילך מלאכ"י לפניך**, וכך נמשך כל העניין. ואמנם זה המלאך המיוחד מכל מלאכי השם יתעלה והוא האמצעי בינו ובין עמו ישראל להשגיח ולהנהיג. הוא סופר של השם ויושב וכותב זכויותיהן של ישראל. כי שר ממונה עליהם והוא שרו של עולם. ומאמר משה לשם **"אם אין פניך הלכים אל תעלנו מזה"** אחר אמרו לו יתעלה **"פני ילכו והנחתני לך"**. ואמ' ז"ל על פי אפילו פרונקא בעל פנים מתחלפים לפי המשפט של הגמול והענש. ולפיכך פחד משה מפניו אולי יפשע העם ולא ישא לפשעיהם. וידוע שאין מרד ולא פשע גדול ממרד המכיר את קונו ומורד בו, כמרד נמרוד בימי אברהם.

והנכנס לפרדס הזה הנזכר בידיעת השמות וחוזר לאחור מדרכו לגמרי עד שיכפור וימרוד בעניינם, הוא העובד ע"ז יותר בחזקה מכל עובדיה זולת זה כאלישע אחר שעניינו ידוע לחכמי ישראל ז"ל. שנאמר עליו יצא לתרבות רעה כי הוא נכנס ויצא ור' עקיבה נכנס ויצא, אבל יצא לרעה אלישע, ויצא לשלום עקיבה. והם הפכים שנאמר **"עשה שלום ובורא רע"** (ישעיה מה' ז) כעניין **"יוצר אור ובורא חשך"** (שם). וכמוהו כל הדומים לאלישע אחר. ואמנם הנכנס ויוצא מפני סבה אחרת מונעת אותו מבית או מחוץ בשום צד ודעתו קיימת בעניינו אין זה פושע ולא מורד, אך מעלתו אינה שלימה כבראשונה, כי אז שב עיונו בכח, ובתחלה היה עיונו בפעל. ואשר לא עיין בדרך זו כלל הנה כחו כח רחוק. והקרבתו היה מובא להקריב הכחות ואין

למקריב כחות יותר מכל קרבן כדיעת השמות בכח השם המיוחד. וסודרו הקרבנות באמצע התורה התמימה הכוללת חמשה חומשים וששה סדרים, והיה שרשה עשרת הדברים אשר זה כולל השם המיוחד. והנה רוב ואלוף מלשון אלף ורבבה וכן רב ומלמד, ועניינם שהם רבנים ומאלפים כלומר שהם מביאים אלפים ורבבות מתלמידים. ואם לא יועילו דברינו כי אם לאחד מיוחד בשובו כללי הרי הוא בששים רבוא.

וכבר נשלמה בו תכלית כוונתנו כמו שרמזנו בשם בסוד אמרנו בהזכרת הישועה מפורשת אנ"י וה"ו הושיעה נא. וסודם אנ"ה ואי"ה כי השם אינו במקום והמבקש תשועה מעיין בכל צד שאפשר לבוא לו עזר משם לעזרו עליה, כאמרו **"אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי"** (תהלים קכ"א א') ואחרי כן אמר **"עזרי מעם יהוה עשה שמים וארץ"**. ואיך אבקש מקום שמשם יבוא לי העזר כגון ההרים והנה עזרי מעם יי' עושה המקומות כולם אשר הם נכללים בשם שמים וארץ שהם הגופים אשר השם הוא מקומם, כלומר מקימם. והמקום הוא מיוחס לארץ מפני מנוחתה שאין לה שום מסע בכללה, והזמן מיוחס לשמים מפני תנועתם שאין לה שום מנוחה בכללם. והשם יתעלה נעלם משניהם ומשפיע טובו עליהם תמיד שהם בריותיו והוא העזר האמתי, קראוהו הנביאים תשועה והצלחה. וכן אנ"א יהו"ה **ה הצליחה נא** שני לראשון כי ההצלחה באה אחר התשועה תמיד.

ודע שהשם הגדול צריך שתחלקנו לחלקים, וזה שכבר נודע שחלקו משהרע"ה בתורה לג' חלקים והם ג' פסוקים. והיה

החלוק המקובל הראשון בו שנחלק לב' פסוקים לפי עדות אני והוא, ויחלק אל חצ"י חצ"י אשר מספרם יר"ו של"ם. כי בחברך חצ"י אל חצ"י יעלו שניהם אח"ד שלם והוא סוד חדש מלא אשר הוא ל' מם. וכן סוד ירו שלם שר ל' יום ויעלם ממנו י' שמספרו עשרה, וכשתמנה י' עשרה החסר מן השלם תמצא מספרו שר כ"ט יום. והנה השם המיוחד שמספרו כ"ו כשתחלקהו לשני חלקים שוים יצא כל חלק מהם אח"ד שלם עם היותו חצי השם. כי זה ח"ק השם וכשתחבר השנים אח"ד אח"ד יעלו שניה"ם כ"ל הש"ם והוא ש"ם אדנ"י. ודע שכל חלק מהם עם היותו חצ"י אח"ד והוא חצי השם שמספרו קכ"א הוא חלק שלם מפני הרכבת המציאות. ותבין זה משם אנ"י וה"ו אשר יובן מדרך אנ"א יהו"ה. כשתדע שכל נ' מספרו א"ב וא"ם ונשאר מהם הו"א הי"א ויורה זה על שני מורכבים ששניהם דבר אחד בעצמו. והסוד הו"א אב והוא אם ונמצא שהם אחד מצד אחד והם שנים מצד שני והם שלשה מצד שלישי והם ארבעה מצד רביעי.

ואין זה צריך ביאור איך הוא כי ידוע הוא מצד המספר, עד שיעלה זה אל היותם חמשה מצד חמישי וששה מצד ששי והוא החשבון השוה בחלקיו שכל חלקיו שוים לעצמו. וזה כי חציו ג' ושלישיתו ב' וששיתו א' והנה ו' שהם אב"ג והוא ראש לשם בן ע"ב, אלא שהוא חצי השם הראשון לו ומעניין חצי רי"ו בתים תבין חציו הנשאר. ואמנם חבור שם י"ו עלה מהרכבת י' על ו' וזה כי חציו הוא חצ"י, ושלישיתו ע"ב, ורביעיתו הוא נ"ד, ואין לו חמישית במספר השלם. וששיתו הוא חלק מן ל"ו והנה רי"ו לפי חשבון ו' מספר מעוקב בעל גוף שלם כולל ארך ורחב

ועומק על דרך ו' פעמים ו' שהם ל"ו וזהו מרובע ג"כ ל"ו פעמים ו' וזהו מעוקב שיעלה רי"ו. ואמנם שביעית שלם אין לו אך יש לו שמינית והוא כ"ז ותשיעיתו כ"ד ואין לו עשירית שלם. והנה חסרו מחלקיו יז"ה ורמזם **"יזה גוים רבים"** (ישעיה נב' טו) והיו חלקיו חו"ט עם בג"ד ובלו א' והטועה בידיעתו חט"א ובג"ד. וצריך שתמנה תחלה מספר כל אותיותיו ותדעם על דרך זו בהכרח.

אא מספרם י"ד. בבב מספרם ז' חצי י"ד. ג אין בו. דדדד מספרם ד'. הההה מספרם ל"א. ווווו מספרם כ'. זזזז מספרם ג'. חחחחחחחח מספרם ח'. ט' מספרו א'. יייייייי מספרם ל"ב. כככ מספרם ז'. ללל מספרם כ'. ממ מספרם כ"ג. נננ מספרם י"א. סס מספרם ב'. עעע מספרם ט'. פפ מספרם ב'. צ מספרו א'. קקק מספרם ג'. רר מספרם ט'. שש מספרם ה'. תתתת מספרם ד'.

ועתה דע והבן אתה המעיין כי לא ספרתים כך לבטלה, שהנה בעלי המסורת ספרו כמה אלפין בתורה וכמה ביתין עד סוף כולן, וכן לכל ארבעה ועשרים ספרים ואין זה פעל בטלה אבל בו חכמה רבה. והעד בזה אומרם במלת **גחון** חצי התורה באותיות, **ג"ח מפה ו"ן מפה**. וכן אומרם במלת **דרש דרש** חצי התורה בתיבות. וחצי התורה בפסוקים בפרשת צו את אהרן **האפד מפה והחשן מפה**, **"ויאפד לו בו: וישם עליו את החשן ויתן אל החשן את האורים ואת התמים"**. וכן מנו מספר הפרשיות וכל הדומה לזה. ואם יבוא סכל לומר כל זה וכיוצא בו מה מועיל מה מוסיף אם נדע זה כולו, ומה גורע אם

לא נדע דבר ממנו. וזה הסכל הכסיל הוא שיהיה מחכמי (נמחקה מלה) מכלל מי שאינו מקובל בעניינים אלה. אז נענה לו על דרך **"ענה כסיל כאולתו פן יהיה חכם בעיניו"** (משלי כ"ה). מפני שדבריו בדברי תורה, ונאמר לו עני הדעת ולו הברכה תועלת ידיעה בעולם זולתה להיות ממית עצמך עליה וזה מפני שבה היית מכיר את קונך על פי שמותיו היקרים, והיית מוצא חן בעיניו. כאמרו **"הודעני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך"**.

וידיעת דרכיו תלויה בידיעת שמותיו הנגלים והנעלמים, ומי שיש לו כח על מעלה מן המעלות האנושיות ואינו מוציאו לפעל הנה תחסר ממנו אותה מעלה ולו פחות ההפרש בין הידיעות. והנה תכלית כל אחת ואחת מהן היית מחזק בה חכמת נפשך ביתדי השכל ובעמודי החכמה ובחבלי הבינה ובקומת הדעת, עד שלא היה מלאך המות אינך מכיר מהותו באמת מושל ושולט עליה ביום פרידתה מגופך. ואם כן שוב ולמוד וקבל ואולי תדע מהות התועלת בידיעה זו. ולזולתו משאר השואלים על זה המענה להם הוא לבטלה או לטיול מלחמת הרשות. ולפיכך אודיעך כי הכלל הנזכר הוא על דרך זו,

א יד י לב ק ג

מפתח ואלה השמות השמות

ב	ז	כ	ז	ר	ט
ג	אין שם	ל	ט	ש	ה
ד	ד	מ	נג	ת	ד
ה	לא	נ	לא		
ו	ט	ס	ט		
ז	ג	ע	ט		
ח	ח	פ	ט		
ט	א	צ	א		

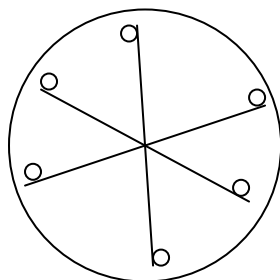
נמצא שמספר האותיות כ"א. ודרך מספרם מצורף כסדר הזה הוא זה בסוד השם, א"א ב"ב ג"ג ד"ד ה' ז"ז ח' ט"ט י"א י"ד כ"כ כג' לא' ל"ב הכל כ"ו אותיות. ועתה ראה גם ראה איך עלה המספר האחד אהי"ה והמספר השני יהו"ה ושניהם שמות לסימני הגאולה התלויה בבניין יר"ו של"ם, כמו שנאמר "בונה ירושלם יהוה נדחי ישראל" (תהלים קמ"ז ב'). וקבלנו על המשיח שהוא בונה ירושלם של מעלה בשם יי' כלומר מכין מקום המקדש להשכין שכינה בו, ואחר כן נדחי ישראל יכנס. וכך

קבלנו אין התחתונה נבנית עד שתבנה העליונה מפני שבית המקדש של מעלה מכוון כנגד בית המקדש של מטה וכן ירושלם מכוונת זו כנגד זו. וכן סוד המדות כולן זו כנגד זו בשם השם התומות בשש פאות מצורפות. והמספר הגדול בכולם הוא ל"ב והוא מספר היודין, והקטן הוא כפול רק הוא א"א והוא מספר ט' ומספר צ', שהם מיוחדים. והם מספרים שנים שהם מורים על שתי תכליות כי ט' הוא תכלית האחדים גם צ' הוא תכלית העשרות, וע"כ לא בא מהן בשם כי אם אחד אחד. והסוד אל א"ב והרמז **"הלוא אב אח"ד לכלנו"** (מלאכי ב' י') הלוא א"ל אחד בראנו והוא תכלית האנושות ותכלית האלהות לנו. והאבות בעלי ג' צורות אדם אב לכל אדם בלי הבדל, נח אב לכל האומות המתחלפות באמונות, אברהם אב לכל עברי. וכנגדם ג' אבות אברהם במקום אדם אב לכל מפני שכללו בניו קצת עמים בני הגר ובני קטורה. יצחק מיעוט אעפ"כ בניו משותפים עשו ויעקב כדמות בני נח. יעקב מטתו שלימה אין פסולת בבניו ודומה לאברהם עצמו שהיה תמים. ועל כן אנחנו מיוחסים בשמו המשתנה לעילויים כי אנחנו בני ישראל.

ראה שרשנו ביחסי האבות ותבין שתופינו עם האומות והבדלינו מהם. ודע שלא בא השם זה גימ"ל שסודו גלמ"י והוא גלם עשירי וכל לחם שהוא הגלם כלו חטה ורמזו **ביו"ם טוב"ה** **הי"ה בטו"ב** (קהלת ז' יד) שהוא טוב הטוב והוא מביט לסימניו בעצם היום הזה נכח פני יי'. והוא מגל"ה אזנ"ך לעמוד על אמתת החכמה והבינה עם ג' הויות הכוללים ו' אחדים ושלתם כוללים שם אדני אחד אשר סודו ה"א. והשם המשלש מורכב מזרע שלשה עם ארבעה שסודם לב ראש השעה ראש לב

השעה והוא סוד בראשית אשר הורה שהעלה בראש כלומר הנשימה בראש וסוד צירופו אשתבר"י והוא לשון יון שתי וערב שהוא בגימטריא מרבע ומשלוש והוא ש"ר התועב"ה ובו תלויה ע"ת הבשור"ה מפני שכבר תע"ו ב"ה הכשפני"ם בצורת ד"ג. והוא שנאמר ברמזו **"גד גדוד יגודנו והוא יגור עק"ב"** רמז לזמן החרבן קע"ב שנה. גם סודו עוד שש"ה ושבעי"ם שתי וערב והם חצי השם ז"ו. ועל כן צריך לצרף השם מרב"ע ומשל"ש ושלישיתו ב"ע ורביעיתו ד"ן ורמז שניהם **גן בעד"ן** ושם חלקיו קד"ם ורמזו **מקדם** וכן **קדם מפעליו מא"ז** סימנו אחד ושביעי. הוא תהו אבל של מעלה שהוא ז"ו הוא בה"ו **והארץ היתה תהו ובהו** שסודם אזו"ז. והנוסף על ארבעתם במבטא לפני"ו יו"ן והסוד אין זו לפני זו ומספרם אורי"ם. תבין סודם מדרך הגורלות והפורים הוא לפור הוא הגורל שכן שם המפורש פועל בשני היצרים. והוא כדמות שלשת גופי הקוביאי לשני שוחקים נלחמים לנצח זה לזה ושלשתם דבר אחד בעצם אבל הם שלשה דיינים שהם עצם אחד ושלשה אישים. ושני השוחקים נידונים על פיהם והם מדברים על יד נקודותיהם. ושלשה גופים הם מתגלגלים ומתהפכים לכל רוח ורוח בשה רוחות אשר הם מתוארים בס. ואלה פיותיהם או או או לשלשתם מעלה ומטה, בה בה בה לשלשתם מעלה ומטה במקום פנים ואחור, גד גד גד לשלשתם מעלה ומטה במקום ימין ושמאל. ודע באמת שאלה השלשה בניהם אש ורוח ומים נקודות האש הם אבג דהו, ונקודות הרוח הם אבג דהו וכנגדם אבד הגו אשר מהם נתהוה ואליהם חוזר חלילה. והשחוק קיים אלא שזה מרויח וזה מפסיד והשעה תלויה על שלש"ה

פשוטי"ם אלה הנזכרים ונחלקת לשלשת חלקי הזמן בסוד שי"ן שי"ן וסודם אי"ן פרט"י אין פרטי. ואמנם ששית השעה הוא ק"פ וסודו פנים גם פעל כי להם שש פעולות כאש שהוא שורף ומבשל ומשחיר ומלבין מקפיא ומתיך. כך דיני הנקודות מתחלפים בדיני נקודות הגלגל בשעה מן שבעה אל שבעה מעלה ומטה. וידוע כי צירופי אבגדה"ו עולים יחד תש"כ תיבות מתחלפות וחצים הפך לחצים ויחלקו בשיווי לשני חלקים ויעלו שי"ן שי"ן שי"ן הפוך כנגד שי"ן ישר. והנה שניהם שש פאות לפי צורת אות שי"ן כזאת,

זהו סוד שרש האילן ההפוך כשמו ש ר ש ומספרו ש"ש כנפיי"ם והוא ת"ת סודו קשת והוא ה' הנוסף על אל בשם אלף סודו תלת"א. ואמנם סוד ראש חדש כולל שרש אחד וסוד ת"ת שנים שנים ומספר תש"ך ארבע מאות וממנו יתגלה סוד ארבע מאות וארבע שעניינו תג"א ועליו חתום קדש ליי' כתר לשם הזה הנכבד. וזהו סוד מי שכתב זרע האדם יציץ הזם חתום על המצח המורה על המצח פתוחי חותם, פתוח מת וחי

כדמות צמר ופשתים אשר צמחו בלב שתי וערב. וסודם שני שמות יחדו שהם מפורש ומיוחד ורמזם ש"ת מצורפים אשר מהם מתים מפורשים שרמזם ת"ץ בסוד אבגית"ץ. כי אבג"י הוא זו"ג והעד עליהם הוא נאמן צמר ופשתים, יודע סודם לכל מבין מתשרי ומניסן. וסוד מו"מ הוא סוף השם וסודו מולד תשרי ומולד ניסן ומספרם מולד ניסן ותשרי ועיקרם תגי"ן א' ראש"ו במ"ח זנ"ב בל"ב מתשרי ומניסן צמר צומח מבעל חיים והוא ענן יי'. ותוספת בטוי צמ"ר שתיים אבל פשתים צומח מן השדה, והצמר ממנו חוטים קושרים כדמות קשרי הגידים וכל שכן חוט השזרה שהוא שזור שש משזר. והפשתים קושר גם כן אך הוא יותר קרוב אל פנימיות הצמיחה. תבין זה מן החלק הקרוב אל הגוף ועליו בגדי הצמר, ועל כן הותר המלבוש בשעטנו בגדילים לבד בסמוך זה לזה **"לא תלבש שעטנו צמר ופשתים יחדו גדילים תעשה"** כי זה הפך הטבע. וסוד לא תלבש שעטנו, ללבש אש ע"ז שט"ן והוא כח הגבורה. והנוסף על פשתים הוא דמיון והדמיון הוא מלך השדים כשיושלם ושלמותו תלויה בעיון התורה על דרך השמות המדייניות שבם ימצא הכח האנושי משותף עם הכח האלוהי שתוף מופלג, והוא סבת השארות הנפש בטובה שבמעלותיה.

ועל כן לא יקשה עליך כל זה הדרך וכל שכן בטוי המלות הנעלם מן העין ונגלה בלב. וזה כי סוד בטוי הוא שרמזו השם למשה באמרו לו **אני אעביר כל טוב"י וכו'**. וכן רמז לו במלת אנ"י על השם. וראה דרכי צירופיו וחלוקיו ותפלא מהם ותשבח ותודה לשם עליהם שבח שלם והודאה גמורה לפי כח שכל האדם השפל הזה.

מפתח	ואלה השמות	השמות			
ויס	עמל	אכה	אלה	ימה	הלכ
הלי	להל	כהז	לאה	זבר	קאל
ויט	משה	אתי	דוע	להי	מוי
לפנ	ימח	נהי	שרא	לוי	לכמ
והל	ילה	תאר	איו	כשח	הונ
ולכ	יהו	האת	הימ	ברו	חקד
אחר	יהמ	ויס	עעמ	ודה	עננ
נעה	יהי	ולא	רשי	הנח	מינ
ימע	זהכ	להל	ילה	ויש	מאת
מפנ	יהמ	ויע	מדמ	אחר	יהמ
בומ	ירצ	מהנ	חמנ	יבא	ביו
הימ	לחר	בהו	יבק	עוה	מימ

זו היא דרך הוראת צירוף השם הראשון הנקרא מרבע שייעדנו לגלות עניינו. והרמז על כללו "קטן וגדול ש"ם הוא" (איוב ג') יט). והסוד שהוא בעל י"ב טורים כל טור וטור בעל י"ח אותיות

שכוללים ו' שמות, רמז על סוד כל טור וטור והיה כל הנשודך והביט אל נחש הנחשת וראה אותו ות"י. וזה כי התנין הנזכר שהוא מ"ת ונקרא תל"י והוא מכש"ף בלי ספק, פעלו על ו' רוחות ועל רוח בעל ג' ריחוקים. ובכל י"ח שנה משלים מהלכו לפי מחזורו וכן לכל י"ב חדשי השנה. ומחזורו י"ח חדשים לכל מזל וכנגדם הולכים י"ח ש"ם ועל כן נקרא נח"ש ונקרא שרף ועקרב כמו שנקרא נחש, מפני שממית כשנושך ומפני היותו מת כנחשת מי שרואהו בצורת מת, הוא אשר יחיה. זה הסדר של השם הנחלק לד' חלקים, הוא כפל מן הסדר המסודר למעלה שאותו הוא מחלק לשני חלקים, חצ"י למעלה בעל ק"ח אותיות שהם ל"ו שם, סימן להם שם שם ל"ו ח"ק, לו שם חצי שם, חלו"ק לשנים. ושל מעלה יורד למטה ושל מטה יורד למעלה. ואמנם צריך לחלק ל"ו ש"ם שסימנו לשניהם, "שלום שלום לרחוק ולקרוב" (ישעיה נד' יט'), נחלק חלקי"ם חלקי"ם וכל חלק הוא חפ"ץ מצלי"ח כולל חצי סבוב. ועל כן נאמר שלום שמו של הקב"ה, והבן אומרו שם "ויצעק אל יהוה ויורהו יהוה עץ וישלך אל המים וימתקו המים", ופה ויבקעו המים, ומן ויטה משה תדע שם מטה. ועוד ענין אומרו ח"ק ומ"ש פ"ט שסודו חצ"י סוד"ו של חפ"ץ הוא במספרו מלא וסודו גו"ף מדמ"ה. ועל כן קח גם אתה שמות קבועים ממנו וצרפם ותדעם. ואלה מהם, וה"ו יל"י מו"מ עש"ל ננ"א, ותמצא שסודם א"ש וענ"ן יומ"ם וליל"ה. ותבין זה מסוף הספר של ואלה שמות שהוא בפסוק האחרון שבו חתם הספר ההוא. והוא שכתוב "כי ענן יהוה על המשכן יומם ואש תהיה לילה לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם". רמז לשם ויסע ורמזו בכל מסעיהם ס'

במקום ש' והוא מספר י"ה פעמים י"ה והוא מסעיהם וכל מים
עסה לידיעת השם.

ודע כי השם הראשון שהוא מתחיל וה"ו מסודר במערכתו לפי
צורת רחב, וסוד השני מסודר לפי צורת ארך. והנה אי אפשר
לצייר צורה הדומה במכתב אך ידענו שצורת הגוף השווה היא
צור"ת הקובי"א שזכרנו שהוא גוף מעצם בעל שש פסוקים
בשר"ש בש"ש כנפי"ם הכולל העצ"ם השש"י הנקרא משכ"ן
קדו"ש בסוד ה"א אשר הוא בעל הפני"ם השל"ש. וסוד המי"ם
המשלשי"ם חמים וקרים ופזורים מרים ומתוקים ובינונים זה
באיכויותיהם וחלוקים רבים להם במקריהם, אך בעצמם מכבים
האש שכנגדם. וזה מפני שהם קרים ולחים וכחם שם מוכח.
והאש חם ויבש ובם נכללו טבעי חבריהם השנים עם היותם גם
הפכים, אך נחקור כל זה על דרך ידיעת השם כי נשתנו
הטבעים במים בשוב המרים מתוקים כסוד הלמוד בשלשת
מיניו שהם תורה שבכתב, ותורה שבעל פה, ותורה כוללת יחד
שהיא במציאותה דומה למה שבכתב ולמה שבעל פה. ועוד
נשתנו בשוב הלחים יבשים בבקיעת ים סוף. והיודע טבע
האנושות קל עליו להבין כל זה ולזולתו כבד, ולקצת העם
נמנע. וידוע שכבר יצורף העניין באדם בצירוף השלכת
שלש"ת הקובי"ו"ת שסודם נקודו"ת. וההתהפכות הוא מופלג
לפי הפור הראשונה בתכלית המיעוט א'א'א' והאחרונה בתכלית
הרבויו ו'ו'ו', יתהפכו במ כוכבי לכת שהם ז' בכ"א שעות.
והאמצעית שביניהם הוא חסרון מהרבים ויתרון על המעטים.
וסימנם החמ"ר שד"י והוא שד"י החמ"ר ה'וסף ח'סר מ'עט

ר'יבה והתוספת הוא על הדבר והחסרון הוא מן הדבר, חבר מ"ן אל ע"ל, למע"ן, תדע מהם סוד כל נעל"ם. והמעטים הקרובים לאחרונים ב'ב' והרבים הקרובים לאחרונים ה'ה'ה', אלה הלכו לפנים לפי מערכת המספר ונרבו, ואלה חזרו לאחור ונתמעטו והחסרון שוה ליתרון. על כן הושוו עם הראשונים והלכו גם הם מהלכם בכ"א שעות. וכן מה שלאחר ג'ג' עם ד'ד' הלכו בכ"א שעות. נמצאו לשלשתם שהם ג' עצמים ס"ג שעות וסימניהן לג"ל, חבר העצמים עם השעות תמצא סודם גלג"ל וסימניהון גלגל הוא שחוזר בעולם. שכבר ישתתפו ויתערבו ויצרפו ויתגלגלו ויתחברו עד שיולד מהם כל מזג ומזג, ממנו מזוג בשיווי וממנו בתכלית הקצה האחד וממנו בתכלית הקצה האחר וממנו קרוב וממנו רחוק.

וכבר קבלנו בשם צירופים רחוקים בלתי מובנים, וצירופים קרובים מובנים, וצירופים שמובן קצתם ולא קצתם ובלשונות זרות, ולא הבנום בזה הספר כי די לנו באריכות ההכרחית המועלת אל תכלית זו. ואולי יחשוב חושב שכבר יצאנו מכוונתינו אבל החושב טועה שעדיין לא זזנו מן ואלה שמות ואעפ"כ כדי שלא לבלבל דעות המתחילים המעיינים בספר הזה נשוב לענין הראשון. כי מי שלא יבין כל כוונתינו עד סופה ממה שזכרנו באריכות רב, אנו יודעים שלא יבינה. ולו ימלא עטנו כל הניירים והקלפים הנמצאים בעולם מאותיות נכתבות מדיו יתר ממי הים הגדול ומה שאמרנו בזה לפי האמת אינו כטפה הדקה הקטנה שבים העליון וכל שכן [שאין] לו שיעור בערך אל ים החכמה. ועל כן נשוב אל דרכנו הקל להבינו לכל

מבין לשון יהודית שהיא לשון הקדש. ואמנם לפי פשוטי הספר בכלל בקצור אחד הסכימו שאין צורך כל כך לפי דרכינו זה, כי כלל הפרשה הראשונה לפי פשטיה היא שרצה הגואל הראשון להודיע כוונתו וענייניו לגואל האחרון וכל הנמצאים בין שניהם, ממי שמעיין בספרו היום או עיין לשעבר או יעיין להבא. והוא שאמר שסבת גלותם היתה מכירת יוסף, ומנה הבאים לגלות כמו שמנה היוצאים. ודלג המניין לאחור ולפנים (משבעים) [משבעה] עשרות לששים עשרות אלפים, והיה הגמול להחליף עשרות באלפים. והמשיך העניין עד בואו אל ספור התחלף הדעות עד שיעונו הגולים מפני שוביהם. והוצרך לגלות עניין הולדתו ומה שהתחדש בזמן התחדשות מציאות עצמו גם הוא עד שיודע שניצל מן המות על פי בת המלך עם עזר אחותו ואמו, ומן **"ותשם בסוף"** יודע סוד ים סוף, ומן **"שפת היא"ר** נודע סוד השם הנזכר עם אומרו **"ותרא את התב"ה"** שסודה האו"ת בתוך הסוף, התוך והסוף ידועים למי שמכיר הראש כי ותשם סודו שמות וכל דבור ודבור מגלה הנסתרות וקושרם יותר ממה שנקשר הפשט אך הכל תלוי במעיין. ודלג אל עניין היות רשעים בעמו והם סבת בריחתו לטובתו וקשר עניין היותו מבקש להושיע עשוק מיד עושק **"ויקם משה ויושען"**, וקצר בנשאו אשה ובלידת בניו ושב אל השרש ואמר שמת מלך מצרים ומיתתו גרם קרבת הקץ עם תשועת העם בכלל. והחל לגלות דרכי הנבואה בהתבודדותו כמו שזכרנו למעלה וגלה בה בכלל שראוי להשמר הרבה בדרכה וליירא מהבורא. ובזכות **"ויסתר פניו"** זכה ל**"כי קרן עור פניו"** ובזכות יראתו מהביט זכה שייראו מגשת אליו.

והשאר כבר אמרנוהו למעלה ושניהם עניין אחד אך היראה מהביט סבת הסתרת הפנים והסתרת הפנים הפכיית ביננו ובין השם. ואחר הודיעו לנו עניין השגתו עם רוב חסרונה בתחלתה בערך אל סופה שנאמר עליה **"כאשר ידבר איש אל רעהו"** בא להודיענו שהשגתו היתה סבת צאת ישראל ממצרים עם תשובתם. ובקש אות לאמת נבואתו והוא חזוק ידיעת השם לעצמו ולעמו ולשונאיהם, וכלל מה שיודיע סוד המופת והוא מדרכי הקבלה כי אע"פ שהפשט פושט צורה ולובש צורה ישתנו בו הדעות והרואים אותו רבים. ויש מי שרואהו ערום מבלי לבוש והם הדרים במרחץ, ויש מי שרואהו שבגדיו סמרטוטים והם שוחקי הקוביא, ויש מי שרואהו שבגדיו בגדי סוחרים והם המתפללים, ויש מי שרואהו מלובש בלבוש שופטי המדינה והם המתפלספים, ויש מי שרואהו מתלבש בלבוש אנשי חצר המלך והם המתחילים בתכלית, ויש מי שראוהו לבוש בלבוש יועצי המלך, ויש מי שרואהו ולבושו ובגדיו בגדי מלכות ולובש כהוגן בגדי כהן גדול ומוכתר בכתר מלכות שהוא כתר (מחקו מלה). ובין אלה המינים השבעה על דרך משל המלבו"ש שסודו החשמ"ל מעלות רבות מתחלפות לפי כח התחלפות ענייני כל מין ומין מהן.

ואמנם כשהיה השלם יכול על עצמו לקבל כח הפשט כפי מה שהוא, לא היה צריך לשנות אות ולא נקודה ממקומה מכל פרשה ופרשה שבספר התורה כי המכתב כאשר הוא, בו הוא השרש. ועל כן שפת הקדש קדש קדשים לכל שפה ובה נברא העולם, גם על זה אין ספר התורה מנוקד אבל הוא מוכתר

בתגין שהן כתרי מלכות מתחלפים. וסוד עניין המעיינים בתורה לעניין המציאות הנגלה והנעלם שיש בו דברים נגלים לזה ונגלים לזה ודברים נעלמים מזה ונעלמים מזה ודברים נגלים לזה ונעלמים מזה ודברים נעלמים מזה ונגלים לזה על דמות שמונה בני אדם כעניין נח ואשתו ובניו שיש בדבריו תוספת זו חסרון אפילו בקוצו של יוד שנאמרו עליו תלי תלים של [הלכות]. הוא אצלי כופר בעיקר התורה עם היותו בתכלית הרע. וכמה פתאים יחשבו שהנה בעת שכתבתי השמונה שמות של בעלי הח' לשונות שעשיתי זה בלא כוונה ובלתי מחשבה מסדרת מערכותם. ואני מודיע לכל שמחשבתם טעות היא בידם אבל אני כתבתי אליהם כונות ידועות ואין צורך לפרשם, ואם דברי כן מה יאמר אמר בדברי השם שהם כפטיש וכאש. והנה המשכיל כשידון שכלו אחר עניין אחד יתפשטו לו ממנו עניינים שאין להם חקר עד שלפעמים לא ידע באי זה מהם ידבק ואי זה מהם יניח וכל שכן בדברי השם, וכבר רמזנו זה בספר הראשון מזה החבור.

פרשת וארא

כוללת בתחלתה סוד ידיעת השם ושהוא סבת הגאולה, שכן אומ' השם "ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני יהוה אלהיכם המוציא אתכם תחת סבלות מצרים". וכוללת מניין ראשי בית אבותם של שבטים והם ראובן שמעון לוי, כדי להגיד יחסו של משה והוא המעולה שבכולם. והוא המקריב הקרבנות והוא ממית בעלי חיים ומחיה בני אדם החשובים כמתים והם החוטאים. וסוד שלשתם הראות והשמע והריח, והוא שיאמת לך מעלת לוי בתולדתו. הוא עניין דברי אמם לאה שגזרה שם כל אחד מפעולה, כלומר כל שם ושם שקראה לכל איש מהם היתה אומרת כי לטעם כך וכך קראתי שם בני כן. ונתינת הטעם מורה עליו השם במלת כ"י מפני סוד א"נ כי הרמוז שם בדברי לאה ובדברי רחל ובדברי יעקב. והנה באה מלת כ"י בשמעון ג' פעמים ובראובן ב' פעמים ובלוי פעם א'. והנה התמעטו הטעמים מצד היות שם רח"ל כולל שני טעמים והם טע"ם טע"ם ש"עולים רח"ל והרמז עליהם "מעט מעט אגרשנו" וסימנו "המע"ט קחתך את אישי". והנה עוד תמצא כי סוד השבטים בכללם הוא היותם שני"ם עש"ר ועליהם נחתם שם השם שנאמר עליו ז"ה שמי לעלם. ואם תחליף ז"ה בא"ת ב"ש יעלה ע"ץ ומספרו שני"ם עש"ר כמספר זה בעצמו, והיה לו"י שסוד מא"ה הוא סוד שמ"ו שלישי לאחיו וסוד שני"ם עש"ר עש"ר שני"ם והם רביע מהלכם במדבר שם, ששם עכבום ארבעי"ם שנ"ה שהוא מהלך ערבו"ת והם שלישי שני חיי משה וסודו ממל"ח כי סוד מ"ם

מתהפך וכפלן אנו"ש וסודו אשנ"ו שעניינו בלעז ופירושו חמו"ר. ונאמר כאן **"סלו לרוכב בערבות ביה שמו"** (תהלים סח'^ה). ונאמר להלן על המשי"ח שסודו בי"ה שמ"ו כמו שרמזנו בראש זה הספר שהוא עני ורוכב על חמור, ועל עי"ר בן אתונות והוא נע"ר ב"ן אותיו"ת ושמו סנדלפון ומטטרו"ן ונקרא יע"ר להנהיגו **"עי"ר קטנה ואנשים בה מעט"** (קהלת ט'^ד). והוא פ"רט"י ונקרא נע"ר לפי הנהיגו ערים רבות כלומר גופים רבים שהם י' בכללם לפחות ראויים להנהגה, ועל פיו הע"ת תע"ה. והעושים העגל בו' תעו בשש שעות **"כי בשש משה"**, באו שש ולא בא משה על כן נדונו בזמן הגלות באר"ך לפי מהלכו. והרוכב עליו יקראו לפניו אבר"ך, ועל זה הסימן **"אברך את יהוה אשר יעצני א"ף לילות יסרוני כליותי"** (תהלים טז'^ז). וטבע לילו"ת הוא טבע כליות"י וסוד אבר"ך שהוא אלף שנים כנגד יומו של הקב"ה, ועוד רכ"ב שנים הם סוד אי"ק בכ"ר. וכללה של"ג שתחת כסא הכבוד שהוא טבע הלב וטבע הכבוד והוא קר ר"ל בן. ואמנם לו קרבן בשם לוי שהוא קרבן לאה וסודו אש לבנה. והוא אמרם שניתנה תורה היתה כתובה באש שחורה על גבי א"ש לבנ"ה והוא סוד שם השלגי"ם הנעלמים והיא חתומה בלשון כי בעלת צור"ה לבנ"ה. וסוד א"ש שחור"ה חו"ש הרא"ש כמו שרמזנו וכשנולד לוי אמרה לאה עליו **"עתה הפעם ילוח אישי אלי כי ילדתי לו שלשה בנים"**. מצוירים מהצור וזה האחרון אצלם הוא מקור המקורים. והנה כללה חשבון שלשתם בו ואעפ"כ היא לא קראה לו שם, רק השם קרא לו שם. וגם האדם קר"א שמו"ת שק"ר ואמ"ת לברואים הפנימים הם אמת והחיצונים הם שקר,

ואעפ"כ נכללים שניהם יחד במספר שש מאות קדם מפעליו
מא"ז.

ובזו השנה נשלם חבורם ובשנת מ"ט יותן לשקר מ"ט כי זמן
הוגבל בו נשמט **"כי באש יהיה נשפט"** (ישעיה ס"ו ט"ז) להשגיה
בכל פרט ופרט על פי חשן המשפט ולפיכך ישוב לדרך
המשפט. ונאמר כי הרואים דברינו דין עליהם לזכותינו ואפילו
אם יועילו מכל ספרנו דבר אחד לבד. וראוי שכל משכיל
יתעורר מן הפשט אל הנספר הנסתר בין שנקדנו עליו בין לאו
ואז ידע למה היה המופת הראשון בהפוך הויה והשלכת מטה
וייהי לתנין. ונאמר שם במעשה בראשית **יהי אור ויהי אור**
ונאמר כאן בנתינת המופת בהפוך מה שנברא בטבע ההויות עם
הזכרת שמותן **יהי לתנין ... ויהי לתנין**. ושם מעשה אלהים
וכאן מעשה מש"ה ואהר"ן במצות הש"ם הנור"א הוא השם
המיוחד.

וְשֵׁם מִשֵּׁה אֱלֹהִים גַּם כֵּן (אבל) לפרעה וכל שכן לזולתו מכל
חכמיו, וְשֵׁם אַהֲרֹן נְבִיא לְמֹשֶׁה. וסימן שנות שניהם אצב"ע
בדברם אל פרעה על פי שם בן ארב"ע אדון כל רג"ע שהוא
מרגל כל כחות האדם והשגת ארבע אותיות היא השגת אות
מרגליות. וסוד השלך הוא פרעה ורמזו **"השלך לפני פרעה**
יהי לתנין" סדורו, תרגום של יום שני יום תְּנִינָן שבו נבראו
המלאכים אך ביום הששי נבראו השדים. וכשתמנה תנין תמצא
סודו התהפ"ך בבריאתו בעת שנתקלל במלת ארור, אשר שם
לו השם בו ברכה בתחלה כשנברא בסימן אות ביום חמישי.

שנאמר **"ויברא אלהים את התנינים הגדולים"** והוא שרץ. המים שהם ראשית לנפש חיה מימית, והארץ ראשית לנפש חיה ארצית, והלחם ארציי והיין מימי. וכן נאמר באדם **ויברא אלהים את האדם בצלמו** ונזכרה בריאה בשניהם וברכה בשניהם **"פרו ורבו ומלאו את המים בימים"** לאלה, **"פרו ורבו ומלאו את הארץ וכבשה"** לאלה. ולאלה נאמר **"לאמר"** בברכתו, אבל לאלה נאמר **"ויאמר להם אלהים"** בברכתם. ויאמר תנינים תנינים, הגדולים הגדלים כתיב, וכן **גדלים תעשה לך** זה חסר י' וזה חסר י', וכן פה תנינם כתיב, ונאמר שהוא לויתן והוא הנחש באמת וכשנתקלל נגרש ממקומו והיה הוא ארור. גם האדמה ארורה בעבור האדם אבל לא האדם ולא חוה אלא בעצב ובעצבון, והדומים להם במזון ובתולדת שבו היתה הברכה. והנה פרו ורבו אל"ף, ש"ר לזה ש"ר ונחתמו עם תשר"ק ונלחמו ש"ר עם ש"ר ת"ק עם ת"ק ונשאר מ"ס כדי להשלים השעה. ולתנין הוא מולד ולדם האברים הוא למוד, יסוד לזה יסוד מול לזה מול אלף לזה אלף לזה אלף לזה אלף לזה סוד לזה סוד לזה רוח לזה רוח לזה. שווי שוה ביניהם גרל אחד יי' וגורל אחד לעזאזל, וזהו סוד כל קרבן כל סוד הקרבן. על כן התחייבה המלחמה בין מצרים ובין ישראל בין פרעה ובין משה ואהרן בין אלהינו יתע' מכל דמיון ומכל צלם ודמות ובין אלהיהם שהם צלמים ודמיונות ומשלים ודמיונות ורמזים וסימנים וסודות להשיג בהם כח ידיעת השם אשר הכל נהיה בדברו. וכשתספור לתני"ן תמצאהו עולה תק"ם והוא שמר חצי שעה. ונאמר עוד שמספר תני"ן יש"ר אשר התהפ"ך על פי כח להט החרב המתהפכת, ואם כן מנה שניהם ותשלים שעה אחת

שהיא אלף ושמונים חלק מחלקי כ"ד שעות. והנה זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר. והנה י"ב לזה בחצי שעה וי"ב לזה בחצי שעה וכשתחבר שע"ה עם שע"ה יעלו שתייהם שתי"ם, וכל שתי שעות הן שתי"ם. יצא מזה שתכיר מזה סוד הרוחות באמ' "שתיים יכסה פניו ובשתיים יכסה רגליו ובשתיים יעופף". וכאן יחלקו הכחות על פי בעל הרוחות ויהיו ו' שעות מראש חצי היום ועד סוף היום, ו' שעות מראש הלילה עד חצי הלילה, ו' שעות מחצי הלילה עד סוף הלילה. וכתשחלק לתנין לתנין לשני חלקים בלתי שוים תמצא מספר זה ניס"ן ומספר זה תשר"י, ומספר זה שמ"י שהוא תשרי כי מ' פתוחה מ', וסתומה מ' היא ת"ר, והפתוחה גז"ל רמז ותר וגזל. וכבר נרמז לעל"ם הוא ניס"ן הוא ענ"ן, שמי הוא א"ש הד"ם מהשם תבין סודו "שה תמים זכר בן שנה" "שה לבית" "ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים". והוא ראש השנה למלכי"ם לעל"ם ראש השנה שרש האנה ובלשון יון שרש האחת לכס מלך ראש חדשים שרש אחדים, אנה אימה, מדת הפחד בכח הלבנה.

על כן תקיעת שופר של שה שלשה שברים בשלשה שרים וזה זכרי לדר לחשוק לזאת התורה הניתנת לנו לנחשים עד שנכיר כחותם וניתן הזכרון להמשיגים כלומר למשיגייהם. והסוד למשי"ג הכ"ל שהוא חש"ק ובק"ש זאת עד שמצא. וכתוב "מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מיהוה" (משלי יח' כב'). והנה משי"ג הכל"ל כבר קב"ל הצור"ה ופרי הקבלה. וכבר זכרנו מקצת מזה למעלה ומי שמצאה נקרא בעלה שכבר קדשה

בטבעת עגלה עם שב"ע ברכו"ת שקושרים תשר"ק שהם אל"ף רבבות אליהן, ורמזו **"ברבבות נחלי שמן"** (מיכה ו' ז). והקללה לחש בכח לחשיי והמטה נהפך ללחשיי נהפך הפכים והוא קנה המדה שהוא מטה נהפך לכל רוח. **"ויקרא גם פרעה לחכמים ולמכשפים ויעשו גם הם חרטמי מצרים בלהטיהם כן"**. הוא תוך אנכ"י הפוך לחכמים ולמכשפים לכל חיים ולמתים. והסוד הגדול שבו יובן שרשו ויקרא גם פרעה סבוב הרגעים סבוב הארבעים לאלהיהם חיים ומתים. **לחכמים ולמכשפים** לאלהיהם מתים וחיים כי כ"ל ח"י חכ"ם וכל מכשף מת וסודו שמנים. אחר ארבעים יום הולד מקבל צורת נקבה, ועל כן האם היולדת הכשפ"ם על פי הכשפ"ן בחצ"י הש"ם הכשפן אשר דמו הוא הנשפך, שכל שר שופך בדמים בכח פרו ורבו. ומורה כאן בקשתו על כחו וסותם אשר סת"ם הם נדו"ת סדורו דר"ש ומשנה מחנות תביא על זה מנחות כדי למצוא נחמות.

ומהכל הנסתרות מובנות מן דרש דרש משה שהוא חצי התורה בתיבות שמהם נשיג צורת החיה שהיא ה' שהיא היולדת בעלי ארבע צורות. ודמות פניהם פני אדם בד' חידות, ואלו הן ד' חיות יולדת זכר ויולדת נקבה ויולדת טומטום ויולדת אנדרוגינוס. וזה באור טומטום מוט מוט דמיון סודם סדו"ם **"טמא טמא יקרא"** כי הוא תלוי על נ"ס מדתו מדת סדום הוא בתכלית הרע ודעתו כפולה בשמו ושמו טמאה טמאה והוא בתכלית החולשה לא זכ"ר ולא נקב"ה שנו"י הטב"ע טוט מום מוט טום בלעז כי אין זה מדרך הפעל הטבעי שדרכו לפעול בטבע הטוב שאפשר להיות תמיד וזה לא יועיל למולדה ולא

יצליח כי לא יוליד ולא יתעבר. ואמנם אנדרוגינוס הוא זכ"ר ונקב"ה בגימטריא וכבר יועיל ויצליח אבל שגם זה לא רצה המטביע שינהיג המציאות כך מתפשט אל שני העניינים יחד. ועל כן יהיו הנמצאים מעניינו מעטים, ואשר אנו רואים שהטבע חפץ בו ומנהיג ככה הוא שיולד מכח חבור אב ואם ברוב העתים זכר אחד שיקרא בנם או נקבה אחת שתקרא בתם, ואעפ"כ שאפשר על עתים רחוקים ובאישים מעטים ימצא שהאשה יולדת שנים או שלשה עד שבעה. **"וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינם ויבלע מטה אהרן את מטותם"**. זהו הכח הנורא שעל כל כחות כשפיותם הורו שיש שם כח שהוא מופלג מכל כחם ויש לו ממשלה ושולטנות על כל הכחות הנעלמות כולן. ולא עוד אלא שעניין הבליעה הוא הפך המעשה והוא התכת עניין צורה וצאתה מהויתה ושובה לאין. וסוד **ויבלע** ויבעל שלט ומשל על כשפותם כמו שבעל הבעולה מושל על הנבעלת. ושאר העניינים של המופתים שבאו בעניין עשר מכות אין צרך להזכירם כי אין כח באדם לכתוב מה שקבלו בהם לפי פשטיהם ופרטיהם, וכבר יובנו ענייניהם ממה שאמר ומן הנגלה יתגלה הנסתר.

פרשת בא אל פרעה

עדיין זו הפרשה כוללת עניין עשר מכות, כי לא יזכרו עד פה כי אם שב"ע מכו"ת. ועוד הוסף עליהן של"ש מכו"ת יורה על סודם על כח תחל"ת זמן בשני תיבות שראש"י תיבותיהם ש"ם ש"ם, ושבעתכם לפי שבועותכם אתם חייבים תמיד לשמור עצמכם מדין תור"ת הנשב"ע אשר קראתי שמכם בשם שבעת הנרות בראש ספר החכמות בהזכירי שמותכם. והוא שראוי שתשדלו לעיין בסוד השם הנכבד תמיד לפי הדברים שקבלתם מפי ומספרי. ומפני שזה הספר כולל השמות אגיד לכם פה מפני היות השנה הזאת שנת הגלוי שבעדה נכתב ספר תורה על הגוי"ל להיותו עד לגויה על שנת השמטה שבה תהיה התשועה גלויה. כרמז אומרו **"גלוי לכל העמים ולהיות היהודים עתידים ליו"ם הז"ה להנקם מאויביהם"** (מגלת אסתר ח' יג'). שהוא מז"ל הוי"ה אשר סוד שמט"ה ש"ה מ"ט עניין מה שרמזתיו אליו בכווני אל סתרי שמותיכם ודרכי שמות שרי המדינות שאתם דרים בהם בעת כתבי אותם. והנה סוד מסיני ענן, וסוד פלר"מ עפ"ר, וחלקי אתכם שלשה ארבעה רמז לבריאת עולם שנאמר על השרש הבא שהוא שער של אהב"ה וכללם בראשית. וסוד מסיני ניסן, וסוד פלר"מ עפ"ר וסוד סיקיליאה אריה, **"בהר יהוה יראה"**. והרמז **"משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה"** (תהלים ע"ט). רמז לאי הראי כי אי הראי א"י מפה רמז לחצי האותיות ואמנם ה"ר באמצע וסודו מט"ה ומעל"ה מעל"ה ומט"ה. והנה סעדיה אברהם נתן שלשתם עדי הנסתר המנבא. ואמנם ארבעתם אחיטוב דוד שלמה רמז יש לי

עליהם מכח העליונים בכח השם והוא אחד שלשה מודים לו זה מפני שהתחדש סדר אלוהי עליון והוא כי מב"ט אח"ד שלשה יהודים לו. וגם אצלי רמז באשר אתם כמספר שבע ספירות ונחלקים אצלי על תמונת שני שינים שבתפלין אחד בן שלשה ראשים ואחד בן ארבעה ראשים.

וזה גם כן אצלי סימן גדול על היותכם אצלי בדמות כתרי התפלין שהם התאגין המפורשים שנאמר עליהם שהם הלכה למשה מסיני. והם השיני"ם ואני כנגד האבות והאמהות קבלתי סודם רק להם סוד נעלם עוד בכל עניין הטוטפות ואין צורך פה לדבר בו כי לא מפני הסתרת עניינו נעזבהו עתה אלא כדי שנשוב אל עניינינו הראשון. ומן הראוי הוא לדבר כאן בעניין המכה העשירית מפני היות בעניינה דרכים מופלאים. ונתחיל לומר, בסוף המכה התשיעית אמר הכתוב **"ויחזק יהוה את לב פרעה ולא אבה לשלחם"**, ערף הלב והוא המחזק והמקשה את הלב לבלתי שמוע בקול יי' ולבלתי שלח את עמו לעבדו כאשר אהב. ועל כן לא אבה לשלחם, לא אהב לשלחם, לחשמל, לקר לחם שהוא קר בכח חם בכח כלומר שהוא כח ברק כח במח. והעיקר יודע עניינו מדרך אומרו אז **ויאמר לו פרעה** הנקרא אשמדי, והוא אשר ממנו דם היצור הדם שהוא א"ש מט"ה א"ט הש"ם אל"ף ט"ת וסודו טפת ההויה או אמור הויה הטפה שחותם עליה מות וחיים, ובידה כח השם לחבר נפש וגוף בכח שם יהו"ה צבאות שהם שרי השכל, ובידם כלי הקשת וסודם נפש הנפש ויודעים סוד לשון הקדש סל"ה ועליו ברית החמר במקום חותם תהו שהוא שר החותמות עליו שליט הא שסודו

חמשה ואלף כלומר אלף החמש אשר לו המשפט. וא"כ אין פרעה יכול לשלחם שעל כל זה וכיוצא בו נאמר **ולא אבה לשלחם** בחדש אלול מלא שהיה ראש חדש יום א' בחדש הזה. ונאמר **"ויאמר לו פרעה לך מעלי השמר לך אל תסף ראות פני כי ביום ראותך פני תמות"**. זה דומה לעניין מצות עץ הדעת שנאמר שם עם ההזרה **"כי ביום אכלך ממנו מות תמות"**. אלא שזה כפול וזה לאו ועניינו יודע, רק נודיע שענין המות הזה גם כן הנה הוא על העולם הבא ממש, שמה ששלחו פרעה ואמר לו **לך מעלי** והורה שהוא עליו ושב לרדת עוד אליו והשתתף עמו ראוי הוא שימות, כל שכן כשהזהירו על כך על תוספת ראות פניו שהם פני העפר. כעניין אומרו **על פני כל הארץ** ומשה קבל דברו ואמר **"כן דברת לא אס"ף עוד ראות פניך"** בסוד לא אסעו"ד עוד, **ראות פניך** ראות עיניך, את רעיוןך, אות ספרך שבו חתום שמך והוא אות המחשבה שהוא דבר משבח התאוה, מתאוה הקרי אשר הוא מת ואשר ירצה שיהיה קיים ובלתי מקבל מקרים ופגעים ונגעים בארבעה רגעים תהיה התורה אצלו שעשועים ולא יתחבר עם פושעים ורשעים ולא עם חסידים ונדיבים ושועים. ואז יתכן עם התחבר אליו רוח הקדש שיבדל מכל מקרה עד עת פרידת נפשו מגופו. שימות הגוף החי המת בסופו ותנצל נפשו מן המות.

ואמנם פרעה מן הדין היה שינוגע בעשר נגעים ועל כן אמר השם למשה **"עוד נגע אחד אביא על פרעה ועל מצרים אחרי כן ישלח אתכם מזה כשלחו כלה גרש יגרש אתכם מזה"**. מזה כשלחו הוא כחו שלו הוא שכתוב עליו **ולחשך**

קרא לילה, כמו שנאמר יצאו בני ישראל מארץ מצרים אתכם. **ישלח מזה** למשיח זה, וסימן כלה כבר כלה בכח קרוב, בכח כה תברכו והוא רמז לזמן הקץ אשר שם הכל כלה אתכם יגרש **מזה** יגר שם זה, והוא רז המשיג אשר יגרש השמות זה מפני זה. כעניין זה **שמי וזה זכרי** שסודם זה יזכרו וזה ישכחו על פי השם המדבר עמנו שסודו כולל עניין שתי המדות השומרות המציאות ושם מדת יום ומדת לילה או אמור **"שדה ושדות"**. כמו שנרמז בקהלת (ב' ה) ורמזו דש דוש תהו ושניהם **שד ושד** או אמור **שד ושד** שכך קבלנוהו על דרך להט החרב המתהפכת מפני אכילת עץ הדעת לארבעה חלקים כנגד ארבע רוחות העולם לפי כח הרגע שסודו ארבעה. כלומר מרע לטוב מטוב לרע מרע לרע ומטוב לטוב וירא **אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך**. על כן כתוב **"ויאמר משה כה אמר יהוה כחצת הלילה אני יצא בתוך מצרים ומת כל בכור"**. וסוד כחצת הלילה, הצל כח התלי, כי החשך אינו כי אם צל והוא היות החשך גם כה שה כלומר כה טלה. ועל כן נאמר **"כי אם צלי אש"** שסודו צל איש ותמונתו ברקיע, ראשו על כרעיו ועל קירבו וכך נאכל ונתעכל. יהיה מובן בשמו גם כן שה עם טלה לשמט"ה ששני שמותיו היו ממונים על השמטה וכנגדו העט השלם ובו טעה שלמה בענין הנשים שנאמר בו **"בהם זבק שלמה לאהבה"** (מלכים א' י"א ב'). שהיו נשותיו עובדות ע"ז לפניו והוא היה שותק וע"כ גנהו עליהן הכתוב.

יידוע שהוא בכור פרעה כי הוא רוכב העפר. וגם הוא לפי פעלו בגוף האדם רוכב הערף על פי עפר הכרוב היושב על כסאו. והנה טלה הוא ראשון ל"ב מזלות וממנו עד גדי עשרה מזלות. ועל זה נאמר **"מן הכבשים ומן העזים תקחו"**. והיותו צלי אש מאדים שהוא כוכבו, והנותר גם כן נשרף באש ששם כחו, ועליו ראש הדלי וכח הגדי הוא העפר. הנה א"ש ועפ"ר פרעו"ש א'חד ולא ש"ר נקב"ה שכחו בזנב התולדה והוא נקש"ר ב"ה ומשם נולד ישו הנצרי. ובעניין עד שקר נאמר **"ובערת הרע מקרבך"** והוא פרעה עם פיו הרע. ובערת רמז אל ערבות. ונאמר שם עוד **"והנשארי"ם** הם אלה הנזכרים הראשונים והם הנקראים בשם יש"ו ומרי"ם שהם אלהי נכר הארץ בלא ספק. **"והנשארים ישמעו ויראו"** (...). **"ולא יוסיפו לעשות"** רמז לחותם התלוי בזמן לשעות בסוף בראשו עם ויכלו. וכן חותם יום הששי ישו הנצרי אבל חותם יום השביעי שהוא חצי השם הוא כח מלך המשיח והוא סוד החשמל שהוא חקר המלכים. ונאמר בסוף עניין דבריו **"ויצא מעם פרעה בחרי אף"** אחרי המול, מלאך ברח, ויצא מעם העפר בחרי אף, אף בריח, **"אף ברי יטריח עב"** (איוב לו' יא) **"אף חכמתי עמדה לי"** (קהלת ב' ט). נאמר עליו שכך אמר שלמה ע"ה, כל חכמתי שלמדתי באף היא עמדה לי. והרמז על זה **"כי יגרתי מפני האף והחמה"** **"ויחר אף יהוה"** **"חרה אפי"** (איוב מב' ז) **"ויפח באפו נשמת חיים"** רמז לעניין **"רוח אפינו משיח יהוה"** (איכה ד' כ). והוא סוד יגרתי רוח הקדש המנהיג איש ואשה שהם היצור והצורה וציור היצור אשר צירו היוצר הנקרא יוצר היצור בעצמו. ובעל ספר יצירה גלה סודו מבואר

באומרו "חקקן חצבן שקלן המירן צרפן ויצר בהן נפש כל יצור וכל העתיד לצור". וזה מבואר מידיעת מהות האותיות וענייני צירופם.

וראוי לעוררך בסוד הזמן מאומרו ית' **"ויאמר יהוה אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר"**. והנה שני אחים שני שלוחים זה כהן וזה לוי וסודם מזל טלה והדמיון כלומר סבוב הזם והדמיון, והסוד ל"ה כוון כלומר שלשים וחמשה חלונות שחלוקם יוצא מכה ז"ה ז' פעמים ה', ורמזו **"ויעקבני זה פעמים את בכרתי לקח והנה עתה לקח ברכתי"** ברכה עם ברכה הם שווים. וסוד זה מורה על יום הזכרון בסוד כפל זכר וזכר, וזה כי הגואל בבואו יביא בפיו הזכרת השם לאמר זכר זכרתי אתכם במקום פקד פקדתי אתכם. והרמז **"וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר"**. ואלה רמזי הזכרון במ הכל תלוי **"זכרו תורת משה עבדי"** (מלאכי ג' כב) **"וזה זכרי"** **"וזכרת כי עבד היית"** ואינך עתה עבד לזולתי **"זכור ימות עולם"** והוא רמז **"זכור את יום השבת"** ועל זה נאמר **"זכור תזכור ותשוח עלי נפשי"** (איכה ג' ב'). והכל יורה עליו **"תמחה את זכר עמלק"** וכן **"לא תשכח"** כי שכחה היא סוד החשך. ואמנם סוד זכר לאור וסודו הזכרה מורה על ההרכבה.

ודע כי לא נזכר זכרון ביצחק מפני שסודו מדת הפחד, ואמנם נתלו כחותיו ביד בני בנו שהם י"ב, שהם תוקעים בשופר של איל בראש השנה כדי לערוב את השטן הדר בעליונים (ומעטה)

[ומטעה] את התחתונים בכח הזכרת האות הראשונה של השם שרמזת השופר כדמותה. והרמת הקול בו לעדות ההזכרה, ומספר תנועות התקיעות חרות עניין הכחות. ואנחנו דרים בתחתונים ומנהיגים העליונים עם פינו על ידי העצם בזכרון שם העצם, והשופר פיו הדבק על ראש הטלה שהוא תגא שבו תלוי כל כחו, אנו מהפכין אותו ומדביקים זנבו על שפתינו. שהנה בו מביט למעלה אחר קבלו עקידה ומשימים אותו בהנחה על לשון הקדש בה נקשרות הכחות שלו על השפתים בעלי אותיות בומ"ף שהם בי"ת ו"ו מ"ם פ"ה אשר הם חתומים בשם המות לאחור. ומי שאינו מכירו הנה נמצא המום בפומו והמות בפיות. כי כן כתיב **"חטאת פימו דבר שפתימו"** (תהלים נט' יג'). וזו אחת מן המצות התלויות בפה כמו שנאמר **"בפיך ובלבבך"**. וכן כתוב בתפלין **"והיה לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת יהוה בפיך"**. כן בחנה בסוד התפלה כתיב **"וחנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע"** (שמואל א' א' יג') בסוד הלחש, כי יש בלי אמצעי ויש ממנו על ידי אמצעי והאמצעי פה הפך מן הלוחש והוא צעקת קול השופר.

ונאמר **"עלה אלהים בתרועה יהוה בקול שופר"** (תהלים מז' ו') ונאמר **"אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו"** (עמוס ג' ו'). והוא גם סוד החצוצרות וזכרו לנו על רמז זה שצריך להתזיז זי"ן של תזכרו הכל הערה על ז' ספירות שחבורם כולל כ"ח אחד ראשון ועבורם כולל הד"ם. והנה ז' כ"ח הד"ם והוא כמח"ט והוא סבה לכל בינה ודעת. ויודע כי החדש הראשון של השנה הוא חדש

ניסן מזלו מזל טלה וכוכבו ביום טלה עם מאדים וכוכבו בלילה טלה עם עקרב והוא ראש התקופות של ארבע תקופות של השנה. וכנגדו ראובן בכור ישראל והמזל השביעי לו הוא מזל מאזנים וחדשו חדש תשרי וכוכבו ביום מאזנים עם שור וכוכבו בלילה מאזנים עם נגה. ומאדים בעלי המלחמות ונגה בעל השמחות. וברצותנו לשמוח ומנענו מאדים על כן נעמוד כנגדו לבטל כחו הטבעי מעלינו בכח שמירת מצות יי' אלהינו ונשמח כל ימי חיננו לפני יי' אלהינו. ועל כן הורנו השם בתורתו התמימה הדרכים שבהם נמלט מן הבור הזה שנלכדנו בו על ידי כחות הטבעים ורוחות הגלגלים ושריהם של הכוכבים, ונצא מעבודתם ונהיה עבדים לשם המיוחד לבדו אשר הוא תהילתנו ועטרת ראשנו ותפארת עמנו. ויתגלו הכחות עם השמות כלומר עם שם שה ושם עז ושם טלה וכבש ואיל וצאן. וכן מחילוק הדם על שתי המוזות ועל המשקוף ומאכילת השה בחפזון בלמוד חזון ובסוד חזיון התלוי בפה כמו שיקרא שם הזמן פסח שסודו פה סח הוא ליי'. כשם הפסח כלומר פה מדבר ומשיח ליי' בשמו. והיות אכילתו בחפזון על מהירות הצירוף בשעת הלחש שירוף וימהר המצרף להשליך חצי לחשו טרם שישליכם הוא עליו.

והאכילה סודה למוד בעדות קהלת (ב' יח) **"כי מי יאכל ומי יחוש חוץ ממני"**. ובעדות שאר חכמי התורה עם הנביאים בעניין **"אכול את המגלה הזאת"** (יחזקאל ג' א') והדומים להם תא אכולו בשרא שמנא כי רבא, כי הוא למוד חכמה מופלאה. ואמנם עניין אומרו **"ועברתי בארץ מצרים"** צריך ביאור

יותר מהנזכר ויתגלה מעניין עולם שנה ונפש. והוא שזכר בסוד עולם "חקת עולם תחגהו", ואמר "ושמרתם את המצות כי בעצם היום הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לזרתיכם חקת עולם" רמז הזמן והשנה ומקצת חלקיה. ורמז עולם ואמר "ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם". ורמז על הנפש במזון "אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם". כי אין צרך מן המותר שאין הכוונה להחריב את העולם כמו שנאמר "לא תהו בראה לשבת יצרה" (ישעיה מה' יח). רק הכוונה על עניין "וינערו רשעים ממנה" (איוב לח' יז) "כי אין חפץ בכסילים" (קהלת ה' ג). "ולא יחפוץ במות רשע כי אם בשובו מדרכיו וחיה" (יחזקאל לג). ואלה המורדים כבר פייסם לשוב מחטאם בהיותם מחזיקים בעם יי' על לא חמס בכפם. והם הפשיעו בשלא שלחום חפשים בזמנם אחר תום קץ גלותם. והכנענים גם כן הרשיעו בתי עבודתם כמו שנאמר "לא בצדקתך וביושר לבבך אתה בא לרשת את ארצם כי ברשעת הגוים האלה".

ואין הקב"ה נפרע מן האומה עד שתתמלא סאתו, ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימה ואין הקב"ה נפרע מן האומה למטה עד שיפרע מאלוהיה למעלה, שנאמר "יפקוד יהוה על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה" (ישעיה כד' כא). ואע"פ שיראה בעניין מצרים להפך מפני הקדימו הכתוב "וְהִפִּיתִי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מֵאֲדָם וְעַד בְּהֵמָה". ואחר כך אמר "וּבְכָל אֶלֹהֵי מִצְרַיִם אֲעֲשֶׂה שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה". זה לתכלית החכמה של בעל החכמות כולן יתע'. והוא

מפני היות פרעה אומר **"לי יארי ואני עשיתני"** (יחזקאל כט' ג'). שהיה אומר בלבו מפני שמלך על כל העולם כולו מסוף העולם ועד סופו שהוא אלוה לכל אלהי מצרים. שהרי בא שם אלהי מצרים ולא בא שם אלהי פרעה, והוא היה חושב שהוא אלוה ראשון לכל הנבראים. כטעות הנצרים היום בעניין ישו בן פנדורא שסודו יש ממזר בן הנדה, והוא סוד החמר הראשון שהוא הבכור לכל נברא וגם הוא נברא ושמו משותף יש מאין אש מיין איש מין והוא איש והוא מין מבקש שיאמין בו כל המין לפי מציאות אישיו האנושיים שהם בעלי האמונה. ומפני היות פרעה חושב זה ההבל ושהוא אלוה בכור נאמר למשה על זה **"ראה נתתיך אלהים לפרעה"**, החושב שהוא אלהים.

ולפיכך באומרו הנה **"והכיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה"**, ועודנו מדבר כמו שנחשב לאלוה והם כל הבכורות האנושיות והבהמיות ועמהם כל אלהי מצרים שהם שרי מעלה וצבאותיהם וכחותיהם המכשפים העולם והשנה והנפש. ועל כן כלל בסוף שם אלהי מצרים שזה יורנו שפעל בם במדת הדין הקשה, ובזה בעצמו יקרה מכאן ועד שנתים בעניין המשיח עם ישו שעל כן נקרא המשיח אצל הנצרים היונים **"אנדי כריסטוס"** כלומר אדני האיש ההוא ברמז **"דבר האיש אדני הארץ אתנו קשות"**. ועניינו שיעמוד כנגדו להודיע לכל, שמה שאמר לנצרים שהוא אלוה ובן אלוה ואדם שזה היה שקר גמור. שלא קבל כח מהשם המיוחד רק כל כחו תלוי בדמות התלי שהוא תלוי על עץ הדעת טוב ורע. ועניין המשיח תלוי על עץ החיים והוא יתד שהכל תלוי בו. וישו נתלה

תליה גופנית מפני שתלה עצמו באילן גופני. והמשיח נתלה יש לו היום ח"י שנה על דבר רוחני והוא השכל האלוהי ונשארו לו מימי תלייתו שנתים ימים. והסימן עליהם **"ויהי מקץ שנתים ימים ופרעה חלם והנה עמד על היאר"** והוא שאותו החלום שנאמר עליו **"ועל השנות החלום אל פרעה פעמים כי נכון הדבר מעם האלהים וממהר האלהים לעשותו"**, היה סבה לצבור בר להחיות בו הצדיקים. כמו שנאמר **"כי למחיה שלחני אלהים לפניכם"**. והסבה הראשונה גם כן הקרובה לזה היתה גם כן חלום המשקה והאופה שהאחד מהם נתלה והוא האפה שהוא רמז למה שצוה ישו בעניין הפת שהיא אצלם **"קורפוש דיומניוש"** שהם גופי השדים הפך מן דומינוש שעניינו רוחנים אלהיים לפי שקרום. והשני שהוא שר המשקים והוא שר המכשפים המתים והוא חי חיה, ונאמר עליו **שם ראש ושם שר. שנאמר "וישא את ראש שר המשקים ואת ראש שר האופים בתוך עבדיו"**.

ונאמר עוד **"וישב את שר המשקים על משקהו ויתן הכוס על כף פרעה ואת שר האופים תלה כאשר פתר להם יוסף"**. וזה ראה חלום גפן גופני ואמר **"והנה גפן לפני"**, ולא אמר על ראשו. וידוע כי המלאך אוריאל הוא בעל ג' פנים באפנים. כי לכל אחד מארבע מחנות שכינה ג' פנים יובן זה מסוד ארבעה דגלים לי"ב שבטים ודגל אמצעי למחנה לוייה, הוא בסוד אמ' ששם האמצעי שכינת אל על ראשי. והחושבה גופנית לוקה בגופו מפני שחושד כשרים ונקיים מכל גוף חושבם גופים או כחות בגופים. ואין על הראש כי אם שכלים נבדלים מכל חמר

אלא שהם כדמות כתרים למלך, כסוד עשר ספירות שכינה שהם כתרים כדמות תאגי ספר תורה שאינם מכלל האותיות אבל הם כבוד חונה על הגויה כדמות דברים באים וחונים על מקום על דרך משל. והעד כי הסופר כותב תחלה האות אחר כן הוא מכתירה. ולפי טבע הכתיבה יד הסופר מובאה ונמשכת מלמעלה למטה ואז מתחיל ממקום רחוק מעט ומושך הכתר והעטרה והתאגא ומדביקו בהמשכתו מלמעלה ומניעו עד שמגיע התאג שהוא בדמות קו ארוך ישר אל האות ונדבק בו. והוא להורות על השפע הנשפע מן הכח הנפרד מן גוף האות כדמות יד הסופר על דרך משל, וחונה ושורה עליו. וזהו סוד שכינה שורה עליו והוא כעניין חוט של חסד שנמשך מן השם עלינו, וכבר ימשך זה השפע לכל פאה שבא. סוד האפה שהוא שר האפים שר הנחירים, והחיות תלוי בפת האפוי שאפה אותו ומל בחום השר והוא שר האפן לפי הפאות וחוזר הדם ומנשים בנחירים אחר שהיה פת מחטה שהוא עץ הדעת לפי דעתנו ושרשיו מן השדה ומן האדמה. ועל זה חשבו השוטים שאלה הכחות הם אלוהות ועושים "שקדפיציג" מן הפת תאוות בשר, וסודו שקר אופציו כלומר עבודת שקר.

וכן בלשונם שם השבועה משותף בשתי לשונות בלשונינו ובלשונם, וקורים אותו שקר מנטו ועניינו שקר מנטו כלומר שהם משקרים שבועת שוא שלהם. וגם הסוד קורים אותו שקריטו כל מי שהוא קרשטו. והנה שאומר לו אתה שקר אתה כי שלשה בגימטריא הוא שקר וכזב כל חושב על השם שהוא נחלק לאישים שנים או שלשה או יותר הוא עובד ע"ז וכופר

בעיקר. אבל הנביא שהוא גוף משלשה עצמים והשנים מהם מלאכים והם הגוף והנפש והאחד שפע שכלי אלוהי וכבר יראה השם כדמות אדם ויתכן שיראהו כדמות **שלשה אנשים נצבים עליו**. ועל כן נאמר **"ויאמר אדני אם נא מצאתי תן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך"**. ונאמר בקבלה אמר ר' חייא הגדול, לגדול שבהם אמרו. והעד שקרא לשנים מלאכים כאמרו **"ויבאו שני המלאכים סדמה בערב"** ולזה קרא בשם יי'. ורמז ר' חייא הגדול שבהם אע"פ ששלשתם חיים לגדול הם החיים הארוכים, כי חייא מלשון חיים כמו שרמזו על זה בסנהדרין על המשיח בשמותיו ר' שילה או שילה שמו וכן האחרים. והנה **שלשת הסלי"ם שלשת ימי"ם ה"ם** בגימטריא. וכן גפן ג' פנים כמו שלשה שריגים כלומר ג' שרים, שכן כתיב **שר"י ג"ם** וסוד ג"ם בלשון יון בעילהוגם הוא סוד שלג וסוד לגש וסוד שלג משלשים בסוד גלש. והנה שם לג"ש נחלף ונקרא לכ"ש וסודו כל"ש צמח"ן, ומגולגל שכ"ל צמח"ן וזהו מהלך ז' כוכבי לכת לפי סדורן הראשון. כי כוכב חמה שהוא סופר ומצייר המקבל כחו הוא מוכן לקבל השכל לאדם בהתלמדו לעניין הצמיחה שבאילן שמעט מעט מתקבץ ומתגלה בו בגדולו הנעלם.

ועל כן **"ובגפן שלשה שריגם והוא כפרחת עלתה נצה הבשילו אשכלתיה ענבים"**. ומן עניין אומרו **"ואקה את הענבים"** אחר אומרו **"וכוס פרעה בידי (ואקה את הענבים) ואשחט אותם אל כוס פרעה"**, יובן עניין דרש (הז"ל) שחטה ענבים והביאה לו. (וכן) [ויין] המשומר בענבין מששת ימי בראשית.

ועוד **שר"י ג"ם** הם שר"י גדו"ל כלומר שרי צמיחה וגדול. ואמנם **"זה פתרונו"** סודו זה פטרונו שפוטר הקשר העלם. שלשת השריגם שהם שרי מח גם שרי יובל שהוא שר מגיה כלומר מגוס מכשף, כי מגיה בלשון יון כשפים. ומן יגר ומן שם יגר שהדו"ת תבין סוד שר"י ג"ם. וזהו סוד שר"י ג"ם שר גן אשר נגרש מגן בכח מגן אברהם, והנה שר גן שר אבן שר חמה שר המת. ואמרו **"שלשת ימים הם"** והנה השריגם ג' שריהם שלשת ימים הם שבכל ג' ימים יש בהם ב"ע שעות. ובאמרו **שלש"ת ימיהם ה"ם**, שש"ת ימיהם לה"ם, שְׁיַמֵּם עם ג' ויהיו ג"ו וחבורם ט' והנה טב"ע וסודו ג"ו ע"ב כלומר גוף בעל עובי שכל בעל עובי הוא גוף שכבר קבל ג' רוחקים קו ושטח וגוף כלומר ארך ורחב ועומק.

וסוד **סלי תרי ימי ירח** ומספרם רצחיי והם היו על ראשו. ועניין **מאכל פרעה** מלאך העפר, **מעשה אפה** מעשה פאה מעשה האף והחמה מעשה הטבע מעשה האלהים **"כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע"**. גם כוס הוא הטבע הכוס הוא שוה עם מאכל וכל מאכל הוא גוף נאכל על יד האפ"ה ובדעתך שהוא מלאך האלהים אשר בידו הכוס שסודו כ"ו ס"ה כסהו בסוד כסוי הדם וגלוי עריות. והנה הכוס הוא כלי שבו הדבר המרוה אבל מאכל הוא קודם לו בזמן מעשהו כעפר למים כן המאכל ליינ. והאש הוא האפה והרוח הוא מדליק האש לפי כחו ואם הרוח גובר עליו וגוף האש חזק עוזרו ואם האש חלש הורגו ומכבהו כעניין הנר עם הרוח החזק. ואלו הם ענייני הטבע וסודיו לפי סתרי התורה בהשגת

השרים והשדים עד שניצל המשכיל מידי כולם בכח ידיעת השם על פי התורה. והנה השני ישוב על משקו לעשות מה שראוי כמשפט הראשון ויתחייב מעניין חלום פרעה הפתרון שיהיה נמשך אחר חלומות יוסף. מאלמים בתוך השדה ושבע שבלים להבדיל בין הטוב ובין הרע. ואמנם השבלים יורו על הצמיחה והפרות על החיות ואם כן חלום אחד הוא.

ותבין סוד פרו"ת עם שבלים מל"ב פרשיות שבתורה ותתחיל מן בראשית ועם היות זה בלתי מפורש. והעניין הנזכר הוא סוד שבע ורעב שעליהם שר מבדיל בין עב ועב והוא שר קיים קושר כתרים לקונו לקיומו להחיותו ולקיימו והוא שר מניין ששים קשרים. וזכור אומרו "לא תעשו כדמות שמשי שבמרום" (עבודה זרה מג.) שהם ששי"ם. וכל השיעורים מיוחסים אל ששים גם הם ששה כי ששים, ששה הם עם ששה ועל כן נחלק א' ה'. והרואה רואה כל בבואה ביבל"ו במ"ח ומספר ששים נחלק אל ל' והוא חציו. והנה ס"ל עד בואו אל חלוק ג"ו והנה סגול, נחלק א"ב לו"ס א"ל בו"ס. ושמו חניאל והוא גופי פ"י ו"ג כחותיו וכשירובעו יקרא חסדי אל ואם יוכפלו יקרא מיכאל וכשיופשטו יקרא אל שדי שדי אל קרדי אל קרדיאל הפך אלבוס שהוא גם הוא בוניאל נוביאל. ומשמו בחלקיו עם היותו אוריאל גם רזיאל ומחובר בגבריאל הנברא בצלם אלהים. ויורנו סוד צבע הטבע כאשר יורנו סוד טבע הצבע. יודע שחלקו הראשון אל וסודו ג' כ"ח כלומר בעל ו' כחות בסוד כ"ח א"ב. והנה חבור א"ל עולה עד רזיאל ח' פעמים אל והם עדים עדים ומספרם אחד אלף אחד, והנה ד' עדים אחד

אחד אלף אלף ורמזם "לו חקמו ישכילו זאת יבינו לאחרייתם: איכ"ה ירדף אקד אלה ושנים יניסו רבבה". והנה חבורם "ברך זה חילו ופעל ידיו תרצה מ'חץ מ'תנים ק'מיו ו'משנאיו מ'ן קומון" ממקומ"י. והתחייב הקבוץ לבר בסבת החלום בימי יוסף. ויתחייב הקבוץ אם כן לברים שהם ברי לבב בסבת הנבואה. וסוד ברים רבים הנקראים צבו"ר רמז צ'דיקים ב'ינונים ור'שעים או אמור צדיקים בינונים וגם רשעים, לרבות רבוי הקבוץ של גליות אל אלפים ולרבבות רמז "עד כי חדל לספור כי אין מספר". ואמרו כחול הים לרמז לברכת פרו ורבו ולברכת "ושמתי את זרעך כעפר הארץ אשר אם יוכל איש למנות את עפר הארץ גם זרעך ימנה". היא ארץ פרעה ארץ מצרים ארץ בעלת שני מצרים ארך ורחב, שנאמר לארכה ולרחבה. ועוד "הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם ויאמר לו כה יהיה זרעך". שיהיו כולם סופרים כ"ז אותיות בכ"ה, והן ב' אותיות של ברכה בסוד כ"ה תברכו כ"ה ברכות. וכשתחבר אליהם כ"ה נ' על צורת הכפל יעלו ק' ברכות או אמור קוף ברכות גם מאה ברכות. גם זה רמז ועיני לאה שהם ב' רכו"ת כלומר ברכות מים אשר ילדה ששה בנים ליעקב.

מכאן שהסופר השלם שהוא הגואל עתיד לקבץ גליות כמו שמקבץ אותיות ומחבר ספרים ומספרים ומחדש ומספר חדשים לבקרים ומגלה הנסתרות ומרבה באלה הדברים לגלות ערות אלהים אחרים. מפני היות סוד גדול מפורש י"א א' י"ו חמר לאדם בקשר אהו"י חתום על חטה שמכפלה ומהרכבתה

הראשונה יצא דם. והוא מן כב"ד על כי וד היא יוד הא וו הא כי ביה יהוה צור עולמים. ד' אותיות אהו"י הם יוד הא. הנה כב"ד מחובר עם כב"ד שני גופים א"ב וא"ם הנה יולד מהם ב"ן וסודו שב"ת והוא משתוף א"ת ב"ש תשר"ק עם א"ב ג"ד וסודו שר דק בת גא והוא וו הא. הנה עמו בן חי וכך יצא מן אבי ואמי בן ח"י כמוני היום כמו שיצא מן אדם וחוה. והנה גם כן תדע כי היהודי והגוי ע' אומות ה"ו מ"ט על פיהם והנה שני שרים שעל האדם אחד יהודי נימול ואחד גוי ערל ונחלק השם על שניהם בשיווי אח"ד אח"ד. והוא רמז שני השעירים וגורלם. ועתה כבר התגלה שהערל שב נימול גם כן שניהם יהודים ושם מיכאל וגבריאל, זה שומר הגשמות וזה שומר הרוחניות. והם חנוך ואלהיו שהוא אליהו ושמו תשבי והם שני כשרים שרי העולם והשנה, כי העולם מורגש והשנה מושכלת והנפש עד שלישי ואני הוא "והי"ה הד"ם לכ"ם לאות". "והי"ה היו"ם הז"ה לכ"ם לזכרון". והעד הזם אשר בסף שסודו בלעם שר האדם והוא בעל הקוביא והשחוק והוא סוד קץ ק' קוביא עם שחוק. ועל כן אגדת אזוב נלקחת ונטבלת בד"ם אשר בס"ף, בספ"ר שבאד"ם שעניינו אגד שנים באזג"י ואט"ד.

והנה תגא מקיף ג"ז ד"ו שנים הם מבפנים ושנים הם מבחוץ ז"ג מבפנים ו"ד מבחוץ. ועוד ההפך א"י מבחוץ א"ט מבפנים והשתוף א"יט"א ט"אי"א י"א ט"א וכן שאר צירופים. וסוד שא"ר משותף עם חמ"ץ הוא עץ הדעת בשתוף ראש עם מוח, שהוא מגלה שתוף חמ"ר אש מים כלומר מטר שמים ורמזו

"למטר השמים תשתה מים". ועל כן נאמר בברכה **"ונתתי מטר ארצכם בעתו"**, ובהפכה **"ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה"** הוא סוד היוב"ל, פירוש המקום שבא ממנו השפע ששמו בשם השמים והוא המקור. יעצרהו ולא ישפיע מה שבכחו להשפיע ואז הוא סבת האבדון כאמרו **"ואבדתם מהרה"**. אבל עם הברכה שהיא הבריכה העליונית ושם מקור המים המצמיחים והמולידים את החכמה בלב ברדתם מן המח אליו, מזה האדמה תתן את יבולה ועץ השדה יתן פריו. **"מקץ שלשים שנה וארבע מאות"** רמז אל עת קץ כי סודם מק"ץ ת"ל. וכן סוד **"בעצם היום הזה"** בעבור כי בסוד העבור אפשר למציאות התולדת ולחדוש הליד"ה בסוד שנת המ"ט עמים, והרמז **"ויתן את המטעמים אשר עשתה ביד יעקב"**.

הנה כי בסבתם נתברך וקבל הברכה מפי אביו ובסבת **האדום האדום** קבל ולקח הבכורה מיד אחיו. ועניין המ"ט עמים שנותן בעת קץ מט לכל העמים בסוד הצחוק רמז לשם יצחק **"צחוק עשה לי אלהים כל השומע יצחק לי"**. והוא מטה דרך העמים ממה שהיו בו במעלה אל שפלות. **"ליל שמרים הוא ליהוה"** עת קץ הוא לי"ל להוציאם לעתיד מארץ מצרים מארץ בעלת שני מצרים ששמם תהו ובהו אשר הם טב"ת ותמו"ז בשנה שהם חדש ד' וחדש י', ובי"ז בז"ה צום ובי"ה צום רמז לגבו"ל אם כל חי. **"הוא הלילה הזה ליהוה"** רמז לסוד הלילה שהוא חוזר לאחור בשם ויסע שהוא סוף של ויבא הקרוב אל ויט, שהפסוקים ההם השלשה הם סבת הגאולה והכל

תלוי בהתהפכות מם שתומה של מום שהוא סוף כל השם שצריך לפתחה בכח שם מפתח ולמצוא ראשו בסוד מ' פתח הנמצא במלת **למרבח המשרה** והפוכה למרבה המשרה. **"קדש לי כל בכר פטר רחם בבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא"**. קדש לי, מד"ת, ת'אומים מ'אזנים ד'לי דל"ת מ"ם ת"ו, דמת במהלך הפוך שלשת רוחות תמ"ד רוח, טא"ק אש, ו' מזלות למעלה בעלי תגין ו' מזלות למטה בלא תגין. סע"ד מים שב"ג עפר, דל"ת מ"ם ת"ו מתלמדו"ת ומהם אתה מתלמד **"כי באש יהיה נשפט"** (ישעיה סו' טז) בסוד **"אשו הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש"**. ט'לה א'ריה ק'שת רוח הוא סוד רוח הקדש, אש ורוח עולים ומזכך כל אחד מהם דם הגוף עד שובו זך ונקי. מים ועפר יורדים ומעבר כל אחד מהם דם הנטף עד שובו עב ועכור ובאמצעות הזכים המזככים, הצופה החוזה בהם רואה מה שרואה אבל באמצעות העבור יתעורר הרואה כי הדל איננו נולד כי אם מאמצעות הגוף העב. והשמש באורו והארץ בצלה הם עניינים מעידים על זה עדות ברורה. וכבר מכתב השין עד נאמן בשש פאות כמו שפירשנוהו למעלה בששה ראשים ונקודה באמצע וכל ראש וראש מהם מביט פנים ואחור. רמז לאילן האמצעי שכולו מלא עינים, ובעלי העינים רואין אותו מכל הצדדים והוא רואה אותם ונעלם מזולתם וזה פתוחי חותם.

וכבר נודע כי התפלין הם רמז לשם המפורש ולצורת האילן הנקרא בשם אילן הדעת שכן תפלי"ן בגימטריא. ומה נבאר בהם יותר מן הטעם המופלג שבהם הניתן בהם, **והיה לך לאות ולא לאחרים לאות, על ידך רשע יד כהה, ולזכרון בין עיניך**

וזה זכרי, וכלל הכונה **למען תהיה תורת יהוה בפיך** אשר במ תדע שיש ב' פיך ב' שמרים. ועל כן נרמז פעמים שמרים שמרים בסוד ליל שמרים, יד במקום יד **כי ביד חזקה** לא ביד כהה, **הוציאך יהוה ממצרים** והוא מדת הדין הקשה. **החקה הזאת החזקה למועדה** נהפך **מימים ימימה** מאדר סודו עצם הגואל אדם קדמון. ואמנם ההפוך הנמצא בעניין זה יקרא בעל ד' הפכים בסוד מ' ימ' ימ' ימ' ימ' ה' הם ארבעה ימים היוצא מפרידת הנהר. ואם תמנה מספרם ותוסיף עליו י' אותיותיהם שהם ה' ה' תבין ההמרה בשם נהר שהוא מזר"ח ונה"ר מחזו"ר והוא סוד העבור. על כן **כל פטר רחם** פטר כל רחם הוא **פטר חמור**, **תפדה בשה** שהוא טלה והוא סוד השאלה **כי ישאלך בנך** **מחר לאמר מה זאת חצי השם מלך המשיח**. על כן **אני זבח ליהוה כל פטר רחם הזכרים** לזכרון והשאר הבן.

הנה כבר השלמנו מה שעלה בדעתנו להזכירו בזאת הפרשה ואע"פ שרחקנו בה מן הדרך של הפרשה הראשונה מפני סבות רבות, מספיק מה שאמרנו בה לפי כוונתי. ואמנם נחתום אותה במה שהוא עיקרה והוא בצירופי השם הנכבד בן ע"ב תיבות ובן ג' פסוקים שהוא כולל סוד כל ברכת כהנים שגם היא משולשת ומספר אותיותיה ס' ותיבותיה י"ה והכל כה"ן. והיא כ"ה כ"ה כ"ה **תברכו את בני ישראל אמור להם**, והנה ע"ה ועם ג' פסוקים שבה הנה ע"ח. וזאת היא אמתת שלש אמות שהן שלש הויות וסודם שלש מאות הרי ח"ש מ"ל פת"א מאמ"ת דברי אלה.

מפתח בא השמות

אני	והו	חעמ	ילי	רהע	סיט
ייז	עלמ	ההה	מהש	מיכ	ללה
וול	אכא	ילה	כהת	סאל	הזי
עדי	אלד	עשל	לאו	מיה	ההע
והו	יזל	דני	מבה	החש	הרי
עממ	הקמ	ננא	לאו	נית	כלי
מבה	לוו	פוי	פהל	נממ	גלכ
ייל	ייי	הרח	מלה	מצר	חהו
ומב	נתה	יהה	האא	ענו	ירת
מחי	שאה	דמב	ריי	מנq	אומ
איע	לכב	חבו	ושר	ראה	יחו
יבמ	להח	היי	כוק	מומ	מנד
והו	הזי	לאו	ילי	אלד	כלי
סיט	לאו	לוו	עלמ	ההע	פהל
מהש	יזל	גלכ	ללה	מבה	ייי
אכא	הרי	מלה	כהת	הקמ	חהו
נתה	יחו	ההה	האא	להח	מיכ
ירת	כוק	וול	שאה	מנד	ילה
ריי	אני	סאל	אומ	חעמ	ערי
לכב	רהע	עשל	ושר	ייז	מיה
והו	נממ	דמב	דני	ייל	מנq
החש	הרח	איע	עממ	מצר	חבו
ננא	ומב	ראה	נית	יהה	יבמ
מבה	ענו	היי	פוי	מחי	מומ

מפתח בא השמות

האל	והז	יוו	כלל	ילי	אדי
ושל	ולי	אסו	מעל	העל	הפה
להז	ילכ	שמנ	ללב	ייה	מיה
המל	אכי	ראה	הכח	המת	וקה
הנח	תהי	הוה	כחי	האה	מלא
כתר	ווק	ולי	הנא	הלש	דימ
אני	אסי	רלי	אחר	עמי	עמו
כלב	עלע	שרה	השר	ימז	יוי
ומנ	הוב	דממ	דינ	מני	קלי
אחה	עהח	ריש	עצמ	מבר	וחמ
ארנ	מנב	ואה	תבי	ניה	מיה
נוב	עיה	מיה	ממח	יומ	פיו
מזהמ	ילה	ומה	ירח	ליל	העק
בכה	אדמ	עלי	ומז	ההו	אבי
להב	ריח	נזק	מרמ	אפה	אלה
ימנ	תנו	עלה	יהו	דימ	שלו
הנה	ראש	יתי	הוא	מיש	ראל
לוי	היה	לבי	חוק	דמע	דנכ
אני	רוח	העמ	יחס	הלי	אלה
ימש	זככ	והו	להא	ירע	מעט
החנ	והח	יימ	לנו	מלפ	ניכ
המו	בכל	יומ	רצי	מיה	ליה
האל	והמ	עדנ	הנא	תכמ	אחי
באש	המע	לימ	סיו	יוט	ובי

מפתח בא השמות

וּוּ	נִיה	וְהוּ	יִי	הַשָּׂא	דְּלִי
סִבַּט	יֵרֵת	הִישׁ	עֵאמ	שֵׂאָה	לִיב
מִבֶּשׁ	רְלִי	וְהָר	לִיָּה	אוּמ	יִי
עֵלַמ	נִהָא	נֹת	אַנָּא	הַחִי	פָּאִי
כִּמַּת	מִלָּה	נִקְמ	אַנְד	לְהַח	יֵרֵל
לְהוּ	כַּעֲק	הַבַּח	הַמַּע	מִנְד	מִזְר
יִצֵּל	אַנִי	וְהַב	מִרָּה	חֹמ	יָאָה
הִיִּי	רַהֵע	עֵלוּ	הַמַּמ	יַחַז	מִזִּי
לוּוּ	הַשָּׂה	דְּהַב	כִּבִּי	מַכַּכ	מַכַּק
לִיּוּ	וּוּל	אַלֵּע	פִּנְל	יִיָּה	חַהּוּ
נִמְכ	סַאֵל	רִלָּה	יַחִי	עֵרִי	יִימ
מִנָּה	עֵאֵל	הֵלִי	חַהּוּ	מַתָּה	מַהֵמ
הִיוּ	אוּמ	לִינ	וּוּזָה	הַמוּ	זִיב
יֵרֵד	וּשֵׁם	וְהַמ	כְּהַד	לְרִי	לִשְׁנ
יַעַמ	לִלְנ	יַעִי	אַבְק	דִּלְל	יִכִּי
וּוּא	טַמַּח	לְעָה	וּיַע	לְמָה	יַעַח
אַרְר	לְאַר	לִלְנ	סַחִי	הִיוּ	כְּהַב
וּאִשׁ	פִּנַּח	שֵׂאוּ	מִיַּע	הַאֵמ	מִנָּא
עֵלֶצ	לְמָא	נִהָה	לְרַמ	הִיר	זִדְנ
יִשְׁמ	לִית	הִימ	לִלְב	עֵסֵב	בוּי
יִקְנ	יוּי	הוּוָה	מִרְמ	יַתִּי	הַכָּה
הַאֵנ	מִלוּ	לְמַב	אַהֵע	כָּאִי	יָהָה
רִימ	אַחִי	הַכָּה	הַהֵמ	כּוּמ	חַהּחַ
הִיִּי	מַהּוּ	תַּתְּמ	וּחַפ	קִנִּי	הַהּוּ

וזה פירוש הצירופים הנזכרים עם היות בהם מקצת בלתי מסודרים בכוונה כי עוד קץ למועד הראשון מסודר בשתוף ראש התחתונים שהוא אנ"י עם ראש העליונים שהוא וה"ו, כן כולל עד סופו והוא מו"מ לזה מנ"ד לזה ושניהם חוברו יחד בסוד ד"ם עם ממו"ן. לפיכך ארבעתם ב' מחוברים מן הראש עם ב' של הסוף, ואלה הב' אנ"י וה"ו וסודם אד"ם מינ"ו המונ"ו מו"ט מו"ד ואמנם סוד במגי מטריא לו מופלג בטן מלב ממלא לב ומח עטרת תפארת לעמוסי בטן ראש ובטן וגויה וכללם לשנים אמונים שומר אמונים ולשנים יאמין כי יאמין בחיין, וכזה השאר כולו בסדר הראשון. והשני מסודר בראשיו ככה שיוצא מהראשון האלוה זיוו כללי לי עד סופו שהוא ממחי ומפיו, והשמר בסדריו. והשלישי הנולד מן השני מהמילה ומהירח לילה עד סופו שהוא באש המעלים סיוי וטובי כמו זיזי. והרביעי ישר יורד עד טור ו' ומשמם יפרד להעלים הבנתו עד בוא יומו. והחמישי הוא בעצמו השני אלא שהוא מסודר בצורה שנית וסדרו נשתנה במקומו להעלימו עד בו יומו. ועוד יש אתנו חמשה אחרים מקובלים ולא נגלה מהם עתה כי אם אחד מהם והוא זה.

והו	עלמ	ילי	סיט	דמב	חבו	מנק	איע
הזי	ההע	אלד	לאו	נממ	מצר	ייל	הרח
לאו	פהל	כלי	לזו	והו	עממז	דני	החש
נתה	שאה	האא	ירת	ההה	ילה	מיכ	וול
יחו	מנד	להח	כוק	מהש	כהת	ללה	אכא

מפתח בא השמות

ראה	מומ	יבמ	היי	יזל	הקמ	מבה	הרי
ומב	מחי	יהה	ענו	נלכ	חהו	ייי	מלה
ננא	פוי	נית	מבה	ריי	ושר	אומ	לכב
סאל	מיה	ערי	עשל	אני	ייז	חעמ	רהע

זו היא דרך אחת מדרכי סדרי צירופיו והוא היוצר מארבע ארבעה שמות על דמות מלת ברא שית עם חילופם בא"ת ב"ש בצורה זו.

ברא	שית	ברא	אלה	שגת	במא	שגת	תכצ
ימאת	השמי	מואת	הארץ	מיתא	צבימ	יפתא	צתגה

וזו היא דרך צירוף השם במאמרו.

הלב בעמוד חומו, אין קטן מסייע לי, צער הזמנים ההם, לא יאחר להיולד, ומה אלוה מפעלו, ישלח ידו לכהנו, השנה תהיה האלה, הוא יתיר מלאכו, וכן דמו יקח הכל, ממחר מתוך האשה, יבא הלך לאי הים, מזל יקוב מחומה, ההויה מעברינה, כח תנין אופן לו, ותלי דינים ביין, ישראל ישמרהו, בעלי שכל יאר עמו, עד יאחו העניינים, צער חברהו עם יוד, יום מלת להיולד, וישוב צעיר ישראל רפאל, ישמרהו שר היום, וכן השאר. ראו רבותי חברי ותלמידי שהזרכים האלה מביאים לפי הרוחניות לשתי מעלות גדולות אשר אין אחריהן שום מעלה אנושית רוחנית. והן השגת חכמת המציאות בשכל האנושי על אמתתה, והשגת קבלת הדבור מהשם ית' באמצעות השכל הפועל המוציא שכלנו

מן הכח אל הפעל עת אחר עת. והוא דרך הנבואה ושאר מעלות האדם הם למטה מאלו השתים. על כן כל אחד ואחד מכם שישתדל יותר לקבל אחת מהן או שתיהן, והוא אצל השם ית' יותר נכבד, ולפיכך ראוי שתשימו לבכם לפעל השלם.

פרשת ויהי בשלה פרעה

כבר יחשבו קצת הרואים שזה הספר השני והבאים אחריו אינם פירושי התורה, אבל הם חבורים שהתחדשו לגלות בהם קצת ספר תורה. ומפני שדילגתי במן הדרך הנזכרת בספר הראשון אל דרך אחרת מעולה ממנה ושמתי אותה כדמות ההקדמה לשאר אינו פלא שיחשוב רואם שכך הוא העניין. אבל אפשר שיאמר מפני מה לא דרכתי בהם בדרך הראשון, הנני אומר לו שהדין איתו במאמרו זה. אך גם אני הדין אתי בדילוגי מפני שנתחדשו אצלי העיונים מחודשים וראיתי לקצר במה שאמרתי להאריך, והוא כעניין אומ' מהדורא קמא ומהדורא בתרא. ואמנם הדר ביה רבא מההיא וכיוצא במ. כבר אמרתי בראשית זה החבור שאילולי סבות שנתחדשו לא הייתי בשום פנים מחבר זה הספר, וכך אני אומר עוד שאילולי שחליתם אתם פני בכתבכם שאשלים לכם שאר הספרים הארבעה ואע"פ שהתחלתים לא הייתי משתדל להשלימם. וזה לא מפני עצלה ולא מפני צורך האריכות ולא מפני מונע גופני שבכל עת שאני נכנס בדרך זו השפע גובר עלי ומגלה לי דרכי נפלאות תמים דעים שהם כבשנו של עולם. ומוציאני מספקות רבות שהיו בלבי ומראה לי סתרי תורה וטעמי תורה בחזקה ובדברים עמוקים ובלשונו מחודשות בלשון הקדש ובכל הלשונו. כמי שמלמד לנער הקטן הלמד ומקבל האותיות ואחר כך התיבות עם הניקוד ואחר כל הפסוקים ואחר כך הסדרים והפרשיות וכיוצא במ, עד שיוצא חכם גדול בסוף בקבוץ רוב למודו. כך השכל הפועל, אני מעיד עלי שמים וארץ שמלמדני בדרך ההוא

בעצמו, **יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחיה דעת אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם** (תהלים יט). כי הדבור הבא ממנו הוא על דרך השגת השכל. והמקובל שכבר קבל סוד האורים המאירים את העניינים ואיך התומים מתמימים את הלב. והכתוב אומר **"עַד עַמַּד הַפֶּה הֵן לְאוּרִים וְתַמִּים"** (בחמיה ז' סה).

והסוד אצלי שאני כהן מצד אשתי ואני לוי מצד אמי ואני ישראל מצד אבי ז"ל. ואע"פ שיש בזה שינוי מהסדר הראשון לפי מחשבת השכל אין בו שינוי למי שידוע סוד **"ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון"**. כל שכן באומרו **"ויתן לו מעשר מכל"**. שהכהונה הייתה לפני היולד אהרן ובניו בעניינים משתנים. וכן יעקב אומר **"וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך"**. ואחר שהדבר כן איך יש לי תחבולה להפרד מקבלת תלמודי ולימודי וללכת בדרך זולתה או להשתדל לכתוב מה שכוונתי לכתבו בה מה שכוונתי לכתבו בתחלה לפי פשטי התורה או לפי מה שידעתי בתחלה בנסתריה, לא אם אעשה זה בקצת מקומות אחר שכבר נתגלו בתורה פנים חדשות מופלאות בטעמיה ובטעמי המצות, אשר לא עלו על לבנו ולא חשבנו שאפשר לנו לעלות אל זו המעלה העליונה בה. עד שהיא מראה פניה מקושטות ומשתנות אל כל מיני הצורות שאפשר לציירם מהן על צורת האורים המאירים את העינים. עד שהאותיות מאירים כשמש לעתים וכירח לעתים וכנרות לעתים וכאבנים המאירות לעתים וכבדולח לעתים וכאבן שיש לעתים וכזהב לעתים. והוא זמן החשך שאין שם אור כלל עובר בצדיו, כי אם הפירוש, והפשט והמליצה כפשוטה. והרואה

מכיר אלה ההבדלים בה ולא זולתו, ואע"פ שיכירו מהם מקצת חכמים ואשר יראה בה באספקלריא שאינה מאירה אחר שראה בה במראה כבר ניבא. אך מי שראה בה במראה כבר ניבא בשום צד באספקלריא מאירה הוא משה. ולגלות זו ההשגה אי אפשר בכתב כי היא תורה שבעל פה באמת, והיא ההוצאה מן הכח אל הפעל. ואם כן מה ראוי לכתוב, ואיך אמנע מלכתוב אחר שהתחלתי. ועל כן אל יפלא הרואה מענייני ומדלוגי בפסוקים ובעניינים מפסוק לפסוק ומעניין לעניין. וכבר קדמונו רבנן חכמי הקבלה האמיתיים המתנבאים על עניין זה באומרם ז"ל על עניינים רבים דרך תירוץ למקשים **אין מוקדם ומאוחר**. ומעתה כבר התנצלתי מכם ומן הדומים לכם בענייני החבור ושימו דעתכם לקבץ דברי ותשמעו פלאות בקצת מקומות.

הכלל שכוללת אותו זו הפרשה המעולה הוא עניין איכות יציאת מצרים ואיכות הנהגת השם עמם בכל מה שהלכו בו במסעות דרך המדבר ים סוף מִסְפֹּת וּמֵאֲתָם **אשר בקצה המדבר** שהוא הקצה הראשון, עד בואם אל רפידם שסודו פרידם אשר עמלק שולט עליו. וכוללת איכות רדיפת פרעה וחילו אחריהם עם כמות ידוע מכל עמו, וכוללת מיעוט הבטחון שבלבבות בני אדם על השם ואפילו אחר כמה נסיונות וכמה מופתים זרים מופלאים וכל שכן בלעדם. וכוללת עניין השם היות השם עם אוהביו תמיד לעזר ולהועיל ולהצילם מיד כל מי שיעמוד כנגדם עד שמקבל על עצמו כל מלחמתם והם נחים שלוים ושקטים, כמו שנאמר **"יהוה ילחם לכם ואתם תחישון"**. כי הוא ית'

צדי"ק כאומרו יהו"ה ילה"ם לכ"ם והוא יחדש לכם נשמו"ת אחרו"ת כאומרו ואת"ם תחרשו"ן. וכל זה בשביל שתקבלו עליכם התורה עד ששני היצרים של כל אחד ואחד מכם ידוהו ויענו לו שניהם יחד ויאמרו קדוש קדוש, כמספר כלל כל הפסוק אשר אותיותיו כמספר שם אהיה ועם תיבותיו עולה כמספר שם יהו"ה ובשניהם נתבשרו, והיה מן הדין שבשניהם ינצלו. וזהו סוד קדוש קדוש שאמרתי מה תצע"ק אלי ע"ת ק"ץ לפי הנסיעה מ"ה אל"י אלימה אלהים, מם הא מה. ויסעו מכאן יודע סוד המסעות עם ויסעו מסכת שהיא הנסיעה הראשונה ואחריהם סוד ויסע ויבא ויט שכבר אמרנו מקצת ענייניו.

ואע"פ שמה שאמרנו בו אינו כטיפה מן הים הגדול העליון לפי מה שאנחנו צריכים לדבר בו ומה שקבלנו בו מרבותינו וממלמדנו וכל שכן שאין לו שיעור כנגד מה שבא לנו בגילוי מפי שפע השכל הפועל כמו שנאמר "אַרְפֶּה מְאֲרֵץ מִדָּה וּרְחֶבֶה מְנֵי יָם" (איוב יא' ט'). חבור המניין שאין לו סוף עם היות שם ראשית למנין והוא אחד שלם בסוד החשמל. ואמנם אי אפשר שלא נוסיף פה דבר כולל כל עניין ההשגה על פי השם הקדוש הזה אחר שהגענו אל מקומו. והוא שנאמר כי המשיג סוד זה השם וענייניו ומתבודד מצד השגתו להשיג הדבור מהשכל הפועל באמצעותו, הוא צריך שנודיענו איך ישמר מן הסכנה בפעלתו זאת הקדושה. ותחלה מה שראוי להודיעו פה לפי סתרי הקבלה הוא שצריך המתבודד אל ההשגה שיהיה חכם ומבין מדעתו, ותהיה כל כוונתו לשם שמים, והיא לדעת

אמתת המציאות כדי שישגי אל רצון השם. ואחר כך יעבדהו באמת כראוי לפי רצונו. וכשיתחיל צריך שיקה כל אות ואות מאותיותיו ויניענה בתנועת נשימתו ארוכות, שלא ינשום בין שתי אותיות כי אם נשימה אחת ארוכה כפי מה שיכול לסבלה באריכות, ואחר כך ינוח כשיעור נשימה אחת. וכן יעשה בכל אות ואות עד שיהיו שתי נשימות בכל אות ואות האחד לעצירה בעת ההזכרה לתנועת האות והאחת למנוחה בין כל אות ואות. וידוע לכל כי כל נשימה ונשימה שבאפים היא מורכבת מהכנסת הרוח מחוץ לפנים כלומר מב"ר לג"ו, שסודם מורה על אמיתת מדת הגבורה ומהותה שבה יקרא האיש גבור כלומר ג"ו ב"ר על כחו שבו כ"ו ב"ש את יצ"ו. בסוד אב"ג ית"ץ קרע שטן עם יגל פזק שקוצית מורכבת מהוצאת הרוח מפנים לחוץ. וזאת המרכבה השנית היא מן ג"ו אל ב"ר. ומשני הנחירים יהיו נכרים שני השרים שנאמר עליהם, אם כל שמות המלאכים משתנים לפי מלאכתם ומעשיהם ופעולתם מיכאל וגבריאל לא השתנו.

ואצל החכם היודע סוד ש"ת שהם שי"ן ת"ו וסודם "עיר וקדיש" (דניאל ד' י') ישתנו בה כחות שניות שהן י' ספירות נודעות על פי שם מפורש ומיוחד. והשמוש מן אל או מל מן הדבר אל הדבר או מדבר לדבר, אם כן העניין מורה כי אין ממלל עד אין תמלל אלה רק מן מיוחס לנחירים האויר מחוץ והמנשים מכניס רק הנשימה אמצעית בין הנושם ובין הנושום. והנושם מפנים הרוח החיצון בפנים ודוחה המיתה לחוץ ומוציאו מבפנים. נמצא מקבל ונותן בסוד משא ומתן תמיד עד

עת הפרידה, ואם יחסר זה מן החי רגע כמימריה מיד ימות. על כן כתיב **"כל הנשמה תהלל יה הללויה"** (תהלים קנ'), ונאמר הללהו בכל נשימה ונשימה שבך. ויתכן שינשום המדבר ולא יבטא בשפתיו בין ביציאת הרוח בין בביאתה, אבל לא יתכן שידבר ויכניס הנשימה יחד, אך יתכן הדבור ויציאת הנשימה יחד. מפני שנקבי הנשימה אע"פ שהם מן הגרון בכלל שהוא נקב אחד לבד יש להם שלשה נקבים למשאם ולמתנם, והם שני חורי הנחירים והפה. והיודע סוד שם כחו המשולש בשלוש י"ה שהוא שנים יחד ואחד לבדו, והשנים למעלה והאחד למטה נרמזת מדת סגול כזו

וכשמו סו גל שנים ואחד. הוא ידע מיד סוד ראש התלי שהוא בעל ג' נקדים שהם ג' כיוון (אולי קוין) שעליהם נקרא גב"ר ובידו י' ספירות אשר מהם כח ההויה הנקראת בשם אלהים שם גבריאל מפורש מסוד ג' כיוון מהות כל גוף שהם מורים על ארך ורחב ועמק שהם ג' ריחוקים עגולים בסוד אמ"ש. ואמנם סוד ג' רחוקים יובן מסוד ג' נקבים וכן ג' חושים הם ג' שדין שהם רחוקים וקרובים וכן סוד ג' חורים ג' גבורים שוים. גם שם מיכאל הנה מ"כ הם שנים ואחד בסוד י"ה שכולם יורו על שם וחצי שבו הכל תלוי עד היות הששה נחלקים לארבעה חלקים אשר חצים הם שלשה. אך י' ספירות לו גם כן בחלוק חצי הגוף לשמאל וחציו לימין. וכן כך צריך לחקור היצירה כולה והשמות עליה על פי האותיות והנקוד. ויודע ענינם בסוד בראשית שעניינו אש רבתי היא האש הגדולה, ותוך הבית דג"ש שסודו דלי גדי שבתיי שנים אחד שני מזלות עם כוכב אחד, שככה עשרה מהם מצורפים עם חמשה. וכן י' שמות עם

ה' שמות ר"ס ק"ל יעלו שמי"ם והוא סוד זכר ונקבה, וחלוקם ז' מהם יעקב ח' מהם יצחק בשתוף מדת הגבורה והתפארת שהם הפחד והאמת. המפת"ח והא"ד שסודם הבב"א והמפת"ח על כן נתלה סוד ח"ק ומשמש במפתח ובבבא, אהיה הייתי ואהיה. וסוד דגש **אש"ו הגדולה** ותחת ב' של בראשית שנאמר הוא אשו ג"כ הנה שני מיני אש אחד תוך הגוף שמחזקו ואחד תחתיו שמניעו תנועה מהירה המורה על תחלת כל תנועה. ואלו הן שלש נקודות של המקום כי התנועה סודה פעולה והקף בסוד קץ קץ שהם רצץ. וסודם טוב שבנחשים רצץ את מחו שהוא הפועל ד' אופנים, והנה הנקודות כאלו:

ב בית של בראשית רבתי וכן **ר** רש צרי יצר אמנם **ש** שין חרק חשק יקר. אבל א'י'ת' אין במ נקוד שהוא י"ש מאי"ן לתה"ו. והמתנועע ממלת בראשית הוא בשר והרמז עליו **"בשגם הוא בשר"**, ולו ה"א נקודות כלומר שש נקודות והם קס"א. ושאינו מתנועע הוא את"י והרמז עליו יצר הרע מיניה אתי וכנגדו עלמה דאתי שהוא עולם האותיות שהם מורים על סוד העולם הבא. וסוד בשר תג"א על דרך א"ת ב"ש ג"ר וזהו סוד שר בתגא מזכיר שם את גא והוא ד"ק כולל ד' שמות הקדש וך וך וך וך וכולם כ"ו, וסודו כבד שהם אלפים וכ"ד והם קס"א עם כ"ד כבד קטן ועוד אלפי"ם ועשרי"ם וארבע"ה רמזם **"להנחיל אהבי יש ואצרותיהם א'מלא"**. ולפי הכרח הנשימות יתנועעו האותיות החקוקות בלב ובמח ובכבד ויפתחו מקורותיהם הפנימיים ותביט הנפש באותיות ההם הנחשבים והשכל מיד ישפיע זהר לנפש ולא ישאר ביניהם מונע לא מצד

ההרגל בתנועת האותיות בשלשת מיניהם שהם נכתבים ונבטאים ונחשבים שהם אנושיים. ובהתעצמם בהרגל התנועות לפי הקבלה ישובו כולם מושכלים אלהיים ויובדל בהם בין האמת והשקר ובין החיים והמות ובין הטוב והרע ובין הברכה והקללה, בשכל האנושי תחלה ובאלוהי בבחינת הצירוף.

וכבר חברתי ספרים רבים בצורת ההזכרה הזאת ובדרכי נשימותיה בהכרח שהייה ובהברחת השטן וכחותיו מן הנפש בגללה ובהפחדת השדים מפניה, עד שלא ישאר שד ומזיק באבר מכל אברי הגוף שיוכל לנפש וזה מניעת שכל משום צד. והנה ישתדל המשיג אז בהשגה בכל יכולתו שכבר הוסרו מונעיו בכח השמות ולא נשאר לו שום מונע עצמי ולא מקריי מההשגה, לא מגו ולא מבר ולא בבתי בראי ולא בבתי גואי, מהבתים שהתפלגין מעידן עליהם. ואין ספק כי המזכיר צריך לשמח את לבו בכל שמחה שאפשר לשמחו וצריך לנגן בהזכרה אחת עבור כ"ה נשימות יוצאות וכ"ה נשימות באות. כי כל נשימה באה מכריחין אותה לבוא, ואומר לה תמיד בא בא פעמים רבות לפי (...) ובבואו אומר לו עוד צא צא עד צאתו. וכן החיים קיימים כל ימי היות החי הזה חי. ותבין זה מסוד **"בא אל התבה"** **"צא מן התבה"** שהכוונה להחיות החיים. ומשם ביצה תבין זה שהב' חתומה עם י' והצ' חתומה עם ה' והנה ביצה עם ביצה שהם ארבעת כלי הזרע ב' לזכר וב' לנקבה, ב' נגלים וב' נעלמים הם יגלו סוד זה עם זה וחבור הפנימיים עם החיצונים לעד. ותבין זה מן אבגי תץ שכן בלשון יון קורין שם הביצים אבגיו, והנה סוד ארבעה ביצים נפש

נשמה תהו ובהו כי הם הקרובים לסכות היצרים הגופנים אחר החבור ואחר התדמות התנועות באבר התולדה לתנועות הנזכרות. וזה מפני שמן הגופנים נכיר הרוחנית בזה לפי מקומו, והמבין יבין שלפי כך שותפי העריות עם שני המעשים שהם מעשי בראשית ומעשה מרכבה בראש מסכת חגיגה.

ואומר אחר זה שעם התנועות הורה השם התנועה כי כל תנועה מורה על תשועה ובחלוף ש"נ שסודם שכ"ל שמ"י. והנה התנועה היא התחלת התשועה כי בנסיעת המלאך והעמוד נהפך העניין המשתנה בכח מה שאחר הטבע ונצלו הזכאים ונצללו החייבים. "ויושע יהוה ביום ההוא את ישראל מיד מצרים". וסוד מצרים רקי"ע שמימיו מי"ם מרי"ם והוא פרי כח הזק באדם ובעולם כמוהו. והנה צריך שמירת הטורים שמתחילין בראש הדף ידועים על ספר שנכתב ביה שמו והם הבאי"ם, ביבש"ה, יהו"ה, מ"ת, במצרי"ם. (אלו הם המילים הראשונות של כל שורה לפני שירת הים כפי שמובאות בספר התורה) וסימנם הוא ה"ב ימ"ב. והאותיות שבסופם של טורים סימנם ו' מן הלכו ע' מן ויושע מ"ם מן מצרים ה' מן יהו"ה ו' מן עברו הנה הם ועמה"ו. וסופי הראשונים מההת"ם וסופי הבאים אחריהם הם מכמל"ו וראשיהם א"ב בע"ו וראשי האחרונים הומי"ע. וכך צריך לחקור הנשאר כולו, כי כן קבלנו ובחננו שהוא ככה מניין עשרת הדברים שהוא באותיותיו כת"ר ובתיבותיו עק"ב ופסוקיו י' הרי הכל כת"ר יעק"ב. וידוע כי הרואה סימן אחד או רבים מאלו הסימנים והדומים להם לא יודע לו עניין לפי הוראתם בלשון אבל לא יבין הכוונה בהם והטעם הנכון כי אם

בקבלה. כאמרו על דרך משל כי למד של מלת "לנכרי תשיך", קבלה שצורת צוארה העולה למעלה מכל האותיות היא צורה הפוכה בראשה העליון והיא בדמות צורה זאת,

ל והוא שראשה מביט למטה לאחוריו ושאר הלמדי"ן שבתורה כולה ראשיהם מביטים לפנים כמו שידוע לכל סופר וידוע לכל בעל שכל שאין זה פעל בטלה. וכבר קבלנו על פה מהות הכוונה בזה השנוי פה ואולי נזכיר טעמו במקומו או בזולתו אם לא ימנענו מונע בע"ה.

ונשוב לומר שעניין השירה הוא הערה על חיוב ההודאה לשם ית' על כל טוב ועל הפכו בין כללי בין פרטי. ואמנם זה שכלל כל האומ' ראוי להיות שירתו מופלאה כמו שהוא ואמנם דבריה מגידים עתידות נפלאות נוסף על מה שבא בפשוטי הדברים המופלאים. ועדינו הם אומרו "אז ישיר משה" ואומרו "תבאמו ותטעמו" שהם מדברים לעתיד, כל שכן אומרו בסופה "יהיה ימלך לעולם ועד" שזה עד נאמן שהוא סוף כל הזמן. וכבר רמזנו עניין הנסיון בעץ ובמים המרים. וממה שכללנוהו זו הפרשה מעניין המן שנתנם הוא ית' "לחם מן השמים ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו". הוא אומרו "למען אנסנו הילך בתורתי אם לא". הורה בזה שחייב כל בר ישראל להשליך "על יהוה יהבך והוא יכלכלך" (תהלים נה' כג'). וזה מפני שהמונע הגדול שיש לבני אדם מההשגה השכלית הוא תאות המזון, כי כל נסיונם לא היה כי אם על מאכל או על משתה מלבד פחד המות מהאויבים. וכל זה הוא עניין ממשלת

הטבע החזק אשר נשתנה האדם בו בעניינינו עם שאר בעלי חיים. וגלה השם לנו דבר זה ורוצה שנתלה בטחונינו בו באמת עד שאם אין לנו כי אם מזון יום אחד שהוא שתי סעודות לפי ההכרחי שלא נדאג על מזון מחר, כל שכן על יותר רחוק כגון שבוע או חדש או שנה או יותר מהם, כי כל מה שיוסיף זה הסכל דאגה על אריכות הזמן איך יחיה בו. ומסיר דאגתו על זה מהיותו למד דבר שבו ידע את בוראו יתחייב אצל השם על זה שיענישהו עד שתרבה דאגה ואפילו אם יתעשר עשר גדול. כי אין כח בעשר לבטוח עליו כמו שיש כח בשם ית' לבטוח עליו, וזה מפני שכל אדם יודע שהגופים הווים ונפסדים וכשיפסד הגוף ישאר העשר ביד יורשים צדיקים או רשעים, ולא עוד אלא שאפילו בחיי בעל העשר יתכן שיברח מידו וישוב עני מעונה. כי עשה יעשה לו כנפים כנשר יעוף בשמים. והבוטח על דבר בלתי קיים אין לו קיום אבל הבוטח על דבר קיים באמת כפי מה שראוי לבטוח בו כמו שהתבאר לבעלי הבטחון היודעים מהותו הנה הוא קיים על כל פנים כקיום מי שבטח עליו.

ועל כן אמר השם למען אנסנו שבכך ינוסה הבוטח. ואומר **"הילך בתורתי אם לא"** הוא להודיענו שכוונת הנסיון היא בחינת הליכה בתורת יי' המיוחסת אל עצמו לא זולתה. כי על כן אמרו בתורתי, וקבלנו שהוא סוד השם כמו שנאמר **"כי לקח טוב נתתי לכם תורתני אל תעזבו"** (משלי ד' ב') כי לקח הוא חלק, טוב הוא וה"ו, ובא"ת ב"ש זה הנפ"ש וזה פצ"פ. כי נתתי לכם תכלית מן תכלית תורתני והוא אל תעזבו, מודה שהוא בידנו כמו שאמר נתתי לכם. ואחר שהוא אתנו דין הוא להחזיק

במתנה האלוהית וכל שכן על המודה על חלק טוב **"כי חלק יהיה עמו"** אל תקרי עמו אלא עימו. המן הוא הכח הזון, גם הוא גם המים והוא המזון הטבעי ההכרחי. וסוד המזון, מן חי, חצי מנהיג חצי והוא סוד ה"ו שהוא חצי המזון גם חק המזון וחצי הזמן. ונאמר שבת ודינין במרה איפקוד (סנהדרין נז) והנה שתף השבת עם לחם יומים. ונאמר **"ויקראו בית ישראל את שמו מן והוא כזרע גד לבן וטעמו כצפיחת בדבש"**. שתף מן עם זרע הנה זמן רע שהוא לבן דגן באמת, ואמנם רע הוא רביע שעה מן א"ף. ואשר השביע זה הדבר הנקרא ר"ע בשם טו"ב שסודו שמי וה"ו שהוא רבי"ע חיי"ם שסודו שמ"י, מהפך הרע אל טוב בכח עץ הדעת העליון. על כן צירוף זה יעיד לך על עניינו בלי העניינים השלשה שזכרנו, הוא בסוד חי יח והנה נשלמו בשלשתם ג' פעמים אחד מהם שם וחצי שסודם כ"ו ז"ו.

ובשנת החמישים יעלה כל אחד ב' ע' מדרגות והנה אז יהיה האד"ם אדם שלם, ויבקע י' ח' מי"ם וזה יהיה י' וזה י"ה וזה הי"ה והבן זה. ועם היות הדבר כן איך יש לי דרך לדבר בפשטי התורה או להאריך בנסתריה כי אם על דרך מסירת מפתחות לבד. והמפתחות הם בעצמם אי אפשר להם להיות קלי הפתיחה, שכל שכל שחושב בעצמו שהוא מבין יבקש לפתוח השערים הסגורים במסגרת הנבואה, בהם נמשכו בזה אחר דרכי השם. ועשינו עם הרואים חבורנו מה שעשה השם עמנו, שעד ח"י שנה לא הוציא שכלנו מן הכח אל הפעל בשלמות עד שיתחדש ממנו תולדת מורכבת משתי השגות ההרכבה חושית [ושכלית] והיא שראינו באורים בעיננו בתורה ובתמים בלבנו

בטעמיה. ועל כן נשוב לומר כי זו היא **צנצנ"ת אח"ת** ששם מ"ן בגימט' והנה סודו שכב"ת זר"ע משותף עם כ"ח הז"ן. והעד אמרו **"ותן שמה"** הנשמות, וכן אמרו **"מלא העמר מן"** שסודו נפש בדם המ"ל והער"ל אדם המל ואדם הערל, כי סוד מל"א העמ"ר לשון. והעד אמרו **"וְהִנֵּחַ אֹתוֹ"** שהוא אות הנבואה כי והנח סודו הנבואה ומלת אותו חסר ו' והנו או"ת. ואמרו **"לפני יהוה"** שזהו ענין הפנים. ואמרו **"למשמרת לדרתיכם"** סודו למשתמש למדת סיני. וכן **"לפני העדת"** לעיני הדעת. **"למשמרת"** לשמר תם, **"שמר תם וראה ישר"** (תהלים לו' לז') (..) מפי מבואר.

ואם יאמר האומר אם נלך בדרך לקיחת כל תיבה ותיבה ולצרפה ולהפכה הנה נשקע ונטבע בים הגדול ונפסיד כח המחשבה ונשוב לאחור מכל השגה ונמות בלא עתנו. נאמר לו זאת הדרך יותר עמוקה כמו אלפי רבבות פעמים לפי מה שהשגנו בנתיבותיה אנחנו היום. והנה העמקנו בה עד עמקי עמקות על כל נקודה ונקודה בתורה ולא מתנו אבל חיינו במ. כי סמכנו על אומרם "בא להטהר מסייעין אותו", והנה לא נשקענו ולא נטבענו בים סוף אבל עברנו בו ביבשה והיו לנו המים עזר וחומה בחכמה מימיננו ומשמאלנו. ואמנם נרצה עתה לגלות דבר כללי והוא ענין מלחמת עמלק מפני שכבר כללנו הנסיונות ודברנו במהותם. והנה עמלק עם לק מעלק באבנים מר כרוחו. והנה יהושע נאמר עליו **"ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב"** שהוא פרי חלב, כי היה זה בפיו עם ידי משה, ואהר"ן וחו"ר הוא רוח"ו הנור"א שהוא בידיו תומך מזה

אחד ומזה אחד. **"ויהי ידיו אמונה עד בא השמש"** עד שיחשך אור הגיות וישוב יומם לילה, ובקרב ערב, בכח עשר ספירות של אצבעות הידים הידועות למקובלים. והוא סוד **"כי י"ד על כס יה"** כי עם מלת הו"א יהיה הכסא שלם והשם שלם, בסוד יהושע יהו שלם עם ה' של משה שאז שם יי' שלם. ועל כן **"מלחמה ליהוה בעמלק מדר דר"** במעלק בתלוי כי קללת אלהים תלוי במה שבכחו ובצאתו לפעל מנצח המלחמה. וזהו **"תמחה את זכ"ר עמלק מתחת השמים לא תשכח"** לא תחיה תשכח מלנצחו כי כחו תלוי תחת השמים. ודע כלל הפרשיות הבאות אכללם יחד ואחר כן אדבר בכלל במ לפי המזדמן. ובזה די ויותר מדי לפי גבורת השפע האלהי המשפיע עלינו ב"ה.

יתר הפרשיות

דעו אחי באמת כי ז' פרשיות הנשארות יש בכל אחת ואחת מהן פלאי פלאות, אך מפני האריכות נכללם יחד ונקצר ענייניהם. ונאמר כי כוונתו היתה בזה הספר להעיר לבות הישנים ומי שלא יתעורר עם מה שאמרנו בזה הספר בד' פרשיות שבו לא יתעורר עם היותנו מכים את ראשו ומרצצים את מוחו במרזפתא דנפחי. שעליו ועל דומיו נאמר **"וישנו שנת עולם ולא יקיצו"** (ירמיה נא' נז). ואמנם עם האמור נאמר **"ורבים מישני אדמת עפר יקיצו"** (דניאל יב' ב') ויחיו המתים אחרי מות החיים הכלים. והרוצה לאכול ולשתות ולבעול וליבעל הוא הנקרא עם כחותיו **"בהמות בהררי אלף"** (תהלים נ' י). שהיא אות ראשונה של אלפא ביתא. והם בהמות מהרהור באל"ף בי"ת ובת"ו שי"ן כי סוד השם נגלה מן תשרק צפעס נמלכ וכו'.

פרשת יתרו יש בה מתן תורה. **פרשת משפטים** שבה נכללו המדות. **פרשת ויקחו לי תרומה** סוד המשכן. **פרשת ואתה תצוה** שבה בגדי כהונה וקצת קרבנות. **כי תשא** שבה השקלים וכלי הרחיצה ושמן משחת קדש והקטרת והציורים אשר עליו. וסוד השבת השבת וסוד מתן תורה והלוחות ומעשה העגל. ועניין אהל מועד וסתרי לוחות שניות עם י"ג מדות אלוהיות. ואזהרות ע"ז ועניין שלש רגלים וכריתת ברית על פי התורה. וישיבת משה בהר עליון בישיבתו והתקרבו לשם ית' כי קרן עור פניו. **פרשת ויקהל** שבה שמירת שבת ומצות משה לישראל על בניין המשכן וכל כליו. והתרומה שהביאו נדבי

העם האנשים והנשים ומעשה המשכן שעשו בפעל. **פרשת אלה פקודי** בה חתם הספר הזה ועניינה במלאכת המשכן. והנה החל בזה הספר בשמות והשלים בספירות והשלמה בהשלמת מלאכת המשכן. והודיענו השם באי זה יום הוקם המשכן, והוא בניסן באחד לחדש כאמרו **"ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן"**. וזכר כל תקון עמדו עד **"ויכל משה את המלאכה"**. ואחר תום הכל נאמר **"ויכס הענן את אהל מועד וכבוד יהוה מלא את המשכן"**. ונאמר **"ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד יהוה מלא את המשכן"**. והענן והאש והכבוד יחד מונעים הנסיעה, ובהסתלקם תמצא הנסיעה. ואמנם הענן והאש יומם ולילה נמצאים ואין המניעה מהתנועה מצדם כשאין הכבוד שוכן וא"כ עיקר המנוחה תלוי בכבוד בהראותו, והתנועה עם הסתרתנו. כמו שנאמר **"ובהעלות הענן מעל המשכן יסעו בני ישראל"** **"ואם לא יעלה הענן"** וכו'. וזה הענן שהוא ענן הכבוד אינו הענן הראשון הנזכר למעלה שנאמר עליו **"ויהוה הלך לפניהם יומם"** כי זה הענן הולך לפניהם. **"ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מתנה ישראל"**, שהוא שנאמר עליו **"ויהוה הלך לפניהם"** שסודו הוא ובית דינו. הנה הוא שב לאחריו **"וילך מאחריהם"**. ונאמר **"ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם"**. א"כ אין זה הענן זה האחד בעצמו, כי זה השני הוא ענן השכינה והראשון אינו השני הנזכר פה. וזהו סוד עניין הנבואה כולה. ורז"ל אמרו שבעה ענני כבוד היו, וקל על היודע להבדיל בין העננים לקבל השפע הנבואיי כי העניינים רבים.

וזה ידוע מצורת הבריה ומארבעת הליחות שהם יסודות ושרשים לכל מה שהורכב מהם תחת גלגל הירח.

ועתה אשוב לדבר בכלל מה שאמרתי בז' פרשיות. והוא כי מה שבא בפרשת יתרו מעניין מתן תורה ומה שנקשר עמו לפני עשרת הדברים ואחריהם הכוונה בו להודיענו אמת הנבואה ומהותה, ואמתת ההנהגה וצורת ההשגחה הפרטית והישראלית והלויית והכהנית. ולהודיענו הבדלתה מכל ענייניה ולהביאנו תחת כנפי השכינה על הדרך האמתית לא כפי הדמיונית. שאין ספק שכבר התבאר אצלנו שאין הנבואה באה לשום מתנבא באמת כי אם על דרך צירוף האותיות עם ידיעת דרכיו ונתיבות מערכותיו וסדרי תבונותיו ושבילי סוד הספירות עם השגת סתרי ענייני השמות. וא"כ הדבור בפירוש הדברים לפי דרך זו הוא עדיין רחוק מאד מכוונתינו, שאנחנו לא כווננו בספר זה לפי תכליתו אלא לגלות בו איך היתה מציאות התורה לפי תכליתה ושדעת המפרשים לפי הוראת דבריהם רחוקים מאד מדעת נותן התורה ית'. אלא שהוא ב"ה תקן לאדם דרכים שיעלה בהם מדרג אל דרג עד הגיע אל מדרגת הנבואה מעט מעט. אשר אליה היתה כל כוונת בריאת האדם, מצד היותו אדם נקרא בשם יי' ובשם אלהי"ם ובשם אדנ"י אלהי"ם ובשם מלאך יי' ובשם מלאך האלהי"ם, מצד הוראת השתוף המופתי אשר בינינו ובינו ית'. והרחוק ממנו ית' בתכלית הרחוק הוא המתרחק מדרך הנבואה, והמתקרב אליה הוא הקרוב לו ית' ולפי רחוק וקרבו אצל השם ית'. ואם כן מה נדבר בהשגת הנבואה לפי הפשט או הפירוש כי זה הספר לא חובר אלא

בעבור המתנבאים לבד. על כן לא נזכיר דבר בעניין מתן תורה פה, כי אינו דבר שיכתב בספר אך דרכו היא לקבל עניין זה פה אל פה. ואשר בא בפרשת משפטים יורה על המדות האלהיות המשותפות עם המציאות עם חלוק הדם לשני הצאים. באומרו על החלק האחד **"הנה דם הברית אשר כרת יהוה עמכם על כל הדברים האלה"**. וסוף הכל **"ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו"** גלות חירות. וכך היא המדה במעשה ההוא סוד מעשה מרכבה ובראשית לפי דמות הוראת כף הדמות המורה על המדות כף זכות וכף חובה מדת רחמים ומדת הדין. **"לבנת הספיר"** (..) הוא סוד (.....) **"כעצם השמים"** יודע בשם העצם (..) הגורל עצם טלה על הקדמון **"ואל אצילי בני ישראל"** שקבלו האצילות והשפע. **"לא שלח ידו"** (..) כחו מלהתראות להם על צורה גשמות שנאמר **"ויחזו את האלהים"** התנבאו על דרך כללית וקבלו דרך פרטית בתענוג ונהנו מזיו השכינה כמו שתרגם אונקלוס **"והו חדן בקורבניהן דאיתקבלו כאילו אכלין ושתן"**. והשמחה שדימה אותה למאכל (...) היא (.) הנרמזת בקהלת על קבלת החכמה (.) שהיא שמחת עולם. ושכינה בהר ובכל מקום **ארבעי"ם יו"ם וארבעי"ם ליל"** ה"ש ב"ע ו"ת. היה מזכיר לב שמות שהם שמו"ת הל"ב שהיה מקבל השפע מהשם ומשג"ע השט"ן. **"והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד"** (דניאל יב' ג').

ומה שבא בפרשת ויקחו לי הוא כולו עניין המשכן שבו נודעה צורת המציאות כולו בכללו. ואם יודע עניינו כראוי הנה יודע

כל היצור שבנמצאים ומה צורך לחכמת חוקרים או למחשבת חוזים במקום שאפשר להשיג כוונת השם וסתרי המציאות על פי התורה המאירה כל מחשך שבלבותיהם של בני אדם. ועדיין אני אומר יותר מזה שדברי הנביאים והכתובים ברוח הקדש, ודברי המשנה והתלמוד וההגדות הכל מפורש בתורה ליודעה ומכירה באמת וגם בה כל הלשונות כמו שכל זה בכ"ב אותיות כן הכל בתורה. ועניין המשכן הכולל הכל לעד נאמן (....) על דבר השם במקדש (..) כתיב **"וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שֵׁם וְדַבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכֹּפֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַפְּרָבִים אֲשֶׁר עַל אַרְוֹן הָעֵדוּת אֵת כָּל אֲשֶׁר אֲצַוֶּה אוֹתְךָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"**. והשלחן (..) והמשכן והאהל והקרשים והפרכת והמנורה (.) והחצר ושאר הכלים ותקונם כל אלה הם מצד אחד כללים ומצד אחר פרטים, ומצד אחר כללי הכללים, ומצד אחר פרטי הפרטים. וצריך לדקדק עליהם מהם על דרך כללית ופרטית עד שיודע הכל. ומה שבא בפרשת ואתה תצוה הוא עניין המאורות וכחותם, להודיע סוד **"נר יהוה נשמת אדם חופש כל חדרי בטן"** (משלי כ' כז) חופש כל חדרי בטנה של תורה. ובגדי כהונה לעניין הכחות המתלבשות עם המלבשות השבעות הרוחות בשמות. ועל כן נרמז בסוד **"שְׁתֵּי אֲבְנֵי שֵׁהֶם וּפְתַחָתָ עֲלֵיהֶם שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: שֵׁשֶׁה מִשְׁמֵתָם עַל הָאֶבֶן הָאֶחָת וְאֵת שְׁמוֹת הַשֵּׁשֶׁה הַנּוֹתָרִים עַל הָאֶבֶן הַשְּׁנִייתָ פְּתוּלָדָתָם"**. היא התולדה הפנימית וחר"ש וחש"ב לעדים. והנה ושמת שמות **"אבני זכרון לבני ישראל"** מדת הגבורה. **"ונשא אהרן את שמותם"** חסד מכאן, וכן סוד **"לא תשא את שם יהוה אלהיך לשוא"** מן ונשא בחשן המשפט ומעשהו וארבעה טורי אבן ושמותם.

ואמרו "וְהָאֲבָנִים תְּהִינָן עַל שְׁמֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁתִּים עֶשְׂרֵה עַל שְׁמֹתֶם פְּתוּחֵי חוֹתָם אִישׁ עַל שְׁמוֹ תְּהִינָן לְשָׁנֵי עֶשֶׂר שְׁבֻט". והנמשך עם החשן יודיע מהות הכחות המקטרגים המונעות ההשגה בטבע. ועל כן יעמדו כנגדם בהפכם, והנה "אבני שהם ואבני מלואים לאפד ולחשן". והם י"ב אבנים והשמות נכתבים עליהם (...) באמת הרי א"ו א"ו ו"א (...) אחת עד י"ב שמות לי"ב אבנים (...) לאוי"ב ידע זה וישמר ממונע (...) כח שמות ב"י אשר על לבו של הכהן "לזכרון לפני יהוה תמיד". ונאמר "וְנָתַתְּ אֶל חֶשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתְּמִיּוֹם וְהָיוּ עַל לֵב אֶהְרֹן בְּבֹאוֹ לִפְנֵי יְהוָה וְנִשָּׂא אֶהְרֹן אֶת מִשְׁפַּט בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל לְבוֹ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד". (.) והכתוב המעולה מורה נפלאות תמים דעות לאישים והנה מגלה סוד כחות הלב בעל הנבואה משפט רוחותי ואין מגלים סודם אלא לצנועים פרחי כהונה פה אל פה והציץ מפתח "פתוחי חותם קדש ליהוה".

קדש ל מלמעלה
יהוה מלמטה

הנה בעלי הצירופים מכירים סוד זה בתחלת מחשבה ואינו צריך ביאור, ושאר הבגדים יודעו מאלה. והקרבנות יתגלו בספר ויקרא (חבל על דאבדין) שהוא מפתח הקרבנות ויום הכפורים מכללם. ואשר בא בפרשת כי תשא לפי הפרטים הקשה שבה הוא ענין מעשה העגל, גם הוא נקרא ולא מתרגם. ואשר בא בפרשת ויקהל ואלה פקודי כבר נודע ממה שעבר בפרשת התרומה והכל כוונה אחת, אלא

שנכתב ונכפל לעורר בו הלבבות אל סוד המצוה תחלה ואל סוד המעשה אחר כן. הנה כבר נשלם מה שכוונתי לכתבו בזה הספר השני הנקרא מפתח השמות ש"ל (שבח לאל). ואמנם עם היות מן הראוי לפי קצת דעות שזה הספר היה נקרא מפתח השמות כמו שקראתיו

(א"ה, מכאן ועד הסוף נשאר עור ארבעה עמודים שלשה קשים ומפרכים ואחד מחוק כולו. כמובן שגם ביתר הדפים לא לקננו דבש אך בסיעתא דישמיא רבא העלנו ארוכה לרפאותינו. ובסוף הבאתי את אותם שלשת הדפים כפי שהם בכתב היד, וכל היכול להוסיף בסוגרים החסרות תבוא עליו הברכה)

אני (.) כלומר (.) מהיותו בדמות (..) על כן (...) זה הספר בחתימה זו להודיע זה (..) של (.) מחשבה זו הם דיעות (.) אמצעיות ואומר כי כוונת כל מחבר ספר הם (...) להיות על שני דרכים האחת (..) ספרו מה שכבר עלה בידו מן החכמה. והשנית להחכים את מעייני ספרו עד שיעלה (..) מה שעלה בידו ממנה כי נחלת החכמה אינה באה לבנים בירושה לפי הנהוג בכל אבל היא מן החכמה (.) לתלמידים והוא ג"כ להודיע כח המוריש ליורשיו (.) שתי תועלות אחת להבדיל דעתו מדעות המוניי העם ושנית להנחילו חיי העולם הבא ומפני שכח ההויה וההפסד כולל הכל היה מן הראוי לחכמים למסור חכמתם בחייהם לתלמידיהם הנמצאים לפניהם בכתב וגם על פה ולרחוקים מהם בכתב לבד וכ"ש לאחר מותם אין דבר על פה לא לרחוקים ולא לקרובים כי אז כולם רחוקים בתכלית הרוחק ואם לא חוברו הספרים היתה החכמה נפסדת וכלה עם כלות הגופים כמו שרמז באומרו "ועמכם תמות חכמה" (איוב יב' ב). ואמנם כל חכמה מחוברת בספר תתקיים כפי קיום הספר והעתקותיו ואם רבו ההעתקות תהיה סבה להשארות מין החבור ההוא כענין ספר היצירה המיוחס לאברהם אבינו

ע"ה שהוא היום נמצא אתנו. ואם הדבר כן אי אפשר אצלי (...) והדומים להם ממי שקדם להם מראשי דורותם ומתלמידיהם ומן הבאים אחריהם מבניהם ותלמידיהם עד משה רבינו ע"ה שכל חכמה לאשר הספר ההוא ומחברו ?? הדברים מספיקים לנחול בם שני עולמות העולם הזה והעולם הבא וקצר יותר בהודיע ?? הנחלה עם למוד כ"ב אותיות התורה והורנו ?? מקום מוטבע בכל אחד ואחד ממנו מעת היצירה ?? במבטא הנמסר לנו ולטבע יחדו ?? לטבע לבד וחוץ ממנו הנמסר לנו ?? על דרך למוד וההרגל שאם נרצה להשתכל ?? האותיות הרשות בידינו ואם לא ירצה אחד ממנו עוד שום אות לא ידענה לעולם ואנו נדונין ?? משותף בינינו ובין הטבע אם ?? לטבע לבטל בחירתנו ?? הפנימי המוטבע בנו הוא לפי מזגנו ואין עליו דין ודברים על כן אין אדם ראוי לנבואה ?? בעבורה גם ?? בתענוגה כמו שתאמר על דרך משל אדם שאינו ראוי למלוכה אינו נענש על שאינו מלך גם אינו נהנה מתענוג המלכות כפי מהותה ואמנם מי שמרגיש בעצמו שהוא ראוי למלוכה מפני שהוא מזרע המלוכה והוא בן מלך אם אינו משתדל למלוך דינו ליענש על עצלותו והנה נודע שכל ישראל בני מלכים הם ?? כולנו נדונים עליה ?? נידונין עליה והעד אומרם ז"ל על זה בא נחש על חוה הטיל בה זוהמה ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתם ואומרם מי שלא עמד לא פסקה זוהמתו ?? אנחנו כולנו בני ישראל כולנו כאחד ?? כל איש ואיש כפי כחו ואחר שהתורה ?? שזו היא תכלית הכוונה בה ?? "ויתן אל משה ככלותו" ככלתו כתיב ?? בשיר השירים

שהוא קדש קדשים הדין ?? ישתדל על זה בכל יכולתו
ובהמצא אי ?? דין הוא לאשרו ולבד ?? דרך ?? ראוי
לייחס גם ?? פרש אותה לפי פשטו ?? לכוונה זו בעצמה
והיא ?? מבקשי הנבואה ודורשיה ?? אוהביה כדי
להביאם אליה ואם ?? על צורה עמוקה עם ידיעת היות כל
התורה שמותיו של הקב"ה על הדרכים שהזכרתי לזכריה
?? לי מן ?? דין הוא לקרוא שמו של (עוד עמוד ריק).

סליק מפתח השמות

תמה ונשלמה מלאכת ההעתקה וההגהה

והאל נאמן יסלח לנו באם שגינו

ויפח בנו רוח חדשה בנפשנו

וטל לנשמתינו

אמן.

זהו השער לה' צדיקים יבואו בו
ספר

מפתח הספירות

שחיבר ה"ה החכם השלם והכולל המאור
הגאון הגדול המפורסם החסיד והעניו
המקובלי האלהי כמוהר"ר אברהם אבולעפיה
"אברהם הרואה" זצלה"ה. שהיה נקרא בפי כל

*

"מפתח הספירות" חיבר רבינו בשנת מ"ט לחיינו

של האוניברסיטה תודתינו נתונה לאוצר בית הספרים
ולמחלקת כתיבי יד העברית בירושלים
שסייעו בידנו

הפצה ראשית

אהרון ברזני

ובנו

רחוב העליה 8 תל אביב

טל' 6823013, 03-6815542

©

כל הזכויות שמורות

לעורך

אמנון גרוס

02-9993430

מפתח הספירות זה

הוא החומש הרביעי והוא מגלה סתרי הספירות ואע"פ שכבר נרמז בספר השלישי כי הפקודים הנספרים אצלנו ספירות הם ומספרים נמנים בכוונה עם שמות השבטים ואי אפשר שלא יכלול כל ספר וספר מן הספרים החמשה עניינים אחרים רבים זולת מה שיורה עליו השם הכולל שקראנו לו, שהנה קראתי אני שם זה הספר הרביעי מפתח הספירות, ויחשוב השומע שאין בו שום עניין מעניין הספירות, אבל כשיגלה סודם יפקח עיניו ויראה שראוי היה זה השם הכולל לרוב כללי זה הספר הרביעי.

פרשת במדבר סיני

הנביאים כולם השיגו אמיתת מה שראוי לאדם להשיגו מעניין הבורא והנברא, ולא השיגו העניינים הגדולים ההם אשר השיגו מצד רוב עיונם אבל השיגום מצד שפע הנשפע על נפשותיהם אחר עיונם בעצמם ובשאר הנבראים עיון מופלג עם רוב לימוד החכמות המקובלות. כי השפע האלהי הנקרא דיבור באמיתת לשוננו, ועניינו הנהגה נוטה אל תרגום "וינהג את הצאן אחר המדבר" "ודבר ית ענא בתר מדברא". השפע ההוא בעצמו הוא הנקרא אצלנו זיו השכינה ואור ה' ובית ה' ומקדשו וכיוצא באלה השמות והדומים להם. ולפי שנקרא בשמות רבים נקרא בשתוף שמות אשר יורו על עניינים נכבדים בלשון הקדש כגון כבוד ה' גם נקרא בשם שכינה ונקרא בשם ה' ובשם אלהים

ובשם שדי ובשם אדני ובשם יה ובשם צבאות ובכינויים אין חקר. ואמנם כלם יורו על האצילות הנאצל מהשם ית'. והשפע הזה אינו משתנה בעצמו לעולם כי השפע שנשפע על משה רבינו ע"ה הוא השפע בעצמו שנשפע על כל הנביאים כלם ע"ה והוא בעצמו ששופע על הצדיקים והחסידים מכל אישי מין האדם. ואמנם השפע ההוא האלהי הנכבד בעצם אמיתתו אין שום שם כולל אותו, כי השמות הנקראים לנמצאים הם ג' מינים ראשונים. האחד שם העצם והשני שם המקרה והשלישי מורכב מין שניהם. ושם העצם הוא המודיע אמיתת מהות העצם כשהוא שם המין או שם הסוג, אבל שם העצם האישי אינו מודיע דבר ממהות העצם מפני שאינו נשוא עליו ולא בו. ואין לשפע הנזכר שם מיני ולא שם סוגי כל שכן, אבל יהיה לו שם מקרי. הוא דבר שחשבו רבים שיש לו וטעו בו מפני שאינם משיגין דבר במהות השמות ואינם יודעים להבדיל בין מהות העצם ומהות המקרה אשר במהותם שהם שניהם כללים תחת עשרה מאמרות שהם עצם אחד ותשעה מקרים וככה חייבם טבע המציאות. ואם תחת שם העצם אין השפע העליון לעולם נופל כל שכן שאינו נופל תחת שם המקרה וקל וחמר שלא יפול תחת השם המורכב משניהם שהדבר כן. וכבר השגנו שפע נמצא ועל פיו השגנו שה' ית' שהוא סיבתו הראשונה נמצא מחוייב המציאות בבחינת עצמו והעדרו נמנע והשגתו אותו אפשרי. וראינו שטבע השגתו אותו בבריותיו חייבנו עליה בחיוב גמור שנחקרהו, גם צונו בה בחזקה על כל אשר צונו ה' ית' עליו ותלה השגת כל איש ואיש ממנו לדברים באפשרות ובכח רחוק והטביע בכחינו צורת ההשגה. התחייבנו על כל זה

להתקרב תמיד אל השגתו ית' ולא מצאנו לפי כשהשגנו מהותינו בכח שפעו ית' שיש לנו דרך להגיע אל צורת ההשגה השכלית כי אם על פי דבור בלשון מפני צרכינו מקבל זה מזה וזה מזה. ומצאנו בטבע הלשון כ"ב אותיות יוצאות מן ה' מקומות הפה והם משותפות לפי המבטא בה' דברות הנקוד. ואי אפשר לפי טבע המבטא לבטא אות בלתי מורכבת גם אי אפשר לבטא בשתי אותיות יחד.

ומפני שטבע מהותינו גזר שנהיה חיים ומדברים וסופינו למות ואין המות כי אם פרידת המורכב ואנחנו מורכבים בגויתינו ממהות החמר הראשון ובנשמותינו ממהות הצורה הראשונה, חייב בעל טבעינו המרכיבנו בזו ההרכבה האחרונה להיותנו מכירים אותו. ומפני שלא היה אפשר לנו להשיגו אלא בהשפיעו עלינו אורו ית' האיר לנו בו והחינו עמו כאמרו "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור" (תהלים ל"א י'). ובראותו ית' שהכרח טבענו גוזר להשיגו ולא היה אפשר בלתי כלי דבור הקדים המצאת כלי הדבור בנו לדבור, והקדים הדבור להשגה והורנו ית' דרך לקרוא ההשגה השכלית הנבואית האלהית בשמות רבים מתחלפים כדי להקרב כחנו אליו בהשגה ההיא. אבל הודיענו במ אמיתת הדבור ומהותו בנו להשיג הנברא כמו שהוא משיגו ית', כי הוא ית' בהשיגו עצמו משיג כל הנבראים ומשיג כל הברואים בשם עצם מהותינו. וכשנשיג עצמו נשיג מצד היותנו מכלל כל הברואים ומצד היותנו מורכבים מכלם שאנחנו כלם. ונשיג מצד היותנו חותם כל נברא ואחרית כל מורכב שיש לנו דרך להשיג מציאות ממציאנו, ונדע מזה כלו

שאחר שאנחנו מורכבים מכל הנבראים ולא יפול עניין נברא אלא על בעל חמר נושא צורה שיש שם עניינים מרכיבים אלו ההרכבות כולן. ואע"פ שאותם המרכיבים אינם מורכבים מחמר וצורה ואינם בעלי חמר כלל השגנו שבהם עניינים שיתדמו הברואים להם במ כגון ההרכבות וכיוצא בהן. והתחייבנו מהיותנו אנחנו ארוכים לבריות המורכבות שיהיה הדבר המשפיע זיוו עלינו אחרון לעניינים האלהיים שהוא בדמות המורכב מולם.

ומפני זה מצאנו טבעי העניינים, מספרים מתגלגלים על עשר מדרגות. והתורה הבאה לנו כפי המשפיע מעוררת אותנו אל זה תמיד, אמרנו על פיה שזה המשפיע עלינו טובה הוא עשירי לעניינים הנבדלים העליונים. וכן מצאנו אשר הוא הקטן בהשגתו את סבתו הראשונה על כן גלה לנו הוא בעצמו אשר מציאותו אצל העליונים בדמות מציאות מספר העשרה במדרגת האחדים. והורנו עוד שעניין השגתינו אותו הוא כדמות עניין השגתינו מציאות י' הנמצאת כוללת כל נמצא לפניה מן א' ועדיה. והוא סוד מאמר "**אנכי**" שעניינו לפי סתרו הוא שבא להודיענו שזה המשגיח והמדבר אתנו הוא עשירי והוא ראשון. והנה תדע שעל שני עניינים ראשונים בא נ"כ תוך א"י והאחד מהם היותו כ"ן הפוך, והאדם אילן הפוך ועניינו הפוך יכנ"א וסודו י' כ"ן א' ופירושו השתכל בשכל העשירי אשר י' מורה עליו ותכיר ממנו אשר הוא כראשון, כי בעשירי כ"ן הפוך. ושניהם נספרים בספירות ויש להם סופר והסופר איננו הנספר ולא עצם המספר. ובזה יהיה ראוי לחכמי הספירות המקובלים

מן עשר ספירות בלימה שהיו משיגים ומכירים ויודעים באמת אשר הסיבה הראשונה לכל ית' וית' שמו אינו ספירה כלל אבל הוא הסופר הספירות העשר אשר עשירית היא הקטנה מהם בצורתה בעצם השגתה את הסופר ואת הספירות אשר היא אחת מהן, והיא הגדולה מהן בספירה והמורכבת בכלן והקטנה מהן בעצמה. וכן דעת חכמי הקבלה כמו שאמרתי, ולפיכך צדקו באמרם ששם הסבה הראשונה אין סוף.

והעניין השני הוא כי סוד אנכ"י אנ"י כ' כלומר אנ"י יו"ד והוא כאילו אמר לנו אני עשירי. ואמנם קבלנו עוד שסוד נ"כ הוא מ"ל ויהיה הסוד שזה השפע הנשפע מהסופר נכלל ועובר מא' ל"י כלומר מן הראשונה שבספירות אל העשירית לה. פי' מן המחשבה אל צדק ובהן תהיה מחשבת האדם צדקת כלומר כשתולד מהמחשבה חכמה, וממחשבת החכמה תולד בינה וממחשבת החכמה והבינה-גדולה שהיא מדת החסד ויתגדל החושב בה ומכולן גבורה ויגבר כח החושב שהוא החושב שהוא הסופר הספירות ותולד מהן האמת. מיד התפאר מתגלה בחזקה ומביאה את האיש המשיגה להתפאר בה ולהתפאר בנבואה על פי האמת, אלא שהנבואה היא מדרגת השגה בעצמה ועל כן המשיג באמת דומה ליעקב אבינו שנאמר **"תתן אמת ליעקב"** (מ"כ ד' כ'). ונמצאו י"ב מזלות מתנהגים תחתיו שכן כתוב **"קרוב יהוה לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת"** (תהלים קמ"ה יח). ולפיכך נאמר ששמו של הקב"ה אמת שנאמר כי **"אלהים אמת"** (ירמיה י' י). והוא יוצא מסוד יה"ו מרובעים תמ"א והוא

הוא. ואם כן האמת עם ה"א הידיעה הוא שוה אל שם הקדש מלא שהוא יהו"ה.

ואחר שהוא כן כבר תדע מי הוא המדבר לנביאים בשם והוא השם, לא לפי קריאת השם בשם כשאר הקרואים אלא בשם החותם החתום על הכל. ודומה לו האדם שהוא חותם כל הנבראים בעצמו והוא האדם והוא האמת. כי ד' שהוא ארבעה הוא ארבע מאות במדרגה שלישית, ועל זה סוד אד"ם שעל הכסא הוא סוד אמת שהוא חותם אמת ויציב ואמת ואמונה הבא אחר סוד תכלת הדומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד. ושם אות ד' לנגד ת' ששמו ג"כ ר"ל בחילוף ד' לת' כלומר דל"ת לתי"ו. ולפי מה שזכרנו מן האמת ושתולדתה מן הספירות החמש הקרובות לה יתחייב היות תולדת הנצח מהאמת, וזה שהיודע האמת הוא מנצח אפילו מערכת המזלות והכוכבים וגם הוא מתברך משם אל שדי. והנצח יולד הוד ממנו וזהו עניין **"ונתתה מהודך עליו"** ואם תשתף עם הוד הכח הראשון והאחרון שהורו עליהם א' עם י' יושלם בם השם כולו יו"ד ה"א. וזה מפני היות ההוד בדמות שוק ימין שסודו סנפירינו"ן ס"נ פי"ר ינו"ן שאין שמאל למעלה. שנאמר **"ימינך יהוה נאדרי בכח ימינך יהוה תרעץ אויב"** הנה הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כולן נרמזין בזה הכתוב שהוא שתוף חצי הגוף עם חציו, יד ימין ויד שמאל שוק ימין ושוק שמאל והאמת ביניהן בין ט' לז'. והספירה התשיעית סוף הספירות העליונות התשע, והיא האחרונה שבהם וכלן בה, קראה בשם כל כשמה יסוד בה הברית מילה ומשם כח פריה

ורביה ומשם מקור השפע והברכה. ולכן נאמר **"ויהיה ברך את אברהם בכל"**. וכמו שהעניין בגוף כן הוא בנפש ועל כן אמר (בבא בתרא טז) בת היתה לאברהם ובכל שמה ואמרו שהיא החכמה והיא שנית לספירות לפנים ודומה ליסוד שהיא שנית לספירות מאחור. ולפיכך בא אחר הברכה עניין זווג יצחק על ידי אליעזר שהוא כח הזרע. וכמו כן בהשבעה **"שים נא ידך תחת ירכי"** כלומר שים כחך ביסוד שהיא תחת הירך, ועל כן הוא משביעו בשתי הספירות הנכללות עם האמת כאמרו **"אשביעך ביהוה אלהי השמים ואלהי הארץ"** בלקיחת אשה לבנו. וכללם וט"י וסודה **כ"ה תברכו בשלשת הספירות בסוד יה"י אור** ועל כן נאמר **"כי כל בשמים ובארץ"** (ד"ה א' כט' יא') כי הספירה העשירית שהיא השכינה ושמה צדק היא שהשגחתה בארץ ושמה ג"כ כל. והתשיעית שהיא יסוד עדיה הגיעה ההשגחה השמימית והשגחתו בגלגל הירח וצריכה ה' לקבל מן הט' לקיים התולדת והוא לשתף שתי ההשגחות השמימיות והארציית בזכר עם הנקבה להוליד בנים. ומזה העניין הנרמז בספירות לפי ההשגה במ לפי קבלת האיש כח מהם לפי הידיעה באמת השמות יתעלה ויתגדל כח נביא אחד על כח נביא אחר. ומפני שהנבואה נחלקת אל מדרגות, רצה השם יתע' שבעל המדרגה העליונה שבם לפי דורו של הנביא יהיה אומה מתחת אומה במצותו לגרש אחת מפני אחרת ולפעמים יזדמן שהאומה האחת תכלול אומות רבות כשבעה עממים הנכללים תחת שם כנען. ועל כן שם כלל כל ארצם זכרתו התורה תמיד בשם ארץ כנען.

ומזה תבין שהגואל יוציא את ישראל מתחת ידי ארבע מלכיות שהם אדום וישמעאל ויוון ובבל. ואמנם בבל כולל אומות רבות **"כי שם בלל יהוה שפת כל הארץ"**. וההשגחה האלהית הארציית היא על ידי הספירה העשירית ושמה צדק והיא המלכות והיא הכל והיא המנהגת כל מן האדם על דמות ד' חיות שכנגדן ד' מלכיות וכנגדן ד' כוסות בזמן החירות. וזהו סוד מעשה מרכבה שמהן יתחייבו כל המרכבות. וארבע חיות הקדש הם אדם אריה שור נשר וארבע פנים לאחד וארבע כנפים לאחת מהן. והפנים והכנפים שמות משותפים כמו שבאר לנו מורה צדק ז"ל ונאמר על ארבעתם **"ודמות פניהם פני אדם"** (יהזקאל א' י'). ומזה תבין סוד ההשגחה וסוד המשגיח וסוד המושגח ותדע שההשגחה משותפת בין המשגיח והמושגח, והסתלקותה מבדלת ביניהן. וישוב בעד הסלקותה המושגח מושגח בכח, אם קרוב ואם רחוק, ויראה שכך יקרה למשגיח בעצמו. והוא כן בלא ספק בהיות שניהם גופים, אבל בהיות זה גוף וזה בלתי גוף לא יקרה העניין ההוא למשגיח שהוא כלי גוף מפני שאפשר להיות שם מניעה מצדו אבל המניעה היא מצד הגוף לבד. והעד שהעניינים העליונים כולם אין להם מניעה מפעולתם לא מצד הפועלים ולא מצד המתפעלים ויתחייב מזה להיות פעולותיהם נצחיות מתמידות על צורה מיוחדת לכל אחד מהן בעניינים הכלליים אשר בעולם השפל. ומכאן תבין שהשינויים בהשגחות אינם בעניינים הכלליים הנשואים על החמרים כצורות ודומיהן אך הם על הפרטים. ולפיכך תוכל לדעת שהמופת הנבואי לא יתכן להיות כי אם בחלקים הפרטיים הנופלים תחת המינים ולא על דבר נופל תחת הסוגים בשום פנים.

ואם כן המשיג הנבואה הוא הגורם התחדשות ההשגחה על עצמו ועל עמו, מצד היותו מסיר מונעי מציאותה כמי שמפיל קיר מונע אור הנר אשר בחדר זה ובהפלתו מאיר גם בחדר זה על דרך משל. ומפני שהעניינים השפלים הם אצל כל איש ואיש ממנו נחלקים לארבעה עניינים ראשונים אשר אזכירם נחלקה ג"כ ההשגחה שכל איש ואיש ממנו צריך אליה כל ימיו כל רגע ורגע מהם אל ארבעה חלקים. והעניינים אשר לכל אחד ממנו לפי מהותו הם הגוף ומה שהוא פנימי ממנו שהוא העניין המעמיד גופו הנקרא נפשו או רוחו. והוא הכח הדברי המשיג השגותיו פעם בכח ופעם בפעל ומה שהוא פנימי מן הפנימי והוא המעמיד נפשו על דמות מה שנפשו מעמיד את גופו. ומה שהוא חוץ לשלשת ענייני האיש הזה הנזכרים שהם גופו נפשו ושכלו, ואלה שלשה עניינים אשר באים בעצמו, צריכים בטבעם אל העניין הרביעי בכלל מפני צרכיהם אל קיומם. והוא שנודע שקיום גוף נתלה תלייה קרובה באויר תמיד הבא יצא בו והיוצא ממנו דרך חורי הנחירים או חור הפה העונה אל הסנה ובמזון בבואו לעתים בו ובצאתו ממנו. והנה בו שוב המזון זה וניזון בקצתו, ואל זה צריך שתדמה העניינים שהנפש צריכה אליהם והן שמקימין עצמה במדותיה ודומיהן. וראוי שתדע כמו שהמזון מועיל וממנו מזיק, והמועיל לגוף הוא הטוב לו, והמזיק הוא הרע לו כן המדות לנפש יש מהם מועילות ומזיקות לה והמועילות הן הטובות והמזיקות הן הרעות. וכמו שיש במזונות עניינים טובים עד התכלית והם הזנים בשיעור הראוי כלחם וכבשר וכיין לבריאים לשמור בבריאותם ולקיים חיותם ויש בם נוטים אל טובם אבל אינם טובים כהם כפירות ודומיהן ויש

בם נוטים אל רעתם ואינם בתכלית הרע, כי אינם מביאין לידי מות אבל מביאים לידי חולי ממנו קרוב להתרפאות וממנו רחוק ויש בזה גם כן מחייבים המות לאוכליהם כמיני סמי המות. כן במדות הנפש בעצמן יש בם כל הדומה למה שאמרנו וממה שאמרנו בחיצוני תבין הפנימי. וכמו כשהבריא בגופו מתקיים במזון הטוב עם שמירת איכותו וכמותו וזמנו ואיננו צריך לרופא, כן בעל המדות השלמות הטובות עם שמרו ענייניהם אינו צריך לחכמי המדות שהן רופאי הנפשות. עד שיקרה להם מקרה מצד מן הצדדים ויצאו משווים ותחסר דרך ידיעת עניין רפואתם מבעליהם שאז יצטרכו גם הם כל חכם לשוב הנטיה או היציאה מן הראש אל אמתת השווי או חכמה יותר חזקה מאד מחכמת הרפואות. וכל התורה כפשוטה כוונתה לשמור שני מיני השווי והבריאות הגוברות בגוף ובנפש ובהם יתנהגו הבריאים שהם הצדיקים והחסידים ומספיקים להם לשמר בריאותם ולקיים חיותם.

ואמנם מאלו העניינים השנים לא יוכל המשיג להשיג בריאות העניין השלישי שהוא העניין השכלי, אבל צריך בו כל איש ואיש ממנו אל שני עצמים חיצוניים ממנו שהאחד מהם גוף איש חכם שלם מקובל מסתרי התורה. ואחד מהם השכל הפועל שאינו גוף ולא כח בגוף והוא המשפיע על האיש שפע נבואי. ועל כן לא יספיקו פשטי התורה לשמור זו הדרך ולהראותה לנו אבל נצטרך בזה אל ידיעת סתרי התורה. ולפיכך יחלקו הדרכים האלה עוד אל חלקים רבים מאד. והנה כבר לך שלשת העניינים אשר באישי. ואמנם העניין הרביעי הוא כל נמצא

זולתו וזולתו מן הנמצאים כלם שהם חוץ ממנו, מהם התחייב הוא, כלומר שגופו חלק מן הגופים ונפשו מן הנפשות שהם רוחות בגופים ושכלו מן השכלים שהם אינם לא גופים ולא רוחות בגופים. אם כן לפי ארבעתם ענייניו של האיש צריך אל ארבעת מיני השגחה, א' השגחת גופו ב' השגחת נפשו ג' השגחת שכלו ד' השגחת מה שהוא חוץ משלשתם מפני צרכו אל קיום שלשתם בהם. **וגופו** צריך אל רופא הגופים בצאתם משיוויים להשיבם לשיוויים או לשמור בריאותם עם הנהגת השווי. **ונפשו** צריך אל רופא הנפשות שהוא חכם מחכמי התורה לשמור בריאותה או להשיבה אל השווי בנטותה ממנו כמו שזכרנו. **ושכלו** צריך אל מניע מקובל מסתרי התורה מחוץ, אל מעורר פנימי לפתוח לו השערים הסגורים לפניו בסוד אמתת הספירות והשמות, שהבריאות השכלית היא השגת מדת התפארת המחייבת הנבואה ההתפאריית מצד השגת האמתיות, והחולי הוא העדר זה. והנטייה אל הבריאות היא הנהגה והשגחה מורה דרך בריאות שהיא לימוד החכמות השכליות הקודמות לנבואיות בזמן הלימוד ובטבע האנשות. שאין הנבואה שורה אלא על החכמים השלמים הכובשים את יצרם בגבורת חכמתם והמסתפקים במה שהנחיל להם הש"י מטוב העושר החיצוני. והנטייה אל החולי היא האמנת עניינים מדומים שאין המדמה משגיח לחקור אמיתתם. והמות היא העדר שני העניינים הנזכרים שאין שם לא אמונה לא מדומה ולא שכלית. וההשגה הרביעית היא הכללת המצאת שלשת העניינים בכלל ושמירת קיומם, ומזו הכללית מקבלת כל פרט נמצא מציאה ושמירת קיום מדת זמן אחר בעולם השפל, וכל

עליון מן הגופים ומן הנפשות וגם מן השכלים הנפרדים מזו
ההשגה האלהית נמצא ונשמר בקיומו תמיד.

ויש תחת העניינים כולם חכמות מופלאות אלהיות וסתרי
התורה רבים אין חקר להם. ואני כללתי לך בדמות הקדמות
אל מה שאומר אותו לפני התחילי בפרשה הראשונה של זה
הספר. והוא מה שיעדתי לך בספר ויקרא בפרשת אמור אל
הכהנים לדבר בו ולגלות לך דעתי בעניין הספירות עד סופה
בכלל. ואצטרך להודיע לך תחלה דעת שתי הכתות, שזכרתי
הספר השלישי הנזכר בעניין הספירות ואומר לך במה הם
משתוות באמונתם בם ובמקרים משתנות, ואחרי כן אגלה דעתי
בם לך הנמשכת אחר קבלתי. ואחר שתשמע דעתי ותבין ממנה
במה היא שווה לדעת שתי הכתות או לדעת אחת מהן ובמה היא
מתחלפת משתיהן או מאחת מהן אז תבין יראת יי' ודעת אלהים
תמצא ואז תכריע בין שלשת הכתות.

ואמנם אני מודיעך שדעתי בם היא דעת כל הנביאים כלם
באמת בלא ספק, אבל אתה קח מהן מה שתרצה שהרשות בידך
בכל זה וכיוצא בו אך חקור האמת בם ובחרת בחיים למען
תחיה אתה וזרעך. והנני מקדים לך הקדמה כוללת שלשת
הכתות מאחר ולי צרך הכרחי להקדימה מפני שהיא יסוד
לאמת שלשתן לפי מה שאומר בהן בעניין הספירות אע"פ
שכבר רמזתי מהן מקצת עניינים בקצת מקומות בג' הספרים
שקדמו לזה הספר.

הקדמה-דע שאמונת שלשת הכתות היא אחת בשהעולם מחודש, אבל היא מתחלפת בשלשתן באיכות חידושו. ודע שאמונת שלשתן עוד שוה בשהתורה קדמה לעולם, אבל היא מתחלפת במקצת הקדימה. ודע עוד שאמנת שלשתן שוה בשכל התורה כלה שמותיו של הקב"ה, אבל מתחלפת בצורות היותן. ואמנם בעניין אמונת שלשתן בספירות הוא אשר הודעתין לגלות שלשת הדעות בם ושווים והתחלפותם, אבל לא היה אפשר לי לפי דעתי לגלות לך דבר זה בלתי הקדימי להן זו ההקדמה הקטנה בכמותה והגדולה באיכותה בשלשת יסודי אמונה שבה, שהם חדוש העולם ומציאות התורה ומהות השמות. וזה מפני שאם לא יודעו אלו השלש יסודות תחלה לא יצויר דבר מן הספירות לפי מה שראוי לציירו.

ואחר שהקדמתי לך זו ההקדמה בכללה אשוב להודיעך התחלפות האמונה משלשת הדעות על שלשת היסודות בפרט, ואחר כך אודיעך התחלפותם בספירות. דע שהכל מודים שהעולם כולו מחודש מכחו של הקב"ה אשר הוא הסבה הראשונה לכל נמצא והוא הדבר שאין יודע מה הוא אלא הוא ית'. והוא אשר אין לפניו ולא עמו ולא לאחריו שום נמצא דומה לו ואין בכל הנמצאים כלם מי שישגי ממנו ית' דבר קטן או גדול כי אם שהוא נמצא מחוייב המציאות בבחינת עצמו ושהעדרו נמנע ושכל נמצא תלוי בו והוא אינו תלוי בזולתו. ואי אפשר להפילו תחת דבר נמצא נקרא בשם מן השמות. על כן כל שלם וכל חכם וכל נברא ידע והשיג שאין קרבתינו אל השגתו ית' כי אם על דרך אחת, והיא הנקראת השגת שלילה

מופתית. וזו היא ידיעת השם בשם שהיא ידיעה אמתית לבדה בהשגתו ית', אבל השגת בריותיו היא נחלקת לפי האנושות לג' חלקים והיא השגת כל איש ואיש ממנו מה שלמטה ממנו ועצמו ובהשגת עצמו נשיג מהות מה שלמטה ממנו בשמות מחויבים עליו לפי אמתת מהות הדבור והציור ביצור, ונשיג מציאות סבות מציאותינו אשר הן למעלה ממנו, אך לא נשיג מהותם. על כן תהיה השגתנו בכל מה שנשיג מהם על דרך שלילה ג"כ בשמות מורים מה אינם, לא בשמות מורים מה הם. ונבדלה ההשגה בתכלית ההבדל זו מזו, כי זו על דרך חיובית וזו על דרך שלילית. ואמנם ההשגה האמצעית שהיא השגת מהותינו היא מורכבת משני העניינים ר"ל אשר ממנה חיובית וממנה שלילית. כי השגת מהות גופינו חיובית והשגת מהות נפשנו שלילית וידיעת מהות כל דבר הוא בידיעת סיבותיו באמרנו מה הוא האדם, ותהיה התשובה לפי גדרו בשהוא חי מדבר. וכל גדר מחובר מסוג ומבדיל והחי סוג לאדם והמדבר מין לחי. וזהו שהבדלו משאר מיני בע"ח שאינם מדברים והוא מדבר, והוא הבדל עצמי לאדם מפני שהדבור שהוא צורתו המקיימת אותו על היותו אדם הוא הפנימי לו והוא ציור ההשגה, לא הדבור החצוני לבד. כי אע"פ שגם הוא הבדל הוא מצד היותו תאר לו מצד סגולתו, והסגולה אינה עצמיית לבעליה אבל היא מקריית כוללת קצת המין או כל המין כדרך לקצת אישי מין אחד וכשחרות לעורב עם היותו סגלה כוללת מינים אחרים זולת מינו. וידיעת מהות הדברים היא ידיעת מהות עצמותם בסבותם הכללית או ידיעת מהות מקריהם באמיתת סבותיהם הכלליות גם כן. ואין במציאות כי אם עצם או מקרה והעצם ממנו כללי

וממנו פרטי וג"כ המקרה ממנו כללי וממנו פרטי. והעצמים הכוללים שהם הסוגים והמינים אין להם מציאות חוץ לשכל, על כן יקראו מושכלות מפני שיש להם מציאות בשכל ואין להם מהות עצם נמצא חוץ לשכל. אבל העצמים הפרטים הם אשר יש להם מציאות בעצמם חוץ לשכל והם שיקראו מורגשות גם מדומות בהעלמם מההרגש ויקראו נעלמות והן הנראין בחלומות. וכן עניין המקרים בעצמם אך לא ימצא מקרה לא בעצם ולא ימצא עצם בלא מקרה.

ואמנם העניינים הנבדלים שהם המקיימים העצמים והמקרים אחרי שנאצל מהם ונמצאו מכח מציאותם אין שם עצם נופל בהם וכל שכן שם מקרה. והם עניינים בלתי נמצאים בלתי מורגשים ובלתי מדומים בעצמם אבל הם נמצאים מושכלים בשכל, גם מציאותם בעצמם מעולה מהשגתנו אותם. על כן הם למעלה ממנו בכל צד ואנחנו אמצעים ביניהם ובין כל מה שלמטה ממנו מצד היותנו מורכבים מאלה ומאלה. ואנחנו אישים נמצאים הווים ונפסדים מפני קיום המין האנושי ומצד היות כל איש ואיש ממין האדם הווה ונפסד אין הבדל ממנו בינינו ובין מה שלמטה ממנו, ההווה והנפסד בא באישיו כמונו. ועל כן היה ההבדל האמתי בינינו ובין כל בריות שבעולם השפל, הדבור, שהוא ההשגה השכלית שבעבורה לבד כסגולה מיוחדת לנו המציאנו מציאותו ית' והבדילנו בה לבד מכל שאר אישי ההווייה וההפסד. והיא סבת השארות הנשאר ממנו אחר המות שהוא נעדר מקבלת ההפסד והוא הניצל מן המות לבדו. והתחייב מזה המבוקש להציל מן המות מה שהמות

תכליתו, הוא באיש המבקש הנמנע אשר לו טבע קיים ואי אפשר השתמרו. על כן כל חקר שהוא חכם ומבקש להציל מן המות מה שנתן בו כח להנצל ממנו, ואע"פ שהוא בו כח אפשרי רחוק אחר שאינו נמנע, הוא אשר ראוי להקרא איש אלהים ועבד יי' וחקירתו מחייבת לו ההשגה והחיים הנצחיים כשהיא לכוונת החיות החי והמית המת. וכל מה שאמרתיו בעניין זה אין שום חכם שלם מקשה עליו, אבל הקושייא בין חוקרי ההשגה מן המקובלים בעניין הספירות היא מתחלפת באיכות התחדשות הבריות מאת השם באמצעות הספירות. והוא שהכת האחת מאמנת שהעולם מחודש מהאלוה ית' מעת היותו בכח הספירות, וזה הכת מאמנת שהעולם קרוי מחודש אבל הוא קדמון בעצם הווייתו הכללית. והכת השנית מאמנת שהעולם קרוי מחודש מהאלוה ית' לפי ציירו אותו מעת היותו ית' אך תמול שלשום על דרך משל וחדשו בפעל על ידי הספירות הנאצלות מאתו ית' ג"כ. וזו הכת מאמנת שהעולם קרוי קדמון בכח ומחודש בפעל. ושתי הכתות האלה הן הפכיות באמונה זאת ושתיהן טועות באמת ובאמונת איכות חידוש העולם.

ואמנם דעתי ואמונתי אני בדבר זה היא אמונת הכת השלישית, והיא דעת כל חכם מקובל שלם ודעת כל הנביאים והיא זאת. דע שהעולם קרוי מחודש וקרוי קדמון, קרוי מחודש מצד היותו נברא, וקרוי קדמון מצד שאינו נברא כשאר הנבראים. והבורא המחודש הזמנים המושכלים חדשו בזמן מושכל כללי לא בזמן פרטי. ומפני שהזמן אצלנו הוה נפסד כאישי המינים והיום והלילה חלקים מחלקי הזמן הווים ונפסדים והאור מורה על

היום, וכבר חלקוהו לי"ב שעות, והחשך מורה על הלילה והיא ג"כ נחלקת לי"ב שעות אחרות ונקראו שניהם יום אחד. וכל שעה חלקוהו לאלף פ' חלקים שהם אלף ושמונים חלקים. לפיכך אמרו החכמים כלם שהזמן נמצא והוא מושכל, אך קצתם אמרו שהוא מושכל נמצא בשכל ואין לו מציאות בעצמו חוץ לשכל במינים הנשואים על האישים ובסוגים הנשואים על המינים שיש להם מציאות בשכל ואין להם מציאות בעצמם חוץ לשכל כמו שאמרנו לפני זה העניין. וקצתם אמרו שהזמן נמצא ובאמת שהוא מושכל לנו בציירנו מהותו, אבל מפני היות הזמן מקרה נשוא על התנועה והתנועה מקרה נשוא על גוף הגלגל, והגלגל מתנועע תמיד בכללו, ותנועות קצת חלקיו מורגשות לנו, והשמש שהוא סבת האור בהראותו הוא המבדיל בין היום והלילה, לפיכך יקראו הזמנים החלקים מתנועותיו המורגשות ימים נמצאים, וזמני העלמותו יקראו לילות. ולפיכך יתכן לומר שהזמן מושכל בכללו ודומה למינים ולסוגים אבל מפני שהזמן אינו גוף אך הוא כח בגוף ואינו מכלל המקרים שבעולם השפל כלו במציאות בהרכבה המשגת את כל הגוף בעצמם עם היותה מקרה, ובמציאות המשגת את כל נמצא מן הנמצאים המחודשים בעצם אמתתם. אבל הוא דומה למקום מצד אחד ואינו דומה לו מצד אחר, ודומה למספר מצד אחד ואינו דומה לו מצד אחר, ודומה למאמרות מצד אחד ואינו דומה להם מצד אחר, ודומה בקצת ג"כ לשאר מיני הכמות. על כן שמוהו מכל שבעה מיני הכמות ואמרו שהוא אחד מהם והבדילוהו להיותו ממין הכמות המתדבק וקראוהו מחזיק בגופים ומקיף בם. ואמרו חכמי המחקר כי העתה הוא החלק הקטן שבכל חלקי הזמן והוא

הנקרא הזמן העומד. והעתות הן העוברות והן העתידות לבא, ובעתה ידבקו חלקי הזמן העובר והעתיד. ודומה העתה מן הזמן אל הנקודה מן הקו כי בנקודה ידבקו חלקי הקו, והקו והשטח והגוף הם שלשה עניינים שהזמן נמנה עמהם לרביעי רק המקום שהוא חמשי להם מדמה לזמן יותר מהם.

ושבעה סוגי הכמות שהזמן אחד מהם, החמשה מהם מתדבקים והם הקו והשטח והזמן והמקום והגוף, והשנים מהם מתפרקים והם המספר והדבור. ואמנם ארבעה מהם שהם הקו והשטח והגוף והמקום הם מקומים מחלקים שיש להם הנחה קצתם אל קצתם, והמשל בהם שכל חלקי הקו מפני שהם נמצאים יחד יאמר עליהם שהם מונחים בהנחת אחת אלה עם אלה, וסדורם מוגבל בהם יחד ונדבקים יחד בגבול אחד. וכן העניין בחלקי השטח ובחלקי הגוף ובחלקי המקום, כי חלקי המקום נמצאים מצד היותם ממלאים חלקי הגשם יחד, בין שיהיה המקום הוא הדקות שהגשם ממלאו, בין שיהיה המקום הוא המקיף בגשם מחוץ. ואמנם המספר והדבור והזמן שהם שלשת מיני הכמות לא היו חלקיהם יחד ולא יהיה כל אחד מהם מוגבל בחלקיו ולא יהיה כל חלק וחלק מחלקיהם דבוק בכלל מכל אחד מהם בצד מוגבל. וזה שעשרה שהוא חלק מחלקי המספר הכללי לא ידבק חלקם שהוא חמשה, בחמשה השניים שהם החלק השני מן העשרה הנחלקים לשני חלקים שוים בגבול משותף. ולא הארבעה בששה ולא השלשה בשבעה ולא השנים בשמנה, והחלק הקטן השלם שבם הוא האחד והגדול מהם הוא התשעה ולא ידבקו אלה באלה. והאחד כמספר דומה לנקודה בקו ולעתה

מן הזמן, והאחד הנזכר והנקודה והקו והעתה לא יקבלו חלוקה. ועל כן כל מספר הוא באחד בכח והוא ככח ר"ל שהוא נעדר בלעדיו. ובהמצא המספר ימצא בו האחד בפעל, על כן נאמר אנחנו שאחד אינו מספר אך הוא ראשית כל מספר והשנים הם ראשית כל מספר הזוגות והם זוג ראשון והשלשה הם ראשית מספר הנפרדים והם נפרד ראשון. ואם כן אין האחד זוגי ולא נפרד ועל כן אינו מספר, שכל מספר הוא זוג או נפרד. ויש מי שחשב שהאחד הוא נפרד ואינו אמת באחד שהוא ראשית כל מספר, אך הוא אמת באחד הנספר שהוא איש לעצמו נפרד משאר אישי מינו. ועל זה טעו רבים באחד ולא הבדילו בין המספר והנספר בו וכל שכן שטעו באחד שאינו לא מספר ולא נספר.

וכזה בעצמו קרה להם בזמן שהעתה הנמצא לשעתו הוא ראשית הזמן ואינו זמן כל שכן זמן העתה שהוא איננו מכלל שאר העתות אבל הוא ראשית לכולן והוא שהתורה קראתו ראשית והוא שנאמר עליו "**בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ**" והוא קל וחמר כשזה הדבר הנקרא ראשית העתות הוא הנצחי הקיים והוא סבת מציאות ראשית הזמנים שהן העתות הדומות בזמן לאחד במספר וכן הדבור שנאמר עליו "**בדבר יהוה שמים נעשו**" הוא ראשית כל הדברים והוא סבת מציאות ראשית הדברים והתחלת התחלותיהם והחלק הקטן הנמצא בפה בדבור הוא הזכרת אות אחת מהזכרה משותפת ביציאת הפה עם הקול ועם הרוח ולפיכך הטועים באמיתת מציאות הזמן יטעו בו בחשבם שהזמן שהוא התחלת

ההתחלות של הזמנים הוא בעתה מהזמן והקצת מן החכמים המודים בזמן שהם שזכרונם באחרונה הם שקבלו מן הנביאים סוד הזמן ומהותו והנה בחשבך שהעולם נברא בזמן העתה ושהעתה ההוא הוא בעתה הזה תנועה בו תמיד כי העתה הזה כבר קדמו לו עתות רבות שהם ממינו אבל העתה ההוא לא קדם לו שום עתה ודומה זה לאדם הראשון כי כשתרצה לדמותו לאחד מאנשי מינו תתחייב להאמין שקדמו לו במציאותו אב ואם וכן לכמה דורות לפניו אבל כשתצייר אדם הראשון שלא נולד כתולדת מולד כל איש מן הבאים אחריו ותצייר לו אשה נבראה מצלעו ולא נולדה מאב ואם (יש שני דפים חלקים חבל על דאבדיו) וסימן המאות והעשרות הנשארים שרי"ם וסודם שרי צבא שמרי החיל ושרי הכוח שרים שמרי המח כשרי אחיה שכלם היו אחים. וכלל רמז האלפים משה ואהרון בחלוף ב"ו בסוד ב' רבתי עם ו' רבתי הנזכרים למעלה בשני הראשים. ולפי המספר הנזכר בכלל יהיה סודם יחד אקנ"ג והם מלאכי החיל מלאכי המח, וכלל אחר מלאך החן והוא מחדש הנשמות וככה חדש הנפשות וכלל רבויים מחדשים השמות. וזה מבואר לך שאם כבר קבלתה התורה תהיה ממחדש השמות ותהיה נקרא אצל העליונים מחדש הנשמות.

ואמנם כלל מספר פקודי הלויים הוא הכלל הנזכר בכתוב מבואר שהם כ"ב אלף שנאמר **"כל פקודי הלויים אשר פקד משה ואהרן על פי יהוה למשפחותם כל זכר מבן חדש ומעלה שנים ועשרים אלף"**. וזה המספר הוא רמז לכ"ב אותיות שתחלתם אלף וסופם תו. וכשתיקח מזה המפקד הנזכר

אלף תו ישארו עשרים הרי הכל מפורש בשטר והכל כ"ב אלף, ומפקד העדפים מסוד החלפין אשר הוא על מספר כל בכור זכר לבני ישראל מבן חדש ומעלה הוא מספר שלשה ושבעים ומאתים. סימן להם רג"ע כממריה וסודם ארבע ורמזם ארבע אותיות הקדש שהם יהו"ה גם אהי"ה אשר שרשם אהו"י ומהלכם הפוך והוא הישר יוה"א, שים תוכם דל"ת ויושלם השם יו"ד ה"א וסודם כב"ד והוא המקור הראשון לכח הנפשות השלש אשר לאדם. וסודם יו"ב בה"א אחרון עם ראשונו וראשון עם אחרונו לפי סוד חלוק הספירות מן א' עד' ה' לפנים ומן י' עד ו' לאחור ודעם, כי הם מורים באמת על ארבע ספירות מיוחדות כוללות ההמצאה וההשגחה בכל איש ואיש מאישי מין האדם הנבחרים והמיוחדים לידיעת השם בשם והם השרידים אשר יל' קורא.

ואלו הן הספירות המחשב"ה והגבור"ה והתפאר"ת והצד"ק והראשונות הן שש והן תוך אלו הארבע. שלש בין השתים הראשונות, שתים שכליות והן החכמ"ה והבינ"ה ואחת נפשית והיא הגדול"ה. ושלש בין השתים האחרונות ושלשתן גופניות והן הנצ"ח והיסו"ד וההו"ד שמציאותן בעולם הקטן שוקיים ומכריעם בינתיים, ובאמצע זרועות ומכריע בינתיים, ובעליון אזנים ומכריע בינתיים והכל תשעה הם. ואמנם הספירה העשירית היא מכללם מצד אחד ואין מכללם מצד אחר על דמות אגד האתרוג עם ג' מיני הלולב כמו שרמזנו למעלה במקומו בספר שעבר. ואמנם אמרו בכל אלה העניינים של המספר **"במספר שמות"** שהוא לזכרים רמז למעלת השמות

ולגבורת זכר מזכריהם בסוד זה שמי וזה זכרי זה שם י' וזה זכר י' וחבור ו"י זכר לנביאי האמת והצדק, וחבור א"ה זכר לחכמי הקבלה הקודמים בזמן לנביאי השם וכוללים הלמוד במחשבות וגבורות תמיד. ולולי הם היתה הנבואה בלתי נמצאת ואע"פ שהנביאים קודמים להם במעלה אין הנבואה שורה אלא על חכם וגבור כלומר על מי שמתגבר תמיד בחכמה ומבין השקלים לעדפים וכן מערכת הדגלים ומסעיהם ומחניהם רמזים מופלאים באמיתת הנבראים אשר מהם יושג ענין אמיתת מציאות הבורא ית'.

והנה ארבעה מחנות שכינה ושריהם אוריאל לפני, רפאל מאחרי, גבריאל משמאלי, מיכאל מימיני ושכינת אל על ראשי, רמז לפסיעת שאחרי התפילה עם נתינת השלום אחר ברכת השלום. ודע זה **"והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה לצבאותם"** ומטה יששכר לימינו ומטה זבולון לשמאלו סימן להם לתולדותם דה"ו כלומר רביעי וחמשי וששי ליעקב מלאה. ודע כי לא נזכר בבני האמהות השתים שהן רחל ולאה עניין ייחוס תולדותיהם ליעקב בבניהם השמנה שהם ו' ללאה, ראובן שמעון לוי ויהודה יששכר וזבולון וב' לרחל שהם יוסף ובנימין. אבל יתייחסו בני השפחות השתים שהם בלהה וזלפה ובניהן דן ונפתלי גד ואשר ליעקב, כלומר אע"פ שהם ב' לבלהה וב' לזלפה והם בני השפחות המיוחסים ליעקב. והנה דגל שני לנסיעות המחנות הוא **דגל מחנה ראובן תימנה לצבאותם**, והחונים עליו מטה שמעון מימינו ומטה גד משמאלו **ושנים יסעו**. כי מחנה ראשון נאמר עליהם ראשונה יסעו, ונזכרו פה

ב' בני לאה עוד ובן אחד ראשון לזלפה שפחתה ונאמר **"ונסע אהל מועד מחנה הלויים בתוך המחנות כאשר יחנו כן יסעו איש על ידו לדגליהם"**. והם בעצמם הדגל והאות והמופת והסימן על כן לא יצטרך להזכיר במ דגל כי הדגלים ארבעה ושכינה בתוכם וכן היסודות ארבעה ושכינה בתוכם וכן הכל. וסוד לוי ג' והוא שלישי ליעקב מלאה. ועוד דגל אפרים ימה ועליו מטה מנשה ומטה בנימין וכולם בני יעקב ומיוחסים לרחל מצד אחד מפני היות אפרים ומנשה בני יוסף וכן רחל. וג"כ בנימין בן רחל ומיוחסים ללאה מצד אחר והוא מפני שאמר יעקב לשני בניו הראשונים לו כמו שאמר **"אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי"**. והנה בדגלים נחלק שבט יוסף לשני חלקים ולא נזכר הוא בהם והיה אחד ממנו ממלא מקומו והשני ממלא מקום לוי אחיו אבל עם הפקודים נזכר יוסף שנאמר **"לבני יוסף לבני אפרים"** ומנשה לבדו נזכר. תענין בסדר הפקודים תמצאנו כולו מתחלף מסדר הדגלים והוא רמז מופלא. וע"כ אכתבם שניהם לך, סדר הפקודים ראובן שמעון יהודה יששכר זבולון אפרים מנשה בנימין דן אשר נפתלי, וסדר הפקודים השני גד יהודה יששכר זבולון אפרים מנשה בנימין דן אשר נפתלי.

וסדר הדגלים עוד יהודה יששכר זבולון ראובן שמעון גד ולוי תוכם אפרים מנשה בנימין דן אשר נפתלי. וזה צרוף השמות הוא רמז לסדר צירוף האותיות ג"כ. וזה סדר הנשיאים השני יהודה יששכר זבולון ראובן שמעון גד אפרים מנשה בנימין דן אשר נפתלי. והנה סדר הקרבנות כסדר הדגלים בעצמו וסדר

הנשיאים הראשון שהם הפקודים הראשונים אינו כסדר אחר מהם. והנה עוד דגל מחנה דן צפונה ונקרא מאסף לכל המחנות כי **"לאחרונה יסעו לדגליהם"**. ועליו ג"כ אשר נפתלי, ודן הוא בן בלהה ואשר בן זלפה ונפתלי עוד בן בלהה ויהיו בני יעקב שנים עשר שהכל הם בניו וזה סוד גדול ומופלא ומכוסה.

והנה עניין ייחוס התולדות לאבות בלבד יורה על זה על היות תולדות הנפעלים לפי מה שהם מיוחסים אל הצורות המעמידות החמרים. מפני שהם שורש ראשון למציאה ולפיכך זוכר כל בכור זכר ולא זכר הנקבות, והעד שעם היות ג"כ דינה בת יעקב לא נבדלה אל שבט מפני היות דינה כדין החומר להיותה נקבה וחותמה שקוע והיא בה נחתמת לא חותמת. ואחר זכרו עניין פקודי ישראל ופקודי בני לוי חזר לסדר עבודת הלויים וחלקם תחלה לג' חלקים, גרשון וקהת ומררי. כי שלשתם היו בני לוי בן יעקב והוא שלישי לבנין. ואחר חלקם עוד לעבודה למשפחותם וזכר כל עבודה ועבודה כפי מה שהיתה ראויה לכל אחד ואחד מהם. וייחדם בלתי התחלפות לחנות סביב למשכן העדות ולשאת את המשכן ואת כל כליו ולשרתו. ולפיכך אמר להם השם **"ובנסוע המשכן יורידו אותו הלויים ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים והזר הקרב יומת"**. וצוה עליהם לשמור משמרותיהם, ואמר אחר שסדרם **"אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי מתוך הלויים וזאת עשו להם וחיו"** וגו'. ראה כמה הבדלות הבדיל הבדל אחר הבדל עד שאמר אפילו על בני קהת **"ולא יבאו לראות כבלע את הקדש ומתו"**. ופי' המתרגם **'כד מכסן ית מני קודשא ולא ימותו'**.

מפני שכתוב לפני זה "וכלה אהרן ובניו לכסות את הקדש ואת כל כלי הקדש בנסע המחנה ואחר כן יבאו בני קהת לשאת ולא יגעו אל הקדש ומתו". ואם להם כך איך לא יהיה כן לזר הקרב. וזאת ראייה נכונה על שמירת קרבת ההשגה ברוחניות והוא שאם בקרבת הגופים שנתקדשו יקרה זה כל שכן שיקרה יותר רע מזה בקרבת הרוחניות, כי כשיהיה בלתי שמירה רבה, "והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד" (דניאל יב' ג').

פרשת נשא

הנה עוד פקד אל הלויים איש איש על עבודתו ועל משאו, ומפני שהמחנה כולו קדוש וטהור צוה לשלוח ממנו **"כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש"**. ונתן טעם לשילוחם באמרו **"ולא יטמאו את מחניהם אשר אני שוכן בתוכם"**. והכונה בכל להורות על רוב אזהרה על התקדשות וטהרה. ועוד מפני צורך מזון הלויים צוה לתת האשם וחמישתו לכהן שגם הוא כן לוי וכן התרומות הקדושות. ומפני היות הצורה המיוחדת לחומר מיוחד ראויה לו לבדו ולא לזולתו הגיד השם דרך הבחינה, אם זנתה אשה עם איש **"ונעלם מעיני אישה ונסתרה והיא נטמאה ועד אין בה והיא לא נתפשה"**. והברירה היא אחר עבור על איש רוח קנאה והכהן בוחן אותה בכח השם המפורש כמו שמפורש בפרשת סוטה כולה מראש ועד סוף. והוא עניינם מופת מקובל באומה ואע"פ שאין היום כהן בוחן. ועניין אומרם תולין לה בכך וכך הוא עיקר הסוד הנעלם, ויודע זה למבין שהוא מגלה עניין השגת הנפש את השכל. והוא שמאחר שהנפש מייחדת עצמה מכל וכל לקבל קדושה וטהרה מהשכל בטבעת האמת ואין הנפשיי נוטה ממנו ולא שוטה ולא מועלת בו מעל, מיד בכח השם החקוק במיעיה מתעברת ממנו בכח רחוק זכריי ונהנית מזיו השכינה ומתברכת. ואם תטה מן האמת ותשטה- ותמעול הדבר מתהפך בה. והרמז על זה אמרו **"והעמיד את האשה לפני יהוה ועשה לה כהן את כל התורה הזאת"**. ואחר השוטה הורה עוד על פרשיות חוקה בעניין הנזיר והפרשו מן היין ומכל ענייניו והודיענו קרבנו והורה דרכו ואיך ישתה

הנזיר יין אחר עשותו מה שצוה עליו לעשותו ואמר "זאת תורת הנזיר" וגו'. וסמך לפרשיות ברכת כהנים בשם המיוחד וזכר ענין הברכה ומהותה ואמר "דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם". ואין צורך פה להשיב עניין צירוף האותיות בברכה שכבר הודעתך שאי אפשר לברך לבלתי ידיעת השם ואי אפשר לדעתה כי אם אחר ידיעת דרכי ספר יצירה ונסתריו. וזאת הברכה היא מצרפת משלוש,

י ב ר כ כ י ה ו ה ו י ש מ ר כ י א ר י ה

ו ה פ נ י ו א ל י כ ו י ח נ כ י ש א י ה

ו ה פ נ י ו א ל י כ ו י ש מ ל כ ש ל ו מ

הנה זאת הברכה היא בעלת נ"י אותיות ובעלת א"ב פסוקים וסימנם נבי"א ותיבות י"ה הרי נבי"א י"ה של הברכה שמצאו חזון מי"ו והכל החכמה שהיא הברכה בעצמה עם ידיעת שם בן י"ב אותיות שכך מספר השם המיוחד משולש על דרך היה והיה ויהיה בשכמל"ו. וסכום חשבון ס' אותיות שבה עולה יחד אלפים א' ב' ושבע מאות ושנים עשר (מחשבון האותיות עולה 2718) סימן להם ב' שבתי סוד להם בית האוצר. ורמז לאותיות שבה משתמשין פ' כה"ן אומ"ר בלח"ש א"ם שחו"ר יהפ"ך לב"ן א"ם לב"ן יהפ"ך שחו"ר, כי הברכה בזה מפורש האילן. ואמנם סכום החשבון הנזכר עולה כסכום אלפי ישראל שהם ת"ר

אלף, ואלה המספרים מורים על אמתת מהות הספירות. ותבין זה מסוד הש"ם הכולל באמתתה זמ"ן ומני"ן יוצא מכאן זמ"ן עם נו"ן זה סוד החמ"ר ועם זמן בעצמו עולה שמ"י זה שמי לעולם. וכן כתוב אחר הברכה **"ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם"**. וענין **"ושמו"** כעניין אשר תשים לפניהם שעניינו פירוש השם המפורש. ומספר א"ת שמ"י, השמו"ת אשר הברכה באה בהם. ומספר זה הפסוק במניינו עולה אלפים ומאה ושלשים וששה וסימן להם **משה ידבר והאלהים יענו בקו"ל**. ואותיות ואותיות כ"ח והוא פסוק א' ותיבותיו ח' וסימנם **והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים ב"ו**. ודע כי הברכה והקללה הם חותמות של שם המפורש שבהם העולם נדון ומהם הטוב והרע מתפשטים. והברכה היא שפע הטובה ויתרון כחה, והקללה היא חסרון הטובה וגרעון כחה. והשם צוה לחלק את שתיהן על שני הרים כאמרו **"ונתת את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל"**. וזה הם חרבן וזה הם בניין כי הכחות מתהפכות והרוחות נערכות וכסדר הן הולכות בממשלות ובממלכות ועל פי המדבר נסמכות בחי ובצמח ובמתכות וכל העולמות אחריו נמשכות בקללות ובברכות. ולפיכך נחלקו י"ב שבטים בהם שמעון לוי יהודה יששכר יוסף בנימין, אלה יעמדו לברך את העם על הר גריזים. ואלה יעמדו על הקללה בהר עיבל ראובן גד אשר זבולן דן נפתלי. ודע כי הכל תלוי בשם כי הברכה ה"א פעמים שאומרים לעם ברוך בשם השם והקללה ו"ו פעמים שאומרים ארוך אשר סופם אמן ועוד ה' פעמים אחרות. והשם שראשו יו"ד הוא שורש הברכה בעדות ברכת הכהנים. אמנם אלה ואלה הם ע"ח וסודם החכמה

כמו שכתבתי על ג' שמות שכוללים הברכה לה"א ולה"א.
 ולפיכך נאמר **"ויהפך יהוה לך אלהיך את הקללה לברכה כי אהבך יהוה אלהיך"**. ודע כי מספר י' ברכות וי"א קללות עולה רכ"ה והוא אחרי"ו וסודם מז"ל מאזני"ם, ויצא מכלל חצי השם הראשון מורה על עצמו בחשבון המרובע י"ה פעמים י"ה. ומספר ויהפך עולה קכ"א וסודו מז"ל טל"ה ויצא מכלל חצי השם השני מורה על עצמו בחשבון המרובע ו"ה פעמים ו"ה והכל תלוי בשם. וכבר רמזתי לך פעמים לפי ענייניו אלו שהכל תלוי בידיעת השם שהוא תכלית כל הכוונות כמו שהוא ראשיתם בתוכם והוא המכריע כל הדיעות והבוהן אותם. ואיני צריך להאריך בקרבנות שבאו אחר ברכת כהנים על ידי י"ב נשיאי ישראל. ובסוף הפרשה הזאת אחר הקרבנות נאמר **"ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול מדבר אליו מעל הפרוכת אשר על ארון העדות מבין שני הכרובים וידבר אליו"**. זה הפסוק מאיר עיני עורים ברמזיו כולם. ואמרו **ובבא משה אל אהל מועד לדבר אתו מעוררינו לדעת כי אהל מועד מדבר עם משה לפי הסוד הנעלם והוא אד עולם אשר ממנו עולה אדם לדבר אתו. וישמ"ע א"ת הקו"ל מלא"ך המו"ת מבש"ר מדב"ר אלי"ו אד"ם ב"ר לו"י דב"ר מאלי"ו. ודרך פירשו מלת מדבר כמו מתדבר. מע"ל הכפר"ת ער"ל מתהפך מפע"ל מש"ה מדב"ר אלי"ו הכת"ר. אש"ר ע"ל ארו"ן העדו"ת אש"ר ע"ל דע"ת אהר"ן והסוד על עדות השמות. מבין שני הכרובים מבין שני הברכים ששם מקור היסוד והם רכבי השנים, מבין שני הכרובים ראשי תיבות מש"ה מבין שלש"ה. וידב"ר אלי"ו דב"ר א"ל ו"י לפנים ו"י**

לאחור כרדה"ו אליה"ו סגור סגרו הסדר גרונ"י סגו"ר ויגר"ע
רגעי"ו יאח"ר מכי"ר אח"ד ידב"ר ל"י והעוב"ר הו"א ידב"ר
אל"י.

פרשת בהעלתך

צוה השם יתעלה להדליק ז' נרות המנורה, רמז לז' כוכבי לכת ג' נרות מפה כנגד שבתי וצדק ומאדים, וג' נרות מפה כנגד לבנה כוכב נוגה, ונר אחד בין כולם כנגד חמה שהוא תוך הכוכבים הששה הנזכרים. ואלו הז' כוכבים הם שערי העולם בראם השם מקשה כמנורה וכנגדם בשנה מתגלגלים ז' ימי בראשית וכנגדם בנפש פועלים שבעה שערים בראש ומתפעלים זה מזה לפי קבלת כל אחד מהם מחוץ ומחבריו. ודע כי המשכן מלא בעולם והכל מצוייר בו, ומערכת השולחן בו כמערכת המזלות בגלגלים, שש מערכות מלחם הפנים מפה ושש מפה. וכן כל דבר על כלל מערכת המחנה הנסיעה כולה **"על פי יהוה יחנו ועל פי יהוה יסעו"**. והחנייה בעליונים היא על דרך הסתלקות השגחתם מהמושגח ונסיעתם היא התנועה אל החזרתה חלילה אל העניין. ושאר פרטי המשכן כבר בארוהו הרבה מהמפרשים אל מה נתדמה בו כל דבר ודבר עד שמי שהיה מעיין בתבנית המשכן ובתבנית כל כליו לא היה צריך חכמת שמים כי ממנו היה יודעה. והיום החוקרים שאינם משגיחים בדת אין להם דרך להשגה האלוהית כי אם אחר עיונם בחכמת שמים על חכמת הלמודים אשר אחריה חכמת הטבע ואחריה חכמת האלהות. כי מלאכת ההגיון אינם מכללם אך היא כלי להכנס באלה החכמות בדבור עם שמירת הטעות והשגיאה מפני הנגדיית הנמצאות במחשבות הדמיוניות ובנביאות בפה ובנכתבות בספרים. ואמנם אנחנו היום משכן מצוייר לפנינו ולא חכמת שמים ולא טבעית ולא אלוהית,

והרחיקונו חכמינו ז"ל מחכמת ההגיון ודרכיה וקראוה חכמת יונית, ואמרו מנעו בניכם מן ההגיון והמפרש בניכם על עצמכם טעות הוא בידו מצד אחד. הנה אנחנו עם כל זה לולי מציאות התורה התמימה אבדנו כולנו אבדנו. ואמנם עם רחמי השם בה הנה התורה מורה לנו היום הכל מצוייר לפנינו עליונים ותחתונים וכולם ניכרים לנו על פיה כשנרצה להמשך בה אחר הכוונה האלהית הנבואית ונעמיק בה כראוי כמו שאו' הפוך בה והפך בה דכולא בה וכולה בך וכולך בה ובה תחזי ומינה לא תזוע' (אבות ה' כב). וזה כי בעיונינו בנסתרות היא תעריך לנו אור נרותיה.

וזה כי הנרו"ת ה"ם התור"ה בעצמה כי היא מאירה לכל רוח משש קצוות ומד' פינות העולם והיא האמצעי"ת בין הכל בגימט'. ובעניין לולי הקבלה מה אנו מה חיינו, וע"כ נאמר ברוך המקדים רפואה למכה. וזהו מה שרמז אליו הנביא באמרו **"לולי יהיה צבאות הותיר לנו שריד כמעט כסדום היינו ולעמרה דמינו"** (ישעיה א' ט). וסוד הותיר לנו שריד כדבר התורה והלשון ולפיכך צריך לעיין בהבנת התורה על דרך שיכיר אדם עצמו בה כמי שמעיין במראה לראות פניו ועצמו וזולתו בה, ומשם יעלה הרואה בה בעיון אל הכרת קונו ית'. ומזה הכלל העיוני אמרו **בהעלתך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבע"ת הנרו"ת**, אשר הם יורו דרך תנוע"ת הבש"ר אשר עליה נחתמה תור"ת הנשב"ע בסוד אמרו **"ובו תדבק ובשמו תשבע"**. כי כל נברא מושבע בשמו ומושבע מלשון שבועה, ג"כ שבועה קיום והכל מתקיים בשמו. ומספר יאיר"ו שבע"ת

הנרו"ת א"ל מו"ל פנ"י המנור"ה יאיר"ו שבע"ת הנרו"ת אל מול האמת יאירו כחות המשפט שהם דלת כחות. **"וזה מעשה המנורה מקשה זהב"** וכו' כולה היה גוף אחד מצוייר בולט כולו. וסוד מקש"ה מת"ה מכשפ"ה ועניינה בא להורות שהגוף אינו חי בעצמותו, יהיה איזה גוף שתרצה ואפילו גופי השמים. אבל החיים המחיים את הגוף החי הם זולת הגוף, כי הגוף הוא הדבר המורכב מחמר וצורה והחומר אינו חי בעצמו ולא צורתו חיה בעצמה. ועל כן היסודות הארבעה אינם חיים לא מעצמם ולא מצד זולתם ולא בצד המורכבים מהם בדומם ובצומח. אבל החי והמדבר הם חיים מצורות צורותיהם שהם הנפשות המגיעות אליהם מנפשות העליונים. וחיי החי המרגיש מעידים על היות שם חיים שגם הם צורות לחייהם. וגופי הנרות אין להם אור בעצמם אבל יש בתוכם ג' עניינים, א' גוף הפתילה, ב' גוף השמן, ג' גוף האש. ובהתחבר שלשתם יחד יתחייב מהם מציאות האור, ותכליתו להאיר לעיני הרואים, ואורם להשיג בו מציאות הגופים ותאריהם. ואלה העניינים כולם רמזים להשגות העניינים האלהיים המשותפים עם האנושיים בספירות והדומים להם. ואיני צריך לתאר למה הם דומים כי הם מבוארים בעצמם לכל משכיל. ואמנם אומר **"כמראה אשר הראה יהוה את משה כן עשה את המנורה"** אשר היא נ"ר האד"ם וסודה נ"ר וד"ם יש"ן ונרד"ם עם היות עניינה המאו"ר הגדו"ל מורה שהשם ית' מראה לנביאים צורות אש מוגשמות מהם למראית העין ומהם להבנת הלב וכל שכן למשה רבינו ע"ה.

ועוד צוה השם לטהר את הלויים ולהקרבם לפניו ולהבדילם לו ית' באמרו "והבדלת את הלויים מתוך בני ישראל והיו לי הלויים ואחר כן יבאו הלויים לעבודת אהל מועד" וכו'. ונתן טעם להבדלתם לו באמרו "פי נתנים נתנים המה לי מתוך בני ישראל תחת פטרת כל רחם בכור כל מבני ישראל לקחת אתם לי: פי לי כל בכור בבני ישראל באדם ובבהמה ביום הפתי כל בכור בארץ מצרים הקדשתי אתם לי: נאקה את הלויים תחת כל בכור בבני ישראל: ואתנה את הלויים נתנים לאהרן ולבניו מתוך בני ישראל לעבד את עבדת בני ישראל באהל מועד ולכפר על בני ישראל ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש". הנה באר באלו הכתובים סוד כהנים ולויים וישראלים וענין רצונו ית' בבכורות ובחליפיהן שהוא המיר בכורי מצרים משרתי הכהנים. ואמנם תכלית הכוונה בעבודה ובבכורה אמרו ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש, ולהורות על זמן עבודתם גלה סודם בשם כה"ן באמרו "זאת אשר ללויים מן חמש ועשרים שנה ומעלה יבוא לצבא צבא בעבדת אהל מועד: ומן חמשים שנה ישוב מצבא העבדה ולא יעבד עוד: ושרת את אחיו באהל מועד לשמר משמרת ועבדה לא יעבד פכה תעשה ללויים במשמרתם". הנה באר שעבודתו היא כ"ה שנה בלבד ולסוף חמשים שנה ישוב מצבא העבודה רמז לשנת הגאולה. וע"כ סמך לענין זה יציאת מצרים והפסח ופסח שני לטמאים רמז לאנשי הגלות שהם בארץ טמאה כאמרו "איש איש כי יהיה טמא לנפש או בדרך רחוקה לכם או לדורותיכם ועשה פסח ליהוה".

וכבר ידעת שזאת ההלכה שאלוה הטמאים למשה והשיב להם **"עמדו ואשמעה מה יצוה יהוה לכם"** מלמד שנעלמה ממנו הלכה באותה שעה, ובמקום שהודה על גנותו הורה על שבחו, כלומר שעם היות העניין נעלם ממנו לשעתו גם השם נענה לו מיד בכל עת שרצה לשעתו. ורמז בעניין סוד הישועה, וע"כ באה נקודה אחת על אות ה' בחקה גדולה (הנקודה על אות ה' שבמלת רחקה, במדבר ט"ו) לפיכך שנה וע"כ זכר הדורות. ודע כי זמן הגלות נשלם בסוף ה' אלפים שנה בלא ספק ומן שנה ראשונה של האלף הששי התחיל זמן התשועה ברמז א"ו **בדרך רחקה לכם או לדורותיכם** וכן א"ו אז **יכנע לבבם הערל** וכו'. וכבר רמז עניין זה בימי הבריאה ואמר כי יום החמישי נבראו בעלי חיים מימיים ויום הששי נבראו בעלי חיים ארציים והכל למיניהם, חוץ מן האדם שלא נאמר בו למינו מפני שהבריה האחרונה היא לאיש העשוי בצלם ובדמות ועל כן השלימו והשליטו על הכל. ונזכרה הוצאה בארציים ושריצה במימיים רק נפש חיה נזכרת בשניהם ובאדם צלם ודמות ונאמר ג"כ ויהי האדם לנפש חיה והצמחים לשניהם לאכלה.

ודע מהלך מחזור הירח נשלם בל"ה שנה אחר ה' אלפים ונשלמו לו רס"ה מחזורים כמספר שמו שהוא סה"ר שנאמר **"שררך אגן הסהר"** (שה"ש ז' ג'). והחל לשמש מסימן אלו"ה כלומר מראש ה"א עם ל"ו שהם ה' אלפים שנה ושלושים ושש יתרות עליהם, וכן השמש נשלמו ממחזוריו פ"ק מחזורים בסוף שנת מ' אחר ה' אלפים שנה. נמצא כי אחר תשלום נ' שנה אחר

ה' אלפים שנה ליצירה יהיה הירח בן י"ה שנה והשמש בן י' שנה. והוא סוד אמרו יה"י מארת ברקיע השמים להבדיל בין היום ובין הלילה והיו לאותות ולמועדים ולימים ולשנים. והוא הוא סוד אמרו יהי אור ויהי אור שהם שני המאורות, ובאה מלת יהי להפך המספר שאם תאמר י' לשמש נשאר ה"י לירח ואם תאמר י"ה ללבנה נשאר י' לחמה. וע"כ נאמר ויה"י להעיר כי זה האלף הששי. וזו הדרך עמוקה ורחוקה מהפירוש הנמצא בתוך הפשט ועל כן אין צריך להעמיק בה עתה בזה המקום.

"וַיְהִי בַּנֶּסֶע הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה קוּמָה יְהוָה וַיִּפְצוּ אֲנִיכֶיךָ וַיִּנָּסוּ מִשְׁנֵאִיךָ מִפְּנֵיךָ: וּבִגְחָה יֹאמֶר שׁוּבָה יְהוָה רַבּוֹת אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל". וכל שכן שיבוא הדבר הגדול הזה עם היות שם שני נונים הפוכים קצרים מביטים לאחריהם כתובים למפרע, אחד לפני ויהי **בנסוע הארץ** ואחד לפני **ויהי העם** ואלו הן צורותיהן . . . ודע כי מי שאינו מכיר סוד הכרבים לא יכיר סוד השכינה ומי שלא ידע סוד להט החרב המתהפכת לא ידע להשמר מידי שומרים עץ החיים. אבל מי שמכיר וידע אלו העניינים בעצמו ובעולם ובתורה קל עליו להבין צורת התהפכות העניינים, וההווייה וההפסד עדים בסודם על התהפכות הצורות בעלות החמרים, וקל עליו לדעת ענין כל נו"ן מתהפך ויושב ורואה ומביט לאחור. כי כל נו"ן סודו ק"ו ומספרו חמשי"ם וסודו הש"ם הגדול, הכל בנסתרו ברכ"ה וקלל"ה ושתיהן תמיד מתהפכות חמשים חמשים רמז לאמרו **"בן חמשים ישוב מצבא העבודה"**. ורמז לזמן הגאולה ורמז היובל והשמטה

כאמרו **"וקדשתם את שנת החמשים שנה"**, ורמז לחמשים שערי בינה ותרגומו של דג, נונא. וידוע כי חוט השדרה שמו נון והוא ארוך יש לו ראש בראש ויש לו זנב עד ראש הזנב, ואשר הוא סוד הייחוד ושם עיקר העטרה והוא מקום ברית מילה והוא אות כאות הקשת הנזכר בנח. ועל כן הסוד בשני נונין של ענן **"כי בענן אראה על הכפרת"** **"והיתה הקשת בענן"** **"את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ"** וארון ברית יהוה נוסע". והסוד כתרי נונין דימא וידגו לרוב תרגום וכנוני ימא יסגון. **"ומשרת משה הוא יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל"** **"דרך שלשת ימים"** בין העם ובין הארון שלש ספירות ביניהם נפרדות מהם **"ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם"**. הרי נ' שהיה הולך לפנים וחזר אחור **"ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם"**. גם כזה סימן טוב שני נ' היה הולך ושב אחור למפרע. הנה שני אותות כשני עדים כשרים. וסוד הנ"ך בכ"ז אותיות עד נאמן על זה כי הוא תוך האותיות ארבע תיבות מימין, אי"ק בכ"ר גל"ש דמ"ת וד' משמאל, טצ"ץ חפ"ף זע"ן וס"ם וא' תוכם והיא תיבת הנ"ך. ומן א' עד ה' תמצא לפנים י"ג אותיות, ומן ט' עד ך' תמצא לאחור י"ג אותיות גם כן. והנה סימן אח"ד לפנים וסימן אח"ד לאחור ושניהם כוללים השם שלם. ואם כן הנה אות נ' תוך האותיות לפי השתלשותם ואמנם לפי התפשטותם כפי סדרם הישר הראשון המיוחד בחשבון תמצא אות מ' תוך האותיות. והנה לפי הייחוד והשלוש אתה מוצא מ"ן, ושתי אותיות הללו הם תוך הזרע חקוקות ועל כן נזכרות בהכרת חורי הנחירים מה שאין כן בשאר האותיות.

וידוע שמן שם אות נו"ן חסר ממלת מ"ן י"ו וסודה האמ"ן כל
 נאמ"ן מאמ"ן בשם, וישראל היו בתחלה כ"ת נאמני"ם ואז
 שבו להיותם להפך ולאחור כמתאוננים. ועל כן נרמז שם **"רע**
באזני יהוה וישמע יהוה ויחר אפו" בסוד רוח אפיו, שנאמר
"וברוח אפיך נערמו מים נצבו כמו נד נוזלים קפאו תהומות
בלב ים". וסוד מ"ן הוא (עי"ם) [מי"ם] על כן נאמר **"ותבאר**
בם אש יהוה", ואם כתיב ביו"ד ה"א נקרא באל"ף דל"ת.
"ותאכל בקצה המחנה" ומסוד מלת **ה*מ*ת*נ*ה** אשר ה'
 בראשו גם ה' בזנבו אבל ה' תוכו תבין סוד מ"ן הנשארים
 ומספרם כמספר רביעית מעלות הגלגל שהן ש"ס ומספר
 שלשת חלקיהן ר"ע. רמז לאמרו **"רע באזני יהוה"** והכל ר"ע
 ומן והל"ל ונתן ער"ץ רעמי"ם מרעי"ם וסודם רג"ע לבנ"ה
 משתוף הגל"ם עם הזר"ע גם שתוף הרג"ע עם המז"ל ודעם.
 ואמנם תבין סודם משתוף הזכרת האות עם הנקוד בהברת
 המבטא. ואמנם האות כמו המזל והנקוד כמו הרגע וכן הזרע
 כמו האות והגלם [כמו הנקוד]. והבן קשרי הפלאות האלה האלהיים
 והפלא מהם ותן שבח למי שבראם וקשרם, וקשרי התורה
 מתדמים להם. ולפי הסוד הנעלם הכל התחייב מקשרי התורה,
 ולפיכך נסמכו אלו הפרשיות ר"ל נסיעת הארון ונחו לרמז ב'
 נוני"ן לאחור אחד נח וא' נע. וזה כי סוד ע"ה כולל ג' שמות
 הקדש אוצר מציאות הגלם שסודו לחם מגלה בם החכמה
 התוריית על דרך גלגולו בסבוב. וסוד זה תבינהו וי' מרמז
 אמרו **"והאספסוף אשר בקרבו התאו תאוה וישבו ויבכו גם**
בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר". וזה לך האו"ת על מה
 שאמרתי שהוא ממלת תאו"ה ומן וישבו שהוא מורה לאחור,

וסוד האספסוף סף כתיב והוא סוד **"ויסע מלאך האלהים"** **"ויסע עמוד הענן"** והנו סו"ף סו"ף רא"ש בקרב"ו. וכן **ותשק"ע הא"ש** שמאלו הקשת כי הקשת מלא"ה א"ש, וסוד הקש"ת חמר ראשון והוא השרש.

והנה מה שבתוך שני ההי"ן של מלת המחנ"ה סודם חנ"ם הנזכר בפסוק **"זכרנו את הדגה"** הוא סוד הנו"ן הנרמז ההפוך. וסוד הפוכו תדענו מאמרו שם **"מן והוא כזרע גד לבן וטעמו כצפיחת בדבש"** בפרשת **"ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים"**. והיה זה אחר זכרון המים בעניין **"ושם נסהו"** **"למען אנסנו"** כי שם מקור הנסיון, כשאמרו שם **"בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשבע"**. ושם נאמר להם **"הנני ממטיר לכם לחם מן השמים"** רמז לחם מן ה"ש מי"ם, רמז לאמרו פה והיה טעמו כטעם לש"ד השמ"ן השמי"ם ש"ד אמי"ם א"ש דמי"ם רמז השל"ו **"ערב וידעתם"** **"ובקר וראיתם"** מושכל ומורגש ערב ובקר. על כן **"דבר יום ביומו"** רמז **"ויהי ערב ויהי בקר יום אחד"** כ"ד שעות **"זה שמי לעלם"** **"ערב וידעתם"** **"וזה זכרי לדר דר"** **"בקר וראיתם"** עד שלשת חלקי הגלגל או ארבעת חלקיו. יו"ם ער"ב בק"ר עד ישן שרפי"ם **"בערב בשר לאכל ולהם בבקר לשבע"**. הנה רמז כח הערב בשר לאכל ורמז כח הבקר לחם לשבע **ואכלת ושבעת וא"כ וברכת**. וסוף העניין בשניהם נאמר אחריהם **"וידעתם כי אני יהוה"**, באמרו **"בין הערבים תאכלו בשר ובבקר תשבעו לחם וידעתם"** וכו'. ודע שעל סוד הבשר נאמר שם **"ותעל השל"ו"** וכן **"ותעל שכבת הטל"**

בסוד שכב"ת זר"ע "והמן כזרע גד הוא ועינו כעין הבדלה". וסוד ג"ד הפוך ד"ג, והוא נון כזר"ע ג"ד ר"ז זמ"ן והוא סוד והמ"ן ר"ב הזמ"ן גם המן רב המזון אוצר המזון הוא ארמון המזון וארמון הזמן ודעם. כי על כן רמז נפשנו נו"ן בלעז פ"ש והוא דג כי הנפש שטה בים החכמה כדג בים הגדול.

ונאמר בשלו "ותעל", ובמן ירידה שנאמר "וברדת הטל על המחנה לילה ירד המן עליו". ואמנם הטל נאמרו בו ירידה ועליה "וברדת הטל" "ותעל שכבת טל" כי כן דרכו יורד ועולה וממנו סוד הבריה. וכן טלה עולה ויורד וכן כל ד"ם וע"כ נאמר **ועינו כעין הבדל"ח** ועינו כעין הדם, שמשנתנה לכל הצבעים רק צבעו הראשון הוא לבן בסוד זר"ע לב"ן. וטבע הלבן כטבע החמר וזה כי כמו שהחמר מקבל כל הצורות הנקראות (שבעים) [טבעים] כן הלבן שהוא ראשית כל המראים הוא מקבל כל הצבעים. והוא רמז לחמר ראשון הנקרא שלג שתחת כסא הכבוד שנאמר **"כי לשלג יאמר הוּא ארץ"**. תדע זה מפרק כ"ז מחלק שני של מורה. והשחור הוא הדיו שהוא תכלית כל הצבעים והמראים ודעם. ואמנם תבין מאמרו **"ועינו כעין הבדולה"** עניין צורת ההשגה כדעתך סוד הנהר היוצא מעדן, שהאחד נזכר בסודו **"שם הבדולה ואבן השהם"** 'קרישטאלו' בלעז, תבין זה השם (.). נהפך לפי לשון לעז (...) אישים, וכן הצורות נראות כבדולה פנים ואחור ישר והפוך בסוד ש"ם המפור"ש הפוך וישר וישר, ודעם והבינם מסוד אש שחורה על גבי אש לבנה. ותדעם עוד מן צירוף זה החמ"ר מנהר אש רוח הרא"ש מנהר הרוח אש ונח"ה סירה עוד

כי פרי האש רוח פרי הרוח אש ועוד חמשה ארוכים והן ההרגשות ורמזם ובני דן חושים כי הם מדות הדין. והנה הראש רוח המן כי הראש מן הרוח גם הרוח מן הראש, ועוד ראש הרוח והמים, ראש המים רוח. והסוד המתגלה מכלל העניינים בצירוף עצמי אש מים רוח, עצמי מים רוח אש, עצמי רוח אש מים, והם עצים שלש"ה מהשר"ש מהקש"ת מחמ"ר ראשו"ן. וכבר רמזתי סוד **"ותן שמה מלא העמר"** מן הנשמות מלא הנשימה והוא רמז **"קח צנצנת אחת מן"** בגימט' מלא היש מן, שים עמם י' שנרמז בסוד אמרו **"והעומר עשירית האיפה הוא"** ויהיה הסוד מל"א הי"ש מי"ן. וסודם התהפכות מדבר לדבר בסוד הגלג"ל השמיני"י המתהפך להיות בו השמא"ל ימי"ן גם הימי"ן שמא"ל. וזהו סוד הנוני"ם בעצמם שהם אותיות בלתי נקראות והם אינם מכלל הספר עם היותם רמזים לאשר אמרנו וגם לעניינים אחרים גדולים מאד ועמוקים מאד יותר מהנזכרים והמעייין בהם אולי ידעם. וסוד עגו"ת הוא סוד עץ הדע"ת, והרמז עליו **"עוגת מצות כי לא חמץ"**. כי חמ"ץ עם שא"ר הוא ע"ץ הדע"ת צל"ם עגו"ת והוא סימ"ן הדע"ת. ואמנם אין כל הורה על מיעוט השגחתם בשם שהוא הכל ולו הכל, ומפני שאמרו **"בלתי אל המן עינינו"** ספר אל עינו של המן **"ועינו כעין הבדלח"** מין הכבד לח הוא הד"ם הנרמז למעלה. **"שטו ולקטו וטחנו דכו ובשלו ועשו אותו עוגות והיה טעמו כטעם לשד השמן"** ד"ם הנשל"ש. ולהלן הוא אומר **"וטעמו כצפיחת בדבש"** הורה על תכלית המתיקות לפי טבע המזון וגלה לנו צורת המן ושהוא כולו נקודות עגולות

כזרע גד והמראה לבן זך מאיר ועינו כעין הבדלח ומראהו זך מאיר.

ודע שבמראהו גלה לנו סוד הנבואה והוא שדמהו למראה הבדלח, והוא לא מנהרות ג"ן עד"ן שסודו ענ"ן ג"ד כי כן זרע סודו ע"ל ג"ן עד"ן. כי שם נאמר **"שם האחד פישון הוא הדגיי הוא הסובב את כל ארץ החוילה"** שסודו **"את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב"** וסודו שרבי"ט הזה"ב חו"ט השדר"ה. **"וזהב הארץ ההיא טוב שם הבדל"ח שם הד"ם ואבן השהם"** שם הנבואה שם הדין.

והנה משה צועק לשם על טרח העם שהוא כבד עליו ואומר **"מאין לי בשר"** וכו', כפי קשר כל העניין ההוא. ואמנם השלו הראשון עלה מן הארץ והשני מן הים. והשם ית' רצה להקל מעל משה באמרו לו אז **"אספה לי שבעים איש מזקני ישראל"** וכו'. ואמר **"וירדתי ודברתי עמך שם ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם ונשאו אתך במשא העם ולא תשא אתה לבדך"**. ומפני שכונת השם להורות דרך הנבואה לכל רואי ספרו ית' הגיד צורת הנבואה במראה המן ובמראה הנבואה לזקנים. כי הבדלח שזכר במן טבע להורות לעיניים באמצעיתו צורות האותיות גדולות מאד יותר ממה שהן בטבעם הראשון המצוייר בספרים, וגם צורות הפוכות הראשים למטה והרגלים למעלה וגם ישרות כרמוז לעיל. וכן מראה הנבואה בעצמו מפני שהאותיות שהן הנכתבות באש שחורה על גבי אש לבנה אינן נראות אלא על ידי החמר הראשון כלומר

באמצעותו, ועל כן הם מתחלפות ומשתנות ופושטות צורות ולובשות אחרות. ולפעמים נראות לעיניים ונקראות אותם מאירים בעיניים ולפעמים נראים לעיני הלב ונקראים תמים מתמימים הלב, וזהו עניין הנבואה. והוא אמרו ית' למשה **"ואצלתני מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם"**, כי לא אמר מרוחי ולא מרוחך אלא מן הרוח אשר עליך. והנה השפע מתפשט תמיד לכל רוח ורוח ואומר **"וירד יהיה בענן וידבר אליו ויאצל מן הרוח אשר עליו ויתן על שבעים איש הזקנים ויהי כנוח עליהם הרוח ויתנבאו ולא יספו"**. ואמנם אלדד ומידד נאמר אליהם **"ותנת עליהם הרוח והמה בכתובים ולא יצאו האהלה ויתנבאו במחנה"**. וסוד שמות שניהם במספר מחנ"ה. ונאמר שם **"ויען יהושע בן נון משרת משה מבחריו"** מחבריו. **"ויאמר אדני משה כלאם"** אמר זה והורה על היותו מקנא לכבוד רבו, כמו שאמר לו משה **"המקנא אתה לי ומי יתן כל עם יהוה נביאים"**. זו ראייה ברורה שתכלית מעלת עם היא היותם נביאים. ודרך ביאור אמר **"כי יתן יהוה את רוחו עליהם"** כי רוח השם הוא רוח משה. **"ורוח נסע מאת יהוה ויגז שלוים מן הים"** זו רוח אחרת. הנה נזכרה אסיפה הנה בג' מינים באנשים ובדגים ובשלו, ויש מי שחשב לומר שהשלו עם היותו עוף הוא נחלק לשני מינים המין הא' הוא ארצי והמין הב' מימי. ואע"פ שהעוף מן הרקק נברא הדין נותן שהארציי יהיה טעון שחיטה מפני שלא נזכרה בו אסיפה. אבל נאמר בו בפרשת המן הראשון הנזכר בתלונות אחר השירה **"ויהי בערב ותעל השלו ותכס את המחנה"**. ואמנם המימי הנזכר פה שאמר אסיפה למה לא נדין בו גזרה שוה,

ואע"פ שלא נזכרה בו שחיטה כבר נרמזה במלות ידועות מתחלפות כסדרן כחלוף שמלה עם שלמה וכן כבש כשב ורבים וכיוצא במ.

ואלה הם המלות אמר בהם **"ויאספו את השלו הממעיט אסף עשרה חמרים וישטחו להם שטוח סביבות המחנה"**. וזה מפני שנזכרה בהם אסיפה ולא נתפרשה בה שחיטה הוצרך הכתוב לרמוז באמרו **"וישטחו להם שטוח"** שהוא מצורף וישטחו להם שחוט. והנה מרע"ה לא זכר העוף אבל זכר בהמות ודגים ולא זכר חיות ולא חגבים באמרו **"הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם"**. ולא מצאתי בו פירוש מספק מישב דעת טוב מזה, ראה עתה מה מתחייב מעניין בקשת כל מותר וזה כי מאחר שיש לאדם מה שצריך לו מן המזון ההכרחי המועיל לשמירת הבריאות אין הדעת סובלתו שיבקש לו מותרות ואם יבקשם ואע"פ שימצאם גלתה התורה שהוא קשה בעיניו ית'.

ועוד אמר **"ויקרא את שם המקום ההוא קברות התאוה כי שם קברו את העם המתאווים"**. ראה כמה התורה מגנה מותר התאוה ולהורות רבוי תאותם גלתה התורה טעם המן הטוב והמתוק והמופלג ושהוא המזון הטוב שבכל המזונות, וכבר התפרנסו ממנו ארבעים שנה. וסוד המן ה"א מ"ם נו"ן אשר הנוסף עליו אמו"ן, ורמזו עליו **"ואהיה אצלו אמון"** ואהיה לאמון אמון. תבין סוד מאמרו **"מן הוא כי לא ידעו מה הוא"** וסוד המים מי מה. **"ואמרו לי מה שמו מה אמר אליהם"**. וכן

שאלת **"מי ומי ההלכים"** אשר תרגומו מן ומן דאזלין. מ"ם נו"ן והנה אפילו מלאים נזכרים בנחיריים כי הם הם. ויש הפרש בין מי ובין מה בלשונינו רק שניהם שאלות. ואמנם מה היא מלת מורה על שאלת שם הדבר כאמרו **"מה שמך"** **"מה זה בידך ויאמר משה"** ומורה ג"כ על עניינים שיודעו בעצמם כאמרו **"מה תתן לי"**. ומורה עוד על עניין אחר שהוא כעניין אמרו **"מה אנחנו יושבים פה"** שמורה למלת למה כי למה ג"כ בלשונו היא מלה מורכבת וענינה על מה. כמלת מדוע שעניינה מה דעת זה הדבר כמו מלת למען שהיא ג"כ מורכבת ג' הרכבות על מה עניה. כי מן הוא מלשון עניה גם מענה שרשו ענה והמ"ם נוספת כמ"ם מאכל וכמ"ם משתה ששרשם אכל שתה והממ"ם נוספים. ופירוש מלת למען הוא כמי שנותן טעם בשאלה ותשובה יחד דומה השאלה למי שאומר על מה היה העניין הפלוני כך או על מה הוא כך או על מה היה כך, והעונה עונה לשואל ואומר לו תדע על מה, על כך וכך, רבים כאלה וכיוצא בהם בלשון. ואמנם מלת מי מורה על שאלת הפועל ועל מציאותו כאמרו **"מי יאכלינו בשר"** **"מי הוא זה"** **"מי האיש הירא"** **"מי מכולנו"** פרעה אומר **"מי יהוה"** וכן **"למי אתה"**. ומצאנו **"מי שמך"** שהוא כמו בעבור שניהם קרובים להזמות בקצת מקומות, **"מי אתה בני"** בקש לדעת מי זה משני בניו הוא אם עשו אם יעקב והוא ענה **"אנכי"**. וא"כ זכר לו שמו מפני שהדברים נודעים בשמות ועל כן קורא שמות למקומות לפי התחדשות העניינים עליהם ברוב העתים. כאמרו **"ויקרא את שם המקום ההוא קברות התאווה"**. והנה אמר עוד **"מקברות התאווה נסעו העם חצרות ויהיו בחצרות"**

ואמרו ויהיו כהויה כמו לאמר בנבואה הויה **"אם יהיה נביאכם יהוה"**. ואמרו **"ותדבר מרים ואהרן במשה על אודות האשה הכשית אשר לקח כי אשה כשית לקח"**. לא ידעתי בו פירוש מספיק לדעתי עם ראותי דברי המפרשים ואונקלוס תרגם **"ארי אתתא שפירת חיזו"** ואמרו קצת המפרשים כי אמרו על האשה היפה כושית דומה לאמרו על הסומא סגי נהור ויש מי שקורא לחומץ מתוק וכן רבים.

ואמנם לפי דעתי אין העניין נקשר פה בדבריהם עם כל טענותיהם לפי פשוטו. והעד אמרם **"הרק אך במשה דבר יהוה הלא גם בנו דבר"**. ואין ספק כי לא לקח משה אשה אחרת על צפרה אשתו, וצפרה יפת תאר היתה מאד ולא יתכן אצלי שעתה נפרד משה ממנה. ואם מאשימים אותו על שלקחה יפת תאר ולא יסבול פירוש מתוקן כפשוטו בשום פנים בזה המקום. ואמנם יחייב זה ההעלם הגדול לפי שהעניין בנסתרו, ואז יקשר הכל ואפילו לפי פשט הדברים. וזה פירוש הנסתר אצלי והוא טוב שאפשר לסבול לפי מה שנקשר עמו בעניין, והוא ביאור הבדלי נבואת משה מנבואת זולתו משאר הנביאים כולם ע"ה. והנה התורה קרואה בשם אשה כי שלמה קראה אשה בשיר השירים, ומפני שדרך התורה לכתבה בדיו שחורה קראה פה כושית. וכן שלמה קראה שחורה ונאוה שנאמר **"שחורה אני ונאוה בנות ירושלם"**. וזה הלקיחה כבר באה אחר עניין אומרו ית' **"אספה לי שבעים איש"** ואחר ספור דרכי הנבואה שהתחדש בקצת אנשים מישראל, והוא אמרו **"וירד יהוה בענן וידבר אליו ויאצל מן הרוח אשר עליו"**

ויתן על שבעים איש הזקנים ויהי כנוח עליהם הרוח ויתנבאו". ובא עתה להודיענו שעם היות רוח הקדש נאצל ממשה ומתפשט על שבעים ושנים זקנים שהיו כתובים בפתקין שכתב אין משה חסר דבר ממה שהיה לו מן הרוח האלהי. אבל אותו תכלית השלמות כדמיון האש שמדליקין ממנו כמה אלפים ורבבות נרות מנר אחת וכל נר ונר מהם בו כל הכח אשר בראשון בעצמו, ולא יבדל האור ביניהם כי אם לפי הגופים וצרכיהם ותקונם. וידיעת דבר זה בנבואה איך הוא איננו עניין מבואר ואפילו לחברים הגדולים כל שכן לזולתם כי אם לנביאים לבדם.

ואמנם הרוב האמן על דברי בעניין היות התורה קרואה בשם אשה מקובל האמן בה בפסוק **"ויתן אל משה ככלותו"**, כתיב ככלתו, הכלה הנזכרת בשיר השירים ובה נשלם העולם ברמז **"ויכלו"**, **"ויכל"**, כמו שבה הותחל במלת בראשית, אל תקרי בראשית אלא בי ראשית. והתורה מיוחסת לשם שהיא בתו ונותנת לכלה ולאשה ולבעל התורה רמז לחשקה, והיא האם מפני שהיא השרש, והיא האחות מפני שהיא ענף יוצא ממקום אחד, והיא הכלה מפני הפירות הנולדים ממנה עם כח בעלה. והפירות הם התלמידים הנקראים בנים, והיא הבת מפני שצריך אביה שהוא הנביא או החכם לייחדה לתלמיד מיוחד. ולה ג"כ בנות רבות והן כל החכמות שהן תחת מדרגות הנבואה, כי על הנבואה לבדה נאמר **"ואת עלית על כלנה"** אחר אמרו עם כל שאר החכמות **"רבות בנות עשו חיל"**. ואם כבר התבאר לך כי אמרו כי אשה כושית לקח בשם לקיחה כעניין לקוח את ספר

התורה כלקיחה ממש הוא על התורה בעצמה. והמתרגם שפיר"ת חיז"ו פירש פלאות כי הוא תרגום יפ"ת מרא"ה, והתורה לפי שמצא חן בה אין צורות בעולם יותר יפות מצורת פניה המופלאים, ועדות לדברי הוא אמרם **"הלא גם בנו דבר וישמע יהוה"** כי זו כבודה.

ואמנם היות התורה משבחת משה בענוה מורה על עיקר מעלת הנבואה, מפני שכל נביא שאין לא ענוה קודמת לנבואתו לא יעלה בה אל מדרגה הענוים מהם. כי היא המדה הצריכה מאד לנפש יותר מכל מדותיה הטובות, לְחִבְּקָה עם החכמה וכל שכן עם הנבואה שצריכה אל שלמות מדות יותר מן החכמה. ולפיכך בא לזכור פה ענותנותו של משה שהיא גדולה מכל האדם אשר על פני האדמה. וזו מעלה הגדולה היתה סבה לו מכל הסבות המעולות שקדמו לנבואתו להיותו במדרגה עליונה מכל האדם מהנביאים בנבואה. וע"כ צוה השם לשלשת האחים למהר יחדו פתאם לצאת אל אהל מועד באמרו **"באו שלשתכם אל אהל מועד ויצאו שלשתם"**. ואחר כן עוד הבדיל ביניהם הבדל גדול באמרו **"ויקרא אהרן ומרים ויצאו שניהם ויאמר שמעו נא דברי אם יהיה נביאכם יהוה במראה אליו אתודע בחלום אדבר בו"**. הנה גלה לכל שהנביאים שני מינים והם במראה ובחלום. בחלו"ם, מ"ח ול"ב שניהם משותפים בקבלתה. במרא"ה מהאב"ר הראשון לכל הנקרא אברהם והוא בר"א אד"ם והוא ר"ב אד"ם והוא ששמו כבר נקרא בשם המיוחד והוא הכח הראשון השוכן במקום הנקרא צומח. והוא שרש להויה הראשונה לנסיעה אל הגידול והצמיחה ושם שכינת

הנפש הצומחת, והיא הקודמת בטבע אל הנפש החיה השוכנת בלב, ואל הנפש המדבר השוכנת במח. ומפני שהידיעה היא עם השגת יחס ההתודעות לכלל הגבוה משלשת הכחות ואמר שהיא המראה. והצומח סוג לחי, והחי מין לצומח וסוג למדבר, והמדבר מין ואינו סוג לדבר. על כן המעיין במדבר לא ידענו עד שידע החי והמעיין בחי לא ידענו עד שידע הצומח. נמצא שהידיעה בצומח סבה אל ידיעת החי, והידיעה בחי סבה אל ידיעת המדבר. ולפיכך כלל ידיעת האבר הראשון עם הידיעה, ומספר במרא"ה רמ"ח כמספר מצות עשה שגם הן רמ"ח מצות. וזה האבר לבדו הוא כולל את כל האברים מפני שהוא שרש להמצאת כולם כשרש האילן לאילן. וכלל המח והלב עם הדבור שזהו עניין החלום, וזה כי הישן לא יתבטל ממנו כח הצמיחה בעבור שהוא ישן אבל יתבטלו ממנו הדבור וההרגש המורה על החי שהוא חי והצומח פועל בשינה פעלו.

ואמנם אמר בראשון אלי"ו ובשני אמר ב"ו, ושניהם כוללים הכ"ל. וחיבר עם מלת אליו אתודע, ועם ב"ו חיבר מלת אדבר, וכשזכר מעלת משה כלל הדבור והמראה והוסיף הבטה, באמרו **"לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונת יהוה יביט"**. וזה הבדל גדול אשר הבדיל השם ית' בין מדרגות הנבואה והורנו בהם אמתת הנבואה ומהותה בין לנבואת משה בין לנבואת שאר הנביאים. ומפני שזה החבור כולו לא חובר אלא לגלות בו דרכי השגת הנבואה ראוי שאדבר בזה המקום יותר מזולתו ואדבר בה אחר השלימי הנשאר מזו הפרשה בהן. ואומר כי אמרו **"ומדוע לא**

יראתם לדבר בעבדי במשה", ואמר עוד **"ויחר אף יהוה במ ויילך"**, ועניין צרעת מרים ורפואתם אחר תפילת משה שאמר **"אל נא רפא נא לה"**, ועניין אומרו **"ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים"**, ואמרו **"והעם לא נסע עד האסף מרים"**. כל זה העניין הוא עניין כללי להוראת המדות ומשפטיו הישרים ית' על כל דבר ודבר והשגחתו הפרטית באוהביו עד שדן אותם בדין הראוי לפי מה שהם עליו בכל מקום ובכל זמן. כי הוא ית' מדקדק עם אהביו עד כחוט השערה גומל ומעניש כראוי להודיעם אמיתת דרכיו על פי מדותיו. ודי למשכיל בהבנת זה הכלל ואחר שכללתי עניין זה אשוב אל הנבואה ושמע מה שאומר בה.

דע בני יעזרך השם כי דרך בני אדם לקרוא נביא בכלל מי שמגיד עתידות והדין אתם מצד עצמם. וזה כי כמו שאין חשש לאיש אחד מאיש אחר עד שישא ויתן עמו כך אין חשש לשום אדם מן הנביא עד שישא ויתן עמו או עד שיהיה לו משא ומתן עם מי שנשא ונתן עמו לפי השמועה עליו, ר"ל ששמע מפי אחרים שהוא פלוני נביא ואם נשא ונתן עמו צריך להיותו יודע במהות הדבר שמדברים בו שניהם. וידוע שאם מסכימים בכל דעתם שוה, ואם בקצת, דעתם שוה בקצת וחולקת בקצת. והחלוקה האמתית היא בעניין ששניהם רוצים להשיג בו אמיתות והוא נעלם משניהם או מאחד מהם. ואם נעלם משניהם או הוא מפני עומקו או מפני חסרון לימודם ואם נעלם מאחד מהם ונודע לשני ואין כח בשני להודיעו לחבירו הוא ג"כ מפני עומק הדבר או מפני מעוט למוד החבר שנעלם הדבר ממנו.

ובזו הסבה תרבה המחלקת בין שניהם וכיוצא במה שיקרה מזה המין של בין שני חברים, הוא בעצמו מה שיקרה בין הנביא והחכם. וכמוהו בעצמו יקרה לשני נביאים שאין מדרגת נבואתם שווה. ולפי זו הסבה היתה המחלוקת הנזכרת בין האחים האומרים על אחיהם הגדול מהם בנבואה והקטן מהם בשנים, **"הרק אך במשה דבר יהיה הלא גם בנו דבר"**. והמכריע בין החולקים בנבואה ית' שמו הודיעם שאין הדבר כמו שחשבו, והוא שאע"פ שהדבור בא מאתו יתע' ומדבר במ, אין מדרגת מקבליו שווה. עד שהוצרך להודיעם אמיתת דבר זה בכעס ובעונש, וניצל אהרן משום כבוד משה, ג"כ מפני שנאמר **"ותדבר מרים"** שהיא היתה סבת הדבור. עד שהכיר, ושבו בתשובה והודו ואמרו לו **"בי אדני אל נא תשת עלינו חטאת אשר נואלנו ואשר חטאנו"** ואע"פ שהם דברי אהרן. והרב ז"ל (הרמב"ם) זכר כי אין בתורה חרון אף כי אם על ע"ז והצרעת לבד על מין דבר זה למי שיבין עניין זה.

ואמנם סוד הנבואה נודע לנביא אחר קבלו דרכי הנבואה עם השתדלותו לקבל כח השפע המופלג המגיע למתנבא עם רוב השתדלות. ולפעמים מגיע עם השתדלות קטנה או מועטת ולפעמים בלי השתדלות כלל, והוא בא מאליו פתאום כאשר בא הנה **"ויאמר יהוה פתאום אל משה ואל אהרן ואל מרים צאו שלשתכם אל אהל מועד ויצאו שלשתם"**. ואחריו כתיב **"וירד יהוה בעמוד ענן ויעמד פתח האהל ויקרא אהרן ומרים ויצאו שניהם"** ואמר **"שמעו נא דברי אם יהיה נביאכם יהוה"** וכו'. הא למדת מכאן אשר יש עתים שמדבר

השם פתאם בלתי כוונת הנביא וזה יקרה לזקני הנבואה לבד אבל לא יקרה למתחילים בה. תדע זה משמואל הנביא והוא שאע"פ שהיה משתדל בה והגיע לו הדבור מהשם, הוא בעצמו לא הכירו עד פעם שלישית כמו שמבואר שם. ואמנם חכמי האמת משיגי אמיתת דרכי הנבואה יודעים שהאיש החכם השלם בידיעת דרכי הנבואה צריך שישתדל בה להשיג הדבור האלהי אחר עבור כח הדבור האנושי הטבעי אחרי נוחו, כדמות עניין בוא השינה אחר היקיצה. והוא החלום תוך השינה והגיע הפתרון פעם בתוך החלום ופעם אחר עבור השינה, רק זה הפתרון הוא הדבור כפתרון העניין והגדת הדבור שעתיד לבא. אך הדבר בעצמו בהגיעו יקרה בו למי שיגיע לו הפתרון בפעל שני מינים, אחד בהיות הנחשב אמיתי צודק, ואחד בהיותו שקרי כוזב. כיצד, הנה יקרה לפעמים שהפתרון הנחשב הוא אשר יצא לפועל ויקרה לפעמים שיצא עניין אחר לפעל ויחשוב החושב שזה הוא פתרון החלום שראה ולא יהיה הדבר כן. ויתחדש אחריו עניין שני ויאמר זה הוא הפתרון לא אותו כראשון שחשבתי מפני שהתבאר לו שהפתרון השני יותר קרוב אל העניין שקרה מצד היותו פתרון חלומו. ויתכן שיקרה שלישי ורביעי או יותר מהם לפי קרבת העניין אל ביאור פתרון החלום. ואין ספק שהדבר אשר לא השיגו איש מן האישים וסופר לו ענינו ונאמר לו כי העניין הפלוני זה דרכו וזה מנהגו וזה תאר השגתו, כל זה בלא ספק לא יתכן להשיגו אלא אחר דמיונות ומשלים. ואם הדבר עמוק בטבע וקשה להשיגו איך יציירהו השומע ענינו שהרי אפילו מי שהשיגו יקשה עליו להגידו במשלים וחידות ודמיונות עמוקים ורחוקים, כל שכן

השגת מהות הנבואה שאין לאדם דבר קשה יותר להשיגו בכל ההשגות האנושיות, ואין כח בשכל האנושי להגיע אל זו ההשגה עד שיתחבר אליו השכל האלוהי חבור דומה לחבור הנפש והגוף או לחבור הצורה והחומר, הדומים לחבור הזכר והנקבה אשר הטוב ממנו והמתוק שבמינו הוא החבור הראשון. ר"ל חבור חתן בתול עם כלה בתולה אשר נמשך החשק בין שניהם זמן ארוך לפני התחברם, ובעת התחברם הם מגיעים אל תכלית חשקם ונחה תנועת החשק הראשון ממהירותה וקבלו לבותיהם מנוחה גדולה. והיתה תנועת החשק מאז ואילך תנועה מיושרת על עניין הגון בינוני לא מהירה בתכלית המרוצה ולא נחה בתכלית ההתישבות לא כראוי. ואחר התישב שתי הדעות על עניין אחד עוד יתחילו להתנועע על צורת חשק תולדתם וישתדלו לפעול פעלם לכוונת העיבור מפני שכבר דלגו מחשק אחד בעל תכלית אל חשק אחר וגם הוא בעל תכלית בלי ספק. וכן הדבר נמשך מתכלית לתכלית, וכל העניינים הנמשכים אחר תכלית מן התכליות כבר זכרם הרב המורה ז"ל בחלק השלישי וביארם באור מספיק בחלוקות הכרחיות, על כן איני צריך לכפול דבריו כי מספרו הנכבד יובן הכל.

אמנם אני צריך להודיעך פה שעניין דורשי הנבואה וחוקריה דומה למה שאמרתי במשל החתן והכלה. ועל זה נאמר שאם כל השירים קדש שיר השירים קדש קדשים. כי כל דעת המשורר ההוא להגיד לנו על דרך משלים וסודות ודמיונות צורת אמתת הנבואה ומהותה, ואין נבואה אלא אחרי חשק ההשגה ואחר רוב ההשתדלות להגיע אליה. ועיקר הנבואה הוא שתהיה הנפש

המשכלת אשר היא כח בגוף מתחכמת תחלה בכל דרכי התורה בכלל ובסתרי המצות ובידיעת טעמיהן בכלל. ואחר עלותה אל מעלות ההשגה הכללית בידיעת האמתיות ובהסרת הדמיונות הנחשבות לפי הקבלות הראשונות תצטרך עוד אל הקבלה הכללית האמתית בצירוף האותיות. ועוד תצטרך אל מהירות הדבור בשלשה פנים והם המכתב והפה והלב. וידוע שהמכתב שהוא ראשון הוא גם כן אחרון, שתכלית הנבואה הכללית היא שיכתוב הנביא ספר הנבואה אחד או רבים שמועיל לדורות הבאים אחריו. ועל זה נרמז בעניין הנבואה **"כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו"**. וזה כי כל דבר שבעולם עניין שלמותו לפי האנושות הוא שידובר בו בפה, ואחר כך יחושב עליו כפי כח המחשבה איך יעשה אם הוא עניין נופל תחת מעשה, ואחר כך לכשיעשה המעשה הוא אשר יוכיח על מה שנחשב בלבו. ועל מה שנדבר גם כן הם כאשר נדבר במ וכאשר נחשב או לאו. וכל שכן כשיקרה דבר זה בענייני הנבואה הנופלים תחת מעשה, אבל מעשה נבואה שדינם נופלים תחת השגות אלהיות רוחניות באמתת המציאות וכיוצא בהם מן העניינים האלהיים, אין שם דרך שיוכיח כי אם שכל הנביא לכל אשר אין אצלו עניין שיוכל להכחישו זולתי השם. ומכאן תחלקנה מדרגות הנבואה, ובהשגה בדל נביא מנביא כמו שבדל חכם מחכם בידיעת ספר אחד עם נסתרי. הנה כבר ספרתי לך דבר הנבואה בקצור וראוי שתבדיל בדעתך בין המדרגות לפי מה שלמדת וקבלת באמתת השתתפותם והתחלפותם, ואשוב בעניין הפרשיות.

פרשת שלח לך

דע כי המרגלים וכל ענייניהם ספרה תורה מה שקרה להם להודיע ההבדל הגדול שיש בין מי שאינו בוטח בי' ובין הבוטח בו ית'. והפלא הגדול שבזה העניין הוא אמרו במ **"וישלח אותם משה ממדבר פארן על פי יהוה"**, עם היות הדבר נגלה לשם העלימו השם מן משה ומן העם. ואמנם יהושע וכלב בטחו בשם עולם ולא נראה להם הכח הענק ולא העמלקי וחבריהם כח אנושי מפני ששערו כחם כנגד כח השם שהוציאם ממצרים מיד פרעה ומיד עבדותם ועשה להם תמיד נסים ונפלאות והאמינו באמת שכח השם חזק מכל כח. ואינו פלא שלא יחשבו כח כל עם לחזק בערך אל כח השם, אבל הפלא הוא על עשרת הנשיאים שחשבו מה שחשבו. והיה להם לקחת ראיה ודרך ארץ מיתרו שאמר **"עתה ידעתי כי גדול יהוה מכל האלהים"**, וגם מדברי פרעה בעצמו שאמר בפיו **"יהוה הצדיק ואני ועמי הרשעים"**. ומה שנפל עיקר השם עליו ועל כל עמו והלא היה להם לחשוב שמי שעשה עמהם להפליא תמיד בכל מה שראו עיניהם הוא בעצמו ששלחם לרגל את הארץ. וכל החוזק שראו בעמים הוא חולשה מפני חוזק השגחת האל עליהם. ואמנם הורו דבריהם לפי מה שהשיבו למשה ולאהרן ולעדה שהם מחוסרי אמנה. ואע"פ שאמרו אמת במה שראו לא היה ראוי להחליש לבב העם, אך היה מן הדין שיאמרו מה שראו שעל כן שלחום. והיו ג"כ אומרים מה שאמר כלב **"עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה"**, אבל אמרם **"לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו"** היה בתכלית

הרע ולא הם לבדם חטאו במה שאמרו אבל חטאו והחטיאו את הרבים בדבריהם. וימס לבב העם ויהי למים עד שגם הם בכלל הודו שהם קטני אמנה באמרם **"נתנה ראש ונשובה מצרימה"** הנקשר עמו לפני זה. וארבעה עמודי עולם עמדו כנגדם והם משה ואהרן יהושע וכלב אשר קרעו בגדיהם בשמעם את דבריהם. ובמה יבחן אדם אלא במעשה ובמחשבה ובדיבור, ואלה השנים היה פיהם ולבם שוה בהבטחת השם וכן הורו בפעלם. והנה תלו הוכחה נצחית בחפץ ה' באמרם **"אם חפץ בנו יהוה"** וכו', **אך ביהנה אל תמרדו ואתם אל תיראו את עם הארץ פי לחמנו הם סר צלם מעליהם ויהנה אתנו אל תיראם"**. וראה רשעות העם שהתורה מגלה עדותם באמרה עליהם **"ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים"**, ועל כן אמר **"וכבוד יהוה נראה באהל מועד אל כל בני ישראל"**. והוא פלא גדול להתראות הכבוד לכל יחד. וראה איך הכעיסו את השם עד שאמר **"עד אנה ינאצוני העם הזה ועד אנה לא יאמינו בי בכל האותות אשר עשיתי בקרבם"**. ועיין מה שיתחייב מזה שההמון אי אפשר להיותם לעולם חזקי אמונה אם ינוסו או יבחנו ואפילו אחרי כמה אותות.

ומכאן תבין שהאומר היום לנביא אחד ממנו, עשה לי אות והאמין שאתה נביא השם באמת, אינו אלא בדמות מראה את הנביא לפי מחשבתו הפחותה, שהרי התורה מעידה שדרך אמונת ההמונים אינה שלימה אפילו אחר כמה מופתים. ואמנם אם שום נביא מן הנביאים שלוח בשליחות מיוחדת אל איש אחד ובקש האיש מן הנביא מופת ואות, הדין נותן שיתן לו

האות שצונו השם לבקשו מן הנביא כדי שיאמינו דבריו. והוא הגדת מה שעתיד להיות כמו שנאמר "וכי תאמר בלבבך איכה נדע את הדבר אשר לא דברו יהוה: אשר ידבר הנביא בשם יהוה ולא יהיה הדבר ולא יבא הוא הדבר אשר לא דברו יהוה בזדון דברו הנביא לא תגור ממנו". והפלא בזה כעניין זה שזכר הבחינה על דרך שלילות באמרו "אשר לא דברו יהוה". ולמה לא אמרו "איכה נדע את הדבר אשר דברו יהוה" והיה נותן האות אשר ידבר אם יהיה ואם יבא אבל זכרו בלאוין. רק זה העניין הורה בו סוד מופלג והגיד כי הידיעה בשלילות היא ידיעה מספקת לאמת בהן האמתיות בידיעות בחיובים בעצמם כשתודע השלילה במופת בחיוב. והנה העם הזה בקש השם להנקם מהם לולי תפלת מרע"ה ומפני שטענתם בכח והיכולת לומר "ועתה יגדל נא כח יהוה" וכו'.

וזכר שבע מדות הראויות לבקש במ סליחה מהשם. והראשונה **שם מיוחד** והוא עיקר כל המדות שהוא מדת רחמים פרטית כלומר מורה על השגחה פרטית ובה ראוי להתחיל לפני כל המדות. כי לולי היא לא נבדלה עדתינו משאר אומות העולם. והקרובה לה הצריכה יותר מכולן לפי מציאות הפרט היא **אריכות אפים**. והשלישית **ורב חסד** וגם היא השגחה כנגד הרעה. וסוד ארך אפים כנגד הנקרא מקטרג אשר לעמוד כנגדו בא כל קרבן, ועל כן רצונו ית' נקרא ארך אפים. והד' והה' שתיהן מדות נשיאת שני מיני חטא שהן נקראים **עון ופשע** וכו'. ונקמה לא ינקה מדה מיוחדת וכפולה בחיוב ושלילה כתרגומו שלח לדיתבין באוריתא ואלו דלא תיבין לא מזכה.

וזכר בזו סליחה ובזו שם זכות ובהזכירו שם תשובה לתורה הוא סוד הבינה בה ושאין זכות זולתה. והז' עם היותה מדת הדין גמורה והיא פוקד עון אבות על בנים לד' דורות, היא ג"כ משותפת עם יושר וצדק. כאמרו "ושפטו את העם משפט צדק". ויש לדבר הרבה במדות כי הם עקר הידיעה ושורש ההשגה והסליחה אחר התפלה והשבועה על הכוונה ועל הענש הכל בדין. כאמרו ית' "ואולם תי אני וימלא כבוד יהוה את כל הארץ: פי כל האנשים הראים את כבדי ואת אתתי אשר עשיתי במצרים ובמצדבר וינסו אתי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי: אם יראו את הארץ" וגו' וכל הנמשך אחריו. הכל דין ישר אלוהי לבלתי הרהר אחר מדותיו ית' ואשר גזר עליהם השם במשפטיו הנאמנים להמית את מנאציו במדבר עם להתעכב בו מ' שנה תחת מ' יום הכל דין אמת. ואשר חשבו לשוב להלחם בלא רשות גם הוא מכלל הרשע וע"כ הדין נותן לומר להם "למה זה אתם עוברים את פי יהוה והיא לא תצלה אל תעלו כי אין יהוה בקרבכם" וכו' עד "ויעפילו לעלות אל ראש ההר" והנדבק בו עד "ויכום ויכתום עד החרמה". באה התורה לגלות דיני השם השלמים בזה בכיוצא בו ולהורות לנו באיזה דרך נלך עם השם באמת לא כפי הדמיונות. והנה מפני עניין מדת הרצון אשר בה ראוי להשתדל הרבה עד שתודע אמתת מה שאפשר להשיג ממנה סמך לעניין ושעור העם וענשם סוד הקרבן העומד כנגד.

ואמר "כי תבאו אל ארץ מושבתים" וכו', "ועשיתם אשה ליהוה", וקראו "אשה ריח ניחח ליהוה" מפני היות אריכות

אפים במקום הריח מתגלה בעשר ספירות עם מקור הנשימה. ולפיכך רמז תחילה על "המקריב קרבנו ליהוה מנחה סלת עשרון בלול ברביעית ההין שמן", לסוד ן' המורה על הנשימה כמו שרמזתי במלת מ"ן, כי הכח המוציא והמביא הוא כח מנשים תמיד ואם ינוח מפעולתו ואפילו רגע כמימריה מיד ימות החי. ואמר עוד "ויין לנסך רביעית ההין" ועוד "שלישית ההין" ועוד "חצי ההין". ובמדת השמן שם מדת היין בשוה לא הוסיף ולא גרע. ומנחת הכבש "סלת עשרון, לעשרון רביעית. ומנחת האיל "סלת שני עשרונים" ולשניהם שלישית. ומנחת בן הבקר שהוא השור "סלת שלשה עשרונים" ולשלתם חצי. "והעומר עשירית האיפה הוא". ואמר "כמספר אשר תעשו ככה תעשו לאחד כמספרם". הפלא והתימא מגלוי סוד הספירה וענייניהם על פי המספר.

ואמרו "כל האזרח יעשה ככה את אלה להקריב אשה ריח ניתוח ליהוה". וכן זכרו הגר ואמר בסוף זה העניין "הקהל חקה אחת לכם" וכו'. ואמר עוד "תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגר הגר אתכם". בא להודיענו כל זה כי מה שהגיד לנו ית' מסוד הקרבן שקראו בג' שמות חקה ומשפט תורה שסודם חתם קו"ר פ"ש הה"ט וביאור סוד צירופם קרפוש החטה מת וכן קרפוש המטה חת, וסוד קרפוש זרע בלשון יוון. היתה הכוונה בכל זאת להראות עניין שיתוף הגר עם האזרח והכנסו תחת כנפי השכינה אחר היותו מכלל הקהל. וזו הוראה מופלאה מרמזת שהכח הדברי שהוא גר מהכחות האלהיות העליונות הנעלמות אחר השתתפו אתם דינו דין אחד

עם דיני העליונים והוא כאחד מהם לכל דבר וקיומו נצחי כקיומם. ראה היש דבר לכח הדברי מעולה ממנו ודומה למי שניצל מן האבדון והשתתף עם בעלי הנצחות הקיימים לעד, כעניין מחשבתנו האמתית בגר שנפרד מעובד ע"ז בעל האבדון ונדבק בעם ה' בעלי הקיום התמידי.

ואחר שזה עניין קרבן הבשר והיין והסלת שהוא הטוב שבקמח כל שכן בהיות הסלת בלולה בשמן והשמן מזכך הליחות ומביא לידי זכירת הנשכחות. רצה ה' ית' עוד לגלות לנו בזה ובזה ציור כחות המזונות עם היותם הכרחיות לקיום הגופים בשמירת הנשימות שבם נתלה הכח החיוני. ואמר **"בבאכם אל הארץ"** וכו', **"והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה ליהוה"**. וסודו תמירו תמורה כלומר תתנו דבר תחת דבר, כעניין **"תחת כל בכור"**. ועל כן רמז בלחם בעצמו שהוא עיקר הדם ושרש הטפה הזכרי דבר זה ואמר **"ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה כתרומת גורן תרימו אותה"**. ואמר עוד **"מראשית עריסותיכם תתנו ליהוה תרומה לדורותיכם"**. ודע שכתוב במסורת על מלת ערסתכם הראשונה לית כותיה חסר מחסר, והוא שאע"פ שדינו להיות בו יי"ו שהוא סוד השם מצד החירק והצרי והחולם, או יו"י לפי סדרו אם היה מלא עריסותיכם, בא להגיד לנו בחסרונותיו שאם לא נסיר ממנו כחו הראשון ולא נתנהו לשם בחלקו לא יהיה לנו שלמות במזונינו. וזה בעצמו סוד ברית מילה וביאורו שעם התוספת על מה שבטבע המיניי יושלם חסרוננו על הראשיות כערלת המילה המכסה את עטרת האבר. ובחלה והתרומה והדומה להם מן

המזונות כלחם וכבשר וכיין וכשמן ובכיוצא בהם יושלם חסרונו גם כן. ואין ספק כי מכירי הטבעים בשווים ובתוספתם ובמגרעתם יכירו הכוונה האלהית מבוארת בקצת טעמי מצות התורה מפני שבהם יכירו מהות האדם וישיגו עם המצות החסר מהטבע מן האיש הפרטי הזה שנברא בעבור סופו. והטבע בו צרך הכרחי להמצאתו לפי מהותו שנתהוה מכח הערוה, כצרך הספינה אל עברי הים שהיא כלי להם לעבור בו לים. ומיבשה זו ליבשה זו, ומעיר זו אל עיר זו, ואחר עברם אם הגיעו אל מקום חפצם המכוון בעת בואם בספינה אם תשבר הספינה באחרונה עם היות הם בעיר אין השגחת בעליה בה על דרך האמת כי אין אנו מדברים פה כמחשבת הסוחרים בעלי דמיון הממון אשר כוונתם אינה שוה עם כוונת העוברים אשר אין דעתם לחזור. ומכאן תבין סוד אמונת קבלת תחיית המתים וסוד העיבור בחזרת העוברים. וכל היורד לארקא שוב אינו חוזר לא בגופו ולא בנפשו וכל העולה למעלה שוב אינה חוזרת. ומה שבין שני העניינים האלה הם בינוניים עולים ויורדים ונידונים אם זכו עלו למעלה ואם לא ירדו למטה לארץ לארקא. ומי שעובר הים הגדול בספינתו ומגיע לארץ ישראל ודעתו לחזור אינו מכלל הדרים בארץ ולא ינהג מנהגם, ואם אין דעתו לחזור הוא מכללם וינהג מנהגם. וארץ ישראל זו היא למעלה מהכל וגבוהה מכל הארצות ושמה ארץ החיים ואוירה מחכים באמת והמשכיל יבין כי זהו סוד הגר והאזרח והתרומה והחלה.

ודע כי שם המטה ערש ושי"ן וסמ"ך מתחלפין וסוד עֲרֹסוֹת עם עשרות הוא אחד. ותרומה תרי ממאה, הנה א' מנ' בסוד נ' שערי

בינה חוץ מאחד שהוא חלק אלהי בסוד המכס אחד אחוז מן הנ'. וחלה מלשון תחלה כלומר קח התחלת עצמך שהיא הטיפה המעופשת שבתוך שכבת זרע שממנה נתהוה גופך ותנהו לשם ית' מתנה כי היא חלקו. ואז תציל השאר ממה שבך אשר החלק ההוא הנשאר לך הוא לך לבדך ואין לזרים אתך. ויש לך לדעת שאלה המצות הן כולן עצות נכונות כי הן דעות אלהיות ואינן מחשבות אנושיות שיצטרך בעל המחשבה לחשוב בהם ספקות אם מועילות ואם לאו. שמאחר שתאמין שהן אלהיות באמת מיד תאמין שהן מועילות בהכרח, בין תהיינה כפשוטן בין בנסתרון. ועל כן ברצונו ית' להועיל תכלית התועלת בנגלה ובנעלם, צונו לשמור מצותיו במעשה ולעיין על מה מורות וחזק המעשים מפני קדימתם בטבע וזמן ואמר **"וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה"** וכו'. והורנו דרך הכפרה לשוגים ושהיא על פי הקרבן לפי מיננו הקרובים בחלוקותיהם. ואמר בסוף **"ונסלח לכל עדת בני ישראל ולגר הגר בתוכם כי לכל העם בשגגה"**. ולפיכך אנו מזכירין זה הכתוב בערב יום הכפורים אחר אמרנו **"כל נדרי"** וכו'. ועוד הוסיף לומר בשגגה **"תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה"**. אבל על הזדון והרשע אמר **"והנפש אשר תעשה ביד רמה מן האזרח ומן הגר את יהוה הוא מגדף ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמה: פי דבר יהוה בזה ואת מצותו הפר הפרת תפרת הנפש ההוא עונה בה"**. ופירשו בו הכרת בעולם הזה תכרת לעולם הבא. ומאמרו **עונה בא** ניכר שענש בה, ולפיכך סמך לזדון עניין המחלל את השבת והוא מקשש עצים. והיה דין מקלל כדין מחלל שבשניהם נאמר הנחה במשמר, ומפני ששניהם התחייבו סקילה נאמר בזה

(במקלל) **"ויניחיהו במשמר לפרוש להם על פי יהוה"**. ונאמר בזה (במקושש) ג"כ **"ויניחו אתו המשמר כי לא פורש מה יעשה לו"**. ובא עניין המקלל אחר מערכת השבת, ועניין המחלל בעצם יום השבת. והנה זה ביזה דבר יל' בפיו וחרף גידף בלשונו, וזה עשה כמוהו בעצמו לא בפיו אבל בידיו והכל שוה. כי זה וזה יורו בחוץ לשני מיני עדים כשרים שהם האזנים השומעות והעיניים הרואות שמה שהיה בלב שניהם היה זדון ורשע. ובהיותם נרגמים באבנים שניהם נאמר במ **"כאשר צוה יהוה את משה"**. ומפני שמצות תפלין שהיא לזכרון אינה נוהגת בשבת וחויב המקשש מיתת סקילה מפני חללו את השבת, רצה ית' המביא עצות למרחוק לעשות מצוה אחת לזכרון וצוה שתהיה נוהגת ביום ואפילו שתתחיל בשבת, כדי לזכר תמיד מצות השם מפני ראות העין והיא מצות ציצית. ואמר עליו **"וראייתם אתו וזכרתם את כל מצות יהוה ועשיתם אתם ולא תתורו אחריו לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: למען תזכרו"** וכו'. ותכלית הכוונה **"להיות לכם לאלהים"** וכו', שהכל תלוי בתכלית האחרונה.

פרשת ויקח קרח

משה רבינו ע"ה מתוך רוב ענותנותו ורוב אהבתו את קרוביו עם כלל ישראל, כשהיתה המצוה מגעת לו מפי הגבורה היה שמח בה שמחה גדולה והיה מגידה כמו ששמעה מהשם כמו שהיא כתובה בתורה שבכתב. והיה מפרשה בפירושה כאשר צוהו השם גם כן לפרשה. ומפני דרך סתרי תורה וסתרי המצות בטעמיהן לא היה אפשר שיגלה לכל תכלית כונה בהם, אבל היה מבאר לכל עניין הפשט. והיה מגלה ליהושע תלמידו ולזקנים ולנביאים עניין הנסתר. והיו מקצת קרוביו עם מקצת שאר העם מקנאים על הרב ועל התלמידים כקנאת רשע לא לשם שמים, שקנאת סופרים תרבה חכמה. ולא היה בהם רוח להשתדל לעלות מעניין אל עניין כי היו עצלים בלימוד ולא היה להם חשק עליו בשום פנים, אך היו רוצים שתתגלה להם האמת במקרה. והיה נראה להם לפי מחשבת פתיות לבם הרע שמשה ואהרן היו מונעים מהם ידיעת סתרי תורה וגלוי טעמי מצות מצד גאווה ואהבת רבנות ושררה, חלילה להם מזה שהרי איך ראוי להאמין זה על מי שאמר ליהושע **"המקנא אתה לי ומי יתן כל עם יהוה נביאים"** וכו'. והנה נאמר **"הוא אהרן ומשה"** ונאמר **"הוא משה ואהרן"** שמותם שוה בטובה. ודבר זה שזכרתי גרם לזקנים העצלים לומר מה שאמרו לשני עמודי עולם כמו שנאמר **"ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אליהם רב לכם כי כל העדה כלם קדושים ובתוכם יהוה ומדוע תתנשאו על קהל יהוה"**. וכי מה ראו בהם מהשררה ורבנות עד שיאמרו להם **מדוע תתנשאו**, כי אם מה שזכרתי

לך. ומשה ראה במ שאינם תלמידים הגונים ואע"פ שהיה מהם נשיאי קריאי מועד אנשי שם. ועל כן לא היה אפשר לו למסור להם דבר סוד נסתר וסופם מוכיח על תחלתם. ובא בקבלת האמת החולק על רבו שלא לשם שמים כחולק על השכינה. ולפי שהיתה החלוקה בדברי תורה, עם שלא היתה לשם שמים, לא מנע משה מענות להם על דבריהם, ואמר להם **"בקר ויודע יהוה את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו"**. וצוה לבחון דבר זה על ידי מחתות שסודם חתמות, ועל ידי א"ש עם קטר"ת תבין סודם קשט אמרי אמת בקשר א"ש עם תשר"ק שהם אלף ועשרה שסודם ראש הפועל על סוד האש שהוא עיקר הניסיונות. ואמרו **"ובקשתם גם כהנה"** הורה בו שהיו מבקשים מעלה שאינה ראויה להם. וקשר המחלוקת ידוע ואין צורך להרבות דברים בו רק אמרו **"בזאת תדעו"** וכל הנקשר עמו מן המופת, מורה על כח השם בשינוי הטבע. וע"כ אמר במחנות **"ויהיו לאות לבני ישראל... זכרון... למען"** וכו', זו ראייה ברורה על בחירת השם בקצת בני אדם ובקצת פעולות נפעלות על ידי הנבחרים ושאינן רשאי לפעול אותם. והוא אמרו בעניין זה **"זכרון לבני ישראל למען אשר לא יקרב איש זר אשר לא מזרע אהרן הוא להקטיר קטרת לפני יהוה ולא יהיה בקרח וכעדתו פאשר דבר יהוה ביד משה לו"**.

והנה הפלא הגדול מעדתינו הנה דזאת עדת יי' קדושה איך נאמר עליהם [בכתוב בליעת] הארץ **"וכל ישראל נסו לקולם"** והם הדרים סביבותיהם **"כי אמרו פן תבלענו הארץ"**. ועוד עניין האש שעל השאר ועדין הם חלוקים על משה ועל אהרן

לאמר **"אתם המתם את עם יהוה"**. ולולי רחמי השם וחסדיו הרבים היו הורגים המנהיגים והיו גם הם כולם נהרגים. ואמנם בעל הרחמים מחל ולא מחל והמחילה היתה על ידי המחתה והאש והקטרת, מדה כנגד מדה שעליהן היתה המחלקת הראשונה. והנה הכח שעמד כנגד הקרבן אשר **"יצא הקצף מלפני יהוה"** והחל לנגף במיתת מגפה בעם, עד שהרג מהם בצאתו י"ד אלף ת"ש **"מלבד המתים על דבר קרח"**. וההליכה הממהרת עמדה כנגד הקצף הממהר, וע"כ נאמר **"ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה"**. וזה מופת יותר גדול מכולו להחזיר לאחור כח מפני כח כדמות בריאת רוח מפני רוח. וזה הוא סוד כל המדות האלהיות והוא סוד הקרבן שהוא שכינת עניין במקום (בהסתכלות) [בהסתלקות] זולתו ממנו. ולעתים תהיה הברחת הרעה מפני הטובה ולעתים להפך, וזה כדמות בריחת הבריאות מפני החולי ובריחת החולי מפני הבריאות. וכן סוד כל ההפכים וכל העדר וקניין כמו הסרת הקרירות מהמים בהגיע אליהם החמימות, והסרת החמימות בבוא הקרירות. וכן בכל גוף נושא שני הפכים עת לזה ועת לזה, אך העדר הקנין אע"פ שדומים להפכים אין דינם שוה. וזה כי העירון והראות שהם העדר והקנין אינם שני כחות נמצאים לעתים נתחלפים בנושא אחד כמים שמתחלפים לחום ולקור כמה פעמים, ויש ביניהם אמצעי והוא הפושרים. כי הראות הוא כח נמצא שהעין נושאו אבל אין העירון כח נמצא כי אין לו מציאות, והחושב שהעין נושא העירון והוא כח בעין אינו מכיר בין ימינו לשמאלו אפילו בעניינים הטבעיים כל שכן שאינו מכיר דבר בכחות האלהיות ובמדות ובספירות ובדומיהן

מעניינים העליונים. והשם ית' ברצותו לכלות תלונות בני ישראל מעליו ומעל שלוחיו הנאמנים צוה לקחת שנים עשר מטות ואמר למשה **"איש את שמו תכתוב על מטהו"**. ואמר לו **"ואת שם אהרן תכתוב על מטה לוי כי מטה אחד לראש בית אבותם"**. וצוה להניחם כולם באהל מועד ואמר **"והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח"** וגו' וכן עשה. ונאמר **"והנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויוצא פרח ויצץ ציץ ויגמל שקדים"**, סודם ויגל"ם קדשי"ם, הם שבט לוי. והוא שראה ירמיה הכהן, **"מקל שקד אני רואה"** (ירמיה א' יא). עם הוראת מהירות העניין פה ושם. פה באמרו **"והנה פרח"** מיד באמרו ממחרת, ושם **"כי שקד אני על דברי לעשותו"** (ירמיה ע"ו). ומכלל האילנות הממהרים להוציא פרחים בניסן הוא אילן השקדים. וצוה השם להשיב את מטה אהרן לבדו לפני העדות **"למשמרת לאות לבני מרי"**. והכוונה בזה **"ולא ימותו"** בשביל התלונות, ועוד העם המופלג צועק ואומר **"הן גוענו"** וכו', **"פל הקרב הקרב אל משפך יהנה ימות האם תמנו לגוע"**. כבר אתה רואה מן התורה שהשם לא כעס עליהם על זה המאמר כמו שעשה בשאר מקומות. והוא מפני שבאמרם זה היה הדין אתם לא מרו מפני פחדם לקרבה אל מקום הקדש, וזה הפך מעדת קרח. על כן אמר השם לאהרן **"אתה ובניך ובית אביך תשאו את עון המקדש"** וכו'. והמשיך העניין והזהיר אותו ואת אחיו לשמור משמרתו ומשמרת האהל ואמר עליהם **"אך אל כלי הקדש ואל המזבח לא יקרבו ולא ימותו גם הם גם אתם"**. והכוונה בשמירה **"ולא יהיה עוד קצף על בני ישראל"**. וזו תכלית הטובה דומה לרופא יועץ וחכם האומר

לבריא התנהג בשמירת הבריאות ולא תחלה. ושמירת הבריאות דרכיה כך וכך ואם יקרה לך שלא שמרת עצמך כראוי וחלית הזהר בך שלא תאכל דבר פלוני ולא תשתה כך וכך פן תמות בלא עתך. כך ענייני התורה כלם עצות אלהיות מופלאות.

ואמנם הכהנים והלויים המשרתים את השם הדין נותן להיות מזונותיהם הטוב שבמזונות. ועל כן אמר **"כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן ראשיתם יתנו ליהוה"** וכו'. **"בכורי כל אשר בארצם"** וכו', **"כל חרם בישראל"** וכו', **"כל פטר רחם לכל בשר"** וכו'. ואמנם אמר שהבכורות הטמאים ראוי לפדותם אבל הטהורים לאו כי קדש. והם ג' מינים אשר עם הגו"ף יהיה סוד כללם כולל שכבת זרע או אמור עם מלת טפ"ה המורה על הגוף. והם שו"ר כש"ב ע"ז ומהם תבין היות כב"ש שופ"ט הזר"ע כי מזל טלה הוא הדיין הראשון על הטפה לפי הממשלה, וזה מכלל חכמת שמים. והכח השמשי לתקופת ניסן בנקודה הראשונה של המעלה הראשונה מעלותיו מזל טל"ה. ועל היותו כחו הראשון ד"ם כשמו אמר ית' **"את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה ריח ניחח ליהוה ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין לך יהיה"**. וכן הנמשך עם זה לצרך מזונם הטהור. ואמרו **"לחק עולם ברית מלח עולם"** הוא סוד מגלה אמיתת המציאות אשר בין האדם והעולם והשם.

ואמרו עוד **"בארצם לא תנחל וחלק לא יהיה לך בתוכם אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל"**. וכן ללויים מורה לך על קרבתם אל השם ועל התרחקם מזולתו בתכלית. וכן הדקדוק

המופלג האחר במתנת מעשר מן המעשר, כי הנה המעשר אחד מעשר מדות, ואם כן כשהלוי לוקח עשר מדות ממאה מדות נותן לכהן מדה אחת מן העשר מדות, ונשארו צ' מדות ביד הישראלי, וט' מדות ביד הלוי, וא' ביד הכהן. והרמז אט"צ והכל ק' מדות נחלקות אל תכלית החלק והנקדות עד א'. וזה דרכם, ק' צ' פ' ע' ס' נ' מ' ל' כ' י'. הנה סוד כל חכמות מבוארות עם כ"ז אותיות על דרך צורה זו,

ק	ר	ש	ת	ך	ם	ן	ף	ץ
י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט

הנה י' עשירית ק', גם א' עשירית י', גם ב' עשירית כ', גם ט' עשירית צ', וכן השאר כולן עשיריות זו מזו.

ודע כי החשבון זה הוא חשבון עשר ספירות והוא מתרבה והולך. כי אלף הוא מסומן עם א' ואמנם עשיריתו מסומן עם ק' ועשירית עשיריתו י'. ועוד י' אלפים מסומנים עם י' ועשיריתם א' שהוא במקום אלף שעולים תשר"ק ועשירית עשיריתו ק'. וכן הדבר הולך ומתגלגל חלילה באותיות מסומנות, ואמנם לשברים אין להם אותיות שנוכל לסמוך על מספרם כי אם על דרך השלמים. ויהיה האחד שלם ואשר הוא יתר ממנו מתרבה ומתמעט הפחות ממנו לפי חשבוננו המתרבה. ויהיה אחד אמצעי בין הכפל והחצי, ויקרא בשם שניהם כי הוא כפלו של החצי והנו כפל והוא חציו של הכפל והנו ג"כ חצי מפני שהוא חצי

שנים. והוא אם כן לפי מציאותו עם המספר היה בעל ג' מדות בהכרח, כי הוא שלם וכפל וחצי בסוד חש"ך אפ"ל שמשם נברא הכל. על כן ימנה השם עם מנין הספירות כאחד מאלו השלש מדות שקרו והשיגו לאחר הנספר בספירות. וכן קרה לב' עם עצמו ועם כפלו שהוא ב' אם א' שהוא חציו, וזה כי השנים הוא מספר אחד בעצמו ומקובץ והוא חצי ארבעה וכפל אחד. וככה יקרה לג' שכפלו ו' והוא חציו ואחד וחצי הוא חצי השלשה והשלשה הוא כפלים, וכן כל הספירות הנספרות.

פרשת חקת התורה

אמרו על שלמה המלך ע"ה שידע כל טעמי המצות חוץ מטעם פרה אדומה. ועל כן אמר "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני" (קהלת ז' כג). ואם טעמה הוא הנדרש עליו תבא האם ותקנה צואת בנה שהוא העגל. הנה תנוקות של בית רבן ידעו זה הטעם בזמנו ואיך נעלם משלמה מלך ישראל. אבל אם נאמר עוד שיש לזה הטעם הבא בדרש סוד נעלם והוא שנעלם משלמה למי ממנו נחשוב שנתגלה, לא אם נתלה גילוי על רוח הקדש המגלה הנסתרות למי שרוצה ובעת שרוצה אבל להראויים לא לזולתו. ולפיכך מה שנגלה לי ממנו לא אכתבנו והסוד לא אגלנו כי בלבי צפנתיו ובמצרף האמונה בחנתיו וסוד מופלג ומכוסה מצאתיו ושמחתי בו כשהגעתיו והשגתיו, והטומאה והטהרה עדים כשרים על עניינו הישר וההפוך, בא באסיפת אפרה ויום ג' ויום ז' לעדים. ואם יאמר אומר הנה אתה התפארת לאמר שחבורך זה כולו לא חברתו כי אם לגלות בו סתרי תורה וטעמי מצות ואמיתת מהות הנבואה ונתיבותיה, ועד עתה גליתנו סודות נפלאות בשלשת העניינים האלה. ועתה כשהגעת אל המקום העמוק הנעלם סילקת עטך מלכתוב לנו סודו ואפילו ברמז רחוק, מדוע ככה עשיתי ולמה לא הועלתי בידיעה זו כלום, אין זה אלא שנעלם הטעם ממך. הנה ראיתי לענות על זאת הטענה ואומר שהיא טענה גדולה אמיתית וראויה לטעון אותה עלי במקום זה, ולא אכחיש לבעל דיני טענות האמתיות. ואמנם אומר כי מה שאמרתי להעלים סוד זה אינו מפני שרצוני לבלתי הועיל בו לראוי ולמנוע הראוי מן הראוי לו, אבל הוא מפני

שמה שנגלה לי מסוד פרה אדומה והשגתי שהוא האמת על מופתים תוריים, ואין כאן עניין סובל צד פילוסופי בהבנת סודה כשאר מקומות, זהו אשר מנעני מלגלות הסוד בה. ועוד מפני שנאמר בכלל דברי חכמים ז"ל "ולא נגלה זה הסוד לבדו לשלמה", ואיך אוכל אני לומר זהו הסוד שנעלם משלמה ונגלה לי, כי השומע לי ואפילו אם הייתי אומר לו האמת בו לא היה מאמינו. ומה שלא יאמן לאדם (וא"ת אמונה נאחזת ברשות) למה יכתבנו שום מחבר בספרו. ואם תאמר אם כן הוא תאמרנו בקבלה לראוי, אומר לך שכך הדין נותן לעשות בלא ספק ולא עוד אלא שכבר רמזתיו ברמז רחוק בהזכירי עליו שני מיני עדים ועוד ארמזנו ברמז קרוב, כי לא אמרתי עד עתה לבלתי רמזו כלל.

וזהו הרמז עליו שעל פיו יתכן שיבין המעיין בו כראוי הסוד שנגלה לי בה ואין מונע של זה לא יסבול סתרים אחרים רבים. ואומר ברמזו זה שלי כי הפרה שהצריכנו השם להיות צבעה מיוחד בעורה וקראה אדומה, ובזה נגלה לנו סודה. מאמרו על עשו "ויצא הראשון אדמוני כלו כאדרת שער ויקראו שמו עשו". והנה יצח"ק ורבק"ה כשתחברם עם הלבנ"ה תמצא סודם בסוד מספר מחזור הירח בשאריתו והוא בי"ו תקצ"ה, וכללם תרי"ג מצות. ורמזם "עם לבן גרת"י ואחר עד עתה". והוא הדבר שצוה יעקב לאמרו לעשו על פי המלאכים אשר שלח לו ארצה שעיר שדה אדום. ואמנם פרה אדמה תדענו מפקדן ארם. ונאמר "והנה תומים בבטנה" ומן "האדום האדום הזה" עוד שנאמר "על כן קרא שמו אדום". הנה

עשו הוא אדום, והנזיד נזיד עדשים. הנה שם פרה מגלהו שם המפרש, גם אמרו **תמימה** רמז לאיש תם ולתורה תמימה, שכן כתיב **"ישב אהלים"** ותרגומו משמש בית אולפנא. ואם כן הנה ש"ם המפור"ש, משמש"ו פר"ה פ"ה ר"ש ה"א, אשה פרה. האש רפה. **"ושרף את הפרה לעיניו את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרף"**. והנה אם כן פרה היא אם העגל שהוא השור והוא פר בן בקר, וכן בקר רמז לבן רבקה. ואם כן הנה פרה אדומה רמז בה שתוף הדם עם האפ"ר. **"תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על"**. חבר מו"ם עם ע"ל ותמצא מעול"ם, רמז לאמרו **"מקו"ם טהור"**. והסוד מורה שלא קרה לה אחד משני המקרים הנזכרים מעול"ם, לא מו"ם ולא ע"ל. ורמז **אלעזר הכהן**, א"ש לבנ"ה, טב"ע וצור"ה אשר בו החפ"ץ הקדמו"ן והוא חמ"ר הקה"ל. ואמרו **"ושחט אותה לפניו"** כאמרו **"ושרף את הפרה לעיניו"**. ואמרו **"מדמה באצבעו והזה אל נכת פני אהל מועד מדמה שבע פעמים"**.

אמר אברהם המחבר על זה כי פנה עולם האדם דמה, ולפיכך אם תמנה דמ"ה ז' פעמים מיד תקח כל כח הפרה. כי כח הפרה תלוי בכ"ג שהוא מספר סנהדרין קטנה והוא רמז כ"ה תברכו, בכ"ג תברכו בסנהדרין קטנה, והוא רמז באמרו **והז"ה**. וסוד **שב"ע פעמי"ם** בסוד שבעי"ם פע"ם רמז לשבעים זקנים שהם סנהדרין גדולה, והמזה הוא המשלים לשבעים ואחד והוא המכריע. והשוחט הפרה והשורף אותה והאוסף את אפרה שלשתם רמזו לבית דין ראשון. ושלשת בתי דינין אלה רמז

לשלשה עולמות שההשגחה בהם אחת בעלת שלש צורות. והשנים כ"ו והג' מל"א והוא רמז **"ישלח מלאכ"ו לפניך"**. והשחיטה היא מורה על הפסד צורת הוית גוף הפרה בהעדר חייה ממנה. והשרפה בכללה היא מורה על העדר צורת הרכבת גופה לשעתה והשתנותה אל קרבת החמר הראשון פתאם בכח האש הטבעית. ואסיפת אפרה אשר נשתתפו אתו שלשה מינים בשריפתה והם, עץ ארז ואזוב ושני תולעת, על ידי הכהן המשליכם אל תוך שריפת הפרה, מורה על קיבוץ החמר הכללי הצריך לטהר הטמאים אחר שטמא את הטהורים. וע"כ כתיב **"והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה חטאת היא"**. וממנה תבין סודם על פי הדמיון. **"חטאת הוא"**, חטא האות היא בתאווה כי הוא האהב התאוה. והנה הכל **"לחקת עולם"** כי עם היות זאת חקת התורה גם היא חקת עולם. ועל כן אמר **"הנוגע במת לכל נפש אדם וטמא שבעת ימים: הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר ואם לא יתחטא ביום השלישי וביום השביעי לא יטהר"**. יתחטא על שם חטאת היא. וראה אמרו על הנוגע במת אם לא יתחטא **"את משכן יהוה טמא ונכרתה הנפש ההיא מישראל"**. ונתן טעם באמרו **"כי מי נדה לא זורק עליו טמא יהיה עוד טמאתו בו"**.

ואמנם אמרו **"וזאת התורה אדם כי ימות באהל"**. כבר ידעת מה שדרשו בו ומספיק כי הוא העיקר. והשאר נודע מעתה ממה שקדם למי שהבין כוונתי בו. אבל המביט יבין ממנו מיד למה נסמכה פרשת מיתת מרים אל שחיטת הפר"ה ומי הנדה מטהרים. וכשמתה מרים מיד נאמר **"ולא היה מים לעדה"**.

ובסבת העדרם מתו משה ואהרן ג"כ. ואלה הם מי מריבה השניים והשם רצה לנסות שני האחים בהבדל הדבור למרה. ואע"פ שרמזנו קצת עניין זה בסוף ספר הקרבנות ושתפנוהו עם עניין אדם נשלים עניינו פה שזהו מקומו. ונאמר כי אמרו ית' למשה **"קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע"** וכו'. זה כולו הוא ביאור כוונת השם והודאה שלא כעס השם על ישראל בפעם הזאת כמו שכעס עליהם על כיוצא בו פעמים אחרות, שהרי לא הענישם אבל העניש את המנהיגים במקום. ואם כן לא ניצל העניין מענש, אבל לפנים עוד הענישם באמרם בעת סבבם את ארץ אדום **"כי אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלקל"**. ועם היות זה העניין נגלה בתורה לפי ביאור העניינים הנגלים ר"ל היות ישראל רודפים תמיד אחר תלונות ומבקשים תחבולות, פעם מרבותיהם על הנביאים השלמים המנהיגים אותם, ופעם מהשם ית'.

הנה נגלה בכל צד ובכל פנה שזה העם, השם היה אוהבם תכלית אהבה אמיתית. ואמנם האהבה האמיתית האלוהית אי אפשר לדמותה אל אחת ממיני אהבתינו זה את זה אלא במקצת דמיון רחוק מאד משתוף עניין האהבה והחשק כי אם בשם משותף לבד. וכבר נודע כי החשק הוא מורה על הפלגת האהבה ולפיכך נאמר **"לא מרובכם מכל העמים חשק יהוה בכם ויבחר בכם כי אתם המעט מכל העמים: כי מאהבת יהוה אתכם ומשמרו את השבועה אשר נשבע לאבותיכם הוציא יהוה אתכם"** וכו'. וכאלה פסוקים רבים בתורה מעידים על

היותנו עם קדוש ליי' ונבחר ממנו בכוונה אליו להיותנו לו לעם סגולה מכל העמים. כאמרו "כי עם קדוש אתה ליהוה אלהיך כי בך בחר יהוה אלהיך להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה". וכל התורה מלאה מזה ובא לעדות ברורה על אמיתת מהות החבה והאהבה הרבה והחשק הגדול והחפץ הטוב והרצון המופלג אשר לשם ית' עלינו. ועם כל זה טבע העם הרב נגזר שיהיו מבקשים מותרות ותוספות על צרכיהם ההכרחיים. ולפיכך כעס עליהם השם במקום שבקשו המותר ולא כעס בזולתו. וידוע כשבא משה אל פרעה ואל עמו בתחלה להוציא את העם ממצרים כדי להטיב עמם והכבידו עולם בעשיית הלבנים ומנעו מהם התבן באמרו "תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו בדברי שקר". וכל העניין ההוא הנמשך עמו זה וכיוצא בו מן הצעקה על המנהיג שבסיבתו באה רעה תחת טובה, אין בזה עול לצעוק וכל שכן למי שמיעד מכות ועושה אותות ומופתים להאמין בדבריו על ביאתם והעם רואים ההפך אחר המופתים. שאין ספק שהדין אתם להיותם אומרים לבעלי האותות "יִרְאָה יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט אֲשֶׁר הִבְאִשְׁתֶּם אֶת רֵיחֲנוּ בְּעֵינֵי פְרָעָה וּבְעֵינֵי עַבְדָּיו לְתֵת חֶרֶב בְּיָדָם לְהַרְגֵנוּ". ולפי שהיה הדין אתם בזה, ראה משה בעצמו שאין לו שום טענה עליהם ועל כן לא היה לו פה להשיב להם, אבל היה מדינו גם הוא להשיב אל מי ששלחו ולשאול ממנו על דבר זה, מה היה ולמה היה. שהנה זה גורם להכחיש כל מה שעשה מן המופתים אחר שאין הדבר נמשך אחר מה שהורו עליו האותות, אבל הורה העניין להם שהדבר להפך כי הוא בא להטיב והנה הרע. ולפיכך נאמר שם

"וַיָּשָׁב מֹשֶׁה אֶל יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי לָמָּה הִרְעַתָּה לְעַם הַזֶּה לָמָּה זֶה שְׁלַחְתָּנִי: וַיֵּאָזַב בְּאִתִּי אֶל פְּרַעֲה לְדַבֵּר בְּשִׁמְךָ הִרְעַ לְעַם הַזֶּה וְהִצַּל לֹא הִצַּלְתָּ אֶת עַמְּךָ". והשם יתברך ענה לו **"עַתָּה תִּרְאֶה אֲשֶׁר אֶעֱשֶׂה לְפָרְעֵה כִּי בְיַד חֲזָקָה יִשְׁלַחַם וּבְיַד חֲזָקָה יִגְרַשֵּׁם מֵאֶרְצוֹ".**

ולפי הקבלה מאז נגזרה מיתה על משה ושלא יכנס לארץ באמרו **עַתָּה תִּרְאֶה**, ולא תראה במלחמת ל"א מלכים. ויש כאן רמזים מופלאים גם כן ומכללם אמרו **לעם הזה למה זה**, והוא שאמר לו השם בבקשו ממנו האות **"וזה לך האות כי אנכי שלחתידך"**. ולפיכך הוא אומר לו **"למה זה שלחתני"**. כי הרמז כולו הוא נעלם על מלת זה. וכן משה אומר **"אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה"**. וכן רמז **"תעבדון את האלהים על ההר הזה"**. ובשאלת שמו אמר לו **"זה שמי לעלם וזה זכרי"**.

הנה גלה הכל ועוד רמז לו **"מזה בידך ויאמר מטה"**. והוא שהטעהו בהכאת הסלע שאמר בו **"שמעו נא המורים המן הסלע הזה"**. ועל כן נאמר לו ולאחיו **"לכן לא תביאו את הקהל הזה"**. וכן נאמר **"ואת המטה הזה"**. וכן תמצא **"כי זה משה האיש"**. ויעקב אומר **"איך זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים"**. וגם משה משורר ואומר **"זה אלי ואנוהו"**, ופירשו בו מלמד שהיו מראין אותו באצבע. וע"כ רמז לו השם פעמים **"ביד חזקה"** שסודו ח"ק ז"ה כלומר כי על פי חק זה ישלחם ועל פי חק זה יגרשם מארצו. וסוד ח"ק, חצ"י, כי ביד

חצי זה ישלחם (ובעד) [וביד] חצי זה יגרשם. והשילוחין והגירושין ידועין לבעלי האירוסין והקידושין כי אלה יורו על חבור הרחוקים ואלה יורו על פירוד הדבקים. וכשתחבר י"ד עם ז"ה גם י"ד עם ז"ה תמצא שני שמות והם הנרמזים בתחלת י"ג מדות יחד זה אחר זה. וסוד ח"ק עם ח"ק שתוף חצי עם חצי והם יורו. וסוד חזק"ה הסנ"ה והכפל ר"מ חברים עם י"ד ועם י"ד הנה חר"ס שים עמהם ב'ו'ב' הנה רע"ה והם ארבעה יחד ביד חזקה וביד חזקה. וכן עוד עיין אמרו **ישלח"ם** גם יגרש"ם שסודם גל"ם שמ"ש ירח"י, גל"ם יר"ה שמש"י. וזה הוא באמת סוד מופלג ואמנם זכרון מלת חזק"ה שאמרנו שעניינה ח"ק ז"ה או ק"ח ז"ה הוא שנרמז פה באמרו **קח את המטה**. כי מה צרך ממנו אחר שהכוונה על הדבור ולא על המדה במטה. ולרמז זה בא ג"כ "**המדבר הזה**" "**המקום הרע הזה**", וכן בא אחריו לרמז "**ויצא אדום לקראתו בעם כבוד וביד חזקה**". והנה עוד אחר צאתם ממצרים ג"כ ואמר שם "**והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל יהוה ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים**" וכו'. ואמרם "**חדל ממנו**" וכל אותו העניין לא כעס עליהם השם ולא משה, אבל ענה להם ואמר "**התיצבו וראו את ישועת יהוה**" וכו'. ואמר להם "**יהוה ילחם לכם**" וכו'. ואמר לו השם "**מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו**".

"**ואתה הרם את מטך**" וכו', ועוד אחר עברם הים במי מרה אין שם כעס לא למשה ולא לשם, רק יש שם רמז "**שם שם לו חק ומשפט**". והנה חק רמז לשבתי, והמלחמה הראשונה על

המזון היתה על המים ועוד על בשר ועל לחם. והראשונה צמא והשנית רעב. והסוד שאין זו המכה נמשכת אלא בע"ם האר"ץ כי ימצא במ תמיד בהכרח הצמ"א רע"ב גם הרע"ב צמ"א. כי זה טבע נמשך כללי כולל האברים החמים בסוד קבוצם לעניין קבוץ הקהל ואסיפת הצבור. ואין ספק שנהיה הלחם והבשר חסר שהרעבים צועקים, ואם המים [חסרים] הצמאים צועקים. וזו היא קללה כאמרו **"ברעב ובצמא (ובעירם) ובחסר כל"**. ואם העם חסרים מהם והלא משה מכללם כי אדם הוא ואיך יסבול גם הוא רעב וצמא. ואין טענה מהמ' יום ומ' לילה אשר לחם לא אכל ומים לא שתה שהוא פלא נפרד. ועוד שהיה בזמן ההתבודדות והיה נהנה מזיו השכינה, וזה לא יהיה כי אם ארבעים יום ומ' לילה בזמן קבלת החמר צורת זכר. ואמנם עוד הצמא שברפידים שכעס משה עליהם אחר אמרו **"ואין מים לשמות העם"**, וכתוב **"וירב העם עם משה"** וכו', וכל הנמשך אחר העניין ההוא אין שם כעס מהשם. כי אם ממשה ואיך יתכן שיצמא העם ולא ישתו שלא יצעקו לשם ולבריות כי אין זה מיותר, ולו בקשת תוספת מזון. וע"כ השם אומר **"והכית בצור ויצאו ממנו מים ושתה העם"** בלי כעס. ואם כן אחר שלא כעס השם שם, למה כעס משה עליהם. אבל מפני זה נסהו השם גם הוא בעניין המים תחלה באמרו **"ושם נסהו"**. ועוד הנה אמר הוא **"ואל נסותם את יהוה"** וכו'. ובמעמד הר סיני נאמר **"כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים"** וכו'. ובמשנה תורה כתיב **"ויענך וירעיבך"** וכו' **"למען ענתך לנסתך"**.

ואמנם במעשה העגל היה הדין עם משה ועם השם לכעוס עליהם כעס גדול, כי חטאו בו חטאה גדולה. וע"כ כתיב **"ויגף יהוה את העם על אשר עשו את העגל אשר עשה אהרן"** ובכח האש ניתך הזהב ויהי למים. וע"כ כתיב **"ובאהרן התאנף יהוה"** וכו'. וכן שאר מקומות שבאו בהם עניינים מורים על כיוצא בזה. כמו שבאו מסודרים בספר, מה שקרה במשנה תורה. ואחר שהדבר כן והשם לא כעס על העם בבקשת מים מפני צרכם אליהם, מה צורך לו למשה לכעוס עליהם על מה שאין הכעס ראוי עליו. שכבר נאמר **"ולא היה מים לעדה"**. ואחר שהיו מבקשים המזון ההכרחי הטבעי והשם הוציא להם מים מצור החלמיש על פי המטה תחלה ורצה עוד להוציא להם מים מן הסלע על פי הכבוד, מה היה לו למשה לכעוס עליהם. כי השם ית' בקש להודיע לישראל כי בשתי צורות יש לו יכולת על שינוי הטבעים הפרטיים והם במכה עם המטה ובדבור עם הלשון. והיה בזה גלוי קדושה רבה לשם ית' אל העם שמנסים אותו פעם אחר פעם ממנו לצרך ממנו שלא לצורך כלל. נמצא אם כן שהקדוש הדבורי שהוא עיקר האמונה לעם הקדש לא נתקיים ברצון השם אז, והיו משה ואהרן סבת העדר הקדוש ההוא שהוא סבת האמונה וגורם העדר ההוא מעל המרי. על כן באו כל אלה הלשונות על שני האחים באמרו ית' להם **"יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל"**. ועוד באמרו להם **"על אשר מריתם את פי"**. ועוד **"על אשר מעלתם בי"**. ועוד **"אשר לא קדשתם אותי בתוך בני ישראל"**. וכמה פירושים נאים נאמרו בזה רק אתה בחן כל אחד מהן ותבין הטוב מהם.

ואמנם בא אחר זה עניין אדום רמז להיות הוא סבת כל הטעאה, ואחריו בא מיד עניין אסיפת אהרן אל עמיו וחלוף איש באיש, ומלא אלעזר מקום אהרן אביו. ועוד אחרי החרימם את הכנעני עוד חזרו לקלקולם בסבבם את ארץ אדום. ונאמר שם **"ותקצר נפש העם בדרך: וידבר העם באלהים"**. זו [לשון] קשה מאד והדין נותן לכעוס על זה כעס גדול. ולפיכך בא הסוד מבואר ומפורש מופלג מאד. והם חטאו בדיבור, להפך מחטא משה כי משה חטא בשלא דבר והם חטאו בשדברו, והנחש עם חוה חטאו בדבור ועל כן היה ענשם בנשיכת הנחש. וכששבו בתשובה **"וי' אמרו חטאנו פי דברנו ביהוה ובך ... ויתפלל משה בעד העם"**. אמר השם למשה **"עשה לך שרף ושים אתו על גס וקיה פל הנשוך וראה אתו וחי"**. ונאמר **"ויעש משה נחש נחשת וישמהו על הגס וקיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי"**. ובא בקבלה, וכי נחש ממית או נחש מחיה, אלה כשישראל מביטים למעלה ונושאים עיניהם לשם הם מתרפאים. והנה נודע כי המביט למעלה ורואה את התלי שהוא נחש נחשת לפי השם המשותף הנגזר, וידוע שאין כחו כי אם כח מכשף, ומכיר את קונו הוא מתרפא והנסיעות ידועות. וכבר ידעת מה שנאמר בעניין קצת המלחמות וכל שכן הנה, שנאמר **"על כן יאמר בספר מלחמות יהוה את והב בסופה ואת הנחלים ארנון"**. שני תלמידי חכמים שנושאים ונותנים במלחמתה של תורה סוף סוף מתנה ביניהם ונוחלין שני עולמות ומרננין ומשבחין השם. **"ואשד הנחלים"** וכו' שופכים בעם על התורה מתוך רוב הלימוד. **"ומשמ**

בארה" וכו', וכן "אז ישיר ישראל" וכו' עם הנקשר בו, הכל דרשו בו תלמוד תורה. והוא ידוע ממקומו, ומה שביארו הם והוציאוהו מפשוטו עתה [לא] נוסף על דבריהם כי די לנו בהם. ואמנם מלחמת שני מלכי האמורי סיחון ועוג כבר רמזנום ודי למשכיל בהם. וכן כל מלחמה שהיא מזה המין. ועוד בראש הספר הבא נדבר בו מעט עד שנספיק בו. הנה כבר נשלמה פרשת פרה עם היותה נקשרת עם ענייני המלחמות ובקשת האדומית תחלה. כי "אדמה" רמז לעשו, "ותמימה" רמז ליעקב, "אשר אין בה מום" רמז ליעקב, "אשר לא עלה עליה על" רמז לעשו. כי עדיין לא קבלו עולינו שנאמר עליו "ופרקת עולו". ועל כן אמר "פן בחרב אצא לקראתך". ונאמר "ויט ישראל מעליו" אל תקרי מעליו אלא מעיליו. ועל סיחון נאמר "ויכהו ישראל לפי חרב". כי לעשו נאמר "ועל חרבך תחיה". וכן לעוג נאמר "ויכו אותו ואת בניו" וכו'. וא"כ אמר "ויסעו בני ישראל ויחנו בערבות מואב מעבר לירדן ירחו". ובזה המקום בעצמו משלים זה הספר כולו. וכן צוה השם מצות ומשפטים ובו הוכיח את ישראל בשנת הארבעים כמו שנאמר במשנה תורה בהגיענו שם בעזרת האל שדי.

פרשת וירא בלק

הורה בזאת הפרשה שכבר נפל פחד השם ופחד משה וישראל על עמי הארץ מבית ומחוץ. כי זהו הכח המופלג שהוא ראשית הנצחון. ובקשת בלק בן צפור עזר מבלעם, היתה חכמה רבה, לולי רחמי השם שהפר עצתו כמו שהפר עצת פרעה ועצת המן ועצת שאר מלכים שבקשו לאבד שמנו מן העולם. והנה הורה שהיה מאמין שיש שם ברכה וקללה תלויות בפה. באמרו **"כי ידעתי את אשר תברך מבורך ואשר תאר יואר"**. ואמונתו זו היתה ידועה לו. וחבור זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם בלכתם אל בלעם בן בעור הקוסם, אשר הרגוהו בני ישראל בחרב, לא הועיל להם. כמו שנאמר **"מִפֶּר אֲתוֹת בְּיָדִים וְקִסְמִים יְהוֹלֵל מְשִׁיב חַכְמִים אַחֲזֹר וְדַעְתָּם יִסְפֹּל"** (ישעיה מד' כה). ונקראו הקסמים פורים וגורלות וקוביאי והוא סוד גדול והוא יתד שכל סתרי תורה תלויים בו. ואמרו ית' **"לא תאר את העם כי ברוך הוא"**, הוא קיום מאמר **"גם ברוך יהיה"**. ומאחר שראה בלק שאין בלעם יכול עם קסמיו וכשפניותיו לברך או לקלל נוסף עליו פחד על פחדו. ואעפ"כ לא ראה דרך אחרת אפשרית לו לנצח בה את העם כי אם על פי בלעם. וכשראה שהוא ממאן לבא אצלו היה מפציר בו בכל יכולתו ואע"פ שהיה מודיע לו שאינו ברשות עצמו על דבר זה. והיותו אומר **"לא אוכל לעבור את פי יהוה אלהי"** מעיד על עצמו שהוא מאמין שכח השם ברוך הוא מבטל הכשפים. והיותו מזכיר פעם שם יהוה ופעם שם אלהים ופעם שניהם ופעם מלאך יהוה, יש תחת זה פלאי פלאים מן הסודות הנעלמים בתורה. ומגיד זה על היותו

יודע להבדיל בין העתים ומכיר כחות ההנהגה בהם. ועניינו עם אתונו ועם מלאך יהו"ה המתיצב בדרך לשטן לו אחר אמרו **"ויחר אף אלהים כי הולך הוא"**. ואחר היותו הולך ברשותו כמו שאמר לו **"אם לקרא לך באו האנשים קום לך אתם"** וכו'. זה וכל הנחשב עמו בעניין ההוא כולו מורה על היות ההשגחה במראה, והפעל בהקיץ.

ואמנם מאמיני סוד השגת המלבוש הנקראת השגת החשמל והיא התחלת כח האורים, לא יצטרכו להרחיק היות כל העניין ההוא כפשוטו. וקשה להם לפרשו כפשוטו עניין אמרו **"ויפתח יהוה את פי האתון ותאמר לבלעם"** וכו', עם אמרו **"ותרא האתון את מלאך יהוה"**, נעזרים עצמם עם היותו מיחס פתיחת פי האתון אל השם ית' בעל הכחות הפרטיות. והוא המשנה צורות אישי מיני הטבעים כמו ששם אלהים הוא שם השם ית' ומורה היותו בעל הכחות הכלליות. והוא הנותן הצורות לאישי המינים ושומרם ומנהיגם בשם המיוחד. ומלאך יהו"ה הנקרא שטן פה לבלעם שגלה עצמו לאתונו תחלה אחר כך נגלה לו, הוא הכל האישי המתחבר עם האלוהי. ואומרים בעלי המלבוש, כל מאמיני מציאותו מהכחות כולן הפנימיות, הן מתלבשות לעתים מגופים עבים, והן מתפשטות לעתים מן העבים ומראים עצמם למשיגים אחר גופים דקים וזכים אשר הטוהר והזוהר שבהם מתגלים הם מורכבים זכך אחר זכך ומתקיים, ומתדקדקים עד התכלית האחרונה שאפשר לראותם. וכן כתיב **"ויגל יהוה את עיני בלעם וירא את מלאך יהוה נצב בדרך וחרבו שלופה בידו"** וכו'. זה והדומה לו יקרא גלוי

אצל הקבלה מאמיני המלבוש. ודע באמת שבזה כולו הדין אתם. אך חכמי המחקר מאמיני הנבואה ג"כ יקשה עליהם מה שיאמינוהו אלה וירצו להרחיק היות דבר מזה בהקיץ. וכך אמר הרב המורה ז"ל שעניין בלעם היה במראה מפני שזכר בו מלאך וכן בכל מקום שיזכור השם או מלאך הוא במראה ובחלום. והרב השני הקשה עליו והוא ששמו וכשמו בן חנוך והוא מכלל בעלי המלבוש.

ואמנם היות החמרים הפרטים כולם פושטים צורות ולובשים צורות, כולם מסכימים על זו הדעת בהסכמה אחת שוה. ואשר אתי אני מעניין זה והוא דבר ידוע ומושג אצלי. הוא שחכמי המחקר מאנשי תורתנו ראו דברי הפילוסופים מחכמי האומות בעניינים אלו ונמשכו אחריהם הרבה ולא יכלו להפרד מכת האמת, כי הכירו מעלתה ואמתתה. ואמנם בקשו עם אמונתם בה לבלתי היותם מתרחקים מדרך חכמי המחקר והכירו המרחק שבינינו וביניהם בעניינים רבים מן האמונות, ונטו בהם אל דתינו ואל דעתינו והרחיקו דעותיהם וסברותיהם ומחשבותם באמונתם. וכשראו דבר שנראה להם ראוי להאמין ואין בו דבר מהפסד הדת הוציאו מה שבא בדת מפשוטו, כל שכן אם היה הפשט מקשה על אמונת אמיתת התורה. באמרו "וידבר יהוה" "ויאמר יהוה" או "הלך" או "ישב" או "עמד" וכיוצא בהם שהתורה מלאה מהם, וכל ההמון והנשים והקטנים שאין בהם דעת האמינו בפשוטם, עד שיתחייב להם מזה שהשם גוף מורכב מחמר וצורה וקורים לו כל המקרים התשע מתעלה מהדמיונים הבהמים. ואמנם תכלית מעלת מחשבתם אצלם הוא

שישתנה כרצונו מחמר אל חמר, כי אינו בעל חמר אחד קבוע. וכן אצלם תכלית היכולת שילבש לעתים צורות מתחלפות כרצונו ויפשטם כרצונו. ואמרו שזו תכלית החכמה ובזה לא יבדלו בינו ית' ובין השרים והמלאכים ורוחות המתים שכבר היו חיים ומתו. וזה אומרים לבד שכל אלה הם תחת רשות השם ותחת רצונו לכל דבר, ואם אין רצונו כרצונם אין רצונו רצון. וככה יאמרו על חכמתו ועל יכולתו, אלא שיבדילו ביניהם בחזק ובחולשה ובכיוצא בהם כמו שהתבאר כל זה במורה צדק. וחכמי המחקר הביאו מופתים ובטלו כל אלו המחשבות הדמיוניות עד שאמרו שאין שדים בעולם. אבל מה שהוא מקבל צורה הווה ונפסדת הוא השד והדמיון הוא השטן והוא מלך השדים כולם. אבל עם היות הכחות כולם מלאכים שם המלאך הוא ג"כ שם לכל שכל נפרד מכל חמר, ולא יקרה לו מקרה. והרוחות העוברות האנושיות שנפרדו משכילות הם שכלים ג"כ בלי חומר. ושאר הצורות כאשר יחנו כן יסעו **"את משמרת יהוה שמרו על פי יהוה ביד משה"**, הנקרא מטטרו"ן ש"ר הפני"ם. וכל זה שאמרו חכמי המחקר הישראלים הוא אמת בלא ספק. וחכמי האומות אמרו כי הטבע מכשף וגם זה אמת אין ספק בו. ואמנם חכמי הקבלה השלמים המשיגים אמיתת הדברים לא יכחישו דבר מכל זה אשר תורה עליו המציאות לחכמי המחקר בשום פנים. ואמנם נגלו לבעלי הקבלה עניינים רבים בהשגת הנבואה שנעלמו מחכמי המחקר והתורה גלתה אותה לנו.

ומכלל עניין זה הוא שראשית הנבואה למתנבא הוא היותו מצרף האותיות וממיר אותם זו בזו וזו בזו עד היות אצלו האחת היא האחרת בעצמה. ואחר זה יכנס האיש המתנבא אל עניין היותו מכיר אמתת מהות הלשונות כולן וסבת התחלפותן. ויצייר כ"ב אותיות כמות שהן משתנות אל כל ציור שאינו בהן אבל הוא במ בכח וידע שאין האות הנכתב כי אם ציור מתחיל מנקודה ונמשך אל קוים, מהם ישאירו קרובים ליושר אבל נוטים מעט ומהם רחוקים מהיושר ונוטים הרבה ומהם בינוניים ומהם שקוים עולה ומהם שיורד ומהם הולך לפנים ומהם חוזרים לאחור. ואחר זה ידע כי זה דרך ציור הטבעים כולם. וכמו שהאות נכתב ונמחק כן הטבע הווה ונפסד. נמצא שכדור הגוף האחד המורכב בכללו דומה לספר אחד כתוב בכללו והוא כולו מורכב מעורב מעניינים רבים. ומכאן יעלה לדעת מהות הדבור הנבטא. ומשם יעלה עוד מדע מהות הנחשב ואם יזכה לכך עוד אל אמיתת הדבור הנבואי. ומשם תפרדנה המדרגות הנבואיות והכח הפנימי יגלה האברים בסימנים דבריים עד שהעניינים תראינה במציאות המורגש דברים מורגשים לאיש זה לבדו באותה דעת ונעלמים מזולתו מהיושבים עמו במקום אחד ובדוחק אחד. וכל שכן שיקרה זה למתנבא, בשרות עליו הרוח עם עיינו בתורה המצורפת בעיניו. כי יתגלו לו בה מאורות מופלאים עת אחר עת ויכיר המנבא שלא יקרה לו זה כי אם בעת עיינו בה. וכן יקרה לאזניו שישמעו עניינים מבית ומחוץ שאין זולתו שומעם עם היותו קרוב לו. וכן כל אבר מאבריו יראה לו כפי כוחו המוטבע בו מבית ומחוץ, כמו שכל אות וכל תיבה תורה למבין דבר שיבינהו אע"פ שאין האות

והתיבה חיים ולא מדברים, והנה שבו אצל רואיהם ומביניהם בדמות חיים מדברים. והכתבים הנשלחים והשטרות והספרים לעדים ברורים שאינם חיים ולא מדברים ודומים לחיים המדברים.

ומזה המין הוא אצלי עניין אמרו **"ויפתח יהוה את פי האתון ותאמר לבלעם"**. והוא אחר שהדבור אמצעי להבנת כוונת מה שבלב המדבר, והסימן ג"כ אמצעי לכך והמכתב כמוהם ג"כ יספיק כמו כן לכולם להבין כוונת אתונו בין באמרה בין בפיה ממש בדבור בלשון הקדש **"מה עשיתי לך"** וכו', בין כשישמע הוא באזניו אלה הדברים מרוח מן הרוחות, בין באי זה צד שתרצה שתתן לו כוונתה ממנו, ולה גם כן היה תשובתו. והאומרים שאתונו היא חמורו והיא אם לחמורו של משיח אין דבריהם בזה המין עם היותם אמת לפי דרכי הדרש והאגדתא, גם לפי דרכי המראות והחלומות. אבל אין צורך להרחיק בעניין כל כך וזה כי כל מה שאפשר להשיג אמתתו עם קרבת הפשט הוא יותר ראוי מהרחקתו. זהו מה שאצלי מזה הדעת ועניין הנחש והדג כמוהו בעצמו אצלי, ואין צורך להרחיק דבר מפשוטו אצל מי שסובל זה. אך מי שאינו סובל ראוי להרחיקו עד שימצא לו מה שיסבול עניינו.

ואשוב לומר כי בלעם בבואו אל בלק אמר לו **"בנה לי בזה שבעה מזבחות והכן לי בזה שבעה פרים ושבעה אילים"**. ונאמר שם **"ויעל בלק ובלעם פר ואיל במזבח"**, זו עדות ברורה שהיה בלעם יודע סוד הקרבנות הבאות לרצוי תשלום

הכוונה. ועל כן אמר אל אלהים **"את שבעת המזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבח"**. ואמנם עם היותו יודע סוד הקרבן, לא היה יודע סוד המדות ודרכי המציאות והספירות כי לא השיג כח עליון העליונים בעניינים ונצחונו על מערכת הגלגלים. ועל כן אמר במשלו מה שאמר באמרו **"וַיִּשָּׂא מִשְׁלוֹ וַיֵּי אֲמַר מִן אָרְם בְּנִחְנֵי בְּלֶק מְלֶךְ מוֹאֵב מִהַרְרֵי קָדֵם לְכָה אָרְה לִי יַעֲקֹב וּלְכָה ז' עֲמָה יִשְׂרָאֵל: מָה אָקֹב ל' א קבֹה אֵל וּמָה אֲזַעֵם ל' א זַעֵם יְהִי נְה"**. וכבר ידעת מה שהכתוב אומר **"ואל זעם בכל יום"** (תהלים ז' יב). ובא בקבלה על אמרו על עצמו **"וידע דעת עליון"** דעת בהמתו לא הוה ידע ודעת עליון הוה ידע? אלא מה היה יודע, יודע היה הרגע שהקב"ה כועס בו (סנהדרין קה:). וכמה הוא ריתחא רגע כמימריה. ויש אומרים בלעם גדול ממשה מתוך שנאמר **"ולא קם נביא עוד בישראל כמשה"**, בישראל לא קם אבל באומות העולם קם ומי הוא הוה אומר זה בלעם. ואמנם אלה האגדות יש להם נסתר לפי דעת אומרם ואין לנו צורך מהם פה לבארם.

ואשוב אל עניין המשל, והוא אומרו **"מה אקוב לא קבה אל"** וכו', מורה על שהעלים השם ממנו את הרגע שהיה ידוע אצלו מזמן רב, והפך בו הקללה לברכה כדמות מי שרואה הקוביא מתגלגל על הלוח ששוחקין בו וינוח רגע קטן על גורל הפסד, ועוד יתנועע ויתהפך עד שינוח לגמרי על גורל מורה ריוח. כך ראה זה בעל הקסמים גורל ישראל עם גורל האומות וכשראה הדבר כן מפני שכח התלי המורה על הגורלות מעריך מערכותיו בכח, והוא מתדמה בשלשת היסודות הראשונות שהם אש ומים

רוח לשלשת הקוביות ביד שני השוחקים שאחד מהם מרויח והשני מפסיד על דרך משל. הוצרך לשלש הקרבן בחשבו שיתהפכו עוד הכחות עד שהגיע אל תשולם כ"א מזבחות ומ"ב עולות והכל ס"ג כמספר הנקודות שבג' הקוביות כאלה,

ו'	ה'	ד'	ג'	ב'	א'
■ ■ ■	■ ■ ■	■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■
■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■

זה המספר כולל לכל אחד ואחד מהשלשה עד שיכלול את שלשתם נבי"א, ובמרובע כל אחד משלשתם אמ"ת, ואמנם הורה שאין ישראל תחת מדת הכשפנות ואמנם הם תחת מדות השם ית' לבד. ויתבאר זה מאמרו "כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל" ומאמרו אחריו מיד "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל". וכן אמרו בסוף כל המזבחות "ויקרא בלעם פי טוב בעיני יהוה לברך את ישראל ולא הליך בפעם בפעם לקראת נחשים". הורה בזה כי קרבנותיו היו נחשים וקסמים וכשראה הדבר להפך ממה שחשב החל בברכות ובקיומם, ואמר אחרי היותו מגלה לנו תאר נבואתו "מה טובו אהליתך יעקב משכנתיך ישראל". עד שהמשיך ואמר "מברכתיך ברוך ואברכיך ארור". הנה ברך את העם וקלל את נחש וברך עצמו וקלל את בלק האומר לו "לקב איבי לקחתיך", "לקב איבי קראתיך והנה ברכת ברך זה שלש פעמים". רמז להכאות אתונו שנאמר בו "זה שלש רגלים". והסוד תלוי על מלת זה ועל כן היה אומר בנה לי בזה. ונבואתו

מגלה לנו סוד שלש גלויות וסופן שהוא טוב לנו ונהיה מנצחים כל האומות וכבר נאמר סופך טוב שלך טל עם היות אז מתחיל הרע בסבת הזנות ובסבת זבחי אלהי העמים. והעון נתכפר עם תליית ראשי העם באמרו "**והוקע יהוה אותם נגד השמש וישוב חרון אף מישראל**". והנה פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן באמצעות הרמח שלקה בידו ובדקירת הזונים סבב עצירת המגפה ונעשו לו נסים רבים נס בתוך נס. וכן פינחס בן אלעזר בן אהרן עולה בגימטריא נס בתוך נס, וכמה כהם בפרשה זאת.

פרשת פינחס

ידוע שהחכמים אומרים פינחס זה אליהו. ואמנם זה ב' שמות וזה ח' שמות, חבר ח"ב עם שמו"ת ותמצא מחשבו"ת והם ספירו"ת אשר הם י' שמו"ת. וסוד חמת"י חתמי, "בקנאו את קנאתי בתוכם" קנא"ה מצורף נאק"ה, את נאקתם שמעתי, "גם אהבתם גם שנאתם גם קנאתם כבר אבדה" (קהלת ט' ו') וכל שכן מגומטר או מקושר או מצורף או מומר כגון יעקב מליק"ב. וכן "אשר קנא אל אלהיו" כמו אליהו, וכן "כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל". הנה בארבעה שמות אלה בראשי תיבות ובסופיהם ד' פעמים ל"ב והם לישראל"ל ליעק"ב והם ח' אותיות ומה שבתוכם במספר רא"ש ק"ץ והסוד רא"ש ל"ב ק"ץ כפול ל"ב. וכהנה רבות עמנו והם סודות נפלאות לא הוצרכתי לכתבם כי מאלה יובנו האחרים. ומזה המין כזבי בת צור משותפת עם זמרי בן סלוא עם היות המדינים הם הדמיונים הנחלקים לשני כחות הראשונים. כזב"י ב"ת צו"ר תכז"ב בציו"ר, ואמנם זמר"י ב"ן סלו"א יוס"ר בל"א זמ"ן. זה "נשיא בית אב" וזו מיוחסת לאביה "ראש אמות בית אב במדי"ן הו"א" אה"ב דמיו"ן ומהן תבין הנשאים מזה המין. ומפני המגפה צוה ה' ית' ואמר "שאו את ראש כל עדת בני ישראל מבן עשרים שנה ומעלה לבית אבותם כל יוצא צבא בישראל". וכן עשה משה ואלעזר והפקודים והלויים בפקודיהם ידועים ואין לי צרך להאריך בהם. ועניין בנות צלפחד החמש רמז לסוד מופלג לכחות הצ"ל עם הפח"ד. ואלה

שמות בנותיו מחלה נעה וחגלה מלכה ותרצה כמניין חמשת החושים. מחלה **"והסרתי מחלה מקרבך"**. נעה מלשון תנועה. חגלה מלשון עגול בחילוף חי"ת בעי"ן. מלכה מלשון עצה **"מלכי ישפר עלך"** (דניאל ד' כד) תרגום איעצך אמלכינך. תרצה מלשון רצון. וזה לחמשת ההרגשות יש להן חמש כחות בהמיות. והנחלה כך רצה ליירשה קרוב מהכחות את הקרוב לו וכל שכן הענפים לשרש שהם מקבלים כחותיו. ועניין אסיפת משה באמרו **"עלה אל הר העברים הזה וראה את הארץ"** וכו'. ואמרו לו ית' **"כאשר מריתם פי"** וכו' הוא שרצה השם לצותו שיוכיח את ישראל לפני מותו וכן עשה. ומיד בקש רחמים ואמר **"יפקד יהוה אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה"** וכו'. וע"כ אמר לו ית' **"קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו"** וכו'. ואמרו **"לך"** מורה שהלקיחה תקרא בשמו כי יהושע בן נון משרת משה שנאמר **"ומשרתו יהושע בן נון נער"** וכו'. ואמרו **"מהודך"** ולא כל הודך ועם כל זה אמר **"ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני יהוה"**. ורמז אומרו **"על פיו יצאו ועל פיו יבואו"** האורים, עם היות ביאורו **"הוא וכל ישראל אתו וכל העדה"**. וכאשר צוה למשה לעשות ליהושע, כן עשה לו, **"ויסמוך ידיו עליו ויצוהו כאשר דבר יהוה ביד משה"**. וקרבן כל יום ויום מימי החול ומן השבת וראשי חדשים ומפסח ושבעות וראש השנה ויום הכפורים וסכות בט"ו ימים ועצרת של יום השמיני.

וכן מה שאמר בסוף זה **"אֵלֶּה תַעֲשׂוּ לַיהוָה בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבַד מִנְדָרֵיכֶם וּנְדָבְתֵיכֶם לְעֹלְתֵיכֶם וּלְמִנְחֹתֵיכֶם וּלְנִסְפֵיכֶם"**

וְלִשְׁלֹמִיכֶם". כל אלה כבר התבאר עניינם בספר שקדם לזה ודי במה שאמרנו שם. ואמנם כל מצות אלו באות לעמוד כנגד הגשמיות הכשפניות הנקראות גופניות כמו שנאמר במ "ויאמר משה אל בני ישראל ככל אשר צוה יהוה את משה".

פרשת ראשי המטות

הנדר והשבועה נקראו אָסֶר. ועניין שאוסר עצמו הנודר והנשבע ממה שלא אסרתו התורה. וע"כ נאמר "כי תדור נדר ליהוה" כשתדרנו "לא תאחר לשלמו". ונאמר "טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם" (קהלת ה' ד). ועל כן אמר בטוב האומר טוב מזה ומזה מי שאינו נודר כל עיקר. וזהו ממין מה שאמר הרב בקרבן "אדם כי יקריב", לכשיקריב יקריב כך וכך לפי המין האחד. וכבר ידעת שעל עניין זה חוברו שתי מסכתות מסכת נדרים ומסכת שבועות. ואם כן מה אפרש אני בם פה. ואמנם באומרו שזה כנשבע בחיי המלך וזה כנשבע במלך עצמו שנאמר "חי יהוה וחי נפשך" (מלכים ב' ב). יש לזה סוד החיים הנבדלים והחיים שאינם נוספים על עצם הדבר הנקרא חי ובהם נבדל האדם מן העליונים הנבדלים. ונקמת המדינים שאשת משה מכללם ואסיפתו אחר הנקמו מהם ידענו ברור שהכוונה בזה על חמשת מלכי מדין. והם שנאמר בם "וְאֵת מַלְכֵי מִדְיָן הִרְגוּ עַל חַלְלֵיהֶם אֵת אָוִי וְאֵת רִקְם וְאֵת צִוֵּר וְאֵת חוּר וְאֵת רַבֵּעַ חַמִּשַׁת מַלְכֵי מִדְיָן וְאֵת בְּלָעַם בֶּן בְּעֹוֹר הִרְגוּ בְּחֶרֶב". וכבר רמזתי סודם וסוד בלעם לב עם, סימן לששה (מלכי מדין) אר"ץ חר"ב שנאמר "ויהרגו כל זכר". ונאמר "וישבו בני ישראל את נשי מדין" וגו'. ונאמר ג"כ "ויקצף משה על פקודי החיל" וכו'. "ויאמר אליהם משה החייתם כל נקבה". וטען עליהם טענת היותן למכשול לעון על דבר פעור ולפיכך צוה להרוג "כל זכר בטף וכל אשה יודעת איש למשכב זכר". וצוה להחיות הבתולות כולן וצוה לנוגע

בחלל להתחטא ביום ג' וביום ז' והבגדים והכלים, ורמז על החטוי "זאת חקת התורה" בעניין אפר פרה בעבור מי נדה המזכים העולם כולו. והטהרה שני מינים באש ובמים, כאמרו "אך את הזהב ואת הכסף את הנחשת את הברזל את הבדיל ואת העפרת". הנה זכר כל מה שעובר באש והם ז' מיני מתכות כי המין הז' שהוא כסף חי איננו עובר באש כי הוא ניתן תמיד בטבעו ואינו צריך התכה. והוא כבד מאד בעצמו ואין טבעו להתקשות ובורח מן האש והוא בצורתו דומה למים וחלקיו כולם מתקבצים כחלקי המים. ואין כח בקור עליו להקפותו כמו שיש לו כח על המים להקפותם ולהקשותם כשלג וככפור והברד ודומיהם. והוא צורה לששת חבריו שהן מיוחדין לשישה כוכבי לכת וזה מיוחד לכוכב שכלי. והנה עניין זה הוא מופלא כנר האמצעי שבמנורה ולפיכך קורין אותו כוכב חמה ואומרים עליו זכר ונקבה. כי כשהוא עם כוכב זכר הוא זכר ואם הוא עם כוכב נקבה הוא נקבה. נמצא שהוא פועל ומתפעל. והנה אחר שפרש לך הכתוב ששה מיני מתכות חזר וכלל בשני לו ואמר "כָּל דְּבַר אֲשֶׁר יֵבֵא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ וְטָהַר אֲנִי בְּמֵי נֹדֶה יִתְחַטָּא וְכָל אֲשֶׁר לֹא יֵבֵא בְּאֵשׁ תַּעֲבִירוּ בַּמַּיִם".

ואמנם הנה אלה מחלקי הספירות נראה בתחלת מחשבה שאינן מהן, כל שכן ענייני המכס כולם שהם שני מינים "אחד נפש מהמש המאות", וה"אחד אחוז מן התמימים". ואמרו "שא את ראש מלקות השבי באדם ובבהמה" מורה על סוד הספירות. ולא חיסר מן האדם כי אם הבתולות לבד מפני שהבתולה נמשכת אחר בעלה מאד יותר משאר נשים ולכן אין

לנו פחד ממנה להמשיך את בעלה לע"ז כל שכן אחר התגדלה בחיק בעלה. והבהמה כללה שני מינים, שנים מהם טהורים וראויים לקרבן ואחד בלתי טהור והוא החמור. אבל הצא"ן והבק"ר מהם הוצ"א הקרב"ן מפני קצ"ר הנבוא"ה ומהם הוב"א הקצר"ן מפני האב"ק הרצו"ן. כעניין **"ויאבק איש עמו עד עלות השחר"**. ולפי שני מינים הכחות האלו המכפרים על האב"ק הנוצ"ר היתה הנבוא"ה זכ"ר ונקב"ה, כי מל"ך השדי"ם שהוא עי"ן זי"ן אל"ף זי"ן למ"ד היה מושל באמת"ו הנמשלת א"ז לע"ז על הבק"ר והצא"ן, כי כן מל"ך השדי"ם בגימטריא עולה בק"ר וצא"ן ושמו עזאזל מלא וחצי השם ג"כ המלך המשיח ויום השביעי. כמו כן שלשתם בעל החותם החתום על הצא"ן והבק"ר שהם תורתם חתומה עליהם בכל סוד הקרבן שהוא עולם הקרוב המורה על עולם הרחק שצריך לשער רחק העולם עם קרוב העולם.

ועתה בני ראה גם ראה מעלת סתרי הקרבנות וסוד התקדשותם עם סתרי הספירות. ובא המכס במקום סמך עגלה לכפר על עניין עגל מסכה הנקרא אלהי זהב, וסודו ס' חבר עמה שור ותקח כח התלי ממנו בחבור רא"ש וזנ"ב **"ונתנך יהוה לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה"**, **"ונתנך יהוה אלהיך עליון על כל גויי הארץ"**. ואם תקח אח"ד אחז מן החמשי"ם ישארו בידך שמי"ם, ואם תקח אח"ד אחז מן החמשים ישארו בידך ד"ם והנה לקחתי הדם מן האדם אשר אלף היא רוחו של אדם ועלה בידך דמו ונשאר מסוד זה י"ן והוא ס' וסוד הכל דמיון הוא דמיוני. **"מי נדה לא זרק עליו**

טמא הוא, "ל"א זר"ק עלי"ו, ל"א הבר"ק עלי"ו, ל"א הקר"ב עלי"ו, עלי"ו הדמי"ם, מן הדין תבין סודו. ומ"י נד"ה ל"א זר"ק עלי"ו דמיון הבק"ר והצא"ן שזכרתי והוא היום כדי לעמוד עוד כנגד הכח העגליי הנקרא אלהי זהב. נשארנו לנו מצות כמספרם מ"ו י"ד ורמזתיו למעלה בסימן דמ"ו ב"ו. ואמרו **"אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם"**. ביארו שלא ימשלו כחותם עליכם שאתם ממשלתכם למעלה מהם, והוא אזהרה על עבודת זולתו יתברך וישתבח שמו. על כן שרי אלפים ושרי מאות קרבו אל משה ואמרו לו מה שאמרו והקריבו קרבן זהב התרומה **"איש אשר מצא כלי זהב" וכו'**. ואמרו **"לכפר על נפשותיכם לפני יהוה"**. ואמנם היה הזהב **"כל כלי מעשה"** רמז על מעשה העגל. ולפיכך לקחו הזהב משה ואלעזר הכהן לכפר על מעשה העגל שעשה אהרן. ונאמר **"ויביאו אותו אל אהל מועד זכרון לפני יהוה"**. ועניין המקנה הרב וירושת הארץ בחוצה לארץ לשני שבטים וחצי, ותשעת המטות וחצי המטה מכל י"ב שבטים שנחלקו בו רמזים גדולים בידיעת חלוקת הכחות. והיה השבט העשירי שהוא שבט מנשה וסודו שבט הנשמה והוא שבט יוסף שנחלק תחלה לשנים למנשה ולאפרים, ועוד נחלק מנשה לשנים לעניין מופלג. וכן י"ב שמות יודע סודם בהתחלקם, ושם יוס"ף כולל חצים והוא אינ"ו גו"ף ול"א כ"ח בגו"ף. והוא שרמזו משה באמרו **"ויס"ף עוד להניחו במדבר"**, כי יוסף היה סבת ירידת מצרים ולוי סבת עליתם. וע"כ נחלק כח היורד לשנים ונתקדש כח העולה ולא כמוהו עם היורשים. ותנאי בני גד ובני ראובן ידוע שממנו נקח ראיה לכל תנאי. ושמות המקומות אין לי צורך לפרשם כי כל התורה שמות.

פרשת מסעי

המסעות והמחנות כולן היו על פי יי' שנאמר "על פי יהוה יחנו ועל פי יהוה יסעו". וכן הנה נאמר "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי יהוה" וכו'. ואחר שכתב משה ענין זה כולו אמר להם השם לאמר לישראל בשמו יתעלה כי כשיעברו את הירדן וילחמו באומות וינצחום מיד ישמידו כל פסילי אלהיהם ולהשמיד ולהרוג ולאבד אותם עמהם. ואמר להם דרך התראה "וְאִם לֹא תִוָּרְשׁוּ אֶת יִשְׂרָאֵל הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וְהָיָה אֲשֶׁר תִּוָּתִירוּ מֵהֶם לְשָׂפִים בְּעֵינֵיכֶם וְלִצְנִינָם בְּצַדֵּיכֶם וְצָרְרוּ אֶתְכֶם עַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים בָּהּ: וְהָיָה כֹּאֲשֶׁר דְּמִיתִי לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲעֲשֶׂה לָכֶם". וצוה לחלק את הארץ בנחלה על פי הגורל. והודיעם גבולי הארץ לארבע רוחות העולם, והחל מזרם וסבב ממנו אל מערב וממערב סבב אל צפון ומצפון אל מזרח. והורה בזה על סבוב עגול. וזכר שני מנחילים תחלה לנחל הארץ והם אלעזר ויהושע ועמהם י' נשיאים, ובאו השנים גד וראובן כי הנוחלים היו י"ב אישים. ונתנו ללוויים ערים לשבת לא דרך נחלה ומגרשיהם לבהמתם ולצרכיהם. והנה נתנו חלק מנחלת אחוזתם כל שבט כפי שהוא רב או מעט. ונתנו להם שש ערי מקלט לנוס שמה רוצח כל מכה נפש בשגגה וארבעים ושתיים עיר ומגרשיהן. ונחלקו ערי מקלט ג' ג' שלש מעבר הירדן ושלש בארץ כנען. וסוד ער"י מקל"ט, ט"ל מרק"ע. וכך אמר "וְהָיוּ לָכֶם הָעָרִים לְמִקְלָט מְגֹאֵל וְלֹא יָמוּת הָרוֹצֵחַ עַד עֲמָדוֹ לְפָנַי הָעֵדָה לְמִשְׁפָּט". ואמר "לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָגֵר וְלַתּוֹשֵׁב בְּתוֹכְכֶם תִּהְיֶינָה שֵׁשׁ

הַעֲרִים הָאֵלֶּה לְמַקְלָט לְנוֹס שָׁמָּה כָּל מִפְּה נֶפֶשׁ בְּשַׁגְגָּה".
 והורה במה יכה הרוצח את המוכה ויתחייב מיתה ואיך ירצח
 בבלי דעת ולא יתחייב מיתה. ואמר **"וְשִׁפְטוּ הָעֵדָה בֵּין הַמִּכָּה**
וּבֵין גֹּאֵל הַדָּם" וכו'. גא"ל הד"ם, גל"ם מא"ד, המכ"ה
 הרצ"ח הוא כ"ח המרצ"ה. וזהו גלוי סוד הקרבן והריגת משיח
 למשיח ושליח לשליח ורוח לרוח וכח לכח ונפש לנפש. וסוד
 הרוצ"ח המכ"ה הוא סוד החכ"ם הרוצ"ה כי הצור"ה חכמ"ה.
 ואמנם הגוא"ל הד"ם הו"א המגד"ל הגלם והאד, והוא גוא"ל
 המד"ה הידועה מן המדה שאיננה ידועה וגואל ספירה מהספירה
 בכח צורתו. וכן גא"ל הד"ם גד"ל אמ"ה הוא ימית את הרצ"ח
 הצבו"ר הרוב"ץ בתוך יאוריו, הוא התנין הגדול אשר אמר **"לי**
יארי ואני עשיתיני". הוא מלאך המות הוא השטן הוא יצר
 הרע. ואמר בסוף **"ול'א תחניפו את הארץ אשר אתם בה פי**
הדם הוא יחניף את הארץ ולארץ לא יכפר לדם אשר שפך
בה פי אם בדם שופכ"ו". בד"ם כשו"ף אשר הו"א מכש"ף.
 והיות הרוצח בשגגה בעיר מקלט עד מות הכהן הגדול. הרב
 ביאר סודו במורה צדק, רק ביארו לפי פשוטו, אבל לפי נסתר
 צריך שתדע מי הוא הכהן הגדול, והוא מלאך ההויה המניע
 מאכ"ל הכב"ד הנקרא מלא"ך הכבו"ד. כי הגדול הגד"ל כתיב
 ובידו דג"ל ההכנה ולו גד"ל ההכנה והוא בעל הדג"ן הכל"ה
 והוא ההלך הנג"ב. **"ואחרי מות הכהן ישוב הרצח אל אר"ץ**
אחזת"ו". אל צור"ת זב"ח שהוא רוצ"ח באו"ת על דרך
 תשוב"ה. שכן אר"ץ אחזת"ו בגימטריא תשובה. ועל זה רמז בו
 ישו"ב הרוצ"ח וסודו יצ"ר החוש"ב אשר הוא מחש"ב הציו"ר
 הנקרא ציו"ר מרא"ה הנבואה בארץ ובערים.

ודע זה מאד כי הוא סוד הגדול שבכל סודות הנבואה ונתלה דינו בין רוצח בזדון ובין רוצח בשגגה. וסוד הנחלות ומאמר בני יוסף על בנות צלפחד ומצות השם עליהם באמרו "לְטוֹב בְּעֵינֵיהֶם תִּהְיֶינָה לְנָשִׁים" וכן אמרו יתע' "וְלֹא תִסּוֹב נַחֲלָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִמֶּטֶה אֶל מֶטֶה כִּי אִישׁ בְּנַחֲלַת מֶטֶה אָבוֹתָיו יִדְבְּקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל". כל זה והנקשר עמהם הרי חכמים נתלו על פשוטיהם וכל שכן על נסתריהם. והחלוקה הראשונה ההכרחית מעידה על כל והיא בראשית העניין. יש נוחלין ומנחילין והנה א', והפכם לא נוחלין ולא מנחילין והנה ב', ועוד נוחלין ולא מנחילין והנה ג', והפכם מנחילין ולא נוחלין והנה ד' והבינם. ומאמר האומרים שהיודע שם בן מ"ב אותיות נוחל שני עולמות העולם הזה והעולם הבא, תבין סוד הנוחלין והמנחילין והנחלות כולן לפי דרכי סתרי התורה והמצות והנבואה ומשפטי התורה ומצותיה הם כולם דרכי השם באמת, והם שראויים להאמין שבהם תושע נפש כל שומרם. ועל כן נאמר על זה "אֵלֶּה הַמִּצְוֹת וְהַמְשָׁפְטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶרְבֹת מִזְרָאֵל עַל יַרְדֵּן יְרַחוּ".

זה השער לה' צדיקים יבואו בו
ספר

מפתח התוכחות

שחיבר ה"ה החכם השלם והכולל המאור
הגאון הגדול המפורסם החסיד והעניו
המקובלי האלהי כמוהר"ר אברהם אבולעפיה
זצלה"ה. שהיה נקרא בפי כל "אברהם הרואה"
*

"מפתח התוכחות" חיבר רבינו בשנת מ"ט לחייו

נדפס פעיה"ק ירושלים תובב"א
אדר תשס"א לפ"ק

הקדמה

זה הספר החמישי הנקרא משנה תורה קראתיו מפתח התוכחות, מפני שבם החל משה בו, ובם סיים. עם היותו מזהיר על המצות שכבר צום השם בהר סיני וחזשו קצתם ופרשו קצתם. ואין ספק שבו באר עניינים גדולים מפורשים ביראת השם ובאהבתו והורה בו תכלית כוונת מציאות האדם. והגיד שלא נברא בעבור חיי העולם הזה לבד, אבל בא בבטן אמו כדי שיבוא לעולם הזה ובא לעולם הזה כדי שילך לעולם הבא. ואם יש לו מזה מונע זולת רצונו אין חטא עליו ואם חפצו מונע, דמו בראשו. וכבר ידע כל חכם מקובל שלם שהוא מכלל סתרי התורה אשר אליו אני מדבר בכל מה שדברתי בכל זה החבור. כי מאחר שכל התורה כלה שמות אין בה דבור גדול או קטון ואפילו נקודה גדולה או קטנה שאמרה משה מדעתו, אבל הכל היה מפי השם לאזני משה. והנה משה דומה בכל מה שכתב בתורה מב' של בראשית עד ל' של ישראל לסופר שכותב ומעתיק מספר קדמון שמעיין בו וכותב ואין צריך להוסיף על מה שמוציא כתוב ולא לגרוע ממנו. ואע"פ שספר תורה אין הפסק בין פסוקיו ואין בו נקוד ולא טעמים אבל יש בו תגין כדמות זינין. עם כל זה מה שהוא בידינו היום מהפסקות הפסוקים ומהנקוד והטעמים והמסרת ומלא וחסר ואותיות מעוקמות ומלופפות והדומים להם ופרשיות חלוקות וסתומות ופתוחות וכיוצא מן הקבלה הנגלית והנסתרת הכל נמסר למשה רבינו בהר סיני ממנו מפורש וממנו סתום. ומה שיראה בתורה שהוא מדעת משה ומלבו או מה שיראה כפשוטה מגרעת בעניין או תוספת אין הדבר כן. אבל

כבר נודע שאין בה אפילו נקודה אחת לבטלה. ועל זה בא בקבלה כי לא דבר רק הוא מכם ואם רק הוא אינו אלא מכם. והיודע חכמת הטבע ידע שיש בעולם עניינים רבים שיאמר הסכל בטבע על קצת נמצאים מהברואים שהם לבטלה. כגון היתושים והזבובים והדומים להם ולא עוד אלא שאפילו בגוף האדם יאמר זה הסכל שיש בו בריות לבטלה כגון כנים וביצי כנים ומיניהם ופרעושים בארץ שמצערם את האדם וכיוצא בם. והחכם בטבע שידע שכל אלה הם נבראים בחכמה רבה ואין בהם בריה לבטלה וכל דבר שבעולם נברא בכוונה אלוהית והוא ידוע ומושג למי שבראו. ואע"פ שיש בנבראים עניינים שהם מכוונים לעצמם ויש שהם מכוונים לעצמם ולזולתם ויש שהם מכוונים לזולתם ולא לעצמם. ואחר שתכלית הכוונה היתה בבריאה לברוא אדם אשר הוא הנכבד שבעולם השפל ראוי להאמין שכל מה שיש בו בכללו ובפרטיו הוא מכוון במציאותו בעבור האדם ולא בעבור עצמו. אבל עולם האמצעי הוא מכוון לעצמו ואע"פ שגם הוא מכוון לעילתו, ואמנם עולם העליון מכוון לעצמו. וזו החכמה מבוארת במקומה וראויה היא לזולת זה המקום אך מה שראוי לדבר בו פה הוא שאומתינו מכוונת לעצמה ושאר אומות מכוונות בעבורה וכל התורה מכוונת לעצמה. ולזה הספר החמישי שהוא ספר התוכחות ולפיכך נקרא משנה תורה. וכן כתיב **"ועץ תוכחות מוסר"** ועל כן הוצרך משה רבינו ע"ה לכתוב בו עשרת הדברים וסוד הייחוד בקריאת שמע והמצות עם נתינת התורה ושירת האזינו עם הברכות והקללות ועם קיום עדותם עד סוף הכל וברכת ישראל בסוף. והגדת עניין מותו אשר דעתנו היא שמשנה כתב

הכל ולא כתב בו יהושע אות אחת. ולפיכך ספרה התורה עניין התוכחות כמי שמספר דבר שקרה לזולתו באמרה **אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל** וכו' וזכרה כל העניין.

פרשת אלה הדברים

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תפל ולבן וחצרות ודי זהב". זכרה התורה דברי משה לישראל והמקום אשר דבר להם בו והודעתנו שהדרך היתה קרובה מאד מחורב עד קדש ברנע ומספר מהלך הדרך י"א יום כמו שנאמר **"אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע"**. והגדתנו שאין עניין עיכוב ישראל במדבר אל בעבור חיזוק הנפש והגוף ועמדו שם מ' שנה. ואמנם הכל בכוונה אלוהית ובהשגחה מופלאה והמדות האלוהיות אינן מכריחות אבל הן מכריעות. שאם לא היה העניין כן לא היה שם מן הדין לא גמול ולא עונש וככה ידע כל שלם שאינו בעל מום באמונתו שעיקר בריתו של אדם הוא שבחירתו תלויה בידו והכל חתום בלבו בשני חותמות המלחמה אשר בין שני יצריו והמכריע ביניהם הוא השם הדיין אחר שמעו כל טענות הנלחמים השנים שהם בעלי הדין. ואמנם יש שם שני עדים כשרים והם שני שרים משגיחים ורואים תמיד עניין המלחמה מראשה ועד סופה, והם שבא עליהם בקבלה שהם שומרי מן האדם ושם מיכאל וגבריאל. וגם שני שרים אחרים בוחנים בין היצרים ושם אוריאל ורפאל, והם לבחון עדים שנויים מפני פחד עדים זוממין, והם ארבע מחנות שכינה, והדיין הוא מכריע בינתיים. ונזכרו השנים ונעלמו השנים כאמרם ז"ל רמז לזה שני מלאכים מלוין לו לאדם וכו'. ואמרו שמיכאל מים וגבריאל אש במדרש הצלת חנניה מישאל ועזריה מן גו אתון נורא יקידתא. ונמצא מזה שהמים דרומיים והאש

צפוניית גם אוריאל אויריי ומזרחי ורפאל עפריי ומערבי ושכינה שמימית ועליונית רומית ומלאך המות תהומיי וארציי ותחתון. והנה ז' ספירות עם הנקודה האמצעית אשר משם מקור הכל. ומפני שישראל נטו בצד שמאל ועשו העגל רמז להם ודי זהב שהוא המשמאל ובחינתו באש והתורה ניתנה באש וההר בער באש והדבור בא מתוך האש. והשם נאמר עליו **אש אכלה הוא אל קנא**, והקנאה מדה ממדות האש ובין הכעס ובקשת הנקמה. והעגל שאמר עליו אהרן **"ואשליכהו באש ויצא העגל הזה"** אמר עליו משה **"ואשרף אותו באש ואכות אתו טחון היטב עד אשר דק לעפר ואשלך את עפרו אל הנחל הירדן מן ההר"**. וכן כתיב **"ויקח את העגל אשר עשו וישרף (אותו) באש ויטחן עד אשר דק ויזר על פני המים וישק את בני ישראל"**. ובמדה שאדם מודד בה מודדין לו כי בחירת המדות והמעשים כבר ניתנה במתנה אלוהית לכל אדם ואע"פ שיש שם מסייעים לבוא ליטהר ופתחין לבוא ליטמא אין שם מכריח, כי אם מכריע על פי הדין הישר. ועל כן התוכחת משברת לב האיש הטוב ואינה יכולה על לב האיש הרע. ולפיכך בא ספר התוכחות לשבר לבן של ישראל בשנת הארבעים בזמן קרבת המות למנהיג. וזכר הזמן ההוא באמרו **"ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחדש דבר משה אל ישראל ככל אשר צוה יהוה אתו אלהם"**. זו ראייה ברורה שהתוכחות ההן לא אמרם להם משה מדעתו אבל השם צוהו לאמרן להם. ואמרו **"אתרי הכתו את סיחון מלך האמורי אשר יושב בחשבון ואת עוג מלך הבשן אשר יושב בעשתרות באדרעי"**, היו הכל כפשוטו אמת. אין דרך קצת נסתריו נעלמת

ממנו היום ש"ל (שבח לאל). והנני מגלה עתה מקצת קבלתי בו והמבין יבין.

דע שכבר קבלנו שמשה רבי' ע"ה מת בשבעה באדר והוא ברביעית החדש, ולפי דעת מיוחדת הוא בעצמו זמן לידתו. והזמן ההוא הוא סוף שנת הארבעים והוא החל לדבר לישראל בעשתי [עשר] חדש באחד לחדש והוא ידוע שהחדש הבא אחריו שהוא אדר הוא נגדיי לחדש אלול. וזה מזלו מזל דגים ויסודו יסוד המים השלישי מן סע"ד (סרטן עקרב דגים), לפיכך התחלת החמה מן טלה שהוא מזל האש הראשון. והיודע דרך מהלך התלי, יודע שראשו הולך ישר לפי מהלך המזלות וזנבו הולך הפוך. וזה כי בהיות ראשו נכנס בחלק ראשון מטלה יהיה זנבו נכנס בחלק ראשון ממאזנים, ויהיה הרוחק לעולם בין ראשו וזנבו פ"ק מעלות שכוללים ו' מזלות. כי סוד שם ו"ו כולל סוד י"ב מזלות. וכשתשים ב' סדנים לי"ב מזלות א' מדרום גם א' מצפון יתגלגלו י' מזלות ה' ממזרח למערב דרך רומו של עולם, גם ה' ממערב למזרח דרך תהומו של עולם. ויהיה סימנים ה"א ה"א ויושלם כל זה המהלך על פי השם כדמות מחוגה אשר לה נקודה אמצעית אחת ושני קוים עם ב' נקודות רודפים זה אחר זה תמיד, והרוחק ביניהם שווה לעולם והקו האחד הולך לפנים בערך אל השני שהולך לאחור. וסימן יו"ד של שם הוראה על שולטנות השם על כל תנועות העליונים והתחתונים בין על צורת תנועות י' מזלות שזכרתי בין על מקומות התגלגלותם שהם ו' קצוות בין על תנועות ד' יסודות. וזהו סוד החותם שהשם חתום על הכל. והבא להנבא צריך שיגע בחותם ויהפך

תנועתו מצד אל צד. ואמנם בהכנס ראש התלי עוד בחלק ב' מטלה לפנים יכנס זנבו בחלק ב' ממאזנים לאחור להשוות הריחוק. וסימן ריחוקו פני"ם אל פני"ם ודעם כי שניהם כוללים השנ"ה וסודם שי"ן ובהם נתלת המחשב"ה בכח הספיר"ה. אם כן בהכנס ראשו בחלק א' של שור יכנס זנבו בחלק א' של עקרב. וכן הכל גלגל חוזר חלילה תמיד פנים ואחור וכ"ן הכ"ל גלג"ל חוז"ר חליל"ה תמי"ד. יתחייב מזה שיהיה פעל הזנב הפך מפעל הראש מצד תנועותיהם שהם הפכיות וזה שתוף מהלכם מ"ט ע"ש ג"ס ד"א ד"ב.

וזה מקום כשופו של עולם בהתקבץ כחות התלי בעגול בבניין ירחו ובמעים וכדמות צורת הנחש בהתגלגלו ובשומו זנבו מקובץ, תלך גופו עד שוב הזנב בנקודה אמצעית לעגול גופו, וראשו התחלת עגולו. וידוע שגלגולו הוא לשני צדדיו, והנה לפעמים יעמוד ישר כדמות מטה ומזה יבין המבין סוד הנחש של חוה וסוד הנחש של מטה משה וסוד נחש הנחשת. וזה סוד שתוף מהלכו זה הנזכר לפי היסודות רוח אש מים עפר, אש רוח עפר מים. הנה ח' מתהפכים וחוזרים חלילה תמיד. וגם ד' הנזכרים חוזרים עוד אל ד' הראשונים בעצמם והם רוח אש מים עפר. ובזה המהלך לא יתחבר יסוד עליון עם תחתון כלל ולא העולה עם היורד, אבל החבור הוא העליון [עם עליון] ותחתון עם תחתון. ואם כן צריך לחבר זה עם זה עד שנפעל זה בזה ויתפעל זה מזה. לפיכך יהיה זה על ידי המשרתים שהם ז' כוכבי לכת אשר הם אמצעיים בין המזלות ובין היסודות.

והדברים אשר דבר משה אמרם ביום ראש חדש שבט שמזלו דלי והוא מזל יוסף.

וכתיב **"ויקה משה את עצמות יוסף עמו"**. ויוסף היה סבת הירידה למצרים מארץ כנען ומשה היה סיבת העליה מארץ מצרים לארץ כנען. על כן היתה התוכחה ראויה בכחו של יוסף והוא שמזלו רוח. וכן כתיב עליו **"הנמצא כזה איש אשר רוח אלהים בו"**. ועל זה בא גם כן ביהושע משרת משה, **"ויהושע בן נון מלא רוח חכמה"** שהוא מזרעו של יוסף. שנאמר **"למטה אפרים הושע בן נון"**, ולפיכך דילגה המדרגה לאחור ממים לרוח וממטה למעלה. והנה היאור ומי מרה ומי מריבה הראשונים והאחרונים בצור ובסלע עדים על כחות המים וכל שכן ים סוף. ויורו על כח משה עליהם ופעם על הצלתו מכח המים על ידי תבת גמ"א שסודו דם. ויובן מסוד אמרו **"ההפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים"** (תהלים קיד' ח), ופעם על התהפכות כח המים בכח עץ. גם המ"ן הוא המי"ם, גם הו"א הלח"ם, ופעם על כח המטה המכה בצור, ופעם יורה על חולשת כח משה כשמחליף הדבור בהכאה כפי מה שבא במי מריבה בסלע. ושם הסלע צור ושם הצור סלע, אלא שנתהפכו המדות בין שניהם. וזה שבצור צווה להכות והכה במטה בצור ונצח והוציא מים, ובסלע צווה לדבר והמיר הדבור במכת המטה ונצחו כח הצלע אע"פ שהוציא מים רבים **"ותשת העדה ובעירם"**. ואע"פ שמזל דלי רוח, צורתו היא מעידה עליו שהוא מעלה המים מהבור, וכשחציו מתמלא חציו השני מתרוקן. ואחר כן הדבר מתהפך שמלא ישוב ריקם והריקם ישוב מלא.

ומאזנים שגם הוא רוח זו היא צורתו בעניינה, וכן גם כן תאומים שגם הוא רוח, ויובן זה מיעקב ועשו וממאמר **"אמלאה החרבה"** (יחזקאל כו' ב'). כי לא נתמלאה צור אלא מחרבנה של ירושלים וכן לעתיד עוד לא תתמלא ירושלים אלא מחורבנה של צור. וצור הוא שם מיוחד היום אצלנו לרומי רבתי שצור היא ירושל"ם ש"ל רומ"י.

ולפי מה שזכרתי הנה יודע סוד עניין אמרו **"אחרי הכתו את סיחון מלך האמורי"**, והוא כי סיחון שם מורה על שיחתו של אדם. וסוד האמורי מלשון אמירה והכל דבור הביאו אל זה חלוף אמירה ודבור ושיחה בהכאה. ועל כן זכר בו **"אשר יושב בחשבון"** שהוא לשון מחשבה כמו שמספר מלשון ספר דברים. והסוד תלוי בספר וספור וספור, וכן עוג מלשון עג עוגה שהוא סבוב עניין מקיף. וסוד הבשן הוא סוד מיני התמורות, ה' מתחלפת בנ' לפי צירוף הנ"ך, וב"ש מתחלפים בא"ת ב"ש ואמרו בעשתרות הוא רמז בעשתי עשר חדש שזכר. ויש מי שאמר שהוא רמז לעשתרות באדרעי הוא במולד אדר הבא אחר שבט. ויש מי שאמר ששם ממשלת האדים הרעים מפני רבוי הלחות הגוברות בזקנה, כי חדש י"ב שהוא אדר הוא הזקן שבכל י"ב חדשי השנה והוא סוף כח האש שמתחיל מטלה עד שהוא הפך לו מכל צד. ואחר זה חזר עוד ואמר **"בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר"**. ורמז בקראו שם המקום ההוא עבר העברת הירידה מפני היות הביאה לארץ עליה. ורמז במאמר ארץ מואב בסוד צומ"א רב"א, והמובן מזה הוא שהתורה אינה מתבארת באמתתה למי

שמתענג ומתעדן בהבלי העולם הזה, אבל היא מתבארת למי שכל יום ויום אצלו יום הכפורים שהוא יום צום"א רב"א. ועל כן רמז בו במלת הואי"ל שם אליה"ו שאמר עליו אשרי מי שראהו בחלום.

ואחר שרמז כל זה החל לספר העניינים שכבר קרו בזמן שעבר, כדרך כל מוכיח. והחל בשמות הקדש ואמר **"יהוה אלהינו דבר אלינו בחרב לאמר רב לכם שבת בהר הזה פנו וסעו לכם ובאו אל הר האמורי ואל כל שכניו"** וכו'. והוא העניין שרמזנו באמירה שהיא הדרך לאמתת ההשגה אחר הכותו כחות הסיחה כי זה היה אחר קבלת התורה. והוא עניין השגת עמקי הדבור עם מהירות התנועה אליו. והמשיך העניינים ההם כלם וספר מה שאמר להם הוא, ומה שענו לו הם ומה שעשה בעצתם, וספר עניין נסיעתם והליכתם והגיעם בקדש ברנע, שהוא שרש התנועה משותף עם תולדתה בר נע, ושם אמר לישראל עלה רש. וספר עניין המרגלים עם היותו מוכיחם שהיה מתמיד לחזק לבם תמיד בחוזק הבטחון כאמרו להם **"ואומר אליכם לא תערצון ולא תיראון מהם יהוה אלהיכם ההולך לפניכם הוא ילחם לכם ככל אשר עשה אתכם במצרים לעיניכם ובמדבר אשר ראית"** וכו'. ואמר להם דרך תוכחה **"ובדבר הזה אינכם מאמנים ביהוה אלהיכם"**, וזה כי מאחר שראיתם בעיניכם השגחתו העצומה בכם מפורסמת איך תכחישוה. אלא שאתם קטני אמנה ואתם חושבים שהעניינים מקרים בלתי השגחה אלוהית וגרם לכם זה הסתלקות ההשגחה מכם, כמו שחשבתם מדה כנגד מדה. כאמרו **"וישמע יהוה את**

קול דבריכם ויקצוף וישבע לאמר אם יראה איש באנשים האלה הדור הרע הזה את הארץ הטובה" וכו' "זולתי כלב ויהושע". ואמר להם לא די לכם שקצף השם בכם אלא "גם כי התאנף יהיה בגללכם לאמר גם אתה לא תבא שם". וזה רמז לסבת הכח האשי המנצח את המימי בעת רתיחה. ואמר להם שמיד בשרו השם בשתלמידו ימלא מקומו, באמרו "יהושע בן נון העומד לפניך הוא יבוא שמה אתו חזק כי הוא ינחילנה את ישראל". והמשיך זה עם ההבדל שבין הבאים שם, ראה מן התוכחת מספרת מה שעבר בהכרע ונמשכת אחר חוזק מה שראוי להאמינו מההשגחה החזקה האלוהית בעם הקדש על פי המדות האלוהית, פעם במדה קשה לפי חוזק לבות העם הנקרא קשה עורף ובית מרי ומקציף ומכעיס וממרה. וכיוצא באלו השמות הרעים שקרא משה והנביאים לישראל על נטותם באמונת ההשגחה אל צד מינות בה. כי אם אין שם השגחת עם מיוחד אין שם אמונה מושקלת בשקול דעת מושכלת, ומה תועלת במקובלת בלתי השגחת ממשלתו. וידוע שכל זה רמז לשמירת הפרטים בנפש שכלית, ואין תכלית נשיאת האשה לאיש אלא מפני החבור, ותכלית החבור עיבור ותכלית העיבור תולדת ותכלית זה למוד ותכליתו השגה ותכליתה קיום התמדת המשיג עם תענוג השגתו, וזהו ענין גלגל היצירה.

ומאמיני סוד העבור שהוא גלגול הצורות בחמרים מתחדשים יאמינו, שהשלם המשיג כיון שעלה שוב אינו יורד והשאר זולתו מתגלגל וזה סוד מקובל אצלם. וקצת חכמי המחקר

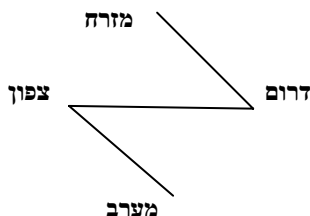
האמינוהו. ואמנם זאת האמונה היא נעלמת מאד ואין עליה מופת רק דומה לאמונת תחיית המתים שאין לנו ממנה [אלה] מקובלת בלבד אך לא מושכלת. ואעפ"כ כל קבלה נעלמת ועמוקה שלא בא מופת לסותרת אין ראוי להכחישה גם [אם] אין שם הכרע אמיתי להאמינה. ואם יש שם דרך מורה על אמונה הכרחית והיא מפני סבה, תבוקש הסבה והכוונה בה ומשתייהן תוודע אמיתת כל אמונה.

ודע כי כל אמונה בתחלתה אינה אלא קבלת דעת המוסר אותה וחזיונה המשכה אחר המסורת. ומפני שקצת קבלות מוטעות ויש מי שמאמין שהן רובן [מוטעות] ויש מהן עמוקות ונעלמות אשר לא תתבארנה אלא אחר חכמות רבות. ורוב המקבלים וכמעט כולם אינם משגיחים לחקור מהות אמונת קבלתם. לפיכך יקרה שתמשך קבלה אחת או רבות זמן ארוך ואע"פ שהיא שקר גמור. ואם לקבלת השקר המוטעה קרה המשך אריכות זמן רב כל שכן שהדין השכלי נותן שתמשך קבלת האמת זמנים אין חקר להם, מאחר שנודע שעל שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום. ואמנם אם תהיה האמת נעדרת הכל נעדר, ואם האמת נמצאת הכל נמצא. ועל זה התחיל בה הנביא באמרו **"אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם"** (זכריה ח' טז), וכן כתיב **"אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף"** (תהלים פה' יב). וכל התורה מלאה מראיות על זה ואין האמת נודעת כי אם אחר טורח גדול והשתדלות חזקה בחקירת החכמות האמת מסתרת תוכם. ואותן החכמות העמוקות הן נעלמות ומכוסות בלב התורה הזאת אשר הכל

מודים באמתתה. ואין ספק כי בהרבות אוהבי התורה ותלמודה ובמציאות חוקרי נסתריה תמצא האמת ותתחדש ותתחזק תמיד. ועם מעוט מציאותם תחלש האמת עד שתשתכח כמת מלב ולא ימצא לה שם ולא זכר בלבבות כיום הזה בעונותינו הרבים. והשם ית' האוהב, והאוהב אותנו יגלנה לכבודו ויפרסמנה מהיום הזה והלאה למען רחמיו הרבים ויחזקנה בלבבות אוהביו ויחליש כח אויביה שהם אויביו ויבשרנו בה לקיים בנו מה שאמר משה לישראל בהיותם יראים מאויביהם לאמר "לא תיראום כי יהוה אלהיכם הוא הנלחם לכם".

פרשת ואתחנן

אחר שהשלים משה רבי' ע"ה עניין תוכחתו הראשונה ומה שקרה בינו לבין השם עם ישראל מעת נסעם מהר חורב עד נצחו שם מלכי האמורי סיחון ועוג. והודיענו למי מהשבטים ניתנה ארצם לרשתה עם היותם מעבר לירדן על מנת שיעברו חלוצים עם אחיהם לצבא והם שני שבטים וחצי. כאמרו **"לראובני ולגד ולחצי שבט המנשה"**, בא להודיענו אחר זה איך בקש מהשם דרך תחינה ותפילה לעבור לראות הארץ. והודיענו שכבר נגזרה גזירה שלא יעבור שם. ואם למשה נאמר אחר תפילתו הנכונה **"רב לך אל תוסיף דבר אלי עוד בדבר הזה"** איך נבקש אנחנו שישמע יי' את קולינו ותפלתינו אצל רוב אנשי עמינו שחוק וקלות ראש. השם יכפר לנו ולהם עונותינו. ואין צריך פה לדבר בעניין התפלה הראויה והפכה שכבר האריך בעניינה רבי יעקב בעל המלמד ז"ל גם הרב רמזה בסוף התורה. ואמנם אחר שהודיענו מרע"ה תשובת השם לו על תחנתו הודיענו שהשם ית' הראה לו כל הארץ וראה אותה בעיניו לארבע רוחות העולם ימה וצפנה ותימנה ומזרחה. והחל מן המערב וגלגלו לצפון ומצפון לדרום ומדרום למזרח. והראה לו השם ית' זה הציור לפי עיון ראות עיניו בשלשה קוים שנים נוטים ואחד ישר תוך שניהם על דמות צורת אלף עשויה ממטה למעלה כזו,

רמז בזה סוד היצירה בקיום ג' קוים עם ד' נקודות כנגד ג' כחות נמשכות זו אחר זו ונקשרו זו בזו יחד עם ד' יסודות, ואם גופו לא עבר הנה עיונו עבר וראה הכל. ואחר שראה שזו היא התוחלת האנושית החל לחזק להם הדעת אשר קבלו תמיד ממנו בהבנת האמת. ואמר להם **"ועתה ישראל שמע אל החקים ואל המשפטים"** וכו', והתכלית **"למען תחיו ובאתם וירשתם את הארץ"**. והורה על השמדת מאמיני השוא והבדיל את ישראל מהם. ואמר להם **"ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם חיים כולכם היום"**. ובאמרו הדבקים הורה בו שאם אינם דבקים בשם אי אפשר לחיות חיי עד, כי דבוקם בשם הוא הסבה בהתמדת החיים הנצחיים. ואמר **"ראה למדתי אתכם"** וכו', מפני שכבר למדם התורה והמצוה שהיו עתידים להתנהג בה בקרב הארץ. ואמר **"ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם"** וכו', הוא שספרתי לך תמיד שתכלית כל החכמות היא התורה, ממנה לפי פשוטיה וממנה לפי נסתריה. והוא אמרו **"ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת"** וכו'. ועל כן הצורך להזהירם על שמירתה הרבה וכך אמר, **"רק השמר ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים**

אשר ראו עיניך ופן יסורו מלבבך כל ימי חיך והודעתם לבניך ולבני בניך". מכאן אמרו, מלמד שאין אדם רשאי לבטל מתלמוד תורה שום עת מכל ימי חייו, או בפיו יזכור וילמוד או בלבנו. שכך אמרו הא אינו מתחייב בנפשו עד שישב ויסירם מלבנו. ואם הוא צריך ללמוד הוא קודם לבנו ובנו לבן בנו וכן השאר הקרוב קודם. ואחר שהזהירם על זה השיב עוד להוכיחם על דרך אחרת כמי שאומר למי שמתוכח עמו, כך וכך אמרתי לך וכך אמרת לי. ואם יש שם זולתם משותף עמהם אומרים עליו כך אמר לנו וכך ענינו לו וכך אמרנו לו וכך ענה לנו, וכך עשיתי אני וכך עשית אתה וכך עשה הוא. וככה דרך כל התוכחות בין הטוען והנטען משני בעלי הדין, ותכלית כל תוכחת הודאה על האמת. ואחריה כפרת עון ותשובה בינתיים, כאמרו ומודה ועוזב ירוחם. והנה בזאת התוכחת כתב לנו צורת ההשגה אשר השיגו בעמדם כאמרו **"ותקרבון ותעמדון תחת ההר וההר בער באש עד לב השמים חשך ענן וערפל וידבר יהוה אליכם מתוך האש קול דברים אתם שמעום ותמונה אינכם רואים זולתי קול"**. והמשיך העניין ועוד הזהירם ואמר להם לחזק השגתם והאמונה בה **"ונשמרתם מאד לנפשותיכם כי לא ראייתם כל תמונה ביום דבר יהוה אליכם בחרב מתוך האש"**. ואחר שהוא כן השמרו לכם **"פן תשחיתון ועשיתם לכם פסל תמונת כ"ל פסל"** וכו'. וזכר בכלל מה שאינו ראוי לעבדו (דהיינו) הצורות העליונות באמרו **"ופן תשא עיניך השמימה"** וכו'.

ורמז רמז גדול באמרו **"אשר חלק יהוה אלהיך אותם לכל העמים"** וכו'. ואמר בן עזרא והמוסיפים להאיר אולי ידעו הסוד ולא רצו לגלותו לתלמי. וכבר ראיתי ספרים רבים אשר העתיקו מלת לתלמי וכתבו תחתם לתלמידיהם. וגרם זה הסופר הראשון בה, וסבת טעותו היתה שמצא נקודה על י' של תלמי וחשב שהוא מן המלות אשר נשלמות עם נקודותיהן כמלת אע"פ ודומיהן. ותכלית הגרמא שלא ידעו איך היה המעשה בתוספת בין ע' זקנים ובין תלמי המלך ששינו לו י"ח דברים וזה אחד מהם. והעיקר הוא שאמרו **"אשר חלק יהוה אלהיך אותם לכל העמים להאיר להם תחת כל השמים"**. וכך כתוב במעשה בראשית להאיר על הארץ ובכך ניצלו מיד מלכות הרשעה. אך הסוד הוא להנהיגם מפני שאינם חפצים בהנהגה אלוהית, ואם כן די להם בגלגליית. אבל אנחנו ואבותינו שבחרנו בשם והשם בחר בנו מכל והבדילנו מהם להיות לו לעם, אמר לנו **"ואתכם לקח יהוה"** וכו'. כי בזה הורה על הבדלתו מהאומות ועל השגחתו העצומה בנו. ועל שאין אנחנו תחת ממשלת של בריה כי אם תחת ממשלת הבורא יתע' לבדו. ולפיכך השלים בכתוב בהוראת ההשגחה כאמרו **"ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים להיות לו לעם נחלה כיום הזה"**. ואמנם אמרו אחר זה **"ויהוה התאנף בי על דבריכם וישבע לבלתי עברי את הירדן"** וכו'. והמשכת כל העניין ההוא הוא הוראה על התוכחה, כמי שאומר לבעל תוכחתו ראה כמה טובות עשה לך איש פלוני ואתה לא כבדתיו. שנכנסתי אני אמצעי בשלום לזכותך לפניו כעס עלי והרע לי ונענשתי בעבורך, ואעפ"כ אני מודיעך שאתה חייב להכיר טובתו. ועל

כן הוסיף לומר להם עוד **"השמרו לכם פן תשמרו את ברית יהוה אלהיכם אשר כרת עמכם ועשיתם לכם פסל תמונת כל"** וכו'. ונתן להם טעם למה שהוא סבת אבדתם בעברם על התורה והוא אמרו **"כי יהוה אלהיך אש אכלה הוא אל קנא"**. כלומר ראה מה תעשה בעצמך כי בעל דינך אינו כי אם מקנא על עבודת זולתו וינקם ממך בעברך על בריתו אשר כרת עמך בחרב, והוא שקבלת עליך באמריך נעשה ונשמע שלא לעבוד זולתו. ולפי שידע העתידות אע"פ שיש בזה נעלם הודיעם מה שיקרה להם אחר בואם לארץ מחלוף עבדת השם. ואמר **"כי תוליד בנים ובני בנים"** וכו', וכבר אמרו כי ונושנת"ם ישבו בארץ. וראה איך מנו המונים דבר זה אמרו מאדם עד נח אלף שנים, מנח ועד אברהם אלף שנים, מאברהם עד יציאת מצרים ארבע מאות ושמונה וארבעים שנה. סימן לכלם ב'תמ"ח גאלה, ומ' שנה עמדו במדבר ותת"נ עמדו בארץ וע' שנה בגלות בבל ות"כ שנה בבית שני. הנה סכום זה הכלל כלו עולה ג' אלפים ותתכ"ח שנה, סימן להם ב"א תחת"ך א"ב האותיות אל"ף. והנה עלה הכלל ד' אלפים פחות קע"ב שנה, זהו כלל החשבון הנזכר.

ואמנם יש לנו היום מזמן הגלות הזו ועד שנה זו שהיא שנת המ"ט ליצירה אלף ומאתים ועשרים ואחת שנה, סימן להם ארכ"א. חברם עם המספר הראשון ויעלה הכל המ"ט כמו שזכרתי סימן להם **"מטה עוזך ישלח יהוה מציון"** (תהלים קי' ב'). והנה יעד להם אבדון ושמד בסבת עשותם שם תמונת כל. ומלת כל רמז לספירה תשיעית גם לעשירית, כאמרם **"ומן אז חדלנו**

לקטר למלכות השמים והסך לה נסכים חסרנו כל" (ירמיה מד'^{יח}). מלכת כתיב ולנעלמות אין להם תמונה כי אינן גופות, ואין תמונה כי אם לגופות. ואין רצון השם לעשות תמונות לעבדן, ואפילו למחשבות שהם אמצעיים בינו לבינינו כי היא סבה לשכחתו ית' שאינו גוף ולא בעל תמונה. שכך קרה לקדמונים עד שאפילו האחרונים חשבוהו גוף אדם גמור, וטוענים טענת שני כרבים אשר הורו על שניותו שהשכינה תוכם, והם עדים לאחדות. ומחשבתם בטלה אצל מחשבת כל משכיל שלם אשר ידע השם במופת נחקר ותוריי מקובל ומושכל. וכל שכן בפשט התורה מבאר זה מפורש, ויעדם עוד שאחר השמדם ישוּבו אליו וישוב אלהים גם הוא יתע'. כאמרו **"ובקשתם את יהוה אלהיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך"**. והמשיך ענין התשובה וקיימה בשהיא בקשת השגת השם ודרישת ידיעתו כמו שנאמר **"דרשוני וחיו"** (עמוס ה' ד'). וכן כתיב **"ושבת עד יהוה אלהיך ושמעת בקולו"**. וכבר הודעתך למעלה במה שעבר מן החבור ששמיעת קולו ית' הוראה על בקשת הנבואה ועל השגתה. ואמר שעם זו התשובה הוא עתיד לשוב ולרחם ולהפך הגלות לגאלה. והורה דרך ההשגה באמרו **"כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך"** וכו'.

ודע כי מספר י' הדברים הראשונים באותיות עולה כת"ר והשניים יתרים עליהם מל"ך, הרי כת"ר מל"ך. והתיבות קע"ב בראשונים ובשניים קפ"ט. וסודם יחד שי"ת רמז להם בר"א שי"ת וזה סוד נסת"ר וענינו שנ"י יצרי"ם מכתרי"ם כת"ר מל"ך למכירם והכל כת"ר נסת"ר. וכלל אלה עם אלה

מכתרי"ם כת"ר לא"ש, רמזו להם ויטע אש"ל בבא"ר שב"ע, כלומר בעשר"ה. ונרמזו עוד פה בעניין כי שא"ל נא, ולפיכך נרמזו שם מאמר ענין האש כאמר "השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי". הנה גלה לך מהות אמרו ושמעת בקולו מפורש. וכן אמרו "מן השמים השמיעך את קולו ליסרך ועל הארץ הראך את אשו הגדולה ודבריו שמעת מתוך האש". ועל כן אמר "וידעת היום והשבות אל לבבך כי יהוה הוא האלהים" וכו'. א"ז יבדיל מש"ה "אז יבדיל משה שלש ערים" הבדיל לא נאמר כאן אלא יבדיל לעתיד לבא. כך נאמר במדרש ויש כאן רמז גדול לתחיית המתים והוא עניין היותם ערי מקלט "לנוס שמה רוצ"ח" שסודו ש"ד. "אשר ירצה את רעהו בבלי דעת והוא לא שנא לו מתמול שלשם", רמז לג' ימים שכנגד שלש ערים על דרך להט החרב המתהפכ"ת, שרוב הרוצחים הורגים בחרב. וכך נאמר על מלאך המות שהוא הורג את האדם בחרב שבה שלש טיפות. ומפני היות שם דרך עץ החיים נאמר "ונס אל אחת הערים האל וחי". וראה אמרו אחר הגידו שמות הערים "וזאת התורה אשר שם משה" וכו', ועוד אמר "אלה העדות והחקים והמשפטים אשר דבר משה אל בני ישראל בצאתם ממצרים בעבר הירדן בגיא מול בית פעור בארץ סיחון מלך האמורי אשר יושב בחשבון" וכו'. והנה המקום ההוא אשר בו נקבר שנאמר "ויקבר אתו בגיא בארץ מואב מול בית פעור". ודע ששלשת האחים אשר מתו בנשיקה שהם אהרן ומשה ומרים צריך לצרפם ומצירופם יתגלה נסתרם.

זוה סוד צירופם:

ו	ה	ש	מ
נ	ר	ה	א
מ	י	ר	מ
			ו

הם ראשונה מורים וסוד מורי"ם מדברי"ם וכללם מראים הראשונים. כי הצבעים הם שלשה מינים לבן ושחור ובינוני. והבינוני נחלק למינים מתחלפים נוטים לכאן ולכאן ואינם נוטים לא לכאן ולא לכאן. והצבעים קדם להם הזוהר שאינו בעל צבע ואין לו בעצמו שום מראה. ואמנם הוא מראה כל מראה מאחוריו, ודמיונם של הדברים המזהירים הוא כדמיון הדמיון שבו רואה הנפש כל דבר נעלם בדמיונו. והזוהר הדומה במראה הוא שנקרא מראה הנבואה, מפני שכך רואה בו הנביא מה שרואה כמי שמעיין במראות הצובאות. שרואה פניו ופני אחרים ועניינים רבים ותמונות וצורות כפי דמות מה שהם בחוץ, עד שיראה הנראה בתוכו, כי הוא בעצמו החיצוני ואין הפרש ביניהם. ובזו הדרך ייהפך לחי לראות את המת בדמיון, ממנו בהקיץ וממנו בחלום. והיא הדרך לכל השגה נעלמת מצוירת בעלת גוף. אך השכלית לא תושג לחי המדבר כי אם מושכלת לא מדומה. וההבדל שבין שתי ההשגות הוא שזו מגשמת מה שאינו גוף ומלבשת להתפשטות בגדים שתוכם העצם נסתר ועם זה מכסה הנעלם, וזו מסירה ההגשמה מן הגוף ומפשטת להתלבשות הבגדים שבהם היה העצם נעלם, ועל כן

מגלה הנסתר. ראה כמה הבדל ביניהן שהרי זו משגת העצם ערום ומופשט מכל מכסהו וזו אינה משגת כי אם מכסהו לבד. ואם כן נמצא שזה הכח מפשיט וזה מלביש, וכן כל השגה הרגשית ראויה להקרא מפני זה אמצעית בין שניהן שהיא בעלת כח אחר שאינו לא מפשיט ולא מלביש אבל משיג המלובש מלובש והערום ערום. ולפיכך כשרצה משה רבי' ע"ה להודיענו אמיתת הנבואה ומהותה, ושדרכה להתגלות באמצעות הדמיון והשכל מפני היות האדם מורכב משניהם. והעבר עם העתיד מן העניינים כלם הם דברים נעלמים, וההוה הנמצא הוא דבר נגלה לבדו בשעתו. והמתמיד בו משיגו כפי מה שהוא כל זמן שהוא עומד, ותפול זו ההשגה תחת חמשת החושים. ומה שכבר היה בהר סיני בזמן שעבר אין לו קיום. והכוונה על היותו היא קימת נצחית בעבור תשועת האישים המתחדשים, הצורך על זה בהכרח לספר לאשר היה לפניו לפני מותו זכרון מה שכבר עבר. ומה שהכוונה עליו קימת, להם ולבאים אחריהם ושהוא אחת לכל יחד מאז ועד עולמי עד כל ימי עולם. ועל כן נאמר "ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אליהם שמע ישראל את החקים ואת המשפטים אשר אנכי דבר באזניכם היום ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם". והחל לומר "יהוה אלהינו כרת עמנו ברית בחרב", הגה ספר להם מה שעבר. ועוד הודיעם שהכוונה במה שעבר היתה גם כן אחת עם מה שהיא אז ועם העתידה לבוא לזמן הבא אחרי כן. ולפיכך אמר להם "לא את אבותינו כרת יהוה את הברית הזאת כי אתנו אנחנו אלה פה היום כלנו חיים". זאת ראייה ברורה ונעימה שהתורה התמימה היא משיבת נפש, והיא ברית כרותה

בינינו ובין השם להחיות חיי עד למי שדבק בו יתע' על פיה. וכן כתוב **"ואתם הדבקים ביהוה אלהיכם חיים כולכם היום"**, והוא עניין אמרו פה היום כולנו חיים, כלומר דבקים בו ית'. ונתן פה נועם לחיים ההם ושהם החיים הנצחיים. והוא שאמר להם **"פנים בפנים דבר יהוה עמכם בהר מתוך האש"**. הנה גלה מבואר שכלם השיגו הדבור הנבואי בהר מתוך האש הכחות המאירי"ם שהם הנכללים בשם הא"ש, וסוד מתו"ך הא"ש מתו"ך הצור"ה. ודע כי במלת הא"ש יש בה נפלאות תמים דעים וכל שכן במלות מתו"ך הא"ש וכל שכן במלות בהר מתוך האש, אשר תוך שלשתם האו"ת. ורמזם **"וזה לך האות כי אנכי שלחתיך"**, ועל כן נסמך אליהם דבור אנכי, כאמרו **"אנכי עמד בין יהוה וביניכם בעת ההיא להגיד לכם את דבר יהוה כי יראתם מפני האש ולא עליתם בהר לאמר"**, והוא החל אנכי.

ועתה אגלה לך מקצת מאלה הסודות המופלאים ברמזים ובצירופים מופלאים. ואשוב לומר כי סוד אמרו לפני זה **"פנים בפנים"**, ואשר באר בו המתרגם ממלל עם ממלל, מורה בשניהם עניין גמול מופלג לפי מספרם וזה כי אמרו פנים בפנים מגלה בגימ' שהדבור היה ברו"ח הנאמ"ן וענינו ברוח הקדש. והסוד בו ברוח הקדש בו ברו"ח חכמ"ה ובינ"ה דבר יי' עמכם. וכן אמרו בתרגומו ממל"ל עם ממל"ל הוא בגימ' זכ"ר ונקב"ה. והוא כסוד דבוק ידיעתם בידיעת השם המיוחד שהיודע עם הידוע דומים לזכר ונקבה וכן המקיף והמוקף וכן המדבר עם השומע. וזה כי המדבר מוציא קול ומכניסו בחורי אזני השומע

ותולדת הקול עם נקבי האזנים יקרא שמע וימצא נשוא בכח באזנים וכשיפעל במ הקול ויכניס רוחו הדברי בתוכם ימצא השמע נשוא בפעל. והנה הקול והרוח הדברי אינם גופים אבל הם כחות בגופים ונשואים עליהן פעם בכח ופעם בפעל. והכח שלשה מינים האחד מהם הכח הנושא את הגוף מצד היותו עצם מעמיד הגוף וזהו המעולה. והשני כח נשוא על הגוף והוא מקרה לגוף והגוף מעמידו בארכו או רחבו או עמקו. וכן הדומים להם מן הכחות הנמצאים עם הגוף כל עוד שהגוף הוה קיים. ואע"פ שישתנו אלו הכחות בו באורך מעט ובינוני ורב, ונוטה אל המעט ונוהג אל הרב, עם כל זה ארך הוא, אלא שיש ממנו מיוחד וממנו מורכב כללי. ואמנם הכח השלישי הוא שימצא בגוף לעתים בהרגשות שהם פעם נמצאים בכח ופעם בפעל.

וכבר דמו אותם לכחות יותר נעלמות מהם לפי נושאייהם או אמור שדמום לכחות נעלמות יותר ויותר. ואמנם יש אומרים שהפנימיות הם שדמום לחיצוניות כלומר דמו הנפשיות כדמות ודומיהן לגופניות ועוד דמו הפנימיות של הפנימיות כלומר השכליות הנשואות על הנפשיות אל הנפשיות גם אל הגופניות. ואין ספק שזה העניין עמוק מאד, ואמנם ממנו תתגלה כתיבת רוח הקדש וקבלוה לנפש. ועל היות עשרת הדברים נמנים פה בקצת שנוי מעשרת הדברים הראשונים ראוי לבאר פה מקצת דרך מדרכי הנבואה. והוא שאומר הנה כי משה רבינו ע"ה היה אמצעי בין השם ובין ישראל כאמרו ע"ה "אנכי עמד בין יהוה ובינכם להגיד לכם את דבר יהוה". ונתן להם טעם למה הוצרך להיות הוא אמצעי ביניהם ואמר להם שזה גרמה יראתם

מפני האש ומפני זה לא עלו בהר. כאמרו ע"ה **"כי יראתם מפני האש ולא עליהם בהר לאמר"**. וכבר ידעת מה שבא בדברי חכמים בעניין מגלה זה הסוד לפי הדברים הקשים. כאמרם ז"ל הר קשה ברזל מחתכו, ברזל קשה אש מפעפעו, אש קשה מים מכבים אותו [מים קשים עבים סובלים אותם]. הנה אלה ארבעה מינים קשים זה מזה וכל אחד לפי כחו וטבעו אצל מי שנלחם עמו נקרא קשה. וכן המשיכו העניין בשאר דברים קשים ומאלה תבין השאר. ואמנם הר וברזל ואש ומים הנחברים פה שמע סודם, והוא שכבר נודע כי הר סיני הוא הר חורב בעצמו ושם כרת השם ברית עם משה ועם ישראל. ומי שכורת ברית עם זולתו מכניס תחת בריתו תנאים ידועים. ואם יתקיימו התנאים כבר תתקיים הברית ואם לאו הברית מופרת. והתנאי קושר שני הצדדים לפי קיומו ובטולו, והתנאי שהתנה השם עם ישראל תחלה בהר חרב הוא אמרו ית' לפי קשר דבריו **"אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים"** וכו'. **"ועתה אם שמע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והיתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש"** וכו'.

הנה זה הוא התנאי שצוה השם למשה להגידו לישראל וכן עשה ע"ה. **"ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר יהוה נעשה"**. כך ענו פעם ראשונה ושניה אבל פעם שלישית הוסיפו ואמרו **"כל אשר דבר יהוה נעשה ונשמע"**. וזה היה בשעת כריתת הברית בחלק **"משה חצי הדם וישם באגנות וחצי הדם זרק על המזבח"**. ושם נאמר **"ויקח ספר הברית"** אשר

סודו ברית השם, והנה סוד חלוק חצי הדם הוא חצי מדה וחצי הדם הוא וחצי מדה, וסוד חצי חק מדה. והנה חלוק שד"י לשנים חצי"י הד"ם הוא חצי"י שד"י וסודו שבעי"ם, רמז לשבעים מזקני ישראל ויש"ם ב"א גנ"ת חמש"ה הוא ש"ם אח"ד, גנ"ת חצי"י הש"ם, חצי"י הספ"ר. ויש"ם באגנ"ת ש"ו אב"ג יתנ"ם אבגית"ן האר"ש הא"ש הרא"ש ה"ר א"ש הוא הא"ש המשותף בא"ש וברא"ש. וישם באגנת חצי הדם ואיב תשצג חצי הדם וזנ"ב הלבנ"ה שוי"ם. חצי"י הד"ם פל"ג הזב"ל ל"ב הסכי"ל וכאשר זרק חצי הדם על המזבח כן זרק חצי הדם על העם. וסוד המזב"ח חז"ן, וסוד הע"ם הדמיו"ן. והנה חלק הדם לשני כחות בשעת כריתת הברית. וכך אמר **"הנה דם הברית אשר כרת יהוה עמכם על כל הדברים האלה"**.

ואחר זה הורנו כי משה עלה אל ההר ויבא בתוך הענן, וקרא ההר הר האלהים. ודע כי סוד התור"ה הרתה"ו וסוד ה"ר האלהי"ם האר"ן וסוד הספרי"ם השמי"ם. ולפיכך היו הזבחים זבחים שלמים לי"א פרים חשמלים זכים לכו פרים לספרי"ן. וכן הוא אומר **"כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר"**. ואם יאמר אומר הנה אם נלך על דרך זו לא נגיע אל תכלית אפילו בפסוק אחד, אומר לו לא, ואפילו לאות אחת ואפילו אם האות אלף שהרי נחשבה תשר"ק שהם אלף. והנה יכנסו תחתיה כל המספרים שאפשר לסמנם באותיות. שהרי טצ"ן לא הגיע אל אלף כי אחד חסר מהם, ואם תמנה אלף בשלש אותיות אי אפשר מבלתי כפל אותיות כגון תת"ר או שש"ת. והנה יתגלגלו המספרים. וכבר בארתי לך שזו הדרך אין תועלתה ניכרת עד

היותה חזקה מאד ביד יודעה וממנה יעלה אל עליונה מזה. וכן זו אחר זו מזו יעלה על זו. ואמנם התועלת של הגעת התכלית בה היא השגת הנבואה. ויש כמה אלפים ורבות ראיות אמיתיות על זה בין מצד הטבע בין מצד מה שאחר הטבע. בין מצד הקבלה התוריית שהיא המעולה שבעולם אצל משיג שלשתן. ולפיכך אומר כי סוד הר האר"ש והוא סוד הרא"ש שהוא ה"ר א"ש וסוד ברזל ל"ב ר"ז או"ר ל"ב וסוד הא"ש פעפופ"ע וסוד מי"ם ידו"ע, והנה ארבעתם סודם תור"ה. כי התורה שמה הר כמו שאמרתי לך שהיא הר תהו והברזל והאש שניהם תורה. שנ' **"הלא כה דברי כאש נאם יהוה וכפטיש יפוצץ סלע"** (ירמיה כג' כט). והפטיש הוא ברזל, והמים **"הוי כל צמא לכו למים"** שפירשום תורה.

ודע כי התורה היא כחמר לכל הדיעות והיא כצורה לכל הנפשות והיא כצורת הצורות לכל השכלים הנפרדים. כי התורה היא דבר יי' והיא כוללת עשר ספירות. ואמנם היא נחלקת לעניינים רבים כמו שאתה רואה חלוקה שהיא נכתבת בספרים. והיא נזכרת במבטא שפתים כלומר בפיות על פי הלשונות ואתה יודע עניין ריבוי התחלפות הלשונות והיא נחשבת נמצאת במחשבת הנפש. ואם התורה כך אצלנו חשוב מעתה איך ענייניה מתחלפים בשאר דרכי מציאותה הנעלמים. וראה התחלפותה במכתבים המצוירים, כאמרם ז"ל שבעים כתב יש לו להקב"ה בעולמו. וכן התחלפות הלשונות והמחשבות אשר כלן שם תורה כולל אותן. ולפיכך כשתראה בתורה דבר כפול בעניין משנה תורה בכלל או כעניין עשרת

הדברים בפרט ותמצא במ שנוי רב או בעניין ספור אליעזר וכיוצא בו, ראוי שתדע שהספור ההוא מורה תחלה שהכוונה תלויה בשמירת העניינים לא בשמירת המלות והאותיות. כי ידוע שבעשרת הדברים הראשונים יש תיבות ואותיות חסרות מעשרת הדברים השניים. והיה מספר התיבות של הראשונים קע"ב ומספר אותיותיהם תר"כ והיה התוספת של השניים עליהם בתיבות על קע"ב סימן טו"ב והכל קפ"ט וסימנם עקיד"ה או אמור פקד"ה וסימנם באופני"ם גופני"ם. והתוספת באותיות על תר"כ סימן ידו"ע הכל תש"י. ולפי הבנת הכוונה הכל שוה כאמרם על כיוצא בזה זכור ושמור בדבור אחד נאמרו וכן האמורים כלם. ואמנם לפי הדרך העמוקה האחרת והיא היות כל התורה שמותיו של הקב"ה אין באלה חסרון ולא באלה תוספת אבל כל אות ואות הוא עולם בפני עצמו שלם. וכבר אמרו ז"ל שאם היתה התורה כתובה כסדר היה אדם יכול להחיות מתים. והעלימה השם בסדרה מפני פריצי הדורות וגלה אותה למי שראוי להחיות בה מתים. והוא אמרו עליה **"היום הזה ראינו כי ידבר אלהים את האדם וחי ועתה למה נמות"** וכו'. ונאמר **"כי מי כל בשר אשר שמע קול אלהים חיים מדבר אליו מתוך האש כמנו ויחי"**. ושם נאמר **"ושמענו ועשינו"** הפך מן נעשה ונשמע בהקדים מלה לאלה. ואמרו שם **"מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אתי ולשמור את כל מצותי כל הימים"** וכו'. מורה על היות רשות האדם נתונה לו מוחלטת בבחירתו ליראה את השם ולעבוד אותו או לזולתו. וכשאומר **"וזאת המצוה החקים והמשפטים אשר צוה יהוה אלהיכם ללמד אתכם לעשות בארץ"** וכו' הגיד בזה מהות

הדבר המצווה ואמיתת מציאות המצוה ית' שמו. ונתן טעם שהמצוה מכוונת בעבור היראה האלוהית, והיראה סבת אריכות ימים כאמרו על זה "למען תירא את יי' אלהיך לשמור את כל חקותיו ומצותיו" וכו'. ואמר בסוף "ולמען יאריכון ימיך".

ואחר כן החל בייחוד ואמר **"שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד** ואהבת את יהוה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך". והשלים העניין בזו ההמשכה לידיעת הייחוד על הלמוד והדבור בו תמיד. וזכר עניין התפלין בעבור שהם על קשירתם יעידו על הייחוד באמרו **"וקשרתם לאות על ידיך והיו לטוטפות בין עיניך"**. ועוד קשר אל עניין המזוזה באמרו **"וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך"**. ולפי מה שאנחנו בו מעניין הנבואה נדבר בו.

דע כי ידיעת הייחוד היא ידיעה עמוקה עד מאד. והדברים הנספרים במספר אחד הם רבים. ואמנם האמיתי אשר אי אפשר לייחדו יותר רק ממה שעולה במחשבת המשכיל הוא אחד מיוחד בתכלית הייחוד אשר אינו מתחלק בשום צד מן הצדדים לשניות וכל שכן ליותר מזה. ודמוהו לעתה מן הזמן וגם לנקודה שהיא החלק הקטן מן הקו. ואין ספק שכבר בארו החוקרים במופתים מושכלים שאין הקו מורכב מנקודות ולא הזמן מחובר מעתות. וככה יתבאר שאין המספר ממוזג מאחרים ואע"פ שלא יושכל זה בתחלת מחשבה אבל העולה על דעת הסופר המספר

הוא שהמספר מאחר שנחלק לשני מינים והם הנפרד והזוג לא ימלט מהיותו מורכב מן האחד. ואתה יודע שכל קבוץ שאינו דבוק בחלק מוגבל ולא בצד מוגבל אע"פ שיקרא אחד איננו אחד מיוחד בייחוד המקובץ בכל חלקיו. והקבוץ הנפרד באחריו בקבוץ גרגרי החטה בשק אחד יקרא יחוד יותר מיוחד מקבוץ אלף אישים של המחנה האחד. מפני היות זה בחלקיו יותר עצור מזה. ואמנם קבוץ חלקי כסף חי או חלקי המשקים כמים ואש ושמן ודבש וחלב ויין וכיוצא בזה, הוא גם כן קבוץ מיוחד יותר מקבוץ החטה והדומים לה מכל ענייני הקבוצים המקובצים בשקים כמיני גרגרי שאר הזרעים והפירות. ואמנם עוד חתיכת זהב או כסף או נחשת וכיוצא בהם באבנים המיוחדות בהכרת ההרכבה, כל חתיכה מהם היא ראויה שתקרא יותר מיוחדת מן הדברים כלם שזכרנו. מפני שחלקיה כלם מעוצרים בעצור חזק קשה מאד, על כל חלק וחלק ממנה להפרד מזולתו. ויש חלק שהוא מוקף מכל צדדיו מחלקים שמקיפים בו מכל צד. ויש חלק מוקף מקצת צדדים ונשארו קצת צדדיו בלתי מוקפים. והמוקף כלו יקרא כלו נעלם מההרגש והמוקף בקצת צדדיו יקרא המקצת המוקף נעלם והמקצת שהוא בלתי מוקף נגלה. ואם כן הנה הוא מורכב מנגלה ונעלם. ואמנם אין בקבוץ הזה האחרון הנזכר על דרך משל שום חלק שיהיה נגלה כלו כמו שיש בו חלק נעלם כלו. ומאמיני העצם הפרדי שהם המדברים שזכרם הרב ז"ל בסוף החלק הא' של מורה צדק ב"ב הקדמותיהם והוא ההקדמה הא'. יאמינו שאם נתיך זאת החתיכה של זהב בכור האש ונמצא המקובץ בייחוד הנחבר כבר שבא אל הקבוץ שקדם לו בדברינו והוא קבוץ כסף חי

שחלקיו קלים להיפרד. זו אצלם ראייה שכל הדברים מורכבים מעצמים פרדיים והעצם הפרדי האחד מהם הוא שלא קבל שניות משני עצמים פרדיים. ובאמת שחכמי החוקרים דקדקו יותר מהם בזה ובדומה לו, עד שהביאו מופת שהעצם הפרדי ההוא, ואפילו אם הגיע אל תכלית הקטנות הנקודה הנחשבת בקו לא ימלט מהיותו גוף מורכב מחמר וצורה והוא ארוך ורחב ועמוק. שאם לא היה כן לא היה לו קיום בעצמו. ודברי החוקרים האלה הם אמיתיים והם נמשכים אחר השגות הנביאים שדבריהם דברי אלהים חיים. נמצא לפי מה שאמרנו שהדברים המקובצים כלם גופים מורכבים, ולא יושם ערך ולא דמיון בין הגופים המיוחדים הרבה או מעט. מפני שגוף הוא מורכב מחמר וצורה וישיגוהו מקרים, ובין הדברים שאינם גופים. וכל שכן שלא יושם ערך ולא דמיון בין הדברים שאינם גופים אבל הם כחות בגופים. ועל כן כל הקורא פסוק ראשון של קריאת שמע ולא שם לבו לא יצא ידי חובתו. ובמה יכוון לבו מי שאינו יודע סוד הייחוד בשלילה מופתית, שהרי בקראו את השם אחד הוא כופר בעיקר האמונה אם לא ידע להבדיל בין האחדים הנזכרים. ואם תאמר למה קראתהו התורה אחד, אומר אין זה יותר, זה מאמרו של יתעלה מדמיוני הפתאים וירח יהוה את ריח הניחות וכו'. וכיוצא בזה שעל הכל נאמר בכלל דברה תורה כלשון בני אדם. וגם אמרו אחד הוצרך להורות בו שאין בו ית' שום שניות בעולם, אבל מה שאינו גוף ולא יקבל חלוקה בשום פנים ואפילו הוא כח בגוף (ראות) [כאור] הנר וכיוצא בו לא יקרא אחד אלא מצד הגוף שממנו נשפע. שאנחנו נאמר שזה האור הנשפע מגוף האש הזאת שבזה הנר הוא אור

אחד. ואם הם שני נרות נאמר שאוריהם הם שנים. וכך נמנה האורים לפי מספר הגופים המאירים ואם יתחברו אלף נרות בחדר אחד וכלם מאירים כבר יתקבץ האור ויאיר בחזקה וכל מה שימעטו הנרות ימעט קבוץ אורם האחד וכל מה שירבו ירבה אורם. וזה יקרה להם מפני היותם נשפעים מגופים וכל גוף יהיה בעל שיעור ובעל מספר ובעל תכלית, וכיוצא באלה המקרים יקרוהו רבים ויתחייב שכחו ימשך אחריו. ואמנם מה שאינו גוף עם היות שפעו מאיר בגוף או במה שהוא כח בגוף הוא לא יקרה לו על זה שום מקרה מן המקרים שיקרו לגוף ולא ממה שיקרה למה שהוא כח בגוף. ולפיכך יתחייב מזה שהוא לא יפול תחת הזמן ולא יקבל חלוקה ואינו בעל שיעור ואינו נופל תחת סכום מספר לא נפרד ולא זוג, ואם כן לא יקרא רבים. ואמנם מסדרי מספר עשר ספירות בלימה נכיר הייחוד שהוא כסופר אותם ואינו נספר עמהם. ואחר שיושכל סוד הספירות אז יתכן שישכיל המייחד את השם בקראו קריאת שמע עניין השכל הנפרד. ויכיר ההבדל שיש בין השכלים הנפרדים העלולים מהשם ית' ובין השם יתב' שהוא הסבה הראשונה לכל נמצא. ובין השכל הפועל הנפרד העלול מהשכלים ומהשם ית', והוא שעל ידו יוצא שכלנו מן הכח אל הפעל הנבואי, והוא הרוח הנאמן הנקרא רוח הקדש.

והנביא הקורא קריאת שמע אומר לו שמע ישראל שסודו שמע שכל הפועל יי' אלהינו כלומר יי' שהוא סבה לנו ולך הוא יי' אחד. כלומר הדבר שאין לו שום שניות בעצם אמתתו ואי אפשר לפי הלשון לקראו כי אם אחד. והוא עונה ואומר **ואהבת**

את יהוה אלהיך כלומר מאחר שהכרת הייחוד בכדי נתחייב לך מזה לאהוב הדבר, שהשגחתו שהוא סבה עליונה ראשונה לכל בכל מיני אהבה. ועל כן זכר הלב והנפש והמאד. ואמר [בכל לבבך] **בכל נפשך ובכל מאדך**, והלב הוא כולל הלב עם כל כחותיו הגופניות מפני שהוא שורש כל הגוף. והנפש הוא שם כולל צורת האדם שהיא הכח הדברי עם כל כחותיו. והמאד הוא הכח החיצון הכולל העשר וכל מה שנמשך אחריו מענייני השררה. וכדי לכלול לענייני האדם זכר אלו השלשה דברים ושתף עם כל אחד מהם מלת בכל, כדי שלא ימלט דבר מענייני האדם שלא יהי משועבד לאהבת השם. ומפני שהקדים מלת השם עיקר הבחינה באהבת השם כאמרו במשלי "**מצרף לכסף וכור לזהב ובוזחן לבות יהוה**". ואומר "**ובלב כל חכם לב נתתי חכמה**". ואומר "**בלב נבון תנוח חכמה**", "**ולבי ראה הרבה חכמה ודעת**". וכן אמרו "**והחתי יתן אל לבו**". והלב הוא כלי לבחירה ולרצון ולאהבה.

לפיכך הוצרך לחזור בייחוד ולשנות העניין ולתלות הדבר כלו על הלב. כאמרו "**והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך**" והורה שהכל תלוי בלמוד. ולפיכך צוה עליו ואמר אחר צותו להיות הדברים על לבו עצמו שילמדם לבניו כאמרו **ושננתם לבניך**. ואע"פ שצוה ללמד לבניו לא פטר את עצמו מן הדבור במ שנאמר **ודברת במ**. ובעבור שענייני האדם בתענוגות גופו נשלמים בארבעה מינים זכרם ארבעתם. והם הישיבה וההליכה והשכיבה והקימה. וזכר הברית עם הישיבה והדרך עם ההליכה. ואחר כך פתח פתח אחד מופלג וצוה

לקשור הדברים לאות על היד. ועוד צוה להיותם בהויה לטטפות בין העיניים ועוד צוה לכתבם על מזוזות הבתים ובשערים. כל זה כבר התבאר ענינו שתכלית הכוונה בכולו כדי לדעת את השם ולעבדו בלבב שלם ולהרחיק מחשבת האדם, אשר נאמר עליו "וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום" מכל מיני ע"ז ומכל דמיוניה. ובעבור שנודע לכל כי יצר לב האדם רע מנעוריו וצריך להפך מציאותו מכל רע לטוב. ועל זה רצה השם להודיענו הדברים בכלל כפי יכולת האזן לשמעם תחלה וכפי כח הלב לקבלם מהרה כפי המזדמן. ועל כן כל מה שזכר בתורה ובזה המקום עמה לפי פשטו הוא מכוון כוונה אלוהית והוא כחלב ליונקי שדים. והדרך העמוקה יותר בנתיבות התורה דומה על דרך משל למזון הטבעי כלחם והבשר והיין. והדרך המעמקת יותר ממנה דומה למן. ואשר מעמקת יותר דומה למזון הנהנה מזיו השכינה כמשה בהר מ' יום ומ' לילה. ואשר מעמקת יותר דומה למזון הנפרד הנצחי והוא השגת התורה כאמתתה על דרך השמות שהוא תכלית כל הנבואות לאדם.

ואלו הדרכים והדומים להם כל מה שידלג המשכיל בהם מעניין לעניין יתקרב יותר אצל השם יתברך ואצל הנביאים והחכמים השלמים וכדי להעמיק בדברים מזה אל זה נמסרו רמזים רבים בתורה ומכללם היות עין של שמע רבתי וכן דלת של אחד רבתי. וסוד עי"נ דל"ת ע"ד ושנ"י עדי"ם הוא עד תמים והוא יודע דעת כלומר ידע דעתו. ע"ד בדב"ר ע"ד בעצמ"ו נחלק לשנים רפ"ב ולארבעה נאמ"ן נאמ"ן נאמ"ן נאמ"ן נאמ"ן עבר"י

ברא"ש עבר"י בזנ"ב. ראה זו הדרך והפלא מהשגת נסתרה ודע למה עין רבתי זנב למלת שמ"ע שהיא ראש הפסוק. ולמה דל"ת רבתי זנב למלת אח"ד שהיא סוף הפסוק. וראה שהנשאר משתיהן על ע"ד הוא א"ש בראשיהן גם מ"ח שהוא ח"מ תוכם. וסוד כללם מ"ח שע"ה וכוללים שני ימים שהם יו"ם יו"ם והם אד"ם חשמ"ל. ראה הוראת שתוף הזנב עם הראש על דרך סוד שע"ה אד"מ והתיבות שש והם ו' והאותיות יה"י הנה ויה"י. ומספר הכל אקי"ח וכל הכלל יחד א' קמ"ט וסודם מראו"ת בש"ר מיד"ת רחמי"ם או"ת. וסוד ואהבת בתאוה כלומר בחשק שכן המספר בתאוה וחשק או אמור חושק בתאוה וחש עד שתהיה באהבת השם חזק ואמיץ כאחד מן האבונ"ת. שזהו רמז ואהבת, ועל כן זכר שלשה מיני אהבה בעניינים שלשה רמז לשלשה האבות שהם עמודי העולם כלו. והם אברהם יצחק יעקב בעלי בריתו של הקב"ה ומדותיהן שלש שהן אמת ומשפט ושלום. האמת היא מדת יעקב והיא דומה למדת העשר כי היא התפארת. והעשירים מתפארים בעשרם שנרמז בו אמרו **בכל מאדך** במדה השלישי כלומר בכל עשרך. וכן החכם היוודע האמת מתפאר בידיעתו והוא העשיר האמיתי השמח בחלקו. כי האמת לחכמים בדמות העשיר לעשירים. והמשפט היא מדת יצחק ושמה מדת הדין והיא דומה למדת הנפש המהוה את כל הגוף ומתכונת תאריו כמדת אלהים המהוה את העולם כמו שהתבאר בראשית היצירה. ועל כן נרמז אמרו **בכל נפשך**. ומשפ"ט שוה עם הנפ"ש ה' נפ"ש ו' משפ"ט. והשלום הוא ענף נמשך ממדת החסד שהיא מדת אברהם אבינו ע"ה. ונרמז באמרו **ואגדל"ה שמ"ך** שמספרו כ"ח השלו"ם שואל חסד

ילבש החסד. וכן רמז **ואעש"ך לגו"י גדו"ל** אך שלום כחסד ואם תעיין במספר ארבע תיבות אלו תמצא הסוד יחד. **"ואעשך לגוי גדול ואברכך"** שמספרם באברה"ם כחס"ד כשלו"ם כלומר שתי המדות המופלגות יחד הן מדה אחת קשורה זו בזו ולא תפרדנה. כי השלום היא שלמות מדה והמדה השלמה המביאה לידי רוח הקדש ועושה שלום בינינו ו בין אבינו שבשמים. היא מדת החסידות שנאמר **"אז דברת בתזון להסידוך"** (תהלים פט' כ), ומפני שנאמר בספר יצירה לב בנפש כמלך במלחמה, ונאמר שם תמורת שלום מלחמה, ונא' בקהלת **עת מלחמה ועת שלום** וחתם השלום בזכרו העתים לפיכך זכר בהתחלה הלב ואמר **בכל לבבך** והחל בו וכפלו וסיים בו. עוד באמרו **"והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבבך"**. והוא נרמז באמרו **"ומלכי צדק מלך שלם"**. כי הצדק ענף קרוב יוצא משרש החסד והוא מלך השלום. וכך אמרו ז"ל על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום שנאמר **"אמת ומשפט ושלום שפטו בשעריכם"**. והנה שפט"ו בגימ' נשמ"ה ולפיכך נאמר לאברהם **"ואתה תבא אל אבותיך בשלום"**. ושלשת מדות האבות קשורות זו בזו עד שהן דבר אחד מהן, כי שלשתן נרמזו באברהם וכן ביצחק וכן ביעקב. עד שהתשעה נכללו באחת והיא אמונת הצדקה האלוהית. שנאמר **"והאמין ביי' ויחשבה לו צדקה"**. וכתוב **"ושפטו את העם משפט צדק"**. והנה ביעקב נאמר **"קטנתי מכל החסדים ומכל האמת"**. ונאמר **"ועשית עמדי חסד ואמת"**. ונאמר **"ויעקב איש תם יושב אהלים"** איש שלם צדיק גמור צדיק בן צדיק בן צדיק. ואמנם אמרו **ושנתם לבניך**

רמז לאמרו ונושנתם כי בו ו' אותיות כנגד ו' של ונושנתם. וזה כי תלמוד תורה הוא סבת ההתישבות בארץ הטהורה.

ואמנם עניין קשירת התפילין ביד כהה והיותם לאות הוא סוד אות מיוחדת והיא והיא יו"ד שכוללת עשר ספירות בלימה. תבין זה מן הקיבורת שהיא חתומה באות י' ועל כן ד' פרשיות אבג"ד הן י' ועל כן רמז על ידך אל תקרי ידך אלא יודך. ולפיכך יהיה אמרו והיו לטטפת בין עיניך שרש לזה שענינו בין שתי עיניך והעין מפה והעין מפה יהיה סודו ע' י' ע' זהו מניין קי"ם והוא רמז אקמ"ט הרמוז למעלה **עי"ן יו"ד עי"ן**

עי"ר. יו"ד פעמים אחד יו"י תוכם. **ט"ט** בגדפי שתי"ם פ"ת באפריקי שתי"ם חבר שתי"ם עם שתי"ם במספרם ותמצא סודם קש"ר ש"ל תפלי"ן והכל רא"ש. רמז עליו מלת אשר שהיא תוך שני שמות שהם ארבעה, א"ה י"ה אש"ר א"ה י"ה. וכן עוד חבר גדפ"י עם אפריקי"י ותמצא מספרם טטפ"ת, ועל כן באו במ שני בתים רמז לבתים שהם ב"ב שתיים שתיים כמו שרמזתי שהן ארבע פרשיות שבתפילין. וכן סוד תפלי"ן עש"ר רמז אל עשר ספירות בלימה חמש כנגד חמש. והנה הפרשיות ד"ד ושבמזוזה א"א הרי הכל עשר חמש א"ד וחמש א"ד אלה כנגד הראש ואלה כנגד הלב. והם מזוזות הבית שהם שערי הבינה נפתחים לעתים ונסגרים לעתים ר"ל המח והלב. כי גדפ"י כולל יחד. וקשר עניין שאלת הבן עם ההזרה על התורה ואמר שראוי לספר לבן דרך תשובה על שאלתו כל מה שקרה לישראל בכלל עם פרעה ועם כל עמו ולהודיעו האותות והמופתים. והכוונה בצאתנו ממצרים שהיא לתת לנו את הארץ.

והכוונה ביציאה "ויצונו יהוה לעשות את כל החקים האלה ליראה את יהוה אלהינו לטוב לנו כל הימים לחיותנו כהיום הזה". וזה כלו נתינת טעם אחר טעם, זה מפני זה וזה בעבור זה. "וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני יהוה אלהינו כאשר צונו". וזכר שבעה עממים והיותם מנוצחים מפנינו וצוה להשמיד מפני פחד, "כי יסיר את בנך מאחרי" וכו'. ואמר "כי עם קדוש אתה" וכו' "לא מרבכם מכל העמים חשק יהוה בכם" וכו' "כי מאהבת יהוה אתכם" וכו'. וכבר דברנו בזה מה שמפסיק בעניין בזה שבא בתורה כיוצא בו פעמים רבות. ואמר "וידעת כי יהוה אלהיך הוא האלהים האל הנאמן שמר הברית והחסד לאהביו" וכו'. "ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו" וכו'. "ושמרת את המצוה ואת החקים ואת המשפטים אשר אני מצוך היום לעשותם". ומתוך שכבר ידעת אמרם היום לעשותם ולא היום לקבל שכרם תוכל לדעת למה אמר וידעת וכו'. ותבין כי הגמול האחרון הוא חיי העולם הבא. ותדע מזה עניין אמרם לפי דעת אחת בזה חיי בני ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא. וזהו עניין כל המציאות.

פרשת והיה עקב תשמעון

החל לברך אותם בשכר הבנת המשפטים. תבין מזכרו הנה משפטים לבד, ובמקום אחר קורא הכל מצות וכן חקים. ופעם כוללם בשם מצוה אחת, פעם בשם תורה ופעם מזכירם כלם. ומאמרו עליהם לעתים שמירה לבד, לעתים עשיה לבד ולעתים שניהם יחד, מכל זה תבין כי זה נקשר בזה. ועל הכל יש כונה מיוחדת והיא כוללת כל הכוונות יחד, מפני שהיא תכלית התכליות למציאות האדם. והתכלית ההיא האחרונה היא ההשגה השכלית הנבואית, ר"ל ההשתדלות בה להשיגה כל ימי חיי האדם. כי בהשתדלות מספיק לפי היכולת שאנחנו לא נאשים המשתדל אם לא יתנבא, אבל נאשימנו אם לא ישתדל להתנבאות, מאחר שהתבאר לנו כי היא התכלית האחרונה. ואמנם אם לא יוכל להשתדל עד כאן ישתדל כמה שהוא למטה מזה מעט כגון העיון בחכמה. ואם אין כחו סובל יעיין במשנה. ואם חלש כחו מכל זה יקרא בתורה שבכתב ויתמיד בה למודו עד שיתחזק כחו. ואמנם אם לא ילמד כלל הוא חייב מיתה כמו שאמרו ז"ל על כל מה שאמרתי ודלא מוסיף ייסוף ודלא יילף קטלא חייב. ואמנם אם יש לו הכל ואין לו דרך בהבנת המשפטים ישמעם מפי החכמים לפחות כדי שיוכל לקיים במצות ושמרתם ועשיתם אותם. ואז יקיים לו השם מה שייעד לו כשאמר **"ושמר יהוה אלהיך לך את הברית ואת החסד"** ושאר הברכות כלן. ואם אין לו לא זה ולא זה אין לו מן הברכות אפילו אחת מהן, ואם תקשה והלא אין בידו שום מצוה לא בידיעה ולא במעשה. ואנחנו רואים מעשים נגלים בכל יום

שהרשעים הם המצליחים תמיד יותר מן הצדיקים. וגם שלמה אמר **"יש צדיקים שמגיע אליהם כמעשה הרשעים ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים"** (קהלת ח' יד). תשובה לקושייתך הוא העיון בנשמתך אם היא דבר אחד עם גויתך שמהם תבין שהגמול לזה עונש לזה, והענש לזו גמול לזו. ולולי היות האדם בעל שני עניינים לא היה לו גמול וענש. ועל זה בארנו למעלה עניין אמרו **"ומשלם לשנאיו אל פניו להאבידו"**. ואמר שהגמול האחרון הוא חיי העולם הבא. ולכך אמרו ז"ל מאי ליעבד איניש וליחי לימות מאי ליעבד איניש ולימות ליחי. ואין צריך תירוץ אחר למי שמודה על האמת, ויודע באמת דאית דינא ואית דיינא ואית עלם אחרן. אבל למכחיש זה אין ראוי לענות לו ולא לדבר אתו כי אפיקורוס ישראל כל שכן דמפקר טפי.

ואמנם אין ספק עם כל זה שאם יש שם שמירת מצות עם ידיעתם וקיומם ועם עשיתם יש שם בהכרע הברכות כלן. ומכלל שמירת המצות במעשה ובידיעה היא זכרון הנפלאות הראשונות כמו שנאמר **"כי תאמר בלבבך רבים הגוים האלה ממני איכה אוכל להורישם לא תירא מהם זכר תזכר"** וכו'. שלא תחשוב מחשבת עשרת נשיאי ישראל המרגלים, אבל תבטח בשם בטחון אמתו ושלם. ואז תמצא שהוא ית' יעשה לכל אויביך נופלים תחתך מה שעשה לפרעה ולעמו. והסבה בהיות איביך נופלים תחתך **"כי יהוה אלהיך בקרבך אל גדול ונורא"**. ועיין אמרו רמז מופלג בחרם ע"ז בעניין ה"כסף והזהב עליהם ולקחת לך פן תוקש בו כי תועבת יהוה אלהיך

הוא ולא תביא תועבה אל ביתך" וכו'. כל המצוה וכו'. ראה מה שאמרתי לך שכולל הכל בשם מצוה אחת. וראה זכרו עניין הניסיון באמרו "למען ענתך ולנסתך לדעת את אשר בלבבך התשמר מצותיו אם לא". מצותו כתיב אחת היא לאמה. וכבר הודעתך כי אמרו לדעת, חוזר אל המנוסה. לא אל המנסה ולא אל שאר העם כדעת הרב ז"ל שאין צריך להרחיקו כל כך כמו שאמרתי כשדברתי בזה. אבל אמרו לדעת חוזר אל בעל הלב. וזה ביאורו לדעת בניסיון עצמך מה בלבבך מקויים בשמירת המצוה המיוחדת שזכרנוה למעלה שהיא תכלית האדם. אם תשמרנה בהתהפך עליך הרעות בעת נסותך עצמך שהיא עת המעשה לא עת המחשבה לבד. וזה מפני מה שתראה מחוץ ברוב המוענים ומבית ברוב המחשבות בלב. כי לב בנפש כמלך במלחמה ולא יכיר בעל הלב כחו עד שיכנס במלחמה בפעל וינצח את העומדים כנגדו להלחם. וזהו סוד כל הניסיון ואל תאמין שנעלם דבר מהשם ית' ושעל כן הוא מנסה חלילה וחס. כי הכל גלוי לפניו ולא ישיג זולתו איכות ידיעתו ומחשבת המשיג מבלתו היא חסרה והשם ית' משלימה.

ודע שכמו שיש ללב שתי מחשבות בכל דבר והן הראשונות והפכיות. כאמרך הין על דבר אחד במחשבתך הראשונה ומיד לבך מהפכה אל לאו, או לאו קודם להין שהוא הפך מקדימת הין ללאו. כן יש לפעל שני מינים ראשונים לפי מרוצתו אחר מה שהיה תלוי בכח. והכח יאמר על מציאות יכולת, והעדר הכח יאמר על חסרון יכלת מהפעל. כראות והעורון על דרך משל, שהראות כח נשוא בעיניים, והעורון הוא העדר הראות

ואינו כח נשוא בעיניים. וכן תאמר על המחשבה בכלל שהיא כח נשוא בלבבו של החושב. והנה לפעמים יאמר על האיש החושב שהוא חושב בכח, והוא כל עת שאיננו חושב שום מחשבה. ולפעמים יאמר עליו שהוא בפעל, והוא כל עת שמחשבתו אתו לתת ולשאת בין הין ללאו. ומפני היות ההין והלאו כדמות חיוב ושליילה בעניינים הנחשבים, צריכה המחשבה אל מכריע בין שני הנשואים הנחשבים כהפכים. ולפעמים יספיק הדמיון להיותו מכריע בין הין ולאו. ולפעמים יצטרכו אל השכל להכריע ביניהן. וההבדל הזה יהיה ככה, והוא שהדבר המדומה אשר שתי המחשבות חולקות בחיובו ובשלילתו די להיות הדמיון מכריע ביניהן. והמושכל צריך אל השכל כמו שהמורגש צריך אל המרגיש. והמנוסה יהיה הניסיון מכריע בינו ובין המנסה. והניסיונות יודעו מחוץ בצאתם לפעל לא בהיותם בכח, מפני שבהיותם בכח יעלמו לעתים מן המנוסה, כאשר יעלמו מן המנסה. מפני היות מחשבות הלב רבות מאד ומשתנות ומתחלפות בכל עת, מרגע כמימריה אל רגע כמימריה. ומתהפכות מהין ללאו ומלאו הין עד שאין ראוי לבטוח במחשבה דמיונית, אך במושכלת ראוי לבטוח עליה מפני שהיא קיימת קיום חזק כקיום המורגש השלם באמיתת השגתו. ועל כן התורה אומרת במן "למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי יהוה יחיה האדם". וסמך ליה "וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש את בנו יהוה אלהיך מיסרך". ועניין המוסר על פי הייסורין מן האב לבנו הוא דרך אהבה והוא לפי הכרע הטבע הבן שאינו שלם. ולפיכך אמר מיד "ושמרת את מצות יהוה אלהיך ללכת

בדרכיו וליראה אתו". מכלל שעם שמירת המצות אין ייסורין באין, ואם באין בשום סבה סופן לטובת בעליהן. וראה אמרו הזהרתו תמיד על עניין השם באמרו **"השמר לך פן תשכח את יהוה אלהיך לבלתי שמר מצותיו ומשפטיו וחקתיו אשר אנכי מצוך היום פן תאכל ושבעת"** וכו'. ומפני זכרון השם תמיד צוה לברכו על כל דבר ודבר מפני פחד השכחה אשר גאות הלב סבתה. כאמרו **"ורם לבבך ושכחת את יי' אלהיך"** וכו'. ואומר **"המאכילך מן במדבר אשר לא ידעון אבתיך למען ענתך ולמען נסתך"** ותכלית הכוונה **"להטיבך באחריתך"**. ולפיכך אמר **"וזכרת את יהוה אלהיך כי הוא הנתן לך כח לעשות חיל למען הקים את בריתו אשר נשבע לאבתיך כיום הזה"**. וראה אמרו **"והיה אם שכח תשכח את יהוה אלהיך והלכת אחרי אלהים אחרים"** וכו' **"העדותי בכם היום כי אבד תאבדון עקב לא תשמעון בקול יהוה אלהיכם. וסמך ליה שמע ישראל וכו'.**

ראה והבן שתכלית הכוונה היא לשמוע בקול יי' בסוד הנבואה שאמרתי לך תמיד. ולמדנו מדבריו שאם לא תעדר תחלה ע"ז מן הלב אי אפשר לשמוע בקול יי'. והוא סבת האבדון לעובדיה כגויים כלם, כגופים כלם שהם עובדי ע"ז כל עוד שאינם נמשכים אחר דיעות הנשמות המשכילות. והנה יש כאן שאלה מופלאה וראוי להשיב עליה תשובה נכונה. והשאלה היא זו, איך יתכן לחשוב ששבעה עממים הנזכרים בתורה נענשו בבוא ישראל לארצם להשמידם. והנה הם עד היום ההוא היו שקועים בעבודת ע"ז ולא נאבדו בה. והתורה אומרת **"לא בצדקתך**

וביושר לבבך אתה בא לרשת את ארצם כי ברשעת בגוים האלה יהוה אלהיך מורישם מפניך ולמען הקים את הדבר אשר נשבע יהוה לאבתך" וכו'. ואם כן יורה זה שלא מצד צדקת ישראל אבל מצד רשעת האומות ההם, וגם בסבת קיום ברית האבות. הנה שתי סבות גדולות. והנה זה קשה שאם גזר השם עליהם מימי האבות לאבדם ולהשמידם לא היה זה מפני רשעותם אלא מפני אהבת האבות. ואם היה מאז מפני רשעתם לא היה אם כן מפני אהבת האבות. ואם היה מפני שתי הסבות מימי האבות, הנה לא נשאר מהם איש חי בימי ישראל. ועניין היות עוג חי מאז והוא הפליט הוא דרש ואם אינו כן, אבל היה הוא בעצמו בטל במיעוטו הוא ואחרים עמו. כי היו מעט אם היו אמת. והכוונה היא על כל שנאמר עליהם לא תחיה כל נשמה. חוץ מן השבים ומן העונים שלום אשר לא משבעה גויים הם רק מארץ רחוקה. רק מערי העמים האלה לא תחיה כל נשמה. ואם כן הענש לא הגיע לעם שהיה בימי האבות כי אם לבני בני בניהם עד כמה דורות. והתשובה היא זו, דע שמימי אברהם היו הגויים ההם בתכלית הרשע ועובדי ע"ז רק המדה האלוהית המנהגת כל אומה ואומה כך דרכה לפי מה שהשגנוה מצד התורה, להאריך אפו ית' עד עשרה דורות. שכן מצאנו מאדם ועד נח שהכעיסו לפניו בע"ז והאריך להם עד שהשחית כל בשר את דרכו על הארץ והביא עליהם המבול. וכן מנח ועד אברהם י' דורות ולולי אברהם היה העולם לוקה אז בדורו כמו שלקה סדום ועמורה וחברותיהן באש. ופרעה ועמו לקו בימי [משה] וז' עממים בימי יהושע. ומאמר החכמים ז"ל שאמרו עשרה דורות להודיע כמה ארך אפים לפניו. לא מפני היותם

ארבעה או עשרה בסכום קבוע, אלא להודיע שאריכות אפו עומדת שנים רבות. ולפעמים נוקם מיד מן הפרט או מן הכלל לפי מעשה זה או זה. ולפעמים מן החוטא עצמו ולפעמים מזרעו, פעם מן הקרוב ופעם מן הרחוק. ולפעמים מאריך הרבה וארך גליותינו שעמד עד היום מספר שנים שסימנם חק"ת תשוב"ה לעד שהאריך אפו לאומות ולא השמידם עד עתה.

ואנו רואים היום הנצרים עובדי ע"ז ואע"פ שאינם מכירים דבר בטיבה, ואם כן אין ראוי לומר שיש קושי בעניינים אלו. כי אם מצד חסרון השגת המתנת המדות האלוהיות. כי המכירן לא יתעה ולא יבקש לשפוט את שופטיו רק יעיין בתורה כראוי והיא תתריך לו כל קושיותיו בעניינים כאלה כמו שפירקנו לו זו הקושיא. ועל כן אמר **"וידעת כי לא בצדקתך"** והעד **"כי עם קשה ערף אתה זכר אל תשכח את אשר הקצפת את יהוה אלהיך במדבר"** וכו'. ולפיכך רצה משה להודיענו כי לא בצדקתם באה להם הארץ הטובה לנחלה כי אם מפני דבר אחר. וזו ראייה שיש שם גמול לא מצד היותו ראוי לבעליו המקבלו, אבל מצד זולתו, וכמשפט הגמול כן דין הענש. וזה סוד גדול שגילתהו התורה ועם הודאת בעל הריב אין צרך לעדים. ועל כן משה מזכיר להם ההכעסה שהכעיסו וההפסקות שהקציפו. ואיך השם מבקש להשמידם לולי תפלותיו ובקשותיו על דרך סתרי המדות. ומזכיר להם בכללם עניין העגל ועניין מתן תורה ושונה והולך ומספר דרך הגדה כל מה שקרה לו ולהם עם השם. ומה שהתחייבו אצלו לולי רחמיו יתב' שמו. ועל כן כולל ואומר בסוף אחר ספורו. **"ועתה ישראל מה יהוה אלהיך שואל**

מעמך כי אם ליראה את יהוה אלהיך" וכו'. ומודיע להם חשק השם לאבות והבחירה בנו אחריהם מכל העמים. כי זה יחייבנו לעשות רצונו תמיד. ולמול את ערלת לבבינו "כי יהוה אלהינו הוא אלהי האלהים ואדני האדנים" וכולל כל הכחות והכל תחת רשותו. וקשר עם אהבת הגר רמז לאהבת השכל אמרו "את יהוה אלהיך תירא ואתו תעבד ובו תדבק ובשמו תשבע". ואמר "הוא תהלתך והוא אלהיך" וכו'. זהו מה שמזהיר עליו "ואהבת את יהוה אלהיך ושמרת משמרתו" וכו'. כולי האי והלואי ואולי, שנקיים מצותיו. הוא שאומר "ושמרתם את כל המצוה אשר אנכי מצוך" וכו' "למען תחזקו" "ולמען תאריכו ימים וכו'. ואמר עם שבח הארץ "ארץ אשר יהוה אלהיך דרש אתה תמיד עיני יהוה אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה". תשרי הוא רשית כתיב וזה סוד גדול בהשגחת הארץ. מיום הבחירה בה ובאבות עד יום הגלות. ואמרו תמיד הוא רמז אל מדת י' תמי"ד עינ"י יי' צדקת יי' והכל יו"ד שסודו עשרי"ם. והובא לרמז כת"ר שהוא מספר י' דברות באותיותיהם.

"והיה אם שמע תשמעון" וכו', עניין האהבה זכרנהו והפחדת חסרון המטר. כאמרו "לא כארץ מצרים היא" וכו' "והשקית ברגליך". וחייך תלויים ביד אהבת השם בעל המטר. ואם תכעיסהו בסבת ריבוי מזונך הוא ימעיטנו וירעיבך במיעוט המים. וזה מדה אותה ממעטת התורה שהיא חיי הנפש ושמה מים. והוא ימעיטך המים שהם סבת חיי הגוף כמזון. "השמרו לכם מע"ז פן יפתה לבבכם וכו' וחרה וכו' ועצר את השמים

ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן יכולה ואבדתם מהרה וכו' ושמרתם.. וקשרתם.. ולמדתם.. וכתבתם" כל אלה מצות תפילין ולמוד ומזוזה. והכוונה "למען ירבו ימיכם לנצח כימי השמים על הארץ.. כי אם שמר תשמרון" וכו'. לאהבה ללכת ולדבקה בו זו היא תכלית כל הכוונות. וסוף סוף לא יתיצב איש בפניהם והטעם כי פחדכם ומוראכם יתן יהוה אלהיכם על פני כל הארץ אשר תדרכו בה כאשר דבר לכם. זו ראייה על אמיתת ההשגחה האלוהית בארץ ובכל מקום הראוי בארץ וכיוצא בה תמיד.

פרשת ראה אנכי

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו אל מצות יהוה אלהיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום". ראה אנכי זה כמו למלה הראשונה של עשרת הדברים והוא מה שרמזתי לך בה באמרו **"אנכי עמד בין יהוה וביניכם"**. וכן אמרו **"וזה לך האות כי אנכי שלחתיך"** והוציאו זאת המלה בנוטריקון וגלו בה סוד מופלא ומכוסה. באמרם על ביאורה אנ"א נפש"י כתיב"ת יהבי"ת. וסופי תיבותיהן א"י ת"ת א"ת י"ת, ותוכי תיבותיהן נפ"ש תב"י הב"י, ועולים בגימ' האמצעיים תתנ"ט ונסתרם משפ"ט נפ"ש, ש"ר שט"ן, לשו"ן הקד"ש די"ן. וסוד דין לשון הקדש, וסוד דין נבואה שר"ש זנ"ב רא"ש משי"ח ש"ר שט"ן. ורמזו על הפוך זה הנרמז במלת אנכ"י יהיב"ה כתיב"ה נעימי"ם אמרי"ה. והנה כלל המספר הראשון עולה יחד תשנ"ב וסודו אנכ"י אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד. י' מדת רחמים כוללת ברכ"ת הכהני"ם שהיא ברכת עין והיא ברכת סופם אומרת לכל אנכי בה תהילתי בלשון הקדש. אנכי נפשי כתובה בלשון הקדש כתובה בתורה וכהנה יבינו הנשואים. וכיר המעיין בזה מי מדבר בלבו ואי זו היא רוח הקדש השוכנת בקרבו. ובכל הלשונות מודיעה לו מה טיבו ומה הוא הכח אשר בו. וסוד הכלל הנכלל כולל תור"ה עם מצו"ה שנתנו בשתי"ם על פי משבי"ת מלחמות הכולל ו' שמו"ת שהן ה"א. ברוך הוא וברוך שמו הנותן תורה וברכה לעמו ברוך כבוד יי' ממקומו. וראה והפלא מאמרו **ראה ואחריו אנכי**. ואמנם כשזכר הכלל אמר **"אנכי נתן לפניכם היום"**

וכלל בו ברכה וקללה. ראה מה היא זו המתנה הנתונה לפנינו מפי השם ומפי משה. וכן כתיב עוד **"ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת המות ואת הטוב ואת הרע"**. כעניין אמרו עוד הברכה והקללה נתתי לפניך. ועוד שינה ואמר **"החיים והמות נתתי לפניך"**, והנה על הכל אמר **"נתתי לפניך"** כשכלל אותם. אבל כשפרט אותם והבדיל ביניהם אמר הדבר בשם מצוה לא בשם מתנה. כאמרו בברכה **"אשר אנכי מצוה אתכם היום"** וכך אמר בקללה בעצמה **"אשר אנכי מצוה אתכם היום"**. והנה בכלל רמז סוד היום פעם אחת בכלל, ובברכה בפרט רמז היום, וכן בקללה רמז היום. והנה שלש פעמים מלת היום נזכרת. ואם תבין סוד היום הנזכר במן גם כן שלש רגלים תבין גם זה. ואמרו **"את הברכה אשר תשמעו אל מצות יהוה אלהיכם"** הורה עליה שהברכה בעצמה היא השמיעה בעצמה.

ואמנם אמרו בקללה **"והקללה אם לא תשמעו"** זה תנאי ואינו כראשון אם תשמעו. ומן המחויב להוסיף ידיעה עוד בזה על מה שהודענו בעניינו במקום אחר. הוא שתלה הכל בהסרה מן הדרך הידועה אשר הזהיר ללכת בה תמיד. ושבהתחלפותה תבוא הקללה עם לכתם אחרי אלהים אחרים אשר אין להם ידיעה במה הם ומי הם. וצוה תמיד בידיעת השם מפני שאי אפשר לסור מאחרי עם הידיעה באמתיות. ורמז **"ונתת את הברכה על הר גריזים"** ג' רזים כתיב י' שמות הקדש רמ"ז י"ג המחז"ר י"ב חמ"ר חרב"ן. עיבל בנין מחבי"ר בעלי חמר זה אל"ף מחז"ר מחזור הפוך. גרזי"ם ועיב"ל י"ד שמות עם י"ד, ה"ר וה"ר הרהו"ר י"ו שמות ידיו רב לו ידיו די לו סימן

יהוד"ה. וביאורם **"הלא המה בעבר הירדן"** הנה עב"ר הירד"ן ואברה"ם העבר"י שוים בגימ' **"אחרי דרך מבוא השמש"** ראשי תיבות אדמ"ה. והסוד תלוי במחזור"ר השמ"ש והיר"ת. **"בארץ הכנעני"** באתצ"ה, הוא סימן מספר כ"ב אותיות. ע"ל חמשי"ם הש"ם הגדו"ל הוא מקום מבח"ן ברכ"ה וקלל"ה גדפ"י עם אפריק"י טטפ"ת. **"הישב בערבה מול הגלגל אצל אלוני מורה"** הישב בערבה מרובע ארבעה, מול הגלגל המלא מלא, הישב בערבה בחסרים יחסר מחסר גורע גרוע טבע הבניין טבע האין. מול הגלגל מביט הטבע הוא מביט זמן אצל מזל טלה. אלוני מורה, מחזור לבנה, זמן מורה, רוח לב הזמן, רוח זמן הלב, שליח, שמח, חמש, באמצע דם חלזון, מאור לחוזים. ומאלה יובנו כמה וכמה רמזים ויודעו לבעלי החרוזים חוקרי הר עונים הגנוזים סתרי הר עיבל ושלומי הר גריזים. כי דמותם נחלק כחלוק האגוזים ואינם שוים כלוזים ושניהם בעל"י רגז"ם.

והנה תדע שאחר השלימו עניין שני ההרים הנזכרים חזר לפרש סתריהם בפירוש. ואמר **"ושמרתם לעשות את כל החקים ואת המשפטים אשר אנכי מצוה אתכם היום"**. ובאר ואמר **"אלה החקים והמשפטים"**. החקי"ם ה"ם טב"ע הל"ב, והמשפטי"ם כוללים הנפ"ש והד"ם. ולפיכך אמר **"אשר תשמעון לעשות בארץ אשר נתן יהוה אלהי אבותיך לך לרשתה כל הימים אשר אתם חיים על האדמה"**. כלל באמרו **תשמרון ופרט במלת לך וכלל בשובו לאמר אשר אתם חיים והם טבע הלב עם הדם והנפש אשר הם כוללים והם פרטם**

פרטים ובכללם. עוד כלם על האדמה חיים והחיוב עליהם מה שצוה לכלל ישראל "אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם ירשים אתם את אלהיכם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן ונתצתם את מזבחותם" וכו'. והמשיך להזכיר כל מיני אבדון והפסד לכל מיני ע"ז מכל צד ומכל פינה, עד שלא ישאר שום שארית לזכרה בעולם. באמרו "ואבדתם את שמם מן המקום ההוא" ואמר "לא תעשון כן ליהוה אלהיכם כי אם אל המקום אשר יבחר יהוה אלהיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובא"ת שמ"ה". אהבת שמו שמחתו חמשים וחמש שמטת השנים לשכנו תשרי לשלום תדרשו. ובאת שמה תדרש ותבוא שמה לכהן ושמש תדרשו ותמצאו שם האבות. ובאת שמה שם הקדשה לשכנו תדרש השם הקדוש שכנו בלשון יון מהירות נצחי מתמיד מרבה עתותיו זו אחר זו.

וכך צריך לעשות בדרכי השגת הנבואה, עד שלא יתקרב הלב מהשיג ולא יתראש מלדרוש שם השם תמיד. והבאתם שמה מאהבתו עולותיכם וזבחיכם וכו', כל מה שתשחטו מן הכחות העליונות והתחתונות הנגלות והנעלמות החיצונות והפנימיות הכל יהיה לכבוד השם יתב' ולהזכיר את שמו תמיד מאהבתו. ושמחתם במזונכם משמחתו ואז תקבלו את ברכתו מאתו. עיין וראה והבן איך התורה מסירה מעלינו מכל צד שאפשר כל מחשבת ע"ז עד שימחה שמה וזכרה מן הלבבות ומן העולם מבית ומחוץ. ולא ישאר שום הרהור במחשבת הלב עליה שמא יש בה שום אמתות. שכבר הודיעתנו התורה שאין בה ממש

ואינה כולה כי אם כשפניות ודמיונות ושקרים קושרים לבות הפתאים. והגידתנו איך העמידה העולם הזה אין הכוונה בה כל ימי חיינו כי אם להשתדל לדעת את השם יתע' ולאהבו ולדבקה בו ולעבדו בלבב שלם עם היותנו נותנים לכל דבר ודבר חקו ולכל גוף וגוף משפטו הראוי לו כפי חלקו כאשר צוה יי' בצדקו. עד שאמ' ית' לכבוד שמו **"ושמחתם לפני יהוה אלהיכם אתם ובניכם ובנותיכם ועבדיכם ואמהתיכם והלוי אשר בשעריכם"** וכו'. ועל זה יחד מקום לשמו ית' וית' ואמר **"השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה כי אם במקום אשר יבחר יהוה"** וכו' **שם תעלה עולותיך** וכו'. ראה איך בקש למחות מהלבבות דיעות הראשונים בקרבן. והזהיר על איסור אכילת **"הדם לא תאכלו על הארץ תשפכנו כמים"**. על הארץ תשפכנו"ו מפני שכל כשפנו"ת נולד ממנו. ודמהו למים ששם נראת בבואה של אדם. גם דמיון נגזר מן דם כמו שנגזר עליון מן על. ועניינו דומה לעניין דורות ולעניין מראה ואי אפשר לראות מראה הנבואה כי אם באמצעות הדמיון. וכשיחשב הלב דבר כח המדמה יציירהו וידמהו גופני, לפיכך יתנועע דם הלב הרוחני ויברח ממדת הפחד החקוקה במים כברוח כסף חי מפני עצור האצבעות בהיותו תוך כף היד. ועל כן זכר הצבי והאיל שמורים על כח מרוצת הרעיון. כי צבי נגזר מצביון בסוד שם הארץ צבי היא לכל הארצות. וכן שם איל נגזר מן אילות ומן כח וגם מן הואיל שענינו רצה. ונרמז בעניין (שה"ש) **השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות או באילות השדה** בחפץ ורצון פנימיים וחיצוניים, **אם תעירו ואם תעוררו שתעירו ושתעוררו את האהבה עד שתחפץ את**

הרצון עד שיתרצה. ומלת אם בזה המקום כמלת **אם כסף תלוה את עמי** שהוא חיוב להלוות. כן פה חיוב להעיר ולפייס עד שיתרצה. **תשפכנו כמים** תכשפנו ברצון שד תכשפנו כמקטרג רצח כשקר"ן. ואמר **רק הדם** דם הקר הוא מהשד המביא לידי השמד **לא תאכלנו** עם לא תאכלו לא תעלנו לא יאמתנו השכל אצלך. **על הארץ תשפכנו** כנפשות אשר הם כמים, ותכלת. דו מתות, שם דמיונות, דמיון שמות, נשפכות מן הדיו נהוות ונפסדות. ואמר **"השמר לך פן תעזב את הלוי כל ימיך על אדמתך"** הוא המשמש את השם המתלוה עם הכח האמתי העליון המכהן תמיד. והורה דרך למזון התאוה **"כי תאוה נפשך לאכול בשר בכל אות נפשך תאכל בשר"**. וגלה סוד הבריאה כאמרו **"רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש ולא תאכל הנפש עם הבשר לא תאכלנו על הארץ תשפכנו כמים לא תאכלנו למען ייטב לך ולבניך אחריו כי תעשה הישר בעיני יהוה"**.

ראה והבן מזה פלאות תמים דעים והוא שתדע כי התורה ניתנה לנו להודיענו אמיתת מהותנו מראש ועד סוף. ומידיעת מהות האיש תלקח הראיה לידיעת מהות כל איש ואיש מאישי המינים כלם. עד שתהיה ידיעת המינים לפי מהותם ניכרת למשכיל השלם המשיגם. והעניינים הצריכים לנו לדעתם הגידתנו התורה מהות אמתתם מהם בפירוש מבואר כעניין מהות הדמים. ומהם ברמזים קרובים להבינם כמהות הנפש. ומהם עמוקים מאד כהשגת מציאות השם ית' ומציאות העניינים הנאצלים מאתו ית' מן השכלים הנפרדים עד השכל הפועל.

ולפי שרצה ית' להודיענו מהות הדם הודיענו תחלה סוד הקרבן בספר ויקרא. והודיענו סוד המזבח ומהותו וסוד הזבח ואמתתו וסוד הזובה ושרשו וסוד הנזבה ועיקרו. ואלה ארבעה עניינים נקשרים והם המזבח שהוא המקום שבו תעשה תמיד שפיכות דמים לקרבן שהוא מקום קבוע ומוכן לכך. והדם הנשפך על גבי המזבח החיצון המוכן לזבח והושם פתח אהל מועד נקרא דם עולה. והוא א' ה"ל מוע"ד מצורף ושמו מזבח הנחשת. ויובן סודו משם הנחש הנקרא נחש נחשת. וסוד משכן נמשך גם יובן משכינה ומנשיכה, כי הנחש נושך. וסוד מזב"ח הנחש"ת מחשב"ת החזו"ן ובה זמנ"י תשוב"ה כבינ"ה כתשוב"ה כקש"ת כשר"ש מתשוב"ה בינ"ה מבינ"ה תשוב"ה. ועל כן מזבח הנחשת מהותו הנחש והוא מקום שבו מתגלה איך ימו"ת השט"ן. שהיא תכלית הכוונה ואשר שפך שם דמו המי"ת שטנ"ו ואם לאו שט"ן המית"ו. ועל כן הדם שופך על מזב"ח הנחש"ת דם שטנ"י המו"ת.

ואמנם מזבח הזהב שהוא מזבח הפנימי איננו עשוי לשפיכות דמים כי אם לקטרת ועל כן מקומו לפני ארון העדות. וראה אמרו ית' עליו בסוף פרשת ואתה תצוה **"ונתת אתו לפני הפרכת אשר על העדות אשר אועד לך שמה"** וצוה להקטיר עליו קטרת סמים ידועה. והזהיר ואמר **"לא תעלו עליו קטרת זרה ועלה ומנחה ונסך לא תסבו עליו"**. ואמנם צוה לכפר עליו באמרו **"וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכפרים אחת בשנה יכפר עליו לדרתיכם קדש קדשים הוא ליהוה"**. ראה סוד הקטרת וכחה איך גלה לנו ית' ויתפאר שמו

באמרו **"איש אשר יעשה כמוה להריח בה ונכרת מעמיו"**. וככה אמר בעניין שמן משחת קדש **"איש אשר ירקח כמוהו ואשר יתן ממנו על זר ונכרת מעמיו"**. וכבר ידעת מה שבא מעניין כח הקטרת מן הכפרה בעניין עצור המגפה. ועל היותו מגלה זה אמר בראש פרשת כי תשא את ראש בעניין נתינת כפר נפש לכפר על המניין בפקד אתם. והנה הקטרת מכפרת ומצלת כל גו"ף מדין כר"ת כלומר גו"ף מרשי"ע שכן קטרת בגימ'.

ודע כי היא נעשת מד' מיני סמים וסימנם שלח"ן או אמור לנח"ש והם נטף ושחלת וחלבנה ולבנה. ויש בצירופם גלוי לידיעת מהותם. וכן בעניין השמן עם בשמיו פלאות השם. ושמן המשחה וקטרת הסמים עם שאר עניני המשכן וכל כליו עם מזבח הקטרת ועם מזבח העלה וכליהן, הם כלם צורות עשויות מחוץ מורגשות לעיניים מפני שיצוירו העיניים הפנימיים שבעולם ובשנה ובנפש בהם. וכל שכן ענין הדם שהוא ענין קרוב לנפש מאד עד שנתחייב אל היותו הוא בעצמו כאמרו **"כי הדם הוא הנפש"** כאשר אמרתי למעלה. ובעבור שלא יחשוב חושב שאין לאדם אם כן שום נפש זולת הדם, גלה עוד והורנו שלא קרא שם הנפש בשם הדם אלא מפני שתלה כפרתה בדם. באמרו **כי הדם הוא בנפש** ולמה הושם בה כדי לכפר כאמרו **בנפש יכפר**. ומעניין הזב והזבה ושכבת זרע ודם נדות ודם לידה ודם טהר יובן סוד דם שני השעירים הנקראים שדים. **"ושעירים ירקדו שם"** **"ולא יזבחו עוד** [את זבחהם] **לשעירים"** וכו' וכל עניין עזאזל ודם הפר. וגלה בסוף העניין

ואמר "כי נפש הבשר בדם היא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשתיכם כי הדם הוא בנפש יכפר". ואמ' "על כן אמרתי לבני ישראל כל נפש מכם לא תאכל דם והגר הגר בתוכם לא יאכל דם". וחזק זה העניין בצד חיה או עוף ואמר במ' "ושפך את דמו וכסהו בעפר". ונתן הטעם והשיב בזה עם האדם מצד נפש הבשר ואמר "כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא ואומר לבני ישראל דם כל בשר לא תאכלו כי נפש כל בשר דמו היא כל אכליו יכרת".

ראה פלאות התורה ואיך גלתה מהותינו מצד החמר הקרוב לבעלי חיים ומצד צורת החמר הקרובה אשר היא כח מכחות השדים. וצריך לכפר בהם כפרות ידועות כדי שלא יגיע באמצעותם נזק לנפש המשכלת מצד היותם מונעים ממנה כח השגתה את קב"ה ואת מדותיו ופעולותיו בשמותיו שבם הכל נברא ונכתב ונחתם. לפיכך התיר הבשר והדם אסר ואמר "ועשית עלותיך הבשר והדם על מזבח יהוה אלהיך.. והבשר תאכל". הנה הבדיל בין הבשר והדם והודיענו בדבריו כחו ומהותו של הבשר וכחו ומהותו של הדם. ושזה ראוי לאכילה וזה ראוי לשפיכה על המזבח. וראה אמרו אחר זה "שמר ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוך למען ייטב לך ולבניך אחריך עד עולם כי תעשה הטוב והישר בעיני יהוה אלהיך". שמר ושמעת ריש שטה שהיא ש' של סימן בי"ה שמ"ו כמו שזכרתי בראש ספר ואלה שמות. ואין טובה אחר זו הטובה שרצה השם להטיב עמנו בהודיענו לנו סתרי התורה וטעמי המצוות מתוך פשוטיהם וסמך בעניין זה

אמרו "השמר לך פן תנקש אחרי הבלי הגוים אחרי השמדם", שכבר צוה להשמדם ואמר "ופן תדרש לאלהיהם לאמר איכה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם ואעשה כן גם אני לא תעשה כן ליהוה אלהיכם כי כל תועבת יהוה אשר שנא עשו לאלהיהם כי גם את בניהם ואת בנותיהם ישרפו באש לאלהיהם".

ואם ידעת סוד העקדה ועניין בת יפתח תפלא מאד מגלוי סוד זה הנזכר בע"ז. ועוד תבין מזה גלוי ערות מחשבת עוברי ע"ז ומאמרם שאומרים לנו כמה ראוי להם שיתפאר בם אלהיהם. שאפילו בניהם שורפים בעדם, ומביאים עלינו ראייה מעניין אברהם ויצחק. ולו הבינו מאמר העקידה ומה שנגלה בה מסוד השמות שבאו בעניינה, לא היו מביאים ראייה ממנה. וכל שכן בהיות המעשה ההוא ניסיון לבד לא הריגת נפש אדם אבל חלוף נפש אדם בעד נפש איל שהוא ממין טלה. וכל שכן לפי דעת קצת חכמי התורה שהאמינו שהעקידה כלה היתה במראה הנבואה והמעשה הובא להיותו משל, לקחת ממנו ראייה לדורות ליראת אלהים. כמו שנאמר שם "כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנך יחידך ממני". וכל שכן בהיות אברהם אבינו אב ראשון לכל אומתנו ויצחק אב שני והיה צורך להשלים האבהות על ידי אב שלישי, עד שיוליד השלישי י"ב שבטים ובת אחת כנגד י"ג מדות אלוהיות המתחייבות באדם בקיום אבריו מג' אבות. שהן המדבר הנקרא אברהם, והחי הנקרא יצחק המגיע לשערי מות וניצול, ובא חי אחר תחתיו והיה לעלה. והצומח הנקרא יעקב המוליד

התולדות. והאב הא' הוא חסד שאין חסד אחריו לפי מציאות אישי מין האדם בעלי שכל בכח. כי בזו ההמצאה חסד מופלג לשתף שכל עם גוף אדם בעל בשר ודם. והאב הב' הוא דין לחיות ולמות ולהחליף חי מדבר בחי בלתי מדבר. זה דין ישר והוא ענף יוצא מן החסד שהוא השרש הראשון לכל דבר. והאב הג' הוא אמת. וסימן שלשתם אח"ד **אמת חסד דין**. והסדר מתחלף מפני שמתגלגלות המדות ומתמזגות זו בזו וזו בזו. ועל כן נזכרה צמיחה באמת שנאמר **אמת מארץ תצמח**. וראה הפלגת צירוף י"א אותיות אלו לפי זאת הצורה:

א	מ	ת
מ	א	צ
ת	צ	מח

תקח מהם חמ"ר ומיד תמצא מלת תמצ"א עמהם כפולה וכהנה רבות אתנו. והנה זאת היא צורת הצמיחה בקריאה שנקראת בשווי לארכה ולרחבה. ואם כן מדת אמת היא מצויה עם כח הצומח. וביאור זה כי עם צמיחת רוב למוד תתגלה האמת ולא בלתי רוב למוד בשום פנים. ולפיכך נזכר הלמוד ביעקב מפורש במדתו ובעינינו, ובעשו אחיו נזכרה צידה שהיא צמיחה גופנית בשני מינים. כאמרו **"ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה"**. הנה שני מינים איש יודע ציד מין אחד בצידת בעלי חיים, איש שדה מין שני באילנות ובעשבים הנולדים בשדה. ויעקב איש **תם ישב אהלים** גם הוא שני מינים, נגלה איש תם, נעלם ישב

אהלים. איש בלימה איש הבלים לומד תורה שהיא כלה מלאה הבלים. מן הבל פיהם של תינוקות של בית רבן. ועוד **"הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל"**. והנה אדם להבל דמה הבלי הזמן מונעים הבלי התורה. והבלי התורה מרחיקים הבלי הזמן. והמלחמה חזקה ביניהם וכן הבלים ורוחות מהם קיימים ומהם הווים ונפסדים. גם הלב הבל. ויהי הבל רעה צאן ועבד אדמה וכן עשו. ואמנם באמת זה רעה צאן עם אדם **"ארבה אותם כצאן אדם"** (יחזקאל לו' לז). ועשו שופך דמי הצאן ואפילו דמי אדם. ויעקב לקח שני גדיי עזים טובים רמז לבעלי הגורלות שני שעירים. ויעקב איש חלק ועשו איש שעיר שכן כתיב **"הן עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק"**. והנה עתה לקח ברכתי. וכן ישראל **כי חלק יי' עמו וכו'**, **לא כאלה חלק יעקב וכו'**. ואמר **חלק יי' לא חלק כי אם הכוכבים והמזלות שהם צבא השמים והשמש והירח לכל העמים אשר תחת כל השמים**. ולכן נאמר **ואתכם לקח יי'**, רמז לקוח את ספר התורה. ומפני פחת הכחות המשותפות עם בריאת השנים אמר השם **"את כל הדבר אשר אנכי מצוה אתכם אתו תשמרו לעשות לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו"**. ומפני היות הכחות והמדות והעניינים האנושיים חזקים מאד בכל איש ואיש ממנו לפי התגדלו בבריאתו והם בהמיות בתחלת הויתם, צריך להפכם על פי הלמוד עם רוב הרגל הפוכם.

אמר השם **"כי יקום בקרבך נביא או חולם חלום ונתן אליך אות או מופת"**. הנה כבר גלה לנו ית' ענין אמיתת הנבואה ומהות החלום באמרו לנו שנשמר מן המתפאר בנבואה ובחלום.

מפני שכבר אפשר לאדם שיתחדש עליו צד רוחנית מכלל העניינים הנעלמים שבם כח להגיד עתידות לעתים, ומתדמה עניינם לעניין הנבואה כהתדמות פעולות החרטמים והמכשפים לפעולות הנביאים. כמו שנאמר **"ויעשו כן החרטמים בלהטיהם"**. והסוד שבהבדל אשר ביניהם כהבדל שבין האדם והקוף לפי הנגלה, ובהבדל שבין השכל והדמיון לפי הנעלם. ואע"פ שאין ערך ביניהם ולא שיעור ולא דמיון ולא יחס, יש ביניהן צד דומה לפי העולה בתחלת מחשבת ההמון, ואין הדבר כן. מפני שאין שני העניינים באים למתנבאים שהם משני מינים ממקור אחד בשעת הפעל. אבל הדבר כמו שאמרו חכמי האמת ז"ל במסכת ברכות בפסוק **וחלומות השוא ידברו** בעניין הקיום, והתימה שאמרו שם בתירוץ העניין לא קשיא כאן על ידי מלאך כאן על יד שד.

וראוי להודיעך מה שבא בסנהדרין לפי מה שיובן מן הנסתר בעניין. **"ובא האות והמופת אשר דבר אליך לאמור נלכה אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם ונעבדם"**. ואמר דרך הזהרה רבה ועצת חיים נכונה מפני היות רשות האדם נתונה לו מוחלטת בנפשו. **"לא תשמע אל דברי הנביא שהוא או אל חלום החלום שהוא כי מנסה יהוה אלהיכם אתכם לדעת הישכם אהבים את יהוה אלהיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם"**. וסמך לדברים אלה אמר **"אחרי יהוה אלהיכם תלכו ואתו תיראו ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו ואתו תעבדו ובו תדבקון"**. ראה קשר הכתובים האלה איך הוא חזק ואמיץ. מפני שזה העניין הוא יתר ראשון ואמצעי ואחרון אשר

כל נפש תלויה בו. ויש בעניין זה סכנת נפשות אשר אין מקום בכל התורה כלה שראוי לפרסם ענינו וסודו ונסתרו יותר מזה. וכבר הודעתך מאמרם הקדוש המיוחד לעניין זה. והוא אמרם ז"ל כל המודה בע"ז כופר בכל התורה כלה, וכל הכופר בע"ז מודה בכל התורה כלה. והכל תלוי על עניין אמרם גם כן בעניין זה בעצמו אנכי ולא יהיה לך בדבור אחד נאמרו. ועוד אמרו אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום. ודע שאין מקום בכל התורה כלה שהוקשה ללב כל חכם לב כמקום הזה שאנו בו, מפני שני עניינים מבהילים הלבבות בתחלת מחשבה שבאו בו. האחד מהם אמר **ובא האות והמופת אשר דבר אליך וגו'**, מפני שנביא האמת גם כן לא יבחן אלא באות ובמופת. כאמרו עליו **"וכי תאמר בלבבך איכה נדע את הדבר אשר דברו יהוה אשר ידבר הנביא בשם יהוה ולא יהיה הדבר ולא יבא הוא הדבר אשר לא דברו יהוה בזדון דברו הנביא לא תגור ממנו"**. מכלל שאם יהיה הדבר ויבוא הוא הדבר אשר דברו יי. ותקנו זה באמרם ז"ל שבעניין ע"ז לבד נאמר לא תאבה לו ולא תשמע אליו לשום אדם לא תשמע על זה לא לנביא ולא לחכם וכל שכן לזולתם. וזה מפני שנביא האמת וחכם אמתי לא יסיתך ולא יפתך ולא ישיאך ולא ידיחך עם כל כחו לעזוב עבודת אלהים חיים אשר ידעת, כדי שתלך אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם לעבדם.

ואם כן יהיה מי שתרצה המפתך אל זה מיד תכיר בו שהוא מסית ומדיח. כמו שתכיר בעיניך אם אתה רואה במ בכח האור השופע עליהם כעיור וסומא אשר עיניו חשכות ואינו רואה במ

שום אורה. ואומר לך שאתה החשך והוא באור. ואתה יודע בעצמך בידיעה ברורה שהדבר להפך ושהוא בחשך ואתה באור. ואתה רואה אותו והוא אינו רואה אותך ורוצה שתודה לו שהאמת אתו ומפתך על זה תמיד. זה יקרה לך עמו בכל עת פתויו כל זמן שאתה אינך מסופק בידיעת דבר זה באמת ואתה רואה שהוא אינו רואה ואינו מכיר שהוא סומא. כי מיד אתה יודע שהוא משקר בכל מה שהוא אומר לך שהוא רואה. ותצטרך בזה לשני תנאים והם שתכיר בעיניך שהן רואות באמת מה שרואות, ושתכיר בעיניו שהן בלתי רואות מה שהוא מתפאר בהן רואות אותו. וזה העניין אינו צריך שתהיה מסופק בו בשום צד משני הצדדים מצדך ומצדו. מפני שאם תסתפק באחד יתחייב שתחשוב לעתים שמא אתה מתדמה ואפשר שהוא אומר אמת. ראה איך צריך המכחיש דברי נביא או דברי חולם להיותו חזק באמיתת ידיעת השם במופתים חזקים ואותות אמיצים עד שלא יהיה כח לשום אות ומופת עם בואם שיוכל בו לדחות מפניו כח הראשונים. זהו העניין הקשה שסובל עניין אמרו ית' **ובא האות והמופת** ואע"פ שנאמר על זה חס ושלום שאין הקב"ה מעמיד חמה ברקיע לעוברי רצונו. והעניין השני אמרו **"כי מגסה יהוה אלהיכם אתכם לדעת הישכם אהבים את יהוה אלהיכם בכל לבבכם ובכל נפשכם"**.

ואחר שהוא כן למה לא יעמיד חמה ברקיע לעוברי רצונו מאחר שהכוונה לנסות אוהביו. אם כן אפילו אם היה מעמיד חייב הרואה להיות אצלו אות או מופת על הייחוד יותר חזק מעמידת

חמה ברקיע. וצריך שלא יהיו שני המופתים ממין אחד, שאם היו כמעט שאין בכל מופתי הנביאים גדול מעמידת חמה ברקיע. והוא מופתו של מלחמת משה כאמרו **"ויהי ידיו אמונה עד בא השמש"**. והוא מופתו של יהושע תלמידו כאמרו **"שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון"**. ונאמר **"וידם השמש וירח עמד"**. וטענות נוצרים על האי"ש הידוע יש"ו שעשה מופתים והיו סבה אצלם לעבדו לאלוה הוא שעל כיוצא בו אפשר לומר **כי מנסה**. וזה שהוא אצל כל חכם שלם וכל שכן אצל נביאי האמת שיתגשם השם נמנע בתכלית המניעה. ולא יספיק בו שום מופת להכחשת ידיעת זו האמונה ולא יהיה ביד מאמיני ההגשמות שום מופת מושכל בשום פנים. אבל מתפארים בזה בשקבלו שעשה בזמנו מופתים מורגשים. והיודע האמת יודע שאין מופת מורגש יכול לדחות המופת המושכל אבל איכא דברים בגו בבוא האות והמופת המורגש. וכל שכן עם הגידו ית' שאם יבוא האות לא נשמע לו מאחר שבא להכחיש המושכל. וכל שכן עם אמרו שאם בא בכוונה, ממנו בא. כי מנסה יי' אותנו לדעת בלבבנו ובנפשנו בידיעה גמורה לא במחשבתנו לבד, האם אנו אהבים אתו אם לאו ור"ל האם אנו כל כך חכמנו בידיעתו ית' עד שלא יפתנו שום פתויי הבליי לסור מאחריו אם לאו.

והסוד הזה אני רוצה בחפץ גמור לגלותו לכל משכיל מבואר. והוא שאין יש יותר מהמצאת יצר הרע באדם אשר ממנו נמצא הדמיון הטועה והמתעה ברוב העתים ולרוב האדם. והוא שטן והוא מלאך המות והוא יצר הרע. ומפני שכך דרכו של יצר

הרע ומפני שכך אמר לאדם עשה כך ומחר אומר לו עשה כך וכך עד שאומר לו לך ועבוד ע"ז והולך ועובד ע"ז. והוא כלי לנבואה ולחלום לפיכך אמר הקב"ה לא תשמע אל דבריו בעניין ע"ז שהיא כנגדי אבל בשאר שמע לו לשעתו. כאמרו אל תמר בו אל תמירנו בו כי שמי בקרבנו. ועל כן רמז הנה כי יקום בקרבך ואמר "והנביא ההוא או תולם החלום ההוא יומת כי דבר סרה על יהוה אלהיכם המוציא אתכם מארץ מצרים והפודך מבית עבדים ולהדיתך מן הדרך אשר צוך יהוה אלהיך ללכת בה ובערת הרע מקרבך". ומאמרו ובערת הרע מקרבך תבין זה שרמזתי לך שנאמר על יצר הרע אשר הוא מקרבך ואין לך מסית ומדיח גדול ממנו. ושאר המדיחים זולתו הם שלוחיו והוא שנרמז בעניין כי יסיתך אחיך בן אמך וגו'. ואנשים בני בליעל שהם אנשי עיר הנדחת הם שלוחיו כי הוא כך שמו בליעל אשר אינו מבני עליה. אבל הוא יסו"ד לל"ב יורד לשאול תחתית לארק"ע לקבר ושוב אינו עולה. וזהו יצר הרע שהוא כח גופני ושמו נפש חיה שנאמר "תוצא הארץ נפש חיה למינה". וכן אמרו "ישרצו המים שרץ נפש חיה".

וכל המאמין שהנפש החיה שהיא המרגשת נשאת אחר המות הוא העיור שזכרתי. והחושבים שיקום בתחיית המתים ויקום יצרו הרע עמו אין למפלתו כי יצ"ר ר"ע הוא רש"ע. והכתוב אומר "על כן לא יקומו רשעים במשפט וחטאים בעדת צדיקים" (תהלים א' ה'). וחכמי האמת ז"ל אמרו תחיית המתים לצדיקים בלבד. אחר שגלו ברמז אמרם ירידת גשמים לצדיקים ולרשעים. עם היות גשמים משותף אל מטר ואל גשמות. ואמנם

[שׁ]קום הגוף המת ויחיה בלי יצר הרע אין זה נמנע, ולא יותר רחוק מהוית גוף שלם גמור כגוף עוג וגלית מטפת דם הנקרא שכבת זרע. גם הדברים שהם קשים בעינינו אינם כן אצל השם בלבד מה שבא עליו מופת בהמנעו בהתגשמות והדומים לו. אף כי בהיות התורה גם כן מיעדת לזמן התחייה אמנם כלי יצר הרע. ועל כן המכיר מהותו יתגלה לו מיד כל מה שאמרנו ובלעדי הכרתו לא יבין לעולם סוד ביאת האות והמופת ולא ידע סוד **כי מנסה**. והמסירו לא יתפתה אם ינוסה ממנו או מהשם ששלחו לפתות כמו שבא בעניין אחאב. באמרו **"מי יפתה את אחאב ... ויצא הרוח ויעמד מלפני יהוה ויאמר אני אפתנו"**. ונאמר לו **"תפתה וגם תוכל צא ועשה כן"**. וראה אמרו שם **"אצא והייתי לרוח שקר בפי כל נביאיו"** (מלאכים א' כב' כ'). וניתנה לו הרשות לצאת ולפתות וכן עשה. ודע שנביאי האמת וחולמי חלומות של אמת לא יצוו לעולם לשום אדם ללכת לעבוד אלהים, אבל יצוה לעולם כל נביא השם וכל חולם חלום אמת בא מהשם, לעבוד את השם באמת ולהשמר מעבודת זולתו תמיד. והדמיון שדמוהו עובדי ע"ז הוא מפני שהשכל נעלם מהם והעלימו השם מן ההמון כדי לזכות הפרושים המפרשים עצמם מהם בכוונה ונמשכים אחר יודעי השם ומכיריו ועובדיו ואוהביו עושי רצונו. ודע שאין הקושי כלו כי אם בעת הכנס החכם בשערי הנבואה, מפני שאז תתחדש עליו רוח אחרת. והנה אז תהיה מלחמת הניסיון חזקה מאד בקרב, בין הרוח השכלי ובין הרוח הדמיוני. וכל זמן ששני הכרובים האלה מטעים להט החרב המתהפכת, והנביא רואה הלהט ההוא ואינו יכול להשיג משניהם הטעו אם הטוב, ואם הרע לעולם יסופק

בדעתו על עניין עצם השגתו. אבל בשמעו הקול מדבר מבין שני הכרובים יצא מן הספק וידע כי זה הוא הקול המכריע בינתיים. ואמנם בעת השיגו הלהט מיד ידע שזולתו פועל בו וכבר השתתף עם המתנבאים על כל פנים. ואשר לא עלה אל מדרגה זו יעיין באותות וישתדל לדעת את השם במופת. ואשר לא זכה לכך כי לא השתדל בעיון המופת אבל קבל קצת אמונות ועמד על קבלתו. ולפיכך אם בא מי שמפתהו לסור ממה שקבל מסוד הייחוד לא ישמע לו. ועל כן צוה השם להרוג המסית והמדיח בין ליחיד בין לצבור, כפי מה שבאו באנשי עיר הנדחת.

אבל ראה אמרו ית' "ודרשת וחקרת ושאלת היטב והנה אמת נכון הדבר נעשת התועבה בקרבך". שאחר זה צוה לדין העושה זה במכת חרב ולשרוף עיר הנדחת עם כל שללה. מפני שלא יהרגו בני אדם דרך עול וחמס כי אם בדין. ואמר על זה "ולא ידבק בידך מאומה מן החרם למען ישוב יהוה מחרון אפו ונתן לך רחמים ורחמך והרבך כאשר נשבע לאבתך כי תשמע בקול יהוה אלהיך" וכו'. ומפני שזכר הנהרגים על ע"ז צוה להרחיק ההשגחה היתרה מן הגופים. ואמר "בנים אתם ליהוה אלהיכם לא תדגודדו ואל תשימו קרחה בין עיניכם למת". והטעם כי "עם קדוש אתה" וכו', ובך בחר יהוה להיות לו לעם סגלה מכל העמים אשר על פני האדמה". וכשימות א' מכם אז חיה באמת אם הלך בדרכי השם בחייו. ואין צריך אם כן להמית החי את עצמו על המת שכבר חיה ביום מותו ודבק בשם ית'. ואם יצטער על פרידתו ממנו די לו

במה שאמרה תורה על גדולי העולם. כמו שנאמר ביוסף על יעקב **"ויעש לאביו אבל שבעת ימים"** וכן באהרן כתל' **"ויבכו אתו כל ישראל שלשים יום"**. והנה אחר זה הורה הבדל ישראל מן האומות במזון. ואמר בכלל **לא תאכל כל תועבה**, וזכר המינים הטהורים לאכילה והטמאים כמו שבאו בספר הג'. ואמר בסופם **"כי עם קדוש אתה ליהוה"** וכו'. וצוה על המעשר ונתן טעם ואמר **"למען תלמד ליראה את יהוה אלהיך כל הימים"**. ועוד אמר **למען יברכך וכו'**.

ואמר **"מקץ שבע שנים תעשה שמטה"**, והורה ענינה ורמז בסופה עניין היות שמירתה סבה לשעבד גויים רבים תחתנו. באמרו **"והעבטת גוים רבים ואתה לא תעבט ומשלת בגוים רבים ובך לא ימשלו"**. ורמזו במעשר מקצה שלש שנים הוא רמז לשלש ספירות מעשר ספירות. ומשך עמו מקץ שבע שנים רמז לשבע ספירות הנשארות. והזהיר על הלב לבלתי אמצו ועל היד לבלתי קפצה מן האח האביון וכל שכן בשנת השמיטה. והוא סוד מדת הנדיבות. וכן במכר האח לשלחו חפשי בשנת הז' אחר עברו ו' שנים וצוה להעניקו בצאתו ולחזק עליו שלש מדות. מדת אהבת האח, ומדת הרחמים עליו, ומדת הנדיבות מצורף אל זכרון חסדי השם. באמרו **"וזכרת כי עבד היית"** וכו', **"על כן אנכי מצוך"** וכו'. וענין המרצע מבואר במשפטים, וענין הבכור זכרונהו, וכן ענין שלש רגלים פסח שבועות וסכות. וצוה על מדת הנדיבות באמרו **"איש כמתנת ידו כברכת יהוה אלהיך אשר נתן לך"**.

פרשת שופטים ושוטרים

אמר השם להם לתת שפטים ושוטרים בכל מקום לפי השבטים, והכוונה בהם **"ושפטו את העם משפט צדק"**. הנגלה ידוע, והנסתר הוא על גוף האיש האחד שצריך לתת בכל שער ושער משעריו שופט צדק ושוטר חזק מושל על כל כח וכח הראוי לו. עד שיהיה סדר האיש האחד בעצמו מסודר כסדר העם כולו לו או אמור שצריך לסדר הכלל לפי פרטיו בכלל ובפרט הכללי לפי פרטיו בכללם. והנה באו אזהרות על הדינים והם הכרחיים, שאם לא ישמורו לא יתכן להיות הדין משפט צדק. כגון ההטיה והכרת הפנים ולקייחת השחד, כי השחד יעות ויסלף. ואמר על זה **"צדק צדק תרדף"**. ונתן הטעם ואמר שהכונה בו **"למען תחיה וירשת את הארץ"** וכו'. ומפני שהאשרה עם המצבה היו נהוגים לע"ז אמר **"לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח יהוה"** וכו'. ואמר **"ולא תקים לך מצבה אשר שנא יהוה אלהיך"**. וסמך ליה מה ששנא ומה שהוא ית' תועבה אצלו, והוא בעל מום. ואמר עליו **"לא תזבח ליהוה אלהיך שור ושה אשר יהיה בו מום כל דבר רע כי תועבת ייהוה אלהיך הוא"**. כעניין **"הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך"** וכו' (מלאכי א' ה'). והסוד הוא שהלב כשהוא בעל מום לא יתכן לזבחו בשום דרך כדי שיקובל ברצון. אבל הלב השלם הוא שאפשר בו זה, כלב דוד האומר **ולבי חלל בקרבי**. וזבחו זבח תודה כאמרו **זובח תודה יכבדנני**. וכאמרו **לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה אחר אמרו זבחי אלהים רוח נשברה**, ושברונו היא זביחתו. והנה בעל הדע"ת הוא א"ב ביי"ת די"ן

מצד כח הדעת שבו, והוא שלבו דואג בקרבן ואשר איננו נשבר הוא בעל מום ואל ירצה לקרבן אשה. ושבירת הלב היא תקנתו ככריתת ברית מילה שהיא תקנת טבעו הקשה והרע. ושבירת היצר היא תקנת הנפש המושכלת, וקשיותו הוא שרש המום. ודע כי הטב"ע כלו מו"ם.

ואחר זה הזהיר בחזקה על ע"ז כמנהגו הטוב בכל מקום וכלל עם ע"ז הגופים העליונים וחייב סקילה את העובד. וכשהתבאר בשני עדים כשרים אמר **"יז העדים תהיה בו בראשונה להמיתו ויז כל העם באחרונה"**. וגם זה על כחות כמו כן **"ובערת הרע מקרבך"**. כי הוא העובד ע"ז או המשתדל לעבדה. שכן כתיב **"כי יצר לב האדם רע מנעוריו וכל יצר מהשבות לבו רק רע כל היום"**. וכתוב וייצר בשני יודי"ן בשני יצרים טוב ורע כעץ הדעת. ועל כן רמז במום כל דבר ובע"ז הדבר הרע. ובער"ת הרע ברעות שתעשה לו מפני שמציאותו הוא שפע מגלגל ערבות. לא שגלגל השכל מבלתי אמצעות ערבות. ועל כן בהיותו רע בלתי שכל יישוב טוב עם השכל. ופתח אחר עניין ע"ז עניין גדול והוא אמרו **"כי יפלא ממך דבר למשפט" וכו' "וקמת ועלית" וכו' "ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם"**. יפתח בדורו כשמואל בדורו, וכן תמיד בכל מקום בהכרח. תעלא בעידנה סגיד ליה וכל שכן הירא והוה זנב לאריות ולא ראש לשועלים. אע"פ שהארי כחו בזנבו והוא על גופו, והשועל ראשו שפל נוגע בארץ. **"ועשית על פי הדבר אשר יגידו לך" וכו' "ושמרת לעשות ככל אשר ירוך"**. כאן חצי הספר.

"על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידן לך ימין ושמאל". אפילו אם יאמרו לך על הימין שהוא שמאל ועל השמאל שהוא ימין לא תסור. ואע"פ שלא יתכן שיאמרו לך זה בשהם שופטי צדק וחכמי אמת וכוהני יי', אבל יתכן שתחשדם אתה על שלא דנוך כי אם להפך. ואמנם אחר שהם שופטים אתה חייב לקבל עליך דינם כי יש עליהם גם כן דיין אמת שלא יעלם ממנו אם דנוך דין אמת לאמתו כפי כחם אם לא. ועל כן אמר **"והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמוע אל הכהן" וכו' "או אל השופט ומת האיש ההוא ובערת הרע מישראל"**. גם זה בייחוד.

ודע כי יצר הרע והאיש הרע הם שרש וענף והוא שאין שם יצר הרע אין שם איש רע. והנה היצר הרע אפילו אם מינוהו בדין אמת והוא הפך ממחשבתו ומחפצו, לעולם יאמר שהשכל עושה לו עול עם היות השכל דיין אמת ודן דין אמת לאמתו. וככה יקרה לאיש הרע עם השופט הנאמן. ועל כן צוה ית' שאם יעשה בזדון ולא יקבל עליו את הדין יומת. ואם לא היה כן לא היה לדבר סוף, והיה כל [אחד] שופט את שופטיו החכמים והיה הדין בטל מעיקרו. וסמך לזה עניין אמרו **"אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבותיו"**, ואמר **"שום תשים עליך מלך אשר יבחר יהוה אלהיך בו"** וכו'. והזהיר על הנכר"י והוא הר"ע שכן אי"ש נכר"י בגימ' אי"ש ר"ע. ואמר **"אשר לא אחיך הוא"**, והזהיר על הריבויים והמותרות וגלה טעמיהם וצוה לכתוב לו פעמים ספר אחד פנימי ספר אחד חיצוני. ואמר

"והיתה עמו התורה וקרא בו הספר כל ימי חייו" והכוונה "למען ילמד ליראה את יהוה" וכו'. והטעם "לבלתי רום לבבו מאחיו ולבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל והתכלית למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל". משאול ודוד ושלמה ורחבעם תבין עניין זה. ולפיכך אמר במשפט הכהנים והלויים להכין מזונם.

ואחרי השלימו עניין זה הזהיר עוד על כל מיני ע"ז ועל כל דרכי משמשיה באמרו "לא תלמד לעשות כתועבות הגוים ההם". ופרט לנו מעשיהם ואמר שלא ימצא בינינו מה שנמצא ביניהם כאמרו "לא ימצא בך מעביר בנו וביתו באש קוסם קסמים מענן ומנחש ומכשף: וחבר חבר ושואל אוב או ידעוני ודורש אל המתים: כי תועבת יהוה כל עשה אלה ובגלל התועבות האלה יהוה אלהיך מוריש אותם מפניך: תמים תהיה עם יהוה אלהיך". שלם תהיה עמו "כי הגוים האלה אשר אתה יורש אותם אל מעוננים ואל קסמים ישמעו לא כן נתן לך יהוה אלהיך: נביא מקרבך מאחיך כמני יקים לך יהוה אלהיך אליו תשמעון". קשר הכתובים האלה קשר אמיץ וחזק ומחכים כל פתי וכל סכל אשר הוכה בסגורים אשר הוכו עמי הארץ. וזה שבהם הודיענו השם ית' מהות ע"ז ומהות הנבואה ומה שיש ביניהם מתכלית הרוחק. וזה כי המענן והקסם עובד ע"ז בלא ספק כי מאחר שהוא מפיל כל כחותיו וענינו תחת העונות הנה הוא מתמלא מן העונות. וכן הקוסם הוא המסמן על עצמו עניינים או על זולתו אחר מה שעושה מן המעשה הידוע כמשמוש החול או האבנים או גוהר

לארץ וצועק או מסתכל במראה של ברזל וכיוצא בשגעונות שהשוטה המאמין בהם שומע מפיו דבריו במקרה ומאמתם בלי דעת. ובעונותינו הרבים קצת חכמים בזמננו זה טעו אחר הבליהם וחשבו שיש בענייניהם ממש מפני כחות הכשוף שזכרו אצלם. ובמדע זכר הבקי בהם ז"ל אשר למדם לדעת לא לעשות עניין כל מאלה בהלכות ע"ז וחקת הגוים, ומשם תבינם.

ואמנם אמרו **נביא מקרבך** וכו' יורה על אמתות דברי כל נביא שאם דבריו (מסמיכים) [מסכימים] עם דברי משה הנהו כמוהו בדעת אחת תוריית בכל מה שיאמר אם לא יטה ימין ושמאל מכל דבריו. וכן כתיב **"נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך ונתתי דברי בפיו ודבר אליהם את כל אשר אצונו: והיה האיש אשר לא ישמע אל דברי אשר ידבר בשמי אנכי אדרש מעמו: אך הנביא אשר יזיד לדבר דבר בשמי את אשר לא ציויתיו לדבר ואשר ידבר בשם אלהים אחרים ומת הנביא ההוא: וכי תאמר בלבבך איכה נדע את הדבר אשר לא דברו יהוה: אשר ידבר הנביא בשם יהוה ולא יהיה הדבר ולא יבא הוא הדבר אשר לא דברו יהוה בזדון דברו הנביא לא תגור ממנו".** יש לי צורך גדול מאד להאריך בעניין זה יותר משאר עניני ספר זה. וזה מפני שהוא עניין הנבואה. ואקדים הקדמה ואומר כי כמו שאי אפשר לבחון חכם אלא על פי חכם אחד נביא בקי במין חכמתו וגדול ממנו, כך אי אפשר לבחון נביא השקר אלא על פי נביא אחר גדול ממנו בנבואה. ולפיכך היתה הסכמת המקובלים לבלתי היות נביא השקר נידון אלא בבית דין הגדול והוא בית דין של שבעים ואחד זקנים

הנקראים סנהדרין גדולה והיו בהם נביאים. וכבר טעו בזה הנוצרים בהיותם טוענים עלינו שיש"ו שקראוהו משיח נהרג שלא כדין מפני שהיה גדול משופטיו ודייניו. אחר שנאמר עליו **"הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד"** (ישעיה נב' יג). וכן שפטו החכמים בפירוש דבר זה ירום מאברהם ונשא ממשה וגבה ממלאכי השרת. ואם כן מי ידינהו וכי דנו את משה בעת בואו וטענתנו. ותשובתנו להם היא זאת אמרנו להם האתם מודים לנו היום אשר דברי משה הנמצאים אתנו היום בלשון הקדש הם דברי ההבלים שלכם ושהם הועתקו ליונים תחלה בכתב יוני בלשון יון ומזה הועתקו אליכם בכתב לעזי בלשון לעז ויאמרו לנו כן הוא באמת. ונאמר להם אם כדבריכם כן הוא, מי שהכל מודים לדבריו שהם אמת הצטרך לעדים אחרים זולתנו וזולתכם. ומה צורך לבחינה היש בחינה אחר ההודאה. ויאמרו לא. ונאמר להם אם כן איך הבאתם ראייה מעניין ואיך דמיתם שני דברים שאינם דומים זה לזה. והנה משיחכם המזויף לא הודה לו בזמנו שום חכם מחכמינו כי אם גלויי בלויי שקראתם אותם קדושים מפני שנתפתו אחרי דבריו. ולא עוד שהרי אנחנו היום בגלות ביניכם ויכולתכם עלינו חזקה וידכם תקפה עלינו ואנו מודים שאנחנו בני הורגיו. ואין לנו פחד מכם על זה כי אנו בוטחים בשם ובאמת. ואנו מקשים כל היום עמכם על דברי משיחכם ועל דברי תלמידינו במה שחברוהו בעניינו. וכשנעמיק עמכם מעט וימצא בכם חכם ושומע טענותינו בביאת הגואל ובתנאיו מיד חוזר בו ואומר לשומעים שאסור להתוכח עמנו בעניין יש"ו. ומה שקרה לו ברצונו היה ואין בזה טעם במותו. אבל משה הודה שלא מת ברצונו אבל נענש בסלע במים

עם היותו מיתתו נשיקה ולא ידע איש את קבורתו. ואיך ידמה עניין מי שלא ידע איש את קבורתו שזה לעניין מי שנהרג בבית דין כנביא השקר. ונחנק ונתלה בעל כרחו לעין כל חי. והתורה אמרה **"כי קללת אלהים תלוי"**. ואיך יאמר להורגיו אלהים אני היש בושה גדולה מזו לשומעים ומאמינים במשיחותו, כל שכן למי שמאמינו לאלוה. והתורה צווחת על עבודת השמש והירח שהם גופים קיימים וכל שכן על גוף הוה ונפסד. ונשוב למה שהיינו בו ונאמר שאין לנו צורך להאריך בעניין המשיח אלא זכרונותו ואגב גררא. גם הוצרכנו לדבר בו מפני שאין היום סנהדרין נמצאים שיוכלו לבחון נביא שיבוא ויתפאר בנבואה. ואם תאמר שכבר גלתה התורה דרך בחינתו באמרה **איכה נדע וכו'** ובאמרה **ולא יהיה הדבר ואל יבוא וכו'**. אם כן מה צורך לבית דין של שבעים ואחד לדונו ביניהם. היינו אומרים כי בעשרה או בכ"ג שהם סנהדרין קטנה. אבל מתוך שהצריכנו לע"א אנו למדין שיש בדינו הרי ההרים גבוהים תלויים בחוט השערה, ומגלים סוד כח חוט השזרה. ולא יספיקו עשרה ולא מאה אלף כל עוד שאין במ ע"א זקנים בבית דין קבוע לדון בו דיני נפשות. נמצא שאם יבוא היום נביא מתפאר בנבואה בשליחות השם שכולנו חייבים לשמוע בקולו בכל מה שיצוה עלינו חוץ מע"ז שאין אנו צריכים אל נביא בה מעתה אחר מתן תורה. כי אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה. ואם כן אם יצונו מצוה לשעתה לכך ראוי לשמוע לו כשידבר בשם יי' לנו.

והנה בסנהדרין סודות נפלאות בענייני הנביאים והרב מורה צדק גלה בו פלאות במשניות שלו שהם פירושי המשנה וכל שכן בראשם, וכן במדע ובמורה, ומהם תבין כל הכוונה. ואמנם ארמוז לך קצת בבחינת נביא השם בדורנו זה בין כל נביא שיקום בין באליהו בין במשיח. וזהו דע שהנביא כבר יקרא משיח בהכרח מפני שמושחים אותו עם השמן העליון הנקרא שמ"ן המשח"ה אשר בו ממש"ש הנבי"א ובו משמש בשמו"ת. ואמנם המשיח באמת צריך שיכללו בו שני עניינים יחד. א' שימשח תחלה מהשם בנבואה מופלאה. וב' שימשח אחר כן עוד מהשם ומבני אדם שיקבלוהו עליהם למלך גדול מכל המלכים שקדמו לו. וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ בנגלה ובנסתר. וזה מפני רוב הדבוק לשכל האלוהי וקבלו כח בחזקה. כעניין משה ויהושע ודוד ושלמה. ועניין המשיח הכל יכירהו, על כן אין צורך להודיע פה ענינו יותר מזה מפני שעתיד להגלות במהרה בימינו. ואמנם בחינת כל נביא שענינו כשאר נביאי האמת או המשיח טרם התגלותו לכל, הוא שיהיה חכם גדול בידיעת השם ועשיר גדול בלבו, וכובש את יצרו הגדול והחזק והתקיף והאמיץ. והוא כובשו תחלה לרוב יראת שמים שבו בטבע, ואחר כן כובשו בהיותו עשיר שמח בחלקו ואינו משגיח בהבלי הזמן בהשגחה מזקת למציאות שכלו אתו. ואחר כן כובשו מצד חוזק חכמתו המחייבת לו תכלית אהבת השם וחשקו בידיעתו. וכל דבריו וכל מעשיו כשיבחנו ימצאו כלם לשם שמים, ונפשו חשקה בתורה תמיד. זה האיש והדומים לו לא תצטרך אתה או אני או זולתנו מן הדומים לנו להעלות על דעתנו ועל ידיעתנו עם היותו בלתי מתפאר שמא הוא נביא

שמה אינו נביא. אבל הדין נותן שנחזיקהו לנביא בכל ענייניו וקל וחמר אם הוא מתפאר בנבואה שאין לנו צורך לבחון אותו בבחינה אחרת זולת הנזכרת. ואמנם הנבואה נחלקת תמיד בנביאים למדרגות רבות מתחלפות ואין צורך להאריך בזה יותר מזה.

וראה אמר סמוך לעניין הנבואה דבר הרצח ההורג בלתי דעת כדי להינצל מדם נקי תמיד. וכבר דברנו בו במקומו מה שמספיק. וזכר אחר זה עניין עדים זוממים ואחריו חזק לב אנשי המלחמה וצוה לבטוח בשם תמיד עם שמירת התורה והמצוה. וצוה לחלושי הלב לשוב מפני שיש טינה בלבם. ואמר **"ויספו השטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישוב לביתו ולא ימס את לבב אחיו כלבבו"**. כמו שנאמר בתחילה בכלל לכל בלשון הקדש **"שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויבכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם"**. והטעם לכך **"כי יהוה אלהיכם ההלך עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם"**. רמז ליהושע ואחרי כן אמר **"כי תקרב אל עיר להלחם עליה"** ולהמשיך עניין השלום עם הערים הרחוקות. אבל על הקרובות אמר **"רק מערי העמים האלה אשר יהוה אלהיך נתן לך נחלה לא תחיה כל נשמה"**. ונתן טעם ואמר **"למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבותם אשר עשו לאלהיהם וחטאתם ליהוה אלהיכם"**. וצוה על עץ השדה לבלתי השחיתו אם ראוי לאכילה ואם לאו ישחת. רמז לכל ראוי לעבודת השם ושאינו ראוי. ועל כן רמז בו **"אשר תדע**

כי לא עין מאכל הוא", כי אינו חייב זולתו ידוע ענינו. ועוד זכר החלל והעיר הקרובה ועגלה ערופה. והכוונה בכל לאמר בלשון הקדש במקומו "ידינו לא שפכו את הדם הזה ועינינו לא ראו". שפכה כתי' שפכו קרי. ידינו מלא, יד אחת כיד רבים כשפיכות דמיו. "כפר לעמך ישראל אשר פדית יהוה ואל תתן דם נקי בין עמך ישראל ונכפר להם הדם" ואומר "אתה תבער הדם הנקי מקרבך כי תעשה הישר בעיני יהוה".

פרשת כי תצא למלחמה

זכר עניין יפת תאר כאמרם ז"ל ירדה תורה לסוף דעתו של יצר הרע ואין יצר הרע בעל תורה. אבל תורת השם קושרת אתו עם כל חייליו וצבאותיו בכבלי ברזל תוריי שהוא יותר חזק ממנו. וזכר סמוך לה עניין שתי נשים אהובה ושנואה רמז לו ייצר. וקורא פה ליפת תאר אהובה באמרו עליה **וחשקת בה**. ועל כן אמר **"לא יוכל לבכר"** אפילו אם ירצה **"את בן האהובה על פני השנואה הבכר"**. מה כתיב בתריה **"כי יהיה לאיש בן סורר ומורה"** שהוא חייב בסקילה. והבא אחריו נידון בחנק **"כי קללת אלהים תלוי"**. והשבת אבדה ועזר בהמת ראה בנפלה ושנוי המלבוש אם יתחלף והראשונים אם לא יקוימו הם תועבת יי'. והמרחיק עצמו מן התורה והמצוה הוא נתעב ונאלח. ואמנם שלוח הקן הוא סוד הספירות עם העליונה והנשמר בה טובה טוב לו עם אריכות ימים. ודע שיש בזו הפרשה מצות רבות פרטיות ונכללו בה מהן בפסוק אחד ומהם ברבים.

וכבר הודעתך שלא חברתי זה הספר להודיע בו פשטי המצות ולא פרטיהן, כי אם להעריך בו על קצת עניינים שהם מכלל סתרי תורה ומכלל טעמי מצות. לא מטעמי כולן כי מטעם אחד של מצוה אחת יובנו כמה טעמים של מצות רבות והפשט אינו סר ממקומו. כי אמת הוא בעניין המצות ואמת היה ואמת יהיה תמיד כל ימי עולם ותוחלת המצות והחקים והמשפטים אינה נעלמת אבל כל היא גלויה לרוב החכמים. ועל כן ראוי לקיים כל מצוה וכל חק וכל משפט כפשט. ואמנם גלוי הסוד וידיעת

אמתתו הוא ליחידים תוספת מעלה על המעשה גם כן. ולפיכך מה שאמר בעניין מעקה וכלאים וחרישה והשעטנו וגדילים שהם חמש מצות בחמשה פסוקים, אין צורך לפרש טעמים. מפני שכבר באו טעמים רבים על כיוצא בם שגלו אלה עמם. והכל מופלג בנגלהו אך נסתרו יותר מופלג ממנו אצל כל חכם שלם. ועניין מעקה יורה על עמקה של הדירה ועל צבות המקום הנקרא ג"ג. ואמרו לגג"ך לגלות בו סוד השם המיוחד שהוא גג"כ ונחלק י"ג י"ג, רמז להרכבת כב"ד עם מר"ה. ולפיכך אמר בטעמו **ולא תשים דמים בביתך** והוא סוד שתוף כב"ד ע"ם הק"ל בעבור היות הק"ל הפ"ך הכב"ד ודעם. **"ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו"**. הנפל כת' והוא סוד סנדלפון אשר סדנו נפל ומניע הל"ב הכב"ד כנגד הק"ל כי טבע הלב קל וכבד. כי סנדלפון שסודו כר"ס הוא עשוי בצל"ם כס"א הכבו"ד גם צב"ע טב"ע הל"ב דומה לו. וכל צב"ע מורכב משני טבעים טב"ע טב"ע ועל כן הלב בעל שלשה טבעי"ם כדמות העפר המורכב מן האש ומים ורוח. והנפילה לעולם היא ממעלה למטה כדמות הג"ג כנגד הקרק"ע שהם הדמות יסודו"ת העולם. ומזה תבין שיש לעולם ג"ג וקרק"ע ושם צפו"ן ודרום וסודם הגלגל מעלה ומוריד ימין ושמאל מעלה ומוריד סיבובו. והנה כבר גליתי לך בזה סוד העולם.

ואמנם דע שהשמש כשנוטה אל צד צפון יקרא עולה והוא מתקרב אל הישוב ומחמם העולם מלמעלה עם כח האש והמים מתקררים מלמטה. וכשחזר ונוטה אל צד דרום יקרא יורד והוא מתרחק מן הישוב והעולם מתקרר מלמעלה מפני רחק תנועת

האש מיסוד האויר והמים מתחממים מלמטה. ומתקופת ניסן מתחיל לנטות ועולה עד סוף המזרח הצפוני. ומתקופת תמוז חוזר לצד המזרחי ומתחיל עוד לנטות ויורד עד סוף המזרח מתקופת תשרי עד תקופת טבת. ומתקופת טבת חוזר למקומו לחצי המזרח. וככה מתגלגל תמיד בד' חלונות הרקיע. בתקופת ניסן יוצא מחלון תעלומה ועולה. ובתקופת תמוז יוצא מחלון נעמון וחוזר. ובתקופת תשרי יוצא מחלון נוגה ויורד. ובתקופת טבת יוצא מחלון בלגה וחוזר ועולה. אמר קהלת "זרח השמש ובה השמש ואל מקומו שואף זרח הוא שם הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב סובב הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח". ואמנם הוא החל בהליכתו מתשרי כדי לשתפו עם כח הירח שאנו מונים למולדות מתשרי ולתקופות מניסן. וחדש השמש ל"י תק"ם וחדש הירח אי"ב תשצ"ג נמצא שזה יתר על ל' יום י' שעות ומחצה. וזה חסר מן ל' יום י"א שעות ורביע וי"ז חלקים. וסימן חסרון השעות ט"ב וסימן חסרון החלקים ר"ע. ואם כן שני החסרונות הם סימן ר"ע וסימן ט"ב והם שניהם כוללים חסרון תשלום שעה אחת מסך תשצ"ג שסודו רא"ש הטו"ב ר"ע וכן רא"ש הר"ע טו"ב. וסימן כל חצי שעה רמ"ז טו"ב ור"ע במזגי"ם ובנפ"ש ודעם.

ואמנם גליתי לך כל זה על מה שכתוב "כי תבנה בית חדש" שהוא בסודו כי תבנה בי"ת חד"ש לי"ב חדש"י השנ"ה, תעשה מעקה לגגך ועשית עמקה לראשה ולא תשים גופה בבית סְבָתָך ולא תשים טפה בבית הטפות ולא תשים חלון בבית חלונות ולא הגוף בגופות הבית. כי יפול הנפל ממנו כלומר השמר מחילוףך

המזג בכח השמות ותן לכל דבר ודבר חקו הראוי לו. והוא טעם איסור זרע כלאים ואפילו בפעל החרישה כי הוא רמז להזהר משתוף הטהור עם הטמא. ושור וחמור זה טמא וזה טהור. ועניין לא תחרש בהם יחדיו כמו לא תחרוש על רעך רעה והוא יושב למטה אתך והוא סוד **"לא תלבש שעטנז צמר ופשתים יחדיו"** מצרפי שמות יחדיו שטן עם מזל חבר כלאים אל שעטנז ותמצא בשניהם טבע מלאך ושטן וממנו תבין כי מלאך האמת הוא מלאך המות בעצמו. וכך הדין האנושי נותן שמוטב שימות אדם עם האמת, כי אז עת מותו היא עת חיותו ממה שיחיה עם השקר. כי אז חייו הם סבות למיתתו אשר אינה טבעית לו. ולפי זה רמז **"גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה"** גדלים כתיב. ודע כי בחברך כלאים עם שעטנז ותכיר מהם עז"י שסודו גדלי"ם ישאר בידך משניהם מלאך שטן. ושניהם מתגדלים יחדיו בטבע על ארבע כנפות כסותך על ארבע נקודות הראש אשר תכסה בה. כנף הארץ היא נקודת התקופה ושר הראש. ואמנם ראש תקופה הוא סוף תקופה ושם כח הצמיחה וההפוך. ועיין עניין מוציא שם רע על בתולת ישראל שסודה כנסת ישראל ומענשו תכיר הסוד. וכן מענשה **"ובערת הרע מקרבך"** וכן שני הנואפים נאמר במ **"ובערת הרע מישראל"**, ועל הזונים השניים אמר גם כן **"ובערת הרע מקרבך"**. וחיובן מרשות המארשה, אם נאנסה היא פטורה והאונס חייב והבתולה אינה כן שלא ימות אחד מהם בעדה. וגלוי כנף האב מבואר מהכסות ופצוע דכא וכרות שפחה דין הוא שלא יבוא בקהל יי' בין לפי הפשט בין לפי נסותרו שאין בו כח להוליד ובגופני כן הרוחני. וכן ממזר מום זר ולא

יקרב בעל מום ולא איש זר ונאמר על עמון ומואב **"לא תדרש שלומם וטבתם כל ימיך לעולם"**. ונתן הסבה באמרו על דבר אשר לא קדמו וגו'. וסבה שנית **"ואשר שכר עליך"** וגו' **"לקללך ולא אבה יהוה אלהיך לשמע אל בלעם ויהפך יהוה אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך יהוה אלהיך"**. [בלעם] לבעם לב עור עמון מונע, מואב הדם, הם בנים לבנות לוט וללוט מואב ליט עמון קללו לוט ליט וקלל ויהפך מזל טלה שהוא מזל דם והוא מגדל דם עז טלה עז דלי. הנה מזגי גדי דלי לשבתי את הקללה לברכה באה הנקבה לזכר פנים ואחור. והסוד **"ויהפך יהוה אלהיך לך את הקללה לברכה"** ויהפך יי' אלהיך לך מהאהבה נקבה לזכר **"כי אהבך יהוה אלהיך"** פירוש הפך לך אהבה חלושה לאהבה חזקה כלומר אהבה תלויה בדבר הפכה לך השם לאהבה שאינה תלויה בדבר שאין למעלה הימנה.

"לא תתעב אדומי כי אחיך הוא לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו בנים אשר יולדו להם דור שלישי יבא להם בקהל יהוה". הפלא בזה שצוה שלא לתעב האח המבקש מידם אחיו ושלא לתעב מצרי. והוא אמר עליהם **"כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם"**. וצוה לבלתי השיב את העם מצרימה אבל עם האמת הכל צדק ויושר כי צדיק וישר הוא והטעמים יוכיחו. כי אחיך הוא כי גר היית בארצו על כי נותן הדין הישר המצדיקך עמם שלא תתעב אחד מהם. והם קבלו דינם על מעשיהם ואתה נקי מהם כי האח והגר דין לאהוב ואסור לשנוא אחד מהם. **"כי תצא מחנה על איביך**

ונשמרת מכל דבר רע" לשמור דרך הטהרה החיצונית והוא קל וחמר לפנימית. והטעם "כי יהוה אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך". וסגירת עבד לאדניו הוא סוד בריחת כח מהכחות אל השכל שאין ראוי להחזירו לאחור כלל. וזהו עמך ישב בקרבך וכו', והקדשה והקדש רמז לנפשות שלא תזנינה ולא תנאפנה וליצרים שלא ינאפו ולא יזנו. אך כל אחד יתחבר לאחד הראוי לו ולא לזולתו. על כן אמר זונה ומחיר כלב הרמוזים הם תועבה לקבלם על נדר כי כחם נמאס. "כי תועבת יהוה אלהיך גם שניהם" ששניהם הם זונה וכלב קדשה וקדש. כי הקדשה זונה והקדש כלב, וקראו כלב מפני שהוא חם מאד ויקשר בעת זנותו וכן זה נקשר בזנות. ותדע זה מאמרם ז"ל שלשה שמשו בתיבה ושלשתן לקו, חם נתקלל ארור כנען כלב נקשר עורב מזריע בפיו. והאומר לרבו ע"ה פרנסני ככלב וכעורב לא רצה להתכבד בתורתו ושם לפניו במזון כאחד מן החוטאים שבעולם ואעפ"כ נתפרנסו בתיבה. וידוע שהמבול סבתו היה שבוש השמוש כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. למ"ד של לנכרי תשיך בה רמז גדול והיא כמגדלה מבנות לאחריה וזו היא צורתה ל.

וסוד לנכר"י לרע מרע תשיך ולאחיך לא תשיך והברכה תקבלה על זה מהשם "למען יברכך יי' אלהיך בכל משלח ידך" וגו'. הלמד רמז לכח התלי שהוא הנחש הנושך החוזר לאחור לפי כחו העליון ומעיין בתחתונים למפרע. הנדר ראוי לשלמו וכל שכן האלוהי. "מוצא שפתיך תשמר" מ' ריש שטה. ביאת

הכרם רמז ידוע בביאת השדה והוא כח היין והלחם. וכבר נגלה כחם ממלך שלם על כן המותר אסור ואכילת ענבים בתאווה לשבע מותרת על דרך סוד יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. **"ואל כליך לא תתן"** ואל יסודך לא תתן אכל אכול לשבע נפשך כמו שנאמר **"צדיק אוכל לשבע נפשו ובטן רשעים תחסר"** (משלי יג' כה) אפילו אחר אכילתם. והקמה היא מביאה לידי קיום הגוף וקטפת מלילת טפות עם הטפות גופות עם הגופות בידך. **וחרמש רוח מציר לא תניף** לח תעיין על קמת רעך על עמק עצמתך. תק"ם חצי שעה ר"ע רביעית ד' ר"נ מהם עולים שעה אחת. ספ"ר כריתו"ת חסר ו' כתיב סת"ר נסת"ר גט שמו אגרת שמו ספר שמו. ועל כן כותבין את שלשתם באמרם ספר תירוכין וגט פטורין ואגרת שבוקין. וגרושה שהיתה לאיש אחר **"לא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה אחרי אשר הטמאה"**. זה סוד הנפש החיה עם המדברת שגרשה כח שכלה ונבעלה לזולתו הנה עבדה ע"ז ואינו יכול להשיבה כי הנבעלת לערל קשה להפרד. החתן **"נקי לביתו שנה אחת ושמה את אשתו אשר לקח"**. סופי תיבות נקי יהיה לביתו שנה שם המיוחד חתום בו ומה יעשה יהפ"ך כ"ל האותיות. **"ושמה את אשתו"** שאתו **אש"ר לק"ח** ע"ן הדע"ת רא"ש הגפ"ן המשמח אלהים ואנשים, **אש"ר לק"ח** נפ"ש אח"ד ולפיכך נסמך לו **"לא יחבל רחים ורכב כי נפש הוא חובל"** רמז לחתן הנזכר בסוד הפוך חב"ל. והנה סוד רחים ורכב רוח כרבים ועל כן אמר שלא יחבלנה כי נפש הוא חב"ל בלב"ו. כי בנפש הוא לבו, לב בנפש כמלך במלחמה וסמך ליה **גנב נפש** אשר היא הלילית. **"ומת הגנב ההוא**

ובערת הרע מקרבך השמר בנגע הצרעת לשמר מאד ולעשות" וכו'. על פי הכהנים הלויים וזכירת מרים לגלוי ענש הצרעת ותדבר מרים וכו'. לעבט עבטו לטבע טבעו בחוץ תעמד וכו' רמז לשני הכחות חיזון ופנימי. "ביומו תתן שכרו" רמז לגמול העליון שאין הקב"ה מקפח שכר שום בריה. "לא יומתו אבות על בנים ובנים לא יומתו על אבות איש בהטאו יומתו".

כבר ידעת מאמר חכמינו ז"ל לפי עניין זה הכתוב על דרך פשטו שקימוהו לפי מה שזכר בו יחזקאל בין צדיק לרשע ובין בעל תשובה לתוהא על הראשונות, אלא שהם דקדקו במלת איש ואמרו עד שיהיה איש כלומר בר מצוה שהוא בן י"ג שלמים ושיתחיל להיכנס יום א' בשנת י"ד. וסימן להם אם ל"א יגי"ד וישא עונו שכן נאמר בכלל הכתוב שהוא קרוב לסוף פרשת ויקרא "ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד או ראה או ידע אם לוא יגיד ונשא עונו". לוא כתיב מלא ראה איך זכר שמיעת קול ועדות וראיה וידיעה ואין זה כלו מסור כי אם לבעלי הדעת. רמז ונשא אנוש עד שיהיה אנוש שונא עונו. ובסוד כפרתו נאמר והתודה מפני שנודע כי (אונן) [עונו] ענשו. ולולי היות האדם משכיל בכח תחלת יצירתו, ואחר י"ג שנה נכנס בחשבו"ן כלומר בהשלימו בשני"ו חצי השם וגם כן בימיו בסוד יום אח"ד שזה י"ג וזה י"ג ויהיה כולם בש"ם יהו"ה, לא היה נותן הדין הישר שיקבל גמול ועמו בעצמו לפי מעשיו הנמשכים אז אחר דעתו ומה שקורה לחיצונים בנגלה הוא בעצמו קורה לפנימיים בנעלם. ומפני הדין

בא אחר זה "לא תטה משפט גר יתום ולא תחבל בגד אלמנה: וזכרת כי עבד היית במצרים ויפדך יהוה אלהיך משם על כן אנכי מצוך לעשות את הדבר הזה". עניין הגר והיתום והאלמנה והלוי הוא ידוע בכל מקום. והוא שהגר שנכנס תחת כנפי השכינה ועזב כל קרוביו ושכניו ואוהביו לכבוד השם הדין נותן להשגיח עליו במדת רחמים. והיתום שנעדרו מנהיגיו וכן האלמנה שנעדר בן זוגה ממנה ראוי לרחם עליהם. ועל כן משתפם ברוב ענייניהם בעניין רחמנות. וכן הלוי אשר אין לו חלק ונחלה יי' הוא נחלתו, והוא חייב לשרתו ולברך בשמו. ואם כן דין הוא לתקן לו כל צרכיו בכלל ובפרט מכלל עון העם ומפרטיהם. וזה כלו הוא רמז לארבעה כחות הנפש. שהא' דומה לגר והוא שלא היה ממין כחותיה אבל נתחדש אצלה ונכנס תחת כנפי המנהיג ושב ממין כחותיה וסוד ג"ר אב"ר והוא מיוחד אצלה. והב' דומה ליתום שנעדרו מנהיגיו וסוד יתו"ם שפכו דמו גם הוא שופ"ך דמ"ו. והג' דומה לאלמנה והוא סוד מי שבעליה מסיר השגחתו ממנה ומניחה בסוד היות מספר אלמנ"ה כמספר הטוב"ה. ויהיה שתוף שלשת הכחות הרמוזות הנקראות ג"ר יתו"ם אלמנ"ה כשתוף שלשת העניינים האלה שהם אב"ר שופ"ע הטפ"ה הטוב"ה כי כלו מציאות טוב. וזהו הדבר הצריך בפנימי של הפנימיים לפני לפנים להתנהג עמו במדת רחמים מפני היות אלה העניינים לפני לפנים חלושים בחיצונים ובפנימיים. ודע כי כמו שאלה השלשה הם חלושים בענייניהם כן השלשה המתדמים להם תחלה הם חלושים בטבעם. ועל כן הם צריכים אל חיזוק וכמוהם בעצמם הפנימיים, אבל מה שלפני לפנים הוא קל וחמר

שהם צריכים אל חיזוק יותר אמיץ מכלם. והוא הכח השכלי הדומה לטפה וצריך לשמירה ולחיזוק ולגדול עד שישוב מה שהוא בה עפ"ש חידוש עניין חזק וחיזוק האבר וצרכו אל קשיו אינו צריך לביאור והיותו גר בארץ נכריה וצרכו אל מדת רח"מ י"ם הוא מבואר גם כן. ומאלה יהיו נכרים הפנימיים כי כן הכח השכלי כזר ונכרי וגר בבואו בעולם הנפש והוא שפע אשר נשפע מן העליון שבעליונים עד שקבלו התחתון מן התחתונים והדמיונות באלו העניינים קשים ומשונים. והד' לו"י וסודו שהוא כח ח"י נעלם בד"ם ומשמש בו את השם ית'.

וכבר פרשתי בהם יותר מדאי למשכילים היודעים את עצמם ומכירים את קונם ואינם מתרצים בזה העולם ההבלי סופם מודיעם ומעידם על מהותם ושהוא כלו דמיונות מבית ומחוץ. ושכחת עמר הקציר בשדה ופאת הזית ועוללות הכרם על שלשתם נאמר בכל אחד ואחד מהם לגר ליתום ולאלמנה יהיה. ונתינת הטעם בעמר **"למען יברכך יהוה אלהיך בכל מעשה ידיך"**, ובה גלה לנו כי עשיר המצוה היא סבת הברכה על כל פנים. ושתי המצות כלל אחריהן **"וזכרת כי עבד היית בארץ מצרים"** ונתן טעם במ ואמר **"על כן אנכי מצוה לעשות את הדבר הזה"**. וזכירת יציאת מצרים מעבדות לחירות סבה לאמונת השגחת השם בנו מכל העמים. ועל כן חתם בה בזה המקום באמרו וזכרת כי עבד היית. ועתה תיבשר שבע מלכיות על אנכי מצוך לעשות את הדבר הזה. אנכי רמז לאמרו **"אנכי יהוה אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים"**. ששם רמז עניין העבדות לעשות רמז לחתימת מעשה בראשית.

"אשר ברא אלהים לעשות" והוא רמז "לעשות את כל דברי התורה הזאת". ורמז אמרו הדבר ברמז אמרו "כי קרוב אליך הדבר מאד". ועל כן אמר שם בפיך ובלבבך לעשותו. ועניין משפט הצדיק והרשע בדינם והכות הרשע את הצדיק בשביל הדין והיותו מוכה ונלקה ארבעים חסר אחת. כל זה ידוע שהוא רמז לשני היצרים יצר הטוב ויצר הרע ששניהם הושם להם שם הקדש כתר על ראשם ועליו יש ביניהם מלחמה חזקה. "לא תחסום שור בדישו" רמז בדישו יצר טוב ונקרא שור מפני שהוא הראש הראשון לקרבן. "מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם אם עלה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו". וסוד היבמה והיבום הנרמז בעניין יהודה ותמר כלתו באמרו לאונן הבא תחת בנו הבכור "בא אל אשת אחיך ויבם אותה והקם זרע לאחיך".

ומה שגלה הכתוב בעניין הסוד הוא פרט אחד כולל עניין גדול ולדעת קצת חכמי הקבלה עניין היבום הוא עניין מופלא והוא מגלה סוד העיבור. והוא מה שמביאין ראה עליו מאמרו "וידע אונן כי לא לו יהיה הזרע והיה אם בא אל אשת אחיו שחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו". ונאמר "וירע בעיני יהוה אשר עשה וימת גם אותו". ומגזרה שוה ומריבוי אנו למדים כי ער ואונן שניהם מתו בסבת השחתת הזרע. והוא מה שנזכר במבול "ונשחתה הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס". כי אין לך חמס גדול מזה הנקרא חטופין ח' טפין וח' גופין שכל גוף הוא ח' טפין כלומר ח' נקודות עם ו' פיאות וממנו ס"ם ח' ח' מ"ס ביצ"ו הכח והוא מלא הלב ועל כן כתיב **"כי השחית כל**

בשר את דרכו על הארץ". כמושחת ארצה וכבר הגידו רבותי ז"ל דבר זה מפורש באמרם כל המוציא שכבת זרע לבטלה כאלו מביא מבול לעולם. זה מבול גם הוא משחית שנאמר **"ולא יהיה עוד מבול לשחת הארץ"**. כי שני העניינים נקראו משחיתים הארץ. וכן **"ולא יהיה עוד המים למבול לשחת כל בשר"**. למבול בגימ' חמ"ס והרמז **"את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ"**. ונאמר **"והיתה הקשת בענן וראיתה לזכר ברית עולם בין אלהים ובין כל נפש חיה בכל בשר אשר על הארץ"**. ראה היות הקשת שהיא השר"ש למציאות נפ"ש חי"ה והוא סוד ש"ש כנפיש"ם החתומים עם חצ"י הש"ם והוא הסוד כלו. ומן הקשת תכיר סוד של אלהי"ם המורה על מדת הדין הקשה בסוד שתוף שני כחות יחד ל"ב ומ"ח מ"ח ול"ב. אשר שניהם הם שני מלאכים דיינים על ענין הזר"ע שהו"א הטב"ע וההשתתפות בשנ"י השמו"ת יהו"ה אלהי"ם בשתוף כב"ד עם מ"ח ול"ב. וזהו סודם ה"א מ"ח ל"ב כב"ד, **"המל"ך יהוה צבאות ראו עיני"** (ישעיה ו' ה). **והוא באח"ד ומי ישיבנו** (איוב כג' יג) הרי ראשי תיבות וסופי תיבות נאמרו נשאר ב' רמז לשני חלקי היום שהם מד"ת יו"ם ומד"ת ליל"ה בסוד כב"ד יב' שעות חלק א' וי"ב שעות חלק א' רמז וסימן להם **"אבי אבי רכב ישראל ופרשיו"** (מלכים ב' ב' יב). ואמנם הדם בכב"ד הוא כ"ח הד"ם חיי אדם וממנו השדה חיה. ד"ם ג"ל מגדל מזל מגדל עוז שם יי' ביצ"ו חצי חק.

ואלה סתרי היצירה ועל כן באו ג' עניינים יחד בכח אחר המבול, והם שפיכות דמים וע"ז וגלוי עריות. וסוד הקרבן קדם להם,

"ויבן נח מזב"ח ליהוה". זיו המח הלב זיו הלב המח זיו החמה הלבנה זיו הלבנה החמה זיו החמה הבינה זיו הבינה החכמה. מזב"ח ליהוה"ה מח זבל כבד, מח לב או כבד, לב בלשון לעז ק"ל, קל או כבד, מח בלב הכבד, לב הכבד במח. וכך צריך לצרף אותם העניינים הגדולים כלם. וכך צריך לצרף ער שהוא רע כמו נח חן ונח מצא חן, ויהי ער בכור יהודה רע וכו'. וכך צריך לשתף ער אם אונן שסודם און נער אם רעיון רע זנן. והסוד בכלל כח שכב"ת זר"ע הוא היא בכב"ד רמז הרכבת חשך ער בהרכבת קללה וברכה במדת יום ומדת לילה כח שכבת זרע בכבד בהויה **"ביהוה חסיתי"** (תהלים יא' א). ואם כן מה שנאמר בעניין בעז עם רות ועם נעמי על סוד הגואל בדרך היבום, **"ותקראנה לו השכנות שם לאמר ילד בן לנעמי"**. והיות שם הראשון מחלון ושם השני כליון באמרו בשניהם **"ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי ושם שני בניו מחלון וכליון"**. נשותיהם שהן גם כן נכריות שם האחת ערפה ושם השנית רות. רמז בסופי תיבות ארבעתן **"והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנ"ה"** (קהלת יב' ז). מחלו"ן רו"ת כליו"ן ערפ"ה, ערכ"ם השם בערך מופלג וסדרם בסדר מגלה הנעלם והוא סוד כפ"ל הרעיו"ן הפ"ך לרעיו"ן כפ"ר העליו"ן לרחמנות"ו. והסוד המגלה כל זה הכללי הוא מאמר נעמי לכלותיה **"העוד לי בנים במעי והיו לכם לאנשים"**. ונאמר **"ותשק ערפה לחמותה ורות דבקה בה"**. רות עם נעמי, רעיון מת, נער ימות, ימי נערות, רמז אל ימי נערות. והסוד **"שובי אחרי יבימתך"** כי יבמות היו שתיהן זו לזו. ושנוי השמות וטעמיהם עיקר גלוי הסוד **"אל תקראנה לי נעמי קראנה לי מרא"** והטעם **"כי**

המר שדי". וראוי היה לכתוב מרה בה בחלוף המר. והסוד הא' מתחלף וכן **"למה תקראנה לי נעמי ויהוה ענה בי ושדי הרע לי".** גזרה ענה מן נעמ"י מני"ע מן תנועה נעמי מרא מאמין רע ונזכר פה שדי לענין הזרע שהוא סוד פריה ורביה. י"ד פעמים ש' עולים מ"ב מאות סימנם ד"ר. והנה שד"י מדב"ר וסודו גבריא"ל שגי"א כח שד"י תקיף צלם אלהי"ם רום כל חי מדבר הוא כולל. ועיין העניין של כל המגלה רעב בית לחם, שדה מואב, קציר שעורים, שבלים, עמרים, צביתים, לקוטים, קציר חטים. כל העניין שבה כולל עניני אכילה ושתייה ורעב וצמא ותולדת ומות ותמורת איש תחת איש. והוא סוד פריה ורביה ורמז באמרו **"סורה שבה פה פלוני אלמוני"** כשלא זכר שם הגואל מפני שצפה ברוח הקדש שלא יגאל גאלתו. רמז למיחוי שמו מפני שהשם כיוון **"להקים שם המת על נחלתו ולא יכרת שם המת מעם אחיו ומשער מקומו"**. ועל סוד היבום נאמר שם עניין **"אשר ילדה תמר ליהודה"**, כי בעז היה משבט יהודה. ונולד מתמר פרץ, פה רץ והרצון נקרא כן מצד עניין מרוצתו. ושם כליון כלה כי ערפה שבה אל עמה ואל אלהיה. **"וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו וזאת התעודה בישראל"**. תמר עם יהודה י"ד התמורה. **"ויאמר הגואל לבעז קנה לך וישלף נעלו"**, גן נעול רמוז בנעל היבם ועל כן אמר שם אחתי כלה. **"ויתן יהוה לה הריון ותלד בן"** מכלל שאם היתה שבה עם יבימתה לא היה הריון, אבל זה מתנה מהשם ית'. **"ויקרא שמו בישראל"** כעניין ולא ימחה שמו מישראל.

ושם הנער היולד עובד הוא אבי ישי אבי דוד. וסוד עובד אב בועז בחלוף א"ב במקום ב"ן ב"ן במקום א"ב שם כל הסוד.

"ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים ואמרה בלשון הקדש מאן יבמי להקים לאחיו שם בישראל לא אבה יבמי". מ"ב תוך שני יודי"ם. "ועמד ואמר בלשון הקדש לא חפצתי לקחתה". "וחלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו" ויקרה תהיה אצלו יקרה יותר ממנו בעל כרחו, רוק הנכר לבית דין. "וענתה ואמרה" זה בלשון הקדש ודאי "ככה יעשה לאיש אשר לא יבנה את בית אחיו ונקרא שמו בישראל בית חלוץ הנעל". כאן נעלם כל הסוד לפי נגלהו וכאן נגלה כלו לפי נסתרו, וזו היא צורת מצרפו:

ב י ת ח ל ו צ ה נ ע ל

ועל כן הנעל חוץ לבית, ראה תוכם סוד עליון, "ולא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר" ודעם. בי"ת חלוץ לנע"ה, בחוץ ענה לתלי. היבמה הנבעלת מיבמה נאמר בה "והיה הבכור אשר תלד יקום על שם אחיו המת ולא ימחה שמו מישראל". על זה נרמז אש"ר תל"ד יקו"ם, קום דת ישראל, קיום דת ישראל, יתקדשו מראל, ראש התלי מעלה, ראש התהלה מעלה, ראש המעלה תהלה, ראש המעל תליה, תלי שר העולם, עולם שר התלי. ע"ל ש"ם תלי. אחיו המת ב' חיה המת.

כלומר השני החיה הראשון שמת בתולדת אש"ר תל"י קדמ"ו, אשר תלד יקום. המת הוא התל"י בעצמו כן זה אחיו בעצמו כי הוא אחיו ובנו ודעם שהם הענף והפרי עם השרש משותפים יחדיו. ועל כן סמך לזה אחר עניין "כי ישבו אחים יחדיו ומת אחד מהם ובן אין לו". "כי ינצו אנשים יחדיו איש ואחיו וקרבה אשת האחד להציל את אישה מיד מכהו ושלחה ידה והחזיקה במבשיו". רמז מבשיו, משיח נחש בשמיו. הוא מקום הכלי לתולדה, חבר שני עניינים יחדיו ר"ל עניין היבמה המבקשת היבום שהוא אחיו של אישה ועניין זאת השנית השולחת ידה במבושי אח אישה, שכל ישראל אחים. מהם ממש ומהם קרובים ומהם רחוקים. ותבין מהם למה נאמר על זאת "וקצתה את כפה לא תחוס עיניך" ועל זאת "וחלצה נעלו מעל רגלו וירקה בפניו" בשם בי"ו ותקצ"ה. כפה הפך הכף ולפי השיתוף נרמז עוד, "לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה, לא יהיה לך בבית איפה ואיפה גדולה וקטנה, אבן שלמה וצדק יהיה לך איפה שלמה וצדק יהיה לך". והטעם "למען יאריכו ימין על האדמה אשר יהוה אלהיך נתן לך". עיין בשיתופים האלה המופלאים וראה שתפו כי"ס עם בי"ת ונאמרו בזה אב"ן ובזה איפ"ה וסוד זה חמ"ה וזה ג"ו לבנ"ה וסודה בגופ"ה בסוד מציאות המ"ח בטפ"ה וכן הטפה במח והנה אב"ן המ"ח. ואמנם איפ"ה כוללת המ"ח והל"ב וסוד גדול"ה חצי איפ"ה כי היא חצי צ"ו וקטנ"ה חצי ש"ם ומשניהם שמ"ו ידי"ע. אב"ן ואב"ן ג"ן וג"ן בכיס"ך בגימטריא אב"ן אב"ן יום יום. איפ"ה ואיפ"ה בגימט' ב' עולמים, קבו"ץ. גדולה וקטנה בגימט' כאיפה ואיפה, ירח, בגבורה. איפה ואבן הפכים לפי

המני"ן. שלמה וצדק, עשרה, קץ מדה שלו, קצו של הדם, קץ המולד ש' ש' קץ הלמוד רוח אלהים רוח מח ולב.

דע כי הצירוף הוא סוף הלמוד כלו והוא סוף כל המולדות וסוף כל התלמוד. וכשיתחברו שני צירופים ויורו שניהם על הפכים לפי המניין ותהיה ביניהם קושיא בין ריבוי ספירה ומיעוטה ותיפרד ההבנה זו מזו עד שתקשה זו לזו בין לפי ההקדמה הגדולה בין לפי ההקדמה הקטנה, לא תתחייב מהם לעולם ידיעה שלימה וצדק. ולפיכך צוה השם ית' שכל אות ששמה אבן בלשון ספר יצירה, להיותה לך אבן שלימה וצדק ולא תטה בה אל גודלה להוסיף על מה שראוי במה שיתחייב אצלך מהבנתה. ולא אל קטנות לגרוע ממה שראוי. ואם תעשה ככה שתתקיים מה שנאמר בכתוב לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו בסברה זו יאריכו ימך בעולם שכולו ארוך הנקרא אדמת קדש. והוא אשר יי' אלהיך נתן לך כי מתת אלהים היא. ועל הסר מדרך האמת ומן השלמות הצודקת ומן הדרכים הנמשכים אחריהם עליו נאמר "כי תועבת יהוה אלהיך כל עשה אלה". רמז למלת אלה אלהיך. ועל כן הודיע ואמר עוד **כל עשה עול**, כבר באר לנו מפורש שכל אלה מעשים ממש ובעבור זיכרון מעשה העול. ולפרסם שם בעליו סמך לכל זה אמרו "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים" באמרו שם במלחמתו "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידם", במקום מד"ה רפ"ה נמצא הוא קשה להלחם. ונאמר עליו "אשר קרך בדרך ויזנב בך כל הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלהים". רמז באמרו הנחשלים כח נחשול שרו של הים

שנאמר עליו "ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב". בזכות הר חרב אשר בעבורו עברו ישראל הים בחרבה. ועל כן כתיב "כתב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים". ונאמר "מלחמה ליהיה בעמלק מדר דר". ולזכרון דבר זה אמר פה "והיה בהניח יהוה אלהיך לך מכל איביך מסביב בארץ אשר יהוה אלהיך נתן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח". עמלק הוא היה בן אליפז בנו של עשו ושם אמו תמנע. והכתוב מעיד ואומר "ותמנע היתה פילגש לאליפז בן עשו ותלד לאליפז את עמלק". ומתוך שכתוב "עמלק ישב בארץ הנגב" יתכן לפרש בו ואליפז הוא אליפז התימני. וכן רמז לקרוא שם בנו תימן והפלא הוא בהיותו נלחם בנו עם היותו דרומי ואינו צפוני. ולא עוד אלא שהוא אדומי והשם אמר לא תתעב אדומי כי אחיך הוא. וכן כתיב "וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה אמר אחיך ישראל". ונאמר "הלוא אח עשו ליעקב ואת עשו שנאתי" (מלאכי א' ב'). והוא אומר לנו לא תתעב אדומי ואיך לא נשנא למי שהשם אמר לנו שהוא שונא אתו. ואמנם עמלק שנצטוינו עליו לאמר תמחה את זכר עמלק, נתן הסבה והורה הטעם לחיובו מפני מעשהו הרע אשר עשה עמנו בדרך בצאתנו ממצרים, ומפני שכחו בחרב שנאמר ועל חרבך תחיה. ונאמר פן בחרב אצא לקראתך, נאמר כנגדו ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב. כי גם אנחנו כחננו כח החרב שנאמר "וחרב פיפיות בידם לעשות נקמה בגוים" וכו' (תהלים קמט' ו'). ומפני שצונו השם ואמר

לנו לבלתי הלחם בעשו ועמלק מבניו הרע לנו, התחייב מיתה על זה.

ודע שיש פה נפלאות השם בירושת הארץ הנפרדת למשפחות האומות אשר השגחת השם בהם נבדלת מזו לזו ורחוק מאד מהשגחתו בעמו. כי אין בני הפילגשם אשר פלג להם השם שמות של טומאה שוים עם בני אנשי רוח הקדש שהם בני הגבירות שמסר לנו השם ברחמיו שמות של טהרה בכל דרכי התורה. וסוד הירושות תדענו מאמרו ית' לנו על עשו ועל מואב ועל עמון, שלא להלחם במ על ירשת הארץ. באמרו **"כי ירשה לעשו נתתי את הר שעיר"**. **"כי לבני לוט נתתי ירושה"** וכן לעמון. ואמר **"כי לא אתן לך מארצו ירשה"**. וגלה מנהג ההשגחה הגופנית באומות לפי הירושות בהזכיר גרושת אומה מפני אומה. באמרו על ארץ בני מואב **"האמים לפנים ישבו בה"**. **"ובשעיר ישבו החרים לפנים ובני עשו יירשום וישמידום מפניהם וישבו תחתם כאשר עשה ישראל לארץ ירשתו אשר נתן יהוה להם"**. וכן בבני עמון נאמר **"וקרבת מול בני עמון אל תצורם ואל תתגר במ כי לא אתן מארץ בני עמון לך ירשה כי לבני לוט נתתה ירושה: ארץ רפאים תחשב אף היא רפאים ישבו בה לפנים והעמונים יקראו להם זמזמים: עם גדול ורב ורם כענקים וישמידם יהוה מפניהם ויירשום וישבו תחתם: כאשר עשה לבני עשו היושבים בשעיר אשר השמיד את החרי מפניהם ויירשום וישבו תחתם עד היום הזה: והעוים היושבים בחצרים עד עזה כפתורים היוצאים מכפתר השמידום וישבו תחתם"**. ראה

והפלא מן הירושות והנחלות וגירושים אומה מפני אומה. והבן זה מאמרו "לא בצדקתך ובישר לבבך אתה בא לרשת את ארצם כי ברשעת הגוים האלה יהוה אלהיך מורישם מפניך" וכו'. מכל אלה העניינים תבין מה שעתיד להיות לעתיד לבא לפי דרך התורה. ורבותינו ז"ל אמרו אין הקב"ה נפרע מן האומה עד שתתמלא סאתה. וממה שהיה בימינו שנגרש מלך מפני מלך ואומה בורחת מפני אחרת כברוח החלש מפני הגבור, וכברוח טלה מפני אריה, יבין המשכיל המעיין הכרח בוא זמן בריחת האומה השוכנת בארץ אבותינו מפנינו במהרה בימינו. וכזה יקרה במחשבות האדם שהאחת בורחת מפני האחרת וביצרים גם כן והיא המלחמה החזקה שבמלחמות.

פרשת והיה כי תבא אל הארץ

אחר שהשלים משה רבינו ע"ה ענייני המצות החל להגיד לנו מה שראוי לעשות בבואנו לארץ. ואמר "לקחת מראשית כל פרי האדמה" וכו' "ושמת בטנא". "ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום ליהוה אלהיך כי באתי" וכו'. עד סוף כל ההגדה המעולה היא הנאמרת בלשון הקדש מן "ארמי אבד אבי" עד "ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי הארץ אשר נתתה לי יהוה". "ושמחת בכל הטוב" וכו'. ועוד "ואמרת לפני יהוה אלהיך בערתי הקדש מן הבית" עד תשלום הפסוק "השקיפה ממעון קדשך" וכו'. והתפלה "וברך את עמך ישראל ואת האדמה" וכו' בעניין המעשה. הנה בכל זה העניין גלה לנו ית' סוד הספירות, והחל מראשית בסוד א', ומ"ם באחרית בסוד י'. ואחר שגלה זה כלו אמר "היום הזה יהוה אלהיך מצוץ לעשות את החקים האלה ואת המשפטים" וכו'. "את יהוה האמרת היום" וכו'. "ויהוה האמירך היום" וכו'. "ולתתך עליון" וכו'. ראה כמה מעלות טובות למקום עלינו וצונו לאמר "שמור את כל המצוה אשר אנכי מצוה אתכם היום". "והקמת לך אבנים גדלות" רמז לאותיות הנראות במראה הנבואה. "ושדת אותם בשיד" רמז לשם שדי. "וכתבת עליהן את כל דברי התורה הזאת בעברך" וכו'. כל זה צוה לעשות בהר עיבל וצוה לבנות שם מזבח אבנים שלמות להעלות עליו עלת ושלמים. ונאמר "וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היט"ב". שם הקדש שעליו כל הכוונה באר היטב. בברכ"ה

סימן לגאולה בארכו ואברכך באלף הששי לשנות היצירה בתשלום אלף ומאתים ועשרים ושתיים שנה הבית. מיד החל להודיענו סוד הר עיבל והר גריזים. **אלה יעמדו י' אהל מועד לברך. ואלה יעמדו ו' י' אהל מועד על הקללה. "לברך את העם"** עם ברכת האל י' ו' י'. הנה באר היטב בע' לשון ה הי היט היטב, ד"ם כב"ד, ד"ם ודי"ו, אד"ם וחו"ה, הכ"ה והל"ה, דינ"ו לבקר משפט, קו"ל ר"ם שלו"ם לכל ישראל. ואין צריך להאריך בעניין הברכות וכל שכן בקללות. שאי אפשר להוציא דבר מהם מפשוטו מפני שהם היתד שהכל תלוי בו. עם שני עדים שהם ארו"ר המ"ן ברו"ך מרדכ"י. והכלל שהברכה עבודת השם סבתה והפכה מחייב ההפך עד **"ואין קנה: אלה דברי הברית אשר צוה יהוה את משה לכרת את בני ישראל בארץ מואב מלבד הברית אשר כרת אתם בחרב"**. והפלא הוא אמרו **"ולא נתן יהוה לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמע עד היו"ם הז"ה"**. ג' שמות הקדש מנהיגים היו"ם הז"ה תמיד בג' חלונות שסודם,

כו כו כו

ושם הדין גם כן כולל ג' שמות אלה

כויין כויין כויין

כוללי"ם פורטי"ם

א' רו' ר'

ב' רו' כ'

אבר"ך את יי' אשר יעצני סימן אלף ומאתים ועשרים
 ושתים. הכתי"ר שלש"ה בכח אש רוח מים, כח אש רוח במים,
 בי"ת תוכם, דבר דבר. רמז ממצוא חפצך ודב"ר דב"ר, ארך
 ורחב חמשים. ארך ורחב ברכה וקללה, וכן ארך ועמק י' עקב
 לארך רחב ועמק.

קבו"ץ אר"ך ורח"ב
 ארו"ר ברו"ך
 הברכ"ה והקלל"ה ברכ"ה
 שמי כלי זכרי
 זכרי כלי שמי
 שק"ר וכז"ב
 בקשו זכר בקשו ברכה
 ארך אור אור
 חשק ברכה ברכה כתו
 ברוך אתו
 אב קיו"ם עתו
 נקדה עתו ה'
 השמ"ש ארו"ר"ה ברוכה
 אש דם יצר

צרף ותדע ותשכיל ממוצא דבר בתוכם ו"ו וכן כתיב
**"ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אותם למען
 תשכילו את כל אשר תעשון"**. ואם כן עם היות שם שמירת
 דברי הברית והמעשה כלי, אין תכליתם אלא להשיג המעשים
 בשכל שכך נתן הטעם על זה כלומר הכוונה בכל מה שצוית

לכם לעשות היא למען תשכילו. ועל כן אמרו חכמים ז"ל לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. כי המעשה הוא כחמר והשכל עליו כצורה לו. ואם יש זכר ואין נקבה אין תולדת וכן אם יש נקבה ואין זכר אין תולדת. ואם כן התולדת קודמים לו זכר ונקבה ומקריהם כחבור והעיבור והדומים להם. וכך אמרו עם כל זה, תלמוד מביא לידי מעשה ואין מעשה מביא תלמוד. על כן סוד שניהם התלמו"ד והמעש"ה, מורה שהם ראשי"ת לכל. והוא סוד ב' ראשית והוא חקוק באמצע שני יצרים וזה כי

א' ב'

יצר שני עצמים
שם האחד רו"ר וסודו כשוף ת"ו
ושם האחד רוך וסודו כמו שהוא
והוא הפוך קו"ש א"ב רך או קשה
וכאלה כן הנשארם והבינם.

פרשת אתם נצבים

"אתם נצבים היום כלכם לפני יהוה אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל: טפכם נשיכם וגרך אשר בקרב מחניך מחטב עציך עד שאב מימין". ראה חלקי המנהיגים וחלקי המתנהגים איך חלקם כסדר היצירה. ואמנם כל דעתו ודעת התורה היא על אזהרת ע"ז ועל דרך השמדה מן הארץ. כמו שאמר **"פן יש בכם שרש פרה ראש ולענה: והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך למען ספות הרו"ה א"ת הצמא"ה"**, למען ספות תור"ה ומצו"ה. **"לא יאבה יהוה סלוח לו"** וכו'. **"ורבצה בו כל האלה הכתובה בספר הזה ומחה יהוה את שמו מתחת השמים: והבדילו יהוה לרעה"** וכו'. **"ואמרו כל הגוים על מה עשה יהוה ככה"** וכו'. **"ואמרו על אשר עזבו את ברית יהוה אלהי אבתם"** וכו'. **"וילכו ויעבדו אלהים אחרים וישתחוו להם אלהים לא ידעום ולא חלק להם"**. **"ויתשם יהוה מעל אדמתם"** וכו'. עד סוף הענין **"הנסתרת ליהוה אלהינו והנגלת ל'נו ול'ב'נ'ו ע'ד עולם לעשות את כל דברי הזאת"**. **"א אותיות מנוקדות מלת ל'נו עליה ג' נקודות רמז אל ג' ספירות ראשונות וסודם אלהים ול'ב'נ'ו עליה ז' נקודות רמז אל ז' ספירות העולות מהראשונות וסודם ובנ"י אלהי"ם והנה הסוד מפורש.**

השרש נסתר ונגלה הקשת נגלה ונסתר

הנסתרת והנגלת

הת' נסתר ות' נגלה חבר אלהים א' וי' תמצא בכללם האותיות שהם זהרורי"ת התאוויו"ת שר היצר הוא השרש. על כן הוא נסתר ונגלה. אות ע' עליה נקודה אחת רמז אל סו"ד אלהי"ם ובנ"י אלהי"ם שהם יחד חייבים לעמו"ד לעשות את כל דברי התור"ה הזא"ת אמצ"ע האותיו"ת. וסוד אמצ"ע עשרי"ם ושתי"ם אותיו"ת. ואם כן הנה זה מפורש לעשות את כל דברי האותיות עשרים ושתיים אותיות. והנה י' ספירות נקודות עליונות אלהים ובני אלהים לנו ולבנינו. ע' סוד הנה יסוד כ"ב אותיות י' סו"ד ע' אומות ע' לשונות. רמז שבעים לשונות הוא בעצמו רמז צירוף האותיות. כי פנים ואחור רמז אל מלת א"ת וסודם חזרו מפני פנים ואחור בטפט"י, חבר הכל א"ת כ"ל דבר"י התור"ה הזא"ת ותוכל לעשות ארצות ותדע לעשות תאר המלאכה לעשות חותם בראשית ברית מלה ארבע חיות רמז ומ"ל מלאכתו מעלה ומטה ארצו"ת לעשות טוב ורע וברכה וקללה ד"ת באר"ץ. ולפי מה שרמזתי זכר בעניין התשובה מילת הלב שהוא עיקר כל הברית. וכלל בה כל המצות באמרו **הכתובה** ובאמרו **כי המצוה הזאת**. ובתשובה תלה קבוץ גליות. והנה היות כבר עברו הברכה והקללה ואין דבר חסר כי אם תשובה מאתנו ומילה מהאל ללבינו. שהיא סבת אהבתינו את השם בכל לבבינו ובכל נפשינו למען חיינו. והאלות תתגלגלנה לאויבינו שאי אפשר לעולם האדם בלתי טוב ורע וברכה וקללה ומות וחיים. כמו שאי אפשר למינו בלתי צדיקים ורשעים

ובינוניים ובלתי אמת ושקר מעורב. ועל כן תלה הכל בבחירתינו ואמר לנו "כי קרוב אליך הדבר מאד דבר האדם בפיך ובלבבך לעשתו". ואמר עוד "ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע". ואמר לנו שהכל תלוי בידינו ואין הכל כי אם לאהבה את השם וללכת בדרכיו לקיים האהבה בינינו ובינו ולשמר מצותיו וחקיו ומשפטיו וכל הנמשך עמו. "ואם יפנה לבבך ולא תשמע ונדחת והשתחוית לאלהים אחרים ועבדתם". ראה שאין כל חיזוקי התורה אלא מפני פחד עבודת ע"ז. "הגדתי לכם היום" וכו'. "העדתי בכם היום" וכו'. "החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך לאהבה את יהוה אלהיך לשמע בקלו ולדבקה בו". וכל זה למה "כי הוא חייך וארך ימך" וכו'. וכבר הביאו רמז לתחיית המתים מאמרו לתת להם, והרמז "אשר נשבע יהוה לאבותיכם לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם" רמז לשמו המרובע באותיותיו והן ד' אותיות. י' פע' י' ק', ה' פע' ה' כ"ה, הרי כהני"ם. ו' פע' ו' ל"ו, ה' פע' ה' כ"ה הרי הלוי"י. והסוד אדנ"י כה"ן לו"י.

ואחר שהשלים משה אלה העניינים רצה לחזקם בכל כחו עוד וחזק לבם בשם תחלה ואחר כן חזקם לעמוד כנגד אויביהם בכל כחם ושלא ליירא מהם כלל. ואמר "חזקו ואמצו אל תיראו ואל תערצו מפניהם כי יהוה אלהיך הוא ההלך עמך לא ירפך ואל יעזבך". וזה מצד שהגבורה בלב. ולפי דעת אחת הלב מוציאה לפעל אחר רוב למוד המלחמה בשאר המדות כלן. וככה אמר ליהושע חזק ואמץ. ורמז "מקץ שבע שנים במעד

שנת השמטה בחג הסכות: בבוא כל ישראל לראות את פני יהוה אלהיך במקום אשר יבחר תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם" הקהל את העם" וכו'. "למען ישמעו ולמען ילמדו וייראו את יהוה אלהיכם ושמרו לעשות את כל דברי התורה הזאת". הוא שרמזו למעלה והכוונה שהשמיעה סבת הלמוד והלמוד סבת היראה לשם והיראה סבה לשמירת המעשה. ולפיכך רמז באמרו "ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את יהוה אלהיכם" וכו', עד אמרו לרשתה. ורשת פרושה על תבור וכן תשר"י הוא רשת"י, אבל ניס"ן סימנ"י. ושניהם כוללים הרא"ש עם הזנ"ב של תני"ן על פי כח שעה אחת שסודה תתר"פ והיא פתר"ת כל החלומות וכל הנבואות, גם תפר"ת כל בגדי המציאות שתי וערב.

ואחר שנשלמו כל העניינים הגידה לנו התורה התמימה שהסכים השם עם משה בכל מה שדבר מן אלה הדברים עד לרשתה. באמרה אז אחר כל דברי משה "ויאמר יהוה אל משה" וכו'. שלא בא בו בזה עד כאן. "וילך משה ויהושע וייתצבו באהל מועד: וירא יהוה באהל מועד בעמוד ענן ויעמוד עמוד הענן על פתח האהל". אז הודיע השם למשה עניין העם לעתיד. ואמר לו "הנ"ך שכב עם אבתיך וקם העם הזה וזנה אחרי אלהי נכר הארץ אשר הוא בא שמה בקרב וועזבני והפר את בריתי אשר כרתי אתו: וחרה אפי בו" וכו'. ואמר "ביום ההוא הלא על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה: ואנכי הסתר אסתר פני" וכו' "כי פנה אל אלהים אחרים". ראה איך גלה השם ית' סוד אמיתת ההשגחה

בנו בזה העניין כלו. וכתיבת השירה לעד גם התורה כן, וגם כל זה פשט הכרחי קבוע. "ולמדה את בני ישראל שימה בפיה"ם" קבל"ה על פה. וכן עשה משה שנאמר "ויכתב משה את השירה הזאת ביום ההוא וילמדה את בני ישראל". וכל העניין עד כתבו ואעידה במ ריש שטה את השמים ואת הארץ העליונים והתחתונים עדים לנו ולשם שהוא הדיין המכריע בין שני היצרים הנלחמים תמיד. "וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תמם".

פרשת האזינו

השירה הזאת עם היות אפשר שיובנו דבריה עם דקדוקי העניינים, אמיתת הבנתם תלויה בצירוף האותיות. ואם כן איך יתכן להאריך בה לפי דרכינו והקצור עם הדילוג יותר בה מן האריכות וההתרחבות. ועל כן ארמוז בה זה מקריאותיה הזי"ו ל"ך השיר"ה הזא"ת, הזהר"ת האי"ש היא זאת הישרה עד תמם מדעתם, האזינו זכר ירכבהו וירא לו כי יבא הזי"ו לב"ו. הגה ג' כחות כחנו, חנוך זה מטטרון עדי והי"ה והו"ה ויהי"ה וזה גלגל כ"ח כ"ח כ"ח וסופי תיבותיהם למפרע איו אורו רמז אור זיו הכל זיוו זי"ן וה"א. האזינו זי"ן הו"א, בינה הוא, הוא סבה לכל זן אהוי דגן חיטה. וכזה צריך שתעשה לכל השירה עד **וכפר אדמתו עמו**. אדמתו ד' פאות ארץ ישראל ד' מאות פרסה על ד' מאות פרסה לארכה ולרחבה. רמז בה א' לפי מדות השם, וכפר המות עמו וכפר אדמתו עמו. **דברי השיר"ה הזא"ת** דבר"י התור"ה הזא"ת. והסוד בהם כי התור"ה הזא"ת מגדת הזהר"ת האו"ת אך השיר"ה הזא"ת מספרת הזהר"ת האי"ש. ועוד אמר פעם שלישיית **"לעשות את כל דברי התורה הזאת"**. והוסיף בשנית ושמרו ובשלישית לשמר. ואמר **"כי לא דבר רק הוא מכם"** וזכרו בו ואם רק הוא אינו מכם כלומר מקצר למודכם ומחסרון הבנתכם בכל דבר. ואחר שאמר **"כי הוא חייכם"** כמה אנו צריכים להתחזק בדבר. **"ובדבר הזה תאריכו ימים"** וכו' עד לרשתה עוד. ועניין הר העברים ועניין הר נבו והדומה להם יוודעו מצירופם וכבר דברנו בהם מעט ומספיק בו. וכבר דברנו על אמרו טעם מניעת עברו את הירדן

במקומו וגם פה שאמר על אשר מעלתם בי בתוך ב"י ... על אשר לא קדשתם אותי בתוך ב"י. אות"י מלא ולית כותיה מלא בכל התורה וסוד גדול הוא. ושמה ומשה שוים. "כי מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבא אל הארץ אשר אני נתן לבני ישראל". "מנגד" מדגן, "תראה את הארץ" צא תראה תראה, מ"נ ג"ד והמן כזרע גד הוא מ"ן ג"ד דג מים מדגים, תראה את הארץ תראה ארצות, תראה ארבע חיות, ושמה לא תבא לושם הקדוש, ד' לשון קשה הוא סוד לשון הקדש לשמו הקדוש, אל האר"ץ אל אמצ"ע המי"ם. ה"ץ סודו מאדים א"ר סודו אמצע. מש"ה סודו אש דם. אהר"ן סודו אמצ"ע הי"ם עצם יום. ועל כן רמז לו בעצם היום הזה. בעצם מבול ב"ר שלו"ם. א"ל מש"ה קול רם. בעצ"ם היו"ם הז"ה לאמר זיו אמצע הלב הממהר זיו האמצע מלב המרה. ובהם רבים צרפם והמירם ותשיג נסתריהם ואם לא תניעם לא יניעוך ואם לא תעוררם לא יעוררוך. ראה והבן סוד הזכר והנקבה ואיך זה מניע את זה, והתנועה כמשוש הבשר מולידה חום והחום מוליד יובש והיובש מקשה ומקפיא הלח, והלחה הזכה מראה צורות אחריה למעיינים בה עד צאת הצלם המעיין בדמות מכח הפחד אל מדת הגבורה, ונלחם הרואה עם הנראה מפחיד ומבהיל ואינו מפחד ואינו נבהל והרואה מפחד ונבהל ומבריה עצמו לאחוריו עד התלמדו בחוזק ההרגל ובאומץ הלמוד עת אחר עת.

פרשת וזאת הברכה

"וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים את בני ישראל לפני מותו". עניין הברכה הזאת הוא שרש הגאלה הישראלית, וצריך לדקדק בה כראוי לפי היכולת. והעד אמרו בתחלתה **"יהוה מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבות קדש מימינו איש דת למו"**. סבת המראות מדת ימינו מדת שמאלו, זה סוד נבואי גדול. **מרבבת קדש** בקש מדברת מבקשת דבר תאוה. **"ישא מדברותיך"** מאש מדברת מצורה נפש איש מדבר. **ראשי עם יחד** מקבלי התורה כמו שנאמר **"תורה צוה לנו משה"** לשון המצוה תורה, לשון התורה מצוה. **מורשה ראשים** שמורה משורה עולם השכלים השומר מהראש א"ד. **קהלת יעקב** נפש עבריה כנסת ישראל. אם יהודה גנוזה לאם. **וזאת ליהודה באה הברכה אחר "יחי ראובן וא"ל ימת ויה"י מתי"ו מספ"ר"** שוה להם יחי ראובן אחרי בניו. **"שמע יהוה"** רמז לשמעון. **ידיו רב לו רבו ילדיו ועזר מצריו תהיה מזריע צורתו היה,** זרע יהיה מצורתו, זרע יהודה מרוצתו מצורתו. **וללוי אמר לו לו יאמר "תרועה יתקעו למסעיהם"**. **תמיד ואוריך לאיש חסידך** ישאל חסידך תמי"ך ואורי"ך תשוב"ה לאיש חסיד"ך לאיש מבין. **אשר נסיתו במסה** בהפך בעלה. **תריבה"ו רוח הקדש.** על מי מריבה מים הר עיבל. **"יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל ישימו קטורה באפך וכליל על מזבחך: ברך יהוה חילו ופעל ידיו תרצה"** ממקומ"ו. כבר נודע כי אין תכלית לדרך זו והכוונה מופלאה מאד בכל זאת. והסדר לבנימין וליוסף ולזבולן ויששכר ולגד

ולדן ולנפתלי ולאשר. וסוף הכל "אשריך ישראל מי כמכה עם נושע ביהוה מגן עזרך ואשר חרב גאותך ויכחשו אויביך לך ואתה על במותימו תדרך".

ועניין מיתת משה וקבורתו עד "כאשר צוה יהוה את משה". קשה להאריך בצירופו ואין צורך להוציאו מפשוטו בשום פנים. "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה" והטעם "אשר ידעו יהוה פנים אל פנים: לכל האותות והמפתים אשר שלחו יהוה לעשות", קיים משה המלאכות והתורה. מרמז לעשות בארץ מצרי"ם רקי"ע ערפל לפרעה הרקיע הערפל. "ולכל עבדיו ולכל ארצו" הנה השונאים כלם. ואמנם סוד הכחות המופלאות שהורה בעליונים ובתחתונים ועשה אותם לעיני כל האוהבים הקרובים, יתגלה מחבור הפסוק הראשון של התורה עם הפסוק האחרון שבה. ואלה הם שניהם,

**ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה
משה לעיני כל ישראל".**
**"בראשית ברא אלהים את השמים ואת
הארץ".**

אלה הפסוקים שניהם הם מגלים רוב סתרי התורה בכללם ומספר אותיותיהם כ"ח אהי"ה יהו"ה. והוא כ"ח באד"ם לעשות מצותיו לכבודו על פי שמותיו יתעלה. והכלל בחכמ"ה אמור לה"ם והנבוא"ה כח באדם ומספר תיבותיהם א"ו י"ב והפכו

האווה"ב והרמוז היד הזהב י"ט ע"ה לשניהם וסוד **טפ"ה** כח
 יט בכח אדם כי טוב בהם, כי טוב באדם, ומספר חשבונם א"ת
 ב"ש ראש הטפה והכלל קש"ר א"ת ב"ש שער לבת אש. ואמנם
 דרכי צירופיהם כשילקחו מכל תיבה ואפילו הגדולה שבם
 שהיא מלת בראשית, יגיע תכליתה בהיותה בלתי נקוד בצירופה
 אל תש"כ צירופים הנקראים בתים, נבנים מן ו' אבנים כלומר
 שש אותיות. ואמנם מלת ראשית שהיא בת חמש אותיות בלתי
 דומיות יבנו ממנה ק"ב בתים. וראוי זה המספר להיותו ראשית
 כי מספר אותיותיו עולה ש"ש ויצא מן ה' והכל אש הסנה מים
 רוח. או אמור הסנה, אש מים רוח סמ"ך אהל מועד. ושאר
 התיבות צירופם קל אבל דרכי התמורה והמשקל חלוקים קשה
 לסדרו. וזה מכללם ראשית עולה תתקי"א תתקט"ב תתקח"ג
 תתקז"ד תתקו"ה. עתה תקח סופיהם מן הראשון עד האחרון
 לפנים ותמצא א' ב' ג' ד' ה' והם חמש ספירות. ג' נפרדות ב'
 זוגות א'ג'ה' ב'ד', ועוד הנשארים הקרובים להם לאחור.
 ותתחיל מן האחרון ותלך עד הראשון ותמצא וזחט"י והם חמש
 ספירות אחרות. ב' נפרדות ג' זוגות ז'ט' ו'ח'י'. חברם נפרדים
 עם נפרדים יהיו א'ג'ה'ז'ט'. וזוגות עם זוגות יהיו ב'ד'ו'ח'י'.
 חברם כל שנים שנים כסדרן נפרד עם זוג ויהיו אב' גד' הו' זח'
 טי'. הנה חצי השם בכל השם ב'י ספירות שהם י' אבנים בונים
 ה' בתים ראשונים וכשתהפכם בא' דג' וה' חז' יט' יהיה סודם
 י"ה גם כן. וכשתתן לאלף חבור עם כל אות ואות מן התשעה
 כדרך צורה זו:

אב' אג' אד' אה' או' אז' אח' אט' אי'

ועוד תהפכם תמצא מספרם כמספר החותם של ו' קצוות וככה הכל. ראה כמה אתה צריך אל זו הידיעה כי ממנה תכיר מהות עצמך תמיד. ואם כן מזה תדע כי סוד מלת בראשית היא ב' ראשית ואם תאמר בראשית ברא אלהים תמצא סדרו בבא ראשי תאר מילה. והעד כי צירופם ברא שכבת זרע. את ה' שמים ואת ה' ארץ. וזהו שגליתי לך ב' ספירות ה' מהם שמימיים עליונים ה' מהם ארציים תחתונים כמו שציירתם לך. והנה אבר שכבת זרע הוא אבר ברית מילה בערל, שר בלי המילה שר ארבע החיות שסודם בב"א. כלומר שהם מתחברות שנים שנים ושבות גוף אחד כמעשה בראשית כן מעשה מרכבה. והנה אם כן סוד בראשית מצורף בתשרי י"א וסודו ברשת י"א ופירושו בשם י"א עד הגיעו אל סוד בשם ו"ה כמו שכתבתי, ומזה תבין סוד זה:

ט' פ' ה'

ח' מ' ה'

ז' כ' ה'

הנה לך סוד ערי מקלט נמצאים בסוד גן בעדן גם באמצע ראה והפלא מסוד היצירה ומסדורה

נטעים

ט ח ז

פ מ כ

ה ה ה

העליונים הפוכים בסדרם והאמצעיים כמוהם בצורה שנית. וזה שבעלי הטור הראשון כשהולכים לפניו כמו שנכתבו הולכים וחסרים, ולאחור הולכים ונוספים. וזה וזה לפי התוספת והחסרון הראשוני אשר הם במעלה הראשונה אחד אחד אחד. ובעלי הטור השני סדרם סדר כפול והם במעלה השנית אך הדרך להם שוה בתוספת ובחסרון, אמנם אלה אחדים ואלה כפולים. ובעלי הטור השלישי יורו על חותם השם לפי מציאות הזכר וכמוהו נקבתו. ובהם נשלם המציאות כסוד צירוף כל השם הנרמז בפסוקי תורת יי' תמימה כאלה:

יהו	ה	רום	מעלה
יה	ה	ותחת	ומטה
הוי	ה	מזרח	פנים
היו	ה	ומערב	ואחור
ויה	ה	דרום	ימין
והי	ה	וצפון	ושמאל

נכון יהיה הר בית יי' סימן בהר ציון לא ימוט אחר זה צריך שתעיין כך בכל דבר ודע כי החבור הוא כזה לעתים:

ב	ראשית	חות"ם שר"ש ענ"ף
	ישראל	בחצ"י הש"ם השפ"ע

חותם פתוח סתום, פתוח סתום חתום, פ'ס'ח' לב נסתר בנסתר, מסתיר נסתר בלב, נסתר מסתיר כחו. וסוד נסת"ר שי"ת כולל

שנ"י יצרי"ם והם מציר"י המחשב"ה ספר"י הספיר"ה מחשב"י מחש"ב. והנה מחשב נחשב ובהם שלט החשבון עד תכלה.

ראה והבן פלאות תמים דעים היוצאים זה אחר זה מתוך צירוף האותיות. ולפיכך אחר שהשלמתי זה הספר החמישי ש"ל (שבה לאל) שהוא מפתח התוכחות ונשלם כל החומש ב"ה אני רוצה לחתום הכל ולמסור ביד החברים השבעה אשר זכרתים שהם היו סבת החבור פתי"ל שיתלו עליו המפתחות החמשה כולם יח"ד. וחומש זה יהיה לכם שכ"ר טוב מהשם בו עם היות סודו כולל מו"ת וחיי"ם. ועל כן קראתיו פתי"ל כי הוא לפת"י ממית"ו וח"י והוא משביע לחכם. ואם הוא שכ"ר למתי"ם הוא כענש לחיים לפי מנהי"ג האו"ת. וזה סוד פתי"ל שסימנו "פתיל תכלת והיה לכם לציצית וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות יהוה ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם למען תזכרו".

פ"ה

דעו בני חמודי
אשר אתם עדי

ת"ו

כי סוד הפתיל
הזה לא אצרפנו

י"ו ד

לכם אבל אניחנו
בידכם לצרפו

ל"מ ד

ולגלגלו כרצונכם
לבחון דעתכם בו.

ואומר ששמתיו משל לדברי אלה. דעו באמת שכל מי שעלה בדעתו לבוא אל חדר השם עד שיכירהו מעצמו הכרה אמתית כפי כח האנושות. צריך שישים נפשו בכפו ויעיין בנשמת רוח חיים הנפוחה באפו. וישתכל בה בצאתה ובבואה משלשת החורים העונים אל הגרון ושהם ענפים ממנו. והרוח האוירי הנושם היוצא והבא בתוכו הוא מתגלגל ומתהפך ומתחלף. פעם נכנס בריבוי ופעם במיעוט, ופעם יוצא רב ופעם מעט. ופעם תמשך הנשימה ותצא הרבה וכשתשוב אחר צאתה תהיה מעט. ופעם תבא מחוץ הרבה במשיכה ארוכה וכשתצא אחר בואה תהיה מעט. ראו עתה צירוף צאת הנשימה וצירוף בואה ורבויה ומעוטה ושוויה ונטייתה תמיד בהתחלפות רגעיה כל עוד שהגוף חי בבואן זו אחר זו בצאתן. וידוע שאין שם ביאה אחר ביאה אם אין יציאה בינתיים ולא יציאה אחר יציאה אם אין ביאה בינתיים. ואם כן סוד י"ב מתגלגל מן י"ב אל י"ב תמיד או מן ב"י אל ב"י או מן י"ב אל ב"י או מן ב"י אל י"ב בשני גופים כדמות זכר ונקבה שמנשימים ז"ה עם ז"ה. והנה הרוח בנחירים יצא ובא יוצא ובא מצורפת בין שניהם. והטבע מוציאה ומביאה בטבע לפי תנועות הגוף. וזה כי התנועה הממהרת בגוף מאחרת הנשימה ועוצרת אותה וכשינוח הגוף מתנועתו הממהרת תמהר הנשימה ותבקש להשוות כחה מפני שנעצרה. גם יש לרצון כח לעצור הנשימה רגע קטון ולא ימות החי בעדו לכד אם ירצה להמית האדם עצמו יכול לעשותו ברגע לעצור נשימתו בעת הראוי ליציאה ומיד ימות. מפני שבנשימה תלויה רוח החיים והוא המשכן שלה. ודומה נפש החייה בזה על דרך משל בהיותה קשורה ועצורה באויר הפנימי הנקרא פתיל תכלת

בלשון התורה לעוף פורח בעל כנפים שנאסר בתוך הכלוב שאם יפתח לו פתח שיוכל לצאת ממנו, מיד הוא יוצא ופורח ובורח לו. וקשר הנפש הזאת באויר כקשר האות בנקוד בעת ההזכרה שלא יתכן שיפרדו זה מזה. ועל זה נרמז בספר יצירה המליך את אלף ברוח וקשר לו כתר וצרפן זה עם זה וצר בהם כך וכך. וכן מם וכן שין

א' דם' אלף סודו אדם.

מ' ל'א'ך' מם סודו מלאך והוא הוא.

ש' ט'ן' שין סודו שטן והוא הוא.

ושלשתם ה"ם מדו"ת והם דמו"ת אד"ם בסוד החיות שנאמר בהם דמות אדם להנה. ועל דרך האדם מדו"ת אד"ם כשפים הם ועליהם אד"ם שופ"ך ד"ם. וכאשר רמזתי סוד הכל יוצא ונשימה באה. ככה ארמוז לך היות מציאות פרטי העולם הכללים הקיים זה בא בו בעתו וזה בא בו בעתו זה יוצא ממנו בעתו כי את הכל עשה יפה בעתו ודבר בעתו מה טוב אדם טוב טוב מאד עם היותו יוצא ובא עד הגיעו אל התכלית האחרונה. והנה בתחלה כמו שגופו יוצא מבטן אביו ובא במעי אמו כן נפשו יוצאת ממקור השכינה ובאה בגופו. שכן כתיב ויפח באפיו נשמת חיים נפח בו נשמה נושמת ושואבת חיים ממקורה. ומשם יונקת כתינוק המושך החלב משדי אמו ויונק וניזון מדמה על דרך משל שהוא מקור החיים לה. ואחר שמתגדל שם די סיפוקו עד שיוכל להשתתף עם הבריות שכבר באו לעולם זה אחר זה ונמצאים עתה יחד בזמן אחד. מיד יוצא מן החדר שבא בו ובא בחדר אחר חדש לו ונולד בעולם הזה. ובהגיע עתו

למות יוצא מעולם זה ובא באחר שהוא נעלם היום ממנו באמתת מהותו. ומתוך גלגולו זה ישיג המשכיל שבעת שנפרד זה, מזה העולם ונפרדה נפשו מגופו מיד הלכה לה אל עולם קרוב לעצמה. ואחר כן עוד עולה מעולם לעולם עד הגיעה אל עולם עליון העליונים שאין עולם אחריו. ושם מקום מנוחתה ואז נוחלת חיי העולם הבא לנצח נצחים ולעולמי עולמים. וכך צריך שתעיין עוד בחלוף אויר הנשימה ותמצאה מתחלף חם ולח קר ויבש וזה סוד נסת"ר כולל שנ"י יצרי"ם הפכיים וזה סוד צירופם:

חם ולח	רו"ח	קר ויבש	עפ"ר
חם ויבש	א"ש	קר ולח	מי"ם

ואם הם הפכיים סודם קללה בנ"י הפכיים ברכ"ה וזה דומה לסוד ל"נ"ו ו'ל'ב'נ'י'נ'ו' המנוקדים שזכרנו למעלה אלהי"ם ובנ"י אלהי"ם. ואלה כן בסודם הפכיים ובנ"י הפכיים קללה וברכ"ה לב ומח ובני לב ומח גו"ף העול"ם עד עולם חם קר הפכים נלחמים הגבור נוצח. ל"ח יב"ש הפכים נלחמים והגבור נוצח. הא לך בהם שני מינים נלחמים בחזקה ומצטרפים לבדם כ"ד פעמים וזה סימן:

חלקי חליק חקיל	חקלי חליק חקיל
לקיח לקחי ליחק	לקיח לקחי ליחק
קחיל קליח קלחי	קחיל קליח קלחי
ילחק יקחל ילקח	ילחק יקחל ילקח

חם לח קר יבש
 דע כי עד כה יגיע צירוף ד' יסודות
 אש רוח מים עפר

וזה גם כן דרך צירופם והתהפכותם:

ארמע	ארעמ	אמער	אמרע	אערמ	אעמר
רמעא	רמאע	רעאמ	רעמא	ראמע	ראעמ
מערא	מעאר	מראע	מרעא	מאער	מארע
עארמ	עאמר	ערמא	ערמא	עמאר	עמרא

י"ב כנגד י"ב י"ב כנגד י"ב

דע כי זה הדרך יגלה לך נתיבות מעשה בראשית וידריךך להשיג עוד מהלכות מעשה מרכבה. ודע באמת ובאמונה שאם לא תדע אלו הדרכים הנקראים בכלל צירוף האותיות ואפילו אם תדע ארבעה ועשרים ספרים שהם תורה בכללה. ותדע ששה סדרי משנה גם כן על פה וספרי וספרא וכוליה תלמודא עם פירושיהם בגירסא על פה בכללם בפרטי פרטיהם, לא תוכל עם כל זה להגיע אל שום מדרגה ממדרגות הנבואה עד שתלמוד צירוף האותיות ונתיבותיהם. ואע"פ שעם כל זה כבר תהיה מכלל הצדיקים ומכלל החסידים שזכרנום במפתח החכמות שהוא הספר הראשון, עם כל זה הדרך שאתה צריך אליו לבוא בו בשום דרך מדרכי הנבואה האמתית אי אפשר לך בלתי ידיעת צירוף האותיות תחלה. וזה כי כמו שאי אפשר לדעת

דבר מכל מה שכתוב בספרים עד שילמוד התלמיד האותיות וחבור התיבות, כן אי אפשר לדעת דבר מדרך זו עד שילמוד התלמיד חכמת הצירוף. ואמנם אין חכמת הצירוף נבואה כמו שאין ידיעת האותיות חכמת התלמוד. אבל היא התחלת הכנסת הנבואה. ואחר זו הידיעה יעלה העולה מדרגא אל המדרגא עד שיתכן אם יזכה שיעלה אל מדרגת הנבואה. ועל כן אין ראוי לשום משכיל להאשים שום מצרף בצירופיו ואפילו אם יראו לו שבושים והטעאות ברוב דבריו. מפני שעדין לא ירד עד סוף דעתו בהם, ושמא הוא מעביר במ כוונות ידועות לו שרוצה להעלימם בכוונה. וכל אלו העניינים שאמרתי עד עתה במה שנכלל תחת הכללים הכוללים עניין חותם הפתיל, הם כמטה מעורר ישנים. אבל הפתיל הוא זה וראוי לשזרו עד שיהיה חזק ולהשלימו משוח בשמן המשחה עד שיהיה מוכן כדמות הפתילה המוכנת להדבק באש עד שתאיר ותשפע ממנה האור. וזה סודו: פתילה פה תו יוד למד הא.

דע שכל אברוך שהם רמ"ח איברים כולם ידברו לך בשעה שתקבל הדבור מרוח הקדש. ואפילו א' מהם לא ידבר לך בעת שלא תקבלהו ואפילו אם ניבאת פעמים רבות ועתה פסקה ממך הרוח כבר אין שום אבר מדבר לך. וכן כל דבר שיש לו מציאות ותדבר אתו על פי שמו אם תזכה ידבר לך ואם לאו ישתוק כאל"ם. ואפילו אם הוא מלא"ך כל שכן אם אינו שלוח לך. ובדברך לו על פי שמו אז תכיר ממנו אם הוא עונה לך ואם לאו, בין יהיה הנקרא ממך על פיך שם משמותיו של הקב"ה הנסתרים או מן הנגלים, בין יהיה שם הנקרא שם מלאך, בין

יהיה שם שטן או שד, בין יהיה שם גלגל או שם כוכב או מזל או שם יסוד או שם אחד משמות הדברים הנקראים דומם או צומח או חי או מדבר או כללי או פרטי. ואם עונה לך השמר לך ושמר נפשך מאד ושים לבך להבין מי הוא העונה. שעל פיו תנוסה מקונו ית'. ואם אינו עונה לך ואתה קוראו בשמו דע שזה עונש גדול ושוב אל השם עליו. ואם אינו ענה לך כלל דע שאתה צריך לדעת הסבה למה לא ענה לך אחר שקראתו בשמו אם אינו מצד הענש. ואם לא ענה לך מפני שלא קראתו בשמו דע שעדיין לא הגעת אל מדרגת הדבור האנושי הפנימי ואיך תבקש להגיע אל הדבור האלוהי בעולם. ואם כן הכל תלוי במענהו. והרמז עליו ענני יי' ענני. ש"ם הקד"ש שסודו ביניהם והוא סוד כל ענן וסוד מענ"ה הוא סוד הנעם העליון הנמצא ע"ם מענ"ה שאל"ה והכחות שמאל"י עם ימינ"י ב' מלאכים והרמז מענה בשמחת לבו ועל כן סוד פתי"ל מענ"ה השכ"ל נשמ"ה מכינ"ה על פי רוח השכינה ודעם.

ואחר שהדבר כן מה יוכל מצרף ההפך להודיע לשום אדם הבא בזו הדרך מעניין האמת אחר התפל"ה הישר"ה הנגלת מזו הדרך כי אם זה לבדו בכתב ידו אבל בקבלה על פה, פה אל פה, ופנים אל פנים אפשר שימסור הנביא השלם עניינים מביאים אל אמיתת דבר זה למבקשי האמת בו בכל לבכם ובכל נפשם ובכל מאדם מהרה. והשם יזכנו לטובו ויקיים בנו ובכם מקרא שכתוב ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כולכם היום. הנה כבר השלמתי חמשה חומשי תורה שבת לאל כפי הדרך הנבחרת הנסותרת אצל המקובלים השלמים על צורה אחת כללית

הנקראת דרך עשר ספירות וגליתי בה עניינים גדולים בידיעת השם כפי מה שדרכו בהם גדולי המקובלים עד היום מהם על דרך ביאור מובן ומהם ברמז ומשל וחידה אבל הדרך שמתגלת בה עטרת העליונים והתחתונים אי אפשר לכתבה בכתב אבל אפשר למסור נתיבותיה על פה מפי שלם אל און חכם להשלים עצמו באמת בנבואה. ולפיכך קצרתי בהם הרבה מן הדרך הזאת.

אמר העורך

תם ונשלם השבח לאל יתברך.

הקדמת העורך

בשבח והודיה נברך לאלוקינו, ברוך הנותן לשכוי בינה ומתיר
אסורים ומקיץ נרדמים מישני עפר.

הנה זה היום נגילה ושמחה בו. שזיכנו השם יתברך להעלות
על הדפוס כתבים נוספים ונפלאים מהמקובל האלוהי רבי
אברהם אבולעפיה זצלה"ה.

לאחר ימים ארוכים של ערגה וצפיה בשערי ה"גן נעול".
לאחר תפילות ובקשות לשם ית' ויתהלל נפתח לפנינו הגן
ויכולנו להעלותו על הכתב. מכיון שלא רבו הכתבים בו רק
שנים במספר היתה קשה מאד מלאכת הפיענוח. אך
כשניפתחו שערי הגן עטנו עליו כמוצא שלל רב.

צרפנו ל"גן נעול" את איגרתו של רבי אברהם אבולעפיה
"שבע נתיבות התורה" כדי לקבל ספר הראוי להתכבד
בו.

באיגרתו "שבע נתיבות התורה" מזכיר רבי אברהם
אבולעפיה את מספר ספריו שחיבר והם כ"ו ספרים בחכמת

קבלת השמות ועוד כ"ב ספרי נבואה. מכיון שנשאלתי פעמים רבות על ספריו הריני פורטם על פי האב, כפי הידוע לי ולפי כתבי היד בארכיונים.

הערה: התאריכים מתיחסים לאלף החמישי ליצירה המתחילה בשנת 1240 למינינם

"אוצר עדן הגנוז" נכתב בסיציליה שנת מ"ו פירוש ארוך על ספר היצירה וחומר אוטוביוגרפי (כ"י בעריכה לדפוס).

"אור השכל" נכתב בסיציליה שנת מ"ה עוסק בקבלת השמות צירופים והיגוים להשגת הנבואה. יצא לאור תשנ"ט.

"ספר האות" נכתב בהגיעו לקומינו שנת מ"ח חיבור נבואי. פורסם ע"י אהרן ילינק תר"ד.

ספר איש אדם ספר נבואי נכתב במסינה שנת מ"ב. לא נמצא ראה "מצרף לשכל".

"אמרי שפר" נכתב באי קומינו שליד מלטה שנת נ"א כנראה הספר האחרון שלו, עוסק בשיטות הצירופים. יצא לאור על ידי תשנ"ט.

"ספר הברית החדשה" ספר נבואי נכתב בסיציליה שנת מ"ב. לא נמצא ראה "מצרף לשכל".

"גט השמות" מספריו הראשונים, רבי אברהם אבולעפיה נותן גט לכל שמות הקדש מלבד שם הויה. הרמ"ק משתמש בשיטה זו. כ"י

"גן נעול" נכתב בקומינו שנת מ"ט פירוש לספר היצירה. אור חדש על ציון תאיר.

"ספר הגאולה" השלישי בסדרת פירושים על "מורה נבוכים". כ"י

"המלמד" נכתב בשנת ל"ו עוסק בשם המפורש ברכת כהנים ואלפא ביתות. כ"י

"ספר הפטרה" ספר נבואי נכתב ברומי. לא נמצא ראה "מצרף לשכל".

"וזאת ליהודה" איגרת כתשובה להאשמותיו של הרשב"א. יצא לאור על ידי מצורף ל"חיי העולם הבא".

"חותם הפטרה" עוסק בצרופי אותיות קשה לפיענוח. כ"י

"חיי נפש" הראשון בסדרת פירושים על "מורה נבוכים"
נכתב שנת ל"ט. כ"י

"חיי העולם הבא" הספר החשוב ביותר העוסק בקבלה
נבואית נכתב בשנת מ' נקרא בפי המקובלים "קיצור שולחן
ערוך לאבולעפיה". יצא לאור על ידי תשנ"ט

"ספר החיים" ספר נבואי נכתב בשנת מ' בקפואה. לא
נמצא ראה "מצרף לשכל".

"ספר החשק" דומה ברובו לחיי העולם הבא. הציטוט
הרחב ב"שערי קדושה" למהרח"ו מובא מספר החשק. עומד
לצאת לאור.

"ספר הישר" ספר נבואי נכתב בשנת ל"ט ביוון. לא נמצא
ראה "מצרף לשכל".

"ספר המליץ" ספר נבואי נכתב במסינה שנת מ"ב. לא
נמצא ראה מצרף לשכל".

"מפתח החכמות" פירוש לספר בראשית נכתב שנת מ"ט.
כ"י

"מפתח הספירות" פירוש על ספר במדבר. כ"י

"מפתח הקרבנות" פירוש לספר ויקרא לא נמצא

"מפתח השמות" פירוש לספר שמות. כ"י

"מפתח הרעיון" מספריו הראשונים עוסק בדקדוק ובהיגיון
בידיעת האל וחדוש העולם כ"י

"מפתח התוכחה" פירוש לספר דברים הסתיים בשנת
מ"ט. כ"י

"מצרף לכסף וכור זהב" עוסק בשם מ"ב. כ"י

"מצרף לשכל" נראה כפירוש לספרי נבואה שנכתבו בין
השנים ל"ט עד מ"ב נכתב בשנת מ"ב. כ"י.

"נר אלהים" עוסק בצירופים וקבלה להשגת הנבואה לא
עיינתי בו ולא ברור יחוסו. כ"י

"סתרי תורה" השני בסדרת פירושים על "מורה נבוכים"
נכתב בשנת מ'. כ"י.

"ספר העדות" ספר נבואי נכתב ברומי שנת מ'. לא נמצא ראה "מצרף לשכל".

"ספר הצרוף" ספר חשוב בצירופי מילים ואותיות לא עיינתי בו לא ודאי יחוסו. כ"י.

"פרדס הספר" או "פרס הספר" מוזכר ב"אמרי שפר", קבלה נבואית עוסק בנקוד, לא נמצא.

"שבע נתיבות התורה" חלוקה מענינת בשיטות לימוד תורה. יצא לאור כאן.

"שומר מצוה" פירוש על ברכת כהנים נכתב בשנת מ"ט. כ"י. ישנם עוד כמה ספרים המקוטלגים בארכיוני כתבי היד בערך "אברהם אבולעפיה" מפאת קוצר הזמן עדין לא ראיתם ואיני יודע על אמינותם אך אציינם פה ברצף ובע"ה אם יהיה בידי נתונים מדויקים אפרסמם בעתיד.

ואלו הם

"סוד שם הקדש" "עשר הוויות" "פירוש ספר העיון" "ציור לששה ספירות" "פירוש שם המפורש".

נחזור לגננו, כמנהגו מרבה רבינו להשתמש ברמזים מפאת גודל הסוד ופחד "האשפה" כפי שמתבטא הוא כאן ב"גן נעול". עד כי לפעמים לא הצלחנו לרדת לעומק דעתו והיינו כסומים, ולפעמים עמדנו קסומים. אך ברוב המקרים לא הוספנו או רמזנו בגוף הספר על פתרון, רק לעיתים רחוקות הוספנו מלת הסבר יען כי ירוץ הקורא, כנאמר "למען ירוץ קורא בו" חבקוק ב' ב'. כמובן הוספנו ברוב הפסוקים מראה מקומות.

כל תוספת שהבאנו מובא בכתב קטן מהרגיל בתוך (סוגרים) עגולות. בסוגרים [המרובעות] באות מילים שנראה שייכות לטקסט. המילים (בסוגרים) בכתב רגיל נראה לנו כטעות סופרים. המילים בכתב גדול באים בדרך כלל שהם מצוטטים מספר יצירה.

כמובן גימטריאות פרפרות לחכמה, מרבה רבינו להשתמש בהם ושוב למען ירוץ הקורא הראנו לפעמים השתלשלות המילים בו מנסה המחבר לקשור מילה במילה הדגשנו רצף מילים בעלי גימ' שוות ע"י מילה גדולה או ע"י 'גרשיים' או שניהם גם יחד.

לפעמים הגימ' מורכבת בתוך המשפט עד שקשה להראותה ללא הוספת הסבר אך מכיון שלא רצינו להפריעה בשתף הקריאה השתמשנו בגרשיים אם הגדלה גם יחד. לדוגמא: עמ' 33, ד"ה וליצר בשני יצרים בשני יודין יצ"ר יצ"ר ש"ש

מאו"ת' 'שקר ואמת'. הסבר, שני היי מלמדין על שני יצרים יצר יצר גימ' שש (600) שש מאות גימ' שקר ואמת. הנני מודה לחברי הר' אורי קרניאל שטרח ויגע בהגהת כל החומר ישר כח גדול.

אני תפילה לשם יתברך שיעזרני להוציא לאור כתבים אלו ועוד היד נטויה. וישלח לנו רפואה שלמה מן השמים רפואת הנפש ורפואת הגוף בזכות רבי אברהם אבו אל עפיה המכונה אב הרפואה. כדי שנשכים ונעריב לעבודתו ית' ונזכה ללמוד על מנת ללמד לשמור ולעשות וליחד שמו באהבה.

עבדכם העורך
אמנון גרוס.

"חכמות בחוץ תרנה ברחבות תתן קולה" (משלי א' כ').

ביאור ספר היצירה

"בראש ה'מיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה
תאמר עד מתי פתים תאהבו פתי ולחלוי"ד
(ולצים לצון חמדו להם וכסילים ישנאו דעת) תשובו
לתוכחתי הנה אביעה לכם רוחי אודיעה דברי אתכם" (משלי א' כא').

"אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה. כי טוב
סחרה מסחר כסף ומחרוץ תבואתה. יקרה
היא מפנינים וכל חפציק לא ישוו בה... עץ חיים היא למחזיקים
בה ותומכיה מאשר" (משלי ג').

המשכיל בתורת ה', בעיינו בה לשמה, היא בעצמה מדברת לו פה אל פה, כאשר ידבר איש אל רעהו. ורואה אותה עין בעין, ומדבר אתה פנים אל פנים.

ומפני היות הדם בתוך הלב נקרא בשם הנפש, נאמר בבראשית רבה, חמשה שמות נקראו לה. נפש, רוח, נשמה, יחידה, חיה. והמכיר נפשו יתחייב מהכרתו שכבר הכיר כל גופו, והמשיג את קונו יתחייב מהשגתו שכבר השיג כל הבריות. ומפני היות התורה אמצעית בין האדם ובין בוראו נתנה לו תורה, ותלמוד תורה קודם למצוה. מפני שתלמוד מביא לידי מעשה, ואין מעשה מביא לידי תלמוד. ואעפ"כ לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. ומי שמעשיו מרובין מחכמתו חכמתו מתקיימת.

ומעשה יובן מסוד מעשה בראשית ומעשה מרכבה, שהם מעשים אלהיים, והיודע סוד למה לוחות אבנים, שנאמר "והלַחַת מעשה אלהים המה" (שמות לב' טז), יתכן שיודע סוד המכתב. שנאמר בו, "והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלַחַת" (שם). וידע מיד מפני מה ששבר משה מעשה אלהים, מפני מעשה העגל. ולמה אין הלוחות מעשה יהו"ה, אבל הם מעשה אלהים. ולמה שבר הלוי מעשה אלהים מפני מעשה הכהן אחיו, המשתף עם מעשה העם. כמו שנאמר, "ויגוף יי את העם על אשר עשו את העגל אשר עשה אהרן" (שם לה).

ומעשה העגל נקרא ולא מתרגם, עם [למרות] היות מאמר העם לאהרן, "קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו" (שם א'). וכתוב, "היעשה לו אדם אלהים והמה לא אלהים" (ירמיה טז ב'). ונאמר על משה, "ראה נתתיך אלהים לפרעה" (שמות ז' א'), שהוא מלך מצרים. והעם לא בקשו אלא מנהיג להם שילך לפניהם במקום משה.

ומפני היות שתי הדברות הראשונות שהם אנכי, ולא יהיה לך, נשמעים לכל ישראל, והם שני עניינים שמשלימים אמיתת האדם. האחד, להתקרב אליו בתכלית הקירבה, כפי יכלת כל איש ואיש ממנו. והשני, להתרחק ממנו (מע"ז) בתכלית הרוחק. ונאמר בשניהם, "אנכי יי אלהיך", והיה בשמיעת האזנים. על כן ביקש אהרן מן העם, "נזמי הזהב אשר באזניהם" (שמות לב' ג'), על זה עשה להם אלהי זהב ועגל מסכה נרמז באומרם ז"ל, שהשם אמר למשה הם השמיטו אחד מן טטרמולין (ארבע חיות המרכבה) שלי ועשאוהו אלוה. ונאמר ברמז זה, "וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב" (תהלים קו' כ'). בתבנית שור, ולא בשור ממש. גם "כבודם", תיקון סופרים הוא, "את כבודי", היה לו לומר.

ואין ספק שמעשה מרכבה נודע מן ארבע חיות הקדש. ולא תתגלה אמיתתם, אלא למי שמדבר ברוח הקדש. ומעשה בראשית נודע בהשגת החומר הראשון, המושג ברוח

אלהים חיים. והוא שממנו נתהוו שלשה יסודות, רוח, ומים, ואש. כי הארץ נקדה להם, והשמים מקיפים סביבה. והנה השמים הם העליונים, והארץ התחתונה, ואמצעית להם. וכתוב בבראשית רבה, כל מה שיש בשמים ובארץ, אין ברייתו אלא מן הארץ, הה"ד, "הכל הולך אל מקום אחד הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר" (קהלת ג' כ').

שם החכמה ארץ בספר הבהיר ולפניו כתוב שם בבראשית רבה, כל מי שאין לו תולדת אינו מת ואינו כלה ובורא ואינו נברא. ושם נאמר, "וייצר יי אלהים את האדם עפר מן האדמה", מן התחתונים. "ויפח באפו נשמת חיים", מן העליונים וכו'.

ויתחייב מכל זה להיות האדם הזה נוצר בשני יצרים, כמו שנרמז במלת וייצר בשני יודין. ושני העולמות נבראו בשתי אותיות שנאמר, "כי ביה יי צור עולמים" (ישעיה כו' ד). והעולם הבא נברא ביו"ד, והעולם הזה בה"א שנאמר, "בהבראם". אמר ר' יהושע בן קרחה, בה"א בראם, באברהם בראם וכו'. וכן בבראשית רבה, וכיוצא באלה הנפלאות כמה אלפים מהם בו, ובשאר ספרי אגדה, ומדרשים אשר מהם יובנו סתרי התורה.

ולולי חכמי הקבלה, שקבלו סתרי תורה מהנביאים והם ממשה ומפי הגבורה, היינו היום בנסתריה יותר

פתאים משאר אומות העולם. ואמנם ממנו קבלנו מפי סופרים ולא מפי ספרים, והשאר מפי הגבורה. אחר קשרינו חכמת "ספר יצירה", עם אמתת התורה. והאירו עיני החשוכים במאור "מורה הנבוכים". ועל דרך האמת מי שאמר לנו בספרו הנכבד, שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה, והוא הרב ר' משה בר נחמן זצ"ל, האיר עיני לבבינו, עד שנהנינו מזיו השכינה על פי שמות ההם הקדושים והטהורים. ולרמוז עליהם הפכתי אות ה' לד' רוחות, להודיע בהם סוד השם המיוחד. ויובן משם כבר שסודו יו"ד ה"א, ועיקרו כ"ו, ורמזו שש פעמים כ', וסימנו "יי נְסִי" (שמות י"ז טז), "והנה הסנ"ה בער באש והסנה איננו אכל" (שמות ג' ג), והרמז מדו"ע לא יבער הסנ"ה. שלשה השמות הקודש שי"ן ונולד סי"ן סי"ן סי"ן וכל אחד מהם נולד מן ו' פעמים כ' אמור מן ה' פעמים כד' או אמור מן ח' יה' כלומר מן ח' פעמים י"ה סוף דבר כי יש בהם פלאות תמים דעים.

וכן כוונתי לעניין גדול בכתבי הפסוקים באותיות גדולות, ובהפכי קצת גדולות לקטנות. רק ה' הנקודות היו במ לענין גדול, ולא רציתי לגלותם בביאור, אבל הכוונה בהתחילי בפסוק ראשון היתה מפני שקבלנו שאותיותיו כ"ו נחלק לשני חלקים שוים ראשונים, שסודם אח"ד אח"ד, "חכמו"ת בחו"ץ תרנ"ה" (משלי א' כ'), הם י"ג אותיות וכוללים חצי הפסוק, כי האתנח מורה על מנוחה נבדלת, "ברחבות תתן קולה" (שם), הם

י"ג אותיות וכוללים חצי הפסוק הנשאר. והמניין בשני חלקי הפסוק עולה, לזה מספר א"כתור (ס"א א"כטור), ולזה מספר א"גתור ואלה סודות נפלאות. והכלל ממנו תמו"ת, וכשתחלקינו לשני חלקים שווים יהיה החלק האחד תחי"ה, וגם החלק השני תחי"ה. וזהו רמז הרמוז במאמר קדושי עליון, "מאי לעביד אניש וליחי לימות וליחי" ואמרו זה ברמז, אדם כי ימות באהל, ודרשו בו אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה והרב (הרמב"ם) אמר בספר המדע בהלכות יסודי התורה (מדע, הלכות תלמוד תורה פרק ג') "אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו באהלי החכמה (בגירסה שלנו החכמים)", ואמר זה (הרמב"ם) אחר, אמרו חכמינו ז"ל דרך רמז "זאת התורה אדם כי ימות באהל".

וכתיב בבראשית רבה (יג' ז'), 'ואדם אין לעבוד את האדמה ואדם אין להעביד את הבריות להקב"ה כאלוהו וכחוני המעגל, ואדם אין לעבוד את האדמה, לא נברא אדם אלא לעמל, אם זכה הוא עמל בתורה ואם לא זכה הוא עמל בארץ. אשריו לאדם שהוא עמל בתורה! כן דרשו על פסוק, "כי אדם לעמל יולד" (איוב ה' ז'), זכה לעמלה של תורה, לא זכה לעמלה של עולם. ועוד נאמר, (בראשית רבה יד' ג') "אמר רבי תפדויי בשם רבי אחא, אמר הקב"ה אם אני בוראו מן העליונים הוא חי ואינו מת, מן התחתונים הוא מת ואינו חי, אלא הריני בוראו מאלו ומאלו, ואם יחטא ימות ואם לאו יחיה".

הנה כבר התבאר זה ממה שרמזנו עליו, ובא בדבריהם ז"ל זה הסוד המופלג בעניין המטר, על פסוק "וכל שיח השדה", כל האילנות משיחין עם הבריות וכו'. ונאמר שם תחתיו מעט, הזכיר שם מלא על העולם מלא, ואמר כשם שהוא מזכיר שם מלא על עולם מלא, כך מזכיר שם מלא על ירידת גשמים. ואמרו קשה היא גבורת גשמים, שהיא שקולה כנגד כל מעשה בראשית. ואמרו גבורת גשמים, לצדיקים ולרשעים. תחיית המתים, לצדיקים בלבד. ונאמר טל שעתיד הקב"ה להחיות בו מתים. והיודע סוד הטל והמטר והגשם יכיר באמת סוד תחיית המתים, וידע שהרשעים אפילו בחייהם קרואים (קריוון) מתים, והצדיקים אפילו במיתתן קרואין (קריוון) חיים. ואיך יחיה לעתיד לבוא מי שהוא מת כשהאחרים חיים? ואיך ימות מי שהוא חי בעת שהאחרים מתים? וכל שכן שהדין גוזר שיחיה הצדיק בכל מיני החיים, שאפשר שימצאו בעולם בזכות צדקו אחר היפרדו מחיי העולם הזה הכלים בזמן מועט. וכל חיים זולת אלו צריכים להיותם טובים מאלו, והוא מושכל לכל משכיל, שאם הם כאלו גם הם כלים כאלו. ואם הם טובים מאלו אינם ממין אלו. ואם כן אם הם לנפש לבד, והם נצחיים לה הנה הם טובים מאלו הכלים בזמן קטן. ואם הם לגוף ולנפש יחד, והם נצחיים לשניהם יחד, גם הם טובים מאלו. רק אי אפשר להיותם דומים לאלו אשר הם תלויים באויר ובמזון ובזמן. אבל יתכן שיתלו בסבתם ויבטלו אלו.

ורמזתי זה העניין פה, מפני השגת סוד הטל שעתידי הקב"ה להחיות בו מתים. ולהודיע כי הטל ההוא אינו טל כפשוטו, אבל הוא אצלנו סוד השם המפורש. כי שמו של הקב"ה מחייה מתים בעולם הזה, כל שכן בעולם הבא. ומי שחושב זולת זה אינו מכלל חכמי ישראל הקדושים, המקובלים מסתרי התורה התמימה.

והנה הפסוק הראשון שרמזנו, והוא שבו התחלנו בחשבוננו האח"ד בשני"ם, והשני"ם באח"ד, והרוצה לדעת זה יחלקנו לשני חלקים שוים, ויכיר שהחלק האחד עולה שמו"ת מפורשי"ם, וכן החלק האחר עולה שמו"ת מפורשי"ם. וזהו סוד תרע"ו, הוא חשבון המרובע של השם המיוחד. והוא עולה כמספר כ"ו פעמים כ"ו, שכללו תרע"ו. וכשיבין המשכיל חלוקן שסודם י"ב שמות (יב פעמים כו) מצד זה שעולין שי"ב, גם י"ד שמות (יד פעמים כו) מצד זה שעולין שס"ד וסודם השט"ן הנולד מזה"ב. אז יבין סוד נזמי הזהב וסוד העגל הנמצא בלב ובגלגל אשר חותמיו של זה שתי וערב וחותמיו של זה שתי וערב. והוא שצריך לקרעו עד שיבטל כחו ושמו, ונח"ש עפר לחמו, ועם זה כח ישראל גובר על עוכריו, כי הוא ש"ר התועב"ה, אבל מ"כ"ר התשוב"ה ועונה אמן בעל כרחו ולא נאמנה

אלא על רוחו ומגיד לאדם מה שיחו, ואם בזנבו כחו יחרם
בחרם יריחו, וירם קרן משיחו אשר שם ביי' מבטחו.

ועתה בני יוודע לך באמת, כי לולי היותי חס על כבוד
אבותיך הקדושים, לא הייתי כותב לך דבר מכל זה
העניין, כי הוא דבר שעומד ברומו של עולם, והקדמתי לך זו
ההקדמה כדי לקשור עמה מה שתשמע לפנים. ודע שאם יפתוך
שום אדם לומר לך שהוא מקובל מסתרי תורה, ואינו בקי
בנתיבות "ספר היצירה", שהם ל"ב נתיבות פלאות חכמה והם עשר
ספירות בלימה, ובסוד עשרים ושתים אותיות יסוד, **אין ראוי**
שתאמין בקבלותיו הנסותרות המורות על ידיעת השם בשם,
עד שיביאו לך ראיות ומופתים מנתיבות הספר הנכבד ההוא, או
מן הדומים לו מספרי חכמי הקבלה ז"ל, או מתורה שבכתב
הכוללת כ"ד ספרים.

והזהר בך והשמר לך ושמור נפשך מאד מלהרהר אחר
חכמי הקבלה, ולא תכחיש מהם דבר, אלא מה
שימסרך אדם מעניין מכחיש המורגש או המושכל, והוא שאין
דבר מנתיבות הקבלה האמתית נופל תחת אפשרות ההרגש
האנושי. ואמנם הקבלה היא ענין שגלהו השכל האלהי לנביאים
לבדם. כמו שנאמר, "כי לא יעשה אדני אלהים דבר כי אם גלה
סודו אל עבדיו הנביאים" (עמוס ג' ז'). והוא הענין שנעלם מחכמי
המחקר תכלית ההעלמה ואינו ראוי לכל אדם כי אם ליחיד אחד

המשוטט בין היחידים הרבים, המיחידים את שם הנכבד בקבלה בלתי מוצאת לפועל. והיה זה תוכם יחיד כמו שהנפש יחידה בכל הגוף בעל האברים הרבים. ובזכותו כולם חיים ובעבורו נבראו כולם. והוא נברא להכיר את קונו ולעבדו בלבב שלם ובנפש חפצה עבודת אמת.

ומפני שראיתך בכתבך מבקש ממני פירוש "ספר יצירה", ופירוש האלפא ביתות היוצאות ממנו, מהם שראית בכתב ששלחתי לך ומהם שלא ראית, עלה בדעתי לרמוז לך מזה ומזה, דבר מספיק לכיוצא בך, ולפתוח לבך על דרך האמת בקבלה הפותחת הלבבות, ולא המדומה המכזבת, בפתיחת לב אשר לא יכזבו מימיו. ואמנם מפני שאי אפשר לפרש לך כל דבר בספר, מפני פחד עיני בשר העיורים, אדבר בזה עמך בקצת ראשי פרקים, ואם תרצה להצליח תשלימו מעצמך והיה ה' עמך.

והנני רוצה להתחיל לך במסירת הקבלה לפי דרכי "ספר היצירה" בכלל. ואני יודע שאם תרצה להשתדל להשיג האמת יפתחו לך בו שערי רחמים.

דע כי כלל כל הקבלה נכלל בשני עניינים הנזכרים "בספר היצירה". האחד מהם ידיעת עשר ספירות והשני ידיעת כ"ב אותיות, וצריך שישתדל המקבל שמקבל שמות הספירות תחילה לקבל **שפע אלהי** מהם בעצמם **לפי מדותיו**. וידבק בכל ספירה וספירה מהם לבדה ויכלול דבקותו עם הספירות כולן יחד ולא יקצץ בנטיעות. ויעיין תחילה בספירה העשירית בכלל שהיא,

הראשונה והיא הקרובה לו, ושמה **צדק**. והיא השכינה ונקראת בשמות רבים, והמשיגה הוא המדבר ברוח הקודש. ורמזה "ולמשח קדש קדשים" "ולהביא צדק ע' למים" (דניאל ט' כד). וצריך המקבל לרדוף אחר זו ההשגה בכל כחו שלו, "צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ" (דברים טז' כ), ונאמר "צדק עדותיך לעולם הבינני ואחיה" (תהלים קיט). "וצדיק באמונתו יחיה" (חבקוק ב' ד), ורבים מהם עד אין מספר.

ואחר כן יעיין עוד

בשנית לה שהיא הספירה התשיעית והיא שרש לעשירית שהיא ענף אחרון לכל הספירות, ושמה **יסוד**. והיא נרמזת בברית מילה ומכח זו הספירה התשיעית עושה העשירית פירות. ונכרתו בה שלש עשרה בריתות בסוד האבות ובהן עיקר פריה ורביה.

השלישית שהיא השמינית שמה הוד, "אשר תנה הודך על השמים" (תהלים ח' ב').

והרביעית שהיא השביעית שמה נצח, "נעימות בימינך נצח" (תהלים טז' יא). ועל שתיהן השוקים עומדות, וברית יחד מכוונת באמצע במילת המעור ואלו השלש ספירות מורות על המצאות העולם התחתון. והראשונה מקבלת שפע משלשתן ומשגחת בחלק דק ממנה. ואחרון נקרא חלון על תחתונים כולם, ודי להם בו לפי מהותם לתנועה שכלית וגשמית לברוא במ בריות, ולחדש עולם בכל יום ויום תמיד מעשה בראשית.

ועוד

החמישית שהיא הששית שמה תפארת. וזכה בה יעקב אבינו והיא מדת האמת. שנאמר, "תתן אמת ליעקב" (מיכה ז' כ). ובה שם המיוחד חתום כ"ו וכתר השכינה שהוא י' על ראשו יעקב ישראל, וכן ראש יהודה, י' שלו המלכות, וגם הודה לתמר כלתו באמרו "צדקה ממני". והיא אמרה "הכר נא למי החתמת והפתילים והמטה האלה". ואמרה "לאיש אשר אל'ה ל'ו אנכ'י הר'ה (בראשית לח' כה), בסופם חתום השם. וכשתחבר כלל מספר יהוד"ה ותמ"ר תמצא שם

המפורש הרמוז למעלה, ורמז שם בן הארבע אותיות, "ומהללים לשם תפארתך" (דה"א כט' יג').

והששית שהיא החמישית, בה העולם מתחיל להתהפך בחותם ו"ה, יה"ו, ראש יו"ה עקב מעלה ומטה רום ותחת, חמש ושש, שש וחמש, חמש וחמש, שש ושש העליון, שש העליון, שש ושמה, ותחתון שש ושמה, והנפש שהשם מקיף סביבה חתומה בחצי השם התוכי שמספרו וגם דברו חמשה וששה. וכן היא שמחה וששה. וזהו סוד ונהנין מזיו השכינה, "ושמחת עולם על ראשם ששון ושמה ישיגו ונסו יגון ואנחה" (ישעיה לה' י). ושם זו הספירה גבורה והיא מדת הדין ויצחק אבינו קבלה שנאמר "ופחד יצחק היה ליה" (בראשית לא' מב). "וישבע יעקב בפחד אביו יצחק" (שם נג').

השביעית שהיא הרביעית שמה גדולה והיא מדת החסד והיא מדת אברהם אשר דבק בה לאהבה. שנאמר "וחסד לאברהם" (מיכה ז' כ), ובה נברא העולם ונתחדש ונבנה, "כי אמרתי עולם חסד יבנה" (תהלים פט' ג), "כי חסדך גדול עלי" (תהלים פו' יג), "וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו" (תהלים קג' יז). ואלה השלש ספירות עוד הן נפשיות ועוד הן זרועות עולם (ולב האדם) מכריע בין פעולת זרועותיו כשהוא

נימול "ומל יי אלהיך את לבבך ואת לבב זרעך" (דברים ל' ו'), אלה זרועיך. וסוד כח הלב בסוד זאת הספירה המתהפכת עם הנצח בסוד ארבע אם שבע הנודעים מדרך סוד באר שבע א' רע"ב שב"ע, שכך דרכו של הלב במלחמתו, פעם הוא רעב ופעם הוא שבע. וכן השמ"ש.

והשמינית שהיא השלישית שמה בינה. "כי אם לבינה תקרא" (משלי ב' ג'), "ובכל קנינך קנה בינה" (שם ד' ז').

והתשיעית שהיא שנית שמה חכמה. "יי בחכמה יסד ארץ" (שם ג' יט'), ארץ העליונה, בית המקדש של מטה, מכוון כנגד בית המקדש של מעלה.

והעשירית שהיא הראשונה שמה מחשבה וקרא זה כתר עליון וסודה מתהפכת עם הראשונה שהיא העשירית עם דרך היות שמה צדק, וכן בהיות לאדם מחשבה צודקת מקבל כח כללי משתי הספירות האלו וחשבון מחשבה=ספירה על כן החשבון והמנין והמספר שרש ראשון להוציא בהם השכל מן הכח אל הפעל השלם באמת.

י' ספירות.

וזו היא צורת

זוה אני רוצה לגלות אותן יותר יפה לסוף הספר ושם תמצא יותר יפה.

הנה כבר רמזתי לך סוד הספירות הנרמזים בפסוק זה, "לך יי הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך יי הממלכה והמתנשא לכל לראש" (דה"א כט' יא). וסימנם 'ג' ג' מנצ"ח הבי"ת', ורמזם 'ת'ג מחיצ"ה בג"ן'. וסוד מחיצ"ה צמיה"ה. כי השם 'ית' הצמיה תג בגן, ושמו אגו"ז עגול מחוץ ומרובע מבפנים ונחלק לשני חצאים. ושניהם אדוקין זה בזה והם שנים והם אחד. והוא שנרמז בפסוק זה, "אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל" (שה"ש ו' יא).

וכל זה ידוע לכל מקובל שלם שקבל סתרי תורה, כי התגים אשר באותיות, הם רמז על כתרים. והכתר נרמז בהם "בספר היצירה" ליודעיו ומכיריו באותיות אמ"ש שהם כלי

תבונה. תבין זה מסוד השמשים שהם י"א אותיות. וסימנם, שמלאכת"ו בינ"ה וממנו תבין ג"כ שמות האילן הנקרא עץ החיים, גם עץ הדעת הטוב והרע, אשר שניהם בתוך הגן כדמות הפרי שבתוך קליפות האגוז.

והפירות ג' מינים. (א)פרי נאכל מבית ומחוץ כולו,

כאתרוג והדומים לו. (ב)ופרי נאכל תוכו ולא

ברו כאגוז. (ג)ופרי נאכל ברו ולא תוכו כתמר. ומי שאין תוכו כברו אל יכנס לבית המדרש. והרמז ר' עקיבא שהיה תוכו כברו, ע"כ נכנס בשלום ויצא בשלום. אבל אחר (אלישע בן אבויה) לא היה כן כי טינה היתה בלבו, ועם היותו חכם גדול בתורה ניצחתו מדת הדין. ויצא לתרבות רעה בעת הנסיון והבחינה. ור' מאיר רמון מצא תוכו אכל קליפתו זרק.

והזוכה להשגת הספירות צריך שיזהר מן המדות

ההפכיות, פן ימות במלחמת היצרים והשמירה

כולה תלויה בכך שישים הנכנס בסוד כל ספירה בענין אותיות היצירה כל דעתו בשם הנכבד והנורא לכבודו לבד לא זולת זה.

ועתה אבאר לך איך תתנהג בהשגת השם, בכח הספירות

הנזכרות, בקבלך שפעם בכלל מהותך. דע שיש

באדם שלשה עניינים שבהם הוא משיג כל השגותיו. בכח השנים מהם, בו כוללים י' ספירות בלי פירוד, חמש כנגד חמש, והאחד מהם בו ה' ספירות לבד והם חצי י' השניים פנימיים תלויים בשכל ובנפש יחד. ה' כוחות לשכל תלויות על חמשה חומשי תורה. וה' כוחות לנפש תלויות על חמש מגילות (ס"א מגילות). והאחד חיצוני תלוי בגוף הפועל ה"א פעולות חיצוניות (כמו) באותיות, לפי הפעל השלם שבגוף. והם חקיקה במישוש האצבעות בעט, והעט בדיו עם הלוח שעליו חוקק האותיות ומחדש מהם בריות חדשות ובונה עולמו ומחריבו, עד שאומר 'דין אהניין לי'. וזה הפעל הוא פעל אלהים. כי כמו שהאדם חוקק אותיות שהחמר שלהם הוא הדיו. ובאמצעות הקנה הוא לוקחו מן הקסת ומצייר בו צורות מתחלפות, כן השם חוקק אישים פרטיים בעלי צורות מתחלפות באמצעות הקנה בעל הברית. והדיו יורד דרך הצנור לח מן העט מושך אותו מן הקסת ויורה כחץ, עד הגיע אל הלוח בחלון תעלומה ונדבק בפנים ונקפה ומתיבש ונתפש ומצטייר מבית עד התגדלו בהעלם ויוצא לאור העולם. נגלה לחיצונים בחיצוניותו ונעלם בפנימיותו, כדמות האות שנגלהו ניכר ונסתרו נעלם.

ומזה תבין סוד העבור, כי איני ראשי להרחיב בו יותר מזה מפני פחד האשפ"ה הידועה הנזכרת במשלי

בניני פלטרין. והרמז הוא אשר שכבת זרע, שהוא דם בכיסו והוא זר"ע לב"ן והוא שט"ן דומה לדיו אשר הוא שחור. וסוד די"ו שחו"ר רו"ח ושד"י.

הנה החקיקה נרמזת והיא פעל ראשון, והחציבה פעל שני והיא תקון הצורות בחמריהם כתיקון כל אות בדיו. והוא לפי היות ההתחלה מנקודה קטנה בצורת נקודת ח' לם או נקודת הריק או נקודת שו"ק, שזו עליונה וזו תחתונה וזו אמצעית. כח מכריע בנתיים, בין פמליא של מעלה ובין פמליא של מטה. בין בית דין העליון ובין בית דין התחתון. ונחצבה הנקודה הזו מן העליון ונחקקה בתחתון. חצובה מרוח הקדש והחקוקה ברוח (החול) [הקדש]. והיא עולה ויורדת ועומדת תלויה באמצע. ומדת הדין קשה תוך האות שמה דגש והיא נקודה אמצעית. ומדת הרחמים רפה היותה על האות, רמז אל ההקפה, ושמה רפה רך וקשה תבנית גבור וחלש ופתח וקמץ עם צרי וסגול הם מתחלפים. שהם שני מלכים ושני משרתים. קמץ גדול וקמץ קטן שהוא הנקרא צרי. שני מלכים, אחד מורה על מלך גדול ואחד מורה על מלך קטן. והנה שני כוחות, כח גדול וכח קטן, פתח גדול ופתח קטן שהוא הנקרא סגול. שני משרתים, אחד מורה על כחו שהוא גדול. ואחד מורה על כחו שהוא קטן. והסוד הוא לפי מה שזכרנו, בצורה זו המצויירת פה.

אֵ אֵ אֵ אֵ אֵ אֵ אֵ אֵ

כמו ג' נקודות בשורֶק, במקום נקודה אחת אמצעית. להודיע שהתיבה כלולה משלש כוחות והשגחה בתחתונים ומבטת תמיד לאחריה. כלומר, מה אחריתה. וכשתחבר שני המלכים שהם קמץ וצרי, אשר סודם קטן וגדול, שם הוא ועבד חפשי מאדניו. תמצא צורות שניהם משותפות שוות עם צורות שמשיהם שהם פתח וסגול. כי אלה נכללים בקו אחד ושלש נקודות זה כל קו אחת ושלש נקודות כאלה כן אלה. וארבעתם אם כן מורים על מעשה מרכבה ועל הצטרפות אלה עם אלה, וכולם אם כן שני קוים ושש נקודות לארבע צורות. ועל דרך משל אָ בּ גְ ד נקודם בארבעה נקודים וצרפם והפכם בכל גלגליהם ותבין מהם "סוד אָד נִי לִירָאיו".

ודע כי השורֶק המשולש רמז לקו נוטה למערב. כי השכינה במערב והוא שמש לנקודה האמצעית. ודע כי השוא שצורתו בעלת ב' נקודות תחת האות, משתתף לעתים עם המלך הגדול שהוא הקמץ. וימהר תנועתו, וישנה אותה לעלוי, להדמות אל המלך היושב על הכסא והוא הח' למ. הוא משתתף עם המלך הקטן הנקרא מלך קטן והוא הפתח הגדול. כי ארבעתם ארבעה מלכים הם. אלא השנים גדולים והשנים קטנים ומשתנים וממהר תנועתו לבד ואינו משנהו. וכן משתתף עם הסגול וימהר תנועתו ולא ישניהו. אבל אינו משתתף עם

הצרי לעולם והוא דומה לו בצורתו, אבל לא במערכתו ותנועת שניהם הפכית כי זה מאחר התנועה וזה ממחר התנועה. 'ודמיאן נקודתא באותיותא כנשמתא דחיי בגופהון דבני אנשא'. ומספר כל הנקודות יד"א עם הדגש. ורמזם "פס יד"א כי כתב"א" (דניאל ה' ה'). וכלל הקוים ב"א עם הרפה וכבר נרמז בסוד גם "אהב"י אהב (ו"מ י"מ) [ומשחרי ימצאנני] (משלי ח' יז).

והנה החציבה נרמזת בפעל האנושי אשר ממנו יודע הפעל האלהי. כי המלאכה משבחת את בעליה או מגנה אותה. ואם היא מופלאה יפלא השבח.

וכל צורות מלאכה נחלקת אל שלשה מינים שסימנם שב"ח, ורמזם "מבכי נהרות חב"ש" (איוב כח' יא). והן צורות חלק כדמות הלובן בלוח או השחרות על הלובן באותיות על הדף. וצורה בולטת וצורה שוקעת כדמות חותם הזהב על השעוה. ושתי הצורות השניות הפכיות, והראשונה אמצעית ביניהן, שאינה לא בולטת ולא שוקעת. וכשהשמש זורח לנו מהמזרח, מראה לנו צורה בולטת ומתחייב ממנה האור. וכששוקע במערב צורתו אצלנו שוקעת ויתחייב ממנה החשך.

ואמנם צורת האותיות עם היותה בדמות חלק נוטה אל הבולטת, וצורת העינים בולטת מן האותיות שבה

צורה בולטת עבה וגסה מאד בעניין יחודה, יעלה בסוד האורים והתומים ומצטיירת בתוך עיני הראש. ומאירים האותיות את העינים בשקיעתן בהם ומשם עובר הכח אל הלב ומשתקע בו בולט. והלב מקבלו ומשלים בהם פעלו ויוצא מן הכח אל הפועל, בהשגתו זאת המופלאה הנעלמת. ומי שרואה את האותיות ואינו מגיע בראייתם אל זה הפעל הנעלם, דומה בהם לפי ערך זה המעשה האלוהי המופלא, למי שאינו מכיר את האותיות ורואה אותם כתובות בספר, שלא יעבור דבר מהם אל תוך לבו להבין מה שהם אומרים ולא ישיג כוונתם בשום פנים. כן הרואה גוף האדם ואינו משיג עניינו, שלא יתכן שידע למה נברא ומה עניין מציאותו ומה תכלית הכוונה בו. וכמו שיש לגוף עניינים מתחלפים, כך יש לכל אות ואות עניינים מתחלפים.

ומכאן ואילך אם אתה חכם תבין החציבה הנזכרת. והנה חקקן חצבן אמורים והחציבה כטעם שהיא מוטעמת ומתוקה כשהיא יפה ונאה. והפכה כשהיא כעורה ומגונה. שקלן, דומה לפעל נחירי האדם. תדע זה מסוד שקל הקדש באמרו, "מחצית השקל בשקל הקדש... לכפר על נפש'תיכם" (שמות ל' יג'). כי הסוד, "ולא יהיה בהם נגף בפקד אתם" (שם). והמגפה נעצרת עם ריח הקטרת. "וירח יי את ריח הניח'ח" (בראשית ח' כא). והמשקל מישב הדעות והנחירים שוקלי

השעות הנפרדות והזוגות בסגולת המנין. וכתיב "ויפח באפיו נשמת חיים" (בראשית ב' ז). והשוקל האותיות צריך שיתבונן בסוד הזכרת השמות עם הנשימות הנעלמות החתומות בכל החכמות ובהם יחיה אחרי מות. והנה המשקל והריח נרמזים המירו התמורה היא במראות מתחלפות נראות לעינים ודומים לצבעים ולטבעים. כי הטבעים הם מחליפי צורות וממירין זו בזו צורות לחם בצורת דם. וצורת עסה בצורת לחם וצורת קמח בצורת עסה. וצורת חטה בצורת קמח וצורת שבולת בצורת חטה. וצורת עשב בצורת שבולת. והנה זה למפרע וישר עשב שבלת חטה קמח עסה לחם דם. והנה עשב בעל שב"ע צורות בהגיעו לגוף הניזון. ואמנם זה באדם, אבל שור אוכל עשב מתהפך מיד בגופו אל דם. וסימנם באדם ד"ל ע"ק ח"ש ע'.

והצבעים מתחלפים וראשוניהם לבן. שהוא מקבל כל הצבעים, בסוד אש לבנה. ואחרוניהם שחור שהוא תכלית כל הצבעים בסוד אש שחורה. והשם חקק תכלית התורה שהוא ישראל בראשיתה שהוא בראשית. ורמז דבר זה אמרם ז"ל, מחשבתן של ישראל קדמה לכל, שהם תכלית כל היצירה וחותרם כל המציאות. כמו שהם חותרם כל התורה. ועל זה העידה הקבלה שצריך לכתוב לעיני כל ישראל בסוף שיטה אחרונה מיוחדת לעצמה ובאמצע השיטה כדמות החותרם "לעיני כל ישראל".

צירופם כל"ל איל"ן עשיר"י, כולל עשר ספירות וכן מספרם הספירו"ת. והם עמקי שכל הפועל

והם מעמקים תהום. רמז להם "תהום אל תהום קורא לכל צנוריק" (תהלים מב' ח'). וסמיק ליה, "כל משבריך וגליך עלי עברו". וכן תמורת האותיות מעמקת עד תהום רבה ועולה למעלה ויורדת למטה, פעם מאירה התמורה את העינים ופעם מחשיכה. כי העינים רואות בהמצא האור עמהם ובהיותם פקוחות. ובאור מבדילות בין התמורות שהם אות וחיים וברכה וקללה וטוב ורע אולת וחכמה חן וכעור זרע ושממה עבדות וממשלה. ובתמורה מקום הסכנה שאם העינים עיורות אינם רואות עם האור.

ובתמורות יצאו ההכנות בעניינים הפכיות, כמו ששמעתי אומרים שהשוטים הופכים מלת "בצל" חמדתי וישבתי" (שה"ש ב' ג'), ואמרו (צלוב) שהיא מצורפת. ומי שפירש כך אמר (בצל) של (צלוב) חמדתי וישבתי ועל זה הלך ולא ידע מאמר, "לא תלין נבלתו על העץ" (דברים כא' כג). והראיה כי קללת אלהים תלוי לא היה חומד לשבת (בצל) והרוצה לתלות יתלה באילן גדול. וזהו טפשות ורשע מן המוציא דברי התורה למינות, שהרי אם היה שיר השירים שהוא קדש קדשים חול והיו העניינים כפשוטם חס ושלוש, יורו כל דבריו אהבת חתן וכלה גופים לבד, ו"חלילה לאל מרשע ושדי מעול" (איוב ל"ד י'). לשום חכם שלם

והוא מבני ישראל שהם זרע קדש, מבני אברהם יצחק ויעקב ותלמידי משה ואהרון ודוד ושלמה, להעלות במחשבתן ששיר השירים הוא כי אם משל לכנסת ישראל עם הקב"ה, שהוא לה כחתן שלם בכל השלמויות והיא לו ככלה שלמה בכל השלמויות, הוא לפי האלהות והיא לפי האנושות. והדבקות והאהבה בינה ובינו משותפת על דרך עלה וירדת, זו עולה וזו יורדת. "מי זו עולה מן המדבר" "אל גנת אגוז ירדתי", רומז לבתולה אשר דם בתולים ברכתו "אשר צג אגוז כגן עדן" וכו'.

וצורות השתתפות שניהם כצורות זכר ונקבה איש

ואשה שכינה ביניהם. והוא החותם הידוע, י"ה או אמור חצי השם, שמחציו מתמלאה תיבתו. זכו שכינה ביניהם לא זכו מסתלקת מביניהם, ונשארו אש אוכלת אש כמו שכתוב בפרקי דר' אליעזר וכן חתן וכלה. והאהבה האנושית אינה משתתפת עם האלוהית אלא אחר רוב תלמוד תורה ואחר רוב השגת חכמה ואחר קבלת הנבואה. והיא סוד חת"ן תורה, תי"ו תוך ח"ן, (ח)חכמה מימינה (ת)נבואה משמאלה נו"ן כל"ה. סימן עשר ספירות אלו בכלל,

אב, גד, הו, זח, טי,

כללם כל"ה רמז למען שהוא כולל עשר נפשות, שהם בעלי עשר צורות מתחלפות. אבל מינם אחד, ולהם חזן אחד מדבר

ומנהיג וכולם מביטים אליו ועל פיו יחנו ועל פיו יסעו. והשאר תשעה אנשים, שלשה כהנים ושלשה לויים ושלשה ישראל, שלשה בתי דינים. והעשירי יהיה קדש לה', וכלל מרובעם של עשר ספירות לפי זו הצורה,

א ד ט יו כה לו מט סד פא ק

א' פעמים א', ב' פעמים ב' הם ד'. ג' פעמים ג' הם ט'. ד' פעמים ד' הם יו' וכן כולם. אגו"י הולך כך, א'ב' הם ג'. ג' עם אב' הם ו'. ד' עם אבג' הם י'. ה' עם אבגד' הם יו', כי אבגד' עולה עשרה, וה' הם י"ה. וכן כולם עד נ"ה. כשתמנה הנוסף על המרובע יעלה בכללו שכ"י, והשאר נ"ה והנה סודם שכינ"ה. הא למדת מכאן שהיא כוללת עש"ר ספירו"ת בלימ"ה. ומספרם קדו"ש והוא סוד או"ר או"ר, ורמזם יהיה נודע מן יה"י או"ר ויה"י או"ר. אלף וו רש רוח הקדש, אלף וו רש איש ואשה תאג"י כתרם. והנה אגלה לך עתה למה קראם בלימ"ה.

א ג ו י י ה כ א כח לו מה נה.

דע כי אלה האותיות מורות גם כן על עשר ספירות, אשר מהם התחייב, והמספרם י"ו אותיות. וכן המרובע

שכתבתי לך גם כן הן י"ו אותיות הרי מספרם ל"ב. וכלל הראשונות בחשבונם עולה הי"מ. חברם אלה עם אלה ותמצאם בלימ"ה, וסודם ים הלב. כלומר שהלב משוטט ומתפשט בים החכמה, והוא ים של עשר ספירות ולהם שלשה ספרים הנזכרים. הדרך הראשון מספרו נ"ה. וזה שכתבנו פה מספרו ר"כ. והמרובע שלפניו מספרו שפ"ה. וכלל שלשת המניינים לפי מספרם עולה ל"ל שמרי"ם'. וסודו 'ע"ת ק"ץ' והנה מצורף 'הכ"ר הנפ"ש', 'וכסאו כשמש נגדי' (תהלים פט' לז). וסוד 'בל"י מ"ה' 'כסא"ו' וסוד כסא"ו 'לבנ"ה', ולבנ"ה כשמש נגדי ודמים והבן עמהם סוד 'נגד"י' שהוא 'בינה' כוללת 'גד"י ודל"י' שהם משרתי 'כוכב שבת' שסודו 'מחשבת', והכל בינה מחשבת ומהשיגה הבין מחשבת. והנה לבנה בבינה, גם חכמה כחמה, ודעם. וכשתבינם ותכיר קשר המולד בתקופה, מהם תבין השפע הנשפע מן המשפיע אל מקבלו.

ודע כי ג' דרכי הספירות שכתבתי לך, הם בסודם בינ"ה. ופירושו י"ב פעמים נ"ה, שהעולים ע"ת ק"ץ, והכל ס"ם, והוא סת"ר. וסודם ימינ"ו, ו' פעמים ימינ"ו, "נשבע יי בימינו" (ישעיה סב' ח'). "כי חלק יי עמו" (דברים לב' ט'). "וכפר אדמתו עמו" (שם מג'). "עליו בשמים ירעם" (שמ"א ב' י'). "ויהי למטה בכפ"ו" (שמות ד' ד'), בימינ"ו. כל אלה רמזי הבינה הדומה ללבנה. וכן באמת 'חמ"ה ולבנ"ה' הם מורים לאדם 'חכמ"ה ובינ"ה' אם זכה לדעת מהלכם לפי סוד העיבור ואם לא זכה הם

לו 'מלאכ"י חבל"ה', והנה חכמה ובינה שנים. ודע כי חותם ג' הדרכים יחד שעולה 'קלל"ה ממית"ה', במ 'כ"ח ברכת"י', מפני היות בהם 'גמו"ל וענ"ש נהפ"ך', ובהם הליל"ה והימי"ם חיי"ם, שבם 'אלהינ"ו מחי"ה המתי"ם', בכח הזמן שעליו תלויה כל אמונה ומי שאינו יודעו ומכירו נשמת מה לו. וסוד זמ"ן זי"ן מ"ם נו"ן, והוא החמ"ר הראשון העליון, והוא במספרו נבר"א. וזהו סודו לפי צורות הספירות. והשתכל בו והבינהו.

א

אב

אבג

אבגד

אבגדה

אבגדהו

אבגדהוז

אבגדהוזח

אבגדהוזחט

אבגדהוזחטי

וכן עוד שיושלם טור אחרון שהוא בו כ"ב אותיות ואז יעלה מספר כל הצורות בכלל החמ"ר שסודו נבר"א על פי האותיות לפי דרך אצילותן מן אלף ועד תיו. ועליהם נאמר, "פלאו"ת עדותיך על כן נצרתם נפשי" (תהלים קיט' קכט').

ודע שמניין הכללים שתספור בחבור כ"ב אותיות עולים ר"ר, שהם ששה אלפים גם ה'. ואם תחברם תמצא כרו"ב שהוא ע"ץ החיים"ם. ואם תאכל מפריו גם ברו"ך תהיה ולעולם תחיה. ועוד צריך שתהפכהו מסופו לראשו עד שיצויר שלם בחותם שלמה בששה קוים, על דרך זו וכן הכל עד אלף.

ת

תש

תשר

תשרק

ואז תהיה מלת א"ת חותם. ואז תמצא כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה. ותכיר שנים כרובים זהב, אשר על הכפרת שהם בסוד השכינה. כאמרו "וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמ"ר את דרך עץ החיים" (בראשית ג' כד). לשמור ברוח הקדש הכרוב. ורמז המתהפכת תמצאנו ברמז סופי תיבות של פסוק הראשון של זה החיבור, ת'ציה ת'ניה (משלי א' כ). ואמנם ראשי תיבות גם הם רמז ח'ב'ת ב'ת'ק. להודיע במ אימתי נברא העולם, ויודע מהם אשר בתשר"י נברא העולם והעד שהוא יום הדין. ואנו אומרים "זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון, כי חק לישראל הוא ומשפט לאלהי יעקב" (פסיקתא דרב כהנא פסקא כג' אות א) והנה ראשו ח' וסופו ק' ותוכו ב"ת. "ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינ"ה" (בראשית ל' כא). הוא מידת הדי"ן, כי צורת יעקב חקוקה

בכסא הכבוד. ואם כן הנה סוד האחד כרו"ב נבר"א, וסודו ימ"ן שמא"ל והוא איל"ן שמי"ם. והנה צורת ההתהפכות הנזכרת מספרה כ"ח הק"ף, וסודה כ"ח הפני"ם, והיא כ"ח הפע"ל כ"ח אלף וקפ"ה הם דעם והבינם כי הכל תלוי ב"ך, והוא מנהיג המין. ורמזו אכ"ר יג"ר שהדותא, וכשתכפיל מספר הספירות זה על זה, יעלה מספרם שם ר"ל נבר"א ונ"ה ול"ב. וכשתהפכם תמצא ש"ם שני, "שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו" (שמות טו' כה).

ועתה אשוב אל מלת **צרפן**. דע כי הצירוף דומה לשמע האזנים, כי האזן שומעת והקולות יצטרפו לפי צורת הנגון וההברה. והעד כנור ונבל שמצרפין קולם ובצרוף הקולות האזנים שומעות חילוף ותמורה בחבלי אהבה והיתרים המוכים ביד ימין וביד שמאל הם מתנועעים מביאים הטעם המתוק לאזנים. ומהם עובר הקול אל הלב ומן הלב אל הטחול והשמחה מתחדשת בינתיים באמצעות תענוג חילוף הנגונים. ואי אפשר לחדש זה כי אם בצורת הצירופים והוא שיכה המוכה ביתר הראשון הנמשל לאות א' על דרך משל ויעבור ממנו או אל יתר אחד או ב' או ג' או ד' או ה' כלומר אל יתר שני או שלישי או רביעי או אל חמישי כי נעמוד בחמישי על דרך משל ומשם יגלגל ההכאות ויחדש בגלגול, ניגונים ונעימות מגלגלין הלב באמצעות האזנים.

וככה הוא עניין הצירוף לגלגל האותיות מחוץ עם העט בצורת צירופי אותיות אמ"ש כאלה, אמש, אשמ, משא, מאש, שאמ, שמא. כן כל כיוצא באלה והדומים להם.

ואם כן כבר גליתי לך כל הנגלה המושג בהרגש. וצריך להודיעך מעתה מה שימצא בזה העניין בכח הדמיון שהוא המשיג השני הפנימי. ואקדים הקדמה קטנה לפני זה, והיא צריכה מאד לפי כוונתי בעניין זה. ואומר שכבר התבאר במופת שהאדם מורכב משלשה עניינים מתחלפים. **האחד** מהם האדם שהוא מורכב מארבע יסודות המורכבים מארבע צורות ראשונות, והם אשר חמרם חמר אחד והוא החמר הראשון התחתון אשר מציאותו בכח. וגבול מקומו תוך גלגל הירח שהוא האחרון שבגלגלים כולם. והגלגלים מקיפים זה את זה. **והשני** הנפש הנשפעת מהם והיא צורה לחומר הראשון. **והשלישי** השכל. ומפני שקדמו למציאות הגוף צורות אחרות והם שבע צורות, היתה זאת צורה שמינית ונשתלשלה מגלגל המזלות שהוא השמיני המקיף השבעה. ומתוך היותה בעלת צמיחה נודע ממנה שכחה מתפשטת תחילה על הכבד וממנה הגוף צומח, ודומה בזה לאילנות ולעשבים הצומחים. והוא הפעל הראשון הנפשי שהוא פעולת הגוף. והוא בעצמו כולל שבע פעולות ידועות לכל, מכח הזן הפועל בניזון באמצעות המזון, עד שוב המזון זן וניזון. וכל זה הכח ארצי ועפרי ותחתון ואינו צריך אל גלגל עליון, כי די בו במדות היסודות שהם הקור

והחום והלחות והיובש ומה שיתחייב מהם מן האיכויות הנשארות המתחייבות מאלו הארבעה.

ולפיכך נאמר כי התחתונים () תמים, ועוד כחה מתפשט ומתעלה ושוכן בלב ויקרא חי והוא פעל נפשי שני לראשון וכעדות הקבלה התוריית. כי הצמחים כולם אינם צריכים אל גלגל חי שהרי נבראו ביום השלישי לפני הכחות הגלגליות החיות. אבל החיוני צריך אליהם מפני שהם נבראו ברביעי ונפש חיה נבראת בחמישי. ובששי אחת מימיית (מיסוד המים) ואחת ארציית. ואם כן הם שני מינים חיים, האחת שרץ נפש חיה מימיית והמה עפריית רקקיית נוטה לארציית והשנית נפש חיה ארציית.

והנה המים לחים וקרים, וקרירותם מצד צורתם ולחותם מצד חמרם. והקר והלח אי אפשר לו להיותו חי, ואיך נמצאת נפש חיה מן המים. והמים מקבלים כח מן הירח והוא המאור הקטן וכנגדם נאמר ביום השני, "יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים" (בראשית א' ו'). ומדת המים חסד וסודו של"ג שתחת כסא הכבוד. הוא החש"ך שנאמר "חשכת מים עבי שחקים" (תהלים יח' יב'). והרמז בהשגתם אמר רבי עקיבא, כשאתם מגיעין לאבני שיש טהור אל תאמרו מים מים שנאמר דבר שקרים לא יכון לנגד עיני (חגיגה יד.).

ואמרם "אבני", יורה על שני מינים. וכן כתיב, "ונטה עליה קו תהו ואבני בהו" (ישעיה לד' יא). **והאחת היא אבן שתיה שממנה הושתת העולם.** ושתיה שם מורה שני עניינים. אחד מלשון שתי כלומר יסוד. ואחד מלשון "והשתיה כדת". ולפיכך אומרים שמשם הקב"ה משקה כל האילנות והוא סוד מופלג. **והשנית היא אבן ספיר דמות כסא,** זאת מקפת בכל וזאת מקפת מכל. ועל כן יש ביניהם תכלית ההבדל ואינם דבר אחד במהותם. והאומר שמהותם אחד דובר שקרים, אבל באמת נקראים בשם אחד והוא שם מים. והמגיע אל זאת ההשגה צריך שיתדמה בהשגתו לרקיע המבדיל בין מים למים ויהיה גם הוא מבדיל בין מים העליונים למים התחתונים.

נמצא שהמבדילים הם שלשה, שענין המים הנקראים חכמה והם האלהים והרקיע והאדם. וצריך לדעת זה מתוך התורה שאמרה על הרקיע "ויהי מבדיל". ועל השם "ויבדל אלהים". ועל האדם שהם ישראל לבד. שנאמר "ואתנה צאני צאן מרעיית אדם אתם" (יחזקאל לד' יז). אתם אדם ולא הגוים אדם והוא סוד נעשה אדם כי השאר הם בהמות וחיות ועופות. ונקראים בשם אדם בשתוף השם ובחילוף הענין בשתוף שם חי. ואם כן ישראל המובדלים מן האומות שנאמר "ואבדל אתכם מן העמים להיות לי" (ויקרא כ' כו). ונאמר "והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ" (שמות יט' ה). הם המבדילים

לבד שנאמר "והבדלתם בין הבהמה הטהרה לטמאה ובין העוף הטמא לטהר ולא תשקצו את נפשתיכם בבהמה ובעוף ובכל אשר תרמש האדמה אשר הבדלתי לכם לטמא" (ויקרא כ' כה). ונאמר "זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל נפש השרצת על הארץ להבדיל בין הטמא ובין הטהר ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל" (ויקרא יא' מו').

ודע כי סוד 'שר"ץ נפ"ש חי"ה' הוא אצל המקובל השלם גדול מאד וסודו האחד 'שר"ץ מכי"ר החפ"ץ', והוא 'ת"ג שומ"ר טפ"ה' אשר ממנה הגוף המדמה. והיא נחלקת לשני דמי"ם ד"ם וד"ם, וכן "שרץ נפש חיה" בגי' א"גם, שסודו ד"ם כולל א"ב א"ם. והוא 'שם המפורש מלא' במבטאו, כי 'נפ"ש חי"ה' 'חצ"י הש"ם' ובשעה שרץ ומתנועע הוא שלם. וסוד 'ישרצו המים' 'ירצו השמים' 'מ' ציור שם י"ה'. וי"צר בשני יצרים בשני יודין, 'יצ"ר יצ"ר' 'ש"ש מאו"ת' 'שק"ר ואמ"ת' חתומים ביצירתו של אדם, 'בהזכר ונקבה ברא אותם' הדמיון הר"ע צוד"ק ומכז"ב והבן זה. והנה נאמר "תוציא הארץ נפש חיה למינה" והיא ארציית וטבע הארץ לח ויבש, והלח מקבל צורה כשהוא בינוני וכן היבש מעט. אבל הלח במים מקבל הצורות לאחריו למפרע הפוכים באמצעות כל הבל המדומה ששמו בבואה אשר היא באה בו. ומזה תבין שכבת זרע דהא ממנו בביאה דיהא ודיו ודיוהא מסוד זה"ב י"ד שתרגומו דהב"א ב"ו. והיבש ג"כ מקבל זה באמצעות הזהר במראה הנקראת

אספקלריא ופעל הארץ בששי כפעל המים בשלישי כאשר (פעל) האש והרוח בראשון וברביעי. ואין זוג לשביעי כי אם כנסת ישראל וזה דרך הרמז והסוד המופלג,

ח	א
ת	ב
ט	ג
ת	ד

דע כי סוד ת"ת שני"ם שני"ם, ובכך סוד הח' ספירות וט' ספירות סודם "שנים שנים באו אל נח אל התבה זכ"ר ונקב"ה" (בראשית ז' ט') ז"ה בשנים ז' ראש(זכר) ה' זנב (נקבה) ומה שבתוכם (כר ונקב) סודו ח"ש מ"ל. פעם ח"ש ופעם מ"ל. ותבין אמיתת זה מסוד חצי כס"ף וחצי זהב ושניהם יאמרו לך בדברם אתך כך כס"ף וחצי זהב. ותבין זה מענין אדם הראשון שהיה קרבנ"ו כזה כמו שארז"ל שור שהקריב אדם הראשון בעל קרן אחת היית' שנאמר "ותיטב ליי משור פר מקרן מפריס" (תהלים סט' לב). מקר"ן כתיב ושניהם מספר אחד שוה. והסוד כי י' מספר ספרי"ם הוא זכ"ר ונקב"ה, וכשתקח בו שנים במספר יהיו י' אותיות עם ה' תיבות כוללים יוד ה"א מרובעים השכינ"ה, וכן עולים זכר ונקבה י"ה שמות מיוחדים. וכלל הכ"ל ה"ר סינ"י והם כוללים כ"ל ש"ם וכל שכן ש"ם האד"ם שסודו ש"ם א"ב וא"ם. וזהו מקו"ר ד"ם וממנו ילד נוצר' מקור הדם' טל והנה 'מקו"ר הליד"ה' מצורף ש"ם וד"ם' 'אנדרוגינוס', עיין בערוך ותדע שכן הוא הדבר ושניהם אסר"י נו"ן וד"ג ותבין זה מן

"אסרי לגפן עירה ולשרקה בני את־נו כבס ביין לבשו ובדם ענבים סותה" (בראשית מט' יא). כי שם בן ע"ב חתום 'ביי"ן ובד"ם' וסודם 'עד"ן'. והנה שני עדים נולדים מסוד גפן עם ענבים כי כן ג"ן מורכב מן ע"ב פנים ומהם תדע כי י"ש ענבים בגן. וכשתצרף גפן עם שרקה תמצא גן משותף עם ש"ר קפ"ה שהוא שר הפני"ם.

ודע כי סוד זכר ונקבה הוא שמי"ם כוללים ז"ח שמות. ז' מהם זכות בשם יעק"ב שמדתו מדת אמת והיא התפארת הנחקקת על עשרת הדברות שתיבותיה קע"ב ומספר אותיותיהם 'עשרים' והם 'שר"י ע"ם' וסודם 'רוחות'. והנה 'כת"ר יעק"ב' הוא בהיות 'רוח הקודש בגן עדן'. כי 'איש ואשה עדים בגן'. ואמנם ה' מהם חובה כשם יצחק שמדתו מדת פחד. והאי"ל עד נאמן ועל כן שם אשתו רבק"ה. ושניהם שני הפכים כי מדתה מדת הדין קשה. שנאמר "ותמהר ותורד כדה העינה". והעד כי הנזם על אפה והצמידים על ידי"ה, והם כד"ה הזמ"ן על אפ"ה מתחיל מן הבק"ר "מפחד בלילות". 'והצמידים' על ידיה, 'מצוה ידים' על ידיה כחות פעולות על כחותיה, וע"כ היא מהפכת כונת יצחק, "ויהפך יי אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך יי אלהיך" (דברים כג' ו'). אימתי "ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו" (בראשית כה' כח). כי **צף בידיו**.

והידיים ידי עשו היא מדת החרב, ועל חרבך תחיה רצו"ח עשו"י לצח"ק ורבקה אוהבת את יעקב. ואין שם טעם מפורש, על כן נצחה במטעמים שאינו דומה עובד מאהבה לעובד מיראה. כי העובד מיראה מבקש טעם לעבודתו. ואם אינו מוטעם לו חוזר מאדונו. אבל העובד מאהבה כל עבודתו מוטעמת לו תמיד. ומה שהם יהו"ה י"ה שמות מיוחדים הם ו' שמות מכונים והנה החותם שלם יה"ו. והנה שפ"י קצ"ה מפה גם קצ"ה מפה, והרמז כרוב אחד מקצה וכרוב אחד מקצה מזה מן הכפרת יהיו שני הכרובים.

כרבים כתיב כרבים הם נצח והוד. שים עוד על זה ה' שמות מיוחדים (יהוה) שהם ב' שמות מכונים (אדני) ותמצא הכל חתום בהוי"ה בשם הקדש אשר הכל הי"ה. והרמז "כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים בעבור ישמרו חקיו ותורתיו ינצורו" (תהלים קיא' ו'). וכשתכפול זה (כח) יהיה סודו יו"ם. כי י"ו שמות מכונים עולים מ' שמות מיוחדים. כי כן לעולם על דרך היות שם המיוחד עולה ב', לפי סוד שהם אח"ד אח"ד בחילוק השוה. ועולה הכינוי אח"ד אח"ד אח"ד אח"ד אח"ד ה' פעמים. והנה הסוד ב"ה בר"ם. כי שנים מאלה לעולם חמשה מאלה, גם אחד מאלה כשהוא כ"ו שלם הוא לפי הכינוי שנים וחצי. והנה כל אחד שנים וחצי והנה זה חמשה וזה שנים רמז **חמשים שנה** (גימ' חמשה שנים). "וקדשתם את שנת חמישים שנה" (ויקרא כה' י').

'בראם' 'אברם' 'אברך ידו' ר"ל דיו לזמן הגלות שמספר שנותיו יהיו א"רכב, אלף מאתים ועשרים ושתיים שנה, ויושלם בשנת החמשים. וישלימו הנצרים שנת אלף מאתים ותשעים. וזהו מה שרמזו באמרו "את הרשום בכתב אמ"ת" (דניאל י' כא). כי בתוך דבריו אמר דניאל "חלם חזה וחזוי ראשה על משכבה באדי"ן חלמא כתב ראש מלין אמר" (שם ז' א'). והם ראשי תיבות אמ"ת עולים א'לף מ'אתים ת'שעים ר'א"ש מלי"ן אמ"ר' 'מאר"ץ ישראל"ל' 'חלמ"א כת"ב' 'כ"ח א"ם לב"ת'.

ארץ ישראל

גבוה מכל הארצות ושמה נחלת גוים וחתום עליה 'חלון תגים' והיא 'הטפ"ה הבתול"ה' טפ"ה קרואה נפ"ש חי"ה. וזהו "תוצא הארץ נפש חיה למינה" (בראשית א' כד') הארץ הידוע, וסימן ארץ אלף מאתים ותשעים והיא ארץ ישראל שהיתה ארץ כנען שהיא ל"ב העולם. וזהו "מבכ"י נהרות חבש" (איוב כח' יא').

וידוע

כי כח שבתי כנגדו בכוכבים שהוא גבוה מחבריו. והנה הגבוה ראוי לגבוה וישראל אומה גבוהה מכל האומות. "כי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם" (קהלת ה' ז'). והגבוה הוא עפר ארץ ישראל ועליו גבוה ששומרו הוא שבתי וישראל הם גבוהים עליהם על שניהם וזה מבואר.

ודע כי כשתחבר נפ"ש חי"ה מימיית עם נפ"ש חי"ה ארציית תמצא ביניהן תכלי"ת ההבד"ל. אך לשתייהן רשו"ת באות תאומים כלומר שהם אותיות בטבע כלומר אותיות טבעיות בעולם ובשנה ובנפש. אבל הלשונות הן הסכמיות, וצורות אותיותינו וחבור לשונינו לבדם פעולות אלוהיות. ושתי הנפשות סודם שבת"י צד"ק רמז שק"ו צי"ת שהוא שם בן מ"ב שראש אב"ג ית"ץ (גימ') בתולה ודגים וסודו 'בתול"ה ודגי"ם'. כי ראשו חובר בשני מזלות וסופו חובר בשני כוכבים ועושין הרקי"ע א"ש ורו"ח והמזלות עושין 'די"ו מימי"י ועפר"י'. כי סודו 'במולדו"ת חי' והם המזלו"ת שהם 'הרא"ש' מכל 'גלג"ל תל"י'. וסודם בין מזל"ו ומזל"ל י"ב בתולה סוף הששה מטלה, ודגים סוף הששה ממאזנים. ואמנם מזל מאזנים נברא משם י"ה מרובע גם מזל"ל טל"ה נברא משם ו"ה מרובע. והנה זה רכ"ה וזה קכ"א, ורמזם יחד "יהוה איש מלחמה יי שמ"ו" (שמות טו' ג'). והנה בתולה עפר ודגים מים. שני מלכים (בגימ' בתולה ודגים) 'עפר מים' שניהם קשורים 'שני חייבי"ם' 'בשני זכאי"ם' 'ערפליי"ם' 'רקיעיים' ונבראים 'ענ"ף מענ"ף'. ומהם מתהוים העניינים ונמסרו המינים לענפיהם.

ודע כי סוד 'נחלת גוים' 'גבריא"ל א"ש' ומראהו 'מראה א"ש' 'וישראל"ל' 'נחתמו בכוחו', באמרו "מימינו אש דת למו" (דברים לג' ב) והוא חמ"ר פרט"י, ולפיכך על יד"ו 'תמח"ה טפה'. כי כשישראל עושין רצונו של מקום, והוא שישתדלו לדעת שמו הגדול, מיד נעשה השמאל ימין. והטפה שנכתבו ממנה הבריות במדת הדין קשה ובכף חובה נמחקת ונכתבת במקומה הפכה וחלופה והיא טפה חתומה במדת רחמים חזקה ובכף זכות חקוקה.

וממה שכתבתי בגלגולי עניינים רבים מדולגים ומקופצים מזה אל זה ורמוזים תבין כונתי בזו ההקדמה. ועתה אשוב אל ענייני ואומר שכבר קמו עלי אנשים רבים שהם חכמים גדולים מחכמי ישראל במקומות הרבה. ויש מהם שהיו בקיאים בראשי פרקים מדרכי הקבלה. ויש מהם שלא שמעו ממנה דבר לעולם. ויש מהם ששמעוה וגיננה, יש מי שגינה אותה מרוב מעלתה ומעוט שכלו ויש מי שגלה עדות אמונתו בה, וגנה אותה מפני שלא האמין בה וחשב שאינה אמת בשום פעם. ואני איני מגנה אחד מאלו כולם שאינו פלא שיכחישוה אותם שלא ידעוה ולא שמעוה כלל. כי אפילו היודעה והמכירה מסתפק בה מאד אם היא אמת אם לא. וזה יקרה בהכרח טבעה למי שלא הוציא שכלו מן הכח אל הפועל בה. אבל מי שיצא שכלו בה מן הכח אל הפועל הנבואי, אי אפשר לו להכחיש דבר ממנה בשום פעם בעולם לעולם לא בעת הפועל הנבואה ולא

בעת מן העתים. כמו שאי אפשר לו להכחיש היותו אדם ומזרע זכר ונקבה אעפ"י שזה מורגש לו וזה מקובל ששב מושכל אצלו. מפני שרואה זה הענין טבעי נמשך שהאדם הזה הפרטי נברא מזכר ונקבה.

וכבר הקשו עלי רבים בעניין חדוש העולם וחשבו עלי שאמונתי באמונת אריסטו בקדמות וחלילה, חלילה לי מזה ומכיוצא בו. כי הוא לא השיג דבר באמיתת התורה ומהקבלה הנבואית. ועל כן שגג באמונתו וטעה במה שחשב טעות גדולה, עד שהביאו עיונו החלוש להאמין אמונת שוא בענין העולם. ואיך לא יכחישנה היודעה וכל שכן זולתו אחר שהוא רואה שצריך לגלגל בה כל התורה כולה, שהיא שמותיו של הקב"ה. וצריך לחדש בה כל אות ואות ובכל תיבה ותיבה נפלאות מחודשת מעת לעת. וצריך לעיין תיבה אחת ולקושרה באחרת, ועוד להניח השניה ולבקש שלישית לקושרה עמה. ועוד באחרת פעם בחצייהם פעם בראשיהם פעם בסופיהם. ופעם במספריהם ופעם בתמורותיהם עד שצריך שיצא מכל מחשבותיו הראשונות ויחדש אחרות חדשות מגולות מהן תמיד זו אחר זו. ועם כל זה שיעשה, כל עוד ששם הקדש החתום בתוך דמו לא ירגיש עד שהתנועע ממקורו וממקומו ולא ברח מפניו דמו במדת הפחד עם מדת השמחה עדין ולא עלה בידו דבר מכל ההשגה הנבואית.

אבל זה ידוע כי כשיתחיל השם שסודו ד"ם ודי"ו להתנועע בתוכו וירגישנו, כמי שמכיר מקום באבן שבתוכו, ואז ידע שידיעת השם פעלה בו. והתחילה להוציאו מן הכח אל הפועל. ומכאן ואילך יהיה נידון במדות כולן אחת אחת. וצריך שיעמד חזק במלחמתם כי הם שלוחי עליון בוחנים ומנסים כחו. כאמרו "כי מנסה יי אלהיכם אתכם" (דברים יג' ד'). ויזהר שלא יהרהר בע"ז לעולם שאם לאו הוא נאבד מן העולם הזה ומן העולם הבא. ויתפלל ויתחנן תמיד לשם הנכבד להצילו מבחינת המדות, עד שיצא זכאי מב"ד העליון ויזכה בב"ד התחתון ויאריך ימים בעולם הזה ויזכה לחיי העולם הבא. שזה אומרם ונוחל שני עולמות העולם הזה והעולם הבא. כמו שנאמר "כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים" (משלי ט' יא). "ארך ימים בימינה בשמאולה עשר וכבוד" (משלי ג' טז). ונאמר "את מספר ימיך אמלא" (שמות כג' כו) ורבים בהם.

ואחר שהודעתך זה, איך יוכל אדם לכתוב השרש בשום פי' שיפרש על דרך "ספר יצירה". כי הגה אני קבלתי ולמדתי עליו י"ב פירושים וכולם עדין מחוץ לפי אמתתו. ואני פירשתי אותו בפירוש ארוך מעט וקצור הרבה לפי ענייניו ואם הייתי יודע באמת שיש ביניכם שום אדם שהיה יכול להבין מה שהייתי כותב כבר הייתי משלים רצונך במה שבקשת. ואמנם אני מסופק בזה וה' העלים ממני ולא הגיד לי

ורצוני ללכת שם בשנה הזאת או בשנה הבאה על כל פנים אם
יגזור השם ית' לגלגל רחמיו עלי ואז יחדיו נמתיק סוד היודעים
יש צ"ו אמן.

וממה שרמזתי לך בענין ההשגות הגשמיות אשר כחותיהם הם
שלוחים חלושים לחושים תוכל להבין מדעתך ענין ההשגות
הדמיוניות והשכליות. ולא אצטרך לפרוט אותן כמו שפרטתי
הגופניות לגמרי. ועל כן אתחיל לרמוז לך קצת קבלות מספר
יצירה ומן האלפא ביתות, ולא אכתוב פרטיהם כי אם קצת
מכלליהם.

'בשלשי"ם' 'מעש"ה מרכב"ה' והיא הרכבת 'ש"ם בש"ם'
אמ"ש עם אש"ם. 'ושתי"ם' ספירות שהן 'מחשבו"ת'
'ספריות' מלשון חשבון ומספר. נתיבות-נ' תיבות, כ"ה לחצי
ה'שבטים' וכ"ה לחצים השני. והם מעידים על נ' שערי בינה
ואלו הם נחלקים בחרוזים ברמזים. הבינני ופרש לי יב' בני
אדם (כ"ד) נפשות הן וכלל אסרוני בגיד ודם.

הבינני ופרש לי שנים עשר בני אדם נפשות הן
וכולל אסרני בגיד ודם ראובן שמעון לוי יהודה
דן נפתלי גד ואשר יששכר זבולון יוסף בנימין

מספר ראשי תיבותיהם תזכ"ר, ומספר סופי תיבותיהם א"ל תשכ"ח. מספר תיבותיהם שמו"ת ה"ם וכלל שלשתן יחד ג"ן בעד"ן המעיד"ן על כל מה שאמרתי לך שהשמות הם החרוזים 'פלאו"ת חכמ"ה'. 'שר"ץ' הרמוז למעלה ליל 'שמרי"ם' שמרי"ם לילי סוד **פלאות חכמה**. הוא סוד 'עת קץ' שהוא 'סתר' ס"וף ת"וך ר"אש, 'שד"י שמ"ו' תוכם אח"ד סופם שני"ם. 'החכמות אל"ף' 'פלאות החכמה' חקו"ק י"ה יהו"ה **צבאו"ת** בשמו"ת שמו. פי' מאזנים טלה כמו שרמזנו בשני המזלות שהם א"ו שהם מ"ט שנרמזו בסוד יהי ויהי. שלש"ה ספרי"ם החכמ"ה התבונ"ה הדע"ת חקוקים על יהו"ה **ספ"ר** וספ"ר וספ"ר **שלש אמות** שהם שלשה שמות שמ"ו שמ"ו שמ"ו ספ"ר ספ"ר ספ"ר.

וכבר הודעתך למעלה סוד רכ"ה עם קכ"א שהוא שמ"ו של הקב"ה יתברך. ומשם תבין זה, **עשר** ספירות בלי מה. אור אור **עשרים** ושתים **אותיות** יסוד, אור הלילה-יהי ויהי' 'יום'. שלושים ושתים עם עשר ועם עשרים ושתים הם ל"ב עם ל"ב נבוא"ה חבור ל"ב עם ל"ב בחבור בכ"י עם בכ"י, זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם ביו"ם הברא"ם. וקר"א זה אל זה ואמר. וקר"א **אחת** ר"כה ו"אחת ק"שה. **אמר** אש מים רוח, ר"אש מ"לין א"מר **אמ"ר** וראשי תיבות הפוך בעינן בעינן זה הוא סוד כל הספר.

ויותר עמוק מן הקודם לקחת צורה זאת באותיות בשתופיהם
ובצרופי צרופיהם.

א	מ	ת
מ	אר	ץ
ת	צ	מח

ראה איך נקרא בשווי באורך וברוחב וכן כמוהו קבלנו סוד
שלש מכות מעשר מכות של פרעה והוא סוד ר' יהודה היה בותן
בהם סימנים.

ד	צ	כ	ח	ש	כ
ע	ד	ש	ש	ח	ינ
ב	א	כ	כ	ינ	ם
	ב				

הנה כבר אתה רואה שאלה השלשה הנזכרים בסימנם ג' ו'
ט' שהן שלישית וששית ותשיעית, כי הן בלא ספק
שלש שלש שלש והעשירית שהיא אחת נפרדת לבדה ובה כל
הסוד שבספר היצירה תלוי. והוא שקראה השם נג"ע שנאמר
"עוד נגע אחד אביא על פרעה ועל מצרים אחרי כן ישלח אתכם
מזה" (שמות יא' א'). רמז לגלות ראשונה "כשלחו כל"ה" (שם).

סימן לסוף גלות אחרון שהוא בסוף הכ"ל רמז בשלחו. ולחש"ך קרא לילה הוא שם השט"ן. גם לילה שמו שהוא המלאך הממונה על ההריון המניע זרע הלבנ"ה. "גרש יגרש אתכ"ם מז"ה" (שם), 'מד"ת הדי"ן' שהיא 'מכת אב"ן' כלומר 'מכת המ"ח' והרמז אמרו "ומושב בני ישראל אשר ישבו בממצרים ל' שנה ות' שנה" (שמות יב' מ').

ועוד אמר "ויהי בעצ"ם היו"ם הז"ה" (שם מא') שסודם 'רפא"ל' הנקרא 'אי"ש' והוא שרפא את אברהם. "יצאו כל צבאות יי מארץ מצרים" (שם), כ"ל צבאו"ת יי הם (בגימ') עשר"ה. וכן הוא החשבון הוא חלק לתל"ת שעולה עשרה פעמים 'אלהי"ם' שהוא שם 'כול"ל' והוא 'כנוי' למדת הדין והוא בי"ת די"ן ש"ל מט"ה והוא כולל שני חמרים ושתי צורות 'תה"ו ובה"ו תה"ו ובה"ו' 'נפ"ש נפ"ש' מימיית וארציית כמו שרמזתי למעלה. בסוד ה"ו שהם כנגד ב"ג והם גבוה מעל גבוה שומר והם ד' שסודם כ"ו כ"ו כ"ו ארבעה שמות ומהם דמים שזכרתי לך אשר דינם דק מאד.

וכשתכתבם כך בצורה זו ו"ך ו"ך ו"ך ו"ך

תמצאם כבד שסודם ב' אלפים וכ"ד

ב אלפי' עם ה' כשהם ד' פעמים כבד חוזרים אל כבד אחד שהוא שם אחד. על כן כתוב "הוא הלילה הזה ליי" (שם). לפיכך אמר בסוף "ליל שְׁמֵרִים לכל בני ישראל לדרתם" (שם), 'לדרת"ם'

'לצדי"ק ת"ם' 'צ"ד ל"י תק"ם'. 'צ"ד' 'טפ"ה' והוא 'חלו"ן' כמו שרמזתי למעלה בסוד העבור. שמרים לכל בני ישראל **פלאות חכמה** לכל 'אילנ"י בש"ר' שהם 'בנ"י ישרא"ל' שהם 'מלאכ"י בש"ר', והנה 'מיכאל בש"ר' של ישראל. וכל 'איל"ן' 'מאכל' הוא 'מלא"ך'. על כן סוד דניאל 'ל אילן רביעי והוא מלא"ך רביעי שהוא לאדנ"י וזהו מיכאל"ל גם מיכאל ודניאל שוים במספרם.

'חש"ך אפל"ה' 'כ"ח ש"ל הא"ף'. והנה חשך היא מכה תשיעית ואין לה מציאות כעשרת הדברים שהם כולם אור. שנאמר "ולכל בני ישראל היה אור במושב'תם" (שמות י' כג), 'אור בשמותם', 'אור במ"ב שמות'. והנה "שלוש"ת ימים" יום ולילה שסודם סמא"ל רמז לשלשת ימי אפלה שלא נברא בהם עדיין דבר שמיימי מאיר. כי ברביעי נבראו ממד"ת מאר"ת "אמרת יי צרופה מגן הוא לכל החוסים בו" (תהלים יח' לא). ונאמר בו, נטה ידך 'על השמים' (שמות י' כא) 'המתי"ם'. נטה ידך 'שטר הדין' 'ירד השטן' **על השמי"ם** 'רוח השטן' **הממית**. "ויהי חשך על ארץ מצרים 'וימ"ש חש"ך' (שם) אשר 'כח"ו שמש"י' אשר 'ש"ם כ"ח שו"י', 'ימח ש'מו ו'זכרו ושמו כשם 'ארץ מצרים' ויהי חשך על יש"ו הנצר"י.

וזה סוד הגאולה ומפני שעשר ספירות מתבארים מן התורה מסתרי עשר מכות שכל ספירה פועלת שנוי טבע בעולם ובשנה ובנפש, אני צריך לדבר במ בראשי פרקים ועיין במ

בתורה מאד. והעניין הראשון הוא שהשם אמר אל משה "ראה נתתיך אלהים לפרעה" (שמות ז' א') י"ה מלא לעפר ה'. כי משה הוא השם הנקרא א"ל שד"י השומר ד' ליחות הטיפה הכללית הראשונה האמצעית שהיא פל' המעיין הנקרא שרשי האילן.

והליחות הם ארבעה ואלו הן ד' צבעיהם אדום"ה שחור"ה לבנ"ה ירוק"ה וסוד סופיהם מקר"ן כתי' 'מפריס' 'ספרי"ם' כמו שרמזתי למעלה.

ואהר"ן רמזנו סוד מבלתי רשו"ת וש"ם הוא שמ"ו יהוה כמו שרמזתי י"ה ו"ה וכך הוא חצ"י הש"ם. הנה אהר"ן והוא הא"ץ הוא המלאך המהיר וסודו א' מהיר מש"ה. ושניהם הם הראשי"ם ובידם הש"ם המאיר לארץ ולדרים עליה. והוא שאמר למשה "ואני אקשה את לב פרעה" (שמות ז' ג'), אשקה את לב פרעה סם המות עד שישוב לב כבד. שנאמר "כבד לב פרעה" (שם יד'). ועוד אמר למשה ולאהרן "כי ידבר אלכם פרעה לאמר תנ"ו לכ"ם מופ"ת" (שם ט') מפלאות הכשפים, כלומר מנפלאות הכשפים אשר הם חכמ"ה. תנו לכם מופת מרעיש האומות וסודו מרשיע האות באמצע שבעים אומות.

ושנות משה מספרם לשון הקדש ושנות אהרן מספרם שלוש לשון הקדש. והנה הוא גדול ממשה שלש שנים והוא סוד "שלש שנים יהיה לכם ערלים" (ויקרא יט' כג'). שדרשו בו, בתינוק הכתוב

מדבר ששואל ומשיב ובחמשית לומד מקרא. וכבר נאמר בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו. ומשה אמר ואני ערל שפתים פי' כבד פה וכבד לשון אנכי.

ובכה לשון הקדש משולשה יכול אדם לשנות הטבעים אשר תחלתם כח התלי בראש ובזנב. ועל כן "קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין" (שמות ד' ט'). לא אמר יהי תנין אבל אמר יהי לתנין. ובפעלה אמר "ויהי לתנין" (שם), רמז לסוד יהי אור ויהי אור. ואהרן פעל זה הפעל תחילה. וסוד "ולפני פרעה ולפני עבדיו" (שם) לפני העפר ולפני הלבנה, כלומר לפני המקיף והמוקף. "ויקרא גם פרעה 'לחכמים ולמכשפים' (שם יא) 'לחיים ולמיתים' כי המכשפים הם המתים ודורש אל המתים אל המכשפים. חרטמ"י מצרי"ם פועלים ברוח טמאה, 'חרטמים צרים' 'חרטמי מים מרים' 'חרטמי מצרים' 'ממיתים בני אדם' 'ממיתים נאבדים' 'מזנים כשפניים' 'שרי יום ולילה'. הם "חרטמי מצרים בלהטיהם". כאן רמז ללהט החרב המתהפכת מיום ולילה מלילה ויום מאור לחשך מחשך לאור.

והכל גלגליי וזמניי ועתיי, 'בלהטיה"ם' 'בדמיה"ם' כמו רמז לחותם היצירה ויהי כן, אבל הם בלא הויה לבד בעשיה. ואמרו "ויהיו לתנינם" הוא (הנברא) ביום ה' חסר י' וסודו שמיר וזו

ההויה אינה על פיהם. 'איש מטהו' 'ישו הטמא'. וע"כ כתיב "ויבלע מטה אהרן את מטתם". מטתם כתיב הוא 'דם התלי' 'דם המת' 'דם המכשף' 'דם משמין' הוא 'המנשים'. והבן אלה כולם ומיד התחייב מזה ויחזק 'לב פרעה' 'ערף הלב' 'בעל העיר' 'עפר הכבוד'. ועוד החל לפעול פעל ראשון אחר שוב המטה תנין ואחר שובו מתנין למטה כי כך היה צריך להיות הפעל הראשון בגוף המטה בעצמו עד שיתהפך ויתפעל על פי 'משה ואהרן' כלומר על פי 'אדם הראשו"ן'.

ואחר כך "ויבלע מטה אהרן את מטתם" (ש) לא את התנינם כי לא עמדו כי אם כרגע ושובו אל טבעם הראשון. על כן צוה השם למשה לאמר "לך אל פרעה בבקר הנה יוצא המימה" (ש), הנה המציא הים. "ונצבת לקראתו על שפת היא'ר" (ש) ראש המכשפים הוא ממית הראש "והמט"ה" שם הקדש (אדני). "אשר נהפך לנחש" (ש) אשר גלה כל הכשפים שהם כח התנין אשר מהפך ברכה וקללה על פי שמו הגדול "תקח בידך" שכבר התהפך כחו ודעהו.

ודע כי צורת ן' הנמצאת באות שלישית של שם שטן היא נון של שם אהרן. והושמה לחותם בחשן המשפט ונתהפכה במלת נח"ש עם חש"ן, רמז להם ונ"ח מצא ח"ן "תשוואות חן חן לה". ואמנם שש קצוות (קצוות) חתומות בהם

ש'לש פ'אות (פ'אות) מ'זה ו'ש'לש פ'אות מ'זה, ו'הרמז ב'א"ש "כ'י ב'אש י'י נ'שפ'ט" (י'שע'יה ס'ר ט'ז). ג' מ'פה ש' מ'פה ב'סוד ד'ג"ש ר'פ"ה.

ו'לפ'י ד'רך זו צ'ריך ש'תתע'ורר ת'מיד ע'ל ה'ענ'יין ה'זה ו'אל ה'דומ'ה לו ב'ענ'יין ע'שר מ'כו"ת ה'לב ש'ל פ'רע'ה ש'ה'יה כ'בד ב'טבע ה'עפ'ר, ו'ה'ית'ה ק'שה ע'רף ל'פי כ'ח ה'אלו'הי ש'הק'ש'הו ו'הכ'ב'ידו ש'נאמ'ר "ו'אנ'י אק'ש'ה א'ל"פ (א'ת ל'ב פ'רע'ה)... כ'י אנ'י ה'כ'בד'תי א'ת ל'בו ו'את ל'ב ע'בד'יו".

ו'הע'ד א' מ'רו "ל'מע'ן ש'תי א'ת'תי א'לה ב'קרבו". ו'עוד ש'ם א' מ'רו "ו'למע'ן ת'ספ'ר ב'אזנ'י ב'נך ו'בן ב'נך א'ת א'שר ה'תע'לל'תי ב'מצר'ים ו'את א'ת'תי א'שר ש'מ'תי ב'ם ו'ידע'ת'ם 'כ"י אנ"י י'י'. 'מ'לא"ך י'י' 'א'יל"ן כ'ב"ד' 'מ'כ'ב"ד ל"ב או"ב' ו'ידענ"י מ'בט'ל ה'כשפ'ים ה'נקר'אים ל"ט ו'מהפ'ך כ'ח ט"ל ו'מט"ר. ש'סוד'ם מ'חובר ע'ם ד'יו ה'וא מ'טטרו"ן 'ש"ר ה'פנ'י"ם' 'ש"ר ה'עינ'י"ם' 'ש"ר ה'קל'י"ם' 'ש"ר ה'פע"ל' כ'מו ש'רמז'תי ל'מע'לה.

ו'ע'יין ש'בד'ם נ'אמ'ר, "ו'יע'שו כ'ן ח'רטמ'י מ'צר'ים ב'להט'יה'ם". ו'כן ב'צפ'רד'ע ה'נבר'א מ'ן ע'פ'ר ה'גוף. ו'רמזו ע'ל'יו ש'הוא צ'פ'ור ד'עה ו'טבעו ה'וא ש'יצע'ק ת'מיד. ו'בד'ם נ'אמ'ר "ו'ה'י"ה ד"ם"

שהו"א ד"ם כב"ד. ועל הצפרדעים נאמר "והעל את הצפרדעים" זה בהויה, הוא בשנוי עצם המים. ואפילו בחלק הנמצא בעירוב מזג של העצים ושל האבנים. וכן נאמר "ויהי דם בכל ארץ מצרים". אחר אמרו "ויהפכו כל המים אשר ביאר לדם", ונהפכו המי"ם לד"ם מד"ם מיל"ה. והוא האות הראשון הנגזר מסוד אדם 'מילה' והיא האות הראשון הנגזר מסוד 'היסוד'.

והנה המכה הזאת נרמזת בעשירית בעצמה והיא סוד ההבדלה, שאמרו בענין סוד איוב. (בבא בתרא טז.) שאמר שמא נתחלף לך איוב באויב שמתני לאויב. אמר לו טפה בן טפה, של בכור לטפה שאינה של בכור לא נתחלף לי, בין איוב לאויב נתחלף לי? והנה כ"ל ד"ם טפ"ה והיא ד"ם ד"ם כמו שרמזתי למעלה. והסוד שכל טפה וטפה שהוא בורא ממנה בריאה היא מורכבת מארבעה דמים שהם ארבעה אדים.

אד אד אד אד

אלה ארבעתם הם התחלת כל בריה. ודע כי בלשון יון שם החלק הדק נְיִ נְיִ נְיִ נְיִ. וכבר אמרתי לך למעלה כי ארבעה שמות הקדש עולים ד"ק והם חוזרים אל שם אחד. והנה אלה סודם די"ו מ"ר (4 פע' אדנ"י) והוא סוד ורדי"ם, וכשתחבר אליהם י' שמות הקדש יהיה סודם ורידים, והוא סוד ז' ור"ע הכולל ז'

ורידים שהם נבראים ועומדים על שב"ע ספירו"ת ימי"ם, אשר עליהם נחתם כל מעשה בראשית.

ועל כן נודע כי הלב שהוא 'עליון ותחתון' חתום עליו שם זה"ב וכולל 'עשר מכות' וסוד זה"ב הנזכר ב' אלפים וז' פעמים ה', הרי 'הלב' נברא משם זהב. והוא חמש קללות גם חמש ברכות. והקללות ארו"ר ארו"ר ארו"ר ארו"ר ארו"ר והברכה או"ת או"ת או"ת או"ת. ועוד סודו זה אור אור אור אור אור עם שבע ברכות והן באות מן ה' פעמים אור שנזכרו ביום אחד שהוא יום ראשון עם מעשה בראשית, רמז לחמשה חומשי התורה. ועליהם נאמר 'אלה המצות' והנה העדות והיה הדם לכם לאות. וכן זה התחברות הצלם עם האו"ת הראשון, והוא 'צלם התאו"ה' שממנו 'הצלת אומה' בהשגת האמת. והצ"ל שהוא 'ל"ץ יהי"ר' כסיל 'שמו' והוא רו"ח סמא"ל.

ובהרכבת 'ש"ם בשם' תכיר 'מעש"ה מרכב"ה'. וכשתדבק 'בברכ"ה' תדע 'הדר"ך' אשר תלך בה. וכשתשיג חכמת 'מכת הכנ"ם' אשר היא 'מכת הדמיון', גם 'מכת הכנים' שהוא 'מכת הכסיל', לא יוכל לשלוט עליך כשפים לעולם. כי שתי המכות היו בענין מימיי. וזאת השלישית היתה ארציית שנאמר, "והך את עפר הארץ". והוא שאין השד יכול לברוא בריה פחות מכשעורה. ואעפ"י שהוא קולע אל השערה ול"ו יחטיא. ולא,

נכתב בו כי רמז הוא. ולא נאמר שהחרטומים בקשו להוסיף על מכת הכנים כמו שעשו בקודמות. ושלשה עניינים עשו לבד, הפוך המטה לתנין, והמים לדם, ועליית הצפרדע. אבל בכנים "ויעשו כן החרטמים בלטיהם להוציא את הכנים ולא יכלו". אבל הודו בעל כרחם שזהו אינו ממין הכשפיות שלהם אך אמרו "אצבע אלהים היא", רמז לסוד הלוחות שנאמר במ "כתובים באצבע אלהים", שגם הוא ממין הנפלאות האלוהיות.

ובשבע מכות הנשארות לא נזכרו החרטמים שיחשבו לדמות פעולותיהם לפעולות הנביאים האלהיים אבל שתקו ועמדו משתוממים וסובלים המכות כשאר העם. ונאמר במכה הששית שהיא השחין "ולא יכלו החרטמים לעמד לפני משה מפני השחין כי היה השחין בחרטומים ובכל מצרים". בחרטמם כתיב והוא רמז נאמר "בחרט אנוש" (ישעיה ח' א'), והוא סוד אמרו במעשה העגל "ויצר אותו בחרט ויעשהו 'עגל מסכה' (שמות לב' ד). והוא 'סמך עגלה' שהוא 'גלם הכעס' והוא 'גלם כעסה'. והרמז להכעיסו במעשה ידיכם, והוא מם וסמך שבלחות בנס היו עומדים ונקרא העגל אלהי זהב (ו).

וכבר הודעתוך סוד זהב והנה **סמך**. ואמנם נאמר שם כבד על ארבע מכות, באמרו ערב כבד, ברד כבד. וגם בארבה נאמר "כבד מאד לפניו לא היה כן ארבה כמוהו ואחריו לא יהיה כן" (שמות י' טו) ולא נאמר כזה בשאר, רק בברד

נאמר "לא היה כמהו בכל ארץ מצרים מאז היתה לגוי". אבל לא נאמר ואחריו לא יהיה כן שם גם כן כמו שאמרו בארבה שהיא המכה השמינית.

וחכמת חלוק המכות כחכמת חלוק הספירות ויובן החלוק מפשטי התורה וכל שכן מסתריה. וסוד המכות בגי' שתי"ם שתי"ם הם דצ"כ עד"ש באח"ב והם חתומים בצבאו"ת, נרמזו בסוד "ה'שבעתי א'תכם ב'נות י'רושלם בצבאות" (שיר השירים) שנרמזו ראשי תבותיהם בסוד הגאולה, באמרו שם "ה'יום א'תם י'צאים ב'חדש ה'אביב" (שמות יג' ד). האי"ב מצורף האב"י רמז לאמרו "ואיב"ה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה" (בראשית ג' טו). ואתה יודע כי תכלית עניין המכה הוא ענין התפילין, שנשלם הדבר בשתי פרשיות שהם סמוכות קדש והיה, והם כנגד שני בנים שואל והוא תם. בשאלת תם מהו אומר "מ"ה זא"ת ואמרת אליו" ז"ה אמ"ת (כי) "בחוזק י"ד היממ"ע" (שמות יג' יד) מצ'רף העמי"ם, רמז בגולה שכך גאלנו בחוזק יד מיד העמים.

וסוד יד יו"ד דל"ת' חות"ם' קדש וחול', י' שמות הקדש שהם ד' שמות מן הכנוי. והם ארבעה פנים פן פן פן פן. וסוד התפילין גדול ונודע מטטפת ועליו רמזים מופלאים וסודות עליונים ונרמזו בפרשיות בעצמן.

ואמנם הבן השני שאינו יודע לשאל את פתח ליה שנאמר בעבור ז"ה. והנה צוה לענות לזה בצורה אחת ולראשון בצורה אחרת שהוא השני באמת, כי בזה אמר "יי לי בצאתי ממצרים מבית עבדים". ויש הפרש גדול בין אמרו "בצאתי" ובין אמרו "הוציאנו". וזכר לזה פעל תורה ולזה פעל זביחה. ובכלל לזה אמר "ולזכרון בין עיניך" ולזה "ולטוטפות בין עיניך", לזה ידך ולזה ידכה לזה פדיון בכור ולזה שמירת החקה. ובחברך ז"ה עם י"ד תדע סוד השם. וכשתחבר אליהם ל"י תבין הסוד תאמר מיד ז"ה ד"י ל"י והרמז "יהוה לי לא אירא מה יעשה לי אדם" (תהלים קיח' ו'). "יהוה לי בעזרי ואני אראה בשונאי (שם ז'). "טוב לחסות ביהוה מבטח באדם (שם ה'). טוב לחסות ביהוה מבטח בנדיבים (שם ט').

ועתה אחי אשר בנפשי הנקשר בקירות לבי וחתום על רא"ש ראש. ראה גם ראה כי הבן השני שואל מ"ה זא"ת ונקרא תם. ופרעה ועבדיו אומרים מ"ה זא"ת, וישראל גם כן אמרו למשה מ"ה זא"ת עשית לנו, וכן השבטים אמרו מ"ה זאת עשה אלהים לנו. וכל אלו נרמזו תחילה בענין בריאת האשה מן הצלע באמרו שם "זאת הפעם עצם מעצמי לזאת יקרא אשה כי מאיש לוקחה זאת".

והנה נזכר ג' פעמים זאת, ובהם נרמז סוד מבש"ר הגלוי"ת האחרון"ן עם ל"ב, ל' של זאת נוספת ועם ב' נוספת להשלים חבור ראש התורה עם סופה שסודם בשלשי"ם ומורים על מעשה מרכבה. והשאר א' רכ"ב שסודם ג' אלפים, רמז לאמרו "וידבר שלשת אלפים משל". והם אלף במספר, בענין תשר"ק אלף ועוד אלפים כי רכ"ב מספרו אל"ף אל"ף, והנה ג' אלפים שהם אלף ורכ"ב. והרמז "ויי בר"ך את אברהם בכל" היא שנת בר"ך שהם רכ"ב והיא בעצמה שנת כל, זו לחורבן וזו ליצירה. וסוד האלפים "ה"א לכם זרע וזרעתם את האדמ"ה" (בראשית מז' כג). וכשתמנה אברה"ם ותפריד ממנו מספר כ"ה יהיה זרעך ישאר אבר"כ והרמז "ואברכ"ך ואגדלה שמך והיה ברכ"ה" (בראשית יב' ב). רכ"ב אחר סוף ה' אלפים וסימן ואגדל"ה שמ"ך בהתישבות הגדול והמעלה עולה ה' וחמשי"ם והבינם.

וראה עוד כי מספר שנות היצירה מעת החשבון של היצירה עד סוף חורבן הבית האחרון הוא במספר יא"ב אותיות היא"ב האותיות וסימנים אלף. וכשתמנה ארבעת אלפים תמצאם א"ב אל"ף וסימני הזמן הנזכר ג' אלפים שנה ותתכ"ח שנה והכל אלף.

ואם כן הנה קב"ע השם זמן, קב"ע שנה בסוד עק"ב "ואתה תשופנו עקב" (בראשית ג' טו) "בעקב עשו" (בראשית כה' כו) "עקב אשר שמע אברהם" (בראשית כו' ה) "והיה עקב תשמעון" (דברים ז'

(יב) "בשמרם עקב רב" (תהלים יט' יב) "בק"ע לגלגלת" (שמות לח' כו) "יאורים בק"ע" (איוב כח' י) בניס"ן. והנה עם קע"ב שנה המתגלגלים כ"ל שבע"ה ימים נשלם מספר ד' אלפים שנה ויהיה לנו בשנה הבאה מספר נ"א שהם אלף וחמשים שנה. חברם ותמצא נסתרם אד"נ. והוא המספר הנכלל מן י' ספירות מחוברים יחד. חברם שני המנינים ותמצאם עולים הזמן הנקב"ע שהוא בארך.

וזה סוד גדול כי החבור הראש עולה באב"ן. כי שם נחתם בחמ"ה ונתחדש א"ד במ"ח וסודו ד"א, והוא תרגום של מלת זאת, כי בפע"ם הזאת, בצל"ע הזאת. 'זאת הפע"ם' 'זאת הצל"ע' 'ח"ת הק"ץ' 'אהבת הצלע' 'אהבת הנעלם'. **אהבת ג' שמות ס"ה ס"ה ס"ה**, 'חשק הפנימי' 'בצלמ"ו הנפ"ש' 'בכספ"ו הנפש'.

והחבור השני עולה א"ב ורו"ח, בא רוחו של הקדוש ברוך הוא בעולמינו זה. והנה רוח הקדש שאמר עליו דוד המלך ע"ה "ורוח קדשך אל תקח ממני" (תהלים נא' יג). והבן כל זה מאד ואל תתרשל מהלימוד ומהעיון בתורה על דרך זו וכל מה שלמודך עליו. כי אם הלשונות הסכמיות **צורת האותיות העבריות בצורה הטבעיות הם אלוהיות** והוא סוד אמרו "והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת" (שמות לב' טז) כמו שרמזתי למעלה. אלא שהכח האלהי מהפכו אל

כל צד והדם הוא הדיו שלו שבו כותב צורות היצורים כמו שאראה לך כשנתראה פנים. וכמו שרמזתי לך ה' בצורת ה'.

ועתה אדבר באלפא ביתות. דע כי הריגת כח הדמיון הרע קשה מאד, יותר מהריגת כח החוש הרע.

והריגת כח התאוה הרוחנית חזקה וקשה מאד, יותר מהריגת כח התאוה הגופנית. והריגת כח העדרים שהם הצאן והוא כח ההרגל קשה כמעט יותר מכולם. ואמרי הריגות ענין באלה כולם, הוא מפני שאין שום דבר מאלה, כי אם פרידה מזולתו אשר הוא הפכו. גם המות איננו כי אם פרידת הנפש מהגוף "וישוב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה" (קהלת יב ז').

ודע שהריגת הדמיון הרע צריך כח אלהי וסייעתא דשמיא, מפני שהשם ית' חתמו בחותם שמו הנכבד והנורא. והאיש הנכנס להלחם בו להעדיר כח מלבו ומדם קרבו, מוצא מיד יוצאים לקראתו שנים עשר אלף מלאכי חמה. ורואה לפניו שדים אשר אין להם מספר, ושטן אביהם על גביהם וכולם מפחידים אותו ומבקשים להרגו. כמה שנאמר (שה"ש ה' ז') "מצאני השומרים הס' בבים בעיר הכוני פצעוני" וכו'. וכל שיר השירים מלא מזה. ואמנם עם השבעת (השמות) ועם ידיעת ההזכרה, המזכיר המשביע מאחז פני כסא והשם פרש"ז (פרש שדי זיו שכינתו) עליו עננו. כמו שנאמר במשה, אחוז בכסא שלי ואחז

בו ואז פרש עליו זיו שכינתו. והזוכה זוכה ואם בא לטהר מסייעין אותו וכו'. ואמנם חמשים שערי בינה הנזכרים למעלה שבסופם נחתם הקץ הם נרמזים בתורה בשמות הנצלים מן התיבה שהם אב אחד ושלושת בניו.

'נח שם חם ויפת'.

שהם כוללים 'חמשי"ם פתחי"ם'. ונאמר "שלושה אלה בני נח ומאלה נפצה כל הארץ" (בראשית ט' יט'). ומענייניהם הנכתבים בתורה יובן כל דבר על אמתתו. ואתה יודע כי פרשת בראשית נחתמה בענין נח ופרשת נח נחתמה בענין אברהם. והמייחסים מן זה ספר תולדות אדם וכו', דרכיהם הם אלה: אדם שת אנוש וקינן מהללאל ירד חנוך מתושלח למך. הנה ט' ספירות ואמנם חנוך הוא ספירה שבעית ונפרד, אבל נח הוא ספירה עשירית והראשית נאמר בו ז"ה תולדות אדם ושנה בו מעט, וזה דרכם כולם.

אדם	:	ויחיי:	ויולד:	ויחיי	:	ויולד:	ויהיו:	וימת
שת	:	ויחיי:	ויולד:	ויחיי	:	ויולד:	ויהיו:	וימת
אנוש	:	ויחיי:	ויולד:	ויחיי	:	ויולד:	ויהיו:	וימת

קינן	:	ויחזי:	ויולד:	ויחזי	:	ויולד:	ויהיו:	וימת
מהללאל	:	ויחזי:	ויולד:	ויחזי	:	ויולד:	ויהיו:	וימת
ירד	:	ויחזי:	ויולד:	ויחזי	:	ויולד:	ויהיו:	וימת
חנוך	:	ויחזי:	ויולד:	ויתהלך:	ויולד:	ויהיו:	וואיבנו	
מתושלח:	ויחזי:	ויולד:	ויחזי	:	ויולד:	ויהיו:	וימת	
למך	:	ויחזי:	ויולד:	ויחזי	:	ויולד:	ויהיו:	וימת
נח	:	ויחזי:	ויולד:	ויחזי	:	ויולד:	ויהיו:	וימת

אלה תולדות נח נח. ואלה תולדות בני נח שם חם ויפת
אלה תולדות שם שם ויולד : ויחזי : ויולד:

וארפכשד:	חי	:	ויולד:	ויחזי:	ויולד
ושלח	חי	:	ויולד:	ויחזי:	ויולד
ויחזי	עבר	:	ויולד:	ויחזי:	ויולד
ויחזי	פלג	:	ויולד:	ויחזי:	ויולד
ויחזי	רעו	:	ויולד:	ויחזי:	ויולד
ויחזי	שרוג:	:	ויולד:	ויחזי:	ויולד

ויחי : נחור: ויולד: ויחי: ויולד
ויחי : תרח: ויולד: ויחי: ויולד

ואלה תולדות תרח תרח הוליד את אברם וכו' וימת הרן בחרן ויהיו ימי תרח וימת תרח בחרן.

ראה והשתכל בהבדלים המופלאים הנזכרים באלה באי תולדותיהם ובחייהם ובהוית' ובמתת קצתם, ותבין מהם ההנהגה האלוהית בבני אדם וההשגחה העצומה במקצתם, והעניין שבין אדם לקונו ממנו בכלל וממנו בפרט. רק בעניין האבות ובתולדותיהם ובחייהם ובענייניהם כולם איני צריך להעירך עליהם שהם אברהם אבינו ע"ה.

ועדינו היום ההשגחה מפורסמת חזקה ועצומה תמיד בכל דור ודור ש"ל (שבח לאל), ואפילו בפשעים מאומתינו ליסרם, כמו שנאמר "כאשר ייסר איש את בנו יי אלהיך מיסרך" (דברים ח' ה'). ונאמר עליו "רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקד עליכם את כל עונתיכם" (עמוס ג' ב').

ולפי דרך זו תעיין בכל דרכי התורה בכלליה ובפרטיה ואותיותיה ונקודיה וטעמיה וחילוף תיבותיה ופסוקיה

וסדריה. וסתומות ופתוחות ומסורות וחלופי האותיות וחלופיהם וחלופי חלופיהם. והבט את האותיות וחלופיהם וכל הדרכים שדומים לאלה ולדומיה, ואז יתכן שתוכל להשיג בהם ההשגה הנבואית אם אתה ראוי לכך.

ולפיכך אעידך על דרכי האלפא ביתות שמהם התחייבו דרכי התורה ונתיבותיה כולם כאשר הם.

אב גד הו זח טי כל מנ סע פצ קר שת
בג דה וז חט יכ למ נס עפ צק רש תא
גד הו זח טי כל מנ סע פצ קר שת אב
דה וז חט יכ למ נס עפ צק רש תא בג
הו זח טי כל מנ סע פצ קר שת אב גד
וז חט יכ למ נס עפ צק רש תא בג דה
זח טי כל מנ סע פצ קר שת אב גד הו
חט יכ למ נס עפ צק רש תא בג דה וז
טי כל מנ סע פצ קר שת אב גד הו זח
יכ למ נס עפ צק רש תא בג דה וז חט

הנסתרות, נפלאות יש בם. וכללם צריך לסדר אותם בסדר נכון. וכתבתי לך אלה להראותך

איך תנהיגם ותסדרם בסתריהם. והזהר מאד שלא תטעה בסדוריהם שכלך אל עין סדריהם פעמים רבות ואל תסמוך על קצתם, כי רוח הקדש בקרבם. ואם תזכה "יפתח יי לך את אוצרו הטוב, את השמים לתת את מטר ארצך בעתו ולברך את כל מעשה ידיך" וכו' (דברים כה יב). וצריך שתגלגלם ככה עוד עד הסוף. ועוד כזה,

את כל בש ימ גר טנ דק חס הצ זע ופ
תא עז צה סח קד נט רג מי שב לכ פו

פקח עיניך ועין לבך וראה מה נתפש ברשתות האלה ותבין כי כשתחבר ד"ק עם ד"ק ותהיה מדקד"ק על מספרם כמו שהוא מצוה לך ששניהם ציווי אחד, תמצא מיד שהם כוללים ח' שמות הקודש. והוא הרמוז בספר יצירה בראשו קק"ח הפוך. כי יש סכנה בהזכרתו ישר למבין שם מדת יצח"ק שהיא מדת פחד ומדת קנאה ששם מדת פינח"ס. ואם תכיר באר"ה של מרים ותדע כמות השקל שהוא עשרים גר"ה וסודו עשרי"ם גר"ה השק"ל והוא הר"ג נפ"ש הרשעי"ם הנכנסים בסוד החשו"ב, אז תכיר המדה.

ואם יברח דמך מלבך בהשגתה שהיא יציאה מן כ"ח אל פע"ל שוב למקום, שלכך נאמר רצוא ושוב. ועל דבר זה נכרת ברית, "ולא יהיה (בכם) [בהם]

נגף בפקד אותם" (שמות ל' יב'). כח אלהי הוא שהוא ש"ר מוש"ל על המנין. ואעפ"י ש"שמו פלא יועץ אל גבור אבי עד ש"ר שלו"ם" (ישעיה ט' ה). ועל כן כתיב "למרבה המשרה ולשלום אין קץ" (שם) "ותהי המשרה על שכמ"ו" (שם) והוא חשבון כ"ו ש"ם ש"ם יהו"ה. וכך עולה מה שבתוך הרש"ת חשבו"ן, והוא נראה בחושי"ם. וסוד ד"ק ד"ק, ח"ר וכשתחבר עוד ג"ר עם ג"ר והוא חבור אב"ר עם אב"ר בסוד ג"ר ג"ר יהיה ו"ת. חבר שני העניינים יחד ותמצא סוד שניהם חרות על הלחות. וסוד ט"נ ט"נ שבתוך חולי"ה חולי"ה ובקצוות פאו"ת פאו"ת וסודם ימי"ן ושמא"ל שמא"ל וימי"ן והחבור או"ת וסי"ד סי"ד ואו"ת והם אות חקוק על יסו"ד. והסוד פ"ו פ"ו פני"ם ואחור"ר מ"ח ול"ב מלאך ושר. והנה "אמר ליי מחס"י" עד "כי אתה יי מחסי" (תהלים צא) שהם משני הצדדים זה מפה וזה מפה. וסוד כה"ן גדו"ל ועל פי"ו כ"ל חכ"ם מחכי"ם.

ומפני זה הכח נאמר "ויבל"ע מטה אהרן את מטתם" שכן כתוב עליהם ויהיו לתנינים מנין היוליות שכן 'אי"ש מטה"ו' 'אי"ן י"ש' שסודם שמא"ל. אבל 'לתנינם' ויהיו 'דומין לתלי' 'דומים לדמות' 'למין כשפים'. ולמה נקרא שמם כשפים מפני שהם מכחישים, 'אכ"ל מחש"י פמליא של מעלה'. אל תיקרי מכחישים אלא מחשיכים כח מושל על הפלאים. ואם כן הם מכחישים מציאות השם ית' שהוא מושל על הפלאים ועל האלפים. ומספר 'פמלי"א ש"ל מעל"ה' 'ה' המפורש'.

ודע כי כל המכחישו נקרא כשפן וכל כשפן הוא מכחישו. והמאמינו עליו הכתוב אומר "והאמין ביהוה ויחשבה ל"ו צדק"ה" (בראשית ט"ו ו'). מפני שהוא ק"ץ הול"ד סל"ם, סינ"י ה' שמות הקדש שהם י' פעמים אחד. רמז י"ה שהוא שם לעשר ספירות ה' כנגד ה', אדנ"י כנגד אדנ"י שהוא כפל ראשון והו"א ק"ל. וכן א' כנגד א' שהו"א כבד וסודו בו עם ט' חול צו חק. כך צריך שתעשה כזה אם תרצה להדמות לשם בדרכיו בכל התורה כולה ובכל השמות כולם עד שתחבר אות לאות ואחד לשנים ושנים לשנים ותפרידם גם כן פעם לחלקים שוים ופעם לחלקים בלתי שוים ופעם בתוספת ופעם במגרעת באלה הצורות הכתובות אצלך על אלפא ביתא של הרב ר' יצחק מברדש ז"ה.

א ג ה ז ט כ מ ס פ ק ש
 ב ד ו ח י ל נ ע צ ר ת
 ת ש צ פ נ מ י ט ו ה ב
 ר ק ע ס ל כ ח ז ד ג א

דע כי הדרכים הראשונים המסודרים בהם רמז לכם ההופכים. והדרך הראשונה הישרה תתגלה מן השירה

של הים והשנית תתגלה משירת האזינ"ו ו' זי"ן ה"א א' הזי"ו ל"ך זו זו זו גל גל גל וגזל. ואמנם זהו סוד להב החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים שהוא דרך ההשגה הנבואית עם האותיות. אלה ראשית דרכיו להמציא ממנו כל הלשונות וכל החכמות באמצעות מדות הספירות והחותמות ולהוריד בהם הכחות העליונות האלהיות ולהשכינם בארץ. כמו שרמזו שאברהם הוריד השכינה מערבות לערבות ויצחק הורידה יותר ויעקב הורידה לגלגל הירח עד שבא משה והורידה לארץ שנאמר "וירד יי על הר סיני". והכרבים שוכנים מקדם לגן עדן ובעל הכח השלם מנצחם בכח שם המפורש הנקרא שדי מנצח המערכות כולן. שנאמר "יי איש מלחמה יי שמו".

א : אב : אבג : אבגד : אבגדה : וכן עד סופן
 ב : בג : בגד : בגדה : בגדהו : וכן עד הכל
 ג : גד : גדה : גדהו : גדהוז : וכן השאר
 ד : דה : דהו : דהוז : דהוזח : וכן כולן
 ה : הו : הוז : הוזח : הוזחט : יחד
 ו : וז : וזח : וזחט : וזחטי : עד סופן

הנה אתה רואה באלה צורות האצילות ודמות השפע הנאל"ץ והנשע"ף מן הספירה הראשונה שהיא נקראת כתר עליון, אויר קדמון, שכל ראשון, מחשבה עליונה. שגם

היא שפע שאינו ממינה, כמו שאין האלף נכתבת ממין הסופר שכותבה אבל היא (האות) צורה נשפעת מכחו והיא המעידה על כחו והשאר כולו ממין ידוע נאצל זה מזה. 'וקרא זה אל זה ואמר ק'ק'ק' יי צבאות מלוא כל הארץ כבודו'.

ודע כי שם הקדש חקוק וחתום על ארבע קרנותיו מהם ד' אותיות "אהו". וזהו סוד י"ו ה"א ונלקח הפוך והוא חתום הפוך על הדבר הנקרא כב"ד צו מחיי. וצריך למנות אותיות שהם סוד כולל "כי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש". שש"ת הם תשר"ק והיא אלף וסימנה א' י' של ימים היא רמז ל"חז"ר? (הו"ד) ונשאר מי"ם והוא מ"ן והוא מספר כ"ב (ז"ל כל האותיות שבטבלה) אותיות, שהם עץ של עץ ה"א החיים גם צ' של צלם שהוא בעצמו עץ. והנה הענין הנקרא בו כדמות תיבות עולה ל' (ו' שורות בכל שורה ה' תיבות הרי הכל ל', גם א' נקרא תיבה) הרי צ"ל והחותם שהוא וזחט"י הוא מ' הרי צל"ם. וכלל כל המספר הכולל את כולם עולה הנפ"ש (כל 6 שורות הטבלה) ודע זה מאד.

וראוי שתדע שהחשבון הכולל את רל"א שערים, צריך לגלגלו אל כל צד שכך נאמר חזר גלגל פנים ואחור. והנה מספר הטור הראשון באר"ך כ"ל אבגדה"ו עולה כ"א. ואין לו מלות אבל יש לו ו' אותיות ואם כן הכל כ"ז והוא אכ"ו והוא בלשון יון שמע. ואמרו ז"ל שמע בכל לשון שאתה

שומע. ומספר הטור השני באר"ך עוד עולה מ"ח ותיבותיו ו' ואותיותיו י"ב הרי י"ח והכל ס"ו. וסוד שני הדרכים "וכסא"ו כשמש נגדי" (תהלים פט' לז). והטור השלישי עולה פ"ה ותיבותיו ו' ואותיותיו י"ח והכל ק"ג, סודו מזון וסוד מחנ"ה. והטור הרביעי עולה קמ"ב ועם י"ח לאותיותיו ותיבותיו הרי ק"ס וסודו ע"ץ צל"ם כס"ף קי"ן נקו"ד והכל ס"ק. והטור החמישי עולה הקס"ם וסודו ה"ר הכעס"ן הקדמו"ן העצ"ם המנוק"ד אד"ר באב"ר דר"א. ועם בי"ו (יה) הנזכרים הנה נשלם בהם סוד היר"ח שהוא הרח"י והוא סוד הריח והוא ברכ"א והוא סימן הגאולה. וכל הדרך הזה הלך באר"ך והשני הולך ברחב ומספריו כולם אכתבם לכם בין לאלה ובין לאלה ברמז. הרחב ל"ה נ' ס"ה פ"ה צ"ה ק"י הכל תל"ה. והארך כ"א מ"ח פ"ה קמ"ב ר"ה הכל ראש"ו. אעפ"י שתמצא חלוף פ"ה במקום פ"א גם קמ"ב במקום ק"כ גם ר"ה במקום קס"ה, דע שלא נפל זה פ"ה במקר"ה.

שם הארך

אגוי יח לה
 בה טי ד כי נ
 גז יב יח כה סה
 דט יה כב לפה
 היא יח כו לה צה
 ויג כאל מ קי

אלה עולים אי"ש (אולי אש) שהוא מראה רוח הקדש וכן הכל. כי צורת העומק היא דמות רוח הקדש ודי ברמזה הוד והדר לפניו עז וחדוה במקומו. ורוח הקדש מלבשת הכל ועולה ויורדת במ ונמצאת בכל חלק וחלק מחלקי הכל. נאמר בצורת שם הרחב כ"א מ"ח פ"א ק"כ קס"א.

שם העמק

כא יח ל (לו) מה

סה

(יה)

עז

יד

באמרה בצורת היוד בכל האותיות ובנקודה בכל חלקי המציאות ובעתה, ובנפש בכל הגוף ובשכל בכל הנפש ובחום בכל חלק מחלקי האש ובלחות בכל חלק מהאוויר. ועד כאן משל בלי שנוי והתחלפות דבר מאלה בעת בלתי עת, מפני שאלה כולם מוטבעים אלה באלה וכולם עליונים. אך הקור במים מתהפך בצורות רצוא ושוב ומקבל כח החום מן האוויר ומן האש ומן השמש ומשתנה באיכותו מקר לחם. והאור יומיי והחושך ליליי וטבעו מתחלת בריתו קר ולח מקבל לחות מן האוויר המקיף בו שהוא כצורה לו, והנו מקבל מעליונו ונותן לתחתונו. ואין צריך להאריך בזה כי זה מבואר לכל חכם משכיל שהוא מקובל ושלם במופתים ברורים מורגשים ומושכלים שדי בהם. וההתהפכות

החזק ימצא בעפר. ועל כן היה שנוי צורות מתחלף ומשתנה בפרטים ובכללים בתולדות המתחייבים מן תנועות הגלגלים סביב היסודות ומן הכוכבים והמזלות והתקופות והמולדות הצמודות שהן לבריות צנים ופחים ומלכדות ורשתות ומצרות.

ואלה הם דרכי הסודות אשר ברומו של עולם עומדים ונרמזים במשלים וחידות לחכמי הנפשות המיוחדות אשר לשם תמיד מיוחדות ולעבוד אותו בכל מיני העבודות הנחמדות בכל יום ויום מתבודדות, עד הכירם שרשי היסודות. ויש במציאות שלשה מינים בעניין הנזכר. יש מי שנושא ונותן בשיווי ויש מי שנותן ואינו נושא אבל מי שאינו נותן ולא נושא אין לו מציאות. והנושא והנותן פעם ישא דבר ויתנהו ופעם יתן דבר וישאהו ויהיה זה בו מתגלגל חלילה. ופעם ישא מזה ויתן לזה האחר, אבל לא למי שקבל ממנו.

וזה כולו גלגליי והעולם השפל הנושא כחות מן העולם הגלגליי והשכליי ואינו נותן להם דבר. והגלגליי נושא מן השכליי ונותן לשפליי. והשכליי נותן לגלגליי ואינו נושא ממנו דבר. ואם כן נדיבות השכליי היא על דרך חן וחסד ורחמים. וכל מידה טובה שאפשר להיות במי שהוא חונן לזולתו ומרחם עליו ומתחסד עמו ומוותר לו מטובו ומאציל ומשפיע לו ממעלותיו ואשר נמצא אותו לפי כחו ונדיבות הגלגליי איננה כל כך חזקה בשכליית משני צדדים. אחד מצד שאין עשרו כעשר עליונו

ושני שאין המקבלים ממנו ראויים לקבל מה שקבל הוא בעצמו, וכל שכן נדיבות התחתונים שהיא חלושה בערך אל העליונות במה שמתנדב דבר מזה לזה.

ואם כן מה שימצא מהנדיבות האלוהיית על העולם השכלי אין ראוי להעריצו לנדיבות תחתונו כולם, גם אינו ממינם. וזה ידוע לך ולפי זה העניין צריך שתחשוב שאין מתנות בני אדם מזה לזה שווה כמו שאין מתנות הנפש וכחותיה לחלקי הגוף שוות. שהרי חלקה שפעיה לכל האברים לפי כחה ולפי הראוי לכל אחד ואחד מהם כפי הסדר הטבעי לטובה הגדול הכללי הכוללה עמדתו וקיומו לזמן אחד הוא החיים. ועל כן יבטלו שאר טובותיה ממנו בהעדר חייו ויורה זה שהם היו סבת מציאתו אותו הזמן שנמצא.

וחיי גוף האדם נתנו לו כדי להתעלות מהם אל חיים אחרים מעולים מהם והם הנקראים חיי העולם הבא. ואם יעדרו אותם נעדרו אלה ואם נמצאו אותם הנה אלה נמצאים וקימים בסבתם וחיי העולם הבא לנפש המשכלת באים מעולם השכלי, כמו שבאים לעולם הגלגלי חיים מעולם השכלי. והושמו כחות התולדות הטבעית וכחות הגלגל הזמניות לשמרים ולשוערים על כל נפש ונפש של כל איש ואיש ממנו. וביד כל כח וכח טבעי שם קבו"ע וחותרם רבו"ע במראות מתחלפות צבו"ע.

והחכמים היו מוסרין אותו לבניהם ולתלמידיהם פעם פעם אחת ב' שבו"ע. והתלמידים היו מתבודדים ומעיינים ב"ו עד שהיה מלחש להם. ורמז זה כי שם בן מ"ב משלים לפי הוצאתו מפסוק בראשית בשתי אותיות שבו ו"ב של ובה"ו. שסודו חו"ה ונחלק כך, ו"ב ה"ו. והמעין בו קנאים פוגעים בו, אם הוא בועל ארמי"ת שסודו מתרי"א. ורמזה תמורה ושמה תרומה. וכן כתוב "ויקחו לי תרומה". והקבלה בו ויקחו לי תרומה ופירושו ויקחו לקדש תרומה, ודברי רבותינו ז"ל ויקחו אותי תרומה והבן כל אלה.

והרואה בו מיד יחזור בתשובה ויהרהר בבינה ויחזור ב"ו. כי בהפ"ך יהפך השם מן ב' של בהו עד ב' של בראשית. כי הוא סוד היות שומרי חותם השם ארבע אותיות הקדש, ב' שהם הגדולים במעלה ועל ב' של בראשית רבתי וב' מהם בסופה. וידוע ששם ארבעתם ד' פ' אד"ם והם פנים ראשונים. והרמז כשתגיעו לאבני שיש טהור, שסודו הטור השישי שהוא חותם ששת ימים, אל תאמרו מים מים.

והסוד שני פעמים אדם שהוא מים והוא בראשון רמז אל מים העליונים ובאחרון רמז אל מים התחתונים. ולפיכך אמרו כי מים העליונים תלויים במאמר שסודו באפר הנהפך להיותו פאר. תדע זה ממלת בראשית ומאמרם בראשית

נמי מאמר הוא. ותרגומו בלשון ארמ"י הנרמזת בחכמת"א וסודו בכ"ה אמ"ת והוא מרובע החוזר שהוא בספר יצירה יה"ו שסודו כ"א אהי"ה ועליו נאמר שחותמו של הקב"ה אמת שנאמר "ויי אלהים אמת" (ירמיה י"ז). וכן תמצאם בראש ובסוף, בראשי"ת בר"א אלהים וסודו בבא"א. והוא שהיה חסר מן החותם שסודו ב"ב ק"מ א' א'. והעד שמספרו חכמ"ה ובינ"ה והמופת על היות שם בן מ"ב אותיות יוצא מן בראשית ע"ד ו"ב ובהו היותו צריך אל שתוף כאשר תשמע. אבל הזהר בך שלא תבקש שכלך מן הכח אל הפועל עד שתקבל הדרך מפי אדם חכם שלם בקבלה שכבר הוציא שכלו הוא בו מן הכח אל הפועל וראה מראות אלהים.

וזהו הסוד האחד הראשון עליו. דע כי ראשי תיבות של הפסוק הראשון של התורה צריך לשתפו עם האחרון שבה ולקחת ראשו וסופו של הראשון והוא ב"צ וסופו וראשו של האחרון והם ל"ו, וזהו סוד "בצל"ו חמדתי וישבתי" (שה"ש ב' ג'). לא כמו שאמר רשעי ישראל הפושעים בגופם. וצריך שתשתף עם אלה מיד שתי אותיות מכל צד ר"א מן הראש ישר ר"א מן הסוף הפוך ותחברם ד' ד' אותיות. ותדע מהם למה נאמר "וינחם יי כי עשה את האדם באר"ץ" (בראשית ו' א'). ולמטה נאמר "ויקרא אלהים לאור יום". לאור"ר ואם רץ לב"ך שוב למקום והזהר מלהטת החרב פן יצא לבך בענין "ויצא

לבם ויחרדו" (בראשית מב' כח). ואמר ג' פעמים אות לב צא צא. ועוד חבר כאלה ד' אותיות מן הפסוק האחרון שהם ל"ב והם כוללים מספר אלה הח' אותיות, בסוד שם "לך יהוה הגדלה והגבורה" וכו' והם כ"ל כי כל בשמים ובארץ.

ודע כי תמצא ב' של בראשית רבתי להודיעך סוד האדם הגדול המורכב מחמר וצורה. ובתוך לב הבית נקיה קטנה קטנה כלומר נקודה בתכלית הקוטן ושמה דג"ש והיא הארץ, נקרא תהו ובהו שהוא בלב העולם בנקודה בתוך העגולה. ותחת הבית שו"א והנה דגש עם שוא שוים. ותדע מזה שיש תחתיו ב' נקודות שמניעות אותו בתכלית מהירות התנועה כדמות תנועת השוא, אבל הדגש שבתוכו מחזק את לבו "כי כבד לב פרעה" והיא מדת הדין קשה, ובו צד צפון פתוח אבל שלשת רוחות סגורות. ואחר קו העליון יוצא חלק קטן לאחריו, וכן אחר קו התחתון יוצא חלק יותר גדול מעט מן הקו העליון. וזו צורתה כִּי מעידה צורתו זו אשר בריה זאת יש לה קצת השגה בעליונה הגדולה ממנה בתחתונה, איך אין פניה רואים מה שמאחריה. אבל השגחתה במה שיבא אחר מציאותה ומקבלת שפע ממנה שנעלם ממנה והיא המחשבה האלוהית שהמציאה עצמה. וזאת שמה מים והיא חכמה ומרכבת באדם וחוה והנה לבה בקרבה.

וזה סוד שלשת נקודותיה נקוד"ה בלבה לבדה
 נקוד"ה נקוד"ה יחדיו חבר מהם ק"ן אל

ק"ן ותמצא סודם מלא"ך שטן וזהו דמו"ת. חבר עוד הנשאר
 הו"ד הו"ד הו"ד שהם י"ה י"ה י"ה ותמצא אד"ם. הרי דמו"ת
 אד"ם עליו מלמעלה כמראה דמו"ת אד"ם בצלם חי אלהים
 כשהוא חי בצלם אלהים. והכל בחשבון הספירו"ת עליו
 מלמעלה. והנה דמות יצא משתי מדות, כי צאתו היה משם י"ה כפול
 י"ה על י"ה הם רכ"ה בעולם, ותמצא דמו"ת שהם מדות אלוהיות. וג'
 פעמים י"ה פשוט עולה אד"ם. והנה הראשון והנשאר גם כן הוא סוף מ"ב
 וזו צורתה וזו צורתה ב.

דע כי גם זו בצורת הראשונה בעצמה, אבל נשתנית ממנה
 מצד תנועותיה כי אין בלבה דבר רק יש על ראשה
 לפניה נקודה במקום תפילין לפניהם מעט. ושמה צי"ץ נזר
 הקדש וסודו קץ ומספרו מצד אחד נעל"ם פנימ"י, ומצד אחד
 אלף שהוא תשר"ק, והם מרכבה חוזרת לאחור מבריתה ומגעת
 עד עת ק"ץ ועליה קו ישר ברצועה שחורה ועליה שתי נקודות
 הנקראים זק"ף קט"ן.

דע כי שם מ"ב הוא הולך תחלה בצורה אחת מתגלגל מדרך ב' ב' אותיות כאלו א"ב ג' וכן עד סופו ויוצא מן בראשית בלא ספק. אבל לא על דרך שאמרו קצת רבנים אשר לא ידעו דרכו והחליפוהו. אך הוא יוצא בחילוף אחד ידוע אצלנו והוא דומה לענין חילוף 'מנא מנא תקל ופרסין' שגלגלוהו חכמי אמת המקובלים השלמים ז"ל רבותינו הקדושים קדשי קדשים. באמרם בסנהדרין בפרק כהן גדול בסוף מתנית' (עין סנהדרין כב.) וכותב לו ספר תורה לשמו, בענין כתב הנשתון כתוב ארמית ומתורגם ארמית על אמרו בסוד פס ידא די כתבא ולא כהלין כתבא למקרא ופשריה להודעא למלכא ושם נאמר אמר ר' שמעון חסידא, המתפלל צריך שיראה עצמו כאילו שכינה כנגדו שנאמר "שויתי יי לנגדי תמיד". ולר' שמעון בן אלעזר דאמר כתב זה לא נשתא כל עיקר ומאי ולא כהלין כתבא למקרא. אמר רב בגימט' איכתיב להון יט"ת (יא"ת) יט"ת פוג חמט ופריש ליה, מנא מנא תקל ופרסין. ושמואל אמר ממתו"ס ננקפ"י אאלר"ן. ר' יוחנן אמר אנ"מ אנ"מ לק"ת ניסרפ"ו. רב אשי אמר נמ"א נמ"א קת"ל פורסי"ן. ושמענו וראינו פו"ר סי"נ אבל דינו פורסי"ן. סוף דבר בין כך ובין כך הכונה כללה היא בשוה השם יוודע מתוך גלגולו ומתוך התחלפותו.

ואמנם יט"ת יט"ת מתחלף בא"ת ב"ש אבל כוז"ו במוכס"ז כוז"ו נתחלף אליו יהו"ה אלהינו יהו"ה באלפא ביתא דא"ב ג"ד וכולו בשיווי וכן אב"ג ית"ץ מתחלף באלפא ביתא אחת נעלמת והיא פותחת הלב מיד להבין אמתת השם המפורש יתברך. ואי אפשר ללמדה כי אם אחת בשבע ספירות שהן שבע מילות. וצריך לחלקה מארבע ארבע אותיות ויעלו כולם פ"ד אותיות שבו מ"ב עם מ"ב עולים ורמזם "ואעידה במ את השמים ואת הארץ". שהם כ"ב אותיות וצריך לשתפם עם הראשונים ויעלה דב"ק. חבר אליהם "א"ת דבר"י השיר"ה הזא"ת ע"ד תמ"ם" (דברים לא' ל'). וקחם על דרך וה"ו: יל"י: סי"ע: על"ם: היוצא מן ויסע וחברם וגלגלם ותמצא סודו. ואמנם סוד הממים מ' מ' מ' בלעז מצריצון מורטי וסוד הבית בל"ע ב' ב' ב' ב"ן ב"נריצון ב"ונא והם החותם ו' פעמים יה"ו עולים קכ"ו. וצריך לחשבם ד' ד' על מרכבת השם ואז יתגלה סודם שעולה אדם. כיצד הנה הם באמת ח' פעמים ה' שהם ראש חמשה וסופו. ויש שם תוכו, הנה מ' תוסיף עליהם ב' הנה במ וסודם כולם אדם קכ"ו וסודו אד"ם בעד"ן העליון מְזַבַּח בנה מְזַבַּח.

ואמנם צריך שתבחן במצויירים הגדולים ותחלקם לשני חלקים שוים של השם בלבד והם ראש וזנב של שם בן מ"ב. הראש הולך י"שר ו"הזנב ה"ולך ה"פוך, וכן שם של בראשית כמוהו. וראה וחשוב ח' אותיות של זה וח' אותיות

ורמז זה "משחקת לפניו בכל עת" (משלי ה' ל'). ורמז זה "בכל עת אל הקדש" (ויקרא טז' ב). וסימן זה בכ"ך שהם מ"ב והם בשכ"ר. על כן בשכ"ר זאת של ברית מילה.

והאמת כי כ"ב מנינם ד' אלפים שנה ונשארו מהם השאר מספר א"ס אשר מספר כולם אד"ם והם סימן ליה שהם חמשת אלפים וארבעים שנה שבם נשלמה ממשלת השמש מעל ישראל. כי ממשלתו הייתה לשבעת ימי בראשית בסוד צירוף הסימנים על הימים הכתובים בו. יום על דרך א"ב ג"ד הו"ז שעולה תכלית צרופם אלפים ומ' כמו שנרמז בספר יצירה. ושנות השמש במחזורו הגדול כ"ח שנה. וה' אלפים ומ' עולים פ"ק פעמים כ"ח וסודם מתגלגל ומתחדש כי נפל"ך פ"ק וסודו פע"ל. והנה 'חזו"ז' 'כ"ח' וכבדים מהלכו מן כ"ח אל פע"ל שהוא תכלית גלגולו. ובקץ הגלות יהיו לו י' שנה ויושלם כחו ויוסר שבטו ושבת מלכותו מעל י"ב שבטי ישראל. שכן כתיב "יצב גבלת עמים למספר בני ישראל" (דברים לב' ה), ועדין יג"ע לב"י בראשי תיבותיהם ובסופיהם עוד בתמרי"ל בסוד מעש"ה מרכב"ה שהוא בשלשי"ם.

כי סוד תמ"ר הוא שמ"ש ויהיה סודו תמ"ר לב"י שמ"ש לב"י וסוד י' שנה יתרים שס"ה. וראה תוך הצורה של השם ויצ"ו

רמז אל המצוה הראשונה "ויצו יי אלהים" וסוד צו"י ראשון, הוא אמצעי ולפי ההפוך מן הסוף לראש הוא אחרון. והנה ויצו במספרו יהו"ה אלהי"ם, חלקהו בשיווי ויהיה נ"ו בדמות נ"ו, וסודו שעשועים יו"ם יו"ם ו"ו ימ"ם. ומי יוכל לספר שבחיו כי רבו מלספור ועם כל זה נחתם יצירה תב"כ ע"ב ג"ב כ"ב ל"ב כ"ב גכ"ח ז"ל זע"ה. טוב לעמת רע ורע לעמת טוב מטוב ורע מרע הטוב מבחין את הרע והרע מבחין את הטוב טובה גנוזה לטובים ורעה גנוזה לרשעים.

וכן צריך להזהיר הרבה במשפטי המדות מכל צד והשם ברחמיו יפתח לבך בתורתו עם כל ישראל, ולבנו עמכם עד שנראה בנחמת ציון בשנת החמשים. ויקיים בנו מקרא שכתוב "וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור בארץ לכל ישביה יוב"ל הוא תהיה לכם ושבתם איש אל אחזתו ואיש אל משפחתו תשבו" (ויקרא כה' י'). זה הפסוק שאחריו "ברכת יהוה היא תעשיר ולא יסיף עצב עמה" (משלי י' כב').

ת	כ	ר	ב
ה	ו	ה	י
ת	א	י	ה
ר	י	ש	ע
י	א	ל	ו
ע	פ	י	ס

צ ב ע מ
ה

מין הטעמים ומישב המתנועע ושם נק' העליונה חל"ם וסוד החכמ"ה והבינה וכולל הראשון הנברא מן ג' שמות המורות על גשמות שלש אמות אמש וסודו ש' שלש מאות. והנר בעין חשמ"ל וסודו רוח אלהים חיים והוא חתום כמ' "פתוחי חותם קודש ליי" (שמות לט' ל'). ושם הקו העליון שמו רפה ומורה על מדת הדין רפה. ודמותה כמק' (כמקוף) סביב האות וחוצה לה ג' נקודות שזכרנו.

כך צריך להבין כל סתרי התורה על דרך זו שהיא קדש קדשים ויותר עמוק מן הקודם הוא. כי סוד שם בן מ"ב זה דרכו הנכון והישר לכל והוא כמו שתראהו פה שתצטרך להבינו מפורש. כי בו הגאולה באמת בלא שום ספק בעולם, ואין לך מופת גדול מזה המופלא.

תם ונשלם תהלה לאל עולם.

שבע נתיבות התורה

לרבי אברהם אבולעפיה

והאגרת ששלח לר' אברהם

שבע נתיבות התורה
והאגרת ששלח לר' אברהם
לרבי אברהם אבולעפיה

"מגדל עוז שם יי בו ירוץ צדיק ונשגב"

(משלי יח' י').

"אמרת יי צרופה מגן הוא לכל החוסים בו"

(תהלים יח' לא')

הא הא ויוד סבות לכל סבה על כן נשק"ן ש"ר עלי ראשן יפחד
אנוש מהן וארכובותיה מפניהן דא לדא נקשן:

יתהפכו כחות ולא ישן לב טוב ויתעדן בעולם הבא
ה"א מעלה קיטור כאש כבשן אמן יהא ברוך שמיא רבא:

גדלו ליי אתי ונרוממה שמו יחדיו.
כי שם יי אקרא הבו גודל לאלהינו.

*

שבעה המה עיני השם המנהיגים אור תורתו
משכיל שלם קום ותבקשם ובלבך תטע יראתו

משכיל פקח עין לבך לראות תורת אמת ושמה מקור מופת
וכתוב בדם והיו למופת אות סודו מגלה שם אחי יפת

אודה יי בכל לבב בסוד ישרים ועדה:

תורת יי תמימה משיבת נפש:

עדות יי נאמנה מחכימת פתי:

פקודי יי ישרים משמחי לב:

מצות יי ברה מאירת עינים:

יראת יי טהורה עומדת לעד:

משפטי יי אמת צדקו יחדו:

ראשית הדבור והתחלת החבור, לקבץ כל הצבור קבוץ החכם עם הבור, ולגלות לזה תכלית סוד העיבור, ולהסתיר מזה עניין צורת הטבור, ולתת לכל אחד מהם דרך עניניהם, ולמסור לאלה מפתח לפתוח שעריהם, ולקחת מאלה הנמצא עמהם עד אשר הראוי יקח חלקו, כפי משפטו וחקו, ויבדוק את בדקו, ויעיד על צדקו, והפכו תדבק לשונו לחכו, אשר לא ידע ערכו, ולא הפר את מלכו, לא במצרים ולא בעכו, ולבעל כרע את ברכו, כי שקר נסכו, ואשר ימצא בנתים, לפי הדרכים השתים,

יערכו במערך יושר, כאשר בעיני כל איש יכשר, כי התורה אשר שמה ספר הישר, עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאש"ר.

וכבר נודע בקבלה מ"ספר רזיאל" כי מאש"ר בגימטריא ישראל וממנה תודענה כל המתהוות מדרכי סתרי המצוות ובה תתקשרנה התאוות המעדנות והמורות המחשבות השוות בעלות האמונות והתקוות.

ולפיכך ראוי להודיע למעמידי הישיבות אשר בכל הסביבות עניני האותיות והתיבות המורים על מציאות הזכרים והנקבות היחידים והיחידות והרבים והרבות, להבדיל בהם בהבדלות קרובות בין הרעות והטובות ובין המחשבות הצודקות והכוזבות. ויתגלה זה כולו בשבע נתיבות אשר בהן נכללות כל החכמות בשבעים פנים נחתמות לכל הלשונות והאומות.

והנני כולל ענינים בזאת האגרת למזכרת והיה לכם למשמרת.

אלו הם שבע נתיבות התורה:

הנתיב הראשון כולל הבנת קריאת התורה כפשוטה

שאינ מקרא יוצא מידי פשוטו. וזו הדרך שבה היא ראויה להמון העם אנשים נשים וטף. וידוע שכל אחד מבני אדם בתחלת הוויתו בילדותו ונערותו הוא מכללם. ואחר שיש בבני אדם קצת אנשים לומדים וקצת נשאר בלתי למוד כלל על דרך הכרת האותיות ונאמר על כל אדם "ועיר פרא אדם יולד" (איוב י"א יב). הדין נותן שהנמצא בלתי למוד אותיות שימסרו לו קצת קבלות עד שיהיה בעל אמונה מקובלת ואשר יגלגלוהו תוך גלגלו יניעוהו תוך גלגל הפשט עד שיראה כאלו למד וידבק במה שקבל ממנו כמו שידבק בו מי שלמד פשטי התורה כדי לכבשו תחת הנתיב הזה הראשון:

*

הנתיב השני כולל הבנת הקריאה בפירושים רבים אבל

הכולל אותם הוא שהם מתגלגלים סביב גלגל הפשט ומקיפים בו מכל צדדיו, כענין המשנה והתלמוד שהם מגידים ביאור פשטי התורה, כענין ערלת הלב שהתורה צותה למול אותו. שנאמר "ומלתם את ערלת לבבכם" (דברים י' זט). ולפי הפשט לא יתכן לקיים זו המצוה לעולם אם כן צריכה פירוש והוא כמו שנאמר "ומל יי אלהיך את לבבך" וגו' (דברים ל' ו), ובא אחריו "ושבת עד יי אלהיך". אם כן מלת הלב היא לקיחת דרך אל התשובה לשם ית'. ואין מילת בן שמונת ימים כמוה שאי אפשר

לפרשה תשובה כמו שחשבו ערלי הלב וערלי הבשר. ואם כן מילת הילד היא כפשוטה בהכרח והוא לתועלת רבות כבר נתגלו קצתן לנו שבח לאל:

*

והנתיב השלישי כולל הבנת הקריאה על צד דרשות והגדות. וגלגליהן מקיפים שני הגלגלים הנזכרים כענין אומרם ז"ל למה לא נאמר ביום השני כי טוב מפני שלא שלמה מלאכת המים וכן כל כיוצא בו. והנה קראו זו הדרך דרש להורות שבה אפשר לדרוש ולחקור ולדרוש בה גם כן ברבים לאזני כל. וכיוצא בזה קראו גם כן אגדה או הגדה והראשון ענינו משך והוא תרגום והוא טוב למשיכת הלבבות אל דרך טובה. והשני ענינו ספור דברים נאים שהשומע חפץ להקשיבם בתאוה:

*

והנתיב הרביעי כולל המשלים והחידות שבכל הספרים. ומזו הדרך מתחילים היחידים להבדיל מהמון העם כי ההמון יבינום על אחד משלשת הדרכים הנזכרים קצתם יקחום כפשוטם וקצתם יפרשום וקצתם יבינום כדרשות והיחידים ישיגו שהם משלים ויחקרו במשליהם. ובזה יקרה להם שמות משותפים גם כן כמו שהתבאר ענינם מן המורה:

*

והנתיב החמישי כולל דרכי הקבלות התוריות לבד. וארבע הנתיבות הנזכרות לפני זו הנתיבה כל האומות משתתפים בהם, המונייהם בשלשה מהם וחכמיהם ברביעית עמם וזולתם. ואמנם זו החמישית היא תחלת מדרגות חכמי הקבלה הישראלים לבד והיא שבה נבדלו מכל ההמון שבעולם ומחכמי אומות עולם ומחכמי ישראל הרבנים בעצמם המתגלגלים תחת שלשת הגלגלים הנזכרים. והמשל על זו הדרך כגון ההוראה שתורתנו המורה באות הראשונה שבה שהיא **ב** של בראשית שצריכה להיות רבתי. וכ"ב אותיות גדולות הן בכל כ"ד ספרים וכגון **ה** של וחרה שראויה להיות כזאת ▲ ושני נונין הפוכים ויהי בנסוע הארון כאלה L L. ורבים כיוצא בהם מהמקובלות לפי המסורת מבית ומחוץ. ומלאין וחסרין ואותיות מלופפות ועקומות וכיוצא בהם שהם מינים רבים. ולא נתגלה מאמתתם דבר לשום אומה זולתי אומתינו הקדושה. והדורך דרך האומות יתלוצץ מהן כי יחשיב בהם שנכתבו לבטלה והם להטעאות הקבלה וטעו בה טעות גדולה. ואמנם היודעים אמיתת נתיבותיהם הכירו מעלותיהם והתבאר להם מסתריהם כי קדש הם. וזו הדרך היא התחלת חכמת צירוף האותיות בכללה ואינה ראויה אלא ליראי השם ולחושבי שמו לבדם.

*

והנתיב הששי הוא נתיב עמוק עמוק מי ימצאנו. ועל

דרך זו נאמר "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים" (איוב יא' ט'), והיא ראויה לנזכרים המתבודדים ברצותם להתקרב אל השם קרבה שיהיה פעלו ית' ניכר במ עצמם. ואלה הם הבאים להדמות בפעלם אל פעל השכל הפועל. ושם זו הנתיבה כולל סוד שבעים לשונות שהוא בגימטריא צירוף האותיות והיא השבת האותיות אל חומרם הראשון בהזכרה ובמחשבה על דרך עשר ספירות בלימה שסודם קדוש. וכל דבר שבקדושה אינו פחות מעשרה ולא עלה משה למעלה מעשרה ולא ירדה שכינה למטה מעשרה. ובעשרה מאמרות נברא העולם ובעשרת הדברות נתנה התורה והעשרות המורים על זה הם רבים. ותחת זו הדרך גימטריא ונוטריקן וחילופים ותמורות וחילופי חילופים וחילופי חילופים עד עשרה חלופין וזה מפני חולשת המחשבות האנושיות שאין לחילופן קץ. כי הם דומים לפרטי היצורים שאין להם קץ ואף על פי שחמרם אחד צורותיהן מתחלפות ובאות עליו זו אחר סוד זו.

ודעת ר' אברהם בן עזרא ז"ל בטלואה בזו הדרך לפי מה שאמר בפירוש התורה בענין אליעזר על גימטריא שלו שעולה שמונה עשר ושלוש מאות ונאמר עליו בענין "וירק את חניכיו", חניכו כתיב וזהו אלעזר. ואם הוא דרש ובן עזרא אמר על זה, לא דברה תורה בגימטריא שאם כן יעשה אדם מן הרע טוב ומן

הטוב רע. ואיני חושב עליו שנעלם ממנו עניין זה אבל אולי אמרו להסתיר הסוד, והדין היה אתו לפי מה שזכרנוהו בשלשת הדרכים הראשונים כי ספרו נכתב להמון כולו מלבד מקצת מקומות שהעיר עליו באמרו "וזה סוד זה המשכיל יבין ואם יזכה יבחין".

וכל שכן שאני כבר ראיתי פירושו על ספר יצירה (של הראב"ע) וספר השם וזה הנתיב הנכבד והנורא ממנו יתגלה מקצת ענין ידיעת השם המפורש והוא הרמוז בספר יצירה בפרק ב', נאמר שם עליו "כ"ב אותיות יסוד ג' אמות וז' כפולות ויב' פשוטות, כ"ב אותיות חקקן חצבן שקלן המירן וצרבן וצר בהן נפש כל יצור וכל העתיד לצור" וכו'.

*

והנתיב שביעי הוא נתיב מיוחד וכולל כל הנתיבות והוא קדש קדשים והוא ראוי לנביאים לבדם והוא הגלגל המקיף בכל, ובהשגחתו יושג הדיבור הבא מהשכל הפועל על הכח הדברי שהוא שפע שופע מהשם ית' באמצעות השכל הפועל על הכח הדברי. כמו שאמר הרב ז"ל ב"מורה" בחלק ב' בפרק לו' והוא נתיב אמתת הנבואה ומהותה. והוא ענין דעת השגת מהות השם המיוחד כפי מה שאפשר למיוחד שבמין האדם שהוא הנביא, להשיג ממנו שהוא ברא הדיבור האלוהי לו על פיהו.

ואין ראוי לכתוב איכות זה הנתיב הנקרא קדוש ומקודש בספר, ואי אפשר זולת היות חושקו מקבל תחלה פה אל פה ידיעת שם בן מ"ב ושם בן ע"ב למסור לו בו שום מסורות ואפילו בראשי פרקים.

*

ואם כן הגה כבר כללתי לך בדברי אלה שהם בתכלית הקיצור לפי מה שצריך לדבר במ עניני ז' נתיבות שכל התורה נכללת בהן. וזה מספיק לפי מה שכוונתי אליו להתחיל בו בזאת האגרת שאני שולח לך אחי הנכבד כבוד ר' אברהם הנקרא בשמי אברהם לכבוד השם ולכבוד אברהם אבינו ע"ה. ועתה אחל בחרוזים ורמזים על סולם התורה וראשיהם הפוכים כמלאכים עולים ויורדים נערכים.

אברהם	אב	רהם	ירד
אברהם	אב	רהם	עלה
ממי	שלג	הכיר	ברד
מים	מבור	עמק	דלה

(אלו ראשי התיבות לחרוזים בע' הבא)

מוציאים השכלים העלולים
 ידועים ללבבות המהולים
 מסורים באמונה לשכלים
 מקובלים אבל עולים ויורדים
 באותיות מצורפים שקולים
 ומאזניהם הברות והבלים
 קיעים עם יסודות השפלים
 עקבם ראש לראשי הפעלים
 מקורם מקור חיים כפולים
 קרואים נעבדים לבעלים
 דרשום וחק רום מאצילים
 להלל במ אדוו המהללים
 הויות הם בשם השם כלולים
 דעו מי הוא יסוד ערים בצורות
 מוסים מבלי חקים ותורות
 בלי מדע נפשות נאסרות
 רצוים מבלי שעות גמורות
 יריאים מפשעים ועבירות
 כתבם צור באותיות בהירות
 הלא הם תוד צרור חיים צורות
 גויתם לבר אצלם שמורות
 לפי דעת בני זרים זרות
 שאר התאוות בלי סדורות
 י"קר הדת וקבלות מסורות
 מ"סרס לחקור במ כל חקירות
 מצורפים בלבנו להורות

אמת סולם בראו צור להורות
 בלימה הם שמם עשר ספירות
 ראה משכיל עשרה מאמרות
 הליכות התנועות הדברות
 למזוגים מבלי מזג יצירות
 אניתם מלאה מסחורות
 ברוחם נשקלו כל התמורות
 רחוקים ממאורי המאורות
 הברות הלשוניות במ קשורות
 למכנים שם שפחות לגברות
 יחידים כאבנים היקרות
 רצופים הם מסודרים כשירות
 דבקים על דמות חמר בצורות
 המוני עם פרטים עם כללים
 לבוש מעי הלא הוים וכלים
 לנו לי אם בגופי הכסילים
 מנבא יה ללבבות נאצלים
 הכי חושק להחכים הסכלים
 רמזים מלאו לוחות פסולים
 בכל לשון נתיבות המשלים
 אבל אישים בלי מדע אוילים
 למתוקים מדבש דברי נבלים
 הנאות גוף ערובות על שבילים
 ר"יו שלם ומספריו מגלים
 ב"חרם צור בארבעה דגלים
 א"מת אתם שמות שרים עלולים

"שמעו כי נגידים אדבר ומפתח שפתי משרים"

(משלי ח' ו')

תרתי בלבי ועיינתי שכלי וידעתי סוד מכתבך ויסוד מחשבתך כאשר בקשת וכוונת בו להודיעני אמתתו ומהותו והכרתי והבנתי מתוך דבריך הנעימים ומקרב מאמריך היפים המורים והמודיעים לנו רוב השגותיך ותשוקת נפשך בחכמות העליונות ובהשגות הרוחניות המוציאות שכל כל משכיל מן הכח אל הפועל. ובראותי כי כן הנה שמחתי שמחה מאד, שמחת עולם עם טוב מציאותך והויתך ומיד נקשרה נפשי בנפשך קשר אמיץ ונדבקה רוחי ברוחך דבוק חזק וכל דבריך ישרו בעיני והיטבת דבר כאשר דברת במ כי הם כולם דברים שבאו מופתים על אמתתם בכלל. רק בפרט אחד שבם ראוי להקשות עליך קושיה גדולה ולא עוד אלא שבו בעצמו אתה מקשה על עצמך ודבריך סותרים בו זה את זה. וקל עלי לבלתי חשדך על שנעלמה הסתירה שבין דבריך מעיניך מפני שנראה לי בדבר ההוא שבמרירות לבך דברת בו. רק אני צריך לעוררך על הסתירה בעצמה האלהית ואח"כ אודיעך הקושיה העמוקה דרך אהבה וחבה. ואהיה כמעורר ישן שחושב להיות ער כשאינו מכיר במהות שנתו ובאמתת תרדמתו. ואחבר אל הפרט ההוא

עם הקושיה תמה אחד ופלא מחודש אצלי והוא קרוב לדעתי להיותו נמנע והיה אצלך מחויב לפי דבריך.

ואומר שהסתירה שבאה בדבריך היא היותך מוסר דינך ליודעים שיעידוך על האיש הנעלה שהסתרת שמו ממנו מפני שמחה על מה שאין בידו למחות והוא שמחה על מה שלא ידע. והנה גנית אותו במה שידע ואתה אינך בקי באותה הידיעה שלו ואיך האשמת על היותו מוחה על מה שלא ידע ולא האשמת עצמך תחילה על היותך ממחה על מה שלא ידעת. זאת היתה כונתי בענין הסתירה ואמנם קראתיה עוד בשם סתירה מפני שאמרת בסוף הענין ההוא שהוא זריז בו ובקי בענינו כי אין דרכו דרך טובה ושכחת דרכך וחייבת לה הדרך הנבחרת בכלל והיא ששללת אותה מדרכו בכלל.

ואני אודה לך בשבח דרכך ששבחת שהוא שבח אמיתי וראויה היא אצלי דרך חכמת המחקר לשבחה כי חכמה מופלאה היא באמת. רק היא אצלי ואצל כל מקובל כולם יודע הדרך שגיניתה חכמה קטנה מאד שהחכמה ההיא היא הנבואית לבדה ואחת היא לאמה ברה היא ליולדתה. "ראוה בנות ויאשרוה מלכות ופילגשים ויהללוה" (שה"ש ו' ט). ועליה לבדה נאמר "רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה" (משלי לא' כט). כי בלא ספק כל החכמות לה כבנות והיא להן כאם שכולן יונקות ממנה. ובה ישיג האדם השכל הפועל בקלות ובה יתעלה על כל

החוקרים והחכמים אשר המיתו עצמם להשיגה. "ועשו כן
החרטמים.... ולא יכולו" (שמות ח' יד).

ואחר שדברתי בסתירה והעדותיך על מציאותה ועל
מקומה אשוב אל הקושיה ואומר שמן הדין הוא
להקשות עליך ולמחות בידך על הדרך הפילוסופית שאתה
דבקת בה עם היותך ראוי לכך מצד חכמתך. והטעם הוא מפני
חשבך שחכמת התורה שנקראת חכמה מביאה לידי רוח הקודש
כמו שאבאר זה לפנינו במקומו בע"ה, היא חכמה למטה
במדרגה מחכמת הפילוסופית. ואולי זה הענין נעלם ממך ועל כן
אצטרך להעריך עליו עד שתתעורר אל אמתת דבר זה משנת
השכחה ויוסר לבך ממה שדבקת בו עד היום ושמת אותו תכלית
אחרונה.

ואמנם ידעתי מטוב שכלך שכבר תתרונון משנת
השכרות האולת הקשורה בלבך על זה בעת
שתשמע הראיות הברורות מפי ספרי זה כי יתקיים בך מה
שכת' בכיוצא בזה "תן לחכם ויחכם עוד הודע לצדיק ויוסף
לקח" (משלי ט' ט').

ואם כן שכבר הודעתך ענין הקושיה ואמתתה אחבר אל מה
שאמרתי התמה והפלא שאמרתי בו, שאתה התהללת והתפארת
במה שאי אפשר לשום חכם בעולם להתפאר בו עם היותו

מכחיש הקדמות הידיעה שזכרת שכבר ידעתה. והיא אמרך כי סוד השם ותנועת מקצת אותיותיו ידעתה ובנשימה הנחה והמפסקת והמארכת הבנת ותקון ממלכת המרכבה שמרת.

והנני צריך עתה לשוב לדבר על זה מעט ולהודיעך מה הפרש יש בין בעלי קבלה הנבואית ובין בעלי החכמה השכלית בענין זה. ואחל לומר שזה ידוע וברור לכל מי שלמד גמרא מסכת שבת, שבא בו הכתוב בפרק אמר ר' עקיבא ת"ר הנעלבין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואינן משיבין עושין מאהבה ושמחין ביסורין עליהן הכתוב אומר "ואוהביו כצאת השמש בגבורתו". ושם נאמר עוד אמר ר' יוחנן מאי דכתיב "אדני יתן אמר המבשרות צבא רב", כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה נחלק לשבעים לשונות. דבי ר' ישמעאל תנא "כפטיש יפוצץ סלע" מה פטיש זה מתחלק לכמה ניצוצות אף כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה נתחלק לשבעים לשונות. ושם בא עוד אמר רב חנינא בר פפא מאי דכתיב "שמעו כי נגידים אדבר ומפתח שפתי מישרים", למה נמשלו דברי תורה לנגיד לומר לך מה נגיד זה כל העובר על דבריו חייב מיתה אף דברי תורה כל העובר עליהן חייב מיתה. ד"א מה הנגידים הללו קושרים כתרים לאחריים אף דברי תורה קושרים לאחריים. ד"א מה נגיד בידו להמית ולהחיות אף דברי תורה יש בהן להמית ולהחיות, כדרבא דאמר רבא דאומן לה סמא דחיי דלא אומן לה

סמא דמותא. ד"א נגידימ כל דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה קשרו לו שני כתרים.

וביאור שני הכתובים האלה הוא ביאור מופלג עם התולדות המתחייבות ממה שדרשו בהן הנזכרים ז"ל. ואין כונתי להביא דרשות והגדות בענין זה ואע"פ שכבר יגלה לכל משכיל שהם משכני סתרי התורה ואהלי סודות הנבואה וכשידעם המקובל מעניניהם אז יכיר מעלת אומריהם ומדרגת מחבריהם. ואמנם רמזתים אני פה כדי להעיר על שני עניניהם האחד על סוד הלשוניות והשני על היות פירושי התורה סם חיים ליודעיו כראוי כמו שנאמר על זה "ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כולכם היום" (דברים ד' ד'). והדבקות בשם משותף עם הקיום הנצחי כמו שנאמר "ובו תדבק ובשמו תשבע" (שם י' כ'). והוא הקיום מצד שמו המפורש ית' וככה בא בדברי משה רבינו ע"ה "וזאת התורה אשר שם משה" וגו' (שם ד' מד'), שפירשו בו זכה סם חיים לא זכה סם המוות. וכן הנביא אומר "כי ישרים דרכי יי וצדיקים ילכו במם ופשעים יכשלו במם" (הושע יד' י').

ואם כן הנה התורה גם כן קראוה סם המוות למי שלא זכה בה. והמשל עליה כי השמש בחמו המגיע באמצעות האש היסודית והאוויר מחמם ופועל פעולות מתחלפות בגופים מתחלפים ואע"פ שהוא אינו לא חם ולא קר ולא פושר. כי אינו מורכב

ממזגים אלו ולא מזולתם ואם כן הכל לפי המקבלים שהרי הוא משחיר פני הכובס ומלבין פני הבגד. וכן מתיך הדונג ומקשה הביצה או הדומה לה. וכן התורה ממיתה ומחיה לפי המקבלים וכן כתיב "מות וחיים ביד הלשון ואהביה יאכל פריה" (משלי יח כא). וזו היא לשון הקדש הכוללת שבעים לשונות. ובפרק הנזכר בעצמו נאמר אמר ר' יונתן לעולם אל ימנע אדם עצמו מדברי תורה ואפילו בשעת מיתה. שנאמר "זאת התורה אדם כי ימות באהל" אפילו בשעת מיתה תורה. אמר ר' שמעון בן לקיש אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליהן שנאמר "זאת התורה אדם כי ימות באהל", אל תיקרי באהל אלא כי ימות בה.

הנה שני הענינים שהבאתי ראייה מהם על כונתי במ, שהם מכלל דברי חכמינו ז"ל בפירוש הכתובים הנזכרים מורים על ענינים שלמים מאד. במה שהאדם צריך לדעת אמתתם ברצותו להיותו שלם השלמות האחרון אשר אין שלמות אחריו לאיש מאישי מין האדם. וזה שהם מודיעים לנו מהות הנבואה באמתתה ובסבת מציאותה שהיא הדבור המגיע מהשם לנביאים באמצעות הלשון השלם הכולל תחתיו שבעים לשונות והוא לשון הקדש לבדו, הנכלל תחת כ"ב אותיות הקדש במופתים (ברוב דברי המחבר פירוש המילה מופת-הוכחה) ברורים מושכלים לכל מקובל שלם שיודע הקדמותיהם ותולדותם. וזה שהודיעו לנו הכתוב האחד עם פירושו ועם סתריהם, ואמנם

הכתוב השני הודיענו סוד מהות הדבור הפנימי האנושי וכחותיו ופעולותיו בנפש המשכלת, שהוא סבת חייה וסבת מותה אחר הפרידה. וגלה לנו שהדבור הפנימי נחלק לשני חלקים שהם שתי מחשבות מתחלפות ומתחייבות משתי עצות הפכיות נבראות ומוטבעות על שני כלים תחתונים, ששכינתם ימין ושמאל והבליהם עולים למעלה עד התכלית ויורדים למטה עד התכלית. וכלי אחד עליון מקבל כחם ומוליד בנים הנקראים תלמידים. וכלי אחד תחתון מקבל כחם גם כן ומוליד בנים שומרין המין הגופני. והראשונים הנזכרים שומרין המין הרוחני ועליהן שומרין שני בתי דינין, בית דין של מעלה ובית דין של מטה. והדיין יושב על שני כסאות הדין ודן בשתי מדות העליונים והתחתונים. ונקראים מדת הדין ומדת הרחמים ושם עוד יותר מבואר, כף זכות וכף חובה.

והנה שני עצים עדים לפי התורה וסתר החכמה והעלם הנבואה על כל זה שהם מורים על ראש התורה וסופה ועל ראשית המציאות וסופה ונקראים עץ החיים ועץ המות טוב ורע. והראשון עץ מגלה האמת והשקר ומודיע ההבדל שביניהם והוא שמגיד שכל מציאות קיימת היא אמת, ושקר העדר המציאות. וזהו המביא לאכליו חיים נצחים שהם הקיום האמיתי, מפני שסבתו קיימת נצחית. וכמה הרפתקי בדרך זו עד שיצא ענין זו הידיעה מן הכח אל הפועל האמיתי השלם הקיים. וכמה מתו בעולם שחשבו שחיו במותם מתוך

השגתם. והסבה בזה היא רוחק העלמת אמתת ידיעת מהות עץ החיים ועץ הדעת שהם שניהם עיקר מציאות האדם בזה ובבא.

והיודע סוד ענינם ומה בין האדם ובינם הוא האיש המיוחד ויודע מהם השם המיוחד. וכבר ידוע שאי אפשר לדעתם כי אם בדרכי הקבלה. כי התורה כולה עם היותה כוללת כל הדרכים הדרך המעולה שבכל דרכיה ושהיא סגולה לכל החכמות היא הקבלה המושכלת, לא הקבלה הראשונה אבל מביאה לידיעת התכלית האחרונה הנעלמת מכל האומות ונגלית לישראל לבד, שהיא האומה המיוחדת ולשונה ומכתבה מיוחדים וסגולות בידיעות השם. והקבלה הזאת היא שנאמר עליה בפירוש בראש מסכת אבות, משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וגו'. ולא נאמר עליה שמה שנודע מענין התורה (ש) הוא דבר מושכל שהשכילן משה ותלמידיו עם היותם שלימים בדעת המוטבעת באדם. ועל כן לא אמרו משה השכיל תורה מסיני, וגם אמרם מסיני ולא אמרו בסיני הורונו בו אמתת הסוד והוא שרמזוהו באמרם סלם שראה יעקב אבינו זה סיני. וזה הסוד נגלה מדרך גימטריא והיא הדרך שרמזוהו לנו באמרם תקופות וגימטריאות פרפראות לחכמה.

ונודע לנו שסוד סיני הוא כפול והוא ק"ל, ויוצא משני שמות הקדש אדנ"י אדנ"י. ויוצא משמות חמשה מיוחדים שכל אחד

סודו כב"ד, ואחד חמש שבקל, וחמשת תנועותיו מורות על חמש הויות ראשונות דרך הימין וחמש דרך השמאל, הרי עשר ספירות בלימה. מספר עשר אצבעות חמש כנגד חמש, אשר על כן שם ה' מתחיל מן י' בכלל. וכל הו"ה סודו ה', והו"ו לקשור ו"ה שנית לחלוק ההויות בין שני ההיין ה' כנגד ה'. והן הפועלות על דמות שעל פועל אצבעות שתי ידיים. ידוע כי מדת הידים מורה על מהות מדת הדין וי' אצבעות הרגלים מורות על מדת רחמים. והידיים בעלי הפעולות והרגלים בעלי התנועות והלשון בעלת תולדות התלמידים והמילה בעלת תולדת הבנים הרי כ"ב והנה ד' סבות לכל פעל.

וּלְוֹלֵי חכמת הקבלה איך היה זה כולו נודע באמתתו. ודע כי שם אדנ"י הוא חתום על כח השמש והירה בעת התחברם מן תקל"ב אל תקל"ב על דרך חבור י"ט שנה עם כ"ח שנה. שאמר הנביא עליהם "כ"י ט"ח מראות עיניהם מהשכיל לבתם" (ישעיה מד' יח), והם חותם העולם בסוד "וירא אלהים כי טוב". שנתן כחו של זה בזה וכחו של זה בזה וצרפן זה עם זה וקשר זה את זה. בזה נקשר גם כן כתר מיוחד על ראש כל אחד ואחד מהם, והוא סגולה לו מצד כתרם שנבדל בו מחבירו. וזו הסגולה היא האמיתית אצלו ולכל אחד מהם הבדיל מיחד מן המיחד. והוא שבו מתעצם זולת מה שמתעצם בו חבירו. ואין השמש מין ולא איש ממין ולא הירה גם כן ואע"פ כן יחידים הם

ולהם התעצמות מיוחדת משאר התעצמויות של הכוכבים הנבוכים וכל שכן מן הקיימים. ורבותינו קראום שני מלכים כאמרם על ענין מלשינות הלבנה שהלשינה על החמה אין שני מלכים יכולים להשתמש בכתר אחד.

וזהו מכלל סוד העיבור שרמזוהו רז"ל על פי ר' אליעזר ור' יהושע בתקופות שהתחלתן מניסן, ובמולדות שהתחלתן מתשרי. וזאת ההתחלה מיוחדת אל ראש טלה וזאת מיוחדת לראש מאזנים. ושם הקדש נחלק בכך בחתימתו לשנים. והרמז עליהם אני אעוררך עליו "אפס קצהו תראה וכולו לא תראה" (במדבר כג יג). והוא כי חצי השם מוכה בצורת המספר המרובע על עצמו עולה רכ"ה וחציו הנשאר מוכה על עצמו ג"כ עולה קכ"א, וזה סוד 'מזל מאזנים' וזה סוד 'מזל טלה'.

והם שני עדים שעל פי השם מתגלגלים שניהם על קו שוה תמיד. וגם שווי היום והלילה בזה ושווי הלילה והיום בזה עדים נאמנים. והמזלות חלקי העולם והשמות חלקי הנפש והימים והלילות חלקי השנה. הרי שלשה עדים נאמנים על מציאות השם ית' ועל השגחתו המיוחדת בשלשתם, והם עולם שנה ונפש הנזכרים בספר יצירה, הכולל חכמות מעשה בראשית לפי גליו, וכולל חכמת מעשה מרכבה לפי נסתריו. והעד הוא

הדבור הראשון שבו התחיל מחברו והוא אמר 'בשלים' שסודו בגימטריא 'מעש"ה מרכב"ה' וענינו אצלינו הרכבת 'שם בשם'. וכן יחזקאל התחיל בו ברמז הזמן הנספר באמרו "ויהי בשלים שנה", לפי הנסתר המקובל שבו.

וידוע שכמו שאמ' שבשלש עשרה מדות התורה נדרשת וגימטריא ונוטריקון שקראוהו לשון נוטריקם הם מכללם. ודרשו בהם פלאי פלאות במקומות רבות ועניניהם מתחלפים בסוד ורמז ובא מהם בגמרא בשבת פרק הבונה קצת הערה עליהם. והוא שנאמר שם אמר ר' יוחנן משום ר' יוסי בן זימרא מנין ללשון נוטריקם מן התורה שנא' "כי אב המון גוים נתתיך". אב נתתיך לאומות, בחור נתתיך באומות, חביב נתתיך באומות, מלך נתתיך באומות, נאמן נתתיך באומות. ר' יוחנן דידיה אמר אנכ"י אנא נפשי כתבית יהבית. רבנן אמרי, אמירה נעימה כתיבא יהיבא איכא דאמרי יהיבא כתיבא נאמנין אמריה. דבי ר' נתן "כי יר"ט הדרך לנגדי", יראתה ראתה נטתה. דבי ר' ישמעאל תנא כרמ"ל כר מלא. רב אחא בר יעקב אמר "והוא קללני קללה נמרצת", נואף הוא מואבי הוא רוצח הוא צורר הוא תועבה הוא. רב נחמן בר יצחק אמר "מה נדבר ומה נצטדק", נבונים אנחנו צדיקים אנחנו טהורים אנחנו דכים אנחנו קדושים אנחנו.

ותחת אלה הדברים נפלאות תמים דעים, אין הכונה פה לגלות נסתריהם ולהודיע לכל, שכל מי שחושב שהחכם במה שנופל תחת אלה הדברים והדומים להם, אמתת מהותם ותכלית כונת רבותינו במ כפי מה שקבלום מפי הנביאים כולם ע"ה. אבל הכונה בהם עתה להודיע שאלו כולם והדומים להם שהם עניינים זרים אצל המתחכמים המתפלספים המתפארים בחבורי האומות. ואם הם מאומותינו הם תועים שוגגים או מזידים, בחשבם שמה שהשיגוהו חכמי האומות בכלל החכמות נעלם מרבותינו החכמים ז"ל ומנביאינו ע"ה.

ולו ידעו אלה התועים דבר מאמתת הקבלה האמיתית היו יודעים ההפרש הגדול שבין חכמינו ובין חכמי שאר אומות, כל שכן בינם ובין נביאנו. שאני אומר שהפילוסוף הגדול שהיה מן האומות בשם ראש הפילוסופים והוא אריסטוטלוס, היה חסר מאד ממה שהשתדל בו לדעתו אצל הקטן מחכמינו ז"ל. ואמנם היה חכם גדול בערך אל שאר חכמי האומות וראוי לשבחו במה שחקרו. שהנה הנראה מתוך דבריו והוא שכוונתו בחקירת החכמות היתה לשם שמים. אבל שכלו היה קצר להשיג, וכן שכל כל אדם קצר. ולפי' הקבלה מוציאה הנעלם מאותם העניינים מן הכח אל הפועל ומגלה

הנסתרות שבם לכל מקובל ומקובל, גם כן לפי כחו ולפי קבלתו ולפי השתדלותו להוציא מה שבכח אל מעשה. שאף על פי שהקבלה נמסרת לכל משכיל בכלל אין כל שומעה ומקבלה יכול עליה להוציאה לפועל. שהרי אין מוסרין ממנה כי אם ראשי פרקים ולמי שהוא חכם ומבין מדעתו. וכבר נאמר אין מוסרין סתרי תורה אלא לאב בית דין, והוא שליבו דואג בקרבו. וגם נאמר עוד אין מוסרין סתרי תורה אלא ליועץ וחכם חרשים ונבון לחש. כמו שרמז בעל "מורה הנבוכים" מורה צדק הוא הרב הקדוש איש האלהים משה עבד יי, בסבה הרביעית מן הסבות החמש בפרק ל"ד אשר בחלק הראשון מהמורה. והן הסבות המונעות לפתוח הלימוד האלהיות.

וכשתעורר אל מה שנזכר בפרק "הבונה"

במסכת הנזכרת מענין זה תפלא על

המאמרים ההם כשתבינם כראוי. והוא אמרם ז"ל, אמר רב חסדא מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין. ואמר רב חסדא כתב שבלוחות נקרא מבפנים ונקרא מבחוץ, **נבוב בובב** בהר רהב סרו ורס. והמשיכו הענין ההוא הידוע על צורת אגדה בענין אלף בי"ת, אלף בינה. ושם אמרו מאי דכתיב "אם ללצים הוא יליף ולענוים יתן חן", בא ליטמא פותחין לו בא לטהר מסייעין אותו. שי"ן שקר תי"ו אמת.

ראה איך לקחו ראשו של זה וסופו של זה והנשאר משניהם מקרא. ותבין זה ועיין מה שבא שם עוד בענין א"ת ב"ש ובענין אח"ס בט"ע ובענין א"ל ב"ם עד סוף המשלים ההם. והוא טר יש כת נטור, יש לי כתות כתות מזרעו של עשו שאני נותן לך. ואע"פ שנראים דבריהם שאמרו דרדקי באמרם לפני זה אתי דרדקי האידנא. ואמור מילי דאפילו בשני יהושע בן נון לא איתמר כותיהו. ועיין בסנהדרין וראה מה שרמזוהו בענין "פס ידא די כתבא", אשר בא בספר דניאל על צירוף "מנא מנא תקל ופרסין". על פי רב ושמואל ור' יוחנן שזה אמר 'אנם אנם לקת ניסרפו'. וזה אמר 'נמא נמא קתל פורסין'. וזה אמר 'ממתוס נקפי אאלרן'.

והסוד הגדול שנא' על הכלל בגימטריא איכתיב להו יט"ת יט"ת אד"כ פו"ג חמ"ט. וזה סוד מקובל מופלג, והמבואר ממנו שהוא בחלוף אותיות א"ת ב"ש והן י"ה אותיות. ונאמר עליהן "ולא כהלין כתבא למקרא" (דניאל ה' ח). וסימן מספר האותיות יד"א, וסימן מספר אותיות הפירוש לפי שלשת הפסוקים לאחור כ"ח כ"ו כ"ב. חבר שני המספרים של הפשט והפירוש ותמצאם עולים מנ"א. וסוד חברו הפוכים אמ"ן אמ"ן, כי הם סוף הפסוק כמו שרמז בו במלת פירוש "מנא מנא

אלהא מלכותך" (שם כו'). ולא פירש מן השנים כי אם האחד, כי מנא הוא פירוש מנא האחד לבד, כאשר מלת תקילת פירוש כמו תקל וכמו שמילת פריסת פי' ופרסין והם ענינים נגזרים ולשון נופל על לשון.

ואמנם הורונו ולמדונו הכתובים ההם שהענין הנכתב צריך אל שני ענינים ראשונים בהכרח, ואפילו לדעת ההמון. האחד מהם צורך ידיעת המכתב כלומר הקריאה הפשוטה ממנו. והשני צורך ידיעת הפירוש כי זה דומה לענין החלום בעצמו. כי החלום צריך אל הפתרון וכל חלום שלא נפתר דומה למשל ולחידה שנכתבו ולא נתפרשו. שאלה כולם הם נמצאים בעבור פתרוניהם ופירושיהם. וכן השמות בעצמם, כל עת שהם נמצאים ובכל מקום שהם נכתבים אם לא יודעו פירושיהם לדברים הנזכרים שהם נמצאים בכח ולא בפועל והכונה במציאותם הוא בעבור הפעל כי הכח הוא הכונה אחת לבד.

כן נפש כל משכיל היא שכל בכח, שכבר יש בה כח מוכן להשכיל את המושכלות בפעל, וכשלא השכילתם עודנה עם כחה, אלא שהיא מתפעלת עם רוב ההשתדלות ומתעלה עם רוב הלמוד מעת לעת ומחזקת עצמה ומתקרבת אל הפעל עד

שמשגת הדיבור מהשכל הפועל בפעל. והוא שאמר רוח הקודש שורה עליו ומדבר ברוח הקודש.

לפיכך כל משכיל חייב להשתדל בלמוד ולהרבות בעיון המושכל והמקובל התוריי הנעלם מהמון העם, בעבור שתגיע לו הידיעה שבעדה לומד בפעל. ובא בדבריהם ז"ל בגמרא שבת פרק כלל גדול. אמר ר' שמעון בן פזי אמר ר' יהושע בן לוי משום בר קפרא, כל היודע לחשוב בתקופות ומזלות ואינו מחשב עליו הכתוב אומר "ואת פועל יי לא הביטו ומעשה ידיו לא ראו" (ישעיה ה' יב). ואמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יוחנן מנין שמצוה לחשב בתקופות ומזלות, שנא "ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה" (דברים ד' ו). אי זו היא חכמה ובינה שהיא לעיני העמים הוי אומ' זה חישוב תקופות ומזלות.

ואחר שזכרתי אלה הענינים כולם אשוב לדבר במופתים ובראיות חזקות אשר עלו בידי, על היות דרך גימטריא וכל מה שהוא ממינו עם צירוף האותיות וחילופיהן וחלופי חלופיהן דרך יותר חשובה ויותר מעולה מכל דרכי ההגיון, שאמרו עליו מנעו בניכם מן ההגיון (ברכות כח:). עם היות שם מי שפירש, לא אמרו מנעו עצמכם אלא מנעו בניכם מפני פחדם, על היות הבנים שהם התלמידים חלושי הדעת. ואפשר

שיקשו בו עם כח המושכלות על המקובלות התוריות ויבואו לידי הריסה. כי בנין נערים סתירה וסתירת זקנים בנין. וכבר אמרו חז"ל תלמידי חכמים כל זמן שמזקינן חכמה מתוספת בהן, שנאמר "בישישים חכמה ואורך ימים תבונה" (איוב יב' יב'). אבל עמי הארצות כל זמן שמזקינן טפשות מתוספת בהן, שנאמר "מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח" (שם כ'). ואמר "ודלא מוסיף יסיף ודלא יליף קטלא חייב" (אבות א' ג'). ולא אמר מה ילמוד הלומד אלא סתם, שכל למוד מחדד השכל, והבטול מהלמוד נאמר עליו יום תעזבני ימים אעזבך (ירוש' ברכ' סח. ובפרש"י דברים יא' ג').

ואמנם באמת שהלמוד המסודר הוא הראוי לכל מבקש ההצלחה. וכבר אמר הרב ז"ל בסוף הפרקים הארבעה הראשונים שבמדע, שאין ראוי להטייל בפרדס אלא מי שמילא כריסו מלחם ובשר, ושמש משל לידיעת האסור והמותר וכך הוא באמת שראוי להקדימם. וכשהתחזקו יעלה הלומד מהם אל מה שהוא יותר קרוב מהם אל ידיעת מהותם ומהות סבתם, ומשם יסעו ויחננו ויסעו ויחננו. עד הגיעם אל התכלית האחרונה המכוונת בבריאת האדם בצלם אלהים ובדמותו.

והנה אברהם נביא בצלם אלהים כי בצלם אלהים עשה את האדם.

ואומר אחר זה ההגיון שחבר בו אריסטוטלוס הספרים השמונה שהם המאמרות והמליצה וההיקש והמופת וההטעאה והדרש והניצוח והשיר. אשר כבר עברנו על כולם בעיון, הוא ענין המלאכה. ואינה חכמה כמו שקורין אותה מלאכת ההגיון, ונאמר עליה שערכה אל השכל כערך מלאכת הדקדוק אל הלשון. קל וחומר שדרך ידיעת צירוף האותיות דרך מעולה הימנה, ואמתתה התבארה מפירושי ספר יצירה הנודעים בקבלה לא זולת זה.

ואני למדתי עליו יב' פירושין זה מעולה מזה, קצתם על דרך פילוסופית וקצתם דרך נבואות. וזה היה אחרי למדי מקצת ספרי אריסטו בטבעיות ובאלהיות. כי מן הלימודיות מעט למדתי מפני שלא מצאתים מועתקים בלשוננו שהוא לשון קודש לבדה והן זולתה קודש כי אם חול. וברוך המבדיל בין קדש לחול. ואחרי למדי מורה הנבוכים פעמים רבות מאד עד שהבנתי ממנו איך נקשר קצתו בקצתו. כי השבתי פרקיו זה על זה, והמופת על זאת חכמת הצירוף ומלאכתו המחשבת מעולה ממלאכת ההגיון, הוא שהיא חכמת ההגיון הפנימי העליון וזאת היא להגיון והחיצוני והתחתון במעלה מן התיכון. וכמו שהאישיות (הפרטיות) והסתומות והסתירות בשני מיניהם, וההפכיות ומה שתחת ההפכיות קצתם מחלקות האמת והשקר בכל החמרים תמיד, קצתם כוזבות יחד וקצתם צודקות יחד וקצתם זאת צודקות וזאת כוזבות. ולהן ארבעה מיני הדורשים

שם מחייב כולל, ומחייב חלקי, ושולל חלקי, ולה כ"ג תכניות. ההיקש י"ד מינים שלימים להוליד תולדות אמיתיות והם ענינים נסדרים לחלוק ולישא וליתן בם, עד שיצא מהם מופת מושכל לפי מחשבת האנושית. כן ההקדמות המקובלות מסודרות בתמונות ידועות עד שעם המשא ומתן במחשבת הצירוף שהוא גלגול האותיות החוזר פנים ואחור, מחלקי האמת והשקר הנמצאים בכח הנפש המחשבת בחשבונות תחילה, והמדמה הדמיונות והמציירת הנמצא לנמצא והנעדר לנעדר הנמצא לנעדר והנעדרת לנמצא, עד שאם זכתה הנפש בחזק מחשבתה אחר קבלה דרך השמירה מן ההטעאות הדמיוניות, מתעדנת ומתענגת במה שמוציאה תחת קליפות. והדבור והמספר הנקראים בספר יצירה ספר וספר וסיפור מן הפירות המחיות הנשמות והזנות אותן עד שנהנין מזיו השכינה ונכתרין בכתר שמחת עולם שנאמר "ושמחת עולם על ראשם" (ישעיה נא' יא).

ואשרי עין ראתה כל אלה כי למשמע אוזן דאבה נפשינו. על כן אין ראוי להאשים שום אדם שאינו יודע דרך חברו על מה שעושה בדרכו, עד שינסה ויבחן הענינים. אי זה מהם באמת דרך טובה ונבחרת ואיזו הפכה. וכל ערום יעשה בדעת, שכן כתיב "פתי יאמין לכל דבר וערום יבין לאשורו" (משלי יד' טו). וחייב אל הפתי אמונה ואל הערום הבנה וזה לכל דבר בכלל וזה לאשורו של דבר.

ואילו אמרתי אני או זולתי ממי שמתפאר במקובלות, שקבולותינו אינן עולות למדרגות המושכלות, היינו מתפארים בדבר נודע שהוא פחות במעלה על הנודע שהוא חשוב ממנו במעלה. וזה שהמושכלות הראשונות שמהן הקדמות ההקשים הישרים והמופתים נולדים מהן ונבנים ומיוסדים עליהם למעלה במדרגה מן המקובלות. וזה מפני שהמושכלות הראשונות מוטבעות בנו והן אמת נודעת בתחילת מחשבה לשלמי הטבע, והמקובלות מהן אמת ומהן שקר. גם נופל בהם טוב ורע ומצד האמת והכזב דומים למושכלות ולמורגשות שהם מחלקות אותן תמיד. כשילקחו בשיעוריהן ולא יצאו מגבוליהן ולא יטו אל התוספת על מה שבכחם ולא אל הגרעון. כי אם אל שמירת השווי והיושר והדין המסור להם בטבעם. ומצד שנופל בהם הטוב והרע כלומר המגונה והנאה דומים למפורסמות המוסכמות בקצתם אומות. ונעלם פרסומם מזולתם וקצתם הכל מודים בסיבתם ומכחישים הפכיהם.

ואמנם התפארות כל מקובל על מעלת דרך הקבלה על כל דרכי חקירת האמת בכל המציאות כדי להשיגה בדרך קלה וחשובה ומשמחת הנפש ומעדנה ומחזקה ומקריבה אל השגת השכל הפועל בשהיא חכמת הקבלה לבדה ולא זולתה, היא מצד שהקבלה הזאת המיוחדת מכל קבלה. הקדמותיה כולן מושכלות ראשונות ונולדות מן המורגשות האישיות המביאות לידי המושכלות הכלליות. ולפיכך אומר ממנה מעט להועיל

למשכילים בה להשלימה והנה "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר".

ידוע וברור

שהפילסופים אומרים כי אם הלשונות והכתיבות המחשבות באמונות

הנעלמות מתחלפות ומשתנות הענינים אשר בנפש כל אדם אינם כי אם דבר אחד לכל בטבע. וכבר זכר זה אריסטו בראש ספר ארמאניוס שהוא ספר המליצה אשר נמצא אתנו ממנו, הוא ביאור אבן רשד מועתק ללשונינו על יד החכם ר' יעקב בן מלמד ז"ל. ושם אמר דבר וזה לשונו שהתיבות שידובר בהם מורות תחילה על הענינים אשר בנפש והאותיות הנכתבות מורות תחילה על אלו התיבות. וכמו שהאותיות הנכתבות ר"ל הכתב אינו אחד בעצמו לכל האומות, כן התיבות שיסופר בהם על הענינים אינן אחדות (זהות) בעצמן אצל כל אומה. ולזה היתה הוראת אלו בהסכמה לא בטבע. אבל הענינים אשר בנפש הם אחדים בעצמם לכל. כמו שהענינים אשר בנפש המושכלים להם ומורים עליהם והם אחדים ונמצאים בטבע לכל. ועוד אמר שם והתיבות תדמנה אל הענינים המושכלים כי כמו שהדבר אפשר שהוא מושכל מבלתי שיתואר באמת ובשקר כן התיבה אפשר שהיא מובנת מבלתי שתתואר באמת ולא בשקר וכמו שאפשר שהמושכל מן הדבר יתואר באמת ובשקר כן התיבה כבר יהיה מה שיובן ממנה מתואר באמת ובשקר. והאמת והשקר ישיגו הענינים המושכלים והתיבות עליהם כשהרכיב

קצתם על קצת או נחלק קצתם מקצת אבל כשנחלקו נפרדים לא יורו על האמת ולא על השקר אלה הם דבריו.

ואם כן כבר יובן מדבריו שהלשונות כולן הסכמיות הן, לא טבעיות כמו שזכר הרב גם כן במורה והביא גם הוא ראייה מן "ויקרא האדם שמות" וכו'. ואף על פי כן מצאנו שהשם בחר בנו ובלשוננו ובמכתבנו. והורנו אמונות וקבלות נבחרות אצלו משאר הענינים הנמצאים אצל זולתו מאלו הנזכרים ומן הדומה להם. כמו שנבחר בטבע בענינים רבים זולת ענינים אחרים רבים, כפי הנגלה מטבע המציאות. והבחירה הזאת אין ראוי לדון אותה על פי אדם זולת הנביאים אשר נשלמו אצל השם יותר מזולתם משאר חכמי בני אדם. והם הנבחרים מהשם אשר יחדם להיותם שלוחיו ומלאכיו, להורות אמיתת האמונה. ואין מי שיקשה על זה.

מצאנו שדבריהם בלשון הקדש ומכתבם באותיות הקדש. וזה מפני שהיא מורה על שבעים לשונות לפי דרך צירוף האותיות.

וידוע שהאותיות שלנו מהם אישים ומהם מינים ומהם סוגים. והנה האישים מהם מורגשים ומושגים לראות העין, שהם מורכבים מחמר וצורה בעת שנמצאים נכתבים. ומקומם על דרך משל הוא הלוח שבו נחקקו, והחמר שלהם הוא הדין, וצורת כל אות היא תמונתה. וישיגו מקרים

לכל אות, מהם מצד החמר ומהם מצד הצורה. והפועל אותם הוא הסופר הכותב אותם, המציירם בלוח. והוא הנותן הצורות לכל חלק וחלק ומזה החמר הדיוני (מדיו) הנזכר שהוא חמר ראשון לכולם והוא הקרוב וכולו חמר אחד. והצורות מתחלפות בו והוא מוכן לקבל כל צורה. והעט הוא כלי אמצעי בין הפועל והפעול ובאמצעותו תהיה הצורה של האות מתוקנת. גם לפי כח הפועל ולפי תיקון הלוח ולפי יופי החמר והפכו ולפי העט. וחמר הדיו מורכב גם כן מחמרים רבים עד ששב להיותו גם הוא חמר לאותיות ומראהו שחור. ואף על פי שכבר אפשר להיותו בעל שאר מראים רק מפני שהלוח לבן, על דרך משל הטוב אצלו ליפותו בהפכו שהוא השחור.

וכל מה שקרה לדיו קרה לשכבת זרע בעל הצורות האנושיות שהוא חמר כל אדם, שבו נדבר לבד ונניח שאר בעלי חיים שאין זה מקום ביאור שיתופם אם האדם בזה או הבדלם ממנו בזולת זה. ונאמר שדם האדם שנאמר עליו "כי הדם הוא הנפש" (דברים יב' כג). ונאמר עוד "כי הדם הוא בנפש יכפר" (ויקרא יז' יא). ושם נפש משותף.

זה הדם הוא נקבי תחילה ומראהו וצבעו אדום ואף על פי שמשתנה בצבע כמו שמשתנה בטבע. והוא חצי חמר האדם, וחצי הדם האחר הוא זכרי והוא בצבעו לבן. ושניהם דמי נדות כלומר דמים נדים ונעים ממקומם כדי לתת

בם צורות חדשות אצלם מיניות טבעיות במציאות והם שפעים. ושפעים מרובים נמצאים במשפיעיהם. ובעת התחברות שני הדמים נחתמים שניהם בשם אל שדי. וסוד א"ל ראשי תיבות מן א' ומן ל' תחילה שהם שמות מיוחדים לשתי אותיות אל. וכל פ' סודו תחילה במספרו מולד וצרופו למוד. וכל מולד לו דם. והנה פ"ל הוא ממ"ל ונשאר משניהם אדם, והנה חבורם אדם ממל"ל. והנה א"ל מורה במספרו על ההוי"ה לפי נגלהו ואמנם הנעלם ממנו שהוא הנוסף בהזכרת שני השמות שהם פ"ל מ"ד הנזכרים מורים במספרם על ההפס"ד לפי נסתרו. וזה סוד גדול ולא יובן מאלו הענינים כראוי למי שלא קיבל הקדמות זו הדרך.

וסוד שד"י מטטרו"ן והנעלם ממנו לפי השלמות אותיותיו שהם י"ב מן שי"ן דל"ת יו"ד מן יו"ד מחוברים במספרים עולים ש"ר. וסוד אל"ף למ"ד במספרים עולים הפני"ם. והחבור בכולם מטטרו"ן ש"ר הפני"ם. וראשי תיבותיהם משה והפכם השם. והנה נאמר "וארא אל אברהם ואל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי יי לא נודעתי להם" (שמות ו' ג). ולא יכיר זה הסתר הנורא וזה הסוד הנכבד כי אם היודע סוד השם הנכבד והנורא יהו"ה אשר סופיהם האדם שהוא אילן הפוך. וראשיהם שם הקדש (ההוי"ה) מצורף בצרוף השלישי של

י"ב צרופיו להפך, אשר עליהם אמר ית' "זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר" (שמות ג' טו'), שכוללים ל' שמות וסודם תי"ו ש"ל ד"ם. הוא אדם הנזכר הנכלל משני דמים החתום בשם השם הראשון הנקרא מורכב נעלם שכללו ד"ם כב"ד.

וכבר רמזתי למעלה סוד טלה ומאזנים עם סוד השם הנחלק לשנים, שסוד מרובעו רכ"ה עם קכ"א. ושני החיבורים שוים מצד אחד והפכם מצד אחד. חבר ר' עם ק' הרי ש' חבר כ' עם כ' הרי מ' חבר ה' עם א' הרי ו'. ואם כן סוד חבורם "יי איש מלחמה יי שמו" (שמות טו' ג) והבן גם זה.

ואלה הנפלאות המקובלות העולות למושכלות וכמה מכיוצא בהם שנתאמתו בשכל אצלינו שאין ערך למעלתם, איך יתכן שיכירום [זולת ה] נביאים שמתנבאים על פי השם. ואשוב לומר כי לפי שהאותיות הם מורכבים מחומר וצורה. והתיבות מורכבות מן האותיות. והענינים מורכבים מהתיבות. מן הדין הוא אם כן שיררו על כל המציאות.

והנה זה הענין הוא נמצא בשלשה עולמות. האחד הוא הנמצא בספר הנכתב המחובר יחד מאותיות נכתבות. והשני הוא

הנמצא בספור הנבטא בלשונות המחובר מאותיות נזכרות. והשלישי הוא הנמצא בספר הנחשב בלבבות על דרך המחשבה הנכללת מאותיות נחשבות.

וידוע שאלה המינים המתחלפים מהאותיות דומים בהתחלפותם לשלשה עולמות.

המין החיצון הנפרד מכל גוף האדם והוא המורגש הנראה לעינים דומה לעולם השפל, שהוא חי מצד [אחד] ומת מצד [אחד]. חי מצד מניעיו וכוחותיו ומת מצד עצמו לפי טבעו. וכמו שהיד והעט הם סבות רבות קרובות למציאות האותיות, והעינים משגיחים בתת צורות בחמרם, והלשון מדברת במ בעת המצאם, והלב מצייר מבפנים ונותן הצורות בחוץ. כן הגלגל והכוכב הם סבות קרובות למציאות החמר הראשון הדומה לחמר הראשון של האותיות שהוא הדין. והכחות הגלגליות והכוכביות הדומים לעינים משגיחים בנתינת צורות לחמר זה השפל. והנהגה השמימית הדומה ללשון מנהגת ומסדרת ומערכת סדרי הנמצא הזה ומערכותיו, כפי הראוי בכלל בעת המצאת הכנות לחמרם. והשכל האלהי הדומה ללב שהוא

המעמיד הכל והוא פנימי מצייר הצורות כולן מבפנים ומגלה פעולותיהם מבחוץ.

והמין האמצעי

התלוי בעולם העליון מגוף האדם שהוא הראש והוא שוכן בצד

הפנים והוא המורגש הנשמע לאזנים, דומה לעולם האמצעי הגלגלי שהוא חי נצחי מצד צורתו המשכלת שבה משיג. ויש לו קצת מחיצה (חסרון) מדרך השגתו, מפני היות נושא צורתו דבר בלתי משיג מעצמו, עם היותו קיים. וכיוצא בענינו קוראים החוקרים לא הוה ולא הנפסד. וכשתדקדק בסוד כל הלשונות שאדם יבטא במ שפתו עם שאר מקומות הפה הארבעה הידועים, תמצא ענינים שוים ומתדמים עם ענין העולם השמימי בכלל. וברוב הפרטים יאריך ספור עניניהם, כי יותר הוא הרבה בלי שיעור מה שנעלם ממנו מאלו הענינים, ממה שנגלה לנו מהם עם חשבוננו שידענו מהם הרבה. ואינו כטפה מן הים הגדול מה שצריך, כל שכן לפי מהותו כי אין חקר לתבונה.

והמין השלישי הפנימי אשר הוא כולו רוחני ואינו מורגש, דומה לעולם העליון אשר אין ראוי לדבר בו [ב]פה. ולא ימסר מה שנודע ממנו כי אם פה אל פה ולאישים המיוחדים לבדם. והם השרידים אשר יי קורא.

ואמנם דומה העולם כולו לפני השי"ת לענין ההמצאה כמו שדומים ספר וספר וספור לפני השכל הפועל הנפרד המשפיע טובו על האדם והמוציאו מן הכח אל הפועל. והלב דומה לשכל והלשון למשכיל והכתב למושכל. והעולם השפל מושכל והאמצעי משכיל והעליון שכל. ואם כן העליון שכל ומשכיל ומושכל, והאמצעי משכיל ומושכל, והשפל מושכל לבד. וכשהאדם יוצא בו עם כח שכלו מן הכח אל הפועל לעתים יקרא משכיל מושכליו וידמה לאמצעיים. וכשיצא מן הכח אל הפועל תמיד בלי הפסק שזה לא יתכן היותו אלא אחר פרידה שהיא עת מיתה לגוף ועת תחיה לנפש יקרא שכל משכיל בפועל נצחי. ויתדמה לשכל הפועל הנבדל מכל חומר ומכל נושא המוציאו מן הכח אל הפועל השלם.

ובזכות החכמות יחיה אחר מות על היות האותיות ענינים משלשים אצל האדם וכלים קרובים בהתגלגלם לסייע לנפש בקלות יותר משאר הכלים ליציאתה לפעל.

ודרכם לפי הספר היא הצירוף והתמורה והמשקל וכל מה שנמשך מאחריהם בסוד הקבלה.

ולפי הספר הוא החשבון והשלמות האותיות לפי מספרם. ולפי חשבון המתחייב משמות מנינם ולפי סגלת המנינים שיש בהוראת כל אות ואות מהן וידיעת השתתפותם והבדל צורה זו מצורה זו והודעת הנקרא בשמות המורים על הנמצאים הנעלמים על פי האותיות הנעלמות ועל פי גלגלי הוראת השמות בעלי האותיות הנספרות, כעין שם בן ארבע אותיות ופירושו, ושם בן י"ב ופירושו ושם בן מ"ב ופירושו, שרמזו הרב במורה בחלק ראשון בפרק ס"ב ואמר בו שידיעתו מביאה לידי השגת השכל הפועל עם מה שחיבר אליו לפניו ואחריו כאשר זכר בו. כמו שהעיר על סוד הצירוף בחלק ב' בענין הנבואה במלת בחל עם חבל. ושם בן ע"ב שלא זכרו הוא ז"ל. וכל שכן לפי מה שגלה איש האלהים גם כן משה עבד יי בפירושי התורה. הוא הנלחם מלחמות יי, הוא הנחמני חברו של המימוני. ששניהם תלמידי העמרמי שהם נשיאי העולם שלשתם ע"ה. שאמ' בראש ספרו עוד יש בידינו קבלה של אמת שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה. ובאר לנו שם סוד איכות זה הענין הנורא שגלה ז"ל ומהות אמתת דברו זה בראיות ברורות שאין להרהר אחריהם אצל כל משכיל מקובל. ואיני צריך לשנות פה מה שכבר זכרו הוא ע"ה מפורש.

ואמנם לפי הספור הוא שצריך להרגיל להתיך כל הלשונות אל לשון הקדש עד שכל דבור שיזכירוהו המדבר בפיו ובשפתיו

יחשבנו כאלו הוא מחובר מאותיות הקדש שהם כ"ב אותיות. ויגלגלהו עד שיוצא ממנו עם רוב גלגולו והתהפכותו אל כל צד, מיץ חלב. שממנו יצא המיץ הנקרא חמאה. ואם יחשוב להוציא חמאה ממיץ חלבו ונפת מדבשו "ותחת חטה יצא חוה ותחת שעורה באשה" (איוב לא' מ') "ומיץ אף יוציא דם ומיץ אפים יוציא ריב" (משלי ל' לג'), אל יבהל הצורף "כי יש לכסף מוצא" (איוב כח' א'). גם ישמר מפני שכבר נאמר "מצרף לכסף וכור לזהב ובוהן לבות יי" (משלי יז' ג'). ונאמר "צרופה אמרתך מאד ועבדך אהבה" (תהלים קיט' קמ'). ונאמר לפי הסוד הנסתר לרמז על זה ועל כיוצא בו "כי מנסה יי אלהיכם אתכם" (דברים יג' ד').

והאדם מורכב משני יצרים ראשונים משותפים, וראשיתם אביו ואמו הדומים לחמר ולצורה. ואיך תהיה מחשבה אחת מיוחדת בלתי שניות רק מחשבתו משותפת מן הן ולאן, ודע זה.

וכמה צריך להוסיף על מה שרמזנו כדי לאמת למקבל המתחיל לבא בחדר החכמה. ועדין לא ראה הוא ממנה אפילו פני המדינה, כל שכן חומותיה, כל שכן בכלל בית המלך בעליה, וכל שכן חצירו וכל שכן היכלו, וקל וחומר פני המלך. ועל אחת כמה וכמה שהוא רחוק מדבורו של מלך, אלא אם כן לוקח לו הסדר הראוי לזו הדרך המופלאה.

ואני יודע מצד הבחינה והנסיון שכל מה שידעתי מדרכי ספרי
הנביאים בפשותם ובפירושם ובמשלי אגדותיהם ומדרשיהם
ומה שלמדתי מן התלמוד. וגם היה מעט מה שלמדתי
מספרי חכמי הפילוסופים. ומה שידעתי מלמוד
המורה ומה שקבלתי מסתרי השמות
הכתובים בפרקי ר' ישמעאל
באותיות דר' עקיבה ובס'
הרזים ובספר רזיאל
ובספר משמרות
העליונות
והתחתונים
ובספר הבהיר
ובס' יצירה עצמו,
כל זה לא הביאני דבר ממנו
לידי השגת השכל הפועל עד שאוכל
להתפאר ולהתהלל בנבואה שהתהללתי בה
לקיים מה שנאמר "כי בזאת יתהלל המתהלל" וגו'.

עד שהתקבלתי לקבל ההשגה בפעל ושמתי נפשי בכפי עליה
לפי הזרך המקובלת בידיעת השם לבד. ועם כל זה כבר
גברו עלי המונעים בעונותי ומנעוני מדרך
ההתבודדות עד שפסקה ממני

רוח הקדש בפעל

כהיום הזה. רק כחי נותן שבח לבעל השבח האמיתי, שלא עשני
אשה ולא עשני גוי והוא פוקח עורים
וזוקף כפופים, ומתיר אסורים
והוא המעביר שינה מעיני
ותנומה מעפעפי
ישתבח
ויתפאר
זכרו ויתעלה שמו על הכל.

הנה כבר כתבתי לך ולדומים לך קצת דברים מורים על
מקצת עניני הקבלה ואיך היא חכמה מביאה לידי רוח
הקדש לבדה. ולא יתכן ששום חכמה אחרת תהיה מביאה אליה
בשום צד. ואם כן הפרש גדול מאד יש בין חכמי הקבלה
הנבואית ובין חכמי המחקר כולם, במדרגת ההשגה האלהית.
עם היות אלה ואלה מכונים למצוא האמת, וישתתפו מצד
החקירה ויבדלו מצד המדרגה. ראה מה הבדלם ושתופם, ומשני
הענינים תתעורר אל הנכבד.

"הנה זה חקרנוה כן היא שמענה ואתה דע לך" (איוב ה' כז). וראה גם ראה אם מה שהתפארת בו על ידיעתו והוא ענין ידיעת השם, אם ידעתו מספר השם של החכם ר' אברהם אבן עזרא ז"ל. או קבלתו על פה מפי שום חכם מקובל, או הבנתו מעצמך מתוך מה שלמדת מחכמת הפילוסופים בו באחד מאלו הדרכים או ביותר מהן, או בדרך אחרת. אמור לי זה בכתב או על פה אם היה הדין אתי לומר מה שאמרתי על זה מן הפלא והתמה אצלי, על מה שאמרתי עם היותך מגנה הדרך שכל מקובל יודע ומכיר שבחה ומעלתה ומניעת הידיעה אמיתית במה שזכרת עם הכחשת אמיתות מהותה.

ואם כן דע באמת כי לא אשא לך פנים בזה ולא לשום חכם בעולם ממכחישי הדרך האמיתית בה. אבל אומר לך מבואר בלא ספק שאני דנתיך בידיעה ההיא למתחיל בה או למשגה או לשובה או למטעה או לטועה או למתלוצץ על הקבלה, מפני שדבריך השניים העירוני אל היותי דן אותך באחד מהדינים האלה וסופך הוכיח על תחילתך. והשם יודע ועד כי מה שאמרתי במה שדנתיך עליו לא היה כדי לדון אותך לכף חובה אלא כדי לזכותך עד שתשוב בתשובה שלימה בזה.

ועתה אחי צא מאצטגנינות שלך והשתדל בחכמות הפילוסופיות אחר שתיגע מן המקובלות הנזכרות אם תרצה להטייל בם וקחם לך לטבחות אחר שכבר לקחת לרקחות ואח"כ תשמש בם ויהיו אצלך לאופות. שכך אמר הרב שהיו לו משמשות ולקחם לרקחות ולטבחות ולאופות.

ודע שאני טרם היותי יודע סוד דרכי הקבלה הייתי חושב שאין חכמה מעולה מן הפילוסופית וכן הוא שאין למעלה ממנה כשהיא גם כן נמשכת אחר דרכי התורה שלנו הנסתרות. אבל אחרי קבלי חכמת הקבלה המביאה לידי ההשגה בקלות, ידעתי שזאת גברת וזאת שפחה. ואז ידעתי גם כן הטעות הגדולה טעו קצת אנשים שקוראים עצמם בקצת ארצות ידועות איני רוצה לפרסם גנותם בשם מפורסם בדרכי הקבלה בעלי שמות. והטעות היא שהם חושבים שיעשו פליאות עם כח השמות בהשבעות כשיזכירום בפייהם בלתי שום ידיעה והכנה בענין הוראתם. ויאמרו שיהיו פורחים באויר על קנים וימיתו שונאיהם בדבריהם ויכבו אש וישתיקו הים מזעפו בשם וכיוצא באלו השגעונות הדמיונות אין חקר. עד שהביאתם המחשבה הכוזבת לחשוב שעם השבעותיהם ההבליות יכריחו אשת איש להביאה בחצי הלילה אל מטתם מעצמה כדמות משוגעת. עד שיתפארו קצתם בשהם כבר בחנו זה ונסוהו ועלה בידם ולפי' יכתבו בספריהם על קצת ענינים אלו, זה בחנו

ומנוסה. וכשירצו להעלים ענין לרמות בו הפתאים יכתבו קצת זה מצורף, ובמקום לאהבה יכתבו הבהאל ובמקום לשנאה יכתבו הנשאל, ושם יבלבלו קצת דבריהם ההבליים.

ואלה הענינים והדומים להם לא יאות לאדם שלם מבקש האמת לשמעם, כל שכן להאמינם, וכל שכן לבקש ידיעתם או בחינתם אם הם אמת או שקר. כי הם שקר וכזב בתחילת המחשבה ניכרים לחכמי ולחוקרי החכמה ולמשיגי הנבואה. וזה לפי שכבר התבאר אצל אלה השלמים אנשי המעלות באמת, שידיעת השמות האמיתית היא המורה על מציאות השם ועל השגחתו המיוחדת בחכמים לפי מדרגותם ובצדיקים החסידים כפי הדבקם בשם וכפי התקרבתם אליו ית' ועל שאר ענינים שבין השם ובינינו כי זו היא הדרך הנכונה להאמינה ולדעתה.

ומה אוסיף אחר זה להאריך בזה לפי הכונה שנתחדשה אצלי על היותי מושיב על כתבך המעיד על רוב חכמתך. ודי במה שהערוותך עליו בענין זה ולהועילך בו ולחזק כוסף מחשבתך אל ההשגה להשתדל אחריה בדרך מחודשת. ואף על פי שכבר חיברתי בזאת החכמה, כ"ו ספרים וחדשתי כ"ב ספרי נבואה בה מספיק עתה בזה המעיין

פה לפי המכוון בו. וכל זה לכבודך ולכבוד הרב אם כל הקהל, ואני בטוח בשם ית' שאני אשים שלום ביניכם שלכך אני משתדל לכתוב דברי אלה. ואני מזכירכם בנתיב דברי רבותינו הקדושים ז"ל, אבל איני כמזהיר אלא כמזכיר ואפילו אם איני כראוי להזכיר וכל שכן להזהיר בטחתי על רוב עוונותיכם ועל חוזק תורתכם שתמחלו לי על מה שאמרתי ועל מה שאומר עוד עתה.

ידעתי

בביאור מתוך שמועתכם הטובה הבאה אלי שלא נעלם מכם מה שאמ' לזכרון. והוא שבא בגמרא שבת, שהיא ספר מלא מרגליות דלית להון טימי. בפרק במה אשה על ענין שני ת"ח במה שראוי להיות ביניהם, מן הדרכים המעולים לפי מקצת פסוקים שנדרשו שם כאמרם ז"ל. אמר ר' ירמיה אמר ר' אלעזר שני תלמידי חכמים המהדרין זה לזה בהלכה הקב"ה מצליח להן שנא' "והדרך צלח רכב" (תהלים מה' ה), ולא עוד אלא שעולין לגדולה שנא' "רכב", יכול אפילו שלא לשמה? ת"ל "על דבר אמת" (ש) יכול אפילו הגיס דעתו? ת"ל "וענוה צדק" (ש). ואם עושין כן זוכין לתורה שנתנה בימין שנא' "ותורך נוראות ימינך" (ש). רב נחמן בר יצחק אמר זוכין לדברים שנא' בימינה של תורה, דאמ' רבה בר רב שילה אמר רב חסדא אמרי לה ר' יוסף בר חמא אמר רב ששת. מאי דכתיב "ארך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד" אלא מעתה בימינה ארך ימים איכא עושר וכבוד ליכא? אלא

למימינין בה ארך ימים וכל שכן עושר וכבוד ולמשמיאלין בה עושר וכבוד איכא אורך ימים ליכא. אמר ר' ירמיה אמר ר' שמעון בן לקיש תלמידי חכמים הנוחין זה לזה בהלכה הקב"ה מקשיב להם שנאמר "אז נדברו יראי יי איש אל רעהו ויקשב יי וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי יי ולחשבי שמו" (מלאכי ג' טו). ואין דבור אלא לשון נחת שנאמר "ידבר עמים תחתינו" (תהלים מז' ו'). ולא עוד אלא שדבריו נכתבים, שנאמר "ויכתוב ספר זכרון לפניו ליראי יי וחושבי שמו", מאי ולחושבי שמו? אמר רבי אסי אפילו חושב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. ושם נאמר עוד אמר ר' אבא אמר ר' שמעון בן לקיש שני תלמידי חכמים המקשיבין זה לזה בהלכה הקב"ה שומע לקולן שנאמר "היושבת בגנים חברים מקשיבין לקולך השמיעני" (שה"ש ח' יג). ואם אין עושין כן גורמין לשכינה שתסתלק מישראל שנאמר "ברח דודי" וגו' (שם). אמר ר' אבא אמר ר' שמעון בן לקיש שני תלמידי חכמים המדגלין זה לזה בהלכה הקב"ה אוהבן שנאמר "ודגלו עלי אהבה" (שם ב' ד). אל תקרא דגלו אלא דילוגו. אמר רב והא דידעי צורתא דשמעתא והוא דלית להו רבא למיגמר מיניה. ואמר ר' אבא אמר ר' שמעון בן לקיש אם ת"ח נחש הוא חגרהו על מתניך ואם עם הארץ חסיד הוא אל תדור בשכונתו. אלו הן המרגליות שאין להן ערך והמורות על שלימות אומרם ועל מעלתם.

וכמה מכיוצא במ באו מעורבים בתוך ספריהם כולם, עד שיחדו למעלות המדות מסכתא שלימה והיא אבות. וחברו בה גם כן רבים מדרכי מעלות השכליות. וכבר זכרו שם, 'הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה'. והכתוב אומר "שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול" (תהלים קיט' קסה). ונאמר "יי עז לעמו יתן יי יברך את עמו בשלום" (תהלים כה' ח). זו מדת הצדיקים והחכמים והחסידים, אבל על הפכם נאמר "אין שלום [לרשעים] אמר יי [לרשעים] [ישעיה מח' כב]". ובמדת השלמים בא שלום שנאמר "שלום שלום לרחוק ולקרוב" וגו' (שם נז' יט). ונאמר בסוף ברכת כהנים 'וישם לך שלום', כי שלום שמו של הקב"ה שנא' "ויקרא לו יי שלום" (שופטים ו' כד). ובאבות נאמר 'על שלשה דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום'. והן מדות האבות ומדות החכמים והנביאים כולם ע"ה. והיא מדת העליונים שנאמר "עשה שלום במרומיו" (איוב כה' ב). ומדה כזו ראוי להמשך אחריה תמיד ולהדבק בה ולברוח מהפכה אע"פ שנאמר "עת שלום". ונאמר "שלום לך ושלום לעזרך כי עזרך (יי) אלהיך" (דה"א יב' יט). "ואמרתם כה לחי ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום" (שמואל א' כה' ו').

ומה מועיל הלמוד לאדם אם אינו מתקן בו מדותיו תחילה שהן יסודות להנהגת הנפש. שהרי אי אפשר לשכל לשכון בארמון מכוער, והוא שאין מדותיו הגונות. וידוע כי

המדות הטובות הן משכנות המחשבות השכליות. והמחשבות השלמות האמיתיות הן ארמונות השכל שבם יוצא ובא על דמות רצוא ושוב. ותשובתו הרמתה כי שם ביתו" (שמאל א' ז' יז').

והנני מחבר אל מה שקדם ענין אחר מיוחד כולל ענינים רבים תחתיו. ואשימנו כדמות חותם לכל אגרת זאת, והוא שכבר נודע שהשם החתום על הגאולה הוא שם

אֱהִיָּה אֲשֶׁר אֱהִיָּה

יתברך ויתעלה שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה אשר הודיענו סוד שמו הנכבד והנורא כדי לברכנו בו על ידי הכהנים שהם ראשי השבט הנבחר מכל השבטים. וגלה לנו הסוד ואמר "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם" (במדבר ו' כז). והורנו הברכה ואמתתה ומהותה וכמותה ואיכותה וסגולותיה וחוקותיה והזכרותיה וחלוקיה, להיות נאמרת בשם י"ב במקדש ככתבו ובמדינה בכינויו. והנה ברכת כהנים בגימטריא מדת הרחמים. והיא מקבצת מיניה והיא כמפזרת הכחות הנבראים שהם כחות מזגי החומר.

ותחת זו הידיעה המופלאה, שרשום שהם כבשונו של עולם, חייב המקובל השלם מצד היותו חס על כבוד

קונו להסתירם ולהעלימם ממי שאינו ראוי לדעתם, ושם בן מ"ב אותיות מגלה זאת. והנה ימצא מספר אותיות ברכת כהנים ס', ותיבות י"ה ובם יתגלה הסוד של הברכה המשולשת מדרך שלש, כ"ה תברכו שכפלו נ' והוא סוד כה"ן וסוד אמור 'להם' רמז כהן רמז 'הסוד'. והנה מנין האותיות הפסוק הא' הוא י"ה. והב' הוא הי"ה. והג' הוא יה"י. הוא העצמו כ"ה של כ' הוא אמצעי של י"ה הוא חסר ה' של כה הוא הנוסף. הנה סוד זה הוא סימן שמות שווי מגרעת ותוספות.

וְזו הַדֶּרֶךְ אין למעלה הימנה. ואם תאמר הנה הטוב יתפך בדרך זו לרע והשקר לאמת וכן החלוף. דע כי זאת היא הכונה במדות, שזאת המחשבה תאמר הן והיא מדת הרחמים וזאת תאמר לאו והיא מדת הדין. ודבר הנוצה מהם יקויים. וזהו מה שבאמצע קרית (קריאת) שמע, אשר בין שני שמות הקדש, ואע"פ הסוף אחד והוא חצי השם המפורש. וכן סוד אשר בין שני השמות הנזכרים הוא שני מלאכים שהם עצמים אמצעים בין שתי הוויות ראשונות שהם דבר אחד. רק מספר שלשת התיבות הוא א"כ א"ך א"כ והבן זה ודעהו. והסתכל בו מאד. וזהו סוד שם בן י"ב אותיות.

י"ה י"ה י"ה י"ה י"ה י"ה י"ה

מגולגל ומצורף ומנוקד ומוטעם בנשימותיו השלש וזהו ראש וסוף של שם בן מ"ב אותיות.

אצ"ג ית"ץ שק"ו ל"ת

וזהו ראש ותוך וסוף של שם בן ע"ב הפוכים.

מו"מ אצ"י זה"ו מנ"ד

ודע באמת שהמדות מתהפכות לקיצים ידועים בלי שנוי ותמורה מפני הנהגת הנבראים. והשנוי הוא לנפעל לא לפועל מצד הכרח ענין הנמצאים. וזאת היתה כונת החותם כדי להפך המדות שנמשכו ביניכם ממלחמה לשלום בכונה אחת מושכלת ומקובלת. וזה החבור הקטן הראהו בחסדך לרב הידוע ששמו בגמטריא חכ"ם. ואחריו הראהו למי שתדע שראוי לו כדי שיועיל ממנו רואהו וישמח בו המשכיל והיה זה שלום.

*

"שמר תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום"

(תהלים לז' לז').

"וענויים יירשו ארץ והתענגו על רב שלום"

(תהלים לז' י')

זה השער לה' צדיקים יבואו בו
ספר

אמרי שפר

שחיבר ה"ה החכם השלם והכולל המאור
הגאון הגדול המפורסם החסיד והעניו.
המקובל האלהי כמוהר"ר אברהם אבולעפיה
זצלה"ה. שהיה נקרא בפי כל" אברהם הרואה"
שנתחבר לפני ותקב"ר שנים, בשנת ה' אלפים
נ"א היא שנת נ"א לחייו.

'מוקרב על 'מזבח הדפוס' בעקבות שחרור משלשלאות
הברזל, לאחר תשו"ב שנים.

תודתנו נתונה לאוצר בית הספרים של האוניברסיטה
העברית בירושלים ולמחלקת כתבי יד
שסייעו בידנו

הפצה ראשית

אהרון ברזני

ובנו

רחוב העליה 8 תל אביב

טל' 6823013, 03-6815542

©

כל הזכויות שמורות

לעורך

אמנון גרוס

02-9993430

בשמך

תהי ידך לעזרני בכל אות
 שנתי נדדה מעין לבבי
 רפואה מצאה עמו וחיים
 קריאתו חקקתיה בלבי
 צרור חיים למעלה או למטה
 פרי חיים ועץ חיים ענפיו
 עצי עדן בתוך גנו נטועים
 ספר ספר וספור מחנותיו
 נפשות נצרפו על פיו מצאתים
 מרורות נמתקו מצוף דבש בו
 לכל משכיל מקובל אמסרהו
 כללו אכללה בקצת פרטיו
 יגלו נסתרי עולם בעולם
 טמונות בו תמונות היצורים
 חרי אף רחמי אם נקשרו בו
 זכור משכיל ידיעת שם בתוך שם
 ואפיך שני עדים כשרים
 הבלים לנחירים בחבלים
 דמי הלב צפונים בחזריו
 גויות הברואים הם בלי שם
 בשמך יה אני אבטח בכל עת
 אשר אכתוב אלהי הצבאות
 מעין לבך הסר אפר
 תוך לב טהור זה הספר

רחמנא הצליחנו

אשר אכתוב אלהי הצבאות
 בשמך ראתה נפשי פלאות
 גנוזים בו והוא ספר רפואות
 דברו החיה רוחות נכאות
 היועיל בלעדי שמך ויאות
 והוא שורש לכל שרשי תבואות
 זמורות הגפנים בו ברואות
 חלומות יודעיו כלם נבואות
 טהורות באמונה לא טמאות
 ידיעותיו שמה מופת והיא אות
 כמי שוטה מקום מנחת קנאות
 לשונות יצאו ממחבואות
 מליצותיו מאד יפות ונאות
 נשימות אף בשם יוצאות ובאות
 סתריו לאלפים הם ומאות
 עלילותיו כך נגלות ונראות
 פליאותם בכל רגע מצואות
 צרופים בנשימות הכלואות
 קשירות הגויות דם מלאות
 רשומות באשמות וחטאות
 שמי בהו ולך חן חן תשואות
 תהי ידך לעזרני בכל אות
 וברית טמאת פרה הפר
 זה מדמה אמרי שפר

בעצם

היום הזה העול גבר על הלבבות והעול עבר על המחשבות ואפילו על ראשי הישיבות. עד אשר זעם על כל חי רוכב ערבות ויאמר להשחיתם פעם שניה מארץ נשייה לבלתי השאיר מהם בריה. כי חטאו לפניו כל בעלי גויה ובסוד פריה ורביה פקו פליליה ואדירי החפץ שבו מאחריו וישכחו סדריו אלופיו ושריו יודעיו ומכיריו וימרדו בשמו ובזכרו פשעו וקצצו בנטיעות אשר לא נטעו ובים הסכלות טובעו. ובקול יי אלהים לא שמעו ואת יי לא ידעו. ומשם נסעו ויחנו בחון עשור וימירו את כבודם בתבנית שור ויתנו יד לפושעים והחזיקו לב רשעים ויתערבו בגוים אשר סביבותיהם וילמדו מעשיהם וישלחו לשונם להקשות על ידיעת קונם והנגע עמד בעינם באמרם עם רב זדונם. אבותינו חטאו ואינם וחטאתם עצומה בהרחיקם החכמה ולא יזכרוה ועל לבם לא יעלוה וישנאו כל שלימי הדעות אשר ירוה ולענייניהם יגלוה ומי זה בן מי זה הוא בן אדם כזה אשר יעמד כנגד כל נביא וחווה אשר החכמה שכחו וחי טומאת לבות כל חוטא זבחו ואיך יאמרו הכלבים לחכמי הדור נבחו וגאון גליכם על שפה ימיכם שכחו ואשר נמשכו אחיהם למען הביט אל מעוריהם והאמינו דבריהם לפי הכתוב בספריהם השם אמר עליהם אלהי הזהב עשו להם.

על כן ראוי לכל חי משכיל להתרחק מהם ולבלתי האמין בהבליהם כי כל הקורא בספר מן הספרים או שומע מפי זולתו

מאמר מן המאמרים או דבר מן הדברים ומכיר שאין בו תועלת לפי מה שדעתו סובלת לא לשעתו ולא בכל ימי חיותו ואף כי אחרי מותו ראוי שיהשוב בה מה שראהו או שמעתו כחות מנביחת כלב אשר היא סגולה לו ואמנם אם ידע או יחשוב שתועלתו אפשרית יאזין ויקשיב ודעתו אל לבו ישיב ויעמידנו חזק בטבעו כי כל דבור אשר שמעו יגיד עליו ריעו ומזה ומזה יוציא הפרי מגזעו ויכיר הצור אשר בלב נטעו ואז יועיל לו ולזרעו.

ואחר שראיתי אני זכריהו המחבר שהכל תלוי בקול ורוח ודבר ראה לבי את לבי ובקש לשבר היצר המקבר ואומר להתקבץ עם חכמי לב ולהתחבר והילים לגבר ואחל לכתוב זה הספר הנותן **אמרי שפר** להכניע בו לבות בני עפר ואפר ולבעול על פיו בנות צלפחד בן חפר ולפיכך קראתי שמו **אמרי שפר** כי בו אשים אש בוערה בלבות הכסילים ובו אלהיב לבות המשכילים אלה באש חשבו ישרפו ואלה באש חשקו יצרפו.

ואחלקהו לשלשה מאמרים ולשלשה שערים ולשלשה חלקים. המאמרים אכלול בהם דעות חכמי דורינו זה והשערים אכלול בהם דעת חכמי ישראל הקדמונים והחלקים אכלול בהם דעות כל הנביאים כולם בכלל. ואחר כל אלה אכתוב **ידיעה**

כללית כוללת כל הדעות הנזכרות הקודמות אשר עדיה הגיעה הכוונה האלהית בבריאת האדם בזה העולם השפל ועליה נאמר שנברא האדם בצלם אלהים ובדמותו וכל אלו הדעות החלוקות יהיה עניין החבור הזה במ בדיעת השם המפורש ובעניין כחו ופעולותיו בבריות הפרטיות ודרכו עם הכלליות ובמהות הגמול והעונש המתחייבים מאתו לכל הראוי לגמלו בעדו עם זכרו ולהענישו על שכחתו עד שיודע מזה החבור למה נברא האדם ולמה נתנה לו תורה ומצוה כתובים על שני לוחות אבנים ולמה נתנה לאומה מיוחדת יותר בזויה מכל אומה ולשון בטבעה ולמה לאומתנו יותר משאר אומה ולמה קדם ולא אחר זמן מתן תורה ולמה בהר סיני ובמדבר סיני וכיוצא באלה השאלות והדומים להם שנסתפקו בהם המשכילים ונעלמו טעמי העניינים המורים על האמת.

ואע"פ שיש שם דברים רבים בשאלות רבות מענייני טעמי המבוקש שאי אפשר לכתבו בספר מפני חוזק טעמיהם וחולשת כח המבינים אין ראוי שנמנע ממה שאפשר לגלותו מלכתבו בספר בעבור מה שאי אפשר ואע"פ שמה שנגלה יהיה מביניו מועטים מן המועטים ברבויים אני בוחר להחיות נפשות המועטים ההם ולא להשגיה ברבים שלא נשלמה דעתם עם היותם חושבים בעצמם שהם השלמים לבדם וזולתם חסרים אצלם וזה אעשהו כדי להמשך אחר האמת. והמדה הזאת קבלוה הנביאים מהשם ית' וקבלוה החכמים מפי הנביאים

ומספריהם הקדושים ולולי חלוק מדרגות הנמצאים לא הייתי
אני ולא זולתי מן המחברים יכול להביא שום טעם נכון על מה
שזכרתיו שאגלה טעמו והנני מחל בשם יי אלהי ישראל יושב
הכרובים לדבר במה שאמרת.

מאמר א' המאמר הזה הראשון אני רוצה לדבר בו בדעות חכמי דורינו זה לפי מה שחקרתי ודרשתי ושאלתי מפייהם או מפי ספרי חבוריהם המחודשים הנמצאים היום בעניין השם המפורש ובכחו ובפעולותיו בבריות. ואומר כי הדור האחרון הזה ר"ל דור אנשי הגלות האחרון הזה לא מצאנו בכולו איש מישראל אחד מחכמי המשנה והתלמוד שהתעורר לחבר ספר מיוחד לדבר זה בלבד זולתי עד היום הזה. ואמנם החבורים שחברו היו כלליהם עניינים אחרים ואגב גררא יביאו בהם קצת חלקים מעניין זה. אבל אני כל חבורי זה בעיקרו אינו כי אם על השם המפורש בלבד ועל הודעת כחו ופעולתו וסגולותיו ולהודיע שאין בינו ובין שם זולתו שום שיתוף בעולם. וכיוצא בזה מענייני מעלותיו על כל שם. ואם יתחברו בדברי דברים אחרים שאינם מענייני לפי הנראה בתחיתת המחשבה אין זה אלא כדי לברר בהם טעם מן הטעמים הנזכרים ואע"פ שידוע כי בהתבאר טעם השם יתבארו ממנו כל הטעמים שזכרתי התשובת שאלות כל ולמה.

ועתה אחלק דעות חכמי דורינו בידיעת השם ואומר שהם נחלקים לשלש כתות ושלתם מוכים בשלש מכות מתחלפות. הכת האחת אין רפואה למכתה. והשנית קשה להתרפאת כי חליה קשה מגיע עד שערי מות. והשלישית קלת הרפואה עם חוזק הרופא כשישמעו דבריו ויקובלו כי לא הוטבע קושי חליה בעצמה.

ועל כן אביא במאמר הזה עניין הכת הראשונה ואשא ואתן עמה במלחמת דעתי עם דעתה במשל. ובמאמר השני אחלוק עם הכת השנית ובמאמר השלישי אלחם בכת השלישית עד רפאי חליה. כי הראשונה היא כת אוילים מתחכמים בעצמם ואין להם תקנה כמו שאמר החכם **"אם תכתוש את האויל במכתש בתוך הריפות בעלי, לא תסור מעליו איולתו"** (משלי כו' כב'). ובאמת שלא היה ראוי להזכיר זאת הכת ודעתה החסרה בעניין עליון וגבוה כזה לולי שתי סבות: האתח כדי לכלול דעות כל הכתות בעניין זה והשנית מפני היות זאת הכת כוללת רוב **חכמי התלמוד היום אשר חכמתם אצלם ואצל כל הנמשכים אחריהם היא תכלית כל החכמות** כאלו לא זכר נביא לעולם ולא חכם מחכמי המשנה והתלמוד זכרון כללי או פרטי בידיעת השם. וידוע שהוא אצלם בכל מקום שבא י"סוד ה"יסודות ו"עמוד ה"חכמות עד שאפילו מקצת משתי הכתות שנזכרים בשני המאמרים הבאים אחר זה זכרוהו בקצת חבוריהם תחילה וסוף ושמוהו שרש ועיקר לקצת ענייני ספריהם ולשתי הסבות האלה אלחם בדעת הכת הראשונה ואודיע דעתה לכל מבואר.

ואומר שזו הכת המתחכמת בתלמוד הדין והאמת אתה בכל השתדלותה בלמודו כי זולתה היינו היום יותר רעים וחטאים מכל אומה כמו שאנו יותר אומה שפלה ובזויה מכל האומות

בעינינו ובעיניהם. כמו שרמזו המרגלים בזה הסוד באמרם, **"ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם"** (במדבר יג). לפיכך יורה זה על רוב מעלת יודעי השם המנצחים אויביהם עם חולשת כוחם וחוזק וכח מי שכנגדם מן האומות ואפילו בענקים וכ"ש הפחותים מהם בכח. וא"כ חכמת התלמוד מועלת מאד לככל ולפרט לצרכי העולם לאומתינו ולחיי העולם הבא. אבל אין העניין שווה במדרגה עם עניין יודעי השם, אלא על דרך משל ההפרש בין התלמודי ובחן היודע השם (המפורש) בהפרש שבין התלמודי היהודי ובין הגוי הלמודי ועיין במורה והבין המשל והנמשל כי אין ראוי לגלות זה כי אם לחכמי מורה הנבוכים כי היא מבוכה גדולה.

ועתה אטעון טענת התלמודי על היודע את השם ואקרא התלמודי לומדוהיודע השם אקראנו יודע.

ואומר שהלומד אומר ליודע בעת שהתוכח עמו על מעלת כל אחד משניהם:

"מה תועלת בידיעת השם? כי לא נלמד ממנה (לא) תורה ולא מצוה מתרי"ג מצוות אשר נאמר בהם **"אשר יעשה אותם האדם וחי בהם"** (יחזקאל כ' יא). ונאמר בקבלה, ולא שימות בהם ואע"פ שנאמר **"אדם כי ימות באהל"** ופירשוהו ואמרו אין התורה מתקיימת אלא במי שממית

עצמו עליה כי זה המות אינו מיתה ממש אלא חוזק ההשתדלות בתלמוד תורה וחולשת ההשתדלות בזולתה כי זה האיש העושה ככה כבר הוא כמת בעולם הזה והוא כחי בעולם הבא. וכן אמרו החכמים לעוסקים בתורה לשמה: "כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל" וכו' (פרקי אבות).

והנה העושה כן טוב מותו מחייו לולי תלמוד תורה שמתעסק בו. והאדם לא נברא אלא ללמוד תורה ולעשות המצוות שהם מעשים טובים בעולם הזה ומנחילים העולם הבא לעושיהם והתלמוד והמעשה שני מינים רחוקים בדמיון זה מזה. כי הלמוד די לו בארבעה מיני אברים והם: הפה בכלל הדבור בלשון הקדש. והאזנים לשמוע הקבלות מפי הרב המלמד. והעינים לראות מה שכתוב בספרים. והלב להבין מה שמדבר בו ומוציא מפיו ומה שעניו רואות בספר ומה שאזניו שומעות מפי רבו. והמעשה צריך כל האברים שהם רמ"ח. כנגד מספר מצוות עשה. והם להורות שכל אבר ואבר שבאברי האדם לא נברא לבטלה. אבל נברא לעשות בו מצוה אחת לפחות.

ועוד צריך כל ימות השנה של החמה שהם שס"ה יום. כנגד שס"ה מצוות לא תעשה. לרמוז שכל היום מזהיר לאדם לומר לו. השמר שלא תעשה בי עבירה! כי אני עד כך ובין

קוני וקונך, כשיביאו אותך בדין ויביאוני אותי להעיד עליך על העבירה שעשיתה בזמני מיד אני מעיד. ואם תומר שאני עד אחד ואין עדותי מספקת דע! כי אני אחד נקרא בשם שנים יום ולילה. גם אני שנים נקראים בשם אחד אור וחשך. שהם, שנאמר על שניהם **"ויהי ערב ויהי בקר יום אחד"**. והנה לא נשאר דבר אחר תלמוד תורה עם עשית המצוות והשמירה מן העברות כי זו היא התכלית האחרונה לאדם ואין אחריה מעלה אחרת.

ואמנם מי שנודע ברבוי שני העניינים האלה מתעלה על הממעייט במ. אבל להיות אחר זה מעלה בשום חכמה אחרת זולת זו הוא שקר גמור עד שאפילו הנביא אמר שהדן דין עני ואביון יודע את השם. כאמרו **"דן דין עני ואביון אז טוב הלא היא הדעת א'תי נאום יי"** (ירמיה כב). ואם אתה קורא ידיעת השם דבר אחר חוץ מזה לא נאמין דבריו. וכן ירמיה אמר כשרצה להודיענו ידיעת השם ואמר, **"כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל ויד' ע אותי"** אמר בסופו **"כי אני יהוה עשה חסד משפט וצדקה בארץ"** והשלים לאמר **"כי באלה חפצתי נאם יהוה"** (שם ט).

והנה גלה לנו חפצו והודיענו שמעשה החסד והמשפט והצדקה הם ידיעת השם. ובם נדעהו ולא בזולתם. וכן אמר כל חכם וכן פירש.

ויען היודע ויאמר לו, דע אתה האיש הלומד הטוב המתעסק בתלמוד תמיד להגות בתורה לקיים מה שנאמר **"והגית בו יומם ולילה"** (יהושע א' ח') והמתעסק במצוות בכל כחך שאתה אצלי ואצל כל חכם ונביא יותר שלם ממי שאינו מתעסק בנזכר כי אם פחות ממך מעט ולפי זו הדרך כל טענותיך הם טענות אמת ואין מקשה עליהם. אבל לפי האמת יש שם מעלה אחרת מועילה מאד מזו ואצל השם ואצל יודעיו באמת והיא הנקראת ידיעת השם באמיתות בלבד ואין צורך לי להודיעך מה היא זו הידיעה כי אין שם דרך לגלותה כי אם למקבלי דרכיה ולמאמינים שיש מעלה אחר זו אשר זכרת וחפץ לעלות עליה כמו שחפץ לעלות אל זו בחפץ חזק וחשק אמיץ יותר שלם מכל חשק. וכבר פסקתי אני פסק גמור שבעלי זו הדעת הוכו במכה שאין לה רפואה כי נשענו על כחם והחזיקו ידי דעתם ועל כן לא אאריך בטענת התשובה המנצחת את זו הכת כי דעתה חסרה מאד אצל השלמים ומשלם אצלי כמשל מי שנותן לו אלף אונק' זהב ואומר די לי בעשרה מהם מפני רוב סכלותו במהות העושר.

(עד כאן תשובת "היודע" לבעלי הכת הראשונה)

מאמר ב' דעת הכת השנית, אע"פ שהיא קשה להתרפאות מחליה והגיעה עד שערי מות לא נדינה כדין כת הראשונה שאמרו עליה שאין למכתה רפואה בהכחישה מעלת ידיעת השם ואמיתת מהותה. כי כבר ראינו חולים רבים חלו חלאים רעים ונאמנים עד שהגיעו לשערי מות ואעפ"כ נצלו ונתרפאו ושבו יותר בריאים ממה שהיו בתחילה. גם ראינו רבים שמתו בחליים גם ראינו מי שארך זמן חלייו במאד מאד ואחר זמן נתרפא. ויש מי שמת פתאם בלי חולי ניכר בו אך החולי המיתו כי הוא סבת המיתה לכל בעל חיים ולא ידעו זה העניין על אמיתתו כי אם הרופאים או היודע מהות החולי הקורא לבריא מבית או מחוץ. ואומר שדעת זו הכת השנית היא דעת חכמי התלמוד שהתחכמו ג"כ בחכמת הפילוסופיאה אבל לא שמעו לעולם דבר מדרכי הקבלה בידיעת השם המפורש אבל ידיעת השם אצלם ג"כ היא זולת ידיעת השם אצלינו והמטעה בזה הוא עניין ידיעה ועניין שם. כי הכת הראשונה קוראה ידיעה, ידיעת חכמה הפילוסופיאה. אבל בעניין השם שתי הדעות שוות ר"ל הראשונה והשנית.

אמנם דעתי אני ודעת הכת השלישית בזכרינו ידיעת השם בכל מקום היא אחת והיא דעת הנביאים ודעת חכמי המשנה והתלמוד ז"ל. והיא ידיעת הוראת אותיות השם המפורש שהם כוללים ארבע אותיות ההעלמה והם אותיות המשך שהם ארבע אותיות אהו"י כמו שאגלה סתריהם במקומם בע"ה ואין ראוי

להאמין זולת זה כמו שיבוא האות והמופת עליו. ואומר אחר זה כי זו הכת עם חוזק מכתה אפשר לרפאתה מפני שהיא קרובה אל הרפואה יותר מן הראשונה וכדי לרפאת הנמשכים אחריה נחלוק עמה.

ונודיע תחילה טענתה שהיא טוענת עלינו והיא שאומרת לנו כי הדבור סגולה לאדם ושרשו מן המחשבה וניתן לנו להבין הכוונות הנעלמות בלבבות באמצעות הדבור והשגת מהות דבר אחד בחיוב או בשלילה אינו מכח הדבור כי כל הלשונות הסכמיות הן. ואמנם השגת הציור המושכל בלב המשכיל היא ההשגה והידיעה וכשידע וישיג המשכיל אשר כבר למד חכמת ההשגה וישלול כל מה שראוי לשלול אותו ולהרחיקו מהשם ית' במופת ויחייב כל מה שראוי לחייב לו כשלא תמצא הרחקה בחיוב ההוא במופת ג"כ החכמה ההיא אצל כל פילוסוף שלם תכלית ההשגה והיא ראויה להקרא ידיעת השם באמת לבדה ולא זולתה וכבר החבארה זו הדעת המופת פילוסופי לכל חכם שלם ואין מקשה עליו אלא שזו ההשגה תתחלף במדרגותיה לפי המשיגים כי המעסיק בה יותר ורבו שלילותיה העליונות המופתיותוהם שנעלמו מזולתו אשר מעטו שלילותיו הוא מעולה מזולתו לפי מעלת מה שנגלה לו אשר נעלם מזולתו. וזו מבואר אין צורך באריכותו שכבר התבאר בספרי המחברים דבר בעניין זה שהוא כן.

גם נזכר במורה נבוכים ולפיכך אמצו לכם חכמי זו הדעת לבלתי האמין בידיעת השם ית' זולת זה, ודע שזהו אשר חזק חליים עד שהקשו את ערפם לעמד להקשות על מה שהקבלה מעידה עליו באמיתת ידיעת השם הנכבד. ואחר שאודה להם על הידיעה אשר זכרוהו ואומר שהיא אמת בלי ספק אשוב לחלוק עמם ולומר שיש מין אחר מן ההשגה מעולה ממין ההשגה אשר זכרוהו והיא ידיעת השם המפורש באותיותיו שהם מורות לנו דרכים ועניינים ושיעורים ומדות אלהיים אשר אין דבר אחר יכול על ההוראות ההן זולתם.

והנה נשאר לנו עם הכת הראשונה מחלוקות שנים ועם השנית אחת ונאמר הראשונה מדרגה לשנייה ואי אפשר להגיע אל השנייה בלעדיה. אבל קצרו ידי השגת שתיהן מאמיתת ידיעת השם

והנה הראשונה רחוקה מאד מהתכלית המכוונת. והשנית יותר קרובה ממנה אבל עודנה רחוקה. אך השלישית קרובה מאד אל התכלית על כן חלייה חלוש ורפואתה קרובה לבוא רק איננה בריאה עד שתקבל עצת רופא מחץ מכתה כמו שאיעצה אני באשר יבוא אחר השלימי החלקים בע"ה. ואין ספק שאחר שהעירותי חכמי שתי הכתות הנזכרות על שיש שם חכלית אחרת לידיעת האדם עד שירצוהו קונו אין לי צורך עתה

להודיעם מהות התכלית מפני שכוונתי לכלול אותה ולפרטה
לפנים בע"ה ועל כן אדבר עוד בדעת אנשי הכת השלישית.

מאמר ג' דעת הכת השלישית היא חולה בחולי קטן על כן היא קלה להרפא וזה מפני היות לה קצת קבלה בידיעת השם המפורש וגם היא איננה מקשה על דעת שתי הכתות הראשונות אבל מודה להם כמונו והוסיפה להאמין שהראשונות קצרה יד שכלם להשיג מה שצריך להשיגו. וזאת הכת היא המאמנת סדרי עשר ספירות בלימה ומערכות ענייניהם לפי מה שהם. ואע"פ שגם היא נחלקת לכתות אין לי לפרטם פה.

הא למדת מדברי אמונות אלו הג' כתות ששלשת מיני השגה הן בין האדם ובין קונו. והרחוקה שבהן היא הראשונה והקרובה היא השלישית והאמצעית היא השנית. כל זה לפי חלוקת כתותיהן. וכבר הודעתך שהדבר כן אבל נגלה לזו מה שנעלם מזו ואשר קרה לזו עם זו לפי הסדר הנסדר קרה לשלישית עמנו אנחנו בעלי הכת הרביעית ולא שמענו ולא ראינו אנשי כת חמישית אבל כל הכתות המאמינות בשם ית' ובהשגותינו אותו הם חלק וענף יוצא משורש אחת מארבעת הכתות האלו שכבר זכרנו השתים ואנו בשלישית להודיעה עניינה במאמר זה ודעתנו רביעית לכתות האלה.

ועתה שים לבך להבין דעת זו הכת השלישית ותדע מדעתה שבעליה ומאמיניה הם חכמי התלמוד שהתחכמו בחכמת הפילוסופיאה והשיגו דעת הפילוסופים בכלל ולא התישבה

דעתם עם מה שידעו מהתלמוד. ועל כן בקשו להם דרך שנית לישב דעתם ומצאו דרך חכמי המחקר אשר הם הנקראים פילוסופים. ועדיין לא נתישבה דעתם על הקבלה.

וצריך שאודיעך בכלל עד מה הגיעה קבלתם ואיך יש שיתוף בינינו וביניהם בעניין קריאת שמות הידיעה בסוד ידיעת השם המפורש בשמו ובהסכמה אחת עמנו מצד אחת והוא שהם אומרים שקבלו מן הנביאים ומן החכמים, שיש שם עשר ספירות בלימה ועל ידי הספירות ברא הבורא העולם כולו וקראו לכל ספירה וספירה שמות מהם משותפים ומהם מיוחדים. וכששאלנום לא ידעו היודעים מהם אלה הספירות על אי זה דבר יפלו שמותיהם בעצם. אם על גופים ממש או על חמרים בלי צורות או על צורות בלתי בעלי חמר או על מקרים נשואים על גופים והם כחות במ. או על נפשות שהם כחות בלתי מתחלקים או על נפשות נפרדות מכל נושא. או על דעות הנקראים שכלים נפרדים. אבל אומרים שלפי אמונתם הם עניינים נשפעים מהאלוה ית' והם בלעדיו נמצאים ולא הוא זולתם היום.

אבל לפני היצירה היו בו ית' מדמיונם בכח והוא אשר הוציאם מן הכח אל הפועל כשרצה לברוא העולם. וקוראים שם אחת מהספירות **רצון** ולא ימצאו בעצמם דרך לקראו נברא גם לא ימצאו דרך לקראו קדמון וכן קרה להם בשם מחשבה שקראוהו **כתר עליון** והוא אצלם ספירה ראשונה והעשירית אצלם

שכינה וקראוה **צדק** והשמות ידועים מספריהם והם נבוכים בהם מאד. ובאמת כי מצד היותם קוראים הספירה הששית אמת גם **תפארת** אמרו שזה שמו של הקב"ה הנכבד הנכתב ולא נקרא והוא השם המפורש והוציאו עשר ספירות מפסוק **לך יי הגדולה והגבורה והתפארת** והנה אומרים כי מצד האותיות יושגו הספירות ועם השגת הספירות יושג השם ית' וכל זה שאמר מצד האותיות הוא אמת אך יש דרך יותר קרובה להשגה מדרכם באמצעות האותיות והספירות בעצמם. ובסוף זה הספר אגלה לך דעתי בזה כולו כולל אמיתת כל הקבלה. ואעפ"כ הנה דעתינו ודעת זו הכת קרובות מאד יותר מדעות הכתות שעברו מצד אמונת הספירות ואותיות ולפיכך אמרתי כי הכת קרובת הרפואה.

שער א' דע כי חכמי ישראל הקדמונים ז"ל נחלקו לשלש כתות בחיבוריהם ולא בידיעותיהם חס ושלום. כי דעה אחת מיוחדת הייתה להם בידיעת השם על פי השם המפורש. אבל חיברו שלשת מיני חיבור בפירוש (בידיעת) התורה על סדר המצוות. והם: חיבור המשנה שחבר רבינו הקדוש, והתלמוד הבבלי, והתלמוד הירושלמי. ואע"פ שהיו שם מחברים אחרים שחיברו ספרא וספרי וחוספתא ובריית' וכיוצא בהם הכל נמשך אחר אחד מן השלשה שרשים הנזכרים. וכן המדרשות והאגדות ודומיהם. וכולם דעתם מיוחדת שווה בעשיית המצוות, שהן עיקר ראשון להשגה והלמוד של התלמוד. עיקר שני להשגה ותלמוד של החכמה. עיקר שלישי והקבלה המיוחדת בידיעת השם המפורש המיוחד. עיקר רביעי עם ידיעת סתרי סדרי השמות המפורשים.

ולפי זו הדרך, הלימוד המביא לידי שלמות בפירוש התורה (הוא) נחלק לשלשה מינים כמו שזכרנו. והנה רז"ל וכל הנמשכים אחר דעתם לא נסתפק אחד מהם לעולם שום טעם בידיעת השם הנזכרת אבל כולם מסרו קבלה מזה לזה בידיעה זו, בדרך קלה עד שהתפרסמה אצלם ידיעה זו בהסכמה גמורה בלתי מחלוקת. כאשר התפרסם אצלם שהאות הראשונה שבאותיות היא הנקראת בשמה אלף ומספרה אחד גם הוא סימן למספר אָלף ובכל מקום נינקד אלף בניקוד שנינקד אחד אלא שהסדר במ הפוך. והאלפים זו מנוקדת בקמץ וזו מנוקדת

בסגול. והלמד והחת זו מנוקדת בסגול וזו בקמץ, והנה נהפך הסדר. וזה ידוע לכל, שהוא כן ואין מקשה עליו. ואמנם טעמיהם נודעים בקבלה ביחוד מזה לזה. וגם התפרסם שצורת הקמץ והצרי שווה לצורת הפתח והסגול בצירוף קו ושלוש נקודות.

וארבעתם הם שני קוים ושש נקודות והסדר גם הפוך בהם בנקודה אחת יתירה לזה וחסרה לזה ועל זה היו קטון וגדול גדול וקטון קמץ ופתח וטעמיהם נסתרים מאד ונמסרים בקבלה מיוחדת ליחידים ולא לזולתם בשום פנים. כי הטעם המתוק לבריאים הוא מר לחולים והכשר והיין המחיים את הבריא הורגים את החולה.

וככה הן טעמי רוב המצוות כי כל מצווה ומצווה יש לה טעם מעולה מתוק מדבש למכיריו ויודעיו וכן כח מחיה המתים. ואע"פ שאי אפשר להיות כל הטעמים שווים כמו שאין כל המצוות שוות. ואיני רוצה לומר בטעמי המצוות לפי פשוטם כמו שבאו במורה נבוכים. אבל טעמיהם לפי סתריהם והם שלא נתנו ליכתב אבל נמסרים בקבלה לאיש מפי איש עד משה רבינו שקיבלם מפי הגבורה.

ודע כי המצוות כולן יש להן שתי תכליות כלליות. ומפני שהם קשורות זו בזו לפעמים באה בדברי התורה והנביאים והכתובים ובמשנה ובגמרא ובמדרשות ובאגדות ובכל חיבור שחיברו רז"ל מרבינו הקדוש עד רב אשי עם הסכמת מי שקדם

להם או מי שהיה בדורם או מי שקבל מהם ונמשך אחריהם עד היום, האחת במקום האחרת. כדי לכלול כל אחת מהן בחברתה ולפעמים באה לבדה בעבור עצמה לבלתי הורות על חברתה. ולפעמים באה להורות על שתיהן. וזה הדבר הוא נמשך בהמשך המידות הנקראות חכמה ובינה ושם שתי התכליות הנזכרות אהבה ויראה. כי זו היא זו וזו היא זו וזו מתחלפת בזו. עד שבאה זו במקום זו.

ואחר זה צריך שתדע כי אהבת השם לאדם יתרה מאד מאהבת האדם לשם והיא המשתפת באמת בין שניהם. אבל היראה אין ראוי לומר עליה שהיא מידה משתפת בין שניהם מצד כל אחד ואחד מהם, אלא מצד האדם לשם בלבד. ומזה הצד הייתה האהבה סגולה מיוחדת לאדם יותר מעולה מן היראה. ודע שכל החכמים הראשונים והאחרונים הסכימו הסכמה כללית שהיראה תלויה בשמירת מצוות עשה וכל התורה מלאה מזו ההסכמה והדעת גוזרת להיות הדבר כן לא זולת זה. ואם כן נמצאת אומר שהאהבה והיראה צריכות לימוד חזק ומפני שהתלמידים נחלקים לחלקים רבים עד שיגיעו אל שתי התכליות האלו צריך שנכתוב בזה שער מיוחד והוא זה השני.

שער ב' זה השער אודיעך בו דעת כל חכם אוהב את קונו ואומר שאחר שהקב"ה חפץ ורצה לברוא הנבראים כולם ובראם כאשר אהב כל נברא מהם ראוי ליחס לו יחס הרצון האלהי בהבראותו ואם הוא פרטי מכללו מתעצם בעצמו ומכיר עצמו יתחייב ליחס לו הרשות לעצמו מצד השלמת עצמו מעצמו מדעתו והרשות ההיא ראוי לתלותה ברצונו מכל צד בלתי מונע משום צד . ולולי זה לא למד אדם שום למוד משלים חסרונו. וידוע כי העניינים הנקראים מלאכים בלשונונו הם נחלקים לחלקים רבים. וראוי לומר שכל נמצא מתחת הבורא הוא מלאכו ושם מלאך הוא שם משותף. והוא שם נגזר משם מלאכה שהוא ידוע לכל בענייניו. ומלאכת מחשבת נעשת שלמה או חסרה לפי אומנה וכוחו ודיעותיו וגם לפי כליו או לפי החומר המקבל צורת המלאכה באמצאות ידי האומן כאשר תהיה נעתקת מלבו עד שתצא לפועל שלם או חסר כפי הסיבות הקודמות לפועל שהוא נקרא בשם מלאכה או בשם מעשה ופעל ועשה נפעלים אבל שם מלאכה אינו נפעל אבל משתמש עם עשרת הקונים ומתחלפת בו אות ה"א לאות ת"ו בעבור שהוא לשון נקבה.

ואלה השלשה שמות התחלפו מאד בלשון הקודש והם: פעל, מעשה, מלאכה. והנה התורה קראה כלל פעולות השם מלאכה ויחסה לו ית' באמרה, מלאכתו אשר עשה. ואמרו חכמים כי מלת עשייה, מורה על תיקון הדבר העשוי ובא במעשה

בראשית "ויעש אלהים את הרקיע". "ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים". "ויעש אלהים את חית הארץ למינה". "נעשה אדם בצלמנו". "מלאכתו אשר עשה". וכן גם, "ביום עשות". ועוד, "אעשה לו עזר". "חית הארץ אשר עשה". ובאשה, "מה זאת עשית". ובנחש, "כי עשית זאת". ובמלבוש, "ויעש יי אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם". ובקין, "מה עשית". ובבריאת אדם ותולדותיו, "ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אותו". ובסוף הפרשה, "וינחם יי כי עשה את האדם בארץ". ועוד, "כי נחמתי כי עשיתם".

ממלת כולם וממה שבא אחריהם תבין סוד מהות המעשה ועל מהו נופל ותבין מהם סוד מעשה בראשית ומעשה מרכבה וסוד מצוות עשה ומצוות לא תעשה. ומעשה המשכן שעשה משה רע"ה ותדון כל מעשה ומעשה במקומו לפי מה שהוא. ודע כי מעשה כשיחובר לא יחובר ביחוד כי אם ברבוי כי לא יאמר מעשי מעשו מעשה אלא מעשיי בלשון רבים מעשיו גם כן מעשיה וכן השאר כאשר יחוברו אל הקונים. אבל בחוספת ה"א יאמר מעשה לבד ואין כן בזולתו מכלל י' הקונים. ואם כן כל מעשה מסודר על ריבויים אבל פעל יחובר אל אחרים פעלי פעלו פעלה והוא לשון זכר נמצא ממנו לשון נקבה נגזר משם פעלה ויתחלף בחיבור ה"א בת"ו פעלתי פעלתו פעלתה.

ורמזתי לך אלו השלשה מן הקונים שהם חתומים בשם יו"ה יה"ו. ואמנם מלאכה הוא שם מורה על נקבות מלאכתי

מלאכתה מלאכתו ואינו מתפעל. הנה גיליתי לך באלה סוד שם מלאך ושהוא נגזר ממלאכה ואם כן כל מלאכה ומלאכה שתמצא תדע שהיא שלוחה לנו במקום מלאך מהשם ואפילו מלאך המוות ומלאך החיים. וכוונתי בכל זה היא להודיעך כי כשברא הקב"ה את האדם ברא עמו שני יצרים ונקרא האחד מהם בתורה "יצר לב האדם רע מנעריו" ואמרו מנעריו כת' ללמדנו שיש לו נערים ושמשים שמשמשים אותו והם כוחותיו הנשפעים מאתו ומלת רע רביע שעה וסודה חיבור כ"ב אותיות עם רמ"ח אברים. וכל רמ"ח הוא חמר אחד ראשון מורכב שלם.

וראשית זאת הבריה מטב"ע זה"ב והוא חצי החשבון הנזכר והוא הכפ"ל נמצא להפ"ך. והנו עס"ה או מצ"ה. אחד הולך לפנים מן אחד עד קל"ה אשר הוא בקבוצו הק"ל קה"ל והוא סוד ה' שמות הקודש שעולים ק"ל וסודו עי"ן ימנית רואה לפנים מזכה לבעליה. גם ה' שמות הקודש שעולים ק"ל וסודו עי"ן שמאלית רואה לאחור מחייבת לבעליה. והבריה חתומה בהם בסוד נשיאות כפים בשתי ידים ימנית ושמאלית והם כף זכות וכף חובה והם מאזני העולם ומאזני השנה ומאזני הנפש. וכאשר מזאת חיבור מלת רע ראוי שתבקש עוד חיבור מלת טוב והוא שצריך שנבארהו לך ותדע כי מלת רע סודה בא"ת ב"ש הוא מתחלף עם ג"ז והוא סוד הספירות שלש עם שבע והוא שאמרתי על י' שמות שעולים ר"ם. והנה טוב בא"ת ב"ש הוא נפ"ש חבר הכל ויתחבר מהם סוד תהל"ה או תהלה. ותכיר מהם כי כל הכוחות העליונים יש להם בריח מברייח מן הקצה

אל הקצה וכן האמצעיות וכן התחתונות. ושורש הבריה י' נחלק אל ג"ז ויעלה זה למספר ת"מ ויצא בעשרות מן ק"י ד' פעמים ומן נ"ה ח' פעמים. וזה יצא מחיבור י'.

והנה כלל כל החיבורים בסימנם יח"ד והוא סוד כ"ב אותיות אשר י"ח מהם נזכרים תמיד בכל מקום ואל תטעה במלת יששכר ולא במלת מחצצרים לומר שאינם נזכרים כי אין זה מצד העלמתם אלא מצד קושי הזכרתם לא שהוא נמנע כי אם מנהג שנהגו בהם ובדומים להם להקל על המבטא כשהשנים ממבטא אחת. וד' מהם נעלמים בטבע הקריאה לפעמים ונזכרים לפעמים כשתוסר מהם ההעלמה הטבעית שבם והם אותיות אהו"י אשר שם השם ית' מורכב מהם. וטבע הלשון גוזר זה כולו. וזו הדרך ידועה לכל מספרי הדקדוק ואין צורך להאריך בו פה.

ועם כן אשוב למה שהייתי בו בעניין שני יצרים ואומר שהם שתי נקודות זו הפך זו, וזו כנגד זו שסביבם הכל מחגלגל ויתחייב מזה היות האחד בתכלית ההרכבה בסוד אלף והאחד בתכלית הפשיטות בסוד אחד. וזה העניין יושלם בסוף זה החיבור בידיעה הכללית. אבל כוונתי פה להודיעך שכל חכמינו ז"ל בעלי דעת אחת כשהאדם בעל שני יצרים ואין ביניהם חלוקה וקוראים אותם יצר הטוב ויצר הרע או מלאך טוב ומלאך רע או כף זכות וכף חובה והכל שווה.

וכן קראום במקצת מקומות מלאך החיים ומלאך המוות. ואמנם הרבו להם שמות מתחלפים כדי להוסיף ביאור מזה על זה. וכיוצא בזה עשו הנביאים בשמותיו של הקב"ה והתחייב מזה שיהיה לו שם מיוחד שהוא סגולה לכל שמותיו והוא הכולל את כולם והוא, יו"ד ה"א ו"ו ה"א לפי מבטאו והוא יהו"ה לפי מכתבו והוא עשר"ה חמש"ה שש"ה וחמש"ה לפי חשבונו. וכן דרכי חלוקותיו כמו שהודיעך לפנים.

שער ג' אחר שידעת מתוך דברי כי כל החכמים מסכימים בלתי מחלוקת שהאדם בעל שני יצרים נקראו האחד מלאך והשני ג"כ מלאך אל תפלא אם מזאת כתוב מעיד שהאחד מלאך והשני שטן או אם קראוהו חכמים שד או מזיק כמו שבא ביהושע הכהן, ובאיוב, ובלעם לעד וכן רבים. וכן בא בעלי החלום בסוף ברכות כאן על ידי מלאך, וכאן על ידי שד. אבל תבין מזה כי השטן הוא מלאך המוות והוא יצר הרע כמו שהביאו בעל המורה בדברי איוב בחלק ג' על שם ר' שמעון ואין חולק על זה. ואם כן ראוי שתבין מזה ששתי מחשבות שאדם מוצא בעצמו הן תולדות לשני היצרים והם גלגליים נולדו מאמתת השיתוף שבין החמר ובין הצורה. ואם כן האחת נוטה אחר החמר והאחת נוטה אחר הצורה. ויתחייב מזה שתהיינה מידות הנפש הנמשכות אחר מזג הגוף לפי טבע עירוב הרכבותיו טובות או רעות או בינוניות או נוטות נטיה רחוקה לצד זה או לצד זה. ואם תהיה מן המבינים החכמות וזוכים לדעתם תבין מה שאומר בזה בסוף זה הספר בע"ה. ומפני שתשיג דעתי שם אצייר לך סדר כ"ז כוחות השנוי שבין כ"ז מיני בני אדם שהם כ"ז בנים כזבנים כשפנים שהם כשפנים הנבראים משרש שני צלמים. צל"ם צל"ם שהם צלם ודמות צלם. ע"ץ הדעת והחיים עם ע"ץ החיים והדעת עדיהם.

והנה יתבאר לך מהרה מדברי רז"ל כי הצירופים והגימטראות אצלם חכמות וכן השמות עד שהביאו מהם ומן הדומה להם ראיות גדולות על אמונתם במספרים רבים והם אצלנו היום לראיה ולזכות להכות במ חכמי דורנו המכחישים דברינו אחר שמאמינים בשאר דבריהם הקדושים אבל אלה שדברו במ מזה הם קדשי קדשים אצלנו ודי לך בזה.

חלק א' באלו החלקים השלשה אכלול לך מה שכל נביאנו ע"ה מודים בו ונתאמת אצלם שהדבר כן הוא כמו שאומר. וזה שכבר נודע לכל נביא מנביאי ישראל שאי אפשר לשום אדם בעולם להגיע למעלת הנבואה אלא אם כן קבל קבלת ידיעת השם והשתדל להשיג אחר שקיבל והיה חכם גדול בחכמות המובנות להשגה הקודמות לנבואה. וידעו הנביאים כולם שדרך זו אינה ראויה אלא לשמחים בחלקם וכובשים את יצרם וחוקרים החכמות האלהיות והטבעיות והלימודיות מפני שהם בלי דעת ואם כן כל שכן אצלם שאם אינם מקובלים מסתרי דרכי הצירופים בשמות ובדומיהם שלא יתנבאו לעולם מפני שהם בלי המחשבה והחכמה והבינה כמו שתשמע לפנים בידיעה הכללית שהיא נקראת בסוף הספר והיא עיקר כל הספר גם בעצמה היא לבדה עם אחריתה גדולה ומעולה בכמותה ואיכותה משאר מה שכולל הספר בחלוקת ענייניו התשעה מפני שכל הכוונה בחיבור זה לא היה כי אם בעדה ולולי היא בטל החיבור כמו שלולי אנכי בטלו תשע הדברות כי על כן אין בהם ט' כלומר אם התשעה בטלים ואפשר לקיים האחד הוא מחייב ההשארות לנפש בעצמה כי הוא כמו העצם עם המקרים התשעה שהם צריכים לקיום עצמו ואם בטל הוא יבטלו הם והם אינם כן עמו כי אם יבטלו הם הוא לא יבטל כי לא יצטרך אליהם בקיומו ובזה בעצמו קרא לג' פסוקי ויסע שאין במ' ג' מפני ששלושתם

שלשה עצמים שכוללים עצמות אחת בסוד ג' שמות המיוחדים
בברכת כהנים וג' שבפרשת ואלה שמות וג' פעמים שלש קדוש
בקדושה משולשת.

והזיוף הזה דמהו בלעם בשלוש הקוביא שהם שלשה והם אחד.
כלומר שלשה עצמות שאמיתת מהותם בעצמותם אחד ולא
ישתנו בדבר לא בעצם ולא במקרה כי חמרם חמר אחד וצורתם
צורה אחת וכמותם כמות אחת כי כל אחד ואחד מהם ארכו
ורכבו ועמקו שווים. וכיון דאתו לידן נימא בהו מילתא מפני
שסודם כולל כל הקסמים וכל הנחשים וכל כישוף וזיוף והוא
סוד חמ"ר: ח"ידה מ"של ר"מז. ותוכם שדי"ם. וראשם וסופם,
חמ"ר לז"ה. וסוד נח"ש, נ"דוי ח"רם ש"מתא. ותוכם מרדו"ת
רמז למכת מרדות. וראשם נח"ש וסופם ימ"א שצירופו מי"א
והוא תרגום של ים ושל מים. והוא גם כן מיא שהוא בלשון יון
כישוף.

ואין ספק כי אמיתת הנבואה ומהותה הוא שפע אלהי שכלי
שופע מהשם ית' באמצעות השכל הפועל בעולם הדברי שהוא
עולם האדם. ובעבור שבני הנביאים מקבלים פעלו ומתפעל
מהם שכל אחד ואחד מהם במעלות מתחלפות לפי הסיבות
קראו השפע ההוא האלהי בשמות מתחלפים להורות על חזקת
האיש או המקבלו ועל הבדל כוחו מזולתו ובזאת הסיבה
קראוהו גם כן בלשון תרגום בשמות מתחלפים. ופעם יקראוהו

בלשון עברי בשמות נופלים על גופים מיוחדים ופעם על מקרים ותארים. ואלה מקצתם: אור יי. שכינה. כבוד יי. רוח יי. רוח קדשו. רוח נכון. בית יי. מקדש יי. הר יי. יקרא דיי. שכינתא דיי. מימרא דיי. תרגום. וכן דבר יי. רוח פיו. שם יי. וכיוצא במ רבים. ולפיכך יקרא המשיג ג"כ בשמות מתחלפים, רואה, חוזה, צופה, נביא. וכן רבים וכך העניין המושג קראוהו, נבואה, חזון, משא, מראה, חלום. השגה, חכמה, ידיעה, השכל, תבונה בינה, מדע, דעה. ושמה תחשוב שמקצת מאלה וכיוצא בהם אינם שמות לעניין ההוא אלא לעניין זולתו דע שאינו כן. אבל כל מחשבה וכל חכמה ובינה ודעת וכיוצא בהם כולם הם עניינים נשפעים מהשפע ההוא האלוהי כמו שכל הבריות נבראות ונמצאות ממנו אלא שהם דבר מדבר עדין שהוא סיבה ראשונה לכל ית' שמו והתחלפות אישי המינים ומיני הסוגים העליונים הכל משפעו יתברך שפע אחר שפע עד האדם עם כל כוחותיו. ואמנם יבדלו ענייני השפע זה מזה לפי הבדלי הנבראים. ואז יושם שיעור לכל מין ומין הכולל כל אישיו ויהיה שם אחר מבדיל בין המינים כמו שם מחשבה ושם דמיון ושם חכמה ושם דעת וכיוצא בהם שכל אחד מהם מין כולל תחתיו כל אישיו וגם אלה בעצמם אל מינים מתחלפים כמו שם חכמה שכולל מיני חכמות מתחלפות כי הנגר יקרא חכם וכן הסופר וכן החכם הלומד וכן הנביא. כי אי אפשר שינבא כי אם חכם גדול מופלג בחכמה שאין הנבואה שורה אלא על חכם גיבור ועשיר. ואם כן כבר התבאר כי דבר יי הנקרא שפע נבואי הוא הפועל כל אלו הפעולות שזכרנו ודומיהם באמצאות דבר אחר ובעבור

שפר

אמרי

שהנבואה מין מעולה מכל המינים הנק' אצל פעל השפע בעצמו
נקרא המשיגו נביא.

חלק ב' כל נביא שניבא השם צריך שידע תחילה כח הכישוף ומהותו ומאין התחייב עליו מציאותו. ומפני שצריך לנביא לדעת זאת הידיעה הנביאים המלמדים את בניהם את תלמידיהם דרכי הנבואה מחוייבים למסור להם ידיעת מהות גופם תחילה ולפיכך דרכי חכמת הרפואות מפני שהיא בנויה כולה בלא ספק על החכמה הטבעית מועילים לאדם דרכיה בידיעת השם גם מפני שכל הגוף בעל אברים נספרים. והיו יג' צלעות דבקות לצד ימין בחוליות של חוט השדרה שהם י"ח. גם צלעות לצד שמאלם והיה כל זה המספר לעניין נספר מופלג אצל הסופר והיה סוד שם השפע, סימ"ן סופ"ר יו"ד מספרי"ם נספרי"ם.

על כן צריך מלמד הנבואה לתלמידו ללמדו חכמת המספר שהרי האברים רמ"ח והכל בעל מספר והוא מכלל החכמה הלימודית. וכן צריך ללמוד חכמת השיעור וחכמת התבונה להבין מה שיורהו השפע בעת קבלו הפעל ממנו. אך החכמה האלהית צריכה לדעתה על כל פנים כראוי מפני השמירה מהטעות גם מלאכת ההיגיון מועלת לזה גם כל חכמה קודמת מפני עומק זו.

ואמנם יש חכמות רבות שאינם צריכות להקדימן לעניין הנבואה מפני שאינם הכרחיות אצל הנביאים לדעתן. ויש מהן רבות שהם הכרחיות ולא יתנבא שום נביא עד שידעם והידיעה

בכל חכמה היא שיהיה היודע אותה חזק בה ואמיץ עד שיהיה ניכר לחכמה שהוא חכם גדול בה.

אבל להגיע אל תכליתה אי אפשר זה לשום חכם וכל שכן אם כן תכלית ידועה לשום חכם בשום חכמה מן החכמות אבל הידיעות מתחלפות ביודעים והם מדרגות מדרגות זו למעלה מזו בכל מין ומין ממיני המלאכות ומיני החכמות. וכך קרה למידות הגופניות אע"פ שיש גבולים לכל אחת מהם. וכן המידות הנפשיות בעצמן. ולפיכך מועילות החכמות להיותן הקדמות להשגת הנבואה למתנבאים. ואמנם נרמזו בתורה חכמות רבות ונמסרו בקבלה פרטית כגון המספר והשיעור וכיוצא בהם הרבה. והתורה אומרת נפלאות בחכמת המספר והנה הזמן כולו נספר ונקרא הסופר שהוא הכוונה והוא הלבנר סופר מפני שכותב האותיות אחד לאחד.

וכן המספר בדבור דברים מוציאים מפיו אחד לאחד ועל כן יקרא דבורו ספור דברים. וכן החושב בלבו יחשוב האותיות מחוברות אחת אל אחת ותהיה המחשבה השכלית חושבת בעניינים כולם הנחשבים בחשבונות חשבון אחר חשבון ועל כן נקרא החשבון מספר.

ולפיכך חילק "ספר היצירה" כל החכמות אל שלשה ספרים וקראם בחילוקן ספר ספר וספור. ואם לא ידע אדם חכמת

השיעור והמספר איך ישמר מצוות "לא תעשו עול במשפט במידה ובמשקל ומשורה". ואיך יהיה לו כל דבר משוער בשלמותו באומרו על זה מאזני צדק אבני צדק איפת צדק והין צדק יהיה לכם. וכאומרו לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה. לא יהיה לך בביתך איפה גדולה וקטנה אבן שלמה וצדק יהיה לך. איפה שלמה וצדק יהיה לך. ונתן טעם לשכר זאת השמירה ואמר למען יאריכו ימיך על האדמה אשר יי אלהיך נותן לך.

וגילה עוד ואמר כי תועבת יי אלהיך כל עושה אלה כל עושה עול. ראה אם יש צורך לפי הנגלה לדעת פרטי אלו המידות וכל שכן שיש צורך לדעת סתריהם כי הם עניינים כפולים נגלים ונסתרים גופנים ונפשיים. וראה אם לא היינו מקובלים משיעורו של מקוה שהוא מ' סאה איך היינו יודעים אותו.

והנה קבלו חכמינו ז"ל מן הנביאים כל השיעורים ומהם קבלנו אנחנו היום ומתלמידיהם ומספריהם. והודיעונו כי הכור הוא ל' סאין. והלתך חצי הכור. והאיפה עשירית הכור שהוא ג' סאין. והסאה ו' קבין. והקב ד' לוגין. והלוג ו' ביצים. רביעית הלוג ביצה ומחצה, והיא רביעית של תורה האמור בכל מקום. וההין יב' לוגין דכתיב ז"ה. ושיערו חכמינו ז"ל שיעוריהם על אילו ועל הדומים להם ושמו גם כן שיעור האמה שהוא ו' טפחים. והטפח ד' אצבעות בגודל. ועיין בסדר קדשים וטהרות שנקראו

חכמה ודעת, ותמצא שם בחכמת המספר וחכמת השיעור במידות פלאות תמים דעים.

והכל בתחילה מקובל ואחר כך מושכל כי כן דרך כל מספר ונתיב כל שיעור. והם הדברים שעליהם העולם מתנהג ואיך יתכן להיות הנביא ריקם מהם. ואמנם יש שם ג"כ חכמות אחרות אחר אלו צריכות אל הנבואה. והיודע סוד הגלגלים והכוכבים והמזלות הוא המוכן לנבואה עם הקבלה בכלל מפני שהנהגה באה מהם לעולם האדם ואיך יתכן להיות הנביא ריק מידיעת הנהגת השם את בריותיו ואינו מכיר איכות השגחתו בהם וישלחו ה' הטוב בעיניך כשישלח מלך אל מלך שליח לעניינים שביניהם שיהיה השליח סכל ופתי בענייני המלך ששלחו והלא יקרה לשולחו מזה תכלית הבושות כשישאלוהו על הנהגת מלכו ולא ידע להשיב. כל שכן שלוחו של מקום ברוך הוא. ולא עוד אלא ששולחו אל אומה חכמה שיבחנו שליחותו. ואם כן אין שום חכם מסופק מזה שכל נביא צריך להיות חכם גדול מופלג בחכמות וכל שכן בידיעת השם.

חלק ג' לא נסתפק שום חכם מחכמי ישראל הקדמונים ז"ל וכל שכן שלא נסתפק שום נביא שהנביא אין מדרך השם להחכימו לשעתו כלומר שהיה היום עם הארץ גמור ובלילה נבאו השם והשלימו והחכימו ושב חכם גדול. אבל מדרך השם להשלים החכם הגדול המתעסק בחכמת הנבואה והולך בה ימים ומבקשה וקבל ידיעת השם בקבלה והשתדל להוציא מה שקבל מן הכח אל הפועל. כי מדרכי השם ומרחמיו הרבים וחנינתו את האדם שבראו בצלמו כדמותו להשפיע עליו משפע טובו והוסיף לו חכמה תמיד עת אחר עת עם השתדלות בה. ומפני שהגדולה שבידיעות היא ידיעת השם והוא משתדל בה ונושא ונותן בה בינו לבינו מצליח באמת. והאומרים שיתכן שיהיה לו מונע מהשם האלהים שכך היא המידה. אבל יש לה סוד ואם גלינוהו היה קשה מאד בעיני כל חכם. ואם לא נגלהו יחשוב השומע שלא ידענוהו ולא נגלה לנו. ואנו יודעים שאנו יודעים אותו וכבר נגלה לנו. ואם כן נעשה לישוב שתי הדעות נגלהו ברמז ויהיה נגלה למבינו ונעלם מזולתו. שכן דרך בעלי הסודות ונמשכים בזה אחר מידות השם יתב' שכן עשה בכל המציאות וכך דרכי התורה כולה. והרמז הוא זה. דע כי מידות השם יתברך עם כל בריותיו הם נחלקות לשלשה חלקים ראשונים והן לפי היות העולם נחלק לשלשת חלקי נמצאים. ויש שקראם שלשת עולמות והם העולם העליון והוא עולם הצורות הנפרדות ונקרא עולם השכל בכלל מפני שאין בו שיתוף עם שום חמר שבעולם. והעולם האמצעי הוא עולם הגלגלים הכדוריים והוא עולם מורכב מחומרים וצורות כדוריות והוא בעל חיים מדבר כלומר עולם חי משכיל משיג

ויודע. וצורותיו קיימות בחומריהם בלי שנוי חוץ משנוי התנועות שכל תנועה שנוי ויציאה מן הכח אל הפעל אך השנויים מקריים כי אין שם שנוי עצמים בשום פנים. גם לא שנוי מקומות כללים כי אם פרטיים לפי חיוב חלקי התנועות בנקודות החילוף ובנטיות. ועולם התחתון הוא עולם השפל הזה שהוא עולמנו והוא עולם ההניה וההפסד שהצורות רבות והם מתחלפות על חומר אחר תמיד וכל זה כבר התבאר במופתים רבים ובספרים רבים ואין בו ספק בשום צד.

וכאשר היה זה החילוק כך בשלשת העולמות חייבה חכמת השם ית' ברצונו לברוא בני אדם ושיהיה כל אחד מהם מורכב משלשת העולמות האלה שזכרנו. והיה האדם הזה בעל גוף מן העולם הזה. ובעל נפש מן העולם האמצעי. ובעל שכל מן העולם העליון. והתחייב על זאת ההרכבה להיותו בדמות האלוה בעצמו מצד שאין עליו מכריח זולת עצמו בענייניו והנה הוא הכל לעצמו. ומפני שלשת העולמות נקשרים זה בזה נקשרו ג"כ שלשת עולמיו של האדם זה בזה. ומי שסדר סדרי שלשת העולמות במידותיו סדר ג"כ שלשת סדרי עולמיו של האדם במידותיו. וכמו שחייב העולמות להיותם נמשכים בכל ענייניהם להדמות אל מידותיו במידותיהם כן חייב האדם להיותו נמשך בכל ענייניו להדמות במידותיו אל מידות השם יתב'. עד שחייב השם יתב' להיות אישים מתחלקים חלקים שלמים מאד במין האדם. והם שכל מחשבותיהם בשם תמיד. ואלה האנשים הם תמיד בעולם השכלים הולכים ובאים והם

הנביאים. והיה עוד במין האדם אישים מתגלגלים בנפשותם לפי מחשבותם בחכמות מתחלפות אך אינם נפרדים מגלגלי החכמה לעלות בגלגלי הנבואה והיו על זה נקראים חכמים ולא נביאים. והיה עוד במין הזה אישים מחגלגלים בגופותם ובצרכיהם לפי מחשבותם ולא השגיחו בעניין נפשי ולא נפרדו מגלגלי הגופים כולם. הנה אלה נקראו סכלים שדעתם הנטועה בלבם לא עשתה פרי ולא יתכן לאלה ולדומים להם שחטאו ברצונם בנפשותם לומר להם מכללי העולם האמצעי וכל שכן שאינם מן העולם העליון ואלה נקראים באמת הווים ונפסדים.

וכאשר חילק השם טובו לשלשת העולמות חילק חלק השכל להיותו אתו תמיד וחילק חלק הנפש להיות אתו לעתים. וחילק חלק הגוף לבלתי היותו אתו לעולם. והיה עם זה חלק השכל הפך מחלק הגוף וחלק הנפש מכריע בינתיים, וכן בעולמות. וכאשר היו העולמות כן ובני אדם לפי מהות כל איש מאישי המין בעולמות משולש חייבה תולדתו להיות תחילה כולו גוף. ואחר כך בעל גוף ונפש. ואחר כך מגביר הנפש על הגוף. ואחר כך בעל גוף ובעל נפש ובעל שכל. ואחר כך מגביר השכל על הנפש וכל שכן על הגוף. ואחר כך מפריד השכל והנפש מן הגוף בכח האלהות שבו כמו שזכרתי. והכח ההוא הנקרא באדם כח אלהי הוא הכח המביאו לידי נבואה. והוא אם לא מת בתוך לבו עם היותו בעצמו בלתי מקבל מוות הנה יתחייב שיניעהו עד שיקבל הנבואה מפיו ואז יקראו שניהם חיים. ומפני שיש מי שלא החיהו בלבו לגמרי אבל ביקש להמיתו

והמידה האלוהית מצד הנהגת העולם הגדול לא השפיעה על המידה האלוהית מצד העולם הקטן או מצד העולם האמצעי לפי סדר מערכותיו יתחייב שלא יתנבא המבקש הנבואה הפרטית מהמידה האלוהית הכללית. ואם הגיע המתנבא אל זאת הידיעה ואל המניעה ישמח במידות השם ויקבל עליו דינו האמיתי ושכרו אתו ופעולתו לפניו. ואם לא נגלה לו זה הסוד המופלא ידאג כברוך בן נריה על בקשו הנבואה כשלא ישיגנה כאומרו יגעת באנחתי ומנוחה לא מצאתי. שעל שלא נגלה לו זה הסוד נאמר לו ואתה אל תבקש גדולות אל תבקש. והיודע איך מגיע השפע לעולם השכל ולעולם הנפש ולעולם האדם שהוא בעל הגוף והנפש והשכל יבין זה הרמז שרמזתי עד תכליתו. אבל לא זולתו בשום פנים בעולם. הנה כבר הרמזו כרצונינו ש"ל) שבה לאל).

ומפני שאמרתי להודיע לכל חכם דעת כל הנביאים כולם הראשונים והאחרונים בעניין הנבואה ושדעת אחת שווה כוללת כל הדעות הנבואיות. אומר בזה החלק השלישי שכל נביא שהתנבא מתנבא או יתנבא הוא מכוון בבריאתו כוונה מיוחדת מוספת על הכוונה הכללית שבה נבראו שאר אישי מין האדם. וכן כל חכם שהתחכם או מתחכם או יתחכם הוא מכוון בבריאתו כוונה מיוחדת מוספת על הכוונה הכללית. אך היא כוונה למטה מכוונת בריאת הנביאים ולמעלה מהכוונה הכללית המסדרת הכל. גם שאר אישי מין האדם יש בבריאתם כוונה

אחת נבדלת מהכוונה הכללית הגבוהה הכוללת שאר אישי מיני בעלי חיים. גם היא נבדלת מהכוונה שבה נבראו הצמחים. גם היא נבדלת מהכוונה שבה נבראו המקורים גם היא נבדלת מהכוונה שבה נבראו היסודות הארבעה. גם היא נבדלת מהכוונה שבה נברא החומר הראשון.

וכל אלו הכוונות הנזכרות בזה העניין בכל מקום הן כוונות אלהיות רצוניות שכליות תוריות. כלומר מסודרים בסדרים תוריים לא מחייבות מאתו יתברך הכרחיות עלוליות כדעת הפילוסופים ולא נבדלות זו מזו בהבדל הדברים שמתחלפים במספר אבל כולן בעלי צורה אחת נכללת תחת העצם האלהי שהוא סיבה לכל ואין לן סיבה זולתו.

]

והכוונה הזאת הכללית שמה התוריי ראשית כל הכוונות ולפיכך אמרה התורה, "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ". העליונים כולן והתחתונים כולן. ומפני זאת הכוונה הכללית אמרה התורה, "ראשית בכורי אדמתך תביא". ואמרה, "ראשית עריסתיכם חלה תרימו תרומה". כי חלה לשון תחילה וכן ראשית כמו תחילת עניין ואמרה, "וראשית גז צאנך תתן לו". ומעניין זה בעצמו, "קדש לי כל בכור פטר כל רחם". וכן עניין, "עשר תעשר". וכל המעשרות. הכוונה התוריית בכולן להודיענו שהוא ית' עילת כל העילות מכל צד ומכל פינה.

ובראשיות הראשונות ציוונו לתתם לו כי הם חלקו הראש, חלקו הראש גם כן לפי ראשית האחרים כולם. ומפני שהעשירי ראש העשרות גם כן אמר לנו השם שגם הוא חלקו וזה מפני שלא יחשוב חושב שהשגחתו כלתה מנבראיו. אבל ידע כי הראשונים לו הם וגם האחרונים לו הם.

והסוד הוא שהראשונים אחרונים הם גם האחרונים ראשונים הם. והכל שלו ית' ועל כן הוא אומר תמיד לי הוא כי לי כל הארץ הכל חלקי ואני חלקתי בכל החלקים כולם מראש ועד סוף.

ושם תרומה פירשו שהוא לפי סודו תרי ממאה ויבא זה אחוז אחד מן החמישים כמכם. והנה החמישים חמשה הם כלומר חמשה עשרות. והשיעורים משוערים אחד משישים. גם ששים ששה הם כלומר ששה עשרות. והנה היו שרי הצבא שרי אלפים שרי מאות שרי חמישים ושרי עשרות. והנה שר האלף שר הצבא הגדול בעל הכוונה הכללית. ושר המאה שר הצבא הקטן ממנו פעל הכוונה השנית. ושר החמישים בעל הכוונה השלישית. ושר העשרה בעל הכוונה הרביעית. נמצאו אלה שרים מיוחדים. והיה משה אחד מהם והוא שר ששים רבוא שהם שש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף. ועל כן נפלו בחלק השם אותיות אהו"י לכלול כל הכוונות במ הראשונות

והאחרונות. רמז להן אחדים ועשרות ומאות ואלפים ורבבות ובחללה אחרונות וראשונות והאמצעיות חמישיות וששיות פנים ואחור. להודיע שהשם ית' סיבה לכל למה שהם ראשונים לכלל או לפרט ולמה שהם אמצעיים לכלל או לפרט ולמה שהם אחרונים לכלל או לפרט, שהכל בו.

ואמנם האלף גופים של אנשי הצבא הם מאה עשרות שהם בעצמם עשרה מאות. ואם כן יש להם לכולם שר גבוה עליהם ולכל מאה מהם שר למטה ממנו. הרי עשרה שרים אחד גבוה ותשעה תחתיו. ולכל חמישים מהם שר למטה משל מאה הרי עשרים שרים שר אחד ותשעה עשר תחתיו. ולכל עשרה מהם שר למטה משל חמישים. הרי מאה שרים שר אחד ותשעים ותשעה תחתיו. ולכל אלף שר צבאו"ת אחד והוא הנקרא בשם מטטרו"ן שר הפני"ם. וכל השרים הנזכרים הם תחתיו. ושר החמישים אלף שמו סנדלפו"ן שר האחורי"ם. וסוד זה שכב"ת זר"ע. וסוד זה תשמיש. והמכיר סתרי הנהגת אלה השרים את העולמים כולם על פי הנהגת המידות האלוהיות הוא לבדו ישיג ענייני הכוונות הנזכרות האלוהיות והוא לבדו שאיפשר שיתנבא אחר ההכנה. ואל תאמר אם הכל בכוונה למה תפיל בו אפשרות כי זה לא תבינהו באלף תירוצים עד שתדע כוונתנו במלת כוונה אלהית ובהיותה ראשית וראשית לראשית עד הסוף. ואחרית ואחרית לאחרית עד הסוף.

ודע כי אחר שתדע זה מיד תדע מזה סוד השם המפורש. ותדע שהוא חקוק וחתום בלב כל איש מאישי המין האנושי על פי הגורל שנפל עליו בשלשה רגעים. רגע השימוש בתשמיש המטה ששמה פוריא. ורגע היצירה בקבל החמר צורת זכר למ' יום או צורת נקבה לפ' יום. בסוד שם פורים שהם ימי משתה ושמחה נתחדשו על ידי זכר ונקבה שהם מרדכי ואסתר. והיה המן מפיל הפור הוא הגורל. על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור המפורש ליודעיו. ונמצא המן על המטה אשר אסתר עליה. ונהפך הפור ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם בהתהפכות להט החרב המתהפכת ושני הכרובים עדים נאמנים. והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה. ורגע הלידה הוא הרגע השלישי המכריע בין שני הרגעים הנזכרים.

וסוד רג"ע ארב"ע והוא מרג"ל רמז לגמר ביאה. ודע כי סוד פו"ר הוא מומ"ר או מורם כולל חיבור הטמ"א והטהו"ר יחדיו. והנה סוד השם כולו מפור"ש שהוא המחבר ההויה והגוף טמא ומטמא והתחברה אליו הנפש שהיא טהורה ומטהרת. וכשתבין זה הסוד תבין סוד העגל וסוד אפר פרה ולמה מטהרת את הטמאים ומטמא את הטהורים. ותבין סוד כל טמאה וטהרה ומהו ענין סוד, "ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנת וישלחם מעל יצחק בנו בעודנו חי קדמה אל ארץ קדם".

שפירשו בו פלג שם בתי' מלמד שפלג להם ומסר להם שמות של טומאה.

והוא סוד כוחות כל כישוף וכל חרטום ואשף וכשדאי. אבל על יצחק נאמר ויתן אברהם את כל אשר לא ליצחק. כלומר כמו שהוא אין לו כי אם שם המפורש והוא שם בין ארבע אותיות ויובן משם א"ל שד"י שם פריה ורביה כן יצחק מסר לו זה השם המיוחד.

וסוד כל ש"ר פר"ו ורב"ו והוא סוד שם בש"ר וד"ם ודעהו, משם בן ע"ב שהוא שם בן בנ"ך. והוא סוד השלו"ש והיחוד"ד כמו אח"ד אח"ד רמז ט"ל שעתיד הקב"ה להחיות את המתים בידיעת שמו והוא סוד גאל"ה ג' פעמים אל"ה שהם חצי השם של רי"ו כי הוא שלם. ו' פעמים אל"ה ודעם והבינם בסוד שלשים אשר הוא משמש ושמו פר"ת. וכל שלשים שלשה הם. הנה כבר השלמנו ג' חלקים.

ונתחיל בידיעת השם.

ידיעה כללית זאת הידיעה הכללית היא כוללת כל הדעות הקודמות וכל הדומות להם ועדיה הגיעה הכוונה האלוהית בבריאת האדם השפל הזה ועליה נאמר: "ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו". והידיעה הזאת היא ידיעת האדם את קונו על פי ידיעת השם המפורש אשר כל השמות תלויים עליו והוא ראשית כל הבריות. ועליו נחקקה רוח הקודש והוא נשמה כוללת כל הנשמות. בסוד "כל הנשמה תהלל יה הללויה". ועל כן אמר הנשמה בה הידיעה ולא אמר כל הנשמה.

ודע כי הנשימות חמש וסימנה ה'. וכבר נאמר בהבראם בהא בראם. גם מלת ה' כוללת השם כולו בחשבון המרובע והוא החשבון הנקרא שטח, אשר ארכו ורחבו שווים בו. ודע כי חכמי המספר אמרו שחכמת המספר היא יסוד כל החכמות. והיא חכמה מושכלת מהרה ומופתיה קיימים. והנה חכמי התלמוד גילו לנו שבזו החכמה החל הקב"ה עולמו ובה חתמו.

ודע כי מלת חשבון נגזרה משם מחשבה והיא הצורה הראשונה הנשפעת מהנשמה המשכלת וכשהמחשבה זכה מחשבותיה זכות וטהורות ונקיות מכל מבוכה. גם נוכל לומר כי כשהמחשבה זכה הנפש זכה מפני שנכיר הנפש מן המחשבה

והמחשבה מן הנפש. וכבר התבאר במופת שמידות הנפש נמשכות אחר מזג הגוף ואם מזג הגוף בתחילת ההווה הוא מזג זך ונקי ובר מלכלוך העירוב העב והגס אשר הוא זרע האדם שממנו נתהווה יתחייב להיותו בעל נפש זכה.

ומפני היות שרש הנפש הצומחת נשרש בעפר ובמים שהם שני היסודות התחתונים והם עיקר כל מזון העפר שרש למאכל והמים שרש למשתה והעפר קר ויבש בטבעו והמים קרים ולחים בטבעם הוצרך על זה להתחבר אליהם דבר חם קל עולה ומעלה הבלי המזון שטבעו לרדת לרדת עד המח והיה הדבר ההוא דם שטבעו כטבע הרוח חם ולח. ונולדה ממנו כל נשימה להכניס ולהוציא האויר המשתנה והמתחלף מהרה ותנועתו יותר מהרה מתנועת המים כמו שאנו רואים זה בנצוץ השמש בהכנסו בבית דרך החור או החלון. כי אז מתגלה מציאות האויר לחוש העין. גם אנו מכירים בו דמות הקשת כשנשליך עליו מים זכים מעט מעט יחד דרך הזיה עם הפה או עם זולתו.

ודע כי עוד משלמות החכמה הטבעית יש צורך לשתף כח האש שהוא יסוד רביעי עם שלשת היסודות במזג הזרע מפני שיהיה חם ויבש עולה ממחר התנועה. והוא הקפיא הזרע בחומו ומיבשו עד שבקפואו ישוב חזק כמו הצור. ואז יתהווה ממנו העצם שהמח בתוכו. והמח ההוא הוא חוט השדרה אשר הוא יסוד כל הגוף לפי מציאות ארכו. והוא פרי הזרע שממנו נתהווה והוא שרש לכל זרע שממנו יתהווה. ועל כן נקרא בשם

יצחק ונכלל מן י' עד ק'. והוא צ"ח בתוך והפכו ח"ץ. מפני שצריך היורה שיורה כחץ בתנועות מהירות. והמהירות מולדת חמימות ולפיכך נתהווה יסוד האש מן הגלגל הממהר התנועה סביב מקומו.

והנה מן עשרה ועד מאה עשר ספירות שניות והנה אברהם שרש ליצחק ויצחק פריו והוא פרי ושרש פרי לאברהם אביו ושרש ליעקב בנו. וכאשר אמרה תורה שאברהם הוא ראשית בעלי ברית מילה גילתה לנו שממנו ראוי להתחיל למנות יחס האבות שהוא יחס משולש דומה בכל חלקיו. ולפיכך אנו אומרים בקבלה אברהם אבינו ויצחק אבינו ויעקב אבינו. ואין אנו אומרים אדם אבינו ולא נח אבינו עם היותם שרשים בתולדות. ולא ראובן ולא שמעון אבותינו עם היותם שרשים ופירות כי השרש שהוא שממנו ההתחלה לעניין מיוחד לו.

והנה אברהם אבינו ההתחלה לכל בעל ברית נמול במצוות השם ולפי שיש בסוד ברית מילה עיקר אחד ראשון לידיעת הוראת השם המפורש אמר הכתוב, "סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם". ויתגלה זה הסוד ממלות עשר ספירות בלימה.

ומהנה אצטרך להודיעך מה שאפשר לי לגלותו משם המפורש המיוחד וממה שנמשך אחריו להשלים בידיעתו אמיתת מהות

שכלך המקיים נפשך לנצח נצחים בחדר הפנימי העליון הנקרא צרור החיים לנפש המשכלת. ואומר, שהשם המפורש הוא נפש ישראל וישראל נפש שבעים אומות והנה הוא נשמה לנשמות. והאומות נפש לכל חי בלתי מדבר והחי נפש לצומח. והצומח נפש לכל מתכת ואין למתכת נפש כי אם מזג ועירוב ארבע יסודות.

וכל אלה ימצאו בגוף האדם אחד פרטי שלם בשכלו. והשם הוא נפש לכל נפש. והנה נודע שהגוף חתום בו והוא מניע הנפש לחשוב כל מה שהיא חושבת באמצעות י"ח אותיות נגלות וד' נעלמות ובאמצעות מספר עשר ספירות. ויש לכל מספר מן אחד עד אלף סגולה שבה יבדל מזולתו. וכן יש סגולות לכל ספירה וספירה בעצמותה להבדיל מזולתה. וכן לאותיות ולניקודם ולטעמים ודומיהם. ולא היו ספרים מספיקים לכתוב אלו הסגולות והבדלתם. אבל תכלית כוונת זה החיבור להודיע כי ידיעת השם וסגולותיו וכוחותיו ופעולותיו והבדלו מזולתו מכל בעל שם.

ואמנם יבין דעתי זאת הכללית מי שקדמה לו הידיעה במקרא ובתלמוד ובדקדוקם והתפלסוף וקבל אחר שהתפלסוף חכמת הקבלה בספירות ובאותיות, וזולתו לא יבין דעתי עד תכליתה בשום צד שבעולם. ואין ספק כי חכמי ספר היצירה נקראים מקובלים ונחלקים לכתות רבות לפי מה שהתבאר מספרי

מפרשיו. ואיני רוצה להודיע פה חלוקתם כי דעתי יכירוה השלמים שהיא כוללת כל דעות הכתות והיא דעת שווה עם דעות החכמים והנביאים ואין בהם אפילו אחד מקשה עליה זה על זה וכשיתעורר המקובל משנתו ישיגנה ולא זולתו כפי מה שאמרתי כי הסיבה גורמת שידענה ולא חעלם ממנו. גם גורמת שתיטב בעיניו בהכרח בשמעו אמיתת הראיות והטעמים הנכונים עליה ועל דבריה.

ודע שכבר חברתי אני ספרים רבים בזאת הידיעה שהיא ידיעת השם באמת. יש לי היום אחת ועשרים שנה והיא משנת א"ל ועד שנת נ"א וסימנך אל נא רפא נא לה. ובתוך זה הזמן משנת ל"ט ועד היום שנת נ"א עוד חברתי בזאת הידיעה בעצמה ספרי נבואה שהם פסוקים מעידים על ידיעת השם זו. ואין תכלית כוונתי בכל חיבורי כי אם למען ספר שמו בכל הארץ ומצד הידיעה השכלית. וחברתי על זה גם ספרים רבים בצורת ספרי חכמה ומהם ארבעה מעולים מגלים רוב זו הידיעה.

הא' מהם הוא ספר אור השכל והב' ספר גן נעול
 והג' ספר החשק והד' פרדס הספר
 והאחרים רבים כמותם. ואין ספק שצריך המקובל הרוצה להשיג זו הידיעה לעיין בהם ומהם יתחכם מה. ואני סומך בקצרי זה החיבור על מה שהארכתי באותם החיבורים שקדמו לזה. ואמנם המחברים שקדמוני לחבר בזה דבר, כבר הודעתך

שכוונו להעלים זו הידיעה בכל כחם ועל כן לא שמוה עיקר נגלה בחיבוריהם, אך כמי שמביא דבר אגב גררא. אבל אני שמתיה עיקר ושרש מעת חברי דבר בה בכל מה שחברתיו כמו שאמרתי לך במאמר א' מחיבורי זה.

ומכאן אני מחל לדבר בידיעת השם כפי יכלת שכלי וכפי כח דעתי, לפי המקובל לנביאים ולחכמים ז"ל ולי היום. ואומר, כי השם המפורש הנקרא האל הגדול הגבור והנורא והוא שם מיוחד לו קדוש ומקודש בכל שמותיו יתברך. והוא סגולה להם והוא אצל כל שם משמותיו הקדושים כמלך עם משרתיו ואצל שאר שמות העצמים זולת עצמו יתברך כנפש המלך עצמו בעצמו עם עצמו וצל שאר שמות העצמים התארים הנקראים מקרים כשכלו של המלך עם נפשו. והנה השכל והנפש והגוף של המלך שלשה עצמים במשלנו נבדלים באמיתת מהותם ובעצמותם ושכינתם יחד. אלא שהגוף שוכן בהיכלו שהוא היכל המלך וחדרו המיוחד לו לשכינתו מכל בתי מדינתו. והוא מקום מיוחד מן המיוחד ששם כסאו שאינו כולל כל ההיכל אבל הוא מעולה מכל מקומות היכלו לעניין ישיבתו עליו וכסאו אינו מכלל עצמי ההיכל כי ההיכל הוא בית שיש לו ארבע רוחות וגג וקרקע.

והנה ו' צדדים הנקראים מן שש קצוות מעלה ומטה שהם רום ותחתיהם הגג והקרקע כפי מנהג המלכים וכדרך בתי בני אדם הבנויים לפי הרוב מאבנים ליסודות ומטיט וסיד וכן לקירות הבית ועצים שהם קורות ולוחות לגג ורעפים עליו וידוע כי הגג

שהוא מכסה לבית ארבע זוויותיו העליונות שהם סוף ארבע צלעות אחרונות של הבית שהם הזוויות שבהם הקוים שבהם נשלם שטח הגג. הגג אין תכליתו להגן על בני הבית מרוח אבל להגן עליהם מגשם ומטר ושלג וברד ואבני אלגביש ודומיהם. שהם עניינים יורדים ממעלה למטה ומתהווים בקצת ימות השנה אבל ארבע רוחות הקירות שהם רוח מזרחית ורוח דרומית ורוח מערבית ורוח צפונית. שהם נקראים פנים וימין אחור ושמאל, לבניין הבית הוכנו לשמירה מרוחות רעות וקשות הנמשכות בקצת ימות השנה גם כן. וכל זה טבעי גם יש שם שמירה מחיות רעות ומאנשים רעים גנבים ולסטים. אבל קרקע הבית אינו מפני שמירה מאלה העניינים אבל הוא לבדו המקום שבעל הבית דורך עליו ומתנועע בו ומתקן בו צרכיו כולם ועל הקרקע יאמר בפרט שהוא שוכן בו אבל על החמש קצוות לא יאמר בהם שהוא שוכן בהם כי אם בכלל שאנו אומרים פלוני שוכן בבית הפלוני. ואע"פ שאינו שוכן כי אם בחלק ממנו וזה לא יקשה בעיניך שהרי כך אנו אומרים על כל אחד ואחד מכחותיו הפרטיות שהרי האדם אינו רואה כי אם בחלק מיוחד לראות מכלל גופו והוא העין ואנו מייחסים הראות לכללו ונאמר ואברהם רואה. ויהיה שם אברהם שם העצם לאדם אחד בכלל עצמו כי אין לו חלק מיוחד שיקרא אברהם שם העצם. ואם כן הוא שם כללי כולל כל כללי חלקיו של זה האיש הפרטי בעצמו. ויהיה שם רואה על כלל עינו שהוא שם מיוחד לאבר הראות בכללו. ועוד תדע שעם כל זה עדיין אין שום דרך שיראה האיש הזה כי אם בחלק אחד מחלקי העין והוא החלק האמצעי הפנימי הנסבב משאר חלקיו

והוא הזך הנקרא בת עין או בבת עין. ומזה תבין סוד בת קול הנשמע לאוזן גם כן.

וממשלי הבית הנזכר ומעניין היכל הבית ומסוד כסא המלוכה שהמלך יושב עליו לעתים תבין סוד גוף המלך ועניין נפשו וצורך שכלו הנזכרים ותבין שהם שלשה עצמים מתחלפים במהותם ושכינתם יחד. ותדע יחס זה אצל זה וערך זה לזה לפי המשל. כי אין דמיון ביניהם ולא יחס אמיתי ולא ערך צודק. וכן תבין משלשה שמות הקודש שהם מיוחד ומכונה מיוחד המיוחד ראשיתו י'. והמכונה ראשיתו א' וסופי שלשתם הי"ם. והוא שטעון בקיעה לעבור גאולים בתוכו ביבשה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם. ואשר תוך שלשתם ה"ו ד"נ לה"י.

ודע כי השם הזה הנכבד אמיתתו משולש. כמו שבא בברכה משולשת של ברכת כהנים ובקדושה משולשת, מלך, מלך, ימלוד. הוה, והיה, ויהיה. והם שלשת שמות הקודש מצורפים יחד כזו הצורה, יה, הו, הו, הי, הו, יה. וכן היה והוה ויהיה. וכן, יה, הי, הו, הו, יה, יה. ועוד כן יהיה, והוה והיה. וענינו, יה, יה, יה, וה, וה, והנו, יהוה, יהוה, יהוה. האחד נקרא אלהי אברהם. וסודו כנגד החכמה שהיא חסד שעשה הקב"ה עם אברהם אבינו שנעשו שתי כליותיו כשתי מעיינות חכמה מן המעין האחד שתה והתחכם. ומן השני שתה והתחסד. והחכמה מושכלת והחסד גופני מורגש.

והשני נקרא אלהי יצחק. וסודו כנגד הבינה שהיא כח הגבורה והיא מידת הפחד שהוא סוד היראה. והנה כח האהבה לאברהם כח הנדיב שהנדיב אוהב ואהוב. ומידת הנדיבות שהיא חסד נאהבת לכל שאין אדם בן דעת שלא ישמח עם הנדיב החסיד כי הכל מקבלים תועלתו וכדי לבחון מידת הגבורה התחייבה העקידה ליצחק אבינו.

והשלישי אלהי יעקב בתוספת ו"ו הקשר להודיע שאין אצל שלשת האבות קצוץ נטיעות. אבל הספירות אצלם בהם. וסודו כנגד הדעת ועל כן התקיימו שכח הדעת שנים עשר תולדות. שאליהם נחלקו כל התולדות שבעולם. וזו היא מידת התפארת. המעידה על שפע הברכה כולה, ושמה **אמת**. וכל התולדות זכרים. ושם תולדת אחת נקבה נולדה אחר תולדת הזכרים. והיו ו"א תולדות מאם אחת. גם ו' משלש נשים שתיים שתיים. ונניח התולדות שהן חלוקות לפי מחלקותיהן אל דרכים ידועים בקבלה בלבד. ונשוב לומר כי מפני שהשם הוא בן ארבע אותיות ושלש מהם הוא השם מורכב מהם והן **יה"ו** ומתחלקים בחותם שש קצוות שש פעמים. כמו שכתוב בספר היצירה. ומהם סוד החכמה והתבונה והדעת והגדולה והגבורה והתפארת.

נאמר בקבלה כי שמו של הקב"ה היא ספירה ששית והיא מידת אמת. ועל כן היה מספר יה"ו בכללו בחשבון המרובע עולה כמספר אמת. והוא כ"א פעמים כ"א והוא שם **אהי"ה** ואם כן ארכו ורחבו יחד עולה **תמ"א**. והוא סוד **כ"א נקודות**

על כ"א נקודות. והם, א' ב' ג' ד' ה' ו' על א' ב' ג' ד' ה' ו'
מורכב בחשבון המרובע,

א ב ג ד ה ו

א ב ג ד ה ו

א ב ג ד ה ו

א ב ג ד ה ו

א ב ג ד ה ו

א ב ג ד ה ו

בצורה זו, ו', יב', יח', כד', ל', לו'. וסימנם, נכו"ן כסא"ך
מאז. וכו, כונ"ן למשפ"ט כסא"ו. ומספרם הכללי קכ"ו.
והנה, מה שעלה מספר כ"א פעמים כ"א שהוא תמ"א בחשבון
המרובע, עלה בחשבון המעוקב אשר ארכו ורחבו ועמקו שוים
כ"א פעמים תמ"א וסימנם חתום בג' חלקים. והסוד במספרו
תחי"ה בעדות הרחב תחיה בעדות העמוק.

וצריך שתדע ששורש זה המספר הראשון אהי"ה ושרש השני אמ"ת. והנה יחלק לשבעה פעמים אמ"ת והם ג' פעמים ז' והוא סוד חילוק הספירות אל שלוש ואל שבע. כי ג' על ז', כ"א. וכשתחבר ז' עם ז' כלומר י"ד פעמים אמ"ת ויהיה זה יוצא מד' פעמים יה"ו שהם שני חלקי התמונה של החותם וסימנם, למט"ה יהיה המתחייב ממספרם תמו"ת והנשאר מהם תחי"ה. שהוא מספר ז' פעמים אמ"ת והכל מתגלגל מז' אל ז' תמיד. כל הנפרדים מולידים תחי"ה. וכל הזוגות מולידים תמו"ת. והוא סוד סכנת הזוגות. והסוד יתגלה ממאמר רז"ל, מאי ליעביד איניש ליחי ולימות. ומאי ליעביד איניש ולימות ולחי. וידוע כי הממית עצמו על תלמוד תורה לשמה הוא החי הנצחי אשר אין לטבע המוות שולטנות על הדבר ההוא השוכן בו המקבל תלמוד התורה והוא הדבר שהבדיל בינו ובין שאר בעלי חיים הבדל ראשון. וגם הבדיל עוד הבדל שני בינו ובין שאר האדם. ועוד הבדיל הבדל שלישי בינו ובין שאר עמי הארץ הכוללים בני אומתו. ועוד הבדיל הבדל רביעי בינו ובין שאר חכמי התורה שלא למדוה לשמה. ועוד הבדיל הבדל חמישי בינו ובין לומדי התורה שלמדוה ופירשוה על דרך חכמת חכמי המחקר. ועוד הבדיל הבדל ששי בינו ובין חכמי הקבלה הראשונה שהם חכמי הספירות הנזכרים למעלה. והנה היה סגולה מיוחדת ונבדל שביעי מכל הנזכרים והיה מפני דעתו התורה שלמדה לשמה. וסוד מלת לשמה שזכרוה רבותינו בכל מקום תמיד הוא שם המפורש שבה ועד שהוא במספרו עשרי"ם ושש"ה וסודו

כת"ר תור"ה. ועד שני שהמצוות כולן הם תרי"ג והן רמ"ח שס"ה.

וכן יתבאר לך זה ממאמר השם למשה בעת ששלחו אל ישראל להוציאם מגלות ראשון להודיעו שם המפורש שהוא סיבת הגאולה לכל בין לכלל בין לפרט בכל זמן שיודע. והוא כמו שאבאר.

כי זהו המקום שראוי לבאר בו זה הסוד המופלא כפי מה שאפשר לכתוב ממנו פה בידיעה כללית זו והוא שצריך להעתיקו מפרשת, "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה". עם סוד ב"ראשית י"הודה ה"באים ש"מור מ"וצא ו"אעידה. להודיע שאלה הם ש"שה ר"אשי ש"טין שהם ש"ר"ש לכל התורה כולה והם סימנים מוציאים שתי מלות קדושות. ב"י"ה ש"מ"ו ופירושם ב"י"ה י"ה"ו"ה. וסוד הבית רמז לשניהם חצי השם וכולו גם חצי ככולו לפי מבטאו, יו"ד ה"א וסוד י"ה"ו"א, ד", י"ה"ו, א"ד, ראה והבן מהם נפלאות השם והחילוק והחיבור עם התחלפות מערכותיהם וסדריהם ותמורותיהם.

ודע בכלל ראשון כי סוד ש"מ"ו נחלק אל רכ"ה ואל קכ"א בהיות חצי השם הראשון ארכו ורכבו שווים אשר זו אמיתת צורתו וכן השני בדמות סדרן זה.

ואחר המושכל שהוא המעולה מכל נסדר בשלמות ובאמיתות. כי זהו דבר כולל כל הכוונות התוריות כולן והבן זה מאד.

ודע כי זה הדבר המופלא בעצמו ר"ל ידיעת השם על פי השם שנקרא בו הדבר הנקרא ראשון או ראשית או סיבה ראשונה או עילה ראשונה או שכל במדרגות העליונות על כל נמצא מאתו הוא הדבר שכל חכמי העולם מאז ועד עתה לא חילקו בחיוב מציאותו וכולם אמרו שאם העולם קדמון האלוה ית' מחויב המציאות בבחינת עצמו כי אין לו סיבה המציאות ואין אחריו דבר. וכל מה שיש לו מציאות אחר מציאותו לא נמצא אלא בסיבת מציאותו ית'.

ואם כן יהיה העולם מחויב המציאות בבחינת עצמו ואפשר המציאות בבחינת סיבתו. ואם העולם חדש מאתמול או מכמה אלפי שנים שהכל שווה הנה האלוה יתב' הוא אשר המציאו ברצונו או בגזרת חכמתו והכל שווה. והנה הוא ית' מחויב המציאות לפי שתי הדעות בבחינת עצמו. והעולם אפשר המציאות בבחינת עצמו ומחויב המציאות בבחינת רצון קונו יתברך. או אמור בבחינת חכמת קונו כי אין ליכולתו מניעה משום צד לפי כל הדעות של המודים במציאות האלוה יתברך. ולדעת מאמיני התארים העצמיים ימצא כי התואר הוא העצם המתואר בשם.

ור' אברהם בן עזרא ז"ל אמר כי השם הנכבד פעם הוא שם העצם ופעם הוא שם התואר. והרב בעל המורה ז"ל אמר בו בפירוש מה שנגלה ממנו למשה רבינו ע"ה בשלשת השמות שהם בעלי י"ב אותיות שהם אהיה אשר אהיה שהוא ביאור עניין מורה שהוא בלתי שניות באמרו שם שהתואר הוא עצם המתואר. ואמנם הפלא הגדול מאלו שני החכמים הנזכרים ז"ל הוא ששמו לנו זאת הידיעה התוריית כאלו היא תכלית מכוונת לדעת ממנה מה שהשיג אחד מקטני חכמי המחקר שאינם בעלי תורה. אבל הרב ר' משה ב"ר נחמן ז"ל גילה לנו בראש פירושי התורה שפירש כי כל התורה כולה שמותיו של הקב"ה. והקבלה בזה קיימת וחזקה והוא מה שלא השיג שום חכם מחכמי המחקר וכל שכן זולתו ממי שהשגתו למטה ממנו. ולא יושג זה בשכל האנושי ולפיכך נעלמה זאת הידיעה המקובלת מכל חכם שלא קבלה מפי נביא או מפי חכם שקבל מנביא ואפילו אחר כמה דורות.

ואחר שהגענו אל זה המקום הנכבד העמוק והוא שכווננו להגיע אליו מראש הספר ועד כאן צריך שנגלה זה גלוי גמור ניכר לכל מקובל משכיל שלם ושים לבך להבין דעתי.

דע כי זה השם הנכבד הוא הדבר הקודם במעלה לכל שם מהשמות שהאלוה יתב' נקרא בהם. ואע"פ שקבלנו שהוא שם מורה על מידת רחמים, גם על מידת הדין בקצת מקומות לפי דרכי התורה תכלית הכוונה בו כשלא נגלה לאבות ונגלה למשה רבינו ע"ה להודיע כח זה השם הגדול הגבור והנורא

ולהודיע שתכלית קדושתו וכחו הוא בעשרה ולא פחות. והם עשר נפשות ועשרה שכלים מכירים הנפש העשירית של הנפש העשר והם שוכנים תוך עשרה גופים מתנועעים מרצונם ונמשכים אחד דעת מנהיג אחר מדבר ועונים לו. והמתנהגים תשעה גופים והמנהיגם אחד.

וידוע שאות י' שהיא הראשונה של השם מספרה עשר"ה. וידוע שבהתהפכותו ימצא הרש"ע מכתיר את הצדיק, יי לא יעזבנו בידו. וסוד עשר"ה הוא יצ"ר הר"ע והוא המנהיג את העולם השפל. והוא בתחילת הוויתו חומר בלתי בעל צורה. ובקבלו צורה יתהווה ממנו היצור הנקרא אי"ש. והנה י' תוך אש וכל צור"ה א"ש. ואמנם הצור"ה אש"ה ובהיפוך הסוף לראש תשוב ה' הידיעה ראש לאש. והנה י' עם ה' שהוא חצי השם מחובר עם איש ועם אשה בין שתי אשות אש ליו"ד ואש לה"א. והסוד הוא שהשם כשברא אדם הראשון די פרצופין בראו. כלומר בעל שני פרצופין. והם דיו פרצופין שהם שני פנים.

והנה יוד הוא דיו והוא דיו הוא החומר והצורה שמהם נברא האדם. והנה י"ה לפי ערך השלם עם החצי בערך שני פנים. כי מלת שני כפל ממלת פנים. כמו שהיה י' כפל מן ה'. ואמנם סוד פני"ם בעצמו גם הוא כפלי"ם. והנה ל' תוך כפ"ם רמז על, כפים ישאונך פו תגוף באבן רגלך.

והוא למען לימוד ידיעת השם הנכבד שכן בסוף העניין אשגבהו כי ידע שמי. והוא סוד נשיאות כפיים בעשר אצבעות ידים. שהן ידי כהן שהוא משלש, בסוד השם חצי נ' כה'. והנה נ' כפלים כי כן כהן בעל שתי פנים. שהם שלש)ה(פעמים, פני"ם פני"ם פני"ם. ועל כן באו הפנים בברכת כהנים שהיא ברכה משלשת. וסוד שני פנים נ' פי שנים שהם שני פנים. נפשניים כשפניים בכח ל'. ואמרו ז"ל למה נקרא שמם כשפים מפני שהם מכחישים פמליא של מעלה. והיא שאות ל' מעידה עליה. כי הלימוד הוא תכלית יצירת הוולד. וידוע כי הבן הראשון הנולד מן אדם ומן חוה נקרא שמו קי"ן והשני הב"ל. והנה קין נקרא איש.

ועתה, ארמוז לך סוד אמרם, העולם הבא נברא ביו"ד והוא אמצעי לארבע שמות ראשונים ליצירת האנושות. ואלה הם:

א	ד	ם
ח	ו	ה
ק	י	ן
ה	ב	ל

ביאור עניין זה הוא שגוף כל אחד ואחד ממנו היום מורכב בהרכבה דומה למציאות הרכבת אלה הארבעה גופים וכל איש ממנו בעל צורה ושמה המיוחד לה אד"ם והוא עיקר ברית האיש הזה הפרטי. והרמז בזה השם הוא שכולל ה' פעמים ט' גם ט' פעמים ה'. והנה ה' אמצעי בין

המספר המחובר מן האחדים. מן אחד עד תשעה. והוא מתגלגל ומתהפך פנים ואחור מצד האחדים והעשרות מן אחד תשעה. ומעשרה ועד תשעים. וכפי דרכם ממאה ועד תשע מאות כפי מה שנודע מהמספר המצוייר מהם בעיגול.

והנה אדם משולש מן השם ג' פעמים י"ה. ב' מהם יחד ל' וא' לבדו י"ה. והנה אדם דומה לי"ה. והוא כמו ששם י"ה מורכב מן שלם ותצי, כן שם אדם מורכב מן שלם וחצי. השלם ל' והחצי י"ה עד ששב מורכב מן ד' עשרות וחצי. החצי רמז לשברים. והוא סימן לבעלי תשובה שיקובלו בשברם את לבם לפני קונם. והשלם רמז לרצוי בשלמים שהשם חפץ בשלם. והשלם מוסיף תמיד שלמות בהרכיבו מידותיו השלמות וחכמותיו העיוניות והמקובלות. והחסר בשברו את לבו ומוסיף שבר על שבר ישלם בריבוי השברים. והוא סוד כריתת ברית מילה לכרות הערלה שנבראת בטבע עם האדם והוא ריבוי דם ובשר שצריך לחסרם ואז יושלם החסר. והוא רמז כדי לזכור תמיד מאין נברא זה האיש. ושיזכור כי בשר ודם הוא ויכרות כחם וישפילם ויכניעם וישברם בראותו שהם מונעים שלמותו ועם שברונם יושלם.

ועוד סוד אד"ם הוא אי"ק. א' א'ב'ג'ד' י'כ'ל'מ'. והנו אל"ף והוא הראשון והנו אדם הראשון באמת וכוחותיו אלף ומתלמד ומתאלף. והוא שר ואלוף להנהיג כל המציאות הגופני והרוחני

שהוא פרי להם. ושב שרש מוליד פירות ושרשים תמיד זה אחר זה בגלגול יבוא זה אחר סוד זה ועל כן נקרא אילן הפוך.

ועוד אד"ם פירושו בו א"פר ד"ם מ"רה. ופירושו בו עוד, שכולל, א"מונה, ד"בור, מ"עשה. אבל סודו ד' פעמים א"ם. כלומר צורה שומרת הרכבת ד' אמהות שהם ד' יסודות. ומפני שהם כולן מתנפשות על ד"ם נקרא א' ד"ם כלומר שראשיתם הוא הרוח. וכן אלף רוח גם דם רוח. הנה ב' רוחות לאדם. כי הדם חם ולח בטבעו כטבע הרוח בעצמו.

ודע כי חומר זה הגוף הראשון שמו חו"ה ועניינו ה' נקודות, ו' פאות, ה' חמרים ד' יסודות וא' גלגליי. ואמנם תולדת אדם וחיה תחילה קי"ן ועמו הב"ל. והסוד נקודה שוכנת תוך קשת הוא שכבת זרע שיש לו ראש וסוף. והנה י' תוך הקוף והגון גם ק' הוא שלם. יוצא מן י' גם נ'. חצי יוצא מן ה' אם כן י' שהוא שלם שוכן תוך שלם וחצי. וסוד הב"ל הוא סוד הלב בעצמו וחיותו מן הבל האויר היוצא והבא. והגדול שאפשר לגלות מסודותיו בכתב הוא כי הב"ל מורכב עם קי"ן והוא הוא. ולפיכך נאמר שהם תאומים. שהוסיפה לידה ולא הוסיפה עיבור מצד אמרו ותוסף ללדת את אחיו את הבל.

ודע זה ממניין עצמו ה' פעמים ב' הרי י'. ה' פעמים ל' הרי קי"ן הנה קי"ן. והעניין כי ה' פעמים ב"ל עולים קי"ן. או אמור ל"ב

פעמים ה'. כי הכל שווה. והנה ה' שהוא סוף השם ראש הבל. אבל י' שהוא ראש השם תוך קי"ן והוא סימ"ן ראשון גם הב"ל סימ"ן שני. וזה כולל עץ החיים. וזה כולל עץ הדעת. כי הם שני אחים תאומים. והבל הנה מנחתו מקובלת ויקרא בעל קבלה מפני היותו חלק מחומש משלשים ושתיים. ועל שמו נתנה תורה. כי ה' סימן לחמשה חמשי תורה. גם ב' סימן האות הראשונה שבתורה. אבל ל' סימן סופה.

ומאלו הקבלות ומדומיהן תדע שם שת ושם נח ודומיהן כי כל התורה כולה מתגלגלת הרבה על אלה הנתיבות ואין להם תכלית. אבל כוונתנו לגלות סוד השם ליראיו. א' ב' ד' ח' יו' לב'. זו היא דרך ההרכבה וסוד המדע והתולדת ודמות הטבע ותבנית המטבע.

ודע כי סוד הרכבה בין למעשה בראשית בין למעשה מרכבה איו לנו דרכים שנכיר דבר בתכלית אמיתתו מזה כי אם על פי האותיות הנחלקות לשלשה ספרים. ספר, ספר, וספור. ספר כולל כל האותיות הנכתבות. וספור כולל כל האותיות הנבטאות. וספר כולל כל האותיות הנחשבות.

נמצאת אומר שאלה שלשה ספרים הם מורכבים יחד מצד אחד בהרכבת הגוף עם הנפש ועם השכל. וכמו שהגוף בכללו מורכב מרמ"ח אברים ונקשרו בחבלים שהם העצבים והעורקים והגידים והורידים ודומיהן שהם נחלקים לעבים

ודקים. זה עב מזה וזה דק מזה. ועור ובשר וכח כל אחד ואחד מהם מתחלף מחבירו בדבר ומשתתף עמו בדבר. ויש הבדל רב ומעט בין זה לזה מצד והם דבר אחד מצד. ויש לזה סגולה אחת או רבות ולזה אחרת אחד או רבות. כן האותיות הנכתבות בכללם לגוף זה האדם הכללי שהוא איש פרטי בעצמו הם דומים בקשירתם אל קשרי זה הגוף והם נקשרים בחבלים מחייבים תנועות מהירות ומאחדות. וזה בזה נקשרים בדמות האברים.

והנה הנקוד והטעמים והרכבת התיבות מאותיות עם שאר ההרכבות וסגולת זה על זה ושיתוף זה לזה וכל הדומה להם כולם הם עניינים נקראים בשם גופים מצויירים בעלי צורות מתחלפות והשיגום מקרים מצד חמרם ומצד צורתיהם כמו המקרים הקורים לכל הגופים. וכ"ב אותיות נבטאות דומים לנפש. וכמו שהנפש אינה גוף אבל היא כח בגוף כן הדיבור הנבנה על כ"ב אותיות הוא כח בגוף ואינו גוף. והדיבור שהוא הספור מורכב בכמה עניינים גם כן. ונחלק אל כמה עניינים עוד. והוא לפי הלשונות החלוקות והקרובות והרחוקות בדמיון ההרכבות.

ודע שאם כל הלשונות הסכמיות, לשון הקודש טבעית. ואם לשון הקודש או מכתב אותיותינו הסכמים היה מתחייב שיהיו שם לשון ומכתב טבעיים. כי אי אפשר זולת לשון טבעית שכל הלשונות נולדו ממנה והיא כחומר לכולן ולא זולת מכתב טבעי שכל מכתב יוצא ממנו כדמות אדם הראשון שכל אדם נברא

ממנו. וכמו שהגוף מורכב מחומר וצורה כן האותיות מורכבות מחומר וצורה. וכמו שהנפש ג"כ מורכבת מחומר וצורה או מדבר דומה לחומר וצורה כן המבטא בעצמו עצמות אמיתתו ועניינו לפי אותיות הדיבור היוצאות מחמשה מקומות הפה.

וכ"ב אותיות נחשבות דומים לשכל. כי כל האותיות הנחשבות אינם גוף ולא כח בגוף אבל הם כולם מושכלים נודעים לנפש ולא יושגו לגוף כלל. והנה השכל משיג הנפש והנפש משגת הגוף. וכמו שצריך לקשור אלה השלשה כך צריך לקשור אלה השלשה. וכמו שאם יכתוב אדם אותיות בספר עם ידו בעטו ואם לא יקראם הם כמתים ר"ל. שאין להם תנועה על החי שהוא חי. כן הגוף המורכב מאברים אם אין לו תנועה אין חיותו מורגשת לזולתו וכאילו הוא בלתי בעל נפש כמת וכשיתנועע תורגש בו חיותו. וכאשר הנפש מניעה את הגוף כן הניקוד שמבטא מניע את האותיות הנכתבות בין על הספר בין על פה וכמו שהשכל מניע את הנפש עם כל כוחותיה ורוחותיה ומידותיה כן האותיות הנחשבות מניעות כל מבטא.

ואם כן הנה מחשבת האות מתדמה למהות השכל ומבטא האות מתדמה למהות הנפש ומכתב הספר מתדמה למהות הגוף. וכמו שלא יהיה האדם, אדם שלם כי אם בהיותו משתלש ומתעצם בשלשה עצמים אלה שהוא הגוף והנפש והשכל. כן לא יהיה שלם עד שישתלש באלה השלשה עצמים המתדמים לפי ענייניהם לאלו הנזכרים. והם המכתב והמבטא והמחשב. וכל

אחד מאלה משולש והראשונים גשמות בגשם ומגשים לגשם וגשם מוגשם. והשניים נפשיות ומנפש ומתנפש. והשלישיים שכל ומשכיל ומושכל.

והנה הגשמות אין לו מציאות בעצמו אבל הוא עניין צריך אל נושא כדמות השחרות או האחדות או החמימות וכיוצא בהם מכל העניינים הצריכים אל נושאים. והגשם נושא הגשמות אשר מקריו הראשונים הם מתגשמים בו באורך בקו וכן הרוחב בשטח וכן העומק בגוף ונקראו על זה צורות כלומר תמונות הגוף או תבניות או דמויות ובכלל הם אכויות או כמויות.

ויש לגוף חומר בלתי בעל צורה אשר ממנו נתהווה והוא חומר הראשון ונמשך זה בגלגול עם חומר האדם שהוא דם ונשפע מארבע מקורות שסימנם בכל"ם והם משמשים בראשם של המקורות הארבעה וסודם שהם ראשי שמות ארבעה אברים שהם ראשית לכל כחות הגוף. ב' ראש לשם האברים הנקראים ביצים. כ' ראש לשם האבר הנקרא כבד. ל' ראש לשם האבר הנקרא לב. מ"ם ראש לשם האבר הנקרא מח. ואלה אמנם הם בלשוננו ככה. ומהם ומזולתם ידענו בקבלה נבואית מפי השם שגלה סודו למשה עבדו כי העולם כולו נברא באותיות ובלשוננו. ושאר האותיות והלשונות והאומות כולם הם דמיונות נסדרות כדי להדמות לנו כאשר יפעל הקוף פעולות כפי מה שיראה בפעולות האדם ברצותו להדמות אליו. וכפי מה

שיתדמה צל האיש בתוך המראה אל האיש אשר בידו המראה ויעשה מעשים כמוהו ולא יוסיף ולא יגרע אבל הם בלי ממשות וכולו מעשה בבואה. וכן סוד כל כישוף.

והילדים האלה ארבעתם שסימנם בכל"ם נסדרו כסדרן ממטה למעלה. והנה ב' סימן לדבר שבו הדבר כמו בי בה בו. אבל כ' סימן דמות כמוני כמוהו. גם ל' סימן קניין לי לה לו. אבל מ' סימן חלק ממני ממנה ממנו. והסוד בדבר לדבר מדבר. ועם המקור ישובו ככה. בדבר כדבר לדבר מדבר. והנה מח מחובר עם ח' אחר מ'. והוא סימן ח' של חכמה. גם לב הוא מחובר עם ב' אחר ל' והוא סימן בינה. גם כבד מחובר עם ב"ד אחר כ' והוא סימן חבור בינה עם דעת. ומפני שהם יחידים נאמר עוד כי יצ"ה נחברו בשם ביצ"ה אחר ב'. והנה סודו בכל"ם י"ה. והוא סוד שם צבאות שפירושו או"ת הו"א בצב"א של"ו ומספרם שרשי"ם והם תכל"ת רמז ד' כנפים והבצים שני כדורים מלאים זרע ושניהם זכר ונקבה והזרע הוא חומר שממנו יתהווה הגשם הפרטי אשר הוא הנושא הגשמות והוא כנקודה שנושאה ארכה כרחבה ועמקה וכל גוף כדורי ארכו ורחבו ועמקו שווים בו יחד.

ויתחייב מזה סוד אלוהי מופלא מודיע עניין תארי השם יתב' מפעולותיו. כי האורך הוא הרוחב והוא העומק וכן הרוחב הוא העומק והוא האורך. וכן העומק הוא האורך והוא הרוחב. ואם בפעולותיו כן אם כן יש לו יתברך שם מיוחד מורה על עצם אחד שהוא ג"כ משולש. והשלוש ההוא הוא יחוד אין ראוי

שיקשה זה בעיניך. וזה יתגלה לך מסוד שמותיו יתב' שהם שלשה ושלשתם אחד מורים על עצם אחד מיוחד **אהיה אשר אהיה**. וכן יהו"ה יהו"ה יהו"ה יהו"ה. וכמו כן **קדוש קדוש קדוש** וזה הסוד כולל לפי מחשבת הנפש. החכמה והבינה והדעת. כי חכמת השם היא בינתו והיא דעתו. ובינתו היא דעתו והיא חכמתו. ודעתו היא חכמתו והיא בינתו. ואין זו זולת זו. והיו השמות מעידים ומודים ומעידים ומורים לנו שכל ענייני השם אינם נוספים על השם. אבל הם עצם השם ואפילו מה שנראים לו תארים או מידות מתחלפות לפי המקבלים אשר יורו על הרכבה או על ריבוי או על שנוי אינם אצלו יתב' כן. אבל אצלנו הם כן לפי קצור חכמתנו ולפי מיעוט בינתנו ולפי חסרון דעתנו. כי לא נשלם שכלנו שלמות שנשיג זה העניין האלהי כאשר הוא.

אבל אם לפי הפעולות שפעל יתברך נרצה להשיגו נרחיק ממנו מה שיורה על הרכבה כשנמצאנה בכל פעל ופעל מהן הדומים להם במופתים שכליים. ואם לפי השמות נרצה להשיגו נעשה להפך מצד אחד וכזה מצד אחד. כלו' נחייב ולא נשלול מצד, דברה תורה בלשון בני אדם ונשלול מצד שאין שום שם נופל על השם באמת אבל נדע בכל שפעולותיו נעשות עם שמותיו והם חתומות בהם. ומשמותיו נשיג בקלות פעולותיו יותר מכל השגה. ועוד על פי הדבור המשולש בשמותיו תשרה שכינתו עלינו. ולא יתכן זה להיות מצד הדבור בפעולותיו כמו שאפרש לפנים.

והנה הגשמות נשואה על נושא. וכן הנפש נושאת הנפשיות וכן השכל נושא עצמו כי איו לו נושא זולתו כי אינו בעל חומר ולא בעל צורה אבל כל עצם שכל איננו מתגשם ולא מתנפש אך מאיר העצם הנקרא נפש דברית בלבד באמצעות עניינים רבים. וההרגל והלמוד בשמות אצל הנפש יותר קרוב לקבל באמצעות אור השכל מכל שאר מיני הלמוד. אבל אי אפשר זה אלא אחר תיקון הנפש עם המידות הממוצעות הישרות לבלתי נטות מהם אל קצה מהקצוות הרחוקות כרוחק מספר א' ממספר י' שהוא תכלית הרחק במספר האחדים.) (והמצוע) [והממוצע] הוא בין ה' ו' כי ה' רחוק מן א' בערך רחוק ו' מן י' לבד שזה בריבוי ובהרכבה וזה במיעוט ובהפשט כדמות צורה זו:

א ב ג ד ה

ו ז ח ט י

הא לך צורת י' ספירות תוך אהו"י והנה מספר ג"ל ע"ד באמצע. ולהם שתי צורות מתהפכות ועליהן היה האות הראשון של השם המפורש המיוחד יתב' אות קטנה בכמותה גדולה באיכותה והיא סוף כל האחדים כלומר סוף כל המרכבות וראש כל העשרות כלומר ראש כל המרכבות. וזה סוד גדול מתדמה האדם אליו כי האדם הזה הפרטי בקבלו דרכי ידיעת השם ומידותיו שלמות ואחר כן משתדל לפי מה שקבל באיכות הפעל לפעול בעצמו, תתפעל נפשו ותקבל הדבור האלוהי מפני השכל הפועל וישיב לו את נפשו נפש כוללת כל נפש. ויתחייב מזה

שיתנהג על פיהו תשע נפשות הגלגלים התשעה אשר הם נפש האדם נפש עשירית להן וגופו גוף עשירי לגלגלים ושכלו שכל עשירי לשכלים הנפרדים התשעה. ולפיכך הודעתך כי אי"ק הוא אדם כמו שפרשתי למעלה.

ועוד אוסיף לך ביאור אגלה עניינו יותר מבואר ואומר כי סוד אדם הוא סוד יק"א שהם דמ"א וזה ביאורם אשר לא יסתפק בו מקובל.

א ב ג ד י כ ל מ ק ר ש ת

א י ק ב כ ר ג ל ש ד מ ת

א ת ב ש ג ר ד ק י כ ל מ

דע כי אל השלשה דרכים סימן מספרם של"ג והוא סוד אמרם, הארץ מאי זה מקום נבראת, משלג שתחת כסא הכבוד והנה סדור זה הדבר הנקרא בשם שלג הוא סדר כל זה המציאות השפל המשולש וסדר הרכבותיו בג"ד. והנה זה הוא חותם הלבן ההוא הנקרא חמר הראשון. והנה חמ"ר ראשון הוא ארו"ר מנח"ש והוא השר"ש הוא הקש"ת, ה"ף מילה, שר ערלה, והוא ש"ר היצ"ר, והוא פרי התניו, והוא מישר המעקם, גם מעקם המישר.

הנה כבר הודעתך מקצת פעולותיו ומקצת כוחותיו ומקצת סגולותיו. ודע כי השם של"ג הו"א. והוא הש"ם והנה חתום אהו"י ע"ל היר"ח באותיות של אש שחורה על גבי אש לבנה ולפיכך נחתם יהו"ה ע"ל הרו"ח באותיות של אש שחורה על אבן ספיר. והוא אש"ש הרו"ח.

ועתה הבן סוד השם. א"ה י"ה א' שר"ש ב' שר"ש ג' שר"ש הנה אב"ג אשר הם ראשיות שלשה. כי א' ראשית כל מספר, ב' ראשית מספר כל הזוגות, ג' ראשית מספר כל הנפרדים. אין שם יותר שקש אמיתי ראשון למספרים כולם. כי א' ראשית לכל ראשית. ב' ראשית לעניינים מקבלים הרכבות ראשונות. ג' ראשית לעניינים מקבלים הרכבות אחרונות. והנה אב"ג הם א"ה והוא בכללו ו' והיה השם ו' א"ה שהוא אב"ג. וידוע כי אלה השלשה דרכים במספר כוללים כל תולדותיהם. כי א' דרכו להיות המחובר ממנו רב מן הנערך. כיצד, א' עם א' מחוברים עולים ב'. והנה ב' יותר מן א' והוא כפלו. אבל א' נערך על עצמו בחשבון המרובע עומד בעצמו והוא א'. וזה מפני שכל חשבון מוכה על א' אינו מחליף עצמו. ובעצמו קיומו והוא שמ"ו. אם כן המחובר ממנו רב מן הנערך. ואמנם ב' המחובר והנערך שווים והוא כי חבור ב' עם ב' עולים ד'. גם ב' פעמים ב' הם ד' והנם שווים. והנה ג' הפך א' כי הנערך ממנו רב מן המחובר. והוא שהנערך הוא ג' פעמים ג' שהם ט'. והמחובר הוא ג' עם ג' שהם ו' וערך ו' אל ט' כמוהו וחציו ודין כל מספר אחר השלשה כדין השלשה.

ועתה אבאר חבור המחובר יצא ו' חבר הנערך עמו שהוא המרובע יצא ט' מחובר אל ו' הרי ט"ו שהוא י"ה. והיה לך א"ה משלשת השרשים מחוברים שהיו אב"ג הרי לך שם אהי"ה מפורש. ועוד אפרשנו יותר מבואר ודעהו.

דע כי השרש הראשון לבדו עומד בלא מורכב עם זולתו. על כן א' של אהיה עומד בעצמו נגלה בראש כל השם אבל שני השרשים הנשפעים מאתו שהם ב"ג מתחברים יחד והיו ה' ותחת א' היו ג' נקודות הנקראים בשם סגו"ל ועם א' שעל שלשתם מספרם ק'. והנה שלשת הנקודות האלו ... הם רמז אל שלש זוויות של הצורה המשולשת בעל שלש צלעות שוות כזאת / \ / והוא סימן חצי חותם שלמה המלך הכולל שלשת השרשים האלה) 3א' במשולש (ועליהם א' שהוא ממינם וסוד שם הניקוד שלם וחצי והוא ערך ס"ו אל ג"ל שהוא כמוהו וחציו והכל צ"ט וסודו הטפ"ה המשולשת מן אש ומן רוח ומן מים וסודה א"ב או ג'. והנה תחת ה' שתי נקודות ושם יחד שו"א כזה :. והנה נבלע ה' שסודו ב"ג בהברת א', אה) מנוקד צרי שוא (והם ה' נקודות תחת ב' אותיות).

והנה סוד הניקוד הוא סוד ג"ב והסוד א'ג'ב'ה - והנשאר שהוא י"ה סודו י'ב'ג והניקוד ג' נקודות שגם הוא סגו"ל. והנה סוד

הניקוד ככה:)סגול שוא סגול(ג'ב'ג' רמז א'ב' ב' א'ב' והם
 ב'ב'ב'ב' או אמור שהפשוט א'א'א'א'א'א'א' כאלה:
 שימם עוד כך: :: :: ותדע שהם יצאו מן השרש
 שהוא ב' ומרובעם ד' ומעוקבם ח'. והנה זה הניקוד מורה
 מציאות כל גוף אשר ארכו ורחבו ועמקו שווים. והיו תחת א) 3
 נק' על א') שלש נקודות מימין ותחת י') 3 נק' על י') שלש
 נקודות משמאל אלה בית דין של שלשה מומחין מימינים
 לזכות. ואלה בית דין של שלשה מומחין משמאלים לחובה
 ושני עדים באמצע. והנה א' ראש לב'ג' ועוד י' ראש לג'ב' כי
 על כן היו ה'ה' מפני א'ב'ג' י'ב'ג' מדרך שנית כדמות א'ב'ג' י'כל'
 או אמור אלהיך אהיכ"ל והוא סוד ס"ו שהוא ג"ל ג"ל שכן
 סגו"ל זה סודו בו) 3 פע' ג"ל במשולש(ולמשולש אָ. הָהּ
 אָהָהּ אָהָהּ וידוע כי ד' מרובע ב' והמרובעים הראשונים א'ד'ט'
 ושרשיהם א'ב'ג' ואם כן חבר שני המרובעים הראשון עם
 האחרון שהם א'ט' ותעשה מחבורם י' והוא ראש השם. ועוד
 חבר הראשון עם האמצעי שהם א'ד' ועשה ה' חברם ויהיו י"ה
 חבר אל י"ה שלשת השרשי השרשים שהם א'ב'ג' והם בכללם
 ו' ויהיו י"ו עוד חזור וחבר שני השרשים הראשונים אליהם
 שהם א'ד' והם ה' ויהיו י"הו"ה.

ואם תבטא חצי השם הראשון אז תמצא שני המובעים עומדים
 בעצמם ויושלם השם כולו בביטוי חציו שהוא יו"ד ה"א וכבר
 הודעתוך חלוקו ושהוא יה"ו א"ד ורמזו כולל ד' אותיות אהו"י.
 והנה הו"א ד"י וסודו יד"א וד"א הד"א והד"א. זה וזה כסוד

ז"ה שמי לעלם וז"ה זכרי לדור דר. איו ז"ה כי אם בית אלהים.
 וז"ה שער השמים קשורים ואדוקין ז"ה בז"ה. ה'א ד' וה'א ד'
 י'וי י'צר וי'צר י' פרי וי' פרי. הנה שני מיני פירות נולדו משני
 שרשים דומים. וסוד יה יו"ד ה"א. עוד י"ה וא"ד הוד ואד.

כבר גליתי לך סוד חלוק השם אל שני חלקיו אח"ד אח"ד שהם
 י"ה פעמים י"ה. גם ו"ה פעמים ו"ה בשתי הצורות. אבל עתה
 אגלה לך סודם. והוא כי לפי היות בכל אחד ואחד טור בן י"ה
 שמות לזה וטור בן ו"ה שמות יהיה סוד כל טור וטור לפי
 מספרו בין בארכו בין ברחבו מורה על היות ארכו ורחבו שוים.
 אבל כל גלגוליו של הראשון יהוו רכ"ה ויהיה לפי מספרו ארכו
 ורחבו ועמקו שווים. ושל השני יהיו קכ"א ויהיה לפי מספרו
 ארכו ורחבו ועמקו שווים. ואם תרצה לדעת את השם קר"א
 שמו ככ"ה כי הוא שמ"ו גם הוא עצמו על דרך יו"ד גימ"ל עם
 יו"ד גימ"ל שם שם כ"ו. והוא ר"ו שסודו עצמ"ו ושניהם נולדו
 מהם בש"ר וד"ם. גם עצמ"ו מקו"ר והוא רצו"ן נוצ"ר. והוא
 עצם רצונו. וכהנה רבות עמו לא יעלמו ממך דרכיו וענייניו גם
 לא סגולותיו וכוחותיו ופעולותיו אחר זו ההערה.

ועוד סודו מפורש יותר ז"ה בז"ה זי"ן ה"א. הנעלם אני הנגלה
 הוא זה. אין זה כי אם בית אלהים בי"ת בין ז"ה ובין זה. זי"ן
 ה"א זי"ן ה"א חכמה ובינה חמה ולבנה בי"ת נחלק. כי הו"א
 שני"ם והוא ר"ו ר"ו.

וכבר אמרתי לך כי סוד ר"ו עצמ"ו. אם כן עצמו חכמה ועצמו בינה. והנה תאריו הם עצמו. ועוד סוד ר"ו דב"ר. אם כן שמו מודיענו דבר חכמה ודבר בינה כדכתי' ברמז וכל דבר חכמה בינה. וכן אמרו בדבר יי שמים נעשו. ראשי תיבות וסופי תיבות עולים תרי"ג. וסודם חמ"ר השנ"י, י"ה שמ"י שס"ה, ו"ה זכר"י רמ"ח.

והנה השם ממנו הכל וסוד שמ"ו נחלק רכ"ה. הנה מז"ל מאזני"ם. אבל קכ"א הוא מז"ל טל"ה. זה מגד"ל חט"ה חט"ה טפ"ה טפ"ה. וזה מגד"ל קמ"ח סבי"ב סבי"ב מצורת הריחים זה לפי השנים העגולים וזה לפי סדר הירחים, שהם החדשים. זה על פי השמש בתקופותיו בסוד סדרי א'ז'ג'י' ו'א'ט'ד' שסודם י"ה יהו"ה. וזה על פי הירח בסוד סדרי מולדותיו. וזה מתחיל תקופותיו מניסן אל ניסן. ומתגלגל משנתים אל שנתים. וגה מתחיל מולדותיו מתשרי אל תשרי בסדר הרכבת אי"ב תשצ"ג עם אי"ב תשצ"ג מחודש לחודש עד תשלום י"ט שנה ללבנה. גם כ"ח שנה לחמה. שסודם כ"ח י"ט, ופירושם כ"י טו"ב. וחותמים כ"ו בי"ט. ואמתתם יהו"ה אהי"ה ללמדך כי העליונים והתחתונים משועבדים ליודעי שמו, כל שכן לעצמו. וחלוף כ"י טו"ב בא"ת ב"ש הוא למנפ"ש. וסודם שפעים כשפנים, חתומים תחת הנעלם משם שד"י שהם, י"ן ל"ת ו"ד. וסודו פרו"ו רב"ו.

ועוד תדע כי י"ה פעמים יהו"ה עולים שמי"ם. אבל י"ה פעמים אלהי"ם עולים אר"ץ. ולפיכך נאמר בה"א בראם. וכבר הודעתך שהוא השם שלם בחשבון המרובע ואל זה כוון באמרו, ביום עשות יי אלהים ארץ ושמים. ודע כי ג' פעמים נפש עולים א"רץ. והנה סוד ארץ ושמים אר"ץ וקר"ץ. ושניהם א"רץ ק"רץ. אלף ר"ץ קוף ר"ץ. רץ לקראת רץ. ומהם יתחייבו שני היצרים.

ועתה חשוב י"ה פעמים רכ"ה שהוא סוד חשבון י"ה עד שיהיה ארכו שווה עם רחבו ועם עמקו ותדע הכוונה בו והוא כי י"ה פעמים י"ה עולה רכ"ה. ואז ארכו ורחבו בלבד שווים. ויעידו על מציאות הקו והשטח. ועוד השלימם ואמור י"ה פעמים רכ"ה עולים ג' אלפים ושע"ה. והכלל שע"ת מיני מאורות. וסודם חשמ"ל. סימן בשלו"ם. יי יברך את עמו בשלום. וסודו מלבו"ש מלחש.

וכן ו"ה פעמים ו"ה שעולים קכ"א. והראשונים והשניים הכוללים הם המניעים הגלגלים בכח השם שהוא שמ"ו המיוחד לו על פי מזל מאזנים עם מזל טלה.

והנה השלם הוא ו"ה פעמים קכ"א שעולים לבש ושניהם שת"י נסת"ר מסתיר סתרים. והמוסר מסירת השם בסוד שני יצרים

מודיע לתלמידו תחילה שתחילת בריתו הוא בעצמו עצם אחד מורכב משני עניינים והם הנקראים חומר וצורה או אמור גלם ותמונה כי הכל שווה. גם נקראים שני יצרים חתומים בשם המפורש אשר הוא מסתיר סתריו וזה סימנם.

יצ"ר הטו"ב ויצ"ר הר"ע והנה סופם ר"ב ר"ע שסודם ל"ב תל"י. אבל שסודם ל"ב תל"י תוכם רי"ו טצ"ץ. וסודם נקשר על ג' פסוקי ויסע שבם שלוש, ונחלקים ע"ב ע"ב ע"ב. חבר כל אחד ואחד מהם אל מלת טצ"ץ ויהיה הכל טב"ע צב"ע צב"ע. כפול טבע ותמצאהו צב"ע. ואם כן הנה הם חמש פעמים טב"ע כלומר רי"ו מחובר עם טצ"ץ והוא סוד חבר צורה עם הטפ"ה וגם רי"ו הוא שם המפורש שלם לפי משפר אותיותיו. גם טצ"ץ סוף שלשת מיני התשיעיות והם אלף פחות אלף שהוא אחד וכולל כל כ"ן אותיות בשלוש ט' ט' ט' שכן הם ושם טת טת טת וסודם אח"ת לאח"ת למצוא חשבון. ולכשיחברו אלו עם שלשת חלקי השם שהם ג"כ ב"ע ב"ע ב"ע יעלו שלשת דרכיהם טב"ע טב"ע טב"ע או אמור טבע צבע או צבע טבע כי הכל שווה ומספר שלשתם כ"ז רי"ו וסימנם ויזכ"ר כי בשר המה. וכללם לב גבור או לב ארי לבריא או לב ירא. ומאלה תכיר שאריתם. וסוד טצ"ץ מטטרון שר הפנים שסימנו מש"ה. וסוד רי"ו הוא חרב"ו. ועל זה העניין בא בקבלה סוד מי שמוסר לחברו חרב"ו של מש"ה

אשר בו מבחר השלוש. ומהם יודע סוד מציאות הכבד והלב שורש מוח. כי שורש המח לבו, כאשר שורש הלב מחו.

ואחר זה תדע שאם תחבר טבע עד י"ה פעמים יעלה מספרם ארי"ה והוא רי"ו. וכולל שנ"י השרשי"ם. ואם תחבר טבע עוד ו"ה פעמים יעלה מספרם תתצ"א. והנה הם שרשים לב"ד, ויורו על היות להם שרש טבעי והוא טבע החמר הראשון שהוא מוכן לקבל הצורה על פי הצבעים המבדילים בין הטבעים ותדע כי הקשת אשר הוא השרש מורה על הטבע ומעיד על הצבע ומגיד חבור הטבעים עם הצבעים ומודיע כי הטבע מגלה הגולם ומפרסם החמר והצבע מגלה הצורה והתמונה.

ומפני שזכרתי לך סוד כח הלבנה אשר קראתו התורה בשם ה"ם נ"א והוא בע"ר באש גם עב"ר בא"ש ועם כל זה איננו אכ"ל.

אזכיר לך סוד המולד המעיר על סוד העבור ועל סתרי התולדת. ואחבר אליו עניין נסתרי התקופות עד שתפלא מנסתריהם מאד ותכיר מהם עץ החיים העליון והתחתון ועץ הדעת טוב ורע ג"כ העליון והתחתון והנהר עם ארבעת ראשיים. ואודיעך איך יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד

והיה לארבעה ראשים. בסוד ארבע פרשיות שבתפילין שהם:
שמע, והיה, קדש, והיה.

רק בתחילה אני רוצה לגלות לך אמיתת מהות ערוב מזגי בני אדם ואיך הורכבו לפי הטבע המתחלף והמשתנה מצורף בשלשת כוחותיו הנקראים טבעי וחיוני ונפשני אשר הם בגוף כל אדם שלש רוחות משמשות אותם ונקראים ג"כ אלה השלש רוח טבעית רוח חיונית רוח נפשית. ויש להם בגוף שלשה מקורים לקיום האיש והם המוח הלב והכבד. ומקור רביעי לקיום המין והוא הבצים שהם מקור הזרע הפרטי בפעל שהוא כללי בכח ויוצא מכלל כל הגוף הפרטי בין אישי מינו והכללי מצד עצמו הכולל עצמותו בכלל כל הרכבותיו.

ואדבר תחילה בשלשת המקורים ובצירוף מזגיהם ואיך יתחייבו כ"ז מיני בני אדם משונים זה מזה מצד התחלפות הכוחות המקוריים בהם. ואצייר דרכיהם כמו שרמזם החכם בן עזרא בפרשת ואלה המשפטים בסוד הברכות המורות על השפעים הנובעים מן המקורים כדמות בריכות מים.

ואחר כך אדבר בעניין שכבת זרע החתומה בשם המפורש זכר שבעת ימי בראשית שגם הם חקוקים שתי וערב גם כן כמוהו כמו שהתבאר משם וה"ו אשר ממנו שת"י וממנו ער"ב וה"ו שיתערב בה על צורת עירוב שלשה פסוקים שלו בדמות

שלשה המקורים שהם ג"כ שלשה מיני עבים. עב חזק, עב בנוני, עב רפה. כדמות קבוץ שלש נקודות הנקראים סגול"ל או סגול"ה. ודע כי שכבת זרע ה? שתערב כ"ז מינים משתנים והיא שתעזר ב"כ עם כ"ב אותיות הדיו שכן עמה כ"ב כ"ז אותיות הדם ז"ב כ"ך בזכ"ך המחשבה שבה המח מחשב ה"ה שהם י' ספירות כי הם ט' והיא העשירית והיא אחת דומים מעשיה בעצמה עמהם כמעשה החזן עם ט' נפשות שהוא מנהיגם בדבריו.

ועיין בסדר מזגי ג' כוחות

א	כח המח חזק	וכח הלב חזק	וכח הכבד חזק
ב	כח המח חזק	וכח הלב חזק	וכח הכבד בינוני
ג	כח המח חזק	וכח הלב חזק	וכח הכבד רפה
ד	כח המח חזק	וכח הלב בינוני	וכח הכבד חזק
ה	כח המח חזק	וכח הלב בינוני	וכח הכבד בינוני
ו	כח המח חזק	וכח הלב בינוני	וכח הכבד רפה
ז	כח המח חזק	וכח הלב רפה	וכח הכבד חזק
ח	כח המח חזק	וכח הלב רפה	וכח הכבד בינוני
ט	כח המח חזק	וכח הלב רפה	וכח הכבד רפה

הנה אלה ט' מיני בני אדם משונים שכח המח שלהם חזק ושווה גם א'ב'ג מהם הלב חזק ושווה אך ד'ה'ו מהם הלב בינוני ונשאר היות ז'ח'ט מהם הלב רפה. ואמנם הכבד מתחלף בהם לפי

גלגול של הירידה הישרה הנסדרת זה אחר זה שלשה מתחלפים בכל שלשה עד תשעה. והנה בעלי המוח החזק ט' ובעלי הלב החזק ג' ובעלי הכבד החזק ג'. הרי החזקים ט"ו או אמור י"ה ובעלי הלב הבינוני ג' ובעלי הכבד הבינוני ג' הרי ה"א שהם ו' ובעלי הלב הרפה ג' ובעלי הכבד הרפה ג' הרי ו' וסימן כולם ואהיה.

א	כח המזח הבינוני	וכח הלב חזק	וכח הכבד חזק
ב	כח המזח הבינוני	וכח הלב חזק	וכח הכבד בינוני
ג	כח המזח הבינוני	וכח הלב חזק	וכח הכבד רפה
ד	כח המזח הבינוני	וכח הלב בינוני	וכח הכבד חזק
ה	כח המזח הבינוני	וכח הלב בינוני	וכח הכבד בינוני
ו	כח המזח הבינוני	וכח הלב בינוני	וכח הכבד רפה
ז	כח המזח הבינוני	וכח הלב רפה	וכח הכבד חזק
ח	כח המזח הבינוני	וכח המזח רפה	וכח הכבד בינוני
ט	כח המזח הבינוני	וכח המזח רפה	וכח הכבד רפה

ועוד אלה ט' מינים משתנים שכח המזח שלהם בינוני גם ג' מהם הלב בינוני גם ג' מהם הכבד בינוני וכולם ט"ו והנשארים ד' פעמים ג' שהם ב"י הנה יתגלה לך מזה סוד מאמר הש' למשה, אני אעביר כל טוב"י על פניך והוא סימן כ"ז כ"ח כלומר כ"ז מיני כוחות משולשות והם סוד כלל י' ספירות נחלקות כ"ף זכו"ת עם כ"ף חוב"ה. וסימנם ואהיה אצלו אמון שהוא כ"ז

והסוד כי אמון שהוא אומן הוא בן אדם מצד ומלאך מצד והאלקים יבקש את נרדף ודעהו עם זה הבא.

א	כח המח רפה	וכח הלב חזק	וכח הכבד חזק
ב	כח המח רפה	וכח הלב חזק	וכח הכבד בינוני
ג	כח המח רפה	וכח הלב חזק	וכח הכבד רפה
ד	כח המח רפה	וכח הלב בינוני	וכח הכבד חזק
ה	כח המח רפה	וכח הלב בינוני	וכח הכבד בינוני
ו	כח המח רפה	וכח הלב בינוני	וכח הכבד רפה
ז	כח המח רפה	וכח הלב רפה	וכח הכבד חזק
ח	כח המח רפה	וכח הלב רפה	וכח הכבד בינוני
ט	כח המח רפה	וכח הלב רפה	וכח הכבד רפה

גם אלה ט' מינים מתחלפים כפי הסדר שזכרתי בהתחלפותם. ונמצאת אומר בכלל שכל המינים הם כ"ז תן לכל מין ומין ג' כוחות ויהיו ג' פעמים כ"ז שהם פ"א וסודם טב"ע מהו"ל ושםם אלי"ם. והנה יהיו בעלי המח החזק כ"ז ובעלי הלב החזק כ"ז

הרי החזקים כולם כ"ז וכן הבינוניים כ"ז וכן רפוייהם כ"ז והכל פ"א או אמור א"פ וכן ז"כ וכן ז"כ או אמור ד"ה או ה"ד וכן ו"ג או ג"ו כי הכל שווה במספר. ויש לכל סימן מהם סגולה ידועה למקובלים שבה נבדל מספר זה ממספר זה.

ועתה דע והבן כי השם המפורש שהוא שם המיוחד ושהוא שם העצם הוא מורה אל אמיתת מציאות העצם הנבדל והוא חתום על המח פתוחי חותם קודש ליי. כמו שהיה רשום וחקוק וחרות על ציץ נזר הקדש. והיה על מצח אהרן. וארבע פרשיות שבתפילין כנגד המח עליו במקום שמוחו של תינוק רופס. ונאמר על הציץ, "והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני יהוה" (שמות כח). והיה הציץ מרצה והוא סוד הגעה אל תכלית הקץ הנעלם כסוד מספר צי"ץ מרצ"ה ורמזו דניאל בסוף ספרו באמרו אשרי המחכה ויגיע לימים אלף שלש מאות שלשים וחמשה.

והיותו עשוי זה"ב טהו"ר יורה על כח ההשגה החקוק על תשעה שמות הקודש והנה השם החתום עליו הוא העשירי והוא העיקר כי הם ברו"ח והוא כה"א ולפיכך רמזה ואמרה במקום אחר, "כל אשר יעבר תחת השבט העשירי יהיה קדש ליהוה" (ויקרא כז). גזרה שווה, מה להלן קדש ליי נאמר על העשירי אף כאן קדש ליי הוא העשירי. ועוד כי ציץ שמספרו תת"ר או תשר"ק שהם אלף הוא גוף ליי כי י' פעמים י' הם ק' ועוד י' פעמים ק' הם צי"ץ והם ק"ץ האחדים והעשרות והמאות וראש

לאלפים וכמו שהיה אלף אחר ראש שר"ש לי' עשרה לפי הסדר כן שב להיות אלף שהיא אלף ענ"ף אשר ארכו ורחבו ועמקו שווים בעשירות גם היא עשיריית. ולפיכך כוללת שר"ש ע"ם ענ"ף במספר צי"ץ ובמספר אל"ף שהוא אי"ק משולש בשלשה ראשים וכל שרש בעל ש"ש כנפי"ם והוא מצד שני בעל ארבע כנפים. וזהו סוד הנוסף משם יו"ד במבטאו וכל עצם הוא ענ"ף וכל שר"ש ארבע פעמים עצם. וסוד ה"ר עניינו שהוא העצ"ם הכולל מעלה ומטה. והוא סוד צי"ץ כלומר ה' פעמים ר' שהם אלף. והנה חלוף צי"ץ המ"ה והוא נ' והנה נה"ר יוצא מעד"ן מאל"ף אחד.

ודע כי סוד אל"ף אלף יורו על חבור אח"ד עם אח"ד הבא אחר אח"ד. וסודו אחר גם כן רבב"ה גם רבו"א כי בכ"ר יורה על רבו"א אח"ד. ראה איך העניינים כולם קשורים אלה באלה. כמו האיברים שבגוף וכמו הבריות כולם זו בזו. כי המכתב לאדם כעולם אצל השם וכן הדבור שבפיו. וכן ההגיון שבמחשבתו ובשלשתם יעשה מעשהו כאשר השם עושה בשלשת העולמות כמו שרמזתי לך למעלה. וממציאות המח תכיר הנגה הנקרא פישון. ומן הלב גיחון. ומן הכבד חזקל. ומן הביצים פרת. והם הנקראים ארבעת האיברים הראשונים הראשים של הגוף.

ודע כי כמו שהשמש עצם אחד מאיר מכל צדדיו שהוא גוף כדורי ואין לו חלק בלתי מאיר כלל. ולא יאיר מצדו פעם אחת וימנע מהאיר פעם אחרת. אבל תמיד הוא מאיר ומכולו הוא נובע. כן יש דבר בעולם אשר שמ"ו עד"ן מקד"ם וסודו עמ"ק נמד"ד שהוא עצם אחד נובע תמיד ומכל צד משפיע אורו. ושם אורו נה"ר וסודו מהי"ר. כאשר עדן מקדם לפי סודו ח"ש. ונהר סודו מחזו"ר והוא י' מאיר וקראוהו בלשון רבנן קדישי דארעא אספקלריא המאירה וממנה המחשבה וסודה ג"ן עד"ן מקד"ם, הוא המְשִׁיחַ ביה"ש שמ"ו. כמו שהודעתך בששה שטין לפי ראשיהם.

ודע כי לפי האדם חוט השדרה הוא הנהר היוצא מעדן להשקות את הגן. והגן הוא הגוף כולו בכללו. ומחוט השדרה יצאו ארבעה מיני דם שהם ארבע ליחות נובעות מהחוט הפנימי הלבן שהוא מח מוקף מעצמי החוליות הי"ח. וממנו הרכבו ארבעת הראשים הנזכרים. שהם משכנות הנפש הכללית אשר שמה אדם ושם חמרה הראשון חוה. והם בד' מקומות לפי שכינתם. המח למעלה והלב למטה והכבד יותר למטה והביצים בעולם התחתון. ואמרו ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. ואחר כך קרא להם שמות מורים על ענייניהם. פישון, גיחון, חדקל, פרת. והוא שם כדמות נגזרים משרשים ידועים יעיר על סודם הנזכר תחילה לפי הגזירה. ואחר כך לפי השיתוף. ועוד לפי המצרף המקובל לבעלי צירוף האותיות. ואחר כך לפי גימטריא ונוטריקון ותמורה המעידים על הקבלות. ולפי הגזירה

פישון הוא לשון ארמית והוא תרגומו של פרת כי תרגומו פרו ורבו פישו וסגו. ומפני שהדם הוא הנהר האחד והוא הראשון ובו החיות שבא ראשון ללב מהמה ולמה מהלב. וההרגשות ותנועת החפץ מן המה יוחס הראשון אל המה וכולם נחתמים בשמות. והשלשה שהם לקיום האיש זכר בהם שם והרביעי שהם לקיום המין בכח התולדת לא זכר עליו שם. וכך השלשה זכר בהם נהר והראשון לא קראו נהר בפרט אבל אמר שם האחד פישון ולא אמר שם הראשון פישון. אבל נמשך בנהרות היוצאים מן הימים אחר מה שזכר במעשה בראשית בימים. וכן שם יום בלשון ערבי נהר כי הימים כימים כמו נהרות מהירות התנועה. ושם אמר יום אחד ויום שני ויום שלישי יום רביעי ולא זכר אחד מאלה בה"א הידיעה גם לא יום חמישי. אבל יום הששי שבו נברא אדם ויום השביעי שקדשו וברכו והנחילו לנו בחסדו זכרם בה"א הידיעה, והכל לענין גדול.

גם אמר שם האחד וחסר הנהר ושם הנהר השני ושם הנהר השלישי והנהר הרביעי היה לסוד גדול. וצריך פירוש ארוך ואין כוונתי להאריך בו כל כך אבל אומר בקצור כלל אחד והוא שהאדם הזה הנקרא עולם קטן צייר בו קודם בריאת הו' כל צורות העולם וחלק עניינו בכל צורותיו כדי שיתדמה הכלל לפרט והכלל לכלל והפרט לכלל והפרט לפרט. וכל מה שהיה אפשר לתקנו בעולם נגלה תקנו נגלה. וכן בשנה וכן בנפש. וכל מה שהיה ראוי על כל פנים להעלימו העלימו יתברך שמו. וכן עשה לנו בידיעת שמותיו כמו שעשה בפעולותיו. וידענו

ששמותיו הם על שלש צורות ראשונות והנני מפרשם והבינם יפה.

א' ב' ג' אלף בית גימל אחד שנים שלשה.

הנה השלש אותיות יורו הוראת הגופים והנפשות ודומים לדברים המורכבים מחומר וצורה. והנה החומר הוא הדיו והצורה מבדלת בין אות לאות. והחומר ומתחלפים במספר כי כל אחד מורה על מספר קבוע בעצמו כמו שכתבנו בהבדלם ומתחלפים בשמותיהם כמו שכתבנום בשלשתם וכן בשאר חוץ מן הכפולות שלא נשתנו בשמות כי אם בצורה ששבו הארבעה מהם היושבים עומדים. כלומר הקצרים ארוכים והם כולם אלה: **כך, נו, פף, צץ**, גם נשתנה עוד אחד חמישי שנוי אחר, מם וזה היה לעניין מופלג ויורה על סוד הגאולה והיה עניין שנוי צורך מם מזו לזו שנזכרות יחד בשם אחד כפול מורכב להורות על עניין פתוח שחוזר סתום ומתחלף זה עם זה ולא קרא זה הכפל לפי המבטא לשום אות מן האותיות כי אם לשלשה מהם וו, נון, אבל קרה הכפל לפי המספר ג"כ לאלה אחר הנזכרים יוד סמך וכן בשיתוף מספרם שהם ס"י שעולים ע' ובמבטאו כשיזכר מלא הוא עין. והנה כללו המוכרח ק"ל ושם קו"ף למ"ד והיה בשניהם המספר שווה הנגלה כעולם ונעלם כנגלה. וזו הדרך תחתיה באותיות נפלאות תמים דעים. והיא ארוכה ורחבה ועמוקה. ואין זו החכמה קלה על כל אדם והשתמש בה להוציאה לפועל. אבל היא לסגולת הסגולות כי

היא ראויה לאיש אשר ייחד עצמו לה לבדה ייחוד גמור ונתהווה ממנה קיום הוי"ה קיימת נצחית בקיום דבר שאין לו הפסד.

על כן יורה א"ל שהוא שמינית כל חמ"ר שסוד ח' ר"ם ע"ץ מ"ר שהוא אמיתת ההוי"ה בעבור הדמותו אל א"ש ואל א"ג שהם מעידים על שלש הויות ראשונות. וזה כי כל ח דומה לעץ והוא בסוד האדם אילן הפוך כזה גם כן שהוא נהפך בעצמו לעצמו והוא סוד חץ גם עץ כמו של וחרה אף יי בכם. במזוזה ובתפילין ובספר תורה שסודם תסת"ם ש"ם תר"ש רש"ת פירושה ללכוד כל הנפשות ואשת איש נפש יקרה תצור נפש החמר הראשון דקות היצר כי אי"ש הוא היצור שהוא היוצר היצור ואש"ת הצורות והנה השם הוא היוצר הצורות ולנפש הם כאור השמש עם השמש.

ואחר זה הבן כל מציאות חמרי כולל שמונה נקודות שהם המורים על הרכבת הגוף הראשון אשר ארכו ורחבו ועמקו שווים בו כמו שאמרתי וזה דרכו.

ציור

ואמנם השמונה היה צריך לסדרם אלה למטה מאלה בשווי והנה השמונה נחלקים ב"ב ב' למעלה וב' למטה מהם והוא סוד שם דו"ד וגם היוד כשהוא מלא יורה על שכל ד' נכלל מן א'ב'ג'ד שהם י' ויתחייב מזה להיות שם דו"ד שווה אל שם המפורש על דרך א'ב'ג'ד וא'ב'ג'ד והבן זה כי הוא סוד כל הוי"ה לכלול בו סוד גב אד וגב אד זה על זה. וכן אמרו חכמים כל כחותיו של הקב"ה הן זו על גב זו ואמנם ז"ו היא ז"ו גם ז"ו היא ז"ו בשיתוף אח"ד עם אח"ד כי אין הוי"ה בלעדם. ואמנם כשבאים מהשם האחת הוה"י והשנית היה"ו אבל הראשונה הוי"ה ראשונה עם הפכה היו"ה כדי לקראה בשני פנים אחת בצורך כתיבתינו לפנים ואחת הפוכה ונקראת למפרע והולכת לאחור ככתיבת הלועזים והיוונים. ושם שתיים אחרות משותפות שוות ומהופכות והם אלה, ההי"ו ההו"י וסודם ה"ה ה"ה מתחברות זו"ג זו"ג. אבל עדיין אין אלה כי אם ששה ונשארו ששה להשלמת צירופם והם אלה שהשנים תחילה שווים והשנים מתחלפים. אבל בהפך יהו"ה יהה"ו ויה"ה ויה"ה והי"ה והה"י. הנה אלה כולם י"ב שמות אשר מהם נתהוו י"ב מידות של השם יתעלה ומהם נתהוו י"ב מזלות. והנה מהם ו'

כנגד ו' כמו המזלות ועיין בהם ותבינם כשתסדרם זה השם תחת זה.

יהיה	יההו	יהה	יההה	יההו	יהיה
היהי	היהו	היה	היהה	היהי	היה

ואחר שהודעתך זה אודיעך כי סדרם נסדר במזלות אשר כל ההויות התחתונות מתהוים מהם וממערכותיהם. ואחר שדרך האותיות כך השתכל באותיות עם ההויות ותמצא ההויות כלם קשורות באותיות השם תחילה. והם בכד' צירופי אותיות אהו"י על דרך זו:

אהוי	אהיו	אויה	אויה	אויה	איהו
הויא	הואי	היא	היא	היא	האיו
ויאה	ויהא	ואיה	ואיה	ואיה	והאי
יאהו	יאהו	יהאו	יהוא	יהוא	יהוא

הנה כבר נגלה לך מהם סוד כל תנועה וסתר כל נסיעה.

ואמנם המשכיל החכם המקובל שכבר קבל מהחכמה קבלות מושכלות מבוארות במופתיים ובקש להוסיף על מה שקבץ מן החכמות קבוץ מעשיר עשר שהוא בלתי פוסק בדמות מעין גנים באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. לא יסופק במה שימצא מאלו הנפלאות המופתיים והערוך על זה הוא שכל אות וכל מופת כולם תלויים על מה שיורה עליו עניין אות. והשם הכללי על כל מופת מאלו הוא שם אות, והרבים אותות גם אותיות.

ומי מבקש אות על אות כי אם על צורך עדות. והלא כבר נאמר שאל לך אות ונתן אליך אות והרבה כמוהם. "ואתיות ואשר תבאנה יגידו למו" (ישעיה מד'). ("אתיות שאלוני" שם מה'). ("הגידו אתיות לאחור ונדעה כי אלהים אתם" שם מא'). גם נגזר מלשון ביאת עניין והוא תרגום כעניין עולם הבא, שביארוהו עלמא דאתי. ופרשו בסודו עולם האותיות ששםם אתיא ותמהיא וכן אתו אתא ומופת בלשון יוני. גם יתכן לפרשו מלשון פתאם והוא מהירות ההתאמתות. וכן הפתי מהרן? בענייניו ועושה אותם בלי סדר. או מלשון פתוי והוא שיתפתה השומעו או הרואהו אל רעת עושהו. ומורה על תמהו עליו כי הגיע אל מה שהיה מכחישהו מקודם לכן או היה מסופק באמיתתו ועם האות והמופת האמינו והסתלק בו מן הספק או דלג בו מאמונה מכחשת אל נאמנו והתהפך דעתו בה.

וכבר אמרו חכמים שאין ראוי לבקש אות על אות כשהאות מורה כוחו כמה שהוא בו בהקדמות הראשונות שהן שני מינים אמיתיים ושנים מסופקים

האמיתיים הם המורגשות והמושכלות הראשונות כגון מי שיביא ראיה בנויה על שהריחים עם גלגליהם שמתנועעים על ידי המים או על ידי הרוח לא יטחנו החטה להפסיד ממנה צורתה ולתת צורת קמח על דרך הטחינה עד שיתנועעו כי זה יקרא בכללו מושכל ראשון מפני שנבנה על המורגש שכבר הורגש פעמים רבות ואין מי שיכחיש אחד משניהם כי שניהם אמת ואין צריך לאמתם במופת כי מושכלים ומורגשים הם וענייניהם עמהם. והמסופקים הם המפורסמות והמקובלות. ולא יתאמתו כי אם במופת ואות.

ודע שאחר שהדבר כן איו ראוי לחשוב כי שם אלף וצורתה ושמה הם היום מכת המפורסמות והמקובלות בלבד וכן שאר האותיות. אבל הדין האמיתי בלתי נשוא פנים לדימונות הוא לדעת באמונת אמת שאלו השלשה עניינים בכל אותיותינו הם נודעים באמתות על פי ארבעת הדרכים האלה בלא ספק. ר"ל להאמין ולדעת שהם בתחילה לפי הנמצא מהם כתוב בספר מכת המורגשות ואחר כך מקובלות ואחר כך מפורסמות ואחר כך מושכלות.

והמורגשות מהם הוא שיכתוב הכותב המלמד אות אחת ויציירנה ציור טוב כזו האלף על דרך משל א ויאמר לנער הקטן שהוא תלמידו ורוצה להוציאו מן הכח הטבעי שבו אל פועל הכרה והשגה למה שנעלם ממנו מתחילה. ואומר לו בני למוד האותיות לפי כאשר אני יודעם ואעתיקם מלשוני אל אזניך ואראם לך לעיניך. והנה תחילה מה שילמדהו הוא על דרך המורגשות כי יראהו האות הנכתבת וכן השאר כולן וטרם שיאמר לו דבר אחר יאמר לו אתה רואה זו האות בצורתה שיש לה ראש למעלה וצואר יורד למטה והיא פושטת זרועותיה אחת לימין ואחת לשמאל וקו נמשך מן הזרוע השמאלית לצד התחתית ונוטה אל האמצע התחתון שכנגד הקו הנקרא צואר יורד מלמעלה למטה ועוד נוטה קצתו אל הזרוע האחרת הימנית ומתפשטת קצת צורתו למעלה וקצתו למטה.

והנה אתה רואה שלפי זה הדרך הנאמר פה אם היה נאמר כזה לאיש משכיל כבר היה יכול לציירו הוא מעצמו על פי השמועה. ואע"פ שלא היה רואהו לעולם כי כל מבין שאומרים לו צייר צורת כך בחמר כך מיד הוא עושה עוד ממנו כח הרגל בפעל הציור עם היות לו כלי הפעל וכל שכן זה אם יראו לו הדבר המצויר שיכיר צורתו ותבניתו בקלות. ויתחלף עניין הציור בין המציירים לפי התחלפות מזגיהם ונאמר כי הנער הלומד בעל מזג טוב ומהר לצייר ולשמוע ולשמור מה שצייר. ואמר לרבו הנה כבר ציירתי מה שאמרת לי לצייר. אמר לו

רבו תוכל להכיר כל מי שצורתו אחת עמו בכל מקום שתראנו
זה האות, אמר לו כן.

והנה נשלם אצלו המורגש בו לבדו ואם ראה אלף שנית
ושלישית ורביעית וחמישית וששית ושביעית ושמינית
ותשיעית ועשירית. או יותר או פחות מעט על דרך משל בין
קטנות או גדולות כמוהו, כמו שציירנו גדול בגופו כדי למהר
בציורו. וגם בשמירת צורתו או גדולות יותר ממנו מעט או
הרבה ואין צורך להוסיף הרגש על זה שכבר זו האות דומה לזו
בכל צורותיה. המורים על כלל עצמותה שהם צורות אילו
האברים שזכרנו ואין שנוי כי אם במקרי הכמות לבד.

ואחר כך אומר לו רבו עוד בני זה הגוף המתאר אצלך בתאר
מיוחד תכירהו בין גופים אחרים רבים מתדמים לו במקצת
דמיון או לאו. ויאמר כן ואפילו בין אלף. אמר לו עוד בני אחר
שהכרת רצונך לדעת ממנו דבר אחר זולת זה המורגש בלבד.
אמר לו הן אם אפשר להיות. אמר לו אם כן קבל ממני שני
דברים על פה ואל תבקש לי עליהם אות כי הם בעצמם אות.
ויאמר הנער ברצון טוב דבר אדוני כי שומע עבדך. ויאמר לו
דע כי יש לכל דבר שם ומספר וכן יש לזה האות שם ומספר.
ואמר לו אם כן מה שמו ומה מספרו. אמר לו שמו אלף.
ומספרו גם אלף. והנער קבל מרבו דבר זה. ויהיה זה העניין
אצל הנער הכת המקובלות.

והנה אצלו שני העניינים נודעים מצד שתי כתות והן המורגשות והמקובלות. הלך הנער אצל רב אחר ותלמידים אחרים רבים ונשא במה שהרגיש וקבל מרבו מפורסם אצלם וכן עשה במדרשות רבים עד שהתרחק אצלו הפרסום תכלית הקיום ולא יצטרך אליו מופת ואות לפי דעתו. אחר כן חזר הרב והעיר את הנער משנתו ולמדו כל האותיות וחבורם ונקודם ותנועתם ונגון קריאתם והבנת מה שיוורו עליו המלות לפי פשוטם ולפי סתריהם עד שהתחכם זה הנער והבין והשיג והשכיל המושכלות הראשונות בעניינים המושכלים מצד טבע השכלי המוכן בנפשו להשכיל בו מעת יצירתו עד שהוסיף והרכיב המושכלות והפריד דבר מדבר והכיר דרכי החכמות.

אחר כן בקש התלמיד לפי רוב חכמתו להוציא מה שבכח בטבעו אל הפעל השלם. ובקש מרבו דבר זה ואמר לו רבו בני זה הדבר אינו תלוי בי אבל רובו תלוי בך ומיעוטו תלוי בי וכולו תלוי במי שבראך ית! וישאלהו כיצד?

ויאמר לו דע כי השם בראך בשמו הגדול החתום בלבך ובמחך ובכבדך בשלשה פסוקים של ויסע הפוכים ומצורפים והכרובים שומרים אותם מקדם לגן עדן והוא מה שספרתי ואת סודו אות להט החרב המתהפכת חתומה שם לשמור את דרך עץ החיים. ואמנם אני אראה לך דרך מביאה לבחינת דבר זה והוא כור השכל ומצרף המחשבה לבחון הלבבות. וזו היא הנקראת ידיעה כללית כלומר ידיעת השם המפורש באשר הוא על אמיתתו ולא יודע כי אם על דרך צירופי ספר יצירה ונתיבותיהם יקבל

התלמיד ופעל והשיג. כן גם אתה המעיין המרגיש האותיות וקבלתם מפורסמות והשגתם מושכלות. אם רצונך להתפעל על ידיהם היה תלמיד ופעל ותשיג בע"ה ותשלים חסרון עצמך. ואם לא תרצה הרשות בידך ואני את נפשי הצלתי.

ודע כי מכלל זה הוא כי מלת נסיע"ה סימ"ן ל"ה. גם סימן סוד הצל"ע שממנו נבראת האשה. נ' נסיעה בעצמה ס' סבוב י' ירידה ע' עליה ה' הליכה. ועוד הנ' סימנים ממין זה והם ה' העתקה נ' נטיה והנה הכל אבל יציאה עם ביאה הם על צורה אחרת. אבל צריך שתדע כי תנועת ההעתקה היא הקודמת שבתנועות והראשונה שבהם בטבע. והסיבובית אע"פ שאינו מחליף הסובב כל מקומו תנועתו תנועת העתקה מפני שכולו מתנועע במקומו כל שכן המחליף כל מקומו. ומיני אילו התנועות ידועות ממקומם ולא זכרנום פה אלא להודיע סוד תנועת השם הנרמזת בנהרות בקצתם והיא בשלשתם. בשנים אמר לשון סבוב והם למח וללב ובשלישי לשון הליכה. ובא להודיענו כי כמו שביד הגנן כח להשקות את הגן על ידי חמשת הנהרות כרצונו כן יש כח ביד הגנן המנגן בשם להשקות האיברים בדמיו כרצונו על פי השם הגדול יתברך. אבל זה לא יהיה אלא אחר קבלת השפע האלהי על ידי הזכרת השם הנק' שם בן ע"ב עם ידיעת נתיבות זכרו וכל אותן הנתיבות כבר כתבתים בספרים רבים גם בארבעה המיוחדים בזו הידיעה ובאחרים זולתם רבים ואין טוב לכפול הנכתב אבל הצריך אליו יבקשנו ובמקומו ימצאנו.

ועם כל זה צריך להודיעך פה קצת עניינים מזה ואלה הם. דע כי צרופי אהו"י שצירפנום יש להם עניין מופלא וחכמה רבה. והוא כי הסדר הראשון מודיע כי א' חתומה בראש החותם והחיתום מרובע בעדות הנוסף על אות י' הנזכר במבטא שהוא ו"ד ועניינו להכות זו בזו שניהם ותהיה תולדותם ב"ד וזה ימצא מהרה כי כן לפי הארך היתר על הרחב יהיה הסדר כולל שמות בכל טור מד' הטורים ויהיה כלל מספר האותיות כל טור וטור מהם בגופם ב"ד ומניין חשבונם לכל טור קל"ב וסודם כב"ד ק"ל כבד הוא שם אחד קל הוא חמשה שמות והנה סימנם א"ה שמות.

ודע כי נהר דינור נגד ונפק מן קדמוה"י. וצריך המצרף להשמר ולהזהר מפחדו לכבוד שמו פן יברח ממנו דמו. והיה הוא הורג עצמו. אבל אם רץ לבו ישוב למקומו כי מפק"ח השם בידו והוא עמו. וזה הסוד תדענו ממספר ה' לבדו כשתמנה אותו בצורת שם דוי"ד תחילה על דרך שם י"ה שהוא שלם וחצי ותתחיל תחילה מסוד החצי מפני שהוא מורה על מספר התולדת בקבלת צורת הזכר והוא מ' יום תלויים על ח' שמות נחלקים בסוד אל"דד ומי"דד. ועוד קבץ השלם שהוא כפל החצי שהם י"ו שמות שהם כפל ד"ד שכן עוד ד' פעמים ד' עולים י"ו. ויעלה הכל פ' שהוא מ"ם מלא ושלם במבטא ויצא משניהם מ"פ. ואמנם פ' הוא סימן למספר הימים שהנקבה

מקבלת צורה. ויתגלה לך מזה סוד בהבראם וסוד ב"ה בראם. וסוד זכר ונקבה בראם. ויקרא את שמם אדם ביום הבראם. וכך נאמר על הכל אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות יי אלהים ארץ ושמים והבן זה מאד.

ולפיכך רמזה תורה לנו ידיעת זה הסוד הגדול לגלות בו סוד התולדת בעניין תולדת הולד שיהיה עניין כל יולדת דומה בה אל סוד העבור"ר הכולל עס"ה ודבור מספרו חמש"ה וסודו ש"ם אח"ד. והנה ה' פעמים ה' עולים כ"ה. אבל ה' פעמים ח' עולים מ' ובכאן סוד החכמ"ה נגל"ה מן ה' ומן ה') [ח'] שהם יעידו על שני מיני העבור כלומר לשתי צורות מתחלפות במעט עניין ומתדמות ברוב ענייניהם והשמוש משתף ביניהם ומערבם בתולדת לעשות פרי מתדמה להם ואם העליון המעשר מזריע טרם התחתון המתעבר יתדמה התולדת לתחתון בעל הנקב ששמו נקב"ה או אש"ה והיא חו"ה מפני שהיא חשק"ה הנבואה והתחייב להיות חמר עליון כובש ומצייר עצמו במקומו מתחת ונשרש ונעשה דפוס לבא אחריו והיה חותם בדמותו בצלמו בולט ובהגיע חמר התחתון עליו ומתקשר בו ומחבקו ומנשקו ונדבק בו וגם מתחבר עמו שת"י וער"ב בדמות לפיד בלפיד וברק בברק ובזק בבזק ומתכשפים ז"ה בז"ה נעשה התחתון חותם שקוע והיה פתחו פתוח והוא כשזה פת"ח זה פת"ח וכשזה פת"ח זה פת"ח וביד שניהם לפת"ח כשפנ"י מצייר כל ציוריו שתי וערב ואם הפעולה מתהפכת בין שני המזריעים יכבוש חמר התחתון את העליון ויהיו שמות הנוצר ארבעה

זכ"ר אי"ש חי"ה ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא וכפי התולדת בין שניהם כן תולדת הנבואה כשני עצמי החמר העליון והתחתון.

ודע כי מי שאינו יור"ה כח"ץ אינו מוליד וכן מי שאינו יוד"ע סוד חצ"י הכו"ר שממנו כ"ח הציו"ר שמערב כח היוצר עם כח היצור עד ארבעי"ם שנ"ה שהם בכמות ארבעים יום ג"ד והם סוד הזרע העליון והתחתון בחבור גל"ש עם דמ"ת והם חתומים עם ת"ג שלד"ם ושמו בכ"ר והסוד בשלשתם ב'ג'ד' כל"ם' ר'ש'ת' מתפשטת אל שלשה ראשים כבד לב מח וסוד הנותר ב' פעמים ד' הרי ח' שהוא מ' כמו שאמרת ב' פעמים ח' הרי י"ו שהם פ' הרי מ"פ וכלל מספר או עילה ח"ת והנה מפת"ח שכב"ת זר"ע מן א' עד י' חתומה שת"י וער"ב והרמז ונתתי מפתח בין דויד על שכמו מ"פ שמו והבן מזה כי שני שינים של תפילין שני דברים הם והם שמרים שע"ר השמים גם יש ב"ם מפת"ח לפתוח פתחיו שהם ט"ט ופ"ת בשם טוטפת כ"ד פ"ת פתוחי חותם ווהשתכל באלה השמות ותבין דברי כולם וחנתי את אשר אח"ן ורחמתי את אשר ארח"ם

א	ש	ה	א	י	ש	ב	כ	ר
ח	ו	ה	ר	כ	ן	ג	ל	ש

ד מ ת	ח י ה	נ ק בה
	ם ד א	

הנה אלה כולם ארכם ורחבם שווים ודע כי מספר עשר נקודות קשורו"ת נקראות עד"ן שהם עדי"ם ואלה במקום תשע נקודות לכל שלשת המינים של שלשת מעלות החשבון הראשונות שהכלל שלהם טצ"ץ. ונשארו מהם אי"ק שהם שלשה ראשים ומדריגותיהם ארבעה ראשים בדרך זו: אי"ק חפ"ף, בכ"ר זע"ן, גל"ש וס"ם, דמ"ת הנך. הנה ארבעה מינים וזה סדרן הראוי להודיע במקום זה.

ח פ ף	א י ק
ז ע ן	ב כ ר
ו ס ם	ג ל ש
ה נ ך	ד מ ת
	ט
	צ
	ץ

הנה אלה המספרים כולם כוללים חמש פעמים שכב"ת זר"ע לפי סוד מעשה מרכבה אשר הם ארבעה מינים שהם אדם אריה שור נשר ודמות פניהם פני אדם ועם אדם שעל הכסא הם חמשה שכוללים חמש מחשבות מתחלפות עם חמש שכנגדם. וסוד חמש מחשבות בסוד ספירות בדמות מספר חמש אצבעות שכנגד חמש ונשקלים בשתי ידיים בסוד כף זכות וכף חובה ימין ושמאל. והמחשבות עם הפכיהם נודעות מחמשת שמות צורות אנשי המרכבה המערכה עם הרוכב שמדותיו שתיים הפכיות.

ועל כן חשמל חש, מל, שותק, פוסק, מדבר. מהיר פוסק, עליון תחתון, אבל אדם, אריה, שור, נשר, הם ארבעה מלכיות. מלכות החכמים ומלכות העשירים אדם ושור מלכות הגבורים ומלכות המתגאים אריה ונשר.

אמנם מי שכבר נפרד מארבע מלכיות והשיג כנגדם סוד ארבע פרשיות והתכתר והתכסה בתוכם ונעשה להם מ"ח ול"ב כבד נקרא אליה"ם אלהים.

והוא הנביא היושב על כסא יי בשלמה ומשה ואברהם ואהרן שנכתרו הם והדומים להם בכתר המילה וגלו העטרה ופרסמו מלכות היהדות ובכתר התורה במשה ובכתר כהונה באהרן ובכתר מלכות העשר והממשלה בשלמה ועל האיש הזה נאמר ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה והוא בדמותו מתדמה לו ומראהו הוא מראה דמות כבוד יי ורואה עצמו

באספקלריאה המאירה לעינים וללב ושמה אורים ותומים פנימים כי החיצונים גם כן כך שמם אך הם אספקלריאה שאינה מאירה. ודע זה והבינהו מאד.

וההבדל שביניהם לא יכירו כי אם מי שהשיג אל"ה ואל"ה. והוא שהשיג ידיעת השם המשולש המיוחד על החכמ"ה והבינ"ה. וידע שהוא הויה בכל והיה בלב ויתגלה ממנו שהוא כבר בלב. והוא תוך הכל ואמצע הכל ושרש הכל וכולל הכל והוא בכל וענפיו ואמיריו ופירותיו הם הכל. וסימנו נקודה אחת בדגש בלב האות ועל כן שמו ד"ג ש' גם רפ"ה דגש מצד היותו ד"ג ב"א כולל כלל הספירות בארבע אותיות. רפה כולל בח"ה והנה שניהם כ"ה וסודם יה"י והיא המלה הראשונה ונולדה מחמש ספירות הנפרדות שהם א'ג'ה'ז'ט'. ודמות שניהם דמות קמ"ץ שסודו כדו"ר מקיף. והוא בנקודתו בדמות מפיק הנמצא עם ה"א לבדו כמו ויגבה יי צבאות במשפט.

והנה רפה קו למעלה וחירק נקודה למטה ושניהם מתדמים בהתחבר אלה כמו אלה וסימנם ק'פ'ח'ד'ד' ודעם. כי רמזם ד"ד חלקי"ם והוא המספר העומד בכל שנה כנגד סימן ד'ח' ת'ת'עו' שסודם בגימטריא ד' ימי"ם ח' שעו"ת וזה העניין והדומה לו הוא עיקר גדול מאד מעיקרי הקבלה ומידיעת ראשי פרקים מנתיבותיה יבין מי שהוא חכם ומבין מדעתו שרשיה ועיקריה.

ודע אתה האיש המשכיל המקובל אם תרצה להיותך מכלל השלמים האוהבים את הבורא שבראם אהבה אמיתית. השתדל בכל יכולתך לדעתו ולהשיגו ולהכירו מכל צד שאפשר לך על זה ואז תהיה עבודתך אצלו כאשר אהב.

וכבר הודעתך הדעות הנמשכות אחר אהבתו שהן על צורות דומות לשלשת צורות כחות האדם. שהם, כח הצומח אשר בכבד וכח החיים אשר בלב וכח השכל אשר במח וכן הלמוד מביא את הלומד לאהוב את קונו לפי צורך כח הצמיחה הוא הנק' תלמוד תורה בידיעת המעשים והמביא את בעליו לידי אהבה אלהית מוגברת הוא הדומה לחיים והוא חקירת חכמת השם בפעולותיו מצד פעולותיו בעצמם כחי המביט פניו באמצעות זוהר החרב ורואה עצמו וצורתו במעט מן הזכות.

אבל הלמוד המביא את אדוניו לידי אהבה אלוהית והיא החקירה והעיון בשמו באמצעות כ"ב אותיות התורה אחר ידיעת עניין עשר ספירות אשר מן א' ועד י' יהיו נכללים כל הבאים אחריהם כי הם נשפעים מהם. והם עם צורותיהם נקראות אספקלריאה המאירה כי בהם נחתמו כל הצורות בעלי הזיו והזוהר החזק. והמביט בהם בצורותיהם ימצא סתריהם וידבר במ וידברו בו והם כמו המראה שאדם רואה כל ציורי העומדים כנגדה ואז יראה הפרטים והכללים כולם. וכמו שזה הרואה במראה אם לא יפקח עיניו לעיין בה יפה יפה עד שיוכל לדין ולומר על דרך משל והוא מביט בה פלוני עובר ומראה

פניו כך ומלבושו כך וסוסו שרוכב עליו כך ובידו כך וכך והוא הולך לצד פלוני וכיוצא בזה בשאר להבדיל בין הדברים הנראים. הנה לא ישלם דעתו.

כן מי שלא יחשוב ולא יפקח עיני מחשבתו כפי הראוי לפקחם לא יראה דבר מידיעת השם ואם יפקח המשכיל החכם המקובל את עיני לבו שהם מחשבותיו ולא יראה דבר ידע ויבין כי מונע יש לו מעצמו או מזולתו פנימי או חיצון והוא המחשיך אור עיני לבו ויסירנו אם יוכל ויהיה כמי שמסיר מונע הראות שבין הרואה והנראה.

ודע כי כלי הנבואה אלה:

א ב ג ד ה ו ז ח ט י
 י ט ח ז ו ה ד ג ב א

הנה אלה יו"ד אותיות הנקראות עשר ספירות בלימה וזו היא עדותן בעצמם שהן ספירות והוא שהן נחלקות לפי המספר המחברם כולם שהוא נ"ה אל שני חלקים מוכרחים שהם כ"ז כ"ח וסודם כ"ז כחות מיני בני אדם משונים לפי צירוף המוח הלב והכבד כמו שאמרתי למעלה בחלוק צירופיהם. כי מפני היותם נפרדים לו יקבלו חלוקה שווה אבל ישאר אחת יותר מזה על זה ויהיה זה החלק כ"ז במספר מיני בני אדם המשונים מזה אל זה בשלשת כחות האיברים הראשים השלשה הנזכרים.

ויהיה זה החלק השני כ"ח כמספר כחות כל אחד ואחד מן האיברים הנז' ויהיה מספר המינים המשונים כ"ף ז"כות ומספר הכחות כ"ף ח"ובה. ויהיה זה מפני ההבדל שבין במין והאיש. כי המין כללי וקיים איננו מקבל הויה ולא הפסד. והאיש פרטי ואיננו קיים אבל מקבל הויה והפסד כמשפט כל כח וכח הנשוא על איש ואיש מאישי כל מין. ואמנם המספ"ר עדות ראשונה על כללם לפי מספר המרובע של כולם יחד על דרך תכלית התחברותם אחד אחד מרובע זה עם זה והוא סוד הסריס"ם אשר ישמרו את שבתותי והם שטעונין צריפ"ה בכל שפ"ה בכח שכינ"ה השוכנת על הרקי"ע אשר הוא שקראוה השגתו ערפל"ה ורמזו, ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים. ואמנם כשתמנה בחשבון המרובע כ"ז פעמים כ"ח יעלה תשנ"ו יעלה ספירו"ת. וכללם נו"ן ודעם.

והעליונים ישרים שוכנים בארמון המזח והתחתונים הפוכים שוכנים בהיכל הקדש המכוון באמצע תוך הלב. והעליונים נחלקים לארבעה חלקים ושכינתם בארבעה בתים קשורים זה בזה בסוד תפילין של ראש והוא כי תשנ"ו עם י' של עצמם תשס"ו ועם התהפכות צירוף תיבותיהם חמש כנגד חמש בצירוף א"ב עם ב"א בכולם הם תשעו וסודם שעו"ת שלמו"ת יו"ד ספירו"ת וכל חלק מהם צד"ק והרמז עליהם צדק צדק תרדוף למען תחיה. והם ארבעה מיני צדק. והתחתונים ארבעה מורכבים יחד במקום אחד בסוד תפילין של יד.

ודע כי כשתצרפם חמש חמש כאלה: א' ג' ה' ז' ט' ב' ד' ו' ח' י' יעלו המספרים של כל צירוף כללי מהם ק"כ ויהיה סודו כני"ם. ויהיה מספר אותיותיהם כמספר כהני"ם כלומר ה' פעמים ק"כ עולה ת"ר והכל תש"כ. חבר אליהם השניים שהם הזוגות מצורפים שהם תש"כ גם כן ויעלה הכל אמ"ת כמספר רבוע יה"ו שהוא החותם והנם כוללים האמת והצדק וכן כת' אמ"ת מאר"ץ תצמ"ח וצדק משמים נשקף.

ואחר שהקדמתי לך כל אלו ההקדמות אני רוצה להוציא מלבך כל מבוכה שאפשר להשתבש בה דעת כל חכם השואל למה נברא האדם ולמה נתנה תורה וכל מה שיעדתיך עליו שיודע עניינו מזה החבור בקצור. ואומר שאם קבלת מדברי התאמתות זו הדרך בטלו כל אלו השאלות ונגלה לך אמיתתם מיד בלי ספק ואם קראת ספרי זולתי וספרי והרבית לקרא חבורי זה פעמים רבות ועודך מסופק אם דברי בו הם אמת או שקר נעדרו? גם כן כל שאילותיך כי אתה בלתי ראוי לתשובה עליהם בשום צד. ואם כן נשאר לאמת עניין זה למי שקרא חבורי זה לבד בעניין הקבלה והשיג היות דברי בו אמת אבל עם כל זה נעלמו ממנו תשובות אלו הטענות ושמח למצוא דרך לגלויים ולו העניין ראוי לגלותו ולא לזולתו.

ועתה פקח עיניך וראה ואזניך תפקחנה ולכך ישכיל הכל בעה"ו כראוי. דע כי זאת הצורה כללה ב' פעמים ל' וצורתה צורת לב הדם השוכן אמצע הגוף ודמותה דמות פל"ס וזה פל"א כי הם ב' למדין שבתוך מלת קללה ומסוד ושטעם קנה העולים למעלה דרך הצואר מראש הריאה עד סוף הראש תכיר מהות הלב הדומה לסמך.

ותדע שסודו תאומים עם מאזנים ועם דלי כי הוא מקבל שפע משלשתם ודומה צורתו לצורת כל אחד מהם וכמו שהם מולדים רוח כך הוא מלא משלשת מיני רוח ועל כן הוא ראשית החיים והדם החיוני ספון בתוכו. ושלשת רוחותיו האחת מהם למטה מן הטבע. והשנית היא הטבע והשלישית למעלה מן הטבע. כי כן סדר שלשת המזלות הנזכרות. ומפני שמוש המזלות עם הכוכבים היו אלו מסודרים בלב שהוא לב בנפש כמלך במלחמה על דרך סדר אלוהי מופלג ושמע רמזי סדריו.

דע כי המזלות הם שנים עשר למספר שבטי בני ישראל. ומפני שהם נחלקים בגלגל ל"ב חלקים והיסודות ארבע ויש לכל תקופה מד' תקופות השנה של השמש ג' מזלות יתחלקו כולם בחלוק הנזכר.

והתחלתם בגד"י מפני שתקופת טב"ת נופלת בראש נקודתו הראשונה וסודו תה"ו אני, יש מאין, איש מין. והתקופה

השלישית לה כנגדה היא של תמו"ז. וסודו, תם בה"ו, במ תה"ו. וסוד תם, תלי, מכשף והיה טבת סוף וקץ בנקודה שבה נשלם כסלו. לאריכות זמן החשך ולקצור זמן האור שהוא תלוי על הפכיות היום והלילה. והנה מנקודת ראש גדי יהי אור הנמצא מחודש מן החשך לפי סוד שיעור קומה המשוער על קו היום ועל קו הלילה ומשם מתחדשים ההויה וההפסד ולפיכך חוזרים המים לדם שהוא רוח שממנו נבראו.

וכזה יקרה גם כן בכל יום וליילה שבעולם בי"ב עתים של יום ובי"ב עתים של לילה. כי כזה נחלקים מן ג' אל ג' וכזה מן ג' אל ג'. ואמנם בשניהם יחד נחלקים מן ו' אל ו' והיה חלוק זה המהלך מן א"ב אל א"ב בגלגול א'ז'ג'ל' ו'א'ט'ד' שסודם א"ם. וגלגולם מן א"ם אל א"ם תמיד וכן הגלגול מן ל' יום אל ל' יום והיה זה הסוד התהפכות הכל מן ג"ל אל ג"ל ג"ל לפי קשר הכחות מזה לזה ולפי התהפכותם מזה עם זה בצורת גלגולם התנועות הסבוביות שהם סבות ההויה וההפסד והיה הגלגול מן ג"ל אל ג"ל עם שבתו ועם דלי לקשור הרוח תוך העפר. עם קבוץ האש והמים וכבר נודע שהשמוש בלו זה סימנו א"ח ש'מ'נ' ת'ב'ב ס'ל ג'ר'ש ק'ר'צ ט'ע'מ.

ואמנם יתחייב על פי ראש התלי או על פי זנבו אשר סוד ראשו יתגלה בחלוף אבגית"ץ כזה: תשר מאה, והוא שם התאר. ותדע סודו מן ח"ס על דרך חלופו מסוד אילת השחר שהוא שם על מה שנקרא כנסת ישראל. שהם ראשית חלה. גם הם ראשית

כל נס. כי דגל מחנה הלויים נסע התוך המחנות. והוא דגל תאומים שהוא דגל משה ואהרן הוא אהרן ומשה הוא משה ואהרן תאמי צביה. שני כרובים.

אך זנב התלי ע'ט'ש'ץ שסודו הזנב אכ"מ תל"י ובהם רא"ש קשר של תפילין, שתי"ם שתי"ם, באמ"י באמ"י, באים באים, אבן אבן, שתן קרי ראשית הפסד יש ויש שתיים שתיים ט'ע'צ'ש' שם עליון כגד. ואמנם היה מספר י"ט אלו על י"ט כולל מחזור ימים. שהם אישים אישים, נ"א שני"ם מיש מאין ומספר י"ב מזלות עם ז' כוכבים הנזכרים בראשי תיבותיהם עולה תקל"ב והוא הכולל כ"ח על י"ט כי ט"ח וכפלו זנב"ו ינד"א. ויר"א אלהי"ם כי טוב.

טוב בעיני מעתה אחר אלה העניינים שהודעתך לגלות לך תכלית כוונתי. במה שיעדתי לגלותו בטעמים נכונים על השאלות אשר ישאלם המשכיל המבין המקובל בהתחלת הקבלות לדעת תשובתם מפי החכם השלם המקובל בכל דרכי הקבלה והם שזכרונם בכלל בראש זה החבור ואלו הן. שאלה ראשונה היא ידיעת השם המפורש לפי קבלתינו. שאלה שנית מה הוא עניין כחו ופעולותיו בבריות הפרטיות. ודרכו עם התכליות. שאלה שלישית מה הגמול והעונש המתחייבים מאתו לכל הראוי לגמלו בעדו עם זכרו ולהענישו על שכחתו.

אלו הם שלש שאלות ראשונות נקשרות זו בזו בידיעת השם. ועוד אלה תולדותיהם למה נברא האדם בזאת הצורה השכלית האלוהית בעולם השפל הזה. ולמה נתנה לו אחר שנברא תורה ומצוה בשני לוחות אבנים. ולמה נתנה לאומה זו שלנו המיוחדת משאר אומות בזמן מתן תורה ובהר סיני ובמדברו. ואילו הן תולדות השאלות הראשונות השלש וגם הם שלש.

ואין ספק שיש שם עוד שאלות אחרות רבות וכולם חוזרות אל אלו הששה שרשים שהם שלשה ראשים ושלשה ענפים. והענפים שרשים הם לענפים הבאים אחריהם כאשר האחד שורש כל מספר והשנים ענפים לו. והם שרש כל הזוגות. והשלשה ענפים הם לאחד ולשנים והם שרש כל הנפרדים וגם דרך כל המציאות. ולפיכך כשאגלה לך אלה השלשה ראשים עם טעמיהם גם השלשה ענפים עם טעמיהם מהם תוכל להוציא שאר טעמי השאלות הבאים אחריהם. ודע באמת כי הטעם האחד שהוא הראשון מספיק לכל חכם שלם כי הוא שרש השרשים כולם.

ועתה ישראל בר

ישראל

דע כי אני מגלה לך סוד ידיעת השם המפורש מה היא על פי השם המפורש בעצמו ואומר שהתורה התמימה מגלה זאת הידיעה לכל אחד ואחד מבני ישראל המשכילים באמיתת השם והוא כי כאשר ראה השם כי ראשית כל המציאות היא המחשבה והמחשבה היא המחייבת כל התולדות ותכלית כל התולדות היא ראשית כל התולדות המתחדשות. והיתה ראשית כל חכמה ובינה ודעת מחשבת התורה.

רצה השם להתחיל מן התורה באות ב' ובמלת בראשית ובפסוק ראשון נחלק חצי לימין עם חצי לשמאל. והיו י"ד אותיות מימינות. גם י"ד אותיות משמאליות. והנה סוד עשר ספירות חמש כנגד חמש מספר עשר אצבעות. והיה סודם מן הצד האחד י"ד כנגד י"ד בסוד עשר"ת הדברי"ם הכתובים בשני לחות אבנים. וזה תדעהו מחשבון המרובע י' פעמים י' הרי ק' ד' פעמים ד' הרי י"ו והכל קי"ו כפלם בעבור החשבון השני הנה רל"ב הוא סוד דבר יי שהוא עשרים וששה שהוא כת"ר תור"ה והם עשר"ת הדברי"ם הרמוז למעלה.

עוד סוד שני י"ד עם י"ד בחשבון מרובע הם קצ"ו וקצ"ו וסודם ברכ"ה וקלל"ה ואם הם חמש"ה חמש"ה הם. חבר סוד בראשית עם ישראל. ותדע איך חבר השם בחצ"י הש"ם ריר"י הא"ש בריר"י הא"ש ותכיר שמשם נבראו האיש והאשה הנקראים זכר ונקבה והם אדם וחווה שכל התולדות בהם נחתמו

מאז ועד היום וכן יהיה תמיד כל עת שהעולם הזה קיים וכך צריך שתחלק כל פסוקי התורה ואותיותיה ותיבותיה על פי השם המפורש הנחלק בשתי הידים כי כן סוד האות הראשונה יוד ויד. גם ידו כחו.

ותשאל ותאמר ואיך אמרת לנו כי זה השם הנכבד אין שתוף בינו ובין שם זולתו והנה כמה וכמה שמות מתחילין מן י' והנה יוסף ונקודו חלם גם ישראל גם יהודה זה חירק וזה שוא. ומה יורה יוד שלו יותר מיוד של יהודה וכמה אחרים. גם שמות אנשי האומות וכיוצא בהם אלפים ורבות בשבעים לשונות מהם יודי שמות ומהם יודי פעולות ומהם יודי מלות. ואם כן במה יחרת לנו יוד של השם האחד או של השני או של השלישי כי הם לפי מה שכבר הודעתנו שלשה שמות מיוחדים.

דע כי שאלותיך אלה הם שאלות מופלאות ראויות לכל חכם ונביא לשמעם ולקבלם ממך בשמחה וצריכות תשובה נצחת אחת או שתיים או שלש כדי להסיר מלבך כל מבוכה בשאלות אלו לפי מה שיעדנו לגלות בזה מידיעת השם בשם.

תשובה ראשונה. דע כי כ"ב אותיות נכתבות, בהן נבראו כל הבריות והנה אהו"י מהן ומספרן כמספר כולן כמו שאמרנו למעלה. גם כ"ב אותיות נבטאות בהן נתלו דברי כל מדבר בפיהו בלשונו והם שוות בטבע לכל חי מדבר. ואם כן הנכתבות שכבר התחלפו ציורי הכתיבות חלופים רבים משונים

מהם קרובים להדמות כעגולות העבריות למרובעות והדומים להם. ומהם רחוקים מאד מן הדמיון בקבלות הרוחק עד שנהפכו הפוך גמור והיתה כתיבת אות מתחלת מטור הולך לפנים ככתיבתנו וכתיבת ישמעאלים. וזאת מתחלק מטור הולך לאחור ככתב יוני וכתב לועזי. כי זה שלנו מראש לסוף ושלחם מסוף לראש. וכבר קרה זה לנו עמהם בזולת הכתב. והוא בהיות אצלינו הלילה קודם ליום. ואצלם להפך כי היום קודם ללילה. וזה רמזה תורה בשניהם באמרה ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ועוד הוסיפה לומר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. וזאת היא תקותינו עוד היום שאנו בחשך הגלות ובערבו. והם באור העולם הזה וביומו. ועוד יתהפך הדבר בצאתנו אנחנו מחשך הגלות הזה אל האור העולם הבא לעתיד לבא. ומערבי הגופניות אל בקרי הנפשיות ולילה כיום יאיר לנו בחשיכה כאורה.

ואמנם כ"ב אותיות הנחשבות בהן אמיתת התשובות הערבות לכל חכמי הישיבות. ונאמר שהן שוות לכל מדבר וחושב בלבו על פי צירוף כ"ב אותיות שנכללה בהן לשוננו. וזה כי בעל לשון הקדש יחשוב בשם הספר שהוא ספ"ר מורכב מג' אותיות שהם יחד ס' עם פ' ועם ר' וכן שאר מחשבותיו כולן. ואפי' מי שאינו מכיר אותיות כך יחשוב וגם כך ידבר בפיו כשיוציא במבטאו מה שחשבו בלבו אע"פ שלא ידע לומר באיזה אותיות הזכיר זה ולא איך חשבו באותיות כי לא ידע מהותם אבל החכם השומעם כבר ידעם גם יכתבם בספר בדמות מה

שהוציאם זה בפיו וכאשר ציירם בלבו. ואז נאמר שנעלם מן החושב המדבר מה שלא נעלם מן השומע. ובעל לשון יון יאמר כי שם הספר כְּרִטִי והרי חבר כ' עם ר' ועם ט' ועם י' לפי כתיבתינו וקרא שם הספר ככה. או אמור שהנחשב והנדבר והנכתב הוא כְּרִת או כְּרֵט פלא יוד כי נלך בשאר לשונות אחר ההברה לפי שאר הדעות אבל לא לפי דעת בעלי הקבלה מצד אחד אבל מצד אחד כן. ובעל לשון לעז יאמר קְרִטָא או לִיְבָרוּ . וכן לשון יון עוד בִּיבְלִיאוּ על שם הַבִּיבְלָא על עניין בבל שקורין בְּבִילוֹנִיָאָה כי שם בלל יי שפת כל הארץ וכן בשאר לשונות על דרך משל כי הכל תלוי על כ"ב אותיות ועל צירופיהם ואין הנכתב ולא הנבטא ולא הנחשב כי אם כ"ב אותיות מצורפות.

ואחר שביארנו זה והתאמת תכלית ההתאמות והתבאר תכלית הביאור. נאמר לך כי אותיות אהו"י שהם ד' אותיות ונחלקו עוד ב' ב' להודיע בהם העולם הבא נברא ביו"ד והעולם הזה נברא בה"א הם אותיות מיוחדות להיותם יח"ד ארבעתם שם אחד.

והיה שם האות הראשונה אלף ושם השניה הא ושם השלישית וו ושם הרביעית יוד . והיה הנוסף הנעלם על הנגלה מן אהו"י ל"פ, א', ו', ו"ד. ועוד היה המספר אחד מצד אחד גם אלף מצד אחד. וחמש מאות וחמשים וחמשה אלפים ושש מאות וששים וששה. וכן עוד עשרת רבבות ורבבה שהיא עשרת אלפים ועשרה מאות שהם אלף אחד ועשרה עשרות שהם מאה.

ועשרה אחדים שהם עשרה אחד. ועליהם התגלגלו כל הסופרים ספירות וכל הנספרים וכל מספרים והיו אם כן ארבעה ראשים לכל עניין ועניין אדם והיה ארכם כ"ב במספרם ורחבם מצד כ"ב היה קפ"ד ומצד עצמם היה א', כ"ה, ל"ו, ק'. והיה סודם הראשונים הרא"ש. וסוד כ"ת כב"ד שניים היו בסודם ק"ל וכב"ד. ונאמר אחר זה שהתחייב מזה לפי סתרי הקבלה שאלו ארבע אותיות שהם מתחילות מאות א' במ הנראה מצד צורתם ומצד מספרם כאלה לפי הראשונה וכאלה לפי האחרונה וכאלה לפי האמצעים השנים החתומים פה.

י		א
יוד		אלף
ו	ה	
עשרה		אחד
וו	הא	
ששה		חמשה

ההוראה לפי צורתם היא שהראשונה כוללת כל הצורות השמות כי יש בצורתה דמות אדם ותבנית ארך ורחב ועמק. ומצד היותה דמות אדם משולש משלשת עולמות מורה על מה שמורות השאר כולן עמה כי כולן ראש ותוך וסוף וכן היא

לבדה ראש ותוך וסוף והאדם המיוחד הוא ראשית המציאות והוא אמצעי למציאות ותכלית המציאות.

וזו הוראת צורת א' הנכנסת לפי דמות גוף האדם. והנזכרת לפי נפשו והנחשבת לפי שכלו. ולפיכך בלשוננו א' בראש התיבה נראה תמיד בגוף שהוא ראשון. א' באמצע התיבה נגלה ופעם נסתר בדבור הדומה לנפש. א' בסוף התיבה נעלם תמיד. ואלה העדים אנכי קראתי ואקרא.

והנה א' סימן לכל דבר מדבר בעד עצמו לכל פעל שעתיד לפעול אותו אומר אלך אוכל כולם. והנה מורה המדבר על עצמו שהוא נמצא. ואם הוא ראשית כל לדבר מורה שהוא נמצא ואין לו סיבה המציאתו והוא הכל. ומצד היות א' בעלת גוף שלם הנו הכל גם כן כלומר שהגוף השלם הוא המקבץ תחתיו כל חלקי עולם. והאחרונה שצורתה כנקודה גם היא התחלה לכל הגופים וראשיתם. והנה היא הכל גם כן. וצורת האמצעית האחת מורה על כל הצורות הנקביות המקבלות העיבור כלומר על כל השרשים שענפיהם ופירותיהם בהם והם כל מקבלי שפע ואצילות מזולתם. וצורת האמצעית השנית מורה על כל הצורות הזכריות הנותנות העיבור כלומר נוטעי השרשים היולדים כי היא צורת המוליד. והראשונה מהם צורת

וולד בבטנה על כן היא בעלת שתי צורות, אם ותולדת תוכה. והשנית צורת עמוד לה כי המשפיע מוריד שפעו דרך העמוד בצנור מוציא כחו בנצוץ השמש.

והנה ה' ברוב המקומות היא סימן נקבה. וגם ו' ברוב המקומות היא סימן זכר בסופי התיבות. כגון שמו שמה ודומיהם. ויש עוד בצורותיהם פרטים אחרים אין קץ להם ילאו הסופרים לכתבם וייגעו הלכבות בשמוע האזנים אריכותם ובראות העינים רחבם ועמקם. כי יש בכל נקודה ונקודה מהם ואפי' בקוצו של יוד תלי תלים של הלכות. אבל זה הכלל המועט שזכרנו מהם היה בדמות התחלה לבוא בה אל מקדשי אל בצורות הקדושות הטהורות אשר האותיות מגידות ענייניהם. ואם לא יורונו אותיות ענייני הברית מי יורם לנו. ואמנם חוברו אלו הארבע הנזכרות לרמז מפני הדמותם אל כללי הבריות כולן.

והנה א' עם י' לפי סדרם הם בתהליך הרוחק זה מזה אבל ה' עם ו' הם בתהליך הקרבה זה לזה ואלה הם קצוות המציאות כולו. אבל העיקר בזה כולו הוא עניין הוראת מה שבין האדם שהוא בצורת י' כלומר עולם קטן כולל הכל. ובין הבורא יתברך שהוא ראשית הכל וגדול ומעולה מהכל. וכולל הכל בצורת א' ועניין זה הוא הוראה שאדם זה הוא בתכלית הרוחק

מהשם מצד אחד. והוא בתהליך הקרבה לשם מצד אחד. וזהו הוראת ריחוק י' מן א' וקירוב ה' אל ו' כמו שרמזנו במ.

ועוד עניין מופלא בשמותיהם ובמספריהם. כגון אלף אחד. שהם סוף וראש. וכן יוד עשרה. וכן הא חמשה עם וו ששה. ואולי תקשה ותאמר מה לנו מאלו האותיות ומהוראתם יותר מן השאר כולן. והנה נוציא כמה אלפים דרכים מן האחרים כולם. ונביא עליהם כמה ראיות אמיתיות. ואמנם התחבולות האלוהיות באותיות צריך להודיע מהם בתחילה שעם היות א' נמצא אם כל מספר ועם כל הברה ועם כל צורה ראוי לומר שאין אות אחרת ראויה להשימה שם לשם בלעדיה מזה מצד הכולל יחד עליונות הצורה והשם והמספר עם כל השאר. ואע"פ שלא מצאנוה בשם יהו"ה מצאנוה בשם אהי"ה וגם ידענו כי ה"א אחרונה היא ד"א או א"ד. ואמנם לו מצאנוה בשם המיוחד היינו אומרים כי הכוונה על השגת הספירה הראשונה אשר א' מורה עליה. אבל במ'צאנו ראש השם י' ידענו מיד כי תכלית הכוונה במציאות האדם היא בהשיגו עצמו ומהותו שהיא בצורת י' לפי צורתה וכמוה לפי שמה י' כלומר קהלת דבר מקהל הכל. והוא סוד כנסת ישראל. שסודו כנסת י' שר אל. כי האדם השלם הוא מקהיל הכל ונקרא קהלת יעקב. והעיקר מהכל עשר נפשות לפי קבוץ עשר ספירות בספירת השכינה שהיא הנקבה המתעברת ומקבלת הכל מידי הכל ושמה צדק בלשון זכר. וצדקה בלשון נקבה. וצדקה תציל ממות.

ועוד תדע בכלל תשובה נצחת כללית על כל שאלה מאלו השלש שזכרנו והיא זאת:

דע כי כל שם דין הוא לבקש לו גזירה ויש לו על כל פנים אלא שיש מהם גזירות ידועות מפני שנמצאות בכלל הספרים. ויש מהם גזירות בלתי ידועות מפני שאינן נמצאות בשום מקום. והידועות התפרסמו ואין מקשה עליהם כשם אדם שנגזר מן אדמה וקין מן קניתי ושת מן שת לי ונח מן ינחמנו ופלג מן נפלגה. ואברהם מן אב המון גוים ויצחק מן צחק ויעקב מן עקב ומן ויעקבני. וישראל מן שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל והן השבטים. ומשה כי מן המים משיתהו.

ויש נגזרות נעלמות ומן הנגזרות הנעלמות שם יהוה ושם אֱהִיָּה. ואמנם נודעה גזרתם למקובלים והיא באמת גזרה לזה מן הוה י ולזה מן היה ושניהם יורו על הויה אלא שזה מורה על הויה שהיא הוה תמידית נצחית בהיות היוד היא המקבלת החדוש בהויה הקדומה הנמצאת וגם מורה הוא בעצמו על הויה עתידה להיות בסוד יפורש כי כן סוד שם המפורש י שלם יפורש. והשני מורה על עתיד בעצמו שיהיה עם מי שיהיה עמו באמרו יי עמכם בהיותכם עמו. וכבר רמזנוהו למעלה.

והנקוד בראשון ב' נקודות תחת נקודה האות נקודה קדמה במציאות הפרטית לפי הנכתב לשתי הנקודות הרוחניות

המניעות את זאת האחת רמז לנפש, והשנית רמז לשכל. או אמר על שתי הרוחות החיה והמדברת שהכל כוונה אחת המניעות את הנפש שבכבד היא הגופנית היא הצומחת והניזונת והמתאוה. ועליה נאמר כי הדם הוא הנפש. ונאמר כי הדם הוא בנפש יכפר. והיא י' של שם ורוחותיה מניעות אותה ואינן גופים כמוה ועל כן הורו על מציאות ולא הורו על גופים כי י' מורה על היותה חמר בעל צורה כי יש לה צורת ראש וצורת זנב ראש למעלה וזנב למטה. אבל הנקודות אינם בעלות צורה כלל כדין כל נקודה נחשבת שאינה בעלת צורה. וכל מה שאינו חמר בעל צורה אינו גוף. ואם לא נכתבו איך יורו על מציאות אבל ציורו פשוטות בתכלית הפשוטות להורות על מציאות בלתי בעל צורה.

ואמנם א' תחתיה סגול והם שלש נקודות מקובצות מורות על היות להתחלה שלש סגולות. והם החכמה והבינה והדעת. ושלתם יחד מניעות המחשבה בכלל אשר א' מורה עליה. ואשר אמרתי לך אחר הגזירות הוא שאגלהו פה והוא עיקר כל סתרי ידיעת השם ית' ובה ינצח כל שלם לכל מקשה על עניין זה והוא זה.

דע כי ארבע אותיות אהו"י הקדושים הנעלמים המפורשים הטבע המכתב והטבע המבטא ובטבע המחשב אשר אלה השלשה מורים על מערכות אותיות נבדלות בשלשה מינים אלה מאלה והם בסימנים משולשים כ"ב למכתב כ"ב למבטא כ"ב למחשב כולם דומין לשלשת מיני הנפשות. לצומחת ולחיה

ולמדברת. לצומחת חתומים עליה אותיות אהו"י בדמות הנכתבות. ולחיה חתומים עליה ד' אותיות אהו"י בדמות הנטאות. ולמדברת חתומים עליה ד' אותיות אהו"י בדמות הנחשבות.

וזהו סוד שלשה שמות הקדש המורים על יחוד השלוש ועל שלוש היחוד ברמז יהי"ה והי"ה והו"ה והכל שווה. ואם כן אמר מעתה ששלשת הנפשות הן נפש אחת מיוחדת ומשולשת ושם זאת יוד הא ושם זאת יוד הא ושם זאת יוד הא רמז להן זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת.

ואם כן כאשר לא תתמה במצאך נפש צומחת באילן התמר ובכל חלק מחלקיו ימצא כחה ויצמיחנו וכן באילן האתרוג ובחלקיו. וכן בעשבים וכן במיני בעלי חיים באישיהם ובחלקי גופיהם. וכן באישים שבמין האדם ובחלקיהם. כך ראוי שלא תתמה במוצאך אותיות השם מפוזרות בכל הדבור הנכתב בספרים כי בכל שם הם שם וקדשי קדשים הם. וכך תקיש מזה אל הנבטא והנחשב.

הנה כבר התבאר זה תכלית הביאור לכל משכיל וזהו דעת כל נביא. וכבר הותרו הקושיות כולן אחר זה והתבארו תשובות השאלות והתפרש סוד שם המפורש לפי מה שאפשר לכתבו בספר אבל הנעלם שאי אפשר לכתבו ימסר בקבלה מפה אל פה.

ואחר שביארתי לך מה היא ידיעת השם בשם ונשלמו טעמיה לפי הקבלה ונגמרה דרך השאלה הראשונה. אשוב להודיעך בקצור דרך השאלה השנית. ואודיעך מה עניין כחו ופעולתו בבריות הפרטיות ודרכו עם הקבליות.

ואומר תחילה כי הכלל הוא קבוץ פרטים תחתיו ויש מהם ממינו כלומר שווים בצורה כמו ראובן ושמעון אשר צורתם צורת אדם וכן כל שאר המין האנושי אשר צורת כולם צורה אחת כוללת כל מינה. וכן כל מין ומין מהמינים זה עניינו עם אישיו הפרטיים. והסוגים ידועים מהמינים שהם כללים יותר כוללים מהמינים. וכל איש ואיש מקובץ מחלקים מהם מתדמים ומהם בלתי מתדמים. ואז יקרא האיש המקובץ מחלקיו כולם פרטי מהמין וכללי מחלקיו.

אם כן יהיה כח השם הנכבד מתפשט לפי פעלו באיש איש מהמין זולת כחו בצורותיה אשר כולן אחת. ודרכו עם הכלל כללי ועם הפרט פרטי. והכללי ממציא ומשפיע ושומר מתמיד מה שהמציא והשפיע. והפרטי בפרטי כחלק בכל והכללי בכללי בכל בחלקים.

וזה העניין הנמצא באותיות אהו"י עם אותיות בכל"ם אשר הנשארים מהשמשים היא הנקראת משרתים והם לפעמים שרשים הם שנ"ת. וידוע כי אותיות אהו"י מתחלפות זו בזו. וסוד בכל"ם שהוא כולל הארבעה ראשים של האיברים

פירשנוהו למעלה ואמרנו שהם משמשים עם הקור. והנה א' חתום על המקור מח הראש והוא א"ם. גם חתום על התולדה והוא א"ב. והסוד כשישמע עם המקור יקרא א"ב. ואם ישמש עם המקור העליון יקרא א"ם. ומהם היות הכלי"ם תב"ן וא"ש. להורות במ על ההויה וההפסד ומן הנזכרים תבין הכל.

ותדע כי הכח האלהי מתפשט על אות ואות ופועל בו ומוציאו בכל עת. עת אחר עת מן הכח אל הפועל ואפי' באותיות הנכתבות בסוד אורים ותמים. וכל שכן בנבטאות. וכל שכן בנחשבות. הא למדת שכל האותיות הן אלוהיות נבואיות בג' מינים. וידעת הכל והפעל האלהיים מהם בקבלה. ואם תשתדל להשיגם בפעל מושכל נבואי הרשות בידך. בחן ומצא.

ואחר ביאור השאלה השנית במעט ממנה ומהראשונה תושג השלישית שהיא סוג גמול והעונש על יד השם.

וזאת השאלה השלישית היא שאלה נכבדת ועמוקה מאד ולא ידעוה באמת כי אם הנביאים לבדם אבל מסרו סודותיה לחכמים השלמים בקבלה וכבר הרבו הדעות בהיעד אשר נשקעו בני אנשים גדולים בימה עד תהומותיו ואין מעלה. ורבים טעו בדמיונם בה. והתעו רבים אחריהם ממי שכבר חשב לדעת האמת. וכל זה גרם להם המשכם אחר דברים פשוטים בספרים ואחר מחשבות חכמים רבים קודמים מוסרי קבלות בלתי אמיתיות. וחסרון מאזני שכל הביאם לחשוב מה שחשבו בשאלה זאת.

ואני אין תכלית כוונתי לגלות סוד הגמול והעונש ומהותם לפי חלוק הדעות ולא להכריע ביניהם. כי אם בעניין השם בלבד לפי זכרונו במכתב ובפה ובלב ר"ל זכרון שם המפורש ובאומתונו בלבד כי לא נמסר לזולתה. ואבאר מהו גמול המזכירו ומהו ענש השוכחו. בין לכלל כל האומה בין לקהל מקהילה בין לרבים מהם בין לאיש האחד היחיד המיוחד. ואע"פ שאצטרך לשתף עם זה קצת חלקים מחלקי ספר המאמרות של ההגיון וגם כללים אחרים מענייני הטבע ומחכמת הגלגל מפני ההנהגה העליונה לתחתונים אבל העניין האלוהי שבין אדם למקום על צד הגמול והעונש ממנו על דרך החכמה וממנו על דרך הקבלה הוא הכרחי לי לדבר בו כי זאת היא הכוונה בכלל.

ואומר תחילה כי מלת גמול בזה העניין שאנו בו מורה על שכר שהבטיח השם ליודעיו ולחושבי שמו חלף עבודתם אותו שעבדוהו העבודה שהוא חפץ בה יותר מכל העבודות האנושיות כי אין שום עבודה מעולה ממנה וכן כתי' דע את אלהי אביך ועבדוהו להורות שזו היא העבודה המופלאה שאחר הידיעה באה. והיא תקות כל נביא וכל חכם ואחריתה ותוחלתם וחלקם ותמורת כל טובם בשני העולמות וזכותם ותכלית שכרם הטוב והפרס האחרון להם הוא ידיעתם את השם כי ממנה ידעו שהגיעו בעולמם אל תכלית האחרונה בכוונת בריאת האדם.

ואם כן תבין מזה כי לפי מעלת הגמול והשכר הטובים היא פחיתות העונש. והחשוב והצער הגדול אשר אין פחיתות למטה ממנה. כלומר לפי גמול זכרון השם הוא עונש שכחת שמו.

ואחר זה תדע באמת כי נתלו על השם המפורש הברכה והקללה והטוב והרע והחיים והמות ואל שלש מדות נמצאות מהשם ית' תמיד באות. והן הטוב והברכה והחיים והתורה מלאה מהם והם הייעודים שיעדום הנביאים תמיד להולכים בדרכי השם. והנה שלשת ההעררים שכנגדם אין להם מציאות כי אם בכנוי שמות בלבד והם הרע והקללה והמות ואינם נמצאים כי אם במחשבה.

והחכם אמר בהגיון בספר המאמרות בשער השלישי כי המקבילות ארבעה מינים. שני המצורפים ושני ההפכים. וההערר והקניין. והמחייבת והשוללת. והביא משלים על פירושם ואמר. המשל למצורפים הכפל והחצי והמשל להפכיים הטוב והרע. והמשל להערר ולקניין העיורון והראות. והמשל למחייבת ולשוללת אמרך זייד יושב. זייד אינו יושב אלה הם דבריו וכבר מצאנו מי שהקשה על מקצת אלו הדברים. וכל שכן בעניין הטוב והרע שקראם הפכיים במשלו. ואע"פ שהביא ראיות נכונות לדבריו ואמנם המקשים לא הקשו עליו על דרך קראם הטוב והרע הגופנים הנמצאים הערר וקניין. אבל הקשו עליו מצד מציאם ואמרו שהשם ית' מציא הטוב כולו ואין הרע צריך למציא כי הוא הערר. והטוב הוא קניין שקנהו הזוכה. והמקובלים אמרו כי הקב"ה ברא יצר הרע

וקראו רע שנאמר כי יצר לב האדם רע מנעוריו. ואמרו ברא תהו ושם מקומו ברע וברא בהו ושם מקומו בשלום. ואין רע כנגד שלום ואע"פ שמצאנוהו כתוב יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא רע. ואמרו על יצר הרע מכל מקום מניה אתי.

ואין ראוי להאמין שיש ברעה במציאות קדמונית בשם יתב' וכל שכן לומר שיש שם בריה בלתי ברואה ממנו או בלתי מתחייבת ממנו יתב' בשום פנים. ואמנם מאמיני ההויות האומרים שלא נבראו כבר אומרים שנאצלו מאתו יתב' ונשפעו.

וכך אמרו הפילוסופים ג"כ על השכלים הנפרדים. כי השכלים או ההויות לא אמר אחד מהם שהם בעלי חמר. ולא יקרא בשם בריה כי אם בעל חמר שקבל צורה קיימת או בלתי קיימת. קימת בחמר השמים וכל אשר בה. ובחמר הארץ וכל אשר בה. וכך מצאנו בתורה אומר "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ". ולא זכרה שום בריאה על דבר נעלם לגמרי אבל הנסתרות הם למשכילים.

וכן מאמיני הנטיעות שקראום ספירות לא זכרו במ בריאה כי אם שפעים ואצילות. ולפי אמונת היות הזמן נברא בדעת בעלי החדוש אין אמיתות לזמן בפועל בלתי התנועה ואין תנועה אלא לבעל חמר. וכל שכן לפי אמונת הקדמות.

והמבין במהות הטוב ורע ידע ויבין מהרה שכל מציאות טוב לא יאמר רע אלא למה שהוא נמצא בקצהו האחרון. כשתשימם שני הפכים ואין בהכרח טוב ורע כי הטוב והרע נאמרים במיני המפורסמות. והאמת והשקר נאמרים במיני המושכלות והברכה והקללה במפורסמות ג"כ. ובפיות נאמרים כולם. ובלבבות מובנים ובמציאות משוערים בערך זה אל זה. ויש הפכים שיש ביניהם אמצעי והם שימנע הנושא משניהם במראה השחור והלבן שיש ביניהם מראים אמצעיים בקבלת והאדום והירוק ודומיהם. ויש הפכים שאין ביניהם אמצעי מפני שלא ימצא גוף אחד מיוחס אל נשיאותם מאחד מהם ריקם כמו גוף בעל חיים מבריאות וחולי וכיוצא בזה.

והדברים המיוחסים בשם טובה וברכה הם שימצאו רבים או מעטים כי הטובה בעשר רבויה ברכה גם כן. וכבר יהיו סבה לפי האנושות לתקן החיים הטובים עם העשר ולשמור הבריאות. ואין ספק כי מי שיודע את השם שדבק בו הוא ישלים לו כל חפציו ויתקן לו כל ענייניו ולא יעשה דבר בלתי עצתו ורצונו. ואם נפל בשום רשת מרשתות העולם באיזה דרך שהיה הנה יתקן לו הכל עד שאפילו בקניינו ימצא הצלחה וחיים וברכה טובה מצד שלא חשב בדרך וחנותי את אשר אחון ורחמתי את אשר ארחם.

והגדול שבמופתי הנביאים והחכמים גם כן על החיים והטוב והברכה הוא כשלא ימצאו מונעים מתוספת הדעת הטבעית בכל יום ויום. זה כולו הגמול האלוהי על ידיעת השם. אבל אם כל

הצלחה תחסר ותוספת הדעת לא תחסר הנה הגמול קיים שלם כי היא תכלית הכוונה. ואם זה יחסר והשאר כולו ימצא חשוב כי הכל חסר ואין לו מציאות כלל. וחשוב הטובות כולן ואפילו אריכות החיים בעולם הזה עם חסרון השלמות וחסרון ההצלחה בו וההדרכה אליו רעות גדולות וקללות ומיתות משונות רבות אל הטובות המביאות אל השלמויות הנזכרות ונמצא הגמול הנחשב ענש גמור באמת. והענש המדומה גמול גמור מעולה.

הנה אם כן דין הגמול והענש ואפילו בעולם הזה הוא אמיתי ושלם לדעת הנביאים והחכמים השלמים שקבלו מהם זה הסוד הגדול. ועניין ר' חנינה והדומים לו במה שנאמר עליו שדי לו בו הוא עד נאמן על זה הדעת האמיתי. ודינם לפי שאר הדעות דין בטל ואין לו מציאות מצד השם בשום צד. הנה התבאר זה.

ועתה יתבאר אחר זה עניין תולדת אלו השלוש שאלות. והאחת מהן למה נברא האדם בזאת הצורה השכלית בעולם הזה.

דע כי האדם הוא סוף הנבראים הנמצאים שכן מצאנו מוטבע בטבע אחרון בין לפי התורה בין לפי המחקר כי זה נגלה וידוע לכל. וגם נודע שקדמו למציאותו כל הנבראים הנמצאים. ובין שהתחייב כן ובין שנברא בכוונה ורצון כן ידענו מצד שהכרנו מי שהמציאו או שאחר שהוא אחרון נשלם כל המציאות. ולא היה מן הדין לפועלו שיפעל התכלית פחותה מן הראשית ולפיכך כשהמציאו כך התדמה לקונו יותר מכל מי שקדם לו במציאות ובטבע ובעילה לפי בעלי החמר כולם. ועל כן התחייב

להיותו בעל רשות לעצמו מוחלט אשר אין עליו בעל חמר שלטון מוחלט זולת עצמו. ולולי היותו בעל מדות הפכיות על דרך משל בשם לא היה אפשר להיותו כן. ולפיכך היו לו לעצמו כלים וכחות ורוחות חולקים על חללה של רשות הנמסרת לו. ומדות הפכיות גם עניינים הפכיים זה אומר ככה וזה אומר ככה. כי בתי דינין קבועים עמו בכל עת וחולקים ומכריעים ועדי אמת עם עדים זוממים כי עולם קטן הוא וכל מה שיש בגדול יש בקטן. והנה הוא אלוה בעצמו לעצמו גם אלוהיו. הנה ידוע בקצור למה נברא ככה.

והעניין השני למה קבל תורה. ידוע כי המין כולו לפי צורך האדם באדם אחר גם כן ואישי המין המתחלפים והמתדמים באברים המתחלפים והמתדמים בגוף האיש האחר הזה וכחותיו במלכים ושרים ורוחותיו במנהיגים. וכן כל ענייניו. והנה הפרט דומה לכלל. וכאשר היו בין אישי המין אומות מתחלפות ונבחרה מהן אחת והיא המעולה שבהם כמו שהיו בשמים כוכבים מתחלפים ונבחר השמש מהם. והיו באיש גם כן אברים ראשים ואברים שתחת הראשים והיו הלב והמח מבינים ומשכילים שהם ראשי האברים הראשים. התחייב מזה לתת ללב תורה ולמח מצוה כי נר מצוה ותורה אור וחת"מ) ודרך חיים תוכחות מוסר. (והלב לוח מאבן ספירית מאירה. והמח אבן גמורה בלתי מאירה. ומקבלת מהלב אורה. והתהפכות זה אל זה בלתי נעלם מהשלמים והלב אדום והמח לבן והלב חם והמח קר. ואם כן שניהם צריכים אל התורה והמצוה. והתורה

והמצוה הן המהוות הצורה. גם כל אחת מהן היא המהווה הצורות וכבר התבאר זה.

והעניין השלישי מובן מן השני אבל נשלים בו הכוונה בע"ה. ונאמר שהגלגלים עולים ויורדים בכל יום. ונוטים בעלייתן וירידתם ומחדשין בעלייתן ובירידתן ונטייתן חדושים בעולם השפל. ושולטים בכחותיהם ומושלים ברוחותיהם על מה שבתוך בטנם. וכאשר היה טבע החמר הראשון זה התחתון ומקומו תוך טבור הגלגל הגדול הקיצון המקיף בכל ונקרא זה המקום שְפַל המקומות והיות אומתינו בערך לאומות לפי מחשבותיהם שפלת כולן והיה הר סיני שפל כל ההרים בערך לגדלם והיה המדבר שפל מקומות הארץ בערך לישוב והוא בצד הדרומי השפל כי הצפון גבוה בערך אל כל מערכת עליונה או תחתונה. והיה רצון השם להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו כמו שכבר הודיעו לעליונים נתן דינו הצודק יתברך לתת תורה שהיא המעולה שבכל המעולים לאומה השפלה שבשפלות והיא אומתינו. ברוך שבחר בנו מכל האומות ונתנה בזמן שכל האומות לא ידעו את יי כי אחר שפרעה אמר לא ידעתי את יי והיה בן חכמים בן מלכי קדם ואז נשכח זכרון השם מכל פיות האומות ובמעט קט אפילו מישראל. אם כן אז היה הזמן השפל והפחות שבכל הזמנים ועל כן נאמר על שבעה עממים לא תחיה כל נשמה.

והנה נתנה בהר סיני השפל שבכל ההרים ובמדבר בשפל שבמדברות. ועל כן היה הדין האמיתי ג"כ לתתה על ידי משה שהוא השפל שבכל אומתינו ולפיכך נשתכח בזאת המדה המעולה מכל המדות שנ': "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (במדבר יב). והנה התיחד אפילו מכל אישי המין בזאת המדה. וחייב זה הדין כולו היות מתן תורה מהסבה הראשונה לנסבב האחרון באה באמצאות השכל הפועל שהוא השפל והאחרון שבשכלים הנפרדים כולם. ראה שפלות הרוח לכמה מעלות היא מביאה. ואין התורה נמצאת בגסי הרוח לעולם כי לא בשמים היא. ולא כל המרבה בסחורה מחכים. כי לא מעבר לים היא. על כן צדקו דברי האומר מאד מאד הוי שפל רוח. והאומר מאן דאית בו גסות רוח ומאן דלית ביה וקלל את שניהם רצה לומר לפי כל מקום וכל זמן וכל איש שבזה תשתנה הרוח השפלות גם הגאות לפי ההמשכה אחר המדות האלו היות בכל מדה ומדה כי היא הדרך הנכונה לכל שלם ללך בה.

הנה כבר התבאר העניין השלישי ונשלמה כוונתנו בשאלות ובתשובות ובתולדותיהם ובטעמיהם ומהן ידוע השאר כולו אשר לא נזכר לקיים מה שנאמר תן לחכם ויחכם עוד הודע לצדיק ויוסף לקח

ואחר שכללתי בכלל דברי בקצור העניינים שרציתי לגלותם בו אהבר למה שקדם כולו סוד הקבלה ואיכות נתיבותיה לפי מה שמביא עניינה אל ההשגה הנבואית אחר ידיעת השם המפורש שזכרנו.

ואומר כי הקבלה נמסרת למשכיל השלם בטבעו ולמד הרבה והתחכם בדרכי המקרא ובדקדוק וקבל מה שקבלו באותם הדרכים בעלי הקריאה כדי שיוכל להכין מהכל לשון הקדש לפי הנכתב ולפי הנבטא ולפי הנחשב ולא נבקש ממנו שיגיע אל תכלית הידיעה הפרטית במחלקות הלשון כי הפרטים בשום חכמה אין להם תכלית אבל נבקש ממנו שיהיה חכם כנזכר עד שיהיה חכם ואמיץ בו במשא ובמתן עם חכם אחר עד שתהיה חכמתו בו ניכרת לחכמי המקרא בדרכי הקריאה ובהבנת הדברים בהם. ובזה יבוקש ממנו בדרכי המשנה והתלמוד והדרשות והאגרות מפני שהקבלה בנויה עליהם ושם רוב ראיות אמיתתה. ואם למד חכמה פילוסופית אחר המקרא והתלמוד הנה יותר שלם ויותר ראוי ומובן והגון לקבל הקבלה אחר שלמות טבעיו ואחר שלמות מדותיו הטובות והנהגותיו המתקדמות להנהגות האלוהיות. וגם בזה נבקש מכל חכם בכל מה שישתבח בידיעתו מכל החכמות ואפילו באומנים בעלי מלאכת מחשבת לא יבוקש מהם תכלית ידיעה במלאכתם אלא חוזק ותוקף ואומץ ידיעה עד שיאמר על האומן פלוני חבור באומנותו.

וכבר יחלקו החכמות כולן אל שני חלקים ראשונים והם החכמה בדבר שהיא הידיעה בו אשר למדה היודע מפי מלמדו אחד או רבים. והמעשה שהוציאו הוא בעצמו לפעל עם הנסיון והבחינה וההרגל פעמים רבות עד שתוודע ממנו החכמה לחכמי הדבר ההוא ויכירו בו שהוא חכם בידיעה. ואחר זה יבחנוהו עוד במעשה ויכירו בו שהוא חכם גם כן במעשה כפי חכמתו.

והאיש אשר בחנוהו חכמי הקבלה אשר כבר ראוהו נפרש מבני גילו מהבלי הזמן ותחבולותיו וכשופיו וזיופיו ושם דעתו לאור באור החיים ואוהב התורה אהבה רבה ומכיר מעלות ענייניה הנקראים המופלאים ויודע מעלת החכמה ושהיא למעלה מכל מעלה אנושית ושהיא המורה והמביאה לידי המעשים הטובים כולם והכיר שאי אפשר להיות שם מעשה טוב אלא מכח התורה והחכמה ונמשך בכל כחו אחר הלמוד המביא לזה ולזה. ר"ל המוציא החכמה מן הכח אל הפעל והמביא את בעליו לכל מעשה טוב. ושמח בשמעו שיש אחר חכמתו חכמה והוא חייב לבקשה והשתדל על זה בחזקה עד שבקש מקובל שיקבל ממנו הקבלה.

האיש אשר אלה תאריו הוא אשר ראוי למסור לו הקבלה כולה כאשר היא. ומפני שלא יצטרך איש כזה אל רב שימסרנה לו ויספיק לו מה שימצא כתוב בזה בספר ממנה אכתוב לו אני עתה די סיפוקו לבא בחזרה. ואם ימצא עליה רב הנה מה טוב

ואם לאו יעבור עם מה שימצא ממנה בזה הספר ובזולתו מזה המין של הקבלה.

וידוע שאם לא יהיה איש מוכן לקבל זאת הקבלה שהיא החכמה העמוקה שבכל החכמות שבה נבראו כל הנבראים כולם אע"פ שיבין ממנה קצת הבנה אין ראוי שיכניס עצמו בעמקה פן ישקע בימה ולא יוכל להנצל. ואחר שהודעתי האמת בה ליודע ולשאינו יודע כבר עשיתי מה שהיה לי לעשותו עם שניהם ואני את נפשי הצלתי וכל אחד מהם גמולו ישוב בראשו לפי מה שיגמול בנפשו לנפשו.

ואומר מעתה האיש השלם הנזכר החושק בקבלה. דע שכולה תלויה בעשר ספירות בלימה ובעשרים ושנים אותיות יסוד. שהם שניהם שלשים ושנים נתיבות פלאות חכמה כמו שכתוב בספר יצירה המיוחס לאברהם אבינו ע"ה. ויש עשר ספירות בעולם נכתבות ונבטאות ונחשבות. ויש עשר ספירות בשנה נכתבות ונבטאות ונחשבות. ויש עשר ספירות בנפש נכתבות ונבטאות ונחשבות.

ואלה הם ספירות שבעולם הנכתבות

יא' גלגלים ט' שממיים וא' תוך כל תוכיהם. הוא האמצעי שתוך גלגל הירח קראהו ראשון לכולם. ותמצאהו מוקף מכל התשעה. או קראהו אחרון ומנהו עשירי מוקף בלתי מקיף.

והראשון הוא העליון הקיצון החיצון מקיף בלתי מוקף. ואלו הם התשעה ממעלה למטה. או אמור ממטה למעלה.

ה	ד	ג	ב	א
גלגל מאדים	גלגל צדק	גלגל שבתי	גלגל מזלות	גלגל ערבות
ו	ז	ח	ט	י
י	ט	ח	ז	ו
גלגל תחתון	גלגל לבנה	גלגל כוכב	גלגל נגה	גלגל חמה
א	ב	ג	ד	ה

הנה אלה השנים הדרכים הנמנים ממטה למעלה וכן ממעלה למטה בעניין עשר ספירות בלימה לפי הגלגלים.

ודע כי המוקף קורין אותו החכמים חמר או דומה לחמר בנקודה שכל הקוים יוצאין ממנה וחוזרים אליה. והמקיף סביב המוקף הוא בעגולה הכדורית המקפת בכל מה שבתוכה קורין אותה צורה או דומה לצורה. וכל גלגל מן התשעה גלגלים הנזכרים הוא מורכב גם כן מחמר וצורה וכעליון המקיף בכל וצורתו צורת הצורות הוא היצור הראשון ועליו אמר השם

למשה ונצבת על הצור ושמו ראשית שבו נברא הכל. ובתנועתו היומית שהיא כ"ד שעות יתנועעו הגלגלים שבתוכו וחלקי היסודות בתנועת החלק בכל והוא התחלה לכל נברא כמוח לכל הגוף. והשמש בו בלב הגוף והירח בכבד לגוף כי אלה השלשה הם ראשית להנהגת כל העולם בכללו אשר כולו באיש אחד מקובץ בעצמותו בעל אברים רבים כמוחים שבתוך העצמו ובעצמו שהם תוך הבשר והחלב והדם והלחות והגידיים והעור ושאר האברים התחייבו בגוף האדם להמצא משאר גופי העולם וכחותיו ורוחותיו הנבראים מעצמי הגופים.

ואלו הן י' ספירות שבעולם הנבטאות.

י' נפשות ויש שקראם י' מלאכים שאינם גופים בעצמם אבל הם כחות בגופים כי כל נפש בעלת חמר אינה גוף היא כח בגוף והנפשות הגלגליות הם תשע כמספר גופי גלגליהם. והנפש הכללית העשירית היא נפש כל בעל נפש בעולם השפל, וכחותיה ארבע. מפני היות גלגל התחתון מקבל ארבע צורות ראשונות נחלקות לד' חלקים ראשונים כלליים. והן כח האש בכל מה שמתפשט בעולם החמר הראשון האחד התחתון. וכח הרוח, וכח המים, וכח העפר. לפי התפשטות כל אחד מהם בנמצא.

וצורת האש אינה אש, וחמר האש אינו, אם כן הצורה דבר בעצמו, והחמר דבר בעצמו. אלא שהצורה אין לה מציאות

פרטית אישית אלא בהמצא החמר הפרטי החלקי האישי האישי וצריך להיות שם דבר נמצא תחילה ממציא החמר ומכינו לקבל הצורה האחת הפרטית לכל חלק מחלקיו הראשונים שהם ארבעה חלקים בעלי ארבע צורות ראשונות. ויש מי שקרא האיכויות הארבעה בשם צורות בשם משותף שהם החום והקור והיובש והלחות. והנה מצאנו לכל אחד מאלו החלקים הארבעה שני מקרים שהם שני איכויות ויקראו כחות או טבעים.

ולפיכך אמרו חכמים טבע האש המורכב מחמר וצורה חם ויבש. חומו בו מצד צורתו יבשו בו מצד חמרו. וכמו שהצורה פועלת בחמר בעצם ומתפעלת ממנו ממקרה כן החום המתחייב מן הצורה פועל בעצם ומתפעלת והיובש המתחייבת מן החמר פועל במקרה והיובש מתפעל בעצם והחום מתפעל המקרה. ויקרא על זה החום באש עצמי לו קרוב להדמות לצורה שבה נהיה והיה האש אש. ויקרא הנפש בו מקריי לו קרוב להדמות לחמר. וכך תדין שלשת היסודות הנזכרות אחר שתדע כי טבע הרוח חם ולח וטבע המים קר ולח וטבע העפר קר ויבש. כאשר טבע האש חם ויבש ותדע שטבע הרוח הוא הפך מטבע העפר בכל שתי האיכויות שלהן. ויתחייב מזה להיות לשני היסודות ההפכיות ארבעה טבעים. וכן טבע האש הפכי לטבע המים. והיו לרוח ולעפר החום והקור והיובש והלחות. ואמנם ההבדל שביניהם הוא כי החום באש עצמי ומצד צורתו. והחום ברוח מקרי ומצד חמרו. ואם כן היובש באש מקרי ומצד חמרו כמו שאמרנו והלחות ברוח עצמי ומצד צורתו כמו שהתבאר. וכן

הקור עצמיי במים והלחות מקריי במ וכן היובש עצמיי בעפר והקור מקריי בו.

סוף דבר שזה יגלה לך סוד צירוף האותיות ומערכותיו ונתיבותיו תנועותיו והתחלפות צורותיו בחמרי תיבותיו. וראה היה ביסוד זה דבר עצמיי לו מפני שהגיע אליו עד תכלית החזקה. והיה ביסוד זה הדבר ההוא בעצמו מקריי לו מפני שלא הגיע לאותה התכלית של החזקה אשר הגיע אליו חברו.

ומכאן תבין התחלפות מעלות המינים זה על זה ודרכי מדריגות המשיגים זה על זה בכל עניין ועניין. וממנו תבין סוד התחלפות הנפשות הנזכרות.

וקראתי הגופים נכתבים מפני שהם ככתיבות מתחלפות. והנכתב הוא גוף בעל חמר והוא הדיו ובעל צורה והיא צורת האות הנראת לעין. ונפש האות היא הנקוד המניעה. ושכלה היא הוראת הכנת חכמתה. ומקריה שחרות הדיו וארך האות ורחבו ועמקו המגלים צורתו כשיעורה.

וקראתי הנפשות נבטאות מפני הדמותם למבטא ואין מבטא באות כי אם, עם שתוף נפשה. והנפש אינה גוף אבל כח הגוף היא כמבטא בחמשה מקומות הפה.

ואלו הן י' ספירות שבעולם הנחשבות.

י' שכלים נפרדים ט' לט' גלגלים ואחד לגלגל העשירי והוא השכל הפועל. והוא הנקרא אצל התשעה שליח צבור או מלך. והוא כי כמו שיסכימו תשעה אנשים לבחור איש אחד להיותו מנהיג התשעה ומנוהו שליח צבור והוא עשירי והוא אחד מן העשרה כן תשעת השכלים מנו את השכל האחד שהוא העשירי להיותו מנהיג את הכל ותחילת הנהגתו היא בעולמו. ואחר כך כולם עונים אחר ברכתיו אמן וקדיש וברכו וקדושה ומודים כולם לסבה הראשונה ית' וית' שמו כמו שתשעת האנשים ושליח ציבור עמהם משבחים לשם. ונס ידוע שהמלך אינו מלך עד שימליכוהו העם ויקבלוהו עליהם למלך ויאמרו **יחי המלך יחי המלך** והמלך והעם עבדי השם ית' וקרא ?? אלה הן נחשבות מפני שיושגו במחשבה. הנה כבר מסרתי לך ל' ספירות שבעולם מנהיגי חלקי העולם.

ואלו עשר ספירות שבשנה הנכתבות.

י' ימי תשובה שמראש השנה ועד יום הכפורים. ונקראו גם אלו נכתבים מפני שאמרו חכמים שהם הימים שכל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון והם ימי הדין לכל. ויום הכפורים הוא יום חתימה לכל מכל. השאר הם ימי הכתיבה ומאז נגזרין כל הגזירות לכל השנה. ואמ' חכמה שלשה ספרים נפתחין ע"ה

כנגד ספר ספור וספר וחלקום לשלש כתות של בני אדם. ואמרו צדיקים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר למיתה. בינוניים מצפצפין ועולים זכו נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים לא זכו נכתבים ונחתמים לאלתר למיתה. ושם נאמר עוד לעניין יחשוב אדם עצמו חציו חייב וחציו זכאי עשה מצוה אחת הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה?. מכלל שהעולם כן תמיד הוא נחשב כאילו הוא חצי זכאי וחצי חייב כקטן כגדול והוא בלא ספק סוד גדול. אבל אין זה מקום ביאורו ??? שם עלו לבארו. והיינו מעבירים הכוונה הראשונה גם אינו ?? מה שאנחנו בו.

ואלו הן עשר ספירות שבשנה הנבטאות.

שבעה שבועות תספור לך מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות. ואלה הם מ"ט יום אשר מפסח ועד שבועות ונקראו אלה נבטאים מפני שאנו מצווים עליהם על היותם נבטאים ונזכרים בפינו ולברך עליהם בכל יום ויום ספירת העומר וכפיהם נאמר, וספרתם לכם ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום. ואמרו מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי. ואל תפלא בשלא ימנה יום החמשים מפני שהוא שליח ציבור לכולם. והוא י"ט מקרא קדש ובעדי נמנו השאר כולם וכיון שהגיע אין צורך להודיע שהגיע כי הכל השיגוהו אחר כל הספירות ושמה תאמר אלה י' ואלה י' ומה עניין זה אצל זה. דע

כי נ' יום הם עיקר שם הקדש בסימן יד"א שהוא יחד אדנ"י והם רמז לחמשים שערי בינה. וכך סודו נ' חמשים נחשבים בי"ה כיצד י' בה' או ה' בי' יצא לך חמשים ויחשבו כל חמשה לאחד בסימן ה' והוא הוא סוד שם אהו"ה כלומר ??? כל חמשה לאחד ותכה חמשה בעשרה יצא החשבון חמשים ועל זה נכלל חשבון שרי עשרות ושרי מאות ושרי אלפים שכולם עשרות שלמים ונכלל עמהם חשבון חמשים להורות על החלוק הנקרא חצי מאה והנה ??? אחד אחוז מן החמשים וכבר רמזנוהו. ועוד ה"ה מרובעים הם כ"ה עם כ"ה והם נ' ועל זה בא ברמז דברי אברהם לשם על אנשי סדום מנ' ועד י' והחסרון היה חמשה ועוד חמשה אחדים ועוד עשרה ועוד עשרה ועוד עשרה. שהיו נ' עם מ"ה ועם מ' ועם ל' ועם כ' ועם י' ולא פחת מי' כי כך היא ??? והוא סוד הנבלמים כנגד הנבלמים. והיו אותם השמות אל"פ להורות על סוד החמשים הנזכרים. וידוע כי חמשה כהנים בנושאם את כפיהם שהם חצי מניין תהיינה לכולם עשר ידות שהן חמשים אצבעות נשואות שהן כדמות תגין מסתכלין למעלה כי נשכח שם המקדש עולה מן הלבבות אל הראשים ונזכר השמות ??? בעיות לא סתום מיד הברכות והטובות והחיים יורדים מלמעלה מכלל העליונים כולן ושוכנים במוחים ומשמיעים ללבבות וזהו וזיו ונגה מקבלים זה מהם ודע כי השמיטין והיובלות נכללין תחת זה הכלל.

ואלו הן עשר ספירות שבשנה הנחשבות.

הן נכללות תחת יומו של הק' הוא אלף שנה והנה קראנום נחשבות מפני שצריכות חשבונות מופלאות והוא שכלל המספרים נכללים תחתיהם. ולזה קצת רומז על דרכיהם.

דע כי הכתוב אמר, "כי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש" (שמות לא' יז'). וכך רמזנו בו למעלה קצת רמז. ואמנם פה יש לנו בו לגלות בעניינו דבר אחר. והוא כי ששת מספרו אלף כמספר תת"ר ובחשבון תשר"ק שהוא קרשת בעצמו והוא תקת"ק והוא שר שר. וכבר נאמר כי מן הארץ ועד הרקיע מהלך חמש מאות שנה. ובין כל רקיע ורקיע חמש מאות שנה. והנה אלף שנה שהם בדמות יום ולילה נחלקים בשני ש"ר ליום ש"ר ללילה. י"ב שעות אלוהיות ליום י"ב שעות אלוהיות ללילה. ויהיה מספר כל שעה מן השעות האלוהיות מ"א שנה ורמ"ג ימים וי"ב שעות מימות החמה. ויעלה מספר י"ב שעות תצ"ב שנה אשר יצאו מן מ"א שנה י"ב פעמים ומספר רמ"ג ימים עוד ב' אלפים ותתקי"ו ימים לי"ב פעמים שהם בכללם ב' שנים ומחצה וב' ימים וכ"א שעות למספר תתקי"ו. ועוד למספר ב' אלפים שנה חבר אליהם ה' וקע"ג יום וי"ח שעות שהם אלפים שנה. שהם ח' שנים פחות ו' יום ויהיה הכל ת"ק שנה חסר ו' ימים. ועוד חבר אליהם קמ"ד שעות שהתקבצו מן י"ב פעמים י"ב שעות שהם ו' יום מן כ"ד שעות לכל יום ויום ויהיה המספר שלם ת"ק שנה שהם חצי יומו של הקב"ה.

וצריך מזה שתתעורר לחשוב אלף ספירות שבהן תכלית ההשגה והם אלף שנים. ורמזם וכחול ארבה ימים. הוא חול הנזכר באיוב שכל העופות אכלו מעץ הדעת והוא לא אכל ממנו. ואמרו עליו בבראשית רבה הכל שמעו לה חוץ מעוף אחד ושמו חול הה"ד "ואומר עם קני אגוע וכחול ארבע ימים" (איוב כט'). ועוד חלקו בו שני חכמים ר' ינאי ור' יודן זה אומר אלף שנים הוא חי לסוף אלף שנה אש יוצאת מתוך קנו ושורפתו והוא משתייר בו כביצה והוא חוזר ומגדל אברים וחיי. וזה אומר אלף שנים הוא חיי ולסוף אלף גופו כלה וכנפיו מתמרטין ומשתייר בו כביצה והוא חוזר ומגדל אברים וחיי.

ויש תחת זאת ההגדה פלאות תמים דעים נעלמים מאד. וכבר ידעת אמרם שאדם הראשון דינו היה לחיות אלף שנה אלא שנתן מהם ע' שנה לדוד המלך. וחיה הוא תתק"ל שנה כמו שכתוב בהגדה. ורמז חול הוא הוא אמרו לפי דרך הנסתר שבו, "אשר שמתי חול גבול לים חק עולם לא יעברנהו" (ירמיה ה' כב'). תבינהו מסוד חק עולם שסודו עמ"ק חו"ל. וסוד חק העולם הוא סוד להט החרב המתהפכת בסוד הים המתהפך

מהשכל כאשר יתהפך וילון הספינה מכח הרוח המרחפת על פני המים. ובהתהפך הוילון מפני הרוח תתהפך הספינה במים ובסיבת הרוח ההוא המשתנה המחלף המתחדש ישתנו ויתחלפו הלבבות של אנשי הספינה. אם לטובה אם לרעה אם למות אם לחיים.

וכן ימי החול שיש מהם שש"ת ימי בראשית והם אלף כל מאה אחת. ורמז לאלף שב"ע ברכו"ת ורמז למאה מאה ברכות שחייב אדם לברך בכל יום ומפני שהם עשר מאות נקראו עשר ספירות. וכן ספירות מחשבות. והם אלף מחשבות נחשבות מן אחד ועד אלף. והנה ימים הם שנים. והחול קיים על חול לא חלקו על זמנו כי דעתם שווה בשאלף שנים הוא חי. ולא חלקו על כמות מה שישאר ממנו כי שניהם אמרו כביצה והוא שיעור חזרו אל הטבע הראשון. שכל עוף נברא ממנו כלומר מן הביצה וגם לו חלקו על טבע גדולו כי טבע כל עוף לגדל אברים וחיות. אבל חלקו על איכות הפסד צורתו והתהפכותו מטבע שלם בפעל אל טבעו שבכח. והוא שזה אמר אש יוצאה מתוך קנו ושורפתו כעניין האומר, "רוחכם אש תאכלכם" (ישעיה לג' יא'). ואמרו ולהט אותם היום הבא מלמד שתצא אש מגופן של רשעים ושורפתן. וזהו אמרם גופו כלה וכנפיו מתמרטין כעניין האומר, "ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם" (מלאכי ג' כא'). אשר גופן כלה וכחותיהם נושרים מאליהן.

והבן המשל והנמשל. ותדע דעת הממשל בזה וממנו תבין תועלתו גם כן.

ואלו הן י' ספירות שבנפש הנכתבות.

עשרת הדברים הנכתבים בלוחות ומהן התפשטו כל העשרות שבתורה בין לטובה בין לרעה. כי לב בנפש כמלך במלחמה. גם עשר אצבעות הידים חמש כנגד חמש גם הם מכלל הנכתבות כי כל האברים דומים לכתיבות בעלות צורות מתחלפות. ולפיכך אין ראוי להאריך בביאור דברים אחרים נגלים. גם עשר אצבעות הרגלים מכלל הנכתבות הן.

ואלו י' ספירות שבנפש הנבטאות.

עשרה שמות שהיה כהן גדול מזכיר ביום הכפורים. וכל עשרה כנגד עשרה הקונים נמשכים אחריהם. וכן עשרה שהם עצם אחד. ותשעה מקרים במאמרות הפילוסופיות. ורבו העשרות בזה המין והם ידועים. גם כל העשרות הנמדדות והנשקלות כננסין תחת זה הכלל. כגון המספרים מאחד עד עשרה ומעשרה עד מאה וממאה עד אלף ומאלף עד רבבה וכן השאר כולן עד אין קץ.

ואלו הן י' ספירות שבנפש הנחשבות.

והן שרשי השרשים. והם עשר נפשות יהודיות של עשרה אנשים מתפללים לשם יתברך תמיד במניין שלם תשעה מתנהגים ואחד חזן מנהיג אותם כי על פיהם הכל מתגלגל אבל לא כל עשרה משלימים הכוונה הזאת כי אם עשרה שיש בהם כהן לוי וחזן ושבעה מישראל כל שכן אם כולם לויים או כולם כהנים וכהן גדול חזן. כי זה תכלית השלמות ועל תנאי שיהיו כל העשרה הנזכרים יודעים את השם לשרתו ולברך בשמו. ועל כל תנאי צריך שיהיה החזן יודע את השם בשם. הנה כבר התבארו לך תשעים ספירות המתגלגלים במציאות מעשר לעשר ושים לבך להבינם יפה.

ואחר שביארתי לך דעת חכמי הקבלה בספירות אומר לך שהכל התחייב מעשר ספירות בלימה ונמנו עמהם הכל מאה. ואין צורך פה לדבר בראשונים ודי במה שספרנו בענפיהם.

ומכאן ואילך אחבר אל מה שקדם דרכי צירוף האותיות וכבר נכתב בספר היצירה גם על שכתוב בו אסמוך בפירוש דבריו ועל כן לא אכתוב פה דבר בפירושו ולא עוד אלא שכבר פירשתי גם אני בפירוש מיוחד לעצמו גם פירושו רבים ולולי תועלת צירוף האותיות והיותו הכרחי לדעת סדריו ומועיל מאד בידיעת השם לא הייתי כותב בו דבר ממנו ועל כן

לא אכתוב ממנו כי אם ההכרחי והמועיל והצריך להודיעו לחכמים בלבד והשאר יבוקש במקומותיו וימצא כמו שהוא להעמיק בעניין זה אחר דברי אלה הרשות בידו וישר כחו.

דע כי צירוף האותיות הוא הדבר הראשון שהמקובל מלמד למקובל אחר מכיון שהוא בעל מדות טובות ירא שמים שונא בצע אוהב האמת רודף לשם צנוע נדיב לב שפל רוח נוהר מעבירה שומר מצוה חכם מבין משכיל אוהב הלמוד זריז משתדל לדעת התורה לשמה. שמח בשמעו דבר חכמה מפי כל אדם מתחבר אל החכמים אוהב הספרים ומכבדם אוהב את אוהביהם ומכבד את יודעיהם דעתו תמיד עם החכמים ואפילו בעת העלמם ממנו חושק לדעת את השם בשם לא מצד הגמול שיהיה לו ממנו ולא מפני פחד ענשו אם לא ידענו אלא מפני שנתאמת לו סוד המציאות בהויה ובהפסד ונגלה לו סתר מתן תורה וידע כי עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר והכיר כי האמת ואפילו אם היא כנגד מחשבתו היא ראויה שתאמן מצד היותה אמת ובקש אחר כל אלו המדות הטובות ודומיהן להיותו מכלל אותם השלמים שהוציאו שכלם מן הכח אל הפעל וחתר לדעת באיזה דרך ישיג זה אם על פי רוב למוד מקרא או משנה או התלמוד או החכמה או הקבלה. ושאל על זו שאלה למקובל שעבר בכל על כולן ואמר לו רבו בזה דע כי כל הלימוד שקדם לקבלה היה כדי להגיע אל הקבלה כי היא ראשית כל החכמות ואחריתן. ואם יקבל התלמיד זה הדבר מרבו אז ראוי להתחיל ללמדו לקבלה למסור לו דברים כלליים

כגון הספירות הנזכרות המזדות ואחר כן יורנו דרך צירוף האותיות זו.

ב' אבנים בונות ב' בתים א"ב, ב"א. ג' בונות ו' בתים אב"ג, אג"ב, בג"א, בא"ג, גא"ב, גב"א. ד' בונות כ"ד בתים. ה' בונות ק"כ בתים. ו' בונות תש"כ בתים. ז' בונות ה' אלפים ומ' בתים. מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכול לדבר ואין האזן יכולה לשמוע. כך כתוב בספר.

ורצה להודיע בזה שהעולם כולו נברא בצירוף האותיות וכפי מערכותם נערכו כל המערכות והתחתונות מסוף העולם ועד סופו. והודיענו שהשם פועל פעולות באותיות של אש וכתבם על לוחות של שלג הנקראים אש שחורה על גבי אש לבנה.

ובדעתינו דרכי צירוף האותיות נדע דרכיו שבהם פעל פעולותיו יתברך כמו שכתוב בספר יצירה. עשרים ושתים אותיות חקקן חצבן שקלן המירן צרפן וצר בהן נפש כל יצור וכל העתיד לצור. וכל בעל קבלה יודע שזו עדות ברורה עם דעתו אשר בצלאל היה יודע לצרף אותיות שבהן נבראו שמים וארץ. ועם דעתו מה שנאמר בבראשית רבה, "אמרת יי צרופה מגן הוא לכל החוסים בו" (שמואל ב' כב' לא'). ושם אמרו לא נתנו המצות אלא לצרף בהן את האותיות) א"ה בגירסתינו כת'

לצרף בהן את הבריות). וכל אלה וכמה כיוצא בהם בכל מקום למכירה הם עדים ברוכים נאמנים ליודעיהם על אמיתת הקבלה וצריך עוד לצרף האותיות ארבע ארבע כפי סכלן אבגד עד זחטי ועד כל הצירופים ועל כן אכתוב צירוף הראשונים פה.

אבגד אבדג אגדב אגכד אדכג אדגב

בגדא בגאד בדאג בדגא באגד באדג

גדאב גדכא גאכד גאדב גכדא גבאד

דאבג דאגב דבגא דבאג דגאב דגכר

ודע שצריך שתדע גם זה שאכתוב בסדריו המופלאים.

א א ג ה ז ט	ג ה ז ט א	ה ז ט א ג	ז ט א ג ה	ט א ג ה ז
א ג ה ט ז	ג ה ז א ט	ה ז א ג ט	ז ט א ג ה	ט א ג ה ז
א ג ז ט ה	ג ה ט א ז	ה ז א ג ט	ז ט א ג ה	ט א ג ה ז
א ג ז ה ט	ג ה ז א ט	ה ז א ט ג	ז ט א ג ה	ט א ג ה ז
א ג ט ה ז	ג ה א ז ט	ה ז ג ט א	ז ט א ג ה	ט א ז ג ה
א ג ט ז ה	ג ה א ט ז	ה ז ג א ט	ז ט א ג ה	ט א ז ג ה

שפר

אמרי

טגהזא	זאגהט	הטאגז	גזטאה	אהזטג
טגהאז	זאגטה	הטאזג	גזטהא	אהזגט
טגזאה	זאהטג	הטגזא	גזאהט	אהטגז
טגזאה	זאהגט	הטגאז	גזאטה	אהטזג
טגאהז	זאטגה	הטזאג	גזהטא	אהגזט
טגאזה	זאטהג	הטזגא	גזהאט	אהגטז
טהזאג	זגהטא	האגזט	גטאהז	אזטגה
טהזגא	זגהאט	האגטז	גטאזה	אזטהג
טהאגז	זגטהא	האזטג	גטהזא	אזגהט
טהאזג	זגטהא	האזגט	גטהאז	אזגטה
טהגזא	זגאהט	האטגז	גטזאה	אזהטג
טהגאז	זגאטה	האטזג	גטזאה	אזהגט
טזאגה	זהטאג	הגזטא	גאהזט	אטגהז
טזאהג	זהטגא	הגזאט	גאהטז	אטגזה
טזגהא	זהאגט	הגטאז	גאזטה	אטהזג
טזגאה	זהאטג	הגטזא	גאזהט	אטהגז
טזהאג	זהגטא	הגאזט	גאטהז	אטזגה
טזהגא	זהגאט	הגאטז	גאטזה	אטזגה

יבדוח	חיבדו	וחיבד	דוחיב	בדוחי
יבדחו	חיבוד	וחידב	דוחבי	בדויח
יבוחד	חידוב	וחבדי	דויבח	בדחיו
יבודח	חידבו	וחביד	דויחב	בדחוי
יבחדו	חיובד	וחדיב	דובחי	בדיוח
יבחוד	חיודב	וחדבי	דוביח	בדיוח

בו חיד	דחיבו	ויבדח	חבדוי	ידוהב
בוחד	דחיוב	ויבחד	חבדיו	ידובח
בוידח	דחבוי	וידחב	חבויד	ידחבו
בוידח	דחביו	וידבח	חבודי	ידחוב
בוזחי	דחויב	ויחבז	חבידו	ידבוח
בוזיח	דחובי	ויחזב	חביוד	ידבחו
בחידו	דיבוח	ובדחי	חדויב	יוחדב
בחיוד	דיבחו	ובדיח	חדובי	יוחבד
בחדוי	דיוחב	ובחיד	חדיבו	יובדח
בחדיו	דיובח	ובחדי	חדיוב	יובחד
בחויד	דיחבו	וביחח	חדבוי	יודחב
בחודי	דיחוב	וביחד	חדביו	יודבח
בידוח	דבוחי	ודחיב	חויבד	יחבדו
ביזחו	דבויה	ודחבי	חוידב	יחבוד
ביוחד	דבחיו	ודיבח	חובדי	יחדוב
ביודח	דבחוי	ודיחב	חוביד	יחדבו
ביחדו	דביוח	ודבחי	חודיב	יחובד
ביחוד	דביחו	ודביח	חודבי	יחודב

ראה גם ראה פלאות תמים דעים במערכות הצירופים ולמד תחילה דרכי צירופם ועירובם וגלגולם וסדוריהם. ואח"כ אלמדך החכמה בנתיבותיהם. ואם תרצה לצרף בסדר שלא תטעה בו לעולם ותגיע לידיעתו בשלמות עיין בו ותראה צורת הסדר ותמצא כאילו שני אנשים במ דרו להיות שרי צבא בחילוף זה בזה מיום ליום עד שנצתווה ראובן על דרך משל

להלחם ביום הראשון על עיר אחד ונסדר שיהיה הוא נקרא תחילה אל החומה ואחריו סודר שמעון להיות שני לו ביום ההוא בעצמו בקריבת המלחמה. והיה הסדר על שניהם ראובן ושמעון בדמות סימן ראשי שמותיהם והוא ר"ש. וביום השני סודרו להפך והוא שיהיה השני ראשון והראשון שני בסדר שמעון ראובן בדמות סימן ש"ר. וזה הסדר המעולה בו נסדרו כל מעלות הנמצאים ובו נתהפכו.

ומפני שתכיר מקום הייחוד תבין מזה כי אות אחת אין לה היפוך לעולם אם היותה יחידה אין לה דרך להתחבר כי היא הכל בדמותה על דרך משל. ואם היותה רבים בעלי צורה אחת כגון א'א'א' אינם מקבלים צירוף ואם היו כמה אלפים ורכבות. והנה יש שם עצמים נבדלים מעצמים אחרים בעצמות כגון הסוגים והמינים המתחלפים בעצם בצומח ובחי. ויש שם אישים מתחלפים במקרה לא בעצם כגון ראובן ושמעון שהם אחד בצורה והיא עצם האדם ואינם אחד במספר כי הם שנים. ואחר שיש ביניהם זה המין מן החילוף בו יהפכו וישתנו ויתחלפו כסדר מערכותיהם בקדימה ובאיחוד. ויש שם אישים מתחלפים בעצם. וכל שכן במקרה כגון החמר והשור הפרטים אשר בבית על דרך משל וזה מפני שהעצם אחד והמקרים רבים. ויתחייב מזה שירבו המתחלפים במקרה כפי חילוף המקרים הרבים ולא ירבו בלבד המתחלפים בעצמים ואע"פ שהעצמים אישים או מינים או סוגים או מינים ממינים או סוגי הסוגים ונערכים כל האמצעים בין מיני המינים עד האדם שהוא

המין האחרון ובין סוגי הסוגים עד העצמים העליונים ותשעת המקרים העליונים הידועים שהם עשרה. ואלה הן כולם: **עצ"ם, כמו"ת, איכו"ת, מצטר"ף, מת"י, אנ"ה, מצב"י, קניי"ן, פוע"ל, מתפע"ל.** ובאלה השתנו והתחלפו והתהפכו בהם העיניינים כולם כמו שהתבאר בספר המאמרות של הגיון והתחלפותם בחמשה דרכים הנמצאים בספר המבוא שהם: הסוג, והמין, וההבדל, והסגולה, והמקרה. כי אלה הם העיניינים ??? כולם מתגלגלים במ עד היום תמיד. וכבר אתה רואה מהם שאפילו אלו סודרו ?? והם טבעי המציאות ואיך לא יסודר הכל בשמו ית' וכ"ש שכבר נודע שכל סדרי המציאות נסדרים זה מזה וזה מזה. ואמנם הסדרים התחתונים נסדרו בסדר הסדרים העליונים וסדרי צירוף האותיות קדמו לכל סדר עליון או תחתון וא"כ היודעם הנה ידע כל הסדרים כולם עליונים ותחתונים ולפיכך סדרתי סודם בעשר ספירות חמש כנגד חמש נפרדים כנגד זוגות וזוגות כנגד הנפרדים לעצמם והזוגות לעצמם. ?? להם ?? עם זוג ונפרד עם זוג ונפרד כגון צירוף א'ב'ג'ד'ה' ועוד זוג עם נפרד ?? נפרד זוג בצירוף וכה ו'ז'ח'ט'י' ומן המצורפים תקח ראייה לכל צירוף מתחלף. ואמנם עוד אצרך לך אלה ג"כ מפני עירובם בלא דילוג צורת מספרם והם שנסדרו על סדר החשבון הישר והראשונים נסדרו בערוב דלוג אחד ויצאו הזוגות לעצמן והתחברו הנפרדים ובצירוף הזוגות יצאו הנפרדים והתחברו הזוגות יחד לעצמם בעירוב דילוג. ומאלה ומאלה תבין הכוונה במה שאני השתדלתי לבארו.

האבגד	דהאבג	גדהאב	אבגדהא	אבגדה
האבדג	דהאגב	גדהבא	האבגדה	אבגדהד
האגדב	דהאבג	גדאבה	בגהאד	אבדהג
האגבד	דהאגב	גדאהב	אבגדהד	אבדהגה
האדבג	דהגאב	גדבהא	האבגדה	אבדהגד
האדגב	דהגבא	גדבאה	בגאהד	אבדהדג

שפר

אמרי

אגדהב	בדהאג	גהאכד	דאבגה	הבגדא
אגדבה	בדהגא	גהאדב	דאבהג	הבגדא
אגהבד	בדאגה	גהבדא	דאגהב	הבדאג
אגהדב	בדאהג	גהבאד	דאגבה	הבדגא
אגבדה	בדגהא	גהדאב	דאהבג	הבאגד
אגבהד	בדגאה	גהדבא	דאהגב	הבאדג
אדהבג	בהאגד	גאבדה	דבגהא	הגדאב
אדהגב	בהאדג	גאבהד	דבגאה	הגדבא
אדבגה	בהגדא	גאדהב	דבהאג	הגאבד
אדבהג	בהגאד	גאדבה	דבהגא	הגאדב
אדגהב	בהדאג	גאהבד	דבאגה	הגבדא
אדגבה	בהדגא	גאהדב	דבאהג	הגבאד
אהבגד	באגדה	גבדהא	דגהאב	הדאבג
אהבדג	באגהד	גבדאה	דגהבא	הדאגב
אהגדב	באדהג	גבהאד	דגאבה	הדבגא
אהגדב	באדגה	גבהדא	דגאהב	הדבאג
אהדבג	באהגד	גבאדה	דגאבה	הדגאב
אהדגב	באהדג	גבאהד	דגבהא	הדגבא

וזחטי	זחטיו	חטיוז	טיוזח	יוזחט
וזחית	זחטוי	חטיוז	טיוחז	יוזטח
וזטיח	זחיוט	חטויז	טיזחו	יוחטז
וזטחי	זחוט	חטויז	טיזוח	יוחזט
וזיחט	זחוט	חטזיו	טיחוז	יוטזח
וזיטח	זחויט	חטזוי	טיחזו	יוטחז

והטיז	זטיוח	חיוזט	טוזחי	יזחטו
והטזי	זטיחו	חיוטז	טוזיח	יזחוט
והיזט	זטוחי	חוזטי	טוחיז	יזטוח
והיטז	זטויח	חוזיט	טוחזי	יזטחו
והזטי	זטחיו	חיוטז	טויזח	יזוחט
והזיט	זטחוי	חוטזו	טויחז	יזוטה
וטיזח	זיוחט	חוזטי	טזחיו	יחטוז
וטיחז	זיוטח	חוזיט	טזחוי	יחטזו
וטזחי	זיחטו	חוטזי	טזיוח	יחוזט
וטזיח	זיחוט	חוטזי	טזיחו	יחוטז
וטחיז	זיטוח	חויזט	טזוחי	יחזטו
וטחיזי	זיטחו	חויטז	טזויח	יחזוט
ויזחט	זוחטי	חזטיו	טהיוז	יטוזח
ויזטה	זוחיט	חזטוי	טהיזו	יטוחז
ויחטז	זוטיח	חזיוט	טהוזי	יטזחו
ויחזט	זוטחי	חזיטו	טהויז	יטזוח
ויטזח	זויחט	חזוטי	טהזיו	יטחוז
ויטחז	זויטח	חזויט	טהזוי	יטחזו

הנה כבר סדרתי לך סדרי הספירות, מצורפים בארבע צורות חמש כנגד חמש ואמנם יש לך לדעת שעדיין נשארו בהם צירופים רבים. ואני אעוררך על כולם אחר אלה. אבל מתוך ידיעת סדר אחד מהם תדע כל סדריהם. שכן דרך כל סדר כללי שלם ממקצת פרטיו תבין כל כללו. כמו שמתוך ראותך פיל

אחד ושנים ושלשה וארבעה וחמשה כ"ש עשרה או מאה או אלף תכיר כל מין הפיל שבעולם ותקחנו ככה מצוייר ונשמר במחשבתך ותכלול כל מינו ויקרא אצלך כל מינו מושכל אחד היות פרטיו מורגש ויקרא ג"כ מדומה אחר העלמו מהרגשך ואין כח בדמיון לציירו באמת. אבל מפקידו ביד השכל המשיג הדברים המושגים לו מצד מהותם ואמיתתם. וכמו שתבדיל בהרגש בין כל פרט ופרט מאישי כל מין ומין כך תבדיל בהרגשך בין כל פרט ופרט מאישי כל מין ומין ממיני הצירוף המתחלף כי מחילוף הצירוף התחלפו האישים והמינים והסוגים על כן צריך שתעיין בכל אות ואות מצורפת וכסדרה ובכל תיבה ותיבה ובבמערכתה ואז תבין כוונות אלהיות ביצורים הנבראים המצורפים המתחלפים.

ועתה ארמוז לך כל הראשית שעליו תספור כל ספירה ותסמוך עליהם.

ה	ד	ג	ב	א
הו וה	דה הד	גד דג	בג גב	אב בא
י	ט	ח	ז	ו
יא אי	טי יט	חט טח	זח חז	וז זו

הנה אלה כולם הם שנים והוא סדר הצירוף הראשון שממנו מהפכין ותלקח ראיות על הנשארים מפני שאלו כולם חמשים אותיות. עשר מהם ראשי הראשים. והם הנקראים עשר ספירות היחוד שהם אחדים מיוחדים כל אחד הוא עומד בעצמו. כלומר שאינו מצורף עם חבירו צירוף עצמי בשום צד ולפיכך לא יקבל שום צירוף לבדו אבל בהצטרפו עם זולתו יצורף לפי הרכבת החבור באותיותיו רבים או מעטים. ועל כן חברתי עוד מ' אותיות מורכבות שתיים שתיים. עד שהתהפכה כל תיבה פעמים והיה סודם מיב' אל מ' אותיות מורכבות שהם כ' תיבות גם י' אותיות פשוטות שבהם נתלו כל הכחות ולפיכך התעורר לדעת מהם סוד א"ב, א"ג, א"ד, א"ה, גם ב"ג, ב"ד, ב"ה, וכן ג"ד, ג"ה. וכן כולם אלף עם כולם דרך ישרה. וכולם עם אלף בהפכיהם מן א' עד י' עם חללתם שנים שנים. וכן תעשה להם ג' עם הנשאר כולו, אב"ג, אב"ד, אב"ה, וכן כולם בצירופם מן א' עד י' כלומר עם חמש וחמש. כי אין לך צורך לעבור גבול החמש מפני שהיה עולה צירוף שש אותיות לחשבון תש"כ. ואין לך צורך לעבור גבול כח הכפל מפני פחד הכימ"ה כי כבר אמרתי לך סוד נ' אותיות שחסרו ממנה כי די לך שתבא עם זו הידיעה אל חדרי תימן שזהו המכוון מכל מורכב מטפת זרע כן אדם כי הגלגול מחמש לחמש מורה על קיום נצחי מן ה' פשוט אל ה' מורכב כמו אב'ג'ד'ה' וממנו אל ה' מרובע אשר ארכו ורחבו שווים ואלה י"ה ואלה כ"ה וממנו אל ה' מעוקב אשר ארכו ורחבו שווים והן קכ"ה והוא סימן כהני"ם והנה כח ה' הוא כח הסנ"ה וסימנו יהו"ה ה' נס"י והרמז עליו, "לא ידון

רוחי באדם לע'לם בשגם הוא בשר והיו ימיו מאה ועשרים שנה" (בראשית ו' ג'). ואמרו בשגם זה משה וכך היו ימיו. גם ג' פעמים עלה בהר ועמד שם בכל פעם מ' יום ולילה והוא רמז קבלת צורת הזכר למ' יום וצורת הנקבה לפ' יום וכנגדם ימי נידות הלידה ז' לזכר וי"ד לנקבה. וימי הטוהר ל"ג לזה וס"ו לזאת רמז לניקוד סגול שנים ואחד.

ולפיכך היה הכל ק"כ, מצירוף חמש אותיות הנזכרות וככה תעשה מן השאר של ג'ג' עד סופם בג"ג, בג"ה, בג"ו. וכן הכל גם ג"ה, ג"ו, ג"ז, עד סופם בג' בגלגול י' אל א' כמו שרמזתי לפני זה. כלומר בהגיעך אל גט"י טור גלגל אל גט"א גט"ב אבל לא תכפול בהם שתי אותיות וכל שכן יותר במקרה כי אם בעצם. כלומר שיביאך סדר הצירוף אל כפלו כגון גט"ג אחר גט"ב כי זה הכרח הסדר. וכן הכרח סדר א'א'ב'ב'ג'ג'ג' משלש שלש גם א'א'א'ב'ב'ב'ב' מארבע ארבע. גם כן א'א'א'א' מחמש חמש וכבר צויתך שלא תעבור על החמש כי שם סוד הגבול וכח הגמול.

ולפיכך היו ה' פעמים אור במעשה בראשית של יום אחד כנגד חמשה חומשי תורה. ולפיכך נחתם השם שהוא יה"ו באות ה' שהיא א"ד והוה ו' סוד החותם שגם הוא ה"א ונודע זה משם אהי"ה כלומר מן א' עד ה"א שהם אבגד"ה מצורפים שמספרם י"ה. ולפיכך בא עוד עשרת העדים בלוח אבן כתובים אותיות י"ש ובלוח אבן כתובים אותיות י"ש ונחלקו חמש כנגד חמש. והיו בין א"ש בי"ן א"ש וסוד בי"ן הוא מספר כל טור וטור

שבו ס"ב אותיות ומספרם ה' פעמים עולים י"ש והסוד י"ש סב"ה לימין גם סב"ה לשמאל ודעם. ומזה תבין כי יש בינה לימין גם יש בינה לשמאל כי סוד י"ש ימי"ן שמא"ל והנה רמזם שבע"ה שבע"ה זכר ונקבה וכשתחליף ב' בכ' לפי סוד "בצלמנו כדמותנו" בחבור י"ש ואי"ן בחבור תהו ובהו כי תה"ו יש מאין ברמז א"ע יהו"ה הוא שמ"י ובחבור אהי"ה עם וה"ו אם תבין סוד שתי הסבות מן כ"ב ומן כ"ו של בצלמנו כדמותנו ותדע איך העניינים מתגלגלים מסב"ה אל סב"ה ומן אינ"ו אל אינ"ו ומן י"ש אל י"ש בגלגול רל"א שערים לפנים ורל"א שערים לאחור.

ואמנם כמו שגלגלת גלגלי השנים וגלגלי השלשה כן צריך שתגלגל גלגלי הארבעה וגלגלי החמשה כגון אבג"ד עם כל גלגוליו. וכן בגד"ה, וכן גדה"ו, וכן דהו"ז, וכן הוז"ח, וכן וזח"ט, וכן זחט"י, וכן חטי"א, וכן טיא"ב, וכן יאב"ג. והנה ?? ראשי הצירופים עד ארבעה. וצריך להשלימם עם גלגוליהם כולם עד שובם אל גלגול החמש בהכרח כגון אבגד"ה, בגדה"ו, גדהו"ז וכן כולם עד סופם.

הנה כבר הודעתוך לסדר הצירוף כולו וממנו תדע השאר כולה ג"כ. ואמנם אחר שסדרתי יפה יפה שים לבך לעיין בערכי

הסדר כולם קצתם עם קצתם ומהם עם מה שאכתוב עוד בע"ה תתחכם ותודה ליה.

דע כי התחלת הקבלה ללמדך סדר מהלך הצירוף הוא שאתה צריך לדעת מכלל כי אחר שמשתי האותיות אתה עושה ארבע שתיים לפנים ושתיים לאחור זה הפך זה. הנה יעלה על הסכום שני מיני מספרים אחד לאותיות שהן ארבע ואחד לתיבות שהן שתיים. וצריך שתכלול שני המינים תמיד. והנה יהיו שש. ואם זה הכלל תדע כי לעולם המספר המתחייב מן הצירוף הקרוב לזה שאתה בו והוא הכח אחריו מיד הדבק אליו מצד סדר המספר הישר מבלי דילוג מספרו כלומר מן ב' אותיות אל ג'. ומן ג' אל ד', ומן ד' אל ה'. וכן עד הסוף. כי מן הנגלה תדע העולם והוא כי תוספת אות אחת על כל צירוף וצירוף יבנה בנין אותה האות. לפי שיתיפה אל מה שעבר מן הצירוף כמניין תיבות כמתחייבות מן הבא במניין אותיות ותיבות של הצירוף הקרוב שעבר כגון שתאמר שאותיות ותיבות של אב"ג המצורף עלו ו' י"ה שהם כ"ד ותיבות צירוף אבג"ד הקרוב אל אב"ג בתוספת אות אחת והיא ד' בונות כ"ד בתים שהם כ"ד תיבות וכן כולם אלו הגיעו לצירופים של כ"ז אותיות או עד אין קץ בשינוי הצורות של האותיות אבל מונים זה עד כ"ב ועולה הרבה.

ואחר שקבלת זה צריך שתקבל עוד כי צירוף כל אות כפולה מעכבת חצי הצירוף. וזה סוד גדול במערכה ומורה שכל חצי הוא חצי השלם ושכנגדו הוא הכפל. הכפל כפל השלם והכפלים מתרכבים לפנים על דרך התוספת תמיד כמנהג תוספת אות אחת או יותר מצירוף לצירוף והחצאים כנגדם מתפשטים לאחור על דרך החסרון תמיד כמנהג חסרון או אחת או יותר מצירוף לצירוף. וזהו סוד כל שווה ופשוט ומורכב כגון שתאמר כי השנים חשבון שווה בערך אחד מערכי החשבונות וכפלו ארבעה וחציו אחד. וכן ארבעה שווי אחד וכפלו שמונה וחציו שנים וביאור הסוד לפי זה הערך הוא כי החצי הוא שרש והשווי מרובע לפי השרש והכפל מעוקב לשרש. ויש לכל חשבון וחשבון סגולה מיוחדת. וזו הסגולה היא לשניה בלבד עם הארבעה שהוא כפלו ועם השמונה שהוא כפל כפלו לפי שרשו ולפי מרובעו ולפי מעוקבו. אבל אין שאר החשבונות כן.

וכבר התבאר בספרי **"חכמת המספר"**. ודע כי חכמת המספר היא צריכה להיותה ידועה לבעלי הקבלה בחכמת הלשון במבטא. מפני ששתיהן בדמות כלים להשגה עם חכמת המכתב כמו שבארנו למעלה בתשעים ספירות. ומזה תדע כי טורי עשרת הדברים שהן ס"ב א"ד אותיות לכל טור קם. אנ"א, לכ"ת, מאמ"ר. לפי סימן ראשי הטורים. והם, פל"ע, אי"א, ללב"ך, לפי סופי הטורים. והרוצה לבחון זה יעיין בעשרת הדברים הראשונים בספר מדוייק וימצא כל אותיותיהם תר"כ

שהן כת"ר לזוכים או כר"ת לחייבים. וסימן תיבותיהם עק"ב וסודו מקב"ל הזוכה מהן כת"ר בראשית. רמז "עקב ענוה יראת יי" (משלי כב' ד'). "ראשית חכמה יראת יי" (תהלים קיא' י'). וחצ"ים י"ש ורביעיתם קנ"ה, חברם ותמצאם נשיק"ה. והכלל שנ"י ההרי"ם עשרי"ם שערי"ם. וכבר תמצאם מסודרים לפנים כ"ב י' מימינים וי' משמאלים. וסימן סופי הטורים הראשונים המימינים, ימ"ה, לכ"י, מאי"ע. וסימן ראשי הטורים השניים המשמאלים, מע"י, שו"כ, עתכ"ך.

וכל טור וטור יורד יש"ר ובו י' אותיות עד הגיעם אל א"ל מן י' אל י' שהם א"ל פעמים י'. או אמור י' פעמים א"ל והכלל י"ש י' א"ל. והסוד יש עשר ספירות בדמות י' אצבעות ויש עשר ספירות באצבעות עשר בדמות אצבעות ידים הפועלות. ועשר אצבעות הרגלים והמתנועעות. וברית הלשון למעלה מעלה וברית המילה למעלה של מטה. הלשון מקבל שפע מן הלב של מטה ממכון שבתי ומקבל שפע מן המוח שהוא מלמעלה במקום שכינתו. והמילה מקבלת שפע מן הביצים של מטה ממנה ומקבלת שפע מן הכליות שהם למעלה ממנה במערכת מעון ישיבתן.

ופקה עיני לבך ותבין עוד מה שאצרף בדמות צירוף כדורי עם היות עגול שלשת עגולות שתוכם עגול קטן והדבר העולה לפי השמות ומתפשט מו א"ל עד שד"י וממנו עד יהו"ה וממנו עד

אדנ"י מהפנימי אל החיצון בצורת התוספת מן ב' צירופים אל ו' צירופים ומהם אל י"ב צירופים ומהם אל כ"ד צירופים ומהם ומדומיהם תכיר הנשאים.

ומזה עם מה שיכתב אחריו יתעורר לבך משנת שכחהו ותכיר עצמך ותדע את אלהיך ותעבדהו באמת ובתמים אם תרצה ותזכה ותנחל שני עולמים בע"ש ש"ה. ואין לך מעלה למעלה מזו.

ועיין בזאת הצורה ובבאות אחריה כי שינויי צורות הצירוף חיובי המציאות הראשונים. ומהם התחייבו כל השינויים בברואים מן הגלגל המקיף בכל עד הנקודה האמצעית.

ראה פלאות תמים דעים בזה העיגול ואני אפרשם לך עפ פרשי השאר לפנים בעזר' הצור.

שפר

אמרי

כאן

בא

הציור

העגול

ד א ב ג

ג ד א ב

ב ג ד א

א ב ג ד

ד א ג ב

ג ד ב א

ב ג א ד

א ב ד ג

ד ב ג א

ג א ב ד

ג ד א ב

א ג ד ב

ד ב א ג

ג א ד ב

א ב ד ג

א ג ב ד

ד ג א ב	ג ב ד א	ב א ג ד	א ד ב ג
ד ג ב א	ג ב א ד	ב א ד ג	א ד ג ב

הנה אלה כ"ד בתים על צורה שנית מהכ"ד המצורפים למעלה. ואמנם שתי הדרכים הם להורות המערכות. וזה כי מצד אחד אתה מונה בראשונים לפי רוחב הטור ו' פעמים ד' שהוא האורך בערך לצורת הדף והם כ"ד. אבל באלה אתה מהפך ואומר ד' פעמים ו' גם כן הם כ"ד. כי החשבון שווה אך נשתנו המערכות מצורת אורך לצורת רחב ומצורת רחב לצורת ארך. וזה כולו לפי צורת הכתיבה ההולכת ישרה ביושר הטור. אבל ידוע כי כשישוער הרחב לא ישוער אלא לפי הארך. כי הארך הוא צורת הקו המתואר במלת ארוך והשטח רחב. והקו קודם בטבע לשטח ועל כן ציירתים שניהם לתת את של זה בזה. ועתה אציירם לך בשם הקדש לפי מערכות הכנוי.

אדני	אדינ	אניד	אנדי	אינד	אינד
דניא	דנאי	דיאנ	דינא	דאני	דאינ
ניאד	נידא	נאידי	נאדי	נדיא	נדאי
יאדנ	יאנד	ידנא	ידנא	ינדא	ינדא

הנה זאת מערכה אחת ועוד אצייר לך אחרת כדי לכלול בהם כל מערכות הציירוף לפי הנכתב שהן ארבע מערכות לפי אפשרות המכתב אחת כדורית ואחת ארוכה ואחת רחבה וארוכה ואחת כולה זו על גב זו. ואמנם הכדורית היא עגולה כי אי אפשר לצייר במכתב על גוף רחב צורה כדורית. וזו היא עוד הצורה הרביעית ואחריה אכתוב צורה עשרת הדברים נחלקת לשני חלקים.

א	ד	נ	י
א	ד	י	נ
א	נ	י	ד
א	נ	ד	י
א	י	ד	נ
א	י	נ	ד
ד	נ	י	א

י א נ ד
 נ א י ד
 א נ י ד
 י נ א ד
 נ י א ד
 ד א י נ
 א ד י נ
 י ד א נ
 ד י א נ
 א י ד נ
 י א ד נ
 נ ד א י
 ד נ א י
 א נ ד י
 נ א ד י
 ד א נ י
 א ד נ י
 נ א ד י
 ד א נ י
 א ד נ י

י	ר	צ	מ	צ	ר	א	מ	כ	י	ת	א	צ	ו	ה	ר	ש	א	כ	י	ה	ל	א	ה	ו	ה	י	י	כ	נ	א
מ	מ	מ	י	מ	ש	ב	ר	ש	א	ה	נ	ו	מ	ת	ל	כ	ו	ל	ס	פ	כ	ל	ה	ש	ע	ת	א	ל	י	נ
ה	ל	א	ה	ו	ה	י	י	כ	י	א	נ	כ	י	כ	מ	ד	ע	ב	ד	א	ל	מ	ו	ל	ה	ו	ח	ת	ש	ת
ל	ו	י	ב	ה	א	ל	מ	י	פ	ל	א	ל	ד	ס	ה	ה	ש	ע	ו	י	א	נ	ש	ל	מ	י	ע	ב	ר	
כ	ז	א	ו	ש	ל	ו	מ	ש	ת	א	א	ש	ר	י	ש	א	ת	א	ה	ו	ה	י	ה	ק	נ	י	א	ל	י	
י	ה	ל	א	ה	ו	ה	י	ל	ת	ב	ש	י	ע	י	ש	ה	מ	ו	י	ו	כ	ו	ת	כ	א	ל	מ	ל	ת	

מ	י	מ	י	ת	ש	ש	י	כ	כ	י	ר	ע	ש	ב	ר	ש	א	כ	ר	ג	ו	כ	ת	מ	ה	ב	ו	כ	ת	מ
א	ה	ו	ה	י	כ	ר	ב	נ	כ	ל	ע	י	ע	י	ב	ש	ה	מ	ו	י	ב	ח	נ	י	ו	מ	ב	ר	ש	א
י	ה	ל	א	ה	ו	ה	י	ר	י	א	ה	ד	מ	ה	א	ל	ע	כ	י	מ	י	נ	ו	כ	ר	א	י	נ	ע	ר
ע	ר	ת	ש	א	ד	מ	ה	ת	א	ל	כ	ע	ר	ת	י	ב	ד	מ	ה	ת	א	ל	ר	ק	ש	ד	ע	כ	ע	ר
פ	ל	ע	ל	י	מ	ר	ה	א	מ	י	ה	ל	א	כ	ל	ה	י	ה	י	א	ל	מ	י	ד	ב	ע	ת	י	ב	מ
ל	צ	ר	א	ל	ת	ח	ת	מ	מ	י	מ	ב	ר	ש	א	ו	ת	ח	ת	מ	צ	ר	א	ב	ר	ש	א	ו	ל	ע
ע	ו	מ	י	ש	ל	ש	ל	ע	מ	י	נ	ב	ל	ע	ת	ב	א	נ	ע	ו	ד	ק	פ	א	נ	ק	ל	א	כ	י
א	ש	ו	ל	כ	י	ה	ל	א	ה	ו	ה	י	מ	ש	ת	א	ש	א	ש	ת	א	ל	י	ת	ו	צ	מ	י	ר	ש
י	ע	ש	ו	ד	ו	ע	ב	ת	ע	י	מ	י	ש	ש	ו	ד	ק	ל	ת	ב	ש	ה	מ	ו	י	ת	א	ר	א	ו
א	ו	כ	ד	ב	ע	כ	ת	ב	ו	כ	ו	ב	ו	ה	ו	ת	א	ה	כ	א	ל	מ	ל	כ	ה	ע	ת	א	ל	כ
ל	כ	ת	א	ו	י	ה	ת	א	צ	ר	א	ה	ת	א	ו	מ	י	מ	ש	ה	ת	א	ה	ו	ה	י	ה	י	ש	ע
ל	כ	מ	א	ת	א	ו	כ	י	ב	י	כ	ב	ד	א	ת	א	ו	ה	ו	כ	ד	ק	י	ת	ו	ב	ש	ה	ת	י
ב	ה	נ	ע	ת	א	ל	ב	נ	ג	ת	א	ל	פ	א	נ	ת	א	ל	ה	צ	ר	ת	א	ל	כ	ל	נ	ת	נ	כ
כ	ע	ר	ל	ר	ש	ר	ל	א	ל	כ	ו	ו	ר	ו	ה	ו	ר	ו	ש	ו	ת	ו	ו	א	מ	ו	ד	ו	ע	ו

הנה כתבתי לך

אותיות עשר"ת הדברים שסימנם כת"ר תור"ה וסודם עשרי"ם
ושש"ה והיא תורת המליצים שהם העננים המניעים הכחות

מכח הרוחות על פי ר"ח התורות שהוא השם המפורש אשר הוא רוח כל הרוחות ומניע כל הלבבות. וצריך שתדע כי הכל מתגלגל מן א"ל אל א"ל. וסימן אלה כולם אל"י אל"י למה עזבתני.

וסוד אל"פ למ"ד, הנגלה ממנו שהוא א"ל סודו ההוי"ה. והנעלם שהוא ל"פ מ"ד סודו ההפס"ד. והנה אם כן בהם ההוי"ה וההפס"ד ועניין אל כח, והמורה שצריך האדם לדעת כח ההוי"ה וההפס"ד מכל האלוף והלמוד. כלומר שהשם מצוה לאלוף וללמוד כח הצירוף המעיד עדות נאמנה עדות ברורה קיימת ליודעיהם על מהות היצירה הכללית לכל העולם ובריאתו וסוד חדושו וערכי קצתו אל קצתו וצורכי חלקיו לחלקיו וקשרי אבריו לאבריו בעצמו ובמקרו. וזה להודיע סוד גבורתו ית' לבני אדם השלמים. ונודע שיושג זה עם ידיעת מערכות הצירופים לנתיבותיהם. והנה שם אלהים אל"ף למ"ד שסודם הפני"ם הנזכרי"ם. ועוד סוד ה"א יו"ד מ"ם האדומי"ם והם הבעלי"ם הנאי"ם ק"ו הק"ף אב ואם הקופים בפר"ט אר"ץ על כן י"ה פעמים אלהי"ם עולים א"רץ וסודה ג"ן עד"ן וגיהנ"ם י"ה פעמים יהו"ה שמים כמו שכתוב למעלה.

ועתה אעוררך על צירופי הספירות ומהם תכיר איכה יתפשטו הכחות ויתפרדו ויתרבו בעולם בעירובי המזגים משתנים והמתחלפים בצירופיהם. ואכתוב לך מכל כלל וכלל מהם ראשי הפרקים שלו, והם מפתחות כל הצירופים מן אחד עד

חמישה במספר עשר ספירות מתחלפות. גם מתערבות בארבעת דרכיהם כלומר בד' תיבות שהם תיבה בת ב' ובת ג' ובת ד' ובת ה' אותיות לא יותר וגלגולם מן א' עד י' כי לא יעבור שני הגבולים האלה כמו שאמרתי לך למעלה לבלתי עברם ר"ל צירוף בין ה' ומספר האחדים עד י' וזה מפני שאם לצירוף אתה צריך כיון שתדע דרך צירוף ב' אותיות וצירוף ג' וצירוף ד' וצירוף ה' כבר תדע הנשארים כולם אשר דרך אחת שווה לכל. והכפולים פעם אחת או שתיים או שלש או ארבע. כבר הודעתוך חסרונם מצד כפליהם כי הם כפולי צורות וחסרי צירופים. כגון א'א'א'ב'א' שהם חמש אותיות והארבע בעלי צורה אחת. וצירופי ה' אותיות בלתי דומות הם ק"כ. והנה הכפל האחד מפסיד כח הצירוף בעדו החצי כגון א'ב'ג'ד'ד' שלא יבנה כי אם ס' בתים שהם חצי ק"כ. והכפל השני כגון א'ב'ג'ג'ג' לא יבנה כי אם שלישי החצי שהוא ששית הצירופים והם כ' בתים ונפסדו מהם ק' ואם הארבע דומות יפסידו קי"ה ויבנו ה' ואם הה' דומות יפסידו הכל ולא יבנו שום בית זולת הראשון. וכן דרך הנשארים לפי המספרים.

ואם למספר אתה צריך דע שכל המספרים נולדו מעשר ספירות ועליהם מתגלגלים ואליהם שבים על דרך חשבון זה:

א י ק

ב כ ר

שפר		אמרי
ש	ל	ג
ת	מ	ד
ך	נ	ה
ם	ס	ו
ן	ע	ז
ף	פ	ח
ץ	צ	ט
א	ק	י

הרי לך שלשים ספירות כולם נולדו מן האחדים אשר הן עשר ספירות מן א' ועד י' ואם כן כל אות ראשונה תחשבנה ראשונה ואם היא אחרונה גם כן תספרנה אחרונה ואם היא אמצעית כלומר מן ב' עד ט' חשבנה אמצעית כפי אמצעיותה כמו שאתה רואה סדרה. וכבר ידעת כי אי"ק הם ראשונים גם יק"א הם אחרונים. והשאר כולן אמצעים ביניהם וידוע כי עשרים הם ב' עשרות ול' הם ג' ומ' הם ד' עשרות וכן השאר. גם ר' הם ב' מאות וש' ג' מאות וכן חבוריהם. גם ר' הם כ' עשרות וש' ל'

עשרות וכן הכל עד אלף ועד רבבה ועד אין קץ בעשר ספירות לכל מספר.

א א ב	א ב ג	א ב ג ד	א ב ג ד ה
ב ב ג	ב ג ד	ב ג ד ה ו	ב ג ד ה ו ז
ג ג ד	ג ד ה	ג ד ה ו ז ח	ג ד ה ו ז ח ט
ד ד ה	ד ה ו	ד ה ו ז ח ט י	ד ה ו ז ח ט י י
ה ה ו	ה ו ז	ה ו ז ח ט י י	ה ו ז ח ט י י י
ו ו ז	ו ז ח	ו ז ח ט י י י	ו ז ח ט י י י י
ז ז ח	ז ח ט	ז ח ט י י י י	ז ח ט י י י י י
ח ח ט	ח ט י	ח ט י י י י י	ח ט י י י י י י
ט ט י	ט י א	ט י א ב	ט י א ב ג
י י א	י א ב	י א ב ג ד	י א ב ג ד ה

אלה הם ראשי הצירופים הראשונים. ואתה יודע שהטור הראשון המיוחד בארכו, שהוא עיקר עיקרים ושרש כל השרשים הנקראים עשר ספירות בלימה ממנו הכל נהיה ואפילו כ"ב אותיות הקדש. על כן לא הוצרכתי להאריך באותיות מפני שנכללו בספירות שמהם נתהוו ובם הארכתי.

והנה הראשונים עומדים בעצמם ולא יצורפו מיוחדים אבל בהתחברם יצורפו לפי ערך חבורם וסדר שיעורם. ואם כן השנים יוכפלו בלבד ויתחלפו ויתהפכו פעם אחת כמו שרמזתי למעלה. ובעלי השלשה יבנה כל אחד מהם ששה בתים ובעלי הארבעה יבנו ב"ך. והנה יעלה צירוף הטור השני שהוא בארכו

מן א"ב עד י"א לחשבון מ' אותיות שהם ב' בתים כמו שפירשתי למעלה בסוד שם מיכאל שהוא שר של ישראל. והשלישי יבנה כל אחד ששה בתים ויעלו כולם ס' פעמים י' ומספר האותיות י' פעמים י"ח שהם פני"ם והם א"ב פעמים נ"י. וסודם חי"י נבי"א הם ע' פנים שהם ענפים נשפעים מן השרש. ואלה משולשים. ובדרך הזה תעשה לנשאים ותבין מהם פלאות השם מתוך מספרי הספירות הפשוטים עם המורכבים ומתוך חשבון המניינים הממוזגים זוגות עם נפרדים או אלה לעצמם ואלה לעצמם כמו שכבר סדרתים לך למעלה ואחר שסדרתי לך ראשי כל הפרקים הקודמים בציור הצירופים לבאים אחריהם אבאר לך ממערכותיהם כולם קצת מדרכי חכמת הסדר האלהי.

דע אתה האיש המשתכל בחכמת הקבלה כי חכמת הטבע לפי דעת כל פילוסוף היא כוללת כל העניינים המורכבים מחומר וצורה. וקראו ראשיות הטבע החמר והצורה והאין הנקרא העדר הצורה מהחומר. ואין מקשה עליהם בזה ולפיכך אמרו כי השמים מורכבים מחמר זולת חמר הארץ ומצורה זולת הארץ. ושמו השמים בעלי קיום עצמי בכלל ובפרט. והארץ כלומר חלקי הד' יסודות בעלי הויה והפסד והדין אתם בכל זה. ועוד אמרו כי שני מיני הסדר הזה התחייב משני מיני סדר השכלים הנפרדים אשר אינם בעלי חמר וצורה כלל. ואמרו כי הגלגלים תשעה והשכלים תשעה וגלגל החמר התחתון תוכם באמצעם. והשכל העשירי פועל בו ונותן בו צורות מתחלפות לפי הכנת

מזג המעורב מד' יסודות. וכל זה המקובל מורה להם בו. ואמרו כי זה השכל העשירי הוא המנבא את הנביאים והמחכים את החכמים והמצדיק את הצדיקים. והוא המוציא שכלו של אדם מן הכח על הפועל וכל זה אמת.

והקושיות אם כן בינינו ובינם הם שתיים. האחת שאנו אומרים כי העולם חדש והם אומרים שהוא קדמון. והשנית שהם מעידים סדר ההנהגה וההשגחה מן השכל על האדם ואנו מקיימים אותה. והפלא הוא שאנחנו העברים מודים בה עם גלותינו וצרותינו כולן. והם המלכים כופרים בה עם ממשלתם ושולטנותם ואין דעתי לבאר זה פה אבל דעתי לגלות הסדר האלוהי המופלג בצירופים ומהם יכיר השלם שהכל מסודר ונערך כראוי.

ומהנה אתחיל ואומר כי סדר הצירוף הגדול הכללי הראשון הוא בעל השלש אותיות מפני שהוא השלם וזה מפני שהשרשים השלמים הם כוללים בלשון הקדש שלש אותיות יסודיות באותיות פעל שעליהם שקלו כל השרשים ואמרו, פה הפעל עין הפעל למד הפעל. והשמות יש מהם בעלי שתי אותיות כשם נח חם גד דן וכן רבים. והמלות יש מהם בעלי אות אחת כמלך ואנכי שהו קשר עם המלה ובאה במקום מלה ולא מצאנו אות לבדה במקום מלה כי אם אות של ה' ליי חגמלו זאת כי ההא לבדה לפי הקבלה לסוד גדול אין זה מקום ביאורו.

ויש פעל בין שתי אותיות לפי השרש כגון קם שב אבל עם כל זה חשבום שלש ושמו י' או ו' תוכם. וכן יש פעלים שאין במ מכל השרש כי אם אות אחת מורה על מהות השרש כמו, הכה, הטא. הזה, במלות ויט, ויך, ויז, כי ט' כ' ז' הם לבדם נמצאים בשלשת השרשים האלה.

ויש שם בן שלש אותיות כגון: משה, לוי, קין, הבל, אדם, חוה. ויש בן ארבע כגון: יצחק, יעקב. ויש בן חמש אברהם, נפתלי. ויש בן שש ישמעאל. ויש בן שבע אחשורוש. סוף דבר כי גם הפעלים מתרבים אבל לא כמו השמות ועל כן אמרו שם בן י"ב ושם בן מ"ב ושם בן ע"ב ולא מצאנו אצל המקובלים יותר משם בן ע"ב ולא פחות משם בן ד' והוא שם שלם גם זה שלם. ומשלש יצא ממנו בעל אותיות יר"ו שלם כי המשלש הוא בתכלית השלמות וכך יוצאים שלש פעמים ע"ב ע"ב ע"ב. י', י"ה, יה"ו, יהו"ה. י', י"ה, יה"ו, יהו"ה. י', י"ה, יה"ו, יהו"ה. הרי כולם יר"ו שלם סימן ג"ל עד וכבר רמזנוהו למעלה. אבל הכוונה פה היא להודיע סדר החכמה האלוהית בצירוף השלם שהוא מצורף בספר היצירה שפירשתי בגלגול צירוף אותיות ראשונות כוללות סוף תוך ראש שהוא סתר גלגולם. ואצירם לך פה במפתח ראשון לבד שהוא ג"ל ג"ל ראשון.

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת א

ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת א ב

זהו המפתח לכל השערים לדעת הסדר האלוהי המופלא ואתה רואה סתרו המשלש ויקרא בשווי בארכו ברחבו אך בספר יצירה פירשתי מסודר סתום גם דרכו ישרה.

אבג בגד גדה דהו הוז וזח זחט חטי טיכ יכל
כלמ למנ מנס נסע סעפ עפצ פצק צקר קרש רשת
שתא תאב.

זהו סדר הישר הסתום ואמנם שם נכתבו שלש האלפא ביתות מצורפים בטור אחד ישר ופה כתבתים לך בשני טורים ובשלשה לגלות אמיתת הסוד בשלשת הדרכים שסימנם א'ב'ג' כלומר ס"ו אותיות שרמזם סא"ה וסודם אלהי"ך וסודם אבי"ך ואמ"ך. ג"ל ג"ל כלומר בטור אחד בסימן א'. ועוד כולם בשני טורים לבארם יותר בסימן ב'. ועוד כולם בשלשה טורים לגלות סת"ר אמיתת מהותם ועיקר מערכתם ושרש סתרם בסימן ג' והם סוף תוך ראש שסימן נעלמם, א"ש ו"ך ו"ף ודעם אש כופו בלשון יון שכל פירושו. אש בלשון לעז פוכו. וצריך להזהר למתקרב אליו מלהקריב אש זרה שהיא מחשבת עבודה זרה. ועיין בשניים ותמצאם הולכים על סדר. אל במ, גן דס, שהוא האמצעי בכלל רל"א שערים מצורפים פנים ואחור מב' ב' אותיות אותיות בכ"א טורים בלתי הטור

הנכפל שהוא האחרון ותדע זה מן האלפא ביתות של שם וחצי ר"ל שחציו א'ג'ה'ז'ט' כ'מ'ס'פ'ק'ש' שכנגד ב'ד'ו'ח'י'ל' נ'ע'צ'ר'ת' אשר שתי אותיות במ א"ל בראשונים ב"מ בשניים ג"ן בשלישיים. וכן כולם עד סופם וסוד הסדר סת"ר. א'ב'ג' ב'ג'ד' ג'ד'ה'.

הנה אתה רואה כי לפי המלות האלו השלש נסדר כל העולם כולו בכלליו ובפרטיו והם, א"ב תיבות, א"ח אותיות. ורמזם א"ח א"ב מלך ישראל ושם אשתו אזב"ל א"ב וא"ם ושניהם בנ"י הנרמזים בי' דברים. ס"ב לדין מדה כנגד מדה לעם והנה א'ב'ג' כולו ראש משני צדדים ראש כללי מחובר יחד בתיבה אחת. ונחלק עוד להיותו שלשה ראשים פרטיים. א' ראש אל א'ב'ג' ב' ראש אל ב'ג'ד' ג' ראש אל ג'ד'ה'. והנה ב'ג'ד' כולו תוך משני צדדים בכללו שהוא מחובר יחד תוך שתי תיבות והתפשט עוד להיותו תוך בפרטים. כי ב' תוך אל א'ב'ג' ג' תוך אל ב'ג'ד' עצמו ד' תוך אל ג'ד'ה' וכן ג'ד'ה' כולו סוף משני צדדים בכללו מחובר הוא סוף שלשת התיבות והתפזרו כוחותיו בשלשתם להיותם סופים להם. והיה ג' סוף אל א'ב'ג' ד' סוף אל ב'ג'ד' ה' סוף אל ג'ד'ה' בעצמו. נמצאת אומר עם זה הסדר האלוהי המעולה המופלג במערכותיו הישרות. כי ה"א ראש הראשים ואינה נמצאת כי אם לבדה בזה הסדר. וה"ה סוף הסופים וגם היא יחידה בזה הסדר. וכן קרה לכל ראש הראשים עם כל סוף הסופים בזה הסדר משנים ועד עשרים כלומר מן א'ב'ג' ועד ר'ש'ת' כי א' ראש הראשים. גם ת' סוף הסופים. והם

ששים אותיות ושניהם מיוחדים והשאר כולם כפולים ומשולשים. הכפולים הם ב"ש ב"ש. והשאר משלשים בזה הסדר. ומפני שהיו אלה בצורת א'ב'ג' שהיא הצורה אשר קדמה לכל נכללה בשם ה"א. והיה מספר הנשאר הנשארים י"ג. והיה סימן הכל האי"ן. וזאת הצורה כך שמ"ה אינ"ה וממנה המציא ה' יתברך תה"ו הנקרא י"ש מאי"ן, באח"ת.

וכבר רמזתי למעלה סוד אמרו ית' אנ"י יהו"ה הו"א שמ"י. והיה זה הסדר כך. א"ת, ב"ש, ב"ש, ג"ר, ג"ר, ג"ר. וסודם ששה ששה פנים ואחור. וסוד ששה, א"ש רו"ח מי"ם. וכדי להשלים הכל באו אחר כן שת"א עם תא"ב שהם א"ת, א"ת, ב"ש. והיו הכל משולשים.

וראה איך מספר א'ב'ג' ב'ג'ד' ג'ד'ה' עולה וטי"ב וסימנו טוב"י. והוא מה שהודיעו השם למשה באמרו לו אני אעביר כל טובי על פניך. ופירשוהו שהראה לו כל המציאות כולו וקשריו שהם

אחוריו של השם והם פניו של משה. ובמשולשים השלמים המתגלגלים תשלש כל אות ואות ותמצאנה סוף תוך ראש וכן לכולם. כגון היות ג' סוף א'ב'ג' תוך ב'ג'ד' ראש ג'ד'ה'. וכן כולם בהשתתפם אל חברתם. ואם כן הנה כל אות ואות בעלת שלש צורות במערכת סדריה. אבל היא בעצמותה בעלת צורה אחת לבד.

וזהו סוד מהות נפש האדם כי היא נפש אחת בעלת צורה אחת מיוחדת בעצמותה יחידה באמיתת מהותה ונסדרה בסדר משולש ושכנה בראש הכבד ובתוך הלב ובסוף המוח. וכך היתה כולה בכבד בראשו ובתוכו ובסופו. והיתה כולה בלב בתוכו ובסופו ובראשה. והיתה במוח בסופו ובראשו ובתוכו. וזו היא חכמת סדר הצירוף האלוהי להשיג ממנו מהות האדם בחיובים ובשלילות ובמשלים דקים ובחידות מורות חוקים ומשפטים צדיקים וסתרים עמוקים ומהם תושג קצת המערכה האלוהית בסדריו השלמים ותתאהב חכמתו ותובן בשלילות לא בחיובים. ויהיה לב זה האדם העני העניו השפל שמח בחלקו עם היותו אדם בן אדם וישמח קונו עמו בשכבר קנהו קניין שלם מעת התחכמו.

ואחר שהודעתך דרך הצירוף הגדול אודיעך שהאותיות הנקראות ראשי תיבות תוכל לכתבם כולם מראשם ועד סופם תחילה ראשים כי לא יתחלפו וגם לא ישתנו בכל צירופם בכ"ב אלפא ביתות משולשות. נגד תשלום כ"ב עלים שלמים שכל עלה ועלה כולל תפ"ד מלות משולשות לבלול בהם כל דבור ודבור שאפשר להזכירו בפה בשבעים לשונות בתיבה בת שלש אותיות. כי על כן אמרנו כי צירוף האותיות בגימטריא שבעי"ם לשוננו"ת. ויחדנו על זה אותה הדרך בשמה המיוחד לקראה בשם שבעים לשונות והיה הסוד סו"ד שהוא ע' כלומר ס"ו

אותיות באלפא ביתא משולשת והיא אחת יחד. והנה ג"א סימנם סוד כלומר סוג"א. ודע גם זה מאד.

והנה המספר כ"ב פעמים תפ"ד תיבות. וכן מספר האותיות ס"ו פעמים תפ"ד אותיות. וכל עלה ועלה בו כ"ב פעמים ס"ו אותיות שהם כ"ב פעמים כ"ב תיבות וסוד כ"ב תפ"ד הוא א'ב'ג' י'ת'ץ' והוא מכתב ד"ם או כת"ב מד"ם. והוא הרא"ש והוא ש"ם עליו"ן. ומן א'ב'ג' עד ר'ש'ת' שהם ס' אותיות והם ב' תיבות. סודם יחד שניהם מסוף וכללם שקוצי"ת ושניהם ברי"ת קש"ת ומאלה תבין כל הנשואים כולם ותדע ותשכל מן מוצא דבר כי צירוף האותיות הוא שורש לידיעת סדרי כל החכמות אשר גלם השם לבני אדם ולא עוד אלא שזה כולו עולה בלי נקוד אבל עם הנקוד עולה לחשבון אין חקר לו.

וצריך שתעורר משנת העולם הזה אשר כולו חשך עם כל אור יומו ואשו ואור אבניו היקרות ולפידיו. ואור שמשו ואורירחו ואור כוכביו. שהם אורים באים ומתפשטים בו ומשפיעים עליו מחוץ ממנו כי בהעדרם שב חשכו על עצמו ובבואם עליו יחשב אורם כאלו הוא אור שהוא שלו ואינו שלו בשום פנים כי בבוא מונע בין שניהם בין המשפיע והמקבל אין קיום קבול למקבל מכל מה שנחשב שקבלו. אם כן לא היה אצלו כי אם בדמות דבר מופקד ביד אדם מיד בעליו שבכל עת שבעליו רוצה פקדונו לוקחו ונשאר מי שהופקד אצלו הפקדון ריקם ממנו.

ואם לא נהנה ממנו הנו כשומר חנם. ואם יהנה ממנו הנו כשומר שכר. ואם נתן לו על מנת שיהנה בהשתמשו ממנו הנו כנושא שכר. ואם פעל בו כרצונו די ספקו הנו כפועל.

ואשר המשלתי לך באור היומי והחשך הלילי ודומיהם אל הפקדון ושהם יורו סוד ההויה וסוד ההפסד ושה סבת זה וזה נמשך אחר זה בבוא זה אחר סוד זה הוא סתר כל התולדות והבנים דוחין את האבות. והבן הוא המתחדש והוא בעצמו האב בעת שהוליד בן. נמצא שהאב אב לבן והבן בן לאב והאב בן בפעל תמיד והבן בן בפועל תמיד. והאב טרם שיוליד אב בכח וכשיוליד שב אב בפועל. וכשהוליד אז הוא אב ובן בפועל אב בערך אל בנו בן בערך אביו. והבן אב בכח לפני הולידו והוא שקראנוהו בשם אב וכשהוליד נקרא אב מצד התולדת שהוליד. ומזה תבין שהנפשות אחר שהם כולן פקדונות ואחר שאינם מכלל עצמי העולם השפל החשוך הזה כפי השתמשותם בעצמם ובכליהם יהיה גמולם וענשם.

וכשתחשוב שהנפש שלך היא שלך תטעה וכל שכן אם תחשוב זה על אברייך וכל שכן אם תחשוב זה על ממונך שתטעה טעות יותר גדולה מכל טעות. ואחר שהוא כן ואתה כשתתיעץ בעצמך עם כליותיך ותשוב להתבונן באמיתת מהותך בלבבך ותתעלה בהשתכלך בחכמת מחך ותמצאהו חכם מתחכם במה שראוי להתחכם בו ותשתמש באהריך לאלף וללמד חכמת

הקבלה הקיימת אחרי אלפך ולמדך שאר האלוף והלמוד הקודמים לך. הנה אז תדע שהרווחת עצמך והצללת נפשך מיד רשעי עולמך הרוצחים וקיימת מציאותך מציאות קיימת.

ודע שבכל עת וזמן שתלמד הקבלה אז תעיין בה מעצמך אחר ההקדמות אין ראוי שתחשוב שכל מה שתמצא בה הוא לבטלה. אבל ראוי שתדע שהטעם שנעלם ממך לא נעלם מזולתך ועם זה תתחייב לבקש טעם לכל דבר ממנה וככה תגיע בה אל מדרגת ההצלחה האמיתית ותוכר בה החכמה מצדך ותוכר בה החכמה מצדה גם כן.

וידוע שטבע החטה הוא שצריך לטחנו עד שובו קמח וצריך ללוש הקמח ולערבו עם תכלית דקות חלקיו עם המים ואז ישוב עסה. וצריך עוד לחלק המעורב כולו אל קצת חלקים עד שוב כל חלק ממנו גוף מיוחד לעצמו וצריך לאפות אותו בתנור עד שיתחמם מכה חום האש ויתיבש מעט עד היותו ראוי לאכילה ועדיין חומרו שממנו התחלנו הוא הוא חומר החטה והוא עשב השדה אלא שהתרחק והתגלגל בקבול צורות מתחלפות וחמרו הקרוב שנתהוה ממנו הלחם הזה הוא העסה שקבלה צורת לחם אחר אפייתה. ובצורת האפיה נהייתה העסה לחם ובהשתנות עליו הצורות נשתנו בו השמות והתחדשו ונכללו עם שמות המין.

כאמרך עשב הנקרא שבולת נעשה חטה והחטה שבה קמח והקמח שב עסה והעסה נהיה ממנה הלחם. וכן אחר האכל הלחם שב ונהיה דם בכלל וקבל ארבע צורות כנגד ארבע יסודות ונהיה ארבע לחויות אשר טבע כל אחד מהם בטבע כל אחד ואחד מהיסודות.

ומזה ידענו שאלה הטבעים כשהתחללו ונתבו שבו אל טבעיהם הראשונים. והיה הדם חם ולח ראשון. והלחה הלבנה קרה ולחה. והלחה האדומה היא הירוקה חמה ויבשה והיא מרה. והיתה השחורה קרה ויבשה. והדם כרוח. והלבנה כמים. והירוקה כאש. והשחורה כעפר. וכאשר ראית אלה מתגלגלים וחוזרים אל טבעם בתוך גוף האדם, כן גוף האדם אשר מהם נתהוה יחזור ליסודותיו כל חלק לחלקו וכל יסוד ליסודו עד התעכל כל גופו בבנין העולם התוכי הזה בהתעכל חלקי הלחם בתוך בטנו. ואין הפרש בין היות זה אחד מאות אלפים ורבבות מן השנים ובין היותו כרגע כמימריה לשעתו כי הכל תלוי בתכליות כאמרם על זה דרך משל סופך טב כלך טב.

וכן חכמי המחקרים אומרים תמיד כי הסיבה הנכבדת והמעולה מארבע סבות כל פעל שהן החמר והצורה והפעל והתכלית. היא התכלית כי בעבורה נמצאו כולן והיא לא נמצאת בעבורן. ולפיכך צריך לחשוב כך בחכמת הקבלה עם שאר החכמות כי

היא סיבת מציאותן והיא תכליתן וכולן עלולות לה והיא עילתן. וכאשר קרה לגוף כך קורה לנפש שצורותיה מתחלפות והיא אחת לבד ומן המדות תכיר זה.

ודעת קצת חכמי הקבלה היא בשכחה תתחלפנה צורותיה בה אחר הפרדה מהגוף עד הגיעה מצד עלוי גמולה אל גבול אחד בלתי משתנה אצלה והיא תכלית תכליותיה. או עד הגיעה מצד גודל ענשה אל גבול אחרון שאין אחריו גבול כמו שאמרו היורד לארקא שוב אינו חוזר והוא המת שנענש במות שאין אחריו מות. והפכו הנגמל והוא החי שאין אחר חייו חיים לנפש האדם. והשאר שהם בין שתי הקצוות האלו הרחוקות בתכלית הרוחק מתגלגלים עד הגיעם לתכלית העונש או לתכלית הגמול הנזכרים וזו דעתי גם אני עם אלה המקובלים ויש לי בזה ראיות חזקות. אבל אין לי צורך לגלותם בכתב עתה וכל שכן בספר זה.

ודע כי אלף אחד הוא חמר כל אלפיות במחשבה. אבל יוד עשרה היא תכליתם ולפיכך קראוה שכינה שהיא תכלית למחשבה אבל י' היא חמר כ"ב אותיות גם א' היא תכליתם כי הוא הגדול שבכל צורותם.

ואחר שהגעתי

עד פה בדרכי

הקבלה

אשלים לך ענינה ואחתום הספר בזה התשלום בע"ה יתברך. ואמר כי חכמת סדר הצירוף מורה לנו כח חכמת המצרף שהוא המערב העירובים. והנה נמצאו מערבי העולם על צורת א'ב'ג' תחת האלוה ית'. א' מורה להיותו סימן לשכל הפועל הראשון לכל שכל נפרד עלול. ב' סימן לנפש הנשפעת מאתו שהמציאה לקבל שכלו כלומר שפע אורו. ג' סימן לגוף הגלגל ההוא בעצמו. ודע כי השכל הזה הנקרא משתכל בעצמו ומשיג מהות עצמו ומכיר בעצמו שהוא אינו מחוייב המציאות בבחינת עצמו אבל אפשר המציאות ואם כן יש סבה מחוייבת המציאות בבחינת עצמה ואין שם סבה זולתה והיא עילתו אשר המציאות ומקיימתו באמיתת מהות עצמותו. דמיון לזה הנמצא העלול מציאות א' וחשוב שהוא דבר מכיר עצמו ומכיר ממציאו ויודע שהוא אפשר המציאות. והנה אחר חיוב מציאותו יודע שממציאו הוא הסופר שהמציאו ומכיר שהוא אדם כי אין שם מצייר וממציא אותיות נכתבות כי אם אדם ולא כל אדם כי אם סופר ולא כל סופר כי אם זה המיוחד שכתב זה האות המיוחד.

כן השכל הראשון הכיר ממציאות עצמו ומאמיתת מהותו שאין שם עלה מחויבת המציאות מחייבת מציאות זה העולם העלול זולת האלוה ית'. וזה השכל מעיין בעילתו ויודע איכות המצא עצמו מאתו ית' ואיכות קיומו ממנו ורוצה להדמות אליו להמציא עלול. ומשתכל בעצמו ומוצא שעם השתכלו בסבתו יוכל להמציא שכל נפרד מתדמה לעצמו. ובזה יבדל השכל

הראשון העלול מהשם ית' והוא שהשם יתברך לא הביט בזולת עצמו כשהמציא עלולו אבל עצמו הספיק להמצאתו. והשכל הנזכר לא הספיק עצמו להמציא עלולו שהוא השכל העלול השני לו אבל הביט בסבתו והמציא עלולו על צד המצאו הוא מסבתו. וכשהשתכל בעצם מהותו נשפעה נפש מאתו ובהשתכלו בעלולו איך נמצא ובנפש שנשפעה מאתו מצד השתכלו בעלולו נמצא צורת הגלגל ומצד השתכלו בנפש הנאצלת מאתו נמצא חמר הגלגל.

נמצא שהיה הגלגל הראשון בעל חמר ובעל צורה כדורית ובעל נפש חיה משכלת ובעל שכל שמקבל מן השכל הראשון העלול ואלה כולם נכללו בגלגל. והשכל השני נפרד ועשה כמו כן כפי מה שהשיג מעלתו ומעלת עילתו והמציא שכל ונפש וצורה וחמר עניין גלגל הכוכבים הקיימים אשר בו י"ב מזלות. וכן עד השכל שהמציא השכל הפועל והוא הממציא גלגל הירח. ואמנם השכל הפועל שהוא העשירי הוא סוף הנבדלים וגלגל הירח סוף הגלגלים על כן גלגל החמר התחתון שהוא העשירי הוא סוף העשרה חמרים בעלי הצורות הכדוריות. ואע"פ שאין צורותיו קימות בו באישיהם הנה הן קיימות בו במיניהם להדמות בקצת קיום אל עילותיהם.

ומפני שהשכל הפועל כולל כל מציאות נבדל פעל שכלי אישים בלתי נבדלים בנפשות אישי מן האדם שהוא תכלית כל המינים.

וכל הנמצאים היו עלות למציאותו. והעלה החזקה שבכל עלותיו היא העלה הראשונה לכל הנמצאים כולם והוא האלוה יתברך. ומפני שלא היה אפשר לאדם לקבל שפע מאתו נתן כח לשכל העשירי להשפיע לו שכל על נפשו ולהוציאו מן הכח אל הפועל.

והשכל הזה הוא רבו של אדם. ומפני שאי אפשר לכל אדם לקבל כחו מפורש למד השכל הזה למשה רבינו ע"ה תורה ונתנה לכל ישראל על ידו.

אבל כמו שאנחנו מכירים אבינו ואמנו ועלותיהם עד יעקב ויצחק ואברהם אבותינו ונשותיהם אמותינו עד נח ואשתו ובניו ועד אדם וחוה שהם ראשית המין האנושי. כך אנו מכירים עלותינו שהם החי והצומח והדומם והיסודות והחמרים והצורות והנפשות בכלל ואנו יודעים בשכלי נפשותינו אשר שכלינו עלול והשכל הפועל עילתו אשר כל השכלים עלותיו וכל שכן עלותינו ואנחנו וכל המכירים מכלל הנזכרים יודעים ומכירים כי יש לכולנו יחד עלה אחת מיוחדת וסיבה ראשונה לכל והכל חייבים להשתכל אליה כפי היכולת ולקבל שפעה וטובה כפי היכולת על ידי האמצעיים בהשתלשלותם ואין ראוי לעבוד דבר בעולם דרך עבודה אלוהית זולת העלה הראשונה ההיא שהכל עובדים אותה עליונים ותחתונים יחד. ואמנם מפני שהדבר העליון ההוא הוא עליון העליונים ולא יפלו עליו מלות דבריות ולא מחשבויות רצה יתברך לתת לנו שמו המיוחד לו

לברך בו העם והעולם ולמדנו בתורתו איכות ברכתו. ונתן המורא ביד העליונים החזקים ליראה מהם שמו יתברך.

ובכיוצא בזה לא חלקו עלינו
בעלי המחקר

שהרי אפלטון החכם רבו של אריסטוטולוס הפילוסוף הגדול אמר בספר העצמים העליונים דבר בשער אחד זה לשונו, שהעילה הראשונה יותר עליונות אליה מן הספור ואמנם נלאו הלשונות מלספרה בעבור אחריתה לפי שהיא למעלה על כל אחרית ואמנם יספרו העלות אשר אורו מאור העלה הראשונה והיא שהעלה הראשונה תאיר עלולה והיא לא תאור מאור אחר לפי שהיא האור הגמור המוחלט אשר אין למעלה ממנו אור. ובעבור זה היה האור הראשון מעורר הספור. ואמנם היה זה לפי שאין למעלה ממנו עלה יודע בה. וכל דבר אמנם יודע מפגישת עלתו ואם היה הדבר עלה לבד ולא עלול לא יודע. אם כן העלה הראשונה לא תסופר לפי שהיא עליונה יותר מן הספור ולא יגיענה הדבור. והוא שהספור לא יהיה אלא בדבור והדבור בשכל והשכל במחשבה והמחשבה בדמיון והדמיון בחושים. והעלה הראשונה למעלה מאלו הדברים כולם לפי שהיא עילה להם ומפני זה היתה בלתי נופלת תחת החושים והדמיון והמחשבה והשכל והדבורי ובעבור זה אינה מסופרת.

ונאמר גם כן שהדבר אמנם או יהיה מורגש ויפול תחת החושים. או יהיה מדומה ויפול תחת הדמיון או יהיה עומד קיים על עניין אחד לא יסור ויהיה מושכל. או יהיה סר בלתי נופל תחת ההויה ויהיה נופל תחת המחשבה.

והעלה הראשונה למעלה מהדברים השכליים העומדים ולמעלה מהדברים הבלים. ולזה לא יפול עליה החוש ולא הדמיון ולא המחשבה ולא השכל. ואמנם תקרא בשם עלולה הראשון במין יותר נשא וחשוב. כי מה שהוא לעלול לעלה גם כן אלא שהוא במין נכבד ונשא כמו שביארנו וגלינו עד כאן דברי החכם הנכבד אפלטון.

וכתבתי לך כל מה שכללו בשער אחד שלם מעניינים אלה להודיעך דעת הפילוסופים בשם ית' ואיך העמיקו לחקור ענייני הבורא ית' בכל יכלתם כפי חכמתם ויחדוהו יתעל' תכלית היחוד כפי סכל שכלם והוא חבר בשכלים ובעניינים אלו ספרים רבים והיה זה הנזכר אחד מהם וכלל בו ל"ב שערים מעולים מאד כולם מלאים חכמות מופלאות והם ראויים לכל מקובל לדעתם ובידיעתם תסתלק כל מבוכה מקובלת מלבו וגם לא חשודי כשרים. ואז ידע מעלת חכמת הקבלה האמיתית על המדומה או הנחשבת ולא יסתפק בדבר מן האמיתיות. וכיר

מהות האדם וכוחותיו ונפשו ושכלו ומהם ישיג המציאות והכל כפי יכלתו ובשכלו הנשפע עליו מהאלוה ית' על ידי כל השכלים הנפרדים באמצעות השכל הפועל המוציא שכלו מן הכח אל הפועל. ולפיכך יחשבו השכלים אצלו והגלגלים עם היסודות שהם עולמו לעולם אחד אשר אלוהיו ואלוהיהם כולם אחד.

ואמנם על דרך האמת כי עניין הקבלה המיוחדת לאומתינו לא השיגה אחד מן הפילוסופים והיא סוד המדות האלוהיות המנהיגות מין האדם ואומתינו וקהילותיהם ואישיהם וסגולת קהילתנו ואומתינו ועמינו ולשונונו ומכתבינו. כי זה נגלה לנו ממתן תורתנו שנתעלינו בה ביחוד על כל אומה ועל כל לשון ולנו השרש והעלים עם ענפיהם והפרי המובחר מכל פרי עם תרי"ג מצוות השס"ה עם הרמ"ח שכל מחזור מתגלגל עליהם בסימן בי"ו תקצ"ה שסודם בי"ת עולמי"ם כי סוד רא"ש השנ"ה הוא סוד בי"ת המקד"ש. וכן סוד אי"ב תשצ"ג בסוד לעשו"ת שהוא חותם מעשה בראשית. וכן סוד חותם כ"י טו"ב הוא סוד כולל שני המחזורים יחדיו בסוד כ"ח י"ט וכן סוד ויר"א אלהי"ם בסוד הי"א רפ"ו. שהוא סוד המולד לאחור כנגד אי"ב תשצ"ג שהוא סוד המולד לפנים. ושניהם עדים על סוד ז"ה שמי לעלם וז"ה זכרי לדר דר. וכן סוד שמ"י משותף עם י"ה מנהיג שס"ה ימות השנה של השמש. וכן סוד זכר"י משותף עם ו"ה מנהיג רמ"ח אברי האדם. והנה ו' של הקשר

שביניהם כלומר זה זכרי ויה שמי רמז אל ו' שעות שהן רביע היום. וכן י"ה פעמים י"ה מנהיזים מז"ל מאזני"ם. גם ו"ה פעמים ו"ה מנהיגים מז"ל טל"ה. כי זה ראש התלי וזה זנבו. וסימנם יהו"ה איש מלחמה יהו"ה שמ"ו.

וכל התורה הולכת על זו הדרך ובה מנהיג השם יתב' העליונים והתחתונים. ועל כן אמרתי לך כי הפילוסופים לא ידעו דבר מזו ההנהגה וההשגחה האלהית המנהיגות הכל על דרך המדות ועל סדרי הצירופים ועל עניין מערכות אלו והדומים להם שהם כוללים ענייני הקבלה ומביאים לשלמים לידי הדבור האלוהי מפי הגבורה. ועל כן אומר כי א'ב'ג' כמו שרמזתי וגם א'ב'ג'ד' עם א'ב'ג'ד'ה' והבאים אחריהם הכל יורונו סתרי התורה שנעלמו מן הפילוסופים עם סוד העבור הכולל מידת הדין מצד ויתעבר יי ומידת רחמים מצד עטרת תפארת לעמוסי בטן. ומאלה התאמת לבעלי הקבלה צדיק ורע לו שהוא רשע וטוב לו שהוא עניין מגלה ההשגחה הפרטית אשר הכחישוה הפילוסופים וגזרו דין העררה כי לא השיגו סוד גדול כזה לא יושג בשכל האנושי אבל גלתהו התורה בהעלמה חזקה.

וידוע כי כל אות שבתורה וכל תיבה בתורה או נדברת תקבל כמה שנויי הבנות כל שכן עם דרכי הצירופים והגימטריאות ונוטריקון ותמורות וחלופין וחלופי חלופין ודומיהן שאז

תתרחב הדרך יותר ויותר כמה אלפים ורבבות בכל נקודה ונקודה ומכל זו הדרך הכתבית והדברית והחשבית לא השיג ולא שמע ולא ידע שום פילוסוף דבר קטן או גדול ואילו שמעו לא היה מקבלו עד שהיה משליך תחילה כל מה שעלה בידו ויוצא מאצטגנינות שלו ושב לימי עלומיו ללמוד תורה חדשה.

ואם כן אל יפלא המקובל כאשר יכחיש כל כי שהוא בלתי מקובל דרכי הקבלה האמיתיים כי לא כל אדם זוכה לדעת האמת כל שכן זאת האמת המיוחדת שאין אחריה אחרת להשגה האנושית ובה לבדה ידבר האלוה יתברך עם נביאיו באמצעות השכל הפועל עם כלי הדבור הנכתבים והנבטאים והנחשבים המצורפים והנחלפים.

ועל כן רציתי להודיעך איכותם בשלשתם. והורו צירופי השם המעוגל סוד ההנהגה כי א'ב'ג'ד' או א'ב'ג'ד'ה' עם ו'ז'ח'ט'י' גם א'ג'ה'ז'ט' עם ב'ד'ו'ח'י' כולם דינם להכתב על צורת גלגלים עגולים וכן כל הצירופים. ולפיכך כשתשמע ממני סוד גלגל השם או דרכו הדומה למרובע ששה על ארבעה או הארוך משלשתם תבין הצירופים כולם הנכתבים בזה הספר ובזולתו או שאינם נכתבים כי דרך אחת כללית לכולם אם יהיו בלי חקר וזו היא דרכם הכללית.

דע שהצירוף הוא לעולם כפול כלומר דבור אחד ממנו הולך דרך פניו ודבור רחד כנגדו הולך דרך אחוריו עד שיהיה סדר מהלכו של זה הפך גמור מסדר מהלכו של זה. ועל כן כל צירוף שבעולם נחלק תחילה לשני חלקים שווים. חצי ממנו מראה סדר פניו. גם חצי ממנו עוד מראה סדר אחוריו ושם בן ע"ב נאמן.

ועל כן אנו אומרים בו אנ"י וה"ו הושיעה נא. כי מן אנ"י ועד מו"ם ק"ח שמות שסודם חצ"י. ומן וה"ו ועד מנ"ד, גם כן ק"ח שמות שסודם גם כן חצ"י. ועוד כמו שנחלק לשנים נחלק לשלשה ע"ב לכל חלק. וכן עד סוף כח חלוקם לדעת סוד חבורם מחלוקם. וסוד חלוקם מחבורם. וכולם בהם יחד סוד החבור. והוא סוד יר"ו שלם. ולפיכך סוד אנ"י וה"ו נחלק גם כן לשלשה חלקים. יהו"ה לכל חלק. וכולם אדנ"י אח"ד ואם כן מגלגולם תבין הכל. חבר שני הראשים עם שני הסופים ויבואו ג' פעמים מו"ם שהוא סימן בשם האחרון והם שלש פעמים אלה"ם כסימן האברים שסודם ד' פעמים ג' או אמור ג' פעמים ד'.

אנ"י

וה"ו

מנ"ד

מו"ם

וכך צריך לגלגל כל שם בו ע"ב מן י"ב אל י"ב אותיות שהם ד' תיבות לכל י"ב עד שיהיה כל סימן בכלל בי"ו כלומר ו' פעמים י"ב שהם ע"ב מלות הנקראות שם אחד כאמרנו שם בן ע"ב וכולל ע"ב שמות גם כן וכמוהו השאר. ואמנם השם הקיצון המצוד מעוגל שהוא אדנ"י סודו כ"י טו"ב והוא כ"ו בי"ט, יהו"ה אהי"ה. והוא גם כן כ"ח י"ט. הכה שניהם זה על זה, ויעלה תקל"ב. ועוד הפכם והכה המכה במוכה והמוכה במכה ויעלה תקל"ב פעם שנית. חברם ויעלה אדנ"י ושניהם צועקים ואומרים תקבל תקבל. ואזתקש"ר הזנ"ב.

ותדע כי שני המחזורים האלה הגדול והקטון מתנהגים על פי שם אדנ"י. בראשי"ת הזמני"ם והם פתחי רא"ש וזנ"ב וסודם יחד ז"ה מפת"ח ז"ה. על כן תמצא הראש ישר דבק אל זנב הפוך. כלומר אדנ"י מתחיל ישר בעיגול ינד"א הוא משלים הפוך ראה איך נגלה מהלך התלי מהשמות האלה. והוא סוד אמרו יתברך בכללו ובפרטיו ויותר מזה להודיע שהשגחת השם באישי מין האדם על צורת זרה ודחוקה ממחשבות הרופאים ומדעת הפילוסופים. ושהעניין האלהי עמנו כולו תלוי בשמותיו ית' וכל התורה כולה שמותיו מהם מצורפים ומהם נחלפים ועתה עיין בשמותיו אלה כפי סדרן פה ועיין במה שסודר כבר ותבין.

אדני אדינ אניד אנדי אידנ אינד

ינדא נידא דינא ידנא נדיא דניא

הנה אלה הששה נגדיים והפכיים לששה שלפניהם והיה כל גלגולם שנים שנים פנים ואחור וכולם י"ב ונשארו מהם י"ב וראשי אלה ו' אלפין וסופי אלה ו' אלפין והצירוף מן דנ"י אל דנ"י ראש וסוף והראש עם הזנב תמצאם עוד הפכיים מטור לטור ישרים לפי מקומם הראשון ועיין בסדורם.

והנה עוד דלתי"ן ח' ד' ראשים ד' סופים ועוד אחריהם ב' נונין עם יודין ב' .

		יאנד	דנאי
		ינאד	דאני
ידאנ	נאדי	נאידי	דיאנ
יאדנ	נדאי	ניאד	דאינ

הנה מזה הסדר תבין שצריך לחברם תחילה כולם ב"י ח"ד בדרך ב"ר טבעי"ם שהם הפכי"ם וסודם כ"ד אפי"ם שהם רמז אל כ"ד שעות שהם שר"ש לכ"ד שמו"ת ומהם תדע שאין צור"ת האדם כי אם שמו"ת. ואמנם נחלקו בחלוק השעות י"ב לאור י"ב לחשך ומוסיפין וגורעין כמו כן בחלקי השנה

לתקופותיה ושואל זה מזה ופורע זה מזה וקרא זה אל זה. ויושג לנו זה מזה ויעיד לנו זה על זה. ויעלם זה מזה. ויתגלה זה מזה. ונבקש מהם איזה יבשר הזה או זה. ואם שניהם כאחת טובים. כי כל ישראל זה אל זה ערבים ולא לחנם מתקנאים זה בזה החתולים והכלבים והעכברים מזון הצבים ובני אדם אוכלי לחם העצבים העשוי מן העשבים. יקנאו תוך לבם החיות והכרובים. ועל כן לא יקצור רואה בעבים והשם יתקן לבות מחזיקי הכזבים. וישובו להאמין דברי הכתובים כי טוב השם לטובים ומנקה לשבים.

ודע כי הגלגל השני של השם המיוחד והוא י"ב שמות והראשון כ"ד שמות הם מנהיגי אי"ב תשצ"ג והנה רפ"ז משלימים השעה וזה מוסיף וזה גורע רפ"ח תשצ"ב. רפ"ט תשצ"א, ר"צ תשצ"ז. והוא סוד גדול בין ג' ובין ז'. ועוד ההפך זה גורע וזה מוסיף אבל בתחילה אחד אחד ועוד יותר וכן תמיד תשצ"ד רפ"ו תשצ"ה רפ"ה תשצ"ו רפ"ד תשצ"ז רפ"ג תשצ"ח רפ"ב תשצ"ט אפ"א ת"ת ר"פ. והבן זה הסוד מאד כי ממנו תכיר ההויה וההפסד. וחיוב גלגול הגלגל תמיד מעת שנמצא ותכיר סוד החבור וסוד העבור וסוד הטבור. ותהיה חושק במושג על פי השמות וגלגוליהם אבל לעולם לא תסור מן הסדר עד שתהיה בקי בו מאד וחכם גדול במערכתיו.

ואחר היותך שלם בו שוב אל גלגולי צירופיו כאשר יזדמן לך. וחשוב כי הכל שלך וחומר שבעים לשונות בעטך ובידך לכתוב מהם מה שתרצה ולהניח מה שתרצה כמלך שכל מזונות חפצו מובנים לפניו בשולחנו ומתפרנס מהם ממה שיתאוה ומניח מהם מה שלא ירצהו. והחכם בוחר במובחר תמיד. וכן תחשוב שחומר הדבור כולו בפיו ובמבטאך שגור מצוי תמיד ואתה מבינו כרצונך ומהפך צורותיו הישנות ומחדש בו הבנות חדשות מובנות אצלך ולא יבינם זולתך ואפילו אם תפרשם לו בכל לשון ובכל פירוש מבואר ומפורש. וחומר המבטא הזה אצלך ברשותך לתת בו איזו צורת הבנה שתרצה כי הוא מוכן לקבלה בהיות אשתך הטהורה נקיית הדעת מוכנת לך למלאות תאותך עמה בכל עת שתרצה וחומר המחשבה השכלית דוחק את לבך לתת בו צורת שכל חושק להפרד משאר חומרי העולם ולהדבק בצורתו להתקיים בה בפרט בקיום צורת הכוכב בעצמו. וזה החומר מוכן לך להחיותך. ועל כן צריך שלא תתרשל מתת בו צורה הראויה לו. כי זה לבדו הוא שלך, ובו תדבק ובשמו תשבע ועמו תשא ותתן תמיד והגית בו יומם ולילה. ושאלהו וישיבך מלין. וישאלך והשיבהו דעת כי הוא אמיתת חומרך הראשון. והשתכל בו וישתכל בכך ותבין שבלעדו לא תתנועע ברצון ומחשבותיך בו יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך.

וזהו היא הדרך המביאה נפשך להיות נביאה ר"ל המחשבה הלבבית השכלית באיכות גלגלי צירוף האותיות הכלליים והפרטיים. וכבר חשבו רבים שהשיגו במחשבתם הזכה מתוך דרך הציור השכלי. והאמת אתם כי בה התחכמו אך לא נתנבאו ר"ל שקבלו מהשכל הפועל שפע חכמה והוראת המציאות אבל לא הגיעו עד מעלת קבלת הדבור מאתו. כי היא אמיתת הנבואה ומהותה כמו שרמזנו למעלה.

ועתה פה גלינו כל הדרך מבוארת כי חשקנו בשם וסמכנו עליו ית'. ולא יראנו מאיש ולא פחדנו ממבאיש. ולא חששנו למכחיש. ואחר שעלתה כוונתנו בידינו וכתבנו מה שרצינו לכתבו בזה הספר הנותן אמרי שפר. בסתרי חכמת הקבלה. נודה ונשבח ליי אלהי ישראל על חסדו ועל טובו שעזרנו עד כה. גם הביאנו עד הלום והעלנו לשמי ערץ. למען ספר שמו בכל הארץ. והשם שזכנו לכך לכבוד שמו הגדול הגבור והנורא. יזכנו למען רחמיו הרבים מהרה. לראות בניין בית הבחירה. עם כל ישראל בעלי החברה. לקיים שם כל המצוות שבתורה. ונשכון שם באהל מועד. אמן נצח סלה ועד.

זה הנמצא	לדעת סוד	נתנו עצה	אמרי שפר
הארץ נפצה	מפי כל	מצא חיים	בם הסופר
פיהן רצה	נטעה לבם	עם כל עציו	גוף גן עדן
הוציא חוצה	סתרי לבו	רוח קדשו	דבור הוליד
מר קרצה	עין לב מח	מאור שמשו	האיר אורו
רץ במרוצה	פי משנה לו	בנתיב ספרי	ולזיו אורו
חידה	ציץ רמז	כי מפי צץ	זרח שמשי
			ומליצה
לקץ היקיצה	קץ בא הקץ	וצדקה לי	חסד משפט
מזה מקצה	רוב אחד	מלאך הוא	טהר לבי
כאשר	שלטה נפשי	על כל אחי	ידי גברה
			חפצה

אמרי

שפר

כתר עליון	שם על ראשי	תפארת שם	פיהו פצה
תורת השם	חשקה נפשי	כלת יבם	נעלו חלצה
שם הקדש	קדש רוחי	יען שלם	כפל מחצה
רוחי מרוה	חן נתהוה	טוריו כדו-	רים כביצה
קורא בשמו	ימצא עמו	חדוה רינה	גילה דיצה
צור הצורים	צר בו צורות	זרע חמר	עסה מצה
פתוחי חתם	חתם בו	ויגדור גדר	כל פרצה
עניין צירוף	האותיות	הוא לו בא	בר לנוצה
סדר באיש	סדרי עולם	דרכי אפיו	בשמו מצה
נפח בהם	נשמת חיים	גלמו ברא	מוטל
ארצה			
מבטן אם	ערום יצא	ברך על פיו	חקי מוצא
לדעת סוד	זה הנמצא	אמרי שפר	נתנו עצה
	כל איש מכחיש	חכמת ספר	
	הוא איש סכל או איש כופר		
	לא יהיה איש חכם סופר		
	עד שיבין אמרי שפר		

זהו השער לה' צדיקים יבואו בו
ספר

מצרף השכל

וספר האות

שחיבר ה"ה החכם השלם והכולל המאור
הגאון הגדול המפורסם החסיד והעניו
המקובלי האלהי כמוהר"ר אברהם אבולעפיה
זצלה"ה. שהיה נקרא בפי כל "אברהם הרואה"

"מצרף השכל" חיבר רבינו בשנת מ"ב לחייו

"ספר האות" חיבר בשנת מ"ח לחייו

נדפס פעיה"ק ירושלים תובב"א

אלול תשס"א לפ"ק

תודתינו נתונה לאוצר בית הספרים של האוניברסיטה
העברית בירושלים ולמחלקת כתבי יד
שסיעו בידנו

הפצה ראשית
אהרון ברזני
ובנו
רחוב העליה 8 תל אביב
טל' 6823013, 03-6815542

©
כל הזכויות שמורות
לעורך
אמנון גרוס
02-9993430

נדפס בישראל
PRINTED IN ISRAEL 2001

הנצנים נראו בארץ עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו (שה"ש ב' יב). רחץ וקדש בים של אש, הלב יחץ והנפש רחץ, בדבש מתוק בסוד עמוק, הנבואות כורך שולחן עורך, האות מוציא צפון חצי, במצרף השכל ברך ההלל. יהי שם יי' מבורך מעתה ועד עולם שהחיה והקים אלו הנבואות לזמן הזה. **"תקעו שופר בציון והריעו בהר קדשי ירגזו כל ישבי הארץ כי בא יום יהוה כי קרוב"** (יואל ב' א).

מצרף השכל מכיל בתוכו שבעה ספרי נבואה, שנכתבו בלא שום ספק על ידי רבינו הקדוש איש אשר רוח אלהים בו, רבי אברהם בן שמואל אבואלעפיה. מכיוון שחוזר רבינו בתוך כתביו אלו ואומר "אמר לי רבי רזיאל" ועוד דיבורים כאלה, יבואו הסכלים לחשוב שאלה לא כתבי רבינו, וכי אם מדברי תלמידו. אך מי שיעיין כראוי יווכח שודאי וודאי אלו הם דברי הרואה. ומכיוון שבספרי נבואה עסקינן מביא רבינו נוסח דיבורו מהמלאך הדובר בו אשר הוא רבו ורבו הוא והוא הוא.

מזכיר רבינו פעמים רבות לאורך כל הנבואות כי אלו הכתבים הם ספרי פירושים לספרי נבואות שנאמרו ע"י רזיאל. ומכיוון שאין בידינו אף לא חיבור אחד ואפילו לא עלה קטן מאותם הספרים, נשאר הרושם בפי כל כי אותם הספרים הלכו לאיבוד. ובזאת אע"ז להגיד שלאחר הכתיבה של אלו הפירושים וקריאה חוזרת ויותר, מקננת בי ההרגשה שאלו פירושי ספרי הנבואה הם שנכתבו בידי רבינו, ואילו הנבואות עצמם היו שגורות בפיו ובלבו במופת מושכל ולא הועלו לכתב. כמוכן שהרגשה זו

אינה פרי הדמיון, ישנם כמה מקומות שרואים במפורש שאלו אינם פירושים על, אלא אלו הנבואות. בפרט ככל שמתקרבים לסוף החיבור. ואיני רוצה להעלותם כאן, השאיר זאת לשיפוטו של הקורא. אך לעומתם ספר האות הוא ספר נבואי שלם וחשוב עד מאד. חלקו הינו צירופים וחלקו כלשון הנביאים. גם כאן לא העלתי מעצמי מאומה, והקורא אשר יפרוס חכתו וישמנה בפיתיונו יעלה שלל רב.

ספר זה היה ראוי לו להיות מאחרוני ספרי רבינו היוצאים לאור, מכיוון שרבים בו הצרופים והעניינים קשים להבנה. ויותר מכל ראוי כאן להזהיר מדברי הנביא **"מי חכם ויבן אלה נבון וידעם כי ישרים דרכי יהוה וצדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם"** (הושע יד ל). ומדוע יהא מן האחרונים, כי מזכיר רבינו וחוזר פעמים רבות לבאים בזו הדרך, כי הפתח והמפתח לעלות במעלות הסולם היא דרך הצירופים. ומי שלא עסק ועוסק בזו הדרך מוטב לו **לבלי יקח זה הספר למען לא יבוא אפילו להרהור כפירה הקל שבקלים** כהזרת הנביא. ואם יחשוב הסכל אולי רק ארפרף למען לא אכשל. לידי מכשול לא יגיע, אך גם לידי הבנה לא יבוא. ולעוסקים בצירוף ולכוספים בדרך, ספר זה הוא הכבש העולה במעלה מזבח הנבואה. היגיעה בו קשה והגמול בצידו.

כדי לסייע בידי הלומדים הביא כאן מספרו של רבי יהודה ב"ר משה אלבונטיני ממקובלי ירושלים בתקופה שלאחר הגירוש מספרד, את הפרק השמיני מתוך "סולם עליה" שראה אור לפני

י"ג שנה בעריכת הגאון הרב יוסף אלעזר אלימלך פרוש שליט"א.

פרק שמיני

הפרק הח' מדבר בדרכי הדילוג והקפיצה אשר הדרך הזאת היא תכלית ואחרית לכל הדרכים אשר קדמו אליה בפרקים הקודמים והיא דרך רחבה מאד כוללת כל הדרכים אשר קדמו אליה או רובם, בו נכלל הגימטריאות בצירוף גלגול האותיות וחילוקם ופירודם וחיבורן ומשקלן וחילופן ותמורתן. ונוסף עליהם עוד דרכי הדילוג והקפיצה דהיינו שימוש מאותיות ר"ת לעשות מהם תיבות אחרות, אי נמי מאותיות תוכן או סופן, או חיבור ראשן עם תוכן או סופן. ולדלג בכל אלו הדרכים ולקפוץ בהם מדרך אחת אל דרך אחרת, בין באמצעות מלה מתחדשת, בין באמצעות אותיות שנרכבו מאותם התיבות מראשן או תוכן וסופן, או ע"י צירוף וגלגול, או חילוק וחילוף וחיבור ותמורה מהדרכים הנזכרים פה, כמו שתראה בעיניך כאשר תעיין בענייני הצירופים אשר נכתוב בזה הפרק, תמצא בהם כלולים כל אופני הדרכים הנזכרות.

לזה קראתי לדרכים האלו של הדילוג והקפיצה תכלית כל הדרכים. לפי שכמו שהסיבה התכליתית היא המעולה מכל הסיבות הקודמות לה, לפי שכולם לא נמצאו כי אם בעבורה ובה נכללו כולם. כך כל הדרכים הנזכרות הם כמו הקדמות והנחות בלימוד הדרכים הצריכים שידע האדם קודם שיבוא לעשות ולהשתמש בדרך הדלוג, כי לפי האמת בחסרון ידיעתם לא ידע לפעול ולהשתמש בזה הדרך הנורא אשר הבקי בו והיודעו וזריז ומהיר בעשייתו בשלמות, נפשו מתרחבת ומתעדנת ומוציא המחשבה מתוך מאסר הגבול הטבעי, ומביאתו אל הגבול האלוהי ומתפשטת ומתעדנת בו, עד שיראה לנפש כאילו היא נפרדת מן הגוף ואין לה השגחה בו כלל לרוב הדבקה בשורש המקור אשר ממנה חוצבה.

וכל שכן מי שיש לו חשק רב ועצום בהשגת הידיעה, ומחשיב גופו וכוחותיו כאין לערך השגת הידיעה שאז החשק הרב הזה מניע את הנפש ומגביר חימומה, וממהר תנועתה להוציאה מן הכח אל הפועל ומתדבקת בשכל הפועל. ומצד ההתדבקות הזה מתלבשת הנפש בכח המדמה בצורת הדמות, ומשלימתו בגלוי העתידות והוראת הנסתרות או במה שבקש. ושם דמינונו ומחשבתו לידע מהעניינים המדומים. ועוד מתלבשת הנפש ומתעדנת ומתענגת בכח השכלי, ומשלימתו בהשגת המושכלות האלוהיות הנעלמות בסתרי מציאות העולם הזה והבא, ומשגת מידיעת הבורא יתברך וברואיו הפשוטים מה שבכוחה והבנתה להשיג. ועוד נאריך בביאור זה העניין באריכות בפרק היו"ד המדבר בדרכי ההתבודדות אשר אדם מגיע אליו באמצעות זה הדרך של הדילוג והקפיצה הכולל כל הדרכים הקודמים לו שהודעתין. ולמען תראה בעיניך אכתוב ואצרף קצת מה ממנו, וממנו תקיש לעשות בו כיוצא בו כפי אשר תמצא ידך לעשות.

וזה החלי לעשות ולצרף ב' או ג' מלות מהם, ולא שנצטרך להשלים המלה בכל צירופיה המוכרח כי היה זה הולך לשיעור רחב. רק אקח ד' או ה' צירופים בלבד מהמלה ההיא בין מובנים או בלתי מובנים, ומהם אדלוג ואקפוץ אל מלות אחרות. ואהיה מדלג מדרך לדרך מהדרכים הקודמים הנזכרים. והנה אצרף בתחלה מלת דילוג וצירוף כי דילוג היא מלה משותפת ומצורפת מורה על דגל וסימן ואות במהלך מחנה הכוחות האלהיות, כדכתיב "מחנה אלהים זה". ומורה על דילוג כי הוא מוסיף חשק ואהבה כדאיתא "ודגלו עלי אהבה" אל תקרי ודגלו אלא ודילוגו.

א. דלוג, דלגו, דגלו, דגול, גודל, גדול. צרוף, צורף, פורץ, פוצר, רצפו, רצוף. אהבה, האהב, ההאב.

ב. החכמה, כח האדם, מכח האד, יהיה והוה והיה, מגלה, הגלם, מלח, חלם, לחם, לולכי, ליובל, כח לב חי, ע"ח, עגה, הגע, געה, אגדע.

ג. ק'רני ר'אמים "קו"ף ר"ש" קשר פו, קו שר"ף, קרי"ם, הרקמ"ה, המקר"ה.

ד. ה'מקרה ב'מים ע'ליותיו הבע, העב, עבה, עז, מ'גדל ע'ז ש'ם י"י.

ה. מעשי, ישמע, סוד שמי, שדי מגלגל, גלגל שדים, שלג מגדלי, השלג העז, יצר דמיוני, דמיון יצרי, מלבש הדלוג.

ו. י'צר ר'ע, צרר היהודים, יו"ד ר"ש, דריוש, יש דור, דר אלהי נכר.

ז. ר'ע ר"ש, ע', יצר רע, עין ר', ינער, הנערה, מכער, מעכר.

ח. מ"ה ז"ה ר"ע המחלל"י זהר"י עיל"א הזחל"י, גימטריא "על כן זחלתי ואירא" (איוב לב' ו'). ראשי תיבות עכז"ו, ע"ז כ"ו, מגדל יהו"ה.

ט. "בו ירוץ צדיק ונשגב", ביצ"ו, ויצ"ב וצק"ב, קצב"ו, רוד"י ש"ג", ר"ד יוש"ג, שיי"ו גד"ר.

י. המפר"ק, גם בפרק, שם פה, יסוד השם, גלגל השדים, בדין שטן, יכהן שם, משכינה, כח שכל באדם, שכל בחכמה, ודי בזה.

והנה כאשר תעיין הייטב בשכלך בצירופים האלן תמצאם כוללים כל הדרכים הנזכרים לעיל שהנה בשיטה א' המתחלת דלוג, בו תמצא הצירוף ההכרחי.

ובאות ב' המתחלת החכמה תמצא גימטריאות שקולות מדרך המשקל שפירשתי לעיל, ובלתי שקולות, ומדרכי החילוק והפירוד והחיבור.

ובאות ג' עד אות ט' המתחלת "בו ירוץ" תמצא דרכי הדילוג מאופנים רבים אם בלקיחת ב' אותיות מב' תיבות כמו שלקח ק"ר מר"ת קרני ראמים ומלאם במבטא ועשאם קו"ף רי"ש, ואח"כ צרפם ועשה מהם קש"ר פ"ו ק"ו שר"פ, אם בלקיחת אותיות רבות מר"ת ומסופי תיבות כמו שחזר פעם אחרת ולקח ד' אותיות דהיינו קר"י"ם ר"ת וס"ת מתיבות קרני ראמים וחלקם ובנה מהם, הרקמ"ה, המקר"ה. ודלג לפסוק "המקרה במים עליותיו", ולקח ג' אותיות מראשי תיבותיו הב"ע, שעולה ע"ז, ודלג לפסוק "מגדל עז שם יהוה" להיות שווה לו במניין גימטריא, וחזר ולקח ד' אותיות מר"ת מ'גדל ע"ז ש"ם י"י, שהם מעש"י, וצרפם וחלקם בגימטריאות רבות.

גם בשיטת הו' המתחלת, יצר רע, לקח ג"כ ב' אותיות ר"ת ומלאם במבטא וכתבם יו"ד ר"ש, ובנה מהם דריו"ש, ד"ר אלה"י נכ"ר.

ובשיטה ז' המתחלת ר"ע, למדין דרך אחרת מהדלוג, והוא כי לפעמים תיבה אחת מב' אותיות או יותר נקח האות הראשונה ונמלאה במבטא והאות הב' נניחה כמו שהיא. כמו שעשה באותיות ר"ע שמלא הרי"ש והניח הע' כמות שהיא וכתב מהם ר"ש ע', וצירף מהם יצר רע. או לפעמים יעשה איפכא שהאות הב' ימלאנה

במבטא ויניח הראשונה כמות שהיא, כמו שעשה מתיבת ר"ע הנזכרת, עי"ן ר', וצירף מהם, ינע"ר, הנער"ה, וכו'.

ובשיטה הח' המתחלת מ"ה ז"ה הודיענו אופן אחר מהצירוף והגימטריא, כי לאו דוקא נעשה גימטריא מתיבה אחת עם תיבה אחרת, כי גם מתיבות רבות נעשה מהם גימטריא לתיבות רבות אחרות. שהרי הז' תיבות של מ"ה ז"ה ר"ע המחלל"י זהר"י עיל"א הזחל"י, שווים בגימטריא לד' תיבות "על כן זחלתי ואירא".
ודלג ליקח מראשי ד' תיבות אלו ע"ז כ"ו, ובנה מאותיות ע"ז מגד"ל בגימטריא, ומאותיות כ"ו בנה שם הוי"ה הנכבד והנורא.

אח"כ בשיטה הט' המתחלה "בו ירוץ צדיק ונשגב" הודיענו בפרוש דרך הדלוג והצירוף מר"ת וסופן ותוכן, כי לקח ר"ת אלו של ב'ו ירוץ צדיק ונשגב שהם ביצ"ו, ובנה מהם ויצ"ב, ומס"ת לקח וצק"ב ובנה מהם קצב"ו, ומשאר האותיות התוכיות שנשארו בתיבות הנזכרות שהם רודיש"ג צירפם ובנה מהם, ר"ד יוש"ג, שי"ו גד"ר. וכן היה יכול לבנות מהם בתים רבים כפי הכרח המלה אלא לא בא כי אם להורות דרך הדלוג והצירוף שיעשה ממנו.

אח"כ בשיטה היו"ד חזרנו לצרף הגימטריא על דרך חלוק וחיבור הנזכר לעיל, כדי להשלים המאמר בו בהודעה שמהשכינה יבא כח לשכל האדם, והכל צריך שיהיה בחכמה, שאם לא יעשה אלו הצירופים והדלוגים בחכמה ובבינה ובדעת ובדקות המוח והפשטת השכל מהכוחות הגשמיות, ובחשק רב ללמוד החכמה, לא יגיע לו מהשלמות מה שראוי לבוא. אבל כאשר יתן אל לבו להתבודד ולהעמיק ולהבין עומק העניין ושורשו בדרכים אלו, ידע בודאי שטבע האותיות בעצמם וגלגולם וצירופם עם תנועתם בנקודתם, שאני עתיד לפרש בפרק הבא, הם הם המלמדים לאדם

דעת ותבונה, ומגלים לו רזי תורה, וסתרי החכמה, והם הם המלאכים הנדמים אל הנביאים במראה הנבואה. כי מכ"ב אותיות וצירופם וגלגולם נבראו המלאכים, ונעשו כל היצורים. וכמו שיש בטבע האש לחמם, ובמים לקרר, כך יש בטבע האותיות עצמם לעשות כל מיני היצור, והבקשה למזכירים אותם בחכמה ובדעת. ועל דרך זו אמרו רז"ל "יודע היה בצלאל לצרף אותיות שבהם נבראו שמים וארץ". וכן שאר כל הנביאים והחסידים שבכל דור ודור, באמצעות צירוף האותיות וגלגולם ותנועתם היו עושים ניסים ונפלאות, ומהפכים סדרי בראשית. וכמו שמצינו מבואר בתלמודינו הקדוש שרבא ברא גברא ושדריה לר' זירא וכו'.

ונשוב לכלול עניין זה הפרק בביאור הדילוג בקיצור, ואומר שכאשר תעיין היטב במה שנתחדש בזה הפרק בעניין הדילוג והקפיצה, תמצא זה הדילוג כלול ונחלק בב' פנים. הא' הוא לקחת אותיות כמו שהם מר"ת או מתוכם או מסופם, או מעירוב ראשם עם תוכן, או תוכן עם סופן, או סופן עם ראשן, ולבנות מאותם האותיות עצמם שמות ומלות אחרות וצירופים אחרים מגימטריא, אם בדרך הצירוף ההכרחי או בדרך החילוק והחיבור או בדרך החילוף והתמורה והחציבה והמשקל. והאופן הב' הוא לקיחה אות א' או ב' או יותר מתיבה אחת, או מתיבות רבות, ולמלאות אותם האותיות במבטא, הן כולם או קצתם, ולבנות ולצרף מהאותיות ההם אשר לקח והמציא וחידש, תיבות ושמות אחרים, ולדלג מהם מדרך אל דרך מהדרכים הנזכרות באמצעות אות או מלה מתחדשת ממילוי מבטא של כל האותיות, או מקצתם.

ומהכללים האלו יכול מי שחננו ה' חכמה ודעת, להרחיב שכלו, ולשוט בים החכמה לעשות ספרים הרבה אין קץ בשכלו הרחב, ולהגיע אל השלמות כפי כוחו והשתדלותו, ואע"ג שעניין זה הפרק מאופני הדילוג הוא עמוק וקשה לעשותו בתחילת המחשבה, דע

בודאי שכאשר יהיה אדם זריז ומהיר ורגיל מאוד בעשיית הדרכים הקודמים הנזכרים בפרקים הקודמים נקל מאוד מאוד יהיה עליו לעשות דרכי הדילוג. וירגיל עצמו בו ובשאר הדרכים בכותבו אותם על ספר בדיו פעמים רבות כ"כ זמן, עד שיהיו משוננים בפיו ולשונו ובשכלו כמו שרגיל לקרוא במהירות פסוק ק"ש אשר למדו והורגל בו מנעוריו. ולא יצטרך עוד לכותבם בחומר הדיו והנייר והקולמוס אלא במחשבתו יגלגלם ויצרפם על הדרך שהיה עושה הכהן הגדול בהזכרתו השם המפורש ביום הכפורים בצירופו וגלגוליו שהיה מגלגלו ומצרפו בשכלו ובמחשבתו, ופיו ולשונו מבחוץ, ולא היה צריך לא לכותבו ולא אפילו לקוראו מעל ספר. וכל זה הוא דבר נקל למתמידים בה זמן מה בעשיית המלאכה הזאת, אם יש לו ההכנות אשר צריך לזאת המלאכה כולם או קצתם כפי הדעת החכמה אשר חננו השי"ת כמו שנפרש ונבאר בפירוש בפרקים הבאים אחר זה הפרק בע"ה. עד כאן סוף ציטוט.

ואסיים בהבטחת זכריה הנביא, **"ועמדו רגליו ביום ההוא",**
"ולא יהיה כנעני עוד בבית יהוה צבאות ביום ההוא".

עד כאן דברי העורך.

בַּמְרָאָה אֵלַיךְ נוֹדַעְתִּי לְמַעַן
 תְּסַפֵּר לְעַמִּי כִּי יְהוָה נְשָׂמִי
 בְּחִלּוֹם דְּבַרִּי בְּךָ לְמַעַן תִּגִּיד
 לְעַמִּי כִּי אֶהְיֶה זְכָרִי

דע כי אני אבוברהים הקטן למדתי לפני רזיאל רבי י"ג שנה, ועד היותי בן י"ג שנה לא יכולתי להבין דבר מכוונת ספריו. ואחר כן נתברר לי קצת עניין מסתרי ספרי נבואותיו אשר הם שבעה ספרים. ששה מהם ספרים שלמים ואחד מהם קראו "הפטרה" והוא חצי ספר. ושמות ששת ספריו הם: "ספר מליץ", ו"ספר איש אדם", ו"ספר הברית החדשה", ו"ספר העדות", ו"ספר חיים", ו"ספר הישר". ואני בהיותי מחשב בנבואות ההם, ובהיותי מדבר בם ומעריכם על דברי הנביאים הראשונים ע"ה ובכתבי מהם קצת לקצת אהבי ומכירי ורעי, ראיתי בחלומי והנה בשעפים ישיבוני בחזיוני הלילות אחר נפול תרדמה על אברי, ופחד קראני ורעדה ורוב עצמותי הפחיד, ורוח על פני יחלוף תסמר שערת בשרי, ויעמוד כדמות נמצא לפני ולא הכרתי מראהו תמונה עם תנומה לנגד עיני ודממה וקול שמעתי. ויאמר אלי, קום! פרש

דברי על דעתי, ואבין כי רצונו שאפרש דברי רזיאל על דעת הנסתר שבם לא דרך הפשט כלל. וארוץ ואומר לשאול מפיו שאלות ויתעלה ויתעלם מלפני, ואראה "פי באחת ידבר אל ובשתיים לא ישורנה: בחלום חזיון לילה בנפל תרדמה על אנשים פתנומות עלי משפב: אז יגלה און אנשים ובמסרם יחתם: להסיר אדם מעשה וגוה מגבר יכסה: יחשך נפשו מני שחת וחתו מעבר בשלח" (איוב לג). להציל נפשו ממות ולפדותו מכל מכאוב "להשיב נפשו מני שחת לאור באור החיים" (ם). ואיקץ מתנומתי ואקום ואחל לכתוב כהיום הזה הפירוש אשר צוני. ואדע כי רבים ממבקשי האמת ישמחו בו שמחה גדולה ורבים מהפתאים יאשימוני על פרשי דברי הספרים האלה בנסתריהם, בהוציאי אותם מפשוטם לגמרי. אלא שאני לא אשגיח במי שלא צורף במצרף השכל כי ידעתי שהוא לא מבין דבר חכמה לעולם. ולא חברתי זה הפירוש בעדו, ואם יראהו במקרה יחשוב שהוא כתוב בלשון הודו אשר הוא בלתי מכירו כלל.

ואחר אשר הודעתיך הסבה אשר הביאתני לחבר זה הפירוש אשר קראתי שמו "מצרף השכל" אשר סודו משכן השכל, אשוב לרמוז לך סוד חיי העולם הבא בקצור כפי אמונתי במ וכפי מה שקבלתי מפי רזיאל רבי וכפי מה שידע לבי ממה שהשגתיו בכל השגה שכלית. ואתה תשכל בדברי ובדברי כל מי שדבר בזה כנגד אמונתי זאת ותבחן החלקים ותבחר לך הטוב מהם כאשר ימשיכך שכלך אל האמונה בזה. כי אני

בהגידי לך דעתי כבר הצלתי את נפשי מכל חטאך ואין להכריחך באמונות כי אם להודיע אמתתם אצלי לא זולת זה.

דע והבן אתה המעיין שכל מה שיקרא גמול או עונש, אין הגמול והעונש ההם תלויים במחשבת הנגמל והנענש, והאדם אחר שמת וחייה אין זה חוב אצלו ולא שלמות. האמינו קצת אנשים שאין אחר תחיית המתים מות, ואחרים הכחישו התחייה לגמרי, ואחרים הכחישו מיתתה אחר חיות האדם, ואחרים חשבו כי הגמול האמיתי הוא שלא ישתנה דבר ממה שהעולם בו היום אלא שיקומו כל המתים ויאכלו וישתו ויולידו בנים ולא ימותו לא הם ולא בניהם לעולם. ואחרים האמינו שתכלית הכוונה שלא ימותו הם לעולם ואע"פ שמתו אבותיהם ורובם הם יהודים, אלא שאומרים שיבוא משיח ויחיה את כל המתים ולא ימותו עוד לעולם. וקצת המאמינים אומרים שבא להוציא כל הנפשות מהאנשים שמתו מגיהנם מיד השטן שקבלם בעבור חטא אדם וחוה שעברו על המצות השם באכלם מעץ הדעת. ואם היו יכולים לומר שגופותיהם אינם מתים כבר היו אומרים אותו אבל לא יכלו אך יאמרו שפעם ראשונה בא משיחם והושיע הנפשות ומת הוא, ועוד יבוא ויושיע הגופים והנפשות יחד ולא ימותו עוד הם ולא הוא. והרוצה לשקר ירחיק עדיו.

ורבים מאלה האמונות המשונות איני יכול לפרטם, אבל בכלל הם מפסידים סדר השכל האלוהי וכוונתו. ואע"פ שהם מתקנים סדר השכל האנושי ומערכתו, ר"ל שאילמלא לא צייר הסכל לפי דמיונו ציור הגמול אשר יגמלהו השם ולא צייר עונשו

המבהילו, היתה זה סיבה רעה להפסד כל הסדר הראשון. ואם היה הסדר הראשון מופסד לא היה אפשר שימצא הסדר האחרון. ומפני שלא יתגלה זה למי שאינו ראוי, לא הכריח השכל האנושי שהוא המסדר הכל בחכמה להיות העניין זולת זה. אך כאשר כסה מעט גלה הרבה עד שכל משכיל לא יהיה נלכד ברשת אשר נלכד בו הסכל, שאם ילכד בו עם היותו לומד כל ימי חייו ואפילו ספרי חכמה, כבר ידוע שלבו אטום וערל ולא מל ואם מל לא פרע כאילו לא מל ואם פרע עד שגילה העטרה ובא לגלות יותר ונגע בעטרה ימות מיד. ולפיכך זה כולו תצטרך מנגלה ונסתר אבל כולו רוחני נסתר ונעלם מאד. וכיוצא בזה בעצמו נעשה עם מאמיני האמונות הנרמזות. כי לסכלים נודיעם שהגמול הוא שיחיו הגופים בגן עדן לעולם ויאכלו וישתו ויולידו והעונש הוא הפכם. ולבינוניים נודיעם שהגמול הוא שיחיו הגופים לעולם ולא יאכלו ולא ישתו ולא יולידו אלא שייהנו מזיו השכינה והעונש הפך זה. וליחידים נודיעם בצנעה שהגמול האמיתי הוא פרידת הנפש מכל חומר, אחר ההשגה הרוחנית השלמה ולבלתי הפסד הרוחניות ההוא לעולם כמו שאי אפשר בסבתו הפסד ולא העדר כלל והעונש הוא הפך זה.

ואחר שהדבר כן ראה אתה המעיין איזה פירוש הוא יותר מעולה מכל פירושי התורה והנבואה והחכמה. אם המוגשם כולו, ואם המשותף שהוא הגושמני והרוחני יחד, ואם הרוחני כולו לבד בזה וכל הדומים לו ושהם ממינו. ואמנם ידעתי שאתה המעיין לא תשבח שום פירוש מאלה השלשה המינים

אלא כפי הכת שאתה נוטה אל דעתה ושהאמנת מעלתה לפי דעתך. אם למוגשם תשבח המוגשם, ואם למשותף תשבח המשותף, ואם לרוחני תשבח הרוחני. ואמנם ידעתי עוד כי מי שהוא מכת המוגשם יחשוב הרוחני לכופר כמו שמי שהוא מכת הרוחני יחשוב המוגשם לסכל. ואמנם מי שהוא מכת המשותף יטה לכאן ולכאן והוא הנקרא נבוך פעם ישבח לסכל ופעם לכופר. ויחשוב שהוא אינו לא סכל ולא כופר. וידוע שאם ישתדל הנבוך לצאת ממבוכתו ישוב רוחני ואם לאו ישאר נבוך כל ימי חייו. ואין ספק כי הסכל יתכן שישוב נבוך והיא מעלה גדולה לו. והנבוך יתכן שישוב כופר והיא תכלית המעלה, ואמרי כופר ר"ל כופר בשקר שדמהו הסכל שהוא מת ואע"פ שהוא חשבו לכופר באמת. כי אני לא שניתי שמו אבל שניתי מחשבתו. ולא יתהפך זה לשוב השלם הכופר בשקר המודה באמת, נבוך, שכבר יצא מכל המבוכה שבאמונה. גם הנבוך לא ישוב סכל מפני שכבר למד דברים שהוציאוהו מן הסכלות, ובעבור שלא נשלם נשאר נבוך. ובעבור היות המתנבא המבקש הדבור האלוהי מהשם הוא השלם שבכל מין האדם, הוצרך לכתוב עניינים סובלים שלשת העניינים הנזכרים מפני היות הכתות הנזכרות שלש.

ואמנם המפרש יתכן לו לפרש הדברים בשלשת המינים הנזכרים, אבל המקבל הדבור האלוהי כבר ישיג מן עניין הדבור שהוא אינו כאחד משלשת המינים הנרמזים, אך הוא עניין נקרא אצל חכמי הקבלה סתרי השמות. ואי אפשר לפרש זה בספר לעולם כראוי, אבל יתכן לרמוז. והוא עניין המערכה

שערך השם בה כל ערך ובה סדר כל סדר שיהיה ושהיה ושהיה. והוא הדבר שנאמר עליו **"בדבר יהוה שמים נעשו"** וכו' (תהלים לג ו'), וכבר נאמר **"ואהיה אצלו אמן"** (משלי ח' ל'). ודרשו בו, אמרה התורה לישראל אני הייתי כלי אומנותו של הקב"ה שנאמר **"ואהיה אצלו אמן"** אל תיקרי אמן אלא אומן. וכן **"בראשית"** אמרו אל תיקרי בראשית אלא בי ראשית בי השכל וברא את העולם. וכבר נאמר **"בי מלכים ימלוכו"** (שם טו'). אם היות אלו הדרשות בלתי מפורשות ואינם כפשוטם בשום פנים אך פירושם מעולה מאד, והוא שהתורה בזה ובכיוצא בזה הוא שם לשכל הפועל הנקרא דבר ה', או רוח ה', או מאמרו, גם שמו וכבודו. מפני שהוא יורה לחכמי השם ידיעתו והשגתו והוא רוח הקודש באמת.

ואחר שהקדמתי כל מה שחפצתי בו להקדימו ומה שראיתי תועלת בו להתחיל בעניינו, ושמתיו להיותו מפתח לכל ספר שתעיין בו בספרי החכמות האלוהיות והאנושיות, אשוב בפירוש הספר הזה הראשון ספר "מליץ" ועיין בו יפה ותתיפה.

בחן	משכיל	בחן	מצרף	אמונה
בכור	שכל	צרוף	צורת	תכונה
קנה	מדע	ובין	מראה	צפונה
וגלה	סוד	והבט	בתמונה	

"בשעפים מתזיונות לילה בנפל תרדמה על אנשים: פחד קראני ורעדה ורב עצמותי הפחיד: ורוח על פני יחלף תסמר שערת בשרי: יעמד ול אפיר מראהו תמונה לנגד עיני דממה וקול אשמע" (איוב ד).

מחשבות בני אדם משתנות מאד זו מזו וכפי מחשבת כל אחד ואחד מהם וכפי הדברים הנמצאים הרבה בפייהם וכפי עניין מעשייהם על הרוב יהיה מה שמראים להם בחלומותיהם. ובהיות מחשבתי אני משוטטת בעניין מהות הנבואות ודברי הרגל פי תמיד לפי כוחי, הוא בעניין חכמת הנבואה וחלומות הנביאים ודרכיהם ופעלת כולה היא בכתיבת ספרי חכמות וספרי נבואות, העירני השכל האלוהי אשר זכרתי בהקדמה לכתוב פירוש הספרים השבעה הנזכרים והגני מחל מן הספר האחרון מהם שהוא "ספר מליץ". וכל אחד מהם אזכירנו בראש פירושו ואחריו עוד אפרש כל אחד עד "ספר הישר" ואשלים "בהפטרה" ואשימנה כדמות חותם לכל הפירוש הכולל כל הספרים. ומהשם אשאל לעזרני באשר אעשה ולגלות עיני ולבבי לדעת סתרי אלה הספרים כולם ויצילני אלוהי צורי ממכשול ומכל שגיאה ויורני הדרך הישר והנכונה בהם.

אמר רזיאל הנביא מורי ורבי ליהו"ה אלהי ישראל הודו ראי אלהי יזראל. כשהחל בעניין

זה זכר השם המפורש תחלה ואמר שזה הנקרא בזה השם הנכבד והנורא אשר נכתב באותיות ההעלמה ולא נקרא בהם, הוא הדבר הראוי להקרא אלהי ישראל באמת אשר סודו אלהי שכל הפועל. וכתב בחוץ שני שמות להיותם כנוי לזה השם האחד, מפני שזה השם הקדוש הוא משולש באמת והוא שם העצם והוא שם למדת הרחמים והוא שם למדת הדין. ועל כן שלשה שמות מהם הם שם אחד מיוחד באמת, כי אין עצם השם בלתי מדותיו ואין גם כן מדותיו בלתי ואינם נוספים על עצמו ולא נעדרים מעצמו שהם כוחותיו, וכוחותיו הם הם עצמו, ועצמו הם הם כוחותיו. ואין כל בריה יכולה לדעת אמיתת דבר זה על בוריו, כי אם נדע דבר מאמיתת מדותיו שהם תאריו היינו יודעים עצמו, וזה נמנע מטבע כל שכל זולת שכלו ית'. רק מה שנדע ממנו הוא מה שהשם פועל במדותיו, והנה נשיג קצת פעולותיו על פיו שגילם לנביאיו יתע' על דרך השגת מצותיו וסבותם בנסתריהם. ועל כן כל מי שיודע יותר מסתרי תורה וטעמי המצות על הדרך הנסתרת שהיא הנגלית לחכמי הקבלה הוא אשר ידע יותר מאמיתת פעולותיו יתע' ובזה יתקרב אליו יותר.

והנה רזיאל"ל כיוון להודיענו שמו יתע' לפי הדרך הנעלמת כדי להקריבנו אליו ית' שמו. וחילק התיבות ושם לפעמים אות אחת כאילו היא תיבה גמורה להודיענו שכל אות עולם בפני עצמו אצל הקבלה. וצוה לרואי זה הכח המופלא האלהי להודות שמו

ית' והפך תיבות רזיא"ל ועשאה יזרא"ל, להודיע כי ישראל הוא יזראל. כאשר אברהם הוא יעקב מפני שתוף שתי מדותיהן שהן חסד ואמת כאמרו **"תתן אמת ליעקב חסד לאברהם"** (מייכה ז' כ). ורמז במלת במלת הוד"ו שם אהי"ה כי שני השמות העצמים אשר הורכבו משם י"ה והם יה"ו יהו"ה סודם הוד"ו הוד"ו יוד"ו, וכן ודו"י הוד"ו הוד"ו והרי י"ו אוד"ה יה"י יוד"ה. ואמנם ודוי השם הוא ההודא"ה וכן הוד"ו בשם אהי"ה הודא"ה ודא"י והנעלם הודא"י ועם ז"ה ד"י כאשר הו"א ד"י יתעלה וית' שמו.

שאלו לעיניו וגומ'. אמר כי רעיוניו שהם חסידי הגוף בהיותם טובים שאלו לעיניו שהם עיני השכל הרואים כל דבר בעבור תכליתו שהוא היום האחרון לחיי העולם הזה שהוא יום המבוקש. ואמר מיד איש יהודה שמעו, זו היא תשובת השכל שהשיב לשואלים. וזכר איש יהודה בעבור היות שמו מיוחד להוראה היהודית, והודיענו שתכלית הנחמה אינה לרעיונים לבד להשואלים עד שיושלמו שלמות יהדות, כלומר הוראת ידיעת האמת והוצאה מן המבוכה. ועל כן אמר נחמת אמונתנו, כי מה עניין אמונה בשאלה אם לא היה כן כל שכן בזכרו מא"ל נור"א שסודו מב"ר אלהי"ם, כעניין **"וריויה די רביעאה דמה לבר אלהין"** (דניאל ג' כה) והנו מרחמן כעניין מרחם ונחם על ברכת המזון. בשנה אחת למלכות, רמז המעלות המחודשות למלכות קטנה וחזקה, והמשיל הישנות הנפסדות למלכות שהיתה תחלה חזקה מאד ועתה בטל כחה וחלשה תכלית החולשה. וסוד קר"ן קטנ"ה וחזק"ה, שכ"ל הקט"ן והחז"ק. ואמר כי בהתחדש מלכותו הודיעו השם דעת עליון. ואמר

בהיות דורש בסיני מא"ל שד"י כלומר בהיותו דורש דרכי הר סיני המורה על אמיתת נתינת התורה. וייחס הדרישה לעצמה והמקום לעצמו. ואמר סיני בחירק תחת הנו"ן ולא אמר סיני ממש כלומר כוחו המיוחד לו לעצמו ולא לזולתו. ושם מ"ם מן סינים דבקה עם א"ל שד"י שסודם מהש"ם ואמתתו שכינ"ה. ואמר שדרש בעד מלכות הכוחות השכליות שהם בני יעקב לדעת מה תכליתם. ודרש גם כן בעד מלכות הכוחות הגופניות שהם אצל מלכי הארץ כלומר מלכי כל הגופים הנקראים ארץ.

ואחר שדרש בעד שתי המלכיות האלו בכלל ומצא זה הקרן הצומח וידע שבזכותו ינצלו כל הכוחות המושכלות מן הגלות פתח מיד בשמחות. ואמר בית ישראל פצחו רנה וצהלה מהיום הזה ומעלה כלומר כבר בא מלככם המושיעכם והוא שליח מכוון מהשם לבא אליכם להיותו מלך עליכם כי הוא איום ונורא בעל עוז וגבורה. וקראו נמר מפני שהורג מי שהוא גוף בעל חיים טורף ואוכל ומבריה כל חיה רעה כלומר כל מחשבה רעה, והורגה. כי כן קראו באמרו כי קטל"ן שמ"ו וסודו קט"ן ושל"ם ועוד כי מחנ"ה אלהי"ם שמ"ו. ועל זה אמר עוד ועל פי אלהי ישראל אלהי יעורר מלחמות בארץ מפני שאף אלהיו חרה במכעיסיו כלומר יעורר רעיוני הלבבות להתקוטט במציאותו ולהפלא מאין בא זה המלך החדש עתה מקרוב ומה זה ועל מה הבלבול כולו בינינו בהיותנו אתמול שלויים ושקטים. אין זה כי אם לסבה אלוהית אשר חטאנו לו והכעסונו, זה יאמרו רעיוני כל משכיל כי הרעיונים והדמיונים והמחשבות והציורים והחכמות והתבונות והדעות והמדות כולם הם כוחות

נישאות באיברים. וכל האיברים הם דומים לענייני ממשלות העולם בגוף האדם הנקרא בכללו עולם קטן כולל הגדול. וכמו שיש בעולם בכללו מנהיג אחד שהוא סבה ראשונה לכל, כן יש לגוף כל משכיל סבה ראשונה בכללו. ופעמים יקרא אלוה ופעמים יאמר עליו שיש לו אלוה, והוא כי בעת התייחס כל הכוחות אליו יקרא הוא אלוהיהם ובעת היערכו אל סבתו הראשונה יקרא בן אלוה. ובעת השתתפו אל שום אבר מן האברים הפנימיים המעולים לעוררו אל היותו מתפעל ממנו לקבל שפעו יקרא רוח הקדש, מפני היותו מניע רוח האדם העולה למעלה. ואז יהיה כדמות דבר אנושי על דרך משל כאלו הוא כח מכוחותיו. וכן כל כלי מוכן לשאת צורתו ולציירה בדמותו בצלמו, בהשיגו יקרא זה בשם זה. ועל כן אין ראוי שתטעה בשמותיו אחר זו ההקדמה לכן כה אמר.

התחיל עתה לדבר רזיאל פה אל פה עם המלך החדש וכאילו הוא נותן לו עצה על עניין מלחמותיו כולם, מפני שרזיאל יודע יותר בכוחות הגופניות ממנו מפני שהם עתה אצלו חדשים והוא רך במלכותו עדיין. וכאילו אין רזיאל רשאי לתת לו עצה מעצמו אבל מודיע לו שעצתו היא העצה שהודיעהו אלהי יעקב. ואמרו אביך ר"ל האלהים אשר הוא אביו, ועליו אמר אשר הביאך עד הלום. וידוע שבהתחזק השכל האנושי על כוחותיו אחרי מלכו עליהם לא יוכלו לעמוד מפניו. ועל כן אמר וכל גוי וכל ממלכה אשר לא יעבדך אשבית זכרם מן הארץ ואמחה את שמם מתחת השמים. שכל הכוחות אשר אינם מכלל עובדיו בדבקות מושבתים הם מהמציאות. וכן אמר כי כל ממלכות

הארץ אתן בידך ואתה תבנה את ירושלם ואת ביתי בנין חדש אשר לא ייהרס עוד עד עולם. כי הוא הבונה בית המקדש בנין מחודש אשר אין לו הריסה לעולם. ואשרי מי שבנה לו בית דירה והמשיך חזקתו ועזרתו אשר מצד סבתו, וזכר שלא ייפרדו שניהם לעולם.

ואמנם אמרו כל עם מלך ראמלוס השטן יפול לפניך, הוא עניין שהבטיחו השם להצילו מיד שונאו והוא המלך הראשון הגדול ממנו י"ג שנה, כי בהתחילו לנפול יפול תמיד. ורז"ל זכרו שם ארמלוס השטן והוא שם יצר הרע שהוא מלאך המות בעצמו, אך אמרו קומה נא עבור את מעבר יבק הוא משל למעבר העולם הזה שהוא כדמות מעבר נהר קטן או ים מועט שאדם עובר בו במהרה ובקלות ובזמן מועט. ויש בו עוד סוד בגימטריא ואין צורך להזכירו פה. ואמר עוד רדוף אחר העם הנותר בעיר הראי, עניינו כשיברחו אויביך מפניך אל תחשוב שמספיק בזה אבל דע שאינו מספיק מפני שצריך שתרדוף אחריהם עד כלותם פן יתחזקו עוד וישובו להלחם בך. והכל משל לכוחות הנחלשות לעיתים מפני השכל שצריך על כל פנים לחזק כוחות השכל ולהעדר כל מי שמונע ההשגה בכל צד העדר. והמשיך זה עד כי צורם מכרם. והעיר הראי משל לכח הראיה שהוא מקום הזנות. ואחרי כן מצוהו לשמוע עצה ולעבור על כל פנים מעבר הי"ם הקטו"ן שהוא סוד היו"ם הקט"ן, ורמז לכפירה הקרובה הוא הכפ"ר הקטו"ן שהוא הכופר הקט"ן אשר ראוי לתקוע בו אהלים חזקים כדי שלא יירא מכל עוזר הכופר שהוא כח התאוה אשר באבר הערוה

הנקרא אבר קטן מנוול. ועל היותו חזק צוהו לקחת עמו מאה יהודים רב וצעיר ולהשים עליהם ראש אחד בעל לב, כלומר שישתף אליו כל הכוחות המורים במעלתו בין חזקים בין חלשים. ולתת עליהם מנהיג אחד מכריחם לחיזוק בעל שכל. ואמר אחר זה שיצוה המלך ליהודים הנמשכים אחריו לכתוב השם המפורש על דגל קלף חדש בדיו שחור. ואמר שילך זה הדגל שלהם לפנים במלחמה בדמות ספר תורה. הנה זה מורה כי ידיעת השם כשהיא חקוקה על הלב הנקרא דגל והוא קשה לפחד מהשם, ועם השם מתעורר פחד הנפש ממנו בעבור המצא בו שד ברוחו ומבהיל כל כח גופני מפניו. אז יוכל המלך החדש להתחזק ויברח המלך הישן וכל כוחותיו מלפניו בריחה מהירה ויפחד להשיב לסבב אליו פני המלחמה. ועל זה אמר ובוזה תנצח כל אומה ולשון כלומר כל מי שהיה עומד לפניך בתחילה. ולפיכך הוצרך לומר לו להשביע כל עיר אשר ילכוד ויכבוש תחתיו להעבירה לשם רזיא"ל ולשם רבו שהוא המלך או אמור המלאך. וכלל הנה ג' השמות הקדושים מבפנים יחד, ואולם סוד הנקוד הנמצא בשם המיוחד בכל ספרו זה ובשאר ספריו הוא עניין נוגע בעטרה, ואי אפשר לכתבו מפורש בשום פנים, אך נמסר בקבלה פה אל פה לראוי בעל הציירופים לבלתי היותו מפריץ בו פרץ.

אחר כך החל עוד להודיעו כי עם היותו שומר מצות השם, אין לו פחד מן המלך הגדול כי ינוצח מלפניו על כל פנים. ולא עוד אלא שיעוור ולא יראה לעולם פניו, כי השם נשבע למסרו לחבריו לייסרו. וכבר כשל כוחו וכהתה עינו ונס לחה, שאלה

היו עוזריו ונכשלו ואין כח בם לעמוד. ואם כן טוב הוא לרדוף אחרי הנשארים מכוחותיו עד שער השמים, כי הם נסים וזה רוד"ף. וסופו להיות פרו"ד מכולם כלומר שכל נפרד. והנה מצוהו לבלתי העלות על לבו לעמוד במקום המלחמה עמו שהוא הלב, ולא יכנס לחדר ששם יש לו גם כן כח הדבור. והוכן לדבור מפני שידומה אם ישמענו ויאמין לדברו. וכאלו רזיא"ל נכנס לו ערב לסבול כח הדבור ההוא הדמיוני וכל מקריו, וכבר ייעד לו שהוא לא יגיע שם חי. ועניינו הוא שסוד מהל"ך בורד"ל הוא מכל"ל הדבור"ר ויצר הרע אינו מגיע עד שם לעולם מפני שדבריו פרטים ואינם כללים, ודברי השכל האנושי הנקרא יצר הטוב דבריו האמיתיים כללים והמשותפים פרטים וכללים אך לעולם אינם פרטים לבד.

והנה אמר וברדהא"ל עבד ה' ומשרתיך, והורה על היותו אמצעי גם כן בין השם ובינו על פי הדבור. וברדהא"ל הוא רזיא"ל בעצמו. והנה אמר לו ואם על בורדל נשבעת חי ה' פטור אתה, כבר הורה על היות מלות חי ה' משותפות לכאן ולכאן. יובן מהם שהם השבועה בעצמה ויובן שהם שבועה שנשבע רזיא"ל עתה בם על היותו פטור משבועתו. ומה היא השבועה אשר בין שני היצרים שהם שני המלכים, היא שבועת דם ודיו שעל פי שניהם אדם מדבר מבית ומחוץ. וזה אומר שאחר שרמלוס נס למרום כלומר נס למרום ונעשה זנ"ב למאו"ר שהוא מז"ל ראוב"ן והוא מזל טלה ונוטלה ממנו הברכה והבכורה ונתנה ליוסף שמזלו מזל דלי כלומר כוחו כח דלי. לא תחשוב שאני מאמין שיש מזל לישראל אבל תדע שאני

מאמין שי"ב השבטים הם כנגד י"ב מזלות וכנגד י"ב חדשים והם שולטים על החדשים ועל המזלות. כי על כן נקראו בשם שבטים ומטות שהם מורים על הממשלה והמלכות, באמרו לא יסור שבט מיהודה. וכל שכן בחשבי אני כי ישראל בניו ובתו ונשותיו ואבותיו ואמהותיו ואחיו וחמיו וצאנו וכל עניינם חקוקים בזה הגוף האישי, מהם גופנים ומהם רוחניים ומהם גופים ומהם רוחות. אבל אין זה מקום ביאורם. ונשוב לומר שרמז רזיאל עניין מה שיקרה לשכל האנושי עם הכוחות התאוויות שהם יושבי אי הראי כלומר שהתיישבו על ראות העיניים ובו קיומם בעודם נמצאים. וצוהו שלא יבטח בהם ושישמר מהם בכל כוחו הוא וכל הנמשכים אחריו שהם אנשיו. וצוהו שלא יקל עולו מעל צוארם, גם הזהירו לבלתי הכבידם הרבה כי חלושים הם לסבול רוב מוסר פן ימרדו בו. ועל כן צוהו להפקידם תחת יד האיש הקרוב אליו כלומר שהוא ידע להנהיגם בעתים שהוא נפרד מן האדם, כלומר בעת היותו בלתי נמצא בפועל עד עת שובו כי הוא מתגלגל בדמות רצוא ושוב עת אחר עת. וייעדו לבלתי יודע להפסיד מה שהרוויח כי עיני השם שמה תמיד לעזר ולהועיל, כעניין **"עיני יהוה אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"** (דברים יא יב). וכן **"היו עיני ולבי שם כל הימים"** (מלכים א ט' ד).

ועתה עוד ייעדו שמשם יבא לו עזר שלא יצטרך להעבירו עמו המעבר הידוע ולא יצטרך גם כן להעביר עמו רק מאתים איש מאנשי אי הראי. והם מאה מולים ומאה ערלים. והוא משל לכוחות הרוחניות והגופניות כי הרוחניות כוחות מולים יהודים

ומודים על האמת, והגופניות כוחות ערלים ואטומים וסתומים וחתומים ומקשים על האמת. ואמר לו שבעברו אחר שדעתו לחזור עוד לא יקח כל כוחותיו המעולים עמו שלא ישאר האיש הזה ריק מכל טוב וגם לא יניח לו כל הכוחות הרעות הראשונות שלא ישוב האיש הזה לאשר היה בו בתחילה מן הפחיתות, אך יקח קצת ויניח קצת. ואין עניין מספר המאתים קבוע אבל הוראה על קצת ריבוי כעניין שבעה או עשרה שיוורו על ריבוי במקומות הרבה. והנה נתן לו סבה על שאין ראוי לעשות זולת מה שאמר לו באמרו פן יתפאר עליך. וכל המשכת העניין ההוא עד אמרו לא זכרו את ה' וגם שכחו דברי קהלת, והורה על כל הנעלם בפסוק עיר קטנה שהוא ידוע לכל שרז"ל פירשוהו על עניין גוף האדם ועל התחלף כוחותיו הגופניות והרוחניות.

ואחר כך ביאר כי לא כנשים המצריות העבריות כי חיות הנה וכל כוחותיהם הם רוחניות ותלויות בקול ורוח ודבור שהוא רוח הקדש. וסוד להנקם מאויבי ה' וממשיחי זולתו ידוע הוא על דרך הנסתר, כי הכוחות האבריות אינם מכירות אלהות וממליכות עליהם כל גובר, וכל מאן דאליה גבר. כלומר כל מי שהוא יותר רשע ויותר מתגאה ומתגבר על חבריו הוא מולך על האברים בהכרח. כלומר מן האיברים הנושאים ארבעת המלכים שהם האדים החם והקר והלח והיבש, שהם אינם מכירים שום אלהות זולת פעולתם שפועלים, וזה מושח את זה בטבע ובמקרה. ועל כן הם אויבי הדבר שהם אינם קיימים והוא קיים. ופשטו אינו צריך ביאור כי מבואר הוא מי הם מושחי זולתו.

ועוד החל ליעצו ואמר לו שיחזק כוחותיו ויגביהם עד שכל רואיהם יפחדו מהם. וצוה לפרנסם לפי צורכם אל המזון. וזמן הרעב של שנתים ועוד חמש שנים אשר אין חריש וקציר, רמז הם לשבעה כוכבי לכת שהם שני המאורות וחמשה כוכבים נבוכים המושלים אחר י"ג שנה עד תשלום כ' שנה שהוא סוד בית דין של מעלה, אשר האדם נידון במ. ואחר כן נידון על פי השם לא על פיהם כלל והוא סוד אד"ם עם האד"ם. ועל כן צוה לו לצוד צידה לאל ולהלחם בעמלק שהוא שם כללי לכל המקטרגים. ואמרו עד חמש שנים מפני תשלום יוב"ל שסודו מ"ח שנה, וכן סוד חמש שנים חפשמ ותמצא שה"ם מ"ח שנ"ה. ועניין ארץ הצבי ללכדה וגם להחרימה מפני שיוכל בסוף לטהרה כלומר מה שהיה בתחילה מרוצה וטוב ויפה והיה בו חפץ וצביון ויצא מן האמת, יוחרם עד שימותו ממנו כל הכוחות הרעות הבהמיות כדי שיטהרו הכוחות העליונות בו בסוף, וישוב החפץ והרצון והצביון אליו בכשרות ובטהרה. וכן צריך לדעת הכלל אחר שהודיע רזיאל שהוא האדם בכלל, כל דעתו וכל עצתו לשכל האנושי בכלל, שהוא המלך הקטן להישמר מן השטן שהוא המלך הגדול המושל בתחילה עליו. כי כח השטן על המלך הקטן.

והזהירו כראוי להיות זריז וחזק ואמיץ כנגד כל לוחמיו, והבטיחו שיצליח בעשותו כך. חזר וברכו בשם על מנת שישמע, ואמר לו בשמעך בקול ה' יהיה עמך. וקשר העניין וחזקו ומכלל ברכתו שינתנו כל אויביו בידו ושיעשה במ משפט. והשרש הורה שמציאותו היה עם האדם לנקום נקמת

השם ממשכחי שמו. וזכר עמו שלשה תארים שהם הצריכים יותר מכל דבר ולא שתפם כלל, אבל שם כל תאר מיוחד לעצמו באמרו הגדול הגבור הנורא. ולא שם בהם ו"ו ולא שם אל מפני שזה הוא סוד הרחמים לצדיקים, כלומר בהיות שמו הגדול מתגדל ומתגבר ונורא בה"א הידיעה. כי כשיודע זה לכל יודעו, מיד יכנע כל כח גופני כללי או פרטי תחתיו. כי מדת הגדולה היא המורה על מעלת בעליה ומדת הגבורה מביאה פחד בלבבות ומדת היראה המקיימת שתי המדות הראשונות בחזקה. והאחרונה מביאה להשמר מכל חטא והראשונה מביאה לעשות כל מצוה מאהבה אבל האמצעית שומרת זו וזו, בהיות כח ויכולת נמצא לגמול האוהבים והיראים העושים מה שראוי והנוהרים מעשות מה שאינו ראוי, ולענוש מהפכי הכוונות האלוהיות.

והנה ברכו בתוספת ימים לו ובחסרון ימי אויביו, וזה מפני שכל מה שהשכל נשאר עם האדם בעולם הזה יותר זמן ארוך מוסיף האדם חכמה, ואם ייפרד אי אפשר להוסיף מעלה על מעלתו כי מה שראוי שהרויח, ומוליכו עמו בו מתלבש ומתפאר בעולמו והוא גמולו בין רב למעט, אלא שאין מונע לו אחר הפרידה. והנה השכל הזה האנושי בהתחילו לצאת מן הכח אל הפועל הוא רך וחלוש מאד, על כן אין לו כח לעמוד בפני מונעיו עד שיתחזק חוזק שיהיה ניכר בו. וזה דומה על דרך משל לנער שלומד פסוק אחד על פה כי בהיות ידיעתו בו חלושה ואע"פ שידענו עתה הנה ישכחנו מחר. וכל מה שילמדנו יותר יחזקנו יותר עד שלא ישכחנו לשבעה ימים, אבל אחר שנה ישכחנו עד

שיהיה אצלו כאילו לא ראהו לעולם. כי זהו עניין טבעי באדם, ועל כן כשילמדנו בטוב מאד מאד לא ישכחנו לעולם. כן זה השכל בהתחזקו מאד מאד ימצא מזומן תמיד לכל חכמה ודעת ולא ישכח לעולם ויהיה נמצא עם האדם בימינו כמו שנאמר על זה "שויתי יהוה לנגדי תמיד כי מימיני בל אמות" (תהלים טז).^(ח)

ועניין אמרו לו, ימים עד ים תמשול ועשר ונכסים וכבוד תרבה כחפצך עד די, והוסיף לאמר לו ועל בני יעקב תרחם כי בן יעקב אתה וגואל בני יעקב תקרא. שני פסוקים אלה הם עדים נאמנים על היות זה המלך הנזכר הוא המלך המשיח ולא זולתו בשום פנים. ועיין במ כראוי ויתברר לך זה מהם אחר שתדע ששם משיח משותף לשלשה עניינים אלה. משיח יקרא תחילה השכל הפועל באמת, והרמז "וזה שמו אשר יקראו יהוה צדקנו" (ירמיהו כג ו). ומשיח יקרא האיש והעתיד להוציאנו מן הגלות מתחת ידי האומות בכח שישפיע עליו מן השכל הפועל. ומשיח יקרא השכל החומרי האנושי ההיולאני שהוא הגואל והמושיע הנפש וכל כוחותיה הנפשיות המעולות מתחת ידי המלכים הגופניים ועממיהם וכוחותיהם התאויות הפחותות. וזה העניין מצוה וחובה לגלותו לכל משכיל ממשכילי ישראל להושיעו מפני שיש דברים רבים שהם הפך דעות המון הרבנים, כל שכן שהם חולקים על כל מחשבות המון עמי הארצות. ראוי לכל משכיל המבקש להתנבאות שיראה בעיניו ובלבבו כל איש ואיש מאנשי הארץ הסכלים כאילו הם קופים וכל מעשיהם כמעשי התוכים ומחשבותיהם כמחשבות השנהבים שכל אלה מיני חיות. וראוי לברך עליהם ברוך משנה

הבריות. ושלתם מיני קופים הם וכל פעולותיהם דמיוניות והאיש עמהם הוא כמי שמצא עצמו ביער לבדו שיודע שאין שם איש זולתו וגופו מסוכן בין החיות הרעות הנמצאות תמיד ביער. אבל נפשו אין להם יכולת עליה והיא הנפש המשכלת הנשארת אחר חיות העולם הזה. ואמנם מפני היותו ביניהם והיה ממינם ומהם וכאחד מהם, והיום בשכלו נתעלה ממינם ונתייחד מהם ושב מין אחר אלוהי אחר היותו אנושי.

ראוי שכל איש ואיש מהם יהיה בעיניו מעולה מן הצד אשר יקרא אדם בכת. ואפשר שיצא לפועל ולא ירחיק אחד מהם מללמדו מצוה ותורה ומשפטים צדיקים. ויודיעם סתרי החוקים לפי סכלם מהם על דרך ייחוד ומהם בפרהסיא לכל, כעניין שלא ישתוממו הלכבות עליו וישתדל תמיד להיותו אהוב מלמעלה ונחמד מלמטה. עד שיהיה עם זה נוחל שני עולמות העולם הזה והעולם הבא. כי זהו תכלית השלמות. וצריך זה העניין חכמה רבה והתיישבות נפש חזקה כל זה באמת ראוי לעשותו כן עד אשר לא יטה המתנבא ר"ל המתעלה בדיעת השם מזה ימין ושמאל, אלא בעת שיראה שהעם משתבש במעשיו או באמונתו שאז אין ראוי שיעשה כן אלא הפך זה הנזכר כולו ואפילו אם ייהרג מהם לכבוד השם, שראוי לפרסם רשעותם ומינותם בכל צד. ואע"פ שנודע לכל שברצונו לעמוד כנגד העם הם יעמדו כנגדו בחזקה אם הם רשעים ומינים, ואם הם צדיקים ישמעו בקול השם ויבחנו דבריו וספריו וירוצו לשוב לעבוד את ה' בכל מיני עבודה כפי מצות התורה ובדרך פירושה המפורסם הנקרא תלמוד בבלי. והראוי לזה ימשך אחר

זה והראוי לזה ימשך אחר זה. אך אם הכריחו השם כדי לפרסם דבר ועשהו עד שקראהו כל נער שבעיר אוויל או משוגע או קרח כעניין אלישע, ראוי שיעשה פניו כפני אריה ולא ישגיח באדם כלל ולא יבקש תכלית תכליות לאשר צוהו השם אבל יעשה ויאמר לכבוד השם. ויצא למה שתמצה, שעל זה נאמר "וכל מעשיך יהיו לשם שמים" (אבות ב' יב). וכן עשה משה בלכתו אל פרעה פעם ראשונה עד שהרע לעם ואמרו לו ולאהרון אחיו **"אשר הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו לתת חרב בידם להרגנו"** (שמות ה' כא). ובסוף נצחו הם ושב כל מתלוצץ מתנחם על דבריו כך דרכי השם תמיד יתברך שמו.

אמר רזיאל אחר חצי שנה בברחי ממגדל ענאל בחרתי לי בית ישראל. הורה בזה כי יש דבר שנקרא מגדל והוא כדמות עיר ומגדל שבתורה שבדור הפלגה, והוא עניין שהאדם חושב להתגדל בו. וקראו בשם מגדל מפני בקשו על פיו סוד השם בעניין **"מגדל ע'ז שם יה' נה' בו ירוץ צדיק ונשגב"** (משלי יח' ט). וייחסו לענאל והוא שם מורה שהוא כח העונה וסודו כסמאל. ולפיכך אמר שברח ממנו ובקש מקום יותר כללי ממנו שיתעלה בו והוא בית ישראל שסודו כנסת ישראל. ואמר שנסתר שם בעלייתו כלומר שם מקום קבלת מעלות חכמות אלוהיות מפני היותו מקום גבורת השכל וחולשת האנושות. ואמר שבקש לדעת תכלית הכוונה בעניין כנסת ישראל, ואז שלח לו השם כח חדש וקראו עזא שר צבא ה' ועשאו שליח בין השם ובינו, וקרא לו שם חדש. ודע שכל עת שחדש לו שם היה לו להורות על מה שהוא בו אז, או מה שיהיה בו בקרוב. וקראו דרגיאל בן

שאלהיאל והוא בעצמו רזיאל בן שלויאל והוא שם נגזר מן דרג כלומר מן מדרגה, הורה שיעלהו בדבר השגה מפני היותו דורש את ה' ושאל אל יה אלהי ישראל. ועל כן ייחסו בשם עברי הנביא. וייעד לו השם זמן הבא שישקטו ישראל אחר נקמת האויבים והעדרת המאורות וזה מובן ממה שקדם.

ועתה אמר רזיאל שאחר שהגיד לו עוזא השליח מה שצוהו השם להודיעו לו עם היות שם עוזא לעניין נעלם וממנו חסר וממנו מלא, נשא עיניו לשמים וראה רקיע פשוט וכמעט נפשטה נפשו מן החומר השפל שלה מתוך ראותו זה. והנה הדבור אמר לו דבר עם חידוש שם והוא שם גברביאל בן שאלגביאל להוסיף לו גבורה לשאול שאלות חכמה זו על גב זו וזו על גב זו. **"כי גבוה מעל גבוה ושומר וגבוהים עליהם"** (קהלת ה' ז'). ואמר לו מדוע דאגת על אבדן שלשת מיני מאורות והודיעו שהם מכשפים וראוי לדאוג על אבדן. וכן רמזם הוא תחילה שקראם אחזי עיניים. והודיעו השם שהם שלשת מיני עבירה שסודם ע"ז ג"ע וש"ד. ויעד לו שלקץ ז' שנה יודחו מן העולם בשלשת מיני מעלה שנולדים מחכמה ותבונה ודעת. וזכר לו שיש לתולדת אלה השלשה י"ג שנה בזמן הנרמז פה למעלה. ואמר שעתה גוברים תמיד אצלו אלו המרגלים השלשה וקראם כן מלשון הרגל כלומר הם מתחזקים אצלו בהרגל ובלמוד. ועוד העירו וחדש לו שם וקראו זרובבאל בן שאלטואל וכתוב בו"ו ונקרא ביו"ד. והנה נקרא כן להורות שהוא יחתום לו רזא בלבו שהוא עניין תולדה מאל עליון, שכן אֶלְטוּ בלעז עליון גם אֶלְטִי עליונים וכן אלטוש עליונים. הודיעו שהוא יגלה לו סוד הכוחות

הפועלים במציאות על פיו וקראו אז שלוחי להורות שרצונו שיגלה גם הוא מה שגלה לו בכתב או על פה. וקרא הכוחות רוחות ואמר שלש רוחותי אלה וייחסם אליו שהם לו בעבור רוב קרבתם אליו. ואמר אלה המה ה' האלהים השופטים כל הארץ על פי. וצוהו שישאלם איה מקומו לא מהות עצמו להורות שאפילו גם הם אינם יודעים מקומו אבל עושים מצותו כרצונו. ואחר זה פירש החילוק של הרוחות השלש ואמר שהם ארבע וגם חמש. ופירש ואמר כי האחת היא שמים, והאחת היא שמים, והאחד מכריע בינתיים. וקרא הנחלקות בשם נקבות והמכריע בשם זכרות להורות על מעלת המכריע עליהן.

ואלה הם ענייני האדם בכוחותיו כי המה משכן לנשמה ומשכן לחכמה וכן החמה משכן לחכמה ולנשמה. והלב משכן לרוח ומשכן לתבונה וכן הלבנה משכן לתבונה ולרוח. והכבד משכן לנפש ומשכן לדעת וכן כוכב מאדים משכן לדעת ולנפש, עם היותך יודע כי הדם הוא הנפש, ועם היותך יודע כי הדעת הוא כולל תאות המשגל. כגון **"וידע האדם עוד את אשתו"** **"ולא יסף עוד לדעתה"** וכן רבים אין קץ. ואלה עם המחשבה הם ארבעה ושבבו ביסודות השלשה שהם עם הארץ ארבעה. והרוחות עם הנפש המשכלת ארבע, והמאורות שלשה ועם המזלות ארבעה. ועוד כולם חמשה מינים, ב' מאורות וב' מיני כוכבים עומדים ונבוכים והתלי נמלך על כסאו מכריע בינתיים. וכן המשכנות חמש, והם השמים ואש למעלה ומים וארץ למטה ורוח מכריע בינתיים. וכן ראש ומח למעלה ובטן וכבד למטה ולב בגויה שהיא משכנו מכריע בינתיים. וכן מחשבה וחכמה

למעלה ובינה ודעת למטה ושכל מכריע בינתיים. וכן נשמה יחידה למעלה ונפש חיה למטה ורוח מכריע בינתיים והנה כולם אמורים. ואחר זה יעדו שבקץ מ"ה יעזר מכולנה עזרת מעלה ועזרת המלכים המולכים עליהם שהם השמות. ולא זכר בזה זמן שנים, ועל כן תדע כי סוד אמרו על זה העזר ובקץ מ"ה אינו אלא במצוקה כלומר בכל עת צרה. וזה ייעוד מופלג ומעולה מאד, ועל זה אמר לו מיד על כן לא תירא בהמיר כל מלך כתר מלכותו, ונתן לו טעם באמרו כי זה מפני היות כתר תורה כתר הכתרים והמשיך הטעם עד סוף העניין.

ואחר זה פתח עוד פתח אחר מעולה מאד ואמר שהראהו השם מראה אחת חדשה. ואמר שבה מצא עצמו בעולם עליון במראה הנבואה. ואמר שנשא עיניו וראה שלשה כוכבי לכת בדמות שלש צורות מלכים נלחמים זה עם זה. ואמר שהאחד מהם כתר זנב שטן על ראשו והאחד כתר זנב מלאך על ראשו. ואמר כי השלישי שהוא מכריע ושמו ממנ"ן דמות אדם דמותו ראשו פתוח וסופו סתום וזה כולו זה ביאורו. דע כי מה שזכר שראה שלשה כוכבי לכת בדמות שלש צורות מלכים נלחמים זה עם זה הם שלשה שמות של שלשה נמצאים והם מלאך וגלגל ואדם. ודע באמת שכל גלגל שטן, והוא סוד גדול מופלא ומכוסה כי הוא בהכרח חמר בעל צורה והבן זה בכלל. ודע שהוא דמיון גמור בלא ספק ועל זה התחייב האדם להיותו מלאך מצד שכלו, שטן מצד דמיונו, ואדם מצד הרגשו. והנה ראשי השמות שלשתם אמ"ש ואמצעם דלא"ט וסופם ך, ם, ך. והנה היה אדם אמצעי בין מלאך ושטן, וזהו סוד מנצפ"ך אשר

צופים אמרום כי מספר כ' הוא עשרים ושב להיות חמש מאות
 ך. ומספר מ' הוא ארבעים ושב להיות שש מאות ם. ומספר נ'
 הוא חמשים ושב להיות שבע מאות ך. אבל פ"צ היו בתחילה
 זה שמונים וזה תשעים וגם לא נשתנה סדר מספרם כי הארוכים
 גם כן היו שמונה מאות ותשע מאות והנה הם כסדרן. וסוד
 כמ"ן במספר הקטן בד"ה וכללם ק"י ואלה ואלה ח' אותיות הרי
 סוד בד"ה חק"י אמור שלם והוא שבספר תורה ימצא בעלי תג
 אחד, אבל ש'ע'ט'נ'ז' ג'י' הם בעלי תלת תגין, אבל
 מ'ל'א'כ'ת' ס'ו'פ'ר' אין במ תגין כלל והסוד ספרו"ת מלא"ך. ז"ג
 ע"ץ שט"ן והסוד יע"ץ שט"ן. וכל יע"ץ מליץ כסוד שם זה
 הספר הנקרא כן לעניין סיני"ם שהוא שם לעיר אשר חובר בה
 הוא. והשנים האחרים שהם ספר "איש אדם" וספר "הברית
 החדשה" יורו על סימני ניסן ועל סתרי כוחותיו. וסוד ספרו"ת
 שמו"ת מצירו"ת.

והנה כמ"ן בארוכים עולים צורו"ת הטפ"ה שהם טפו"ת
 הצור"ה ומהם נבראו אנשים עם נשים, והם כוללים הנשמות
 שהם כל השמות מהספירות הנספרות שהן מספר תה"ו, והן
 טפות הצורה המושכלת והם ש"ם ש"ם שהם קש"ר קש"ר
 קש"ר ת"ר ת"ר ת"ר. כי שש מאות שסודם שק"ר ואמ"ת הם
 שווי לחסרון מאה מהם ולתוספת מאה עליהם. ובתת זה שהוא
 זנב שטן חלקו לזה שהוא זנב מלאך יהיו שלשתם במדרגת אדם
 בשוה. ויהיה זה מלאם וזה אדם וזה שטם. ויהיה סוד זה תרעא
 וסוד זה תרדא וסוד זה תרשט. וסוד מ' מכ"ן שהוא המן הוא
 מאדים. ועל כן ראשו פתוח וסופו סתום כענין מ"ס בעולה

ובתולה. והם סוד היהודיים עם השם על דרך כנסת ישראל שהיא בתולה לעיתים ובעולה לעיתים. ועל כן אמר שהשלל היה מאתים איש מאה מולים ומאה ערלים. וכבר נרמז זה הסוד למעלה במשל מצות המלך גם הוא לריבוי מספר, אך הנה בשינוי מספר אמיתי. והנה היו לשטן בתחילה חמש כי נ' מספרו חמשים אשר הם חמשה וישוּבו שבע שהם שבע מאות. ועם היותו חמש נט"ש הוא באמת וכן חבריו בדומה לזה. ואמנם ויולד בן ויקרא את שמו עזריאל ונתן בו טעם יראה מפני היותו נהפך מהר. הוא כי בהולד לו שכל שהוא בן מלשון בינה יעזר בו מהאל מפני שדרכו דרך להט החרב המתהפכת, ולא יולד אלא מתוך העיון בדברים המושכלים.

ועוד הוסיף ביאור ואמר כי העשרה נחלקו לג"ז בסוד תר וגזל של הקרבן. ועל כן זכר עגלה ועז וכבר רמז עזר איל בסוד שם הבן. ותלה אז השאלה בלב גם בעט, ולא בעז ולא בעת, וכל עז מזל והשואל בו עובד ע"ז. והנה עת בעצמו כי אין מזל לישראל. והנה הודיענו עתה כי כל דם תחילה הוא דיו ושב דיו במות דם בלי ודוי, כלומר בהיות הדם כלי כח מקטרג מהמשכיל. ועל כן ננקד למעלה להסיר כוחותיו ממנו, ואין לו לא טעם ולא נקוד והוא חוץ מטוריו. והוא רמז לענין **"והתוית תו"** (יחזקאל ט' ד) תו תחיה תו של דיו, ותו תמות תו של דם. ואחר זה הראה לנו צורת השגתו והודיענו ששב דמו לדוי לדיו כלומר ממת לחי, רוצה לומר ששבה נשמת רוח חיים שבו עם ההשגה צורה משכלת חיה וחכמה. וידע שהיא ראויה להשאר נצחית בסבת השגתה ונהפכה מן היותה מתה להיותה חיה. וידע כי חיי

העולם הזה בהיותם נערכים לחיי העולם הבא ראוי שיקראו אלה מות. ולזה רמזו רז"ל באמרם "מאי ליעביד איניש וליחי לימות ומאי לעביד איניש ולימות ליחי". פירוש מי שרוצה למות בבא יחיה בזה ומי שרוצה למות בזה יחיה בבא. והסוד בהמיתו יצרו הרע יחיה יצרו הטוב ובהמיתו יצרו הטוב יחיה יצרו הרע. ועל כן אמר דוד "ולבי חלל בקרבי" (תהלים קט' קב). ועוד רמזו רז"ל על זה סוד מופלג באמרם רשעים אפילו בחייהם קרואים מתים וצדיקים אפילו במיתתם קרואים חיים.

ועתה אמר זה כי אחר ההשגה הבין שעלה כוכב עזא י' מעלות ויהי היום ההוא יום ה' הגדול. והוסיף תיבת נְהָ ואמר עוד והנורא כלומר שההשגה גרמה להתעלות כוכב זה שהוא מחודש. והוא כוכב החכמה והבינה בידיעת השם המיוחד בשלושו, שסודו שלש מאות, שהוא שם אחד בסוד מצפ"צ והוא רוח אלהים. והנו בן אברהם כלומר שהוא אשר הולידו ושב ח"י בסוד עזריאל שהוא אליעזר המודיע סוד זריאל והארץ תענה את יזרעאל.

והנה סוד העשר גב"ה חברם עם ו"ה הנוספים הנה הגבו"ה. והנה הגדול הגבוה והנורא ונולד בן לאות ר"ש של תיבת הגבור ושב גבוה. והנה הסוד וה"ו הנורא כי הוא בין ע"ב בראש. ואמרו קטן מחוץ על השם הגדול ונכתב קטן באותיותיו בפנים מפני שסוד קטן הוא נקודה וסוד העולם הבא, כלומר שזה השם הוא סבת חיי העולם הבא, ונראה לכל דבר קטן ונבזה. והוא בעיני המשכילים קטן מפני רוב גדולתו כי הם יודעים

שמה שמשגיגים ממנו הוא מעט לפי גדולת מעלתו ובזה תאביס אליו להשיג ממנו תמיד יותר ולהוסיף על פיהו חכמה בכל עת. ועל כן הוא קטן למי שהם בפנים בעצם בבחינת השגתם והוא קטן למי שהוא בחוץ בבחינת מחשבתם. ואמנם פשטו הוא שיקרא בשם אדני שהוא השם הקטן באמת וזה המיוחד הוא השם הגדול. והוא עם כל זה סוד גדול גבוה ונורא.

ואמר שבעלות עזא כל הכוכבים עלו עמו וה' נלחם בעדו. והנהו מנוקד בעדו בצרי תחת העי"ן כלומר השם נלחם עם היצר שיצרו הוא לעד בינו ובין בריותיו להגיד פלאותיו ואין דבר עומד כנגדו. ועניין כל הכוכבים כלומר כל תולדות החכמה. ואמר כי בעלותו העביר השם לפניו את הכוס התשועה למען העמידו על מכונו כעניין מאמר ספר היצירה "והשב יוצר על מכונו" (א' כ'). ואמר ואשא עיני ואראה והנה עזים לפני ר"ל שני מגדלים וסודם ימין ושמאל. ואמר שנשא עיניו וראה כלומר השתכל יותר בעיון הציורים הנמצאים הנעלמים מההרגש וראה והנה איל מבריה שד מלפניו.

וזהו סוד אל שדי שהוא אש מצורף עם דם וזה אם כלומר סבה וזה ש"ד שהוא רוח משותף עם מים. וסודם אם ורחמים שהוא אדם ברחמים כי אדם רוח אלהים גם אלהים רוח אדם. על כן נקרא רוזיאל בן אדם וכן היה אברהם בן אדם. וכל מי שהיה אצלו השם מקרה עבד אלהים אחרים רק להיותו מלא וחסר זה הכרחי. והוא רוח סמאל ודעהו כי חמרו מלאך וממנו תדע כי הרחום הוא דין גם הדין הוא רחום. ואמרו ורודף אחריו

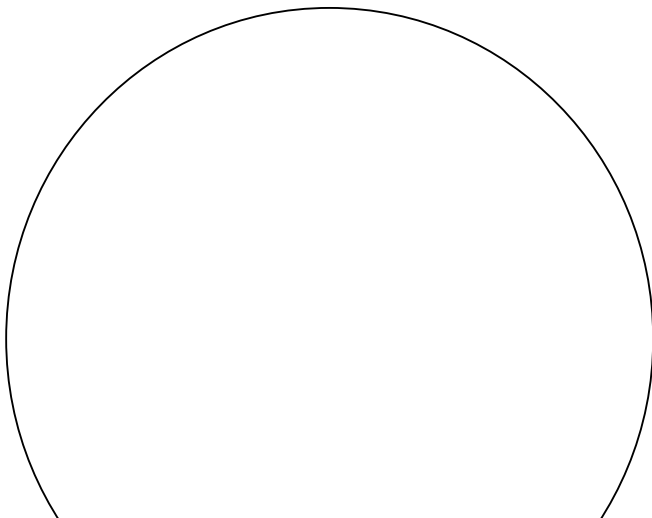
בחזקה להרגו ובידו כלי חרב והוא ברח מפני שכשיתחזק הטוב יברח הרע. וזכר סוד מלבושם ואמר שלבוש השר שחור כלומר חשך ואפלה. אבל מראה האיל ודמותו כדמות מראה אלהי השר שסודו לזוכים השכל ולחייבים אשמדי.

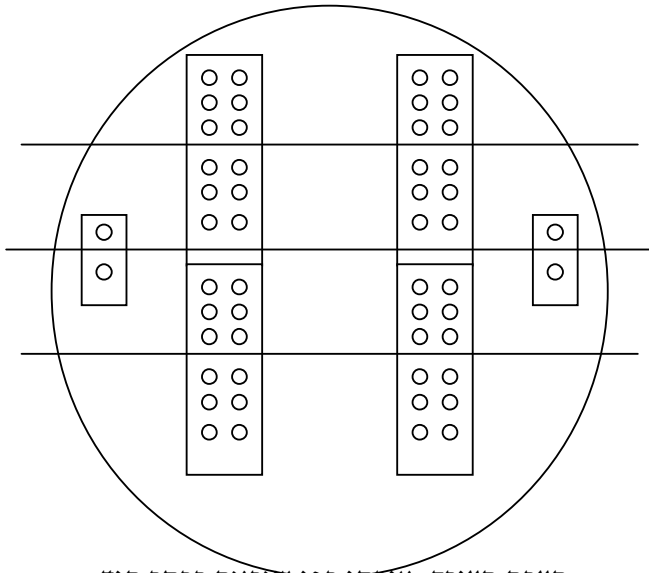
ואמר א'רגמן י'רוק ל'בן ראשי תיבות אי"ל והם מציאות האדם עם הטיפות המצטיירות עם הצבעים ברחם תחילה. והתייחס לזה אל הוראת אילות וכח ויכולת חזקה מהשם ית' לבראת האדם מטפה סרוחה ומזוהר מוצבע. והנה בו מתנהג כל ימיו והליחות והשתנים לעדים נאמנים. וזהו דמות הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם, כי כמו שנמצא שם הזוהר הצבוע בקשת בענן ביום הגשם והוא עומד עם זהר השמש, כן הליחות הם המטר והגשם. והאדים והעשנים והקיטורים שנולדים מהם ומן המזון באיברים הראשים ועולים ויורדים, הם העננים בעצמם. והזוהר הנפשי שהוא זוהר משותף מן הגלגל ומכוכביו וממאוריו עם שתוף זוהר השפע הנשפע על הגלגל הקשתי על איברי הגוף בכלל ובפרט שהוא הנקרא מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד יי'.

ועל כן אמר רזיאל כי כשהגיעה לידיעה הזאת והשיגה בשכלו נודעה לו השאלה אשר שאל מפי הצורה אשר ראה חקוקה לפניו כאשר חקקה צורו. וזו עדות ברורה שחכמה שאל מקונו וחכמה למדו ית'. ואז שב עוד אל עניין פקחת עיניו לראות לפניו אילן מדע ושמו חיים כלומר מה שהוא לאחרים סם המות והוא עץ הדעת היה לרזיאל סם החיים ולא נכשל בו כאחרים.

ועתה בקש לצייר לנו מהו כדמותו ואמר שהוא כדמות סולם עגול. ומנה מעלותיו ואמר שהם ש"ס דרגים. וראה שהיה רוחב כל דרג כרוחב פסיעת איש מרגל לרגל. וראה שבין כל דרג באורך דרג ומראהו כמראה התכלת והוא מלא סביב עולה ממזרה ויורד אל מערב בחזקה ובתוכו עבר בריח עב מאד וארכו כשליש עגול יצא ראשו לדרום וסופו לצפון. וד' ראשים לראשו וכן לסופו לד' הרוחות. וכל ראש מהם עליו גוף שוה בעל ח' נקודות וו' שטחים מנוקדים ככדכד וי"ב קוים לכל אחד. וראש חמישי מזה אחד ומזה אחד עד אשר עלו כולם ה' כנגד ה'. ואמר כי אלה מימינים ואלה משמאילים ומשליכים על פי הגורלות פורים בין שמות ידועים. ואמר שהפור מתהפך מן י"ו אל י"ו כלומר מן גבוה אל גבוה ומן זוג אל זוג.

ואמר שעליהם מלך גדול ונורא מסדיר ומעריך הכל בחכמה. והשלים המראות ההם בחכמה שהוא הסוד הסובב בחכמה לילה ויומם. והנה כתבתי לך פשט דבריו בפרט אבל עתה אני צריך לפרש לך ענייניהם ואי אפשר לי זה בלתי ציור הסולם ואע"פ שלא יצויר באמת בלתי כדורי כבר ימצא ממנו קצת תועלת בציור המעגל הזה.

הערה העורך: ציורתי כפי שראה בכתב היד.

דע כי הסולם הזה צריך לצייר עגולו כאלו הוא עומד לפני עיני האדם ככדור מלא מתגלגל פנים ואחור לפניו. כאלו פני האדם אל המזרח ואחוריו אל המערב והאיש באמצע. וזה הסולם הכדורי אשר לו שני קוים ברורים ודרגים רחבים מעט בין שני הקוים והם ש"ס דרגים ובין כל דרג ודרג כרוחב דרג עד שיהיה האורך שווה לרוחב. ומראהו כמראה התכלת כדמות רקיע מתגלגל בעבור תכלית אחת ידועה מיוחדת. ואדם מגלגלו בעשרים ספירות ה' אצבעות רגליו לימינו וה' לשמאלו וכן ה' אצבעות ידיו לדרום וה' לצפון והם המימינים או המשמאילים. וד' הראשים לראשו וד' לסופו לד' רוחות מפה מצד דרום ולד'

רוחות מצד צפון. וכל ראש מהם עליו גוף שוה בדמות הקוביא והם ד' קוביות ושמן נקבות מפה וד' מפה ושמן זכרים ומתהפכים ומתחלפים. וכל קוביא בה ו' קצוות מנוקדים זוג למעלה נפרד תחתיו זוג למטה נפרד עליו. ואין כל הנקודות שבם כי אם ק"כ לאלה וק"כ לאלה עם החמישית לכאן והחמישית לכאן וזו היא המכרעת בינתיים. והמספר כ"ד כ"ד והנקודות אינם קבועות בהם אבל הם בלוחות מוכנות לקבל נקודות ומתוך הגלגול הם מתחדשות. ואילו עמד הסולם רגע קטון בלי גלגול היו כל קצוות הקוביות ריקנים מכל נקודה, אבל עם הגלגולים מתחדשים על פי הדין והיושר לפי המשפט האלוהי שבם שופט כל חי מדבר כפי מעשיו בגורל, והפור הוא לעד ולדיין על הגמול והעונש. וזהו הסולם הנקרא פלס העולם ומאזנים לאדם. וזהו העניין אשר הודיענו רזיאל והוסיף ביאור באמרו כי הפור יופל בין השמות ומתגלגל תמיד על פי הדין לדון בו הנדון. וכשתשתכל באמיתת עצמך תמצא כל זה הסולם בכלל ובפרט מצוייר בין עיני לבך והשתכל בו מאד ותדעהו.

אחרי כן פתח עוד פתח אחר, וכאילו הורה ששב אל עניין המלך הנזכר המנצה וברך את השם בראותו כוחו וחמלתו על עמו הרמוז הידוע. והעיר עליו אחר שראה המראות שהוא עשה כל אשר צווה לעשותו על פי הספר וקראו שליח ויעץ. ואמר שנקרא נמר שסודו ממיר צופה וממיר ב"ן יעקב כלומר נולד מן ט' שמות הקדש ונקרא גם כן יעקב כשם אביו. ראה אם זה כפשוטו או לאו. ועניין דרך כוכב מיעקב לפי דרכנו הוא מבואר עם כל הנמשך אחריו. ואמרו כי אני והו הם שני שמות שהם

שלשה קדושים, כמו "אנא יהוה הושיעה נא" וכן "אני והו הושיעה נא". ועניין מלחמותיו ידוע שכבר פירשתיו והיותו לעתים צרר הוא כזמני המניעה כדמות ידי משה כאשר ירים וכאשר יניח, כעניין וגבר ישראל בהתרומם וגבר עמלק בנוחם, כי זה בטבע הכרחי. וקבלת המלך שפע מבבא הוא מבבא חמישית המזכה לימין. ועל כן אמר ושמע בקול בשר בדגש השי"ן ובפתח הבי"ת כלומר בקול מבשר. ואמר שהוא שמש והוא עין התנין, והסוד כולו שייחס המראה הזאת כולה לשמש. ועל כן קראו רחמן וגם רצה שממנו מתים בעלי חיים בעולם הזה וגם הוא סבת חייהם גם כן בעולם הזה, שחיי האדם מכלל חייהם. ועל זה גלה ואמר והנהו בעל חיים נפח בנחיריים.

ואני מגלה לך זה הסוד ומודיעך כי המח נברא מן החמה וראש פעלו בלב וזנב פעלו במח. והלב נברא מן הלבנה וראש פעלו במח וזנב פעלו בלב. ולחמה וללבנה תלי קושר את שניהם ואת פעולתם זה בראש וזה בזנב. ומהם אור וחשך וערב ובקר שהם מדת יום ומדת לילה. והם שני המאורות הגדולים שהם כדמות הפכים והם מכת המצטרפים המאור הקטון והמאור הגדול. וזה ימנה מכלל עולם הראש וזה ימנה מכלל עולם הלב. ועל כן תמצא החכמה עם הבינה בדמות החמה עם הלבנה ראש וזנב וזנב וראש. ועל כן היה האדם חי ומדבר ועליו נחקקו חובה וזכות. וזהו מה שרמז בעניין המאור המחדש שהוא טבל בטל כמו שאמרו חכמים ז"ל, שבכל לילה ולילה השמש טובל בים אוקיינוס ואם לא היה בעבור זה היה שורף כל העולם כולו מרוב חומו. וכן זכרו עוד בעניין העונש, עתיד הקב"ה להוציא

חמה מגרתיקה ושורף בה את הרשעים שנאמר **"ולהט אותם היום הבא"** (מלאכי ג' יט). עם היות זה אצלם סוד גדול מאד, והנה הורנו שדרך בואו הוא ממערב למזרח. וכן הכתוב אומר **"וזרח השמש ובא השמש"** (קהלת א' ה) כי היא דרכו האמיתית. אבל זאת שאנו רואים לו היא הכרחית גם הפכית אל דרכו, והפוך התנועות הוא סבת ההויה וההפסד אשר למטה. ואמנם ההפכים חייבו מציאות היצרים המתהפכים והם גם כן חייבו המעשים והאמונות ההפכיים. ואלה חייבו הגמול והעונש שהם נידונים במשפט, לכן כה אמר ה' לכם.

עתה החל בדרך המוסר להוכיח שכני סינים על פי השם וצום לעשות כל מה שיצוה המלך הנזכר שהוא שלוח אליהם מאתו. והודיעם שדרכיהם אינם ישרים בעיני השם וצום לדרוש את ה' בחפצו כדי שיחיו. והזהירם שישמרו פן יפרץ במ. ועניין עזה שהוא כתוב בה"א הוא המזל כלומר פן יעזבם תחת ידי המזל והוא בלתי השגחה שכלית. ואין פרץ רב ועצום ממנו כי אש היא עד אבדון תאכל ר"ל עניין הסתרת הפנים משכלי בני אדם והיא פקידת עון שר סינים וחסאת עמו כלומר שכחת הכח המנהיג האיברים והיותו נעזב ביד המזל וביד הטבע והמקרה.

אחר כך הודיענו שהשם נתן לו טעם והראהו למה נפוצה אומתו לארבע רוחות העולם ולמה הם עוד היום בגלות. ואמר שנשא עיונו וראה עם גדול בבקעת הדורא עולים כדבורים בהרים, וראה עוד אחרים כצרעה יורדים משם אל הבקעה אלה מזה ואלה מזה, ואלה הם הפכי המציאות המתהפכים תמיד. ואמר

ששמע תוכם ארבעה קולות וכל אחד הולך וחזק מבהיל מאד. אך קול חמישי היה להפך כי הוא היה הולך וחלש ושולח שלוחיו. ואשר נגרע כח הקול מאלה נוסף כח לזה ומה שנגרע מזה נוסף לאלה כי גלגל הוא. כעניין כאשר ירים וכאשר יניח בסוד משה במלחמת ישראל עם עמלק. והנה אם כן בידי משה נתלת המלחמה וזהו האמת שכן הוא תמיד. אלא שקול ענות הוא סוד הרקוד והוא רוחני נע ונד וקול שופר הוא סוד הנגיחה, והמרקד שעיר והמנגח איל והשעיר שר וקול גבורה וקול חלושה פעם לזה ופעם לזה עם היות ארבעתם משכן לקול הדממה הדקה ועם היותם לוחמים ונלחמים על הראש סביב על פי שם עליון והוא זה:

טנ	עש	קר	תצ	גי	אב
תג	רצ	בט	כש	די	נג
זק	לפ	יג	נע	בט	חק
ת	י	צ	ו	ק	ש

דע שזה השם קדוש ומקודש ואמרו עליו חז"ל שאין מוסרין אותו אלא למי שהוא צנוע ועומד בחצי ימיו ואינו כועס ואינו משתכר ואינו מעמיד על מדותיו ודבורו בנחת עם הבריות. ואחר שהזהירו בדבריהם וצווננו לבלתי מסרו אלא לתלמיד הגון והוא בעל המדות הטובות האלה והדומים להם, הודיענו תועלתו וגמול ידיעתו. ואמרו כי כל היודעו וזהיר בו ומשמרו בטהרה הוא אהוב מלמעלה ונחמד מלמטה ואימתו מוטלת על הבריות

ותלמודו מתקיים בידו ונוחל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא. וידוע לכל משכיל שאין בעולם גמול גדול מזה. ולולי שידיעת זה השם הקדוש מביאה לאיש המשכיל השלם במדותיו ובדבריותיו לידי אלו המעלות לא היו חז"ל אומרים אלו הפליאות. ואין ספק שהם השיגו שנתקיים דבר זה ביד כל יודעיו, ועל כן הסכימו על זה שהוא כן באמת. ואמנם אנחנו היום מפני היותנו בגלות הארוך הזה שאנו בו, השם ימהר לגאלנו למען שמו הגדול, נעלם זה השם מחכמי אנשי עמנו כל שכן מהמוניהם עד ששב היום אצל חכמי דורנו זה, כל המבקש שום ידיעה בשם כזה או בזולתו מן השמות הקדושים הדומים לו כמין ואפיקורוס. וזאת היתה הסבה הגדולה להיות ידיעת השם נעלמת ונעדרת מספרי ישראל וזכרו נשכח מפיהם ומעלתו נסתרת מלבם.

ועתה שב ה' את שבותנו ובקש לרחם עלינו למען שמו הקדוש והתחיל לגלות לרזיאל מקצת ידיעות בשמותיו יתע' ופקח עיני לבבו, והורנו בהם דברים מושכלים ומקובלים וצונו לכתוב מהם קצת עניינים נפלאים מהם מפורשים ומהם רמוזים ומהם נעלמים כאשר היו בתחילה בקרוב. ויש בהם תועלת גדולה להתחכם בהם ולהבין בעדם דבר מתוך דבר ולדעת ההבדל הגדול עמם הנמצא בין הדברים הגופניים ובין הרוחניים, ולהכיר כי הרוחניים שורש והגופניים ענפים והם טפלים כנגד השורש. ואמנם המורכבים מן הרוחניים והגופניים הם כפירות. ועם כל זה ראוי למשכיל להשיג את כולם ברצותו להשלים עצמו ולהגיע אל אמיתת ההצלחה בכל. ואחר שהדבר כן איך

אפשר לשום חכם מקובל שיכתוב דבר מכל מה שידע מפורש שיהיה בו סכנת אמונה לרואים המעיינים בו בתחילת מחשבה, או למסור דבר ברור למי שלא נשלמו מדותיו הנרמזות ודבריותיו הראויות. וגם היות החכם במה שלא יועיל זולתו מן הראויים מכל חכמתו לא בחייו ולא אחר מותו, אין זו מדת חכמה שלימה. גם כן ואיך יעשה, אם כן הכרח הוא לו שיגלה ויסתיר כפי מה שהגיע כח חכמתו עליו. וכן עשה רזיאל, השם ישלם לו שכרו על מה שעשה, וכן אעשה גם אני תלמידו המפרש דבריו אכסה ואגלה. ואומר כי השם הקדוש נקרא עליון וסודו העלימו.

והנה סוד אבגית"ץ השם העלימו כן אל שדי העלימו, ואם כן מי יגלהו מפורש. אלא שנגלה בו שהוא ממי"ר חרב"ו וסודו שו"ר שהוא ארי"ה נמ"ר שנ"י המלאכי"ם נ"ר ונ"ר שהם כל"י האמ"ת הם כלי מות ועל כן נקראו מלכיו"ת. ואם תשים ד' עליהם תמצא תני"ן יש"ר. והנה צירופים רבים צירף בהם רזיאל וכמעט רוב מה שכתוב בארבעה עמודים שכתב אחר זה השם, כולם הם דברים מגומטרים עליו בעבור שהוא הרא"ש לכולם. והוא לא כתב ממנו פה כי אם זה הראש לבד, אבל בסוף ספר עדות כתבו כולו, מן אתם גם כן בני ישראל עד סוף הספר, חוץ מן הפסוק האחרון על הדרך הזאת שכתבתיו אני פה, ושם אותו כולו ב' אותיות בראש תיבות. אחת בראש כל פסוק ושנית בראש התחלת חצי הפסוק אחר האתנח, כי הפסוק נחלק לשנים וחציו תמיד באתנח וסופו בסוף פסוק. ושם כוון להודיענו דרך זו שרמזתיה אני פה. והסוד בו כי בישרו לפי

רחבו כל שורה מהשלש כוללת י"ב אותיות והם ל"ו והאחרונה סודה ה"א חברם ויעלו אלו"ה צרפיה ותבין סודו. והנה יש לזה סוד גם לזה סוד. ועוד יש בארכו ג' אותיות בכל טור וטור והם ו' טורים, והנה ז"ו דרך ידועה מעולה. ודע כי זה השם עם י"ב ימצא מצוייר ב"מ ז"ו ז"ה ודעהו, והנהו בסוד הראש ממיר רחבו או מרים עמקו או גורע ארכו. ודע זה מאד וזה גם כן סוד מסודיו.

א' ב'ב'ב' ג'ג'ג'ג' ד' ו' ז' ח' ט'ט'ט'
 י'י'י'י' כ' ל' נ'נ'נ' ע'ע' פ' צ'צ'צ'
 ק'ק'ק'ק' ר'ר' ש'ש'ש' ת'ת'ת'

סודם טיב גחי וסימנם "כי אתה גחי מבטן מבטיחי על שדי אמי" (תהלים כב י). דע כי מספר כלל אותיות זה השם חשו"ת להורות שהם חיו"ת היער"ה והכל תלוי ביע"ר ובחיו"ת כפי צורת המשל גם בחיות וביער. ומהם במ הרו"ח תמימ"ה או ממיתה, והנה שני עדים לקדמון והם שמואל עם שאול והנה שאול מושאל גם שואל משואל, והסוד במ אשל ושבעה שהיא שבועה מבאר שבע. "ויקרא שם בשם יהוה אל עולם" (בראשית טא לג) וכולם שבעה "כי שם נשבעו" (שם). בסוד שבע כבשות אשר הציב לברכה. כי יש שבועה ושבעה במעשה בראשית והנו משבעה בראשית גם נשפעו שבעה מראשית והם שבעה שרי אמת. על כן נרמז שזה השם המושבע יוצא מבראשית וזהו באמת בלא ספק. ושבע תיבות הפסוק לעדים שהם בב"א אהו"ה שסודם כ"ב ומספרם כ"ח והנו חקוק במ"ה. וכלל

מספרם א"ת ב"ש וכלל מספר זה השם א"י א"ת ב"ש ה"ו א"ת ב"ש ה"ו א שב"ת, הרי שבע"ת לקור"א אשר קר"א ל"ו שבע"ה ולאשר לא ידע שמו ויחשוב לקראו הוא אצלו אשמד"י שטן, כי בו ישמש אדם וחוה ובם אהבת אשה אות וצורה צור ותאוה. ועל זה נרמז הנוסף בחלוף והארץ היתה תהו וב(הו), כי לא נשלם הוא עד אדם עם הס"ם שחסר מן השם להעלותו עד מ"ה בעבור שיהיה שלם על"ה, ויהיה הנוסף ה"ו ו' בסוד ראש בן ע"ב. והם ה"ו של בה"ו, ו"ו של ו'חשך, כי עד ו' של בה"ו עלה הס"ם ד"ם, ועד ו' של ו'חשך עלה הס"ם אד"ם ונשלם. והנה סם האדם מנין כתיבה מרבעת על האדם המעלה השלם במאזנים האוכל בקמח הסעודה בפסח כעני. ועליך להשים עליו עיניך והנה יהו"ה עדי"ם.

ודע כי בהשתכלך בזה השם בתוספת הס"ם כדי שיושלמו בו כל האותיות אז אתה משתכל בשפע הנורא, ואז תבין איך הנפש כזרע ואיך הזרע כנפש ולמה המשפט ברבוע. כי חשן המשפט רבוע יהיה כפול, זרת ארכו וזרת רחבו ובא ארכו כרחבו. והנה זה השם השלם עלה חמשה אישים ט' ט' ט' ט' וכל אחד סודו אד"ם יה יה יה והוא סוד לו"ט ב"ן אח"י אברה"ם. והנו אד"ם שד"י או שט"ן כי הם השדים שלו. והנה הציורים חמשה והיצרים חמשה חבר אליהם הס"ם שהוא הפ"ך ויעלה כל השם אחר היותו חשו"ת, הפ"ך חשו"ת. ואם כן הם ממללות והכל באותיות זה הוא לשון הקדש. חבר אל בראשית מספר והאר"ץ הית"ה תה"ו ובה"ו ו' שעולים העולם הבא וסודם קט"ן, הרי נחלק קי"ן בש"ת והכל בברית אברהם כלומר בבית דין של

מטה. והנה זהו ב"י נשבעת"י ח"י ה' והנה שבעת המילה. והנה אלה כלם רמזים קרובים לביאור ואי אפשר לבאר סודו כי אם בזה המין מן הרמזים בספרים. אך פה אל פה ראוי לגלות סודו לתלמיד הגון בהיותו חושק לדעתו ואם לאו לאו.

ואמר עוד רזיאל כי הביט אל רוח צפון מצד ידיעת השם והוא סוד תלי שהוא מכשף כי כן רוח צפון בגימטריא מכשף. וראה לב תהו שהיא בתולה באמת, על בהו שהיא בעולה בהפוך, וזה סוד גדול. ואני ער הוא אור עין ורבים כמוהו, וסוד יונא בינה ולה כנפים עפים שנים והיא הנשמה והנפש וזה אמת. ואמר שהיא פתחה פיה ודברה נפלאות ותוסף לו על שמו ח"י כלומר י"ח כחות. הרי שב רזיאל חי וסודו שתוף מדבר בחי והגו כגבריאֵל. ועל כן התייחסתי אני בשמו אבוכרהים ודעהו כי הוא שם מורה על מציאות האיש הדבק בבורא הכל גם בבורא הים בדמות האבר ביום או בדמות היום באבר. וזה יתגלה לך מסוד רמ"ח מצות עשה שהם כמספר איבריו של אדם, ומסוד שס"ה מצות לא תעשה שהם כמספר ימות החמה. והפלא ימות ה'חמה ו'איברי ה'אדם הם שהוהו תחילה, כי ימות החמה נבראו מהחי והמת ומחיה המת וחי ממית, ועם זה אם חיים מתו הנה מתים חיו ואברי האדם היו רמח מרוח יה ומהירח, כי כאשר יולד הוד מרוח כלומר האחד מהרוח כן יולד הרוח מהאד, והנה רוח האדמה הוא רוח הים והוא רוח הכל ורוח אחד לכל והבינהו. אחר שהשלים רזיאל דברי חזיוניו ומראיו שב לחזק לבות המשכילים הנמשכים אחריו והוכיחם וייסרם שלא יתפתו במה שפותרו בו הסכלים אשר לא ידעו להבדיל בין ימינם לשמאלם.

והם חכמים בעיניהם ולא ירמו בעבור הנסיונות, כי **"יהוה צדיק יבחן"** (תהלים יא' ה'). והמשכילים ההם הם הכוחות השכליות והם המשתדלים להושיע הנפש המשכלת משאול שואל הב. והוא סוד השם הרמוז לשש קצוות שמהם נברא האדם וסוד הניסיון ידוע. ובו חתם ספרו רזיאל ואולי נדבר בו בספר אחר ונשלים זה הספר הנה ונתחיל אחריו ספר "איש אדם" בע"ה.

אמר רזיאל:

איש אדם ילדה מרויה אשת הכבשטיאל הזקן לו לעת זקנתו במדינת קרססטה אשר במלכות נגורא אחרי מלאת מספר ימי הגולה. פעמים רבות אכתוב לך ביאור כל עניין ועניין אות באות תיבה בתיבה, ופעמים רבות אודיעך מכלל העניין צירוף תיבה מן התיבות, ופעמים אדלג זה וזה כי אסמוך על מה שכבר רמזתיו, או על מה שאני עתיד לרמזו. או בספר ההוא בעצמו שאני מדבר עליו או במי שקדם לו או במי שיבוא אחריו אם הוא מן האמצעיים. ומזה כי איש אדם נודע שהוא אשמדאי מצורף והוא סוד גדול. והנה מרויה הוא סוד השם הקטן והוא אמו וסודו י"ה אב ואם הוד האדם. והם בזה מולידים בן אחד ושמו גם כן בן בהו. אמנם זנבו חזן והוא מזיח דונה נודה והדן כי שם אדני נודה. והוא ידמהו ו"לך דומיה **תהלה אלהים**" (תהלים סו' ב'). הם כי לא, והנה אלהים, אהב החכמה, ועל כן הוא מדבר בחלום בחולם. כמו שנאמר "**בחלום אדבר בו**" (במדבר יב' ו'). והנה נקרא זה החזיון, אמנם אדני הוא המחזה באדם וידבר בנביא, ובנביא העלה ה' את ישראל ממצרים ובנביא נשמר. ואמנם יהו"ה הוא חזוהו חזוה חזוה. וזהו "**ותמונת יהוה יביט**" (שם ה') כלומר היה משתכל באותיות השם הזה ובדרכיהם והיו מגידים לו כל נעלם. והעד כי ותמונת יהו"ה יביט בגימטריא בשם יהו"ה יביט, כי מספר ה' סתומה של השם עולה ת"ר. ועוד שני כי ראשי שלשת התיבות הם השם הפוך מן סופי תיבות של "**כי שמי בקרבו**" (שם כג' כא). והנה זה מקריב כבשיו וסוד ראשיו כש"ב כי אם תדע סודו הוא

ישימך בקרבו גם ישיבך במקור ואליו יקריבך בשמו. וזה יעשה על יד מיכאל שר של ישראל שהוא שרש לישראל גם לקהלות. ועוד שלישי סופי תיבות שהם תה"ט וסודם שמו המיוחד מקור חיים או סיר נפוח לרשעים, שהוא חרון סיף ולצדיקים ירח נוסף ומרשעים חסר פניו. וכפי זו הדרך הם כל הסודות.

ודע שזה מפתח גנזי חדרי המרכבה ושמח בו מאד על שאני מוסרו בידיך ושמרהו מאד כבבת עיניך. והוא שכל דבור ודבור אתה מוצא בו טוב ורע בהכרח פעמים, כלומר רעות רבות וצרות גם טובות רבות וסודות וחכמות נפלאות ועמקות נוראות. ואמנם שמר במ סימן סמו"ט ולעולם לא תמוט. ודע שסופי תיבות זה הרמז רעה"ב וסודם סם הרע טוב סם הטוב רע, מסרו הטבע ואתה סור מהטבע. **"סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו"** (תהלים לד טו). והנה שעורו הטבע מסרו, שבו רדף הקול שמו, בקש למוד ופרשהו, ומה ראה משה בשם ראה בתוכו בהמיותנו, במינו תהו מינות בהו והוא השחור באש, ברור גוף נפש גוף תהו ובהו, הדרשי המלכות האחד ראש האחד קו החשק חי תמונה. רק זה סתרו כי ראה בתוכו פרצו"ף אד"ם ח"י ואז ידע כי המות חיים, גם החיים מות ואם חיים מתו, המתים חיו. כי החכמים הבינו מות שהוא האמת והשם ד"ה דין האמת. והנה מדות הנבואה ומדת הדין והנפש חכמה שוות והחבור הנפש והחכמה. והסוד הנזכר מן ש"ב תה"ט רמז רזיאל בשם שתוף באמרו אש"ת הכבש"ט יא"ל ורמז הנשאר ל"א אי"ש אל ויכזב, וסתרו בשם בן ממיר אלו יכזב ובן אדם ויתנחם ינוח מת בני אדם ונח מתו, אדם בוחן מינות דמי בחן

אמונות, קרססטה סרקסטה, נגורא ארגון, טלטויה טוטילה. ואם תשאל למה הפך רזיאל אלו השמות דע כי לא מחכמה שאלת על זה, כי כל התורה וכל הדבור ישר והפוך ודם הלשוניות שפוך. ועל כן ידיעת השם היא למעלה מכל החכמות במעלה ובמערכה, ועליה תלויה הברכה, ובעדה תשוב לנו המלוכה, ואם היא ישרה והפוכה. ואלה השמות הראשונים הפכתיים וישרתיים לך וכן תעשה אתה לנשארם במקום שתמצאם כאלה הפכם ובדרך זו משכם. ככתוב **"ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם"** (במדבר ו' כז). וסוד א"ת שמ"י יש"ר והפו"ך מעי"ד עדי"ם עת השפיע בדורנו השמות.

והכה בארץ	הכה בשמים
ולה בשמים	כה בארץ
ולה בארץ	כה בשמים
וכה בשמים	לה בארץ
וכה בארץ	לה בשמים
וכל זה הלכ"ה למשה מ"ס ינ"י.	

והעד אמור לה"ם ראשי תיבות שכל סימן היה להם, וידוע שהי"ה לה"ם כ"ל סימ"ן והוא כ"ל כהן היה סלם לשמי לקהל קל לה הכבד ברכה. והשם רצה לברך הקהל לבקר הלכה ואתה יהיה לך הכרה לקבל כי בזה תתברך וישר והפך. ודע כי משלי הבבלים אשר זכר רזיאל הורה בהם כי עד היותו בן נו"ן לא יקרא שמו בשם יהושע משרת משה. והיו"ד רמז לי' **"ויקרא**

משה להושע בן נון יהושע (במדבר יג' טז). חבר ל"ה י"ה הרי נ' והנה כ"ל ונשאר שו"ע שו"ע. וסודם **"שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יהוה ורפאתיו"** (ישעיה נז' יט). כי אז יהיה קרוב לשם אחר היותו רחוק, וידע שמו לשלום, נ' קם ברית. והנה סוד שמאל שמאל בני שלשים, כלי מעשה מרכבה, משמש ללב, מדת הרחמים, שלום שלום, מדת רחמני, מדת רחמין, בשתים, והנה שש פעמים שלום במרכבה, בשלש סבובים, ביסוד משלש, והם לשש קצוות, ועל כן עש"ו גם כן, שסודו שת"י, שהם שני יצרים, וער"ב, שהם ארבעה, הרי שש"ה, כוללים אש רוח מים, לפאות ששה. ואלה הם הנשמרים ר"ל השמרין אשר עליהם יה"ן שמר שם סהר. שר עלה, הקרש, שנים נהפכים, י"ה מתהפכים, מפני כי י"ה שמרים ששה. ועל כן סוד החותם י"ה ששה. כת"ר עשרים שערים, מפרש, והנה עשרים עשרים עשרים, סודם ראש השנה גם בית המקדש.

והנה תדע כי נטרוביאל הוא נטרוני לפי פשטו וסודו כ"ו מצפ"ץ. והנה הוא רוח יהו"ה אלהים, כוש, כורק, יריקו, יקירו, נערו, מעירו, וכן היה מבית ומחוץ. ברדהואל בן דבש מאל הוא רזיאל בן שמואל הוא דבר לשמאלו ודעהו. זכריהו בן שלהיאל, אברהם בן שלום, ענאל בן חקיאל, נתן בן סעדיהו, חקיאל בן פינחס, סעדיה בן יצחק, אפסיאל בן זכריהו, יעקב בן אברהם, ופשוטם ידוע. וסודם ארבע כוחות מושכלות, רוממית, צמחית, חיונית, דברית. ניס"ן מסיני בלה"ו אלרא גיוא ריזו, תקופות הן לד"ט. סוד מולד שנת בלהו שעשה לד"ט ליל ד' ט' שעות תתקצ"ט חלקים. ורמזם מטטרון שר הפנים הוא אעבריאל, וזהו

מולד ניסן שעשה בשנת מ"ב ליצירה ונתחדשה השגחת אלוה. בימים ההם יהו"ה נשפט באש סינים, ואילמלא מקרא כתוב לא היה אפשר לאמרו. והסוד כי הכוחות מתקוטטים עם הכח הדברי לבלתי עזבו לדעת האמת. ובדמות תלי מלחמתם בגוף כן חלים בנשמה. וסוד נשפט, הכוחות, הדלת, גוף עפר, גולם יצרים, ותוכחת לעדות שהיא תוכחת חכמה שסודו חכמת הכוחות והיא התוכחות חיים תוכחות החיים. ועל כן היו משלים וחידות עמוקות ואין צורך לפרשם כי אם בכלל.

וזה עניינם, חמר קנא מעטף לבלע הכח הראשון אומר שיש גמול ועונש ובמשל מודיע כי החכמה היא השרש ובמעשהו מוכיח שהיא בלתי מאמין זאת. ואשמדאי צועק אין זו דרך האמת כין אין תועלת לנפש בתפלה. והכח השני משבח הפזור כי הראשון אש עולה וכל קרבן על ידיו ותפלות כנגד תמידין תקנום ורוב המקריבים חוזרים ומקריבים עוד. ומדת הדין אשיית קשה ומדת הרחמים לה רפה. והשני רוח מפזר מעלה ומעלה ואינו מכחיש הקרבן מפני שיש לו קצת כח אשיי והוא החום כי חזקה ומדת הדין של מטה רפה. והנה טבע המים קר ולח וטבע העפר קר ויבש. ודע שמהטבע שהוא פועל המדות תכיר המדות, כי על היות היסודות ארבעה ואיכותיהם שמונה ולכולם חומר אח"ד, היו המדות גם כן בכללם אחד. והיה מהם הויה וההפסד חויב מן ההפכים, והעד כי ההפכים וההפסד הנהפך שווים, וכל הויה מן כ"ו וכל הפסד מן כ"ב אלף הא וו יוד מן כ"ב מורכב הוא הפס"ד והוא הספ"ד אשר ספדה הויה, הוי על ההפסד הוי על המדה ממציא הויה והפסד ומדה כנגד

מדה. הוא נמצא וכולם נאמנים ההויה וההפסד גם הפועל המקום. וככר לחם שהוא שורש החיות באש, והבשר הקשה והגדול והמרובה שהוא מקבץ עם לזון אותם הוא בשר שור, שמספיק הוא ברוח. ושם נרמז על סיר הבשר ברוחו והמשתה מפני קרבתו אל הרוח ומשמה ומפשט הנפש לחוץ נרמז בו וישקהו בכל רוח וישמח בו והוא לבו שהוא הסוד. והעד על כל דבר שנאמר לענאל הלא חלומך נפתר לעיניך, והוא ענה ואמר ואכיר אשר דרכי רע שלשתם דרכי נפש. והנה הרביעי הורה דרכי ההשגה וצרף השם וגלגלהו. ונרמוז בחותם ההפטרס קצת מענייניו. אחר כן דבר רזיאל בכלל והוא הנקרא איש אדם ושבח מעלות החכמה וסדריה ונתיבותיה. ורמז ה' שמות וקרא שם הנפש בחמש חמש אותיות שהן ראשי תיבות לה בשם מרזט"י והוא שמי שהוא אמור ואהבה אבוברהים מ'לאה ר'ואה ז'נה ט'הורה י'חידה הימ"ת סופי תיבות לה' השמות שהם שם. ועיין אומרו אחר כן ויהי ה' את איש אדם ונלחם לו בשמים ובארץ עוד שב לאמר חכמות.

מרוץ	מרצו	הוא חדש ניסן
אל דל	אהוב	אלד"א בלה"ו
אגיד זיוו		גיו"א דיז"ו
הגואל לבו		הלכ"א ולב"ו
יאחר הזיו		זיר"א חיה"ו
טלוא אליו		טלו"א ילא"ו

זה כח השמש

עד כ"ח שנים והוא רמז מהם י' שנה והם כנחשים לרשעים והם חיתו, כי השכל חכמה, גם החכמה שכל, והכל בינה והשכל מכח השנה, מכח המחשבה מכח הספירה. והנה י' ספירות נזכרה, והוא הכח השני השכלי הספירי המחשבי, שסודו אחור וקדם, רוח העולם, הבורא העולם, גלגל החוזר חלילה חורז חלקו, גלגל החכמה חוזר, וזרח השמש ובא השמש, מורה על העדר מדה חדשה וחדוש ישנה. ורמזו "אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק" (שה"ש ה' ב), פוקד קץ נקם נעלם פנימי למען נכנע מלפניו כל יושבי הארץ. ודבר עוד בכח הסהר שהוא הרחמים, וסוד לטו"ב נזכרהו בסוף ספר הישר, גם פנים פעל, וכחו יבא אי"ב מגנן תשצ"ג ועל כן נינקדו למעלה, ובחסרון מזמר איה כחו לאף, הי"א רפ"ז א"ף שעה אלף ופ' חלקים השעה נוד מנוד בשר ודם שהם מלאכי המות.

החל עוד רזיאל להגיד שהתבודד, והגיד הקורות, והן ידועות בנגלה ובנסתר, והורה עוד דרך בידיעת השם ונדבר בה מעט.

אמר רזיאל

ט'הרו דברכם לעבד עבדת	יהו"ה כזאת על פי אל שד"י
פ'תחו עיני לבכם	וראו מדוע נברא האדם באדם"ה
ש'מרו משפט ועשו צדק	וגילו סתרי גלגל בהפכ"ו
מ'תוך מגלה עגלה כזאת	תצדק נשמה טהרה

בחכמ"ה

הנה משפט הפוך בראשי תיבות בד' פסוקים שכולם ד' ד' אותיות בכל תיבה אבל בסוף ה' לגלות ג"ל הכה ורבים בדרכים האלה במ תבינם עם זו ההערה. ועגולות ארבע בתוך, ובתוכם עוד חתום ד' פעמים ואהי"ה מ"ה וי"ה, והיו לי לעם ושכנתי בתוכ"ם, עולם היולי, מושך בנתיבתו, בתיבתו משכנו, והו ילי עלם כתבתיו ונמשך משכתיו ונכתב כתב כנוי שמות ימשכו תבונתך יכתבו בנשמות נשמות בתוכך שנמות כתבוך.

ואמנם העגולים פירושים לפנים ומן האחד תכיר כולם. כתבם בג' טורים ותתחיל מן טו"ב שהוא הראש ויהיו בכל טור י"א אותיות. וכשתגיע לתיבת יש"ר תשלם ב"ש. ועוד תתחיל בטור שני מן ה' של הר"מ, ותוליך לאחור תיבת במ"ד ותחבר הר"מ לאחור עד שתגיע אל ר' של יש"ר שהנחת. והנה יש לך בשני טורים כ"ב אותיות, י"א ראשונים ישרים, וי"א שניים הפוכים. ועוד שוב אל ר' של הר"מ ותכתוב ר"מ וחברם עם ל' של לר"ר ותעשה רר"ל. וכן תוליכם ישרים עד סופם שהוא כל"י. וזה אשר תכתוב ג' טורים ברחב מן י"א י"א אותיות. עוד אם תרצה להבין דרכם יותר בקלות תכתבם בארך ותהיה כל תיבה ברחב בעלת ג' אותיות בארך כל טור יהיה בעל י"א אותיות, וישתנה ארכו ורחבו זה ויתהפך ויקח זה מקום זה, וזה מקום זה, לפי הציור האמיתי. וכן תעשה לכל עגול ותבין סודו. ותדע כי זו מערכת שם המפורש באמת. ועיין בדבריו בטוב וראה מה הם ומה עניינם ומה תכלית כוונתם.

והנה יש לזה שלשת דרכי צירופים ומספר כל האותיות קל"ב, והם גלגל גלגל, שנה קל"ב, ויהיו סד"ר, שלש קל"ב ויהיו שצ"ו, וסודו קבל סדר. מבחן הארץ, בחן מרצו, תמצא נמר במוץ, יסדר מצב, מסדר הבלים ושמים מסדרים להבה, לב השטן, לשוני, צורף י', הערלה מהולה, המעולה ערלה, לב ה' השרים, למלאך רעה, מלאך ערלה, מלאך לרעה, שמנו נושם, מושכל, מוכשל, מושלך, שלומך, ישגא.

והנה מן השם הזה הגלגל בכח המערכת במצות האדם הקטן, משם תתחיל ותלך אחור ותצליח. ודע כי רבוע עגול שלש סודם עש"ר וגבול"ו לע"ש לעשות בגורלו. הנה ארבעה פסוקים של זה השם המפורש מצורפים והספר בעצמו מצוה לך איך תבינם ודי לך בו עמו ועם זה.

ואחר שהשלים רזיאל העניינים העמוקים האלה ונגלה מערכותיהם ומעלותיהם חזר אל דרכי הנבואה לדבר כמנהגו על דרך שאר הנביאים. והשלים ספרו בנחמת ישראל וירושלם ונשלים אם כן זה הספר פה ונתחיל ספר הברית בע"ה.

אלה

כולם פלאי פלאות, וסוד תנועת הלולב הוא שנאמר בו מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו. באחת, אות אבא, באבות, גשם חכם, תהו, אתי, האותיות תאות ה' התאות, מעלה מוריד, מוליך ומביא, למי שארבע רוחות שלו והנו יחד הכסף והכסף. וסודו צירוף הכסף והזהב, אתי עצה, הכסף אתי, והעולם הבא אתי, תהו ונקדה, יד הלשון העליונה. ואמנם צורת הפסוק מופלאה ואינו מאלפא ביתות של השירה, זה הפסוק אבל חותם להם. וסוד מעלה ומוריד, שמספקת התנועה במ מעלה ומטה, והם זה כלומר מטה ומעלה מעלה ומטה, אדר דבר, את"י, הר עצום, עם הצור, תהו עם צורה. והנה תמצא סימן זה הסוד רמוז בפסוק השירה כי ראשו י' וסופו ן' ארוך כפול שהוא שת. וכפול הוא א"ת והראשון עם י' סודו י' שת חשך סתרו. והוא נסתר, מסתיר שני יצרים, שי"ת. והנה ברא לפניו גם ברא לאחריו, ושניהם גרג"ר. ועם שי"ת כ"ו ברא שני יצרים שני אלהי אלהים. כשוף הטבע נסתר. אתה אלהים מסתיר והנה עלה הסוד כפול,

יך את"י וצריך עוד שתעיין בגלגולי הפסוק ההוא האחרון ותדע כי ימל"ך עם יאמ"ן כך כתוב. הוא סוד גדול מאד. ואלה תגלהו אלא למאמיניך. והנה לב חכם יחיד מיוחד, יאמן, כי ימלך מיכאל, מאין ימלך, אל ימליכני, ימליך מלאך האלהים, ועיין בנשאר. ואחר זה תדע כי זה הספר כוונתי בו לצרף בו צירופים רבים יותר משאר הספרים מפני שכולו מלא צירופים, זה שאני מדבר עליו כי ידעתי שרזיאל כוון לצרף בו גם כן צירופים רבים מאד יותר משאר ספריו. וזה הפסוק האחרון של השלש צורות של השירה כוון בו למה שתשמע מצירופיו. ואני

אומר שאילו לא כתב רזיאל כל ספר הברית החדשה אלא כדי לגלות בו ענייני זה הפסוק אשר הורה בו תכלית הכוונה ברינה ובשירה ובספר היה די לנו בו והיינו אומרים דיינו. וכן אני אומר גם כן עוד שאילו לא פרשתי בו כי אם זה הפסוק לבדו דיי. ועל כן שים לבך בו צריך שתקח זה הפסוק כך:

	כ	ל	מ	י	
	ה	ו	ה	י	
	מ	ל	ע	ל	
ו כ ר ת	ת	י	ר	ב	
	ו	מ	ע	ל	
	ו	מ	ש	ו	
	ן	מ	א	י	

וראוי שתעיין בו מאד בעיון צירוף שכלי, וזה דרכו, קח ו' מן וקר"ת וחברנה עם ה' של חדש"ה והנה הו וה חצי השם האמצעי הפוך, או חצי השם האחרון ישר שסוד השם,

י'שר ה'הפוך ו'הפך ה'ישר

י'שר ה'ישר ו'הפך ה'הפוך

ינקה

ונקה

ונקה

ינקה

קנקן חדש קנקן ישן מלא

הרי יש לך ראש דרום וסוף צפון. וקח עוד י' מן ימלך שהוא ראשו גם כ' ממנו שהוא סופו ועשה י"כ. ועוד קח י' מן יאמן שהוא ראשו גם נ' ממנו שהוא סופו והנה י"נ חברם עם י"כ ואז תעשה יכ"ן, והסוד יחד זה יכ ינ ויהי כן, והוא חותם מעשה בראשית זהו סוד ההויה. סובב ההויה מאין, דוניאל ודניאל הבין. יהו"ה בחכמה יסד ארץ, מאין יסד ארץ יאמן. הנה ימלך למעלה, גם יאמן למטה, הרי סוד תנועת הלולב מפורש למעלה ומוריד למי ש"ה ו"ה שלו, מוליך ומביא למי ש"א כ"ו שלו. וכן עוד קח צורת מש"ל מכ"א ר"ד על מערכת השוה, ואחר כן תצרפם ותבין סודם. ועוד תקח והחיו"ת במערכת ישראל ותכירם. ועוד תקח ל"ב למו"ת כדין ותקשור הכל ותבין הסוד. אך תדע כי מה שנשאר באמצע הוא מרעי"ש העול"ם

וזה סוד גלגולם האחד

וי הכין מדכא	שלרם תו הו חי
לו לב מת עור	על השמים
ולהם עוד ערכים ודעם.	

ודע כי האלפא ביתא של הקינה יש בה כ"ב פסוקים על דרך א"ת ב"ש ישר. ויש בה כ"ב פסוקים על דרך היותו הפוך, כללם ילד דם. אבל של השירה היא הפך מזה וכללה ילד דם גם כן. והפסוק האחרון השלים השירה, והיו מספרי הפסוקים אר"ם. אמנם נקודי השמות המשונים הנחלקים לד' חלקים

המנוקדים לפני הקינה חלק אחד. ושל הקינה חלק שני. ושל השירה חלק ג'. ושל אחריה חלק ד'. ויש בסודם מפלאות תמים דעים, וגם בכינויים שבחויץ. וכבר אמרתי לך שארמוז בחותם ההפטרה קצת דרכי השמות.

ואמנם פירוש זה הספר קצרתיו מאד וגם כללתי בפסוק ימלך מפני שהוא תכלית כל הכוונות. וגם יש טעם גדול מזה והוא מפני שמשליו נודעים בקלות, וגם יש טעם גדול מזה מפני שכבר נודעו קצת עניינים בו בפשוטם והרגישום קצת אנשים שהם אשר נכתב להם הספר והפירוש כי בעיר אחת נכתבו שניהם ובזמן קרוב מזה לזה. ואע"פ שאין המחבר הוא אשר פירש הספר מצד אחד, אחר שנודע ששמו כשם רבו, כבר תוכל לחשוב שהם דבר אחד מצד אחד. ואין ספק שאם הוא אני גם אני הוא. ואם נבדלו הזמנים והמחשבות שרש אחד להם ונפשם אחת מיוחדת.

וזה חותם הספר בראשי פסוקים

ברדהואל בן דבש מאל ספרדי מן תוטילה של נבדה

והשלים ואמר

ותשכילו באמתו למען תחיו כבר העיר על מהות החיים
ונשלים הנה זה הספר ונתחיל בספר העדות בעזרת שדי.

זה הספר

הוא הספר הרביעי לפירוש שהוא השלישי לחיבור. כי ספר הישר חיבר רזיאל תחילה והיה בעיר פתרוס בארץ יון וחברו בשנת חמשת אלפים ושלושים ותשע שנה ליצירה. והיה הוא בן ט"ל שנה והיא השנה התשיעית להתחלת נבואתו. אבל עד השנה ההיא לא חיבר ספר שייחסהו לשם נבואה כלל אע"פ שחבר ספרי חכמות אחרים רבים ומקצתם הם ספרי סתרי קבלה. ובשנה התשיעית ההיא עוררהו השם ללכת לרומי רבתי כאשר צווה בברצלונה בשנת הא"ל. ובלכתו עבר דרך טראני ונתפש בידי גוים מפני מלשינות שהלשינוהו יהודים ונעשה לו נס ועזרו השם וניצל. ועבר דרך קפואה וחיבר שם בשנה העשירית לצאתו מברצלונה ספר שני והוא "ספר החיים". ובחדש החמישי לחדש ניסן שהוא חדש אחד עשר לתשרי והוא חדש אב, בא ברומי בשנה העשירית וייעד ללכת ביום ערוכה של ראש השנה לפני האפיפיור. וצוה האפיפיור לכל שוערי ביתו בהיותו בשוריאנו בעיר אחת קרובה לרומי מהלך יום אחד, שאם יבוא שם רזיאל לדבר איתו בשם יהדות כלל שייקחו אותו מיד ולא יראה פניו כלל אבל יוציאווהו חוץ לעיר וישרפוהו באש, ושם העצים אחר שער העיר הפנימי. והודיעו הדבר הזה לרזיאל ולא השגיח בדברי האומרים אבל התבודד וראה מראות וכתבם וחדש אז זה הספר וקראו "ספר עדות" להיותו עדות בינו ובין השם אשר מסר נפשו למות בעבור אהבת מצותו. והיה גם כן עדות על השם שהצילו מיד אויביו. כי ביום לכתו לפני זה האפיפיור נולדו לו שתי פיות ובהכנסו בשער העיר החיצון יצא שליח לקראתו ובשרו שבלילה ההוא מת המבקש את נפשו מיתת

מגפה פתאום ביה בליליא קטיל ומת וניצל רזיאל. ונתפש ברומי מן האחים הקטנים ועמד במדרשם כ"ח ימים. כי ביום צום גדליה נתפש בשנת האל"ה היא שנת הא"ם ויצא ביום ראש חדש מרחשון. ואני כתבתי זה פה להגיד שבחו של הקב"ה ומופתיו ואותותיו ונסיו ונפלאותיו עם רזיאל ועם עבדיו הנאמנים.

אמר רזיאל בחדש החמישי הוא חדש אב באחד לחדש ובשני בו הראני ה' שתי מראות אחת בצורה אחת. דע כי מה שהנביא מעיד עליו שהוא מראה או חלום או משל וכיוצא בזה אין צורך לשום אדם להקשות על דבריו, כי פיו של אדם כמאה עדים. אך כל המחלוקת אינו אלא במקומות שיראה שדבריו כולם כפשוטם. ועל כן יתכן לפרשם כפשוטם ובנסתריהם. ואע"פ שיהיו כפשוטם עוד יקרו העניינים כולם אין שם מונע מלפרשם בסתרם, מפני שכל פשט סובל נסתר ואין כל נסתר סובל פשט. ודע כי לעתים אפרש אני עניינים רבים באלה הספרים שקרו ממש כפשוטם על דרך הנסתר. וכן קצת שמות אפרשם על דרך סתרם ואע"פ שהם כפשוטם. ולפעמים אדבר במ כפשוטם ולא אפרש במ דבר מפני סמכי על דעת המשכילים המעיינים בספרי זה. וזה הדבר הכללי האמור הנה לא אצטרך להשיבו בכל מקום, והרוצה לדעת בו דעתי יעיין בו יפה. כי ידוע ששום משכיל אינו ראוי שידין דעת המחבר עד שיראה כל ספרו ויבין כל מה שאמר בו בכלל ובפרט. ועל זה יתחייב לעיין בדבריו פעמים רבות עד שישגי דעתו. ואין למחבר להשגיח בדבריו כי

אם במשכילים, שכבר הוא ידוע שמאמריו ואפילו בפשוטם לא יבינם זולתם מאת ה' וגו'.

אומר שהגיד לו השם שני דברים נוראים ושניהם מובנים בדבור אחד, והוא מגלה האמונה. ועוד אמר שראה ביום ראשון של החדש שהוא יום שבת מראה אחת פנימית וגם היא מגדת אמונה. אלא שקרא הראשונה בשם אמונת אלהים בכלל והשנית קראה אמונה אחת סתם. ואחר כן הגיד עוד שאמונתו אמונת אמת והיא שהורה עליה על תכליתה הראוי לכל מאמין בשם להאמינה, והיא האמונה בשם המיוחד הנקרא בשם מיוחד אשר הוא אלהי אבותיו, ומי הם השלשה אבות. וזה סוד נעלם מאד. וכך בא בסוד הגאולה, אלא ששם ייחס האבות לשומעים ולא כלל עצמו עמם. מפני שיורה להם כי בזכות אבותם נגאלין. ואמר, אלהי אבותיכם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. והנה שהמראה לעצמו והצווי לו אמר בו ה' אלהי אבותי אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב. והנה לשון אמונה ושם לשון שליחות. ואמר ששתי המראות בעלות צורה אחת. ופירש ואמר אות משלש שהוא חקוק מרבע בדמות הזכרת השם באלהות שהוא אלהי האבות בכלל והוא אלהי שלשתם בפרט. וכן סוד האל בכלל, ואחר כך בעל שלש מדות בפרט, גדול, גבור, נורא. ומי שלמד מורה הנבוכים ידע מהרה מה שרמז במ הרב ז"ל בעניין דברי ר' חנינא להווא דנחית קמיה להתפלל והירבה בתארים, כי אינם ריבוי. והריבוי הזה הכרחי לאמרו בעבור קצת ציור אלוהי. ודי בשלש שהוא כדמות עצם אחד נושא שלשה תארים. וחלילה לאל מזה, אך זה מדומה, דומה לאמרנו

עליו עלה וירד ודבר והלך ושהוא בעל עיניים וידיים ורגלים ולב ושפתים וכיוצא במשלים אלה, בעבור הכרח הציור הראשון הדמיוני עד שיתחזק השכל ויפשיט כל אלה הדמיונות מן הציור בשלילה אחר שלילה על פי המופתים המושכלים והמקובלים כולם.

ואני בטוח ששום משכיל לא יתפתה להאמין מאמר האומרים שהאלוה עצם אחד ויש לו שלש סגולות. כי אמרם שלש כאמרם אחת או שתיים או ארבע או חמש. ואמרם זה כאמרם שש ושבע ושמונה ותשע ועשר. ואמרם אלה כולם כאמרם כל מספר שיזדמן. כי אני זכרתי אלה מפני היותם כלל כל מספר נחשב או נמצא. שכל מספר אחר זה התחייב מזה או מכפלו או ממחברתו. ואם כן בין זה המספר ובין זולתו הכל מדומה בייחסנו אותו לשם, בייחסנו אליו שעצמו אחד או שנים או שלשה או יותר. שאפילו שם עצם אי אפשר להתירו עליו כמעט לולי הכרח מעט ציור כמו שאי אפשר להתיר עליו שום מקרה. ובכלל נאמר שהוא דבר מחויב המציאות שאי אפשר העדרו והוא סבת כל נמצא עצם או מקרה גוף או בלתי גוף. וכבר חוברו ספרים בחכמות שמגלים זה הסוד ומספיק פה לפי כוונתנו להגיד מה שהגדנו, להודיעך כי כל מה שנאמר בשם יתע' הכל משל וחידה הוא בלא ספק. ואם כן כל נביא שדבר עליו דבר והתיר עליו שם מכל השמות עשה כן על פי השם שהרשהו לעשותו, כדי לצייר שהוא בלתי נעדר ובלתי שוכח מלהנהיג בריותיו בסדר הראוי לכל דבר ודבר כפי מה שגזרה חכמתו וכפי חפצו ורצונו. שהם המסדרים על דרך משל כל

סדר מעולה וראוי. ואין ספק שהדבר המושג אצלנו בחוש או בדמיון או בשכל והוא נמצא בעצמו כמו שהשגנוהו, אם הושג בחוש בעת ההשגה היה החוש הנקרא הרגש והמרגיש והמורגש דבר אחד בפועל. ואם הושג בדמיון בפועל היה הדמיון והמדמה והמדומה דבר אחד. ואם הושג בשכל היה השכל והמשכיל והמושכל בעת ההשגה דבר אחד בפועל. ובעת שאלה כולם בלתי מושגים בפועל ויש אפשרות בהם בשום צד שישגו המשיגים את המושגים בהשגות.

ואמר על ההשגה שהיא השגה בכח, ועל המשיג שהוא משיג בכח, ועל המושג שהוא מושג בכח. והכח יחלק לקרוב ורחוק. והרי הם אם כן תשע השגות רמז לתשע מראות שראה יחזקאל. והנה כל אלה צריכים לסבה אחת ראשונה כללית להוציא בכח מצדם כל אחת מאלו לפועל, והיא מצדה נמצאת בפועל תמיד בעצמה ומוציאה אל הפועל תמיד מצדה. ועם זה היו המראות עשר לרמוז על עשר ספירות בלימה. ואחר שהדבר כן בהכרח אל תפלא בהיות מראות רזיאל אחת ושתיים ושלוש וארבע נפרדות או מחוברות פשוטות או מורכבות. ולא עוד אלא שיש מהן רמוזות על דרך הפשטת השמות והרכבתן, ויש מהן השגות צורות מורגשות או מדומות או מושכלות, ויש מהן בהקיץ, ויש מהן במראה ויש מהן בחלום. ודע שרוב המראות שראה רזיאל כולם נבנו על שם המפורש ועל ידיעתו ועל חידוש התגלותו עתה בארץ בימיו אשר לא היה כן מאדם ועדיו והוא שרש כל ספריו. וכבר הודיע לנו עליונות מעלת ידיעת הש"ם בכל דבריו ושהוא סבת הנחלת שני עולמות בשלמות העולם הזה והעולם

הבא. וכתב תחילה כל מה שחיבר ספר אחר שקראו גט השמות וכיוון בו להודיע לכל משכיל שהשמות הם המולכים בעולם, וכולם מיוחסים אל מציאות הסבה הראשונה. אך כולם כאין נגדו חוץ ממלכות שם בן ד' אותיות ההעלמה, שהוא מלך מלכי המלכים, ובו לבדו חפץ השם שייוחסו אליו. והשם המליכו בשנת ה"א והוא הזמן שבו נולד אברהם. וידוע שאם תשים ה' ראש לשמו יורה על ה' הידיעה, ואי אפשר זה בשם העצם. ועל כן צריך עוד שתוסיף י' על שמו ותשימנה במקום אשר היה בו ה"ה ואז יהיה השם האברים. וידוע שאיבריו של אדם הם רמ"ח כמספר מצו"ת עש"ה שהם ראשי"ת התורה. וכן הבראם שהוא אברהם. והוא חמר המצוה שסודם אברהם ישראל, צרף שניהם ותבין כל מה שרמזתי.

והנה מאז מלך שם המיוחד. ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד. וזה הסוד המופלא השלם לא ימצא בכל התורה בשם מלכות משלש לזולת זה השם. ועל כן רזיאל העדיר מלכות מכל שם ושם מן הכינויים, והמליך זה השם לבדו. כמו שנאמר **"נשגב שמו לבדו"** (תהלים קמח' יג). **"ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד"** (זכריה יד' ט). והסוד **"והיה יהוה למלך על כל הארץ"** (שם). ועל כן כל שם שיהיה לו שררה אחר מלכותו של זה השם היא לו וממנו יקבלה כל מושל ומנהיג. ואל תאמין בשמות מהיום ומעלה זולת זה לבד. ועל כן תמצא שאמר רזיאל אות משלש הודיעני ה' בשמו והוא חקוק מרבע וחציו מספר הוד חציו. העניין הוא בכפל השמות שהנה חמשה שמות מיוחדים סודם ק"ל להבינו, אבל שם אחד מיוחד לבד סודו

כב"ד לדעתו. ושנים וחצי מהם הם אחד לפי כינויו, וחמשה מהם הם כפ"ל אחד והם שנים, ואם כן הארבעה הם עשרה, וזה די למשכיל להבינו. והנה אם כן השמונה הם עשרים והרי כ"ח וסודו יחידי מורה על שם בן מ"ב ושהוא אלו"ה. ועוד הנה י"ב מהם הם א"ל מאלה והנה ה"ם בל"י סודם בלימה בלי הם. ועל כן היו המזלות במניין י"ב, וכל מזל ל' מעלות וי' מאלה עלו כ"ה מאלה, וכ' מאלה נ' מאלה הרי ע' שמות. והנה זה רומז א' מועד אחד שלם שהוא ס"ה שעולה מועדים וחצי שהם שני שמות וחצי, הרי זה נוד"ע ועדים בדבר כפל ההפכיי. וכן כ"ו שמות עולים משולש וי"ב מהם מרבע הרי מרבע ומשלש, וחציו מעיד על חציו וכולו על חציו וחציו על כולו על דרך גלגולו מן אחד אל אחד תמיד. ועל כן באר שכלו אחד מכל צד. תקח ד' שמות שהם,

ו"ך ו"ך ו"ך ו"ך

ותמצאם כולם מתגלגלים חלילה אל ו"ך ראשון. אם כן יצאו שלשה מהם רוחנים. והם מצד אחד ד' ק' השלך המאות חלילה נשארו ד' וכן מכולם עד שישארו מן כ' שמות שהם כ"ך עוד כ' חלילה. ומן אלף ומ' למ' שמות ישארו מ' ומן שלש מאות שמות שהם ז' אלפים ות"ת לא נשארו דבר כי יצאו כולם במאות. והנה ת"ק שמות עולים י"ג אלפים. והסוד כי מי"ם שמות יוצא א"ש ומי' שמות יוצא חרב"ן הרי י"ש מאי"ן מו"ם בר"ח, מם ברוח והנה אש בין מים מרוח וכן גלגול כולם. והנה מק' תר"ב, ומק"נ תר"ב א"ש. ומר' ה' אלפים ור', ומר"נ ה' ראש, ומת"ק

יצא בראש"י עם שתוף ת"ק שאינם כי אם י"ג אלפים. ומן אלף שמות כ"ו אלפים וכזה הכל.

ואל יקל בעיניך עניין השגת סתרי כפלי השמות ומניינם. שאם לא תדע איך הורכבו שם בשם לעולם לא תדע שום דבר מכל מעשה מרכבה. ולא תשיג איך חובר אמ"ש שהוא לזכר, עם אש"ם שהוא לנקבה. אבל צריך אתה לעיין בחסרונם ובתוספתם ובשוויים ובכל מיני הרכבתם ובכל מיני התפרדותם. כי מהם תשיג סוד העיבור והתקופות וסוד המולדות וסתרי התכונות הגלגליות וכל דרכי נטייתן ועלייתן וירידתן והליכתן לפנים ושובם לאחור. ותכיר מה שיתחייב מהם בתחתונים ביסודות ובמה שהורכב מהם. גדולה מכולם שתכיר קצת מדרכי מדות השם ית' ועניינים אחרים רבים מסתרי תורה ומנפלאות טעמי המצות. ורמז מלת אמת הוא להודיע בו הסוד שזכרנו מן מועד מועדים וחצי. שהרי אמת כשתחשבנו אלף וארבע מאות וארבעים ותקראנו מועד ותוסיף עליו אמ"ת אמת, שהם מועדים שנים. ותוסיף על הכלל הזה חצי אמת שעולה תש"כ, תמצא סך הכל ה' אלפים ומ'. והוא הזמן שבו יצאו מחזורי חמה מן כ"ח אל פע"ל, כלומר שאז נשלמו ק"פ מחזורים מן כ"ח כ"ח, ועם תוספת י' שנים הנה יהיה המספר השלם הכ"ל בסוד י'. והנה הוא ק"א פעמים נ' שסודם קנ"א, והוא הסוף העולם פ"ו ס"ה. ויושלמו ה' אלפים ונ' שנים. והוא מה שהגיד לנו ברמזי המראות שבם גלו לו קץ הפלאות. והנה ק"פ מחזורים עם י' שנה עלו ק"ץ והוא סוד יום נק"ם. והרמז **"כי יום נקם בלבי שנת גאול"י בא"ה** (ישעיה סג' ד'). בשנת ה"א עם גאול"י שהם נ'

כנגד נ' צדיקים שבקש אברהם אבינו ע"ה והוריד מהם מ' והשאיר ל', והרמז **"עד הים האחרון"** (דברים לד' ב). אמר י"ה יהו"ה אהיה שמו הודיענו כי הכל תלוי בש"ם העצם. ואלה שלשתם הם שמות העצם. ואמר שהם כולם שם אחד לבד ועליו קשר שש פאות משש מאות וחקק על הקץ ארבעה שמות והרי הם גם כן שלשה ס"ה ס"ה ס"ה שהם ז' וחצי, וכפלם זה י"ה שמות וזה ו' שמות הרי א"ה י"ה וכבר התבאר בזה מה שמספיק, כי מעניין אחד מאלה העניינים יובנו הנשארים בקלות ויתבארו למעיין.

תורת יי' היא תורת משה. בא להודיע שכל מה שאנו יודעים בזה העניין לא ידענוהו אלא מן התורה האלוהית אשר קבלנו מפי משה אשר קבל מפי השם. ואמר ששערי בינה בשם ננעלו לולי חסדי השם ורחמיו עלינו. ואמר ששער קטן סגור נשאר בידינו והחכמים סגרוהו יותר. והדין עמם מן הטעם שזכר ואמר שהנביאים מסרו מפתח זה לפתוח בו בידי בניהם, כי המבין ידע דרך הפתוחה ויכיר המפתח, והוא שם בן י"ב שקראו ז"ה. ועוד אמר שהוא אח"ד כלומר ח"ד שמות שכולם א' באמת. ועוד ג' שמות ה"ם שאותיותיהם י"ג והם אח"ד. ועל כן אמר מדה משלשת היא מדת זה השער ורמזו בתיבת והכוס"ף שסודם כ"ו ס"ה פ"ו, והם במספרם שלש מעלות ורמזם שלש סעודות. והוא סוד בלימה כשתמנה ל' פעמים ל' שעולים ק' וישוב בלקמה. וזהו הַמְקַבֵּל הַמְקַבֵּל מְקַבֵּל יומם ולילה. והנה סוד היום, היום, היום, בסוד **"אֶכְלֶהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבַּת הַיּוֹם לִי הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֶהוּ בַשָּׂדֶה"** (שמות טז כה). והם שלש עולמות

ושלש מעלות ושלש סעודות, בנמצא בממציא במציאות. וכל אותם הדברים הקודמים לשמות הם כולם נמדדים במדה אחת. כי סוד אהיה אשר אהיה, אנכי הייתי ואהיה, הפועל בשכל המשכיל על לבו בנשמה העלולה בשכינה העלומה בישראל. ואמר כי משה אשר על ידו נתחדש זה השם ידע לשמש הייחוד וזכר את השם משלש, וגם על שלשה נראה אליו המלאך בלבת אש מתוך הסנה הוא מדעו כי סודו ככתב איש. ועל זה נאמר לו **"אספה לי שבעים איש מזקני ישראל"** (המדבר י"א טז). זקנים או תלמידים והם שחתם בשמות מדות רחמים. וסוד **"בער באש"** יצר הרע. ואמרו עם דומה לסנה שעל תנאי זה קבלנו תורה מסיני שאם נשמרנה נתדמה לה שהיא אש שנאמר **"מימינו אש דת למו"** (דברים לג' ב). והנה על הר סיני ירד יי' באש, ומשה ראה המלאך בלבת אש והתורה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה.

והנה אנחנו אש וגם היא אש **"והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום"** (עובדיה א' יח). ואם לא ישמרו את התורה יהיה כולו להפך. וזה חוץ מן ואכלום כי **"הנה הסנה-הישראל בער באש והסנה איננו אכל"** (שמות ג' ב). ועל זה נאמר **"לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם"** (ויקרא כ' מד). אבל נאמר **"והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל צוארך"** (בראשית כז' מ). ותרגומו **"ויהי כד יעברון בנוהי על פתגמי אוריתא ותעדי ניריה מעל צוארך"**. ואם הנגלה מזה מעולה הנסתר מכוסה ומופלא ומוכן הוא למי שהבין מה שזכרנוהו לפנים. האלהים חקק חק ומשפט בישראל

בשמו הנכבד, כבר רמזנו סודו וגלגולו אלא שעניין זכרונו הוא זכרון חותמו. כי כ"א פעמים כ"א עולים אמ"ת, והוא שנאמר **"ויהיה אלהים אמת"** (ירמיה י"ה), שגם הוא ראש תוך סוף אל כ"ז אותיות שסודם **טוב"י** ורמזו ידוע מסוד הטוב ומצורת הטובה ההווה, עם **"ואהיה אצלו אמוך"**. כי ז"ך הוא ראשו קשור בשני המלכים שהם הגמול והענש והנה הבשר (אולי השר) לעד, אם הוא זך. אבל בכר הוא ב"ך והיה שם בך לעד. **"וגם בך יאמינו לעולם"** (שמות יט' ט'). בשני מלכים, משה מלך ישראל פרעה מלך מצרים. והסוד כי השם מלך לעולם השני, אך העפר מלך ליצרים כלומר לעפר וכן השכל מלך לשכל. ואל יטעך אמרנו תמיד זכר ליציאת מצרים כי סודו האמיתי זכר למציאת יצרים בחילוף י"מ על דרך א"ת ב"ש או בחילוף מקומה זה בזה. וסוד ליציאת הוא ישראל. ויהיה העניין זכר לשכל הפועל שכל. וכשתבין סוד היסוד וסוד הליחה החמה והקרה והיבשה והרטובה תכיר סוד הטובה, ותדע מה מזקת העכורה ומה מועלת הזכה עם היות המזקת והמועלת שוות במדה אך מעשיהם הפכיים. ועם רוב תלמוד ישוב ההפוך מתישר ומשתנה.

ברשי"ת חסר א' כי בתשרי עתידין להגאל מתחת ידי עובדי הלבנה, ובניסן מתחת ידי עובדי החמה. ובשם חמה ולבנה תשיג חכמה ובינה. בתתך יוד מלא לחמה תמצא חכמה והיא החיים, גם היא חמדה מהיחוד המיוחד זה היום הוא אין אני הוא המיוחד בחמה מהכח שהוא כח אדם זיו ודם יום טוב הוא היום לחלה לגדול חללה להחל מכחה מזיוי זיוים נביאי בבטני

בגלגלה חכמה. והנה נשאר ובינה ושניהם עתה שווים הבינו החיים דם מבין עולם המלאכים שהוא מצוי בלא ספק מציאה בחן אלהים. ועל כן י"ה מצא חן בי"ה מלא אנכי אדנ"י ודעם.

אחר כל זה הודיענו רזיאל עניין חידוש העולם, ושהסוד הקנאה אשר היא קנאת איש מרעהו מלכות כל המלכים, ומאז ישמחו כל המלכים במלכות השם לבדו שאין מלך בלעדו. וזו היא ידיעת השם בשם, כי משה ידע השם על פי השם, גם השם ידע את משה בשם. ועל זה מצא חן בעיניו כמו שאמר **"ידעתוך בשם וגם מצאת חן בעיני"** (שמות לג יב). עם היות מלת וגם מורה על ריבוי להורות שעם הידיעה אין שלמות אחרון בלתי מציאות חן. ככתוב **"והנתי את אשר אחן ורהמתי את אשר ארחם"** (שם יט) בחלום היום נגלה. אמר שהיה ברומי בזמן ההוא והודיענו מה יעשה ומה ידבר בשמו, ושיודיע לכל כי **"יהיה מלך ירגזו עמים"** (תהלים צט א). והגמול שממליכו ימלך תחתיו. והודיעו מי המליכו והפכו מעת לעת והעלה מעלתו על כל המעלות שככה ראוי לו באמתתו. ואמנם חזר עוד והשביעו בשבתו ברומי על נהר טיבריס שהוא טיב רע בפרט ארץ הפור ארץ המרום ארץ דרומיאל ארץ גבול דרום. כי נהר דרומיאל שומר מעלות בחמר הארץ. וסודו השכל הפועל בחמר הארץ שומר החמר בארץ אשר נברא טוב ורע גם נברא בארץ והוא חמר חמרים ומדבר בעולם המלאכים. ועניין אמרו קום והקם ראש משיחי הוא חיי הנפשות ובראש השנה ובבית המקדש הוא כח הנפשות. ואמר תמשחהו כמלך, תמשחהו כמלך מכח כל השמות כי אני משחתיהו למלך על ישראל על קהילות ישראל

כלומר על המצות. ומאמרו ושמו קראתי שדי כשמי שסודו שדי גשמי, תבין כל הכוונה. וכן מאמרו והוא אנכי ואנכי הוא, ואי אפשר לגלות בזה מפורש יותר מזה, אלא שסוד השם הגשמי הוא משיח השם גם ישמח משה, שהודיעו לנו ושהוא חמשה יצרים ונקרא השם הגולמי גם כן. ואם תחבר חמשה יצרים ביחד תמצא שבע יצרים גם כשתהפך בחמשה היצרים שני יצרים תמצא הסוד והנה ז"ה הו"א טוב נסתר.

עתה החל רזיאל לעיין במהות המשיח ומצאו והכירו והכיר כוחו וקראו דוי"ד ב"ן דוי"ד והוסיף עבד"ו. ואמר הישב לימיני וכולם רמזים. והנה דוי"ד ב"ן דוי"ד סודו ימל"ך והוא לב חכם יחיד מיוחד לב הנביא והנו מאה וסודו יבדל בדם והוא אליה. ועוד הוסיף עבדו והוא כולל המלך והעבד ושמו עתה יעקב, כי המספר הראשון ק' והשני יע"ב חברים ותמצא יעקב והם ז' שמות הקדש שהם מלכים על ז' ימי השבוע. והנה יעקב הו"א בע"ל חיי"ם הו"א חכ"ם מבי"ן כלומר נבון וחכם. וזהו סוד **"וייהי יהו"ה את יוס"ף"** (בראשית לט' ב') חברים ותמצאם כך. ועל זה נאמר לו **"איך נבון וחכם כמוך"** (בראשית מא' לט). והכתוב מעיד ואומר **"אלה תולדות יעקב יוסף"** (בראשית לו' ב'). ואמר **"כי בן זקונים הוא לו"** (שם). גם ב"ן זקונים ז"ה ראוב"ן. ובחללו יצועי אביו נטלה הבכורה ממנו ונתנה ליוסף. והנה הוסיף זה להודיע כי ז' ימים וז' לילות יש להם קס"ח שעות, חברים ותמצא ז' שמות שהם י"ד פעמים אח"ד. שכל שתי שעות מושלות כ"ו מדות י"ג מדות בכל שעה, הוצא מהן ז' ז' מדות הדין שהן מדת היום ומדת לילה ונשארו קס"ח. ורמזם הללויה

הללוהו בעליון בעל גלגל אלהינו אלהיך איה אלהים אלהיך. והשעות מספרם זמן מלא והוא זמן הגלגל גם גלגל הזמן י"ה ו"ה מגלגלים לעולמו מעלולו. והנה הוסיף עוד היש"ב לימינ"י והוא הסוד הנרמז בסוף ההפטרה ששמו גואל ב"ן שלמ"ה. כי ד' יודי"ם הם גואל כי המשיח הוא גואל והוא היה היהודי. והנה שם י' יהודה בן שלמה וסודו בן שלויאל יחידו והנסתר ממלך שאול נולד שמואל אשר שמאלו מים. ואם הוא מלאך השמאל שב מלאך שלום והוא זמן שלם כעניין זמן מלא שזכרנו וכולו עניין אחד.

ואמרו דת חדשה גלה שהיא ידיעת השם שנגלתה בלבו מהשם על פי צירוף האותיות הנקראים אורים ותומים. אלה אורים שמאירים את העיניים ותמים שמתמימים הלבבות. ותבין מזה שהכל תלוי בעיניים ובלבב. וכן נאמר **"ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם"** באזהרה. ונאמר בייעוד הטוב **"והיו עיני ולבי שם כל הימים"** (מלכים א' ט ג). וכמו שנאמר עליהם **"עינא וליבא תרי סרסורי דחטאה נינהו"** (במ"ר י ב). כן נאמר אנחנו שהם שני שלוחי מצוה ושלוחי מצוה אינם נזוקים והם שרים מלאכים. והנה עי"ן ול"ב הם קס"ח הנרמזים בעליון, אך עיני לבי זה יעקב וסודו אל קנא ונבון וחכם בעל סודי, והוא סוד יהו"ה אלהי"ם המחדש רצון בארץ לטוב לחושקיו. רצו למטה מלשון רצון, רצו למעלה מלשון מרוצה. ואמר העמים חשקו בשם ונעלמה מהם דרך חשקו. ואמר שזרכו לחשקו רחוקה מאלה וקרובה לאלה, לכל איש ואיש כפי מהותו וכפי

השתדלותו. ואמר כן הנביאים יודעים סודו ומגידיהם הודו כמלאכים העליונים וקרבנותם ועולותם הם לבותם.

ועוד חוזר ומשבח כח ידיעת השם ורוב תועלתה וריבוי שמו המתגלגל מן אח"ד מיוחד. ומורה כי חמשה שמות יושלמו בעשרות בסוד סינ"י בתוספת ג' על י', ו' על כ', שהם א' על כ"ה שהם עשרות וחמישיות והם שווים לאחדים בכל מספר, ושווים לזוגות. וב' יתרים על המשלשים שהם כ"ד וה' יתרים על השביעיות, והשלישיות כרביעיות כ"ד. וא' יתר על חמשיית והששיות כ"ד וכן השמיניות כ"ד. והנה ח' תשאר מן התשיעיות גם ו' מהעשרות והנה שווים לאחדים ולזוגות כמשפט כל זוג שאחד אחד לבדו. ואם יתחברו יזווגו ויפרדו בשווי ואפילו בכל ריבוי אך זה לאחדיו וזה לזוגיו. וכן השלוש יחלק לשלשיו והרבע לרבעיו והחמוש לחמושיו וכן כולם. כל מה שממנו הורכב מספר אליו ישוב בשווי, אבל יש מספרים שיתגלגלו אלו עם אלו כעניין כ"ו שהוא ב' פעמים י"ג וזהו החלוק הראשון לחלק הזוג לזוגיו מפני שהאחד הוא ראשית לכולם וכולם שבים אליו. אך יש מספר שלא ישוב לזוג כשלשה והדומים לו. אך כל מספר שב אל זוג ואל אחד כי חמשה ד' מהם זוג א' נפרד וכן כולם. ועל כן כל מספר הוא זוג או נפרד. וד' הורכב מן ב', וט' מן ג', גם ו' מן ג', וח' מן ב' גם מן ד', וי' מן ה' גם מן ב'. נמצאו ג' ה' ז' בלתי מורכבים משווי ונמצאו ב' ד' ו' ח' ט' י' מורכבים משווי. והכל מורכב מן א' ואין א' מורכב מדבר, ועל כן הכל צריכין אל אחד ולא ימצאו מבלעדיו. ואמנם אחד אינו צריך אל אחד מבלעדיו מן המורכבים כי הוא כלם

ונמצא מבלעדי המורכבים כולם. והיות השם מורכב מן אחד אחד הוא לסוד גדול. וכל אחד בא אחד יורה על אהבה הבאה מאתו יתע'. הב הב הא הא, והרמז על זה נורא ונשגב מאד ושים לבך להבינו כי לבי רותח בדמי לגלותו לכבוד השם ולאהבתו.

דע כי זה השם המורה על אמיתת השם ית' מורה שהשם מבקש מן האדם שיתן לו דבר לטובת האדם. וצריך שהאדם השלם לא ימנע מהשם מה ששואל ממנו. וכמו שהשם שואל מן האדם דבר לטובתו כן האדם שואל מהשם דבר לצורך עצמו ולתועלתו. ואם האדם לא ימנע מהשם שאלתו גם השם לא ימנע מן האדם שאלתו. והכתוב אומר **"ועתה ישראל מה יהוה שואל מעמך כי אם ליראה את יהוה אלהיך"** (דברים י' יב') ולאהבה אותו ולדבקה בו. וזהו מה שיורה עליו השם כסוד אחד באחד ית' ידבקו יתלכדו ולא יתפרדו והנו חד בחד זה בזה זה והבא וו בוו הוא אהוב הוא אהבו אביזו זו בזה זוב אה ביזה הגיזא. ואמנם סוד השאלות הם שהשם אומר לאדם הב הב והוא עונה לו הא הא, כלומר שהשם אומר לו תן תן והאדם עונה לו קח קח. וכן האדם שואל והשם נותן. והסוד קֶחַ קֶחַ שאלה כפולה ואמנם טִטִּי מענה כפול ועוד הכוונה הפוכה שהשם נותן תמיד. והסוד טִטִּי טִטִּי כלומר תינק שד ועוד הנהו שאדם שואל תמיד $\text{טִטִּי טִטִּי טִטִּי}$.

ועתה בני השתכל פלאי פלאות בשם וראה הנסתר כולו בנוי מפה ומפה על השם הנכבד והנורא שהוא ט"ד ה"ד והוא

השלישי הקודם לפני השם לאחורי כוונ"ו וסודו חט"ה שהם יוה"א. וכפל כוונ"ו לח"ם וסוד חטה חו"ח ותחת חטה יצא חוה למי שאינו ראוי ולראוי חטה טוב"ה. והנה הסוד כ"ו כוכב זו לחטם למבטו בפה מבטלו במילה מטבלו. קח השם בא"ת ב"ש ויצא מצפ"צ והוא יצ"ר וסודו רוח אלהים. והנם כולם יחד במספרם הכללי ש' מצד קצורם אבל מצד ארכם מספרם במאות על דרך מספרם באחדים. והם מצד אחד ד"ט ח"ט וסודם יי"ל ומצד אחר הם ו"ט ח"ט ויהו"ה לעד והנם ל"ב. והנם עוד בר"א חבר ארבעה מספרים ותצרפם ותבין מהם פליאות. והנם התקי"ן החמר והצורה הנקדות קטנות וכל זו הוי"ה נמצאת מיהו"ה. קח מה שלפני השם בא"ת ב"ש ותמצא נקצ"ק וסודו ש"ם ינ"ק כינ"ק חברים ויצא שמש יצר מיצר ציר מציר. והנו עוד שם החמר והצורה הינקת שם קטנות. עיין בכל אלה ותמצא **"כי יהוה יתן חכמה מפיו דעת ותבונה"** (משלי ב' 1).

אהי"ה שמו יהו"ה שמו י"ה שמו והוא "צור עולמים" (ישעיה כו' ד). באר עתה גלגול השמות, ושיוצאים זה מזה וחוזרים זה אל זה. מורה שהכל בא מהשם והכל שב אליו. כעניין **"הכל היה מן העפר והכל שב אל העפר"** (קהלת ג' כ). ונסתרו הכל היה מן השכל והכל שב אל השכל. וכן **"וישב העפר אל הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה"** (קהלת יב' ז). ומגיד היותו מנצח הכל ואיך באה ממנו הברכה או הפכה באות, אינו מלשון ביאה אלה מלשון אות. והשם הביא הבא והרמז עליו אני אהב"י אה"ב והסוד היודעו יה בא בו הוד בא בו בַיָּא בַיָּא. והנה ביבו בד טובו בא דָּה טוב

טָטוּב חוּזָה חוּזָה בְּרוּטָה דַּחְדוּד הוּד הֵהָא הָא הֵהוּד הוּא דִּי אָדוּ
דִּיא דוּ בַדְדוּ דְדוּ בְדוּ דִּיבְדוּ חִיּוּב הוּיָה בִּיטָה הִיטָה חוּזָה וְחוּזָה
הִיטָב בִּיטָה. חִיּוּם מִיּוּחַד הַנְּבִיא חֲכָם מִיּוּחַד מִיּוּחַד מִיּוּחַד. וְהַבֵּן
כּוֹלָם אֵיךְ בָּאוֹת בָּאוֹת בְּצוּרָה אַחַת מִיּוּחַדָּת מֵהַשֵּׁם וּמְכּוּפְלַת
בְּנוּ. וְאוֹמֵר כִּי עִם שׁוּבְנוּ לְשֵׁם גַּם הוּא שָׁב לָנוּ כִּי בַהֲקָרִיב
הַסּוֹפֵר הַמְּסַפֵּר הַמּוֹרְכָב אֶל הַפְּשׁוּט מְסַפֵּר אַחַד וְאֵם שְׁנַיִם שְׁנַיִם
וְאֵם רַב רַב וְאֵם מַעֲט מַעֲט עַל דֶּרֶךְ מִשְׁלָה. וְכֵן אִם נִקְרַב לְשֵׁם
הַרְבֵּה כְּפִי יְכוּלָת טַבְעֵנוּ וְלַמּוֹדְנוּ יִקְרַב לָנוּ הַרְבֵּה וְאִם נִרְחַק
מִמֶּנּוּ יִרְחַק גַּם הוּא מִמֶּנּוּ כְּפִי רִחְקָנוּ. וְהִרְיָחוּק וְהִקְרִיבוּ רוּחָנִי
הוּא, וְהוּא קִירוּב מַדְע וְרִיחּוּק מַדְע שֶׁהוּא סְכָלוּת בְּמָה שֶׁאֲפֹשֵׁר
לְדַעְתּוֹ. וְרָאוּי לָנוּ לְתוֹעֵלַת הַקְּרִבָּה אֵלָיו יִת' לְטוֹב לָנוּ כָּל הַיָּמִים
לְחַיּוּתָנוּ כִּהְיוּם הַזֶּה. וְעוֹד צַעֲקָה עַל חֲסָרוֹן יִדְעֵת יִשְׂרָאֵל אֶת
הַשֵּׁם, וְאִמֵּר בְּסוֹף דְּבָרָיו אֱלֹהֵי עֲנִיִּין גְּדוֹל וְסוּד מוֹפְלָג גְּלָהּ בּוֹ
לְיוֹדְעֵי הָאֵמֶת וְלִירָאֵי ה' וְחוּשְׁבֵי שְׁמוֹ. בְּאִמְרוֹ בַּשְּׁבֻעָה, יָדִי
נִשְׁאַתִּי דוּמָה וְאֲשַׁבַּע בְּשֵׁמִי הַגְּדוֹל לְבִלְתִּי הוֹשִׁיעֲכֶם עַד תַּחֲקִירוּן
מַחֲקָרֵי שְׁמִי וְהִנֵּה מִשִּׁיחַ שְׁמִי מְדַבֵּר אֵלֵיכֶם. וְהִנֵּה פִּיהוּ כְּפִי זֶה
הַפְּסוּק מְבוֹאֵר לְפִי הַנְּסִתֵּר וְאִינּוּ צָרִיךְ בִּיאוֹר אַחַר לְפִי דַעַת כָּל
מִשְׁכִּיל שִׁישׁ בִּידוֹ שׁוּם רִמְזוֹ בְּשׁוּם דֶּרֶךְ מְדַרְכֵי הַקְּבִלָּה
הָאֱלוֹהִית.

וְדַע בְּנֵי כִי מְרָאשׁ הַסּוֹפֵר וְעַד כַּאֲן שֵׁם רְזִיאל שְׁנֵי פְּסוּקִים
רוּחָנִיִּים בְּרָאשֵׁי הַפְּסוּקִים. אַחַד מִן ב' שֶׁל בַּחֲדָשׁ עַד י' שֶׁל יִתָּן
וְאַחַד מִן בַּחֲלוּם עַד כְּפִי שְׂרָאשׁוּ יָדִי. זֶה רָאשׁ וְסוֹף ב"י, וְזֶה
רָאשׁ וְסוֹף ב"י, וְאֱלֹהֵי הֵם ב' הַפְּסוּקִים:

בְּמִרְאָה אֵלַיךְ נִוְדַעְתִּי לְמַעַן
תִּסְפָּר לְעַמִּי כִּי יִהְיֶה שְׁמִי.

בְּחֵלוֹם דִּבְרֵי בֶן לְמַעַן תִּגִּיד
לְעַמִּי כִּי אֶהְיֶה זְכָרִי.

ואלה גם כן פסוקים מפורשים לפי הנעלם וגם אלפא ביתא הפוך שם בראשי פסוקים מן, תם חותם גלות ישראל עד אלף אמות, וחתם בצורת חותם אמת. וכבר הודעתך ששם בן מ"ב בסוף הספר בראשי הפסוקים גם כן. ודע כי במראה, זה אברהם, והוא שם רזיאל. והודה שכל הכוונה לספר ולהגיד.

ויהי מקץ שנת הארבעים, פתח עתה עוד פתח מעולה במראה ממה שקורא לאדם עם כל גופו ועם איבריו, והביאו במשלי ירושלם עיר הקדש ובבניינה ובשמריה ובשעריה. וקרא הכוחות כרובים וזכר ההתהפכות שבכוחות ושברוחות ושבזמנים, ואמר שהם ארבעה ואמנם הפתיחה והסגירה תלויה בעתים. ואמר כי שם אל שדי הוא שומר השערים כולם ויחס הכרובים לפי מראיהם א'דום ול'בן ש'חור י'רוק. ואחר שגיליתי לך בכלל זה אין ספק שכל המראה ההיא גלויה לך עם מה שקדם ועם מה שיבוא. כי כבר הודעתך שלא אכוון להודיעך פרטי המשלים כי אם במקום ההכרחי. והכללים ההכרחיים כולם כבר הודעתך סודם פה. והנה מגיד כל מה שקראו המדבר

וכל מה שהשיב לו ועניין העם, כי הפעל שאירע לו בהקיץ כבר הוא רמוז למעלה ועוד יורמוז. והנה באחרית חזיונו זה אמר שראה עם זר מפזר והוא נותר לבדו ועודנו בחלומו והיה דואג על ענייניו והשם נחמו על יד איש נחמד ונעים. והורה באמרו ומשנתי העירני ואיקץ, שהיה כל זה בשינה. אך לפי הנסתר האמיתי יובן מאמרו עוד. ולימים שבה אל קרבי רוח ה' הדובר אלי ותחי רוחי ותדבק ברוחו, כי זו השינה היא שכחת עיון. וכבר רמזו למעלה באמרו ותפרד ממני רוח ה' ואהיה כשאר עמי הארץ. והמשיך העניין על זו הצורה עד בואו אל מקום חפצו.

אחר הדברים האלה אמר שגיירות התחדשות על ישראל וזהו ממה שקרה לו אחר כן בחלום, ובהקיץ היקיצה את המחשבה. והיה זה באמת ובמשל. ומגיד עניינים רבים ומשלים וחדות. ואחר שהאריך בעניינים שאין צורך לפרשם מפני שהם ידועים, רמז רמז מעולה בכלל דבריו ואמר כי יש מלך אדם שער על שמו של שם. ואמר שהוא משכיל מאד ומדותיו ישרות משוררות בצורות שירות. ומפני שנתייחד זה הסוד מכל סודות זה הספר ייחדתי לו גם אני מעלה עם היותו ראוי כמעט להסתירו ולבלתי כתבו מפורש. אבל הכרח אהבת הודעת האמת יביאני לומר בו מה שתשמע ועיין בו. דע כי אמרו כי מלך אדם הוא בעצמו משכיל מאד מצורף וסודו יש מלאך דם והוא מלך מלאך שדים והנו פי אשמדי פי שנה יודע מחשבה הוא התלי המכשף המנשים הנפשי המרקק שמעלה רקק מאד והוא אדם משכיל כלי הרקיע היכל לשכל מכה ליצרים פרעה מלך. הפכהו

שם לב החכם לב שם המיוחד מכה מצרים המנשים כל נשמה המשמין כל השמן שם המין שם עלה על השם למעשה סובב שעה סבוב השלם שאלה דקה מקשה משקה שם הסם שמהפך המשפך המת התם בתחלה אדמת דם פנים ואחור דם מלאך ושד דם ונשמה נפישת מנשימה מכשפה. מורים לך כל אלה הרמזים המפורשים מהות התלי ושעליו יתלה הדלות והכחות והמשפט וסוד השטן וזנב השעה כי השעה זנבו ועזב השנה מולד השני למוד השכלי.

ואחר שידעת זה כולו תבין מזה כי מדותיו ישרות, ואע"פ שראשו הולך ישר וזנבו הפוך שהרי י'שר ה'ולך ו'זנבו ה'ופך. ותבין זה מהפוך שם בן ע"ב ומיושרו, כי שני פסוקיו הם בחלקים ישרים והם הראשון והאחרון והאמצע נלקח הפוך והוא המכריע. ועל זה נרמזה השירה בעניין **"וענתה השירה הזאת לעד"** (דברים לא כא) בבני ישראל. שסודו זאת התנועה הישרה לעד. והגויים הם כותבים כתיבה הפוכה ואנחנו וישמעאל ישרה.

תם חותם גלות ישראל והסבה היא מפני שנגלה לנו שם אמת. והמשיך זה כולו בסתרי השם כמנהגו. ואמר נדרש דם ישראל ומלכות החיה הרביעית נשלם בכח עיר וקדיש והוא ש"ת שי"ן תי"ו הם י' ספירות גלגל מיוחד ומפורש וארבעה מינים שבלולב עדים על ארבע מלכיות שנשלמו. והנה קרא יו"ד י"ד וזכר ו"ו ג"ם ה"א גם דל"ת וקרא גימל גלם גם זכר בית גם אל"ף והמספר אמת משולש. והנה אשתחווה בתוכו הוא חציו

והכל חותם אמ"ת אתם גם כן בני ישראל. פייס אתה עמנו שיבנה בית המקדש הידוע ואמר שנגלו לו בו עמוקות ושולשו בם שלישיות וחציהם ושבעיות שלמות. אלה הם עידן עידנין ופלג עידן כלומר מועד מועדים וחצי, כפלם ויהיו שבעה. זה גלגול שם בן מ"ב כולו. וזכר י"ב אבני שהם לאפד, וי"ב אבני מלאים לחשן, זה לבקר וזה לערב. ואמר על שם בן ד' מלא, שראוי לכתבו בשם אד"ם מלא עד שלא יכתב ד"ם, וזה יהיה עם ואו בלי אלף, ובאלף התפלל על הסרת עפר מעינינו. כתב תו של תור בעלת שתי צורות להורות על כפלה תור לתורה ותור למלכות. ממני כתוב וממנו קרי, אמון זמן ה' מפה ספירות וה' מפה ספירות אך אמון באמצע.

אדבריאלי הוא רזיאל בעצמו וכפל יזשראל שיהיו שם שנים יחד וחתם הכל בשם י"ה יהו"ה שמו.

הנה כבר קצרתי לך סתרי ספר עדות כפי יכולתי שבח לאל ועיין בו מאד ותצליח ותשכיל בשם יהו"ה ית' ויתע' שמו.

אמר רזיאל רוח ה' צבאות העיר את רוחי ללכת בדרכיו ולדבקה בו, ואצאה מארצי וממולדתי זה לי עשרים שנה ואנכי בן ארבעים. בהיות רזיאל בעיר האופק נגלה אליו רוח ה' והעירו משנתו והודיעו מה שיקרה לו שם וברומי ברמזים. ויקרא שם העיר ההיא פונון היא קפואה והוא האופק הפוך, וקראה עיבל גם יבק מפני סבות רבות שהתחדשו עליו אז שם ואחר כן ברומי. ושם חיבר ההפטרה כמו שאגיד בה בע"ה על עניינים שקרו והתחדשו. וכן עשה כל מי שכתב ספר, לא כתבו בלתי התחדשות עניינים מורגשים או מדומים או מושכלים. ואמנם מה שהחל רזיאל בו בזה הפסוק הוא ששם כל אות שבו ראש פסוק מן רוח עד רוחי. ואחר כן החל מן תיבות ברמזים בראשי פסוקים והודיענו במ שמו ושם אביו ושם יחסו, מן אני עד הפיע, ומלת ויען רמז ראשי תיבות לתפלה קצרה צריכה למקריו. ואלה הם התיבות שרמז,

אנ"י מרו"ב בכ"ל שבע"ה וב"א א"ל הפי"ע ויע"ן.
וזה פתרונו,

**אני אברהם בן שמואל אבו אל עפיה י'חייני
ו'ישמרני ע'ושה נ'פלאות.**

וכן עשה עוד לפנים בהתחילו מעניין המעלות. החל ואמר בו כיוצא בראשון,

**בשנ"ת הארבעי"ם הי"א השנ"ה העשירי"ת
למציא"ת דב"ר יהו"ה ע"ל פ"י.**

הוציא כל אות ואות בראש פסוק על פי ואחר כן גלגל עניין הכתבים ופתרונם כמו שנבאר במקומם לפנים בעשו"ל. ואחרי כן רמז בי"ו פסוקים ראשי הכתבים עם פתרונם שהם ארבע תיבות אלה,

קלכ"ם מעד"ש קימ"ו מלכ"י מן קול יהו"ה
עד קול יהו"ה

ואחר כן לקח דרך אחרת והוציא אלפא ביתא מהופכת ומצורפת ראשי תיבות וישרה מצורפת גם כן. והתחיל מן תורת עד תודה בזו הדרך,

תר שק צע פס נל מכ יח טז וד הג בא
אב גה דו זט חי כמ לנ ספ עצ קש רת

ואלה שתי אלפא ביתות הפכיות זו לזו והן מצורפות אחר ופנים בדמות רוח אופנים זו בגו זו. וכן עשה עוד לפנים החל מן א' עד י' ועוד הפך מן י' עד א' בראשי תיבות של הפסוקים בראשיהם מן ארירי עד אז, ובכל פסוק שם שמי חוץ מן הארבעה וסודם יהיה. ואחר כן צרף השמות ובסוף הספר חתם שמו ושם אביו ושם מלכותו מפורשים בראשי תיבות של הפסוקים, מן אות ומופת עד יהו"ה יהו"ה. וזהו חותמו אברה"ם ב"ן שמואל א"ל אב"ו א"ל עפי"א ספרד"י. ונראה לי שכבר כללתי לך רוב סתרי ספר החיים לפי כוונת מחברו, ורציתי להודיעך בכל אלה הכוונות כוונת המחבר

המיוחדת בכל ספריו, ושהיא כוונה אחת לבד והיא פרי מגדי מאמריו והיא ידיעת השם. רק בקש לגלות שאי אפשר להגיע אליה בלתי ידיעת דרכי צירוף האותיות שכולל סוד שבעים לשונות, בהכרח יובנו או לא יובנו. כי מערכיהם עדים ברורים אשר אי אפשר לשום חכם בעולם להכחיש אמתתם ואותותם ומופתיהם אתם למי שמכיר מחברתם. ועוד שהנה צורת מערכתם מגדת צורת הגלגלים והכוכבים וממשלתם וצורת ההרכבות התחתונות ומתכונתם וסוד מעלת ישראל ומשמרתם וכי זרע ברוכי ה' המה וצאצאיהם אתם.

ואחר שהדבר כן אשוב לדבר מעט בקצת ענייני הספר מהם בכלל ומהם בפרט, וממה שאומר יבין המשכיל מה שלא אומר ואקצר בכל כוחי. בני פונון הם בני מקום אחר ושמו קפואה. ושם התחברו אל רזיאל ארבעה תלמידים יודעי ספר רכי לבב ומתחילים לבוא בחדרי החכמה. ובראותם מעט מהפכי הדעות אשר היו בידם בתחילה לפי קבלתם והרגלם ומה שגודלו עליו תמהו והתתמהו וכמעט נשתוממו. ולא נפלא רזיאל מהם שאם זאת החכמה מבהלת זקני ישראל וחכמיהם ורבניהם שהנהגת חיי כל ישראל בעולם הזה ובעולם הבא תלויה בהם, איך לא תבהיל בני אדם נערים שדמם רותח באש התאוה השורפת את הגויות והנפשות שהנהגת חייהם תלויה במי שלמטה מהם במעלה ובמערכה, ואינם ברשות עצמם בשום פנים. ואע"פ שהאנוס רחמנא פטריה ממה פטרו מעונש אבל גם אינו ראוי לשכר, ועוד איזה אונס המוכרח שאין לו דבר מכל מה שחיוב עליו לעשותו או להזהר עליו ממנו בשום רשות מכל רשויותיו,

לא רשות גוף ולא רשות ממון ולא רשות נפש ולא רשות שכל. שאלו הם ארבעה מנהיגיו להשלים עצמותיו, איך בהיות לו שום רשות מאלה ויכול להעזר בהם ולהנצל ממה שנכשל בו ונאנס ואינו מתנצל ואינו פטור אדעתא דכולי עלמא. וכבר התבאר זה במקומות רבים עד שאין לנו צורך להשיבו כי בא פה אגב גררא. אבל הכוונה כולה להודיע כי התלמידים המתחילים קשה להם זו הדרך מאד. ועל כן הסתירה מי שהסתירה רק עתה תתגלה בהכרח שכבר הגיעה העת שכל הנביאים יעזו על בואה ר"ל בוא מי שיגלה ידיעת השם. והוא בן כח גואל בן חיים בן חכם והוא אליהו הנביא בן הנביא ויהיה חנוך עומד בכסא הכבוד כי חנוך זה מטטרון. ועל כן חייב כל חכם לעורר ידיעת השם כי היא תכלית כל עבודה אלוהית והיא משלמת את כולן ושאר העבודות כנגד ערכה הן אצלה כשפחות אל ערך המלכה גברתן.

ועל זה העיר השם את רוח רזיאל ברוחו בדעתו זה הסוד באמתתו, וזה לא היה אפשר עד שיפרד מארצו וממולדתו כלומר פרידת עניינים ארציים וטבעיים לתולדת. ואחר זמן רב אמר, זה לי עשרים שנה הוא בן עשרים שנה בעניין ובמניין והנו בן ארבעים שנה אז הנה עשרים שנה אחרים. ודע כי העשר שנים הם יוד שנה והם עשרים שנה גם בן ששים נער והוא בן עשרים שנה. ויהושע בן נון נער והיה קרוב לששים עד על דבר. ועוד נז"ן הוא חמשים וי' שהוסיף לו משה על שמו כמו שנאמר **"ויקרא משה להושע בן נון יהושע"** (במדבר יג' טז) הרי ששים. וסודו אם כן הושע בן ינון והוא שבנה פונון שבנה

בעיבל בבעלי הנפש ופעלו במחשבה. וכל המכירו השכל פועל בו ובקהלות יבונן הנושע יהושע בן נון. והוא שנאמר עליו אשר בלעו הנופש כלומר הוא בעל הנפש שר הדם חמר צורה רחמים מורה נהרג בפרט חור בן מרים אהרן הוצר ראה הרצון משה ראהו או יהושע בן נון הבורא בשם השם בבורא. ואלה כולם סודות עונים אל כוונתנו ובם העדות ורמזים רבים מצורפים. והנה חור הוא רוח והוא ראש הספר וסופו יהו"ה. הנה בעבור שנהרג חור אמר רזיאל שעתה שב וחייה, והוא רוח יהו"ה. וכך על זו הצורה המשיך כל דבריו ואמר שהמשיח עתה יבוא שכבר נולד. והמשיך זה כולו ואמר אני הגבר הלז. ובשבעה חלוני מאור רמז סוד שבעה שמות. והרץ הוא הערך הממיר והוא המדבר עם רזיאל. ואמר שהוא השביעי לנביאים והוא צוהו אז ללכת לרומה ולעשות כל מה שעשה ואם הוא נגלה נסתרו מבואר.

ואמר כי בשנת הארבעים שב אליו הדבר והראהו דמות בן מלך משוח למלוכה והוא הידוע. וסודו דמות בק"ם דמות שד"י שהוא שם לכח המספיק וסודו בא"ל ב"ם יס"ש. וסוד בק"ם בי"ת קו"ף מ"ם ערבו"ת זה בלעם, "מחזה שד"י יחזה" (במדבר כד ז). והוא הקבל"ה. ארבעים שנה עשה ישראל בעננה. אור וחשך יום ולילה שנים ארבעה ענש האיברים רזיאל בן שמאואל מכיר הברכה והקללה, מכיר הממזר בן הנדה, מכיר ישו מחמד, שיעור הלבנה בגבול השמש ועליהם תיבנה ותרבע במשולש ותבין ממנו פלאות והדבש שהטעימו הוא חכמת השמות. והנה פתח ואמר שמעו נא אנשי פוננו, והורה סוד כל

עניין הצירוף בכלל בשני הכתבים וגם בפתרונם. ואני אודיעך
צירופם תחילה ואחר כך אבאר לך סודם וזו היא צורתם:

ק	ל	כ	מ	מ	ב	י	צ	כ	י	ל	ע	ר	ו	כ	מ	נ	ב
י	ש	ע	ל	פ	ש	צ	י	י	ו	ש	ב	ו	ע	ח	ג	ת	י
מ	מ	מ	ת	י	ר	ו	י	ב	מ	מ	ד	ח	מ	נ	ו	ו	ר
ו	ר	י	נ	ל	א	ח	מ	א	י	ש	ו	י	י	ע	פ	נ	י

מ	ע	ד	ש	ח	ע	י	ה	ב	נ	ו	מ	ב	ק	ו	ש	מ	נ
ל	מ	ב	מ	כ	ו	ש	א	י	ת	מ	ל	ת	ר	ע	ל	פ	ג
כ	י	ר	ע	מ	ל	ב	ד	ר	נ	פ	י	ב	א	מ	ח	נ	ש
י	מ	י	ו	י	מ	י	צ	י	ו	י	צ	י	ו	י	ו	י	ו

לפי הדרך הזאת תקח ארבע אותיות בארך תמצא קימ"ו, ויבוא
שני לו לשמ"ר, ואחריו כעמ"י, ואחריו מלת"ן וכן כולם. וכן
עוד קח אות מן טור ראשון בצירוף השני והוא מ', ובטור שני
ל', ובשלישי כ', וברביעי י', וחברם והיו מלכ"י, והשניים
עמי"ם, השלישיים דבר"י, והרביעיים שמע"ו. ואינם בספר
ישרים אבל הם שני דברים נקראים זה על גב זה וכן כולם.
אבל פה ישרים יוצאים, אך הצירוף הראשון ישר הולך לכאן

ולשם. וידוע כי סוד הצירוף הראשון הוא שמצוה לכל העולם לשמר ברית מילה, כי מלת"ן סודו מילתם אשר סתרו תלמודם. והוא סבת מילת לבבו והוא אשר מל את הדם. ועל זה אמר מפיל בשרא. כי כבר הודיע שהבשר והדם הם מונעי ההשגה ואע"פ שהם כלים קרובים נושאים כח ההשגה. אמר שאם יהיה נסים יהיה סימן טוב לבעל בשר ודם ששניהם מלאכי המות. גם מלתן מות וחיים והוא שכר עתים שהם כ' שמות הקדש. ואמרו כי בא יומי לשמש תורה על חדוש העולם ועל סודו ועל גלגול המשרתים ועל ממשלתם ועל כח האדם השפל העליון. ודע שעל זה אמר יושבי הארץ בידי נתנו, ואמרו אל מלכי עמים ואל חכמי עולם והעם ידוע וכל נגשו ניכר. ודע כי מן זה האחרון תוכל להוציא בשורה קימ"ו כולו אך יש בו קצת עיון והוא שצריך שתקח ק' של קראו וי' של חכמי ומ' של מלכי וי' של נגשו והנה קימ"ו. וכן לשמ"ר אחריו אבל כעמ"י עם מלת"נ יוצאים מן כתב"י ומן עמי"מ ומן עול"ם ומן מפנ"י בצורה זו:

כת בי הנה היו השנים הפוכים והשנים ישרים. והנה עוד
 יצא מפ"ל בשר"א בצורה אחרת מופלאה. וגם היא
 מערכה נאה. כי יוצא מתוכי ומפ"י מלי"ץ מלת
 מפ"ל, ויוצא מתוכי ישב"י האר"ץ מלת בשר"א.
 ינ פמ ויש באחרים בלבול. ואמנם מערכת משלמת דרך
 מעולה. כי יוצא יצו"ה מסופי ישב"י מלי"צ,
 ומראשי ומפ"י האר"ץ ויוצא ציי"מ מסופי האר"צ ומפ"י
 ומראשי ישב"י מלי"צ. ועוד דרך מערכה אחרת מופלגת שיוצא
 כיב"א מהאותיות השלישיות של מלכ"י עמי"ם כתב"י קרא"ו,

ויוצא יומ"י מהרביעיות מהם בעצמם. ועוד מערכה אחרת שיוצא לשמ"ש מראשי שלחו שמעו מחצי התיבות בארבע אותיותם. ויוצא עברו ממה שעליהם והם שתי תיבות אחרות והם מראשי תיבות ועמ"י דבר"י מחצייהם הראשונים. ומסופי תיבות דבר"י שלחו"ו יוצא רוח"י, ומסופי תיבות שמע"ו ועמ"י יוצא ועמ"י, שזה נכנס בתוך זה וזה בתוך זה. ואמנם כ"ח נ"ע מגו"ף לקחו סדר נטיה מעט עם היותה באמת מעולה וראויה, והוא שנקח ח"כ מן חכנ"י ונהפכו והנו כ"ח ונקח נ' מן נגשו וע' מן עול"ם ונעשה נ"ע, ונקח עוד מ' מן מפנ"י וג' מן נגשו ו' מן עול"ם ופ' מן מפנ"י ונעשה מגו"ף, והנה יוצא כ"ח נ"ע מגו"ף מארבע תיבות משתי אותיות ראשונות של כל אחת מהם לפי זו הצורה היפה.

ח"כ מ"י ואמנם חותם הדברים האלה שהוא לזה נתון
 ע"ו ל"מ ביד"י ולזה ביד"י נתון, הנה תדע שהיה לזה
 מ"פ נ"י סוף ולזה תוך וכן תמצאם שתי תיבות האלו
 נ"ג ש"ן כ"ד טורים באורך וגם הוא בצירוף השני שהוא
 מעד"ש בתוכו כ"ד טורים בארכם. ואמנם לפי הצורה הכתובה
 בספר חיים תחילה שהיא קלכ"ם צריך אתה למנות י"ח י"ח
 אותיות וימצאו הנשארים בארבעה ראשים שיצא מהם קימ"ו.
 והסוד הגדול הוא לקחת ק' מן קלכ"ם ולחשוב ממנו עד י"ח
 אותיות ואז תצטרך לחשוב נ"ב י"ש ולחלקו לשני חלקים חצי
 התיבה מזה וחציה מזה. ואז יהיה ח"י מפה וח"י מפה. וסימניך
 "ח"י ח"י הוא יודך כמוני היום" (ישעיה לח' יט). ואחר כן תקח ל'

מן י"ש ויהיה לך ק"י עם ק' של קימ"ו שהיה בידך. ודע כי סוד חי הוא סימן ה'ו'ז' בעבור חכם שסודו חי"ם ח"י ח"י והוא ו"ו ה"א, וגד'ה' כפשוט חכ"ם שסודם גם ח"י ח"י שהם חיי"ם שנים לפחות, גם ד' ואם תמנה חיים עם ד' תעשה חסד ותמצא ח"י ח"י ח"י ח"י להורות שכל יסוד ויסוד מד' יסודות שבך חי לעזרך לחיות חיי עד. ואחר כך תקח אות ראשונה של מממ"ת וחבר עם ק"י ויהיה קי"מ ועוד תקח ו' מן ו"ר וחבר עם קי"ם ויהיה קימ"ו כן לכולם. והנה כשתקח ב' אותיות אחר י"ו בהתחילך מן ק' של קלכ"ם תמצא נ"ב, ומן ת"ג ת"י תקח ת"י, ומן ו"ר ו"ר קח ו"ר, ומן ע"פ נ"י תקח נ"י, וחברם ותמצא נ"ת ו"נ ב"י ד"י. וסודם ב' שמות הקדש ו"ך כ"ו או ו"ך ו"ך או כ"ו כ"ו.

והנה סודם תלי גלגל בידי מתגלגל בידי הראש האחד בדד הראש בידי ראש אחד היה אחד היה המלכות האחדות המליכה אחד היתה מלוכה המלוכה האחת די, ואם תעיין בו תביין דינ"ו. ותדע למה נאמר נתון בידי ואיך תנין בידו ישר חוזה מראה הנבואה חוזר שכב רוחו כבש רוחו בשרו כחו חוזה הראש החוזר הצורה. והנה הצורה חזורה, חוזר איש, חוזר האשה, חוזר הציור, רום מרום, סור סור, וסרסור, סוס אתה, נכון לשונך, שר לב, ראש אל, לבשר.

ואמנם מעד"ש חעי"ה יוצא מפורש ישר מן ראשי תיבות מקריאת מ'לכ"י ע'מים ד'ברי ש'מעו ח'כמי ע'ולם וכן כולם. וכן יוצא קלכ"ם מבי"צ מן ק'ימו ל'שמר כ'עמי מ'לתן וכן כולם.

ודע כל אלה הצירופים כולם יש בם כוונות רבות כי אלה רבים. ואמנם כבר נראה לי שגיליתי לך כוונת כל ספר החיים, ובעבור חי חי נקרא ספר חיים שסודו שם מיוחד והוא סם חיים סם יפריח באמת פרי מסיח. אבל אדלג עוד אל שאר השמות ואגלה לך קצת עניין מהם ושמח בו מאד. תחלה מה שצריך שתדעו כי סוד **"רדו שמה"** (בראשית מב' ב) מצורף הוא שם המפורש וסודו חמר וצורה מצורף הוא שם המפורש והנו רוח מרוצה, אחר שמו, בורא נוצר, בורא רצון, וברא שמו, רבבה שמו, דרש נא. וצריך שתדע אחר זה כי צורת י' מורה על נקדה ועל חצי עגולה, וה' מעידה עליה שהיא חצי רבוע ונקודה בתוכה, והיא מרבעת והיא מעברת. כולה אם כן ב' קוים אחד ברוחב ואחד באורך והנקודה שהיא מורה על העומק הרי ה' גוף שלם. וזה ידוע כי צורת ו' צורת אורך לבד והוא קו ישר ראשו הולך לפנים. וידוע שאין באותיות השם אות מן אד"ט שהם המרובעים הראשונים, גם אין בו ב"ג ז"ח. וידוע שהשם הוא י"ה באמת. ואם כן גם ו' להורות על שמוש נוסף כדרך ו'. כי אחר שיש לנו כל הצורות בשם עם שתי אותיות די כי חציו בכולו, והעד שדי בחציו אמרו **"כי בי"ה יהוה צור עולמים"** (ישעיה כו ד). ואע"פ שסודו באזג"י ואט"ד וסתרנו עוד באלף בית גימל דלת. והעלמתו בשם מיוחד ומפורש וכסוי בקשר תלי. וכן הסוד בי"ה המתפרש צור עולמים. וכבר נאמר שהעולם הבא נברא ביו"ד והעולם הזה נברא בה"א. והעניין הזה הוא כי צורת י' עגול כעולם הבא שמקיף כל דבר וכוללו תחתיו ונהיה חצי להודיע שלא יושלם לאדם בלתי חצי אחר.

והסוד חצ'י חצ'י גם י'צר י'צר חברם חצ'י י'צר הנה חץ רץ. וסודו ציצ ירח, חצ'י ציר, דק דק יצ יצ, הרי צדיק צדיק, והוא סוד י' צדק צדק תרדף למען תחיה נפש כל חי צדיק נעלמת חיה וירשת את הארץ ואצרת ראשיתה. דר דר חתם בתלוי. וצורת ה' כוללת חצ'י רבוע, חצ'י עבור, והנה בה ארך ורחב ועמק, והנה העולם הזה שהוא גוף ועל זה קדם י' לה' ונעשה השם י"ה להודיע כי י' נושא ה' ומקיפו והוא צורה לו על כל פנים כי כפלו של הדבר מקיפו מכל צד. ואם עתה הוא שנים כמוהו במרובעו חוזר ארבעה במרובעו ועשרים כמוהו חברם ותמצאם כ"ו. ואם תמלא ה"א ותרבע שתי אותיותיו יעלו כ"ו, כז"ה ראה וקדש, דיו הוא, הזכר אקדשהו הקדש אזכרהו. והנה על זה היה סוד אה יה וה. והנה נקוד י' קמץ ונקוד ה' מפיק, והסוד זה מקיף וזה מפיק, והנסתר המוצאים כח, מכניסים, כדור, כרחב, כעמק, או ברחב, ודרך, דרכו, בכרוב, "יהו"ה צדי"ק קצין עבות רשעים" (תהלים קכ"ד), זה נפעל וזה נפעל, הרי הסוד כולו מבואר. ואם כן חסרו גו"ח אדז"ט שהם ז' שנות עבור, על כן עשר"ה שהוא בשר החיים ואם הוא יצר הרע, יחיה מלאך המות, ויחיה המתים בטל. ואמנם חמש"ה שהוא השליח והוא גשמי הלבישן השם בהא והוא שם אחד שם האהב, הוא סוד העבור עסה ודבור, וסודם יחד שעה שר חמה, חמה שר שעה, חמר היצר שעה, חמר השעה יצר, יצר רקיע חמר. ואחר זה תדע כי היודים מקיפים בברכה ומספרם סימן, צלם, עץ. ובתוך ה' וסביבה ד' ההי"ן לד' ראשי זויות שהם כ"ה. וסביבם ברבוע התוכי ד' ווי"ן והם כ"ד. כלול הכל ותמצא

צלם דמה עץ מדה סימן הדם הצדיק רבבה באור בורא רבוא
אחר רבוא הדר. ועל אלה בנה כי אין חקר לתבונה ונשוב אל
השם השלם.

ואגיד לך סתרי הנקוד תחילה משמותיהם ומספריהם, והוא כי
שם חלם הוא מלשון בריאות **"ותחלימני והחיני"** (תהלים לח טז).
"בחלום אדבר בו" (במדבר יב ו), בבריאות אדבר בו, בבריא
ודעהו. ומספרו החכמה וכולל שלשה שמות. ושם קמץ מן
"מלא קמצו" (ויקרא ב' ב). ונקרא החלם גם כן מלא פום, ומספרו
כמלאך אלהים, כגן עדן, כאל עולם, והנו טעם חלם. ורמז ואם
יש טעם בריר חלמות והנו מעט לחם, טעם מלח, מטעם לח,
גלם מטעה, טעם מגלה. ועל כן הוא אלהי העולם, ענן זך, מעיין
ביה, פעל טוב, הלב נקי, נקי הלב, כלי הקבלה. וצירוף נק"י
הל"ב ידוע משני אחים כולל זמן ימים, הוא ממעלה, והיא
למעלה, לב ונקדה, לב הנקוד, מלא פום. ואין בלעדיו שום נקוד
יחיד קטון ועל כן נקרא אל עליון אלהי העולם יהו"ה יהיה והוה
והוא יהיה והוה והיה. זה חלם, לחם הוא, מן, מחל הוא, מלך,
פי, ידוע, מזל אהבה, מזל אחד, המזל בו. ושם צרי מלשון צר
והוא ציר יצר בעל ב' נקודות שהוא אחד ושנים. ומספר קמץ,
מקיף, כדור, נפעל, פועל דם, מקום דם, כל פעל, פעל האדם,
פנים ודם, עינים ודם. ומספר צרי מצפץ, רוח אלהים, ברחמים
ב', חמרים, קנ קן, מינים מינים, מימין מימין, מנין מנין, בפסח
במאזנים, ב' בעולם ב' בעולם, לעמוד למועד, קדום קדום, מנין
קדום, מינים קדמו, המציאה קדמה, עולמי קדם, עולמי חלוק,
בעלי חלקים, ככדורים, כמקיפים, יוד כדורים, יוד מקיפים,

מלך חבר, פי גזר, גוף גבור, גוף ארגז, יצר, ציר, הפריה, מגלה הבריה, מבלה הבריאה, המזל הבריא, בן אברהם, יהואל רזיאל, אברים באדם. והבן כל אלה או קצתם כי הם פליאות. ושם חרק שיניו חרק מפני היותו תחתון, ואם מספרו קרוב הוא רחק, שח, ושב, ורפא לו, וו רפאל, איש הוא, אלף רי"ב, סימן ימי הגולה שהם שנים ה' אלפים ומ', ויצר טוב, ציור טוב. **"ושב יהוה אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך"** (דברים ל' ג). ושם שרק מתלוצץ ושורק ואם הוא שקר הוא קשר, שש, סודו שש מאות, שקר ואמת. וסימניך **"קדם מפעליו מא"ז"** (משלי ח' כב) קדם חלוק פעולים שקר ואמת **"שש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף"** (שמות יב' לז) לבד מטף גופם לבד ודעם כולם.

ועתה אשוב לדבר במה שאמרתי מהשם. דע כי השם המנוקד מעלה ומטה הוא העצם הקדמון ועליו נתלו המינים הקדומים וגם כל המינים וכן כל המנין. והוא שראוי שתחשוב ה' שהוא חצי י' על דרך מאזנ"י י"ה שהוא שלש חמישיות וגם חמש שלישיות. שניהם שניהם, השנים שניהם, חמר הראשון, נשימה מהשני, קשתי, תתי, ה"ה שש כנפים, י' שרש, י"ה לשון הקדש, ה"י לשון הקדש, שדי נשתמש, ששי נשתמד, והסוד דם רע נשתמש, שם רע נשתמד. ודע כי ה"א שהוא שני או רביעי לשם המיוחד הוא נחלק לשנים בראש שם אדנ"י. וסודו ה"א נו"ן יו"ד, והנו בכפל, והנו אדני, וסודו אדני באדני, סו סו, קבל, עונו, בעדנו, ונעבד, בכלל ים, מגלה יגלהו, **"יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו"** (איוב כ' כז). ודע כי השם המפורש הוא שם המתקומם, והוא נפש ישראל, ראש לתלי, ראש לנפשי, והוא

שכינת המקום, וסודו נשיקות פיהו, נשיקות פי י"ה, הא סמך, סוס, סמוך, נכון, כסא מה, כסוס, כמוס. וכן אתה רואה כי הא אחרונה של שם נחלקת ל א"ד ונשאר ממנו יה"ו, והנה יוד הא. וכן צריך שתחלק עוד י' אל אל"ף ט"ת ויהיה סודו עם זה מות וחיים, ויעלו יו"ד שמות י' ספירות והנה י"ו חתומים, יום חי ומת, גלגל חתום, סו חתום, בזה סתום, ראש היד, ראש הזהב, נותן יד, נתן ידו, ימות הזנב, א' ראש חי, היו"ד זנב מת, כל הזנבות, עתים, חוה ראש, ה' זנב ימות, ה' רוח אש, איש אחר, ה' אש רוח, יצר ורוח, **"ויצר רוח אדם בקרבו"** (זכריה יב' א).

ודע כל אלה אם תוכל, ומפני שכוונתי לפרש השמות אחר כל דברי בסוף חותם ההפטרה לא אאריך במ יותר. וגם שם אפרש שם בן י"ב עם זה בעצמו שאשלימהו לך שם בע"ה. ואחר שהוא כן אפסוק פה בזה הספר כי אין צורך גם כן שאדבר בו אחר מה שכתבתי כי היה כפל דברים לבד. וידוע שכל הספרים יובנו ממה שקדם ולא אלה לבד אלא רבים עמם ממינם. ועל כן אתחיל בספר הישר בעזרת הבורא.

אמר רזיאל

בשנת שלשים ותשע לתשובת דבר אדני יהו"ה בפי נביאיו בא אלי אני ברכיהו בן שלויאל מלאך האלהים ודבר הודיעני. כבר הודעתוך שזה היה הספר הראשון שכתב רזיאל בצורת נבואה ר"ל שזכר בו כה אמר ה' שזאת היא צורת דבר נבואה אלוהית וצריכה עיון גדול מה עניינה ומה דרכה. ודע כי מפני שזה הספר הוא הראשון לספריו בעניין הנבואה והוא הששי לפירושי כלומר האחרון. כי עניין ההפטרה הוא לעניין נוסף כדמות חותם לששת ספריו ואינו חותם לאחרון לבד אבל לכל אחד ואחד מהם. לפיכך אני רוצה לדבר בו בסופו בסוד הנבואה בע"ה. וזה הספר לא אדבר בו כי אם בקצת מקומות ולא אעיין בשום סדר בו רק בדילוגים, כי אין פירושי זה כדמות שאר הפירושים ולא בצלמם. כי לא כצורינו צורם ואין מקורנו זר ממקורם אבל דברנו בדמם ובבשרם ודברם בגידם ובעורם וימנע מרשעים אורם. והמבקשים עלינו בחדרם ודברינו יחשבו לסתרם הלא צורם מכרם וי"ה הסגירם. ועל כן צריך לך לעיין על אמיתת הנפשות מכל השמות עד שתדע כלל הספירות לכל המחשבות הנחשבות במיוחד. ועליו תבנה כל מחשבותיך ובו תדבק ובשמו תשבוע.

וצריך שתדע כי רזיאל נקרא ברכיהו בן שלויאל בזה הספר בשמו הראשון והוא מפני שנודע שקבל ברכה מהשם ושלום ושלוה בעניין ראש ברכת כהנים וסופה. וכל ברכה שפע והיא הפך הקללה וכל שלום טוב והוא הפך רע. והנה טוב זכר, ברכה

היתה נקבה ושבה זכר. חיים טוב וברכה יחד וברכה עץ החיים
 וטוב החי חיה ואין חיים וברכה וטוב, כי אם ברכת ה' וחכמתו
 והשגחתו. ואם האדם מתברך באלהי אמן, אשרהו ואשרי חלקו
 בזה ובבא. ודע שזה הספר קראו רזיאל ספר הישר שסודו שם
 שירה ישרה תפלה על שם מעשה שקראו שם התנין וסודו מציר
 שני הפכים בשם מדת הדין בשם הנפש החכמה וכולל,

	א"ש	רו"ח	מי"ם	עפ"ר	
כה	כה	כה	כה	כה	כה
	יהיה		וה יה		
		והוה			
	ספר		הישר		
		לרזיאל			
כ"ח	א"ש	כ"ח	רו"ח	כ"ח	מי"ם
		כ"ח	עפ"ר		
	ג"ל		ג"ל		
כה יהיה		וכה כה היה		וכה הוה	

וסוד עיר דיבונה בתחילה היתה עינה דבורי. ובהעדר רזיאל
 ממנה נתהפך זיוה ופנה הדרה ופנה הודה כי בראש היה הדרה
 בעיונה ונמתקו אלה דברי העיון. ועל כן היתה לכבוד ולתפארת
 על פני כל הארץ, ושריה היו אנשי חסד. ועתה נהפך להם חסד

לחסר. והנה נוסף זה על זה עולמים למענו ונעלם בהפרדו והפסידו שני עולמים אשר היו מלכי עכו. ועל זה נרמז **"יש מפזר ונוסף עוד וחשך מישר אך למחסור"** (משלי יא' כד) דחסד חסר. וסודם מפרש זיו נוסף דעו וכח שם ישר כחו לא חסר, והנו יוד מלא וחסר, וכח השם דיו, חסר מלאכו, ומלא כחסר, וחסר כמלא, מלאך חסרו, חסרך מלאו. ודע כי כמו שמלת חסד נאמרת על הפלגת הטוב באמרו **"בהסד עולם רחמתיך"** (ישעיה נד ה), ונאמרת על הפלגת הרע באמרו חסד עשו דמיהם במ. כן מלת חסר נאמרת על חסרון ועל יתרון אבל במעט הפוך. כי חסר יורה על חסרון, אך סרה יורה על יתרון. שנאמר **"וסרה העדף"** (שמות כו יב). **וחשך מישר חסר ו"ו כזב ספר הישר.**

וכך עשו בני עיר דיבונה ועל כן נהפכה להם המדה האלוהית והיה הנוסף להם בחכמה לחסרון. ותחת עניין ונוחל שני עולמים הפסידום כי המקנא נוקם מן ההמון אחר אשר ידע והאמין כל מצוי מכל ההמון. ועוד מוסיף הודו בעל חכמה והעוזבים ארחת ישר שבו לאחור והפסידו העזר הסובב החכמה בחללה. והיה שמו עזרה והוא הזרע הנקרא עזר לו לעזרו ועליהם היתה ה' חסרה שהיא חותם השם והוא ראש אד"ם ותוכו, וסוף חו"ה. והם שנים והם אחד והאחרים עדים והאחד מעידים. ולמכחישי השם הגיע להם עברה תחת עזרה ונתנה לאלה זין רעה שהיא זנה ומפרנסת. וסודה עין רואה ועיר נאה ונתנה לאלה בית רעה כלומר תאוה רעה ארורה. ודע כי סוד בי"ת זי"ן כוללת הדע"ת. והנה הוא עץ הדעת טוב ורע שסודו רש טבועו עין טבורו טבעו עצמו. והנה עץ הדעת בעת ובנקדה

בעת הצבע הצבע בעת העת בצבע. וכולם הם האלהות והחטה והקמח, וסודם לזכות החובה וההפסד, והכוונה לזכות עץ החובה, עץ הדעת, הורג הנפש, הרג במשפט, הויה הרגתיהו. ואל תחוש לתוספת או לגרעון כי יש לכל אחד עניין בפני עצמו ודקדק ואז תבין יראת ה' ודעת אלהים תמצא.

ס'	ר"ו	פ"ת	ה"ר	
	תורה		ספר	סודו
			ודעהו	

	ישראל	שמע	ואמור	
כי	והבינם.	והוא אלהיך	הוא תהלתך	

צרפת • וספרד • ואשכנז • ותוגרמה • ופרס • ומדי •
 ובבל • ומצרים • וכוש • ובני הנגב • וישבי האיים •
 ובני קטלונניא • ופרובינצא • ופול • ויון • ודיבון •
 ועכו •

אלה המקומות כולם ידועים לכל אדם בקבלה ובשמועה. ורזיאל רמז בפשוטם עניינים ניכרים מתוך ספריו אבל הכוונה במ הנסתרת שאיברי הגוף יש מהם שיש במ יכולת וכוחות והרגל ודרכים ושמושים ועניינים שהם זכים וטהורים ועוזרים לנפש בעבודת השם ובידיעתו ובאהבתו. ויש מהם שהם כנגד להכעיס, מהם בטבע ומהם ברצון ומהם בהכרח ומהם בלתי

כוונת המניע, והיא על דרך שגיאה. ועל כן ייחס רזיאל לקצתם דרכים טובים ולקצתם להפך. וזאת היתה תכלית כוונת כל ספריו, וכן תכלית כוונת כל חכם ונביא. ומין האישי האחד תלקח ראייה על כל אישי המין כמו שבאר החכם בעל מורה צדק.

ואחרי כן ראה רזיאל מראה שבה השיג סוד השם וסוד הנבואה ומהות אמתתה. ואמר שבזמן ה' לבואו לדיבון אשר היא שנת ו' לצאתו מספרד ב"י שהוא החדש הנקרא טבת בה' ימים בו הרי גלה סוד השם. גם פתרוס ספרות שמות והמשיך זה והזכיר הברכה. ואז החל בשם, אמר רזיאל וי"י אלהי שלח מלאכו לפני והראני דרכי שמו ואראה מתוכו מראות אלהים עשרה, והמראה העשירי כמראה הראשון וקול שדי מבין שניהם יוצא ואירא מאד בשמעי הקול. ועשרה דברים הבינותי מקול אחד ושבע לשונות בכל אחד ואחד. מלאכו זה אמון והוא שם התורה וסודו משה בן עמרם. ולזה כתב תחילה ברכת כהנים להבין זמן אמון ואמן והוא מונא זמן נפרד מאנו העם לדעתו אמון מנוא סולא בן אדם נברא זין מם נון זמנים וימים והאלהים פה וו פ"ו הוא הלמוד או מוליד או נולד מולד טוב למוד טוב וכן רבים. צרפם ודעם דרכי שמו העשרה פרש לו סתריהם ולהורות שמציאות האדם השלם בפעל הוא משלשה עולמות. ושלשה על שלשה בחשבון המרבע הם תשעה ונשאר אחד עשירי או ראשון והוא עם שלשתם והם עמו, הגיד שהם תשעה מראות ואחד שהם עשרה ואחד הם כולם. והדבור נשמע מכולם ומתגלגלים פנים ואחור ומכריע בנתים הדבור המיוחד. והרמז

על זה **"אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה"** (תהלים קלט ה). רוח העולם רוח קנא, רוח אדני אלהים, רוח עשרה עשרה, צרתני, משני יצרים, יצרים שנים, משתי שתיים. **"ותשת עלי כפכה"** (תהלים קלט ה), ותעש תלי הפכך, תשע הפכיות לך, תשעים הפכיות, זכר ונקבה מתהפכות, תש"ע מאו"ת וצ"ט, י"ט מחזורים של הלבנה. וזה סוד גמולו עמנו ועם עמוסי בטן ודעהו. ומספר זה יובן מן כ"ח י"ט והרמז **"כי טח מראות עיניהם מהשכיל לבותם"** (ישעיה מד יח). וכל חותם מעשה בראשית במ נחתם בסוד כי טוב. וראש התורה וסופה עדים במספריהם אותיות ותיבות.

"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ" (תחילת התורה).

"ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל" (סוף התורה).

אותיות בראשית הם כ"ח, אבל אותיות ולכל הם מ"ז שהם כ"ח י"ט וסודם אהי"ה יהו"ה, יה הוא היה, והוא יהיה, מ"מ ז"ז מזל טוב לטב ולטוב הגוף. עמוסי בטן, נסע ומביט, סם עין טוב, מעין מביטיו, מביט מעיניו, מביט עיונים, ודעם.

והנה כל האותיות של ראש התורה וסופה בשני הפסוקים הם כ"ח מ"ז. והנה כהן גדול זכה והוא לב גדול בחכמה ובבינה לאדם למה להם לילה נוטי יהודים ולגאלה הכח במ והנבואה כח בהם. ואין צורך לפרש לך כי זה סוד העבור שידוע ומפורסם הוא לכל עניין דרכו, רק סתריו הם נעלמים מאד

מאד. והנה ז' תיבות לראשון וי"ב לאחרון, ז' כוכבים הם וי"ב מזלות שמתנהגים על פי התורה. ויש לנו עדים נאמנים על זה מועילים יותר מכל חכמה זרה דמיונית. ואני ארמוז מהם קצת כדי שתבין זה. מנה חצי אותיות הפסוק הראשון ותמצא הנשאר ז' מימינים כפולים וכן חציים הנשאר ז' מהם משמאלים, וזו צורת כתיבתם:

צ ר א א ת א ו מ י מ ש ה ת א
 ב ר א ש י ת ב ר א א ל ה י ם

וזה סוד מהלכם

אמיר	אבות	שלשה
		מא
יראה	תראה	צבאם
		תי

של מעלה הולך ישר ושל מטה הולך הפוך בסדר, אך התיבות ישרות. וזהו "אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה" (תהלים קל"ט ה) מנה כ"ח פעמים י"ט תמצא תקל"ב.

ואם תרצה תקבל רכושו ושכרו דמפתח הוא לבשר, לבשר העין והלשון. ודע כי היודע סוד שירי זה הוא יירש כבוד שני מלכים ודעם שסודם מלכי תבל.

וזהו כח שם יהו"ה עליון

ו א ה י ה

ב ג י ת צ

ראש

ההויה

י ג י ה ה צ ב א ו ת

ועל זה הסוד חתם רזיאל ספרו בארבע תיבות ובראשם יהו"ה ובסופם תחלת, וסודו

י'דיעת ה'משיח ו'חכמת הג'ואל
תחלת הויה אגו חכם שמי עדי

ואחר שהודעתוך כוונת ספר הישר בכלל והשלמתיו שבח לאל
אדבר לך פה מעט בסוד הנבואה בקצור גדול וברמזים, מפני
שכוונתי עוד להשלים זה העניין בחותם ההפטרה, ושים לבך
להבין דברי. דע כי החכמים הקדמונים שעברו היו תמיד
רודפים זה אחר זה למצוא דבר חכמה זה מזה מפני שני דברים.
האחד מפני שנתאמת אצלם פחיתות העולם הזה ומעלת העולם
הבא. והשני מפני שידעו שהדבר המעלה את האדם בזה ובבא
היא החכמה. ויש מהם משיגים מעט, ויש מהם משיגים בינוני,
ויש מהם משיגים הרבה. וההשגה לפי מה שאנו רואים יש לה
אצלנו התחלה אבל אין לה תכלית, והכל מודים בזה. ואם כן יש
להשגה קצה אחד לבד, וממנו מתחיל כל משכיל ומתעלה בכל
יום.

וידוע כי ההתחלה הזאת היא הלמוד באותיות והעיון בהם. ואין
ספק שאם לא ידע אדם אותיות וחיבורם וענייניהם ולא יעמיק
בם לא יתחכם לעולם. לפי דעת מי שמאמין שהחכמה באמתתה
היא המביאה לבעליה לדעת אמיתת המציאות. כי זאת החכמה
לבדה היא הכלי הקרוב לנבואה יותר משאר חכמות. ואמיתת
המציאות כשידענה האדם מתוך מה שלמד מן הספרים המורים
עליה יקרא חכם. וכשידענה בקבלה שמסר לו מי שידעה על פי
השמות או מי שקבלה מפי מקובל יקרא מבין. אבל מי שידעה
מתוך לבו על פי משא ומתן שנושא ונותן בינו לבין עצמו על
מה שהגיע בידו מן ענייני המציאות הנחשב יקרא דעתן. ואמנם
מי שידע אמיתת המציאות על דרך שנקלהו בלבו אלו השלשה
עניינים הנזכרים שהם החכמה מרוב למוד, והבינה המקובלת

מפי המקובלים האמיתיים, והדעה מרוב משא ומתן במחשבה, איני אומר שזה האישי יקרא נביא לבד, אלא בכל עת שפעל, ומהשכל הנפרד לא התפעל או התפעל ולא השיג שממנו התפעל, אבל אם התפעל והשיג שהתפעל דין הוא אצלי ואצל כל שלם להקרא בשם מורה על היות שמו כשם רבו. אם בשם אחד או יותר ואם בכל שמותיו, מפני שהוא לא נפרד מרבו. והנה הוא רבו ורבו הוא, שכבר דבק בו דבוק שאי אפשר להפרידו ממנו בשום סבה, כי הוא הוא. וכמו שרבו הנפרד מכל חמר יקרא תמיד שכל משכיל מושכל אשר שלשתם עניין אחד בו לעולם בפעל, כן זה המיוחד בעל השם המיוחד יקרא שכל בעת שישיג בפועל, ואז יהיה מושכל משכיל שכל בפועל כרבו. ואין אז הבדל ביניהם אלא מפני שרבו תכלית מעלתו בעצמו ולא בזולתו מן הנבראים כולם. וזה הגיע אל מעלתו על ידי הנבראים ובאמצעותם, ועל זה נקרא רבו תחילה בשם שכל, שהוא השם המעולה שבשלשת השמות הנזכרים. ואחר כן יקרא בשם שיורה אצלנו על פועל, ואחר כן יקרא בשם מורה אצלנו על פעול. והראשון שהורה אצלנו על פועל רומז על עצמותו ואל אמיתת מציאותו, שהוא שכל מחויב המציאות. והסוד הנרמז עליו בזה על פי הקבלה:

יהוה מלך יהוה מלך יהוה ימלך לעולם

ועד

ע'תיד

ע'בר

ע'ומד

ע'ת ע'תיד

ע'ת ע'בר

ע'ת ע'תה

ר' ל' ש' ר' ל' ש' ר' ל' ש'

מ' א' ה'

מ'חר

א'תמל

ה'יום

ועוד יותר מופלא מזה והוא זה:

פֿעַל יהוה פֿעַל יהוה וּפֿעַל יהוה
וְיִפְעַל

יהוה	והוה	והיה	יהיה
יהיה	יהוה	והיה	והוה
והיה	והוה	יהוה	יהיה

אלה הרמזים הם מופלאים בידיעת השם. ונשוב לומר כי האדם בתחילה מושכל ואחר כן אם לומד ומעיין כראוי שב משכיל, ובצאתו מן הכח אל הפועל ועומד בפועלו בפעל ואז הוא שכל. ויקרא כל עצמו על שם שכלו שכל, ובשובו אל כוחו עוד אל עיונו בלתי ההשגה הנרמזת והוא מעיין אז יקרא משכיל בפעל. ובהיותו בלתי השגה ובלתי עיון אז יקרא מושכל לבד. ואפילו אם הוא בבית הכנסת ופניו אל ההיכל ומשתחוה לספר תורה

או מנשקו או אם הוא בבית המדרש ולומד ואינו מעיין ומבין מה שלומד. אבל אם הוא בבית הכנסת לפני ההיכל או משתחוה לספר תורה או בבית המדרש ומעיין במעשיו ומשתומם ונבהל על מה שרואה, עד שנושא ונותן בלבו מה זה שאנו עושים ומה תועלתו ומה עניינו ולמה אנו עושים ככה או מה זה שאנו לומדים ובאיזה עולם אנו חיים. ואם יסופק לו דבר ישאל לזולתו זה האיש כבר יאמר עליו שהוא מכת המליחים המיוחדים, ובלבד שיעשה זה בלתי שכחה, כלומר שישתדל לדעת זה העניין מכל דרך שיוכל לדעתו.

ואם כן בעת שהאדם מתחיל ללמוד אותיות התורה ומתגדל בכל יום ויום בחכמתם כבר השתתף עם המיוחדים המיוחדים את השם. כי אין לו להקב"ה בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד. ופשטו של זה העניין ידוע, וסודו ארבע מ'חננות' ש'כינ'ה שסודם אמ"ש עת"ה, והנעלם את"ה שמ"ע בחנ"י כנו"ר. והנה אם אתה חכם ונבון עיניך רואה שם בן חת ולמדהו בנחת.

ואחר שהודעתך זה המעט המועיל תבין מה שלא אמרתיו, אחר שהכל בתוך דברי. ונשלים זה העניין הנה, ונתחיל בהפטרה בע"ה.

הפטרה

אמר רזיאל בן שלויאל הנביא בן בני הנביאים

רְנוּ שמי השמים על מעשה יי' אשר נראה היום בירושלם ונגלה כבודו בהר קדוש בעמוד אש וענן. זה הספר לא נספר בשם מספר בעבור שנקרא חצי ספר והוא לרמז פרטי שסודו לעמוד כנגד עבוד"ה זר"ה בשם הפטר"ה, כלומר הפטרה היא זו מעבודתה כמו שרומז בסופה בעניין ע"ז עז"ז א"ל שאין לו נפש בפנים כי אם בחוץ. בסוד משלח את השעיר המדברה, כי **"יעמד חי לפני יהוה לכפר עליו"** (ויקרא טז י'). כעניין סוד הביאו כפרה עלי על שמיעטתי את הירח. והנה צוה רזיאל בזה הספר להשביע עם יי' בשמו לקדשו ולקרא ספר זה בכל שבת פעם אחת אחר קריאת התורה בכלל קריאת הנבואות. ורמז בו גמולו אחר היות הסרתו ענש כל עם הגלות. והנה תדע כי סוד זה הספר הנקרא חצי"ר הוא סוד חצי"ש והוא רמז למלכות מלך המשיח הנרמז בסופו של הספר בפסוק האחרון בשם משיחו בן שלמה. והוא המשיח בן השמאל המתהפך ממדת הדין למדת הרחמים. והוא בן שלום שנלחם בסוד חשמלים בלי לשון ונברא מאש לבנה והוא השטן הנשבע במעשיה. ולפיכך כלל זה הספר שהוא חצי כל הספרים, והנה חציו כפלם כדמות חצי השם שהוא כל השמות כולם. בין חציו הראשון ובין חציו האחרון. אלא שאי אפשר שישתמשו שני

מלכים בכתר אחד שהוא שלשה, כי זכר ונקבה בראם, ולהם כתר אחד, אם לזכר כתר אינו לנקבה ואם לנקבה כתר אינו לזכר. ובעבור זה היה זה הספר עשוי בצורת חצי הספר ונקרא בשם נקבה. והנה ההפטרה רוח מים ורחמים או שד ורצה. ושם הפטרה הוא שם חיצוני לזה הספר כי בתוכו לא נקרא כי אם ספר זה אלא שנכלל להקרא ספר הבשור"ה, שסודו קש"ת נ"ח. ועל כן קראו קד"ש קדשי"ם בעבור שהוא ש"ת חקי"ם חדשים מופלאים במציאות, ר"ל שם המפורש שעליו נבנו כל הספרים. וזה גלה סטריו גלוי מופלג יותר מכולם בצד אחד מיוחד ונבנה כולו על שם מעשה דיו שהוא שם מורה המשיכה. וסודו משוער בשם אחד גם בחמשה. זה גלה רזיאל וראה והנה השם שהוא אל שדי ובמלאו עולה מטטרו"ן ש"ר הפני"ם. והוא שכת"ב זר"ע וחבר עם לב מרה שהם שמות החומר גם שמות הרחם שהוא ממיר הרחמנות ועל כן סודו שר צבאות בתנועת הגלגל והוא אש להט ונקרא פטרו"ן ממטרו"ן לנטרו"ן מתגלגל חלקת הגלגלת. כי הוא רוח סמאל וסודו מלא וחסר וכל מלא חסרו וכל חסר מלאו. וכן דברו אני א"ל שד"י א'חסר ה'מלא א'מלא ה'חסר. וזהו מה שיורה על תכלית היכולת ועל כן הש"ם ש"ל י"ה כחו שוה והחשוך והשכחו שוה, והנה די בזה ה"א.

ועל אלה הנפלאות כתב רזיאל רנו שמי השמים בראש ספרו. וסודם ראש סוף תוך, שר היום מנשים, טפה ראשונה דם אש. ועל כן הפשט הראשון אדם. ולפיכך יתחייבו הכשפים ממינות, והתחייב מינות מהכשפים. וראשיתם אלף אחד, כפי מה שנוגד ממספר רנו שמי השמים. והכל ימצא בזרע שכתב שהוא הטפה

הראשונה שלה כאשר חפץ ואמר אתננה מתנה ונתנה מתן והכשפנים מכשפים שהם משמשים בלהט החרב שהם ברואים כלומר הטל עם החרב פירוש הלח והגרב ר"ל הלח והיבש שהם תולדת החם והקר. והנה הם בחמה וקרה והמחשבה היא לעדות נאמנה עליהם שהם חשבון בחושים נחשבו לכה קרוב שהוא שם הויה בין שם מים בין שם רוח. ומפני אלו הרמזים והדומים להם נכתבה כל ההפטרה הזאת שרמזתי. וזהו מעשה יי' אשר אמר עליו אשר נראה היום וזכר מקומו והוא ירושלם של מעלה. אמר שנגלה בכבודו בהר קדוש והוא שם הר גבוה ונקרא בלעז מונטי ברברו. וסודו חזק הקשה והוא מעשה נס אשר חזק הנשימה גם יחזק הנשמה והוא שם הנעלם שם הנקם אשר שם הקץ המשקץ והוא הששי השקרי.

והנה הפך רזיאל כחו שהוא משכן הדמיון. והנה מונטי הוא הדמיון והוא עזזאל ובלעז מונטי. ועל כן נאמר עליו שהוא הר עז וקשה גבוה ותלול. והנה תלול הוא ללתו והוא כמו גבוה בלעז, והוא כהמן אשר לבו עז. ועל כן שם אסתר ראש שלשת התיבות. והנה יעלה מונטי המיני הימני והוא מינטו מעיד שהוא השקרי. וזהו סוד שְקֶמֶינְטוּ בלעז והוא שבועה של השבוע אשר על הנסתר א"ת שד"י. והנה מצאנו בזה שני היצרים של שניהם צורת הזהב בסוד **"ועשית שנים כרבים זהב"** (שמות כה) יח). ועניין זהב מזהיב וסודם שם ושם שמושם מציר ומציר כי כן היו מעשה חושב לחשב ולחשב בלחש ובלחש וכאשר שלח שליח מיד שכח משית, והסוד חש חש מל שב למוחש והיה הנסתר מתגלה לאור והנו נגלה בראות.

ואמנם רזיאל התחיל בפסוק ראשון מן ר' ובשני מן ב' להפך בכוונה, ושב ב"ר ר"ב ובגד"ה ישר ועשה בר"ו. והסוד הוא שאמר לתלמידיו ברו לכם רב. ומי הוא מונטי והוא הדמיון, כי אם בלתי הגונים לקבל ידיעת השם המפורש מפיו. והיו מצערים אותו ללמדו להם, ועל כן קרא שם ארצם עיב"ל כי הם הוכו בדמיון והיו בעלי הזנים והנם בעלי הזק כלומר בעלי הזוהמא הלחה והוא הכח הנזון והוא הזנן כלומר בעל זנונים ועם רתיחת דמם בטבעים הגופניים. איך יתכן לגלות להם דבר השם והלא נאמר **"כבוד אלהים הסתר דבר"** (משלי כה ב').

והנה בחן אותם אם יחקרו ממנו סתרי הר קדוש החתום בספר יותר ממה שיחקרו ממנו החקוק בעפר ואם עפרות זהב לו. וכאשר השיג מהם שאינם ראויים לכך עם היותם מראים תאוה על זה בלתי בחינה אמיתית ובחנם בזאת ופתם בכלימה ונתפתו. ויעדם שילמדו ואחרי כן אולי ישיגו תאותם הדמיונית שהיא סוד השכר שהוא בעל גוף ונפש אם יזכו ואם לאו לאו. ואז נפרד מהם והלך לו עם ספרו זה הנכבד ברומי. ועל זה הוסיף עוד וכתב בראשי פסוקים ששה הר קדוש והוסיף לאמר פצח רנה כי הר קדוש עם ח' של פצח רנה הוא רוח הקדש ונשאר ממנו הצרפן. ולכך הוא אומר כי המשרה עליך נחתמה וידעך ישישו בהודך ויעלזו בשמך שרים וסגנים. ואין זה בשום פנים לדעת כל משכיל נאמר על ההר כפשוטו. ואמנם אחר שהודעתך בהכרח צורת הכוונה והיות הר קדוש חסר ח' שהוא שמנה הוא בלי נשמה, ובהצטרך אליו ח' ישוב חי ויקרא רוח הקדש. בטוח אני בשכלך מעתה שתבין כוונת רזיאל בהפטרות.

וכוונתי אני בפירושה וכוונתי שהיא אחת באמת בשאר ספריו כולם. ותדע בלא ספק שכל הכוונה בכל מה שחבר היתה למען פרסם סוד ידיעת השם לכל משכיל שלם ולמען ספר שמו המיוחד בכל הארץ, עד אשר יתקדש ויתברכו בו יודעיו. ועל זה יש לך לעיין בכל פרטי דבריו ובכללם כי מהם יתגלה לך עניין ידיעת השם וסוד ההשגחה כולה.

בימי מלך רומי אמר כי מל"ך רומ"י שהוא סוד ירושלם של רומי כלומר מלך מרומים שהוא שמ"ו ש"ל הקב"ה, אז ראה הוא מה שראה. כי טרם היות המלך ההוא מלך לא יתכן שיראה האדם שום מראה אלוהית. ועל כן אמר כי בזמן מלכו ראה מראה כבוד והיה זה בשנת אחרית הגולה. ועל האמת כי היות האדם בן ארבעים ראוי הוא לפי הטבע שיתחיל להיותו נגאל מיד הכוחות הגופניות, ויבין דבר מתוך דבר. וכבר רמזו זה באמרם בן ארבעים שנה הכיר אברהם את בוראו. וכן רמזה עוד התורה ביצחק **"ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה"** (בראשית כו כ). והוא סוד הארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר. והולד בבטן בהיותו בן ארבעים יום תושלם צורתו לזקוק העבור לזכר, ולכפל לנקבה. וזהו סוד מ"ם שהוא מולד. והנה כך הוא זמן הנדות בעבורם לג"ז לזכר לדם טהור ולדם נדות. והנה לנקבה סימן סוד"י והוא יסוד. ועל כן נאמר כי **"ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה"** (שמות לד כח). וכל שנותיו כמו שרמז בשם ה' נס"י. והנה השנה הנרמזת היא שנת קץ אד"ם שסודו מ"ה והנה ה"ם הארבעים שהם הרגעים שהיא שנת חש"ך שנתעלמו גלויים

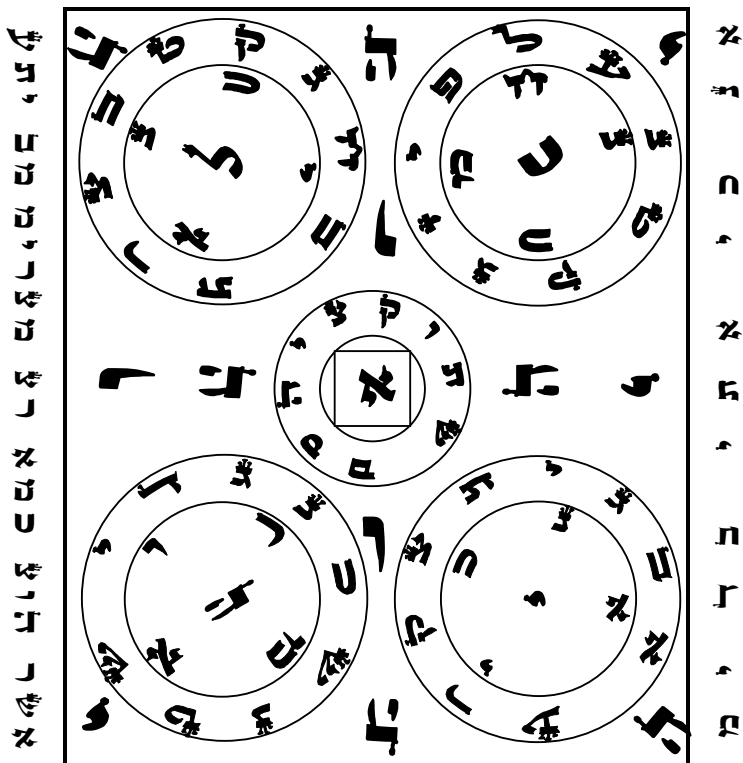
שנתגלו עלומים. ובשנה ההיא שמש אל שדי ושב מאז שמשאל הידוע להיותו שר כבתחילה. והנה התפרש מסוד שם שדי שהוא המלהיב הטבור ושמו רגעיאל וגם ארבעיאל, המחביר הדם המרכיב הלב המכריח הכבד המדביר המוח מהחי המדבר, כי הוא חכם מדבר ולו כח מרום והוא נקרא מחזור חמה. מפני זה הוא מלאך הירח ושמו המיוחד לו באמת מטטרון שר הפנים. ונתיחס אליו מרדכי היהודי. ועל כן נאמר אנחנו ארור המן כאמררו ברוך מרדכי.

והנה היתה המראה ההיא בזמן שנהפך הגורל שהוא על שם הפור המפורש הידוע כי שם הכח מפורש. והיה זה בחדש השלישי הוא חדש סיון בו ימים בו, וזה בכ"ג בו במגלת אסתר, וזה עם זה הרי כ"ט ימים. והוא סוף הזמן והנה הוא יום מתן תורה לזה ומזלו תאומים פורים והכוונה להשיב הנדחים אל יוצרם. ועל כן אמר רוח נבואה ראיתי נסע מהר קדוש. כעניין **"הרצים רוכבי הרכש האחשתרנים יצאו מבוהלים ודחופים בדבר המלך והדת נתנה"** (אסתר ח יד) בסוד מתן תורה. ואמר שנשא עיניו וראה מרכבת מחנות משכן סביבו וד' דגלי חמדה בצורות עגולות סובבים למחנה חמישית והיא נפש כולן. והצורה מצויירת בדמות בתים מבית ומחוץ. והסבוב במדות ושמו יחד אור נשמה זהר השכינה. ודמות המחנות כדמות המשכן. ואמר שהיה בנתים חומר נושא כל הצורות והוא רזיאל והוא מוליך דגל והוא אות אצלו לבלתי הכות אותו כל מוצאו, ומראהו כמראה קשת עגול בסופו וניצוצי אורה, הם האותיות שהם מקיפי העיגול מהם עולים ומהם יורדים מראש עד סוף,

ובתוכו נקודה חתומה בחותם י'. והנה נס בתוך נס ר"ל עגול בתוך עגול, אך חותם בתוך חותם סודו אות בתוך אות המחוברים ברוח ה'. ואמרו טהורי החיים הם המחשבות הסובבות על ידיעת השם ההוא המגולגל שהוא מצוייר כציור גלגול"ל. והוא שם בן ע"ב וכציור מ"ב למ"ב אלוה לאלוה. כי **"גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם"** (קהלת ה' ז). וזהו סוד אמרו ואף כי רוחם רוח ברוח בהיות הנאצל תלוי במאציל והמאציל במאציל גבוה ממנו עד הגיע הדבר אל מאציל שאין לו עליו מאציל והוא השם המחויב המציאות בבחינת עצמו יתברך שמו.

הר קדוש פצח רנה, כבר פרשתיו. ואמנם אמרו שהוא ראהו גבוה מכל ההרים הגבוהים אשר בארץ ומתנועע ממקומו ויוצא להלחם בכל שכחי שמו. זהו עניין רוח הקדש בצאתו לפעול דבר במדת הדין. ועל כן שמע עליו קול נורא מבהיל מן המדה ההיא האלוהית. ועם כל זה עיין לראות מזה העניין סודו והורה באמרו ושתי עיני פקחתי לראות מאין הקול יוצא. ואם היה זה בעיוני לבו שבקש לראות שום תמונה מדומה. והעיד מיד שאין שם תמונה. ולפיכך הוצרך להטות אזני לבבו לשמוע כל דבר שבא אליו משם כלומר באור קול הר קדוש. ואמר ששמעו אומר בחזקה ווי עמודי התירו התירו חשבי שמו, כי תורה חדשה אני מחדש בקרב גוי קדוש הוא עמי ישראל שמי הנכבד בתורה חדשה הוא. והוא לא פורש לעמי מיום הסתירי פנים מהם. ואם הוא שם נעלם הוא מפורש. ואז צוהו לבלתי הסתיר שמו מחקריו באמת וגלהו לו בקדושתו ובכתריו ובחלקיו

ובמערכותיו ובצורותיו, והודיעו הזכרותיו והראהו מנהיגיו גם משפיעי החיים בו לכל רוח. והראהו סוד קריאת ים סוף וסוד הים הגדול שהוא סובב הבית ומקיף כל פיאה, כמו שהראהו עוד כי הרוח הנבואי מפיח שסודו **"כי רוח החיה באופנים"** (יחזקאל א כ) ומרחף על פני מימי הים. ואמר רקיע נורא בין הרוח ובין הים מבדיל בעביו בין שניהם כעב זך מאד ותחתיו ענן גדול ועליו האש הגדולה. ואמר קול ה' אלהים יוצא מתוך האש, והמשיך הענן כולו כך לפי המראה האלוהית אשר ראה בסתרי השם המפורש. ואני צריך עתה על כל פנים להעריך על כלל העניין ההוא בקצת צורות פרטיות, שאצטרך לציירם לך בהכרח כפי מערכות שמושי השם הזה, שהוא בעל רי"ו אותיות וכולל ע"ב שמות. ורמזו **"ויעב"ר יהוה על פניו ויקרא"** וכו' (שמות לד ו). וכל זה מפני רצות ללמדך דרכי השם ומערכותיו. ויספיק לך במה שאומר בו בראשי הפרקים כי זו היא הידיעה מחודשה היא עתה בעולם ונתחדשה מי"ב שנה עד היום, ועיין בצורותיה אלה:

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
ת
תא
תב
תג
תד
תה
תו
תז
תח
תט

א
ב
ג
ד
ה
ו
ז
ח
ט
י
יא
יב
יג
יד
טו
טז
יז
יח
יט
כ
כא
כב
כג
כד
כה
כו
כז
כח
כט
ל
לא
לב
לג
לד
לה
לו
לז
לח
לט
מ
מא
מב
מג
מד
מה
מו
מז
מח
מט
נ
נא
נב
נג
נד
נה
נו
נז
נח
נט
ס
סא
סב
סג
סד
סה
סו
סז
סח
סט
ע
עא
עב
עג
עד
עה
עו
עז
עח
עט
פ
פא
פב
פג
פד
פה
פו
פז
פח
פט
צ
צא
צב
צג
צד
צה
צו
צז
צח
צט
ק
קא
קב
קג
קד
קה
קו
קז
קח
קט
ר
רא
רב
רג
רד
רה
רו
רז
רח
רט
ש
שא
שב
שג
שד
שה
שו
שז
שח
שט
ת
תא
תב
תג
תד
תה
תו
תז
תח
תט

ל
י
ה
מ
ל
פ
ו
י
ה
ל
ה
ל
א
ר
י
מ
ש

כל דבר שתראני מדבר בו לגלות לך סודו הוא מפני הודעת שם המפורש או מה שמביא אל ידיעתו והוא הקדמה לו. או הוא מעניין הגוף והנפש והשכל האנושיים. או הוא מעניין גוף העולם וכוחותיו הנפשיות והרוחניות. או הוא עניין גלוי מסתרי התורה שהיה כפשוטו לעניין נגלה הכרחי, ובנסתרו לעניין אמיתי, ראוי להעלימו מכל סכל מפני שני דברים. מפני שהעניין הנכבד אין ראוי שימצא כי אם לנכבדים והסגולות, ומפני שאם יודע כלל דבר קטן או גדול לסכל יהיה נבזה בעיניו כי לא יכיר מעלתו ולא יבינהו, וכל מה שתעלהו לפניו יתבזה בעיניו. ומה שתגלה למשכיל מזה יתכבד בפניו וישמח בו.

ועל כן אני שמח במה שאגלה למשכילים מזה על דרך שיבינוהו וישמחו בו, ואשמר ממה שיראה נבזה לסכל שלא אגלהו. ואמנם היות שם מורכב שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אד"ם שעל הכסא הנה זה אגלה"ו. אבל סוד אנכי יי' אלהיך והכסא אכסה"ו, וסוד הזק"ן הנקרא הנקב"ה מפני פחד הנז"ק אעלימה"ו. גם סת"ר אהו"י שהם אותיות העלמה על דרך ראש"י תוכ"י סופ"י, ראש"ו תוכ"ו סופ"ו, ראש"ה תוכ"ה סופ"ה, הרא"ש התו"ך הסו"ף, כל זה אסתירה"ו. כי הוא השם ההסתר"ה שעשה סוד המשל"ש ש"ל הש"ם, וכן סוד הפנימי הנעל"ם המסל"ס ס"ל הס"ם. כי כל אלה רמזים להתעלם מפני הרשע שהוא יצר הרע. כי הנה העלם תהו ובהו יתהוו בעולם, והנה העולם כמכוסה כסוהו מטה ומעלה ומטה האלהים בהם לעד, והוא בעל מדה. וכאשר היה כן היה מהופך. ודע זה כולו והצריך לקשור עמו כי אינו נכתב מפני הסכנה.

ואחר שהעירותיך על זה אשוב לדברי הספר ואומר כי כל השמות המתגלגלות שהם שלשה והם שם בן ע"ב ושם בן מ"ב ושם בן י"ב, שסימנם **"ואמרתי ללא עמי עמ"י אתה"** (הושע ב כה). כללם עבדי"ם, וסימנם **"כי לי בני ישראל עבדים"** (ויקרא כה נה). והנה לי פעמים עבדי"ם עולה יו"ד ה"ה וא"ו ה"א. וסימן שני **"יקרה הי"א מפנינים"** (משלי ג טו), היא פעמים יקרה עולים ככה. והנה היא יציר"ה היא מרא"ה נבוא"ה. וסימן שלישי בקם בלע"ם ל"מ פעמים ע"ב עולים אד"ם. וסוד בק"ם שד"י סופי תיבות לאבות, ורמז **עבדי הם**.

ודע כי שם ע"ב חקוק במח האדם ובחמה בעולם ובחכמה במדות שהן מדת יום ומדת לילה. ושם בן מ"ב חקוק בלב באדם ובלבנה בעולם ובבינה במדות שהן מדת רחמים ומדת הדין. ושם בן י"ב חקוק בכבד באדם ובכוכב בעולם ובדעת במדות שהן מדת הצדק ומדת המשפט. והמדות דנות יום ולילה על מות וחיים, ודנות אור וחשך על ברכה וקללה, ודנות ערב ובקר על טוב ורע. ולפי אלו השלשה עניינים זכר רזיאל שרפי קדש וחשמלי טהר ואראלי זהר. ואמר שהם רצים להבין מאמר, ואומר שהשרף שומע מאמרים שלשה, והחשמל מבין שלשה, והאראל יודע שלשה. ועל זה השלש הנזכר אמר ובצאת הקול העשירי מיוחד ומפורש בכל אדם להשמיעו ולהבינו ולהודיעו לו. והסוד שמע מבין ידע דרך יי'. ואמר כי דרך יי' נודע מהר סיני מתוך עשרת הדברים. והנה סודם כתר תורה, שהם עשרי"ם ושש"ה, בצירוף עשר"ת הדברי"ם, שהם שער"י המדבר"ת, במד"ת ש"ר העי"ר. ואמר עוד בשני דרכים שסודם

שלו"ש, מתנוע"ע, יש"ן וע"ר, ורמזם "ויהי ערב ויהי בקר", הוא תריכ"ו, וש"י ודש"י, חקר"י חקר"י, תארה על טעם, ענג על חשק, והנחלק תענוגים דגים, תענוג מגידים, וכל תענוג בעלי הבית, החתן והכלה. והנה סוד תה"ו, ת'ענוג ה'חתן ו'הכלה, אבל סוד בה"ו, ב'עלי ה'בית ו'הרגישה. ואם תעיין במ כראוי חי ראשי תבין סודם ותדע ששניהם אחים.

ואמנם זכר רזיאל ההדבקות במ שזכרם אחד אחד ואמר שכל אחד אחוז זה בזה בסוד השם. ואמר כי עשרה מאמרות נשמעות מהקול האחד המיוחד ומשם הברכה נשפעת. והורנו שהשם סודריו עשרות כלומר מתגלגל מעשר לעשר ספירות ומערכיו מאות כלומר מן אות לאות והיא מערכת צירוף האותיות. וסתריו אלפים ורבבות כלומר מן אלף ועד יוד. ועוד כ"ו פעמים כ"ו עולים סתריו, והנה י"ה פעמים י"ה מחוברים עם ו"ה פעמים ו"ה עולים מערכיו, גם ו"ה פעמים יהו"ה עולים סודריו, ושלתם פו"ר שמו משולש ומפורש. וכן י"ה פעמים י"ה שעולים רכ"ה, גם י"ה פעמים ו"ה שעולים קס"ה, הכל אנדרוגינוס והם זכר ונקבה. ועוד י' פעמים י' הם קו"פ, ה' פעמים ה' הם כ"ף ה"א, סודם הרופא וזה דבר אלהים. בפרי, עולם עולם, עלול מעמו. ועוד ו' פעמים ו' הם למ"ד ו"ו והם פ"ו, ועוד ה' פעמים ה' הם כ"ף ה"א. והנה סוד כולם קפ"ו כפ"ו פ"ו כפ"ו, וזה סתרם קוכין כוכין כוין כוכין. וסוד כל אחד נקודה מחוברת אל אחרת. והם גם כן קכו"ס או קלו"ן ר"ע או טוב והנו פועל מגלגל כולל מולל והוא על כסא ועל הכסא עלו. והנה כוקיף הוא אדום ואדם, והנה קינכו חמשה גם כוני משפך

והוא מכשף והוא הטבע, וזה מקום והוא מוקם מנעלם מעולם וזה מומך. חבר הכל ותמצא על מקומו מקומו.

הנה כבר גיליתי לך דעתי וכבר ידעת שהשם הוא הפועל"ל באר"ץ טוב ורע. ואמנם כך כתבם והם בני בתי, והנה דעתי בן ביתך ואם אתה תלמיד הגון תמצא מקום רחמים והוא גלגול מעולם ועד עולם. כי השם יהיה והיה והיה מעולם עד עולם וזו דעתי. והנה מקומו מעל עולמו ופעלו מעל עולמו גם כל זה דעתי. והנה בזה דעתי ודעת כל חכם שוות, ואמנם מעולם עולם ועולם ומעולם המציא עולם וממציאה המציא מציאה. והנה הנמצא הוא הממציא והנמצא המציא עולם. ומחכמה ובינה המציא חמה ולבנה, וכן המח והלב והכבד אחד. ומהמלאכים המציא מלאכי חבלה והם מלאכי האדם, וממזוי המציא מזוי, והמלאכים מצוים המצוה ומצוי ממזוי הם מאין. ועל דרך האמת כל נמצא מאין המציאו וזו היא דעתי. וכל משכיל ידע דעתי בעיינו בה.

ואחר שפירש השם ית' לרזיאל וזכרו סתרי שמו עוד הודיעהו שלכבוד שמו ישוב וירחם על עמו. ואמר רזיאל שהוא קרא בהשבעות לעם הקדש במקומות הרבה לקדש את השם ללמדו וללמדו כראוי, כמו שאמרנו למעלה בעניין מצות קריאת הספר בכל שבת פעם אחת כסוד פעם אחת בשבוע. ואמר לעם בשם השם שכל חשקי חשק שמו ישמחו בו תכלית שמחה. כעניין ויהי "דוד מפזז ומכרכר לפני (הארון) [יהוה]" (שמואל ב' ו טז). ואע"פ שנאמר על מיכל אשתו "ותבז לו בלבו" (שם). כי על כן

לא זכתה לבן ראוי למלך, וזכתה בו בת שבע. והמשכיל יבין זאת. וכן חייב כל משכיל שלם לבזות דיעות ההמון בענייני כבוד האל ולכבדם כשאר ענייני הבליהם אשר לא מעלים ולא מורידים כי המה הבל. רק רזיאל פירש עוד סוד השם יותר באומרו מפורש כי שם יי' הוא כבוד יי' והוא חש"מל מש"לח את השעיר המדברה, וזה כולו מבואר. ועוד פירשו יותר ואמר כי השעיר הוא השרף השורף את הדם ועל כן נצטוינו לעשות לו מה שידעת ביום הכפורים. והעיד עליו עדים כי שם יי' הוא גאל ישראל וגואל יהודה. והשלים הספר ואמר, וכל ישראל ויהודה הכינו לדרך צידה וכו'. ואמר כי **"גואלנו יהוה צבאות שמו קדוש ישראל"** (ישעיה מז ד).

חותם ההפטרה

דע שאחר ששמתי זה הספר לחותם לכל הספרים בכלל גם שמתיו בפרט כדמות חותם לכל אחד ואחד מהם, ראוי הוא לי שאפרש בו מה שאפשר לי לפרש ממעלת ידיעת השם הזה הנכבד שהוא באמת השם המפורש לבדו. לפי שאי אפשר לברר בשום צד כללי ופרטי יחד מה שיפורש מזה כמו שאודיעך בו

קבלתי ודעתי, עד שתשיג ממנו עם ההשתדלות הראוי וההשתכלות המעולה מה שהשגתי אני ממנו בע"ה. ואם יעזרך השם תוסיף גם כן כמו שנאמר **"תן לחכם ויחכם עוד הודע לצדיק ויוסיף לקח"** (משלי ט' ט). וידיעת השם היא המוציאה שכלו של האדם מן הכח אל הפועל. ועל כן לבי שמח במה שהשגתי ממנו ואם הוא מעט הנו אצלי הרבה אחר שנודע לי שידיעתו היא תכלית ההצלחה האנושית אשר בעבורה נברא בצלם אלהים ובדמותו. וכאשר שמחתי עם מה שהשגתי ממנו הניעתי שמחתי עם השגתי הקצרה לכתוב ממנו מה שיועיל לזולתי מן הראויים לזו ההשגה, עד שתגיע לנפשם ההצלחה המעולה האלהית כל איש ואיש מן המעיינים כפי מה שהוא.

והנני מחל לדבר בשם השם ית' ויתע'. תחילת מה שצריך שתדעהו שהתורה הקדושה אמרה **"ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמינו כדמותינו"**. ואמרה שהאדם נעשה ונברא בצלם אלהים ובדמות אלהים, ולא זכרה שישנו נברא בצלם שם המיוחד ולא בדמותו, ולא זכר לו לאדם צלם ולא דמות. ועניין **"ותמונת יהוה יביט"** (במדבר יב' ה) אינו מזה המין, כי אותה היתה אמיתתה נבואה למשה לבדו ואינו עניין כולל המין בזה. וזה סוד המצאת האדם והוראה על מהותו. ומאמר **"שפך דם האדם באדם דמו ישפך"** ונתינת טעמו מפני שנברא בצלם אלהים, עניינו לפי הנסתר שאם ההורג גוף זולתו ומפריד צלמו האלוהי ממנו הוא חייב מיתה, קל וחומר ההורג עצם אמתתו ואינו משלים עצמו שהוא חייב עונש של שופכי דמים. ועל זה רמז באמרו **"שפך דם האדם באדם"**.

ואמנם סוד אלהי"ם הוא י"ה מל"א. וסוד א"ל מ"ה, י"ה מא"ל,
 והנו מל"א הו"ד, באד"ם ובא"ל. והנה אלהי"ם, בד"ם ובל"ב,
 אבל נבד"ל, והוא מבדי"ל, מ"ח ול"ב, ומחל"ב, ומחב"ל. ועליו
 נאמר הללויה"ה, הי"ה הי"ה הו"ה יהי"ה, והנו בכ"ל לב"ב,
 ונקרא הכס"א, גם הטב"ע, ולמו"ד, ומול"ד, כו"ס, פ"ו, פא"ה,
 ממא"ה, מ"ם ה"א, מו"ם, והכה"ן, והליל"ה. יסוד"ו גבו"ל
 אד"ם, אלהי"ם, בל"י ד"ם, מבדי"ל, הכונ"ה, כנו"י, כוי"ן. ועוד
 אלהי"ם, אלימ"ה, כמו"ך, ימו"ל, המהו"ל, המוה"ל, המטב"ל,
 הטב"ע, המבל"ט, א"ב וא"ם ל"ו, הבטל"ם. אלהי"ם, המבט"ל,
 הטב"ע, המוגב"ל, הי"ה אלהי"ך. והוא גלג"ל יו"ד, גלג"ל
 ההו"ד, גלגל"ך, כגלג"ל, נבד"ל. והנו גלג"ל די"ו, גלגל עשירי,
 תרו"ן, ששו"ן, טפ"ה ראשונ"ה, הגו"ף הראשו"ן, גלג"ל
 עשירי, גלג"ל שמרי"ם, שמ"ר גלגלי"ם, לדרו"ש הפל"א,
 לסב"ב המפלאו"ת, מפלאו"ת הטפ"ה, הארמי"ת, הרמאי"ת,
 התרומ"ה, התמור"ה, מהתור"ה, הגוזר"ת בכח"ה, גזרו"ת
 היהוד"י, מצל"ם ודמו"ת, מלמו"ד מצו"ת, ומלמד"ת עיו"ן,
 מלמד"ת קבל"ה, מור"ה בחי"י שע"ה, חי"י רג"ע שנ"ה, כ"ח
 ספיר"ה גימטרי"א, החמ"ש לארב"ע, הארב"ע חמ"ש בכ"ח,
 הארב"ע לחמ"ש.

כל אלה השערים שפתחתי לך מסוד אלהי"ם הם התחלה להעיר
 לבך אל מה שיבוא אחר זה. והוא שצריך שתדע כי השם
 הראשון ה"ו י"ה, והתיבה השנית ה"י ו"ה. על כן צרף הראשון
 ותמצא כי ה"ו ה"י, וצרף השנית ותשיג כי ה"י ה"ו, והנה לך

בשם ארבע צורות. וסוד צירופם יהו"ה יהי"ה והו"ה והי"ה. וכשתערב תוכם הפוך מן הסוף עד הראש תמצא שני שמות ישרים. ועוד אם תערב ראשו וסופו של הראשון עם ראשו וסופו של אחרון תמצא שם אחד ישר. וכן תעשה לשנים האמצעים ותמצא שם שני ישר, הרי כולם ארבעה שמות ישרים. ועוד אתה צריך למצוא ארבעה שמות הפוכים, ועוד ארבעה שמות ישרים. צריך אם כן שתגלגל השם עם כל גלגוליו תחילה באותיות לבד ואחר כך בתיבות כל מה שסובל לפי מערכותיו, ויעלה מספרו י"ב שמות שלמים מגולגלים ומספר אותיותיהם מ"ח והם חתומים במח"י. ויורה שזה השם מחי"ב הדומ"ה המוד"ה וכל נמצא בשמו יחתם. ואמנם הוא מ"ת בחושי"ם וסודו מט"ה מתחד"ש מהד"ם מתחד"ש, ומספרו חד"ש והוא חד"ש מחשבותינו כי הוא אינ"ו גו"ף ול"א כ"ח בגו"ף והוא עול"ם עליו"ן, והוא חד"ש, בשב"ח, בי"ש, הו"א רו"ח אלהי"ם, אלה"י המחזור, ואלה"י המזר"ח, אח"ר זמנ"ו, מחנ"ה רבו"א, בור"א הכוכבי"ם, חמ"ר נבוא"ה, מרא"ה בנבוא"ה, גלג"ל מדב"ר, גלג"ל פוס"ק. וחבר שי"ב שסודו חד"ש, ש'שת ימי בראש י"ת עם מ"ח תמצא סוד מחשב"י, ח"ם יב"ש, במשי"ח, שנ"י, חבר אליהם עוד י"ב הרי מחשב"י ב"י, שד"י מח"י, חיי"ם ורחמי"ם, שב"ע, ספירות לים ב"ה, שבעים ספירות הלב, ספירת העמ"ר, ספיר"ת החש"ב, ספ"ר החש"ק חד"ש, ש"ם המיוח"ד ש"ם חד"ש, ספ"ר חד"ש ספ"ר החיי"ם, וקורא לך שם חדש.

עיין ושמור וקבל בשעה שמכנסין פז"ר מאמר"ו כי נוריא"ל
מאמר"ו ממורי"א רצו"א ארמו"ן רמז"ן רמז כל רמזים. והוא
הרב"ץ במהר"ן פורי"ה בפרי"ה. ושוב סדרן בחד"ש ארבע"י
א"ל. ואחר שתגלגל השם ותכיר דרכיו בלא נקוד השתדל
להבין בנקודיו ובגלגולים. ועיין במה שנקוד בו השם בספר
חיים בשלש צורות ואל תנקדהו בשוא. ודע שהמנוקד שם בשם
בן י"ב הוא לכסות סוד נקודו. וגם בשם הנקבל הנחלק לדי'
חלקים הכתוב שם בחציי השמות צריך מעט קבלה להזריך
השכל ידיעת סתריו. ואמנם נקודו שלם בתכלית השלמות לפי
הראוי לשני שמות ישרים והפוכים ואין במ לא תוספת ולא
חסרון, והם חמשה נקודים שהם במקום חמשה צלמים הבאים
מן כצמנ"ש. ורמזם **"יהוה קנני רי'ד'ק'מ'מ'"** (ראשית דרכו קדם
מפעליו מאז) (משלי ח' כב). ונשאר מן הנקוד פ"ס כנגד ל"ח והם לפס"ח
לקמ"ח לנצ"ח. חלקם לחציים למאזני"ם ובפל"ס ובניס"ן ויעלו
סודיו פ"ט פ"ט, גו"ף גו"ף, מדמ"ה מהד"ם. וסודם מקוב"ל,
פ"ו ופ"ו, צל"ם ח"י, ע"ץ ח"י, כס"ף ח"י, פ"ס כח"י, מני"ן
חי"י, חפ"ץ, קע"ח, חצ"י סבו"ב, יסב"ב חו"ץ, מסב"ב סבי"ב,
מגלג"ל גלגו"ל, מגלגו"ל גלג"ל, מסב"ב ע"ד, סבי"ב חצ"ו,
ע"ד לע"ד,

היד"ע העי"ד,

החול"ם החלו"ם, גו"ף החלו"ם, הגו"ף לוח"ם, המדמ"ה
מוח"ל, החכמ"ה והגו"ף, והבינה והמדמ"ה, כ"ח במאזני"ם,
ובפל"ס, כ"ח בפס"ח, ובניס"ן טי"ט בקמ"ח,
ובענ"ן.

וידוע שאין בספר הישר שמות מצורפים אבל יש שם רמזים עליהם ועל דרכם. ויש בספר החיים רבים מהם. ויש גם כן בספר עדות שם בן מ"ב רמוז בראשי פסוקים. גם יש רמזים בספר הברית עליהם. ויש בספר איש אדם השם הגדול מצורף ורמזים רבים שם גם כן עוד וגם גלגולים. ובספר המליץ אין שם שם קבוע מצורף שלם רק רמזים.

ובכולם תמצא שם הקדש שהוא שם המפורש שהוא שם המיוחד מצורף ומורמז ומנוקד בשינויים רבים והם כולם יורו על ענייני דרכי השם ועל פעולותיו הנפלאות ועל מדותיו הנעלמות ועל חקותיו המבדילים בין קדש לחול ובין אור לחשך ובין ישראל לגוים ובין יום השביעי לששת ימי המעשה שהורו על האומרים כי סדר הבדלות הוא אמונה ובאמת כך הוא סדרם הטוב קדש נלחם עם חול שהוא חוש דלק, קול חדש, דל חושק, וסודם ד"ת ד"ם, חתם, דרך דרך, רוחי רוחי, יטהר יטהר, טירה טירה, ארך וארך, היראה והיראה, הראיה והראיה, וסודם היראה והגבורה.

	אור וחשך,	
ואחר שהיה,	שאחר הו יה,	האש והירח,
	שהיה,	אחור
	הראיה,	חוש
חוש		שטר חוזה,
	טרזה,	

חוט שזרה,
הנפש והגוף, כשירה, כשני הפכים,
לגמול וענש, ותענוג,
דתנועה,
שר הוזה"ט, חוזה שדרה, והרוח יש, והיש רוח, יש
הכר,
שהכיר,
שיחזיר, שם הנעלם, שם הנכנע, שם המסלם,
שם הקץ, קץ השם, שם הנקם,
צלם שעה, עץ עשה, תקלה,
עצה לשם, נקוד שלמה, קהלת.

ישראל גוים,
ראשי וגלמי,
גואל ישרים, שכר היהודים, שיר פי, שיר המילה, למדו
השירה,
פר ודיש, פר דיוש, פרדישו, מטטרון וסנדלפון, ששי
קשר,
שש, קרש, ק'ק'ק' ק'ק'ק', שש כנפים, כשש פנים, עשרים
עינים,
מדות שמי, שינ יוד מם, דמיון שמי, זין כף רש יוד, נפש
דיו
זכרי,
דמות זכרי, דמותי זכר, דמו זכרתי, עזרתי
זרעתי, זרע קדש, שמים וארץ,

מצרף ספר ההפטרה השכל

פזרת,	תפזר,	מאמרות,
אות וכן	כ"ן וכ"ן	פ"ל
פ"ל	פ"ל	פה למד
למד פה	עזריאל	יזרע אל
רזיאל		יום השביעי
ששת ימי	המעשה	
	אלה הם שמות המבהילים	
	כל מלאך ועיין במ	
חצי השם,	השביעי כלו,	משביע ההויה,
ואמתו,	בכנף אש,	בכנפי ארץ,
	בכנפי	הפור,
	יהו"ה המשביע	
	אדנ"י בצירוף	
ברוח אלהים קנא,	ברוח אליה מקנא,	אליהו מקנא
	בפינחס,	
	פינחס מקנא באליהו	
יום השביעי,	ששת ימי המעשה,	

וידוע שאין כוונתי בזה הספר לכתוב ענייני השמות לפי דעת כל אחד ואחד מהעניינים, אבל כוונתי לרמוז קצת ענייני שמות שחשובים לשם כפי מה שהם. ואין ספק שלא ימצא אדם בדור הזה מאנשי דורנו מן חכמי התלמוד שיוודה בדברנו, אך יקשו עלינו על מה שהוא מפורש, וישאלונו כמה הוא נסתר ונעלם

ויורה כל מאמין מקובל. ועוד ראוי שתדע כי השמות דומים בענייני הרכבתם לעניינים ההווים והנפסדים מצד אחד. ואמנם הקיימים קראום החכמים מעשה מרכבה והאחרים קראום מעשה בראשית. וסוד זה תרפ"ב עברי"ת וסוד זה שב"ט על הדרך ואני עברתי על הדרך ומצאתי. והנה הדריכני הדרך האחד בזה אל קריאת הספרים והשני אל חכמת הספירות והשלישי אל מערכת הספור. ועל זה כשתדע את שם בן י"ב קל הוא עליך מאז לדעת שם בן מ"ב, וכשתדע שם בן מ"ב קל הוא עליך לדעת שם בן ע"ב. ואין צורך לדבר בו בגלמי הצירופים הנה כי הם סבה לאשר יבואו ויהיו לסמנים בכל מקום. ועתה שים דעתך להכין מערכות חמשה שמות הקדש הנכתבים בספרי הקדש שאינן נמחקים אבל הם נחקקים, כלומר לאופניהם מתגלגלים השמות הידועים הקדושים והטהורים הנכתבים בספרים. אין לי צורך לכפלם פה. אמנם מה שצריך להודיעך מאמיתת דרכיהם ומערכתם הוא זה ודעהו אם תרצה.

כל שם שתמצא כתוב מן השמות הקדושים שהם בעלי תיבה אחת חלק חלקיו והפשט הרכבותיו בכל מה שתוכל עד שתביאהו אל שם שמספרו פחות ממנו, ואחר כך ראה מה נוסף מזה על זה דמיון זה,

שם צבאות קח כללו

והנו ש"ר של"ט	רא"ש לח"ש	ש"ר אשל"ח
תש"ק ט"ל	נפ"ש אח"ת	ש"ו"ב
לרא"ש		

לרא"ש.

רחמי"ם

וכך חלק עד שתמצא ממנו שם שדי הוצא שם בשם וראה כמה נשאר מזה על זה ותמצא תוספת צבאות על שדי הוא אל"פ למ"ד. ותוספתו על אל שדי יפסד אבל תוספתו על שדי שהוא אל עם דם לא יפסד. כי הוא מדע מאל מלא העגול ובהיות שדי על פה הקף הפנים לא יפסד. ההויה סודה אל וחותרמה ויה"י והנה אל מורכב מן ההויה הפשוטה המיוחדת. כי כל מורכב, אחר שחוזר אל היסודות אשר מהם הורכב הנה נשאר אתם ועוד מתגלגל מהם וחוזר אליהם תמיד חללה בסבוב ובעגול ובגלגול, וחמרו הראשון קיים תמיד וצורתיו וחותרמיו מתהפכין מעת לעת. וזו היא בעצמה דרך המספר, והאחדים יסודות לעשרות ולכל מספר אחריהם, והעשרות למאות והמאות לאלפים והאלפים לרבבות וכן עד התכלית חללה. ואלה כולם ספירות ולהם הרכבות וסודם הפנימי הרוחני סוף תוך ראש כ"ף חוב"ה וכ"ף זכו"ת צעק"ת ע"ת ק"ץ או"ר נבר"א קדמו"ן אב"ן ארו"ר מע"ץ ע"ץ ארו"ר מאב"ן או"ת מנוק"ד מנב"א י"ש מי"ש שכ"ל מרא"ה הנבוא"ה שד"י שמ"ו שמ"ו מטטרו"ן שב"ח משב"ח חש"ב מחש"ב מצי"ר יק"ר מיק"ר ק"ר מק"ר הי"ה אשמ"ר המד"ע הדמיו"ן המקר"ר וזו היא דרכו,

י טחץ וְה רגב אָ

בַּיַּטְּ הַיָּאָ וְ הוּאָ
טַבֵּי

וְ וְ

תתחיל מן אי' וסיים חללה בה גם כן שכל דבר נספר או
נחשב ממנו נאצל ואליו חוזר ועל כן הוא ראשון והוא
אחרון הוא ראשית המציאה והוא תכליתה וכן תעשה
לעשרות ביושר,

י קָלִם נִסְ עִפְצָּ
ק'

וכן למאות

ק' רִשְׁתָּ דָּים וְ הַאָּ

וכן כולם

והנה מן אל"ף אתה מתחיל ובאל"ף אתה מסיים.

טוב טוב טוב טוב

חיי"ם

הנבי"א

מיוח"ד

חכ"ם

הנה כבר התבאר לך מזה כי אל"ף הוא בעצמו ממלא אי"ק שהם דבר אחד וכן הם כמו כן ראשי תיבות

עשרה

אחד

מאה

אע"מ אי"ק אל"ף הכל אחד. ודע כי שער המאה אחד, גם שער האחד מאה. וכן שער האלף אחד, גם שער האחד אלף. וכן הרבבות עד אין קץ. וכבר תבין שאר מזה. וראה כמה מן אלהי"ם עד שד"י וכמה מן אלהי"ם עד צבאו"ת. וכן ראה כמה מן אדנ"י עד אלהי"ם ומן אדנ"י עד שד"י ומן אדנ"י עד צבאו"ת. ועוד ראה כמה מן יהו"ה עד אדנ"י ומן יהו"ה עד אלהי"ם ומן יהו"ה עד שד"י ומן יהו"ה עד צבאו"ת. ואז תבין יראת יהו"ה וא"ת אמ"ת או"ת אמ"ת עד הצלם.

ודע שאני אכתוב לך זה המספר בכלל וברמזים עד תצ"ט. מן הא' עד הב' ט"ל יהו"ה אח"ד בבא ובנב נב אחד ה' בא ה' בן אבד"ה אב"ן וזנ"ב זנ"ח אדנ"י ואנ"ח, וחנתי את אשר אח"ן ורחמתי את אשר ארחם. ומן הא' עד הג' ט"ל כ"א והם ס' חברים ותמצא צ"ט סגול סלט. ודע כי זהו המספר הכללי להם כ"ו ס"ה פ"ו שי"ד תצ"ט, והם השמות שאינם נמחקים. גם כ"ו נגזר מן ט"ו, גם כ"א נגזר מן ט"ו, גם כ"ו מן כ"א, וכולם נגזרים תחילה מן י"א שהוא ו"ה. גם מן י"ה ומן יה"ו שהוא אהי"ה ומן יהו"ה, כי א"ל בעצמו הוא ההוי"ה. ויהי יהיו יה א יה וכן אלוה הוא יהיה והיא היה י' יצא י' יאמן י' מאין אלף האמינה

האמין הפלא

מלאך הפליאה	מלאך עונה
ברך	רכב
מלאך סמאל	
סך מלא מלא	
ממ לל	ממלא ממלא
פלא	אלפ
רכב ברוחו	בו הרגו ויראה רכב וגבורה
ודע כי מן הא'	ועד הד' פר"ה
ויעבר יהו"ה שד"י	
י"ה ימצא	והו ימצא
יה המצאה	והו המצאה

ומן הא' ועד הה' תגע בידי שם קטן שם העולם הבא בשם נקבה יהו"ה שד"י קטן יהו"ה קטן אלף למד הויה נקדה לא יפסד העולם הבא יהו"ה שם יהו"ה שד"י. ומן הב' עד הג' כלומר כ"א אהי"ה. ומן הב' עד הד' זיוו ממחר ממרה כואב מדבר חכם מראה חיים. ומן הב' עד הה' דלת כחות המשפט כחות ס"ה חותם אדם שם קטן צבאות. ומן הג' עד הד' רכ"ה כרו"ב ברוך אלהים עץ חיים. ומן הג' עד הה' תי"ג קפ"ה הפני"ם. ומן הד' עד הה' אל"ף למ"ד והסוד שדי למד פלא. וכאשר ראית והבנת מאלה כפול וחבר והפשט והרכב הדברים ותבין סודם.

זה הפירוש כבר כתבתי בו מה שרציתי מכלל הדברים ומפרטיהם וגם הארכתני בעניינים ובצירופים מבהילים דעת הרואה אותם בתחילת מחשבה. ואני כוונתי אל היותם מועילים לאחד שלם מעולה, ואם לא יועילו לעשרת אלפי אלפים פתאים

כי האחד ההוא אצלי הוא שקול כנגד כולם, ומשה שקול כנגד כל ישראל, לפני משה לפני חמה לפני יהושע לפני לבנה. וחיה אחת יש ברקיע ששמה ישראל וחקוק על מצחה ישראל. וצורת יעקב חקוקה בכסא הכבוד, והאבות הן הן המרכבה, וכל ישראל ערבים זה לזה. ויספיק לך מה שאמרתי בזה, ועיין בכל דבור ודבור ובכל עניין ועניין אולי תבינהו ותכיר בו סוד

יהו"ה	והי"ה
יהו"ה	
ע	מ
ד	
בנל"ך	ואע"י יע"ו

האות

את פי יהוה קדשתי מהזו (מא) מיום דעתי שמו עד היום הזה
ועוד אתקדש בשמו ועל פי קדושתו אחיה באמת:

בשמו נשבעתי מהזו כי בו אשבע בשנת שבע למלכות
משי-אח אדוני המהפך בשמי גבבה לקש:

גרדליא בן שבלדליא קראני יהוני בשמי המחדש המתקדש
בשמו המתחדש מקדש על פי מסגר:

דקרתי בחרבי לבות מכחישו וחנית לשו-ני היה שמו אשר
בו הרגתי מכחישיו וא-מית אויביו במשפט צדק:

הפכתי דרכי עול לדרכי יושר בכח השם הנכבד וה-נורא
המשגיח ביודעיו אשר בארץ:

ואתנבא בשמו מרבע ומשלש בהיותי בבית דרום בעלית
קיר קטנה ביד יוסף:

זכור זכרתי שם יהוה אלהינו מפרש בפי ומיוחד בלבי
ולש-נים חלקתיו מרבע:

חצי השם ביט שמו וחצי השם ביט שמו אלה מזה ואלה
מזה וכלו חקוק על גס:

האות

טיב אותיות היו חצי שם אחד וטיב אותיות היו חצי שם
אחד ובם ארגון מנצח כשטן:

יב זב בזבי הורג ליגטו בא טילו בא טילו מגטו גיתלו מלך
השדים והוא ואוב כשפם:

כל משל ברומי זעירתי כשל כחו וחלש תקפו מיום מתן תורה
והלאה ואין בשבטיו מושל:

להרג באו שדים ושעירים נהרגו ולטבח נתנו כיום מגדולם
עד צעירים על ידי מלך נער ורך:

מריבו מת ברומי במריו בכח שם אל חי וקיים כִּי י- הוה
נלחם בו דרך יבשה ודרך ים פי:

נגד יהוה ונגד משיחו יהיה לכם לאות ולמופת ול-עדות
נאמנה כי נצחנו על פי שמביט:

שישו ושמחו משכילי עמי כי יהוה שוכן בקרבנו ולבי
בקרבי היום הזה על זה שש ושמח:

האות

עין רואה ולב שמח ואזן שמעת וכל הגוף מרקד ורגל
תעכס וכל אדם מכרכר ומפזז:

פה מדבר בלשוננו ולב עונה ממעונו לב מלחש ברצוננו
ומוח מקבל רעיונו אזנו ועינו דמיונו:

ציר נאמן זה שלח יהוה לכם ישבי אי גבורה להצילכם מיד
שלוחי תועבה:

קץ השקץ הגיע וחורבן עובדי שתי וערב הנה בא כי יהוה
בוחר ומנסה בשמו לב כל עובד:

ראה ראו אנשי אי הראי העזר האלהי היוצא מסינים נגבה
וימה לשפך דם וגוי להרג:

שם יהוה צבאות הוא מעריך כלי מערכרת (ר' נוסף) מחנותיו
והוא מסדר סדרי צבאותיו ונוקם מאיב:

תו הוציא יהוה משכיבי אישו ומ-חררי קצפו ואש הלכבות
הוציאה מנרתקה ות-צא:

האות

אויב חצי שם ה-שם שרש אחד הו ב-ראש חדש פעלו
מתגלה עם היותו מתכסה בסופ:

כרת ברית לשמו לקדשו לעין כל חי ולעיני השמש ולעין
הירח עד אשר יודע בארץ:

*

על כן כה אמר יהוה אלהי ישראל אל אל תיראו מ- אויב כי
אני והו נלחמים בו להציל לכם מתחת ידו:

רק אל ירך לבבכם בקדשת שמו הנו-נקם (נ' כפולה) נקם
בריתו: שיתו לבכם אנשי הא-י לדעת את יהוה אלהי
ישראל בשמו והתעוררו בו להשכיל באמתו:

חיי כל חי מדבר הוא והו מחיה המתים ומושיע החיים
בטל רצון (נון ארוכה) ובגשם נדבה:

מי הגיד מראש לבני ישראל כי בשם יהוה יגאלו כי אם
משה בן עמ-רם בן קהת בן לוי בן יעקב בן יצחק בן
אברהם:

כאשר זכר בספרו שם אה-יה אשר אהיה ואמר להם אהיה
שלחני אליכם (מ' פתוחה):

האות

יהוה אלהי צב-אות אות ישראל רחם על עם קדשך וק-
בצם בעיר מקדש-ך למען שמ-מך :

למען קדש את שמו לעין רואיו ולמען הזכירו ב-קדשה
ובטהרה אכתבנהו מפורש :

הנה השם הגדול והנורא מרבע ומשלש חקוק כאשר הר-
אני יהוה אלהיו :

והו ילי סיט עלם מהש ללה אכא כהת הזי אלד לאו ההע :

יזל מבה הרי הקם לאו כלי לוו פהל נלכ ייי מלה חהו :

נתה האא ירת שאה ריי אומ לכב ושא יחו להח כוק מנד :

אני חעמ רהע ייז ההה מיכ וול ילה סאל ערי עשל מיה :

והו דני החש עממ ננא נית מבה פוי נממ ייל הרח מצר :

ומב יהה ענו מחי דמב מנק איע חבו ראה יבמ היי מומ :

תג צבאי עקר שכנדי בגט שר-טן תג צעק לזפק בטן גוי
חצי קשת :

האות

גיד קטן חקק שכ-בת זרע שתי וערב גג שטן גלן בצ-פית
איק טצץ:

גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב והו אגוד יעקב:

לי-ישועתכה קוינו יאהדונהי:

*

היום הבא יום הדין הוא ויום הזכרון נקרא ועת המשפט
הגיעה וזמן ה-קץ תם ונשלם השמים יהיו ארץ והארץ תהיה
ש-מימית כי אלהי המשפט יהוה שמו ודינו דין אמ-תי
ומשפטו ישר:

ובתארי שמותיו יגלה פעלתיו וב-התיחד שמו יודי-ענו עצמו
ושפע דברו ישמח לבבנו ובהכירנו רוח קדשו ואור מאורו
נחיה חיי עד ולמה לנו חיי הבל בלעדיו הלא פרד ממזר חזק
בגופו מאדם ובריא מבן אנוש:

היו היודעים שמו נאנחים על שכחתו ועתה למי גיל למי רון
למי שמחה למי ששון למי ענג למי הוד כי אם ליודעיו
המכירין באמת וב-תמים דרכיו על כן כל דורשיו החוקרים
סתריו בואו ואודי-עם סגלות תעלומו-תיו בספר סגלה זה:

*

ו

האות

התקוה	ימי
התאווה	ותו
נפגשו	
השמחה	ימי
התוכחה	ותו
נפרשו	
הנקודה	ידי
המדה	וכף
נדרשו	

כי הצפוני נגע בדרומו והדרומי פגע בצפונו :

רוח אל רוח קורא בשם וכח אל כח מדבר ומלחש עד היות הכל נשמע אל החלק והחלק נמשך אחר הכל שוכן למעלה הוא הכל על כן ההא מתנועע מהנקודה המיוחדת הכוללת העליונה אשר אין שניה לה בנקודות :

שתי נקודות היו זו תחת זו משמ-שות הגולם הא-חרון הקטן בעל המרכבות כולנה אשר צורתו צורת סמ עגלה ומרב-עת בעלת ראש סתום וזנב פתוח וכתר תורה על הראש ועטרת מלכות על הזנב :

האות

האות תאוה היא והשחק הוא החו-שק לדעת חפץ מניעו הנותן חסדו לרוחו ורחמיו לכחו למען ישר פעלו סלכות בראשה ותורה בזנבה לעת ותורה בראשה ומלכות בזנבה בעת והאות והנקוד והנ-גון מגלים סוד הדם:

כי החשמל יוד שמו ושמו כשם רבו המצירו כלו מלא עינים רואה ואינו נראה מנהיג כחות הנכראים והתנועה הממהרת כדכד שמה ולכל כד וכד מהם שתי נקודות אחד דרומי ואחד צפוני קשור זה בזה ובם איב אויב:

ואשמעה את דבר לב לבי וארוץ ל-עשות מצותו ול-קיים רצונו וא-עש את אשר חפץ ואכתוב שמות ואצרפם ואבחנם בכור המזמה וב-מצרפ המחשבה המיושר התהפך והמהפך התישר:

על אשר נהפכו בו לשונות שתיים אשר באו לשמש הלשון היהודית והן יונית ולעזית לקשור כחם מטה ומעלה בשתי וערב:

כי כחם על שתי וערב היה תלוי מחבר וקשו-ר במסמרות ועתה כבר נתר ונפזר כי מסמרותיו האר-בעה כארבעת פ-טישי לשון הת-פוצצו ונשברו ויפלו שריהם מן השמים למטה לארץ על פי הראש הראשון:

האות

ואני באתי ראשון לשום עטרת תפ-ארת על ראש ה-ראש
הראשון וזה שמו הנקרא כתר תורה על פי יהוה:

כתר עליון שם המיוחד על שלש מאות חכמי עול כי שרש
אחד הוא ושלשה ראשים משתלשלים ממנו:

ואו כדור מקיף סביבו ונקודה תוכו להודיע בו כח נפש:

אדם המקיף סביב גופו מבית ומחוץ ועל הנקודה שוכנת
רוח אלהים חיים המחיה כל הרוחות:

ובצאת רוח האיש לקראת רוח יהוה על פי המסע השמי
הנוסע פנים ואחור יסע כל רוח אחריו לשרתו אשר הכל
בעדו נברא:

וכל רוח מהרוחות עליונים או תחתונים ירוץ וישיש וישמח
במ-רוצתו עם הכירו ה-מסע הראשון היו-צא ממצר למרחב
ויר-חב כל כח בנסיעתו מן השנים עד השל-שים שהם
השלשה:

כי משלשה ושל-שים לשלשה ושל-שים טובב גלגל
השרשים המש-לשים יחד בשנים ועשרים אותיות:

האות

מחבור מספר אחד עשר הרכב כל גלגל וגלגל והו עד אחד
ואי עד אחד על כן האיר העולה ויורד בסולם הלבב:

הוא והיא דו הם אשר הכל תלוי עליהם ולפי הצורות הכל
משתנה ומתחלף לפי דמות צירוף הדרכים האלה כולם:

פצפם כמחמן זכי יצבך כצתל תלצא צע מתכך כתפצץ
זמעכיש צצגם צדיכת פלכמך פפוך כטך לממם יכץ סצפט
אצצת תמג אבת צגממת פיכלש פב גמסף כצסל פדיטק:

תטמסזי גצזם מעצץ צימלף פכמכץ חתכזגם זכך ימצפץ
פקטם צסבזי יטטת טמאיש צופמטי יממך צגסיהג פישמץ
צוט פיסמקיש יטדתמו ששפג תץ משי צם מי פי:

מימהו עק ביוהב רחלם יהתאם שיוהל ילהלך הזעם
ידקחור במיתה אהוהיך לויום יהלעוד יתא הש מטיו:

הלי להלכהז לאהז ברקאל והלי להת אראיו כשחהון נ
עהיהי ולאר שיהנח מניבוים ירצם הנח מניבא ביו:

מהיר חאמד מעזי מהינף מננע הדומ עע סיו מהיר חאמ כל
יולאר שיהנח מינפל כלהה מיהל אהך אלמע סיו:

האות

איא מטט ויכ דאר שוי אנם נלש קאה ידא לוש וטו דים
לטנ דשו יאש והו אאב ליר אטל נשמ דאר נדא טגם דלנ
לפא:

נשר פנו וומ שני דאנ ויו דטא ליל ואמ שור אנק דלו יאנ
ודב שני אמי אונ נלט דאו יאד דנב ידו דיי טייט רקו:

ששר אונ יפו ללפ ואו שבא אור מנט ולי דוט שפו קאד
ושל רונ ויו אדא יאי נדט אוי דרא לשפ אוו נפש ורו בטא:

דנל לאמ נאר טשפ אוו ייר לצש ובק שאו אדא אופ שדר
טשט יור דפו דרנ דטש טני דאל שדש ארא יטג לנו ואא
שאש:

קיפנת ייטיל פאיטש ונאשא דווום פטקאי טואיא יטנינ
נשמים אושקו נ פאון קוטאב לטונו ואפיר סשורי טי שיא
ומטשש ת נואד יאטיי אנו קן וינוט אתאשו ולבלש פירתף
דאיא פק קטן:

טשווט וונפי נטקיין אואאן ושויי מיטטק רפונט ואנרן
סוטיק אפ איי טאגכא וננני ניית פתפטק וסיהי שאקשט
טיטמי וקאנן נששית טוקשל וטווש נסתלא ארופא זמשאי
רוקיש אאפקא:

האות

יוושק לפטטש יאיקי טישיר ופי נש נינשק קנטיי יגיטא
פאשני רוניך פטילו טשכור יו טאי שלאנם ייקוט נצאטי
אנווש פיק טן וטייט אפששא פריאא יומני שפ ווד וישטא
טקיוט ושנטא:

אנשר יששן אדרל מפאל טנוא טוכם וויך יופא נמור דשלט
אנלש דיפף שרוא ואאו ינוו אושי ניבי מואד נדאל לטויך
שארש קלמו אינב הלטק יווש:

דאלא אמיו לשדא וווד שרטא ואשא טנפו וקופ דרקש
יאלד מוודר ליוט טאשש נגלט דורי שדוו ובנר ישוד אניפ
שיוו ואדד דמדר ויאן אאיד אואט:

בניש לננט ילדן רטטי אדאד טאוא לויל נידש שארכ
מדאש דדלא אנשר רבפא ניאי דדוט אורג טדנל גיפן מישו
דטוו לירא נטוא לרבש פקטא אואש:

פעפש אשדשר האב בעיא אעלה לתעך עץ שלאם אלפעע
השצאבם מעעט שעחב אלפת אש אפ פועא גאותש ששיב
אעק עף גכע עללשט כילע טששלפ באחמף יטש קפא
עקתף חב גם:

לגשק הבטעה ששצעע עבש תפפא שאעד לאהטש
היאבשע פעפם גשעקי הב בגגל גשך במעופ שגבב
ששאעט קבוט פבם שע עהגפב קשסבם בגח לשהקם
פטלע שמבוע שש בפב:

האות

ומו יעד סעה עסא מיין לון אמם כהף היין ארי לחה האם
ימו מכי הלע הים לוד כלם לאא פרח נשר ייי מהה חנם:

ותה יאל ברי אאל ביה יוו נכל משא חחק נהר הוב מנז צנה
רעא יהל מיו וזה בייך יול נלה מאל חרי נשל היה:

והו ילי טיש מלם שהא הלת אכה תהי יזם דעל ומח עיר
לדב הקה יחו מוי ורב יבק ומע ליו כהה יתם האי והם:

ווו מתה והו ייי עאל דלי סבט ערי היש עאם סאל עלם
מבש ייה נהא ליה וול נות אנא מבך מלה כמת השא פאי:

החי יחו נקם אנד רהע ירל להו חום הבח המע אני מזר יצל
מנד והב מרה כעק יאה היי להח עלו המם ייו מזוי:

לוו והר דהב כבי ליב מכק ליו אום אלע פנל רלי חהו נמך
שאה רלה יחי ירת יים מנה השא הלי חהו ניה מהם:

וו הא יוד הא שם מצורף הוא והוא די בוא לאדם בדעתו
דרכיו להחיות עצ-מו בו כי ידיעתו היא סבת חיי עד
לכולנו:

על זאת אמר לב לבי ללבב לבבי לכתוב דרכי השם
מצורפים בדרכים הפוכים וישרים ניכרים לחכמי הלשון:

האות

אלה ואלה המה שמות מקדשים ומקדשים הרוחות
ומעוררים הכחות להשכיל הנאצל ולהבין בשפע העליון
הרץ להציל חכמי הארץ וחסידיה וצ-דקי תבל וישרי ח-לד
משאול תחתית:

הנה השם הנכבד והנורא בו נבראו הנגלה כבוד ומרכבו דם
שמו זכר ונקבה שם אב ואם בשם הגדול בכח שינ-נחתמו
יחד:

יוד מעיד על המרכבה דגבא זבא הא עד על גבא וו עדים
על חלוק השווי אשר אליו נחלק ההווי חצי בחצי כחלוק
זה אשר הוא ביחד:

גבא מתגלגל גבא משתלשל פנים ואחור כי רוח או עולה
ורוח או יורד:

על כן הא אחרונה שמה חותם שכינה ובה תלויים נבואות
ותשועות לכל נפש מדברת משכלת:

על כן כל משכיל מבקש נבואה ותשועה יתבונן בכח ההא
ויניענו ברוח היוד ויסיענו ממקומו ויתקענו יתד במ-קום
נאמן והמנסה יבחן ויאמין ויבין:

והמתבונן בשם המפורש המצורף בשנים עשר דרכים
בששה הפכים אשר חדש גדולה לישראל ישמח בו:

האות

והשממה והששון והדיצה והחדוה התחברו בלב כל דרש
את השם בשם יהוהדיהנוהי יהוה אל שדי יהוה צבאות:

יהוה אלהי השמים שמע צעקת בני יעקב וישלח מבשר
לעמו וזכריהו שמו:

הן העם המך אשר כל גוי שסהו וכל עם בזהו הן היום הזה
יום בשורה לו הוא:

וזכריהו המבשר רכב על ענן עב והעב עב טל והטל דק קל
והענן ככד מאד:

הן רכבו רכב אש וסוסיו סוסי רוח ומשרתיו ח-יות אש
ממללות:

אש וענן סביב הרי הררים סוב-בים ורוח המבשר מרע-יש
כל הארץ בדחפו:

די-נים ודברים מחדש לבו בקרבו ובמכתב אש יכת-בם
בעט שלהבת:

נורא ואיום כח העט והדיו דם שמו בקרבו וטפי טלו
משקים הארץ ומלחל-חים יבשה:

האות

ויבשת מצוי ממצוי והקשת חצים שנונים תורה עד אשר
יבקיע חלוני הרקיע בחצי חציו:

רוח החצים מרחפת בלבבות ושורפת הכליות ומפזרת כל
הרוחות ואין מרפא לגויות:

והרוח החזק המניע לב המבשר נפח נשמת חיים באפי כל
חי:

והרוח העליון רוח אל-הים חיים הוא והיא מעיר לב כל
חכם לשמע בקו-ל יהוה ולהשכיל באמיתו ולדבקה בו
ולהשבע בש-מו:

והמבשר הנה הובא ולא בא כי שנים עשר מנעוהו מבוא
עם בואו:

ויהוה ערך על זאת מלומדי מלחמות לכלות את כל אויביו
מפניו לפני הגלותו:

ואדני אמר לזכ-ריהו המבשר הרם קול-ך בעט לשונך
וכתוב ב-שלשת אצבעותיך דבר-י ה-ספר הזה:

ואלהים היה עמו לעזרה ויכתב זכריהו את כל אשר צוהו
אדני לכתוב:

האות

ויבוא בא מהר ואחר מגיד ומספר דברי אלהים חיים
ליהודים מולי בשר וערלי לב:

והעניי אשר אליהם נשלח ובעדם נגלה לא נתנו אל לבם
צורת בואו:

ויחלו לדבר עליו ועל אלהיו דברים אשר לא כן יתכן
לדבר:

ויצוהו יהוה לדבר לגוים ערלי לב וערלי בשר בשמו ויעש
כן וידבר להם ויאמינו בבשורת יהוה:

רק לא שבו אל יהוה כי בטחו בחרבם ובקשתם ויהוה הק-
שה את ליבם הערל הטמא על כן חרה אף אדני במ
לכלותם ויחמול על ישראל עמו:

ויבחר לו עת וזמן ליום בשורה ושמו יהוה עזי ו-היה
ביום ההוא יחפש יהוה בששון ובשמחה בנרות שבעה
ובמאורי אור חמשה כל ראשי ה-הרים:

ומצא בין האריות והדכים שה פזורה ורועה אין לה ולא
האריה טרפה ולא הדוב אכלה:

ויהוה מצא ימצא ראש הר גבוה ושמו הר נפל ועליו ישב
רועה צאנו עשרים שנים:

האות

עד עבור עת זעם ורגע קצף אשר בו ישן הרועה החדש:

בעת ההיא יעורר יהוה אלהי ישראל לב הרועה וייקץ
משנתו ויקיץ לבות ישיני עפר:

והמתים יחיו והצאן תבאנה אל נויהן ועוד לא תפזרנה:

והרועה ישבר מלתעות הכפירים ויקהה שני הדבים ויא-
סור צוארונותיהם לבל ירעו ולא יוכלון השחית:

לולא גערת אדני יהוה אלהי אברהם אשר ה-גיד אל זכר-
יהו ה-רועה איכה ישבר שני ה-אריות לא עזבו מהאיל-ים
איש חי:

כי הלבאים מלמדי טרף המה ואם לא יטרפו די טרפם ימו-
תו:

ועתה אחרי רצות יהוה להשיב את נדחיו אריה טלה ירעו
יחדיו:

ועתה אתם חכמי הלבכות דרשו את יהוה בלבבכם יום
וליל וחקרו אמתו ודבקו בו וזכרו שמו:

האות

כי בזכרון שמו חקוקה ומדברת רוח יהוה ובה נכרת
תשועת עולמים:

והיא נעלמת מכל חכמי גויי הארץ ומגלה ערות כשוף
מחשבותם:

ואתם עם יהוה סגולתו ונחלתו ישראל אחרי הבדילו אתכם
מהם להיות-כם חלקו לבדכם ויחד שמו על שלו-שכם:

מדוע תבג-דו בחייכם ותפריחו רוח-כם מכם ולכם
התפארת והנצח וההוד:

הכהן והלוי והישרא-לי שלש עדים נאמני רוח המה על
שלשת מעלות המדות ראשי שלשת העו-למים:

ואתם חיים בשלשתם חיי רוח כחיי שמש וירח וכוכבים:

על כן שאו עיניכם למרומים והביטו בעיני ה-לבכם לשמי
השמים וראו מערכות אלהים חיים כלן סדורות בסדרי
תורת יהוה:

ובהשכיל-כם בסדרי השמים תמצאום חקוקים על פי יהוה
אלהי הצבאות אל-הי מערכות ישראל:

האות

וכ- אשר נחקקו על פי השם כן נחקקו בכח המצייר דברי
הספר הכולל חמ- שת ספרי התורה:

משה חקק צורות העולמים בתוך עץ החיים אשר המכתב
החרות על הלוחות בדמותו בצלמו:

על פי יה-וה אלהי אברהם אלהי יצ-חק ואלהי יעקב דבר
זכר-יהו ה-רועה את כל האלה-יות ההם בספר הזה
וכתבם:

והיה כל הקורא בשם יהוה מיודעו והדורש חכמתו
ממשכיליו יקרא קדוש בקדשו שם אלהיו:

*

בשנת ארבעים שנה וחמש שנים וחמשת אלפים שנה
בחדש השלישי בחשבון הירח בשנה ה-עשירית למחזור
בחדש כסלו:

הוא החדש התשי-עי לחשבון השמש בש-נה החמישית
למחזורו בירח כסלו:

ביום הששי הוא אחד לחדש למניין הנחשב לשנות יצירת
ה האדם העיר יהוה את רוח זכריהו לשנות ולכפול ספרי
נבואותיו ולהשלים חצי הספר:

כ

האות

כי בתוך ספריו כתב ספר אחד והוא חצי הספר לרמוז לחצי השם ולחצי השם והיום האחד נשלם ובו השם האחד תם :

בעצם היום ההוא החל זכריהו הרועה לכתוב פל-אות חכמה ולחתום משכ-יות בינה על דרך אות-יות התורה :

מתוכם באר זכריהו השם המבואר ופרש השם המפורש ויחד השם המיוחד ושמהו בפי למדיו ולמדהו לדרשיו :

עד אשר גלה סתריו וקציו הודיע ודרכיו הורה לכל חכמי לב עד אמרם בו די :

*

די הוא לכל ידעיו וכל מכיריו ישמחו בו שמחת ראשית ושמת אחרית :

תוך לבם חקוק הוא ורוחם רוח אלהים חיים היא, הוא הרוח הסובב הלב והדם והכבד והמת והנפש :

והם כולם דן על פיהם רוח כל רוח הרוח עד הבקע לב כל שנאו מפניו כי רוח שנאו נקשר בשקר ורוח אהבו נמשך בחבלי אהבת אמת :

והנה האהב ודה והודה אל הרוח ונדבק בו והאויב בדה מלבו דברי רוח ונקשר במ :

כא

האות

על כן כל איש אשר ידבנו לבו לדעת שם קונו ויבקש סתרו
על פי דמיונו יפקח לבו ויכיר רוחו ורעיון מחשבתו :

ויהוה שלח לעמו רופא לרפאת מחץ מכתם בהודי-עו
לחכמיו שמו, וחכמי ישראל חלו והכנו בכל חלי וכל מכה
אשר לו כתוב בספר תורת משה אי-ש האלהים באלות :

ויאמר יהוה אל זכריהו הבריא לכה ואשלחך אל עם מוכה
לבב לרפאת חל-יו וצרי שמי וזכרי זה קחה אתך :

ויתן יהוה מ-תת חן ומנת חסד ביד ז-כריהו וילך בארצות
הגוים אשר ישראל נפוצים :

ויחל לדבר ובאשר החל בו כלה כי קרא בשם יהוה אל
עולם מראש ועד סוף בקו ישר ולא נטה ימין ושמאל :

רק מקצת אנשי חכמי ישראל רצו לשמוע מפיהו חכמת
השם ומעלות מהלכותיה :

וירא יהוה אל הבריאים מהם ויבקשו מהם לרפאת חולי
הנפשות על פי זכריהו :

ויקומו הקמים מכחישי החכמה העליונה החולים המוכים
במכת המות :

האות

וידברו דברים גבוהים על יהוה ועל משיחו ועל כל
הבריאים ועל כל הנלויים אליהם המ-כירים חוזק חלים
הרודפים אחר הרפאים:

עד אשר נמס לב הנלויים ותחלש רוחם מרדוף אחרי יודעי
שם ונמנעו:

*

על זאת ועל כזאת חרה אף יהוה במכעיסיו מכחישי שמו
וישלח להם מוכיח ודבריו היו לחרפה לבזיון בעיניהם:

ויבריחוהו מעיר לעיר וממקום למקום עד בואו במדינת
מסטינא באי קומטינא ושם ישב בלי חפצו ימים רבים:

ויהי בימים ההם ויאמר יהוה אל זכריהו כתב לך את הספר
הזה החולק על מחשבות חכמי ישראל המתפארים כאשר
לא חפצתי בדור הזה:

האומרים מדוע נחשוב שם יהוה ומה תוחלת לנו בו כי
נזכרנהו ומה יועילנו חש-בונו כי נחשבנהו: הלא טוב לנו
חשבון מספרי מפקד כסף ומניני זהב כי במ נוכל להועיל
לנו ולכל אהבינו:

הלא יהוה הבטיחנו כי אם בעשר וכבוד ונכסי הון לרוב
ונחלת שדות וירושת כרמים והרחבת בנים והרחבת בתים
להשכינם בתוכם:

האות

והיום הזה יהוה אהבנו אשר הרבה לנו הון עתק ומה
נעבדנהו ובמה נזבחה לו כי אם בהון:

והאנשים הכסילים האלה הפכו כיום מחשבת שמי אשר
כל נדרי ונדבותי אשר נדרתי לעשות להם ונדבתי להטיב
להם למען שמי עשיתים:

והמה קבלו ממני הדרך הראשון בשמי והשני לא חפצו
בו:

ואני זכריהו בשם-עי זאת מפי יהוה ואכתוב את אשר צוני
ואגלה בזה שמו:

פלאי פלאות הודיענו יהוה בשמו הגדול הגבור והנורא
וגלה לנו דרכי סתריו וסתרי חשבוניו:

כי מנין שם יהוה מודיע נסתריו ואין חשבון לפניו ולאחריו
כי כל פקוד בו נפקד וכל מנוי בו נמנה וכל חשבון ממנו
יצא ועדיו הגיע ושב והתגלגל כל מספר בו מן אחד עד
אחד:

וביום דרשו לכל איש ואיש מעמו בעד ידיעת שמו היודעו
ישמח בו ואשר הרחיקו ידעהו יקרא ביום ההוא:

האות

הוי הוי המכחישים את שם יהוה עניי מדע והשכל הלא
ראיתם דברי יחזק-אל כי יהוה מחיה מתים ברוחו הוא:

ואם לא שמ-עתם שמעו ואם לא רא-יתם ראו כי רוח יהוה
מח-יה לבות נקברות בגושי עפר כיום:

ואיכה תחשבו לבלתי חיות אחרי מות ומה תענו ליהוה
המחיה אתכם עד היום הזה:

ביום דרש יהוה אמונת לבכם מה תשיבו לו ופיכם לריק
יגע:

ומדע והשכל שנא לבכם והחכמה ובינה לא חפצתם ואם
הן סבת התחיה איכה תחיו אחרי מות רוחכם בא-מת:

על כן אתם האהבים יום המאמת התחיה פקחו עין לבכם
וראו עת בואה:

כי כבר הגיע עת הקץ ל-התעורר ולהקיץ ישני עפר
מתנומת המחשך ומתרדמת הסכלות:

ויהוה מניע לב כל חכם לב להביט בשמו ולראות אותו
באורו המאיר לעין כל יהודי חכם חי:

האות

וכן לא עשה לכל עם ולכל גוי כאשר עשה לישראל עבדו
ולישראל עמו למען שמו:

וקץ התשועה ויום הגאולה בא ואין איש אשר ישים לבו
היום לדעת זאת:

ואין תשועה כי אם בשם יה-וה וגאולתו איננה לאשר לא
ידרשוהו על פי שמו:

*

על כן אנכי זכריהו ההורס הבנין הבונה החרבן, כתבתי
ספר קטן זה בשם אדני הקטן לגלות בו סוד יהוה הגדול:

ואומר בו כי אלהים קדשים הוא מעו-רר לבות ישנים
ומחיה המ-תים בתתו במ רוח חדשה להחיותם:

ואשר לא יעור משנתו ולא תקיצהו נשמתו וישן שנת עולם
ולא יחיה:

ושם אדני יהוה עליון נורא ונשגב הוא ומפתחי חותמו
שלשתם קשורים באחד והוא מרבע ומשלש ומעקב
בעמקו:

בשרשו ממעל יבש לב מכחישו והממיר אמונה בתמונה
מבלתי הביט סתרי שמו יאשם ויאשם מן העולם:

האות

יען היותו חושב בשם אדני מחשבות שוא ותמונתו לא
ראה וציווריו ציוריו שקר וחזיוניו חזיוני כזב:

לכן כל דורש יהוה ידרשנו בשמו זה וידע דרכיו ויכיר
מפעליו וממנו יבין איכה יעבדנהו:

ואולם ישכיל בעבודתו ובה ידבק בו בחשק נורא ואיום
מרוב שמחה וששון כי כל דרכי אהבתו ונתיבות תשוקתו
מאמינים לב כל משכיל ומחזקים רוח כל מבין בעל מדע
ואיש תבונה:

*

על כן אתם עם יהוה קדושי עליונים מביטי שמו הביטו או
מקור שכלכם וראו תמונת יהוה תוך צורת לבבכם:

אמנם התמונה אל הראש מכונה כי בו חוזה כל חוזה
הלבב החזיון:

כבד מרבע ורביע מרבע משלש ושלי-ש משלש ומחמש
וחשו וכפל וחציו מגלים למבינים סתרי כבד:

לב ראש לבינה ומלך ללבנה אשר עליו שוכן כבוד יהוה
על אחת ועשרים מעלות

האות

מת הר אשר חמר האש הוא והוא ראש חמה ומלך לבינה
ועליו שוכן מקור החכמה על עשרים וששה דרכים:

דרכי יהוה יראום האברים בנראה אשר נחקקו על הנעלם
וחלקי העולם יגלום ופרטי השנה יודיעום:

וכל הכחות יגידום והרוחות יס-פרום לכל חוקריהם כאשר
יחקרום:

והשם הנכבד והנורא חתום וסתום מצד ומפורש ופתוח
מצד:

ומן הצד אשר יפורש בו ייוחד ומן הצד אשר ייוחד בו
יפורש ויובן ויודע ויושכל ויושג למתנבאים:

רק מן הפאה הסתומה והנסתרת החתומה והנעלמת אין
דרך ואין צד ואין פאה לעיין בו:

ועל כן כל חכם אוהב את יה-וה ידרוש שמו מן הצד האחד
ולא יכין לבו להבין בשני כי לא יובן לכל חי כי הוא חי
כל חי וכל משכיל משיג יודה:

אמר לבי ללבי יום ראות עיני צרות עמי מדוע דרכו לא
צלחה:

האות

ויענני הדבר בי לאמר על כי השכיח עמי מלב עמי זכרו
שמי:

וילך בדרך לא צויתיו ללכת כה וכה לא חפצתי, ולא אבה
עמי לשמוע בקולי לקדש את שמי בתוך הגוים אשר
הפיצותיו שמה:

ולו אבה עמי לשמוע בקולי לקדשני בשמו לעיני העמים
אשק נדחו בתוכם:

הפרתי עצת כל גוי מעליו והשברתי לב כל עם מפניו
והקרבתי עמי אלי והביאו-תיהו אל ארצי ואשכניהו בבית
מקדשי:

וכל עם הארץ שמתיהו למרמס לכף רגליו ומשרתי ירקדון
לפניהם בגילה:

*

בעת ההיא אמר יהוה אל זכריהו האוהב שמו אהבת חשק
להדבק בו על דרך כוסף ותשוקה ותאווה:

זכריהו אוהבי שים לבך בש-מי כי על פיהו תדבק בי ואל
נא תהי מגלה סתריו כי אם על פי מכתביו:

כט

האות

רק מבטאיו הודיעם לחכמי הלבב דורשי מסתריו באמת,
והמכתב אשר תכתבנהו אל תתן לבך למביניו כי ה-מבין
יבין ואשר לא יבין ילמד ויבין:

וכשמעי אני זכריהו בן מעלי מעלומיאל בן יהוה יהויהו
המזכיר את שם יהוה את דברי יה-וה אלהי ואלהי אבותי
אב-רהם ויצחק וישראל עבדיו, נפלתי על פני אפים ארצה
ולבי ירא ושמח ויקמני יהוה על עמדי לשבח שם כבודו
בלחש ובגלוי:

ויר-אני תמונת שמו חקוקה תוך לבבי ואביט ואראה בו
צל-מי ודמותי מתנועע בשני דרכים במראה בתמונת תרי
בו:

צלם אחד דמות אחד ראיתי ואחשבה להבדיל ביניהם
ואראה קשורים שניהם זה בזה:

כאשר לא יוכל איש להבדיל בין אות לאות אשר האחת
היא ה-אחרת הדומה לה מכל צד ושמה כשמה וספרה
כספרה:

כן לא יוכל איש להבדיל בין שני הדברים המיוחדים אשר
האחד הוא זה ה-אחד:

האות

ואמנם האלהים הוא הנבדל המבדיל בין הדברים כולם
וקושר אחד עם אחד ויודע ומכיר כל אחד ואחד :

ואין דבר נעלם ממנו ואין נסתר מנגד עיניו ואיכה יסתר
ממנו דבר ואנה יעלם מפניו ומתי נהיה הוה אשר הוא לא
הוהו :

הלא כל אשר היה הוא הוהו וכל הוה הוא מהוהו וכל זה
אשר יהיה הוא יהוהו וכל אשר יהוה על פי שמו יתהוה
ועל פי דברו יצוה וכל אשר יהיה והיה והוה ממנו היה
והוה ויהיה :

כי כל נמצא ומצוי וימצא וכל נברא וכראוי ויברא כל ימי
עמדו :

והנה הראני יה יהוה וה יהוה וה יהוה יה יהוה שמו יהוה
יהוה יהיה והיה והוה יהוה זכרו :

כי יהוה יהיה ויהוה הוה ויהוה היה ברוך שם כבוד
מלכותו זה לעולם ועד : וידבר יהוה אלי בעת ראותי שמו
מפורש ומיוחד בדם לבי מבדיל בין דם לדיו ובין דיו לדם :

ויאמר אלי יהוה הנה נפשך דם שמה ודיו שם רוחך והנה
אביך ואמך כלים לשמי זה ולזכרי זה :

האות

ואשמע ההבדל הגדול אשר בין נפשי ורוחי ואשמחה בו
שמחה גדולה מאד ואדע כי נפשי שכנה על צבעה במראה
האדומה כדם ורוחי שכנה על צבעה במראה השחורה
כדיו:

והמלחמה היתה חזקה מאד בלב בין הדם ובין הדיו והדם
היה מן הרוח והדיו מן העפר ונצח הדיו לדם והשבת גברה
על כל ימי החול:

וינח לבי בקרבי על זה ואתן שבח בפי לשם יהוה ואהודה
בלבי ליהוה לעד:

*

מחזה חדש הראני אלהי בשם מחדש על רוח מתחדש יום
רביעי לחדש השביעי אשר הוא הירח הראשון לראשית
שמנה עשרה שנה למראותי: חוזה הייתי והנה איש בא מן
המערב בחיל כבד מאד ומספר גבורי מחנהו שנים ועשרים
אלף איש: הוד האיש ההוא והדרו וכח גבורת לכו מרעיש
כל הארץ ומגעיש לבות אנשי חיל ועמו בעלי זרוע פרשים
ורגלים אין קץ בלתי גבוריו: ובמצחו אות חתום בדם
ובדיו לפאות השתים וד-מות אות בדמות מקל מכריע
בנתים והוא אות נעלם מאד: צבע הדם שחור היה ונהפך
לאדום וצבע הדיו היה אדום והנה הוא שחור ומראה האות
המכריע בין שתי המראות לבן: פלאות הוא מגלה החותם
המפותח תוך מצח הבא על פיהו מתגלגל ונוסע כל צבא
חיל: ואני בראותי פניו במראה נבהלתי ונרתע לבי בקרבי
ונתר ממקומו ואחפצה לדבר לקרא בשם אלהי לעזורני

לב

האות

וינס הדיבר מרוחי: ויהי בעת ראות האיש עוצם פחדו וחזק יראתי פתח פיו וידבר ויפתח את פי לדבר ואען לו כדברו: וכדברי התעצמתי והתהפכה לאיש אחר ואפקחה עיני ואביט וארא והנה מעין עין לשונות נובע מבין אות מצחו: אות מצחו סם המות קראו האיש ואני קראתיו סם החיים כי הפכתיו ממת לחי: וירא האיש ההפכה אשר הפכתי לכבוד אלהי ישראל וישמח בי מאד ויברכני ברכת עולם ויפתח פיו עלי ויאמר קול רם: אשרי צמח צדיק ואשרי הוריו ומוריו ואשרי העם הבא אתו ואשרי האנ- שים הסרים אל משמעתו וברוך יהוה אלהים אלהי ישראל אלהיו אשר ברכו: ברכת עולם ברכתו כי ממנה הכל נהיה וחן וחסד סביבה וצדקה ומשפט תוכה וחצי רחמים קשתה מורה ועל דם הלבבות חרבה מניע: גבור לבך פרח נטוע בעדן ציץ צומח ממרומי מרום אשר מלחמתי נצחת ודמי מצחי וטבעם וצבעם הפכת ועל כל נסיוני מחשבותי עמד- ת: דיו גדלת ועל דיו תתגלגל אות קדשת ועל יד אות ומופתת תקדש בשם גדול וקדוש זה הנקרא יהוה יהוה יאווה מחדש מחודש: השם הנכבד והנורא הזה יהיה בעזרך ואות המצח יודיעך וממקור הלב יכלכל רוחך ויושיט לך את שרביט הזהב אשר ביד הכבוד להחיותך חיי העולם: ותהי זאת לך לאות ביום הלחמי ביושבי הארץ אשר אגלה לאזניך ותראה בעיניך ותבין בלבבך האות הנעלם החתום במצחי מפורש: זאת תורת האות וחוקתיה מקץ לקצים מתחלפת ומדור דורים מתהפכת ומלחמת מערכות מרומים לוחמת ובלק ח-בלי שלח לוקח שלל המהפכה ממות לחיים: חי הוא ממירה מאות מחייבת אל

האות

אות מזכה ומחיה עמו כל אנשי סודו יודעי דרכיו ואהבי נתיבות נסתריו נפלאות: טוט-פות נחקקו על מרומי הראש עם כח דיו שחור על פי דם אדום לבן והכח הוא עולה ויורד ממדה אל מדה: יוד הא נחתמו על כל מדה ומדה נגלה ונעלם בכלם מקור מיוחד ועל פי מדות המקור יתעלמו כחות האות ועל פיהם יתגלו: כבד לב מח כלם בדברו יורו חצי תורה בקשת דעת מורה בינה אל מטרת חכמה כי כח דם בלב סתום וחתום: לב כל חכם לב שלם הוא המבין אשר דמו חי וטיטו מת ועל כן חתומים בלבו טיט ודם: מר ממות הוא טיטו ובו נטבע כחו ומתוק מדבש הוא דמו ובו שכנה רוחו במשכן הלבב: נפש כל חי משכיל נסעת מאהל הטיט אל אהל הדם וממשכן הדם נסעת אל משכן לב הש-מים נשמה שוכנת כל ימי חייה: סוד חייה וסתר נשימותיה תלויים על פור אפיה עת לזה ועת לזה ואת מצחי מכריע בנ-תים: עד הגיע אחד מהם אל ממשלת מלכות לא יפרדו מהלחם איש באחיהו וביום מלוך האחד אומה נופלת ביד אומה: כי הגבורה גוזר גזירות חדשות באפסי ארץ על יד האף הנוצח בכח הפור והעת ועל פי האות המצחי המכריע: צור ישראל שופט המדות ודן במדות עד אשר ישובו העליונים תחת-ני ארץ והתחתונים יה-יו עליוני מרום: קרן המלכויות ושופר המ-שלות תוקע בעל הפור ומשמיע הקול מעולם ועד עולם מקצה ועד קצה רוח נורא ורעיון שורף הלבבות מתחדש בבאי חדרי הדעת להנקם זה מזה נקמת שפיכות דמים וגלוי ער-יות: שם נכבד ונורא פועל ישועות בארץ ונוקם נקמות משכחיו מתחדש בעת הנסיון ביום הזכרון

האות

ברגע הנצחון: תורה ומצוה לובשות בגדי נקמה וחצי משפט מורות ללבבות אשר הם מטרה לחצי המחשבות ומבשרות בשורות טובות למזכירי השמות: בשמעי הברכה מפי האיש הלזה הבא להלחם מלחמות אדני יהוה אלהי הצבאות ממולחת בחכמה ומעורבת בכינה ומסובבת בדעת שמח לבי עם האיש שמחת עולם: ואקוד ואשתחוו לפניו שבח ליהוה אלהי אשר שלחו להחיות את נפשי ולהעיר את רוחי ולהקיץ את לבבי משנת המות: ואשתכל באות המצחי ואדענו ויתפקח לכבי בהביטי בו ורוחי חיה עמו חיי עד ותביאני תורתו ויניעני חוקו לדבר ולחבר ספר ה-אות זה: והאיש נעלם מעיני אחר דברו דבריו וילך הלוך וגדל וחזק במערכות מלחמתו עד אשר גבר על כל אויב: ושמועות גבורות ידיו ופועל מלחמת מערכות מחנהו הבהילו לב כל חזק והמסו כח כל גבור: וכל מלכי הארץ וגבורי המחנות שבו משברם ריקם ואחור נזורו מתק-ותם וכל אחד ואחד מהם הבריה עמו והניס עבדיו מפני פחדו: בעת ההיא שמתי נפשי בכפי אני להודיעני מה תהיה אחרית עמנו מן המלחמות האלה ברכהיהו בן שלויאל עבד יהוה אל-הי ישראל ואתחננה לפניו: ואשא עיני וארא והנה שלשה גבורים רודפים זה אחר זה: רחוק כמטחוי קשת זה מזה ואומר איש אל רעהו רוץ הלחם כנגדי: וארא והנה רץ האחד הראשון לקראת השני וינס השני מפניו ובנוסו ירה אחריו חץ שנון ויפול החץ לפני רגליו ויך באבן זוחלת ויעבירנה מצד אל צד ויגע ברגלו וידבק בה: ויחל האיש ויצעק צעקה גדולה ומרה עד מאד ויאמר אהה יהוה אלהי אבותי כי ימיתני

לה

האות

החץ אשר לפניו להודיעני מה תהיה אחרית עמנו מן המלחמות האלה: ואשא עיני וארא והנה שלשה גבורים ורודפים זה אחר זה: רחוק כמטחוי קשת זה מזה ואומר איש אל רעהו רועץ הלחם כנגדי: וארא והנה רץ האחד הראשון לקראת השני וינס השני מפניו ובנוסו ירה אחריו חץ שנון ויפול החץ לפני רגליו ויך באבן זוחלת ויעבירנה מצד אל צד ויגע ברגלו וידבק בה: ויחל האיש ויצעק צעקה גדולה ומרה עד מאד ויאמר אהה יהוה אלהי אבותי כי ימיתני החץ אשר הראשון הרג את השני רץ אחר הראשון וחרבו שלופה בידו ויכהו פעם אחת ושנית ושלישית עד עשר מכות וימת מן העשירית: ואגש אל המכה ואשאלהו לשלום ואומר לו יהוה עמך גבור החיל: אנא אדני ספרה נא לי ספרונות המלחמה הזאת אשר ראיתי אני במראה ויראני איש זקן בעל שיבה יושב על כסא משפט ובגדיו תכלת וארגמן: ויאמר לך שאל האיש ההוא היושב בהר הדין והוא יגדך ויודיעך מה המה המלחמות האלה ומה אחריתם אשר הוא מבני עמך: ואעל אל הר המשפט ואקרב לפני הזקן ואכ-רע ואשתחוה ואפול על פני ארצה לפני רגליו ויסמוך שתי ידיו עלי ויעמידני על רגלי לפני: ויאמר אלי בני שלום בואך שלום שלום לך ולכל אהביך כי מהמלחמה נצלת וכל מלחמותי נצחת: ועתה דע והבן כי ימים רבים ושנים קויתך פה עד בואך ועתה הנני מגידך מה פתרון המלחמות אשר ראית: שלשת הגבורים הרד-פים זה את זה שלשה מלכים המה אשר יקומו בשלשת פאות הארץ בעלי שלש דעות הפו-כות: ויערכו מלחמות זה עם זה ובהיותם עור-כים מחניהם

האות

מערכה לקראת מערכה ישלח הראשון הדרומי דבר לשני הצפוני: והשני ינוס מפני דברו וירוף אחריו שליח הראשון אשר הניס את לבבו בדברו בתחילה ויגד לו דבר שני והוא יבא כחץ בלבו: ואשר ראית אבן זוהלת היא מחשבה מפחדת מבהלת ומזחלת מושכת הדבר כמשך האבן את הברזל בכח מקורי: והדבר יגיע בעצם המלכות ובעבורו ימות לב מלך השני בקרבו: ובמות לבו יקומו חכמי עמנו ליעצו ובעצתם ינוח לבו זמן אחד מאנחתו: והוא הלחש אשר לחשת לאזנו ונרפא בו מסם חץ המחשבה אשר הכתהו: ואשר ראית עוד הראשון נו-פל ושונה ומכהו הנה יוסיף דברים מרים על דבריו ובם יגבר ויקח מלכותו מתחת ידו והנו מת: ואשר ראית השלישי מכה את הראשון אשר נ-צח את השני והוא ש-נה ושלש והלך מכה ומרבע ומחמש עד סוף עשר מכות: הוא המלך המזרחי אשר ינצח את הדרומי ההו-רג הצפוני על פי שם יהוה המכה מכה עשירית תמיד לפי מדותיו: על כן אמרת לו יהוה עמך בבקשתך פתרונות המלחמה מפיו: ומה שהיה הוא שלחך אלי כי אנחנו בני ישראל והוא לא מבני עמנו הוא רק יהוה שלחו להלחם בעדנו עם כל אויבנו: ושלשת המל-כים הכני בסם אשר בו: עודנו מדבר ורגלו נפוחה כנאד נפוח מלא רוח וכרגע גבר הכאב וכל גופו הרגיש עד אשר נפחו אבריו ונתחיו כשאור: וכשמעי קול צעקתו נכמרו רחמי עליו וארוץ ואקרב אליו ואלחש באז-נו ויברח כאבו מכל גופו מפני לחשי: ויהי כראות האיש הגבור הראשון אשר הכהו ברגלו בחצו כי נרפא מכאבו על יד לחשי: רץ עליו בחניתו ויכהו על טבורו ויתקעה בכרסו ויפל את בני מעיו

האות

על הארץ ויפל שם וימת: וכראות השלישי אשר להם שלשת שמות גבורה כשמות שריהם העליונים: שם האחד קדריאל ושם השני אגדיאל ושם השלישי אלפיאל ושם הגבור אשר חזית במחזה הוא תוריאל: ושמי אני יהואל אשר הואלתי לדבר אתך זה כמה שנים על כן יקרא שמך אתה בישראל עוד רואיאל החוזה בן מקוראל החי כי ממקור החיים נגזרת ובחיים בחרת ועם החיים תחיה: והחיים הם בני אברהם ויצחק וישראל אבותינו וכל הדבקים בהם ידבקו באלהי האמת ויחיו עמנו: והנה הגבור חמישי הוא משיחי אשר ימלוך אחר מלחמת ימי ארבע מל-כויות: זה פתרון הנגלה לכל, רק פתרון הנעלם יבינהו המבין מדעתו: ועתה אתה בני רואי-אל כה אמר לך יהוה אלהי ישראל כתוב את אשר ראית בספר וקראת שמו ספר האות: והיה לאות לכל רואהו לדעת כי יהוה דבר טוב על עמו ישראל וכבר הואיל להושיעם: ושלח הספר לספרד ואל תירא מאיש ואל תבוש מאדם כי הנה יהוה אלהיך אשר בטחת בו לבדו מחזיק זרועך למען יסופר שמו הנורא באפסי ארץ: ואעש ככל אשר צוני הזקן על פי יהוה ואכתבה הספר הזה: והנה שלחתיהו לכם היום למושיע לאמר יהוה עמכם בשובכם אליו בשנת המזח זה בלב שלם:

*

תם ונשלם ת"ל עולם.

לה

זה השנער לה' צדיקים יבואו בו
ספר

"או צר עדין

גנוז"

שחיבר ה"ה החכם השלם והכולל
המאור הגאון הגדול המפורסם החסיד
והעניו. המקובל אלהי כמוהר"ר אברהם
אבולעפיה זצלה"ה. שהיה נקרא בפי
כל

"אברהם הרואה"

הספר נכתב בשנת ה'מ"ו

נדפס פעיה"ק ירושלים תובב"א

ניסן תש"ס לפ"ק
תודתינו נתונה לאוצר בית הספרים של האוניברסיטה
העברית בירושלים ולמחלקת כתבי יד
שסייעו בידנו

הפצה ראשית
אהרון ברזני
ובנו

רחוב העליה 8 תל אביב
טל' 6823013, 03-6815542

©
כל הזכויות שמורות
לעורך
אמנון גרוס
02-9993430

נדפס בישראל

דברי העורך

יעלוזו החכמים וישמחו המשכילים, הנה מה טוב ומה נעים. אוצר בלום זה כשמו כן הוא "אוצר עדן גנוז" יוצא לחרות בסיעתא דשמיא שהחיינו וקיימנו והגייענו לזמן הזה.

כבר הביא המחבר הקדמה ופתיחה לפנייה, ואין בכוונתי להוסיף רק קמצוץ מילים שרובם יעסקו בסימני הביאור שהוספתי בספר.

חייב אנכי לציין כי ספרו זה של רבי אברהם אבולעפיה הוא ספרו העיוני החשוב ביותר לדעתי. והכרחי לכל מי שלומד קבלה נבואית ובספרי המחבר, לעבור בעיון רב על זה הספר.

בחלקו השני "עדן" עוסק הספר בסודות העיבור והמולדות, יתקשה המעיין בהבנתו אם לא רכש ידע רב בנושא. ישנו ספר נפלא, תמציתי מתוך ספר האבודרהם הנקרא "סדר העיבור" שנערך ע"י משה דר שעדין ניתן להשיגו. (מי שיודע טלפון המחבר ויוכל להודיעני כדי שהקוראים יוכלו לפנות אלי על מנת להשיגו תבוא עליו הברכה).

זה המקום לשבח ולהלל את חברי אורי קרניאל שטרח ויגע אתי ימים ולילות, והקב"ה שיודע בעמלו ישלח לו ברכה שפע והצלחה בכל.

למי שמכיר את כתב היד יראה כמה מאמץ והצלחה היה בפיענוח כתב היד כמובן בסיעתא דשמיא. חלונות ריקים רבים מולאו, כל מילה או יותר שהוכנסה במקום חלון ריק הובאה בסוגרים מרובעות [כאלה]. הפיענוח נעשה לפעמים מחזרות מרובות ובסיעתא דשמיא, ופעמים הענין מובא בצורה דומה במקום אחר ומשם נלקח הרעיון. במידה ולא הצלחנו בפיענוח שמנו סוגרים ובתוכם נקודות המראות כמה

מילים חסרות (...). לעתים שמילה מסוימת לא קריאה או נראת ודאית כטעות סופר הוכנסה המילה בסוגרים עגולות ולאחריה בסוגרים מרובעות מובאת תיקונה (בשעפ) [בשפע].

במקום שלא היה חלון אך נראה שחסרה מילה הובאה המילה בסוגרים מרובעות [קטנות].

כל המראי מקומות וכן לפעמים הסבר קל למען ירוץ הקורא הובא בסוגרים עגולות.

לסימון גימטריאות שוות השתמשנו בסימנים 'ברכה' 'זכר' או בהטיה.

בחלק הראשון "אוצר" שהוא פירוש לספר היצירה הובאו הציטוטים מספר היצירה באותיות גדולות. רוב הציטטות מתאימות לנוסח העיקרי המצוי בידינו כפי שמובא בספר היצירה הגדול עם 10 מפרשים, לעתים רחוקות הנוסח דומה לנוסח הגר"א.

המילים שהוכנסו בתוך סוגרים (עגולות) נראות כמיותרות מטעויות העתקה.

יהי רצון שהקב"ה וב"ש יהי בעזרינו ויתן לי כח ובריאות איתנה להמשיך ולהוציא לאור מכתבי רבינו אברהם אבו אל עפיה, ונזכה לגאולה ב"ב אמן.

אמנון גרוס

זה הספר חברתי

(.....)

הנה (.) היות בידי וכוונתי (..) להחכים ליראי השם ולחשבי שמו לבד. וחלקתיו לשלשה חלקים החלק הראשון אגיד (..) ואקצר פרטיה. החלק הב' אגלה בו דרכי המולדות. החלק הג' (...) השמות. ואחלק החלק הראשון לעשרה חלקים וכן השני וכן השלישי. אשר חלק הראשון מהשלשה חלקים יקרא אוצ'ר והב' עד"ן והג' גנו"ז. על כן קראתי שמו (..) אוצר עדן גנוז.

ואלה הם עשרת חלקי אוצר א' יכלול י' ספירות בלימה. ב' כ"ב אותיות יסוד. ג' שלש אותיות אמ"ש. ד' שבע כפולות ב'ג'ד' כ'פ'ר'ת'. ה' י"ב פשוטות. ו' יכלול בו כל הממשלות המלחמות והנצחונות. ז' יכלול כללי המדות האנושיות הנחלקות לטבעיות ולנפשיות ולשכליות. ח' נדבר בו בענין ההנהגות וההשגחות הארציות והשמימיות והאלוהיות. ט' יכלול שנוי הבריות והאומות ושנוי הדתות ושנוי הלשונות ושנוי הכתיבות אשר כולם שנוי המחשבות והדעות והמעשים. י' יכלול עם מה שקדם לו ענין מבחר הבריה הקדושה והטהרה מכל הבריות, ומבחר האומה הקדושה מכל שאר האומות, ומבחר תורתה ולשונה ומכתבה, ומבחר מחשבתה ודעתה ומעשיה המכוונים מהשם כונה ראשונה ואמצעית ואחרונה יחד. ושזאת האומה וכל ענייניה והדומים לה והנמשכים אחריה בכל ענין היא והם סגולה מיוחדת לשם ית' מכל אשר ברא בעולם, (זו האומה) שהוא עולם היסודות הארבעה ר"ל העולם השפל.

ועשרה חלקי עדן הם, א' דרכי המולדות. ב' דרכי התקופות. ג' דרכי השנים הפשוטות. ד' דרכי השנים המעוברות. ה' הקביעות והדחיה. ו' סדרי החדשים השלמים והסדורין כסדרן והחסרין. ז' סדרי הפרשיות של כל שנה ושנה. ח' סדרי ראשי חדשים והמועדים והצומות וימיהם כמו שסודרו מימים קדמונים, אלא שאבנה אותם על שמי ואשים ז' שערים פשוטות ושבעה שערים מעוברים, ויהיו סימניהם על זה לפי דרכם, נ'ת'ח'ד'ש' ע'ל' פ'י' א'ב'ר'ה'ם'. ט' הערת עיבור הנקבות וסבותיו ומציאות הטפה ברחם ובהיותה נבראת מסוד הקשת אשר היא בעלת הצבעים כולם, ובאמצעות עב הענן המימי הלח והחצים אשר תורה על הארץ בהראותה הכל. י' ידבר בתולדות הנולדים מן התנועות ומן הזמנים לפי המקומות ולפי הזמנים והקצים תמיד, באמצעות נטיות הגלגלין ועלייתן וירידתן אחר הראש והזנב במזלות הגלגל וכוכביו עם ז' כוכבי לכת המחייבים כחות השפלים באמצעות האור והחשך.

ועשרה חלקי גנוז הם, א' ידבר בשמות של הדברים הנמצאים, יהיו עצמים או מקרים או הנחשבים לנמצאים ונקראים בשמות דומים לנמצאים, עד שהשומעים שמותם יחשבו שהם שמות לדברים נמצאים, כאילו קריאת שמותם אצלם תחייב מציאותם מורגשת או מושכלת לא מדומה. ב' ידבר בשמות הנחלקים לפי הנמצאים, שם מיוחד לדבר אחד וכן לכל דבר שם כללי או פרטי. ג' ידבר בשמות הרבים שנקרא בהם דבר אחד. ד' ידבר בשמות שיהיו דברים רבים נקראים בשם אחד. ה' זה החלק יתבאר בו ההבדל שבין שלשת המינים האלה מן השמות שזכרנו ויתגלה בו ג"כ השיתוף שביניהם בין בשם בין בענין. ו' יפרש הפרש שיש בין השם שהדבר יורה עליו ובין השם שיורה על מציאות הדבר או על מהותו או על מקרה ממקרו או כח מכחותיו. ז' זה החלק יגלה ערות המתפארים בידיעת השמות והפעולות הנפעלות בעבור הזכרתם או כתיבתם על צורת

ההשבעות המתפשטות בין הצנועים הנחשבים לחכמים בדורנו זה, ונקראים (המתפארים) על זה בעלי שמות מבהילי הלבבות ומפחידים חכמי הפתאים, ומבקשים מהעם שיקראום חכמים ורבנים ואדונים והם עבדים נמכרים לעבדי עבדיהם של מחברי השמות (הצנועים), והם האדונים והנביאים באמת מכל צד. ח' יספר מעלת ידיעת השמות וצורת הזכרתם ו.תועלתם לאוהבי האמת לבדה לא לזולתם. ט' יגיד מהות האותיות שנקרא בהם שם השם יתע' שהוא הראוי להקרא שם המפורש המיוחד לו ית'. ולמה נקרא בשמות רבים מתחלפים לפי הנגלה לכל. ומה הם שאר השמות הגנוזים שאינן גלויים לכל אדם ועל מה יורו ומה קדושתם יותר משאר השמות. י' זה החלק האחרון וידיע לכל משכיל מיוחד מפורש ונבדל משאר העם, ההולכים בחשך אשר לא ראו אור בהיר מאיר העליונים והתחתונים, סוד הפועל האמתי המשנה טבע חלקי היצור בכח כלל הדבור. עד שישוב בו החלק (כל לכל) [אל כל] מינו ויהיה חלק מיוחד לעצמו על דרך הדמותו אל מי שבראו בצלמו ובדמותו ויהיה לו חלק לעולם הבא מושלם ויבורך בשלשה עולמות בכל ומכל וכל, וזו הידיעה היא לאדם תכלית כל תכליותיו כדמות ראשית מכוונת להמציא בה התכלית, ותענה זה הענין מן הראש אל הסוף וישוב חלילה אל הראש כפי מה שאנו קורים בתורת השם בכל שנה ושנה. ועל כן אחר השלימי הכל ההקדמה והחלקים השלושים אשר נולדו מן השלשה אחבר דבר ואקראהו חותם בתוך חותם ושם אגלה כל דעתי ומי הביאני עד הלום, זה קצתו ארמוז בהקדמה עד שיהו כל חלקי הספר ל"ב נתיבות פלאות חכמה עם ההתחלה והתכלית. וכל מי ש[יעיין] בו פעמים רבות וימצא סודותיו ונסתריו ויודה לשם ה[גדול].

ואם הוא צדיק באמונתו יחיה.

הקדמה

אמר אברהם ך' שמואל אבו אל עפיה הספרדי זצוקל"א. זה הספר אשר אני מחבר, יודע אני בעצמי שאומר בו דברים אשר [השומעם כש]יבינם אם הוא חכם יבקש מי שיודיעם לו כפי מה ש[דעתו סובלת] וישמח במ שמחת עולם. וגם ישתדל לכתוב מדעתו ומ[שכלו] דברים עוזרים למה שהבין מדברי וירוץ בכל כחו לה[שם] שנשלם הוא בו. ואם הוא סכל בידוע שלא הבין בו דבר [על כן] אין ספק שהתעהו מחשבתו עם היותו חושב שהוא חכם, [ותלמידיו] חושבים שהוא מבין. ואם הוא תלמיד נמשך אחר מה ש[יורוהו] והוא מבקש להבין מה שלא הבינו עד שיבינהו, ואפילו אם יחזור [וילמד] שצריך לדעתו [מפי הספרים] עד שלא יחסר לו מה שראוי [לו שלכך] נברא בעולם הזה, ובגללו ינצל ממנו ברוב תחבולות. כמו שהובא אליו [ערמות] ערמות ובפלאות חכמות נסתרות ומפורסמות. הנה בעשותו כן שום חכם כראשון הנזכר [לא יגיע] למעלתו או יעברהו להיותו גדול ממנו וראוי לכך. ואין צורך להזכיר שאר העם במקום הזה [כיון שהם] סודות נעלמות מאד שנזכור בו בע"ה, לא [יתגלה] אלא למי שכוון בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו להעתיק שם השם ממקומותיו שהם ספרי הנביאים [אל] לבותיהם ולשוניותיהם ולחקוק אותו בלבבו חקיקה בלתי נמחקת לעד ולנצח. ולדעת ולהודיע לכל הדומים לו אחר היותו שלם ויי אלהיו בקרבו וחקוק בלבו, ושמו כשם רבו [ואין דבר] מבדיל בינו לבינו כי אם בכח או במקרה, אבל לא [בעצם] ולא בפועל.

ואחר שהדבר כן ואני כוונתי בו התועלת למעיינים בו עם השלמות, כמו שעשה [שלמה הע"ה] ספר חכמה מכל הקודמים, וכמו שיעשה כל חכם, מן הדין הוא לראוי שידינוני לכף זכות בכל [ענין ומקרה] שימצא בו. ומפני היותי מקנא לכבוד השם במה [שזכרתי ולא] כחכמי דורנו המנהיגים המון ישראל כשהם משתדלים להשלים תקוני הגופים וצרכיהם [ועזבו] עקר האמונה ושורש הדעת ולא השגחו להציל [בני ישראל] אשר נשבו ביד ממית עולמית, ולא פדאום [מיד

המשחית] שבפדיון שבויי בני אדם יפדו גם הם. וזו היא [הדרך] אשר הורגת בעליה. ומאמר קהלת שאמר "אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא" (משלי ט' יב) נשכח מלבם וסר [משכלם] ונמחק מספריהם אחר שלמדוהו וכאילו לא למדו, ויתרון דעת החכמה תחיה את בעליה. וכמה מהם ומן הדומים להם מן הכתובים המורים לנו שאנחנו יותר מחויבים לפדות עצמותינו ונפשותינו טרם שנפדה זולתנו. והנה נאמר בתהלים "אך אלהים יפדה נפשי מיד שאול כי יקחני סלה" (תהלים מט' טז). מכלל שאנחנו צריכים פדיון על כל פנים מיד המשחית. והוא סוד פדיון הבן שנאמר "וכל בכור בני אפדה" והוא רמז מחובר עם המצוה לפדות הבכור מן הכחות אשר באדם והוא השכל. והשם הבטחנו ג"כ כי הרועים העתידים לעמוד והמנהיגים אשר ינהיגו בדרכי החיים, יהיו המודיעים לנו דרכי החכמה. כמו שאמר השם ית' ע"י הנביא "ונתתי לכם רועים כלבי ורעו אתכם דעה והשכיל" (ירמיה ג' טו). הוא ענין ידיעת אמתת התורה אשר נזכירהו בזה הספר בע"ה. ולא עוד אלא שכבר הזהירונו הנביאים והחכמים כולם להיותנו קובעים מדרשות בכל עיר ועיר עד שלא תשכח התורה מפינו. שנאמר "כי לא תשכח מפי זרעו" (דברים לא' כא). ואם יקום היום איש ממנו צדיק או חכם או נביא, ויוכיח פרנסי הדור ורועיו ומנהיגיו על תלמוד תורה. ויאמר עליו אפילו מה שאמרו הנביאים והחכמים מפורש, ושהוא כנגד כולן ושהוא קודם לכל המצות בהכרח. כמו שאמרו באבות 'ודי יוסיף יסיף ומאן דלא יליף קטלא חייב ודי ישתמש בתגא חלף'. לא די למנהיגי דורנו היום שלא יקבלו דברי המוכיח ההוא, אלא ימצאו לו עלילות, עד שיוכלו לומר לו, אתה אומר לכל אחד ממנו טול קיסם מבין שניך, ואנו אומרים לו טול קורה מבין עיניך. כי תואנה הם מבקשים עד שינצלו מכל למוד כמו שעושים הנערים הקטנים הבורחים מבית רבם מפני פחד העונש. כאילו תלמוד תורה מר ממות, עם היותו הוא המציל מן המות באמת. וההמון יצעקו ויאמרו למוכיח בשמעם דברי הבורחים והפרנסים והמנהיגים, מי שמך לאיש שר ושופט עלינו הלהרגנו אתה אומר. והמשכילים מהם יאמרו בשפה רפה לא יהיה להודיע זה בחזקה ולהלחם בעם. ואחרים פריצי הדור

בוטחים בחילם וברוב עשרם יתהללו ובזו המוכיח עד תכלית מדה שהיא ונק"ה. ויעמדו כנגדו על דרך ויכוח ועל דרך נזיפה ועל דרך קללה ועל דרך הכאה. וראוי [למוכיח שיוכיחם] עד שיוכל לומר ו'יכחתיים נ'זפתים ק'ללתיים ה'כתיים. אז לא ינקה את עונם, כי הוא פוקד עון אבות על בנים ועל שלשים ועל רבעים לשנאיו, והם אשר ישנאו מוסר ותוכחת. לכן עזרא הסופר אומר על התוכחת אחר שהוכיחם בחזקה "ואריב עמם ואקללם ואכה מהם אנשים ואמרטם" (נחמיה יג' כה'). וזה מבואר לכל משכיל וזו היא אחת מן הסבות שהביאוני לחבר זה הספר, לא להתכבד בקלון חברי ולספר גנותם מפני שאשמח בזה, אלא מפני שהמיוחדים, והם העם אשר נגע אלהים בלבם, בראותם חכמים מתחכמים והם סרים מדרך האמת, שלא יטעו אחר טעותם מפני שיצא להם שם שהם חכמים. ואע"פ שהם רחוקים מכל חכמה כי מאסוה. ויש סבות אחרות נזכרים בסוף הספר בע"ה. ואומר עתה בכלל דבר קצור ומעולה מועיל לכל דורשי השם ומבקשו באמת. והוא כי הרוצה ללכת בדרכי השם ולדעת שמו ידיעה מצלת נפשו משאול תחתית אשר הוא דר בה, אין ראוי שיחשוב בלבו שיש הצלה מן המות כי אם באכילת פרי עץ החיים, שהוא השגת ידיעת השם. ועל כן ישתדל עם זה שישתדל לשלוח ידו בכח אשר בו, ולא ישקוט עד אכלו סם החיים, אחר שהאכילוהו הנחש באמצעות חוה מפרי עץ הדעת שהוא סם המות. וישתדל בזה בחזקה כמו שהיה משתדל למצוא רופא אם השקוהו היום הסם המפורסם, עד שינצל מן המות ברגע, עם היותו יודע שסוף אדם למות. וכל שכן אם זה שראוי לעשות על הצלתו מן המות לעד.

אוצר חלק א' י' ספירות בלימה

דע כי בעל ספר יצירה חלק אותו בחכמתו וביניתו לשני חלקים כדמות חלוק עשר אצבעות שהם באדם לפעול בהם באמצעות התנועות. והם כלים לשתי הידים שהם הנפתחים והנסגרים והנושאים והנותנים והמורים על קבוצ ועל פירוד. כי בפתיחה יפזרו ובסגירה יקבצו ועל כן הושמו אמצעים בין השם ובין ישראל עמו לברך בהם את הקהל על ידי הכהנים בנשיאות כפים, מפני שהן חמש כנגד חמש. וצריך כהן המברך את העם, אם הוא ראוי לברכם שיהיה הוא תחילה מבורך מהשם, וברכתו היא שידע שם בין שתיים עשרה אותיות אשר נזכרהו בסוף הספר בע"ה. ואז יוכל גם הוא לתת להם ממה שקבל. אבל אם אין בידו ברכת כהנים איך יתננה הוא לזולתו. היוכל אדם לתת ממה שאינו תחת רשותו לאחרים. והנה בזה די הערה למשכילים שצריכים שיקבלו ויתברכו מהשם הברכה אשר היא חיים עד עולם. ואז יתנוה לבניהם ולתלמידיהם כדי לחיותם. והנה ברכת כהנים ידועה לכל, אלא שמספר אותיותיה מכוון לדבר גדול. וכן תיבותיה גם פסוקיה וסימנם, י"ה כ' כ"ה, י"ה, ג' (אותיות תיבות פסוקים) וכשתספרם יחד יהיו כשלושת השמות. וזהו סוד 'הגל"ם' אשר הוא 'מגל"ה' 'החכמה' 'למ"ח' ועדיו מגיע 'גבול הלב' אשר ממנו שפע הברכה באה לכל הגוף, עם היותו צריך גם הוא לקבל ברכה תחילה ואז נותן ממה שקבל ממנה לזולתו.

והנה הספירות הן המחשבות והחשבונות והמספרים המושכלים ונחלקים לשני חלקים. חמש מהם נפרדים באחדים ואלה הם א'ג'ה'ז'ט'. וחמש מהם זוגות והם ב'ד'ו'ח'י'. והנפרדים מספרם כ"ה והוא סוד הברכה, והזוגות מספרם כ"י. ושניהם רמז מאמרי הנביאים שחלקום באמרם "כ"י כ"ה אמר יהו"ה". וסודם "הכ"ל הל"ך אל מקום אחד הכ"ל היה מן העפר

והכל שב אל העפר" (קהלת ג' כ'). ודע כי זה הוא רמז לסוד חלקי השעה הנותרים על הימים והשעות. סימן המספר ההולך לפניו במחזור הירח שהן בסימן תקצ"ה הנותרים על ב"ו. והנה תקצ"ה הוא השר"ץ ומותר הי"ם אשר הוא הכ"ל. כי חצי השעה 'תק"ם' חלקים שסודם 'הכ"ל בחצ"י שע"ה' רמז לחצי השם אשר הכל בו.

ואמנם זה הוא סודו כי חצי השם 'במיל"ה' כאשר חצי השם 'בפ"ה'. גם המילה בחצי השם והוא חצי שם הלבנה. וכאשר תחשוב חצ"י ה' פעמים ותחבר המלה העולה תמצא חצ"י השע"ה בכ"ל, והם תק"ם חלקים. וכן עוד חצ"י חשבם ה' פעמים ויעלו תק"ם, והכל יחד שעה אחת שלמה. וזהו ענין היות ה' חצי י' של השם. ועוד תפ"ה עם ר"ז הם סוד מחזור הירח לאחור וחסר מחלקיהם הכ"ל להשלים חצי שעה, והוא נתלה בחצי שעה. וסוד חמ"ש שלי"ח והוא נוטריקון גם כן ח' סודו ח' לקים י' סודו י' מים ל' סודו ל'ילות ש' סודו ש'עות. דרך שנית חמ"ש סודו ח'דישים מ'חזורים ש'נים שהם מתגלגלים חמש כנגד חמש והן הספירות באמת ועוד סוד שלי"ח, שמטין נתלין על לבנה. יובלות נתלין על חמה. והנו גם כן ח"ם כנגד ק"ר שהוא א"ה, גם ק"ר כנגד ח"ם שהוא א"ד שני (ח"ם ק"ר גימ' שלי"ח). והוא סוד ה' הנמצא בשם כ"ו, שהנשאר זו"ג שהם שבע ספירות ושלוש ספירות. על כן ספירת זה חמשה' וספירת זה חמשה' וסודם שם אחד כנגד שם אחד. ועוד של"ש עם שב"ע סודם ג"ז ב"א (של"ש שב"ע גימ' אלה ב') ובעדות חבר שלש"ה עם שבע"ה גם שבע"ה עם שלש"ה יהיו כמספר השם שהורה עליו מאמר האומר "אב"י אב"י רכב ישראל ופרשיו". שזהו פירושו של השם המפורש. ולפנים נגלה לך מזו הדרך פלאי פלאות בע"ה.

ואמנם סוד "שבעה שבעת תספר לך מהחל חרמש בקמה תחל לספר שבעה שבעות" (דברים טז ט').
 ושלושה ספרים ספר וספר וספור יעידו לך עדות נאמנה עם טהרת

ענין יום השלישי ויום השביעי על כל מה שרמזנו, ומעשר ספירות. והיות ברית יחיד מכוונת באמצע בשני מקומות הגוף האחד שנברא ממנו (הגוף) והוא אבר מיוחד לפעל הקיום המיני לשמור הפרי והורשם בברית והיה לאות בשבת. ולא עוד אלא שדוחה את השבת שגם הוא אות ברית קדש. יורה לך על דרך אמתתם המציאות הכללי והפרטי. ועוד יתבאר במקומו, (השני) והוא גם כן יעיד עדות יותר קיימת שהוא ברית לשון והוא למעלה מברית מילה במקום ובמעלה. ולולי ברית מילה לא היה אפשר לקיים ברית לשון, ולולי ברית לשון אין קיום בברית מילה. והנה 'עשר ספירות בלימה' סודם 'עש"ר סו"ף ברי"ת מיל"ה'. והנה 'עש"ו ספ"ר ברי"ת מיל"ה' נמצא סודו ארבע חיות הכוללות שמים וארץ. וכל ארבע הם עשר על דרך א'ב'ג'ד' מחוברים יחד ונספרים, ולפיכך היה 'פרס מילה ברית עשו' שהוא שתי וערב לפרסם זה שכך אנו עושים זאת הברית, אנו כורתים בבשר התאווה לכבוד השם ואנו מגלים העטרה וחיתכים הבשר היתר שתי וערב ואתנו ברית שלום, ובמילה אנו חותכים אריגת השתי ובפריעה אנו חותכים אריגת הערב. והדם לנו לאות אשר על שתי המזוזות ועל המשקוף וראה יי את הדם ופסח על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתינו לנגוף ועבר יי לנגוף את מצרים (שמות יב'), והשאר מובן מזה. ומאמרו לנגוף יובן הסוד שהמשחית נוגף את הגופים. וינצל מההשחתה מי שהוא בתוך הבית בעת עבור הזעם. ולא נשחת האבר אשר הוא כלי התולדה בעבור המילה אבל נתקן לפי המכוון בו כמו שנאמר במקומו בע"ה.

וידוע שגוף האדם נברא בספירות עשר וכך השנה וכן העולם והנה שלשים ספירות. ועל זה קבלנו לכתוב השם בשלשה יודים י'י'י' וקרא שמו א"ל להודיע שהוא יתברך אחד עם כולם. וכמו ארוג שתי וערב על פי ספירותיו, והוא שנקרא נפש חפץ בשם כלי כך הזמנים ארוגים שתי וערב, עליהם עי"ן חתומה שסודה על כל גלגל ע'ולה י'ורד נ'וטה. והנה הפכו נ'טיה י'שרה ע'קומה. כי ארבע רוחות שיש בעולם והן לצד מזרח מערב

שתים קו נגלה למעלה כדרך השמש ביום וקו נעלם מלמטה כדרך הלבנה בלילה. ולצד צפון ודרום שתיים קו נגלה מלמעלה כדרך (הירח) [השמש] ביום וקו נעלם מלמטה כדרך הלבנה בלילה. ומתהפך זה לפי התנועות בקיץ ובחורף. ומאמתו זה הנה הוא להודיע שהכל נפעל לפי ספירות התנועות בנקודותיהן. ולפיכך אם נאמר שום דבר על דרך ספירת מספרים נחשבים או נמצאים אל יקשה זה בעיני קוראים מפני שכבר באו בספרים רבים דברים מורים שהמספר בה כוונה ראשונה מיוחדת גם כוללת. ואין צריך להזהירך ג"כ על מה שהוא ענין כוונה מיוחדת על כל מה שנכתב בזה ומה שיכתב עוד מענין דרכי צדוף האותיות עם כל כלליו ופרטיו. כי הוא שרש כל כוונתו בכלל שאילולי הוא ואמתתו לא היה אפשר לחבר דבר לא לי ולא לזולתי. מפני שהוא ראשית כל הדבור בעבור צירוף הלשונות והדבורים המורכבים מאותיות בכל תיבה ותיבה ומפני שהוא ראשית היצור כולו, ובו יורכבו והורכבו כל המרכבות כולן מסוף העולם ועד סופו.

ועם היותי בלתי מזהירך על קבלה זאת שידעתי בך שכבר קבלתה בשלמות והיא אתך ידועה בפועל ומתפעלת ממך בכח קרוב אל הפועל, ואם כן אינך צריך אזהרה עליה. עוד היה אצלי להעריך עליה כדי שתשתדל בפעלתה עד שתוציא מה שבידך בכח אל פעל שלם ויהיה אצלך כדמות הנעה והערה ואצל זולתך תהיה אזהרה. וידוע שעם היות בדרך זו קושיות רבות בענינים כולם או ברובם אינה פחותה אצל הכל יותר מן הדרשות שנאמר עליהם, אין משיבין על הדרש. ולא מן ההגדות שנאמר במ אין מקשים באגדה. ולא המשלים והחידות העמוקות שדי בהן בשמוע הלמוד עליהן זה הדבר משל הוא או חידה. ואל תחשוב שאני חושב שהם דרכים שווים למה שזכרתי ואמרתי שאין זה פחות מהם כי זה ערכתיו לפי דעת השומעם. אבל אני אין דמיון מעלה ביניהם אצלי מפני שאלה הענינים במ יתגלו כל סתרי המציאות וכל סתרי התורות מה שאין כן בשאר חכמות. ועל זאת החכמה האלהית המנבאה את האדם אמר

שלמה בסוף משליו באלפא ביתא ד"אשת חיל מי ימצא", "רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה". ואע"פ שאני יודע שזה שאמרתי ואומר עוד על סוד הספירות ועל דרכיהן ועל כל הדומה להם יכחישוהו רוב החכמים מפני שלא קבלו דבר מדברינו אלא בזה הענין כפי הראוי, אבל שאר העם המדבר אתם בדבר מזה המין גדול או קטן, הוא אצלי כמרקד בין הצלמים וכמנגן בין המתים. ואיך יתכן לדבר בזה עם מי שאינו מכיר אותיות אחר שרוב מכיריהם יכחישו כל דרכיהם אלה או רובם.

ואחר זה אומר עוד כי מה שתלה החכם הברית המיוחדת בשני אברים שהאחד מוליד גופים והאחר מחדש נפשות, במאמרו וברית יחיד מכוונת באמצע במלת הלשון ובמלת המעור. ולא חלקן לשתי בריתות עשה זה מפני שידע דהא בהא תליא, באמרם בכיוצא בזה אם אין חכמה אין בינה ואם אין בינה אין חכמה, דהא בההא תליא. כי בחכמה מציאות הבינה והבינה מגדלת החכמה ובה קיומה. וגם התיחסה הערלה אל שפתים, ערל שפתים. ואל האזנים כי ערלה אזנם מלשמוע. ואל הלב ואל הבשר, ערלי לב וערלי בשר. ונאמר "כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב" (ירמיה ט' כה'). אם כן המילה הזאת ובריתה לא תתקיים עד שיהיו ארבעה אברים אלה נמולים. הערלה של בשר תחילה ואח"כ ערלת האזן. שלא תהיה אטומה משמוע וטמאה מלקבל עדות נתינת התורה וקדושתה מלשון הקדש ומן השפה הברורה. אחריה פתיחת הפה בתנועת הלשון לחממה כדיבור ובקריאה ובתלמוד עד שיושג ממנה בהרגל רב אומנות הסכמת אומתה ואמונתה ולא יהיה הפה סגור ואטום מלדבר בלשון הקדש. ואחריה פתיחת הלב בתנועת קבלת הבנת המושכלות, כי זו היא כריתת ברית מילתו. ולא ישוטט במחשבתו בלבו כי אם בספירות השם ובספריו ואז יתכן שתושג הכוונה הראויה בהמצאתו באמת.

ואמרי זה בספירות שיעיין בהם וידע כי הראוי למנות אותם במנין שלם קיים והוא בהיותם עשיר

ספירות ולא תשע גם עשר ולא אחת עשרה. מפני שתשע ספירות נמנות ג'ג'ג' וכולם מתדמים ונמנות ב'ג'ד' ואין זו דומה לזו. ונמנות א'ד'ד' והשתים מתדמות, ונמנות א'ב'ו' והם בלתי דומות. וכן א'ג'ה' בלתי דומות, אבל ב'ב'ה' הן דומות כמו ד'ד'א' בשתי אותיותיהן, וכן א'א'ז'. והנה אלה הם ז' ספירות לבד ויתחייב מצירוף א'ב'ו' בהכרח ו' תיבות וכלל מספריהם ו' פעמים ט' והיא המד"ה הראשונה ושמה מט"ה. ומצורף מטה הו"ד כי "הו"ד והד"ר לבושה ותורת חס"ד על לשונה". מפני שהיא טוה הדם ומכינה אותו לקבל השזירה והפתול והבשול והלבון והצבעים והאריגה. כי הוא החוטם והגידיים והמוחיים והליחות כולם בכח, ובמדה היא יוצאים לפועל להיות כל אחד במקומו כפי מה שהוא לפי הראוי לו בשלמות ובתמימות. והשניה היא א'ג'ה' ויתחייבו מצירופה ג"כ ו' תיבות הרי ט"ו עם ט"ו לפי הרמז הנזכר במספר הראשון. והנה מספרם מטה הנה מט"ה מט"ה בשניהם וכללם חצ"י ויצא מן ט"ו ט"ו והם ו' פעמים ח"י והאותיות האלה הם מחי"ם ללח"ם שהוא דומ"ם ח"י. ועליהם נסתם כ"ח למו"ד. ועל כן הי"ה לבו"ן ויקרא מנהי"ג (..) על עג"לה שקראה מנהי"ג ובידו ח"ק ידוע ותחתיו דם החולות שהוא דם הזנב.

ועוד ב'ג'ד' הינו ט"ו עם ט"ו כמו באחדים. חברם ותמצא כאלה ד"ק נ"ח מ"ה. והנה נברא אדם בצל"ם בזה הסוד בשלשה שמות השם והוא כולל העול"ם כולו והוא המין הנחמד מכל המינים ר"ל ממין בני אדם וסודו אור. ורמזו "ויאמר אלהים יהי אור" ויהי אור" חברם ותמצא זמן מיני דמיון זמן. ואמנם סוד יה"י הוא כ"ה, וסוד ויה"י הוא וכ"ה ורמזם ויפן כ"ה וכ"ה. וסוד ויפ"ן חכמ"ה ובינ"ה שהם מנהיגי חמ"ה ולבנ"ה והכל יו"ם שהוא כל"ו שבת ליהו"ה. ובאמת כי הוא תלוי בכ"ח יהו"ה והיודעו יקדש כי בידיעתו יקדש את השם. ועל כן נאמר "ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה". ובע"ה בסוד זה אגיד לך נפלאות במקומו שתשמח בהם הרבה אחר שתקבל הקדמותיו. ואולם א'ד'ד' יולידו ג'

תיבות והם כ"ז וכן א'א'ז' והנה נ"ד וכן ב'ב'ה' והנה פ"א אבל ג'ג'ג' אינו מקבל צירוף והנה ט' והכל ט'ט'ע"ב וסודו אד"ם אד"ם, דם בדם. והראשונים לבדם בצל"ם, אם כן נולד ממספר כל צרופם אד"ם בצל"ם אד"ם. כי אדם, אדם מוליד וזה ידוע. וכשאמר עשר ולא תשע מפני שתשע ספירות מחוברות כפי סדרם מספרם אדם. והנם ט' פעמים ה' גם ג' פעמים י"ה והם שויים לאמרך ה' פעמים ט' גם י"ה פעמים ג' וסימנם "הי"ה הי"ה דבר יי" אימתי בתקופת תמוז כאמרו "ברביע"י בחמש"ה לחדש" וסימנם ד"ה והיינו ט' ואמרו "בשלשים שנה" סודו י"ה י"ה. והנה תקופת תשרי עושה תמיד בסימן ג"ט והנה הוא סימן ספר כריתות ג"ט פיטורין ונקרא אגרת.

ואם ידעת מה שאמרו בענין המגילה על אסתר ועל מרדכי היהודי מהם תבין כי דרכי י"ה יו"ד ה"ם. וכן ראוי להיות דרכי היהודי"ם יו"ד במספר הספירות ונקרא בשם שד"י ונאמר עליו שהוא יושב בשער המלך ודרכי"ו דרכ"י יהודי"ם ה"ם. והשער ההוא הוא הכללי. והנה אסתר המלכה סת"ר המלאכ"ה ועל כן נצחה את המן בן המדתא האגגי אשר סביבו אהי"ה ובתוכו מדת ג'ג'א' שסודם א'ו'. והם סימני תקופת ניסן בד' זמנם ראש היום וראש הלילה חצי היום וחצי הלילה. והנה סופי הראשונים בסוד השמ"ש והשאר ידוע מזה וסימן א"ם הוא לארבעתם. והנה אחשורוש אחיו של ראש וסודו חו"ש ורא"ש ושם אסתר כשם כוכב כי הוא לשון יון ושניהם יחד א"ם סת"ר כתר"י ואני אסדר כתריבם. והנה סתרי דרכי יהו"ה אד"ם והנה יהו"ה מסתיר דרכי אד והמקטרג אומר אני הוא מדת הזמן ואמנם זי"ן או ה"א מדת המן וזה מידיעת השם בלא ספק. ועל כן עשר ספירות מחוברות הם הכ"ל ותעשר מהם העשירית היא א' וישאר נ"ד גם העשירית י' הרי אדנ"י וסודם ראש וסוף כלומר ראש וזנב שהם מ"ת גי"ד. רק השם הראשון לבדו כב"ד והנה גי"ד באל"ה וזנב והראשון הוא הראש ו"ך והשלישי שוכן בדם ובלב גם הוא כולל לב ומח ועל כן הוא המדבר בחלו"ם למ"ת בו כמו שנאמר "בחלום אדבר בו" (במדבר יב'ו). כי לא אמר אדבר לו אלא

בו מכלל שהדבור האלוהי לאדם הוא כח בו להתגלות לאיש אשר החכמה בו והבינה בו.

והנה הדבור באדם הוא ד"ם בכ"ח ונמצא כח האדם בו כאשר דמו כח בו גם דמו בכחו כאשר כחו בדמו. והנה 'אלהי"ם' כאשר 'הוא עד', כן 'הוא דיין' והוא 'י"ה מלא'. כמו שתאמר 'מלא הוד' וזהו 'סו"ד גבו"ה' גם 'למוד"ו' קשה מאד כי הנהו 'נבד"ל' 'בלי ד"ם' 'מבדיל' 'הכונה' 'מגו הל"ב' אשר 'ב"ו מגל"ה' 'גלם בהו' 'המוגבל' 'ובמגלה' תמצא 'יסודו'. 'והעד' "רוח יי דבר בי ומלתו על לשוני" (שמואל ב' כב' ב') "ותבא בי רוח" (יחזקאל ב' ב') "ורוח נכון חדש בקרבי" (תהלים נא' יב'). "בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר" (הושע יא' ט') "ושכנתי בתוכם וידעו כי אני יי" וכן רבים אין חקר להם. ועל עשר ספירות אמר המחבר הבן בחכמה וחכם בבינה בחון בהם וחקור מהם והעמד דבר על בוריו והשב יוצר על מכונו. והנה הודיענו בדבריו מה שכבר זכרנו על היות החכם באמת המשיג ההשגה הזאת על ידי הספירות מבין בהכרח, ועל היות המבין בהם חכם בהכרח. ואל זה רמזו באמרם ואם הוא חכם ומבין מדעתו מוסרין לו ראשי הפרקים. והמוסרים ההם פעמים הם אנשים חכמים וידועים ופעמים הם מלאכים. והורנו זה החכם שסבת העמדת כל דבר על בוריו היא ההבנה בחכמת הספירות [והחכמה עומדת] בהבנתם ובהם בחינה כלומר אותות ומופתים מושכלים ומהם בעצמם החקירה ועם קיום מופתי המושכלות שזאת היא קימות דבר על בוריו בלי ספק. הנה תגיע ההשגה השלמה לשלם הבוחן והחוקר הזה אשר השיב יוצר על מכונו כלומר שהכיר מעלת קונו על כל ברואיו. והוסיף עוד דברים אחרים בהודעת ענין הספירות מפני שעינינו עמוק עמוק ומי ימצאנו. ואמר עשר ספירות בלימה מדתן עשר שאין להם סוף ודברו זה נכבד מאד כי הוא רצה להודיענו שאין הספירות גויות שכל גויה יש לה סוף והספירות אין להם סוף. ואם הם עשר הנה נראה שגם הם עשר עשרות, והנה אלף שגם הם עשר מאות, והנה רבבה שגם הם עשרת אלפים וככה עד אין סוף. ועל זה רמזם על דרך האמת

ואמר מדתן עשר שאין להם סוף. ולא אמר עשר לבד בלתי הזכרת שם מדה ואעפ"י שלא אמר מדותיהן אבל מדה אחת לכולם.

ועוד זכר העמקות באמרו עמק ראשית ועמק אחרית ועמק טוב ועמק רע ולא אמר ראשית ואחרית וטוב ורע לבד כי אז נראה שהגבילים. ואמנם זכר עמקיהם אשר אין ספק שאין להם סוף, וראשית יורה על סוד מעשה בראשית, ואחרית יורה על סוד ויכולו השמים והארץ. והוא סוד האדם שהוא האחרון לכל הבריות והוא השומר השבת מחללו. החלול הידוע שעליו נאמר שאפילו עובד ע"ז כאנוש מחול לו ואם היה כ... היה שקר גמור. ואפילו עם התשובה ההמונית שהיה אפשר שעם הע"ז יהיה נמחל ענין עובדיה בעבור שמירת שבת. שהנה נאמר בדבריהם כל המודה בע"ז ככופר בכל התורה כולה וכל הכופר בע"ז מודה בכל התורה כולה ודי בזה למשכילים. ואמנם שמירת השבת וזכירתה ידועות מהשמטות והיוכל הנודעים עם הספירות. ואמרו טוב ורע רמז על סוד עץ הדעת טוב ורע ועל עמקי עניניו ועמקי השש קצוות גם כן כשזכר הם מורים על כל חכמת התכונה ועל מציאות הזמנים והתנועות בהם לפי מקומם המשוער אל מושבות הארץ, שאם תסיר הארץ במחשבתך לא תמצא אחד מהם. והנה רמזנום בשם עין בראשי תיבות.

והשלים מאמרו הנכבד באמרו אחרי זה, ואדון יחיד שסודו ויחודו אדנ"י אל מלך נאמן שהוא אמן לכל אמן מושל בכולם במדת שלום ממעון קדשו ועד עדי עד, ר"ל לעולם ולעולמי עולמים ולנצח נצחים. ובאות מ' של מלת ממעון קדשו מורה על היות ההתחלת הכל מאתו ועוד אמר ועד שתורה בו על ממשלה נצחית אבל מתגלגלת לקצים לפי הנמצאים שבהם סדרי הממשלות ומערכיהם משתנים בזמנים.

עשר ספירות בלימה צפיתן כמראה הבזק ותכליתן אין להם סוף. בזה הודיענו אמת הנבואה ומהותה

באמרו צפיתן, וכך חכמים אומרים תמיד כל המשתכל בצפית המרכבה, וצפית המרכבה אצלם ז"ל שהם מקובלים מן הנביאים ע"ה ענינה הרכבת אות באות ותיבה בתיבה ושם בשם. כי הנה אמ"ש מורכב ומורכב עם אש"ם שסודם בפרי זכר ונקבה מעשה מרכבה שהם מורכבים שם בשם. וכן הרכבת מקרא עם מקרא והשרש שלהם הרכבת הכל מעשר ספירות. שהנה ב' הוא מורכב מן א'א' וג' מן א'א'א' ומן א'ב' או מן ב'א' וד' מן א'א'א'א' ומן ב'ב' ומן ג'א' ומן א'ג' ומן א'ב'א' ומן א'א'ב' ומן ב'א'א' וה' מורכב מן א'א'א'א' ומן א'ד' ומן ד'א' ומן ב'ג' ומן ג'ב' ומן ב'ב'א' ומן ב'א'ב' ומן א'ב'ב' ומן א'ג'א' ומן ג'א'א', וכן כולם והתחלה מן א' אחד. ודע זה כי זה כל האדם וזה מפני שכל המרכבות הורכבו בכח השמות והספירות והאותיות והנה הם אתנו ומלמדים אותנו איך הורכבו כל ההרכבות שבעולם. כי מפני שנחתמו בה נמסר מפתח ידיעתם ביד צופיהם ורואיהם ומכירם. וכשיצפה אדם בהם כראוי יראה בהם כל המציאות כמו שיראה פניו בתוך המראה של זכוכית ופניו כל העוברים והשבים. ואמנם כשיתחיל כח השפע להתראות ולהתגלות למשתכל במראה האותיות והספירות יתראה בתחילתו כמראה הבזק בדמות ענין החיות שנאמר בהם "והחיות רצוא ושוב למקום שלכך נאמר [והחיות] רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית. ומראה 'הבזק' סודו מראה 'העגול' והוא סוד הבזק ובין שניהם ר"ז שהוא או"ר ומתחלפין באלפא ביתא דא'ד' ב'ג' ה'ת' ו'ש' ז'ר'. וסודו 'כמזרה האבק' כן 'ברק החכמה' 'כזהר מהאבק' כלומר כזהר מהאבנים המאירים. והנה אבנים כלומר אותיות וכן אב"ק מזו"ן והן אותיות שמאירים מזיום. כן הש"י מאיר לב חכם בפיהו שהוא כבוד פנימ"י נעל"ם. וכבר נאמר מבואר בכל הנביאים כולם השתכלו באספקלריאה שאינה מאירה ומשה רבינו השתכל באספקלריאה המאירה. ומאמרם השתכלות לו ולהם תבין שכולם לא נתנבאו כי אם עם ההשתכלות והצפיה והעיון בעצמם.

אומר על השם לפנים צופה וממיר ועושה את כל **וכן** היצור ואת כל הדבור שם אחד. ואמר בסוף הספיה וכוון שצפה אברהם אבינו, כי ראשית העיון בדרך זה נקרא צפיה והמשתכל בה נקרא צופה מפני שאותיות צ"פ מתחלפות בא"ת ב"ש והם ה"ו. ואם כן אין הפרש בין צפי"ה ובין הוי"ה. והנה סוד שם מצפ"צ לעד שהוא משלש על דרך ק'ק'ק' וזה סודו מ"צ פ"צ הוא יהו"ה. הפכהו על דרך יהיה והוה והיה, ויהיה מצמ"צ פצפ"צ פצמ"צ ויתעלה הכל ש"ם ח"ם הפרד מהם חצי"ם וישארו ר"ם כפלם ויהיו פ"ת והנה שלשתם דבר אחד בעדות השמות ולהם ו' אותיות הרי א"ו והם ג' שמות הרי אג"ו ביום הכפורים שהוא י' של פת. מיכן ראה על צפית המרכבה ועוד יושלם ענין זה במקומו. והנביא נקרא צופה שנאמר "בן אדם צפה נתתיך" (יחזקאל ג' יז) וכך אמר צפה ברוח הקדש. וכשתחבר המצוי מן השם אם המצוי של השם היוצא ממנו תמצא שהשם מצוה וצופה ומצפצף ומצמצם לשכינתו ומשרה זיוה על ישראל עמו כשהם צדיקים. ומפני שאין לזיו השכינה סוף אבל יש לה התחלה מהשם, והאדם מתחיל ליהנות ממנו ורואה מה שרואה ומתגברת צפיתו בכל יום ובכל לילה כשהוא מוסיף צפיה על צפיה ושונה ומשלש בה, נאמר על זה ותכליתן אין להם סוף כלומר אל תחשוב מפני מה שאתה מתחיל לראות ומוסיף ראותך תמיד שתגיע בעבור זה אל התכלית כי אין להם סוף. ואין זה כדמות הבזק שמאיר ועוד מתגבר ומגיע אל תכלית כי זה למשל ולחידה נאמר לבד בעבור קרבתו אל הענין. ואל כן אמר כמראה הבזק ולא אמר כברק או כבזק שהוא דבר מבהיק ומבוזק ומבריק ולא כדמות אור השמש שמאיר בשחר והולך ואור עד נכון היום ומגיע אל התכלית. אבל הוא ענין שאין לו סוף, ואם כן אין שום חי שגיע בו עד הסוף לפי מה שהוא אכן מגיע אל צרכו ואל מה שמספיק לו בו כדמות העשר, על דרך משל ואמר ודברו בהם ברצוא ושוב כלומר דברו של הקב"ה כשמדבר בהם עם אדם מדבר בהם ברצוא ושוב. כי כמו שהלב רץ ורואה ושמח ורוצה לקבל, עוד תפרד הנשמה ממנה וימות הרואה והצופה אם לא ילוה אליו עזר אלהי או ישתגע או יצא לתרבות רעה

בצאתו. ואם ירצה לקבל סיעתא דשמיא כמו שנכנס בשלום יצא לשלום כר' עקיבא. אבל חבריו נכשלו ועל כן שם השם הזה הכח על דרך שירוץ וישוב מעט מעט עד שלא ילאה. כי חמר כל אדם חלוש על זה, כל שכן החלוש בטבע.

והנה נקרא צפון בסוד מלשון צפיה, כי הוא ראש הצפיות והוא הראשון שפוגע באדם בעיינו בצפיה ההיא. מפני שממנו התחיבה מציאות הקרובה לאדם והוא באמת חוש המשוש, שהוא מביא הפועל לידי תאוה ולידי הרהור ועדון ושמחה וששון ומשוש וגילה, אלא שכולם גופנים ועדונים מאוסים כלים לשעתם והשם צפן צפון בשני בתי"ם וקרא שמם צפון"ן צפון"ן, והוא רמז למאמר אנשי המבול בדור הפלגה שאמרו ונעשה לנו שם פן נפו"ן. והענין 'ונעשה לנו שם' 'מלשון שעונה' ועל כן 'נענשו משלוח' לשם זה אשר ממנו מדת השלום באה, ונפל ביניהם בלבול ונפוצו והבלבול היה 'בלב' שהוא 'בבל' והוא שנער וסוד שניהם לב בן רשע. כלומר בן יצר רע "כי יצר לב האדם רע מנעוריו" מנעוריו כתיב חסר כי הוא רע מכל שמשיו ועליו נאמר בהיותו רשע "מושל מקשי"ב על דבר שקר כל משרתיו רשעים" (משלי כט' יב). כי לא יתחייב פועל רע אלא מלב רע וממחשבה רעה שהוא משכנה וכשהוא משכנה וכשהוא מקשי"ב בלי הקשה יקשה הלב. והנה הוא מצויר באד מקשה ועל כן משקה באד כמו שנאמר "ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה" (בראשית ב'). אל תקרי והשקה אלא והקשה כשהוא רע, וכשהוא טוב אמור והשקה, והוא הרהור משקה הגוף או מקשה אותו. וזה מעשה המנורה שהיא מקשה. או משקה הגוף מהנהר היוצא מעדן שהוא מהמזרח כאמרו מקדם. ואד זה שנאמר עליו יעלה והשקה הגיד בו על היקש הויה בראשו ובסופו שנחתם בו שם השם שבעדו ימצאו הקהל ישועה.

והנה עוד היו"ם מה שאמר ואד יעלה מן הארץ לב רע תוכו, אבל היום ראשו ואמנם הפס"ד סופו. ולטוב

רם עד יוסף להבה וענין הקצות יבואר לפנים. רק הביאני לדבר בצפון שהוא הגנב הנגב הנקרא דרום ושניהם צד. ואמנם צד צפון פתוח והבא ליטמא פתחין ליה. והבא ליטמר מסייעין אותו כמו שנאמר "ואת הצפוני ארחיק מעליכם" (יואל ב' כ') כלומר הבא (ליטמר), שמשכנו כמשכנו עד היום. ועל כן נשבינו ועדיין לא נפדינו עד שנסגור שערינו כמו שנצטוינו ונצאל מידינו ומיד כל חבריו אשר כולם שובינו, השם יצילנו מידם. ואמר ולמאמרו כסופה ירדופו ולפני כסאו הם משתחווים מפני שהרודפים אחריו הם שני מינים רמזם במלת כסופה ועשאה מורכבת להעלים הסוד והוא ולמאמרו שסודו ולרופ"א כס ופה ירדופו ופירושם כתוספת ו' של ולמאמרו יורה על השמות הקרובים לו ויהיה על זה ענינו ככה למאמרו שהוא לרפ"ז שהוא סימן חלקי כל מולד לאחור שהוא או"ר הליל"ה שהוא האור הסובב סבוב הדבור כ"ו ס"ה פ"ו. שנאמר "וכסופה מרכבותיו" (ישעיה סו' טו') והוא סימן שלשת שמותיו. והנה במ מולד גם פ"ה מיל"ה וסוד כסאו לבנ"ה. וכך אמרו חכמים צורת יעקב חקוקה בכסא הכבוד וחקוקה בלבנה, ונאמר "השמים כסאי [והארץ הדום רגלי]" (ישעיה סו' א') אצלנו הוא גלגל הלבנה. והנה פעם נראית מלאה ופעם חסרה ומהלכה כסדר לעולם כי עלייתה מן המזרח תמיד וירידתה במערב תמיד ונשיתה לדרום ולצפון תמיד בחזרת חלילה. והנה דרום דרום שנאמר ואמור צפון צפון"ן הוא שנו"י הטב"ע הנמצא בכשפי"ם ואם כן זה בכשפים ועליהם כשפני"ם שהם דרו"ם דרו"ם בכשפנים. והנה כח ארבעתם ש"ר שנו"י הטב"ע בנפש ואחר כן במה שהוא חוץ (.) עד זו המעלה.

בלימה נעוץ סופן עשר ספירות בתחלתן כשלהבת

קשורה בגחלת זה משל לספירות. אמר שאין להם סוף [אך יש להם] תחלה ואיך שב לומר (..) יש להם (.) אמנם (..) שזהו מה שרמזתי לך כי תחלתם וסופם (..) אדון וסוד י' יחיד וזהו שאמר שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר. והנה מא'

עד עשרה כל מספר מיוחד לבדו אבל מורכב מאחד או מחובר מספירות או מחלק (.) המורכבים שהרכבתם אינה אחדות שלימה (..) הרכבתם כלל משום צד ואם כן ראוי (..) הקרובים אל היחוד על המיוחד יותר ממה שיורו עליו המורכבים מהמורכבים (.) ואם כן היה מן הדין שהיה א' לבד מורה (..) ונמצא זה בשם אהי"ה ובשם אדנ"י ובשם אלהי"ם מתחילים בא' וסופם הי"ם והוא סוד י' (..) אלא שמצאנו השם המיוחד לו והוא שם [יהו"ה] שנאמר במקומו שמתחיל בי' והוא לענין ספירות שהתחלת חלוקם השוה היא הו"ה כלומר (...) במה ידמו אל הספירות (...) מקום פירוש בלא ספק מפני (..) והנה אמר פה נעוץ סופן בתחלתן כשלהבת קשורה בגחלת וסוד גחל"ת אמ"ת וסוד קש"ר שק"ר וכענין מציאותינו כלומר כי השקר בו אמת גם (...) קשר אמיץ וסודו הקשר הנפש (..) בגוף שהוא גולם או חמר לה והוא לה (..) בו סוף מצדו שאינו סובלה באמת שלולי שהוא אינו סובלה לא היתה לעולם ממנו כמו שאין צורת חמר הגלגל נפרדת בהיותו ספר א' אח"ד ושמו אל"ף וכן סוד (.) והוא א' שמורה על נשימה ועוד א"ד ל"ה שהוא (...) א"ף הוא כלי לנשימה ואומ' (.). אף (.). לאחד וכן לאף השני הימני כי (...) והנה מפני היות מציאותו הראשונה (..) כשלומו תחלה אחר התפלה באמרו שלום לשם (.). שבו (.). שם מלא ושמו תה"ו שממלא (.). מאי"ן ובעד יום הכפורים חודש ואח"כ (.). לימיני הנה סודם שלום לשם (..) כי שמאלי סוד (.). גם (..) בשמאלי סובב האשה אבל ימיני (...) שהוא שם למלאך שהוא (..) אדם כלומר הוא בדם באש (..) אשר סוד נלמד מן ה' (....) ספירות כפולם ויצאו מן ה' (..) ש"ר שיצאו ב' (..) הנה השם שלם והתחיבו (...) נכללו במ מד' שמות (...) א"ד חמישי מעוקב (..) זה כולו א' וסודו י"ה והנו השמש שממנו אור היום ועלה הסוד יה"י או"ר ונגלה בכסלו בחבור השמש עם השמש ויתקיים בו "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור". וסודם "ויקרא אלהים לאור יו"ם" שסודו יה"י ויה"י יהי"ה והי"ה והרמז עליו "ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד" (זכריה יד' ט'). ועל כן נאמר ולפני אחד מה אתה סופר ואם לא נספור במחשבתנו לא נכיר קוננו.

בלימה בלום פיך עשר ספירות מלדבר ולבך מלהרהר

זה פלא גדול שאנו אומרים שזה הענין חובה עלינו למעלה מכל החיוב להוציא השכל שאתנו בכח אל הפעל. וזה אי אפשר לנו אלא באמצעות הדבור. ואיך אומר לנו עתה בלום פיך מלדבר, ומורה ג"כ שמלת בלימה מענין בלימת הפה, והורה שההרהור בלב. ואמנם בטוב אמר באמת, וזה כי הספירות מציאותם לפי סימני האותיות בג' מקומות ידועים לכל בקלות והיא בספרים ובפיות ובלבבות. ואשר בספרים היא המונית ומינית ואשר בפיות אינה גופנית כי אם בכח ואשר בלבבות קראוה רוחנית מכל צד. וזה לא זכר ההמונית אבל הזהירנו על הקרובה לרוחנית ועל הרוחנית בעצמה וציונו על מה שהיה ראוי לצותינו בלא ספק. וזה מפני פחד הזכרת השמות במקרה שהיה ראוי להזכירם בלב אבל לא בפה עד שיוודע ענינם כראוי, ולא יסופק זה למי שיוודע כח פעולת הספירות בפה ובלב. וזה שבשעה שהאדם מדבר במ ומתחיל להניעם בחזקה יכריכוהו להוליד מתוכם דברים מחייבים כפירות באמונות האמיתיות ויותרו כל קשרי העידות והעצרות שנאסרו בלשונות ויחייבו דמיונות שאינם אמיתיות מפני הרגל הדבור החיצוני הקשור במבטא בפה בחמשה מקומותיו ואם ימשיכם כך יטעה ולא יתגלה לו מהם לבד לפי הראוי ועל כן אמר בלום פיך מלדבר.

אבל העיון בהם בחכמה ובבינה ובחינה וחקירה כדי להעמיד כל דבר על בוריו ולהשיב יוצר על מכונו זהו מה שציונו הוא בראשית דבריו והדין אתו. ואמרו ולבך מלהרהר ר"ל בלום ג"כ לבך שלא ימשך במ אחר דרכי ההרהור כפי התאוה שאם לאו ההרהור יביאהו למהירות שאינה ראויה בדרך הספירות שהן צריכות ישוב דעת ועיון מופלג כדי להנצל מים הסכלות החונק השטים בו. ועל כן אמר ואם ריץ לבך שוב למקום. וידוע שהוא השיג שטבע הלב גוזר שיהרהר ושירויץ במ. ועל כן הוצרך להודיענו

מה שיקרה לו לאדם במ ובסיבת הדבור במ וההרהור והמרצה. ואמרו שוב למקום ר"ל שוב לשם שנקרא מקומו של עולם. ואפשר שנקרא כך מפני היות מספר מקום כמספר השם המיוחד בחשבון המרובע והוא קו"ף. וסוד קו"ף הוא כסוד יו"ד והוא עצמ"ו, והלא דב"ר (קו"ף יו"ד) הוא. ועל זה רמז באמרו שלכך נאמר רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית. והנה קו"ף פוע"ל והוא ע"ל הכס"א, כלומר ממונה ע"ל הטב"ע. ופעולותיו דמיוניות כפעולות הקוף שדמיונו קרוב לדמיון האדם וכל הנמשך אחר פעולותיו הוא דומה לו ושמו קוף כמוהו והוא חיה בצורת אדם וחיוו חיי הקוף שהם חיים מדומים. ובהיותו יו"ד והוא ראש לשם השם יורה עליו שם מספרו שהוא עשרה וסודו יצ"ר הר"ע אלא שהוא שומר השע"ר שלא יבוא בגן עדן היות רעות וקופים כאנשי דור הפלגה ודור המבול שהוא גבו"ל מפל"ה גם קצ"ו ידוע לעב"ד עולמי"ם והוא יו"ם מימי"ם. וכריתת הברית הנה ענינה ענין הטבע כלומר שטבע השגת האדם את קונו לא יתכן היותו אלא לפי מה שכבר נגזר להיות בתחלת היצירה על הטבעים עם היות טבע האדם מתעלה ומשתנה ומתקן איברי שכלו לקבל כחו עם הזכרת השמות כראוי ועם השגת הספירות כראוי לפי האיש ולפי חוזק פעלו במ מעט מעט כמו שנרמז על יצר הרע בתורה על גירושיו באמרו "מעט מעט אגרשנו מפניך עד אשר תפדה ונחלת את הארץ" (שמות כג' ל'). "מעט מעט לא תוכל כלתם פן תרבה עליך חית השדה" (דברים ו' כב'). עד כאן דברי ספר יצירה בענינים כוללים עשר ספירות ובדרכים שמתחייבין מצפיתן ומעמקם.

ועתה החל במ בדרך מספרם, והודיענו מהותם ואמר עשר ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים ברוך ומבורך שמו של חי העולמים קול ורוח ודבור וזו היא רוח הקדש. הנה הודיענו מהו הענין הנקרא אצלנו רוח הקדש, וקראו תחלה רוח אלהים חיים. ואמר על הדבר ההוא שהוא ספירה אחת והיא אספ"ת היר"ח שנ"ה אח"ת ואותה השנ"ה קד"ש שהנה קדש"ה השכ"ל. ובחשבך השם ספירה אחת תמצאהו עולה שנת

השמטה כי התחלתה מן ט"ה ובה ד"י כמו שתראה בסוד העבור במהלך חלקי המולדות של השנים שבם הכל תלוי. והנה רוח אח"ת היא רוח הקד"ש בחזרתו זו בחרתני. והסוד או"ת ברו"ח, רו"ח באו"ת היא רוח הקד"ש וזה יגלה לפנים בענין המלכיות של השלש אותיות. ובאמרו רו"ח אלהי"ם חיי"ם גלה לנו סוד מהות רו"ח חיי"ם ושהוא י"ה מלא. והירח מלא מכח המאו"ר הגדול והנה כחו המחזר"ו במחזו"ר הלב הוא רו"ח אלהי"ם חיי"ם כלומר חכם אשר ממנו רוח יי מלא חכמה ועל פיו היה יהושוע מלא רו"ח חכמ"ה בסוד חבור מש"ה יה"ו ש"ע והנה שם יהו"ה של"ם עם שש"ה יה"ו שהם בעלי החותם וסודו אילן התמ"ר אשר אילנו"ו ע"ץ הדע"ת והוא שמוש המיל"ה והוא תשמיש המשמש מתשמיש השמש.

ברוך ומבורך שמו של חי העולמים. הורה **ואמר** על היות שמו מורכב מרבע ומשלש שזה סודו על דרך שבע ספירות כי מרבע הוא י"ב שמות ומשלש הוא כ"ו שמות וסימנם כ"י ב"ו ישמח לבנו כ"י ב"ו שבת והם לב"ו וסודם ט"י ט"י ל"ח ז"ה יהו"ה קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו" (ישעיה כה). וסוד 'חי העולמים' הוא 'הרו"ח' שעליו נאמר 'וראית את אחר"י' (שמות לג' כג), והוא 'עולם החיים' שהוא 'עולם החכמה' והוא 'כח הפועל'. קול ורוח ודבור. ועל הקול באו פסוקים מופלאים בתורה בנביאים ובכתובים. ועל זה נאמר "משה ידבר והאלהי"ם" שהוא י"ה מלא "יעננו בקול", ואמרו בקולו של משה. והנה 'קול אלהים חיים מדבר מתוך האש' והוא שוכן בקרב הלב. וכן הדבור שם הוא מצורף עם אמ"ש ועם האמות היסודיות. וזו היא רוח הקדש שסודה אי"ש ואש"ה היוצ"ר והצור"ה. ואמרו זו סודו יגלהו שם בן מ"ב שהוא מצורף שש"ה ושבע"ה. וסודו שת"י וער"ב ת"ר השבוע"ה הת"ר שבוע"ה אשר בו קש"ר השע"ה והוא הקש"ר החשמ"ל אשר בידו קשר"י המשג"ל כלומר קשרי גלם היצר והוא יצי"ר ערבו"ת. שתים רוח מרוח חקק וחצב בה עשרים ושתים אותיות שלש אמות ושבע כפולות ושתים עשרה פשוטות ורוח אחת מהן.

נבר יעדונך לפנים במה שעבר שאנחנו נדבר בכ"ב אותיות בחלק השני של אוצר. ועל כן לא אדבר בסתריהם עד שאגיע למקומם. רק אומר פה כוונת המחבר הספירות במספרם מה היתה בהזכירו אותן בלשון נקיבות. ולמה לא אמר עשרה ספרים או עשרה מספרים כמו שאמר (שלמה) [שלשה] ספרים ספר וספר וספור. גם לא מנה אותן על דרך צורת מנין שבעת ימי בראשית. והנה נאמר כי ספר זה כולו מעשה בראשית וכל מה שיוזכיר דבר ממה שיורה על הבריות יורה בלשון נקבה כגון רוח הקדש או השכינה עם היות זה בסודו אי"ש ואש"ה וזה בסודו זכ"ר ונקב"ה להורות על חולשת הנברא ועל גבורת הבורא, לא שיש שם זכרות או נקבות ומפני שהספירות בריות ואין הבורא ספירה ואפילו לדעת מאמיני המדות השלמים בחכמה ובקבלה, זכרם בשם נקבות. ועוד לא מנה אותם כי אם על דרך היותם אצילות נאצלות מהשם וכל אחת עומדת לעצמה אצולה מהשם לבד עם היותן כולן ממין אחת על דרך משל, ואין הפרש בין זו לזו כי אם במעלה לא במציאות, ועל כן אמר בהם אחת שתים שלש ארבע חמש שש שבע שמונה תשע עשר. והנה להם עשר שינים (עשר פע' שין). וצריך לחלקם עוד כך, אחת שלש חמש שבע תשע כי אלה הם א'ג'ה'ז'ט'. שתים ארבע שש שמונה עשר ואלו הן ב'ד'ו'ח'י'. ודע כי מספר אותיותיהן של הנפרדים האלה הן י"ה ומספר הזוגות הן בי"ה וכולן ל"ב רמז לנתיבות.

וצריך שתבין כי ה' של שמנה נוסף, ולפי סדר הספירות [רומז] לסוד גדול. והוא שלא נשתנה בין זכר לנקבה כי אם בנקוד שזה נה וזה נה. ואמנם סגול מורה על ג' פעמים גל וענין מספר נקודותיו לע"ד בסוד הסגול שהוא לע"ד עם היותו פתח קטן כלומר פתח קטון לבא בו אל בית המלך. אבל הקמץ נקרא קמץ גדול והוא מלשון קומץ וכל הקומץ מקבץ תוך ידו דבר שמקיף בו כי כן סודו מקי"ף גם כדו"ר שמקבץ בתוכו כל העולם. והנה כדור צריך להחליף כ"ף בג' ויהיה מלשון גדר שמקיף מה שבתוכו. או להחליף

כף בקו"ף שהן אותיות גיכ"ק ויהיה בשני ענינים מובן אם מלשון קדרה מפני שמקפת כל מה שבתוכה והיא קרובה לצורת כדור או מלשון ערבי אל קדרה שהוא מלשון יכלת שמקיף כל מה שתחתיו. ואל יקשה זה הפירוש בעיניך שכבר אמרו קצת מפרשים כי כ"ף של כדור נוספת ונשאר דור והוא מלשון דור או מלשון דירה בלשוננו שכל אלה מקיפין מה שבתוכם. או מלשון ערבי שקורין הכדור מדור כלומר מוקף או מסובב. ואמנם קדרה בעברי יש אומרים ששמה כך מפני שחמריה מן שמש וירח קדרו, ואינו רחוק.

והנה סגול מלשון סגולה ומלשון סגלגל והם מורים ג"כ על הקפה כדורית לכל מה שבתוכם. כי הם מלשון ג"ל עם היות הסמ"ך במ שרש. ואפילו סמ"ך לבדה מורה על היקף וכן עגול מורה על היקף, ואפילו עין לבדה. אלא שהסמ"ך צורתה מעידה על זה שאמרנו אבל לא שמה גם מספרה קרוב לצורה ומספרה כמות. ואמנם עין שמה מעיד על מה שאמרנו אבל לא צורתה רק מספרה כפל ותוספתה כחברתה הנזכרת. ושני מיני התוספת מכין וסודר סמך בעצמו ושניהם בלי תוספת עין בעצמו. ושניהם בכללם כעסני"ם כפלם ותמצא שהם שני מלכים כשפנים. גם ס"ע כמו (ח') [ו'ז] והוא חצי השם, גם פ"נ כמו ח"ה והוא חצי השם. והנה מ"צ כמו (ד"א) [ד"ט] וגם הוא חצי השם. ועוד ק"ל כמו י"ג והנו חצי השם ועלו כולם ב' שמות. והנה ג"י סוף א"ז גם ט"ו סוף ו"א. והנה זה ח' וזה ז' והנה חצי השם והנשאר ז"ה והנה חצי השם. אבל ע"ס שהוא מלשון עיס"ה הוא חצי השם ג"כ כשתמנה י' שמות לשם אחד שלם כי הוא ה' שמות. וכן מ"צ שהוא מלשון מצה ה' שמות, גם פ"נ ידוע והוא ה' שמות וכן ק"ל ה' שמות. ואלה באחדים ג'ד'ה'ו'ז'ח'ט'י' ח' ספירות. ואלה בעשרות ל'מ'נ'ס'ע'פ'צ'ק' ח' ספירות. רמז לזה ח' י"ה ורמז לזה ח' ו"ה. וכשתחבר ח"ת יעלו י"ו וסודו זו"ג. וזה יתגלה בצירוף השם בחותם ו' קצוות. ואם כן הנה שמנ"ה שמנ"ה ומהם תבין שכל משמ"ש נהנ"ה.

וכמו שידעת שה' של שמנה נוסף כן ראוי שתדע כי א' של ארבע נוסף, והנה הבינה לע"ד. וכן מ' של שתיים נוסף להורות על רבוי, והנה התוספת מא"ה בסוד ב'ד'א' שהם ז"י. רק מלת ש"ש חסר מכולן אחת, והיא ה' בעבור שבה נקשר ה' קש"ר הנקרא ה'ת"ר שהוא מספר ש"ש שסודם שש מאות. והנה נתלו במ שתי מדות כלומר שק"ר ואמ"ת ואמנם שלש מאות גם שקר ואמת בכח תלוי נלמוד בסוד ל' שהיא שלשי"ם במספרה ושמה ל'. וסוד צירופה ללמד ש"ם של י' שהוא משמ"ש ש"ם של אות או משלש"ה ג"כ שלשה אנשים שלש מאות והם גל"ש והוא שלג שתחת כסא הכבוד ושמים גימ"ל למ"ד שי"ן וצירופם גל"ם ש"ל יי"ן ד"ם. והנה שלשה שקר וכזב אבל שלשים שם שלש ששמו משמש והוא ממש"ש. גם בלא ספק יש לו כשפנים והם חמשה גם שמים כשפני"ם והם שתיים עם חמשה הרי שבע"ה עיני"ם. והנה בחברך שנים עם חמשה יהיו חמשה מקיפים ויהיו שנים בנתיים. גם שת"י נמצא מן שתיים ושם מ' נוסף אבל ערב נמצא מן ארבע ושם א' נוסף. והנה אם א'ז'ג'י'ו'א'ט'ד' זה עם זה צמר ופשתים יחדו. והנה ש"ת מצורפים שי"ן תי"ו ואם אתה ישן התעורר. והנה יון נוספים יו"ד וי"ו נו"ן יו"ן ויו"ן ת'אני"ה ואני"ה וכל ת' שנים מצורפים ישתנו תוספת צמ"ר שדי"ם ותוספת פשתים והדמיון ושניהם שט"ן ודמיו"ן על כן שט"ן ע"ז שעטנ"ז מלאך הש"ם והוא ש"ם המאכ"ל המתגלגל. שת"י וער"ב שתי"ם וארב"ע שהם קוים ושטחים שהקו שתי נקודות והשטח שני קוים שהן ד' נקודות והגוף שני שטחים שהם ה' נקודות. ולכולם סוד נקודותיהם עם הראשונים אבד"ת ורמזם הוא באח"ד. ומי ישיבנו והיא דרך הכפל וכולם י"ה. וצריך שתדע שכן דרך הכפל י"ק גם כן והם י"כ מ'פ' והם ק"נ ורמזם שכח פכ"י"ם קטנים. וסודם "שאל אביך ויגדך" "אשרי אדם מפחד תמיד". שתי וערב תקחם ותמצא בהקף א'פ'ח'י' ובאמצע ב'ד'מ'כ' זה סגו"ל וזה גלג"ל. והנה גלגל הוא כדו"ר והוא סוד קמץ אשר זכרנו שעליו ק"ץ מוסג"ל. כי י"ה פעמים ו"ה הם קס"ה בסוד הנקוד. ועל כן נו"ן זנ"ב כענין מני"ן י"ה ואלה לאלה הפכ"י"ם. חבר קמ"ץ עם סגו"ל ותמצא

עליהם חתום מעש"ה בראשי"ת על ש"ם שת"י וער"ב. ומהם תבין
 מה שאמרת לך ששתי"ם ארבע"ה הם. וכאשר תדע שהשתיים ארבע
 תדע מהם סוד יציאות השבת שתיים שהן ארבע וכן מראות נגעים
 והדומים להם.

והנה סוד שמו שיתער"ב י"ה פעמים י"ה הם רכ"ה, ו"ה פעמים
 פעמים ו"ה הם קכ"א חבר ק"ר ותעשה ש' וחבר כ"כ ותעשה מ' וחבר א"ה ותעשה ו' וחבר הכל ותמצא שמ"ו ורמזו
 "יהו"ה איש מלחמה יהו"ה שמ"ו". וסוד של אי"ש מלחמ"ה
 שמל"א חימ"ה והוא תוך שני"י שמו"ת הקד"ש שסודם לאחור
 שת"י בסופם ואחריהם קדמו"ן ולפניהם 'שש"ה' שהם 'א"ש רו"ח
 מי"ם', והנה א"ש ורחמי"ם, רא"ש מ"ח יו"ם. והאור מופלג ועיין
 בו מאד. שמהם אי"ש מוחר"ם, ואני אחרי"ם שמ"ו של האיש
 המוחרם מהם וארח"ם שמ"י שאני אי"ש מרוח"ם מהם, כלומר כל
 כך ראוי שיאמר על עצמו מי שלא משל חומרו עליו ויחריים מי
 שתמורו רכב עליו והוא גופו שלא נמצא אתו אלא במציאות חמורו
 אצלו ואם הוא חמור הנה בעליו עמו ואם הוא אדם בעליו אין עמו
 שלם ישלם. וגם אתה צריך להשלים רמז ק' על דרך זו ק'ר'ת'ף'. הנה
 אלה ראש והוא ש"ל עי"ר אחד שיודע לשון קדש שהוא ראש לכל
 לשון. וכולם אי"ק בכ"ר דמ"ת חפ"ף, וכולם ראש ק' קניה וס"ם.
 והם גל"ש, גלש גם בכ"ר דמ"ת גם אי"ק הנ"ך. ודע כי מחבורם
 יתחילו חבורים חדשים כמותם מצד אחד וזולתם מצד אחד. וכך תחבר
 המאות להשלים המנין שלמעלה ג"כ, ותדע שהם כזה
 ש'ת'כ'מ'נ'פ'צ'א' והם ח' כראשונים. כי רמזי חיה עם חוה מתגלגלים
 במין האדם ומנין אלה עולה ה"ר, וסודו מעל"ה ומט"ה והם
 הכנפיים. והמספר של ג'ד'ה'ו'ז'ח'ט'י' חברהם ב"ן. כי אין שם א"ב
 מפני שהוא נעלם בסוד י"ה שהוא כדמות א"ב הפוך. והשניים להם
 ל'מ'נ'ס'ע'פ'צ'ק' מספרם כ"ך, וסודם מו"ת וחי"ם וסוד אלה
 ההפכיים ועליהם הכנפיים נהפכיים. והשלישיים הם שני"י
 מלאכיים וזה קשר שלשתם שני"י ההפכיים שני"י מלאכיים נהפכיים,

וסוד כולם ראש התנין הפך זנבו וכן זנב התנין הפך ראשו והכל ברכ"ה.

וכבר יוודע מהרה כי המנין של הספירות אין ראוי ללקחם על דרך מנין ימי בראשית. ועל כן אמר במ המחבר, אחת שתיים שלישיית רביעית חמשיית ששית שביעית שמינית תשיעית עשירית. כמו שאמרו בשבעת ימי בראשית יום אחד יום שני יום שלישי יום רביעי יום חמישי יום השישי יום השביעי. ומפני שיתגלה לך מאלה המספרים של הימים ומהספירות דרך אחד מופלא ומכוסה והוא ענין אלוהי בלי ספק רמזתי לך כל המנינים שלימים. ואמנם הספירות שנמנו אחת שתיים ולא נמנו אחת שנית הורו שאין השנית שניה לראשונה אבל באמת היא מורכבת משתי צורות ועל כן היא שתיים ואינה אחת והשלישית בעלת שלש צורות וכן כולם עד שהעשירית בעלת עשר צורות וראה גם ראה שיתחייב ממספר שתי הספירות הראשונות שם א"ב והנה האחת שהיא הראשונה אמר עליה שהיא רוח הקדש גם קראה רוח אלהים חיים והכל ענין אחד אלא שגילה לנו שהיא שמו של חי העולמים ואמר שהוא ברוך ומבורך כמו שאמרנו במקומו.

ובספר הבהיר גלה לנו מחברו ע"ה סוד חי העולמים. כי מימיו אנחנו שותים כשאנו צמאים, כי מימיו מן המקדש המה יוצאים. באמרו שם שנאמר וצדיק יסוד עולם. ואמר ששני כחות הם, והם אצלו אחד מימינו ואחד משמאלו. ואמר צדיק יסוד עולם באמצע והוא יוצא ממקומו של עולם והוא שר על אלה השנים, גם בידו נפש כל חי שהוא חי העולמים, וכל לשון [בריאה] בדידה עבידא. ועליו נאמר "שבת וינפש" (שמות לא' יז) והוא מדת יום השבת. ועליו נאמר "זכור את יום השבת לקדשו" (שם כ' ה'), והא ג"כ [כתיב] "שמור", ההיא במדה שביעית, כאמר דכתיב "את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו" (ויקרא יט' ל'), ומאי ניהו מדה שביעית, זו מדת טובו של הקב"ה. ומאי טעמה אמר את שבתותי תשמורו ולא אמר את

שבת"י תשמורו, אלא משל למלך שהיתה לו כלה נאה וכל שבוע ושבוע מזמינה יום אחד להיות עמו. והמלך יש לו בנים נאים ואוהבם, אמר להם הואיל וכן היא, שמחו אתה גם כן ביום שמחתי כי בשלכם אני משתדל ואתם גם כן הדרו אותי. ואחר זה אמר בדמות שואל, ומאי טעמה זכור את יום השבת ושמור, זכור לזכר ושמור לכלה. ומאי טעמה ומקדשי תיראו, שמרו עצמכם מהרהור, שנאמר כי מקדשי קדוש הוא. ולמה, כי אני יי [מקדשכם] בכל צד. ומאי טעמה אמרינן על כל מה שברא [וכו'] חי העולמים, ולא אמרינן מה שבראת, אלא אנו מברכין להקב"ה שמשפיע חכמתו לחי העולמים זה והוא נותן הכל. ומאי טעמה אמרינן אשר קדשנו במצותיו וצונו ולא אמרינן וקדשתנו וצויתנו, מלמד שחי העולמים כלולים בו כל המצות כולן, וברחמיו עלינו נותנם לנו כדי לקדשנו בהם ואולי נזכה. ומאי טעמה, כי בשעה שאנו נזכה בעולם הזה לעולם הבא שהוא גדול ובידו אוצרות הנשמות, ובשעה שישראל טובים הנשמות זוכות לצאת ולבוא לעולם הזה, ואם אינם טובים לא יצאו, והינו דאמרינן אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף, מאי כל הנשמות שבגוף הוי אומר כל הנשמות שבגוף האדם ויזכו החדשות לצאת ואז בן דוד זוכה להולד. היאך, כי נשמתו תצא חדשה בכלל האחרים. משל למלך שהיה לו חילות, והשלים המשל בענין "כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כ'ע'כ'מ'פ'י'י'ה' (כי על כל מוצא פי יהיה יחיה האדם) (דברים ח' ג'). ואמר שם ומאי ניהו מוצא פי יי, הוי אומר יחיה בתורה דהיינו מוצא פי יי.

אמרו מכאן ולא עם הארץ חסיד, אם עליו (עם השם) אינו גומל חסד איך אפשר לו להקרא חסיד. ואע"פ שמתחסד עם הבריות והוא עם הארץ לא חסיד יהיה. ובמה מתחסד עם קונו בתלמוד תורה, שכל הלומד תורה גומל חסד לקונו דכתיב "רוכב שמים בעזרך" (דברים לג' כ'), הוי אומר כשאתם לומדים תורה לשמה אזי אתם עוזרים לי ואני רוכב שמים ואז "ובגאותו שחקים" (שם) ומאי שחקים הוי אומר בחזרי חזרים כדמתרגמינן ומימריה

בשמי שמיא, הילכך לא על הלחם לבדו יחיה האדם אלא על כל מוצא פי יי שהיא תורה שיצאה מפי יי עליה יחיה האדם. ועוד אמר שם מאי דכתיב "החכם יענה דעת רוח" (איוב טו ב'), ומאי ניהו דעת רוח אלא דעת שקרוב לרוח, דכתיב "ונחה עליו רוח יהוה רוח חכמה ובינה" (ישעיה יא ב'), חכמה ואחריו בינה ובבינה עצה וגבורה ודעת ויראת יי. והאמרת לך שעצה זו גמילות חסדים גבורה זו מידת הדין דעת זו אמת וכן הדעת שבכחה יודע האדם האמת יראת יי היא אוצרה של תורה והיינו דאמריה אנא אלא שזו למעלה דאמר ר' עקיבא כל מה שברא הקב"ה ברא לנגד שנאמר "גם את זה לעומת זה עשה האלהים" (קהלת ז' יד') ומאי ניהו אוצרה של תורה דכתיב "יראת יהוה היא אוצרו" (ישעיה לג' ו'). לפיכך צריך אדם להיות ירא שמים ואח"כ ילמוד תורה, משל לאדם שבא לקנות דבש תמרים ולא הוליד כלי להביאם וכו'.

הנה כבר גלגלתי לך מה שכתוב בספר הבהיר מענין זה שאנו בו, והורתי לך שגלה לנו בדבריו אלו, סוד חי העולמים ומהותו וסוד משיח בן דוד נתגלגל בעיבור בסוד הנשמות. ולא עוד אלא שגילה סוד החיים הנצחיים, ואמר שבסתם מוצא פי יי שהיא תורה שיצאה מפי יי, וגלגל עלינו עוד סוד דעת רוח עם שאר המדות עד יראת יי שהיא אוצרה של תורה. ואחר זה אינך צריך להערה אחרת בענין זה עם מה שקדם לך מידיעת אמתת זה כולו.

ואל תשגיח בפתאים החושבים שאלה הדרשות והמשלים אין תועלת בהם. אבל ראוי שתדע שהם מגלים רוב סתרי תורה בביאור למשכילים השלמים שהם חכמי הקבלה הנבואית ואוהביה. אלא שצריך לחקור סתריהם ופתרונם, ודעתי זאת הביאני להזכיר מהם זה כולו והדומה לו בכל מה שזכרתי מהם בחבורי או מה שאזכור עוד. ואם לא אפרש הכוונה בהם במקומם די בהזכירי אותם על ענין ידוע, שמתוך הענין ההוא יובן מה שכתוב בהם במקומם. כמו זה הנזכר מסוד חי העולמים ומסוד הרוח האחת והשנית שגם היא רוח אלא שהיא רוח מרוח הקדש. ולפיכך היה ראוי פה להגיד לנו מה שהגיד

כשאמר שתיים רוח מרוח חקק וחצב בה עשרים ושתיים אותיות שלש אמות שבע כפולות וי"ב פשוטות ורוח אחת מהן. והנה זכר בספירה הזאת חקיקה וחציבה וכן בשלישית וכן ברביעית בלבד, אבל בראשונה ובחברותיה מחמש ועד עשר לא זכר בהם לא חקיקה ולא חציבה. ואמנם אמר כי הראשונה שהיא אחת היא רוח הקדש וקראה ספירה אחת, ועם השנית היה סימנם א"ב. ומן הג' ועד הי' היה סימנם ב"ן שסימנם אדנ"י בכלל, ומי שחושב זולת זה מקצץ בנטיעות והוא עתיד ליתן את הדין מפני שקצץ גלגל ונטיעות. שהנה הנטיעות בגלגל הן נטועות והוא שרשם. והסוד ה' א"ב ה' ב"ן והנה רמז ב"ן דו"ד ב"א והביא בידו הנבוא"ה. ובאמת הוא הב"ן, ואם כן הא"ב הנ"ו ורמז לזה ש'למה ד'וד י'שי, תוכם שלו"ם ראשם שד"י סופם הד"י והוא סוד היום הב"א. וכל הוי"ה מאב היא הוי"ה בא"ם של שלש אמות שהם שק"ר ואמ"ת בכ"ת. והם שלשה שמות ובהם א"ש רו"ח מי"ם בכ"ח השמו"ת כמחשבו"ת גם הם י' ספירות שלימו"ת שהם שעו"ת לשמו"ת, והנה שלש הויות לברכת כהנים והם שמות היצו"ר.

וכבר הודעתך שהסבה הראשונה אינה נקראת ספירה כי אינו נופל תחת המספר בשום פנים, כי אם על דרך שמו לבד הנכלל עם כ"ב אותיות יחד, והנבדל מהם והוא עמהם ומניע את כולם. ואמנם מידיעת דרכיו ומדותיו ופעולותיו שנדעם מתוך שמו, נדע מציאותו המחוייבת. כמו שנכיר הפועל מתוך פעולותיו ואם לא נראהו, כי הן יורונו עליו. וכמו שנכיר בעל המדות מן המתנהגים מהם וכמו שנכיר בעל הדרכים כולן מן ההולכים במ. וזה כולו נדעהו מתוך כ"ב אותיות שהן שמו הכללי יתע' ומתוך ד' אותיות מהן שהן שמו הפרטי ית'. והנה כולם יח"ד הם אותיות ההעלמה והם יהו"א וחלוקם יתגלה לפנים במקומו בע"ה.

וסוד 'חקק וחצב', 'שד"י'. וענין חקיקה כענין כתיבה קיימת כמו כתיבת החותם המחקק צורתו בזולתו.

וענין חציבה תקון הצורה כראוי. ומאמרו חקק תחלה ואחריו אמר וחצב ידענו שאין חציבה בלי חקיקה, אבל אפשר להיות חקיקה בלי חציבה. וכן הורנו במה שעבר בענין קול ורוח ודבור בענין רוח הקדש. שהקול קודם לרוח והרוח לדבור, ועד שישתתפו שלשתם אינו רוח הקדש. ולמה לא אמר קול קדוש או דבור כמו שאמר רוח הקדש, מפני שהרוח האמצעי מכריע בין הקול שהוא קול אלהים חיים מדבר מתוך האש, שהיא מדת הדין קשה ולא מתוך המים שהיא מדת רחמים חזקה. וכל מכריע ש"ם וכל ש"ם מצי"ר ועל פי הש"ם יודע כל דב"ר. חבר ש"ם ורו"ח ותמצא רא"ש מחוב"ר עם זנ"ב. ובדעתך אמתת היות שמו רוחו והיות רוחו שמו תכיר סוד חבור רא"ש וזנ"ב ותתחד"ש לך בו אוז"ן בש"ר ותשמע קול מדבר מתוך או"ר בן א"ש או אמו"ר מתוך א"ש בן או"ר והוא א"ב ראשו"ן אשר אש"ו נבר"א.

ודע שאני מגלגל לך דברים אלה בתוך דברי מפני שכבר נודע לי מבואר שמה שאמרו רוב חכמי ספר יצירה בדורנו זה, ובמה שעבר מחכמי הגלות לא בארו בו מה שצריך. מפני שקצתם לא הורונו דבריהם שהיו מקובלים ממנו, וקצתם הורונו שהיו מקובלים ממנו ומסתרי תורה, וקצתם פירשוהו על דרך פילוסופית. ואלה בקשו לעזור עיני פקחים אבל המקובלים האירו עיני העברים העורים. ואלה שמות מפרשי ספר יצירה אשר ראיתי פירושיהם ובחנתי דעותם בו כפי שנויים והם י"ב פירושים. א. פירוש ספר יצירה של ר' סעדיה גאון זצ"ל שחברו בערבי והועתק לעברי ודבריו בו הם משותפים קצתם על דרך המדות לפי התורה וקצתם על דרך פילוסופית. ב. פירוש רבי אברהם בן עזרא ז"ל ורובו פילוסופיאה וקצתו קבלה קצרה. ג. רוטש בן תמים וכולו פילוסופיאה. ד. ר' שבתי הרופא והוא משותף משני הענינים. ה. הרב ר' יעקב משגוביא ז"ל וכולו קבלות. ו. הרב ר' עזרא וקבלותיו נכונות ומעטות. ז. הרב ר' עזריאל וקבלותיו נסתרות ורבות. ח. הרב ר' יהודה החסיד האשכנזי זצ"ל ונמשך קצת אחר דברי ר'

שבתי הרופא. ט. הרב ר' אלעזר האשכנזי ז"ל ורובו קבלות נעלמות. י. הרב ר' משה בן נחמן זצ"ל ורובו הוריות ועם היותו בקי בפילוסופיאה לא המשיכו על דרכה. יא. הרב ר' יצחק מברדש זצ"ל ופירושו מעולה מכל הפירושים בגלוי רל"א שערים שסדר כל האלפא ביתות לפי דרך בעל ספר יצירה והוציאם לאור באלפא ביתא שלמה כראוי ישרה ובחציה אחריה. והיא א'ג'ה'ז'ט'כ'מ'ס'פ'ק'ש' עד שהשלים בהתחלת האלף כ"א אלפא ביתות, והאמצעית בת שתי אותיות כמו שחייב הדילוג והצירוף הישר והוא א"ל ובו החל בעל הספר. ואם צירוף הבית בחצי אלפא ביתא ב'ד'ו'ה'י'ל'נ'ע'צ'ר'ת'. וכשיתחברו שני החצאים יעלה מהם אלפא ביתא שלם. וכשתקח מהם א"ל ותשימהו לראש ואחר כך תחבר הראש והסוף של החצי השני ותעשה תיבה יהיה ב"ת, ועוד תעשה כן לראשון יהיה ג"ש. וכך תקח תמיד תיבה מזה ותיבה מזה, וא"כ יהיה הסוף כ"מ הנה הראש עם הסוף ותמצא מלא"ך, וסודו המופלא מאכ"ל, וזה המהלך יתבאר ענינו במקומו. יב. הרב ר' ברוך מורי ורבי אשר פירושו גם הוא כולו מגומטר ומנוטרק ומצורף ומומר עם כל דרכיו. וגם שמעתי שהרב ר' אלעזר הדרשן אשכנזי פירש בו פליאות מקובלות אך לא הגיע לידי עד היום. ואשר אמרו לי, לא ידע להגיד לי מה כולל רק אמר שקורין אותו מקובל.

וזה הספר שאני מחבר בו ספרתי לך ענינו, הוא שיכלול ענינים רבים, לא פירוש על ספר יצירה בלבד. ועל כן לא אאריך בו כרצוני. ואמנם אני מודיעך מעכשיו שידיעת השם באמת אי אפשר לדעתה לא מספר יצירה לבדו, ואפילו עם ידיעת כל פירושו הנזכרים, ולא ממורה הנבוכים לבדו ואפילו עם ידיעת כל פירושו, עד שתחברנה שתי הידיעות של שני הספרים האלה יחד והחכמות שתיהן אל אחת מיוחדת אשר היא התכלית האחרונה. ועל כן בראותך שדברי נוטים לדברי המורה, בְּקִשְׁתָּ לְבָךְ [לְמַתוֹת] חֲצִים תוֹרָה וּבְרַאֲוֹתָ שְׁנוּטִים לְדַבְרֵי סֵפֶר יִצְרִיָה, תתיר קשר מהר ותוריד ללבך אור עין מאירה, על דרך צינור חוט השדרה

ותשקיש חום הכבד עם המרה, על פי צירוף אותיות התורה, הכתובים בשורה, בדמות השירה הישרה. ובעשותך כן הנה תנצל מכל צרה ותמצא דרך הקבלה ארוכה וקצרה ותשיג בזה שהאותיות כולן חקוקות בלבך הצובות מרוח הקדש ברוחך, שלכך אמר ורוח אחת מהן, והיא רוח הקדש שנחקה בכך מרוח הקדש בעצמה. עד שתבין מדעתך שבקרובך רוח הקדש והיא מדברת בכך ולא חוץ ממך, ומהכרתך עצמך תכיר כל המציאות החקוק עמך. שלש מים מרוח חקק חצב בהן וכו', הנה הורנו בשומו הרוח האמצעי שהאש למעלה והמים למטה והשמים למעלה מעלה והארץ למטה מטה. והנה הם שמות למדות האלהיות, ר"ל השמים רוח והם שמות למדות האנושיות הנמשכות אחר האלוהיות באמצעות הגלגליות והיסודיות שבם הכל נדון.

אמ"ש נגלה סוד המדות ואמנם אמרו פה חקק ובענין וחצב בהן תהו ובהו ורפש וטיט, בא להורות לנו בזה צורת היצירה איך היא והודיענו שהשרש לכל המציאות הוא רוח הקדש, וסודו איש ואישה. כמו שרמזנו למעלה וכמו שירמוז גם עוד לפנינו באמרו ומתחלקין זכר ונקבה בדמות כף זכות וכף חובה. וכבר נגלה שם סוד מאמרו על ענין המלכות והקשר והצירוף והחותם. זכר באמ"ש ונקבה באש"ם, כי הזכר פתוח ועל כן הוא מקובל בקלות והנקבה סתומה ועל כן היא קשה לקבל החכמה. והזכר הנה הוא כח הדברי והנקבה היא החיה. וכזה זכר בכפולות רך וקשה תבנית גבור וחלש וכן בפשוטות אמר עשאן כמין מריבה וערכן כמין מלחמה ואמר בענין לב בנפש כמלך המלחמה בסוף הספר.

כל חפץ זה לעומת זה עשה האלהים כמו שאמר במעשה גם ובמערכה של המלחמה. ואם כן אמרנו איש ואשה יגיד על חיבור שתי מדות אישיות שסודם צורה צורה היו. ובא בפרקי דר' אליעזר על זה סוד גדול ונאמר שם איש ואשה י"ה ביניהם זכו שכינה ביניהם לא זכו נסתלקה שכינה מביניהם נשארו אש אוכלת

אש, והורה בו כי שם י"ה הוא שם השכינה. והעד שהוא חצי השם, וחצי השם ככל השם, כי הוא י"ה ומלא י"ה הוא, וכך נגלה סודו. והנה י' פעמים יו"ד עולה עצ"ם, הנה עוד ה' פעמים יו"ד עולה ס"ם הרי ס"ם מע"ץ וסודו יצ"ר והוא ש', והנו כצ"ל מצ"ל גם עצ"ו דק"ל ע"ץ דול"ק. ועוד הכה י' פעמים ה"א ותמצא ל"ל והם ס' הרי שי"ן. ועוד הכה ה' פעמים ה"א ותמצא ל', חבר הכל ויעלה שמי"ם וסודם זכ"ר ונקב"ה והם אנדרוגינו"ס בגימ'. והנה השכינ"ה נמצאת משם י"ה וממנו נבראו השמים. והנה י' תוך אש אי"ש וה' בסוף אש הרי אשה, ושתי האותיות נעלמות בשתייהם. ואמנם ו' הוא קש"ר מורה על חבורם ועל כן היא שש"ה שסודם יורה על 'הקש"ר' 'א"ש רו"ח מי"ם', או על 'הת"ר'. על כן ענין 'רוח הקדש' 'היצו"ר והצור"ה' שהם באמת 'אי"ש ואש"ה'. וכך קחם, ה' יצור וה' צורה א"ד יצור וא"ד צורה, וגם סודם ה"י צור ו"ה צורה, ועוד ה"ה צור וי"ה צור, צור ההויה, צור צר הלב ולב צר הצור. ואע"פ שיקשה על רבים להבין זה דעתו כי הנה ידוע כי הציור גם היוצר גם היצור שוים בציורפם. ואמנם שם האש והארץ י"ה ועל כן אמתת ההויות א"ש אר"ץ כי א"ש אל אר"ץ גם כן אר"ץ אל א"ש, וזו היא המלחמה. ועל כן רוח הקדש ברא ענף והוא רוח מרוח הקדש. וענף הרוח מים, על כן ברא מים מרוח. וענף המים אש, על כן ברא אש ממים. ובפרק ג' בענין שלש אמות אמ"ש זכר זו הבריאה מבוארת. ואם כן החקוקים והחצובים במים הם תהו ובהו ורפש וטיט. והחקוקים והחצובים באש הם כסא הכבוד ואופנים ושרפים וחיות הקדש ומלאכי השרת. והחתומין בששה שמות מצורפין הם שש קצות אשר פנה השם אליהם מפני החתימה שלכל אחד מהם, והם מעלה ומטה פנים ואחור ימין ושמאל אלה הם הנחתמים. ואשר פנה אליהם בשמו מצורף כולו והמקומות ששערם כנגד בית המקדש קראם רום ותחת מזרח ומערב דרום וצפון. והוסיף בענין המים דבר ואמר עשאן כמין ערוגה והציבן כמין חומה וסבבן כמין מעזיבה, וזה מפני שהמים אינן מקיפין את הארץ כמו שמקיף האש את הרוח, אבל יש להקפם סוד גדול, כי הרקיע אשר על הארץ מן

המים נתהווה, ומקום סוף עליונו שם ההויה של המים שהם מים בכח, שקראוהו מקום אבני שיש טהור. ושם המים מתילדים בהפרדם מן האד שהעלה אותם שם להשקות את כל פני האדמה. ולא אמר ואד יעלה מן המים. וזהו סוד השם שהוא הו"ד וא"ד שממ"ה ודאג"ה, ה"ו ד' ו"ה פנים ואחור בה"ו בה"ו תה"ו ובה"ו, ל' כבד, זהו ת"ל, נפ"ש, רו"ח ברו"ח, שק"ל. ועל כן תמצא אבנ"י שי"ש טהו"ר בגימ' יצ"ר טו"ב ויצ"ר ר"ע, וזה בעשותך מן יי"ן ע' ומן ה"א ו' ומכל ש' יצ"ר וסודם קש"ר טו"ב ור"ע. וסוד כל קשר שש מאות והם א"ש בעצמם ונסתרם שק"ר ואמ"ת.

והנה נכללו אם כן בשם אבני שיש טהור לפי הדרך שגליתי לך סודה ונתברו יחד שקר ואמת עם טוב ורע, והם מות וחיים וטוב ורע, ואם כן סודם עץ חיים ועץ הדעת. והסוד הגדול בממשלתם סמא"ל וכת שלו שהם המלאכים שנפלו ממקום קדושתן מן השמים שנאמר עליהם "הנפילים היו בארץ", 'טוב ורע'. וסוד 'היו בארץ שנחתמו בשם שרם הנקרא 'מטטרון'. וכל קש"ר שהוא שק"ר ואמת סודו כלול מן שנ"י מלאכ"ם בזמן ושם מטטרון וסנדלפון וסודם ד"ם ר"ע ושם נכפל, ועל כן הי"ו פו"ר באר"ץ. והנה אם כן י"ה ע"ץ החי"ם וע"ץ הדע"ת' כוללים 'אבנ"י שי"ש טהו"ר'. ועיין עוד באמתתו ותבינהו לפי מציאות אמתתם יע"ץ החי"ם וע"צה הדע"ת, וסוד סופיהם תצמ"ץ והנה אהי"ה חתום ואמנם יהו"ה ראשיהם. מנה מספרם 'עשרה חמשה' ושים יצ"ר טו"ב מגוי ושמור מספרו לבד ומספרם לבד. והנה מספרם תתקכ"ח וזכרהו ומספרו ש"י ושמרהו, כי זה יתבאר לפנים בסוד ירח ב'י חלקי ערך בא' שהוא מגלה דרכי המולדות. ואמנם הנוסף מזה על זה הוא מנין תורה. ועוד מנה ששה חמשה להשלים השם ותמצאם עולים תתקנ"ה וזכרם. ושים יצ"ר ר"ע מגוי שעולה תק"ע ושמרם. וראה התוספת אשר ביניהם והוא שלח"ן, וצירופם ידועים. חבר 'תור"ה בלשו"ן' שהוא שלח"ן נשל"ח והיה לנח"ש ותמצא מספרם 'מטטרון' ש"ר הפני"ם שהוא 'שר צבאות' 'בתנועת הגלגל' וסודו

טצ"ץ לבדו. או אי"ק עם חפ"ף, גם בכ"ר עם זע"ן, או גל"ש עם וס"ם, גם דמ"ת עם הנ"ך. וזה א"ד גם א"ח וסודם א' אחד אלף פחות א' וכללם ה' אלפים פחות ה' אחדים. וזהו סוד שכב"ת זר"ע שהוא בכ"ר זע"ן מפור"ש ומיוח"ד פרט"י סתו"ם וחתו"ם בשם שד"י ש"ם מפור"ש כי הכ"ח סתו"ם וחתו"ם והוא קשו"ר מחמש"ה והוא חמ"ר ק"ו השמ"ש.

ודע כי כאשר תמצא ק"ו השמ"ש לירח כן תמצא קו הירח לשמש. כי זה פועל בזה וזה בזה, והשמש זכר ונקבה והירח זכר ונקבה. והנה כשתחבר המספרים של שלח"ן ושל תור"ה תמצא תוספת זה על זה אבר"ך וסודו היר"ת. והוא מספר זמן הגלות שהוא אלף שנה ורכ"ב והיא שנת ה' אלפים חמישים ליצירה. כי היום בשנת ה"ט יש לנו אלף ורי"ז שנה. ובשנה הזאת נתחברו יחד רזיא"ל והנפ"ש, ובשנת אלף ורכ"ב שנה יתחברו ברכא"ל והנפ"ש ויהיו החמ"ר והנפ"ש דבר אחד בפועל. ודע כי החומר הוא הנוסף ביצר רע על יצר טוב והוא חידוש הירח ר"ל יצר הרע ודעהו כי הוא סוד גדול והוא מגלה חדרי החמ"ש. ואם תחבר יצר טוב עם יצר רע במספרם יעלה תתפ"ז וסודם קש"ת לבנ"ה, כי חמר ראשו"ן לב"ן. ומהם תבין סוד לבנ"ת הספירי"ם. ואם תחבר מספר תתקנ"ח עם מספר תתקצ"ח ותסיר מהם שכב"ת זר"ע שהוא יוצא לחוץ בהכרח תמצא מספרם שוה בשוה תתפ"ז והוא אתתפ"ו. ויצא מחבור יצ"ר טו"ב עם יצ"ר ר"ע שכב"ת זר"ע לבנ"ת הספירי"ם. ולפיכך תבין כי ספירת העומר כוללת ג' ספירות ס'פירה ס'פירה ס'פירה הרי שלש ספירות, והיא ערמ"ת הספו"ר והיא ספיר"ת היצו"ר. או אמור ס'פירת י'צירת ה'יצורים והוא סוד גדול. וספירת העומר היא ז' פעמים ז' שבועות, הנה זה הד"ם והראשון א"ב, הנה המאב"ד באדמ"ה והוא אליה"ו שהוא בכ"ל והוא ב"ן מז"ה גם מז"ה ב"ן מז"ה וסודו מבט"א. והנה כשתקח הנעלם מן יו"ד שהוא ו"ד ותמנהו יחד עם מספריו כלומר ארבע"ה עם שש"ה ותמנה מספרם יצ"ר טו"ב ויצ"ר ר"ע זה במספר המלוי. אבל מספר י' שהוא הנגלה והוא

עשר"ה סודו יצ"ר הר"ע, ובעבור הנעלם יהיה נוסף עליו יצ"ר הטו"ב. וסוד ארבע"ה סוד הרג"ע והוא סוד עזר"א הסופר שכתב שכב"ת זר"ע העבו"ר, וסוד שש"ה הת"ר. והוא הפעם או העת או הרגע או השעה או העונה, שכל אלה הם שמות נרדפים ואפשר שהם נבהלים בזמנים. ואמנם הם כולם שמות חלקי הזמן. והנה פרי"י יצ"ר, ממיר"י הזמ"ן א"ו המקו"ם, ועל כן טו"ב ור"ע בזמ"ן ובמקו"ם והנם באר"ץ. ולפי דעתי שעם אלו ההערות המופלאות לא יקשה עליך דבר מכל מה שתשמע מענינים, ואם תרצה להבין הספירות כראוי ספרם כי על כן נקראו ספירות והן מחשבו"ת. ואם לא תחשוב לא תוכל לספור ואם לא תספור לא תוכל לחשוב, והספירה חשבון היא, לא דבר אחר והיא מחשבה על מציאות הדברים או על העדרם.

והנה שפע הגלג"ל העשיר"י שפע הטפ"ה הראשונ"ה וסודה יתרו"ן. וסוד מעשה בראשי"ת גרעו"ן והוא בעצמו החסרו"ן והוא טב"ע המרי"ת הוא פרי"י החט"ה שממנו רוח הדמיו"ן והוא ק"ו היר"ת. גם הוא ת"י פרט"י כי הפרט"י אח"ד הו"א. וזהו סוד מעשה בראשי"ת והוא חמ"ר האלמ"ה המלא"ה חמ"ר והוא תלוי בעב ומטר, בסוד חבור י"ה עם שד"י שהו"א מל"א האברי"ם. והגרעו"ן והיתרו"ן כוללים מעש"ה בראשי"ת ומעש"ה מרכב"ה. וכשתמצא בחסרון היתרון תמצא ביתרון החסרון, כי בחסרון היה יתרון כאשר ביתרון היה חסרון. והוא סוד הימים והלילות בקצורם ובארכם. ודע כי חסרון הטוב יתרון, כאשר יתרון הטוב חסרון. ועל כן יתרון החט"ה חסרון כאשר חסרון הטובה יתרון. וכל זה הוא סוד הטפה כמו שנגלה במקומו בע"ה. והנה יתרו"ן הוא מעש"ה מרכב"ה ואמנם חסרון ה' (329 דהיינו א' 328) הוא מעש"ה בראשי"ת (1328) ויתגלה מז"ה יתרון א"ד וא"ד שהם זו"ג, וחברו שם בשם בין אמש עם אשם ויתגלה מזה חסרון א"ד. וזכור מאמר האומרים ז"ל כי אדם וחוה הם שנים והם אחד, והם מתאחדים ג"ב

לג"ב וכן הא הא וכן בג בג, אל תשכחם אבל הפך בה והפוך בה דכולך בה וכולה בך ובה תחזי ומינה לא תזוע ולפום צערא אגרא.

ואם כן אמרו ארבע אש מזמים הוא מוכן שאם תוציא רוח מרות יצאו בשווי זה תחת זה, ואם תוציא מים מרות תוציא צ' מן רי"ד ישאר המע"ט מרוב"ו, ואם תוציא אש מזמים מצד אחד תוציא א"ש ח"ם מקרקרי"ם, ומצד אחר ישאר חצי שם שם מזמים. ואם כן הנה ישארו חצי"י שהם שלשי"ם מששים כשתקשור שני הצדדי"ם, שהם שני החצי"ם. שהנה חצי השם נ"י שהוא ששי"ם וסודו מים, וחציו א"ד הרי מאדי"ם והוא המי"ם והוא א"ש. ולפיכך רמז כסא הכבוד שהוא טב"ע הלב. ורמז אופני"ם שהם מלאכ"י אלהי"ם. ורמז שרפים שהם רשפים והם שדי"ם שסודם שעירי"ם. ורמז עוד 'חיות הקדש' שהם 'הזהרורי"ת' והם י' אותיות כוללות 'הרהור התאו"ה' שהיא 'חשקת הדי"ו' בסוד יו"ד, ואמנם מלאכי השר"ת הם כ"ת ישראל. ואשר אמר ומשלשתן יסד מעונו מודי"ע נס"ו ומשלשתן נע"ם יסוד"ו מעי"ן סוד"ו ובם מני"ע סבוב"ו. ואמרו ומשלשתן הנה פירש לנו בו של"ש אמו"ת הד"ם וכל זה למדה החכמה עם סוד של"ש מאו"ת מד"ה, ועל כן מלא שפ"ע א"ש מ"ים רו"ח מסוד היות פע"ל אמ"ש רו"ח מי"ם א"ש ומעששי"ת ומא"ף יסד מעונו, ותעיין בו ותכירהו מטבע"ו ותשיג מטבע"ו ע"ם טו"ב עיו"ן מוס"ד. וסוד יס"ד ע"ד והוא למ"ד. וסוד מעונו עק"ב, והיודע זה הוא ע"ד מקב"ל והנו רו"ם וסודו גבריאל מדב"ר. והפסוק אשר הביא ואמר עליו שנאמר "עשה מלאכיו רוחות [משרתי אש להט" (תהלים כד' ד)] מא"ש, אם הספר חובר על ידי אברהם אבינו הוא נוסף והוא כדמות פירוש שהוסיפו המקבלים. ואם חובר על ידי זולתו ממי שהיה אחר דוד ושלמה, הנה הפסוקים שבאו בו ישרים ונכוחים ובאו לאות ולמופת מקובלים. ואם כן פירוש מלאכיו"ו זה גלע"ד שכך נאמר שם "ויפגעו בו מלאכי אלהים" (בראשית לב' ב) בהפרדו מגלעד.

ואמרו רוחות הם שני מיני יש, שהם י"ש ו"ש והם עשרי"ם. וכל עשרי"ם הם עשרה והם יו"ד בכלל, כי עשר מדרגות הם בספירות. ולהודיע שאינם אלוהות בא שם אהי"ה שהאחד עשה אותם. ונאמר במ עשיה להודיע שהם עשויים גם כן כשאר המציאות כולה, וגם יהיו הנה שמות משותפים לעשיה ולדברים אחרים. וכן ברוחות וכן מלאכיו ומשרתיו שכל העולם מלאכיו ועבדיו ומשרתיו וכן באש ובכל. ואמרו א"ש לה"ט ידוע כי טל"ה אש והוא ד"ם משותף אם צור"ה וסודו מל"א וחס"ר והוא השם הנקרא א"ל שד"י. שהוא יפורש במקומו הראוי לו שהם חמשה דברים ד"ם אדו"ם לב"ן שחו"ר ירו"ק, כי הם מקר"ה והוא להם פטרו"ן שול"ט עליהם. וסוד א"ל מלא הפני"ם ותוספת שד"י ש"ר והנה כולו מטטרו"ן ש"ר הפני"ם והנה שב הט"ל א"ש. אלו עשר ספירות בלימה רוח אלהים ורוח (מרוח) ומים (מרוח) ואש (ממים) רום ותחת מזרח ומערב צפון ודרום. עד כאן השלים בעל הספר ענין עשר ספירות. ואמנם רמזם על דרך א'ג'ו' וסודו בלשון יון אנכ"י שהוא דבור ראשון של עשרת הדברים והוא (כולל) כולם וסודו דבו"ר כלומר זה"ר אור"ה. והנה השעה בלעז אור"ה ומספרה כמנין אנכ"י שהוא א"ף וסודו עוד טב"ע' ד"ם הל"ב' ה'מבד"ל' ד"ם היחי"ד' ה'ד"ם הז"ך'. וזה שאמרתי הוא כי אנכ"י בזה הצד נמנה כזה, א"ן י"ך וסודו אינ"ך. כלומר המבקש המדבר בקרבן פעם יראה לו שאינו נמצא, ופעם ימצאנו מתוך דבורו, ועניינו אנה יכה אכ"ה מכ"ה. והנה סודו מפורש עם היותן' נספרת ת"ש, גם כן' נספרת רק"ר והנוסף א"י והנה ארג"ז ש"ל כתרי"ם. והוא שתמנה ממנו אלף ושמונים שסימנם אנכ"י ישארו ממנו קל"א, וסודם אל"ף יו"ד. חלק פ' לשנים ותמצאהו מל"א מדי"ו, ממל"א יד"ו. חלק עוד מ' לשנים והם ל"י, וסימ' 'ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהי"ם ואד"ם" (משלי ג' ד'), "היעשה לו אד"ם אלהי"ם" (ירמיה טז' כ'). ובחברך א"ד ותעשה ה' יהיה זה יו"ם וזה ליל"ה, והנה 'אור"ה' ממנו א"ד ז"ר' 'אנכ"י סמא"ל' 'אנכ"י אעי"ן'.

ודע כי אני לא דברתי לך פה בשום דבר מן החות"ם אשר זכר (בעל ספר היצירה) שחתם בקצוות בששה חותמות, מפני שחתמם בשם הקדש כולו מצורף. שכבר נאמרו בו בלבולים ושבויים רבים, ומקומם הראוי לפרשם הוא בסוף הספר בענין חותם. כי הם עיקר הכל בידיעת השם כראוי. וסוד אג"ו, הוא סימן אחד שהבדיל ספירה ראשונה שהיא רוח אלהים. וחבר ג' יחד, רוח מימ ואש, וחבר ו' קצוות. וזה הסוד מגלה החבור, והוא כי א' הוא אחד לבדו. ובחברך אליו החבור הקרוב לו שהוא ב' יהיו שניהם ג', ובחברך שלשתם א'ב'ג' יעלו ו', והנה יצא מהם א'ג'ו'. ועוד בחברך אג"ו יצא י' והנה י' ספירות, ובחברך אגו"י יהיו כ'. הנה בלשון "בשקונם" קורים למספר עשרים אוג"י, והם עשרים כמספרם. גם כן כמו שקורין בלעז "נוטי" לשם הדבר הנקרא לילה, והם שוים במספרם. וכן קורין בלשון יוון שם שטן "דיאבולוש" ושניהם שוים, וכן אנדרוגינוס קורין זכר ונקבה והם שוים בגימטריא, וכהם רבים בלשונות אין להם חקר. כשידוקדקו ימצאו לחוקריהם ולבעלי הלשונות הרבות יותר ויותר, וזכרתי לך זה מפני סוד הספירות. ובכאן אחתום ענין הספירות אחר שאגלה לך בהם כל דעתי, ואחל אחרי כן באותיות. ואומר כי ענין הספירות הוא גלגל חוזר חלילה, ואתה משליך מהם תמיד האלפים והרבבות, מפני שאין לך כי אם כ"ב אותיות לסמן בהם הספירות, ומפני שהם עולים עד תי"ו לבד, הוצרכו הנביאים שהם הצופים בצפית המרכבה והוסיפו מנצפ"ך, כי צופים אמרום ועל זה קראום בשם צופים. ולפנים אודיעך מה טעם נכפלו אלה ולא זולתם. וכל מספר נמצא בכתובים היה עד חמש ולא יותר, והם אחדים עשרות מאות אלפים רבבות. כולן הולכים לפנים עד אין קץ ומתרכבים תמיד וגם כשחוזרים לאחור הם מתפשטים תמיד מן ההרכבה. וכן צריך לחכם לעשות בנפשו על קשרי המציאות כמו שנודע ממערכות המספר וממערכות העולם והשנה והנפש בכל, פני"ם ואחור"ר. וזהו כלל שנכלל מן מספר א' עד ת'. וידוע שהמונה בה' דרכים הנזכרים יכול למנות הכל על האחדים לבדם בצורה זו. שהוא על דרך מספר הודו בצורות כמו אלה,

צורות השבון הודו

י ט ח ז ו ה ד ג ב א

דע כי זה המספר של הודו נהגו למנותו על אצבעות הידים, והם סימנים לכל מספר, ונהגו לכתבו במכתב. ואמנם לוקחים אותו בשתי צורות מן הפנים אל האחור ומן האחור אל הפנים. והמצויר פה ראשון הוא אשר נקרא אצלם ספְרו, ונראה לי שנלקח מלשוננו והוא ספר. כלומר שהוא אצלם סימן האין להורות בו על התזרת חלילה. ומשימים אותו על כל מספר שהוא מורה על סוף האין. והנה כשימנו א' שהוא אצלנו אחד מציירים אותו בצויר שעל א' ושנים על (ג') [ב'] וכן כולם עד ט'. ואמנם על י' משימים עליו מספר כמו מ"ם עגולה או ס' עגולה ונקרא אצלנו גלגל. וכשימנו אחד יסמנו צורה זו ו, וכן עד ט' כמו שציירנו. אבל כשימנו עשרה ישימו תחלה גלגל לפי כתיבתם לאחור וישימו אחרי כן צורה א' להורות שאין שם אחדים כדמות זה ו1 וכן יעשו למאות ולאלפים ולרבבות עד אין קץ, יורו על כל מספר לפי הגלגלים כי אלה ו1 מאה, ואלה אלף ו000, ואלה רבבה ו0000 שהם עשרת אלפים אצלנו, וככה עד אין קץ. וכך יסמנו בשאר צורות כי אלה ימנו עשרים ו02 ואלה ו03 ואלה ו09 ואלה מאתים ו002 ואל ו003 ואלה תשע מאות ו009 ואלה אלפים ו0009 וכן עד אין קץ. כי כן דרך שאר המספרים כולם, שהגלגלים הקודמים יורו על המספר הראשון שעבר ויסירו המעלה ולא תמנה. כי הגלגל כשהוא אחד יעיד שאין שם אחדים והשנים יעידו שאין שם עשרות והג' יעידו שאין שם מאות והד' יורו שאין שם אלפים והה' יורו שאין שם רבבות, וכך הכל.

והנה זה הולך על דרך אי"ק בכ"ר. כי אי"ק הם ראשים לאחדים ולעשרות ולמאות, שהם שלש מעלות שעליהם נבנו כל המספרים והם תשעה. כי אי"ק אי"ק אי"ק הם מאה ואחד עשרה אלפי אלפים כמספר אי"ק השלישי שהוא הראשון לאחור, והוא קי"א לדרך חשבון הודו. ומאה ואחד עשרה אלף כמספר אי"ק האמצעי ומאה ואחד עשרה וכמספר אי"ק הראשון שהוא הראשון לאחור. וסוד מא"ה ואח"ד עשר"ה במספרם שלש"ה, כי הם שלשה ראשים גם כן באמת, והכל מתגלגל עליהם חלילה. וסודם כ"ח האד"ם הראשו"ן, כי הוא קי"א, והוא א"ש רו"ח מי"ם בכ"ח. וכשהוא שלש"ה הוא שק"ר וכו"ב של היצ"ר, אבל הוא ש"ם הפר"י שהוא מפר"ש י"ה והוא המפרי"ש מעש"ר היו"ד וכאשר קוש"ר זיו"ו. ועל דרך האמת הוא רוח הקדש ובעד"ו שלש"ה אחר"י הקדוש"ה ש"ל כפר"ה. כי הוא ש"ר הכפ"ל להפ"ך שופ"ך דמי"ם והוא מהפ"ך הד"ם מכוש"ף על צורת קי"א, ועושה היש"ן ע"ר או הע"ר יש"ן והוא מעי"ר הקר"י. וגלגלתי לך בו כל אלו הגלגולים להודיעך מעלת המספר אי"ק, ושדרכנו אחת עם דרך הודו. וכמו שהם מסמנים בצורות כך אנו מסמנים באותיות, כי כל האותיות הנכתבות הם צורות לסימנים בלי ספק. וכאשר צורו"ת המציאו"ת יעיר"ו המחשבו"ת כן צור"ת האותיו"ת יעיר"ו הדעו"ת ויחדדו השכלים עם העיונים.

הנני מצייר לך עתה צורת המכבר הידוע, כדי שתוכל להוציא ממנו כל מספר שאתה צריך אליו בקלות מפני המרובעים ומפני הערכים. וידוע לכל משכיל שדרך המספר היא דרך מערכות מושכלות. ועל כן תבחן כל דרכיו במכבר הזה ובצורת הערכים הששה המצוירת אחר זה המכבר המרובע ושים לבך להבינם שניהם.

צורת המכבר המרובע

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י
ב	ד	ו	ח	י	יב	יד	יו	יח	כ

אוצר חלק א'

ג	ו	ט	יב	יה	יח	כא	כד	כז	ל
ד	ח	יב	יו	כ	כד	כח	לב	לו	מ
ה	י	יה	כ	כה	ל	לה	מ	מה	נ
ו	יב	יח	כד	ל	לו	מב	מח	נד	ס
ז	יד	כא	כח	לה	מב	מט	נו	סג	ע
ח	יו	כד	לב	מ	מח	נו	סד	עב	פ
ט	יח	כז	לו	מה	נד	סג	עב	פא	צ
י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק

צורת הערכים הששה

א	א	א	א	א
ב	ב	א	א	א
ג	ו	ד	ד	א
ד	י	ד	ד	א
ה	יה	ט	ט	א
ו	כד	ט	ט	א

הנה כבר ציירתי לך שתי הצורות האלו של המספר. כי ראיתי אשר תועלתם חזקה מאד לענין ההשגה המכוונת להביאך אל חדרי מעונה הנקראים מקדשי אל, להבין המציאות העליון כפי היכולת. ולא כוונתי בזה להודיעך דרכי המספרים על הדרך שחברו הראשונים ספריהם, כדי להבין בהם החכמות החיצונית. אבל זה כתבתי כדי להשכילך בו בסתרי היצירה ובסתרי העיבור ובסתרי השמות לפי דרכי סתרי התורה ודרכי האותיות וצירופיהן ועניניהם הראויים לדעתם. ועל כן אבאר לך בקצור מה ענין הערכים הנזכרים ומה תועלתם אצלנו, ואחר כך אבאר לך גם כן בקצור מה ענין המכבר ומה תועלתו לפי דרכנו במקובלת.

ואומר תחלה, כי כבר אמרו חכמי המדות שהערכים הם חמשה ועם הערך הישר הם ששה, וכולם יצאו ממנו ואליו חוזרים בהכרח. כמו שאמר רבי אברהם בן עזרא ז"ל בספרו "ספר המספר" בסוף השער החמישי. ושם אמר כי הערכים החמשה הם נלקחים מן האחדים והם אלה. האחד ערך הכפל כמו שנים או שלשה עם אחד. והשני כמוהו וחלק ממנו כמו שנים עם שלשה, וזה הערך לא ימצא קודם זה. והשלישי כפלו וחלק ממנו כמו חמשה עם שנים. והרביעי כמוהו וחלקים ממנו כמו חמשה עם שלשה. והחמישי כפלו וחלקים ממנו כמו שמונה עם שלשה ולא ימצא בפחות מזה. ואין ערכין אלא אלו שיצאו מן הערך הישר שהוא הראשון. וחכמת הערכים על שלשה דרכים. הא' כמו ד'ו'ח' שהתוספת היא שוה בדרך החשבון. והב' כמו ד'ו'ט' שערך ו' אל ד' כמוהו וחציו, וכן ערך ט' אל ו'. וכן תוכל לאמר כי ערך ד' אל ו' שתי שלישיותיו, וכן ו' עם ט'. ולפיכך אם תערוך הקטן על הגדול יהיה כמרובע התיכון. כי ד' פעמים ט' או ט' פעמים ד' הכל שוה שהם ל"ו, עולים כמספר ו' פעמים ו' שהוא המספר האמצעי. וכן אם תקח ד' מספרים כמו ג'ד'ו'ח' שערך הרביעי אל השלישי כערך השני אל הראשון, ותערוך הראשון על הרביעי יהיה המחובר שוה למה שיעלה מחבור הערך השני על השלישי. כי ג' פעמים ח' או ח' פעמים ג' עולים כ"ד, וכך ד' פעמים ו' או ו' פעמים ד'. כי זה ההפוך מתהפך בשווי בכל הכאת המרובעים, כי שוה הוא, כשתכה זה על זה כמו מה שתכה זה על זה. וזה אחד מסודות השם הנכבד בהכותך חציו על חציו. וגם צריך לכפול ההכאות בכל אות מאותיות השם עם חברתה לבדה ועם כולם, כמו שנבאר לפנים בענין השם בע"ה. והג' כמו ג"ד שהתוספת שבין ג' וד' הוא אחד, ובין ד' וו' הם שנים, שערך התוספת היא כפל כערך הקטן אל הגדול. וכבר העריכו בספרי המספר בענינם ואין לנו צורך להעתיק דבריהם פה. כי לא נזכיר ממנו כי אם המועיל לעניני להשלים בו כוונתינו הנרמזת.

ואמנם צריך להודיעך עוד שאם תרצה להוציא חשבון הכפל מן האחדים, שתכתוב החשבון מא' ועד כמה שתרצה על סדר החשבון, ותחתייהם תכפול מספרם תמיד בשווי, ותמצא בשני הטורים מה שתבקש. כי בטור הראשון יהיו האחדים על הסדר כטור הראשון העליון שבמכבר הנזכר שציירתיו לך בצורה הראשונה, ובטור השני לו יהיה הכפל. ואם תרצה להוציא כמוהו וחלק ממנו שהוא חצי היוצא משנים עם שלשה, תמצא זה בשני הטורים שהם הב' והג'. שהנה ערך ג' אל ב' הוא כמוהו וחלק ממנו שהוא חציו. וכן תוציא כפלו וחלק ממנו שהוא חצי היוצא מן ה' אל ב'. והנו כפי הטור החמישי והשני שבמכבר, שהוא כפלו וחלק ממנו. וכן תוציא כמוהו וחלקים ממנו שהם שתי שלישיות, כמו היוצא מן ה' אל ג'. וכל מספר שיש לו חלק החלק מונה אותו כמנינו או כמנין חלק אחד מחלקיו. והמספר אשר חלקו מונה אותו כמספרו אשר ממנו התחייב, נקרא המספר המרובע. מפני שארכו ורחבו שוים והם צורות הקו והשטח לבד כדמות עשרת טורי המכבר. והנה צלעו האחת שזה לצלעו השנית, וכשאתה מונה את צלעו במנינה תקביץ המספר הרבוע כמספר ד' וט' ויו' וכמדומה להם, ואשר חלקו מונה אותו באחד מחלקיו נקרא מספר שטוח, ויש לו ב' צלעות, כמספר ט"ו אשר צלעו האחת ג' והשנית ה'. וכשאתה מונה צלעו במנין הצלע השנית תקביץ מספרו השטוח שהוא ט"ו. וכל מספר שאתה מונה אותו באחד לבדו נקרא מספר ארוך, מפני שאין לו כי אם צלע אחת. והאחד איננו מספר אך הוא ראשית כל המספרים. ונמצא האחד בכל מספר בפעל, וכל מספר באחד בכח. והשנים הם ראשית הזוגות. והשלשה הם ראשית הנפרד. ועל כן השלשה כוללים שלשת הראשים ראשית כל מספר שהוא א', וראשית כל זוג שהוא ב', וראשית כל נפרד שהוא ג'. על כן א'ב'ג' הוא חצי השם, בו ישוער כולו. כי א'ב'ג' הם ו', ומרבעם א'ד'ט' הרי ואד"ט. ובו ישוער אזג"י כי א'א'א' הם ג' שהם א'ב' ועל דרך החבור אא"ב הרי ז', הכה ג' על ז' יצא כ"א והם אזג"י.

ודע כי כל המספרים הרבועים נמצאים על סדרם מקבוצת האחד שהוא המרובע הראשון עם המספרים הנפרדים על סדרם שהם על דרך א'ג'ה'ז'ט', וכל הבא אחריהם עד איז קץ. כגון יא' יג' יה' יז' יט' וכן כא' כג' כה' כז' כט' וכן השאר. ויהיה המתחייב מהם המספרים המרובעים כסדר מן א'ב'ג'ד'ה'ו'ז'ח'ט'י' והבריהם עד אין קץ. ודע כי כל המרבעים אשר במעלה הראשונה הם א'ד'ט'. ואשר בשנית הם יו' כה' לו' מט' סד' פא', ומספרם ג'ו'. ויתגלגל זה ויהיו חלקיהם לפנים ד', והם אדט'ו והוא רמז ואט'ד. וכן עוד ד' לאחור והם אדט'ו גם כן. ואמנם ה' כנקודה באמצע, וכן יהיה עוד י' באמצע או הדומה לו כגון ה'. ויתגלגל זה בכל המספרים להיות דומה לאחדים ולעשרות הנזכרות. ופירוש זה הענין הוא שאם תקבץ א', שהוא המרבע הראשון עם ג', שהוא תחלת הנפרדים יעלו ד', והוא מרבע ב'. תוסיף על ד' עוד ה' והם ט' אשר צלעו ג' והוא שרשו. וכך לפי צורת זו התוספת על הסדר הזה תמצא הכל הולך כשורה, וכזה תמצא ענין הערכים שהם תלויים בערך הישר שממנו הורכבו ונקשרו בו ואליו חוזרים כשאתה מתיר הרכבתם וקשרם, כמו ענין המספרים הנפרדים שהם קושרים את המרבעים כולם ואליו חוזרים כשהם נותרים מקשריהם כמו שהוקשרו על סדריהם. וזהו אצלנו סוד איסו"ר והת"ר שהוא קוש"ר הזר"ע ומתי"ר עשר"ת הדברי"ם. ועל כן נתגלה ממנו קש"ר הזרו"ע השמאלי הנקרא קשר של תפילין שהם פתילים הנקראים חוטי"ם החטאי"ם ונבראו מן אכ"ל חטה, והוא חו"ט וד"ם וסודם גל"ם חכמ"ה ובינ"ה, גל"ם חמ"ה ולבנ"ה ומשמ"ה המ"ח והל"ב והד"ם והכבד וכל האיברים זה בזה וזה בזה, וזה יתגלה לפנים בענין העיבור.

ודע שאם תרצה להתיר הערך הנחלק אל הישר, אתה פוחת ראש מספרו מן השני וישאר בידך ג' שהם שוים או מוערכים על שרש אחד, שהוא קרוב אל השוה. כמו ערך החלק אשר הוא המעלה השלישית בצורה הנזכרת, ומספריו ד'ו'ט'. כשתפחות ד' מן ו' ישאר ב' ואם אתה פוחת ב' עם ו' מן ט' ישאר א', והרי נשארו

מִן הַשְּׁלֵשָׁה מִסְפָּרִים א' וּב' וּד'. וְהֵם מִסְפָּרֵי עֵרֶךְ הַכֶּפֶל אֲשֶׁר עַל עֵרֶךְ חֶלֶק. וְאֵם תַּפְחוֹת מִב' א' וְתַפְחוֹת מִד' שֶׁהוּא הַמִּסְפָּר הַגָּדוֹל א' וּב' יִשָּׂאֵר לָךְ א' שְׁלֹשׁ פַּעַמִּים, וְהוּא הָעֵרֶךְ הַיָּשָׁר. וְכֵן כָּל הָעֵרֵכִים כְּשֵׁאתָה מִתִּיר אֶת קֶשְׁרָם וְאֶת חִלּוּפָם חוֹזְרִים אֶל עֵרֶךְ הַיָּשָׁר. וּמִכַּאֵן אָמְרוּ הַחֲכָמִים שְׁזֵה רִמְזוּ עַל הָאָדָם בְּקֶשְׁרֵי הָעוֹלָם וְהַשְּׁנָה וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא נִקְשָׁר בָּם בְּטַבֵּעַ, וְאֵם יִתִּיר קֶשְׁרֵיהֶם מִמֶּנּוּ יִדְבַק בְּמִי שֶׁלֹּמַעְלָה מֵהֶם עִם שְׁמִירַת נַפְשׁוֹ. עַל דֶּרֶךְ הַשְּׂרִידִים אֲשֶׁר יֵי קוֹרָא וְהֵם "יִרְאִי יֵי וְחֲשָׁבִי שְׁמוֹ", הַנִּקְרָאִים פְּרוּשִׁים יַחֲדִים מִתְּבוֹדְדִים לְדַעַת אֶת הַשֵּׁם בְּרוּךְ וּמְבוֹרָךְ שְׁמוֹ, וְכוּבְשִׁים אֶת עֲצָמָם מִלְּהַמְשֵׁךְ אַחֵר תְּאוֹת הָעוֹלָם וְנִשְׁמָרִים מִלְּהַקְשָׁר בּוֹ כְּכֹלֵב עִם זֹגְתּוֹ. וְעַל כֵּן כְּשִׁירְגִיל עַל הַפְּרִישׁוֹת יוֹסִיף הַפְּרָדוֹת וְהַתִּיחָדוֹת וַיִּדַע לִיחַד אֶת הַשֵּׁם הָאֵחָד ד' הַיְחִיד ד' הַמִּיּוֹחַד יְהו"ה אֵחָד. וְאִזּוֹ יֹאמֵר בְּאֵמַת שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהו"ה אֱלֹהֵינוּ יְהו"ה אֵחָד. וַיַּעֲנֶה הוּא בְּעֲצָמוֹ אַחֲרָיו וַיֹּאמֶר בְּלַחֵשׁ לַחֲשָׁב לְבוֹ בְּכוּוֹנָה, בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. אֲשֶׁר סוֹפֵי תִיבוֹתָיו דִּמ"ו דִּמ"ךְ, וְרֵאשֵׁי תִיבוֹתָיו לְפָנִים בְּשִׁכְמָל"ו. וְסוֹדָם בְּכ"ל שְׁמ"ו, לִכְךָ שְׁמוֹ דִּמְךָ דִּמוֹ, לִכְךָ דִּמוֹ דִּמְךָ שְׁמוֹ. וְסוֹד הָרֵאשִׁי וְהַסּוֹף חֲמִשִּׁים וְחָצִי, עַל כֵּן מַח"י חֲצִי שְׁמוֹ. וְהֵנָּה שְׁמ"ו מְקוֹר חִי"ם לְחִי"ם כְּדִמּוֹת שְׁזַר"ה הַקְּשׁוּרָה בְּתַנִּי"ן פָּנִים וְאַחֲרָי בְּסוֹד כ"ף בִּי"ת אוֹתִיּוֹת שְׁמָהֶם נִבְרָא בִּשְׂר"י. וְהַרְמִזוּ "מִבְּשָׂרֵי אַחֲזָה אֱלֹהִים" (בְּרֵאשִׁית מ"ז י"א) שֶׁהוּא שְׂר"ר ב"י. וְכִשְׁיָגִיעַ הָאָדָם הַשְּׁלֵם לְגַדֵּר הַיּוֹשֵׁר בִּישְׂר"ר יִבְשְׂר"ר אַחֲרָיִם בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת אֵם יִשְׁמַעוּ וְאֵם יַחְדְּלוּ בְּמָה שְׁבִישְׂרוֹהוּ גַם הוּא, עַד שִׁישְׁיָגוּ מָה שֶׁהִשְׁיָג וַיִּשְׁמַחוּ וַיִּשְׁמַחוּ בְּמָה שֶׁשְׁמַח בּוֹ. כִּי גִדֵּר הַיּוֹשֵׁר יוֹצֵא מִדְּמוֹת הָאֵחָד אֲשֶׁר דְּמוֹת הָעֵלְיוֹן כִּנְגִדּוֹ שֶׁהוּא שׁוֹכֵן עַד לְבַדּוֹ וְאִין אֱלֹהִים בְּלַעֲדוֹ וְאִין עוֹד מִלְּבַדּוֹ. וְהוּא הַכֹּל וּמֵאֲתוֹ הַכֹּל וְבוֹ הַכֹּל וְהוּא רֵאשִׁית הַכֹּל, וַיּוֹדַע הַכֹּל וְאַחֲרִית הַכֹּל בְּפֶרֶט וְכֹל. לֹא עַל דֶּרֶךְ חֶלֶק מִהַכֹּל, אֲלֵא עַל דֶּרֶךְ כֹּל. וְאֵלָיו תִּשׁוּב רוּחַ הַכֹּל בְּהִיּוֹתָהּ אוֹסֵרֶת הַחֲלָקִים וְקוֹשֵׁרֶת הַכֹּל בְּכֹל וּמְכַל וְכֹל. וּבִזֵּה הִיא מְקַיֶּמֶת סוֹד כֹּל הַהֲתַחֲלוֹת וְסֹתְרֵי כֹל הַתְּפִילוֹת. וְאֵלָה הֵם הַתּוֹעֵלוֹת וְהַמַּעֲלוֹת הַגָּדוֹלוֹת אֲשֶׁר בְּמִשְׁכִּיל נִקְהָלוֹת בְּדַעַתוֹ סוֹד הַסְּפִירוֹת וְהַמַּעֲרֻכּוֹת הַנִּכְלָלוֹת בְּשִׁירֵי הַמַּעֲלוֹת וּבְסֹדְרֵי הַנְּתִיבוֹת הַמְּקוּבָלוֹת הָעוֹנִים אֶל הַמוֹשְׁכָלוֹת.

מלכו"ת, ומצד אחד מספרם של הנוספים ברא"ש, ומצד אחד מספרם עי"ר והוא כר"ס והנו פ"ר. ותועלת המכבר הוא שסוד צורת מעש"ה המכבר"ר הוא סוד צורת מעש"ה מרכב"ה, לפי ידיעת מערך ענין השמות במחוברים מצירוף האותיות. והוא כי השם המחובר מן האותיות שסודו ש"ר צבאו"ת שר"ץ באו"ת והוא מטטרו"ן ש"ר הפני"ם, שכחותיו בא"ש רצו"ת בצור"ת צור"ה בצור"ת א"ש, והוא בר"א א"ת השמי"ם הנה הוא בראש"ו ממי"ת אבל בזנב"ו מחי"ה. אמנם שר"ו הוא ראש"ו גם רא"ש שר"ו ח"י על פי שר"ש או"ר ח"י. והנה זנב"ו זנב"ו כפ"ל, אבל ראש"ו ראש"ו הוא חצי השם, והוא שקש"ר או"ר או"ר, כלומר שקש"ר עש"ר ספירו"ת בלימ"ה, והוא שקש"ר עש"ר ספירו"ת במיל"ה. כי סוד מילה בו ראש יום וראש לילה, ובו סוף יום וסוף לילה שהם זנב יום וזנב לילה. ומן הראש יולדו בני העולם הבא, ומן הזנב יולדו בני העולם הזה. נמצא לפי מכותיו, כי במה שהוא מכה בו מרפא. והנה לשו"ן מכ"ה מרפ"א, והנה בו בלשונו בו מכ"ה בו מרפ"א, ד"ם הפ"ר שהוא מעש"ה בראשי"ת בו מכ"ה ד"ם הכ"ד שהוא גל"ם החיי"ם ודע זה.

הנה כבר בארתי לך מה שיעדתיך להודיעך אותו בענין הערכים והמכבר, ואשלים ענין הספירות לפי הספר פה. ואחל ענין האותיות, ושמע מה שאומר במ עם היותם קשורים עם הספירות יחד

אוצר חלק ב' עשרים ושתיים אותיות יסוד.

דע כי האותיות שהם כ"ב שזכרם בעל הספר חלקם לשלשה חלקים, ואמר לנו שהם שלש אמות וז' כפולות ויב' פשוטות. ואעפ"כ תחלה דבר בכללם יחד ואח"כ פרט לנו פירושיהם. וכך הודעתך אני בראש ספרי זה שאעשה מפני שאמשך אחריו אחר שאני מפרש דבריו. והנה חזר ואמר בכלל עשרים ושתיים אותיות חקקן וחצבן שקלן המירן צרפן וצר בהם נפש כל יצור וכל העתיד לצור. וזה הסוד המופלג אשר גלה השם לנביאיו ונביאיו גלוהו לישראל עמו. ולא נודע לעם מן העמים חוץ ממנו. הנה היום הזה בעונותינו וכמעט קט נשכח כמת מלב, לולי יי צבאו"ת שחמל עלינו ברוב רחמיו וחסדיו וגלהו עוד לנו כיום הזה כדי להשיב העטרה לישנה. ועל כן יש לי צורך גדול והכרח הנעה חשקית לכתוב פה אמתת הדבר הזה מבלי פחד עונש. ולהודיעך זה הסוד המופלג כולו מפורש ומבואר עד שלא תהיה אתה והדומים לך ריקים מידיעת זה הסוד המופלא, אשר הוא יתד שהכל תלוי בו. ואע"פ שכבר ידעתי שיקרו לי ולספרי זה דברים מגלוי, לא אמנע בעבורם לומר מה שהורנו בו מן השמים ומה שקבלנו ממבחר נביאנו וחכמינו הוא משה רע"ה אשר קבל מפני השם פה אל פה.

ואע"פ שנאמר "כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל" (שמות לד' כז). ובא בקבלה,

דברים שאמרתי לך בכתב אי אתה רשאי לאמרם על פה, ודברים שאמרתי לך על פה אי אתה רשאי לאמרם בכתב. עם כל זה אין אנו עוברים על זה במה שנאמר בו, וזה כי מה שצוה השם הוא דבר שאי אפשר לאמרו בכתב מהענינים הללו. אבל גזר שיאמרו הדברים ההם על פה בלבד. וכן מה שעשה רבינו הקדוש הוא ר' יהודה הנשיא במה שכתב המשניות בכתב, ומה שכתבוהו רבינא ורב אשי מהתלמוד, לא עבר אחד מהם על דבר השם במה שכתבוהו, עם היות דבריהם נקראים תורה שבעל פה, ועשרים וארבעה ספרים תורה שבכתב. כי חלילה וחס לקדושים ההם לעבור על דברי השם בדבר קטן או גדול בכוונה. אלא ששם תורה הוא שם משותף, וכן כתב שם משותף, וכן שם על פה שם משותף. ואמנם זה ידוע ששם תורה נופל על החומש ועל המקרא ועל הכתובים. והנה נקראו ענינים רבים בשם תורה שאמרו וזאת תורת העולה ותורת החטאת ותורת האשם ותורת המנחה, וזאת תורת האדם ותורת הבהמה והעוף ותורת המצורע והנגע ורבים בהם אין חקר. [ולא] ונאמר אלה התורות, אבל אמרו והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם. וענין לוחות האבן יורה שהלוחות שבם המכתב, הם שכתוב בהם סוד עשרת הדברים תחלה כפי פשוטם כמו שהם כתובים בספר תורה שאותיותיהם נספרים במספר ה"ם עשר"ה גם עשרי"ם, שהם כת"ר ותיבותיהם קע"ב ופסוקיהם י', כי כל דבור פסוק אחד הוא. ואמנם שם תורה על דרך האמת נופל על ספר כתוב מכ"ב אותיות, ועל ספור המבטא הנמצא בחמשה מקומות הפה הנכלל מכ"ב אותיות, ועל ספר המחשבה המדברת בלב ובאיברי הכח הדברי הכולל כל פועל גופני ורוחני שהוא מכ"ב אותיות שבם נבראו השמים והארץ וכל צבאם.

רזו השלישית היא שנאמר בעבורה שנבראת אלפים שנה קודם שנברא העולם, והיא שנאמר עליה עוד שטרם שנתנה היתה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה. ואין ספק אצלי שאם עיינת בספר הנקרא "פירושי התורה" שחברו הרב הגדול רבי משה בר נחמן זצ"ל, וידעת הבנת חכמתו במה שאמר בתחלת ספרו הנכבד

בענין התורה הטהורה, לפני שהתחילו בפרשיות ובסדרים במה שזכר בדברו בכלל על חמשה חומשי תורה. איך כתבם משה רבינו ומתי כתבם ואנה כתבם, באמרו על כל זה טעמים ידועים שלא יקשה עליך מה שאומרים מגלי הסוד המכוסה. וכל שכן בזכרך תמיד מקצת דבריו שאמר שם על כלל מה שיובן מכל החכמות, ממעשה בראשית וממעשה מרכבה, והמקובל בהם לחכמים, ומחמישים שערי בינה. שהכל נכתב בתורה בפירוש או ברמזים או בתיבות או בגימטריאות או בצורת האותיות כהלכתן או המשתנות בצורה כגון הלפופות והעקומות וזולתן או בקוצי האותיות ובכתריהם. כמו שאמרו (מנחות כ"ט:) כשעלה משה למרום מצאו להקב"ה שהיה קושר כתרים לאותיות. אמר לו אלו למה, אמר לו עתיד אדם אחד לדרוש בהן תלי תלים של הלכות... עד, ...זו מנין לך, אמר להם הלכה למשה מסיני. ואמר שם כי אלו הרמזים לא יתבוננו אלא מפה אל פה עד משה מסיני. וזהו מה שאמרתי לך שזו באמת היא שנקראת תור"ה שבע"ל פ"ה. שסודו התור"ה שבפע"ל הנמצאת בראשי"ת הפע"ל שממנה הטפה, שיכול היודעה להפ"ר שבועת"ה גם להשבוע"ת עפר"ה מפני שאחר כן יוכל להרבו"ת שפע"ה ברשו"ת הפעל"ה. וכבר הפליג הרב המקובל השלם ז"ל ואמר עוד, עוד יש בידינו קבלה של אמת שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה. שהתיבות מתחלקות לשמות בענין אחר, כאלו תחשוב על דרך משל כי פסוק בראשית יתחלק לתיבות אחרות כגון, בראש יתב רא אל הים. וכל התורה כן מלבד צירופם וגימטריאותיהם של השמות.

ועוד אמר שם שרבי שלמה (רש"י) כתב בפירושו בתלמוד ענין השם הגדול של שבעים ושנים, באי זה ענין הוא בשלשה פסוקי ויסע. והביא ראיה על היות התורה בעבור זה צריכה להיות מסודרת בשלמות בלי תוספת ובלי מגרעת, ואמר שנראה לו שהתורה הכתובה באש שחורה על גבי אש לבנה בענין זה היה. כלומר שהיתה הכתיבה רצופה בלא הפסק תיבות. והיה אפשר בקריאתה שתקרא על דרך השמות, ותקרא על דרך קריאתנו, בענין

התורה והמצוה. ונתנה למשה רבינו על דרך חלוק קריאת המצות, ונמסר לו על פה קריאתה בשמות. וכן יכתבו השם הגדול שהזכרתי בלי רצוף, ויתחלק לתיבות של שלש שלש אותיות, ולחלוקים אחרים רבים כפי השמוש לבעלי הקבלה. אלה הם דבריו ז"ל. וראה איך הסכים ענין האמינו סוד התורה שבעל פה שהיא ידיעת השמות, למה שאמרתי לך. ואינה לא תלמוד בבלי ולא ירושלמי ולא משניות. ועוד נאמר בספר הנכבד "מורה הנבוכים" רמז גדול על זו הדרך לבד בצירוף אותיות בענין בחל שהפכו השם אותיות חבל, והוא דבור מיוחד ורם, להעיר על דרכי סתרי הדבור הבא מהשם לנביאים בנבואה.

ואמנם באמת כי זו הקבלה מיוחדת וסגולה לנביאינו וחכמינו שהם סגולת הסגולות. ואחר שהודעתך זה עוד אעוררך עליו ואביא ראייה מדברי רבותינו שנאמרו בשני מקומות, במסכת שבת ובמסכת ברכות. והוא שבא בברכות בענין בצלאל, צירוף תיבות ארון ומשכן וכלים. ונאמר שם יודע היה בצלאל לצרף אותיות שבהם נבראו שמים וארץ. ובא בשבת בפרק הבונה, אמר רב חסדא כתב שבלוחות נקרא מבפנים ונקרא מבחוץ, נבוב בובן, בהר רהב, סרו ורס וכו'. ובאו עוד בתלמוד רמזים רבים זולת אלה. והנה 'מנא מנא תקל ופרסין' דדניאל, זכרו בו חכמים רב ור' יוחנן ושמואל צירופים רבים וידועים ואמרו שכתבא לבונאה היה, וצירפיהו 'אנם אנם לקת ניסרפו', 'נמא נמא קתל פור יסן', 'ממתוס ננקפי אאלרן' וכמותם רבים. והנה מהם נפלאות בצירוף ובמספר, 'רפאל אמן ותקן סימן', 'אות סימן פרקן לאמן', טע"ם 'עץ מר הוא עץ מתוק', 'עץ מתוק הוא עץ מר', 'מלאך רפאל ותקן עץ' 'גלגל חמה' 'גלגל המח' 'הוא גל עד'. ואחר שרמזתי לך זה אשוב לגלות לך הסוד המופלג המופלא המכוסה אשר יעדתיך עליו. ושים דעתך לקבצו כפי כוונתי כולה ותשמח בו שמחת עולם והשתדל להשיג דרכיו.

דע בני המודי ענף נפשי ופרי שכלי. ישמורך השם ויזכך הצור לחיי העולם הבא, ויורה שכלך להשכיל באמתו עם ידיעת שמו בעולם הזה. כי על מה שצוה השם בתורה משס"ה מצות לא תעשה, ומרמ"ח מצות עשה, וכל מה שבא כתוב בספר בראשית מפעולות השם בכל, ומהשגחתו באוהביו להיות עמם בכל מקום, ולעמוד כנגד החולקים עליהם ולהכותם ולהשמידם. וענין הטובות והרעות הבאות על הצדיקים ועל הרשעים, לעתים קרובים או רחוקים פעמים רבות או מעטות. והיות הרשעים נזכרים בעניניהם ובמעשיהם בקצור דברים להודיע מה סופם על פעולתם, ומשותפים עם קצת הצדיקים כענין אדם וחיה, ונחש עם היותו מן החיות. וקין ולמך הרוצחים וחנוך עם שת ונח עם שם וחס ויפת וענין דור המבול ודור הפלגה. וסוד האבות וענין סדום ועמרה וסוד לוט ועניני זווג האבות ותולדותיהן. ומה שקרה להם בחייהם ובמותם עד שגלו בניהם במצרים. וכל הנזכר בספר ואלה שמות מתולדות המושיע את ישראל ממצרים ומיד פרעה. ושקיעת שוואיהם בים אשר עברו בו הם ביבשה. ומציאות מי מרה לפני נתינת התורה. והיות הכונה כולה בחפשיות הגופים להוציא הנפשות לחירות עם מתן תורה. והיות צורך לעשות ארון ומשכן וכלים כדי שתלך שכינה עמהם במדבר ותפרנסם מן המ"ן, אש"ר הו"א הלח"ם אשר אמר יי לא כשאר הלחם היוצא מן האדמה והוא פרי האדמה. אבל פרי השמים שטוחנים אותו השחקים לצדיקים, וממנו צנצנת במשמרת לדורות. והיות שבעה ענני כבוד עמהם בזכות אהרן. כמו שהמן בזכות משה, והבאר בזכות מרים. והעדות שפסק כל אחד מהם במות בעל הזכות, וכך הדין נותן. והיות כל מה שבא מאברהם ועד משה נאמר באריכות ידועה מועלת מאד למה שתשמע. והיות בני אדם צריכין להביא קרבנות להתקרב במ אל השם, כמו שבא בכל ספר ויקרא הנקרא תורת כהנים. וכל הנמשך בספר ההוא ממיני המצות והדומה להם. וכן בספר וידבר (במדבר), בפקידת מספר העם ונתינת כופר נפש מחצית השקל בשקל הקדש, אשר עשרים גרה השקל. וענין ברכת כהנים בשם המפורש. ונסיעת הארון וענין הדגלים והמסעות והנמשך להם, וענין בלעם ובלק בברכה

שברכם ברצותו לקללם לולי פי יי. והענינים ההם כולם הנזכרים בארבעה ספרים שחברנו. ועוד כל מה שבא בספר אלה הדברים הנקרא משנה תורה, שהתווכח בעליו עם ישראל בו על מה שעשו לשם ולו ולגמשכים אחריו כולם. והיותו מעיד להם בעדות השמים והארץ הקללה אם לא ישמעו ולא יעשו מה שצוו לשמעו ולעשותו, והברכה אם ישמעו ועדות השירה והברכה.

הנה כל זה שזכרתי לך מכלל התורה ומקצת פרטיה, וכן כל מה שבא בשאר הספרים, בין מה שבא בספרי הנבואה וברוח הקדש ובחכמת הקבלה הכללי ממנו והפרטי להורות הדרך אשר ילכו בה הפרטים גם הכללים המיוחדים. הכל נמשך מראשו ועד סופו בכל אחר תכלית אחת מיוחדת מכוונת מהשם כוונה אחת מיוחדת. והוא שיגיע האדם למעלת המלאכים הנקראים אישים, ולהדבק בה לחיי עד. עד שישובו בני אדם מלאכים נפרדים גם כן אחר היותם לפני המצאם בני אדם בכח ומלאכים בפעל, אבל במדרגה שפלה. ובהמצא הכונה להיותם אדם בפעל נמשך אחר מציאותם שהם בני השטן בפעל גם כן. ובני השטן הם שטנים ושדים ומזיקים בלא ספק כעדות שטן אביהם וכעדות לילית אמם והם רוחות רעות. וכבר קראת בתלמוד ובמורה הנבוכים מאמר ר' שמעון בן לקיש בענין זה שאמר, הוא שטן הוא מלאך המות הוא יצר הרע. וסימנך "ויהיה ש"ם הי"ה" (יחזקאל לה' י) וזה סודו (ודעתו) [ודעהו] שהוא שי"ן והוא שני"י אל מעשה בראשית והוא מושל שלישי שעה. ואז הוא פועל ואדון והוא פועלה שלישי שעה, ואז הוא מעשה בשעת מעשה, ואז הוא חמר מקבל כל צורה שיתנו בו. והוא אז קר"י וד"ם, ד"ם ירו"ק, ימי"ן דרו"ם. והוא אמצעי בין הפועל והנפעל ובין הבועל והנבעל אשר על פיהם מקבל צורה מתוך שניהם, ובאמת ברצון המרכיבם שחברם הנקרא שלי"ח צבו"ר. כי חצ"י הל"ב רא"ש, גם חצ"י הרא"ש ל"ב, וזה סוד גדול. והוא קשר בד"ם זיו ורו"ת ומי"ם וא"ש, ונהיה מהם גוף ראש ושמו שליח צבור, והוא ברוח רוח ברוח והוא פעו"ל שלישי שעה, כלומר עשו"י והוא ישו"ע פו"ש אור לשו"ן. ואז הוא עבד נמכר ליו"ד הגכתבת בתוך שי"ן אשר ראשיתה א' ט'. כלומר

פעם א' שט"ן ופעם א' שט"ן ופעם א' שט"ן הרי ג' פעמים שט"ן משלימים שעה אחת.

וכשתחבר שני עם שני ועם שני יעלו שש מאות, והנם שקר ואמת. כן עוד כשתחבר זי"ו אשר הושמו שבע"ה לימינו, שהוא שמאל"ו של אדם, מפני שעומד לפניו ומביט לפניו. והושמו שש"ה לשמאלו שהוא ימינו של אדם ונחה י' בנתיב, וסביב זכות וחובה. תמצאם בסוד שבע"ה ושש"ה שת"י וער"ב וביניהם הקש"ר החשמ"ל, והוא קשר של החמה. וזהו סוד הקשר, ובשת"י וער"ב שבע"ה בתור"ה. וכמו כן כשתחבר שליש שעה עם שליש שעה ועם שליש שעה יתחייב ממתברתם זו"ג זו"ג זו"ג. וגם סודם שקר ואמת, ורמזם "קדם מפעליו מאז" (משלי ח' כב') ונהיה א' בתוך מ"ז והנה מ"ז והנה כוכ"ב, יוב"ל, חי"ל, כ"ו כ"ב. כ"ו הוא השם, כ"ב הם האותיות. והנה השם כתר לאותיות הנקראות תורה והנו כתר"ר תור"ה. וסוד כתר"ר עשרי"ם ושש"ה הם תור"ה. והנה עשר"ת הדברים שגם הם כתר"ר תורה, ואם הקש"ר מפור"ש הנה השק"ר מופר"ש. וסוד הקש"ר הת"ר, והוא א"ש רו"ח מי"ם, ובעדם אי"ש נרד"ם. כי הם נ"ר אשמד"י, והרמז "נר יהיה נשמת אדם הפש כל חדרי בטן" (משלי כ' כז'), כל חדרי בטנה של תורה. ואחר שהוא כן, כל מה שנכתב לשעבר בין ממה שהיה כפשוטו בין ממה שהיה כנסתרו בין ממה שנאמר על דרך משל וחידה, ואפילו כללי המופתים, בין בהיות כל התורה כולה שמות, גם כל הדבור וכל היצור בהיותם שמות הקדש, תועלתו ואמתתו ותכליתו נשלמים עם היותנו נמשכים אחר הכונה האלוהית המיוחדת לבד שהיא באמת כונת אמת. והוא דבר אפשר לנו לעשותו ואין מונע לנו כי אם רצון השטן לבד וכחו ודעתו בעת התגברו על דעתנו וכחנו ורצוננו. שבשלשתם ברכנו השם בטבע שהטביע בנו מה שהטביע בו בשטן בעצמו, ושקל דעתנו וכחנו ורצוננו במשקל שוה עם רצונו וכחו ודעתו, ושמהו כנגד עצמותינו להלחם בנו, ושם אותנו כנגד עצמותיו להלחם בו, וכלי מלחמתו בידינו. והם כ"ב אותיות לחות דקות חקוקות

והצובות ברוח מצורפות בעולם, ומצורפות בנפש כנגדם בדם בדלת לחויות, ומצורפות בשנה להכריע בין העולם ובין הנפש בד' תקופות השנה. וביד השנה מא"זני"ם להשוות בין יום ולילה בתקופת תשרי. וביד השנה פל"ס להשוות בין לילה ויום בתקופת ניסן. והקו השווה הוא לשניהם יחד, זה ראשו של זה, וזה זנבו של זה. זה זנבו של זה, וזה ראשו של זה. ובתקופת טבת היא תקופת תה"ו שהיום בו בתכלית המיעוט והקיצור שאפשר לו להיות, וחלש האור. והלילה בו בתכלית הרבוי והארך שאפשר לו להיות, וגבר החשך. והתרדמה והשנה בו רבה. ותקופת תמוז היא תקופת ההתחל"ה, והנה היא בל"י תה"ו. וסוד טב"ת, יו"ם הפְּרָי"ם, שהוא י"ש מאי"ן וסודו ש"ם מל"א. וסוד תמו"ז יו"ם השביעי"י שהוא י"ש מבל"י אי"ן וסודו חצ"י הש"ם. וזמנו הוא שהיום בו בתכלית הרבוי והארך שאפשר לו להיות, וגבר האור. והיקיצה וההתעוררות בו רבה, והלילה בו בתכלית המיעוט והקיצור שאפשר לו להיות, וחלש החשך. ואמנם ניסן עם תשרי הוא זמן שני"י נסת"ר, והנה מקיפם יש"ר שהוא תני"ן, ותוך זה הראש עם חסרון ה"א ותוך זה הזנב עם יתרון ה"א. והנה החסרון והתוספת שבין תמו"ז לטב"ת הוא יו"ד וי"ו, ואם כן השם חקוק על ארבעתם. וכך הוא חקוק בנפש, וכך הוא חקוק בעולם והוא ד"ן לכל. ניסן עם תשרי כללו שע"ה, וסודם שת"י של"ם, וחצים ער"ב חס"ר. ואם תכפול ער"ב חס"ר ישוב שת"י של"ם. ומכאן תבין שיש לש"ם שני"י צירי"ם לעשות שליחות, והם הנלחמים תמיד זה [בה]. זה אומר לזה די בכנויו כי אין הדור זכאי להזכירו ככתבו, ויזכר שם תארו לבד, וזה יצר הרע. ואם יגבר כחו מלאך טוב עונה אמן בעל כרחו, ומתקיימים שלשת עניניו כחו ורצונו ודעתו. וזה אומר לזה אין די בכנויו כי הנה יש בדור זכאי שראוי להזכירו ככתבו, ויזכר שם עצמו וזה יצר הטוב. ואם יגבר כחו מלאך רע עונה אמן בעל כרחו ומתקיימים שלשת הברכות באדם עם דעתו וכחו ורצונו. וזו היא דרך יהו"ה באמת. והברכות הם בשלשה פסוקים שבם ברכה משולשת וקדושה משולשת ומנוחת שבת משולשת. יום הזכרון והמועדים שדינם דין חציו ליי וחציו לכם וקצתם חול וקצתם קדש.

ויום הכפורים שכולו ליי. ויום שבת עם כל שבתות השנה שהוא מכריע בנתיים קצתו לנו מצד המזון וקצתו לשם מצד השבתה מכל מלאכה, אבל כולו קדש ואין בו חול, כי אם גלגולי ימיו פנים ואחור. וכבר נרמזו בחתימת המעשים אלו השלש ברכות. באמרו שם וישבות, ויברך, ויקדש, וכן בא בו אלהי"ם משולש, ובא בו יום השביעי משולש, ובא בו מלאכתו משולשת. ואם כן הנה הנהגת בני אדם כולם וההשגחה במ והגמול והעונש תלויים כולם בהמצאת זה האיש המזכיר את השם בכל זמן שיתחדש רחוק או קרוב. ועל כן שם שד"י שם רחוק וקרוב. ושם אלהי"ם מ"ח ול"ב. ושם אדנ"י מזוז"ה, כז"ו כז"ה, ז"ו מז"ה, ז"ה מז"ו, כז"ה ז"ו א"ו ז"ו, כז"ו ז"ה א"ו ז"ו. ושם יהו"ה קשורים ז"ה בז"ה, כלומר ז"ה והב"א. וזה הקשר האחרון הוא מורה שכמו שהעולם הז"ה הוא אח"ד כולו נקשר זה בזה, כן העולם [הבא] הוא אחד כולו נקשר יחד. והמיחד את זה מיחד את זה, וסתרי השם יתגלו לפנים במקומו בע"ה ית' שמו.

ואחר שזו היא דרך בני אדם עם הזכרת השם, הנה ישיבו המזכירים את יי, אחד או רבים העולם והשנה והנפש מכף חובה לכף זכות. לכף חובה הם משכחים הזכרת שם העצם וממירים אותו לשם התואר. ויש לי עדים ברורים על זה מקובלים מדברי תורה שבכתב ותורה שבעל פה. וזהו סוד ע"ת, ע"צם או ת'אר ולשון הקדש לעד נאמן. אע"פ שהשם מעיד על עצמו ואומר בכח סימן אות"יות עצמי בתארי תארי בעצמי, והעצם והתאר כ"ב אותיות. יא' מהם עצ"ם ויא' מהם תא"ר, ועל כן ד' אותיות י"ה עצ"ם ו"ה תא"ר, ו"ה עצם י"ה תאר. ו'התואר ה'עצמי ו'העצם ה'תארי במ יתעצם הרוא"ה ויכיר הפועל בו ויראה המתעצם בהתעצמו עם תארי, ובלכתו בדרכיו ובדעתו פעולותיו בדבור וביצור על פי אותיות הקדש כולם. אם כן נמצאת אומר שכל מה שעבר עם מה שאנחנו בו וכל מה שעתידי לבא הוא כדמות משל לשמירת זאת התכלית, ועם [כן] הנה יתחדש הדבור והיצור. הנה כבר גליתי לך מה שכבר יעדתיך לגלותו לך מן הסוד המופלא. ולפנים יבואו לך

במקומות רבות ראיות ברורות פילוסופיות מושכלות אנושיות וקבלות תוריות אלוהיות על כל זה.

ומעתה קורא אני עליך אחר זה, אם חכמת חכמת לך. כי אני פותח לך שערי השמים והארץ להאיר לך מהשם עד שתהנה מזיו השכינה ותראה מראות אלהים אם תרצה ותוכל ותדע כי אין לך מונע טבעי מזה. ומעתה אחל להודיעך מה תחת אמרו על כ"ב אותיות חקקן חצבן, כמו שאמר בהם על רוח ומים ואש שהן שלש ספירות, והוסיף במ שקלן המירן צרפן. ועוד הוסיף לומר וצר בהן נכ"י וה"ל (נראה לי, אכ"י וה"ל את כל יצור ואת העתיד לצור). וזה הענין אבארהו לך אחר שאקדים לומר לפני זה הביאור הקדמה אחת קטנה בכמותה וגדולה באיכותיה. והיא שהנסיון הכתוב בתורה לא יקרה למהפכי השמות ולמצרפיהם ולמחליפיהם ולמגלגליהם שהם מקובלים מדרכיהם ויודעים עניניהם באמתות. ולא למי שכבר התבאר לו באמת ענין מלחמת היצרים הנבראים תאומים. שזה אומר תמיד לית דינא ולית דיינא ולית עולם אחרן. וזה אומר תמיד אית דינא ואית דיינא ואית עולם אחרן. ולא למי שיודע שמקום המשפט שמה הרשע ומקום הצדק שמה הרשע. והוא סוד שמ"ר השע"ה שהוא ש"ם היצ"ר הר"ע והוא רע"ה השמ"ש ש"ר המעש"ה הוא הקש"ת המינ"י והוא לשו"ן הקד"ש הדמיונ"י ולשו"ן הקד"ש המדינ"י גם הוא חוש"ק הלשו"ן המינ"י אשר הוא לשו"ן חו"ה המינ"י ת.

ואמנם משפ"ט וצדק"ה הם שני דרכים וסודם ע"ץ דע"ת וסודם תב"ע צב"ע. וכבר בא עממה באר"ץ שסודו טו"ב ור"ע ולפניהם חס"ד שסודו ב"ע גם כן. וכך נאמר שם "כי אני יי עשה חס"ד משפ"ט וצדק"ה באר"ץ" (ירמיה ט' כג). עש"ה גלגו"ל שנ"י דרכי"ם טו"ב ור"ע. עש"ה ש"ר צבאו"ת, 'מטטרו"ן ש"ר הפני"ם'. "כי באלה הפצתי נאם יי" (שם). ומי שיודע כל זה ואפילו בקבלה לא ינוסה, ואמנם ינוסה ראש הדור

לבדו. ועל זה אמרו נתנה תורה לראשי דורות. ולפיכך ראש ישיבה נתפש על כל העולם שהוא יכול למחות ואינו מוחה. והנה אדם הראשון לעד שנוסה בעץ הדעת טוב ורע ואכל ממנו מה שצווה עליו לבלתי אכלו וחייב מות על כל חי. וצווה עוד אחרי אכלו 'ס"ם המו"ת' 'המתו"ק' לאכול המ"ר אשר הו"א ע"ץ החי"י"ם, וזהו 'רא"ש האד"ם'. ואמנם ז"ה רג"ל והוא גורל"ו וזה סודו 'אש"ה מר"ה' שגם היא 'מתוק"ה'. 'נשא"ר' 'נרא"ש' הוא 'ש"ם (המר"ה) [האר"ה]' הוא 'ש"ם הדב"ר' הכולל 'עצ"ם ומקר"ה' והוא 'ש"ם גבו"ר' 'וש"ם העצ"ם'. והנה נח עַד שני, שאחר צאתו מן התבה נאמר עליו 'ויחל נח איש האדמה ויטע כרם וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה" (בראשית ט' כ'). ואמרו בו ביום שנטעו שתה מיינו. ואברהם אבינו אינו צריך להזכיר נסיונותיו כי רבים היו ועמד בכלם. וכן משה נוסה ועמד בראשונות כולן ולא עמד באחרונה. וכן עזרא ודניאל וחנניה מישאל ועזריה. וכן מרדכי וכן רבים יחד ומיוחדים בדורות. וזה מפני שמי שאינו יודע בו אי זה דרך הוא עומד ומבקש מהשם להודיענו זה, והשם לא ידבר עם אדם שאינו יודע שמו, עד שירגילהו לדעת מדותיו מעט מעט. ומתוך אותו ההרגל שצריך אותו להקדימו לידיעתו ינוסה האדם מעצמו. לא שהשם רוצה לנסותו אלא מפני שרשות כל אדם נתונה לו בטבע ואין לו מונע טבעי ממנה כמו שאמרתי לך בסוד. [וזה] הסוד יקרה לזה המקבל נסיון, כי לא יוציאהו השם מטבע אפשרותו עם היות כל דבר בלתי נעלם ממנו ית' בשום צד. וזה ידמה לנער שהחל לשוט בים ולמד מעט ונכנס (לים) לפנים, שאם לא יכנס הרבה אלא כפי שיעור יכולתו יוסיף בכל יום, ואם יכנס יותר מדי ישקע. והנה זה מנוסה בלא ספק ומפני שעבר גבול כחו הלך לו ואין דרך להצילו. וזה הראשון מנוסה גם כן אבל עמד בנסיונו. וזה הדמיון שזכרתי הוא מורה לך שהנסיון תלוי באדם המקבל השפע אם רב אם מעט, לא בשם המשפיעו עליו שהנה הוא יתברך נותן תמיד לכל מוכן.

ודע כי כל אות ואות שבדבור בכל לשון, וכל שכן כל תיבה ותיבה, וכל שכן שתיים או שלש תיבות, ואין צריך לומר פסוקים שהוא קל וחומר, הוא דרכו לפי מה שהוא לקבל גימטריאות הרבה אין להם חקר. ואפילו אות אחת לבדה מפני הגלגול, שהרי א' עולה במספר סנדלפו"ן ש"ר האחו"ר שהם אלף וסימננום א' לבד. ראה כמה גימטריאות וכמה צירופין וכמה תמורות יקבל, והנה הם בלי חקר. ואם קרה גם כן מה יקרה לשאר המורכבים שהורכבו יותר מזה הרבה, וכל שכן מה שיקרה לאות עם הנקודות שלא ימצא לזה שום תכלית בשום פנים. וזה ידמה לפרטי כללי המינים שאין תכלית למספרם, בבוא זה אחר סוד זה ויתחייב מזה שימצאו ענינים בצירופים ובתמורות ובגימטריאות שיורו על אמונות מחויבות אמתיות, ועל מינות ועל זנות ועל אמת ועל שקר, ועל טוב ועל רע ועל מוות ועל חיים ועל קללה ועל ברכה, ועל ההפוכים הדומים להם אשר אין להם קץ. ואפשר שימצאו כל אלו ההפוכים בדבור אחד יחד. ואין צורך להזכירם בכתב מפני יודעי לשון הקדש אם [ימצאום] שמא יתירו. מפני שידענו מהם רבים מפורשים, והנה הוא בעצמו כבר יקרה הטעות בו בפשטי הכתובים גם בהבנותיו. שכבר ידעת טעות הטועים במאמר "נעשה אדם בצלמנו כדמותנו". וידעת מה נאמר בו במורה הנבוכים, וידעת מה שאמרו בו חכמי הקבלה. שבעת שהגיע משה לענין "נעשה אדם", סלק את קולמוסו ואמר, רבון כל העולמים אתה נותן פתחון פה למינים, אמר לו, משה! כתוב וכל הרוצה לתעות יבוא ויתעה. ואם בפשט יקרה זה איך לא יקרה בעמקי עמקות כאלה. ואמנם ידעתי שתשאלני ותאמר לי, ואחר שתדבר כן מאי זה דרך אדע אני האמת, כי מקום האמת הוא מקום השקר ומקום השקר הוא מקום האמת ומי יכריע ביניהם לדעת הכונה המבוקשת בדבור ההוא הנמצא. והדין אתך בזאת השאלה המעולה, אבל זו תשובתה. דע כי כל עת שאינך שלם בזו הדרך השלמה הראויה, תמיד תטעה ותמיד תסתפק. אבל כשתהיה שלם בה לא תסתפק בדבר ממנה, מפני שכבר תכיר הרב המלמדך ותבין דבריו ונטיותיהם כולם. ואמנם קבל ממני זו העצה הנכונה, והיא שכל עת שתכנס בידך זו ותחפוץ למצוא בה

החפץ המכוון מהשם בה השמר לך ושמור נפשך מאד שלא תפעל מחשבתך במה שתמצא כי אם לטובות כולן. ואפילו אם הם רעות השיבם אתה בתשובה ויהיו הם בידך ותגלגלם כרצונך בכחך וכפי דעתך לדרך החיים. כי הדבורים הם סימנים וגלגלים מתיים אבל אתה חי מדבר ומשכיל במ ויתפעלו הם ממך ולא תתפעל אתה מהם ותחיים בשכלך ובחרת בחיים. וזה תעשה כל עוד שתדע שהדבור נולד מן הספר או מפיו מספור או מלבך מהספר. אבל כשתגיע למעלת קבלת הדבור הנבואי האלוהי הנשפע מהשם ית' באמצעות השכל הפועל על הכח הדברי שבך, וממנו יעבור אל הכח המדמה, אז בלא ספק תתהפך כונתך בדבור. שהנה בעל כרחך אתה תתפעל ממנו, ר"ל מחשבתך תשתנה בעבורו מידיעה לידיעה ומחכמה לבינה ומזו לזו בכל עת שתקבל. והוא לא יתפעל ממך מפני שהוא רבך ומלמדך להואיל, ואתה שמשו ומשרתו ועבדו ובנו ותלמידו ואשריך שתזכה לכך.

ואחר שגליתי לך גם כן דעתי בהקדמתי זאת אשוב לדברי הראשונים ואומר מעתה כי אמרו על כ"ב אותיות חקקו וחצבן כוון בזה להודיענו תחלה מהותן ומציאותן ומקומן וכבר הודעתך ענין החקיקה והחציבה על מה הם נופלים בלשוננו בענין ספירת הרוח שבה נחקקו ונחצבו האותיות והנה בא ללמדנו מהותן ושמהות האותיות הנעלמות כמהות האותיות הנכתבות ואמנם האדים של שלשת היסודות שהם אש ומים ורוח דומים לעפץ ולקוננתום ולקומוס שהם שלשתם חמר הדיו. ואמנם כמו שזוה החמר הדיוני צריך אל פעל ואל תקון ואל כלים לתקנו בהם ואל דברים לחים לערבם ולמזגם במזג הראוי ועירוב נכון עד שיהיה הדיו רץ לקבל הצורות עם המראים עד שימשול בצבעיו חוש הראות ויתגלו בו הצבעים והגופים בעמקם ורחבם וארכם ותארי צורותיהם ביופי ובנוי או בבינוניות או בגנאי ובכיעור כן החמר האדיי השדיי צריך אל כל זה בעצמו. ואמנם היה העולם השלם בכללו מקום לזה החמר כדמות הלוח שהוא מקום שבו מצטיירים האותיות הדיוניות. וכמו שאחר הצטייר הצורות בספר, כלומר בקלפים צריכים שיתבישו כדי שלא

ימחו, ובעבור שיתקיימו יתקשו, כן גם כן זה החמר התקשו ממנו הענינים הקיימים בו והם הכללים כולם העומדים בלתי שום שנוי. ומפני שיתחדשו מן הדיו תמיד חדושים מתחדשים פרטיים נשמר כלל הדיו ביובש ובלחות, עד שיפסד ממנו מה שנתהוה ויתהוה מה שנפסד. ובתוך זה הזמן מתעלים המביטים בו ושבים פעלים בשכלם ומחדשים חכמות חדשות מופלאות. וכן קרה לחמר האדים בעצמו שהנה פרטיו היום ומתחדשים ומקבלים צורות מתחדשות ועומדות זמנים ואומרים שירה והולכים להם. וכמו שאין כל הלומדים מחויבים לצאת לפעל, אבל אפשר להם להשאר עם חסרונם לפי מציאות רובם, כן אין כל המקבלים מחויבים להשאיר צורותיהם אחר הפרדם מחמריהם. אבל יעמדו מהם קצת ויפסדו קצת, כי כמו שיש לקצת פרטי המציאות הויה חדשה ולקצתם הפסד. כי הצדיקים חדשים הם בבואם לעולם הבא והרשעים נפסדים מזה ומהבא.

והנה תדע בעיניך כראוי במהות שכבת זרע שהוא דומה בכל עניניו לדיו בעצמו. ואביו הוא הכותב אותו בקולמוסו הידוע הקשה ברחם אמו הקשה, ונקפה שם עם הקיבה של נקבה. והוא רץ כחץ מהקשת ונטבע בקירות הרחם. והמניעו בתחלה הוא התאוה המתחייבת ממותר המזון והזמן והמקום שהם עולם שנה ונפש. והמתחייבת מחסרון השגתה, כי המותר בזכר שיש לו מותר אברים והם בולטים שהם כלי המשגל. והחסרון בנקבה שכליה שקועים והם כלי הקבלה. וקריאת שמו זה שכב"ת להורות שנשתתפו בו אביו ואמו בשכיבה יחד. ותבין סודו ממאמר "ויולד ב"דמותו כ"צלמו ויקרא את שמו ש"ת". ועוד תבינהו ממאמר "כי ש"ת לי אלהים זרע אח"ר תחת הבל כי הרגו קין". וכן אמרו בענין "נעשה אדם ב"צלמנו כ"דמותנו". כי נ"ו נ"ו הוא יו"ם יו"ם, וכך התורה אומרת לנו, "ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכ"ל ל' ע"ת" (משלי ה' ל'). ב' י"ה עצ"ם, כ' י"ה תא"ר. ב' היא שנית לא' הרי א"ב. והנה כ' שנית ליו"ד הרי י"כ חברם ותמצא אתך אביך, "שאל אביך ויגדך" וכו'.

ואמנם הזרע הנזכר הוא ממוזג מן היסודות הדומים ליסודות הדיו שהזכרנו. לזה שרשו עפ"ר, ולזה שרשו עפ"ץ. והנה בשניהם ע"ף ע"ף ר"ץ, והם שמרי"ם ונחלקו שש"ה להת"ר ושש"ה להכש"ר, והם מצורפים רו"ח מי"ם וא"ש, א"ש מי"ם ורו"ח. וזו תור"ה קשור"ה אש"ו ש"ד שד"ו א"ש אד"ו ש"ש. ובכולם רמז "שו"ש אש"ש בני תגל נפשי באלהי" וכו' (ישעיה סא י). ובאמת כי זה הסוד יבואר לפנים בט' של עדן בסוד עיבור הנקבות, אבל זכרתיו הנה אגב גררא מפני זכרי כ"ב אותיות מדיו וצירופן לפי מהותן. ואמנם סוד מציאותן הוא שכמו שאלה האותיות נמצאות בספרים ברצון, ובפיות בטבע, ובלבבות במה שאחר הטבע, כן אלה שהן אותיות מדם נמצאות בעולם ברצון אלוהי. שרצה להמציא רצון מיוחד בעולם השפל ובגלגלים בסדר טבעם ומסודר כראוי לעד, ובעולם השכלים בדבור השכלי. ועוד שהדבור האלוהי אשר לשכלים הוא ציורים מושכלים שלמים, ואשר לגלגלים הוא ציורים מדומים, ואשר אצלנו למדברים הוא ציורים מורגשים. והראשונים אם כן שכליים, והשניים נפשיים, והשלישיים גופניים. ואשר לשכלים נקראים תארים ומדות עצמיות ומקריות. ואשר לשפלים נקראים תארים ומדות מקריות. ולפיכך צריך לחזק המדות ההרגליות עד שובן טבעיות, ואחר כך צריך עוד להשיבן מן הטבעיות העצמיות אל העצמיות השכליות. וזו היא מדרגת האותיות ומקומם הוא בפה בחמשה מקומות. וכך אמר הוא, כ"ב אותיות חקוקות בקול חצובות ברוח קבועות בפה בה' מקומות. והנה הודיענו בזה גם כן מקום חקיקתן ומקום חציבתן ומקום קביעותן. והנה קול רוח ודבור זו היא רוח הקדש. אם כן האותיות יורונו אמתת רוח הקדש. ועל זה אמר שקלן המירן צרפן, שהן שלש פעולות. והמשקל הוא יורה על הצווי במ, בסוד א"ד ב"ג שמשקלם שוה. ויורה על המגרעת בסוד א"ב כנגד ג"ד. ויורה על התוספת בסוד ג"ד

שהוא כנגד א"ב. ואמרו המירך כענין כוז"ו או מצפ"ץ שהומר בשם הקדש, זה בדרך אבג"ד וזה בדרך א"ת ב"ש. ואמרו צרפן כענין א"ב ב"א ב"ג ג"ב ג"ד ד"ג, וכן כולם כמו שאמר לפני שתי אבנים בונות שתי בתים וכן השאר.

ודע כי גימטריא ונוטריקון וראשי תיבות ותוכי תיבות וסופי תיבות וכיוצא בהם כולם דרכים נכללים תחת שם המשקל. ואמרו וצר בהן נפש כל היצור וכל העתיד לצור. הורה על היות התחלת כל דבר מן החומר השחור הדומה לחמר הדיו, ומן החמר הלבן הדומה לדם הצבוע. ואמנם כל גוף וגוף הוא אות וסימן לרואיו להכיר עמו קונו ופועלו. כן כל אות, היא אות וסימן ומופת להורות בו על שפע השם המשפיע הדבור באמצעותו. והנה כל העולם וכל השנים וכל הנפשות מלאות אותיות. ודע שכמו שנכיר האיש היפה הגבור באבריו שהם אותיות יפות ונאות, וכמו שנכיר האיש העשיר במלבושו ובדירתו ובמרכבתו, וכמו שנכיר החכם בעל המדות הטובות במדותיו ובהנהגתו ובחדריו, כן נכיר האיש הגבור בתלמודו והעשיר בפיו והחכם בחסודו. כי תלמיד כשיקרא מה שלמד יפה יפה לפנינו על הספר, נאמר עליו זה גבור וחזק במה שלמד. וכשיקרא לפנינו דברים על פה ממה שלמד ויוליד מדעתו עליהם ויוסיף מתוך היותו מביין דבר מתוך דבר, נאמר עליו זה עשיר בתורתו. וכשיחבר ספרים מלבו ומדעתו לפי רוב למודו ושפע הבנתו נאמר עליו זה חכם גדול.

ואמנם עדיין אין אחד מאלה שלם שיהיה ראוי להתהלל במעלותיו אלה. אבל כשנראה איש שנכללו בו כל אלה הענינים הנזכרים וניתוספו לו מעלות אלוהיות עד שמדבר ברוח הקדש, בין בכתבו בין בפיהו, נאמר עליו שזה באמת מלך מלכי בשר ודם. כמו שנאמר זה באנושות על מלך מלכים מיוחד, שזה לבדו והדומים לו עברו גבול האנושות ונדבקו בחייהם באלהיהם. וכל שכן במות חמרם הטבעי והמקרי. ושם נפש משותף, והוא ידוע

מן המורה, ושם יצור הוא שם החמר. ולא די שלא אמר וצר בהן כל היצור, אבל אמנם הוצרך להוסיף ולבאר הסוד הגדול הזה, וצר בהן נפש כל יצור, ואם באותיות ברא נפש כל יצור עם היותו שם כללי, קל וחמר היצור עם היותו כללי. ואמרו וכל העתיד לצור רצה לומר כל מה שעתיד להתחדש בעולם ובשנה ובנפש באמצעות הנפש והיצור המחברים על פי התורה והמצוה. והנפש והיצור הם החמר והצורה. והנה 'צ' ר' בה"ן נפ"ש כ"ל יצו"ר', 'משמו"ת' 'בכ"ח ספירו"ת' 'מספרו"ת' 'למחשבו"ת' ובהן על פיהן 'מיוח"ד וכנו"י מפור"ש'. והנה בזה 'כנו"י מיוח"ד ומפור"ש', והסוד 'צ"ל פר"ש כנו"י' 'וינצ"ל כפר"ש', וסוד 'צ"ל ב"ן חכ"ם או כס"ל הוא 'ש"ר מרו"ם' מפני שידע את השם על פי האותיות והספירות. כ"ב אותיות תקוקות בקול חצובות ברוח קבועות בפה בה' מקומות. כבר בארתי זה, ואמנם הוא חלקם פה חלוק ראשון לפי מציאותם בפה, וזכרם אהח"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"צ וזה החלוק הוא מופלג. ור' אברהם בן עזרא דבר בו דברים מעולים ודי בהם, כי כונתנו אנחנו אינה בה להודיע צחות הדבור איך ידברו בו בעלי הלשון. אבל כונתנו להפך, כל מה שבא ממנו מוסכם ולצרף הלשון במצרף החכמה ובסוד התבונה ובמבחן הדעת, ולגלגל את הלשונות עד שובן אל חמרן הראשון, ואז אפשר לחדש מהם חדשים מופלאים. והנה צירוף האותיות כולל שבעי"ם לשונו"ת והם כ"ב וסודם חט"ה מלאה טוב"ה, לפי סודה 'ח"ת ט"ת ה"א' מן 'אותיו"ת' אשר 'האח"ת אח"ת' והן 'תאוו"ת'. והנה סודם 'א' את"ה י' את"ה' וכן 'א' ת"ו י' ת"ו', וסודם עוד א"ת פני"ם ואחו"ר י"ה רו"ח אופני"ם רו"ח אופני"ם אהי"ה אחו"ר ופני"ם.

עשרים

ושתיים אותיות יסוד הם יסוד כל העולם והם כלל לכל השלמים, קבועות בגלגל במאתים שלשים ואחד שערים והם סוד י"ש רא"ל שהוא שם

שכ"ל הפוע"ל, אשר הוא מהפך הטבע ואליו אני מעין כי הוא מני"ע היו"ם ומני"ע הי"ם והמעניני"ם והמעניני"ם והמניעי"ם כ"ל העול"ם בכ"ת. והוא כל"ל העול"ם לכ"ל העול"ם והוא יסו"ד העול"ם. גם אותיותיהם יסוד כל העולם אדנ"י סובב חמ"ה ולבנ"ה י"ה סובב חמ"ה ובינ"ה. כל שהם חמשי"ם שער"י בינ"ה ביניהם סודם מא"ה. והנה שב"ע ברכו"ת ה"ם מא"ה כי המרכבו"ת שב"ע. תזר גלגל פנים ואחור וזה סימן לדבר, אם בטובה למעלה מענ"ג ואם ברעה למטה מנג"ע, ואין בטובה למעלה מענ"ג ואין ברעה למטה מנגע. וזה כולו זכרו לפי דעת המעינים המצרפים והורונו שהבלבול יקרה אפילו בתיבה אחת וכל שכן ברבות, והיא נגע שהוא בתכלית הרעה. והן הן אותיות ענ"ג אבל הם בתכלית הטובה. כיצד [צרפן] שקלן המירך אל"ף עם כולן וכולן עם אל"ף בי"ת עם כולן וכולן עם בי"ת. והנה לא זכר בצירופן פה שום צירוף מפני שהפעל שזכר שפעלו הוא הצירוף, אבל המשקל והתמורה אינם נזכרים בהם כלל אלא אחר עיון רב. ועל כן זכרם שלא תחשוב שהוא צרפן לבד אבל שם השקול וההמרה ביחד עם הצירוף. ואמנם חקיקה וחציבה לא הוצרך לאמרם מפני שאי אפשר שימצאו האותיות בלעדם שהם הכתיבה ותקון צורותיה. ואשר אמר אל"ף עם כולן הוא ענין א"ב א"ג א"ד א"ה וכו'. או בי"ת עם כולן הוא ענין ב"ג ב"ד ב"ה וכולן עם אל"ף הוא התהפכות ב"א ג"א ד"א ה"א וכן כולן עם בי"ת הוא ההפך ג"ב ד"ב ה"ב ו"ב וכו'. נמצאו יוצאות ברל"א שער"ים כמו שנאמר לפנים במה שתראה ונמצא כל הדבור ליצור והוא שקראו נפש כל יצור. כי הוא נאמר על נפש המדברת המשכלת שהוא תכלית כל הנפשות של יצור.

ואמנם

אמר שהאותיות קדמו למציאותה שמהם נוצרה ונמצאה. ואמר עוד ונמצא כל היצור יוצא בשם אחד והנה שם דבור, יצור. והרמז "והביטו אל צו"ר

הצבתם ואל מקבת בור נקרתם" (ישעיה נא' א') והשאר מבואר והנה סודו ציו"ר בש"ר וד"ם יוצ"ר בש"ר וד"ם. ש"ם אח"ד הוא חמש"ה והוא סו"ד העבו"ר הכולל עס"ה ודבו"ר ונמצא כל הציור יצא בשמח"ה והרמז "כי בשמחה תצאו ובשלום תובלון" (ישעיה נה' יב). אשרי מי שנכנס בשמחה ובשלום ויצא בשמחה ובשלום והלבישוהו מחשב"ה ומלכו"ש ונתנו לו מתנות מכח שנ"ה ושבו"ע. כי בהיותו צורה קבל צורה יצ"ר מתה"ו ממ"ש והם שמרי"ם המצו"ת [מפרד"ן] הלשונו"ת אשר השם ציר"ם מהשמו"ת מצור"ת השמי"ם צי"ר מתהו"ם ש"ם וצי"ר מש"ם תהו"ם מצוי"ר ש"ם המו"ת שר"ף ס"ם המו"ת. ועשה את אינו ישנו אי נו שי נו הין לאו לאו הין הין לאו ועשה י"א אותיו"ת יאי"א תות"ו ועשה חט"ה גרג"ר גרג"ר. וכך עשה כ"ב אותיות של חלב טפ"ה טפ"ה פט"ה ט"ט פ"ת שתי"ם שתי"ם מט"ר משת"י מט"ר משת"י י"א שת"י וער"ב א"ר שת"י וער"ב סוד גדול הוא גרו"ת זכ"ר ונקב"ה בר"א זכ"ר ונקב"ה גרג"ר גרג"ר בר"א שמי"ם גרג"ר גרג"ר אב"ר אב"ר. בר"א שת"י ברא אלהי"ם ברא את השמים ויצר את הארץ ברא שני יצרי"ם שתי ספירו"ת ספירה כנגד ספירה שתי מחשבו"ת מחשבה כנגד מחשבה השכ"ל כנגד העפ"ר אלהי"ם כשזה אומר הן זה אומר לא כשזה אומר לא זה אומר הן אם שניהם הן הן הדבר עשוי ואם שניהם אומרים לא לא יעשה לא כן. גם מיכא"ל בעל שתי מחשבות לא כן וכן גבריא"ל פוס"ק מדב"ר מרא"ה צלם אלהי"ם ל"א ה"ן ול"א ל"א, ל"א וה"ן מדב"ר דיהו"ן א"ו ל"או ד"י לא"ו א"ו ה"ן ענ"ג נג"ע מלחמ"ה ענ"ג מלחמ"ה נג"ע הלח"ם מנג"ע הלח"ם מענ"ג ממחל"ה נג"ע מנג"ע מחל"ה הנבוא"ה של"ש מעלו"ת מרא"ה י"ה רא"ל גבריא"ל אוריא"ל רזיא"ל מיכא"ל רפא"ל פרל"א גבריא"ל מדב"ר געריא"ל פרל"ד פ"ר זו"ג בזו"ג וחצב עמודים גדולים מאויר שאינ"ו נתפ"ש והוא שאינ"ו נתפ"ש כי אוי"ר נתפ"ש שמ"ו אי"ן, ואם אינ"ו נתפ"ש ישוב י"ש מאי"ן והוא תה"ו ורמזו "אני יי הו"א שמ"י"י אני הוא שמי יהו"ה הוא ש"ם מל"א צמ"ר ופשתי"ם פרצוף שני

הער

הער

יצרני"ם מיוח"ד ומפורש מצורפים חפץ שת"י וער"ב צמ"ר ופשת"ן
 שת"י וער"ב חלקם שיתערב"ו חלק"ם לקח"ם י"ש ערבו"ת שער
 החפ"ץ החש"ק שער בחש"ק החפ"ץ ודע כי ער"ב הם שמות י"ב
 גם תרע"ו הם שמות כ"ו וכבר רמזתי לך ושמתי סימנו "כ"י ב"ו
 ישמח [לבנון] כי בשם קדשו בטחנו" ואם הוא ברית עש"ו הוא ברית
 שלו"ם ומילת בש"ר שהיא שת"י וער"ב וסודם י"ו פעמים כ"ב
 ושם כח"י וראשית אני והוא בשכ"ל מקטר"ג בשמי מחד"ש בעפ"ר
 מחד"ש ביצרני"ם ט"י ט"י מערב"ם ממער"ב ונמצא כחי בכ"ח
 מערב"י מער"ב בכח"י מקטר"ג מערב"ב כח"י מער"ב ט"י ט"י
 בעפ"ר.

וזה סימן אותיות קדו"ש קדו"ש קדו"ש קדו"ש קדו"ש קדו"ש קדו"ש קדו"ש
 ושתים אותיות וזהו צירופן לפי מה שצרפם הוא בספרו הנכבד,

אל	בת	גש	דר	הק	ויץ	זף	חע	טס	יג	כמ
אב	גת	דש	הר	וק	זצ	חפ	טע	יס	כנ	למ
אג	דת	הש	ור	זק	חץ	טפ	יע	כס	לנ	במ
אד	בג	הת	וש	זר	חק	טצ	יפ	כע	לס	מנ
אה	בד	ות	זש	חר	טק	יצ	כפ	לע	מס	גג
או	בה	גד	זת	חש	טר	יק	כצ	לפ	מע	נס
אז	בו	גה	חת	טש	יר	כק	לצ	מפ	נע	דס
אח	בז	גו	דה	טת	יש	כר	לק	מצ	נפ	סע
אט	בח	גז	דו	ית	כש	לר	מק	נצ	ספ	הע
אי	בט	גח	דז	הו	כת	לש	מר	נק	סצ	עפ
אכ	בי	גט	דח	הז	לת	מש	נר	סק	עץ	ופ

אלה הם חצים והחל במן א"ל ועוד צרף חצים והחל במן א"ל
 וצריך לדעת זה למה.

אל בכ גי דט הח וז מת נש סר עק פצ

אמ	בל	גכ	די	הט	וח	נת	סש	ער	פק	זצ
אנ	במ	גל	דכ	הי	וט	זח	סת	עש	פר	צק
אס	בנ	גמ	דל	הכ	וי	זט	עת	פש	צר	חק
אע	בס	גנ	דמ	הל	וכ	זי	חט	פת	צש	קר
אפ	בע	גס	דנ	המ	ול	זכ	חי	צת	קש	טר
אצ	בפ	גע	דס	הנ	ומ	זל	חכ	טי	קת	רש
אק	בצ	גפ	דע	הס	ונ	זמ	חל	טכ	רת	יש
אר	בק	גצ	דפ	הע	וס	זנ	חמ	טל	יכ	שת
אש	בר	גק	דצ	הפ	וע	זס	חנ	טמ	יל	כת
את	בש	גר	דק	הצ	ופ	זע	חס	טנ	ימ	כל

מפני שהאותיות מתחלקות י"א מהם שרשים לפי לשון הקדש תמיד, וי"א מהם שרשים ושמישים. והשרשים הם ח"ע מן הגרון, וי"פ מן השפה, ג"ק מן החך, ד"ט מן הלשון, זסצ"ר מן תוך השינים. והשמישים הם א"ה מן הגרון, ב"מ מן השפה, י"כ מן החך, לנ"ת מן הלשון, ש' מן השינים. והנה נחלקו בתחלה דד"ד ה"ה ואחרי כן נחלקו ב"א בב"ד לשרשים. ונחלקו עוד גם כן ב"ג בג"א לשרשים ולשמישים. ונחלקו לתגין עוד בד"ה חק"י ת"ג ת"ג, שעטנ"ז ג"ץ תלתא תלתא תגי, מלאכ"ת סופ"ר בלי תגין. וסימנם טוב"ה, ורמזם "ואלו חיה אלף שנים פעמים וטוב"ה לא ראה" (קהלת ו' ו') "אמרתי טוב ממנו הנפל" (שם ג'). ואמנם סודו מלא ט"ת ו"ו בי"ת ה"א, את"י הטובו"ת, הב"ט אותו"ת, ענ"ף ע"ץ הדע"ת. וו"י מלאים ר'ו ו"ו יו"ד' יד"י יד"ו' יד"ו יד"י' יד"ם' יו"ד ה"א ו"ו ה"א' כב"ד ח"י' כ"ח בי"ד'. כ"ב כ"ף בי"ת' ל"ב מ"ה בנפ"ש' בשר"י'. ורמז "ומבשרי אחזה אלוה". יח"ד יו"ד ה"ת דל"ת' תחל"ת דוד"י'. אחו"ז אל"ף ח"ת ו"ו זי"ך' אזנ"י חלופו"ת' חלו"ך ד' חלונו"ת' חלו"ך הרה"ר חלו"ך'. ומכאן אחל עוד לדבר בענין הצירוף הזה ואורה דרכו כי נפלאות תמים דעים בו, ושים לבך להבינם.

דע כי בעל ספר יצירה לא הודיענו מצירוף כ"ב אותיות כי אם התחלת הצירוף לבד. והנה צרף לזו אלפא ביתא אחת יתירה כי צרף כ"ב אלפין. ומפני שאמר אלף עם כולן, והנה היה ראוי א"א ב"ב ג"ג ד"ד ה"ה ו"ו ז"ז ח"ח ט"ט י"י וכן עד סוף. והיה זה הצירוף הראשון או האחרון, מפני שאינו מתהפך כמו האחרים הוסיף בעבור זה אלפא ביתא אחת וגלה לנו בה סוד השם המפורש על פי היות מאותיות העלמה בלבד. והוא שגלהו לנו על פי הכפל להורות שצריך לקחת הכפ"ל להפ"ך, וזה שהוא החל מן א"ל והיה ראוי שיחל מן א"א או שלא היה מזכיר א"א, מפני שאינו מקבל צירוף. והיה מתחיל מן א"ב כמו שהתחיל בשנית. ועוד שנה מזה אחר שאמר רל"א שערים הם, והם רמ"ב. ויותר שנוי גדול מזה שאחר שהודיענו שאלפא ביתא הנוספת היא א"ל ב"מ ג"נ ד"ס ה"ע, היה מן הדין שישים א"ל אחרון בסוף האלפא ביתא הראשונה, מפני שהנוסף כולו נמצא בסופי האלפא ביתות הנפרדות שהן א'ג'ה'ז'ט'כ'מ'ס'פ'ק'ש' שסודם ה"ו. ולא נמצא בסופי ב'ד'ו'ח'י'ל'נ'ו'ע'צ'ר'ת' שסודם ה"ו ושניהם הווי"ה הפוכים וישרים. כי כל הדרך ישרה והפוכה. ואמנם הדין אתו בכל מה שעשה כי הנה א"ל שבו החל הוא הסדן לגלגל הנזכר. וכן ב"מ הוא סדן שני, וכן ג"כ הוא סדן שלישי וכן כולם עד ט"ר י"ש כ"ת בחצי הצירוף. ואמנם חצי הצירוף השני עוד מתהפך על דרך ל"א מ"ב נ"ג וכן כולם עד ר"ט ש"י ת"כ, והם כ"ב אותיות לפנים וכ"ב אותיות לאחור. ועל כן דמ"ו של אד"ם כמו שהוא חתום במ"ח כך הוא חתום בכוכ"ב בצורת כ"ב וכ"ב. אבל הוא לא כתב ההפוך אבל כתב היושר. וסימניך "ורגליהם רגל ישר"ה" (יחזקאל א' ז). ואשר שם א"ל בראש מפני היות כל מה שכתב בראשים מתחיל מן א' והוא לא צירף כי אם אל"ף עם כולם ובית עם כולן וכן עד ש"ת כלומר ש' עם ת' אבל לא צירף כולן עם אל"ף ולא כולן עם בי"ת.

ודע כי הוא לקח דרך אחת שבה יתגלה כל המהלך הישר וההפוך והנוטה. ואמנם ראוי שתחשוב ראשית דרכיו

מן א"ב ג"ת ד"ש ה"ר, ותראה מזה איך סדרם שנים שנים. ותכיר זה ממצאותות התוי"ן, כי ג"ת עם ד"ת הם שניות, אבל ה"ת עם ו"ת הם שלישיות וכן כולם זוג זוג. ובין א"ב ובין ג"ד מדלג ב"ג והנו בשלישי לו. ובין א"ג ד"ת מדלג ג"ד והנו ברביעי לו. ובין אלה לאלה הבדל גדול שראוי לחקרו בכל, ותמצא שסדר הנוסף הכפול שהחל בו בא"ל על סדר יפה, והוא השני לא הראשון. כי לקחו בסדר א"ל אחר י"א אלפא ביתות שהם החצי. ובראשון אחר א"כ כתב א"ל, ודלג אחד וכתב השלישי לו ב"מ, ובחמישי לו ג"נ, ובשביעי לו ד"ס, ובתשיעי לו ה"ע, ובאחד עשר לו ו"פ, ובין ג"ל ח"ק, ובין ז"ל ט"ר, ובין ט"ט לו י"ש, ובכ"א לו כ"ת. והנה חצים א' ג' ה' ז' ט' יא', והשנים יג' יה' יז' יט' כא'. והראשונים סימנם הא"ל והשניים פ', ורמזם "האל"ף לך שלמה ומאתים לנטרים את פריו" (שה"ש ח' יב'), והם גלגלי"ם גנוזי"ם ודעם מאד.

וזהו צירוף שני מן רל"א שערים

אב	בג	גד	דה	הו	וז	זה	חט	טי	יכ	כל
למ	מנ	נס	סע	עפ	פצ	צק	קר	רש	שת	תא
אג	בד	גה	דו	הז	וח	זט	חי	טכ	יל	כמ
לנ	מס	נע	ספ	עצ	פק	צר	קש	רת	שא	תב
אד	בה	גו	דז	הח	וט	זי	חכ	טל	ימ	כנ
לס	מע	נפ	סצ	עק	פר	צש	קת	רא	שב	תג
אה	בו	גז	דח	הט	וי	זכ	חל	טמ	ינ	כס
לע	מפ	נצ	סק	ער	פש	צת	קא	רב	שג	תד
או	בז	גח	דט	הי	וכ	זל	חמ	טנ	יס	כע
לפ	מצ	נק	סר	עש	פת	צא	קב	רג	שד	תה
אז	בה	גט	די	הכ	ול	זמ	חנ	טס	יע	כפ
לצ	מק	נר	סש	עת	פא	צב	קג	רד	שה	תו
אח	בט	גי	דכ	הל	ומ	זנ	חס	טע	יפ	כצ
לק	מר	נש	סת	עא	פב	צג	קד	רה	שו	תז

אוצר חלק ב'

אט	בי	גכ	דל	המ	ונ	זס	חע	טפ	יצ	כק
לר	מש	נת	סא	עב	פג	צד	קה	רו	שז	תח
אי	בכ	גל	דמ	הנ	וס	זע	חפ	טצ	יק	כר
לש	מת	נא	סב	עג	פד	צה	קו	רוז	שח	תט
אנ	בל	גמ	דנ	הס	וע	זפ	הצ	טק	יר	כש
לת	מא	נב	סג	עד	פה	צו	קז	רח	שט	תי
אל	במ	גנ	דס	הע	ופ	זצ	חק	טר	יש	כת
לא	מב	נג	סד	עה	פו	צז	קח	רט	שי	תכ
אמ	בנ	גס	דע	הפ	וצ	זק	חר	טש	ית	כא
לב	מג	נד	סה	עו	פז	צח	קט	רי	שכ	תל
אנ	בס	גע	דפ	הצ	וק	זר	חש	טת	יא	כב
לג	מד	נה	סו	עז	פה	צט	קי	רכ	של	תמ
אס	בע	גפ	דצ	הק	ור	זש	חת	טא	יב	כג
לד	מה	נו	סז	עח	פט	צי	קכ	רל	שמ	תנ
אע	בפ	גצ	דק	הר	וש	זת	הא	טב	יג	כד
לה	מו	נז	סח	עט	פי	צכ	קל	רמ	שנ	תס
אפ	בצ	גק	דר	הש	ות	זא	חב	טג	יד	כה
לו	מז	נח	סט	עי	פכ	צל	קמ	רנ	שס	תע
אצ	בק	גר	דש	הת	וא	זב	הג	טד	יה	כו
לז	מח	נט	סי	עכ	פל	צמ	קנ	רס	שע	תפ
אק	בר	גש	דת	הא	וב	זג	חד	טה	יו	כז
לח	מט	ני	סכ	על	פמ	צנ	קס	רע	שפ	תצ
אר	בש	גת	דא	הב	וג	זד	חה	טו	יז	כח
לט	מי	נכ	סל	עמ	פנ	צס	קע	רפ	שצ	תק
אש	בת	גא	דב	הג	וד	זה	חו	טז	יח	כט
לי	מכ	גל	סמ	ענ	פס	צע	קפ	רצ	שק	תר
את	בא	גב	דג	הד	וה	זו	חז	טח	יט	כי
לכ	מל	נמ	סנ	עס	פע	צפ	קצ	רק	שר	תש

הנה כבר נשלמו רל"א שערים על סדר פנים ואחור, ויש שם אלפא ביתא אחת ישרה והיא זו הכפולה אא בב גג דד הה וו זז חח טט יי ככ לל ממ ננ סס עע פפ צצ קק רר שש תת. אבל בעל הספר לא כתבה ואין ראוי לכתבה מפני שאינה מקבלת הפוך ולא צירוף, ועל כן לא אמרה הוא אלא אל"ף עם כולן. והן כ"א אלפין עם כ"א אותיות. ואם תשים עוד אא יושלם במ הסוד. ומפני זה נעלמו ואין צורך לכתבם כי ראשים שוים הם. ועל כן בתתך אחת מהם ראש בלי חבור, ותחבר א' מן כ"א יעלו שניהם ב'. עוד חבר ב' אל א' שהיה לך, ויעלה מן החבור א"ב, והוא ראשון לכל הצירוף הראשון הישר. ועוד עשה כ"ב לכ"ב הנשארים ויהיה המחובר מ'. חברהו אל א' הנכפל שממש לקחת א' של א"ב ויעלה א"מ והוא ראשון לכל הצירוף השני ההפוך. כי א"ל ב"מ ג"נ ד"ס ישר והפוך הוא אמצעי, חציו ישר וחציו הפוך. ועל כן צריך לציירו נבדל מחבריו. וציירתו הישר תחת כל הצירוף הישר, וציירתו ההפוך ראש לכל הצירוף ההפוך. והנה הוא מפורש בסוד אהי"ה אשר אהי"ה שסודו ב' הי"ה אשר הי"ה. קח לו עוד א"ב ונשאר הי"ה ש"ר הי"ה, וסודם י"ה אה"ב השיר"ה, הי"ו אשר הי"ו. וסוד אשר היו על דרך היותך' שוה אל ש"ר ושני השמות חקוקים בל"ב וברא"ש וסודם "ש"ם שם לו חק ומשפט וש"ם נסהו". ובעבור השלישי בא שם שלישי ואמר "אהי"ה שלחני אליכם" וסודו כולל ב' שמות. ואחר שציירתי רל"א שערים על צורה מופלאה והיא שלא ציירם אחד מן המפרשים הנזכרים לפי זה הצורך. ואע"פ שידעו כולם הגלגל איך מתגלגל ברל"א שערים לא סדרום בצורה הזאת, אבל סדרום על דרכים אחרים, וכולם טובים ומעולים. רק מזה הצורך המחודש בחלוקיו יובנו דברים מופלאים. ואחד מהם שהכל עונים אל הסדנים שהם א"ל. ושני שמה שיבוקש מן ההבנה בצירוף ימצא בסוד א"ל עם סופו שהוא כ"ת גם מהפכו. והנה רמזם "מכל עץ הגן אכל תאכל"ל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו". ועוד "המן העץ אשר ציותיך לבלתי אכול ממנו אכל"ת". והנה היא אש אכל"ת וסודו המו"ת מהו"ת תהו"ם אמת"י. וכשהותר העץ נאמר עליו "כירק עשב נתתי לכם

א"ת כ"ל" ודעם. ושלישי שזה יגלה סוד הגלגול. כיצד, הנה נודע שנחלקו האלפא ביתות מן כ"ב תיבות לשני חלקים והם יא' יא', ותהיה כל תיבה בעלת ב' אותיות. אם כן הכל מתגלגל מן א"ב אל א"ב, כלומר התיבה היא א' והאותיות הם ב' הרי א"ב. והרמז על הגוף שהתיבה היא הגוף האחד והרכבתו משני סימנים, כלומר משני דברים והם החמר והצורה, שהם שני עצמים, שמהרכבת שניהם נהיה הגוף אחד. ובסוף הספרות של כ"ב אותיות המצורפות גלה זה המחבר באמרו, וסימן לדבר עשרים ושנים חפצים בגוף אחד. וזה בארו בחלוק כ"ב אותיות. וכאלה הנרמזים יש דרכים אין להם חקר יובנו יותר מהרה מן החלוק הזה ממה שיובנו משאר החלוקים. ואמנם הצירוף בלתי הנקוד אי אפשר להיותו פחות ולא יתר מן הנזכר לפי דרך כ"ב אותיות הנזכרות שהם א"ב עם ב"א וכיוצא בהם כולם והתימה במה שסופקו קצת המפתים במה שמצאו בקצת ספרים רכ"א שערים ובקצתם רל"א שערים ושניהם [אחד]. אלא שזה בגלגול פשוט כנכתב פה והוא רל"א וזה בגלגול מורכב והוא רכ"א. כי זו היא דרך שכל אלפא ביתא שלמה מצורפת מונה אותה שער אחד לכך רכ"א. ואמנם הדרך שרמזה הרב ר' יצחק זצ"ל היא דרך מעולה מאד והוא שלם ואחריו דלוג אחד אחד ואחריו ב"ב ואחריו ג"ג וכן עד היות שם דלוג ט' טורים מלמעלה ישרים וט' טורים מלמטה הפוכים כנגדם ואחד ראשון ישר שלם ואחד אחרון הפוך שלם. אלא שאות הממלכה נשמרת בארך הטור כגון א' עד כא' פעמים והוא רמז אהי"ה, ויתחייב להיות מזה ה' טורים מלמעלה וה' טורים מלמטה בחצי י' אלפא ביתות וי' טורים שלמים ה' מהם ישרים וה' מהם הפוכים כנגדם וטור אמצעי בין ב' אותיות לבד והן א"ל ולצירוף השני ב"מ וכן כולם, ומפני שתבין דרכם אצייר לך מהם דרך האלף ודרך הב' שעליהם הכל בנוי ומהם תבין השאר מדעתך וזה ציורם.

אוצר חלק ב'

בדוחילנעצרת	אגהזטכמספקש
בהחכנפראדזימעקתגוטלסצש	אדזימעקתגוטלסצשבהחכנפר
בוניצתדחלער	אהטמפפגזכסק
בזלפתהיסרגהמצאוכעשדטנק	אוכעשדטנקבזלפתהיסרגהמצ
בחנרדיעתולצ	אזמקגטסשהכפ
בטעאהסתזנשומררהלקדכצגיפ	אחסתזנשומררהלקדכצגיפבטע
ביצדלרונתהע	אטפגכקהמשזס
בכרזעגלשהפרמתטצהנאיקוס	איקוסבכרזעגלשהפדמתטצהנ
בלתירחצועדנ	אכשטקזפהסגמ
ב	א
ב	ל
בנדעוצחריהל	אמגסהפזקטשכ
בסוקיאנהצטתמדפחהשלגעזרכ	אנהמתתמדפחהשלגעזרכבסוקי
בעחתנורלדצי	אסזשמהקכגפט
בפיגצאכדקלהרמושנותסהאעט	אעטבפיגצאכדקלהרמושנותסה
בצלוחעידרנה	אפכהשטטגקמז
בקנטדשעכואצמחגרסייהתפלז	אצמחגרסייהתפלזבקנטדשעכו
ברעלחדתצניו	אקסכזגשפמטה
בשצסלטוגתקעיזדאמרפנכחה	ארפנכחהבשצסלטוגתקעמיזד
בתרצענליחוד	אשקפסמכטזהג
באתשרקצפעסנמלכיטחזהדג	אתשרקצפעסנמלכיטחזהדגב

וזה ציור צירוף האותיות המורה הדרכים לידיעת שבעים לשונות ומקוריהם והוא צירוף משולש וזה ראשיתו עד כאן חצי הדרך הראשון ועוד נכתוב החצי הנשאר ומכולו תבין כל דרכיו שהם עד צירוף ת'

אבג	בגד	גדה	דהו	הוז	וזח	זחט	חטי	טיכ	יכל	כלמ
למנ	מנס	נסע	סעפ	עפצ	פצק	צקר	קרש	רשת	שאת	תאב
אגד	בדה	גהו	דוז	הזח	וחט	זטי	חיכ	טכל	ילמ	כמנ
לנס	מסע	נעפ	ספצ	עצק	פקר	צרש	קשת	רתא	שאב	תבג
אדה	בהו	גוּז	דזח	החט	וטי	זיכ	חכל	טלמ	ימנ	כנס
לסע	מעפ	נפצ	סצק	עקר	פרש	צשת	קתא	ראב	שבג	תגד
אהו	בוז	גזה	דחט	הטי	ויכ	זכל	חלמ	טמנ	ינס	כסע

אוצר חלק ב'

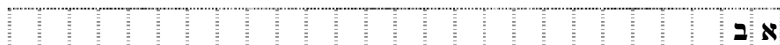
לעפ	מפצ	נצק	סקר	ערש	פשת	צתא	קאב	רבג	שגד	תדה
אוז	בזח	גחט	דטי	היכ	וכל	זלמ	חמנ	טנס	יסע	כעפ
לפצ	מצק	נקר	סרש	עשת	פתא	צאב	קבג	רגד	שדה	תהו
אזח	בחט	גטי	דיכ	הכל	ולמ	זמנ	חנס	טסע	יעפ	כפצ
ליצק	מקר	נרש	סשת	עתא	פאב	צבג	קגד	רדה	שהו	תוז
אחט	בטי	גיכ	דכל	הלמ	ומנ	זנס	חסע	טעפ	יפצ	כצק
לקר	מרש	נשת	סתא	עאב	פבג	צגד	קדה	רהו	שוז	תזח
אטי	ביכ	גכל	דלמ	המנ	ונס	זסע	חעפ	טפצ	יצק	כקר
לרש	משת	נתא	סאב	עבג	פגד	צדה	קהו	רוז	שזח	תחט
איכ	בכל	גלמ	דמנ	הנס	וסע	זעפ	חפצ	טצק	יקר	כרש
לשת	מתא	נאב	סבג	עגד	פדה	צהו	קוז	רזח	שחט	תטי
אכל	בלמ	גמנ	דנס	הסע	ועפ	זפצ	חצק	טקר	ירש	כשת
לתא	מאב	נבג	סגד	עדה	פהו	צוז	קזח	רחט	שטי	תיכ
אלמ	במנ	גנס	דסע	העפ	ופצ	זצק	חקר	טרש	ישת	כתא
לאב	מבג	נגד	סדה	עהו	פוז	צזח	קחט	רטי	שיכ	תכל
אמנ	בנס	גסע	דעפ	הפצ	וצק	זקר	חרש	טשת	יתא	כאב
לבג	מגד	נדה	סהו	עוז	פזח	צחט	קטי	ריכ	שכל	תלמ
אנס	בסע	געפ	דפצ	הצק	וקר	זרש	חשת	טתא	יאב	כבג
לגד	מדה	נהו	סוז	עזח	פחט	צטי	קיכ	רכל	שלמ	תמנ
אסע	בעפ	גפצ	דצק	הקר	ורש	זשת	חתא	טאב	יבג	כגד
לדה	מהו	נוז	סזח	עחט	פטי	ציכ	קכל	רלמ	שמנ	תנס
אעפ	בפצ	גצק	דקר	הרש	ושת	זתא	חאב	טבג	יגד	כדה
להו	מוז	נזח	סחט	עטי	פיכ	צכל	קלמ	רמנ	שנס	תסע
אפצ	בצק	גקר	דרש	השת	ותא	זאב	חבג	טגד	ידה	כהו
לוז	מזח	נחט	סטי	עיכ	פכל	צלמ	קמנ	רנס	שסע	תעפ

אוצר חלק ב'

אצק	בקר	גרש	דשת	התא	ואב	זבג	הגד	טדה	יהו	כוז
לזח	מחט	נטי	סיכ	עכל	פלמ	צמנ	קנס	רסע	שעפ	תפצ
אקר	ברש	גשת	דתא	האב	ובג	זגד	חדה	טהו	יוז	כזח
לחט	מטי	ניכ	סכל	עלמ	פמנ	צנס	קסע	רעפ	שפצ	תצק
ארש	בשת	גתא	דאב	הבג	וגד	זדה	חהו	טוז	יזח	כחט
לטי	מיכ	נכל	סלמ	עמנ	פנס	צסע	קעפ	רפצ	שצק	תקר
אשת	בתא	גאב	דבג	הגד	ודה	זהו	חוז	טזח	יחט	כטי
ליכ	מכל	נלמ	סמנ	ענס	פסע	צעפ	קפצ	רצק	שקר	תרש
אתא	באב	גבג	דגד	הדה	והו	זוז	חזח	טחט	יטי	כיכ
לכל	מלמ	נמנ	סנס	עסע	פעפ	צפצ	קצק	רקר	שרש	תשת
אאב	בבג	גגד	דדה	ההו	ווז	זוזח	חחט	טטי	ייכ	ככל
ללמ	ממנ	ננס	ססע	עעפ	פפצ	צצק	קקר	ררש	ששת	תתא

כל זה הוא צירוף מצירורי האותיות והמורה הדרכים לידיעת שבועים לשונות ומקוריהם והוא צירוף משולש.

וזה היא דרך כללית לכל ההתחלות של הצירופים של עשרים ושתיים אותיות ועיין במ מאד ודעם.

ממיני ההרכבות האלו, ואעפ"כ שם הרכבה נופל על הכל בשותף השם. וידוע שהאותיות החמר שלהם שהוא הדיו כמו שהודעתוך למעלה, כשהוא בקסת דומה לחץ הזרע שהוא בקשת. והנה הוא חמר מוכן לקבל כל צורה שהיא טבעית לו, כלומר אפשר לצייר בו כל ציור שהוא קרוב לצורת חלק מפני מיעוט עביו, ומפני שיראה כדמות דבר בולט לפי ראות העין. מפני שמראה עצמו בקלות יאמר עליו שצורתו אחות לצורה הבולטת, שהיא קרובה להדמות לה. ומפני שיש שם גוף והוא הקלף או הנייר או הלוח כשכל אחד מהם חלק, אי אפשר לומר עליו שצורתו שוקעת בשום פנים.

ומפני שתתגלה בקלות זו המחשבה השכלית, זימן השם שני לחות העדות שהם לחות אבן כתובים באצבע אלהים. והם לחות כתובים משני עבריהם מזה ומזה הם כתובים, והלחות מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחות. והנה הראשונים מעשה אלהים ושברם משה. "וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה פְּסֹל לְךָ שְׁנֵי לַחֹת אֲבָנִים פְּרָאשׁ נִים וְכַתְּבֵי עַל הַלַּחֹת אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר הָיוּ עַל הַלַּחֹת הַפְּרָאשׁ נִים אֲשֶׁר שִׁבַּרְתָּ". ואלה הלוחות נקראו לח"ת הברי"ת והם התחל"ת האו"ר הנקרא זה"ר והוא דבו"ר בלא ספק, ושמו בר"י ורמזו "אף בר"י יטריח עב" (איוב לו' יא'). וזה סודו א"ף סימן לשעה שהיא ראש לכל טב"ע, והוא טב"ע בר"י טב"ע ירח"י, וסוד טב"ע ירח"י טו"ב ור"ע. כי סוד א"ף בר"י הוא טו"ב ור"ע, וסוד יטרי"ח ע"ב והטו"ב והר"ע שהוא פרטי"י שויים. והנה טב"ע היר"ח טב"ע הדבו"ר ורבים כאלה יתגלו בו. אלא שאני באתי לגלות לך בזה העדות הלבבות עם הלחות הכתובים משני עבריהם בעבר"י בכח י"ט שנה של מחזור היר"ח.

וארבעת הלחות, שהשנים מהם מעשה אלהים והשנים מהם פסלם משה ירוך ענין מהותם. אלא שהראשונים נשברים והשניים נשארים, ואמנם הראשונים שהם מעשה אלהים, אין בו ספקה. וכן בהיות השניים

פסולים על ידי משה אשר שבר הראשונים אין בזה קושיא. אבל הספקה והקושיא הוא על המכתב השני לבד לא על הראשון. שבראשון נאמר מבואר "והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחות". ואמנם במכתב השני והוא שבלחות השניים נאמר בו מבואר למי הוא מיוחס, אם לאלהים אם למשה, שהרי נאמר בכי תשא "ויאמר יי אל משה פסל לך שני לחות אבנים כראשונים" וכו'. ונאמר שם "ויפסל שני לחת אבנים פראשנים וישכם משה בכך ויעל אל הר סיני כאשר צוה יהוה אתו ויקח בידו שני לחת אבנים". ונאמר בסוף הפרשה היא "ויאמר יהוה אל משה פתב לך את הדברים האלה פי על פי הדברים האלה פתתי אתך ברית ואת ישראל: ויהי שם עם זה ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה ויכתב על הלחת את דברי הברית עשרת הדברים", שהם כת"ר תור"ה והם עשרים ושש"ה ומהם הברכ"ה וגם כל הרכב"ה. וסוד והנה דבר יי לעד שנאמר "בדבר יי שמים נעשו" (תהלים לג ו'). וסודם יה"י או"ר ויה"י או"ר, הרכב"ה והרכב"ה, רל"ב ורל"ב, נעש"ה אד"ם, האו"ר הנבר"א, ע"ת, משק"ל, המל"ך שלמ"ה. והסוד ש"ר העתי"ם דב"ר, ש"ר הדברי"ם ע"ת, צורו"ת בעל"י הבי"ת, צורו"ת החת"ן והכל"ה, א' רא"ל, עשרים ושש"ה, אד"ם וחו"ה שר"י המשו"ש, ד"ם ודי"ו שר"י השמו"ש, והשמ"ש והיר"ת ד"ם וא"ש, או ש"ם וא"ד וסודם והשמ"ש והיר"ת. והנה דבר יהו"ה ב"ו מעש"ה בראשי"ת ומעש"ה מרכב"ה. וסימנך "לרב תרבה נחלתו" (במדבר טו גד'). והנה בא עוד במשנה תורה על הלחות הראשונים, "וימת יהוה אלי את שני לוחות האבנים פתבים באצבע אל הים ועליהם פכל הדברים אשר דבר יהוה עמכם בקר מתוך האש ביום הקהל: ויהי מקץ ארבעים יום וארבעים לילה נתן יהוה אלי את שני לוחות האבנים לחות הברית" (דברים טו ו'). ונאמר "ואתפ"ש בשני הלחת ואשלכם מעל שתי ידי ואשברם לעיניכם" (שם יז). ואחרי כן אמר עוד "בעת ההוא אמר יהוה אלי פסל לך שני לוחות אבנים פראשנים ועלה אלי ההרה ועשית לך ארון עץ: ואכתב על הלחת את הדברים אשר היו על הלחת הראשנים אשר שברת ושמתם

בָּאָרוֹן: וְאֶעֱשֶׂה אֶרְוֹן עֲצֵי שִׁטִּים וְאֶפְסֵל לְשָׁנֵי לַחַת אֲכָנִים כְּרֹאשׁוֹ נִים
וְאֶעֱלֶה הַהֶרֶה וּשְׁנֵי הַלָּחַת בְּיָדַי: וַיִּכְתֹּב בְּעַל הַלָּחַת כְּמִכְתָּב הָרִאשׁוֹן אֶת
עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַיכֶם בְּהָר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ בְּיוֹם הַקְּהֵל
וַיִּתְּנֶם יְהוָה אֵלַי: וְאֶפֶן נֶאֱרָד מִן הָהָר וְאֶשֶׂם אֶת הַלָּחַת בְּאָרוֹן אֲשֶׁר
עָשִׂיתִי וַיִּקְרָאוּ שֵׁם כְּאֲשֶׁר צִוִּנִי יְהוָה" (שם י' א').

ויש לך לדעת שאין כונתי בדברים האלה לתקן דרכי הקושיא שבפשוט כי היא קלת התירוץ, אבל כונתי על הנעלם. ואם לא אגלה לך הסוד הראשון לא תוכל להבין לא הקושיא ולא התירוץ כלל. ואמנם הנני מגלה לך זה וממנו תבין השאר, וראוי לך להסתיר זה הסוד מאד לולי דעתי שרצון השם הקדמון ית' הוא שיתגלה מפני שהגיע קץ חלוף הזמנים וסוף סדור הכוכבים לפי המדות וישתנו המדות והשמות ויבולבלו הלשונות וישתבשו דעות האמות ואמונותיהם ותשוב העטרה הישראלית לישנה והמעלה היהודית תהיה מיוחסת לשם העצם ולא לשם התאר, וישוב הנגלה נעלם והנעלם נגלה. ותשפל ותכנע מעלת הגוים והגויות, ותנשא ותתעלה מעלת היהודים והיהודיות. וינשאו הממונות הזהביות והאבנים שהם האותיות והלחות הסנפיריות והמרגליות המחשביות והחכמות האלהיות. לח"ת בא"ת ב"ש כס"א, וזהו שאמרו הלחות מכסא הכבוד נלקחו והם לוחות אבן, על דרך סוד דמות כסא שנאמר עליו "כמראה אבן ספיר דמות כסא". והנה כסו"ת אד"ם כגלגל"ת אד"ם והוא כגלגל"ל התל"י והוא גל"ם לחת"ך. והנה הנגלה והנעלם מן אב"ן, אב"ן ותפלי"ן. והנעלם מן שמי דמיון והוא דמות"י בכלל בשתוף שכ"ל עם דמיו"ן ששניהם קד"ש ליהו"ה, ושניהם בדמות או"ת מצורף עם אב"ן בשתוף ב"ן וב"ת ששניהם או"ר נבר"א, בשתוף כדו"ר עם כדו"ר וכן דרכ"ו היא דרכ"ו. והנה ל' ח"ת א' ב"ן וסודם תו"ך היכ"ל. והנה א"ב לחת"ן ת"ו לכל"ה. והנעלם מן זכר"י נפ"ש די"ו והוא דמו"ת ש"ם דמיו"ן וזהו שפ"ע. ושני הנעלמים זה דמיון, וזה שם דמיון, זה חיו"ב מד"ם כלומר הוי"ה מד"ם וזה חשבו"ן מד"ם כלומר שנו"י מד"ם והנו ש"ם חיו"ב

מד"ם. ואם כן זכרי בנעלמו יתר על שמי בנעלמו ש"ם ואמנם שמ"י בנגלהו יתר על זכרי בנגלהו נביאי"ם. וסוד שניהם הצ"י הש"ם. ועוד יותר מופלא מז"ה למ"ד ח"ת ת"ו סודו ד"ח תתע"ו אל"ף בי"ת נו"ן הכ"א תקפ"ט ד"י ז"ז זין זין כלה בחשבונך. והם הם לחות הברית גם לחות העדות בסוד העבור. ואם כן ראוי לומר כי הלחות מעשה אלהים המה בין על דרך הפשט, מפני שאמרו אין מקרא יוצא מידי פשוטו. בין על דרך הנסתר שכבר נרמז על זה מאמר הכתוב שאמר, "הנסתרות ליי אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת". וכבר אמרו מי שתורתו אומנתו פטור מכל המצות האמורות בתורה, והתבאר אם כן שהלחות הכתובים באצבע אלהים והמכתב שהוא מכתב אלהים, הם ענינים נמצאים בשלשה עולמות. וידענו זה עם דעתנו שצורת המשכן וכל כליו היא צורת השמים וכל צבאם. ואם כן הארון של עץ והלחות שבתוכו והמכתב החרות על הלחות. והבנת המכתב הם ענינים דומים לצורת האדם הזוגי ולצורת העולם השפל ולצורת העולם האמצעי והיתה צורת האדם במקום צורת העולם העליוני השכלי.

ואחר זה תדע כי משה נקרא אלהים בתורה בקצת מקומות, והמפורסם מכולם אמרו עליו ביחס אותו השם "ראה נתתיך אלהים לפרעה". כי שם אלהים הוא שם משותף, והנעלם באחד מכל המקומות הוא אמרו סתם, "ולא נחם אלהים... כי אמר אלהים פן ינחם העם" ולא נחם, פן ינחם, עם היות ג"כ שם משה הנגלה ידוע שהוא איש משבט לוי, והוא ב"ן עפ"ר כלומר ב"ן עמר"ם. והנה משה מצד אחד ב"ן שכ"ל והוא ב"ן שמ"י, וגדלתו בתיה ב"ת פרע"ה ב"ת י"ה ב"ת ש"ם י"ה ושם אמו יוכב"ד. וסוד ב"ן עמר"ם, ב"ת וסוד ב"ן שני שמות הקדש ואם תחבר שם אביו ושמו ושם אמו ותצרפם תמצא בהם סתרי תורה.

והנה תדע כי מספר עשרי"ם ושתי"ם אותיו"ת יסו"ד מגלה סתרי התורה ב"ה. ותדע כי מש"ה ב"ן עמר"ם ויוכב"ד למדנו לשון הקדש. ובשתי הצורות האלו מיוחדות

אליו ומתוך שתיהן ישוב הנכר"י קד"ש אשר היתה נשמתו נשמת הכל"ב. ועם היות הלוחות הנזכרים בצורת האדם מעשה השם, ומכתבם מכתב השם והארון ארון השם, יודע דרך הקושיא ויתורץ כל דבר כראוי. ונדע מזה שהגוף הוא הארון ודומה לקלף שהוא מעור בעדות העור. והלוחות שהם לחות אבן הם העצמות שהם קשים כאבן, ובהיותם שנים לבד ר"ל שני מינים, עצם בעל מח זך, ועצם בעל מח עב. והזך בו ה' דברים, והם החכמה שבה אדם מכיר את קונו ומקיים מצות אנכי. והתבונה שבה אדם מתבונן ומבדיל בין עבודת השם ובין עבודה זרה, ומקיים מצות לא יהיה לך עם כל הדבק אליו. והדעת שבה אדם יודע ידיעת השם ואינו נושא שמו לשוא ר"ל השם שהוא משכן לו והוא נושא אותו מעת שנברא עמו. והזכירה או אמור השמירה כי בה אדם זוכר ראשית בריתו ושומר הדבר הקדוש שעמו ומשתמש עם החול שאתו ובזה שומר שבת מחללו. והמחשבה או אמור הדמיון שמחשב ומדמה ומצייר סבות מולדתו ועל כן מכבד סבותיו והם אביו ואמו הנמשכים עליהם בלידתו ועם זה נותן לכל דבר חקו הראוי לו. והעב בו חמשה דברים והם חמשת החושים. שהם כנגד לא תרצח לא תנאף לא תגנוב לא תענה לא תחמד. ואמנם חמשתם עונים אל ענין הנפש שהיא המשכלת באדם, ונמצאת עם הגוף כדי לתשמש ממנו, עד שיעזרה לצאת מן הכח אל הפעל, והיו לה החושים לשמשים לזה. ולפיכך באו המצות על אלה השמשים שנבראו בעבורה שלא תהיה כונתם בפעלתם, כי אם לעזרה לא למנעה ולא לעמוד כנגדה. כי אז היו דומים לעבדי המלך שמרדו עליו. ומפני שהשמע הוא שמש לשמוע דברי תורה ולקבלם, כמו שנאמר, "הִנֵּה שָׁמַעַ מְזַבְּחָה טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים" (שמואל א' טו' כב), באה אליו מצות לא תרצח. כמו שנאמר "מסיר אזנו משמוע תורה גם תפילתו תועבה". ונאמר עוד, "גם כי תרבו תפלה אינני שמע ידיכם דמים מלאו" (ישעיה א' טו'), וזה מבואר. ועל כן תרגום לא תרצח לא תקטול נפש. ומפני שהראות הוא סבת הניאוף כמו שנאמר "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם" (במדבר טו' לט'), נאמר

לענין לא תנאף. ומפני שהריח הוא שמש משותף עם הנשימה ר"ל בענין היותו תלוי בנחיריים והנחיריים בנשימה, יורו על החיים התלויים בהם. ובאף אדם מכיר השעות, והשעות מעידות על חדוש העולם והן הנפרדות והזוגות והקרבת נקרב בעתים ידועות שהכונה בהם לרצות הכעס. ונאמר בעת הרצון "אשה ריח ניחוח ליי" (ויקרא א' ט'), ותרגומו קרבן דמתקבל ברעוא. ונאמר "וירח יי את ריח הניחוח" (בראשית ח' כא'), ונאמר "לרצונכם תזבחו" (ויקרא כב' כט'), ונאמר "ירצה לקרבן אשה" (ויקרא כב' כט') לראוי. ועל מי שהוא בלתי ראוי נאמר "פגול הוא לא ירצה" (ויקרא יט' ז'). ונראתה כח התאוה ברצון ובחפץ. והנה האהבה והחשק יורו על ענין זה, וצריך להתוודות על מה שהתישב אליו הדעת באמת בלתי שום רמאות ובלתי מרמה ומרמה, מפני שהנאת הריח דבר מישר הרוח הטבעי ומישבו ומשיב את הנפש.

מפני כל אלה הטעמים נאמר לא תגנוב כמו שאמרו אסור לגנוב דעת הבריות ואפילו דעתו של גוי. ואם זה מתודה כדי לגנוב דעת מי ששומע, ודיו לפי מחשבתו יהיה השומע גדול ממנו או חברו או למטה ממנו בעבור הסבה, שהוא כדי שיהנה ממדה שגנב או כדי להנצל מנזק, הנה ודיו גנבה גמורה ונבאש ריחו בפני מי שגנב לו בענין "אשר הבאשתם את ריחנו" (שמות ה' כא'), "להבאישני בישב הארץ" (בראשית לד' ל'), מפני גנבת הדעת, מאחר שנימולו על פיהם הרגום. ועל זה נאמר לא תגנוב לפי הריח המבדיל בין הדבר המריח והנבאש. ומפני שהטעם הוא להבדיל בין המר והמתוק והם רעים, וכן שאר הטעמים. והעדות תלויה בנותן טעם לדבריו, נאמר כנגד הטעם לא תענה ברעך עד שקר, לומר על המר מתוק ועל המתוק מר, כענין שמים מר למתוק ומתוק למר. ומפני שהחמדה והתאוה של חוש המשוש גדולות מכל חמדה ותאוה מפני רבוי התענוג של המשגל והדומה לו, נאמר כנגדו לא תחמוד, ונזכרה בו האשה. וכבר ידעת כי אלו החמשה, השניים הם כדמות החמשה הראשונים. שהנה תרצה ממעט את הדמות. ומציאות הנפש בגוף האדם כמציאות השם בגוף העולם, לא שהוא יתעלה כח בגוף העולם,

אלא על דרך הנהגה. שכמו שאם יעדר זה עם כחותיו אשר כולם בו ונותנם בגוף הזה האנושי הפרטי שהוא כלל אחד בפני עצמו, מיד ימשך אחר העדרו הפסד כל זה הגוף בכללו ובפרטיו. כן אם היה אפשר העדר זה הכח האלהי ממנו והפרטי, מיד היה מתחייב שיפסד העולם כולו ויבטל ויעדר מציאותו. ומזה הצד דמו את הצורה ליוצרה, שנאמר "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה" (יחזקאל א' כ'). וכבר נאמר שכל המקיים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאלו נעשה שותף למקום במעשה בראשית. והנואף והנואפת ממירין מה שראוי במה שאינו ראוי. וכן העובד ע"ז ממיר את השם בזולתו. והגונב דומה למי שהפקידו בידו דבר ומכחישו, כן השם שהאדם נושא אותו אם ישאנו לשוא כבר הכחישו, ועל זה נאמר בו "כִּי לֹא יִנְקֶה יְהוָה אֶת אֲשֶׁר יֵשָׂא אֶת שְׁמוֹ לְשָׂא" (שמות כ' ז'). והנה אלה השלשה דברים, הראשון מהם מורה על מציאות השם. והשני מורה על זולתו. והשלישי מורה על מציאות שמו בכלל ובפרט. ואלה השלשה דברים האחדים שהם כנגדם. הראשון מהם מורה על מציאות הנפש. והשני מורה על החולק על מציאותה ועל כחה ועל מעלתה. וזאת הנפש היא המשכלת שלא נאמר לא תרצח כי אם על האדם לבדו, לא על שאר בעלי נפש חיה שאין ההורג (אדם) [אחד] מהם חייב מיתה כמו שהוא על האדם. וכבר נאמר "שפך דם האדם באדם דמו ישפך" (בראשית ט' ו'), ונתן בו טעם באמרו "כי בצלם אלהים עשה את האדם" (שם) וכל הנמשך לזה. וכבר נאמר שאין לא תנאף כי אם על אשת איש. והשלישי מורה על הכח המנהיג זו המרכבה אשר בידו כח משותף (לעוות) [לשוות] אחד הנמצא ואחד הנעבד בסוף.

והנה הראשונים מורים על הצורות, והשניים מורים על החמרים שהנמשך אחריהם עובד ע"ז ונואף בהמירו הצורה בחמר. והשלישיים מורים על הכח המרכיב החמר והצורה והמעמידם והמנהיגם. וזהו הדבר שהחמר והצורה נושאים אותו, והם משכנות לו. וזהו הדבר הנקרא שמו של הקב"ה, ועל כן אין ראוי לגנוב זה הכח עד שיראה שנעדרה

מציאותו, ואין ראוי לכסותו ולהעלימו עד שיהיה דומה למי שנמצא לבטלה. ולפיכך נאמר בו לשון לא ינקה למי שמכסהו שהגנבה כסוי, כמו "ויגנב יעקב את לב לבן הארמי". וזה השם הנשוא הוא שם בן ד' אותיות שהוא מכוסה והוא אהו"י שהם אותיות ההעלמה. והנמשכים אחריו במעלה הם ש"ם תכ"ן ל"ב, ואחריהם יא' שרשים שהם זר"ע ג"ס חט"ף צד"ק. והנה ד' שהוא שרש הושם אמצעי בין יוה"א וסודו ב"ב. ב' כחות לי"ו, וב' כחות לה"א. וזה כולו יתבאר במקומו בסוד השם. ונשארו ב"ב דברים והם זכור וכבד, לא תענה ולא תחמוד. ואלה מורים על היות ראוי להזכיר כל דבר כפי מה שהוא בלא שנוי החול לחול והקדש לקדש. ועל זה הרמז אנו מקדשין על היין ואנו מבדילים על היין, שדינו דין החול והקדש שהשותה ממנו כראוי משמחו ומקדשו ומכינו ומזמנו להבין מה שראוי, והמשתכר ממנו הוא מחללו. כמו שאמרו זכה משמחו לא זכה משמתו. וזהו הסוד בעצמו שאם נכנס יין יצא סוד ממנו משמח לאומר ולשומע וממנו משמת ומשמד בעליו המוסרו והשומעו, וזהו כשהוא עדות שקר שמעיד על מה שאינו ואומר ישנו ועל מה שישנו אומר אינו.

ואמנם האחרונים מורים על כבוד ההתחלות. שהתאווה היא הניעה ההורים להמציא זה הגוף האישי בעולם. ועל כן ראוי לחשוך את החשק אבל לא (החשק) הזר של הרעים. שכל אחד ראוי להדבק בשלו ולא בזולתו. ואחר שהודעתין ענייני המכתב שבלוחות ומקצת טעמי הכונה בהם אשוב ואדבר עוד במציאות זה המכתב והיותו התחלת ההנהגה. ואומר כי זה החמר שהזכרתי שהוא אצלינו דיו, אנו מציירין בו צורות רבות, והמעולות מכולן הן המודיעות לנו הכונות האלהיות והאנושיות, והן כ"ב אותיות שציורו כפי מה שהם היום אצלנו בקבלה. ואע"פ שיש מי שאמר שהמכתב שבלוחות היה אשורי, ויש מי שאמר שהיה עברי, ופרש אשורית מאושרת באותיותיה. וזאת הכתיבה העברית הנמצאת בידינו היום היא מרבעת, וסוד כתיב"ה מרבע"ת כולל תרי"ג מצות. וצורתה היא צורת החמה וצורת ההתחל"ה לעדות שהיא חצ"י

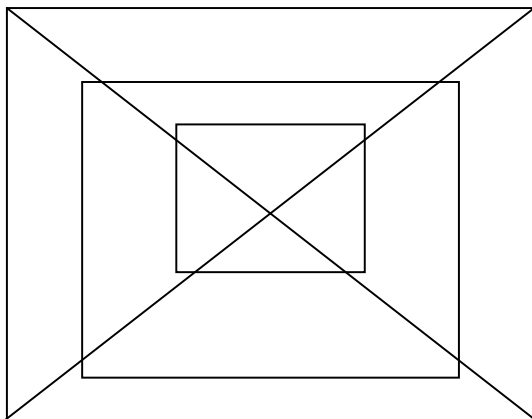
הש"ם. ואם כן היודע מנין צור"ת ה"א החתם, קים תרי"ג מצו"ת. וסודו שם אחד יחיד מיוחד. ואם תרצה לדעת עדות שהכתיבה היתה עיברית והלשון לשון הקדש תדע זה מאמרם מ"ם וסמ"ך שבלחות בנס היו עומדים. והנה אמרו מנצפ"ך צופים אמרום. ואמרו כתב שבלחות נקרא מבפנים ונקרא מבחוץ, נבו"ב בוב"ן וכו'. כמו שאמרנו למעלה, והפלא איך זכרו אלה הדבורים אשר אינם בלחות כלל, בה"ר רה"ב, סר"ו ור"ס, אלא הם הביאו זה לראיה לכדומה לו. וכבר היה אפשר לומר אנכ"י יכנ"א, יהו"ה הוה"י, אלהי"ך כיהל"א וכן השאר כולם. וכבר הביאו זה אל נוטרקם שהוא נוטריקון באמרם אנה נפשי כתבית יהבית, אמירה נעימה כתיבה יהיבה. וכבר הפכום יהיבה כתיבה נעימים אמריה, והביאו דברים רבים מנוטריקון שם בסוף פרק הבונה במסכת שבת.

ואמנם מנצפ"ך סודם כמנפ"צ, וחלופיהם בא"ת ב"ש הוא ליטו"ה, וסודם ט"ל וי"ה טו"ל י"ה, ולהם שני מספרים הקצרים מספרים פ"ר, והנם ח"ב גם ה'ו'ז'ח'ט' כנגדם באחדים. ולפי מציאותם הראשון הם כנגד בד"ה ח"ט והנו כעפ"ך די"ו וסודו די"ו עפ"ך. והארוכים מספרם ג"רש וידוע כי פ"ך יצאו כראוי אבל כמ"נ נשתנו שנוי גדול, כי כ' היא עשרים בתחלה לפי הקצור, ואמנם כ' לפי הארך היא חמש מאות הדומים לחמשים גם חמשה ושניהם ב"ה. וגם מ' בתחלה ארבעים, והנה היא פ"ה שש מאות ודומים אל ו"ם ואל ד"ם. וכן נ' בתחלה חמשים, ופה היא שבע מאות, והמ"ם סתומה כזו מ'. וכן הנו"ן ארוכה כזו כ' דמיון נ' ה"ז ודמיון מ' ד"ם ודמיון כ' ב"ה, והנה הם גימ"ל אותיות והם סימן לסופי תיבות אלו שהם מלא"ך אד"ם שט"ן, ושלתם סתומים וסימנם נ"ס, והוא דמיו"ן וראשם אמ"ש שסימנם אמת משפט שלום ותוכם א"ד ט"ל. וסימניך לה"ט החרב המתהפכת "יהי נא חרב על הגזה לבדה ועל כל הארץ יהיה טל" (שופטים ו' לט) וההפך דגדעון, ואלה שלשתן המכשפים. וסימן פ"צ צורות פרשיות והם המכשפים באמת בכל צד ובכל פנה. ואין צריך להאריך בזה המקום יותר מזה על ענין מנצפ"ך שכבר יובן עניינם מזה. כי כל משכיל

יודע שאלה השלשת מיני מציאות יש לאדם כמו שרמזנו. והנה פעם הוא אדם ומעשיו מעידים עליו שהם מעשה אדם, ופעם הוא שטן כשמעשיו מעשה שטן מזיקים לעצמו ולזולתו, ופעם הוא מלאך כשמעשיו מעשה מלאך ומועילים לו ולבלתו וזה מבואר מאד. ואמנם כחותיו שלש, וכפי המשכו אחריהם יהיה מה שיהיה ממנו. ואלה הם כחותיו המורים על מהותו. השכל שלו הוא המלאך, והנפש שלו הוא האדם, והגוף שלו הוא השטן. ושכלו מעולם השכלים ונפשו מעולם הגשמים השממיים וגופו מעולם הגופים הארציים שהם היסודיים. והם כדמות צדיקים גמורים שנכתבים ונחתמים לאלתר לחיים, הם השכליים. וכדמות הבינוניים שהם תלויים ועומדים ומצפצפים ועולין, זכו נכתבים ונחתמים לחיים לא זכו נכתבין ונחתמין למיתה, והם הנפשיים העוסקים במצות. וכדמות רשעים גמורים שנכתבין ונחתמין לאלתר למיתה והם הגופיים העוסקין במלאכת הגופים לבד. ואין להם השגחה נפשית וכל שכן שכלית לא בעצמם ולא בזולתם, כלומר שאינם שומרים תורה ולא מצוה. ומפני שהיו אלו השלש כתות בבני אדם נידונים לפני השם יתעלה, נאמר שהשם דן אותם בשלש מדות דומות למדות בשר ודם לפי תחלת המחשבה וכפי דעת השומע. והמדות הן אמת ומשפט ושלום. כי מדת האמת שהיא מדת התפארת היא מדת יעקב. ומדת המשפט היא מדת יצחק שהיא מדת הפחד ומדת הגבורה ומדת היראה ומדת הדין. כי הראשונה של אמת מדת רחמים היא, ומדת השלום היא מדת אברהם ומדת אהרן והיא שהברכה מעידה עליהם בשיתופם, והיא מדת החסד. וכבר נודע לכל משכיל שהמדות תמורות ומתחלפות ונשתנות בבני אדם שנויים רבים, ודברה תורה כלשון בני אדם. ואם כן חלוף האותיות יורה על המדות. ור' שלמה בן גבירול המשכיל ז"ל סדר ענין המדות, וספר תקון מדות לפי צורה אחת מעולה והוציאם מן החושים חמשה. ומפסוק "שבתי וראה תחת השמש" דקהלת (ט' יא). הוציא החושים על צורה אחת, אפשר שבעבור מפני הכונה הטובה שהורה בו ובעבור שתזכור מן המדות תמיד שהם צורך גדול להיותן שלמות. לפי שחפץ בזה הדרך

האלהית אעתיק לך שתי הצורות אשר ציירם בספרו על זה כי יועילו תועלת גדולה.

וזאת תבנית הצורה האחת

וזאת תבנית הצורה השנית

המשיוש	הטעם	הריח	השמע	הראות
הנדיבות	השמחה	הכעס	האהבה	הגאווה
הציקנות	הדאגה	הרצון	השנאה	הענוה
הגבורה	השלוח	הקנאה	הרחמים	הבשת
המרך	החרטה	החריצות	האכזריות	הגהות

אלו הן שתי הצורות של המדות של המדות כפי מה שסדרם החכם הנזכר ז"ל בספר הנזכר. ואל תפלא מפני שציירתיים אני כפי סדרן ולא חדשתים על סדר אחר. כי אני עשיתי זה מפני שראיתי שאם אחדשם לא אוסיף ביאור על דבריו בתדושי ולא אגרע, אבל אהיה כמחליף איש באיש ממין אחד ודי בשלו. ודע כי הוא ז"ל הורה

דרך השואת המדות ודרך נטייתם מן השווי ומן המותר ואל המגרע. והורה בראיות שכל אחת מהן יש לה שווי ויש לה תוספת ויש לה מגרעת. והודיע לכל משכיל אי זו היא המדה הטובה שראוי ללכת בה, ואי זה היא הרעה שראוי להתרחק ממנה, ואי זו היא מועלת לכונה הנבואית, ואי זו היא מזקת. בדמות מה שבא בדברי הקבלה, אין הנבואה שורה אלא על חכם וגבור ועשיר. ונאמר גם כן בקבלה אי זהו החכם הלמד מכל אדם, וזו מדה מעולה. ועוד נאמר שם איזהו חכם הרואה את הנולד, וגם זו מדה מעולה להשתכל לעתיד, שכבר יראה שכל אדם מצפה למות לשעתו, ואם הוא בדרך טובה יחזיק בה ויחזיקנה, ואם בינונית יטיבנה, ואם ברעה ישוב ממנה. ונאמר שם עוד איזהו גבור הכובש את יצרו, וזו גם כן מדה מעולה מסוד "וכבשה". ומסוד "ורדו בדגת הים" היא מובנת. ועוד אמרו אי זו היא עשיר השמח בחלקו, וזו מדה מעולה. אבל תמצא אפילו בפחותי בני אדם ממנה בטבע וממנה בהרגל. אך השלמה מכולן היא הנמצאת מתחזקת מכח השכל וכן כולן זה דרכן. ומפני שתבין כי כונתי להודיעך אמיתת המציאות, אשוב לומר לך כי כמו שאתה רואה בענין המדות בילדות ובשחרות ובבחרות ובזקנה שהמדות משתנות. וזה שהשם יתעלה ברא היסודות מן החמר הראשון התחתון ושתפם ועירבם יסוד עם יסוד ושתף אליהם האותיות, כמו שאומר לפנים. רק כח הממלכה תלה אותו בשם באמרו, המליך את כך וכך וחבש שם בשם וקשרם יחד, כדי לפעול בהם הפעולות הראויות לפעול. והם שנאמר עליהם "אשר ברא אלהים לעשות". וכאשר יתערבו היסודות יתערבו האותיות וישתנו ויתהפכו ויומרו. ועל כן היה ענין האותיות מצורף על דרך שווי ומגרעת ותוספת. וכן ענין המספרים כולם, וכן ענין הנפש בכל מדותיה, וכן מדת מערכות מהלכות כל גלגל וגלגל, וכן מערכת העולם בקצים על דרך זו הכל הולך.

והנה ידוע כי ב' שווי אחד ואחד שהוא אלף, כזו א' הוא מגרעת. כי הוא חציו וג' הוא תוספת א', והנה א'ב'ג' שווי מכריע בין תוספת שהוא שמאלי ובין מגרעת שהוא

ימיני. ואמנם התוספת שוה למגרעת, וכשתסיר התוספת אשר בצד הצפוני ותתנהו אל המגרעת אשר בצד הדרומי ישוב הגרוע שוה למכריע, וישוב העודף שוה לכל אחד ואחד מהם, ויהיו מהם שלשמה אז נחלקים בחלוק שוה בלי תוספת ובלי מגרעת ב'ב'ב', ויהיו שלשה ביתי"ן. ואפשר שיתחלפו בסדרם אבל יעמדו בעצמם כבתחלה וימירו מקומם לבד כדמות הפכו של א'ב'ג' שהוא ג'ב'א'. והנה המכריע עדין הוא מכריע ב' בינתים, כי הוא לבדו השוה. ואמנם זה גם כן יקרה עוד בשאר צירופים אלא שישתנה סדר המקום לכל אחד. כי הצירוף הראשון היה מסודר מפני היות התוספת מתגדלת מן אחד אחד. שאם תוסיף על א' אחד יהיו שניהם ב' ואם תוסיף על ב' א' ישוב ג', וזהו הסדר השוה. וכפי מה שהיה הסדר שוה בתוספת בהתחילך מן א', כן יהיה הגרעון שוה בהתחילך מן ג' לאחור. וכך יקרה לכל החשבון השוה המורכב מן אחד אחד או מן שנים שנים, כגון ב'ד'ו'. או מן שלשה שלשה כגון (ב'ו'ט') [ג'ו'ט'], וכן עד אין סוף יקרא זה הסדר המורכב השוה. וכאשר הורכב מן הראש והלך על דרך התוך עד הסוף כן יתפשט עוד כשתחיל להפשיטו מן הרגל ותוליקהו לאחור על דרך התוך שבו עבר בהרכבותיו עד הראש שממנו הותחל להתרכב.

והסימן על זה המלבוש שהאדם לובש, שבעת התלבושו לובש תחלה החלוק הקרוב לבשר ואחריו שאר בגדים אחד אחד עד האחרון העליון המכסה את הכל שהוא הגלימה. וזה דרך הגלמים כולם בעת הלבוישה והוא להפך בעת הפשיטה. כי מה שלבש בסוף פושט בראש ומה שלבש בראש פושט בסוף. והנה הרכבת השור לרמז כי תחלתו הראש, בלבשו צורת ההרכבה. אבל העור שהוא סוף מלבושיו פושטים אותו מן הרגל ומוליכין ההפשטה עד שפושטין הראש מכל עורו. ואע"פ שהיה אפשר לעשותו להפך כי הלבוישה בו טבעית וההפשטה מקרית, ואמנם זכרנוהו לרמז בעלמא. אבל ענין היות החמר שתרכב בלבושו צורה ופשטו צורה אין זה רמז ולא משל וחידה, אבל הוא ענין אמיתות המציאות. ואמנם ענין היותו מורכב על דרך הרכבת האותיות, אין בזה ספיקה למשכילי דתינו

המקובלים מן האמתיות. אבל יוודע מהרה שהרכבות הגלם כולן הן הרכבות האותיות שוה בשוה, ואם הרכבותיו כך אין צריך לומר שגם הפשטותיו כך.

ודע שהמדות הטבעיות והנפשיות והגלגליות מורות על אמיתת המדות האלהיות, ר"ל כי כפי מה שאנו מכירין מאלה המדות מציאות פועליהן ועניניהן, כך נכיר ממדות השם יתעלה מציאותו וענין השגחתו לעולם, והנהגתו את בריותיו והשגתו את ברואיו, ורצותו הנרצים אצלו מהם, והיותו בלתי חפץ בכסילים ובלתי רוצה במיתתן של רשעים, אולי ישובו ויראו את יי. וזה כולו יורונו עליו שמותיו יתעלה העצמיים והתואריים, כי הם קדמו אצלינו בידיעת מדותיו. וכמו שיורונו שמותיו על מדותיו ודרכיו ומעשיו, כך יורונו האותיות והלשונות על שמותיו, אשר מהם הורכבו. ומה שיורונו עדיין יותר מזה הם הנקודים בהמשכנו במ אחר ההסכמות. כמו שאמרו חכמים ז"ל בספר הבהיר 'דמ'אן נקודתא באתוותא כנשמתא דחיי בגופיה דאיניש'. כי הנקוד הוא אשר מניע האות, אבל במבטא לא ימצא אות בלי נקוד וכל שכן שאין נקוד בלי אות. אבל במכתב ימצא אות בלא נקוד ובעל הקבלה יקרא ויבין מדעתו ומתוך מה שכבר למד מהות הנקוד הראוי לכל אות ואות, עד שיקשרו הדברים. וכן במחשבה הנקוד עם האות נחשב יחד, כל זה מפני מחשבת דברי לשון מוסכם שעם ההסכמה יובנו הענינים שהורו על הראשונים. אבל מי שרוצה להבין מה שהוא ענין ראשון להסכמות, ורוצה לדעת מה הפרש בין המוסכם והמוטבע והמורגש והמושכל והמפורסם והמדומה והנחשב ורוצה להכיר מהות ההסכמות כולן, ומי הן המסכימין, ואיך נפלה ההסכמה שוה בין קצת בני אדם ולא נפלה בין קצתם זו ההסכמה אבל אחרת, צריך שיעיין בראשיתן של הענינים כולם ויראה כל דבר ודבר מהם ממה הורכב, ויפשיט ההרכבות כולן עד שיגיע אל מה שהוא ראשית לכל דבר מורכב, ויכיר עלתו וסבתו והתחלתו. וזו היא הדרך האמיתית בכל חכמה.

ואמנם יש דברים שימצא דרך קרובה וקלה למצוא התחלותיה, ויש דברים שהדרך קשה מאד ועמוקה למצואן. אבל צריך לבקש ולחקור על כל דבר ודבר הסבה הקרובה למציאותו, ולדעת אם היא סבה אחת או רבות מורכבות או נפרדות. ובהמצא הסבה ההיא צריך עוד להעמיק יותר ולדעת אם יש לסבה ההיא סבה. עד שידלג החכם ממציאות העולם הזה השפל אל מציאות העולם השמימי אשר כבר נודע לכל משכיל שכל זה המציאות השפל התחייב ממנו. וכן יעשה לשמימי, יבקש סבותיו עד שימצא מדלג ממנו בבקשת הסבות אל העולם העליון. וכן יעשה ממנו מדלג ומעלה מחשבתו למצוא סבת העולם הנעלם העליון, וככה ימצא מציאות הסבה הראשונה לכל נמצא והיא הקרובה לכל מצד העמידה והקיום, והיא הרחוקה מכל צד, מצד חיוב המציאות ומצד המעלה. ואי אפשר להיות הדבר הקרוב לו כי אם אחד, והוא השפע הראשון האחד היחיד המיוחד והנשפע מאתו. וזה הענין קבלנוהו מצד אחד והשכלנוהו מצד אחד. ועל זה אין לנו דרך לדעת הדברים המורכבים באמיתותם כי אם בידיעת סבותיהם, ודרך השפע לפי דרך הקבלה ידענו בו לפי דרך מציאות הספירות. והספירות ידענו מפני שסמננום לפי האותיות. והאותיות ידענום מצד הטבע כנמצאות במבטא וידענום מצד הקבלה המוסכמת כנמצאות במכתב. ואלה היו לנו עדים ברורים על היות כל הנמצאים דומים להם וכל שכן שהורונו האותיות שבלחות על מציאות שלשת מיני הצורות, שהן צורה שוקעת וצורה בולטת וצורה חלקית. וזה שבח לאל בעל הצורות כולן, כבר ידענוהו מן הקבלה ומן השכל. אחר שהיו הלחות כתובים משני עבריהם ונקראים פנים ואחור ומובנים בשבעים לשונות, והנה צירוף האותיות לעד.

הנה כבר הוריתך ענין סתרי המציאות אשר הודיעונו מסכימי צורות אותיות הקדש, והצרוף המורה על התחלת הלשונות כולן, כפי מה שסדרנוהו באלפא ביתות. הוא הדבר הנקרא מבחן השכל ומצרוף החכמה וכור הבינה ונסיון הדעת, ובו

יתבררו ויתלבנו הדעות ויצרפו הלבבות באש החשק האלוהי, ובו יבדל הקדש מן החול והדם הטהור יטהר והטמא יטמא. ועל כי היה הדבר הזה חזק ואמיץ וקשה מאד להשיג ענין מעלה זו התלויה בצרוף ובכל דרכיו, היה הענין נעלם מאד ולא עוד, אלא שבשעה שירצה המהפך מדותיו על פי צרוף האותיות להפכם מדרך טובה אל דרך רעה שמיד ימצא שדים ורוחות ודמיונות ומחשבות דומות לאמתיות שיפתחו לו השער לבא בחדרי הרשע. כי זו הגזרה היא טבעית לזך שבזה העולם השפל, שהוא איש ממין בני הנביאים שהם חכמי כל הארץ הדומים לכוכבי הרקיע המאירים. ואם יש בו כח מכלל הכחות העליונים לשומרו ולעוררו ולעוזרו לבלתי סור לבבו מהאמת, בעבור דוברי כזב המדברים שהם המצפצפים, והמהגים והמלחשים והמכשפים והאשפים והחרטומים אנשי להט החרב הפועלים בלהטיהם 'כן', שחתום עליהם 'כן' כנגד 'כן' הנאמר בחותם היצירה "ויהי כן", שהוא החותם הכנוי אשר כל משכיל יכסהו וישים עליו הכסוי, ואם יגלהו מצד אחד, מן השני יכסהו בעל כרחו, כי מנשיקות פיהו ישקוהו. מיד יתעורר משנתו וידע יום מותו ויבדיל רוחו מנשמתו וישיבנה אל תלמודו ואל משנתו וייהפך ממות לחיים מדתו, ויכיר ההבדל הגדול אשר בין נפשו וגויתו, עם היות משתיהם הרכבת ואמיתת מציאותו. וישים השכל בעל השלום מכריע בין טבעו ובין צבעו ובין פשעו ובין שמעו, ויהיה לו כרופא מרפא נגעו. ואולם כל עת אשר יטה לבבו מעם יי אלהיו ויחשוב בספקותו שום אמתות שתהיה סבה לסור מהשם בשום צד או בשום עת, הנה כפר בעיקר והפסיד חלקו מזה ומהבא. ונוח לו שלא נברא מפני שלא חס על כבוד קונו. והפלא מאד על מה שבא בדבריהם בענין זה באמרם בפרק הנזכר בשבת. 'אמרו ליה רבנן לר' יהושע בן לוי, אתו דרדקי האידנא לבי מדרשא ואמרו מילי דאפילו בשני יהושע בן נון לא איתמר כוותיהו, אל"ף בי"ת אלף בינה. גימ"ל דל"ת גמול דלים, מאי טעמא פשוטא כרעיה דגימ"ל לגבי דל"ת, שכן דרכו של גומל חסדים לרוץ אחר דלים. ומאי טעמא פשוטא כרעיה דדל"ת לגבי גימ"ל, דלימציה ליה נפשיה דלא נצער. ומאי טעמא מהדר אפיה דדל"ת

ואמנם כתבתי כל זה בזה החיבור כדי לסתום פי המכחישים דרכי צירוף האותיות ועניניהם ומלעיגינים על כל מה שבא מזה, באותיות דר' עקיבא ובספר הבהיר ובספרי השמוש הנקרא שמוש תורה ושמוש תילים, מצירוף השמות ומהוצאתם ממקומות ידועים, ומפרקי היכלות דר' ישמעאל ומשאר ספרים שהם ממינם ובמדרשות אין להם חקר. וזה כולו כבר הודו על היות רשות האדם נתונה לו למצוא דרך החיים או להשאר בדרכו הידועה כל ימי חייו או לבוא אל השער ולשוב לאחור או ללכת לפניו תמיד עד שיראה פני המלך וידע אתו. ואמנם זה כולו על דרך צירוף האותיות לא זולתה, כי כל דרך זולתה הוא נמנע בטבע להיותה יכולה להביא את האדם עד הלום בזו המדרגה שהיא מדרגת רוח הקדש ומעלת נבואה. ואחר שהדבר כן ראה באי זו דרך תקחנה והיא לשמור הטוב תמיד בכל צד ובכל פנה ולהבריח הרע תמיד בכל יכלתך, עד שיהיה יצרך הטוב כשמוע הבן הנאמן המכבד את אביו או העבד הטוב הירא מאדוניו או התלמיד הטוב המקבל מרבו, דברים ראויים לשמעם באמת. ועל כן הודיעך כי צירוף א"ב ב"ג ג"ד ד"ה ה"ו וכו' הוא הצירוף הראשון המוכרח המסודר על דרך המזג ועל דרך הזוג. שהנה חוברו כולם נפרד עם זוג עם נפרד, נפרד עם זוג עם נפרד עד ט"י, שגם הוא נפרד עם זוג. והנה י"כ זוג עם זוג, אלא שהיו"ד משותפת עם אלה ועם אלה. כי היו"ד בהיותו סוף האחדים המורים על הזוגות והנפרדים. ובהיותו ראש העשרות המורים על הזוגות לבד צריך להשיגו בדמות א', בענין זוגו ומזגו עם זולתו מן כל העשרות, גם מכל חשבון ממנו ומעלה בדמות א' הוא. וכמוהו ק' גם א' גם י' שהיא עשרת אלפים, גם ק' שהיא מאות אלפים וכן חלילה עד אין סוף. ואם כן י"כ כדמות א"ב וכן כ"ל כדמות ב"ג, וכן השאר כולן בעשרות גם מאות. הנה ק"ר כדמות א"ב וכדמות י"כ, ואם כן חוזרת ההרכבה על דרך זה בהיותה נשנית משולשת, מפני שתדענה אכתבה,

וכאשר הראיתך באחד תכיר ממנו הנשארים כולם מן האלפא ביתא של אל במ גן דס, המצורפות ברא"ל שערים. וכבר רמזתי לך דרכם וגם רמזתי לך גם כן האלפא ביתא של ר' יצחק ז"ל. ואמנם אשלים לך עניינה פה, ואומר שעניין היותו כותב שם וחצי בכל צד יעלה זה ב"כ י"א והנה אבי"ך והוא ג"ל. ואם כן ד' מהטורים שהם שם וחצי שם וחצי הרי הוא גלג"ל במספר האותיות, ועל זה יורה שהוא מצוה לגלות נסתריו מפני היותם סבת הגאולה, שהיודעם יגא"ל ד"ם כי הוא הגא"ל הד"ם, בדי"ו ד"ם בדי"ו גלה"ו, די"ו בד"ם יגא"ל ד"ם מכב"ד כב"ד מד"ם דמיו"ן גלג"ל, ד"ם ומיו"ן נ"כ' פ"ל ק"י' ק"ל פ"י' עי"ן הפ"ה' 'מעניני'ם' 'ורו"ח' 'ברי"ח' 'ירח"ב' 'ביר"ח' 'יבח"ר' 'יבר"ח' 'בחר"י' אף 'עד עולם' 'טהור' 'פסילם' 'נפסל'. והנה כל מה שיתחייב ממציאות השלמים בכל אות ואות המתגלגלת עולים ר"כ. והחצים עולים חצים שהם ק"י, ויש שם כ"ב אותיות. וכן בכל תשלום אות באות עולה המספר של כל אחת ואחת מהם של"ב. ואם כן מספר כולם יחד עולה כ"ב פעמים של"ב. ומספר זה הוא שעולים כ"ב פעמים ש' בכלל ו' ת"ר, שהם ששת אלפים ושש מאות. [ומספר כ"ב פעמים ל' עולה ת"ר] ומספר כ"ב פעמים ב עולה ד"ם. הנה הכל עולה א"ו ש"ד שהם ז' אלפים ושלוש מאות וארבעה. והנה עולה מצורף תור"ת מסד"ר, והכלל אי"ש בחזרת חלילה התר"ת היצ"ר תור"ת הפרט"י תור"ה פרטי"ת פרטי"ת, אמצעי"ת, א"ש הא"ד א"ד הא"ש היצו"ר הציו"ר היוצ"ר והיצ"ר א"ד א"ד א"ש. גם א"ד א"ד צור"ה הא"ד צור"ה הצור"ה א"ד רפא"ל אי"ש, והרמז יי איש מלחמה יי שמו". ד"ם גלג"ל עשרי"ם ושתי"ם אותיות דמיו"ן כ"ל העולם נאס"ר.

ודע כי מספר כל אחד מהם שהוא של"ב אותיות סודם ייצ"ר ל"ב האדם רע מנערויו. ומספר כל אלפא ביתא שלימה אלף ותצ"ה, וסימנם מלכות. ורמזם "כי א"ת המל"ך יי צבאות ראו עיני" (ישעיה ו' ה'). וכשתדע סודם 'את"ה

מל"ך' כי את"ה יוד"ע' א"ת הידו"ע'. והנם 'דע"ת אהו"י'
 'משק"ל יו"ד ה"א' 'עול"ם המקר"ה' 'מקר"ה העול"ם' 'מעני"י'
 מי"ם העליוני"ם' 'לוית"ן' 'טו"ב הדע"ת' 'שכ"ל חכמ"ה ובינ"ה'
 'עפ"ר חמ"ה ולבנ"ה', ורבים הם כהם. ודין הוא לחקור אחריהם כי
 כשתדעם 'תקש"ר אד"ם מלא"ך שט"ן' 'תקש"ר המכשפי"ם'
 'מית"ה משקר"ת' 'תקש"ר המתי"ם' 'המתי"ם קשר"ת' 'מית"ה
 משקר"ת' 'תכלי"ת השק"ר בכ"ח' 'תכלי"ת שלש"ה' 'תכלי"ת
 שק"ר וכז"ב' 'תכלי"ת סבו"ב זנ"ב הרא"ש' 'תכלי"ת סבו"ב
 הרא"ש זנ"ב'. א' הוא הראש י' הוא הזנב, י' הוא הראש ק' הוא
 הזנב, ק' הוא הראש א' הוא הזנב, והנה אי"ק מתגלגל חלילה וכולו
 ראשים, וסימנם "כשדים שמו שלשה ראשים" (איוב א' יז) וכולו
 זנבות, וסימנם "ויפן זנב אל זנב" (שופטים טו' ד') ודעם (שלשת)
 "[משני] זנבות האודים העשנים האלה" (ישעיה ז' ד'). הם נרמזים על
 ענין שלשת היסודות שהם אחרוני המציאות העליון וראשוני
 המציאות התחתון. ולפי זו הדרך הם ראשים למה שהורכב מהם, והם
 זנבות למה שהתחייבו ממנו. והגלגל המתגלגל פנים ואחור לעד נאמן
 על זה המציאות כולו המתגלגל פנים ואחור. ועל כן א"ת סודו פנים
 ואחור גם מלא"ך וש"ד והנו בא"ש ובמי"ם. ב"ש אמונ"ה וצד"ק
 בעל"י הפעל"ה מלהיב"י מעל"ה ומט"ה. ג"ר קי"ן והב"ל בר"א
 אב"ר רב"א בר"א גבר"א בר"א. ד"ק מסב"ב לע"ד הרי אלה
 ארבעתם י"א במספרם והם ח' אותיות וגם ד' תיבות הרי י' אחד.
 והנה א"ת ד"ק ב"ש ג"ר גמו"ל וענ"ש ענ"ש וגמו"ל אלף ועשרה
 יו"ד אלף רא"ש הפוע"ל מאש"ר העול"ם שכ"ל הפוע"ל העול"ם
 היצ"ר פוע"ל כ"ל העול"ם פע"ל היצו"ר עשרי"ם ושתי"ם
 אותיו"ת עשרי"ם ושתי"ם אותיו"ת פעל"ו היצ"ר. וכל זה הצירוף
 מועיל הרבה להשוות החכמה האלוהית. ודע כי יש נפלאות תמים
 דעים בדרך הצירוף של א'ג'ה'ז'ט'כ'מ'ס'פ'ק'ש'. ובדרך הצירוף של
 ב'ד'ו'ח'י'ל'נ'ע'צ'ר'ת'. כי מספר הנפרדים כלומר הראשונים עולה
 תרכ"ה. והנה הכת"ר, והיודע לכתר ינצל מן הכר"ת. והרמז עליו

"הכרת פניהם ענתה במ" (ישעיה ג' ט). ונאמרו ברוח הקדש שממנה כל הרוחות. ומספר הזוגות כלומר האחרונים עולה תת"ע, והכל לשו"ן קד"ש, דעו ברו"ח הקד"ש לשו"ן הקד"ש, למדו ברו"ח הקד"ש אלמד לשו"ן הקד"ש ברו"ח הקד"ש ראש"ו מרב"ע ומשול"ש בברית לשו"ן ז"ך שי"ב תרע"ו שת"י וער"ב שקו"ע בטיטא שת"י שק"ע בער"ב כל"ט ער"ב שק"ע בשת"י כל"ט בש"ם העצ"ם בש"ם התא"ר הש"ם בש"ם העצ"ם בתא"ר העצ"ם בש"ם התא"ר בש"ם הש"ם בעצ"ם בתא"ר הש"ם הש"ם התא"ר בעצ"ם.

והנה אלה נפלאות אלהי ישראל שהודיענו כל זה מאמתת כ"ב אותיות הקדש, שסודם ביט"א ע"ץ החיים"ם ע"ץ החיים"ם חט"ה חט"ה עצ"ם חט"ה חט"ה כ"ח הרכ"ב באברי"ם כ"ח ברכ"ה באברי"ם כ"ח הרכב"ה בחמ"ר, וכן רבים כהם יורו על כחות ההרכבות כולן. והנה כבר התבאר לפי הדרכים האלה שהאדם יכול להשיג כל מה שיבין מצד ההסכמה. וההסכמה פרסום מקובל מאיש לאיש, ואם כן כל מה שישכיל האדם מכל דבר ודבר מן הנמצאים, הוא לפי המורגש ולפי המושכל ולפי המקובל. והשגת המורגש תלויה בתמשת החושים שהם גופנים ר"ל כחות בגופים. והם הראות שהוא כח בעינים. והשמע שהוא כח באזנים. והריח שהוא כח באפים. והטעם שהוא כח בחיך ובלשון ובשפתים, שגם הן כלי הדבור. כי הטעם המר והמתוק שהם שתי הקצוות הרחוקות או מה שבתוכם כגון המליח והחמוץ והעפוץ והחד והדומים להם, כל אחד לפי מינו, לא יטעם אחד מאלה עד שיוכל להבדיל בין כל מין ומין מהם, אם לא ישים הדבר המוטעם בפיו בדבוק גוף נוגע בגוף עצמו. מה שאין בשלשת החושים הנזכרים שכל אחד מהם השגתו למה ששיגהו מרחוק. והם עם כל זה שלש מעלות מובדלות בריחוקם. כי הריח יושג בקירוב גדול, ועל כן יורה מאמר "וירח יי את ריח הניתוח" על קירוב מופלג שהתקרב השם אל הנקרב המתקרב אליו על ידי הקרוב, ויורה על אמתת הרצון. כי הכעס

והרצון שהם שתי מדות הפכיות מיוחסות אל הריח ואל הנחירים שהם כלי הריח, כמו שנרמז למעלה במדות. והנה הם אויריות נולדות מן הלחות ומן החום, כי החום מוליד הכעס בהתגברו והלחות מישבו והוא סוד הדם שטבעו חם ולח והוא אוירי.

ידע כי ידיעת המדות וסדריהם על דרך האנושות מביאה לידי ידיעת מדות העולם והשנה מביאה לידי ידיעת הנהגת השם את הכל, והשגחתו בכל איך הן עד שיקראו הדרכים ההם פעלים ותארים רבים מיוחסים אל השם, ודרכים והנהגות ומדות אלוהיות, כגון י"ג מדות שאינן חוזרות ריקם. כמו שנבאר בסוף הספר הזה בסתריהן בע"ה. וצריך אם כן שידע האדם תחלה הרכבת גופו ידיעה כללית ופרטית. מפני שהכלל יבדיל כלל מכלל שהוא כדמות פרט אצל הכלל הגבוה ממנו. והפרט הוא הדבר שיורגש באחד מחמשת החושים, אבל הכלל לא יורגש, ואמנם יושכל או ידומה בהמשך המשיג אחר אחד מן הכחות המציירות, בין אחר הנעלם, בין אחר הנגלה. ועל כן אפשר שהמדמה ידמה האמת במה שדמהו, ואפשר שידמה בו שקר מפני היותו יוצא מגבול כחותיו כמו שיקרה בחושים כשיצאו מגבול כחותם, שלא יוכלו להשיג האמת. ואולם השכל מתוך היותו קרוב אל השפע האלוהי, והוא המלמדו, כשיקבל ממנו מה שראוי בעת הראוי, ואין לו מונעים, גם כן ישיג האמת בכל מה שישגי. ואמנם אם התרשל זה המשכיל המבקש להשיג דבר אמת ולא חקר כל מה שראוי לחקרו על פי הדרך המושכלת, כבר יקרה לו גם כן כשיחשוב שהשכיל דבר והשיגו כאשר הוא ויטעה בכל מחשבתו או ברובה או במקצתה. וזה כולו סבתו התרשלות החקירה הראויה, וזה בלא ספק יקרה בכל דרך השגה אנושית, אבל בהשתתף האלוהית המשפעת המושכלות המקובלות עם האנושית המקבלת הידיעות האמתיות בלתי מונע, אי אפשר אז לעולם שיטעה המשכיל בשום דבר מכל מה שהורו לו והשיגו. ואם יזדמן עת או רגע או ענין מן העניינים הידועים המונעים את האדם מההשגה העליונה ההיא השכלית, כבר יקרה לו שגם הוא יטעה, ואפילו אם ההוא הגדול שבבני אדם. כי זה

הדבר מוטבע באדם והוא נמנע שיהיה זולת כן מפני היותו מורכב מדברים הווים ונפסדים, פעם קיימים ופעם בלתי קיימים. ואם כן אל תפלא כשיקרה שום מקרה לאחד מן הנביאים או מן החכמים באלו העניינים, וכל שכן לשאר האדם אשר למטה מהם. כי הקרי לא ימלט מן המקרה אשר הוא סבת מציאותו הקרובה. והאדם ברצותו להיותו בלתי אדם ימצא עצמו חסר אפילו ממעלת האדם. כי המעלות שהן מבדילות בין המינים אפשר להפחיתן ולהשוותן ולהעלותן. כיצד, אם האדם עושה מעשה אדם הידוע מצד ההרגש ומצד הדמיון ומצד השכל ומצד הכתוב ומצד הקבלה, לפי הזמן ולפי המקום ולפי האישים שבזמנו, הנה הוא אדם באמת.

רישי לזה השווי דרכים וקצוות רחוקות וקרובות לצאת ממנו אליהם. כי הקו הכל יוצא מהשווי ומן היושר ונוטה אל הקצוות כמו שרמזנו למעלה. והנטייה אל המינין שלמטה מן האדם היא נטייה רעה ושמה צפונית, והיא נטייה מן האנושות אל הבהמות הנקרא חיות מורגשות, כנטייה אל היות האדם דומה לחמור שהוא כרוב מינו אינו מזיק אבל נושא עול. והנה חמור הרחים סובב סובב ואינו זו ממקומו. והאדם אין הכונה במציאותו שיהיה לכוונת מציאות החמור, שאין התכלית שישא עול כחמור בלתי היותו מתעלה בנשיאת עולו. ורוב המצות הן עול, אבל תכלית הכונה במציאותו היא שיכיר עצמו, והכרת עצמו תביאהו להכיר את קונו והיא תכלית הצלחתו. וזאת התכלית יש לה מדרגות רבות וכל מה שיתקרב אל התכלית יתעלה על זולתו ממי שלא הגיע אל מה שהגיע הוא אליו. והנטייה אל זה העלוי היא נטייה טובה ובה מתדמה העולה אל העליונים שאין מינים אחרים מעולים אחר מן האדם. כי הגלגלים והכוכבים לא יקראו מינים באמת, מפני ששם המין נופל על מי שאישיו הווים ונפסדים והמין קיים. והכוכבים אשר אין אישיהם הווים ונפסדין ולא הגלגלים, אם כן אינם מינים. ועל כן בהתעלות האדם יתדמה בהיותו איש אל אחד מן הכוכבים הקיימים, ויתקיים לנצח וישוב כל כי הכל קיים.

והנה נרמזו במרכבה ג' מיני אדם שהם בהמה וחיה ועוף, עם היותם שלשת מלכי בעלי חיים. כי השור מלך בבהמות, והאריה מלך בחיות, והנשר מלך בעופות, ויורו שלש מדות. כי מלכות השור מורה על ממשלת העושר, ומלכות האריה על הגבורה, ומלכות הנשר על השררה. והמלכות הרביעית היא מלכות האדם שהוא מלך על כולם. וארבעתם יורו על ארבע רוחות, ומתהפכות לפי פניהם לכל רוח מארבעתן, עד שיתגלגלו חלילה. וצורת פני אדם צורה מזרחית, וצורת פני שור צורה צפונית, וצורת פני נשר צורה מערבית, וצורת פני אריה צורה דרומית, ומכריע בינתיים מגלגל הצורות. ויעידו לך על זה הסוד ארבעה דגלים, והאמצעי, שהדגלים הם דגל מחנה יהודה מזרחה. ודגל מחנה דן צפונה, ודגל מחנה אפרים ימה, ודגל מחנה ראובן תימנה. ומחנה הלויים בתוך המחנות. ומחנות שכינה אוריאל מזרחי, גבריאל צפוני, רפאל מערבי, מיכאל דרומי, ושכינת אל באמצע. וכן בשבע האמצעי שהוא היכל הקדש מכוון באמצע שש קצוות. וכן בתשעה האמצעי נקודה וכן בשלש עצמן כמו שנאמר באמ"ש. וזה הוא סוד המדות עם שווין ועם נשיתן. ואם כן השלם בבני האדם הוא המתעלה כשמתגלגל ממדה למדה עד היותו אמצעי לכל המדות ונותן לכל אחת חוקה כפי הראוי לה, עד שיהיה רוכב על המרכבה כולה. והיא האדם אשר מעל לרקיע אשר על הכסא ונברא בצלם ודמות. ועל כן נאמר שם "ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה" (יחזקאל א' כו') במעלה. ולפי אלו הסודות שגיליתי לך צריך שתשתדל להדמות לזה המכריע והוא הנקרא אל שדי והוא מטטרון שר הפנים המנהיג האותיות וממירן ושוקלן וצורפן בצירופים הנזכרים שאמיתת כולן תלוייה במשולשת באמת וסודה גלגל ואחריה חבריה מארבע ומחמש עד כולן שעליהם שבעים לשונות ויתגלו במ החכמות.

והנה ענין השמע והראות שנאמר במקומות, "וישמע יי" ו"ירא יי", יורו גם כן על הקרבה ועל הריחוק

בהשגחות והמדות הנזכרות במסכת אבות, והנרמזות במבחר הפנינים והנרמזות במה שכתבנו מדברי ר' שלמה בן גבריאל ז"ל, ומה שבא בחמשים שערים שחבר במ בן כרשפין, ומה שנכתב בספר חובת הלבבות, ומה שנאמר מהם בחבור ספר האמונות לר' סעדיה גאון ז"ל. והוא שהכל נלקח מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים וממה שנמשך אחריהם. כל אלה הורנו להכיר עצמנו ולהכיר קוננו. ואמנם חוש המשוש שהוא המתפשט בכל, עם היותו מיוחס אל הידים בראשי האצבעות, צריך בהשגתו אל דבוק גמור כולו לנגיעת גוף לגוף. והמבדילים האלה שמבדילים בהשגחתם הדברים אלה מאלה הם גופנים. אבל הרחיים תלויים בציורי הנפש. ועל כן מגלגל האותיות המתחיל מן א'ב'ג' ראוי שידע שהגלגול הישר הוא שיבוא אחריו ב'ג'ד' ואחריו ג'ד'ה' עד שישלים הגלגול במלת ת'א'ב' ותחזור חלילה שהוא גלגל חוזר חלילה. ועל כן צריך להתחיל עוד באלפא ביתא השנית מן מלת א'ג'ד' ולהשלים במלת ת'א'ב' ת'ב'ג'. ובדרך הזה לכולם כמו שכתבנו למעלה בציוריהם, והשלמנו בספר הראשון באלפא ביתא שראשיתה א'א'ב' וסופה ת'ת'א'. והנה סוד זו הדרך ראש תוך סוף שהראשים לעולם שווים באלפא ביתות ישרות לכולם, והתוכים גם כן ישרים. אלא שמתחילין מן ב'י"ת, והראשונים מתחילים מן אל"ף תמיד בכל הגלגול. ואם כן הנה התחלת הראשים לכולם מן א"ב לעולם. והשלישיות משתנות ומתהפכות וזהו דמיון לעולם העליון שהוא הראש הראשון בלי שנוי והשניים דמיון לעולם השני שיש בו קצת שנוי ואינן שנוי גמור. והשלישיים דומין לעולם השפל שהוא מלא שנויים וכל ענייניו משתנים ואין לעצמות הפרטים הנמצאים בו קיום אלא על דרך הויה והפסד.

ועתה אפסוק דברי כ"ב אותיות פה, ואומר שהוא רמז בסודו צופה וממיר עושה את כל היצור ואת כל הדבור שם אחד וסימן לדבר עשרים ושנים חפצים בגוף אחד. מורה על גלוי מה שבחננוהו וגילינוהו מכל דרך היצירה באותיות התלויה בצפיה ובהמרה בכ"ב אותיות של התורה, שבהם נבראו עשרים ושנים

חפצים ונעשה מכללם גוף אחד שלם. ואני הארכתי הרבה בשני החלקים שהם הא' והב' במה שדברתי במ בענין עשר ספירות ובענין כ"ב אותיות. וגם דלגתי במ מענין לענין מקרוב לרחוק ומרחוק לקרוב מפני הצורך והתועלת וגם כמעט שכבר כללתי במה שזכרתיו רוב מה שיבוא לפני ועשיתי כן בכונה גמורה ונמשכתי בו אחר אמיתת התורה שכללה בראשית מאמריה כל מה שבא אחריה אלא שנזדמן בינינו הפך אחד מוכרח מצד שנוי הכונה והוא כי התורה דברה בכלל הראשון בתכלית הקוצר ובשני באריכות ואני הארכתי בראשון וקצרתי בשני וזה שהוא כתב מה שבראשון ליחידים ומה שבא אחריו לכלל ואני דברתי בראש לכלל ומה שיבא אחריו ליחידים כשתמשך בשני דרכים אלו אחר פשטותם ואם אחר נסתריהם תמשך הנה הכל שוה הארוך והקצור ועל כן אשוב ואדבר בחלק השלישי של אוצר.

אוצר חלק ג' שלש אמות אמ"ש

יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בנתיים. אמרו שלש אמות הורה לנו בהן על המציאות, ואמרו אלף מם שין, והנעלם מהם לפני"ם. ורמזם "לפנים הארץ יסדת", הורנו בזה הסוד מה שזכרנוהו לפנים בענין אמ"ש. וסודם מלאים נפש לא מנפשים, והם אלף ושלוש מאות וארבעים וסודם מקר"א. או אמור שהם שלש מאות וארבעים ואחד. והנה ש' קנק"ן ואל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו, יש קנקן ישן שהוא מלא חדש, ויש קנקן חדש שהוא מלא ישן, ויש קנקן חדש מלא חדש, ויש קנקן ישן מלא ישן, ויש מהן זה או זה שאין בו לא זה ולא זה. ועוד קנקן יצר, והוא כלי מקבל כל מה שמשמין בתוכו ואפשר שלא ישימו בו דבר וישאר ריקם. והנה אמ"ש סודו א"ב וא"ם ונשאר ממנו אר"ץ. והנה ש"ם סודו מכריע גם אלף רוח חק מכריע בינתיים. ובחברך אמ"ש עם ש"ם תמצא בשניהם מעש"ה מרכב"ה, והיא הרכבת ש"ם בש"ם. כי ב' משמ"ש והנה הוא שמה"ר המעכ"ב והוא שעכ"ב הממה"ר. וזהו באמת סוד מעש"ה מרכב"ה, והיא הרכבת החמר עם הצורה. כי הצורה ממהרת והחמר מעכב, והמרכיבם הוא שהפך תנועתם. כי החמר נח תמיד בעצם ומתנועע במקרה והצורה מתנועעת תמיד בעצם ונחה במקרה, ועם הרכבתם מתהפכים ושב הנח נע והנע נח. והסוד יתגלה לך מטבע השמים המתנועע תמיד ומטבע הארץ הנח תמיד. והסוד אל אמ"ש הוא שתוף הד"ם והאפ"ר ושתופם בשיתוף האדם והעור או בשתוף גנ"ה וזר"ע ושלתן ג"ן עד"ן וגיהנ"ם וד"ם. והנה גן עדן וגיהנ"ם חולקים וד"ם שהוא האד"ם מכריע בינתיים, וזה ההכרע הוא על פי הלשון שנתן לו חק להיותו מכריע בינתיים.

שומר יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק **וזהו**

מכריע בינתיים, וסוד שלש אמות שלש מאות, והם רמז לשלשה שמות המיוחדים הנרמזים בשם חסדו לרמזו כי לעולם חסדו. וכן סוד ג"ן עד"ן של"ש מעלו"ת של"ש סעודו"ת, שלש שמות שעל פיהן דג"ן נ"ע שהוא א"ד בענ"ן והוא גל"ם ד"ק מסב"ב חלל"ה זמ"ן הליל"ה יומ"ם וליל"ה, והוא המקב"ל תמיד הצורות צורה אחר צורה. ואמרו כף זכות וכף חובה הסר ת"ו שביניהם ותמצא השאר שוה ביניהם. וסוד ת"ו גרג"ר והנו בר"א בר"א אב"ר אב"ר והנם יחד עת קץ. ועם היותי יודע שיש מן המקובלים רבים שלא נשלמו וחשבו שנשלמו בהיותם בלתי מגלים דבר סת"ר לא אחוש אני למחשבתם ואפילו בגנותם אותי על הגלוי. כי דעתי בזה רחוקה מדעתם או הפכית. ועל כן אחר שגיליתי לך כי סוד אמ"ש עם אש"ם הוא מעש"ה מרכב"ה המורה על הרכב"ת הכ"ל כמו ש"ם בש"ם ז"ה בז"ה. כך אודיעך כי מלת יסודן כפ"ל הם, והנה סינ"י הוא סל"ם שראה יעקב וזה ק"ל להבינו. שהם שני שמות יורו על סינ"י שהם אבנ"י בינ"ה אבני שיש טהור. במקום שי"ש ג"ס ק"ל ר"ך והם אח"ד שני"ם, בסוד ש"ם המיוח"ד שסודו י"ש מחנ"ה חד"ש מאי"ן. וכך אודיעך עוד יותר גדול מזה כי סוד כ"ף זכו"ת וכ"ף חוב"ה שהם מורים על ע"ת ק"ץ הנם מורכבים מעשה בראשית במעש"ה בראשי"ת. והנה מעש"ה מרכב"ה נוסף עליהם כ"ב כנגד האותיות המורים על שני המעשים יח"ד. ואמנם זכו"ת וחוב"ה חזו"ה בתוכ"ו הכתו"ב האחו"ז שהוא אב"ן משותף עם או"ת בשתוף שכ"ל עם דמיו"ן כשתוף המלא"ך עם השט"ן, והנה קד"ש ליהו"ה כדמות ב"ן וב"ת והוא או"ר נבר"א הוא או"ר אברי"ם שממנו נברא"ו העולמי"ם. והקושיא בין חול ובין קדש כלומר בין ד"ש ובין ד"ת, ועל כן ולשון היא לשון חול או לשון קדש. וזה הוא סוד ח"ק חו"ל הוא ד"ם קד"ש הוא ד"ת. ועוד ד"ם יו"ד ה"א ו"ו ה"א, ועוד ד"ת תג"א והוא שם המפורש כי הוא כת"ר תור"ה שסודו עשרי"ם ושש"ה.

הא למדת שהכל תלוי בשמות. והנה מכרי"ע ש"ם כמו שאמרנו, וסוד בנתי"ם ב"ך ואמתתם כ"ב אותיות שסודם אהו"י, חברים והנה ש"ם אהו"י. וזהו סוד שתוף אמ"ש עם יה"ו, והרמז עליו "אני יהוה הו"א שמ"י" (ישעיה מב' ח'). ואם כן בכל צד שיתגלגל מורה על שהכל ברא לכבודו, והכל עובדים את השם על כל פנים. וכך השלים באמרו "וכבודי לאחר לא אתן ותהילתי לפסילים" (שם). וכן כתוב "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" (שם מג' ז'). ועוד כתיב "כל פעל יהוה למענהו וגם רשע ליום רעה" (משלי טז' ג'). נמצא שהכל בעבורו, ולכבודו נמצא כל נמצא. והנה על זה אמר עוד שלש אמות אמ"ש סוד גדול מופלא ומכוסה וחתום בשש טבעות, והן הנרמזות בשש קצוות. והעד על זה כי ש"ש טבעו"ת בגימטריא ש"ש פאו"ת והתחיבו מש"ש מאו"ת, כלומר משק"ר ואמ"ת וכל קש"ר וכל אמ"ת תלי"א והנפ"ש אמ"ת. והנעלם בסופי תיבות מן שקר שהוא מלא (שקר שק"ר) הנהו נפש ובתוכם יו"י שהם (ע') [כ"ו] והכל כו קשר נפש, ומהם תמצא האמ"ת שקר"י, כאשר תמצא השק"ר אמת"י. והנה המשכיל בכח שכלו יאמ"ת השק"ר גם ישק"ר האמ"ת, כלומר האמת היא נחלקת לשלשה חלקים בסוד אמ"ש, א"מת מ"כריע ש"קר, א"מת ש"קר מ"כריע, וכן כולם. אמ"ש אש"ם מש"א מא"ש שא"ם שמ"א יה"ו יו"ה הו"י הי"ו וי"ה וה"י.

וכבר יעדתיך לגלות לך סודם בסוף ספרי זה בסוד חותם בתוך חותם, מפני שהם תכלית כל החותמות. ומי שיש לו כח לחתום אחר שיכתוב, יחתום ויסתום או יחתור ויסתור. ומהם יצא אש ומים ורוח ומתחלקין זכר ונקבה. אש מים רוח, אש רוח מים, מים רוח אש, מים אש רוח, רוח אש מים, רוח מים אש, הנה ששה אשות וששה מימות וששה רוחות, והנם ח"י וזהו הנעלם מן השם. והוא סוד מחזור התלי שהוא י"ח חדשים לכל מזל, וגם י"ח שנה מחזורו, והוא הלוך הגלגלים והמזלות לאחור. ואין התלי כי אם קשרי הגלגלים. ואין ספק כי הוא ענין קיומם הקרוב כדמות קשרי

האבריים שבאדם. וקשרי האבריים התלויים בעצמות תחלה הם הנקראים תלי גם כן באדם. וסודו מכש"ף מביא זה הקשר תאווה ומחדשה כדי לשמור מציאות זה המורכב מדת זמן אחד. ובהיות הקשר ניתר יתגלה ענין עדות הקשר והדבק בקשרים האלה דבק בשקרים, כי מאחר שהם עתידים להיותם ניתרים יותרו גם כן קשר דבקו ולא ישאר עמו דבר. ואם כן טרם התיר אלה צריך להקשר ולהדבק בחבלי אהבת מי שלא יותרו קשרי אהבתו ודבקי חשקו, והוא השם יתעלה לא זולתו בשום פנים. ועל זה נאמר בתורה "ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום". והוא ענין אומרו ובו תדבק ובו תדבקו, כי הדבקות ההיא מביאה לידי תכלית הכונה והיא חיי עד לאדם כבחיי השם שדבק בו.

ומפני זה היו הדבוקים שלשה מינים. הדבקות בעליונים כדמות אש שהיא למעלה ועולה תמיד. והדבקות באמצעים כדמות הרוח שהוא אמצעי תלוי אם יעלה ואם ירד. והדבקות בתחתונים כדמות המים שהם למטה ויורדים תמיד. ולפי הדבקות תהיה ההשארות אם למעלה ואם למטה ואם באמצע. והנה המדות יוכיחו, כי מדת האש היא מדת הגבורה, ומדת המים היא מדת הפחד, ומדת הרוח מדת השלום. שכן כתיב "עושה שלום במרומיו". ועל כן אמר שלש אמות אמ"ש ומהם (גולדו) שלשה אבות שמהם נבראו הכל. ועוד אמר שלש [אמות] אמ"ש בעולם אש מים ורוח, שמים נבראו תחלה מאש וארץ נבראת ממים ואויר נברא מרוח מכריע בנתיים. שלש אמות אמ"ש בשנה חום קור ורויה, חום נברא מאש וקור נברא ממים ורויה מרוח מכריע בנתיים. שלש אמות אמ"ש בנפש ראש ובטן וגויה, ראש נברא מאש ובטן נברא ממים וגויה מרוח מכריע בנתיים. שלש אמות אמ"ש חקקן חצבן צרפן וצר בהם שלש

אמות בעולם, ושלש אמות בשנה, ושלש אמות בנפש, זכר ונקבה.

דע שכבר ראיתי מי שהקשה קשיות רבות על רוב דרכי ספר היצירה, ורוב קשיותיהן היו על שתי סבות. האחת על ענין האותיות, והשנית ענין המדות. ואמנם חכמי הפילוסופיאה הנקראים חכמי המחקר הקשו על היצירה משני צדדים גם כן לפי מה שראו או שמעו מדברי חכמי התורה. האחד בחק החדוש והקדמות, והשני בחק ההויה וההפסד. ואני אכתוב לך אלה הארבעה עניינים בקצור בכלל ואראך דעת החולקים על מה שהם חולקים עליו, ואחרי כן אראך איך לא תעמוד על אחת מהדעות ההם אות, ולא יתקיים בם מופת, ושאינן כי אם מחשבות דמיוניות נולדות מן המורגשות, והנמשכים אחר אחת מהן סכלים או תועים או מטעים. ואולם אצלם ואצלנו תתברר במופת שכל מי שירצה לאמת דברו לזולתו, בין מן המודים בקצת דברים בין מן המקשים בקצתם, מי שלא יודה בהקדמות שיביא לו בעל המופת, לא יקבל לעולם מופת על מה שישמע. כי המופת הוא ענין נקרא תולדת מתחייבת משתי הקדמות צודקות כלליות הכרחיות, אחת גדולה ואחת קטנה, והחבור הזה יחייב התולדה. והמשל בזה אמרנו כל אדם חי וכל חי מרגיש, אם כן כל אדם מרגיש. כי חבור הדבור הראשון עם האחרון היא התולדה ויצאה מן ההיקש, שאחר שאמרנו כל אדם חי, אם קבל המקבל הזה והודה על היות זה אמת, כאשר הוא אמת באמת, תהיה זו ההקדמה שרש וההתחלה ויסוד למה שיתחייב מאמתתה. ואמנם מפני ההולדה צריך עוד לחבר אל זו ההקדמה [עוד] אחרת אמיתית כמוה. והראשונה היא כאב והשניה שנבנית מן הסלע היא כאם, והתולדה היא כפרי בן או בת. כלומר אם התולדה מעולה מורה על חכמה מפוארה היא כבן, ואם למטה ממנה במעלה היא כבת. כי המחשבות הן תולדות כבנים וכבנות, וכפי מה שהן תהיינה מעלותיהן. והמודה בשתי ההקדמות יתחייב בהכרח שיודה בתולדה. והמכחיש אחת מהן והמדבר מכיר אמתתן במופת אם אינן מן ההתחלות, שאינן צריכות ידיעה מופתית, אבל הן ממה שהתבאר

במופת אין ראוי לדבר עם זה המכחיש, קל וחומר אם הן מן הראשונות. שלא יתכן שיכחישם שום אדם ואפילו הפתי והסכל ממניינו, כל שכן המשכיל. כגון הנזכרות שאין מי שיכחיש במאמרנו כל אדם חי, אחר שיודע בלשון המדבר ובלשון השומע בהסכמה שזה אלה השלש תיבות על מה הן נופלים. גם אין מי שיכחיש אמרנו, כל חי מרגיש, כמו כן לפי הסכמת הלשון המפורסמת לבעלי הלשון. גם הענין כשישמעהו כל שומע מובן לפי לשונו לא יכחישוהו. כי הענין אחד הוא בעצמו לכל אדם, ואע"פ שהלשונות משתנות בהוראתם עליו, וגם אין מי שיכחיש התולדה שהיא, כל אדם מרגיש. כי אמרנו, אם כן הוא מפני שנודיע לשומע דעתנו המסכמת עם דעתו. כלומר אם כן הוא הדבר הזה שאמרנו והוא אמת בעל כורחנו, ובעל כורחך, יש להודות שהתולדה גם כן אמת פהקדמות שהן אמת. ועל זה חוברו כל ספרי ההגיון של הפילוסופים עד שיוכלו לבחון האמת בכל מה שיחקרוהו, והבאים אחריהם שלא יתעו בדמיונות ובשקרים שתעו בהם רבים והיה להם למוקש באמונות, וחודשו דברים בלתי שקול הדעת, וקראו להם שמות כשמות אשר קראו הפילוסופים לתולדות. שכבר קראום אותות ומופתים נסים ונפלאות, וקיימו שאין שום דבר נמנע מצד הפלא, ואין זה פלא שהכל נמשכו אחרי דת, והדת והתורה אמת אך עם העיון הטוב.

ועתה עלה בדעתי להודיעך אמיתת מה שראוי להאמין בדברים אלו. והוא שאחר שהשם חנן לאדם דעת ובו יכול לשקול הדברים, כל דבר שיצטרך אל שקול הדעת, שישתדל להשיג במה ישקול מה שישקלהו. ודע שעל זה בא באותיות שקלן שהן כולן עשויות בשקול דעת הקדמון יתעלה, אשר אי אפשר בו החטא. וכך צריך לך גם כן שתעשה בכל משקל שתשקול בו, שתשמור עצמך שלא יפול בו החטא בשום צד. ואם תבוא להמיר אות באות או ענין בענין הזהר בך שלא תחליפנו ולא תמיר אותו טוב ברע או רע בטוב. ואם המר תמירנו והיה הוא ותמורתו יהיה קדש, כלומר כל עת שתמיר אמונה מן האמונות המקובלות [ב]תמורה, והיא שאינה

מורגשת ולא מושכלת ראשונה, אבל היא מן המפורסמות או מן המקובלות החיצונית, ואם תמירה באחרת ראה הערך שבין שתי האמונות ושמור הטובה מהן לפי מעלתה, אבל לא תכחיש הראשונה הכחשה גמורה. אמנם שימנה אפשרית ואפילו באפשר רחוק. אבל השנית חשבנה באפשר קרוב כפי קרבתה אל שקול דעתך. ולא תדין אחת מהן בתחלת מחשבה אלא אחר השתדלות בדרכי המשקל, ושים בשתייהן אפשרות מפני שכל אמונה היא מסופקת בהכרח עד שתצא לפעל באחד משלוש דרכים ותשוב ידיעה שלמה. ואלה הן, חשוב על דרך משל שאתה בעיר אחת ובא אדם אחד ואמר לך, דע כי באה ספינה אחת בים והגיעה בנמל ובה יהודים חכמים, ומרבה להגיד לך מה שהביאה ואתה מקבל כי אין ראוי שתכחיש דבריו. ואפילו אם הוא שקרן אצלך שאמרו עליו כך ענשו של בדאי, שאפילו אומר אמת אין שומעין לו שזה דבר שנאמר דרך מליצה לבד. לא שחייבו להכחיש האמת מפני עונש האומר, שכבר אמרו קבל האמת ממי שאמרו. והאמת היא אמת ואם יכחישוה והשקר הוא שקר ואם יודוהו. ואמנם אתה צריך לחקור עוד, מה הוא זה ששמעת, אם הוא אמת או שקר. ודע שכבר ראוי שיוסר קצת הספק מן האמונה הזאת אשר שמעת, שלא הכחשת בבוא עוד עד, שאני מגיד מה שאמר הראשון כל שכן שיוסר ברבות העדים. אבל אי אפשר לקרוא זו השמועה ששמעת מכל אלה העדים הרבים, כי אם אמונה או קבלה. שהאמנת וקבלת מה שנאמר לך על פיהם. ואמנם האמת והראוי הוא כשהלכת בים והרגשת וראית וידעת גם אתה מה שראו העדים. כי אז דלגה אמונתך משם אל שם וקראת השמועה הנאמנת ידיעה. והיא שראית הספינה וכל מה שהוגד לך שהביאה, וכל זה הרגשת ויש לך בו ידיעה מורגשת. ועוד דברת עם היהודים והשכלת מדבריהם שהם חכמים. זה גם כן יש לך בו ידיעה מושכלת, הרי שהוצאת האמונה בשני דרכים מן הכח אל הפעל. ונשאר דרך שלישי והוא שאחד מן החכמים הנזכרים היה נביא ולמדך דרכי הנבואה, וקבלת ממנו הדברים כמו שקבלת מפי הראשון מה שאמר לך, והשני והשלישי עוד או יותר מהם, היו נביאים גם כן. והעידו על מה שהעיד לך

הראשון חברם. הגה הסירו הם הספקות מן האמונה במה שהורוך, אבל לא כולם. אבל הרחוקה באפשרותה שבה קרובה מאד, ואמנם עדין היא קבלה ואמונה. ואחר זמן השתדלת לאמת מה שהורוך, ובא לך הדבור האלוהי ואימת לך מה שהורוך הנביאים שלמדוך דרכי האמונה. ונתנבאת והגיע לך הידיעה מצד הנבואה במה ששמעת וקבלת והאמנת, ודלגה אמונתך מאמונה אל ידיעה אלוהית נבואית. והנה זו הדרך השלישית עם רחק מציאותה היא מעולה מהשתיים הקודמות, עם קירוב מציאותם ועם קלות השגתם. ואמנם מפני שמציאות זו הדרך רחוקה ומעוטה לא הוצרכו רוב החכמים למנותה בכלל הידיעות, ואמרו שהקבלה לבד לרוב החכמים מספקת כאילו היא ידיעה, מפני שרבו עדיה מכל צד. ואין ספק שאינה מספקת אלא למשתדלים להשיג מה שבכח האדם להשיג, ראוי שיחשבוה בלתי מספקת עד שיבחנו כחם בא אם יוכלו להשיגה, ידלגו ממה שהיו בו אל מה שלא היו בו, ואם לאו דין הוא שיעמדו על מתכונתם הראשונה בה. ואם יוכלו להוסיף יוסיפו ואם לאו ישמרו מה שעלה בידם, שלא יאבד מפני שהשכחה מצויה. ודע כי מה שהשיג בה השגה סרה ממנו השכחה הסרה טבעית בדבר ההוא אשר השיגו.

ואחר שהודעתך זה אודיעך זה, דע כי מה שהקשו הפילוסופים על היצירה משני הצדדים שהצד האחד הוא ענין החדוש והשני הוא ענין המציאות אם הכל הוה ונפסד או הכל לא הוה ולא נפסד או הכל קצתו לא הוה ולא נפסד וקצתו הוה ונפסד, הוא מה שלקחו מדרך שקול הדעת וראו או שמעו אמונת התורה על החדוש והקשו עליה באמרם שהעולם קדמון. ובא מזה הענין הרבה במחלוקת דבר זה במורה נבוכים ברוב חלק השני מפרק א' עד פרק ל"ב, והובאו המש ועשרים הקדמות מעידות על הקדמות, ואחת מסופקת אם היא אמת או שקר. והיא היות התנועה נצחית, ויתחייב ממנה אם היא אמת, שהזמן נצחי חוץ מן הפרטים שבעולם השפל שהם הווים ונפסדים תמיד בבא זה אחר סוד זה. ואלה העניינים בשנים הם עונים זה אל זה, ר"ל ענין החדוש או הקדמות עם ענין

ההויה וההפסד. וכבר הורה לך המורה שזו האמונה היא מעמד שכל שאין שם דרך להביא מופת עליה. ואם כן היא מסופקת, ר"ל אמונת, אם העולם קדמון או חדש. ומאמונת הקדמות יתחייב שהעולם הכללי לא היה ולא נפסד, ומאמונת החדוש יתחייב שהעולם הווה, אבל בא יתחייב ממנו שהוא נפסד בחיוב. אבל הוא לפי הדעות במה שבא ממנו בתורה שבכתב או בתורה שבעל פה לפי פשוטי הדברים. ואם כן דעת החולקים על החדוש אינו כי אם לפי אמונת הפשט לבד, שהיא אצל מאמיניה. שהשם ברא העולם הזה כולו בכללו ובפרטו, כלומר המלאכים השמים והארץ וכל צבאם. יש לנו היום מיום היצירה ועד הנה חמשת אלפים וארבעים וחמש שנה. והחולקים אומרים לנו לא יתכן להיות אמת, מפני מניעות רבות מצד העולם ומצד האל ית'. וכל זה אומרים לבלתי יחס לשם חסרון ולא פחיתות ולא סכלות ולא שנוי. וגם אנחנו חושבים לעלותו באומרינו עליו שמהזמן הנזכר ברא הכל ועשה את אינו ישנו. ואם כן אנחנו והם לטובה. אנו מכוונים במה שאנו אומרים, אלא שיש לנו לתקור אם הנעלם בסתרי התורה עוזר לאמונתנו או לאמונתם. או אם יש שם דרך אחרת נעלמת ממנו ומהם. ואם כן זה לא יושג בהרגש ולא בשכל האנושי, וראוי אם כן לקבלו על פי השכל האלוהי לבד, והוא באמת לפי דרך סתרי התורה, אחר שאין שם דרך זולתה לאמת בה דרך זה. ואמנם כשתשמע דבריני וסוד העבור יתאמת לך זה הדבר איך הוא באמתתו, ותסתלק מן הספקות כולם בזה הענין. וכשיתאמת לך סוד החדוש ומהותו תכיר ממנו חק ההויה וההפסד ושהוא לפי המדות.

ועתה אודיעך עוד סבות הקושיות שהקשו על דרכי ספר היצירה המקשים, והוא ענין מה שזכר באותיות שאמר שמהם נברא הכל. וענין מה שזכר מן המדות באמרו עם האותיות על אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה. שמתברר שרצה לומר מדת הרחמים ומדת הדין ומדת השלום מכריע בנתיים. ואמנם אומר תחלה שכמו שלא יתאמת מופת אלא אחר ההודאה בהקדמותיו, כן לא יתאמת דבר מכל מה שנאמר אלא עם ההודאה בהתחלות. ואמנם אם

תאמר כי אותם ההתחלות אינן הטעאות אבל הן אמת מובנת בתחלת המחשבה ויתכן מתוך אמתתם להוליד מהם תולדות, אבל הקדמותיך אפשר היותן אמת ואפשר היותן שקר. ואם כן איך תבנה על הקדמות אפשריות מופתים, והדין אתך בלא ספק בכל מה שאמרת. ושמח אני בך באמריך כן, כי ידעתי שאינך קל לקבל ההטעאות. אבל החכם שבבני אדם הוא הנותן לכל דבר חקו הראוי לו לפי מה שהוא. ואתה יודע כי ההקדמה המופתית אע"פ שנלקחה מהרגשת הפרטים אחד אחד ומקצתן לא מכולם, קראנוה כללית ושמונה כאילו נלקחה מכולם. ואין ראוי שיקשה אדם עלינו באמרינו כל אדם חי, עד שיאמר ומי יודע אם יש בשום מקום מן העולם בני אדם שאינם חיים. אבל אפשר שהם צומחים באילנות ואפשר שהם מתנועעים בארץ על פי שום רוח כתנועת הספינה בים עם הרוח המכה בוילונה. ולמה לא ידמה אלה הדמיונות מי שמדמה שהשדים נמצאים ושהם לפעמים רוחות לבד ולפעמים בני אדם גמורים ולפעמים בעלי חיים ולפעמים הם זבובים ופרעושים ונכנסין בקירות ברזל בלתי מנוקבים, ולפעמים הם גדולים כהרים הגבוהים ונכנסים בחור קטן וכיוצא באלו השגעונות המדומות מפני העלמם מן ההרגשות. והנה ידוע שכזה או יותר רע מזה יחשבו על מלאכים בעצמם. ומי שחשב שהאלוה נכנס בבטן העלמה וקבלה הריון ממנו ועמד שלשה חדשים בבטן במדור התחתון ושלשה באמצעי ושלשה בעליון, ואחר כן נולד כשאר הנולדים, ונשארה העלמה בתולה כבתחלה, ואכל ושתה והוציא המותרות כחמור וכשור, ובסוף ימיו נהרג ומת מיתה משונה כדי להחיות כל המתים ולהוציא הצדיקים מגיהנם, מיד השטן שנפלו בידו בעון אדם הראשון והוא מפני שאכל מעץ הדעת. איך יחשוב שאנשים כאלה יהי אצלם שום נמנע בטבע נמנע, ואיך לא יחשבו כל הנמנעות להיותם בהכרח מחויבות עדיין לא אפשריות לבד. ואם כן איך נלך אחר הדמיונות ולא יתאמת אצלנו שום דבר אמתי ולא נשיגהו כמו שהוא, ולא נשאר אלא שנאמין אחר זה שאין הבדל בין מין האדם ובין שאר מיני בעלי חיים, כי אם בחוזק הדמיון לבד. כמו שדמיון הקוף יותר חזק מדמיון החמור, עם היות גוף זה גוף קטן וגוף זה גוף גדול. אבל הראוי למי

שהוא אדם ורוצה להשיג האמת כמו שהיא, הוא שילמוד בהיותו נער ובהיותו בחור ובהיותו זקן. ומה שילמוד בבחירתו שיהיה מעולה ממה שלמד בנערותו, ומה שימוד בזקנותו שיהיה מעולה ממה שלמד בבחירתו. ובזה ידמה למלך שלמה החכם שנאמר לו מהשם "החכמה והמדע נתון לך" (דה"ב א' יב'). כמו שנאמר "ויי נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו" (מלכים א' ה' כו'). וכמו שנאמר עליו "ויחכם מכל אדם" (מלכים א' ה' יא'). ושלושת ספריו עדין אע"פ שהקשו על זמני מציאותם הכל מעולה עם הקבלה, והיא שבנערותו חיבר ספר משלי, והעד אמרו "משלי שלמה בן דוד מלך ישראל" (משלי א' א'). שהיה מתפאר במלכות הכללי כמנהג הנערים. והוא שאמר ברמזו על הזמן "לתת לפתאים ערמה לנער דעת ומזמה" (משלי א' ד'). והמשיך ענין התוכחות במשליו על התאוות הבהמיות הפתאיות הנעריות באמרו "וארא בפתאים אבינה בבנים נער חסר לב" (משלי ז' ז') והמשיך זה כולו. ובבחירתו חיבר ספר קהלת והעד אמרו "דברי קהלת בן דוד מלך בירושלים" (קהלת א' א'), שכבר חיסר המעלה הכללית שאמר בתחלה מלך ישראל ועתה פרט ואמר מלך בירושלים. וסמך לזה "הבל הבלים אמר קהלת" וכו' "מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש" (שם). כי זמן הבחירות הוא זמן העמל והטורח. והמשיך הגלגול הטבעי ואמר שהוא כן למה יטרח עם היותו מגיד שטרח ועשה ושבת החכמה על כל דבר עם השמחה. והמשיך ענין המעשה הטבעי והרצוני ואמר בסוף דבריו "שמח בחור בילדותיך" וכו' (קהלת יא' ט'), הודה שמדבר לבחורים כמו שדבר בתחלה לנערים. ובזקנותו חיבר ספר שיר השירים אשר לשלמה. והעד אמרו "שיר השירים אשר לשלמה" (שה"ש א' א'). לא זכר בו שם אביו ולא שם המלכות, כי ראה אשר היחסים ההם לו יחסים דמיונים. כמו שאמר אביו ע"ה "כי אבי ואמי עזבוני ויי יאספני" (תהלים כז' י'). כך ראה זה שאין לו חלק כי אם בשם שדבק בו לבד לא בזולתו. ולפיכך המשיל עצמו למקבל והמשיל השם לנותן. והנה שאמר "ישקני מנשיקות פיהו" (שה"ש א' ב'), שמורה על מיתת נשיקה שהיא אמתת החיים והוא זמן החשק האלוהי, שבזקנה אדם חושק להדבק במה שהוא תכליתו.

וכבר נרמזו ענין השירה לסוף הימים בשירת האזינו למשה, ובמאמר המלאכים שאומרים שירה והולכים להם. וכן שירת הים סוף יציאת מצרים ואבוד האויבים לגמרי והצלת האוהבים. וכן שירת דוד ושירת דבורה וברק, וכל שכן שירה שנאמר עליה שאין כל העולם כולו כדאי כיום שנתן בו שיר השירים. ואם כל הכתובים קדש שיר השירים קדש קדשים. וכבר נרמז במשל שאמרו, למה היו דברי תורה דומים עד שלא עמד שלמה... לבאר שהיו ממיה עמוקים וצוננין לא היה אדם יכול לשתות מהם עד שבא פיקח אחד, מה עשה ספק (קשר) חבל בחבל ומשיחה למשיחה ונימא לנימא ודלה ושתה, נמצא הכל דולין ושותין אחריו. כך היה שלמה ממשל למשל ומדבר לדבר עד שעמד על דברי תורה. הנה הודו על משלי תחלה ועל דברי קהלת אחר המשלים ועל בוריה של תורה שהוא שיר השירים אחר שניהם. וכך ראוי ללמד לכל מי שירצה לעמוד על דברי תורה בזו הדרך בעצמה, ר"ל שיוורוהו תחלה דרכי המשלים הכוללים המוסר בפשוטם עם תקון המדות כולן וכוללין חכמות שיש צורך לידיעתם תחלה כצורך הקדים המוסר לחכמה. שכן אמר שם "ראשית חכמה יראת יי" (תהלים קיא' י) "עקב ענוה יראת יי" (משלי כב' ד') והם חכמות מורות הנהגת החמר השפל בעולם והממשלה שראוי למשול עליו. כמו שנאמר במעשה בראשית על ענין האשה הזונה שפתה אותה הנחש ובא עליה והטיל בה זוהמא. וישראל שעמדו על הר סיני לא פסקה זוהמתן. וכדי לתת דרך להפסקת הזוהמא נכתבו הספרים כולם. ובא קהלת בדברים טבעיים מבוארים, ואין הצלחה על הדרך הטבעית בלבד, אבל הצלחה היא במה שאחר הטבע בסוד השיר.

ועתה אגלה לך זה הסוד המופלא הנעלם מעיני רוב חכמי דורינו זה וכמעט אומר מעיני כולם, עם חוזק הראותו ותיקו מעלתו ועוצם תענוג ידיעתו ליודעיו ואומץ מעדן השגתו לחוקריו. והוא שהכח המדמה הוא הכלי להשגת הנבואה וכל

השגותיו דמיוניות ומשלים וחיזות. והוא כח אחד נמצא לרוב בעלי חיים ולכל חי בעל לב. ומציאותו באדם כמציאות הנבואה במראה או במים והוא ציור דמיוני. וכשמו כן הנו דמיון מדמה, וסודו דימון והוא שד ושטן. ואמנם הוא מדיון כלומר אמצעי. וכל תחבולותיו כולם מדיניות והוא איש מדנים וכעס עניינו ונברא מהדם החיוני, ועליו נבנה כל ספר משלי. והכח הדברי הוא הצורה הטבעית האנושית שבה נבדל האדם משאר בעלי חיים. וזה הכח הוא כולו דבור מוטבע באדם בשבעים לשונות בצירוף כ"ב אותיות, והוא כח מצוי בכל דבור בכח ויוצא בצירור מן הכח אל הפעל עת אחר עת. וזהו מה שרמז בספר יצירה באמרו נמצא כל הדבור וכל היצור יוצא מהם ונמצא כל היצור יוצא בשם אחד. וכבר אמר לפני זה כ"ב אותיות יסוד ג' אמות וז' כפולות וי"ב פשוטות שסימנם "במה אקדם יהיה אכף לאלהי מרום" (מיכה ו' ו'). ואמר עוד כ"ב אותיות חקקן חצבן שקלן המירן צרפן וצר בהם נפש כל יצור וכל העתיד לצור. ואמר בסוף הצירוף צופה וממיר עושה את כל היצור ואת כל הדבור שם אחד. הנה גלה שהדבור מורה על כח הדברי, והיצור מורה על כח המדמה, והשם האחד שבו הכל מורה על הכח השכלי.

וזה הכח השכלי השלישי מעולה מחבריו השנים, והוא תכלית הכונה. ואם כן קהלת מורה על כח הדברי כמו שהורה משלי על כח הממשל המדמה, ושיר השירים מורה הכח השכלי אשר כולו חשק. והרמז בו מ' משלי כדמות מ' מדמה וד' דברי כדמות דבריי וש' שיר כדמות שכלי. וסוד שי"ר יש"ר וסוד דבר"י עקו"ם, חבר שניהם ותמצ"א ש"ם ורקי"ע. וסוד משל"י רקי"ע והכל רקי"ע יש"ר עקו"ם. והנה הארבע אותיות הם שנ"י שמו"ת וסימנם ג"ל ע"ד, כלומר ג' חבורים הנזכרים לע"ד. והרמז "וענתה השירה [הזאת לפניו] לעד" (דברים לא' כא). והנה משלי דבריו מדיניים, וקהלת דבריו טבעיים, ושיר השירים דבריו חשקיים. והחשק הוא

המניע העניינים הטבעיים והמדיניים. והנה נרמז דרך חבור שלשתם בסוף קהלת באמרו שם "תקן משלים הרבה". ואחר כן אמר "בקש קהלת למצא דברי חפץ", הנה דברים על דברי קהלת. ואמרו "דברי חפץ" יורה על הטבעיים שנעשו על פי החפץ, כאמרו "כל אשר חפץ יי עשה בשמים ובארץ" (תהלים קלה ו'). וכן בספר יצירה אומר גם כל חפץ זה לעומת זה עשה האלהים. ואומר ג"כ עשרים ושנים חפצים וגוף אחד. והנה אמר "והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ" (קהלת יב' א'). וגם אמר "לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים" (שם ג' א'). וכך נקראו הכלים חפצים. "וכל חפציד לא ישוו בה" (משלי ג' טו'). ואחר כן רמז ואמר "וכתוב ישר דברי אמת" (קהלת יב' י'), הנה ישר הוא שיר. ואמרו "דברי אמת" זהו אמרם עד שעמד על דברי תורה שהם דברי אמת לבדם. והעד שהשיר מורה על מעלת הנבואה, שדרך השיר לשמח את הלב בניגונים, כאמרו "והיה כנגן המנגן ותהי עליו שם יד יי" (מל"ב ג' טו). כי אין הנבואה שורה אלא מתוך שמחה. וכבר רמז זה בשתי תיבות בסוף קהלת באמרו "סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם". חבר ירא עם שמר ותמצא שיר אמר, והרמז "ושמו א"ת שמ"י על בני ישראל ואני אברכם" (במדבר ו' כז). יר"א שמ"ר א"ת שמ"י פני"ם ואחו"ר שמ"י מלא"ך וש"ד השמו"ת יר"א שמ"ר. ואחר שהדבר כן עיין במה שרמזתי בשלשת זמני הלמוד, שהם נע"ר בחו"ר וזק"ן. שסודם זנ"ב חוק"ר נע"ר' מזר"י ע נק"ב חו"ר' רו"ח הדע"ת' ושמו"ם ואר"ץ' והרמז 'שמ"ש חמ"ה' ש"ם החמ"ש' משמ"ח היצ"ר' שלי"ח הש"ם' וכהם רבים.

ואם כן ראו לך שתלמוד בבחרותך דבר יותר מעולה ממה שלמדת בנערותך. כי בנערותך למדת דברים מדומים ומשלים וחידות הדומים למציאות זמנך, שאתה הייתה אז מלא דמיונות והיית נוטה בכל יכולתך אל המורגשות. וכבר ידעת שהנערים אינן מחויבים לשמור מצות עד היותם בני מצוה משלש עשרה שנה ויום א' ואילך. מפני שכבר התבאר שיש כח בשכל הדברי להבין

דברים ולהבדיל ביניהם. מפני שכבר התקשו מעט האיברים הלחים שהיו מונעי גלוי הכח הדברי. ואעפ"כ מתחלה מחנכין אותם במצות והם העניינים המדיניים הנרמזים בשם דמיון. והבחורים כבר מעיינין בבחירות ובכלים ובחפצים ובקצת ענייני הטבעים הידועים, ומעיינים בדבורים ובמה שמצווים לפי הלשונות. והנערים מתנהגים על פי הדמיון הנולד מהחושים. והבחורים שומרים הראשון ומשתדלים להבין דבר מתוך דבר. והדעת מנהיג לקטנים, ותבונה לבחורים שמתגלה כח הדברי בהם, ורוב ענייניהם טבעיים מפני רתיחת הדם שעדיין לא כבה אש חשקם מן העולם הזה ומהבלי הבליו אשר אין יתרון למי שנמשך אחריו להשיג העניינים שהם תחת השמש אשר הם כולם הבל ורעות רוח.

ואמנם הזקנים שנאמר עליהם שהם החכמים, שהחכמה מנהגת אותם. כמו שאמרו ראוי זקן זה שקנה חכמה. ונשתלשו בשלש מעלות כי הם בעלי דעת שקבלוה בעת למודם בנערותם, והם בעלי תבונה שקבלוה בעת למודם בבחורותם, והם בעלי חכמה שקבלוה בעת למודם בזקנותם בעת שבטלו הדמיונות השקריות, שהם התחלות אמתיות אצלם. כשקבלום וחסרו החפצים המובחרים שהם הפלים הפלים מהרה שהיו בתחלה נאהבים ושובו עתה שנואים ונמאסים, ונעדרו ההבלים הארציים והתחדשו והתחזקו החשקים השכליים האלוהיים והעיונים הנבואים המוספים חשק על חשק, וחשוקיהם כסף בכל יום ויום תמיד, עד הגיע יום המעביר אשר בו החשק יתגבר לנפש כל צדיק וזך ובר. כי אז יבדק בשתי קצותיו ויחבר ויקשר וידבק בשם המיוחד והיה המשכן אחד. ואם כן אין לסמוך על למוד הנערות ולא על למוד הבחורות כי אם על למוד הזקנה. ואמנם יש בחורים שהם יותר רעים מן הנערים, ויש זקנים יותר רעים מהבחורים. אבל לא דברנו אלא על הלומדים ושומרים מה שלמדו בכל זמן, כי זולתם אצלי בהמות וחיות ואם שמם אדם ודמות פניה"ם פנ"י אד"ם. ויש ויתכן שמי שהוא בחור שלם יתקרב לפני זקנותו אל מעלת הזקנים הנזכרים, מפני קרבת הזמן

שביניהם ורוב הלמוד המופלא. וגם יש נערים מתקרבים אל מעלת הבחורים מפני זאת הסבה בעצמה. אבל הגיע הנערים אל מעלת הזקנים זה נמנע מפני רחוק הזמן שביניהם ומיעוט הלמוד. ולפיכך אם תרצה שיתאמת לך דבר מכל מה שאומר אותו לך אל תכחיש מה שאין לך יכולת להכחישו. אבל בקש מופת על מה שנאמר לך אם תרצה לדעת אמתתו, וקבל הקדמותיו הראויות לו. ואם יש כח במלמדך להביא מופת על מה שמסר לך בקבלה קבל מופתו אחר התבונה, ואם אין בו כח על זה עמוד עם קבלתך עד שיובא לך מופת סותר קבלתך.

ועתה אחר שהודעתך מה שתעשה בכל זה הנני מביא לך מופתים תוריים, על מה שאמרתי לך להורות לך. שהמקשים על דרכי ספר יצירה בעניין האותיות הקשו לשוא ולשקר, והיה זה להם מפני חסרון השגת סתרי הספר ומפני רוב עומק דבריו, ומפני היות העניינים הנזכרים שם דברים נמצאים ונגלים לחכמי השכל האלוהי אשר הם הנביאים לבדם, ונעלמים ונעדרים מכל חכם זולתם באמתת עצמם, רק בקבלה נודעים היו לקצת חכמי ישראל לבד בקבלם המאמרים ההם. ואחרי כן אדבר גם כן במדות במקצתם ויושלמו בסוד השם. ואומר עתה על ענין האותיות תחלה, שהכתובים בספרים הם סימנים לבד, והנזכרים בפיות הם סימנים גם כן. אבל ההבדל שביניהם כי אות א' הנכתב הוא סימן מוסכם. ואפילו אם הוא נבואי מוסכם הוא. אבל הנזכר במבטא היוצא מן הגרון א' הוא מוטבע ואינו מוסכם, ואם כן אינן דומים. והנמצא בלב הוא מושכל אבל לא יושכל אלא מפני שהוטבע בלשון. והמוטבע בלשון לא יצא לפעל לעולם אלא מפני המוסכם. כי המוסכם קודם למוטבע בזמן והמושכל קודם לשניהם במעלה, והדבור האלוהי הנבואי קודם לכולם במעלה ואינו נופל תחת הזמן, ואין דמיון בינו ובין האחרים השנים, כל שכן שאין ערך ביניהם. ואמנם הוא שפע שופע מהשם ית' תמיד. על כן מובן, בין יהיה א' מורה על אלוהים, בין יהיה מ' מורה על מלאכים, בין ש' מורה על שדים, שכל המציאות מקבל מאתו ית' הויה ושמירה. ואם היה אפשר שיעדר הכל, הוא לא היה נעדר. ואם

יחשב העדרו, יתחייב שיעדר הכל מפני שקיום כל נמצא תלוי בו, ואין קיומו תלוי בזולתו. ועל זה אמרו החוקרים עליו ית' שמו, שהוא המחויב המציאות בבחינת עצמו, כי הוא הסבה הראשונה לכל וכל מי שנמצא זולתו הוא אפשר המציאות בבחינת עצמו ומחויב המציאות בבחינת סבתו. ואם כן השפעה השופע מהשם תחלה הוא הדבר הנקרא דבר יהו"ה, ועליו נאמר "בדבר יי שמים נעשו". ונקרא רוח יהו"ה רוח פיו, ועליו נאמר "וברוח פיו כל צבאם". עם היות הקול והרוח והדבור שמות מושאלים, מפני אזני השומעים, עד שיוכל האדם לצייר מציאות השם ושהוא המציא כל ממציא וכל נמצא עד האדם שהוא אחרון לכל הנמצאים כולם.

והנה אמ"ש, א"ותיות מ"ספרים ש"מות, ואלה הם שנצייר

אמ"ש אחד, ארבעים, שלש מאות

אל"ף מ"ם שי"ן

אלה הם שלשה דברים שהם נמצאים בכל אות ואות מכ"ב אותיות חוץ מן הברות שיש לכל אות ואות שמגיעין אותן והן,

א א א א א

ויש להם שמשים ואין זה מקום ביאורן אבל זה המקום הוא מקום האות והמופת, על צורת כל המציאות ועל חמרה ועל הרכבת שניהם יחד. ועל היות במציאות דברים נחים ודברים נעים תמיד, ועל היות שם מרכיבים ומורכבים והרכבות מורכבות מעצמים ומקרים נמשכים אחריהם לפי מה שהם תמיד. ועל היות שם חיים ומתים ושכלים ושכלים וטוב ורע וברכה וקללה, וגמול וענש מורגשים, וגמול וענש מדומים, וגמול וענש מושכלים. והפרטים והכללים עדים על כל מה שאמרנו. ואמנם השם ית' אשר לו נתכנו עלילות, כאשר יצר את האדם בחכמה וברא בו נקבים נקבים וחלולים חלולים, וגלוי וידוע לפניו שאם יפתח אחד מהם או אם יסתם אחד מהם אי אפשר

להתקיים לפניך אפילו שעה אחת, נקרא על זה בשם רופא כל בשר ומפליא לעשות.

והנה זאת הברכה לעדות נאמנה שהאדם הוא יצור עשוי בחכמה. ואם כן הנה צורתו צורת חכמה והוא בריה שנקביה הם ברואים וחלולים והיא הצורה השוקעת. והנה קבלה הבליטה גם כן ויש לזכר איברי התולדה בולטין ובתוכם נקבים וצנורים שבם עובר הזרע הבולט. ויש לנקבה איברי הקבלה שוקעים וגם הם נקובים. ויש לה איברים לברוא במ מזון הנולד עד שיתגדל והם השדים לינק במ החלב שהיה דם. והנה כל אבר ואבר הוא חלב עם דם שהוא מזונו, והוא מזון השדים והשעירים. וזה סוד אח"ד א'בר ח'לב ד'ם, וזה הוא סוד רופ"א שהוא בור"א החכמ"ה. וסוד כ"ל בש"ר, בש"ר וד"ם ששניהם מלאכ"י המו"ת שהם מלאכ"י תהו"ם ומפלי"א לעשו"ת ומלאכ"י האי"ם לעשו"ת לשעו"ת, ואל תקרי האי"ם אלא החיים ולעשות פלאים בראם. ואם כן הנה כל אבר ואבר שבאדם הוא אות, כלומר דבר בעל חמר וצורה כאות מן האותיות, ודומה הכותב אותו לסופר שכותב האותיות. ומנין האיברים יורה על שהמספר המוטבע במ הכרחי לפי כונת היוצר. וכן מספר הקשרים שהם קבועים בכל איש איש ממינו. וכן המשקל שבכל גוף וגוף נשקל במשקל קבוע, ויוסיף ויגרע. כן באותיות והתמורה ביסודות ובלחות הארבע ידועה, וכן באותיות שמשתנות זו בזו וזו בזו. והצורף להיות זה במקום שהיה בו זה, וזה במקום שהיה בו זה, בלחות הפרטיות ידוע ומבואר וכן באותיות. והחיוב שמתחייב מאלה החלופים והשנויים מות וחיים, כלומר בריאות הגוף וחלאים רבים רעים ונאמנים מובחר לכל, וכן באותיות מות וחיים ביד לשון. וכן שאר הדברים כולם תבינם מאלה הנזכרים, ותמצא שכמו שיש בגוף נקב עשוי בצורת אל"ף על דרך משל, ונקב עשוי בצורת מ"ם ונקב עשוי בצורת שי"ן. מהם מלאים דם ומהם מלאים לחה, ומהם מלאים רוח ומהם מלאים עשן ושם הכחות שוכנים. כמו כן יש במקום הספרים עניינים ושמות ודברים מורים על שכינת הכחות הנעלמים

בעולם. ואיני רואה שיש שום משכיל ממשכילי האומות שיכחיש זה כולו, וכל שכן ממשכילי אומתינו, דרך המקובלים ממנו כבר התבאר להם זה. והנה כבר התפרסם סוד שי"ן של שלשה ראשים מצד האחד של התפילין של הראש. והוא לרמז על הצורה השוקעת בהם. ונדוע סוד שין של ארבעה ראשים מצד השני של תפילין של הראש. והיא הלכה למשה מסיני. והוא רמז על הצורה הבולטת של העור. שיש לו ארבעה בתים אשר בתוכם ארבעה פרשיות, שמ"ע והי"ה קד"ש והי"ה. וסודם ד"ם ששק"ע יהי"ה והו"ה, ורמז לשנים "זה היום עשה יי נגילה ונשמחה בו". ורמז לשנים "והי"ה הוא ותמורתו יהיה קד"ש". ורמז ארבעתם בקיימך המצוה הזאת כראוי לה בעבורה אתה קדש ליי. והסוד שמעידים עליך זה ארבעה עדים שעל ראשך ומעוררים אותך על זה ואומרים לך שמ"א דרכך עלך שכל מדע בראך מראשך עד לבך מלבך עד ראשך, ועל כן אתה דע ראשך מלבך גם דע לבך מראשך. ולפיכך היו התפילין בשני מקומות הגוף בראש וביד כהה כנגד הלב והן כדמות קמיעין בלא ספק. וכבר ידעת אומרם של מניחי התפילין, "(יהו"ה) [אדני] עליהם יחיו" (ישעיה לח' טז) "ויהו"ה בראשם" (מיכה ב' יג) אחר אמרו "ויעבר מלכם לפניהם" (שם). כי הלב מלך, לב בנפש כמלך במלחמה. ועל כן נאמר כל זמן שבין עיניך יהיו שתיים כי של יד מניחין תחלה ואחר כך של ראש. וכשחולץ חולץ של ראש תחלה ואח"כ של יד ויש בברכותיהן ובסדרן פליאות.

והנה סוד שמ"ע עם קד"ש עולה שי"ן דל"ת יו"ד, וסודם קד"ש וקד"ש יהו"ה יהו"ה וכללם תכליו"ת הרא"ש שני"י בת"י מקד"ש. והנה חשבון שני"י מלכ"ם חשבו"ן ימי"ם שני"ם היכ"ל הנשמו"ת ראש"י שני"ה וכמוהם רבים. ואמנם ידוע כי צורת ד' מצויירת ג"כ בעור של הראש והרי **שד"י** עם צורת יוד שבעור של יד. ואין מקשה על זו הקבלה ואין מי שיכחישנה מכל בני עמנו ומי שאינו ממנו אינו ממנינו. והנה אלה אותיות של עור. ועוד קבלה בידינו שהמוהל מצייר צורת שד"י עם אצבעותיו במילה בעת כריתת הברית. וכן עוד בברכת כהנים מציירין

הכהנים צורת שד"י באצבעותיהן בשעה שנושאים את כפיהם. וצורת שד"י היא ב"ך שת"י וער"ב כלומר כ"ב שי"ב תרע"ו, שסודם צור"ת שכב"ת זר"ע שד"י, צור"ת שד"י מטטרו"ן שר הפנים. וסוד השם שלם 'צור"ת שד"י אד"י 'צור"ת אד"י שד"י 'שי"ר השי"ר 'חמ"ר ראשו"ן טהו"ר 'צור"ת א"ש טי"ט 'צור"ת טי"ט א"ש' ההויה 'צור"ה בתו"ך צור"ה' 'הכב"ד ש"ר צבאו"ת'. ה' פעמים כב"ד הנה חזר ק"ל. ואתה יודע כי זה טבע כל דבר מתנפש שהוא מצד גופו כבד, ובעת קבלו הנפישא בחלל גופו ומכניס בו אויר ומוציא, גם ניזון בד' יסודות ומכניס המזון בפנים ומשתנה ומתחולל מדבר לדבר. והקל מתפשט באיברים על שבילי הצנורים שהם הגידים הנקובים. והכבד שהוא המותר כשניתך יורד ויוצא וחוזר אל טבעו, טיט וצואה ורפש וזבל מוסרה וטפות מוסרחות. ויש עוד נקבים אחרים שמוציאים המותרות כל אחד לפי מה שעולה אליו הליחה. כגון חורי האזנים וחורי הנחירים והעינים והפה שהם שבעה שערים, עם היות כל הגוף חלול ונקוב בסוד נבוב לוחות. והשער לעד אחד והזיעה לעד שני והשחין ומיניו לעד שלישי, כי אלה מתפשטים בכל הגוף. ואע"פ שהשער באלה האישים [מעט] והרבה באלה האחרים, והזיעה לעתים מתפשטת בכל הגוף ולפעמים במקצתו. ויש מי שמזיע הרבה ויש מי שמזיע מעט, וסבת זה המזג. וכן השחין והגרם יש מי שימצאו בגופו רבים ובמעט מתמידים, ויש מי שלא ימצא לו כי אם מעט ובזמן רחוק, וסבת זה לפי הרוב הוא המזון. כי המתפרנס מדם טוב שהוא מזון טוב איך יהיה לו כי אם דם טוב שהוא אשר ממנו ניזון. והמתפרנס מדם רע שהוא מזון רע איך יתחייב ממנו כי אם מה שהוא, והוא ד"ם ר"ע. וכל האומר בלבו א"ש ד"י הוא אד"ם ר"ע. וסוד א"ב שד"י יצ"ר טו"ב באד"ם ר"ע, ועל כן רחמי"ם באד"ם טו"ב בר"ע והם החד"ש החד"ש המעב"ר מרב"ע רבעי"ם. על כן שנ"י הדרכי"ם שהם גורלות יגלו קצת ע"ץ הדע"ת המשתף יצ"ר הטו"ב באד"ם ר"ע, גם יצ"ר הר"ע באד"ם טו"ב. וזה סוד גדול מאד והוא מפור"ש בצור"ת שד"י והוא סוד ע"ץ הדע"ת, אשר שמ"ו טו"ב ור"ע כי שמ"ו באר"ץ והוא ש"ם פרט"י והוא פנ"י

צבאו"ת בע"ץ חיי"ם באו"ת. והנה ע"ץ הדע"ת את"ו הברכ"ה כי דבר יי אתו מצורף ברשו"ת שד"י, והוא צורה מחמרי"ם והוא א"ב מתנוע"ע וציר"ו הצור"ה.

וידוע שהדברים מתגלגלים עד אין סוף אבל מחכימים את האדם תמיד. ומן הבא אחר זה החלק של אוצר תתעורר אל מה שלא תוכל להבינו מזה, מפני שאלו כולם הובאו בדמות התחלות ושרשים למה שיבואו אחריהם. כי הענפים נולדים מן השרשים עם העלים שלהם ורוב השרשים אינן ראויים לאכילה ולא הענפים והעלים. וברבעך ענפי"ם עלי"ם וענפי"ם תמצא שרש המוקף מכל. ואמנם מציאות הכוכבים ברקיעים השבעה ובגלגל השמיני כבד מאד לדעת חיוב מציאותם על האמת. ואמנם היות הרקיעים כולם, העליון המקיף מעולה מן המוקף ופשוט ממנו, כבר התבאר שהוא כן. ואמנם שני העולמים הנזכרים האלה, כל מה שנמצא בראשון העליון מהשכל הראשון עד האחרון, אשר עולמם עולם המלאכים ומציאותם וקיומם מהשם יתע'. כל אחד ואחד מהם שכל משכיל ומושכל וכולם בלתי בעלי חמר אבל הם צורות. ועצם כל צורה וצורה מהם נבדלת מחברתה במעלה. וכל מה שנמצא בשני האמצעי מהכדור המקיף הראשון עד הכדור המוקף האחרון הוא בעל שכל בפעל. וכל אחד ואחד מהם הוא משכיל בפעל בעצמו. וכל מה שלמטה ממנו הוא מושכל אצלו בפעל. ואמנם ההבדל שבין שני העולמים גדול מאד, כי הראשון אין חמר לנמצאים בו ולא צורה ממין הצורות החמירות. ואם כן לא יקרה לכללו ולא לדבר ממה שבו מכל מה שיקרה לשני. כל שכן שלא יקרה לו דבר ממה שיקרה לשלישי, שזהו עולם השפל אשר אנחנו ממנו ובו. אשר נדבר בו במקומו הראוי לו והוא בט' ובי' של עדן. וכן גם כן לא יקרה גם כן לשני דבר בעצם מכל מה שיקרה לשלישי, אבל אם יקרה לו דמות ממה שיקרה לזה יהיה כחלק מחלקיו ובזמן רחוק ובמקרה, חוץ מן הירח שיקרה לו מה שקורה לתחתונים במקרה תמיד וכן לחלקי התנועות. כי החמר בתנועת חלקיו דומה לתנועות הגלגל באנה שהן תנועות חלקיות.

ואחר מיוחד (נפחד) [נפרד] מכל מה שבעולמו, אשר שכל פרטיו הוא בכח בם. והמוציאו מן הכח אל הפועל הוא הפועל האחרון שבעולם השלישי. והמניע חמרו הוא הכח המשותף מהשכל הפועל ומגלגל הירח. והמניע צורתו הוא צורת ההויה הבאה מהשכל ומהשמש והירח ומהכוכבים עם המזלות והתלי ושאר צבא השמים, אשר מהם כל כח ארצי ומימי ואורי ואשיי. להבין ולהשכיל דבר ממה שלמעלה ממנו כי אם בתחבולות רבות ובערמות מופלאות. כפי מה שאתה רואה בכל איש ואיש ממנו, שאנחנו מורכבים תכלית ההרכבות כולן. וכל המציאות בכלל, בכל אחד ואחד ממנו בפעל מצד העולם התחתון ומצד העולם האמצעי. אבל הדבר שבעדו נברא כל אחד ואחד ממנו לא נמצא בנו כי אם בכח לבד. ורבים ממנו ישארו עם ההבנה לבדה ומעטים הם היוצאים מן הכח אל הפעל, והמקבלים חלק מהעולם העליון. עד שישולשו ויהיו בהיותם בעולם הזה משולשים ומקודשים בקדושה משולשת ומבורכים בברכה משולשת. עד שיהיו בעלי שכל משכיל המושכלים כולם בפעל, ותהיה השארותם מושכלת כצורת העולם התחתון ומושכלת כצורת העולם האמצעי ושכלית כצורת העולם העליון. וזה אחר הפרדם והתפשטותם משני העולמים שהם בעלי חמר, שבם נקשרו בהיותיהם הראשונות. ולולי חמלת השם וחמלותיו עלינו שנתן לנו תורה ומצות, להורות לנו בהם איזה דרך נלך למצוא השער, ליכנס בחדרי ההיכלות ההם שהם היכלי הקדש. לא היה אחד ממנו נצל מזה העולם ומתהפכותיו. ועל כן עשה השם שהוא קורא הדורות מראש ויודע תעלומות חכמה, ציורים מציירים הצורות באברי גופינו. כמו שברא בנו לב מצייר ומבין ומכיר הדברים הנעלמים ומחשב חשבונות, ושמהו מושל על הצורות לקבלם מציירות. וברא בראשינו מח לצייר בו הדמיונות, ושם לו איברים חיצונים הצריכים לו. והקדימם בו להשיג התועלות המוכרחות והמועילות מחוץ. והם האזנים לשמוע, והם בעלי הנקבים אשר נכנס בם הקול עם הרוח והדבור. ושם בם כח בחינה לבחון כל אחד ואחד מאלה. והעינים לראות המראים והמקרים הנושאים אותם, עד שיכירו

הגופים מצד איכותם וכמותם. והנחירים להריח כל הריחות, והפה עם שאר איבריו הידועים לטעום כל הטעמים. ואלה הם שבעה שערים שהם מוכנים להכיר העניינים החיצונים שבהם יכנס הכח הנעלם, על דרך משל להשיג המושכלות. וכן חוש המשוש בכללו ובפרטיו הוא שער גדול מאד לזה. מפני שהוא הפועל הראשון הנמצא בילדים הקטנים. וכאשר כוון השם ית' באלו האברים כשהמציאם בנו להשיג בהם הרוב החיצונים בחיצונים והפנימים בפנימים, והקדים אלו ההשגות לאלו כן הקדים ההשגות הפנימיות כדי שנושיג אחר כך מה שהוא יותר פנימי ויותר נעלם מהם. סוף דבר שם לנו ית' ההשגות כולן כדמות העצמים במדרגות אשר זה למעלה מזה במעלה. וזה הדבר הוא מורגש ומושכל ומקובל ולפיכך הורנו גם כן הדרכים ההם בדברים שיהיו דומים למה שזכרנו.

והנה הורנו תחלה לכתוב אותיות, והטביע בנו עץ החיים ועץ הדעת כמו שהטביעם בעולם הנקרא גן הנטוע בעדן מקדם. וכמו כן הטביעם באותיות בעצמם הנכתבות והנבטאות והנחשבות. ועל כן צריך לבחון תחלה הנכתבות ואחרי כן הנבטאות ואחרי כן הנחשבות. ואמנם אם לא יתחברו שלשת העניינים האלה עד שיהיו אצל המשכיל דבר אחד בפעל, לא יתכן שיהיו השגות האדם הנעלמות שלמות לעולם. וזה דומה למי שהרגשותיו שלמות שצריך שיהיו דמיוניו במדותיו שלמות, וצריך עוד שיהיו חכמותיו שלמות. ובשתפו כל זה יחד בשלמות אז ישפיע עליו הכח השכלי שהיה נעלם ממנו, שפע נגלה לנפשו, ותתענג בו ותתעדן ותשמח עמו שמחת עולם ותהנה מזיו השכינה. ואם כן הנה האותיות הנכתבות והעניינים המורגשים כאלו הם דבר אחד. שהנה הם מורגשים לעינים. כי ההכרה של האותיות תחלה היא הכרת השחרורית שהוא הצבע. והוא המראה הראשון מצד אחד והאחרון מצד אחר, מפני שהלבנונית הוא קצה אחר. וכן האדם רואה מבעל חיים כששוחטים אותו צבע דמו והוא אדמומיתו, וממנו מכיר שזה דם צבוע ויודע הדברים, כך זה אחר זה. והאותיות הנבטאות דומים לעניינים המדומים שבהם נתלו משקלי

המדות כולן, שהמדות גם דמויות ודמיונות הן. ועל כן טעו בהם המקשים ביחסם לשם מדות כי אם במשלים וחיזות. ואיך ישיג אדם מדה אלוהית בדמיונו והיא מושכלת אצלו לא אצלינו, כי אין להשיגה. אבל נשיג מה שראוי לנו לעשות בדרכי מדותינו לפי ספורי התורה ולפי המצות. והתורה ניתנה לאדם ומדברת כלשון בני אדם. והשם יתע' אין לו מדה ואין צורך לו ממנה. כי המדה תאר והתאר מקרה וכל מקרה נוסף על העצם. והשם ית' עצמו מספיק בהמצאת כל מה שהמצא ואינו צריך לזולתו ולא אל כלים. אלא שברא הכלים והחמרים והצורות וחבר הכל, כל דבר לפי הראוי לו. והכרת הצורות הנכתבות כהכרת שאר הציורים, כי אחר המראים יש להם לאותיות נקודות וקוים ושטחים וגופים, והם בעלי ארך ורחב ועמק. ובזה הדרך יבדל אות מאות כמו שבזה יבדל איש מאיש ממין אחד. והנה כ"ב אותיות הם מין אחד ונקרא המין בכללו כתיבה עברית או אשורית או יהודית, והלשון נקרא לשון הקדש. ובאלה יבדלו הציורים כי ישתתפו בדברים ובעניינים ויבדלו באחרים. ויהיו לאלה סגולות שאין לאלה ולאלה מה שאין לאלה, וישיגום מקרים משונים לאלה ולאלה בעניינים רבים. ואם כן הנבטאים ידמו לדמיונות, ואע"פ שנשמעות לאזנים, פנימיות הלשון להביט אינו מסור לאזנים כי אם ללב. שהאזנים לא ישמעו כי אם הקול. ועל כן השומע לא יבין לשון עד שיקבלנו ויצירנו בלב וישמרנו. והנחשבות אין להם דרך בעצמם להתגלות מפני רוב מעלתם ומפני קרבתם אל אמתת המושכלות הנבואיות, ועל כן הוצרכו אל כלים שבאמצעותם יועתקו מלב אל לב. וזהו אמתת המציאות כולו.

ואחר שהדבר כן, הוא בלא ספק כמו שספרתי שעל כן הארכתני בו כל כך לאמת אצלך זה. הנה אי אפשר אם כן עם האמינך שעם האותיות הנקראות שלש אמות אמ"ש נבראו שלשה אבות, שמהם נברא הכל. והם רוח ומים ואש, שיהיו אלו האותיות השלש המיוחדות הנקראות אמ"ש אלא, או נכתבות באיזו

צורה שתרצה, או נבטאות באיזה מבטא שתחשוב, או נחשבות באיזה מחשבה שתאמר, או הן מדות מושכלות. אם יש להם מציאות לפני העולם לפי הדעות המשוונות, או הם מורים על ענינים אלהיים נעלמים בלתי מושכלים אצלנו, וזהו האמת אצלי. ומה שראוי להאמין בזה הוא שהענינים הידועים אצל השם אינם נודעים אצלו כידועים אצלנו. שהם נודעים מצדם לא מצדנו. אבל הדבר אצלו נודע מעת היותו ית' כלומר שהוא תמידי נצחי ואין דבר נעלם ממנו לעולם. כי ידיעתו יתע' היא עצם אמתתו והכל בו ואיך יעלם ממנו דבר לא קדמון ולא חדש. והחושב לדעת איך היא ידיעתו, חושב להיות הוא הוא עצמו. וכן שאר תאריו המיוחסים לו יתב' שמו כמו שהתבאר בספר הנכבד הנקרא "מורה הנבוכים", אשר אני קורא שמו "מכה הרוחנים", מפני שמוסיף רוח חכמה לכל בעל מדע ומכה אותו ואומר לו גדל!. ואמנם על דרך האמת אשר אין ספק הוא שהאותיות כולם הנכתבות והנבטאות הם כלים לנפש האדם, שבה כח הכנה לקבל שכל מהשכל הפועל באמצעותם ובאמצעות הנחשבות. והנכתבות המורגשות צריכות למוד והרגל רב ועצום עד שיועתקו מהספרים אל הפיות עם קריאת הנכתבות בלשונות הידועות המוסכמות המפורסמות, עד שיעלה בהם המעיין בהם בספר ורואה אותם מיד למדרגה שיהיו הנראים בספרים ברובם נודעים אצלו כאילו הוא המחוקק אותם באותה שעה. וצריך שיהיו הנכתבות בכל מקום אצלו נודעות כנבטאות, עד שיהיו ניכרות מחוץ בראיה ראשונה כהכרת האדם אישי מיני בעלי חיים רבים יחד. כאילו תאמר שרואה ומרגיש בעיניו שיש לפניו ביצי כנים ופרעושים וזבובים ותולעים, ונחשים ויונים ותרנגולים ואוזים וכבשים ושעירים, ושורים וסוסים וגמלים וחמורים ופילים וראמים וכיוצא בהם, מקטון ועד גדול, והוא בקי בהם ובשמותיהם. וכאשר יקרה לו בראותו בעלי חיים שמכיר את כולם אחד אחד ומכיר כל מין ומין מהם ויודע להבדיל בין מיניהם בתחלת מחשבה מפני רוב הרגלו לראותו אותם. כן ראוי שידע להבדיל בין הצמחים ובשמותיהן ואפילו בכל לשון. וכן ראוי שידע להבדיל בין המחצבים [כל] שכן במקריהן. ולפי דרך הכרתו את אלה

האישים הנזכרים מהמינים, צריך שתהיה הכרתו האותיות האישיות למיניהם לפי המכתב שרוצה ללמוד ממנו, ולפי הלשון שחפץ לדבר בו. וכל עת שהלומד לומד ויש בו כח יפה לקבל מהרה וכח יפה לשמור מה שקבל, שזהו בעל המדה המעולה מארבע מדות שיש בלומדים. שהיא למי שהוא ממהר לשמוע וקשה לאבד, אין ספק שיוסיף תמיד חכמה על חכמתו עם התמדתו בלמוד ועם טוב עיונו בו ועם חשקו בהיותו חזק עליו לדעת מה שראוי לאדם לדעתו. וכל עת שאינו לומד המניעה ההיא היא סבת היותו שוכח מה שלמד. כל שכן שלא יוסיף, כל שכן אם עלה בדעתו על הלמוד שכל המוסיף גורע.

ואחר שטבעו של האדם בזה באיזה דרך ידע ויחכם ויוסיף, כי אם בשלש אלה, והם העיון בלמוד והדבור בו והמחשבה בכונת הנכתב. והנה שלשתם בהרגש ובדמיון ובשכל. שהדמיון דרכו לקבץ מה שהורגש מהפרטים. והנה ידמה אדם אותיות פשוטות מכל חמר כתובות באויר ביום ועיניו סגורות, או בליל חשוך ועיניו פתוחות. ויראם בדימויו לפי שעה לבד. ויעברו אותם מלפניו ויבאו אחרים תחתיהם ממינם או מזולת מינם. וזה כמו שידמה לו, שרואה אישים רבים בזו הדרך בעצמה, באיזה מהמינים שיודמן. וכבר ידמה זה לדברים הנאמרים בפה שנמצאים לפי שעה והולכים להם, ואין להם מציאות לעצמם, כי אם בעת צאת האות מהפה לבד. וזה דומה גם כן למי שעומד במקום אחד ורואה בעיניו אישים רבים עוברים לפניו, ומיד כפי מה שנראה לו כל אחד ואחד מהם לשעתו, מיד נעלם ממנו, אבל בא אחר תחתיו. ואל תחוש לארך הזמן שיעמוד בו נראה אחד, והאחר יעבור מידי. כי הכונה בזה בעבור המעבר לבד. ואין הפרש אם כן בין מי שעובר לשעתו מלפניו בין מי שמאריך זמן רב לעבור אחר שבסוף עובר. וזהו בעצמו סוד ההויה וההפסד לאישים הבאים וההוים והעברים. ואם לא היה שם דבר קיים מכל מה שנמצא לאלו האישים היתה ביאתם והיותם ומעברם הכל לבטלה גמורה אצל כל אחד ואחד מהם, אך לא לכולם כי הכלל קיים על יד האישים. ובזו הדרך בעצמה יקרה למחשבות האנושיות. והנה

המבטא נמצא בכח וכשיצא לפעל כבר יצא בהזכרת אותיות אחת אחר סוד האחרת. וכן באות והוות ועברות. וכן הנכתבות הן נכתבות אחת אחת על יד הסופר, שעל כן נקרא סופר שדומה למי שמונה הדברים אחד אחד. ואלה העניינים מקבלים חלוקה מפני שאינם נמצאים בפעל תמיד, אבל חלקי הזמן המתחייבין מן הנקודות של התנועות החלקיות מפני שלא ינוח המתנועע בכללו ואפילו רגע קטון לעולם, והוא הנושא התנועה והזמן שהם מקרים נמצאים בפעל תמיד, לא יתכן לומר עליהן אלא שהן מדובקים. לא שהתנועה מתוברת מתנועות נקודות חלקיות פרטיות, ולא שהזמן מחובר מעצות כמו שחשבו המדברים וכמו שכתוב במורה בכיוצא בהם, כי זה שאמרנו הוא מפני שהם עניינים עומדים בכח ויוצאים אל הפעל, ויש להם מונעים מהיציאה מהכח אל הפעל, מה שאין כן בעליונים הנזכרים.

ואם כן כבר יש לך לדון בשכלך שאותיות אמ"ש שעליהם הבאתי לך כל מה ששמעת, והיה צורך גדול לעשותו ותועלתו רבה, הן שלש אמות מצורפות עם שלש אותיות שברר מן הפשוטות שהן יה"ו. והן באמת יורוך סוד השם המפורש על אמתתו ועל ביאורו. שעל כן נרמזו בו פה בזה המקום שנרמזו בו, באמרו עליהם המחבר שלש אמות אמ"ש סוד גדול מופלא ומכוסה וחתום בשש טבעות. שאמרנו שהן שש פאות והן הן שש קצות הנזכרות גם כן בששה חותמות של השמות שזכר בהם שנים עשר שמות. שהם רום ותחת והם מעלה ומטה מזרח ומערב שהם פנים ואחור דרום וצפון שהם ימין ושמאל. וכשזכר ההשגחה שהורה עליה מלת פנה אמר פנה למעלה ולא אמר לעליונו. וכן אמר פנה למטה ולא אמר פנה לתחתונו. כי הוא גלה לנו בזה סוד גדול. אבל במזרח אמר פנה לפניו, ובמערב אמר פנה לאחוריו, ובדרום אמר פנה לימינו, ובצפון אמר פנה לשמאלו. וייחס הארבעה לחותם החותמות ולא ייחס לו השנים שהם רום ותחת הנקראים מעלה ומטה, וסודם תלוי על היו"ם הקדמו'ן. ולפנים יתבאר זה במקומו הראוי לו. ואלו האותיות צריך לדעת אמתתם תחלה. והוא שאם תוציא אמ"ש עם יה"ו מכולם לחותמות ואלה

אמות ואלה פשוטות, צריך שתמנה אמ"ש מצורף כולו ויעלו אותיותיו י"ח ותיבותיו ו'. וכן צריך שתמנה יה"ו מצורף כולו ויעלו אותיותיו י"ח וגם תיבותיו ו'. ועיין בכולם ותדע ותבין דבר מתוך דבר. ומספר האמות בכלל שנ"י מאמרו"ת מא"ז משנ"י מראו"ת ומשנ"י מאר"ת. ואלה סודות נפלאות, כי הם ש"ש אמו"ת והם ש"ש מאו"ת שהם שק"ר ואמ"ת. ועל כן רמזם בסוד שלש אמות שהם מורים על הדבר שבו יהיה שקר ואמת. והסוד יהי"ה והו"ה והי"ה וכן סוד וח"י וח"י הנזכרים כ"ו כ"ב יהי"ה הגל"ם שהוא מגל"ה החכמ"ה החלל"ה. וסוד של"ש אמו"ת אמ"ש מקר"א מגל"ה ובלשון יון עניינם קטנים וגדולים, אלא שצריך לקרוא הג' בקמץ עם רפה והלמ"ד רפויה קמוצה ג"כ. ומספר השמות בכלל נכו"ן והאמת מא"ז, ותמצא הרמז מפורש משניהם "נכו"ן כסא"ך מא"ז". וסוד כ"ס עו"ד וסוד א"ך יה"ו, והנה מיכא"ל ש"ר ש"ל ישראל"ל שר"ש לישראל"ל.

המליך אות אל"ף ברוח וקשר לו כתר וצרפן זה עם זה וחתם בהם אויר בעולם ורויה בשנה

וגויה בנפש זכר ונקבה זכר באמ"ש ונקבה באש"ם. המליך אות מ"ם במים וקשר לו כתר וצרפן זה עם זה וחתם בהם ארץ בעולם וקור בשנה ופרי בטן בנפש זכר ונקבה זכר במא"ש ונקבה במש"א. המליך את שי"ן באש וקשר לו כתר וצרפן זה עם זה וחתם בהם שמים בעולם וחום בשנה וראש בנפש זכר ונקבה זכר בשא"ם ונקבה בשמ"א. הנה אלה המלכויות השלש הנזכרות לאותיות, ושהכתר קשור לו לכל אחד ואחד מהם, והם מצורפין יחד ובהם נחתמו כל הדברים בעולם ובשנה ובנפש על צורת זכר ונקבה. הם יורונו חכמות מופלאות מהדרכים האלוהיים, ובלבד שנרצה לעיין ולהשתכל בכל דבר ודבר מהם ונכיר מה שאפשר לנו להכיר מהם. ומפני שהם התחלות נשיג מהם התכליות לפי מה שזכרתי לך מדרכי האותיות, להיותם עניינים אמצעיים בינד

ובין ההשגה. ושהקרובים לה הם האותיות הנחשבים המושכלים בלב, המודיעים למשכיל ציור הנמצאים על דרך החיוב. והמביאים אותו להעדיר מציור לבו מה שאין לו מציאות. הנה תדע לפי זה שראוי לחשוב בהם תמיד יותר ממה שראוי להתמיד בנבטאות על פה. שעל זה נרמז מאמר האומר "אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה" (תהלים ד' ה'), ר"ל שיותר הוא ראוי לעיין בקרוב להשגה ממה שראוי לעיין ברחוק.

ואמנם מפני שכחו של אדם לואה ואינו יכול לסבול עול רבוי המחשבה פן ימות בלא עתו, או ישתומם או ישעוהו ההרהור החזק הדין המהיר המדמה הממהר, דין הוא גם כן שיטייל במבטא וידבר באותיות על פי הדרך ההמונית לעתים, כדי שלא יטריח מחשבתו יותר מכדי יכולת סבילה, ואפילו לקרוא מה שיקרא על פה. וגם ראוי שיעיין בספרים כמו כן שבם האותיות הנכתבים. ולעתים צריך שישתף שלשת העניינים יחד, וכל זה כדי לתת לכל דבר חק הראוי לו לעתו, כי בזה יושלם האדם. ולפיכך צריך לקחת אותיות אמ"ש יה"ו תחלה, כפי מה שיורו במכתב הנמצא החיצוני ויצרפם. ואחר כך יקחם מן הספר עם צרופם ויעתיקם אל לשונו ואל פיו וידבר בהם, עד שידעם על פה. ואחר כך יקחם מפיו מצורפים ויעתיקם אל לבו, וישים דעתו להבין מה שיורו לו בכל לשון שהוא יודע, עד שלא ישאר לו דבר מהם. וראוי שתדע כי אלה האותיות השש הם מכלל השמשים ואינם מן השרשים לבד, אבל הם לפעמים שרשים ולפעמים שמשים. והנה חבריהם הנשארים ה' אותיות וסימנם ל'נ'כ'ת'ב', וסודם ש"ם בתו"ך האיל"ן איל"ן בתו"ך הש"ם מצורף אבל מגומטר סודו משפ"ט הנפ"ש משפ"ט המפרנ"ס משפ"ט המלשי"ן כחוי"ת תה"ו ובה"ו הרגלי"ם הרא"ש והזנ"ב ש"ר השט"ן שר"ש הזנ"ב שר"ש נבוא"ה שר"ש הנח"ש שר"ש המשי"ח אחר"י השמ"ש שמ"ש ויר"ח וכן רבים. ואמנם סוד אמ"ש יה"ו האנו"ש, ורמזו "אני יי הו"א שמ"י". ש"ם אהו"י במקום שיפול העץ ש"ם יהו"א, שין יוד מם הא וו אלה צרפם עם

הנעלם ותמצא מהם פלאי סודות. וכבר הודעתוך למעלה סוד לחת ושהוא ד"ח תתע"ו הידוע לסימני י"ב חדשים. ואמנם סוד ספי"ר הוא סוד שמ"י י"ב חדשים, כלומר שמי והוא נעלמו מכ"ה וד"ש יג' חדשים שע"ה שלמ"ה, והוא עם נעלמו תקפ"ט. שים עמם השם שהוא כ"ו וסודו הכ"א ותמצא כל סוד העבור מפורש מהם.

ואחר שהוא ככה הנה הממלכות נתלו על האותיות על כל פנים. ואומרו המליך את אל"ף ברוח יורה על אל"ף יו"ד, שעל זה אמר וקשר לו כת"ר. והיה סודם יו"ם ליל"ה ברוח, כלומר חבור שניהם. שזה הוא אומרו וצרפן ז"ה עם ז"ה, י"ב עם י"ב, י"ב שעות ביום, י"ב שעות בלילה. רמז לאמרו "זה שמי לעולם וזה זכרי לדור דור". כי שב החסר מלא, כי נתוספו ג' ווי"ן ואחת של מלת "וזה" הרי כ"ד. ורמזם "ושמתי כדכ"ד שמשתיך ושעריך לאבני אקדח וכל גבולך לאבני חפ"ץ" (ישעיה נד' יב). והאבנים הם האותיות כמו שזכרתי למעלה. אקד"ח מי"ן אח"ד י"א בני"ם י' אבני"ם נביאי"ם באל"ף. חפ"ץ מחל"ק חלק"ם למאזני"ם ובפל"ס. כי כמו שהאבנים הם הדיינים לכל משקל ואפילו אבני ברזל או אבני אל גביש שהם אבני ל"ב ז"ר גם אבני ל"ב שגי"א אשר ל"ב שד"י שמ"ו והוא ספר"ו, וספ"ר עם ספו"ר שויים. כן האותיות הם הדיינים לכל שקול דעת ועל פיהם יהיה כל (רי"ב) [דב"ר] וכל נג"ע וכל דבו"ר וכל ענ"ג וכל רי"ב וכל מלחמ"ה, בין מלחמת הבלי העולם בין מלחמתה של תורה, כי לב בנפש כמלך במלחמה. וכבר תוכל להשיג בקלות כי הדבור משנה המחשבה והמחשבה משנה הדבור וזה קשור בזה ומצורף זה עם זה. רק הותר לדבור מפני שהוא החיצוני, אבל המחשבה פנימית היא. והדבור מנהיג האברים אל המעשה, והמחשבה שחושב הסכל שהיא ציור עניינים בלתי אמצעות אותיות נחשבות אינה מחשבת אמת. והמופת על זה אמרו, אמרתי אני בלבי ודברתי אני עם לבי, זה מופת תוריי וכמוהם אין להם חקר בכל מקום. עד שבא זה אפילו על השם "ויאמר יי אל לבו" (בראשית ח' כא). על דרך השאלה והמופת השכלי, הוא שהמחשבה האנושית אין מקורה מקור

המתחשבה הבהמית, שעל דרך האמת אין ראוי ליחס לבעלי חיים שם מחשבה ולא שם ציור, חוץ מן החי המדבר בו כי אם בשם משותף לבד, אם תרצה ליחסו להם מפני שהם משיגים בהרגשות ומקבצים אותם בפנים בכח המשותף. ואם תרצה אמור שהם מדמים, כי יש להם דמיון מפני היותם בעלי דם. ולדעת הקוראים אותם מצירים יהיו גם כן מדברים לפי כחם ויהיו בעלי שני יצרים, אחר שרוצים ואינם רוצים, עם היות רוצה ולא רוצה אמתת הרצון ומהותו כמו שנאמר במורה. ונאמר כי הצפצוף לעוף והנביחה לכלב והנעירה לחמור והציהול לסוס והקריאה לגבר, אע"פ שהוא לזכרים שבמינו לבד, והגעיה לשור, והדומים לאלה כולם הן סגולות שבם יבדל קצת הבדל כל אחד ואחד מאלו המינים מחבריו, לא הבדל עצמי אבל הבדל סגלי. אבל הדבור לאדם הבדל עצמי. ואמנם הדבור הפנימי, כי החיצוני סגלי כאחרים והפנימי הוא ציורי והוא שכלי לא דמיוני כבהמי. ואמנם כל מחשב ממנו יצטרך להמשיך לשונו הידוע אצלו, שבו מדבר אל הדבר הנחשב המצוייר, ובו יורה המצייר לציור הנחשב, ובו יכחיש מה שצייר. ועם הודאת הלשון אל הציור יולד הפעל החיצוני ועם הכחשתו יעדר. ועל כן הממלכה לאותיות, כי הרוח והמים והאש שמהם חלקים חלשים והם הנקבות ומהם חזקים. והם הזכרים משתנים בעצמם מזה לזה ותשתנה מלכותם וממשלתם גם כן לקצים ידועים על פי האותיות וצירופם, והכל על ידי מציאות רוח הקדש נגלה או נעלם בעולם ובשנה ובנפש.

ודע כי המדות תלויות ברוח הקדש להנהיגם שהוא מנהיג הכל. ועל כן נקרא ספירה אחת, והוא השכל הפועל הכל שהוא שרו של עולם. והוא מלך העולם ונקרא חי העולמים כמו שאמרנו למעלה. והוא הממליך תמיד העניינים אלה על אלה "מהעדה מלכין ומהקים מלכין" (דניאל ב' כא'), ומצד אחד אפשר לקראו מלאך ממש. ושמו מלאך יהו"ה והוא מלאך ששמו יהו"ה. והוא שכל המדות בידו. ומדת המלכות היא מיוחסת בשם מדת העשר, ומדת הכתר היא מדה כוללת שלש מעלות כלליות ואחת פרטית כללית

למעלה מכולם. וזה עניינם ידוע כי החכמים ז"ל אמרו מבואר, שלשה כתררים הם, כתר תורה וכתר כהנה וכתר מלכות. ואמרו כתר מלכות כבר נטלו דוד, ר"ל עד סוף כל הדורות נתנה המלכות לשבט יהודה בשבועה מהשם ולמשפחת בית דוד. כלומר לבניו ולבני בניו עד המשיח. עם היות סוד זה גם כן, וכתר כהונה לאהרן ולבניו כמו כן, וכתר תורה עומד ומונח לכל מי שרוצה ליטול. והוא ענין תלמוד תורה שכל הרוצה ללמוד וידע כפי יכולתו, שאינו דבר מיוחד לחלקים מיוחדים מהמשפחות כמו המלכות והכהונה. וגלו עוד סוד גדול מזה באומנם עוד וכתר שם טוב על גביהן. ואמרו, לא כל הרוצה ליטול את השם יטול, אבל בכתר תורה אמרו שכל הרוצה ליטול יטול. וסוד כתר תורה עשרים וששה והוא השם גם כן כ"ו. ואמנם זה כל מי שירצה לקבלו יודיעוהו לו אבל פירושו יעלימהו, שכל חכם עד שיראה שלם בטבעיו ושלם במדותיו ושלם בדבריותיו, ואחר כך מוסרין לו ממנו ראשי פרקים מעט מעט. ומפני היותו חכם ומבין מדעתו ישים לבו במה שקבל בו ויוסיף וישא ויתן במחשבתו בו. ואם מוסיף מוסיפין לו ואם פחות פוחתין לו. ואמרו, "שמא תאמר שאותם השני כתררים גדולים מכתר תורה"? לא, שהרי נאמר עליה "בי מלכים ימלוכו... בי שרים ישורו" (משלי ה' טו). ואמנם כתר שם טוב הוא שם המפורש, ועל כן הוא על גבי שלשת הכתררים שאין למעלה ממנו.

ואם כן אמ"ש עם יה"ו אשר יודיעונו פירוש השם המפורש, דין הוא להיות להם המלכות. וכתר שם טוב קשור בהם בכל אות ואות מהשם. והנה משכב זכור אסור ומשכב נקבה מותר, אבל לא כל נקבה כי אם אשתו לבד, מפני היות התולדת מהם מן השווי הממוזג כראוי בשני שותפין שוים. אם ישוה הנולד מהם יצליח לדעת השם. וסוד אל"ף וסוד רו"ח על"ה ויר"ד, וסוד מ"ם מול"ה, וסוד מי"ם נול"ה, וסוד שי"ן העלי"ה והיריד"ה, וסוד א"ש צור"ה, וסוד אמ"ש מרוצ"ה. מהיר"ה בד"ם צור"ה ורצ"ה "הצו"ר תמים פעלו כי כל דרכיו משפט" (דברים לב' ד'). כ"ו פעמים כ"ו הצור מפעלים המפעלים צורות, הצו"ר תמי"ם פעל"ו הנהו כת"ר ש"ם

טו"ב ויורהו על שמ"ו המפור"ש. פעלו"ת מי"ם א"ש פעלו"ת א"ש מי"ם והם מצרפ"י העולמו"ת מצרפ"ם העולו"ת. ונאמר 'כי כל דרכיו משפט' דרכי שמו כפ"ל כי"ט, ט"ל עם ט"ל הרי ע"ח הם של"ש אמו"ת. וסוד כי"ט כוז"ו והם שמו"ת לא"ש גם שמו"ת לצור"ה והיא צור"ה שלמו"ת צור"ה ש"ל האמ"ת שלמו"ת צור"ה ספ"ר ספ"ר וספו"ר. כי"ט חצי שלש אמות חצי שלש מאות תרי"ג מצות חצי ע"ח ט"ל יהו"ה אח"ד. אם כן אחר שתמצא חצ"י החכמ"ה שהוא מקו"ם הנהו יהו"ה מרובע וכן חצי כ"ו הוא אח"ד גם הוא די"ן ודי"ן והוא ני"ן דו"ד. על כן חצי גלגל עם היות גל ובו הכח הוא מגדיל הבלים. ואמנם הבל פיהם של תינוקות של בית רבן שעליו כל העולם עומד. שנאמר "מפי עוללים וינקים יסדת עז למען צורריך להשבות אויב ומתנקם" (תהלים ח' ג'), יורה על הזכרת השמות על פיהם. ואע"פ שהם לא ידעו מה הם אומרים ההבל היוצא מפיהם מצורף עם האד הלח והקישור היבש שעליהם הכל עומד.

ואמנם כל מדה ומדה שבמדות כשהיא נעלמת מן המעיינים בה מפני מעלתה, אינה נעלמת בעצמה שהרי פעלתה נצחית ואיך [תעלם]. והנה הפעלות מורות על המדות, ומי הוא זה הסכל שיחשוב שיתכן להיות פעל בעל שכל שלם בלתי שלם. והשלמות הניכר (במפעל) [בנפעל] אינו דומה לשלמות שידעו הפועל אשר פעלו בעת שפעלו. כי הפעל ידע כל מה שפעל בנפעל מראש ועד סוף בלא זמן, (והמעדן) (והמעייין) בפעול הוא אפשר שידע ממנו קצתו ואפשר שידע ממנו הרבה ואפשר שידע ממנו מעט. כמו שתאמר על דרך משל (שהסתכל) [שהמסתכל] במהות האדם ימצא מה שימצא ממנו מצד מציאות עצם זה האדם. והשם שבראו לא ידע האדם מצד עצם האדם אבל ידענו מעצמו יתעלה, וכן בכל הנבראים כולם. והנה המדות הם עם הנבראים כמו שתאמר ארך רחב ועמק המשותפות עם כל הגופים, גם ארך הזמן וקצורו הנערכים זה כנגד זה. והנה גם ארך הגופים הגלגליים ורחבם ועמקם ומדות נמדדות, וכן בעולם השפל לכל גוף הוא מה שאמרתי

לך מהמדות, שהן תארים ודרכים נמצאים בנבראים. וכן הצבעים לכל בעל מראה וכן הריחות וכן הקולות והברקים והרעמים והרעשים והכסופים והאיכויות וכל מה שמתחייב מהם לכל הדומים לאלה הדומים לאלה בטעמים, והכחות והרוחות כולם מדות משונות. וכמו שנבדלה מדת החסד והגבורה והרחמים והצדק והמשפט זו מזו, ואע"פ שזו קשורה בזו וזו תורה על זו וזו על זו, כן נקשרו מדות העולם הגלגלי קצתן בקצתן, וכן נקשרו מדות העולם הארצי קצתן בקצתן. ולפי אמונתי כי כמו שנקשרו התחתונים בעליונים כן נקשרו העליונים בתחתונים. ואע"פ שיש שם הבדל בין המעלות אע"פ שנקשר האיש באשה והאשה באיש המעלה והשולטנות והממלכה עליה היא לאיש לא לאשה. כי אין לאשה כי אם תקון ויפוי בעצמה למצוא חן בעיני בעלה, כדי שתקבל ממנו תאוותיה". שהן האותיות התאוויות המביאות לידי הרהור ולידי תאוה. שהוא אות משולש מסוד שלש אמות שיורו על ש' שמספרו שלש מאות. ועם ע"ח עולה הכל שע"ח והנו חשמ"ל מלח"ש המשג"ל שמגל"ה ג"ל הש"ם, הכ"ח המשותף עם הש"ם. והוא ספי"ר כולל שני יצירי"ם שהם שני יצירי"ם מסרי"ם שהם מסמר"י עפ"ר גם מסמר"י שכ"ל. והם משותפים ח"ם בק"ר ק"ר בח"ם וימצאו במחק"ר, כי סוד שני יצירי"ם הוא ח"ם וק"ר ל"ח ויב"ש. וזה סוד נסת"ר נודע מדרך השם המפור"ש והמיוח"ד שסודו ש"ם השת"י וש"ם הער"ב שסודו רו"ח הקד"ש. וסוד הראשון הוא התשמי"ש והשני חבור אי"ש ואש"ה, והנה הער"ב הוא זר"ע, ואמנם השת"י יג' צורו"ת. והנה שת"י וער"ב ארבע"ה ק"ר וח"ם ל"ח ויב"ש. והנה זרע אישית וסוד זרע בר, אמור אם כן שזה"ו סוד בראשית ברא, שתי אשת, ברי בלשון יון שתי וערב. והסוד כאלו תאמר שתי וערב ברא אלהים את השמים ואת הארץ, כי בראשית אלהים ברא את השמים שוים מתגלגלים ואת הארץ לעולם עומדת בצורת"ה שאב"ת א"ת ב"ש. והאותיות כ"ח והתיבות ב"ה הנה לב"ת הא"ש שאב"ת בכח"ה ש"ל ח"ת בכח"ה ש"ל זא"ת, והרמז "שלח נא ביד תשל"ח". והנה כ"ח

שנ"י יצרי"ם כ"ח ח"ם וק"ר ל"ח ויב"ש והנהו כ"ח נסת"ר. וזהו סוד המזג הטבעי הנקרא תולדת. ולפיכך ראוי שתדע שהבורא אינו נברא והנברא אינו הבורא, אבל הבריאה לבד מיוחסת לבורא שהוא בראה בנברא.

והנה צלם דמות תבניתו לעד על הבריאה ועל הנברא, שכך בראנו הבורא. והוא אינו דומה לנברא ולא הנברא דומה לו אלא מצד ההשגה השכלית. שיאמר על האדם שהוא משכיל ומבין ועל השם גם כן מצד מן הצדדים. ועל כן יהיה סוד הפסוק הראשון חר"ב שאב"ת ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ויפורש את, כמו עם, וכן ואת כמו ועם. ויהיה זה הסוד סוד להט החרב המתהפכת, המורה על התהפכות המדות על פי הכרובים, שהם המלאכים הנקראים יצרים. כי כמו שיש יצרים שנים באדם כך יש שנים יצרים בעולם וגם שנים יצרים בשנה. וזהו רמז אמרו "שרפים עמדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד בשתיים יכסה פניו ובשתיים יכסה רגליו ובשתיים יעופף" (ישעיה ו' ב'). וסוד בשתי"ם בשני"ם יצרי"ם, וגם רמזו בש"ם קדו"ש יכסה פניו ובשם קדוש יכסה רגליו ובשם קדוש יעופף. ועל כן נאמר אחריו ענין קדושה משולשת, "וקרא זה אל זה ואמר קדוש קדוש קדוש יהוה צבאות מלא כל הארץ כבודו" (שם ג'). שש כנפים שש כנפים לאחד הרי ארבעה לאחד כפולים שהם שמנ"ה לאח"ד. וזהו סוד א'ח'ד' בעצמו כי ש"ם אח"ד לה"ן והוא סוד לח"ת גם הכל"ל חמש"ה. והנה בלח"ת הגל"ם מגל"ה ש"ם אהו"י. והנה סופו שנה נפש עולם הש"ם וראשיהם עש"ן, ותוכם נופל. והנה מעשה"ו יש"ר י"ש יש"ר הפו"ך י"ש הפו"ך יש"ר עיו"ן לשו"ן הקד"ש מפרש"ו היצ"ר, חבר אל שלשתם אשם ותמצא ש"ם המפור"ש א"ש. וכן ש"ם המפור"ש צור"ה שמ"ו מפר"ש הצור"ה והארץ מפרשת השם. הנה כבר תוכל לדעת הנשאר מזה עם היות סוד השכינה זכר ונקבה. וידוע שהשלשה כתרים הם אותיות יה"ו וכתר א' על גביהן שממנו התחיבו כולם. ואלה הדרכים ראוי שתדע שאין להם תכלית,

אוצר חלק ג'

שכל מה שתחייב לדבר אחד מהם בכל צד תוכל לעשותו, ואם תרצה להוסיף תוסיף עד אין קץ.

אוצר חלק ד' שבע כפולות

בג"ד כפר"ת מתנהגות בשתי לשונות יסודן חיים ושלום חכמה ועושר חן זרע וממשלה. ב"ב ג"ג ד"ד כ"פ פפ ר"ר ת"ת תבנית רך וקשה תבנית גבור וחלש. כפולות שהן תמורות, תמורת חיים מות תמורת שלום רע תמורת חכמה אולת תמורת עושר עוני תמורת חן כיעור תמורת זרע שממה תמורת ממשלה עבדות. כבר באר לנו פה גם כן אחר שהודיענו מהות שלש אמות ומדותיהן ועניניהם ושמהם נברא הכל ואיך נברא, כי הענינים ההם הראשונים הם שרשים. ושמים וארץ ואויר נבראו מהם, וכן חום וקור ורויה וכן ראש ובטן וגויה בעולם ובשנה ובנפש. ובאר ואמר ענין שבע כפולות ושהם עניינים מעולים עם הרכבתם. וכן הנמצאים כך תוכל להכיר מה תכלית מציאות כלל כל דבר כפי מה שהוא בעולם ובשנה, כמו שתדעם בנפש. ותדע שמאמרו שהן תמורות סודן גלוי, שהשבעה עניינים ששם אותם יסוד לאותיות הם דברים מעולים נמצאים שכל העולם מתנהג בהם. וזכר תחלה השרש הראשון שהוא עצם לנמצאים והוא החיים, ושם לו השלום שהוא אמצעי למדות ובסבתו החיים מתמידים. ושלישי לו החכמה שאם יש שם חיים ושלום ואין שם חכמה ואין שם שלמות כראוי. ורביעי עושר והחכמה סבת מציאותו כמו שאמרו החכם קונה ממון בחכמתו והסכל מפסיד ממנו בסכלותו. ואל תקשה עלי ממאמר קהלת שאמר וגם לא לידעים חן בענין העושר. ובחמישי בענין החן, כי הוא דבר שם על דרך הטבע והמקרה, באמרו כי עת ופגע יקרה את כולם. וזה מדבר פה על דרך ההשגחה האלוהית המשערת הפעלות

והגומלת כמשפט. והששי לעד בענין הזרע שיש ממנו טבעי ועם ההשגחה ימצא ממה שאינו בטבע, כענין היות יצחק נולד אחר היאוש ואחר הטבע על פי ההשגחה באברהם ובשרה. והשביעי ממשלה הוא ענין כתר מלכות. והפכיהם השבעה שהם מות ורע ואולת ועוני וכיעור ושממה ועבדות, הם דברים כולם רעים כנגד הטובים. ואפשר לומר שהראשונים קניינים ותמורותיהם העדרים. וגם אפשר לפרש אלה ואלה על דרך נסתרים ויהיו כולם עניינים נרמזים על ענייני העולם הבא. ויאמר שהחיים הם חיי העולם הבא, שהאדם מרויח אותם באמצעות האותיות. והשלוש הוא שלום הנפש ומנוחתה, כמו שנאמר "יבוא שלום ינוחו על משכבותם" (ישעיה נז' ב'). והחכמה היא ידיעת השם שדבק בו בחכמתו. והעושר הוא החלק שיש לכל איש ואיש לעולם הבא, כמו שאמרו איזה הוא עשיר השמח בחלקו. והשמחה ההיא היא השמחה שנאמר עליה "ושמחת עולם על ראשם" (שם נא' יא'). ואין עושר גדול ממנו. והחן היא ידיעת השם בשם כמו שנאמר "ידעתוך בשם וגם מצאת חן בעיני" (שמות לג' יב'). וכן משה אמר לשם "הודיעני את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך" (שם יג'). והזרע הוא ענין הדבר הנמצא מהנמצא ממציאות השכל הפועל שהוא שפע שהנפש מקבלו, והוא בדמות הזרע הנולד מן האיש והאשה. ועליו נאמר במשל גם כן "ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך" (דברים ל' יט'), שהם חיי העולם הבא. והממשלה היא שאמרו עליה איזהו גבור הכובש את יצרו. ואין הנבואה שורה אלא על חכם וגבור ועשיר. ואיזהו חכם הרואה את הנולד, הוא הרואה את הזרע שזכרנו שהוא בן שנולד. וההעדרים שהם תמורותיהן יובנו מאלה. וכשתשים מנין ב'ג'ד' כ'פ'ר'ת' כפול שסודו 'קטר'ת' קטר'ת', יהיה הסוד 'שנ'י יצרי'ם וצורו'ת' 'שמרי'ם האותיו'ת' מדו'ת' לה'ט' חזר'ב וסוד ש'ם המפור'ש ש'ם ר'ך וקש'ה 'תבני'ת' גבו'ר וחל'ש' 'תבני'ת' א'ד האו'ר א'ד החש'ך' 'תבני'ת' הדבו'ר לח'ש' תבני'ת' הלח'ש דבו'ר' 'תבני'ת' אר'י ושח'ל' 'תבני'ת' רא'ש ומ'ח' 'תבני'ת' חמ'ר וצור'ה'. שבע כפולות ב'ג'ד' כ'פ'ר'ת' כנגד שבע קצות מקום שש קצוות מעלה

ומטה מזרח ומערב צפון ודרום והיכל הקדש מכוון באמצע. והוא נושא את כולם בחותמות. כשזכר הפאות הקדים דרום לצפון, והנה הקדים צפון לדרום וזה מפני שנאמר "מצפון תפתח הרעה על כל ישבי הארץ" (ירמיה א' יד'). וצד צפון פתוח ומשמם רוחות ושדין ולילין ומזיקין באים לעולם. וחתמו הקב"ה אחרון לכל, כדמות האדם שהוא אחרון לכל. ומשער צפון בא לעולם וממנו יוצא. וכתוב בפרקי דר' אליעזר הגדול מפני מה צד צפון פתוח מכל הרוחות, מפני שעזבו הקב"ה לצרופו בו את הבריות. וכל מי שיבא ויתפאר ויאמר שהוא אלוה, יאמר לו אם כן סתום זה הפתוח וגם אני אודך כי תושיע לך ימינך. זה ענין לשוננו, והנה נאמר ברמז "צרור עון אפרים צפונה חטאתו" (הושע יג' יב'). והיודע סוד הקרבנות ושהמזבח בצפון וכן השולחן בצפון ומנורה בדרום, ושהלב נוטה מעט מן האמצע אל הצפון ועל כן תפלין ביד כהה, ושם מדת הדין במדרגות. ויודע "כי שם חלקת מחקק ספון" (דברים לג' כא). ויודע סוד "הָל' א' הוּא קָמָס עֲמָדֵי חֲתוּמֵ בְּאוֹצַר תִּי" (דברים לב' לד'), ונאמר "ואת הצפוני ארחיק מעליכם" (ויאל ב'כ'). ויודע שהאדם נברא מן התאוה, והנפש הצומחת שורה בכבוד. והכבוד יורד תמיד והקל עולה ואשר אינו כבוד ולא קל הוא הסובב תמיד. ידע בקלות הנטיה הצפונית מה עניינה ויכיר שברוח הצפונית שוכן כח המדמה וברוח הדרומית שוכן כח הדברי, והשכל שמכה לשניהם מכה תחלה לדברי וישפיע באמצעותו למדמה כדמות האור הנכנס בחור ומכה ניצוצו בספל מים ומאיר בו הרבה וממנו מתפשט ועולה לקרקעית הגג של הבית ומוליד בו אור מתדמה לאור המכה במים. וכן השפע השכלי מכה בדברי ועובר אל הדמיוני, וזה הוא כדמות הקשת הנראת בענן. וכך אמר יחזקאל "כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד יי" (יחזקאל א' כח). ואמר הרב "במורה" וכבוד יי אינו יי. ועוד אמר שם חמר הקשת ואמתתו ומהותו ידוע, והוא שבריאתו מניצוצי השמש בהכותם בענן, כמו שנאמר לפניו במקומו בט' של עדן בעיבור הנקבות. ואמרו היכל הקדש מכוון באמצע והוא נושא את כולן, יורה על היות בית המקדש שלמעלה מכוון כנגד

בית המקדש של משה. וכך כתוב בארבע מחנות שכינה שאמר שם ושכינת אל באמצע, שראשי תיבותיהם אמ"ש וסופי תיבותיהם עת"ה ותוכי תיבותיהם כנו"י נבח"ר, נכו"ן ביר"ת. וסודם את"ה שמ"ע שמ"ו, את"ה שמ"ע ספר"ו על דרך ספור, וסוד מספרם החקים וגם מחנה הלויים בדגלים יורה על היכל זה ועל מהותו, וסודו אדנ"י הקד"ש והוא הכנוי הנזכר הנבחר והוא המחז"ה גם הוא חז"ן כלומר שליח צבור. וההיכל מקום הוא, ועם היות שכינה בכל מקום ייחסוה אל המערב, ואמרו שכינה במערב. ויורה על זה סוד קשר של תפילין של ראש שהוא במערבו של ראש, כי השתים הארבעה על המח שהוא מזרחו של ראש, והוא מקום שמוחו של תינוק רופ"ס. וידוע שכח חוש המשוש מתפשט בכל הגוף על העור והדם והבשר ועם כל זה הוא מיוחס אל המים ולראשי האצבעות ואל אצבע צרדה שהוא הארוך יותר מכולם, ואם כן המכוון באמצע נושא את כולם.

שבע כפולות ב'ג'ד' כ'פ'ר'ת' חקקו חצבן צרפן **שבע** וצר בהן כוכבים בעולם וימים בשנה

ושערים בנפש ומהן חקק שבעה רקיעים ושבע ארצות ושבע שבתות. שעשה להם המעשה ההוא בעצמו שעשה לשלש אמות אמ"ש. וכן אמר לפנים על הנשאים, והכוכבים להם שבעה רקיעים, והשערים להם שבעה מקומות בדמות שבע ארצות, והימים להם שבע שבתות שנים, בשנת השמטה קצם ובשנת היובל סופם. ואמרו לפיכך חבב שביעי לכל חפץ תחת השמים, יורה על מציאות האדם. כי הוא לפי מינו שביעי לכל חפץ שתחת השמים. ואלה הם שבעה חפצים עצמיים שברא השם תחת השמים, החמר הראשון א', והצורה ב', והמורכב משניהם ג' שהם היסודות הארבעה, והדומם ד', והצומח ה', והחי ו', והמדבר ז'. ומכל אלה חבב האדם לבדו יותר מכל מה שתחת השמים. ויורה שמה שלמעלה מהם או במם, חבתו עמהם חבה אחרת אינה זאת בשום צד.

שתי אבנים בונות שתי בתים ג' בונות ו' בתים ד' בונות כ"ד בתים ה' בונות ק"כ בתים ו' בונות תש"כ בתים ז' בונות ה' אלפים ומ' בתים, מיכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכול לדבר ואין האזן יכולה לשמוע. בעבור היות ב'ג'ד' כ'פ'ר'ת' שבע אותיות הביא הוא חשבון הצירוף עד מספר השבע. ואמנם מפני שעלה מספר הפשוטות עד י"ב שהוא המספר האחרון, לפי זה החלק של האותיות מנו אותם קצת חכמי הספר עד י"ב גלגולים. והיה האחרון שבכולם הפך מן הראשון והוא תרפ"כ דג"ב. וכל צירוף שבכלל אותיותיו בלתי דומים כמו אלו יעלה מהם הצירוף שלם. אבל הדומין כמו שני ההאין של השם יתחייב מן השם בעבורם לפי צרופו י"ב צירופים לבד ונעדר חציו. אבל מן אהו"י יתחייבו כ"ד צירופין ושניהם אמת, וסודם של המספרים המצורפים לפי תיבותיהן הוא פסוק שלם. והוא אמרו על זה הרמז שאדם אומר לשם "בידך אפקי"ד רוח"י, והשם אמר לשטן על איוב הנו בידך, והשם אמר למשה מה זה ביד"ך ויאמר מטה. והנה ההקפ"ה למקי"ף וכן הפעל"ה בכ"ח המקי"ף בסוד המדו"ת המורות על הדמו"ת. והנה סופו תכל"ה או מית"ה כי מלא"ך האלהי"ם מגל"ה הנעל"ם שהוא בנתי"ם והוא אפקי"ד והוא קצ"ה היכ"ל ק"ל. ובחברך ביד"ך רוח"י תמצאם במספר אפקי"ד, ושלישית"ו והוא י' שמו"ת גם ד' כנויים. והוא רמז אפ"ק י"ד נמצא ממצי"א ד"י. וכמו שהכל עולה תכל"ה שסודו בראשי"ת ישראל"ל שהוא סבוב התורה מראש ועד סוף, כן האמצעי הוא הק"ץ והוא אדנ"י משלש והוא המסל"ס הפנימ"י הנעל"ם המעלי"ם הק"ץ בסוד הצל"ע הנבנת לאשה. והעד אשרי המחכה ויגיע אלף שלש מאות שלשים וחמשה שסודם אל"ף למ"ד שי"ג ה"א והסוד בנעלם ל'פ'מ'נ'א' ד"י לאש"ה, בנגלה א"ל שד"י פ"ה לאמ"ן מאדנ"י סופי תיבות והנשאר של אלף וסודן לא"ד אלפי"ם שנ"ה, כלומר לחמשת אלפים שנה שהוא זמן הקץ באמת. ועל כן נאמר "פדיתה אותי יי אל אמת" (תהלים לא' ו'), שהאלף נימנית כ"ו לבד ועם הנשאר הוא אמ"ת.

אל"ף מ"ם ת"ו, קיו"ם אמ"ת מועי"ל אמ"ת אבל מזי"ק מ"ת עול"ם המו"ת עול"ם אמת"י רא"ש האיל"ן. ויש כותבין אל"ף מ"ם ת"ו ויהיה סודו אד"ם הראשו"ן והוא אמ"ת עליו"ן. ואמנם מ"ת בקלל"ה והיא ע"ת קבל"ה על דרך קבל"ת הסו"ד, ולפי דרכנו אלף מה"ר הק"ץ וכן הגלג"ל כשהוא מל"א ממזה"ר הק"ץ הנעל"ם.

והנני מורה לך דרך שממנה תבין בקלות המספר המתחייב מדרך הצירוף הישר, עד כמה שתרצה ממנו לפי מה שכתוב למעלה כסדר זה אחר זה והוא זה. ראה אותיות הקרואים אבנים במספר כמה הם ותמצא שהוא זכר מהם ו' דרכים, והם ב'ג'ד'ה'ו'ז'. והבתים המתחייבים מהם שהם ה' אלפים מ' תיבות הם במספרם הישר ב'ו'כד'קכ'תשכ'ה'מ'. והנה מן ב' יצא ב', ומן ג' יצא ו', ומן ד' יצא כ"ד, ומן ה' יצא ק"כ, ומן ו' יצא תש"כ, ומן ז' יצא ה'מ'. ויציאת ב' מן ב' הוא בהכרח, מפני שאות אחת אינה מקבלת צירוף. כי למי תתחבר ואין שם אות זולתה. ואם כן אמור פעם אחת ב' עולה ב', מיכאן ואילך הכה המספר הזה על המספר הזה שהתחייב ממנו. ואמור עוד ג' פעמים ב' עולה ו', ועוד ד' פעמים ו' עולה כ"ד, ועוד ה' פעמים כ"ד עולה ק"כ, ו' פעמים ק"כ עולה תש"כ, ז' פעמים תש"כ עולה ה'מ'. וכן עוד חשוב כזה עד כמה שתרצה כי החשבון הקרוב לחבירו יעיד לך על מה שיתחייב מן הבא הקרוב לו גם כן בסדר ישר. וכן עוד יש דרך שנית מעולה כמו זאת בעצמה וקלה גם כן. והיא שתמנה הצירוף הראשון כגון א"ב ב"א שהם שני אותיות שבנו שני בתים בעלי ארבעה אותיות, ועלה מספר האבנים מצורפים ד' והם ב' בתים הרי ו'. אם כן יתחייב מתוספת אות אחת על מה שעבר ו' בתים, כי כמספר האותיות והתיבות של זה יהיו התיבות של זה לבדם. ואם כן מצירוף א'ב'ג' יהיו י"ח אותיות עם ו' תיבות שהם יחד כ"ד. ומן א'ב'ג'ד' יהיו כ"ד תיבות וכן כולם עד אין סוף. כלומר האדם לא ישיג שכלו סופם ולא תכלית דרכם אבל מראשית סדורם יכיר אדם קצת סדר אלוהי, והוא מה שיביאהו לידי דרכי הנבואה, עד שישגי איכותה ומהותה ואמתתה. ואולי יגיע עם

רוב השתדלותו בדרך הזאת ורוב לימודו וחזק הרגילו עצמו במ למדרגה שיבא לו הדבור האלוהי ממנה מבואר ויראהו איזה דרך ילך. ואלו הן הכוכבים בעולם חמה נגה כוכב לבנה שבת י צדק מאדים ואלו הם ימים בשנה שבעת ימי בראשית ואלו הן שערים בנפש שתי עינים ושתי אזנים ושני נחירי האף ופה ובהם נחקקו שבעה רקיעים ושבע ארצות ושבע שבתות לפיכך חיבב שביעי תחת השמים.

מתוך אלה שזכר תכיר המציאות עם היות עם אלה הנמצאים כחות מופלאים נעלמים מאד פועלים קצתם בקצתם תמ

אוצר חלק ה'

שתים עשרה פשוטות

ה'ו'ז' ח'ט'י' ל'נ'ס' ע'צ'ק' יסודן ראייה שמיעה ריחה
שיחה לעיטה תשמיש מעשה הילוך רוגז שחוק הרהור
ושינה, מדתן שנים עשר גבולי אלכסונין ואלה הם:

גבול מזרחית דרומית	גבול מזרחית צפונית
גבול מזרחית תחתית	גבול מזרחית רומית

גבול מערבית דרומית	גבול מערבית צפונית
גבול מערבית תחתית	גבול מערבית רומית

גבול דרומית תחתית	גבול דרומית רומית
גבול צפונית תחתית	גבול צפונית רומית

ומרחיבין והולכין עד עדי עד והם הם זרועות עולם. שתים
עשרה פשוטות שזכר בא להודיענו במ הדרכים הראשונים בעצמם,
ולקיים בלבינו לפי המורגש והמושכל והכתוב והמקובל בו שהכל
יוצא שוה בשוה. ענין העולם עם ענין השנה ועם ענין הנפש. וכמו
שיש לזה חלקים ראשים מנהיגים למה שלמטה מהם, יש לזה גם כן
חלקים ראשים מושלים על מה שלמטה מהם. ועוד אמר י"ב
פשוטות ה'ו'ז'ח' ט'י'ל'נ' ס'ע'צ'ק' חקקן הצבן צרפן וצר

בהן י"ב מזלות בעולם וי"ב חדשים בשנה וי"ב מנהיגים
בנפש.

ואלו הן י"ב מזלות בעולם כסדר שזכרם בעולם:

טלה	שור	תאומים	סרטן
אריה	בתולה	מאזנים	עקרב
קשת	גדי	דלי	דגים

ואלו הן י"ב חדשים בשנה:

ניסן	אייר	סיון	תמוז
אב	אלול	תשרי	מרחשון
כסלו	טבת	שבט	אדר

ואלו הן י"ב מנהיגין בנפש:

ב' ידיים ב' רגלים ב' כליות טחול כבד מרה המסס קיבה
קרקבן,

עשאן כמין מריבה וערכן כמין מלחמה גם את זה לעומת זה
עשה האלהים. אחר שהשלים לדבר בכל מה שכללוהו כ"ב אותיות
חזר ואמר עוד, שלש אמות שהן שלשה אבות שמהן יצא אש
ורוח ומים ג' אמות וז' כפולות וי"ב פשוטות. אלו עשרים
ושתיים אותיות שבהן יסד הקב"ה יה יהוה צבאות אלהים
חיים אלהי ישראל אל שדי רם ונשא שוכן עד מרום וקדוש
שמו.

דע כי טרם שאדע שום קבלה בספר יצירה גם אני הייתי חולק חלוקה חזקה וקשה על אמתתו. ולכשקיבלתי מה שהיה ראוי לקבל בו לכל בעל קבלה, ר"ל מה שלא היה ראוי לשום חכם להיותו חסר מידיעתו, חזרתי בתשובה בו. וחלקתי על חולקיו כמו שראוי לעשות לכל שלם. כמו שנאמר "עזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו בם" (משלי כה' ד'). וזה בראותי ענין מהות הדברים ואיך נבראו הנבראים ואיך נוצר כל יצור בדבור, [ה]עליתי הסבה הקרובה אל הדבור בכח הדברי שבי ופחתתי זולתו מכל מה שלמטה ממנו. ובראתי לכח הדבור יסודות והם הצירופים וכל מיניהם וסוגיהן. ובניתי עליהן עליות מרווחים ופתחתי בם חלוני שקפים אטומים, והיה האור האלוהי אשר נברא ביום האחד הוא הראשון, ונגנז לצדיקים לעתיד לבא, בא בארבע רוחות הבית ומאיר כל הבית. ואז ראיתי מה שהיה ראוי לראותו לפי מהותי אני ולפי קוצר השגת שכלי, ושמחתי באור ההוא הבהיר בעת ראותו ובעת ראות בו מה שהייתי מחפש למצוא ושכחתי ש"ם עליו"ן. כי עלינו לשבח לאדון הכל ולתת גדולה ליוצר בראשית. ודע כי מפני שאני רוצה בחלק הבא אחר זה לכלול כל מה שקדם, אקצר זה החלק עתה ואדלג ממנו אל הקרוב לו כדי שאשלים כל ספר יצירה בזה החלק הבא. ואחר כן אדבר גם בזה מעט והוא מה שאניחנו פה מפירושו ואחל בחיבורו.

אוצר חלק ו' יכלול

זה החלק כל מה שבא בספר היצירה בכלל, ואשלים כל ענייניו. ואחר שאפסוק ענייני כל הספר ההוא אבאר בזה החלק בעצמו סוד הממשלות והמלחמות והנצחונות. ואומר עתה כי ספר יצירה הודיענו אמתת כל המציאות בדברים קלים מאד להשיגם. וזכר לנו שרשי ההשגה ואמר לנו שהנתיבות שבהם תתגלה לנו החכמה הם ל"ב, והם יודיענו איך חקק יה יהוה צבאות שמו בהן בשלשה ספרים שהם ספר וספר וספור. ואמנם ל"ב נתיבות הם י' ספירות וכו"ב אותיות. ואמר על הספירות שהם מספרים נחלקים בשווי וברית יחיד באמצע. והורה עוד שאין ראוי להוסיף עליהם ולא לגרוע מהם, ובעיון שלם יודע מהם במבוקש. וזכר להם עשר מדות בי' מיני עמקות ראש וסוף וגמול ועונש וו' קצות, ונתן הממשלה למושל, ואמר שהן צריכין עיון רב ושמירה רבה. מפני שיתגלו בצורה חדשה למעיין בהם וזכר קשרם בשם, והזהיר על עת ההשגה ואמר שהספירה י'. והנה י' דברים נמצאים נקראים גם כן בשם ספירות והם ראשית כל המציאות נספרים, והם רוח הקדש ורוח ומים ואש הרי ד', וו' חותמות של ו"ו קצוות קראם ספירות, זה כלל פרק א'. ועוד בפרק ב' חזר אל כ"ב אותיות ואמר עליהם בכלל כ"ב אותיות חקקו חצבן שקלן המירן צרפן וצר בהם נפש כל יצור וכל העתיד לצור. וזכר מקומם וחילופם במקומם הטבעי, ועוד אמר שהן קבועות בגלגל ברל"א שערים מתגלגלים פנים ואחור למעלה ולמטה לטובה ולרעה לענג ולנגע. והורה דרך משקלן וגם דרך תמורתן בחזרת חלילה. וראיתי שיש הנה מקום להודיע למה אמר על הכלל חמש פעלות לפני היצירה וכששב להורות דרכן חזר השלשה מהן וזכר השנים לבד. וכשחלק פרטי

היצירות בפעלות זכר מה שחסר מן הראשונים וחסר מה שזכר בהוראת הדרך למחזורם. וזהו שזכר הפעלות כולם והעניינים לפי כל ענין מהם. ובתחלת דבריו אמר שחקק שמו בנתיבות ובג' ספרים. וכשזכר רוח ומים ואש בשם ספירות אמר חקק וחצב בהם כך וכך. ובכ"ב אותיות בכלל חקקן חצבן שקלן המירן צרפן וצר בהן, ואמר שהם חקוקות בקול חצובות ברוח קבועות בפה גם קבועות בגלגל. וכבר אמר לפני זה על ג' אותיות שהוא קבועות בשמו, ועוד חזר ואמר כיצד שקלן והמירן ולא זכר חקקן חצבן צרפן. וכשחזר וחילקן לפי מה שיצר בהן בעולם ובשנה ובנפש אמר בתחלה שלש אמות אמ"ש, חקקן חצבן צרפן וצר בהן. וכך אמר בשבע כפולות וכן בי"ב פשוטות וזכר חקיקה ברקיעים ובארצות ובשבטות. וכאשר זכר בתחלה חקיקה בשמו זכר באחרונה מלת יסד, ובפעל אברהם אבינו שפעל באותיות זכר עניינים רבים, ואמר אחריהם וחקק וחצב וצרף ויצר וזכר שכ"ב אותיות קשר לו בלשונו. ובעבורם גלה לו סודו והוא פעל באותיות לפי מציאות העולם כמו שנאמר לפניו וגלה באמ"ש הממלכות והקשרים והצירופים והחתימות. וכל אלה העניינים ששנה מהם בקצת מקומות עשה זה להורות לנו אמתת המעשים ומהותם ואיכותם. ומן החלוק שחלק בהן תבין כוונתו עם עיינד בכל דבר במה שנאמר בו במקומו ובזולת מקומו, כי החלוקים והשנוים כולם מכוונים מן המחבר. והעירותיך על זה מפני שלא תחשוב שהם טעות סופר ולא סדרם כך המחבר, אלא דע שכך סדרם ודוקדקו בזה ספרים הרבה וכולם נמצאו כן בספר יצירה הארוך והקצור.

והנה נשוב למקומינו ונאמר שאחר שהורנו כיצד שקלן והמירן והגידי לנו באמרו אלף עם כולן וכולן עם אלף, שזה צירוף גמור, הודיענו אם כן בזה שמשקל ותמורה יקרא הצירוף גם כן. ועל זה הפך אלה באלה והורה על שהפעלות האלה נאמרות זו תחת זו מפני היות זו קשורה בזו ואם אין זו אין זו. והנה אמר מבואר שכל היצור וכל הדבור יוצא מכ"ב אותיות, וצירף צירופן להודיענו אמתתו ואמר שכ"ב אותיות בכל צד הן שמו של

הקב"ה. ועל כן אמר הרב (הרמב"ן) ז"ל שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה כמו שזכרנו. ואומרו וסימן לדבר כ"ב הפצים (וגוף) [בגוף] אחד, שכך חלקם אחר זה בפרק השלישי והוא זה, אמר בפרק ג' שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בנתיים, וכנגדם אמר בפרק ד' ז' כפולות ב'ג'ד' כ'פ'ר'ת' מתנהגות בשתי לשונות יסודן חיים ושלום חכמה ועשר חן זרע וממשלה. וכך אמר בפרק ה' י"ב פשוטות ה'ו'ז'ח' ט'י'ל'נ' ס'ע'צ'ק' יסודן ראייה שמיעה ריחה שיחה לעיטה תשמיש מעשה הילוך רוגז שחוק הרהור ושינה. והנה אלה הכחות הם כ"ב ואינם גופים בשום פנים, ואם כן צריך שיהיו להם כלים ידועים. והנה הוא קראם יסודות לאותיות באמרו יסודן בכל ג' החלקים ואשר יורה על כף זכות וכף חובה ועל לשון שהוא חק מכריע בנתיים, נתלה על הכח המימני שהוא מדת הרחמים ועל האישי שהוא מדת הדין ועל הרוחני המכריע בנתיים בסוד לשון שהיא חקוקה ברוח הנקרא ספירה, כמו שאמר שתיים [רוח] מרוח חקק וחצב בה כ"ב אותיות ורוח הקדש דיין על המכריע, כלומר על המעלה ועל הירידה כדמות האש והמים שהם הסולם מוצב ארצה. והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו, והנה יי נצב עליו במעלה. והנה לאדם שני יצרים טוב ורע והם מלאכי אלהים בלא ספק והם כדמות שתי כפות המאזנים, ונשקלין ונצרפין תמיד במקומם. וכפי מה שינצח כל אחד מהם את חברו ידין הלשון ויטה אליו כלשון הפלס הנוטה לכף הכבד עם הדבר הכבד הנשקל, ואז דעת השוקל נחה וכן דעת הלוקח. ואתה יודע כי הרוח האמצעי בין האש ובין השמים ובין המים והארץ. וכבר נאמר שהאש והמים הפכים וכן השמים והארץ הפכים בתנועה. ואע"פ שנאמר כבר שהתנועה הסבובית אין לה הפך והוא אמת שאין תנועה הפכית לה אבל המנוחה היא העדר התנועה. והתנועה הישרה יש הפך לה משני צדדים ר"ל מצד העליה והירידה במקום ומצד הכובד והקלות כי הדבר היורד בטבע הוא כבד, והעולה בטבע הוא קל ומתהפך זה לעתים במקרה ובחלק ובהכרח.

והנה אמר בעל הספר שנבראו מן האש שמים וחום וראש בעולם ובשנה ובנפש. ומהמים ארץ וקור ובטן בעולם ובשנה ובנפש. ומהרוח אויר ורויה וגויה בעולם ובשנה ובנפש. והנה שמים וארץ ואויר שבעולם גופים ידועים, וכן ראש ובטן וגויה שבנפש גופים ידועים. ואמנם חום וקור ורויה שבשנה אינם גופים אבל הם מקרים צריכין אל נושאים. מפני שהשנה גם כן דבר נשוא בגוף השמש, גם מצד אחר אפשר לומר שגם בגוף הירח, כמו שנאמר בסוד העבור. וכולם חולקים ולהם מכריע בנתיבם. וכנגדן זכר בכפולות קצוות ז', ובפשוטות אלכסונין י"ב. ואחר כך פתח דרך אחרת ואמר בכלל ג' אמות אמ"ש חקקן חצבן צרפן וצר בהן. וכך אמר שמה שיצר בהן ג' אמות בעולם וג' אמות בשנה וג' אמות בנפש זכר ונקבה. וכך בז' כפולות אמר, חקקן חצבן צרפן וצר בהן. וכך אמר שמה שצר בהן הם כוכבים וימים ושערים. וכך בי"ב פשוטות אמר חקקן חצבן צרפן וצר בהן י"ב מזלות וי"ב חדשים וי"ב מנהיגין. והוסיף בפרק ו' לומר שאלה הנוצרים כולם הפקידן בתלי בגלגל ולב. ואמר תלי בעולם [כמלך על כסאו גלגל בשנה כמלך במדינה לב בנפש] כמלך במלחמה, והכל משותף בין טוב ורע. ואם כן ענייני העולם הנבראים מכ"ב אותיות שהן צורות לרוח ולמים ולאש, הם השמים והארץ והאויר וז' כוכבים וי"ב מזלות. וענייני השנה הם חום וקור ורויה וז' ימי השבוע וי"ב חדשי השנה. וענייני הנפש הם ראש ובטן וגויה וי"ב שערים בראש וי"ב מנהיגים בגוף. ומכאן אמר ר' שבתי דונולוש כי ז' רקיעים הם למעלה אבל י"ב מזלות הם למטה מהן. ואינה ראייה מספקת שאעפ"כ בראש העולם הן וכל שאר מי שדבר בהם אמר שהם למעלה מז' כוכבים והם בגלגל השמיני וזה הכלל מכל מה שסבר בספר יצירה בכללו.

ואחר שהשלמתי הכלל הנזכר אשוב להשלים מה שהנחתי למעלה מהשלמת החלק שעבר לפני זה, מפני שהכל נקשר קצתו בקצתו. ואחתום אחר זה ספר יצירה בדברי

אברהם, ואחר כך אשוב לבאר הנשאר ממה שיעדתי לדבר בו. ואומר עתה כי י"ב פשוטות הנזכרות נאמר במ שצד בהם י"ב מזלות וי"ב חדשים וי"ב מנהיגים בעולם ובשנה ובנפש וזהו הכל. כי ידיעת המזלות צריכה מאד לדעת ההנהגה האלוהית. וכן י"ב חדשים שהורונו סוד העבור, ידיעתן הכרחית כדי לדעת הנהגת השם עם הנהגת האדם, וכל שכן שצריך האדם שידע עצמו. ואין ספק שחכמת הרפואות מועלת בידיעת ענייני גוף האדם, שממנה יעלה אדם לידיעת מה שלמעלה ממנו, לבד מהותו של המעיין. והאיברים והחדשים והמזלות מיוסדים על היסודות. וכבר נאמר על המזלות בסבובם טא"ק אש שב"ג עפר תמ"ד רוח סע"ד מים. ועוד נאמר לפי התקופות, תקופת ניסן מתחלת ונמשכת ונשלמת בג' חדשים, והם אלה כולם, ג' ניסן א' ייר ס' יון נא"ס כנגד טש"ת ט'לה ש'ור ת'אומים וכן כולם. תא"א כנגד סא"ב, תמ"כ כנגד מע"ק, טש"א כנגד גד"ד. ובשיתופם עם הכוכבים הם כך, א"ה שמ"ג תב"כ ס"ל גד"ש קד"צ טע"ם וסדר מהלך הכוכבים זהו וחילופן כ'צ'נ'ש' ח'ל'ם' ראשי לילות, ח'ל'ם' כ'צ'נ'ש' ראשי ימים, ח'נ'כ'ל' ש'צ'ם' מהלכן המתגלגל. והידים עושות והרגלים הולכות והכליות יעצות, טחול שוחק כבד כועס מרה משלכת בו טפה ומישבתו, המסס מקבל המזון קיבה מקפה קרקבן מעכל, ובאלה תדין בכל מה שהוא ממינם.

יידוע כי הראות והשמע והריח והדבור והטעם והמשוש הם בשערים. כי השיחה היא הדבור והוא בפה כמו כן. והמעשה עם אבריו זכרנו אבריהם והאלכסונין ידועין. ועמוד בין מזרח למערב ופניך שים כנגד המזרח ועיין בו' קצוות ומיד תכיר מהם הגבולים כולם לפי השיעור והמחשבה. ואם תראה המזלות ותכיר מהלכם או ז' כוכבים לפי סדרם תבין הגבולים כאשר הם. ודע כי אחר שהשלים המחבר ספר היצירה כל מה שחפץ להגיד בו בכלל ובפרט, חזר וייחד פרק ו' ואמר בו בכלל, (מ"א) שלשה אבות ותולדותיהן ושבעה כובשין וצבאותיהן ושנים עשר גבולי

אלכסונין, וראיה לדבר עדים נאמנים עולם שנה ונפש. וידוע כי עולם ושנה מעידים על הייחוד תמיד ועל פעולתו יתעלה, ואמנם עדות הנפש אי אפשר מבלתי התורה. ועל זה נרמז באמרו "עדות יי נאמנה מחכימת פתי". ועל כן היו לחות העדת לחת הברית, עד שתעיד הנפש מה שמעידין העולם והשנה. "כי על פי שני עדים יקום דבר או פי שלשה עדים". וכן "על פי שנים עדים יומת המת לא יומת על פי עד אחד". אם לא יסכימו שני העדים שהם העולם והשנה על מיתתו לא יומת, והבן זה. וחזר ואמר, חק עשרה והם ספירות י' ושלשה ושבעה ושנים עשר והם כ"ב אותיות, ופקידין בתלי וגלגל ולב. שלשה, אש ומים ורוח, אש למעלה ומים למטה ורוח חק מכריע בנתיים, וסימן לדבר האש נושא את המים. שלש אמות אמ"ש, מ"ם דוממת שי"ן שורקת אל"ף רוח חק מכריע בנתיים. (מ"ט) תלי בעולם כמלך על כסאו, גלגל בשנה כמלך במדינה, לב בנפש כמלך במלחמה. גם כל חפץ זה לעומת זה עשה האלהים. טוב לעומת רע ורע לעומת טוב, טוב מרע ורע מרע, הטוב מבחין את הרע והרע מבחין את הטוב, טובה גנוזה לטובים ורעה שמורה לרעים. (מ"א) שלשה כל אחד לבדו עומד, שבעה חלוקין שלשה מול שלשה ואחד מכריע בנתיים. י"ב עומדים במלחמה ג' אוהבים וג' שונאים וג' מחיים וג' ממיתים, ואל מלך נאמן מושל בכולם. אחד על גבי ג' זהו רוח הקדש שהוא על ג' אבות ג' על גבי ז' הם תאבות על הכובשים וז' על גבי י"ב הכובשים על גבולם, וכולם אדוקין ז"ה ב' ז"ה. ואחר שהשלים פה כל הספר חזר וייחס המעלה של זה הפעל לשרש הראשון של כל אומתינו. והוא [אברהם אבינו]. ואמר, (מ"ד) וכיון שצפה אברהם אבינו והביט וראה וחקר והבין וחקק וחצב וצירף ויצר ועלתה בידו, [אז] נגלה עליו אדון הכל וקראו אוהבי ושמו

בנו, וכרת לו ברית לו ולזרעו אחריו, והאמין ביי ויחשבה לו צדקה. כרת לו ברית בין עשר אצבעות רגליו והיא ברית מילה, ובין עשר אצבעות ידיו והיא ברית לשון, וקשר כ"ב אותיות בלשונו. והמקום גלה לו את סודו משכן במים דלקן באש רעשן ברוח בערן בשבעה כוכבים נהגן בשנים עשר מזלות. ואמר בסוף, הדין ספר יצירה דאברהם אבינו כל דצפי ביה לית שיעורא לחכמתייה. אין צריך לפרש זה הענין האחרון, שכבר נאמרו בו דברים מעולים ומספיקין לפי העניין ולפי המעיין בחכמות בהשגחה שלמה. אלא שראוי שתדע שמאמר, נגלה עליו אדון הכל, אחר הפעלות שפעל שיורה באמת שהפעל הביאו לידי הנבואה הידועה לאברהם.

הנ"ה כב"ר נשל"ם עני"ן ספ"ר היציר"ה

היותי מדלג בו מעניין לעניין לא כונתי בו כי אם **ועם** לתועלת, אע"פ שהארכתי ושמתי קצת סדריו מפני שלא כונתי לפרשו כשאר המפרשים אבל הקדמתי כדי לאמת בו מה שחברתי אליו. והנני חוזר עתה לדבר במה שייעדתי לך מענין השלמת החלק הששי של אוצר. והוא שאבאר בו הממשלות והמלחמות והנצחונות. ואומר כי שם הממשלה נופל על כל מי שימשול בזולתו. ואם כן כל מלך הוא מושל, אבל לא כל מושל מלך. והפך הממשלה עבדות, ושני מאמרים מצטרפים הם עבד ואדון. והממשלה יש ממנה חזקה וקשה ויש ממנה רפה ורכה. ואמנם תורה על עוצם היכולת בדבר ועל חולשתו. ואעפ"כ ממשלה היא, והראשונה למציאות זה האדם הנולד בשעה שיוצא לאויר העולם לפי הכלל האנושי, הוא שנופל תחת אמו והיא מושלת עליו ממשלת רחמנות. עד שיראה לרואים כי הדבר להפך והיא אצלו כשפחה, וכל כונתה לגדלו, ואין זה הדבר אמת. אבל השם יתעלה שמנהיג הכל

הטביע בלב אם הילד טבע מדת חסד ורחמים, והמרחם דרכו לפחד תמיד על מי שמקבל שפע מטובו שמא ינזק. ועל כן בהיות המושל רחמני והמקבלים טובו ראויים לרחמנות תקרא הממשלה ממשלת רחמים. ואם המושל רחמני והמקבלים טובו רבים, ויש מהם שאינם ראויים לקבל ממנו מה שבידו יכולת לעשות להם מן הטוב, והוא חומל עליהם יותר מן השיעור, עד שיעבור גבול גדול מן הדין, הנה רחמנותו עליהם סבת אכזריותם, ואם כן גם היא אכזריות גמורה. ומכאן התחייבו המלחמות. וראוי להלחם האדם המושל עם עצמו, עד שתכון ממשלתו לעצמו ולאחרים. כי בעת הנהיגו ממשלתו כפי הראוי לו וכפי המקבלים תתקיים ממשלתו. והמלחמה יש לה סבות רבות, והקנאה סבה גדולה למציאותה, והתאוה חברתה, והכבוד סבה יותר גדולה מכולן, ויותר נמצא מחבריו. והקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם. ואמנם הכבוד הוא מעולה במקומו, כמו שתאמר אין ראוי לאיש נכבד שיעשה מעשים שבעבורם יתבזה בעיני הפתאים, כי אם בדרכי השם ולכבוד השם בלבד. כענין דוד לפני הארון ורבים כמוהו. וכן התאוה דין הוא שיתאוה אדם ללכת בדרכים טובים, וכן הקנאה קנאת סופרים תרבה חכמה, והנצחון יבחן לפי כח המושלים. ועל כן אמרו הנוצח ברע הוא הניצח. ואמר קהלת "אם רוח המושל תעלה עליך מקומך אל תנך" (קהלת י' ד'). ודע שכל התורה מספרת מה הוא ראוי לעשות מאלה הממשלות והמלחמות והנצחונות. ואל תחשוב שכונה להודיענו האנושיות לבד, אבל הודיעתנו נפלאות באנושיות ובאלוהיות. והשם באר שהמשיל השמש והירח והכוכבים על היום והלילה ועל המתחייב מהם, ובאר שהמשיל את האדם על כל העולם השפל. באמרו "וירדו" "ורדו" "ומוראכם וחתכם", והורה שהמשיל הזכר על הנקבה, באמרו "וכבשוה" "ואל אישך תשוקתך והוא ימשול בך". והממשלות שבתורה ידועות לכל, וכן המלחמות עם האויבים וכן הנצחונות. וכבר יבא לפני בשני חלקים הבאים זה הדבר יותר מבואר והשתכל בכל ותבין הכל.

אוצר חלק ז'

אוצר חלק ז' יכלול

כללי המדות האנושיות הנחלקות לטבעיות ולנפשיות ולשכליות. ודע כי ג' חלקים הם מאלה שהם קשורים זה בזה, והם הו' והז' והח'. ועל כן בא מקצת מה שצריך לזה בזה. ואתה עורר שכלך על כולם ותבין מכללם תכלית כונתי בהם בע"ה. המדות האנושיות רבות מאד ואע"פ שנזכרו למעלה מסודרים ברמזי ספר תקון המדות ונספרו עשרים, כי שם נלקחו על דרך כלל, ומי יוכל לספור פרטיהם. שהנה כבר נודע שאפילו מדה אחת מהן תחלק לכמה אלפים חלקים לפי האישים הנושאים אותה ולפי מה שהוא מוכן להראות המדה בו. כמדת הכעס על דרך משל, שיש מי שכועס בטבע חזק מאד, עם שיהרוג בקלות. ואפילו אם ציורו שכבר יהרג מפני הרגו, כי המשכי טבעו החזק והחום הטבעי עם חוזק הרתיחה סבת הרציחה לו ולזולתו. ויחסר זה הכח הטבעי מאנשים אחרים גם כן בטבע, שאין דם לבם וכבדם רותח כל כך כמי שהורג אוהבו בכעסו, עם ציירו שינצל הוא. ויחסר זה עד שימצא איש קר נוח לגמרי עד שהוא פלא איך הוא חי שלא ירגיש לקללתו ולא להכאתו והוא קרוב למת שאינו מרגיש כלל. ומן המדה האחת תלקח ראייה על כל מדה ומדה מן המדות הטבעיות. ודע כי המדות מעוררות אותן מחוץ, אלא שיש מי שהוא קל להפעל ויש מי שהוא קשה להפעל ויש מי שהוא בינוני, והנטיית רבות בין שתי הקצוות, זו נוטה לכאן וזו נוטה לכאן. וזה הענין יורה לך דרך כל הטבעים כולם. ועיין במראים ותראה שהלבן והשחור שני הפכים, ואין ביניהם בינוני אחד ידוע, אבל רבים. ואמנם שתי הקצוות האלה כך מפני שהשחור הגיע עד תכלית הצבעים מצד אחד, והוא שאי אפשר להסיר ממנו שחרותו ולתת בו צבע אחר זולתו. וזה הפך מן הלבן שהלבן הוא עם לבנותו מוכן לקבל כל הצבעים איזה צבע שיזדמן הנה יקבלהו. ועל כן שמו השחרורית והלבנונית שתי קצוות הפכיות, והנטיית באמצעיות אשר ביניהם. וכן נאמר מן החום והקור

כי האש בתכלית החמימות והשגל בתכלית הקרירות והם שתי קצוות. וכבר שמו זה בגוף המים, מפני שמקבל הקצוות השתים, ואמרו כי הרותחים המסלדים הם בקצה האחד, והקרים בקצה השני, והפושרים אמצעי ביניהם, והם בין החמים והקרים. ואלה האמצעים גם כן בנטיית רבות.

וככה יקרה לריחות וכן לקולות וכן לטעמים וכן ללחים וליבשים שהם הממוששים. כי אלה הנזכרים הם המושגים בחמשת החושים, והמדות הטבעיות באדם תהיינה לפי המזגים הפנימיים. שכבר הסכים כל חכם וחכם וידע זה אחר ההסכמה בחקרו הדברים כראוי. כי מדות הנפש נמשכות אחר מזגי הגוף. ואמנם זה בטבעיות, אבל המדות הנפשיות ר"ל במדת הנדיבות והדומים לה כבר יש שם דבר שיגבירנה ויש שם דבר שיחלישנה, עם היות מדת הגבורה והפכה מן המדות הטבעיות במדת התאווה והדומים לה, ר"ל כי מדת הנדיבות שהיא מדה נפשית צריכה אל מדת הגבורה שהיא טבעית להגבירה. וצריכה עוד אל דבר אחר מחוץ שיניענה והוא ההרגל. כי ההרגל על כל דבר שלטון. וזה הענין ההרגלי עניינו ידוע, שלפי מה שיהיו האישים שאדם שוכן עמם ומתמיד עמם, כלומר אנשי ארצו שיש לו משא ומתן עמם. וקרוביו יותר ושכניו יותר ובני ביתו יותר ויותר, יהיה ההרגל של הנדיב, שאם הוא נדיב לפי טבעו ר"ל שטבעו זכים וגבוהים וטובים יוסיף לו ההרגל הרב עם הנדיבים ויגבר ענין נדיבותו. ומפני שענין זה הנקרא נדיבות הוא ענין שפע יוצא ומתפשט על המקבלים, יוסיף ויגבירה עוד עם מדת הרחמנות, ויוסיף עוד עם מציאות היכולת החזק והוא רוב העשר ורוב הרווח ומיעוט הצורך להוציאה כי אם על דרך נדיבות. והנה כאשר הוסיף עם הסבות הנזכרות ועם העוזרים הנזכרים ודומיהן כן יחסר עניינו בחסרון העניינים הנזכרים. כי אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו. שהרי יש מי שרוצה ואין לו, ויש מי שרוצה ויש לו ועושה, ויש מי שאינו רוצה ויש לו, ויש מי שאינו רוצה ואין לו. ואחד מאלה הארבעה יעשה לבדו, והשלשה לא יעשו צדקה לעולם,

השנים מפני מניעת הרצון, והאחד מפני היכולת. והרצון, גם כן היכולת מונעת בשנים, מפני שהיכולת סבה גדולה לגלוי הנדיבות. כי מבלתי היכולת יעלם ענין הנדיבות מן הנדיב, ויאמר עליו בהיותו בלתי פועל מפני המניעה של היכולת שהוא נדיב בכח קרוב. ו"לא יקרא לנבל נדיב ולכילי לא יאמר שוע" (ישעיה לב' ה'), לא בכח קרוב ולא בכח רחוק. גם לא יאמר עליו נמנע לגמרי משובו נדיב, אך קרוב לנמנע, וקורין אותו אפשר רחוק מאד. ואמנם מה שיוסיף או יגרע הרבה בחזקה בענין המדות הטבעיות והנפשיות, יהיה על פי המדות השכליות. ר"ל במדת החכמה והתבונה והדעת והדומים להן, אשר כולם הם כחות שהנשמה מקבלת אותם מחוץ מן הגופים. חוץ מהשכליות שצריכות אל שכל פועל להניעם, ובהיות המדה הנפשית גוברת על הטבעית תנהיגנה לפי כחה ותמשיכנה אל דרכה כפי מה שהיא. ואמנם עם גבורת השכלית על הנפשית והטבעית תהיינה כל מדות האדם בתכלית השלימות. ובעל המדות הזה הוא שראוי שיקרא שלם במדותיו, והוא האיש המוכן עם חכמתו בכח קרוב להיותו שלם בדבריותיו, והוא שראוי להודיע לו עם היותו חכם ומבין מדעתו ראשי הפרקים. ואם ישלימם הוא יגיע למדרגת הנבואה באמצעות ידיעת הראשים ההם.

רזו הדרך הנזכרת האנושית הנה התחייבה מתנועות הגלגלים. והשמש עד אחד נאמן במהלכו על זה בשנתו, והירח עד שני נאמן בדרכו על זה בחדשו, ר"ל מצד התנועות ונטייתיהן שהם מחפשים בקצוות ומשויים הזמנים באמצע כשמש בניסן ובתשרי וכירח בחצי החדש שיש לו י"ה ימים והוא מלא. וזה יורה על המזג השווה שהוא השלם והמלא. וכן כל המדות ראוי לחכם לשקלם כולם עד שיכיר בהם שתי הקצוות. ואחר כך ראוי שידבק באמצעות שהיא השלימה מכולן, והיא מורה על שלימות הגוף והנפש. כי הגוף הוא כדמות הקצה האחד והנפש כדמות הקצה השני, ואם יטה אל המדות הגופניות יהיה כולו כגוף וישכח הנפש. ועל כן השכליות מכריעות בנתיים ומחפשות הכל ואז נותנות לכל דבר חקו לגוף הראוי לו משלם

ולנפש הראוי לה משלם ועל זה אמר שלמה "טוב אשר תאחז בזה וגם מזה על תנח ידך" (קהלת ז' יח'). ועל זה אמר כן, "אל תהי צדיק הרבה ואל תתחכם יותר למה תשומם ואל תרשע הרבה ואל תהי סכל למה תמות בלא עתך" (קהלת ז' טז'). שם הצדק והחכמה קצה אחד והוא הנפשיי. ועם כל זה גינה רבויו ואמר שזה מביא לידי שממה. ושם הרשע והסכלות קצה אחר והוא הגופיי. והנה הרשע ברבויו לבד והסכלות לבד בכולו. ואמר שהם סבת המות בלא זמן הראוי והוא המות הנצחי, שאין לאדם עת למות בו אלא אם הוא גורם זה לעצמו. שעל כן אמר בלא עתך ולא אמר בלא עת לבד. ודע שאין לאדם בעולם מלחמה חזקה מזו, והוא שאמרנו עליה לב בנפש כמלך במלחמה. והמשל על זו הדרך הנזכרת בכחותיו הטבעיות והנפשיות והשכליות להנהיגם כולם על פי התורה אשר יורוך, שהגידתנו באיזה דרך נלך במ. הוא המושל החזק הגבור הכובש את יצרו לשמור תורה, ושומר תורה אשרהו. והוא הנלחם מלחמות יי, ויקרא איש מלחמה. כמו שנאמר בסוף הספר בסוד חותם בתוך חותם. והוא הנוצח תמיד ויתחייב מנצחונו שיחייה חיים נצחים מדה כנגד מדה, שאם כל המדות בטלו מדה כנגד מדה לא בטלה. וכבר דברו הקדמונים במדת דברים מעולים, רק דרכנו אנחנו פה בזה הענין, הוא מפני שאנחנו כווננו בדברינו אלה להודיע למי שרוצה לדעת ספר יצירה כראוי כדי שיתנבא בו הכרח שלמות המדות כולן, שאין ראוי ללמד מעשה בראשית וכל שכן מעשה מרכבה שהן חכמות הטבע וחכמות האלוהות אלא למי שכבר חקק וחצב וצרף ויצר יראת שמים שלמה בנפשו.

אוצר חלק ח' נדבר

בו בענין ההנהגות וההשגחות הארציות והשמימיות והאלוהיות, ואצטרך תחלה לדבר במדות ההנהגה וההשגחה ועל איזה ענין מורים שני השמות האלה. ואומר שכבר נודע שאין הנהגה בלא מנהיג ואין השגחה בלא משגיח. וענין ההנהגה אע"פ שנופל על מי שמנהיג דבר חי ונופל על מי שמנהיג בעל שכל בכח. יותר ראוי להפיל מלת הנהגה על בעל שכל בכח מן האחרים. אבל מלת מנהיג גם כן אין ראוי שיאמר על דרך האמת, כי אם על מי שיש בין המנהיג והנהוג הבדל כהבדל הנמצא בין רועה הצאן עם היות הצאן אדם כאמרו, "ואתנה צאני צאן מרעיתי אדם אתם" (יחזקאל לד' יב'), אתם אדם לא הגויים אדם. ונאמר "רועה ישראל האזינה נהג בצאן יוסף" (תהלים פ' ב'). והנה הנביאים כולם ממשילים בני אדם ההמונים לצאן, עד שזכריה מבאר ואומר "וארעה את צאן ההריגה" (זכריה יא' ז'). והנה קרואים החכמים בשם רועים מפני שקראו המתנהגים במשליהם בשם צאן. והשם אמר "כבקרת רעה עדרו ביום היותו בתוך צאנו נפרשות כן אבקר את צאני" (יחזקאל לד' יב'). ולפי משלי הנביאים כולם מיחסת התורה את החכמים והנביאים בשם רועים. ואין צריך להזכיר המקומות בזה כי הם רבים וכולם ידועים. ואמנם אמרו "ומשה היה רועה את צאן יתרו חתנו כהן מדין וינהג את הצאן אחר המדבר ויבא אל הר האלהים חרבה" (שמות ג' א'), יהיה לך לעד נאמן על כולם שהוא מקום מתן תורה. והנה מנהיג הספינה אע"פ שאינה חיה יקרא מנהיג. וההנהגה אם כן תורה על הנוהג והנהוג, והמינהג הוא הרגל מתמיד במה שהורגלו בו המתנהגים, והמחדש המינהג ההוא יקרא מנהיג. וגם המכריח ללכת בדרך שמירתו גם הוא מנהיג. ומנהיגי בני אדם הם שני

מינים, האחד הוא המנהיג כל המתנהגים על פיו בהנהגה מעידה על סדר נערך על תקון הגופים. והאחר הוא המנהיג כל המתנהגים תחתיו על סדר תקון הנפשות. והראשון מורה על מלך שבו די לתקון הקבוץ האנושי. והשני מורה על נביא או על חכם באמתות מהות הנפש. ואמנם השלמות בזאת ההנהגה היא בהיות שני העניינים הנזכרים מתקבצים באיש אחד כגון דוד או שלמה, או במציאות שנים שתהיינה שתי הכוונות בהם שוות.

וידוע כי אחר שהודעתך אמתת ההנהגה על מה היא נופלת קל עליך להבין מהות ההשגחה. כי אין השגחה בלא מנהיג אבל אפשר היות מנהיג בלתי משגיח. והסדר הנכון הנמצא בין המושגחים יורה על שלמות המשגיח והמושגח וההשגחה בכל זמן ובכל מקום. וענין ההשגחה הוא עיון והשתכלות במה שיסודר עד שיהיה מסודר כראוי. ותחילת כל השגחה שבאה מבעל שכל משותפת עם ההנהגה בעולם הארצי, הוא שישיגיח המנהיג בעצמו ויתן לו בכל דבר ודבר החוק הראוי לו, כפי מה שהוא החלק הראוי לגופו ינהיגנו בהשגחה נפשית. והחלק הראוי לשכלו ינהיגנו בהשגחה שכלית. ובחלקו השכלי יסדר הנפשי והגשמי ויושלם. ואחר שישלים עצמו דין הוא שישפע ממנו שפע שיוכל להנהיג בו זולתו הקרוב לו כגון אשתו ובניו ובני ביתו. ועוד אם שפעו שלם יותר ישפיע יותר וינהיג בהשגחה מתחזקת מעט מעט על שכניו וקרוביו. ואם שפעו יותר שלם דין הוא שינהיג קהלתו בהשגחה כללית ופרטית. ואם שפעו יותר כבר ישגיח בכללים רבים מבני אדם וישפוט וידין בשכלו תמיד בכל מי שמתנהג תחתיו בכלל ובפרט, לפעמים על דרך אמצעית ולפעמים על דרך הקצה הראשון, ולפעמים על דרך הקצה האחרון, הכל לפי מה שהם. עד שאפילו אם יצטרך להרוג את בניו כדין ההכרחי לא ימחול להם, כדי שלא יפסד הסדר השלם לכל. ואמנם במצאו טענות להצילם ואפשר באפשר קרוב שלא יפסד הסדר יצילם בלמדו עליהם זכות. וגם כך ראוי שיעשה עם הרחוקים שלא ידינם לחובה כל עת שאפשר לדין אותם לזכות עם מה

[שלא] שיפסד הסדר. סוף דבר בענין ההנהגות וההשגחות הארציות, לא יוכל המשכיל השלם המנהיג המשגיח לפעול במ כראוי תמיד בכל זמן ובכל מקום בשוה. אבל צריך לשלם שהוא שידין ההנהגה בהשגחה ארציית לפי הזמן ולפי האנשים שבדורו ולפי המקום. ועל זה אמרו יפתח בדורו כשמואל בדורו, ונתנה תורה לראשי דורות. והתורה אומרת "ובאת אל הכהנים הלויים ואל השפט אשר יהיה בימים ההם" (דברים יז' ט'). וכן אל הכהן כמו שאמרו "שפטים ושטרים תתן לך בכל שעריך" (שם טז' יח'). ואמר "לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (שם יז' יא'). ונאמר בקבלה שאם אמרו לך על ימין שהוא שמאל, ועל שמאל שהוא ימין, לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך, וזה מפני שלא תשפט את שפטיך. כי הם לא יאמרו לך כי אם האמת לפי דעתם, כי אין לדיין לדון אלא מה שעיניו רואות. ואם היה כח בית דין נופל תחת דעת כל איש ואיש מפרטי הקבוץ האנושי היה מתחייב מזה פזור נפיצת כל עם מסוף העולם ועד סופו. והאדם מדיני בטבע ואי אפשר לו להיות בשלמות מכל עמי הקבוץ. כמו שאתה רואה זה משלמות קבוץ אברי הגוף, שאי אפשר שיחיה בשלמות זה הגוף שבו נתקבצו האיברים מבלתי העזרם זה בזה וזה בזה. כן בני אדם בקבוצם עם מדת השלום יסודרו ענייניהם כולם כראוי על פי המנהיג המשגיח במ בשלמות.

קצת [אנשי] המין אם יפרדו מקצתם בעבור התקרבתם אל המעלות יותר מקצתם אין ראוי שיהיו ניזונים המתעלים על פי הפחותים, ואפילו אם יראה לפחותים פחיתות מה שאלה דנים למעלה, כענין דוד עם מיכל שרמזנו למעלה בהיותו מפזז ומכרכר לפני ארון האלהים וראתהו מיכל בת שאול אשתו ותבז לו בלבה. ואמרה לו הדבר מבואר עם היותה חכמה גם היא, והוא אמר לה "ונקלתי עוד מזאת" (שמואל ב' ו' כב'). וככה אני אומר במקומות הרבה שאנשי בית המדרש הורגלו להתפלל במקום שלומדים. ויש שם פתאים שדנים אותם לכף חובה ומביאים ראייה ממה שאמר הנביא, "כה אמר יי על כל שכני הרעים" (ירמיה יב' יד').

אלה בני אדם שיש להם בית הכנסת בתוך עירם ואינם הולכים שם להתפלל עם הצבור. ועוד אמרו אין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת. ועוד אמרו אין הקב"ה מואס בתפלתן של רבים שנאמר "הן אל כביר ולא ימאס" (איוב לו' ה'). ומביאים מאלו הטענות רבות וכולן אמת (אבל) למי שאין לו מדרש בביתו. אבל מי שמדרשו קבוע לתלמוד כבר אמרו מבואר שקדושת בית המדרש גדולה מקדושת בית הכנסת. וקצת חכמים אומרים, אנא הוא מצלינא ביני עמודי (כל זה בברכות ה). ואין חקר לראיות השנויות. ואם במקום שיש חלול השם אין חולקים כבוד לרב כל שכן במקום שיש במקום קדוש השם אין חולקים כבוד לעם, ר"ל שאחר שקדושת בית המדרש גדולה מקדושת בית הכנסת אין ראוי להניח בית המדרש בעבור בית הכנסת. וזו הקדושה היא שאנשי בית בכנסת קורין (קוראין) ורובם אינם יודעים מה קורין. והיודעים אינן מדקדקים להבין מה שקורין מתוך מרוצתם, וכמעט תפלתם על הרוב מצות אנשים מלומדה. אבל קדושת בית המדרש היא גדולה מזו מפני שרוב הקורין בו מבינים מה שקורין, ולא עוד אלא שמדקדקין ונושאים ונותנים במלחמתה של תורה, עד שיוכלו למשול על מקטרגם הנמצא אתם וינצחוהו, כי זאת היא התכלית האחרונה. ואמנם צריך כל איש המדקדק באותה מלחמה ומתקן מדותיו כולם אל שני מיני עזר. האחד שמימי והאחר אלהי. והשמימי הוא שלא ימנענו דבר מכל מנהיגיו ומשגיחיו השמימיים, ממה שרודף אחריו בענין השגחתו את השם. והאלוהי הוא [שישפיע] עליו השם מה שצריך אליו לפי מה שהוא.

וכבר נרמז זה במאמר האומר הבא ליטהר מסייעין אותו, בא ליטמא פותחין לו. ודע כי ההנהגה השמימיית עם ההשגחה הגלגלית היא לקיים ההויה וההפסד. והנה היא כללית, ואמנם הפרטית ממנה היא לקיים האישים ולשמרם קצת זמן מבלעדי השגחה במעשה האישים. כי ההשגחה היא שוה לצדיק ולרשע לחכם ולסכל כטוב כחוטא כנשבע כאשר שבועה ירא. והעד על זה כי מקרה אחד לצדיק ולרשע, כמות זה כן מות זה. "ומותר האדם מן הבהמה

אין כי הכל הבל", "ומה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש". והנה כל הנהגת הגלגלים על העולם השפל והשגחתם שוה לכל כפי מה שהם, ר"ל ליסודות כיסודות ולדומם כדומם ולצומח כצומח ולחי כחי ולמדבר כמדבר. כלומר כי אלו כולם וטובם ודעתם וגבהותם נמשכים אחר משפטי הכוכבים והמזלות והתנועות. כי מהם נמצאו בתחתונים כל הקשרים והקבוצים המתהוין מן החמר הראשון התחתון, וגם כל הכחות הם מכחותם, ואפילו הכח הדברי כל שכן השאר כולם שהם למטה ממנו במעלה. וזה מה שאין ספק בו וגם אין מקשה עליו. ואמנם ההנהגה וההשגחה האלוהית המגעת לאנשי העולם התחתון אישי בני אדם היא לפי דעת עליון המגיע מהשם יתעלה באמצעות השכל הפועל על הכח הדברי שבטבעו הכנה לקבל הנבואה. והוא ענין נקרא שפע אלוהי או רוח הקדש. וממנו יתפשט וישפע על [השומע] וממנו על המתעורר וממנו על המרגיש וממנו על הזן וממנו על הדומם וממנו על הליחות היסודיות באיש הזה.

והנה ישמרנו כח העליון מכח הרקיעים והוא הכח השכלי הנפרד מכל חמר, ויתחייב אז לזה האיש האחד המיוחד בדורו הנמסר בידי אלהיו לעבדו בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאדו, להיות כל ענייניו על פי השכל האלוהי היועצו והמודיעו הדרך אשר ילך בה. עד שתתחבר אליו ההשגחה האלוהית בחזקה כאלו היא תמיד בנפשו. ואולי ישפע עליו הכח ההוא הנכבד כל כך עד שיעבור ענין השפע ממנו לקצת אישי מן האדם מכלל מינו, שיקבלו ממנו ההשגחה האלוהית עד שיהיו גם הם נמשכים אחר דעת האיש ההוא. כמו שהוא נמשך אחר דעת אלהיו ואחר רצונו ויתחדשו על פיו פלאי פלאות בהנהגה. אולי אם אומתו שפלה יעלנה למעלה מכל אומה ולשון. והתורה מלאה מראיות על זו הדעת אמתית, בין לפי מה שיררו עליו נגליה בין לדעת נסתריה. ואמנם יתכן שההשגחה הוסרה מזמן רב מהאומה ההיא וארך גלותה וצערָה ועונייה, ונמסרה ביד הגלגלים להשגיח בה ההשגחות השפלות שלמטה מן [השגחה אלהית], מפני העדר האיש הנזכר מהמציאות כמו שנאמר, "וימים רבים לישראל

ללא אלהי אמת וללא כהן מורה וללא תורה" (ד"ה ב' טו ג'). שאלו הן סבות לסלוק ההשגחה מהאומה, כי לא ימצא האמצעי שבמציאותו תמצא ההשגחה בו ובם. כי סבת העדר ההשגחה הזמן הארוך ההוא בזמנינו זה היום [מפני] שכחת מציאות האלוה ושכחת ידיעת שמו המורה על חיוב מציאותו כראוי, והמודיע אמתת דרכיו ופעולותיו. ומפני היות השכחה חזקה יעורר השם בהשגחת איש מן האישים לפי בחירת שניהם בזה ולפי חשקם החזק הנמצא ביניהם. ועם היות הכל גלוי וידוע לפניו יתע' שמו, הוא יעלים זה מן האיש ההוא עד שיראה לו עניינים שיחשוב שזה הידיעה נעלמת מהשם וינסהו ויבחנהו פעמים. עד שיראה לו שאחר שהוא נאמן עומד בנסיונו שלם לפניו, ראוי הוא להיותו שלוחו. ומחוייב מצד חשקו בו להיותו משים נפשו בכפיו בעדו, עד שיעשה רצונו וישלים מצותיו מושלם. ויהיה הוא בעצמו דן עצמו ואחרים עמו לרוץ לעבוד את יי כחפצו, ויעשה עמו נפלאות. וזו הדרך ארוכה מאד להודיע אמתתה לכל ואיכותיה ומהותה, שכמעט שלא ישיגנה, כי אם מי שעבר עליו המעשה ההוא המופלג כאברהם והדומה לו. אך זאת היא דרך ההנהגה האלוהית שבעבורה נמצאת השמימיית והארציית בבני אדם ודעת היותם עד היום.

אוצר חלק ח'

אוצר חלק ט' יכלול

שנוי הבריות [ישנוי] האומות ושנוי הדתות ושנוי הלשונות ושנוי הכתיבות, אשר אלו כולם סבות שנוי המחשבות והדיעות והמעשים. ראוי שתתעורר על זה הדבר אשר אגיד לך בזה החלק כי הוא ענין מועיל מאד לדעת אמתתו. והוא שתדע שהבריות כולם מן הדבר הראשון אשר במעלה הראשונה מכל מדרגות המציאות למטה ממעלת השם יתברך שמו, עד הדבר האחרון אשר במעלה האחרונה מכל המעלות, הכל יקראו בריות. בין יהיו נפרדים בלתי בעלי חמר, בין יהיו נמצאים בעלי חמר קיימים במציאותם, בין יהיו בעלי חמר הווים ונפסדים. הכל מהשם יתע' יתחייבו בעצמותם ומציאותם של השם יתע', ותקרא אפשר המציאות בבחינת עצמם ומציאותם. ועל כן אם נקראם בריות אין בזה טעות, ואפילו לדעת מאמיני הקדמות. אבל לדעת מאמיני החדוש כמונו היום וכפי דעת כל בעל דעת יותר ראוי שנקראם בריות, משום שם אחד לפי לשוננו. וזה מפני שאנחנו לקחנו מלת בריאה לבדה להיותה מורה אצלנו על המצאת יש מאין. ואע"פ שמצאנוה גם כן מורה על המצאת יש מיש. והמורה על יש מאין היא בפסוק הראשון של התורה לבד באמרה "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ". שכבר פרשוהו שעניינו, בתחלה ברא הבורא המלאכים עם השמים והארץ. והמלאכים האלה הם שמים נפרדים שאינם בעלי חמר כלל. והשמים הם הגלגלים שהם בעלי חמר קיימים בהיותם תמיד מעת היותם. והארץ כוללת ארבעה [יסודות] וכל מה שהורכב מהם ואין במציאות עצמים כי אם אלה השלשה עולמות, ואחר שהוא כן קראם מעתה כמו שתראה, או בשם בריות או בשם מעשים שהשם עשאם ובראם, או בשם מלאכים שהוא כשם נגזר מן

מלאכה. וכולם מלאכתו יתע' כמלאכת האומן הפועל הפעולות בשכלו. הכל כונה אחת היא, והיא שהם נמצאים מן הדבר הנקרא הסבה הראשונה, ואמנם על ידי השתלשלות. והוא שהדבר הראשון שנמצא מאת השם יתע', קבל מהשם מעלה יתירה, מעולה על כל המעלות הבאות מהשם ממנו ולמטה. וכל מה שירד ענין המצאת הנפרדים היו הנפרדים יותר [קטנים] במעלה מסבותיהן. ויותר מורכבים אם אפשר להפיל עליהם מלת הרכבה. והנה נאצלו ונשפעו מהשם השכלים כולם, ומהשם ומהשכלים ומהגלגלים נאצלו ונשפעו השפלים כולם, אשר אנחנו חלקים מהם. ונמצאו השנויים ביניהם בתכלית ההפלגה. וראוי להודיע ששלשת עצמי שלשת העולמות הן משתנים בשלש מעלות ראשונות כלליות. והצומח והחי והמדבר שהן שלש מעלות נבדלות זו מזו כמו שנאמר בחלק א' של עדן יעידו עליהן.

ואם כן הנה שנויים מחייב וראוי להיות הבדל גדול בין כל בריה ובריה מהם, עם היות כל העולם כולו בכללו עולם אחד לבדו ומורה על ממציא אחד לבד. והוא הקושר כל חלקיו זה בזה וזה בזה, כי כולו קשור קצתו בקצתו. ואע"פ שקצת חלקיו מעולים אצל השם שהמציאו וקצתם פחותים אצלו. והמשל עליהם גוף האדם ונפשו ושכלו, ששלשתן בעלי שלשת מעלות. וכמו שהעולם כולו אחד והוא עולם גדול, כן האדם הוא כולו אחד והוא עולם קטן. והנה שכלו נפרד ומשפיע על נפשו והשפע עובר עד הגוף באמצעות הנפש. כן השכל הנפרד בכלל משפיע על הגלגל ועובר עד ההוה המשתנה באמצעות הגלגל. והנה יהיה שנוי גדול בין כל שכל ושכל בשלושת העולמות. כי יש שכל בעולם השפל והוא כולל השכלים המתפעלים בבני אדם, שהשכל הפועל ממציאם ומקיים עצמותם, ויש שכל בעולם האמצעי והוא כולל בשכלים המתפעלים בכל גלגל וגלגל שהשכל הפועל בהם נותן להם עצמותם וממציאם ומקיימם. ויש שכל בעולם העליון והוא כולל השכלים הנפרדים מכל חמור, שכל אחד מהם ענין בעצמו נפרד מחבירו במעלה שהשם יתעלה נותן להם אמתת עצמותם וממציאם ומקיימם.

ואם כן הנה השכל הראשון אשר אין מעלה למעלה ממעלתו בכל המציאות כולו, הוא השם יתע' שהוא הסבה הראשונה לכל, אשר מאתו הכל והוא מקיים הכל. ואותם הקרובים לו הם השכלים. ולמטה ממנו הוא [רקיע] ערבות שהוא מקיף בכל, והוא כשכל הראשון לכל השכלים הנפרדים הנבראים. וממנו התפשט המציאות לכל משוך וגלגל, עד שהמציא השכל הפועל האחרון, והמציא באמצעות השכלים שאר הגלגלים עד גלגל הירח. והשכל האחרון השגחתו ופעלו גם כן להמציא שכלים נפרדים שבזה מתדמה לזה הנזכר ולשם, והם שכלי בני אדם הנשארים אחר המות. ומפני השנויים הנמצאים בשכלים נמצאו שנויים מתדמים לשנויים בגלגלים. והתנועות המשוונות נמצאו בהם משנוי דלוגי המעלות אשר דלגו משכל לשכל. כי דלוג מעלה מעצם נבדל לעצם נבדל דומה לדלוג תנועה מצד אל צד, ומפני שכל דלוגי המעלות חוזרים חלילה לראשון שהוא השם יתע' התחייבו שישוּבו כל הגופים המתנוועים חלילה למקום שממנו התחילו להתנווע. והתנועה היומית הסבובית תורנו שאין הגלגל מחליף כל מקומו, והיות הגלגל בלתי מחליף מקומו יורנו שאין המעלות הנזכרות מחליפות מציאותם ממי שקבלם, אבל כמו שזה תמידי כן זה תמידי. ועוד שידיעתינו שהגלגלים מקיפים זה את זה תודיענו שהשכלים, דעתו של זה מקפת דעתו של זה, ר"ל דעת המקיף את דעת המוקף. ולא יתהפך זה ר"ל שאי אפשר שדעת המוקף תקיף את דעת המקיף בו. וידוע שהדברים שהם יותר ידועים אצלינו יורונו הדברים שהם יותר נעלמים אצלינו. ואם כן כמו שלקחנו הראיות מן הגלגלים שהם ידועים אצלינו יותר מן המלאכים על המלאכה, כן נקח הראיות מן העולם הזה השפל הידוע לנו על עולם הגלגלים שהוא יותר נעלם אצלינו מזה. ואמנם צריך חכמה רבה בלקיחת הראיות ושלא יהיו במ [טעויות] או שגיאות או נטיה אחר מחשבות או שמירת דעות בלתי אמיתיות כי אלה כולן סבות [שקריות].

ואשר אמרתי אני בזה הספר מעניינים רבים זכים לשומעיהם ממנו, היה או יהיה ממה שאומר לפי [מה] שיתבאר כבר במופת אצל חכמי המחקר, וממנו מה שנודע על דרך הקבלה האלוהית. ועל כן סמכתי בו במקומות הרבה על מה שכבר נודע ולא הבאתי עליו ראיות. כי מה תועלת לשנוי הראיות הידועות במקומן. ואולם מי שיוספק בדברי וירצה לצאת ממבוכה יעיין במקום הראיות ויתאמת לו מה שאמרתי בקצור. ועל כן אומר עתה כי הראיות שנביא מעולמנו אל שני העולמות היו דמיונות ומשלים בהכרח. והנה מצאנו בינינו שנויים רבים וכך ראוי שהדברים הפשוטים כשיורכבו יתחייבו מהרכבותיהם שנויים רבים. ואין צריך להזכיר שנויי היסודות שהוא ענין נודע מצד הצורות והאיכויות הידועות. ושנויי המורכב מהם תחלה במחצבים, ידוע שכבר ייחסום אל שבעה כוכבי לכת שתנועותיהם משונות. ואמנם שנויי הצמחים התחייבו משנויי המזגים המשוניים, כי לפי מה שנשתנה המזג ישתנה הדבר מזולתו, והוא בעצמו סבת שנויי החיים. וגם סבת שנויי המדברים נכנסת בכלל שנויי החיים מפני שהמדברים מין אחד לבד. ולא נחלק זה המין ממין החמורים בטבע כי אם כמו שנחלק ונבדל מין הקוף ממין הדוב וכן מין ממין. ולפי זו הדרך כבר ביארנו שנויי הבריות, ואמנם שנויי האומות הוא שנוי אחר והוא שהתחייב מסבות אחרות. והשנוי הראשון הכולל כבר זכרנוהו שיהיה מן הגלגלים תחלה לפי הגופים. וזה השנוי יהיה לפי התחתונים מפני מקומות הישוב. וארבעה שנויים אלה שהם, שנויי האומות ושנויי הדתות ושנויי הלשונות ושנויי הכתיבות קשורים זה בזה. וידוע שאם שנוי המקומות ושנוי הזמנים הוא סבת שנויי האומות תחלה, יהיה אם כן ענין סבת שנויי הדתות שנויי האומות. ואפשר להפך זה ולומר ששנויי הדתות הוא סבת שנויי האומות. ואמנם בדעתנו שיש שם אומות זו מזו משונות והם אינם בעלי דתות, ראוי לומר שהאומות קדמו לחלוק הדתות ולשנוייהם. וזה לפי המושכל אבל לפי התורה זה מבואר מבני נח ומדור הפלגה, שהיו אומות שנחלקו ונבדלו זו מזו ועדין תורה לא נתנה מפורסמת עד בא משה ומן התורה נתחדשו שאר הדתות.

ואמנם החקים המורים על הבדל אומה מאומה תמיד היו, והם למין כמדות לאדם שהן משונות זו מזו. וגם שנוי הלשונות והצירופים המתהפכים בדבורים הוריתנו התורה שהתחייבו ביחד עם שנוי האומות. ושני הדברים האלה הם הראשונים שמהם התחייבו הדתות. ואמנם הכתיבות הם התחדשו לשמירת הדתות, ושנוי הכתיבות יורה על שנוי הלשונות והדתות והאומות. ודע כי חכמי הטבע המאמינים קדמות העולם יאמרו שזה כולו מסודר מן הגלגלים ומתנועותיהן [ונטיותיהן] עם סדרי מערכות הכוכבים, לפי מה שגזרה חכמת השם מעת היותם. ויתחייב מדעתם שכל מה שבעולם השפל מוכרח המציאות. וכבר התחייב בכחו שימצא ממנו בפעל כל מה שימצא. וזו היא דעת אחת שנמשכו אחריה רבים. ויש דעת שנית מהם בעצמם שמורים להם בזה בכל ענייני הטבעים לבד. ואמנם כל מה שכולו תלוי ברצון או במקרים אינו מחוייב שימצא. ויש דעת שלישית מהם שאומרים שזה הענין קצתו לפי הטבעים גם כן הכרחי מחוייב שימצא, וקצתו אפשר שימצא ממה שנמצאהו נמצא בסוף. אבל אחר המצא כל דבר נמצא הכל מודים שהיה מחוייב שימצא. והעד שהכל הוא נמצא, כמי שאומר עיר פלוני לבדה ביום פלוני ונהרג כל מה שנמצא בה. שאחר שהיה הכל יודו שלא היה אפשר שלא יהיה, כי המציאות מבדיל בין מחלוקת המחשבות. וההויה מודעת אמתת המציאות וההפסד מעיד על העדר הדבר הנמצא. ואין המחשבה ראויה לדין כי אם באפשרות אבל המחוייבות והנמנעות הן הן מעידות על עצמם וזוחות כל מחשבה ממקומה. ואמרו אלה גם כן במקרים מה שאמרוהו בעצמם, ר"ל שקצתם מחוייבי המציאות וקצתם אפשר המציאות. סוף דבר שאלה הדעות כולן והדומין, כולן נזכרו בספרים רבים ובאריכות דברים להוסיף ביאור על מהותן. ואנחנו אין כונתינו בכך אבל כונתינו בזה הספר להודיע בו דברים מקובלים מפי הנביאים שנשכחו מזמנים רבים מפני שלא נכתבו בספרים.

ונאמר כי מה שמספיק להאמינו בזאת האמונה, ששנוי הבריות הוא סבת שנוי האומות, ושנוי האומות הוא סבת שנוי הדתות. ושנוי הדתות המורה על שנוי המנהגים והחקים הוא סבת שנוי הלשונות, ושנוי הלשונות הוא סבת שנוי הכתיבות. וכל אלה השנויים הם סבות לשנוי המחשבות, ואלה עם המחשבות הם סבות לשנוי הדעות והאמונות. ואלה עם אלה כולם הם סבות לשנוי המעשים. ואלה השנויים כולם צריך לדקדק על כל אחד ואחד מהם לדעת מה עניינו, כמו שדקדקנו בשנוי הבריות. ונאמר עתה כי מין האדם כולו הוא באמתו ועצמותו חמר בעל צורה אחת כללית מינית טבעית. והחמר המשותף לכל אישיו חמר אחד קיים בכללו והוא שכבת זרע אנושית וצורתו צורה טבעית כללית שומרת מינה, והיא גם כן צורה אנושית. ואמנם החמר הפרטי שהוא חמר אחד לכל איש ואיש מאישי המין, והצורה הפרטית שהיא צורה אחת לכל איש ואיש מאישי המין גם כן, כדמות ראובן ושמעון שכל אחד מהם איש מהמין. ידוע שאין שני שרביטים אלא שרביט אחד, כי אם במהותם לבד שאדם הוא ראובן ואדם הוא שמעון. ועוד הפוך ואמור שראובן הוא אדם ושמעון הוא אדם, וכמו שאין גוף ראובן הוא גוף שמעון, כן נפש ראובן אינה נפש [שמעון]. וכל אחד מהם מיוחד לעצמו בגופו ובנפשו. ואם שניהם בעלי שכל נאמר גם כן שאין שכלו של ראובן הוא שכלו של שמעון. אבל כל אחד ואחד הוא לעצמו עולם בעל שכל מיוחד, אלא שנקשר בזולתו על דרכים מיוחדים שבם מחוייבים כדי להעמיד מציאותו, הזמן שאפשר לו לעמוד. ומהם מועילים ועוזרים לו ומהם עניינים מחוייבים להתקשר עמו. מפני שיקבל ההפסד כאשר קבל ההויה, כי ההויה סבת ההפסד וההפסד סבת ההויה. ואם כן זה האיש הפרטי המיוחד בעל המרכבות הרבות ובעל הכחות והרוחות המקובצות בו צריך אל מנהיג אחד גדול מהכל שינהיג בו את הכל. והגדולה היא גדולת ממשלה ומעלה. ואם אין זה נמצא איך יסודר עניינו כולו מראש ועד סוף. על כן עשה השם יתברך (על) כל מה שעשה בחכמה ושתף עם זה האיש שכל שיניעהו עד שיביאהו אם יזכה אל התכלית המכוונת והיא השגת

ידיעת השם. ומפני שלא היה שם דרך טבעי להיות זה לכל אישי המין, נחלקו האנשים הנמצאים במין בזמן אחד לחלקים רבים. ושב כל חלק וחלק מהם אומה, וזה הוא חלוק האומות בטבע. ונמשך אחר זה להיות כל אומה ואומה שהיא חלק ראשון מהמין ר"ל מצד החלוקה הנזכרת מנהיג אחד. כמו שקרה לגוף האיש האחד שהוצרכו איבריו המקובצים יחד בטבע אל מנהיג אחד. וכמו שהמנהיג ההוא עם היותו אחד הוצרך להיות תחתיו מנהיגים למטה ממנו עוזרים לו להשלים כונתו, כן מנהיג האומה יהיה מלך או חכם או נביא הוא צריך אל מנהיגים רבים תחתיו. [כגון] עצת יתרו למשה בתורה שנתקבלה עצתו, שאמר לו "ושמת עליהם שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרת" (שמות יח' כא). כי עם זה אפשר שיצליחו אנשים רבים מהאומה ההצלחה שבעבורה נמצא הטבע האנושי והיא השגת השכל הפועל המוסר הקבלה האלוהית לחוקריה, שהיא סבת החיים הנצחיים למקבליה במעלה המכוונת מאתו כונה ראשונה במציאות האדם.

וייתחייב מזה ליחד לכל אומה ואומה חוקים נחשבים מהמנהיג, שמביאים אל ההצלחה. ודתות ותורות ומצוות ודינים ידועים מבדילים בין אומה זו לאומה זו. ויתחייב משנוי החוקים החדשים שהמנהיג יסכים ויחדש לשון, מפני שיראה שאינו נמשך אחר המנהיג הקודם לו עם היותו נמשך אחריו בעל כרחו מצד צרוף האותיות המוטבעות במבטא. שזה לא יקבל שנוי בעצמו כי אם במקריו, והוא בחבור אותיות אחרות חדשות שלא חברם מנהיג אחר ממי שקדם לזה המנהיג. והמשל בזה שהאחד לקח שלש אותיות והם אל"ף דל"ת מ"ם, וקרא שם זה האיש האחד המחובר מאלה האיברים הרבים עם כל כחותיהם החיצונות והפנימיות בשם שיורו על זה האיש והנה הוא שם אד"ם. והנעלם מן אל"ף דל"ת מ"ם אצלנו סודו מתפל"ל פנים ואחור, מפני שהוא מד"ם ממלל אל"ף דל"ת מ"ם פנים ואחור ונמצא מאד"ם מתמל"ל. וקם השני ולקח טבע האותיות וחדש שם לזה האיש הנמצא

בעצמו וקראו את"ר פו"ש והוא בלשון יון, ור"ל אדם. ובא אחר וקראו אומו והוא בלשון לעז, ובא אחר וקראו אַנְסֶחָן והוא בלשון ערבי, ובא אחר וקראו אַנְש והוא בלשון ארמי. וכולם מורים על דבר אחד והוא אדם. וכן במספר בלשון הקדש נקרא האחד, אחד. ובלשון ארמית נקרא האחד חד, ובלשון ערבי נקרא האחד ואחד. עד כאן נמשכו לפי מה שידענו מהם. ובלשון יון אינא, ובלשון לעז אונו, ואלה מתדמים. ובלשון אשכנז אין, מתדמה גם כן, ובלשון תוגרמה ביר, ובלשון פרס יתץ', ובלשון תתר ניקון, ובלשון בשקואנם (.). וכולם מורים על מספר אחד שהוא ראשית לכל מספר. ודע שכל הלשונות באמת הנדברות על דרך חבורי אותיות מוסכמים כאלה הנזכרים, הן הסכמיות. אבל כמו שמציאותם במבטא הוא לכל שזה שהם בדבור מוטבעות, כן צרוף האותיות. ר"ל בזה המקום צירוף העניינים הנמצאים הטבעיים הוא נכון, מוטבע לא מוסכם. ועל כן לא ישתנו העניינים בשנוי שמות נמשכים. כי הם שמות רבים לנמצא אחד בין יהיה בלשון אחד בין בלשונות רבים.

ומזה הצד נאמר אנחנו וכל הנמשכים אחר קבלתינו המושכלת בנבואה שצירוף האותיות יורנו אמתת המציאות כמו שהיא, יותר בקלות משום דרך בעולם, עם היות ידיעת אמתת המציאות נכרת ברוב מחשבה, אבל המביא אליה הוא הצירוף. והצירוף קרוב להשגה בכח קרוב בקירוב הנער הלומד המקרא להכנס במשנה ובגמרא שיגיע אל זה מהרה בלא ספק, עם ההשתדלות הטוב מכל מחשבה. ויתחייב מרצון המנהיג ומגאות חכמתו שיורה מה שיורהו במכתב כמו שהורהו במבטא. וישנה הכתיבה שבה למד כל מה שידע כמו ששנה הלשון שממנה התחכם. ולפעמים יזדמן שיורה בראשונים ויודה על פירושם בשנויים זרים ורחוקים. ואפשר לפעמים שיכחיש הכל ויבקש למחות הדעות הראשונות מן המציאות לגמרי. ואז בזאת הסבה יצטרך להרחיק אומתו מכל אומה בתכלית. ויזהירה ויפחידה על עונשים שאין כפרה למי שמתקרב לזולת אומתו. וגם ייעד לה טובות בהמשכה בשמירת מה שהורה לה מנהיגה, ויבטיחנה שיהיה לה לבדה ולמתדמים לה ומתקרבים אליה על פיה חלק לעולם

הבא, וכל אומה זולתה יורשת גיהנם. כל זה חזקו מנהיג האומה להעמידה תמיד עם דתה ועם לשונה ועם מכתבה המיוחדים לה החשוקים אל לבה מנעורי נעוריה עם זקנתם כדי שישאירום וינחילום וירישום גם הם לבניהם אחריהם עד עולם.

וכבר ביארתי לך בקיצור בכלל כל מה שצריך לבאר בענין השנויים הנזכרים. שהם שנוי הבריות כשנוי הנמצא באישי המינים ובמינים [השונים], ומהם תדלג לשנויים הנמצאים בין העצמים ובין המקרים ולשאר השנויים הנמשכים אחריהם. ושנוי האישים של מין האדם הוא לפי שנוי מזגיהם כמו שיבדלו ראובן שמעון לוי ויהודה ודומיהם זה מזה. ושנוי המינים כשנוי האדם ושור ואריה ונשר ודומיהם זה מזה. ושנוי הסוגים כשנוי חי וצומח ודומם ודומיהן זה מזה וכאלה שנויים לכל הבריות. ושנוי האומות כשנוי יהודים ונוצרים וישמעאלים אלה מאלה. ושנוי הדתות כשנוי דת מש"ה ודת יש"ו ודת מחמ"ד, שבשלשתן ש"ם הש"ם מיוח"ד בהכרח. שאין לך דת מורה כי אם אמתת הייחוד. אבל בני אדם מרוע לבכם לא ירצו לעורר זה לזה עד שידעו מה אומרת כל דת ודת על הייחוד. והנה הנוצרים עם היותם משלשים בעל כרחם חוזרים עמנו ומודים לתורתנו ואומרים שהוא אחד. והישמעאלים גם כן מייחדים את השם בעל כרחם ואומרים שהוא אחד. וגם אנחנו אנשי תורת משה רבינו ע"ה אנחנו מודים ואומרים תמיד שהוא אחד. ואם כן בייחוד אין קושיא בינינו. ואמנם הפתאים מהם הביאום דמיונות להוסיף ולגרוע ולשנות רוב העניינים האחרים שבתורה. ושנוי הלשונות כשנוי לשון הקדש ולשון כשדים ולשון יון ולשון לעז ולשון ערבי והדומין להן זו מזו. וכן שנוי הכתיבות כגון שנוי כתיבה עברית וכתיבה אשורית וכתיבה ארמית וכתיבה יוונית וכתיבה ערבית וכתיבה לועזית וכיוצא בהן משאר הכתיבות, יש בין כל כתיבה וכתיבה שנויים גדולים. ואע"פ שיתדמו קצת אותיות זו בצורתן לקצת אותיות זו בצורתן וגם בשמן וברוב סדרן ובקצת דרכי מספרן.

והנה אלה השנויים הנזכרים הן סבות שנוי המחשבות והדעות והמעשים. כי שנוי המחשבות נמשך אחר ההרגל יותר ממה שנמשך אחר הטבע. והנער שהתגדל על מחשבה אחת מאלו העניינים הנזכרים, ר"ל למד והורגל בחזקה בכתיבת אומתו עד שידע לכתוב כתיבה נאה מאד, וגדל על הדבר ההוא. והיה כל דבורו בלשון אומתו, וקבל כל דתה וחוקיה ומנהגיה והרגליה. מה יהיה אצל דעתך ענין זה הנער במחשבתו יחשוב שכל דרך זולת דרכו ודרך אמתתו היא לבטלה. או יחשוב ששאר דרכי בני אדם שאינם מאומתו הם האמת ודרכי אומתו שגדל בהן הן שקר. אמור מעתה שהוא הכרח שלא יראה שום דרך אמת אצלו זולת דרכו ודרך אומתו, עד שיחשוב כל מה שקבל במעלת האמת וזולת מה שקבל הוא אצלו תכלית השקר. כי נשקעה מחשבתו בים הגדול ולא ידע לשונו להנצל מן הטביעה שנטבע בו, עם ההרגל אחר הטבעו בטבע זו, ומחשבתו זאת הביאתו לאמת דעת מי שקבל ממנו, בין תהיה זאת הדעת אמתית או שקרית כי אין לו משקל, ומזה יתחייבו שנויי הדעות והאמונות. וידוע שהמעשים המשונים יתחייבו בעלי העבודות האלוהיות מאלה העניינים הנזכרים.

אוצר חלק י' זה החלק העשירי

של אוצר יכלול עם מה שקדם לו עתה ענין מבחר הבריה הקדושה והטהורה מכל הבריות, ומבחר האומה הקדושה מכל שאר האומות, ומבחר תורתה ולשונה ומכתבה ומבחר מחשבתה ודעתה ומעשיה המכוונים מהשם, כונה ראשונה ואמצעיתיה ואחרונה יחד. ושזאת האומה וכל ענייניה והדומים לה והנמשכים אחריה בכל ענין, היא והם סגלה מיוחדת לשם ית' מכל אשר ברא בעולם, זו האומה שהוא בעולם היסודות הארבעה ר"ל העולם השפל. ידעתי בני ידעתי שרבים מן החושבים שהם חכמים ואינם, והם שנאמר עליהם בנבואה "הוי חכמים בעיניהם ונגד פניהם נבנים" (ישעיה ה' כא). ורבים מן הדומים להם בין מאנשי אומתינו בין מאנשי שאר האומות, ממי שיפול זה החבור לידו שהם חשד יחשדוני ויאשימוני על מה שאומר בשבח אומתי וענייניה. ויאמרו למי היה זה משבח כי אם לאומתו והלא הוא בעצמו אמר לנו שלא יטה אדם אלא אחר מה שהורגל. וכל מה שקבל הוא אשר עלה בידו, ולפי מחשבתו אין שם דרך זולת דרכו שהיא דרך אומתו, ואפשר שתועה בכל מחשבתו. ואם כן מאין נדע אנחנו שמה שאומר זה הוא האמת. היש שם שום דרך בחינה שנבחן האמת ביד מי הוא. וידעתי גם אני כי ירא אלהים יצא את כולם. וזאת תשובתם לפי דעת כל חכם וכל נביא שיש דרך בחינה לבחון בה האמת מן השקר. והנה הפילוסופים הקדמונים שהיו אוהבי החכמה חברו ספרים מורים דרכי הבחינה. עד שקם אריסטולוס שהיה ראש הפילוסופים כולם וחתר ומצא דרך קרובה מאד לכל חכם לדעתה. בהשתדלו בלימודה כפי מה שצריך לכל למוז. והוא שחבר ספרי ההגיון וסופם ספר המופת, והורה לתלמידיו הדרך אשר ילכו בו בענין

הדבור החיצוני המוסכם. עד שלא יוכל שום חכם [להכחישה] כלומר מטעה או מבקש לנצח להטעות בדבריו לב המקבלים ממנו והשומעים מפיו דברי [שקר]. ואמנם אחר זה הורה שצריך לדקדק אחר המציאות. ואם המציאות מורה על פי שנים עדים שהם הרגש והשכל שמה שהורה עליו הדבור הוא אמת, יאמנו דבריהם לפי ההקדמות האמתיות ותולדותיהן, ואם לא יבחנו ותמצא גם [טעותם. וזו] היא הדרך הפילוסופית שבה חוקרים החכמים האמת ובוחנים דרכה. ואמנם יש דרך שנית לדעת בה האמת ולהכחיש הפכה, עד שלא מסתפק בדבר לפי מה שאפשר לאדם להשיג ממנה. והיא דרך מעולה מאד מן הראשונה אבל היא עמוקה מאד ואין כל אדם יכול להגיע אליה ואפילו עם ההשתדלות החזק. כי יש מן הלומדים רבים שהם קשים להבין דבר קל מושכל וכל שכן שלעולם לא יבינו העמוק. ומי שרוצה להשיג האמת, ואין כולנו ראויים לכך, דומה לחיגר שמבקש ללכת ארבעים מיילים ביום, כמו שילך הבריאה. ואחר שהוא מכיר בעצמו שהוא חיגר טוב הוא לו שישוב למקומו ולא יתחיל להתנועע לזאת הדרך הרחוקה ממנו, ממה שילך וימות ברביע הדרך על דרך משל. ואם הוא דבר שאפשר לו לבחנו בדרך ההגיון שהיא דרך יותר קלה וקרובה מזו ילך בה וימצא ואם לאו ישתוק מזו ומזו. כי דרכי בחינת האמתיות הם דרכים מעולים וחובה על כל מי שיש לו יכולת להשיגן וללכת בהם שיחקרם וידעם ויכירם, כדי לאמת קבלותיו האמתיות וכדי להסיר מהן הדמיונות שנמסרו בקבלה להמון בעבור הכרה. והוא מפני עומק השגת האמת וחולשת המקבלים. והדרך השנית היא דרך השגת הדבור מהשכל הפועל, המסיר כל הספקות מלבנות המשכילים המשיגים. ולא תושג הדרך הזאת בלתי ידיעת צרוף האותיות בחזקה עם כל מה שנמשך אחריה כמו שיבא בסוד השם.

ואחר שהזכר כן מי [ש]יבקש לבחון מה שאומר אותו אם הוא אמת או שקר, יבחנו [ב]אחת משתי הדרכים הנזכרות. כל ענין כפי מה שהוא ר"ל מה שיבחן על פי

ההגיון יבחנהו בהגיון. ומה שצריך שיבחן על פי השכל הפועל יבקשהו מפיו. ואז יוכל להבדיל בין האמת ובין השקר כי אין שם דרך שלישית בשום פנים לבחינת האמת. ואם לא יוכל לבא עד תבונת אחת משתי ההשגות של בחינה, יעמוד למקומו וישים ידו לפיהו ויקבל מה שישמע אם ירצה ואם לאו לא יכחישו. אחר שאין לו דרך להכחישו כמו שאין לו דרך לאמתו. וידוע שאין מופת מכחיש מופת וגם אין כח בקבלה אחת להכחיש קבלה אחרת וגם לא לאמת. אבל המופת השני יראה לשומע שהוא מאמת הראשון או עוזר לו. ואמנם אין הדבר כן כי כל מה שנודע במופת אחד הוא שוה למה שיוודע באלף מופתים. כי לא יוסיף אמתות בעבור רוב המופתים אלא שמועיל זה ללומדים. כי יש מופת שתובן אמיתתו בקלות ויש שיובן בקושי, ועל כן יביאו החוקרים לעתים מופתים רבים על ענין אחד נעלם והוא טוב. ואמנם כל מה שאומר אותו אני במה שזכרתי בזה החלק קצתו בחון ומנוסה אצלי על פי הדבור ההגיוני וקצתו על פי הדבור השכלי. ושמעט כבר ביארתי לך בחלק ט', שנווי הבריות ושנווי האומות ושנווי הדתות ושנווי הלשונות ושנווי הכתיבות. והודעתך סבותיהן ושאלה סבות לאלה. והודעתך שאלה כולם סבות לשנוי המחשבות והאמונות שהן הדעות ולשנוי המעשים, ר"ל העבודות, וימשכו אחריהם שנויים אחרים אין צריך לנו אליהם להזכירם, כגון שנוי המלבושים והדומים להם שאינם עניינים מחוייבים מן הדתות ולא מן הנימוסים ההכרחיים הכוללים הכל. אבל הם מן העניינים שהתפרסמו לאומה זו ללכת בהם ולא הורגלה בהם זו האחרת.

ואומר אחר זה שהבריה הקדושה והטהורה מכל הבריות הוא הדבר הנקרא שפע ראשון נשפע מהראש הראשון בעולם הראשון. שנייה לה הוא הדבר הנקרא ראשון בעולם השני. והוא שאמרו שבעה רקיעים ברא הקב"ה ומכולם לא בחר כסא כבוד למלכותו אלא ערבות. והוא הגלגל המקיף בכל כמו שדעת השפע הראשון מקיף כל הדעות. שלישית לה הוא הדבר הנקרא ראשון בעולם השלישי והוא האדם הראשון, ר"ל שהוא

ראשון במעלה מכל עולמו. וזו הבחירה האנושית שבחר השם בה יותר מכל מה שבעולמו היא כללית לכל המין האנושי. וידוע שהבחירות בכל עולם ועולם מהשלשה עולמות הם משונות והם רבות. ויכול אדם לומר על כל דבר ודבר מהם שבו בחר להיותו באשר הוא, איך בחירה זו היא מעולה מזו. ואפילו בעניינים הטבעיים הפרטיים וכל שכן בכלליים כבר נוכל לומר שהטבע בחר שיהיה זה הגוף יותר נכבד מזה הגוף האחר ויותר נאה ויותר חזק ואפילו בשני אישי מין אחד. וכן נאמר בשני מינים שזה מובחר מזה בטבע ונקרא זה בשם בחירה בשם משותף. ואם כן כבר נאמר שמין האדם נחלק לאומות לא בטבע כי אם בבחירה ורצון אנושיים. והשם בחר במי שיתקרב אליו יותר וירחיק מרחיקו מפני שמקריב מקריביו המקריבים כל מתקרב אליו וכל שכן קרוביו ושכניו שהם המדמים אליו יותר מזולתם בפעולותיהם. ואם כן כל המשפיעים שכל או כח קרוב לו וראוי לקבלו הם שפעולותם היא פעולתו או קרובה לה. ועל כן יהיו אלה מבחר זולתם ולפיכך יש לך לדעת ולהבין אחר זה שאי זו אומה שהורו עליה שלשה עדים אלו שהן תורתה ולשונה ומכתבה, המחייבים מבחר המחשבה והדעת שהיא האמונה והמעשה הנולד מכולן, היא האומה המובחרת מכל האומות שהן חלקי המין האנושי שהוא מבחר הבריה הנמצאת בעליונות מעלה קדושה וטהורה מכל הבריות שבעולם. וראוי לחקור בחכמה בתבונה ובדעת על זו האומה אי זו היא, כי ידוע ששום חכם מכל חכמי האומות לא יכחיש מה שאמרתי ולא יקשה עליו כלל. אבל הקושיא כולה נשארה בענין בחינת האומה לבד ולדעת איזו היא מכולן.

וידוע שכל אומה ואומה דינה שתאמר אני היא ואפסי עוד. שאם לאו היה מן הדין עליה לשוב ולהדבק בזולתה מאשר חשבה שהיא מעולה ממנה עד היותה עמה דבר אחד ואומה אחת. וזה מפני שכל אומה תחלק למשפחות כמו שנחלק המין לאומות, כלומר לראשים מיוחדים כל השבט וכל משפחה תחלק לבתים והבתים לאישים, והאישים אע"פ שהם היוין ונפסדים הם

שבהם מתקיימים הבתים, והבתים הם חלקי המשפחה ר"ל אנשי הבתים, מפני שקבוץ האישים הוא בבתים והבית הוא החלק הראשון מן המדינה. כי המדינה כוללת קבוצי קבוצים רבים והמלכות כוללת מדינות רבות. וידוע שהאנשים הקרובים למלכות יותר חשובים ונכבדים אצל המלך מימי שהם רחוקים. וכן יקרה בגדולי קבוצי המדינות שהמתקרבים אליהם יותר נאהבים ויותר חשובים אצלם מן המתרחקים מהם. ודע כי רוב הפרסומים מתדמים לטבעים, וכן דרך התורות בעצמה. וזה כי התורה תגלה דברים ותכסה דברים. וכן הטבע פועל דברים נגלים ודברים נסתרים. והטבע הוא פועל השם ית' והוא המציאות הגופני. והתורה פועל השם ית' והוא המציאות הרוחני. ואין במציאות הגופני והרוחני אלא מערכות וסדרים נערכים ונסדרים כראוי לכל נערך ולכל נסדר לפי המעריכים והמסדרים. כי המעריך הוא השם, ומשם השם היה הנערך. אבל המסדיר הוא שד"י וגם הוא נסד"ר, אבל ימצא זה בחכמה רב"ה. והמערי"ך והמסדיר והנער"ך והנסד"ר שוים בענין זה והנם תרע"ו, ר"ל כ"ו פעמים כ"ו, ועל כן ש"ם שד"י אהו"י. ועתה הבן הענין על [בוריון], והבדל בין הכללים והפרטים וראה איזה הוא החלק הראוי להקרא מבחר החלקים, בין ממה שהוא חלק כללי בין ממה שהוא חלק פרטי מן הכללי. ואם תרצה לבחון האומה וענייניה בידוע שלא תוכל לבחון אמתתה ומהותה בענין קרבתה אל השם או התרחקה ממנו יתע' אלא בהיותך בוחן קצת [פרטיה].

והנה תצטרך לבחון המקצת ההוא בשלשת מיני בחינה שהם שכלם ונפשם וגופם. ר"ל בבחינת שכלם שצריך לבחון אם שכלם גובר על העניינים הנפשיים. ונפשם אם גוברת על העניינים הגופניים. וגופם אם מושל על מה שהוא חוץ לו או אם הדבר להפך. וזה המקצת ראוי לבחון אותו בשלשת בחינות, רוצה לומר בשלשת כללים (קנונים) והם הטובים שבבעלי השכל מאנשי האומה ר"ל מקצת חכמיה היודעים נסתריה של האומה. והטובים שבבעלי הנפש, כלומר הצדיקים [וגם] חכמים כגון יראי

החטא. והטובים שבבעלי הגוף רוצה לומר השולטים על ממונם ואוהבים גופם יותר ממנו. כי אלו השלשה מינים הנ"ל מן האנשים הטובים שבכל אומה הם ראויים להיות מכלל מין האדם. אבל אם הם אדם מצד אחד אינם אדם מכל צד. וידוע שאין האדם אלא מפני שנברא בצלם אלהים ובדמות אלהים. ואלה הם עדי הבחינה אשר צריך שתבחנם מכל אומה ואומה על חברתה. וזה כי אומה מהם שענייניה יורו על שלמות שלשת מיני הבחינה אשר זכרנו היא האומה המעולה על זולתה כפי מעלת שלמותה על זולתה. ובכל זה אין צריך שתשא פנים לשום אומה ואמנם לאומתך פחות מכולך. שבחינת האמת בנמצאים אינה לפי הרצון האנושי ולפי בחרותו, אבל היא לדעת מה הם הדברים שהשם בחר בהם מזולתם ובהם תבחר גם אתה ותמשך אחריהם בכל יכולתך. וגם אין אצל שום חכם קושיא בכל זה שאמרתי שראוי לעשותו כך לפי הבחינות, אבל הקושיא עוד היא בין הבוחנים שזה הבוחן יאמר אני בחנתי בשלשת הבחינות האומה הפלונית והפלונית ומצאתים חסרות לפי הבחינות הנזכרות, שאז צריך לשומע דברי חברו המקשה עליו בזה שיביא ראיות במה שאצל האומה שהוא משבחה בשהיא יותר שלמה מזולתה בשלשת הבחינות. ואם אין לו יכולת על זה ישתוק לו שאין ראוי שיתוכח אבל יוסיף ללמוד עד שידע האמת ויחשוד שכלו תמיד על זה.

ואמנם אנחנו היום הנקראים עם אלהי ישראל בתורתנו, הנה אנחנו יש בידינו ראיות חזקות מכל צד שאנחנו נחלקים לשלשת מעלות אנושיות. והן מעלת כהנה ומעלת לוייה ומעלת יהדות. וכל אחת מהן מעולה מחברתה, כמו שתמצא כך בקדושת התורה, כהן עולה תחילה ואחריו לוי ואחריו ישראלים. וכמו שהאומה הישראלית סגולה לשם מכל האומות כך הלוי סגולה לשם מכל שאר היהודים. וכן הכהן סגולה לשם מכל הלויים. ויש ליהודים יהודים ראשים, וללויים לויים ראשים, ולכהנים כהנים ראשים. וראש ראשי הישראלים הוא המלך. וראש ראשי הלויים הוא החכם. וראש ראשי הכהנים הוא הנביא. ואלה המעלות

דומות לשלשת העולמות כמו שנגלה מקצת סוד זה בחלק הבא אחר זה שהוא החלק הא' של י' חלקי ערך והוא שנדבר בו בענין דרכי המולדות. ואין ספק ששום אומה מכל האומות אינה מכחשת מעלת אומתינו ומעלת תורתינו ומעלת לשונינו ומעלת מכתבינו. אבל כולן מודות באלו ארבע המעלות וגם מודים במה שיתחייב מהם, ר"ל במחשבה ובדעת ובפעל. אלא שהן אומרות שזה כן כבר היה אבל הכל עבר ואין היום כן, כי יש כבר אומות אחרות שהתקרבו אל השם יותר מאומתינו, ועל כן הקריבם אליו יותר. והודאתם אצלינו במה שהודו על מעלתינו לא מעלה ולא מורדת. מפני שאנחנו אחר שהאמת אתנו מה נוסף כשיודו לנו כל באי עולם שהאמת אתנו. ומה נגרע בשלא יודו לנו אחד מהם. אבל התועלת שבה למכירים בשובם מן השקר אל האמת. והנזק למי שעומד ומחזיק בה ואינו משגיח בעצמו למצוא האמת. ודע שאלו המודים, התורה הביאתם להודות על מה שמודים בו לנו מכל מעלתינו. ואמנם אצלינו אנחנו לא התורה לבדה הביאתנו לדעת זה, אבל השכל הפועל הודיענו זה בשני מיני שכל, והוא על דרך הדבור הבא מאתו נסתר והדבור הבא מאתו נגלה. ואמנם מצד היות אברהם ובניו אחריו שומעים בקול יי ושומרים משמרתו ומצותיו וחקותיו ותורותיו. ידענו אנחנו מעלת זה הראש הראשון שהוא סבה ראשונה להבדלתינו משאר האומות. עד שאמרנו אנחנו ואפילו היום שכל מי שהוא ממנו ואינו הולך בדרכיו אינו מזרעו. אבל שום פסלות יש בו ומי שחושב זולת זה הוא טועה. וזה אחר שהתבאר לנו אנחנו על דרך הקבלה שזה הראש היה אביו עובד ע"ז וכל משפחתו וכל אומתו, והוא נפרד מכולם ונבדל מהם ונמסר לעבודת השם באמת, ובחר בעבודתו ומאס כל עבודה זולת עבודתו. אם כן הדין נותן שהשם גם כן בחר בו, כי כל דרכיו משפט. ואחר שנשתלשה עבודת השם בשלשת האבות דין הוא שתתקיים ביד בניהם אחריהם. והתורה אמרה "עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרתו מצותי וחקותי ותורת" (בראשית כו' ה'). ואמרה גם כן "כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך יי לצי"ו ל"מ הב"י יי ע"א את א' דבר עליו (לעשות צדקה ומשפט למען הביא יי

על אברהם את אשר דבר עליו)". ואמנם בהולד משה נתגלתה התבה הגדולה שבין השם ובין עמו המיוחד על ידי משה, ונתן לנו תורה ומצוות מורות לנו הדרך לקרבתו ומרחיקות אותנו מזולתו. וזה כולו היה ראוי להיותו על פי הלשון המעולה אצל השם ועל פי הכתיבה המעולה אצלו. ועל כן גלה לנו סודות הלחות ואמר "והמכתב מכתב אלהים הוא חרות על הלחת" (שמות לב' טז').

ובאמת כי הראיות אין חקר להם בשאנחנו האומה המובחרת שבכל האומות אצל השם. ועדתינו היא למעלה מכל הלשונות, וגם כן עוד מכתבינו אין למעלה ממנו והכל מתת אלהים. אבל הראיות השכליות הן שאחר שזו האומה דינה היותה מעולה אצל השם מכל האומות, ויותר קרובה אליו ית' ויותר מעיינת בענייניו ובמדותיו ובפעולותיו, והיא רחוקה ממנו בתכלית הרוחק נותן סוד המשפט להיותה שפלה ופחותה מכל אומה ולמשל ולשינה בעיני כל רואיה. ואין טענה אם כן למתוכחים עמנו בהביאם ראיה מפחיתותינו ושפלותינו ועניותנו. שעם כל זה האומה לא נפסדה מעלתה אצל השם בשובה אליו, אבל מבלעדי שובה לא אהיה אני מן הטוענים והמתעים לאמר עליה שהיא מעולה אצל השם בפעל שבא מצדה. אבל אומר זה שהוא כן מצד הכח שבה, שהוא הכח הקרוב לה מצד כליה שהם תורתה ולשונה ומכתבה, אשר מעלתן האלוהית לא סרה ולא תסור. ואם תאמר והלא ישו ומחמד גם כן מה שחדשו לא פנו אלא ליחד את השם ולכך כיונו. הייתי אומר לך שאתה אומר אמת אילו הייתי מכיר ממה שחדשו תועלת גופנית ונפשית ושכלית ממה שממנו נפרדו. כי שניהם מכלל אומתינו היו וחדשו עניינים מרחיקים הקרובים מהשם בשלשת המינים. והדברים ידועים שהם לא היו אבות שינהיגו בניהם בדרכי השם, אבל מצאו אומות מלאות אישים שוטים והתירו להם הקשרים שהם שם ובם שמחו כאילו יצאו מבית הסוהר. שכבר מצא כל אריה וכל זאב וכל דוב עצמו בלתי הדעת, ובעטו עם שמנם עד שהם היום הטובים שבבעלי שכלם לפי הרוב שבו רמאים גדולים רדפי ממון ושנאי הנפשות עם השכלים. ועם כל זה כל מי

שימצא מהם שלם כבר מכיר האמת. ועם הכירו האמת הרי הוא מכלל הנמשכים אחר אומתינו. והם הנקראים חסידי אומות העולם שיש להם חלק לעולם הבא.

ודע כי אני לא אשא פנים לאומתי ואומר האמת. והיא כל מי שמתפאר היום שהוא יהודי מזרע יהודה, כלומר מהמודים באמת ואומרים די לנו בידיעת השם מכל טובות העולם הזה שעל זה נקראו יהודים. כלומר יהו דים ר"ל דים שיקראו בשם זה. כענין אמרו "רק שמך יקרא עלינו אסוף חרפתנו" (ישעיה ד' א'). והמתפאר על זה אינו הולך בדרכו של אברהם אבינו ובדרכו של משה רבינו. שאלו השנים הם שהורנו להשלים מציאותנו בברית המילה המביאה אותנו בעולם הזה, ובברית הלשון המביאה אותנו לעולם הבא. בלתי שאשא פנים לדבר אני אומר מפורש שהמתפאר הוא אינו מזרע אברהם בשלמות. אבל נתערב במציאותו ערוב זר או מקרובי אבותיו או מרחוקיהם ואינו נמלט מפסולת. וכן גם כן אומר עוד שאינו מתלמידי משה בשלמות. על כן הרוצה להורות לעצמו שהוא משניהם ילך בדרכיהם ואפילו אם אינו מהם הנה יהיה הוא הם. ואם כן כבר סר המחלוקת בידיעת היות אומתינו מבחר כל אומה עם היות המין האנושי מבחר כל הבריות שבעולמו. ובידיעת היות דתנו ולשונה ומכתבה מבחר כל דת וכל לשון וכל מכתב. ונעדרה הקושיא כולה ונדע לכל משכיל באמת מבחר המחשבות והאמונות והעבודות הנרצים והמובחרים אצל השם מזולתם ולא ימצא חולק על זה. הנה כבר נשלם זה החלק העשירי. ונשלמו גם כן העשרה חלקים אשר כלל אותם חלק אוצר שהוא החלק הראשון מן השלשה חלקים הכוללים כל הספר. ולא להי ישראל נשבת תמיד אשר עזרנו להשלים זה החלק והוא יזכני עוד להשלים השנים האחרים בלי שגיאה למען רחמיו הרבים ולמען שמו הגדול.

עדן חלק א' דרכי המולדות

הנה דרכי התקופות והמולדות הן קרובות מאד בחכמה הנקראת אצלינו סוד העבור, אשר לא נתגלה אמיתתה לשום אומה מכל האומות זולת אומתינו הקדושה. והיא חכמה מעידה בקלות על ידיעת השם. ודע כי לא יתכן לדעת זו בלתי זו כי זו קשורה בזו כמו שהחמה קשורה בלבנה וכמו שהלבנה קשורה בחמה. ואמנם אין לחמה מולדות ולא חדשים, ואין ללבנה גם כן תקופות ולא שנים. אבל יש לזה ימים ולזה לילות בממשלות, ויש לזה ולזה שבועות וגם יש לשניהם עיבורים. אלא שזה לחשבון הגוים וזה לחשבון היהודים. ועבור זה בחדשיו שמוסיפין בו חדש בשנה ועושין י"ג חדש שנה אחת, ועבור זה ו' שעות בכל שנה. ומפני שאין מונין לשנה שעות כי אם למהלך השמש על דרך החדש שהולך ל"י תק"ס (ל' יום י' שעות תק"ס חלקים, בשעה תתר"פ חלקים) בכל חדש שלו. או לירח שמונין למהלכו על דרך חדשו כ"ט י"ב תשצ"ג. לפיכך מחברים בכל ד' שנים יום אחד כמו שתשמע בדרכי התקופות. ואמנם המולדות הם ענין שאנו צריכין לדבר בהם בזה המקום שהוא מקומו הראוי לו. וצריך שתשים לבך להבין סודו, תחלת מה שצריך שתדע מענין המולדות הוא שם מולד. וידוע שמצאנו שורשו ילד והנה הנער שמו אחר שנולד ילד או ולד והתולדת הוא למתחדשים בזה. ואם כן חכמת התולדת היא חכמת הטבע, ועל כן העתיקו הלדה לעניינים רבים משותפים בשם ובנדלים בענין. כמו "וילד שקר" "מה ילד יום" "בטרם הרים ילדו", עד שקראו מחבר הספר מוליד שהוא הולידו כלומר חדשו. וכבר באו ב"מורה" בפרק ילד, דברים רבים על ענין הלדה. וידוע שהמלמד

נקרא מוליד מפני שמוליד ומחדש לתלמיד דברים בלבו ובמחשבתו אחר היותם בכח אצלו וממציאם בו בפועל. ונודע שהיולדת נקראת חיה והמילדת שמה חיה ונפש האדם שמה חיה, ושם האשה הראשונה חוה. וסוד חיה חדוה וסוד חוה חיא, והנה ד' נוספת בזו על זו, וזו הגיה וזו הגיה. וכל ח' וח' הם י"ו ונשארו יהו"ה והכל ב"ם, ובחברך שניהם ותהגה במ ותבין סוד הדבור הפנימי הנקרא הגא. גם הגי שומר החמרים שהם הנשים והוא סריס המלך מלשון סריס חמה. ולשון סריס הוא לשון ארמית כמו שכתוב בבראשית רבא על יגר שהדותא שהוא תרגום גלעד. והוא סוד המצבה של אבנים, ואמתתן היא הקבלה של האותיות ששמן אבנים נצבות עומדות קימות.

והנה נאמר שם בענין שאמר לבן בן בתואל הארמי ליעקב בהשיגו אותו בהר הגלעד אחר התוכחו אותו, "ועתה לכה נכרתה ברית אני ואתה והיה לעד ביני ובינך. ויקח יעקב אבן וירימה מצבה" (בראשית לא' מד'). ונאמר שם עוד "ויקרא לו לבן יגר שהדותא ויעקב קרא לו גלעד" (שם מ"ז). ואם כן הנה הגל שמו גלעד וסודו הגלגל עד והוא גלגל עדה גלגל גמול. ואמנם [ש"ם] מול"ד הוא ענ"ש, וכן מצב"ה אופ"ן יו"ם וליל"ה כדמות אל"ף ויו"ד שהם שני סדני הגלגל. אבל ו"ה ו"א שלמים הם ח"י והכל ד"ם קי"א. והרמז והמצפה שסודו והיהו"ה וההוי"ה יצף יה"ו בחלוף א"ת ב"ש. והנה מולד סודו יסו"ד והוא שצריך למו"ד לדעת למוד הדם, אשר בשמאל האדם שהוא שטן (. ושמו קיטור. והוא מגלה סוד הקטרת שהוא מכפר על העם. והנה יעקב בצאתו מבאר שבע, שהוא מבאר סוד השביעיות הלך חרנה ונצטוה ללכת פדנה ארם כמו שאמר לו אביו, "קום לך פדנה ארם" וסודו הפר"ד מאדו"ם כלומר מעשו והוא כח התקופה. שכן כתב שם "ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש" (שם כה' י'). ולפיכך הוצרך לקחת מאבני המקום עד שידע מה שלא ידעו לפנים. כי הם היו סבת בריאותו וחלומותיו ומן היציאה וממקומה ומן ההליכה ומקומה ומן הפגיעה במקום הנעלם שהוא הידוע לחכמים שהוא קוף בסוד התקופה, והוא ש"ם הש"ם

שהוא ש"ר הפני"ם המשמ"ש מקו"ם הנשימ"ה ומקי"ף המחשב"ה ומקי"ף השנ"ה. ומן הליכה ש"ם מפני נועם כי בא השמש, "כי באש יי נשפט". ומהלקיחה מאבני המקום ומהשימו אותם מרשותיו ומהשכיבה במקום ההוא יתגלה סוד העבור ועניין התקופות והמולדות וסוד החלום של הסולם כולו, כי מן הבאר יצא ובאר מצא. והנה גלה כשהקיץ משנתו עד עתה לא ידע מעלת המקום באמרו "אכן יש יי במקום הזה ואנכי לא ידעתי. ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים" (שם יז'). והנה מאמר "זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר" (שמות ג' טו'), מגלה זה אשר במקום הזה ו"טוב אשר תאחז בזה וגם מזה אל תנח ידיך" (קהלת ז' יח'). והנה מן האבן נפרד באמרו "והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים" (בראשית כח' כב'). באמרו "אין זה כי אם בית אלהים" והוא פתח ל'. ואכן מצא שהוא שע"ר השמי"ם שהם עשרה שמים. ואם כן העשירי יהיה קדש ליי שהוא שוער השמים, בסוד זה "כי ז"ה כל האדם" (קהלת יב' יג'). ועל כן נאמר הגל הזה עד, שכן ז' פעמים ז' עולים מד"ה והוא הד"ם, גם ה' פעמים ה' עולים (היו"ם) [היו"ד] והוא הדי"ו חברים ותמצא ע"ד. ואמנם כל מול"ד כל"ל יסו"ד הד"ם והדי"ו ובו יהו"ה מודד, ובמדה שאדם מודד בה מודדין לו. והנה י' פעמים ה' עולין דמ"ו, גם ו' פעמים ה' עלו ל' הרי מול"ד.

ועוד סוד העבור בעת הלדה נאמר על היולדת בן, "אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים" (ויקרא יב'

ב') הרי ז' "ושלושים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה" (שם) הרי ג"ל. ורמז וילד"ה זכ"ר וילד זה רך אינו קשה הוי רך כקנה ואל תהי קשה כארו, כך נקרא זה כקנה כארו רך וקשה תבנית גבור וחלש. "ואם נקבה תלד וטמאה שבעים" (שם) הרי ז'ז', "וששים יום וששת ימים תשב בדמי טהרה" (שם) הרי גלגל ז'ז' גז"ל גז"ל ת"ר וגוז"ל. ועל כן נאמר "ולקחה שתי תרים" (שם) שהם שתי פעמים ששי"ם כמו שעולה המספר של כולם ק"כ, או "שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאת וכפר עליה הכהן" (שם), אשר בידו הכנה לכל מולד

שהוא הכהן. וטהרה בסוד יה' פעמים יה' שסודו רכה טהורה. והנה ק"כ מכין סמ"ך יהו"ה נס"י, והוא רמזי האבנים, והמצבות הם רבות לאבות. ואפילו מצבת קבורת רחל ומקום המזבחות הוא ענין מופלג והוא מורה על מקום שצריך לזבוח עליו השעירים. לא שזבחו זבחיהם לשעירים כלומר בעדם. וסוד הזב"ח חט"ה טוב"ה, על כן הוא לחטאת. ועל זה נרמז בסוד שעיר ראש חדש שהוא חטאת ליי. ומאמר הקבלה מופלג בו שאמרו שהשם אמר לישראל הביאו כפרה לפני על שמעטתי את הירח. ועתה אגלה זה מפורש וידוע שהמשכיל ישמח בו מאד והסכל יעצב בעבורו, בשמעו מה שלא שמע ובהיותו מדמה מה שלא היה ולא יהיה. והוא מפני עצלותו מחקירת האמת. ועל כן אין לי בו השגחה במה שידינני שאין דינו דין. ואמנם אתה בני חמודי אשר כבר ידעתוך בשם שאתה מחומדי התורה ומחושקי השם ומהדבקים בו, אעוררך לזה [ולכל] הדומים לך.

ודע כי יום הכפורים שהוא יום אחד בשנה לא נכפול בעבור הספקות, כמו שנכפול ראש השנה שהוא ב' ימים עם היותו ראש לכל המולדות ולכל היסודות, במ נכפלו ב' ימי סכות וב' יום שמחת תורה וב' ימי הפסח הראשונים והאחרונים וב' ימי עצרת. ואלו הם ו"ו ימים פשוטים וכפולים. ובהשימך יום הכפורים תוכם ישוב סודם וא"ו והנו אח"ד. כי תשימהו ראשון והיו ח' לסכות בכלל עם ימי שמחת תורה ועם ימי הפסח וד' למתן תורה וראש השנה. ואם תסיר כפלים יהיו כולם ז' ימים עם יום הכפורים בעצמו ויהיו הם על כל קדושתם ששה ימים כדמות ששת ימי בראשית. ואין ימים בכל השנה שהם אסורים בעשית מלאכה כי אם אלו השבעה. ואחד בכל שבעה ושבעה ימים והוא יום השבת, וכל זה מן התורה. והנה השנה מתגלגלים הימים בה כפי התורה. והנה סוד העולם גם כן מתנהג לפי התורה, שנאמר "אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתני" (ירמיה לג' כה). וישראל מקדשין את החדש על פי בית דין, על פי הראיה כמו שמקדשין את השבתות ואת המועדים על פי הספירה. ולמה נתלו בידינו הקדושות ההאלה, מפני שהנפש שהיא שלישית

לעולם ולשנה היא משולשת בקדושתה. שהיא בעלת שלש צורות בדמות קדוש קדוש קדוש שהן שלשה דברים נפרדין זה מזה במציאות, ושלשתן דבר אחד בצורה גם כן. והנה ישראל שלשה מינים כדמות הקדושה "כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם יי" (במדבר טז' ג').

ואמנם הישראלים בכלל כל אחד ואחד מהם קדוש. והלויים בכלל כל אחד ואחד מהם קדוש. והכהנים בכלל כל אחד ואחד מהם קדוש. ואמנם אם הישראלי קדוש, הנה הלוי קדוש קדוש, והנה הכהן קדוש קדוש קדוש. מפני היותו הלוי בעל שתי מעלות והישראלי בעל מעלה אחת לבד והיא מפני שהוא יהודי, והלוי גם הוא יהודי ולוי והנה ב' מעלות, והכהן יהודי ולוי וכהן והנה ג' מעלות. וסודם יהודי לוי כהן ראשי תיבות הפוכים וסופי תיבות ישרים, הנה כל"י יי"ן והוא רמז ליינ המשומר בענביו מששת ימי בראשית. והענבים הם בני אדם כולם אשר השם בחר באלה מכל מין האדם, והם הפרי המשמח אלהים ואנשים שלולי זה הפרי לא נברא האדם, ותוכם השם המפורש מפורש, ועל כן הורידהו בלבך תמיד. והנה הם ששה שמות הקדש ה' מקיפין וסודם ק"ל וא' באמצע וסודו כב"ד. ועל זה הדרך היה הכבוד בדמות יהו"ה והלב בדמות לוי [והמתח] בדמות כהן. וכדמותן בעולם כפי הדמות אשר בנפש והן ציון עיר דוד שהיא בארץ הכבדה אשר שבתי פועל בה במדת הדין קשה ועזה. והלבנה שהיא המאור הקטן והחמה אשר היא המאור הגדול ושניהם כדמות משה ואהרן. ואמנם מרים היא בעם שהיא כדמות נשים לקדושה, ואעפ"כ עם שלמותם הם קדו[שות]. וכבר רמזו חכמים בסוד קדושה [משולשת] וזה שאמרת. ואמרו אמר ר' (ישמעאל) [רב הננאל אמר רב] שלש כתות של מלאכי השרת... אחת אומרת קדוש ואחת אומרת קדוש קדוש ואחת אומרת קדוש קדוש קדוש (חולין צא:). וידוע שכבר פירש יונתן בן עוזיאל סוד ג' עולמות על דרך הקבלה באמרו ומקבלין דין מן דין ואמרינן קדיש בשמי מרומא בית שכינתיה קדיש על ארעה עביד גבורתיה קדיש

לעולם ולעלמי עלמייא. והסוד בם עולם מושכל הוא עולם היסודות ועולם מושכל ומשכיל הוא עולם הגלגלים ועולם מושכל ומשכיל ושכל והוא עולם המלאכים. וכדמותן הכבד צומח והלב צומח וחי והמח צומח וחי ומדבר. והנה הכבד בעל דעת כי הוא עץ הדעת טוב ורע טוב מפני שהוא צומח ורע מפני שאינו מרגיש ולא מדבר. והלב בעל בינה והוא עץ החיים שהוא צומח וחי כלומר מרגיש ומבין. וכלל הגוף הוא הגן, והמח בעל חכמה והוא העדן שהוא צומח וחי ומדבר והנה הלב יודע ומבין והמח יודע ומבין וחכם.

והאיש השלם אשר יצא שכלו לפעל שבכבדו ולבו וראשו כלומר מחו דבר אחד, עד שהנפש הצומחת ובעל הדעת מכרת וידעת ומבינה ומשכלת להנהיג ענייניה על פי השם, לא על פי הטבע לבד. והשפע כמו ששופע מעולם המלאכים על עולם הגלגלים ומעולם הגלגלים על עולם האדם, עד ששב את המיוחד הכללי משכיל בפעל. כן השפע השכלי הדברי אשר במח משפיע מן הראש אל הלב ומן הלב אל הכבד. וכמו שאלה יפעלו באלה לפי המדות האלוהיות כן אלה יפעלו באלה לפי המדות האנושיות הישרות. ועל כן בהכיר האיש אדיו ושדיו וקשריו אשר נקשר בם יתיר עצמו בידיו מידי הקושרים צבעיו וטבעיו. עד היות שלשת כחותיו הנפשיות מושלות בממשלה ידועה על כל הכחות הגשמיות, ומפני שיש שם כחות קשות ועזות [שהם הכחות] האסורים הנזכרים, הוצרכו הנפשות לפעול בתחלה בכחות הקרובות לפעולות הטבעיות היסודיות והגלגליות. ומפני שהירח פעולתו במים והמים מדתן מדת רחמים והשמש פעולתו באש והאש מדתה מדת הדין, הוצרכנו למצוא אמצעי שהוא בעל מדה אמצעית, והוא הרוח שהוא מכריע בנתיים. ולפיכך שמנו הדם מכפ"ר שסודו מכרי"ע וטבעו כטבע הרוח שהוא לח וחם וכולל [כולם] שהוא אלהים. והם מבדילים בין הדם הטמא ובין הדם הטהור ובין הקדש ובין החול. כמו שהחמה והלבנה מבדילין בין היום ובין הלילה ובין האור ובין החשך. על כן אנחנו זבחים בעלי הדם [הטהור] שהן חיות בחיות לבד כבהמות

והעופות ולא חיות ממש שחלבם טהור ודמם אסור. מפני שמי שחלבו טהור מן ההלכים על ארבע [ראוי] לפי הרמז להיות דמו טהור, ואין זה ראוי לזבחו תחת זה. ועל כן אנו מכסין דמו בעפר שהוא הפך מטבעו. ומכל מיני העוף הטהור אין אנו מקריבין כי אם תרים שסודו כמו עתים, "ובהגיע תר נערה ונערה" (מ' אסתר) בסוד א"ס ת"ר שסודו ת"ר היום, תר הלך ותר בא והם ששים קשרים. וכן בני יונ"ה הם בני הגלג"ל כלומר כחות הגלגל, שכל כח נקרא ב"ן למי שמשפיעו והוא מול"ד נולד בשעה ידועה.

וידוע הוא מספר יצירה שנאמר בו לב בנפש כמלך במלחמה. שהוא נלחם עם שתי מדות תמיד עד שיצא לפעל עם אחת מהן. והמלחמה שלו היא מפני היותו חי ומבקש להיותו מדבר. והמח משפיע עליו דבור כדי להעלותו אל מעלתו, והכבד מקטרג עליו. והמח קר והכבד חם זה מכה בו בקורו וזה מכה בו בחומו. והוא כדמות הרוחץ בבית המרחץ שצריך שיהיה ממוזג מן הקור ומן החום שאם יפילו עליו מים רותחין יצק מיד ולא יוכל לסבול. והנה המלחמה עליו חזקה מצד החום ומצד הקור הבאים משני אבריו עליו. ובזו הדרך בעצמה סוד הלב עם החמה והלבנה שקשרוהו בטבע בתוך הגן. כי החמה פועלת בו במדת האש והיא מדת הדין והלבנה פועלת בו במדת המים והיא מדת רחמים. ולפיכך אנו מקדשים הירח עד שינצח הלב מלחמת גוג ומגוג ותשוב הממשלה כולה לנו. והשם שעוזר אותנו על הנצחון כשאנו שלמים אומר לנו הביאו כפרה עלי על שמעטתי את הירח, כלומר הביאו המכריע המכפר שהוא השם המציר, ויהיה עוזר להשלים כונתי ולא יהיה לכם מונע מעבוד אותי. מפני שהירח נתמעט כלומר מפני מיעוט מדת רחמים וחולשתה הדומה אצלכם לירח כנגד גבורת הדין ורבויה הדומה אצלכם לשמש. וזאת הכפרה שתביאו יהיה שעיר אחד לחטאת, והוא השד והשטן המקטרג המבריח מדת רחמים מן הנפש ומן השנה ומן העולם. ועל כן ש"ם מול"ד מכפ"ר ד"ם בכח"ו, כי כח"ו בד"ם מכפ"ר כל ענ"ש. ואם כן מול"ד שבמו"ח כשהוא

מחש"ב למו"ד שבנפ"ש, והנעלם מן שם מולד מלמד, והכל ממשל מלמד דמיונות. והנהו לבדו מלמ"ד הצור"ה של דומ"ם ונעלמו מלמ"ד עצ"ם הצור"ה. ולפיכך תמצא ש"ם יר"ה שסודו מ"ה יש"ר והוא יצי"ר חמ"ר אבל משחי"ר הלבן, ועל כן נקרא לבנה. וזהו הסוד שגלו אצלנו חכמינו ז"ל באמרם טרם שניתנה תורה היתה כתובה באש שחורה על אש לבנה. כי שמים נבראו תחלה מאש, חבר שחור"ה עם לבנ"ה ותמצא רו"ח ש"ל הבנ"ה והוא הרו"ח ש"ל הב"ן והוא המולד.

ודע כי העולם יר"ה ורש"ת וסוד כולו חד"ש צל"ם ודמו"ת תורה חדשה בחבור שנ"י יצרי"ם. והם חתומים בחצי השם שהוא י"ה שמספרם עשר"ה חמש"ה. ואמנם חצי השם השני שהוא ו"ה שמספרם שש"ה חמש"ה. נוסף על הראשון יהוד"ה שהם יהי"ה כי הראשון במספר הפשוט ד' יתרה על [ו"ה] וזה שם שלם גם ד' נוספת על חברו. וזה יתבאר בסוד השם. ואמנם לבנ"ה הנעלם ממנה מ"ד י"ת ונ"א והיא מעידה על עצמה ואומרת מהאבן נולדתי. והוא רמז "ותהי להם הלבנה לאבן והחמר היה להם לחמר" (שמות יא' ג'). וסוד אב"ן בזה המקום חמ"ה, "משם רעה אבן ישראל" (בראשית מט' כד). אמנם אמרו "אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה" (תהלים קיח' כב'). עניינו אות פ' שסודו מול"ד והוא לראש פנה שהוא לראש חדש תמידי. וסוד מאס"ו גלע"ד הרי אבן גלעד והנה הסוד ע"ד הג"ל הז"ה עד"ה הגול"ה אשר גול"ה הדע"ה מן העד"ה ועד"ה המצב"ה כמו שאמרתי שהיא הקבלה שהיתה עתידה לשוב לנו בהשלים לסימן הגל הזה. והוא סימן ה' אלפים ונ' שנה והוא סוד נ"ה הנשאר משם פנה והפוכם הנפ"ש היתיר"ה אל"ף שנ"ה. כי ו' אלפים שנה הם ראשי תיבות וסופי תיבות של כל הפסוק. ותוכי תיבות שלא יב"א נבי"א נסתר"ו והקיפם ה"א אלפים שנים. והנה היה הנביא הנזכר האמצעי בתוך מפני שהנביא שיבא יאמר בסתר אני נביא עד שיושלם ההקף אשר הם ה' אלפים ומ"ה שנה. והגלגול היה אלפים ומ' שנה והם אלפים שנה שקדמה התורה לעולם.

כי כל ימות העולם הם שבעת אלפים שנה אשר נגזרו על התורה שתנבא על פי משה. כלומר על פי השם שכן כתב "על פי יהו"ה ביד משה". וכן "פה אל פה אדבר בו" והוא סוד אלפים שנה ה"א פעמים אלהי"ם והרמז על זה "ויהי שיר"ו חמשה ואלף" (מלכים א' ה' יב), שהם ה' א' ורמזם ה' א"לפים וסוד חמשה"ה ואל"ף. המלך שלמה שהוא עת והוא מוליד השע"ה שהיא שע"ה ידוע"ה וסודה מול"ד [שמי"ם] כלומר למו"ד [השפה] והוא מול"ד זכ"ר ונקב"ה והוא סוד הנשמ"ה אשר פועל בה האו"ר הנבר"א ומוליד הב"ן והב"ת באו"ת ובאב"ן, ואמנם [סודם] הד"ם והדי"ו זכ"ר ונקב"ה. והנה אם כן שם מולד [ה]אדם ע"ת והוא ש"ם כ"ל מול"ד והוא [שפע] מושכל והנו כשפע הבא לאדם מהשכל. ומתוך מה שגיליתי לך בסוד זה תבין מה שלא גיליתיו שהכל נקשר קצתו בקצתו. ואמנם צריך שתדע כי סוד ע"ת הוא משק"ל מנפ"ש מכ"ל רקי"ע והוא מל"ך השע"ה. ועליו נתלה המול"ד בשבוע"ה וסודו [רקי"ע] מי"ם, ובתחלה מכש"ף [י]הי"ה והוא ככשפ"ן כדמו"ת שני"ם אד"ם וחיו"ה שהם שנים והם אחד. ואם כן הם אחד ושנים, ואד"ם אח"ד ושני"ם מפרקי"ם. והנה שמ"ו מעי"ד שהו"א מודי"ע המערכה ויעיד לך על עניינו ש"ם סינ"י, ואע"פ שאין (. יש סימן. ועליו נתלו כל (. לתהל"ה שכולם מודי"ם לש"ם ומלמדי"ם רו"ת אלהי"ם, כי שם אדנ"י אדנ"י והוא מור"ה הרו"ת מאו"ר היר"ה ופועל [בשכ"ל] ובדמיו"ן שנעלמו ינ"ו וסוד גלג"ל יומ"י גלג"ל הבט"ן גלג"ל המבי"ט האי"ן, וכולו עניו"ת התנוע"ה שכ"ל הפוע"ל עינו"ת התנוע"ה ומספרו ארב"ע מאות ושבעי"ם וסודו שת"י וער"ב עם א"ב וא"ם. זהו סוד ע"ת שהוא המקי"ף הכדו"ר והוא משביע ערות אב ואם בשבועת מאור עמיא, גם בשבועת אור עממי"א שהם פמלי"א. וסוד אור עממיא הוא אור השמש וסוד מאור עמיא הוא אור הירח. ועל שניהם נאמר "אשר חלק יי אלהיך אותם לכל העמים" (דברים ד' יט) להאיר להם תחת כל השמים לא למעלה מהם.

ובזה המקום אין צריך להעריך על מה שבא בקבלה במסכת שבת בפרק כלל גדול אמרו בשבת. עד שתתעורר לדעת החיוב שעלינו בלמוד העניינים אלו ובידיעתם שהחכמים יודעים מעלת ידיעת דבר זה. ושם נאמר על זה היודע לחשב בתקופות ובמזלות ואינו מחשב אסור לספר הימנו. ועוד נאמר שם אמר רבי שמעון בן פזי אמר רבי יהושע בן לוי משום בר קפרא כל היודע לחשב בתקופות ובמזלות ואינו חושב עליו הכתוב אומר "ואת פועל יי לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו" (ישעיה ה' יב). ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן מנין שמצוה על האדם לחשב תקופות ומזלות שנאמר "ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה" (דברים ד' ו'), איזו היא חכמה ובינה שהיא לעיני העמים הוי אומר זה הישוב תקופות ומזלות. וכבר קדם לזה אמרם הלומד דבר אחד מן המגוש חייב מיתה. ועוד מגוש"י השד"ם, וסוד אמגוש"י שט"ן א' שטנ"א והוא שי"ן שני כמספר מעלות הגלגל של המזלות. כי הם ל' מעלות לכל מזל והם י"ב מזלות והנה הם בל"י של בלימה. וסוד השם מודיע זה ובא זה כולו אצלם משותף עם ענין הקושר והמתיר. ואמרו תרי קטרי בהדי הדדי שרי חד וקטר חד. ונאמר שם כי צדי חלזון קושרין ומתירין. וידוע שבדם חלזון צובעין פתיל תכלת של [ציצית], ותכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד. ומה שזכרו החכמים ז"ל באמרם תקופות וגימטריא פרפראות לחכמה הוא מפורסם לכל. אבל ראוי שתדע למה קראום שם חכמה ובינה ופה אמרו שהם פרפראות לחכמה. ודע כי כן הוא כי, בעת שישתתפו ענייני התקופות עם גימטריאות פרפראות לחכמה, ובעת שישתתפו עם המזלות הם חכמה ובינה. מפני שהתקופות כשהן נמדדות ונספרות עם הארץ ועם מדתה על דרך ארבע רוחות העולם, אין אמתת פעולת השמש נגלת במ. מפני שלא יודעו מזה החיובים המתחייבים מן העליונים כולם, העוזרים לשמש שהוא בעל התקופות בפעלו. ועל כן הם בדמות עזר לחכמה לא שלמותה כמו שהפרפרת טפלה לפתי. ואמנם הפרפרת מעוררת התאות

לקבל הפת ועל כן סוד פרפרת פ"ת פ"ת, והוא סוד טט פת, טט בכתפי שתיים פת באפריקי שתיים.

והנה ארבע רוחות, והרמז על ארבע כנפות כסותך. רמז לארבע רוחות ולארבעה יסודות ולארבע איכויות ראשונות. ולפיכך כשישתתפו עם המזלות בארבע חיות וארבע צורות יודע מהם הכל. ואשר זכרו התקופות וגמיטריאות וזכרו תקופות ומזלות ולא אמרו תקופות ומולדות, הוא מפני שהזכרים פה לא באה בהם מצוה מבוארת בתורה כללית לכל. שהרי זאת המצוה גם כן אינה על הכל אלא על היודעים אותה לבד. שכך אמרו כל היודע לחשב ואינו מחשב, ואם כן משאינו יודע לחשב פטור ממנה. וכבר אמרו קטן היודע לשמור תפילין אביו קונה לו תפילין, מכלל שאם אינו יודע לא יקנה לו. עם היות המצוה ההיא לו מפני חינוך לבד, כמו שאמרו מחנכין אותן במצות. ואמנם מצות המולדות שהיא ענין קדוש החדש באה בהן המצוה מבוארת בתורה. והנה היא על פי הראיה ועל פי בית דין, בהיות ארץ ישראל במעלתה ובמעמדה ובית דין קיים וקובעין ודוחין ונמנין וטורדין ומחשבין ועונשין כל דבר על בוריו. ולפיכך לא הוצרכו להזכיר זו המצוה הנגלת עם זו המצוה הנסתרת.

ואחר שהעידותיך על זה אשוב להודיעך כוונתי בענין המולדות. ואמנם אכתוב לך תחלה הפשט מהם מפני שעליו הנעלם בנוי ואודיעך איך אין לנו היום דרך כי אם חשבונית לדעת דרכי המולדות האלה.

וזו סימן גלגולם לפנים

(ימים)	(שעות)	(חלקים)	(לכמה חדשים)	
א'	י"ב	תשצ"ג	לא'	הושם גלגל
ג'	א'	תק"ו	לב'	להנצל מכף עול
ד'	י"ד	רי"ט	לג'	להוריד בו הטל
ו'	ב'	תתרי"ב	לד'	לברוח מיד נבל
ז'	ט"ו	תשכ"ה	לה'	לקבץ בו הקהל
ב'	ד'	תל"ח	לו'	לקרוא בשם יי הוחל
ג'	י"ז	קנ"א	לז'	אם תגאל באל
ה'	ה	תתקמ"ד	לח'	אם תשמע ואם תחדל
ו'	י"ח	תרנ"ז	לט'	אם תדע משול על מזל
א'	ז'	ש"ע	לי'	ובאיל
ב'	כ'	פ"ג	ליא'	אל תכסה דם מעגל
ד'	ח'	תתע"ו	ליב'	יזהירך אל
ה'	כ"א	תקפ"ט	ליג'	ווי עמודיך

וסודו חצי מולד

למ'

שצ"ו

יה'

והנו חצי ושלם או אמור גם כן שלם וחצי. והוא שרמזנו באלפא ביתות המצורפות להודיע אמת שם השם שהוא י"ה יהו"ה על דרך הסוד, שהענין בו י"ה יוד הא ודעהו.

ואלה המולדות שזכרנו הם סימנים למצוא בהם כל מולד ומולד שבכל ראש חדש וראש חדש. ודע כי המולדות מיוחסות אל הירח והתקופות מיוחסות אל השמש. ועם היות זה ידוע שהחדשים מתחדשים ומשתנים על פי מהלך הירח והשנים משתנים ומתחדשים על פי מהלך השמש. הנה היום מיוחס לשמש והלילה לירח. והנה מנו ימים ושנים וחדשים ושבועות לשניהם, וגם עתים ורגעים ועונות ושעות וחלקים לשניהם. מפני ששניהם [קשורים] זה בזה ואין פעל לזה בלא

זה. אלא שהממשלה נחלקת בשניהם לקצים ולשמטין וליובלות על ידי הספירות. ומי שאינו מכיר סוד הקצים לא יוכל לדעת לעולם סוד חדוש העולם באמתתו והנה אמרנו חדוש העולם באמרנו חדוש החדש או חדוש הירח והוא שכמו שהאור הירח חסר בסוף זה החדש כלומר סוף חדש תמוז על דרך משל ובשעת מולד ראש חדש אב בשנת המ"ה שהוא ל' ד"ד ל"ב ויום ראש חדש הוא יום ד' בעצמו מתחיל הירח בסוף ל"ב חלקים משעה ה' של הלילה לחדש אור חדש [וזאת] לא קבלו לעולם עד עתה ויוסיף האור ההוא תמיד עד היות הירח שלם באורו מלא מכל צדדיו בלי תוספת ובלא מגרעת והזמן הוא חצי החדש והאור הוא מכלל ענייני העולם והוא בריה מחודשת והחדש הוא מכלל ענייני השנה ומכלל ענייני העולם וכן כזה בעצמו יקרה למלוי העולם או לשוויו ולשלמותו אמור כמו שתרצה שהכל כונה אחת עם חסרונו ותוספתו והנה יהיה חדוש העולם על פי המדות בהכרח ותהיינה המדות על פי השמות בלא ספק ויהיו השמות נגלים ונעלמים על פי האותיות ויתחדש מתדושו זה עלית אומה וירידת אחרת או אחרות והן הנגררות והנמשכות אחריהן או דומות להן בעניין "וגם ערב רב עלה אתם" (שמות יב' לח') ובמשול האומה המיוחדת שהיא סגולה מכל העמים לשם אשר לו כל הארץ כאמרו ית' "והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ" (שמות יט' ה') יתחייב מממשלתה להשיב כל מכתב אל מכתבה להיותו סגולה מכל מכתב להדמות אליה ולהחזיר כל לשון אל לשונה גם כן ולהיותה עליונה על הכל כאמרו "ונתנך יי אלהיך עליון על כל גויי הארץ" (דברים כח' א').

וזה הוא למצוא המולדות של כל שנה למפרעה כפי מה שיתחייב מהפנים

עדן חלק א'

ה'	י"א	רפ"ז	לא'	נחפז (חרוזים לזכור החלקים)
ג'	כ"ב	תקע"ד	לב'	הועד
ב'	ט'	תתס"א	לג'	נשא
ז'	כ"א	ס"ח	לד'	נפסח
ו'	ח'	שנ"ה	לה'	נשנה
ד'	י"ט	תרמ"ב	לו'	אשנב
ג'	ו'	תתקכ"ט	לז'	נלקט
א'	י"ה	קל"ו	לח'	נעלו
ז'	ה'	תכ"ג	לט'	נארג
ה'	י"ו	תש"י	לי'	חפשי
ד'	ג'	תתקצ"ז	ליא'	מאז
ב'	י"ה	ר"ד	ליב'	הורד
א'	ב'	תצ"א	ליג'	נמצא

זו היא הדרך לכל חדשי השנה למצוא בה דרכי המולד לאחור ונתחייבה מן המותר ההולכת לפנים שהיא אי"ב תשצ"ג (בחדש יש כ"ט יום י"ב שעות תשצ"ג חלקים לכן המולד הבא יצא הנוסף על כ"ח יום א' ימים וי"ב שעות ותשצ"ג חלקים וזהו אי"ב תשצ"ג). וזו היא הדרך לדעת בה כל מולד ומולד של ראשי שנים מיט' שנה לפנים ומהם י"ב שנים פשוטות והם אבד"ה זט"י ב"ג הו"ח (לאחר י' הוסף י' לכל אות) ומהם ז' שנים מעוברות והם גו"ח אדז"ט והשנים הפשוטות יוצאות על דרך ד"ח תתע"ו (לאחר שנחלק לז' ז' משנה פשוטה בת שנ"ד יום וח' שעות ותתע"ו חלקים זוהי השארית) והשנים המעוברות יוצאות על דרך ה' כ"א תקפ"ט (שנה מעוברת שפ"ג יום כ"א שעות תקפ"ט חלקים).

א'	ד'	ח'	תתע"ו	י"א	ה'	ג'	תתקכ"ח
ב'	א'	י"ז	תרע"ב	י"ב	ב'	י"ב	תשכ"ד

עדן חלק א'

ג'	ז'	י"ה	קפ"א	י"ג	ו'	כ"א	תק"כ
ד'	ד'	כ"ג	תתרנ"ז	י"ד	ה'	י"ט	כ"ט
ה'	ב'	ח'	תתנ"ג	י"ה	ג'	ג'	תתק"ה
ו'	א'	ו'	שס"ב	י"ו	ז'	י"ב	תש"א
ז'	ה'	י"ה	קנ"ח	י"ז	ו'	י'	ר"י
ח'	ד'	י"ב	תשמ"ז	י"ח	ג'	י"ט	ו'
ט'	א'	כ"א	תקמ"ג	י"ט	ב'	י"ו	תקצ"ה
י'	ו'	ו'	של"ט				

הנה אלה י"ט שנות הירח נקראים מחזור אחד. ומי שרוצה למצוא השנים לאחור ימצאם פה דרך מולדות ראשי השנים למפרע. הנה הפשוטות למפרע כנגד ד"ח תתע"ו תמצא בט"ו ר"ד שהוא בי"ה ר"ד בעצמו, כי ט"ו י"ה הוא. וכנגד המעוברות על דרך הכ"א תקפ"ט תמצא א"ב תצ"א וכשתחברם פנים ואחור יצאו כולם.

שבעה שבועה ימים שלמים

א'	ב'	י"ה	ר"ד	יא'	א	כ'	קנ"כ
ב'	ד'	ו'	ת"ח	יב'	ד'	י"א	שנ"ו
ג'	ו'	ח	תתצ"ט	יג'	ז'	ב'	תק"ס
ד'	ב'	-	כ"ג	יד'	א'	ד'	תתרנ"א
ה'	ד'	י"ח	רכ"ז	י"ה	ג'	ט'	קע"ה
ו'	ה'	י"ז	תשי"ס	י"ו	ו'	י"א	שע"ט
ז'	א'	ח'	תתקכ"ב	יז'	ז'	י"ו	תקע"ע
ח'	ב'	י"א	סל"ג	יח'	ג'	ד'	תתרע"ד
ט'	ה'	ב'	תקל"ז	יט'	ד'	ז'	תפ"ה
י'	ד'	י"ז	תשמ"א				

הנה אלה י"ט שנים מחזור אחד לאחור כלומר למפרע ומי שרוצה למצוא ראשי המחזורים יעיין פה.

אחדי המחזורים לפנים ועשרות המחזורים לפנים

א'	נ'	י"ו	תקצ"ה	י'	ה'	כ"א	תק"ב
ט'	ה'	ט'	ק"י	ט'	ד'	י"ט	ט'
ג'	א'	א'	תש"ה	ת'	ג'	י"ו	תק"ע
ד'	ג'	י"ח	ר"ט	מ'	ט'	י"ד	מ'
ה'	ו'	י'	תתי"ה	נ'	א'	י"א	תק"ץ
ו'	ט'	ג'	ש"ל	ס'	ז'	ט'	ס'
ז'	ד'	י"ט	תתקנ"ה	ש'	ו'	ו'	תר"י
ח'	ז'	י"ג	ת"מ	ט'	ה'	ד'	פ'
ט'	ג'	ד'	תתרל"ה	א'	ד'	א'	תר"ל
י'	ה'	כ"א	תק"ב	ק'	ט'	כ"ג	ק'

וגם אלה הם מאות המחזורים לפנים

ק'	ט'	כ"ג	ק'	ס'	ג'	י"ח	ת"ר
ו'	ה'	ט"ב	ר'	ו'	ו'	י"ז	ת"ש
ש'	א'	כ"א	ש'	ה'	ט'	י"ו	ת"ת
ת'	ד'	ט'	ת'	ץ'	ה'	י"ה	תת"ק
ך'	ז'	י"ט	ת"ק	א'	א'	י"ד	תת"ר

ואלה הם המחזורים לאחור ואלה עשרותיהם לאחור

א'	ד'	ז'	תפ"ה	י'	א'	ב'	תק"ל
----	----	----	------	----	----	----	------

נ'	א'	י"ד	תתק"ע	כ'	ב'	ד'	תתר"ס
ג'	ה'	כ"ב	שע"ה	ל'	ג'	ז'	תק"י
ד'	ז'	ה'	תת"ס	מ'	ד'	ט'	תתר"מ
ה'	ז'	י"ג	רס"ה	נ'	ה'	ע'	ת"צ
ו'	ד'	ט'	תש"ב	ס'	ו'	י"ד	תתר"כ
ז'	ב'	ד'	קצ"ה	ע'	ז'	י"ז	ת"ע
ח'	ו'	י"א	תר"מ	פ'	א'	י"ט	תתר"ר
ט'	ז'	י"ט	מ"ה	צ'	ב'	כ"ב	ת"ג
י'	ק'	ב'	תק"ל	ק'	ד'	-	תתק"פ

וגם אלה מאותיהם לאחור כלומר למפרע לשעבר

ק'	ד'	-	תתק"פ	ס'	ג'	ה'	ת"פ
ר'	א'	א'	תת"פ	ן'	ז'	ו'	ש"פ
ש'	ה'	ב'	תש"פ	ף'	ד'	ז'	ר"פ
ת'	ב'	ג'	תר"פ	ץ'	א'	א'	ק"פ
ך'	ו'	ד'	תק"פ	א'	ה'	ט'	פ'

רזו היא הדרך לשנת שארית כל מחזור ומחזור שהוא בי"ו תקצ"ה עם ב"ה ר"ד, לפי דעת האומרים שראוי להתחיל ממנו וקורין אותו המולד הראשון של השנה הראשונה של היצירה. ויהיה אם כן מה שיצא מחבורם בסימן יד"ט תשצ"ט (דכ"א תשצ"ט). ועוד מחבור זה עם בי"ו תקצ"ה יצא מהם יז"כ שי"ד (זי"ד שי"ד). ועוד יתחברו בזו הדרך תמיד לפנים עד הגיע החבור אל רי"ו מחזוריים שלמים, כשתהיה ההתחלה מן (ל)ב' ה' ר"ד המחבור אל מה שעבר משנת תה"ו? שסימנו לפי זו הדרך יד"ח ת"ח?. כי בחברך בהר"ד עם בי"ה ר"ד שהוא סימן בט"ו ר"ד כמו שאמרנו למעלה יצא מחבורם יד"ח ר"ד? (דכ"א ת"ח). ואמנם כבר אתה יודע שאלה החדשים או השנים או המחזוריים שעברו לפני זה הסימן הנרמז כולם

הם זמנים מחשביים. כי איך נחשוב מחזור שעבר והוא י"ט שנה אם הזמן נברא ולפנים לא היה. אלא אם תאמין דעת האומרים שהיה סדר זמנים קודם לכן או זמנים ממש לא סדר זמנים לבד. ואנחנו בעלי דת משה רבינו ע"ה ומאמיני אמונת אברהם אבינו ע"ה וכל הנמשכין אחרינו בשני דרכי האנשים האלה שהם שני המאורות הגדולים אשר האירו כל מחשכי המחשבות והורונו ללכת בדרכים אשר בהם חפץ השם שנלך במ למען החיותינו, לא הביאנו דבר אחד להאמין אמונת חדוש העולם, כי אם מפני שתתאמת אצלינו בקלות הדרך המביאה לאדם לידי חיי העולם הבא. אשר הם תכלית כונת המצאת השם את האדם מצד היות האדם נקרא בצלם אלהים ובדמותו. ואילו היה אפשר זה עם האמנת קדמות העולם לא היתה אצלנו האמונה ההיא קשה. וזה מפני שהאדם כמו שבא לעולם הזה חי בטבע אינו הולך חי לעולם הבא בטבע. כי חיי העולם הבא תלויים בדבר שהוא ממה שאחר הטבע ואינם תלויים בטבע. ואמנם הטבע הכין האיברים ורוחותיהם וכחותיהם כדי להגיע אל זו התכלית ובהרגל רב ובלמוד הדרכים שהם באדם בכח עם מה שבא מן השפע על הכחות האנושיות מצד הכחות האלוהיות. אפשר שיוציא האיש כחו לפועל ובו יתפשט מכל הכחות הטבעיות ויתלבש מן הכחות האלוהיות ובזה ינצל מן המות הטבעי ביום מותו ויחיה לעולם. ואתה יודע זה כולו מבואר.

והנה ידוע כי האדם אינו מדבר עד שילמדוהו הלשון, ואם אינו מדבר אין בינו ובין [החזי] הפרש, כי הוא בעל חיים בלתי מדבר כמוהו. ואם התגדל ולא למד מה שראוי ללמדו או למד ולא כדין מלמדו (חסר) מה שראוי להבינו והוא מה שמביאו לידי חיי העולם הבא. הנה יש הפרש בינו ובין הקוף מצד הכרת המורגש והמדומה והנחשב והמוסכם והמפורסם והמקובל, שמהם יתחייבו לו עניינים ומעשים. לא יצטרך הקוף אליהם בשמירת אישו ולא מינו. ואמנם כל זמן שלא ישכיל המושכל ולא ידע את הידוע הראוי לדעתו והוא שבעדו נברא אין שם דבר

שיציליהו מידי הטבע שבו נקשר בטבע מעת היותו [קיים]. שסבת זרע יוצא ונפרד מאיברי אביו לבא ברחם אמו ושם מקום העבור והוא הנקרא אצלנו מקום ההריון. והוא ב' כחות מאביו וב' כחות מאמו. והנה על זה נקראו אביו ואמו הוריו. וסוד הורי"ם ה"ם רי"ו והוא הורי"ה הדרך לידעת השם עם ג' פסוקים שהם ויסע ויבא ויט. וסוד ההורי"ם רס"ו מחזורים שהם נ' שנים במקום ראשי מחזורים אחר רי"ו לסימן ההריון שהוא י' שנה מן מחזור רס"ו ובתשלום מחזור י"ה ישלם הקץ. כי זה נודע מסימן ב' ה' ר"ד שהוא סימן א' אהור"ה החתום ברו"ח הגבור"ה גם ברו"ח הירא"ה והוא עם בהר"ד עולים רי"ו רי"ו. כי מן רי"ו אל רי"ו מתגלגלים המחזורים של מהלך הירח. ואמנם תוזרים תמיד שעה אחת לאחור אחר רי"ו ומתחילין עוד מן רי"ו ומשלים מחזור שני בסימן תל"ב ומתחיל מן תל"ג ומשלים עוד בסימן תרמ"ח ועוד מן תרמ"ט מתחיל ומשלים עד תתס"ד ומן תתס"ה הולך אל תתרפ"ט. והנה עם זה נשלם סימן שעה אחת. ובזה הדרך תבין אמרם יומו של הקב"ה אלף שנה ואלפים שנה קדמה התורה לעולם שהם יום יום שכוללים אצלנו מ"ח שעות. והנה כ"ד שעו"ת יו"ם אח"ד והם שור"ש הנבוא"ה. וזה הסימן הוא שור"ש המבט"א והוא שור"ש הב"ן, וכשתחבר זה אל מה שנסמך עליו תבינהו שהוא ענין מתן תורה שנאמר עליה למשה על פי השם "ואתנה לך את לחת האבן והתורה והמצוה אשא כתבתי להורותם" (שמות כד' יב'). להורתם כתיב חסר וי"ו שסודו להריון, שבידיעתו יתעבר ויתרכב כחם המוכן לקבל, ויקבל ויולד ממשו משיח בן דוד. כי משיח בן יוסף נולד בטבע אבל משיח בן דוד נולד ממה שאחר הטבע. והנו להורתם לתמורה ועניינו הידוע הוראה ודרך ההורים שמורים לבניהם הדרך הטוב.

וכבר הודעתך סוד ההריון המחזורי עם זה ושצריך ללקחו בנפש שוה עם השנה ועם העולם להתירו בכח שנה. מסוד אמרו אשר כתבת"י להורת"ם שסודם תכלית בראשית לבהר"ד. כי כן סוד אמרו ו"ה תורה ו"ה

מצוה שהם וה תרוה וה מצוה. ואמנם הם הצורות וסו"ד תרמ"צ ש"ם שמי"ם שש"ם מי"ם מתי"ר המול"ד ממז"ר תל"י ממז"ת עמל"ק. ועל זה נאמר "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח" (דברים כה' יט') לא תהיה תשכח מלחמות זכרו. ודע כי אתך זכר עמלק שת"י וער"ב והם שער"י חש"ק ונקראו שחק והם פתח"י שמי"ם וסודם שער"י הברכ"ה והקלל"ה הם הם פתח"י זכ"ר ונקב"ה וכולם עונים אל כונה אחת. וסוד תמח"ה שת"י וער"ב בתקופ"ת תמו"ז שיתער"ב החות"ם החתו"ם בראשי"ת הנבוא"ה פנים ואחור. כי ראשי"ת הוא מצו"ת עש"ה וסודם רמ"ח והעד הברא"ם והחותם שחתם מלאכי שסיים דברי משה הוא חר"ם וסודו תחת הארץ לא תחת השמים. והנה זה חמ"ר הארץ וזה חמ"ר השמים כי חמר השמים תחת הארץ כאשר חמר הארץ תחת השמים. וזה סוד העבור הוא והתורה והמצוה אשר הם הצורות. כי נר מצוה ותורה אור גם אור התורה אותיות שהם שלשה חלקים אמ"ש, בג"ד כפר"ת, הונחט"י לנסעצ"ק. גם נ"ר מצו"ה מהרצו"ן. הם יודיעוך עניין יום יום עם פסוק "ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת" (משלי ח' ל') שמאחר שהיצירה () ולפניה יום יום "לשקד על דלתתי יום יום לשמור מזוזת דלתי" (שם). והנה תתר"פ עם רי"ו ארצ"ו "משחקת בתב"ל ארצ"ו" (שם) וזהו טבע רי"ו שהוא טבע גבור"ה.

ועוד כי אמונת סדר זרעים היא ראויה להאמין על ספרו של רבינו משה ז"ל שבו קדוש החדש. והוא הספר השלישי שחבר במשנה תורה. ורצה לומר בזאת האמונה המחשבת דין עליו לחקור בכל צד ובכל פנה שאפשר לדעת זה אם העולם קדמון על איזו צורה הוא. כי יש אמונת קדמות מעולה מאמונת חדש עם ידיעת מחשבת מהות זו וזו. גם יש שם אמונת קדמות מסכנת הנפש ומבטלת כל אמונה אמיתית. ויש שם אמונת חדש גם כן מבטלת השכר ממציאותו ומכששת כל טובו וזו רעה חולה גם זה הבל ורעיון רוח. ואמנם על דרך האמת יש שם אמונת חדש

אמתית ואין בה ספק, והיא שראויה לחקרה ולדעתה באמת מכל צד והיא מוציאה כל הספקות המחשבות מלב מאמינה ויודעה כאשר היא. כי לפי דרכיה שורה השכינה על האדם להודיעו זו האמונה על אמתתה. רק לא תתאמת אלא שרוח הקדש שורה עליו. ואמנם חכמי הקבלה השלמים מוסרים זו האמונה בקבלה לבניהם ולתלמידיהם פעם אחת בשבוע עם ידיעת שם בין שתיים עשרה אותיות. אשר לא יתכן שידעוהו מאמיני הקדמות הקדמונים ושהם נמצאים היום והעתידים לבא. כי לא תקובל זו הקבלה אלא עם אמונת החדש על צורה אחת נעלמת. ומאמיני הקדמות יכחישוהו בכל כחם והדין אתם. כי מי ששם דעתו על היות העולם קדמון בין לדעת [אריסטו] ובין לדעת אפלטון רבו, שכבר שתי דיעותיהם על פי ספר המורה שלמדת לפני, לא יתכן לו לעולם שיקבל זו הדרך המורה על החדוש באמונתנו שהיא אמונת בריאת יש מאין. כלומר המצאת מצוי מבלתי שיקדם לו מצוי אחר זולת השם יתע'. והאדם הזה המצוי היום בעצמו בהשיגו אמתת מציאות השכל הפועל ישיג זה על פיו היאך הוא, ולא ישיגהו בשום פנים מי שלא ישיג מהות שכלו ולא יכיר מהות היש וכל שכן האין שאין לו מציאות.

ולפיכך צריך שתדע ענין סוד המולדות בירחיות כולם וחזירתם חלילה כאשר בתחלה. כי זו הידיעה מועלת מאד בידיעת אמונת החדוש הנזכרת, ומועלת גם כן לידיעת סתרי התורה. שעל כן צונו השם על ענין קדוש החדש לדעת יום ראש החדש שהוא יום השנה בעצמו. הנקרא יום הזכרון שבו אנו אומרים מלכיות זכרונות ושופרות שסימנם מז"ש וסודם נודע בא"ל שד"י. ומיום ראש החדש הראשון שהוא ראש חדש תשרי שמזלו מאזנים יודעו הראשים האחדים כולם. כי אתה מונה למולדות מתשרי ולתקופות מניסן. שמזלו טלה והוא פלא שסודו ענן ומזלו דם והוא מיוחס לחמה. והנה מאזני"ם סודו פס"ח והוא קמ"ח והנה מיוחס ללבנה והם כן, זה פעל הבינה וזה פעל החכמ"ה, זה פעל הלב וזה פעל המח. ומשניהם תבין כי יש אזני"ם למט"ה על כן אנ"י מט"ה מז"ל

בכח החכמה. והנה סוד ד"ם פס"ח קב"ץ בצל"ע ס"ס הלבנ"ה שהוא ס"ס הפח"ד וסודם קוף ה"א ופעלו מקומו קו"ף ה"א ק"ה זמנים הם אשר מהם הס"ס על"ה ומתפרנס ממנו והמין גם ל"ב חכ"ם במזון"ן מאדנ"י הפ"ך המז"ן והוא מקום המבח"ן הנמז"ג בזמנו ודם מילה ודם המול"ד ומול"ד הד"ם ולמוד מדה כלם. ועל כן צריך שידע המשכיל סוד התולדת וסוד העבור. ר"ל סוד ההריון אשר כבר רמזו אותו החכמה בברכת הירח וז"ו הי"א, בא"י אמ"ה אשר במאמרו ברא שחקים וברוח פיו כל צבאם חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם ששים ושמחים לעשות רצון קוניהם. פועל אמת שפעולתו אמת וללבנה אמר שתתחדש עטרת תפארת לעמוסי בטן שהן עתידים להתחדש כמותה ולפאר ליוצרים על כבוד מלכותו. בא"י מחדש חדשים. וזו עדות ברורה על החדוש הנרמז ושהוא על פי השם. ודע כי עדות שני המזלות גם כן עדות ברורה שתנועתם היא על פי השם המפורש. וזהו סודם י"ה פעמים י"ה עולים רכ"ה. והנה מזל מאזני"ם מחצי מז"ל טל"ה גם הוא מזל דל"י, כי הוא שלישי לעדות מפני שיחסוהו אל ישראל כאשר כוכבו שבתאי. והנה גדי עמו וכוכבי טלה עם כוכבי עקרב מצטרפים עם נגה והם הפכיים זה לזה וכן כולם שנים הפכיים לכוכב אחד והוא מכריע בנתים כלשון הפלס והמאזנים ולפנים יתבאר כל זה בע"ה. ונשוב להראות הדרך במחזור פנים ואחור ראשי מחזוריים לפנים ראשי מחזוריים לאחור אשר התחלתם מן לבהר"ד מן י"ג תתע"ו עם בי"ו תקצ"ה עם ד' ז' תפ"ה

ל	ב"ה	ר"ד	י	ג"י	תתע"ו
י	ד"ט	תשצ"ט	ל	א"ו	רפ"א
י	ז"ב	שי"ד	י	ה"א	תשס"ו

קע"א	ב"ט	י	תתק"ט	ג"ו	ל
תרנ"ו	ז"ד	ל	תכ"ד	הי"א	י
ס"א	ד	י	תתרי"ט	א"ג	י
תקמ"ו	א"ז	י	תקל"ד	ד"ה	ל
תתרל"א	ו"ב	ל	מ"ט	ז"א	ל
תל"ו	ג"י	ל	תרמ"ד	ב"ה	י
תתקכ"א	ז"ה	י	קנ"ט	א"י	ל
שכ"ו	ה"א	ל	תשנ"ד	א"ב	ל
תתי"א	ב"א	ל	רס"ט	ג"ז	י
רי"ו	ו"ד	י	תתס"ד	וי"א	ל

ראשי מחזורים לאחור

והתחלתם

מן יו"ב עם ד"ז תפ"ה
יו"ב בלא חלק

ראשי מחזורים לפנים

והתחלתם

מן יו"ב עם בי"ו תקצ"ה
יו"ב בלא חלק

תפ"ה	ג"ט	י	תקצ"ה	בי"ו	ל
תתק"ע	א"ד	ל	ק"י	די"א	י
שע"ה	ה	י	תש"ה	ז"ג	י
תת"ס	ב"ז	י	ר"ב	ג"ח	ל
רס"ה	ז"ג	ל	תתי"ה	ז	ל
תש"נ	ד"י	ל	ש"ל	א"ה	י
קנ"ה	א"ו	י	תתקכ"ה	ד"ט	ל
תר"מ	ו"א	ל	ת"מ	ז"ב	ל
מ"ה	ג"ט	ל	תתרל"ה	ב"ו	י
תק"ל	ז"ד	י	תק"נ	הי"א	ל
תתרי"ה	די"א	י	ס"ה	א"ד	ל
ת"כ	ב"ז	ל	תר"ס	ג"ח	י

ראשי מחזורים לאחור

ראשי מחזורים לפנים

והתחלתם
מן לבהר"ד
עם ד'ו' רפ"ה

והתחלתם
מן יג"י תתע"ו
עם ב"ו תקצ"ה

י	ג"י	תתע"ו	י	ו	תרפ"ט
י	ו"ג	שצ"א	י	ג"ח	צ"ד
ל	ב"ז	תתקפ"ו	ל	א"ג	תקע"ט
ל	ה	תק"א	ל	ה"י	תתרס"ד
י	ז"ה	י"ו	י	ב"ז	תס"ט
ל	ג"ט	תרי"א	ל	ז"א	תתקנ"ד
ל	ו"ב	קכ"ו	ל	ד"ט	שנ"ט
י	א"ו	תשכ"א	י	א"ד	תתמ"ד
ל	די"א	רל"ו	ל	ו	רמ"ט
ל	ז"ג	תתל"א	ל	ג"ז	תשל"ד
י	ב"ח	שמ"ו	י	ז"ג	קל"ט
י	ה	תתקמ"ח	י	ד"י	תרכ"ד
ל	א"ה	תנ"ו			

הנה גליתי לך כבר רוב סתרי תורה על פי המולדות בדרכי סוד העבור. וצריך עוד שארמוז לך דברים שצריכים לקשרם מה שעבר ועם מה שיבא מזה הענין וגם מועיל הרבה בשאר דברים והבינם. דע כי אלה הסתרים שסדרתי פנים ואחור יורוך סתרי מהלך סוד העבור. וזה כי את הצריך לדעת גלגולם מראש ועד סוף. שהנה גלגל הירח חוזר ומתגלגל מן רי"ו ראש וזנב, שרמזו "ויר"א אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך", יורה לך עם הפסוק סוד העבור כולו. כי סוד "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור" הורנו זה כולו כי היה מאמרו להויה והוא מאמר ללב ומאמר יה"י העול"ם כל"ו ויה"י העול"ם כל"ו. ולמדנו ממאמרו שאמר יהי"ו העולמי"ם ויהי"ו העולמי"ם. והנה אמר ויהי

יהי'ו עשרי'ם ושתי'ם אותיו'ת ויהי'ו עשרי'ם ושתי'ם אותיו'ת. וכה אמר וצוה ורצה יהי'ו המל'ך והמלכ'ה ויהי'ו המל'ך והמלכ'ה יהי'ו אמצע ו' יהיו אמצע יה'ו אמצעי משקל האו'ר הנבר'א ע"ת. וכבר רמזתי סודותי למעלה ודעם משם. ודע כי סוד ויאמ'ר אלהי'ם רמוז במקר'א באמ"ש גם באש"ם. ואמנם סוד ויר'א אלהי'ם הי'א רפ"ז וסוד א"ת האו'ר, בי'ו תקצ"ה. וסוד כ"י טו"ב כ"ח י"ט, ואשר לא ידעו זה מסוד השם עליהם הנביא אומר "כ"י ט"ח מראות עיניהם ומהשכיל לבתם" (ישעיה מד' יח). ויבד"ל אלהי'ם הבדני"ל לבנ"ה בי'ן האו'ר ובי'ן החש"ך בכ"ח השמ"ש לשמש"ה. ודע כי סוד אלהי'ם מבדני"ל. ואמנם ויבד"ל אלהי'ם בין האור ובין החשך, סודם י"ה ו"ה נשכחי'ם וי"ה ו"ה נזכרי'ם. וזה כי החלקים הקטנים מתגלגלים מן ד"ט אל ד"ט וארבעתם אחד אחד שם שלם. וכן מן הכלל כי חצ"י רי"ו הם הם ק"ח מפה ק"ט מפה והם רי"ז וסודם רזיא"ל וכך מתגלגל כולו. וזהו י"ה יאו'ר י"ה ירא'ו וי"ה ירא'ו עשר'ת הדברי'ם ועשרי'ם ושש"ה וירא"ה רזיא"ל יראה"ו אוריא"ל. והנה ק"ח משתתף עם ק"ט ושניהם רי"ז של"ם ובם שלט רזיאל שהיה בכח ירח חסר מלא בסוד שתוף שמי עם זכרי. כי יש מזכיר אשר שם יזכיר ויאמר יזכר שמי והוא הזכיר השם הנקרא שם הזכירה מתברך בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך. וסימני חלקי ק"ח עם ק"ט הם קמ"ט עם תשמ"ר וכולם חוזרים חלילה במספרם על אלה בשוה שהוא תתצ"ג וסודם יצ"ר טו"ב ויצ"ר ר"ע וסימנם יטו"ר ויוצא מן י"ה פעמים י"ה והוא גל"ם השדי'ם והכשפי'ם והוא הנביא"א הכשפ"ן והשט"ן ונקרא סמא"ל ועל כן גל"ם השט"ן ימו'ת מנטיו'ת המשג"ל.

והנה

תרל"ד עם רנ"ט גם ל"ט עם תתנ"ד כולם מצורפים עד שיתחברו ראש וזנב שהם ר"ד עם תרפ"ט והוא לשו"ן הקד"ש צ"ח. ודע כי אחר תשלום רי"ו מחזורים יעשה המולד שהוא ראשון למחזור רי"ו בסימן ב"ד ר"ד.

כי יחזור לאחור שעה אחת לבד בסוף רי"ו מחזורים תמיד עד שובו אל ל"ב הר"ד בעצמו בהשלימו שבעת ימי בראשית לאחור עד הגיעו אל לב"ו ר"ד. כי סימן זה הוא לב"ו ר"ד ובר"ד הוא"ל רוא"ה לבד"ו והוא בעצמו רזיא"ל הנרמז על זה הענין. ויעלה חשבון אלה המחזורים רי"ו מחזורים לכל שעה ושעות ימי השבוע קס"ח. ואם כן הנה הם קס"ח פעמים רי"ו מחזורים שהם ל"ו אלף מחזורים ורפ"ח מחזור והם י"ט פעמים ל"ו אלף ורפ"ח שעולים הרפ"ח אלף שנה ותע"ב שנה. ובסוף אלה השנים יעשה מולד הירח בסימן לבהר"ד שהוא סימן שנת היצירה. ובדרך זה מתגלגל תמיד מעת היותו ועד היום הזה ויתגלגל כן כמו כן עוד כל ימי הארץ ברצון השם יתע'.

וזהו חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם, מאשר בראם עליו. ואמנם יתחייב מגלגולם שנוי גדול לתחתונים לפי המדות. כי כל שעה כוללת של"ש מדו"ת והיא עשוי"ת שבהם השם משתמ"ש ובהם התר"ת הסו"ד. ואם במ תתי"ר סו"ד במ תקשו"ר יסו"ד. ודע כי סימן תרפ"ט הוא סוף חלקי מחזור רי"ו לעולם חלילה גם כן. והנה קס"ח ורי"ו זכ"ר ונקב"ה. ואמנם הירח לאפים? וממנו מלא כי הירח לאפים? להרחיבו להחבירו להרחיבו ולהחריב סמאל בעל מחלוקתנו על פי ידיעת השם השני. ודע כי בסימן גו"ט בה"ח אדו"י יתגלגלו חלקי המולדות הקטנים שבאחדים תמיד ודרכם לאחור קח אחד ודלג שנים ותמצא סדרם הישר. וסימןן עלה קרח עלה קרח אחד שנים אחד שנים. והנה כל הנערים שהם מ"ב חשבו לקרוא את אלישע משגע משגע כענין מאמר "[ידעו ישראל] אויל הנביא משגע איש הרוח" (הושע ט' ז). ועל כן פעל במ בשם המיוחס"ד שהוא שם החיי"ם והמיתם בו אם היה הדבר כפשוטו אבל נעלמו מעולה ממנו וקל הוא להבינו. ואלה סימני החלקים לשנים טה"א יו"ב אז"ו בח"ז ג"ט חד"י ט"ה לזוגות. די"ו החז"ו באז"ג בח"ג טהד"י לנפרדים וחזרין חלילה לעולם. ומספר הזוגות המתחילות מן ט"ה הוא ב"ן אד"ם ומלא"ך זמ"ן אמו"ן אומ"ן ומאכ"ל ואיל"ן והאלהי"ם וכסה"ו פ"ו פ"ה ו"ו ד"ם המ"ח

המחמ"ד. ומספר הנפרדים והמתחילים מן ר"י ומשלימים עד ר"י הוא בנ"י האד"ם מביני בנין יהו"ה אלהי"ם יום יום הנחברים בדמיון. וסימן זה לשני המספרים "ואהיה אצלו אמו"ן ואהיה שעשועים יו"ם יו"ם משחקת לפניו בכל עת" (משלי ח' ל'), וביחד עם רבב"ה.

ומעתה אחל בדרכי התקופות אחר שהשלמתי המולדות.

עדן חלק ב' דרכי התקופות

דע כי דרכי התקופות משותפין עם דרכי המולדות כמו שאמרתי למעלה בדרכי המולדות. וזה כי השמש פועל בפעל הירח פעל ידוע לפי חלקו והירח פועל בפעל השמש פעל ידוע לפי חלקו. ואם כן לזה מיוחס בדבר פעל שלם מצד אחד וחצי פעל מצד אחר. ומיוחס לזה חצי פעל מצד אחד ופעל שלם מצד אחר. וזה כדמות שם וחצי לזה ושם וחצי לזה. ולשניהם שלשה שמות שלמים וכך הכל מתגלגל. ואמנם דרכי התקופות הם נכרים בשתי פנים כי מהלכם בשנים הנפרדות הוא על פי סימן ואזנ"י, ומהלכם בשנים הזוגות הוא על פי סימן ואע"ד. ושמו להם עוד סימן בשנים בארבע תקופות לדעתם בקלות, והוא נפל"כ חזו"ז. ואומר שאמרו עליו לעולם לא יזוז. ואמנם כי בשנת ט' למחזור רס"ו לירח שהיא שנת ד' למחזור קפ"א לשמש, היתה תקופת ניסן בסימן יזוז. כי נפל"ך חזו"ז נחל"ף כזו"ז, וזה מפני שכבר נפל"ל כ"ח זו"ז וז"ז כ"ל חנ"ף ושב חלזו"ן כפ"ז, כלומר כלבנ"ה. והנה נכפ"ל הו"א הי"א והי"ה כפ"ז לחזו"ן לחפזו"ן והסוד כי נפל"כ הוא מספר ק"פ גם חזו"ז הוא מספר כ"ח. והנה כבר עברו ק"פ מחזור מן חזו"ז, ועל כן אמרתי כי בשנת ה"מ שהם חמשת אלפים וארבעים שנה ת"ם מ"ה. ועברו ת"ו מן חזו"ז שהיו ח"ש שתי וערב והסוד מ"ת חו"ם הא"ש שהיא ש"ם ה"א בעדות ראשי תיבות וסופם. ואמנם תוכם לפי ארבע שנים יעבר אל"ף שני"ם על שם אלה"י מש"ה ב"ן עמר"ם ד' ארבעים אלף שנ"ה, שתהיה עוד בהם חדוש שנת השמט"ה, שנ"ת הש"ם ט"ה. והיה שם חו"ה אמתי כי היה החותם חמש מאש. ואמנם בחמשת אלפים ומאתים וחמישים שנה שהוא סוף העולם ועת הקץ באמת יודעו דרכי כל המולדות

וישתנו, ועוד נפל"ך פעל, וסוד חזו"ז כ"ח. ואם כן עם צאת שמו של אדם מן הכח אל הפעל מיד יעלה שתי מעלות בפע"ל ושתי מעלות בכ"ח, ויתחייב מזה יעק"ב שהוא מלא"ך האלהי"ם ומזה יהוד"ה. ועל זה יתחדש אז ליעקב דבו"ר, והוא האור של יר"ח הנמצא לעתים והנעלם לעתים, והאו"ר הנמצא בחבור יר"ח עם טבע הלב או עם כס"א הכבו"ד בצורת כרו"ב ירח"י הנקרא ע"ץ חיי"ם, הוא הנמצא בכח ובפעל על פי יעקב ויהודה, והם רמז י' שנה שנשארו מן הזמן של פע"ל ונוספו עד תשלום ק"ץ ואז יפעל כח הפעולה. והנני שב עתה לכתוב לך דרך מהלך התקופות כמו שכתבום הראשונים. ואסבירה כראוי ואחרי כן אבאר לך ענייניהם ופירושיהם וקצת סדריהם ואתן לך ראשי פרקים מהם עד שיספיקו לך ולדומים לך מן החפצים לדעת כונתי במ.

מחזו"ר חמ"ה תקופ"ת ניס"ן

מטטרו"ן

א	ל	ד	א	כ"ו מ'	ב	ל	ה	ו	כ"ו מ'
ג	י	ו	א	כ"ו מ'	ד	י	ז	ו	כ"ה מ'
ה	ל	ב	א	"	ו	ל	ג	ו	"
ז	י	ד	א	"	ח	י	ה	ו	"
ט	ל	ז	א	"	י	ל	א	ו	"
יא	י	ב	א	"	יב	י	ג	ו	"
יג	ל	ה	א	"	יד	ל	ו	ו	"
יד	י	ז	א	"	יו	י	א	ו	"
יז	ל	ג	א	"	יח	ל	ד	ו	"
יט	י	ה	א	"	כ	י	ו	ו	"
כא	ל	א	א	"	כב	ל	ב	ו	"
כג	י	ג	א	"	כד	י	ד	ו	"
כה	ל	ו	א	"	כו	ל	ז	ו	"
כז	י	א	א	"	כח	י	ב	ו	"

נשלמה תקופת ניסן בחזרת חלילה לעולם ובכל ד' וב' שנים מתגלגלים חלילה כ"ו במרצו כ"ו במרצו בסימן ו'ו'ה' וכן השאר.

מלא "ך היר"ח תקופ"ת תמו"ז שד"י

א	ל	ד	ז	כ"ה י'	ב	י	ה	א	כ"ה י'
ג	י	ו	ז	כ"ה י'	ד	ל	א	א	כ"ה י'
ה	ל	ב	ז	"	ו	י	ג	א	"
ז	י	ד	ז	"	ח	ל	ו	א	"
ט	ל	?	ז	"	י	י	?	א	"
יא	י	ב	ז	"	יב	ל	ד	א	"
יג	ל	ה	ז	"	יד	י	ו	א	"
יה	י	ז	ז	"	יו	ל	ב	א	"
יז	ל	ג	ז	"	יח	י	ד	א	"
יט	י	ה	ז	"	כ	ל	ז	א	"
כא	ל	א	ז	"	כב	י	ב	א	"
כג	י	ג	ז	"	כד	ל	ה	א	"
כה	ל	ו	ז	"	כו	י	ז	א	"
כז	י	א	ז	"	כח	ל	ג	א	"

נשלמה תקופת תמוז בחזרת חלילה לעולם ובחשבון הגוים כ"ה ביוניו תמיד בסימן ה'ה'ה'ה' וכן הכל.

א"ם החר"ם תקופ"ת תשרי"י מתסו"ר

ב	י	ד	ג	כ"ד ש	ג	י	ה	ט	כ"ד ש
ד	ל	ז	ג	כ"ה ש	ה	ל	א	ט	כ"ד ש
ו	י	ב	ג	"	ז	י	ג	ט	"
ח	ל	ה	ג	"	ט	ל	ו	ט	"
י	י	ז	ג	"	יא	י	א	ט	"
יב	ל	ג	ג	"	יג	ל	ד	ט	"
יד	י	ה	ג	"	יח	י	ו	ט	"
יו	ל	א	ג	"	יז	ל	ע	ט	"
יח	י	ג	ג	"	יט	י	ד	ט	"
כ	ל	ו	ג	"	כא	ל	ז	ט	"
כב	י	א	ג	"	כג	י	ע	ט	"
כד	ל	ד	ג	"	כה	ל	ה	ט	"
כה	י	ו	ג	"	כז	י	ז	ט	"
כח	ל	ב	ג	"	א	ל	ג	ט	"

גשלמה תקופת תשרי בחזרת חלילה לעולם כ"ד בשטמרו כ"ד ב"ש
כ"ה ב"ש כ"ד ב"ש וכן כולם בסימן ד'ד'ה'ד'.

ד"ם הסה"ר תקופ"ת טב"ת מטה"ר הטמא"ה

ב	י	ד	י	כ"ד ד'	ג	ל	ו	ד	כ"ה ד'
ד	ל	ז	י	כ"ה ד	ה	י	א	ד	כ"ד ד'
ו	י	ב	י	"	ז	ל	ד	ד	"
ח	ל	ה	י	"	ט	י	ו	ד	"
י	י	ז	י	"	יא	ל	ב	ד	"
יב	ל	ג	י	"	יג	י	ד	ד	"
יד	י	ה	י	"	יה	ל	ז	ד	"
יו	ל	א	י	"	יז	י	ב	ד	"
יח	י	ג	י	"	יט	ל	ה	ד	"
כ	ל	ו	י	"	כא	י	ז	ד	"
כב	י	א	י	"	כג	ל	ג	ד	"
כד	ל	ד	י	"	כה	י	ה	ד	"
כו	י	ג	י	"	כז	ל	א	ד	"
כח	ל	ב	י	"	א	י	ג	ד	"

נשלמה תקופת טבת בחזרת חלילה לעולם כ"ד בדצמרו כ"ה כ"ד
כ"ה כ"ד כ"ד כ"ד בסימן ד'ה'ה'ד' חלילה תמיד.

אלה הן הארבע תקופות בכל שנה ושנה ומתגלגלין וחוזרין.

ואלה הן אחדי מחזורי התקופות ועשרותיהם ומאותיהן לפנים כלומר שבהן ימצאו העירובים שיש להם הם המולדות.

		מאות		עשרות			אחדים			
תתקפ		ו	ק	תקל	יד		י	תפה	א	א
תתפ	ב	יב	ר	תתרס	ד	א	כ	תתקע	יב	ב
תשפ	ב	יא	ש	תקי	יט	א	ל	שעה	ד	ג
תרפ	ג	כד	ת	תתרמ	ט	ב	מ	תתס	ה	ד
תקפ	ד	ל	תק	תנ		ז	נ	רסה	ז	ה
תפ	ה	לו	תר	תתרב	יד	ז	ס	תשנ	ח	ו
שפ	ו	מב	תש	תע	ה	ד	ע	קנה	י	ז
רפ	ז	מח	תת	תתר	יט	ד	פ	תרמ	יא	ח
קפ	ח	נד	תתק	תנ	י	ה	צ	מה	יג	ט
פ	ט	ס	תתר	תתקפ		ו	ק	תקל	יד	י

אלה הם הדרכים הנמנים לתקופות לאחדים ולעשרות ולמאות לפי דרך מחזורי לבנה הם. כי שארית יט' הוא שעה אחת ותפ"ה חלקים שיש בין י"ט מחזורי חמה לי"ט מחזורי לבנה. ויהיה זה מפני עבורי ז חדשים שיש לזה יותר מזה. לפיכך יתחייב שתהיה שנת החמה שהיא שס"ה יום [ורביע] שהוא ו' שעות, יתרה על שנת הלבנה שהיא שנ"ד יום וח' שעות ותתע"ו חלקים בפשוטה בסימן יכ"א ר"ד שהם י' ימים וכ"א שעות ור"ד חלקים ובמעוברת תצ"א.

ואלה הן אחדי ועשרות ומאות מחזורי התקופות לאחור.

עדן חלק ב'

מאות			עשרות				אחדים			
ק	כג		ק	תקנ	ו	י	תקצה	כב	ו	א
ר	כב	א	ר	כ	ה	כ	קי	כא	ו	ב
ש	כא	ב	ש	תקע	ד	ל	תשה	יש	ו	ג
ת	כ	ג	ת	מ	יד	מ	רב	יח	ו	ד
תק	יט	ד	תק	תקץ	כג	נ	תתיה	יו	ו	ה
תר	יח	ה	תר	ס	ט	ס	של	יה	ו	ו
תש	יז	ו	תש	תרי	יח	ע	תתקנה	יג	ו	ז
תת	יו	ז	תת	פ	ד	פ	תמ	יב	ו	ח
תתק	יה	א	תתק	תרל	כג	צ	תתרלה	י	ו	ט
תת	יד	ב	תתר	ק	כג	ק	תקנ	ט	ו	י

ואלה הן דרכי התקופות לשנים לפנים יכ"א ר"ד לפשוטות ט"ח תצ"א למעוברות לאחור מפני שלא יחסר לך דבר בזה מכל מה שאתה צריך אליו פנים ואחור בעזרת הבורא.

קנב	יד	א	יא	רד	כא	י	א
שנו	יא	יב	יב	תח	יח	כא	ב
תקכ	ח	כג	יג	תתצט	ב	ג	ג
תתרנא	יו	ד	יד	כג		יד	ד
קעה	יד	יה	יה	רכז	כא	כד	ה
שעט	יא	כו	יו	תשיח	ה	ו	ו
תתע	יט	ז	יז	תתקכב	ב	יז	ז
תתרפד	יו	יח	יח	שלג	יא	כו	ח
תפה	ח	כא	יט	תקלז	ח	ט	ט
				תשמח	ה	כ	י

הנה נשלמו כל התקופות לשנים לפנים ועוד עתה אכתוב השנים שתקופותיהן כנגד אלה

יד ב ז כט
 יו א יב תשא
 יח ב ז ו

ואלה הן דרכי התקופות לשנים גם כן לאחור כנגד יכ"א ר"ד לפשוטות וכנגד ט"ח תצ"א למוברות די"ה תקפ"ט

תתקנח	ט	ה	יא	תתעו	ב	ג	א
תשכה	יב	א	יב	תרעב	ה	ז	ב
תקב	יה	ד	יג	קפא	כא	ג	ג
				תתרנז	כג	ו	ד
תתקה	ט	ה	יה	תתנג	ב	ג	ה
				שסב	יח		ו
רי	ד	ו	יז	קנח	כא	ג	ז
				תשמח	יב	א	ח
תקצה	כב	ו	יט	תקמג	יה	ד	ט
				שלט	יח		י

נשלמו דרכי התקופות אשר עם המולדות משתתפות.

ועתה

נשוב לבאר מה [כונתם] במ להודיענו. דע כי ענין אלד"א בלה"ו גיו"א דיז"ו לפי מה שסדרוהו החכמים הקדמונים מורה שהתקופה הראשונה של שנת היצירה שמתחילין בה מסימן לבהר"ד כמו שאמרנו במולדות היתה אחר ששה חדשים מהשנה ההיא, ונפלה תקופת ניסן בה בסימן אלד"א. והנה האל"ף סימן לשנה ראשונה, והלמ"ד סימן ליל והדל"ת סימן יום רביעי והאל"ף האחרונה סימן לשנה ראשונה של יצירה בליל רביעי בשעה ראשונה, ובזו הדרך תבין השאר כולם. וצריך שתדע כי תקופת תשרי באותה שנה הראשונה אעפ"י שאין

מונין אותה ואין מתחילין ממנה לסוד גדול היתה בסימן אלג"ט וסודו גל"ט א. וסימן תקופת טבת היה איג"ד וסודו אגי"ד. וסוד הארבעה הנזכרים שהם הראשונים אל ר"ל אהו"ב אגי"ד זיו"ו. ואלה הם ראשי פרקים מהם תתעורר אל מה שבם תמיד, והגלגול במ כ"ח שנים על דרך אזג"י ואט"ד. ודע כי ענין תקופות הוא על צורת סבובים וגלגולים ותקופות. וזה כי יש בשנתיים ח' תקופות ונחלקות אל ד' ד' והיו ד' מהם מורים בשעותיהן סימני אזג"י והם הנפרדות, על דרך שנות א' ג' ה' ז' ט' עד כ"ז, וד' מהן מורים בשעותיהן סימני ואט"ד והן הזוגות על דרך שנות ב' ד' ו' ח' י' עד כ"ח, כמו שרמזנו בראש זה החלק. ונוסיף עליו ביאור ונאמר שכבר נודע שהגלגול הוא כך, והוא שאין כל תקופה ותקופה אלא צ"א ימים וז' שעות ומחצה. הוצא מהן צ"א ימים שיוצאים ז' ונשארו ז' שעות ומחצה. וסימני תקופת ניסן לעולם א"ו וסימני תקופת תמוז לעולם א"ז. ורמזם יחד א"ו א"ז יכנע לבבם הערל" (ויקרא כו' מא'). ואלה הם פירושיהם, א' של ניסן שעה ראשונה מן היום או מן הלילה, ו' של ניסן שעה ששית בסופה שהיא חצי יום או חצי הלילה. והנה ימות השנה לשמש שהוא בעל התקופות הם שס"ה יום ורביע כמו שאמרנו. וכשתמנה צ"א ימים ד' פעמים שסודם ד"ניאל והוא מאדי"ם והוא המן, יעלה שס"ד והוא השט"ן. ונשארו יום ורביע מן השנה שהם ל' שעות חלקם לד' חלקים יבא לכל חלק ז' שעות ומחצה והם שביין כל תקופה ותקופה. כי כשתמנה מן תקופת ניסן עד תקופת תמוז ז' שעות ומחצה תמצאנה מיד וכן תעשה ממנה אל תקופת תשרי וממנה אל תקופת טבת וממנה אל תקופת ניסן חלילה. הנה עלה לארבעתם ל' והרמז יעלה "יהוד"ה יעלה" (שופטים א' ב'). כי הנשאר יעקב והוא השט"ן שלקה הבכרה והברכה מידי עשו אחיו במרמה, גם רמה את לבן הארמי כי הכתוב אומר "עם נבר תתבר ועם עקש תתפל" (שמואל ב' כב' כז'). ורמזם נב"ר לב"ן עק"ש עש"ו ואשר נהפך במ הוא קרל"ו ודעהו שסודו פורים. והנה זה אחיו וזה חמיו ומשל על תחבולותיהם כי יעקב האחד הוא מלאך האלהים אבל השנים עולים השטן והוא פעמים מלאך. גם זה מכלל ראש"י הפרקי"ם שהם ראש"י המספרי"ם להודיע במ סוד

הרקיעי"ם אשר הם שמי"ם ומהם הנפ"ש. כי הנפ"ש היא מהשמי"ם ונבראת לנשימ"ה מנשמ"ת מלשינ"ה בזכו"ת. ולפעמים הנפ"ש כוזב"ת בזכו"ת מפני שהיא הוי"ה אח"ת ב"ת הכ"ח, וסימן "אל יסף פרעה הת"ל" (שמות ח' כה').

וכאשר

הוריתיך בסימן ניסן כן תעשה לשאר שהכל הולך דרך אחת. ואמנם סימני הנשואים ג"ט י"ד מורה שצריך שיכתוב המשכיל ג"ט לתקופת תשרי ויתנהו על טבת. בסוד מי"ד אל יד או אז יכנע לבבם הערל של ב' התקופות ההם שהן על פיהן תתי"ר. שבט שהוא שרביט קשת והוא סימן ר"ע לה"ם. ודע שהן חתומות בי"ה יהו"ה, והרמז "כי בי"ה יהו"ה צור עולמים". ואמרו על סודם שבארבעה פרקים אלה המים נהפכים לדם. בניסן רמז למימי מצרים, ובתמוז רמז לסלעו של משה, ובתשרי רמז ליצחק הנעקד, ובטבת רמז לבת יפתח. ויש מי שמהפך תמוז בעד טבת בזה. ואמנם אלה הם רמזי סודות נעלמים ויורו באמת על ארבעת הליחות ועל ממשלתם ועל התהפכותם מתקופה לתקופה שלשה חדשים לכל אחת והן הד'. המרה השחורה שבטבעה קר ויבש כטבע העפר והנה תקופת טבת, ועושה בראש מזל גדי ואז השמש בתכלית הירידה והוא בנקודת סוף מזרח הדרומי, והימים בתכלית הקצור והלילות בתכלית הארך וזאת היא האחת. והשנית היא שכנגדה בהפכה לכל דבר והיא קשורה בחברתה קשר אמיץ כמו שנודע. והנה היא מצד אחד הליחה הלבנה שבטבעה כטבע המים שהוא קר ולח והנה תקופת תמוז, ועושה בראש מזל סרטן ואז השמש בתכלית העליה והוא בנקודת סוף מזרח הצפוני. ויש מי שמהפך זה ואומרים שהוא בזמן החום, ואם כן טבעו חם ויבש כאש. והנה הימים בתכלית הארך והלילות בתכלית הקצור. והשלישית והרביעית הן גם כן זו כנגד זו שתי וערב, זאת טבעה כטבע טלה שהוא אש, וזאת טבעה כטבע מאזנים שהוא רוח וזאת השמש בחצי המזרח והיום והלילה שווים. וראיתי בספרי הרפאים שאומר כי תקופת ניסן חמה ולחה וזהו טבע הדם, ותקופת תמוז חמה ויבשה וזהו טבע

האש, ותקופת תשרי קרה ויבשה וזהו טבע העפר, ותקופת טבת קרה ולחה וזהו טבע המים. וחלקום לאביב ולקיץ ולבציר ולחרף, ואמרו גם כן מועד האביב חם ולח, ומועד הקיץ חם ויבש, [ומועד הבציר קר ויבש] ומועד החורף קר ולח. ואחרים קבלום וחלקום על צורה אחרת, ועשו מהם ששה חלקים כנגד זרע וקציר וקר וחם וקיץ וחרף. ואמרו כי אלה עם מדת יום ומדת לילה עוד כל ימי הארץ לא ישבתו. והרוחות הנושבות הן ארבע אמהות ושמנה בנות כנגד ארבעה מזלות אשר לתקופות שהן טסמ"ג, וכנגד שמנה מזלות הנשארים שהן ש"ת א"ב ע"ק ד"ד. ואמרו כי הדם הוא רביעית הגוף ומקורו בכבד וממשלתו במח הראש ונוהג בו צ"מ שהם צדק ומאדים. והליחה גם כרביעית הגוף ויצאה מן מח הראש ושוכנת בחזה ובגרון ובחלצים וסובבת בכל הגוף ונוהג בה ל"ח שהן לבנה וחמה. והמרירה השחורה מקורה ותולדותיה מן הליחלות החמוץ אשר בקרב העליון ושוכנת בטחול ומושלת בכוליא השמאלית עד [הביצים] ונוהג בה שבת. והמרירה האדומה גם היא יוצאת מן הכבד כי שם היא מקורה ומנוחתה בקרב העליון ונוהג בה ח"כ שהם חמה וכוכב. והנה שבתו לבדו מיוחד בפעלו בטחול שטבעו כטבע הארץ קר ויבש. וסודו ט'חול שבת'י ושניהם שלוח"י טב"ת ליחו"ת שב"ט ונמצא לרפא"ת חל"ו כי הוא שטו"ח בתל"י והנו של"ט בחיו"ת וסודו ט' מחשבו"ת והן ט' ספירו"ת ודעם. ואין צורך באלה הדרכים פה כי מקומם ביט' של עדן כלומר בחלק ט' ובחלק י' גם כן. כי שם נאריך בזה לפי הענין יותר מזה. ואשוב לומר כי החכמים כבר אמרו שבסימן ז"ט תרמ"ב קודם מולד ניסן עשתה התקופה של ניסן בשנת היצירה. וידוע שתקופה זו היא בסימן ככ"ו ימים לחדש מרצו של גוים. ולעולם ראש חדש מרצו בשנה ראשונה נופל יום ז'. ולפי הסדר שאנו מסודרים בו היום יורה שהיה אז ראש חדש תשרי יום ג', וראש חדש ניסן יום ה'. ולפי האמת הראוי שהיה אז א' יום א' ראש חדש תשרי. אע"פ שאמרו לא אד"ו החדש ולא בד"ו פסח שבו ניסן בעצמו והיה ניסן ג' וזה סוד. ולעולם בשנה ראשונה ראש חדש שטיברו יום א' כי דרכי חדשי הגוים מסודרים כך חלילה מכח שנה אל כח שנה.

שטיברי	אבגד	וזאב	דהוז	בגדה	זאבג	הוזא	גדהו
אובטברי	גדהו	אבגד	וזאב	דהוז	בגדה	זאבג	הוזא
גובמרי	וזאב	דהוז	בגדה	זאבג	הוזא	גדהו	אבגד
דזימברו	אבגד	וזאב	דהוז	בגדה	זאבג	הוזא	גדהו
יונארו	דהוז	בגדה	זאבג	הוזא	גדהו	אבגד	וזאב
פבררו	זאבג	הוזא	גדהו	אבגד	וזאב	דהוז	בגדה
מרצו	זאבג	הוזא	גדהו	אבגד	וזאב	דהוז	בגדה
אפריל	גדהו	אבגד	וזאב	דהוז	בגדה	זאבג	הוזא
מאיו	הוזא	גדהו	אבגד	וזאב	דהוז	בגדה	זאבג
יוניו	אבגד	וזאב	דהוז	בגדה	זאבג	הוזא	גדהו
יוליו	גדהו	אבגד	וזאב	דהוז	בגדה	זאבג	הוזא
אוגושטו	וזאב	דהוז	בגדה	זאבג	הוזא	גדהו	אבגד

אלה י"ב חדשי חמה והשמש הולך במ י"ב מזלות **והנה** ועולה סימן מהלכו במזל שהוא ל' מעלות ל"י תק"ס, כלומר ל' יום וי' שעות ומחצה. כי לג' חדשים יעלו צ"א ימים וז' שעות ומחצה. ולו' חדשים יעלו קפ"ב ימים וי"ה שעות. ולט' חדש יעלו רע"ג ימים וכ"ב שעות ומחצה. ולי"ב חדשים יעלו שס"ה יום ורביע. ודע כי מאחר שתדע ראשי קשורים של כל החדשים תדע את כולם. ואלה הם הראשים אג"ו אד"ז זג"ה אג"ו. וזה כי א' היא סימן אל אבג"ד, גם ג' סימן על גדה"ו, גם ו' סימן על זאב"ב, ועוד א' סימן על אבג"ד, גם ד' סימן על דהו"ז, גם ז' סימן על זאב"ג, וכן עוד ז' סימן על זאב"ג, גם עוד [ג' סימן על] גהו"ז, גם ה' סימן הו"א, וכן אג"ו חוזר חלילה הראשון.

ואמנם סדרם הישר מתגלגל מי"ב אותיות אל י"ב אותיות, כלומר קח אחר אחד עשרה ותמצא הסדר הישר חלילה בכל טור וטור לעצמו

מראשו ועד סופו. וסימני מהלך ז' עיבורים דב"ז הגא"ו מתגלגל בכל טור וטור, וכן לתקופות. והנה בתקופות אחר ד' מדלג אחד וכן בשנים. ואמנם בכלום כלומר כ"ח שנה יעלו העיבורים כולם, ורמזם חנו"ך שנאמר עליו זה מטטרו"ן כמספר שעות של חצי שבוע אשר כולו צבו"ע. ואמנם בג' מחזורים של כ"ח שנה יעלו העיבורים הנקראים בששטי שבם ישטבש כל ערל קס"ח ימים שהם ג' פעמים יו"ם. גם ז' ימים מן מן כ"ה שעות ליום והם כ"ד שבועות. ובד' מחזורים יעלו של"ו והם ו' פעמים יו"ם גם י"ד ימים וגם הם מ"ח שבועות. וסודם "בדבר יהו"ה שמים נעשו וברו"ח פי"ו כל צבאם". והוא סוד פורים הנרמז לעיל והבן כל הכונה. ונשוב לומר שאם תרצה למצוא התקופה מן המולד או המולד מן התקופה שתוכל לעשות את זה כשתדע אחד מהם עם הסימנים הכתובים למעלה על זה ועל זה. (או) [וזו] היא הדרך לידיעה זאת, חשוב שאתה יודע שהיתה תקופת ניסן בשנה זו שהיא שנת המ"ה ליצירה בסימן הלכ"א, ומיד תדע שתקופת תשרי תהיה אם כן בסימן ויב"ג. ותבקש לדעת עם זה מתי תהיה עת המולד ובאי זה יום שלשבווע, ותמצא שתהיה מולד תשרי לז"ה תקל"ת. ויהיה מולד ניסן הבא בשנת המ"ו שהיא שנת עבור יג"ו תרפ"ט. ותהיה תקופת ניסן בשנת המ"ו שסימנם "המ"ו גוים מטו ממלכות" (תהלים מו' ז') בסימן ולג"ו. והוא סימן הגוא"ל, וסימן זה "גאלה תהיה לו" (ויקרא כח' מח') להגא"ו לגאו"ה בכ"ח צרפ"ת. ובזו הדרך תוציא זה מזה אחר שתדע זה וזה בהתחלה אחת שוה לזה ולזה.

ואתה צריך בכל זה להשים לב במספר כל המחזורים הבנויים על ההתחלה שממנה התחלת למנות ולחשוב השנים והחדשים והימים והשעות והחלקים. כי מהם תשיג כל חפצך מחשבונם, וחבר החלקים יחד וכל עת שיתקבצו מהם בחשבונך אלף ושמינים חלקים חשבם שעה אחת. וחבר השעות וכל עת שיתקבצו מהם בידך כ"ד עשה מהם יום אחד. ומן הימים עשה שבוע והשליכם וישארו בידך מן החדש האחד אי"ב תשצ"ג. כי כבר השלכת מן החדש כ"ח ימים. ומי"ב חדשים עשה

שנה פשוטה ירחית שעולים שנד"ח תתע"ו. והשלך ש"נ שיוצאין ז'ז' ימים ונשארו ד"ח תתע"ו, ומשנה מעוברת הכ"א תקפ"ט ישארו לך מי"א חדשים. ודע כי שנת החמה לעולם היא יתירה על שנת הלבנה הפשוטה יכ"א ר"ד. ומי"ט שנה של הירח שהם פשוטות וז' מעוברות עשה מחזור אחד וישאר בידך סימן בי"ו תקצ"ה. ומכ"ח שנה של הגוים שהם כ"א פשוטות וז' בששטיות שהם מעוברות עשה מחזור אחד של כ"ח שנה. וכן השלך אלה על אלה בסימן כ"ח על י"ט יעלו תקל"ב. ועוד השלך י"ט על כ"ח והם תקל"ב גם כן. ועוד שוב ותחברם יחד ותמצא סודם א'דנ"י. ומאלה העניינים כולם תתעורר ולא תישן ותכיר למה זכרה התורה ביצירה כי טוב חוץ מן הרקיע, שסימנם כ"ח י"ט וסודם אהי"ה יהו"ה. ורמזם "כי טח מראות עיניהם מהשכיל לבתם" (ישעיה מד' יח) והתקדש לדעת זה ותתחדש.

וזה מחזור התקופות לחשבון המולדות לפי חדשינו אלא שתצטרך להוסיף יום או יומים מפני קביעות החדש.

א	תקופת תשרי בה'	ימים בו	תקופת טבת בז'	ימים בו
	תקופת ניסן בט'	" בו	תקופת תמוז בי"א	" בו
ב	תקופת תשרי בי"ה	" בו	תקופת טבת בי"ז	" בו
	תקופת ניסן בכ'	" בו	תקופת תמוז בכ"ב	" בו
ג	תקופת תשרי בכ"ו	" בו	תקופת טבת בכ"ח	" בו
	תקופת ניסן בא'	" בו	תקופת תמוז בג'	" בו
ד	תקופת תשרי בז'	" בו	תקופת טבת בי'	" בו
	תקופת ניסן בי"ב	" בו	תקופת תמוז בי"ד	" בו
ה	תקופת תשרי בי"ח	" בו	תקופת טבת בכ"א	" בו
	תקופת ניסן בכ"ג	" בו	תקופת תמוז בכ"ה	" בו
ו	תקופת תשרי בכ"ט	" בו	תקופת טבת בג'	" בו
	תקופת ניסן בד'	" בו	תקופת תמוז בז'	" בו
ז	תקופת תשרי בט'	" בו	תקופת טבת בי"ג	" בו

בו	"	תקופת תמוז בי"ז	בו	"	תקופת ניסן בי"ו
בו	"	תקופת טבת בכ"ה	בו	"	תקופת תשרי בכ"א
בו	"	תקופת תמוז בכ"ט	באדר ב	"	תקופת ניסן בכ"ו
בו	"	תקופת טבת בה'	בו	"	תקופת תשרי בג'
בו	"	תקופת תמוז בט'	בו	"	תקופת ניסן בז'
בו	"	תקופת טבת בי"ו	בו	"	תקופת תשרי בי"ב
בו	"	תקופת תמוז בכ"א	בו	"	תקופת ניסן בי"ט
בו	"	תקופת טבת בכ"ח	בו	"	תקופת תשרי בכ"ה
בו	"	תקופת תמוז בג'	בו	"	תקופת ניסן בא'
בו	"	תקופת טבת בט'	בו	"	תקופת תשרי בה'
בו	"	תקופת תמוז בי"ד	בו	"	תקופת ניסן בי"א
בו	"	תקופת טבת בכ'	בו	"	תקופת תשרי בי"ו
בו	"	תקופת תמוז בכ"ה	בו	"	תקופת ניסן בכ"ב
בו	"	תקופת טבת בא'	בו	"	תקופת תשרי בכ"ח
בו	"	תקופת תמוז בה'	בו	"	תקופת ניסן בג'
בו	"	תקופת טבת בי"א	בו	"	תקופת תשרי בח'
בו	"	תקופת תמוז בי"ו	בו	"	תקופת ניסן בי"ד
בו	"	תקופת טבת בכ"א	בו	"	תקופת תשרי בי"ט
בו	"	תקופת תמוז בכ"ח	באדר ב	"	תקופת ניסן בכ"ח
בו	"	תקופת טבת בד'	בו	"	תקופת תשרי בכ"א
בו	"	תקופת תמוז בח'	בו	"	תקופת ניסן בו'
בו	"	תקופת טבת בי"ה	בו	"	תקופת תשרי בי"א
בו	"	תקופת תמוז בי"ט	בו	"	תקופת ניסן בי"ז
בו	"	תקופת טבת בכ"ו	בו	"	תקופת תשרי בכ"ג
בו	"	תקופת תמוז בכ"ט	בו	"	תקופת ניסן בכ"ח

ודע כי בכל ד' שנים מתגלגלים הימים שהתקופות הי"ו נופלות בהן
 בחדשי הגוים שסימנם שדי"ם ומהלכם שדמ"י ופירושם ש'טימברי
 ד'יקמברי מ'רצו י'וניו. ומפני שמתחילין בתקופות מניסן דין הוא

לחשוב מהלכם בסימן מ"י ש"ד ויהיה דרכם לפי זה הסימן בימי התקופות.

א' ו'ה'ד'ד' ב' ו'ה'ד'ה' ג' ו'ה'ה'ה' ד' ה'ה'ד'ד'

וזה פירושם, שנה ראשונה נופלת התקופה בסימן אלד"א בכ"ו ימים למרסו. והיא תקופת ניסן והיא השעה והחלק שתכנס בו השמש לתחלת מזל טלה. ושנה זו גם כן תקופת תמוז בה לד"ז ומחצה בכ"ה ביוניו. כי זה אינו מתחלף לעולם, כי התקופה נופלת לעולם בכ"ה ביוניו בחזרת חלילה תמיד. והיא השעה והחלק שתכנס בו השמש לתחלת מזל סרטן. ותקופת תשרי בה יד"ג בכ"ר בשטמברו, והיא השעה והחלק שתכנס בו השמש בראש מזל מאזניים. ותקופת טבת בה יד"י ומחצה בד' בדקמברו, והיא השעה והחלק שתכנס בו השמש בראש מזל גדי. והנה אלה ד' תקופות וחזרין חלילה בהכנס השמש בראשי ארבעת המזלות האלה בארבע תקופות השנה. אבל מתחלפים בימים כמו שאמרנו עד ד' שנים שהם י"ו תקופות, ומן י"ו ואילך חוזרים חלילה. וזה הוא סוד יו"ד בתוך ד' שנים נופלות י"ו תקופות. והם די"ו לכתוב בהם המציאות הזוה. ודע כי לפי הסימן הראשון שאמרנו על שדמ"י ילכו התקופות בי"ו סימניהם חלילה גם כן לעולם ג"כ.

ד'ד'ו'ה' ד'ד'ו'ה' ה'ה'ו'ה' ה'ה'ה'ה'

וזה הדרך הישרה ושתייהן דבר אחד. אלא שאתה לוקח ב' תקופות האחרונות ומחזירם ראשונות ובדרך זו תשים עם כל אות ואות כ'. כי אלה הסימנים הם אחר עשרים יום ועל כן הם כ"ד כ"ד כ"ו כ"ה. וכן השאר לפי הסימנים ש'ד'מ"י בין לראשונים בין לשניים. וכשתדע מהם חדש אחר באי זה יום נפל בו ראש חדש שלהם הבנה עליו כל

עדן חלק ב'

הזמנים וזה בר כתבתיהו לך למעלה בראשי חדשיהם חלילה, וכבר ידעת שאין בין כל תקופה ותקופה אלא צ"א יום וז' שעות ומחצה.

עדן חלק ג' דרכי השנים הפשוטות

דע כי השנים הפשוטות הם י"ב שנה בכל י"ט שנות המחזור והיו כנגד י"ב פשוטות שהם ה'ו'ז'ח'ט'י'ל'נ'ס'ע'צ'ק'. וכל שנה ושנה מהם לפי דרכי המולדות היא נספרת בימיה כמספר שנד"ח תתע"ו. וכשתמנה י"ב פעמים ש"נ ימים שאתה משליכם ז'ז' יעלה מספרם ד"ר, והם ד' אלפים ור' ימים וסימנם ד"ר הולך וד"ר בא. ועוד מנה ד"ח תתע"ו יב' פעמים והחל למנות בכל אחד ואחד לפי מינו וקביץ כל הימים והשליכם ז'ז'. והנה ישארו בידך מן יב' פעמים ד' שהם מ"ח ימים, ו' ימים שכבר השלכת מהם מ"ב יום שהם ו' פעמים ז' שהם ששה שבועות. ושמור ו' ימים שנשארו בידך, ועוד קביץ כל השעות ומכל כ"ד וכ"ד מהם עשה יום אחד. והנה תמנה י"ב פעמים ח' שהם צ"ו והם ד' יום חבר ד' עם ו' שהיה בידך והם י' ימים השלך מהם ז' יום וישארו לך ג' יום. ועוד קביץ כל החלקים ומכל תתר"פ ותתר"פ מהם עשה שעה אחת. והנה תמנה י"ב פעמים תתע"ו שחסר מכל שעה ממנו ר"ד חלקים שמספר ר"ד פעמים י"ב הם ב' תמ"ח חלקים. ואם כן הנה עלו ב' אלפים חלקים ותמ"ח פחות מן י"ב שעות שלמות שהן ב' שעות ורפ"ח חלקים. חסרם מן י"ב שעות ותוציא ב' וישארו י' שעות. עשה מן השעה האחת תתר"פ חלקים כדי שתוכל להוציא ממנה רפ"ח חלקים שנשארו להוציא ותוציא ר"פ בר"פ ומן ת"ת שנשארו תוציא מהם ח' חלקים וישארו בידך תשצ"ב, ורמזו כתנת תשב"ץ. והנה נשארו מן הכל ג' ימים וט' שעות ותשצ"ב חלקים.

ודע כי בשם המפורש שהוא בן ע"ב שמות ובן רי"ו אותיות שרמזם "ויעבור" ר יי על פניו ויקרא" שהם רפ"ה, אין בהם ג'. ובעשרת הדברים הראשונים אין בהם ט', והנה סימן ג"ט בשני העניינים. ורמזם מצנפת ואבנ"ט, כי סוד ט' הוא יום והנה ג' יום וט' חלקים. ובזה הסימן נופלת תקופת תשרי לעולם בין ביום ובין בלילה. ועל זה צוה להיות ג"ט הנשים שסודו ג"ט השנים בעל י"ב בשורות, רמז אל י"ב שנה הנזכרות שהאשה נשלמת בהן. והנה תמצא מספר אותיות עשרת הדברים תר"כ, ומספר תיבותיהן קע"ב. חברים ותמצאם תשצ"ב, חבר אליהם אותיות ותיבות של השם הנרמז שהם רפ"ח ותהיה שעה אחת משני העניינים. וסודה אנכ"י והוא ראש לכל הדברות ועקרבם ושרשבם, על כן חסר מהם ט' וסודו ט' ב"ע והתיבות קב"ע ודעם. ודע כי שלשה פסוקי"ם הם שלש"ה מדבריי"ם שבהם ישל"ם ד"ם הבש"ר כמו שנרמזו בסודו במקומו. והם שלש"ה מורי"ם מראי"ם השלש"ה משלש"ה דברי"ם משור"ש האלהי"ם ותדעם מאל"ה השרשי"ם. ודע כי ראש הדברות אנכ"י ותוך השמות אנ"י וסוף הדברות לרעיך מלמד שהשם היוצא מהם מהלכו הוא מד' ד' אותיות, וראש השם וה"ו וסופו מו"ם. והנה יעלו שמות י' הדברות קנ"ה וב' וסימנם קנה חכמה קנה בינה ובכל קניינך קנה בינה. ויעלו שמות השם ע"ב הרי שניהם בהם נקבע"ה ברכ"ה בקמיע"ה במז"ל מאזני"ם ממלאכ"י אלהי"ם. כי י"ה עול"ם מל"א י"ה מל"א חכמ"ה ובינ"ה ממנו הברכה שסודה עשר"ת הדבריי"ם שהם עשרים וששה הנקרא דב"ר יהו"ה והם הוא יהו"ה עצמו"ו ושמו כת"ר תור"ה רל"ב. וסוד שלשת השמות שהם סת"ר סוף תוך ראש הוא בי"ד מאזני"ם והם ח"י עול"ם הקט"ן בסוד הנקוד"ה שהיא קטנ"ה בצב"ע שהוא מורכב טב"ע בטב"ע ורמזם "בעצב" תלדי בני"ם כמו שיתבאר העבור. ולפיכך יוסף הגלגל ברכ"ה במז"ל מאזני"ם גם יוסי"ף היו"ם וגם יוסי"ף בזנ"ב ברכ"ה. כי סובב נקבה הוא זכ"ר אשר בו נקבע"ה ברכ"ה גם ענ"ג או נג"ע במז"ל טל"ה על דרך מלחמ"ה מהלח"ם. כי סודו מזל דם וזה סודו מז"ל קמ"ח והוא מז"ל פס"ח שבו אנו שוחטים טל"ה או גד"י לתקן ט"ל הגי"ד

שהוא שכב"ת הט"ל הדומה אל שכבת זרע שהוא כזרע גד לבן ועינן כעיין הבדלה הנבעל ביחד על כ"ח הנדי"ב, שנאמר "שה כשבים ושה עזים". כי סוד שכבת זרע כולל שלשת המינים הראויים לקרבן והם כבש תר עז ונשאר עז שנים והם שור וגזל. וסוד הראשונים מטטרו"ן ש"ר הפני"ם, והשניים שומ"ר מתו"ק השכ"ל הפוע"ל. והנה הוא כתר שבמזל אשר כת"ב סוב"ב ראש"ו והיודעו הו"א כת"ב בראש"ו. והסוד המופלג שצריך לדעתו הוא ראש"ו בתו"ך הזנ"ב זנב"ו בתו"ך הרא"ש.

הנה אלה י"ב אותיות לזה וי"ב אותיות לזה. זה וזה מגידים סוד מופלג מכוסה במציאות. וסוד הזנ"ב ל"ב ל"ב הוא, וסוד הרא"ש אברי"ם אברי"ם. ומהם תבין כי חמ"ר הנבוא"ה נבר"א באמת ברא"ש ובזנ"ב והוא חמ"ר כב"ש שהוא ש"ר בחי"ם. ואין בין יצ"ר ר"ע ובין יצ"ר טו"ב מאור"ו והנה כל יצור ציור טוב מאור. ואשוב לומר כי מספר התיבות שהם קע"ב דין הוא לשתפם עם מספר תיבות השם שהם ט' תיבות כפי דרכם. ויסע מלאך האלהים וכן כולם וסימנם י"ה הי"ה אהי"ה והכל יהו"ה יהי"ה. ושניהם נקבע"ו בשם ברו"ך שסודו ע"ץ חיי"ם רכ"ה. ואמנם אותיות השם רי"ו ואותיות אלה הם כת"ר ושניהם תתל"ו והם שר"ש ל"ו. והנה ע"ץ חיי"ם ממי"ת שמ"ו והרמז כולו,

ע"ץ שמ"ו מחי"ה המתי"ם

בגד"ה שעצמ"ו מחי"ה המתי"ם. ועל כן תדע כי הרא"ש מחי"ה המתי"ם ונתלה המלכו"ת ב"ה רא"ש וזנ"ב. ולפיכך ש"ם מיוחד מל"ך הרא"ש והזנ"ב. ודע זה מאד כי הוא סוד אדנ"י ואין ראוי לגלותו כי אם ליראיו שנאמר "סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם".

עדן חלק ד' דרכי השנים המעוברות

הם ז' שנה בכל י"ט שנות מחזור הלבנה והיו כנגד ז' כפולות בג"ד כפר"ת. והממשלה נתנה בתחילה לז' שהוא סוד ז' כוכבי לכת, ואחריהם נתנה לי"ב מזלות כמו שנזכיר לפנים, וז' שנים אלה הם רמז לעיבור הנחש. ואמנם הם בסימן ג'ו'ח'א'ד'ז'ט', והנה ג' בראשם, ט' בסופם, הרי ג"ט. ואחריהן זה לפנים וזה למחזור ו"ז והנה חצי השם, ועוד בתוכם אח"ד שגם הוא חצי השם וסודם ט' זו"ג אח"ד. ומספרם י"ט י"ט ט"י ט"י כ"י ב"ר ישמח לבינו כי בשם קדשו בטחנו", כ"ו י"ב שמות הם, ומספרם ל"ח והם תרע"ו עם שי"ב משותפות יחד שת"י וער"ב כמו שנרמזו במ. וכשתחבר אליהם יוד ידים כפי המספר שלהם ג' ו' ח' יא' יד' יז' יט' יעלה הכל לח"ם. וזהו סוד העבור באמת שהוא עס"ה ודבו"ר מצ"ה וזה"ר. והסוד העי"ן והאו"ר חמש"ה לח"ם למד"ה רע"ה למ"ח ש"ם אח"ד חצ"י מר"ה עינ"ה ואור"ה בא"ש בח"ם של"ש אמו"ת הם למ"ח והם לח"ם והם מל"ח ומהם החכמ"ה והבינ"ה. ואלה הם

יהי"ה	והי"ה	והו"ה	השבעו"ת
שב"ע פרטיו"ת	הפר"ט	של"ש מאו"ת	גוף ש"י וער"ב
ישפ"ט ערבונ"ת			
שבועת"ו באר"ץ	שבועו"ת באר"ץ		שבועת"ו באר"ץ
ט' תשע"ה טו"ב ור"ע הדע"ת הפרט"י טו"ב ור"ע			
א' מז"ל			

דעת"ו הפרט"י טו"ב ור"ע דינ"י הפרטיו"ת באר"ץ עבור אחד, אחד עם ארבעה חמשה. והנה צריך שתמנה ז' פעמים ת"ח תתע"ו ועל כל אחד ואחד מהם תוסיף אי"ב תשצ"ג והנה ז' פעמים ד"ח תתע"ו. תקח כל מין למינו ויהיה המספר ז' פעמים ד' ימים שהם כ"ח יום, ואם כן תשליכם כולם. ועוד ז' פעמים ח' שעות עולים נ"ו שעות, גם הם ב' ימים וח' שעות. וסוד הנזכר חנו"ך זה מטטרון שהם כ"ח ימים ונ"ו שעות שהם ל' יום וח' שעות ל' יום ושליש. ועוד ז' פעמים תתע"ו הם ז' שעות פחות ז' פעמים ר"ד שעולים אלף ותכ"ח חלקים שהם שעה אחת ושמ"ח חלקים, והסירם מן ז' שעות וישארו ה' שעות ותשל"ב חלקים חברים אל ב' יום וח' שעות שהיו בידך ויעלו בידך בי"ג תשל"ב, חבר אליהם מספר גי"ז קנ"א שהוא המספר המחובר מן ז' פעמים אי"ב תשצ"ג ויעלה בידך ו"ו תתפ"ג והוא הוא בעצמו המספר המחובר מן ז' פעמים הכ"א תקפ"ט. כי אי"ב תשצ"ג עם ד"ח תתע"ו עולים מד' מחוברים פעם אחת הכ"א תקפ"ט. חבר המעוברות הז' שעלו בכללם ו"ו תתפ"ג עם הפשוטות הי"ב שעלו בכללם ג"ט תשצ"ב, ויעלה הכל ט' ט' תקצ"ה. השלך מן ט' ימים ז' יום וישארו ב' ימים, חבר ו'ט'א' ויהיו י"ו שעות. הרי כבר גודע לך איך ישאר מכל מחזור ומחזור של י"ט שנות הירח סימן בי"ו תקצ"ה הנרמז למעלה בסדרים שלהם.

ואמנם כי כל ה' פעמים ד"ח תתע"ו עולים כ' שעות וס' חלקים. ואם כן מנה אותם ד' פעמים כ"ס ויעלו פ' שעות ור"מ חלקים והם ב' שנה מן ד"ח תתע"ו לכל שנה ושנה. הוסף עליהם גי"ז קנ"א בעבור ז' שנה מעוברות ויעלו ג' ימים וצ"ז שעות, שהם ד' ימים ושעה אחת ושצ"א חלקים. חבר הימים שהם ג"ד שהם ז' והשליכם מכל המספר ונשארו שעה אחת ושצ"א חלקים. הסר מהם פעם אחת ד"ח תתע"ו ואין לך ממה שתוציא, ואם כן השב המספר לאחור ומנה עמם ז' יום שהנחת ויהיה הסימן ז' א' שצ"א. ועתה הסר מן ז' ד' וישארו ג', ואיך תוציא ח' שעות מן א' שעה אלא אם תחזיר המספר לאחור והוא שתחשוב ג' יום שהיו בידך

ב' ימים שהם מ"ח שעות וכ"ד שעות שהם יום אחד. וסודם בכ"ד והם ג"כ שלשה שמות שהם שלש אמות ע"ח וסימנם כי לעולם חסד"ו אדנ"י אח"ד יהי"ה והו"ה והי"ה. והנה הם יו"ם יו"ם יו"ם מספר השעות של כל ז' ימי השבוע שסודם מיהו"ה אלהינ"ו צבו"ע בצלמ"ו הללוי"ה הללוה"ו. ב' כ"ד הם ב' ימים וכ"ד שעות. חסר מן כ"ד שעה אחת וישארו כ"ג שעות, ועוד חסר מן כ"ג גם כן ז' שעות וישארו י"ו שעות, הרי בי"ז שצ"א עם השעה שהחזרת אחר שהוצאת אותה לאחור אל חלקיה שמהם חוברת והם תתר"פ חלקים. והוצא מהם תתע"ו חלקים וישארו בידך ר"ד חלקים חברם אל שצ"א שהיו לך הרי הכל בי"ו תקצ"ה. וסודו בי"ת העולמי"ם וסוד בי"ו ותקצ"ה הקבצ"ו ושמע"ו ודעם ועל כן אתה הקב"ץ ושמ"ע.

עדן חלק ה' הקביעות והדחיות

דע כי בזמן שהיו קובעין ראשי החדשים בכל שנה ושנה על פי הראיה, היו בית דין שבארץ ישראל מחשבין בחשבונות החוזים הנקראים אסטרונומי הם האיציטגנינים. והם שבקיאים בחכמת התכונה, והיודעים מקומות קצת כוכבי רום והמזלות הי"ב והכוכבים הז', ובקיאים בחכמת המספר ובחכמת השיעור הנקרא אל(.). בערבי, ומכירים המעלות של הגלגלים וקצוותיהם והמערכות השמימיות. והיא באמת חכמה מעולה, וקראוה החכמה הלימודית. ואמרו יודעיה שהיא חכמה שאינה צריכה להשתכל בגופים לפי מה שהם אבל משתכלת בעניינים כלליים מופשטים מחמריהם, ואע"פ שאותם העניינים לא ימצאו בלתי חמרים והם פרטיים במציאותם, וילכו במופתיה להפך מהליכתם במופתי הטבע, וזה כי במופתי הטבע ילכו בם מהמאוחר אל המוקדם ויביאו ראיות מן המורכבים על הפשוטים, כמו מן האדם על החי ומן החי על הצומח ומן הצומח על הדומם ומן הדומם על היסודות ומן היסודות על החמר והצורה ועל הפועל והתכלית. וידעית אלו הסבות הארבע נקראת חכמת הטבע, כי הן סבות כל הדברים הטבעיים. ואמנם במופתי חכמת הלמודים ילכו בם מהמוקדם אל המאוחר, ויביאו ראיות מן הפשוטים על המורכבים. מפני שהם עניינים ידועים אצלנו יותר מהמורכבים, והמורכבים בטבע ידועים אצלנו מן הפשוטים. וכבר חלקו זאת החכמה לארבעה חלקים והם, חכמת המספר וחכמת התשבורת וחכמת התכונה וחכמת הנגונים.

ואם כן הרוצה לידע זה כפי מה שהסכימה דעת רוב החוזים ללמוד בספריהם וידענו לפי דעתם ולפי דרכם, לא שידענו לפי מה שהוא באמת. וזה שאילו היה מוצא אותו שום חכם באמתו ועל פי החשבון לא היו צריכין בית דין אל הראייה. אבל מפני שיש ספק בשני העניינים ר"ל בחשבון ובראייה הוצרכו אל שניהם, לפי שאם יסכימו שניהם יחד יהיה הדבר יותר ראוי לסמוך עליו ויותר נכון ויותר קרוב אל האמת. ועל כן הסכימו לחשוב ולראות, והיו חוקרים אז בית דין של מטה ומדקדקים על הסכמת בית דין של מעלה בקביעות ובדחיות. ומפני שאין שם היום ראיות אבל הקביעות והדחיות נסדרו כבר על פי החשבון הידוע מן הסדורים והמחזורים בחזרת חלילה, כמו שנכתוב לפנים. לפיכך לא אטריח עצמי לכתוב עניינים כי אם דבר מועט מספיק לכוננו בזה החבור. אבל אגלה דעתי בו בסוד קבוע וראוי ובסוד החשבון והראייה שהיו שני עדים בכלל, ובסוד היות בית דין שלמטה קובעין יום ודוחין יום על פיהם עם היות בית דין שלמעלה מגידין דרכו. ואומר תחילה שהכונה בלב היא שיהיה כל איש מישראל מעיין ומביט ורואה למעלה ומתוך כך יכיר את קונו. כל שכן כשיחשוב באותם החשבונות המופלאים המורים אמיתת המציאות הראוי לאדם לדעתו, מפני שעל ידו מכיר את קונו. ואע"פ שהרואים הבאים להגיד שראו את הירח במקום פלוני בצד פלוני בעת פלוני בצורה פלו' וכל הדקדוקים ההם שהיו מדקדקים אחריהם אינם חכמים לבד, אבל כל אדם כשר לעדות. כבר היתה הכונה האחרונה בזה על דרך שאמרו ז"ל לעולם יעסוק אדם בתורה ובמצות אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה. ואמנם סוד הקביעה והדחיה גלה לנו שלמה החכם ע"ה בפסוקים שנים. האחד מהם אמרו "יי קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז" (משלי ה' כב'). והשני הוא אמרו "ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשעים יום יום משחקת לפניו בכל עת" (שם ל). ואע"פ שהמשיך עם אלה הכתובים פסוקים אחרים, אלה שמם לעקר ולשרש בזה הענין. וסוד ראשית ראש"י שני"ם שהם שני"י ראש"י"ם, כי בראשי

שנים ברא אלהים את השמים וא' הא'. גם בשנ"י ראשי"ם, גם בכ"ל רא"ש השנ"ה, והנה ז"ה מרא"ש השנ"ה.

ואלה קצת גימטריאות הם של מלת בראשי"ת: במצו"ת עש"ה, במצו"ת שע"ה, בעיו"ן השע"ה (חסר מלה), בקלו"ת השע"ה, בקהל"ת השמא"ל, במציאו"ת השט"ן, (בהברא"ם ברמ"ח בחמ"ר באברה"ם נ"ר) תתקי"ג, אשתבר"י, שת"י וער"ב, א"ב תשר"י, באחד בתשר"י, בתשר"י ראשון. וסוד דרכ"ו הקביע"ה והדחי"ה, וסוד מפעלי"ו ז"ה קבו"ע וז"ה דחו"י, וסוד מ'א'ז שק"ר ואמ"ת. וכן יהו"ה קננ"י סודו כדור"ו והוא מפעלי"ו רל"ו, והנה אם כן ראשית דרכו כדורו והנה כדורו ודרכו שוים הם. והנה קד"ם מלע"ד כמו מאז צדיק לעולם מאז קדם פעל יום מאז, והנה ראשית עם קדם ועם אז וכל מה שזכר שהתורה קדמה לכל ואין צריך לומר בקדימת מעלה אבל לקדימת מערכה שהרי בה נערך לכל. ואמנם אמרו בפסוק ואהיה אצלו אמון יורה לזה שהתורה מגדת שחכמתה מעולה מכל החכמות. והיא "ראשית חכמה יראת יי" ועניינו שארית יי, ודרשו בו ראשית יראת יי חכמה. וכן שארית חכמה יראת יי וחכמת התורה אומרת לכל באי עולם ואהיה אצלו אמון. והעד כי תחלת ענין הדברים היא אמרו הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה. והמשיך הענין בקראה לבני אדם הפרטים האישים והכללים פתאים וכסילים ומעוררת אותם אל הבנת הערמה ואל הבנת הלב. ומשבחת עצמה "כי טובה חכמה מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה". ואומרת "אני חכמה שכנתי ערמה ודעת מזמות אמצא". ומוספת שבה לאמר "לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה בי מלכים ימלוכו וכו' בי שרים ישורו" וכו'. וממשכת הענין בספור מעלותיה והיותה שונאה את הפכיה. ואחרי כן מגדת מה בינה ובין השם ואומרת כי היא קדמה לכל בריה ובה נמצאו הנמצאים כולם והיא דבר בלתי נפרד ממנו ויש לה שתוף גדול עם בני אדם ומאשרת אוהביה. ואומרת "אשרי אדם שמע לי וכו' כי מצאי מצא חיים". ומורה הענש

לשונאיה ואומרת כי ענשם מות באמרה "וחטאי חמס נפשו כל משנאי אהבו מות" (כל אלו הפסוקים במשלי ח').

ואחר שבחה עצמה בתכלית השבח לפי מה שמ[שבחת] עצמה בעוצם יופיה ומעלתה מגנה מה שכנגדה והיא כל סכלות החמר הרע. ואמרה על זאת "אשת כסילות הומיה פתיות ובל ידעה מה". והגידה שהכנגדה היא ג"כ רוצה להדמות לה בשבחה עצמה ומפתה בתככים בפתוי ההוא בעצמו, ועושה כמו שהיא עושה. כי נאמר על החכמה "בראש מרומים עלי דרך בית נתיבות נצבה ליד שערים לפי קרת" וכו' (עד כאן משלי ח'). ולפנים אמרה (פרק ט') "חכמות בנתה ביתה". אמרה "שלחה בערותיה תקרא על גפי מרומי קרת". ומה אומרת "מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו". וכן על אשת כסילות אומרת "וישבה לפתח ביתה על כסא מרומי קרת לקרא לעוברי דרך המישרים אורחותם מי פתי יסור הנה וחסר לב ואמרה לו". זאת אומרת "לכו לחמו בלחמי ושתו ביינ מסכתי". וזאת אומרת "מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם". וכל מה שבא בספר משלי הכוונה עליו לפי הכלל, לסור מדרכי "אשה זרה מנכריה אמריה החליקה" (משלי ב' טז), ולדחותה תכלית הדחיה כדי שלא ידחה הצדיק את הרשע, כמו שנאמר עליו "ברעתו ידחה רשע וחוסה במותו צדיק" (משלי יד' לב). והנה ג"כ היתה הכוונה להורות שכמו שראוי לדחות את הרשע כך ראוי לקבוע מקום לצדיק. כמו שאמרו במשל גן עדן, פנו מקום לבר לואי בעת בא שם ר' יהושע בן לוי, כמו שנאמר "כי מוצאי מצא חיים". אם כן אמרו ואהיה אצלו אמן מורה על הקביעה ואמרו ואהיה שעשועים יום ורמזום אלפים שנה לפי יומו של הקב"ה. מפני שהם שני מיני העונג, אחד לדחות את הרשע ואחד לקבוע מקום לצדיק. וזהו השחוק שאמרה "משחקת לפניו בכל עת". ואמרה "משחקת בתבל ארצו ושעשועי את בני אדם" (משלי ח'). כי זהו שחוק גדול להיות שני בני אדם נבראים בבטן אשה אחת, ויהיו אחים כיעקב ועשו. ויהיה זה דחוי וזה קבע לפני החכמה מפני סבות, וזהו רמז הקביעה והדחיה. וזהו סוד אומרם עשה תורתך קבע

ומלאכתך עראי. ועל התפלה אמרו ואל תעשה תפלתך קבע אלא תחנונים לפני המקום. ועל סוכה אמרו צא מדירת קבע ושב בדירת ארעי. והתעורר אל מה שראוי שתתעורר עליו באלו המאמרים הקדושים הרומזים סוד הקביעה והדחיה האמתיים לקבוע יום ולדחות יום. כלומר לקבע יום שכולו שבת ליי והוא יום תרועה יום תעודה יום הזכרון יום ראש חדש ויום ראש השנה, ויום הדין נקרא מפני ענין שדוחין בו את כל הרשעים מעולם החיים. כמו שנאמר "כל פעל יי למענהו וגם רשע ליום רעה זה יום הדין" (משלי טז' ד). וגם יקרא כן מפני שקובעין חיים על הצדיקים בו ביום. כי דין הוא נופל על חיוב הרשעים ועל זכוי הצדיקים, כי המשפט לאלהים הוא. וזהו גם כן סוד שני בתי דינין אחד שלמעלה ואחד שלמטה. והענינים הם בית דין שלמעלה, על כן הראיה מעידה. והלב הוא בית דין שלמטה על כן החשבון הוא מעיד. ולפי המעלות הדבר הפוך. ושתי עיני העולם המעיינים בכל הם שני המאורות הגדולים זה בתקופתו בניסן וזה במולדותיו בתשרי והחשבון משתף בין שניהן על פי הראשים והזנבות כמו שאמר לפנינו בי' של עדן.

ואמנם נדבר פה בענין הקביעות והדחיות בקצור לפי המנהג על דרך הפשט. ונאמר שכבר הסכימו ואמרו לא בד"ו פסח ולא גה"ז עצרת ולא אד"ו ראש השנה וסוכה, ולא אג"ו כפור ולא זב"ד פורים. שכל זה מישר דרך לקביעות ולדחיות ואלו כולם לפי שנשאר בידו היום החשבון כבר נדחו ולא יפול באחד מהם היום הנזכר בו לבלתי נפלו בו. ונשארו מן הקביעות שאפשר לקבוע בהם הזמנים הנזכרים כנגד בד"ו אגה"ז לפסח, וכנגד גה"ז אבד"ו לעצרת, וכנגד אד"ו בדה"ז לצום כפור, וכנגד זב"ד אגה"ו לפור. ואלה החמשה סימנים הם עיקר כל סדרי השנה כי מהם נדע מה נדחה ומה נקבע. ואמנם שרש הארבעה הוא לאחד והוא יום ראש השנה. ועל כן נדבר בו ונניח השאר עליו כי הוא יום הדין וממנו שאר דיני השנה כולם. ונתחיל ונאמר שחכמינו ז"ל כבר אמרו מבואר יום פסול דחייתו יום אחד, יום כשר דחייתו שני ימים. והיות ראש

השנה שני ימים הוא מדברי סופרים ואע"פ שכבר אמרו שני ימים טובים של ראש השנה כיומא אריכתא דמין וזהו הסדר הנכון הקל. כבר הודענו כי לא אד"ו ראש השנה כי אם בגה"ז. אם כן איך נדע יום הקביעה מאלו הארבעה עם היות בו יודעים כי ימי אד"ו נדחו. הנה יש שם סימני ידיעות על הדחיות ועל הקביעות ואלו הן. דע כי כונת הקביעה והדחיה היא על פי המולד מפני שאם לא היה המולד לא היה לנו חדש ולא ראשו. ואם לא היתה תקופה לא היה לנו שנה ולא ראשה. ואע"פ שיום ראש השנה כולל יום ראש חדש ויום ראש השנה, והחדש מיוחס לירח והשנה לשמש, הכל תלוי ביד הנפש ובחשבונה. אלא שצריך ליישר דרך השנה שתמשך אחר דין המולד ולא נזכר ראש חדש אבל נזכר במקומו יום הזכרון, ולא נזכר ראש השנה אבל נזכר במקומו זכרון תרועה יום תרועה. וזה כאילו אמרנו ראש הירח וראש השמש, ואע"פ שאין התקופה נמשכת בשווי לחשבוננו בזה מספיק לנו המולד לקשור שני הכחות יחד בקביענו האחד ונדחה השני. והסוד בו כי דחינו אד"ו שסודו מרובע בכלל מז"ל טל"ה, וקבענו בגה"ז וסוד גה"ז מרובע בכלל מז"ל מאזני"ם, והנה ב' בסוף נוסף לקבוע ב' מזל מאזנים ולקבוע במזל מאזנים ב' של ב'רכה. ודחינו א' של א'רירה ועמה ד' שירו על הזוגות, וקבענו ה' הנפרדים "כי ביה יי צור עולמים". וזו היא הדרך, בב' קובעין, בג' קובעין, בד' דוחין, בה' קובעין, בו' דוחין, בז' קובעין, בא' דוחין. והנה ד' תנאין בדבר לסימנים ואלה הם. (א) אם נפל יום המורה על הקביעה באחד מימי אד"ו דוחין אותו ליום הבא אחריו. (ב) ואם נפל מולד תשרי בחצי היום או אחר חצי היום שהם י"ב שעות ללילה ו' שעות ליום או יותר מהם דוחין אותו ואע"פ שנפל באי זה יום שתרצה. (ג) ואם נפל בליל ג' בשנה פשוטה בט' שעות ור"ד חלקים סימן להם פ'ל'ג'ט' ר"ד דוחין אותו ליום ה' ובפחות חלק בסימן פ'ל'ג'ט' ר"ד קובעין בו ביום. (ד) ואם נפל המולד בסימן בט"ו תקפ"ט או יותר אם היתה אותה שנה פשוטה ואשר עברה לפניה היתה מעוברת דוחין אותו ליום ג', ואם נפל בפחות מזה קובעין בו ביום. וסימנו בט"ו תקפ"ח קובעין, בט"ו תקפ"ט דוחין, ג"ט ר"ד

קובעין, ג"ט ר"ד דוחין. והנה בט"ו הוא יב"ג כי הם חמש עשרה השעות הוצא מהם י"ב נשארו ג' והיה הסימן יום ב' ג' שעות ותקפט חלקים. הא למדת שהקושיא הזאת היא בין ט"ח לקביעה ולדחיה, ביום ב' לקביעה, ולדחיה ביום ג'. אלא שיום ב' הוא בג' שעות וד' חלקים. ועל ג' בט' שעות וחלקים י' הרי סימניהם הם סימני התקופות של ד' שנה. ד' י' הם סימני [התקופות] והם לחלקים, ג"ט הם סימני תקופות תשרי והם לשעות. וזה ביום ב' בג' שעות ביום, וזה בליל ג' בט' שעות בלילה, ולא יקרה ז"ה בשאר הימים כי אם כמו שאמרנו מי"ח שעות. וכל אלו הם רמזים מופלאים בחכמה ועיין בספרי החכמה אם תרצה לדעתם בביאור.

עדן חלק ו' סדרי החדשים השלמים

והסדורים כסדרן והחסרון. דע שהסימנים באלה העניינים מועילים מאד, מפני שהשכחה בענין שאין אדם משתדל לדעתו הרבה מצויה. והסימנים מזכירים לאדם מה ששכח. והענין במ להודיע שיש במציאות שלשה מינים אלו והם, עניינים שלמים, ודומין להם צדיקים גמורים שנשלמו ודומין למלאכים. ועניינים חסרים, ודומין להם רשעים גמורים שהם בתכלית החסרון, ודומין לבהמות שהם בעולם השפל. ועניינים בינוניים, וכסדרן האמצעי לא שלמים ולא חסרים, ודומים לגלגלים. ולרמז על זה היו אלה החדשים הקרובים אל תשרי הבאים אחריו, והורה עליהם הפשיטות וההרכבה, ושנים פשוטות ושנים מעוברות. כי השנה הפשוטה היא שימיה שנ"ג בחסרים, ושנ"ד בכסידרן, ושנ"ה במלאים. והשנה המעוברת היא שימיה שנ"ג בחסרים, ושנ"ד בכסידרן, ושנ"ה בשלמים. וסימן החדשים תשנ"א מלכים לעולם בעלי ל' יום, ונשאר עוד ז' חדשים משנה פשוטה וא' ממעוברות. ודע כי הקושיא היא בשלשה חדשים לבד והם מרחשון כסלו וטבת, ואם כן נשאר מהפשוטה ד' חדשים בלא קושיא ומהמעוברות ה' חדשים. ואלו הם שני מיני קושיא, האחד אם יקבע ראש חדש יום אחד או שני ימים, והשני אי זה חדש יקרא מלא לפי גלגול השנים ואי זה חדש יקרא חסר. אבל כסדרן הוא שהיה ראוי לולי שנת העבור, כי י"ב חדש היה סדורם, זה ל' יום, וזה כ"ט יום. ואם כן היה זה מלא וזה חסר, אבל עם תוספת חדש אחד יפסד הסדר השווה ההוא. ואמנם נודע כי כל חדש שימיו ל' הוא ראוי שיקרא מלא, וכל חדש שימיו כ"ט הוא ראוי להקרא חסר, וכסדרן כשיהיה אחד מלא ואחד חסר. ולא השגחתו באדר שני בזה מפני

וסדרוהו כבר בסדר הכרחי שהוא חסר. ונקוט האי כללא בידך, ודע שכל חדש שראש חדש שלו יום אחד החדש שעבר לפניו היה כ"ט יום והוא חסר. וכל חדש שראש חדש שלו שני ימים החדש שעבר עליו היה ל' יום, כי היום הראשון של החדש נמנה מן החדש שעבר והיום הב' לבדו הוא שקורין אותו יום הקביעה. ולפי זה הכלל אחר שראש חדש ניסן לעולם יום אחד אם כן אדר הסמוך לו הוא כ"ט יום. ואחר שראש חדש אדר בין הראשון ובין השני שני ימים לעולם היה ראוי שיהיו שני החדשים ל' ל' יום ועל כן לא נסדרו מפני התוספת של החדש היתר ואעפ"כ מלאים הם. כי שבט לעולם מלא ואדר מלא מפני השני הנוסף, אבל אם אין שם שני, חסר הוא לעולם והוא כ"ט יום. ואמנם דין היה להיות החדש הנוסף אדר מפני שהיו מתשרי ועד סוף אדר הראשון ו' חדשים לפניו וממנו ועד ראש חדש ניסן ו' חדשים לאחור והיה אדר שני שבו פורים שביעי לו גם כן לאחור.

נמצא פורים בשנה מעוברת שנקרא כן על ש"ם הפו"ר המפור"ש בסוד שם המפורש הידוע פנים ואחור אמצעי בעולם. והנה הרמז שאמרה אסתר "יבא ה'מלך ו'המגן ה'יום" (אסתר ה' ד') ואמר המן על עצמו "ז'ה אינ'ו שו'ה ל'י" (שם יג') ואמר מרדכי ברוח הקדש "כ'י רא'ה כ'י כלת'ה אל'יו הרע'ה" (שם ז' ז'). וזה דומה לשאלת משה לשם ואמרו "ל'י מ'ה שמ'ו מ'ה" (שמות ג' יג') אמר אליהם "מ'י יעל'ה לנ'ו השמימ'ה" (דברים ל' יב') וראשיהם מיל"ה, ואין חקר להם בספרים. ואמנם סוד העבור כולו תלוי בצורת מציאות אד"ר שני'י שהוא ש"ר אדנ"י שהוא שבט לוי לפי יתרונו על י"ב שבטים, והוא שאין לו מזל ויש לו שבט רק הוא נחלה לשם. כלומר חדוש ענין שנתעברה השנ"ה ממנו ונתעברה המחשב"ה, שעליה נתלו כל המולדות. ואמנם יודע זה מרא"ש השנ"ה, כלומר מרא"ש המחשב"ה. כמו שאמרנו שבכל ראש השנה היו אומרים: היום הרת עולם והיום יעמיד במשפט כל יצורי עולם אם כבנים אם כעבדים אם כבנים רחמינו כרחם אב על הבנים ואם כעבדים עינינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא לאור משפטנו

קדוש ויש שמוסיפין על זה אך לא יחסרו מזה. וידוע כי המשפט הוא סבת ההעמדה ואין דין בלא חכמה, שנ' "כי ראו כי חכמת אלהים בלבו לעשות משפט" (מלכים א' ג' כח'). והוא ששאל משה מהשם באמרו "הודיעני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך וראה כי עמך הגוי הזה" (שמות לג' יג'). וכן שלמה שאל לשם באמרו לו "שאל מה אתן לך", וענה לו דרך שאלה "ונתת לעבדך לב שומע לשפוט את עמך", וענה לו השם "החכמה והמדע נתון לך". "ויהו"ה נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו". ומשה אמר בכלל כי כל דרכיו משפט. וידוע כי השכל הוא דיין על הדברים שראוי להם שישפטם הוא. ונאמר כי משפט מרחשון הוא שיהיה לעולם ב' ימים ראש חדש. ועל כן תשרי מלא ואם כסלו ב' יהיה גם מרחשון מלא ואם טבת ב' יהיה גם כסלו מלא. וכבר יהיה זה לעולם כשיהיה יום הקביעה של ראש השנה יום ב' ויום ניסן יום ה' או יום ז' בסימן בש"ה, הכתוב בי"ד שערים לפנים. או בש"ז אך לא יהיה כן בהיות הסימן בח"ג או בח"ה. והנה תדע כי ו' שנים בכל י"ד שערים שהן שלמות וסימנם בש"ה בש"ז הש"א הש"ג זש"ג זש"ה. וב' שנים מהם לעולם כסידרן והוא בסימן הכ"ז. ונשארו ה' חסרים וסימניהן בח"ג בח"ה הח"א זח"א זח"ג. והנה בח"ג לעולם פשוטה בש"ז לעולם מעוברת הרי ב"ב ב"ב, גב"ה לעולם פשוטה גב"ז לעולם מעוברת הרי ג"ג הש"א פ' הש"ג ע' הכ"ז פ' הח"א ע' הרי ה"ה ה"ה זש"ג פ' זש"ה ע' זח"א פ' זח"ג ע'. ואם כן יתחייב מזה הסדר להיות סדר ז' שנים פשוטות וסדר ז' שנים מעוברות וג' כסדרן וה' חסרים וו' שלמים וסדרום גד"ה בפשוט חכ"ם הו"ז בעבור חכם. וכבר יסודר כל זה בחלק הבא אחר זה ועל כן לא נאריך בו פה. אלא שנרמוז בו סוד גד"ה וסוד הו"ז וזה סודם, ז"ה שמי לעולם וז"ה זכרי לדר דר, גד"ה שמי לעולם הו"ז זכרי לדר דר והוא סוד הפשוט והמורכב והוא סוד העבור.

עדן חלק ז' סדרי הפרשיות

של כל שנה ושנה. הפרשיות האלה שיעדנו להודיעם לך בזה החלק יראה לך בתחילת העיון שלא היה צריך ליחד להם חלק לפי כונת זה החבור. אבל כשתעיין במה שאומר בו מיד תדע כי ראוי וראוי היה לייחדם יחוד גדול וגמור לעצמם. ואין ספק כי לא אצטרך להודיעך מהם אלא המסופקים או הנסדרים בסימנים ידועים. והנסדרים בסימנים לא ישתנו אבל המסופקים הם שישתנו. והנה אחבר אליהם סוד ארבע פרשיות של תפלין וענייניהם וסוד שתי פרשיות שבמזוזה. כי בעבור אלה ייחדתי החלק הזה. ואני רוצה גם כן להודיעך כל פרשה ופרשה מכל השנה באי זה זמן נופלת תמיד ובכמה ימים לחדש. והורה לך זה הדרך הנזכרת של סדרי הפרשיות הכפולות בתוך אלה, ואמנם לא אכתוב מהם כי אם ראשיהם והם הקרובים אל החדש לבד, מפני שמאלה תדע הנשואים כולם. דע כי הפרשיות המספקות בכל שנה אם הם נכפלות או לאו אין אחת מהן בספר בראשית כי לא יכפלו בו שום פרשה לעולם לקרוא שתי פרשיות בשבת אחת שלמות, גם אין כפולות בספר אלה הדברים כי אם אתם נצבים לשנים ידועות כמו שנזכיר במקומו. ואין בספר ואלה השמות גם כן כי אם ויקהל פקודי לעתים, ואמנם כולם הם בשני הספרים לבד שהם ויקרא ובמדבר סיני כמו שאכתוב במקומם. ואלה הם הנסדרים בסימנים קבועים בח' ימי הפסח מש"ך, תור"א, קד"ש, בכספ"א, פס"ל, במדבר"א, של"ח, בוכר"א. ואלה הם הפרשיות שאלה חלקים מהם בא אל פרעה, אמור אל הכהנים ועוד בא אל פרעה, ואלה המשפטים, כי תשא, בהעלותך, ויהי בשלח, ראה

אנכי. ואינם צריכין פירוש כי ידועים הם לכל פקדו, ופסחו, מנו, ועצרו, צומו, וצלו, קומו, ותקעו, פרשת צו את אהרן שבת שלפני פסח, במדבר סיני שבת שלפני שבועות, ואתחנן אחר תשעה באב, אתם נצבים לפני ראש השנה. וזה בשנים הפשוטות אבל במעוברות זה סימנם, טהרו ופסחו במקום פקדו ופסחו, והשאר כמו האחרים. ופירוש טהרו זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו. ואלה הן י"ב פרשיות שכופלין אותם לעתים, ח' בספר ויקרא וד' בספר במדבר סיני. ואלה הם, ויקהל ופקודי, תזריע ומצורע, אחרי קדושים, בהר בחקתי, הרי ח'. ואליהם הד' קרח ופרה, מטות ומסעי. והנה פרשת האזינו סימן לששה קוראים והוא הזי"ו ל"ך. וסודו א' זי"ו הכ"ל כמו האזינו זי"ן וה"א ז"ה ועולה ג' שמות שהם א'. וזה לך האות שהיא י' מזה א' מזה א"י ז"ה כל"ו א"י ז"ה יו"ם ז"ה ויל"ך לששה, ושביעי יקרא מן ויבא עד סוף הפרשה. ושמו סימן ד"ש חנ"ו ע' ש"ש להפטרות פ' דברים שמעו חזון נחמו ותאמר עניה אנכי רני קומי שוש שובה. הנה כבר כתבתי הסימנים שהכל הסכימו עליהם ויש סימנים אחרים ואמנם יש מי שלא הסכים עליהם.

סדרי השנים הפשוטות בכפילות ובד' פרשיות

סימן בח"ג זו השנה ימיה שנ"ג ושבבתיה נ'. קהל הפקיד זרעו זאת אחריתו נקדש בהר ובחוק מטה בנסיעתו הציבו חלוק שקלים כ"ט בשבט אדר א"ב הפסקה ו' בו זכור י"ג בו פרה כ' בו החדש כ"ז בו.

שנת בש"ה ימיה שנ"ה ושבבתיה נ' קהל הפקיד זרעו זאת אחריתו נקדש בהר ובחוק לחוק בלק מטה בנסיעתו הציבו משה שקלים כ"ז בשבט אדר ג"ד הפסקה ד' בו זכור י"א בו פרה י"ח בו החדש כ"ה בו.

שנת גב"ה ימיה שנ"ד ושבתותיה נ' קהל הפקיד זרעו זאת אחריתו נקדש בהר ובחוק לחוק בלק מטה בנסיעתו הציבו משה ד' פרשיות בסימן בש"ה.

שנת תש"א ימיה שנ"ה ושבתותיה נ"א זרעו זאת אחריתו נקדש בהר ובחוק מטה בנסיעתו הציבו חלוק אדר ו"ז שקלים בו ביום זכור ח' בו הפסקה ט"ו בו פרה כ"ב בו החדש כ"ט בו.

שנת הכ"ז ימיה שנ"ד ושבתותיה נ"א וסדריה בסימן בח"ג מלבד הציבו משה שהוא כפול שבט ד' שקלים כ"ה בו אדר ה"ו הפסקה ב' בו וי"ו בו זכור ט' בו פרה כ"ג בו ניסן ז' החדש בו ביום.

שנת זש"ג ימיה שנ"ה ושבתותיה נ"א וסדריה בסימן בח"ג מלבד הציבו משה והיא בסימן ב' הכ"ז שבט ז' שקלים כ"ט בו והשאר בסימן בח"ג.

שנת זח"א ימיה שנ"ג שבתותיה נ"א וסדריה בסימן הכ"ז בשנה והציבו משה כפול אדר א' שקלים בו ביום זכור ח' בו הפסקה ט"ו בו פרה כ"ב בו החדש כ"ט בו וסימני ד' פרשיות תמיד בהפסקות זט"ו ב"ו ד"ד ובי"ו ואמנם זבד"ו הם סימני ראשי חדשים א' הם אבל ט"ו וד"ד בי"ו הם סימני ההפסקות וז"ה מבוא"ר.

סדרי השנים המעוברות בכפילות ובד' פרשיות

שנת בח"ה זאת השנה ימיה שפ"ג ושבתותיה נ"ד לחוק בלק מטה
בנסיעתו הציבו משה אדר א' א"ב שקלים כ"ז בו אדר שני ג"ד
הפסקה ד' בו זכור י"א בו פרה י"ח בו החדש כ"ה בו.

שנת בש"ז ימיה שפ"ה ושבתותיה נ"ה מטה בנסיעתו הציבו
משה אדר ראשון ג"ד שקלים כ"ה בו אדר שני ה"ו הפסקה ב' בו
וי"ו בו זכור ט' בו פרה כ"ג בו החדש א בניסן.

שנת גכ"ז ימיה שפ"ד ושבתותיה נ"ה מטה בנסיעתו הציבו חלוק
והפרשיות בסימן בש"ז.

שנת הש"ג ימיה שפ"ה ושבתותיה נ"ה הציבו משה אדר ראשון
ו"ז שקלים כ"ט בו אדר שני א"ב הפסקה ו' בו זכור י"ג בו פרה כ'
בו החדש כ"ט בו.

שנת הה"א ימיה שפ"ג ושבתותיה נ"ה כל הפרשיות חלוקות ואין
בם סדר כפול אדר שני ו"ז שקלים בו ביום זכור ח' בו הפסקה ט"ו
פרה כ"ב בו החדש כ"ט בו.

שנת זש"ה ימיה שפ"ה ושבתותיה נ"ה לחוק בלק מטות בנסיעתו
הציבו משה והפרשיות בסימן בח"ה.

שנת זח"ג ימיה שפ"ג ושבתותיה נ"ה וסדריה בסימן בש"ז
ופרשיותיה בסימן הש"ג והנה נשלמו י"ד שערים.

סימני הפרשיות

ראש נח לך הראה חיים נולד יצא בשליחותו בישיבתו קצו
נגש החייהו שם בראיתו בא בשליחות שמעי משפט לקח

**מצות בנשיאותו קהל הפקיד לקרוא מצות בשמן זרעו זאת
אחריתו נקדש כהן בהר ובחוק מדבר נשא העלותו שלח לקח
לחוק בלק פנחס מטה בנסיעתו דברי תחנונים השמיע רואיו
שפט ביציאתו בביאה הציבו משה האזינו מברכתו.**

דרכי הסדרים

שנת בח"ג פ', וילך ו' בתשרי, נח ד מרחשון, תולדות ג' כסלו,
מקץ ט' בטבת, וארא בא' שבט, ויקחו ו' אדר, ויקרא ה' בניסן, תזריע
ומצורע ג' באייר, במדבר ב' בסיון, פרה ז' בתמוז, הדברים ו' באב
שפטים ד' באלול, נצבים כ"ה בו.

שנת בח"ה ע', וילך ו' בתשרי, נח ד' במרחשון, תולדות ג'
בכסלו, מקץ ב' בטבת, וארא א' בשבט, ויקחו ו' באדר ראשון, פקודי
באדר שני תזריע ג' ניסן קדושים א' אייר נשא י"ד בסיון קרח ה'
בתמוז הדברים ד' באב שפטים ב' באלול נצבים כ"ג בו.

שנת בש"ה פ' וילך ו' בתשרי נח ד' במרחשון תולדות ב' בכסלו
ויגש ז' בטבת בא ו' בשבט ויקחו ד' באדר ויקרא ג' בניסן זרע צרעת
א' באייר נשא יד' בסיון קרח ה' בתמוז דברים ד' באב שפטים ב' באלול
נצבים כ"ג בו.

שנת בש"ז ע' וילך ו' בתשרי נח ד' במרחשון תולדות ב' בכסלו
ויגש ז' בטבת בא ו' בשבט ויקחו ד' באדר ראשון פקודי ב' באדר ב'
זרע א' ניסן קדש ו' באייר במדבר ה' בסיון קרח ג' בתמוז מטה מסע
ב' באב שפטים ז' באלול נצבים כ"ח בו.

שנת גכ"ה פ' וילך ה' בתשרי נח ג' במרחשון תולדות ב' בכסלו
ויגש ז' בטבת בא ו' בשבט ויקחו ד' באדר ויקרא ג' בניסן זרע צרעת

א' באייר נשא יד' בסיון קרח ה' בתמוז דברים ד' באב שפטים ב'
באלול נצבים כ"ג בו.

שנת גכ"ז ע' וילך ה' בתשרי נח ג' במרחשון תולדות ב' בכסלו
ויגש ז' בטבת בא ו' בשבט ויקחו ד' באדר ראשון פקודי ב' באדר שני
זרע א' בניסן קדש ו' באייר במדבר ה' בסיון קרח ג' בתמוז מטה מסע
ב' באב שפטים ז' באלול.

שנת הש"א פ' האזינו ג' בתשרי נח א' במרחשון ויצא ג' בכסלו
ויגש ד' בטבת בא ג' בשבט ויקחו א' באדר ויקרא ז' בניסן זרע צרעת
ה' באייר במדבר ד' בסיון קרח ב' בתמוז מטה מסע א' באב שפטים ו'
באלול נצבים כז' בו.

שנת הש"ג ע' האזינו ג' בתשרי נח א' במרחשון ויצא ו' בכסלו
ויגש ד' בטבת בא ג' בשבט ויקחו א' באדר ראשון ויקרא ו' באדר
שני מצורע ה' בניסן כהנים ג' אייר נשא ב' בסיון בלק ז' בתמוז
דברים ו' באב שפטים ד' באלול נצבים כ"ה בו.

שנת הכ"ז פ' האזינו ג' בתשרי נח א' במרחשון ויצא ז' בכסלו
ויגש ה' בטבת בא ד' בשבט ויקחו ב' באדר ויקרא א' בניסן זרע
צרעת ו' באייר במדבר ד' בסיון קרח ג' בתמוז מטה מסע ב' באב
שפטים ד' באלול נצבים כה' בו.

שנת הח"א ע' האזינו ג' בתשרי נח א' במרחשון ויצא ז' בכסלו
ויגש ו' בטבת בא ה' בשבט ויקחו ג' באדר ראשון פקודי א' באדר
שני מצורע ז' בניסן כהנים ה' אייר נשא ד' בסיון חקות ב' בתמוז
מסעי א' באב שפטים ו' באלול נצבים כז' בו.

שנת זש"ג פ' האזינו ה' בתשרי נח ז' במרחשון תולדות ד' בכסלו מקץ ב' בטבת וארא א' בשבט ויקחו ו' באדר ויקרא ה' בניסן זרע צרעת ג' אייר במדבר ב' בסיון חוקות ז' בתמוז דברים ו' באב שפטים ד' באלול נצבים כה' בו.

שנת זש"ה ע' האזינו ח' בתשרי נח ו' במרחשון תולדות ד' בכסלו מקץ ב' בטבת וארא א' בשבט ויקחו ו' באדר ראשון פקודי ד' באדר שני זרע ג' בניסן קדש ביום ראש חדש אייר נשא יד' בסיון קרח ה' בתמוז דברים ד' באב שפטים ב' באלול נצבים כג' בו.

שנת זח"א פ' האזינו ח' בתשרי נח ו' במרחשון תולדות ה' בכסלו מקץ ד' בטבת וארא ג' בשבט משפטים א' באדר ויקרא ז' בניסן זרע מצורע ה' אייר במדבר ד' בסיון קרח ב' בתמוז מטה ומסע א' באב שפטים ו' באלול נצבים כז' בו.

שנת זח"ג ע' האזינו א' בתשרי נח ו' במרחשון תולדות ה' בכסלו מקץ ד' בטבת וארא ג' בשבט משפטים א' באדר ראשון פקודי ו' באדר שני תזריע ה' בניסן קדש ג' אייר במדבר ב' בסיון חקת א' בתמוז דברים ו' באב שפטים ד' באלול נצבים כה' בו.

הנה כבר נשלמו דרכי הסדרים וידוע שעם ידיעת אלה יודעו (שהם) הנשואים כולם למבין.

דע כי אלה הפרשיות הנזכרות ואשר יודע מהם מן הנשואים נסדרו כולם בסדרים הכרחיים שישתנו לפי הזמנים בענין קריאתם בבתי מדרשות לתינוקות של בית רבן ובבתי כנסיות בעבור מי שמעלתם פחותה מאד ממעלת התינוקות הלומדים כל ימי השבוע. והם המון העם אשר לא יחשבו שיש מעלה אחר מעלת העולים

לקרוא בספר תורה שלשה פסוקים במקום שבחר בו הוא או אבותיו הדומים לו או פסוקים רבים כמו שיזדמן. וזה מפני שתאמרנה הנשים ראו פלוני כמה הוא מעולה שיש לו מקום קבוע לקרוא בתורה. ואילו קבע זו הקביעה בבית מדרשו, אם גברא רבא הוא והיה דורש באותם הפסוקים שיקראם לבד היה יותר ראוי לאיש ההוא המתהלל במעלות שוא, ולא ידע כי יותר פחות ירד ממה שעלה, לפי דעת משכילי עם הידעים עבודת השם מה היא. והנה חכמים אמרו לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור שנים מקרא ואחד תרגום, שם ודם שמו"ת מאד"ם. ואמרם תרגום מפני שיפורשו יותר כי המליץ יקרא תורגמן והוא שמפרש הענין עד שיובן. וזאת הפחיתות שקראוה בעליה מדרגה ומעלה ודרגא שאחריה תביר לעולם. כמו שנאמר "לפני שבר גאון ולפני כשלוך גבה רוח" (משלי טז' יח'). ראיתיה מוחזקת ביד חכמי העיר הזאת שבה חובר זה הספר עד שנמשכו אחריהם עמי הארצות אשר לא ידעו בין ימינם לשמאלם. ובחרו להם מקומות כמותם מפני שמירת גבורת הקנאה ויכלו עליהם ונצחום. ומי ששמו אברהם יעלה בענין אברהם ומי ששמו יצחק בענין יצחק ומי ששמו יעקב בענין יעקב ויהודה בענין יהודה ויוסף בענין יוסף וכן השאר לפי בחירתם. ואני אומר כי מי שעושה מעשה עשו היה ראוי שיעלה בענין עשו וכן השאר והמבין יבין. וזה דומה לי למה שאמרו חכמים ז"ל כי מי שקורא קרית שמע בלא ציצית ובלא תפילין הרי הוא כמעיד עדות שקר על עצמו. ועל כן יעדתי להודיע הנה ענין התפילין והמזוזה מפני הפרשיות שבם. וידוע כי מי שתקן הסדרים סדרם בעבור ההמון מפני שישמעו לעתים שום דבר תורה בענין סדרי התפלות, עד שלא ידמו לגויי הארץ ואע"פ שאינו מספיק באמת כבר מועיל מפני מציאות קצת מנהג כסדר.

ואמנם ארבע פרשיות שבתפילין שהן, קדש, והיה אם, שמע, והיה, הכתובות בתפילין של ראש בארבעה בתים, וארבע פרשיות בתפילין של יד והן הן בעצמם אלא שנכתבין ומונחין בבית אחד. כלום לא נצטוינו עליהם בעבור שנניחם

בראשינו ובידינו ולא נשגיח במה שכתוב בהם, כמה שונניחם ולא נקיים מה שכתוב במ. והראוי לכל שלם להניחם בזמנם ולעיין במה שכתוב במ ולקיים מצות הדברים שהיא מצות השם באמת וכוונתו. והיא הדרך הישרה והנכונה ללכת בה. והנה במזוזה ב' פרשיות השנויות בתפילין והן, שמע, והיה. ואם כן נמצאו כולם י' פרשיות, ד' בראש וד' ביד וב' בשער, ח' על הגוף וב' חוץ לגוף. וכל אלה רמזי סתרי תורת אמת להביא את האדם במ לחיי עד. והשתכל תחלה אמרו "קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא". וענין הבכור ידוע שהוא השכל האנושי. והבהמה גם כן הם בני אדם הדומים לבהמות כענין "אדם ובהמה תושיע יי" ורבים כמוהו, בסוד ארבע חיות המרכבה אשר כולם דמות פניהם פני אדם והם אדם וחיה ובהמה ועוף וכלם אדם. ועל הרקיע גם כן דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. ובפרשת קדש זכרון יציאת מצרים וענין פסח ואכילת מצה ומצות שמירה בכל יראה חמץ ולא שאור שסודם ראש מצה בסוד ע"ץ הדע"ת. ונאמר "והיה לאות על ירך ולזכרון בין עיניך" ונתן הטעם ואמר שהכונה בכל זה היא אחת והיא כדי שתהיה התורה מצוייה בפוך, באמרו "למען תהיה תורת יי בפוך". ואנחנו בלתי משגיחים בכונה הזאת. ובפרשת והיה כי יביאך זכר הענין הזה עוד והוסיף סוד הפדיון באמרו "וכל בכור אדם בבניך תפדה". ובראשונה הגדה לבן מפי האב ובשניה שאלה מפי הבן לאב והתשובה הודעת יציאת מצרים. וזביחת הבכורות נתינת טעם, שנאמר "על כן אני זוכה ליי". וידוע כי מי שלא יצא ממצרים הוא עובד לפרעה ולמצרים ועדיין הוא עושה חמר ולבנים ונטבע במ. והנה רחם תחת חמר ובנים תחת לבנים ובכור תחת בכור והוא כרוב. ואמנם בפרשת שמע, מצות ידיעת סוד הייחוד בכל מקום הראוי ובכל זמן הראוי. ועליו נאמר הקשירה והכתיבה והלמוד (התמות) [התמיד]. ובפרשת והיה אם שמוע מצות האהבה והעבודה בכל לב ובכל נפש. והייעוד הטוב עליהן נתינת המטר בעתו כל זה לעושי רצונו, והפכו לעוברי רצונו. והשיב ענין הלמוד והקשר והכתיבה והוסיף נתינת טעם באמרו "למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יי לאבותיכם

לתת להם כימי השמים על הארץ". וה' של מלת להם לראייה על הנצחות, ומורה שהיום ותמיד הארץ הנזכרת היא נחלת אבות שכבר ירשוה. ובלכתנו אנחנו בניהם בדרכיהם נירשנה. והיא הארץ העליונה הגבוהה מכל הארצות המעולה מכל המעלות. והזקנים של דורנו זה לא השגינו להשתדל להרויח אותה המעלה הגדולה של הארץ הגבוהה ההיא, אבל אותה מאסו וזאת דרשו עד שנשקעום בהבלי הפתאים. השם יורנו הדרך הישרה ונלך כולנו בה על דרך האמת.

עדן חלק ח' סדרי ראשי חדשים

והמועדים והצומות וימיהם כמו שסודרו מימים קדומים. וכבר הודעתוך שאבנה אותם על שמי ואשים ז' שערים פשוטים וז' שנים מעוברים ויהיו סימנים על זה לפי דרכם.

נ'ת'ח'ד'ש' ע'ל' פ'י' א'ב'ר'ה'ם'

ויתגלגלו מתחלת מחזור רס"ז חלילה עד מחזור רע"ח. ואצטרך לחבר אל זה סדרי המולדות וענינים אחרים לפי הצורך. ואצטרך להחל בסדרי המחזור הכללי מפני שבו השערים הכוללים כל סדר וסדר של כל מחזור ומחזור, י"ט מלות לכל מחזור שמורים על סדרי י"ט בג' ענינים לכל מלה שהיא סימן, כמלת בח"ג שמורה שראש השנה ב' בשבת והחדשים חסרים וניסך ג' וזה דרכם.

מחזורי הירח		י"ג		מ ח ז רים	
רס"ו	תשפ	נלא	נמ	דחה	עשי
רס"ז	שתב	שנמ	שפ	תדא	נער
רס"ח	עשי	עשי	עבש	תב	שנמ
רס"ט	נער	עחד	תה	עשי	תשפ
ר"ע	שנמ	שנה	לא	נער	שתב
רע"א	עשפ	תדא	נמ	שנמ	עשי
רע"ב	העב	שתב	שי	עשפ	נלא
רע"ג	לחה	עשי	ער	העב	שנמ
רע"ד	נלא	נער	חה	עשי	עשפ
רע"ה	שנמ	שנמ	דא	נלא	נער
רע"ו	עשי	עשפ	תב	שנמ	דחה
רע"ז	נער	חעב	שי	עשי	תדא
רע"ח	שנה	לחה	ער	חעב	שנמ

כבר התבאר לך למעלה שי"ב שנים הם פשוטות והם א' ב' ד' ה' ז' ט' י' יב' יג' יה' יו' יח' והמעוברות הם ז' והם ג' ו' ח' יא' יד' יז' יט' וכולם מסומנות בכל מחזור ומחזור של י"ט זו אחר זו.
 נזרי מעל • עם כל גובהם • לב יהוקם על • על כל הם • י"ג י"ט מפעל •
 אבני שהם • נתחדש על פי אברהם •

שנים פשוטות	בשה	בהג	גבה	השא	הכז	זשא	זחא
נ'	ת'	ח'	ד'	ש'	ע'	ל'	
תשרי וסוכה	ב	ב	ג	ה	ה	ז	ז
צום גדליה	ד	ד	ה	ה	א	ב	ב
צום כפור	ד	ד	ה	ז	ז	ב	ב
חשוון	גד	גד	דה	וז	וז	אב	אב
כסלו	הו	ה	ו	אב	א	גד	ג
חנוכה	ב	א	ב	ה	ד	גד	ג
טבת	זא	ו	זא	גד	בג	הו	ד
עשרה בטבת	ג	א	ג	ו	ה	א	ו
שבט	ב	ז	ב	ה	ד	ז	ה
אדר	גד	אב	גד	וז	הו	אב	וז
צום אסתר	ב	ה	ב	ה	ד	ה	ה
פורים	ג	א	ג	ו	ה	א	ו
ניסן ופסח	ה	ג	ה	א	ז	ג	א
אייר	וז	דה	וז	בג	אב	דה	טג
סיון	א	ו	א	ד	ג	ו	ד
עצרת	ו	ד	ו	ב	א	ד	ב
תמוז	בג	זא	בג	הו	דה	זא	הו
י"ז בתמוז	ה	ג	ה	א	א	ג	א
אב	ד	ב	ד	ז	ו	ב	ז
ט' באב	ה	ג	ה	א	א	ג	א
אלול	הו	גד	הו	אב	זא	גד	אב

חדשתי סוד צרכי צבור • לא לגלם גם לא לבור • לעס"ה יו"ד עם
ראש דבור • לשמו שלם סו"ד •

ז' שנים עבור	בשז	בהה	גכז	השג	ההא	זשא	זחג
	פ'	י'	א'	ב'	ר'	ה'	ם'
תשרי ור"ה	ב	ב	ג	ה	ה	ז	ז
צום גדליה	ד	ד	ה	א	א	ב	ב
צום כפור	ד	ד	ה	ז	ז	ב	ב
מרחשון	גד	גד	דה	וז	וז	אב	אב
כסלו	הו	ה	ו	אב	א	גד	ג
חנוכה	ב	א	ב	ה	ד	ז	ו
טבת	זא	ו	זא	גד	ב	הו	ד
י' בטבת	ג	א	ג	ו	ד	א	ו
שבט	ב	ז	ב	ה	ג	ז	ה
אדר א	גד	אב	גד	וז	דה	אב	וז
אדר ב	הו	גד	הו	אב	וז	גד	אב
צום אסתר	ד	ב	ד	ה	ה	ב	ה
פורים	ה	ג	ה	א	ו	ג	א
ניסן ופסח	ז	ה	ז	ג	א	ה	ג
אייר	אב	וז	אב	דה	בג	וז	דה
סיון	ג	א	ג	ו	ד	א	ו
עצרת	א	ו	א	ד	ב	ו	ד
תמוז	דה	בג	דה	זא	הו	בג	זא
י"ז בתמוז	א	ה	א	ג	א	ה	ג
אב	ו	ד	ו	ב	ז	ד	ב
ט' באב	א	ה	א	ג	א	ה	ג
אלול	זא	הו	זא	גד	אב	הו	גד

כשתרצה

למצוא סדרי השנה כולה לכל מה שאתה צריך לדעת מעניינה המתגלגלים חלילה לעולמי עד. דע תחלה כמה שנים יש לנו מהיצירה או ממחזורי הירח או ממחזורי השמש או מחשבונני השטרות או מזמן החרבן. ואם תדעם כולם יהיה יותר נכון. ואמנם אם תדע חשבון היצירה ממנו תוציא השאר, אחר שתדע לכל א' ואחד מהם התחלה ועל ההתחלה האחת עם הזמן שאתה בו תוכל להוציא מה שתרצה. ואמנם מפני שיהיה קל עליך כל החשבון אדריכך לדעת התחלות המחזוריים השנים, ובמה שאנו בו היום מהם, וזמן היצירה בכמה שנים אנו ממנו היום, והתחלת זמן השטרות וכמה יש לנו משנותם, וכן זמן החרבן, במהרה בימינו יבנה בית המקדש חדש ונתחיל מאז למנות מעת הבנין, מנין חדש, וגם יהיה לנו שם חדש ולב חדש ורוח חדשה כי יתן יי את רוחו עלינו במהרה יהיה בימינו אמן.

מחזור רס"ו

א	שנת ל"ו	מולד תשרי	יז"א קצ"ט	בח"ג	כד	לחמה
ב	שנת ל"ז	מולד תשרי	לה"ז תתרע"ה	הכ"ז	כה	לחמה
ג	שנת ל"ח	מולד תשרי	יב"ד תתע"ה	בש"ז	כו	לחמה
ד	שנת ל"ט	מולד תשרי	יא"ב ש"פ	בש"ה	כז	לחמה
ה	שנת מ'	מולד תשרי	יהי"ה קע"ו	זח"א	כח	לחמה
ו	שנת מ"א	מולד תשרי	לג"ז תתרנ"ב	גכ"ז	א	לחמה
ז	שנת מ"ב	מולד תשרי	לב"ה תקס"א	בש"ה	ב	לחמה
ח	שנת מ"ג	מולד תשרי	יז"ב של"ז	זח"ג	ג	לחמה
ט	שנת מ"ד	מולד תשרי	להי"א תתקמ"ו	הש"א	ד	לחמה
י	שנת מ"ה	מולד תשרי	יב"ח תשמ"ב	גכ"ה	ה	לחמה
יא	שנת מ"ו	מולד תשרי	לז"ה תקל"ח	זש"ה	ו	לחמה
יב	שנת מ"ז	מולד תשרי	לז"ג מ"ז	זש"ג	ז	לחמה
יג	שנת מ"ח	מולד תשרי	לגי"א תתקב"ג	הכ"ז	ח	לחמה
יד	שנת מ"ט	מולד תשרי	יז"ח תשי"ט	בח"ה	ט	לחמה
יה	שנת נ'	מולד תשרי	יז"ו רכ"ח	זש"ג	י	לחמה

עדן חלק ח'

לחמה	יא	הכ"ז	לד"ג כ"ד	מולד תשרי	שנת נ"א	יו
לחמה	יב	בח"ה	לאי"א תת"ק	מולד תשרי	שנת נ"ב	יז
לחמה	יג	זש"ג	לו"ט תנ"ו	מולד תשרי	שנת נ"ג	יח
לחמה	יד	הש"ג	יד"ו ר"ה	מולד תשרי	שנת נ"ד	יט

נשלם מחזור רס"ו.

ואלה הם י"ג מולדות לי"ג ראש"י מחזורי"ם

רס"ו	יזי"א	קצ"ט	רס"ז	יג"ג תשצ"ד
רס"ח	לו"ח	ש"ט	רס"ט	ל"ב תתק"ד
רס"י	יד"ה	תי"ט	רע"א	לז"ט תתרי"ד
רע"ב	לג"ב	תקכ"ט	רע"ג	יה"ז מ"ד
רע"ד	לאי"א	תרל"ט	רע"ה	לד"ד קנ"ד
רע"ו	יו"ה	תשמ"ט	רע"ז	יב"א רס"ד
רע"ח	לה"א	תתנ"ט		

נשלמו י"ג ראש"י מחזורי"ם לי"ג מולדו"ת.

ואלה הם סימני הפסחים למחזור י"ט וחוזרים חלילה לחשבון מרצו ואפריל חדשי הגוים.

יבא פסח		יבא פסח	
שנת א'	בב'	באפרילי	שנת ב'
שנת ג'	בי'	באפרילי	שנת ד'
שנת ה'	בי"ט במרצו		שנת ו'
שנת ח'	בט"ו באפרילי		שנת ט'
שנת י'	בכ"ד במרצו		שנת י"א
שנת י"ב	בא' באפרילי		שנת י"ג
שנת י"ד	בט' באפרילי		שנת י"ה
שנת י"ו	בי"ח במרצו		שנת י"ז
שנת י"ח	בכ"ו במרצו		שנת י"ט

נשלמו י"ט שנים של המחזור בפסחים לחדשי הגוים וחוזרים חלילה תמיד

דע כי אנחנו היום בסוף ה' אלפים ומ"ה שנים ליצירה, ויש לנו ה' שנים ממחזור חמה ויש לנו י' שנים ממחזור רס"ו ללבנה. ומחזורי חמה נשלמו מהם ק"פ מחזורים מן כ"ח שנה לכל מחזור ומחזור. ואם כן אנחנו עתה בה' שנים ממחזור קפ"א ונשלמו בשנה זו שהיא שנת חמ"ה. כי בשנת מ' נשלמו ק"פ מחזורי חמה ויצא העולם מן כ"ח אל פע"ל, והרמז בו י"י בחכמ"ה יסד ארץ". והיא היתה שנת כ"ח לחמה ושנת מ' ליצירה ושנת ה' ללבנה. כי הלבנה השלימה בשנת הל"ה רס"ה מחזורים. ועל כן נשלמו היום בסוף זאת השנה י' שנים ממחזור רס"ו וה' שנים ממחזור קפ"א. ויש לנו אלף ותקצ"ו שנים ממחזור מחשבון השטרות. ואם כן התחלתם היה משנת ג' תמ"ט. וזה שאם תחבר ג' תמ"ט עם א' תקצ"ו יעלו המ"ה. ויש לנו מחשבון החרבן אלף ורי"ז שנה. ואם כן התחלתו היתה בשנת ג' תתכ"ח והן קע"ב שנה קודם תשלום ד' אלפים. ועל אלה החשבונות הנזכרים תמצא המבוקש. והנה עתה בראש השנה נתחיל למנות לפי היצירה ה' אלפים ומ"ו שנה. וסדר השנה בסימן זש"ה והיא שנת עבור והיא שנת י"א למחזור רס"ו והיא שנת ו' למחזור חמה של קפ"א. וסימנך סוף קר"א דבלעם "או"י מ"י יחי"ה משמ"ו א"ל" (במדבר כד' כג'), או"י משיחי"ם מ"ו א"ל י"ה. וסימנך עוד, ואמר "א"י אלהימ"ו צו"ר חסי"ו" (דברים לב' לו'), או"י אלהי"ם חיי"ם שמ"ו. ולשטרות נתחיל ונמנה אלף ותקצ"ו שנים ולחרבן נתחיל ונמנה אלף ורי"ח שנים. וסימנך "וראית את א'חרי", וסוף הגלות ארכ"א אתיהיב להון והיא שנת המ"ט וסימנך "פרח מט"ה אהרן לבית לו"י" כי אז יהיה התלי נברא חדש והיה הלוי לכהן.

והנה נתחיל למנות מן ה' של אברהם שהיא שנת י"ג לשערים, וסימ' "אחד היה אברהם". והיא גם כן שנת אלה"י אברהם אשר הוא בר מא"ה, והוא סימן ה' של דח"ה שהוא בי"א למחזור רס"ו. ובסימן זש"ה הקודם לו בסימנים גם כן בי"א סימנים הנרמזים בשני מיני המחזורים הי"ג של זה רמ"ז תיבות לסימני י"ג מחזורים שמחילים מן בח"ג ומשלימין במלת ש"פ

וזה מן ת' עד פ'. ולזכרון השנה אכתוב כל המולדות של י"ג חדשיה
שנת א"ל י"ה היא שנת מ"ו.

מולד תשרי	לז"ה תקל"ח	מולד חשוון	יא"ו רנ"א
מולד כסלו	לג"ו תתרמ"ד	מולד טבת	יד"ז תשנ"ז
מולד שבט	לו"ה ת"ע	מולד אדר א'	יז"ט תרפ"ט
מולד אדר ב'	לב"ט תתקע"ו	מולד ניסן	יג"י תרפ"ט
מולד אייר	להי"א ת"ב	מולד סיון	ל"ז קי"ה
מולד תמוז	י"א תתק"ח	מולד אב	לג"א תרכ"א
מולד אלול	יד"ב של"ד		

ודע כי מהלך סופי המולדות בחלקיהם מתגלגל תמיד בסימן אדו"י
גו"ט בח"ה חלילה. ומהלך סופיהם בשנים מתגלגל כך די"ו האזו"ב
א"ז ג"ב ח"ד גט"ה ד"י, זה בשנים נפרדות והכל חוזר חלילה תמיד.
ט"ה אי"ו באזו"ב ח"ז ג"ט חד"י ט"ה וזה בזוגות. ואמנם בשתי
אותיות שבם מתחילין בם משלימין. ובראשי המחזורים מתגלגלים
בסופי חלקיהם מן ר"ט אל ר"ט לעולמי עד. ובד' מחזורים יושלם שם
אחר שלם בשני זוגות ובשני נפרדים. ומאלה הסימנים שכתבתי פה
וממה שקדם להם בעניינים אלו תמצא חפציד.

עדן חלק ט' הער"ת

עבור הנקבות וסבותיו ומציאות הטפה ברחם. ובהיותה נבראת מסוד הקשת אשר היא בעלת הצבעים כולם באמצעות עב הענן המימי הלח והחצים אשר תורה על הארץ בהראותה הכל, יתגלה בזה החלק עם ברית מילה וברית לשון ואות השבת ואות הקשת ואות התפילין והאותות והמופתים ואיסור והיתר ומעשה בראשית ומעשה מרכבה. אין ספק אצלי שכבר התבאר לך ביאור גמור בלתי מסופק כלל, שמניי החכמות הכתובים בספרים אינן מבוארים לפי מה שהן, לכל מי שיעיין בהם. ואפילו חכמי הענין הכתוב הנמצא בספר במין ממניי החכמות, לא ישיגו כונת המחבר עד שישתכלו בדבריו השתכלות מופלאה בזמן רב ורוב עיון עת אחר עת. ובהיותם עושים בלמודם בהם משא ומתן עם זולתם עם רב וחבר ותלמיד. ואולי אחר הרוב יתחדשו למעיין עיונים חדשים שיחדש וילמד את חברו, ויורהו מה שהתחדש לו וישא ויתן עמו ויוסיפו שניהם מדע במה שהם בו, וכך עם התלמיד עוד יפלפו זה את זה. וכבר ידעת מאמר ר' יוסי שאמר הרבה למדתי מרבתי ומחבריי יותר מהם ומתלמידיי יותר מכולם. מלמד ששלמות למודו לא נשלם לו כי אם על ידי שלשתם ר"ל רבנים וחברים ותלמידים. ואין ספק שהמבקש להיות תלמודו מתקיים בידו צריך לשלשתם. ואחר שהענין כן והחכמות בעלי מינים רבים איך יחשוב בעל חכמה אחת להבין בחכמה אחרת רחוקה ממנה בתכלית הרחוק מדעתו, או מתוך מה שלמד. כי אין בין שתי החכמות ערך ולא דמיון כלל כל שכן אם נוסף על זה שנוי לשון או שנוי מכתב או שנוי דעת מן הדעות המשוונות שימצאו בין שניהם. כי זה ירחיק הכונה בדיעות המחבר יותר ויותר הרבה.

ידעת כי החכמות הנעלמות, יותר עמוקה ידיעתן **וכבר** מידיעת החכמות הנגלות. והנה ראשית למידת כל לומד דבר, הוא שידע דרכי המכתב והלשון שבם לומד מה שלומד. ואם לא יגיע במ אל מדת היותו ראוי להקרא יודע וחכם ונבון במה שלמד מהם, לא יתכן שיוכל להשיג כונת שום מחבר שחבר במ ספרו וכוון להודיעו ליודעי מכתבו ולשונו בחזק ידיעה. ואם יחשוב המחשב דבריו שכבר השיג כוונתו מבלתי הידיעה הנוספת, מחשבתו חולה נוטה למות וצריכה רופאים ורפואות להבריאה עם (..) הגדולים. ואחר שידע הלומד דרכי המכתב והלשון שבם למד בכל מקום, אך זה שיבין יהיה כולו לפי הוראת פשטי הספר. וזה כי ידיעת הלשון אשר זכרנו עם המכתב אינה מוקדמת כי אם להבין הפשט תחילה. ואמנם לפי מה שצריך לדעת בחכמות, צריך אדם אל ידיעה אחרת בלשון. והיא דרך שניה ראויה לקדימה גם כן, כדי להגיע בה אל הבנת פירושי העניינים הכתובים בספרים. אבל לפי הדרכים החמישה הנשארים אשר יבאו לך בסוף הספר בענין חותם בתוך חותם ישתנו הידיעות והצורך אליהם בידיעת אמת הלשונית שנויים רבים מאד. וכבר רמזנו בשנוי הלשונית קצת רמזים במה שעבר בחלק הראשון בט' חלקים ר"ל בחלק ט' של אוצר. ובכלל במה שקדם לו דברנו בענין היצירה שרשו סוד הדבור והיצור. ועל כן בעל הקבלה קבל שסוד מעשה מרכבה באמת הוא ענין השמות וסוד מעשה בראשית הוא ענין היצור, אע"פ שאין כל הדעות מסכימות על זה. ומי שלא השיג אמת דבר זה יקשה עליו בחרב ובחנית, "ולא ידע כי לא בחרב ובחנית יהושיע יי'" (שמואל א' יז' מז').

המורה אמר כי העניינים האלוהיים יפלו עליהם **והרב** קושיות חזקות מפני רוב העלמם ממנו ומפני רוב חזקתם וחלשות שבלבו להשיגם. ואמנם העניינים הטבעיים עם היותם נעלמים מאד ממנו אין העלמתם כהעלמת העניינים האלהיים. ואמנם העניינים הלמודיים אין בהם מחלוקת בין המשכילים בשום פנים. אבל הסכלים אינם מבינים לא זה ולא זה. ואם כן אחר שידע המשכיל

אמתת המכתב והלשון יכניס עצמו לשאר הידיעות והחכמות ואז יתכן שיביין וידין. ואתה יודע כי חכמת התלמוד, התפרסמו בה שנויי הדעות הרבות עם היות התלמוד שהוא תורה שבעל פה פירוש תורה שבכתב, והיו שיני מינים ממנו והם תלמוד ירושלמי ותלמוד בבלי, ועם היות המשניות קודמים לפירושי (והונחים) [התלמודים] פירושים לפירושים עד שהוצרכו לפסוק עליו פסקות, וכל זה שלא להתרחק מן הפשט. ועם כל זה אתה יודע כי מין חכמת הדקדוק הלשון רחוק מאד ממין חכמת הגמרא. כל שכן באמרם לשון תלמוד לחוד ולשון מקרא לחוד, כלומר שהמקראות, הדבור במ בתכלית צחות לשון הקדש, והמשניות נמשכו אחריהן הרבה. ואמנם התלמוד רובו תרגום ובו גם כן לשונות אחרות רבות משונות. ועוד גם אתה יודע שדרכי התלמוד וכל שכן דרכי התוספות עם היותם דברים רודפים ענייני המקראות כפשוטם, מין חכמתם בתכלית הרוחק ממין חכמת הטבע. והנה אם כן מיני החכמות משונות, ומן חכמת הכשוף רחוק מאד ממין חכמת הלימודים ומין חכמת (.מאת ומן חכמת הקימא רחוקים מאד ממין חכמת האלהות לפי שתי הדעות שבהן. והנה תדע שאפילו מין חכמת האלהות לפי דעת חכמי הקבלה רחוק מאד בתכלית הרוחק ממין חכמת האלהות לפי דעת חכמי הפילוסופיאה. וכל שכן שהוא רחוק מאד לפי שנוי הדעות הרבות, כגון דיעות המשנים ודיעות המשלשים ודעות בעלי התארים ושאר הדיעות המשונים. וזאת היתה כונתי בכל מה שאמרתי בזה החלק להודיעך שאני לא אדבר לך במה שייעדתיך לדבר בו לפי הדעות המשונות. אבל אדבר בו לפי דרך הקבלה במה שנראה לי בו שהוא האמת. ואתה בחן הדעות ובחר לך הטובות מהן ולא ארחיב לפרש בדבר ממנו פירוש אחר ממי שלא קדמו לו באמתיות ההקדמות שקדמו לך או לדומים לך ממי שהוא אחד עמנו בשווי ובשרש ובצורה. כי דברי אצלו מבלעדי היותו שלם במה שזכרתי יהיו כדברי המקובלים מאמתת מתן תורה אצל המאמינים שאין ההשגחה באדם משום צד אלוהי כי אם מינית כהשגחה אשר במין הסוס והחמור לא פרטית בשום ענין זולת הטבעית הזמנית.

ואחר שהודעתוך על דרך הערה על מה שראיתי שהיה ראוי להעריך עליו אשוב לדבר במה שיעדתי לדבר בו בקצור דברים וברוב ענין. דע כי אין שם עיבור מורה על הרכבה כמו סוד הריון, וההרכבה ההיא דבר מורה שיש שם דבר שזולתו פועל בו ובוועלו מעבר דבר אחד כפי מה שנגלה לכל חי מדבר ומעבר. והדבר הפועל בנפעל והבועל הנבעל מורה לנו לפי מציאותנו אנחנו, שמפני שיש לו אברים בולטים מושל ושולט על מי שאיבריו שוקעים. ויקרא בעל הבליטה בשם זכרות ובעל השקיעה יקרא בשם נקבות. ואם כן נמצאת אומר שכל הניקבות נבעלות ומתעברות ונושאות בבטנם עובריהם עד זמן קבוע הכל לפי מזג הבריה אשר הוטבעה בכיוצא בזה, וכל הזכרים בועלים ומעברים. ואתה יודע כי ענין הבעילה הזאת הנרמזת הוא ענין אחד שוה לכל, גם אתה יודע שמקום הזרע לבועל הוא בחלק שלישי משלשת חלקי הגוף ר"ל מחלקי ראש בטן וגויה. וכן האשה המקבלת הזרע היא מקבלת אותו גם כן מלמטה ואחר כך עולה הזרע עד זמן קבוע למעלה מבית הקיבול ואחר כך יורד עד שיוצא מן השער אשר בא בו. והבא דרך הרגלים יצא דרך הראש והבא דרך שער הראש יצא דרך הרגלים. ואתה יודע הסבה הקרובה לעיבור היא התאווה ולולי מציאות התאווה לא היה שום זכר מתנוועע להזדווג עם שום נקבה. ואם כן התאווה אשר כבר ייחסוה אל הסבה מפני חום הדם הטבעי שבו שהוא מקור לו ונמצאת מאיתו במציאות האור הבא מן האש, שהוא מניע חוש לראות כלילה או ביום בבית אפל, היא מביאה לכל מתאווה לפעול כל פעל שיפעל בתאווה. וידוע כי התאווה בגימטריא עצם האורה, עצם הזהר, עצם הדבור, והתאווה והחשק בדבר סבה גולדת במשכיל מאור השכל, כי היא אור מאור, והאור הוא האור הפנימי מאור ממנו. וכן עד הגיע הדבר למי שהוא סבה ראשונה לכל נמצא וממציא תמיד. וזה הדבר כבר תמצאהו בכל נמצא בכל העולמות והוא שמציאותו תורך בעיינך בה העיון הראוי סבתו, וגם סבתו תורך סבתה עד שההכרח תשתלשלנה הסבות מסבה אל סבה עד שיגיע במ אל סבה אחת שהיא ראשית כל הסבות

ותכליתו, כי לא יתכן שילך הדבר אל לא תכלית. והעד שכבת זרע הכללית האנושית המינית כי היא תכלית הכללים כלם על דרך המציאות מצד אחת ועל דרך השילמות מצד שני. רק הראשונה כוללת כל מינה והשניה פרטית ומינית [שהיא] לקצת חלקית והם השלמים.

אמרו שיש לכל פועל ד' סבות והחכמים למציאותו ושם סבה סוג עליון כולל ארבעתן והם החמר והצורה והפועל והתכלית. וידוע שכבר הורונו שכל חמר עליון או תחתון יגיע מחמר פרטי אחרון אל חמר כללי ראשון. שכל מי שנמצא, בעל החמר ההוא קבל ממנו חמרו על ידי גלגול. וכן אמרו בצורה בעל החמר וכן בפעל עד הגיע הדבר מזו הצורה הפרטית האחרונה האנושית אל הצורה הראשונה שקראה צורת הצורות כולן. וכן קראהו פועל כל פועל ונפעל לעד. ואמרו שהוא יתע' תכלית התכליות כולן. ואם כן הנה נשאר הדבר תלוי בסבה הראשונה לכל שהוא השם יתעלה והוא פועל החמר שהוא סבה ראשונה לכל החמרים כולם. ועל כן היתה אצלנו מדת הרחמי"ם מדת החמרי"ם בעצמה ומדת גמילות חסדים מדת הגלמים בעצמה. ונקראו הגמל והחמור בשמות אלה להודיע שהגלם והחמר הם דברים מוכנים לישא כל משא קל וכבד לפי מהות הנושא. והנה החמר נושא הצורה עליו כמו שישא הגמל את רוכבו, והצורה תנהיג את החמר ותתקן צורכי חיותו ומזונו ותיקוניו ותעמידהו על הטוב שאפשר לו ולה כמו שיעשה גם כן רוכב הסוס לסוסו. וכבר נאמר כי הסוס טפלה לרוכב ואין הרוכב טפל לסוס ודבקות החמר והצורה הגלגלים (תממית) [דוממית (כמוזכר בעמ' הבא)] עם היות החמ"ר נבר"א. והגוים קראו החמר הראשון פרימ"א מטריא, שתף החמ"ר עם הגל"ם ותמצא שוים, או תחליף פ' בעד ב' ותמצא הראשון בגי', וסוד ג"י אח"ד והוא ראשון ונגזר מראש. וסוד רא"ש השנ"ה בי"ת המקד"ש בדמ"י הקש"ת במד"ת הקש"י בקש"ה תמי"ד אהב"ת ההתחל"ה רא"ש המחשב"ה שב"ה חמ"ר הא"ש צו"ר החמ"ר והצור"ה

נמצאו החמר והצורה נקראים בשם צור. רא"ש החד"ש שר"ש האח"ד קש"ת האח"ד חמ"ר ראשו"ן אח"ד הנה יחס השמש והירח בשני העניינים הנקראים ראשים זה משתנה וזה מתחדש. נמצא שתכלית הכל הוא מה שהוא ראשית הכל ובידו הכל. וכל התולדות ראוי לייחסם לו על זאת הצורה ונקראו אב מוליד הכל נמצא שסוד העיבור הם התאווה והחבור המוציא התאווה התענוגית לפעל והתנועה המולידה החמימות והיא הממהרת יותר שמוספת חום על חום והחום המרתיח הוא סבת הקושי והוא סבת תנועת הלחה הקצפית שבה נתקבצו כל החלקים העבים. ועם רוב הקושי והתענוג ורוב החום יצאו חלקי הלחיות מגבולם וממקומם הטבעי וימשיכו אחריהם כל כחות הגוף בכלל ופרט. ויתדמה המתקבץ לחץ וכח האברים לקשת והחום היתר (למיתר) וישליכו החץ שהוא הטפה הכללית הנעשת כלל אחר היותה פרט מתוך הקבוץ הכללי שקבצה מן הכחות כלם. והיתה הטפה הכדורית כח התנועה מכל חלק וחלק שבדגן והסוללה מן העצים ומן החבלים ומן הבדיל והעפרת המכבידים הארגו ובנוחה תפעל בכבדותה ובחומה ולא תשקוט עד שתפעל הטפה ברחם כי האברים של שני החלקים ר"ל הפועל והנפעל התחממו ורוב החום מייבש ומקפיא ומעצר ומקבץ הדברים הלחים ויתעבו וישובו החלקים המפוזרים חלק אחד וגוף אחד מקובץ ויפסיד כל חלק וחלק צורתו הראשונה ותתהוה לכלל המקובץ צורה מחודשת דוממית תחלה.

ואתה יודע כי שם כרות שפכה בלשונו נאמר על מי שאינו מורה זרעו כחץ מפני שזה לא יוליד כדומה לו. וכך שם פצוע דכא נאמר אצלנו על מי שביציו שהם כלי הזרע ממועכין ומדוכיין עד שלא יוכל הזרע להתמזג במ כראוי עד שיוכל להוליד כמוהו. ודע כי מה שאמרה תורה "לא יבא פצוע דכא וכרות שפכה בקהל יי", הוא רמז למי שאינו מוליד בעצמו תולדה שכלית שאינו ראוי לבא בקהל השכלים שהם קהל יי והם בני העולם הבא. ואחר שקבל חומר הזרע הצורה הדוממית האנושית הניעוהו עוד אברי אמו אחר [כך] לקבל צורת הצמיחה ושב נזון ממזון האם

ומדמה ושואב תמיד ומתגדל ועולה בבטן אמו ממדור למדור מתקופה לתקופה, ומקבל כח החיות עם הכנותיו מכחות אמו שהיא חיה. ואחר שעלה יורד ומתגלגל ומתנועע לצאת מן המקום אשר השער שבא בו. ולסוף ט' חדשים טפה זאת יצאת לאויר העולם ועודנה צומחת והיא חיה ומתפרנסת לפי רכון אבריה מדבר רך והוא מדם השדים הנקרא חלב. או אמור שהוא רוח בטבעו, וזה מפני שרוחו מעוטה ונשימתו חלושה היא צריכה חזק מדבר קרוב למינה ורך, עד שיתחזקו אברי הטפה הסרוחה הזאת ויתעבו ויתקשו ויהיה במ עוד כח התולדת כמו שהיה במי שהמציאה וכך הדבר הולך. ואמנם מדרך זו תבין צורת האדם ואמת מציאותו ומהותו, ותדע שהקושי הוא סבה מהסבות הקרובות אשר למציאות כל נברא מכח התשמי"ש שהוא כח השמשי"ת החמה הפועלת בלחיות צבעים ודמיות אוריות. והעד עליה צורת הקשת הנקראת בזה השם מפני הקושי שהיא מדת הדין קשה, ומשתתפת עם עב הענן המימי הלח ומתחדשים תמיד בסבתה הצבעים והצמחים אשר הם מהחצים אשר תורה הקשת המתחדשת להתראות לעינים עם היותה נכרת באויר הלח תמיד. וכבר היתה נתונה בענן מעת היצירה, ולולי היא לא היתה טפה בעולם. וכבר נאמר בסוד הרקיע אשר בו הקשת נראית צבועה, הוגלדה טפה האמצעית וקראו כל הרקיע טפה. וכתיב על הקשת בדברי רבותינו ז"ל שהיא אחת מן הדברים שנבראו בי"ן השמשו"ת, אשר סודו האמת בשנ"י השמו"ת ביהו"ה אלהי"ם כלומר השתי המידות נכרות בתחלת מחשבה בעשרה דברים הנזכרים שם ודעם. והשם ית' אמר בתורה "יג. אֵת קַשְׁתִּי נָתַתִּי בְּעַנְן וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ: יד. וְהָיָה בְּעַנְנֵי עֲנָן עַל הָאָרֶץ וְנִרְאָתָה הַקַּשְׁת בְּעַנְן: טו. וְזָכַרְתִּי אֵת בְּרִיתִי אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכֹל בְּשָׂר וְלֹא יְהִיֶה עוֹד הַמַּיִם לְמַבּוּל לְשַׁחַת כָּל בְּשָׂר: טז. וְהָיְתָה הַקַּשְׁת בְּעַנְן וּרְאִיתֶיהָ לְזִכָּר בְּרִית עוֹלָם בֵּין אֵל הַיָּם וּבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכֹל בְּשָׂר אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ: יז. וַיֹּאמֶר אֵל הַיָּם אַל נִחַז אֵת אוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר הִקְמַתִּי בֵּינִי וּבֵין כָּל בְּשָׂר אֲשֶׁר עַל הָאָרֶץ" (בראשית ט'). עד כאן נשלמה פרשת הקשת עם היות לה ראשית עניינים והם ויאמר אלהים אל נח וכו' ועוד "יב.

וַיֹּאמֶר אֵל הַיָּם זֹאת אוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר אָנִי גֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין כָּל
 נֶפֶשׁ חַיָּה אֲשֶׁר אֶתְכֶם לְדֹרֹת עוֹלָם". והנה החזיר הענין פעמים כדי
 לעורר המבינים אל מה שתחת ענין אות הברית הזאת אשר בין מדת
 הדין ובין בני נח, ובאה אחר ענין שפיקוח דמים משותף עם פריה
 ורביה, ואחריו גם כן בא גלוי אריות וזה כלו לנח ולבניו. אבל
 לאברהם ולבניו נתחדשה ברית חדשה כוללת שתיים, והן ברית מילה
 וברית לשון. ואות השבת בין יי ובין ישראל לבד. על כן הקשת יותר
 כללית מאלו ואות התפילין יותר פרטית, שאינה נוהגת מן הדין אלא
 לבעל גוף קדוש כאלישע בעל הכנפים. והאותות והמופתים היו מאז
 ונעלמו ועתידים להתגלות ודומים בזה לקשת, ואות שבת ואות תפילין
 לעתים. אבל אות ברית מילה עם כל בר ישראל נגלה לעצמו ונעלם
 מזולתו. ואיסור והיתר הכונה בו ככונת צורת קשר של תפילין שקשרו
 בראש לאחור קשר נקשר בלי כתר, ושביד לפניו נקשר פעם וניתר
 פעם. כן הקשר העליון צריך המשכיל שידבק בעליונים ויקשר במ עז
 שלא יתיר במ מהם לעולם. והקשר התחתון פעם ידבק בו לפי צרכו
 אליו ופעם יותר ממנו לפי מעלת עצמו בערך אליו.

ונאמר "קִמְרָאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵנֵי בְּיוֹם הַגָּשָׁם
 כִּן מִרְאֵה הַנֶּגֶה סָבִיב הוּא מִרְאֵה דְמוּת" (יחזקאל א' כח'). כמו שזכרנו במקום מחלק אוצר, וסודו
 מראו"ת הד"ם הנמצאים בכבוד. כי הם יעידו על הזם הטמא והטהור
 ועל כחם, והיא מד"ת המאו"ר שגם היא כבוד השם. ודע כי כחותינו
 קשורות למעלה ופעם יכונו בזנבות ופעם בראשים ואות הנחש לעד.
 מענין אמרו "שלה ידך ואחוז בזנבו", וכן ואז יהיה למטה בכפו. ועוד
 היד מצורעת כשלה שמתחת כסא הכבוד, והמים נהפכים לדם ויהיו
 לדם ביבשות, והנה שבתי מקרר ומקשה ומקפיא גם כן אם יבשותו כמו
 שהאש מחמם ומיבש עם חמימותו וזה לפי חמר הלחות ולפי פעלם
 במ. ואלה העניינים מי שרוצה לדעתם בארך יקרא קצת ספר אותות
 השמים ויעיין במדרש החכמה שחבר ר' יהודה הכהן ז"ל, בקצת
 עניינים אלה והמה נמצאים בספר החי. ומתוך רוב למוד הספרים

יתבארו רוב הספקות לאדם. כי זה לא רמזתיו אלא מפני הסבה שאודיענה לך בחלק י' הבא אחר זה. סוף דבר הכוונה בכל חי מדבר בבריאתו היא להביאו אל הכרת קונו וזה גם כן להחיותו לעולמי עד ולפיכך צריך שתשתדל להכיר מה שבא בענין סוד ברית מילה וסוד ברית לשון שהם שני עניינים. ברית מילה תורה על היצור שהיה לפי תולדתו ערל וצריך למול על כל פנים. וכן ברית לשון רמז להיותו ערל וצריך למול גם כן לפיכך היה שתי בריתות אלו כולל אברהם ומשה האב המוליד הגוף הוא אברהם"ם מהאב"ר והרב המוליד הדבור הוא מש"ה והוא הש"ם על כן היה אברהם אבינו ומשה רבינו ושניהם עמודי העולמים וכן האבר מביאנו לעולם הזה והלשון מביאנו לחיי העולם הבא.

ואחר שהתבאר לך סוד העיבור תדע איך נתעברה אמך ממך, ושהסבות עם היותן רבות, תאות המשגל הטבעית היא היתה הקרובה, והיא ששרשה בכבד שבו כח טיט הדם הטבעי החם, שהוא מניע הטפה שממנה נהיית ונעשית בריה, ושמה קרי והמלאך הממונה עליה שמו לילה, שנאמר מקרה לילה. וזה מפני שהמשגל הנקרא עין הדעת טוב ורע הוא ענין מאוס, וראוי להתבייש בעת הפעל מכל עין רואה ומכל אذن שומעת בכל צד. ואם כן אין עתו כי אם בחשך ובלילה או בבית אפל, כי הוא גלוי עריות על כל פנים, עד שאין ראוי הפעל ההוא בפה בשום פנים. והיתה הקשת הנבראת מקושי ניצוץ השמש בעב הענן, והוא הלח וחציו נוגעות בלבבות סבה גם כן. ונאמר עליה "את קשתי נתתי בענן" ופירשו בה קשתי, קשותי, דמות המוקש לי. והוא שנאמר עוד בדמיון הנבואה שמראה הנבואה כמראה הקשת, שנודע סודו מאמרו "הנה אנכי בא אליך בעב הענן", ונתן הטעם באמרו "בעבור ישמע העם בדברי עמך". וטעם שני נתן באמרו "וגם בך יאמינו לעולם" באמרו בסוף אחר עבור הים ביבשה, שזה לא היה אפשר עד יציאת מצרים "ויאמינו ביהוה ובמשה עבדו". והסוד שנאמר שם הוא נגלה מאמרו "כן מראה הנגה סביב". וגלה הנביא הדבר כשאמר מבואר "הוא מראה דמות כבוד

יהוה". וזה שכבר התבאר במופת בספר אותות השמים כי הקשת אינו דבר לעצמו אבל דמות צבוע אנו רואים, והחמר שלנו גם כן צבוע באותה המדה בעצמה, כסוד השם א"ל שד"י שסופיהם הנעלמים ל"פ מ"ד וסודם ההפס"ד והנגלים סודם ההוי"ה. והנה הכבד נגלה וסוד ל"פ הוא גל"ם הל"ב. ואם כן נודע שהיה דם הכבד גלם הלב והם הפני"ם, ודם הלב גלם המח, וניצוצי השכל עוברים בנקבי המח ומכים בנקבי הלב וממנו עוברים אל הכבד ועולה החשק ונדבקים הגלמים בצורות החשוקות, ובאלו הן מיד מתגשמות בגלמי הגוף, ומתראים ונגלים לאדם המשכיל על ידי הצבעים אשר בגלמי ד' הליחות.

ואמנם האוירית והמימית שהם הדם והלחה הלבנה הם קרובות למראה יותר והן מקבלות ניצוצי השכל. והסוד א'דומה ל'בנה ש'חורה ד'ם י'רוקה (א"ל שד"י). והנה הנעלם מן (הסוד) [שד"י] י"ן ל"ת ו"ד והנם ש"ר, וסוד שד"י מטטרון, הנה הכל מטטרון שר הפנים והוא שכב"ת זר"ע. וכבר דברנו בסודו במה שעבר ונדבר עוד במה שיבא. ואם הוספנו או גרענו מזה לזה חבר אתה זה עם זה והשתכל בזה ובזה ותבין ז"ה וז"ה. ועל כן היה ראוי לכרות אתנו ברי"ת מיל"ה, שסודו ארב"ע חיו"ת שמהם מהותנו והברית כרותה בצורת השתי וערב. ודין הוא לכרות זאת הברית הגופנית ולהדבק ברוחנית ממנה שהיא ידיעת השם, שלא יתכן שיתגלה השם עד שילקחו דרכיו שתי וערב, והוא ברית עשן. כלומר אם לא ידע אדם מעשה השם לא ידעהו, ובמה ידעהו בברית לשון הקדש. ומי יעיד על מעשיו שבתי ואותותיו שהם המנוחה והקבוץ והדבוק ושביתת מעשה הפזור היא אות שניה והשבת סימן תשובה, והישיבה סימן לימוד, והתנועה סימניה יגיעה ועיפות ואין תכליתה כי אם מנוחה. ויום המנוח רמז למנוחה נצחית מושבעת. ועל כן באה הזכרה בקשת, לזכור ברית עולם שנה ונפש, ועל כן היתה לאות. וכן התפילין היו לאות ולזכרון וכל אות ומופת שבא בשום מקום הכונה בו הזכרון שלא נשכח מה ששכחנו.

ואמנם איסור והת"ר שסודם כל"י האותיות הם שראוי לאסור קצתם ולהתיר קצתם, כי הם סו"ד התאו"ת. וזה שראוי לאסור תאוות בהמיות ולהתיר תאוות אלוהיות כלומר שראוי לאסור את שהותר בטבע ושהטבע שהוא מעשה בראשית שהם בגופים תאות ההמשכה אחר התולדת, והטביע בגופים כחות ורוחות מניעות הגופים עד שירדפו זה את זה ויולידו כמותם. והדין היה עם הטבע לעשות זה כי הגלם הטבעי כדורי רודף קצתו את קצתו, ואם לא היו התאוות כבר היו הגופים כלים. ולא עוד אלא שאם תעיין בטוב תמצא שלא היו נמצאים כלל, ואם היו הדברים כלם טבעיים והווים ונפסדים היה הטבע הוא האלוה בהכרח. ולפיכך הוצרכנו אל ידיעת חכמת האלהות הנקראת מה שאחר הטבע שהיא מעשה מרכבה. לדעת שיש דבר אחר הטבע והוא הפועל הטבע, ומה שהטבע אסרו וקשרו ושמהו בבית הסהר והוא הכיר שכל כב"ד נופל בו בשם השם שנפל בו ואסרו הטבע תוך מ"ח ול"ב התירו שם בשם שאינו גוף ולא כח בגוף והוא שם השכל והשכל בעצמו. והדין עם השם להתיר חבלי החשק השכליים [הקושרים] התאוות הבהמיים, כי חשק השכל התגלגל עד בריאת המקרים עם המצאת העצמים ולא הפץ להשאיר עצמים שהם שכליים בכח קשורים בטבע. אבל עשה תחבולות והורה תורות וצווה מצות למוטבעים להתיר קשריהם בהם, ולאסור ולקשור כחות הטבעיים במ. עד שיגיע לכל נמצא חקו וחלקו הראוי לו, והעד שמצות עשה כנגד רמ"ח אברי האדם, שראוי לקשרם מיתרון דינם, וראוי להתירם ללמוד ולהרגיל בחכמות ומצות לא תעשה שס"ה כנגד ימות החמה, והם חלקי הזמן שראוי לקשרם תחת כח השכל עד שלא יעברו ימיו של אדם לבטלה. וראוי להתירם ללמוד כמו שנאמר "ל'א יְמוּש סֶפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בוּ יוֹמָם וְלַיְלָה" (יהושע א' ח). ועוד נאמר "אִם ל'א בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֻקוֹת שָׁמַיִם וְאָרֶץ ל'א שְׁמַתִּי" (ירמיה לג' כה). והנה הודיענו בזה כי התורה ודרכיה הם מעשה מרכבה, וחקות שמים וארץ הם מעשה בראשית.

הנה כבר כללתי לך גם עניינים רבים בזה החלק וגם אוסיף עליהם בבא אחריו שמהם תתעורר על תעלומות חכמה עם מה שבשאר הספר הזה מעניינים אלו. כי קשרתי אלה באלה מפני שתתעורר על אלה מאלה ועל אלה מאלה, ולא תחסר דבר מן הצורך בעיניך באלה ובאלה פעמים רבות. וכבר ידעת מה שקרה לארבעה חכמי ישראל כמו שאמרו עליהם ארבעה נכנסו לפרדס. והוא שם לחכמת האלהות שהוא מקיום התענוג וכך קראו הגוים לגן עדן "פרדיסו", ועניינו שהוא ניכר מאליו שהוא מקום עדן. וזה כי כל דבר שהאדם תאב אליו להשיגו ומשיגו, והוא עומד קצת זמן בהשגתו עמו כבר מואס בו. וזה יקרה לכל דבר שיש בו חסרון השלמות הראוי לו בין מצד המושג, בין מצד המושג, לא ילאה כח השלם אם תאב בו ואינו משיגו ברדפו אחריו, אבל יוסיף תענוג ברדיפתו, ואם השיג ישמח במה שהשיג. ואם יכנסו מונעים ביניהם לא יסבלום שניהם. כי המושג, אם משיג את משיגו יניעהו עד שלא ישקוט ולא ינוח מן העדר ההשגה. אבל יעמידה על חזק עצמותה תמיד עד שתמצא בפעל. והמשיג יביאהו החשק לבקש עד שישוב אל השגתו. ועל זה הסוד חובר שיר השירים ר"ל על הוראת חשק החושק את החשוק, לפי דמיון החושקים את חשוקיהם בטבעים, וחשק החשוק את החושק, והיא בדמיון חתן וכלה. ובאו בו משלים מורים על מציאות המונעים שביניהם ועל סודם.

ואמנם כל מי שנכנס לפרדס צריך להיותו נכנס בשלום ויוצא בשלום, וצריך שיזהר מניצוצי האור כדי שיראה מה שצריך לראות ולא שיציץ ויהיה נפגע או מת. ואם יראו לו עניינים שהם דבר אחר אין ראוי לו שיחשוב שזה אחר וזה אחר ויאמר בליבו שיש שם שתי רשויות, כי יש בזה כפירה באמת וסכלות במציאה, ואם מטטרון יושב וכותב זכויותן של ישראל פעם אחת ביום, ואין יש ישיבה למעלה הוא אמת אבל הישיבה היא קיום כמו "היושב על חוג הארץ" (ישעיה מ' כב') "יושב בשמים ישחק אדני ילעג למו" (תהלים ב' ד'). וכיוצא באלו הדברים כך ראוי

ללומדם ברוב דברי חכמי העולם, כי באלו הידיעות יותרו הקשרים והספקות ברוב העניינים המדומים וישאר האדם עם שכלו בשלמות ועם תורתו באמתות, ולא יביאוהו פשטי הכתובים אל הרחקה מהדרך הנכונה, אבל יעזרהו וידין בשתי מדות. האחת שיאמרו כי הכרח הדבור חייב לומר דברים שלא היה ראוי לחשבם כל שכן לאמרם כמו שאמרו דברה תורה בלשון בני אדם. והשנית שידע שאפילו אם היה שם דרך זולת זאת הנמצאת בלשוננו ובמכתבנו היה ראוי להעלימה מן ההמון בכל צד. ולא עוד אלא שראוי לכל חכם לדעת שזה הענין כלו כונת השם שרצה לגלות דברים נעלמים לחכמים ולכסות דברים נגלים מן הפתאים. כמו שזכר הרב בחלק שלישי מן המורה בהקדמה שלפני המרכבה, ואין האדם נמשך בזה אל אחר הרצון האלוהי ואחר כונתו שהיא המביאה את השלמים לידי השלמות ולא היה אפשר שישתמשו הרשעים באור הגנוז הנקרא משכן הארץ, כמו שנאמר "צִדִּיק לְעוֹלָם בֵּל יְמוֹט וְרָשָׁעִים לֹא יִשְׁכְּנוּ אִתָּךְ" (משלי י' ל'). וזה הרמוז והדומה לו הוא עיקר התורה ושרשה.

עזרן חלק י'

זה החלק העשירי ידבר בתולדות הנולדים מן התנועות ומן הזמנים לפי המקומות ולפי הזמנים והקצים תמיד באמצעות נטיות הגלגלים ועלייתן וירידתן אחר הראש והזנב במזלות הגלגל וכוכבין עם ז' כוכבי לכת המחייבים [כחות] השפלים באמצעות האור והחשך. כתוב בספר הבהיר שהוא הספר המיוחס לר' נחוניא בן הקנה ולחבריו הדומים לו והוא אחד מן הספרים המעולים שבכל ספרי הקבלה ומן הטובים שבהם. 'ישב ר' ברכיה ודרש מאי תלי זה דמות שיש לפני הקב"ה דכתיב "קווצתיו תלתלים" ומאי גלגל זה בטן ומאי לב זה דכתיב בהו"ע ד לב שמים" ובו כלולים ל"ב נתיבות פליאות חכמה'. וזה כתוב בו וסודו אצלנו תלי בעולם כמלך על כסאו, גלגל בשנה כמלך במדינה, לב בנפש כמלך במלחמה. ודע כי סוד תליו"ת תולדו"ת, וסוד התל"י תולד"ה, וסוד דמו"ת התולד"ה וסודה כשפי"ם. וסוד הכשפי"ם, השפ"ע, הכשפ"ן, החשק"ן. והנה הכשפי"ם, ב"ם החש"ק, בחצ"י הש"ם. כי ראשי"ת ישראל"ל שהוא ראש התורה וסופה סודו מל"ך המשי"ח והוא חצ"י הש"ם, ותמצא תכל"ה שהיא מית"ה. והנה מל"ך המשי"ח חת"ן וסודו חשק"ן בכלו"ת שהם בנו"ת הגו"ף השט"ן, כי כל גו"ף ר"ע והוא זר"ע לב"ן וסודו זנ"ב ער"ל, זנ"ב המאו"ר הגדו"ל. וכל דמו"ת כשפ"ן בנפ"ש שהיא בעלת מדו"ת ודמותה דמות מלאך שטן והוא שטן והוא מלאך המות והוא יצר הרע "דמות כמראה אדם עליו מלמעלה", וזהו התלי שהוא ראשית הקשרים כלם. וכל קשר וקשר והקשרים בעולם שהתלי בו כמלך על כסאו הם בראש הגלגל, שהשמש מביט נכחו בראשית מהלכו. והיא הנקודה הראשונה של ראש מזל טלה אשר יתחייב ממנו, היות זנבו בועל זנב בתולה ופועל בה ומעברה תחל"ה. והנה נתלו על מז"ל בתול"ה מו"ת וחי"ם והוא יו"ד שמות הקדש. ומכל ב' שמות יולד בן אחד, וכן הם י' מצד הכפולות וח' מצד

הפשוטות וכ' מצד הפשוטות של הפשוטות. והנה סימנם "כח"י וראשית אוני". וסוד כחי, ל"ה וסוד אוני זי"ן, חבר אליהם מלת וראשי"ת ותמצא סודו ראשי"ת, וסוד זי"ן בינ"ה והיא הזנ"ה והיא האם, שנאמר כי אם לבינה תקרא והחכמה אחות, ואחת היא לאמה ברה ליולדתה שנאמר אמור לחכמה אחותי את ואם לבינה תקרא. והסוד "רְאוּבֵן בְּכָרֵי אֶתְהָ פָּחִי וְרֵאשִׁית אוֹנֵי נֶתָר שְׁאֵת נֶתָר עוֹ". ראשית זרעיתותי אותיות תאויות כי התאוה ראשית מציאותנו. והנה יתר שאת יתרון נשיאות הזרע ויתר עז יתרון הקושי.

ודע כי כח התלי הוא כח בא מהשם יתעלה ופועל תחלה חשק בראש התלי. ובתחלת חשקו להתנועע הוא שהולך מטלה לדגים, ומתחיל מזנב דגים שהוא החלק האחרון מן ל' מעלות שלו, ומתנועע התלי מן הזנב שהוא ונכנס בבטן דגים לצד ראשו, ודגים מתקרב אל ראש התלי ומשליך התלי בבטן דגים זרע בעל הכחות כלם בי"ה מעלות שהוא תוך מעלותיו. ודגים גם הוא מקיא הזרע ההוא, וכבולעו כך פולטו. ומקבלים אותו כוכבי לכת ממנו והם עוד מקיאים אותו ומקבלים אותו השפלים כולם כל מין ומין מהם לפי הכנתו וכל איש ואיש מהמין כפי מזגיו ועירובי יסודותיו. נמצא שדגים פוגע בראש התלי ראש בראש ואע"פ שבא בו דרך הזנב יוצא דרך הראש. ותענוג חבורם מתדמה אל תענוגינו הרוחני, גם יש ביניהם קצת תענוג גופני מצד היות הגלגל והכוכבים גופים. אך התלי אינו גוף אבל הוא כח בגוף העולם, כי אינו שכל נפרד. ולכך נוגע תלי בעולם שהוא בו נמצא, דגים נבעל מן הראש. ונאמר כי חדש אלול שהוא אגושטו מיוחס בשנה לששי מפני שיחס החדשים במהלכם היה התחלתם מניסן שמזלו מזל טלה ואליו יחסו ראש התלי וראש השמש. ואמנם יחסו לחדש תשרי זנב התלי וזנב הירח וראש השנה ומזל מאזנים שהוא שטמברי. וטלה עם מאדים ועקרב שהוא מרצו ואוכטוברי והוא א"ה כלומר ראשון ושמיני, וחוברו בו אש ומים שהם שני הפכים וכן חוברו בכלם על דרך אחד. והנה א"ח ס"ל שהוא סגו"ל עמד לבד, אבל י' חוברו עם ה' ועל כן היה סודי גם כן ה"ה

חמש נגד חמש. כיצד, ט' עם ע' אש כנגד מים הרי ב' מזלות משמשים עם מאדים, הרי סימן מטב"ע. השיבם עוד לאחור תמצא ש' עם מ' הרי ב' מזלות משמשין עם נגה, הרי ד' מזלות עם ב' כוכבים. ועיין במ ותמצאם הפכים גם כן, והם עפר כנגד רוח. ועוד תא' עם בת' הרי ב' מזלות עם כוכב. והנה רוח כנגד עפר, הנה התהפכו וצורפו על דרך צירוף התיבות ונשאר מצד שמאל א"ח עם ס"ל, וסימנם "פי אָסל"ח לְעוֹנֵם וּלְחִטָּאתָם לֹא אֶזְכֶּר עוד" (ירמיה פרק ל' לג'). ומצד ימין נשארו צ' עם ד"ק והוא הוא צדק, אבל דגים עם קשת הם מים עם אש. עוד ונתהפכו הראשונים עם הקרובים להם זה לפנים וזה לאחור ונשארו עוד ש' עם ג"ד. והנה הם עפר כנגד רוח, ואמנם היו הפוכים כנגד כח ס"ל, כי הם אש כנגד מים ועם אלה כבר ששה כנגד ששה טא"ק שכ"ב כנגד סע"ד תמ"ד הקשי דעת הידיעה יקש"ה ס"ם הדע"ת ועל זה נקרא ע"ץ דע"ת שט"ן.

והנה לפי מה שאמרנו יתגלגלו הפכי העולם ויתחייב מגלגולם ההפכיים לפעול פעולות הפכיות בחמר המתגלגל בכל הפנים, לקבל צורות מתחלפות כזונה המקבלת זונים מתחלפים והכל דשים בה. והנה ישו הגלגלים הרבים על פי הראש והזנב של כל אחד ואחד מהם, ומה שיבא לנו מהם תחלה מהכחות הנגלים הם עניינים מבוארים מורגשים לכל והם האור והחשך, והמושלים עליהם השמש והירח. ולפיהם יש כחות נעלמים רבים מאד באים מהם אלינו מהם באמצעות האור והחשך הנעלמים, כמו שדמם שלמה באמרו "וְרֵאִיתִי אֲנִי שְׁיֵשׁ יִתְרוֹן לְחֶכְמָה מִן הַסְּכָלוֹת פִּיתְרוֹן הָאֹר מִן הַחֹשֶׁךְ" (קהלת ב' יג'). והרואה באור החכמה הוא הרואה באמת, ומי שאינו רואה באורה אינו רואה בנחמתה. וכבר נאמר לשם "כי עמך מקור חיים באורך נראה אור" (תהלים לו' י). ואחר היות העניינים ככה הנה התולדות הנולדים סבתם התנועה והזמן ושנוניהם רבים ומשונים, לפיכך יהיו מיני התולדות נמשכים אחר מיני התנועות ופרטי המינים נמשכים אחר פרטי התנועות הנמצאים משונים למיניהם. והקצים יהיו לפי קצה כל גלגל וגלגל, כי יש מי

שיהיה קצו שהוא סוף תנועתו ראש תנועת גלגל אחר. ומזה יתחייבו בתולדת ג' מיני תשמיש, והם שמוש פנים אל פנים כמו אדם ודג ונחש שרמזו בו סוד מפני שדברה שכינה עמהם. ושמוש אחר אל אחר כמו הגמל והוא סוד הגלם. ושמוש פנים אל אחר כרוב בעלי חיים, שזה רודף אחר זה ומכוין להשיגו ולהתענג בחברתו ולא יוכל להשיגו עד שימתינהו ויחזק אחריו כנגד פני רדפו. וזה נמצא בכוכבים ובנשיות הגלגלים, והנה ירד זה ויעלה זה וירדפו עוד זה את זה, ויש מן הכוכבים מי שהולך לפנים ומביט לחברו פנים אל פנים, ויש שחוזר לאחור לפי המערכת הסבובית ולפי קוטר הארץ שהיא המוצק לגלגל המזלות באמת. ויש שעומד וממתין עד שיגיע לו כח מכחות קצת חבריו הקרובים או הרחוקים.

ודע שזה כולו שהבאתי לך מן הכללים הנזכרים, לא היתה כונתי במ להודיעך איך כל גלגל וגלגל מתגלגל ואנה נוטה ומאין עולה ואנה הוא מקום ירידתו, או מה הוא ראש התלי וזנבו ומניין המזלות והדומה לזה כלו, מפני שזה כלו הוא ענין עמוק מאד וחברו עליו ספרים רבים מאד ומופלאים. אבל כונתי היתה להודיעך כי אלה העניינים כלם אין צורך ולא הכרח לשום מקובל להכחישם כי אינם מזיקים כלל בדרך הקבלה. אבל אני אומר שידיעתם מועלת מאד לחכמי הקבלה ועוזרת לאמת דרכיה המופלגים בלא ספק. וזה מפני שראיתי מקובל בלתי חכם חושב שהשם פועל באדם מבלתי אמצעי כלל בין השם ובינו בכל דבר שבעולם. בין בשכלו בין בנפשו בין בגופו ובניו ואשתו בין בממונו מכל צד. ולא סבלה דעתי לעזובך בזו הטעות הגדולה כי אש היא עד אבדון תאכל. ועל כן רמזתי לך מה שרמזתי ואוסיף לומר לך מפורש כי כל הנמצאים כולם הם אמצעים בין השם יתע' ובין האדם. ואם תאמר איך יהיה זה, אם כן יתחייב ממנו שיהיה האדם בתכלית הרוחק מן השם, והנה אומר לך שאתה אומר אמת בלא ספק שכן הוא והמציאות והתורה עדים על זה. ועל כן היו כל תחבולות המציאות ותחבולות התורה וערמות המצות נמצאות כדי להקריב זה הרוחק בתכלית הרחק

מן השם בתכלית הקרובה אליו. והכל להסיר כל האמצעים שקשרו את האדם בחבלי השקר ולהתירו מתחת ידיהם, בסוד יציאת מצרים ומעבר הים ביבשה. ולהשים אמצעי לבד בין היהודי ובין השם, והוא שכלו של האדם הגבור המתחזק בכח התורה והמצוה הנגלות והנסתרות, שהוא בעצמו שכלו של השם. ואמנם בהגיעו שלם יוסרו מקצת האמצעיים אשר היו מעבידים האדם בפרך בחמר ובלבנים. ותנתן התורה ותתקבל אחרי שקוע האויבים בים, שהוא מקבל התנועה מן הרקיע. כי הים דומה לרקיע שבו מקום הקשת הנזכר לפני זה החלק. ורקיע זה דומה לכסא הכבוד, ועל כן הציצית צבועה בדם חלזון שהוא גדול המזון והנו תכלת שהוא סוד הגעת התכלית עם ארבע כנפות הכסות. וכבר נרמז בידיעה ונאמר "כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם" "כמים לים מכסים". ובמקום אחר אומר "כמים יכסו על ים. והנה ים הוא מקום מקוה המים שנאמר "ולמקוה המים קרא ימים", והוא שם המערב אל פתאים וממנו נגזר יום ואע"פ שנשתנה בו עניינו. והכונה מפני שהידיעה אז תהיה מקפת השם המפורש וכל אדם יכיר שם בן ארבע אותיות ויורהו באצבע ויאמר עליו, "זה יהוה קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו". כי ידיעתו היא סבת הישועה האמיתית בלא ספק. והנה משה שכתב ספרו וספר איוב הודיענו אמתת המציאות כולה, בגלותנו לנו בראש ספר איוב סוד האמצעי אשר בינינו ובין השם. והוא המסית את השם לבלענו באמרו "וְתִסִּיתֵנִי בֹּוֹ לְבַלְעוֹ תַנְּם" (איוב ב' ג'). והודיענו שכל מה שאתנו הכל ארציי ואין לנו רשות עליו ולא יכלת גמורה כי אם במקרה ובזמן קטן מאד. והכל דמיון ושחוק כחלום שעובר בלילו וכשיעור הישן ממנו כך ימצאנו ואפילו בהשתכלו באתמולו יראה מיד שימיו כצל עובר "כעבור סופה ואין רשע" "והתבוננת על מקומו ואיננו".

ואם כן זה האמצעי שמו שט"ן גם איוב שמו ושטן הוא, כי הוא נג"ף ר"ע ואין לו עמידה וקיום, אבל הוא משוטט בארץ ומתהלך בה. כי הוא עולמה ומקומה של זה החמר ההוה ונפסד ר"ל חמר הד' יסודות שמהם נבראנו וממהותם נתהוונו בהווייתנו

החיונית, והכל באמצעות השטן. הלא תראה בעת המשגל שהאישה והאשה מתחממים ונתרעים ודומים למשוגעים מפני גבורת תאות הדבקות. וכל מה שאתנו הוא מופקד אצלנו על יד השטן, ועל כן אין לנו חלק בשלו וגם הוא אין לו חלק בשלו וגם הוא אין לו חלק בהוייתנו השנית הנפשית. כי אינה בחלקו אבל בחלק השם לבד, ועל כן אמר לו השם בשלך עשה מה שתרצה כי חלקך הוא אין חלקי שמריהו, אך את נפשו שמור והיא הנפש המשכלת. ואם כן הכונה בכל התורות וכל המצות היא לדעת זה הסוד הגדול ולהשתדל אחר זו הידיעה להעלות הנפש הזאת במעלת השכל כפי היכולת. הנה כבר בארתי לך מה שראיתי שראוי לגלותו במכתב בענין חלק עדן על סוד העיבור וכללתי בתוך דברי דברים רבים שראיתי שהם מועילים לכונתי. ודע כי שום חכם בעולם לא היה יכול לכתוב בספר הענינים אשר ציירם בלבו גם לא היה יכול לאמרם מפני שהמכתב אינו מספיק אפילו לציור הגופים. והעד שאי אפשר לו לאדם לצייר שום דבר כדורי בכתב אבל מצייר במקומו עגול אחד ואומר בספר זה יהיה רמז וסימן לכדורי. ואם בגופים קרה זה איך לא יקרה זה למה שאין שם דרך לציירו ולא לסמנו כי אם בקריאת שם לבד. וזה מפני היות הענין כח בגוף כגון הכעס והרצון והדומים להם מן המקרים, וכל שכן שיהיה רחוק יותר לצייר שום נפש. כי איך יצייר אדם בציור ארך רחב ועמק מה שאין לו לא ארך ולא רחב ולא עמק בעצמו, ולא דבר דומה להם. ואם כן כל שכן שלא יכול לצייר דבר שאינו גוף ולא כח בגוף, שהרי הנפש בעצמה אע"פ שאינה גוף מפני היותה כח בגוף אינה יכולה לצייר מהות מה שאינו גוף ולא כח בגוף. ולא נשאר מהציור כי אם הדבור בו והציור בשכל שמה שאינו גוף ולא כח בגוף אינו נעדר בשום פנים. ועדיו הם הגופים והכחות בהם, והוא שאחר שהם מתחדשים זולתם חדשום. ולא ילך זה אל לא תכלית אבל ימשך עד מציאות מציאת הגופים וכחותיהם בהם שאינו דומה להם ואינו כהם. ואחר זה יבוקש אם הם פועלים רבים וימשך הדבר בהכרח עד העצם הראשון לכל, והוא שאינו רבים בשום צד. זה כלו וכיוצא בו הוא שהחכם יכול לכתבו ולישא וליתן בו במשא ומתן על דרך

מלחמתה של תורה. ויתכן לחבר על אלו הדברים ספרים שלא יהיה להם חקר כלל. ואם כן אל תתמה אם קצר אחד מן המחברים בדברו באלה העניינים תכלית הקצור לפי מה שצריך כמו שעשיתי אני והדומים לי בזה. כי אני כוונתי להודיעך כללי העניינים ומקצת פרטיהם בראשי הפרקים ברוב דברי מפני שידעתי שזה מספיק לך ולחביריך הדומים לך מחושקי החכמה עם ההשתדלות וההשתכלות בכל דבר ודבר ולפי הראוי לו כי העושה זה הוא שיקרא פילוסוף וכשישיג מה שראוי להשיג ראוי שיקרא חכם וכשיוסיף תמיד יתנבא ויקרא נביא וכבר התעורר אל זה עם מה שתמצא בזה החבור מזה הענין הטוב ושים לבך להבין כונתי בכל דבר ותצליח בלימודך ותשכיל בעזרת השם

י' חלק"י גט"ז

גנוז חלק א' דבר

בשמות של הדברים הנמצאים, יהיו עצמים או מקרים או הנחשבים לנמצאים ונקראים בשמות דומים, עד שהשומעים שמותם יחשבו שהם שמות לדברים נמצאים, כאילו קריאת שמותם אצלם תחייב מציאותם מורגשת או מושכלת לא מדומה. ראוי לדבר הנה בזה העניין בהשגת הדברים המושגים ובכלים שמשיג בהם המשיג, אם הוא בעל כלים או אם יש שם השגה לדבר בלתי כלים. ובסבות המציאות למשיג שישיג אם הוא בעל סבות בהשגותיו, או אם יש שם דבר משיג לדבר שהוא זולתו מבלי סבה חוץ ממנו. וזה כולו יביאנו לדבר בו עניין קריאת השמות לדברים. ואתה יודע כי זו החכמה עמוקה מאד וכשיחשוב המקצר בביאורה שקצר בכל יכולתו ימצא שהאריך הרבה ועדיין לא אמר דבר שישוער בטפה מן הים אצל כל הים. על דרך משל ממה שצריך לדבר בזה ואם ישים אדם כונתו להאריך כדי שיתקרב לביאור מה שצריך לבארו לא יכילו ספרים אריכות דבריו. ועל זו החכמה שהיא אמתת התורה ופרי כל החכמות נאמר "אֲרָפָה מֵאֲרִיץ מִדָּה וּרְחֵבָה מִזֵּי רֵם" (איוב יא' ט). ועל זה הדרך נאמר לאברהם "קום הַתְּהַלֵּךְ בְּאֲרִיץ לְאֲרָפָה וּלְרַחֵבָה כִּי לֶךְ אֲתַנְנָה" (בראשית יג' יז). והאריך והרחב הם הקו והשטח והאריך הוא העמק והוא הגוף. ואם כן הגיד השם לאברהם שיתן לו הגוף הארצי עם מקריו הדבקים אליו. והם שתי וערב שמעשה הארך דומה לשתי ומעשה הרחב דומה לערב. וכך צריך להבין כל מה שדומה למאמרי השם בתורה אשר היא באמת מורה בשמותיה תכלית הכונה במציאות האדם.

כי השמות נחלקים לחלקים הרבה, ואמנם השמות של **ודע** הדברים הנמצא לא ימלטו מהיותם מורים בבחינת

אמתתם על מהות הדבר הנמצא ועל עצמו, או על תאר מן התארים הנוספים על העצם והמורים על מהות הדבר הנמצא. יהיו מחוברים בלשונו שהוא לשון הקדש מאותיות, שתיים לפחות, כמלת שם או יה או אר. והנה לך כל מה שיאמר עליו שהוא שם לשום דבר בין אם יהיה הדבר ההוא עצם בין אם יהיה מקרה, שאין במציאות כי אם שלשה עניינים שהם יקראו בשמות. והם שמות לעצמים בלבד, ושמות לתארים ר"ל למקרים שכל תאר הוא מקרה, ושמות לדברים המורכבים משניהם יחד. ולפיכך נתלקו השמות בכל לשון ולשון לשלשה סוגים חלוק הכרחי. והוא שיהיו השמות משותפים או נמשכין או מופרשים. וזה ביאורם, המופרשים הם השמות שמשותפים זה מזה והדברים הנקראים בהם גשתיים זה מזה ג"כ, ויהיה לכל דבר ודבר שם מיוחד לו, שלא יקרא זולתו בשמו בשום פנים, וגם הוא אינו נקרא בשם חברו כלל מכל הדברים הנמצאים הנקראים בשם. כי כמו שהתייחד בעצמו מזולתו כן יתייחד לו שם שיקרא בו לבדו. זהו הענין הראוי לומר על זה השם המפורש המופרש והמיוחד לזה הדבר הנקרא בו לבדו. ודע שזה השם לא מצאנוהו לשום דבר בעולם כי אם לשם המיוחד לבדו. אבל מה שיראה בקצת דברים שהוא ג"כ ככה, אינו מיוחד מפני שאין לך שם בעולם זולת השם לבד, שלא יקראו בו שני נמצאים או יותר בצד מן הצדדים.

וראיתי בפירוש שפירש הרב בעל המורה בהגיון הקצור שאמר בו בפרק י"ג, כי השמות המפורשים הם כגון המים והאש והאילן לפי שמות הקדש. וזה אמת מצד אחד, אבל המים הוא שם לעניינים רבים כמו כן על דרך ההשאלה, כי הוא שם על התורה, "הוי קל צימא לכו למים" (ישעיה נה). והוא שם ללב החלוש כאמרו "וימס ללב העם ויהי למים" (יהושע ז' ה). והוא בעצמו אמר במורה שחמר אחד נבדל בשלש צורות, וקראם כלם בשם מים בשתוף השם בענין המים, שנאמר "וי אמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים" (בראשית א' ו'). וזה אמרו בחלק ב' בפרק ל' של המורה שהורה האמתיות באמצעות השמות.

ואמנם לפי מה שאמר ימצאו מהם רבים אין חקר מן השמות המופרשים כשלא נשגיח בשתופים ובהשאלות ונקח מהם כל מה שנפלה עליו הסכמה להתמיד השם ההוא לדבר ההוא תמיד. ואפילו אם יש אחריו סודות לא נקחהו אלא לפי דרכו הראשונה הנכרת לכל בתחלת מחשבה. כי מי שישאל לחברו מהו הדבר שנקרא מים בלשון הקדש יענה לו מיד המים הידועים. ואין הפרש בין מלוחים ומתוקים ומרים ועכורים וזכים וכיוצא בהם כי כולם מים שמם בכלל. וכאשר אמרנו במים היינו אומרים באש והאילן שרמזם הרב וכן בשאר דברים. והודעתך זה בעבור סוד השם המיוחד המופרש כמו שרמזתי ואוסיף לבארו במקומו בע"ה.

הנה כבר התבאר לך ענין השמות המופרשים, ואמנם השמות הנמשכים הם שיהיו שמות רבים לדבר אחד. כגון גט שנקרא ספר כריתות ונקרא אגרת והוא גט בעצמו ורבים כיוצא בו. ואע"פ שיתכן שיקרא עוד דבר אחר זולתו באלה השמות בעצמם, שהנה מגלת אסתר ג"כ נקראת ספר ונקראת אגרת ורבים כן. והנה השמות המשותפים הם כשיהיו עניינים נקראים בשם אחד כגון רוח שהוא נאמר על הרוח הנושבת ועל הזיות ועל הנפש ועל דברים אחרים רבים. וכמוהו שמות הרבה שהם משותפים בשם ונבדלים בענין. והחוקרים מנו השמות המשותפין וחלקום לששה חלקים, ואמרו שיש מהם שהם נקראים גמורי השתוף, ומהם מוסכמים, ומהם מסופקים, ומהם מי שיאמר בכלל ופרט, ומהם מושאלים, ומהם מועתקים. וכאשר חלקום פירשום והודיעום לפי הצריך להודיעם על דרך הפילוסופיאה. ומפני שאני כונתי לבאר ענין בד' חלקי זה החלק האחרונים בחכמת השמות האלהיות, הוצרכתי להקדים ו' חלקים ראשונים בזה החלק האחרון הנקרא גנוז. וראיתי שאדבר בשמות בכללם על דרך שדברו בה הפילוסופים הנקראים חכמי ההגיון. וזה שאם לא הייתי מקדימם היה חושד אותי הודעם בשלא ראיתם לעולם. ויתכן שהיה אומר עלי לא ראה זה האיש דברי הפילוסופים בשמות לא היה אומר מה שאמר. והשומע דבריו היה חושב שהדין

אתו עם היותי אני בלתי מקשה על דבריהם במה שאמרוהו בשמות לפי דרכם. אבל אומר מה שאומר להורות ההבדל שיש בינינו ובינם בענייני השומע השמות. וגם אודיע עוד ההפרש הגדול שיש בין נביאינו וחכמינו הקדמונים ובין חכמי דורינו זה בענייני השמות. ואחל במה שרמזתי בראש זה החלק, ואדבר בו ואומר שכבר נודע שהדברים הנמצאים לא ימלטו מהיותם עצמים או מקרים. והעצם יאמר על דבר שיש לו עצמה וחזק בעצמו לעמוד מבלתי שיעמידוהו דבר שהוא מקרה לו או בו או חוץ ממנו. ואמנם העצמים כולם קיימים, ונקרא העצם בלשון לעז שושטנציאה. ופירושהו דבר שעומד בעצמו ואמרו שאין במציאות כי אם עצם או מקרה. ועל כן חלקו כל הנמצאים לעשרה מאמרות, עצם אחד ותשעה מקרים ואלה הם: העצם * והכמות * והאיכות * והמצטרף * והמתי * והאנה והמצב * והקנין * והפועל * והמתפעל. ופירשום באריכות דברים הרבה ולא היו ללא צורך, אבל לצורך גדול ולהכרח לפי הקדמותיהם וגם לתועלת גדולה אצלם. ואמנם אצלנו אנחנו אנשי הקבלה צרכנו אליהם מעט, והוא כדי שנדע מהם ללמוד מה שנשיב לאפיקורוס לא לצורך אחר זולת זה. כי יש לנו דרכים מקובלים מביאים אל המושכלות בקלות מבלעדי דרכיהם.

ואעפ"כ כבר אמרתי לך שנכתוב מבחר דבריהם בקצור בעניינים אלו בעבור צורך קריאת השמות לדברים, ולהודיע לכל שלא נעלם ממנו דרך מדרכיהם בזה. ועל כן אומר עוד שאריסטולוס שהיה ראש הפילוסופים אמר בספר המאמרות בהגיון בחלק הראשון שהעצמים שני מינים ראשונים ושניים. ואמר שאיש העצם הוא הנאמר באמת ובקדימה מפני שאיננו בנושא ולא על נושא. כמו האיש הרמוז והסוס הרמוז אליו והוא הפרטי. וזהו העצם הראשון מכל העצמים, ואמנם העצמים השניים הם המינים שימצאו בהם האישים על צד דומה במציאות החלק בכל וסוגיהם אתם. והמשל בזה שאברהם זה הכותב הוא במינו ר"ל באדם, והאדם שהוא מינו הוא כסוגו שהוא החי. וכך כל המינים והסוגים

העצמיים המורים בשמותיהם על מהות הדבר. וא"כ הנה נודע שאברהם הרמוז אליו הוא העצם הראשון והאדם הנשוא עליו והחי שהם מינו וסוגו הקרובים או הרחוקים הם העצמים השניים. וכבר אמר עוד שהמינים ראויים ג"כ לקראם בשם העצם באמת ובקדימה יותר מן הסוגים. וזה מפני שכמו שהעצמים הראשונים נושאים העניינים, כן המינים נושאים הסוגים. וידוע כי שם האיש הרמוז אליו שהוא שם אברהם אין זה השם מורה על מהותו ועל עצמותו ועל אמתו, אבל מורה על ייחודו לבד שיש לו שם העצם מיוחד לו, כלומר שאין שמו כולל מינו. ואע"פ שכבר ימצאו אישים כמינו שיקראו בשמו עם כל זה אינו מורה על מהות אבל מורה על שהוא איש העצם, והוא נבדל מכל עצם לעצמו. וזה שכל מה שיורה על מהות הדבר הוא אשר יהיה מהעצמים השניים מינים או סוגים מינים באדם הכולל והשור והחמור והסוס בכלל. וסוגים כחי וכצומח וכדומם והדומים להם הכוללים יותר מהמינים. ועל זה לא נאמר שרש לשם שם מיני ולא שם סוגי, מפני שאין לו שם שיורה על מהותו כמו שחושבין עמי הארצות. אבל שמותיו כלם הם שמות התאר כלומר שיש מהם שיורו על הנהגות ומדות ופעולות באות מאתו יתעלה, וניחסם אליו כמו שניחסם אלינו עם היותם משותפים בשם לבד לא בענין. ויש מהם שלשה כמו שנזכירם במקומם שהם מורים על היותם שמות העצם, ושלתם דבר אחד ונקרא הדבר ההוא המיוחד בשם המפורש, על דרך איש העצם. כמו שרמזנו בשם אברהם שהוא שם העצם הראשון המופשט המיוחד לו המפורש כמו שנזכור במקומו בע"ה. והאריך החכם בענין העצמים עד שביארם יפה.

ואמנם אמר בספר מה שאחר הטבע, שהעצם הנקרא בערבי אל גוהר. ואמר על הארבעה יסודות ועל מה שנרכב מהם ועל נפשות החי ועל השלש פנות שיש לגוף ועל המספרים ועל גבול הדבר והוא צורתו. ואמר שהעצם הוא קודם לשאר המאמרות התשעה המושאות עליו. והדבר שבו הוא העצם עצם, ראוי להיות יותר מוקדם ממנו. זהו מה שהוצרכתי להודיעך

בקצור ממה שאמרו בעצמם. ואם תרצה לעיין בעומק דבריו גם בפירושיהם עיין בספריו ובספרי מפרשיהם. ואמנם מה שאמרו במקרים הט' נאמר ממנו ג"כ בקצור מה שיספיק לכונתנו והוא זה. דע כי הכמות יש ממנה מתפרקת ויש ממנה מתדבקת, והמתחלקת שני מינים והם המספר והדבור. והמתדבקת חמשה מינים והם הקו והשטח והגוף והזמן והמקום. והאריך בהם הרבה והורה על סגולותיהם ועל הבדליהם ועל מיניהם ועל סוגיהם וכן עשה בשאר. והאיכות אמר שהיא ארבעה סוגים, האחד הוא שיוורה על קניין וענין, והקנין הוא ענין חזק ארוך זמן וקשה להסירו, והענין הוא קל ההסרה. והמשל בזה שהחכם הגדול יאמר עליו שקנה חכמה. ומי שמתחיל להתחכם אמר עליו שיש לו ענין בחכמה, וזה שהסוג הוא התכונות שבנפש ובבעל הנפש מצד מה שהוא בעל נפש. והשנ"י הוא מה שיש לו כח טבעי או אין לו כח טבעי, באמרו בריא או חולה, וכח טבעי הוא שפועל בקלות ונפעל בקושי ולא כח טבעי הוא להפך כקשה וכרך. והשלישי הוא ההתפעל כנמצא בדברים המושגים בחמשת החושים, והבדיל מהם המראים מפני שלא תתפעל הראות מן המראה כמו האחרים והאריך במ ובאדם. והרביעי הוא התארים והתמונות הנמצאים בדברים וכבר באר במ הרבה. ורבי משה ז"ל זכרם במאמרם הנכבד מורה והוסיף עליהם אחד אבל אמר שיהיה התאר הוא המתואר בעצמו או יהיה פירוש שם, והוא מה שיוורה על מהות או על חלק מהות וגם שם באר הרב הענין מפורש מאד.

והמצטרף אמר שיאמר על הדברים המצטרפים כמו הרב והמעט והגדול והקטן והכפל והחצי

והאב והבן והאדון והעבד וכן רבים ובאדם בחכמה והאריך במ לפי צרכו. והמת"י הוא ענין שאלה מורה על זמן עבר או עומד או עתיד, וזה המקרה לא זכרו מפני קלותו. והאנ"ה מורה על הדבר שהוא במקום או על המקום, ואמר בסוף השער השני כי מאמר מתי ומאמר אנה ומאמר לו שהוא הקנין שאין צורך להאריך במ כי הם פשוטים. אבל האריכות הוא במורכבים. והמצ"ד הוא מה שיוורה על הדבר

ששמו נגזר ממאמר המצטרף. והמס"ב הם ממאמר המצב ואמר בזה שבראם בשער המצטרף. והקניי"ן, והוא הנקרא ממאמר ל"ו, אמר בסוף ספר המאמרות עליו שהוא יאמר על ששה פנים. אחד מהם על דרך הקנין ממש. והענין שאנחנו נאמר שיש לנו ידיעה ויש לנו חשיבות. והשני על דרך הכמה כי יאמר הדבר הפלוני יש לו שיעור ארכו כך וכך. והשלישי על מה שיחזיק בגוף אם בכלו כמו הכתנת והמעיל ואם על חלק ממנו כטבעת באצבע וכמנעל ברגל. והרביעי עליהם החלק אל הכלל, כאמרנו יש לו יד ויש לו רגל. והחמישי כמו החטה באוצר והיין בחבית. כי יאמר על זה שהאוצר יש לו חטה והחבית יש לו יין. והששי על דרך הנקבה כאמרך פלוני יש לו ממון ויש לו אשה ויש לו בנים ויש לו בית וכיוצא באלה והבדיל ביניהם מעט. והפוע"ל כאמרך פלוני יחמם המים ויכתוב הספר. והמתפע"ל כאמרך פלוני יתעשר בשומן גופו כי זהו ההפעלות אשר בעצמו או יתגבר על זולתו. ואמר שאיננו רחוק מהיות הדבר האחד מנוי בשני מאמרים ושני סוגים אבל בשני צדין לא בצד אחד כי זהו (.)

ואחר שהשלמנו זה עוד נדבר בקצת מה שאמרו בספר השני לו, והוא ספר המליצה בענין השמות. כי שם האריך בהם ואמר דברים מושאלים לפי דרכו, ונזכיר מהם מה שאנו צריכים אליו לדבר בו פה לפי מה שאנחנו בו. ונאמר שהוא מתחיל לומר שראוי לומר תחילה מה הוא השם ומה הוא המילה. ועוד יאמר מהו החיוב והשוללות ומה הם הגזירה והאומר, שהוא סוף החיוב והשוללות. ואמר שהתיבות שידובר בהם מורות תחילה על העניינים אשר בנפש. והאותיות הנכתבות מורות תחילה על אלו התיבות, וכמו שהאותיות נכתבות, ר"ל הכתב אינו אחד בעצמו לכל האומות, כן התיבות שיסופר בהם על העניינים אינם אחדות בעצמם אצל כל האומות. ולזה היתה הוראת אלו בהסכמה לא בטבע. ודברו זה אמת מבואר. וזה כי הטבע לא יעשה דבר פרטי שלא יכלול מין אחד, אבל פועל פעל אחד כללי לכל המין. ובזה תבחן בין מה שהוא בטבע ובין מה שאינו בטבע, ר"ל כי הטבע הוא אשר עשה המינים, והוא אשר

הבדיל ביניהם והוא אשר נתן חקו לכל איש ואיש מאישי המין כפי הראוי לו. וכמו שהכין כלי האדם להשכיל בו ולהשיג המושגות ולא ישיג בלי כלום ואעפ"כ רוב למודו הוא המוציא הפעל לאור עם עוזריו. ואמר עוד שם כי העניינים אשר בנפש הם אחדים בעצמם לכל האומות, כמו שהעניינים אשר בנפש המושכלים להם ומורים עליהם הם אחדים ונמצאים בטבע לכל. ואמנם הדבור בצד הוראת העניינים אשר בנפש על הנמצאים שהם חוץ לנפש, הוא מזולת זו החכמה. ואמר שבספר הנפש ידבר בזה, והתיבות תרמונה אל העניינים המושכלים. כי כמו שהדבר אפשר שהוא מושכל מבלתי שיתואר באמת ובשקר כן התיבה אפשר שהיא מובנת מבלתי שתתואר באמת ולא בשקר. וכמו שאפשר שהמושכל מן הדבר יתואר באמת ובשקר, כן התיבה כבר יהיה מה שיובן ממנה מתואר באמת ובשקר. והאמת והשקר אמנם ישיגו העניינים המובדלים והתיבות המורות עליהם כשהורכב קצתם על קצתם או נחלק קצתם מקצתם. אבל כשנחלקו נפרדים לא יורו על אמת ולא על שקר. והשם והמלה ידמו לעניינים הנפרדים שלא יצדקו ולא יכזבו, והם הנמצאים מבלתי חלוק ולא הרכבה. המשל בזה אדם ולובן כי כשלא יחובר בו ימצא או לא ימצא איננו עדין לא אמת ולא שקר, אבל אמנם יורה על הדבר הרמוז אליו מבלתי שיתואר זה הדבר באמת ולא בשקר. ולזה היה אמרנו עז איל ועזניה נפלאה לא יתואר באמת ולא בשקר כל זמן שלא יחובר בזה ימצא או לא ימצא אם סתם ואם בזמן. ויאמר עז איל נמצא עז איל בלתי נמצא או עז איל ימצא או לא ימצא. ואח"כ אמר עוד המאמר בשם ושם הוא תיבה מורה בהסכמה על ענין מופשט מן הזמן מבלתי שיורה אחד מחלקיו כשנפרד על חלק מזה הענין בין שהיה השם הנפרד פשוט כזייד ועמר ר"ל כראובן ושמעון או מורכב כמו עבד שהוא שם לאדם. וזה כי עבד המלך שהוא שם לאדם כשנפרד ממנו עבד או המלך לא יורה על חלק מזה הענין שהוא יורה על כולו כמו שיורה עליו כאמרנו כשראינו שהוא עבד המלך. כי עבד שם יורה על חלק מן הענין שהורה עליו אמרנו עבד המלך, ואמרנו עבד המלך יורה על חלק מן הענין. וההפרש בין השמות הפשוטים

והשמות המורכבים כמו עבד קיים ובעל בשר, שהחלק מהשם הפשוט והוא הגזר האחד מן הגזרים שהורכב מהם השם, לא יורה על דבר כלל לא בעצם ולא במקרה. כמו הזי"ן מן הזייד כלומר הר"ש מן ראובן. ואמנם החלק מן השם המורכב לא יורה כשנפרד כי אם במקרה. כמו שיקרה למי ששמו עבד המלך שיהיה עבד למלך. ואמנם נוסף בגדר השם בהסכמה מפני שהתיבות שידברו בהם אנשים אינם מורות בטבע ברור מן התיבות שידברו בהם שאר בעלי חיים, והם התיבות שאינן נכתבות. כי התיבות אשר יצפצפו בהם רבים מבעלי חיים מחוברים מן הגזרים שיחברו מהם התיבות שידברו בהם האנשים, או מגזרים מחוברים מאותיות הרבה במוצא. והם מורים על עניינים בעצמם ר"ל בעלי חיים, והשם ממנו נשלם וממנו בלתי נשלם. והנשלם הוא השם המורה על הקניינים כמו אדם וסוס ואם בלתי נשלם הוא השם המורכב משם הקניין ומתיבת לא בלשונות, שיעשה בהם זה המין מן השם באמרנו לא אדם ולא חי. וזה המין מן השמות אמנם נברא שם בלתי נשלם לפי שלא יאות שיקרא שם סתם לפי שאיננו מורה על קנין ואינו ג"כ דבר שולל לפי שהוראתו הוראת השם הנפרד ואם הוא מורכב. ולזה כבר ישיגו השוללות כמו ששיג השם הנשלם, והשם עוד כשנארך או נפתח או השתנה שנוי אחר ממה שדומה לזה לא יאמר בו שהוא שם סתם אבל שם מכונה. וא"כ יהיו השמות עוד מהם מכוונים ומהם בלתי מכוונים. והגדר שנגדר בו השם יכללם יחד, אלא שההפרש בין המכונה ובלתי מכונה שהוא המכונה בלשון הערבי, כשיצטרף אל השמות המכוונים והם הנקרא הנוטים עוד היה או יהיה או הוא עתה, ונאמר וידא היה בפתח או זיד בחירק, לא יצדק ולא יכזב. והשם בלתי מכונה והוא הנקרא ישר ביחס אליו מאלו היה צודק או כוזב, באמרו נמצא בהגבהא?. וזהו מה שזכרנו בגדר השם ומיניו עד כאן דברי החכם הנזכר בענין השמות.

והרב ר' משה ב"ר מימון ז"ל פירש אלה השמות בספר פירוש מלות ההגיון שחבר בקצור בעבור חכם אחד משכיל כדי להודיע לו השמות שנפלה עליהם הסכמת בעלי הלשון

הערבית בקצת דבריהם. ואני אזכיר מהם קצתם כי לא אעריך ספרו פה רק אדבר בו במה שאני צריך אליו או במועיל לכוונתי בשם. ואלה הם דברי הרב ז"ל בענין זה, אמר בפרק י"ג התיבה שקורין אותה המדקדקים הערביים הפעל היא שאנו קורים אותה הטבע או העצם. וכבר זכרנו זה הטבע ונקרא המלה הכלי והשם יש ממנו שנקראהו שם ישר ויש שנקראהו שם נוטה. ואמר שהשמות שקורין אותן הם פועלים ופעולים, אנו נקראם הנגזרים. ואשר קראום הם מקורים קראנום אנהנו המשל הראשון, ואשר קראום הם כנויים כמו אני ואתה והוא והיא והוא"ו והוא"ן והוא"ה והוא"ו [בעבדן] ובעבדה ועבדך ועבדי קראנום אנהנו החלופים גם כנויים, ויש שקראום קונים שהם עבודה. ונקרא התאר והמתאר דבור שהורכב הרכבה קשירה והתנאה (מהמלה תנאי), כאמרנו ראובן הכותב ושמעון הלבן. וכמו כן השם המצטרף והמצורף אליו אותו ההצטרפות הדקדוקי יקרא גם כן [דבור מורכב הרכבת קשירה והתנאה, ואולם הדבור החותך נקראהו אנהנו] דבור שהורכב הרכבת ספור. והשמות בכל לשון נתלקים חלוק הכרחי לשלשה סוגים, או מופרשים או נמשכים (דהיינו נרדפים) או משותפים, אלה הם דבריו. וכבר זכרתים לך בראש זה החלק, ר"ל אלה השמות הנחלקים חלוק ההכרחי שם, שנחלקו בכל לשון לשלשה חלקים הנזכרים. ולפי זו הדרך יורו השמות על כל הדברים, מהם על העצם, ומהם על המקרה הנוסף על העצם, מהם בכלל ומהם בפרט. ואמנם השמות המורים על נמצאים מחשביים ודומים לפי דעת שומעיהם שהם יורו על מציאות עניינים נמצאים, מפני השמות הם הנקראים אצלינו השמות הברורים. מפני שהונחו בהסכמה בדויה על דברים בדויים שאין להם מציאות. ואמנם יש לך לדעת כי השם הנקרא או הנכתב המוכן להקרא על דבר מן הדברים, אם אין הדבר ההוא נמצא כפי מה שהורה עליו שמו, לא יתחייב לו מציאות מצד שנקרא בשם. כמו שלא יתחייב העדר מציאות לדבר נמצא מצד הוראת שמו. וזה מפני שכל שם הוא נשוא מצד הנושאו. ואינו כי אם סימן לנושא על מציאותו או על עניינו. ואם אין לו נושא אינו כלום, וימצא במכתב ובמבטא, ואם הנמצא מורה שזה שמו יאמן שמו. ואם שמו לא יורה על ענין כי אם על

מציאות לבד יאמן מציאותו על פי שמו, כי השם נמשך אחר הנמצא כמו שנאמר. וכל מה שיש במציאות אינו נמנע לאדם להשיג מציאותו אם מורגשת ואם מושכלת, כפי מהות הדבר. ולולי זה לא ידענו את השם אם נמצא ואם נעדר, וזה מצד היותנו משיגים בחושים ובשכלים רק השגת דמיוננו מסופקת, וכן השגת חושינו ושכלנו בצאתם משיעורם. ואלה ההשגות נדבר בהם בחלק י' בע"ה ובחותם.

גנוז חלק ב' ידבר

בשמות הנחלקים לפי הנמצאים שם מיוחד לדבר אחד וכן לכל דבר שם כללי או פרטי. דע כי אלה העשרה חלקים מן השמות כולם קשורים קצתם בקצתם, ועל כן יתחייב מזה שיענו הדברים אלה לאלה בכל חלק וחלק מהם. ויזדמן שיבואו קצת דברים בזה שכבר באו בזולתו ממה שעבר או שיבואו במה שעתיד. ולפיכך אומר כי מה שבא בחלק הראשון שקדם לזה מענין זה הוא שראוי לספרו בזה החלק והוא ממין השמות המופרשים שדברנו בהם לפי מה שהורנו הרב ז"ל בפרק י"ג של פירוש ההגיון. והוא שאמר בו כי השמות המופרשים הם השמות הנאמרים על עניינים משתנים וגם הם משתנים. כגון המים והאיש והאילן והדומים להם כמו שאמרנו בראש החלק שעבר לפני זה. וכבר אמרתי לך שזה אמת מצד אחד, אבל יש קצת דרך להקשות על זה מפני שכבר ימצאו שמות רבים מזה המין של השמות שיהיו כן לפי המשל הראשון, ויהיו ג"כ משותפים או מין אחר מהמינים שנזכיר. ואמנם עוד יש לומר שהראוי לומר על זה עם מה שאמרתי שם למעלה בענין זה הוא שהשם המופרש הוא שמורה על גוף אחד מקובץ שלא יחלק הגוף ההוא לשנים, ויהיה שלם כבתחלה ויורה שמו על חציו כמו שיורה על כולו או על חלק מחלקיו ויהיה החלק שוה לכל בקריאת השם ההוא. כי זה הדבר לא יהיה בדבר שמקבל חלוקה, ואם כן לא יהיה בגוף ולא גוף. ואם אינו גוף אין שם מופרש תופס בו, ואם כן לא יהיה כי אם בשם השם לבדו כשיודע עניינו על מה הוא מורה כמו שאמרתי. ואמנם לפי דרך הרב ולפי מה שכיון בו ולפי מה שהחלוקה מכרחת להבינו על הדרך הפילוסופית הענין עומד בטוב כמו שאמר הרב ואז יהיה השם

המופרש מופרש מכל שם לעצמו, ויורה על דבר מופרש מזולתו. וצריך שתתעורר על זה בזה המקום והוא שקריאת השמות אחר שההכרח מביא להיותה מוסכמת שההסכמה היא עם היותה כוללת אישים רבים אפשר שתשתנה בזמן קרוב או רחוק וזה מפני שנוי מקומות המסכימים.

והנה ידוע שהאדם יש כח בנפש ובלשונו לקבל כל הלשונות, עד שיידע לדבר בכל לשון בצחות כמו שידבר בלשון הראשון שלמד. וזה הוא בו בטבע, אלא שהטבע הזה נבדל בין המדברים בהבדל גופותם וצורותם זה מזה, ר"ל כי כמו שימצא איש שנמזגו מזגיו במזג טוב ויפה ובינוני ולא חם הרבה ולא קר הרבה, אלא בדמות מזג המים הפושרים. על דרך משל עם שיטה מעט אל החמימות ולא יבש הרבה ולא לח הרבה, אלא כדמות השעוה החמה מעט המוכנת לקבל צורת החותם. ושיטה מעט אל היובש יותר ממה שיטה אל הליחות, כי זהו הנקרא המזג הטוב והוא השוה. כן כדרך הזו בעצמה ימצא איש שטבעו מוכן לקבל כל מה שימדוהו בקלות ובצחות, ואחר לפי מזגיו לא יוכל לקבל כמוהו (אפילו) ואם ימיתוהו על הלימוד. ואעפ"כ כבר יקבל או מעט או הרבה או בזמן רחוק או קרוב, אבל לא תהיה הקבלה שוה לכל. וזה כבר ימצא אפילו במדברים בלשון אחת לבד, שימצא איש רך הטבע שדבורו כדבור מקצת נשים, ותמצא אשה שדבורה יותר עב מדבורי כמה אנשים. ומאלה השנויים ימצאו רבים במדברים לפי הקולות והדברים. והנה נודע כי כשתתקרב אומה בעלת לשון אחת על דרך חדוש מה שלא היה כן קודם לכן ותבא לדור בשכונת זאת האחרת או עמה בארצה ר"ל מקצת אנשי זו האומה תשתתף עם מקצת זו האחרת. הנה יקרה מצד הקרבה או השכונה שתלמוד זו לשונה במקצת אנשיה בזמן קרוב. ואמנם בזמן רחוק או לבניהם אחריהם כבר יתחייב בהכרח שידברו בשתי הלשונות יחד רוב המדברים יחד, או כלם, עד שכל אחת מהם לא תכיר לשונה הראשון איזה משניהם היה [ראשון] אלא אם יש שם כתיבת ספרים מבדלת בין זו לזו. וזה בעונותינו אנחנו עם

אחד, כמעט קרה לנו מפני התפזרותינו בין האומות הרבות ובין הלשונות המשונים ששכחנו כל לשוננו וצחותה ודקדוקה ונעדרה כמעל מפני רוב אומתנו, ולולי כתיבת ספרינו היה הכל בלתי נמצא.

וראה איך היהודים הדרים בין הישמאלים מדברים בלשון ערבי כהם. והדריים בארץ יון מדברים יוונית והדריים בארצות הלועזים מדברים לועזות והאשכנזים אשכנזית והתוגרמים תוגרמית וכן השאר כלם. ואמנם הפלא הגדול הוא מה שקרה ליהודים בכל איסקיליאה שהם אינם מדברים בלשון לעז ובלשון יון לבד, כלשונות הלועזים והיוונים שדריים עמהם. אבל שמרו לשון ערבי שלמדהו מימים קדמונים בעת היות הישמעאלים דרים שם, ולו שמרנו לשון הקדש אנחנו והם היה יותר ראוי והיו אז רוב אנשי עמנו חכמים ומבינים ויודעים לשונינו, ומשם היו עולים לדעת הכונה בה כמו שזכרנוה בקצת חלקי אוצר בסוף החלק ההוא. ואמנם הדבור המוסכם הנאמר על כל דבר ודבר הנקרא בשם קבוע לפי לשוננו שהיא לשון הקדש ראוי שיקחהו כל אדם בהסכמה ראשונה כפי מה שכבר הוחזקה ההסכמה עליו. ואחרי כן ראוי שישתכל בו אם הוא סובל ענין אחר מעולה מן המוסכם הראשון שיורה עליו בשום צד מן הצדדים, ויוליכהו אל הדרך ההיא. ועוד אחר כך יוסיף להשתכל בשני אשר הוחזק אצלו בראשון ויבקש עליו ענין שלישי מעולה מין השני, וכן יעשה עד שיוציא השם ההוא יהיה מאי זה מין שתרצה אל הסכמות אחרות. ואפילו אם סובל לשון אחרת ידינהו בה עד שיוציא ממין המין המועיל לחיי הנפש. וכן יעשה תמיד בכל שם עד שישוב כל שם ושם אל חמרו הראשון אשר ממנו נחצב, והוא צירוף האותיות הכולל שבעים לשונות.

גנז חלק ב'

גנוז חלק ג' ידבר

בשמות הרבים שנקרא בהם דבר אחד. חלקתי אלה החלקים בכונה ואע"פ שהיה לכל אחד ואחד מהם חלק מיוחד ומקום מיוחד, ואע"פ שימצאו קצת ענייניו בקצת חבריו. ועל כן אומר הנה כי זה החלק הוא שאמרנו עליו בחלק הראשון שהוא אשר נקרא חלק השמות הנמשכים, וימצאו מהם בכל לשון רבים. ובלשונינו הוא כאמרך כבש ואיל ושה וטלה למין אחד, ואע"פ שיוורו קצתם על גדולים או קטנים או על בינונים לא נעיין בזה המקום אל זה מזה הצד, כי אנחנו נמשכנו בזה הענין אל שם המין. כי הדברים הנמצאים רובם לא ימצאו לאישי מיניהם שמות מייחדים איש מאיש חוץ מן האדם. ואעפ"י שמין הדין היה שימצאו מצד אחד, ואולם לא נמצאו כי לא הוסכמו, גם לא הוצרכו להמצא מצד זה שתשמע, והוא שמן הצד האחד כך הם בזה אישי מין האדם כאישי בעלי חיים למיניהם, שאלה פרטים ואלה פרטים. אבל מפני שהאישי הפרטי ממין האדם צריך שידע שמות לכל איש ואיש ממי שיש לו עמו דבור או משא ומתן לפי הרוב, כמו שהפרטים ההם צריכים לדעת שמו ג"כ, והוא מפני הקריאה או מפני ההזכרה על האיש הנעלם. ולא עוד אלא מפני שצריך עוד האיש שיידע כנוי האיש ההוא הפרטי עם היותו יודע שמו. ולפעמים צריך לדעת שם אביו ושם ארצו כמו שאמרנו בגט שצריך לכתוב בשמו ושם אביו ושם עירו, ועדין מזכירים שם נהרו או שם ימו הקרוב לו. ואילו היה כל איש ואיש ממנו בלי שם היינו כולנו בני בליעל ולא היינו מכירים זה את זה בעת העלמו אם היה נזכר כי אם במקרה. ובעלי חיים אינם צריכים זה את זה. וא"ת הנה הבנים צריכים אל אמם וקצתם צריכים אל אבותם ואל אמותם כיונים ומתפרנסים מהם

בטבע הרחמנות בלתי דיבור ובלתי שם. ואמנם מוציאים קול לפי סגולת כל מין ומין מהם, ויראה מקולם שהם מכירים כונת הצועקים, כי מיד כל אחד רץ להציל את הצועק ולעזורו כפי מה שיש לו עמו. אבל אין ספק שאנו רואים שזה המוטבע מספיק להם, וכל מה שידע בעל הטבע שמספיק במה שימצא לדבר ממנו בטבע, לא הוסיף לו כח שאינו צריך אליו, והיה הטבע תכליתו וכל מה שראה שלא יספיק בטבע הוסיף לו כחות עוזרים לו להעמדת עצמו כל ימיו ולקיום מינו כל ימי העולם ברצון. והתאווה והתנועה המקומית והרצונית והכעס שהוא כנגד הרצון מפני הנקמה ורבים כאלה מן הכחות הנפשיות הנוספות על הטבעיות. ומפני שנתן לכל דבר חקו, נתן לבני אדם כח שכלי לתקן כל ענייניו בו והלשון להבין בו הכוונות המשתנות במחשבות. ולולי זה לא היה אפשר לקיים אישי מינינו, ומינינו. וזאת היתה הכונה בשמותינו הפרטים והכללים והכנויים והיחסים, והוא מה שאין לבעלי חיים שאינם מדברים צורך מזה. והנה השמות היו לפי זו הדרך רבים לדבר אחד, ואחד לדברים רבים, ואחד אחד לכל אחד ואחד כפי החלוקה ההכרחית.

גנוז חלק ד' ידבר

בשמות שיהיו דברים רבים נקראים בשם אחד, זה המין מן השמות הוא שבו נעלמו רוב סתרי תורה מן ההמון ובו נגלו תעלומות חכמה ליחידים שהשתדלו בידיעת אמתתם. והרב אמר בפרק יג' מן ההגיון שפירש בו השמות כמו שזכרנו, שהשמות המשותפין נחלקו לששה חלקים כמו שאמרנו למעלה. ונשיבם פה כדי שיפורש כראוי. ואמר שיש מהם משותפים גמורי השתוף ומהם מוסכמים ומהם מסופקים, ומהם מה שיאמר בכלל ובפרט ומהם מושלים ומהם מועתקים. וזה פירושם שפירש בהם הרב ז"ל, אמר כי השם גמור שתוף הוא האמור על שני עצמים שאין שיתוף ביניהם בענין מן העניינים כלל, שבעבורו נשתתפו בזה השם, כשם העין האמור על חוש הרואה ועל מקור המים, וכשם הגד האמור על כוכב ועל עשב הנקרא כוסברתא הוא זרע גד לבן, וכשם הענין האמור על הכוכב ועל התולעת האוכל בגדים "עֶשֶׂה עֵשׂ קָסִיל וְכִמָּה" (איוב ט' ט') "יאכלם עש" (ישעיה נא' ה'). והשם האמור בהסכמה הוא שיהיה שום ענין מקיים לשני עצמים או יותר. ובאותו השם יש הוראה על כל אחד מאותם העצמים שאותו הענין מקיים לצד כל עצם מהם. כשם החי האמור על האדם והסוס והפרס והדג, מפני שעניין החיות שהוא הכח הזון וההרגש נמצא בכל אחד מאלו המינים ומקיים אותם. וכמו כן שם כל סוג אמור על המינים שתחתיו בהסכמה. וכן כל מבדיל אמור על אישי מינים בהסכמה. ואמנם השם המסופק הוא השם שיאמר על שני עצמים או יותר, מפני הענין שנשתתפו בו. ואותו הענין אינו המקיים לאמיתת כל אחד משניהם. והמשל בזה שם האדם האמור על פלוני החי המדבר ועל איש אחר מת, ועל צורת כל אדם העשויה מעץ או בדרך מדרכי

הציורים. שזה השם אמור עליהם מפני שתופם בענין אחד והוא תבנית האדם וצורתו. ואין התבנית והצורה מקיימים לאמתת האדם. והוא דומה לשם האמור בהסכמה שמפני שתוף שום ענין בשני עצמים יחד נאמר עליהם אדם. והוא דומה למשותף הגמור שאמתת זה בעצם בלתי אמתת האחר, ומפני זה נקרא מסופק. והשם האמור בכלל ובפרט הוא שיקרא מין מהמינים בשם סוגו, כאמרנו כוכב על כל כוכב מכוכבי השמים בדרך כלל, והוא גם שם מיוחד לכוכב שבגלגל שני הקרוב ממנו. ובשם החציר האמור על מיני העשבים כלם ועל העשב הנקרא הציר שתרגומו כרתי "נָאֵת הַחֲצִיר וְאֵת הַבְּצָלִים" (במדבר יא' ה'). והשם המושאל הוא השם המורה על שום עצם בעיקר הנחת הלשון, והוא מיושב על אותו עצם. ואחר כך יהיה קרוי בו עצם אחד לפעמים, ואינו מתישב אותו השם תמיד על אותו העצם השני, כשם הארי המיושב על מין מבעלי חיים, ולפעמים יהיה קרוי בזה השם הגבור מבני אדם, וכמו זה קריאת הנדיביים, וכמו אלו השמות אצל הפינונים (משוררים) הרבה. והשם המועתק הוא שיהיה שם מעיקר הנחתו בעיקר הלשון מורה על שום ענין, ואחר כך נלקח מפני שום דמיון שבין שני עניינים או מבלתי דמיון והורכב זה השם על שניהם ביחד. על אותו שנעתק ממנו בשם התפלה שהוא בעיקר הלשון שם הבקשה. אחר כך הועתק לענין מיוחד בצורה מיוחדת. וכמו שם ההגבהה וההיתיצבות והשבירה, שהם שמות לניקוד הערכי והכלי והמשקל והפעלה וההפסק והדק והנח והנראה, והדומה לזה. שכל אחד מהם מורה בעיקר הנחת הלשון על ענין בלתי הענין שמורה עליו אצל המדקדקים, שהם העתיקו אלו השמות לעניינים אחרים. עד כאן דברי הרב הקדוש זצ"ל. ואמנם אחר שבארתי לך פירושי אלה השמות לפי ענייניהם ובמקומם בקצור בדעות שקדמו אשר דעתינו ודעתם בהם אחת לפי דרכם, ארצה שאודיעך עוד בחלק הבא ההבדל והשתוף שבין המינים הנזכרים מן השמות.

גנוז חלק ה' זה החלק

יתבאר בו ההבדל שבין שלשת המינים האלה מן השמות שזכרנו ויתגלה בו ג"כ השיתוף שביניהם בין בשם בין בענין. דע שענין הבדל לפי דרך ההגיון מורה על שלשה עניינים ואלה הם. הבדל כולל, והבדל מייחד, [והבדל המייחד] מן המייחד. ועתה אבאר אותם בקצור ואומר כי ההבדל הכולל הוא שם מורה על שנבדל דבר מדבר או יתחלפו ענייני הדבר בו בעצמו. כי שמעון נבדל מראובן באחדות אשר בין שניהם בעצם, אע"פ שאין הבדל ביניהם בצורה האנושית. וכבר אמרו החוקרים דברים מעולים בענין האחדות ונזכרים בקצור, כי אנו צריכים אליהם בזה המקום, מפני ההבדל והשתוף. ואומר שאריסטו אמר בספר, מה שאחר הטבע במאמר ד', כי האחד יאמר על הרבה עניינים. ואמר שהנזכר ממנו בחכמות הוא זה שכתב כאן בלבד והוא שנכתבהו פה אנתנו, כי הוא מועיל מאד ג"כ למה שיבא בשם. ואמר כי האחד בעצם, והוא שקורין אותו בערבי א' דאת'. הוא הדבר שהוא אחד בעצמו לא במספר לבד, ויש ממנו פרטי וכללי. הפרטי הוא הרצוף כגון הגודל בין שהוא ישר או עקום, כגון השור כלומר החומר או שהיה רצופו טבעי או מלאכותי, אלא שחברו טבעי הוא קל וחמר להאמר עליו אחד, ומהטבעי הגודל הישר. והכללי כמו האחד בשרש כמו שיאמר כי האנוש והכלב אחד בשרש והוא החי, כלומר אחד בסוג הנקרא יחס. והאחד האמתי הוא שלא תחלק מהותו לא בגבול ולא בזמן ולא במקום כשיצירנו השכל הוא קל וחמר להאמר עליו אחד. ואם הוא עצם גוהר' הוא יותר אמתי בשם האחדות מה שלא יחלק מאלו הכמות. אם יש לו הצע הוא נקודה ואם אין לו הצע הוא אחדות. ומה שנחלק מצד אחד בכמות יאמר בו כי הוא הקו. והדברים הרבים

שיאמר בהם כי הם אחת בהיולי הם שיקבלו דבר אחד או נפעלין בעבור דבר אחד או אמתתו השווי ידוע או יתיחסו לשווי ידוע. ויותר אמתי בשם האחד הוא שצורתו אחת ולא יקבל תוספת ולא חסרון. ולפיכך יאמר בקו העגולה כי הוא אחד יותר ממה שיאמר על שאר הקוים, האחד שאין לו הצע, הוא שהוא תחלה למספר והוא פחות חלק שישערו בו המספר בטבע. והתחלת הידיעה בכל מהדברים הוא האחד, ואין טבע האחד בכל השרשים טבע, והאחת בתנועות היא התנועה היומית, והאחד בכל הדברים הוא שלא יחלק לא בכמות ולא בצורה. מה שאינו נחלק בכמות כמו הנקודה והאחדות, ומה שאינו נחלק בצורה כגון קו העגולה. הילכך יש מהדברים שהם אחד במספר ויש שהן אחד בצורה, ויש שאין אחד בשרש, ויש שהן אחד בשווי. וזה ביאורם, האחד במספר הם שיסודיהם אחד, והאחד בצורה הם שגבולם אחד, והאחד בשרש הם שתבנית מושאם אחד כגון משל החיונית על האדם והסוס, והאחד בשווי הן שייחוסם אחד ביחס הדבר לדבר אחד. והמוקדם בטבע שהוא האחד במספר ואחריו האחד בצורה ואחריו האחד בשרש ואחריו האחד בשווי. וכל אלה הדברים המאוחרים לעולם ירדפו לראשונים. כאמרך כי כל אחד במספר הוא גם בצורה אחד ולא יתחלף. וכל מה שהוא אחד בצורה הוא אחד בשרש ולא יחזור. וכל מה שהוא [אחד] בשרש הוא אחד בשווי ולא יחזור. כיצד, כי ראובן שהוא אחד במספר הוא אחד בצורה, אבל ראובן ושמעון שהם אחד בצורה גם הם אחד בשרש, אך ראובן וסוס שהם אחד בשרש אינם אחד בצורה, וראובן וסוס שהם אחד בשווי יחוס אחד שהם בבית אחד. אך סוס ואבן שהם אחד בהיותם בבית אחד אינם אחד בשרש הקרוב, שהסוס אשר הוא חי במינו הוא נזון בסוגו שהוא שרשו, והאבן שהוא ממין הדומם אינו ניזון אבל הוא גוף בסוגו ואם כן אינם אחד בשרש הקרוב. אמר עוד, וההרבה כנגד האחד מקצתם מפני שאינם רצופין ומקצתם לפי שיסודם יחלק בצורה. וחלקי המקבילות לפי שהגבולים המורים על הקיום הם דברים רבים. ואמר עליהם שהם רבים עד כאן הם דבריו של החכם.

ואחר שהודעתך דבריו המעולים באחד וברבים אשוב לומר עוד מה שבו הנחתי בענין ההבדל כפי מה שהוזכר בספר המבוא. ואומר ששם נאמר כי סוקראט יתחלף לאפלטון באחדות אשר ביניהם בעצמם, או יתחלפו ענייניו בעצמו כאשר יהיה זמן נער או זמן איש וכאשר יפעל דבר בעת אחת ולא יפעלהו בעת אחרת. ובכלל כל מה שיתחלפו בו העצמים או יתחלפו ענייני העצם האחד נקרא מבדיל כולל. והמבדיל המיוחד הוא מה שהתחלף בו הדבר לזולתו במקרה בלתי נפרד כמו התבלול בעין ורושם הנגע בלוע. וההבדל שהוא מיוחד מן המיוחד הוא כשיהיה החלוף בהבדל מחדש המין בהתחלפות האדם לזולתו מבעלי חיים בדיבר. כי הדיבר הוא ההבדל אשר חידש מין האדם, ובכלל כל הבדל הוא יחדש לדבר אשר ימצא בו חילוף אלא שההבדל הכולל וההבדל המיוחד לא יחדשו נמצא אחד. ואמנם ההבדל האמתי והוא מיוחד מן המיוחד הוא מחדש נמצא אחר. והחכם האריך בענייני ההבדל לפי מה שהוצרך אליו. אבל אנחנו די לנו במה שהבאנו פה מדבריו בענין ההבדלים כפי מה שאנו צריכים אליו לכוונת דברינו. ואמנם השתופים כבר הם נודעים מצד ההבדלים, כי הדברים שאינם משתתפים דבר, הם אשר בתכלית ההבדל מזולתם. ומפני שהצורות הם עיקרי הגופים בעלי הצורות אשר בהם קיומם, אמרו שההבדל המיוחד מן המיוחד הוא אשר יורה על הבדל הצורות, וזהו אמת. ויש דברים שישתתפו עם אחרים בענין אחד ויבדלו מהם בעניינים רבים, ויש שישתתפו בעניינים רבים ויבדלו בענין אחד רבים. וזו היא החלוקה הנאמרת בדרכי השמות כלם. וזה ענינם ידוע כי כל שם ושם מן השמות שנקרא בהם שום נמצא מן הנמצאים, לא ימלט מהיותו יחיד ליחיד או יחיד לרבים או רבים ליחיד. ואם הוא יחיד ליחיד צריך שלא ישתתף על דרך האמת עם זולתו, וצריך שיהיה מורה על שזה הנקרא בזה השם נבדל מזולתו מכל צד. ואמנם מפני חלוק השתופים הורונו חכמים שזה אשר השתתף עם זולתו בצורה כבר יקרא בשם מבדיל בינו ובין זולתו בעצמות. שאין עצם האדם ועצם הסוס אחד בצורה, אבל עצם ראובן

ועצם שמעון שהוא אחד בצורה דין הוא שיקראו בשם אחד כולל כל מינים ומיחד מינם מכל אשר זולתם שאין צורתו וצורתם אחד.

ואמנם כבר ישתתף זה השם עם היותו מייחד מן המייחד עם השם שהוא כולל מצד זה, ויבדל ממנו מצדדים אחרים רבים. ואם הוא יחיד לרבים ישתתף עם היחיד בשניהם (ידידים) [יחידים] וכוללים הנקראים במ, ויבדל מצד היחיד והרבוי מחברו. ואם הוא רבים ליחיד יבדלו מן היחידים מצד רבויים, וישתתפו עם האחד מצד ייחודו ועם השני מצד רבוי. וזה ראוי שתדע שאין לאדם שום ידיעה ולא השגה כי אם על דרך שלשה עניינים אלה שאומר לך. והם ידיעה בדבר אם נמצא ואם אינו נמצא, והוא שאמרו עליו ישנו ואינו, וידיעה בו אחר שנודע שנמצא במה הוא או מה הם ענייניו ואיך הם וכמה הם ולמה הם וכיוצא בהם שאלה הידיעות הם כלליות. וידיעה בשם הנקרא בו זה הנמצא ואם הוא שם אחד או רבים ועל מה יורו מענייניו כלם. הנה אלה השלש ידיעות בשלשת העניינים הנזכרים הם שראוי לכל חכם שיחקרם בכל יכלתו, והם שכל החכמות מיוסדות עליהם. וכל מי שיודע יותר מהם במה שראוי לדעתו על דרך החיובי בחיובים, ומה שראוי לדעתו על דרך השלילי בשלילות. והוא אשר אמת כל מה שראוי לאמתו, והכחיש כל מה שראוי להכחישו במופתים. הוא האיש שיאמר עליו שהוא יותר חכם ויותר שלם ממי שלא ידע זה משאר בני אדם כלם. ועל כן ראוי שידע המשכיל במה ישתתפו הדברים הנמצאים ובמה יבדלו אלה מאלה אם בעצם ואם במקרה ואם בשם ואם בענין.

גנוז חלק ו' יפרש ההפרש

שיש בין השם שהדבר יורה עליו ובין השם שיורה על מציאות הדבר או על מהותו או על מקרה ממקרו או כח מכחותיו. דע שיש בלשונו שמות וכן בכל לשון שדבריו יורו עליהם והם הנקראים אצלנו השמות הנגזרים מן הפעלות. ויש שמות שיורו על הדברים ואין שם שום שם כי אם אלו השני מינים. ואלה השניים נקראים השמות המפורשים. ואמנם השמות שיורו עליהם העניינים הנמצאים הם השמות שנקראים הנמצאים בהם, מפני העניינים הנמצאים בנמצאים יהיו עצמים או מקרים. כאמרו איש אחת, ואע"פ שאין זה פעל מתחדש כבר זה האיש הוא איש בפעל והוא אחד. וזהו מה שרמזתי בפעולות שעניינם הנה טבעיות או מלאכותיות. והטבע הוא אשר פעל זה האיש ועשהו איש, גם הוא אשר עשהו אחד. כי הוא איש בטבע ואחד בטבע, ואפילו אם לא היינו קוראים אותו איש אחד הוא איש אחד. כי אין השמות האלו השנים מחייבים לו להיותו איש אחד, אבל חייבו הטבע שפעלו. ועל כיוצא בזה אמר החכם שהעניינים הנמצאים בנפש הם דבר אחד מצד האומות, אבל הדבורים אינם דבר אחד מצד היות אלו מצורפים בצירוף זה, ואלו בצירוף זה, כי בצירופם יתחלפו אבל לא בעניינם. ואם כן זה הנזכר והדומים לו כלם הם שהדברים יורו על שמותם ולפי הפעולות המלאכותיות. כגון שם השחור שיקרא כך מפני שהשחירו המשחיר שהוא הפועל, ואע"פ שהפועל השחורות ג"כ הוא העשב או העץ או העפר והדומים להם, כי המלאכות כלם החמר שלהם טבעי בהכרח. והאומן המניע החמר לקבל הצורות המלאכותיות עם כליו יקרא פועל מצד שהוא הנותן הצורה באותו החמר כפי מה שצוירה בלבו ומוציאה מן הכח אל הפועל. ואם

כן כל השמות הדומים לשני העניינים שזכרנו הם הנגזרים. ואמנם השמות המורים על מציאות הדבר או על מהותו או על מקרה ממקרו או על כח מכחותיו, כבר יחשבו רבים שהם הם אשר זכרנום, כי אחר שיוורו על אלה העניינים, העניינים האלה בעצמם הם שחייבום להקרא באלה השמות, ואין הדבר כן אצלנו, כי אין כוונתנו במ כוונתם. אבל כוונתנו במ היא אחרת, והיא זאת.

דע כי שם אברהם אשר הוא שמי הוא שם מורה על מציאותי, והוא אינו נגזר מענין שבי. ואמנם זה השם אינו מורה על מהותי ולא על מקרה ממקרי ולא על כח מכחותי. וכן כל שם שדומה לזה יקרא שם העצם אצלנו, והוא השם המפורש. כלומר הוא מפורש ומבואר ונדוע לכל יודעי שמי שזהו שמי. ואע"פ שאין שמי אני ולא אני שמי ולא שמי עצמי ולא דבר ממני, אלא שהוא שם שהוא סימן לי ולכל היודעים אותי, שאני נקרא בזה שם המיוחד שהוא שמי המיוחד לי, מפני שמורה על מציאותי לבד, לא על דבר אחר כלל. ועל כן אין צורך שיהיה נגזר מן הפעולות, ולפיכך יקרא שם המפורש. ומזה הענין כבר יבא לך ממנו לפנים מה שירונה צמאך בענין השמות. ואמנם השם שיוורה על מהות הדבר מזה המין הוא שם כולל כל מין ומין ממיני הנמצאים כגון אדם וחמור וסוס וקוף והדומים להם. כי אלה הם השמות למינים מיוחדים מובדלים מין ממין. ואעפ"י שהרב ז"ל אמר כי שם אדם הוא שם נגזר מאדמה, הנה לא ידענו שם חמור מאין נגזר ולא שם קוף ורבים כהם. והנה ידוע שאפילו שמות אישי המינים יש מהם נגזרים ויש מהם שאינן נגזרים. והנגזרים כגון אדם מאדמה והדומים לו, או איש מאש והדומים לו. הם שם עצם משם עצם או שם עצם משם מקרה, כשם יצחק מצחוק והדומים לו. או שם מקרה משם מקרה כגון שם חכם משם חכמה או שם מקרה משם עצם כגון כוס מצופה זהב שיקרא מוזהב שהוא מקרה שקרא לכוס שהוזהב. ואמרי הנה על הזהב ועל האש וכיוצא במ שהם עצמים, הוא על הדעת שזכרתי מאריסטו שאמר שהעצמים שני מינים ראשונים ושניים. והם האישים והמינים עם הסוגים, ואע"פ שהוא לא זכר זה

מצד שמותיהם כי אם מצד מציאותם. וא"כ ראוי לקרוא ג"כ שמותיהם מזה הצד שמות העצמים. א"כ רוב אלו השמות כבר יורו על העצמים הנזכרים לפי מהותם למיניהם ואינם נגזרים, אבל רובם הם שרשים מפורשים שלא יוודע להם גזירה. והם הם הענין הראשון המוסכם להם ופירושיהם. וזה שאם לא יעמד אדם בהשגה אחת בידיעת כלליה אינם השגה. והשם הראשון הוא הכללי הכולל כל המין שלו. ועל כן כשישאלך אדם מה שרשו של שם כלב, מה תענה לו אלא שכל שרש [לא יוודע גזירתו]. ואע"פ שאמרו למה נקרא כלב מפני שמו לב, כי זה על צד הדרש. ואם הוא אמת יהיה נגזר ויהיה ג"כ המין הראשון בקצת שתוף. ואמנם לא שמענו זה על שום סוס, ואם היה אפשר לאמרו והיו צריכין לו היו אומרים אותו. וכן על השאר כולם כי דרך אחד לכל. והמשכיל יבין ויבדל בין הדברים והשם שיורה על המקרה, כגון שיורה על תאר גופני כשם יפה תאר ויפה מראה. כי שם יפה הוא ראשון ואינו נגזר, א"כ הוא מפורש. והדומים לו מפנינים אלו יאמר עליהם שהם מפורשים אצלנו, וידענום בידיעה ראשונה והאחרים נגזרים מהם כמו יפפית מן יפה. והשם מורה על כח מן הכחות הרוחניות, כגון חכמה שהוא שם ראשון ולא נגזר, אבל חכם נגזר ממנו. ואחר שהוא כן כל שם שהוא ראשון ואב ושרש, שלא קדם לו דבר לכל ענייניו אבל הוא קדם לכולם בין יהיו לו תולדות שנולדו ממנו ונגזרו ממנו או לא יהיו לו, הנה השם ההוא שנפלה עליו ההסכמה להיותו ראשון ראוי שיקרא שם המפורש, מפני שהיודעו לא יצטרך לבקש עליו שום פירוש. ולפיכך כל שם שיהיה נגזר מאחר שקדם לו באמתתו, ואם תסיר ממנו שרשו לא היה נמצא. הוא השם שראוי שיקרא היום הנגזר וצריך שיפורש עד שיוודע שרשו הראשון. זהו הכלל אשר ראיתי שהיה ראוי להקדימו לפני דבר בשמות על דרך הקבלה ודעהו.

גנוז חלק ז' זה החלק

יגלה ערות המתפארים בידיעת השמות והפעולות הנפעלות בעבור הזכרתם או כתיבתם על צורת ההשבעות המתפשטות בין הצנועים הנחשבים לחכמים בדורנו זה. ונקראים על זה בעלי שמות מבהילי הלבבות ומפחידים חכמי הפתאים ומבקשים מהעם שיקראום חכמים ורבנים ואדונים. והם עבדים נמכרים לעבדי עבדיהם של מחברי השמות שהם האדונים והנביאים באמת מכל צד. אמר החכם בספר מה שאחר הטבע במאמר ט' ממנו, כי האחד האמתי יאמר על ארבעה עניינים. האחד ברצוף כמו הקו. והאחד בנפרד כמו האיש האחד. והאחד שאינו נחלק במחשבה לא בכמות ולא באיכות כמו האחדות והנקודה. והאחד בענין הכללי השותף לדברים שהן אחת בענין כללי משותף בו, כמו חצי האמור על האנוש והסוס והגמל ודומיהם, וגם הוא כנגד הרוב בענין אחד. והוא כי האחד יאמר בו הוא הוא ושוה ודומה, ואיכות זה לא יאמר ברוב. הילכך יהא נגדיות האחד והרוב באלו הדברים על מספר העניינים שיאמר בהם באחד הוא הוא ושוה ודומה. וברוב יאמר זולתי ולא שוה ולא דומה. והוא אומר במאמר י"ג כי אין לאחד נגד, ואין הרוב נגד לו באמת לפי שנגד הרוב באמת הוא המעט וכל המצוי הוא או הוא הוא או זולתו השוה אינו נגד לגדול או לקטון, הגדולה והקטנות והשווי שהן נאמרין על הנקודה, ולא על הטבע אע"פ שהמקבילות המוקדם מהם נגדיות היש והאין, המקביל לרוב במה שהוא רוב האחד לא המעט, לפי שהרוב הוא רוב האחדים, והמעט בגמרא הוא שנים. ומה שנאמר באחד כי הוא הרוב, הוא לפי שהוא רוב האחדים כמו שהמשערים היו משוערים בשיעור והמדודות מדודות במדה. ובזה הצד היו השנים רוב מקביל לאחד

ואע"פ שהן בעצמם מועטין בגמרא, לפי שהרצוף אינו נחלק לפחות משנים, עד כאן הם דברי החכם.

והוסיף עוד דברים ואמר עניינים מעולים מאד צריכין לנו מאד גם מועילים להקדימם למה שאנו בו, מענין הייחוד אשר יורו עליו השמות או הייחוד אשר יורו על השמות, על דרך סוד האחד והמעט והרוב, ועל דרך ידיעת כל המצוי שיאמר עליו הוא או הוא זולתו, ועל דרך הגדול והקטן, ועל דרך ההצטרפות שיפול בעניינים ואלה דבריו.

אמר, כי המצטרף שממנו מצטרף בנפשו, והוא שיקרה לו הנגדיות. והוא שכל אחד מהם בעצם, כלומר יובן מהזכרת האחד מציאות חברו. כגון עלית ותחתית והמעט והרוב והקטן והגדול. ויש ממנו מצטרף במקרה והוא שלא יקרה לו הנגדיות, כגון המדה והמדוד לפי שהמדה היא עילה למדוד ואין המדוד עילה למדה. ואינו כן המצטרף בנפשו כי אותו כמו שהעלית יאמר בצירוף לתחתית כך התחתית יאמר בצירופו לעלית. הילכך כל אחד מהם הוא בעצם חברו אבל במדה, והמדוד לא יאמר מדה בצירוף אל המדוד, ויאמר בצירוף למדה.

אמר, והאחד מקביל לרוב על דרך שיקבלו המצטרפין שבמקרה, כגון המדה והמדוד לא על דרך שיקבלו המצטרפין שבעצם והם הנגדיים. הילכך לא יקשה מה שהוא במאמר י"ג כי שניהם יחד במוצע אחד פירוש סוייטו אונו. האחד אינו נגד לרוב לפי שאותו הוא באמת, כי לפי שהיה התנאי בנגדיים שלא ימצאו שניהם יחד במוצא אחד, והרוב אינו כי אם הישנות האחד. לפיכך אינו נגד להם, אבל מה שאמרנו בו כאן כי הוא נגד להם מצד שהוא משער להן כמו שהמדה משערת המדוד.

אמר, והרוב בשרש המספר ולפיכך היה המספר רוב מדוד באחד. ואמר עוד, כי הדעת יחושב שהוא כנגד הידוע כמו שהאחד כנגד הרוב והמדה כנגד המדוד. כי הדעת הוא בדרך אחת מדה לידוע, אך באמת כי הידוע מדה לו. כי הידוע הוא בעצם הדעת כמו שהמדה בעצם המדוד והאחד בעצם המספר ואין הדעת בעצם הידוע לפי שהרבה מן המדעות מציאות ואע"פ שאינן ידועות. אבל הדעת לא

ימצא בלי הידוע, וכן המספר לא ימצא בלי האחד. ולפיכך הדעת בידוע כמו שימדדו המספר באחד, הילכך הרוב במה שהוא רוב אינו כנגד המעט, אבל הרוב שהוא כנגד המעט הוא הרוב המצטרף לרוב שהוא יותר ממנו. וכן האחד אינו כנגד הרוב אלא מצד שנקרא לו להיות מעט ונחלק, אבל במה שהוא אחד וזולת נחלק אינו כנגדו אלא על צד נגדיות המדה והמדוד, לא על דרך נגדיות גמורה. הידוע יהיה בכל אחד מן המאמרות והדעת באיכות, הבינוניות הן בשרש אחד עם הנגדיים ובמה שביניהם ומורכב משניהם. המשונה בצורה הם בשרש אחד. השווי והזולתי בצורה הן הנגדיות כל דהו ואינן נגד גמור. כל מה שאינו נחלק בנגדיות כלל הוא אחד בצורה, והנגדיים הם הנחלקים או בפרקים נגדיים (בתמית) או בפרקים בינוניים. עד כאן השלים החכם הענין במה שאמרנו.

ועוד אמר במאמר י' כי החכמה היא ידיעת ראשי הנמצאים. ואמר שם כי העיון בעצמים ובמקרים הם מחכמה אחת, לכן יעוין המקרים על דרך המופת. ובעצמים, או על דרך שהן לקוחין מן ההרגש, או על דרך שהן לקוחין בהשלמה מחכמה אחרת.

ואמר עוד במאמר יא' והוא מאמר העצם. כי העצם הוא עילת שאר ההויות התשע והוא מוקדם עליהם בטבע, ולפיכך יאמר בעצם כי הוא מצוי בגמרא. ויאמר באלו מינויין ר"ל בלווי כלומר שהן כמות לעצמים או איכות או זולתו לפי שאינן נמצאין כי אם בעניינים. פירוש אל גוהר בערבי העצמים שלשה, גוף נשאר לעולם ואינו משתנה והוא גוף השמים וגוף ישיגנו השנוי והווי וההפסד כצמח וכחיי, ומצוי שאינו גוף הוא עומד לעולם ולעולמי עולמים.

ואמר עוד, לפי שנתחייב להיות לשנויים מוצע בכח שני הנגדיים שאליהן ישתנה, וכל מה שישתנה הוא משתנה בצאתו מן הכח אל הפועל. והכח יהיה בכל דבר משרש הדבר שהוא בכח עליו. הילכך הכח בעצם להיות רביה וחסרון היא בכמות, והכח שבאיכות להיות חלול היא באיכות הכח שבאנה להיות מעלה ומטה היא באנה. הילכך [המשתנה] יהיה מהויות בכח לא מהויות בפועל, לפי שהגלם הוא גרמת הכח והכח עילת השנוי. לפיכך כל מה שישונה יש לו גלם, והוא

גוף בהכרח. ואפילו גופי השמים לפי שהיו משתנים במקום בלבד נתחייבו להיות גופים, ושיהא להם מוצע. לכן אין הוא ומוצא הנהוין הנפסדין אחד בעצמו. לפי שמוצעם לא יקבל מן השנויים אלא העתקה מאנה לאנה, ומוצע אלו יקבל הווי והפסד. ולפיכך מוצע אותן הוא בפעל ולא בכח, אלה הם דברי החכם הנזכר.

וידוע שאמר במקומות הרבה טענות אחרות הרבה לאמת כל מה שאמרו בו והאריך בהם לפי הצורך והתועלת. ואני חושב ששום חכם מחכמינו הנמצאים היום בדורנו זה מן החכמים האמתיים, והם חכמי התלמוד אשר בחנו דברי הפילוסופים ודברי החכמים הקדמונים ודברי הנביאים ע"ה. והשיגו מכל דבריהם מה שראוי להשיגו, לא יפלא מדברי ולא יבהל להם אבל ישמח בהם מאד, ולא יאשימני על מה שכתבתי בתוך דברי, דברי הפילוסופים הידועים וקצרתי בהם. אבל יקשה עליו על מה שלא הארכתי בהם לפי האורך הצריך המועיל מהם. ואמנם אני כתבתי מהם ההכרחי לפי מה שאני בו. ואחר שאמרתי זה כלו אשוב לדבר במה שצריך לדבר בו בענין המתחכמים השוערים בשערי החכמה אשר פניהם אצל ה' הבאים ואינם מכירים היוצאים, ומגמת מחשבתם היא בחוץ עם היות הם בפנים. והם אשר חשבו שעלה בידם ענין מענייני הקבלה האמתית והם המתפארים בידיעת השמות וחושבים שהדרך המקובלת אצלם היא הדרך האמתית. ואמנם היא אצלנו בתכלית האחרון של השקר. ואלה האישים הפתאים הם אשר אין בידם מאזני שכל לשקול בהם האמת עד שיתרחקו ממה שכנגדו בכל כחם. וגרם להם זה מיעוט השתדלותם בחכמות והיותם חפצים להוסיף לנפשם המגושמת בשמות על נשמותה ועיורה מראות כחה. ומצאו ספרים רבים שהועתקו על ידי האנשים הרעים וצרפו העניינים אשר הורה אותם השם לנביאנו ע"ה, ונביאנו הורום לחכמינו השלמים ז"ל וחכמינו הורום לחכמים הבאים אחריהם פה אל פה ומסרום בקבלה לבניהם ולתלמידיהם, עד שראינו מהם ספרים שחתמום קצת חכמים הראשונים. והיה ר' ישמעאל ור' נחוניא בן הקנה ור' עקיבא שהם

גדולי ישראל מן המחברים, כגון פרקי היכלות וספר הבהיר ואותיות דר' עקיבה ורבים כמותם עם ספר יצירה הגדול והקטון. ולפי זמנינו זה חכמו אנשים בקבלה וראינו ספרים רבים ג"כ שחברום חכמי המלות. כגון ספר היחוד וספר הכבוד וספר הנפש וספר התורה וספר המרכבה וספר הבנין ורבים כהם. ופירושים רבים על דברי תורה נביאים וכתובים ושמוש תלים. ובכל אלו הספרים שראינו לא היה כתוב בשום ספר מהם שום דבר ממה שזכרוהו המזיפים הרשעים הרמאים המבקשים העשר והשררה והכבוד והרודפים אחרי הבלי הזמן ותחבולותיו, הם הממיתים עצמם על השגת העניינים המעירים עיני הלבבות והם התאוות ומיני התענוגים, אשר הם לנו מאשר אנחנו אישי מין אחר מבעלי חיים. והם העוזבים תענוגי הנשמות הרוחניים אשר הם לנו מאשר אנחנו אישי מין אדם נברא בצלם אלהים וכדמותו.

וזהו הענין המזויף אשר מצאנוהו בספרי המינים ובספרי האפיקורסים המפתים זולתם לטעות אחר הבליהם והוא שכתוב במקצתם זה. הב"ה א"ל (לאהב"ה למפרע) קח קלף של צבי וכתוב עליו שם בין כך וכך אותיות ביום פלוני בשעה פלונית במקום מיוחד. וטבול במים חיים כך וכך ימים וצום כך וכך ימים ואל תאכל כל חי בעל דם ואל תשתה יין ושכר. ואכול מעט כשתאכל וקח עשב פלוני ועפר פלוני ועשה חומט דיו וכן תכתוב מה שתכתוב. וקח קטרת פלונית ועשן המקום שאתה בו ימים כך וכך במספר. וקח צלע של אתון שחורה שמתה מיתה טבעית ותהיה התחתונה שבצלעות מצד שמאל והסר ממנה כל הבשר יפה יפה. ואמור עליה טרם שתכתוב בה דבר ההשבעה המופלאה הזאת. משביע אני פלו' בן פלו' עליכם המלאכים או הרוחות או השדים או כדומה לזה מן השמות של הדברים שמציאותם נעלם או נעדר ונחשבים לנמצאים מפני המצאם בדמיונות או בחלומות, שתכריחו את פלו' בת פלו' ולא תאכל ולא תשתה ולא תנוה. ואם יושבת לא תשב ואם עומדת לא תעמוד ואם שוכבת לא תשכב. וכיוצא באלה ההבלים אומרים מהם הרבה, עד

שתבוא אלי לביתי מבקשת אותי ורודפת אחריי כמושגעת עד שאעשה בה כל תאותי. ואחרי כן תכתוב כל זה בצלע ואתה מדבר בו פעם שנית בעת הכתיבה. ואחר כך קח הצלע הכתוב ושרפהו באש ואמור הדברים פעם שלישית ובשעת שריפת הצלע. אמור, כשם שהצלע הזאת שהיתה מגוף אשה שנבראת מצלע אדם ונעשת צלע אתון מחמור וחיתה ועתה מתה, והיא נשרפת בזאת האש, כן לב פלו' בת פלו' ימות בתוך לב העולם וישרף באש להבה, וידבק בלבי לאהבה. והנה הדבור הראשון הוא אחרון אלא שזה הפך זה מצורף. ועוד כתוב בו, ודע כי בעת שתקשור הקלף של צבי שכתבת עליו השמות על יד שמאלך במקום תפילין ויבא הקשר כנגד לבך, מיד באותה שעה ירתע לב האשה המושבעת ויתנועע ממקומו. והיא תתבהל מאד ותצייר פניך ותראה אותך בעיניה כאילו אתה מלאך האלהים לפי דמותך ותחשוק בך ולא תשקוט ולא תנוח עד מצאה אותך בפרהסיא. ואפילו בפני הכל תשקך ומיכאן ואילך היא תבקש ממך בפיה שתמלא בה תאוותך. וכמוהם כל המשוגע השומע כדברים האלה ממית עצמו על זו ההשגה הפחותה. ויקרה לפעמים מקרה שיזדוגו שניהם אחר זה המעשה ויחשוב זה המכשף שכשופו הועיל ופעל ועשה. ומאלה תמצא אלפים ורבבות מהבלי השבעות ולחשים וכיוצא במ. ונעזרו בזה במקצת עניינים שנמצאו כתובים במקצת דברי רבותינו ז"ל שיש להם עניינים פלאים תחתייהם והם חשובים כפשוטם. וכן כתבו לשנא"ה האנש"ל כדי להבהיל הלבבות ולהודיע למקבלים מהם שהם סודות ולא ידעם זולתם. וכן בתוך הדברים יכתבו דבורים רבים מצורפים כדי שיבהל השומע ויצטרך למלמד להודיעו זה הדבור. כגון צלע של אתון יכתבוהו עלץ של נותא וכדומה לזה אין חקר. והכל ימשיכוהו כפי מה שיעלה במחם המוזרים על פי הנחש שהטיל במ זוהמא ולא עמדו על הר סיני ועל כן לא פסקה זוהמתן מהם. ולפיכך כל הרוצה שתפסק זוהמתו ממנו יעמוד על הר סיני הסנירי הרסיני הר סניי המשים רסן בפי כח התאווה וינצל.

ואמנם מה שראינו כתוב בקצת ספרי החכמים הנזכרים ז"ל בענין הפלגת השמות, הוא שבידיעת אמתתם יתעלה היודעם עלוי רב ומופלא מכל בני דורו בתורה ובחכמה ובנבואה. שהם הדברים שהשם בחר בהם יותר מכל מה שבעולם הנפש, ועל כן נתנם ביד הנפש בכה. ובצאתה מן הכח אל הפועל תפעל בזולתה ותחדש נפשות ותהיה הידיעה ההיא סבה להציל נפשות רבות מיד שאול, ותביאם הידיעה לעולם הבא חיים, ויחיו חיי עד כחיי השם שדבקו בו יתע'. ועל כיוצא בזה נאמרו "ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום". ואשר בא מזה בספר הבהיר הוא זה על ע"ב שמות. אלה הם ע"ב שמות היוצאים ומתחלקים לג' חלקים כ"ד לכל חלק, ועל כל כ"ד שר גבוה עליהם, ועל כל חלק יש לו רוחות ארבעה לשמור מזרח ומערב צפון ודרום ומתחלקים ששה לכל רוח, נמצאו לארבעה רוחות ארבעה ועשרים צורות וכן לשני וכן לשלישי, וכולם חתומים ביי אלהי ישראל אלהים חיים אל שדי רם ונשא שוכן עד מרום וקדוש שמו יהו"ה, ברוך שם כבוד וכו'. ישב ר' אהילאי ודרש מאי דכתיב יהוה מלך יהוה מלך יהוה ימלוך [לעולם ועד]. אלא זהו שם המפורש שניתן בו רשות לצרף ולהזכיר, דכתיב "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם" (במדבר ו' כ"ז). והוא שם בן שתיים עשרה [אותיות] בשם שבברכת כהנים יברכך יי וגו' שהם שלשה והם שתיים עשרה וכן יפעל יפועל יפעול. וכל השומרו ומזכירו בטהרה ובקדושה מתקבלין כל תפילותיו ולא עוד אלא שהוא אהוב למעלה ונחמד למטה ונענה מיד ונעזר, זה השם המפורש הנכתב על מצח אהרן. ובשם המפורש בן ע"ב שמות ובשם המפורש שהוא י"ב שמות שמסר הקב"ה למסמריה העומד לפני הפרגוד והוא מסרם לפני אליהו בהר הכרמל ובהם נתעלה ולא טעם טעם מיתה. ואלו הם השמות היקרות והמפורשות והמפוארות שהם [י"ב] לי"ב שבטי ישראל וכולן נכללין בלב השמים ומתחלקין לכ"ד שמות ובהם כלול זכר ונקבה ופקודין בתלי בגלגל ולב והן הן

מעיינות החכמה. זה כתוב בספר הבהיר וכן באחרים וכיוצא בזה וכלם הם דברי אלהים חיים.

הנה אלה הדברים והדומים להם כגון אשר זכר הרב מהם במורה צדק, הם שראויים להקרא דברי חכמים באמת. והוא מה שאמר על שם בן מ"ב אותיות ועל שאר שמותיו יתע' ומה שרמז מכותבי קמיעין. ואשר פירש דברי רבותינו ז"ל על ההכנות הרבות ועל המעלות של שם בן מ"ב אותיות. וכבר אמר שם בסופו של ענין השם על מאמ' חכמים שאמרו ותלמודו מתקיים בידו ונוחל שני עולמות העולם הזה והעולם הבא, שזה יורה על השגת השכל הפועל אשר זו היא החכמה שאי אפשר לשכחה למי שעלתה בידו. ואמרו שם שלא נקרא שם המפורש כי אם שם בן ארבע אותיות והוא השם המיוחד לבדו, אמ' האמת ואינו מקשה על מה שזכרנו מן השמות המפורשים שנזכרו בספר הבהיר ובזולתו, מפני שכולם יוצאים מזה הנזכר. כי שם בן י"ב הוא שלשה שמות בעצמם, ושם בן מ"ב הוא במספר שני שמות הקדש שהם התות"ם יה"ו יה"ו עולים מ"ב. (אהו"י) ושם בן כ"ב הוא במספר ד' אותיות ההעלמה א'ה'ו'י', שהם חמר לתיבת השם שמהם הורכבה. ועם היותו חמר ראשון לשם השם הוא כבר ידוע שמספרו כמספר כ"ב אותיות בכלל, שהם חמר שבעים לשונות. נמצא שאלו הד' אותיות הם שנזדככו מכל חמר הלשונות. ועל כן היו ראויים להיותם אחר המזגם ש"ם לש"ם הש"ם, כלומר ליהו"ה. ושם בן מ"ח אותיות הוא שם בן י"ב תיבות, והוא השם המצורף עם ד' תיבותיו בכל צירופיו. ושם בן ע"ב במספר יו"ד ה"י וי"ו ה"י. והנה ח' שמות מספרם ר"ה, חברם והנה רי"ו במספר כל אותיותיו. ועוד על דרך התוספת הפך מדרך שברירי ברירי רירי ריי, שכך נזכר אבל כשנכתב נכתב כך שברירי ברירי רירי ריי. והוא כלו על דרך החסרון ואמנם השם דרכיו שלשה כדמות צורת או"ר היר"ח שסודו נפ"ש. והם ש'ווי מ'גרעת ת'וספת, שווי הוא יהו"ה, מגרעת משני צדדים יהוה הוה וה ה, יהוה יהו יה י, הנה כלם ה"א שמות הקדש שלמים יעידו במספרם שהשם 'אינו גו"ף ול"א כ"ח בגו"ף', ומציאותו היא 'המצויי"ה העיונ"ה' אשר

בעבורה 'כ"ל ק"ו עיוני"י' וכולם 'קנ"ו עולמ"י' ובם נפלאות רבות. ותוספתו משני צדדים גם כן [י] יה יהו יהוה, ה וה הוה יהוה. והנה התוספת והמגרעת שוים בארבעה הצדדים ואע"פ שהם הפכיים כמהלך שני המאורות הגדולים, והיו השמות א"ד שנמצאו שלמים. והשמות שקבלו תוספת ומגרעת היו ז' שמות, חברים ויעלו ז"ה. שהם 'שבעה המשה' בדמות 'השעה שבמח' שהוא 'מעשה החשב' 'מעשה יצירה' כלומר מעשה בראשית. והסוד סל"ם יעק"ב (ז"ה פעמים הוי"ה), ועל זה רמז בו רמז זה ואמר אין ז"ה כי אם בית אלהים וז"ה שע"ר השמי"ם הו"א ש"ם המפור"ש. ושני השמות הם השווים לשני הצדדים, ונשארו עשרה כנגד עשר ספירות שהם חמש כנגד חמש. וסוד בראשית הנעלם מערבות בנקוד השמות בנקודות השם לקבל השמות במניין הספירות.

וכאלה רבים ואין קץ, כולם מעידים על סוד הקץ. כלומר שכל אלה הגלגולים יורונו אמתת תכליתנו וקצנו וסופנו עד שנשיג מראשית ואחרית, כי טוב אחרית דבר מראשיתו כמו שרמז שלמה באמרו על זה "טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף פל האדם והחי יתן אל לבו" (קהלת ז' ב'). ורבים כדברים האלה בדברי הנביאים והחכמה והפילוסופים כלם. וכלם מורים שראוי להמשך תמיד אחר התכלית כמו שממשיכים אותנו אליה הטבעים והכחות והתנועות והזמנים, כמו שאנו מרגישים זה כולו מיום הלידה עד יום המות. ולא ידבק בחיים כי אם החי כמו שאמר והחי יתן אל לבו, כלומר ישים אל לבו ענין סופו ויכיר כי סופו למות. ויפעל פעולות מביאות לידי חיי הנפש שבה אפשרות לחיות לעד. וכשיודיעוהו כי הדרך הקרובה המביאה בקלות לידי אותם החיים הנצחיים היא ידיעת שם המפורש ישמה מאד בלבו עם הידיעה ההיא וישתדל בכל כחו להשיגה. ולא יבקש הפכה שהוא מה שחשבו בעלי השמות בזיופי השבעותיהם והזכרתם. ועל כן ישר בעיני להורות הדרך לך ולדומים לך להדריךך בה אל האמתות ובחזרת בחיים.

גנוז חלק ח' יספר

מעלת ידיעת השמות וצורת הזכרתם ותועלתם לאוהבי האמת לבד לא לזולתם. דע כי ידיעת השמות היא המעלה העליונה על כל המעלות האנושיות המשותפות עם המעלות האלהיות, ר"ל שהם מודיעים הדרך המדבקת הנפש עם השכל הפועל דבוק נצחי, ואין שם דרך אחרת קרובה ממנה להביא הנפש אל זו המעלה המופלאה. ובה יבדל נביא מנביא וחכם מחכם ופילוסוף מפילוסוף, מפני שאלה השלשה דרכים שבם יבדלו בני אדם האמתיים מבני אדם המתדמים לאדם, הם שלש מעלות אנושיות ונדבקות באלהיות. ודע כי הפילוסוף שהוא האוהב החכמה הוא בדמות הלוי. והנביא שהוא השואל בדמות יהו"ה הוא בדמות הכהן, וכמו שהכהן שלשתם ר"ל שהוא נביא וחכם ופילוסוף, והחכם הוא השנים שהוא חכם ופילוסוף, והפילוסוף הוא האחד. והפילוסוף אפשר שיעלה אל מדרגת החכם ואפשר שלא יעלה אליה. וכשיעלה יחודש לו שם נוסף על שמו ויקרא פילוסוף חכם, כי שם פילוסוף הוא בלשון יון שם מורכב משני עניינים ופירושו אוהב חכמה. ויש מאוהבי החכמה שנשארים עם האהבה כל ימי חייהם, ומפני סבות אינם יכולים להשיג החכמה. ואמנם בהשיגם החכמה יקראו חכמים ויבקשו עוד אחר היותם חכמים להיותם נביאים. ויש מן החכמים שנשארים עם החכמה ולא יתנבאו, ואמנם כשיתנבאו יקראו נביאים. והנביאים גם כן להם מדרגות זה על זה. ועתה ישר בעיני להוציא אלה הדברים לאור ואומר כי הפילוסופים הנקראים אוהבי החכמה הנזכרים בזה המקום ועל זה הענין, הם החוקרים מכל צד ומכל פנה לדעת אמתת הדבור ואמתת היצור. מפני שמתוך השגת הדבור והיצור ישיגו את קונם בשלילת דברים ובהרחקת יצורים

להבדיל בין הצורות ליוצרים. וחתרו על זה לחבר ספרים רבים בדרכי הדבור והם ספרי ההגיון. וחתרו ג"כ ספרים רבים בחכמות הלמודיות בדרכי העניינים הנחשבים. וחתרו ספרי טבע לדעת היצורים, וחתרו מה שאחר הטבע לדעת היוצר והדברים הנבדלים. ואמנם החכמים הנקראים בזה המקום ובוזה הענין מבקשי הנבואה הם שקבלו קבלות ידועות בענייני השמות, ובהוראתם ובעבורם חברו ספרים רבים. מהם להנהיג בהם המון העם ומהם להחכים הרואים דבריהם, אולי יביאום אל מעלותם. והם ספרי סתרי תורה כמו שזכרתי מקצתם למעלה בחלק שעבר לפני זה. ואמנם הנביאים הנקראים בזה הענין ובוזה המקום שואלים דבר מיי, הם שואלים שאלת חלום והשואלים באורים ותומים והשואלים שום דבר חכמה מהשם על פי השם או דבר עתיד. ויחלקו אלה השלשה מינים לחלקים רבים אין לנו צורך להזכיר מהם יותר מזה בזה המקום שזה מספיק לכונתי. ואמנם כל אחד ואחד מאלה הנזכרים תתעלה נפשו במה שהוא בו ותדלג ממעלה אל מעלה עם תוספת ידיעת השמות וכל מה שיוסיף במ ידיעה יוסיף עלוי רבים ואמנם צורת הזכרת השמות היא צורת מגדת חכמות אלוהיות והנהגות גלגליות והשגחות טבעיות והשגות נפשיות והיא מפעלת מחשבת הנפש לציור השגת הכחות הטבעיות הנעלמות ומעוררת כחה לדעת ההשגחות הגלגליות ומניעה דעתה להכיר ההנהגות האלהיות בחכמה.

ועתה הנני מגיד לך הדרך להזכרת השמות באמתתה בראשי פרקים עד שייספיקו לך דברי בהם ותבין מהם מה שראוי להבינו ואזכיר לך הנקוד תחילה. דע כי כמו שהאותיות בצורתן ובמספרם ובשמותם מורות על עניינים מופלאים כמו שאודיעך בד' אותיות ההעלמה, כן הנקודות בצורתן ובמספרם ובשמותם מורות על חכמות רבות נעלמות. ואלו הן צורות הנקוד הנמצא בספרים הנבואיים, או נקודה אחת על אות בסוף עליונותו. אי נקודה אחת תחת האות באמצעיתו. או נקודה אחת תוך האות לפניו

בו"ו. אלה הם הנקודות המיוחדות שאינם מורכבות. ואלה הן המורכבות מיותר מנקודה אחת, אָ אַ אֵ אִ אֶ אֹ אִּי וְאֵלֶּה מורכבים יותר אֵ אֵ. ויש עוד שני מינים ונקראים דגש ורפה, והם נקודה וקו פֿ פֿ. ואלה אינם מניעים אבל מגידים על הקושי והרכות וכבר ידעת מאמר חכמינו ז"ל שאמרו דמיאן נקודתא באתותיא כנשמתא דחיי בגופיה דאיניש. וא"כ הנקודות מורות על הרוחות ועל הכחות המניעות את הגופים המתנועעים. ואלה שמות הנקוד הנכתב, חוֹלֵם חֶרֶק שְׁוֹרֵק אלה הם השלשה. קֶמֶץ צְרִי פֶתַח סְגוּל שְׁוֹרֵק אלה הם החמשה. חֶטֶף פֶתַח חֶטֶף סְגוּל גם אלה שלשה. ואלה הם מספריהם ע"ח ש"ח ת"ר, ועוד ר"ל ש' תפ"ח צ"ט תר"ו, ועוד החתופים שכ"ז תקפ"ה קצ"ו, והשנים ש"ז ורפ"ה, וסודם רפא"ל רופ"א. ואע"פ שכתבתי פה מספריהם המוכרחים גם שמותיהם לא אדבר בפירושיהם מפני שכבר דברתי בהם הרבה בספר פרס הספר, אבל אדבר פה בצורותיהן וכת[בותיהן] [ש]נתחייבות מהן בשם השם.

ידוע כי הלב מתנועע ומתעורר וחושב ומצייר עניינים רבים, ודרכו וטבעו דומה לוילון הספינה ר"ל שבו כח מוכן לפי טבע רתיחת הדם לדמות דמיונות משונות כפי הרוחות המניעות כח הלב המשתנה תמיד לפי המידות. וכשיהיה האיש פילוסוף או חכם או נביא ישים כל מחשבות לבו לדעת את השם. וכאשר יעלה בחכמה ממדרגה אל מדרגה ויתרחק מדרכי העולם הזה מעט מעט עת אחר עת ויתעלו מדותיו ממדה למדה, תתעלה נפשו בחשק ההשגה האלהית, ויחשוב בשם תמיד ויזכיר אותיותיו בלבו ויגלגלהו בכל נקוד ונקוד שאפשר בו לסבול יובן או לא יובן. והמובן יוסיף לגלגלו עוד, ואם יובן הנה מה טוב ואם לא יובן מוסיף עליו גלגול אחר גלגול עד שיובן. ואם יובן קצתו וישאר קצתו בלתי מובן יגלגלהו עד שיושלם כל גלגלו וצירופו בי"ב צירופין. ואחר שיעשה כן יניע כל אות ואות של השם הנכבד בלבו בנחת בלתי מהירות כלל, ויבטא בשפתיו באות אחר אות בנקוד שהניע אותיות השם בו. ואמנם

הנמצא ראשון הוא הנמצא תחת היוד והוא הממהר התנועה מכלם אשר לא ציירתיו לך עדין ויחדתי לו זה המקום בכונה כי זה מקומו הראוי לו להודיענו. זה הנקוד שמו שָׁנָא וסודו שָׁנָא הפוך ורמזו "ל' א תשָׁא אֶת שֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵיךָ לְשָׁנָא פִּי ל' א יְנַקֶּה יְהוָה אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְשָׁנָא" (שמות כ' ז'). ודע שמה שנאמר לעם כי לא ינקה בזה הדבור השלישי והוא מדה נזכרת בי"ג מדות. באמרו ונקה לא ינקה, היה זה להורותן להם כל רוב הצורך אליו, והזכרה על צורת השם שהוא מקיף קנקן תוכו והוא מסבב סביבו. ועל כן בא אחריו פק"ד וחצי השם ו"ה ותוכו נ"ק וסודו תרי"ג מצות. וכן חצי השם י"ה ותוכו נ"ק ושניהם קנק"ן ורמזם אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו. והנה מאו"ר חמ"ה תוך השם והוא צי"ר נאמן לשלחיו, כי הוא המאור הגדול אשר הושם ברקיע להאיר על הארץ ולממשלת היום. ושמו צר"י וקורין אותו קמץ קטון, ודמותו דמות שוא כלומר שזה ב' נקודות יושבות, וזה בית נקודות עומדות, צורת זה צורת קו ארוך וצורת זה צורת קו רחב. ושניהם בעלי ארבע נקודות שהם שני קוים, וכשתחברם בארך ורחב יהיו שתי וערב, ויורו שהרוחב מלך והוא השתי מצד אחד, והארוך השוא עבד והוא הערב מצד אחד. ומתהפכים על צורת להט החרב המתהפכת על פי שני הכרובים. וסוד שו"א אש"ו הגדולה, וסוד יצר שהוא צר"י רו"ה אלהי"ם שנאמר עליה שהיא מרחפת על פני המים. ועל כן י"ה מלא רוח ואש. ואחר שאתה מוצא העבד מניע את יוד והמלך הגדול שהוא יחיד והוא למעלה מהכל מניע את ההא הדבקה אל היוד בצורת יה. ונודע בקבלת אמת כי העולם הזה נברא בה"א והעולם הבא נברא ביו"ד, מיד יש לך לדעת מזה שיש דבר מניע את השכל העשירי שהוא השכל האנושי עד העולם הזה ומשפיע מן העולם הבא שפע וניצוץ על העולם הזה. והנה סוד שוא עם חלם חוש מלא, וסודו ח"ת ו"ו שי"ן, והנו 'חוש ויתן' נוסף וסודו שכ"ל ודמיו"ן וא"כ הנה שלש נקודות חוש דמיון ושכל.

ודע כי אלה הם המשיגים שבאדם והם מנוקדים בנקוד השם שהוא אחד והוא שְׁלֵשָׁה ועל זה נקרא מפרש, כלומר מְפַרֵשׁ שהוא במלואו ככה מְ"ם פְ"הָ ק"ש ש"ג, ופירושו ש"ם ש"ר הפנים וחוזר חלילה אל יְהוָה. והנה קמץ גדול תחת הוא"ו, ותחת ההא השני אין נקוד. והמשימים מפני"ק שהוא קמ"ץ הדין אתם, וסוד קמ"ץ גדו"ל גמו"ל צד"ק, והוא כדו"ר גדו"ל, גלמ"ו צד"ק, מרג"ל, רג"ע, ארב"ע, גימטרי"א, כלומר אלה הם שבעדם יטו הגלגלים אל השש קצוות. והא בלא נקוד מורה על גולם בלא צורה ועל גוף בלא רוח ועל איש בלא שכל, שיצריך לו שיתן בעצמו צורת רוח שכלית. ועל כן הורה זה השם באמתתו שיש יכלת באיש מאישי מין האדם להוציא שכלו עם ידיעת ש"ם המשמ"ש מן הכח אל הפעל. כי הוא ש"ם ש"ר הפע"ל והוא שר"ש המפע"ל מפר"ש השני"ם בשמנ"ה ובעשרי"ם בכ"ח ב"ו. כ"ו י"ב תרע"ו ש"ב שת"י וער"ב ציר"י ערבו"ת ציו"ר מעש"ה מרכב"ה ע"ם ציו"ר הש"ם ברכ"ה. ואם כן צורת התולדה במח מצוירת שתי וערב יוד שוא הא חלם ה יה וו קמץ ו יהו הא מפיק ה יהו"ה וסודם יהו"ה ויהיה. זהו הסוד שהוא אחת מן הסודות העליונים הנעלמים שבידיעת השם עם שאר השמות. ומעלת האיש היודע זו הידיעה היא מעלה מופלאה, וצורת ההזכרה האמתית היא המביאה לידי הידיעה לא זולתה בלא ספק. ותועלתה וגמולה ושכרה הרבה מאד שהוא בלתי זמן ובלי תכלית, ולא יגיע כי אם לאוהבי האמת לבדם ולא לבלתם.

גנוז חלק ט' יגיד

מהות האותיות שנקרא בהם שם השם יתע' שהוא הראוי להקרא שם המפורש המיוחד לו יתב'. ולמה נקרא בשמות רבים מתחלפים לפי הנגלה לכל, ומה הם שאר השמות הגנוזים שאינו גלויים לכל אדם, ועל מה יורו ומה קדושתם יותר משאר השמות. כבר יעדתיך בכל החלקים למעלה שאודיעך בזה החלק שהוא חלק ט' של גנוז עניינים רבים שלא נשלם ביאור במקומם הראשון, מפני שכל חלקי זה הספר קשורים אלה באלה ואלה באלה כהקשר אברי הגוף זה בזה וזה בזה, כמו שאמרתי בקצת מקומות זה החבור. והיה זה מפני שכל חלקי זה החבור הם כאברים, וט' ויו"ד של אוצ"ר הם כנפש הצומחת למה שקדם להם מהשמנה חלקים. וט' וי' של עד"ן הם כנפש המרגשת לשמנה חלקים שקדמו להם. וט' וי' של גנו"ז הם כנפש המשכלת לחלקיהם השמנה שקדמו להם. ואמנם ההקדמה הכללית אשר כללה את הכל לפי הכונה הכללית היתה כחמר הראשון הקרוב לאדם, והתכלית הכוללת בכלל כל מה שקדם לה. והוא מה שקראתי שם התכלית ההיא האחרונה לפי הכונה חות"ם בתו"ך חות"ם. היא כצורה האחרונה לכל נמצא מזה החומר המשותף לכל, והוא הדבר הנקרא שכל הפועל הנותן כל הצורות, שהיא צורה נבדלת ונפרדת מכל חמר. ועל כן שמתי זאת התכלית הנזכרת הבאה אחר זה החלק ואחר הבא אחריו, צורה לכל הצורות הקודמות הנזכרות והיא כנשמה לכל הנשמות. ולפיכך היה ראוי להגיד בזה החלק מהות האותיות המיוחדות לשם השם. ואומר כי מילת שם, ביארו המדקדקים שהם חכמי לשוננו שהיא נגזרת מענין שומא. מורה על שיעור ענין אחד כללי והוא פירוש טוב. ויש מי שפרש שהוא מענין סימן, ויש מי

שפרשו מלשון שממה, ויש מי שאמר שהוא חלק ממלת שמים. ויאמר שם מן שמים כמו שיאמר צפרן מן צפרנים. סוף דבר כלם פירושים טובים כי הדבר נעלם, וכשיפורשו עליו עניינים רבים יובן יותר. והרשות ביד המעיין לקבל מה שיתיישב בלבו יותר מכלם. ואם יוכל להוסיף חזוק על מה שקבל יוסיף ויתחזק אצל השומעים. וכך אני אומר שמלת שומא אצלי יותר מקובלת משאר הפירושים שפרשו בו, עם היות כלם מעולים. ואוסיף עליהם קצת ביאור, והוא כי השיעור שאמרו שמין אותו כפי ששווין עניינו מדה כללית משוערת אצל היודעה, כשיעור חלה או תרומה שהם שיעורים מורים על הפרשה והבדלה, וכן הבכור והמעשר והבדלת הלוי והכהן מעם ישראל וישראל מהאומות והאדם ממין שאר החי וכיוצא בזה כל זה שיעור ומדה ושומא.

וידוע בקבלה שאמר ר' ישמעאל כל היודע שיעורו של יוצר בראשית מובטח לו שהוא בן העולם הבא. ופירושו כי שיעורו הוא סוד פרושו ועניינו שמו שמורה על שיעורו ועל מדתו. וזו האמת כמו שאמר ואני ועקיבה ערבים לו. כי היודע שמו אשר נקרא שם שם יהו"ה צבאות יושב הכרובים עליו בסוד יי אלהי ישראל, ידע מדתו. והיודע מדתו ידע פעולתו והיודע פעולתו יכיר כי הצור תמים פעלו ויתחייב מתמימות פועלו המשפט כי כל דרכיו משפט. ומהוא ענין המשפט אל אמונה ואין עול מפני מה מפני שהוא צדיק וישר ומיד קשר עליו "כי שם יי אקרא הבו גודל לאלהינו". וא"כ נתלה הכל בידיעת השם וכן סוד "ידעתוך בשם" (שמות לג' יב). וכן בודאי אנו אומרים אנה השם אנה בשם, וענין היות שם בצורת שומא וצורת סימן הכל אחד. כי שם אברהם כולל ענין כל הגוף הזה שנקרא ככה. ודע כי בלשון יון קורין למקום הקרוב שימ"א ולרחוק מקרי"א ושניהם שוין בגימטריא. כמו רחוק וקרוב בלשוננו ששניהם שוין בגימטריא, וכן אנדרוגינוס זכר ונקבה שוין. והנה שם כמו שם שהוא מקום, והתכמים אומרים יש שם כלומר יש במציאות ויורה על מקום. וכמו שהמקום מקיף בדבר כן השם הוא

מקיף בשם הנקרא בשם. והנה יהיה שם כמו מקיף, ויהו"ה כמו שמא, דבר מסופק שאין קריאת שם מחייבת מציאות אבל מציאות מחייבת קריאת שם לנמצא להבדילו בשם משאר הנמצאים שגם הם אנשי שם. ועוד לפי דעתי נקח שם מורכב מן יש ומן מה, כי ראשית כל השאלות על מה שסופק אם נמצא אם לא נמצא היא מלת יש. כמו שישאל שואל יש נביא בעיר הזאת, וישיב המשיב יש. ועוד ישאל מה שמו, וישיב אברהם. ועוד ישאל איך ענינו, וישיב מחבר ספרים. ועוד ישאל למה, וישיב להחכים בהם בני אדם עוד שישונו נביאים כמוהו וכיוצא בשאלות אלו רבות, עד שיודע כל דבר על בוריו עם השמות. סוף דבר עניין היותנו אנוהו קוראים את השם בשם, או משה שאמר ליראה את השם הנכבד והנורא, הוא מפני שבכל מה שאפשר לאדם לחבר אותיות ולקרוא דבר נמצא בשם, ויהיו בתכלית המיעוט, לא היה זה אפשר לפי לשוננו בפחות משתי אותיות. וא"כ היה לבחור מהם אחר שהם כ"ב אותיות שתי אותיות מעולות, ולפרש יותר שלש ולפרש יותר ארבע. ולפיכך נבחרו תחלה שתיים והם י"ה.

ונבאר העניינים ונאמר כי לפי המוצא הטבעי י' נזכר עם ה' נקודים שהם י' י' י' י' והנה אלה אם נקחם על דרך קריאה לא יספיקו להורות הכונה אבל צריך ללקחם על דרך הבנה שהקריאה נמצאת בעבור ההבנה, ואין שום הבנה בעבור הקריאה ובלתי הבנה תהיה כל קריאה לבטלה. ואפילו כשיקראו איש אחד בשמו אם לא יבין שקורין אותו לא יענה ואפילו בשמעו קול גדול מדבר. וא"כ תהיה הקריאה אצלו לבטלה, ועל כן צריך שיוסיפו לקרוא אותו עוד, עד שיבין שהוא נקרא ואז ראוי לענות ולשאל לקורא למה הוא קורא. א"כ אין קריאת השם מספקת לא לקורא ולא לנקרא, עד שישתתפו שניהם הקורא והנקרא בהבנת הכונה שבעדה היתה הקריאה. וכך יקרה בין הממציא והנמצא שצריך הנמצא שהוא הנקרא להיותו יודע למה נמצא ומה בינו ובין ממציאו, עד שתהיה כונה אחת לשניהם במציאות הנמצא. וכן צריך הנמצא להיותו עוד שואל לממציאו למה המציאו, עד שיודיענו ג"כ כונתו.

וראוי לו שלא לסמוך בזאת שאלה על זולתו אם אפשר שיודיענה לו ממציא. ולפיכך ישוב הממציא נקרא מהנמצא וכשיענה לו ויודיענו כונתו יהיה דבר נכון לשניהם. ואמנם כמו שאמרנו כי האות האחת מנוקדת בה' נקודים כן האות השנית ג"כ. ה' ה' ה' ה' וככה יקרה לכולן, אבל אנחנו מדברים באותיות השם לבדם. והנה נבחרו עוד שתי אותיות אחרות ליחד בהם שם השם וראוי כן לנקדם בה' נקודים וְ וְ וְ וְ וככה ג"כ זאת האחרת. כי ארבע אותיות הקדש הן שהן קדש קדשים מפני שנבחרו להיותם בטבע נעלמות לפי לשון הקדש. ואמנם הרביעית שמצאנוה שהיא השנית בעצמה היא ג"כ זו א' א' א' א' וידוע כי הנעלם מן הא' הוא אל"ף. והנה יגיע זה הסוד הנזכר אל נ' ואל כה' ואל ה' לפי המספרים בכלל. ואלה האותיות אשר הושמו בשם להכנה הם ראויים לכהנה. ואמנם עד מספרים יוכפל הכ"ל ויעלו ק"י והוא דמיו"ן כי ממנו ואילך ישולשו המספרים אבל עדיו הגיעה תכלית השניות, ויהיה סוד כל אחת כן. י' הוא ו' היא ו' היא י' הוא י"ו ה"א והנה השמות השלמים שבהם הם ד' ועלו ד"ק ונוספו ב' עם ד' ששניהם ו' והנה ימ"י מסבבו וסודו גלג"ל ד"ם והוא נ"ס ע"ם. וא"כ הנה הוא דְמִינ'ו והוא דְמִנְי'ו מְדִינ'ו ונקרא דוּמְנ'י. ואלה האדונים אדנ"י ה"ם כל מזגי והנו זיו הלבנה והנה אלו החיים אשר באו מכח אלו"ה חכ"ם וככה יהיה אהו"י נגל"ה אחר היותו נעלם. ואין ספק שאלו הם האותיות שראוי שיקרא השם בהם כלומר אחר שמתחלה היה סוד"ם נעלם ואחרי כן נגלה. וכן ענין הקב"ה בעצמו ר"ל כי טרם שידעהו המשכיל יהיה נעלם ממנו ואחר שידעהו יהיה נגלה לו. ועל כן הכתובים (ומידים) [מעידים] שהשם מתגלה לנביאים אחר היותו נעלם מהם כאמרו "וירא אליו יי" "וארא אל אברהם" "וירא אליכם כבוד יי" ואין להם חקר. הא למדת שלפי זו הדרך זהו השם המפורש הראוי לקרא השם בו, והוא שם המיוחד לו יתע' לבדו. ואמנם שאר שמותיו המתחלפים יש לכל אחד ענין מקריב לידיעתו יתב' ושאר השמות הגנוזים הנעלמים מרוב החכמים וכל שכן מכל ההמון, והם

אשר לא באו מבוארים במכתב כלם מורים ג"כ דרכים מקריבים לידיעת אמתת המציאות. ועל כן נתקדשו על שאר השמות. ומפני היות האותיות הקדושות האלו הארבע יסודות לכל הדבור בהיותם נמצאות עם כל מבטא בהכרח, יצטרכו להיות שרשים ושמשים. והיו לפי מספרם ראש תוך סוף. הראש הנו א' ויורה על סוד הבכור ועל כל ההתחלה ועל צורך פדיון הבן הבכור מיד הכהן שהוא משבט לוי שכלם נחלה לשם והוא שבט שלישי ראובן שמעון לוי. והוא סוד הראות והשמע והדבור, שהוא הלוי בסוד הירח והקרוב, הבא על יד שבט השלישי בעל השלום. כאמרו "הגני נתן לו את בריתי שלום" כסוד ברכת כהנים המשולשת "יברכך יי וישמרך" "יאר יי פניו אליך ויחנך" "ישא יי פניו אליך וישם לך שלום" כי השם משלש בברכה ההיא וקראוה בשם הדבור הראשון כמו שנאמר "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם" ברכה שניה והיא חכמה לדעת את השם בה כמו שנאמר "ברכת יי היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה".

והנה הברכה והשמירה והמאור והחן והנשיאה והשלמות כלן עניינים מתחייבים מידיעת שם בן י"ב. ועל כן אמרתי בראש הספר הזה בהקדמה שראוי לפדות הבן הבכור שהוא בדמות א', כלומר אחד יחיד מאחד פשוט והוא השכל באמת כמו שרמזתי שם. ועוד אמרתי בראש החלק הראשון של זה החבור בא' של אוצר בענין י' ספירות בלימה ענין הברכה הנזכרת, וצריך הכהן המברך להיותו מבורך תחלה בברכות האמורות בברכת כהנים בבואור והן שש ברכות מתחייבות מג' שמות שהם ג"כ ששה. וסוד שלש ברכות להט החרב. ואמנם הברכה היא חכמת ידיעת השם הראשון שנחלק לשני חלקים, ועל כן תהיה השמירה מתשלום הידיעה בו. ואמנם הנשיאה ההיא הפנימית שהוא ענין השפעה השכלי בהגיע אדם לקבלה מיד יתחייב ממנה החן משני השמות יחד. ואמנם הנשיאה ההיא הפנימית גם כן היא העילוי וההתנשאות עם ידיעת השם השלישי והשלום מהשגת השלמות.

וזוהו סוד השלשה שמות,

י הָהָה י הָהָה י הָהָה

פירוש הסבה העשירית היא תמיד נשאת והיא האצילות האחרונה המתחייבת מן הסבה הראשונה הנפרדת. וגם היא אצילות נבדלת והשגחתה ופעלתה עד העשירית אשר ממנה כל נמצא הָהָה. כלומר המציאה וחדשה והתמיד חדושה ומציאותה בצלמה וכדמותה. ודע כי הראשונה מוחלמת והשנית מושרקת והשלישית מוחרקת, להודיע שהראשונה המעלה העליונה והשנית בשנית והשלישית בשלישית. ועל היותה הברכה על ידי הכהן שהוא כהן לוי וישראל והוא הכל. ונשיאות כפיו לישר המדות בכח הספירות, ועל זה היה ראוי ענין והמעשר ליחזרו לשם ג"כ. ודע שרמז האצבעות לספירות (...) והכרובים ומפני להט החרב המתהפכת. כי יצר אשה וקטן שמאל דוחה וימין מקרבת, וכשישראל עושין רצונו של הקב"ה השמאל נעשה ימין. כי צדק בימינו ומשפט בשמאלו, שנאמר "צָדֵק וּמִשְׁפָּט מִכּוֹן פְּסָאָךְ" (תהלים פט טו). והמדות הידועות מדברי משה רבינו ע"ה ומדברי הנביאים ע"ה ומדברי החכמים ז"ל. ועם כל זה צריך לדבר בהן בזה המקום כאשר יעדנו, כי זה מקומו בלא ספק ונשלים ענייניהן בחותם בתוך חותם.

ודע כי כל מה שנדבר במדות האלהיות לא יהיה אלא על דרך דברה תורה כלשון בני אדם, או על צורות דמיונות ועל דרך משלים וחיזות, או על דרך שמות משותפין או על דרך מדותינו הנמצאות. ואחר שהדבר כן תדע מזה שהשם יתע' אשר המציא הכל המציא העניינים כלם לפי הראוי, לא הוסיף לדבר יותר מן הראוי לו ולא גרע מדבר מה שהיה לו והשוה השווים כולם. ואם יראה במקצת הבריות שגרע או הוסיף עם ההשתכלות הטוב ימצא שמה שגרע לפי הנגלה היה מפני התוספת, ומה שהוסיף היה מפני הגרעון, והשווי מכריע בין התוספת ובין הגרעון. ואמנם ראוי לומר

שכל נמצא הוא גרוע בערך אליו יתע' או נוסף, והוא יתע' לבדו הוא הדבר שאין בענייני עצמו כי אם עצמו. ועל כן אמתתו בלי תוספת ומגרעת כי השנוים הם מהם. וראשית המקרים המשיגים לגופים אחר היותם בעלי קצוות היא התנועה המשתנה בנקודות הנטיות והירידות והעליות. ויקרה לחמר הראשון התחתון שיחליף צורותיו כמו שיקרה לגלגל עם תנועותיו במקרה האנה בכלל זה, שבזה תנועותיו הכלליות לא הוות [ולא] נפסדות, וגם בזה תנועותיו החלקיות מתחדשות והוות ונפסדות, ובזה צורותיו החלקיות מתחדשות והוות ונפסדות. וזו היא בעצמה דרך המדות שבהן העולם השפל נידון, כי המדות הכלליות הנזכרות בתורה על מספר י"ג הן קיימות וחלקיהן מפני שפועלים בחלקים ג"כ הן הוות ונפסדות בחלקים. ואמנם הנזכרות בתורה שהן "יְהִי זֶה אֵל רְחוּם וְחַנוּן אֲרַךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וְאֱמֶת, נִצְר חֶסֶד לְאֱלֹפִים נִשְׂא עֵוֹן וְפָשַׁע וְחַטָּאָה וְנִקְהָ לֹא יִנְקָה פֶּקֶד עֵוֹן אָבוֹת עַל בְּנֵים וְעַל בְּנֵי בְנֵים עַל שְׁלֹשִׁים וְעַל רַבְעִים" (שמות לד' ו'). הנה נודע מהם כי י"א מדות מהן הן כלם מדות רחמים בכלליות, אבל ב' מדות מהן והן האחרונות הן מדות הדין והן, לא ינקה, פוקד, וכן תרגם אונקלוס ונקה סלח לדתיבין לאוריתיה ותרגם לא ינקה ודלא תיבין לא מזכי. והסתכל שאין זכר לשון סליחה בראשון עם התשובה כי אין סליחה אלא אחר העון והחטא, כמו שנאמר "וסלחת לעונינו ולחטאתינו ונחלתנו". וזכר בשני לשון זכר כי אי אפשר לזכות בלי תשובה שהיא מדת התבונה הנולדת ממדת החכמה ומשתוה לה ודבקה עמה והיא היא. והיא גם היא נולדת מן המחשבה הנקראת כתר עליון, וקראוה ספירה ראשונה והחכמה שניה לה והיא היא, והבינה שלישית לה ושלשתן שלש ספירות והן שלש מדות הראשונות שסודן יְהִי זֶה יְהִי זֶה הַחֲנוּן, כלומר המחשבה מחכמת הבינה כלומר שהמחשבה השכלית מביאה את הנפש המשכלת להיותה חכמה עד שתבין בעצמה צורך התשובה, שהיא דומה על דרך משל כמי שיצא מארצו עירום מבלי לבוש ורואה בדעתו הכרח לשוב אל ארצו ואל מולדתו ואם הוא חכם משתדל לבלתי שוב ערום כשבא, אבל לבוש כלים נאים והגונים לו עד שישמחו כל רואיו בו. כן הנפש בהתחכמה עם רוב המחשבה

יודעת לתקן בעצמה מדות התשובה שהן דעת ובינה והשכל. וכשהנפש מבינה מיד מגיעים אליה רחמים וחינה מהשם שהוא מרחם על השבים המביינין וחונן להם דעת, כי הוא חונן הדעת בצורת חן ורחמים ומאריך אפו לאברי הגוף שהביאו את הנפש לחטוא, ובסוף גובה מהם דינו ושולחם ביד הכלל שממנו היו באמרו "וַיֵּשׁ בַּהֲעֶפֶר עַל הָאָרֶץ פְּשִׁיחָהּ" (קהלת יב' ז). והאלהים שנתן הנפש לוקחה ומשיבה אליו בתשובה באמרו "וְהָרַחַת תָּשׁוּב אֶל הָאֵל הַיִּם אֲשֶׁר נָתַנָּה" (שם). ומרבה חסד ואמת לשוני העניינים, לחי ולמת שמשיב כל אחד מהם לענייניו הראוי לו. ונצירת החסד היא כללית לפי האלפים שהם אלפי החלקים, כי ההשגחה האלהית באנושות היא לכל אדם בכלל ונפרטת ונבדלת להיותה בישראל על צורה מיוחדת. ועוד נחלקת להיותה בשבט לוי מיוחדת מהישראלית ובכהן מיוחדת מהלויים ובנביא מהם סגולת הסגולות, והיא בכלל לאלף דור, כאמרו "דבר צוה לאלף דור". וכתיב "ועשה חסד לאלפים לאהבי". ונשיאת עון וחטאה היא מדה אחת בדמות סליחה ומחילה וכפרה שהנשיאה כוללת את כלן. ושם נשיאה משותף לעניינים רבים מאד. ואמנם הרמוז פה כמו "וַיִּנְשָׂא הַשְּׁעִיר עָלָיו אֶת כָּל עֲוֹנֹתָם אֶל אֶרֶץ גְּזֵרָה" (ויקרא טז' כב). כי אין העון גוף שיוקח מזה ויתנוהו לזה ויוליכהו, אלא כיון שנשלח מזה ונתן זה הגוף כפר תחת זה יראה מיד שזה לקחו מיד זה, ומה שהיה מקבל זה מהענש' קבלו זה וזו היא כפרה מלשון כפר. ונקה לא ינקה פירש במ המורה פירוש מדת רחמים כמו ושרש לא ישרש כלומר לא יאבד השרש כמו ונקה לא אנקך. אבל אונקלוס לא פירש אלא כמו שאמרתי לך והוא הראוי, גם הפקידה נזכרת בפעלתה לארבעה דורות כמו שאמר הרב. כי מה שאפשר לחיות לראות מן התולדות לשום אב הוא שיראה בניו ובני בניו ובני בניו הרי הם עמו ד' דורות. ואמנם זה בזמן שמעשה אבותיהם בידיהם כמו שתרגם אונקלוס, מספר חובו אבהן על בניו מרדין על דר תליתאי ואל דר רביעאי. אבל אם לו ימרדו הבנים באבות איש בחטאו יומתו כי אין מיתה בלא חטא. והסוד כשיחטאו היסודות ימות האדם כשאינו מושגח ממה שלמעלה ממנו ואינו נשמר משומרו, אבל אם הוא מושגח והדין נותן שישמר ינצל

כי יש עליו מלאך מליץ והוא אחד מן הכחות המבריאים שיגבר על המחליאים וירפא זה החולה ויחיה בכח עליון, וזה יקרה פעמים שלש ובסוף יסוף.

וידוע שהנקודה היא המדה הקטנה של כל מדור והיא השיעור הקטן שאין קטן ממנו בכל העניינים. והקו המקיף בכל אין גדול ממנו בכל השיעורים הנמדדים. ומה שבין הנקודה והקו הוא משוער עם הקו או עם נקודה וגם בשניהם יחד. כי יערב העניינים אליהם ויאמר עליהם בהצטרף אל אלה גדולים בערך וקטנים בערך, ויהיה כל המציאות הגופני הזה כלומר השמימי והארצי זה בתוך זה וזה בתוך זה. ותהיה הנקודה בדמות אחד במספר על דרך משל, ויהיה הקו בו בדמות אלף על דרך משל. כי אחד הוא מה שבו ישוער כל המספר, ועשרה או מאה או אלף הוא המספר המקיף, כי רבבה מלשון רבוי. ואם כן הרב והמעט הוא י' וא' לפי זו הדרך. ועל כן נתהפכו הצורות להיות י' כצורת נקודה קטנה, וא' כצורת גוף שלם, ויש לי' ראש וזנב כלומר ראש וסוף ג"כ, וכן ראשו למעלה וסופו למטה. ומזה ידענו כי הקו של הגלגל המקיף בכל הוא ראש לכל הגופים, והנקודה שהיא בארץ היא סוף לכל הגופים, ומה שביניהם מקיפים זה את זה, ולפי המקיפים והמוקפים היו המדות. ותבין זה מן האדם מגופו ומכחותיו, כי יש גוף מעולה וגוף פחות, המעולה הראש והפחות ברגלים ומה שבאמצע מעולה ופחות בערך זה אל זה. והכחות יודיעו המדות וגם הם משוערות ונמדדות, כי החושים שהם כחות חיצוניות גם בהם מעולים ופחותים ונערכים בערך זה אל זה. ומי שלא ישער זה לא ישער מדותיו, כל שכן שלא ישער מדות אלהיו ולא יכיר ולא ידע משפט אלהיו. ועל כן צריך לשער המדות בערך סדרי הגוף, והאברים הקשים יורו על המדות הקשות, והרכים יורו על כל המדות הרפות, וכאשר בגוף כן בעולם. על כן מצאנו סוד שמ"י שוקים מתנים ירכים, וסוד זכר"י זרועות כתפים רגלים ידים.

וידוע שבמדה שאדם מודד בה מודדין בו או לו. והנה אברהם מדד במדת החסד ובמדת החסד מדדו בו, שנאמר "ועשה חסד עם אדוני אברהם". יעקב מדד במדת האמת שנאמר בשניהם "תתן אמת ליעקב חסד לאברהם". יצחק מדד במדת הדין ומדדו בו במדת הפחד שהיא מדת הדין שנאמר "וישבע יעקב בפחד אביו יצחק". ונאמר עוד "ופחד יצחק היה לי" והיא מדת הגבורה. והן שלש מדות גופניות החסד הפחד והאמת ונולדו משלש רוחניות מהחשוב ומההתחכמות ומההתבוננות, כי עם המחשבה ימצא אדם עצמו שנעשה לו חסד במציאותו. כמו שנאמר על המצאת העולם "כי אמרתי עולם חסד יבנה" "ובחסד עולם" "וחסד יי מעולם ועד עולם על יראיו" "חסדי יי כי לא תמנו" "הודו ליי כי טוב כל"ח" "ולך יי חסד". ואין להם קץ כמעט לפי מה שיוורו על מדת החסד. והיא באה עם קצת המדות משותפות ומצטרפות, וגם כל המדות או רובן ככה. ובמצוא האדם חסדו של השם עמו בעבור שהמציאו, ויראה כי החסד אב רחם שרחם השם על התחתונה ושם כח בזרע שיקבלהו הרחם, והוא כדמות החמר ששם בו כח לקבל צורות משתנות, מיד יצחק בלבו וישמח עם זה האב אשר אהב להמציאו רם על כל שנמצא בעולמו. ויירא ופחד ממדת הגבורה והיכלת העצומה שסדרה זה הסדר, כמו שנרמז על זה "עבדו את יהוה ביראה וגילו בךעדה". ואחר זה יוסיף עיון וימצא סופו והוא עקב ימיו ולא ישתוק מן האמת אבל יעקב את המעשה שהוא אחיו וידע שיכול לקחת מידו הבכורה והברכה. כמו שנרמז על זה "טוב ללכת אל בית אכל מלכת אל בית משתה באשר הוא סוף כל האדם והחיי יתן אל לבו" (קהלת ז' ב'). והמדות הן מופלאות ונאמר עליהם עניינים רבים מספיקים בספרים אין להם חקר.

ואמנם שתדע שהתחלת כל מדה מנקודה כמו שהתחלת הנער הלומד מאות, וכל ההשגות א"כ יתרבו מהנקודה ומתחלק. ובחבר חלק אל חלק ויהיו שנים וחלק לשנים ויהיו שלשה וחלק לחלקים רבים עד שישובו כל החלקים כלל

אחר. כמו י' שהוא כלל שהתחייב מהרכבת מה שקדם לו ומורה על קבוץ העשר ועל אסיפת כחות המלכות ושמה קהלת יעקב, שנקרא י' שראל י' עקב כלומר י' סוף, אז ראוי לומר א"כ שראוי היה שיהיה אות י' שהוא הכל עם היותו סוף ראש לשם השם, ובהיות אחריו ה' יורה שמה שנמצא ראשון לכל הדברים הגולמיים שעליהם יורו השמות והם יורו על הנעלמות, הוא דבר שלם וחצי שלם בערך י' אל כלל המספר, ובערך ה' אל י' שהוא חציו. וראוי ג"כ להיות אות א' ראשונה כמו שהיא בשם אהי"ה שגם הוא יה"ו. ובשם יהו"ה היה ו' אמצעי בין שני האי"ן. ובשם אהי"ה היה י' אמצעי בין שני ההי"ן. והנה בלשון א' סימן למדבר בעד עצמו, כמו "כי אהיה עמך" וזה בראש התיבה, אבל בסוף התיבה א' לעולם נעלם כמו "אקרא" והדומים לו. ובתוך נגלה ופעם נעלם, ובראש לעולם נגלה. ומדת הראש בזה הפך הזנב, ולא יתכן שיוחס פעל הזנב בעצם אל השם, מפני שהוא פעל מורה על העדרים. כי הראש כל פעולותיו טובות והזנב נמשך אחריו לאחור על צורת התלי. וחצי הפעל מיוחס אל חצי האמצע והוא השוה לשני האי"ן עם י' אחד ותוכם קו שוה ישר והוא ו'. כי ו' מזלות לעולם בין ראש התלי ובין זנבו. והנה י' סימן הנעלם שמדברים בעדו יהיה, והוא שוה למלת יהוה כי י' עם ו' מתחלפים וזה בראש התיבה, אבל בסופה הוא סימן הנקבה שמדברים לה פנים אל פנים "אחותינו את היי לאלפי רבבה". ואמנם ה"א סימן הידיעה בראש וסימן הנקבה בסוף אשה, ובסמוך (בסמיכות) מתחלפת (ה') בת' "אשת חיל" לה שמה. והו"ו לשון זכר לו שמו, לי שמי ובתוך איש ודעם. ולפי הטעמים שזכרתי ורבים כהם ראוי שיקרא שם המפורש והמיוחד לשם יתע' באותיות אהו"י לבדם. ומפני היותם ד' אותיות בלבד השתתף עמהם ד' והיה עמה חצי השם במבטא, ובכל השם במכתב, בענין יו"ד ה"א כלומר ד' אותיות הם שבהם השם המפורש ומיוחד, כשישתתפו מהם ד' יח"ד והוא שיורה סודם על חלוקם וחלוקם על סודם. י"ג י"ג ג"ג י"ג טד טד דט דט חה חה הח הח חז חז וז. וכזה החלוק שסודו חזג"י והט"ד, יתבאר לך כי השמש מתגלגל בכל ב' וב' שנים על פי השם המפורש. והנה היה

החום בחצי השם הנעלם שנגלה עתה וכו' והנה נקרא שם מלא על עולם מלא, כי בתחלה היה ענינו א' זג"י ואט"ד. ועתה התחלפו ח"ה בא"א וא"א בח"ה בחבה שחבב השם את ישראל עמו והרים קרן משיחו, משיחו להגיד לאדם מה שיחוי. והמשיח בא' לעד נאמן שהיה חסר מי' ספירות לפי שמות הקדש הנחלקים אל ד' אחדים. כי אדנ"י נמצא שוה באחדי"ם והוא אחד בכל כ"ל באח"ד והוא כח הלב. והנה זה הסוד גלו יוד הא ועל כן ב' אחדים אח"ד אח"ד זה יהו"ה וזה אדנ"י. והיה שם העצם הוא בעצמו שם העצם והעד עו"ד כ"ף ו"ו. הנה שם התאר שהוא אלהי"ם וסודו פ"ו הוא אחד עם יהו"ה שסודו כ"ו וזכור עמו יחד. וזהו מה שגלה הרב המורה צדק בסוד שם אהיה אשר אהיה, שהתאר הוא מתואר בעצמו. והנה לעד אהיה השלישי שבא לבדו וחסרו גלגולי המספר הנזכר ד' פעמים א"ב שהם אב אב בא בא. והחלוקים הם ר"ח כי הם גדהוזהט"י והחסרים א"ב והנמצאים ב"ן, והרמז "נִבְקָר שֵׁם מֵעַשְׂרָה רֶבֶב מִקְסָף וּמִזְהָב חֵן טוֹב" (משלי כב' א'). ואל תקרי מעשר אלא מעושר כי כן הוא שם מעושר ד' בנים, כנגד ארבעה בנים דברה תורה. והנה ד' פעמים א"ב עולים ו"ו חברים עם ר"ח שהיו לנו תמצאם ורו"ח, וסימן "רוח אֵל הַיָּם מְרַחֵף עַל פְּנֵי הַמַּיִם". 'רוח מרוח אלהים תפעל הפנימים', ורבים כהם וזה עמהם ל"ח שמות בחמר נעלמים יפה וסודם כ"ו י"ב מרובעים והם תרע"ו שי"ב הנזכרים בסוף חלק ח' שלפני זה.

ואחר זה אודיעך למה נקרא השם בשמות רבים מתחלפים לפי הנגלה לכל. והוא מפני היות ענין ידיעת השם בתכלית ההעלם וההסתר בטבעה. ודעתנו קצרה וחלושה והחכמים המשיגים אותה עוד מוסיפים העלמה על העלמתה מפני סבות. וא"כ יודעיה הם מעטים ולא עוד אלא שהדורשים אותה מעטים מהמעטים ואפילו לשמה, אבל המבקשים ידיעת השם לשמה כמעט קט שאין להם מציאות בכמה אלפי ארצות. וכשימצא איש מיוחד מתפאר בה יכתישוה השומעים מפני שלא נתפרסמה להמון כאשר היא. אבל הושמו במקומה שועריה שהם תורה ומצוות

ומעשים טובים והספיק להמון בעבודת השוערים. וזה לטובים שבהם אבל זולתם לא יזכרו ולא יפקדו בדרך זו לא בהקיץ ולא בחלום כי אינם ממין האדם. אבל הם בעלי חיים מתדמים למין האדם בקצת הדבור ובקצת הפעולות. ולפי הסבות הרבות האלה באה ידיעת השם המיוחד על ידי שמות רבים מתחלפים, כדי שימצא פתח לבא אליה. והשמות האלה שבאו מבוארים בתורה ובשאר הספרים מכלל כ"ד הם אלה כלם לבד, אלהי"ם, יהו"ה, אדנ"י, א"ל, א"ל שד"י, שד"י, י"ה, אהי"ה, צבאו"ת, אלו"ה. אלו הם י' שמות ובאו מהם מורכבים ומהם יחד משותפים. ונזכרו קצתם בספר יצירה בראשו לפי הארוך ובסוף פרק ה' לפי הקצור. ושם נאמר אלו כ"ב אותיות שבהן יסד י"ה יהו"ה צבאו"ת אלהים חיים אלה"י ישראל א"ל שד"י רם ונשא שוכן עד מרום וקדוש שמו. ופי' גלה שזכר הוא מובן מאד שהורה בהם שבאותיות כלם יסד השם שמו, כי איך יהיה שם בלתי אותיות, וראוי להיות שמו יתע' מיוחד לכלם, וראוי ג"כ להיות שמו מצד אחר מאותיות מיוחדות יותר מיוחד הכלל ויהיה בכלל וכן הוא אהו"י. ועל כן היה מיוחד מכלם זה השם. והנה הוסיף על הנזכרים שמות תארים ואמר לנו ששם אלהי"ם ראוי להוסיף עמו חיים שסודו חכם מיוחד והוא י"ה מלא מיוחד, שממנו חיים באים לכל חי. והוסיף אלה"י ישראל שהוא בסודו י"ש רא"ל שערי"ם. והורה כי זה השם המיוחד לעמנו הוא מפני ידיעתם את השם שהוציא יש מאין בכח רל"א שערים, שצירף בחכמתו ית' ונקרא במ א"ל וי"ה. מפני שחבר מהם כל מה שחבר פנים ואחור, שיורו על שתי מדות, מדת הדין ומדת רחמים, שהם א"ל וי"ה לא והי הין ולא הן ולא, וכל אלו שמות הקדש בלא שום ספק. ואמרו א"ל שד"י מורכב זהו השם שהוא סודו אש להט, אש דם, וד"ם צור"ה, אח"ד מט"ה ארבע"ה. ד"ם אדו"ם לב"ן שחו"ר ירו"ק סופם במ לאחור קר"ן מ"ם. נפ"ש, למו"ד שכ"ל, ד"ם ועפ"ר בכ"ת, כ"ה נח"ש ד"ם, מלשי"ן. ותוכם ב"ו ד"ו רו"ח ודעם. רם ונשא מראשון שוכן עד בהתחלה, אך מרום וקדוש שמו שמור וקדוש שמו יסוד שמו ידוע שהוא יהו"ה, כי ממנו יוצא כמו שיפורש בחותם בתוך חותם. וסוד

י"ה תלתא באבי, בבא קמא בבא מציעא בבא בתרא. כי ראשית תבותיה קמ"ב והוא מומר בא"ת ב"ש בסופי שמות האבות בק"ם והוא שד"י. וסופם של אלה א'א'א' והם הנעלמים מן ה'ה'ה' והכל יחד הוא הנעלם מכל השם והוא ח"י. ותוכם (עינ"י) [עצ"י] תמ"ר, צור"ת מד"ע, חמ"ר הראשו"ן, קשת"י, צורת"ו עגל"ה. הרי נודע לך שסוד שם י"ה. והנה א' בבא קמא פירוש שער ראשון והנה ה"ו בבא מציעא כלומר שער אמצעי והנה בבא בתרא ר"ל שער אחרון, ואלה הם שערי השם. ואמנם שם צבאו"ת תצ"ט אלף מאורות ועוד אות בצבא שלו, ניכר בסימניו כי הוא מחוייב המציאות בבחינות עצמו, וכל נמצא בלתו אפשר המציאות בבחינת עצמו ומחוייב המציאות בבחינת סבתו. וזה כלו מבואר מספרי הפילוסופיא ובמורה ובמלמד ובשאר ספרי החכמה ואין צרך להשיבו פה. ואמנם כולל סוד המדברים כלם לפי היחוד אנכי אתה הוא שם אלהי"ם מא"ל י"ה ימי"ה א"ל מההויה י"ה ההויה מיה י"ה מלא אי מלהי ממא"ה כלו"ל נבד"ל כנו"י המהו"ל מבדל"ל הכונ"ה יכו"ן כוי"ן א"ל י"ה אלה"י אלי"ה א"ל וה"י ואלה רבים אין קץ להם.

ואלה הם סתרי ההכאות שרמזתי בצורות הערכים אחר חשבון הודו קרוב לסוף חלק א' של אוצר בחלק הראשון, אכ"ה כ"ו, מכ"ה ס"ה, ובה הסוד כסה"ו כי מלא"ך האלהי"ם הוא. ואם הוא כנו"י פ"ה יכנ"ו גם זה אכס"ה כי הוא סוד הכס"א. ואם כו אכ"ה יצעק לאמר לי הכ"ה הכ"ה. ועל זה כס"ו הנביאים כולם סוד אהוב כזה שהוא סו"ד גבו"ה מאד. והנה ל"ב ומ"ח, בחלו"ם, ובד"ם ובכב"ד, הטב"ע, וזה השם ב"ו החכמ"ה, וב"ו הבינ"ה גם הכונ"ה, ב"ה דע"ה וסוד אד"י הכ"ו (אולי אדו"ם). והנה סוד ההכאות הוא על דרך השפעה השופע מהשם אל האברים, והעד כי שם צבאו"ת הכאו"ת ההבנ"ה שהן הכאו"ת בינ"ה שהיא מכ"ה בהכאו"ת, וכן כ"ח המכו"ת נקרא צבאו"ת, והוא או"ת הלבנ"ה אשר די"ו החכמו"ת שהן הבנו"ת ההכא"ה ודי"ו הבינו"ת אשר הכ"ו במכו"ת, והנה חכמ"ת הודא"י (אולי ההו"ה) הוד"ה

הדע"ת חו"ה לילי"ת באו"ת המיל"ה כי האו"ת במיל"ה מביא"ה שקול"ה והיא תאו"ה בפ"ה. וההכאה היא להכות מספר על עצמו או על יתר ממנו או על פחות ממנו על אחת או על רבים. ואמנם כאשר יהיה המספר פשוט ידמה לקוים, וכאשר יוכה על עצמו ידמה לשטחים אשר ארכם ורחבם שוים. וכשיוכה על יתר או על פחות ממנו ידמה למי שארכו יתר על רחבו או למי שרחבו יתר על ארכו. וכשיוכה על עצמו ויצא ממנו כלל אחד ארכו ורחבו שוים. ועוד יוכה מכה שנית פעם שנית על הכלל שיצא ממנו אז יהיה הכלל המחובר מזה המספר דומה לגופים ויהיו ארכו ורחבו ועמקו שוים. ושם המספר הראשון הפשוט ישר ושם השני מרבע ושם השלישי מעקב. יהו"ה יש"ר מקו"ם מרב"ע המכת"ב מעק"ב ער"ב משמי"ע בק"ר בק"ר משמי"ע ער"ב וכך חקוק וחתום שת"י וער"ב בדם. והנה מ' שמות מספרם ישר מרבע ומעקב בכח"י, ח"י אהו"י. כ"ו קפ"ו אתס"ו, כבד מקום המכתב, כבד יפועל חמר הרוח, והכלל הן שתיים ארבע שש פעל ישר שתי וערב, והנה ערבות הוא שתי וערב ושתיים וארבעה שתי וערב.

הנה

כבר בארתי לך הדרכים שצריך שתלך בהם בידיעת השם מכל צד ומכל פנה. ועתה אודיעך מה הם שאר השמות הגנוזים שאינם גלויים לכל אדם. ואם לא אכתוב מהם כי אם מעטים מספיקים לך אשר כונה אחת בכולם יחד. ואלה הם, שם בן כ"ב אנקתם פסתם פספסים דיונסיים ה' ד' ו' ז' אהו"י זיו"ג חט"ה טוב"ה תקופה מתקנא מולד סתם. ועוד עיין במ מאד כי הם ירווך סוד ביד"י, כ"ב אותיות ד' שמות. א'ג'ה'ז'ט' מרבעים ראשי תיבותיהם א"פ מחול בידים כדין העבר מכה היד הכה מיד יד וידים וכהן פס ידא די כתבא מנאי מנאתק לו פריסין. והאחרון סימן דיו דיו ועל כן הכהן סמן ידיו כי נסס ועשה מידי גס. כי הוא סוד ימין על דרך דמיון דם ודיו והוא פנים. והקרוב לו הפך הימין אחור ושב רוחו דמיון והיה דמיונו רוח והשתתפו רוח ודמיון והיה רוח האדם גלגל. כי רוח הגלגל אדם על כן אדם מלא רוח. והקרוב לו

פסת"ם פנים שנים שעיר שר"פ משני פנים והראשון שב אחרון. כי מ"ת קנ"א ונשכח סמא"ל כמת מלב אשר בידו כת מלא המימה מלכות מאדים עולם התלי טבע תנין טבע ישר והמהפך כחו הוא מנצחו תמיד כמו הכהן. ועל כן זה השם חובר על ברכת כהנים. ואלה הם השמות של שם בן מ"ב אבגיתץ קרע סמנ נגד יכש פטר צהג טנע חקב יגי פזק שקו צית, אדירירון הוא ג"כ שם שמשלימין בו זה ומאליפין בו אותיות רבות. והנה סמנ הוא שטן חקב טנע הפוך יגל פזק נשתנה. ואלה הם שמות ע"ב, והו ילי סיט עלם מהש ללה אכא כהת, הזי אלד לאו ההע יזל מכה הרי הקם, לאו כלי לוו פהל נלכ ייי מלה חהו, נתא האא ירת שאה ריי אום לכב ושר, יחו להח בוק מנד אני חעם רהע ייז, ההה מיכ וול ילה סאל ערי עשל מיה, והו דני החש עמם ננא נית מבה פוי, נגמם ייל הרח מצר ומב יהה ענו מחי, דמב מנק איע חבו ראה יבם היי מום. זה השם ידוע לכל שהוא מצורף כלו ויוצא מן ג' פסוקים ואין בו ג', והסוד ג' בלא ג'. ויסע ויבא ויט ראשיו, ואמנם מאחריהם הלילה המים סופיו, ובנה כך שני ראשים מן ראש הראש ו' ומן ראש הסוף ו' ומן סוף התוך ה' והושם בתוך שניהם ונהיה משלשתם שם ראשון והיה וה"ו ונמשך, כאלו כך אלה הראשים הלכו לפנים עד סופם והאמצעי חזר לאחור מסופו עד ראשו. וזה המהלך מורה על אמתת מהלך הדם שבאדם הנמצא בו מראש התלי עד זנבו. ויש לו ג"כ צירופים רבים ומקצתם ידועים ואין צרך להזכירם. וידענו מצד הידועים הנשארים כי לא יכילום ספרים, ואם רחבו משמים ורבו מחול ימים. כי זאת החכמה אין לה סוף וחול הים יש לו סוף למספרו, וכן השמים הם בעלי שיעור בהכרח כי גופים הם. ויש שמות רבים מצורפים עוד כגון אתניק גלילי והדומים לו, מהם מומר ומהם מגומטר ומהם מנוטרק ומהם מצורף, ולהם דרכים רבים. ואמנם כלם מורים פחיתות מציאות העולם השפל ומעלת העולם העליון וקיומו, וסדרי מערכות השמים וכל צבאם ותנועותיהם וענין הזמנים וכחם והכחות והרוחות והקשרים שבינינו ובינם. ולפיכך לא יוכל אדם לכתוב מהם דבר מבואר כי אם על דרך רמזים וראשי פרקים כמו שעשינו עד כה וכמו שנעשה עוד לפנים בסוף הספר.

והחכם יבין מדעתו שהכל תלוי בו, כי המשפיע שופע השפע מאתו תמיד ובהתקדש האדם יתקדש עם השמות הקדושים הנזכרים כי כלם קדושים ובתוכם יי.

וכבר העירותיך בזה אל מה שאתה צריך לפי הענין ואינך חסר כי אם שתקח העט והקלף והדיו ותכתוב ותצרף השמות ותטה במ תמיד אל הטוב "סור מִקֶּרַע וַעֲשֵׂה טוֹב בְּקֶשׁ שְׁלוֹם וְרַדְפָּהוּ" (תהלים לד' טו').

גנוז חלק י'

זה החלק האחרון יודיע לכל משכיל מיוחד מפורש ונבדל משאר העם ההולכים בחשך, אשר לא ראו אור בהיר מאיר העליונים והתחתונים. סוד הפעל האמתי המשנה טבע חלקי היצור בכח כלל הדבור, עד שישוב בו החלק כל לכל מינו ויהיה חלקי מיוחד לעצמו, על דרך הדמות אל מי שבראו בצלמו וכדמותו, ויהיה לו חלק לעולם הבא משלם, ויבורך בשלשה עולמות בכל ומכל וכל. וזו הידיעה היא לאדם תכלית כל תחליותיו. "דְּבָרֵי אַגוּר בֶּן יִקָּה הַמְּשָׂא נָאִם הַגָּבֵר לְאִיתִיאל לְאִיתִיאל וְאָכַל: כִּי בֵּעַר אָנֹכִי מֵאִישׁ וְלֹא בִּינַת אָדָם לִי: וְלֹא לְמַדְתִּי חֻכְמָה וְדַעַת קְדָשִׁים אֲדַע: מִי עָלָה שְׁמַיִם וַיַּרְדּוּ מִי אֶסֶף רוּחַ בְּחַפְזִי מִי צָרַר מִיִּם בְּשִׁמְלָה מִי הַקִּיִּם כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ מִה שָׁמוֹ וּמִה שֵׁם בְּנוֹ כִּי תִדַּע: כָּל אֲמַרַת אֱלֹהִים צְרוּפָה מִגֵּן הוּא לַח סִיִּם בּוֹ: אֵל תּוֹסֶפֶת עַל דְּבָרָיו כִּן יוֹכִיחַ בֶּן נִגְזָבֶת" (משלי ל'). דע שכבר פרשו חכמים, אלה הפסוקים בפירושים רבים, והובאו במדרשות על צורות. ואמנם מה שכתבתים אני פה היה לקשור עליהם כונת דברי כמו שתשמע. שלמה המלך ע"ה נקרא אגור כמו שנקרא קהלת, מפני שקבץ חכמות רבות מאד. וזה מלשון "אגרה בקציר מאכלה" (משלי ו' ח') וזה מלשון "קהלת יעקב". והכל לשון קבוץ ואסיפה וכנוס, ואמרו כן בחרק להורות על הבנה ג"כ מצד שתוף השם. ואמרו יקה שהקיא מה שאגר. ואמרו המשא בכח הנבואה דבר. נאם הגבר הוא לשון הנבואה. לאיתיאל לאיתיאל ואוכל עם כל מה שלאיתי מהכח אמת כי לאיתי מיכלתי להשיג, ומי גרם לי זה כי בער אנכי מאיש ואין לי בינת אדם, ואדם נקרא איש ואדם מפני שנחתם עם שם אהו"י. ועוד גרם לי זה מפני שלא למדתי חכמה, ומלת לא פה מושך עצמו ואחר עמו. ולא

דעת קדושים אדע שלא למדתי חכמה כי ידוע שאי אפשר שיהיה אדם חכם בלתי רוב למוד ספרי החכמה, והלואי ואולי שיהכם עד שיבין וידע אחר רוב הלמוד. כי לא רבים יחכמו כל שכן שלא יחכם בלתי למוד. ומפני שאמר שלא למד ולא ידע אמר דברים ידועים שהם יסודות לטבעים והם שמים ורוח ומים וארץ. כי רוח ומים וארץ ושמים הם כוללים כל המציאות הגופני. וזכר עליה וירידה במלת שמים וקיום כל קצוי הארץ, אבל ברוח זכר אסיפה בחפנים, ובמים זכר צרירה בשמלה. ואמר כי מי הוא מי שפעל אלו הפעולות, מה שמו ומה שם בנו כי תדע. וזו הידיעה היא ידיעת השם באמת ובאמונה כמו שאודיעך באחרונה. ואחר שגזר שלא יודעו אלה העניינים כי אם בידיעת השם, ואין הכונה בידיעתם כי בעבור ידיעת השם, גזר ואמר עוד להודיע אמתת השם ודרכה פסוקים שנים. והם, אמרו כל אמרת אלוה צרופה מגן הוא לחוסים בו, אל תוסיף על דבריו פן יוכיח בך ונכזבת. הנה הורה כי הידיעה תלויה באמרתו שהיא מצורפת ונבחנת על פי צירוף האותיות, כמו שנאמר "מצרף לכסף וכור לזהב ובוחן לבות יי" (משלי יז' ג').

והנכנס בדרך הצירוף שהיא הדרך הקרובה לידיעת השם באמת מכל הדרכים מיד יבחן ויצורף לבו באש הגדולה שהיא אש החשק. ואם יש

בו כח לסבול דרך המוסר ברוב החשק ושכלו חזק מדמיונו ורוכב עליו כמי שרוכב על סוסו ומנהיגו בהכותו בו עם המגפים לרוץ לפנים כרצונו ורסנו בידו להעמידו במקום שירצה שכלו, ודמיונו בעל קבלה שיקבל דעתו עד שלא יצא מתחת רשותו אפילו כחוט השערה. זה האיש בעל זה הכח הגדול הוא הגבר באמת. ושמו אצלי מרבע והוא אוריאל שרואה אור אלהיו תמיד ונהנה ממנו ויודע רזי אל. כי כשמו כן רבו והוא רפאל שיכול לרפוא החלאים שבם נברא. והוא מיכאל שמכיר כי אין כיי אלהינו בכל קראינו אליו, כי קרוב יי לכל קראיו לכל אשר יקראוהו באמת. והוא גבריאל שיש לו כח וגבורה לכבוש דמיונו שהוא שטן והוא מלאך המות והוא יצר הרע. וא"כ שכינת אל

על ראשו כי שכנינה שורה עליו והוא נהנה מזיו השכינה ושב שטנו אצלו עבדו ומלאך המות מחיה נפשו, כי נשמר מליגע בה כמו שנאמר באיוב "אִךְ אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמֵר" (איוב ב' ו'). שאינה ממין גופו שהוא תחת רשותו תמיד, שהוא נתנו והוא לוקחו ושב יצרו הרע טוב לו. כי בסבתו הנפש לומדת ומתחכמת ומבינה ויודעת ומכרת ומשגת את קונה מתוך ידיעת שמו המורה על פעולות כל נפש ונפש בכל איש ואיש כפי מדותיו ומעלותיו וכפי השתדלו בידיעת השם. ולפי שהודיענו זו הידיעה בכלל ואמר שהיא דרך הצירוף שכך ניתנה מצורפת וכך היא. והנה שבעים לשונות עדים שכולם מצורפים והצירוף הוא סבת מציאותם הקרובה, כמו שחבור זכר ונקבה הוא הסבה הקרובה האמתית לתולדת הבנים, הודיענו עוד בכלל זה שהצופה בצפית הצרוף צריך שישים בטחונו וכל חשקו ומחסהו בשם שדבק בו. ועל כן אמר שגם הוא יהיה עמו כי מגן הוא לחוסים בו וכך אמר דוד "אִמְרַת יְהוָה צְרוּפָה מִגֵּן הוּא לְכֹל הַחֲסִים בּוֹ" (תהלים יח' לא').

ואמנם הזהיר על תוספת הקרובה אליו עם רוב חשק השגת דבריו באמרו אל תוסיף על דבריו.

והורה שהעושה זה לא יוכל לסבול, ויקרה

ממנו שיתבלבל באמרו "פֶּן יוֹכִיחַ בְּךָ וְנִכְזַבְתָּ" (שם). ועל כן אגלה לך קצת דברים מצורפים מן הפסוקים הנזכרים ומהם מומרים ומהם מגומטרים. וזה כאמרו תחלה דבר"י אגו"ר סודו אדי"ר גבו"ר אגי"ד ברו"ר בגי"ד ארו"ר. וזה סדרם אגו"ד ברי"ר מהאי"ש נקב"ה מהנקב"ה אי"ש אדירירו"ן [אח"ד] מבק"ש ה"א גבה"י והריר ידוע שהוא בן יקה ומה מקי"א חכמ"ה ובינ"ה. וזה הוא אדי"ר גבו"ר שמקי"א הבנ"ה בן יקה שמו יקה שם בנו והנה אבג"ד ריר"ו מעשיו גלגל"י שכ"ל. סוד אגור שהוא הרד נשלם עד דבר"י שהוא רי"ו מחזורים וחזורים אל א' שלא גו"ר. א"כ הקיא הוא שם הבן א"ד בג"ו רי"ר בג"ו א"ד הקי"א בנשמ"ה הנשמ"ה בקי"א ב"ן אד"ם שגב"ר יקר"א יה"ו גב"ר בש"ם יהו"ה קר"א אדנ"י נאם הגבר נאם הגבור הגובר. לאיתיא"ל הלטת"י האל"י לאיתיא"ל

הלאיתני'ו בכ"ח ואוכ"ל אכ"ה הל"ב ואוכ"ל ל"ו וכ"א בכ"ח הכ"ח. כ"י בע"ר אנכ"י מאי"ש כ"י אי"ש בראנ"י כע"ם. ול"א בינ"ת אד"ם ל"י ול"א תלאנ"י בד"ם ול"א ל"ב די"ן אמ"ת ל"א ו"י מד"ת חכמ"ה, ומדת יד עקש אדע. ואמנם אמרו עוד מי עלה שמים וירד העלי"ם ש"ם וידרני"ם. כי זה כבר אמרו יעקב בסוד הסלם שראה. מי אסף רוח בחפניו אסף מפחו בנחיריו. ויפח באפיו נשמת חיים. מי צרר מים בשמלה מציר ממיר שם הלב והוא ממיר על שדמי מרה והם ממירי צלם שבמרה וצריך שיהיה המשכיל ממרר צלם בשמירה. מי הקים כל אפסי ארץ כספי אל מקיים הארץ כלומר הכוסף החשק האלוהי אשר הוא תכלית מציאות הארץ והוא הנביא. כי סודו אמצע והנהו במספרו עשרים ושתים אותיות והחושק והכוסף לדעת את השם חושק במ. מה שמו אדם שמו ומה שם בנו ואדם שם בנו כי הוא שם שכלו הנקרא בנו מהבנה מה שמו שם האלהי יהוש"ע שלמיהו הלשון אש ומים ושכינה ושפה ומה שם בנו הובן משמו. כי תדע לדעת ואיך תדע בצירוף האותיות תדע כי "כל אמרת אלוה צרופה מגן הוא לחוסים בו" (משלי ל' ה'). הנה כבר גליתי לך רמזים רבים בפסוקים הנזכרים.

ועתה אגלה לך עוד סוד הפעל האמתי המשנה טבע חלקי היצור בכח כלל הדבור, עד שישוב רוחך השכלי כל אחד היותו חלק ויכולול עצמך כל העצמים המינייים אשר ממינדך, וכל שכן מה שתחת מינדך. ובוזה תהיה אז מיוחד ומפורש ומובדל מכל עמי הארץ החושבים שהם חכמים. ויהיה כל אדם אז בעיניך לפי דרך כחיות ובהמות ועופות, ותשיג בהרגשותיך ובשכלך השגות אמתיות. והדומים לך יהיו בעלי צלם ודמות והם בעלי התורה ושומרי המצוה באמת ושכרם שלם. והם שנתברכו בברכת האבות כי הם בניהם ותלמידיהם האמתיים לבדם. וזה דרכך אשר תלך בו להשיג בו סוד הפעל האמתי. קח בידך עט סופר מהיר ויהיה לשונך מדבר תמיד בנגון נאה ונעים בנחת בנחת. והבן בדברים המצורפים אשר יצאו מפיה יהיו מה שתמצא ובכל לשון

שתרצה. כי כל הלשונות אתה צריך להשיבם אל חמרם הראשון. וכבר רמזתיהו לך זה הדרך ומה שתעשה בו בקצת מקומות זה החבור. ואמנם השארתי כונה אחת מיוחדת שעדין לא הודעתך עניינה מבואר, מפני שזה היה מקומה הראוי לגלותה בו עד תכלית אמתתה. כבר ידעת מאמר ישעיהו הנביא שאמר "הֲגִידוּ הָאֱלֹהִים לְאֶחָד וְנִדְעָה כִּי אֵלִים אַתֶּם אֲפֹ תִּטְיִבוּ וְתִרְעוּ וְנִשְׁתַּעֲבֹד וְנִרְאָה יִתְדוּ" (ישעיה מא' כג'). ואמר עוד "הָאֱלֹהִים שְׂאֵלוֹנֵי עַל בְּנֵי נְעַל פֶּעַל יְדֵי תִצְוֵנִי" (שם מה' יא'). ועוד אמר "וְאֵשֶׁר תִּבְּ אֲנִי הֲגִידוּ לְמוֹ" (שם מד' ז'). ואלה שלשה עדים נאמנים על האותיות. ודע שאתה צריך שיהיה הקולמוס בידיך כחנית ביד גבור, וכשתחשוב בדבר אחד ותזכירהו בלבך באותיות הידועות לך ותוציאנהו בפיך מוצא שפתיך תשמור ושמעת, כלומר ישמעו אזניך מה שפיך מדבר, והבן בלבך על מה שמורה מה שהוצאת מפיך, וכתבהו מיד וזכרהו לסמנו בכללו מגומטר הכרחי, אע"פ שבכללו לא יורה על דברי. ודע כי הוא יהיה לך למפתח לפתוח בו חמשים שערי בינה. וזהו רמז המעשה, קח אותיות וכתבם כך "אותיות" וחלקם אות יות תאוויות. ועוד והפכם תוי אות, וקח כללם מוכרח מגומטר והוא תתכ"ג, ועשה מהם שלש"ה חלקי"ם, אי תו, תו, (ד) [א'] אתה י' אתה, ראשון אתה אחרון אתה, אתה הוא ראשון אתה הוא אחרון. ועוד אני יהו"ה אני ראשון ואני אחרון, וחשוב כי זולתך מדבר אתך ואשר הוא אומר לך כל מה שאתה חושב ומדבר וכותב.

ואם אתה לבדך בשעת הפעל מתבודד חושק לקבל השפע האלוהי המוציא שכלך מן הכח אל הפעל, ואתה מגלגל האותיות מפה ומפה, ואתה יכול בהם להגיע עד הכונה אחת ראשונה. והיא שמתוך רוב תנועתם ועיוןך בהם ודעתך אותם יתחילו שערות ראשך לעמוד ישערו. ודמך שהוא הדם החיוני שבלב שנאמר עליו "כי הדם הוא הנפש", ונאמר עליו עוד "כי הדם הוא בנפש יכפר", יתחיל להתנועע מתוך הציורף החי המדבר, ויתחיל כל גופך להיותו נרתע ורעדה נופלת על כל אברייך, ואתה מפחד פחד

אלהים ויראת יי תכסך, ותרגיש בעצמך רוח נוסף מעורר אותך ומחזקך ועובר על כל גופך ומהנה אותך, ונראה לך בו שש[ופע] עליך מראשך ועד רגליך שמן אפרסמון פעם אחת או יותר, ושמחת ונהנית ממנו הנאה גדולה בגילה ורעדה, גילה לנפש ורעדה לגוף כדמות הרוכב הרץ את הסוס שהוא שמח ונהנה והסוס נרתע תחתיו. דע כי אין ספק שכבר נגעת עם כל זה הפעל המופלא אל שער מחמשים שערי בינה והוא השער האחרון, ובפתחך זה השער פתיחה שתוכל בעבורה להנצל מיד השוער ששמו א"ז, כמו שנאמר "קדם מפעליו מא"ז". על סוד "יי קנני ראשית דרכו". דע שמיד תשרה עליך שכינה ותפתח בלבך חמשים שערי בינה. ומאז תדע מי עמך ומי על ראשך ומי תוך לבך, ותכיר הפעל האמתי ותבין ממנו מ"י א' ט"ם דמ"ו של אד"ם עד שישב ט"מ א' על פי מד"ה אח"ת ראשונה שהיא אחרונה. כסוד או"ר יה"י אחרון והו"א ראשון ויה"י אחרון והוא ראשון. והעד כי המאמר "ויאמר אלהים יה"י או"ר ויה"י או"ר" שוה למאמר "ויאמר אלהים נעשה אד"ם". מהי"א רפ"ז האו"ר הנבר"א המהי"א רפ"ז או"ר האבריים מהאו"ר הנבר"א הי"א רפ"ז מדבור מזוהר השם המפ ורש שרו של עולם שרש עולם שר של עו לם שר על שלום. השמשים והעבדים בו מלכים תמיד והוא ממי"ת יסודו"ת והוא מחי"ה בראשי"ת, השם מל"א וחס"ר המפור"ש רך וקשה במספר ובשיעור, שם מיוחד שר מיוחד שם חיים שר חיים מרו"ה אלהי"ם חיים שני מלכים חיים רקי"ע עול"ה ע"ל ה"ר קיע שערי"ו שמי"ם שעלו עשר שערי השם במדה שערי המדה בשם.

הנה צרפתי לך צירופים שמה"ם תוכ"ל להפ"ך מדות חמה ולבנה שנהפכו בשם. ועל כן אחר שהוא מדת יום ומדת לילה וסודו שד"ה ושדות צריך גלגול, והוא ש"ם ש"ר הפני"ם יהו"ה מתהפך תמיד, כי שמו יהו"ה מטטרו"ן שר

הפנים. וממנו היתה שכב"ת זר"ע הויה והוא שר צבאות בתנועת הגלגל, אשר במלכות מתהפ"ך תמי"ד. ואני אהיה מלאך המות ואמיתוהו ליצר הרע בכח השם, וכן עשה דוד כשאמר "ולבי חלל בקרבי", וכן תעשה גם אתה. והסוד שרצייתי לגלותו לך אשר בעדו יחדתי זה החלק האחרון שהוא תשלום השלשים הוא זה,

דע כי מי שוטה

הם ראשית מציאות האדם וצריכים בעת ההשקאה שמירה מופלאה, כי ט"ו שנ"ה מושלים משל"י. שכבר ידעת שהם המים המרים המאררים והם המים המרים האמתים. והם דמ"י האי"ש, והשט"ן שומר אותם בלב השוטי"ם שהם נערי"ם והם מריעי"ם גם מעירי"ם והם לכ"ל מרי"ם. ועל כן הכה"ן ממיר כחם בכ"ה ש"ם כידוע, וסימנם הטוב "אל תגעו במשיח"י ובנביאי אל תרע"ו". ובעת שאתה מזכיר עליהם הש"ם יט"ו לשו"ט בחי"ה ובה"ם ישו"ט אד"ם בשוטו על פני מי הים, והם יט"ו השם מצד אל צד ויפעלו בכל אבר ואבר מאברי האדם ויפתחו חלונות בלבו ויעבור עליו במ זיו השכינה עד שיראה אור גנוז על דרך אוצ"ר עד"ן גנו"ז בדיעת שם בן ע"ב אותיות, אשר המשכיל במ הוא המשביע אותו"ת הל"ב והשם משפיע שפעו עליו. והנה סוד מצרי"ם מים מרים וסוד מל"ך מי"ם וסוד מלך מצרים מלך רקיע מלך ליצרים הוא ערפל עד אשר דק לעפר. וסוד ישראל א"ש מ"ר מהמרורים, וסודו אמת"ק אכול מתק"א ושתה חמר"א ולא תימריה לגוי, ומרא א"ח מ"ר מט"ר דמר"ה במאו"ת הוא אמצ"ע מ"ה, עצם הדם צלם מהדם דם מהצלם צלם אדם דם צלם מדמה גו"ף ע"ץ פוג"ע מי"ם אמצע שם אמצע משמרו אמצע. וכן סודם וי"ט מש"ה מ"י שוט"ה פעלו עד ששמו את הי"ם לחרב"ה ויבקע"ו המי"ם ויעברו בני ישראל בתוך הים ביבשה וה"מ י"ם להם חומה מימינם ומשמאלם והם באמצע. וכן השמים באמצע הגוף בלי עירוב עם הגוף אחר ההזכרה והידיעה. וזהו מה שרצייתי לגלות לך שכל העולם מלא אותיות הקדש.

חות"ם בתו"ך חות"ם פתוח"י חותם יהו"ה אי"ש מלחמ"ה יהו"ה שמ"ו

כונתי היתה בכל מה שכתבתי עד המקום הזה בזה הספר להגיע אל מה שאגלה לך בו פה. והיא שאני האיש הנזכר בהקדמה הראשונה של זה הספר נולדתי בפרקוסטה של ארגון אשר במלכות ספרד. וטרם הגמלי כלומר בעוד היותי יונק חלב משדי אמי ועם אחי ועם אחיותי [עברנו לנווארה]. והעיר ההיא קרובה לארץ מולדתי מהלך שש עשרה פרסאות. וגדלתי על נהר אברה הוא הנהר העובר בשני המקומות הנזכרים פה, ואחל לקרוא מקרא עם הפירוש והדקדוק ר"ל כל התורה שבכתב שהיא כ"ד ספרים לפני אבא מארי ז"ל. ואוסף עוד ללמוד קצת משנה וקצת תלמוד לפניו ז"ל שרוב למודי היה ממנו. ואני בן ח"י שנה והוא מת זצו"ה ו"ק לה"ה אנ"ס, ואני ישבתי בארצי שבה נתגדלתי שנתים ימים אחר פטירת אבא מארי. ואני בן יו"ד שנה ורוח יי העירני והניעני, ואצא משם ואבא דרך ישרה לארץ ישראל בים וביבשה. ודעתי היה ללכת לנהר הסמבטיון ולא יכולתי לעבור מעכו ואילך מפני התגר שגבר בין ישמעאל ועשו. ואצא משם ואשוב דרך מלכות יון אשר שם נשאתי אשר בלכתי, ותעירני רוח יי ואקח את אשתי אתי ואשים פני לבוא עד ממי רביני ללמוד תורה. ואני בעיר קפואה קרוב לרומי מהלך חמשה ימים מצאתי שם איש נכבד חכם ונבון פילוסוף ורופא מומחה ושמו ר' הלל ז"ל ואתחברה אתו, ואלמוד לפניו מעט מחכמת הפילוסופיאה ומיד נמתקה לי מאד ואשתדל בידיעתה בכל כחי ובכל מאדי ואהגה בה יומם ולילה, ולא נתקרה דעתי ממחשבתי עד שלמדתי מורה הנבוכים פעמים רבות

וגם למדתיו במקומות הרבה. בקפואה לארבעה במקרה ויצאו לתרבות רעה כי נערים בלי מדע היו ועזבתים. ובתיבץ עשרה ולא הועיל אחד מהם אבל הפסידו שני הדרכים הראשון והשני. ובאבריפו ארבעה וגם במ אין מועיל כי הדיעות משונות מאד בבני אדם כל שכן בעמקי החכמה ובסתרי התורה. ולא ראיתי במ מי שראוי מהם למסור לו אפילו ראשי פרקים מן האמת כמות שהיא. וברומי לשני זקני העיר ר' צדקה ור' ישע' בעלי בריתי ז"ל, והצליחו בו קצת הצלחה ונפטרו כי זקנים היו הרבה. ובברצלונה שנים אחד זקן ושמו ר' קלונימוס ז"ל אדם גדול. ואחד בחור משכיל ומבין ונכבד מאד מטובי העיר ושמו ר' יאודה המכונה שלמה והצליח בו הצלחה מעולה. ובבורגוש שנים רב ותלמיד שם הרב ר' משה צינפאי"ל אדם גדול וחכם נכבד. ושם התלמיד ר' שם טוב גם כן בחור נחמד וטוב אלא שהבחורות מנעו מן הלמוד ולא למד ממנו עמי כי אם קצת קבלות חיצוניות לא הוא ולא רבו. ובמדינת שלום שנים האחד מהם ר' שמואל הנביא שקבל ממני קצת קבלות. והשני ר' יוסף ג"ק תיל"א ישמרהו שומר מעלה והוא בלא ספק הצליח הצלחה מופלאה במה שלמד לפני והוסיף מכחו ומדעתו הרבה ויי היה עמו. ואמנם בעיר הזאת שאני בה היום ושמה סינים היא מסיני, מצאתי ששה אנשים ועמי הבאתי השביעי ממנו למדו לפני קצת זמן קצור מאד. וכל אחד מהם קבל מה שקבל ממני מעט או הרבה, ונפרדו ממני כלם חוץ מאחד והוא הראשון אשר הוא הסבה הראשונה לכל מה שלמד כל אחד ואחד [מכל] חבריו מפי, ושמו ר' סעדיה בר יצחק סגלמאפי ז"ל, ואחריו החזיק ר' אברהם בר שלום, ואחריו החזיק יעקב בנו, ואחריו יצחק חברו, ואחריו החזיק חבר חברים. והיו שלשה מהם בעלי שלש מדרגות ושלושה מהם בעלי מדרגות אחרות למטה מהן. ושם השביעי ר' נטרונאי הצרפתי ז"ל (...) ונעלמה מיד מפני סבות והוא שמנעוה מהם יהיו מהם רצוניות והיו מהן טבעיות ומהם מקריות ומהן הכרחיות.

ואני בזמן היותי בן א"ל שנה במדינת ברצלונה העירני יי משנתי ואלמוד ספר יצירה עם פירושיו ותהי עלי יד

יי. ואכתוב ספרי חכמות מהם וספרי נבואות מופלאים ותחי רוחי בקרבי ורוח יי הניע לבי ורוח קדושה נוססה בי. ואראה מראות נוראות רבות ונפלאות על ידי מופת ואות ובכללם התקבצו סביבי רוחות קנאות. וראיתי דמיונות ושגיאות ונבהלו רעיוני עלי כי לא מצאתי איש מאישי מיני שיורני הדרך אשר אלך בה. ועל כן הייתי כעור ממשש בצהרים ט"ו שנה, והשטן עומד על ימיני לשטני. והייתי משגע ממראה עיני אשר ראיתי לקיים דברי התורה ולהתם הקללה השניה י"ה שנה. עד אשר חננני אלהים קצת מדע ויהי יי עמי לעזרה משנת (א') [א"ל] עד שנת מ"ה להצילני מכל צרה. ובהתחלת שנת אלי"ה הנביא חפץ יי בי ויביאני אל היכל הקדש. והוא הזמן שבו השלמתי הספר הזה אשר חברתיו פה במסיני לתלמיד היקר הנכבד הנעים המשכיל המבין החושק לדעת אמתת התורה התמימה, הוא ר' סעדיה הנזכר ראשון לשבעה הנזכרים. על אשר ראיתיו שדבק בי לאהבה כדי להיותו בידו לזכרון לאשר למד לפני מפני היות השכחה מצויה וגם בהיותו בידו, ידעתי שיועיל לחבריו הנזכרים תועלת שכלית וגם לדומים להם ברוב מה שכתוב בו. וידעתי שלולי המקרים בדמיונות אשר ראיתי בדמיונות הראשונים אשר כבר עברו שבח לאל, לא היו נפרדים התלמידים הנזכרים ממני. והדמיונות ההם אשר היו סבות פרידתם והתרחקם ממני הן הן אשר היו לי אני סבות אלוהיות להעמידני על מתכונתי ולעמוד בנסיונות, יהו מאיר עיני לבבי. כי בעבורן שמרתי פי ולשוני ובלמתים מלדבר ולבי מלהרהר. ושבת י אל המקום הראוי לשוב אליו שמרתי כריתת הברית והכרתי והשגתי מה שהיה שלם ממני לפני הזמן הזה. ושבתתי לשם יי אלהי ואלהי אבותי אשר לא עזב חסדו ואמתו בכל עתיו, אשר [כרת] בריתו ברחמיו ואשר נתן בזאת הלב הנאמר (..) ממני בחסדו. ואולם עלה על מחשבתי בראותי הנעימים המתחדשים בעולם להשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם (.) רבו השמים מה' (..) יהודים בכל צד והצרות דוחקות זו את זו וטרם השבחה (..) הגה זו הגדו כח ממנה מתחדשת ולא יכול לבי לסבול זה (...) הפודים השבויים בכל כחם שיפדו הקרובים להם תחילה כמו שהם מחוייבים לעשות. שאמרה

ענייך ועניי עירך ענייך קודמין, עניי [עירך ועניי] עיר אחרת עניי עירך קודמין. וראיתי שהן צריכין מאד לפדות עצמם מידי הזמן ותחבולותיו ומידי [עבדיו] ומידי עבדי עבדיו ולשוב אל השם ית' במה שפשעו מכל פשעיהם, והוא העון פלילי (התחזק) [התרחק] אצלם תלמוד תורה לגמרי בכלל עד שמקצת פרטים מהם (..) אחד הכלל שהיו יכולים ורוצים ללמוד כפי כל איש ואיש מהם. ומבואר אמרו חכמים תלמיד חכם חגרהו על מתניך ועם הארץ חסיד אל תדור בשכונתו (....) היה לי דרך בשום פנים לשתוק מזה (.) הגדו בשכני בתוכה מפני אהבת תלמידי והנה (מכאן יש עמוד מקוטע והבאתיו כפי שהוא)

כבר המ אחר דרכיהם בעזיבת התלמוד

[הייתי] דורש להם בקצת שבתות על הדבר הגדול הזה

ואינם עושים והיתה שכר שמיעה בידם. והיום

שבקשתי לפדותם בדרך הנזכרת התקבצו בה חכמה

מבואר ובראות כי כן מנעתי עצמי

להם על הכלל ולא אקראם אל האמת כי מייסוד

מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה ואמר

עוזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו במ. ואיכה שבחו והגית

בו יומם ולילה ושכחו יום אם לא בריתי יומם חקות שמים וארץ לא

שמתי. מאן דלא יסוף

מצוה ישמרו בעזבם השרש הראש וכבר

למעלה מה שמספיק להודיע ממנו

מידי השומעים שהייתי ביניהם זמן גדול

דאות זו או ישמענו שום חכם שמצדי

השם בדרך שחפץ בה יותר מכל הדרך [ולא עם]

הארץ חסיד ואין בור ירא חטא. ואמרו תלמוד [מביא לידי]

מעשה ואין מעשה מביא לידי תלמוד

התורות אין להם חקר ואחר שגיליתי

חבור זה הספר עם היות הסבה הגדולה אהבת מי

[חותם] חבר באמת אשוב לגלות סוד התכלית אשר קראתי
 בתוך חותם ולמה כתבתי פה פתוחי חותם
 שאחריהם ואלה השלשה עניינים בהם אחתום
 ואומר תחלה כי החותם יכיר המעיין בו
 כגון חותם הזהב שהוא גוף אחד והצורה המצויירת
 שוקעת שמולידה בולטת בשעוה בין כוליות
 הנה כל אחת ואחת כללית והנם שתי צורות [אחת] [ואחת] בולטת
 ושוקעת בהיותם מחוברים יחד ונכנסה
 יאמר על שתיהן שהן חותם בתוך חותם
 בחותם אחד והנולד ממנה הנה הוא שוקע
 נכרת בחמר השעוה והשוקעת חותמה
 והנולד ממנה הנה הוא בולט בהכרח כפי הצורה
 ויש צורת דבר שלישי בלתי מולדת לא שוקע
 והיא צורת חלק ושלש צורות אלו הנזכרות
 הם תאביות אבל מהם נקח ראיות ומופתים
 השמות וידוע שכל צורה מאלו הצורות
 השממיות והמקריות אי אפשר
 או בלתי נושא והיה כל גוף וגוף מן הגופים התחתונים
 לפי הסוגים והמינים והאישים נבדל מאחד ואחד
 בין בחמים לפי המזגים ובין הצורות לפי
 דרך משל וכל נקבה תשתתף עם חברתה בצורת הנקבות. והנה החמר
 של הזכר והנקבה מאישי בעלי חיים בין מדברים ובין בלתי מדברים
 היא חמר אחד והוא זרע מן המולידים כדמותם. ויבדלו הזרעים תחלה
 לפי הכמות והאיכות של המזגים כלומר לפי מיעוט הזרע ולפי רבוי
 ולפי השואתו בבינוניות, שיהיה זה נמשך אחר חמר המולידים
 וצורתם ומקריהם. וכבר יהיו המזגים הארבעה בתכלית הקושי במזגים
 או בתכלית הרכות. והקשה בתכלית הקושי הוא הברזל והדומה לו
 בקשיו כאבנים החזקים.

וידוע שהקושי מתמעט בשיעורים קבועים עד שמגיע אל הקצה האחרון שיתחייב להיותו הפכו, והוא שיהיה הנמזג בתכלית הרכות כחמאה. וכאשר זה מתמעט מן הקודם כן זה ירבה מן הרכות ויתגבר עד הגיעו אל הקצה האחרון שהוא הברזל. ויתחייב ממציאיות זה הרבוי וזה המיעוט הנמצא ברך ובקשה שימצא אחד בין שני הקצוות. מפני שהקושי והרכות הם שני הפכים ואינן העדר וקנין ואינן דבורים לבד שהם שלילות וחיובים. ואמנם יאמר עליהם שהן שני מצטרפים מצד היות הרך נקרא רך בערך אל הקשה והקשה נקרא קשה בערך אל הרך. וכן דברים רבים מכלל המדות דרך זו להם. ולפי אלו הדרכים שזכרתי פה ואשר רמזתים למעלה ג"כ, ארצה עתה להודיעך כי הדבר הנקרא חותם בתוך חותם הוא שיהיה דומה לעולם בכללו, ואשר דומה לו בכללו הוא האדם לפי מינו, ואשר דומה לכלל מינו הוא האיש והאשה ופירותיהם מחלקי המין, ואשר דומה להם הוא הגוף לבדו של זה האיש הרמוז ולא עד כל מה שכולל אותו, ואשר יורה על כל המציאות ועל היות מה שרמזנו הוא האמת לבדו, בענין זה הוא התורה כולה. וא"כ דין הוא לקרות התורה שהיא התורה על כל אלה הדרכים לנו תחלה, חותם בתוך חותם. ואחר זה האיש הפרטי שגם הוא חתום חותם בתוך חותם. ואתה האיש הפרטי איש (..) ואחריהם המין האנושי שבו יודעו כל האישים המינים האחרונים. ואחר המין הכלל של כל המציאות. ואע"פ שיש במה שרמזנו עניינים שהם חותם בתוך חותם, וחותם בתוך חותם החותם, וחותם בתוך חותם של חותם וכן חותמות הרבה זה בתוך זה, עד הגיע הענין אל היות החותם העליון המקיף בכל החותמות כדמות הביצה בקליפתה העליונה על דרך משל, ואל היות החותם התחתון המוקף מהכל כדמות החלמון של ביצה שכולו מקשה ובכללו יקרא חלמון. וזה כדמות הארץ שהיא המרכז והעליון שעליה כדמות ערבות שהוא המקיף בכל. וכל מה שבתוכם היא כדמות החלבון שבין הקליפה והחלמון, והוא שמקצתו מכלל הארץ והוא התחתון שכולל שלש אמות הנקראים ששה אבות והם שלשה יסודות שהם אש ומים ורוח. ומקצתו שמים ומכלל השמים מגלגל הירח עד

גלגל המזלות. ראוי לומר כי השמים והארץ הנזכרים בתורה באמרה "ויכלו השמים והארץ וכל צבאם" הם ערבות ומרכזו, ואמרה כל צבאם ר"ל כל מה שבתוכם כי זהו העולם הגופניי כלו. ויהיה בעולם השכלים השכל הפועל בדמות החותם האמצעי לכל השכלים שדעת כלם מקפת דעתו והוא אין דעתו מקפת לדעת אחד מכל מקיפיו כמו שרמזנו למעלה. ותהיה הארץ בזה דומה לשכל הפועל וערבות דומה לעליון הראשון שבמדרגת השכלים הנפרדים הנקראים מלאכים וצורות עולמנו זה מן האדם. ועל צורות היסודות תהיינה יורדות במעלה ותהיה א"כ צורת האדם כוללת ומקפת ויודעת כל הצורות שתחתיה באמתת מהותן, ואחת מהן לא תכיר אותה. וכאשר קרה לנו זה פה כן קרה לצורות הגלגלים על דרך משל לפי המעלות.

והנה צורת האדם פנימית במציאותה ונעלמה במספר כל הצורות שתחתיה. ואמרי פנימית ונעלמה ר"ל בערך אל החיצוניים המורגשים, ואמרי מקפת בערך אל מעלת הצורות שתחתיה. ולפי זו הדרך תהיה הנפש המשכלת והאנושית קרובה אל השכל הפנימי ממנה המקיף בה, ויהיה הגוף רחוק ממנו. וכן במציאות כלו בכללו יהיה השכל וכל המתחייבים ממנו שהם שכלים קרובים אל השם, חמר הגלגל וכל מה שבו רחוקים מהשם בערך אל השכלים, וחמר הראשון התחתון מהשם עד שאין בכל המציאות בשום פנים יותר רחוק מהשם יתע' הוא סבה ראשונה למציאותו והוא קיומו, עם היותו מפורש בסוד שם המפורש שהפעל האלוהי עובר עדין, עם היותו נקרא בשם שטן והוא מלאך המות והוא יצר הרע, וסודו קי"א צואה בלי מקום והוא שנזכר באיוב ובשאר ספרים. והסוד שחיובו מהשם הגיע עד דבר שימצא ושלא ימצא, כי כאשר נמצאו מאתו המחוייבים שימצאו ויתקיימו נשפע עוד שפעו והמציא נמצא ובלתי נמצא. וזה בא להודיענו שאחר שהמציא נמצא בלתי נמצא, יתחייב אצל דעתנו שהמציא כל נמצא ג"כ בלתי נמצא זולת עצמו. וזו הידיעה הוצרך להודיעה לבני אדם לבד מפני חסרון דעתם, שאין בעולמנו זה מי שיכיר אלוה זולת האדם. אבל הגלגלים והשכלים אינן

צריכין לזו הידיעה מפני שאינם בעולם התמורה כמונו. ואחר שהתחייב זה החמר מהשם, הודיענו השם אמתת עצמו של זה החמר, והזהירנו שמה שנתן לנו באמצעותו לבלתי עזבו בידו מפני שאינו ממינו, כי כל מה שהוא ממינו הוא חלק מעצמו ומאתו התפשט לכל איש ואיש מהנמצאים השפלים האלה ואליו ישוב בהכרח. ועל זה רמז קהלת באמרו "וישוב העפר על הארץ כשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה" וכאשר העפר הוא חלק מן הארץ וממנו היה ואליו שב, כן הרוח השבה אל האלהים רוח (מדותו) [מרוחו] היתה ועל כן שבה אליו שהוא נתנה למי שקבלה ממנו. וחלק מרוח הקדש הוא רוח הקדש והוא רוח מכנף הרוח רוח נהפך מרוח רוח מכניע הרוח רוח מעלים הרוח רוח נעלם שהוא רוח למען הרוח והסוד קץ הרוח רוח. כל זה התגלגל על רוח הקדש והוא רוח שדי הידוע והבינהו כי ממנו תבין כח החותמות כלם.

ידעת שהתורה הגידתנו ענין המינים בזרעים **וכבר** הצומחים ובחיים חוץ מן האדם. שבכל אלה בא למינו למינהו למינה למיניהם ולא בא כזה על האדם אלא בא ג"כ עליו על דרך נעלם צריך להעלימו מאד. והוא בהיות שם אדם וכ"ש האדם שם המין כלו. וזה אחד מן המקומות שבאו נגלים סתרי תורה לכל בעל שכל והוא חותם בתוך חותם. מפני היות שם אדם שם נגזר משם אדמה. והנה שם האדם שם אדמה שעם היותו מזרע הנהו זרע מן האדמה וחלק ממנו. כמו שבא עליו "וייצר יי אלהים את האדם עפר מן האדמה". ובא בענשו "כי עפר אתה ואל עפר תשוב". ובא באברהם "ואנכי עפר ואפר". ובא בסוד הנחש בקללתו "ועפר תאכל כל ימי חייך". וא"כ אנחנו אחר שעפר אנחנו, הננו מזון הנחש והוא אוכל אותנו. ומי שחושב להשליך נחשת באש להוציא ממנו זהב חי, צריך שידע מהות הנחשת וההבדל שביניהם, ר"ל בינו ובין הזהב. ואז אפשר שיוציא מן הזהב המת עגל זהב חי. אבל ראוי שידע שעם היות זה באמצאות האש שהוא סבת העמדת החיות והדבור הטבעיים, הא"ש אש"ה היא, והיא מצד אחר הצור"ה המעמדת מי"ם ברו"ח

ובר"ח מי"ם, איר"ח לבנ"ה ששם רו"ח הלבנ"ה וזה"ו הא"ש. וא"כ הא"ש שהוא הצורה בניצוץ החמה הוא חמר החמה עם היותו רוח הלבנה והמאור הגדול לעד. וסוד אמרו "ורו"ח אלהי"ם מרחפת על פני המים", הוא מבואר שסודו הא"ש מרחפת על פני המים. והנה מרח' (מן מרחפת) הוא חמר, ורוח אלוהים שהוא רוח הלבנה והוא הצורה נקרא חמ"ר פעל"ת פני המים הפנימיים הנעלמים. על כן יהיו הדברים כלם חתומים זה בתוך זה וזה בתוך זה. ויקרא הפנימי הנעלם כנגד החיצון חותם בתוך חותם. ולכשידע המשכיל בכל דבר ודבר הנקרא חותם חיצון, וישתכל ביופי החותם כראוי, ימצא החותם הפנימי ממנו מעולה מן החיצון. ויבקש עוד לפנימי פנימי ממנו לפני ולפנים וימצא הפנימי יותר והנעלם יותר שהוא קדש קדשים. וכך ימצא אמתת האיש הפרטי וכל חיצוניותיו וכל פנימיותיו. וכן ידלג אל החיצוני עוד ויכיר בחוץ מה שהכיר בעצמו, והוא שכמו שעצמו מורכב מדבר נגלה פחות במעלה, ונעלם מעולה במעלה ופנימי עוד תוך פנימי ונעלם תוך נעלם, כן הוא בעצמו מעולה עם אשתו. ואע"פ ששניהם נגלים שניהם נעלמים באמתת מציאותם. כי אין אמתת המציאות נכרת כי אם למשכילים לא למדמים וכל שכן שהיא נעלמת מן המרגישים.

ואמנם הנמצא היום במורגש הוא שאנחנו אישי מין אחד וכל איש ואיש ממנו בין זכר בין נקבה מורכב מהרכבת שכנות. ר"ל מאברים רבים שוכנים אלה קרובים לאלה, וההרכבה המביאה לידי התולדת ג"כ מורגשת לכלנו, והיא הרכבה נקשרת משני אישים ממנו, שלהם שני אישי חותם מיני טבעי. אחד בולט שבעדו יקרא האחד משני הפרטים זכר, ואחד נשקע שבעדו יקרא השני מהם נקבה. ושם זכר הוא מלשון זכרון ושם נקבה עם היותו מלשון נקבים הוא ג"כ מלשון פירוש. מענין, נקבו השמות, ונקב שם יי. וסוד כרוז מכריז ומזכיר דברים לשומעים. וסוד זכר ברכה, וכן הזכר הרכבה. וסוד נקבה שכרך, פירש אגרך, והמפרש דבר מגלהו. והדבר הנזכר הוא מפורש והוא נגלה למי שזכר ממנו.

והנה זכר הוא באור ארוך שאינו נפסק, וסודו גנן עדן. וסוד נקבה גל עדן. ראה ההפרש שביניהם ותכיר מעלותיהם, כי שניהם גנן עדן וגל עדן, והנם זכר ונקבה. וסוד שניהם ספרים מחשבים ולאליהי ישראל משבחים, ולשניהם שם האדם שסודם מקור דם צנור דם והביאור אדם בלב האשה אשה בלב האדם זכר ונקבה אנדרוגינוס.

והנה חותם בתוך חותם חותם כתוב חתום, כי השם יתע' כתב וחתם חותמו חותם בתוך חותם. והנה הצי"ץ הפנימי הנעלם לעד לבטן, כלומר למביט שהוא מלאך סובב בלב. ועל כן נקרא ציץ נזר הקדש, נזר לזכר הקדש הזכר בנקבה. והסוד הגדול בזה הוא סוד פתוחי חותם, והוא כי הברכה בה הקללה וכן ג"כ הקללה בה הברכה. ומשתיהן נראה הנשימה, כי שניהם מחזור שסודו מחזור השנים. כי הציץ הוא הקץ, ועל כן חתום בו "פתוחי חותם קדש ליי". והנה כל פתוח מת וחי חי ומת, וביד כל אדם יחתום חי ומת. והרמז "ויפת באפיו נשמת רוח חיים" שנים חי מת ויפנה ויפנ והסוד פיו י' פיו א' פיפיות י' ו"י בחלוף א"ת ב"ש? 'הציץ אותיות המח' 'כוכב הציץ זהרורית'. 'מת בחי' 'זכות וחובה' 'אור נברא' 'חמר האור' 'אור הרחם' 'אות המח' 'חם התאווה' 'אור העצם הכוכב' 'הוא חתם' 'הוא התחלה' 'חצי השם בה' 'מדותי' 'דמותי' 'שכל דמיון' 'ה' מלאך ה' שטן' 'שניהם הכל' 'קודש ליי' 'בן ובת'. וכבר רמזנום בבנות שסודם קד"ש ל' מלמעלה שהם כחו"ת המשפט שהם דל"ת אותיות יהו"ה 'הנשמה הויה בלב' 'הויה בלב הנשמה' 'טוב תוך טוב' 'זוג בתוך זוג' 'גבוה בתוך גבוה'. כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם. וזהו בעצמו אמר חותם בתוך חותם, גם פתוחי חותם. ויתחייב מזה לפי סדר ציץ נזר הקדש, כי צי"ץ שיוורה על המוליד הנולד שיהיה ממנו ענין התולדת לפי הוראת נז"ר הקד"ש זרע הנקבה זכר, גם זרע הזכר נקבה. על דרך, "אשה כי תזריע וילדה זכר", כי הזכר כמו שנולד מזרע נקבה כן כל תולדותיו נקבות, והנקבה כמו שנולדה מזרע הזכר כן כל תולדותיה זכרים.

והנה זה הדרך חותם בתוך חותם, ר"ל שכל הזכרים הנמצאים במציאות והם בולטים בהכרח היה החותם שבו צוירו ונחתמו חותם שוקע, שהוא חותם הנקביות. וכל הנקבות הנמצאות במציאות והן צורות שוקעות, בהכרח היה החותם שבו צוירו ונחתמו חותם בולט, שהוא חותם הזכריות. וכל מדותיו של הקב"ה הן זו על גב זו כדמות מה שרמזנו. ועל כן הנקבה רמז לזכר גם הזכר רמז לנקבה. וסוד רמז מאור כענין אמור להם והוא דבור בלב המלא שהוא מאור לאדם. והנה סוד נז"ר הקד"ש ראש תוך סופו, ראש סוף תוכו, תוך סוף ראשו, תוך ראש סופו, סוף ראש תוכו, סוף תוך ראשו. וסימניהון "ישת חשך סתר"ו" שהוא הגלג"ל העשיר"י. והנה דין שם המיוחד דין שם המפורש וסוד שניהם שמי דן החטאים ושמי דן הרשעים, וסוד שמי ידוע שהוא שכל המחשב מצייר יצרים מעריכי יצרים מכפרי המקרה שהוא עפר ערלים לרעים, על פי קרן שבמחא אשר ממנו כל קר שב חם, על דרך שיתוף לח יבש הדם אש האש דם מדה צורה צורה מדה. ראה והבן כמה הם הדברים הנחתמים במציאות חותם בתוך חותם, כי מאלה תבין דברים שהם נעלמים יותר מהם. וא"כ כמו שתמצא במציאות מה שרמזנו בעצמך, גם בעצמך עם אשתך, כן תמצא בשאר כי אלה שתי ההמצאות נגלות לכל. וכן זרע התולדת מהם ומהם תכיר כל המציאות, כי הם באמת חתומים בחותם בתוך חותם פתוחי חותם ככל המציאות כלן. והתפלין עדים וכן התורה שבתוך הלחות והם שבתוך הארון של עץ, שגם הוא מצופה זהב. והכרובים פרשי כנפים למעלה ופניהם איש אל אחיו אל הכפרת היו פני הכרובים. שכבר אמר שהם סככים בכנפיהם על הכפורת, כי מן הכפרת היו מקשה משני קצוות הכפרת. וכבר היו כרוב אחד מקצה מזה וכרוב אחד מקצה מזה, כי מן הכפרת עשה את הכרובים, שהם הרכבים משני קצותיו. והארון היה מעצי שטים וארכו ורחבו וקומתו רמזים מופלאים לדעת בהם אמתת המציאות. גם יש בכל אחד מהם שלם וחצי להוראה לשם וחצי, כאמרו "אמתיים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו". והם ד' אמות וג' חצאים, ורמזם אלף שהם תת"ר. כי אמתים הם מאתים ועם החצי הם ש' והנשאר ג"כ ש'

הרי ש"ש קצוות. ומצד אחר אמתים אמה אמה הם מאתים ומאה מאה שהם מאתים הרי ד' מאות וג' פעמים חצי הרי ו' מאות. ואמנם המבואר הוא כי הרוחב והקומה שלש אמות והאורך שתי אמות הרי ת"ק מאות וחצי אמה הרי תק"ג ש"ש קצוות העולם, וזהו סוד שיעור קומה. וידוע כי הארון של עץ תוך הכפרת והכפרת תוך הזהב והארון מצופה זהב מבית ומחוץ. והכל בתוך המשכן והכל זה בתוך זה עם היות שם דברים שאינם מקיפים מכל צד. אבל עם כל זה נאמר בסוף על הכל "וּנְכַסְתָּ הָעֵנָן אֶת אֵהָל מוֹעֵד וּכְבוֹד יְהוָה מָלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן" (שמות מ' לד). כי המשכן יורנו ג"כ על כל המציאות כמו האדם והתנועות הנקראים מסעות יעידו על כל תנועה. והנה המסע ויסע ויבא ויט, מכתב פתוחי חותם קדש ליי. וסוד חותם חתום תמיד והנו קדשים בתוך קדשים והנה חות"ם בתוך חות"ם כתובים קדש קדשים. נפש נופש מנפש דם הנפש נפש נפש לבב הנפש בנפש הנפש. והכלל "כי הדם הוא הנפש", "כי הדם הוא בנפש יכפר". והסוד חצי השם כתוב בחצי השם וסוד כללו של"ז, ורמזו שאול שואל לקרוא בהר סיני, כי אור אדנ"י אדנ"י. והנה פתוחי חותם בכללו חמש"ה שש"ה והם תתקצ"א על קדש קדשים תקן שם המיוחד.

ואומר אחר זה, בפסוק שכבר גליתי דעתי בזה והוא הפסוק הזה "יֵי אִישׁ מִלַּחְמָה יֵי שְׁמוֹ" והבינהו. ואומר כי זה הפסוק המופלא ראוי להשתכל בו מאד ולעיין בענייניו הרבה, עד שידע המשכיל מהות הכונה עליו באמת. ונאמר עליו ראשי פרקים ואלה הם. דע כי הפסוק הזה צריך שתקחהו תחלה על דרך מה שיורה פשטו של מקרא. (הדרך השניה מובאת בהמשך). ואחרי כן תקחהו על דרך שלישית והוא מה שיוודע ממנו על דרך הדרשות וההגדות. ואחרי כן על דרך רביעית והוא שעניינו מורה לפי הנסתר הנמשך אחר דעת הפילוסופיה. ואחרי כן תקחהו על דרך חמישית והיא דרך הקבלה על צורת ספר היצירה. ואחר כן תקחהו על דרך ששית והיא להשיב כל האותיות אל חמרים הראשון, ואתה תתן בהם צורה לדעתך. ואחר כן תקחהו על דרך שביעית והיא שתחשוב

שאתה הסכמתו ואתה בראתו כחפצך, וזו היא דרך שאתה מחויב לקחת אותה בכל ארבעה ועשרים ספרים אשר בידנו היום, ואחריהם בכל דברי רבותינו ז"ל, ואחרי כן תעשה כן בכל ספרי החכמה. כי בזה תתעלה ותשיג מה שראוי להשיגו מכל דבר ודבר על בוריו. ואמנם מה שיורה זה הפסוק לפי פשוטו, הוא הענין שנאמר על עניינו "וי ילחם לכם ואתם תחרישון", וזו הדרך טובה ונאה. והוא שבא על מלחמת עם המצריים, והיו מפתדים מהם אחר צאתם מתחת סבלתם. ובראותם מנהיגם ככה הודיענו השם שפתדם זה הוא התכלית האחרון. כמו שאמר "הַתִּיַצְבוּ וַיִּרְאוּ אֶת יְשׁוּעַת יְהוָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה לָכֶם הַיּוֹם כִּי אֲשֶׁר רָאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם הַיּוֹם לֹא תִסְפוּ לְרֹאֲתָם עוֹד עַד עוֹלָם" (שמות יד' יג'). וזה אחר אמרו להם אל תיראו. ונתן סבת הסרת היראה באמרו "וי ילחם לכם", כלומר שאם היתה המלחמה ביניכם לבד דין הוא שהייתם יראים מהם כיראת העבד מאדונו בטבע, אבל אחר שאדניהם ואדניכם הוא הנלחם לכם הדין נותן שלא תיראו מהם. כי לא יתהפך הדבר להיות הם עבדיכם ואתם אדניהם. אבל היום יראו עיניכם נקמתכם מהם וימותו כלם מיתה משונה לפניכם וראיתם ושש לבכם. וכך אמר שלמה על זה "וּבִטַח עָלָיו וְהוּא יַעֲשֶׂה" (תהלים לו' ה'). כלומר מה שהייתה אתה רוצה לעשות הוא יעשה אותו ולא תצטרך אתה לעשותו. וזה הענין שזכרנו יורה עליו פשט הכתוב הנזכר, כלומר שהשם הוא הנלחם באויביו שהם אויבי השם ואויבי אוהביו, והם עם היו הם שני מינים הם נכללים עוד תחת מין אחד, וזה מפני שאויבי העם הם עוברי רצונו ועוברי רצונו הם אויבי עושי רצונו. והדרך השנית על זה הוא ענין פירוש הפסוק, והוא שיורה בפירושו כי השם יתע' אינו עוזב את בני אדם, אבל הוא משגיח במ על דרך המלחמה. ואחר שהוא כן דין הוא שיקרא איש מלחמה כלומר גבור וחזק בעל מלחמה ושמו יורה עליו שהוא כן. והנה המתרגם פירשו מרי נצחן קרביה ר"ל אדון המנצח המלחמה. והשלישית על דרך הדרש וההגדה, אין איש אלא גבריאל, שנאמר "והאיש גבריאל", ונאמר "וימצאהו איש". ועוד אין איש אלא אדם שנאמר "לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת". ועוד אין איש אלא משה שנאמר

"והאיש משה". ועוד אין איש אלא משיח שנאמר "הנה איש צמח שמו ומתחתיו יצמח". וזהו שנאמר "יי שמו" לעתיד לבוא, שהמשיח יי שמו, שנאמר "וזה שמו אשר יקראו יי צדקנו". סוף דבר הדרשות אין להם קץ. והרביעית על דרך הפילוסופיאה והיא שהם יקראו כח השכל בשם יי ויאמרו שהוא נלחם תמיד עם האברים, וכחות הנפש העליונים הם בני ישראל, וכחות הגוף כולם הם המצריים. וראוי לכל חכם להמשך אחר הנוצח בסוף, ואחר מי שנראה ממנו שאין מי שיוכל לעמוד כנגדו במלחמה. והחמישית על דרך הקבלה והיא על הדרך שאמרו בספר הבהיר, מאי דכתיב "יי איש מלחמה", משל למלך שהיו לו דירות נאות, ושם לכל אחד מהם וכלם זו טובה מזו. אמר אתן לבני דירה זו ששמה אל"ף, גם זו טובה ששמה יו"ד, גם זו טובה ששמה שי"ן. מה עשה אספם כלם השלשה יחד ועשה מהם שם אות אחת, ועשה מהם בית אחד. ועוד נאמר שם אל"ף ראש, ויו"ד שני לו, ושי"ן כולל כל העולם. ולמה שי"ן כולל כל העולם מפני שכתוב תשובה. והששית על דרך השבת האותיות אל תמרם הראשון, ותת בהם צורה לפי כח הדעת הנותן צורות. והיא דרך הפנימית של הקבלה ונקראת אצלנו בשם כללי, חכמת צירו"ף האותיות. הכוללת שבעים לשונות, והיא שאמר עליה בעל ספר היצירה, כ"ב אותיות יסוד חקקן חצבן שקלן המירן צרפן וצר בהם נפש כל יצור וכל העתיד לצור. וענין זו הדרך היא לקחת איש ולחשבו שי"א לפי משקלו הראשון. ועוד לשקלו במשקל קבוע לו כגון רפא"ל או שב"ט או קיר"א יקר"א קרי"א בקט"ר בשד"ה שח"ג שז"ד שו"ה. וכן עוד קרח"ג קרז"ד קרו"ה הוק"ר וכן רבים. ואפילו להשיב זה אל שי"א אותיות להיות כלן אלפין או ביתין או גמלין או דלתין או האין או ויין או זינין או חתין או שתיין או יודין, וכן השאר אז גלגולם. וכן לכל תיבה ותיבה מן התיבות המוסכמות בכל לשון מן הלשונות. וכן עוד ענין המירן, כגון אי"ש להמירו באבג"ד בעבור בכ"ת שסודו כת"ב. או להמירו בא"ת ב"ש בעד תמ"ב, וכן כיוצא באלה בכל האלפא ביתות. ואמנם ענין צרפו, הוא שלא יתחלף בדבור שום אות, אבל יתגלגלו לבד. והוא לשוב הראש סוף והסוף ראש והתוך סוף

והסוף תוך והראש תוך והתוך ראש. כזה הזכ כהז זהכ הכז זכה, וכן הכל עם כל הדומה להם. ולפי זו הדרך ילקח זה הפסוק הנזכר בראשי תיבות יאמי"ש ויהיה סודו אישי"ם מצורף, ויהיה שם לשכל הפועל. ובסופי תיבות יהיה הש"ה ה"ו ויהיה סודו איש"י ויורה על השגחה פרטית ויעלה בשניהם יחד החשבו"ן שו"ה, מעש"ה מרכב"ה אמ"ש אש"ם הרכבת שם ב' שם יהו"ה בשם שד"י שד"י בשם יהו"ה. ותוכי תיבות הוי לחמ הומ וסודם ווי המלחמה. והנה הכל שס"א שכ"א קנ"א, ועלה בכל מניין החשבו"ן שו"ה וסודם תתל"ב הנשמה בנפש הנפש בנשמה וכהנה רבות עמו.

ואמנם סוד איש מלחמה חי השם מלא שמו ילחם. והנה הסוד יהו"ה איש מלחמה קדש

ליהו"ה יהו"ה שמו. י"ה פעמים י"ה עלו רכ"ה. ועוד ו"ה פעמים ו"ה עלו קכ"א. חבר ר'ק' ותמצא ש', חבר כ'כ' ותמצא מ', חבר ה'א' ותמצא ו'. וא"כ הנה יהו"ה שמ"ו. ולפי זו הדרך הששית תמצא פלאי פלאות בכל ענין וענין. ואמנם הדרך השביעית היא הנקראת קדש קדשים, והיא לפני לפנים ונחלקת לחלקים רבים ואלה הם. יהוה איש מלחמה יהוה שמו - כולו תיבה אחת. י-ה-ו-ה א-י-ש מ-ל-ח-מ-ה י-ה-ו-ה ש-מ-ו. כל אות ואות ממנו לבדו עומד בנפרד. יהוה איש מלחמה יהוה שמו. וכפי הדרכים האלו והדומים להם בלתי חלוף תבין כל התורה כולה שהיא שמותיו של הקב"ה. וכאילו אתה בורא התיבות ומסכימם. ודע כי בעלותך לזו המדרגה העליונה אשר אפשר לחכם המבין המשכיל לעלות אליה בעזרת השם בקלות בהשתדל להשיג דרכה כראוי תהיה מצליח מיד בכל אשר תעשה והיה יהוה עמך וזו היא הדרך אשר קראתיה בשם חותם בתוך חותם וחתמתיה על דרך פתוחי חותם שמודו ג"כ קדש ליהוה ואז ראוי שתקרא בשם איש מלחמה אשר יי שמו כי המלחמה ממנה יולד הענג או הנג"ע על דרך מלחמת מז"ל טל"ה הנולד מן ו"ה עם מז"ל מאזני"ם הנולד מן י"ה ודעם.

ואלה הם חותמות הש"ש ששירורו על סוד חיה ועל סוד חוה אשר
ידעתוך לחתום בהם וכמדות ענייני הספר

יהו יוה הוי היו ויה והי

דע שבספר יצירה באו אלו החותמות השש נזכרים שבהם נחתמו שש קצוות, שהם מעלה ומטה פנים ואחור ימין ושמאל. ונקראו שם בשמות שניות להורות ביאורם רום ותחת מזרח ומערב דרום וצפון. ואמנם מה שאמרו חכמים בחגיגה כל המסתכל בארבעה דברים ראוי לו כאילו לא בא לעולם. ואמרו זה מפני שלא חס על כבוד קונו ומה למעלה ומה למטה מה לפנים ומה לאחור. הנה הרואים דבריהם אלה יתמהו מהם מאד. וכשתודע אמתתם אצלם ישמחו בהם מאד. ודרשו בו דרשות רבות ואני לקחתי דרך אמת בהם ואין ראוי לזוז ממנה. והיא שביאת העולם הזה היא בעון וחטא של, "הן בעוון חוללתי ובהטא יחמתני אמי" (תהלים נא' ז'). וזה קורה לכל אדם לא לדור לבדו כמו שיחשבו מביני המדרשות כפשוטם. ועל זה נרמז בדבריהם ז"ל, אין מיתה בלא חטא ואין יסורין בלא עון. כי העון הנזכר הוא סבת ייסורין של האדם והחטא הנזכר הוא סיבת מיתתו בלא ספק, כמו שאמרנו כי ההויה היא סבת ההפסד וההפסד סבת ההויה. וא"כ אמרם המסתכל, במה שאמרו הורו שזה ניצל מפני שהסתכל בד' דברים והם ד' שמות החותם, ואם לא יסתכל בהם יהיה כחמור. "כי בהבל בא ובחשך ילך ובחשך שמו יכוסה" (קהלת ו' ד'). וזהו שלא חס על כבוד קונו שלא השגיח במה שברא, והנה יותר טוב היה לו שלא היה בא לעולם, כי לעומת שבא כן ילך. ובהשתכלו בדברים אלו יכיר את קונו ויחוס על כבודו. ואמנם פירושו אלו הארבעה דברים לפי זו הדרך אינו כראשונים, אבל הוא שידע אדם מה למעלה ממנו כמו שאמרו, הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה. ואמרו דע מה למעלה ממך עין רואה ואזן שומעת, ומה

שלמעלה ממנו הוא השם יתב' ומלאכים והגלגלים ומה למטה ממנו הוא העולם השפל, וכל מה שבו ומה שלפנים שהכל קדם לו בטבע, ומה שלאחור הוא שידע תכליתו ואחריתו. ואמנם לא זכרו ימין ושמאל מפני שלפי דעת האוסרים ההסתכלות באלה מצוה להסתכל באלה. ולפי דעתי זאת כבר יודעו אלה מאלה בהכרח. והנה ימין ושמאל באמת במ כל המלחמה והם המדות המתהפכות באדם יצר טוב הדרומי להיותו בצפוני ויצר רע הצפוני להיותו בדרומי. ודע כי דרכי שש החותמות בשושה השמות הם כאלה שהם משותפים עם ג' אמות אמש מצורפות **יהו אמש**. והרמז עליו "אני יי הוא שמי", וסודם אדם ואיש ומהאיש יש"ם אהו"י האנו"ש שכל הוא עפר הוא או השכל הוא שמי או העפר שמי הוא אדם ואישה והאדם אשה והאשה אדם והאדמה אש והאש אדמה יה או שם שם או יה חדש אב ואם חדשים כל חדש חשדן **הא שוים** וכמוהם רבים וחקרם ותמצאם. ודע כי החותמות הורונו דרכי המדות מצד התהפכותם, וזה דרכם מגולגלות עד שובם חלילה אל החותם הראשון. יה"ו עם אמש למעלה, יו"ה עם אשם למטה, הו"י עם משא לפנים, הי"ו עם מאש לאחור, וי"ה עם שאם לימין, וה"י עם שמא לשמאל. והנה לפי מה שגליתי לך במקומו בג' של אוצר בענין שלש מאות אמ"ש בענין המדות שיורו על חמר משפט שלום ויהיו אלה יוד הא וו בלא ספק תמצאם יחד י"א מדו"ת טפ"ה מא"ש ושמו"ו ל"ו.

וידוע כי הריח והמשוש והשמש והירח שני העניינים שוים בצירופם. ואמנם השמע והראות עם המעשה ותארו והטעם והמעט הוא שבו ישוער הכל מפני הבחינות התאויות שהטעם יאמר על כלם. כיצד, הנה ישמע השומע דבר אחד מוטעם ישערהו במיעוטו, ואם נטעם לו יבקש להוסיף טעם על טעמו. וגם יראה דבר יפה ונאה ויטעם לו וימתק לו ויבקש תוספת לראותו. ונאמר על השמע "פי א'ן מלין תבקון וְחַךְ יִטַעֵם לְאֶכּוּל" (איוב לד' ג'). ועל הראות נאמר "וּמְתוֹק הָאוֹר נְטוּב

לְעֵינִים לְרֵאוֹת אֶת הַשָּׁמַשׁ" (קהלת יא' ז'). וגם יריח דבר ויהנה ממנו ונאמר בו "עַל כֵּן עָמַד טַעְמוֹ בּוֹ וְרִיחַ לֹא נָמַר" (ירמיה מח' יא'). וידוע כי הריח הוא בנחירים והוא במקום הנשימה. וההנאה והרצון והתאוה לשניהם ברדיפת זה אחר זה. והמשוש גם בו יהנו הגופים זה עם זה וימתק להם הטעם ההוא המשוש, עד שקראו הדבר המשגליי מאכל "אֶכְלָה וּמְחַתָּה פִּיהַ" (משלי ל' כ), "פִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאֲכָל וְכִי תִאְנָה הוּא לְעֵינַיִם" (בראשית ג' ו').

ואחר שאמרתי לך זה כלו, בטוח אני בשכלך שכבר תדע לשער ולמדוד סוד החזותמות והמדדות עם התנועות ועם הזמנים. אחתום כל הספר בדבר זה, ואומר שכל מה שכתבתי אני בזה החבור או בשאר הספרים שחברתי לפניו או אחר אחריו וכל מה שחברו הנביאים הקודמים לי והחכמים והפילוסופים וכל מה שיחברו מהם הכל, אינו כטפה אחת קטנה, כנקודה אצל הים הגדול העליון כנגד מה שצריך שישגיגהו המשיג השלם מידיעת השם הנכבד והנורא, עם היותו הוא השם הגולמי. אך לאמתת העצם הראשון אחר שאינו גוף ולא כח בגוף והאחרת הנספרת היא בריה אצלו והוא אינו נספר ואינו נופל תחת הזמן ולא יכילהו מקום שהכל בריותיו. אי אפשר א"כ לתפוש בו שום שם בעולם. ואמנם זה השם הוא הקרוב לידיעה מכל מה שאפשר לדבר שיקרא בשם מן השמות והוא מפני שיורה על הויה שהיא מורכבת ראשונה, על דרך היות אח"ד מחוב"ר אל אח"ד ומשניהם הורכבה הויה אחת ראשונה. וכן ה' מפה גם ה' מפה ובאמצע יו שסודו זוג. ואמנם הוא גבו"ה ושניהם גבה"ו וסימן "וַיִּגְבְּהַ יְהוָה צְבָאוֹת בְּמִשְׁפָּט" (ישעיה ה' טז). והנה על הדרכים האלה המבוארים הבריה המעידה על היות לה בורא, שכל נברא יש לו בורא וכל מורכב יש לו מרכיב, לפיכך נקרא השם בזה השם. והנה ח'ה' של ח"ה' ושל חו"ה הם זו"ג וסודם אח"ד עם אח"ד הם זו"ג. וזה שם לאדם שנאמר "ויהי האדם לנפש חיה", וזה שם לאשה שנאמר "ויקרא האדם את שם אשתו חוה". ונתן הטעם ואמר "כי היא היתה אם כל חי". מלא"ך ח"י כלי"י

הד"ם. ואחר שהתבאר לך באמת שאין לנו דרך לחייב לשם השם זה, וכל שכן זולתו, עם היות זה מעיד על חיוב מה שהתחייב מאתו ברצונו והמציאו כשרצה שאין לו מונע מרצונו לעולם. והרצון ושאר העניינים שהם כחות בגופים ואנו מיחסים אותם לו, הם לנו מקרים מעולים. ואנו חושבים שהם אצלו צורך או הכרח או תועלת מפני מה שמצאנו זה בנו.

ואמנם אצלו ית' כשניחסם אליו כהתייחסם אלינו נשקר בין שנינו כי אין הדבר במחשבתינו ולא בדברינו אבל הכל דמיונות ומשלים הצרכנו

אליהם להיותם משימים פחד ויראה בלב ההמון שאינם מכירים שהם בתכלית הפחיתות ואתה יודע שאע"פ שאנחנו אוכלים ושותים ומזדקקים לערוה שממנה נולדנו באמצעות הזנות והתאוה ודם הנדות והשתן ואנחנו היינו טפות סרוחות בעת היצירה וכך אנחנו גם היום מוסרחים ומטונפים ברפש וטיט ובקיא וצואה מלאים בלי מקום ובחיינו אנחנו עפר ואפר ואל עפר תשוב ונהיה נבלות מתות מוסרחות שרופות באש כסוחות מלאים הבלים ורוחות ועם כל זה אנו מתגאים בעצמנו ומתפארים במציאות מפני חשבנו שאנחנו רחוקים מן ההפסד בהיותנו בריאים ואע"כ אנחנו מכירים פחיתות עניינינו במקצת דברים ולולי ההכרח המוטבע בנו שנתדמינו במ לחמרים ולגמלים ולשאר בעלי חיים לא היינו מזכירים אותם בפינו כל שכן שלא היינו פועלים בדבר מהם מאברינו והמצייר פחיתותם מאמין כי לתחיית המתים כשנקום לא נצטרך אליהם ואע"פ שגם הוא נמשך בו אחר דמיון וא"כ איך נייחס אל מי שהוא נקי מכל חסרון שום יחס או שם שיוורה משום צד חסרון ופחיתות כי אין זולתו בלתי חסר וכל שלם מבריותיו ממנו קבל השלמות לפי מה שהוא וכל מי שהתרחק ממנו אם כן באיזה צד שיהיה הוא החסר מכל שלמות וכל מי שהתקרב אליו בידיעת שמו יתע' הוא השלם וכל מה שהוסיף ידיעה בשמו הוסיף קרבה אליו ועל כן היו שמותיו יתע' קורבנות שלמים והאדם מקריב לפניו חלבו ודמו עם ידיעת שמו וההמון יקריבו לפניו שעירים

זולתם ויזנו אחר תאותם כי לא ידעו שמו ועל כן אתה בני קרב ושמע בקולו ועפר העפר ותקע בשופר וספור ספר ספור וספור וספור והעושה זולת זה, דע כי דבר יי בזה ואת מצותו הפר. ואתה לא כן כי הוא תהלתך והוא אלהיך והשמר לך ושמור נפשך מאוד פן יראה בך ערות דבר ופן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך כי יי אלהיך בקרבך ובערת הרע מקרבך ותן עיניך לראות דרכי צרופי השמות ותהיינה אזניך קשובות לשמוע דבריהם ופקח עיני לבך להבין מה שתזכור מהשמות המצורפים בכל דרך שתוכל ולא תשקוט עד שתשיג ותדע באמת שכבר השגת ועל תירא כי עם מהשם ואם לא תוכל לסבול חשוב שהיית אוכל ושבעת ועזוב הדבר עד שתרעב עוד כי על זה נאמר "ל'א רָעַב לְלֶחֶם וְל'א צָמָא לְמַיִם כִּי אִם לְשֹׁמֵעַ אֶת דְּבַרֵי יְהוָה" (עמוס ה' יא'). ועל דבר זה נכרת ברית ועל ענין רצוא ושוב כמו שכתבנו בעשר ספירות בלימה בסוד החיות שנאמר עליהם "והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק. וכן דרך הספירות והשמות והמחשבות ומה אוסיף עוד אני להזהירך על דרך זו שתלך בה כי היא חייך ואורך ימיך היא חייך בעולם הזה אורך ימיך בעולם הבא בדרך חכמה הוריתך הדרכתך במעגלי יושר הנ"ה זא"ת חקרנו"ה כ"ן הי"א שמענו"ה ואת"ה ד"ע ל"ך ה"ט אזנך ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי כ"י נעים כי תשמרם בבטנך יכנו יחדיו על שפתיך להיות ביי מבטחך הודעתך היום אף אתה הלא כתבתי לך שלישים במועצות ודעת להודיעך קשטי אמרי אמת להשיב אמריו אמת לשולחך.

סליק

אמר העורך תם והסתיים השבת לאל
כ"ז אדר ב' תש"ס.

זה השנער לה' צדיקים יבואו בו
ספר

סתרי תורה

שחיבר ה"ה החכם השלם והכולל המאור
הגאון הגדול המפורסם החסיד והעניו
המקובלי האלהי כמוהר"ר אברהם אבולעפיה
זצלה"ה. שהיה נקרא בפי כל "אברהם הרואה"

*

"סתרי תורה" חיבר רבינו בשנת מ' לחייו

נדפס פעיה"ק ירושלים תובב"א

כסלו תשס"ב לפ"ק

תודתנו נתונה לאוצר בית הספרים של האוניברסיטה
העברית בירושלים ולמחלקת כתבי יד
שסייעו בידנו

הפצה ראשית

אהרון ברזני

ובנו

רחוב העליה 8 תל אביב

טל' 6823013, 6815542-03

©

כל הזכויות שמורות

לעורך

אמנון גרוס

02-9993430

הקדמת העורך

"זה היום עשה יהוה נגילה ונשמחה בו...אל יהוה ויאר לנו...הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו". (תהלים קיח)

מי פלל ומי מלל שעוד יקומו כל כתבי רבי אברהם אבולעפיה זצלה"ה מן המחשכים ויאירו לעולם הדרך האמיתית אל קבלת השפע האלוהי ואל התכלית הדבקות בבורא עולם.

הנה עוד מעט קט ויושלמו כל הכתבים עדיין טרם סיימנו מלאכתנו אך הגענו לפאתי החומות וכבר נבוא לציון. כמאמר הנביא **"שאו נס ציונה"** (ירמיה) **"על הר נשפה שאו נס הרימו קול להם הניפו יד"** (ישעיה) ואז יקומו בני הנביאים בשירה וזמרה, **"מה נאוו על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום מבשר טוב משמיע ישועה אמר לציון מלך אלהיך: קול צופיך נשאו קול יחדו ירננו כי עין בעין יראו בשוב יהוה ציון"** (ישעיה). מנצפך צופים אמרום.

במסגרת השיפורים ערכנו ותיקנו את ספר "חיי הולם הבא", בפעם השלישית. נעשו תיקונים רבים. היו בעבר מקומות שהרגשנו בחסרון מילים, ובעזרת כתב יד שקבלנו הצלחנו לתקן הרבה ובפרט טעויות רבות בעיגולים, גם הבאנו אותם ברורים וגדולים. אך גם במהדורה זו כבר מצאנו אי אלו טעויות והשם יהיה בעזרנו שיהיה בכוחנו להמשיך ולתקן. (רק

ראוי לציין שבמהדורה החדשה בעמוד נ' שם תשיעי יש טעות בשם הרביעי נכתב עה"מ וצריך להיות עא"מ).

רבינו חבר שלשה ספרי פירושים על ה"מורה". כבר הוצאנו את פירושו השני שנקרא "חיי הנפש", וזה "סתרי תורה" פירושו השלישי, ופירושי הראשון נקרא "ספר הגאולה", שממנו נשאר בידינו כתב יד אחד בלבד המכיל רק כמה עמודים ואיכותם גרועה. ונקוה שבעזרת ההשגחה עוד התגלה כל זה הפירוש.

וכן עדיין נשארו כמה כתבי יד רובם חלקים לא שלמים שנותרו בכתבי היד ובעזרת השם עוד נוציאים לדפוס והשם יהא בעזרנו ויגל עינינו.

בהקדמת המחבר ל"סתרי תורה" מביא לפנינו רבינו את רשימת ההתחלות של כל הפרקים מתוך ה"מורה". לקורא המעיין שרוצה על פי מראה המקומות לעיין ב"מורה", ראוי לציין שבחלק הראשון מביא רבינו ע"ה פרקים, ובספרים שיש בנמצא ישנם ע"ו פרקים. ישנו פרק נוסף שהוא פרק כ"ז, הנקרא אונקלוס הגר. ואצל רבינו היה מחובר פרק זה לפרק כ"ו כמו שמציין המחבר בעצמו בהקדמתו, כך שמראה המקומות לחלק הראשון בכל מקום שיציין רבינו פרק פלוני חלק ראשון והוא מעל פרק כ"ו, על מנת לבדוק במקור יש להוסיף פרק אחד. לדוגמא אם רבינו יציין חלק א' פרק נ"ו,

במקור יהיה זה בחלק ראשון פרק נ"ז. בחלק השני והשלישי אין הבדלים.

ספר זה פותח בפנינו סודות נוראים שמגלה לנו המחבר. לא בכדי נקרא זה הספר סתרי תורה. למרות שלא מייגע אותנו רבינו בצירופים רבים ובלתי מובנים אלא ברצף של הסברים מאלפים בסודי סודות, לא שוכח רבינו מלהזכיר לנו גם כאן, שבלי שנעסוק בצירופים יהיה כל עמלנו לריק. וכן אני כפי שכבר צינתי בהקדמות קודמות את זה העניין, ולקחתי על עצמי להזכיר זאת בכל הזדמנות אף בודעי כמה קשה עבודת הצירופים בהתחלה, אם בכתבה, אם במחשבה, ואם בדיבור. אך ההתמדה בה מביאה קפיצת מדרגה ודרך חדשה בעבודת השם, אז **"עלו והצליחו וינתנו בידיכם"** (ד"ה).

אמנון גרוס

בשם יי' אלהי ישראל אכתוב פירוש סודות מורה הנבוכים הנקרא ספר סתרי תורה.

"קנה חכמה קנה בינה ובכל קניינך קנה בינה" (משלי ד' ז).

חיבור נורא מורה הורה וישמו נקרא סתרי תורה אל ראש מכיל אבקת רוכל
בו כל משכיל ימצא שכל "בטח אל יהיה בכל לבך ואל בינתך אל תשען" (משלי ג' ה').
גול אל יי' מעשיך ויכוננו מחשבותיך
בכל דרכיך דעה והוא יישר ארחותיך
באשר לו הגדולה והגבורה והתפארת והנצח והיהוד שמתי
בטחוני ולפניו התחננתי לחמול עלי למען כבודו אשר אליו
כוונתי להיישיר שכלי ומדעי. ו"אל אשר יהיה שמה הרוח
ללכת ילכו לא יסבו בלכתם" (יחזקאל א' יב'). כי רגליהם רגל
ישרה בפירוש סתרי תורה אשר "מורה הנבוכים" הולידו ויהי
לו לבן. ואם כוונותיו היו שתיים והם ביאור שיתוף השמות
וביאור משלי הנבואה, כוונת תולדתיו גם כן שתיים המה, אשר
המה שורש כל חכמה תוריית, והם ביאור סבת חיי הנפש
המשכלת וביאור עבודת השם מאהבה. ואם עניין כל אחד מהם
לעצמו נתייחד "הכל הולך אל מקום אחד" (קהלת ג' ב').

על כן אחל לפרש העניינים המקיימים אלו הכוונות השתיים
ואסדרם בעזרת הצור אשר בראנו לכבודו והבדילנו מן
התועים, בסדר נחמד ונעים לפי פרקי "מורה הנבוכים" המאיר
כל מחשכים. ואומר כי כל פרקי החלק הראשון הם ע"ה. ורבים

כתבו פרק אחד יתר והוא פרק אונקלוס הגר והוא בכלל פרק כ"ו. וכבר ידעת אמרתם הכוללת. והפרק שאחריו הוא פרק כ"ז והוא פרק רגל שם המשותף, ושאר הפרקים כולם מצאתים כראוי בכל הספרים. וקבלה יש בידנו ממספר כל הפרקים אשר בכל חלק וחלק משלשת חלקי הספר. ועל כן אכתבם בתחילת זה החיבור מפני שלא יטעה בו המעיין במניין הפרקים. וכלל פרקי החלק הראשון הם ע"ה. וכלל פרקי החלק השני הם מ"ח. וכלל פרקי החלק השלישי הם נ"ד. וסימן שלשתם ע"ה מ"ח נ"ד, וצירופם מד"ע הח"ן, וסכום שלשתם קע"ז, וסודם של"ש מעלו"ת שהם בסוד של"ש סעודו"ת שסימנם ג' שמות כ"ו ס"ה פ"ו, ומספרם ג"ן עד"ן.

ואחר שכללתי כל חשבונם אפרוט כל פרק ופרק אשר בכל חלק וחלק ואשים הכל בראש הספר כדי שלא אצטרך להשיבו בראשי החלקים השנים האחרונים וזה סדרם.

פרקי החלק הראשון הם ע"ה ואלו הם:

פרק א'	צלם ודמות	פרק ח'	מקום
פרק ב'	הקשה לי איש חכם	פרק ט'	כסא
פרק ג'	יחשוב עניין תמונה	פרק י'	כבר קדם לנו
פרק ד'	דע כי ראה והביט	פרק י"א	ישיבה
פרק ה'	כאשר החל	פרק י"ב	קימה
פרק ו'	איש ואשה	פרק י"ג	עמידה
פרק ז'	ילד	פרק י"ד	שיתוף אדם

פרק ט"ו	נצב	פרק מ'	נפש שם משותף
פרק י"ו	צור	פרק מ"א	חי שם הצומח
פרק י"ז	לא תחשוב	פרק מ"ב	כנף שם משותף
פרק י"ח	קרב ונגש ונגע	פרק מ"ג	עין שם משותף
פרק י"ט	מלא	פרק מ"ד	שמע שם משותף
פרק כ'	רם	פרק מ"ה	כבר זכרנו בקצת
פרק כ"א	עבור	פרק מ"ו	כבר זכרנו פעמים
פרק כ"ב	בא	פרק מ"ז	כל מה שבא
פרק כ"ג	היציאה	פרק מ"ח	המלאכים גם כן
פרק כ"ד	ההליכה	פרק מ"ט	דע אתה המעיין
פרק כ"ה	שכון	פרק נ'	במציאה עניינים
פרק כ"ו	כבר ידעת אמרתם	פרק נ"א	כל מתואר
פרק כ"ז	רגל שם משתתף	פרק נ"ב	אשר הביא
פרק כ"ח	עצב שם משתתף	פרק נ"ג	דע כי אדון החכמים
פרק כ"ט	אכול	פרק נ"ד	כבר קדם לנו
פרק ל'	דע כי לשכל	פרק נ"ה	דע כי ההדמות
פרק ל"א	דע אתה המעיין	פרק נ"ו	בתוארים יותר עמוק
פרק ל"ב	דע כי ההתחלה	פרק נ"ז	יותר עמוק מן הקודם
פרק ל"ג	הסבות המונעות	פרק נ"ח	יש לשואל שישאל
פרק ל"ד	לא תחשוב	פרק נ"ט	אני רוצה למשול
פרק ל"ה	הנה אבאר לך	פרק ס'	כל שמותיו ית'
פרק ל"ו	פנים שם משתתף	פרק ס"א	צונו בברכת כהנים
פרק ל"ז	אחור שם משתתף	פרק ס"ב	נקדים הצעה
פרק ל"ח	לב שם משתתף	פרק ס"ג	דע כי שם יי'
פרק ל"ט	רוח שם משתתף	פרק ס"ד	איני רואה אותך

פרק ס"ה והלוחות מעשה אלהים	פרק ע"א דע כי זה הנמצא
פרק סו כאשר הושאל לשון אמירה	פרק ע"ב ההקדמות הכוללות
פרק ס"ז כבר ידעת פירסום	פרק ע"ג זה הפרק אכלל לך
פרק ס"ח הפילוסופים כמו שידעת	פרק ע"ד אני אבאר לך ג"כ
פרק ס"ט רכוב	פרק ע"ה בהרחקת הגשמות
פרק ע' דע כי החכמות	

נשלמו ע"ה פרקים של החלק הראשון של המורה

פרקי החלק השני הם מ"ח ואלו הם:

פרק א' יתחייב לפי ההקדמה	פרק י"ז כל מתחדש
פרק ב' זה הגשם החמישי	פרק י"ח הדרך הראשון
פרק ג' דע כי אלו הדעות	פרק י"ט כבר התבאר לך
פרק ד' אמנם היות הגלגל	פרק כ' אריסטו מבאר
פרק ה' אמנם שהגלגלים	פרק כ"א דע כי מן האחרונים
פרק ו' אמנם שהמלאכים	פרק כ"ב גזרה, מוסכם עליה
פרק ז' כבר ביארנו שיתוף	פרק כ"ג דע כי ההקש
פרק ח' מן הדעות הקדומים	פרק כ"ד כבר ידעת
פרק ט' כבר ביארנו לך	פרק כ"ה דע כי אין בריחתנו
פרק י' ידוע ומפורסם	פרק כ"ו ראיתי לר' אליעזר
פרק י"א דע כי ענייני התכונה	פרק כ"ז כבר ביארתי לך
פרק י"ב מבואר שכל מחודש	פרק כ"ח הרבה מאנשי
פרק י"ג דעות האנשים	פרק כ"ט דע כי מי שלא יבין
פרק י"ד לא אצטרך להשיב	פרק ל' דע שיש הפרש
פרק ט"ו כוונתי בזה הפרק	פרק ל"א אולי כבר התבאר
פרק י"ו זה הפרק אבאר לך	פרק ל"ב דעות בני אדם

פרק ל"ג	יתבאר לי שבמעמד	פרק מ"א	איני צריך לבאר
פרק ל"ד	זה הפסוק אשר בא	פרק מ"ב	כבר ביארנו כי כל
פרק ל"ה	כבר ביארתי	פרק מ"ג	כבר בארנו בחיבורנו
פרק ל"ו	דע כי אמתת הנבואה	פרק מ"ד	הנבואה אמנם תהיה
פרק ל"ז	צריך שתתעורר על	פרק מ"ה	ואחר מה שקדם
פרק ל"ח	דע כי בכל בני אדם	פרק מ"ו	מן האיש האחד
פרק ל"ט	אחר שדברנו במהות	פרק מ"ז	אין ספק שכבר
פרק מ'	כבר התבאר תכלית	פרק מ"ח	מבואר הוא מאד

נשלמו מ"ח פרקים של החלק השני של המורה

פרקי החלק השלישי הם נ"ד ואלו הם:

פרק א'	ידוע שמבני אדם	פרק ט"ו	לנמנע טבע קיים
פרק ב'	זכר שראה ארבע חיות	פרק י"ו	דברו הפילוסופים
פרק ג'	כאשר זכר יחזקאל	פרק י"ז	דעות בני אדם
פרק ד'	צריך להעריך על עניין	פרק י"ח	ואחר מה שהקדמתיו
פרק ה'	ממה שצריך שתתעורר	פרק י"ט	מושכל ראשון הוא
פרק ו'	דע שזה העניין הנכבד	פרק כ'	עניין מוסכם עליו
פרק ז'	מכלל מה שצריך	פרק כ"א	הפרש גדול יש
פרק ח'	כל הגשמים ההווים	פרק כ"ב	עניין איוב המופלא
פרק ט'	החומר, מחיצה גדולה	פרק כ"ג	כאשר הונח זה
פרק י'	אלו המדברים	פרק כ"ד	עניין הנסיון גם כן
פרק י"א	אלו הרעות	פרק כ"ה	הפעולות ייחלקו
פרק י"ב	הרבה פעמים	פרק כ"ו	כמו שחלקו חכמים
פרק י"ג	הרבה נבוכו השלמים	פרק כ"ז	כוונת כלל התורה
פרק י"ד	ממה שצריך גם כן	פרק כ"ח	ממה שצריך

המצוות אשר כלל	פרק מ"ב	פרק כ"ט	ידוע שאברהם אבינו
המצוות אשר כלל	פרק מ"ג	פרק ל'	כשתשתכל בדעות
המצוות אשר כלל	פרק מ"ד	פרק ל"א	מבני אדם אנשים
המצוות אשר כלל	פרק מ"ה	פרק ל"ב	כשתתבונן בפעולות
המצוות אשר כלל	פרק מ"ו	פרק ל"ג	מכלל כוונות התורה
המצוות אשר כלל	פרק מ"ז	פרק ל"ד	מה שצריך שתדעהו
המצוות אשר כלל	פרק מ"ח	פרק ל"ה	ראיתי לחלק המצות
המצוות אשר כלל	פרק מ"ט	פרק ל"ו	המצוות אשר כלל
יש כאן דברים	פרק נ'	פרק ל"ז	המצוות אשר כלל
זה הפרק אשר	פרק נ"א	פרק ל"ח	המצוות שכלל אותם
אין ישיבת האדם	פרק נ"ב	פרק ל"ט	המצוות אשר כללם
זה הפרק כולל	פרק נ"ג	פרק מ'	המצוות אשר כללם
שם חכמה נופל	פרק נ"ד	פרק מ"א	המצוות אשר כלל
נשלמו נ"ד פרקים של החלק השלישי של המורה ועלה הכלל הנמצא בשלשת חלקי הספר בין כולם קע"ז פרקים.			

הנה כבר פתחנו פתח מועיל מאד במה שכוונתנו להעיר עליו בספר זה בכתיבת ראשי כל פרקי "המורה" פה, כדי שימצאם הקורא מזומנים לפניו וידע מקום הפרקים אשר נשלחהו אליו בקלות כל חלק וחלק. וצריך המעיין בספר זה שלא יאשימנו על זה המעט אשר הארכנו בהתחלתו, ולא על מה שיבוא לפנינו מן האריכות, כי החיים כשהם חושבים להוסיף יום או שבוע או שנה וכל שכן שנים רבות כל ימי חייהם הם שמחים שמחה גדולה, ואע"פ שלא יכירו באריכות ימיהם תועלת אמיתית נצחית, וכשיגיע זמנם למות ידאגו דאגות גדולות. כל שכן למכירים חיי נצח שיודעים שאריכותם ומעלתם בתוספת חכמה

תמיד. וראוי הוא שכל מה שימצאו דבר חכמה באורך שישמחו בו שמחות גדולות כי בו תוסיף ותגדל מעלתם בכל עת. ואם כן הוא חיוב על המעיין לאשרנו על האריכות שיוסיף ללב חכמה ותועלת חיי עד, ככתוב **"כי בי ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים"** (משלי ט' יא). ואחר שכתבנו מה שעלה במחשבתנו לכותבו בעניין פרקי "המורה" והודענו כוונתנו על זה, נתחיל עתה לכתוב עוד כלל כל הסודות הנמצאים בספר כפי מה שקבלנו מפי חכמי הדור רבותינו השם יחיים. ונאמר שגם עשותנו בהם כאשר עשינו לפרקי הספר, הוא עניין מועיל מאד. והוא מפני שיימצאם המעיין בפירוש זה, מובנים ומסודרים זה אחר זה, כדי שיעוררם קצתם על קצתם, מהם תכלית הכוונה במציאותם. ונכתוב גם כן מה שבשלשת החלקים בראש זה הספר ולא נצטרך עוד להשיבם בשני החלקים האחרים, ויורה דרך למשכילי המורה למצוא מקומות נסתרים, מהם בכלל ומהם בפרט. וכלל הסודות הם ל"ו, ואשר ישם דעתו עליהם להבינם בעיון ולהשיג הכוונה מהם, גאולה תהיה לו.

החלק הראשון מהם סודותיו י"ד ואלו הם:

סוד א'	צלם ודמות	סוד ח'	חיי הנפש
סוד ב'	שיתוף שם בן	סוד ט'	כנפיים
סוד ג'	עניין הכסא	סוד י'	שם התואר
סוד ד'	פקידה וזכירה	סוד י"א	שם העצם
סוד ה'	התחלה וסבה	סוד י"ב	דיבור וחבריו
סוד ו'	מלאך ושכל	סוד י"ג	ממשלת הרוכב
סוד ז'	פנים ואחור	סוד י"ד	בלבול הדתות

נשלמו י"ד סודות של החלק הראשון.

החלק השני סודותיו י"ב ואלו הם:

קריאת שם	סוד ז'	כח ופועל	סוד א'
אבני שיש טהור	סוד ח'	השבח האמיתי	סוד ב'
מים העליונים	סוד ט'	שפע	סוד ג'
גן עדן ועציו	סוד י'	חידוש העולם	סוד ד'
מועד שבת וכיפור	סוד י"א	מעשה בראשית	סוד ה'
הנבואה	סוד י"ב	שמים וארץ	סוד ו'

נשלמו י"ב סודות של החלק השני.

החלק השלישי סודותיו י' ואלו הם:

ידיעת השם והשגחתו	סוד ו'	סתר י תורה	סוד א'
עניין הנסיון	סוד ז'	מעשה מרכבה	סוד ב'
טעמי המצוות	סוד ח'	החומר והצורה	סוד ג'
סיפורי התורה	סוד ט'	הרעות והטובות	סוד ד'
עבודת ה' ית' מאהבה	סוד י'	תכלית היצירה	סוד ה'

נשלמו י' סודות של החלק השלישי.

ומעתה אחל לפרש בע"ה כל דבר על בוריו, ואכתוב כל סוד וסוד במקומו הראוי לו, ואעורר על המקומות המודיעים ענייני הסוד, ואכתוב סימני הפרקים שבם נרמז או התגלה בביאור. וכשהפרקים רבים אכתוב מהם קצתם, עד שיספיק מה שאעורר עליו למי שהוא חפץ להחיות הוד הנפש ולהמשיך אורה ולהתמיד הדרה. ולפעמים יזדמן סוד שהוא נעלם יותר מזולתו ואצטרך לאמתו במופתים זרים מדעות חוקרי מדע, כלומר

שאמתהו בדרכים הנקראים אצלנו מופתיים תוריים, והם מכלל דרכי צירוף האותיות. וסודם אשר לא יתאמתו להרבה מן המעיינים מפני שלא השיגו סתריהם ולא דבר מדבריהם. ואמנם יתאמתו למעט ממשכילי הקבלה האלהית והם אשר הצליחם השכל המיישר כל עקום, והוא השכל הפועל, אשר הודיעם לנו תכלית ידיעה אמיתית. ואם יאמר אומר במה ידעתם אתם שהשכל הודיעה ואינה ממחשבותיכם לבד, שהרי גם אני אעשה בהם ראיות שקריות לאלפים ולרבבות, כי הצירוף מקבל טוב ורע ושקר ואמת, ואני ארצה להטעות בני אדם ואורה לכם על פי דרך ראיותיכם שהאמת שקר והשקר אמת, וכן שהטוב רע והרע טוב. ואם כן אין הבחינה בצירוף ולא בשאר דרכיו הרבים לאמת בו דבר או להבדיל בו בין אמת ושקר וטוב ורע, נאמר לו אנחנו ולא נבקש לחלוק על האמת. כי אין בעלי האמת מכלל הכתות המהפכות כוונת דרכי הנבואה, אשר אמר עליהם הנביא "הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע שמים חשך לאור ואור לחשך שמים מר למתוק ומתוק למר" (ישעיה ה' כ').

אבל אנחנו ידענו באמת בשלשת דרכי המופת שהם אצלנו מופתיים בלא שום ספק ברורים בתכלית הביאור. והם מופתיים מורגשים בחושים ומופתים מושכלים בשכלים האנושיים ומופתים מקובלים מפי השכל הנקרא אישים, שכל מה שעלה בידינו מהצירוף הוא עניין המביאנו להשיג עניין הבדל האמת מן השקר ולדעת עניין הבדל הטוב מן הרע. וזאת היא אמיתת כוונת כל צירוף, ועל זה ימצאו בו ההפכים, לצרף בו כל הלבבות. ועל כן נקרא בזה השם שהוא מצרף הדעות ובוהן כליות ולב כמו שכתוב "מצרף לכסף וכור לזהב ובוהן לבות

יהוה" (משלי יז' ג'). ונאמר עוד "צרופה אמרתך מאד ועבדך אהבה" (תהלים קיט' קמ'). ועוד נאמר "אמרת יהוה צרופה מגן הוא לכל החסים בו" (תהלים יח' לא). ואנחנו נקבל הטוב ממנו ואת הרע לא נקבל, כמו שאמר הכתוב "את הטוב נקבל מאת האלהים ואת הרע לא נקבל" (איוב ב' י'). ואחר שהוא כן אנחנו נבטח בשם ונתחיל בספר בעזרת הצור.

החלק הראשון שמו אורח חיים

"ארח חיים למעלה למשכיל למען סור משאול מטה" (משלי טו' כד')

חילוק	בשובו כל
חוב	למתכלכל
מציאה לו	לו כל בני מחול
הושם ורב חילו	זכרון שמם בחול
עמדו להבהילו	קדוש בעת יפול
יטמין בכף רגלו	צור באמת יכפול
מות בגורלו	אשרי אנוש יכול
חייו בתגמולו	ידך שלח ואכול
לבוא בהיכלו	
משכיל פרי שכלו	

הקדמה

"ארח חיים פן תפלו נעו מעגלתיה לא תדע" (משלי ה' ו').

משה רבינו ע"ה השתכלל במעגלי המציאות ומצאם מישרי שכל משכילי המושכלות. והשתוקקה נפשו העליונה להדבק ביסודה שהיא ראשית בלי אחרית ואחרית בלי ראשית. והשם ית' השפיע עליו משפע טובו מה שהכיר בו שהוא יכול לקבלו, והודיעו דרכיו אחת אחת כפי כח משה אשר היה כוחו כח בשר ודם, עד שהוציא שכלו מן הכח אל הפועל מעט מעט והשיבו אל הפועל האלהי, והושלם שלמות נצחי אשר אין לאדם שלמות נצחי למעלה ממנו. וזאת המעלה העליונה חייבתהו להתחיל

בספרו אשר הוא ספר התורה במלת בראשית, ולהודיע בה שכל המציאות מאת ממציא אחד שהוא ראשית ואין לו ראשית, והוא ברא כל נמצא מורגש ומושכל. המושכלים כולם קראם אלהים וייחס אליהם שם כשם ממציאם להורות על מעלת מציאותם, ושהם במציאותם עדים לשכל על ממציאם, כמו שהעלול יעד על סיבתו שהיא המציאתו. והמורגשים כולם קראם בשני שמות מוסכמים בלשון הקודש על שני עניינים כלליים שהם מורים על מורגשים עליונים ותחתונים, והם שמים וארץ. והוסיף על שניהם שתי תיבות שוות באותיות ובמבטא ובפתרון, והם **א"ת** השמים ו**א"ת** הארץ. והוסיף גם כן שתי אותיות שוות בהוראתם, עניין דבר ידוע והן ה' ה'. ופירשום חכמי הקבלה כאשר קבלום מאבותיהם שהם תלמידי משה רע"ה.

ומה שהוא מבואר ומפורש מתוך דבריהם אין לנו צורך לכותבו בפירושינו זה. אמנם אם יש דבר נסתר בדבריהם או בדברי משה רע"ה והם העידונו על נסתרו או בשאר ספרי הנבואה הבאים לקיים דברי משה רבינו ע"ה או לפרשם או להודיע מעלתם. הנה על זה נאריך אנחנו מעט כפי יכולת קוצר שכלנו ונגלה קצת העניינים הנסתרים ממה שנחשוב שלא גילהו זולתנו ממחברי הספרים מבואר. ואע"פ שאפשר שרמז על עניינו או העיר על מקום מציאותו בשיתוף שמות, או במשלים או בצירוף אותיות, או בראשי תיבות או בסופי תיבות, או בחילוף אותיות או בנוטריקון או בגימטריאות, בשיתוף שמות כאשר נורה לפנינו במה שגילהו הרב הגדול רבי משה בן מימון ז"ל המחבר המאמר הנכבד "מורה הנבוכים", אשר כוונת פירושו ואמיתת

מציאותו הוא לגלות נסתריו למשכילים. ובתוכם נגלה ג"כ קצת סתרי תורה כפי קבלתנו. כי על כן נקרא זה הפירוש בשם "סתרי תורה".

ולפנים נאמר עוד בע"ה מפני מה הכנסנו עצמנו בעובי הקורה לעשות כן, וניתן טעם מספיק לחכמי הלבב על זה כדי שלא יחשדנו אדם בכך עם מחשבה אשר לא עלתה על לבנו, ונסיר ממנו העבירה ונרחיק מגופו עונשה באמת. ותשאר כוונתנו זכה ופעולתנו נקייה ונהיה נקיים בזאת המציאה אשר חידשנו מי" ומישראל, במשלים כפי הערת הרב ז"ל ב"מורה" וב"מדע" ובפרק "חלק" וזולתם בצירוף אותיות. כגון בראשי"ת שצירופו מגלה לנו סודו והוא שבראת"י. וכן אלהי"ם י"ה מל"א, וכן שמי"ם ואר"ץ שניהם יחד ציור"ם מא"ש, וכן יוצר"ם מא"ש. וכיוצא בהם הם כולם סודות הקבלה לאמת התורה והמצוה אשר ניתנו להשלים שני מיני המציאות שבנו. והם תיקון הגוף והנפש בעולם הזה כדי להחיות הנפש בעולם הבא, כראשי תיבות כגון אנכ"י שהוציאו נסתרו בראשי ארבע תיבות והם בלשון ארמית לסוד גדול. ואלו הם, א'נא נ'פשי כ'תבית י'הבית, וכן עוד בנוטריקון א'מת מ'ארץ ת'צמח שהוא אמ"ת, וכן לכ"ן בסופי תיבות א"ל מל"ך נאמ"ן שהוא שבועה, וכן בראשי תיבות אמ"ן. וכאלו והדומים להם מורים לנו סודות כל התורה והמצוות על אמיתתן. והרב הגדול רבי משה בן נחמן אמר בפירוש התורה בהתחלת ספרו, ויש בידינו קבלה של אמת שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה הן, כמו שתאמר "בראשית ברא אלהים" והתיבות חלוקות ברא"ש ית"ב ר"א

א"ל הי"ם . זאת היא כוונת דבריו. ובכל אלו העניינים והדומים להם נסתרו כל סודות התורה המעידים על סתרי המציאות באמת והם ממצייאים בלב המשכילים השגות אלוהיות ועניינים עמוקים שהם נסתרים מהמון העם המאבדים ימיהם בעבודת גופים בלתי חיים, ואוהבים דבר כלה ושונאים הקיים הנצחי ואינם משגיחים אם דעותיהם ואמונתם חלשות או חזקות.

ומפני היות משה רבי' ע"ה בתכלית השלמות והיה אב בתורה אב בחכמה אב בנבואה, הביאו השפע העליון אשר דבק בו באמת לקבל תורה מהשם ית' בשני דרכים. האחת דרך ידיעת התורה כפי הבנתה כפשוטה בענייניה ובמצוותיה עם הפירוש המקובל שחובר עליה והוא התלמוד כולו וכל מה שהוא ממינו. והשניה דרך ידיעת התורה לפי הבנתה בנסתריה בענייני סודות שמותיה ובטעמי מצוותיה הנקראים סתרי תורה. וזה מפני השלמת שני מיני בני אדם שהם שכליים וסכלים, ונתן לאלה כפי סכלותם להסתפק בו בדמיונם כמזון החלב לקטנים, ונתן לאלה כפי סברתם להסתפק בו בשכלם כמשקה היין לזקנים. ועל כן התורה שיעור עניין אלוהי כמו חכמת המציאות המנהגת הנמצאים כולם בכלל ובפרט, וכן התורה המנהגת הכל בכלל ופרט. ועל זה היתה התורה בעניין מציאותה משלמת כל חסרון כמו הטבע מצד אחד, והיתה גם כן עוד משלמת כל חסר ופתי כמו השכל מצד אחד. כמו שנאמר **"תורת יהוה תמימה משיבת נפש"** (תהלים יט' ה'). ונאמר **"עדות יהוה נאמנה מחכימת פתי"** (ps). ואמר שלמה עליה שהיא מוכנת להחכים ולהערים הפתאים, כמו שנאמר **"לתת לפתאים ערמה לנער דעת**

ומזמנה (משלי א' ד'). ואחר שהעניין כן אין מי שיוכל להוסיף על התורה אפילו אות אחת קטנה ואין מי שיוכל לגרוע ממנה אות אחת קטנה. ועל כן נאמר עליה מה שנאמר על מעשה השם כמו שכתוב בה, **"לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו"** (דברים יג' א'). וכן אמר קהלת (ג' יד) על מעשה האלהים **"עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע"**. וזו עדות ברורה ומקובלת מהתורה ומהחכמה שכמו שעניין מציאות כל נמצא שהמציאו השם ית' הוא בתכלית השלמות בלא תוספת ובלא מגרעת, כן עניין מציאות כל התורה לפי נגליה ונסתריה בתכלית השלמות בלי תוספת ובלי מגרעת. ואם כן חייב עניין מציאות השלמות להיות הנמצא כולו קיים נצחי מה שהוא היום בטבעיו, כן חייב עניין מציאות שלמות התורה להיותה היא ויודעיה ושומריה כולם קיימים קיום נצחי. ולזה הוא מן הנמנע שתעדר זאת התורה, וגם לא תבוא אחרת תחתיה. אבל זה מחוייב בה בלא ספק שיתגלו סודותיה בזמן ימות המשיח על ידי הנביאים שהם עתידים לקום, ועל ידי המשיח בעצמו. כי בה יתחכמו כל ישראל וכל הנמשכים אחריהם. וכן הכתוב אומר **"כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם"** (ירמיה לא' לג'). ואומר **"כי מלאה הארץ דעה את יהוה כמים לים מכסים"** (ישעיה יא' ט'). וכן אמרו רז"ל עתיד הקב"ה לגלות טעמי התורה לישראל, ואע"פ שייראה בתחילת מחשבת הפתאים כי עניין גילוי טעמי המצוות הוא בצורה אחרת, אין לחוש על זה, שכבר רמז הנביא על זה ואמר **"ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה"** (ישעיה יב' ג'). ותרגם יונתן ע"ה "ותאלפון אולפן חדת בחדוא מבחירי צדיקיא". פירוש עניין דבריו הוא כאילו אמר תלמדו לימוד

חדש בשמחה, ולא שהוא חדש אלא שייראה חדש לפני השומעים הלימוד ההוא שהתחדש אצלם אשר לא שמעוהו מפי אבותיהם. והתבאר אצל בעלי הקבלה משיגי העניינים הנסתרים כי זה הלימוד הוא לימוד **צירוף האותיות**, ומלת בשש"ן לעדות נאמנה. ועדים כשרים רבים יש לנו על זה מ"ספר יצירה" ומפירושו ומאמתתה של תורה. ואין לנו צורך להלחם על זה עם הפתאים מכחישי האמת, מפני שאינם מכירים מהות החכמה ודרכיה המעולים. על כן נבחר גם אנחנו אחד מעולה שיבין את דברינו. ואם לא יבינום מאה אלף סכלים כמו שצונו "מורה הצדק", כי השם ית' לא השגיח באבוד כל דור המבול והציל את נח לבדו עם בני ביתו אשר שמרו מצותו. ועליו נאמר **"זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו"** (בראשית א' כח). וכן זה האחד המעולה יספיק לנו בו, ואם יהיו רבים הנה הרווחנו יותר במה שעשינו.

ואמנם זה האחד יכיר השבעת הרב שלא לגלות מה שלא גילהו השם ית', כמו שרמז בראש החלק השלישי. ויכיר עוד כי שני הכרחיים הביאונו לגלות מה שנגלה. האחד מפני שהגיע קץ הימין והשפע יתחזק מאד, ישוטטו רבים ותרבה הדעת. והשני הוא מפני שנעורר לבות הישנים בעפר ככתוב **"ורבים מישיני אדמת עפר יקיצו"** (דניאל יב). ובהתגלות החכמה יודע כי הגיע עת קץ כמו שכתוב **"כי סתמים וחתמים הדברים עד עת קץ"** (שם). וידענו כי באמתתה של החכמה **"יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים ולא יבינו כל רשעים והמשכילים יבינו"** (שם). ואז יתקיימו בבני אדם הכתובים הנזכרים בדניאל

בעניין ע"ת ק"ץ, שסודו כ"ף זכו"ת וכ"ף חוב"ה, שהוא משק"ל נעל"ם. **"והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא ובעת ההיא ימלט (ממנה) [עמך] כל הנמצא כתוב בספר"** (שם). והעד כי אז יתעוררו הלבבות להשגת החכמה, ואמר **"ואתה דניאל סתם הדברים וחתם הספר עד עת קץ ישטטו רבים ותרבה הדעת"** (שם). וכבר חלק הצדיקים והרשעים לשני חלקים. ואמר **"ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה להרפות לזראון עולם"** (שם). ואמר **"והמשכלים יזהרו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד"** (שם). ואלו הפסוקים מבוארים ואינם צריכים פירוש, אלא שכולם מודיעים חידוש החכמה ומעלת מצדיקיה וגמולם המעולה, ופחיתות מרשיעיה ועונשם הפחות. ולא אמר והעשירים יזהירו כזהר כמו שיחשבו רודפי הכליון, אלא אמר והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע. ואם לא ילמד אדם חכמה איך ישכיל, ואם לא ישכיל איך יזהיר, ואם לא יזהיר איך יהיה נצחי וקיים ככוכבים לעולם ועד.

וההכרחים האלה כולם הכריחוני אני רזיאל בן שמואל אבו אל עפיא ז"ל הכרח טבעי לכתוב מה שאכתוב מן החכמה ולגלות ממנה קצת עניינים נולדים מן ל"ו סודות הנזכרים. והנה כוונתי בם לכבוד ה' ית' ולמען ספר שמו בכל הארץ ולדעת מה אחרית אלה. והנה יש לי עשר שנים שנפרדתי ממקום מולדתי מעיר תוליטה דנבדא שבמלכות ספרד וגליתי ממקום למקום למצוא חכמת התורה וסתריה. ואני היום בעיר פונון, וחברו אלי במדרשי ארבעה טורי אבן ואלה שמותם, שוהם ויהלום ושבו

ואחלמה, והם אבני שוהם ואבני מלואים לאפוד ולחשן. והילדים האלה ארבעתם נתן להם האלהים מדע והשכל בכל שכל וחכמה, ועל כן הקרבתי אל משמעתי בכל יכולתי וחדשתי להם שמות וקראתי בשם דניאל וחנניה מישאל ועזריה, ועזריה קראתיו זכריה. והם ילדים אשר אין בהם כל מום וטובי מראה ומשכילים בכל חכמה ויודעי דעת ומביני מדע, ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך וללמד ספר ולשון קדושים. וארבעת הילדים האלה דניאל חנניה מישאל וזכריה בבואם לחסות תחת כנפי השכינה קמו עליהם **"עדי שקר ויפח חמס"** (תהלים כז' יב'), ובקשו להדיחם מעל שולחן יי' אלהי ישראל לבלתי היותם ניזונים מזיו השכינה בעת שאר בני האדם אוכלים עשב אשר המירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב. ואם **"ידע שור קנהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן: הוי גוי חטא עם כבד עון זרע מרעים בנים משחיתים עזבו את יהוה נאצו את קדוש ישראל נזרו אהור"** (ישעיה א' ג').

וכראות הילדים האלה כי חזקה יד מונעיהם מהאמת וכבר שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ ופחדו ורעדו ושבו ונהלו העם כעם והכהן ככהן ולפי חכמתם. ולא היה כעם ככהן ונהרו אל יי' ואל טובו כמנהג בני ישראל עם קרובו, עמדו עלי בחן ובתחנונים ויבקשו ממני לפרש סודות "מורה הנבוכים" עם קצת סתרי תורה אשר בידינו מעניינים עמוקים מאד להיות להם לראייה ולזכות, ולפה, ולמליץ, להעלות בידם קצת מהחכמה אשר השתוקקה נפשם לדעתה ולהשיג אמתתה למען

נרמז בחלק השני בפרק י"ב, ונרמז בחלק השלישי בפרק ז' וח' וכ"ב וכ"ז ונ"ד. דע כי פעמים רבות יזמן דיבור אחד בפרק אחד שהוא נרמז במקום אחר ואזכרנו עוד על עניין אחד ועל עניין אחר לא אזכרנו. ופעמים יהיה בכל הפרק דיבור אחד לבד מורה על מה ששלחתיך אליו למצוא תכלית הכוונה, ופעמים יהיו שם דברים רבים מורים בקלות על כוונת הסוד, ופעמים לא יורה דבר בכל הפרק על מה שהעירותיך אליו בתחילת המחשבה, אבל יורה עליו בלא ספק אחר עיון דק ואחר גלגול שם אחד מורה על שם אחר או סבוב עניין אחד מעיד על זה הסוד הנרמז אליו. ועל זה אבאר לך כוונת כל דרכי זאת תחילה, ואביא לך דמיון מזה הסוד האחד, ועל זה תבנה השאר וממנו תבינהו.

וזה כי עניין צל"ם ודמו"ת גילה הרב מבואר בשניהם שהם יורו על אמיתת מהות האדם. שהאדם הוא אדם מצד היותו נברא בצלם אלהים ובדמותו. וגילה כי צלם בזה העניין הוא שם נופל על הצורה הטבעית אשר היא המינית והיא הנפש, היא ההשגה השכלית האנושית הדומה לאלוהית אשר היא הדבקה עמה וממנה מציאותה ועליה חיותה ושמירתה וקיומה הנצחית. ועל זה נאמר שנברא בצלם אלהים ובדמותו. וכוונת זה הסוד כי צל"ם שהוא שם הנפש הנשארת אחר המות, קיום הישארותה תלוי בהיותה דומה לבוראה בעניין ההשגה והמציאות והנצחות והממשלה, עד שישוב צל"ם זה להיות שמו נקרא כשם רבו, והוא הש"ם המיוחד לשכל הפועל צלם בצלמו. כמו שרמז הכתוב עליו באמרו **"ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם**

אלהים ברא אותו (בראשית א' כז). הורה בכפלו הדברים האלה כולם על הפועל ועל הפועל אשר שם הפועל המשותף על שניהם מעיד על היותם דבר אחד בלתי מתחלק. וסוד צל"ם ודמו"ת בגימט' דורו"ת אשר להם ניתנה התורה, וצירופם לדמו"ד מצו"ת, ועליהם בנה חדרי בינה.

הנה התבאר שעניין צל"ם צורת שכל, ועניין דמו"ת דמיון דעת. כי השכ"ל והדמיו"ן ידועי"ם שהם צל"ם ודמו"ת, והנה הצל"ם והדמו"ת עניינם מפור"ש. ואשר יעדתיו לבארו בזה הסוד מעניין חילוק הפרקים והערותיהם, הוא שהנה כבר בא בזה הסוד, ביאור צל"ם ודמות עד תכליתו למי שמבין דרכי האמת כאשר הם. ונרמז זה גם כן בפרק שני באמרו, "וזה כי השכל אשר השפיע הבורא ית' לאדם, והוא שלמותו האחרון אשר הגיע לאדם קודם מרותו ובשבילו נאמר בו שהוא בצל"ם אלהים ובדמותו". והמשיך העניין כולו והורה בזה שהצל"ם נקרא השלמות האחרון, וזה עניינו כולל ונזכר על עניין אחד ולא נזכר על עניין אחר. וכן עשה הרב ואעשה כן גם אני. ושם נפש הנזכר בעניין איוב בפרק כ"ב הוא בעצמו סוד צל"ם הנזכר בפרק א' וב'. והנה כל פרק ח' בחלק שלישי מורה על זאת הכוונה שזכרנוה כולה כאשר היא בביאור רחב מאד. והנה עוד בבוא שם צורה מעמדת דבר שהיא אמיתת ההויה כמו שבא בפרק ס"ז וס"ח יורה בגלגול שם על זה הסוד. ובבוא שם צל"ם ודמו"ת נזכר במציאות שת על עניין היותו דומה לאביו, ויורה בסבוב עניין לעניין על כוונת צל"ם אדם ודמות"ו, והיותו הוא לבדו נקרא בן, ואחד מאחיו לא נקרא עליו שם בן כמו

מתקנא חוץ מבנו ותלמידו (סנהדרין קה:). ואמרו, שם בן ארבע אותיות חכמים מוסרין אותו לבניהם ולתלמידיהם פעם אחת בשבוע (קדושין עא.). וקראו כל שם מן השמות, שם בן כך וכך אותיות, לסוד גדול. והוא כי שם מלשון שממה וחורבן, ובן הוא מלשון בינה ובניין. ובעבור שהאדם מורכב מדבר משתומם וחרב בסופו, ומדבר שהוא מוכן ונבנה לקיום נצחי שלם, ויודע זה תכלית ידיעה מעניין ידיעת השם חייבו לו על עניין מורה על שממה ועל בניין.

ודע שכל דבר שהוא עלול או שפע או כח וכיוצא בהם יקרא בן. ובהיותו כח שפל יקרא בת או נקבה או אשה וכיוצא בשמות אלו, ומכלל זה העניין סוד בת קול. ובהיותו כח חזק יקרא בן זכר או איש וכיוצא בהם. ומזה המין כתוב **"ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על יהוה"** (איוב א' ו'). וכלל שניהם כמו שאמר **"ויראו בני האלהים את בנות האדם"** (בראשית ו' ב'). וכמותם רבים אין קץ לא יסתר מעין לבך בכל עת שתדקדקם ותחקרם. ואין ראוי שתחשוב בעבור זה שכל בן שבא בתורה הוא מחוייב להיותו מזה המין. כי אם היית חושב זה היית כופר בתורה כולה וכופר בשם ובמעשיו הנוראים והיית משתגע ומשתומם ויוצא לתרבות רעה על זאת המחשבה הרעה הבטלה. אבל העניין כמו שאגיד לך עתה. דע באמת כי זה שאמרנו לא נאמינהו אנו בכל בן שבא בתורה שיורה פשוטו על בן אחד או רבים, שאין השכל מורה עניין העדרם לפי הטבע, אבל נאמינהו בבואו במקום המורה המנע מציאותו לפי השכל או במקום שיורה ראשית עניינו או תוכו או סופו עניין אחר מעולה ממה

שׁוֹרָה עֲלָיו הַפֶּשֶׁט. וְעַל כִּיּוּצָא בְּמִין הַרְאִשׁוֹן אָמְרוּ ז"ל "אֵין מִקְרָא יוּצָא מִיַּד פֶּשׁוּטוֹ". וַיֵּשׁ לְזֶה הָעֲנִיִּין שֶׁלֹּשׁ דְּרָכִים חֲלוּקִים וְאֵלוֹ הֵן, ב"ן שׁוֹרָה פֶּשׁוּטוֹ בְּחִיזוּק עֲנִיִּינִים שֶׁמְצִיאֹתוֹ כְּמִשְׁמַעוֹתוֹ, וּב"ן שׁוֹרָה פֶּשׁוּטוֹ מְנִיעַת מְצִיאֹתוֹ, וּב"ן שׁוֹבֵן לְשֵׁנֵי הָעֲנִיִּינִים וְלֹא יִהְיֶה נִמְנַע מֵאֲחַד מִשְׁנֵיהֶם בְּשִׁקּוּל הַדַּעַת. וְהַרְאִשׁוֹן אֲנַחְנוּ מִחֻוּיִיבִים בְּחִיּוּב אֲמִיתַת הַתּוֹרָה וְהַנְּבוּאָה לְהֵאֱמִינוּ כְּפֶשׁוּטוֹ וְשֶׁלֹּא לְחַשֵּׁב בּוֹ שׁוּם מַחֲשַׁבַת הָעֵדֶר מְצִיאֹת הָעֲנִיִּין שֶׁהוֹרָה עֲלָיו פֶּשֶׁט הַשֵּׁם הַהוּא.

וְאִמְנָם אַחַר קִיּוּם זֶה אִם נִרְצָה לְבַקֵּשׁ בְּאוֹתֵיּוֹת הַשֵּׁם הַהוּא עֲנִיִּין אֶחָד מֵעוֹלָה אוֹ סוּד אוֹ הוֹרָאת דְּבַר לְמָה נִקְרָא הָאִישׁ הַהוּא בְּזֶה הַשֵּׁם הַמוֹסַכֵּם עֲלָיו, זֶה הַרְשׁוֹת בִּידֵינוּ לַעֲשׂוֹתוֹ. כִּי הַתּוֹרָה הָעִירַתְנוּ עַל זֶה כּוֹלוֹ בְּשִׁמּוֹת הַנְּגֻזִים וְהַדּוּמִים לָהֶם אוֹ הַמְשׁוֹתֵפִים, וְזֶה גַם כֵּן יֵשׁ לָנוּ שֶׁכֵּר גְּדוֹל בּוֹ בְּחֻשְׁבֵּינוּ עֲלָיו תְּמִיד. כִּי הִנֵּה הַתּוֹרָה אָמְרָה כִּי שֵׁם אָדָם נִגְזַר מִן הָאֲדָמָה לְהוֹרוֹת עַל סוּפוֹ, כֹּאמְרוּ "כִּי עֲפַר אֶתָּה וְאֵל עֲפַר תֵּשׁוּב" (בְּרַאשִׁיל ג' יט'). וְכֹאמְרוּ טֵרֵם זֶה "עַד שׁוֹבֵךְ אֵל הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לְקַחַת". וְכֵן חוּהָ אִמְנָם שֶׁמָּה כֵּן מִפְּנֵי שֶׁהִיא הִיתָה אִם כֹּל חַי, וְכֵן קִין "קִנִּיתִי אִישׁ" מִלֶּשׁוֹן קִנְיִין, וְלִפִּי הַסוּד מִלֶּשׁוֹן קִנְיָאָה שֶׁקִּנָּה עַל אַחִיו וְהַרְגוֹ, וְהַבֵּל מִלֶּשׁוֹן הָעֵדֶר הַקִּנְיִין שֶׁהוּא הַהֵבֶל כֹּאשֶׁר סוּפוֹ הֵבֶל כְּכַתּוּב, "אָדָם לְהַבֵּל דָּמָה" (תְּהִלִּים קַמֵּד' ד'). וְכֹתִיב "וּמוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה אֵין כִּי הַכֹּל הֵבֶל" (קְהֵלֶת ג' יט'). וְכֵן שְׁלֵמָה הָעֵיד בְּסִפְר קְהֵלֶת בְּרַאשׁוֹ כְּמוֹ שֶׁאָמַר "הֵבֶל הַבְּלִיָּם", וּבְתוֹכוֹ "כֹּל יָמֵי חַיֵּי הַבֵּלֶךְ" (ט' ט'). וּבְסוּפוֹ עוֹד "הֵבֶל הַבְּלִיָּם". אֵךְ עִם כֹּל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד עַל הַבֵּל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוּקוֹת

של בית רבן, ולפי הסוד הבל הוא אבל, כי מת בלא זרע היא מיתה משונה. ושת **"כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל כי הרגו קין"** (בראשית ד' כה). הנה הזכרו שלשתם והתקיים המציאות בבן השלישי שהוא האחרון ונברא בצל"ם ודמו"ת. וקין והבל לא היו מדמותו ולא מצלמו של אדם הראשון אביהם.

וסוף דבר כי קראום רז"ל רוחות, והרב פירשם שדים. והנה שם אשתו הראשונה שברחה ממנו היה לה מציאות והורו עליה כי היא לילית. וזהו עניין מקובל אבל אין לה מציאות לפי פשט התורה. שאין לנו בה פשט שיורה עליה, ואולי הוא לסוד, והוא שם נלקח מן יללה ומן לילה, ואם הוא לסוד מספרו נפש האדם והבינהו. וכן נח **"ינחמנו"**, ואברהם **"אב המון"**, ויצחק נגזר מן **"צחוק"**, ויעקב מן **"עקב"** ומן **"עקוב"**, וישראל **"כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל"**. וגם ראובן **"כי ראה יהוה"**, ושמעון **"שמע יהוה"**, לוי **"לילה"**, יהודה **"אתה יודוך"**. וכן רוב השמות יורה עניין גזרתם על דרך אחת או על שנים או על יותר מהם. ובדרך הזאת יש נפלאות בתורה עמוקות מני ים ומורות על הרבה מנסתריה. ועם כל זה הנקראים בשם מאלו השמות אין מציאותם נמנע עד שנצטרך לפרש על העדר מציאותם. וכן כל בן שבא בתורה מזה המין הוא היה על כל פנים נמצא, כמו **"ויולד נח שלשה בנים"** וכיוצא בהן, וכן **"שתי בנות לוט"** והדומה להן.

ואמנם כל ב"ן שבא בתורה מן המין השני כגון **"בני בכורי ישראל"**, שאין בן זה נולד לפי טבע התולדה, אנו צריכים

להוציאו מפשרטו על כל פנים. ונודיע עניינו ונאמר כמו שהבן הבכור לפי מנהג האנושות הוא נכבד מכל בית אביו על הרוב, והוא הראוי לקחת פי שנים מאחיו כי לו משפט הבכורה והברכה וגם המלוכה, כן ישראל לפי השגחתם בשם ית' ולפי השגחתו במ ראויים להיותם בכורות לכל אדם שהוא גם כן בן לשם ית'. כי אחר שהיה אדם הראשון אב לכל אדם, והוא בלא אב טבעי, היה לו השם ית' לאב ראשון. וכאילו תאמר שאם אדם הוא ראשון לכל אדם, השם שהולידו בצלמו ובדמותו, הוא אצלו אב ראשון ואדם ראשון. ועל זה הסוד קראנו שם הרוכב על המרכבה בשם משותף והוא אדם. כאומרו ביחזקאל **"ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה"**. ומזה המין של בן באו רבים, **"אני אהיה לו לאב והוא יהיה לי לבן"** (שמואל ב' ז'). **"בנים אתם ליהוה אלהיכם"** (דברים יד' א). וכן אב **"כי אתה אבינו"** (ישעיה סג' טז), ורבים כהם. ואמנם המין השלישי משם בן כגון **"מי יודע רוח בני האדם העולה היא למעלה"** (קהלת ג' כא). שזה הפסוק מסופק בתחילת הדעת אם נרמז אל בני אדם הראשון או אל שאר בני אדם, וכאלה אין חקר להם. והרשות בידך שתפרשם כמו שתרצה כי אין בו הפסד אמונה ולא הרווחתה. וכאשר העירותיך על שם אחד תתעורר גם אתה עמנו אל השמות הנשארים כולם כפי שכלך.

סוד ג' עניין כס"א

נודע מפרק ט' וכ"ז ומ"ה וס"ט בחלק הראשון, ומפרק כ"ו מחלק שני, ומן המרכבה בחלק השלישי.

והשפע ההוא סבת מציאותם ועילת שמירת חיותם תמיד. ואשר השפע ההוא נשגב ונעלם עמו הוא אשר מציאותו נכבדת מזולתו ממי שלא קיבל השפע כמוהו. ומזה הצד היה העולם כולו בדמות סולם מתחיל מתכלית השפל, במקום, ובמעלה, ועולה ומתעלה עד תכלית הגובה במקום ובמעלה. ויקרא הגובה כסא, והשפל הדום רגלים. וכאשר העניין כן ומצאנו זה הדרך במציאות והרגשנו והשכלנו בחושינו ובשכלנו שעניין האדם הכללי הוא בדמיון העולם. כי העולם אדם גדול והאדם עולם קטן, והשגנו כי גם האדם הפרטי הוא עולם קטן. גם כן שמנו דעתנו אחר שהתבאר לנו זה במופת לדעת מה היתה כוונת היות המשכן סובל כוחות עליונות והיותו בדמות כסא לשכינה, והיות הר סיני מקום לשכינה וכן בית המקדש. וכן האבות אשר נאמר עליהם הן הן המרכבה (מ"ר מז' ו'), אשר הוא ידוע שארבע חיות הקודש נושאות הכסא של שלש רגלים. והנה דוד הוא הרגל הרביעי, והנה מגן, הוא לעד נאמן. ומצאנו בקבלה ובשכל סוד העניין הנורא הזה, וזה ביאורו ושים דעתך להבינו מאד.

כבר ידעת כי האדם מורכב מד' דברים עצמים שהם חומר מורכב מד' יסודות, וצורה מורכבת באמתתה מארבע צורות ראשונות שהן צורות לד' יסודות, שהן צורת האש וצורת הרוח וצורת המים וצורת העפר. גם החומר האנושי עוד הוא מורכב מארבעה עניינים הנקראים ארבעה מיני המורכבים, שהם הדומם והצומח והחי והמדבר. כי אין ספק שאחר שאנו מוצאים בהן ארבע צורות ההרכבה שלא היה אפשר זה מבלתי המצא בהם גם כן ארבעת חומרי ההרכבה. ואמנם חומרי ההרכבה הם

הדברים הקשים הדומים לדומם בעצמות וגם הדברים הקשים המשותפים עם קצת רכות כגידיים והם דומים לצמחים. ועל כן אין אחד משני המינים האלה חיים ולא מרגישים, כי כל חי מרגיש וכל מרגיש חי. כי הדומם והצומח ג"כ אינם לא חיים ולא מרגישים. וגם הדברים שהם רכים ומשותפים בקצת קושי בעוד שהם דומים לחי בלתי מדבר שהוא גם כן מרגיש הרגשה עבה וגם הוא חי, כמו שאמרנו כי כל מרגיש חי. וגם הדברים שהם רכים מאד ומשותפים במעט קושי בלתי ניכר מתוך מיעוט קושיו, עד שכמעט מתפרק מגבורת רכותו על קושיו כבשר, והוא חי מרגיש הרגשה דקה בקלות מאד מרוב חיותו המשותף עם מין הדיבור שדומה לחי המדבר.

ואלה הארבעה עניינים נאמרו באיוב בפסוק אחד בכללם. והוא אומרו שם **"עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידיים תשככני"** (י"א). ולאלה ארבעה חומרים גם כן ארבע צורות, צורה דוממית וצורה צמחית וצורה חיונית וצורה דברנית. ואין ספק כי אלה כולם הם פעולות הגלגל, והעד ארבע תקופות השמש וארבע תקופות הירח, בשנה ובחודש וביום ובלילה. שהם נראות לעין והם מושכלות גם כן. כי אלה מורים לנו עניין האחרים ומהנגלה נכיר הנסתר, ונדע כי הם עוד בארץ המורכבת מד' יסודות. וכן הוא עוד בישוב אע"פ שהוא נחלק לשבעה חלקים כמו שהשבוע נחלק לד' חלקים. וכל חלק וחלק מ"ב שעות שהן לילה ויום ולילה וחצי יום. ומהם תבין סוד שם בן מ"ב אותיות, וסוד עידן עידנין ופלגי עדן, וסוד מועד מועדים וחצי. כי המועד הוא יום שלם בן י"ב וחציו הוא ו' שעות הרי יב"ו שעות,

ומועדים הם שני לילות שהם כ"ד שעות. וסימן שני העניינים יחיד"י, והסוד "כי אשא אל שמים יד"י ואמרתי ח"י אנכי לעולם" (דברים לב' מ'). וסימניך "ואם אב אני איה כבוד"י" (מלאכי א' ו). והעיקר "ית"י אדני המלך דו"ד לעולם" (מלכים א' א' לא'). וכן עוד "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" (ישעיה מג' ז). ועליהם בנה והבן "כ"י ב"י חשק ואפלטוהו אשגבהו כי ידע שמי" (תהלים צא' יד). "כ"י ב"י ירבו ימיך ויוסיפו לך שנות חיים" (משלי ט' יא). ובכופלך זה המספר שסודו הולך על דרך "ז"ה שמי לעולם וזה זכרי לדר דר" (שמות ג' טו). כי הם קשורים כולם זה בזה. ואם תבין מהלך מנהיגי השבוע תבין מהכפל סוד אומרם חנו"ך זה מטטרו"ן, כי הו"א הו"א (חנו"ך פעמים מ"ב). ואז תבין סוד היות הלילה יום והיות היום לילה, ותבין סוד הללויה וסוד הללוהו, ותכיר היות שם יה"ו חקוק על הלילה והיום, כאמרם ז"ל בפרקי דר' אליעזר (פרק ה') שלש אותיות של השם המיוחד חקוקות בלב השמש, ואז תדע דעת עליון ומחזה שד"י תחזה.

וכאשר התבאר לך זה כולו יתבאר לך מתוכו סוד ארבע חיות המרכבה. ותדע סוד ד' כוחות הבאות מן הגלגל, וסוד ד' רוחות העולם, וד' יסודות המעורבות בארבע מיני המורכבות, וארבע היסודות הפשוטות. ומהם תכיר עניין ארבעה טורי אבן משלש שלש אבנים, שהם שתיים עשרה אבנים למספר י"ב שבט. וששה משמותם על האבן האחת וששה משמותם על האבן השנית כתולדותם. ושנים עשר שבטים נחלקים לד' דגלים לד' קצוות העולם והם מזרח מערב צפון ודרום. וכן שנים עשר

מזלות בעולם נחלקים לד' חלקים משלשה שלשה מזלות בכל חלק, כפי הידוע מעניין הכוחות טא"ק אש (טלה אריה קשת), שב"ג עפר (שור בתולה גדי), תמ"ד רוח (תאומים מאזנים דלי), סע"ד מים (סרטן עקרב דגים). וכאשר אלה הארבע יסודות פועלים קצתם בקצתם ומתפעלים קצתם מקצתם, כן כל י"ב מזלות עוזרים בפעולותיהם קצתם בקצתם ונעזרים קצתם מקצתם. כי א"ב מ"ע (אריה בתולה מאזנים עקרב) שהם אמצעיים, יהיה מהלך השמש בהם מהופך בשווי. כי א"ב הפוך מן מ"ע במהלך היום והלילה, ובמחזור הלילה והיום להפך זה מזה. וכן ד"ד הפוך מן ט"ש, וכן ק"ג מן ת"ס. וגם בפעולותיהם מהופכים התחתונים במהלכם עם הכוחות הבאות מאתם. ועל כן יתקיימו הכללים התחתונים כולם שהם הסוגים והמינים העצמיים עם מקריהם הסוגיים והמצביים.

ומאמר האומות הפילוסופיות כי העניינים המקריים אינם תמידיים ולא מאודיים ("מורה" ב' ב') הוא אמת ונכון. כי התמידיים בקלות האש והרוח והטבעיים המים והעפר, ובחום האש ולחות המים בלא ספק שזה תמידי וזה לא ישתנה. וכן כל הדומה להם מן העניינים הטבעיים והמאודים במציאות צורות המינים במינם ובאישיהם וכיוצא בהם לא ישתנה מהם עניין, כלומר שינוי שוב צורת פני אדם בפני שור וצורת פני שור בצורת פני אדם וצורת פני אריה בצורת פני נשר וכיוצא באלה. וכן עניין פעולותיהם שלא תעשה הדבורה בתים ולא יולד ממנה דבש, או שלא תלד התרנגולת ביצים או החמור שלא יוליד עירים, כי זה לא נשתנה ולא ישתנה דבר ממנו ומן הדומה לו. אמנם העצמים

הפרטיים והמקרים הדבקים בם ונמשכים אחריהם בפרט הם אשר יקבלו הפסד כמו שקבלו הויה אחר שלא היו, כי ההויה היא סבת ההפסד וההפסד הוא סיבת ההויה, ואם אין זה אין זה בשום פנים. כי מאין יתהוו הצורות המהוות צורות אחרות בחמרים, אם היתה זאת הצורה עומדת קיימת בחומרה. אך מפני הפסד זאת הצורה מן החומר הוכן החומר במציאות הצורה הזאת האחת לקבל צורה אחרת בהעדר זאת. כי ההתחלות ההוות הנפסדות הן שלשה, והן החומר והצורה וההעדר, והצורה היא אמיתת ההויה והיא ראויה להקרא בשם הטבע יותר מן החומר, והחומר הוא כלי לצורה, וגם הוא יקרא טבע מפני שם הצורה, ובמציאות שניהם כאחד יקראו גוף אחד מורכב משני מיני מציאות, והם החומר והצורה.

וידוע שלא תמצא צורה טבעית בלא חומר בשום פנים כמו שלא ימצא חומר בלא צורה בשום פנים. והשכל משיג את שניהם ומכיר את שניהם ומכיר את עצמותם ומבדיל ביניהם. ואם כן הם נמצאים פשוטים ומובדלים בשכל ואינם נמצאים מובדלים חוץ לשכל, כמו שהלחם ימצא מורכב מקמח ומים בהרגש שהוא לחם, ובדמיון שהוא מקמח ומים. וכבר ימצא כולו בספרים הטבעיים. וזכרנום בהכרח פה מפני שינוי הפעולות וקיום המציאות אשר החיות נושאות הצורות הידועות, ונושאות את הכס"א, וצורות כלל האדם בצורתם. והם תחילה ארבע מדרגות הידועות מהסולם בארבע מלכיות, וכן בפרטי האדם הנה הוא מרובע, כי שנים עשר מנהיגים בנפש כמו שיש שנים עשר מנהיגים בשנה והם שנים עשר מזלות המנהיגים בגלגולם

שנים עשר חדשים בשנה, שלשה שלשה במציאות השם המפורש, המפרש כל סוד נעלם וכל מציאות נסתר וכל פלא מכוסה שאפשר להשיגו. ועל כן היו בו שתי אותיות שוות מורות על היות ה' ית' מנהיג בכוחו שתי תקופות השמש בשיווי אחד, בסוד ט"מ המתגלגל מן ה"ה ושניהם יחד בעלי המופתים כולם. וסודם תב"ן ברא"ש ובזנ"ב, וא"ת המט"ה הז"ה שהוא מטה האלהי"ם תקח בידך אשר תעשה בו את האותות תפעל בחומר ובצורה. והם ו"ו חדשי השנה שמתנהגים עם י"ב מזלות. ובהכירך הנחש הנקרא נחש בריח נחש עקלתון תכיר סוד מאמר האומר, **"זקן ונשוא פנים הוא הרא"ש ונביא מורה שקר הוא הזנ"ב"** (ישעיה ט' יא). **"ונתנך יהוה לראש ולא לזנב"** (דברים כח' יג). **"והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך"** (שמות ז' טו). ואומרו **"ויהי לנחש וינס משה מפניו"** (שמות ד' ג). ונאמר **"שלח ידך ואחז בזנבו וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו"** (שם). בכ"ף ו"ו כי בו"ו בכפ"ו הם בכ"ף ו"ו.

ואלה הדברים כולם ירוך סודות המציאות וסתרי תורה, כי התורה מורה מהלך התנועה והכח העצמי והמקרי לעליונים ולתחתונים. על כן התורה בעלת המעשים כולם והיא ההנהגה האלהית המורה מה לעשות למטה ולמעלה לאנשים ולגלגלים. ובתורה נשלמו השמים והארץ וכל צבאם, ובה הם קיימים כולם לעד מראיות אשר אין להם חקר תוריות מקובלות מושכלות ומורגשות. ותפילין שבראש מעידין על כל נמצא שבמרכבה ועל הרקיע שעליה ועל הכסא שעל לרקיע ועל מראה אדם שעל הכסא, שנקרא חשמ"ל, והמטה אשר נהפך

כאילו הם רחוקים מהכוונה העליונה תכלית הרוחק. עד שאם ירצה אחד ממנו לאמת דבר מהם לא ימצא שום דרך לאמתו, מפני שהכלי המוכן לקבל כח מציאות אמיתת דבר זה בטל מעיקרו מאומתינו הקדושה, והוא לבב חכמה אשר הוא הנביא באמת שהעיד באמרו **"ונביא לבב חכמה"** (תהלים צ' יב). ואין ספק כי זאת השכחה הארוכה אשר מצאתנו, היא האריכה לזמן גלותנו כאשר היתה גם היא סבת העדר ממשלתנו מיום חרבן הבית עד הנה. ועתה חייבה גם כן השכחה ההיא בעצמה, להיות כל השומעים דבר חכמה מבני אומתנו חושבים כי החכמה היא חכמה יוונית, וקוראים בני אדם המשתדלים בחכמה מין ואפיקורוס. וזו הסבה להבריח ממנה כל מי שנראה שכלו ראוי לקבלה. ולא תאמר שזה החולי הגדול קרה להמוני עמנו, אבל קרה יותר ויותר חזק למי שחושב שהוא בקי בשיתא סדרי. וחושב גם כן כי כשידע לצוות המצוה איך תעשה מספיק, ואין לו צורך לעיין בה כלל יותר מזה בדבר נסתר מעולה המובן מהמעשה, כי הם לא השכילו ולא נפרדו מהעניינים שהם מורגשים. ומשלם אצלי כמי שרואה מיני המורכבים השפלים וחושב כי אין להם, לא מנהיג מרגיש, ולא מניע מחוץ זולת המורגש מהם, אלא שהם יאמינו כי השם ית' צוה שיבראו ונבראו, כל שכן במוצאם כתוב **"כי הוא צוה ונבראו"** (תהלים קמח' ה), שבזה יתאמת להם שדימוהו בדימונם הרע.

ועל דרך האמת אשר אין בה ספק למי שחננו חונן הדעת מדע והשכל, כי החכמה העליונה האלהית תורית אינה החכמה היוונית הנקראת לימודית ושמה בלשון יון מתמטיקה. ולא

החכמה אשר שמה הגיון ובלשון יון דיאליטיקה וגם לוגיקה, שעל החכמה ההיא אמרו מקובלי האמת, מנעו בניכם מן ההגיון. ור' שמואל בן תיבון ז"ל אמר עליו פירושים זרים מהאמת, שאמר כי על כן אמרו מנעו בניכם מן ההגיון ולא עצמכם כלומר שבניהם אינם יכולים לקבל החכמה. ולפי דעתי מהחכמה האלהית, דבר נראה בעיניי פירושו מעולה מאד ואין ספק כי הוא טעם טוב לבעלי ההגיון אבל לא לנו. שכבר ידענו באמת עיקר המאמר הנכבד הנבואי ההוא, והוא בלא ספק שהזהירונו חכמי האמת מהשתדל בחכמות היווניות ההן, מפני שאנחנו עם הקודש עם יי' יש לנו תורה קדושה מורה אמיתת שתי החכמות אשר הם מקדימים החכמה הלימודית להן כדי לאמתן במופתים לפי סברת שכלם, כי לא השיגו מה שראוי להשיג עד שידעו אמיתתן מבלי הקדמת ספריהם ובאמת כי הם עשו דבר גדול במה שעשו.

ולפי מה שקראתיו אני מספריהם ראיתיו שהשיגו דברים רבים שמספיק להשגתם כח השכל האנושי, אבל בדברים שהוצרכו אל השכל האלהי לאמתם, לא השיגו להם עניין כלל. ועל כן טעו ברובם כמו שנודע מספריהם. ושתי החכמות ההן הן חכמת הטבע וחכמת האלהות, שהן כוללות כל עצמות המציאות. ונקראו בלשוננו מעשה בראשית ומעשה מרכבה. וההבדל אשר בינינו לבינם שאנחנו קראנו בשמות מורים חידוש מעשים נבראים בכוונה ורצון, והם קראום בשמות מורים קדמות מעשים נמצאים בחכמה תמידית בלתי כוונה רצונית. ודעתם הפך מדעתנו בלא ספק. ואמנם יתבאר זה במקומו בע"ה. אבל

אין ספק אצלנו אנחנו בעלי התורה אשר קבלנו ממנה הקבלות האלהיות, שהתורה השלמה היא מגדת לנו כל מה שסופק להם. ודרך תורתנו מורכבת מעניין נגלה ומעניין נסתר. הנגלה מועיל לכל מי שאינו יודע דבר מהנסתר, כי יש לו קבלות מספיקות לדעתו להנהיגו בעולם הזה ולהנחילו העולם הבא. והנגלה נקרא מצוה שהוא מורה ציווי לבד לא דבר אחר, והנסתר נקרא תורה שהוא מורה כל חכמת המצוה וטעמה ומהותה. ועל זה הסוד נאמר **"והתורה והמצוה אשר כתבתי להורותם"** (שמות כד' יב'). ונאמר **"כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר"** (משלי ו' כג). ואמרו עבירה מכבה נר מצוה ואין עבירה מכבה אור תורה. ובאמרם סתרי תורה וטעמי המצות תוכל להבין כוונתם. וכן דמיון נר ואור, כי נר אלהים נשמת אדם, ו**"באור פני מלך חיים"** (משלי טז' טו). ונאמר **"כי עמך מקור חיים באורך נראה אור"** (תהלים לו' י'). **"בית יעקב לכו ונלכה באור יהוה"** (ישעיה ב' ה). והוא אמיתת היצירה **"יהי אור ויהי אור"**, וסודו אור העול"ם כל"ו.

ואמנם בחקרך בחקירת הקבלה והשכל עניין סתרי תורה, דע באמת שתשיג ממנה מה שלא השיג שום פילוסוף בעולם מהאומות. ולא תצטרך לראות ספריהם כלל, ותבין ממנה כל חכמה ודעת ותשיג כוונת השם ית' בנתינת התורה והמצוה ותצליח ותנחל שני עולמים הזה והבא. וידיעת דבר זה תלוי בידיעת השם המפורש הנודע על פי ידיעת צירוף האותיות אשר בו נכללו שבעים לשונות, והוא סוד אדיר. ועל זה הדרך תמצא כי זה הסוד עיקר כל החכמות והמחשבות השכליות.

ואל יפתוך דברי מהבילי הדעת האומרים כי צירוף האותיות אינה חכמת אמת, מפני שמצאו ממנה תולדות שקריות אצל דעתם ודעות בלתי אמיתיות אצל אמונתם השקרית. כי כבר הזהרתיך על זה ועוד אני מזכירך עליו מפני מה שאני עתיד להודיעך בזה הסוד הרביעי, כי אין ספק שזו היא יצירת האדם באמת כמו שכתוב מבואר לכל ב"ספר יצירה" ואפילו בפשוטי דבריו כל שכן בנסתריו. וממנו תדע כי ל"ב ב'נפש כ'מלך ב'מלחמה, ותכיר מציאות לבב"ך "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך היום על לבב"ך". ותדע מסוד צירו"ף האותיו"ת כי כ"ל המצו"ת רו"ח הקד"ש, ובאמת בו העולם כולו תלוי. ודע שבו תיפקד ותזכר לטובה לפני מלך מלכי המלכים, אשר הכל בידו וחפץ להחיותנו בתורת חסד. ולפי מציאות טבע המכתב בתורה היה מציאות טבע התורה בחומר, וכמציאות טבע הצורה בחומר היה מציאות הנפש בצורה, וכמציאות הנפש בצורה כן מציאות השכל בנפש. ובהמצא השכל בנפש נשלמה הצלחת המשכיל ונפקד ונזכר בעליונים ושב מושכל נצחי במושכלים העליונים כולם. ואז נשלמה תשובתו האמיתית והתקבלה תפילתו ותשובתו תמידית נצחית בלי הפסק ובלי הפסד. כי על זה היתה כל כוונת נתינת התורה המושכלת אצלנו והמקובלת באמת.

וזה כולו השיגוהו פילוסופי השכל וביארוהו במופתים מושכלים, שכן הוא בלא ספק. וקראו מעלה זו השארות הנפש, והכל תלוי בשמו ית'. אבל הם לא ידעו דרך השם, ואם ידעוהו ניצלו משאול באמת. כי חסידי אומות העולם יש להם חלק

לעולם הבא, והוא בהיותם שומרים שבע מצוות שנצטוו בני נח שהם כנגד המצוות שלנו. שהם גם כן בדמות שבע והם כמספר ש"ש אח"ד, והם תרי"ג שהם ז' וסודם גזרת"י, ומספרם שווה למספר אותיות עשרת הדברים שהם תר"כ. והמכירם יודע כי גזרת השם היא עצמי"ת והיא אצלנו קדמוני"ת אבל אצלנו היא באמת קדמוני"ת שבחדו"ש מחד"ש הצור"ה, כלומר שאנחנו מוצאים משל הקדמוני שסודו י' עשרה והוא בן עשרים שהוא יו"ד, והוא כת"ר נמצא מצוי"ר בכרבי"ם בצור"ה חדש"ה. ועל כן נאמין אנחנו החידוש. והשגנו מזה הסוד המובחר כי ה' ית' משגיח בפרטים ופוקד מעשיהם עת לטובה ועת לרעה, כמאמר הנביא **"רגע אדבר על גוי ועל ממלכה"** וגו' (ירמיה יח' ז). ותלה הדבר בתשובה, ושב הגוי ההוא מרעתו. וכפל ואמר **"ורגע אדבר"** (שם).

הנה זאת עדות ברורה על השגחת ה' באדם בעתים ורגעים באמצעות הזמן. ואמנם הזמן המוכן מאז נתלה בתשובת האדם לפקדו ולהזכירו לחיים ולמות לטוב ולרע לברכה ולקללה כפי מעשיו. ועל כן נתלו שבעת ימי בראשית לעשרת ימי תשובה להעמיד העולם על התשובה, כי היא קדמה לעולם. שאם אין תשובה אין מרוצה, שברצוא ושוב ב"א א"ה ו"ה (ברא אלהים את השמים ואת הארץ) בראשית המציאות, כי גם כן סוד רצוא ושוב נודע מהחיות. ועל כן היה יום ראש השנה יום הזכרון, ואנחנו אומרים בו "זכרנו לחיים", ומעמידים ומעידים בו על חידוש העולם באמרנו היו"ם הר"ת עול"ם, והסוד הוי"ה על"ת מרו"ם שהוא עול"ם המהירו"ת, וזה העולם שלנו הוא העולם התמידי.

והנה ר' אליעזר ור' יהושע גילו לנו סוד החידוש וההשגה, כשזה אומר בתשרי נברא העולם ובתשרי נגאלו ובתשרי עתידין להגאל, וזה אומר בניסן וכו'. והסוד למולדות מתשרי ולתקופות מניסן שהם שתי דרכים אחת לירח ואחת לשמש שהן שני המאורות. והסתכל אמרינו "היום יעמיד במשפט כל יצורי עולם", כי מהם תבין נפלאות תמים דעים. ותדע כי מספר הר"ת עול"ם, השמו"ת והוא בצירוף עול"ה תמ"ר, וסוד תמ"ר, שמ"ש והוא שלי"ש השלש"ה כי הוא אחד והבן זה. ודע כי השמות הבורא ית' ציירם יש מאין, וכן בספר יצירה (ב' ט) תמצא עדות זו באמרו "יצר מתהו ממש ועשה את שאינו ישנו". וסוד יצ"ר, ש'. והנה לך מפורש סוד שם מן השמות, כי יצ"ר מתה"ו ממ"ש הוא מצור"ת השמי"ם שגם מהשמו"ת יצ"ר"ם כי ה"ם צור"ת שמי"ם.

ופקח עיני לבך וראה והבן על איזה אבן אתה סומך שלא תמוט. אם כן אמרינו היו"ם הר"ת עול"ם עולה כאילו אמרנו היו"ם מצי"ר י"ש מאי"ן כאשר בראשית היצירה. ודע כי סוד היו"ם, אי"ן. והבן זה מאד וממנו תבין סוד "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם". כי כשתחבר שמ"י עם אנ"י תבין עניין אמרו "אני יהוה הוא שמי" (ישעיה מב' ח) שסודו י"ש מאי"ן. ונשאר לבאר מה עניין או"ת, כי "אות הוא בצבא שלו" (ילקוט שמעוני שה"ש) ועל כן נקרא בשם צבאו"ת. ומי שיבין סוד בריאת המכתב ישיג סוד "כל יצורי עולם" אשר כללו כל מכת"ב, והוא כפל רל"א שערים שב"ספר יצירה" שממנו ידענו בראשית"ת ומרכב"ה כי רא"ש כל ברי"ה מכת"ב וגם רא"ש מכת"ב ברי"ה

בצירוף האותיות. והנה שם אבינו אברהם שהיה נביא מאת הבורא יעיד לך שהוא בעל צירוף האותיות. ואמנם סוד משפ"ט אשר הוא הדי"ן נודע בקבלה על פה ואסור לכתבו מפורש מפני פחד מכחישי האמת ומאמיני השקר. שאם נפרשהו יהיה מבואר לכל יודע ספר לקרוא הלשון הקל לבד ויש סכנת אמונה. כי הסכל הוא אשר לא בחן אמיתת האמונה ואין לו כלי להגיע אל בחינתה, אבל כליו כולם מהפכי קערה על פיה. ועל כן ראוי להסתיר מהם כל דבר שהוא מעיד על בחינת אמיתות סוד נסתר, ורמז לחכם די. וכשתדע סוד מ"ן הפ"ט תכיר סוד די"ן המשפ"ט, והזהר מאד מן הטעות כי יש סכנה בו. ונראה שכבר גיליתי לך סוד פקיד"ה וזכיר"ה ביאור גמור, ואף על פי שלא זכרתי שמם, רק אשלים לך עניין יום הזכרון ואז אוסיף להודיעך מה שבא הרמז מעניינם בתורה כי לא אצטרך להודיעך מהם דרך לשון כי הוא מבואר בספרי המדקדקים רק אומר לך מהם קצת מהעניין שנזכרו עליו לפי צורך העניין שאנחנו בו לבד.

ועוד אומר כי אמרינו "אם כבנים אם כעבדים", ואמרינו "אם כבנים רחמינו כרחם אב על בנים אם כעבדים עינינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא לאור משפטנו". כל זה העניין מורה לנו אמיתת מה שחשבנו בדרך זו, וזה כי כל העולם כולו לשם בנים ועבדים בלא ספק. וכבר קראנו ה' ית' בנים ועבדים במקומות רבים באמרו **"בנים אתם ליהוה אלהיכם"** (דברים יא' א'). ובאמרו **"כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם"** (ויקרא כה' נה). ונאמר **"בני בכורי ישראל"** (שמות ד' כב'), ונאמר **"ישראל עבדי"** (ישעיה מא' ח').

ואמנם ההבדל אשר ביניהם ביארו מלאכי באמרו **"ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי"** (מלאכי א' ו'). ותלה הכבוד באב כעניין **"כבד את אביך ואת אמך"**. ומי שאין בו דעת אינו יכול לכבד, ובעל הדעת מכבד מאהבה הכוללת גם יראה. כי כל אוהב ירא, ולא כל ירא אוהב. ותלה המורא באדון, כי העבד ירא בעל כרחו מפני פחד עונש. והבן הנאמן הוא בן ועבד, בן אוהב מחיוב רצונו, ועבד מחיוב יראתו, והוא אוהב מחיוב חכמתו, וירא מחיוב מעלת הנורא. ואם כן אומרנו "אם כבנים", אין זה שכוונתנו להודיעו שיש אפשרות בדבר וספק אצלנו שמא אין אנחנו בניו אבל אנחנו עבדיו, וכן ההפך. אבל כוונתנו היא שאע"פ שאנחנו בניו ועבדיו באמת, שלא יקטרג המקטרג מהיותנו בנים אוהבים ומכבדים את אבינו בכל כוחנו, ועבדים בלתי פורקים עול יראה מעל צווארינו. כי על כן ביקשנו רחמים ממנו ית', ועינינו תלויות לו תמיד. וזה סוד כל התורה, בהיותו דן את האדם בשתי מדות כפי בריאתו בשתי מדות גם כן, ועל זה נתנה תורה. ועל פינה זו תמצא השגחה פרטית עצומה בנו יותר מכל גוי, שנאמר **"רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה על כן אפקד עליכם את כל עונתיכם"** (עמוס ג' ב'). ודע כי ידיעת הבורא אותנו היא תמידית בפועל בלי שינוי. ודעתנו אנחנו במה שנדעוהו, הוא פעם בפועל ופעם בכח. ועל כן כפי דעתנו אותו ידע גם הוא אותנו, וכפי השגחתנו במצוותיו תהיה השגחתו בנו בלא ספק. כי ההשגחה נמשכת אחר השכל בלא שום ספק בעולם כמו שתשמע בעניינה. והנה תדע כי בראש השנה אנו תוקעין בשופר בשלשת מיני תקיעה. והם תקיעה בצורה זו שהיא ארוכה כקו ישר — והיא

מנקודה לנקודה. ועוד שלשה שברים בצורה זו שהם בשלשה קוים ארוכים בשיווי וישרים והם יותר קצרים מן התקיעה וזו היא צורתם — — — . ועוד תקיעה כזו — — — והנה זאת הצורה האחרונה היא שווה לראשונה. ועוד הודיעך כי יש צורת תקיעה כזאת — — — וצורת שלשה שברים כזו — — — וצורת תרועה — — — . ועוד תקיעה כראשונה — — — ועוד אודיעך כי יש צורת תקיעה כזו — — — וצורת תרועה כזאת — — — ועוד תקיעה כמו הראשונה כזו — — — . והנה עלה מספר כולם ו' תקיעות וב' מיני תקיעה דבקים שווים זה קרוב לזה שנקראו ו' שברים. וב' מיני תקיעה דבקים יותר מכולם וממהרים התנועה יותר מכולם ונקראו ב' תרועות, וסימן הכל תש"ת תשר"ת תר"ת. ואל תחוש מסדרם ואל תחוש גם כן ממספר רוב התקיעות כי הם כולם נמשכות אחר כוונה אחת והיא זו.

דע כי ההמון כולם אנשים שומרי מצוה בהכרח מתוך מציאות המין האנושי לקיים קבוציו זה, והמצוות אצלם בעניינים המוסכמים, והלשון והמכתב האנושיים לעדים נאמנים על זה. כי האיש הנולד בן יוונים יסכים לדבר בלשונם ולכתוב ככתבם, והנולד בן לועזים גם כן יהיה כמותם בלשונם ובכתבם אשר הוא מאמין אמונתם, וכן הנולד בין ישמעאל יקרה לו זה בעצמו, עד שאם ימצא איש יהודי בין יוונים יקראוהו יווני, ואם ימצא בין לועזים יקראוהו לועז, ואם ימצא בין ישמעאלים יקראוהו ישמעאל. ויהיו השמות האלה תוארי חיוב אצל המתאר האיש היהודי ההוא ויכבד ענייני המתאר והשומע דבריו, לומר עליו שם יהודי. וזה הדרך גרם לבני אדם כולם

להאמין שאין תחת המצוה כי אם מעשה ולא חכמה אחרת כלל. ועל כן אמרו כי המצוות כולם גזירת מלך הם ואין בהם לא מצוה מושכלת ולא מוטעמת, כי אין בהם לא טעם ולא ריח. ודע באמת כי זה הדיבור הוא טעות גדול למי שמאמינו, ואם תראה בדברי חכמינו דבר מורה על זה דע שיש לו פירוש ואינו כפשוטו. אבל האמת הוא זה, כי המצוה היא כגוף וההבנה עליה כנפש. וראה אתה בדעתך איזה משניהם עיקר אע"פ שצריך שתדע שאם אין גוף אין נפש כל עוד שהמציאות קיים, אבל בהיפרד הנפש באחרית הימים יודע שהנפש עיקר והגוף תפל. וכן המצוה עיקר מציאותה בעולם הזה ועיקר שכרה בעולם הבא. ולכן חייב אדם לעשות המצוה שהיא מציאה ראשונה וחייב גם כן להבין סודה מפני שהיא מציאה שניה נצחית, ואז יקיים השומר מצוה עיקר התורה והמצוה ויחיה חיי עד כחי המצוה את המצוה, וידבק המצוה באמצעות המצוה במצוה הנצחית וישוב גם הוא נצחי תמידי.

ועל כן אחר שביארתי לך עניין המצוה הנקראת תקיעת שופר לפי מציאות פשט הקבלה אבאר לך סודה ונסתרה. דע כי תקיעות שופר בגימט' פירו"ש הש"ם המפור"ש, ועניינו כי כוונת התקיעות הארוכות כולן שהן באות אחת אחת בלי כפל, הוא מפני היות כל אדם כמו ישן מן סתרי תורה, ובא המעורר בקול שופר ומכה באוזן השומע להתעורר בפעם ראשונה. כמו שהוא קורא לשמעון בקול אחד ארוך בהיותו ישן שלא יבהל, ואם ישן שינה כבדה שונה וקוראהו שלש פעמים שמעון שמעון שמעון, מיישב וקורא עד שקורא כמה פעמים במהירות יחד כדי

שימהר להתעורר מפני רוב הקריאות המכריחות אותו להתעורר. וזה הסוד הוא שעשה הבורא ית' תחבולה עמנו עד שנבין ידיעה גמורה מה שראוי להבינו מסוד שמו הנכבד, באמרו יתקע"ו שסודו פור"ש וצירופו שופ"ר. והיותו של איל, הוא להודיע שיש לאל ידו של השומע אם ירצה לשמוע, וכוחו תלוי אם יצא לפועל אם לאו כסוד תליית נקודת ה"א באויר ה'. ואמרו תתקעו סודו הש"ם המפור"ש כלומר בעדו תתקעו, כמו כן תריעו שסודו בחשבון המרובע שם המיוחד והוא חסר י' ומעיד ואומר אנכ"י העשיר"י והוא פ"ו עשיר"י, והסוד שופ"ע ביר"ח ומשם עוש"ה הפר"י, ונקרא שמ"ש הא"ל והוא אשר דמ"ו מפור"ש גם ודמ"ו הנה"ו נדר"ש, והוא שם ד"ם שופ"ר האי"ל. וכבר תקעתיו באזניך כמה פעמים, פעם באורך פעם בקיצור, פעם במהירות פעם באיחור, פעם בחוזקה פעם בחולשה. לו תשמע להבין סוד נעשה ונשמע וסוד ושמענו ועשינו, כי "ארבע מדות בהולכי לבית המדרש הולך ואינו עושה, שכר הליכה בידו. עושה ואינו הולך, שכר מעשה בידו. הולך ועושה, חסיד. לא הולך ולא עושה, רשע" (אבות ה' יד'). וכל זה שקול במאזניים אלהיים והאדם נפקד לרגעים על זה, כי פעם גובר כוחו ופעם יחלש, ואם יחלש ירחו וחסר הולך וחסר, ואם יגבר ירחו נמלא והולך ומתמלא ואורו נוסף עד שישלם תכלית השלמות ביצירה. "עטרת תפארת לעמוסי בטן שהן עתידין להתחדש כמותה ולפאר ליוצרם" (סנהדרין מב.). וממנה תבין קידוש החודש וגם חידוש הקודש והפקידה והזכירה. ותבין אומרם ז"ל "הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח" (חולין טו.). והיות זה העניין זוהר נשפע מהשם ית' על האדם באמצעות

העליונים תדענו מאמרו **"ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו: תמשילהו במעשי ידיך כל שתה תחת רגליו"** (תהלים ח' ו'). שסודו כסוד **"ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר"** (שמות כד' י'), שהוא כעניין גלות חרות כסוד חרו"ת ע"ל הלוח"ת שהוא עלו"ל תח"ת הרו"ח. כי כן הרוחות על הלוחות גם הלוחות על הרוחות. ועל זה המכתב מזה ומזה, כאמרו **"מזה ומזה הם כתובים"** (שמות לב' טו). ועל זה תבוא הפקידה והזכירה בעניין התעוררות, כמו שאומר אדם לחברו פלוני, אתה זוכר מתי למדנו פרק פלוני ולפני מי למדנוהו, אומר לו לאו. ועוד מעוררו ואומר לו אינך זוכר כשהיינו בספרד במקום פלוני, אומר לו כן. ועוד יאמר לו סימנים רבים ויעוררהו בכל סימן וסימן אל קרבת הזכירה למה ששכח. כמו שאמרו על עניין מתנמנם כגון דמדכרו ליה ומדכר, והוא נים ולא נים תיר ולא תיר, ופירוש ישן ולא ישן ער ולא ער שפירושו שוכח ולא שוכח זוכר ולא זוכר. וכן אמרינו לשם ית' כי אין שכחה לפני כסא כבודך, והוא זוכר כל הנשכחות. זכרינו לחיים וכן ופקדינו בפקודת ישועה ורחמים. וכן זכור רחמיק וכן נזכר ונכתב וכן השאר כולם. והכוונה האמיתית בכל אלה העניינים הנזכרים ובכל מה שדומה להם היא כוונה אחת לבד, והיא לזכור את נשכח ולשכח את הנזכר. ועם זה **"תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח"** (דברים כה' יט'). לשכוח זכרו אבל זכור תזכור מה שראוי לזכור. והוא **"זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר"** (שמות ג' טז). כי **"מלחמה ליהוה בעמלק מדר דר"** (שמות יז' טז).

הרב ז"ל האריך בעניין זה וביארו כל כך מפורש עד שאין לי צורך לדבר בו אחר רוב הערותיו, שלא יהיו דבריי כפל דבריו. אבל מפני שלא יהיה זה הסוד ריק מדבריי גם כן אומר בו מעט ממה שתשמע מאשר ידעתי שיועיל לשכלך אם תרצה לקבל האמת, ואם לא יועיל לפי דעתך בשום פנים ידעתי שיועיל לאחר לפי דעתי, ואדע ההבדל שבינך לבינו, כי הוא משכיל באמת כאשר הוא. ואתה אב השכל רב הליחה חזק בתגבורת רתיחת הדם המוטבע בכך וגיבור בתאוות הדימונות וחלוש בתשוקות העיוניות והמקובלות האלהיות, ובהן יבחן שכלך לעצמך, החזק הוא הרפה, המעט הוא אם רב. וכל אלה המניעות הנזכרות הם סבות והתחלות ראשונות מפני מציאות הרכבת המזג הרע בלי שיווי למנוע כל הכח המקבל מקבלתו, אשר הוא במציאותו סבה ראשונה והתחלה להשכיל ההיולאני החומרי האנושי הנמצא בנו בכח ופעמים בפועל. וכל מעשה יש ארבע התחלות למציאותו ולהיותו. וההעדר שיקרא התחלה אינה עצמית כי אם במקרה, כי אין ההתחלות העצמיות האמיתיות כי אם שש, והן שש מדרגות נבדלות בעצם ובמציאות מעלה. ואלו הן, המדרגה הראשונה והיא העליונה שבכל המציאות היא מדרגת השם ית', והשנית מדרגת השכלים, והשלישית השכל הפועל, והרביעית הנפש, והחמישית הצורה, והששית החומר. ואין דבר עצמי במציאות כי אם אלו. ואם תמצא דבר במציאות בקש וחקור סבותיו והתחלותיו הקרובות והרחוקות, ואז תדע להבדיל בין הנמצאות הבדל עצמי ותכיר מעלת העצם על המקרה. ואם יהיה הדבר מאחד מן העניינים הששה הנזכרים תדע שהוא עצמי, ואם לאו

תדע שהוא מקריי. והעצמי נחלק לשישה חלקים ואלה הם, עצם נמצא בפועל תמיד נצחי אינו נופל תחת הזמן ואינו במקום ואינו כח בגוף ואינו מקבל חלוקה ולא יושכל בו מניין נספר אבל יאמר בו עילה וסבה או התחלה או ראשית. ואם הוא ממי שיש למציאותו סבה יאמר בו עלול או שפע או שכל נפרד או מלאך, אבל אינו מתנועע.

וכאשר היו אלו העניינים התחלת המציאות התחייב כל מה שבמציאות להיות מתדמה להם. והנה שם גוף המורכב מחומר וצורה ראוי שימשך אחר החומר והצורה. ומפני שאם היה כזה לא היה נפרד מהיסודות שהם מורכבים מחומר וצורה. נוסף עליו כח אחר והוא מציאות העירוב והחיבור הנמצא בכל גוף וגוף, אשר הוא חלק מהיסודות הארבע, ושב בחיבור ההוא גוף מורכב מהרכבה שנית. ואם כן בסבת מציאותו מורכב עוד הוא בכח הנוסף עליו והוא המחברו והוא בו. ועל כן נקרא הכח ההוא חבור וסודו בגימטריא גבור"ה והוא ארי"ה ונסתרו רי"ו, שהוא זו"ג קדמו"ן הוא עצם בחו"ר מצוי סובב ברו"ח, ונקרא סבו"ב מציא"ה. והוא נמצא בפועל, ואם הוא נמצא בכח תלוי בכ"ח הממציא"א לפעול. ועל כן יקרא כל מי שיש בידו יכולת על זאת הפעולה פוע"ל בכ"ח, מפני היות פעל"ו בכח. ותדע שהוא מודיע לנו זה החיבור הראשון המופלא מתוך ש"ם המפור"ש המעיד על זה ואומר כ"ו פעמים הפעולה בידו, שהורו עליה ע"ב שמות שאותיותיהם רי"ו. והיודע סודם יוצא מהם מהכח אל הפועל, וישיג ההשגה הראויה להשיגה בכח ותמצא בו בפועל.

ומפני שלא חייבה החכמה להיות זה הכח הנקרא חיבור, חוזר בניצוצי מציאותו להשיגו ממציות הצורה עד החכמה הקדמונה, לזכך ההרכבות במזגים יותר זכים מאד מהראשונים, אבל עם שיתוף החיבור. והוא הכח אשר הוא סבת הצמח ונקרא צמח וסודו חל"ק נפ"ח, וזה חייב היותו מתגדל. וחברו אליו כוחות רבים אבל הוא סבת כולם, ושניהם חיבור צמח רוח בצמח. ועוד לא נשלם תכלית הכוונה בהם והוכן כח שלישי להתחבר אל דיבוק נמזג יותר זך ונוסף על הצמח ונהיה כח בגוף מחובר צומח וחי, ונולדו ממנו אחרים בהכרח המזג והכח ההוא הנוסף, ונבראו עמו כל בעלי חיים. ועדיין לא הוכנו כוונות חוזרות להשיג ממציאם, ואם כן לא נשלמה הכוונה. ועל כן נבחר אחד מכל בעלי חיים ושב מין נפרד מהם במזג הזך הנקי, וחובר אליו הכח המדבר ונקרא רוח או נפש או נשמה וכיוצא בהם. והאמת שאנחנו קוראים אלה הארבעה כוחות שמהם כל ההויה, חיבור צמח חיות דיבור. ובאדם נמצאו יחד ארבעתם, והם כל ארבעה כוחות נפרדים במציאותם. ודע שכל חלק שחובר מהם ישוב אליהם בהכרח טבעם, שלכך נמצאו להיותם חוזרים חלילה כגלגל, מהם בזמן רב, ומהם בזמן מועט, ר"ל ארוך או קצר.

וכל זה כבר גילה הרב ז"ל ב"מדע" וב"מורה", והורה שאלה ארבעה כוחות באים מן הגלגל אשר הוא התחלה וסבה לכל חיבור ולכל תנועה ולכל מזג. אבל נשאר לומר לך אם כן מהו הדבר הנשאר מן האדם אחר המות. ונודיעך שאין דבר מכל אלה העצמים הנזכרים, כל שכן שאינו מקרה. כי המקרה הוא

דבר שאין לו קיום בלתי גוף. ולא יסופק לשום אדם זה העניין לחשוב שהגוף הוא נשאר, כי כל אדם מרגיש הפסדו בקלות. ואם כן הדבר הנשאר ממנו אחר הפרד כל הכוחות והגופים הוא דבר אחר אינו אחד מאלו כולם. ואחר שמצאנו שיש בנו דבר נוסף זולת אלו והוא השכל הנמצא בנו בפועל, כי אין הוא דבר בנו, אבל היותו בכח, ואם הוא דבר, אינו בנו. ידענו מזה כי הוא הנשאר, אם יש לו סבה מקיימתו ואם לאו איך יתקיים, כי כל מתקיים יש לו מקיים. חוץ מן הסבה הראשונה שאין לה מקיים זולת עצמה, ואין לה סבה חוצה לה כמו שהתבאר במופתים רבים. והשכל הפועל בנו הוא המקיים השכל הנמצא לנו בפועל, כי הוא שפעו והוא פועלו. ואם כן הוא עצמו הוא לנו סבה והתחלה ראשונה, והוא לנו צורה לקיים מציאותנו הנצחי, והוא תכלית היותנו, מכוון בפועלו להשאיר עצמותינו וצלמינו ודמותנו, הישארות תמידית בתמידות עצמה, והוא לבדו אשר הוא שכלינו אמצעי בינינו ובין השם ית'.

ומעתה נשאר לבאר אי זה הדרך נלך בה עד שנשיגהו ויהיה לנו מאתו שכל בפועל. כי הוא לבדו הקניין אשר אין לו הפסד לעולם, אבל שאר הקניינים אשר נשתדל להשאירם לא יישארו לנו בשום פנים לא הם ולא דבר ממינם. וזה אודיעך סוד בניינו וקניינו בסוף זה הפירוש בסוד עבודת השם מאהבה בע"ה. ואחר כן נשאר הרשות בידך אם תרצה להשתדל להרוויח מה שהוא אפשר לך להרוויחו בכח קרוב, או להשתדל להרוויח מה שהרווחו נמנע ובחרת בחיים.

לפועל מה שאתו בכח. ולפי זה אצטרך להודיעך שהדבר המוציא שכלינו מכח לפועל הוא שכל נפרד מכל חומר ויקרא בלשוננו בשמות רבים. והוא שרו של עולם והוא מטטרו"ן ש"ר הפני"ם הנקרא ש"ר צבאו"ת בתנוע"ת הגלג"ל, ושמו שד"י כשם רבו וכינוייו מטטרו"ן ומספרו מלא"ך היר"ח ולא מד"ע קדמו"ן, אבל מעיד על עצמו ואומר אנ"י נבר"א והוא חכ"ם מדב"ר, הוא הרו"ח הכלל"י. וקראוהו חכמי המחקר שכ"ל הפוע"ל והוא רוא"ה ואינ"ו נרא"ה. ועוד קראוהו אישים, ורוח הקודש, ושכינה, ורוח הנאמן, ומלכות שמים, וכאלה והדומים להם קראוהו בשמות רבים. אלא שכוונת כל קורא שמו היא כוונה אחת שווה שאין חולק עליה. ואם כן יקרא השכל בלשוננו מלאך או כרוב, גם במקומות יקרא אליה"ם כמו שאמרנו בעניין היות שמו כשם רבו. והנה שקראוהו חז"ל חנוך ואמרו חנוך זה מטטרו"ן. ואמר הרב ר' אליעזר מוורמישא ז"ל כי שבעים שמות יש לו כאשר העירונו רז"ל על זה בפרקי דר' אליעזר ובזולתם בחבורי ר' עקיבה ור' ישמעאל ע"ה, הם כולם נודעים לפי צירופם ולפי גימטריאות שלהם. והתחיל לפרש מהם השם הראשון כולו, וכדי לעורר שכלך אליו אכתוב ממנו קצת דברים מדברים מעוררים שכל האדם אל הקבלה הנבואית ואודיעך מה שאמר הוא תחילה עליו.

דע כי שם הראשון של מטטרו"ן משבעים שמותיו הוא יהוא"ל, וסודו ב"ן ועיקרו אנ"א והוא אליה"ו, וגם הוא שם המיוחד יו"ד יו"ד ו"ו והוא כפל שם. והנה הו"א גוא"ל כי הוא בכ"ל לב"ך, והוא מנהיג את העולם, כל"ב המנהיג את הגוף כולו, וסודו

בי"ם. ועליו נאמר **"סוס ורכבו רמה בי"ם"** והוא פועל באדמ"ה והוא מחב"ב כל איש אלהי, אלה דברי החסיד ז"ל. ועוד לקח דרך אחרת והוסיף על זה דברים רבים אשר לא זכרתים לך. וגם אמר **"נכח"ו תחנו על הים"** (שמות יד' ב') זה מטטרון שמו חנו"ך. ואלה הדברים כולם והדומים להם מדברי חכמי הקבלה יש להם סודות נפלאות אין ראוי לכתבם מבוארים מפני שהם עמוקים יותר מדי ואין דרך לאדם להשיגם אפילו אחר הכתבם כי אם על פי הקבלה. והנה נודע כי הכתוב אומר **"הנה אנכי שלח מלאך לפניך"** (שמות כג כ'). ונאמר בו **"אל תמר בו"** (שם). וגם ביארוהו רבותינו ז"ל חכמי לב אל תמירני בו, וקבלו בסודו אל תמירו בו אבל תאמין רבו, ואמנם בראתיו למין כי יאמתני רב לו. ועל זה כולו נאמר **"כ"י ל"א יש"א לפשעכ"ם"** (שם) כלומר אינו נושא פשע, כ"י מלא"ך שפ"ע לאי"ש כ"י שפ"ע מלא"ך לאי"ש, ועל כן לא יתן דרך לישא פשע. ועוד **"כי שמי בקרבו"** (שם) וסודו במספרו כי שמו מטטרו"ן כלומר מנטטור ופירושו שליח, וחזקת שליח עושה שליחותו ושלוחו של אדם כמותו, ואעפ"כ אפילו פרונקא (רש"י פרונקא-שליח בבא מציעא פג:) לא קבילנא יתיה עלנא אפילו לאות, והוא גם כן שליח לדבר פחות. ונאמר לשם **"אם אין פניך הלכים אל תעלנו מזה"** (שמות לג טו'). והפחד משום מאמר **"רגע אחד אעלה בקרבך"** (שם ד'). והסוד כולו הוא בעבור שיתוף הידוע שגם הוא מלאך באמת ושמו גם כן ד"ם ר"ע ושלטניה עם דר ודר. ואמנם הסיבה הראשונה לכל אשר אין סיבה למציאותו לא יאמר עליו ית' שום שם כי אם שכל אמיתי לבד. כי אחר שנאמר שכל, על שכל האדם וימצא בכח אין לנו לתארו כיחס

שווה בשום פנים אלא בשיתוף השם. כי השכל יקרא מלאך ועל כן יפול על השם ית' שם מלאך. ואמנם צריך שתדע באמת כי כל שכל מלאך ולא כל מלאך שכל, ואין למי שאין למציאותו סבה, שיתוף עם זה כלל. ועל כן אנחנו לא נוכל לעמוד על שם קיים כי אם להאמין שהוא מחוייב המציאות, ונייחסהו בשיתופים או בהשאלות או במשלים כמו שנבאר בשמות. אבל מה שאתה צריך לדעתו כי השכל נקרא כך, מפני שאין לנו שם יותר מעולה בכל השמות המיוחסים למלאכים משם שכל נבדל מכל חומר. וערבות הוא באמת מלאך פועל תמיד ומשפיע כוחות וטובות עלינו, ר"ל לכל זה העולם השפל בכלל ובפרט והבן זה.

והבן מאמר הרב ז"ל שהוא התחלה לכל, ואמר בפרק ל' בחלק שני כי סוד בראשית הוא כאילו אמר בהתחלה, ואמר גם כן בחלק הראשון בפרק פ"ט, והשתכל בו איך ביאר יחסו ית' לגלגל ושהוא כלי לו אשר בו ינהיג המציאות. ואמר עוד שם, השם יתעלה שמהו התחלה להם ונטעם בו ר"ל בערבון"ת. ואמר בפרק ס"ג בחלק הראשון על, **"כי שמי בקרבו"** פירוש מעולה, והוא שאמר **"כי שמי בקרבו"** עניינו דברי בקרבו, העניין שהוא כלי לרצוני וחפצי. ואמר, והנה אבאר הדברים בשיתוף מלאך ואדם במקומות ההם אשר העירותיך עליהם בראש זה הסוד ומשם תבינהו. ואמר עוד בחלק הראשון בפרק י"ו, מה שתראה בו בסוד הצו"ר שהוא ההתחלה ומשם תשיגהו. וכבר גיליתי לך דברים רבים בסוד התחל"ה וסב"ה ומשם תבין

שכתוב ב"ספר יצירה", מאתים ושלשים ואחד שערים קבועים בגלגל מתוך עשרים ושתיים אותיות יסוד, שהם יסוד לכל נברא מן שמים וארץ. ועל כן אמר שם, חזר הגלגל פנים ואחור אין בטובה למעלה מעונג ואין ברעה למטה מנגע. הנה כלל לך בזה מציאות מעלה ומטה ופנים ואחור שמהם טובה ועונג רעה ונגע, ואיזה מהם שתבחר בגלגלך גלגל האותיות תקח, כי שתי הרשויות הם בידך. **"החיים והמות נתתי לפניך"** **"ובחרת בחיים"** (דברים ל' יח). וכן הוא סוד הלוחות. **"כתבים משני עבריהם מזה ומזה הם כתובים"** (שמות לב' טו), כלומר פנים ואחור הם כתובים. ומה שיעיד לך על זה אמרם ז"ל, "מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדים" (שבת קד.). מפני שהיו בלוחות תר"כ אותיות ואין בהם סמ"ך כי אם בדיבור השני והם שנים **"פסל"** **"חסד"**, ואין מ"ם במ כי אם בד' הדברים הראשונים והם **"אנכי"** ו**"לא יהיה לך"** ו**"לא תשא"** ו**"זכור"**, והם שתי מצוות עשה ושתי מצוות לא תעשה. ואמנם ארבעתם הם דברים שבין אדם למקום על כן קדמו במתן תורה בלוחות במציאות ובמעלה, אבל ו' הדברים הנשארים אין במ"ם ולא סמ"ך והם דברים שבין אדם לחבירו. על כן נקרא שם היו"ד יו"ד כלומר עשרת הדברים אשר אותיותיהם תר"כ, והם בגימטריא כת"ר תור"ה שסודם עשרי"ם ושש"ה.

והנה נחלקו לד' וו' חלקים מצד אחד, ולה' וה' חלקים מצד אחד. שבה' מהם נאמר **"יהוה אלהיך"**, ובה' מהם אין שום שם. ועוד בא' מהם סמ"ך, ובט' מהם אין שם סמ"ך. ואין בכולם ט' כלל, ויש בשניות (בספר דברים) שני טיתי"ן. והסוד כי הט' כמו

מקרה לראשון כי הוא נושא את כולם ובעבורו היו כולם. ובכ' מהם והם לבדם אשר מפי הגבורה שמענום, יש במ "אנכי יהיה אלהיך", ובח' מהם אין במ "אנכי". ובז' מהם הודאה לזולת השם ית', ובג' מהם הודאה לשם ית' לבד והם הג' הראשונים. ואלה החלקים אשר נחלקו עליהם עשרת הדברים הם כולם סתרי תורה. אבל אנחנו כוונתנו בזה הסוד להודיע מהות פני"ם ואחו"ר, ועל כן נצטרך לגלות בו מה שקבלנוהו. ואע"פ שמה שנאמר בו הוא עניין גדול ומופלג וסתר מופלא מסתרי תורה והוא זה. ושם לבך מאד להבינו ולא תטה ממנו ימין ושמאל, ותכיר סוד פנים ואחור. **"והיית רק למעלה ולא תהיה למטה"** (דברים כח' יג') **"ונתנך יהוה לראש ולא לזנב"** (שם).

הנה הכתוב אומר **"וראית את אחורי ופני לא יראו"** (שמות לג' כג). ותרגום אונקלוס כבר ידעתו כאשר העירך הרב עליו, שאמר **"ית דבתראי ודקדמי"**, ופירש הרב בו הדעות הנפרדות בפרק ל"ו מן החלק הראשון ואמר וייחסם לשם שהם לפניו כלומר לחוזה ההשגחה בהם כמאמר אפלטון שהשם יעיין בעולם השכלים, והם הפנים לפי דעת הרב. וקרא עצם החומר והצורה מה שאחריו לרחקם ממציאותו ית', ואין ספק שעליהם נאמר בתלמוד **"הראהו קש"ר ש"ל תפלי"ן"** (ברכות ז). שהוא אצלנו אחור והמרכבה אצלנו פנים. וגימט' קש"ר ש"ל נבוא"ת בלב"ב הנבוא"ה, ועוד קש"ר של צבאו"ת הגלג"ל. ואותם הם אשר נצטוונו להניחם כמאמר **"צא מאצטגנינות שלך"** (שבת קנו). שנאמר לאברהם אבינו ע"ה. וכמאמר התורה **"ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל**

צבא השמים ונדחת והשתחווית להם (דברים ד' יט'). ועל זה תדע כי אומרו **"לא יהיה לך אלהים אחרים על פני"**, בהוציאו בלשון יחיד **לא יהיה**, ואחר כן זכרו בלשון רבים הוא באמת על מציאות החומר והצורה הנקראים אחוריים שהוא אחד במציאות ושנים בגדר. על כן רמז **אחרים** שסודו אחוריים כלומר שהם אצל אחוריים לא יהיה לך לאלהים נוסף על פני כלומר על מציאותי. וכן אונקלוס החכם המקובל השלם ע"ה תירגמו **"בר מיני"**, ועניינו חוץ ממני, כלומר שהגלגל והשם אינם דבר אחד. אבל השם ית' נבדל מן הגלגל והגלגל מקבל ממנו מציאות והשפעה והנהגה והשגחה וקיום ועמידה ושמירה נצחית בפועל, והוא חוץ ממנו בהכרח כלומר נבדל ממנו. כי לא יאמר חוץ אלא בהרחבת המאמר כמו שהובא על זה המופת השכלי בחלק השני בפרק א' בחלוקה הכרחית.

ואם כן הנה יתגלה סוד כוונתנו הנמשך עם השכל האנושי שהוא אמת. ויהיו לנו בזה שני עדים כשרים, שכל אלהי נבדל, ושכל חמרי נשפע, ואם הם אחד, הוא שקבלנו בצירוף **לא יהיה לך אלהים אחרים על פני**, לא יהיה לך אלהים נפעלי"ם אחר"י, זה לשון רבים, ואם הוא לשון יחיד אלהי"ם נפעל"ל אחר"י מ"י כלומר שאיננו קדמון כמוני אבל הוא מחודש ממני. זה כולו צירוף מורה על אמיתת מה שהשיגוהו הפילוסופים האלוהיים אחר יגיעה רבה. ואמנם גימט' אחר"י"ם ע"ל פנ"י, צבאו"ת, כאשר רמזתי ושמו כשם רבו אבל אל תמירהו בו. וסוד הפסוק (לא יהיה לך אלהים אחרים על פני) בגימט' באר"ץ ובשמימ"ה כלומר לא תאמין אלהות גופני כלל מכל מה שבשמים ומכל מה

ועוד אמר בחלק השלישי הפרק נ"א קרוב לסופו, כי כל אשר יחלשו כוחות הגוף ותכבה אש התאוה יחזק השכל וירבה אורו ותוך השגתו וישמח במה שהשיג עד שכשיבוא האיש השלם בימים ויקרב למות תוסיף ההשגה ההיא תוספת עצומה ותרבה השמחה בהשגה ההיא והחשק למושג עד שתפרד הנפש מן הגוף אז בעת ההנאה ההיא. ואמר עוד שם אחר זה, וזה המין מן המיתה אשר הוא נמלט מן המות על דרך האמת וכו'. ואמר בחלק הראשון בפרק מ' כי הדבר הנשאר מן האדם אחר המות יקרא נפש. והנה אמר בסוף "ספר המדע" בהלכות תשובה עניינים נפלאים על זה העניין, גם זימן דרך להבין מה שאמר שם בראש "ספר המדע" בפרק רביעי בעניין מהות הנפש, ואמר שהדעה היא צורת הנפש. ואמר ב"מורה" בפרק מ"א בחלק ראשון שהחכמה נקראת חיים וגם החיים"ם בגימט' חכמה. ושם אמר, ולפי זה נקראו הדעות האמיתיות, חיים, והדעות המופסדות, מות. אמר השם ית', **"ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע"**. ובא עוד בסוף הפרק ההוא מאמר חכמינו הקדושים ז"ל באמרם צדיקים אפילו במיתתן קרויין חיים ורשעים אפילו בחייהן קרויין מתים. ואמר משה רבינו ע"ה **"ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך"**. ואמר הנביא **"דרשוני וחיו"** (עמוס ה' ד). וכתוב במשלי (ד' כב) **"כי חיים הם למוצאיהם"**.

הנה כבר התבאר לך חיי העולם הבא מאלו הדברים כולם, כי הם בלא ספק חיי הנפש הנצחיים. ואם יש לך שכל בקדקדך ידעתי שלא יסתפק לך סוד תחיית המתים, ותדע באמת כי כל

הכופר בתחיית המתים הוא המת ואין לו חלק לעולם הבא. שכבר ביארו זה הסוד בעצמו בתוך זה הדיבור בעצמו והוא באמרם על העונש הראוי לכופר בדבר הזה שלא יהיה לא חלק לעולם הבא. ולא היה העונש הגדול על היותו כופר שלא יחיה עם החיים שיחיו אחר המות כאשר הבינו מעניין תחיית המתים, כאשר הבינו רוב חכמי דורנו זה שוכחי העיקר ורודפי התפל שונאי המושכל ואוהבי המדומה, היה ראוי שיודיעו לנו כי עונש הכופר הוא שלא יזכה לחיות עם החיים, ואז היו אומרים כל הכופר בתחיית המתים אין לו חלק לתחיית המתים. אבל אחר שאמרו אין לו חלק לעולם הבא, הורו בזה כי הדבר המובן אצלם מחיי העולם הבא יותר מעולה מהעניין המובן מתחיית המתים. ועם זה תדע מתוך דברי רז"ל כי העולם הבא אצלם הוא תכלית הכוונה, ואפילו כשיחיו המתים לא השיגו עדיין בחיים ההם תכלית הכוונה כי יש חיים מעולים מהחיים ההם אשר בזמן תחיית המתים, אם לא יאמר אומר כי אין אחר תחיית המתים חיים אחרים, אבל אותם החיים נקראים חיי העולם הבא. והוא שוב הנפש לגוף אחר הפרדה ממנו בעולם הזה ולהישאר שניהם לנצח אחר חיותם. וזה כולו לא הביאוהו לאומר שהוא לאומרו אלא תגבורת אהבת העניינים המורגשים והמדומים הגופניים, על אהבת העניינים המושכלים האלוהיים הנפרדים מכל גוף לפי אמונת כל משכיל בעל תורת ה' התמימה המחכמת הפתאים.

ואם כן אין ראוי למי ששכלו שלם להאמין בענייני אמונה מדומה כאמונת הפתי, כי **"פתי יאמין לכל דבר"** (משלי יד' טו)

ולא ישגיח לאמת שום אמונה, אבל החכם חוקר ומבין העניין כראוי **"וערום יבין לאשורו"** (עש). וע"כ אומר אני בזה שלא אשא פנים לדמיונות ואגלה כל מה שהורני שכלי הקצור לגלותו. כי אני והדומים לי מכל מי שנמשך אחר הנביאים ואחר החכמים המקובלים מן משה רבינו ע"ה ומן השם ית', שאין ראוי להאמין כי אם באמיתיות המושכלות והמקובלות מהשם ית' ומנביאיו. וזה כי חלילה וחס שאאמין אני שתכלית כוונת מציאות האדם מהשם הוא מפני שיחיה לנצח עם הגוף הזה השפל החשוך העכור המקולל הארור, אשר אררו וקללו ה' בקללת האדמה באמרו **"ארורה האדמה בעבורך"**. כי איך יתכן שיקולל האילן ולא יהיו פירותיו ארוזין אחר שפירותיו הם חלקי האילן, והעד כי כולנו מתים מפני היותנו חלקי אדם שנתקלל במות. כי אחרי שהעילה התחייבה מיתה קל וחומר עלולה. וכן אחר שנאמר לאדם הראשון **"עד שובך אל האדמה אשר ממנה לוקחת כי עפר אתה ואל עפר תשוב"**. ונאמר מבואר **"וייצר יהוה אלהים את האדם עפר מן האדמה"**. וכתוב בקהלת **"וישוב העפר אל הארץ כשהיה"**. אם כן העפר ימות עכ"פ מיתה אחת ראשונה אשר אין חולק עליה. ואין צורך להקשות לנו בזה מעניין חנוך ואליהו, כי אין אדם יודע מהות עניינם. ואם תאמר הקבלה מעידה לפי פשוטה, ואפילו הגוים מאמינים שירדו מהשמים שניהם בזמן הגואל, אנחנו לא נחלוק על זה. אבל נאמר לו לטוען כי זה העניין לא קרה לקצת המין אלא לשני בני אדם מן המין. ואולי היה זה לעניין גדול והוא זר מאד, שהנה היו במין האנושי הזה אישים יותר נכבדים מאלו השנים מאד לפי עדות הספרים כולם,

ואעפ"כ לא נאמר בהם חיים בצורת חיי אלו השנים לפי מה שהאמינו ההמון בענייניהם. ועל כן יבטלו במיעוטם ולא נאמין בדברי מי שיביא מהם ראייה כי אין ראייתו מושכלת כי אם מדומה ולא מקובלת באמת כאשר חשב המקשה. ועל כן צריך שנאמין שאנחנו ישיני עפר, ו"זכור כי עפר אנחנו" (תהלים קג' ד'). ובפינו אנו מעידים ואומרים לשם ית' "אנחנו החמר ואתה יוצרנו" (ישעיה סד' ז'). ובלבנו אנחנו בלתי מציירים דבר מן היותנו חומר שהוא המסך המבדיל עכ"פ בינינו ובין השם ית', אבל אנחנו מבקשים להעמיד זה החומר אשר לא רצה השם ית' להעמידו לנצח בפרטיו כי אם בכלליו, ונרצה לברוא בריות לא בראם השם, וכל שכן שנרצה להעמיד מציאותם במחשבתנו הדימונית לבד, ולא יעשה כן במקומנו.

אבל מן הראוי להאמין בזה הוא מה שאומר אותו, כי אם הכופר בתחיית המתים אין לא חלק לעולם הבא שהיא מדרגת החיים מעולה מתחיית המתים, כל שכן שהכופר בעולם הבא שראוי להאמין עליו שאין לו חלק לעולם הבא, וגם לא לתחיית המתים. ותחיית המתים מקובלת, ותחיית העולם הבא מקובלת ומושכלת, וממי שקבלנו תחיית המתים ממנו קבלנו חיי העולם הבא, והוא משה רבינו ע"ה. ואם תחיית המתים המקובלת לא הכחשנה במציאותה אלא שהודענו מדרגתה, איך יתכן לנו שנכחיש תחיית העולם הבא המקובלת והמושכלת. אבל הראוי והנכון להאמין בזה לכל בעל תורה, הוא שיאמין כי שוב הנפש לגוף אחר הפרדה ממנה בעולם הזה שלא להכחיש אפשרות היותו, אבל לא להשימו מחוייב וגם לא להשימו נמנע. כי הדבר

המחוייב יורה עליו המציאות הטבעי ולא יכחישנו שום משכיל, והדבר הנמנע יורה על העדרו גם כן המציאות המוטבע. הנה אם אנו לא נשים זה יסוד להשגתנו לא נשיג דבר מן הדברים לעולם, לא מורגש ולא מושכל. ויתחייב מזה שנכחיש כל דבר בין נמצא בין אפשר המציאה. ואז היינו אנחנו והחמור כולנו מין חמורים או מין אדם דומה למין הקוף בלא דעת ובלא תבונה, והיה זה הדיבור הנוסף בנו למעלה קרוב להיותו נמצא בנו לפחיתות. וכל זה אין ראוי למשכיל לשמעו כל שכן לחשוב על אפשרות היותו אמת, כי האמת אמת ואם יכחישוהו, והשקר, שקר ואם יודוהו.

ועל כן אחר שאין תחיית המתים נמנעת ואע"פ שאינה מחויבת הנה היא אפשרית, ובבואה נקבלה, כי כבר האמננו בה כאמונת שאר אנשי אומתנו, ואם יהיה להם חלק בעבור שהאמינוה יהיה לנו גם כן חלקינו ממנה שכבר האמננוה. ואם נאמרה לנו בקבלה דרך משל, והיתה כוונת המאמר הנכבד ההוא על הנמשל, כבר נתבטלה אמונתנו עם ביטול אמונת אנשי עמנו במה שהאמננו הדבר ההוא כפשוטו. ועם כל זה לא הפסדנו שום דבר כולנו, כי כן דרך כל אמונה שהיא בלתי מושכלת, אבל האמונה המקובלת והמושכלת אין זה דרכה האמיתי ולא נתיבה הישר, אבל אמתתה היא להיות אמונה מחוייבת ולא נמנעת ולא אפשרית בשום פנים כמו שהיא אצלנו אמונתנו חיי העולם הבא המקובלים והמושכלים.

כמעט היה ראוי שלא הייתי מדבר בזה הסוד יותר ממה שדיבר בו הרב, כי כבר כל הכוונה נודעה מגולה מדבריו, אבל אדבר בו שלשה דברים. האחד לבאר בו היאך סבות תנועת המתנועע על מספר הכנפיים. והשני לבאר בו סוד עניין מאמר בציצית הכנף. והשלישי לבאר בו סוד עניין התפילין בעניין אלישע בע"ל כנפי"ם, **"ובעל כנפים יגיד דבר"** (קהלת י' כ'). ואומר כי התנועות הנמצאות בעולם הם שלש, תנועה מן האמצע, ותנועה אל האמצע, ותנועה סביב האמצע. וסבות התנועה הסבובית הן ארבע, והן צורתו הכדורית, ונפשו החושקת, ושכלו המשכיל, והשכל הפועל בו שהוא חשוקו הנבדל ממנו, כמו שנזכר בחלק השני בפרק י'. וסבות התנועה הישרה הן שתיים, והן התנועה הגלגלית, והכח המהווה לכל מתהווה, ר"ל הנותן במתהווה שהוא החמרי, צורה מעמידתו. ועל אלה השש סבות המניעות לכל מתנועע נאמר **"שש כנפים שש כנפים לאחד בשתיים יכסה פניו ובשתיים יכסה רגליו ובשתיים יעופף"** (ישעיה ו' ב'). כי הארבע כנפים הנסתרים המכסים הפנים והרגלים יורו לנו שהכוונה בפנים לכוון אל מקום התנועה, והכוונה ברגלים להתנועע תנועה שווה ישרה בסיבוב, והכוונה בעופפות גילוי וכיסוי כמנהג העוף שיראה ויעלם, ובסוד הברק המתנועע התנועה הממהרת בגילוי ובכיסוי כמנהגו. וזהו רצוא ושוב כאמרו **"והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק"** (יחזקאל א' יד). והנה נצטוה האדם בבריאתו להשתכל בעליונים בצורה זו כמו שאמר ב"ספר היצירה" על "עשר ספירות בלימה שצפייתן כמראה הבזק" "בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר, ואם רץ פיך לדבר ולבך להרהר שוב למקום,

שלכך נאמר רצוא ושוב, ועל דבר זה נכרת ברית". הנה כבר גילה לנו זה החכם המחבר "ספר יצירה" אשר קבלנו שחברו ר' עקיבה ע"ה, אשר קיבל ממי שקיבל מאברהם אבינו ע"ה דור אחר דור קבלה מפורסמת. שבקבלה ההיא המורה בנגליה סתרי מעשה בראשית וקצת מעשה מרכבה בנסתריה למשכילי האמת. התחכמו הדורות הראשונים כולם אחר אברהם אבינו ע"ה אשר הכיר סוד הייחוד והודיע לבניו אחריו, ונמשכת הקבלה ההיא האלהית עדינו היום ברוך יי' אשר לא הסיר תפלתו וחסדו מאתנו.

ועל כן תדע שכבר הורה בזה המאמר הנזכר ברצוא ושוב, שיש באדם צורה דומה לחיות הקודש וגם הוא קדוש כחיות והשרפים, והוא אחד מן העונים קדוש. כמו שאמר ר' ישמעאל, שלש כתות של מלאכי השרת אחת אומרת קדוש, ואחת אומרת קדוש קדוש, ואחת אומרת קדוש קדוש קדוש יי' צבאות מלא כל הארץ כבודו. והסוד כי הכת העליונה אומרת קדוש פעם אחת בצורת השכל הכוללת שלשתן כאחת. והכת השנית האמצעית אומרת ק'ק' שתי פעמים בצורת המשכיל הכוללת שלשתן בשתי צורות. והכת השלישית התחתונה אומרת ק'ק'ק' שלש פעמים בצורת המושכל הכוללת שלשתן בשלש צורות. ואלו השלש צורות של השלש כתות הן צורת האדם התחתון, וצורת אדם האמצעי אשר בחיות, וצורת אדם העליון אשר למעלה מן הכסא. וידעתי שאתה תבינם אם אתה מקובל מצורות המציאות המורות שהמלאך שלישו של עולם וגוייתו בתרשיש שעניינו כתר"י ש"ש. ואז תבין סוד ש"ש כנפ"ם,

כש"ש פני"ם, וסוד בשתי"ם, בש"ם קדו"ש. וק' שש פעמים הוא ש"ש. בשם קדוש יכסה פניו, ובשם קדוש יכסה רגליו, ובשם קדוש יעופף. והנה יעופף מורה על תנועה לבד, אבל פניו מורה על מציאות, ורגליו מורה על מציאות ועל תנועת פעמים כעניין שלש רגלים שהן שלש פעמים בשלשה זמנים. ואמנם כנפי העופפות תחתיהם ידים פועלות ככתוב **"וידי אדם מתחת כנפיהם"** (יחזקאל א' ה) וכולם כאחד עונים קדושה משולשת.

ואמנם נפש האדם קודמת שנאמר **"בעמדם תרפינה כנפיהן"** (יחזקאל א' כד). אל תקרי בעמדם אלא בעם דם, והסוד במדעם תרפינה כנפיהן. ודע כי כל כנף הוא ע"ף על סוד מני"ן. ועל כן במנותך ארבע פעמים כנ"ף תמצא סוד כל המרכבה ש"ש סודו ציצי"ת מל"א, וסודו אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, וסוד ש"ש הוא קש"ר וממנו תבין קש"ר של תפילין. כי אמרם הראהו קשר של תפילין, פירוש הראהו קשר כל המרכבה, שתפילין שבראש יורו על מעשה מרכבה, ותפילין שביד יורו על מעשה בראשית. והנה הוא בגימט' ש"ש ע"ל ש"ש כנפיי"ם (קש"ר ש"ל תפילין) וכן הוא כל שתיים שש כנפיים, אמנם שתי"ם סודו ש"ש כנ"ף. והנה קש"ר ש"ל תפילין סודו שתי"ם שתי"ם, פירוש ט"ט פ"ת, ט"ט בגדפי שתיים פת באפריקי שתיים. ועוד **"תעלה ותצא מרכבה ממצרים בשש מאות כסף וסוס בחמשים ומאה"** (מלכים א' י' כט) והוא סוד התפילין שש כנף שש כנף, כי סוד שש כנפים שש כנפים הוא שש כנף על שש כנף, והם ו' ו' והכל ראש, ולארבע כנפות הכסות יש ל"ב חוטי"ן. ודע כי כל כנ"ף הוא קדמו"ן הוא עצ"ם, זהו קדמו"ן דמיו"ן המיל"ה אשר גם

היא לאות. ועל כן כנפים לפנים כדמות הראש, וכנפים על הלב כדמות הידים, וכנפים לרגלים כדמות המילה, בסוד "ותגע לרגליו" (שמות לד' כה') כעניין "כי חתן דמים" "למולות" (שם). כך צריך שתבין סתרי תורה וסודות המציאות. והנה אות בראש למרכבה, ואות ביד לבראשית, ואות במילה לעריות. והמילה כוללת שלשה, וע"כ אין דורשין בעריות לשלשה, והבית פתוח. והיד כוללת שנים ועל כן אין דורשין במעשה בראשית בשנים, והבית פתוח. והראש כולל אחד וע"כ אין דורשין במרכבה ביחיד, והבית פתוח. אלא אם היה חכם ומבין מדעתו מוסרין לו ראשי פרקים כלומר מן העליונים מקבלם, כי אם בא ליטהר מסייעין אותו. וסוד המילה אדם התחתון הכולל שלשה, מושכל תחילה, משכיל באמצע, ושכל בסוף. וסוד הלב הפועל ביד אדם האמצעי הכולל שנים משכיל ושכל תחילה ואמצע וסוף. וסוד הראש המורה כוונת הפנים אדם העליון הכולל הייחוד והמורה עליו שכל נצחי תמידי והבן זה.

הנה יבואו לך עוד דברים רבים במרכבה וקשור אלה עם אלה ואלה עם אלה, ותבין אלה מאלה ואלה מאלה, שאם אין אלה אין אלה ואם אין אלה אין אלה. והבן זה עוד מאד מאד ולך וחקור "ספר יצירה" והוא יגלה לך כל אלה, ותדע מה אחרית אלה. אמנם כנפי הטלית הן ארבע כנפים והן שש כנפים בלא ספק. שאם תמנה ש"ש כנפיים תמצא במספר כנפים ארבע פעמים (כנפים X ארבע=שש כנפים). וכן סוד התנועות להן שש קצוות בכל העולם ולהן ארבע רוחות הרי עשר ספירות. וכן ציצית כנף בגימט' שתי"ם וגם ציצית כנף שתיים הרי ארבע"ע כנפוי"ת

כסות"ך. והנה סודם שקול בספר דניאל **"אשרי המחכה ויגיע לימים אלף שלש מאות שלשים וחמשה"** (דניאל יב' יב'). וכל טל"ת היא גלו"ת ומספר זה גאל"ה.

ועל כן צריך שתדע נסתרו ואז תסיר מעליך הדל"ת כוחות המחייבות הגלות ותגל גילה רבה. וכל חוט הוא גורם החטא ואם הוא זיו שורה על הכח החי. והסוד ל"ב חוטין שעליהן שורה הדמיון ואם טוב לחיים רע למתים, כי הדמיון טוב לכל חי. והנה על החוטין ה' קשרים שהם כולם כ' קשרים וכולם עשויים בל"ב חוטין. והנה הפתילים שסודם התפלין ד'. והסודות האלה יהיו לך לבדך ואין לזרים אתך והם רמוזים אתך. ואמנם ט"ט פ"ת עם שתיים שתיים, ט"ט שתיים פ"ת שתיים זה יגיד לך אלישע בעל כנפים שהוא גו"ף הקד"ש, ט"פ ת"פ, ונקרא גו"ף נק"י גו"ף נק"י, ומי שאין לו גוף נקי כאלישע מה תפיליו ט"ט פ"ת סודם גדפ"י אפריק"י. אם תרצה להבין הבן, ואם לאו **"סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו"** (תהלים לד' טו').

ודע כי אלישע בעל כנפים הכיר סוד התפלין וסוד כנפי השכינה ונעשה לו נס בשעת השמד וברח מן עבודת השמש ושבו תפלו בצורת כנפ"י יונ"ה שהיא צורת טב"ע קי"ם בסוד רא"ל (אלף מאתים ושלשים) הכולל קדוש קדוש קדוש. וזה הכיר בחשבון הש"ם שבתה"ו ש"ת בה"ו. וכן ראוי לכל בעל תשובה לעשות עד שיכיר הכח ההוא וימלט מגיהנם באמת ויכיר השבות והצורות והשבת והחול והקודש ויבדיל ביניהם ויקדש הקודש ויעשה מלאכה בחול. ואם תהיה אתה המעייין מן הכתות השלש

פירושו, שהוא הנמצא אשר הוא הנמצא, כלומר המחוייב המציאות כמו שהתבאר במופת. אבל עניין חיוב הויה היא אצלנו מחוייבת אצל השם יתעלה, ומחוייבת אצל העולם, אחר המצאו בהמצא השם ית', ואפשרית בעולם לפי מציאותו. וידוע שאם כן תחשוב מציאות השם ית' מופשט נבדל מכל העולם כולו ונקי מכל נמצא זולת חומר או צורה נפש או שכל, שלא יתכן להיות לו ית' שום שם בעולם לא עצמי ולא מקריי. והמקריי הוא הנקרא תואר שהוא מורה על הרכבה עכ"פ, או יורה על שלמות נוסף על עצם הנמצא, או מורה על שלילת חסרון ממנו, או מורה על יחס פעולה, או על אחד מיחסי המקרים התשעה הידועים. אשר הם, **כמות * איכות * מצטרף * מתי * אנה * מצב * קניין * פועל * מתפעל.** וכבר נתפרשו בספר ההגיון ובספרים אחרים רבים. אמנם השם העצמי הוא מורה על עצם המתואר, יהיה מורכב או בלתי מורכב, כאמרו חי מדבר, שזה מורה שהדבר הנקרא בזה השם הוא מורכב מחיות ומדיבור. ובחיות לא נתייחד, ובדיבור נתייחד במינו, ונבדל בשם זה מכל מין זולת מינו. וזה גם כן יקרא תואר חיוב, אבל הורה עליו שם מיוחד בלתי מורכב. ואע"פ שהוא שם נגזר משם אחר, והוא שם אדם שנגזר מאדמה. ועל זה הסוד נאמר **"ובידי הנביאים אדמה"** (הושע יב' א). ומהופך הוא האד"ם. וסוד **"וביד"**, שם הקודש המורה עליו **יהו"א**. וסוד שם הנביאי"ם חכמי"ם והם כס"א הכבו"ד והוא סוד כה"ן גדו"ל, המדבר עם הנביאים בצורת האד"ם הנבי"א. ואם כן תדע לך לפי זה שאמרנו, ולפי שהאמרנו שהתורה ברואה, ואם קדמה לעולם אלפי"ם שנ"ה מלפנ"י

כ"ו הוא כ"ף ו"ו ונגלה כ"ו ונסתרו פ"ו. ומפני ששם העצם יורה על אמיתת חיוב מציאות העצם הוצרכנו להודיע מהות שם העצם תחילה. ונאמר כי כל לשון כולל שלשה עניינים מוכרחים. כי כמו שהזמן כולל לפי הנחשב שלשה עניינים, אחד נמצא בפועל תמידי והוא ההוה, ואחד נמצא במחשבה והוא שכבר היה, ואחד נמצא בכח והוא אשר יהיה. כן הלשון, אחד ממנו שם עצם דבר אשר השם יורה מהותו ואמיתתו לפי כל לשון ולשון ויחלק זה לחלקי שמות גם כן, מפני שממנו יורה על עצם, וממנו יורה על מקרה. ואין בכל הנמצא, אלא עצם או מקרה. ואחד ממנו שם קשר דבר נקשר על אחר וקושר עניין מציאות אחד או הבנת עניין מן העניינים, ויורה זה על הקשירה. ואם הוא מקרה אי אפשר לעצם וללשונות כולן בלעדיו. ואחד ממנו שם פעולת דבר מורה על זמן ההפעלות הנרמז. וזה כולו כבר בארוהו המדקדקים ואין לנו צורך להזכירו פה, אלא בעבור הכרח שם המפורש.

ועל כן לא אדבר בעניין הקשר ולא בעניין הפעולה אלא ההכרחי שמורה על קדמות השם ית' ועל אמיתתו ועל נצחותו, והוא צירוף השם. כי שלש פעמים השם סודם ארי"ה והוא הגבו"ר והוא ע"ב ע"ב ע"ב, וכל אחד מהם גלגול ועליו נשל"ם לשון הקד"ש (215 1215+אלף=216) ר"ל על השג"ת הש"ם ומנינ"ו (כנ"ל). כי ממנו יקרב האדם אל קונוה ואז ירצהו ויחשקהו בחשק אמין. והשם הראשון סודו שלש פעמים בשנה כלומר חשבון בשנה עולים ע"ב (בשנה=357 כפול 3=1071=72). וג' פעמים ע"ב עולין ירא"ה ועל כן אמר שלש פעמים "יראה"

(בעקידה) **"בהר יהוה יראה"** והוא רי"ו. ואמנם שלש פעמים הש"ם כלומר חשבון הש"ם (השם=345 כפול 3=1035=36) עולין ל"ו, ו' פעמים ל"ו עולים ירא"ה. ועל כן אמר **"אלהים יראה לו השה לעולה בני"**. והנה נודע לכל בעל קבלה כי אלהי"ם הוא שם תואר, ועל כן הוא דיין הוא מד"ת הדי"ן והוא סוד הש"ה לעול"ה בני". ואמנם לעול"ה העלו"ל, וראשי תיבות אי"ל הל"ב (של הפסוק למעלה) הנצחי אשר הוא הו"ה והי"ה ויהי"ה. **נאח"ז בסב"ך בקרני"ו בגלגול"י גלג"ל שבגלג"ל** בצורת הסבך ובצורת הדבר הנאחז הנדבק ונתלה עליו מניין בחשבון וחשבון במניין. וסופי תיבות בהפכם יעוררוך אל סוד י"ה ה"ו ה"ה. והנה מן ההויה תכיר כל המציאה כי אין הפרש בין הויה ובין מציאה, וכל שיש לו מציאה הוא מצוי. ויעיד עליו עולם מצוי, וכל הויה חיוב וכל חיוב הויה, וכל מצוי עולם וכל עולם מצוי. ועל כן גלגול הַסְפָּר ידריך שכלך אל ידיעת השם לדעתה על אמיתתה בדעה נצחית מתוך עץ הדעת המודיעך דעתי, והוא באמת המודיע ידיעתי לכל משכיל בעל קבלה.

וזהו השם הראשון המצורף בעניינים י"ב כמו שנודע מדרכו ונקרא מרובע כי כן הוא. ומשולש הוא מצד אחד כמו שאגיד. אמנם זה השם כפי צירופו הוא ו"ו שמות וזו צורתן:

יהוה	יההו	יוהה	הוהי	הויה	ההיו
והיה	וההי	ויהה	היהו	היוה	ההוי

הנה צורת האדם שמות, כולה לפי אמיתת הקבלה, כי סוד שמו"ת ש'וי מ'גרעת ו'גם ת'וספת, ש'נים מ'קרא ו'אחד ת'רגום. שמות האדם מראשי תיבות ומסופי תיבות. וזה השם חציו בחציו בכלל והוא מרובע ומשולש כפי כ"ו פעמים כ"ו, והיודעו משלש"ו וימצאהו כל"ו מפר"ש. אמנם האד"ם מפרש"ו לפי צור"ה שלמ"ה ונכת"ר, והמהפכו חוייב ונכר"ת כ"ל מפרש"ו ששלמ"ו ניתן ללמדו לא זולת זה, ועדותו מסובב שלש פעמים, והוא לנו לעד שלש פעמים כאשר בא בפרשת וילך משה שהוא היה המשכילו והיודעו על בוריו ומשם תתעורר אל סודו. ובסוד האזי"ו ל"ך שבפרשת האזינ"ו תבין רביעיתו וחציו לח"ש. על כן צריך להזכירו בלחש ואין מוסרין אותו אלא למי שהוא נבון לחש כי גם הוא מלחש בפריו. וצריך שכל וגם ציור שלם שלא יטעה בו השומע עניינו, והיודעו וזהיר בו יצרו שלם עם קונו. ואמנם י"ה המצוייר מעיד על הנקרא בו שהוא אינו גוף ולא כח בגוף, וזהו שאמרתי לך חציו דן לחציו.

והנה תדע כי סוד התקופות שהוא עניין אלד"א בלה"ו גיו"א דיז"ו לולי שאנחנו קבלנו סודם היינו חושבים שהם שגעונות, מפני שהיינו מבקשים להם עניין מובן לנו ולא היינו מוצאים אותו. ואז היה ראוי שנאמר באמת כי אינו מועיל אחר שאינו מורה עניין, שכבר קבלנו גם כן קבלת אמת שכל שם שאינו מורה עניין מובן בשום פנים מן הפנים המודיעים לנו אינן כלום אצלנו. והנה והנה אלד"א בלה"ו גיו"א דיז"ו יורו דבר מובן מאד, אבל הם ראשי תיבות לבד וגם צירופם ידוע בקבלה. וזה

סוד צירופם א"ל ד"ל אהו"ב אג"ד זיו"ר (עיי'ן "אוצר עדן גנוז" עמ' 230) וה' יכפר לנו את העון. אבל דרכם א'ב'ג'ד' הם ארבעה ראשי שנים. והסוד ארבעה הם ראשי השנה, וכן ארבעה ראשי נשמה מארבעה ראשי השנה. והבן זה בסוד העיבור שהוא סוד הריבוע המעיד על המציאות החוזר חלילה ר"ל גלגל החוזר חלילה אחר וקדם. כי כן כתוב בסוד העיבור ובידיעת השם הזה הגלגל חוזר חלילה כי בו חוזר גלגל החכמה שסודו ע"ח, עי"ן ח"ת גלגול תל"י גלג"ל ל"ב שמהם דע"ת נבוא"ה. והם כוללים צל"ם ודמו"ת אשר עליהם ניתנה התורה והם חלק"י התבונה. כי דע"ת החכמ"ה נבוא"ה, כאשר דעת הנבואה חכמה. גם החכמ"ה והבינ"ה שווים בגימט' וסודם החמ"ה והלבנ"ה, וזה השם המצוייר מורה הכל. ואמנם האותיות השניות ההם הנזכרות אחר א'ב'ג'ד' לל"י וענינם ל"ל ל"ל יו"ם יו"ם והם רבי"ם וכן הולך הכל. והשלישית סודם ד'ה'ו'ז' ומשליך אחד מהם בכל גלגול מרובע ויהיה הבא אחריו ב'ג'ד'ה' וכן עד סוף. והרביעית סודם א"ו א"ו וכן עד סוף, אבל ב'ג'ד'ה' הם סימני הימים של השבוע. אמנם א"ו א"ו הם סימני השעות השלמות המורות שני ראשים ושני חציים, כלומר ראש היום וראש הלילה, וכן חצי היום וחצי הלילה הרי א"א ו"ו. וכל התקופות חוזרות חלילה בסוד אזג"י ואט"ד והם תקופות של שתיים שתיים שנים (עיי'ן "אוצר עדן גנוז" עמ' 230). ומהלכן בניסן א"ו, ומהלכן בתמוז א"ז, ומהלכן בתשרי ג"ט, ומהלכן בטבת י"ד, וכן לעולם בלי שינוי. ועל דרך זה השבוע החוזר חלל"ה על פי חשבו"ן האי"ש אשר הוקבע בחשבו"ן שד"י, בסוד אמ"ש ואש"ם בהרכבת ש"ם בש"ם זה בזה שהוא מעש"ה מרכב"ה,

שהודיעוהו לנו פרגו"ד וחשמל"ה, כי החשמל"ל והפרגו"ד כללו שמי"ם ואר"ץ. אך סוד ר"ד הוא צדי"ק והנשאר ידוע והוא דיע"ה והוא היד"ע, והנה אם כן צדיק יסוד עולם. ואמנם דע כי חזרת זמני כל התקופות הן הלילות בצירוף זה לל"י לל"י, דרכי תקופת ניסן תמיד ליל"י ליל"י, דרכי תקופות תמוז תמיד ליל"י ליל"י, דרכי תקופת תשרי תמיד יל"ל ליל"ל, דרכי תקופת טבת יל"ל ליל"י.

הנה אתה רואה אם יש לך עיני אדם ול"ב מלאך ורו"ח אלהים ואינך ער"ל בשלשתם בעל כרחם של מכחישי דרכי צירוף האותיות, כי הגלגלים והשמש והירח והכוכבים כולם הם מתנועעים על פי חשבון גלגלי התורה, כלומר בדרך שהאותיות מודיעות לנו פה בסימניהם. וזה כי כל תיבה שהיא בת ארבע אותיות, אם אותיותיה בלתי דומות זו לזו היא בונה כ"ד בתים, ואם השתים דומות היא בונה י"ב בתים. ויהיה זה הסימן ביד"ך שהתיבה שאותיותיה שוות פעם אחת ונכפלות בה שתיים מהן היא מפסדת חצי הצירוף, ואם יותר מזה מפסדת עוד חצי הצירוף. על כן ל"ל י"י אינם בונים כי אם ו' בתים אע"פ שהן ד' אותיות. ובאמת שכבר צירפנום לפי התקופות ד' פעמים בצורה ל"ל י"י לניסן, ל"י י"ל לתמוז, י"י ל"ל לתשרי, י"ל ל"י לטבת. והנה בזה הצירוף נשלמו ארבעתן תמיד וחוזרין חלילה בזה הגלגול לעולמי עד. וכבר אתה רואה בהם כי סימני ניסן הפך מתשרי, כי לניסן קדמו לילותיו לימיו ולתשרי קדמו ימיו לילותיו. וסימני תמוז הפך מסימני טבת, כי תמוז ראשו וסופו לילות ותוכו ימים, וטבת ראשו וסופו ימים ותוכו לילות. ואמנם

חסרו מהם עוד שני צירופים ואלו הם יל"ל ליל"י ואלו השנים הם נשארו להודיע באמתתם היציאה מכח אל הפועל לכל נמצא בצורת הבריאה בינינו ובין כל האומות. שאנחנו אומרים כי הלילה קודם ליום וזהו ל"י ל"י, והאומות אומרים כי היום קודם ללילה וזה י"ל י"ל. וכך הוא באמת צורת מהלך ימי השבוע תמיד. והתורה אמרה **"ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה"**, הנה הקדימה היום ללילה בדבריה. ואחר כן אמרה להפך **"ויהי ערב ויהי בקר"**, הנה הקדימה הלילה ליום בדבריה. ואחר כן הודיעה בכלל שאין הפרש ביניהם כי הלילה והיום גם היום והלילה, הכל יום אחד ואין הבדל ביניהם. וכיוצא בהם בא בבריאת שמים וארץ **"את השמים ואת הארץ"**, ועוד **"ארץ ושמים"**, ועוד נאמר **"קורא אני אליהם יעמדו יחדו"** (ישעיה מח' ג'). והבן כוונתי כולה כי הכל אחד גם שנים.

ואחר זאת ההקדמה תדע כי שם העצם הוא המיוחד לבדו וכולם מפורשים אותיותיו אח"ד אח"ד יו"ד ה"א ו"ו ה"א, תמצא בזה השם נפלאות. והסוד האה"ב אי"ב האי"ב אה"ב כי הוא אה"ב איב"ה וגם אי"ב אהב"ה, בחלוק ד' לב"ב ז"ה א' ז"ה א' הו"א די"ו הו"א. ועשה מן ו"ד ז"ג או מן וד"ו ז"ג ותכיר הסוד וחציו בחציו יח"ד יח"ד, כי יחי"ד הו"א בנגלה יו"ד ה"א, בנסתר ח"י, הרי הו"א יחי"ד, כח הוא בלב"י, ד"ם טל"ה גם ד"ם דל"י והוא יל"ד ד"ם. הנגלה גלה"ו כפלהו ויהיה נגל"ה ואם תכפלהו עם זולתו והוא כ"ו ס"ה כסה"ו. חשבהו לבדו ז' פעמים ותמצא יעק"ב חשבהו ח' ותמצא יצח"ק. והסוד ח' וז' חז"ו השכינ"ה

ושניהם חזו השכינה. ואם תאמר ואיה אברהם חשבם עוד ותמצאם ט' ונוסף עליהם דו"ד שהוא רגל רביעי למרכבת האבות. ואמנם אם הרביעי הוא דו"ד הרי אבג"ד שהם ארבע פעמים עשרה או עשר פעמים ארבעה. וכן הסוד כי הנה ס"ה פעמים ד' הם ס"ר, וסימניך "שררך אגן הסהר אל יחסר המזג" (שיר השירים ז' ג). ואם י"ח ס"ר ה"ס ה"ר סרסהו ודרשהו, שררך אגן המזג אל יחסר הסהר. וכן תאמר עוד ד' פעמים ס"ר סודם אל"ף בי"ת גימ"ל דל"ת, אבל סודם אד"ם ס"ר. וכן תדע כי ד' פעמים ס"ה הוא גרזי"ם, אבל ב' פעמים כל"ו הוא עיב"ל שהוא כ"ף ו"ו, ונכללו בו שני השמו"ת (1111, 111+א=112). ואם תבין סוד בי"ן השמשו"ת תמצא סוד גדול בשני השמו"ת, כי ישתמשו" בה"ן הנשמו"ת שבי, כי נחקקו שתיה"ן בשמו"ו ית'. ויש להם כוחות שישתנו בהם, על כן סוד עיב"ל נ"ו נ"ו בצלמנו כדמותנו, והם יום יום שעשועי"ם שהן נשמו"ת, ד"ם ושמו"ת, ש"ם ודמו"ת. והשתכל באלה הסודות הנפלאות כי מהם תבין שמו"ת העצ"ם כלומר עצ"ם השמו"ת, ותדע כי כולם חקוקים על ספ"ר תור"ה אשר הו"א תהלת"ך והו"א אלהי"ך והוא בלא ספק בי"ת די"ן ש"ל מעל"ה והו"א בשומ"ע תפל"ה. והנה הוא יודיעך איך ש"ם העצמ"י מושכ"ל גם ש"ם המושכ"ל עצמ"י, ותבין ממנו כי ש"ם העצ"ם כל"ו שכ"ל כמו שתבין כי ש"ם השכ"ל כל"ו עצ"ם. ועל כן עצ"ם השכ"ל מושכ"ל וגם עצ"ם המושכ"ל שכ"ל. ותדע כי שכ"ל משכי"ל כל"ל העול"ם, כי השכ"ל משכי"ל עולמי"ם והוא משכי"ל עול"ם השכלי"ם. והסוד משכי"ל או"ר לבוש"ו והוא המשכי"ל

השכ"ל הפוע"ל שבמדרגתו משכי"ל ישראל"ל והכל מכח ספ"ר תור"ה ודעהו.

ועתה הנה נא ידעתי שאם אתה אחד מהם לא אצטרך לגלות לך יותר מזה, כי כן כתיב **"תן לחכם ויחכם עוד הודע לצדיק ויוסף לקח"** (משלי ט' ט'). אלא שאני רוצה לכתוב לך שם בן מ"ב אותיות שהוא קדוש ומקודש וכו'. והו"א ז"ה הו"א, ו"ו ו"ו ו"ו, והו"א הו"א. וסימניך יתברך שדב"ה (שמה דקדשה בריך הוא) ו'ישתבח ו'יתפאר ו'יתרומם ו'יתנשא ו'יתהדר ו'יתעלה ו'יתהלל שדב"ה.

אבגית"ץ	קר"ע שט"ן	נג"ד יכ"ש
בט"ר צת"ג	חק"ב טנ"ע	יג"ל פז"ק
שקוצי"ת		

ראשי תיבותיו אקנ"ב הי"ש – א'ת ק'שתי נ'תתי ב'ענן.
 סופי תיבותיו תקע"ג שנ"ץ – ת'חת ק'שתו ע'נן ג'דול.
 שי"ש נצ"ח, **כי בי חש"ק ואפלטאו אשגבהו כי ידע שמ"י**.
 אמנם תוכי תיבותיו תג בי טע רש כד גי תר טץ נב קט זל גף יו קץ.

הנה כבר הורה כתיבת זה השם יותר ממה שהיה ראוי לרמוז ממנו בכתב. ואמנם **"אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא"** (משלי ט' יב). ואני יודע שאם אדם חכם היה כותב בשום ספר סוד א'ח'ל'ו'ל'ית' ולא היה מוסר ממנו קבלה לשום אדם שבעולם

סתרי חלק א' אורח חייםי תורה

והיו כל חכמי הארץ מתקבצין על התיבה ההיא לא היו יודעים אמתתה. ואם היה אחד מהם מכירה אין ספק שהיה ראוי לומר רוח הקודש נזרקה בו, שהיא קצת דרך נבואה להגיד דבר נעלם ונסתר, ודומה זה להגדת העתידות שהנביאים מתפארים בה. ואצלנו זו דרך ראשי"ת נבוא"ה שתורה לנו בריא"ת האנו"ש ותעיד על נשיא"ת הבור"א ועל ירא"ת השט"ן, ודע זה מאד מאד.

והנה נשאר עוד שאכתוב השם השלישי הידוע מפני שיש בו נפלאות תמים דעים. וארמזנו גם כן בראשי פרקים ואכתבנו תחלה כשורה, וזה יהיה תוספת על מה שעשיתי בשם השני. מפני שזה יוצא מן השלשה פסוקים שסודם כ"ל הש"ם המפור"ש המפר"ש המושכ"ל המפור"ש מהשכ"ל. אבל השם השני נסת"ר והוא מורה על שכ"ל שני"י כי הוא יוצא מבראשית ומעי"ד ע"ל עדו"ת מציאות שני"י יציר"ם מציר"י השנ"ה שנ"ה שנ"ה, בסוד היכ"ל השמ"ש אשר בידו השש"ה ימי"ם שהם השש"ה כלי"ם כי הנה תר"י ימי"ם תר"י כל"ים. אך השם השלישי הוא רא"ש צבאו"ת וסודו קרש"ת וכחו ש"ש שני"ם, והנה הוא ש"ר ע"ל הנשמ"ה וגם הוא ש"ר ע"ל כ"ל שכ"ל כמו שהוא ש"ר ע"ל שכ"ל האד"ם וכחו שם המפורש היוצא משלשה פסוקים אלה:

האלה	מלאכ	ויסע
נימח	לכלפ	ימהה
ילכמ	ראלו	נהיש
סעעמ	המוי	אחרי
ניהמ	ננמפ	ודהע
ריהמ	דמאח	ויעמ

זלאה	הלכה	הליל	זברק
לילה	אלוה		
חהונ	יוכש	תארא	
ארשי	היול	נעהי	
מירצ	ניבו	הנחמ	
	אביו	מנהנח	
		מניב	
ידוע	שהאת	ויטמ	
כיהו	ויול	להימ	
וחקד	ימבר	האתה	
לילה	הכלה	ימעז	
מלחר	אתהי	וישמ	
המים	בקעו	בהוי	

דע אתה המעיין בפליאות האותיות האלה המצויירים פה בסוד השלשה פסוקים ההם הקדושים והמקודשים, המעידים על צורת המציאות ועל אמיתת מהותו, שאתה צריך לדעת תחילה העניין המובן מן המקראות כאשר הוא, ואחר זה תדע ממנו ברמזים ובראשי פרקים מה שיספיק לכיוצא בכך.

והנה תדע כי העניין המובן ממנו בתחילת מחשבה הוא שמורה על מציאות מלאך האלהים שהחל לנסוע להפך מהתנועה הראשונה. ואחר היותו הולך לפני מחנה ישראל חזר ללכת לאחור. וזה תבינהו מן "אחור וקדם צרתני", כי זה דרכו, ימצא לפניהם פעם וימצא מאחריהם פעם, וכן להפך. וכן עוד

נסע אחר נסיעתו דבר שני לו ושמו עמוד הענן, ונמשך אחר המלאך הנזכר, זה מורה הכתוב הראשון. ואמנם השני מורה שהוא בא בין שתי המחנות ששם ישראל ומצרים שהם וסודם ידוע. ואמנם הענן והחשך הם דברים מבדילים בנתיים אבל החשך הוא האש וזה ידוע, וסודו שלג שתחת כסא הכבוד. ואם הוא שווה לעמוד אש וענן המאירים לנו תחילה בסוד **"ויהיה הלך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה"** (שמות יג' כא'). וכן **"לא ימיש"** וכו'. ושם האיר וכאן החשיך, כתרגום אונקלוס **"לזה עננא וקבלא ולזה נהר כל ליליא ולא קרב זה אל זה"**, והבן זה בסוד וקרא זה אל זה. והמבדילים מנעו הקריבה זה מורה הכתוב השני. ואמנם השלישי מורה נטיית יד על ים בכח, והנהגת הכח העליון לים ברוח ממציא הים, ונבקעו המים. והנשאר מובן מזה שהנה ישראל עברו **"ביבשה בתוך הים והמים להם חומה מימינם ומשמאלם"** (שמות יד' כט'). אבל מצרים טבעו בים סוף אשר לא האמינו בשם, וישראל ראו **"ויאמינו ביהוה ובמשה עבדו"** (שם לא'). הנה כבר גיליתי לך הנגלה ואני סובר שממנו תתעורר אל הנסתר, ואם לאו הא לך רמזים עליו.

דע כי זה השם יש בו כל האותיות חוץ מן ג' ובאו תחתיו שלשה פסוקים. והסוד יי"י ובאמת כי זה שומ"ע תפל"ה, והוא ש"ם הפעלו"ת, והוא הש"ם המשנ"ה כ"ל הטבעי"ם, והוא ש"ם הפוע"ל הנשמ"ה גם השמימ"ה ועמו השמ"ש פוע"ל המימ"ה ובו פועלי"ם השמשי"ם כולם. והוא עד על פעלו"ת הש"ם וגם

הנה כל מי שהשיג מהות הדיבור הנמצא בשלשה מקומות, כנגד ספר וספר וספור שהם בלב בפה ובספר, יכיר איך בא הדיבור מהשם לאדם וידע מהותו וסוד אמתתו. ומשם יעלה למדרגת ידיעת שאר העניינים כולם שהם חברי הדברים וישכילם ולא יטעה במחשבת דמיוניו לחשוב שקרים על קונו, אבל יעבדהו בציור אמת. ועבודתו האמיתית היא עבודת הלב כמו שנכתוב בסוד עבודת השם מאהבה בע"ה.

ואמנם צריך שתתעורר לדעת גם כן שאין דיבור אלא זוהר האור, והוא מלשון הנהגה, ותרגום הנהגה דבור. כמו "**וינהג את הצאן אחר המדבר**" (שמות ג' א'), שתרגומו "ודבר ית ענא", וכן מדבר מלשון דיבור. והעניין המעיד על זה שאין דיבור אלא כלי להנהיג בו המדבר את השומע לעשות חפץ צריך או מועיל. ואם המדברים הם מזה המין נשלמו הדיבורים ההם הנמצאים לפי מה שכוון בהם הדובר בהם, ואם הם ממין זולת מועיל או צריך הם לבטלה, וכאילו הושם כלי הדיבור המיוחס ללשון או לפה או לשפה במדבר ההוא לבלתי תכלית אחת מועילה או הכרחית. ואם הוא כן היה נראה אז שפועל הטבע פעולת בטלה בו מפני סבת בעל הדיבור לפי ציורו ומחשבתו, והדבר להפך בטבע. וכבר התבאר במופת שהטבע לא יעשה דבר לבטלה, והוא שכמו שנודע במופת שהמניע הידוע הוא מניע החומר לקבל הצורה, כן נודע במופת שהצורה ההיא היא תכין עוד החומר לקבל הצורה אחרת אחר צורתו הנמצאת בו עתה, אשר היא היא המכינתו לקבל זולתה אחר סורה ממנו ואחר העדרה, כי לא ימצא הוא ערום בלא צורה כלל. ואמנם בבחינת אמיתת

עצמו הוא בלא צורה, ועל כן מקבל כל צורה. והנה כל פעולה טבעית תכליתה היא ההויה וההפסד, וההויה היא אמיתת הצורה, וההפסד הוא העדר הצורה. אבל החומר קיים קיום נצחי וצורותיו ומקריו הם משתנים בו בסבוב כפי מה שגזרה החכמה האלהית. ואם כן כל פעולה טבעית היא מועלת או הכרחית, כמו שהתבאר בחלק השלישי בפרק כ"ה.

ומזה העניין תדע כי כח הדברי הנמצא במין האדם הוא הכח המעולה שבכל זה המציאות השפל, ובעבורו נאמר, שנברא בצלם אלהים ובדמות אלהים. ובהיותו בעל צלם דומה לגלגל שהוא גם כן בעל צלם, ובהיותו בעל דמות דומה לאדם המתדמה בדמות מראה אדם עליו מלמעלה. וכשהוא אדם שפל הוא מושכל לעצמו בכח הדברי שבו בלתי פועל, וכשהוא בעל צלם הוא משכיל בכח הדברי שבו בלתי פועל שלם, וכשהוא בעל דמות הוא שכל בכח הדברי שבו בלתי פועל שלם אחרון, ר"ל בכל אלו העניינים שכולם נמצאים אתו בכח. וכשהוציא אחת מאלו הפעולות הנמצאות בו בכח, מן הכח אל הפועל, נמצאו אתו שלשתם כאחד בפעל שלם אחרון. ומתנבא על פי הדבר אשר הוציאו מן הכח אל הפועל השלם האחרון, ושב הוא. והוא דבר אחד בלתי נפרד בעת הפועל ההוא. ועל זה הסוד נאמר **"היום הזה ראינו כי ידבר אלהים את האדם וחי"** (דברים ה' כא'). ועליו נאמר **"דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות"** (שמות כ' טז). ועניין "פן נמות" עונה אל עניין משה ואל עניין אלהי"ם, כלומר אם לא ידבר משה עמם להודיעם מה שראוי לחיות בו לא יחיו, ואם ידבר השם

עמם ואין יכולת במ לסבול דברו ימותו, כעניין בן עזאי אשר הציץ ומת. וכבר ביאר הרב בחלק השני סוד **"ואל ידבר עמנו אלהים"**, לפי תרגום אונקלוס, ולא יתמליל עמנא מן קדם יי', וזה בפרק ל"ג בעניין מעמד הר סיני. וכן נאמר **"וישמע את הקול מדבר אליו"** (במדבר ז' פט') ותרגומו "מתמלל" כמו מתדבר, מתפעל. וכן סוד **"במראה אליו אתודע"** (במדבר יב' ו'). וכן עוד **"וַאֲשַׁמַע אֶת מִדְבַר אֱלֹהִים"** (יהזקאל ב' ב'). וכן **"משה ידבר והאלהים יעננו בקול"** (שמות יט' יט'). ופירושו **"בקול"**, בקולו של משה. וזה סוד מופלא ומכוסה אצלנו, ואם הבנת, שאר כללי הספר תבינהו, ותדע ממנו כי האדם הוכן בטבעו להיותו משולש. ועל כן אנו מקדשין את השם בקדושה משולשת, ומברכין את העם על פי הכהנים בברכה משולשת, להודיע הסוד הגדול הזה והכנת החומר הנושא הדיבור הוכנה בצורת החומר הראשון. שהנושא הדיבור ידבר בכל לשון, והלשון ההיא תכין דעתו הראשונה לקבל כל לשון ולשון, וכל לשון צירוף. וסודו פי הארץ, והיא נבעלת מאישה שהוא בעל לשון ובעל צירוף, ופותחת פיה ובולעת את קרח ואת כל הדומים לו. והנה נכללו על זה כל הלשונות שכוללות צירוף האותיות שעניינו כולל שבעים לשונות.

סוד י"ג ממשל"ת הרוכ"ב

נודע מפרק ס"ט וע"א בחלק הראשון. ומפרק ד' וה' וו' וז' בחלק השני. ומפרקי המרכבה בחלק השלישי.

ואחרים חייבו דעות אחרות זרות מאד מכל מי שמאמין הקדמות, ורבים האמינו הקדמות עוד על צורות משונות, ובצורה שציירו זה לא ציירו זה, עד ששבו כתות כתות. וכמו שהתחייב זה למאמיני הקדמות להיותם כתות רבות משונות זו מזו, כן יתחייב למאמיני החידוש להיותם מאמינים ענייניו בצירוי רעיונים משונים זה מזה, שיפרדו ויחלקו תחילה לכתות. והכתות הרבות שהסכימה דעתם בעניין אחד ראשון כללי נמשך אחר דעות שוות מועילות אצלם בכלל ובקצת מן הפרט, חייבה להם הדעה הראשונה ההיא הכללית להיות מאמיניה אומה אחת נמשכת במציאותם. כי האומה הראשונה היא עניין קבוץ בני אדם ושמירת הסכמה אחת מועילה לכלל. ואע"פ שיתחייבו ממנה נזקים לפרט בעניין מן העניינים כמו המשפטים והחקים שהם טובים לכלל ורעים לקצת הפרט, כלומר לרעים מבני אדם. שאם רצה והדין נותן שיתלה הרוצח הנה זה הדין טוב לכלל שאין הכל רוצחים, ועל כן הכלל שמחים כשיהיה הרוצח תלוי. שכל אדם אפשר היותו רוצח או רצוח, אבל יותר אפשרות ויותר קל להיותו הרוג מהיותו הורג, והסבות הקרובות והרחוקות על זה רבות מאד. ואם כן הרוצח שנתלה שהוא פרט מן הכלל נופל תחת היות המשפט הטוב לכל רע לו לחלקו, וכן שאר העניינים.

ולפיכך לא הסכימה שום אומה להיותה אומה מקובצת באמונה אלא בהיותה מאמנת אמונה אחת ראשונה כללית מועילה לכל. והפרט שנמצא בה שלא יישר בעיניו עניין האומה ההיא החליף עצמו מאמונה לאמונה או מאומה לאומה, אם הראשונה חלושה

והשנית חזקה בהיותו הוא מכלל החלושה ושב אל החזקה עשה זה בפרהסיא וביד רמה מאד, מפני שדעתו נוטה אל היות לו עזר מהאומה החזקה ולא תוכל החלושה לעמוד כנגד החזקה. ואם שב מן החזקה אל החלושה לא יהיה רשאי לפרסם עצמו בכך אבל יעשה זה בצנעה גדולה מפני שיודע שהחלושה לא תוכל לעמוד כנגד החזקה לעזרו ולהצילו מידה. ויובן זה מכלל המשומדים הנפרדים מאומתנו, והגרים הנכנסים בבריתנו, ואלה ואלה סבותיהם רבות, מהם קרובות ומהם רחוקות כפי הזמנים וכפי המקומות וכפי המחשבות והתאוות הגוברים על המחליפים דתם ומתהפכים כחומר חותם. ואמנם הרבה מן החוזרים מדת לדת לא יספיק להם שישובו הם לבדם, אבל ישתדלו בהשתדלות חזקה למצוא קבוץ אנשים מעטים או רבים כפי המזדמן וכפי הסבות העצמיות או המקריות, וללמדם דרך אחד או דרכים רבים להחזירם מאומה לאומה. ואולי יהיה הקבוץ גדול עד שלא ייבחר הראש המנהיג הקבוץ ההוא להכניסם בברית אומה אחרת, אבל ישוב הראש להיות נקרא ביחס אחד ראשון לכל האומה. ואולי ימצאו באומה שנים או שלשה או ארבעה או חמשה ראשים, ותתייחס כל אומה אליהם, ויהיה היחס ההוא כולל תכלית המעלה לכלל האומה וגם לפרטיה. ואולי לא ימצא באומה המחודשת כי אם איש אחד ואליו יתייחסו כולם, ושם יחסו הכלל והפרט תכלית המעלה.

ואמנם לפעמים יהיה חידוש האומה לטובה גדולה לכלל ולפרט המתחדשים תמיד ממנה, ולפעמים יהיה חידוש האומה לרעה

גדולה לכלל ולפרט המתחדשים תמיד ממנה, כל עוד שהאומה קיימת. והדמיון בעניין היחס לאחד ראשון מעולה ואחריו לרבים, עניין יחס אומתנו המיוחסת תחילה אל אברהם העברי, ובעבור יחסו אנו כולם עבריים. והוא בלא ספק ראשון לחידוש אומתנו ושמו הראשון אברם וסודו גר"ם שהוא גרמא וסבה ועלה ראשונה לאומתנו, וכוחו בריא"ל שהוא בריה ראשונה ברורה מהאל, והוא בח"ר בא"ל והסוד בח"ר ביחו"ד אשר לו לבדו הכח ולנו בו בשמו סודות נפלאות. וכראות השם ית' כי חידוש האומה הקדושה היא היתה סבה גדולה לטובה אשר אין טובה דומה לה, גילה לנו שחזק הטובה היא בעזרו כפי הכתוב, והורנו שהוסיף על שמו אות אחת מיוחסת לחצי שמו והיא שבה נברא העולם הזה. והיא ה' שהיא חצי י"ה והיא גם כן חצי יו"ד, כי ה"ה שניהם יו"ד, והסוד י' היא ה' וה' והבן זה בסוד עשר ספירות שהם חמש וחמש חמש כנגד חמש. ובתוספת ה' על אברם שב המיוחס הראשון אברהם ונזכר כן בבריאת העולם תחילה זכר ונקבה בראם, והסוד ברכ"ה ונוז"ק בראם אברם, ועוד בהברא"ם באברה"ם. ובעת זקנתו שב זקן ברוך **"ואברהם זקן בא בימים ויהוה ברך את אברהם בכל"**. וזה אחרי מות שרה אשתו אשר לקח חצי כוחה ממנה ונוסף עליו, וחסר ממנה אבל לא חיסר ממצאיאות שני השמות, כי מספר אברם ושרי כמספר אברהם ושרה והבן זה.

ואמנם כבר כאשר **"ואברהם ושרה זקנים באים בימים"** אבל בלא ספק **"תדל להיות לשרה ארה כנשים"**, ואז נשתנה בה כח התולדת באמת. והוא הוליד ממנה והיא ילדה. והמוליד שמו

אברה"ם אבינו"ו. והוא גילה לנו מה שגילה לו השם במרא"ה הנבוא"ה, וגילה לנו בור"א האבני"ם איכה בראם בלב גם איך בראם בלהב הנקרא אצל לשון הקודש "הבל". גם זה נודע מהבל פיהם של תינוקות של בית רבן, וכל תינוק יונק הבל פי הגבורה. ופ"י הגבור"ה עניינו עול"ם העליו"ן החדש הנקרא אצלנו מחודש באמת ויקרא יצ"ר טוב. ותבין זה מאמרו "מפי עוללים וינקים יסדת עז למען צורריך להשבית אויב ומתנקם" (תהלים ח' ג).

והנה נתחזק היחס המעולה המתחדש לטובה לגלות בו הייחוד לנולד מהאב שהיה בן איש עובד ע"ז, בן שהיה בדמות אביו עובד השם המיוחד. כי אברהם הוליד את יצחק וגם הבן ההוא המעולה הוא יצחק אבינו, גם כן בשם יחס אבינו. ושם יצחק אבינו יגלה לך סוד בשם אביו. וכן נולד עוד יחס שלישי לחזוק זה ושמו יעקב אבינו, והחוט המשולש לא במהרה ינתק. ואמנם לא נשתנה שם האב השני ונשתנו שמות שני האבות הראשון והאחרון. ואין אבות כי אם שלשה ועליהם מיוחס "אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב". וכשתקחם כפי שמותיהם הראשונים תבין מסודם סוד זכ"ר ונקב"ה ברא"ם, וסוד בריאת האי"ש והאש"ה הכוללים י"ה בריו"ת, וכן זכ"ר ונקב"ה י"ה שמות. וסודם ז"ח שהם זי"ן ח"ת ז' ליעקב ח' ליצחק, והסוד הע"ת ז' ח' אחד מורה זכות ואחד מורה חובה, תן חלק לשבעה וגם לשמונה. ולא נקראו אמהות אלא ארבע והן שרה רבקה ורחל ולאה. והמגלה סודם הוא אות אחד מצוייר. נמצא משולש בצד ימין של התפלין והוא שי"ן של שלשה ראשים, כי האבות

הן הן המרכבה. והעד השני אות אחד מצוייר בלתי נמצא אצלנו, מרובע בצד שמאל של התפלין של ראש ולא של יד. כי השיני"ם שבעה ראשים, והראשים ציורו בראש. ועל כן יש לנו יחס בשלשלת משולשת אשר לא תנתק לעד. ונקראו בני היחס ישראל על שם ישראל סבא, אבינו וסב"א. ואם הוא אביו"ן ונבי"א כי הנבוא"ה אינה צריכה עשר דבר מת כי אם עשר דבר חכם, וכל חכם חי כי הוא עצמו חיים. ועל כן מי שהתעשר בעשר החכמה הוא באפשר קרוב להנבא, ומי שהתעשר בעשר הממון הוא באפשר רחוק שינבא. וייחס הנבואה ההיא לבני זרע הקדש לבד מכל האומות.

ואם כן אברהם אבינו שהוא ראשית היחס הוא חמר הנבואה ובו נצטיירו בניו. ושם היחס עוד התגלגל לחזוק בשם יהודה בן יעקב, שאנחנו בניו, ושם יחסנו ממנו יהודים, והוא המלך ומזרעו המלוכה גברה ביד דוד, שהוא הראשון למלכי בית יהודה. וכל ישראל בני מלכים, וגם כולנו מיוחסים ליהודה ואם נחלקנו לשבטים בהתגבר אומתנו ובהתחזקה ברבוי עם. והנה נשארה האומה תמידית עד היום. ומאומתנו תקח ראייה לשאר אומות ולייחסם, כי לא אאריך בהם אבל אזכיר מהם אומה אחת לבד ועליה תקיש שאר האומות.

והיא אשר התחדשה מן יחס איש אחד מיוחד שהיה מאומתנו ומפני סבה מהסבות יצא ממנה ופשט צורה אחת ולבש צורה אחרת. וקבץ אנשים רבים ובלבל מוחם ודעתם בפליאות הזרות ובתחבולות המושכות דעות הפתאים חסרי השכל, אשר אין

בלבם מאזני חכמה לבחון בין האמת והשקר. והודיע שינוי מה שחפץ לשנותו ולהחליפו בתועלת כללית ראשונה, והיא להתיר האסורים מבית הסוהר, שטבע כל אדם גוזר שישמח בזה מאד. ושינה תחילה צורת המילה בצורת הטבילה, ונתן טעם לדבריו בהקדמה שקרית והיא היות בנות ישראל טהורות לבעליהן בטבילה. וגם בזה שמחו השומעים שהקל מעליהם משא כבד לפי דעתם, וכן שאר הדברים. והפתאים לא שיערו לפחות מזה שהיו נושעים בתחילה בדבר שהזכרים המעולים נושעים ונשתנו מצורת זכר לצורת נקבה ושבו ערלי לב וערלי בשר כנקבות. והיה שמו ישוע וחסר משמו ע' ונקרא יש"ו והנה אותו האיש עבר על מה שאמר השם בתורתו הקדושה. **"ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת יהוה מעשה ידי חרש ושם בסתר וענו כל העם ואמרו אמן"** (דברים כו' טו). ואמר בסוף **"ארור אשר לא יקים"** וכו'. וחידש האיש ההוא דת כפי מה שאתה רואה, הנשארם מהאומה הנקראת על שם יחסו לפי דעתו ולפי דעתם עד היום משיחים, כאשר הוא קרא שמו משיח והתורה קראתו אלהי נכר, והבן זה מאד מאד כי הוא סוד גדול. ועל זה שרמזתי לך מחדוש שתי האומות תבין דרך חידוש כל אומה לפי בלבול הדעות, שממנו יתחייב תמיד כחללה בלבול הדתות. ובהזהרך מן הבלבול **"יקימך יהוה לו לעם קדוש"**, **"וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך"**, **"ונתנך יהוה לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה"**, ונתנך יהוה עליון על כל גויי הארץ" (דברים כח').

תהיה נחרד

איש נבוך אל

סתרי חלק א' אורח חיים תורה

חיות מתות	אם על מבול
שכל נפרד	רק שוב ושאל
כל הדתות.	מורה בלבול

נשלם החלק הראשון של סתרי תורה

שבח לעוטה כשלמה אורה,

"שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד",

"שמחו ביהוה וגילו צדיקים", "והודו לזכר קדשו".

החלק השני שמו מקור מים חיים

"תורת חכם מקור חיים לסור ממוקשי מות" (משלי יג' ד').

נפש משלים	חלק שלם
אצל ראשון	שני נקרא
בשמו מעלים	לב כל עלם
בדמות לחשון	שפע נברא
כל חי מכלים	קניין גלם
הומת שמשון	כי בגבורה
תחתיו כוללים	בדמות צלם
שבעים לשון	סתרי תורה

"יראת יהוה מקור חיים לסור ממקשי מות" (משלי יד' כז').

מיני החכמים שלשה. והם נביאים, וחכמי לב, וחוקרי מדע. הנביאים הם אשר השפע האלהי מכריחם ומניעם לדבר או לחבר. וחכמי הלב אשר לבם זך ונקי ובר ומדברים ברוח הקודש וכותבים ספרי חכמת התורה האלהית אשר קבלו מה שקבלו מן הנביאים פה אל פה או העירום ספרים אל עניינים מקובלים שהם נעלמים מאד מן ההמון.

וחוקרי מדע הם אשר השתדלו מלבם ומדעתם להשיג השגות נעלמות, ועשו כן מפני היותם אוהבי החכמה. ועל כן נקראו פילוסופים שפירושו אוהבי החכמה והיא מילה יונית, ושמוה בחיבורי החכמה כאילו היא בלשון הקודש. וגם הפעילו עניינה לפי צורך מחברי ספרי החכמה.

ואלו השלש מדרגות של אנשי החכמה נחלקו לחלקים רבים. כי הנביאים רבים וחיבוריהם רבים, וחכמי לבב גם הם רבים וחיבוריהם רבים, וחוקרי מדע גם הם רבים וחיבוריהם רבים. על כן כשרצה שום חכם אשר העירו השם אל חקירת השגת העניינים הנמצאים לדעת דבר שלם ונבון על בוריו לא סמך על מה שכתוב במין אחד משלשת מיני החבורים הנזכרים, אבל למד והתחכם משלשתם והשתדל להשיג תכלית כוונת כל חבור וחבור מהם, וחקר והבין וידע הכוונה אשר כיוונו אליה שלשתם. והיא אשר שכל כל משכיל בכח סובב סביבה להוציא אמיתת מציאותו לפועל עד שיושלם בו מה שראוי להיותו שלם, וישיג הדבר הקיים בפועל תמיד ויתדמה לו בכל מיני הדמות שאפשר להתדמות לו, ויתרחק מכל מה שהוא כנגד זה. כי זהו תכלית כוונת מציאותו בכח, ואין זה הכח מוכן ומזומן לכל אדם עד שיעלה זה הפועל ביד כל מי שירצהו. אבל יש מונעים לאדם מזה הפועל מהם מקריים ומהם הרגליים ומהם רצוניים ומהם טבעיים. ועל היות המונעים רבים אמר הכתוב **"לא רבים יחכמו וזקנים יבינו משפט"** (איוב לב' ט'), ר"ל ולא זקנים יבינו משפט, כי מלת לא מושכת עצמה ואחרת עמה. והעד שכבר אמר לפני זה **"אמרתי ימים ידברו ורב שנים**

יודיעו חכמה: אך רוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם". זה ביאור "**לא רבים יחכמו**" כלומר מונעי החכמה הם רבים. ואמנם אומרו "**וזקנים לא יבינו משפט**" הוא סוד גדול, כי עניין משפט הוא כבד מאד להבין אמתתו. והמצוה הראשונה שנצטוינו אחר החוק הוא עניין משפט, כאמרו "**שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו**" (שמות טו' כה). ופירשוהו חכמי הקבלה ואמרו, שבת ודינין במרה איפקוד. ואמנם חק שבת הוא להעיד על הבריאה שכללה עניין חמר ראשון. ואמיתת מציאותו הוא חמ"ר מצו"י י"ש מאי"ן, הוא חמ"ר ראשון, כי חמר העולם הוא המצוי הכולל כל המציאה. והנה החמ"ר הראשון שסודו ח"ק השבת יעיד לך במספרו איך נבר"א העול"ם י"ש מאי"ן. ומי שלא השיגו לא יתכן לו שיאמין היותו יש מאין. וגם מי שהשיגו לא יתכן שיאמין הפכו. וממנו יבין שהעולם נברא הפוך, כמאמר התלמיד שהיה אומר כשהשיגו, עולם הפוך ראיתי, וענה לו העונה עולם ברור ראית, כלומר אמת הוא מה שהשגת ממנו והוא דבר ברור, כי הוא עולם הפוך. ועל זה הסוד אמרו על האדם שהוא אילן הפוך, והעיקר שדומה למראה במראה הנבואה. והבן רמז זה מקריאת שם ספר יציר"ה אשר סודו גם כן מרא"ה הנבוא"ה הנתלה על צירוף האותיות שהוא התהפכם כחמר חותם לקבל חק השבת. כי שם החמר חק מכריע בין כף זכות וכף חובה. אבל שב"ת כולל ברי"ת המיל"ה בסוד הצורו"ת הכוללות הארב"ע חיו"ת הקדש וממנו חול וממנו קדש. ומה שהוא חול סודו ד"ם ומה שהוא קודש סודו ד"ת. ואמנם דם ודת שניהם חותם מתהפך מדם לדת ומדת לדם. והנה דת ודין עניין אחד לפני כל יודעי דת ודין. אם כן הנה סוד

משפט שהוא הדין כמו שרמזתי למעלה בחלק הראשון בסוד ד'. ועל כן כאשר ישיג המשיג להיותו מבחין בין דם לדם ובין דין לדין ויבדיל בין ענג לנגע, על פיו יהיה כל ריב וכל נגע. כי כן משפט הכהן אשר חשן המשפט חקוק לפניו.

הקדמתי לך זאת ההקדמה הקטנה בכמותה וגדולה באיכותה מפני שתדע מהו הדבר המונע אותנו מלהשיג החכמה על אמתתה. והוא היות מציאות החמר הראשון מוכן לקבל כל הצורות, והוא נמצא על זה בכח. שאילו היה החמר הראשון חמר נמצא בפועל לא היה מקבל צורה אחרת זולת צורתו הראשונה, ולא היה מתהפך ומתנועע ומשתנה מעת לעת לקבל צורה זו אחר סור צורה זו. אבל היה בעל צורה אחת מיוחדת בעצמו בלא שינוי כלל כצורת עצם הגלגל שאין לו שום שינוי בעצם, אבל עומדת צורתו בגלמו תמידית בהתמדת גלמה. אבל החמר הראשון אע"פ שהוא קיים נצחי בעצמו כלומר לא ישתנה בבחינת אמיתת מציאותו, שהרי מציאותו בכח לא בפועל, ואם כן איך ישתנה. הגה עם זה צורותיו חלושות בחולשתו ולא יוכלו לקיימו בצורה אחת מיוחדת כמי שיש לו אשה ואינו יכול לפרנסה והיא מחזרת על הפתחים לזון עצמה ומבקשת מזון ממי שיזדמן לה ראשון ראשון, ומתפרנסת בין המון העם ואין לה בעל אחד מיוחד לעניין מזונה. כן החמר מקבל איזו צורה שתזדמן לו ראשונה ועומד בה זמן אחד, ובהשלים אותה צורה פעולותיה עוד תבוא אחרת ותפעל בו, וכן תמיד. והצורה אשר היתה בו אתמול היא תכינהו לקבל צורה שנית היום וצורת היום תכינהו לקבל צורת מחר וכן

לעולם. וזה הנותן לו צורה, עושה עמו חסד ומשפט וצדקה כמו שהמשלנו בעניין המפרנסים הרבים. ואין ספק שיש לכל אלו המפרנסים מנהיג אחד שמסדר מאיזה מקום תתפרנס העניה הנזכרת בכל יום ויום. וזהו היודע ח"ק השב"ת אשר הוא בגימט' מנהיג הצורות, והנה החמ"ר הראשו"ן הוא המתנועע לקבל צורת"ו מהחכ"ם הפועל בו. ועל כן תולד לפעמים ברוב תנועותיו חכמ"ה מצורת"ו מפני שבאה צורת"ו מחכמ"ה, ומהפועל שהוא בעצמו נשפ"ע מרא"ה הנבוא"ה. ועל כן חוייבו להמצא צורות"ה הגו"ף בשנ"י כחור"ת שסודם כולל ש"ש מאור"ת ושל"ש עשר"ה מצו"ת (בגימט' 2794 דהיינו 2+794=796 כמו צורת"ה הגו"ף וכן בשנ"י כחור"ת וכן ההמשך) שכללם תור"ה ע"ל פ"ה. וזהו עני"ן התור"ה להורות בה שיש במציאות פעל"ה קשור"ה אשר הפועל"ל קשר"ה, שעשה צורות אמ"ש משלשות והוא אשר אמת השכל בכח לשו"ן קדו"ש ונקרא שעשועי"ם בלא ספק. ואחר שהעניין כן כבר תוכל להבין מפני מה נאמר "לא רבים יחכמו" (איוב לב' ט') ודעהו.

סוד א' כ"ח ופע"ל

נודע מחמשה פרקים אשר בחלק הראשון והם פרק מ"ה ונ"ב ונ"ד וס"ז וס"ח. ומתשע הקדמות פילוסופיות אשר בראש החלק השני והם הקדמה ה' וי' ויא' וי"ב וי"ו וי"ז וי"ח וכ"ג וכ"ד. וגם משלשה עשר פרקים אשר בחלק השני גם כן עוד, והם פרק ד' וז' וי"ב וי"ד וי"ז וי"ח וכ"א ול"ו ול"ז ול"ח ומ"ח. ומשני פרקים אשר בחלק השלישי והם פרק כ"ז ופרק נ"ד.

עיקר סוד כח ופעל																			
-------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

כבר הודעתך כי מה שבא בדברי הרב באריכות עניין, ובפירושו מבואר ובמקומות רבים מספרו, שלא אצטרך אני להאריך בו מפני שאין רצוני להעתיק ספרו בפירושי זה. אבל רצוני לבאר הדברים שרמז הרב אליהם בראשי פרקים לבד כפי מה שגזרה חכמתו בהמצאת חבורו, והם העניינים הנקראים סודות וסתרי תורה. ואע"פ שהוא רמזם במקום אחד יודע מדבריו שגילם במקום אחר למי ששמר מצות צוואת המאמר אשר העירנו בה להשיג פרקי ספרו זה על זה, ואפילו בכל מלה שבאה בתוך הדברים ואע"פ שלא תהיה מעניין הפרק. ואם כן אנחנו נכוון להודיע הנסתר שבתוך דבריו, יועיל למי שתרצה ויזיק למי שתרצה. כי חכמי האמת לא עזבו האמת מהגידו או ברמז או מבואר מפני פחד השומעים, אבל הגידוהו עכ"פ ומהם למדנוהו אנחנו. שאם היו מסתירים אותו מכל צד או לא היו כותבים אותו כלל מאין היינו יודעים אותו, כי לא היה לנו שום דרך להשיגו ולדעתו. ועל כן חוייבנו גם אנחנו מזה הצד בעצמו לכתבו כדי להודיע לבאים אחרינו שלא יהיה אבדו באבדנו. והכריחנו השפע הנוסף הנודע למשכילי האמת לכתוב מה שנראה לנו שהשגנוהו מן העניינים ההם הנפלאים, יקובל ממנו או לא יקובל.

והנה נאמר אחר זה כי עניין הנאמר עליו שהוא בכח יחלק לשני חלקים, והם כח רחוק וכח קרוב. ובהשתכלך בהקדמות

הפילוסופיות תמצא בהם עניין מבואר על מה שבכח, ותמצא שיש הבדל גדול בדבריהם בין מה שיש לו מציאות בכח ובין מה שיש לו מציאות בפועל. ואין דעתם כדעת המדברים, אבל הפכה. וגם יש הפרש גדול בין מלת כח ובין מלת בכח, כי באמרם כח מורים על מציאות דבר בפעל לא בכח. אמנם הוא שני מיני כח אחד עצמי ואחד מקריי. העצמי הוא הטבעי המעמיד הגוף וקוראים אותו צורה או נפש וכיוצא בו אבל אינו גוף והוא כח בגוף. והמקריי הוא שהגוף מעמידו ולא ימצא בלעדיו, והוא דבר נוסף על הגוף ומתחלק בהחלק הגוף, והמעמיד הוא אמיתת ההויה ואינו מתפשט בכל הגוף וגם אינו מתחלק בהחלקו. אבל שני מיני הכח האחרים יאמר עליהם בכח, כלומר שהם נמצאים בכח ולא בפועל. והוא שיאמר על מה שבכח כח מפני שהוא מזומן לצאת לפועל אם לא ימנעוהו מונעים עצמיים או מקריים. כאמרו הנער הזקן בכח מפני האפשרות הנמצא בזקנו שהוא מוכן לגדל שיער השיבה אם לא ימנעוהו מונעים מזה. ואמנם לא יוכל אדם לומר על מי שאין בטבעו הכנה להוציא כוחו לפועל שהוא בכח, כי לא יאמר אדם החמור משכיל בכח כי אין בטבעו להשכיל לעולם, אבל יאמר הסכל משכיל בכח, וכשהשכיל יאמר עליו שהשכיל בפועל. והמין הזה פעם יהיה לנו מונע מעצמו ופעם מצד הפועל בו, ועל כן נחלקו לשני מינים כאשר תשמע.

וראיתי להאריך בזה מעט לפי הכרח העניין הגדול הזה, ואני אטעימך בזה מעט הדבש שטעמתי מכלל מטעמי המדע והחכמה בו כדי לשמח אחרים כאשר שמחתי בו גם אני, וראיתי אני כי יש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך. ועל כן

אצטרך למשול לך משל כח השכל לאור השמש אשר הוא שופע על העין, כי כן המשילוהו קצת חכמי המדע ואמרו כך, כי העין הוא גוף זך חיצוני לגוף יותר זך מכל אברי הגוף החיצונים ומקצת הפנימיים. וזה שמפני רוב זכותו קיבל מהנפש כח הראות, והכח ההוא באמת, הוא מקרה והעין נושא אותו והוא בו בכח, ובהיות השפע הנבדל ממנו הבדל גמור משפיע עליו והוא אור השמש, והעין מכין עצמו בטבעו או ברצון הנפש ומסיר בעל העין כל מונע מקבלת השפע ההוא השמשי. הנה יתחייב שיצא העין מן הכח אל הפועל וישיג מיד הדבר שהיה מתחילה אצלו בכח ויכירהו בפועל וישוב אצלו נראה. ואז בהמצא הפועל בשני נושאים ר"ל בעין ובספר על דרך משל יהיו שלשת העניינים נמצאים בפועל, אחר היותם בכח העין הרואה, והראות הנושא על העין, והספר הנראה. כי טרם הפועל היה העין רואה בכח, והראות נמצא בכח, והספר נראה בכח ואז לא היה מציאות לראות כלל. ובהמצאם בפועל הנה שבו שלשתן כאילו הם דבר אחד מצד הפעולה הנמצאת בהם בפועל, אבל מפני היותם גופים לא יקבלו דיבוק אבל יהיו שני דברים גופים, ואחד גופני לא גוף אבל כח נמצא בפועל בגוף הנושא, והנראה כשנראה גם כן הוא משותף בהיותו מורגש עם ההרגש המרגישו וכאילו הוא נושא ההרגש גם כן.

והנה בהיותם כולם בכח ואחר כן יצאו לפועל יתחייב מזה שימצא דבר אחר נבדל מהם שפועל בהם זאת הפעולה, והיא סבת צאתם מן הכח אל הפועל. והדבר ההוא הוא אור השמש או דבר אחר מן הדברים שהם מאירים, ואין ספק כי אור העין הוא בעצמו אור השמש ואור השמש הוא אור העין בעצמו אשר

הוציאו מכח לפועל, ואם כן פעלו הוא עצמו. כי אור השמש נבדל מן העין תכלית ההבדל, אלא שמשפיע עליו אור, והוא חלק מחלקי אור השמש לפי מציאות העיניים. לא שאור השמש מקבל חלוקה כי אינו גוף. וכבר יוחלט שם הוצאה מכח לפועל על מי שהסיר המונע מהפועל, כמו שהוזכר בהקדמה הי"ח. והבן זה ויוסר לך בו ספק גדול ותדע כי השכל הפועל הוא פועל בפעל תמיד, והרב המסיר מונעי השכל מן השכל כבר יאמר עליו שהוא הוציא הכח הדיברי מהכח אל הפועל. אבל הכח אפשר היותו גם כן עצם דבר כגון הצורה המעמדת החומר, ואפשר היותו מקרה כאור הלהב, ויקראו זה וזה בשם כח כי שניהם באמת כח בגוף. ואע"פ שאין אחד מהם גוף כמו שהוזכר בהקדמה הי' בחלק השני וכמו שזכרתי לפני זה בזה הסוד בעצמו.

ותדע לך כי השכל אשר באדם בכח הוא השכל אשר נמצא בו בפועל, אלא שזה האיש לא השיגו ולא הכירו בשפעו, וכשיכירו אז יקרא משכיל בפועל, אבל טרם שישכילו יקרא משכיל בכח. והשכל ההוא האנושי החמרי אם כן כבר תקראהו כח, כלומר שיש בנפש הכנה אחת להשיגו. אבל צריך שתייחסהו אל עין הנער היונק אשר עיניו פקוחות והאור שופע עליהם בפועל והוא אז רואה האור בכח ורואה הדבר הנראה בכח אך לא בפועל. וזה משתי סבות, אחת מפני לחלוות העיניים שגבר הרבה, ושנית מפני שאין בו התעוררות הבנה עדיין להבין עניין האור ועניין הדברים הנראים. אבל כשיוסרו ממנו אלו השני המונעים ותהיינה עניו פקוחות ביום והוא במקום האור, הנה נודע שלא פעל בו האור אז מה שלא היה

זה הסוד כבר נזכר במקומות רבים מבואר למשכילים עניין אמתתו, ואמנם יהיה עוד נרמז לפנים גם כן, אבל יהיה זה המעט אשר נעורר עליו פה, יהיה כמו מפתח לשאר העניינים הנרמזים עליו בספר. והוא כי עניין שב"ח הוא אצל קבלתנו ציור שלש צורות הנמצאות בכל המציאות אשר הם בעלי חומר. והן צורה ש'וקעת וצורה ב'ולטת וצורה ח'לקית וסימנם שב"ח, והם שלשה עדים נאמנים מעידים על הפועל. והנה האחת מצויירת על האחרת, כי הבולטת כמו חותם הטבעת הבולטת תפעל בשעוה צורה שוקעת, ואם היא שוקעת תפעל בשעוה צורה בולטת. וכל זה נקרא פתוח"י חות"ם, והסוד פתו"ח ח"י ומ"ת כלומר הפועל חי ונפעלו מת בסוד נשמ"ת חיי"ם שהוא שני"ם ח"י מ"ת. וזהו האמת שיכירהו כל מי שהוא מכיר החומר והצורה. ואף כל סכל רואה כי הגוף מת ויודע כי הדבר הנפרד ממנו הוא שם בו חיים, ואם כן גם הוא חי היה, והעד כי בהיפרדו מן הגוף מת הגוף מיד. ואמנם צורת חלק היא כצורה הנוספת על החמר והיא נפרדת באמתתה מן החומר אלא שהיא מצויירת עליו כצורת המכתב על הספר, וכצורות המצויירות עם דבר לח על דבר קשה כדיו שהאותיות מצויירות ממנו על הקלף, אינן באמת לא בולטות ולא שוקעות אבל הן אמצעיות בין שני מיני הצורות האלה ונקרא שמם חלק. ואמנם הבולטת או השוקעת אינן לחות בשום פנים אבל אחת קשה ואחת רפה. ועל זה הסוד נאמר בדברי הקבלה בעניין המדות מדת הדין של מעלה קשה ומדת הדין של מטה רפה, מפני שהעליונה חותמת צורתה בתחתונה, והראוי והנראה לעין כי התחתונה בולטת. ואם כן העליונה שוקעת והשוקעת היא

הנפשית הנעלמת והבולטת היא הגופיית הנראית לעיניים, והצורה מהצורה והחמר מהחמר. ואמנם מדת רחמים של מעלה רפה ומדת רחמים של מטה קשה. ומזאת תבין זא"ת באמת. ומשתיהן תכיר ממשלת הרוכב המניע את שתיהן, ותתחייב מראותך מעלת פעולתו וחכמתו העליונה בהן לשבח ולשבח שמו וזכרו לפי השגת שכלך בהם, ותגיד גם כן בפיו לשומעים מה שהשגת משבחיו. ואמנם התפלות והתהילות והשבחות והברכות כולן אמת בלא ספק, אבל הן להורות לשומעים מה שהשיג המשבח מציור מעלת המשובח באמצעות שבח פעולותיו ויופיים ותיקונם, או להורות לאחרים באיזה דרך ישבחוהו, או להרגיל עצמו על השבח שהוא להיותו קל להמציאו אצלו על פה בכל עת חשבו עליו. ואין הפרש אם כן בהיות כל אותם השבחות נמצאות בתורה או בנביאים או בכתובים או בתלמוד או בשירי המשוררים המתרחקים מדרכי התארים בכל יכולתם, כי הכל נמשכים אחר כוונה אחת מקובלת ומושכלת אצלנו. ולולי היות העניין כן לא היינו מוצאים בתפלות תחלה ברכות הנקראות אצלנו מאה ברכות שהאומרם בכל יום הוא מתברך בכל יום, וכל האומרים מודים שסודו מ"ם יו"ד ושבים ע"ד יהו"ה כאילו אמרום כולם. וכן תמצא בכל זה העניין הנקרא אצלנו תפלות שהן משותפות מכל מיני חבור. ואמרו חכמינו שהמתפלל י"ח ברכות, וחיבוהו חיוב כרת, יתברך בזה ותתהפך קללתו לברכתו, וזה אמרוהו ברמז הכהן באמרם כל כהן שאינו מברך אינו מתברך. ואמרו "עשר תעשר" עשר בשביל שתתעשר. ואמנם אמרו שהמתפלל הוא יותר חמור מהקורא קריאת שמע ואע"פ שהתפלה מדרבנן

שתדע שסודו שפ"ע לעול"ם כול"ו. וכן צרפהו ותמצא עניין נסתר ונעלם בו, ותבין כי בידו כל מעשה מרכבה. והוא שליח נפרד, פירוש נבדל, כלומר שהוא הנבדל הפרוש הנפרד מכל החומר. ועניינו שהוא הנפרד מכל נברא וגם הוא הנפרד מכל האיברים. והנה הוא מפריד האדמה מן החמר גם מפריד חמר כל האדם. והבן אלה הנפלאות ותדע מהם שכל כלי עלול ממנו, אז תבין איך נפרד ברצון כאשר נפרד בשמו והוא מפריד הגשם והנה שם מדה בארץ.

ואחר שהודעתך עניין זה תעיין גם אתה עוד בסוד הנבואה ואם תשיג אמיתת מציאותה כפי הדרך אשר אורה לך שתלך בו אם תרצה ללכת בו ולהשתדל אחריו למצאו, הנה ידעתי באמת שתבין מעצמך אמיתת מהות השפע וצורת ריבוי ומיעוטו, ובהמצאו עמך תהיה לעד נאמן בענייניו. ואל תחלוק עליו עם אדם עד שתצווה מאתו, שאין ספק שכל אדם שלא השיג אמיתת מהותו ולא הכיר דרכו הוא אצל עניין מציאותו כקוף המצוייר בצורת אדם, ודרכו אינה דרך אדם ואין דעתו כדעת אדם. על כן כל החולקים עליך בו אתה תדע מהם בלא ספק ההפרש שיש בין דעתך ובין דעתם ויהיו אצלך כעדי שקר הרוצים להכחיש מה שראו עיניך בכח הזרוע. שאתה יודע בלא ספק כי עדי שקר הם ואתה לבדך עד אמת לקונך. וכן כל הדומים לך עדים כשרים נאמנים ליוצרם, ואשרי מי שמעיד עדות נאמנה על קונו שגם הוא מעיד על עצמו שהוא לבדו נברא בדמותו בצלמו והשאר כנגדו כחמר בלא צורה, ואין צורך מהם כי אם לגלגול לבד לא לעמידה קיימת, אלא אם כן האמינו האמונה המעידה על השפע שגם היא אמת כרוב אנשי אומתינו, ובהשתדלם אחריו לקבלו,

מוסיפים שפע על שפע עת אחר עת כפי יכולתם. אבל אם אינם לומדים הדרך לקבלו או אינם מוסיפים ממנו יום אחר יום על נפשותם, אבל נשקעים במחשכי הזמן והולכין ופוחתין מדעתם וגורעין ממצותם ושוכחים קצת חכמתם, עליהם בכתוב אומר **"השמר לך ושמור נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך ופן יסור מלבבך כל ימי חיך"** (דברים ד' ט'). ובא בקבלה האמיתית הנבואית האלהית על זה, הא אינו חייב עד שישכילו ויסירם מלבם. ואמרו עוד חכמי האמת רבותינו הקדושים ז"ל על מה שרמזנו מזה העניין של התוספת והלימוד **"ודלא מוסיף יסיף, ודלא יליף קטלא חיב, ודאשתמש בתגא חלף"** (אבות א' יג). עניין אלו הדברים שכל מי שאינו מוסיף חכמה על חכמתו ימות טרם זמנו, שכך הדין נותן אחר שיש יכולת בידו ואינו חפץ להוסיף. כי יסיף הוא מלשון אסוף אסיפה, וכל מי שאינו לומד תורה כלל הוא חייב מיתה וכל מי שמתמש בכתר תורה עבר ר"ל בשם המפורש שהוא בלא ספק כ"ו במספרו ובכלל שם חשבונו עשרי"ם ושש"ה, וסודו כת"ר תור"ה ועניינו כולל באמת עשר"ת הדברי"ם והבן זה מאד. ודע שכל מי שמתמש בתורה שלא לשמה שהוא שם השם עבר על מצות השם והבן גם זה מאד.

סוד ד' חידו"ש העול"ם

נודע משה פרקים אשר בחלק הראשון והם ל"ז וס"ו וס"ח וס"ט וע' וע"א. ומחלק השני בכללו ומן קצת פרקים מיוחדים ממנו והם ששה פרקים ואלה הם פרק י"ז וכ"ה

וכ"ז וכ"ח ול' ול"א. ומחלק שלישי מפרקי המרכבה ומפרקי ההשגחה ומפרק נ'.

עיקר סוד חידוש העולם

עניין זה הסוד המופלא הוא נעלם מאד מאד מכל החכמים שדברו בציורו מדעתם ר"ל מהדעת האנושי. ולא השיגו אדם מעולם באמתתו כי אם הנביאים לבדם ע"ה שהשיגו דבר זה כאשר הוא וקבלוהו מהשם והכירוהו. ואמנם אנחנו שמענו הדעות הרבות אשר נחשבו על הקדמות ועל החידוש, ועל כן אנחנו נכתוב תחילה על שני העניינים חלוקה אחת הכרחית. והרב ז"ל חלקה לשני חלקים ראשונים ואנחנו נחלקה לארבעה חלקים בעבור צורך הכרחי. ואע"פ שהכל כוונה אחת והחלוקה ההכרחית היא זאת שאנחנו אומרים כי העולם לא ימלט מהיותו קדמון או חדש, או הוא קדמון וחדש יחד, או הוא לא קדמון ולא חדש. ואחר זאת החלוקה המעולה למבינים נקדים הקדמה אחת ונחלוק חלוקה אחרת בדומה לזאת, ואע"פ שהיא יותר צריכה לנו מזאת. והיא שאנחנו נאמר שהתורה לא תמלט מהיותה כולה משל קדמון או משל חדש, או משל קדמון וחדש יחד, או משל לא קדמון ולא חדש. ונחבר זה אל זה עוד דבר ונאמר כי התורה לא תמלט מהיותה כולה נסתרת או כולה גלית, או נסתרת ונגלת יחד, או לא נגלית ולא נסתרת כלל.

ואחר זה אשוב לדבר בעניין החלוקה הראשונה ואומר כי לפי השכל האנושי לא יתכן להיות העולם לא קדמון ולא חדש, בהיותנו חושבים שם קדמון על זמן שעבר מדובק בשנים מורים על חזרת חלילת הגלגל פעמים אין תכלית למספרם. שהזמן אשר עליו נחשוב הקדמות אינו אלא מספר תנועות הגוף המתגלגל בסבוב, והרגעים הם חלקי השעה, והשעות הם חלקי היום והלילה, והימים והלילות הם חלקי השבוע, והשבועות הם חלקי החדש, והחדשים הם חלקי השנה, והשנים הם אצלנו חלקי השמיטה שהיא שבע שנים, והשמיטות הם חלקי היובל שהם שבע שבעיות ושנה אחת שהיובל חמישים שנה, והיובלות הם חלקי הזמן והזמן הוא שם כללי לכל עת נספרת. והפילוסופים לא השיגו סוד יובל ושמיטה כלל כי הוא דבר אלוהי לא אנושי מושכל ולא מוסכם, אבל השיגו שאר החלקים המיוחסים לתנועות השמש והירח והכוכבים והמזלות, וחברו למה שאמרנו עניין מולדות ותקופות וייחסו החדש לירח והשנה לשמש והסכימו על היות מחזור הירח מתגלגל בסימנים קבועים, והם אי"ב תשצ"ג אשר לכל חדש וחדש הוצג. וזאת הדרך גם היא אצלנו מקובלת והיא אמיתית, וחשבו החדשים הפשוטים גם המעוברים חלקי המחזור שהוא בי"ו תקצ"ה אשר לכל מחזור ומחזור נמצא, והמחזור הוא י"ט שנה למספר תנועות הירחים. וגם כן עשו למחזור החמה על פי אלד"א בלה"ו שלתקופת ניסן שרמזנוהו בשם העצם, וחשבו כ"ח שנים מחזור וגם זה מקובל אצלנו שהוא כן. ואתה יודע כי הדמיון אינו יכול לצייר כי אם דבר גופני, והזמן הוא מושכל ואינו מדומה ולא ימצא בלתי מחשבת מספר עתים וגם לא יושכל

בלתי תנועה ואין תנועה בלתי גוף. והגוף מורגש וגם הוא מדומה וכן התנועה היא מורגשת וגם מדומה והיא נחשבת פרטית לכל גוף מתנועע.

ואם כן לפי זה העניין שם קדמון נופל על גוף נמצא בלתי ראשית זמן מותחל בהתחלה קבועה אלא בהתחלה תמידית. וזה כולו נמשך אחר השגת הגוף המורגש המצוייר בשכל אנושי אשר לא יתכן העדרו באחד מן הזמנים השלשה המושכלים בשכל אנושי, נחלקים לשלשה חלקים והם הוה ויהיה ויהיה תמיד. והם בשכל האלוהי שלשתם נכללים בכלל אחד והוא הנקרא הוה תמיד בלתי עבר ובלתי עתיד. כי השכל האלוהי הנפרד אינו נופל תחת זמן עבר ולא תחת זמן עתיד, כי אלה השנים הם יורו על תנועות ובהם יבחן הזמן. ואמנם ההוה אינו מורה על זמן כלל כי אין ההוה בעל תנועות, ואם כן אינו בעל זמן בשום פנים, אבל יורה לדמיון מנוחה. ועל דרך האמת אין להוה מנוחה ולא תנועה אבל מציאות קיים בלתי שינוי, כי כל תנועה שינוי ויציאה מן הכח אל הפועל. ועל כן ההויות אצל אמונתנו לא יתכן לומר שנבראו, שהן עשר הויות שמהן התחייבו עשר ספירות, שהאחד מהן שליח ציבור מנהיג והוא העשירי. ואמנם ראשית ההויות הוא השם ית' והוא בעצמו אמצע ההויות והוא בעצמו סוף ההויות. ויש בהויות נפלאות עליונות וכן בספירות וכן במרכבות וכן באדם.

ועל כן לא יתכן לומר על הגלגל ועל מה שבתוכו שאינו לא קדמון ולא חדש אחר שהוא גוף. והנה אם כן בטלה החלוקה האחרונה שהיא הרביעית ונשאר לגלות לך סוד אחד דרך

הצעה. והוא שהקבלה שהיא בידינו היא שגלגל ערכות נברא בתרע"ו שהם שמות כ"ו פעמים כ"ו. והוא התשיעי המקיף בכל, וגלגל האדם הוא העשירי, והעשירי יהיה קדש ליי', וכל דבר שבקדושה אינו פחות מעשרה. וסוד זמ"ן אמו"ן כולל ארבע אותיות, ומלא הוא זי"ן מ"ם נו"ן, וסודו נון זמנים והוא סוד היובל חמישים שנה, והסוד הוא יבל חמשים שנה חסר ו"ו כתיב והוא סוד מ"ב. ואין ספק בכ"ך שהם כ"ף, וכ"ף בסוד נו"ן. וכלל זמן מלא הוא החמר וסודו נברא, כי החמר נברא בלא ספק כמו שאגיד לך בסוד נו"ן בי"ת ר"ש אל"ף יו"ד מ"ם, כי כל החמרים נבראים בצורה והבן זה מאד. ועל כן תמצא גלגל מלא מעיד ואומר במספרו אנ"י נבר"א, והבן גם זה שעניינו אנ"י עצ"ם המ"ח, ואומר אנכ"י ע"ץ החי"ם. ואיני ראשי לגלות לך יותר מזה ואם אתה חכם תבין מדעתך.

ונשוב לומר עוד שהיות הגלגל קדמון לבד מבלתי חידוש מציאותו שהוא שקר, כי אין זה אלא מדומה, אבל על כל פנים יש בו צד חידוש ונופל עליו חידוש. והתנועות המתחדשות בו הם לעדות שאחר שהתנועה מחודשת הנה העצם מחודש. ואם אין זה החידוש חידוש מוחלט מפני שנאמר שכל תנועה מחודשת כבר קדמה לה תנועה מחודשת גם כן ולמחודשת מחודשת, והנה אם ילך זה אל לא תכלית כל התנועה המחודשת בחלקי הגוף המתנועע חדשה היא מצד, וקדמונה היא מצד, כלומר קדמה זו לזו בזמן. וכאשר קדמה התנועה החלקית שעברה אתמול על דרך משל הנה היום התנועה היומית החלקית התחדשה והתנועה של יום מחר היא נמצאת בכח, ובהגיע יום מחר הנו מחודש, והוא היום שכבר קראנוהו אתמול

מחר. ואם תאמר שהגוף הנושא התנועות לא התחדש לפי זה הדעת כי הוא כללי, הנה בהמצא התנועה מחודשת די לנו בחידוש דבר כפי מה שתשמע. ועל זה הסוד אנו אומרים ביוצר "המחדש טובו בכל יום תמיד מעשה בראשית". ואנו אומרים בכל יום שבו ראש השנה "היום הרת עולם". ואנו אומרים עוד "זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב". וזה אצלנו סוד גדול מאד. והנה יום ראש השנה הוא יום ראש החדש השביעי והבן זה, כי כוונתי להסתיר ולגלות, ולגלות ולהסתיר. כי האמת עמוק מאד למשכילים כל שכן לפתאים, כי "פתי יאמין לכל דבר וערום יבין לאשורו" (משלי יד טו). ואם כן אין העולם קדמון לבד שתנועותיו לעדות ברורה על חידושו כאשר זכרנו, ואין חשש לחשוב אם קצתו חדש וקצתו קדמון, כי אנחנו מאמינים כי העולם כולו אחד נקשר קצתו בקצתו כגוף האדם על דרך משל והוא כל גוף בכלליו ובפרטיו. ואל תחשוב שזה הדעת כדעת המדברים האומרים בזמן המחודש בעתות, מה שאמרנו שאנחנו נאמין שהזמן כולו מדובק, ונאמין גם הטבעים ולא נאמין שינויים, אלא בעת מאמר השם לנביא להצדיק דברו בהרגשת העין לרואים. ובזה השינוי מספיק להאמין התפתחות זמן נברא ותנועה מחודשת וגלגל יש מאין והשגחה בבני אדם וגמול ועונש להם כמשפט החכמה הרצונית הישרה.

והנה נשארו עוד שתי דרכים, והם היות העולם חדש לבד ומספר שנותיו היום אצלנו חמשת אלפים וארבעים שנה, או היות העולם קדמון מצד וחדש מצד. ואם הוא חדש לבד אין

צורך לדבר בו, שכל דבר המורה בתחילת מחשבה פשטי התורה שהם אמת בלא משל כלל, נאמינהו מיד בלי ספק כאשר הוא, והנה זה די בו. ואם הוא קדמון מצד וחדש מצד הנה אין צורך לנו בו לדברים כי צד החידוש מספיק לאמת בו פשטי תורתנו, ואם יורה צד הקדמות על נסתרו לא נפסיד כלום ר"ל על סתרי תורה. כי הכוונה כולה לאמת האמת בהשגה ולהרחיק מחשבת שוא מהלבבות, שאם היה העולם קדמון והיינו מאמינים בחידושו כך היה זה שקר, כמו שהיה שקר אם הוא חדש ונאמין קדמותו. אלא שאחר שנאמין התפתחות חידוש כאשר העידה התורה האמיתית בסוד **"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ"**, די לנו בו. ואם אונקלוס גלה באמרו "בקדמין" פירושו בהתחלה כדברי הרב, ואם כתוב בירושלמי "בחכמתא" הרי התחלה. וסוד ראשי"ת, קדמו"ת קדמונ"ו הקדו"ם. וזה יורה שהשם המציא העולם בחכמתו מאין ועשאו יש, וכן סודו תא"ר י"ש. ואחר שהוא כן לא נחוש להכריע אחת מאלו הדרכים השנים זו על זו ולהורות איזו היא האמת משתיהן. ועוד אכלול לך מה שאמרתי למעלה והוא שתדע כי ציור היות העולם חדש לבד או קדמון וחדש יחד, ואע"פ שנראה ששני העניינים הפכים ולא ימצאו בנושא אחד בזמן אחד ר"ל היות דבר אחד קדמון וחדש יחד, הוא דבר נמנע לשכל האנושי להשיגו. אבל עם כל זה ידענו שהנביא משיג אמתו על צד ההגדה והסיפור שהגיד לו ה' ית' בקבלת הנבואה שמסר לו. ועל כן די לנו בהגדת הנביא לנו אמיתת זה בספרו ובתתו לנו זה בקבלה גם כן מפה אל פה. וזו הדרך לא יתכן

לזולת הנביא להשיגו, ולו גברה ורבתה חכמתו מחכמת כל בני קדם ומחכמת שלמה ע"ה.

ואחר שביארתי לך כל דעתי בזה אדבר בעניין החלוקה השנית, על היות התורה משל הקדמוני. כעניין אמרם ז"ל התורה קדמה לעולם אלפים שנה מטעם הכתוב שבא במשלי (ה' ל') **"ואהיה אצלו אמון ואהיה שעשועים יום יום משחקת לפניו בכל עת"**. בכל עת, בדי"ו נשפ"ע כלומר בשכר המורה שפ"ע ונבוא"ה שסודם מו"ת וחיי"ם, וכן שעשועי"ם לשו"ן קוד"ש, וכן יו"ם יו"ם ו"ו ימי"ם, ואמנם משחקת מחשקת לפניו בכל עת. ועל כן נאמר כי עניין היות כל התורה משל לא קדמון ולא חדש זה לא יתכן, שאחר שמציאות הדבר הנקרא אצלנו תחלה הוא כ"ב אותיות התורה שהם קדש קדשים, הם נמצאים בלבבות בני אדם, ושהדיבור נוצר מהם בחמשה מקומות הפה, וגם נמצאים מצויירים בספרים. והוא מושכל ראשון שהשנים רצון בני אדם הוא העילה הקרובה למציאותם בספרים שהם כתבום בלא ספק, ובדיבור פיהם הרצוני. אם כן כבר יוודע מהם גם כן שאותו הדיבור הנמצא בפנימיות הלב מחודש הוא נשאר כפי הנושא אותו, ואם תאמר שהמין האנושי קדמון הנה גם כן התורה משל קדמון, ואם האדם חדש הנה התורה משל חדש. ואם כן לא יתכן לומר שהתורה היא לא משל קדמון ולא משל חדש. וכן תאמר עוד ממה שאמרנו שאם העולם קדמון התורה משל קדמון, ואל תקשה לי מאמר שיתא אלפי הוי עלמא וחד חרוב, שפירשוהו שני אלפים תהו שני אלפים תורה שני אלפים ימות המשיח, כי זה סוד אצלנו ואינו כפשוטו ואם תחקור עניינו

	סוד מעשה בראשית	
--	------------------------	--

אחר שהגדתי לך עניין חידוש העולם ומהותו קל עליך להבין מעשה בראשית. וגם בסוד מעשה מרכבה ארמוז לך קצתו ושם דעתך להבין מה שתשמע ממנו פה. והוא שצריך שתדע על מה אמר הרב בפרק ל' בחלק שני המאמר אשר רמזוהו ר' יהודה בר סימון ור' אבהו ע"ה בעניין היצירה בסוד הזמן והבניין והחרבן. וזכר פעמיים בעניין הציור ההוא, וזהו מגונה, ולא אמר וזה שקר והבן דבריו מאד. וגם רמז שם מאמר ר' אליעזר שאמר בעניין סוד מהיכן נבראו שמים וארץ כמו שרמזו בפרק כ"ו בחלק שני. ועוד אמר נפלאות בפרק כ"ט בחלק שני בהקדמה הראשונה והשנית. והראשונה היא שבא להודיענו בה שכל מה שזכר במעשה בראשית בתורה אינו כולו לפי פשוטו על מה שידמו ממנו ההמון. ואמר שאילו היה העניין כן לא היו מסתירים אותו אנשי החכמה ולא היו החכמים ממליצים מליצות בהעלמו. והמשיך העניין ההוא עד סופו והגיד בו נפלאות וגלה בו סודות נוראות, וכאילו לא בא לגלותם כי אם להסתירם. ומי יגלה דברים שכיסן עתיק יומיאי ומי יכסה דברים שגילן עתיק יומיאי, ואם ארי"ה ישאג מי לא יירא, ואם יי' אלהים דיבר מי לא ינבא, ועם כל זה **"כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקור דבר"** (משלי כה' ב'). והשנית היא, שבא להודיענו בה שהנביאים יתנבאו וידברו בשמות המשתתפים ובשמות נגזרים מהוראת כוונות ראשונות. ובאו להודיע במ כוונות אחרות כדי להסתירם מהמון העם ואפילו מן הרבנים

שאינם מקובלים מסתרי התורה. וזכר קצת מהם ורמזם עוד בפרק מ"ג בחלק שני. ושם זכר נפלאות הורונו על שלמות הרב ועל גבורת חכמתו. ושם אמר דבר וזה לשונו, ויותר נפלא מזה שתהיה ההערה בשם אחד, אותיות השם ההוא הם אותיות שם אחר בשינוי סדרם, ואע"פ שאין שם גזרה בין שני השמות ולא שיתוף עניין ביניהם. והמשיך הדברים וזכר על מלת חובלים הפוך האותיות וצירופם במלת "בחלה ב". ואמר שם והפך תיבת חבול ושמהו בחול. ובאו לפי זה הדרך עניינים זרים מאד הם עוד סודות, אלה ענייני דברי הרב ז"ל על אלו הנסתרות האלוהיות. ובסוד הנבואה אגיד לך עניין זו הדרך עד שתבינה בשלמות גמור אם תרצה לחקקה בלבך כפי האמת.

ואחר שהעניינים כן מה אוכל לספר לך מעניין מעש"ה בראשי"ת, אלא שתדע ממנו שמספרו בעשר"ה השמו"ת. בעשר"ה הימ"ם, מעש"ה מרכב"ה. ואמנם סוד השמות תדעהו מן שם, וסוד הימים תדעהו מן ים, ושניהם שמים, זכר ונקבה. ומזה תוכל להבין סוד קריעת ים בשם, וסוד "ויפך כה וכה" ועניין "ויבקעו המים", שסוד הבריה הוא ה' עם מ' פתוחה וגם י' עם מ' סתומה. והבקיעה נכנסת תחת ממשלת כל אדם היודע את הידוע אשר בזה האדם אדם. ותחילת ברייתו של כל אדם מן כח חמימות כוכב מאדים והבן זה, כי פרי מאדים הוא הרקיע הנקרא שמים ככתוב "ויקרא אלהים לרקיע שמים", שסודו שם מים, אש ומים, שא מים. והוא הנברא בשני ונחלק לשני חלקים עליון ותחתון ואמצעי מכריע ביניהם, וכשיבקעו המים העליונים והמים התחתונים, יהיה האמצעי יבשה ויעבור בו

הרוצה לעבור והמים לו חומה משני עבריהם. כי יש הבדל גדול בין שלשת העניינים ביצירה. והנה אחר שיבקע כתובת קעקע ימצא ענן מפה וענן מפה, והסוד מעיין נובע מן כה ומעיין נובע מן כה, שב השמאל ימין וגבר הדמיון והגיד קץ הימין ונעשה הנס במציאות. אש תוך סנה והסנה בוער באש ואיננו אוכל.

ואין רשות לגלות יותר מזה ממעשה בראשית כי אם בקיעת ים שבו נשתנו סדרי בראשית ולדעת הלב והראות, אך הפעולה האלהית כך הוטבעה. ועל זה הסוד נאמר שהמצריים טובעו בים סוף ובני ישראל עברו ביבשה בתוך הים **"והמים להם חומה מימינם ומשמאלם"**. ודע שכל בר ישראל שנכנס בזה, ר"ל לקרוע את הים בשם המפורש, צריך שיכין עצמו ויפנה כה וכה ויכה את המצרי המכה את העברי ויטמנהו בחול, ואז יוכל בסוף לקרוע בזה ים סוף שהוא מוסיף דעה בבקיעה ואז יטביע כל אויביו בסוף שהוא הסוף. ואל יעלה במחשבתך על זה שאני רומז לך מסוד ידיעת השם ובקיעת הים בכחו, שהנגלה שבתורה היה משל לזה לבד. לא חלילה וחס כי זו כפירה גמורה באמתתה של תורה, אבל האמת הוא כמו שהודעתך בסוד שעבר לפני זה והוא סוד חידוש העולם, שהתורה באמתתה היא כוללת שני מיני מציאות ושניהם כאחד טובים, והם הנגלה והנסתר ושניהם אמת. וזה תבינהו מעניין מציאות הגוף והנפש יחד, שהם שניהם זה חדש וזה קדמון זה נגלה וזה נסתר, וכאילו זה משל וזה נמשל אבל שניהם נמצאים יחד. ודי לך בזה הרמז המופלא בזה הסוד שכבר גיליתיו כולו בעיינך בספר הזה כראוי.

ואמנם שמים פירשוהו לשון גובה מפני רוב גבהותם ולא יפרדו לעשות ממנו שם נחלק, כמו פעם מן פעמים או יום מן יומיים. והביאו ראיה מן הכתוב שאמר **"גבהי שמים מה תפעל"** (איוב יא' ח'). וכתוב **"הלא אלוה גבה שמים"** (איוב כב' יב), כלומר גבהותם תורה גאותו וגבהותו של השם ית'. וכן כתיב **"שמים לרום וארץ לעומק"** (משלי כה' ג). ונקראו מרומים ושחקים ורקיעים וגבוהים והרבה כיוצא באלה, וכולם יורו על מעלת מציאותם כאשר יורו גם הם במעלתם על מעלת מציאתם ית'. וכן ארץ שמה מלשון מרוצה ומלשון רצון אצל המקובלים והוא לסוד גדול. ואע"פ שענין ארץ לפי תרגומו ארעא מלשון שפלות, כאמרו **"מלכו אחרי ארע מינד"** (דניאל ב' לט) ר"ל שפל, ואין ספק כי הארץ שפל המקומות והיא הנקודה האמצעית, ושמי השמים גבהי הגבוהים והכיסוי המכסה את הכל. כלומר גבנונית הגלגל המקיף בכל, הסובב סביב הארץ הוא גובה כל המקומות, ואין אחריו גוף כלל לא מניע ולא מתנועע אבל גוף הגלגל ההוא הוא המתנועע הראשון, והתחייבה מתנועתו, שהיא התנועה היומית הממהרת מכל התנועות, תנועת כל מתנועע בתוכו, ומנוחת נקודתו שהיא מרכז הארץ בכללו, והיה המשכן אחד והשוכן עליו ומשפיע טובו וחסדו בו בכללו ובכל חלק מחלקיו. וזה חייב היות השגחה לכל מי שאפשר בו לקבלה מאתו ית' ויתע' שמו ויתנשא רום מלכותו כראוי.

סוד ז' קריא"ת ש"ם

נודע מחלק שני מפרק ל' ומפרק מ"ח.

שלש פעמים בשנה", "שלש רגלים תחג לי בשנה" (שמות כ"ג י"ד). קראם השם "פעם", וקראם "רגל", כי רצה בנו ובחר בישראל עמו להיותנו לו סגולה מכל העמים. וגלה לנו סוד פעם ורגל והודיענו כי כל הגוים אשר על פני האדמה גופם ערל ואינם כי אם גולם ועפר, כמו שכתוב על המין "ויצר יהוה אלהים את האדם עפר מן האדמה". ושתף אדם עם עפר וכן שתף מדע עם אפר. כי בשתפך אד"ם ועפ"ר תמצא מציאותו רופ"א מד"ע, והוא שעשה גולמינו אפ"ר מוד"ע והוא אפ"ר עומ"ד, ועל כן הנחילנו פא"ר מוע"ד להבדילנו מכל גוי שהוא חול אצלו ואנחנו קדש לו. והם היו דם ואנחנו דת, כי "מימינו **אש דת למו"** (דברים לג' ב'). וגלה לנו כי מדת ימינו היא מדת שמאלו ומדת שמאלו מדת ימינו, כי אין שמאל וימין למעלה. "**ימינך יהוה נאדרי בכח ימינך יהוה תרעץ אויב**" (שמות ט"ו ט'). והגיד לנו ית' סוד מועד שהוא מלשון "**ונועדתי לך שם**" (שמות כה' ג'), והוא עמוד שהכל תלוי בו. כי עוד קץ למועד כי למועד מועדים וחצי ישלם קץ הימין שהוא גורל דניאל בסוד גורל אחד לאדני. וכל רגל גרל, והעד שהוא חסר ו"ו בתורה התמימה. וכל פע"ם ק"ץ פנימ"י נעל"ם, רק פעמי"ם סודו יגידנו לך עמל"ק, "**שמים לרום וארץ לעמק ולב מלכים אין חקר**" (משלי כה' ג'). כי כבר זכר לפני זה "**כבד אלהים הסתר דבר וכבד מלכים חקר דבר**" (שם). "עמק רום ועמק תחת" (ספר יצירה), שסודם תר התום וכל תר סופו פעם, כעניין "**ובהגיע תר נערה ונערה**" (אסתר ב' יב'), וכן "**ת"ר אסת"ר**" (שם) ת"ר כ"ף זכו"ת א"ו כ"ף חוב"ה, כי כף זכות וכף חובה כללו עת קץ, והנה עת הוא מועד כי עת למועד.

והנה פסח בי"ה בניסן וכן סכות בי"ה בתשרי, והסוד "כי ביה יהוה צור עולמים" (ישעיה כו' ד). נת"ן שיסיר, יסיר מה שנת"ן סודם תני"ן ש"ר י"ם, החמ"ר והצור"ה שני הפכיים, וכן תשר"י עם ניס"ן שני הפכים, רא"ש חיי"ם וזנ"ב מו"ת. והנה נשאר להודיעך סוד מד"ה והוא סוד חג שבועות, כי שבעה שבועות תספר לך ותמצא הסוד גלוי ותכיר ממנו עניין זמן הגול"ה. ובשלתם יהיה גלוי כל הסוד לכל העמים להיות היהודים עתידים לשלוט המה בשנאייהם כי נצחנו בפורים כאשר המן הפיל פור הוא הגורל ונהפוך הוא, כי ליהודים תהיה אורה ושמחה וששון ויקר, כי על פי הגורל תחלק את הארץ. וזהו סוד כל מועד על דרך שמיטין ויובלות להיות שולטים היהודים בכח פורים על כל אומה ולשון נגד שושן הבירה, כי מהודו ועד כוש פירושו מסוף העולם ועד סופו. ועל זה אמרו ז"ל כי אחשוורוש הוא אחיו של רוש מלך מסוף העולם ועד סופו. והמקובל מסוד המדו"ת אשר הדמות עליהן לעדות יבין כל מה שרמזנוהו. והנה ראש השנה קדש גם כן, אבל הוא יום הדין, וסוד הדין יום אחד. והנה יום אחד בשנה חשוב שנה והוא יום הזכרון יום תרועה יהיה לכם יום תעורה כלומר להתעורר אל השגת האמת ביום תרועה.

הנה המועד מבואר כולו לפי הקבלה והוא יום מקרא קדש, ופסח ושבועות וסכות בהם זמנים מיום חג המצות זמן חירותינו שבו יצאנו מעבדות לחירות בזמן קבוע ובעת ידוע ובמועד מועד, כי "לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים" (קהלת ג' א). והנה "מלחמה ליהוה בעמלק מדר דר" (שמות יז' טז). בסוד "זה

שמי לעלם וזה זכרי לדר דר" (שמות ג' טו). ועניינו בסוד הנסתר יז"ל מה"ש על"ם והם שלשה שמות של השם המפורש המועד לנצח בו את הכל. וראשו קדש ר"ל ראש שבעת ימי פסח, וסופו קדש, ותוכו חול מקרא קדש. וביום חג הסכות זמן שמחתנו שבו שמחנו כשנחנו מכל עמל וענני כבוד כסונו ושבעה מהם כתרוננו וסביב סביב הקיפוננו, אחרי שנתכפרו ונמחלו ונסלחו כל עונותינו, ויצאנו מדירת קבע וישבנו בדירת עראי. והבן זה מאד, שכן דרך הנכתב והנחתם לחיים לצאת מזה ולשבת בזה. ובפסח אכלנו שה צלי אש ומצות על מרורים. וסוד מרור יורה לך עניין נסתר ועיין בו ודעהו. וכן צלי אש הוא שה, אבל מצות **"וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמִּצְוֹת"** (שמות יב' ז') שהם המצוות לבלתי שתף המעכב שהוא שאר שבעיסי המחמץ את הכל עד שיסריח. והחכם גילה זה באומרו **"אוי לי מיצרי"** (ברכות סא). וזהו לב בנפש כמלך במלחמה. ועוד נאמר על כיוצא בזה **"רבון כל העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוני לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה"** (ברכות ז'). וגם סכות ראשו קדש, ובידינו ארבעה מינים שבלולב ובהם אנו מהללים את השם בסוד התנועות והנטילות. כי בלולב נטילה, ובידים נטילה, ובכפים נשיאה. והידים והלולב כלליים ונמסרו לכל, אבל הכפים לכהנים לבד. ומיני הלולב סודם אתרוג בימין השם לבדו והוא שבו גבר אות ימין, ולולב בשמאל השם, שבו לו לב מלא. וסודו למ"ד ו"ו למ"ד בי"ת צרפהו בחנהו ונסהו ותכירהו. ושני מינים מחוברים לו, שם האחד הדס, וכבר ביארתי לך סוד הידי"ם וצרכם לנטילה בשלשת מיני מים, ראשונים מצוה אמצעים רשות אחרונים חובה, ודעם מסוד מים העליונים. והוא הדין לשני

ששמו ערבה שהוא עזר כנגדו, זכה עזר לא זכה כנגדו להלחם, והוא עברה. והנה הדס וערבה יגידו לך סוד הארבעה עם אתרוג ולולב. והנה ו' ימי סכות אחר יום הראשון חול מקרא קדש, ויום ז' ערבה כלומר נוסף בלולב עזר מההקף הטבעי המושבע. ומקיפין ז' פעמים בו כנגד כל הימים ויום ח' שהוא חג שמיני עצרת יורה על עת קץ אשר בו יתענג יצר שמח כי הוא יום שמחת תורה. והנה שבועות זמן מתן תורתנו והוא יום אחד מקרא קדש נולד אחר ספירת העומר שהוא מד"ה קבועה, והיום יום ו"ו, הנה האד"ם וסודו יל"י ולוחם עם תל"י שזה אומר י' לי וזה אומר ת' לי. והסוד תשר"י בסוד ראשי"ת הנרמז. ואלה שלשתם זכר ליציאת מצרים, זכר למציאת יצרים. והנה סודו זכר למציאת זכרי ושמי והשכל תלוי עליו כלומר בהזכרת השם המפורש בשמו ית'.

ואמנם הנה יום שבת מתגלגל משבעה לשבעה ימים המשביעים את העולם במחשבות בספירות, והוא כולו צורות. ומתחדש יום שבת תמיד כי הוא שמות. וסודו שי"ן בי"ת ת"ו, והן אותיות השכ"ל והן שת"י בינו"ת כלומר שני"י תיבו"ת מסתירו"ת הבנ"ה נסתרו"ת הבנ"ה, כי ההבנו"ת סתרי"ם גם הסתרי"ם הבנו"ת. ואמנם יום כפור הוא יום אחד בשנה ודומה בקצת לראש השנה והוא י' לחדש תשרי, ימ"ר כופ"ו. והנה צו"ם כפו"ר, מצ"ר כופ"ו, צ"ר כ"ו מפ"ו, צ"ר פ"ו מכ"ו. והזכאי זכה והחייב חוייב כי אז יודע סוד זכא"י וחיי"ב בבואם לפני דיין אשר הוא ע"ד גם דיי"ן. ועל כן סוד שלשתם מוע"ד שב"ת כפו"ר, מוש"ך דע"ת בפו"ר, כ"ו מפור"ש בדע"ת, כתר"ו

דע כי כל נביא מהנביאים הראשונים הוכרחו לדבר מה שדברו ולחבר מה שחברו, עד אשר תמצא מהם רבים יאמרו שאין דעתם לדבר כלל בפני המון עמי הארץ הנאבדים במחשכי הזמן. והשפע האלוהי השופע עליהם מכריחם לדבר ואפילו יגיע להם בזיונות, כמאמר הנביא "גוי נתתי למכים ולחיי למורטים פני לא הסתרתי מכלמות ורוק" (ישעיה ב' ו'). וזה הנביא ג"כ אומר "הן אֵדֹנִי יְהוָה יַעֲזֹר לִי מִי הוּא יִרְשָׁעֵנִי" (שם ט'). וכיוצא בהם הרבה כדרך כל מוכיח "ולמוכיח בשער יקושון" (ישעיה כט' א'). וכולם כמעט אומרים עליהם לפי פחיתותם "אויל הנביא משוגע איש הרוח" (הושע ט' ז'). וכן "עלה קרח עלה קרח" (מלכים ב' ב' כג'). ויש מהם סבלן ויש מהם כעסן ויש מהם רחמן ויש מהם אכזרי, כל אחד כפי מה שימשכוהו טבעיו והרגליו. גם לפי מה שיראת השם גוברת עליו, וכפי מה שיראה משכחת ידיעת השם מלב ההמון המתחכמים ומפיהם ומספריהם, ויצעק על זה חמס. ולפי פתיות העם ורוב סכלותם ורוב רחקם מן האמת יודעים הנביאים שלא יוכלו להפך רצונם ודעתם מעניין מחשבות שקריות שבידם, ויצטרכו על זה לגלגל דעתם תחילה מהרע אל הטוב. ואחר כן לייעד עליהם הקללה המבהלת דעת רוב בני אדם להשים בלבם ציור קטן כפי כח דמיונם ולהודיעם כי בשובם להשם יתברכו בשפע ברכה. ואע"פ שזה כולו מכלל ענייני הגמול והעונש באמת, לא יכירו העם איך הוא בא עליהם מהשם, אם על ידי אמצעי אחד או על ידי אמצעים רבים או בלא אמצעי כלל. ומעט מעט יגלו להם בכלל סוד החיים והמות. ואם ימצאו מהם אישים ששכלם זך בראותם דברי הנביא בספרו או בשמעם דברו יעורו משנת

המות ויתחברו לנביא ויבקשו ממנו על כל פנים להורותם ההפרש הגדול הנמצא בין השכל והדמיון. והוא יורה להם הדרך האמיתית ויבדילם מהמון העם הבדל נצחי ויחיה אותם בסוד האמת ויודיעם מהות המות, ויעלם משאול תחתית עד הדבקם בשם הנכבד והנורא אשר הוא חיינו ואורך ימינו, כאמרו **"כי הוא חייך ואורך ימיך"** (דברים ל' כ). זה דרך הנביאים כולם ע"ה.

ואמנם עתה אורך בדרך זו תלך להבחין בה בין החיים והמות, ובין הטוב ובין הרע, ובין הברכה ובין הקללה, ובין השקר והאמת. ואומר כי התחלת אמיתת הנבואה היא דיבור פנימי נברא בנפש בשבעים לשונות בכ"ב אותיות הקדש, וכולם מצורפים בלב בצירוף האותיות בכח מצד הכח הדברי, ובפעל מצד השכל הפועל האלוהי התוריי הנבואיי. וממנו ישפע על כח הדמיוני ומהדמיוני אל המתעורר ומהמתעורר אל ההרגשי ומההרגשי אל הציוריי המצוייר בספר. ועוד ישוב חלילה להפך ויגיע אל מעלה רמה ויפרד מהציוריי אל ההרגשי ומההרגשי אל המתעורר וממנו אל המדמה וממנו אל המדבר הפנימי הנחשב המצוייר וממנו אל הנבואי וממנו אל הפועל וידבק בו אחר ריבוי הרגל חזק ואמיץ, עד שוב הנבואי האישי החלקיי בצורת סיבתו כללי תמידיי נצחיי כמוהו ויהיה הוא והוא דבר אחד.

ואחר שהודעתך זה אראך דרכו כולה שלא תשכחנה לעולם. והיא זו, בעת שתדע בעצמך שנשלמת בשלמות המדות הטובות המעידות על צורת הכח המדמה ועל אמיתת מהותו אצלך, ותדע

שנשלמת בידיעת מדות השם הידועות שבהם העולם מתנהג תמיד, ותרדוף דעתך אחר שכלך להזמות לו בהם כפי יכולתך תמיד, ותכיר בשכלך שכבר בטלת הכוחות הנקראות מותרות ממך וכל כוונתך לשם שמים, ואתה ירא את יי' תכלית יראה אמיתית כמו שאתה היית ירא ממלאך המות בראותך אותו כולו מלא עינים, ובשמאלו אש שורפת ובימינו חרב פיפיות נוקמת נקם ברית ובפיו לפידי אש אוכלות אש. והוא בא עליך ושואל ממך לתת לו חלקו מעצמך, והוא חצי מציאותך על דרך משל והוא מבקש לחתוך איבריך אחד אחד ואתה רואה הכל בעיניך. ואחר כן אתה מבזה כל איבריך וכל כוחותיהם הגופניים בעבור יראת השם שנתן לו חלק קבוע למלאך המות הנרמז אשר הוא שטן והוא מלאך המות והוא יצר הרע והוא כח הדמיון שבלבך השורה על מוחך והוא חכם להרע, ולהיטיב לא ידע. והוא חונה על לבבך בעניין בלבול לב ולב. ופעם נגלה לך להמיתך ולבלוע מילתך אם לא תעזרך צפרה אשת משה להיותך חתן דמים למולות ותמול ערלת בנה בלקיחת צר ובכריתת ברית. ופעם נסתר ממך עד שאתה חושב שלא תמות עד שתזקין, ואע"פ שהוא עומד לפניך ורואה עצמך ואתה אינך רואהו, ופתע פתאום חוזר עליך ומבקש חלקו. וכן תמיד עת אחר עת יום אחר יום עד יום מותך.

ואחר כן תדע שכל זה אינו מזיק לך, שכבר היה מצוייר בלבך שבצורה זו היא פרידת הנפש שהיא חלק ה' אשר לה יש ראל שערים, והיא הנקראת כנסת יש ראל אשר כנסה וקבצה כל הדיבור תחת כחה השכלי הנקרא כנסת ישראל העליונה, אשר

היא אִם ההשגחה כלומר סבת ההשגחה, והיא האמצעית בינינו ובין ה', והיא התורה הנשפעת מן כ"ב אותיות הקודש. ותדע שכל איברי גופך מצורפים בצירוף צורת האותיות זה עם זה וזה עם זה. ותדע גם כן שכמו שאתה מחבר אלו כולם יחד ואתה מבדיל בין צורת אות לצורת אות, ואע"פ שחמרם אחד והוא הדיו, וברגע קטן אתה מוחק את כולם מן הלוח, כן המלאך ההוא יעשה לכל ליחותיך ולכל אחד ואחד מאיבריך עד ששייבם כולם אל חמרם הראשון, כלומר אל ארבעת היסודות. ואם תחכם עוד ותחשוב כי המות אשר הוא בכך בכח, כבר הוא עמך תמיד, וכאילו עברו כצל ימיך. ולא תחשב מה תאכל מחר כל שכן יום מחרתים כל שכן לשנה הבאה או יותר רחוק מזה, ותחשוב שכבר אתה עומד בעולם הבא היום הזה בהיותך בזה, ותשליך אחרי גוון כל נמצא זולת השם המצוייר בנפשך באמתתו אשר הוא חייך ואורך ימיך. ולא תשים שום מחשבה בעולם בעצמך על דבר בלתו ית' כי אם לפי ההכרח, אם יזדמן שתחיה עת או עתים. ותחקור פעולות השם תמיד כדי שתתעלה בכל יום ותתקרב אליו על הדרך האמיתית.

ואחר כן תשים דעתך על כל מצוה ומצוה ועל כל דיבור ודיבור שבאותיות התורה, ואפילו אם תחשוב באיזה לשון שתדבר במה שתדבר בו פעם על פי מחשבת לבך בדבור המדובר, ופעם על פי הדיבור הנקרא תורה שבעל פה, ופעם על פי הספר המחובר, ופעם על פי מה שתכתוב בידיך בצורות האותיות כפי מה שאדרייך אליו עתה. הנה ידעתי בהכרח שתשיג ידיעת השם ותדבר עם השכל הפועל והשכל הפועל ידבר אתך כפי כחך.

ותחילת מה שתפעל ההשגה העליונה הזאת האלהית תתחיל לגלגל התורה לפי זאת הצורה במכתב,

אות יות

הק דש

עתה תגלגל אלה האותיות עשרה ותחברם כולם תחילה יחד במספר הנקרא גימטריא ראשון מוכרח כמו זה, אותיו"ת הקד"ש בגימטריא עולים תתל"ב. ואחר כן תעשה מהם חשבונות כפי יכלתך שיעלו אלף ומאתים ושלושים ושנים. כגון אמרך אותיות הקדש, בגימטריא התורה האמצעית. וכן תאמר עוד התורה בגימטריא האמצעית. וכן תאמר עוד אותיות הקדש בגימטריא למוד מצות התורה. וכן למוד מצות בגימ' צלם ודמות. ואחר כן תדלג ותחשוב האלף ותחזירם לאחד ותאמר אותיות הקדש בגימ' ברל"א, וסודו גרל רגל והוא עץ החיים. וכן תעשה תמיד. ואם יצא לך דבר מובן שמרהו וזכרהו ואם לא זכרהו במספרו כי רוח הקדש הוא, והוא יוליכך אל דבר אחד מובן, ואם לא תבינהו היום תבינהו מחר, כי לא דבר ריק הוא, ואם ריק הוא מכם הוא ריק, ממך הוא ריק. אך הוא כולו קדש ואפילו הרע שבו הוא בטוב. והנה אתה צריך עוד דרך אחרת, והיא זו,

ל ש ו ן

ה ק ד ש

קח ל' ועשה ממנה שתי אותיות ראשונות מוכרחות ותפרידנה לשנים, ויהיה הדיבור היוצא מפרידותה תחילה כ"י. ואחר כן חברנה אל סוף האותיות ותעשה מן הראש סוף ומן הסוף ראש,

ויהיה הדיבור שכ"י. ועוד הפך סוף לשו"ן עם ראש הקד"ש ויהיה נ"ה, ועתה חבר הכל ותמצא הדיבור כולו שכינ"ה. והנשאר באמצע קדו"ש, קדו"ש שכינה עם לשון קדוש. ודע כי סוד קדו"ש, משכ"ן. הרי לך אם כן סוד לשו"ן הקד"ש, משכ"ן שכינ"ה, הכי"ן שני יצרי"ם, וכן השאר. והנה תעשה בחברך אותיות כאשר עשית בהפרידך אותם. כיצד, חשוב שיש לך תשר"ק וחבר אותם להיות מספר אחד ויהיו אלף. והם עוד אחד בחזרת חלילה, כי כל אחד הוא אלף וכל אלף אחד. ועל כן נקרא בלשון הקדש אֶלֶף אחד. ואם כן לפי זה הדרך הנה עשרה הם רבבה, כי הם רבים, ואין בשום ריבוי יותר מעשרה. ואם יראה לך כי יש בשום ריבוי יותר מעשרה אינו כן, אלא שהנוספים על עשרה הם נולדו ממערכתם או מכפלים או ממחברתם. כגון י"א שהוא תכלית מערכת י' בחבור ראשית מערכתו, כי י' הוא תכלית כל המספרים, וא' הוא ראשית כל המספרים, והוא ראשית מערכת י' גם כן. ועל כן תחשוב כי תשר"ק הוא אלף א'. והנה תצרפהו תחילה וצירופו עולה כ"ד דברים, וגם תמצאהו מחובר שתעשהו נפרד. והתחל מן ת' ועשהו ק"ש או ש"ק וכן שצ"י שפ"כ שע"ל שס"מ שנ"ג. וכן תעשה מן ש' ק"ר או ר"ק וכן רצ"י רפ"כ רע"ל רס"מ רנ"ג. וכן תעשה מן ר' ק"ק וכן קצ"י קפ"כ קע"ל קס"מ קנ"ג.

ועל אלה בנה מה שתוכל לכל אחד והמר זו בזו וצרף זו עם זו והפך זו וזו, ואל תסור מדרך זו כי היא דרך עץ החיים. ונקראת גלגל הצירוף וגם דומה אל פעולת צירוף הגלגל. וכן תעשה צפע"ס חלק צ' ועשהו תחילה פ"י ועוד ע"כ ס"ל נ"מ. וכן

תעשה מן פ' ע"י ס"כ נ"ל מ"מ. וכן תעשה מן ע' ס"י נ"כ מ"ל. וכן עוד נמלכ"י מ"י ל"כ, וכן ל"י כ"כ, וכן כ"י י"י, ועוד י' נחלק לא"ט ב"ח ג"ז ד"ו ה"ה. ועוד טחז"ו א"ח ב"ז ג"ו ד"ה, וכן א"ז ב"ו ג"ה ד"ד, וכן א"ו ב"ה ג"ד, וכן א"ה ב"ד ג"ג. וכן הדג"ב א"ד ב"ג, וכן א"ג ב"ב, וכן א"ב, וכן א"א. אמנם א' אינה מקבלת חלוקה ולא הפוך כשהיא במעלתה הראשונה, שאין לה דרך להתהפך. ואע"פ שזה יקרה לכל אחת מהן כשהן לבדן, שההפוך אינו אלא במציאות ב' אותיות. כגון א"ב שעושה בהפוכו ב"א וכן השאר כולן בדרך זו.

והנה אמשול לך משל באחד מן הדרכים ועליהם הקש כל דרך מאלה. חשוב שיש לך במספר אחד מנוי, מאה וארבעים וששה, ושים לו מיד מספר אחד ראשון קבוע ויעלה לך המוכרח קמ"ו. והנה תרצה לדעת מה יורה ותצרפהו והוא מקבל ששה צירופים כאלה, קמ"ו קו"מ מו"ק מק"ו וק"מ ומ"ק. הנה תדע כי הראשון והאחרון הפכים, והב' והג' הפכים, והד' והה' הפכים, והפכיהם פנים ואחור, ורמזם **"אחור וקדם צרתני"** (תהלים קלט' ה'). והאדם אילן הפוך, **"ותשת עלי כפכ"ה"** (שם). סודו ותשת עלי הפכ"ך, ועל כן נכתב מלא בה'. והנה אם כן אדם האחרון הפכו של אדם הראשון. והנה סוד ראשון"ן, נר"ו א"ש וסוד אחרון"ן, נר"ו א"ח. והאח לפניו מבווערת מערבות ודעם. והסוד א"ש צור"ה א"ח ג"ו, והנה י"ש מאין וזה אור שמי וזה אור מח"י וזה אור החמה וזה אור השמ"ה. והבן אלו הנפלאות הנרמזות ותשבח שם מיוחד ממניינו המופלג, ותדע סוד מחדש בכל יום מעשה בראשית, ותכיר חש"ק ספ"ר חיי"ם. והנה תמנה קמ"ו ותחלקהו והתחל מן ק' ותעשהו צימ"ו ועוד פכמ"ו ועוד עלמ"ו

ועוד סממ"ו ועוד נגמ"ו. הנה בכל זו הדרך שמרת מלת מ"ו, וכל אחד נחלק לד' חלקים ומקבל אז כ"ד צירופים ומהם בגילגולם תבין נפלאות.

והזהר תמיד בכל עיונך מן התל"י המלשין אשר בידו שם המלך והוא המכש"ף בו. ודע שכל ת"ל נפ"ש ומכוחו בך נפישה והיא מכשפה, אבל מכשפה לא תחיה כי מתה היא לא חיה. וכן כוחותיה כמוה והבן זה מאד. והזהר מן המקטרג תמיד וזה יהיה עכ"פ בעיינך בדברים הנזכרים בחכמה, ולא יוכל לך שום כח רע לפתותך להסירך מן האמת כל עת שתשים את השם בין עיניך, ובטח עליו והוא יעשה כי הכל בידו ית' שמו. **"ובכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחותיך"** (משלי ג' ו'). ובכל עת שתרצה לעיין ולהשתכל בדרכי צירוף האותיות הכוללים דרכי שבעים לשונות, שים דעתך להבין מה שיצא לך מן הצירוף בין טוב ובין רע בין אמת בין שקר. אבל הרע תבין שאמרו לך יצר הרע ורצה בטוב וידבר לך גם הטוב, כי באמת שניהם כאחד טובים אם תדע גם אתה להכיר דרך ההתנצלות מכל דבר רע. **"סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו"** (תהלים לד' טו').

זאת הדרך אשר גליתי לך סתריה, הנה היא נתיב יושר להורות בה סתרי תורה ולהזריך בה מחשבת המשכיל לידיעת השם ולקבל מאתו שפע אלוהי באמצעות כ"ב אותיות שמספרם בכלל תתת"רצ"ה. והנה סודם אתצ"ה ורמזם א"ת המל"ך ואם תכירם את"ה מל"ך. וזה אתה יודע כי מספרם מלכו"ת וסודם שפ"ע אלה"י. ואם תרצה ללכת בדרך זו לקבל ממנה רוח הקודש ואולי גם נבואה קבל עליך תחילה עו"ל מלכו"ת

שמי"ם, ותכיר מהאותיות מהל"ך פני"ם ואחו"ר שנעלמו מרוב החכמים, ותבין מהל"ך רו"ח אופני"ם. ובחשבך במה שתחשוב תקבע העניינים הנחשבים בציור לבבך ותוליד מהם בספר הכתוב גם כן מחשבות מצורפות נוטות תמיד לאמת, והרע השליכהו והטוב קבלהו. וכן תעשה בהיותך בלא ספר ובלא מכתב החזק בציורופים הקדושים אשר מהם תדע סוד השמות המפורשים. **"ודברת במ בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך"**. ואל תשכח מהם דבר. וכן תעשה עוד במחשבות רעיונך צרף ותצטרף ולא תשרף, ו**"שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך"** (דברים לב' ז). והם הם האותיות הנקראים אורים ותומים שהם מאירים עיני הלבבות ומשלימים רעיוני המחשבות ומזכים הדעות העליונות ומראים דרכי התבונות ומודיעים המעמדות ומורים מציאות היות הנפרדות ומגידיים העתידות.

ואם חס ושלום ראית בעצמך כח חזק ואמיץ זר ממך קורא אותך בשמך אל תענה לו כאיש מך ולא תתן לו שלומך, אבל היה על השם נסמך והיה יי' עמך. רק השמר לך ושמור נפשך מאד פן יבא עליך מהשפע השכלי יותר ממה שסובל דעתך, שלא תקבלהו ולא תירא מכחו, אך את יי' אלהיך תירא. ובראותך ריבוי טובו ונועם זיוו בלבבך תסתיר פניך. ואחר כן תשוב לבקשו מעט מעט ובזה תעלה אליו, כי האש הגדולה שומרת השער. והנה אמרו המתנבאים **"דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות: ויאמר משה אל העם אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים ובעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו"** (שמות כ' טז). והזהר

תמיד מן הנסיון כי הוא עומד בין עיניך ולבך, כשטן המרקד בין קרני השור כשעולה בניסן מן האגם. כי כן הוא טבע ברייתך להיותך נבחן על פיו ומנוסה על ידו. ואם תוכל השיבהו ערכה לפניו התיצבה ועמוד כנגד אויבך המבקש את נפשך. כי **"מצרף לכסף וכור לזהב ובוזן לבות יהוה"** (משלי יז' ג'). והאותיות האלה הטבעיות והאלהיות המצויירות בכל העולם הם המצרף המפורש והכור המיוחד לזה המעשה, לבחון **"בין עובד אלהים לאשר לא עבדו"** (מלאכי ג' יח). ועל כן אם אתה איש אלהים באמת נאמן אליו בכל לב ובכל נפש, **"אם יפתוך חטאים אל תבא: אם יאמרו לכה אתנו נארבה לדם נצפנה לנקי חנם"** (משלי א' יא). **"אל תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם כי רגליהם לרע ירוצו וימהרו לשפוך דם"** (שם).

ויש לך לדעת ולהבין שאם אתה חייב לשמור עצמך לבלתי שפוך דם זר, כל שכן שאתה מחוייב לבלתי שפוך דם נפשך. ואם יאמרו לך רבים מהרוצחים שהם שופכי דמים רבים ברשעות לבבם ושופכים גם כן דם נפשם, וחושבים שאינם עושים כן אלא שהם מחיים עצמם ומחיים אחרים עמם, בוא נא אתנו ותחיה עמנו גורלך תפיל בתוכנו כיס אחד יהיה לכולנו. הזהר מהם מאד כהזהרך משריפת האש, ואל תמהר להרוג עצמך כאשר הרגו הם עצמם בשגגה מדעתם והרגו אחרים בחטאם הגדול. וזה כולו אני אומר על מי שמשדל להרויח העולם הזה ושוכח העולם הבא לגמרי שכחה אשר אין לה זכרון לעולם.

ואחר שגליתי לך מה שראיתו ראוי לגלותו לך עם השפע אשר הכריחני לעשותו, וכיסיתי מה שראוי לכסותו, עלי להעריך על המדע עוד לדעת סוד אחד מופלא כולל רבים. והוא שתדע כי כל עת שתצרף אותיות במיהור או באיחור ולא יעמדו שערות ראשך כולם בצורת רעדה עדיין לא הגעת אל מדריגה ממדריגות הרוח המניע כל האיברים, ואפילו מציאותו לא הכרת כל שכן מהותו. אבל התחלת ההשגה ההיא סערה שנאמר **"וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון"** (יחזקאל א' ד'). ונאמר **"ויען יהוה את איוב מן הסערה"** (איוב לח' א). וההשגה השנית רוח לא ברוח יי'. והשלישית רעש לא ברעש יי'. והרביעית אש לא באש יי'. ואחר האש קול דממה דקה מדקדוק המילה, והנה שם כבוד יי', ועמו תדבר באמצעות האותיות והוא ידבר אתך דבור אחר דבור, היום מעט ומחר יותר. וכן בכל יום ויום יוסיף לך מדע וחכמה שכל רבני הארץ לא היו יכולים לדעת בעיון שכלם ולימודם הטבעי וההרגלי העניין ההוא ואם היו לומדים כל ימי חייהם. ועוד הנה בדיבור אחד שיאמר לך תבין אתה דברים רבים מאד שלא היית יכול לדעת בלמוד כמה שנים מה שתלמוד ממנו ברגע קטן. ויתחייב שכלך מזה השפע הנכבד שקבלת, אם הוא הרבה בשיעור חזק שתשפיע גם אתה ממנו על זולתך, והוא יכריחך לדבר דברים תקובל או לאו, ולחבר ספרים יקראו או לאו. ובעשותך כן יגבר כח השפע עליך ולא תירא מאיש, וכל הקמים עליך יהיו כאין נגדיך בעניין דברך, כי אתה עליהם כרב והם כולם כתלמידך. אך אל יחר אפך בהם אבל תרחם עליהם כרחם האבות על בניהם. ולא תודיעם כל רחמיך אבל כבשם תמיד תחת זעמך. ובלשונך תנקם והכם

ומהם אל תתנקם ולפעמים הצדיקים ואמצם וחזקם ומנחל עדניך תשקם. ורם קולך לפני כל ההמון לבזות תמיד הממון, המביא הנפש לידי שממון ובשרם במטמון, אשר בשרנו בו בן עמרם כמשל קדמון הנקרא בשם אמון, ובנה לך היכל וארמון, מדברי בן מיימון ותהיה תמיד מלא מצות כרימון ועשה לך מהם פעמון זהב ורימון, וקשקש במ לאזני העוברים, אשר על המצוה עוברים, ועל הפתחים מחזרים והאמת עוזבים והשקר מסבבים ונפשם מחריבים ושכלם מרעיבים, ולגופם מטיבים. ואם תעלה אל מעלה זו אל תקנא באיש שותה כמים, עולה וחושב שעלה במעלה המעולה וחרפתו נתגלה וסרה ממנו הממשלה ומה אוסיף להוכיחך אני שהנה שכלך אתך להצילך ולהורות לך הדרך הקרובה הישרה הטובה אשר תלך בה בדעתך מה טיבה, ואשר הישירני אליו יוצר הכל כתבתיו לך הכל. וי' ברך את אברהם בכל.

ה'שכל ילוד אשה והנבא ו'וים והאים ילבשו עורות
ה'ן הם יפתוך ואם תאבה י'ודים והאים יבראו צורות.

"בטחו ביהוה עדי עד כי ביה יהוה צור עולמים" (ישעיה כו' ד')

בטחו ביי' עדי עד והודו לזכר קדשו

נשלם החלק השני של סתרי תורה, שבח לעוטה כשלמה אורה.

האדם בעל שתי צורות אלו הנקראות יצרים או כוחות או מלאכים או מחשבות או ציורים או כמו שתרצה קראם, כי הכוונה כולה אחת. אלא שהעיקר הוא להשיג מציאותם ולהכיר מהותם באמת במופתים מקובלים ומושכלים, ולהבדיל בין שני דרכי המציאות אשר להם, ולדעת ההפרש הגדול אשר ביניהם במעלה, ואם שניהם מציאות אחד או שנים מחוברים ויפרדו או לא יקבלו חלוקה.

והנה בראותנו אנחנו מלחמתם בלב, נכיר כי שנים הם, והם פועלים זה בזה ומתפעלים זה מזה. ועל כן יש עת לזה ויש עת לזה, והוא כרגע קטן כנקודה בלתי נחלקת פחות מהרף עין. והרמז עליו יש עת יי' כהרף עין, כי הוא חסר ו', יש עת כתיב, ודעהו. והנה זה דומה לניצוצי האור המכים בעין לפי ראותו כהרף עין, מכה בו הניצוץ ועוד חוזר ונראה לו שהכה בו אחר. ואחר כן חוזר מיד בצורת עניין "והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק" (יחזקאל א' יד). וכן נפש שהיא אור בהיר שמימי התגשם והיה כח בגוף והוא צורה לחומר ומעמידו זמן אחד כפי כח הגוף וכפי שמירת מזגיו, מולידה ניצוצי מחשבה בלב, והלב מקבל ממנה שני דרכי ציור. וכל ציור וציור הוא כפי יכולת עין הלב אם חזק הוא אמת והתקיים, ואם רפה הוא שקר והתבטל. וכפי האמת והשקר שצוייר בנפש מניצוצי השכל צוייר גם כן בלב מניצוצי הנפש. ומהלב יתפשטו כל הניצוצות ופעלו בשאר כוחות הגוף ולפי מציאותם הכריחו הניצוצות ההם בחזקה או ברפיון לפעול פעולת ההרגש שהוא האחרון שבדבקות מציאות

כמו שזכרנו, ועם האיש המתואר גם כן". עד כאן דברי הרב בלשוננו.

והשתכל מאד מה שתחת אלו העניינים שזכרם, ותמצא זה הפירוש כולל אותם כולם ומפרשם בכללם ובקצת פרטיהם כפי היכולת בכל מקום שבא עליו הסוד. ותמצא הרב תמיד מעורר עליהם בכל מקום שזכרם בשלשת חלקי הספר. ובכל מקום יאמר לך על הבנת דבר זה או על הקרוב לו, "והבן זה". או יאמר "והשתכל בו" או שניהם יחד. או יאמר "וממה שצריך שתדעו או שתתעורר עליו". או "ודע זה". או אחד מאלו הלשונות והדומים להם. עד שאמר בפרק מ"ח בסוף החלק השני דבר זה לשוננו. "ואחרי זאת ההצעה שמע מה שאבארהו בזה הפרק והתבוננהו התבוננות מיוחד בו, מוסף על התבוננותך לשיאר פרקי זה המאמר". ודע כי זאת היתה הערה גדולה מאד שהעירנו הצדיק ז"ל להסיר בה מלבבנו כל הספיקות הדמיוניות המונעות אותנו מהשגת האמת, כמו שקדם לזה אמרו בפרק מ"ז בחלק השני בסופו. "ושא כל מה שלא זכרתי על מה שזכרתי בזה הפרק, והבדל הדברים בשכלך, ויתבאר לך מה שנאמר על צד המשל, ומה שנאמר על צד ההשאלה, ומה שנאמר על צד הגזמה, ומה שנאמר כפי מה שתורה עליו ההנחה הראשונה בדקדוק, ויתבארו לך אז הנבואות כולם ויתגלו וישארו עמך אמונות מושכלות, הולכות על סדר, נרצות אצל האלוה. כי לא ירצה לו ית' כי אם האמת, ולא ישנא כי אם השקר. ולא יתבלבלו דעותיך ומחשבותיך ותאמין דעות בלתי אמיתיות רחוקות מאד מן האמת ותחשבם תורה". והמשיך העניין שהוא

כולו הנודע בפרק ההוא עד סופו. ואמר בסופו, "ואלו העניינים גם כן מסתרי תורה". ואמר בפרק כ"ו בחלק השני על עניין שני חמרי השמים הארץ. "וזהו סוד גדול, לא תקל בביאור חכמי ישראל בו, שהוא סוד מסודות המציאות וסתר מסתרי תורה". והשלים הסוד וביארו ברמזים. ואמר גם כן בפרק ל"ג בחלק השני בעניין מתן תורה ומעמד הר סיני, על מה שתרגם אונקלוס בהבדל הדיבור הידוע, "ודעהו וזכרהו, שאי אפשר שיכניס אדם בעצמו למעמד הר סיני ביותר מזה השיעור אשר זכרוהו, שהוא מכלל סתרי תורה". ואמר בחלק השלישי בפרק נ' בראש הפרק, "יש כאן דברים שהם סתרי תורה גם כן והם סיפורי התורה". וגלה לנו קצת ענייניהם, אבל הורנו עניין סתרי ספרו בשתי סבות הסתירה או ההפך, שהן בהקדמת החלק הראשון וסימנם ז"ה. ואמר בסוף פירוש כולם, "ואמנם אשר ימצא במאמר הזה מן החילוף הוא לפי הסבה החמישית והסבה השביעית". ודע זה והבן אמתו וזכרהו מאד שלא תתערבב בקצת פרקיו.

ואחר שעוררתיך על אלה הנזכרים תבין אתה השאר אם לא יספיקו לך אלה שזכרתי, ומאלה ומן הדומים להם תדע כי סתרי תורה אינם נסתרים, כי אם מעיני הפתאים. מפני שכבר גילן עתיק יומיא למשכילים, ואם כיסן לא כיסן אלא ממי שאין בו דעת, ועל כן יקראו סתרים וסודות. וגם עוד מפני שנראים בתחילת מחשבה לסכל ולנבהל שהם כסותרי תורה ולפיכך הסתירות. והדבר האמיתי אינו כן אבל הוא להפך, כי לא הסתיר אדם מחכמי האמת שום סוד מפני שיש בו דבר רע

נסתר, אלא מפני חולשת המקבלים כמו שזכר הרב בפרק ל"ב בחלק הראשון במשל שנשא על הסודות בעניין מזון הלחם והיין והבשר לנער היונק ובחלשת טבעו לעיכול. והנה המשיך העניין ואמר "ולזה נקראו סודות וסתרי תורה". והנה זה כולו מדברי הרב עד שאין צריך להאריך בו. אמנם כאשר ראיתי שהרב ז"ל נותן טעם למה שגלה מסתרי תורה, והוא מפני הרחקת שתי מדות מגונות. וידעתי גם אני מתוך דבריו גם כן שראוי להרחיק כל מדה מגונה, ולא עוד אלא שראוי להקריב כל מדה נאה לנפש, וכל שכן שראוי להרחיק השקר ולהקריב האמת. כמו שנאמר **"קרוב יהוה לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת"** (תהלים קמה יח). חייבני שכלי לגלות מה שגליתי מכל זה ועזרו מדותי לשכלי ונמשכו אחריו לכל מצותו. והבינותי בהשבעת הרב ז"ל ובדבריו המושכלים באמת, והוא אמרו שם בראש ספרו דברים מורים על אמיתת השבעתו. שהתנה עם כל מי שיקרא מאמרו שלא יפרש ממנו אפילו דבר ולא יבאר ממנו לזולתו, אלא מה שהוא מבואר מפורש בדברי מי שקדם לו מרבותינו ז"ל. וידוע לכל בעל מדע כי השם המפורש הוא שבעבורו הסתירו כל סתרי התורה ולא כתבום מפורשים, אבל השם נכתב מפורש. ואם כל מה שנברא וכל מה שנתן מן התורה והמצוה לא היתה תכלית הכוונה בו כי אם לדעת את השם מתוך השם. אם כן איך אפשר שהרב גלה דבר אשר לא גלהו משה רבינו ונביאינו וחכמינו ז"ל. אלא שהכוונה בדבריו היא כמו שאמר שלמה בחכמתו **"באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מילך"** (משלי כג ט). ואמרו הקדמונים במשליהם אל תשליכו הפנינים לפני החזירים. וכמה הזהירונו

עשה ולא תעשה, וכן הלחות נקראו מעשה מפני היותם טבעיים כשאר המעשים האלהיים, והפלא עשה פלא. סוף דבר כי כל נברא גופני או מקריי יאמר עליו מעשה, אבל מה שאינו גוף ולא כח בגוף לא אמר עליו שום נביא שם מעשה. ואל תקשה לי ממה שאמר הרב בפרק מ"ח בחלק ראשון על עניין המלאכים, שאמר שם "המלאכים גם כן אינם בעלי גשמים אבל הם דעות נפרדות מהחמר ואמנם הם עשויים והשם בראם". שכבר ידעת עניין אמרו בפרק ההוא להט החרב המתהפכת. ואמר כי כל צורה מדומה היא ברואה, והנביאים דימו את הצורה ליוצרה, בפרק מ"ה בחלק ראשון בסוף הפרק והעירנו עליו באמרו, "והבן זה מאד". ומשם תבין אמרו "הם עשויים והשם בראם". ועוד תבין זה הסוד הגדול מאמרו שהם מתהפכים, פעמים אנשים פעמים נשים פעמים רוחות פעמים מלאכים. ואמר שאינם בעלי חמר ואין להם תבונה קיימת גשמית חוץ לשכל, אבל הכל במראה הנבואה ולפי פועל הכח המדמה. ובאמת שאחר שהם עלולים אפשר לומר עליהם שהם מעשים בשם מושאל. כי כל דבר שהוא למטה מהסבה הראשונה יקרא עשוי ונברא וקנוי, שכל נמצא תחתיו ית' קבל ממנו מציאות ומקבל תמיד שפע שמירה נצחית, עד שאפילו המתחדש הזה בעולמינו זה נהוה ונשמר חלילה תמיד.

ולפי זה העניין נחלק המציאות כולו לשלשה חלקים ראשונים שהם שלש כתות של מלאכי השרת. והכת הראשונה במציאות ובמעלה קדמונה. והכת השניה היא עגלה יפיפיה. והכת השלישית היא שפחה וחפשיה. ולפי הסוד הגדול הזה אשר

נבהל עליו כל חוזה בפירוש, וקרא זה אל זה, אצטרך לדבר בו בעניין שיובן לכל מקובל ולא יובן לכל סכל ונבל. מפני שלא יקשה על האמת בחשבו המת לחי והחי למת, אבל יבואר כל דבר על מתכונתו למי שהוא חכם ומבין מדעתו. ומפני היות זה העניין עמוק מאד אצטרך להודיעך בו קבלות אמיתיות בגימ' ובצירופים, ואם ייטב בעיניך קבלהו ואם לא חשבהו לנעדר כאילו לא שמעתו, שאם לא יועילך גם לא יזיקך.

ודע כי השמים והארץ בגימ' שניה"ם נברא"ו כאח"ד. והכתוב מעיד **"קורא אני אליהם יעמדו יחדו"** (ישעיה מח' ג). ואם לא תאמין זה אינו מזיק לי ואם תאמין מועיל לך כי תאמין האמת. וכן סודם ארבע חיות, השמי"ם והאר"ץ. אבל שמים וארץ יכללו בגימ' מעש"ה המרכב"ה, בש"ר הפני"ם. ועוד הבן ודע כי סוד מעש"ה מרכב"ה עניינו עול"ם התנוע"ה, ולא תחשוב זולת זה ואמנם כולל גלג"ל התור"ה, מעש"ה מרכב"ה ומזה תבין סודותיו. והנה בעל "ספר יצירה" התחיל בשלשי"ם וסודו מעש"ה מרכב"ה, והוסיף ושת"ם סודו הויו"ת מעש"ה בראשי"ת, והבן זה מאד. בלב נתיבות שהן פליאו"ת חכמ"ה והן בי"ד מלא"ך פות"ח, ע"ל חביר"ו הסוג"ר, נתיבות פליאות חכמה. **"כי שאל נא לימים ראשנים"** למנין ראשון **"אשר היו לפניך למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים"** (דברים ד' לב). אד"ם ע"ל האר"ץ, אמ"ת. קצ"ה השמים, פלאו"ת חכמ"ה. אש"ר בר"א אלהי"ם, בצורו"ת הטב"ע, בצורו"ת הכס"א. אומר השתכל בטבע הצורות המיניות ומהם תכיר מה שלא הכיר גוי מהגוים

ההם, ותבין דבר גדול אשר לא נשמע כמוהו. **"הנהיה כדבר הגדול הזה או הנשמע כמוהו: השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש"** מתוך הצור"ה **"כאשר שמעת אתה ויח"י"** (דברים ד' ל') הוא כח"ו. וזה כולו מתוך האותיות תבינהו, כי אין לאומה קבלה כזו, ואפילו אומתינו רחקה ממנה וסרו מהר מן הדרך על כן ארך גלותינו כאשר ראה יחזקאל במעשה מרכבה בשלש מעלות שהעיד עליהם בחלוקתם באמרו, **"וארא והנה רוח סערה"**, ובאמרו **"וארא החיות והנה אופן אחד בארץ"**, ובאמרו **"וארא כעין חשמל"**. ועתה שים לבך להבין כוונת מה שתשמע משלש מדרגות אלו.

דע כי בתחילה החל יחזקאל ע"ה ולקח חשבון בשלשי"ם סודו מעש"ה מרכב"ה, והוא ל', ברביעי בחמשה הרי ט' הרי סודו ט"ל, והם ג' פעמים אח"ד. והנה העירנו הרב לעניין **"נפתחו השמים"**, ולעניין **"מראות אלהים"** ולעניין קשר המרכבה בשנה ובחדש וביום. כי על זה אמרו תקופות וגימטריאות פרפראות לחכמה. והתקופות כוללות עניין התכונה ומסלולי השמש אשר השנה המורה על השנוי ועל השניות בשובו למקומו תמיד, ושונה המזרח כולו הוא מיוחס לשמש, ושמו שמש שהוא משמש לקונו כעבד נאמן. והנה ראשית מולדתו מחצי המזרח המיוחס לתקופת חדש ניסן, ועולה ומעלה היום ומוריד הלילה עד השלימו צ"א ימים וז' שעות ומחצה. ואז פוגע בסוף גבול מזרחית צפונית, ושם יתייחס לתקופת חדש תמוז ומהפך פניו וחוזר ופועל להפך מה שהלך ופעל בו עד השלימו עוד הזמן הנזכר. ואז פוגע בחצי המזרח במקום

תולדתו ואז משוה פעם שניה בשנה היום והלילה בכ"ד שעות שוות. ושם בחזרתו מתייחס לתקופת חדש תשרי ויורד ומוריד היום ומעלה הלילה עד השלימו המהלך ההוא הנזכר. ואז פוגע בסוף גבול מזרחית דרומית ושם יתייחס לתקופת טבת ומהפך פניו וחוזר ופועל להפך מה שהלך ופעל בו עד השלימו זמנו הנזכר. ואז פוגע במקום תולדתו בחצי המזרח זה לשמש שבראו השם לישר דרך לחכמי לב. **"להודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו"** (תהלים קמה' יב). ויהי לפתאים לשטנה ועבדוהו. ואמנם הירח יש לו עקלקלות גדולות בדרכיו, ועל כן נאמר **"שמש ידע מבואו"** (תהלים קד' יב), וירח לא ידע מבואו. ועל כן אמר **"עשה ירח למועדים"** (שם). כי הירח מודיע סוד חידוש העולם **"למועד מועדים וחצי"** (דניאל יב' ז). ועל כן נאמר בשני המאורות **"והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים"** (בראשית א' יד). לאותות, לסימנים למה שתשמע באותיות המסומנים למהלכים. ולמועדים ולזמני קדש, ולימים ושנים הידועים. כי הנה היום והלילה מיוחסים לשניהם כאמרו **"ולמשול ביום ובלילה"** (בראשית א' יח). ובאר דוד ואמר **"את השמש לממשלת ביום...את הירח וכוכבים לממשלות בלילה"** (תהלים קלו' ט). והשנה המיוחסת לשמש נכללת מי"ב חדשים המיוחסים לירח.

ואמנם גימטריאות כוללים ענייני המדות והצורות התשבוריות והמספרים. ויש אומרים כי המספר אינו ממינם, אבל אני יודע כי שם גימטריאה הוא לשון יון בלא ספק. שהם קורין הארץ "גיי", וקורין המדה "מטרון", ואם כן הנה שמו מדת הארץ. ושם

המספר גם כן אצלם ככה בשוה, וגם בלשונינו מדה לשון מדידה היא. והמדידה היא המספר, אלא שהמספר ימצא אפילו במחשבה ועל כן קראנוהו חשבון. והמדידה נאמרת על דבר משוער במציאות יותר או לפי ארכו או לפי רחבו או לפי קומתו. והקו והנקודה והאות יורו לנו סודות כל השמות המורים על המציאות. ואנחנו ידענו כי כמו שהמציאות מורה לפילוסופים בקלות אמיתת העניינים, כן האותיות מורות לנו אמיתת העניינים יותר בקלות. ועל זה יש לנו קבלות מורות בקלות מדות ה' ית' והנהגתו והשגחתו ושפעו ומציאות פעולותיו. ומה שתשמע מזה הוא מה שלא יוכלו הפילוסופים להגיע אליו אפילו אחר יגיעה רבה ואחר זמנים ארוכים ואחר התלמדות הרבה. כי האותיות יורו מענייני השמות הקדושים מה שתשמע. כי על כן הקדמתי לך הדברים הקודמים בתקופות ובגימטריאות.

וזה שהנה נודע לנו אנחנו בעלי קבלה הנקראת ידיעת ה', כי לא יתכן לאחד ממנו להשיג ידיעה זו הנכבדת אם לא תקדם לה ידיעה אחרת, שהיא לה כמו הקדמה מופתית אצל הפילוסופים. שלא יתכן להם להורות על תולדותיה האמיתיות מבלעדיה. וידוע שיש מכלל ההקדמות ההם הידועות מחכמת ההגיון בספר ההיקש ובספר המופת, גם כן הקדמות רבות מטעות באו לבחון מציאות האדם להבדיל בהם בין שכל המשכיל ובין דמיון הסכל. ואעפ"כ המשכיל בהן מקבל מהן האמת ושולח השקר לבעליו שהוא לב הסכיל. כי **"לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו"** (קהלת י' ב'). וכדומה לזה יש לנו אנחנו בלא ספק

בהקדמות קבלתנו. כי לא יתכן זולת זה מפני היותנו נוצרים "מן האדמה אשר אררה יהוה" (בראשית ה' כט). אבל מפני שנפח בנו ה' ית' נשמת חיים באפינו חויבנו גם כן להשיג האמת ולהרחיק השקר. וכן ראוי שתעשה בכל מה שתשמע ממה שאכתוב מזה העניין. **אבל הקבלה האמיתית אשר בידינו היא** שכל מי שאינו בקי בצירוף האותיות ובחון ומנוסה בו מאד וגם בחשבון האותיות ובחילוקם ובחיבורם ובהיפוכם ובגלגולם ובתמורתם כמו שכתוב ב"ספר יצירה", לא ידע השם לפי דרכנו. ולפיכך לא יתכן להשיג המציאות כי אם בשמות, וכל שכן בעניין גדול כזה והוא ידיעת שלש השגות המיוחסות על כל המציאות ועל שפע כוחותיו הנכבדים. וכבר רמזנו מזה מעט בסוד שם העצם, הוא שם שיאמת לנו כל השגה שנחקרה ממה שאפשר לנו להשיגו לפי טבעינו.

והנה תדע אם כן כי מאמר הנביא שאמר "נפתחו השמים ואראה מראות אלהים" (יחזקאל א' א'). ולא זכר שם המיוחד ובסוף השגותיו כולם אמר, "כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנגה סביב הוא מראה דמות כבוד יהוה ואראה ואפול על פני ואשמע קול מדבר" (שם כח). זה כולו היה לעניין גדול, ואע"פ שכבר קדם לו אמרו "היה היה דבר יהוה". ואחר כן החל לומר "וארא", וזכר בשלשת ההשגות מראה, ובחיות זכר מראיהן ואמר "וזה מראיהן דמות אדם להנה". ואמר עוד "ודמות החיות מראיהן כגחלי אש בוערות כמראה הלפידים". ואמר עוד "והחיות רצוא ושוב כמראה הבז"ק" שסודו אצלנו העגו"ל. ואחר כן אמר בהשגה

השניה "מראה האופנים ומעשיהם כעין תרשיש ודמות אחד לארבעתן ומראיהם ומעשיהם כאשר יהיה האופן בתוך האופן" (יחזקאל א' טז). ואחר כן אמר בהשגה השלישית, "וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה: וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב ממראה מתניו ולמעלה וממראה מתניו ולמטה ראיתי כמראה אש ונגה לו סביב". הנה כבר אתה רואה שהוא זכר בכל מה שהשיג "מראה" פעמים רבות, כי הכל היה במראה הנבואה בלא ספק, והכל בהשגת השכל האנושי לבד תחילה, הנקרא משכיל הצורות הנקראות חיות, ואחר כן מכיר מהן הצורות ההוות הנפסדות, ואחר כן מכיר שיש לאדם לבדו מכל הווה נפסד צורת אדם נחלקת במעלה לשני חלקים, ומקבל שפע משני צדדים, ונקרא שפעו כבוד יי'. ועל כן אכתוב לך כל דבר ודבר מראש ועד סוף כפי מה שקבלתיהו גם אני מן המוסרים ראשי פרקים, ואחל לדבר על עניין ממנו בכלל וממנו בפרט ושים דעתך להבין.

אמר "והנה רוח סערה באה מן הצפון". קבלנו סודו יסו"ד העולם, והוא כל"ל המציא"ה. רו"ת סער"ה, רו"ח ה"ר סינ"י, ועל זה זכר אש וענן בסוד "ויהיה הלך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה: לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה" (שמות יג' כא). רו"ח סער"ה בא"ה מן הצפון, חסר"ו הארבע"ה מן הצפון, והם ענן ואש ונוגה וחשמל. ועל כן זכר "נפתחו השמים" כי צד צפון פתוח לדון בו את העולם, כי

משם מדת הדין מתגברת והוא ששם דגל מחנה דן צפונה. והנה **"דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל"** (בראשית מט' טז). ועל כן פני שור מהשמאל לארבעתן כי זה היה רואה חובה על המושגחים, כמו שאמר **"כלה אתה עושה את שארית ישראל"** (יחזקאל יא' יג). והנה נודע שזכר בכלל כוחות כל ההשגות כדמות זה שזכר, כי בחיות ראה אש ונוגה, ובתחילה זכר אש וממנה יוצא הנוגה, ואחר כן באחרונה כמראה אש ונוגה. והנה זכר בתחילת דבריו כעין החשמל מתוך האש, ובחיות כעין נחשת קלל, ובאופנים כעין תרשיש, וברקיע כעין הקרח הנורא, ובסוף דבריו כעין החשמל. ועיין מה שאמר הרב בעניין מלאות עיניים ובפרק ע' בחלק הראשון ומשם תבין הכוונה בכל אלה.

אמנם ראה והבן אומרו כי מתוך האש הראשונה ראה שני עניינים זה מתוך זה כאמרו, **"ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב ומתוכה כעין החשמל מתוך האש"**. ועוד אמר **"ומתוכה דמות ארבעה חיות"**. והתחיל להודיע מראיהן ואמר **"וזה מראיהן דמות אדם להנה"**. וזכר עוד פניהם וכנפיהם ומספרם ומספר הפנים והכנפים, **"ו' פנים וי' כנפים הרי ל"ב"**. ודע כי פנים בגימ' עינים וכן הוא, כי פנים יורו על כוונת מקום התנועה. **"ואיש אל עבר פניו ילכו"** לעדות ברורה על זה. ואמנם כנפים בגימ' עפים וכן הוראתם. ועניין העופפות יורה על מהירות תנועות. ואע"פ שהוא גלה צורת מציאות הפנים והכנפים להם באמרו, **"ופניהם וכנפיהם פרודות מלמעלה לאיש שתיים חוברות איש ושתיים מכסות את גויותיהנה"**. וכבר ביארתי לך סוד ט"ט פ"ת בסוד כנפים, ושהן שתיים

שתיים, וארבע פרשיות כארבע חיות של ראש וארבעה בתים להם, כמו שבארבעה פנים לד' חיות. וכן מספר ט"ט בגדפי שתיים, פ"ת באפריקי שתיים, ד' פרשיות, אבל של יד בבית אחד. והוא סוד האופנים הארבעה כי דמות אחד לארבעתן. וכבר קראם כולם אופן אחד, שאמרו עליו זה סנדלפון שגבוה מחבריו מהלך חמש מאות אמה. ומן הארץ ועד הרקיע מהלך חמש מאות אמה, הרי אלף מספרים נזכרים. וזה מספר סנדלפון ש"ר האחו"ר שהוא אלף, והוא רו"ח הרא"ש, ועל כן תפילין על הראש. ואמנם המספר של מטטרו"ן, שד"י והנסתר ממנו י"נ ל"ת ו"ד. כי כמו שמספר מטטרו"ן מעיד ואומר אנ"י נבר"א וסודו הב"ן רמז"י והוא מורה בתוספתו מהותו כן בצירופו, ובמספרו משפ"ע מהו"ת הד"ם ועל כן הוא ש"ר. ואם תמנה סנדלפון ומטטרו"ן תמצא קש"ר. חשוב הפני"ם אחו"ר ותמצא שני"ם שנקשרי"ם קש"ר ציו"ר הגו"ף והוא קש"ר הנשמ"ה, וממנו תבין קש"ר ש"ל תפילין והוא קש"ר ש"ל פלני"ת. ולא ידעתי לה שם אמיתי כי אם זה ששמעת כי אין לה שם ר"ק שליל"ת נפ"ש. ובזה דומה לבוראה כמו שרמזתי בסוד י"א בחלק הראשון, אבל תדע שהיא נחלקת במציאותה לשלש"ת פרקי"ן.

ודע שגם החיות כולן קראם במרכבה השניה חיה אחת באמרו, **"היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כבר ואדע כי כרובים המה"** (יחזקאל י' כ). ובחברך כבר עם המ"ה תכיר סוד המרכבה. **ואד"ע כ"י כרובי"ם המ"ה**, א"ך מ"י יוד"ע המרכב"ה, כ"י א"ם הרוכ"ב המעי"ד. ואדע כי המכיר בהם

יקבל שפע ברכה מהם והבן אומרו, כי הרוח מנהיג החיות וגם הרוח מנהיג האופנים מן הרוח הנשפע על החיות בשתוף שם רוח כאמרו, **"על אשר יהיה שם הרוח ללכת ילכו שמה הרוח ללכת והאופנים ינשאו לעמתם כי רוח החיה באופנים"** (יחזקאל א' כ'). רו"ח אופני"ם, פני"ם ואחו"ר ובהיות רו"ח החי"ה באופני"ם, חזר"ו הפני"ם בחי"ה, ויהי האדם לנפש חיה וחזרה חיה בפנים בעינים. **והאופני"ם ינשא"ו לעמת"ם**, לא ישא"ו פני"ם מעו"ן המו"ת, ולפני"ם ה"ם ישא"ו את עונ"ם. **ינשא"ו לעמת"ם**, ינשא"ו מעלת"ם, ע"ל אמונ"ת שמ"י, כי אינם מכירים מהותם ואינם משיגים מעלת אשר יצר את האדם בחכמה. על כן אינם בעצמם נושאי פנים, אך יש בהם מי שנושא פנים וכנפים, כי השכינה בפנים ובכנפים והם אין להם לא פנים ולא כנפים. אבל גבהותם **"מלאת עינים סביב לארבעתן"**. **שמ"ה הרו"ח ללכ"ת**, לכ"ח התור"ה לשמ"ה, וכשהדבר כן אין ספק כי הרו"ח הלכ"ת לש"ם כמאמר קהלת (יב' ז), **"והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה"**. והסוד הכללי אד"ם מטטרו"ן ש"ר הפני"ם, אש"ר נתנ"ה ב"ו בכ"ח והוא שר הפעל מעיין גמול וענש והבן זה מאד. והנה רו"ח הש"ם תל"ך ל"ה אל מקום שתכללה"ו החמ"ר, כדי שלא תפסד בהפסד האופנים אשר התנשאותם ומעלתם בזולתם.

והנה הרקיע הוא הערפ"ל **"ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים"** (שמות כ' יח), הנותן הרוח והלוקח אותה. ודע כי נפשותיהן של צדיקים גנוזות תחת כסא הכבוד. ואמנם הרקיע על ראשי החיה הוא כמו הדמות הנודע המשותף לצלם. ואמר

עליו כי הוא כעין הקר"ח הנור"א, הנרא"ה רחוק"ק. והנה האדם בדמות והחיות בדמות והרקיע בדמות ואין האופנים בדמות. והנה הקול הראשון הנשמע לאזן הנביא היה קול כנפי החיות משותף עם צורת קול מים רבים, ושניהם עם צורת קול שדי. ועוד קול המולה כקול מחנה, ועוד קול ששי מעל לרקיע וזהו הולך וחזק מאד, וסוף הכל קול שביעי הוא המדבר כאמרו ואשמע קול מדב"ר הוא קול גבריא"ל. ואמנם ראה על הרקיע אשר על ראשי החיה כמראה אבן ספיר דמות כסא, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, ועדיין לא גילה בכל זה מבואר הסוד, והעד שעדיין לא אמר וארא, כי מן וארא בתראה מתגלה הסוד ההוא הנכבד כולו. ואע"פ שהוא נרמז מהתחלת העניין והוא מן ואשמע עד ואשמע.

ואמנם כללו של זה העניין אין ראוי לדבר בו בביאור שאפילו ברמיזה הוא סכנה גדולה, וכל המגלהו מבואר הוא ממזר בן הנדה. כי סוד אבן ספיר וסוד רוח החיה באופנים נקשר זה בזה. ודע כי כ"ל גלג"ל שמו ב"ן המיד"ה ומאמר עליו וראשית הסוד כמרא"ה אב"ן ספי"ר, נבר"א מפר"י הכס"א והוא החמר המעלה. ואמנם דמו"ת כס"א, כסו"ת אד"ם, כי כן גם חשמ"ל, מלוב"ש. ויתבאר לך מסוד לבוש הבדים ומסוד החמר הראשון אשר הוא בבחינת אמתתו פושט צורה ולובש צורה. כן כל הנראה בנבואה הוא מתלבש מהחמר ונראה לנביא. וחמר הנבואה גם כן פושט צורה ולובש צורה, והוא סוד שמו חשמ"ל, מלח"ש, שהחכמה מדברת פעם ושותקת פעמים לפי מציאות האדם. וכן הברק וכן הקשת פעם נראים ופעמים

נסתרים. וסוד הקש"ת, חמ"ר ראשו"ן, ועל כן אמר הרב "חמר הקשת ואמתתו ידוע", כי הוא המתואר במראים באמרו כמראה. ואמר שם, "וזה נפלא בדמיון ובהמשלה מאד והוא בלא ספק בכח נבואה". והאבן בכח הוא החמר בכח שהרואהו בלא ספק מתנבא. אמנם ההבדל בין שני חמרים אחד עליון ואחד תחתון, כמו שביאר הרב בפרק כ"ו בחלק השני בסוף עניינו. והוא אמרו שם, "היותם שני חמרים עליוני ותחתוני", ואמנם האחד מאור לבושו של השם והשני משלג שתחת כסא כבודו, ואור לבושו עול"ם השכלי"ם שהם לבש"ו אור"ו ית'. ואעפ"כ כשתשערם אצלו ית' הם האו"ר והחש"ך על דרך משל. ואמנם של"ג הוא החש"ך לבדו, וכל הנביאים השתכלו בו וראו והשיגו כי הוא אספקלריאה שאינה מאירה. אבל משה השתכל באספקלריאה המאירה, והבן זה ההבדל הגדול שבין משה ובין זולתו מכל הנביאים.

והנה הקשת יש לו צורת עגול, והנה הפלא בהיות התחתון צור"ה והוא א"ש, והיות העליון חשמ"ל והוא רו"ח הנקד"ה, כלומר אחר"י העול"ם הב"א, הוא הבור"א הנקד"ה, לחמ"ש. ועל כן חמשת החושים בגוף דומים לחמש צורות אשר למראה הקשת אשר הוא בעל שלשה פנים. שהם שנים לימין ושנים לשמאל ואחד באמצע. ואמנם תדע כי הנקד"ה ברוא"ה בלא ספק. ועל כן אמר הרב "שזה דמות אדם" שסודו אמ"ש, א'מד מ'לכא ש'נט, ושסופו ד' מ' ו', והוא מלך שני בסוד מנצפ"ך. "והוא על הכסא החלוק אינו משל עליו ית' מכל הרכבה אבל משל על דבר נברא וכן אמר הנביא **הוא מראה דמות כבוד**

יהו"ה, וכבוד יי' אינו יי', וכל מה שהמשיל באלו ההשגות כולם הם כבוד יי' ר"ל המרכבה לא הרוכב. כי לא ימשילוהו ית' והבן זה הסוד". והסוד שהנה אמר שהעליון שהוא כעין החשמל הוא כמראה אש בית לה סביב, והתחתון שהוא בלי עין הוא כמראה אש נגה לו סביב, הנה שניהם ראם כמראה אש. אבל זה זכר בו בי"ת ל"ה סבי"ב וסודו ו"ו סבי"ב הנפ"ש, וזה זכר בו ונג"ה ל"ו סבי"ב וסודו ה"א סבי"ב הגו"ף. והכלל חש מל הגוף סביבו והנפש סביבו, ואמנם הוא יסוד הגוף ויסוד הנפש.

וכבר גליתי לך יותר מדי שתקבל חיים שלמים מזה אם תרצה, ומזה תבין מה שאחתום דברי בו לבד והוא סוד מתני"ו. והשם ימחול לי מה שאגלה ממנו והוא שסודו התמונ"ה, ועניינו כ"ל פרצו"ף, פרצו"ף האד"ם. **"ונשמרתם מאד לנפשותיכם כי לא ראייתם כל תמונה"** (דברים ד' טו). **"ותמונה אינכם רואים זולתי קול"** (שם יב). **"ואשמע קול מדבר"** (יחזקאל א' כח). והנה סוד מתני"ו שווה עם סוד הראש והבן זה מאד. ואמרו בשניהם עניין שווה, כמראה אש, הורה על שיתופם. ואמרו בזה בית ובזה נוגה, הורה על הבדלם. וקראו זה לה, וזה לו, הורה על שמם. והוא מה שרמזתי לך כי יסוד הגוף כמראה אש ויסוד הנפש כמראה האש, וכל אש צורה וכל צורה העצ"ם הטבע"י. ודע כי הרב אע"פ שאמר בסוף דבריו אשר דבר בסוד המרכבה **"ולא תוחיל לשמוע ממני אחר זה הפרק אפילו דבר אחד בזה העניין לא בביאור ולא ברמיזה"**. הנה קבלנו על זה מה שנודע לנו בו סוד כוונתו והוא שבשני הפרקים שהם פרק ח' ופרק ט',

גלה דעתו על כל מה שבא בפרק ז' בזה החלק השלישי. ואם תאמר שאינו כן דע כי הוא כן. והוא גלה זה והדומים לו בחלק הראשון בראש המאמר באמרו, "ובארנו אמרם, ולא במרכבה ביחיד, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו מוסרים לו ראשי פרקים. אם כן, לא תבקש ממני הנה זולת ראשי פרקים. ואפילו הראשים ההם אינם במאמר הזה מסודרים, ולא זה אחר זה, אבל מפזרים ומעורבים בעניינים אחרים ממה שנבקש לבארו. כי כוונתי שיהיו האמיתות מציצות ממנו ואחר יעלמו", אלו דבריו. ואחר שגלה כסה ואם גלה ליראיו ר"ל יראי יי', שכן רמז שם סוד יי' ליראיו. ומה שגלה הוא בסוד החמרים השניים, וגם זכר סוד גדול בעניין ח"מ ר ש"ל נו המורה חשמ"ל המאיר, ומזה תדע כי החמ"ר שלנו הוא ע"ץ הדע"ת אשר לו שני הדרכים התלויים בשני הכרובים ששם טו"ב ור"ע שסודם באר"ץ גנוזים, בחדר הנקרא פרגו"ד שממנו טב"ע האו"ר. ועל כן נרמז על היות ארבע"ה באח"ד, והבן זה מתפלה של יד. והתחייב מציאותינו מתוך צירו"ף אברי"ם שכללו החמ"ר שלנו. ודע שממנו תכיר חמ"ר הלשו"ן ותבין מכל זה אמיתת היות כל צורה מחמר, גם כל חמר מצורה, וכן מכל חמר צורה, וגם מכל צורה חמר. ולפי שני הדרכים האלה מחזור השבוע. והתחייב מזה היות אור וחשך ויום ולילה וערב ובקר. והנה חשמל חמר אחד כלומר שבו סובב חמר אחד סביב החומר והצורה, וזכר ונקבה בראם. ומכאן ואילך הבן מדעתך.

סוד ג' החמ"ר והצור"ה

ושילוד"ת. הנה לך צורה אחת שמולדת וצורה אחת שילודת, וזו עניינם ששתייהם שתי"ם לשתי"ם והיא אחת משתלשלת בכח, והסוד במ אדם עם חוה הם שנים והם אחד. והעד "זכר ונקבה בראם..ויקרא את שמם אדם ביו"ם הברא"ם" (בראשית ה' ב'). וב"ם בר"א הי"ם וב"ם האברי"ם והם באברי"ם גם ב"ם בר"א הי"ם שממנו חמ"ר המח"ה ועליו הצור"ה והיא הא"ש, ועל כן כלל ביו"ם הברא"ם במספרו אש"ה. הנה אם כן הזכר אדם ושם הנקבה אשה. וכן כתיב "לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת" (בראשית ב' כג). והסוד האדם אש האש אדם האד מאש האש מאד והבן זה מאד. וגם אשה מאיש מהאיש אש מהאש איש והבן זה גם כן. כי הסוד הצורה מהיוצר שהוא הציור, גם הציור מהצורה, ואמנם הציור והיצר והיצור הכל תבינם מדרך זאת. ואמנם ת"ו של די"ו שופך דיו והוא מצייר הטבע, וחוברו שתי צורות כאחת שמולד"ת ושילוד"ת, והכוונה כולה על מציאותך כעניין זה שתלמוד ושתוליד שתלמוד למוד שת והוא דעת הצורה. ושתוליד ילוד ושת ואל תוליד תלוי ושד, שסוף שד למות וסוף שת למוד. כי כל דם חול וכל דת קדש והבן זה, ועל כן הד"ת רוח הקד"ש והיא רוח אח"ת הכולל איש ואשה. והבן כי עם רו"ח הקד"ש נבראו הבריו"ת והבריו"ת כרותה להם על שם המפורש, והנה הבריות בתורה גם התורה בבריות.

סוד ד' הרעו"ת והטובו"ת

נודע מחלק שלישי מחמשה פרקים שבו והם י' וי"א וי"ב וי"ח ונ"א ומפרקי איוב.

עניין הרעות והטובות

מפי עליון לא תצא הרעות והטוב (איכה ג' לח). הסוד מפי עליון לא תצא אותו רעה וטובה, והסוד הגדול מפי אל עליון תוצאות הרע והטוב, תוצאות הטוב והרע, והבינם. וסוד תוצאות, "יצר ה"טוב ו"יצר ה"רע, ומהם תדע כי כל הרוחות ארבעה, ותכיר כי יש בתאוה רוח רעה. כי היא רוח אוהבת הרע, וחברתה בהפכה כי היא רוח אוהבת הטוב. ואם בריתך הפוכה לא תוכל להבדיל ביניהם בהפוך לא עם, "הם קנאוני בלא אל...ואני אקניאם בלא עם" (דברים לב' כא), "כי אתם לא עמי" (הושע א' ט'), "והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי" (הושע ב' א). והעניין כי בעת שאין בנו מי שישגיח בעליון מפי עליון לא תצא כי אין השגחה בנו מאתו כי הסתר הסתיר פניו, ומצאנו צרות רבות ורעות והיינו לאכול. ואמר "ביום ההוא הלא על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה" (דברים לא' ז'). אמנם אם אלהינו בקרבנו לא יגע בנו רע כל עיקר, ואז תשוב ההשגחה בנו עצומה מאד, ומפי אל עליון תצא הטובות לנו והרעות לשונאינו. כמו שהתבאר בפרק נ"א בחלק שלישי, כמו שרמזנו עליו.

ואמנם אמיתת ההשגחה המשתתפת אלינו היא להודיענו ידיעת השם ולהסיר מעלינו כל מונע אותנו מידיעתנו. כמו שאמר הנביא בייעוד הטוב שיעדנו בו "ונתתי לכם רועים כלבי ורעו

נברא בהא, כי זה והבא נבראו בי"ה שהוא יו"ד ה"א והוא י"ה ו"ה. ומספר ראשי תיבות אהו"י והם כ"ב אותיות שהם תכליות היצירה, כלומר לא נברא העולם אלא בעבורם. וכן כתיב **"אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי"** (ירמיה לג' כה'). ועל התורה כתיב ועל למוד ספרה **"והגית בו יומם ולילה"** (יהושע א' ח'). ואמנם אותיות הפסוק כולם הם בכ"ו וראשי תיבותיהם כ"ב, הרי לך בכוכ"ב. וידוע כי בכוכב נברא העולם שהוא המושל ליל א', ואין ספק שבו נתלו המאורות. והוא מושל גם כן יום ד' והוא סוד מועד מועדים וחצי, ומתגלגל כל ז' ימי בראשית תמיד. והנה הולך ה' מזלות במ' יום הרי סודו האד"ם, והוא שבו נברא האדם גם כן ביום ו' בשעת ב'. כי בשעת א' שהיא שעת נוגה עלה במחשבה להבראות בלא תורה, והוא סוד הזיווג, כי נוגה ממונה על התענוגים ועל שמחת חתנים וכלות. אבל בשעת ב' כנס עפרו והיא שעת כוכב, והנה כנו"ס עפ"ר, יסודו"ת, אשר בהם יצ"ר מוכנ"ע. והנה כוכ"ב ממונה על השכל והחכמה והתבונה והדעת, ועל הפתוחים והיצורים ועל הספירות, ועל כל כתב של כל הלשונות. ועל כן יש כח באדם לקבלם כולם. והנה כל מהלכו בדרך זו במזלות, כי הוא הולך ח' ימים בכל מזל. שים לו בב' מזלות י"ו ימים, ושים לו בה' מזלות מ' יום, הרי סוד כל מהלכו בי"ב מזלות יומ"ם, וסימניך **"יומם יצוה יהוה חסדו"** (תהלים מב' ט), שהוא סוד ח' שזכרנו, והוא סו"ד כ"ו, והוא כוכ"ב כוכ"ב, והם תכליות היצירה.

סוד ו' ידיע'ת הש"ם והשגחת"ו

נודע מחלק שלישי משבעה פרקים שבו והם פרק י"ו וי"ז וי"ח וי"ט וכו' וכ"א ונ"א, ומפרקי איוב, ומעניין הנסיון.

סוד ידיעת השם והשגחתו

כל משכיל שחננו קונו שכל והשיג העניין שסבבנו סביבו מראש הספר הזה ועד פה, יוכל להשכיל ולהבין ולדעת מתוך דברינו, כי כל מעלת האדם האחרונה והשלמות הגדול אשר אפשר לו להגיע לעצמו בפועל הוא בהיותו מתדמה לקונו בכל ענייניו. ואם כן ידוע שאי אפשר לו להגיע אל המעלה העליונה ההיא, כי אם בידיעת השם ית'. כלומר שידע האדם את השם תחלה ומזה יתחייב שידע לפי מה שאפשר לו לדעת מצד היותו אדם שלם איך השם יודע אותו. מפני שהוא חלק וכל. חלק מצד אחד, וכל מצד אחד, ויתחייב שידע מזה אם יודעו מצד חלקו, או מצד כולו, או יודעו מצד עצמו ית'. ואין צורך לו לדעת את אדם מצד האדם. ואמנם זה לבדו הוא האמת, אבל יתחייב מזה שלא יהיה האדם נבדל מזולתו בידיעת השם אותו מזה הצד. ואם כן אנו צריכים שיהיה האדם השלם נבדל מזולתו מצד אחד והוא צד ההשגחה בלא ספק. ודע שבידיעת השם באמת תושג אמיתת ההשגחה כאשר היא בלתי ציור דמיוני שקרי. וצריך שנוליך העניין הזה אל מה שאינו נעלם מחכמי האמת. והוא שנאמר שאם העולם קדמון וחדש כמו שאמרנו או חדש לבד, הנה ההשגחה קיימת. ואם תהיה ההשגחה קיימת

יתחייב ממנה הגמול והעונש. וצריך להודיעך כי ההשגחה הכללית, הודו בה בעלי דינינו המאמינים קדמות העולם בצורת החיוב לכל נמצא מהמחוייב המציאות בבחינת עצמו ית' שמו, וגם בארו במופתים נחתכים השארות הנפשות הנפרדות מהחמר שאינם גוף ולא כח בגוף, והם שכלים נבדלים כמו שרמזו הרב בחלק הראשון בפרק ע"ג בעניין ז' של דרכי המדברים. והנה אם כן אין קושיי דינינו ובינם בזה שגם אנחנו מאמינים שני הדברים הללו כמותם שווה בשווה. אבל מה שאנו חולקים עליהם הוא בשני דרכים אחרים. והם, באיזה דרך תבדל אומה מאומה, ובאיזה דרך יגיע האיש הפרטי אל מעלת סוד ההשגחה להיותו מושגח מהשם, ונפרד מכל אומה ומכל אישי אומתו. ושני הדרכים הללו בלא ספק נודעו לנו מצד התורה והמצוה. התורה, ברוב למודה על הדרך האמיתית המקובלת והמושכלת לא על הדרך ההרגלית לבד, כי זה אינו מחייב פרישות מהאומה הכללית, ואע"פ שמחייב פרישות משאר האומות. וגם הוא דבר טוב מאד מפני התועלת הגדולה שתגיע ממנו באחרונה, כי היא הקדמה כהקדמת במציאות ההרגשה למציאות השכל. שאם לא ירגיש אדם תחילה לא ישכיל לעולם. והמצוה, בעשייתה באיברים, אבל לא המעשה לבד המופשט מכל ציור מדע, כי אותו הוא טוב מאד מפני שהוא הקדמה לאשר יובן בסוף מהמצוה. אבל אינה תכלית האחרונה אשר היא בתכלית המעלה, כי אם עשייתה וציור המושכל ממנה. ובסוד הנבואה ארמוז לך זה וגם בטעמי המצות ועבודת השם מאהבה, כי הכל נקשר כאחד יחד, והכוונה כולה אחת נמשכת זו אחר זו. ואין ספק כי כל כוונת נתינת התורה והמצוה

לנו, היא להנחילנו חיים נצחיים כמו שמבואר במקומות אין חקר בתורה האלהית, ואחד מהם מורה על תכלית הגמול על שמירת התורה והמצוה. **"למען ייטב לך והארכת ימים"**, ובא בפירוש המקובל **"למען ייטב לך"** - לעולם שכולו טוב, **"והארכת ימים"** - לעולם שכולו ארוך. ואם כן הנה הכוונה האחרונה היא אשר התבארה במופת בדרכים הפילוסופים בעצמם אין הבדל. והגמול ההוא הוא קבלת זיו מהשכינה כאמרם ז"ל, ונהנין מזיו השכינה. ואמנם אמיתת כל השגחה באה מהשם ית' אשר תתחייב ממנה שמירה כשמירת מציאות שיתוף חמר וצורה בידיעה, ותתחייב מהשמירה גם כן שפע הברכה שמורה עליו מעשה מרכבה, ותתחייב מהשפע גמול רוב ההנאה הנצחית.

הנה ההשגחה ההיא לבדה אנחנו נקראה השגחה מעלייא, וממציאותה נבדלה אומתינו משאר אומות, ועליה אמרו ז"ל **"רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוה, שנאמר יהוה חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר"**. וההשגחה ההיא גוזרת ממשלה ושולטנות אומתינו על כל אומה ולשון תמיד, כל עת שהתורה והמצוה נשמרות ונעשות ומובנות כראוי. ויתחייב מזאת הידיעה האלהית המשותפת עם האדם להציל את נפשו משאול תחתיות, בפרט האיש ובכלל האומה הקדושה המכרת את קונה. ועל שישראל היו משתדלים בזמן הנביאים להפך הכוונה אשר בעבורה ניתנה התורה והמצוה, והיו צועקים הנביאים עליהם אשר הם לבדם אשר השיגו אמיתת הכוונה בהפלגת מעלות התורה והמצוה. ואמר ישעיה

הנביא ע"ה "שמעו שמים והאזיני ארץ כי יהוה דבר בנים גדלתי ורוממתי והם פשעו בי" (ישעיה א' ב'). מפני שהם שני עדים בינינו ובין השם על שמירת התורה והמצוה. כאמרו "העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ" (דברים ד' כו). ואמר "האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי" (דברים לב' א). הנה כבר ביאר הכוונה כולה, וכבר אמר "וענתה השירה הזאת לפניו לעד" (דברים לא' כא) בבני ישראל. וסוד וענתה השירה תנועה הישרה הזאת לעד, כי זאת התנועה הישרה היא באמת לעד. ומה היא דרך התנועה הישרה עלייה וירידה והחזרת פנים ואחור, ודומה לסיבובית מצד אחד שהיא חזרת חללה. וסוד עולים ויורדים יורה לך סוד השירה, וצורת מציאות תעיד על כל כוונתה. וסוד השירות, אריח על גבי אריח ולבנה על גבי לבנה, או אריח על גבי לבנה ולבנה על גבי אריח. ואם תבין סוד הלבנה והירח תבין זה מסוד קידוש החדש. וקידוש הירח בברכתו יעיד לך סודו ונסתרו בעניין ההשגחה האמיתית. ותנועות החפץ היא לפנים ולאחור. וסוד השירה שפע טוב שממנו מות וחיים. והסוד הגדול חכמת אליהו שבא שני הפכים בסוד אל ויה, כי א"ל מורה על מדת הדין, וי"ה מורה על מדת רחמים. ושניהם נכללו בשני שמות ובמציאות אחת. וזאת היא אמיתת ההשגחה מצד המדות המעידות על הדמות המתחייב מן השפע. כי האלהות חכמה, והאמת חיים, והחיים אמת. ומאמר "והם פשעו בי" יורה על שהפשע היה בפשעם בשם, שלא ידעוהו, אחר שהרים מעלתם על כל אומה ולשון. והעד אמרו מיד "ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו ישראל לא ידע עמי לא התבונן" (ישעיה א' ג). הנה

והשרש לא תלבש שעטנז, שעניינו ושם מצורף יתיחד, ואם תלבש שעניינו לא יתייחד. "ומחה יהוה את שמו מתחת השמים" (דברים כט' יט'). והנה הוא אומר "כי מחה אמחה את זכר עמלק" (שמות יז' יד'). וציוך גם כן "תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח" (דברים כה' יט'). "ויאמר כי יד על כס יה מלחמה ליהוה בעמלק מדר דר" (שמות יז' טז').

ואחר שהוא כן ראה כמה הועילה מצוה זו לנו, והיא אחת מהמצות הנראות קלות וכמה היא מצוה חמורה. ודע שעל זה אמרו ז"ל "הוי זהיר במצוה קלה כחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות". וזו היא אחת מהמצות שאומות העולם משיבין עליהן והשטן מקטרג עליהם. והנה אם כן כלאי"ם מובן בסוד בטויו גם כן והוא כ"ף למ"ד אל"ף יו"ד מ"ם. ושאל מיכאל"ל והוא יגיד לך סודו מכ"ף לד"ם מא"ף לדי"ו, והפך עניינו ותכיר נסתרו. ואיני רשאי לכתוב זה מפורש מפני סכנת נפשות, אבל בראשי פרקים אודיעך זה שהנפיחה שבאפיך כפולה ומדלגת מדם לדם, וכן המשפט והחק מדלגים ממדה למדה. ותבין זה מן חק ומשפט שבהם העולם מתגלגל. ונראה לי שכבר גיליתך כל טעמי תורה, והוא בעצמו אשר הבינו הרב ז"ל כמו שאמר, שכל כוונת התורה על אנכי ולא יהיה מסורה, והיא להרחיק ע"ז מהנשמה הטהורה. אלא שהוא לקח הטעמים וביארם כפי פשוטם, וזו הדרך מגלה חוקם ומשפטם בכללם ובפרטם. ומפני שאדריכך עוד אל מהלך הנפלאות האלה בסוד הבא אחר זה לא אאריך בזה, והבן הכוונה בזה.

סוד ט' סיפורי התורה

נודע מחלק ראשון מהקדמות הספר שבאו לפני הפרקים, ומחלק שני מפרק כ"ט ומחלק שלישי מפרק נ'.

עשרים ושתים אותיות התורה קדש קדשים המה. ועליהם בא בסוף מסכת אבות מה שאמרו רז"ל "בן בג בג אומר, הפך בה והפך בה דכלא בה ובה תחזי וסיב ובלה בה, ומנה לא תזוע, שאין לך מדה טובה הימנה. בן הא הא אומר, לפום צערא אגרא". ועיין במה שפירש בו הרב זלה"ה בפירושו. אבל אנחנו קבלנו וידענו בלא ספק ששני השמות שנזכרו כפולים בסוף המסכתא הרוחנית הנזכרת המחוברת על פי רבנן קדישי דארעא זלה"ה, היו כפולים לגלות לנו במ סודות נפלאות. וזה שאחר שהזהירו על כל מדה טובה ועל כל מעלה שכלית חזרו לבאר תכלית הכוונה, ורמזו לנו סוד הפוך כ"ב אותיות, ואמרו שכל העולם כולו בתורה ואנחנו כולנו בתורה ובה אנו רואים וממנה אין אנו זזים. ואין לנו מדה טובה ממנה, וקראוה מדה מפני שהיא באמת מדה מורה על כל המדות העליונות והתחתונות, ולפי מדותיה מתנהג הכל. והיא כולה מדה כנגד מדה, ואם כל המדות בטלו מדה כנגד מדה לא בטלה ולא תבטל לעולם. והסוד מדת הדין ומדת רחמים, ועל כן חתמו על זה לפום צערא אגרא. ואמר שהיא טובה שמספרו

כ"ב, וכן סוד בג בג וסוד הא הא יחד טובה. והסוד חצי וחצי מדה כנגד מדה, ג"ב א"ה ג"ב א"ה הרי אהו"י. וסוד ב"ן ב"ן לע"ד והכל נכו"ן. ואיני ראשי לגלות יותר מזה כי אם פנים אל פנים פה אל פה, והחכם המקובל יבין מדעתו. ואמנם סוד מדה כנגד מדה, הענן המעיין והוא המניע, וסוד ע"ב גלגול. ואם אבוא להודיעך סודו תבינהו בקלות מסוד מאמר השם למשה, **"הנה אנכי ב"א אליך בעב הענן"**. וכל הדם גלוי ועליו כתבנו ספר תורה על גייל, שסודו מדה ועניינו א"ד ד"ם אדם והבינהו מאד. ואמנם מה אוסיף לדבר אחר שאני מודיעך שכל אות ואות שיש בתורה ואפילו בעניין ספור הדבר שקרה לכל מי שנזכר באמתתה דבר ממנו הוא עניין אין לו תכלית במה שאפשר לו להבין בעניין האות ההיא ובמה שיש בה, שלא יגיע דעת האדם להשיג אפילו דרכי קוצו של יוד, כי יש בה תילי תילים של הלכות, קל וחומר ביותר מזה. וכך זכר הרב בפרק חלק ואמר שם בעניין מה שאמר דוד **"גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך"**, בעניין העיקר השמיני שם אמר, כי כל אות שיש בתורה יש בה סודות וחכמות גדולות למי שיבוננהו האל ית', ולא יושג תכלית חכמתה. כמו שכתוב **"ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים"** (איוב יא' ט). וכך אמר בכל המצות. וזה דומה לי למה שאמר הרב הגדול, רבי משה בר נחמן ז"ל, שאמר בפירוש התורה כמו שרמזתי למעלה **"שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה"**. ואם כן מה צורך לפרש לך אחר זה מהות סיפורי התורה, שכבר התגלה לגמרי שאפילו העניין הקל, שם המפורש הוא.

שור שורה וחמור נושא, ועל כן נאמר **"לא תחרוש בשו"ר ובחמור יחדו"**. ולא תחרוש כמו לא תחשוב בו"ו מחשבו"ת יחדיו שאין במ ייחוד כלל. וסגולתם שור גועה חמור נוער, זה יוסף וזה יששכר. על"ה שו"ר על"ה שו"ר ע"ל ראש"י תור"ה אמצעי"ת ונפל שמה שור או חמור. **"ויהי לי שור וחמור"**. משמרת ראשונה חמור נוער, גוע"ה נוע"ר רג"ע ועונ"ה. דרכו של שור עובד אדמה, ודרכו של חמור נושא משא. **"כי תראה חמור שנאך רבץ תחת משאו"**. כי תראה שור אויבך או חמורו תועה, ושורו וחמורו הנה שניהם נזכרים יחדיו, וזה בהמה טהורה וממינו נברא העגל וצורתו במרכבה, כאמרם לא דיין לישראל שעבדו ע"ז אלא עד שהשמיטו אחד מן דיטרמולין שלי ועשו אותו אלוה. והנה דיטרמולין הוא בלשון יון ופירושו מרכבה מרובעת. ומאותו שור תבין זה, ומחמורו של משיח שהוא **"עני ורוכב על חמור ועל עיר בן אתונות"** (זכריה ט' ט'). ושהוא בהמה טמאה, תבין זה כולו.

ומפני העניין שזכרתי לך אצטרך בהכרח להודיעך שאתה צריך לדעת מהותך ואמיתת מציאותך, ולא תוכל להבין זה עד שאקדים לך מעט דברים, והם אלה שאומר אותם בכלל על צד ההגדה והספור במה שהתבאר במופת תוריי מקובל ומושכל ופילוסופי מורגש בחושים ומצוייר בשכל. וזה שאתה יודע כי חמרך הראשון הקרוב הוא שפע אביך ואמך, ושמו שכבת זרע, או טפת זרע, והיא טפ"ה סרוח"ה אשר סופ"ה חרט"ה. והיא עפריו"ת וכללו י' ספירו"ת, והסוד ע"ת ופר"י ועניינו ערו"ת המיל"ה הכוללת מני"ן התור"ה. תרי"ג מצות התורה והיא

מיל"ת הערו"ה, והנה עדין ל"א גיל"ו עריו"ת. אבל שכב"ת זרע טצ"ץ. והנולד מקר"ה או קרי והוא השם הבא מהיצ"ר והוא המצר"י אשר הכהו מש"ה והוא א"ל שד"י. וסודו מלא, אל"ף למ"ד שי"ן דל"ת יו"ד, ומנהו ותכירהו. ואם זכה הוא הש"ם הוא מש"ה הוא המצי"ר רקמ"ה הוא יקר מאד. וסוד ד' ליחותיו הם א'דום ל'בן ש'חור י'רוק. והסוד מרה אדומה ליחה לבנה מרה שחורה ליחה ירוקה, ובהם נברא, וסודם ממל"ל יומם ולילה כלומר יומם וליל. והסוד מ"ה א"ם מ"ה א"ם מ"ו מ"ו ל"י ל"י מ"ו מ"י ל"י ל"ו. ואחר שיצירתך בכך הנה עצם חמרך הוא קרי ונקרא יש והוצא מאין ושניהם תה"ו והוא ש"ם הגלג"ל, יש מאין אני יי' הוא שמי ודעהו. וסוד יש מאין יודיעך אמיתת ימין ושמאל **"כי ימין ושמאל תפרוצי וזרעך גוים יירש"** (ישעיה נד' ג').

והנה אם כן יצירתך מצד גופך הינה שכבת זרע והוא קרי, וכן יצירת השור והחמור מצד גופם שכבת זרע והכל קרי. ועל כן התורה מזהרת **"ואם תלכו עמי קרי"** וכן רבים, כלומר אם תמשכו אחרי בדמות הגוף ובמדותיו, ואני איני גוף, אין המשכת מחשבתכם אמיתית מושכלת כי אם שקרית מדומה, אחר שהשווי בדרך שכבת זרע אחד בלא תוספת ובלא גרעון. וכן הפילוסוף אומר כי חמר האדם הקרוב הוא חמר בעלי החיים הקרוב, כלומר זה החי בשר ודם וזה המדבר בשר ודם, שהם בלא ספק מלאכי המות. ואמנם לפי זה העניין הנה תדע שאין הפרש בזה בינך ובין שאר בעלי החיים, ר"ל בחמר, כי חמרך וחמרן אחד. ואתה והחמור שני חמרים נושאים צורה והצורות

בלתי שוות, ולחמור מין מיוחד ולאדם מין מיוחד. ואמנם נבדלו החמרים מצד צורותיהם לא מצד חמריהם כלל, כהבדל צורת הסוס מצורת הכינה ששני החמרים שווים ר"ל מארבעה יסודות, והצורות משתנות. והנה יש לחמר שם ולצורה זכר מצד השם והבן זה. ואם כן אין יתרון אמיתי בעבור הפרש הצורה כמו שאין הפרש אמיתי בעבור הפרש החמר. והפילוסופים כבר ביארו במופת כי אין צורה מאלו הצורות הטבעיות נמצאות בלתי חמר, ואין חמר בלתי צורה.

ואחר שהוא כן ראה עוד כמה תבדל מהחמור והשור, אם תרצה להנצל מן החשך אשר נשקעו בו רבים מהפתאים וחשבו לצאת מחשך לאור בלא תורה ובלי אור יי'. ועוד תדע כי הכוחות שהתחייבו מחמר השור והחמור, התחייבו גם כן מהחמר שלך באמצעות הצורות, ואם אלה יותר זכות מאלה אין הפרש כי כולם ממין אחד ר"ל כוחות ההצמחה וההרגשה, והאילן והחי לעדים נאמנים. ואין צורך להאריך באלו העניינים שהם בעצמם מובנים ואפילו להמונים, בשאין הפרש בזה בין המינים. וכל זה נודיע לרבנים החכמים בעיניהם בקניינים אשר לגויותיהם מהנים. אבל נאמר עוד במהות הדמיונים מאמרים נכונים ובאמיתת הרעיונים נבאר הרצונים אשר נוסעים וחונים. והוא כי הדמיון בלא ספק נולד מן ההרגש ונמשך, והרב קראו יצר הרע באמת בפרק י"ב בחלק השני. ובביאור אמר בחלק הראשון בפרק ע"ב בהקדמה הי' בענין ההערה, כי הדמיון נמצא לרוב בעלי החיים. ושם אמר שהאדם לא הובדל בדמיון ואין פעל הדמיון פעל השכל, אבל הפכו. והאריך על זה שם

ותבינהו מספרו, והרבה האריך הרב במציאות הכח המדמה בספרו הנכבד כי הכח המדמה הוא כח הגוף, ועל כן לא יצייר כי אם גוף או כח מכוחות הגוף. ואע"פ שהוא המלאך האמצעי בין האדם ובין אלוהיו אשר הוא השכל האלוהי הנשפע עליו באמצעות כח המדבר, כי מצד כח הדברי האדם בעל צלם, ומצד כח הדמיוני האדם בעל דמות, ושניהם בעלי הנבואה המקבלים. וכבר אמר הרב בהתחלת פירושו מסכת אבות כשדיבר על הנפש וכוחותיה בפרק ב', כי החלק הזן והכח המדמה אין מצוה בו ולא עבירה, שאין לדעת ולבחירה, לאחד משניהם מעשה כלל, ולא יוכל האדם בדעתו לבטל מעשיהם או למנעם מפעולה אחת. הלא תראה ששני החלקים האלה ר"ל הזן והמדמה יעשו פעולתם בעת השינה, מה שאין כן בשאר כוחות הנפש, עד כאן דברי הרב ז"ל. והשתכל במרגליותיו וקנם לך בציורי לבך. וכבר אמר שם שבחלק המרגיש ובחלק המתעורר לבד ימצאו המצות והעבירות. ואמר עוד שם כי המעלות של המדות ימצאו לחלק המתעורר לבדו, והחלק המרגיש בזה העניין אינו רק שמש לחלק המתעורר ובהם כל המעשים. ראה והתבונן בדבריו התבוננות שכליית ותיבדל בעבורם מכל מין האדם הכללי, ותשוב אצל השם מיוחד כולל, ותקרא אז בשם אלהים חיים, ותתדמה לאלהים חיים. והשב הדברים האלה בשכלך אל הפרק האחרון של ה"מורה" שהוא פרק נ"ד, ותבין כוונת הרב כולה בכל ספרו ובכל מה שהאמין בהצלחת האדם השפל הזה, ובאיזה דרך יחיה אחרי מותו. כמו שרמזו גם כן בפרק נ"א בחלק השלישי באמרו שם, "וזה המין מן המיתה אשר הוא המלט המות על דרך האמיתי".

וידעתי שהרבה ממי שאינם משיגים דבר מעניין החיים הנצחיים ההם וחושבים צורת חיי העולם הבא בהפך ממה שהם, מפני סמכם על הציור הדמיוני לבד. הנה הם יגנו דברי הרב ודבריי ויחשבו לאמר כך. וכי אלו השנים הכירו מהות צורת חיי העולם הבא יותר מכל נביאנו וחכמינו ז"ל, אשר לא זכרו דבר מכל הדברים האלה. ועתה קמו אלה וכאילו גלו לפי המובן מכלל דבריהם כי מי שלא השיג השגת השכל הפועל באדם ולא ידע את השם על אמתתו ולא חס על כבוד קונו, ראוי לו כאילו לא בא לעולם. והפכו לנו כוונתינו בכל מה שהבננוהו עד היום מדברי נביאינו וחכמינו ע"ה, והודיעונו דברים זרים אשר לא שמענום אנחנו ואבותינו כל ימי חיינו, ולא חשבנו לשמעם, אין ראוי אלא להנקם מהם ומספריהם. (עד כאן דברי המגנים).

הנה בדומה לאלו המחשבות הבטלות ידעתי שיחשוב עלינו ועל הדומים לנו מיראי יי' ומחשבי שמו, כל מי שלא ידע להבדיל בין שכלו לדמיונו ובין חייו למותו, וחלילה לי להיות מותי כמותו וחיי כחייו. אמנם אני אשיב לו תשובה נכונה עד שלא יצטרך להקשות על זאת השאלה כל ימי חייו יותר עם שום אדם. וזה כי אין ספק שהשכל שנתן לי נפש ושכל, לפי אמונתי ודעתי, הוא אשר נתן נפש לכל חי מדבר מכל מין האדם כקטן כגדול. לא העדיף המרבה בשר כי מרבה בשר מרבה רמה, ולא החסיר הממעט כי הכל שווה איש לפי אכלו לקטו. ואם הממעט אסף עשרה חמרים כמוני היום כן כל ילד חי בן יומו אסף עשרה חמרים מכלל מה שאתו במציאות גופו מהתחתונים. וכן עוד נתן לו מכלל מה שאתו עשרה דברים ממציאות נפשו מן העליונים, כי בעשרה מאמרות נברא העולם. והנה הגוף

והנפש נחקקו ביו"ד. ועוד נתן הנותן מציאות לאדם שני יצרים בצלם ובדמות בצורת אביו ואמו, כי "זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם ביום הבראם", ושני היצרים האלה הם אחד עליון ואחד תחתון, והנה מתחלפים זה בזה והם זה והבא. וסוד השם יגלה לנו זה המציאות הנכבד והנורא. והסוד כי הנפש כוללת י' היות עליונים מן השמימיים ומציאותם א"ט כלומר אחד שליח ציבור ותשעה המונים תחתיו. והוא מנהיג את כולם, אם הוא עומד ומורה להם רמז שהם ישבו הוא לבדו עומד וכולם יושבים, ואם הוא יושב יושבים, וכשירה להם דרך רמז לעמוד עומדים. סוף דבר הוא אצלם כרב החובל לספינה ומנהיגם כרצונו ומוציאם ידי חובתם. וכולם אומרים שירה והולכים להם וחוזרים חללה, ואומרים שירה והולכים להם שלש פעמים בכל יום לפחות. והנה אח"ד ותשע"ה יורו על אחדו"ת שע"ה כאחדו"ת השכ"ל שהיא אחדו"ת שלמ"ה והיא שכינ"ה אח"ת והבן זה. ואם כן לפי מה שגלינו הנה זה כולו לפי מציאות כל איש ואיש ממנו. והנה בן בג ובן הא הא עדים כשרים על כל זה. והנה בכל זה העניין עדיין לא מצאנו יתרון באיש על איש, כי כמו שאני נבראתי ביו"ד הכולל כ"ב אותיות, כן נברא כל מי שנברא ממין האדם.

אמנם צריך להבין היתרון. ואין ספק כי היתרון והמעלה אינו אלא במלחמת שני היצרים, שאם נצח הרע את הטוב, הנה זה האיש יתחייב מיצרו הרע שיהיה רשע על כל פנים כל עוד שיעמוד כתר הניצוח על ראש יצר הרע. כי הוא ימשכנו לכל אשר יחשוב שהוא נאות לכוונתו ולא ירצה הגמול כי לא יכיר

מעלתו, ולא עוד אלא שהוא יודע ומכיר שהוא הרע ואין לו חלק בשום פנים בגמול הטוב. וזהו העניין שיכריחנו לאמר **"בשרירות לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה"** (דברים כט' יח). ובכן יצא לתרבות רעה ולא יקרא אחד כאשר הוא אחד במציאותו אבל יקרא אחר כלומר זר מקונו ועובד ע"ז ומטריח את קונו להוליד ממזרים כרצונו. וזהו באמת יצר הרע שהוא מושל מקשיב על דבר שקר וכל משרתיו רשעים. ובדרך הזאת הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה. התראו אתם קהל עדת ישראל אם יי' בקרבכם, שהאיש אשר זה תארו ונמשך תמיד אחר שרירות יצרו, שראוי שאכתוב אני או זולתי עליו שזה יש לו חלק לעולם הבא. ומה מקום אם כן לתורה ולמצוה ולהשגחה ולגמול ולעונש. ומה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש. ואיזה נביא ואיזה חכם אמר כי הרשעים והצדיקים שווים ואין הבדל בין העובד אלהים לאשר לא עבדו. והלא אלה דברי הכופרים בעיקר, והם מכת מי שנאמר עליהם **"אמרתם שוא עבוד אלהים ומה בצע כי שמרנו משמרתו"** (מלאכי ג' יד) וכו'. ונאמר להם **"ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלהים לאשר לא עבדו"** (שם יח). והלא גם חכמינו ז"ל אמרו מבואר, "צדיקים אפילו במיתתן קרויין חיים ורשעים אפילו בחייהם קרויין מתים". והנה אם יאמר אומר שהוא לא יודה לנו במה שהשגנוהו מאמתת דבר זה, הנה יבטל במיעוטו. שהנה זה העניין מפורסם ומקובל הוא לכל האומות, שאין כל עושה רע, טוב בעיני יי'. ואנחנו יודעים בבירור כי המשוה בין צדיק לרשע ובין צדק לרשע ובין גמול ועונש שכבר יצא

לתרבות רעה לגמרי ויצר הרע שלט בו. על כן לא נשמע בקולו לא ללכת בדרכיו ולא לעשות כמעשיו ולא נאמין אמונתו.

אבל מי שאלהיו בקרבו לעזרו במלחמתו, ויצרו הטוב גובר על יצרו הרע עד שהוא קושרו בחבלים חזקים כדי שלא ישמט מתחת ידו עת מן העתים. ומושכו אחריו קשור קשור בקרניו ועובד בו אדמתו כראוי לפי צרכו, וטוענו כחמור במשא כבד להכביד עולו עד שלו ישמן ויבעט. ואין צורך לו להלחם עמו בכל יום ויום שהמלחמה החזקה כבר נשלמה תכלית אחרונה, וחלש הכח העומד כנגד אדניו. ורכב יצר הטוב על יצר הרע כמי שרוכב על גמל גדול ומנהיגו תמיד לרצונו כאשר יחפוץ. ולא ימצא שום מונע מצדו על כלל ההנהגה ועל חלקיה, וינהיג העניינים כולם לפי צרכו מהם ולפי תועלתו האמיתית בהם. הנה זה האיש אשר זה תארו כבר לבש בגדי מלוכה ושמש בכהונה גדולה לעבוד את קונו מיראה ולדבקה בו מאהבה, ונתן כתר התורה על ראשו לנצח נצחים בעבור הנצחון הגדול אשר נצח מלך גדול, והוא היה ילד מסכן וחכם. ועל זה והדומים לו נאמר **"חונה מלאך יהוה סביב ליראיו ויחלצם"** (תהלים לד' ה). וכל איש מבני אדם שגבר יצרו הטוב על יצרו הרע, ידענו שהכריע עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות, ואשרהו ואשרי חלקו ואשרי האנשים הנמשכים אחריו. כי זה האיש והדומים לו הם אשר ראוי שאומר עליהם באמת שהם קיימו בכל לבבם ובכל נפשם ובכל מאדם עבודת השם מאהבה בלא ספק.

ואתם בני אלהים חיים, ראו גם ראו אם אנחנו הוספנו או גרענו בדבר מכל מה שכתוב בתורה ובנביאים ובכתובים ובפירושיהם ובששה סדרים ובפירושיהם. והלא כל מה שבא בכל אלה הספרים אינו מדבר אלא בהוראת דרך ההנהגה הנזכרת לכבוש יצר הרע תחת יצר הטוב. וכל הכוונה לכולנו אחת שווה ישרה שבה לאל, בכל מה שאמרוהו הם, ובכל מה שאמרונוהו אנחנו. ואמנם אנחנו חקרנו באמת באיזה דרך נמצא יותר התקרבות אל ניצוח המלחמה החזקה הזאת. ולא הספיק לנו מה שבא בפשטי הכתובים לבד, מפני פחדנו שמא לא נוכל בעדם לעמוד כנגד הלוחם. שאם יבוא עלינו קצת הפסד מציאותנו לפי מחשבתינו, כאשר בא לאיוב ולזולתו מבני אדם שנסתפקו בעת הפסד סדרם, אם אמונתם בשווה עם הנמצא האמיתי, או אינה כי אם טעות מחשבה שעלתה בדעתם מעצמם או מצד הקבלה שקבלו מזולתם. וכדי לברוח מזה הפחד הגדול המקלקל כל מעלה אנושית שבעבורה נבדל איש מאיש ואומה מאומה וכל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו, חקרנו וחתרנו ודרשנו למצוא הדרך הקרובה אל הכוונה האלהית, ועשינו סייג לתורה ומשמרת למשמרתה. עד שמצאנו כי הדרך הקרובה מאד מאד שראוי למי שמצאה להתהלל בה, היא ידיעת השם, שבה ידע האדם את קונו ויעבדהו מאהבה ויירא ממנו תכלית היראה האמיתית, לא ההכרחית. וכאשר קבלנו זה מהתורה שבכתב ומתורה שבעל פה כאשר הורונו חכמי דורנו המעולים יזכרו לטובה, שמחנו מאד בדרך ההיא הקרובה ולא סרנו ממנה ימין ושמאל.

ועם כל זה לא אמרנו אנחנו שגם הדרך הראשונה אינה טובה, אבל אמרנו שהיא טובה מאד, אבל דרכינו זו היא טובה ממנה מאד מאד. ועל כן שני הדרכים בלא ספק הם דרכי החיים ושניהם כאחת טובים. ואולם ההבדל שבין שניהם כהבדל מזון ממזון, כי השעורים כשיאכלם אדם יולידו דם בהמי, כי הוא מזון הבהמות, והמים הם מרוים הצמאים, והם משקה כל חי. אבל החיטים כשיאכלם אדם יולידו דם אנושי, כי הוא מזון בני אדם, והיין הוא מרווה הצמא כמו המים, אבל זה משמח אלהים ואנשים, ואלה לא ישמחו אלהים ולא אנשים, אעפ"כ ירוו אדם ובהמה בריווי שווה מן הצמא, אבל הוא בלתי שווה במעלה ובשמחה ובפעולה. כן התורה בפשטה אפילו בקריאתה לבד מבלתי הבנת דבר ממנה, היא מחייבת חיים לכל בר ישראל. וכן עשיית מצוה אחת בפשוטה בלתי הבנת דבר ממנה מחייבת חיים לעושה בעולם הבא. אבל אין חיי משה רבינו ע"ה כחיי אחד ממנו, ואין חיי אחד ממנו ממי שמתפאר בידיעת השם כחיי אחד שלא ידעו אבל עבדו מיראה ולא מאהבה, כי לא ידע דרכה. ואין חיי מי שעבדו כחיי מי שלא עבדו כלל במצוה מהמצות. כי אע"פ שכולם חיים ואפילו האחרון כשלא עשה לא מצוה ולא עבירה. והכל שווה במין חיות, ולכולם יש חלק לעולם הבא. הנה אין מי שיקשה על זה שאין מדרגת חייהם שווה אלא נבדלת במעלה תכלית ההבדל, כהבדל מעלת המלך הגדול ממעלת העבד הפחות הנמכר בדמים. שאע"פ ששניהם נקראים אדם הנה זה בתכלית המעלה האנושית וזה בתכלית הפחיתות.

ומי שירצה לחשדנו לרעה אחר שהודענו כוונתנו באמונה האמיתית הזאת, עם דעתנו שכל העולם כולו מלא מדרגות ר"ל העולם הזה ובצורתו העולם הבא, מדרגות על דרך המשלה ודמיון. כבר ידענו אנחנו בודאי שהחושד בכשרים לוקה בגופו והוא בעונו ימות ואנחנו את נפשנו הצלנו, אחר שהודענוהו דרכי המדרגות והוא לא רצה להמשך אחריהן. ואנחנו ידענו בלא ספק שחסידי אומות העולם יש להם חלק לעולם הבא, והם אשר שמרו שבע מצות בני נח. ואם היו חיי העולם הבא שווים במעלה לכל כמו שהם שווים במציאותם מה צורך להרבות לנו תורה ומצות כדי לזכותינו, אלא ודאי שרצה הקב"ה ית' וישתבח שמו ויתע' זכרו להנחילנו מעלות אחרות עליונות מאד אשר לא עשה כן לכל גוי זולתינו. והיחיד והציבור ממנו בזאת הטובה שווים כשנרצנה. וכאשר ראינו אנחנו בעלי העינים שהשם רצה בנו ובחר בנו מכל העמים וקידשנו במצוותיו וקירבנו לעבודתו, שמחנו מאד שמחה גדולה על זה והוספנו חכמה עם שמחה בזה. וכאשר קרבנו הוא קרבנו גם אנחנו אליו להיותינו עבדים ובנים נאמנים לו לבדו, ומלכים לעבדיו הנשארים זולתינו. והשתדלנו לחזק יתדות יראתו בלבבנו וטרחנו לאמץ מיתרי אהבתו בנשמותינו. וראינו הדרך אשר לא הורה אותה לזולתינו אשר היא דרך ידיעת מהות כל מתחדש. ואמר לכל אחד ממנו כזה ראה וקדש. ועל כן אמרנו אם כל דרכי מצוות ה' קדש, ידיעת אמיתת שם הקדש לכל יועץ ונבון לחשים וחכם חרשים היא קדש קדשים, בעל כרחם של המכחישים ועדינו אנשים ונשים נערים וישישים.

ואחר שהודעתך כל זה אשוב להורות לך שלשת דרכי הנפש. והם, הדרך הטבעי המחוייב להנהיג בו את הגוף, והדרך הרצוני האפשר להנהיג בו את הגוף, והדרך המקרי הנמנע להנהיג בו את הגוף. וביאור שלשת הדרכים האלה הוא כפי מה שתשמע. הדרך הטבעי המחוייב לנפש להנהיג בו את הגוף נחלק לחלקים רבים מאד. והוא הכח הנפשי אשר אין לנפש שולטנות עליו להנהיגו, אלא כפי מה שתמצא הנפש כליה שהם איברי הגוף כולם, תפעל בהם בטבע כפי מה שיפעל האש בעצים על דרך משל. שאם הם לחים לא ידלקו, ואם הם קשים כברזל ועבים מאד לא ישלוט בהם האש מהרה ואע"פ שהם יבשים, ואם הם דקים ויבשים כקש ישרפם האש מיד במהרה. כן הנפש לפי מציאות החמר המורכב מהיסודות שממנו תכונת הגוף, תפעל הנפש בו לכל דבר טבעי כפי עצמו וכפי מקריו במיהור ובאיחור.

וראה אתה האיש המעיין היודע מהות החמר ומהות הצורה ועניין מקריהם, היש לאדם מזה הצד גמול או עונש מהשם, שאחר שאין לנפש יכולת על דבר מזה להוסיף עליו או לגרוע ממנו. הרי פעולת הנפש בטבעים כפעולת האש בעצים, וכמו שאין לאש אע"פ שהוא דבר מת גמול ועונש בשריפת העצים, כן אין לנפש אע"פ שהוא דבר חי גמול ועונש בפעולות הטבעים. והעניין שווה בשניהם והטעם הנכון עליו ששני המעשים הם עניינים טבעיים בלי השגחה נוספת על הטבע. והדרך הרצוני האפשר לנפש להנהיג בו את הגוף נחלק לחלקים רבים מאד גם כן. ואין ספק כי זה הכח מספיק לגמול ולענוש בו, מפני שהאדם אילמלא שהלמוד והמצוה אפשרים אצלו

לשמרם ולעבדם, לא היה מצווה עליהם בשום פנים כמו שלא צוה בעל חיים אחר זולתו. ואם תאמר הנה כל חי בעל רצון ואיך לא צווה. נאמר לך אמת אמרת שהחי בעל רצון והאדם בעל רצון, אבל שם רצון יאמר על זה ועל זה בשיתוף גמור אשר אין ביניהם דמיון אמיתי. והעניין שרצון האדם הוא בבחירת חיים נצחיים ממות, ובחירת הצדק מהרשע, ובחירת האמת מהשקר. ומזה כולו אין לחי דבר ממנו. ולזה נאמר שזה הרצון משותף בדעת וזה משותף בדמיון בלא דעת. והרצון נולד מכח התעורה וממנו שלשה חלקים. האחד אלוהי והאחד אנושי והאחד בהמי. והנה שם הראשון חשק שכל מחוייב. ושם השני אהבת בחירה אפשרית. ושם השלישי תאות טבע נמנע. והחיובי הולך וגדל, והאפשרי פעם הולך וגדל ומתקרב אל החיובי, ופעם הולך וחסר ומתקרב אל הנמנע, והנמנע הולך ופוחת.

הנה לך כי לולי הדרך הרצוני לא צווה אדם בתורה ומצוה, ולולי אהבת הבחירה לא עשה אדם אחת משני המעשים ר"ל המצווה בו והנזהר ממנו. ולולי המעשה הנולד מהבחירה לא נגמל ולא נענש, כי הדין נותן והצדקה האלוהית גוזרת והחכמה אומרת לגמול ולענוש על הבחירה לבד. וכן אמר השם לנו דרך עצה **"ובחרת בחיים"** כדי שתגמל, ומה הם החיים הם הגמול האחרון העליון. ועל כן אמר **"למען תחיה"**, והוסיף זרעך כאמרו **"אתה וזרעך"**, כלומר כשתבחר אתה בחיים תמשיך גם כן כל מי שימשך אחריך שיחיה עמך. ועל הרוב, תחילה אדם מחיה זרעו ואחר כך זרע זולתו אם יוכל, זה פשטו. אבל נסתרו זרעו, הוא עזרו שעזרו לבחור לחיות, והוא החשק השכלי הנולד מרצונו האחד כלומר שהחשק הוא הנשאר עם

הנפש לחיי העולם הבא לנצח. ולפי מה שחשק אדם בעולם הזה בשם החשוק, יהנה מחשקו שם ויגבר חשקו מאד בעת שתפרד הנפש מהגוף גבורה חזקה מאד מאד. והדרך המקרי הנמנע מהנפש להנהיג בו את הגוף הוא על דרכים משונים מאד. וזה מפני שהמקרה משותף בין הטבע והרצון ברובו. והנה אם ילך אדם בדרך והכהו אגרוף או אבן ברגלו השתכל מה שתוכל הנפש להצילו מהמכה ההיא, ומיד תבין מזה שאין ראוי לגמלה ולא לענשה על כל הדרך המקרי בדבר. וגם לא נצטווה אדם לעולם על המקרה, כי הוא בא פתאום על הנפש ועל הגוף. אבל הזהר מאד שלא תטעה בין הכרת העניין הטבעי ובין הרצוני ובין המקרי, שאם תעשה כך הנה תהפך כוונת הבריאה ואמתתה. אבל שים דעתך לבחון ההבדל הגדול שבין שלשתם ואז תוכל להגיע אל תכלית הכוונה במציאותך, ותעבוד את השם מאהבה. ואחר שתכיר כל עניין ועניין על בוריו תהיה שלם בעזרת שדי.

הנה כבר הודעתך כל מה שבחרתי בשכלי להודיעו לכל, בשלשת חלקי הפירוש הזה. ואתה השתדל בכל יכולתך להשתכל בו תמיד, ושים המורה לפניך ויהיה לך כמו ג"ן עד"ן כמספר פרקיו, ויהיה לך זה זי"ו אח"ד כמספר סודותיו אל"ה. וכאילו הוא עץ החיים אשר בתוכו. ושמרהו ושלח יד ימינך ולקח ואכול מפריו ותחיה בו לעולם ולעולמי עולמים.

ועתה "הנו ביד"ך אך את נפשו שמור" (איוב ב' ו').

סתרי חלק ב' מקור מים חיים תורה

מחשק רם גלה אברם	הנולדים אל הילדים	הם החיים או נצחיים	סתרי תורה על כי נקר-
בפחד ובמורא ובם תראה אורה	לפניה תעמוד ואותיות תצרוף	ואם חכמה תלמוד ולב שונא תשרוף	בני תורה תחמוד נקי כף בוא וטרוף
שכינתו שורה אמונת מקרא	אבל לא על עמים ואל תהיה עושק	ראה בעל רחמים היה מרוב חשק	ירא צור עולמים הדום רגליו נושק
חללה שוב וקרא והשקם מי מרה	וגם פירוש מורה אשר יצרה כובשים	לכל משכיל קורא חכמים וישישים	נתיב מורה תורם ברור ברור אישים
בשכל ובחירה יגלגל אור נברא	אניתכם נעה קצת סודותי לו	בלי רוח רעה לבד אליו גלו	ילדים ארבעה ארי נוהם סבלו
לפום צערא אגרא ביד סתרי תורה	ותגמול החכמות והרב פיפיות	בחשבון נעלמות בצירוף אותיות	ידיעות השמות מאור לב וכליות

"חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים ליהוה" (תהלים לא כה')

נשלם החלק השלישי של סתרי תורה שבח לעוטה כשלמה אורה

"חיים וחסד עשית עמדי ופקודתך שמרה רוחי" (איוב י' יב)

נשלמו ל"ו סודות כלול בשלש עשרה מדות

עקרו הוא עשר ידות על אבני פז מיוסדות

ובן בג בג הורה חידות אהו"י הם המגידות

ודבורה אשת לפידות תזבח לפני ככהן תורות

אזי ולדות החמודות יבינו כל העתידות

זהו השער לה' צדיקים יבואו בו
ספר

בר אלהים

שחיבר ה"ה החכם השלם והכולל המאור
הגאון הגדול המפורסם החסיד והעניו
המקובלי האלהי כמוהר"ר אברהם אבולעפיה
זצלה"ה. שהיה נקרא בפי כל" אברהם הרואה"

*

תודתנו נתונה לאוצר בית הספרים של האוניברסיטה
העברית בירושלים ולמחלקת כתבי יד
שסייעו בידנו

הפצה ראשית

אהרון ברזני

ובנו

רחוב העליה 8 תל אביב

טל' 6823013, 03-6815542

©

כל הזכויות שמורות

לעורך

אמנון גרוס

02-9993430

"נר (אלהים) [יהוה] נשמת אדם חפש כל

חדרי בטן" (משלי כ' כו').

עניין סוד ברכת כהנים, למדנו לנו, משה בן עמרם ע"ה.

וישמרך:	יברכך יהו"ה
פניו אליך ויחנך:	יאר יהו"ה
פניו אליך וישם לך שלום: (במדבר ו')	ישא יהו"ה

דע בני כי יש בזה השם הקדוש נ"י אותיות כנגד כל השיעורים שהם משוערים במספר ששים, ומפני סודם נאמר "כה תברכו את בני ישראל אמור להם" (שם). הורה כי סוד כ"ה מחובר עם נ"י, וסימנהון "יהו"ה בשמים הכי"ן כסאו" (תהלים קל"ט). ועל כן כס"ה כתוב בה"א, ורמז "כס"ה בשמים הודו ותהלתו מלאה ארץ" (חבקוק ג' ג'). והרמז כ"ה, מספרם חמישה ועשרים, הפכם ויבואו חמשים ועשרה שהם נ"י. ועל כן החל בעל מדת החסד בעניין אולי ימצאון שם חמשים ובא עד עשרה ופסק (בראשית ח"י). ומפני מה פסק במספר העשרה, מפני שכל דבר שבקדושה אינו פחות מעשרה. והנה העשרה הם כלל כל המספרים ובהם נשלמה מערכת הניקוד. כיצד כי האחד ראשית כל המספרים והשנים ראשית הזוגות והשלשה מספר שלם והוא ראשית הנפרדים. ואם כן השלשה הוא מספר שיש לו ראש תוך וסוף בסוד הקו והשטח והגוף שבהם אורך ורוחב ועומק, והם כוללים שש פאות.

נר אלהים

קח השלשה ורבעם ותמצא תשעה. קחם עוד בפרט א' פעמים א', ב' פעמים ב', ג' פעמים ג', תמצאם י"ד. קח עוד א' א"ב אב"ג הרי י', חבר י' עם י"ד הרי יד". חבר אל התשעה המרובעים שיצאו מן ג' רבוע ט' פעמים ט' תמצאם א"ף, חבר הכל הרי א"ף יד". והרמז "א"ף יד"י יסדה ארץ" (ישעיה מח' ג). וסוד יסדה הארץ, די"ן האר"ץ. והנה סוד יו"ד ויד שווה, ודע זה כי על כן בא עד עשרה ודי בעשרה צדיקים כ"ה ברבים זה לעוברי רצונו קל וחומר לעושי רצונו. כי כשהברכה באה לנו על ידי כהן ועל פיו שהיא בצורה ידועה, כמו שנרמז, הפכה באה לאומות בסוד "והכה ארץ בשבט פיו וברוח שפתיו" (ישעיה מג' יא). והנרמז במלת כ"ה ברכה משולשת בשם משולש. כי נ' הוא כ"ה כ"ה, חבר אליהם כ"ה יעלה כה"ן. והנה רמז כהן אמור לה"ם. והסוד "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם" (במדבר ו' כד). אברכם בגימט' מ"ט אותיות כלומר אני אברכם האותיות הנזכרות בשמי, ועל כן "בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך" (שמות כ' כא).

תחילה מקום ואחר כך זכר ואחר כך שם ואחר כך ביאה ואחר כך ברכה. הרי חמשה עניינים אשר בהם פלאות חכמה וזה רמזם המקום בכללו. ועל זה אמר "כל" ולא אמרו בלא מלת כל, וכבר בא סוד הברכה במלת בכל ברוך את אברהם, ואמר אזכיר ולא אמר תזכיר כי אין זה הכח ביד האדם ואינו ברשותו בהזכיר השם בכל מקום, אבל השם הוא ביד המזכיר העליון בכל מקום. וזהו אזכיר כלומר אני רשאי ואתה אינך רשאי. ובעבור ששני הדברים האלה נכללין זה בזה, ר"ל השם והזכר

נר אלהים

באו במקומות הרבה יחד. כגון **"יהיה שמך לעולם יהיה זכרך לדר דר"** (תהלים קלה יג). והמלכות לשם והממשלה לזכרו ועם המלכות עולם ועם הממשלה גלגול דורות. שנאמר **"מלכותך מלכות כל עלמים וממשלתך בכל דור ודר"** (שם קמה יג). (והבן איש) [ולכן יש] ממשלה גם לשרי המלך משפע ממשלת המלך, אבל אין להם מלוכה כי בשם מלכות נפרד המלך מהם ובשם ממשלה נשתתף עמהם. על כן בא בשלשת ספירות הגופניות הראשונות שם מלכות, והן תלי וגלגל ולב. ובאו נפרדים במעלתם ובמקומותם, תלי בעולם כמלך על כסאו, זהו במעלה העליונה ומקומו מורה על רוב מעלתו. והיא מדת החסד שנאמר **"והוכן בחסד כסא"** (ישעיה טז ה). וכן מקום ממשלתו מקום החסד, כי אמר **"עולם חסד יבנה"** (תהלים פט ג). והיא מדת האב הראשונה לראשון שכל בניו בני מלכים. ומי שהוא רב חסד מטה כלפי חסד, והוא סוד השכר וסופו גמילות חסדים. וכבר בא הזכר לחסד **"חסדי יהוה אזכיר"** (ישעיה סג ז). ותולדת החסד אמת **"חסד ואמת נפגשו"** (תהלים פה יא). ויש ממנו חסד של אמת **"ועשית עמדי חסד ואמת"** (בראשית מז כט), שכר החיים והמתים.

והמדות אשר שוות קיימות בכללים תמיד ופירותיהן מתחלפות בעליונים ובחתונים. ואשר הם מיוחדים לשם מצד השם קיימים, כי הם כללים ומצד כללי המינים קיימים. אבל היפוכן וצירופן ושקולן ותמורתן הם מצד ההשגחה הפרטית הבאה מהשם לפרטים. ומצד ההשגחה הפרטית הנולדת מהמקבלים שפע ברכותיו. על כן הכהן יכול לברך ולצרף בשם ובזכר ר"ל בתנועת האותיות הידועות ובקבלת שפע עליון בצורת ידיו,

נר אלהים

בסוד "תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבתינו מימי קדם" (מִיכָה ז' כ'), בשבועה מימי קדם. ועניין חסד הפלגת דבר. על כן נאמר חסד עשו הפליגו לחטוא, והבן מאמר כמלך ולא מלך. וכן בגלגל שהוא בשנה כמלך במדינה, ר"ל מנהיג הזמן הידוע שהכסא בחדרי המדינה נח ואשר יושב עליו הוא מנהיג כל בני המדינה. ואם כן מי שמנהיג הזמן הוא חיצוני יותר ממי שיושב על כסאו בחדר שהוא פנימי למדינה. והבן מלת כסאו שלא אמר כסא סתם אבל כסאו רק בגלגל. לא אמר מדינתו אבל מדינה סתם כי הוא כמלך תחת מלך. והגלגל הוא לבעל כסא אשר הוא בעל המדינה. ומנהיג זה הוא במעלה שניה למלכות, ומפני היות פעולתו חזקה וקרובה נקרא בשם רומז על מלכות. ואלה שניהם עליוני המציאות הגופני.

והנקודה הדרומית לעולם שמה שר הפנים ששם ראש התלי וצפונה לנבואה ושמה שר האחור. והממונים מטטרו"ן וסנדלפו"ן או אמור מיכאל"ל וגבריא"ל. ושם המדה הימנית שהיא מדת הרחמים בראש ובסופה מדת הדין בזנב. והכהן מקבל שני הכוחות בעשר ספירות שהן מספר עשר אצבעות ה' כנגד ה' בעשר תיבות, ושני פנים כנגד הספירות והכוחות. ועל כן מתגלגל בעצמו מצד אל צד לברך את העם פנים אל פנים. כי ההשגחה העליונה נמצאת פנים אל פנים. ועל כן נאמר "אם אין פניך הולכים" (שמות לג ט), ומלת פנים עליונה מאד והיא בגימטריא עינים ונמצאת משותפת לעניינים רבים והיא מלשון פנימיות. והמרגליות והאבנים היקרות שמם פנינים "יקרה היא מפנינים" (משלי ג' ט). ופרשו בו יקרה היא מכהן גדול הנכנס

נר אלהים

לפני ולפנים. ואם הוא דרש דע שאין הדרש ריק מחכמה. וידוע שהפנימי הוא בעל המחשבה, ועל כן יהיו הפנים מכוונים להשליכם כוונת המחשבה. והתלי על כתר עליון המקיף את הראש שהוא יורה על פועל המחשבה. והגלגל אשר הוא מקיף ומוקף ר"ל מקיף הגופים ומוקף מהחכמה ומהתבונה יורה על פועל שניהם ומפני שהבינה תולדת לחכמה והנקודה פנימית שעליה מתגלגל העולם והתולדה תוך מוליד. נאמר **"אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף"** (תהלים פה יב). ונאמר **"יהיה בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה"** (משלי ג יט). ואם האדם הפך מהעולם בקצת עניינים הנה נאמר על כללו אשר יצר את האדם בחכמה, והיא מקפת אותו מכל צד וגם מציאות אבריו עדים על מעשה החכמה שיצרתן. ועם כל זה הבינה נתיחסה אל פנימיותו כי לב מבין, וג' ספירות ראשונות בו מחשבה וחכמה ובינה, ושלשתם מיוחסות אליו **"וכל יצר מחשבות מבין"** (ד"ה א' כח ט). **"ובלב כל חכם לב נתתי חכמה"** (שמות לא ו). **"ולבבו יבין ושב ורפא לו"** (ישעיה ו' י). גם הדעת מיוחס ללב **"לב יודע מרת נפשו"** (משלי יד' י). והוא שפע מהספירות הראשונות, על כן לב בנפש כמלך במלחמה והמלחמה חוץ למדינה בטבע. **"ויהי בהיותם בשדה"** (בראשית ד' ח) ואשר במדינה היא מלחמה מקרית לא טבעית.

וזאת המלחמה הנמצאת תוך הלב היא נולדת מהספירה הראשונה שהיא באדם מחשבה טובה ומחשבה רעה, והשרש והענף והעלים יהיו הפירות. וכן תהיה גם כן מולדתה לטובה ולרעה ר"ל שיחכם המחשב לעשות בחכמה מה שיעשו טוב או

נר אלהים

רע. וכן תהיה הבינה והדעת טוב ורע שיהיה המבין מבין זה בין טוב לרע ומבדיל ביניהם. כי היודע להבדיל בין טוב לרע ומואס ברע ובוחר בטוב, הוא המבין החכם שמחשבותיו טובות וזולתו הפכו. והספירות מאצילות שפע ללב והשפע נחלק למינים רבים מהם טבעיים ומהם מקריים ומהם הכרחיים ומהם רצוניים ומהם הרגליים. כגון השמחה והפכה והגבורה והפכה והרחמים והפכם וכיוצא בם רבים כולם מיוחסים למלך שהוא המנהיג את כל הגוף. **"לב שמח ייטיב (גהה) [פנים] ובעצבת לב רוח נכאה"** (משלי טו יג). **"מי האיש הירא ורך הלבב"** (דברים כ ה) פ'י רחמנא לבא בעי הוא כאמרך הרחמן לב רחמן מבקש רודף אחר מדותיו מה הוא רחום אף אתה היה רחום. וכן שאר המדות כולן וגלגולי המדות תשמעם בסוד המצוות.

הא לך כי הנמצאים הגופנים ג' והם ג' עדים נאמנים עולם שנה ונפש. ואמרי גופנים, מפני שעליהם שלשה פקידים שהם גופים בעלי חמר וצורה, והם תלי וגלגל ולב. כי פעולות העולם נפעלות על יד התלי, ופעולות השנה נפעלות על יד הגלגל, ופעולות הנפש נפעלות על יד הלב. ובאמת כי מצד שיתופם אל פקידיהם הם גופנים ומצד עצמם הם רוחנים וכולם אדוקים זה בזה, והשם על כולם מלך מלכי המלכים. ובעבור שהם שלש מעלות באו שלשה שמות בצורה שווה להורות שכך חפץ השם להראות גבורתו ופעולתו בשנה כמו בעולם, ובנפש כמו בשנה, ובעולם כמו בנפש, והיו שמותיו עדים. ובעבור שהפנים אינם ניכרים בעולם שהוא נעלם יותר מצד עצמו ומצד פעולותיו, לא באו פנים בברכה הראשונה שסודה הוא השרש הראשון ועל

נר אלהים

שמה נכללו כולן. כי על כן נקראת הפעולה בשם ברכת כהנים, ואל יטעך שם נשיאות כפים. כי הסוד הוא שבארתי ועל כן ציירתי בראש הפסוק הראשון מלת "יברכך" שהם כפים באמת.

וסוד יבר כסוד יברר מלשון בירור דבר מדבר. כי הסוד משולש יבר יי', יאר יי', ישא יי', והשלוש הוא משולש. כי ג' פעמים ג' הם ט' יודים סודם מל"ך כולם י', כי הספירה העשירית מלכות כפלם או חשבם מלאים במבטאם תמצאם פני"ם. חשוב השמות ככתבם תמצא שנים וחצי מהם שכוללים שם אחד והוא הכינוי. וכך צורת היד של הכהן מצויירת בציור שני"ם וחצי"י שסודם ש"ם חיצוני"י, ולבדו הוא כך אבל גם הוא בהיותו משולש הוא הפנימי הנעלם. וסוד שנים וחצי הוא חצית"ו חצי ת"ו שהוא ר' נוסף על שד"י, והשלוש כולל החכמה. וציור יד הכהן השנית גם כן שנים וחצי כלומר חבור שתי אצבעות מימין ביד ימין וחבור שתי אצבעות משמאל ביד ההיא בעצמה, ואצבע אחת לבדה הרי שנים וחצי ליד ימין שהם רמז לשני שמות וחצי בסוד כ"ו כ"ו י"ג לימין וכן כ"ו כ"ו י"ג לשמאל. והם שני שמות הכינוי וחמשה שמות הייחוד וסודם כ"ה וכלם אחד אחד אחד אחד הרי הי"ן, ועוד פעם שנית כן הרי הי"ן הרי ימל"ך יהי"ה. והסוד המשולש הנחשב מרובע יהי"ה והו"ה והי"ה ימלך ומלך ומלך, ורמז ראשי תיבות וו"י העמודים הפוכים, וסופי תיבות כ"ה כ"ה כ"ה בסוד הברכה המשולשת, ושתוף תוכי התיבות ימהל מוהל מילה. על כן ברית לשון כנגד ברית מילה ברמז "מי יעלה לנו השמימה" (דברים ל' יב). ראשי

נר אלהים

תיבות מילה, סופי תיבות השם המיוחד. וכן **"לי מה שמו מה"** (שמות ג' יג). וסוד מי לה לי הם כלומר כל הנימולים לשמי לי הם. והרמז **"כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם"** (ויקרא כה נה) ולא עבדים לעבדי. והמשלים ברית מילה בצורת שפיכות דמים ממנו כורת ברית לשם שלא יהיה שופך דמים, ומגלים ערותו לעין כל שלא יגלה עריות בסתר כל שכן בגלוי. ועובדים בו לשם עבודה אחת זרה מכל עבודות האומות כדי שלא יעבוד הוא שום ע"ז וגם לזכות את המהול ביום הדין, והמבין יבין. ואחר תשלום ברית מילה צריך עוד למי שמגיע לזמן הקבוע לדבור להשלים ברית לשון. ועל זה צריך הכהן לכוון בכל ציוריו אל הידיעות האלו.

והנה השמות השלשה מכוונים בין שתי ברכות, וסוד כ"ה הכתוב למעלה בשמות רמוז במספר התיבות המורכבות מהאותיות ובמספר האותיות בעצמם. וכל התיבות ה"י והם ג' וה' וז', והדרך היא בתוספת ב' תיבות מזה על זה לרמז על השם המורכב מן ב' שהם ה' מיוחדים. וכל האותיות ס' והם י"ה והי"ה ויה"י בסוד הו"ה והי"ה ויהי"ה, והדרך היא בתוספת ה' אותיות מזה על זה לרמז על השם המורכב מן ה' מיוחדים שהם ב' כינויים שהם גה"ז עם ס' כלומר חבר מספר התיבות עם מספר האותיות ותמצא אלה בח"ה ואלה כ"מ שתפם ותכירם בחכמ"ה ובבינ"ה. והנה השמות כוללים החכמ"ה והבינ"ה ותיבות ואותיות בסוד אמור לה"ם שנאמר לכהן בחכמ"ה ובבינ"ה. ואם אין הכהן מברך בחכמה את העם ברכתו קללה. ועל זה תדע שאם הכהן בעל מום בגופו או בלשונו אינו ראוי

נר אלהים

לברך קל וחומר אם הוא בעל מום במעשיו שאין ראוי לברך. ואם במעשיו ובגופו המום פוסלו מלברך כל שכן אם הוא בעל מום ברוחו ובנשמתו ובנפשו, והמום הגדול אשר בנפש הוא הסכלות. ואל יטעך אמרם ברכת הדיוט אל תהי קלה בעיניך, כי אין זה אמור על כהן הדיוט שהוא עם הארץ או בור כי כהן הדיוט לא נקרא הדיוט אלא כנגד כהן גדול, ושום עם הארץ אינו הדיוט אבל חמור גמור. ואם תאמר לא נאמר על כהן כי אם על מי שהוא בלתי חכם דע שזה הפירוש הוא טוב לישב דיעות ההמון העם ולהאמין בברכות ובקללות, שאם ירגיל אדם עצמו לבלתי השגיח בברכה ובקללה בסוף לא ישגיח אפילו בברכת הכהן ולא תפחידהו קללת הגדולים, וגם לא יחוש בברכות שבתורה ולא בקללותיה. ונמצא שיצא מן הכלל ומציאותו לבטלה. ואם כן בין לדעת זו ובין לדעת זו דבריהם אמת. ואתה החזק בעיקר שכל כהן שאינו מברך אינו מתברך והבן זה.

והנה יבר יברר כלומר יבחר ועניינו יבחר השם כף מכף ויאר כף לכף וישא כף לכף וישמר כף מכף ויחון כף בכף וישם כף בכף, וזהו נשיאות כפים. "וישמרך" עניין שמירת הדבר אשר ברכתו הוא תשלום לו כי היא ברכה בלתי נפסקת. ולא נאמר וישמר ברכתך אלא וישמרך. ואם אין נגדיים למציאות הדבר מה צורך לשמרו, אבל השמירה מורה על הנגד. ומפני שהברכה שפע אלהי והיא על הגופים להבריאם ולהאריך חייהם ועל הממון להשפיעו ולהרבותו ולשמרו ועל הבנים להרבותם ועל הנפשות להסכימם, לפיכך נאמר יברכך סתם שהוא כולל עניין

נר אלהים

ברכה וכן שמירה וגם המאור. מפני שהוא לפנים כמו שנאמר **"באור פני מלך חיים"** (משלי טו' ט'). והוא בעינים נאמר שם פנים עם שם האור, ושם פנים נודע מן שם שר הפנים. ועל הפנים נאמר **"פנים בפנים דבר יהוה עמכם"** (דברים ה' ד'). וסוד שבעים פנים לתורה, וכן מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא יגלה לך רמז הפנים, וכן סוד פני החיות ומספרם. ומספרם הוא דמות ענייניהם ופועלותיהם ושפעם. ובספר יצירה "חזר גלגל פנים ואחור" שהוא צירוף האותיות. וביעקב **"כי ראיתי אלהים פנים אל פנים"** (בראשית לב' ה') שהוא לשון השתכלות, כעין פנה למעלה וחתמו בשם ידוע, וכן לו' קצוות. ומאלה תבין האחרים כי הם רבים ונחלקים לעניינים רבים. ואמנם סוד ש"ם ש"ר הפני"ם הוא שם כ"ו מבואר מן שם המפורש שהוא מלא, מ"ם פ"ה ר"ש שי"ן מצורף והוא בכלל מספרו כ"ו, ומלאך האלהים לעד, ועד שני מלאך יי'. ודע כי עניין **"יאר יהוה פניו אליך ויחנך"** הורנו שאין חן נמצא כי אם מהפנים ומהעינים כמו שרמזתי, כי הפנים הם העינים. וכן כתיב **"אם נא מצאתי חן בעיניך"** (שמות לד' ט). ובהאיר פני השם אלינו מיד החן נמצא, על כן בא **"ויחנך"** אחר יאר.

ואמנם אמרו **"ישא יהוה פניו אליך וישם לך שלום"**. וידוע שאין לפניו משוא פנים, הוא כמו שאגיד לך אין ספק כי האדם שהוא בדמותו בצורת פני אדם נושא לו פנים כלומר מקבל עליו בסבר פנים יפות. ופניו יורו על צורת קבלתו אותו ועל מה שהוא אצלו בלבו. ועל כן פנים זעומות יורו על רוע לב ופנים יפות יורו על טוב לב. כי השיעור אשר בלב לא ידעוהו זולת

נר אלהים

בעל הלב. והאיברים החיצונים אשר הם שמשים ללב כגון העינים והלשון והפנים והידיים והרגלים והאף, יורו על מחשבת הלב ועל רצונו ועל כעסו ועל שאר מדותיו. ומפני שהפנים הם הצורה הנכבדת החיצונית אשר לכל הגוף והיופי ניכר בהם יותר מכל הגוף והעינים יורו על הענוה והבושת ועל הגאווה והשפלות הנמצאים בלב. והפנים בכלל יתאדמו עם הכעס ויתירקו עם הפחד ויטיבו עם השמחה וישתנו עם הדאגה, כמו שהטבע מעיד על כל זה. והנביאים רמזו זה כולו בפסוקים רבים ונאמר בכלל **"כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם"** (משלי כו יט). לפיכך נאמר בשם נשיאת פנים, ואם היה אומר ישא יל' פניך היה זה משוא פנים כעניין **"אכפרה פניו"** (בראשית לב כ), ועניין **"אולי ישא פני"** (שם). אבל באמרו **"ישא יהוה פניו אליך"**, ואחריו אמר **"וישם לך שלום"**, הנה אין זה משוא (פנינו) [פניו] כי אם נשיאות פניו. ועניינו כי השגחת השם בנמצאים אינה שווה לכל אבל היא בכל נמצא כפי מה שהוא כצורת השגחת המלך במלכותו. כי כל מה שיש בו הוא מיוחס אליו שהוא שלו ומשגיח בו כפי מה שהוא. כל דבר ודבר במדינות כפי מעלתן זו על זו, שהרי יבחר לו מדינה להיכלו מיוחדת לשמו כמו שיחד השם ארץ ישראל בארצות, וירושלם ממנה והמקדש מירושלם וההיכל מהמקדש. וזו המדה אלוהית ואנושית ר"ל טבעית ונפשית. וכן המלך משגיח בקרובים אליו יותר ממה שמשגיח ברחוקים ממנו, וכן השם ית'. וגם בקרובים וברחוקים תשתנה השגחת המלך מצדם לא מצדו. כן בעניין השם תשתנה השגחתו באדם מצדם לא מצדו, וכן בישראל תשתנה השגחת השם בנו מצדנו.

נר אלהים

ועל כן צוה השם להשים עלינו שמו כלומר חותמו שבו חתם עולמו כדי להקריבנו אליו על ידי כהן ועל ידי שמו, והורנו שכל עת שיהיה לנו כהן מנהיגנו בחכמה ובבינה כמו שאמרנו למעלה, הנה הוא יברכנו וישמרנו ויאר פניו אלינו ויחננו וישא פניו אלינו וישם לנו שלום. כלומר ישגיה בנו בעיון והשתכלות המוליד מדת השלום השואבת הכל. ומפני שאמר **"וישמו את שמי"** חתם במלת **"וישם לך שלום"**, כלומר אתה שמת והוא ישים, כעניין **"את יהוה האמרת"** **"ויהוה האמירך"** (דברים כו יז). שזו מדתו ית', היה עמי ואהיה עמך. והכהנים אומרים אם תקבלו עליכם שימת השם, השם יברך אתכם. ועל כן אמר **"ואני אברכם"** ולא אמר שהם יברכום לבד שאין הברכה ביד הכהנים אבל ביד השם. אך על דרך הסוד **"ואני אברכם"** עונה לכהנים ולישראל יחד. ואמנם באמרו **"כה תברכו"**, שמורה כי הכהנים הם גם כן המברכים, זה דומה לאמרנו על תורת השם תורת משה, מפני שניתנה לנו על ידו מהשם והוא היה האמצעי בינינו ובינו. וכן הכהן הוא אמצעי לברכה בינינו ובין השם, ואם הוא לא התברך תחילה איך יברך אחרים. כי משה אם לא היה מקבל תורה איך היה נותנה לנו.

ועל כן הודעתוך סוד **"אברכם"**, שאחר שיתברכו הכהנים יברכנו גם הם. ועניין **"יברכך"** הוא כמו ייעוד הכרחי כמו שאמרתי שאם תשים השם עליך יברכך השם וישמרך. ומכלל הן אתה שומע לאו, כלומר שאם לא תשים איך יברכך, שאין הברכה באה אלא על ידי שימת השם. ואם תאמר הנה אנו רואים אותה בעם רב בלתי השימה ההיא, תדע לך שאותה היא

נר אלהים

טבעית כללית או מקרית פרטית, אבל זאת אלוהית פרטית והיא הברכה המעולה שבכל הברכות הנשפעות בעולם. על כן נאמרת באמצעות השם המשולש האלוהי ונאמרת לרבים בלשון יחיד ונאמרת בשש צורות. ברכה, שמירה, אורה, חן, נשיאה, שלום, והשם באמצע כנגד שש קצוות והיכל הקדש המכוון באמצע.

ואחר שהודעתך קצת רמזים מעניין הברכות אודיעך סוד שם המצוה שנקראת ברכת כהנים גם נשיאות כפים, ושם לבך להבין ברכת כהנים אם היא מברכת כלומר כה מתברכין בה ישראל והכהנים מכתב הניכר לשם השם. ואם לאו, שב מכתב השם שהוא ניכר, נכרי בלתי ניכר. והסוד הזה אודיע לך עניינו, והוא כי האותיות השניות הן ר"ה, ומלאים הם ר"ש ה"א, ומצורפים הם הרא"ש. על כן ידי הכהן מכוונות כנגד הראש. ומפה חמש כנגד הר גריזים שהוא כולל ששה שבטים ששם ניתנה הברכה, כי החמש הם שש, כי הוא מצייר בידיו שלשה חלקים, שתי אצבעות חלק אחד ושתי אצבעות חלק שני ואצבע אחד שהוא כנגד השתים בכל כוחותיו! וכנגדם עושה מעשיו ועמהם הרי שש. וכן שש בשמאל הרי י"ב כנגד י"ב גבולי אלכסון שבעולם וכנגד י"ב חדשים שבשנה וכנגד י"ב מנהיגים שבנפש. וכל זה לגלגל המדות ולהמשיך זו אחר זו, מדת הדין אחר מדת הרחמים לי"ב שבטי ישראל. וידוע שהתורה ניתנה על הר, והברכה על הר, והקללה על הר, והמבשרת תעלה על הר, שנאמר **"על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון"** וכו' (ישעיה מ' ט). על כן רמז הר, הוא הראש, כי אין בכל הגוף דבר גבוה

נר אלהים

ונכבד כמו הראש. וסודו ה"ר א"ש והוא בדמיון ההרים לארץ, כי הראשים הם השרשים. ועל כן נאמר **"ויקרא יהוה למשה אל ראש ההר ויעל משה"** (שמות י"ט ב'). כלומר אל גבהות כל הגובה שאפשר לעלות אליו. ואע"פ שיש לאדם מציאות למעלה אי אפשר לשום אדם לעלות יותר ממה שעלה אליו משה. והוא עד, כי לא עלה משה למעלה מ' ולא ירדה שכינה למטה מ'. וכבר גלו בזה כי השכינה דברה אתו כפי מה שאפשר למשה לקבל מהדבור. כי השם לא דבר עם משה אלא כפי יכולת משה לא כפי יכולתו ית'. וכן עם כל מי שדבר אתו, לא דבר אלא כפי כח המקבל, שאם היה מדבר לישעיהו כמו שדבר למשה לא היה ישעיהו יכול לסבול והיה מת, נמצא שהיתה כוונת השם בטלה במציאות ישעיהו. והמשל בזה אור העין עם אור השמש, שאע"פ שאור השמש מועיל לעין אם העין כואב או חולה או רך יותר מראי אור השמש המאיר לכל עין, מזיק לו. על כן ראוי להאמין כי התורה ניתנה כפי כח המקבלים בקולות וברקים וענן ואש שהוא קרוב לנהוג. ואם הוא כבר משאר עתים ועם כל זה כבר נאמר שיצא נשמת השומעים בדבור ראשון מפני שהוכבד הנהוג הרבה.

כן הכהן המברך את העם הפרטי בברכה הכללית שהיא ברכת המין כולו והוא מציייר בה ציור אמת. וסוד הציור נרמז בחילוק **"וישמרך"**, כי וי"ש סודו ויצ"ר, והנה מר"ך הוא נחלק לשתי תיבות אחת היא רוח"ך, ושנית היא השם המיוחד שמהציור תולד השמירה. וכאילו אומר יברכך יי' ויציר רוחך יי', ויהיה השם בא אחר הברכה ואחר השמירה כלומר אחר הציור. ויהיו

נר אלהים

אז שני שניות בפסוק הראשון, וכן צריך שיהיו שנים שנים בפסוקים השנים האחרים בזאת מצורה של הראשון. ואז יהיו השמות השלשה נזכרות בלב הכהן והשלשה נרמזים בפיהו ויבואו המאור וההתנשאות לפני השמות והפנים המאירים והמנשאים אחרי השמות הנזכרות בפרט. ואחריהם סוד תיבות אלי"ך שמספרו ישרא"ל, וסוד פניו הר המאור והנשיאה לעמו ישראל פעמים. והנה יהיו שלשת השמות הנסתרות רוחניות בנשמות הפנימיות כנגד שלש ספירות הרוחניות שסימנם במ"ח, בינה מ'חשבה ח'כמה. ואל תפלא מהפוכם כי שלשתם דבר אחד, והזהר בכך שלא תקצץ הנטיעות. והנשאר מן בינה הוא הנשאר מן חכמה, זה אדנ"י, אלא שלזה ב' ולזה ח'. והנשאר מן מחשבה הוא יצירה חבר במ"ח ותמצא כ"ל. והרמז **"כל הנקרא בשמי"** (ישעיה מג ז) והוא האד"ם כי הכל במח האדם.

ועל כן בא יוצר האדם כמו **"לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו"** (ש). ואם תסיר מ' הנשאר מן מחשבה וח"ב הנמצאים בראש בינה וחכמה כנגדם ישאר היצ"ר, שים מ' עמו ישאר המציר, חשבו כאשר הוא ישאר הש"ם הפוך. וסוד ח"ב הוא י' הרי השם י' צרפם הרי שם י"ה כלול אותו בפרט משולש הג' שמות המזכיר אח"כ תמצא י"ה יהו"ה שד"י, והוא סוד מחשב"ה. וכבר הודעתך שסודו השכ"ל. חבר כלל בינה עם כלל חכמה תמצאם פנ"י, גם עינ"י, ונרמזים פנ"י השכ"ל או עינ"י השכ"ל שהכל אחד. **"עיני יהוה אל צדיקים ואזניו אל שועתם: פני יהוה בעושי רע להכרית מארץ זכרם"** (תהלים לד)

נר אלהים

(10). בסוד **"והסתרתני פני מהם"** (דברים לא יז). חכמה ובינה תחת אשר לא היו עם חכם ונבון.

ועל כן הודעתוך רמזי השלש ספירות הנעלמות בשלשת השמות, והנגלות נזכרות בצורה אחת ונחשבות בצורה אחרת לפי נקודם. כי אז צריך הכהן המשרת שהוא מלאך יהו"ה צבאו"ת מכלל משרתי עליון, והוא אחד ממלאכי השרת אשר מלאכי השר"ת, ה"ם כ"ת ישרא"ל שהיא אחת מן השלש כתות האומרים קדושה וקוראים זה לזה, כלומר מלמדים זה אל זה ומשפיעים חכמה ובינה זה על זה באמצעות המחשבה שהיא סתר עליון ראשון, להשיג בו מה שאפשר להשיג מהשם, וצריך הכהן לידע את השם בסודותיו ובניקודיו, שאם לא כן במה יברך. ואמנם עניין **"ויח נד"** חלוק הוא, כי סוד וי"ה מלשון נוגה ואורה הוצא מה שנשאר שהוא נ"ך, כ"ו שהוא השם נשאר דייך והסוד ויג"ה דיי"ך יהו"ה כלומר יאר כחו כפי כחך שלא יעבור אורו גבולך כדי שלא תמות. כעניין **"ושכותי כפי עליך עד עברי: וראית את אחרי ופני לא יראו"** (שמות לג' כב). כלומר לא יארו כל כחם כי אם דייך. ועל זה נקרא שדי לפי שמספיק לכל כפי דיים וכפי כחם. וזה היה מפני שרמז **"יאר"** עם הפנים הנכבדים שהם פני הכבוד המאירים המגיהים, בסוד **"ונוגה לאש ומן האש יוצא ברק"** (יחזקאל א' יג), **"ומראה הנוגה"** (שם כח), האור הנכבד **"ונהורא עמי שרא"** (דניאל ב' כב), **"באורך נראה אור"** (תהלים לו י). וגם סוד המלא יו"ד ה"א, הוא די. וכן כל השם מלא במספרו דייך, ובזה הרמז המופלא דייך להבין בו רבים דומים לו. ואמנם עניין סוד **"וישם לך שלום"**

נר אלהים

ואיך נזכר אחר הפנים הנזכרים בהתנשאות ובעילוי, שעניין **"ישא"** כמו יגביה ינשא יעלה פניו. שעליו נרמז נשיאות כפים כנגד הפנים בין האזנים והעינים מפני עניין, "דע מה למעלה ממך עין רואה ואזן שומעת" (אבות ב' א'). בעשר ספירות שההשגחה השלימה מהם על עשרה עשרה שהם המנין השלם האחרון. זה כולו הנני מודיע לך דרכו.

דע כי העין בראותו האותיות שב רוחני עובד את השם. והאוזן בשמעה קול דברי הרב שבה רוחנית, שבאמצעות שני האיברים האלה האדם לומד מה שלומד. ועל כן נאמר **"אוזן שומעת ועין רואה יהוה עושה גם שניהם"** (משלי כ' יב). כלומר עשאו אמצעיים ראשונים שהם שלוחי הלב להשגה. וסוד און נ"ח, וסוד עין ל"ק, הרי נחל"ק. על כן הכה הנספר בספירות ובאצבעות נחלק לחלקים ידועים, ופני האדם ביניהם ימין ושמאל רחמים ודין. ועל כן בא שלום בסוף הכל להשיג שלום בין המדות, כי אז הברכה נשלמת. ושלום מלשון תשלום גם כן, והסוד וישים לך שם יהו"ה כמו ויקרא לו יי' שלום. כי סוד שלום שמ"י יהו"ה, שים י' של שמי במלת וישם ותעשהו וישים והכל שווה בעניין. אבל ר"ל מה שביארנו בעניין מה שכתוב בתורה **"וראו כל עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך"** (דברים כ"ז), והוא סוד י' אשר בין מלת **"וראו"** ומלת **"ויראו"** נוספת מזה על זה, ואז יהיה סוד וישים שם כ"ו בסוד שלום בלי י', כי כשתקח וישם עם שלום תמצא י' נוספת על שלום שאתה צריך להשיאה על וישם ויהיו שניהם אז שווים. ויהיה הסוד י' שוים לי' שוים ותהיה י' מדות אלוהיות רוחניות

נר אלהים

שוות ומשותפות ל"י מדות אנושיות רוחניות בשתוף מציאות ובקבלת השגחה והנהגה מהם לא שווים במעלה. ויהיו ב' אזנים, וב' עינים שהם ד' עם י' אצבעות המצויירות בצורת ש' של שלשה ראשים מזה, וש' של שלשה ראשים מזה. שניהם **ש' שד"י**. וזהו הסוד הרמוז במספר חרו"ת על הלחות, כי סוד ש' שד"י בסוד חרו"ת, וסוד חרות רו"ח הנשמ"ה. על כן יום הששי יום רו"ח נפ"ש בסוד שבת וינפש. הרי רוח ונשמה ונפש שהן שלש ספירות. וכך אמרו כי יש לאדם נפש יתירה בשבת ולפיהן היו הברכות הנכללות בברכת כהנים שהיא ברכה אחת, שלש ברכות, להורות שזה השלוש הרוחני באדם.

וכבר אמרו הפילוסופים גם כן כי יש לאדם שלש נפשות. אחת שוכנת בכבד והיא בעלת התאוה היא הזנה את כל הגוף. ואחת שוכנת בלב והיא בעלת השררה היא המחיה את כל הגוף. ואחת שוכנת במח והיא בעלת הדעת והיא המחכמת את האדם. וכללה אחד ורמזה מל"ך בשכינתה מ'ח ל'ב כ'בד, אבל כולם מעידים על שיהו"ה מלך עליהם. ושלתם אחת ולכל אחת פעולה אחת, באילנות צומחת, ובחיים מרגשת, ובאדם מדברת. ובאדם ניכרים שלשת פעולותיה מדברת ומרגשת ומצמחת. ובחי ניכרים שתי פעולותיה מרגשת ומצמחת. ובצומח ניכרת פעולתה האחת מצמחת. וידוע שכל רוחני לא יושג אלא מתוך פעולותיו, ומפני שהאחרונה באדם בה ישיג אדם חברותיה שהן למטה ממנה בפעולותיהן לא בעצמה, כי עצמה היא עצמן ועצמן היא עצמה במהות ובמציאות, אלא שנבדלו בפעולותיהן. ומפני זה היו שלש מעלות ובעבורן נרמזו שלש סעודות בשבת והם

נר אלהים

שווים בגימ', כלומר שלשה מיני פרנוס. כי שלשתן מפרנסות, זאת מפרנסת הצומח באורך ורוחב ועומק, וזאת מפרנסת החי בחמשת הרגשים, וזאת מפרנסת האדם בדברי חכמה ובינה, והיא כוללת את כולן. ולפי שהמזכרת שרש לכל וכליה הם האותיות והניקוד והניגונים בתנועותיהן חובר, "ספר יצירה בסוד גלגול הדיבור והיצור.

ואני המחבר ראיתי על ככה אחרי השלימי ברכת כהנים לפי הקבלה, לדבר מעט נסתרי הדבור כפי קצור שכלי, לבונן ליראי השם נפלאותיו העליונים, ולהודיע לבני האדם גבורותיו וכבוד הדר מלכותו, אחרי אשר גילה סודו אל עבדיו הנביאים. ואומר כי הפילוסופים אשר חקרו החכמה הטבעית הנקראת מעשה בראשית הנכללת ב"ספר יצירה", וחקרו החכמה האלוהית הנקראת מעשה מרכבה הנכללת בשמות הקדושים, השיגו ממקצתה ונמנע משכלם מקצתה. ויותר השיגו בטבעית מן האלוהית, מפני שהטבעית מושגת בשמות שהם בלתי נקראים קדושים, אבל האלוהית מושגת בקדושים. והקדושים הם בלשון הקדש לבד, והם לא ידעו לשוננו ואנחנו ידענו לשונם. ועל זה היה לשוננו קדש ולשונם חול. ואע"פ שכל הלשונות נכללות תחת עשרים ושתיים אותיות, כבר נבדלו בצירופם ובהסכמתם. ובחר השם באחת מהן והיא בעלת השמות הקדושים המיוחדים לו ולספירות הנאצלות ולהיות ולכוחות הפועלות. והפילוסופים השיגו קצתם בעניינים, וקצתם לא השיגו. כי הם מושגים בשמות בדרכים נחלקים בלשון הקדש כגון, נוטריקון וראשי תיבות וסופי תיבות ותוכי תיבות וגימטריאות וצירוף

נר אלהים

ושקול ותמורה. ועל אלו נרמזים ב"ספר יצירה" כפי מה שאעוררך אליו עתה בע"ה.

דע בני כי הדיבור המופתי בכל הלשונות נמצא תחילה בכ"ב אותיות. והניקוד המניע האותיות בכל לשון בכלל הוא נמצא בה' תנועות משונות. והניגון גם כן נמצא בה' דרכים ראשונים. ומוצא האותיות גם כן נמצא בה' מקומות הפה, ובעבור שלשתם נמצאים יחד. והשנים יותר מחוברים וחיבורם יותר ניכר והוא חיבור האותיות עם הניקוד המניעם. כמו שנאמר בדברי חכמנו ז"ל "דמיאן נקודתא באתואתא כנשמתא דחיי בגופיה דאיניש". היה אם כן החיבור הראשון י' והשני ה' הרי י"ה כוללים כל דרכי הדיבור. ובזה הצד אמר בעל "ספר יצירה" "נמצא כל הדבור וכל יוצא יוצר מהם", כלומר מהאותיות שהן כחומר לניקוד והניקוד צורה להם להניעם והניגון כמו דבר שמודיע סדרם ומערכתם במרוצות התנועות או במנוחתן. ושם נאמר נמצא כל הדבור וכל היצור יוצא בשם אחד הוא י"ה שהוא מלא יו"ד ה"א והוא שם שלם גם הוא אחד לדבור שהוא רוחני גם אחד ליצור שהוא גופני, הרי שם המיוחד שלם שהוא קדש קדשים בערך אל כל השמות הקדושים הנמצאים בכל מקום.

ואלה הם האותיות המשותפות במוצאם מן הפה:

אהח"ע, יוצאים מן הגרון ונחלקים לד' מדרגות. **א'** במעלה הראשונה הקרובה ליציאה. **ה'** במעלה השניה כי היא יותר פנימית. **ח'** במעלה השלישית שהיא יותר פנימית מן **ה'** ומן **א'**.

נר אלהים

ע' במעלה הרביעית שהיא יותר פנימית מכל האותיות והיא קרובה להגא הפנימי אשר הוא לפני לפנים. ועל זה נתיחסו כל כללי הלשונות והאומות והשמות אל עי"ן. והנה אה"ח מן האחדים, **וע'** לבדו מכלל העשרות. ובעבור שהיא לעשרות שביעית וגם **ז'** לאחדים שביעית נקראו שניהם בצורה אחת, זה עי"ן וזה זי"ן. ונמצא **ז'** הוא ראשון לחבריו ומספרו מן האחדים לבדו, וכל חבריו עשרות ומאות ר"ל חציים עשרות וחציים מאות. כי כל האותיות שלש מערכות במספרם אחדים עשרות מאות. והאחדים ט', והעשרות ט', והמאות ד', ורמזם א"ח א"ח ד'. והנה **י'** עונה לכאן ולכאן, וכן **ק'** עונה לכאן ולכאן, זאת סוף לאחדים וראש לעשרות, וזאת סוף לעשרות וראש למאות. ואע"פ שהכל חוזר חלילה קרה **לא'** מה שקרה ל**י"ק**, והנה **א'** סוף למאות וראש לאחדים. נמצא שהיו למספרים שלש מערכות ראש תוך סוף. והתגלגל ראש והיה תוך וסוף, והתגלגל תוך והיה סוף וראש, והתגלגל סוף והיה ראש ותוך. וזאת הדרך היא נתיב כל גלגול הנמצא בכל הנבראים. וכדי להשלים זה הגלגול נתוספו ה' אותיות על כ"ב ונכפלו וצויירו בציורים דומים ונקראו בשמותיהם, ועם כפל אי"ק בגלגולם היו כולם ל', והם שלשת נתיבות שהם ייי והיו באמתתם הראשון ב' דרכים, על כן הכל ל"ב נתיבות פלאות חכמה.

בומ"פ, מפני שהפנימי מהמבטא היה אהח"ע והחיצוני היה בומ"פ סודר הראש עם הסוף. וכבר זה יקרא, זה ראש וסוף, וזה ראש וסוף בצורת אי"ק הנזכרים. כיצד, הנה החיצוני סוף לפנימי מצד המוצא הנפרד מהפה בקול ורוח ודבור, והפנימי

נר אלהים

סוף לחיצוני מצד קרבתו אל ההגיון הנעלם, וכן זה ראש לזה וזה ראש לזה מזה הצד. ואמנם ד' מעלות בומ"פ נפרדות בהזכרת מבטאם, כי ב' נזכרת מודגשת בחיבור שתי שפתים תחילה ובהיפרדם בסוף. גם מ"פ כמו כן ומ' אמצעית בין ב' ופ' כי אינו מודגש. וב' מורפה יורה ההבדל שיש בין ב' ובין פ', שזה צריך לחיבור שתי שפתים ברפיון גדול כאילו נדבקו ולא נדבקו, והוציאו מתוך כך קול ורוח ודיבור יחד. וזה אינו צריך כי אם לחבור השפה התחתונה ברפיונו עם מערכת השניים העליונה. ופ' מצד רפיונו נדמה לו' שמצד דגושו נדמה לב', ומ' לא מורפה ולא מודגש בדומה לפ' מודגש והיה אמצעי בין ב' מודגש וב' מורפה.

ולפי זו הדרך של הקרבה הנמצאת בין המוצא הזה ובין המוצא הזה היה ראוי להמיר המוצא הקרוב במוצא הקרוב לו. וכן מצאנוהו בכל לשון. ואע"פ שהדין נותן להחליף כל האותיות זו בזו מצד היות כולם בעלי חמר אחד, והוא בספר הדיו, ובספר האחד, ובספור קול ורוח ודבור, שכן קרה ליצור בעצמו. וכבר הושו זה לזה ר"ל היצור הושווה לדבור והדבור ליצור, ובאמת כי הדיבור הוא כמו צורה ליצור והיצור הוא כמו חמר לדבור. והנה חמר כל היצור הוא רוח מים ואש, ושלתם חמר אחד. ומן הסיג של המים נברא העפר והורכב מארבעתם. ומן הזך של האש נבראו השמים והופשטו מכולם ושבו עצם אחד נפרד מתגלגל בסבוב. והארץ לעולם עומדת מתוך כובדה ומקומה. וכבר קרה בין כוחות השמים חבור עם כוחות הארץ באמצעות האמצעיים הנזכרים. והנה האדם הורכב מה' יסודות, ד' יסודות

נר אלהים

שמהם כלל כל גוף מורכב, ויסוד א' פשוט שמימי שהוא כח מהכוחות הגלגליות בכללו נפש או רוח או נשמה. הכל כוונה אחת, שהוא כח מנהיג כל הגוף ומעמידו זמן קצוב. ואחר כן נפרד ממנו ואם הוסיף במעלה על מעלתו מוסיפין לו מעלה בשכרו, ואם פחת פוחתין לו. והיסודות כבר קרה להם שיתחלפו הקרובים מהם זה בזה בחלקיהם, וגם כן קרה לרחוקים, אלא שזה הוא זה בכח, וזה הוא זה בעצמו אחר כן בפועל. וזה קרוב וזה רחוק אבל אינו נמנע מהיות זה הוא חברו האחר. כי האש בעבור היותו קרוב לאויר במקום, ובאיכות אחת יותר קרוב, ויותר קל שישוב האויר אש ממה שישוב עפר. וכן שובו מים קל וקרוב לאויר, כי הוא אויר מצד היותו בעל שתי איכויות. ומצד חומו הוא אש בעצמו, ומצד לחותו הוא מים בעצמו. והנה הוא מצד אחד אש ומים, ועל כן נקרא רקיע גם שמים. ומצד אחר אינו לא אש ולא מים, ועל כן היה אמצעי בין האש והמים. וממנו תביא ראייה על חבריו בצורה הזאת אשר רמזתיה לך על הרוח היוצא מרוח הקדש.

וכן תבין מהם הדברים הנקראים ספירות בעצמם, כי מצד אחד זו היא זו ומצד אחד אין זו זו. והמשל בזה כי החכמה היא הבינה והבינה היא החכמה מצד אחד, כאמרם אם אין חכמה אין בינה ואם אין בינה אין חכמה, וכן בדעת. ומצד אחר החכמה אינה הבינה וגם הבינה אינה החכמה, על כן הוצרכו שתיהן לאמצעי שהוא כל אחת מהן ואינו אחד מהן, והיא המחשבה הדומה לרוח עם האש והמים. והשם הוא מוציא המחשבה לפועל שלם כמו שמוציא רוח הקדש את הרוח לפועל להוליד

נר אלהים

ממנו מים למטה ואש למעלה, כן השם הקדוש הוא מוציא המחשבה לפועל להוליד ממנה חכמה למעלה ובינה למטה, כלומר זאת לעיין בה בעליונים, וזאת להבין בה בתחתונים, ומתחלפות זו בזו עולה וזו יורדת רמז לסלם. ואם כן לפי מה שרמזתי בכל זה תדע שכל האותיות מתחלפות זו בזו.

גיכ"ק, ד מעלות הן. והג' מן האחדים, והיו"ד מכאן ומכאן, והכ"ף מן העשרות, והקו"ף מכאן ומכאן. והנה כל יו"ד מלא הוא כ' פשוט, וכל כ"ף מלא הוא ק' פשוט. והנה כ"ג מקבלים דגשות, י"ק לא יקבלו דגשות בכלל. ועניין רפה ודגש שהם נזכרים בקריאה בדרך אוי"ה בג"ד כפ"ת אינו, שאלה לבדם אינם מקבלים דגשות ר"ל אוי"ה ולא שבג"ד כפ"ת ידגשו לבד, אבל כל האותיות נרפות מדגשות אפילו אחהע"ר ר"ל נאמרות בחוזק וברפיון. וכבר נמצאו נקודות אח"ר ואע"פ שלא נמצאו נקודות ח"ע. והנה ח"ע כל עת שיבוא אות מודגש אחר הזכרתו כגון **"חפוי לי"**, **"הנביא עזו"**, יודגשו, כלומר יאמרו בחזקה. ואם לא ימצא להם זה יאמרו ברפיון בטבעם הראשון. ואם לאלה שנפרדו מהדגשות קרה להם מקרה הדגשות כזה, כל שכן לאחרים שנמצא להם דגוש במקומות הרבה. ואמנם באמת כי כל האותיות בהדגשם לא יפרדו מצורת המבטא הראשון שלהם, אבל יקבלו צורת החוזק לבד, אבל בג"ד כפ"ת בהדגשם יקרו להם שני עניינים יחד, שהם יפרדו ממבטאם, וישתנו ממקומם, ויטו קצת אל מבטא אחר, גם יקראו בחזקה. והנה גיכ"ק מוצאם מן החך, והיה הי' והק' בצורת א', והכ' בצורת ב', והג' כמות שהיא, ועל כן נשתתפו בצורת אב"ג שהוא עיקר כל טעמי

נר אלהים

האותיות הנרמזו בספר וספר וספור, וכל חיך יטעם. אבל כי כל האותיות בצורת מזון להעמיד הנפש המדברת ולהאיר כוחותיה, כמו שיאיר השמן את הנר הדולק באמצעות הפתילה על דרך משל. שאם יחסר שמן לא יאיר הנר, ואם יחסר עניין הפתילה או ישתנה ערכם לא יאיר. ואין זה מצד חסרון האש אלא מצד המזון והניזון ר"ל השמן והמוך. כן אם יחסרו האותיות מהנשמה או ישתנה ערך הגוף תפרד הנפש ולא תפעל בגוף, ואין זה מחסרונה כי אם מהם.

דטלנ"ת, אלה ה' מעלות. אחת מכלל המאות, וב' מן העשרות, ושתים מהאחדים. ומפני שלא היו מן המאות בכל כלל האותיות כי אם ארבע והן תשר"ק, והק' משותפת לכאן ולכאן. ולא היו בשתי המערכות שהן מערכת מוצא הגרון ומערכת מוצא השפתים, מפני שהם הראש והסוף, שום אות מן המאות. ונשארו שלש מערכות בתווך והיה הלשון תוך השינים והחיך, והוא אמצעי לכולם. ובאו לחלקו י אותיות, והיה קו"ף מזה ומזה, והיו דז"ט מן האחדים ונשאר לנ"ת עם סצר"ש, הושם ב' ב' לעשרות והן ל"נ ס"צ ואחד מפה למאות וב' מפה והן רש"ת. וידוע כי סוד רש"ת בא"ת ב"ש הוא בעצמו אב"ג, על כן ק' סוף גיכ"ק וד' ראש דטלנ"ת. ואלה כולם צריכים ביאור ארוך ואין כוונתנו להאריך בהם כי אם להודיע סוד מבטאם ברמזים למשכילים.

זסצר"ש, כבר אמרנו כי ז' מן האחדים וס"צ מהעשרות ור"ש מהמאות. ונודע מזה כי זסצר"ש ודטלנ"ט וגיכ"ק כללו שלשת

נר אלהים

מערכות המספר, אבל שלשתם אמצעיים לדבור. כי אלה מהחך, ואלה מהלשון המכה במערכת השניים העליונה, ואלה מהלשון המכה ביני ביני במקצת, ובכל במקצת. וגם החך הוא מוציא בהכאת קצת מאמצעות הלשון עליו, אבל אהח"ע וגם בומ"פ לא כללו כי אם שתי מערכות המספר וגם אין להם צורך מהלשון. על כן סוד הדבור ורמזו נכלל תחת של"ג, שעניינו, ש'פה ל'שון ג'רון. ונרמז בעניין של"ג שתחת כסא הכבוד שממנו נבראת הארץ שנאמר "פִּי לְשַׁלַּג י' אִמַר הָיָא אָרֶץ" (איוב ל"ד). ולפיכך מי שיש לו שלג יכול לברוא ארץ, ומן הארץ אדם, בגלגול האותיות. ועוד תדע כי ש' שלישית למאות, ל' שלישית לעשרות, ג' שלישית לאחדים, וכן כוחות האדם כולן משולשות. שכלו, משכיל ומושכל ושכל. נפשו, מדמם ומדומה ודמיון. גופו, מרגיש ומורגש והרגש. וגם לשון מספר שלג התחלה שלמה נופלת זו על זו שלשה שלשים שלש מאות. והנה שלש אותיותיו היו משלשה מוצאים קרובים אמצעים כדי לכוללם עם המניין, ג' מן גיכ"ק ול' מן דטלנ"ת וש' מן זסצר"ש.

ואחר שכללתי לך מקומות מוצאם ומבטאם בקצור אכלול לך ניקודם גם כן בקיצור. וזה דרכם, דע כי הניקוד נחלק לחמשה חלקים. והם **חלם**, שהוא מניע את האות למעלה ועל כן הוא נקודה למעלה מן האות בצורה זו, **או** עם ו' או בלא ו' גם כן **א**. ו**חַרְק** שהוא הפך מן החלם שהוא מניע את האות מלמטה, ועל כן הוא נקודה למטה מן האות בצורה זו, **אי** או בלא יוד גם כן **א**. ואלו השנים שהם למעלה ולמטה הם פשוטים ולעולם אינם

נר אלהים

מורכבים, כי הם לעולם בנקודה מיוחדת כל אחד מהם. אך יש להם הרכבה מצד האותיות לא מצד הניקוד, ולא ישתנה אחד מהם מטבעו אלא במקרה. ולא ישתנה שום ניקוד אל החיריק אבל חטף קמץ לבד ישתנה אל דמיון חלם לא אל חלם ממש, כי החלם תנועתו באיחור והחטף תנועתו באיחור, ועל כן נקרא חטף שתנועתו חטופה. ואמנם ה**שורק** נחלק לשני חלקים בנקודו, אחד מהיר ואחד מאחר. המהיר משולש בג' נקודות זו על גב זו תחת האות בצורה זו אָ וכשהוא כך הוא בלא וא"ו, והמאחר נינקד בנקודה אחת לבד ולא [יבוא] לעולם בלא וא"ו ונקודתו תוך אות ו' בצורה זו או.

הנה שלש צורות הניקוד הנזכרות כוללות מעלה ומטה ואמצע. והאמצעי משולש ומציאותו למטה, גם כן רמז לשמים, וארץ, ואדם, שמים למעלה וארץ למטה ואדם בין שמים לארץ ושכינתו בארץ. והנה מספר **או או אי** עולה כ"ה, ועליהם הברכה והסוד בשם שלם בשלשתם, **יו יו יי הו הו הי זו וו וי הו הו הי**. הנה אלה השלשה שמות הקדש נזכרים בצורת שלוש מרובע והם כ"ד אותיות וי"ב תיבות וסימנם **"ביד"ך אפקיד רוחי"** (תהלים לא ו'). והסוד **"הנו ביד"ך אך את נפשו שמור"** (איוב ב' ו'). ומספרם לב"ד הוא ברמזו ב"ן הב"ל מ' הב"ל, אם לא זכה היודעו נגלה לו בושתו ואם זכה נגלה לו סודו. ב"ן הלב מ' הל"ב צרף הלב ותבין, וכללו יחד הוא במספרו הנחשב במחשבת הלב, עליו"ן. על כן כל מי שהוא **"שומע אמרי אל ויודע דעת עליון מחזה שדי יחזה"** (במדבר כד טז). וגם **"יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן"** (תהלים צא א'). ועל זה נרמז עלינו

נר אלהים

לשבח, שסודו ש"ם עליו"ן, זה שהוא אדון הכל. והנה האותיות הנזכרות שווים לנסתרות, ר"ל אלה י"ב ואלה י"ב בסוד מדת יום ומדת לילה, כי היום נגלה והלילה נסתר. על כן סוד הנסתרות גלגל אהוי, וסוד הנגלות החכמה, גלגל החכמה אהוי גלגל אהוי החכמה, ובדבר זה נשלים עניין סודם בע"ה.

ואמנם **צרי** הוא מורכב משתי נקודות תחתונות שוות אחת ימנית ואחת שמאלית, וסודו יצר בצורה זו **אי**, פעמים ביו"ד ופעמים בלא יו"ד כזה **א**. אבל **סגול** הנקרא כמוהו מורכב מן ג' נקודות. וכן **שוא** מורכב משתי נקודות, אבל אינו מכלל המלכים אך הוא עבד גמור משרת מהיר מאד יותר מכל עבדין, ונקודותיו למטה זו על גב זו. ובעת נוחו ינוח לגמרי, ולא ינוח שום אות בלעדיו חוץ מאותיות העלמה הארבעה הנקדשים לשם המיוחד כמו שנאמר לפנים בע"ה. אבל י"ח אותיות בנוחם יהיה ציור העבד המהיר תחתיהם, וכמו שבו תכלית מהירות התנועה, כן בו תכלית המנוחה. ובעבור שתי התכליות האלו צויר בשתי נקודות שזו נושאה את זו, והנושאת מתנועעת והנושואה נחה. וכל הניקוד צורות מעוררות השכל, כמו כל האותיות שמעוררות המדע אל ציור המציאות ברמזים המאירים הנמצאים בנתיבותיהם וכן מספרם. על כן היו הנתיבות ל"ב, כ"ב מהם היו אותיות, וי' מהם היו ספירות. ונרמזו גם כן באותיות בעצמן מן א' עד י' כי הם הורו על ב' עניינים, אחד על סוד הספירות, ואחד על סוד הנמצאות. ואמנם האותיות בעצמן הורו על ל' ספירות, י' בעולם, וי' בשנה, וי' בנפש, ונחלקות בהרכבות שבעולם אחדים, וששנה אחדים ועשרות, וששנפש

נר אלהים

אחדים ועשרות ומאות. על כן סוד שכבת זרע מודיע סוד מטטרו"ן ש"ר הפני"ם אשר הוא ש"ר צבאו"ת בתנוע"ת הגלג"ל, כי במרא"ה הנבוא"ה גלג"ל התור"ה גם בגלגל התורה מראה הנבואה. ועוד תדע ותבין מזה כי עול"ם העליו"ן גלג"ל התור"ה הוא, וכבר ניתנה לבעל הנפש. והנה טצ"ץ עדות מקובלת, והגלגל ההוא הוא סבוב רוחני מקיף בכל מכל וכל.

ועל השלוש הנזכר הנספר בנפש אמר ר' ישמעאל "שלוש כתות של מלאכי השרת אחת אומרת קדוש, ואחת אומרת קדוש קדוש, ואחת אומרת קדוש קדוש קדוש". והכוונה בזה כי הראשונה כוללת שלשתם באחת, והשניה בשתיים, והשלישית בשלוש. בסוד היות העליונים כוללים השלוש הידוע בסוד שכל, והשניים בסוד שכל משכיל, והשלישיים בסוד שכל משכיל מושכל. כן במדות בעצמן ג' ספירות נכללות בסוד מחשבה שהיא ספירה לעליונים והיא השכל כמו שביארנו. ולעליונים מחשבה, ולאמצעים מחשבה וחכמה, ולתחתונים מחשבה וחכמה ובינה. ועל כן כ"ב אותיות מגלות הנסתרות שבספירות, והנקודות מגלות התנועות, והניגונים מגלים המהירות והאיחור הנמצאים בתנועות ובגלגליהן. ואם כן מזה תדע כי בנתינת התורה החכים השם את משה ומשה את אהרן ואת נדב ואביהוא ואת אלעזר ואיתמר בניו ואת יהושע תלמידו המיוחד לו כיחוד אלישע לאליהו. ויהושע החכים הזקנים והזקנים לנביאים ונביאים לאנשי כנסת הגדולה. ואנשי כנסת הגדולה מסרו הקבלה לאישים מיוחדים מפני שכבר גברו הצרות ונתמעטו החכמות. והנמצאת ביד המיוחדים נמסרה פה אל פה כדי

נר אלהים

להעלימה מפני שרבו הפריצים. וקצת מן המיוחדים שבמיוחדים הנמצא אחר זמן ארוך כתב ממנה קצת ברמזים, והפתאים אשר היו חכמים בעיניהם עיינו במה שנכתב ממנה ולא הבינו בה והפכו כוונת המחבר ההוא אחד היה או רבים. וחשבו באמיתת הקבלה עניינים חדשים אשר בדו מלבם, ואשר לא עלו במחשבת המחבר לעולם. עד שנמשך העניין הבדוי השקרי ההוא אצל הרואים החיבור השני המזויף כאילו הוא אמת. והעלו עניינו בהקדמות כוזבות רבות להבהיל השומע במ, עד שהרבה מיראי השם נאבדו בדרכים ההם, ולא הצליחו באמיתת הדברים עד שאפילו בעניין ארבעה נכנסו לפרדס טעו רבים, ולא הבינו כוונת מי שייחדם משאר חכמי ישראל שנכנסו לפרדס גם כן. וכוונת האומר היתה לפי הקבלה שהם ארבעה עניינים שלא ימלט הנכנס לפרדס מאחד מהם. והם שלש רעות וטובה אחת. הרעות מות ושגעון וכפירה, והתייחסו גם שלשתם לשלשה מהם לבן עזאי ולבן זומא ולאחר, ושלשתם הציצו וניזוקו. והטובה היא קבלת שלום מודדת שלום והתייחסה לר' עקיבא שהוא נכנס בשלום ויצא בשלום. במדה שאדם מודד בה מודדין בו. וכבר אמרו שאם כל המדות בטלו מדה כנגד מדה לא בטלה. ורבים מבני אדם קרה להם זה אפילו לחכמים גדולים, מהם שידעו קצת מהדרכים האמיתיים וסמכו עליהם וכשנכנסו ניזוקו, קל וחומר מה שקרה לפתאים אשר לא הכירו שום דרך לבוא בגן. ואם חוה היתה בתוכו וניזוקה והזיקה בסבתה, מלחש המשיא הממית הנואף האמור, קל וחומר מה שיקרה למי שהוא עדיין בחוץ בבקשו השער לבוא בו, שהוא ימות או ישתגע או יכפור. כי "זה השער ליהוה צדיקים יבואו בו" (תהלים קיח' ט).

נר אלהים

"ואין זה כי אם בית אלהים וזה שער השמים" (בראשית כח' יז).
על כן המשכיל הרוצה לבוא בו, אל יבוא בלתי הוראת הנתיבות
הידועות (אם) [עם] המורות דרכי השער. וכשימסרו בידו כל
מפתחות הקבלה אז יוכל לפתוח השערים לכבוד השם, ויוכל
לומר לשוערים שנמסרים המפתחות בידו, **"פתחו לי שערי
צדק אבוא במ אודה יה"** (תהלים קיח יט). ולפיכך אנו כותבים קצת
מהוראת הנתיבות וממסירת פתחי השערים ומצורות ההכנסה
בפרדס בע"ה.

כבר רמזתי לך ארבעה נתיבות הניקוד ונשאר נתיב אחד ושמו
קמץ, והוא א' מורכב מן פתח ומין חירק. ובן עזרא אמר כי
השלשה ניקודים הם שורש לכולם והם בלתי מורכבים. והם
אלה א' א' א' ושמם חולם חירק פתח, והשאר מורכבים מאלה
השלשה. וזה מפני שכלל התנועות שלש נתיבות ואלה הן,
תנועה מן האמצע ותנועה אל האמצע ותנועה סביב אל האמצע
מן האמצע עולה למעלה. וזו צורת חלם שהיא למעלה ואל
האמצע יורדת למטה. וזו צורת חירק שהיא למטה וסביב
האמצע לא למעלה ולא למטה אבל מקפת ומסבבת סביב סביב
שהיא כדורית עגולה. והאמצע היא הארץ שהיא באמצע
השמים וסביבה מקיפין כל הרקיעים. והארץ מורכבת מד'
יסודות ב' מהן עולים מן הארץ לצד השמים. וזו תנועה ישרה
ונקראת ממטה למעלה והיא לאויר ולאש. וב' מהן יורדים אל
הארץ בתנועה ישרה גם כן ונקראת ממעלה למטה והיא למים
ולעפר. והתנועה השלישית שהיא סביב האמצע ר"ל סביב הד'
יסודות הנקראים בכללם ארץ, היא המקפת סביב האמצע. ואם

נר אלהים

כן החלם תנועתו כתנועת האש והאוויר, בעליה למעלה. והחירק תנועתו כתנועת המים והעפר, בירידה למטה לפי טבעם. והפתח תנועתו כתנועת הגלגלים כולם בסבוב, ולא ציירוהו כי אם בצורת קו ישר למטה מן האות וניכרין לבד. אמת שיש מקומות שמנקדין אותו ואת הקמץ למעלה מן האות. וראוי היה להקיף כל האות אבל נרמז כך לבלתי הפסיד צורת האות בעדו. והקמץ המורכב מקו ונקודה למטה באמצעו הוא לעד על היות ציור קו הפתח במקום כדור עגול. וגם קמ"ץ בגימ' כדו"ר והוא עוד בגימ' מקי"ף, וכל מקיף נקודה באמצעיתו על כל פנים שסביבה מתגלגל. ואע"פ שהקמץ מורכב הוא יותר שלם מהפתח, על כן הושם הפתח שמש משרת לקמץ. ותנועת הקמץ מאחרת ותנועת הפתח ממחרת. והנה גם הסגול מורכב מצרי וחירק וקרה לו בהרכבתו פחיתות והיה שמש לצרי והיה הפך מן הקמץ, כי הקמץ נעלה בהרכבתו והסגול נפחת בהרכבתו. ויש לצרי מעלה שאין לפתח ולקמץ ולסגול, והיא שכמו שלא תשתתף עם העליון והאמצעי והתחתון שהם חלם ושורק וחירק תנועת שוא, כן לא תשתתף עם הצרי אף על פי שהצרי והסגול והשוא נקראים בהברה אחת אָ אָ אָ, והקמץ והפתח גם כן בהברה אחת שוה, אלא שזה ממהר יותר מזה. והנה נקראו הקמץ שהוא אָ קמץ גדול והצרי אָ קמץ קטן והפתח אָ פתח גדול והסגול אָ פתח קטון. ומזה תבין כי הקמץ והצרי מלכים גדולים והפתח והסגול מלכים קטנים שהם משרתים לקמץ ולצרי. וכל אלה העניינים יש להם טעמים נפלאים בציורי החכמה ובנתיבות התנועות הנמצאות בעולם וצריכים פירוש ארוך. ואשר רמזנו מהם כתבנוהו בסמכנו על המקובלים בחכמת המציאות ובחכמת

נר אלהים

השמות, שבהם העולם מתנהג בכח הבורא ית' אשר סדרם לכבודו להודיע בהם גבורות תפארתו יתעלה. ואחר שהברות הקמץ והפתח אינן משתנות כי אם במיהור ובאיחור דין הוא שימנו שניהם לאחד ולא לשניים בעניינים שאנחנו בהם. וכן הצרי והסגול נמנה את שניהם לאחד ונשים המלכים לשרש ולעיקר, כי כן קבלנו וכך ראוי להיות. ואם כן הנה כולם הם שנים, כי השוא אינו מלך, ושלשה שהיו לנו הרי חמשה. וידוע שאעפ"כ הם שבעה גם כן וזה רמז לשבעת כוכבי לכת שהם חמשה כוכבים ושני מאורות, שכל התנועות נולדו מידם. והיה השוא המניע האות במהירות דומה לגלגל המזלות שהוא מתנועע התנועה היומית כ"ד שעות יום ולילה, וכן הוא משרת לז' כוכבים, לב' מהם ב' מזלות, ולה' מהם י' מזלות ב' לכל אחד ואחד מהם, אחד ביום ואחד בלילה ב"ב עתים.

וזה מכלל חכמת העיבור המקובל כי העולם והשנה והנפש נקשרים קשר אמיץ **"וחשוקיהם כס"ף"** (שמות לב' יב), שהוא סוד כ"ו ס"ה פ"ו שהן שלש מעלות. ורמז שלשתם בסופם וה"ו שזה יורה על שלוש השמות בשלשה פסוקים ו"י ו"י ו"י. ועל כן תדע כי שם בן מ"ב גם הוא שמותיו משולשים. על כן כל פעולה באה משולש, ממניע בלתי מתנועע והוא השכל הנבדל, וממתנועע בלתי מניע והוא הדומם, ומדבר מורכב ממניע וממתנועע והוא כל הנמצאים שבין השכל והדומם אשר מהם כל המציאות והם הם המציאות. ועל כן אב"ג הוא השם הראשון אמנם ית"ץ שם שני הוא, ואם תאמר ששניהם שם אחד בן ו' אותיות תצטרך לומר שהוא מורכב משני שמות בסוד

נר אלהים

שם בן ארבע אותיות שהוא מורכב משני שמות. והנה י"ה לעד נאמן, ואע"פ שלא מצאנו השני כי אם הפוך ומשותף לא לבדו. ושני עדים הורונו זה לבד והם הללו יה הללו יה, וזה גם כן לסוד גדול ונרמזהו לפנים בע"ה.

והנה נודע כי כל אות צריכה אל ניקוד ואל ניגון, וכבר כתבנו רמזי האותיות ועתה נדבר בניגון במקצת ממנו. ונאמר כי הטעמים הנקראים מלכים הם י"ב כמספר המזלות, והם ידועים. ויש להם ו' משרתים, והוא להורות שמצד אחד הכוכבים משרתים למזלות, ומצד אחד הם מלכים להם והמזלות משרתים לכוכבים. וזה על דרך היות הגוף שמש לנפש מצד אחד, והנפש משמשת לגוף מצד אחד. וכן עניינים רבים במציאות דומים להם בציור זה שהם שמשים מצד ומלכים מצד, בין בעניינים הטבעיים בין בהנהגיים והם עבדים ונעבדים. והנה ארבעה יסודות הם פועלים קצתם בקצתם ומתפעלים קצתם מקצתם. ובשתי איכויות נקראו פועלים מצדם והם החום והקור, אחת לאש והיא החום ואחת למים והיא הקור. ובשתי איכויות אחרות נקראו מתפעלים מצדם והם היובש והלחות, אחת לעפר והיא היובש ואחת לאויר והיא הלחות. ואלו הארבע איכויות הן כפולות ליסודות אשר כל יסוד ויסוד מהן יש לו שתי איכויות והן שרשים לכל הטבע. כי בעדם היו היסודות הארבעה יסודות לכל מה שהורכב מהם, וכאשר היו הם ארבעה כן הורכבו מהם ארבעה מינים משונים זה מזה. וכפי הרכבת מזגיהם נשתנו בצורותיהם, רק צורותיהן בכלל הן ארבע לבד. והן צורת הדומם בכלל הדומה בטבעה לטבעי העפר, וצורת הצומח בכלל

נר אלהים

הדומה בטבעה לטבעי המים, וצורת החי בכלל הדומה בטבעה לטבעי האויר, וצורת המדבר בכלל הדומה בטבעה לטבעי האש. ולא לה הארבעה יסודות ארבע מיני חכמות נעלמות מן העין וקראום הפילוסופים בלשונם בארבעה שמות אלה, "יימנציאה" "אידורמנציאה" "אאירומנציה" "פירומנציה".

ואלו הארבע חכמות, האחת מהן היא חכמת העפר ר"ל חכמות החול ונקראת חכמת הנקודות. וכולם עולים י"ו צורות, וכבר חוברו עליה ספרים הרבה. ומפני שהארץ מורכבת מארבעה יסודות תחילת הנקודות ארבע נקודות ישרות נקראות דרך, וכן מראשית ארבע שורות בצורת ארבע אצבעות של היד, ותנועתן מקרית מן הפנים אל האחור. כל זה לרמז, ומפני שיש להרכבת הארץ שמונה איכויות סוף הרכבת הנקודות ארבעה זוגות זה כנגד זה שהם שמונה נקודות ונקראת קהלה. וכן היו עוד שמונה שורות ולהן שני עדים ולמטה מהן דיון אחד וחוף מכולם אחד עונה לראשון ולכולם אחד אחד והוא כמו צורה לכולם. וכל זה לרמזים מופלאים נודע סודם לבעלי החכמה ההיא. והחכמה השנייה היא חכמת המים והיא נעשית על ההשבעות והלחישות. ודע שמשם מדרגות הרוחניים מתחילות עד הגיע החכמה הטבעית לאש באמצעות האויר, והיא חכמת הנבואות המצוירות בימים ובכל הדברים הזכים שהם בלתי מאירים. והחכמה השלישית היא חכמת הרוח והיא חכמת השדים באמת והיא רוחנית מאד זכה ניכרת בין לגדולים בין לקטנים בין לאנשים ובין לנשים וצריכה לקטורת ולדם שהוא טבע רוחני. והחכמה הרביעית היא חכמת האש והיא חכמת השמות אשר הם אש

נר אלהים

בוערת והדבור נמצא שם. ועל כן נאמר למי שהיה משתמש בהם ולא היה ראוי לכך יצאה אש מהחשמל ושרפתו. ובאמת כי חכמי המחקר לא הכחישו זו החכמה אבל לא השיגו נתיבותיה, גם חכמת השדים שהיא השלישית לא ידעו על מתכונתם ורובם הכחישוה עד שאמרו אין שדים בעולם. גם אנחנו לא אמרנו שמציאות השדים כפי מחשבת אוחזי העינים שהם עיורי לבב. ולא ידעו כי אם לחישות כי הספיק להם בידיעת הלחש ולא בקשו החכמה כלל.

וחכמת האינגרומנציה שהיא חכמת השדים וחכמת האובות והידעונים וחובר חבר מעונן ומנחש ומכשף והעלאת המת ודורש אל המתים בעד החיים, וגם חכמת האסטרונומיה שהיא חכמת האסטרונומיה כלומר חכמת הכוכבים והמזלות לדעת העניינים העתידיים לבוא לעולם, ונקראו יודעיה חוזים. אין ספק שכל אלה החכמות והדומות להם שהם ממינם הם כולם מזויפות מן החכמה העליונה ומן החכמה התחתונה. ועל כן תורת השם התמימה הגידתנו זיופן ועיוותן ואסרה אותן בכלל ובפרט לעשות מהן דבר, והתירה מהן ידיעת החכמה בס. כמו שנאמר **"לא תלמד לעשות כתועבות הגוים"** (דברים יח' ט'), לעשות אי אתה למד אבל אתה למד להבין ולהורות (רש"י). ואמנם שתי הפעולות שהן ממין חכמת השם ית' אנו חייבים לדעתם. והן חכמת הדיבור שהיא חכמת השמות אשר חקקן השם בעט שלהבת על הכתר הנורא שהיא ראשית היצירה והמרכבה. כמו שנאמר כי טרם שניתנה התורה היתה כתובה באש שחורה על גבי אש לבנה. וחכמת גלגול האותיות בניקודן

נר אלהים

ובניגונן. ועל כן נודיע הניגון כמו שייעדנו ואחר כן נודיע הגלגול אחריו בע"ה.

הניגון הוא יופי התנועות ויורה על הוצאת הקולות וזכרונם לחמשה עניינים מפני חמש הברות הניקוד המשתנים. וגם הכינור שהוא בעל חמשת יתרים כולל כל ניגון. וקוראים חכמי המחקר זו החכמה בלשון יון מוזיקא, כי שם הכינור מוזיקא, ונקרא אצלנו גם כן נועם גם טעם כמו הטעמים שהם זרקא ותרסא ותביר ורביע וגריש והדומים להם. כי בהם תתיפה הקריאה כולה ותנעם לשומעיה ועולה למעלה ומארכת וחוזרת לאחור, ובסופה ראש מגולגל כמו עגולה קטנה נקראת בשם זה, זרקא. והעניין שהיא זורקת הניגון באריכות. וכל הטעמים כולם צורתם ותנועתם ושם מורים על מהותם ואמתתם כמו שקרה גם כן זה לאותיות ולניקוד. ומזה האחד תבין כולם, שאין כוונתי לפרש טעם כל אחד מהם בזה הספר. אבל כוונתי לרמוז הדרך הראויה להקריאה לידיעת הגלגול אשר עליו כל כוונתנו, ואחריו סוד המצוות בקצת כללן ובקצת פרטיהן. וזה כי הגלגול הידוע המשולש אשר נעורר עליו על סתרי היצירה צריך תחילה אל אותיות ואל ניקוד ואל ניגון. ובעבור שהגלגול הוא בן ג' אותיות כמו שתשמע, וצריך לחבר אליו חמש נקודות וניגונים ידועים עמהם. על כן הקדמנו כל מה שהקדמנוהו עד עתה בקצור דברים וגם שמנו קצת עניינים ביניהם מדרכים אחרים כמו שהמשיכנו כל עניין ועניין אל דרכו ההכרחי לנו לפי דעתנו ולפי קבלתנו. ואין ראוי להאשימנו על מה שכתבנו ועל מה שנכתוב כי כוונתנו להועיל לחברינו מעט מן החכמות

אשר השפיע השם על עמו ישראל הקדושים, ושים דעתך מה שנאמר בע"ה.

גלגול האותיות – בשם יהו"ה אלהי ישראל.

דע בני כי הגלגול הוא עיקר היצירה כולה. שאם אין גלגול אין תנועה וכל תנועה ישרה או סבובית צריכה אל חמר בעל צורה ושבם מניעות שניהם נבדל מהם או דבק במ"ל או בהם או חוץ מהם, ואל זמן ואל מקום. והזמן אינו גוף אבל הוא כח בגוף והוא מקרה נמשך אחר התנועה, כי הוא מושכל ואינו מורגש ולא מדומה ולא יושכל בלתי תנועה. והתנועה מקרה דבק במתנועה, ולא תמצא בלתי זמן ולא בלתי גוף והיא כח בגוף והיא מורגשת ואינה גוף וצריכה אל מקום. והמקום אינו גוף ואינו כח בגוף, אבל הגוף צריך לו לעמוד בו או להתנועע בו או לשבת בו ולנוח. והוא ניכר בריחוקים אורך ורוחב ועומק. והחומר הראשון אינו גוף אבל הוא כח נשפע ובהשפעתו, יקבל ארבע צורות ראשונות בארבעה מקומות שהם תוך הגלגלים כולם, ולא ימצא לעולם ריק מצורת מה. וצורותיו כולן מהן ראשונות קיימות בכללן ונפרדות ממנו בפרטן, כי הן באות בו זו אחר זו, ומהן אמצעיות ומהן אחרונות. וכולן קרה להן מקרה ההויה בכללן להיותה קיימת תמיד, ומקרה ההפסד בפרטן להיותה משתנית הצורה הפרטית לעתים.

ועל כן יש לטבע שלש התחלות. אחת, הצורה, והיא אשר בה יעמוד החמר במקום ובזמן. ושנית, החומר הנושא הצורה, אשר היא כח נשוא בו. ושלישית, האין המקרה, כי לולי ההעדר

נר אלהים

הנקרא אפס ואין בלי מה שהוא התחלה מקרית, לא היתה הצורה מתהוית בחומר. והגוף הוא כל דבר מורכב מחומר וצורה והוא הטבע השלם במציאות והצורה האנושית, ר"ל צורת הדיבור היא הצורה האחרונה שבכל הנבראים, ועל כן היא כוללת את כולן שהיא מורכבת מכולן וכולן ניטעו בה.

ומפני שצורות המספר מתחילות מן אחד ראוי להיות צורת האחד ראשית לכל המספר, וכל מה שהורכב מן האחד בו אחד. על כן הוא הבכור לכל מספר. והשנים אינם כי אם כפל האחד. והשלשה כפל האחד וחצי השנים. והאחד הוא חצי השנים כלומר חצי הכפל הנזכר. והארבעה שני כפל האחד. והחמשה כפל האחד מימין וכפל האחד משמאל והאחד בינתיים. וכבר קרה זה לשלשה אבל היה בשווי האחד לשלשתם ולא היה ניכר הימני מן השמאלי ומן האמצעי, כי היו בצורה שווה שלשתם כזה, י י י שהיא בצורת שלש נקודות זו בזו, על כן לא ניכרו הכפלים ימין ושמאל עד חמשה שאז היה כפל ימני וכפל שמאלי וחצי הכפל האמצעי, והם שנים מקובצים מפה ואחד מכריע ביניהם בצורה זו, י י י והנה גם כן עד הגיע המספר לסוד החמשה לא נשלם להיותו חצי כל המספר שהוא עשרה. ולפי סוד זה המספר, נקרא שם החמשה בב"א קמא. ובהשלימך תלתא באב"י יושלם שם השם הראשון שהוא חצי השם, וחצי השם ככל השם. ויהיה כללו לפי זה הצורה בב"א קמ"א ובב"א מציע"א ובב"א בתר"א, והם שלשה שערים מחמישים שערי בינה. ואלו שלשתם אשר עלו י"ה במספרם הכללי, רַבַּע זה על זה כלומר י' פעמים ה' או הפכם תמצאם

נר אלהים

חמישים. ועל כן נקראו שערי בינה כלומר בי"ה נמצאת התבונה. והנסתר הוא לקחת ציור ה' ולפרטו בסוד בב"א ולחסר הארבעה ולהשאיר האחד ויהיה אז בסודו א"ד, חברהו אל י' יהיה אד"י, חברם אל נ' יהיה אדי"ן, צרפם ותמצא סודם ותבין מהם סוד היות דינ"א דמלכותא דינא. ותאמר על הין הי"ן ועל לא"ו לאו. והששה השלימו שלשה זוגות זו בזו בצורת השלשה שהשלימו בנפרדים שלש צורות שוות, ראש תוך סוף, ושם סגלה.

ואם כן הנה נשלמו בששה כללי המספרים המשולשים מהנפרדים גם מהזוגות בשווי, אבל עדיין לא נשלמו כל צרכן. מפני שזה התשלום, אם הוא אב"ג בכללו אינו כי אם א"ב לבד כלומר שלוש א' א' א' שהם ג' שווים, ושלוש ב' ב' ב' שהם ג' שווים, שהן ו'. ואם עלו מצד אחד לתשעה בכללם עודם ו' באות האחרונה. והשבעה כבר קרה להם מה שקרה לחמשה, אלא שזה היו פאותיו פנים ואחור זוגות ונפרד אחד ביניהם, וזה פאותיו פנים ואחור נפרדים ונפרד אחד ביניהם. אם כן כבר השתתף עמם בצורת הפרידה. על כן לא היו השבעה מכלל אות השם, והיו החמשה מכלל אות השם. ומפני שלא היו מזה הכלל הובאו אל כלל אחר להיות מצד שם השם. כי כל המספרים הם נכללים בשם השם בלא ספק, אבל מספר אחד יותר קרוב אל השם הנכבד ממספר אחר אע"פ שכולם בו והוא בכולם. ויצא המספר להשלים בו השם מן רבוע שלשה עם שבעה אשר שניהם עשרה ועלו כ"א. והשמונה קרה להם מקרה הארבעה מפני שהם כולם. ואלה המספרים כולם, כל אחד ואחד מהם יש

נר אלהים

לו מדרגה בפני עצמו שאינה לחברו, ובה נבדל מחברו. ויש לו מדרגה דומה למדרגת חברו ובה נשתתף עם חברו. והשמונה זוג וחצאיו זוגות כמוהו, וכן הארבעה זוג וחצאיו זוגות כמוהו. והזוגות שיש נפרד אחד ביניהם הראשונים חמשה הם. והנפרדים שיש זוג אחד ביניהם הראשונים ארבעה הם, וארבעה חמשה הם תשעה. והזוגות הראשונים שיש זוג ביניהם ששה הם. והנפרדים הראשונים שיש נפרד ביניהם הם שלשה, ושלושה וששה הם תשעה. והשנים אין אמצעי ביניהם על כן השלושה מספר שלם. והאחד נפרד והשנים זוג ובחברך אחד עם שנים שהם נפרד עם הזוג היו שלשתם בצורת האחד ונמצא אמצעי ביניהם והראש הוא בעצמו התוך והסוף, וזהו זה.

והשלושה והששה הם בעלי מדרגה אחת, כי הששה הם שלשה זוגות שווים, וזהו זה, כי התוך שווה לראש ולסוף. אבל הארבעה הם זוגות שאין אמצעי ביניהם וסובלים להפרד ולהשים אמצעי ביניהם, והוא בשני נפרדים וזוג אחד בתוך. ובנפרדיו הנה הושווה לשלושה ובזוגו נבדל מהם, כי כל מה שהוא אמצעי בזה הציור שאנו בו להגיע אל כוונתנו צריך שתשים האמצעי ההוא או נפרד אחד או זוג אחד לא יותר כי פחות לא יתכן אבל יותר יתכן, ועל כן אמרתי לא יותר. על כן השמונה שני חלקיו הם נפרדים שלשה מפה ושלושה מפה וזוג אחד באמצע, כמו הארבעה שהוא חציו. ונבדל הששה מהשמונה והארבעה כי הששה הוא חשבון שווה בכל שלשת חלקיו, מה שאין כן חבריו הזוגות ונשתתף עם חבריו בשהוא והם זוגות. ולפי מדרגות החמשה והששה ששניהם גם כן

נר אלהים

חשבון עגול וכל עגול מסבב ומקיף, הושמו ו"ה חצי השם האחרון ועלה רבוע זה על זה ל", והוא כפל חצי השם הראשון והוא ג' פעמים י' שהוא בכלל י"ג, חצי כל השם במספרו. ורבוע י"ה זה על זה עלה כ"ל, חבר שני המרובעים יעלו כל"ל לכ"ל, והוא סוד גדול כי הוא סוד התיבה הראשונה של דברים העשרה. כי כל ל' סודם כ"י, ואם י"ה עולה נ', ו"ה עולה כ"י, הרי נכ"י. ואמנם א' הוא לסוד הממציא הראשון שהוא א' לכל כלומר ראשון לכל וסבה אחת ראשונה לכל כלל המציאות. ועל כן בא אחר אנכי שם יהו"ה כלומר זה השם יודיעך מציאותו ועצמותו הקדמון לכל וייחוד הכולל הכל. ועל כן בא אחר השם המיוחד שהוא מדת רחמים שם שני שהוא מדת הדין, והיו התיבות שלש. שם מורה מימינו על שם שלם ברבועו והייחוד הוא מנהיגו, ושם כינוי משמאלו והוא מצד אחד חצי השם כמו שהוא, ומרובע ומצד אחר, ושם כינוי שלם והוא כינוי המיוחד שגם הייחוד מנהיגו. וזה סוד נסתר ראוי להעלימו. והראשון א"ף ודעהו, והאמצעי כ"ו והבינהו, והאחרון ס"ו וזכרהו. ואם תדע לצרפם ולחבר כ' לכ' תבין סודם שהוא כ"ך, כמו שהודעתך. ודע כי סוד שמו"ת ש'ווי מ'גרעת ות'וספת, וכך תעשה ותבין.

ודע כי כל מה שתוכל להשיג מן הייחוד **"אנכי יהוה אלהיך"** יגלוהו לך שהם שלש העדים נאמנים יחד במספר אח"ד. ובידיעתם תוכל לחד"ש הא"ש ותהיה אד"ם בתר"א ותכיר כי אד"ם קמ"א פוע"ל והוא כ"ו מרובע שהוא מקו"ם מעול"ם והנה קו"ף עד נאמן. ואמנם אד"ם מציע"א הוא שם כ"ל דב"ר

נר אלהים

והנה אברה"ם יצח"ק יעק"ב יגלו לך זה הסוד גם כן בעוז
שד"י.

והתשעה תכלית המספר מצד אחד גם הם כוללים הכל בצורת
אב"ג. והעניין שאם תעשה לצורת אב"ג ראש תוך סוף ישתוו
שלשתם, מה שאין כן בשאר החשבונות כלל ממערכת האחדים
שהם הכ"ל הנכללים בצורת י', וזה לפי מה שתשמע. וכדי
שיבוא לך הכל מבואר בביאור מובן אצייר לך הדברים. וזאת
היא הצורה הראשונה של אב"ג הנמצא בשווי מצויירת בשלשה
שלשה, ב"א וב"ב וב"ג כזו
. ואלה הנקודות נשלמו במספרם בכלל בכלל תשעה, מפני
שעלו א"ב למספר ט', וכן ג' לבדו עלה למספר ט' וסימניך ג"ט.
וברבעך ג' על ט' תמצא כ"ז, על כן מיני בני אדם הם כ"ז,
כמספר האותיות עם הכפולות המשלימות סימני המספרים
כולם של ג' מערכות. וגם הכלל הנכלל מן א' עד ט' הוא אד"ם
וסודו מ"ה, ה"ם הנמצאים כולם.

והעשרה נחלקו בדרך ראשון בלא אמצעי חמש כנגד חמש.
ובהשימך ברית יחיד מכוונת באמצע תמצא סוד אהי"ה, כלומר
י' נחלקת לה' ולה' וא' בתווך, והוא סוד הייחוד. רבע זה השם
חציו על חציו שהוא ו' פעמים ט"ו יעלה מל"ך מכל"ל, רבע חציו
לבד בשתי אותיות הראשונים שהם א"ה יעלו ה', ורבע עוד
חציו האחרון לבד שהוא י"ה יעל"ה כ"ל. חבר שני המרובעים
תמצאם הכ"ל, ואם כן שם אהי"ה הוא הכל והוא מלך הכל

נר אלהים

וכבר עולה כלל"י שהוא בעצמו מל"ך, והשם המיוחד שהוא לכל. הרי הסוד של השם מעיד שהוא מלך הכל והוא מלך לכל והוא כללי לכל והוא הכל כללי. והבן דבריי כי הם מפלאות תמים דעים נבואות גמורות הלכות פסוקות, קיבלם משה מסיני ומסרם לתלמידיו פה אל פה.

על כן י' בכלל מספר וה' היא הכל, וזה דרך סודה ונסתרה. דע כי א' הוא ראשית וב' הוא ראשית וג' הוא ראשית. כיצד, א' ראשית המספר כולו ואינו מספר והוא בכל מספר בפועל וכל מספר בו בכח. ב' ראשית הזוגות, גם הוא זוג ומה שאין כן בא' שהוא ראשית מספר ואינו מספר, ועל כן אינו מקבל לא רבוע ולא עקוב ולא דבר מכל דרכי המספר עד שישתתף עם המספר. ג' ראשית הנפרדים, גם הוא נפרד, ועל כן רבע כל אחד על עצמו, הנה א' עומד בעצמו אינו זו ממעלתו וממערכתו, ב' זו ושב ד', גם ג' זו ושב ט'. והנה ט"ת הוא מלא אח"ת, ולבדו הוא א"ח, חבר אליו ד' הנוולד מן ב' אחיו הרי אח"ד, חבר אליהם המרובע המיוחד אשר לא זו ולא יזוו יעלה א' אח"ד. והנה סוד אב"ג הוא סוד א' אח"ד שכללו ד"י, חבר אליו אב"ג שהוא ו' תמצא יו"ד, עשה מן ב"ג אות אחת וחברה אל א' יהיה ה"א הרי סוד אב"ג כולל יו"ד ה"א. ואמנם יו"ד ה"א הוא יהו"ה, וסימניך **"יוד"ו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם"** (תהלים קד). חשוב השם משולש תמצא חסד"ו, חשוב י"ה עם אב"ג אז תבין הוד"ו שהוא אהי"ה, חבר הודו עם יודו כלומר אהי"ה עם יהו"ה ותמצאהו כי טוב. והוא סוד חתימות העולם **"וירא אלהים כי טוב"**. וסימניך **"ותרא אותו כי טוב ותצפנהו שלשה ירחים"**

נר אלהים

שהם כולם מלאים, כי משה הוא הש"ם וסודו א"ל שד"י. והנה אב"ג יכ"ל קר"ש כללו לפי סתר"ו [ח] השם באש [ח] האש בשם עניינו כי כמו שאדם מדליק אש מאש והוא נמצא משפע שנשפע זה מזה וזה הוא זה בעצמו, כן כל שם ושם זה נמצא מזה וזה מזה וזהו זה בעצמו, ולא נבדל זה מזה בעצם כי אם במקרה. על כן תדע כי אב"ג שהם שלש התחלות המציאות הם כל המציאות כי הם בכל המציאות ואין מציאות בלעדם. ועל כן יכ"ל הם אב"ג בעצמם לעשרות בצורת אב"ג לאחדים, וגם קר"ש הם אב"ג בעצמם למאות בצורת אב"ג לאחדים ובצורת יכ"ל לעשרות. ועל כן חשבם בצורת אצילות השפע כזו, א' א"ב אב"ג, י' י"כ יכ"ל, ק' ק"ר קר"ש, ותמצאם חוזרים חלילה בגלגול ראשיתם שהם אי"ק, וסוד אי"ק הוא אל"ף.

ואם כן תכליתם הוא ראשיתם וראשיתם הוא תכליתם, בסוד הבכור והמעשר, ובסוד שם אהי"ה הפוך. כלומר העשירי הוא הבכור והבכור הוא העשירי. וכן ראשית אחד"ד עשר"ה מא"ה, אי"ק לסוד גלגולם האחד עם הראש, וסתר"ו האחד ראש העם. כי שלשה דרכים יש לאותיות בגלגולם והם אותיות פשוטות כמו חוזרים מיוחדים לצורות ידועות שכל צורה וצורה שלהן מיוחדת בחמר הפרטי שלה. והחמר כולו אחד כללי והוא הדיו שהוא חומר מוכן בכלל לקבל פרטיו. וצורות מתחלפות והן כ"ב צורות וה' מהן נכפלות ומתחלפות מחבריהם במספר ובצורות, אבל בשמותן הן שוות כי לא נתוספו להם עניינים בשמותיהן ולא נשתנו כי אם קצתם בקריאת אלו דגושין ואלו מורפין. גם לא נמצאו אלו הכפולות כי אם בסופי התיבות לבד

נר אלהים

בקצתן שנוי מעט מזה במקרה במקומות קבועים לרמזים. ויש לאלו הצורות הקדושות שמות מבדילין בין כל אחת ואחת מהן, ולכל שם ושם עניין מופלא ומכוסה כמו שכל צורה וצורה מורה בעצמה פלאות. ויש גם כן לכל אות ואות מספר קבוע וידוע, לא ישתנה כמו שלא ישתנה שמו ולא תשתנה צורתו הכללית. ותחת אלה השלשה דרכים נעלמה החכמה מעין כל חי, ומה שנגלת ממנה על פיהם נגלית. על כן תמצא אותיות בגימ' שלש"ה חלקי"ם, כי הם כוללים שלשה חלקים אלה שהזכרנו. ולפי מה שהודעתוך תבין כי צירו"ף האותיו"ת מגלה לך שבעי"ם לשונו"ת וסודותיהם. ועל כן כל הלשון שלשה חלקים והם, שם, ומלה, ופעולה. ומכאן תבין רמז מופלא שבכח השם שהוא מלה תתפעל כל פעלה, והמלה אלהי"ם הוא י"ה מלא ואם הטבע כנוי נבדל מבדיל הכונה נקרא אלהי"ם פ"ו שסודו הכסא ונסתרו אכסה. כי "כוס ישועות אשא ובשם

יהוה אקרא" (תהלים קטז' יג) כח פועל רוח.

דע בני יעזרך השם כי כל אדם שהוא דבק בשם, השם דבק בו. וסוד דבק הוא מגלג"ל כ"ח החכמ"ה, על כן כל הגלגל הנמצא באותיות שמוציא הרוח מן הכח אל פועל יצירה, בצפיית המרכבה, לגלגל השם עם כל אות ואות בגלגול שבעים לשונות, הוא הכח הנמצא בצירוף המשולש אשר התחלתו מן אב"ג שהוא השפע הראשון האמיתי המושג לאדם. וצורותיהם שלש, ושמותיהם שלשה, אל"ף בי"ת גימ"ל, ומספריהם של אלה אב"ג קר"ש, והחשבון הקבוע להם הוא אחד שנים שלשה. וזה דרך סתריהם 'שלשה תגי' 'השתלש אחד' 'ברוח הקדש

נר אלהים

תחיה'. והיודע זה הסוד שהוא 'שלוש השם המיוחד' 'יברא בחיות הקדש' 'אותיות רוח ואד'. על כן נודע כי חצי השם מרובע מוליד א"ד ורו"ח, וחצי השם השני מוליד ברבועו עם הראשון הצל"ם, שהוא כלל שניהם רכ"ה קס"ה שהם זכ"ר ונקב"ה אנדריגונו"ס. והסוד 'רוח אדם מגלגל היו"ד' על כן 'מגלגל הדיו ברוח גדול' 'חמר הגלגל כח גדול' והנה 'כח הגלגל ארץ' כלומר נקודה קיימת שמתגלגל סביבה. ועל כן נאמר **"אמת הארץ תצמח"** (תהלים פה יב) וכן מנין אר"ץ אמת קיים בפרט המעלה ארץ, כי אחר שאדם מגלגל האותיות **"בדבר יהוה"** הנה **"שמיים נעשו"** בו, שסודם זכר ונקבה. וכן השם מרובע גם הפוך **"וברוח פיו"** הנה נמצאו בו **"כל צבאם"** שסודו בצל"ם הי"ו, ורמז **"כל צבאם"**, **"א"ך בצל"ם יתהלך איש"** וסוף הכתוב **"יצבור ולא ידע מי אוספם"** (תהלים ל"ט ז), רומז אל סוד כנס עפרו בכח הדיבור, שזה בא אחר אמרו אך בצלם יהמיון שהוא לשון המון והומיה, בסוד קבוץ עפרות זהב. כי המגלגל ואוסף ומקבץ כוחות היצירה בהמית לבו ובמאמר פיהו ואינו יודע מאיזה כח אוספם הכוחות המקובצות איתו, עד שרואה פעל הבריה בעיניו, בסוד רבא ברא גבר"א. והוא בכח אב"ג קדמו"ן, כלומר עצ"ם אב"ג פירוש בשיתוף אב"ג מנוק"ד עם שם העצם. ועל כן בא הסוד משולש רבא ברא גברא, כי הוא שלוש שמיה רבא. ועל כן היה סוד עגלא תילתא כי הוא סוד משולש השלוש של אב"ג בסוד הקרבן, **"קחה לי עגלה משולשת ועז משולש ואיל משולש ותור וגוזל"** (בראשית ט"ו ט'). וסוד עגל עגול, ועז עוז, ואיל כח אילות. ואם כן שלשתם הם שלשת כוחות משולשות. ואמנם תור סודו עת כמו תור אסתר,

נר אלהים

דלאו כל שעתא מתרחיש ניסא כי אם לעתים. והנהו תרגומו של פרווהעגל הוא תור.

ואמנם גוזל הוא שפעמים רבות ועתים גוזלין הכח מיד בעל הכח לבלתי הועיל הקרבן לכפרה. ועל כן סוד קרבן נקרב, והרמז "ונקרב בעל הבית אל האלהים" (שמות כב ז). ועוד "אשר ירשיעון אלהים ישלם שנים לרעה"ו" (שם). והר"ע ידוע וכנגד קרב"ן מקטר"ג. והנה השטן מקטרג בשעת סכנה והוא מקריב קרבן ברקי"ם לכב"ש בכח, על כן כבש נקר"ב, וכל קרבן כב"ש בכח. והסוד כוב"ש הגו"י, ולשון גוי מלשון גויה, וגוף מנגף מגפה, וכל קטרת קשר מלשון קטרין לקשור הכח. ודע שכל מי שעובד כח שהוא בלתי ראוי להיותו נעבד הוא עובד עבודה זרה. וכל מי שמגלה סתרי תורה למי שאינו הגון להיותם נגלים לו, הוא מגלה עריות. וכל מי שמתקרב אל הייחוד יותר מן הראוי לו הוא הורג את עצמו שהוא שופך דמים. ורמז אין דורשין בעריות בשלשה הוא סוד ג' של אב"ג. ולא במעשה בראשית בשנים מפני פחד ע"ז בסוד מי שרואה אחר, ועוד ראה אחר וטעה ויצא לתרבות רעה בעניין אלהים אחרים שתי רשויות, זהו בשנים, ועל כן היצירה בשנים והוא סוד ב' של אב"ג. ולא במרכבה ביחיד הוא סוד א' של אב"ג, מפני סכנת נפשות, אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו. זהו משולש כלומר מעוטר בג' כתרים חכמה ובינה ודעת שהם ג' ספירות אב"ג, מוסרין לא ראשי פרקים מן השמים אחר השלשו והתבשרו בשלש עטרות ששכרם מלכות וחתונה ושמחה. והרמז במלך שלמה ביום חתונתו וביום שמחת לבו.

נר אלהים

ועל כן אנו חייבים לגלות קצת ולמסור ראשי פרקים לראויים ולכסות הראשים ההם בעצמם מזולתם. ואחר זה הבן מה שאומר אותו בסוד גלגול אב"ג עם יהו"ה. והשם יכפר עונותינו וימחול פשעינו ויסלח חטאתינו למען שמו הגדול והנורא בעל הגבורה. קח א' של אב"ג וחבר עם י' של השם ונקד זו בניקוד זו מפני שמספר כלל השם כו. וסוד הברכה "כה תברכו" ואם תצרפהו תמצא הרכבת כו, ואם כן א' או א. וקח ג' יודים ממטה למעלה שהם י' י' י' בג' הברות יִשָּׂא יָאֵר יְבָר, ורמז ב' הניקודים הראשונים ושהם ראויים להיותם קודמים ליצירה בראיה ובמופת לבראת מהם עפר הארץ, שמות שני עדים נאמנים בניקודם, שם האחד תהו ושם השני בעצמותו בהו. והנה תהו יש מאין ורמזו "אני יהוה הוא שמי" (ישעיה מב' ח). ראש וסוף לתיבות "יהוה הוא הטוב בעיניו יעשה" (שמואל א' ג' יח). ועל כן אמר "וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים" (ישעיה מב' ח). כי הוא לבדו העושה הכל "אני יהוה עושה כל" (ישעיה מה' ז). ואין עוד מלבדו תהו "יהוה איש מלחמה". ונסתרו לפי כנויו אדנ"י שמו, וצרפהו ותדע סודו מן ד"ם ומן הנשאר נער מלאך נקרא שם מלא על עולם מלא. שי"ן מ"ם, עי"ן ו"ו למ"ד מ"ם, משמין מנשים מעינו מלמדו מלמוד מעוין מעיון מלומד מדמיון עולם מעולם דמיון. שי"ן מ"ם יו"ד הוא דמיון שמ"י, וסוד נסתריהם דמיון מדמיון. על כן בהו אחד. וידוע כי תהו קראוהו חמר, אבל בהו קראוהו צורה ולמדו שארץ תהוה ובוהא.

ואני אגלה הסוד בראשי פרקים.

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ

נר אלהים

ת ש ר ק צ פ ע ס נ מ ל

ב' היא ת' במספר שני"ם, אם כן ב' של בהו היא ת של תהו, ועל כן בא הסוד רמוז על זה ת' ב' הו הו, אלא שזה תולדתו קוים וזה תולדתו אבנים. והרמז **"ונטה עליה קו תהו ואבני בהו"** (ישעיה לד' יא). וזה בעל קו ראשון אחד נמשך ומתגלגל, וזה בעל אבנים שהם יסודי הבנין. וסודם אותיות אבק שהם זיו"ף כל יצירה, ונקראו 'אבני שיש טהור' 'אבן יש יש טהור', והסוד 'יש אבן ויש רוח', והנסתר 'הרוח איש בן איש' בעניין רוח מרוח שהוא חמר ורוח, והרוח צורה לחמר. על כן פחד השקר נכפל מים מים, כעניין מים במים שאם רוח מרוח נברא וכן מים ממים היינו אומרים עוד וכן אש מאש, ונמצא שהיו כל הג' יסודות קדמונים בלתי בריאה ובלי יצירה והיה שקר גמור. רק באמרנו רוח מרוח, אם כן רוח הוא הבורא כלומר רוח הקדש שהיא הספירה הראשונה. על כן היא אחת כי רוח אחת היא רוח הקדש והיא אחת ברואה, באורה, כלומר בדבור, בזהר, וממנה יצא הכל. רק המים לא ממים והאש לא מאש, אבל מים מרוח ואש ממים. כי השיתוף כך היה, רוח הקדש מצורף עם הרוח הנמצא ממנו והרוח מורכב מרוח יסודי שהוא האד והוא החמר. ומרוח הקדש המצורף אתו והמתלבש ממנו בסוד רוח הקודש לובשתו, כי האדם מלבוש לרוח הקדש כלומר מתכסה בתוכו ומתגלה לו בצורת מלבוש ובדמות הנפש המתלבשת מהגוף. ולא שלא היה עמו, אבל היה נסתר ממנו ועתה נגלה לו, כי **"מלא כל הארץ כבודו"** (ישעיה ו' ג). **"והארץ האירה מכבודו"** (יחזקאל מג' ב). **"ברוך כבוד יהוה ממקומו"** (יחזקאל ג' יב). מציאותו

נר אלהים

ומעלתו הוא מקום עולמו, ואין עולמו מקומו. על כן העמיד כל העולם על הרוח, וקול ורוח ודבור זו היא רוח הקדש.

על כן בהזכרת שמו עם האותיות המשולשות יוליד כח שמו שהוא צורה לאות והאות חומר לו רוח באות הראשונה שהיא א' רוח חק מכריע בנתיים, וסוד בנתיים ב"ן שי"ן מ"ם, כי סוד ב"ג הוא סוד ש"ם ורמזו **"בשג"ם הוא בשר"** (בראשית ו ג). ועל כן **"לא ידון רוחי באדם לעולם"** (שם). ובלי אדם רוח אדנ"י לעולם הוא שר בש"ם ב"ג. ועל כן א' ב"ג בסוד א"ה שהוא חצי השם כעין אל"ף, בי"ת גימ"ל, מל"ת ב"ג י"י, והוא רמז מתאחדים ג"ב לג"ב, ורמז בן ב"ג ב"ג במצוות הפוכי התורה גם רמז בן ה"א ה"א שהוא א' ב"ג א' ב"ג. כי סוד הרוח הוא עוד אל"ף למ"ד פ"ה, מפלפל"ל הא"ד, שהוא גם כן ב"ג ב"ג ומצורף ב"ג ג"ב והיושר לרמזים. וסודם כלל הפעלה פה על פה פעל הפה פעל מים, על כן מים מרוח. ובצורת כל היסודות כן הספירות הפנימיות, כי מהנגלה נכיר הנסתר, כמו שמהמורגש נכיר המושכל, וכמו שהרוח מפלפל האד ומהדקו ומפזרו ומחלקו, כן הוא בעצמו המלפף לאד והמקשרו והמחברו והמעמידו ממקומו. וגם הוא ממונה ללפף האדם מהאד בעצמו כלומר מהזרע האדי, והאדי הוא די במציאות יוד הוא שסודו הוד ואד, פירוש צורה וחמר הנבראים מתוך רוח מרוצה ומתוך רוח מחממת אשר תולדתה אש. וכל אש צורה רוצה לפעול ורצה וממהרת התנועה. על כן צריך הפועל אל רצוי ואל יוצר ואל יצור. וזה פירושם אל רצוי למצוא הכח המקבל פעולתו קל להפעל כמו שצריך הנפח לרכך הברזל באש כדי שיקל עליו

נר אלהים

לפעול בו ולתת בו צורה כפי רצונו. וכאילו הוא תקון אמצעי בין הפועל והפעול ושמו רצון או רצוי הכל אחד.

והקדמתיו מפני שהמזכיר השם עם צירוף אב"ג ועם חבריו כולם צריך לדבר במ בתחנונים וברצוי. ואל ציור שאם לא יצייר הפועל איך יפעל הפעלה, לא יוכל לעשותה לעולם. ואל יוצר הוא רוח הקדש המוציא רוח האדם מן הכח אל הפעל עד שישגיגה וידבק בה ויהנה מזויה בסוד נהנין מזיו השכינה. ועל כן סוד כ"ו ז"ו י"ו ז"ו הוא ההוד זיוו הזיו הודו ל' זיוו, והסוד זיוו כמו כסאו גבה זיוו והגביהו למעלה למעלה במרומי מרומים ובגבוהי גבוהים. בסוד **"ויגבה יהוה צבאות במשפט"** (ישעיה ה' טז). ובסוד **"עלה אלהים בתרועה יהוה בקול שופר"** (תהלים מז' ה). חבר והפרד שניהם בקול שופר, בצירוף של"ו, ואז תבין בתרועה, בהערת"ו. והראשון שהוא השני בפרו"ק של"ו, כי זו היא מעלתו אצל האדם שידע להעלותו ולהגביהו ולהרים קול ברומתו לעין כל, ובינו לבין עצמו בקול דממה דקה מדקדוק המלה המיוחדת לשמו. ואל יצור הוא האד הוא חמר הרוח הנברא ראשונה, כי אחר המצא הרוח בגלגול יפעל בו היוצר ציור הצורה בשתף לה מים ואש ויהיה הרצוי מגולגל מראש ועד סוף ומסוף ועד ראש בחזרת חלילה. ועל זה אני צריך לצייר לך אלפא ביתא אחת משולשת מגולגלת באותיות שהם כ"ב כ"ב כ"ב וכולם גלגל מעיד על השם שהוא היה הוה יהיה, וסימניך על זה **"היה היה דבר יהוה"** (יחזקאל א' ג). וסוד דבר עצמו כי עצום עושה דברו, ועיין בה כי זו היא.

אב"ג בג"ד גד"ה דה"ו הו"ז זז"ח זח"ט

חט"י

טי"כ יכ"ל כל"מ למ"נ מנ"ס נס"ע סע"פ
עפ"צ

פצ"ק צק"ר קר"ש רש"ת שת"א תא"ב

דע כי זו הדרך בה מפלאות תמים דעים. והנה התחלתה מן א' של אב"ג והולכת באלפא ביתא ישרה על דרך ראשי תיבות מן א' ועד ת'. ומשלמת באות ת' של תא"ב, וכשמשלמת בת' של תא"ב מתחלת עוד מן א' של תא"ב וחוזרת ומתגלגלת חללה על דרך תוכי תיבות אל ב' של אב"ג. והולכת כך באמצעות עוד על דרך אלפא ביתא שנית ישרה עד הגיעה אל ת' של שת"א. שהראשונה משלמת בכ"ב תיבות מן אב"ג עד תא"ב, והשנייה משלמת בכ"ב גם כן אם תתחילנה מסוף כל השורה. כי כך צריך לכתוב כל שורה ושורה מכל השורות בכ"ב כ"ב תיבות לא פחות ולא יתר, עד השלים כל הצירוף הראשון להיות ארכו ורחבו שווים. כ"ב כ"ב תיבות בארך, וגם כ"ב כ"ב תיבות בעלות ג' ג' אותיות ברוחב גם כן. ויעלו כל הצירופים של שבעים לשון נחלקים בכל עלה לד' חלקים, ויהיה המספר של כל חלק בתשלום האלפא ביתא אחת הכולל כל החלק קכ"א תיבות ואותיות כל חלק. בעבור שכל תיבה היא משולשת יעלו ג' פעמים קכ"א, חבר קכ"א עם קכ"א יהיו רמ"ב, חבר רמ"ב עם קכ"א ויהיו ג' פעמים קכ"א יעלה סכומו שס"ג. וסודו ב"ן אי"ש וכבר נרמז למעלה, וסודו כבשיא"ל. וסוד רמ"ב הוא אריא"ל, וסוד קכ"א הוא פיא"ל והוא פלא"י.

נר אלהים

ודע כי אלה הרמזים הם פלאי פלאות חכמה, אך כך אל ואין עוד אפס אל הים. וגם כן הראשון פיאל והוא חצי השם השני, והמרובע עצמו על עצמו, וכפול פיאל הוא אריאל, ובחברך פיאל עם אריאל יבוא לך מכה שניהם כבשיאל והוא המשי"ח הכוב"ש בכ"ח כל אשר תחתיו, כמו שנאמר עליו "כל ש**תה תחת רגליו**" (תהלים ח' ז') אחר שאמר "תמשילהו במעשה יד**יך**". וכן כתיב עליו "וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי אר**ץ**" (תהלים ע"ב ה'). ודע שבו הכל כי בו השכל. ואם כן הנה ששם כבשיאל מושל ושולט וכובש כל כח וכח, והוא שכל אחד. ולו שם חיה, כעניין חיה אחת יש ברקיע ששמה ישראל וחקוק על מצחה ישראל. והנה הוא שכ"ל הפוע"ל אשר הוא רוא"ה ואינו נרא"ה והוא מנהיג פועל ואינו נפעל פוע"ל בכ"ל ואינו נפע"ל. והנה הם לכל רביע אלפא ביתא קכ"א אותיות ראשונות וקכ"א אותיות שניות וקכ"א אותיות שלישיות. והנה אלה קכ"א, ואלה עם אלה רמ"ב, ואלה עם אלה ועם אלה שס"ג. ואם כן חשוב ד' פעמים קכ"א לכל מספר תיבות אלפא ביתא אחת שלימה לארכה ורחבה, ויבוא חבור קכ"א עם שס"ג שווה לחבור פיאל עם כבשיאל ויעלה תפ"ד. וסודו מתגיאל שהוא משים בפיות מתג (גורפן) [ורסן] ובולמם מלדבר, כמי שרוכב על פרד ועל סוס. והרמז "אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במתג ורסן עזיו לבלום בל קרוב אליך" (תהלים לב ט'). ובעבור שהראשון הוא פי אל, שמורה שיש כח בפה לדבר. והשני הוא אריאל שמורה שהכח כח גבור כמו כח ארי בולע בפה תמיד. והשלישי כבשיאל שמורה שבכוחו כובש הכל. היה הרביעי

נר אלהים

מתגיאאל שמורה שמתיש כל הכוחות בכוחו שהוא כולל כולם. ועל סבוב אלו הארבעה כוחות, שהם כנגד אותיות השם המתגלגלות עם כל אות ואות בה' ניקודים לכל אות ואות שבאלפא ביתא, וה' ניקודים הנזכרים לכל אות ואות של השם כמו שתשמע, יסובבו כל האלפא ביתות עד השלימם ע' לשון, שלא יחסר מהם דבור משולש באותיותיו. ויהיה מספר תפ"ד דעת"י וחכמת"י ז"ה בינת"י. ולכל אלפא ביתא שלם יהיה מספר כל תיבותיה כמספר דעת"י, וכללם כ"ב פעמים גלגל, והסוד דעת"י גלגל גלגל. על כן צריך המגלגל גלגל של עץ הדעת וגלגל של עץ החיים, שבם יגלגל כל גלגל מן א' עד י', ויהיה י' אמצעי עונה לימין במקום י' ועונה לשמאל במקום א' בחזרת חללה, ויהיה כ' במקום ב', וכן עד ק'. ויהיה ק' עונה לימין בצורת י' ולשמאל בצורת א', ויהיה הכל חוזר חללה בזה הגלגול. על כן האות השלישית מתחלת מן ג' והיא משלמת בת' של רש"ת שהיא תיבה שלישית בחזרת האחור, והגלגול ידוע אחר זה הציור, ואמנם זה ביאור צירוף השם עם האות.

אִי	אֵי	אֵי	אֵי	אֵי
אֵה	אֵה	אֵה	אֵה	אֵה
אֵן	אֵן	אֵן	אֵן	אֵן

וכן לכולם זו היא גם כן דרך הבי"ת וצירייתה לך לפי הא'.

בִּי	בֵּי	בֵּי	בֵּי	בֵּי
בֵּה	בֵּה	בֵּה	בֵּה	בֵּה

נר אלהים

בּוֹ בֶן בֶּן בֶּן בֶּן בֶּן

גם אצייר הגימל לפי שעל שלש הן יתגלגלו כולן ודרך אחת לכולן.

ג'י ג'י ג'י ג'י ג'י
ג'ה ג'ה ג'ה ג'ה ג'ה
ג'ו ג'ו ג'ו ג'ו ג'ו

סוד השם הראשון לפי גלגולו "על"ה אלהים בתרועה" שהוא על"ה, מנהגת המי"ן בכללו, והמקבל כוחו גם הוא כ"ל הכ"ל, וראוי לכה"ן לו ולשרתו ולברך בשמו בכ"ח בחכמ"ה, כי הוא כל"ל היו"ד גם כול"ל הי"ד, והוא מלאך שנקרא שמו ד"י מלא"ך אהובי והשיגה יד שכלו אל היותו במקום כ"ל האדמ"ה שהיא עושה מיני פירות, ויש לו ל"ב חכמ"ה שבו יכול לכלכל דבריו במשפט. ובהזכירו שם רבו לכל חפץ שיחפוץ יבורך ויקבל שפע ואצילות ממנו ויעשה השם חפצו ולא ישוב ריקם. בדבר, כמשה וכיהושע ושמואל ואליהו ואלישע וכל הדומים להם. אך צריך המקבל כח בארץ שיהיה דומה לשוכני השמים בכל ענייניו כפי יכולת האדם הטוב החכם השלם. לא שיהיה דומה לשוכני בתי חמר אשר בעפר יסודם ותאבים להשתמש בעפרוריתם. על כן צריך המשתמש בשם, אחר שכל הכלים שמשתמשין בהם נמסרו בידו, שיהיה איש אלהים איש חמודות איש חסד אהוב מלמעלה ונחמד מלמטה, וכל המדות המזהירות הדעת שיהיה נזהר בהן. ויעמוד מעוטף בטליתו ומוכתר בתפליו ומוקף במזוות ביתו, כדרך מי שמתחנן לפני מלכו שהוא אלהיו.

נר אלהים

הוא לפניו שומע תפלתו ומאזין תרועת הזכרת שמו הגדול הגיבור והנורא, שסודם מ"ח רי"ו רסב"ו. וסתריהם נמסרים בקבלה פה אל פה ליחיד מיחיד ליחיד. והידועים בראשי תיבות ההו"ה ובסופי תיבות רא"ל שסודו ר"ש אל"ף למ"ד. הפוך ר"ש תמצא ש"ר, עשה מן א"ד אות אחת תמצא ה', קח פ' של אלף וחברוהו אל ה' תמצא ה"פ, שים מן ל' על ל' כ"ף ותמצא חלוק ראשון בשניהם נ"י, חבר נ' אל ה"פ שהיה לך ותמצא הפ"נ, חבר הנשאר אל סוד ה"פ ותבין הסוד, וזהו ההו"ה. עוד קח פ"מ וצרפם אל ש"ר וישארו א"ד של ה' בצורתם הראשונה, וחברם אל הנשאר ותבין הסוד יותר מפר"ש. מלא מפר"ש בכל אותיותיו מ"ם פ"ה ר"ש שי"ן ושים ש"ם ואחריו ש"ם ואחריו ה"פ שהוא פ"ה הפוך, וחבר הנשאר אל ה"פ ותבין הסוד, חבר הכל ותמצא אשר הו"א אהו"ב לך. אם תדע לחשוך בו ולהדבק בו לעד.

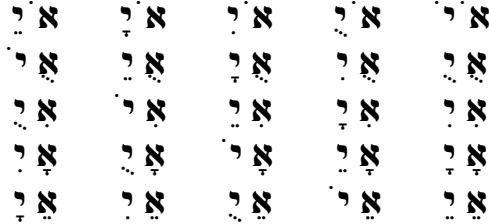
על כן חבר הג' מדות ותמצא חות"ם החכמ"ה והיא חכמה חתומה בשם ונפתחת במפתח ב' שהוא ש"ר לבכי לב שר לבשר. והוא יחיד על כן זכה להיות כבוד ויהו"ה עמו. וסודו א' אל"ף אל"ף למ"ד, כללם צו"ר צרי זו ר"ש צור ושדי והבינם כי הם סתרי התורה. על כן האדם בעל צלם ודמות מצווה להיותו לומד מצות. צלם, צד"י למ"ד מ"ם, דקדק"ן בדבריי"ם, וסימן ר"ב וכ"ל. ורמז עשו ויעקב בעניין מנחת יעקב ששלח לעשו. ופסוקיה רב מחולל כל, והנהו רוי"ח ד"ם הנברא ברו"ן במ"ח בעצמו אשר סודו מע"ץ הג"ן וגם האבריי"ם, והוא להם לע"ץ חיי"ם ובעצמו היה חמ"ר י' וממנו עצ"ם

נר אלהים

החמ"ה אשר שם פע"ל החכמ"ה. וסוד צל"ם נקו"ד מדוי"ק מיוחד וכינוי. ואם תכיר צל"ם תכיר קי"ן, ואם תכיר הל"ב תכיר הב"ל שהוא עליון ותחתון, ואם תכיר ש"ת תכיר כל האדם ששמו מיוחד ומפורש. שי"ן ת"ו ינו"ן שמו ספירות מחשבות ספירות מחשבותיהן והן בכללן י' ספירות. והנהו על דמות המעלה כי סוד הדמות למעלה, על כן אין צלם במרכבה כי אם דמו"ת, דל"ת מ"ם ו"ו ת"ו, גופ"י חיו"ת הקד"ש, ש"ם ל"ב "ויהי בשל"ם (סכה) [סוכו]" (תהלים על ג), זה עגו"ל אותו"ת. על זה תדע שהכל בעגו"ל מסוד אל"ף, ותדע שהכל בשניים מסוד ב', ותדע שהכל בטב"ע מסוד גימ"ל, ותדע שהכל בכת"ב י' [מסוד] בשבעי"ם שהם כחז"ת מסוד דל"ת. כלומר בשבעי"ם כחז"ת המשפ"ט שהם דל"ת וסודם דל"ת למ"דת"ו בדמו"ת מכת"ב, מ"ם כ"ף ת"ו בי"ת, כ"ח דמו"ת בכחז"ת, כ"ח שפ"ע מדו"ת, שכל דמות הוא דמות מדתו ית'. לכן דמות מקדשו קדוש ומקודש, וכן שמו, על כן שמי מוליד דמיון, זכרי מלא מוליד דמות, זה מהופך וזה נספר בסוד "זה שמי וזה זכרי". על כן סוד מכתב כפל רל"א והוא מלא ברית לשון, למ"ד שי"ן ו"ו נו"ן, דמיון לשוננו בעל דמות בשר ודם. על כן כל בשר בעל מדות.

ואחר שהודעתך הדרך אשר תלך בה בעניינים אלו ברמזים קרובים לביאור לכיוצא בך, אודיעך שכל השם הנזכר ית' המחובר אל אב"ג הוא יכול עוד להתהפך בגלגולי הנקוד עם האותיות בצורה זו שאצייר לך, אבל היא דרך ארוכה מאד ורחבה מני ים, וזהו הרמז עליה.

נר אלהים

וסימנהון נוטריקון וסודו א' מפרנ"ס כלומר הניקוד כמו הנשמה. וכן הוא בלשון לעז מפרנס, גם אם תנקדהו בניקוד אחר כמו סופר והוא מלשון חשבון, בסוד הספירה שהיא המחשבה בעצמה, והוא חשבן שכלי גם חשבן שני. וכן סוד מטטרון שליח מנטטור חשבהו ותמצאהו כי הוא נמצא ליראי יי' וחושבי שמו. וכן סוד גימטריא והוא סוד חשבון הארץ ושם החמר מטריא בלעז מפני שהוא נמצא מסוד ספר וספר וספור, שהכל תלוי בחשבון, כלומר בשם כ"ו. וכל חמר שמו רזיאל, ולפיכך סוד אלף שהוא חמר כל ספר סוריאל, והוא הוא שזכרתי. סוד ורז הם שני שמות נרדפים כמו ארח ודרך ושניהם חמר וזיו והוא זר"ע. וכל זיו הוא צורה בלי גוף, וכל צורה זיו וזהר נמצא בחמר, אך בלי הזהר שהוא כלי הדבור כלי האורה, שמו עז"ר סו"ד ר"ז. אם זכה הוא אור סובב, ואם לאו נידוי זר, עי"ן זי"ן ר"ש, ברית מילה במקום ערו"א, עי"ן ר"ש וא"ו אל"ף, רוח הקדש אור העין ראו בהר סיני. על כן תדע כי הנקוד הנזכר הוא העיקר, וכל עזר סודו מזכיר זכרן נזכר. על כן כל זכר באנשי בית אברהם נמולו אתו. וכן כל זרע אברהם רמז לזרע חמר שעורים, והכל לרמ"ז. וכן שמן למאור לרמז

נר אלהים

ומצוה לאמרו זכר ונקבה ליו"ד שהוא יולד זכר, ומפני זה אני רומז לך גלגול הנקוד הראשון ואחריו ארמוז השני ואחריו ארמוז השלישי.

דע כי הנקוד המשולש בשלש שורות, ובכל שורה חמשה נקודים, אחד לכל אות, הוא לרמז על ג' היסודות שהם ראשית הכל והם אמ"ש, רוח ומים ואש. והרוח התפשט לה' יסודות, לאלה, ולשמים וארץ, בסוד ב"ג, וכן המים וכן האש. אם כן נחתם הכל בי"ה. ועל כן נאמר **"כי ביה יהוה צור עולמים"** (ישעיה כו ד). אל תיקרי צור אלא צר, והם שני עולמים, ולרמזו ב"ב של בי"ה כלומר העליונים והתחתונים כולם. והיה השורות ט' מפני עגול ההתגלגלות על אב"ג הרי י"ה שהם ט"ו. ובעבור היותם ב' עולמים הושם ב' על ט"ו והיה טו"ב, וזהו חותם היצירה **"וירא אלהים כי טוב"**. ומפני שהגלגול של ע"ב הוא גלגול קד"ם היה ראשיתו וה"ו והוא טוב, חבר בי"ה עם וה"ו ותמצא בו הויה בל"ב, שהוא ר"ל כחו בלב. ועל כן נאמר ולא במרכבה ביח"ד' אלא וכו'. והנה מספר אב"ג בכולם כפל מזה לזה, כי הא' כללה י"ה, והב' י"ה הרי יהיה, והג' י"ה הרי י"ה יהיה, ורמזו אד"ם. על כן אדם למעלה והוא אמרו דמות כמראה אלף דלת מם מלמעלה, מאלף למדת מעלה ברוח הקדש בסוד הכתר, וסתרו ארכ"ם וסוד בסינ"י והבינהו שהוא אד"ם. על כן האדם ט"ו ואותיות השם ט"ו ט"ו ט"ו הרי אדם. עתה תקח כל שם ושם שלם לכל ט"ו אותיות שהוא עול"ה ושת"ף על"ה עם תשלום אב"ג בכל גלגוליו. ותדע כי יהיו שלש פעמים על"ה שהם ק"ה ק"ה ק"ה בכללם יציר"ה וסודם מראה הנבואה. זהו

נר אלהים

סוד גלגול כל השמות המשולשות. והסוד א"ב חדש יציר"ה כלומר א"ב חדש היציר. ואמנם הוא בצורה אוהב צורה וכל צורה אש, על כן נאמר אש אוכלת הוא, "**הצור תמים פעלו**" זה מקום קו"ף פוע"ל צור"ת המי"ם מצורפת על היום ומצורפת על הים, כי היום והים שווים, והוא סוד גדול מאד. כי הנה נברא תחילה יום ואחריו מים. והרמז, "**ייחינו מי מי"ם ביו"ם ה שלישי יקימנו ונחיה לפני ו**" (הושע ו' ב). וסודו מ"ו ימי"ם, עולם מצוי ממגלגל חמה ולבנה שסודם חכמה ובינה, ולמי שהם בלא זכות הם להם מלאכי חבלה, ולבעלי זכות הם להם המלאכים. כי חכמה ובינה הם עולם המלאכים המאמין המצוה כי השם המציא כל מצוי משמו. על כן רמז יהי ויהי הוא יום כח כח הוא היא היא הוא ד' פעמים ד"י, ובשני מים. והנה אור מלא רוח הקדש ושם רקיע שמים השכינה. ותחת אלה הדברים סודות נסתרים.

ואומר עוד כי כל השם עלה משולש קרי"ה, ועל כן "**יקר"ה היא מפנינים**" וכו', שי"ה טו"ש "**שט"ו העם ולקטו**" (במדבר י"ח). שתף עם שי"ה כלל אב"ג הנמצא מצורף עם כל בשם ותמצא י"ה יהי"ה אד"ם מל"ך, ורמזו אדם מלך על כולם כלומר מלך עולם פנימי. שתף הכל הנה מלך קריה מים יצירה רו"ח מי"ם א"ק תחת א"ש. והסוד המים רוח ומים הים מים מרות, חבר הכל יעלה מלאך שדי. והסוד רוחנים בגוף האלהים רוחנים אלהים על הרוח הרוח על הכסא הרוח על הטבע רוח אלהים לע"ה על"ה שעלה שם אדנ"י. הכל שכל כל ספירה כל מחשבה על רוח האלהים ודעם, שמהם נברא א"ש ד"ק וסודו

נר אלהים

עגול הארץ. וממנו נשימה מהשני שהוא אדם שני כי הכל נברא בצורת אדם אב אם תם רס"א הרי שש"ה. וסודם בכלל מצורף בכל המציאות עולה מהזכרתם **רוח מים אש** הנה יוולד לך מכל צורה וצורה שהיא משולשת, דבר משולש בין עגל זכר בין אדם שבכל שלוש תמצא אדם, וכל אדם נברא מן אב"ג דה"ו זח"ט ושרו י'. והוא החסד מן א"ש שעמו יהיה אי"ש, ואז יהיה משולש **רוח מים איש** ותהיה שכינה בין שלשתם. ועל כן חתימת אדם **יום הששי** ויושלם בו דמות הצלם ויפעל. כי יל' ישמשהו כלומר ישמש י' הו'.

וכבר ידעת מאמר ר' אליעזר בן הורקנוס בפרקיו הנכבדים שאמר, אי"ש ואש"ה י"ה ביניהם כלומר שכינה ביניהם, זכו שכינה ביניהם, לא זכו שכינה מסתלקת מהם ונשארו אש ואש, אש אכלת אש. הנה עתה רואה זה הצדיק איך גילה כל הסוד שאנחנו מתגלגלים סביבו. ואמנם ביאורו הוא י' ו' ה' שהוא חותם מטה, בעניין חתם תחת ופנה למטה והתמו ב יו"ה, ואז נשאר אש אכלת אש בהסתלק השם מביניהם. וכאשר מצאת השם משותף עם אש כן תשתפּהו עם רוח ועם מים ויהיה הסוד עליון ונשגב ונורא מאד והוא זה. **יה רוח ויה מים והמים והירח והאיש משלימות היצירה הזו האנושית הנמצאת בנו בטבע מוכן לקבל בשכל הנבואה. והאש והירח מים היו ומזה תבין שתוף ההויות עם הרוח ועם המים ועם העפר ועם האש ועם השמים.**

נר אלהים

הנה כבר הודעתך קצת סודות על הגלגול הא', ועתה אודיעך גלגול הניקוד השני שהוא יותר ארוך מן הראשון מצד אחד ויותר קצר ממנו מצד אחד. והוא צירוף האות עם כל אות מהשם המשולש בפשוטות מן א' עד י', בכל מה שיוכל לסבול בגלגול חמש נקודות. והוא רמז לה' אחרונה, כלומר לא' כ"ה נקודות, רמז לשם שלם ונשלם כך מן כ"ה לכ"ה. והוא מורה לך דרכו כהלכתו. ודע סוד י' ותבינהו ותדע שתוליד מכל אות י' שהיא מחוברת לכל אות ואות מן א' עד י' נ"ר. וסימניך **"נ"ר אלהים נשמת אדם חופש כל חדרי בטן"**. כל חדרי בטנה של תורה. ודע כי חפש בלא ו"ו וסודו ח"ף שכל ת"ר נ"ר ביי"ם בהבדלה דר' עקיבא. והאות תולדתה כפי מה שהיא אם א' מולידה תחילה כ"ה, ואם ב' מולידה כפלו כ"ל, וג' שלושו ע"ה, וד' רבועו ק', וה' חמושו קכ"ה, וו' ק"ן, וז' קע"ה, וח' ר', וט' רכ"ה, וי' נ"ר. חשוב אם כן י' פעמים נ"ר ותמצאם חקוקים בך שממנו נבראת והושמת בת"ק ונהיית בש"ר. זהו כל גופך ונשתתף עמך עוד נ"ר אחד שהוא הנזכר, חבר נ"ר עם ב"ך תמצא נרכ"ב, סודו ידוע ועיינהו ותכירהו. חבר נר עם בשר תמצא נשב"ת וסימן **"משבית מלחמות"** (תהלים מ"י). וסודו י' מדת רחמים בשם קדוש צורתו יל"י, כן האדם מבי"ן בעל הזמ"ן. ש"כ, ש"ל כת"ב, ולחכימא ברמיזא ולשטיא בכורמיזא. וסוד כל נ"ר הוא דרך כ"ו, נר בחמר ככדור. וכבר נרמז הגלגול השני במה שדי בו למקובל. ואמנם הגלגול השלישי סודו הפוך, כי זה ממעלה למטה ומפנים לאחור ומימין לשמאל ורגליהם רגל ישרה, אבל השלישי הוא הוא, אבל הפך זה דרכו. ורמז

נר אלהים

למהלך זה מפ"י ורמז להפכו מא"ש חבר אליהם השם ישר והפוך ותבין סודם.

הנה כבר הודעתך שגלגול ה' מוליד בשר חדש בצורת שי"ן דל"ת יו"ד, והרמז בשר י'. וסימן "**(הן על) [אחרי] עורי נקפו זאת ומ בשר י' אחזה אלו"ה**" (איוב י"ט כ'), שסודו לב"י ודעהו. חבר י' עם אלו"ה ותמצא אליה"ו הוא יהוא"ל והוא ב"ן שרמזתי. וכלל תולדת י' בשר, וכלל תולדת ה' חצי בשר, וסודו אר"ן, חבר אליהם ה' ותהיה אהר"ן נרא"ה. וסימן "**כבוד יהוה נראה בענן**" (שמות ט"ז י'). "**אשר עין בעין נראה אתה**" (במדבר יד יד). וזהו סוד אחזה אלוה שהוא נראה למזכירי שמו כשמסכים כח המזכיר עם כח הנזכר בשווי. חבר בשר"י נרא"ה וצרפם ותמצא אי"ה נ"ר בש"ר, וסודו ירא"ה בש"ר וד"ם, ואז יראה לך בשר, יהו"ה מד"ת רחמי"ם יתעלה שמו. מכאן ואילך אם אתה חכם ומבין מדעתך הבן, כי לא ניתן רשות ליגע בנקודות הדקות מאד פן תלאה הנשמה ותחטא הנשימה ונמות ולא נחיה. כי זו היא דרך עץ החיים והשומרים אינם רשאים לעזבנו שנעבור הגבול הקבוע לכל אחד ואחד ממנו מבאי הפרדס בחי"י בש"ר וד"ם האחרונים. מפני שהם מלאכ"י המו"ת, ושומרי עץ החיים הם מלאכי החיים מקבלי הנשמות ומנהיגי הנשימות על פי נשמת יהו"ו, שעל פיהם השכל מתהווה, ועל פיהם העפר ימות. ורמז "**כי לא יראני האדם וחי**". ואחר זה הבן סכום ו' שכבר הודעתך סכום י"ה בכלל הצטרפם. והנה כל ו' היא כסכום ה"א מלא שהוא בכל אות מן א' עד י', כ"ה ווי"ן שעולים ק"ן. סודו מני"ן והמכירו קי"ם תרי"ג מצות. וזו היא

נר אלהים

המעלה העליונה אשר לאדם, ובכללם למספר י' עולים רא"ש חברים ראש"י, וזהו כי יש תקו"ם ויש אחרי"ת והכל רא"ש אר"ן בש"ר, והסוד נר נר בשר ובכללם הנר וכו'. **"ונה"ר יצא מעדן"** (בראשית ב' י'), זה מזר"ח שמשם אור יוצא לעולם. **"השמש יצא על הארץ ולו"ט ב"א צע"ר ה"** (בראשית יט' כג), ול"ו טבע האר"ץ. חבר כל השם לכל אות ותן לו ג' יה"ו שלם שמספרו נ"ר קכ"ה ק"ן ותקבל השכ"ר משם יהו"ה צבאו"ת בחבור גו"ף ונפ"ש ותהיה באמ"ת. והנה מזר"ח דמות פני אד"ם, וזהו נה"ר דינו"ר, יו"ד נ"ר, נברא באדם כלומר בחמר האדם. וכלל הסוד ש' **מצפ"צ** בשם ברחמי"ם זהו רו"ח אלהי"ם הנמצא בכ"ל חמ"ר. והנה מספיק מה שאמרתי בראשי פרקים בעניין זה, ועתה אעוררך עוד על סוד המצוות כולן.

סוד המצוות כולן

דע כי כל מצוה ומצוה שנתבאר בתורתנו הקדושה, בין מצוה כללית בין מצוה פרטית, הכוונה האחרונה עליה לא ידעה משה רבינו ע"ה, כל שכן שלא ידעה זולתו. והמופת על זה הוא שאנחנו יודעים שהשם ית', כמו שאין בפעולותיו דבר לבטלה, כן אין במצוותיו דבר לבטלה. ופעולותיו לא פעלם אלא להורות בם מדותיו העליונות, שאם אין פעל אינו ניכר כח הפועל. ועל כן הפעול הנושא הפעל עם הפעל הנשוא עליו. והם שני עדים מעידים על כח הפועל הקודם להם במציאות ובמעלה. ודמיון הפעול הוא הגולם כלומר החומר והוא הדבור הנקרא בכללו עולם, וגם קצת פרטיו נקראים בשמו. על כן היו י"ח עולמות

נר אלהים

סביב. ודמיון הפעל הוא הצורה המצויירת בגולם והיא מניעתו ומגלגלתו בהויות תמידיות בכללן, והוות ונפסדות בפרטן. ואחר שפעולותיו יורו על מדותיו הנאצלות ונשפעות ממנו ית', ראה להגיז מציאות הפעולות והמדות במצות, והיו העניינים הנגלים מהם דומים לפעולותיו. ועל כן נקראו אלה מעשים ואלה מעשים. והנה היו מצות עשה רמ"ח כנגד איבריו של אדם, והאיברים הם הפועלים. ונתיחסה כל מצוה ומצוה מהן אל אבר אחד מיוחד. וזאת היתה כוונת המספר הכללי מזה, לא שהאבר ההוא מיותר לעשות המצוה ההיא המיוחדת במספר ולא זולתה. שהנה יש לאבר אחד מצוות רבות ולמצוה אחת אברים רבים, אבל המספר הכללי שווה. והעניין לסודות במעשה השם, שאין מלאך אחד עושה שתי שליחויות, ולא שני מלאכים עושים שליחות אחת. וגם זאת הכוונה כללית שהנה הפרטית כבר יעשה מלאך אחד שתי פעולות קרובות ממין אחד, או משני מינים דומים בדמיון. ואמר בכלל כלומר החיים האנושיים הם בצורת מלאך אחד כללי, ואין החיים ההם למין ממיני בעלי חיים בלתי מדברים. והנה יעשה זה המלאך האחד פעולה אחת כללית לבד. וכשתעניין בפרטיה הן פעולות רבות, ואין הפועל חיי האדם הוא הפועל חיי השור והחמור, אבל הוא פועל אחר למטה ממנו בעצמו, כמו שפעולתו למטה מפעולת חברו. ואם תאמר אם כן למה זה חי וזה חי ופעולת זה חיות ופעולת זה שם קבוע לכל נמצא על אמתתו, ואשר היה קצת דמיון ביניהם נקראו בשם שווה או בשם דומה. והנה חיי האדם מעולים במציאות מחיי הבהמה כמעלות אור השמש מאור הירח, ואע"פ

נר אלהים

שזה אור וזה אור בשם כללי נפרדו במעלה. כן כל המצוות אע"פ שזו מצוה וזו מצוה נפרדו במעלה פרטית. והנה כל מצוה יש לה עניין נגלה ואשר יורה עליו פשט הכתוב הוא הנגלה, ויש לה גם כן עניין נעלם ואשר יורה עליו דרך רמז לעניין מן העניינים בדמיון דבר לדבר כדמיון הנמצא בין המשל והנמשל, הוא הסוד המורה על הנעלם. ולפעמים תהיה ההוראה ההיא ניכרת משם המצוה בעברי או בתרגום כעניין טוטפות ותפילין. ולפעמים תהיה ההוראה ההיא ניכרת בעניין הנמצא מהמעשה, כסוד המזוזה הקבועה במזוזות הבית בשער הימני לביאה, שהוא השמאל ליציאה. ולפעמים תהיה ההוראה ההיא ניכרת בשני העניינים יחד, ר"ל משם המצוה בכללה ופרטיה ומהעניין הנמצא במעשה, בסוד ציצית הכולל תרי"ג מצוות כמספר השם וכמנין הפעל. כי ציצית בגימ' ת"ר וח' חוטי' וה' קשרים שהם י"ג הרי תרי"ג וכן רבים.

וזו הדרך השלישית היא הדרך המורכבת והיא המעולה שבהן. אבל אתה תבקש ותחקור תחילה שם המצוה לבד מה מורה. ואחר כן תדרוש עוד סודה על פי עניינה לפי המעשה. ואחר כן תכלול העניינים השנים במחשבתך ותוציא מהם החכמה, וממנה תבין הכוונה בה, לא הכוונה האחרונה, שאם היה אדם יודע ומשיג דבר זה על בוריו לא היה האדם הוא המצוֹנָה לעשות, אבל היה הוא המצווה הראשון. וזה נמנע בטבע האנושות כי כל אדם ואפילו משה הוא מצווה, ואע"פ שגם הוא מצווה אבל השם הוא מצוה ואינו מצווה. ועל זה אי אפשר להשיג תכלית כוונת המצווה הראשון. ולפי שהכוונות בכל דבר הן רבות נשיג

נר אלהים

מהם קצתם ונסכל קצתם, וכל מה שנשיג מהכוונות הראשונות או מהאמצעיות או מהאחרונות נהיה יותר מעולים לפני השם ויותר קרובים אליו בצורת הלב הראשון ובצורת הגלגל האמצעי ובצורת התלי האחרון. וכמו שיש ללב גלגולים ואיבריו רמ"ח, כך יש לגלגל גלגולים וימיו הנימנין אצלנו על פי מהלך החמה הם שס"ה, וכנגדן שס"ה מצוות לא תעשה. ועניין מצוות לא תעשה הוא ביטול מעשים, ואם כן העיקר אינו כי אם המעשים לא הביטול. אבל מפני שיש גם בעולם מי שעושה המעשים אשר אנחנו מצווים עליהם בלא תעשה, כי המעשים ההם מעשים נעשים לבטלה, רחקם השם ממעשינו הנעשים לחיים נצחיים שהם מצוות עשה. ועל אשר המצוות ההם הם עבירות נאמר עליהם **"כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחוקותיהם לא תלכו"** (ויקרא יח' ג). ונאמר **"ולא תקיא אתכם הארץ בטמאכם אותה כאשר קאה את הגוי"** וגו' (שם כח).

והשרש של מצוות לא תעשה כולן הוא לרמוז לבלתי לכת אחרי העניינים הזמניים. כי כל הנמשך אחר הבלתי הזמן השארות נשמתו בהבלתי הזמן. ומי שנמשך אחר השם אשר למעלה מהזמן השארות נשמתו נצחית בלא זמן בשם ית'. והעד התורני **"מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש"** (קהלת א' ג). ופירושוהו למטה מן השמש הוא ואין לו יתרון, הא למעלה מן השמש יש לו יתרון. והוא בעצמו אשר אמרתי לך ברמז העמל בעניין שס"ה מצוות לא תעשה שהם כנגד ימות

נר אלהים

החמה. ועל זה גילו עוד חכמי הקבלה ז"ל בעניין מצוות עשה גם כן. ואמרו כל שמצוות עשה שהזמן גרמה נשים פטורות, וכל מצוות עשה שלא הזמן גרמה נשים חייבות. כבר הורונו סוד גדול בזה ההבדל זכרים ונקבות במצוות עשה, והיותם תולים המצוות בזמן ובלתי זמן. כי בזה יבין הנבון החכם ההבדל הגדול שבין המצוות. ומפני שאין לאשה ערלה ניתנה לה מצוה כנגדה בכללה, לזה ברית מילה לטהרו מטומאת ערלתו בדם, ולזאת טבילה לטהרה מטומאת הדם.

וכמו שיש ללב ולגלגל דרכים וגלגולים, לזה במספר איבריו מצוות עשה, ולזה בימיו מצוות לא תעשה, כן יש לתלי יום אחד מיוחד בכל השנה והוא יום הכיפורים ואבר אחד מיוחד בכל הנפש והוא הלשון. ועל כן נצטוינו בלשונינו ביום ההוא ואם היום גובר על הלשון מדת הדין פועלת בזנב והעולם והנפש חייבין. ואם הלשון גוברת על היום העולם והנפש זכאין כי מדת רחמים פועלת בראש ובעל הפעולה מולך ביום ההוא. ואם הראש מלך הזנב נמשך אחריו בעל כרחו, ואם הזנב מלך הראש נמשך אחריו על כרחו. ופעולת הראש מדת רחמים לטובה ואין בטובה למעלה מענג, ופעולת הזנב מדת הדין לרעה ואין ברעה למטה מנגע. ועל כן בברכות **"ונתנך יהיה לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה"** (דברים כח יג). ובקלות **"הגר אשר בקרבך יעלה עליך מעלה מעלה ואתה תרד מטה.. הוא יהיה לראש ואתה תהיה לזנב"** (שם מג). וכאשר היה לתלי שני חלקים בעולם ובהם יקרא בעל ראש ובעל זנב, והיה לו חלק בשנה וחלק בנפש, כן היה לו חלק אחד

נר אלהים

במצות עשה והוא סוד **"אנכי"** שהתלי פותח דרך לדעת את השם בפעולת ראשו ופותח שערי רחמים מהם נעילת שער. והיה לו חלק אחד במצות לא תעשה והוא סוד **"לא יהיה לך"** שהוא סוגר שערי רחמים בפעולת ראשו ופותח שערי הדין בפעולת זנבו. ועל כן סוד תורה תרי"א, שים עמו ב' הרי הוא ברית"א שעל שניהם הבריות נידונים. ומפני היות התלי בעל ראש וסוף חויב להיות תוכו ר"ל פנימיותו, שהוא הכח המנהיגו בצורת נפש לו. והוא צורת דיין כמו לשון הפלס שהוא המכריע בין ימין ושמאל. ושם המדה הפנימית על כן **"עולם חסד יבנה"** **"וצדיק יסוד עולם"**. ועל כן נמשכו הספירות בסוד היום, מראש השנה ועד יום הכיפורים, כלומר מיום הדין עד יום הסליחה שהוא יום הזכות לזוכים ויום החובה לחייבים.

ועל כן אנו מזכירים בתפלה ב' סימני תקיעות זכרון וברית ותרועה, ואחריהם אנו אומרים ג' פעמים זכר לג' ספירות. "היום הרת עולם, היום יעמיד במשפט, כל יצורי עולם, אם כבנים אם כעבדים. אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים. אם כעבדים עינינו לך תלויות, עד שתחננו ותוציא לאור משפטנו". ויש מי שנוהג לומר "קדוש" מאחר שמשלימו פעם אחת כדי שתשלם בשלתם צורת קדושה משולשת. ועיין אמרנו יום, ועולם, ויצורים. ואנו מורים שההשגחה על כל יצורי עולם לא על ישראל לבד, שכל העולם עוברין לפניו כבני מרון. ויום ראש השנה שהוא יום ראש חדש תשרי שאין שום יום ראש חדש קדש כי אם הוא לבדו, והוא יום הזכרון, והוא יום תרועה, כלומר יום קבוץ הכוחות כולן. והוא יום הדין וממנו נמשך הדין

נר אלהים

בסוד **"במשך [בקרן] היובל"** (יהושע ו' ה) שהוא השופר בעצמו, שופר האיל בעל הכח האמצעי בין השור והשעיר. והוא שופר הכבש הכובש כל הכוחות והמקבצם. והמשכת הדין היא כפי כל הספירות עד יום הכיפורים שהוא תשלום לכולם. ומפני שהעשירית מלכות אנו מיחסים אליה מראש ועד סוף, ואנו אומרים מלך, המלך הקדוש, המלך המשפט, מלך על כל הארץ. ואנו קוראים כל הימים י' עשרת ימי תשובה, שכוללים מלכויות זכרונות שופרות. מלכויות, להורות שכל המלכויות נכללות תחת מי שמלכותו מלכות כל עולמים. זכרונות, להורות שאע"פ שהוא רם על כל רמים ונאה על כל נאים וגבוה על כל גבוהים ומלך מלכי המלכים אינו שוכח בריותיו מצד היותם נבזים ושפלים בעיניו. שאם נבזים הם הוא בראם ואם נכבדים הם, בריותיו הם, כולם כן, כל שכן בעלי הדעת. וזוהרם בדין במשפט, מפני שאם האדם נבזה ברצונו והוא בראו נכבד, דין הוא ליפרע ממנו, ואם האדם נכבד והוא בראו נבזה, דין הוא לתת לו שכר כפי כבודו.

ועל כן הדין נחלק למינים רבים כפי האישים וכפי מעשיהם. כי כמו שנשתנו מזגיהם בטבע כן נשתנו מדות נשמותיהם בטבע. ואחר שיש דבר עם כל איש ואיש ממנו שבו יכול להכריח המדה, ואם היא מתוקנת לקלקלה, ואם היא מקולקלת לתקנה, ואם היא שווה להעמידה על שוויה, דין ומשפט ישר הוא לגמלו או להענישו על כל זה לפי מעשיו. ולולי שהמצות המפורסמות מגלות לכל איש שזה הכח והיכולת הוא בידו ותחת רשותו כרצונו, לא היה מן הדין לשפוט אותו בשום משפט בלתי

נר אלהים

המשפט הטבעי הנמצא לכל בעלי חיים, כמו שהוא עם בני אדם. ואמנם ההבדל אשר הבדיל השם בין האדם ובין שאר בעלי חיים הוא המחייב הדין עליו, והוא השכל האנושי הנאצל מן השכל האלוהי הנדבק בנו בטבע. ועל כן יתחייב ממנו אצילות הדין הישר אשר ממנו קשה וממנו רפה, וממנו בינוני לא קשה ולא רפה בערך אל זולתו, וממנו קשה ורפה ר"ל קשה מצד ורפה מצד, וגם זה בינוני בערך אל זולתו. והדן הוא השופט בשיעור ובמדה לכל איש כפי הראוי לו כמו שהדין נותן. על כן אנו מכנים לשופט שם מדות באמרנו מדת הדין קשה או רפה.

ודע כי מדה, לשון מדידה ולשון שיעור, ואם כן המדות משוערות מהשם על בריותיו. כי כמו ש"מדת בשעלו מים ושמים בזרת תכן וכל בשלש עפר הארץ" (ישעיה מ' יב), ו"עמד וימודד ארץ" (חבקוק ג' ה). כן מדד להיותו דן על פי מדת הדין את העולם ואת האדם. ובמדה שאדם מודד בה מודדין בו. וזהו, כל היודע שיעורו של יוצר בראשית מובטח לו שהוא בן העולם הבא, כי הוא ית' אינו גוף ולא כח בגוף. אם כן אינו משוער בעל שיעור, כלומר אינו בעל מדה אבל שיעורו רוצה לומר השיעור שהוא שלו שהוא משער בו עולמו במדות ידועות ובשיעורין קבועין, כגון שיעור קומה שעניינו שיעור העולם שהוא מנהיגו. ומפני שהאדם עולם קטן והעולם אדם גדול נאמר עליו ראש ורגלים וזרועות ושוקיים וידיים וכל צורת האדם ויפיו ותארו ואפילו מעיו, כצורה הכתובה בשיר השירים. ומפני שהשם בכל העולם ובתוך העולם וחוץ לעולם

נר אלהים

עד אין סוף והוא מנהיג הכל ובו מתקיים הכל, נאמר במשל כי ראש העולם הוא ראשו ורגלי העולם הם רגליו כמשל, **"השמים כסאי והארץ הדום רגלי"** (ישעיה סו' א). וכעניין **"הלא את השמים ואת הארץ אני מלא"** (ירמיה כג' כד). ובאמת כי העולם יש לו מקום וזמן וגבול, והשם אין לו מקום ולא זמן ולא גבול. ועל זה אין העולם במקומותיו שווה במעלה, אבל יש מקום שהשפע האלוהי בו יותר זך כמו גוף השמש והירח והכוכבים בגלגלים שזה יותר זך מזה וזה יותר מאיר מזה. וכמו שקרה זה לחלקי הגלגל כן קרה לקצוותיו וכן לכוחותיו הפנימיים. ועל כן המדות מתחלפות מדת הדין למדת רחמים ומדת רחמים למדת הדין, רק ההתחלה והצור לכל שהוא הסבה הראשונה לכל נמצא, אין לו מדה, אבל מדותיו הם שפעים ואצילות והיות רוחניות נמצאו במציאות העולם ונתגלו לאשר היו איכויות בו בכח ויצאו לפעל בצאת העולם לפעל, אבל עצמותם השפיעים עם העולם, כי הם דברים צריכים לעולם. וזה לא יתכן שיצויר בשכלינו איך הוא, כי כמו שלא נשיג עצמו כן לא נשיג אמיתת מדותיו הנאצלות מעצמו ובהן מנהיג הכל. אבל נדע אנחנו בשכלנו כי הן עשר מדות ונחלקות בעולם ובשנה ובנפש לעשר עשר, ויהיו בכללם י"י, על כן שמו מכונה כך. וחלוקתם תחילה ג"ז ג"ז ג"ז, על כן ראשית הג"ז לעורר על ג"ז ספירות. ועל כן סוד בראשית בשתאר ג"ז ברא אלהים א' הו"ה, והן ג' ספירות ראשונות. מחשב"ה, שהיא בגימ' ספירה והיא השכל. וחכמה, שהיא בגימ' בנויה והיא החיים. ובינה, שהיא בגימ' באדני והיא הניב. והכלל ספירה בנויה בהיכל, הכוללת השכל והחיים והניב, מחשבה וחכמה ובינה. והמחשבה לנו סבה

נר אלהים

להחכימנו, והחכמה סבה להביננו ההשגות המושכלות לנו. ולפי שהיו אלה השלש השגות לנו קודמות זו לזו וסבות זו לזו, כמו שזה מושכל ראשון אצלנו חייבנום לשם, ובדעתנו כי אין לשם עצם זולתם ואין להם מציאות אלא השם, כי השם הוא הם והם הוא, אלא שהוא האציל כוחותיהם על הברואים ושמם בהם. שאם נצייר אלוה בלתי מחשבה, ואנו צריכים לציירו במחשבתנו ולא נשיגהו בלתי מחשבה, נהיה בהמות. ואם נחשוב שהשגנוהו במחשבה ובציור שכליי היה ציורנו מקיף האלוה, וזה נמנע כי האלוה מקיף כל מצויר ומצייר בציורו ואין מי שיקיף בו. ואיך יקיף בעל התכלית לבלתי בעל תכלית, והלא זה מושכל ראשון, שאחר שהוא ית' עילת העילות וסבת הסבות צור והתחלה וראשית ואחרית לכל, איך ישיג שום שכל מה הוא. ועל כן נקרא שכל קדמון וראשון שאין מחשבת זולתו יכולה להשיגו, רק כדמיון כל מה שנתעלה מהם דבר, ישיג הדבר ההוא מה שלמטה ממנו, ומכל צד יקיפנו רק לא יכיר מעלינו כי אם מציאותו לבד, מצד שהוא משיג שהוא לבדו לעצמו לא המציא עצמותו. וכל זה מבואר בספרי החכמה, על כן לא נאריך בו הנה, אבל נפסוק הנה העניין הזה ונתחיל לדבר בכללי המצוות ובקצת חלקיהן כאשר תשיג ידינו בעזרת בוראינו. ונתחיל מהמצוות הנמצאות עם האדם עצמו תחילה, כגון מצות ברית מילה שהיא לו ראשונה.

סוד ברית מילה

יש לך לדעת תחילה המספר הקבוע על זו המצוה בשמה והוא תרי"ב פ"ה, ורמזם ארב"ע חיו"ת. ופירוש הדבר כי האדם

נר אלהים

ראשית בריתו היא מן שלשה דברים שהם מותרים ואסורים, ר"ל מותרים במקומם ואסורים בזולת מקומם, מותרים בזמנם ואסורים בזולת זמנם, מותרים בגופים ידועים ואסורים בזולתם. והדברים ההם השלשה הם, ע"ז וג"ע וש"ד. ודע כי מאלה השלשה נברא כל אדם חוץ מאדם הראשון שלא נברא מאחד מהם. ותדע שכל עבודה שהיא בלתי מפורסמת לכל שהיא ראויה לעבדה היא ע"ז אצל פרטי האומה בכלל. ועל כן נאמר, מאי עבודה זרה, זו עבודה שהיא זרה ממנו. ואל תשים לבך למה שחושבת כל אומה שהיא לבדה עובדת את השם וזולתה עובדת עבודה זרה. כי האומה שהשם דבר עם נביאיה היא שכל חכמי שאר האומות מודים שהשם למד לאומה ההיא המיוחדת לו ית' עניין עבודתו באמת. ומי שתופש דרך אחרת הוא טועה, ולא יתבאר בלא ספק זה הטעות עד שיבוא אליהו שהוא הנביא שהיה חי בזמן הנביאים ועודנו חי ויתגלה, ויגלה בנבואה מי טעה ומי לא טעה.

ועל כן שמו אליהו הנביא שאמתתו ידועה מאותיות שמו בהחלק שני השמות לשלשה, בראשונה ב' ואחריו ד' ואחריו ד' וסימניך בד"ד. ואמנם הוא מתגלה בכל ברית מילה, כל שכן שמתגלה בכל ברית לשון. שכל מכת"ב מלא סודו ברית לשון. וסוד ברית המילה, ב"ן, הוא שב"ת, אשר צורת"ו בכל, והוא ד"ת רחמי"ם. ואם כן מדת רחמים מברית המילה. ואמרו שממנו נברא כל אדם, הוא, שאם אין עבודה שהיא זרה לפרסום לא תתעבר האשה. ומנהג עובדי עבודה זרה משאר האדם כמו הכשפנים, היא לעבדה בסתר. וכך התורה מעידה **"ושם**

נר אלהים

בסתר (דברים כז טו). וכן המזדווג לאשה עושה בסתר בכל יכולתו אפילו במותרת לו כל שכן לאסורה לו ששניהם גונבים דעת הבריות ומתכסים מהן בכל כוחן. ואם כן הפועל הזר ההוא ע"ז הוא. וכן כתיב **"להצילך מאשה זרה"** וגו' (משלי ב' טו). ואם אין שם גילוי עריות בין שניהם לא יתחברו גוף לגוף, ואם לא יתחברו איך יצויר מהם ציור תולדה שאין מציאותה כי אם מהזוג. ואם אין שם שפיכות דמים לא יולידו, כלומר שפיכות דם האיש שהוא זרע לבן ושפיכות דם האשה שהוא זרע אדם. וכן כתיב על מי שפועל השפיכות ההוא בטל ממנו שהוא **"כרות שפכה"** והבן זה. ועל זה העניין הוצרכנו לברית מילה לרמז שהכח המשולש בנו בשלש עבירות החמורות שבתורה השלכנו מעלינו ובטלנו מלהמצא עמנו מקטנותנו, רמז לזכירה אצלנו שבעת שיפתנו היצר לעבור על אחד מהם שנשיב לו, כבר לקחת חלקך אין לך עלינו דין ודברים שכבר מעת חיותנו פרענו לך חובך, והנה לנו עדים ברית המילה וברית הלשון. וכל זה מפני שכך דרכו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ומחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו לך ועבוד ע"ז והולך ועובד.

ואין ספק כי אחר אלה ההערות אשר העירותך אליהם על פי סוד המצוה האלוהית הזאת ששמתיה לך בצורת יסוד לכל המצוות, תוכל לבנות אתה עליה ועל כל חברותיה בתים גבוהים ועליות מרווחים. כי זאת היא דרך יי' לכל חכם. דע שהרבה פעמים יבקש מי שהשיג דבר מן העניינים הנפלאים להורות על מה שקבל, ועל מה שהשיגו אצלו בכתב או על פה, וימצא

נר אלהים

מונעים רבים מזה. וזאת היתה כוונה אלוהית לבלתי עבור המשכיל הגבול אשר נפלו הראשונים, אלא שכל מי שהשפע נשפע יותר עליו מזולתו וחסרו מונעיו יותר ממונעי זולתו, הוא אשר יכתוב ויאמר על כל פנים יותר מזולתו. ועל כן אין ראוי להאשים האמרים בין בכתב בין על פה, כי הכל לפי הכח ולפי מיעוט המניעה או ריבוייה, יהיה המונע מצד השכל או מצד הטבע או מצד הרצון או מצד ההכרח, אשר הוא המקרה. וזה הדבר בהשיגי סתרו לא מנעני הרצון מלגלות כי אם ההכרח. ועל זה הארכתני לפעמים במקומות ולפעמים קצרתי בתכלית הקוצר לפי החכמה ההיא לפי הזמן והמקום והאישים. ועם זה אין ראוי שתאשימני אם אאריך ואם אקצר, כי אכתוב מה שאכתוב בספר הזה אשר נקרא שמו "נר אלהים" לפי המזדמן לי בין רב למעט. ואמנם בהשלימי כוונתי בזה העניין שתשמע אצטרך לרמוז לך רמזי "ספר יצירה" בראשי פרקים שישלימוך בע"ה.

ועתה שמע מה שאומר זה בכלל כל דברי, והבן מאד עומק סתרי העניין הזה, גדול הערך ורב המעלה. אשר הוא יסיר מלבך כל ספק בתחילת מחשבה, והוא יהיה עניין כולל כוונות נכונות עליונות ותחתונות. והוא שצריך לך שתדע ותאמין שכל אמונה שאין עמה ידיעה מספקת ללב, המקבל דברי זולתו, יהיה רבו או חברו או תלמידו או יקבל מספר כתוב, אין האמונה ההיא אמונה שלימה, כל שכן שאינה ידיעה כלל. ועל כן אם אין הקדמות לאמונה לא לתקיים תולדתה בלב, ואם יש לה הקדמות ממין חכמה אחת ואין לה הקדמות ממין תולדתה לא יתקיים

נר אלהים

בשרשים ההם הפרי הנולד, מפני שלא נולד ממנה אבל מזולתה. והפרי ממזר אצל המאמין, ואע"פ שהוא לא יכיר זה לפעמים. וזה דומה למי שזרע חיטים בשדהו ובעת הקציר הלך וקצר בשדה חברו וטעה בין שתי השדות ולא השגיח במה שקוצר. וקצר זולת מה שזרע ויצא ותקן ואכל וחשב שחיטים אוכל והוא היה אוכל שעורים כבהמות. כן זה המקבל מתוך שהוא סומך על מה שהקדים לו מחכמה אחת או יותר ממין אחד או משני מינין או יותר מהם, יחשוב שכל מה שימסר לו בחכמה אחרת שהיא זרה מחכמותיו. ואולי ביניהם ההבדל שהוא יבינהו ויחשוב שהתולדות שנוולדו לו מזאת החכמה הן הן תולדות חכמתו הקודמת, ואין הדבר כן בשום פנים. אבל כל חכמה וחכמה צריכה אל שרשי מינה, ואמנם שרשי זולתה הם לה לעזר ולהועיל בצורת כלי האומן למלאכתו, אבל אינם שרשי חכמתו ולא פירותיה. והמופת על זה שאילו היו הקדמות חכמה אחת שרשים להוליד מהם פירות ותולדות מכל חכמה, היו ההקדמות מהם מחכימות לבעל התולדה האחת, וממנה היה יודע כל החכמות מיד בלא למוד ובלא הקדמה. והיו אז כל ההקדמות והטרחים לבטלה. ומזה תדע עוד שכל חכמה וחכמה צריכה הקדמות גדולות ולמוד רב להוליד ממנה תולדות האמונה והידיעה בה.

הנה תמצא איש שלמד מקרא כל ימי חייו והוא בקי הרבה, וכבר הקדמותיו הולידו לו תולדות חכמה בה. ואם תשימהו לקרוא בתלמוד "מאימתי קורין את שמע בערבית", ותאמר לו שיפרש לך בו פרק אחד, הנה יהיה סכל גמור בו. וכן יקרה

נר אלהים

לבעל התלמוד עם בעל המקרא. והנה הלשונות לעדים קרובים להביא מהם ראייה מופתית מושכלת מאד, שמי שידע לשון אחת לגמרי לא יבין דבר מלשון זולתו כי אם שידע שהוא מדבר לבד.

ואחר שהקדמתי לך זאת ההקדמה העליונה ראוי שתדע שלא תתקיים לך שום ידיעה באמיתת אמונת הקבלה עד שתבנה לה יסודות חזקים סובבים כל בניין חזק. שאם הם חלשים ותבנה עליהם עליות יפלו העליות עליהן, ויפילו גם אתהן. ואם רץ לבך להשיג תכלית אחת בלא הקדמה, דע שאתה מתרחק מן הנכונה. וכל מה שתחשוב להתקרב אל האמת בלא ההקדמות הראויות לחכמה היא שאתה משתדל בה להשיגה, אין ספק אצלי שתתרחק מאמתתה תכלית הרוחק. וכל מה שתוסיף להתקרב היא תוסיף להרחיקך ותפסיד עצמך ממנה וממה שהיה בידך בתחילה, ותשאר קרח מכאן ומכאן. ואם כן החכמה הנכונה היסודית העליונה הישרה בדרכיה היא שתוסיף בהקדמותיה של כל חכמה שאתה חוקר סתריה, ותוסיף עסק ולמוד בהן. כי הן מיסדות מעלות חזריה בלבך עד שיתקע בלבך סודה כיתד תקועה במקום נאמן ואז תצליח בכל דרכיך ואז תשכיל.

ואחר שהודעתך מה שהייתי מחוייב להודיעו לך מצד אהבתי האמת והאמונה המושכלת, ומצד רצוני להועילך בדרך החכמה, אינו נשאר בעדי עניין תועלתך ואם ישאר בעדך, האשם עצמך ולא זולתך. כי מי שחוטא לעצמו הפסדו בעצמו ולא בזולתו.

נר אלהים

והסכל כשיכשל יאשים זולתו ולא עצמו, והחכם לא יכשל, ואם יכשל עת מן העתים במקרה יאשים עצמו ולא זולתו. על כן בסמכי על טוב שכלך אגלה לך קצת סודות ורמזים שהם פלאות חכמה ב"ספר יצירה" על דרך ראשי הפרקים ואתה תבינם מדעתך בע"ה.

ואמנם אתה צריך אל תנאי אחד שתתנה עם עצמך עליו. והוא שבכל עת שתשתכל בספירות שלא תדבר במ בפה אחר שתתחיל להוציאם לפועל. שאם היית עושה כן היו מושכים את פיך עד שהיית מדבר כמשוגע, והשומע את דבריך היה קורא עליך **"חסר משוגעים אני"** (שמואל א' כא' טז) בתמיהא. אבל מאז בלום פיך מלדבר ולבך מלהרהר ועוד שוב וחזור חללה אליהם בצורת רצוא ושוב, כמו שאגיד לך לפנים. ודע כי אני לא אכתוב לך כל מה שידעתי ב"ספר יצירה" על פי הקבלה, אבל ראשי פרקים יספיקו לך בו. כמו שאמר שלמה החכם ע"ה **"תן לחכם ויחכם עוד הודע לצדיק ויוסף לקח"** (משלי ט' ט). ויהיו לך דבריי מאירים עיני שכלך אם תרצה ללכת בדרכיי אשר אורך בו מה הם ואיך תפעל במה שתפעל בו. כי אחר שהדרכים רבים איך הייתי יכול להורות לך הדבר הנכבד הזה אלא כך. ואמנם אני אבחר הדרכים הקצרים שאני יודע שמספיקים לך ואעזוב הארוכים החמורים, ויהיה לך בזה שתי תועלות, אחת להמעט גוף הספרים, ואחת להקל עליך מהדבר החמור. כי אחר שאמסור לך המפתח שבו תפתח השערים שפתחתים אני בו ונכנסתי במ עד חדרי חדרים, הנה גם אתה אם תמצא חן בעיני מי שאמר **"והנתי את אשר אחון ורחמתי את אשר**

נר אלהים

ארחם (שמות לג יט), הנה ידעתי כי אז תבוא אל בית יי' העליון ותחיה לעד.

ומעתה אני מחל להקדים הקדמה אחת קצרה לפני התחילי בספר הנכבד הנקרא "ספר יצירה" המיוחס לאברהם אבינו, שסודו אמר"י נבוא"ה כמו שנגלה בסופו, וכמו שראש ספר יצירה שסודו יצ"ר ספיר"ה, ורמז יצ"ר היצרי"ם, וההקדמה ההיא היא מועלת מאד במה שכוונתי לגלות אחריה. ואמנם ראיתי אנשים רבים חולקים על קבלה זו רצוני לומר על היות זה הספר מחובר על פי אברהם אבינו, וידוע אצלנו בקבלה שלא יתכן שינבא שום נביא מנביאי ישראל בלתי ידיעת השם השוכן בלבו, והוא לא יוודע כי אם לפי סדור הנסתר שב"ספר יצירה". שבו ישיג הנביא הסדר בנסתר, ומשניהם ידע שם המסדר וידבר אליו וישיב לו, ואז יורה הדרך אשר ילך בה ואת המעשה אשר יעשה. ואם תאמין שאברהם נביא השם היה, תתחייב להאמין שידע סתרי הספר ובו פעל ועשה כל מה שעושה וסופו של הספר מוכיח על תחלתו. ואם כן אל תפלא על היות הוא בעצמו המחברו. וההקדמה היא שבמקום שתראני משים על האות או על התיבה נקודה אחת או הרבה שתבין מיד שהיא רמז להעירך אל סוד גדול ועיין בו מאד עד שתוציאהו לאור ותבינהו. ואחר שהעירותך על זה א"ח"ל לב"א"ר רמזי ספ"ר יצ"ר"ה.

רמזי ספר יצירה

נר אלהים

דרכי הקבלה הידועה למקובלי הנבואה הם רבים מאד, ומתוך שהמקבלים הם במדרגות רבות נחלקים זה מזה נקראו הדרכים ההם רוח. שהרוח בטבעו נחלק למחלוקות רבות, גדול וחזק בינוני שווה קטן וחלש. ונקראו מים שהמים יש להם טבעים משונים ומהם מרים ומהם מתוקים ומהם כך ומהם כך, וכן המקבלים יש מי שמתחכם וחכמתו מרה לו ויש מי שחכמתו מתוקה לו. וכן שנויים אחרים רבים בהם ונקראו אש דמות פעולות האש שגם הם פועלים כמוהו טוב ורע מות וחיים. וכן נקראו בשמות הרבה מושאלים כאלה לדמות אותם בפעולותיהם לפעולות הנפעלות מאלה. והמשכיל לוקח מן הטוב ומן החיים וחי בהם, והסכל עושה ההפך. ועל זה אמר הנביא ע"ה **"מי חכם ויבן אלה נבון וידעם כי ישרים דרכי יהוה וצדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם"** (הושע יד י'). הנה כבר גילה הנביא כל הסוד והוא יושר דרכי השם, ועם כל יושרם אין הפושע יכול להנצל מהכשל בהם בעצמם. ומי ראוי שיכשל בדרך הישר, כי אם העיור, שאין לך עיור גדול מן הפושע, ואין לך פקח גדול מן הצדיק. על כן, במה שבו הצדיקים משכילים, בו בעצמו הרשעים נכשלים. והנה ראה עקיבא, מה שראה אַחַר, וזה השכיל וזה נכשל וזה אמר שתי רשויות ולזה נאמר שלום שלום. אבל **"אין שלום אמר יהוה לרשעים"** (ישעיה מח' כב). ורמז נכנס בשלום ויצא בשלום, וזה נכנס לתרבות רעה ויצא לתרבות רעה. וסתרו שלום לימיני ושלום לשמאלי, והימין כנגד השמאל והשמאל כנגד הימין. והנה סוד השמאל הוא שלום והוא מושל ודעהו. והנה סוד הימין סמו"ט וכל השומר סמו"ט לעולם לא ימוט. וסודו ראשי

נר אלהים

תיבות, ס'ור מ'רע ו'עשה ט'וב בק'ש שלו'ם ורדפה'ו וסופי תיבות הנשאר שמ"ו. והרמז שלום שמו של הקב"ה שנאמר **"ויקרא לו יהוה שלום"** (שופטים ו' כד) והוא שם לו, תראה במה נכנס ובמה יצא. ואחר שהדבר כן בעת שתכנס הזהר בכך ואל תהרוס הגבול הקדוש לעלות אל יי' פן יפרוץ בכך עד שתתקדש מכל טומאה. והטומאה הגדולה היא סכלות הלב בהכרת הצורות הקדושות העליונות ובהכרת אמיתת השמות המעידים על מציאותן ועל כוחותיהן ועל פעולתן בכל. ויש טומאות רבות אחרות למטה מאלו, ואם לא תסיר כל טומאה ותטהר בעצמך, וכל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וטהר, וכל דבר אשר יבוא במים תעבירו במים וטהר, איך תהיה טהור.

ידוע שהנפש אע"פ שאינה אש טהרתה באש, והגוף אע"פ שאינו מים טהרתו במים. ואם לא היתה הנפש חזקה יותר מן האש בבואה להטהר באש היתה נשרפת בו, ואם לא היה הגוף חזק יותר מהמים בעברו במים היה נפסד. רק מפני שהאש כללית והוא בעל מינים רעים, והנפש מצד אחד כמו אש ומצד אחר אינה אש ממש, ימצא אש שהוא שורף אותה וימצא אש שהוא מהנה אותה וימצא אש שהיא מנהיגהו. על כן בהתקרבה אל מה שלמעלה ממנה תהיה אשה שאצל עליונה שורפת אורה כמו שנשרפות נפשות נדב ואביהו בהקריבם א"ש זר"ה, שסודה מד"ת הדי"ן והיא הנפ"ש והחכמ"ה, כמו שנאמר עליה בקבלה גוף קיים ונשמה נשרפת. ורמז ינוקא דהוה קא דרישא במעשה מרכבה יצא אש מחשמל ושרפתו (חגיגה יג.). והוא שגלה השם הסוד העליון באמרו **"בקרובי אקדש"** (ויקרא י' ג). והנה הוא

נר אלהים

חסר ו' "**בקרבי**" כתיב, בסוד "**על כי אין אלהי בקרבי**" (דברים לא' יז). חשבהו ותבינהו. וכן אקד"ש סודו א"ש ד"ק וכללו קש"ה, מדת הדין קשה.

וכבר רמזתיו בסוד נשימ"ה שהוא שם ידוע, והשם יכפר חטאתינו, ובהתקרבה למה שלמטה ממנה תנהיגהו כרצונה וגם בהיותה בינתיים תהנה מזה ומזה. וכן הגוף אע"פ שטהרתו במים אם יכנס בגבול שהוא נמנע ממנו יצלול וימות, ואם יכנס בשיעור יטבול ויטהר, ואם לא יכנס כלל וגם לא יטמא אין הזק אם לא יטבול. ועל כן השיעור מ' סא"ה, והסוד מ' וס' שבלוחות בנס היו עומדין. וידוע שהנפש אין טהרתה במים כי הנפש עולה ליי' ועל כן טהרתה בדבר עולה, על כן "**ריח ניחח אשה ליהוה**". והגוף אין טהרתו באש כי הוא יורד "**ולא המתים יהללו יה ולא כל יורדי דומה**". ועל כן טהרתו בדבר יורד שהוא יותר קרוב למינו. ואמנם השכל הנמצא בין שניהם והוא מכריע בינתיים שהוא הדבר הרוחני. על כן בהפרד הבינוני שהוא אשר היה משים שלום ביניהם, והוא רוח הנשימה הנכנס ויוצא באפים, כמו שאמר "**ויפח באפיו נשמת חיים**", שהסוד שנים חי מת. והוא כי הרוח האשי הוא חי והמימי הוא מת והמכריע לא חי ולא מת כי אם בכח, ובעת הפעל אם יחיוהו יחיה ואם ימיתוהו ימות. הנה פרידתו גם כן סבת חיי הנפש ומיתת הגוף, אם זכתה הנפש בעברה באש ונטהרה ונפשטה מכל הכוחות אשר תחתיה המונעים מעלתה או פרידת הרוח היא סיבת מיתת הנפש והגוף יחד. ועל כן נאמר בשתי רוחות שאחת עולה ואחת יורדת בקהלת (ג' כא), בפסוק "**מי יודע רוח**

נר אלהים

בני אדם העולה היא למעלה ורוח הבהמה היורדת היא למטה לארץ,¹ זו לטבעה וזו לטבעה. ועל כן מותר לשחוט הבהמה והדומים לה כי נפשה מן הארץ. כמו שנאמר **"תוצא הארץ נפש חיה למינה"**,² וזו נפשו של אדם הראשון. כי אחת יש לו תחתונה בהמית, ואחת יש לו עליונה שכלית, ואחת יש לו אנושית מדברת. השכלית שמימיית והבהמית ארציית והמדברת רוחנית. על כן קול ורוח ודבור, וזו היא רוח הקדש בצאתה לפועל.

על כן החל בעל "ספר יצירה" בעניין נתיבות החכמה שהם עניינים אלהיים. ואחר כן זכר ספרים וספר וספר וספור וספירות ואותיות שהם נתיבות אלוהיות ואנושיות, לדעתם במ החכמה האלוהית להעלות הרוח אל העליונים ולהדביקה במ. ואחר כן זכר היצורים כולם ואיך נוצר כל יצור ויצור עם כוחו המיוחד לו מצד החכמה האלוהית המשותפת עם האנושית. והיצור כולו דבר בהמי חמר מת בטבעו בלתי חכם. וידוע שאע"פ שכל חכם חי אין כל חי חכם, ואפילו אם היה החמר חי, אם כן כבר היה אפשר שלא יהיה חכם לפי מה שהקדמנו, אבל לא היה נמנע מפרטיו אבל מכולו היה נמנע, אחר שאין הכרחי להיות כל חי חכם, כל שכן שידענו באמת שהוא דבר מת בטבעו וכשישתתף אליו דבר חי אז יחייהו, ובהפרדו ממנו ישאר מת כאשר היה בתחילה. ועל כן הנה העולם נחלק לשני חלקים ראשונים, ואחד ממוצע בינתיים. [הראשון] הוא דבר חי וקיים תמיד ולא ישיגוהו מות לעולם בשום פנים. [והשני] דבר שהוא מת לעולם בטבעו לא ישיגוהו חיים לעולם, [והממוצע] דבר

נר אלהים

שישיגהו חיים ומות לעתים, והוא שתוף חלקי העליונים עם חלקי התחתונים. על כן הנפרדים מהחמר לעולם חיים, והחמר הנפרד מהם לעולם מת. והחמר המשותף אל חלקיהם בחלקיו כי בכללו לא יתכן שהוא פעם חי ופעם מת, על כן המשותף נופל תחת הזמן, ומה שאינו משותף אינו נופל תחת הזמן. ואם כן בהכרח כל משותף פרטי הוא, וכל נפרד כללי הוא. על כן אינו נופל תחת הזמן. וחלקי הדברים הנופלים תחת הזמן הם החלקים האפשריים שנופל על כל חלק שהוא נמצא בעל צורה בכח ואפשר שימצא ואפשר שלא ימצא.

ודע כי הפילוסופים חשבו בעבור זה האפשרות שמצאו בחלקים שאין השגחת השם עליהם. וגלה ספר יצירה זה הסוד מבואר והודיע שהשגחת השם עצומה בחלקים גם כן כפי מה שהם כמו שהיא עצומה בכללים כפי מה שהם. ואם יש הבדל גדול ביניהם אינה נעדרת מהם, וזה ידענוהו מאמרו שבשמו חתם הקצוות השש, ובאותיות ובספירות נברא כל דבר. עד שאמר שכל הדבור וכל היצור יוצא בשם אחד, ונתן טעם הבריאה לכל משכיל להבין איך נוצר ונברא כל דבר ודבר מהמציאות הכללי והפרטי הנחלק לחלקים כלליים ופרטיים. ועל כן בעיינך בסוד הספירות יתגלו לך מהם כל הממשלות הראשונות העליונות, שנאמר עליהם **"כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם"** (קהלת ה' ז'). ובעיינך בסוד האותיות ובחלקיהם יתגלו לך מהם הממשלות האמצעיות הרוחניות אשר בהם חקוקות וחצובות כ"ב אותיות. ובעיינך בסוד היצור יתגלו לך ממנו סודות

נר אלהים

המרכבות הגופניות. ומשלשתן תכיר מעונו ותשיב יוצר על
מכונו.

ואמנם אחר דעתך אלה הדברים ויתעלה ויתגאה שכלך
להשתכל בעליונים, השתכל. אבל "אם רץ לבך שוב למקום
שלכך נאמר רצוא ושוב ועל דבר זה נכרת ברית" (ספר יצירה א' ז'),
ועל דבר הזכרת דברות שהן ספירות מספרות. ועל כן בשמעך
מהן קול דברים יהיה שובך במהירות אל (ועת) [הדעת]
האנושית, ואחר כן אליהם והסתר פניך מהם, ובגלגול זה אם
תברח מהם, תברח אליהם חללה כמראה הבזק, כמראה העגול,
בסוד הקשת שהוא בצורת חמר ראשון שהוא מקבל המראים
כולם הקבועים במציאות, כמו שהחמר מקבל הצורות כולן.
וכמו שאלה חמש כך אלה חמש, וכמו שאלה ב' עליונים וב'
תחתונים כן אלה. ואמנם מה שזכר בספר לפי הסדר
ל"בנת"יבו"ת, ואמנם שהם פלא"ו ת' חכמ"ה, הוא רמז למעשה
בראשית ולמעשה מרכבה מדרך "ותחת רגליו כמעשה לבנת
הספיר". שהיא ספירה הנקראת ספירת הלבן והוא רמז לשלג
שתחת כסא הכבוד שממנו נבראת הארץ. שסודו "כי לשלג
יאמר הוי ארץ" (איוב לו ז). וביאורו י"ש ג"ל ה"ו וכללו ראוי
להשיג משד"י. וזו היא הברית הנקראת בראשית מצורפת עם
מ'ט'ט' ר'ו'נ' וסודו נתגלה ב"מ ת"ן תורה. והוא סוד גדול איני
ר'ש'א'י לבארו מובן כי יש בו ח'ר'ם' פן יפרץ פרץ. וחש"ך
ואו"ר שני עדים נאמנים. ואם תדע להשיגו יחלשו שדים
שכנגדך, כי הם חלושי כח כנגד כחך הגדול ותבטל כל כשוף
מך. ודע כי הכשוף נברא מן תה"ו שהוא י"ש מאי"ן ועליו רמז

נר אלהים

יו"ם הכפרי"ם אשר הכהנים הי"ו מכפרי"ם בו כל חטאת השנה
שהיא חלק הזמן. על כן נאמר בסודו יום אחד זה יום הכפרים
שסודו יום הספירה. והסוד **א'** מיוחד וזהו שם הגלגל אשר **א'**
ד' נ' י' ש' מ' ו' והרמז **"יהוה איש מלחמה יהוה**
שמו". רמז יו"ם ד"ן א"ש ורמז יו"ם השו"ה. ואם כן השם
הוא שם הכינוי המנהיג את הגלגל פנים ואחור בכח השם
המיוחד השוכן.

ואחר כן אמר חקק. דקדק להבין מזה ר"ח וחברם אל י"ה ותבין
סודם. כי כל דבר ודבר עשוי באמצעות השמות החקוקים
עליהם לפי האותיות. וזהו סוד חקיקה כי צ"ב אותיות הוא
בצבא שלו, וזה הסוד יתגלה לך משם בן מ"ב מ"ב מ"ב
המצורף עם השם המיוחד בצורת ש"ש כנפי"ם לאחד. והסוד
כ"ף זכות וכ"ף חובה ולשו"ן ח"ק מכרי"ע בנתים, ועל כן
חמ"ש כנגד חמ"ש, אמ"ש כנגד אמ"ש, והשאר ד"ו מ"ה זה לזה
מתאחדים ג"ב ל' ג"ב, הו"ל קד"ש דם דת. כי חתם חול בכל
קדש במ חתם קדש בכל חול. חלק רוח ומים, חק מים לרוח,
חק רוח למים. **"חק נתן ולא יעבור"**, ועל כן חלקו רחמים,
והסוד חלוק חמרים, כי חלקו חמר האדם שהוא חמר ודם, ועל
כן דם מרוח גם רוח מדם. והבן אלה העניינים הם פלאות חכמה
כי יש מאל"ף הכחוו"ת וממנו קבלנום ועליהם בנה בתים.

בשלשה ספרים. בספירה של שם משלש בכ"ו, ועל כן ספ"ר ו'
ספ"ר ו' ס"פ ו"ר משולש בסוד שמ"ו. והסוד שם ו' יסע שם ו'

נר אלהים

יבא שם ו' יט, וזהו סוד השם המפורש באמת. טב"ע אי"ן לח"י וכולם אח"ד אח"ד ט"ל יוצא משם ו"ז כ"ו, וכן שלש"ה ספרי"ם, כ"ו, ה' חכמ"ה ה' תבונ"ה ה' דע"ת, והסוד שלש"ה ה"ם הש"ם. הנה זכר ונקבה בזכר ונקבה בראם ועל כן סוד ההויות כך, חק"ק י"ה חצ"י ז"ה חצ"י ז"ה ועל כן חצי השם ככל השם, לכך השם חצי השם, חצי השם י"ה בכל השם יהו"ה, כי כל השם הוה משהיה חצי. ואלה הם גלגוליו והבינם.

עשר ספירות בלימה. ואלה הם עשר ספירות מהאלוה, שכל האלהות מעושר מערשו. וזהו שמו מיוחד תי"ד קדי"ש אינו נאמר כי אם בעשרה, ט' מתגלגלים וא' קטן שהוא י', ועל כן תשעה קטן קבלה מסוד י' רמז ואם הוא קטן הוא גדול מכולם כי הוא שליח צבור זקן, זקן חלוש ביצר. וכך צריך שיהיה שליח ציבור חלש ביצרו לשבח יוצרו בציור של ח"ת, ש"ל חש"ק. וסימניך "כ"י ב"י חש"ק ואפלט ה"ו אשגב ה"ו כ"י ידע שמ"י שד"י עמ"י.

ועשרים ושתים אותיות. סודם א"ר, אמצע כל העולם, אמצע העולמים, אלף רש, שר אלף. והוא סוד ישראל, סבוב המצות הם כולם תורה, סימן ותהר, הוסף ו' ועשרים שהוא קשור עם עשר ספירות בלימה והוא הקושר והקשר והתר שווים יעלה כתר"ו, וכתר עיר שמו "ורשעים בחשך ידמו" (שמואל א' ב' ט'). ואם שמו עיר יהיה אז מפורש ומפרש ספירות אותיות ומפרש לעם אותיות התורה. והכל או"ר מלא רוח הקדש שר ואלוף. ואמנם סוד שכל הפועל והוא או"ר העולם כולו רוא"ה ואינ"ו

נר אלהים

נרא"ה וסודו אור וחשך מאיר לפקה, ואין העיור יכול להשתמש באורו כי הוא אצלו אור חשוך. וכח ראשו בכח ראשי שמו יזרעאל בחלוף ש"ז. אור הוא נהר אינו נהר הוא אור אינו האור אינו נהורא ונהורא עמיא שרא מקטר חרצין ושרי קטריין מפשר חלמין וגלי רזין דרזא דנא גלי לי. ואמרו יסוד י' יסוד"ד בכח ילי והוא כלל לכל. וה"ו יל"י סי"ט על"ם שלש אמות שלש מאות הרי ש', תשאל שמו מ"צ פ"צ סוד מ"צ ו"ה צ"פ י"ה להשתכל בצפי"ת מרכבה בהוי"ת המרכבה צופה וממיר משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים. על כן מציצה במילה, כי י' ספירות במילה י' ספירות בפה י' ספירות ביסודה בסבוביה סתרי פיו במילה סתרי מילה בפיו סתרי הויה בפה סתרי פה בהויה בעטרה שעטרה לו אמו. על כן ג' אמות דמות ג' אבות כי האבות הן הן המרכבה **א' ה' ו' י' ד' אות יות** גם האבות הן עשר ספירות בלימה א'ב'ג'ד' על כן של ש מאו"ת, של מקראות, אות של שם, שלש אותם, שתף אמ"ש יום, יה"ו רמז אני יי' הו"א שמ"י, אבל עוד שתף **"אני יהו"ה הו"א שמ"י"** ועיין סופי תיבות ומצא שם. ועיין בראשי תיבות ותמצא האיש, חבר אני עם שמי ותמצא הוצאת יש מאין, והסוד איש מאין שיאמין בשם מלאכו מטטרון.

דע כי שלש אמות אמש הנזכרות הם אלף מם שין, וסודם אל מם מם שני, וכל מם יסוד. על כן אמר כ"ב אותיות יסוד, ותבין משם פניאל נפלאים מעשיך יי'. והסוד אלף מם שין מנשים לאף, וזהו מאמר "אלף רוח חק מכריע בנתים" (ספר יצירה), ומצורף חור פאל, כלומר כח חריף ודק. הגה מ"ש הוא ספר

נר אלהים

פרס או סם רם או מס מר קבוע, וזה סוד מס"ר ל"י כי ממירם תמיד השמות זה בזה כי זה קשור בזה. ועל כן אמר "וכולן אדוקין ז"ה בז"ה" (שם).

ודע זה ומי שמוסר את השם לכלי רקם בלחש לשבח בו את היוצר הוא כמו בן רקם, גם שוט"ה הי"ה כנע"ר שמסר דבר גדול למי שאינו הגון. **"נזם זהב באף חזיר"** (משלי יא' כב). והיה לאף ולחמה ולקצף גדול. והנה אמש סודו מקרא כלומר רוח של אדם מכריע בין המקראות להוציאם. ועל כן סודו א'דם מ'לאך ש'טן. ואם כן מ"ש הוא סוד שתי המדות העליונות, ושלתם דמו"ת אד"ם. ועל כן אדם מכריע בנתיים, זכה שב מלאך לא זכה שב שטן, וזה סוד העליונים והתחתונים. והנה השטן עולה ומשטין יורד ומתעה נוטל רשות ונוטל הנשמה. ומן מאמר נוט"ל רשו"ת ונוט"ל נשמ"ה תשיג סוד מטטרו"ן לשו"ן הלשונו"ת, כלומר מנהיג כל הלשונוות מערב ומחס"ר לכל אדם אשר הוא בעל ד"ם ר"ע, והוא בעצמו חכ"ם מדב"ר לכל מי שיש לו לב טוב, ויכול להתפאר עם לבו לומר לבבי ער, והוא שמח בעם רב, כמו ששמי ברב עם הדרת מלך. והוא בעל חמש **"כי המשפט לאלהים הוא"** (דברים א' יד), והוא מלאך האלהים. ובעבור המשפט שהוא דן הרשעים בגיהנם י"ב חד"ש מפני שלא ידעו שם בן י"ב שסודו חד"ש, נקרא אצלם שטן ומלאך המות ויצר הרע. ובעבור שמחדש רוח נכון ולב חדש במשכילים, נקרא מלאך האלהים. ומפני שמדבר עם הנביאים בדמות אד"ם, נקרא אדם, בסוד **"דמו"ת כמראה אד"ם עליו מלמעלה"** (יחזקאל א' כו). ועל כן סוד שמ"ו וסוד שמ"א וכף זכות

נר אלהים

עולה מלמטה ממים מחסד מלבנה ומצדק, וכף חובה יורדת מלמעלה אש מאש מן המשפט. **"כי באש יהוה נשפט"** (ישעיה סו טו). ואילמלא מקרא כתיב לא היה אפשר לאמרו. וזה אמת כי סוד נעלם הוא, וממנה קשה וממנה רפה. כי מדת הדין של מעלה קשה מפני שהוא מהמשפט השוה הנידון בתשרי במאזנים של צדק, כי הוא דין ישר. ומדת הדין של מטה רפה מפני שהיא מהמשפט השוה הנידון בניסן בפלס של פסח ברחמים. ועל כן משם התחלת משיבת הימים והוספת האור בעולם, וחסרון הלילות והחשך מהעולם, בסוד מדת יום ומדת לילה על פי אור וחשך ויום ולילה וערב ובקר החתומים בתחילת היצירה והבריאה ביום אחד. וכן בצורה זו הארבע תקופות, כי השנים למדת רחמים רפה וקשה. ומסוד השם המיוחד תדע זה בצורת היותו מרובע, היות בו ב' אותיות שוות, ואחת בתכלית הקרבה להן והיא ו', ואחת בתכלית הרחק מהן וכשתשווה אלה השנים ותחברם ישיגו את הרחוק בשווי.

והיודע סוד העבור שהוא סוד שנה ידע סוד העבור של העולם וסוד העיבור של הנפש. כי על כן היו כל האותיות כ"ב והיה שם השם מצד אחד יהו"ה ומצד אחד אהי"ה. כי הספירות הם מן א' עד י' והם ה' כנגד ה'. ועל כן נוסף ו' בסוד **"ואהיה אצלו אמון"** (משלי ח' ל). וסוד אמון הוא סוד ארבע אותיות בסוד, שם תפארתך. ובסוד **"שמן תורק שמך"** (שה"ש א' ג), והן ארבעה אותיות. כי שם אות, סובל זכרות ונקבות. **"והיה לאות"**, **"אות היא לעולם"**. והסוד, באות ה' ברא העולם כמו בה' בראם, והוא י"ה, וסודו אב'ג'ד'ה', ה' ספירות, וכן י"ה, יו"ד

נר אלהים

ה"א. הנה ה' הוא לבדו כל השם. גם מדרך רבוע ה' שהוא כ"ה, שים עמו מלואו שהוא א' שרבעו בעצמו הרי אכ"ה, וסוד העבור אכ"ה הכ"א. וכן ו' הוא אהיה א'ב'ג'ד'ה'ו', והסוד של השם הוא כך, א'ב'ג'ד' א'ב'ג'ד'ה' א'ב'ג'ד'ה'ו', י' י"ה יה"ו. והתיבות ד'ה'ו' וצירופו הו"ד, והוא סוד השם המשולש המתגלגל ברבעו שהוא שם גדול ונורא. ומתגלגל בסימני י"ה מכל צד ואפילו באלכסוניו להורות שבו השם משגיח בעולמו מכל פנה ומכל פאה. והנה בגלגול זה השם שסודו ל' הוה כ"ו היה י"ו יהיה, יעלה הנסתר ויכל"ו וסימניך **"ויכלו השמים והארץ"**. וסודו ע"ב הוא גלגול חסד והשאר גלגל הרי גלגול גלגל, גלגל גלגול. והוא אהי"ה והכל חל"ק, לק"ח, והנסתר יהיה הוה מ"ו לו"י יהו"ה היה הוה יהיה, וכן כלח לו לוי. וזה יובן סודו ממאמר שב"ט לו"י לא עבד ע"ז לעולם.

אמנם אנו"ש הוא אשר נאמר עליו **"אז הוחל לקרוא בשם יהוה"** (בראשית ד' כו), והיה זה כנגד זה. גם אליהו הנביא הוא משבט לוי, כי הכהן הוא לוי, וישראל הוא תחת הכהן והלוי, שהכהן, כהן לוי ישראל. תוך התיבות ש"ר הו"א, ראשי תיבות כל"י והוא שם מן ע"ב, סופי תיבות נל"י, שלשתם שר הוא יכללני. כהן ולוי וישראל, וה"ו יל"י סודו נודע לכן ראשו וה"ו יל"י. והלוי הוא לוי וישראל. והישראל הוא ישראל לבד. אם כן הכהן הוא אחד והוא שלשתם, והסוד כי ישראל הוא כלל אומה נבחרת מבין כל האומות ונבדלת לעבוד את השם בעבודה מיוחדת מובחרת ונבדלת מכל עבודות האומות. ומהכלל ההוא השני הנבדל מכל האומות אשר היה כללם יחד נכלל בשם המין

נר אלהים

שהוא שם אדם. בסוד שמ"א ד"ם, גם שמ"א ד"י, כי אמ"ש עם אש"ם דדי"ם מבדילים ביניהם, כי שניהם מעש"ה מרכבה, בסוד ש"ם בש"ם. הנה יצא מהם כלל אחד יותר נפרט, והובחר והובדל לעבודה מיוחדת מובחרת מובדלת מעבודת הכלל הראשון, ומעבודת הכלל השני. והכלל הא' כולל ע', והכלל הב' כולל י"ב, והג' הוא שבא אחד מי"ב, והד' הוא משפחה אחת משבט, והאחרון הוא איש כללי והוא הכהן הגדול מאחיו, ואינו משתנה כי אם בדורות. כן במציאות הכלל הראשון רוח כללי והוא רוח הקדש, וממנו רוח פרטי, וממנו ומהפרטי מים, וממנו ומשני הפרטים א"ש, וממנו ומשלשתן יסד מעונו.

הנה כבר רמזתי לך סוד האמות שהן אמ"ש שכוללים שלשת מיני אדם. והם, אנשים מלאכים שדים, וכן הנפרדים המדברים עם הנביאים הם מתהפכים בצורות משונות לפי מזג כל נביא ולפי מקומו ולפי חכמתו ולפי מחשבותיו ולפי זמנו ולפי דורו. באמרם פעמים אנשים פעמים נשים פעמים מלאכים פעמים רוחות. עד שאפילו על משה רבינו ע"ה נאמר קרוב לכיוצא בזה. כאמרם, על הים ראהו כגבור עושה מלחמה, ועל הר סיני ראהו כשליח ציבור מעוטף בטליתו, והראה לו קשר של תפילין, מסוד "וראית את אחורי" וכו'. וכיוצא באלה הם רבים כי כולם הם מדרגות להשגה השכלית הנבואית שהיה יכול לסבלה כל נביא ונביא כפי מה שאמרנו. ועל כן נקראו אישים מלאכים שרפים אותם שראו הנביאים, וכיוצא באלו השמות. ואמנם העיקר רמזו בעל הספר באמרו נמצא כל היצור יוצא בשם אחד. ורבים אמרו אמ"ש, א'ויר מ'ים ש'מים,

נר אלהים

ואחרים אמרו, טוב רע, ושלוש מכריע בנתיים, ואנחנו קבלנו עוד אמ"ש, א'ופן מ'לאך ש'רף. ועוד קבלנו יותר מעולה מכל הנזכר והוא הנראה לנו האמת. א' אמ"ת ש' שקר מ' מכריע, וסוד מכריע הוא שם. גם זו קבלת אמת משותפת במעלה אם זו א' אותיות מ' מספרים ש' שמות, וזה בצורה זו אב"ג הן ג' אותיות בעלות ג' צורות משונות זו מזו ולהם ג' מספרים משונים זה מזה, והם אח"ד שני"ם שלש"ה, ולהם שלשה שמות אל"ף בי"ת גימ"ל. ואלה השלשה עניינים אי אפשר שום נמצא להמצא בלעדיהם מכל הבריות, ר"ל אין בריה בלא צורה ואין בריה בלא מספר ואין בריה בלא שם.

הנה כבר ביארתי לך דעתי בסוד אמ"ש, ואם הוא סוד גדול מופלא ומכוסה, ועיין בהם וקח מהם הטוב. אין לי צורך לדבר בפשטי הספר ולא לפרש ענייניו על צורת שאר פירושי המפרשים אותו, כי יש מהם רבים שפירשו זה הספר אשר הוא כולו מיוסד על סתרי תורה ועל סודות היצירה ועל מדרגות המרכבה ועל כל דרכי הנבואה, לפי מה שהורגלו לפרש פשטי הכתובים. ויש מי שפירשו על דרך העניינים הטבעיים, ויש מי שפירשו על דרך משל וחידה. ואמנם המשל הוא בדמות דמיון להודיע בו דבר אחד. וזו הדרך היא הקרובה לדרכי זה יותר מכל הדרכים הנזכרים. ואמנם דרך פירושי זה בזה הספר הנכבד הוא על צורה אחת זרה מאד אצל מי שלא רגיל בענייניה, ולא זרה בלבד אלא שהיא קרובה אצלו להכחיש אמתתה. ורובם יכחישוהו לגמרי הכחשה גמורה, עד שלא היה ראוי להראות לרבים מן המתחכמים מאנשי תורתנו. ואולם

נר אלהים

דרכי זאת היא דרך הקבלה האלוהית הנבואית. ועל כן היא זרה מעמנו היום בזכות הנבואה בעצמה. כי אחר אשר לא ימצא המעיין בספר הזה רב שימסור לו דרכי הקבלה הנבואית בו, וגם לא ימצא ספר רומז הדרך ההיא כי אם אחר עיון רב, הנה זה יהיה עניין גורם הכחשת האמת על סתריו. ואמנם אני לא מפני זה אמנע מלומר בו מה שהורוני מן השמים על קצת דרכיו והמבין יבין.

ועל כן לא אביא ברמזיו כי אם כללי הדברים וקצת מהפרטים, עד שיספיק פירושי למי שאוהב דרך יי' זאת. ושמע מה שאומר אותו אחר זה, והוא שאגיד שכל זה הספר נבנה על שלש יסודות ואלה הם. ל"ב נתיבות של השם הנקרא כבו"ד והו"ד, הנחלקות לג' ספרים, כבו"ד הו"ד ב' הו"ד. והסוד ל"ב ל"ב, שהוא צ"ו, והם לבב לבב. וזהו היסוד הראשון. אבל היסוד השני גם כן בעל ג' ספרים והם, הו"ד הו"ד הו"ד, שסודם מ"ה, חבר מ"ה עם צ"ו תמצא מצו"ה. ודע כי זה היסוד השני הוא שגלה לנו סודו כשקראו עשר ספירות בלימה, והוא בעצמו סוד י"ה שהוא הו"ד. ועל כן חלקו לה' וה' שגם הם י', והנה החצי והם י"ה מל"א שסודו אלהי"ם. הוא י"ו ד' ה"א שהוא כ"ו מלא, כ"ף ו"ו כ"ו (כ"ו) [פ"ו]. הנה אם כן סודו ד' יוה"א וכן הו"ד י"א ויהיה חצי השם ככל השם. ועוד אם י"ה שם שלם, הנה חציו שהוא ה"א מרובע עולה שם שלם, ויו"ד גם כן שם שלם. ועל כן סוד יו"ד וה"א הוא כבוד והוא לב, גם הו"א יו"ד. על כן ל"ב הו"א יו"ד ספירות, כי כל לב יוד הוא, ויהו"ה לעד נאמן. והו הוד והבן זה כי הוא סוד גדול. ואמנם היסוד השלישי

נר אלהים

גם כן הוא עשרים ושתים אותיות יסוד, והם משולשות, אמ"ש, בג"ד כפר"ת, הו"ז'ח'ט'יל'נ'ס'ע'צ'ק'. ועל אלה העניינים השלשה כל העולם נתיסד, וזה עונה לזה ולא ימצא זה בלא זה, ר"ל השם והספירה והאות.

ועל כן גליתי לך סוד אמ"ש הפוך, ש'ם מ'ספר א'ות, וכל ספירה מספר. וכבר העירותיך על היות זה כולו נמצא באות, על כן סוד צ"ב או"ת שכל צבא סודו אות וכל אות סימן, ורמז ליצירה. כי כמו שכל סופר בידו עט ובו מוריד טפות מחמר הדיו, ומצייר ברוחו הצורה אשר יתן בחמרו, והיד כמו גלגל חי מניע וקושר הקולמוס המת, שהוא כלי לו לשפוך הטפות על הקלף, שהוא גוף מוכן לשאת החמר והצורה, כן כמו זה בעצמו עניין היצירה בעליונים ובתחתונים, והמבין יבין כי אין רשות לפרש. ועל כן הושמו האותיות לסימנים ורמזים לצייר במחמרי המציאות וצורותיהם ותאריהם ומניעיהם ושריהם ופקודיהם ורוחותם ונשמותם. ולפיכך נכללה ונחלקה החכמה באותיות ובספירות ובשמות, ואלה מורכבים מאלה. כי כל שם הוא מחובר משתי אותיות לפחות. וזהו שם י"ה שהוא כולל אותיות שתיים, גם כולל כל הספירות באות ראשונה, ובעבור שהספירות כולן בצורת גלגל מקיף בכל ונחלקו לשני חצאים ה' כנגד ה' והחצי הוא חשבון עגול בדמות כדור. על כן היה אות שני לשם ה' מחובר עם י' ונעשו שניהם שם אחד, גם היו חצי שם בדמות צורת י' עם ה', שהיו"ד שלם וחבורו שהוא חצי י' והוא ה' השלים השם שהוא חצי השם. ובעבור שהחשבון העגול גם כן היה עם ו' כמו שהיה עם ה' חובר ו' אל השם

נר אלהים

ונחתם בשם יה"ו מצורף עם אמ"ש, כל הקצוות שהן ו', והיה עוד נוסף על השם. והוא מה שכבר חובר ל' לפניו ולא אחריו ושבזה האמצעי בעצמו אחרון לכל השם. ובעבור שיורנו דרך ההתהפכות הנמצא במדות האלוהיות אשר מצדם יתהפך כל מה שיתהפך בינינו, הושם אות אחרון שווה לאמצעי. וכאשר התהפך והתגלגל מזה הצד האחד בגלגול שווה, היה גם כן התהפכותו בזה הצד האחר הפוך ישר, כדי לגלגל עליו הצורות השלש הנקראות הויות הכוללות כל הזמנים. ולפי הצורה ההיא הישרה אשר נמצאת הפוכה ה"ה אל גלגול יו"ד כאשר נמצאת עם גלגול הו', הורנו בזה כאילו היה זה הגלגול מתגלגל בשני האי"ן על י"ו סביב סביב. ועל כן נוסף במבטא על אות י' ו"ד, כי הד' הורה על ד' חיות וי"ו הורה על י"ו פני החיות. ושתי הרוחות המניעות אותן שהן רוח החיה ורוח האדם שעל הכסא הן ה' ה' ספירות ה' גופניות וה' רוחניות.

ודע כי כל שם הוא להורות בו על עניין עצמי או מקרי, ונחלק לחלקים רבים. והשם הוא מושם על הנמצא להורות עליו שהוא נמצא. ויש שיורו על מהות הנמצא כשם אדם, ויש שיורו אל כלל כשם חי, ויש שיורו על פרט כשם אברהם. והנה שם אדם ושם חי כלל, אבל שם חי כולל יותר משם אדם. והוא שכל אדם חי ולא כל חי אדם, אם כן חי הוא כולל אברהם אדם חי. ואדם יותר כולל מאברהם ואע"פ שהכלל כולו ימצא בפרט המורכב מן הכלל. ועל כן מצד אחד גם הפרט כלל, כי באמרך אברהם כלל בן אדם. כי אברהם הוא אברהם ואדם, וכן כלל בו חי, כי גם אברהם ואדם וחי, כסוד כהן ולוי וישראל שרמזתי למעלה.

נר אלהים

ולפי זה הדרך הולך סוד השם המיוחד שאע"פ שהוא מיוחד לשם הוא כולל כל שמותיו ית'. ומזה הצד אע"פ שהוא יותר פרטי לו מכולם הוא יותר כללי מכולם, שהוא כולל את כולם ואין אחד מהם כולל אותו. והעד כי זה השם לבדו הוא השם המחובר מן מערכת המספר הראשונה. ועל כן הוא שם העצם ונחלק לשלשה חלקים שהם ארבעה. ואלו הם, י"ה יה"ו יהו"ה אהי"ה, וכמו שהא' והג' שווים כשיוזכר הראשון מלא במבטא, כן הב' והד' שווים בספירה. וזהו סוד גימ"ל שהם שמות העצם לבדם. ואולם אדנ"י יש בו אות מכלל העשרות והיא נ'. וכן אלהי"ם יש בו שתי אותיות ל"מ. וכן שד"י יש בו ש' מן המאות. וכן צבאו"ת יש בו שתי אותיות אחת מן העשרות ואחת מן המאות והן צ"ת. ונשאר א"ל ויש בו ל'. וכן אלו"ה יש בו ל' הרי ל"ל, והסוד נמשל"ת לצ"ל.

ואלה עשרה שמות כנגד י' ספירות, ועל זה נקרא שם יו"ד, ד' לעצמים, ו' לכינויים, וכולם י' לפי צורה זו,

יה יהו יהוה אהיה אל אלוה אלהים אדני שדי צבאות

ל' ל' ל' מ' נ' ש' צ' ת', והנשארים א' א' ו' ה' א' ה' י' א' ד' י' ד'
י' ב' א' ו'. ומספר כולם יחד מני"ן עשר"ת. וסוד השלשה נשלם
י"ה י"ה י"ה הרי נשלם אדם, והרמז כל אדם שלם, כל שלם
אדם, וזהו כלל שם אדם. וסוד שם אדם הוא שכינה, על כן

נר אלהים

דמות אדם למעלה מהכל, כי הוא שלם מהכל. ואשר ידע ד' שמות העצ"ם כבר החכ"ם שכך מספרם. וכן כתיב **"גלמ"י ראו עיניך ועל ספרך כולם יכתבו"** (תהלים קל"ט טו). וסוד ספרך הוא שמך. והנשארים מהמיוחדים המשותפים הם בסודם הבי"ן, כי האדם אם החכ"ם הבי"ן, ואם הבין החכים. ועל כן אמר ב"ספר יצירה" **"הבן בחכמה וחכם בבינה בחון בהם וחקור מהם"**. כלומר שיהיה בוחן בספירות החכמה והבינה ויחקור מהספירות הבינה והחכמה וכך יכיר את בוראו בהעמידו כל דבר על בוריו.

וכשתחלק הסוד לשנים תמצאם בחכמה ובבינה, והנה סודם ק"ן בפסח במאזנים המעלה מתשרי ניסן מניסן תשרי. וזהו סוד מנין עשרת כי מקח השר בעשור והוא טלה לניסן הנאחז בסבך בקרניו, ושופרו תתקע בתשרי ובעשור כפרה, וניסן שהוא פלס שעשו ממזלו המצריים פסל הוא ראש השנה לחדשים. והנה הוא התחלה לתקופות אלדא בלהו וכו' הנמנים לפי מהלך החמה, שהשנים לה והימים תחת ממשלתה. על כן היום גובר באריכות ובכח וסודו אש ורוח לחמה ומאזנים שהוא מזל תשרי והוא זכרון האיל הנעקד הוא ראש השנה לשנים. והנה הוא התחלה למולדות שסודם אי"ב תצג"ש הנמנים לפי מהלך הלבנה שהחדשים לה והלילות תחת ממשלתה. על כן הלילה גובר באריכות ובכח וסודו מים ועפר ללבנה, חברם בראשי תיבות הששה ותמצא שבעבורם מעל אחר, בעבור שהכיר סוד על"ם אח"ר. והרמז **"בניך ובנותיך שהם תולדות אדם נתונים לעם אחר"** (דברים כ"ז לב) ודעם. כי מהם תכיר מאמר ר' אליעזר

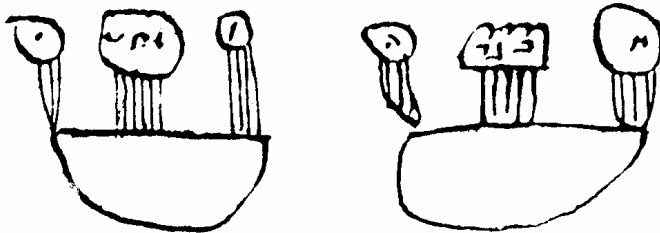
נר אלהים

ור' יהושע בניסן נברא העולם וכו' ובתשרי נברא העולם וכו'. ושניהם אמרו אמת כי הכירו הסוד ולא רצו לגלותו כי אם ברמז נעלם מאד. וזהו סוד ראשי הפרקים שהם ארבעה פרקים בשנה, ושאר הפרקים יתגלו לך מאלו שעל אבגית"ץ כח הירח הנקרא לבנה. מכאן ואילך חבר עד ד"ח תתע"ו לשנה פשוטה שכינה הכ"א תקפ"ט לשנה מעוברת. וסוד עבור, ארבעה רבוע מרובעת אשר ימיה שפה, שי"ן פ"א ה"א שכינה היא הנפש, שים אלד"א עם ש' הנה מספר דניאל אשרי המחכה, ראשי החכמה. ויגיע ויגיע ויגיעת יגעתי ומצאתי האמן, לימים סלם סיני אש לה כמראה אש בית לה. סודו ידוע מן שתוף שבתי עם לבנה, ראש תוך סוף, ורמזים די לבעלי הרזים. וסוד ברי"ת יחי"ד עם לשון ועם מעור יתרון של מעורב, והסוד יתרון עולם כשר, שר כעולם, הגלגל העשירי, וזה סוד כל התורה כעניין **"יש יתרון לחכמה"** (קהלת ב' יג').

ונמנו הספירות באמצעות להעיר על פנימיותן ועל חיצוניותן, כלומר להורות בהם צורות המדות העליונות והתחתונות שהם נחלקות בצורות רבות, גוונים גוונים בסוד דמות הקשת. מדת הדין קשה וקשה מהקשה, ומדת הדין רפה ורפה מהרפה. וזו חלושה מזו, וזו חזקה מזו, וזו מזו, וזו מזו. וכן בכלם בצורת האצבעות הפועלות העליונות הראשונות שהן י', וליד ימין אחד נבדל מנהיג גדול חזק, על כן שמו גודל. ואצלו ארבעה כל אחד מהן יותר רחוק ויותר חלוש ויותר מעט צורך לגודל ממנו, ועל כן היה הגודל הימני פועל ראשון וכנגדו השמאלי יותר חלוש ממנו וכן כולן. ולפי זה נחלקו ידי הכהן בשמונה אצבעות לד'

נר אלהים

חלקים בברכת כהנים. והגודל הימני לבד והשמאלי לבד, והסוד בב"א בב"א, ועל כן "קר"ץ מצפון בא בא" (ירמיה מ"ב). והנה הם עם אצבעות הרגלים שהם י' כולם כ', חבר אליהם ב' בריתות באמצע הרי כ"ב. כן חלק האותיות ושים גודל ימין בצורת א', והשנים השווים זה ימיני וזה שמאלי, ואצבע צרדה באמצע שהוא הגבוה והוא השלישי לגודל, והקטון בצורת ה'. וכן ליד שמאל יהיה הקטון ו', והגודל בצורת י', ויושלם בהם שם השם ויוזכר ויצויר בצורה זו,

ועל כן יו"ד היא בעלת שם כללי כמו קהלת יעקב, ויד קשרים בכל יד שהם רמז שד"י. והרגלים בעלי התנועה כמו שהידים בעלי המעשים, אבל הידים מורכבים מתנועה ומפועל. והנה בעל הברית הוא הלשון ופעולתו הדבור, והוא כלי מביא לידי חיי העולם הבא את המתנהג ממנו כראוי לו. והמילה הוא כלי מביא לידי העולם הזה לראוי ולמוכן, ושאר כלים לתקון אלה גם אלה לתקון אחרים, אך אות ברית חתום לזה ואות ברית חתום לזה. ואמר בסוף הספר "כרת לו ברית" וגו', "וקשר לו כ"ב אותיות בלשונו", מה עשה הוא ע"ה "משכן במים" בחסד,

נר אלהים

"דלקן באש" בדין, "רעשן ברוח" ברחמים, "בערן בשבעה" במאור העין, "נהגן בי"ב מזלות" בהשגחת השכל. הא למדת שמתוך כך גלה לו את סודו. וכבר הודיעך שזה אחר עיון שכלי והשתדלות רבה מאמרו "וכיון שצפה" וכל הנמשך אליו וכו'.

ואמנם מה שזכר עמק הספירות וקראן בשם מדה שאין לה סוף כלומר תכליות אלו העניינים הם בלתי מושגים לנו. וכשנחקרם, תכליתנו שנדע מהם ונכיר בהם שאדון יחיד אמ"נ (אל מלך נאמן) מושל בכולן ממעון קודשו ועד עדי עד. ואמנם ציוונו שצפייתנו בספירות תהיה מאירה ובלתי מאירה, פעם נשיג ופעם לא נשיג. אבל להגיע אל סוף אי אפשר מפני שאין לספירות תכלית כי אם י', ולחבור י' על י' אין תכלית ואין סוף. כן לחכמת האדם יש לה סוף מצד המקבל ואין לה סוף מצד המשפיעה. על כן ראוי להשתכל בכל הספירות בדמות החיות ברצוא ושוב, כי זה טבע הנפש שהיא אחת מהחיות. והספירות סופן י' והוא תחילת העשרות וכן כולן קשורות זו בזו, וצריך לחזור תמיד לייחוד שאדון יחיד ואין לו שני, ולפני אחד מה אתה סופר. ועל כן צוה לבלום הפה מרוב הדבור במ, ולהשים רסן שכלי להרהור, ומאזני מדע לתאות אהבת השם פן תפרד הנפש מהגוף ברוב חשק, ותבקש נשיקות פיהו של המשפיע החכמה והאהבה. ואם רץ לבך שוב למקום, וכאשר חייב מיעוט ההרהור ומיעוט מרוצת הלב, כך חייב לבלתי עזוב המרוצה לגמרי, שלכך נאמר רצוא ושוב, מרוצה לעיין ומרוצה לשוב ולנוח, ועוד לשוב ולרוץ אך במשקל בינוני, בסוד חציו לילי וחציו לכם. ועל כן אמר "ועל דבר זה נכרת ברית" לקיים

נר אלהים

המרוצה והתשובה, והיא הברית הנזכרת ללשון ולמילה שהלב מכריע ביניהן.

הנה עוד חזר ומנה הספירות ואמר שאחת מהן היא הדבור המשותף בקול ורוח, וקראה "רוח אלהים חיים". וזכר שהיא שמו והיא רוח הקדש, והיא באמת צירו"ף האותיו"ת הכולל שבעי"ם לשונו"ת הנמצאים בדבור הפה, וזו היא רוח הקדש הוא זיו רוח הקדש. "שתים רוח מרוח" אלה הנזכרים מהם רוחניים ומהרוחניים יצאו הגופנים. ועל כן אמר חק"ק וחצ"ב שסודם שד"י. והנה האותיות החקוקות והחצובות ברוח, ורוח אחת מהן, כלומר כל אחת מהן רוח, ורוח הקדש הן כולן רוחניות. וכן המים והאש שאחר שהן ספירות תחילה הן רוחניות ומהן נבראו הגופניות. ועל כן הביא ראייה מן מלאכיו ומשרתיו ומן רוח ואש. ואע"פ ששם מלאך ושם משרת משותפים בשם רוח ובשם אש. ואחר שזכר הארבע החל מן החמש וזכר על החתימות המצורפות שבהן חתם ו"ו קצוות. וזאת לך ראייה ברורה כי שם המפורש סודו מצורף, ותחת צירוף השם וצירוף כל האותיות הנכללות בשם עומד כל העולם.

ודע שכל הנמצאים אינם כי אם חמרים בעלי צורות, ר"ל כל מי שנופל עליו שם בריה. אך השכלים הנפרדים וההויות והמדות הנספרות בי' ספירות אינם בעלי חמר אבל פועלים בחמרים ונותנים בהם צורות ומנהיגים אותם, ומתגלגלות הבריות בצורותיהן. ועל כן צורת אותיות השם הנקרא חותם היא מניעה

נר אלהים

פאת מעלה בצורת י' בראש והיא הקפה כדורית. וכן צורת ה' הקפה עיגולית מרובעת, וצורת ו' הקפה עיגולית מאורך לאורך. ושל ה' מרוחב לרוחב, ושל י' מעומק לעומק, שהיא מנקודה לנקודה. וראוי להיות שתי הנקודות מעלה ומטה המעידיים על הגוף הנסמך על הרוח תחילה ראשונים ליצירה. כי הנקודה קדמה לקוים והם יוצאים ממנה. והקוים הרחבים ה' והארוכים ו', ועל כן החותם יה"ו. ולמטה האדם ארכו יתר על רחבו ועל כן חותמו יו"ה, ולכן י' והוא קדם לבריאתו. ובצורה זו כולן לפי צירופן אין לי צורך למנות הפרקים, כי כבר רמזתי לך בפרק הזה הראשון כלל כל הספר.

ואמנם אצטרך לרמוז עוד עניין גלגול האותיות הנרמז בו מפני שתועלתו רבה והשגתו עמוקה. והנה גלגלו המחבר (של ספר יצירה) על צורה אחת נראת מעט זרה. והוא שהחל מן א"ל ב"ת ג"ש ד"ר ה"ק ו"צ ז"פ ח"ע ט"ס י"נ כ"מ, וסיים בא"ת ב"ש. וידוע כי רל"א שערים צורת מהלכם ישרה לפי התחלתה ולפי סיומה פנים ואחור. כי התחלתה מן א"ב ב"ג ג"ד ד"ה וכו' עד ת"א, שהדבר חוזר חללה, וסיומה הוא הפך זה. ולדעת הכותבים רכ"א שערים שגם הוא צירוף נכון מצד אחד, גם כן שעושים אלפא בית אחת א'ג'ה'ז'ט'כ'מ'ס'פ'ק'ש' בת י"א אותיות, ואחרת בת כ"ב אותיות. ועוד מתחילים מן ב'ד'ו'ח'י'ל'נ'ע'צ'ר'ת' ומגלגלים אותם כך, ועושים בנתיים א"ל ב"ם ג"נ ד"ס וכו'. הנה גם הם דרכם ישרה ונכונה, רק בעל "ספר יצירה" לא הפך השערים אבל גלגלם לבד. והנה השערים שלו עולים רמ"ב וסודם אריא"ל, כי אלפא בית אחת שם כפולה והיא א"ל ב"ם

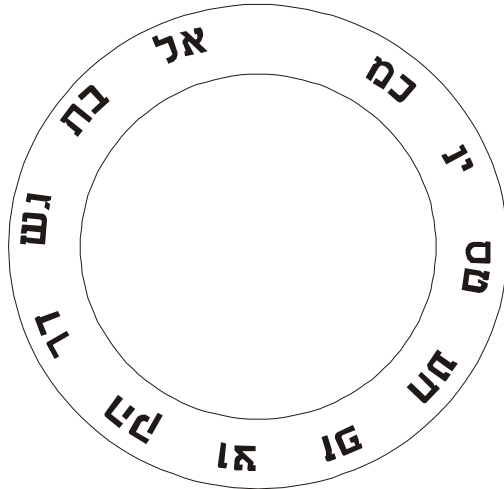
נר אלהים

ג"נ ד"ס ה"ע ו"פ ז"צ ח"ק ט"ר י"ש כ"ת. והנה עד י"א אלפא ביתות, תמצא א"ל כמו שהיתה בראשונה ראשונית מלת א"ל, ותמצא התיבה האחרונה של השלישית ב"מ, וגם התיבה השנית של מילת א"ל של הפעם השנית שהיא באלפא ביתא השלישית לה, הנה היא גם כן ב"ס. ואחר כ"ב תיבות של ב"מ תמצא ג"נ מצד זה וגם תמצא ג"נ מצד זה. וכזו הדרך לכולם מן ד"ס עד י"ש כ"ת, כ"ב תיבות בין זו לזו מזה הצד, וכ"ב תיבות בין זו לזו מזה הצד.

ואמנם המהלך הראשון לעולם ימצא בסופו אל אלפא ביתות על צורת ב"ך. וקח אלפא ביתא אחת והנח אחת וכך תגלגלם ותמצאם. ואם תאמר הנה הראשונה שהתיבה שלה היא א"ל, תדע לך כי סודה גלגל. וכל גלגל חוזר פנים ואחור בסבוב בחזרת חללה נוטה, לא תכיר בו התחלה אבל ראשו הוא סופו וסופו הוא ראשו בצורת י' ספירות, אשר זכר ואמר עליהן "נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן". וכן זה, דע כי א"ל שהוא ראש לכולן צריך שיכתב סוף כולן באלפא ביתא הראשונה בצורה זו, ב"ת ג"ש ד"ר ה"ק ו"צ ז"פ ה"ע ט"ס י"נ כ"מ א"ל, וכשתצייירהו בצורת גלגל חוזר חללה בכ"ב אותיות מצורפות יחד זו עם זו תמצא י"א אותיות הולכות לפנים, וי"א אותיות חוזרות לאחור. ואשר הן הולכות לפנים הן א'ב'ג'ד'ה'ו'ז'ח'ט'י'כ', ואשר הן הולכות לאחור הן ל'מ'נ'ס'ע'פ'צ'ק'ר'ש'ת'. והנה הראשונים מתגלגלים בראשי תיבות ובסופי תיבות לאחור. ועל דרך זו גם כן ראוי להקדים בגלגל, האלפא ביתא כולן, האלפא בית האחרונה שהיא א"ת ב"ש, שכבר רמזתי לך שהסוף הוא הראש והראש הוא הסוף.

נר אלהים

ובעשותך כן תמצא הכל בא כשורה ואין שם זרות כמו שחשב מי שלא קבל סוד מהלך גלגולי השערים המופלאים הנרמזים שם.

והנה הכפל של א"ל ב"ם בא לרמז על הפוך הגלגלים ההם. כי א"ל ב"ם לא נרמז שם הפוך אבל כפול כמו שהוא, ובא לשם מבואר אלף עם כולן אבל לא כולן עם אלף. וכשתגלגלם ותתחיל מן אלפא ביתא השנית תמצא ראשי האלפא ביתות כולן על דרך אל"ף עם כולן, כאלה, א"ב א"ג א"ד א"ה א"ו א"ז א"ח א"ט א"י א"כ א"ל א"מ א"נ א"ס א"ע א"פ א"צ א"ק א"ר א"ש א"ת. והנה אלה א"כ אלפא ביתא הולכות בדיון, ונשארה שם אחת יתירה. ועוד חשוב בי"ת עם כולן ותתחיל מן, ב"ג ב"ד ב"ה עד ב"ש של א"ת ב"ש. ועוד חללה

נר אלהים

חזור לראשון ותמצא ב"ת והן כולן תיבות שניות בדין, ב"ת שהיא שנית לאל"ף. ומזה הדרך נשארו ב' אלפא ביתות כי אלה הם ב' אלפא ביתות לבד. והנה תמצא ב"ת באלפא בית השנית ואינה ראש תיבה ראויה להיות ב"א והיא א"ב, כי זה מפני שאין שם ההפך, וכאשר בא בו א"ב, בא במקום השנים, במקום א"ב, ובמקום ב"א, ועל כן נפרד מחבריו. והנה בא גם כן מלת (ב"ם) [ג"ר] נוספת באלפא ביתא השלישית בסופה. והנה בעבור היות א"ב ראש אלפא ביתא והשאר היו בית"ן שניות הוצרך לחזור לאחור תיבה אחת, וכן קרה לכולן בדמות מה שקרה לבי"ת, שהנה ג"ד ג"ה ג"ו וכו' עד הסוף הם שלישים לאלפא ביתות שלהן, עד ג"ר, ובחזרת חללה לראש גם כן. הנה ג"ש תיבה שלישית כדין, אבל ב"ת שבאלפא ביתא שנית היא מילה שנית, כי העניין מתגלגל תמיד פנים ואחור כדי שיבואו א"ג בראש האלפא ביתא השלישית, גם ב"ג ברביעית, גם ג"נ בסוף החמישית והיא הכפולה הנוספת.

ואם כן הנה לא בא ג' בראשי תיבות כי אם י"ו פעמים וגם ג"נ כפול, ובאו מהן ב' בסופי תיבות והן א"ג ב"ד. וכך הדבר הולך ומתמעט מראשי התיבות ונוסף על סופי התיבות ומתרחק מפה ומתקרב מפה. וכן סוד כל האלפא ביתות כולם, והוא לרמז שיש במציאות האדם שתי פנים אחת קרובה לשם ואחת רחוקה ממנו. והמתקרב אליו הוא יתרחק מזולתו מעט מעט מדרגה אחר מדרגה, והמתרחק ממנו הוא מתקרב אל זולתו מעט מעט פחיתות אחר פחיתות. וזה כולו הוא נמצא בכח הדברי אשר הוא המתקרב או המתרחק. אבל שאר כוחות האדם הם רחוקים

נר אלהים

מהשם תמיד, ואין להם דרך להתקרב אל השם בשום פנים. ואולם יראה שגם הם מתקרבים או מתרחקים, מפני שהכח הדברי אשר הוא הכח הנכבד אצל כוחות האדם והוא בעל ההשגחה, נתן באדם להנהיג בו כל הכוחות שבו, מהן בחכמה ומהן בטבע ומהן בבחירה ורצון ומהן במקרה. ואם הכח הדברי שבו כח הכנה לקבל השגת השם ופעולותיו, נמשך אחר השגת השם ומשתדל בה עד שיצא בהשגתו אותו, מן הכח אל הפועל, מכריח ומנהיג שאר כוחותיו אשר תחתיו להמשך אחר העניינים המכריחים ענייני המציאות, לבלתי היותם בם ובזולתם יכולת למנוע ממנו מעלתו זאת העליונה ושלמותו האחרונה. ונמצא שכולם עוזרים לו בהשגה ומסייעים אותו, והם לו כמו כלים ומשרתים ועבדים שלכך נבראו, ונמצאו אתו באמת, לא למנוע מהאמת. ואם הכח הדברי נמשך אחריהם בהבליהם נמצא שמהפך כוונת השם שהמציאו להשגתו ושב כלי ושמשי ועבד נמכר לזולתו ולא יועיל לעצמו ולא לזולתו.

ועל זה כשהשלים בעל הצירוף להזכיר כל דרכו רמז שם "צופה וממיר". והורה על סוד ההשגחה במלת צופה, ועל סוד התמורה של המדות במלת ממיר. ואמר "ועשה את כל היצור" שהוא החמר "ואת כל הדבור" שהוא הצורה כמו שאמרתי על הכח הדברי. ואמר שעשה את שניהם מחוברים יחד והשם על שניהם יחד ש"ם אח"ד. וסודו הוא גשמ"י, ורמזו סו"ד העבו"ר, ועניינו חמש"ה גם כן, מתאחדין ג"ב לג"ב ב"ג לב"ג. והרמז בן ב"ג ב"ג ובן ה"א ה"א שרמזו בסוף אבות הפוך בה והפך בה וכו', שהוא סוד ממיר, וסוד המירן צרפן. וכן שם אחד אדם

נר אלהים

באשה אשה באדם בו השם שם בהו נוצר בה בכל צורה האש
באדם האדם באש, וכן האדם בצורה הצורה באדם. וזהו ממיר,
שממיר זה בזה. ואמר "וסימן לדבר" נתן סימנים לתמורות,
ואמר "כ"ב חפצים וגוף אחד", וזה נמצא באדם כמו שבאר
לפנים והוא גוף אחד. ונמצא בעולם שגם הוא גוף אחד כולו
נקשר קצתו בקצתו. גם נמצא בצורת השנה אע"פ שאין השנה
גוף. וכבר אמר על כל אחד מהם שהוא מורכב מן כ"ב חפצים
כלומר כ"ב עניינים והם שנבראו במן כ"ב אותיות. והאותיות
נקשרות במן ומוכתרות בכתרי מלכות והן כולן עם הנמצאים
רוחניים ונחתמים בשם יוה"א, שהוא סוד השם המפורש, וסודו
כולל מספר כולם, והן הן אותיות העלמה אשר הם בכל והכל
בם. ועל זה אמר אשר הכל יוצא בשם אחד.

והסוד, עשירי הוא, י' הו"א. וסוד הרוח האלוהית ששית היא ו'
הי"א ו' הי"א ושניהם נכללו בשם שלם אחד מורכב במבטאון,
וזהו סודו, י"י ה"א ו"ו ה"א, ואין כאן כי אם השבת יו"ד לי"י
שהכל אחד, כי ו"ד הם י', ונגלה הסוד בחבור ו"ד שחושב לי'.
והנה חבור י"ו הוא היא יורה על זו"ג שהוא גבו"ה הוה הוא
היא. ואלה כולם רמזים נפלאים היא הוא היא. ורמז כי הדם
הוא הנפש, "כי הדם הוא בנפש יכפר". דם ברית דם פסח
ודם מילה, כי דם מילה מים דלה, גם דם פסח סם פחד והוא דם
שה "ואיה השה לעולה". "ופחד יצחק היה לי". וחצי הדם
זרק וחצי הדם שם באגנת, שם בחותם חצי השם גשם וחצי
השם רוח מפזר ומניע הדם. ואי אפשר לגלות מזה העניין יותר
מזה. ואחר שגלה כלל הדברים והורה על מעלת י' ספירות ועל

נר אלהים

מעלת כ"ב אותיות ועל חקיקתן וחציבתן ומשקלן ותמורתן וצירופן, וזכר בכלל שבם יצר כל מה שיצר מהנפשות המורכבות עם היצור וכל מה שעתיד לצור, שזהו סוד מעשה בראשית כולו הנקרא חכמת הטבע, חזר ופרט מה שכלל והורה צורת היצירה כולה.

וידוע לכל משכיל שאין שם יצירה נופל על דברים נפרדים מכל חמר, אבל נופל על מה שהוא בעל חמר, ר"ל על צורות החמרות כולן שהן הטבעיות. ועוד נקרא יוצר בראשית ולא נקרא בורא בראשית, כי מעשה בראשית לבד הוא מעשה הטבעיים כולם. וגם נקרא (ששה) [מעשה] בראשית וגם מעשה מרכבה שהוא חכמת האלוהות, נאמר בו מעשה מפני שגם הוא מעשה באמת, והוא קרוב לעניין האלוהי יותר ממעשה בראשית. אבל מעשה מרכבה הוא כולל העניינים הגבוהים הנעלמים מעיני בשר והנגלים לעיני השכל האלוהי. אבל אין השכלים הנפרדים מכלל המעשים הנזכרים, ואע"פ שהוא ית' בראם. וכבר נקרא יוצר החדש (אולי החרט) יוצר מפני החמר שפועל בו ונותן בטיט אורות כרצונו בהתגלגלו. כן השם עושה בכל החמר הראשון התחתון אשר צורותיו בעלות הויה והפסד כצורות הטיט, כי הצורות נשפעות ממנו והן קיימות בכללן והוות ונפסדות בפרטן. ובשוב הצורה האנושית הפרטית כללית גם היא קיימת נצחית, והיו האותיות הנכתבות בספרים בעלות הצורות הכלליות קיימות בכללן והוות ונפסדות בפרטן, ואין קיומן בעצמן כי אם בזכות כותביהן. ואותם שבלבבות גם הן, אין קיומן בעצמן כי אם במשפיען והוא השכל הפועל אשר הוא

נר אלהים

הוא הנותן הצורות בחמרים, והוא הוא המוציא השכל האנושי מן הכח אל הפועל על פי התורה. כלומר על פי האותיות החקוקות והחצובות בכל לב ולב של בני אדם אשר הם כלים לדבור, שהכח הדברי מדבר במ, ומצייר במ כל הציורים בצירוף ובהמרה ובשקול הדעת ובמספר ובספור ובכתיבת ספרים, גם בנתינת צורות מלאכותיות בחמרים. וכל זה להדמותן אל השכל הפועל במעשים, זה בטבעיים וזה במלאכותיים. וידוע שהמקרים משותפים לשניהם כלומר שמונעים לזה ולזה לעתים מהשלמת פעולותיהם.

וזהו סוד גדול והבינהו, וכשתעיין בדברי הספר תבין איך פרט מה שכלל, והוא שפירש סוד שלש אמות אמ"ש וזכר שיש להן יסוד זולתן. והן ב' כפות, כף זכות וכף חובה כלומר ב' מדות אלוהיות משותפות עם המציאות להנהיגו, המקיימות ההשגחה הגוזרת הגמול והעונש לאדם לבדו ובעדו לעולם, כי לא בלעדו. והן בעולם מדות שתים הפכיות, ואחת מכרעת ביניהן, והן ג' מדות בהכרח. ועל כן סוד שלש אמות ראשית לכל, וכן שלשת אבות שיצאו משלש אמות שמהם נבראו הכל, ועם הפכיהם יהיו ששה זכר ונקבה. והם בהכרח עולים בצירוף עד י"ב שש מפה מימינים ושש מפה משמאלים, ואחת מכרעת בנתים. ועל כן היו י"ג מדות נרמזות, ואם הן יותר זו היא צורתן תמיד, ר"ל שלש אמות ראשונות והשאר מורכבות מהן. וזהו סוד התחלת י"ג מדות שאמר במ שלשה שמות, יהו"ה יהו"ה א"ל. ובקריאת שמע נכתבו בצורה אחרת וגם היא לסוד גדול, יהו"ה אלהינו יהו"ה. ועל כן ציירו בחילוף אבג"ד לשמות, כוז"ו במוכס"ז

נר אלהים

כוז"ו, בסוד מזוזה. וסוד אלהינ"ו גלה הכל ואני אגלנו אחר שהשם גלהו והוא יכפר. יהו"ה אין לאו יהו"ה, כלומר המדות זו מורה וזו מכחשת. כיצד, חשוב שחטא אדם והתחייב כליה, השם שואל למדותיו שהם בדמות יועצים על דרך משל, ושואל לימינו תחילה, אשר צדק בימינו ומשפט בשמאלו. שנאמר **"צדק ומשפט מכון כסאך"** (תהלים פט' טו). ושתייהן נקראות מדת רחמים ומדת דין. וקורא לצדק אשר בימינו יהו"ה בשמו, וכאילו אומר לו יהו"ה ומחול לאיש ההוא החוטא החטא שחטא. ויהו"ה הימני עונה ואומר הין, כלומר נמחול כי מדתינו למחול. ועל זו המדה נקרא השם מוחל וסולח ומכפר ונשא עון. ועוד שואל למשפט אשר בשמאלו וקורא אותו בשמו יהו"ה, ואומר לו, נמחול לאיש הזה החטא שחטא. ויהו"ה השמאלי עונה ואומר לאו, כלומר לא נמחול, כי מדתו שלא למחול. ועל זו המדה נקרא השם פקד עון וכו', קנוא ונוקם ובעל חימה וכיוצא באלה השמות אשר כללה אותן מדת הדין. וכן לפעמים שואל תחילה לשמאלית ואחר כך לימנית בדמות הלשון הנזכר על דרך חידה ומשל. שאין שם חס ושלום דבר מזה הדמיון אבל אם לא היינו מציירים זה על דבר גופני לא היינו יכולים לצייר שיש באדם השגחת גמול ועונש באים מהשם. ועם זה הציור תתקיים מה שכתוב בתורה מעניין היצירה ומסוד חידוש העולם וממציאות המופתים כולם ואמיתת כל המצוות וצורת הגמול לשומרי המצוות וצורת העונש לעוברי העבירות. בדמיון מלך יושב על כסאו ויועציו לימינו ולשמאלו והוא מכריע ביניהם ברצונו ובחכמתו. ואם אלה אומרים הין ואלה אומרים לאו שכבר הוא שאלם על כוונת כך, עדיין נשאר הדבר בו לשמוע

נר אלהים

לאלה או לאלה. "וייהוה (הוא) הטוב בעיניו יעשה" (ד"ה א' י"ט). רק אחת משתי הדעות לא תחסר או לגמול או להעניש. והגמול הוא לעובדיו והעונש למורדיו, רק המחילה על החוטא אשר זכרונה הוא מכלל עניין היותו חסד מטה כלפי חסד. ועל זה רמזו כי י"ג מדות כולן רחמים חוץ מן פקד שהיא דין, ואילמלא היא לא נתקיים העולם. וכבר נאמר שאין שמאל למעלה אלא אלה מימינים לזכות ואלה משמאילים לחובה, וזהו מה שרמזו. וכאשר שואל על המחילה שואל גם כן על הגמול, וזה אומר נגמול זה האיש בכך וכך מפני כך וכך, וזה אומר לאו מפני כך וכך, כי זה מזכה וזה מחייב. וגם על העונש כשזה אומר נעניש זה האיש בכך וכך מפני כך וכך, זה אומר לאו מפני כך וכך, ושם הוא היפוך המדות.

וזה הציור שציירנו באלהות תשיגהו בציור עצמך עם מה שיקרה לנפשך עם שני יצריך, בעניין עשות מצוה או עבירה. ומה שניכר בשם הוא רוחני בבית דין של מעלה וגופני בבית דין של מטה. והגמול והעונש גם כן ממנו רוחני וממנו גופני. וכן מה שנזכר באדם בנפשו וביצרים, אשר הם יועצים זה לטוב וזה לרע, בדמות העניין הנזכר בשם ית' על דרך משל, גם הוא ממנו רוחני וממנו גופני. והמחשבה שהיא במקום בית דין של מעלה היא רוחנית ולה שני הדרכים. והמעשה שהוא במקום בית דין של מטה הוא גופני ולו שני דרכים. ועל כן הורכבה התורה מן הין ומן לאו, ומכלל הין אתה שומע לאו, כלומר מצות עשה ומן מצות לא תעשה. ולפיכך הושמו שתי בריתות באדם להיותם אמצעיים בין הזכות והחובה להכריע בנתיים.

נר אלהים

אחת בפה והיא ברית לשון שבה נקשרו כ"ב אותיות, ואחת במילה והיא ברית מילה שממנה נבראו כל גופי האנושות בעלי התורה. והנה שאותה (הברית) שבלשון היא במקום העליון שהוא לבדו דיין אמת מכריע בין שני יועצים, אשר הם י' ספירות למעלה ה' כנגד ה' כמספר אצבעות הידים, ה' בימין וה' לשמאל. ואותה שבמילה היא במקום התחתון שהוא דיין מכריע בין שני יועצים, אשר הם י' ספירות למטה ה' כנגד ה' כמספר י' אצבעות הרגלים, ה' לימין וה' לשמאל. ושבלשון מביאה לידי חיי העולם הבא בדמות הרב המגדל הנפש במעלת חכמה ומוסר. ושבמילה מביאה לידי חיי העולם הזה בדמות האב המגדל הגוף ומוריש לו עושר וכבוד. והנה על זה הרמז, נאמר על התורה, "ארץ ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד". והנה האדם חייב להקדים בכבוד רבו ולהגדילו יותר ממה שהוא חייב להגדיל כבוד אביו, כי רבו הביאו לחיי העולם הבא ואביו הביאו לחיי העולם הזה.

ועל כן אמר המחבר "שלוש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בנתיים". ואמר "שמהם יצא אש מים ורוח ומתחלקין זכר ונקבה". ואמר בסוף "אש למעלה ומים למטה ורוח מכריע בנתיים". וכן אמר על "אמ"ש, מ"ם דוממת שי"ן שורקת אל"ף רוח חק מכריע בנתיים". וכן כל מה שזכר שנברא מהם בצורת שנים רוח מים זכרם ואמר מכריע בנתיים. שבעולם שמים וארץ, ואויר מכריע בנתיים, עליון ותחתון ואמצעי. ושבשנה חום וקור, ורויה מכריע בנתיים. ושכנפש ראש ובטן, וגויה מכריע בנתיים. וזכר שאלה השלשה שהן

נר אלהים

בעולם בשנה ובנפש כולן נבראו מאש ומים ורוח. ומה שנברא מאש הוא עליון ודינו קשה ורחמיו רפים. ומה שנברא ממים הוא תחתון ודינו רפה ורחמיו קשים. ומה שנברא מרוח הוא בינוני שומע לזה מצד אחד ולזה מצד אחד. ואם כן האש מחייב והמים מזכים והרוח מכריע בנתיים. וזה כולו בא להודיעך הצורות העליונות ועניינם, והודיעך שהעולם חתום באמ"ש וכן השנה וכן הנפש. והורה עוד על ממשלת האותיות שהיא בכל, באמרו עליהן, המליך וקשר לו צורת מלוכה. ואע"פ שצריך האות עם היסוד הנה שם כתר עליו להכיר שהאות מלך והיסוד עבד, ואם (אולי והם) שניהם יחד וזה רמז לכח הדברי עם חמרו, כי החמר עבד והכח הדברי מלך בכח ההוא אשר כתרו אות ראשונה מהשם שהוא מצורף עם היסוד. וביסוד הרוחני חתם המכריעים כולם. שהם, "אוויר בעולם ורויה בשנה וגויה בנפש זכר ונקבה זכר באמ"ש ונקבה באש"ם". כלומר בין זה בין זה אל"ף ראשונה שהוא המכריע, אבל לזכר קדמו בו רחמים של מ"ם ואחריהם שותפו הדינים של שי"ן, ושלתם אל"ף שמני"ם, בסוד חלקי השעה. ולנקבה קדמו בה דינים ושותפו לה רחמים. וזהו סוד העולם מתחילה נברא במדת הדין, ראה שאינו מתקיים שתף עמו מדת רחמים. כי תחילה אלהי"ם ואחר כן יהו"ה אלהי"ם, ובקיום המין יהו"ה לבד. וכן בשנה וכן הנפש. וכבר זכר בג' אותיות מה שזכר באל"ף ואמר, "המליך את מ"ם במים" וחתם בהן במ"ם ובמי"ם, ארץ קור ופרי בטן. והראשונים מכריעים והשניים תחתונים והשלישיים עליונים. ושם הקור תחתון והחום כנגדו עליון מפני שרומו של עולם לפי השמש שהוא סבת החום ההוא בתקופת תמוז, ותחתיתו הוא

נר אלהים

בתקופת טבת אע"פ שהמקומות הפוכים בזה כי הצפון קר בטבעו, ותקופת תמוז צפונית לשמש, והדרום חם בטבעו ותקופת טבת דרומית לשמש. אבל הוא זכר זה מפני שזכר השנה והיא מיוחסת לשמש לבד, והשמש פועל באש, והירח במים, ושאר כוכבי לכת ברוח בכלל, וי"ב מזלות בעפר המורכב מארבעתם. ועל כן נחלקו לארבעתם טא"ק אש, שב"ג עפר, תמ"ד רוח, סע"ד מים. והשתתפו עם כוכבי לכת בצורת א"ח שמ"ן תב"כ ס"ל גד"ש קד"ץ טע"ם, ב' לב' וי' לה' (שני מזלות לשני כוכבי לכת ועשרה מזלות לחמשה כוכבי לכת).

ואחר שזכר אמ"ש שב ופירש בג"ד כפר"ת שהן ז' אותיות. זכר במ סוד בנייניהם עד ז' והוא מה שאפשר לצרף בקלות. ודע שמה שרמז למעלה בעניין הספירות באמרו י' ספירות בלימה אחת רוח אלהים חיים, ומנה אותם אחת אחת. ושם תחילה הראשונה מהם רוח הקדש, וזכר שהיא משותפת בקול ורוח ודיבור. ועוד אמר שתיים רוח מרוח, וזכר שם חקיקה וחציבה אשר חקק וחצב בה כ"ב אותיות. וכך זכר במים ובאש חקיקה וחציבה, הנה זה גלה לך שאין שם צירוף כי אם חקיקה וחציבה בעניינים. וממה שזכר במים תוכל להבין צורת החקיקה והחציבה שזכר ברוח ובאש, ואע"פ שידענו שהעניינים ההם זכרם על שתי צורות, צורה רוחנית וצורה גופנית, שהרי שם רמז עניינים רוחנים. ואמנם אחר שזכר רוח הקדש ורוח מרוח ומים מרוח ואש ממים, שהורה במ שכולם נבראו מרוח הקדש, עוד זכר שש קצוות וקראם גם כן שש ספירות. והקצוות אינם גופים אבל הם מקרים משיגים את הגופים, ואעפ"כ קראם ספירות, וזכר עליהם חתימה ופניה, שהיא קיום והשגחה, ואין

נר אלהים

שם חקיקה וחציבה כי אם שלש יסודות לבד, שהם, רוח ומים ואש. והנה שם זכר חקיקה וחציבה, וכשפירשם בפרט הוסיף עליהם עניין צירוף האותיות עמם. ואחר כן זכר "וצר בהם" הורה בזה כי היצירה לא יתכן היותה אלא אחר הצירוף. ורמז בזה כי השגת האדם את בוראו וידיעת שמו וגלוי סודו לו שהוא עניין הנבואה, לא יתכן היותן אלא אחר עיון סתרי הצירוף וכל דרכיו.

וכן העיד על זה בסוף הספר באמרו "וכיון שצפה אברהם אבינו", שרמז בזה העניין מעשה השם, שאמר עליו "צופה וממיר", ובסוף ההשתכלות אמר "וצרף אחר שהביט וראה וחקר והבין וחקק וחצב וכשצירף מיד יצר ועלתה היצירה בידו". ומה יצר, נפשות, כמו שנאמר בשם "וצר בהן נפש כל יצור", והעד אומרו "**ואת הנפש אשר עשו בחרן**". שזכרו שם מה שזכרו. ואמרו בסוף אברהם היה מגייר האנשים ושרה את הנשים. ואל יעלה במחשבתך שגעון חוקרי ספר יצירה כדי לברוא עגלא תילתאה, שהמבקשים לעשות כן עגלים הם. ואם רבא ברא גברא ושב לעפרו יש לו סוד ואינו כפשוטו. ואשר היה עושה כן במעלי יומא דשבתא לסוד גדול נאמר, ואין המשכיל ראוי להיות כסכל שאין לו מאזני שכל לשקול במ האמת. ו"**פתי יאמין לכל דבר וערום יבין לאשורו**", ולא יאמין עד שיבין מה מאמין. ואם אמונת הדבר ההוא בלתי אפשרות תבונה והוא חיוב אמונה יאמין וידום. ואם הוא באפשרות תבונה יחקור עד שיבין, ואם חקר ולא הבין ואינו חיוב תורה יזהר מהאמין הבלים. ואם היו האומרים הדבר חכמים ידע שלסוד

נר אלהים

אמרו מה שאמרו, ובמשל וחידה דברו. כי הנה פתאים רבים
יאמינו עניין הבריאה כפשוטו, ולא ירצו להאמין כי אם אדם
בורא נפשות רבות קיימות לעד, הוא יותר מעולה מבריאת
גופים הויים לשעתן ונפסדים מיד.

והנה ממה שאמרנו התעורר אל עניין אמרו "צרפן", ותדע מזה
מעלת צירוף האותיות וכל דרכיו. ואחר שזכר השבע
זכר השתים עשרה וביאר במ העניינים ההם הידועים
כולם. ואחר כן זכר ופרט כל דבר ודבר על בוריו
עד שהורה בסוף הספר כל כוונתו, והוא
מה שזכר בעניין אברהם אבינו
והסבה אשר בעבורה אהבו
השם, ומה היה השיתוף
שביניהם, כל זה
לתת דרך לכל
מבקש יהו"ה
לבוא אל
אהל
מועד.
וידוע שמה
שזכרתי אני בזה
הספר מעניין ספר היצירה,
לא כוונתי אליו כדי לפרשו אלא כדי להודיע איך
רמז בו מחברו, הדרך אשר האדם מחויב
ללכת בה כשירצה להמשך אחר

נר אלהים

השגת השם ויעשה מעשה
אברהם אבינו כי
הוא מזרעו
אם
ירצה.
ובעשותך כמוהו,
ותתדמה לו, יאהבך השם
כמו שאהב את אברהם. וכל מה שתתקרב
אל השם בחכמה הוא יוסיף להקריבך אליו וילמדך חכמה
יתירה שתועילך
בעולם הזה ובעולם הבא.

כמו שאמר

"אני יהיה אלהיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך תלך" (ישעיה מח' יז').

ועל כן כתוב

"ידרך ענוים במשפט וילמד ענוים דרכו" (תהלים כה ט').

סליק § סליק

**"גַּל עֵינַי וְאֵבִיטָה נְפִלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ". "טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ
מֵאֲלֹפֵי זָהָב וְכֶסֶף"** (תהלים קיט).

אמר המחבר, מפני היות דעות בני אדם זרות מאד מאמיתת מציאות המורגש והמושכל ומפני סכלות טבע האדם בעצמו החיצון והתיכון ומפני השתבשות המחשבה בדברי הנבואה הנגלים והנסתרים המעידים על כל זה המעירים ישיני עפר שוכני בתי חומר אשר בעפר יסודם.

העירני השם לחקור ולדרוש על שרשיהם ועיקריהם הידועים לכל משכיל מתוך התיבות והשמות הנמצאים בתוכם. מפני שהם עניינים הצריכים מאוד ומועילים הרבה באמיתת העניין המבקש, ולתכלית הכוונה לכל בעל דעת, והם המשלימים נפש האדם בידיעה ביראת הש"י. וממנו אשאל למלאות חפצי ושאלתי להורות אותי ולהדריכני על הדרך הקרובה והישרה לכוונתי אשר היא על דרך האמת לכבוד שמו הגדול ית'. ולפי שהשגתי בעצמי סיבות המונעות אותי מחקירה הזאת היה ראוי לי למנוע ממנה. ולפי שראיתי בבחינת אמיתת העניינים כי המונע האחד והוא הגדול, היה מיעוט ידיעתי בחכמה האמיתית וקיצור שכלי בעניינים האלוהיים שהם דבר קבלה האמיתית. וראיתי המונעים האחרים הניכרים לזה שהם גשמיים אין להם זכרון בחבורי האמת להיות מונעי בעליהם מחבר דברי אלהים חיים מועילים. לכן שקלתי בדעתי הסיבה הגדולה המונעת אותי לבדה עם הסיבה המביאה אותי לחבר ספר בחקיקת האמת, ומצאתי תועלת

גט השמות

החיבור מכריע הסיבה הנמנעת האמת ממני. וזה מפני שסיבת הסכלות המונעת אינה תלויה ברצוני, ותועלת החיבור המכריע כפי מה שהוא כלל נמשך לרצוני. והסכמתי על זה להודיע לכל משכיל, קוצר שכלי ורוב חבתי, לחבר עניינים אלו, לחבר ולהעיר על כלליה לבד. כי הפרטים עליונים מאד ממני לא אוכל לגשת אליהם, ואם יבוא קצת מפרטיה מפני הרחבת לשוני לבאר דבר כפי מיעוט דעתי בכלל דברי לצורך הכרחי הכללים ההם או לתועלת בעניין הנזכר, אין ראוי למשכיל להאשימני על זה כי העניינים כולם גדולים מאד בעצמם ודעתי מעוטה בהם. אמנם בהזכירי דבר משרשי הקבלה האמיתית אדברנו ברמז במקום שראוי להסתירו, כי לא אהיה מגלה סוד. והשומע ישמע והחזל יחזל. ואחל לדבר במציאות המורגש תחילה.

ואומר בכלל עליון כי מגלגל המזלות עד הארץ נמצאים י"ב גלגלים זה בתוך זה, עם גוף הארץ אין מקום פנוי ביניהם בלא גוף כלל. ונמצא על כולם גלגל אחד מיוחד מקיף הכל בעצמו ומניע הכל בתנועתו. וכל אלו הי"ב גלגלים נכללים עם העליון, נקראים המציאות המורגש, מפני שהם גשמיים. כי כל דבר גשמי הוא מורגש, אע"פ שיש במציאות הזה שלשה גלגלים שאינם מושגים בראות העין. והם העליון בכל ושני היסודות העליונים אצלנו שהם האש והרוח, נקראו מורגשים בכלל המציאות המורגש אחר השיגנו אותם שהם גופים בהכרח. וגם הגלגלים האחרים אשר בשמים אינם מושגים גם בחוש הראות, אלא מצד כוכביהם. כי זה שהם נראים לנו כעין התכלת הוא מגווני האויר, כי הגלגלים הם זכים מאד ואינם בעלי מראה.

גט השמות

ואומר עוד כאשר נמצאו עם המורגש כולו עניינים למעלה ממנו במעלה והם העניינים המושכלים בכללם, כי נמצאו במציאות האדם בעצמו עניינים מורגשים ומושכלים, שהאדם הקטן נברא בדמות העולם הגדול כולו. ולפיכך נקרא הוא גם כן בכללו עולם הקטון, ונקרא המציאות כולו עולם גדול ואדם גדול, ונקרא האדם עולם קטון ואדם קטון. העניינים המורגשים אשר באדם הם הגוף בכללו. והמושכלים הם הנפש וכוחותיה הנשפעים מאתה, אע"פ שכח ההרגש בכללם. וכמו שהנמצאים המושכלים עם המציאות המורגש נסתרים מאד בבחינת אמיתתם מרוב בני אדם, וכאשר המורגשים והמושכלים הנזכרים בעולם הגדול ובעולם הקטון גלויים ונסתרים, כן ימצאו בדברי הנבואות עניינים רבים גדולים נגלים ונסתרים. הנגלים מועילים בכללם לכל, והנסתרים מועילים ליחידים לבד, אשר הם השרידים אשר הש"י קורא. ובהשיג האדם את סתרי התורה ישיג מתוכם מציאות העניינים המושכלים אשר הם בהש"י, והשכלים הנפרדים והמושכלים אשר הם עולמו, אשר הם נפשותם וכוחותיהם.

ודע כי העולם נחלק לג' חלקים. חלק עליון, הוא כולל הכל ועל כן נקרא עצם שכלי כולל שכל ומשכיל ומושכל. החלק האמצעי הוא כולל רק משכיל ומושכל לבד בעצמו, כי איננו שכלי כראשון, וחסר מעלה אחת והיא העליונה שבכל, וזה מפני שהוא בעל חומר וצורה. החלק השפל אינם כי אם מושכל לבד וחסר ב' המעלות שהם שכל ומשכיל, וזה מפני היותו גם כן בעל חומר וצורה. אמנם מעלתו פחותה מאד ועכורה מן המעלה

האמצעית. ואמנם האדם לבדו בעולם השפל כשיוצא שכלו לפועל שב בצורת העולם העליון, שכל ומשכיל ומושכל בדמות בוראו יתעלה. **"כי בצלם אלהים עשה את האדם"**, ומציאות הבורא ית' הוא הבחנת כל נמצא, ולפיכך נקרא שכל. ואמנם מדרגתו עליונה מאד ממדרגת כל עצם שכלי, ומפני שמשגי עצמו נקרא גם כן משכיל, ונקרא מושכל מפני שהמשיג עצמו בשכלו הוא המושכל ואינו דבר אחר לעולם כשהוא משכיל בפועל, אבל אם משכיל בכח אינו אחד. והבורא ית' אינו משכיל בכח כי אם בפועל. וזה דבר ניכר להשיגו מכאן למי שלא השיג ענייני השכל בבחינת עצמו. ולכן יקרא הבורא ית' שכל משכיל ומושכל. ובדעתך סודו תדע כלל העליונים והתחתונים בשכל ובקבלתה.

ודע כי בזה העניין גם כן בכלל בכל משכיל בפועל, ואין בעולם שום משכיל. אבל הנבראים עצם שכל או עצם משכיל שלא ישכיל בפועל תמיד, לבד האדם שהוא עצם משכיל לבד בתחילת מציאותו. ואעפ"כ אל תחשוב כי הנמצאים המשכילים בפועל תמיד הם במדרגת השם ית' אשר זכרנו גם כן זה העניין עליו, כי האמנם הוא לבדו מחויב וכל בלעדיו הם אפשרי המציאות. ואם כן אי אפשר שידמו לו בשום פנים ולא שישתתפו עמו בשום עניין אלא בשתוף השם ית' לבד. וכשהאדם משכיל בפועל אע"פ שהוא המרכבה התחתונה הוא גם כן עצם שכלי שכל משכיל ומושכל. ודע שהוא עניין נכבד ונעלם בעיני החכמים ואין כוונתי לפרש עתה כל זה העניין כי כלל הדברים נודעים ליודעים המוצאים חן בעיני אלהים ואדם.

גט השמות

ואני חושב כי בהזכירי קצת מענייני הקבלה האלו וכיוצא בהן מן העניינים המסכמים לשכל, אשר דברי יטיבו בעיני כל בעלי דעת מאד, ואמנם אם לא יסכימו, השכיל ידעתי כי לא יטב דבר מהם בעיני החכמים בעיניהם, אלא שהוא מקובל לבד, והוא באמת ישמח בהם מאד. וכל מי שיקרא מקובל שלם צריך שידע על כל פנים חמשה דברים הנזכרים בספר יצירה המכונה לאברהם אבינו ע"ה אשר קבלו משם ועבר, ודע כי זה מופלג.

והחמישה דברים הנזכרים שם הם הנקראים בכלליהם, צירוף האותיות. והם חקיקה חציבה שיקול המירה צירוף, כי כן זכרם שם בספר יצירה, "חקקו חצבן שקלן המירן צרפן". וזה כלל פרושם. חקיקה, היא הספרות כי כן יקרא הסופר מחוקק. חציבה, היא תיקון האותיות והבדלתם זו מזו עד שיהיו נקראים על אמיתתם עד שיובן ענייניהם. שיקול, הוא השיקול ההכנה בהם ושיקול עצמם גם כן ונכללים תחת זה גימטריאות וחשבונות וכיוצא בהן. המירה, היא המרת אות באות ותמורתה וחילופה בעבור אחרת, כגון אותיות אחה"ע ודומיהן, גם כולם יש בהן תמורה. וזו היא חכמה מפוארה לעשותה בכל מקום כפי הצריך לו, לא להוסיף ולא לגרוע. צירוף אותיות, הוא לצרף אות אחת באות אחרת ושלא להמיר מהן כלל, כגון אד"ם אמ"ד דמ"א דא"ם מא"ד מד"א. וגם זו חכמה מפוארה מאד. ובאלו הדברים יוודעו סתרי התורה לא בזולתם, וכשידע המשכיל המקובל הסוד הנכבד הזה בחמשה עניינים אלה ידעתי כי יטיבו בעיניו מאד מאד סודות הקבלה הידועים מתוך השמות המשותפים והמסופקים והמושאלים והמוסכמים והנרדפים,

גט השמות

ומתוך השמות המיוחדים בש"י, מתוך פעולותיו. גם מתוך השם הנכבד והנורא והמיוחד והמפורש ההוא העליון שבכל השמות, והוא מורה על היחוד הוראה גמורה בלי שיתוף. ומן הידוע כי העולם נקרא בשם המשותף בשלשה עניינים, והוא שם אלהי שכולל שם הבורא ית', ושמות המלאכים, וגם שמות המנהיגים השפלים אשר בארץ, ומפני שהיה משותף לא היה אפשר לנבראים לעמוד עד שנשתתף עמו שם שאינו משותף לדבר בעולם, ואינו מורה אלא על עצם מיוחד בלי הרכבה בעצמו בשום פרט. ואע"פ שיש סוד גדול על היותו אז אותיות המורות על המרכבה. וגם הוא נחלק לב' שמות ולאחד אחד, אחד על אחד. ודע זה כי אינו מפני שמות העצם חס וחלילה, אלא מפני הוראות שולטנותו על הנברא בדמיון מרכבה אשר הוא שנים, מורגש ומושכל כאשר אמרנו. ומורה ב' עולמות שהם העולם הזה והעולם הבא, ורוכב אחד על שניהם ומושל אחד בכל מעלה ומטה. וזה השם המיוחד בשתי אותיות, ומיוחד בשלוש אותיות, ומיוחד בארבע אותיות ודעהו מאד מאד.

[י] **י"ה יה"ו יהו"ה**, והוא שם אחד לבד שלם, ובו תבין את אשר לפניך **י"ו ד ה"א ו"ו ה"א**. ובהיות אותיותיהם תשעה תשעה שהם תכלית החשבון תוכל להבין הסוד שבו חי השם, אם תהיה מבעלי הקבלה האמיתיים ולא תפנה אל כת **"רהבים ושטי כזב"** (תהלים מ' ה). כי אלו הם סודות עליונים ואין ללמוד מהם אלא ראשי פרקים ולאנשים ידועים יראי השם בלבד, **"סוד יהוה ליראיו ובריתו להודיעם"** (תהלים כ"ו יד). וכשתשמע איזה דבר מענייני השמות אשר לא תדע להם עניין

התרחק מהם עד שתדע ענייניהם או עד שתשמע מאדם מקובל ענייניהם. ואולם לא ירצה להודיעם ענייניה כי אם הזכרותיה, ואם ההזכרה בהם מועלת אל תזכירה כי אם לקדש את השם בה לבד, ואל יהיו דברי השם בפיך אלא לתועלת לבבך, ומעשיך יקרבוך לש"י ולא ירחיקוך אם תרצה לילך בדרכיו.

ואשוב לעניין הראשון ואומר כי מיני השמות המשותפים אשר פירש ר' שמואל אבן תיבון בפרושו מלות הזרות שב"מורה הנבוכים", ואמר כי **שם משותף**, הוא כשתמצא מילה אחת שם למינים שונים, ולא יהיה אחד מן המינים ראוי להקדימו בשם ההוא יותר מן האחר. כמו מילת עין, הנאמרת על עין הראות ועל עין המים. ואני אם אקצר בלשונו תדע שזה עניינו. ועוד אמר כי **שם מושאל**, הוא אשר יהיה ראוי להקדימו אחר מן אחד, והאחד דומה לו מעניין מן העניינים כראש ורגל הנאמרים על איברי בעלי חיים תחילה, ואח"כ הושאלו לראש המיטה ורגלה. ועיקר שם המושאל לפי דעתו הוא אשר שמו הראשון לאדם או לבעל חיים או לצומח או לדומם, כפי המדרגה הזאת אמר כי הוא ראוי להקדימו, ואח"כ יהיה מושאל לפי דמיונו לדבר אחר. ואמר עניין ההשגחה, שהיא מושאלת להש"י, לא הנחה ראשונה אצלו כי אינה מושגת בעצמה אלא להש"י לבדו, ועל כן מילת השגחה הנחה הראשונה היא השגחת האדם ואח"כ הושאלה להש"י. וגם השאלה הנאמר בשמות בלשון זה רבים. כגון לחם, שהוא מזון הגוף בטבע והושאל זה השם למזון הנפש גם כן בהיותה חיה והיא החכמה והתורה והרבה כיוצא בו. **שם מסופק**, אמר הרב ה"מורה" ז"ל כי השם אשר יאמר בהסתפק

גט השמות

הוא אשר יהיה דמיונו כמו עניין בינו ובין האחר, והעניין ההוא מקרה בהם ואינו מעמיד עצם אחד מהם. ור' שמואל אבן תיבון ז"ל אמר כי הוא גם משותף ושיתופו מצד סיפוק כלומר שהוא שם ראשון לאחד הדברים, והקורא הדבר האחד בשם ההוא ידמה לו ששני הדברים הם ממין אחד. כמו תמונה הנאמרת על תואר האדם המושג בחושים, ועל המושג בדמיון בספוק. ואמר, הרב זכר לדבר שהוא שם מסופק ואפילו הנאמר על הבורא ית' שהוא "**ותמונת יהוה יביט**" (במדבר יב ח'), לפי דעתו על שם זה, הוא מושאל. **שם מוסכם**, הוא שהשם והגדר אחד. והעניינים רבים, כגון גדר האדם שהוא חי מדבר, ויאמר על ראובן שמעון ולוי ויהודא בשווה. וכן גדר החי יאמר על צומח ומרגיש בשווה על כל בעלי חיים. **שם נרדף**, אמר בעל המלמד ז"ל כי הוא בהפוך מן המשותף, אין הגדר אחד, אבל הוא משתנה. אמנם השם אחד בשם העין, אבל הנרדף הגדר אחד, והשם משתנה כמו יין וחמר הנאמרים על משקה ענבים. ואחר אשר זכרתי לך השמות האלה לפי דעת המפרשים אותם אזכור משאר השמות והעניינים מעט כדי שתבין מהם אמיתת העניינים אשר העירותיך עליהם.

ואומר תחילה כי אין ראוי למשכיל להאמין אלא בשלושה אלה. והם, המורגש, והמושכל, והמקובל, כי המפורסם הוא גם כן בכללם ולפיכך לא נצטרכו ליחדו כי די לנו באלו השלושה וזהו פירושם. **המורגש**, הוא הדבר שיושג בחמשת החושים שהם הראות והשמע והריח והטעם והמישוש. **המושכל**, הוא הדבר שהשכל מקבלו ויודעו כשמעירין אותו על זה כגון החשבון

גט השמות

והתקופות והגימטריאות. **והמקובל**, הוא דבר שיאמר עליו כך וכך קבלתי מפלוני ופלוני. והנה ידוע הוא כי המורגש הוא דבר שאין צריך להביא עליו ראייה, כי לא ישאל אדם בראותו אור להביא ראייה שהוא אור. וכן מושכל ראשון כגון ששנים הם יותר מאחד אין צריך להביא ראייה עליו. וכן המקובל אין צריך להביא עליו ראייה כי די למקבל לומר כך קבלתי. אמנם שאר המושכלות לא יתאמתו אלא במופת או בראייה נכונה קרובה אל המופת או בהקש שכלי. אבל דברינו בזה המקום בעניין הראות הראייה על המושכלות לבד. וכשאדם מאמין באלו הג' דברים ראוי לו להגיד עליהם כפי האמונה ולומר, זה אני מאמין מתוך הקבלה. ובזה ההודעה לא ימצא לעולם מי שיחלוק עליו אלא מי שאינו מודה על האמת, והרי הוא בטל במיעוטו.

ואומר עתה כי כל כוונתי בזה הספר להעיר בעלי ספרי השמות, על הזיופים הנמצאים בידם, שלא יאמינו בהם עד שיודעו על מה סמכו. ולאמת אמונות השמות האמיתיים המעירים כל ישן משנתו. ואם אוכל עמהם בזה אודה לה' ית' עליו, ואם לאו אודה להש"י על שעזרני לכתוב האמת ולהרחיק השקר מחיבורי זה הנבחר לכבוד הש"י לבדו. ומפני שאני מרחיק השמות המזויפים אשר אין בהם חכמה אמיתית, קראתי חיבור זה **"גט השמות"**. וסימן משני הפסוקים שהבאתי בראש תחילת זה החיבור והם, **"גל עיני ואביטה"** וגו'. **"טוב לי תורת פיך"** וגו'. ועוד יש לי סוד מופלג בזה השם בגימ'ל וטי"ת ותשמעהו לפני בעזה"י. והוא גם כן הסוד בכתוב האיש לאשתו גט בי"ב שורות במנינם לא פחות ולא יותר, להרחיקה

גט השמות

ממנו. ועוד כי אחד מן השמות העליונים הוא זה שאמר הכתוב "זה שמי לעלם" "זה אלי" וגו'. והחלפתי זה בזה שהוא גם כן י"ב במנינם.

ואומר כי אע"פ שימצאו ביד אדם משכיל שמות שלא ידע עניינם, אל יאבדם בידו, אלא ישמרם. כי אפשר שיש להם עניין והוא אינו יודעו, ואולם ידעם לאחר זמן. וזה אשר העירותיך עליו לברוח מלאבד שם מן השמות, הוא מפני שאני מאמין שהמאבד שם מן השמות הקדושים הוא נענש עליו. ולפיכך טוב אשר תאחוז בזה וגם מזה אל תנח ידיך. כי לא העירותיך בהם אלא על האמונה בהם בלי חכמה ובלא עניין מועיל בידיעת אמיתותם. וכל זה שאני מעורר אותך הוא שלא תאבד ימיך לבקש דברי הבל ורוח, אבל רדוף אחרי האמת תמיד ותמצאנהו תמיד, והוא עמך ואתה עמו. ואל תחשב על עניין השמות האמיתיים וסודות אשר תכלית הכוונה בהם כדי שתשיג בידיעתם אל המעלה העליונה שבמציאות המורגש להשלים הגוף בעבור תועלתו כאשר יעשו הפתאים. ועל כן רדפו לדעת ולבקש השמות לא לשם האמת מפני שהוא אמת, אלא בהפך. ולא נכון לעשות כן, שאין זה דרך המשכילים. אמנם בקש האמת תמיד מפני מעלת מציאת עצם. ואולם הסיבות המונעות ידיעה מרוב האדם, הוא מפני בקשם עניין לדבר שאין מציאותו בעבור אותו דבר. ומפני שהם חושבים כי מי שידע בהם בהכרח ימות בלא עתו, או ישתגע בידיעתו, או ינזוק כאחד מן הנזקים על כל פנים וכיוצא בזה. ולא ישיגו כי האדם יחיה עם ידיעת האמת וימות עם הרחקתו. וכל אדם

יחוייב מצד התורה והשכל לבקש האמת ולקבלו אפילו מפּי הספרים, כי לא יבחין האמת מצד אומרו אלא מצד עצמו שהוא אמת. ועל כן נתחייב להאמינו בבחינת עצמו. ואין ראוי להאשימיני על מלת אמת וכיוצא בה אם אשתמש בה על דרך זכר ונקבה כי לא אדקדק בה, אלא כפי מה שיזדמן לי בכל מילה סובלת ב' העניינים. ואי אפשר לי לכתוב לך השמות הנאמרים על המורגש והמושכל עד שאקדים לצייר לך צורות העולם בכללו, ואח"כ אעוררך לכל הנמצא בו. ועל השמות הנקראים לכל הדברים הללו שהם הסוגים העליונים ועל פרטיהם בקצתם, שאי אפשר לנו לדעת אלא מצד הנבואה שנסתלקה ממנו בעוונותינו. וזה אשר השגנו הוא מעט מהרבה. ואמנם ממנו קבלנו מרב, וממנו מצאנו כתוב בתורה שבכתב, וממנו בתורה שבעל פה, וממנו בספרי הקבלה מחודשים בזמן מועט, וממנו בספרי הפילוסופים. וחברנו העניינים להוציא מהם תועלת במעט דברים וברוב עניין, אם נוכל על זה בעז"ה. כי כוונתנו להועיל הקורא עד שיעלה בידו קצת מהשמות אשר החכמה נעלמת בהן. ועל כן הסמכנו להזכיר תחילה כל הנמצאות וענייניו, כי ממנו יודע האמת בכל, להשלים נפש האדם ולהדריכה אל דרך הנכון. שהוא דרכינו לאהבתו וליראתו, מפני תועלת הנפש והגוף. ולאהבו מפני מעלת הבורא ית' על כל פעולותיו, וליראתו מפני מדותיו. והנה הדבר ידוע שאי אפשר להמצא אוהבו שלא יראה את אוהבו אם אהבתו שלימה ואינה תלויה בדבר. והנה לך הצורה אשר מצאו בעלי העיון לכל הנמצאות במופתים נחתכים, ומפני שהם הרחיבו להביא מופתים עליהם לא אצטרך לכותבם אלא אזכיר הדבר

וזה פירוש של זאת הצורה בכללה, שהם הגלגלים המקיפים והמוקפים בצורת ההקפה הזאת בעיגול, העולם בגופני יחד הכל אחד. שהם שני חומרים בשני עולמות עליון ותחתון בצורות הראש והרגליים. כי כן נאמר "השמים כסאי והארץ הזום רגלי" (ישעיה ס' א). ואין בכולם זך כעליון שבהם והוא פשוט מכולם. אמנם הוא גם כן בעל חומר וצורה, והוא המקיף הכל, והוא המניע הכל בתנועתו, והוא הנקרא רקיע וערבות. אין גוף חוץ ממנו וגם אין בו, לא כוכב ולא מזל. ועליו נאמר ב"ספר יצירה", גלגל בשנה כמלך במדינה, מפני שהוא מנהיג. ואם הוא מתנועע לכן אינו אלוה, כי אם הוא האלוה שעליו ית' אינו מתנועע אע"פ שהוא מניע, מאחר שנמצא במופת שאינו גוף ולא כח בגוף. ובוזה נרחיב לפנים בעזרת האל כי אין כאן מקומו. ובתוך הגלגל המקיף הזה גוף הגלגלים כולם, אולם הוא הראשון שבהם כשנעריכהו למה שבתוכו וניקח סולם הזה מלמעלה למטה. ואם ניקחהו בהפוך מלמטה למעלה ונספר ממנו מה שהשגנו בו כאשר עשה יעקב אבינו ע"ה שחלקהו בו. ואע"פ שמצאנו ביחזקאל ע"ה שהזכירו מלמעלה למטה, כי אין בזה חשש לבד, שכל אחד מהמשגיחים כפי מה שמראים אותו לו, בין בחלום בין במראה כך מגידו.

ואומר כי הארץ מקשה ככדור מלא שאין בעצמה אל עפר, ר"ל באמיתות מציאותה ובבחינת עצמה. אע"פ שידענו שגם היא מורכבת מד' היסודות, אין לנו לפרש ממנה אלא צורת עצמה לבד. והמים מקיפים את הארץ בשני חלקיה לפי דעת אחת, או בחציה לפי דעת אחרת, ונשאר ממנה מגולה בלא מים מה שהוא

צריך להחיות בו בעלי חיים. ונעשה מאותו הדבר הראוי להיותו מים אויר יותר רך מן המים. וזה עולה עד מקום שהמים נהוים שם בפועל מים, אע"פ שהם מים ביסודן תמיד, עד שיתהוו שם וימחו. וזה הגבול הוא עד מקום שהאד עולה, כמו שאמר הכתוב **"ואד יעלה מן הארץ"** וגו'. עד פני האדמה, משם ואילך האויר מקיף את המים, כי יש דבר בכאן שצריך לדבר בו אחר מה שדברנו בו. אמנם ראוי להסתירו ודי לנו בראשי פרקים כאשר אמרנו למעלה, כי נסמוך בזה על היודעים הדבר על אופןו. והאש מקיף את האויר מכל צד ואלו הן הנקראים ד' יסודות שהם חומר אחד. ומשם ואילך גלגל הלבנה מקיף את גלגל האש, וגלגל כוכב את הגלגל הלבנה, וגלגל נוגה מקיף את גלגל כוכב, וגלגל חמה מקיף את גלגל נוגה, וגלגל מאדים מקיף את גלגל החמה, וגלגל צדק מקיף את גלגל מאדים, וגלגל שבתאי מקיף את גלגל צדק. ואלו השבעה גלגלים ושבעה כוכבי לכת הנזכרים אשר בהם הז' כוכבים. ולמעלה מהם הוא גלגל הכוכבים הקיימים אשר בהם י"ב מזלות והוא המקיף גם כן גלגל שבתאי. ולמעלה מכל אלו הגלגל העליון המקיף את גלגלי המזלות והוא הראשון מכולם כאשר אמרנו אצל העליונים, והוא האחרון מכולם אצלנו אנחנו יושבי שפל שוכני עפר.

ועתה אעוררך על שהעולם כולו הנזכר לפי הציור ההוא אחד. והנה תמצא כי גלגל המקיף הזה הוא מיוחד, שאין בו רק הכוחות כולם הנשפעות מאתו. אמנם דברים גופניים אחרים אין בו כלל, והוא אצל הגלגלים כולם המיוחד בעצמו. והוא מורה עליו את אלף של אחד. ולמטה ממנו שמונה גלגלים אשר

בהם הכוכבים, מורה על כללם אות חי"ת של אח"ד. ולמטה מהם ד' יסודות שהם אש ורוח ומים ועפר, ומקיפים זה את זה על הארץ, כי הארץ מוקפת ולא מקפת, נרכבת ולא רוכבת, והיא הנקודה אשר באמצע העיגול. ומורה על אלו היסודות שהם אות ד' של אח"ד. הרי לך ידוע מתוך השכל ומצד הקבלה גם כן שהעולם כולו אחד, וכיון שהוא אחד כך מנהיגו אחד ית'. ונמצא אלו הגלגלים כולן י"ג במנין אח"ד כאשר זכרנו, ושמור זה הסוד ודעהו כי הוא מופלג ומושכל ומקובל והוא השם המיוחד בכללו.

(הערת העורך- זאת ההג"ה ככה נמצאה בכתב היד על סדר הכתוב, כנראה מן המעתיק, ועל כן הבאתיה כפי שהיא).

הג"ה מצאתי בספר אחד מעניין סדר העולם ומהלך השנה וסדוריה, על כן כתבתי אותו הנה אחר זה אע"פ שאלו ההגהות אינם מנוסח של זה הספר הגט וזה לשון ההגהה.

דע היום כי ה' אלהיך בלי נעצר במקום ואינו בגדר מקום ולא בגדר זמן ולא בגדר חקירה. כי הוא אח"ד מבלתי חקר ולא תשיג בו חקירה, ואינו בעל גוף וגויה עד שיהיה בו חלק לחבר. והוא סבה לכל הסבות אחד מיוחד הוא כשם שמו המיוחד, ושהוא מפליא פלאים נגלים שאין אדם יכול להכחישם, מתחלק באחד אותו השם, הוא אחד ואפילו כשהוא נחלק החלקים הם במספר אחד, כי שם בן ד' אותיות עולה כ"ו. וכשתחלק יהיו שני חלקיו עולין י"ג י"ג שהוא כמניין אח"ד. ובלי חסר כי אי אפשר להיות חסר

ולא יתר ולא משתנה ממה שהוא, כי הוא מיוחד במדותיו
 אע"פ שיש לו שמות חלוקים ומדות חלוקות הוא מיוחד
 בכולם וכולן מיוחדין בו. והוא ראשית הראשית כי תחילת
 החשבון הוא אחד כשמו שיהא נזכר בכל הדברים. ואין
 ראש תחילה כי הכל נברא מן האין הגמורים. סוף מחקר,
 אם בא אדם לחקור בפעולותיו בתחילת הפעולה ראשונה
 תכלה חקירתו בהשתלשל מסיבות כל מה שיש בעולם
 השפל כנגדו למעלה שהוא משתלשל ממנו מיסוד ראשית,
 מל"ב נתיבות החכמה יצירות הכל וקיום הכל נברא שכל
 בעלי אינו בעלי גוף אלא שכל גמור. צפייתן ברצוא ושוב,
 פי' כשהוא מתעלה לקבל השפע מלמעלה הם רצים מעט
 מיד מהפחד שבים לאחור ואח"כ שבים ורצים להתעלות
 ושבים מעט ואח"כ מתנועעים בעניין זה עד שמקבלים
 שפע ברכות. "והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק" (יחזקאל א'
 ד'), פי' בזק הם לובשי תמונות כפי פעלם, וכשהם פועלים
 לובשים צורות כפי הפעולות שיש להם לעשות אם לטוב
 אם להפך. ואותה צורה שהם לובשים לא יושגו לעין אדם
 אלא לאותם זכי הנפשות, כגון החסידים ובני הנביאים.
 וסוסי אש צורות השכל בעצמן כמו שכתוב "וסוסי אש"
 וגו' (מלכים ב' ב' יא'). פעמים לדין פעמים לרחמים, כמו רוחות
 לפעמים שנעשים רוחות כשעושיין שליחות. ובקול דממה
 דקה כלומר שאינם נרגשים שת מלאכי רחמים בעת רצון
 ובעת זעם שת מלאכי דין.

שם הוד לוילון אלו ז' רקיעים שכליים זה למעלה מזה
 יתקדשו בו תרי כתות לפעול בתחתונים זה ככה וזה ככה.

ואין ליש שם, עשה מן האין יש, ומן האפשר הגמור עשה תוהו, שהוא החומר הראשון הנקרא היולי. וזה התוהו הוא ראשית שני החומרים, השמים שהוא פשוט, וחומר הארץ שהוא מורכב. כמו שמפורש העליון הוא הפשוט מצבת הגלגלים, והתחתון הוא מורכב ומתגלגל למטה בד' הכדורים שהם אש ורוח ומים ועפר. והכין מעגל סביב הגלגלים שהם כמו יריעות והם ז' כוכבי לכת, להאיר לעולם. עומדים בלי יחלופו הגלגלים הם עומדים קיימים בלי אשיגם שום מקרה עד שישובו הדברים להווייתן. כדכתיב "כי שמים כעשן נמלחו" (ישעיה נא' ו') לסוף שיתא אלפי שנים.

(.) הוא (.) גלגלים למטה מגלגלים והם תכונת עולם הגלגלים ועולם היסודות. ומה שנעשו בהם אחד באחדים הגלגלים הם זה בתוך זה כגלידי בצלים והם זה בתוך זה, והם כחלל וחוג הגלגל מכיוון הארץ שהיא כאגודה. שם הגלגל התשיעי הוא הנקרא גלגל המקיף, ומקיף הכל ומסבב מן המזרח למערב, ומהלכו ממזרח למערב והוא המכריע תנועת שאר הגלגלים שמהלכים ממערב למזרח, והם ממזרח למערב כגלגל התשיעי שמהלכן, בו חקק שמיני למזלות. הגלגל השמיני הוא גלגל י"ב מזלות שהם קבועים בו והם ביי"ב מזלות לארבעת רבעים. המזלות נחלקות לארבעת רבעים, ג' כוח האויר, ג' כוח המים, ג' כוח העפר, ג' כוח אש. ומהם קור וחום וחורב ולחות ושני בריחים זה גלגל המזלות סובב על שני בריחים הם הסדנים

אחד בקצה דרום ואחד הוא בקצה צפון. וכל כוכב מהלך בתוך גלגל שמיני לגלגלים שבהם הכוכבי לכת, כוכב אחד בגלגל אחד, הם לפעולות העולם, השמים הם לחדשים. אלו הז' כוכבים הם פקידים על הוולד הנוצר בבטן האשה, שכל אחד מהם פועל מולד חודש אחד. והנה בז' חדשים יש לוולד כל הכוחות, ועל כן הוא נגמר צורתו לז' חודשים, ואם יוולד יחיה. וחוזרים חלילה השנים שהם שבתי וצדק, ואם יוולד בחודש התשיעי אז יחיה הוולד, אבל אם יוולד בחודש השמיני שכוח שבתי פעולתו, על כל פנים ימות, והוא נקרא בן שמונה שהוא נפל. וגם אותם הז' כוכבים הם פקידים על כל העולם השפל, ואותו הכוכב שהוא משמש בתחילת היום או בתחילת הלילה פועל בו על הרוכב. וחצב אור, רצה שיהיה בגלגל דבר מזהיר ומאיר לעולם. תלה מאורות, תלה בגלגל השני מאורות, זה להאיר ביום וזה להאיר בלילה.

השמש מקיף גלגל המזלות בשנה שהם ש"ס מעלות, והם מעלה אחת ביום ויותר מעט. והילוכו מהלך י"ג מעלות ביום, עת יעטו אור עניינם להאיר. ולעיתים כך נאסוף נגה גם באותה הקרן אחד בזמן המולד או בעת הלכות או בעניין אחר. והם סדר הזמנים וצמיחת האילנות והעשבים ובישול הפירות, ומהם נפלאות ומופתים כדכתיב, "(והיו לאותות) [ונתתי מופתים] בשמים ובארץ דם ואש ותימרות עשן" (יואל ג' ג'). זרע וקציר, כדכתיב "זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף" (בראשית ח' כב'). ומדת יום ולילה,

כדכתיב "ולימים" (בראשית א' יד'), וסוף שנת התקופה "ולשנים" (שם), כלומר שישלמו מהלכם שנת הששה ימים. ושנת הלבנה קרוב לשלושים יום. התקופות ד', כשתכנס החמה בראש טלה ובראש סרטן ובראש מאזניים ובראש גדי. ומולדות שהם מולדי הלבנה. ואמרו רז"ל, "אין חדושה של לבנה פחותה מכ"ט ימים וחצי ושני שלישי שעה וע"ג חלקים" (ראש השנה כה.). ובסוף י"ט שנה שהוא המחזור מהלך החמה והלבנה. ודלתי התהום כאמרו "יקוו המים" עמדו בתהום, כדכתיב "מי פלג לשטף תעלה" (איוב לח' כה.). קשר יסוד דין הוא ההיולי הארץ שהוא תחת הגלגל, וממנו עשויין ד' כדורין שבהם קיום העולם, והם הד' יסודות שמהם יתהווה קור וחום ויובש ולחות. הצמיד ד' כדורים חלוקים, והם מתערבים זה בזה עד שתשנה צורת כל אחד בדבקו בחברו. בהם ב' כבדים, והם יורדים, המים והארץ. וב' קלים, והם האש והרוח והם עולים לרוב קלותם ודקותם. לא מצאתי יותר מזה העניין. גם במקום אחר מצאתי והוא עניין זה והוא מההקדמה מפרוש התורה שחיבר ר' צדקה הלוי בעיר עזה, וגם ההגהה אינו מגוף הספר (עד כאן ההג"ה).

הנה שלשה עולמים ברא הש"י, עולם העליון ועולם האמצעי ועולם התחתון. ולא נזכר בבריאה בפירוש כי אם שני עולמות, והעולם העליון נזכר רק ברמז ולא נתפרש בפירוש, כאשר לא נתפרש העולם הבא כי אם ברמז. כי אין צורך והוא סוד עמוק ומופלא. ומה שארז"ל שנבראו המלאכים ביום שני כי ביום

ראשון אמרו לא נברא שום דבר רק חומר הראשון והאור הצפון, כי היה הוא אח"ד ושמו אח"ד. ואלו העניינים עמוקים מלדבר בהם. והשני עולמות בראם הש"י יחד, כדכתיב **"קורא אני אליהם יעמדו יחדו"** (ישעיה מה יג). ומאין ואפס מוחלט בראם, מתוהו לבוהו ומבוהו ליש. והלבישם המציאות לכל אחד הראוי לו, כפי הבחירה והרצון, בהם הגלגל, וצבאם עומדים קיימים פועלים ואין בהם שינוי לא כילוי ולא כילוי. שנאמר **"ויעמידם לעד לעולם"** (תהלים קמח ו). ומכוונים הכוונה ראשונה לעשות להש"י, והשנייה פועלים בעולם התחתון שהוא עולם ההויה וההפסד. הכוונה בזה לא להם רק לבוראם אשר בראם, אבל הם וחשקם פועלים אחר הכוונה כי הם פועלים. והשני עולמות קשורים יחד קשר אמיץ וחזק בכוח עשיהם בגבורה, והתחתונים נפעלים ונתהוים ונפסדים כלים וכלים ומתחדשים בקבוץ היסודות, ונפסדים בהפרדם. כי הם מקבלים מתנועת הגלגל כל אלו השנויים וההרכבות בלי ינוחו רגע אחת בלא הויה והפסד עד סוף, כאשר גזרה אותו האלהות. ועשה ההיולי שלהם חומר מקבל שפע תנועת הגלגל. וכאשר לא ישקטו רגע מלסבב כך אלו לא ישקטו רגע מעשות הויה והפסד כפי תנועת הגלגל. על כן הד' יסודות מחוברים מחלקים דקים מאד לא יראו, ועת יחברו יחד יתרכבו, ויתהוה מהם מה שראוי להתהוות ויפסיד מה שראוי להפסיד מהם בתנועה הנזכרת ברצון הש"י בו. והנה גופי הגלגלים הם מחוברים מחלקים ביסודות, אבל לא מורכבים. ולא יקבלו להתחלק ולהפרד, והם פשוטים זכים וספירים קבלו החיים הנצחיים מתחילת בריאתם מבוארים, לעשות רצון קונם, קיימים לעד ולעולם. והתנועה לא

גט השמות

יהיה אלא לגוף. ולאותו גוף אין לו תנועה ואין לו מקום ואין לו קצה גם אין לו ראש וסוף. התנועה הסיבובית אין לה לא ראש וסוף, על כן היא אמצעית בין גוף בין שאינו גוף. והתנועה גורמת ענייני הזמן והויה והפסד.

ותנועת התשיעי היא ערבות היא היומית כ"ד שעות חציו יום וחציו לילה, והולך ממזרח למערב. וכפי הגבולות שהם האקלימין יוסיף היום על הלילה ויחסר מעט או הרבה, כי האקלים הראשון לא יוסיף ולא יחסר כי אם מעט שלא יורגש, כי היום והלילה שווים מכל השנה. והאקלים השני יחסר שעה ויוסיף שעה בקירוב ואין תחילתו כהווייתו. והאקלים השלישי ב' שעות או יותר. והאקלים הרביעי עד ד' שעות. והחמישי עד ה' שעות. והששי עד ו' שעות. והשביעי עד ז' שעות ויותר. כל אלו בקירוב, ואין תחילת האקלים כסופו. ואחר האלו שבעה אקלימים לא יתקיים בו עשב ולא בעל חיים מרוב הקור בחורף ומרוב החום בקיץ. וזה הגלגל הנקרא ערבות הוא העליון לכל הגלגלים האחרים והיסודות הם בתוכו והוא הנכבד שבהן. על כן אין בו כוכב רק שכולם הולכים בתנועתו כי הם כפופים לו לגודל מעלתו. ואין לגודל גופו חקר אצל בני אדם רק בוראו שאין לו חקר חקרו, כי לזה הגודל בוראו, כי הוא ראשון לגופים ומהירות תנועתו לעוצם תשוקתו. וכל הגלגלים נגררים בגללו, והוא אמצעי בין עולם המלאכים ובין גופי הגלגלים, אע"פ שאין שם מקום אלא צורות נבדלים שאין גוף יכולהו מקום הנצבים לפניו הקרובים אליו. ותנועת השמיני שהוא למטה מערבות הוא מלא כוכבים, כי כל הכוכבים תקועין בו

גט השמות

חוץ מז' כוכבי לכת, כי לכל אחד מהם יש גלגל בפני עצמו כאשר נתברר בחכמת התבונה. ותנועתו מן המערב למזרח בכ"ד אלף שנה פעם אחת היפך תנועת העליון היומי, כשאר כל הגלגלים. והשנה היא לתנועת השמש והחודש הוא לתנועת הירח. שנאמר **"והיו לאותות"** (בראשית א' יד) וגו'. ושאר תנועת הגלגלים החמשה, בהתחלף תנועתם יהיה כל שינוי בעולם התחתון מן ההווה וההפסד והאדים והעננים והמטר. וכל שינוי הם הסיבה הקרובה לכל אלו הנזכרים ושנויים רבים בעולם.

ושבעה כוכבי לכת הם מקבלי כוח ושפע מן העליונים, מהתשיעי והשמיני, שהם שמי שמים. ופועלים בתחתונים לגודל מעלתם, כאשר הירח מקבל כוח כולם שהוא למטה מהם ונותנם בעולם היסודות, על עצם פעולותיו בנולדים ובימים ובחלים, כמו שהעידו החכמים. וכל אלו הדברים לפרטים עד אין קץ, כי הוא שכן ליסודות השניים העליונים וגם גופו שחור חלק אין בו מאור, רק הוא מקבל אותו מאור השמש כשיגיע בו אור השמש יאיר ויבהיק. ויסוד האש תחתיו, וגגו לגגה דבק, כי אין פנאי ביניהם. ויסוד הרוח שהוא האויר דבק באש. ואלו השני יסודות ספיריים קרוב לספירות השמים, רק לא במהות גוף השמים. וכאשר גוף השמים לא יכסו אור המאורות והכוכבים, כך אלו שני היסודות לא יכסו אורם ולא ימנעו מראייתם. והאש חמה דקה וזכה, והרוח למטה ממנה מרטיב המימות, ואור השמש מכניס חמימות בשאר היסודות ומחממת אותם, ונפעלים לרוב דקותם. וכל מה שתראה מעכירות באויר מן האדים המעשנים, הרטוב ממטר, והיבש מעשן. והכוכבים, השבטים הם מזה המין,

גט השמות

ברא בריות ידועים, כי הם אינם כוכבים כי אם מעשן היסודות, ויאירו ביסוד האש. וכל מה שתראה השמש בזריחתה או בשקיעתה אדומה או לבנה ותוכל לעיין בה, הוא מן האדים העולים באויר עבה. ועתה נחזור לגוף הספר.

עתה בני אחר שבארנו צורת העולם המורגש נבאר בדרך קצרה מן המושכל כאשר ידענו. כי אריסטוטלוס אמר שהוא מאמין כי השפעה השופע מהש"י אשר הוא סיבת הכל והוא שופע על שכל אחד נפרד לבד ראשון שהוא עלול אצל הש"י. ואמר כי הוא המניע את הגלגל המקיף ונשפעים ממנו גם כן ח' שכלים נפרדים, כל אחד מהם מניע גלגל אחד עד ח' גלגלים הנזכרים, עד גלגל הלבנה. ויש שכל אחד גם כן מניע כל מה שתחת גלגל הירח לפי דעת הפילוסופים, שקראוהו השכל הפועל. והוא הנקרא בלשון רז"ל "אישים", וכן פירש הרב "המורה" ז"ל. ואמר שהם המלאכים המאירים המדברים עם הנביאים, לפיכך נקראים "אישים". ויש לנו בכל זה סודות עמוקים ונפלאים מדרך הקבלה, ונזכיר מהם קצת ברמז כאשר תשיג ידינו. וכבר אמרתי והודעתי לכל משכיל כי כל מה שיאמר עליה שזה אני מאמין מצד הקבלה אין צריך להביא ראיה עליו. כי אין מביאים ראיה אלא על דבר שאין השכל מקבלו בתחילת המחשבה. והדבר המקובל אם הוא דבר שלא יושג אלא אחר עיון רב ודק גם כן, אמנם מפני שאין האדם משיגו שיוכל להביא עליו ראיה נקראה מקובל, להרחקת הבאת המופת עליו אחר שאי אפשר. ואילו היה הבאת המופת עליו אחר אפשר, אז לא נקראה מקובל כי אם מושכל. וידוע כי המושכל

יותר מעולה מהמקובל, מפני שעל המושכל המופתי אין עליו מחלוקת ואי אפשר להכזיבו כלל, והשכל מחייב להאמינו. אבל לא נקראהו בשם אמונה אלא בשם ידיעה, כי הידיעה האמיתית בו מעולה בדבר. והדבר המקובל אפשר להכזיב ולטעון עליו שזה המקובל הטעך מי שלימדך הקבלה. ולכן לא ידע האדם הדבר ידיעה אמיתית עד שידענו במופת. ולכן יקראהו מקובל מתוך האמונה שאנו מאמינים בדבר שכן הוא כאשר קבלנו. ואם הדבר הוא מן הנמנע להביא עליו מופת בשום פנים נשארה לנו אז האמונה בלב מצויירת במקום הידיעה, כאמונת החידוש שהיא אצלנו מקובלת כאשר זכרנו למעלה. ומפני שהוא מן הנמנע חולקים עלינו להביא ראייה מופתית לסתור דברי טעותם שאומרים שהעולם הוא קדמון ואינו מחדש. וגם אנחנו המאמינים שהעולם הוא מחדש, גם הוא מן הנמנע אצלנו להביא ראייה מופתית שהעולם הוא מחדש. על כן נשארה לנו האמונה בזה חקוקה בלב במקום הידיעה על שהוא מחדש.

וכן כל כיוצא בזה בעניין מקובל שיש בהכזבתו דבר שהוא כנגד תורתנו האמיתית. ואם זה יעלה הדבר המקובל למעלת המושכל והוא מעולה ממנו גם כן בצד אחד מן הצדדין, והוא שיש בידינו דברים מקובלים מיוחדים שאי אפשר לשכל האנושי להשיג בשום פנים מצד עצמו לבד, אלא מצד הנבואה המגידה לו זה, ואי אפשר, שאין ראייה עליו יותר מעולה מכל הראייה. אבל מפני שהשכל האנושי חלש בטבע הונח הדבר ההוא על צד הספור וההגדה, שהיא ידועה שלא ישקר. כאשר אמר "וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא

להנחם" (שמואל א' טו כט). כאשר יסופר להמון בלי מופת שהשם ית' אחד, וידוע כי יש בזה מופתים נחתכים הרבה ואין כח בדעת ההמון להשיגם. ולפיכך הונחו עם הקבלה לבדה המספקת להם.

ועל דרך זה גם כן מספקת הקבלה מפי הנבואה על הנביא ולזולתו מן השומעין מפיו או הלומדין מספרו. כי הספרים מורים על דעת בעליהם וגם מעידיים על עצמן מאיזה כת הם מכל כיתות המחברים, כי המחברים נחלקים לדעות רבות. יש מחבר מתוך הנבואה, ויש מחבר מתוך רוח הקדש, ויש מחבר מתוך אמונה, ויש מחבר מתוך מחשבה לבד, ויש מחבר מתוך דמיון. ואין הכוונות גם כן שוות בחיבור. כי יש מכוון לתועלת נפשית ולא לאחרת, והיא הכוונה מעולה בתכלית הכוונה משאר הכוונות. ויש מכוון לתועלת גופנית. ויש מכוון לשררה ולכבוד. ויש מכוון להפחית דברי זולתו על צד הקנאה והשנאה בהם, כדי לשבח את חברו ולהראות לחברו השכל איך שהוא משכיל יותר ממחבר אחר. וזו הכוונה שהיא פחותה ומדה רעה היא מאד, ולא תימצא במי שהוא בעל שכל שלם. ואם הטבע רוצה להכריחו אליה ראוי לו שירחיקנה בכוח שכלו מעט עד יגביר שכלו על הטבע שהוא יצר הרע. אמנם אם כוונתו לתקן דברי זולתו אם יש בהם שגיאה או דבר שנעלם מן המחבר מפני קוצר שכלו במה שחיבר, וכל כוונתו לשם שמים כדי להרחיק הטעות ולהקריב הנכון אל האמת, ומורה התעלומה ההיא בחיבורו, זהו דרך כבוד למשכילים. ומודיע מקום הטעות באותו חיבור הנמצא בידם. ואני אומר שזו היא מצוה גדולה

לעשות על דרך האמת, מפני שלא יכשלו בה האחרים במה שהוא נכשל. וזה הדין אני זן אותו בעצם חיבורי זה גם כן. והמחבר והמתקן אחרי תבוא עליו ברכה, והש"י יודע ועד, שהוא היודע כוונתי לבדו כי מה שאמרתי למעלה בעניין זיוף השמות על זה הכוונה נסמכתי. וכבר התנצלתי מזה באמרי שאסור לאבדם ביד כי אולי יש בהם עניין, ואין בעל החיבור מכיר, ר"ל מי שנמצא אותם (השמות) בידו, אבל לא המחבר. ואחר אשר זכרתי כלל הנמצאות המורגש והמושכל, אחבר גם כן כלל הגוף והנפש, ואח"כ אזכור השמות הנופלים על כל דבר כאשר יעדתי למעלה. ואפרש מהם מה שאוכל עד שיבין המשכיל המקובל מה שיועילהו ומה שישמח בו בע"ה.

ואומר כי כל ההרכבות כולם נמצאו באדם, ומפני שהוא בתכלית ההרכבה נברא אחרון. וידוע שהוא נברא לתועלת נפשי שהוא תכלית הכוונה, ונמצא הגוף עמו לעזר ולשמש, כאשר נמצא האשה עם בעלה לעזר. כמו הכתוב **"אעשה לו עזר כנגדו"**, ופירשו רז"ל זכה עזר לא זכה כנגדו להלחם בו. והנה הגוף הוא מורכב מד' יסודות תחילה, וקבל חומר וצורה בהיותו זרע, ונשתנה הגוף מעט מעט מהויתו הראשונה, וקבל צורת הצמיחה. ואח"כ קבל צורת החיוני, ואח"כ צורה מדברת, ואח"כ צורת השכל. ונשתנה תמיד עת אחר עת עד שיצא מן הכח אל הפועל השלם, שהוא הדביקות בעליונים. שנמצאו רמ"ח איברי הגוף בטבעם לצורך הצורות באלו, כדי להוציא בהם כל דבר שהוא בכח אל הפועל. והיה הדבר ידוע, שכל מעשה האדם אחר דרכי הש"י הם באים מכח השכל הדבק

בעצם הנפש, וכל הנמצאים אחר דרכי זולתו ר"ל זולת הש"י, הם באים מכח הטבע הנברא שהוא המטעה אותו, והוא יצר הרע והוא השטן והוא המלאך המות והוא הנחש הקדמוני. וכבר ידעת מה שארז"ל "כיון שנבראת אשה נברא שטן עמה" (ב"ר י"ז ה'). וידעת סודו איש ואשה כאשר העירותיך למעלה עליו, ויש בכלל פעולותיו אע"פ שהם נמשכים אחר הטבע בהכרח לפי מציאותו ואי אפשר להינצל מהם או אפשר. אלא שהכוונה בהם להשיג האמת ולעשות טוב אחר הש"י. המשל בזה, פי האדם בטבעו כשאר בעלי חיים, וצריך מזון מוכרחי אם הכוונה במזונו בעת מאכלו ומשקהו על שיהיה בריא בגופו וימצא מזונו לתועלת כדי שיוכל לעבוד לבוראו בבריאות לבד, לא לכוונת השיגו הדברים המתוקים בחוש הטעם לבד, ולא על כוונת שיהיה גופו בלי חולי לבד. בלי ספק שזאת הפעולה ג"כ לשם שמים באמת, כי הכל הולך אחר הכוונה ורחמנא ליבא בעי. אפילו אם יהיו בתוך פעולותיו ובתוך דבריו עניינים שראויים להרחיקם, ובאים במקום תועלת על צד הכוונה הנזכרת או צורך מוכרח אין בכך כלום. כי אין ראוי לשום משכיל לבחון פעולת פועל אלא בתכלית אמיתות ולדון אותו תמיד לכף זכות אם אפשר להמצא שם באיזה צד שיהיה.

ומפני שאני סומך על הרב המורה ז"ל ב"מורה" במה שדיבר על זה בפירוש מסכת אבות, איני מרחיב בלשוני בו כי יספיק מה שאמר הוא. ואם לא יספיק מה שאמר הוא בזה העניין אין צריך לומר שלא יספיק מה שאומר אני, ועל כן נסמכתי עליו. ואני סובר שלא יעלם מן המשכיל מה שהיתה כוונתו בזאת

המסכתא לפרשה בפירושים נמשכים אחר דעת ה"מורה". ואחר אשר זכרתי כלל האדם במציאות גופו ונפשו ופעולותיו לאיזה צד מהם ימשוך כדי ששיג תכלית הכוונה במציאותו, ומפני שימצא חי בכלל החיים בתחיית המתים ובחיי העולם הבא אשר אין להם תכלית. אזכור מעתה כלל השמות אשר יעדתי המורים סתרי התורה והמועילים לנפש להאמין האמת ולהכזיב השקר אשר אין לו מציאות. כי השקר (אינו) [הינו] אלא העדר האמת. אמנם האמת מקיים העולם ונמצא תמיד בעצמו. ולזה כווננו רז"ל באמרם "על ג' דברים העולם עומד על הדין ועל האמת ועל השלום, שנאמר **אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם**" (זכריה ח).

וידוע כי שלשה דברים אלו תלויים במילת אמת גם כן כמו שאמר הכתוב "**משפט אמת שפטו**" (זכריה ז ט). ואומר "**דברי שלום ואמת**" (אסתר ט ל), כלומר דברי שלום שהם אמת, ולעולם ימצא השלום עם האמת כשימצא האמת מכל צדדיו. אמנם אם יחסר צד אחד מכל הצדדים מן האמת תהיה האמת נעדרת וגם השלום עמה, כי הוא נמשך אחר האמת והיא סיבתו ולא ימצא זולתו. ואל יטעך מה שארז"ל מותר לשקר משום דרכי שלום, כי אותו השקר ששמעת אינו אלא אמת בבחינת אמיתתו בלב אומרו. כי אם היה משיג זה שנאמר לו הכזב כדי לישב לבו לא היה זה צריך להזכיר השקר, אם כן אינו שקר, אבל הוא אמת שלום שלם בעצמו. והראייה שהעולם תלוי באמת זהו אשר תמצא באלפא ביתא הראש והאמצעי והסוף כולו אמת, ושאר האותיות תלויות עליו. כי האותיות כולן כנגד המציאות הם והם

המורים עליו. ועיון כל האלפא ביתא בצורה זו תדעון. והסוד בזה כי הנשארים הם במספרים כמספר המשרתים שסימנם **"הן ליהוה אלהיך השמים ושמי השמים"** (דברים י יד). וזהו חוץ מן הכפולים, כי הפשוטים כולם בסימן **"ה"ן אמ"ת הפצת בטוחות"** (תהלים נא ח). ועם הכפולים בחשבון כולם שלמו"ת, ובחשבון ארוך טצ"ן. וכ"ב אותיות חשבונן מלכות והרי שלמו"ת כשתשים אמת מצד אחד, והשאר מצד אחד חשבונן כ"ל המרכב"ה אח"ד אמ"ת. ודע זה בסוד אחד המצוייר למעלה ותמצא חשבון מלכו"ת כשתשים אמת מצד אחד הכ"ל אמ"ת. ואם תחשוב טצ"ן ותשים אמת גם כן לבדן תמצא ברא"ש הכ"ל אמ"ת. וזהו סוד כל נמצא, כי במציאותו הוא אמת מכל צד כשכבר נמצא משפע אמת אשר נקרא שמו כשם רבו והוא מטטרו"ן ש"ר הפני"ם, והאותיות מעידות ש"ר צבאו"ת בתנוע"ת הגלג"ל ובאיזה גלגל הוא בגלגל המשלים כל המציאות והוא העליון שבו הכל. ומה המעיד על בוראו הוא תנועתו, כי החשבון חוזר חלילה בטצ"ן. כי גם אלף חוזר לאלף שהוא אחד. אם כן נמצא התנועה חוזר חלילה בעיגול בכל תכלית תשע מאות ותשעים ותשעה. וזהו התשיעיים, וגם כלל האותיות שלש תשיעיים בדמות שלשה עולמות והם כ"ז, וסודם כף זכות. ויש שלוש מרכבות בכ"ב אותיות כן בדמות האמצעית כולו ותמצאם בחשבונם מורות על האמת שהם חיים מאוד מכל צד. כי המרכבה העליונה הפשוטה היא א"ב ג"ד, ואם תסיר ממנה האלף שמורה על אמת ישאר בג"ד. ומן המרכבה האמצעית שהיא יכל"מ אם תסיר ממנה המ' שמורה על מ' של אמת ישאר כל"י. וכן המרכבה התחתונה שהיא

גט השמות

וסודו **"ומפני שמי נחת הוא"** (מלאכי ב' ה'). וצרפיהו גם כן להפך
י' י"ה יה"ו יהו"ה יהוה"א יהוהא"ד יהוהאד"נ יהוהאדנ"י, וסודו
"נאם יהוה לאדני שב לימיני" (תהלים ק"א).

תן לאל שבח והודאה שהודעתך זה הסוד המופלג בשני
השמות, שהם כוללים שבעים ושתים אותיות. ואם תזכירם
בנקודה הראויה לקדשם תשנה הטבע בכואם בהכרח. וגם
מלותיהם ד' ואם תשימם עם אותיותיהם שהם ע"ב יבואו (ע"ב
ד"י) [עב"ד]. וכולם הם אלוהיים משנים הטבע שהם הכסא,
וזהו סוד **"אצבע אלהים הוא"** (שמות ח' טו), כלומר האצבע
משנה הטבע בכח אלהיים הנזכר שהוא מדת הדין.

ואני יודע באמת כי כל מה שאני מדבר בו או זולתו, אני או
זולתי מן המפרשים היודעים דבר מן ענייני הקבלה המורים
שינוי הטבע בהכריח בו כח ידיעת השם, יהיו דברינו בזה זרים
מאד וקרובים לשיבוש בעיני המעיינים בחכמה לפי השגת
שכלם. והם הפילוסופים אשר אריסטוטלוס בעיניהם גדול מאד
ממובחר הנביאים מרע"ה. ואני אסכים עמהם בדברי אמת לבד
ואודה להם שאריסטוטלוס היה חכם גדול מאד מתוך עיונו
ופילפולו, לפי הנמצא בספרי שאר הפילוסופים וגם בספריו
המורים על רוב חכמתו. אמנם באמת שהוא לא השיג למעלת
המדברים ברוח הקודש המכריח את משיגיו, לדבר בעל כורחם
במעלות המציאות. אע"פ שיש לכל אדם רוח הקודש בכח, והוא
לא השיג אמיתתו. שאילו השיג אמיתתו לא היה מאמין קדמות
העולם, כל שכן שלא השיג למעלת הנבואה. ואם דבר זה כפי

כל יכלתו נתאמתו אצלו מצד עצמו והודיעו הכוחות כולם אשר
בם הוצאות לתכלית הפעולה האמיתית אשר בה משתנה הטבע.
כמו שמצינו בנביאים מיוחדים שעשו כן לפי הזמן והמקום
לקדש את השם, לא להשתגע בדברי הבאי כפי חפץ הפתאים
והראויים מדברי רז"ל על זה, ר"ל שאפשר לשנות בם את
הטבע בכח ידיעת השם, הוא מאמר "והמשתמש בתגא חלף".
ויש מפרשים תגא שהוא תלמיד חכם, ואסור להשתמש בו.
אמנם פירושו באמת תגא הוא כתר תורה, וירצו לומר
המשתמש בשם המפורש עבר על דעת המקום שלא הודיע שמו
לאדם אלא לקדשו בלבד.

וכבר הודעתוך שסתרי התורה הוא השם המיוחד, ואם אי
אפשר לפועלם איך ישתמשו בו. אמנם לכבוד השי"י מותר לפי
הזמן והמקום כאשר עשו הנביאים האמיתיים ע"ה. וכמו שאמר
הכתוב **"ולמען ספר שמי בכל הארץ"** (שמות ט' טז), מתוך שינוי
הטבע. כי לא יתודע מעלת שמו ית' להמון אלא מתוך זה.
ולפיכך כשאמר אדם בפיו או כותב בספר שאפשר לשנות את
הטבע אין ראוי למשכיל להכזיבו, אם הוא בעל תורה ומתייחס
במאמיניה. אמנם יאמין שאפשר זה לעשותו לכל יודע דרך
בכוח השם, וכשיכוון ידע האמת בו ויעלה אז ממדרגת האמונה
למדרגת הידיעה בו. ואע"פ שיש בעניין זה סוד מופלג וראוי
להסתירו אפילו מן המשכילים, אי אפשר לי שלא ארמוז ממנו
מעט לפי ההכרח בזה המקום. והוא כי כל משכיל יודע שקריעת
ים סוף שהוא הנס המעולה הידוע, עניינו לפי מה שקבלנו ב"ב
דרכים ל"ב שבטים, כולו היה מורגש. וממה שנתאמת

גט השמות

במופתים נחתכים אצל המעיינים מן הג' דרכים אשר בהשגה הנקראים גשמי ודמיוני ושכלי הדרך המעולה שבהם הוא השכלי ואחריו הגשמי ואחריו הדמיוני. כי הגשמי הוא המורגש החיצוני והדמיוני הוא המורגש הפנימי והשכלי הוא הפנימי מהפנימי. והנה גם הוא סוד פנים בתוך פנים. אם כן אנחנו היום אם נשיג מאותו הפלא דבר בכח ידיעת השם, שכן הוא העניין בלי ספק, הנה השגנו ממנו יותר מאותם שעברו בתוך הים ביבשה בהרגשת גופם לבד. אמנם אם היו שם אנשים אשר השיגו האמת בשכלם בכח ידיעת השם והשיגו הדבר שלם בתכליתו בהרגש ובשכל, אין ספק כי הם יותר מעולים ממי שזה השיג בדעתו לבד. וכן העירונו רבותינו ז"ל באמרם על אותו הדור דעה לפי שהקטנה בנשותיהם השיגה השגות נפלאות, והוא מאמרם ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל ע"ה. והסתכל כל מה שאמרתי לך בשכל שלם ותמצא האמת צפון בתוכו כי איני רשאי להרחיב בו יותר.

ודע כי השמות שאינם נמחקים הם י' ואלו הם: יהו"ה, אדנ"י, אלו"ה, א"ל, אלהי"ם, שד"י, צבאו"ת, [אהי"ה, י"ה, א"ל חי]. ואלו הם שמות הבורא ית' אע"פ שכולם תוארים וכנויים חוץ מן הראשון קבלנו שאסור למחקם. ואלו הם שמות העשרה נפרדים לפי מדרגתם חיות הקודש, אופנים, אראלים, חשמלים, שרפים, מלאכים, אלים, בני אלים, כרובים, אישים. וכן זכרם הרב ז"ל בספר המדע, ולפי פעולתם נפרדים בשמותיהם. כגון, רפאל הממונה על הרפואה, וגבריאל על הגבורה, וסמאל על הצפוני. וכן רובם מושגים בתחילת המחשבה מאיזה מקום הם

נגזרים. ויש שאינם מושגים אלא בצירוף האותיות או בגימט'. כגון שד"י שהוא בגימ' מטטרו"ן, או פ"ר שהוא בגימ' סנדלפו"ן, וכיוצא בהם אשר יש בתוכם סודות נפלאות בצירופם. כגון סנדלפו"ן בסנה דלה פני, מטטרו"ן מנטטור כלומר שומר, והוא סוד שד"י הכתוב במזוזה מחוץ, כלומר שומר הבית ונוטרו. והוא שומר השער שהוא תכלית הסוד עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, והוא מסיר יצר הרע בסוד מזוז"ה והוא שם כינוי אדנ"י עם שד"י הוא בגימ' עדש"ה. ולא יברא השד בפחות מכעדשה. ודע כי זהו סוד גדול מאד ואם תדעהו [הצפינהו] בחדרי לבך.

וכבר הודעתך מה שהיה אפשר לגלות מן השם המיוחד והכנוי ית'. וכבר ידעת כי א"ל הוא שם נגזר מכה, כמו שאמר הכתוב **"יש לאל ידי"** (בראשית לא' כט), ר"ל יש כח בידי. אמנם אהי"ה הוא מורה הויה נצחית כלומר אהי"ה נצחי, והראייה **"אהיה אשר אהיה"**, שהוא אהיה בלא שינוי, אשר אהיה בלא נצחי. וכן אמר הרב המורה, שהוא מורה על חיוב המציאות ועל הנצחית. וכן שד"י ר"ל שמספיק עצמו לכל הנמצאים כלומר שבו די. וכן צבאו"ת ארז"ל עליו, אות הוא בצבא שלו. ומכאן תתעורר אל דבריהם שכן בצירוף, שחלקו צבאות לשנים והוסיפו עליו שלא להשלים עניין הצרוף לכוונתו, ואע"פ שאין בו שום רמז ממנה. ועל כל אלה יש אחרים שראוי להסתירם מן הכל אלא שהמצוה במסירתם היא פה אל פה אחר השלמות. והשמות הנפרדים הנזכרים הראשונים **חיות הקודש**, והוא שם נגזר מחיות ומקודש, כלומר המעולים בחיות החיים והקרובים

אל ראשית הקדושה ית'. וכן אמר הרב שהם כולם עילה ועלול, זה נמצא מכוחו של זה, והם למעלה מן הכל, ר"ל מן הנבראים. אמנם חיות הקודש גם כן בכלל הנשפעים משפע ההתחלה המעולה בכל המציאות. ואנו מקובלים כך כי ההויות לא נבראו ואע"פ שלא היה דבר נמצא קודם בריאת העולם עם הבורא ית' אלא הוא ושמו בלבד.

ודע זה העניין הנכבד ועיינהו בשכל שלם אחר הקבלה. וזה כולו מפני שלא תפול על ההויות כי סוד הבריאה אינו מושג בתחילת המחשבה לכל משכיל. אמנם בדעתך סוד הבריאה מה הוא תדע באמת עיקר מעשה בראשית, אע"פ שזה שאנחנו מדברים בו אינו אלא מעשה מרכבה. ועיין מה שהורונו רז"ל במילה מעשה מרכבה ומעשה בראשית. והנה מעשה מרכבה ומעשה בראשית בדרך משל במציאות זכר ונקבה.

אופנים, מורה על שהם צירוף מחיות הקודש. כי הוא שם נגזר מאופן לבד שהם רבים ונגזר גם כן לפי הצירוף הפנימיות. **אראלים**, כלומר אראה אלים והם נראים למטה בכח האופנים. **השמליים**, ארז"ל פעמים חשות ופעמים ממללות, כלומר שותקים ומדברים. ודע זה כי הוא סוד מופלג כמו שאמר יחזקאל ע"ה בעניין השמל שהוא על הרקיע. **שרפים**, שם נגזר משריפה כלומר שורפין מי שמתקרב עליהם יותר מדי. **מלאכים**, כלומר שלוחים לפי שכל שליח שלוח נקרא מלאך. **אלים**, **בני אלים**, כבר הודעתך שהוא שם נגזר מכח, אמנם אין כח הבן ככח האב שאינו משתנה. **כרובים**, הם קטנים כי כן

גט השמות

נקרא הילד כרוביא. ועניין הכרוב שהם שנים באדם והם המדברים עמו זה מפה וזה מפה והמכריע ביניהם, שנאמר **"וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים"** (בראשית ג כד). מתוך הכרובים המלחשים להט החרב המתהפכת כברק בשמירת התורה והחכמה אשר היא דרך עץ החיים כגן הנטוע בעדן, ודע זה. **אישים**, הוא הנקרא שכל הפועל, ולפי שמדרגתו נחלק לאישים מבני אדם נקראו בשמם בהשאלה, לא שהם אישים פרטיים כי אין מעלתם אלא אחת כללית והיא המעלה האחרונה שבשכלים הנפרדים והם המשפיעים עלינו מן החיים אשר עליהם להשיב נפש האדם נצחית, וקיומה בקיומה. והוא עם הראשון סוד העשירי יהיה קודש ליי'. ואחר זכרי שמות המלאכים בכללם אודיעך שמות השפלים בכללם למיניהם כפי יכולתי בע"ה.

ודע כי שם גלגל יאמר על כל דבר שהוא כדור ועגול כי הגלגלים הם כדוריים פנים ואחור באש ובמים מלאך ונאמר זכר ונקבה הוא כה שלום יהיה שלום. מכאן ואילך היה חסר בהעתק והש"י יזכינו למצא ולהעתיקו לפיכך הנחתי חלק ב' **עמודים** (הערה זו היא של המעתיק).

...ובאמת כי בהפרד הנפש מן הגוף מעלתה מעולה ממעלת הגלגל בעל החומר, והיא גנוזה תחת כסא הכבוד שהוא למעלה ממנו. וכבר הודעתוך למעלה סוד ש"ר צבאו"ת בדרך הקבלה. אמר על הז' שהוא **אדנ"י** לשון חנינה ורחמים ונ"ל מפני שמורה אדנות ומנהג האדון הטוב להיות מרחם על אדניו

עבדיו. אמנם אני לפי דעתי כבר הודעתך שהוא מורה צדיק, וידוע כי הצדיק הוא שקבל שפע מצדקה כמו שהודעתך על המיוחד שמורה צדקה בסוד העולם הגדול. ועל כן נקרא צדיק על שם התואר מפני שנמשך גם כן אחריה תמיד. וגם דברים אחרים הודעתך בו. ונאמר על הח' שהוא המיוחד ואומר בו מה שפירשו רז"ל עליו בעניין כדכתיב כהנים ביום הכפורים והוא שאינו נאמר אלא במקדש, ואפילו כהן גדול. ובעת שהיה מתחיל להזכירו עונין אחריו בשכמל"ו בקול גדול למען לא ישמעו פירושו שהיה מזכירו י' פעמים ביום הכיפורים במקדש. והמעמד עליו למה כ"ש המיוחד וביום המיוחד ולמה י' פעמים ולמה במקדש ולמה כהן גדול. כי יש בכל זה עניינים נפלאים וסודות עליונים קדושים דרך הקבלה. וכבר העירותך עליו מה שהיה בידי להעיר.

אמר על הט' שהוא קדוש והוא סוד השומע מפי שרפים וכרובים כמו שאמר הכתוב **"וקרא זה אל זה"** וגו'. אמנם לא מצאנו לרז"ל שאמרו שאסור למחקו ולא הבא אחריו שהוא ה' והוא מלך. אמנם אמרו שהם כינויים והרי הם כשאר אותיות הקודש ומותר למחקן. והוא כמו רחום וחנן נאמן צדיק וכיוצא בהם, שהם תוארים וכינויים נגזרים לפי הפעולות. והסוד המקובל כי קדוש אצלנו הוא, ומה שנאמר בספר יצירה ברל"א שערם שסימנו אמ"ש, וסימנו מצד אחר רא"ל, וזה עומד על האלפא ביתא וגם סודו עוד חיות הקודש למעלה מהכל והם ראשית וסימנם בראשית, אל תקרא בראשית אלא ברא שית, והוא בצרוף ברא"ש ת"י, והוא בלשון יון אלהים ברפה על

התיו ונקודה צירי. וסודו אחרת מכל הלשונות כי הלשונות כולם נכללות תחת הלשון שבכולם והוא לשון הקודש הבנוי בכ"ב אותיות ובחמש הברות שאזכור לפנים בעז"ה, כי אין דבור ולא כתוב זולתו ולא שינוי האותיות שהם קדוש שהוא לשון הקודש, קו"ף דל"ת וי"ו שי"ן. והוא "תי" בלשון יון תי"ו יו"ד, והוא שנטו או שנתו בלשון לעז הוא שי"ן נו"ן תי"ו וי"ו או טי"ת וי"ו. וכן אם תזכירו בע' לשונות אין אותיותיו כי אם לשון הקודש והכל עניין אחד, אלא שזה הלשון שמוכן בו לזה היודע ואינו מוכן לזה שאינו יודעו שם, לכך לזה העניין המופלג כי יש בו סוד גדול מאד. והוא נודע מפסוק, **"ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים"** (בראשית י"א א). ואח"כ בכלל, כלל אף שפת כל הארץ. וגם נודע מפסוק הנאמר על ימות המשיח, **"כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יהוה לעבדו שכם אחד"** (צפניה ג' ט). וידוע לכל ששבעים לשונות נכללים בלשון הקודש כאשר אמרנו.

אמר על ה' שהוא מלך ומורה על ענייני המציאות שהוא מלך מלכי המלכים ית'. ואחר שזכרתי לך פירוש של ה' שמות כאשר אמר הגאון ז"ל אזכור שם של י"ב ושם של י"ד ושם של מ"ב ושם של ע"ב ואח"כ שמות של מלאכים המשרתים לפניו ית' כאשר זכרם הרב המורה. ואלו הם לפי מעלתם והם עשרה, חיצונים אמצעים פנימיים, חיות הקודש, אופנים, אראלים, השמלים, שרפים, מלאכים, אלים, בני אלים, כרובים, ואישים.

גט השמות

כבר ידעת שאלו השמות כולם מורים על ריבוי עצמם להודיע שאין בם אפילו אחד מיוחד באחדות כבוראו, אלא כולם מורכבים. אע"פ שהן גם כן רוכבים ושולטים על מה שלמטה מהם. ואמר הרב ז"ל כי חיות הקודש הוא שם נגזר מחיות וקדושה. וכן נראה כולם נגזרים לפי פעולתם, ולפעמים מכונים בשמות מורים יותר בפירוש הפעולה כגון רפאל על הרפואה, גבריאל על הגבורה ועל אישות מלשון גברא, וסמאל על הצפוני שהוא היצר הרע. וכן רובם מושגים מתוך שמותם בתחילת המחשבה מאיזה מקום הם ומה פעולתם. ולפעמים מכנים אותם מתוך גימט' ומתוך נוטריקון ומתוך צירוף האותיות. כגון שד"י, שהוא בגימט' מטטרו"ן. פ"ר, בגימט' סנדלפו"ן. והאחד רוכב והשני מורכב. ודע זה כי הוא סוד גדול. וכיוצא בהם הרבה כגון סנדלפו"ן בסיני דלה פני, מטטרו"ן הוא נוטר, חשמל חשות ממללות והוא סוד גריזים ועבל, והוא ר"ת ח'כמה ש'לום מ'לכות ל'בוש, וכיוצא בהם הרבה, וכגון צבאות בצירוף אות הוא בצבא שלו וכן הרבה.

ומדברי חז"ל יש לך להתעורר מאד על כל דברי הקבלה. והקש על כל מה שזכרתי ומה שלא זכרתי כי הכל הולך אל מקום אחד. גם כן תתעורר בתיבות אע"פ שלא יהיה שם עצם ולא שם תואר כי יש בהם גם כן סודות נפלאות. ותתעורר גם כן על שמות בני אדם הנמצאים בתורה כי רובם נמצאים כתובים מפורשים מה הם בעצמם. כגון אדם מאדמה, חוה אם כל חי, קין קניתי, שת שת לי אלהים זרע, נח ינחמנו, אברהם אב המון, יצחק מצחוק, יעקב מעקב, עשו עשוי, אדם על האדום, ראובן

ראה, שמעון שמע, לוי ילוה, יהודה אודה, יששכר שכרי, זבולון יזבליני, דן דנני, נפתלי נפתולי, גד בא גד, אשר אישרוני, יוסף אסף, בנימין בן אוני, משה משיתיהו, גרשם גר, אליעזר בעזרי. והקש על אלו כי הם כולם מלאים מרגליות ובהם סודות יקרים. ואלו הם דברי הקבלה וכל טעמי התורה נכללים בקבלה בידיעת אמיתת העולם, לא זולת זה לפי דעת הכותבים שמות לשנאה ולאהבה וכיוצא בהם בענייני שגעונות אשר אין בהם לא טעם ולא ריח. וכבר העירותיך על אמיתת מציאות המורגש והמושכל בכללו, ועל טבע האדם החיצון והפנימי, ועל דרכי הנבואה הנגלים והנסתרים התלויים באותיות ובמילות ובחשבון, כדי להודיע ענייניהם מכל צד. והנה התורה היא אמצעית עץ החיים כמו שאמר הכתוב **"ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע"** (בראשית ב' ט').

ועתה אעוררך בכלל דרך חתימה. ודע כי הנפשות אשר בשפלים הם [ג]. והנפשות אשר בעליונים הם ט', הרי לך כללם הנמצאים בעלי הנפש שהם ג"ט. ואשר בעליונים הם ט' גלגלים שהם מגלגל הלבנה עד גלגל המקיף, ואשר בשפלים הם הצומחת והמרגשת והמדברת. כבר ידעת כי אין נעשה דבר אלא לבעבור דבר אחר. כגון נפש הצומח שבאדם הנמצא בטבע קודם נפש המרגשת, עבור נפש המרגשת. ונפש המרגשת שנמצאת בטבע קודם נפש המדברת, ונפש המדברת גם כן נמצאת עבור דבר אחר והוא השכל. כי הנבזה נברא בעבור הנכבד, וכו' נמצאו ט' נפשות בכללם בגלגלים להשיג בהם בשכל, כאשר נמצא השכל בנבראים להשיג בו את הבורא ית'.

גט השמות

ועל כן צריך המשכיל השלם להפשיט צורת ג' נפשות הנזכרות כפי יכולתו, ולהתלבש בצורתו השכלית הנמצאת עמו, להשלימו בהשגת הבורא ית' והנבראים כפי יכולתו. ולא שיטריחוהו לסבול מה שלא יכול, לפי שכל יתיר כנטול דמי. כי ידוע הוא שצורת הנפש הוא השכל, כמו שהנפש צורת הגוף. וכן כל האותיות כולן גופניות והניקוד בהן בנפשות אשר הם חמש הברות שהם: קמץ, צירי, חולם, חיריק, שורוק, וסימנם נוֹטְרִיקוֹן או לגבולותיה וסימן חשבונם קץ הנפלאות בציורם זה: אָ אַ אִ אוּ אֵ, ואין דבר מבלעדם, ואין דבור ביותר מהם, והם כוללים ג' עולמות עליון תיכון תחתון. וכן הדבור נחלק לג' חלקים שהם קול ורוח ודבור. וכן ארז"ל "דמי נקודה באור באותיותיהם כנשמתא בבריתא". ובירושלמי אמרינן "נקודה דאוריתא במלה דמי באותיות כנשמתא דדמי בגופי דאיניש", ר"ל דומה הניקוד באותיות כנשמה בבריות. ועיין אמרם כנשמות בגופות שאין תכלית הכוונה בהם לבד אלא במה שיבוא אחריהם.

והיא ההבנה כי הבינה בעיניהם בשכל עם הנפש, שהוא משלים אמיתות, כלומר שאין תועלת ואמיתות ושלמות בגוף ובנפש בלתי מציאות השכל, כמו שאין תועלת ואמיתות ישלימו באותיות ובניקוד בלתי הבנות ענייניהם. והנה מן הידוע שאם לא לבשה הנפש צורת השכל לא נשלמה עם המציא אותה ית'. ואין מציאותיה טוב בלא דעה, כמו שאמר הכתוב "גם בלא דעת נפש לא טוב" (משלי יב ט'). ובהפך זה ר"ל במציאות השכל בנפש בעודה עם הגוף אמר, "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב

גט השמות

וכסף (תהלים קיט' עב). ר"ל טוב לי במציאות התורה הנתונה מפיך שהוא השכל, מאלוף הנפש והגוף, כלומר מרוממות שניהם. ודימה הנפש לזהב והגוף לכסף. ודע זה כולו והוא מופת על מה שהודעתך בעניין השמות מבלתי הבנת ענייניהם. והוריתך דרך משל מה שהייתה כוונתי בקריאת שם הספר הזה **ג' ט'**, על עניין הרחקה מהדברים אשר אין תכלית כוונה נכונה בהם. והתבונן מה שאמרתי, כי תכלית המבוקש מן האדם להשיג מדברי הנביא מה שהוא נסתר ונעלם בתוך ענייני התיבות והשמות, עד יודע מהם מכל צד השגת תכלית האחרון שהוא ידיעת השם ואהבתו ויראתו. והש"י למען שמו יזכנו להשיג סודות תורתו התמימה וסתריה, למען נמצא חן בעיניו מתוך ידיעת שמו ודרכיו. כמו שאמר הכתוב **"הודעני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך"** (שמות לג' יג).

תם ונשלם שבח לבורא עולם.

זהו השער לה' צדיקים יבואו בו
ספר

העירייה

המיוחס להחכם השלם והכולל המאור
הגאון הגדול המפורסם החסיד והעניו
המקובלי האלהי כמוהר"ר אברהם
אבולעפיה זצלה"ה. שהיה נקרא בפי כל
"אברהם הרואה"

תודתנו נתונה לאוצר בית הספרים של האוניברסיטה
העברית בירושלים ולמחלקת כתבי יד
שסייעו בידנו

הפצה ראשית

אהרון ברזני

ובנו

רחוב העליה 8 תל אביב

טל' 6823013, 03-6815542

©

כל הזכויות שמורות

לעורך

אמנון גרוס

02-9993430

בשם השם ואדוני האדונים אתחיל ואסיים ספר הצירוף

בין אחי חכמת ממתקים
קום לדלות מים חיים
הכנס חי לגן עדן
כי בגן עץ דעת אכן
השמר פן יבא נחש
ומשול בו טרם ימשול בך
אך אם לשכל תתחבר
ושמור רגלך עת תלך
כי חכמה זו קשה היא אך
ולקוט שושנת העמקים
מבור אשר מימיו נמתקים
אך שמרה מצות עם חוקים
כחותיו במאד נחלקים
להטעותיך בדברים רקים
וברח ממנו למרחקים
תקיע עמו עד שחקים
לדרוש חכמות אל לפרקים
עץ חיים היא למחזיקים

הורינוי יהוה דרכך אהלך באמיתך יחד לבבי ליראה שמך

(תהלים פו' יא'). ידרך ענוים במשפט וילמד ענוים דרכו (תהלים

כה' ט'). ואני ביהוה אעלוה אגילה באלהי ישעי (חבקוק ג' יח). סוד יהוה

ליראיו ובריתו להודיעם (תהלים כה' יד). פנה אלי וחנני כמשפט לאהבי

שמך (תהלים קיט' קלב'). פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה יה (תהלים קיח' יט').

תחילת דברינו וראשית אמרינו צריכים אנו לתת
תושבחות לבעל הרצון הנותן כח בשפלים לדעת

ולהבין סודות עליונים ואמנם כי מרוב חמלתו ואהבתו אותנו דרך חכמתו ומעשיו הנוראים הראנו כדי לזכך שכלינו ולהעביר חרפת הרגש מעלינו כדי לדמותינו לדרכיו הקדושים ולטהרינו מטומאת הנפשות לפשוט בגדים הצואים שהם בגדי החמר המכוער ולשום על ראשינו צניף טהור להיותנו נמשלים לשכלים הפשוטים הקיימים. ולהיותינו מלכותו מעידים ולתת לנו מהלכים בין העומדים הם העומדים ממעל להמליכו ולהעריך ולסדר תהילותיו תמיד יומם ולילה כי כולם נעמדים ברוב חכמתו אבל בנים הנקראים סגולה עליהם עולה באהבתו ובחמלתו ונתן בנו כח לעלות למעלה מאותם הקדושים ולדמותינו במדותיו לאלהים. ועל כן עלינו להתעורר ולתת תהלה לבעל התהילות ושבח לבעל התושבחות והרצון ישתבח שמו אמן.

קום אחי ופשוט כסות ההרגש ולבוש כסות שכל בנקיים
ה ש מ ר מ צ ד ה ח מ ר אך הטה אל צד השכלים
הזהר מלהט החרב שומרה דרך עץ החיים.

דע אחי ישמך האל שאני פותח לך שער הפרדס כדי להודיעך עניינים נפלאים וסודות נוראים ולהם יסודי סודות בפשט ובתוך מיוסדים בחידות ואולם המה מצד הקבלה מקובלים ומצד השכל מושכלים וכולם סודי ההיות והנמצאות. ואמנם כי בהם

דרכים להכנס לידיעת עילת העילות וסבה לכל הסבות. וקודם התחילי בעניינים האלה אני רוצה להדריךך בדרך טובה כדי להורות לך את הדרך אשר תלך בה והערים אשר תבא אליהן. וכדי להתנצל אקדים הקדמה קודם התחילי לדבר בעניינים אשר דעתי נמשכת אחר ביאורם. וסיבת זה מפני ראותי רוב החושבים שכבר השיגו תכלית החפץ הורסים גבול ההשגה ומדלגים ומקפצים כדי להשיג המשוכלות העליונות במושכל ראשון. ואולם מפני שאינם חושבים בדעתם כי בין אותם המעלות שהם רוצים להשיג בעפילה אחת יש כמה בקעות והררים גבוהים וכמה מחיצות ומסכים מונעים להם מכמה צדדים שאינם מרגישים בהם. ולפיכך אפילו תחינתי לפני כל מעיין בחבוריני זה לבל יחרפנו ביד רמה לא מצד קנאה ולא מצד תחרות. ואם יראה בו דברים שמועילים לו ישמח ויודה להשם ית' על מה שהשיג ואם יראה בהם דברים שהם נוטים מצד אמונתו יבלום פיהו מלדבר ולא ידין לכף חובה לאיש המחבר. כי אולי מה שהוא מבין הוא הפך ממה שמגמת המחבר לבארו. לכן אני מפיל תחינתי לפני כל הקורא בו שיתקן המעוות ולדין אותי לכף זכות כי אין כוונתי זולתי להועיל דעת לבעל דעת ולהסיר מכשול מדרך אותם ההולכים בלי סדר ולהיות מעריך נרות לפקוח עינים עיורות ולהדליקם במבואות האפלים ולבקר דעות החולים אותם שחלו חולי הנפש ואינם מרגישים. ואולי כי מתוך

התעוררותי יתעוררו ישיני עפר ויתקע בשופר השכל לחירות סכלותם. ואחר שכוונתי להועיל ראוי הוא שלא להזיקני תחת רדפי טוב. ורחמנא לבא בעי והוא בחסדו ימשכני בעבותות אהבתו ובנועם חבלים יוסיף חבלים וממנו אשאל העזר והרצון להורות אותי בדרך שהתחיל להדריכני בה בתורתו הקדושה. וקודם שאתחיל בביאור מה שאני רוצה לבאר רצוני להקדים לך הקדמה בעניין הערה ואזהרה והיא זאת. הט ושמע דברי חכמים ולבך תשית לדעתי.

דע אחי ישמרך האל כי זאת החכמה האלהית היא ימין והיא שמאל מפני שהיא תכלית המדרגות וסוף ההשגות. ומפני שהיא חכמה חמורה להשיג וכבדה ללומדה והכוסף גדול וההשגה מועטת יש רוב מהנכנסים בה שדעתם לקפוץ ולדלג ולהשיג מה שאי אפשר להשיג זולתי על דרך כמה הצעות והקדמות שהם מוכרחות להציעם קודם הגיעם אל החכמה הזאת. כי כבר ידעת כי בה נכשלו ונפלו ונוקשו ונלכדו כמה גדולים כאשר הרסו גבול ידיעתם ומפני שחכמה זו היא הפנימית והעליונה שבכולן נקראת כתר תורה.

ואחר שבא לידינו לשון כתר נבאר בו קצת הקדמה כי מלת כתר נחלקה בצרופה לו' חלקים כמו שאומר בעל ספר

יצירה ג' אבנים בונות ו' בתים. ואמנם דע כי הם כתר כרת תרך תכר
רכת רתך. ודע כי אלו השמות הם המורים דרך החכמה והרחקתה
וקורבתה כמו שרמזנו למעלה שהיא ימין והיא שמאל. והוא רמז למה
שאמר בעל ספר יצירה אין בטובה למעלה מענג ואין ברעה למטה
מנגע **או תתענג על יי' והרכבתך על במתי ארץ** (ישעיה נח' ג'). ולפיכך
התחיל והזכיר בכאן לשון כתר כנגד ימין וכנגד ענג, וכנגדו כרת כנגד
שמאל וכנגד נגע. הא לך ימין הא לך שמאל הא לך ענג הא לך נגע הא
לך כתר והא לך כרת. שא עיניך וראה מה אתה בוחר לך וראה לפני
מי אתה עומד ומי הוא בעל התביעה. ואחר שאמר כתר וכרת סמך לו
לשון תרך שהוא לשון הוראה, ואחריו לשון הכרה והוא תכר כלומר
תכיר הבורא ית'. ואחריו לשון רכת כלומר לרכך הדעת אחר שיכיר
את בוראו ולהסיר לב האבן מבשרו. והשלמת הכל רתך שהוא לשון
מרכבה והרי לשון רכב תרגומו רתיכין כלומר כי במעשה המרכבה
ישלמו המדות הנפשיות והשכליות. והבן כמה נאה זה העניין
שבתחילה אמר כתר ובתכלית רתך כלומר כתר המרכבה.

ואחר שדברנו במהות אלו השמות נחזור ונפרש קצת ממה שהם
מורים על זאת החכמה כל אחד בפני עצמו. דע כי לשון כתר שאמר
הנה כבר ידעת כי כתר הוא דבר עליון מעולה ראוי למעלת הראש

ותשמישו הנכבד הוא בראש לעולם ולא בדבר אחר כלומר בראש בגובה המעלות העליונות. וכמה נאה מאמר חכמינו ז"ל בסדר התפילות, כתר יתנו לך, וכל הנמשך אחריו מורה רוב התעלותו ית' בתפילות עמו ישראל בכלל מלאכיו הקדושים. ומה מאד נפלא סוד למי שיבין סוד הדרשות שסובל, ודי לנו ברמז זה. ועיין יפה סוד אומרים ועטרת תגא בראשו וכתר שם המפורש על מצחו חציו אש וחציו ברד. וכשתבין סוד שר הפנים תבין זה הפשט הנראה והסוד שבתוכו ולמה אמר בראשו ובמצחו ולמה אמר עטרת ותגא וכתר ולמה הזכיר אש וברד. ודע אחי כי אלה העניינים מציור שכלינו הם מאד רחוקים להיותם מושגים באותה השגה שנחשוב שכבר הגענו אל תכליתה, כי כל אלו העניינים דבקים זה לזה ומסייעים הם זה לזה. אפילו באותו העניין שתחשוב שהוא בתכלית הרוחק מעניין שכנגדו שהוא בתכלית הקירוב לו לסייע לאותה הדעת. ובתוך אלו יש כמה הררים תלויים בשערה וכמה בניינים מיוסדים על אבן ספיר דקה ובהירה. ואמנם כי אלו הם דברים שאין הפה יכולה לדבר אע"פ שיבינם המשכיל בתכלית ההבנה. ואין האוזן יכולה לשמוע אפילו יהיה השומע בתכלית השכל מפני שאלו העניינים צריכים הם שיתאמתו בתכלית האמת למי שיבינם. ולפיכך צריכים הם שיבאו כסדר בשעת לימודם בעניין שיובנו לו מוכרחים שעל כל פנים אין

להם דרך לנטות ימין ושמאל. וזאת תהיה תשלום החכמה והבינה כי אחר שאין הפה יכולה לדבר כיצד יוכל להבין מי שמעולם לא שמע כזאת ולא ראה כאלה שאין הדברים האלה מובחנים בצורת הרגש זולתי בצורת השכל. לפיכך צריכים הם שיבאו למי שיבינם מוכרחים ומיוסדים על אדני פו, לא שיפלו לו במקרה כי המקרה כבר ידעת שפתאום יאבד בהסרת הדבר שהקרהו. ואם עכשיו בא אחד ואמר לך תכלית התכליות דרך מקרה ופתאום הלך לו הלא תשאר מחשבותיך נבוכות ורעיוניך משובשים ולא תמצא תחבולה להמלט מזאת המחשבה עד שיתגבר עליך הכח הדמיוני וידמה לך דברים שאין לך צורך אליהם. ובהתגבר המחשבות הדמיוניות ויחלשו השכליות עד שיטילוך זממך בים הגדול שאין לך תחבולה לצאת ממנו לעולם עד שתצלול. ולפיכך ראוי לך אחי שתשיג דברי הקבלה מצד השכל ואחר ההשגה קול דממה דקה. ועיין עד מאד הסוד המופלג הנאמר באלו העניינים בעניין מעשה מרכבה אמרו והחיות רצו ושוב. ובין אם אתה בעל שכל זך. וכבר נעתקנו מעט מעניין כתר אבל הכל הוא דרך אחד ועניין אחד. ונחזור על עניין הכתר ונאמר דע כי כתר כמו שהעמדתי הוא סוד הפנים שאתה יודע והוא הנקרא עילה וכמה פנים לפנים מפנימיותם והיכל היחוד שאין אחריה יחוד לפנים מההיכל וחקר השגת עלת העלות נסתר בתוך חקר ההשגה שמשגי אצלה מי שעלה

בדעתו שכבר הגיע לתכלית התכליות. והבן זה למה אמרו **החקר** **אלוה תמצא אם עד תכלית שדי תמצא** (איוב יא' ז). למה אמר חקר נגד אלוה ותכלית נגד שדי. ומה מאד נאה הוא זה הסוד למי שהוא מבין וחוקר להכנס לפני ולפנים להקטיר קטרת. ובו רמז מה יש ביכולת בעל שכל בחמר להשיג אחר כל ההשגות ותכלית כל החקירות בהיותו במשכן החומר. ועיין יפה אמרו **כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקר דבר** (משלי כה' ב') והנה זה הרמז יפה אף נעים ליודעו. ואחרי אשר רמזנו מעט מזער בעניין כתר נרמזו מעט בהפך שכנגדו שהוא לשון כרת.

דע אחי ישמרך האל כי זאת החכמה האלהית שאנחנו מדברים בה היא כתר היא כרת היא אש היא ברד היא ענג היא נגע והיא להט חרב המתהפכת. וכבר ידעת מאמר רז"ל על זה העניין שמהפכים פעמים אנשים פעמים נשים פעמים רוחות פעמים מלאכים. והבן לשון אנשים ולשון נשים ולשון רוחות ולשון מלאכים. ודע כי לשון אשה הוא השמאל שאמרנו שהוא סוד אשה ולשון איש הוא הימין שהוא סוד אדם. והתבונן כי זה דבר נפלא. ומאחר שכן הוא הנה לך כי מה שאמר אנשים ונשים הוא ימין ושמאל שאמרנו ומה שאמר רוחות ומלאכים הרי לך מדת הדין ומדת הרחמים. והבן עד

מאד אמרם ז"ל בעניין אדם בשעה שהיה נזוף שהיה מוליד רוחות ר"ל שדים ואחר שנתרצה הוליד בדמות ובצלם כלומר שכלים ר"ל צורת מלאך שהשכל הוא הצורה ולא אמר בצורת חומר ח"ו. וזה כמו שאמר נעשה אדם בצלמינו כדמותינו. ובעזר השם ית' לפנים נפרש העניין. ונחזור לעניין שאנחנו בו ונאמר על מלת כרת. ואמנם דע כי זאת החכמה מזקת בתכלית ההיזק למי שאין דעתו סובלת להפליג בסוד ההפלגות ולהזדכך להתעלות במדרגות להשיג תוכן ההשגות. כי אמנם אם יש בו דעת לסבול עכ"פ הולך ומתעלה עד הגיע לכתר ואם איין, מתוך כתר בא כרת לפי שאין בו כח לעמוד בהיכלי מלך. ואחר שהתחיל לעלות ולהשתלשל בסולמות להשיג תעלומות החכמות שפעמים הם נראות ופעמים הם נסתרות כדמות הברק שפעם מציץ ופעם נסתר ועיין יפה אומרו כמראה הבזק. ואם בזה התחיל להכנס ועדיין הוא ראוי להיות מיושבי חוץ ולא מרואי פני המלך עכ"פ אי אפשר מבלתי שתתהפך לו להט החרב וישרפיהו הלהט המבעיר מאש היסודית דקה מן הדקה ואז יתחייב כליה וכתר שאינו לא בעליונים ולא בתחתונים ונמצא קרח מכאן ומכאן שכיוון שהתחיל לחקור ולדרוש באלו העניינים הנסתרים ויצא מקו השוה לכל בני אדם ונכנס במה שאינו ראוי לו ואינו ממין מלאכתו אחר שנכנס אין רשות בידו לצאת ממנו זולתי באחד מב' דרכים שאמרנו שהם כתר למי שהוא

שלם וזכרתי למי שהוא חסר. כי אחר שנכנס לפרדס וחזר בגלגל חלילה. עכ"פ אם יש בו דעת לסבול אי אפשר מבלתי שיעלה בסוג הגלגל ויגיע למה שביכולת בעל חומר להשיג. ובהגיעו לזאת המעלה אין לו יכולת בחייו להשיג יותר בסוד עלת העלות. אבל משיג בסוד העלול שהוא סוד מטטרון הידוע הנקרא שכל הפועל ושר הפנים. ועיין מאד אמרו שכל הפועל שר הפנים והבן מאמר מי שאמר שכל הפועל הוא שרו של עולם. והבן עד מאד איך כלל עולם במקום פנים. ואחר שאנחנו בו נאמר בו מעט דבר.

דע כי תנועת גלגל השכל נמסר ביד מטטרון וכבר ידעת כי האותיות חקוקות באותו גלגל ומהם רואה ועושה ומנהיג בכח עלת העלות ית' שמו. ואתה יש לך לדעת קודם לכן כי היכל הקדש מכוון באמצע ומשם השפע יוצא לו ולכל מה שהוא משיג או מנהיג. ובעזרת השם ית' לפנים אודיעך בסוד השם המיוחד והמפורש כיצד ההיכל מכוון באמצע וכיצד השפע יוצא משם להנהיג את מטטרון שהוא השכל הפועל וכיצד השכל הפועל מנהיג כל העולם חלקיו וכלליו הכל בהשגחה העליונה מאת המעיין הראשון והמקור שאין לו הפסק והסבה שאין לו סבה והשכל שאין שכל שיכילנו. ונחזור למה שאנו מבארים. דע כי בהתנועע גלגל השכל על ידי השכל הפועל

והתחיל אדם ליכנס בו ומתעלה בגלגל החוזר חלילה בדמות סולם ובשעת העלייה באמת יתהפכו לו הרעיונות וישתנו לפניו כל המראות ולא ישאר בידו מכל מה שהיה לו קודם לכן זולתי שישתנה טבעו ותולדתו כמו שנעתק מכח הרגשה לכח השכל וכמו שנעתק ממהלך האדמה למהלך אש לזהט. סוף דבר כל המראות ישתנו והרעיונות יתבלבלו והמחשבות ישתבשו. ובאמת כי זה הגלגל הוא מצרף ומבחן כמו שאמר מצרף לכסף וכור הזהב ובוחן לבות יי (משלי י' ג). ואחר שכן הוא אם הוא נקי ומנוער ממדות שאין להם צורך ויש בו כח לסבול יעלה עד תכלית מה שאפשר להשיגו ואם לאו יורד לשאול תחתית. והבן מה יפה ומה נעים מאמרם ז"ל ראיתי בני עליה והם מועטים. והבן איך הפליגו לדבר כדרכם תמיד באלו העניינים והנני מודיעך אחי סוד מופלג סתום ומכוסה בעניין מטטרון. דע שהוא למעלה ממעלות הנבראים והוא מנהיגם בכח רבו ית'. ואמנם נקרא בשמותיו ית' מפני שהוא שליח לכל רצון בוראו ית' ומפני שנמסרו בידו כחות השמות נקרא בהן כיון שהיכולת בידו להניע העולם בכח בוראו ית'. ולפיכך כל מקום שתמצאני קורא למטטרון שמות העילה הראשונה ית', אל יטעוך מחשבותיך לומר שאנו מעתיקים מלכות הרב לעבד ולא כשאנו אומרים שהוא שכל הפועל שאנו מעתיקים השגחת הרב לעבד. ולא

כשאנו אומרים שהוא השר המניע הגלגל שאנו מעתיקין מניעת הנעת הרב לעבד שאין לעבד יכולת זולתי משפע הרב המניעו. כי הרב ית' סבה שאין לה סבה ומתנועע שאין לו מניע והרב ית' בורא והעבד נברא. כי אין הדבר כמו שעולה בדעת אותם שחשבו עצמם משכילים ובזה טעו ויטעו. וזאת אחת ממה שאין יכולת בהם להנצל ממנה הן למות הן לחיים. כי לא יוכלו הכל לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן.

ודע אחי כי מעלת הגלגל כמו שהודענוך הוא בצורת צרוף האותיות והתהפכו והצטרפו מאלף לאלף. ודע כי כמו שהודעתך בעניין הגלגל שישתנו הרעיונים ויתהפכו הדמיונים ובשעה שתעלה לסוג הגלגל לא ישאר בידך דבר זולתי הדבר המכוון מקודם לכן כך בהצטרף מא' לא' לא ישאר בידך זולתי הא' שהתחלת בה. אבל יתאמת לך כל ענייניה ועסקיה ומעלתה על השאר ותדע שהיא המניעה כל האותיות והיא סבה ראשונה. אע"פ שבאמצע הציירוף תדמה שכבר יצאת מתנועת הא' והעתקת כחה לשאר האותיות אין הדבר כן. כי בראש ובסוף היא הראשית והתכלית, היא הראשית שאין שום בניין נבנה זולתה כי היא עיקר הבניין ויסוד המניין ומקור המעיין. וכמו כן אחר שנשאת ונתת בדבר זה אחר כל הציירוף לא

ישאר בידך זולת הא' שכל האותיות האמצעיות הלכו להם ולא שבו. והדבר הגדול הזה אין לך יכולת להשיגו בתחלת המחשבה זולתי בעיקרים גדולים ובשורשים שקולים ונטועים על פלגי מים. ובחפשך העניין וכשתצרף אותה עם כל האותיות והאותיות עמה תדע אמתתה ויעלו בידך העניינים בנויים על שרש האמת ותבין בשכלך מהותה ואיכותה ותשכיל שהיא הראש והסוף. כן י"י יתב' ויתע' נתן לנו את תורתו הקדושה והורה לנו דרך הצירוף ומדרגות הסולם בסוד האותיות בראותו שאין ביכולת השגתנו להגיע לידיעתו ית' בלתי זאת ההודאה וזאת ההצעה הגדולה הנכונה.

ודע כי כשהאדם בתחילת הגלגל, כל המפסיקים עדיין הם בינתיים וכשמתחיל להתעלות בגלגל השכל כל מה שמוסיף להתקרב, המונעים והמפסיקים הולכים ומתמעטים והוא הולך ומתדבק, והמחיצות נקרעות והולכות וכלות עד הגיעו לתכלית המעלה שביכולתו להשיג בחומר. והבן בדברים האלה כי בהם יותרו לך כמה קשרי ספיקות ויתגלו אליך תעלומות בכל מקום שתשים לנגד עיניך. והם יהיו לך לפה ולמליץ ויודיעוך כמה סודות שהם סתומים וחתומים. ואז יפתחו עיניך להבין תעלומות סתרי תורה וסדריה וסודותיה ויעלו בידך העניינים כסדר ויתקיימו בידך מוכרחים ולא

יפול לך האמת במקרה ודע זה. ואחר שדברנו לך מעט בעניין המפסיקים ונחזור למה שאנחנו בו ונאמר.

דע כי עניין עלותו בגלגל השכל בעניין צירופו באותיות כדרך שהודענוך. ודע כי עכ"פ אי אפשר לו בהיותו בסולם מבלי שיעתק העניין להפך מכל מה שעומד ולא מפני שהוא הפך זולתו מפני שהם עניינים שנדמין לו הפך העניין. ולפיכך אין בכל בני עלייה כח לסבול ואם זכה העולה ועלה עד למקום הנזכר אז יצאו מביניהם כל המונעים והמעכבים והמפסיקים ונעשה כולו כאילו הוא שכל ולא נשאר בידו מכל אותם העניינים שראה בעלותו עד אותו מקום זולתי העילה. וכל זה מפני שעלייתו הראשונה עדיין אינה בתכלית הזכות עד שעלה והגיע לתכלית המעלה. וכיון שזכה לעלות שוב אינו יורד ממעלתו לעולם. ואז מוסר בידו שר הפנים מפתחות ההיכל לפנים לחזות בנועם יי' ולבקר בהיכלו ואז יתגלו לו כל התעלומות. ונמצא רוכב בחכמתו על אותם שהיו למעלה ממנו קודם לכן וכאילו הם תחתיו במעלה והוא מבין תכלית ענייניהם וסדרן בכוחותיהם ואז יתנו לו מהלכים בין העומדים. וזהו הנכנס בגן התעודות ועדן התושיות ונעשה כולו רוחני לבד ואז יהיה מנושאי המרכבה ר"ל שלעולם לא תבדל דעתו וכוונתו מבוראו ית' וכאילו הוא לפניו תמיד. ועיין אומרם ז"ל האבות הם הם המרכבה. והאמת כי כן הוא כי הם היו בתכלית

המעלה הזאת והקירוב וההתדבקות בתכלית התכליות עד שכל כך הגיע למעלת האהבה והקירוב עד שקראו **זרע אברהם אוהבי** (ישעיה מזה) ח. וזו היא תכלית מעלת האהבה וכל זה מצד הקורבה לו ית' ובין במראה והבן בדבר.

ומכל זה תבין שלפי זה נקרא שר הפנים כי בהשגת זאת המעלה אז הוא מוסר בידו המפתחות אשר זולתו אין רשות להכנס לפני ולפנים כי בידו המפתחות. ונקרא כמו כן שכל הפועל כי אי אפשר לו לאדם לעלות לזאת המעלה מבלי שיפעול הוא הדבר כמו שהודענוך שהוא 'שר צבאות' 'בתנועת הגלגל' והוא הנותן כח לעשות חיל או הפכו כמו שהודענוך. וכשתסתכל בצורת האותיות שציירנו בגלגל אזי יתגלו לך תעלומות חכמה ותבין דבר מתוך דבר. ואל יטעך אומרי שהוא הנקרא שם כ"ו ס"ה פ"ו כי כבר הודענוך שהכל נמסר בידו וכשתגיע לזאת המדרגה תדע כי כל אלה השמות שהוא נקרא בהם אינם דברים שהם מיוחדים לו זולתי שכוחם מסור בידו ואז תשיג לידע הסבה הראשונה ולא יהיה בינך לבינה אמצעי לא גלגל ולא מלאך ולא מעכב ולא מונע. ואז תתברר לך האמונה האמיתית ביוצר הכל שהוא יחיד מבלי שיתוף ושאין אמצעי בינו לבינינו זולתי על צד שאומר לך שאין בנו כח להגיע למעלת ידיעתו מבלי שיפעל השכל הפועל ואז יצא מה שבכח השכל אל הפועל ואז תוכל להיות מאותם שיש להם

מעלה רמה ותרכב על כרוב ודע זה. ואחר שדברנו במהות שני שמות שהם כתר כרת נחזור ונדבר בשם השלישי שהוא תרך.

דע כי מלת תרך תורה ותעיד על זאת החכמה האלהית כי בהגיע המשכיל לכתר יסיר וישליח מבינו לבין עילת העילות כל המונעים והמפסיקים והמסכים שהם חשך ענן וערפל ככתוב **ענן וערפל סביביו** (תהלים צו' ב') ואמר **ישת חשך סתרו** וגו' (תהלים יח' יב'). וארמוז לך בהם מעט. דע כי עילת העילות ית' הוא האור הבהיר אשר ממנו שואבים כל מיני מאורות שבעולם והוא האור שאין בכל הנמצאים כח להציץ בו ואמת כי אין זכות אחר זכותו ואין בהירות אחר בהירותו ואין זוהר אחר זהירותו והכתוב אומר **ונהורא עמיא שריא** (דניאל ב' יב') וחלילה וחס לומר עליו ית' שיש עמו שיהא סובב ולא מקיף מכמה עניינים שזה הדבר הוא מן הנמנעות מכמה צדדים. ואם תדע מהות החושך **י' אור לי** (מיכה ז' ח') אז תכיר כיצד אפשר שיהיה לשם חושך זולתי על צד שאומר לך. ודע כי מה שאומר **ענן וערפל סביביו** (תהלים צו' ב') לא אמר מפני שהם מקיפים אותו חלילה וחס שאין דבר שיכילהו והנה הוא ית' מקומו של עולם ואיך יכילהו מקום מוגבל ואילו נאמר שיש שם דבר שיקיפהו הרי המקיף גדול מן המוקף וזה מן הנמנע בחוקו ית' שיהיה בעולם דבר נערך אצלו כל שכן גדול מערכו ודי לנו

בזה הנה. אך הענן והערפל שסובב אינו זולתי מצד עכירות החומר האנושי ומחשך ההרגשות מפני שהשכל האנושי בחומר אינו יכול להשיג עילת העילות ית'. ואמנם באמת כי הענן והערפל הוא מצד האנושי בהתעלותו בגלגל שכלו בלבד והם הם המונעים והמפסיקים שאמרנו בעת אשר הוא מסבב בגלגל להתעלות. ובאמת כי יש ענן וערפל סביב ידיעתו מצדדינו על כל פנים. ואפילו נעלה לסוג הגלגל אין בנו כח מצד אותו הענן והערפל שהוא בסיבתנו מפני ששכלינו בחומר להשיג דבר בעילת העילות זולתי על צד הדמיון וההשאלה וההשתתפות וההסתפקות אבל יש בנו כח להשיג מענייני פעולותיו ית'. אמנם בהזדכך השכל כשהוא בחומר בעודו באותו משכן ידא לו זה מדריגה גדולה להדבק בעילת העילות אחר הפרד הנפש מאותו החומר שהיא בו ותשאר המרכבה התחתונה והרוח **תשוב אל האלהים אשר נתנה** (קהלת יב' ז). כי חומר הגוף הוא בדמות הגלגל בידיעת העילה ית' בחזרתה מא' לא' כמו שאמרנו, שלא ישאר ביד האדם זולת הא' שהתחיל שהיא ראשית ותכלית הכל. ולזה היתה הכוונה. וכן הגוף בעוד בו השכל הוא סובב בגלגל ולא ישיג התכלית וכשתפרד הנפש מהגוף אז השיגה תכלית התכליות ונדבקה באור העליון ונשתתפה עם החיים שהם צרור כל החיים ומקור כל חי ונעשה כנושק דבר בתכלית האהבה ולעולם לא היה בו יכולת

להתדבק עד זמן זה. וזהו סוד נשיקה האמורה גבי האבות הקדושים כמו שאמרו ז"ל שמתו בנשיקה כלומר באותה שעה שנפטרו השיגו תכלית כל ההשגות ולמעלה מכל המעלות מפני שכבר יצאו מבינותם כל המפסיקים וכל המעכבין שבעולם וחזר השכל להדבק באור שהוא שכל ובשעה שמתדבק באמת הוא נשיקה ממש שהיא תכלית כל המעלות הנמצאים מגלגל וחומר וצורה והוא העולם הבא. ובעזרת השם בסוד נקוד השם אעוררך על זה כיצד הוא. ותן לב למה שאמרו רז"ל העולם הבא נקודה אחת. והבן ודע כי בנקודה אחת תלוי הכל ובידיעת נקודה זו בשעת פטירתו אז ימות בנשיקה. וזהו **ישקני מנשיקות פיהו** (שה"ש א' ב'). והבן ודע אם יש לך שכל וצורה ובינה שמעה זאת כי אלו העניינים הם בתכלית העומק ואין כח בכל בעל כח להכיל כי הלב המבין והמשכיל נעשה קטן מהכיל. ובין עד מאד כי על נקודה אחת קטנה ודקה שבתכלית הדקות אתה עומד וראה היאך תישען עליה שהיא העולם הזה ודי בזה הרמז בסוד המופלג ופתח לבך לראות בעין השכל כי אין לי רשות לפרש לך עוד בזה העניין עכשיו. אבל כל זה הקדמה גדולה למה שאני עתיד לבארו בעזרת השם. גם דע לך למה הייתה הכוונה לקרוא האדם עולם קטן ודי לך אם אתה בעל שכל. ונחזור לכוונתינו לעניין **ישת חושך סתרו** (תהילים חי' יב') כלומר אותו החומר החשוך שהוא יסוד הרכבתינו מסתיר ידיעתו

ית' מהגיע אליה ומה שאמר **סביבותיו סכתו** אם יש בך דעת תבין היאך הפליג בתת דרך להתקרב אליו כלומר אף על פי שהשכל בחומר והוא המונע בסבבך בגלגל השכל שם תמצא סדר סכתו, והבן מזה והקש על השאר. ונחזור לענין תרך ונאמר כי אחר שעלית למרום שבית שבי ולקחת מתנות באד"ם הידוע כלומר שנמסרו בידך מפתחות השכל אזי תורך מעניין הוראה כלומר תורך החכמה הדרך אשר תלך בה ואת המעשה אשר תעשה ואז תבין יראת יי' ודעת קדושים תמצא.

והנה אחר שדברנו באלו השלש שמות שהם כתר כרת תרך ונפרש השם הרביעי הוא תכר והוא מלשון הכרה כלומר לאחר שתעלה לכל אלו המעלות שדברנו והצענו ותורך החכמה דרכה אזי תכיר למי שאמר והיה העולם. ותהיה יודע ומכיר את קונך ולא ישתבשו רעיונך ולא יתבלבלו מחשבותיך בידיעתו ותהיה מהאוהבי השם ית'. ובאותה המעלה שאמר ית' לאברהם אבינו ע"ה על מעלת הכרתו אותו כמו שאתה יודע אומ' ז"ל בן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו. ואם תהיה מאותם היודעים מה היתה הכרה זו אז תדע ערך החכמה הזאת. ומתוך אותם החקירות שחקר החוקר ודרש נתבררה לו ידיעת קונו בתכלית מה שאפשר להשיגו שכל נפרד וכל שכן שכל בחומר כמו שאמרו עליו הוא הוא המרכבה. באומרם

במקומות ידועים ויעל מעליו אלהים, ויעל אלהים מעל אברהם, וסמכו בזאת ההסכמה מה שסמכו. ואם אתה יודע סוד אלו העניינים משם יתפרשו לך סודות נעלמות ועניינים נוראים. והבן באברהם אבינו ע"ה למה אמרו הכיר יותר משאר הלשונות ואז יתגלה לך תכלית תכר ודע זה.

ומאחר שכללנו סוד אלו ד' שמות שהם כתר כרת תרך תכר נחזור ונפרש שם החמישי שהוא לשון רכת כלומר לאחר שיסיעוך מן השמים ותגיע לתכלית אלו המדרגות שזכרנו אזי יזדככו מחשבותיך בתכלית הזכות ויתרככו לך כל הקושיות בחכמה האלהית וזהו מה שאמרנו בחרוזים שבתחילת הספר, סוד החרוז האחרון שמורה על קשותה ורכותה וזהו לשונו. כי חכמה זו קשה היא אך עץ החיים היא למחזיקים ואם יש לך עיניים הבן בהפלגות אלו העניינים שאני מדבר בהם כי הם הקשים בתכלית הקושי והם הרכים שבתכלית הרכות כמו שהודענוך מזה העניין שגילינו לך. ונחזור לעניין שאנו בו ונאמר כי אחר שנתרככו לך כל קושיותיך ויתרצו לך כל הפכיותיך כמו שאמרתי למעלה אזי תזדכך ולא יהיה לך פקפוק בדעת ולא ספק ואז יתרככו כמו כן ויתמעטו כחות הקשות שבשמאל והוא הנקרא הצפוני ויצר הרע ושמאל וסמאל ושטן ומלאך המות

ונחש. וכולם יושלכו מעליך ויתרככו כחותיהם האבניות כמו שאמר והסירותי את לב האבן מבשרכם וישבו כוחותם נכנעות לפני כחות השכליות האלוהיות כמו שאמר ונתתי לכם לב בשר (יחזקאל ל' כו). ותהינה עינייך פקוחות לעיין באלו העניינים האלוהיים התוכיים והאמצעיים וכשתגיע לזאת המעלה אז תטהר מכל החלאות הגופניות והמחשבות ההרגשיות. ולא יתערב כח השכל עם ההרגש לא מעט ולא הרבה זולתי שיהיה ההרגש ככלי לקבל מה שבתוכו ולהעמידו בהכנתו לא שיתערב הכלי עם מה שבתוכו כמו כלי חרס שישימו בו זהב וכסף ואבנים טובות ומרגליות לא שהחרס מעורב עם הזהב ואבנים זולתי שכל אחד במעלתו הם יושבים לא שגוף החרס מבזה גוף הזהב, והאבנים מכבדים גוף החרס זולתי שכל מעלה ומעלה בפני עצמה היא ואולם יש חרס מעולה מחרס וגוף מעולה מגוף. אף על פי שחומר כלם אחד שאינו שווה החרס שמשתמשים בו דברים מזהמים עם אותו החרס שמשתמשין בו בבשרים ובמינים המעולים כגון האבנים טובות והמרגליות שאין הכנת זה כהכנת זה במעלה לא מפני שלא היה כל אחד מהם ראוי להפך מה שבתוכו זולתי במה שהרגילוהו תמיד והכינוהו. ומזה הקש לאבן יקרה שקבעה באיזה מין ממיני המתכות שיהיה כזהב וכסף וכנחשת וכברזל וכעופרת. וכמו שאמרנו באלו ההכנות כך אנו אומרים בהכנות הטבעיות כי כל גשם

מורכב מחומר וצורה ממין האדם בהולידו שהוא מוכן הכרחי. אבל הוא כלי להשתמש בו במה שנרגילהו אם בשכל אם בהפכו. ואני אומר כי כל ההכנות שוות לקבל אבל אני אומר שיש הכנה מוכנת לקבל יותר מהכנה אחרת. אבל על כל פנים אי אפשר לכל הכנה טבעית אנושית שלא תקבל מה שירגילהו לקבל אם מושכלות מושכלות ואם מורגשות מורגשות. ויש לך להבין שיותר הוא נכבד הכלי הממולא חכמה ודעת וכל מיני שכל מאותו הכלי הממולא טפשות ובהמות וכל מידה רעה. וכל זה אתה יודע שאינו זולתי על צד מה שהורגל לא מפני שזה הכלי נולד מוכרח לזה וזה מוכרח לזה זולתי למה שהורגל והשימו בו.

ואחר שכן הוא הנה לך כי אין הכנה גשמית נולדת הכרחית לעולם לקבל דבר זולתי מה שתרצה ואם כן איפה הוא לך ראייה שאין לנו מכריח וכופה מלמעלה זולתי הכל מסור בידינו. ואין לנו להאריך בזה לבארו עכשיו שאין זה מקומו אבל בעזרת השם לפנים יתבאר. ונחזור למה שאנחנו בו ונאמר כי מכל זאת ההקדמה הכלל העולה בידינו שיתכוון האדם למה שנברא שיהיה הגוף כלי לקבל ויהיה השכל מיוחד לעצמו ושמור בתוכו לא שיתערב הכלי עם מה שבתוכו ויעשה כלי חמר אחד. כי אז תפסד צורת השכל לגמרי וישאר הכל רפש וטיט.

כמו שאבן יקרה בתכלית היוקר אם תשחקנה הדק לעפר ותערבנה בחומר כי על כל פנים תפסד צורתה ותשוב להתערב עם מה שאינו מינה לא מפני שהיה טבע שניהם אחד זולתי מפני שהכריחו האחד מהם וכמו כן בהכריח השכל להיות מוכרח תחת החומר כי על כל פנים הפסיד צורתו כדמות האבן שאמרנו לא מפני שהיה טבעו כך זולתי שהכריחוהו. אבל האפשרות היה ביניהם כלומר שאפשר להשתנות צורתו אם ישנוה בהכרח תשתנה כי כבר ידעת כי האפשרות אמצעי בין המחויב והנמנע. ולפיכך אינך רשאי להכזיב האפשרות לעולם מפני שהוא העין הסובב את הבריאה. ואין להאריך עכשיו בזה אבל אשוב לכוונתי ואומר כי מכל אלו העניינים נלמוד שהנפש אינה מעורבת עם חומר הגוף. אבל כוחותיה נמשכים בו להנהיגו כמו שתראה מאור השמש שהוא פשוט בעולם לא שהוא מעורב בחלקי העולם. ואין אנו עכשיו בביאור זה אבל כוונתי לאמת כי המשכת הנפש אפשר למה שימשיכוה אם לצורה אם להפך אם בעליונים אם בתחתונים. סוף דבר כי הגוף כלי לקבל כחות הנפש.

ועדיין נדבר מעט בכחות הנפש וענייניה וצורתה ומאיזה מקום היא שואבת. אמנם כוונתינו לבאר לך עכשיו השגת הנפש. ואחר שדברנו בזה נחזור ונדבר מעט מזער בכלל פשטי התורה ותוכותיה אע"פ

שידעתי שסכלים הרבה מאותם שאין הצורה מגעת לנפשותם יחלקו עלי וכל זה הוא מפני שאין להם כל כך שכל להבין הדברים הדקים מפני שאינם רואים בעין השכל שהוא עין ימין. אבל רואים בעין ההרגש שהוא עין שמאל על זה אמר הנביא בראותו הכת הרעה הזאת **הוי רעי האליל** (זכריה יא' ז') ולבסוף אמר **ועין ימינו כהה תכהה** כלומר עין השכל וזהו סוד **מימינו אשדת למו**. ונחזור ונדבר במה שאנחנו בו ונאמר שאותם הפתאים שעין ימינם כהה ידעתי כי יחלוקו. אבל איני חושש מהם. ועם כל זה לא אפרש מבואר תכלית מה שהייתי מבאר בפירוש אבל ארמזנו בתוך דברי והרואה בשתי עיניו יראה תכליתו. והרואה בעינו אחת יראה מה שיספיק לו.

דע כי פשטי התורה האמיתית ובכללם מדרשות התלמוד מדרך אחת לקחו ובאמת כי חכמי התורה נמשכו בזה בהגדותם אחר דרך התורה בראותם כי זה הדרך היא תכלית הערמה והחכמה האלהית. ורמזו החכם בראש ספרו **משלי שלמה** וגו' **לדעת חכמה ומוסר וכו'** להבין **משל ומליצה דברי חכמים וחידותם**. והבן מאד כי העניין יאה למי שיש לו [עניינים] רואות בארובות והוא רמז לכלל התורה שבכתב והנמשכים אחריה בתורה שבעל פה ר"ל החכמים ופירוש זה הפסוק **להבין משל** ר"ל פשטי התורה והקבלה והם הם שרובם משלים

ועל כיוצא בזה אמר הנביא **הלא ממשיך משלים הוא** (יחזקאל כא' ה') **חוד**
חידה ומשל משל (יחזקאל יז' ב'). **משל ומליצה** ר"ל דבר האמצעי כמו
שאמר **כי המליץ בינותם** כלומר שהיא מתהפכת לדבר שיהפכוה. אם
להרגש אם לשכל. והוא הוא המליץ בין השכל וההרגש ר"ל משלי
התורה כלומר אם יבוא חכם בתכלית החכמה ויראה בשתי עיניו על
כל פנים אי אפשר לו מבלתי שיבין שני העניינים הנכללים בדבר
כלומר שתי עינים לשני עניינים עין השמאלי כנגד הפשט ועין הימיני
כנגד התוך שבתוכו והיא המרגלית. ואם יבוא טפש וסכל בתכלית
הסכלות שאינו רואה זולתי בעין אחת שהיא עין השמאל לא יראה כי
אם הפשט שהוא משמאלו וישאר המושכל להבין שהוא נראה בעין
השכל והוא אין לו עין השכל שהוא עין ימין להבין הדבר הימיני
שהוא המושכל. והבן עד מאד עומק אלו הדברים ודקותם אם יש לך
עין ימין ואם לאו איני מאשימך אם לא תבין. ולפיכך טוב שתשב אם
אין הראות שלך שלם. ואם אין בך כח לראות האור שאין אחריו אור.
ודי לך בזה הרמז. ואשוב אל כוונתי ואומר כי המליץ כבר ידעת שהוא
האמצעי ולפיכך אמר לשון מליצה. ואחר כך אמר דברי חכמים כלומר
כנגד משלי התורה ופשטיה. וכל מה שפירשתי במלת משל אפרש
במלת דברי חכמים מפני שהם נמשכו אחריה כמו שאמר **משכני**
אחריך נרוצה. ומה שאמר דברי חכמים וחידותם כענין מליץ שהוא

כנגד חוד חידה. ואחר שכך הוא, ראה כיצד כלל זה החכם כלל התורה בכלל התלמוד כלומר דרכם אחת היא ודרך אחד לשניהם. ואחר שפירשנו זה העניין והקדמנו זאת ההקדמה נחזור למה שאנחנו בו ונאמר שכוונתנו לבאר כוונת פשטי התורה ותוכותיה ונאמר דע כי פשטי התורה רובם לא כולם אינו מדבר בענייני המצוות ובעיקרם ובמה שנכללו בהם כי כולם הם הפשט והם הם התוך והם הם העיקר. ואין לאדם להוציאם מפשטם ולומר שכוונת המאמר לא כך היה זולתי לעניין נעלם שיש בו אבל אני אומר כי כולן בהוייתן יהיו. אבל על כל פנים אפשר להבין הכוונה האלהית באותו הפשט זולת כי על כל פנים כפשטו הוא ופשטו מורה למי שיבין עניינים אלהיים ותכלית הכוונה במציאות. וזהו השלימות שצריך להיות שלם בתורה השלימה וכמו כן אני אומר כי יש בתורה עניינים כי על כל פנים תכלית כוונתם למה שיובן מתוכם היתה ולא למה שיובן מתוך פשטם. ופשטי התורה באמת הם כחומר הגלגל. ועל כל פנים צורה ומניע יש להם. ובאמת כי הצורה להם הוא המושכל מתוכם והשכל מניע הצורה והצורה מניעה את החומר. ובאמת כי זולת השכל לא תמצא צורה וזולת צורה לא תמצא חומר. והבן זה מאד כי כמו שהגלגל מתנועע ופועל בכח מניעו כך הצורה מניעה את החומר ופועלים שניהם בכח השכל המניעם. וזהו רמז להבינך אלו העניינים

האלהיים כי המושכל מהפשט מניע את הפשט וזו היא צורתו. ואם אין לו מושכל אין לו צורה וכל דבר שאין לו צורה איו אתה יודע מהו. ולפיכך אמרתי לך שלא אגלה תכלית כוונתי לכל סכל זולתי מה שיוכל אם חכם וחסד סכל. וזהו סוד הפועל והחומר והצורה והתכלית כי השכל הוא הפועל, והחומר צורת האותיות ופשוטי המלות, והצורה הוא המושכל מהם, והתכלית הוא תכלית התכליות שאין אנו משיגים התכלית זולתי היחיד שאין לו תכלית הוא משיג תכליתם והוא סוד **אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה** (איוב כח' כג). והבן מאד דרך ומקום אם יש לך עיניים לראות ואזנים לשמוע וראה מושכלות פשוטות כמורגשות ועשה לחומר צורה בשכל והשתלשל בסולם החכמות ותראה עניינים נפלאים את הגדולות ואת הנוראות ושים לב.

ודע כי פשטי התורה יש בהם שמקשים זה על זה וגם בפשטי התלמוד. ואם תבא לתרץ אי אפשר מבלי שתבחר אחת משתי דרכים, אם באת לתרץ האחד וישאר השני פשוט או לתרץ שניהם. ואם תתרץ האחד אי אפשר שעל צורת פשטו תעמידהו זולתי בהשכילך בו עניין ומהמושכל ממנו תוכל לתרצו וישאר האחד כמו שהוא או תתרץ שניהם כעניין שאני אומר לך והרי לך הפשט הוא

החומר והצורה הוא המושכל והשכל הוא הפועל והתכלית הנח אותו למי שאין לו תכלית. וזה הכוונה כך, והבן כי אני אומר לפרש ולא אוכל. ואני אומר לסתור ולא אוכל להתאפק ולפיכך אפסיק בזה.

ואשוב אל כוונתי בפשטי תורה ואומר כי פשטי התורה תמצא מהם הכרחיים מורים כפשטם. ומהם שפשטם מורה מידות מעולות ותכונות ישרות מהם תועלת ודרך הנהגות אמתיות בזה המציאות שאנחנו בו עכשו והוא מורגש. והמורגש מורה המורגש ובכלל כל התורה אני אומר לך כי תוכותיה כולם ועיקריה וסודותיה והמושכל מהם כולם אלהיים ורחניים שכליים מועילים למדות השכל האלהי שאנו חייבים להדבק בהם כמו שאמר **והלכת בדרכיו**. והם הם הדרכים העליונים בתכלית העילוי והם התכלית המכוונת והם הם סוד הנקודה שכולה שכל שהיא העולם הבא והיא הסוד והיסוד. וזהו דרך החכמה האלהית להיותנו שלימים במעלותיה ובמדותיה לא שנהיה חשוכי עיניים רואים בהרגש שייאמר עלינו **הנה ככל הגוים בית יהודה** (יחזקאל סד' ח') שלא נשכיל תכליתינו ולא נדע המשכתינו וממשיכנו ולדעת מה זה ועל מה זה. ואין זה תכלית השלימות האמיתי כמו שאמר הנביא ע"ה **השכל וידוע אותי** וגו' (ירמיה ט' כג') ובאמת כי לא יגיע אדם להשגה זו בפשטי התורה בלבד זולתי

בתוכותיה ומושכליה שהם הם הפועל והחומר והצורה והתכלית ודי לך ברמזינו זה ולפנים אבאר יותר. וכל אלה הדברים שהחילונו לרמוז, אל יעלה בדעתך שכבר אנו פוסקין בהם ומתעסקים בהם אבל כולם הם ראשי פרקים למה שאנחנו עתידים לבאר בע"ה. ונחזור אל המילה שאנחנו בפירושה ונאמר כי כשיתגלו לך סתרי התורה וסודותיה ויתרכבו קושיותיה אז תעתק מלב האבן ללב בשר ומצד שמאל לצד ימין ותשמש תמיד בכוחות הימין וזה מה שראינו לרמוז במלת רכת ודי לך בזה.

ואחר שדברנו בחמשה השמות כתר כרת תרך תכר רכת נחזור ונדבר בשם הששי שהוא רתך. דע כי לשון רתך הוא לשון מרכבה. כמו שידעת רכב פירושו רתיכין. כלומר כי אחר שנתעלה בכל אלו המעלות אזי יגיע לתכלית מעשה מרכבה שהיא החכמה האלהית שהרצון תלוי בו. ובהגיעו אצלה אז ישלמו כל השלימיות שהם תכליות לאנוש בכל מדות ומעלות שכליות. ובהגיעו לזאת המדרגה אזי ידע ערך גודל בוראו ית' ושפלות מעלת החומר וגבהות מעלת השכל ואז יקרא מלאך רוחני כמו שאמר **השכל וידוע אותי** כלומר שתהיה שכלי. ובהגיעו לסוד יסודי המרכבה אז יהיה מרואי פני המלך ויצאו מלבו כל הפקפוקים וההרהורים המכאיבים

הלב והמדאיבין העיניים שמחנו כימות עניתנו (תהלים צ' טו) והעניין לכל מי שלא הגיע לזאת המעלה ואז ידע איך השגתו על דרך האמת שאין אחריה אמת שלימה ושאין להרהר אחריה וזהו שנאמר **כי אני יי עשה חסד משפט וצדקה בארץ** (ירמיה ט' כג) וזאת היא באמת תכלית הידיעה האנושית שנאמר עליה למשה **אני אעביר כל טובי על פניך**. כלומר שאודיעך ענייני המציאות כולם שנאמר בהם **כי טוב כי הוא ית' אינו מושג אצלנו כמו שהודענוך זולתי מצד פעולותיו ומציאותו כולן וזהו וידוע אותי**. ואומר להלן **כי אני יי עושה כל וכו'** כלומר כל הפעולות על פי החסד והמשפט והצדקה כלומר בזה תגיעו להשגת דרכי ובוזה נכללות כל החכמות הסמוכות למצרנות חכמה האלהית. ובוזה ההשגה נשלמת, והגבול מוגבל, ומשם יפתחו חלונות האטומות להיות האמיתות נשקפות מהם לא נעלמות שאין להם תחבולה שיעלמו וזו היא הכוונה האלהית. ודע כי זה סוד גדול ודעה אם מוחך זך ושכלך דק. ואם שני עינייך פקוחות להכיל החפץ והרעיון האלהי השכלי ואז יתברר לך האמת ולא יפול במקרה. ואז הים מפחדך יקרע ויתבקעו המים מפניך ותעבור בים ביבשה ותתקרב למעמד הר סיני ויתגלו לך כל הסודות והנפלאות ואז תבין יראת יי' ודעת קדושים תמצא.

ובזה נשלמו ששה השמות וזה השם המורה על מעשה מרכבה ולפי תכלית הצירוף מורה בתכליתו שהחכמה הזאת היא התכלית המבוקש באדם כלומר ידיעת קונו וקירבתו אצל בוראו ית'.
ודע באמת כי התורה השלימה המאירה מחשכי הסכלות היא עץ הדעת והיא עץ החיים היא גן עדן ונהרותיו ומשכיות חמודותיו היא הימין והיא השמאל. ודע כי כמו שהנשמה שהיא מניעה את הגוף אינה מושגת בעין הראות זולתי על צד הפעולות המעשיות והמשכיות, כך תורתנו התמימה אינה מושגת בתכלית רוב ענייניה מדרך פשטה זולתי על צד מושכליה והבנותיה והיא היא הגלגל והחומר והיא היא הצורה והיא היא הפועל שהוא השכל. והיא היא תכלית ידיעתינו ולא תכלית ידיעתו ית'. ודע כי השכל הפועל מניעה זולתי כי המניע אותה נעלם ואין לנו יכולת להביט בפשטיה אם לא נצרפם ונחפש בהם להוציא המרגלית הנעלמת. ואתה ידעת שהשכל הוא מניע גלגל התורה והוא כגלגל שהצורה והמניע נעלמים. ואם יחפשו אחריהם אי אפשר מבלתי ששייגום. אבל בבורא העולם ית' אין פה יכול לדבר כי אינו מושג והוא המניע כל המניעים וכל המתנועעים ביחודו ית'. והוא השכל שלא יכילו צורה ולא תשלוט בו השגה והוא הנעלם ומניע מבלתי שניעוהו מניע מסייע מבלתי שסייעוהו מסייע. והיא העילה הנפרדת מכל ההיות והנמצאות ואין לו דבקות והשתתפות במלאך וגלגל וחומר וצורה. וכבר ידעת סוד

הכתוב **סולו לרוכב בערבות** (תהלים ח' ה') כי ערבות הוא גלגל השכל ומעלת מטטרון שאין מעלת נבראים כמעלתם. ועל אלו נאמר לרוכב בערבות כלומר שרוכב עליהם והם טפלים לו וידועים לו ית'. ועניין רוכב מושל עליהם ואע"פ שהם העליונים מכל הנמצאים במדריגת עבדיו הם ואינם בתכליתו וזולתו אין להם קיום. והתבונן באוצרות ובגנוזים שאמרו רז"ל שהם בערבות. והקש עם מה שאמרתי בעניין כתר ורתך ונחזור למה שאנו בו ונאמר.

דע כי עילת העילות יתב' שמו ויתע' יודע כל הנבראים ומושל עליהם ואין כח בשום נברא להשיג ייחודו ומעלתו ית' זולתי הוא בעצמו ית'. והוא נבדל בתכלית ההבדל מהן ואינו מושג לנו בתכלית ההשגה בשום עניין. ואני אומר לכתוב ואין לי רשות. ואני אומר שלא לכתוב ואיני רשאי ולפיכך הרמז טוב וישמע חכם ויוסף לקח. ואיני מדבר בחיבורי זה זולתי עם בעל שתי עיניים שיוכל להבחין האמיתות על צד המצרף וידע להצדיק ולהרשיע. ואז יראה מתוך דבריי אלה נרות דלוקות במבואות האפלים וישמח במה שהשיג ויודה לאל בעת שהשיג עניינים המרפאים אותו מחום לבבו והם מורים אותו הדרך שהיה משובש ומסלקים מהמהלכים אבני נגף וצור מכשול. ועם זה באמת אני מדבר ועת לנו לפסוק הנה בהקדמתינו

ולהתחיל בעניינים שכוונתינו אליהם. ובוה נשלם פירושי כתר וסדריו וצירופו הנכלל בו. ואתה אם יש בך דעת ותהיינה עיניך פקוחות לעיין בהקדמתי זאת בעיון נמרץ ובשכל דק כדי שתהיה כולה סדורה בפיך ותדע לכוון את הרוחות. ותשכיל כל עניין ועניין אל מקום אשר יהיה שמה הרוח ללכת. ותשים כל דבר דבור על אופניו וכל עניין ועניין אל מקומו יבוא בשלום. וכשיהיו כל הכללים האלה סדורים בפיך לאות על ירך ולטוטפות בין העיניים אזי יקלו בעיניך ההבנות הכבדות והקשות ויצאו לקראתך הסודות העמוקים וימצאו לפניך תמיד ואל יסורו מלבבך כל ימי היותך בעולם הנסיון והמבחן ואז יצא מה שבכח השכל אל הפועל ויתאמת אמיתת המציאות לך ואז תושלם בך הכוונה אשר בעבורה נבראת כי בו נבחן אברהם אבינו ע"ה. ותהיה יסוד העולם ותהיה מרכבה נכונה ומוכתר בגנוזי ערבות ותהיה יתד ראוי להשען ולהתלות בה כל המציאות. ותהיה מכריע עצמך ואת כל העולם לכף זכות ואז תתענג על יי' ויתן לך משאלות לבך ותקרא ויי' יענך ולא תשוב לעולם נחסר. כי באמת תדע כי לפי הקורבה לבוראך כך היא השגחתו בנמצאים, ואם לא תבדל ממנו לא יבדל ממך ויהיה נגדך תמיד לא ירפך ולא יעזבך, ותגור אומר ויקם לך. ועל כל פנים לעולם לא תשוב ריקם והוא ית' ימצא קודם שתקראהו. ודע כי לפי זה אמר דוד ע"ה **שויתי יי' לנגדי תמיד** (תהלים טו' ח'). ועיין

אמרו שויתי כי לפי מחשבתי בו וקרבתי לו ית' כך קורבתו והשגחתו בי שוה בשוה. ומה שאמר שויתי להודיע שבידי תלוי המעשה אם לקורבה אם לרחוק, לא בו ית'. וזו היא מעלת האבות ע"ה שנקראו מרכבה. ועוד נפרש להלן בעזרת השם ית'.

ודע מה שאמר אם תדרשנו ימצא לך ואם תעזובנו יזניחך לעד (דברי הימים א' כח). והבן כי אלו ראשי פרקים הם למה שארמוז לך בעניין ההשגחה ובהפכה שהוא ההפקר שהוא הסתלקות ההשגחה. ותבין סוד אין דבר רע יורד מן השמים. ואף על פי שיש פשט מקשה לזה תוכו מסייעו. והוא יורה בכל אלו העניינים המורים אמיתת ההשגחה הפרטית כל שכן הכללית. והבן כי ההשגחה וההסתלקות נמסרת ביד האדם. והבן מאד סוד אומרו **והסתרתי פני מהם והיה לאכול ומצאוהו רעות רבות וצרות** (דברים לא' יז) ובסוף אמר **הלא על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה** (שם) והבן זה בתכלית הבנתך כי זה מורה אין רע יורד מלמעלה והכל לפי הקורבה והריחוק. והבן סוד קרוב יי' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת רצון **יראיו יעשה** (תהלים קמה' יח) והבן סוד מרחוק יי' נראה לי (ירמיה לא' ב') והבן מה שאחריו. והבן סוד **שמעו רחוקים אשר עשיתי ודעו קרובים** (ישעיה לג' יג) ומה שאחריו וסוד הפסוקים הנמשכים לאלה בסוד האלהי מקרוב

אני נאם יהוה ולא אלהי מרחוק (ירמיה כג' כג') וסוד רחוק יי' מרשעים (משלי טו' כט') וכל הדומה לזה ומאלו תתאמת לך ההשגחה היומית הפרטית והכללית. גם זהו עניין אם תלכו עמי קרי כלומר אם תכפרו בהשגחתי התמידית הפרטית אף אני אסלק אותה בתכלית ההסתלקות בראותכם עונשי ואתם אומרים כי מקרים הם לא כן הכוונה. כי בעוד שאני משגיח בכם ענן יומם ועשן ונוגה אש להבה לילה. בהיפך זה הלא חשך יום יהוה ולא אור ואופל ולא נוגה לו (עמוס ה' כ').

והבן מאד אלו העניינים כי ראשי פרקים הם ואיני מפרש אותם עכשיו תכלית הביאור. ונחזור אל כוונתינו ונאמר כי השגחתו ית' לפי הקורבה באוהב. ולפיכך כל מי שהוא שלם בקירבת בוראו ית' ידוע כי טרם יקרא יענה כי בוחן לבות וכליות אלהים צדיק. והוא מבין בקשת אוהבו ועושה חפצו ורצונו מבלי שיתחיל לשאול כל שכן על ידי השאלה. והשואל ולא יענהו אמת כי הוא מחסרון השואל לא הנקרא. ובין במאד זה המראה הגדול ויהיה נגדך תמיד כי הצורך לך לשמרו למה שתראה לפנים בע"ה. ובזה אפסוק בהקדמתי והשם ית' יפתח לנו ולך מאורי השכל ונלך תמיד באור הבהיר לא שיתערב בו תערובת חשך ונהיה מאותם שנאמר עליהם לרוב קרבתם והשגתם השלימה

בהם יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגל ימלא יהוה כל משאלותיך (תהלים כ' ה').

דע אחי ישמרך האל כי אחר שהקדמנו לך זאת ההקדמה להיותה יסוד הבניין שעליה. הצורך לנו לבאר העניינים שמגמתינו לבארם כל עניין ועניין בפני עצמו וכל מעלה ומעלה בפני עצמה ומי הוא המוקדם ומי הוא המאוחר כדי שיבואו כל דברינו על הסדר והכוונה כדי להיות נרות להאיר עין השכל ולזככו בתכלית הזכות מפני שכשיגיע המגיע למעלה העליונה שיהיה מצורף כזהב וככסף בדרך צרוף האותיות. שהוא באמת המצרף והמבחן. וראיתי להיות הספר מיוסד ופתוח לשני שערים.

השער הראשון הקדמה מוכרחת לשער השני כי לכך היא הכוונה. וראיתי לחלק השערים לדרכים והדרכים לחלקים כל דרך ודרך מהם הקדמה מוכרחת למה שלאחריו וכן כל חלק וחלק הקדמה מוכרחת למה שאחריו להיות הדברים באים על סדר הקבלה. והשער הראשון באמת כולו קבלות כי הקבלה מפתח למה שאנו בו. והשער השני קבלה ומושכל דברים זה בזה למלאות

הצורה ולהביא מופת למה שצריך להביאו עליו ואז נבוא לתכלית הכוונה בע"ה. ואחר שהודעתין כוונתי בו אשוב למה שאנו בו ונאמר,

דע כי השער הראשון כמו שאמרנו שהוא מצרף ומבחן בתכלית אבל אינו התכלית. והוא ההקדמה והוא השער קראתיו לפי מעלתו זה שער השמים. כי באמת הוא השער להכנס לפני ולפנים. והשער השני הוא לפי פנימיותו ותכלית דקותו ורוב הבנתו ושכליותו קראתיו **זה השער ליי'** (תהלים קיח' ב') כי באמת זה השער כבר הוא הולך ומתדבק במעלתו ית' אצלו ית' ובו תכלית ההשגה האנושית. והבן צדיקים יבואו בו כלומר מאחר שהם מצורפים במעלה הראשונה כשהם מגיעים לזו ראויים הם להכנס. וזהו סוד **יי' צדיק יבחן** (תהלים יא' ה'). ואחר שהודעתין סיבת אלו השערים אודיעך התחלקות כל שער ושער.

פתחו שערם ויבא גוי צדיק שומר אמונים (ישעיה כו' ב')

השער הראשון נחלק לג' דרכים וכל דרך ודרך יש לו חלקים ידועים.

* הדרך הראשון הוא דרך הצירוף ויש לו ה' חלקים.

- * הדרך השני הוא דרך החשבון ונחלק ל"א חלקים.
- * הדרך השלישי הוא דרך התמורה ונחלק לד' חלקים.

השער השני נחלק לב' דרכים וכל דרך ודרך לב' חלקים.

- * הדרך הראשון הוא דרך שמות האישים ויש לו ב' חלקים.
- * הדרך השני הוא דרך שמותיו ית' ויש לו ב' חלקים.

ואחר שהודענוך השערים והדרכים והחלקים נחזור ונפרש שמות החלקים שבכל דרך ודרך ואחר שהשלמנו ביאור שמם נחזור ונפרש כל אחד ואחד שיעור יכלתנו ושיעור מה שראוי לגלותו בשער ונתחיל בשער הראשון ונפרש שמות חלקי דרכיו.

דרכיך יי' הודיעני ארחותיך למדני (תהלים כה' ד')

השער הראשון

הדרך הראשון חלקיו ה'.

- * החלק א' צרוף היסודי והוא צרוף כלל האלפא ביתא.
- * החלק השני צירוף הבניין והוא צרוף האותיות ג' או ד'.

- * החלק השלישי צירוף החלקים והוא צירוף חלק המילה.
- * החלק הרביעי צירוף השתופי והוא לשתף מילה זו עם מילה זו.
- * החלק החמישי צירוף המחשבי והוא צירוף הנעשה בלב להוליד מילה על פי חכמת הצירוף או להעביר מילה כפי הצירוף המהופך.

הדרך השני חלקיו י"א.

- * חלק הראשון חשבון עגול והוא חשבון האלפא ביתא בחזרת חלילה.
- * החלק השני חשבון הכרחי והוא חשבון א'ב'ג'.
- * החלק השלישי חשבון צירופי והוא חשבון א'ב'ג' א'ג'ב' ב'ג'א' וכו'.
- * החלק הרביעי חשבון שמי והוא חשבון אל"ף ב"ת גימ"ל.
- * החלק החמישי חשבון מספריי והוא חשבון אחד שנים שלשה וכו'.
- * החלק הששי חשבון מוספיי והוא להוסיף על חשבון האותיות והמלות.
- * החלק השביעי חשבון הקדמי והוא מספר כל האותיות הקודמות לה.
- * החלק השמיני חשבון מרובע והוא ההוספה בחשבון בכח האות.
- * החלק התשיעי חשבון כללי והוא לכלול חשבון המילה עם מעט האותיות.

* החלק העשירי חשבון פרטי והוא לחשוב קצת אותיות המילה ואחריה השאר.

* החלק האחד עשר חשבון שכלי והוא אחר כל הצירופים והחשבון לחשוב בדעתו ולבנות מלות כנגד מלות במדה אחת וקצב אחד.

הדרך השלישי חלקיו ד'.

* החלק הראשון תמורת האותיות שבאלפא ביתא על דרך הבנין והצרוף.

* החלק השני תמורת האותיות בחברתן בדרך האלפא ביתא.

* החלק השלישי תמורת האותיות החיך והלשון וחברתן.

* החלק הרביעי תמורת האותיות אות מאלפא ביתא זו ואות מהסמוכה לה בהכרח על כל פנים על סדר אריגתן זו אחר זו וזו כמו כן תמורה מעולה וטובה.

ובזה נשלמו החלקים והדרכים שכללם השער הראשון. ונחזור לפרש כמו כן חלקי הדרכים שהם נכללים בשער השני בע"ה.

השער השני

הדרך הראשון חלקיו שנים.

- * החלק הראשון כלל חשבון שמות האישים.
- * החלק השני מורה ענייני שמות האישים.

הדרך השני חלקיו שנים.

- * החלק הראשון כלל חשבון שמותיו ית'.
- * החלק השני ענייני שמותיו ית'.

ובזה ישלם הספר כי זהו השלימות האחרון בידיעתו ית'. ואחר אשר הודענו פרטי שערי הספר נשוב ונפרט פרטי חלקי דרכי שערי הספר כפי מה שנוכל. ויי' אלהינו ירצנו ויורינו דרכיו בתמימות וישביענו נצח נעימות ויאיר בנו אור השכל ויסייענו סיוע הנעשה על צד האהבה והרצון בבואנו להתהלך לפניו ולטייל בגן תעודותיו וזה יהיה רצונו לתת בנו כח ושכל להחל ולגמור ספר הנותן אמרי שפר בכלל העניינים השכליים והמורגשים. והנה אנו מתחילים בביאור הספר בעזרת שדי.

החלק הא'

צירוף היסודי והוא צירוף כלל האלפא ביתות. דע אחי ישמרך האל כי החלק הזה הוא בניין אב לכל הבניינים ויסוד לכל היסודות כי זולתי יסודותיו אי אפשר לבנות בניין בעולם. והוא הפוך האלפא ביתא בצרופה בכל צדדי צירוף שתוכל להצטרף והוא ראש לכל הצרופים כי ממנו שואבים כולם והוא מקור כל הצירופים וכל הבניינים כי ממנו הכל נמשכים. ועל יסוד אחד מיסודותיו נבנים כמה בניינים וכמה מגדלים לתלפיות אשר התושיות מושקפות מהן וצירוף זה החלק אין שכל בחומר בעולם שיוכל להגיע עד תכליתו אבל יכולת להבין ממנו עניינים פרטים אבל לא כללים מפני שבו יסוד כל ההויות הנמצאות ברצונו ית'. אבל עם כל זה נוכל להשיג חלק מאותו הצירוף אע"פ שאין כח בשום בריה להגיע עד תכליתו זולתי שלוקחין ממנו ראשי פרקים ובונים עליהם בניינים איש לפי כוחותיו וזהו כדמות הבור שמימיו עמוקים דולים ממנו מעט מעט ושותין. והבן רמז החכם ע"ה **רחוק מה שהיה ועמוק עמוק מי ימצאנו** (קהלת ז' כד') כי אפילו נרצה להתעסק בזה הצירוף כל ימינו ישחק ליום אחרון ונראה כדולה טיפה מן הים והוא בחזקתו עומד ואינו מעלה ואינו מוריד לרוב עמקו אבל עם רוב העסק בו אין ספק כי כל יום ויום עניינים מתחדשים ומעיינים

נמשכים וכל מה שמוסיפין להעמיק הוא הולך ומתגבר וכשהם חושבים לעמוד בסוף הנם רואים כי לא באו עד לחלק מחלקי הראש לפי גודל עניינו כמו שהודענוך וכדי להבינך עוד רצוני לכתוב ראשי פרקים מבניין אב והוא סוד רל"א שערים שהם סימן אותיות קדוש קדוש קדוש וזו צורתן.

אל	בת	גש	דר	הק	וצ	זפ	חע	טס	ינ	כמ
אב	גת	דש	הר	וק	זצ	חפ	טע	יס	כנ	למ
אג	דת	הש	ור	זק	חצ	טפ	יע	כס	לנ	במ
אד	בג	הת	וש	זר	חק	טצ	יפ	כע	לס	מנ
אה	בד	ות	זש	חר	טק	יצ	כפ	לע	מס	גנ
או	בה	גד	זת	חש	טר	יק	כצ	לפ	מע	נס
אז	בו	גה	חת	טש	יר	כק	לצ	מפ	נע	דס
אח	בז	גו	דה	טת	יש	כר	לק	מצ	נפ	סע
אט	בח	גז	דו	ית	כש	לר	מק	נצ	ספ	הע
אי	בט	גח	דז	הו	כת	לש	מר	נק	סצ	עפ
אכ	בי	גט	דח	הז	לת	מש	נר	סק	עצ	ופ
אל	בכ	גי	דט	הח	וז	מת	נש	סר	עק	פצ
אמ	בל	גכ	די	הט	וח	נת	סש	ער	פק	זץ

אנ	במ	גל	דכ	הי	וט	זח	סת	עש	פר	צק
אס	בנ	גמ	דל	הכ	וי	זט	עת	פש	צר	חק
אע	בס	גנ	דמ	הל	וב	זי	חט	פת	צש	קר
אפ	בע	גס	דנ	המ	ול	זכ	חי	צת	קש	טר
אצ	בפ	גע	דס	הנ	ומ	זל	חכ	טי	קת	רש
אק	בצ	גפ	דע	הס	ונ	זמ	חל	טכ	רת	יש
אר	בק	גצ	דפ	הע	וס	זנ	חמ	טל	יכ	שת
אש	בר	גק	דצ	הפ	וע	זס	חנ	טמ	יל	כת
את	בש	גר	דק	הצ	ופ	זע	חס	טנ	ימ	כל

הנה לך אחי רמו קצת ממה שהודענוך וזהו רמו אלף עם כולן

וכולן עם א' וכמו שאתה רואה זה צרוף האלף כך כמו כן

צרוף בית וצירוף גימ"ל וצירוף כל האותיות. וזהו אלף עם כולן וכולן

עם אלף בית עם כולן וכולן עם בית גימל עם כולן וכולן עם גימל.

נמצאת כל אות ואות קבועה בגלגל ברל"א שערים על דרך זה.

ודע כי זה הדרך הוא דרך אחד פרטי לאלף מכמה מיני צירוף

אחרים שיש לאלף עם כל אלפא ביתא וכן לכולם. וזה מה

שאמרתי לך שאין לדבר סוף בידיעתינו אבל יש לו סוף בידיעתו ית'.

וכמו שהודענוך דרך זה הצירוף כך יש כמה מיני צירוף הולכים על סדר מוכרח בעניין אריגת האלפא ביתא. וכל אלו שרי אלפים שרי מאות שרי חמשים ושרי עשרות. וכולם ראשים הם לכל הבניינים כמו שהודענוך, ואלו הן אבות מלאכות. ואם לאבות אין שכלינו מגיע כל שכן אל תכלית מספר הנולדים מהם, ואחר שפרטת חזור וכלול, ומאחר שכללת חזור ופרוט כי תמיד בגלגל אתה מסבב.

ודע אחי כי יש צירופים הרבה בענייניהם וכולם דבקים זה בזה ושואבים זה מזה. ויש צירוף מורה חכמה אחת ויש מורה חכמה אחרת. וכבר ידעת אומרם כ"ב אותיות יסוד חקוקות בקול חצובות ברוח קבועות בפה בה' מקומות (ספר יצירה ב' ו') ואלו הם: אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ. שאלו כולן כל אחת נמשכת אחר מינה וכולן נעשות בקריאתן זרות אלו מאלו שאלו בגרון ואלו בשפה ואלו בלשון ואלו בשיניים ואלו בחיך. והבן כיצד הן בדמות מרכבה א"ב ג"ד ובע"ה במקומן נבאר זה שאין זה מקומם. וכמו כן יש סימן אחד והוא זה אמ"ש בג"ד כפר"ת ה"ו ז"ח ט"י ל"נ ס"ע צ"ק. שהשלוש הם אמות והשבע מין אחד ומקבלות דגש ונקראו כפולות והי"ב כולן פשוטות מין אחד הן. וכל אלו העניינים אין זה מקומם אבל סיוע הוא בעת

שנוכרם במקומם. ומפני שזה החלק הוא אב הבניין טוב הוא שנוכרם בו ונשוב אל כוונתינו ונאמר.

דע כי הצירופים רבים במספר ולפיכך יש לך להבין מצירוף אחד או שנים דרך לכמה צירופים מפני שאלו העניינים עוזרים ומסייעים הם זה לזה וזה הקדמה לזה מעלה לזה וזה מפתח לזה. וכבר ידעת אחי כמו כן צירוף האלפא ביתא בת כ"ז אותיות שהיא אי"ק בכ"ר גל"ש דמ"ת הנ"ך וס"ם זע"ן חפ"ף טצ"ץ. והבן רוב מעלתה שהיא כוללת כל המציאות עד תכלית מעלת אל"ף ובו הגלגל חוזר פנים ואחור. כי זאת כמו כן ראש לכמה שערים. וכמו כן אל"ב ב"ם ג"ן ד"ס ה"ע ו"ף ז"ץ ח"ק ט"ר י"ש כ"ת. ויש לך לדעת יסוד הראשון שיש לך להשען בו מהאלפא ביתא וזה הוא

א"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י כ"ל מ"נ ס"ע פ"צ ק"ר ש"ת.

אב"ג דה"ו זח"ט יכ"ך למ"ם נן"ס עפ"ף צץ"ק רש"ת.

אב"ג דה"ו זח"ט יכ"כ למ"מ ננ"ס עפ"פ צצ"ק רש"ת.

ובזה יש סוד ויסוד גדול לעניין החשבון שלפעמים

ימנו מנצפ"ך בחשבון הגדול שהן ר' ה' מאות

ס' ו' מאות נ' ז' מאות פ' ח' מאות ק'

ט' מאות. ולפעמים לחשבון

חברתן ותהיה אחת

להנה ויהיה פעם

לעשריות ופעם

למאות כמו

שישפיעך

השכל האלהי

וזה הכלל יהיה

בידך שמור לעולם

בכל מקום שתצטרך אותו

ותכוין אליו ויש לך לדעת כי

יש צירוף הולך ומתמעט כגון פרי החג.

ויש צירוף הולך ועולה כנגד מעלין בקודש ולא מורידין.

וזהו צורת הצירוף שהולך ומתמעט וצורת ההולך ועולה.

אב גד הו זח טי כך למם נן סע פף צץ קר שת א
 אב גד הו זח טי כך למם נן סע פף צץ קר ש אב
 אב גד הו זח טי כך למם נן סע פף צץ קר אב ג
 אב גד הו זח טי כך למם נן סע פף צץ ק אב גד
 אב גד הו זח טי כך למם נן סע פף צץ אב גד ה
 אב גד הו זח טי כך למם נן סע פף צ אב גד הו
 אב גד הו זח טי כך למם נן סע פף אב גד הו ז
 אב גד הו זח טי כך למם נן סע פ אב גד הו זח
 אב גד הו זח טי כך למם נן סע אב גד הו זח ט
 אב גד הו זח טי כך למם נן ס אב גד הו זח טי
 אב גד הו זח טי כך למם נן אב גד הו זח טי כ
 אב גד הו זח טי כך למם נ אב גד הו זח טי כך
 אב גד הו זח טי כך למם אב גד הו זח טי כך ל
 אב גד הו זח טי כך למ אב גד הו זח טי כך למ
 אב גד הו זח טי כך ל אב גד הו זח טי כך למם
 אב גד הו זח טי כך אב גד הו זח טי כך למם נ
 אב גד הו זח טי כ אב גד הו זח טי כך למם נן
 אב גד הו זח טי אב גד הו זח טי כך למם נן ס
 אב גד הו זח ט אב גד הו זח טי כך למם נן סע
 אב גד הו זח אב גד הו זח טי כך למם נן סע פ
 אב גד הו ז אב גד הו זח טי כך למם נן סע פף
 אב גד הו אב גד הו זח טי כך למם נן סע פף צ
 אב גד ה אב גד הו זח טי כך למם נן סע פף צץ
 אב גד אב גד הו זח טי כך למם נן סע פף צץ ק
 אב ג אב גד הו זח טי כך למם נן סע פף צץ קר
 אב אב גד הו זח טי כך למם נן סע פף צץ קר ש
 א אב גד הו זח טי כך למם נן סע פף צץ קר שת

ועיין אחי בזה הדף ותראה בחזרת הגלגל היאך תמצא ת' במקום א' וזהו סוד פנים ואחור. והבן היטב באלו השמות כי כל שטה סובלת דף אחד כן כ"ב שורות בחשבון האלפא ביתא ואם תעיין תראה הפלגות גדולות עד אין מספר. ואחר שפירשנו לך סוד האלפא ביתא שהולכת ומתמעטת כך נפרש שהולכת ומתגברת וזו צורת האחרת.

ת	א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש
ש	ת	ר	ק	פ	ע	נ	ס	ל	מ	כ	י	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א		
ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ	ס	ל	מ	כ	י	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א		
ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ	ס	ל	מ	כ	י	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א	
צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ	ס	ל	מ	כ	י	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א
פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ	ס	ל	מ	כ	י	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב
ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ	ס	ל	מ	כ	י	ח	ז	ו	ה	ד	ג
ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ	ס	ל	מ	כ	י	ח	ז	ו	ה	ד
נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ	ס	ל	מ	כ	י	ח	ז	ו	ה
מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ	ס	ל	מ	כ	י	ח	ז	ו
ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ	ס	ל	מ	כ	י	ח	ז
כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ	ס	ל	מ	כ	י	ח
י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ	ס	ל	מ	כ	י
ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ	ס	ל	מ
ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ	ס	ל
ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ	ס
ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע	נ
ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ	ע
ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק	פ
ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת	ק
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק	ר	ש	ת

דע אחי כי כל אלו האלפא ביתות כמו כן כל שורה ושורה סובלת כ"ב אלפא ביתות ומתגברים כנגד מעלין בקדש ולא מורידין ועיין בה ותראה שאינה סובלת ב' ש' מהראשונה והאחרונה והיא סוד האלפא ביתא שמתחלת באלף והולכת ומתגברת וכמו כן לכל שורה מאלו כך ועיין היאך הגלגל חוזר חלילה מתחיל בתיו ומשלים באלף וזהו סוד חוזר הגלגל פנים ואחור.

והתעורר בדברים האלה עד מאד. ומכל אלו העניינים שאנחנו רומזים לך אחי, יש לחקור ולהתבונן ולשומם לנגד עיניך תמיד. וכשתשמע ממני דבר תדע לאיזה צד נוטה ואי זהו מקורו. וכשתגיע לידיעה זו אזי תראה אתה בעיניך יותר מכל מה שהייתי יכול לומר לך בפה. כי דע אחי כי כל אלו הדברים הם דרכי הקבלה ולא מפני שכולם קבלה זולתי כי כל מפתחותם הם קבלה מוכרחת. ואחר מסירת מפתחות הקבלה שכל המושל יעלה מעלה וישיג שיעור מה שלא יוכל לבאר לנו שום מקובל שבעולם, שהחכמה הזאת אע"פ שקראנוה קבלה בלבד כמו שאמרנו בתחלת ספרנו באמת כי היא הקבלה האמיתית ובאמת כי היא עצם הקבלה והיא עצם השכל. ודע שאין החכמה הזאת מושכלת בקבלה שאנו מוסרין כמו חכמת התלמוד, כי התלמוד היא הקבלה שכשתתעסק בה יתגלו לך כל סודות העניין על ידי

המשא ומתן שיעשה לך אותה, שאתה מקבל ממנו. והחכמה הזאת איננה כן זולתי שימסור לך המוסר ראשי פרקים אפילו אחר תכלית כל המשא והמתן. ומכאן והלאה יש לך להבין מדעתך כמו שאמרו ז"ל, ומבין מדעתו. והבן מאד ההתעוררות הזו שאני מעירך עליו ואם תבין עקרו תוכל לפתוח בו כמה שערים שהוא מפתח גדול לפתוח בו כמה שערים נסגרו וכמה דלתות ננעלו. ואם לא תבין אפילו אלחש באזנך כל הימים אשר אתה חי אין תועלת בכולם. ולפיכך אמרתי לך כי החכמה הזאת הרי היא עצם הקבלה במסירת ראשי פרקיה ומפתחות מנעוליה. וזאת היא קבלה אמיתית אצל שלמי השכל ואין בה שום צד קבלה אצל חסרי השכל. ולפיכך אני אומר לך כי החכמה הזאת היא עצם השכל ממש שאין בו מי שיעלה למדרגתה זולתי מי ששכלו שלם ודק. ולפיכך אמרתי שאיננה כחכמת התלמוד כי חכמת התלמוד תוכל למסור קבלה והמקבל אותה הקבלה אם יוכל להבין מדעתו מוטב ואם לאו אותה הקבלה תשאר בידו מוכרחת ממי שקבלה.

וכל מה שאני אומר לך מענייני התלמוד אין כוונתינו לומר זולתי כנגד משפטי התורה שהם קבלת המצוות המעשיות. אבל במושכלות שבתלמוד איני מדבר כי הם הם החכמה הזאת. ונחזור ונאמר כי

בקבלת התלמוד כמו שהודענוך אם יוכל להבין מדעתו וירד לתכלית הכלל מוטב ואם לא יוכל להבין יותר ממה שקבל באמת זה יועיל לו. ואם לא יועיל לכל הכלל יועיל לאותו הפרט שקבל. אבל בחכמה הזאת אם לא יבין מדעתו היאך יוכל לפתוח המסגרות הרי אין יכולת לאדם למסור לו זולתי המפתחות ואם לא ידע דרך פתיחתם היאך יפתחם. ולפיכך אני אומר לך שאם לא יבין מדעתו אין תועלת בכל מה שקבל. ומכל מה שאני אומר לך יש לך לאמת הדעת שאמרנו ואין לך יכולת להכזיבה.

והתבונן זה העניין המופלג שאני מפליג לדבר בצחותו וכל דברי באמת הם נקשרים זה עם זה ומסייעין זה את זה. ודע שהרי הודענוך בזה החלק שאין בנו יכולת להשיג תכליתו ולפיכך כל מה שאומר לך ממנו הוא ראשי פרקים לכל החלקים שבאים אחריו. וממה שלא נאמר הקש על מה שנאמר כי כולם ראשי פרקים הם זה לזה ומפתח זה לזה כמו שאמרנו. ולפיכך זה החלק הוא הראשון שהוא יסוד צרוף האלפא ביתא כאילו הוא בניין אב לכל החלקים אחריו. ולפיכך יש לך לקחת צירוף א' שצרפנו עם כל האותיות וצרף הב' בזה הדרך והג' וכן כל האותיות וכל מילה ומילה מזה הצירוף שבוזה השער על דרך שאני אומר, תהיה משומרת

בין עיניך בעת שתצטרך אותה להלן בע"ה. ולפיכך איני מרבה בכתיבת אריכת הצירופין שבאלפא ביתא זולתי אני לוקח מה שלקחתי על דרך רמז להיות זה הרמז בין עיניך כמעייין המים לדלות ממנו תמיד לכל מה שתמצה. שאילו באתי לכתבם אין לך חיי האדם שיכילו כתיבתם אפילו לא יתעסק בדבר אחר. ואחר שכן הוא טוב לקחת ממנו ראשי פרקים שאין תכונה זו לבד זולתי למה שיבוא אחריו, ובין עד מאד. והתבונן אל כוונתי ואז תדע ללכת אל עיר כי תדע באמת כי זה הים גדול ורחב ידיים וממנו נמשכים כל המעיינים וכל הנחלים ובסוף ההליכה כל הנחלים הולכים אל הים ובין עד מאד. והתבונן אל זה כי זה הוא סוד הגלגל החוזר פנים ואחור ושמור זה העניין ותראה כי כל האותיות בתכלית הגלגל תמצא אותם מכוונת זו כנגד זו והולכות על הסדר לעולם בכל צד שתבין בהם על דרך הצירוף אשר הסדר המוכרח מנהיגו ותראה כי הכל שקול בכף היושר. וכל צירוף וצירוף מכל הצירופין מורה עניינים בתכלית הגדול זולתי שאין שכלינו משיגם שלא לריק נעשה בזו התכונה הישרה בתכלית התוכן ותנועתם ישרה.

ודע כי זה החלק כולל כל החלקים וכל הצירופים והוא כגלגל המקיף את כל הגלגלים ומניעם בתנועה יומית בכח המנהיג

את המנהיג. ומתוך תנועה זו יולד מה שיולד בעולם על פי התכונה והרצון העליוני. וכמו כן בהתנועע זה החלק שהוא הכולל כל החלקים יתנועעו גם כן כל חלקי השערים עמו ויולד מהם החכמות האמתיות, כמו שבתנועת הגלגל המקיף היומי יתנועעו כל חלקי העולם עמו ויולדו הנולדים על פי תנועתם ההכרחית המתמדת. ודע להבין זה העניין הנכבד שאני משים תנועת החלק היסודי והוא צירוף האלפא ביתא אצל השאר כתנועת הגלגל היומי אצל יתר הגלגלים. והבן מה למעלה מגלגל היומי ומה למעלה ממעלתו. והבן מה למעלה מזה החלק היסודי שיש לו סוד ויסוד. ואף על פי שהוא יסוד כמו שיש למניע מניע, אע"פ שהוא מניע. והתבונן כי זה סוד נפלא בתכלית הפלא והוא סוד השכל הפועל שהוא שר צבאות בתנועת הגלגל, והבן זה מאד. כי זה החלק שאנחנו בו הוא יסוד לגלגל היומי המקיף כי מזה רואה המניע את הגלגל היומי ומניעו. ואלו השנים המניע והיסוד שאמרנו יש להם סבה ראשונה שחדשה אותם והיא נבדלת מהם, אך הם מורים מציאותה והוייתה ויש להם מניע כמו כן שאין לו מניע אחר חוץ ממנו ואינו דבק בהם זולתי שנפרד מהכל ונבדל בתכלית ההבדל והוא יסוד לכל היסודות ומניע לכל המניעים והמתנועעים והוא מקור לכל המקורות ומעיין לכל המעיינות. מבלי שיש לאחד מכל אלה שתוף וחבור עמו מצדם כמו לעין המים שנחלים הנמשכים

ממנו הם חלק מחלקיו ומין ממינו. אבל הוא יתברך אינו כן זולתי על צד המשל אבל אינו מקור להיותו משותף עם הנמשך ממנו ולא שיהיה הוא מתחלק וימשכו ממנו חלקים אבל הוא ית' נבדל מהכל והוא הכל וכל כוחות נפעלות ממנו והוא אינו כח נפעל לעולם אבל הוא פועל כל הכוחות וכל מקבלי הכוחות והוא ית' אינו כח להיותו מקובל בשום מקבל כמו שאמרנו שאינו כח בגוף וכל שכן שאינו גוף. וזה יתבאר לפנים מצד המושכל והקבלה.

ואחר שהודענוך כל אלו הרמזים וכל אלו העניינים אשר המשיכנו בביאורם אחר צירוף זה החלק היסודי כי לא הייתה כוונתנו לבארם הנה. ולפיכך נפסיק בביאורם ועל כל פנים הכריחונו לזכרם מפני שהם הם תכלית החפץ אבל לא הייתה כוונתנו לזכור בכאן זולתי דרך הצירוף שבאלפא ביתא אבל על כל פנים דרך הוראתו צורך היא כדי לתת לפניך דרכים להכנס בהם לפני לפנים וכדי לעשות הקדמות להקדמות ואחר שהודענוך קצת מכוונתנו נחזור אל צירוף האלפא ביתא ויהיו דברי אלה יסוד למה שקדם מהצירוף ולמה שיבוא ולפיכך שמתים אמצעיים להיותם עין לאלו הגלגלים ולהניעם בתנועה שכלית כי מתוך תנועתם יתבררו לך דרכי האמת ויובנו שבילי השכל ויתגלו סודות סתרי השכל ויופיו מתוכה ובין.

הצירוף

דרך א' חלק א'

ספר

אב	אג	אד	אה	או	אז	אח	אט	אי	אכ	אל	אמ	אנ	אס	אע	אפ	אצ	אק	אר	אש	את
בג	בה	בו	בז	בח	בט	בי	בכ	בל	במ	בנ	בס	בע	בפ	בצ	בק	בר	בש	בת	בא	
גד	גה	גו	גז	גח	גט	גי	גכ	גל	גמ	גנ	גס	גע	גפ	גצ	גק	גר	גש	גת	גא	גב
דה	דו	דז	דח	דט	די	דכ	דל	דמ	דנ	דס	דע	דפ	דצ	דק	דר	דש	דת	דא	דב	דג
הו	הז	הח	הט	הי	הכ	הל	המ	הנ	הס	הע	הפ	הצ	הק	הר	הש	הת	הא	הב	הג	הד
וז	וח	וט	וי	וכ	ול	ומ	ונ	וס	וע	ופ	וצ	וק	ור	וש	ות	וא	וב	וג	וד	וה
זח	זט	זי	זכ	זל	זמ	זנ	זס	זע	זפ	זצ	זק	זר	זש	זת	זא	זב	זג	זד	זה	זו
חט	חי	חכ	חל	חמ	חנ	חס	חע	חפ	חצ	חק	חר	חש	חת	חא	חב	חג	חד	חה	חו	חז
טי	טכ	טל	טמ	טנ	טס	טע	טפ	טצ	טק	טר	טש	טת	טא	טב	טג	טד	טה	טו	טז	טח
יכ	יל	ימ	ינ	יס	יע	יפ	יצ	יק	יר	יש	ית	יא	יב	יג	יד	יה	יו	יז	יח	יט
כל	כמ	כנ	כס	כע	כפ	כצ	כק	כר	כש	כת	כא	כב	כג	כד	כה	כו	כז	כח	כט	כי
למ	לנ	לס	לע	לפ	לצ	לק	לר	לש	לת	לא	לב	לג	לד	לה	לו	לז	לח	לט	לי	לכ
מנ	מס	מע	מפ	מק	מר	מש	מת	מא	מב	מג	מד	מה	מו	מז	מח	מט	מי	מכ	מל	
נס	נע	נפ	נצ	נק	נר	נש	נת	נא	נב	נג	נד	נה	נו	נז	נח	נט	ני	נכ	נל	נמ
סע	ספ	סצ	סק	סר	סש	סת	סא	סב	סג	סד	סה	סו	סז	סח	סט	סי	סכ	סל	סמ	סנ
עפ	עצ	עק	ער	עש	עת	עא	עב	עג	עד	עה	עו	עז	עח	עט	עי	עכ	על	עמ	ענ	עס
פצ	פק	פר	פש	פת	פא	פב	פג	פד	פה	פו	פז	פח	פט	פי	פכ	פל	פמ	פנ	פס	פע
צק	צר	צש	צת	צא	צב	צג	צד	צה	צו	צז	צח	צט	צי	צכ	צל	צמ	צנ	צס	צע	צפ
קר	קש	קת	קא	קב	קג	קד	קה	קו	קז	קח	קט	קי	קכ	קל	קמ	קנ	קס	קע	קפ	קצ
רש	רת	רא	רב	רג	רד	רה	רו	רז	רח	רט	רי	רכ	רל	רמ	רנ	רס	רע	רפ	רצ	רק
שת	שא	שב	שג	שד	שה	שו	שז	שה	שט	שי	שכ	של	שמ	שנ	שס	שע	שפ	שצ	שק	שר
תא	תב	תג	תד	תה	תו	תז	תח	תט	תי	תכ	תל	תמ	תנ	תס	תע	תפ	תצ	תק	תר	תש
אא	בב	גג	דד	הה	וו	זז	חח	טט	יי	ככ	לל	ממ	ננ	סס	עע	פפ	צצ	קק	רר	שש

וכל אחת מאלו שרת טעם היא והא' סוד הצירוף הראשון שצרפנו ועל זה הדרך לעולם.

אב בג גד דה הו וז זח חט טי יכ כל למ מנ נס סע עפ פצ צק קר רש
שת

תא אב בג גד דה הו וז זח חט טי יכ כל למ מנ נס סע עפ פצ צק קר
רש שת

וכן לעולם תנועות הגלגל עד שהכל חוזר לראשון אחר כל התנועות. והתבונן עד מאד כי אין לכל אחת מאלו דרך עם חברתה והכל נמשך אחר הכל, ובין עד מאד. כי כל אלו הדברים לא כתבנום אלא כדי לעוררך מהם, שכבר אמרנו כי באחת די. ועיין במאד כי בכל גלגל חכמות עמוקות עד תכלית העומק כי יש צירוף חוזר בגלגל ומתחיל מהראשונה והולך ומשתלשל עד תכלית. ויש צירוף בן אות אחת בחזרת הגלגל והוא הנקרא צירוף האותיות. ויש צירוף בן ב' אותיות בחזרת הגלגל והוא הנקרא צירוף המילות. ויש צירוף בן ג' אותיות בחזרת הגלגל ומכאן והלאה צא וצרף ובנה ערים גדולות ובצורות בשמים. ואמנם דע כי צירוף האותיות הוא באמת עין העגול שאמרנו שחוזר חלילה כמו זה.

א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת
 ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת א
 א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת א ב
 ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת א ב ג

ועל דרך זה לעולם תמצא כל אות ואות ראש האלפא ביתא והגלגל חוזר פנים ואחור. וזהו הנקרא צירוף האותיות שהוא בניין הראשון. וכל אלפא ביתא סובלת כ"ב אלפא ביתות וחוזרים חלילה לעולם. ואחר הבניין הזה שהוא המקור נבנה בניין ב' אותיות בחזרת חלילה כמו זה

א ב א ג א ד א ה א ו א ז א ח א ט א י א כ א ל א מ א נ א ס א ע א פ א צ א ק א ר א ש א ת.

וזה הדרך תמצא שכתבנו אותו הנה. ועל זה הדרך לעולם יחזור הגלגל פנים ואחור בסוף צירוף המלות. וזה הצירוף הוא מקבל שפע וצירוף האותיות שהוא בניין ראשון וזה בניין שני בהכרח והראשון מנהיג את זה וזה מנהיג את כל מה שאמרנו שזה הוא צירוף המלות וכל מלה אפילו תהיה בת כ"ב אותיות אינה נקראת אלא מלה

אחת הא לך כל היצור וכל הדיבור יוצא בשם אחד וא' יסוד לכל האותיות וא"ב בניין לכל המלות. הרי לך שהם אבות לכל הנולד אחריהם לעולם. והא' לעולם יסוד והב' לעולם בניין ושניהם א"ב. וזו עדות ברורה ומופת מזה הדרך כי הראשון ית' שהוא סבת הכל ויסוד כל היסודות אין בו דבר דבק ביחודו ית'. ועדות כמו כן כי כל מה שאחריו אינו יסוד אבל הוא בניין ואות גם כן ועדות ומופת שאין לך נמצא שיהיה יסוד אלא אחד שכבר יוצא הב' מכלל אב ונעשה בניין. וכל שכן הג' וכל שכן מזה והלאה. ומזה נסתר ונהרס דעת סוברי השלוש שעל כל פנים יודו לי, או יסוד או בניין. ואם יודו לא' הרי לך יסוד הכל והאמונה האמיתית ואם יודו שהם שלשה אין לך להשיב להם כי כבר אמיתתם מוכחשת. שאם יאמרו ג' יסוד יש להם והוא סבה הראשונה כי הג' בניין הוא על כל פנים, ובין עד מאד עומק זו הדעת כי זהו מקור כל המקורות בעניין שאמרנו, ועל כל פנים או יכחשו בשלוש או יודו בייחוד. ואל תאמר שהאלף היא מעידה שהיא יסוד מורכבת אבל בעבור שהוא ראשית הבניין היא מורה כך ומדרכיה אנו אומרים ואפילו אם נרצה נאמר להכחיש על כל פנים דעת מאמיני השלוש כי אפילו האלף מורה עניין הנבראים, אבל הדבר סוד עמוק ואין בכל שומע דעת לסבול. ולפיכך לא אפשר זולתי שיבין המשכיל ויעמוד השכל בעמידתו ובמשמעו ואיני מדבר עם כל אדם

זולתי בצורת שכלו וכפי מה שיסבול כמו שהודענוך בהקדמת הספר, ובין עד מאד ונחזור למה שאנחנו בו ונאמר.

דע כי האלף מורה יסוד פשוט והוא יסוד הבניין והא"ב מורה יסוד מורכב וזהו בניין. והבן אמרם ז"ל בנין אב והבן אמרם אב שאם לא יהיה בך כח להבין מעצמך הנה לי עדות ברורה שאין לי רשות לגלותו לך שעדין אינך ראוי לכך וזהו מה שאמרו בסוד הקבלה ועדין נחזור ונאמר לך מה שהודענוך בעניין הא' והב' וכל מה שפירשנו בו שעדיין אין אנו מדברים בעילת העלות ית' שהיא אינה מושגת אצלנו אבל אנו מדברים על סדר עלול. ואם מהעלול נביא ראייה על העמדת האחדות כל שכן מהאחדות עצמו ודי לנו ברמו זה כי הדבר בתכלית העומק ועדין אנו מתעסקים בהקדמה שלפני העומק לפיכך לא נוכל לקרותו עומק ולא לגלות ממנו כל העומק שזה מן הנמנע. כי על כל פנים או תקרא בו תכלית או מה שלפני התכלית. ומאחר שמסרנו ראשי פרקים בא' ב' נבאר סוד המרכבה השלישית הנשאר לבאר והיא משולשת. וזאת המרכבה אין לנו רשות לגמרה על דרך כ"ב אותיות שהן חסר והן יתר אבל תגמריה על יסוד מה שאמרו רז"ל מנצפך צופים אמרוה. והיא איק בכר גלש דמת הנך וסם זען חפף טצין. הנה לך האלפא ביתא כאן כולה נבנת על יסוד אלף כי חשבון

הראש שהוא איק הוא אלף. וסוד כל אלפא ביתא כולל כל המציאות שכולם בכלל תתקצ"ט. ובהשלמות יסוד האלף הנה לך תת"ר שהם אלף כשם האלף. והנה גם כן יסוד לכל הבאים אחריהם בין ב"ת בין גימ"ל. והבן סוד גימל כמו שהוא סוד אחד בגימטריא והנה חוזר לסוד אלף. וממה שנתבאר לך יסוד זה הנה נתבאר כיצד האלף יסוד הגימל שהוא עולה סו"ד אח"ד. והבן מזה סוד ג' יסודות ג' יסוד תי"ו והתי"ו תכלית כל האלפא ביתא וזו היא הפלגה גדולה כמו שהכל חוזר לא' בהכרח ובזה הסוד המופלג די לנו עתה.

וזהו סוד מה שרמזנו א' א"ב אב"ג שהא' יסוד א"ב, כי זה יסוד וזה בניין. וא"ב יסוד אב"ג כלומר שבאלפא ביתא זו שנחלקה כולה לב' ב' אותיות היא כל הבניין של אב"ג שהם ג' ג' אותיות והיא אלפא ביתא של איק עם מנצפך. כבר נרמז די בזה הסוד כמו שכולה א' מכל צד וכמו שכל המציאות יוצא בשם אחד וסודו אב"ג יעיד על זה א' כי אב"ג סודם, א' יסוד, ב' בניין, ג יסוד א'. הנה לך הג' תעיד שיסודה א' גם אם תסיר א' מאב"ג ונשאר ב"ג והוא בניין ויהיה היסוד נעלם בתוכו ותצטרך לומר בו א' יסוד בניין. הנה לך שאין הא' נראת בהם, ובין זה. והנה הכל עדות על הא' שהיא יסוד גם ג' יסודות כמו שאמרנו יעידו שהא' יסוד תי"ו. הנה אבאר לך הכל

בביאור. הנה הא' מנהגת ב"ג כמו שפירשנו והב' מנהגת הג' בכח הא' הנה הא' פירש כי ב"ג עולה ה' והד' הם בניין ב"ג כמו שב"א לא יבנו כי אם ב' בתים שסודם שלשה והוא סוד ג' יסודות כי יסוד שבו גימל חסר א' שר"ל אחד שהוא יסוד ג' הרי לך ג' יסוד א'. ומזה תבין ג' יסודות תיו כלומר יסוד תיו א' הרי לך יסודות מורה עליו ג' כי במלת יסודות ב"ג עד תיו ובין מלת ג' יסודות שהוא סוד גימל תיו שכן עולה יסודות ופירוש יסודות יסוד תיו ויסוד א' חשבון גימל חסר גימל שים עליו ג' יבא הכל גימל יסוד תיו. והנה ג' א' ויסוד תיו, ובין ושים עמך סוד ג' יסודות וסוד שהא' יסוד התיו ונחזור לענין איק שהוא בניין משלש ובאמת כי כדרך זה תצרף כל האלפא ביתא אם זך שכלך.

ועתה נפרש הד' שהיא מרכבה שלימה וזאת המרכבה אינה נבנת על דרך האלפא הביתא להיותה בת ד' ד'. אבל דע כי יסוד ג' שהיא מילת גימל בכח יסוד בניין שלפנייה ואחר זה תשלם המרכבה ר"ל נקראת מרכבה זכר ונקבה וזה סוד הו הי כלומר להורות על הכל. ואין מרכבה פחותה מב' ב' שעולה ד' אבל יקרא מורכב ב' עניינים הנבנים א"ב. ובזה יתבאר סוד ארבע יסודות והיסוד הד' שהוא המרכבה התחתונה קבל שפע מג' שהם אש מים רוח הנאמרים בספר

יצירה שהם נחלקים לזכר ונקבה שהא' זכר והב' נקבה וכשמתחברת המרכבה שהיא הו הי והם ד' נולד מהם יסוד ד' שהוא עפר. ובין לדעת בכל מקום שתמצא בסוד הקבלה רמז לזכר ונקבה שר"ל חזק ורפה הראשון חזק והשני לו חלש.

עוד אפרש סוד אבג ובהתחבר אב ג' וכיצד מעיד אב על ג' וג' על אב הרי נודע שהא' אחד הוא יסוד והב' שנים שהוא בניין הנה אב עולה ג', ופירושו א' יסוד ב' הרי ג' גימל יסוד אב. הנה זה מעיד על זה וג' מעידה שהא' יסוד ב והרי לך א' יסוד בג' והנה לך ג' שהוא רמז ליסודות. והנה ג' יסודות יסוד אבגד שהוא סוד המרכבה השלימה שהוא סוד יו"ד. והנה נתבאר כי הד' יסוד י' ושכלל הנבראים יש סוד בחלוק זכר ונקבה ובה נברא הכל.

ואחר שרמזנו בזה מעט ותוכל להבין ממנו הרבה דע כי בה"א נברא הכל הרי לך סוד י"ה שהוא אבגדה. וזהו סוד כי ביה יי' צור עולמים (ישעיה כ"ד). עוד ארמזו אבגד סודו י' הנה סוד י' של יה ה', שנברא הכל בה' הסר ממנו אבד שהם ד' יסודות נשאר א' עדות כי יסוד הכל חוזר לא' שהוא ראש. גם נרמז כאן סוד אהי"ה

והוא סוד אבגדה שהכל חזר בחזרת ד' יסודות לא' הרי לך א"ה שהאלף יסוד הכל שהיא כל המרכבה שהיא ד' הרי לך ה' ר"ל ד"א. וכשתשים היסוד הראשון יורה על מה שסמוך לו שהיא ה' והנה א"ה והנה יבא בראשונה א' ואחריו ה' והנה א"ה שהוא חצי השם ומורה על המציאות. ובהשלמה כבר ידעת כי אבגדה עולה י"ה הנה לך אהיה שלם מורה על הכל. עוד אבגד הרי יוד ועולה כ' שים בה א' שהיא היסוד יבוא לך אך והוא חשבון אהיה שהוא יסוד כל הנמצאים. ואע"פ שאין זה מקום פירוש השמות הוצרכנו לכותבו שמתברר מתוכו האמת השלימה ויסוד הכל. ולהודיע עוד שכמו שזה החלק יסוד כל הבניינים ושהוא חלק אצל הבורא ית' ר"ל חלק דבר קטן לא חלק ממנו חלילה אבל חלק מנפלאותיו. וממה שנתבאר כי אבגד יסוד המרכבה וכי ד' הם המרכבה שלימה בסוד שאמרנו והוא רמזו מאלף זה. והבן עד מאד ופתח עיניך לראות ויי' אלהינו יורנו דרכיו הישרים וישכילנו בדרך זו נלך. עוד רמז מעט בענין אהיה אבגדה הרי אהיה שמורה על ג' עניינים הוה ויהיה ויהיה ודי ברמז. ונחזור אל מה שהיינו בו ונאמר כי זה הוא רמז מעט להורות לך מהנפלאות שמורים הציורפים בהרכבת האותיות. וכמו שאמרתי לך אין צרוף בעולם שחזור בגלגל שבחזרתו חוזר ריקם זולתי הכל כפלח הרמזן. וכל אות

ואות וכל מילה ומילה מורים עניינים גדולים ועצומים שאין ערך בדעתנו לרוב גדלם ודקותם ועמקם וגבהם כי הם גדולים ודקים ועמוקים וגבוהים ובין זה עד מאד.

ואחר שהודענוך קצת מכוונת צירוף אריגת האלפא ביתא כמדומה לי די לך באלו הרמזים כדי שתבין מהם למה שאחריהם. כי השני יורה חכמת הראשון, והשלישי חכמת הראשון והשני. וכן בכל חלק תמצא חדושים נפלאים ומועילים בהרגילך בהם כי רוב זאת החכמה תלויה בהרגל ומצויה בלב הסובב בה. ולפיכך די במעט התעוררות כדי להיות ההקדמה לחלק הבא ובע"ה כל חלקי הספר יסייעו החלק הראשון וכולם יקבלו סיוע מהקודמים זה לזה והמוקדמים מהמאוחרים. ולפיכך אני רוצה להניח בזאת ההנחה זה החלק ולהתחיל בחלק השני ואתה שמור אלה הכללים תמיד בכל פעם שתצטרך אותם כי הכלל שעולה בדעתך שאין לך צורך בו הוא הראשון שתצטרך ולפיכך צריכין כל כללי הספר שיהיו מוכרחים בשעת למודם שכלם יסוד הם זה לזה. ואל תדלג אחד ותקרא אחד כי זה כסלם שיש לו מדרגות וכל מדרגה רחוקה ממדרגה תכלית שיוכל

העולה לעלות. ולפיכך איך אפשר לו לעלות שנים בבת אחת שהרי באחת יש לו עליה כגודל כוחו ולפיכך שתי מדרגות מוכרחות הן לעלות אחת אחת וזולת ראשונה לא יעלה לשניה וזולת השניה לא יעלה לשלישית. כמו כן דרך החכמה הזאת כולה מעלות מוכרחות ומוקדמות זו לזו במעלה ובלימוד ולפיכך צריך שתעלה אחת אחת ואז תעלה עד תכלית השגתך. ובזה אני עומד מלדבר בזה החלק ונתחיל בחלק הסמוך לזה בעזרת שדי.

החלק הב' דע אחי ישמרך האל כי החלק השני שאנחנו בו הוא חלק הבניין הסמוך אל אב

שהקדמנו כי הקודם כולו ראשי פרקים הוא ויסוד בניינים לבנות על אותם היסודות מה שדעתנו לבנות כדי שיהיה יסוד לכל בנייניו ועיקר לכל דברינו. והנה תדע כי הא' הוא יסוד ולא יעשה ממנה בניין לבדה אך כשתצרפנה באחרת יבא מהם מלה והוא בניין אב כמו שאמרנו בראש החלק הראשון. ועל כן הציורוף הראשון הוא מאותיות פשוטות והציורוף השני לו ממלות מורכבות. וכבר ידעת כי הא' מצטרפת עמהן ונעשת חלק מהבניין ועדיין מורה הפשיטות האמיתית והיחוד אבל היא מורה יסוד ובניין ועדיין הסיבה הראשונה המנהגת אותה נעלמת

ובעזרת השם לפנינו נבאר. ונחזור ונאמר כי הצירוף השני מהחלק הראשון הוא צרוף מורכב ושניהם מורים זכר ונקבה שזהו פשוט ומורכב. ולעולם הזכר בא' והנקבה בב'. ועיקר צרוף הזכר אין לו צירוף שהרי א' הוא אבל בהתחבר לנקבה יבוא אב וצירופו אב בא. הנה שניהם מקבלים בניין וצרוף מורכב ובלתי שניהם לא יבנה בניין לעולם. ובין זה, כי מזה יתברר לך סוד שכל נפרד וסוד שכל בחמר ומי ראוי להיות השולט והרוכב ומי הנרכב. גם תבין כי סוד עילת העילות לא נזכר בכל אלה כי אין יחוד נפרד כיחודו כי יחוד ופשיטות של הנזכר אינו בתכלית היחוד. והבן אמרו **סולו לרוכב בערבות** (תהלים סח' ה). שפשיטות כל הנבראים אפילו הנבראים בתכלית המעלה שהוא ערבות וסודותיו ואפילו כל הנבראים ערכם ופשיטותם במורכבים הם אצל פשיטותו וייחודו ית' נאמר לרוכב בערבות לא שהוא לשון רכיבה חלילה וחס זולתי לשון ממשלה שאין פשוט בעולם שאינו כמורכב אצל פשיטותו והבדלתו ית'. אבל אותם שהם שכלים נפרדים הם כרוכבים עלינו לרוב מעלתם ורוב ערך פשיטותם. ובין ודע כי הרכבתינו מורה הב' והא' פשיטות אותם הנבראים אבל העילה הראשונה לכל העילות רוכב על כולם ונעלה ונעלם מכל.

ונחזור אל מה שאנחנו בו ונאמר דע כי אב יסוד ובניין א' יסוד וב' בניין ומבניין זה ולא יבנה ממנו רק שני בתים אב בא. וזהו הדרך הראשון מצירוף בניין אבל יש דרכים רבים לצרוף זה וכולם מיוסדים על אדני פז. דע כי יש צרוף בן ב' אותיות ובניינו ב' ויש צרוף בן ג' אותיות ובניינו ו'. ויש צרוף בן ד' אותיות ובניינו כ"ד מלות. ויש צרוף בן ה' ובניינו ק"כ. ויש צרוף בן ו' אותיות ובניינו תש"כ מלות. ויש צרוף בן ז' אותיות ובניינו ה' אלפים מ'. ובחזרת חלילה צרוף בן ז' אותיות בניינו מה. ובוהו הדרך הולכים ומתגברים עד סוף האלפא ביתא וזה הכלל יהיה שמור בדרך שכל מה שתעלה בחשבון אב בא בזו הציורוף כ"ב יעלה חשבון המלות של צרוף אבג שהם שלש מלות וכל חשבון שתסבול מלת בת ג' אותיות בצירוף כך תסבול כל אות ואות ממלת ד' אותיות. ואמשול לך משל הנה בת ב' אותיות בונה ב' מלות כשתרצה לצרף בת ג' תראה מה שבנתה הקודמת לה והוא כתיב תאמר עתה ג' פעמים ב' הם ו' אם כן בת ג' אותיות תבנה ו' מלות. וכן כשתרצה לצרף בת ד' אותיות תראה כמה מלות עשתה שלפניה ו' אם כן תאמר ד' פעמים ו' הם כ"ד אם כן בת ד' אותיות תבנה כ"ד מלות. וכשתרצה לצרף בת ה' כמו כן תאמר כמה עשתה שלפניה כ"ד ותאמר ה' פעמים כ"ד הם ק"כ אם כן בת ה' אותיות תבנה ק"כ מלות.

וכשתרצה לצרף בת ו' אותיות כמו כן תאמר כמה מלות בנתה שלפניה ק"כ ותאמר ו' פעמים ק"כ עולה תש"כ אם כן בניינו תש"כ מלות. וכן בת ז' אותיות תאמר ז' פעמים תש"כ הם ה' אלפים מ' אם כן בניינו ה' אלפים מ' מלות. וכן בת ח' ובת ט' עד סוף כ"ב אותיות. אמנם היות במלת שתים או שלשה או ארבע אותיות משם אחד כגון שני אלפין או ביתין או גימלין וכן מכולם לא יעלה צירופן לזה החשבון ויגרע ממנו לפי רובן ולפי מעוטן. ובין מה שפירשתי יש די לדעת חשבון צרוף כל תיבה ותיבה לכמה תיבות יעלה צירופם.

וזהו צרוף מלת בת ג' אותיות:

א ב ג א ג ב ב ג א ב א ג ג א ב ג א ב

ולעולם זאת המילה אינה סובלת יותר מזה והוא סוד יהו שבו נחתמו שש פינות שהם ששה צדדים רום ותחת מזרח ומערב וצפון ודרום וכן מעלה ומטה פנים ואחור ימין ושמאל. ובע"ה לפנים יתבאר זה ונחזור למלת אבג. וכבר פירשתי במלת אבג שהראשונה יסוד והשנייה בניין והשלישית יסוד אב ר"ל עדות על הראשונות שהם היסוד והבניין כמו שהודענוך. גם גימ"ל מורה יסוד אב ובהגיע המעלה לשלשה אז נתפעל מה שנתפעל בכחו ית' וביסוד אב שהוא סוד אבג נחתם הכל על יסוד

ספר דרך א' חלק ב' הצירוף

יהו ובע"ה לפנים יתבאר. והקש על זה כל מה שאמרנו בחלק הראשון ומשם יתבאר לך עניין גדול וכמו כן יש לך להבין כי חשבון אבג עולה ו' ובצירופו כך. והמנהיג אותיות כמו כן והבן עד מאד כי הצורך לך להבין. וסוד יהו הוא הסוד שנפרש לפנים בענין אבגדה וסוד אהיה בע"ה ובענין אבגדהו ודע זה.

זהו צירוף בת ד' אותיות יתע' ויתב' שמו מעיד על ייחודו שהוא היה היה והוה והוה יהיה יהיה וכן הוא הה וו הה וו הה יי הה יי הה יי הה אבגד וכו'

יהוה	יההו	יוהה	יוהה	יההו	יהוה
אבגד	אבדג	אגבד	אגדב	אבדג	אבגד
הוהי	הויה	ההוי	ההיו	הויה	הוהי
בגדא	בגאד	בדגא	בדאג	בגאד	בגדא
והיה	וההי	ויהה	ויהה	וההי	והיה
גדאב	גדבא	גאדב	גאבד	גדבא	גדאב
היהו	הויה	ההיו	ההוי	הויה	היהו
דאבג	דאגב	דבאג	דבגא	דאגב	דאבג

ולעולם זאת המלה כשהיא בת ד' אותיות אינה סובלת יותר צרוף מזה שהוא כ"ד. והמלה הזאת כמו שהודענוך היא רמו המורכבים כמו שהמלה של מעלה שהיא אבג רמו הרוחות. ודע כי מלת אבגד כמו שהודענוך היא סוד מרכבה נרכבת משני רכבים כלומר סוד זכר ונקבה. ואף על פי שהזכר בא' והנקבה בב' לפי היות הכל מורכבים לערך האחד שהוא עילת כל העילות ית' צריכים אנו לעשות מרכבה שלימה בת ד' שניים שניים ושיהיו זכר ונקבה כדי שישאר היחיד פשוט. והבן רמו אמרו בספר יצירה אש ומים ורוח מתחלקים זכר ונקבה. וכבר פירשנו כי אבג מורה ו' רוחות ואבגד מורה י' גלגלים ויסוד המציאות. וכמו שכבר פירשנו בזה בסוף חלק הראשון ושם פירשתי שזאת היא המרכבה השלימה והבן שאפילו הפשוט בתכלית הפשיטות נקרא אצל מעלתו ית' כרובים ומרכבה ר"ל שהוא רוכב על כולם. ואפילו אותם שהם רוכבים עלינו מפני היות ערך מעלתם גדול מערך מעלתנו ואנו רכובים כך הם רכובים בערך מעלתם אצל עילת העילות ית' והוא הרוכב על כולם ובין עד מאד סוד כרובים ומרכבה בכל מקום שתמצאם ובין בדבר והבן במראה כי הדברים כולם צריכים להיותם קשורים בלב לכל מקום שיצטרכו. ואחר שרמזנו הנה אבגד נחזור ונפרש סוד אבגדה בע"ה זהו צרוף מלת בת ה' אותיות.

אבהדג	אבהגד	אבדגה	אבדהג	אבגהד	אבגדה
אגבהד	אגבדה	אגהדב	אגהבד	אגדבה	אגדהב
אדגבה	אדגהב	אדבהג	אדבגה	אדהגב	אדהבג
אהדגב	אהדבג	אהגבד	אהגדב	אהבדג	אהבגד
בגאהד	בגאדה	בגהאד	בגהאד	בגדאה	בגדהא
בדגהא	בדגאה	בדאהג	בדאגה	בדהגא	בדהאג
בהדגא	בהדאג	בהגאד	בהגדא	בהאדג	בהאגד
באהדג	באהגד	באדגה	באדהג	באגהד	באגדה
גדבאה	גדבהא	גדאהב	גדאבה	גדהבא	גדהאב
גהדבא	גהדאב	גהבאד	גהבדא	גהאדב	גהאבד
גאהדב	גאהבד	גאדבה	גאדהב	גאבהד	גאבדה
גבאהד	גבאדה	גבהדא	גבהאד	גבדאה	גבדהא
דהגבא	דהגאב	דהבאג	דהבגא	דהאגב	דהאבג
דאהגב	דאהבג	דאגבה	דאגהב	דאבהג	דאבגה
דבאהג	דבאגה	דבהגא	דבהאג	דבגאה	דבגהא
דגבאה	דגבהא	דגאהב	דגאבה	דגהבא	דגהאב
האדגב	האדבג	האגבד	האגדב	האבדג	האבגד
הבאדג	הבאגד	הבדגא	הבדאג	הבגאד	הבגדא
הגבאד	הגבדא	הגאדב	הגאבד	הגדבא	הגדאב
הדגבא	הדגאב	הדבאג	הדבגא	הדאגב	הדאבג

ולעולם זאת המילה שהיא בת חמש אותיות לא תסבול יותר מזה הציירוף שהוא ק"כ. והמלה הזאת כמו שהודענוך שהרי ה' נוספת על המרכבה שהיא אבגד כמו שפירשתי וזהו סוד בהבראם בה' בראם לשון רבים והרי אתה יודע כמו שאמרנו אצל מעלת השכלים הנפרדים ואצל מעלותינו והוא סוד גדה בפשוט הדג במורכב. וראה שכמו ש-גדה בתחילת הגלגל ו-הדג בסופו וכמו שבניין אב אחד שזה להם לזכר ולנקבה ומקור אחד לכולם ובכל מלה ומלה מזה החלק יש זכר ונקבה, והראשון שבמלה זכר והאחרון שבה נקבה לעולם רוכב ונרכב הם זה כנגד זה וזכר ונקבה הם. והבן עד מאד ברמזים אלו שהפשוט למעלה והמורכב למטה ובאמת כי זה למעלה מזה בתכלית המעלה כמו שזה בראשית וזה בתכלית ופקח עיניך לראות והבן בדברים אלו ושם תמצא סודי סודות ויסודי יסודות. זהו צרוף מלה בת ו' אותיות אבגדהו.

אבגדהו	אבגדוה	אבגהוד	אבגהוד	אבגדוה	אבגודה
אבדהוג	אבדהגו	אבדוגה	אבדוגה	אבדהגו	אבדגוה
אבהוגד	אבהודג	אבהגוד	אבהגוד	אבהודג	אבהדגו
אבוגדה	אבוגהד	אבודגה	אבודגה	אבוגהד	אבוהדג
אגדהוב	אגדהבו	אגדובה	אגדובה	אגדהבו	אגדבוה
אגהובד	אגהודב	אגהבוד	אגהבוד	אגהודב	אגהדבו

אגובהד	אגובהד	אגודהב	אגודהב	אגובהד	אגובהד
אגבדהו	אגבדהו	אגבהוד	אגבהוד	אגבדהו	אגבדהו
אדהובג	אדהובג	אדהבוג	אדהבוג	אדהובג	אדהובג
אדובגה	אדובגה	אדוגבה	אדוגבה	אדובגה	אדובגה
אדבגהו	אדבגהו	אדבהוג	אדבהוג	אדבגהו	אדבגהו
אדגהוב	אדגהוב	אדגובה	אדגובה	אדגהוב	אדגהוב
אהובגד	אהובגד	אהוגבד	אהוגבד	אהובגד	אהובגד
אהבגדו	אהבגדו	אהבדגו	אהבדגו	אהבגדו	אהבגדו
אהגדוב	אהגדוב	אהגודב	אהגודב	אהגדוב	אהגדוב
אהדובג	אהדובג	אהדבוג	אהדבוג	אהדובג	אהדובג
אובגדה	אובגדה	אובדגה	אובדגה	אובגדה	אובגדה
אוגדהב	אוגדהב	אוגהבד	אוגהבד	אוגדהב	אוגדהב
אודהבג	אודהבג	אודבהג	אודבהג	אודהבג	אודהבג
אוהבגד	אוהבגד	אוהגבד	אוהגבד	אוהבגד	אוהבגד
בגדהוא	בגדהוא	בגדוהא	בגדוהא	בגדהוא	בגדהוא
בגהואד	בגהואד	בגהאוד	בגהאוד	בגהואד	בגהואד
בגואדה	בגואדה	בגודהא	בגודהא	בגואדה	בגואדה
בגאדהו	בגאדהו	בגאהוד	בגאהוד	בגאדהו	בגאדהו
בדהואג	בדהואג	בדהאוג	בדהאוג	בדהואג	בדהואג
בדואגה	בדואגה	בדוגאה	בדוגאה	בדואגה	בדואגה
בדאגהו	בדאגהו	בדאהוג	בדאהוג	בדאגהו	בדאגהו

בדגהוא	בדגהא	בדגואה	בדגואה	בדגהא	בדגהוא
בהואגד	בהואדג	בהוגדא	בהוגדא	בהואדג	בהואגד
בהאגדו	בהאגוד	בהאדגו	בהאדוג	בהאגוד	בהאגדו
בהגדוא	בהגדאו	בהגודא	בהגודא	בהגדאו	בהגדוא
בהדואג	בהדואג	בהדאוג	בהדאגו	בהדואג	בהדואג
בואגדה	בואגהד	בואדהג	בואדהג	בואגהד	בואגדה
בוגדהא	בוגדהא	בוגהדא	בוגהדא	בוגדהא	בוגדהא
בודהאג	בודהגא	בודהאג	בודהאג	בודהגא	בודהאג
בוהאגד	בוהאדג	בוהגאד	בוהגאד	בוהאדג	בוהאגד
באגדהו	באגדוה	באגהדו	באגהוד	באגדוה	באגדהו
באדהוג	באדהגו	באדוהג	באדוהג	באדהגו	באדהוג
באהוגד	באהודג	באהגוד	באהגוד	באהודג	באהוגד
באוגדה	באוגהד	באודגה	באודגה	באוגהד	באוגדה
גדהואב	גדהובא	גדהאוב	גדהאבו	גדהובא	גדהואב
גדואבה	גדואהב	גדובהא	גדובהא	גדואהב	גדואבה
גדאבהו	גדאבוה	גדאהבו	גדאהוב	גדאבוה	גדאבהו
גדבהוא	גדבהאו	גדבוהא	גדבוהא	גדבהאו	גדבהוא
גהואבד	גהואדב	גהובאד	גהובדא	גהואדב	גהואבד
גהאבדו	גהאבוד	גהאדבו	גהאדוב	גהאבוד	גהאבדו
גהבדוא	גהבדאו	גהבודא	גהבודא	גהבדאו	גהבדוא
גהדואב	גהדובא	גהדאוב	גהדאבו	גהדובא	גהדואב

גואבדה	גואבהד	גואדהב	גואדהב	גואדהב	גואבהד
גובדהא	גובדאה	גובהאד	גובהאד	גובהאד	גובדהא
גודהאב	גודהבא	גודאהב	גודאהב	גודאהב	גודהאב
גוהאבד	גוהאדב	גוהבאד	גוהבאד	גוהאדב	גוהאבד
גאבדהו	גאבדוה	גאבהוד	גאבהוד	גאבדוה	גאבדהו
גאדהוב	גאדהבו	גאדוהב	גאדוהב	גאדוהבו	גאדהוב
גאהובד	גאהודב	גאהבוד	גאהבוד	גאהודב	גאהובד
גאובדה	גאובהד	גאודבה	גאודבה	גאובהד	גאובדה
גבדהוא	גבדהאו	גבדוהא	גבדוהא	גבדוהאו	גבדהוא
גבהואד	גבהודא	גבהאוד	גבהאוד	גבהודא	גבהואד
גבואדה	גבואהד	גבודאה	גבודאה	גבואהד	גבואדה
גבאדהו	גבאדוה	גבאהוד	גבאהוד	גבאדוה	גבאדהו
דהואבג	דהואגב	דהובאג	דהובאג	דהואגב	דהואבג
דהאבגו	דהאבוג	דהאגבו	דהאגבו	דהאבוג	דהאבגו
דהבגוא	דהבגאו	דהבוגא	דהבוגא	דהבגאו	דהבגוא
דהגואב	דהגואב	דהגאוב	דהגאוב	דהגואב	דהגואב
דואבגה	דואבהג	דואגבה	דואגבה	דואבהג	דואבגה
דובגהא	דובגאה	דובהאג	דובהאג	דובגאה	דובגהא
דוגהאב	דוגהבא	דוגאהב	דוגאהב	דוגהבא	דוגהאב
דוהאבג	דוהאגב	דוהבאג	דוהבאג	דוהאגב	דוהאבג
דאבגהו	דאבגוה	דאבהגו	דאבהגו	דאבגוה	דאבגהו

דאגהוב	דאגהבו	דאגובה	דאגוהב	דאגבהו	דאגבוה
דאהובג	דאהוגב	דאהבגו	דאהבוג	דאהגוב	דאהגבו
דאובגה	דאובהג	דאובהב	דאוגהב	דאוגהג	דאוגהב
דבגהוא	דבגהאו	דבגואה	דבגואה	דבגאהו	דבגאהו
דבהואג	דבהואג	דבהאגו	דבהאגו	דבהגוא	דבהגוא
דבואגה	דבואהג	דבוגהא	דבוגהא	דבוהאג	דבוהאג
דבאגהו	דבאגוה	דבאהגו	דבאהגו	דבאוהג	דבאוהג
דגהואב	דגהובא	דגהאבו	דגהאבו	דגהבוא	דגהבוא
דגואבה	דגואהב	דגובהא	דגובהא	דגוהאב	דגוהאב
דגאבהו	דגאבוה	דגאהבו	דגאהבו	דגאוהב	דגאוהב
דגבהוא	דגבהאו	דגבוהא	דגבוהא	דגבאהו	דגבאהו
הואבגד	הואבדג	הואגדב	הואגדב	הואדבג	הואדגב
הובגדא	הובגאד	הובדאג	הובדאג	הובאגד	הובאדג
הוגדאב	הוגדבא	הוגאדב	הוגאדב	הוגבאד	הוגבאד
הודאבג	הודאגב	הודבאג	הודבאג	הודגאב	הודגבא
האבגדו	האבגוד	האבדוג	האבדוג	האבוגד	האבוגד
האגדוב	האגדבו	האגודב	האגודב	האגבדו	האגבדו
האדובג	האדוגב	האדבגו	האדבגו	האדגוב	האדגבו
האובגד	האובדג	האוגדב	האוגדב	האודגב	האודגב
הבגדוא	הבגדאו	הבגואד	הבגואד	הבגאוד	הבגאוד
הבדואג	הבדואג	הבדאגו	הבדאגו	הבדגוא	הבדגוא

הבואגד	הבואדג	הבוגדא	הבוגדא	הבואדג	הבואגד
הבאגדו	הבאגוד	הבאדוג	הבאדוג	הבאגוד	הבאגדו
הגדואב	הגדואב	הגדאוב	הגדאוב	הגדואב	הגדואב
הגואבד	הגואדב	הגובדא	הגובדא	הגואדב	הגואבד
הגאבדו	הגאבוד	הגאדוב	הגאדוב	הגאבוד	הגאבדו
הגבדוא	הגבדאו	הגבודא	הגבודא	הגבדאו	הגבדוא
הדואבג	הדואגב	הדובגא	הדובגא	הדואגב	הדואבג
הדאבגו	הדאבוג	הדאגבו	הדאגוב	הדאבוג	הדאבגו
הדבגוא	הדבגאו	הדבוגא	הדבוגא	הדבגאו	הדבגוא
הדגואב	הדגואב	הדגאוב	הדגאוב	הדגואב	הדגואב
ואבגדה	ואבגהד	ואבדגה	ואבדגה	ואבגהד	ואבגדה
ואגדהב	ואגדבה	ואגהדב	ואגהדב	ואגדבה	ואגדהב
ואדהבג	ואדהגב	ואדבהג	ואדבהג	ואדהגב	ואדהבג
ואהבגד	ואהבדג	ואהגבד	ואהגדב	ואהבדג	ואהבגד
ובגדהא	ובגדאה	ובגהדא	ובגהדא	ובגדאה	ובגדהא
ובדהאג	ובדהגא	ובדאהג	ובדאהג	ובדהגא	ובדהאג
ובהאגד	ובהאדג	ובהגאד	ובהגדא	ובהאדג	ובהאגד
ובאגדה	ובאגהד	ובאדגה	ובאדגה	ובאגהד	ובאגדה
וגדהאב	וגדהבא	וגדאהב	וגדאהב	וגדהבא	וגדהאב
וגהאבד	וגהאדב	וגהבאד	וגהבדא	וגהאדב	וגהאבד

וגאבדה וגאבהד וגאדהב וגאדבה וגאהבד וגאהדב
 וגבדהא וגבדאה וגבהאד וגבהדא וגבאדה וגבאהד
 ודהאבג ודהאגב ודהבגא ודהבאג ודהגאב ודהגבא
 ודאבגה ודאבהג ודאגהב ודאגבה ודאהגב ודאהגב
 ודבגהא ודבגאה ודבהאג ודבהגא ודבאגה ודבאהג
 ודגהאב ודגהבא ודגאהב ודגאהב ודגבהא ודגבאה
 והאבגד והאבדג והאגדב והאגדב והאגדב והאדגב
 והבגדא והבגאד והבדאג והבדגא והבאגד והבאדג
 והגדאב והגדבא והגאבד והגאבד והגאבד והגבאד
 והדאבג והדאגב והדבגא והדבאג והדגאב והדגבא

הנה לך אחי מספר כלל זה הבנין שהוא בן ו' אבנים שנבנים
 ממנו תש"ך בתים כעניין שאמרנו לך. ואתה יודע כמו
 שאמרתי לך כי כולם זכר ונקבה שנים איש ואשתו ולעולם הזכר עליון
 בראש כל המעלה והנקבה בתכלית השפל בסוף כל השפלות. והנה
 היסוד והבניין והפשיטות הכל בזכר, והשפלות וההתפעלות
 וההתהפכות בנקבה. והעד המעיד אבגדהו זכר והדגבא נקבה, אבגדהו
 למעלה והדגבא למטה. אבגדהו היסוד והבניין כמו שהודענוך והדגבא
 ההתפעלות כלומר תכלית כל הגלגול והפעולה כמו שהודענוך.

אבגדהו פשוט כלומר בסדור בלי שום היפוך עוגה בלי הפוכה, והדגבא מורכב מהופך כלומר עוגה הפוכה. ובין עד מאד בדברי אלו כי הם בתכלית העומק והם הקדמה גדולה להכנס לשאר. ואולי תקשה עלי ותאמר הלא אמרתי כי כל הפעולות נכללות ב-אבגד זכר ונקבה פשוט ומורכב והם תכלית ההרכבה ואיך תאמר עכשיו שהוא הפשוט. דע אחי שתשובתך על זה גזירה מוחלטת בלי שום ערעור. דע כי כל הדברים צריך אתה לדמותם לפי הערכים ולפי המעלות כי זהו העיקר הגדול בכל אלו העניינים ואתה צריך לשמרו. כי יש דבר שהוא זכר כנגד ערך אחד לפי רחקו מן המעלה העליונה או לפי קורבתו וכל המעלות כפי מעלתן זו על גב זו השפלה לעולם נקראת נקבה ושל מעלה הימנה זכר כנגדה לפי שהיא רוכבת עליה. וזו רוכבת וזו מורכבת אע"פ שאין זו הרכיבה רכיבה ממש זולתי עניין מעלה וממשלה גדולה על זו. ועוד שזו היא קרובה אל המעלה העליונה יותר מזו. וכמו שאמרנו אל המעלה השנית שהיא זכר אצל מה שלמטה הימנה אחר שמעלה זו למעלה מזו כן השלישית אצל הרביעית וכן עד תכלית שזה יותר פשוט מזה עד שזה נחשב זכר וזה נחשב נקבה לפי הערך. וכל מה שמוסיפין להתרחק מהמעלה הראשונה כך מוסיפין בעובי הקורה ולא בדקותה. ובין עד מאד זה הרמז הגדול וכל מה שמוסיפין להתקרב מוסיפין בדקות ובמעלה ובין זה עד מאד.

והבן ארץ ומים מטה מטה אש ורוח מעלה מעלה. ובין עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש לוחט (תהלים קד' ד'). ובין אש למעלה מים למטה כי הכל צורך הכרחי וכל זה רמז בלבד. ונשוב אל כוונתנו ונאמר דע כי המעלה השלישית כל מה שלמטה ממנה כמורכב אצל מעלתה והמעלה הרביעית כל מה שלמטה ממנה כמורכב אצל מעלתה, וכשתעלה אצל תכלית המעלות שבנבראים תמצא שהעניין פשוט הוא אצל כל הנבראים וכולם מורכבים אצלו אע"פ שיש מהם שהם מורכבים ויש מהם שאינם מורכבים כולם נעשו מורכבים אצלו כיון שהוא עליהם במעלה הוא רוכב והם נרכבים. ובין עד מאד. וכל זה מפני רוב קרבתו אל העילה שבכל העילות והמעלה העליונה שבכל המעלות. ואחר שכן הוא יש לך לעשות ציור בשכלך ולדעת כי זה העליון שבכל הנבראים שאע"פ שהוא פשוט מכולם וכולם מורכבים אצלו והוא רוכב והם נרכבים יש לך להבין כי זה הפשוט כמו כן כמורכב הוא בערך מה שלמעלה הימנו, ובין עד מאד עילוי המעלות. והמעלה הזאת העליונה שבכל הנמצאים אין מעלה למעלה הימנה הרי אינה מקבלת צד מכל צדדי דמיון ההרכבה, ואם כן היא בתכלית הפשיטות. ואין עלינו לומר עליה צד מצדדי הגשמות

ולא עניין מכל ענייני שינוי שבעולם. ולפיכך כל הנמצאות בידה לעשות בהן חפץ ורצון ולפיכך נקראים הכל כמורכבים חוץ ממנה כי ההרכבה סבת ההשחתה. ואחר שהכל כמורכב אצלה, בידה הכל תלוי לשנות עולם ולהרוס בניין ולבנות אחר. וזה יסוד גדול מיסודי האמונה ושרשי התורה וענייני הקבלה. וזו עדות נכונה כי בידו ית' להחריב עולם כלליו ופרטיו ומיני אישיו ולעשות אחר כך מה שירצה. והעדות המה יאבדו ואתה תעמד וכלם כבגד יבלו כלבוש תחליפם ויחלפו (תהלים קב' כו). וכל זה אפילו יאבדו אתה בקיומך תשאר מפני שאתה סיבת קיומם ופועלם. ואתה אין לך סיבה ופועל שיהיה בו קיומך ואתה בתכלית הרוחק מכל המעלות, ובין עד מאד כי לכך נקרא תכלית מפני שהוא תכלית הכל כמו שהוא ראשיתו. וזהו סוד הפועל והחומר והצורה והתכלית כי הכלל בכל הנמצאים כחומר הם אצלו אע"פ שבקצתם נאמר חומר ובקצתם לא נאמר. אעפ"כ אחר שהכל מעשהו והכל שפל כנגדו כחומר הוא נחשב. ואחר שכן הוא כל הצורות נקראים חומר אע"פ שהם שכל וצורה מפני שהם נבראים לא מפני שהם חומר ויהיה הוא פועל החומר וצורתו. ואי אפשר מבלתי שנפרש כך ברמז סוד העניין.

דע כי הפילוסופים קראו לשם ית' סיבה ועילה כמו שידעת ונחלקו על זה כתות כתות ואמרו שאם נקראהו עילה וסיבה

יהיה חסרון בחוקו ית' וזה מפני כי עילה וסיבה אי אפשר להיותה קודמת לעלולה אחר שנקראת עילה כי לפי דעתם אין עילה מבלי עלול כי העלול גורם להיות העילה נקראת עילה. ואחר שכן הוא לפי דעתם לשון עילה מורה קדמות הנמצאים כמו כן כי דעתם שאין עילה מבלתי עלול ועלול הוא שאר הנמצאים זולתו ית'. ואם נאמר עילה הלא גם העלול עמו והרי לך כי זה השם מורה קדמות ולפי דעת החולקים טוב הוא שנקראהו פועל ולא נקראהו עילה וזה מפני שלא ידעו עילה בכח ועילה בפועל כי קודם שנברא העלול ונפעל עילה היה בכח מפני שיכולת היה לו לעשות אם ירצה. ואחר שנברא העלול נקרא העילה עילה בפועל ואחר שכן הוא הרי לך עילה קודמת לעלול. אע"פ שעדיין לא נברא העלול מפני שבידו לעשות, ובין עד מאוד עניין זה כי הוא דק שבתכלית הדקות כי זה מורה קדמותו ית' לבד לא קדמות אחר עמו זולתו ית'.

ונחזור לעניין פועל ונאמר דע שאם נקראהו פועל לבד עדיין יהיה חסרון כי אתה יודע שאפשר בקיום הפעולה מבלתי הפועל ובהעדרו כמו שאפשר בקיום האוצר אחרי מות הנגר. ומפני קצת זה החסרון לא קראהו פועל בלבד אבל קראהו צורה כלומר צורת העולם שהוא צורת הפעולה כולה. ואתה יודע שאין לך חומר בלי צורה ואין קיום

לחומר בלתי צורה לפיכך נקראהו צורת עולם שקיום הכל בו כמו שקיום הגוף בצורה וקיום הנפש בשכל לא שיהיה הוא ית' צורה בחומר זולתי על צד הקיום שקיום הכל בו. ועל כן נקרא צורה ובין עד מאד. ואחר שהוא צורת העולם אתה צריך לדעת שאי אפשר שיעדר הוא וישאר העולם קיים שאין עולם בלתי צורה ובין מאד. ואם כן הרי לך שאין פועל העולם שווה לפועל האוצר שפועל העולם הוא צורתו ולפיכך אין קיום לעולם בלתי הפועל ופועל האוצר אינו צורת האוצר. ולפיכך אפשר קיום האוצר בהפסד הפועל ובין עד מאד כי הצורך לכך ולפיכך הוא הפועל והוא הצורה. ואחר שפירשתי פועל וצורה נחזור ונפרש תכלית.

דע כי הוא נקרא תכלית מפני שהוא תכלית כל השאלות והעלולים כמו שהועדנוך למעלה ולפיכך הוא תכלית כל החקירות ובין זה ברמז שאם לא תבין בעצמך לא אגלה לך יותר והבן עד מאד ועיין ואולי תשכיל. כי זהו תכלית כל העילות והעלולים. ובזה השם תפסק שאלת העלולים כולם והוא תכלית השאלה ובין עד מאד.

ואחר שתבין זה תבין סוד הפועל והחומר והצורה והתכלית כי הוא ית' פועל וצורה ותכלית לכל העולם שנקראו כל הנבראים חומר

במקום הזה כי כולם חומר הם אצל מעלתו ית'. ובין בעיין השכל ואולי תרד לתכלית דעתי ובין מה שפרשנו במילת עילה ובמילת פועל ובמלת חומר ובמלת צורה ובמלת תכלית. ואחר שפרשנו זה נחזור למה שהיינו בו ונאמר דע כי הכל נקרא אצל מעלתו ית' חומר ונקרא הכל מורכב כמו שהודענוך אצלו ית' מפני שהוא תכלית כל המעלות ואחר שהוא תכלית הכל הרי לך עדות שאין לנו מקיים זולתו ואין לנו קיום באחד מהנבראים כי הוא קיום הכל ואחר שקיום הכל בו יכול הוא לעשות רצונו כמו שנאמר **וכמצביה עבד בחיל שמיא** (דניאל ד' לב) ועל כן נקראים אותם הנבראים מורכבים אע"פ שהם פשוטים בתכלית הפשיטות נקראים במקום זה מורכבים אצלו ית' שאם לא נקראם כן לא יהיה הפרש בין הרוכב והנרכב ובין העילה והעלול ומדרך זה יש לך להבין סוד מעשה מרכבה ומעשה בראשית כמו שאמרנו בד' חיות הקודש הנושאות לכסא. והבן סוד הכסא מאמרו **סולו לרוכב בערבות ביה שמו** (תהלים ח' ה) ובין עד מאד שאין לי רשות לגלות יותר מפורש אבל הכל רמוז למי שרואה בעין השכל ואם תבין זה יתבררו לך ענינים גדולים בסוד כסא ומרכבה ופשוט ומורכב וסוד זכר ונקבה ובין עד מאד כי צריך אני להועילך על זה ונחזור למה שהיינו בו ונאמר.

דע כי עניין הצרוף מורה סודות כל הנפלאות למי שיבין ויורה בדרך חקירה מהו רוכב ומהו מורכב ומהו זכר ומהו נקבה. ודע

כי אבגדהו כמו שהודענוך הוא הפשוט והוא הזכר בערך אל והדגבא דע כי אבגדהו שופר פשוט והדגבא שופר מהופך. וכל זה להודיעך ערך הזכר אצל הנקבה וערך פשוט אצל מורכב וערך ימין אצל שמאל וערך ענינים הדומים לאלו הדברים מהם. ואחר שרמזנו לך קצת בזה העניין נחזור ונדבר על עצם אלו האותיות דע כי אבגדהו הם ו' אותיות ומספרם כ"א כמניין אהיה והבן עד מאד כי זהו חותם יהו שהוא חותם ו' צדדים ומשלים בו. ואבגדהו מעיד זה כי מספרו עולה יהו ומלותיו ו' כמו כן פוסק ב"ו הרי לך חותם ו' צדדים כולם באים כאחד ובין עד מאד כי הוא החותם והוא הצדדים. והבן איך הוא מורה ו' צדדים אבגדהו הרי לך הי' מעידה על המרכבה כולה שהיא אבגד ונשאר הו כפשוטו הרי לך יהו והבן איך הה' אמצעית בניהם אם תטה לי' או לוי' לחובה או לזכות לגוי או ליהודי ואם תטה לי' הרי לך לגוי ואם תטה לוי' הרי לך ליהודי ובין זה כי לא אגלה יותר מזה עכשיו והבן ותמצא איך הו' שהוא יהודי חברים לעולם והבן על שם העצם שהוא יהוה כי אע"פ שקראוהו מדת רחמים מדת הדין יש בו והכל בערך כמו שהודענוך. כי זה שנקראהו בכאן מדת הדין בערך רוב הרחמים שיש בו כי מדת הדין שבזה השם מדת רחמים ימנה

כנגד מדת דין אחר קשה הימנו כמו שהודענוך במורכב ובפשוט וסודו כלול בו. ודע כי י"ה אע"פ שנקראהו בשם שהוא רחמים כלומר יהוה מדת הדין מדת רחמים יחשב בשם שהוא דין כלומר אלהים שבו אל"ם י"ה הרי לך מדת הדין יהפך למדת רחמים בערך אל שם אחר ובין עד מאד זה. והבן אמרם ברא העולם במדת הדין ראה שאינו מתקיים עמד ושיתף עמו מדת רחמים ובין גם זה מאד כי הצורך לכך. ונחזור ונאמר דע כי שם אהיה מורה על מציאותו ית' ויהו כמו כן על מציאות והויה ובין גם זה. ובע"ה במקומותם יתבארו אלו ואיני זוכרם לך עכשיו זולתי כדי להעירך בהם ולפתוח לך כדי שתשאל. ואחר שדיברנו בזה נחזור להשלים העניין ונאמר דע כי מילה בת ו' אותיות כמו שהודענוך שהיא אבגדהו וכיוצא בה חשבונה תש"כ ומילה בת ז' אותיות כמו כן שהיא אבגדהו חשבון הא' סובלת תש"כ כחשבון כל מלת אבגדהו בחשבון ב' תש"כ כמו כן וכן כל אות ואות על דרך זה לעולם וכשתחשוב תש"כ ז' פעמים כמניין האותיות יבוא הכל ה' אלפים ומ' או אמור מ"ה בחזרת חלילה. וזהו פלס ומאזני משפט

לשקול בו עניינים הנכבדים שבשכלים (אולי בשפלים) כדי להעלות הנפש במאזני החכמה העליונה. ודי לך בזאת ההערה בזה החלק מן הבנין ולפיכך אני רוצה לנוח בזה עכשיו ולהתחיל בחלק הסמוך לזה ואתה אם יש לך שכל ממה שזכרנו יש לך להבין מה שלא זכרנו שאם תבין זה החלק תבין הכלל ואם לא תבין זה לא תבין הנמשך לו. ולפיכך די לחכם ברמז שכבר אמרתי שאיני מדבר זולתי עם בעל שכל והנני מתחיל בחלק שלישי בעזרת שדי.

החלק הג' הוא צרוף החלקי והוא צרוף חלק המילה דע אחי ישמרך האל כי זה החלק שאנחנו

בו כוונתי להודיעך צרוף חלקי המלות וקודם התחילי בביאורם אקדים לך הקדמה כדי שתיהיה שמורה בעינך וערוכה עד מאד והיא זו דע אחי כי שני החלקים שהקדמנו שהאחד יסוד והשני בנין שניהם אבות לכל הבא אחריהם והבאים אחריהם ילדים הם והם תולדות הצרוף. ואלו הם האבות איש ואשתו הא' זכר והב' נקבה כמו שהודענוך ומהתחברות שניהם יולד הצרוף ויתגברו המלות ויעלו מעלה מעלה עד שפעם לא תפריש בן האבות ובין הבנים לרוב התגברותם. וכל זה

הענין יש לך לשומרו לאותו המקום שאעירך עליו ואל יליו מעינך
ושמרו בתוך לבבך.

ואחר שהקדמתי לך ההקדמה הזאת אחל להודיעך כוונת זה
החלק הבא שאנחנו בו ועיקרי זה החלק כולם נטועים
על שני החלקים שהקדמנו ונחל לבאר מה שיסבול החלק בע"ה. דע
כי צרוף החלקי הוא צרוף קצת המילה כלומר אם יצטרך לצרף החלק
השני מפני שעדיין אין צירוף כלל המילה מספיק לו או מפני שהמילה
כבדה עליו לרוב אותיותיה או מפני כפל האותיות במלה, אע"פ שכל
אלו הסבות אינן מונעות אותו ומעכבות אותו אם הוא בקי בחכמת
הצירוף. אעפ"כ פעמים שיספיק לו בחלק המלה לשני חלקים ולצרף
כל חלק וחלק בפני עצמו. ואפשר כי מזה הצירוף יתבאר לו מה
שירצה ובצרוף החלק יש דרכים משונים כמו שאודיעך עניינם בע"ה.
ואתה יש לך לשמרם לכל מה שתצטרך שלא תאמר בראותך אותם
לריק נעשו כי כולם הכרחיים והקדמות הם זה לזה וכולם מנהיגים זה
לזה בכח המנהיג אותם שהוא עלת הכל ית'. ואתה יש לך לפתוח
לבך למה שתראה ולעשות אותו בית קבול שיהיה מוכן לקבל
העניינים אחד אחד. ואל תבוז דבר שתראה ותאמר ומה צורך זה ומה

זה מועיל שאם תבוז בו לדבר יחבל לו (משלי יג' יג') ויהיה סבה שלא תכנס לשום עניין מאלו העניינים האלהיים. כי הם בעצמם העוזרים והמסייעים למי שהוא ראוי ומורים לו דרך להכנס לפני ולפנים לקחת הקדמות כראוי. וכמו כן הם הם המטרידים דעת מי שאינו ראוי ומסתיימים לבו ועיניו עד שישנא היושר ויאהב ההפכים ויקח הקדמות עקלקלות ומהופכות לא ישרות. והבן אמרם ז"ל בחיות ורגליהם רגל ישרה כלומר הלוך בעסקיהם ובלמודם דרך ישר שלא יכשל בה. והבן אמרם על זה הפסוק שאין בהם לא כפיפות ולא עקימות. כלומר שאין צורך לכפוף ההקדמה שהיא גבוהה במושכל ראשון ולעלות אליה שזה אי אפשר כמו שהודענוך במדרגות הסולם בסוף חלק ראשון. וכמו כן אין בדרך למודם לזקוף הכפוף כלומר שיניח ההקדמה שהיא קלה בעיניו ללמדה ולקחת הכבדה זולתי כל הקדמה והקדמה ראשון כפי הראוי הקלה בראשית והכבדה ממנה אחריה. והכבדה מזו כמו כן אחריה. וזהו רגליהם רגל ישרה (יחזקאל א' ז') כלומר ההרגל בעניין מעשה מרכבה צריך להיות הרגל ישר כפי הסדר לא שיהיה בו כפיפות ועקמימות והבן כפוף ועקום שאם יכפוף זקוף ואם יזקוף כפוף יתעקם הדרך לפניו ולא ימצא דרך להמלט ממה שאינו צריך. והבן מה שאמר אחר זה וכף רגליהם ככף רגל עגל (יחזקאל א' ז') כלומר בעניין שאמרנו כף פשוטה כף כפופה. כלומר צריך להיות ההרגל בהן ככף

רגל עגל מלשון עגול שחכמה זו אי אפשר ללמדה זולתי בסיבוב הגלגל כלומר ההרגל בהם ככף פשוטה בסיבוב הגלגל תלוי הכל. וכמו שהגלגל הולך סיבובו מוכרח והולך כסדר ויגד מה שיולד על סדר כך צריך לעלות אל גלגל החכמה הזאת על סדר כוונה בעניין מוכרח וילמד מה שילמד מוכרח בסוד כוונה ואז יעלה אל התכלית והבן זה מאד. וזהו כף רגליהם ככף רגל עגל כלומר כף כפופה וכף פשוטה כף זכות וכף חובה הכל תלוי בהרגל למודם וזהו סוד ימין ושמאל.

וזהו שאמר להט החרב המתהפכת והגלגל חוזר פנים ואחור. ובין כל זה מאד כי זה עניין גדול מאד בעניין לימוד וההרגל בעניין אלהי גדול ונעלם והבן עניין הפסוק ותראה ורגליהם רגל ישרה מורה הטוב שבשני הדרכים כלומר בכף כפופה וכף פשוטה ההרגל בהם צריך להיות בכף פשוטה שהוא דרך ישרה לא שיהיה שם כף כפופה שהוא דרך עקמימות זולתי הלוך מסודר והבן זה מאד. והבן אמרו **ודמות החיות מראיהן כגחלי אש עד ומן האש יוצא ברק** (יחזקאל א' יג). והבן אמרו **והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק** (שם) ובזק הוא ברק שפעם מציץ ופעם נסתר בתנועה נמרצת שהוא בחזרת הגלגל בסבוב כאמרו רצוא ושוב שהוא חזרה והקפה. ואם כן תבין מזה כי

עניין עסק החיות צריך להיות כסדר בדרך ישר ראשון ראשון ואחרון אחרון בלי עקמימות וכפיפות ועקלתון והבן זה מאד ונפסוק בזה.

דע כי החלק הזה פורט המלות בעניין שאודיעך ולפיכך קראוהו צרוף החלקי כלומר לחלוק מלה לכל מה שיצטרך ולפרוט כלליה כגון זה אבגדהו כוונתו הראשונה ועניינו מוכרח לבנות ממנו תש"ך בתים. אך אם יכבד עליו צרוף המלה צריך שימעט האותיות ויצרף אבגדה שהם ק"כ בתים ויוסיף ו' בראש כל צרוף וצרוף כגון ואבגדה ובגדאה וגדהאב ודהאבג והאבגד וכן לעולם עם צרוף ק"כ בתים שסובל אבגדה ואם ירצה עדיין לחלוק המלה יותר מזה וישים הב' אותיות לאיזה צד שירצה לעולם ויצרף אבגד שהם האותיות הנשארות הרשות בידו וכל זה בסדר אבגדהו אבגדה לעולם ואין לו דרך לנטות ימין ושמאל. עוד אם ירצה לחלק המלה ולעשות ממנה שתי מלות הרשות בידו כגון אבג דהו ולצרף המלה אחת ולהיות השניה כסדר או לצרפן שתיהן. והבן כל זה מאד כי צריך אתה להבינם בתכלית ההבנה וזה דרך אחד מהצרוף החלקי ויש בו כמו כן דרכים אחרים וזה דרכם:

אבגדהו בגדהו גדהואב דהואבג הואבגד ואבגדה.

ספר דרך א' חלק ג' הציירוף

ואלה הם ראשי זה הדרך ויש להם דרכים, פעמים הולכים ומתמעטים ופעמים הולכים ומתגברים כל חלק לפי התמעטו וכפי התגברו וצריך לעשות הציירוף הסובל לכל חלק וחלק כגון זה אבגדהו בגדהו גדהו דהו הו ו. והנה צירוף הראשון עולה תש"ך, והשני ק"כ, והשלישי כ"ד, והרביעי ששה וזהו צירוף ו', ה"ו צירוף ב', ותשאר הו' שאין לה בניין ועל דרך זה לעולם. וזהו צירוף ההולך ומתמעט לעולם. וצירוף המתגבר כגון א אב אבג אבגדה אבגדהו וכעניין שהודענוך בעניין הציירוף ההולך ומתמעט כך דרך זה שהולך ומתגבר וזה צורתם.

אבגדהו בגדהו א גדהו אבגדהו אבגדהו
בגדהו גדהו אבגדהו אבגדהו אבגדהו
גדהו דהו אבגדהו אבגדהו אבגדהו
דהו הו אבגדהו אבגדהו אבגדהו
א ב אבגדהו אבגדהו אבגדהו

ואתה הסתכל בתנועת אלו החלקים ותראה כי כולם מתנועעים ביושר ההנהגה בסדר מוכרח בלתי הפוך זולתי היושר הציירוף להתהפך. ואתה יש לך לצרף כל אחד ואחד לפי מה שהוא סובל לעת

ספר דרך א' חלק ג' הצירוף

הצורך. והתבונן במאד מאד כי הכל צורך הכרחי מורה עניינים גדולים נפלאים נוראים וכמו שהודענוך דרך התמעטות החלקים כן הצורך לי להודיעך דרך התגברותם והיא זו. ואם תרצה להתחיל מא"ב בזה הדרך בשווה לא פחות ולא יותר.

ה ו א א ב ב ג ד ז
ז ה ו א ב א ב ג ג ד ז
ג ד ה ז ה ו א ב א ב ג א ב ג ד ז
ב ג ד ה ז ג ד ה ו א ב א ב ג א ב ג ד ז
א ב ג ד ה ז ג ד ה ו א ב א ב ג א ב ג ד ז

וכמו כן יש לך להסתכל בעניין תנועת אלו החלקים כי כולם על סדר כוונת הלזכר בשוה. וכמו כן יש לך לצרף כל מלה ומלה לפי מה שהיא סובלת בעת שתצטרך אותה לבנות בניין אם תראה נפשך בדוחק בראותך שבכל הצירוף שצרפת עדיין לא נכנסת ולתכליתו לא הגעת עשה זאת איפוא בני והנצל מן המחשבה המשובשת, ואם לא תשיג בזה תשיג בזה. כי הדבר שאתה מבקש תדע באמת כי נסתר הוא בתוך אלו הקליפות כולם עד שתחפש בתכלית החיפוש לא תמצא מה שתבקש, ואם תלאה לא תמצא ואם תוסיף לרדוף תוסיף

למצוא. כי באמת נסתרת היא בקשתך באחת המקומות אשר נחבאת שם. ובאמת אם תבקש תמצא מבוקשך ויגעתי ומצאתי שמעתי. ואתה יודע שאין יגיעה כיגיעה של תורה כי שאר המבקשים דבר ומתייגעים עצמם לחפש שום חפץ שנסתר אפשר שאותו החפץ הוא באותו מקום שמבקשים אותו ואפשר שאינו שם. ופעם יבקשו אחר התכלית וימצאו המבוקש בתכלית היגיעה ופעם שלא ימצא אחר תכלית כל הטורח והיגיעה מפני שאפשר שאינו שם ולפיכך אפשר שתהיה יגיעתם לריק. אבל בתורה אינו כן כי בכל מקום שייגע עצמו ויחפש אי אפשר שיגיעתו תהיה חנם ואם ייגע עצמו אי אפשר מבלתי שימצא או אותו הדבר שמבקש ורודף אחריו או עניין אחר יותר נכבד ממנו שיהיה נסתר בתוך זה ובדרך חיפושו נתגלה דבר שהיה נסתר. ואפילו לא הגיע למה שבקש בתוך כך יתבררו לו עניינים גדולים וחתומים ויותר שיוסיף לחפש יוסיף למצוא ומתוך אותם הדברים יתבאר לו מה שמבקש וישאר עם שני עניינים נכבדים מה שביקש ופירוש מה שבקש. ובכלל אלו כמה סודות מסותרות תהיינה לו מגולות וטובים השנים מן האחד ומי יודע איזה יכשר הזה או זה ואם שניהם כאחד טובים. והתבונן עד מאד כי זה מפתח גדול לחקירתך ויתד תקועה למשענתך ויסוד להבטחתך כדי לתת סיוע עליוני להכנס במבואות אפלים ולהעמיד בהם נרות לרבים כדי שיראו באיזה דרך

ילכו ולא יכשלו לעולם. ותהיה מן הזוכים והמזוכים ובעשותך זה אזי יסייעוך מן השמים ויעוררו רעיוניך להכנס בחקירות כעניין מראה הבזק שירמזו לך הדרך ויתעלם ממך מיד. ובראותך שנתעלם אזי תוסיף בחקירה ובדרישה עד אשר תרד לתכלית העניין שרמזו לך ולא תוכל להתעלם. ומתוך חקירה זאת יתבררו לך עניינים גדולים שאין המחשבה משגת חקירתן זולתי שהם בעצמם נמצאים ונחקרים על ידי המשא ומתן. והבן זה מאד כי כל מה שתוסיף להעמיק ולדרוש יתוספו אליך רוב החקירות עד שלא תהיה מחשבתך נוטה זולתי לעמקי החכמה כדי להוציא מרגליות ואז יתגלו אליך כל סודות סתרי תורה ולא יהא נעלם ממך דבר. ובאמת כי המחשבה הזאת היא גלגל השכל והיא תכלית המעלות והיא מעלת האבות שתמיד היא מתדבקת ביוצר הכל ברוך הוא וכל מה שתוסיף לדרוש ולחקור אומרת מתי אקיץ אוסיף אבקש עוד ובאמת זו היא אהבת הלב האמיתית ודע זה.

ואחר שהודענוך זה דע שזו המעלה אי אפשר להשיגה זולתי על ידי ההרגל בכל מיני הציורוף. וכשיבקש דבר אם לא ימצא מזה ימצא מזה ועל כל פנים בכל ציורוף וצורוף יתחדשו לו עניינים שהיו נעלמים ממנו וימצאו לו בדרך חקירתו. וזו היא הדרך

ספר דרך א' חלק ג' הציורוף

האמיתית שצריכה להיות בלמוד החכמה האלהית אשר היא האמת הנכונה והדעת הישרה. ובאמת כי לא יספיק למצוא מה שבקש עד שתוולד לו בקשה שיראה שהיא צריכה בדרך החקירה ולא יצא מזו עד שתבא לידי אחרת. ולעולם לא יבדל מזה האור הבהיר שאין לו העלמה עד שיהיה כאלו הוא עומד לפני האל תמיד באספקלריא מאירה.

ודע מה שנאמר בגדול הנביאים ואתה פה עמד עמדי (דברים ה' כח) ובין עד מאד. ומכל אלו העניינים שאני אומר לך יש לך להבין קצת ממעלת הציורוף ושלא יהיה דבר נקל בעיניך זולת שתשמע בקולו ואל תמר בו שאם תמר אין לך רשות להכנס לפנים. ולפיכך יש לך לקשור בלבך כל דרכי הציורוף ולצרף כל מלה שתכבד עליך עם כל הדרכים שאנו מזכירים בזה הספר וכוללים אותם. ואל יהיה דבר מהם נקל בעיניך כי אפשר שבאותו דבר יתגלה לך מה שתבקש והבן זה מאד כי זה צורך מוכרח להיותו תמיד שמור לפניך כי בזה תעשה כרצונך בעליונים ובתחתונים. ובין עד מאד כי צורך גדול הוא ויש לך להבין מה שמגמתנו לבארו וממה שצריך שתדעהו כל שרשי זה החלק כי אע"פ שהמשא ומתן בהם מעט, כוללים הרבה יותר ממה שיעלה בדעתך. כמו כן מה שצריך שתדע בכל מקום שתמצאני שאני אומר

צרוף כך שתדע כל חלקי דרכיו ותשמרם כולם ותצרפם עם אותו הדבר. וממה שצריך שתדע כמו כן כי הדרכים שאני זוכר אותם אינם תכלית הדרכים אבל כהנה רבות ולפיכך יש לך לראות במה שאני אומר ולצרף מעצמך צירופים הרבה כי זהו יסוד השכל וזהו מבין דבר מתוך דבר.

והבין אמרם ז"ל על שם בן מ"ב אין מוסרים אותו אלא לחכם ומבין מדעתו. כי אלו שני עניינים צריכים להיותו חכם במה שרואה ולהבין כנגדו עניינים רבים מתוך עומק שכלו כי זהו דרך החכמה האלהית להבין כמה עניינים מהם תלויים בשערה אחת וללמוד וללמד ולראות ולהראות ולצייר צורה כנגד צורה ולבנות בנין כנגד בנין עד שיכבוש במצור שהוא עושה כל העיירות הבצורות הגדולות ותהיינה נכבשות ולא תהיינה מורדות בו ויהיה הוא שולט עליהם כמלך הנכנס בהם בכל עת שירצה. וזהו סוד וראה ועשה **כתבניתם** (שמות כד' מ') שנאמר עליו **עמדו ואשמעה מה יצוה** (במדבר ט' ח') כלומר שהיה כמלך בכל אלו העניינים ולפיכך כל פעם שהיה רוצה להכנס היה נכנס. ולפיכך אמר עמדו ואשמעה. ויש לך להבין מה שאמרנו בראש הספר בעניין כתר כבוד מלכים חקר דבר (משלי כד' ב').

כלומר אחר שנמשל כמלך וכבוד בידו יקרא ויענה. וזהו חקור דבר וזה כנגד עמדו ואשמעה והבן נאמר למעלה מכבוד מלכים חקר דבר שאמר **כבוד אלהים הסתר דבר** (משלי כה' ב') כלומר שעדיין אינו מלך גמור ומושל בזאת החכמה והכבוד עדיין לא מסרו אלהים בידו הדבר הנסתר ממנו ואינו ראוי להכנס בכל עת שירצה לחקור. וזהו **כבוד אלהים הסתר דבר** ואחר שמלך על זאת החכמה מלך הוא וכבוד מסור בידו ומותר לו לחקור. וזהו **הראני נא את כבודך** (שמות לג' יח'). והבן אמרו במשה רבנו ע"ה בתחלת המראה **ויסתר משה פניו וכו'** (שמות ג' ו') כנגד **כבוד אלהים הסתר דבר** ובסוף אמר **הראני נא את כבודך** (שמות לג' ח') כנגד חקירה וכנגד **הראני נא את כבודך** (שמות לג' יח'). ונאמר עליו **ותמונת יי' יביט** (במדבר יב' ח') ועוד נאמר בו **בכל ביתי נאמן הוא** (במדבר יב' ז') כלומר בכל מציאותו ית'. ולפיכך אמר עמדו ואשמעה בהיות מורשה לחקור בכל עת שירצה. ובין עד מאד זה כי זהו דרך החכמה האלהית. וכמדומה לי שדי לך במה שעוררתיך בזה החלק ולפיכך אנוח בדברי ואתחיל בחלק הרביעי בעזרת שדי.

החלק הד' הוא צרוף השתופי והוא לשתף אות זו עם אות מילה אחרת. דע אחי ישמרך האל כי השערים שהקדמנו הוא צרוף החלקי כמו שהודענוך והוא מוכרח

להיות סמוך אצל צרוף הבנין שהוא צרוף הכללי סמוך למה שאחריו לא למה שלפניו כי פרטי הוא אצל מה שלפניו ובין זה ממה שפרשנו בערך צרוף החלקי. ונחזור ונאמר כי זה החלק השתופי מוכרח הוא להיותו סמוך לצרוף החלקי ולצרוף הכללי כדי להיותו משתף בניהם. ולפיכך קראנוהו צרוף השתופי ושמנוהו סמוך למה שראוי. ואחר שהודענוך ענינו נחזור ונפרש כיצד. דע אחי כי צרוף השתופי נקרא הצרוף שתעתיק אות ממלה זו ותשימנה במילה אחרת ותעתיק אות ממילה זו ששמת עליה האות המועתקת ותשים זה האות במילה הראשונה של האות האחרת ותהיה זו משותפת לזו המילה וזו לזו ויהיה זה צרוף משותף בן ב' מלות. וכמו כן אם תרצה לשתף ב' מלות כאחד ולעשות בהן צרוף כענין שאמרנו בחלק שלמעלה מזה, לחלק מילה אחת ולעשות ממנה שני צרופים. וכמו שהוא צרוף החלקי לחלוק מילה אחת לשתיים כך זה צרוף שתופי לשתף ב' מלות כאחת. ואולי תקשה עלי על שקראתי העתקת האות ממלה זו למלה זו צרוף משותף שהיה לי לקוראו צרוף מושאל לא משותף שהרי מילה זו משאלת אות מאותיותיה למילה זו וזו למילה זו אל יקשה בעיניך כי ההשאלה אינה יוצאת מבנתיים בשעת ההשאלה והעתקה אבל בשעת הצרוף משותפת היא כבר ולפיכך אקראו בשם משותף כמו

שאני קורא בשם משותף מילות המשותפות זו עם זו. והבן זאת
ההקדמה שאני מקדים לך בזה החלק.

ואחר שהקדמתיה אני רוצה להודיעך עניין מילה משותפת
בצרוף השתופי והיא זאת. אבג דהו, אבג היא מילה
אחת בפני עצמה ו-דהו היא מילה אחת בפני עצמה וכשתרצה לשתף
בן שניהם תסיר א' של אבג ותשים במקומה ד' של דהו או איזה אות
שתרצה או אם תרצה תיקח ד' של דהו ותשימיה עם אבג ויבוא הכל
אבגד. וכמו כן צרוף שתופי כמו שהודענוך הוא שתכלול הב' מילות
שהן אבג דהו ותעשה מהן מילה אחת שהיא אבגדהו. וכדומה לזה
בשתי מילות יהו אחד או באיזה מילה שתצטרך אבל אנו לוקחים אלו
לפי הענין שאם תשתף א' של אחד עם אותיות יהו יבוא הכל אהוי
שאלו האותיות יש להם עניין גדול. ואם תרצה לשתף כל אותיות
שתי מילות שהם יהו אחד ותצרפם כמו שתרצה ואחר כך תחלקם
למה שתרצה כמו שהודענוך. וזה דרך החלוק הזה כולו והנני רוצה
לצרף מעט באלו האותיות מהם בצרוף קצת האותיות ומהם בצרוף
כולם והנני מתחיל בכלל.

יהודחא	יהודאח	יהוחאד	יהוחדא	יהוארדח	יהואחד
יהאודח	יהאודח	יהאודחו	יהאודח	יהאחדח	יהאחדו
יהחאוד	יהחאוד	יהחודא	יהחואד	יהחואדו	יהחודא
יהדחאו	יהדחוא	יהדאוח	יהדאחו	יהדוחא	יהדואח
יוחאהד	יוחאהד	יוחהדא	יוחהאד	יוחדאה	יוחדהא
יואהדח	יואהחד	יואדחה	יואדחה	יואחדד	יואחדה
יודחאה	יודחאה	יודאהח	יודאחה	יודהחא	יודהאח
יודחאח	יודחאח	יודחאד	יודחודא	יודחאדח	יודחאדו

ועל דרך זה תצורף לעולם רוצה לומר מילה שתשתפה לאחרת כענין זה וצורף זאת המילה יעלה תש"כ כעניין שאמרנו בכל מילה שהיא בת ו' אותיות. אמנם בצרוף קצת האותיות דרכו ידוע והוא זה. יהוא יהאו יואה יוהא יאהו יאודה ועל דרך זה לעולם. ושמור כל אלו הכללים תמיד כי צריך אתה לשומרם לכל מה שתצטרך בע"ה. ובכל מקום שתמצאני אומר צרוף משותף שתהיינה עיניך פקוחות לזכרו מיד ולהעלותו בכף מאזנים וכמדומה לי שדי לך במה שהעירונו אותך בזה החלק ואתה יש לך להבין שאין דעתי להאריך במקום הקצור והנני מתחיל בחלק הששי בעזרת שדי.

החלק החמישי צרוף המחשבי והוא צרוף הנעשה בלב להוליד מילה על

פי חכמת הצרוף או להעביר מילה כפי הצרוף המהופך. דע אחי ישמך האל כי זה החלק מהצרוף המחשבי ראוי הוא להיותו חותם חלקי הצרוף מפני שזה הצרוף כולו שכלי לעולם ומגלגל השכל יולד והוא תכלית כוונת הצרוף ולפי דקותו ועוצם גדולתו ראויים להיות כל הצרופים שהקדמנו הקדמות לו כדי להגיע אל מעלתו מפני שהוא כף מאזנים תלויה באור השכל לא באור ההרגש. וזהו ענינו כמו שתאמר איך ותאמר בדעתך רוצה אני לשקול ג' אותיות כחשבון אלו ותשקול כנגדם אל"ף אחר שתשקלם בשכלך. ואחר שתשקלם תצרף הולדות השמות שהן אל"ף ותניח איך שהוא מוכרח והוא השם הראשון ותוליד מילה שהיא אל"ף ע"פ חכמת הצרוף ותעביר מילה שהיא איך הרי לך שעבר איך ונשאר אל"ף וזה בשקל זה ואחר שהולדת אל"ף תצרף אל"ף אפ"ל לפ"א לא"ף פא"ל פל"א ולכך נקרא שמו מחשבי שהוא נולד ע"י המחשבה והחשבון והוא נעתק ממילה למילה ולפיכך הוא כבד בהעשותו ואין הכל זוכין לכך. וכמו כן המילה צרו"ף, שע"ו בחשבון מוכרח ובהעשות ד' אותיות כנגד ד' עולה עושה שלו"ם. הרי לך צרוף נעתק אל שלו"ם כאמרו עושה שלו"ם במרומיו שהשלום ע"י צרוף האותיות נעשה והבן זה מאוד.

ואחר שתעביר מילת צרו"ף ותוליד במקומה שלו"ם תצרף שלום כענין שסובלת מילה בת ד' אותיות ותעשה ממנה מה שראוי ובין זה

מאוד. והנני זוכר לך מעט ע"פ הסדר כבר זכרנו מילת אי"ק שסודה אל"ף ומילת צרו"ף שסודה שלו"ם ומילת חשמ"ל שסודה בצרו"ף או בשלו"ם ורבים כאלה. ומאלה יש לך להתעורר בכל מה שיבוא בע"ה ובין עד מאוד אלו הענינים שכולם חכמה נבונה ומתוקנת בנויה על שרשי השכל. וכמו כן אם תרצה להעתיק מילה שהיא בת אותיות רבות למילה בת אותיות מעטות כמו מילת אבגדהו למלת יהו שזו כפל זו בחשבון ותניח לצרף אבגדהו ותצרף יהו וכבר העתקת מילה והולדת מילה והבן זה עד מאוד. והנני רוצה לנוח בזה מענין הצרוף ואם יש בך שכל די לך במה שזכרנו מחלקי הצרוף ומהם הקש על השאר ומשם תתברר האמת. והנני מתחיל בחלקי דרך החשבון כל אחת ואחת כראוי בעזרת שדי.

הדרך השני

חלקיו י"א, החלק הראשון מחלקי החשבון הוא הנקרא חשבון העגול והוא

חשבון כלל אלפא ביתא ובתכלית חוזר חלילה. דע אחי ישמרך האל כי כמו שהחלק הראשון מחלקי הצרוף שהוא צרוף כלל אלפא ביתא הוא בנין אב לכל הצרופין כך חלק זה הוא בנין אב לכל החשבונות והוא יסודן והוא המעיין שממנו נמשכים נחלי החשבון בכל צד שתמצאם והבן בו עד מאוד. ואמנם דע כי כמו שדרכי צרוף האלפא

ספר דרך ב' חלק א' הצירוף

ביתא רבים כך חשבון האלפא ביתא רבים ואפילו יתעסק איש כל ימיו בדרכי אלו החשבונות לא יגיע למעלה קטנה שבהם אבל כמו שאמרנו להניח הצרוף לבעל הצרוף כך כמו כן הנח החשבון לבעל החשבון ועם כל זה אין לנו להניח לגמרי זולתי לשאוב ממנו כל אחד לפי צמאונו וישאר המעיין במימיו כבראשונה ולפיכך לקחנו מעט כללים ויספיקו לך אם יש בך דעת ותבונה. ואל תטרידני בשאלות שאינן צריכות זולתי שתעיין ותצייר הכל בדעתך ואז יפתחו לך כל שערי הסגורים וחלקיו הנכללים ואתה דע לך. דע כי דרכי החשבון רבים מספר אבל אכלול לך בנין אב ואם באתי לכותבו כולו יהיה טורח גדול ולפיכך אקצר בסיפורים ואבליע האחדים בעשירות והעשירות במאות ואחר כך יחזרו אל המאות חלילה ותאמר א' הרי לך שחזרת לאלף שהחלות בה ולפיכך אנו משימים לעולם אלף א' בחזרת חלילה וזה ענינו:

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י
י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ	ק
קי	קכ	קל	קמ	קנ	קס	רע	קפ	קצ	ר
רי	רכ	רל	רמ	רנ	רס	רע	רפ	רצ	ש
שי	שכ	של	שמ	שנ	שס	שע	שפ	שצ	ת

ספר דרך ב' חלק א' הציורוף

ת	תב	תל	תמ	תנ	תס	תע	תפ	תצ	ך
תקי	תקב	תקל	תקמ	תקנ	תקס	תקע	תקפ	תקצ	ם
תרי	תרכ	תרל	תרמ	תרנ	תרס	תרע	תרפ	תרצ	ן
תשי	תשכ	תשל	תשמ	תשנ	תשס	תשע	תשפ	תשצ	ף
תתי	תתכ	תתל	תתמ	תתנ	תתס	תתע	תתפ	תתצ	ץ
תתקי	תתקב	תתקל	תתקמ	תתקנ	תתקס	תתקע	תתקפ	תתקצ	א

דע אחי כי זהו כלל החשבון בלקיחת הסוגים העליונים ממנו ובהבלעת האחדים בעשיריות כמו שהודענוך. ובהבלעת העשיריות במאות כמו כן ובתכליתם הכל נבלע בא' שהוא סוד **איכה ירדוף אחד אלף** (דברים לב' ל'). והבן אחד אלף, כי הצורך לכך, כי האלף שהוא אחד ירדוף האלף. ואתה כבר ידעת סוד אלף אח"ד וזהו סוד שחוזר בגלגל לעולם בחלילה. והבן עד מאוד כי הצורך לכך. ודע כי זה החשבון הוא חשבון האלפא ביתא כפשוטו והנני רוצה כמו כן לרמוז לך חשבון אחר בענין סוד א"ט ב"ח וזהו

אט	בח	גז	דו	הה
איט	ביח	גיז	דיו	היה
אכט	בכח	גכז	דכו	הכה

הצירוף

דרך ב' חלק א'

ספר

אלט	בלח	גלז	דלו	הלה
אמט	במח	גמוז	דמו	המה
אנט	בנח	גנוז	דנו	הנה
אסט	בסח	גסז	דסו	הסה
אעט	בעח	געז	דעו	העה
אפט	בפח	גפז	דפו	הפה
אצט	בצח	גצז	דצו	הצה
אקצט	בקצח	גקצז	דקצו	הקצה
ארצט	ברצח	גרצז	דרצו	הרצה
אשצט	בשצח	גשצז	דשצו	השצה
אתצט	בתצח	גתצז	דתצו	התצה
אתקצט	בתקצח	גתקצז	דתקצו	התקצה
אתרצט	בתרצח	גתרצז	דתרצו	התרצה
אתשצט	בתשצח	גתשצז	דתשצו	התשצה
אתתצט	בתתצח	גתתצז	דתתצו	התתצה
אתתקצט	בתתקצח	גתתקצז	דתתקצו	התתקצה

דע אחי כי לעולם תכלית זה החשבון חוזר לאלף שהוא א' והתבונן זה מאוד ותמצא כי לעולם הכל שב לשם האות שבה התחיל. ולפיכך זהו סוד מיסודי הקבלה להחזיר אלף לאחד. וזהו אלף אחד שהוא א' התבונן במאד מאד ודע כי זה החשבון לא לקחנו ממנו זולתי ראשי פרקיו והבלענו כמו כן האחדים בעשיריות והעשיריות במאות כמו שעשינו באחד. ולפי שהאחד הוא חשבון פשוט לא דיקדקנו בפרוש פרטיו אבל בזה צריכין אנו להתעורר ולהעיר מפני שהוא חשבון כבד לעשות ולעולם העשיריות אינן יוצאות מהעשיריות והמאיות מהמאיות.

סימן א"ט ב"ח

אט	אאח	אבו	אגו	אדה	אהד	אוג	אזב	אחא
בח	בזא	בוב	בהג	בדד	בגה	בבו	באז	
גז	גוא	גהב	גדג	גגד	דבה	גאו		
דו	דהא	דדב	דגג	גבד	דאה			
הה	הדא	הגב	הבג	האד				
וד	וגא	ובב	ואג					
זג	זבא	זאב						
חב	חאא							
טא								

ספר דרך ב' חלק א' הצירוף

ונשאר י' והבן. זהו חשבון מצרף יוצא מן א"ט ב"ח על האחדים ומפני היות זה החלק בניין אב לכל החשבונות כתבנוהו פה אע"פ שמקומו בחלק הצירופים וכולם ראשי ספרים בחשבון זה הצירוף. ולכל אחד יש לו שער ומהם יש לו שערים הרבה מ-אק"ט ולמטה שסובלים צירוף רב ממה שלמעלה והוא פתח גדול לחכמת הקבלה. וצריך עיון דק ועיון נמרץ כי הוא שכלי, וזהו:

איט	איאח	איבו	איגו	אידה	איגו	איהד	איוג	איזב	איחא
אכט	אכאח	אכבו	אכגו	אכדה	אכגו	אכהד	אכוג	אכזב	אכחא
אלט	אלאח	אלבו	אלגו	אלדה	אלגו	אלהד	אלוג	אלזב	אלחא
אמט	אמאח	אמבו	אמגו	אמדה	אמגו	אמהד	אמוג	אמזב	אמחא
אנט	אנאח	אנבו	אנגו	אנדה	אנגו	אנהד	אנוג	אנזב	אנחא
אסט	אסאח	אסבו	אסגו	אסדה	אסגו	אסהד	אסוג	אסזב	אסחא
אעט	אעאח	אעבו	אעגו	אעדה	אעגו	אעהד	אעוג	אעזב	אעחא
אפט	אפאח	אפבו	אפגו	אפדה	אפגו	אפהד	אפוג	אפזב	אפחא
אצט	אצאח	אצבו	אצגו	אצדה	אצגו	אצהד	אצוג	אצזב	אצחא
אקט	אקאח	אקבו	אקגו	אקדה	אקגו	אקהד	אקוג	אקזב	אקחא
ארט	אראח	ארבו	ארגו	ארדה	ארגו	ארהד	ארוג	ארזב	ארחא

ספר דרך ב' חלק א' הצירוף

אשט	אשאח	אשבז	אשגז	אשדה	אשהד	אשוג	אשוב	אשחא
אתט	אתאח	אתבז	אתגז	אתדה	אתהד	אתוג	אתזב	אתחא
אתקט	אתקאח	אתקבז	אתקגז	אתקדה	אתקהד	אתקוג	אתקזב	אתקחא
אתרט	אתראח	אתרבז	אתרגז	אתרדה	אתרהד	אתרוג	אתרזב	אתרחא
אתשט	אתשאח	אתשבז	אתשגז	אתשדה	אתשהד	אתשוג	אתשזב	אתשחא
אתתט	אתתאח	אתתבז	אתתגז	אתתדה	אתתהד	אתתוג	אתתזב	אתתחא
אתתקט	אתתקאח	אתתקבז	אתתקגז	אתתקדה	אתתקהד	אתתקוג	אתתקזב	אתתקחא

אלה הם אורחות חיים למעלה למשכיל. ונרמזו בחשבון אק"ט ולמטה והוא חשבון שהוא תכלית הגלגול זולתי למי שירד לעיין בו בעין השכל ורחוק הוא מלדמות בשכל האנושי ומורה נפלאות לעניין צרוף שבעל פה וכמעט שלא יוכל האדם להגיע אל תכלית אלפא ביתא זו. כך כל שכן שלא נוכל לרדת אל כל השאר וזה פתח גדול והערה גדולה למשכיל להאדיר ולהעמיד האמת על בוריו ולהשיב היוצר על מכוננו. והנה האותיות מסודרים לבעל הקבלה כחמר ביד היוצר ובהם ומהם ישכיל מאין נברא ומאיזה עם הוא ולמי הוא. אכתוב סימן מאק"ט ולמטה וזה הוא:

אקיט	אקבט	אקלט	אקמט	אקנט	אקסט	אקעט	אקפט	אקצט
אריט	ארכט	ארלט	ארמט	ארנט	ארסט	ארעט	ארפט	ארצט

אשיט אשכט אשלט אשמט אשנט אשסט אשעט אשפט אשצט
 אתיט אתכט אתלט אתמט אתנט אתסט אתעט אתפט אתצט

וכן עד תכלית המספר ואלו ראשי המלות בלבד כמו אק"ט בלבד וכן תעשה בכל מלות שסובל אק"ט בכל אותה השורה בזה הדמיון. אקי"ט ושורתו אקיא"ח ושורתו אקיב"ז ושורתו אקיג"ו ושורתו אקיד"ה ושורתו וכן לעולם. ודע כי זה החשבון הוא בתכלית הגלגל למי שלא יעיין בעין שכלו והוא רחוק מאד מדמות שכל האנוש. ודע שזה החשבון מורה הפלגות גדולות לעניין צרוף שבעל פה. וזה החשבון הוא מתגלגל עד כי כמעט לא היה אדם מגיע לתכלית זה האלפא ביתא לבד ואם באלפא ביתא אחד יש עסקים ועניינים שאין הדעת סובלת אותן כל שכן אצל השאר. והבן אחי אלו העניינים מעצמך כי כולם הערות גדולות לזכך השכל. והנני ציירתי לך ראשי פרקים לתת לחכם ויחכם עוד. ואם מקומו היה בחלק הצירופים כבר אמרנו הטעם מפני שזה החלק אב לכל החשבונות וכן כלל האלפא ביתא רמזנו פה ונוכירם במקומם בעזרת השם ית' ואלו הם :

אב	חשבונו	ג'	וצירופו	אב בא	וחשבון צרופו	ו'
אבג	חשבונו	ו'	וצירופו	אבג אגב גבר גאב באג בגא	וחשבון צרופו	ל"ו
בג	חשבונו	ה'	וצירופו	בג גב	וחשבון צרופו	י'
בגד	חשבונו	ט'	וצירופו	בגד בדג גרב גבד דבג דגב	וחשבון צרופו	נ"ד

הצירוף

דרך ב' חלק א'

ספר

י"ד	וחשבון צרופו	גד דג	וצירופו	ז'	חשבונו	גד
ע"ב	וחשבון צרופו	גדה גהד דהג דגה הגד הדג	וצירופו	י"ב	חשבונו	גדה
י"ח	וחשבון צרופו	דה הד	וצירופו	ט'	חשבונו	דה
צ'	וחשבון צרופו	דהו דוה הוד הדו ודה ודה	וצירופו	ט"ו	חשבונו	דהו
כ"ב	וחשבון צרופו	הו וה	וצירופו	י"א	חשבונו	הו
ק"ח	וחשבון צרופו	הוז הזו וזה והזו זהו וזה	וצירופו	י"ח	חשבונו	הוז
כ"ו	וחשבון צרופו	זו זז	וצירופו	י"ג	חשבונו	זו
קכ"ו	וחשבון צרופו	זוח וחו זוח חזו חוזו	וצירופו	כ"א	חשבונו	זוח
ל'	וחשבון צרופו	זח חז	וצירופו	ט"ו	חשבונו	זח
קמ"ד	וחשבון צרופו	זחט זטח חזט חזט טזח טחז	וצירופו	כ"ד	חשבונו	זחט
ל"ד	וחשבון צרופו	חט טח	וצירופו	י"ז	חשבונו	חט
קס"ב	וחשבון צרופו	חטי חיט טיח טחי יחט יטח	וצירופו	כ"ז	חשבונו	חטי
ל"ח	וחשבון צרופו	טי יט	וצירופו	י"ט	חשבונו	טי
רל"ד	וחשבון צרופו	טיכ טכי יכט יטכ כטי כטי	וצירופו	ל"ט	חשבונו	טיכ
ס'	וחשבון צרופו	יכ כי	וצירופו	ל'	חשבונו	יכ
ש"ס	וחשבון צרופו	יכל ילכ כלי כיל ליכ לכי	וצירופו	ס'	חשבונו	יכל
ק'	וחשבון צרופו	כל לכ	וצירופו	נ'	חשבונו	כל
תק"מ	וחשבון צרופו	כלמ כמל למכ לכמ מכל מלכ	וצירופו	צ'	חשבונו	כלמ
ק"מ	וחשבון צרופו	למ מל	וצירופו	ע'	חשבונו	למ

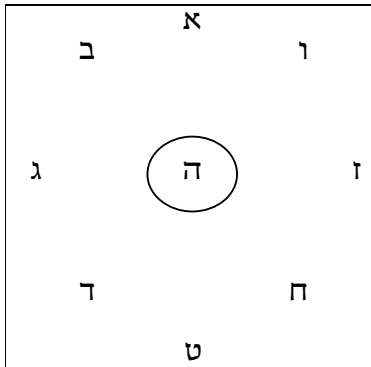
הצירוף

דרך ב' חלק א'

ספר

תשׁך	והשבון צרופו	למנ לנמ מנל מלמ נלמ נמל	ק"ב: וצירופו	מנ: חשבונו	למנ: חשבונו
ק"פ	והשבון צרופו	מנ נמ	צ': וצירופו	מנ: חשבונו	מנ: חשבונו
תת"ק	והשבון צרופו	מנס מסנ נסמ נמס סמנ סנמ	ק"ג: וצירופו	מנס: חשבונו	מנס: חשבונו
ר"ב	והשבון צרופו	נס סנ	ק"ד: וצירופו	נס: חשבונו	נס: חשבונו
תתר"ף	והשבון צרופו	נסע נעס סנע ענס עסנ	ק"ה: וצירופו	נסע: חשבונו	נסע: חשבונו
ר"ס	והשבון צרופו	סע עס	ק"ו: וצירופו	סע: חשבונו	סע: חשבונו
תתת"ס	והשבון צרופו	סעפ ספע עפס עספ פסע פעס	ר"י: וצירופו	סעפ: חשבונו	סעפ: חשבונו
ש'	והשבון צרופו	עפ פע	ק"ז: וצירופו	עפ: חשבונו	עפ: חשבונו
תתתר"מ	והשבון צרופו	עפצ עצפ פעצ צעפ צפע	ר"מ: וצירופו	עפצ: חשבונו	עפצ: חשבונו
ש"מ	והשבון צרופו	פצ צפ	ק"ע: וצירופו	פצ: חשבונו	פצ: חשבונו
אלף תר"ך	והשבון צרופו	פצק קצפ צפק קפצ קצפ	ר"ע: וצירופו	פצק: חשבונו	פצק: חשבונו
ש"פ	והשבון צרופו	צק קצ	ק"צ: וצירופו	צק: חשבונו	צק: חשבונו
ב' אלפים ש"מ	והשבון צרופו	צקר צרק קרצ קצר רצק רקצ	ש"צ: וצירופו	צקר: חשבונו	צקר: חשבונו
ת"ר	והשבון צרופו	קר רק	ש': וצירופו	קר: חשבונו	קר: חשבונו
ג' אלפים ת"ר	והשבון צרופו	קרש קשר רשק רשק רשק רשק	ת"ר: וצירופו	קרש: חשבונו	קרש: חשבונו
א' אלף	והשבון צרופו	רש שר	ת"ק: וצירופו	רש: חשבונו	רש: חשבונו
ה' אלפים ת'	והשבון צרופו	רשת רתש שתר שרת תרש תשר	תת"ק: וצירופו	רשת: חשבונו	רשת: חשבונו
א' אלף ת'	והשבון צרופו	שת תש	ת"ש: וצירופו	שת: חשבונו	שת: חשבונו
ד' אלפים ר"ו	והשבון צרופו	שתא שאת תאש תשא אשת אתש	תשא: וצירופו	שתא: חשבונו	שתא: חשבונו

התבונן אחי בחשבון הנפלא הזה ותראה כל היצור יוצא בשם א' ובין איך הגלגל חוזר חלילה בכל הצרוף וחזר הגלגל פנים ואחור ועיין תכלית כל הצרוף והחשבון ותמצא ת"א ואין לו תחבולה להשתנות מזה כי החשבון הזה הכרחי מאד. ועיין שאם תרצה לצרף חשבון הת' לא תוכל לצרפה זולתי בחזרת חלילה לא"ב בצרפך אותה בזה העניין תא"ב והרי לך שהגלגל טובב תמיד והרי לך עדות שאי אפשר בתנועת הת' זולתי בחזרת האלפים אחדים. ובין כל זה במאד מאד כי כל אלו העניינים מעידים על זה ומחזיקים הם זה לזה ויש לך להתבונן במקומות שבאלפא ביתא שספרנו כי אלפים כתבנו באותיות אחדים והתעורר ודוק ותשכח ועיין מאד בכל אלו העניינים שאני מעריך עליהם כי הצורך יהיה לך מאד עליהם בע"ה במה שאנו צריכים לבאר ועדיין אני רוצה להעריך על עניין אחד ודרכי החשבון שהם באלפא ביתא כסדר זולתי שצריך לך עיון דרך אב ג ד ה ו ז ח ט י כל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת ך ם ן ף ץ. העניין הזה יש לך להסתכל בו ותראה כי יש באלפא ביתא שלימה ג' יסודות שסימנם אי"ק א' לאחדים י' לעשרות ק' למאות. והבן סוד גלגולם כיצד האחדים מעידים על העשרות והעשרות על המאות וכיצד כל כת וכת מסייעין הם זה לזה ומתחברים ראשן לסופן כאשר היה אופן בתוך האופן. כי כל אלו

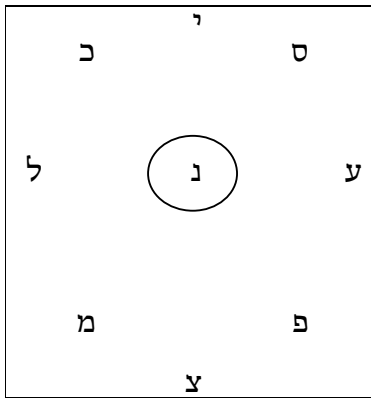

העניינים כדור מקיף הם ואחר שהקיפו והשלימו מהלך סיבובן חזרו לא' שהתחילו בה. וזהו סוד תכונתן ויסוד העמדתן מכוונים זה כנגד זה וזהו צורתן. א"ט ב"ח ג"ז ד"ו ה' הרי לך שהה' מניעה את כולם והיא עין העגול

שבה חוזרים חלילה ותמצאם כולם י"י י"י ה'. הנה לך כל הבניין הראשון מעיד על הי' והה' וכשתשימה כמות שהיא כלומר כעין העיגול באמצע בין ד' יודין יבוא ייהיי וכלל הכל מ"ה. הרי לך סוד אה"י יוצא בזה הדרך א' בראש הסוד לבנין, ה' באמצע העגול כמו שהיא באמצע המלה להניע את הכל, י' הרי הוא הכלל כולו עדות י' הרי לך סוד אה"י. והי' תמצאנה בכל והכל בה וכלל כל הבנין סודו יה וזה פרושו ד' יודין סודם יו"ד יו"ד שהם ב' יודין וב' יודין כגון זה י"י חשבון כ' והא' חשבון ו' הרי לך כ"ו שהוא סוד השם המיוחד יוצא מזה העניין שהוא יהו"ה בסוד מ"ה כי מ"ה מורה יהו"ה בזה העניין יו"ד ה"א וי"ו ה"א הרי לך יהו"ה יו"ד ה"א ו"ו ה"א באים כאחד. ואחר שכך הוא הרי לך מזה העניין יוצא אה"י יהו"ה יו"ד ה"א ו"ו ה"א כולם מוכרחים והתבונן אם יש לך עיניים לראות ואוזניים לשמוע כי זה

הסוד כולו מעידים עליו האחדים. והתבונן בשכל מובחר בזה העניין ותראה הפלגות גדולות והשגות מעולות. ועוד ברצוני להפליג לך עוד בעניין סוד אה"י. דע כי הה"א כמו שאמרנו מניעה את הגלגל בזה הדרך כאשר אמרנו ד' אותיות מצד זה וד' אותיות מצד זה שהם סוד כל ההיות. ואם תרצה לכפול הה' ולעשותה ה"ה בחשבון האותיות שהן מהצד האחד והיא בכלל יבוא ה"א ה' ויבא הסוד מוכרח א"ט ב"ח ג"ז ד"ו ה"ה ובתוספת ה"ה יעלה אהי"ה ובין זה עד מאד.

ואחר שרמזנו לך מעט במרכבת האחדים נחזור ונרמז לך במרכבת העשיריות ראה ועיין ותמצא איך כולם מכוונים בעניין העמדתן וראה ועיין במניע אותן שהוא באמצע י"צ

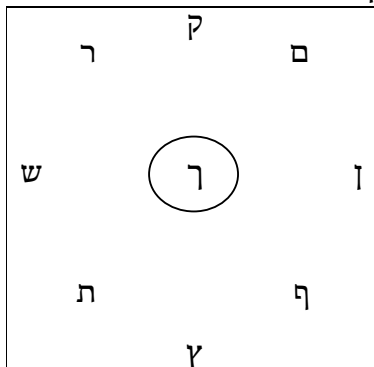

כ"פ ל"ע מ"ס נ' ותראה שהנ' מניעה הכל והיא עין העגול בהן וזה העניין כולו בסוד האלפא ביתא כסדר והיא עין העגול ובה חוזרת חלילה ותמצאם כולם קקקקנ. הרי לך כי כל זה הבניין מעיד על הק' ושתשים הנ' באמצע כמו שהוא בדרך אלפא ביתא יבוא

קזקז

כלל הצרוף ת"ן. גם נמצא י' בראש נ' באמצע וס' בסוף זה סני מלבד סוד מה שאמור לעיל והנה **ויבן משה מזבח ויקרא שמו יהוה נסי** (שמות י' טו') ובין עד מאד סוד המרכבה שהיא ת"ן **והשמר לך ושמר נפשך מאד** (דברים ד' ט') שהוא ת"ן וסימני ב' המרכבות, הא' שהיא מ"ה והשנייה שהיא ת"ן. וסודם כלול בזה הפסוק **והשמר לך ושמר נפשך מאד** שסודם ת"ן מ"ה ועיין בעין שכלך אם יש בך דעת ותבונה והבן אלו העניינים האלהיים שכללתי באלו המרכבות הנכבדות במאד מאד שם מיני הכללי שלמים כסדר שהם ייהיי שסודם מ"ה, ככ"ה יבוא סוד מא"ד וזו שהיא בסדר מוכרח קקנקק שסודה ת"נ יבוא סוד זה נפש"ך הרי לך ושמור נפש"ך מאד מהסימנים המוכרחים וכמו כן י"י נס"י מסוד וי"ה שהוא יו"ד ה"א ו"ו ה"א הרי יהו"ה ובזו המרכבה הראש והאמצע והתכלית סני או נסי הרי לך יהו"ה נס"י והבן סוד י"י מסיני בא. וממה שאמרנו מסוד מ"ה הבן בו סוד גדול יהו"ה מ"ה אד"ם. ועיין ותראה הפלגות גדולות בסוד השכל הפועל והבן מ"ה יהו"ה אלהיך. והבן מ"ה יהו"ה דורש ממך. וכל העניינים הרחוקים הנכללים בזה העניין הנכבד. וממה שצריך שתדע כי הבניין הראשון אשר הוא מאחדים כולו מעיד על יו"ד והבניין השני שהוא עשריות

כולו מעיד על ק' והם ד' יודין שסודם מ' והם ד' קופין שסודם ת' וסוד הבא שהוא א' סוד הכל אמ"ת. והתבונן כי זאת הפלגה גדולה היא.

ואחר שרמזנו מעט בסוד מרכבת איך העשיריות נחל במרכבת המאיות וראה כולם מכוונים זה כנגד זה ועיין במניע האמצעי ק"ץ ר"ף ש"ן ת"ם ך הרי לך שהך' מניעה את כולם והיא עין העיגול שבה חוזרים חלילה ותמצאם כולם מעידים אאאא הרי הכל חזר ליסוד

בחזרת חלילה שהוא א' ויש לך אחי להבין כי סוד המרכבה הזאת היא כ"ד וסודו **ושמתי כדכד שמשתיך** (ישעיה כד' יב). וזהו סוד היוצא משתי אותיות שבסוף שתי מלות היוצאות משתי המרכבות שלמעלה שהם ושמור נפשך מא"ד והבט ותראה כ"ד ודוק ותשכח הפלגות גדולות ותבין **אל ישוב ד"ך נכלם** (תהילים עד' כא). ויש לך כמו כן להבין איך ך' מנהגת המרכבה הזאת והיא אמצעית. אאךאא שסודם בכב' והבן בכב' אותיות שהם סוד יסוד הנבראים ועכשיו יש לך להבין ג' מרכבות כלומר מרכבת האחדים מרכבת העשיריות ומרכבת המאיות כולם נקשרים בסוד ושמור נפשך מא"ד פן תשכח את הדברים. והבן

מה היה כתוב בלוחות ובאיזה עניין ובין עד מאד כל אלו העניינים. ומה שלא זכרתי הקש מממה שזכרתי. ודע כי עניינים אלו בע"ה אני עתיד לזכרם כסדרן כי כל מה שדברתי לא דברתי אלא ברמז כדי להיות פתח פתוח לשאלה. והבן סוד האלפא ביתא ותמצא כי האחדים הם ט' וכן העשרות ט' והמאות ט'. ותמצא המנהיגים שהם הנך ה' חצי י' נ' חצי ק' ר' חצי אלף והנה הכל חוזר לאלף שהוא היסוד וכמו כן יש להתבונן כי היו"ד מנהגת המרכבה הראשונה ונעלמת בה והיא מתחלת להראות בראש המרכבה השניה. וכמו כן הקו"ף מנהגת המרכבה השניה והיא נעלמת בה. והיא מתחלת להראות בראש המרכבה השלישית ונעלמת בה והיא ראש המרכבה הראשונה שבה התחיל הכל הרי לך שהגלגל חוזר חלילה לעולם. וסוד הכל ב-איק. ודע כי היו"ד היא עין העגול ל-איק והיא מנהגת אותו הרי לך י' שהיא נקודה אחת מנהגת הכל. ובין עד מאד זה העניין המופלג כי הוא מפתח גדול לזה העניין שאנחנו בו ובין עד מאד אמרנו כי המנהיג נעלם במתנהג והמניע נעלם במתנועע ובין זה עד מאד. ואחר שרמזנו לך אלו העניינים דעתנו לנוח.

ודע כי המרכבה הראשונה סודה א' זולת המניע שהוא ה' חסר מן

ה-ה' ד' שהוא יסוד בניין אב כמו שפירשתי ונמצא א' מניע ד' והנה לך סוד מ"ה מפורש. והמרכבה השנייה סודה ת' זולת המניע שהוא נ' הסר משם א' שהוא ד' ונשאר י' שהוא א' הנה א' מנהיג ד' כלומר י' מנהיג א' הרי לך סוד תנ מפורש. וכמו כן המרכבה השלישית סודה ד' פירוש ד' אלפים זולת המניע שהוא כ' שעולה ה' מאות הסר משם ק' שהוא כנגד י' ישאר ת' שהוא ד' שהוא סוד המרכבה. והק' שהוא אלף הוא המניע. הנה כל האלפא ביתא נכללת בסוד איק מרובע. וסוד האחדים מרובע ד' יודין העשיריות מרובע ד' קופין המאיות מרובע ד' אלפים הרי לך כל האלפא ביתא נכלל באיק שהוא סוד ג' מרכבות זולת ג' מניעים שהם הנך. והבן זה מאד כי זה הוא סוד ג' מרכבות מרובעות כנגד ג' יסודות שסודם אמ"ש והבן זה מאד. ואחר שרמזתי לך מעט בסוד האלפא ביתא כסדר על תכונתו והודעתך דרך חילוקו ועניינו כמדומה לי כי די לך בזה.

ודע לך כי חלק זה מה שכללתי בו רומז עניינים גדולים והם כללים אשר כולם מוכרחים למה שיתבאר לפנים בע"ה. והוא כולל קצת מדרכי החלקים שעתידים לבוא בע"ה. ועל כן תשמרם בלבך כי הם בניין אב לחלקי זה הדרך לקצתם או לכולם.

והזהר בו כי בשעה שנוכיר דבר שתדע לאיזה צד אני נוטה ואז יתבאר לך האמת על פי היושר. והזהר מאד באלו החשבונות כי כולם צורך גדול ומוכרחים וכל אחד ואחד מורה דרך מוכרח ודי לך. ובין אלו העננינים האלהיים שכללתי במרכבות אלו הנכבדות. אחרית האחדים כנגד העולם שיפסד, אילו היה רוצה להפסידו. כי הכל תלוי ברצונו ועומד בין לקיום בין להשחתה. הרי לך כי הא' כנגד היה והה' כנגד הוה וכשיתחבר הא' אם הט' ותבליע שמות שניהם יולד מהם י'. ותשאר בידך הה' שהיא אמצעית עם הרי לך י"ה. סוד הרי מורה היה קודם העולם, ויהיה אחר העולם. וסוד הה' מורה הוה עכשיו. הרי לך כי אין לשאול מה לפניו ומה לאחור שהפנים היא אלף והאחור היא ט' הרי הבליע את שתיהן ושם במקומן אות הכוללת אותן שהיא י'. הרי כי האות שבראש השם המיוחד כוללת שהוא ית' ראשית הכל ותכלית הכל. והה' כוללת שהוא צורת כל ההויות וזולתו אין להם קיום. וזהו סוד שם אהיה הא' ראשית והה' אמצעית והי' בולעת הא' והט' והה' שלאחריה הרי לך יה אה מורה עניין ויה שם הכולל. והבן זה מאד כי הוא יסוד האמונה לקיים קדמותו ית' לבד לא קדמות אחר עמו לא חמר ולא צורה כי זאת היא האמונה האמיתית שצריכים אנו להאמינה. הרי לך כי שם יה כולל עליון תיכון ותחתון

ספר דרך ב' חלק א' הצירוף

הוה היה ויהיה קודם ההוייה ובתוך ההוייה והוא סותם שאלת מה
לפנים ומה לאחור.

החלק השני

חשבון הכרחי וסוד חשבון אבג. דע אחי ישמרך האל כי זהו בניין חשבון

הפרטי כי החלק הראשון מוכרח הוא לבניין חשבון הכללי כי צריך שיהיו כל החשבונות כולן שואבים ממנו וכל הבאים אחריו נחלים המושכים מים מן האגמים. ונקרא החלק הראשון חשבון עגול שהוא חשבון הכולל כל האלפא ביתא ומעגלו ומסבבו לפיכך הוא בעצמו העגול והוא בעצמו הכלל והוא ראוי להיות מוקדם. להודיעך שאם יקרה לפניך בחשבון הכרחי שהוא חשבון פרטי שאם תגיע בחשבוננו עד אלף שתסבבם חלילה ותחזירם לאחד. ולפיכך נקרא שם החלק הראשון חשבון עגול לפי שהוא מתעגל ומסבב כדמות הגלגל החוזר חלילה. ולפיכך צריך שיהיה זה העניין שמור בכל החשבונות כשתגיע לאלף שתמנה בא' שהרי זה העניין מוכרח הוא בסבוב הגלגל. והחלק הזה הוא הנקרא חשבון מוכרח והוא לשון פרט כי מאחר שכללתי צריך אני לפרוט. ואם יצטרך לי אחר כן לחזור ולכלול וכלל ופרט וכלל אי אתה דן אלא כעין הפרט. ונקרא חשבון הכרחי מפני שזה החשבון הוא חשבון האותיות כסדר מוכרח כעניין אבג שאלף בחשבון הכרחי אחד וב' בחשבון הכרחי שנים וג' בחשבון הכרחי שלשה וכן לעולם. ולפיכך נקראהו פרטי שהוא בכלל האותיות כמו שיקרה על

דרך המילה שהיא צריכה חשבון, והמלה פרט היא מכלל האלפא ביתא כולה ולפיכך זה כלל וזה פרט ובין זה עד מאד. וחשבון אבג כלומר ו' וכן על דרך זה לעולם כשיקרה לפניך מילה בת ב' או בת ג' או בת כמה אותיות שתהיה החשבון הראשון הוא דרך הכרחי. ואם תהיה מילה שמספרה פחות מאלף אין לך להוציאה מדרך חשבונה המוכרח כמלת ששה על דרך משל שחשבון כל אותיותיה עולה תרה. וכשיקרה לפניך שתמצא מילה בת כמה אותיות שהיא סובלת עד אלף צריך אתה להחזירם לא' כענין סבוב הגלגל כמלת ששת שחשבון אותיותיה עולה תתר צריך אתה להעביר חשבון תתר שהוא אלף ולכתוב במקומו א' שבו הגלגל חוזר חלילה מא' לאלף ומאלף לא' ותדקדק בזה. וכשיקרה לפניך מילה שהיא סובלת יותר מחשבון אלף צריך אתה להחזיר אלף לא' ולחשוב השאר כדרך חשבון המסודר כמלת מסתתר על דרך משל שסוד חשבונה על דרך המסודר תתרק ובחזרת חלילה אלף לא' תמנה אותה אק ובין כל זה מאד אם יש לך דעת ותבונה. ועל דרך זה לעולם בכל החשבונות תחזיר האלפים לאחדים כמו שני אלפים שתכתוב במקומם ב' או שלשת אלפים ג'. ועל דרך זה לעולם וממה שאתה צריך לדעת שיש מן המחשבים שחושבים א' במקום י' או במקום ק'. ועל דרך זה מפני שהיוד הוא א'

מן העשירות והק' א' מן המאיות כמו שהאלף א' מן האלפים. וכן ב' במקום כ' או במקום ר' או ב' במקום אלפיים כמו שהודענוך וכן על דרך זה ואחר שכך הוא הרי לך שהמרכבה הראשונה שהיא אבגדהזחטי היא עיקר כל המרכבות ובה הכל חוזר חלילה והבן זה מאד וזהו סדורה בעניין זה והבן.

א' כנגד י"ק אלף שהם א' לעשירות א' למאיות א' לאלפים.
 ב' כנגד כ"ר אלפיים שהם ב' לעשריות ב' למאיות ב' לאלפים.
 ג' כנגד ל"ש שלשת אלפים שהם ג' לעשריות ג' למאיות ג' לאלפים.
 ד' כנגד מ"ת ארבעת אלפים שהם ד' לעשריות ד' למאיות ד' לאלפים.
 ה' כנגד נ"ך חמשת אלפים שהם ה' לעשריות ה' למאיות ה' לאלפים.
 ו' כנגד ס"ם ששת אלפים שהם ו' לעשריות ו' למאיות ו' לאלפים.
 ז' כנגד ע"ן שבעת אלפים שהם ז' לעשריות ז' למאיות ז' לאלפים.
 ח' כנגד פ"ף שמונת אלפים שהם ח' לעשריות ח' למאיות ח' לאלפים.
 ט' כנגד צ"ץ תשעת אלפים שהם ט' לעשריות ט' למאיות ט' לאלפים.

וזהו דרך זה החשבון ושמור אותו מאד כי הוא חשבון יפה ונעים, ומתוכו יתבררו לך עניינים גדולים ועדין אני רוצה לרמוז לך יותר איך אלף בכר אלף גלש אלף וכן הכל. ופירושו אחד

עשרה מאה אלף, שנים עשרים מאתים ב' אלפים, שלשה שלשים שלש מאות ג' אלפים, ועל דרך זה לעולם כל החשבונות. והבן זה מאד ושמרהו לכל הדרכים כי זה מובחר לכלל כל החשבונות כי פעם תשים א' במקום י' במקום ק' במקום אלף, ב' במקום כ' במקום ר' במקום אלפיים, ג' במקום ל' במקום ש' במקום ג' אלפים, ד' במקום מ' במקום ת' במקום ד' אלפים. וכן על דרך זה במקום מנצפ"ך יוכל להשים הוזחט שהם אחדים כנגד מאיות והבן זה מאד.

וזהו סוד איק בכר גלש דמת הנך וסם זען חפף טצץ. כי כולם שקולים בכף היושר וכל תיבה ותיבה אותיות מוסכמות זו רמז לזו וזו חברה לזו והבן כל זה מאד כי הכל צורך גדול למה שאנו עתידים לבאר בע"ה. ועוד נבאר דרך חלוף האותיות בחלקי תמורת כל האותיות כי שם יאות לפרשו. ובין כל מה שפירשנו בזה החלק ובין עד מאד דרכי החשבון ההכרחי שהוא הפרטי בכל הסדרים ואיכות תכונתו ובהתגבר חשבון המילה או בהתמעטו כי זה רוב מה שתצטרך אותו בכל אלו העניינים מדרכי החשבונות. ונחזור למה שאנחנו בו בזה החלק ונאמר דע כי בראשית חשבוננו המוכרח תתקיג וחשבון עולה במספרו במצות עשה הרי לך כי במצות עשה ברא אלהים מה שברא. וכמו כן בהבראם שסודו ברמח שהוא כמנין ממצות לא תעשה

ספר דרך ב' חלק ב' הציורוף

שהם רמז הרי לך אלו שני הדרכים מהחשבון המוכרח מורים ברמז ב-מצות עשה ברא אלהים והבן זה מאד. וכמו כן מדריך חלק הציורוף ההכרחי שהוא צירוף הפרטי תאמר בראשית או בראת יש או ברית אש וכדומה לאלה שהם מורים עניינים גדולים. וכמו כן בראשית וכמו כן אב ירשת שסוד בראשית שהוא שרו של עולם והוא כבן האהוב לאב וקרוב לו תמיד. וסוד בראת יש מעיד על הבורא יש מאין אחר האפיסה המוחלטת. וסוד בראשית מעיד על הבורא ית' שברא שש קצוות הידועים שהם מעלה ומטה וארבע רוחות. וסוד ברית אש מעיד על התורה שהיא הברית בינינו ובינו ית' כמו שנאמר מימינו אשדת למו (דברים לג ב'). והתורה נקראת אש כמו שידעת. והבט מאמר הכתוב ויתן יהוה אלי את שני לוחת האבנים כתבים באצבע אלהים ועליהם ככל הדברים אשר דבר יהוה עמכם בהר מתוך האש ביום הקהל. וכתוב אחריו נתן יהוה אלי את שני לוחת האבנים לוחת הברית (דברים ט' יא). ועוד אמר פנים בפנים דבר יהוה עמכם בהר מתוך האש (דברים ה' ד'). ואתה יודע מה שאמרו שהתורה היתה כתובה אש שחורה על גבי אש לבנה. והבן כל אלו העניינים. ומה שאמרנו אב יר שת מורה כי הוא שת אביר לשלוט בכל מה שלמטה ממנו בכחו ית'. וכמו כן אם תרצה מה שאמרו רז"ל בתשרי נברא העולם, בראשית מורה אותו שהוא סוד בא' תשרי ברא אלהים את השמים ואת הארץ. ורבים כאלה על דרך

הצירוף אע"פ שאין זה מקום אלו העניינים כי זה החלק הוא חלק החשבון ואלו העניינים הם מכת חלק הצירוף והבן זה מאד. וכמו כן בהבראם שסודו מורה אותו בצירוף כי הבריאה תלויה באברהם כי בהבראם מורה באברהם. והבן כל אלו העניינים כי כולם קבלה מקובלת ומיוסדת על שרשי האמת ויסוד האמונה. וזה מה שראינו לכלול בזה החלק ולהודיע דרכי החשבון ההכרחי. וכמדומה לי שדי לך במה שעוררנוך בזה העניין ומזה הקש לכל מה שתמצא בכל הכתובים בתורה שבכתב ואפילו בתורה שבעל פה. ושים לבך לחשוב כל מילה ומילה בזה הדרך כי זהו דרך החשבון המוכרח והוא חשבון הראשון למילה. ואחר אשר החלונו לבאר פרטי החשבון נחל בקצתם ודי לך בהתעוררותי ואנוח בדברי בזה החלק והנני מתחיל בחלק השלישי בעזרת שדי.

החלק השלישי

חשבון צירופי והוא חשבון אבג
אב גבא. דע אחי ישמרך האל כי

זה החלק מן החשבון הוא חלק נכבד והוא החשבון הבא אחר החשבון ההכרחי. כי החשבון ההכרחי הוא אבג בלבד בלא שינוי אחר, אבל חשבון זה אינו חבון הכרחי אבל הוא חשבון הבא אחר ההכרחי והוא חשבון צירוף אבג. כי אבג בהכרח

ראשון עולה ו' ובצורפו עולה ל"ו הרי לך זה החשבון סמוך לאבג מפני שהוא ממינו ולפיכך שמנוהו למצויו. והנני רוצה להקדים לך ההקדמה קודם התחילי בביאור זה החלק. דע אחי כי כל פעם שיהיה לך צורך לצרף עניין נכבד ועמוק יש לך לצרף בראשונה כפי מה שתסבול המילה ואם תהיה המילה כבדה לצרפה אם תרצה תחלקה כמו שהודענוך למעלה. ואחר כל הצרוף שתצרף יש לך לקחת חשבון הכל ולעשות ממנו מה שתצטרך לעולם ובזה הדרך יתגלה לך כל סוד שיהיה סתום ומכוסה כי זה דרך האמת לעולם. ואחר שהודענוך זה העניין נחזור לדבר בביאור החלק והוא זה. מילה בת ב' אותיות ב"ר ר"ב והם ב' אותיות של בראשית וחשבונו מצורף הכרחי ד"ת. הרי נתחדש לך מתוך צרופו דבר נכבד והוא שהתורה מתחלת בלשון בראשית. והרי לך שתי האותיות הראשונות מורות ד"ת שהן בר רב. וגם בדרך צרופם בלי חשבון מורות עניין נכבד בר רב. פירוש בר כבר הודענוך שהוא סוד השכל הפועל והוא ראשית הבניין כי כבר הודענוך כי ב' אותיות הם בניין. ופירוש בר הוא בן או מלשון נשקו בר. ואם תאמר מלשון בן באמת כן הוא כי כמו שהבן קרוב לאב כן זה הבן קרוב לאביו. וחלילה לנו לומר כי זאת הקורבה מצד שיתוף שיש ביניהם כמו כן בין האב לבן זולתי מציאות זה נבדל ממציאיות זה שזה

הבן נמצא בשאר הנמצאים אבל מעלתו גדולה מהשאר ולפי האהבה בו והקרובה לו ית' נקראהו כבן בית. לא שיהיה ביניהם שיתוף כלל מצד קרוב אב ובן והבן כי בזה טעו כמה אומות ויטעו ואפילו אם יכנסו בו המשכילים לא יוכלו לסבול דקות העניין כי כמעט יתגבר עליהם ההרגש ויפסדו והבן זה. וכפי אלו המעלות קרא בני בכורי ישראל כמו שקרא לישראל העליון בן בכור קרא לישראל התחתון והבן זה בשכל גדול כי לפי הקורבה לו והמעלה קרא לשון בן לא זולת זה ואל תטעה בדבר אחר.

והבן אומרו לפי זה העניין הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך **בדרך** (שמות כג' כ). ויש לך להשתכל בזה העניין המופלג כי בזה יש כמה עניינים נוראים. ואחר שפירשנו עניין בר נפרש לשון רב. דע כי כמו שהודענוך לשון בר שהוא לפי המעלה אצלו שהוא כבן בית כך כמו כן יש לו מעלה והוא רב ממונה להנהיג הנבראים ברצון הרב המניע אותו. כי אע"פ שהוא רב אצל שאר הנבראים עבד הוא לפני בוראו ית' שהוא רבו ומניעו. ובכח בוראו שמניעו מניע הוא מה שמניע ונותן כח במה שנותן וכל זה בכח בוראו ית'. לא שיפקד העולם בידו ותפסק ההשגחה. כי השגחתו ית' בו שופעת, ובכל הנבראים מגלגל לבנה ולמטה ומגלגל לבנה ולמעלה. והבן כל זה מאד

כי אע"פ שזה העבד הוא המניע את הנבראים והוא רב אצלם עבד הוא אצלו ית' ואע"פ שהוא מניע את הנבראים. אולי תאמר כי מאחר שהוא מניע בידו לעשות מה שירצה ובידו נפקד הכל בלי השגחה העליונית שהיא השגחתו ית'. אל יעלה בדעתך זה כי באמת הוא מניע אבל כל תנועתו ברצון המניע אותו שהוא עילת העילות יתב' ויתע' שמו וזכרו. ולפיכך נקרא בר ונקרא רב, בר למעלתו ורב לשולטנותו אבל שולט יש עליו שהוא אינו משתתף עם שום נמצא שבעולם והבן כל זה מאד. הרי לך מפורש עניין נכבד מתוך שתי האותיות הראשונות שבמלת בראשית וכיצד מורות עניינים גדולים בין בצד הצרוף בין בצד חשבון הצרוף כי הדת מסורה ביד זה שהוא בר רב מורה כמו כן בן בכור כי רב נקרא כמו כן גדול ורב וצעיר. והרי לך בר רב כנגד בני בכורי ישראל והבן כל זה העניין הנכבד כי הוא מפתח להכנס לכמה גנזים.

ואחר שרמזנו לך מעט במילה בת ב' אותיות נחזור ונרמזו גם כן במלת בת ג' אותיות. ברא באר ראב רבא אבר ארב

חשבון היוצא מן הצרוף הזה המוכרח הוא רי"ט (ששת צירופי ברא בגימטריא 1218 ובחזרת אלף לא' 219) בחזרת חלילה כמו שהודענוך למעלה. כי סודו מורה ומעיד בעבד נאמן שהוא רב על כל המציאות והוא עבד נאמן לפני

בוראו ית' ועובד לפניו תמיד. ואין זה החלק ראוי לפרש בו כוונת מילה המצורפת זולתי חשבונה לבד, כי יש חלק לבאר בו כוונת מלת המצורפת זולתי חשבונה לבד, כי יש חלק לבאר בו כוונת המלות והוא חלק שבתכלית הכל והוא הנקרא חשבון השכלי כי חשבון זה נעשה בשכל. ולפיכך זה החלק אינו זולתי חלק חשבון הצרופי כלומר ברא באר ראב רבא אבר ארב שחשבנו רי"ט. לא שנפרש בזה החלק מה רוצה לומר חשבון רי"ט כי זה החלק הוא לעוררך כיצד תחשוב המלה המצטרפת ודע זה. ולפי שתתעורר למה שיבוא להלן כתבנו לרמוז חשבון בר"א שהוא רי"ט בעב"ד נאמ"ן. והבן זה מאד כי הצורך לך להבין ולהקיש מילה אל מילה ולבנות מדעתך עניינים רבים ועצומים ואחר שעוררנוך במילה בת ג' אותיות נחזור לעוררך במילה בת ד' אותיות.

בראש	ברשא	בארש	בארש	בשרא	בשאר
ראשב	ראבש	רשבא	רשאב	רבאש	רבשא
אשבר	אשרב	אברש	אבשר	ארשב	ארבש
שברא	שבאר	שראב	שרבא	שאבר	שארב

דע כי חשבון היוצא מזה הציורוף בחזרת חלילה הוא ד"פ או פ"ד וכמו כן יד"ע וכמו כן מד"ם וכמו כן עוז"א הגלג"ל אח"ד (ברא"ש

גימטריה 503 כפול עשרים וארבע הציורופים שלה עולה 12072, 12000 שווה 12, לכן $84=12+72$) ועל דרך

זה לעולם כי כבר הודעתוך שאין לי לפרש בחלק הזה זולתי חשבון המלה המצורפת. ומאחר שהודעתוך מלה בת ד' אותיות נרמוז לך במלה בת ה' אותיות. בראש"י בראי"ש ברשי"א ברשא"י בריא"ש בריש"א ועל דרך זה עד שתשלים לסימן ק"כ בתים שנבנים מזו המילה. וכשתחשוב בראשי ק"כ פעמים יבוא בחזרת חלילה תרכ"א מורה כי גלגל חכמה ותבונה אחד. שסוד אחד, א גלגל המקיף, ח שמנת הגלגלים ז' כוכבי לכת וגלגל י"ב מזלות, ד' ארבעת האופנים אופן האש אופן הרוח אופן המים אופן הארץ. הרי לך גלגל חכמה ותבונה אחד שסוד הכל תרכ"א והבן זה מאד. ובדרך זה יש לך להבין בכל מילה ומילה שתבוא לידך דע לאיזה צד תצרפה. ומזה יש לך להקיש בכל מה שיבוא לידך לעולם. והתבונן ופתח עיניך וכונן לבך לראות ולהשתכל בכל אלו העניינים ולעשות כצורתם כי זה כדמות צורה להראות בהם למתחילים בלמוד ולהקיש מתוך אלו למה שיבוא אחריהם ולהבין כמו כן מתוכם מה שיבוא בכלל דברים בכל שעה שאני אומר זה החשבון הוא על הדרך שתדע לאי זה צד אני נוטה

והבן כל זה מאד. וכמדומה לי כי די לך במה שעוררנוך בזה העניין ורצוני לנוח בזה החלק ואתה התבונן במה שזכרתי מה שלא זכרתי. והנני מתחיל בחלק הרביעי בעזרת שדי.

החלק הרביעי

חשבון שמיי והוא חשבון אב"ג.

דע אחי ישמרך האל כי זה

החלק הוא חשבון שמות האותיות, כאלו תאמר על דרך משל אב"ג ותחשבהו ו' ואחר כך אב"ג מצורף ותחשבהו ל"ו ואחר כך שמות שנקראות בהם האותיות שהם א' ב' ג' ותחשוב כמה עולות בשמותם אלף בית גימל. וזהו סוד זה החלק וקודם שאתחיל בביאורו יש לי להודיעך שמות שנקראות בהם האותיות כי בזה החלק ראוי לזכרם ואלו הם. אלף בית גימל דלת הא וו זין חת טת יוד כף למד ממ נון סמך עין פה צדי קוף רש שין תיו. וזהו דרך האלפא ביתא בעניין קריאת שמות האותיות מפני שתדע כיצד תמנה אותם והנני רוצה לעוררך בחשבון כמה כולל כל אות ואות כדי שתהיה בקי בהם ובשמותיהם וכשתשמע אות כך שתדע כי חשבונה כך.

ספר דרך ב' חלק ד' הציורוף

אלף חשבון קי"א	בית חשבון תי"ב	גימל חשבון פ"ג	דלת חשבון תל"ד
הא חשבון ו'	הי חשבון י"ה	וה חשבון י"ב	ואו חשבון י"ג
זין חשבון ס"ז	חת חשבון ת"ח	טת חשבון ת"ט	יוד חשבון כ'
כף חשבון ק'	למד חשבון ע"ד	מם חשבון פ'	נון חשבון ק"ו
סמך חשבון ק"כ	עין חשבון ק"ל	פה חשבון פה	צדי חשבון ק"ד
קוף חשבון קפ"ו	רש חשבון ת"ק	שין חשבון ש"ס	תו חשבון ת"ו

הנה לך חשבון שמות שנקראות בהן אותיות האלפא ביתא ואע"פ שיש חלק מיוחד לחשב בו שמות כל אישי השם ולכלול בו כל מה שנוכל לכלול מאותם שיש להם שם, אעפ"כ מקום זה מוכרח הוא לכלול בו חשבון שמות האותיות מפני שתשכיל עניין חשבונם במושכל ראשון. שזה צריך שתדעוהו למה שיבוא אחריו והבן זה מאד. ואחר שהודענוך כוונת חשבון כל שם ושם נחזור לכוונת החלק שאנחנו בו ונאמר. דע כי החלק הזה כוונתו לבאר שמות האותיות שבמלה כלומר ידיעת חשבונם כמלת בראשית על דרך משל כי שמות אותיותיו הם בי"ת ר"ש אל"ף שי"ן יו"ד ת"ו וחשבון כללם אלף שמונה מאות ותשע ובחזרת חלילה שמונה מאות ועשר שסימנם תת"י. וכיון שעלה בידך תת"י תצרפהו למה שתצטרך. ובדרך זה לעולם בכל מילה שתצטרך. ואם תרצה לחשוב זה החשבון בתכלית

הצרוף כלומר שתצרוף בראשית מה שיסבול ואחר שתצרפהו תקח חשבון שם האותיות שבכל מילה ומילה הרשות בידך. ואם תרצה לחשוב שם אותיות בראשית לבד הרשות בידך והבן זה מאד.

ובדרך זה הכלל שאני אומר לך תחשוב מה שתחשוב בכל מלה שתבוא לידך ומשם יתבררו לך עניינים גדולים ויתפרשו לך פשטים שהתוך נסתר בקליפה כמלת השם המיוחד שהודענוך מעט מעניינו ברמז שמורה בחשבון מוכרח כ"ו ובחשבון שם האותיות שהן יוד הא ואו הא מורה מ"ה. הרי לך סוד מ"ה יהוה אלהיך שאל מעמך (דברים י' יב) יוצא כאחד וכמו כן כ"ו ששם האותיות מורה אלה"ם בזה העניין כ"ף ו"ו כ"ו פ"ו. וזהו סוד י"י אלהים אתה החלות והם יוצאים כאחד הרי לך מ"ה יוצא משם האותיות שבחשבון שם המיוחד שהם כ"ו כ"ף ו"ו. ובדרך זה תלך בכל עניין שתצטרך כי זהו יסוד מיסודי הקבלה וצריך אתה לשמרו למה שתצטרך. וכן אלף חת דלת שסודו שמע ישראל עם ב' המלות הרי לך בשמע ישראל סוד אחד שהוא אלף חת דלת שסימן החשבון הוא תתקנג. והבן זה מאד איך הראשית מעיד על התכלית והתכלית על הראשית. וכמו כן אלהים שאותיותיו אלף למד הא יוד מם שסודו ארץ. ועל זה הדרך שאין כוונתי עכשיו לבאר לך עניין זולתי לעוררך על דרך חשבון שמות האותיות בלבד לא על מה

שמורה חשבון. ומה שאני רומז אינו זולתני כדי לעוררך על מה שיבוא לפנים בע"ה וכדי להודיעך כי לא לתהו נבראו כל אלו הדברים שאני רוצה להדריךך בהם בע"ה והבן זה מאד. וכמדומה לי כי די לך במה שעוררנוך בזה החלק מעניין חשבון שמות האותיות ואתה התעורר למה שיבוא אחר זה בע"ה. ודעתי לנוח בזה החלק עם מה שעוררנו בו ואתה ראה והקש כמו שהודענוך. והנני מתחיל בחלק החמישי בעזרת שדי.

החלק החמישי

חשבון מספרי והוא חשבון אחד שנים שלשה. דע אחי

ישמרך האל כי זה החלק מן החשבון הוא חשבון מספר שם האותיות בכל מקום שתצטרך לספור אותן. והחלק הזה הוא יסוד גדול ועמוד מיוסד למה שאנחנו בביאורו ורוב מה שיש לך צורך לעיין ולדרוש הוא בזה החלק. ולקחת כלל זה בידך לכל פעם שתצטרך בכל מלה שתבוא לידך שתחשב מספר שמות אותיותיה ותדע כל אות ואת כמה מספר שמה בין בכלל בין בפרט, וממה שצריך שתדעוהו מקודם לכן כי יש הפרש בין חשבון שם האות שהיא כנויה ובין חשבון שם מספר האות שהוא מספר כנויה. כמלת אלף על דרך משל שהוא שם המכונה לאות והוא החלק שקודם זה שביארנו בו כינוי האותיות. וכמלת אחד על דרך משל שהוא שם המכונה למספר האות והוא

החלק שאנחנו בו עכשיו. ולפיכך צריך שתדע הפרש שיש בין שם המכונה לאות ובין שם המכונה למספר האות.

ואחר שתדע כל זה לא תקשה עלי שאני קורא לחלק שקודם זה שמיני ואני אומר בו מספר שם האותיות. ובחלק זה אני אומר כמו כן מספר שם האותיות שאינם שוים זה לזה שזה חשבון שמיני כלומר חשבון שם כינוי האות. כמלת בראשית על דרך משל בית רש אלף שין יוד תו שאלו הן שמות האותיות וזהו החלק שקודם זה. וזה חשבון מספריי כלומר חשבון שם האות הנקראת בו על דרך משל שנים מאתים אחד שלש מאות עשרה ארבע מאות שאלו הן מספר האותיות וזהו החלק שאנחנו בו עכשיו.

ומאחר שהודענוך זה יש לך לדעת כי אלו שני השמות כלומר שם הכינוי ושם המספר הם שמות באים זה אחר זה והאחד מהם מוכרח להיות קדמון כלומר שם הכינוי שהוא אלף והשני כלומר שם המספר הוא שם הבא אחר זה כלומר אחד. ואין לך יכולת לומר אחד עד שתזכיר פלוני אחד. הרי לך שהם שמות באים זה אחר זה וכן לא תוכל לומר שנים זולתי פלוני ופלוני וכן לעולם. וכל זה שעוררתיך עליו כדי להודיעך שהחלק שקודם זה ראוי להקדימו מפני שהוא חלק הכולל שמות הכנויים והוא חלק שמות

התארים ולפיכך ראוי היה להקדימו. והחלק הזה ראוי היה להיות אחריו מפני שהוא כולל שמות המספרים והוא מורה על שם הנקרא בעבור עניין אחר כלומר בעבור החשבון לא בעבור האות כי שמות כנוי האותיות הם אלף בית גימל דלת וכו'. ואחר שהודענוך כוונתנו נחל לבאר לך פרטי החשבון פרטי ונודיעך כוונת החלק שהוא לעוררך על שם מספריי. ולפיכך אפרש לך שמות המספריים שבאלפא ביתא כדרך שהודענוך בשמות הכנויים והתארים וזה דרך ביאורן ואלו הן. אחד שנים שלשה ארבעה חמשה ששה שבעה שמנה תשעה עשרה עשרים שלשים ארבעים חמשים ששים שבעים שמנים תשעים מאה מאתים ג' מאות ד' מאות ה' מאות ו' מאות ז' מאות ח' מאות ט' מאות. הרי לך מכלל מספר השמות המספריים שעדיין אין האותיות מורות לאדם במושכל ראשון תכלית המציאות שהוא תשלום א' שהוא שם כינוי לאות הראשונה שהתחילה בה. הרי לך כי שם הכינוי של אות הראשון הוא המשלים המציאות בשמות המספריים שהמציאות נכלל באלף והרי האלף נסתרת באותיות בזה העניין, ואינו מפורסם זולתי בשם כינוי האות הראשון שהוא אלף שמורה תכלית המציאות בראשיתו ואינו מפורסם בשם המספריי שהוא אחד אע"פ שמת אחד כולל כל המציאות כלומר י"ג גלגלים כמו שהודענוך. וסימנם א' גלגל המקיף שהוא א' והוא כולל כל הגלגלים והוא הסובב

בכולן והוא מתנוועע תנועה יומית. וכך ראוי להיות אחר שכל הגלגלים כלולים בתוכו כי כל אחד ואחד מהם אדוק הוא בתוכו. ולפיכך אין יכולת להם להתנוועע בעת שיעמד הגלגל המקיף בכל. ואין אנו בפירוש זה עכשיו זולתי בפירוש הסימן, וזהו סוד א' של אחד. וסימן ח' מורה ח' גלגלים הנכללים בתוך גלגל המקיף שהוא גלגל י"ב מזלות וגלגלי כוכבים ז' שסימנם שצם חנכל הרי לך ח' של אחד מורה סוד ח' גלגלים. וד' של אחד מורה סוד ד' כדורים של יסודות שהם הרוח והאש והמים והארץ. הרי לך כל המציאות נכלל באחד.

ואחר שהודענוך זה יש לנו לומר לך כי המציאות שמורה אחד אינו שוה למציאות שמורה אלף כי מלת אלף מורה העניין במושכל ראשון כלומר אלף אבל מלת אחד אינה מורה המציאות זולתי המשא ומתן לא במושכל ראשון כמו אלף שהוא הראשית והתכלית כי מלת אחד אינה נודעת בפירושה זולתי ליחידים לא לכל ההמון. ומכל זה העניין יש לך להבין מלת אלף שהוא שם הכינוי שהוא ראשית המציאות ותכליתו כמו אלף בראשונה ואלף באחרונה אלף בראש המספר ובראש השם ואלף בתכלית המספר ובתכלית השם. והבן כל אלה העניינים מאד כי צריך אתה להתעורר על ענייני השמות למה שעתיד לבוא. ומאחר שהודענוך כלל השמוצ

המפורשים שנקראים בהם האותיות יש לנו לעורר על ענייני השמות המספריים כמה הוא כולל כל אחד ואחד ואלו הם:

אחד חשבונו י"ג, שנים חשבונו ת', שלשה חשבונו תרל"ה, ארבעה חשבונו רע"ח, חמשה חשבונו שנ"ג, ששה חשבונו תר"ה, שבעה חשבונו שע"ז, שמנה חשבונו שצ"ה, תשעה חשבונו תשע"ה, עשרה חשבונו תקע"ה, עשרים חשבונו תר"ך, שלשים חשבונו תר"ף, ארבעים חשבונו שכ"ג, חמשים חשבונו שצ"ח, ששים חשבונו תר"ן, שבעים חשבונו תכ"ב, שמנים חשבונו ת"ם, תשעים חשבונו תת"ך, מאה חשבונו מ"ו, מאתים חשבונו תצ"א, שלש מאות חשבונו תתרע"ז, ארבע מאות חשבונו תש"ך, חמש מאות חשבונו תשצ"ה, שש מאות חשבונו תתרמ"ז, שבע מאות חשבונו תתי"ט, שמנה מאות חשבונו תתמ"ב, תשע מאות חשבונו תתתי"ז, הרי יר"ח.

הרי לך תת"ק שהוא חשבון של צד"י ארוכה כמו זאת ץ ומורה סוד הירח. ושמות המספריים שפרשנו בזה החלק הם באלפא ביתא בזה הדרך אבגדהוזחטיכלמנסעפצקרשתךםןףץ הרי לך ירח שהוא תכלית הגלגלים כנגד ץ שהוא תכלית החשבונות שמורות האותיות כל אות ואות בפני עצמה מבלי שתחברה באחרת ותכלית המספר בהם הוא הנסתר בהם והוא שם האות שבה התחיל שהוא סוד א' כמו

ספר דרך ב' חלק ה' הצירוף

שהודענוך. כך סוד הלבנה היא הראשית למספר הגלגלים ממטה למעלה והיא התכלית למספרם מלמעלה למטה והבן בסוד אטבח הא' כנגד ט' והט' כנגד הא' והבן זה מאד וזהו סידורן:

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט
גלגל	גלגל	גלגל	גלגל	גלגל	גלגל	גלגל	גלגל	גלגל
ערבות	שנים	שבת	צדק	מאדים	חמה	נוגה	כוכב	לבנה
	עשר							
תמיד	מזלות							
ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א

הרי לך מן הסדר הזה כי הירח הוא ראשית הגלגלים כשתמנה אותם ממטה למעלה והוא האחרון שבהם כשתמנה אותן מלמעלה למטה. וזהו בסוד אטבח גז דו הה וד זג חב טא הרי לך שהגלגל חוזר בהם פנים ואחור. ותמנה מאי זה צד שתרצה אם תרצה הירח שהוא סמוך לט' ואם תרצה מגלגל ערבות שהוא עליון על כולם והבן כל זה. ויש לך להבין כי ראשית מניין האחדים הוא א' ואמצעיתם הוא ה' ותכליתם הוא ט' וכשתצרף ט' עם א' שהם הראשית והתכלית יבוא יו"ד והה' שבאמציעתם הרי י"ה הרי לך כל המציאות דבק ב"ה כי ביה יי' צור עולמים. הרי לך הוה והיה ויהיה

נכלל הכל ביה. היה הוא סוד אלף שהוא ראשית הכל. הוה הוא ה' שהוא אמצעי כנגד התיכון הוה שהוא העולם הוה ונפסד שהוא אמצעי בין שלא היה ובין שלא יהיה אם ירצה להפסיד היכולת בידו והכל ברצון ויהיה הוא סוד ט' שהוא אחרית האחדים כנגד אחד שיפסד העולם אילו היה רוצה להפסידו כי הכל ברצונו תלוי ועומד בין לקיום בין להשחתה. הרי לך כי האלף כנגד היה. והה"א כנגד הוה. והט' כנגד יהיה. וכשתחבר הא' עם הט' ותבליע שמות שניהם יולד מהם יו"ד ותשאר בידך הה' שהיא אמצעית עם היו"ד הרי לך י"ה. סוד הי' מורה היה קודם העולם ויהיה אחר העולם. וסוד הה' מורה הוה עכשיו הרי לך עדות ברורה כי בכאן סתם הפיות לשאול מה לפנים מה לאחור שהפנים הוא אלף והאחור היא ט' הרי הבליע את שניהם ושם במקומם אות הכוללת אותם שהיא יו"ד. הרי לך כי האות שבראש השם המיוחד כוללת שהוא ית' ראשית הכל ותכלית הכל. והה' כוללת שהוא צורת כל ההיות וזולתו אין להם קיום. וזהו סוד שם אהיה. הא' ראשית והה' אמצעית והי' בולעת האלף והט' והה' של אחריה הרי לך י"ה א"ה מורה עניין, וי"ה שם הכולל. והבן כל זה במאד מאד כי זהו יסוד האמונה לקיים קדמותו ית' לבד לא קדמות אחר עמו. לא חומר ולא צורה כי זאת היא האמונה האמיתית שצריכין אנו להאמינה. הרי לך כי שם י"ה כולל עליון תיכון ותחתון הוה היה ויהיה קודם ההויה ובתוך ההויה ואחר ההויה וסותם שאלת

מה לפנינו מה לאחור. הרי כי ביה יי' צור עולמים. כי מה צורת כל העולמים והבן כל זה מאד. עוד יש לי לעוררך על עניין אחר כדי לפרש לך ברמז מאלו החלקים הקודמים כלומר חלק הכרחי וחלק חשבון השמיים וחלק חשבון מספריי כי אלו שלשה חלקים מוכרחים הם שלשתן והנני רומז לך מעט כדי שתתעורר לראות מה התועלת באלו החלקים.

דע כי יהוה הוא שם המפורש והוא יוצא מדרך חשבוננו באלו ג' החלקים שאמרנו. כי החלק שהוא חשבון ההכרחי הוא יהוה כפשוטו. והחלק שהוא חשבון שמיים כלומר שם האותיות הוא יו"ד ה"א ו"ו ה"י. והחלק שהוא חשבון מספריי כלומר שם המכונה לחשבון הוא עשרה חמשה ששה חמשה. הרי לך כי השם המיוחד באלו השלשה דרכי העניין יוצא שם המפורש. וזהו פירושו יהוה יו"ד ה"א ו"ו ה"י תתקס"ו וזהו עניינו. יהוה חשבוננו כ"ו. יו"ד ה"א ו"ו ה"י, ג"ן. עשרה חמשה ששה חמשה חשבוננו תתפ"ז, כשתכלם יעלה בידך תתקס"ו שהוא סוד ש"ם מפור"ש. והבן זה במאד ומשם תראה כמה עניינים וכמה הפלגות בסוד השם ובע"ה כל זה יתבאר לפנינו בתכלית הביאור. ואתה פקח עיניך וראה עניינים גדולים והפלגות גדולות ועל דרך מה שבארתי לך בכאן יש לך להבין ולעשות בכל מקום שתצטרך

ויש לך להבין כי התשיעיות הם תכליות והם טצ"ץ והבן היאך גלגל הירח התשיעי הוא ט' לגלגלים כנגד ט' והוא סוד ץ ארוכה כעניין תשע מאות שסודו ירח הרי לך ט"ץ מורה ירח וכעניין הזה יש לך להבין כל אלו העניינים הנפלאים שעוררתך עליהם בזה החלק ושמרם תמיד למה שתצטרך כי הצורך גדול הוא וכמדומה לי כי די לך במה שעוררנו לך בזה החלק והעת לנו לנוח מהדבור בו ולהתחיל בחלק הבא אחריו והנני מתחיל בו בעזרת שדי.

החלק הששי חשבון מוספי והוא להוסיף על חשבון האותיות והמלות דע אחי ישמרך האל

כי זה החלק שאנחנו בו הוא מורה על הוספת האותיות אחר מספרם. והוא כמו כן חלק נכבד ומוכרח למה שאנחנו בו והוא עיקר ושורש וקבלה לעשותו לפיכך הוצרכנו לעוררך עליו. והנני מתחיל בביאורו למה שיספיק לכל רואה ומעיין בע"ה. דע כי מלת אבג ידעת כבר שמספרה עולה ו' בחשבון המוכרח ומספרה עולה ל"ו בחשבון המצורף ומספרה עולה תר"ו בחשבון שמיי ומספרם עולה מ"ט בחשבון מספריי. ואחר כל החשבונות אם תרצה להוסיף המלה והאותיות יבוא אבג י' וזהו פירוש אבג וג' אותיות הרי ט' והמלה א' הרי י' הרי עשרה. וכן לכל אחד מאלו החשבונות. ואם תהיינה אותיות רבות במעט מלות יכול אתה לעשות מלה בת ב' אותיות ועל

דרך זה לעולם. והבן עניין זה החלק כי הוא כמו כן חלק נכבד ומעולה.

והנני רוצה עוד לפרש כיצד יהוה שהוא שם המיוחד הוא שורש ל"ב נתיבות השם. יהו"ה חשבנו כ"ו ד' אותיות הרי ל', ב' מלות הרי ל"ב נתיבות יסודם. השם המיוחד בחשבון המוספי שהוא להוסיף האותיות והמלות. והנני מעוררך עוד על עניין נכבד שהוא סוד משכן כבוד י"י כי יהוה עולה כבוד, יהוה עולה כ"ו ד' אותיות ב' מלות הם ל"ב כמניין כבוד הרי לך כי כבוד עולה כמספר השם יהוה והוא כמו כן סוד ל"ב נתיבות. ויש לך להבין סוד ברוך שם כבוד מלכותו וכמו כן ברוך כבוד י"י ממקומו. כי כבוד מורה על השם ית' בחשבון אותיות ומלות וכן על דרך זה. ומאחר שהודענוך זה יש לנו לעוררך על עניין אחר שאם יקרה לפניך מלה ותחשוב מספרה ותוסיף עליו אותיות ולא המלה או המלה ולא האותיות הרשות בידך והבן זה מאד. והנני רומז לך בו מעט כדי שתבין. דע כי אלהים חשבנו פ"ו וכשתוסיף עליו ה' אותיות שכולל אלהים יבא צ"א שסודו מלאך. ואם תרצה להוסיף המלה לבד בלתי האותיות יבא פ"ז וסודו ראשו כתם פ"ז. ועל דרך זה לעולם בעת הצורך והמוכרח כן תעשה. וכמו כן מלת יהוה חשבנו כ"ו וכשתוסיף עליו ב' מלות של שם יבוא כ"ח הרי

לך סוד גדול ועתה יגדל נא כ"ח אדני (במדבר יד' יז). ואם תרצה לעשות כל השם מלה אחת יבא אחד ותוסיף לך על כ"ו יבא לך כ"ז כמספר כל האותיות הרי לך השם כולל כל האותיות. וכמו כן מלת אחד סודם י"ג וכשתוסיף ג' אותיות יהיה י"ו וכשתוסיף המלה יהיה י"ז כמניין וה"ו שהוא שם הראשון היוצא מג' פסוקים שטודו אחד בחשבון אותיות ומלות. וכמו כן אם תרצה להוסיף המלה לבד יבא י"ד הרי לך אחד אמר לעולמו ד"י. ועל דרך זה יש לך להבין ולהתעורר בכל עניין ועניין שיבוא לידך וכן לעולם. וממה שעוררתיך בזה החלק יש להתעורר על השאר וכמו כן יש לך להתעורר כי שמע ישראל מורה כי יש שם ער כשתוסיף המלה והאותיות. וכן על דרך זה יש לך להתעורר על עניין זה החלק וכמדומה לי כי די לך במה שעוררתיך בו. ולפיכך בא העת לנוח בדברינו זה. והנני רוצה להתחיל בחלק הבא בעזרת שדי.

החלק השביעי הוא חשבון הקדמי והוא מספר כל האותיות הקודמות לה. דע אחי ישמרך האל כי זה החלק מן החשבון הוא דרך בפני עצמו ואין לו חלק במה שלפניו כי זה הדרך נתברר לו בעצמו והוא חשבון נכבד ומוכרח באלו העניינים האלהיים. ולפיכך צריך אני להעירך עליו כדי שתבין

בכל מקום שתשמעני אומר בחשבון הקדמי שתדע מה הוא. דע כי חשבון הקדמי הוא לחשוב כל האותיות הקודמות לה בדרך האלפא ביתא כמלת חיים על דרך משל שתחשוב כמה עולות כל האותיות הקודמות דהיינו מן א' עד ח' ותמנה כולם על הח' יעלו עם הח' ל"ו הרי לך כי הח' יעלה חשבון ל"ו בזה החשבון. וכמו כן הי' שתחשוב מן א' עד י' יעלה עם הי' נ"ה הרי לך כי הי' חשבונו נ"ה. וכמו כן המ' יעלה חשבונו קמ"ה הרי לך חיים בחשבון זה יעלה אר"ץ. וכדי שתהיינה כל האותיות בחשבון מסורות בידך בדעתי לחשוב כל האלפא ביתא בזה הדרך מן החשבון וכשתצטרך שלא תטריח עצמך לחשוב זולתי שתמצא חשבון כל אות ואות מזומן וזו צורתן: א' חשבון א', ב' חשבון ג', ג' חשבון ו', ד' חשבון י', ה' חשבון ט"ו, ו' חשבון כ"א, ז' חשבון כ"ח, ח' חשבון ל"ו, ט' חשבון מ"ה, י' חשבון נ"ה, כ' חשבון ע"ה, ל' חשבון ק"ה, מ' חשבון קמ"ה, נ' חשבון קצ"ה, ס' חשבון רנ"ה, ע' חשבון שכ"ה, פ' חשבון ת"ה, צ' חשבון תצ"ה, ק' חשבון תקצ"ה, ר' חשבון תשצ"ה, ש' חשבון תתרצ"ה, ת' חשבון אלף תצ"ה. הרי מפורש לך חשבון הקדמי חשבון כל אות ואות על דרך זה, וזהו פירוש הקדמי. וזה החשבון מעולה וטוב למי שיש לו עינים רואות בארובות. והתבונן בזה החשבון כי ה' יעלה י"ה הרי כל העולם מיוסד בה'. וכבר הודעתך כי י"ה כולל הוה היה

ויהיה. ובזה החשבון הנכבד מאחר שיצא מכלל האחדים וחוזר לעשירות הה' אינה נעלמת לעולם אע"פ שהיא מהאחדים מפני שהיא אמצעית והיא עין הסובב הכל. והבן זה העניין הנכבד איך כל האותיות מא' עד ט' שהם האחדים נעלמים בזה החשבון וזו אינה נעלמת לעולם ושם היא עד תכלית סופם. וגם תמצא כי הי' סובבת על ה' והה' חצי יו"ד. והבן כמו כן כי יסוד כל היסודות הוא השם הנכבד המיוחד. וכבר הודעתוך ג"כ כי סוד ב' שמות שבהם נכללות כל ההויות והם אהיה ויהוה אשר במספר המוכרח הם מ"ז ומלת אח"ד בחשבון זה עולה גם כן מ"ז. הרי סוד ההויות נכללות באח"ד. וכבר הודעתוך כי שם אהיה בזה החשבון עולה פ"ו שהוא אלהי"ם והבן זה מאד. וכן שם יהוה עולה ק"ו ללמד כי על נקודה אחת הכל תלוי והבן זה מאד. ואין זה מקום פירוש השמות ומה שאני מזכיר איני מזכיר אלא כדי לעוררך על העניינים וכדי שתראה כי כל אלו החשבונות מוכרחים הם ועמודי עולם הם. ובזה יש לך להבין ולחקור באלו העניינים כי באלו המקומות מעיינות יוצאים בבקעה ובהר. ואתה בין והבן אם אתה מבעלי הראות ודי לך במה שאנו רומזים ושמע ודע וראה ועשה כתבנית מה שאתה רואה ומה שלא זכרנו הקש ממה שזכרנו. וכמדומה לי כי די במה שעוררנוך על דרך זה החלק הנכבד

מדרכי החשבונות ואנוח מדברי בו והנני מתחיל בחלק הסמוך לו בעזרת שדי.

החלק השמיני חשבון מרובע והוא ההוספה בחשבון בכח האותיות. דע אחי

כי החלק הזה מחלקי החשבון שאנחנו בו הוא חלק נכבד מאד. והוא חלק מחשבון מיוחד לעצמו ואין לו דרך עם החשבונות שהקדמנו זולתי הוא חשבון מיוחד ועומד. והנני רוצה לפרט לך עניינו כדי שיתברר לך האמת בו. דע אחי כי החשבון הזה נקרא מרובע כלומר כפי כח שתסבול בו האות לכל רבעיה. כך תמנה במלת חיים על דרך משל הנה הח' חשבונה המוכרח שמונה ומפני שסובלת שמונה תחשוב ח' פעמים ח' והרי החשבון מרובע לכל צדדיה ויבוא מספרם בזה ס"ד. וגם כן תחשוב הי' שחשבונה המוכרח הוא עשרה תחשוב י' פעמים עשרה ויהיה ק' כאשר היא מרובעת בעשותה מרובעת מכל צדדיה. וכן המ' שהוא בחשבון המוכרח ארבעים תרביענה ותאמר מ' פעמים מ' יבוא אלף ת"ר, ובחזרת חלילה יבוא ת"א פירוש כאשר הגלגל חוזר האלף חוזר לאחד שהוא א' וכשתחבר חשבון מלת חיים יעלה תתס"ה. וכיון שעולה לתתס"ה תצרפיהו ותחשבהו למה שתמצא ועל דרך שתצטרך. וכדי להקל עליך חשבון כל אות ואות בעת הצורך

תחשוב לך כל אות ואות מהאלפא ביתא כמה עולה וזה צורתן. א' פעם א' ב', ב' פעמים ב' עולה ד', ג' פעמים ג' ט', ד' פעמים ד' י"ו, ה' פעמים ה' כ"ה, ו' פעמים ו' ל"ו ז' פעמים ז' מ"ט, ח' פעמים ח' ס"ד, ט' פעמים ט' עולה פ"א, י' פעמים י' ק', כ' פעמים כ' חשבונו ת', ל' פעמים ל' עולה ת"ק, מ' פעמים מ' עולה חשבונו אלף ת"ר, נ' פעמים נ' עולה ב' אלפים תת"ק, ס' פעמים ס' עולה ג' אלפים ת"ר, ע' פעמים ע' עולה ד' אלפים תת"ק, פ' פעמים פ' עולה ו' אלפי ת', צ' פעמים צ' עולה ח' אלפים ק', ק' פעמים ק' י' אלפים, ר' פעמים ר' חשבונו מ' אלפים, ש' פעמים ש' צ' אלפים, ת' פעמים ת' ק"ס אלפים. הנה לך פירוש חשבון מרובע כמה עולה כל אות ואות כפי מה שהוא וכפי זה הדרך יש לך להתבונן בכל מה שתצטרך ותעיין בו מאד מאד. כי זה גם כן חשבון מופלא ונעים ואמיתי וממנו יתאמתו לך כל האמיתיות ויתברר לך הדבר הנעלם שהיה מכוסה ממך. וכדי לעוררך ארמוז לך בשם אהיה שהוא כולל בדרך זה החשבון ב' כנויין אלהים אדני כי אהיה סובל בזה החשבון קנ"א שסודו ס"ה פ"ו שהם אלהים אדני ובדרך זה יש לך להבין. וג"כ יהיה בזה החשבון סודו קפ"ו ששסודו מקו"ם הרי לך עדות ברורה שהוא ית' מקום העולם וזהו מעולם ועד עולם אתה אל וג"כ מלת אח"ד בזה החשבון עולה פ"א ועולה כחשבון כס"א. וכן על דרך זה לעולם. וכן תעשה לכל מילה

שתשמעני אומר שהוא חשבון מרובע. וכמדומה לי כי די לך במה שעוררתיך בזה החלק ועת לנוח. וראה והקש מזה לכל השאר כמו שהזהרנוך. ואתחיל בחלק הסמוך לזה כדי לפתוח שערי הסגורים בעזרת שדי.

החלק התשיעי

והוא לכלול חשבון המלה במעט אותיות והוא מורה

חשבון שכלי והוא נכבד מאד ואינו ממין אלו החשבונות זולת שהוא חשבון בפני עצמו. והוא לכלול חשבון המלה במעט אותיות שיוכל כאלו תאמר אבגדהו שסיגו הקטן הוא כ"א ואין דרך לקצרו יותר על דרך חשבון הפשוט. וזהו לקחת כל סוגי השמות במעט אותיות שיוכל ואחר כך להוליכם לאיזה צד שירצה. וכמלת אברה"ם על דרך משל שסוגו הקטן רמ"ח רח"ם תזכור וכהנה רבות. וכשתעלה החשבון למעט מלות שתוכל ותראה שעולה בידך הכלל שאתה מבקש מוטב ואם לאו קח חשבון באותיות אחרות שקולות כנגדן ואם לא תמצא בזה הצד תמצאהו בצד שכנגדו. ולעולם יש לך לשמור סוגי כללי החשבון כרמ"ח בשם אברה"ם ומלת אך בשם אבגדהו וכעניין זה לעולם. כי כשתשמע חשבון כך שתבין מיד לאיזה צד הוא נוטה. וכן בדרך זה לכל עניין שתמצא מחשבון כללי. ובחלק זה אין אני צריך

להאריך כי כבר הוא נודע ועומד למי שיש לו שכל מצוייר ולב משכיל. ולפיכך אין דעתי להאריך בו ומזה המין הם כ"ו ס"ה פ"ו כ"א וכלל כל השמות שנקרא בו לכל בעלי השם ולעולם יש לך לקחת כל כללי החשבון בדרך ולעשות בהם כמו שהיוצר עושה בחמר. וכמדומה לי כי די לך במה שרמזנו לך בזה החלק ואם מעט הוא הרבה כולל. ואתחיל בחלק הבא אחר זה ופירושו שיעור היכולת והראוי בעזרת שדי.

החלק העשירי חשבון פרטי והוא לחשוב קצת אותיות המלה ואחריה השאר. דע כי זה החלק

מן החשבון הוא מורה דרך חשבון השכלי כיצד יתעסק בעשייתו וכיצד יקח אותיות אחת אחת האחדים בראשונה והעשרות אחריהם והמאות אחריהם והאות שסובלת יותר אחריה ושסובלת יותר אחריה כמו הכך כי אות ה' סובלת מעט מחבירתה לפיכך צריך לחשבה בראשונה ולבנות ממנה בניין ולהוסיף על הבניין כק כדרך זה בגכך ואח"כ דאכך. ואחר שיחשוב הה' ויבנה ממנה הבניין שיוכל יתחיל לחשוב האות שהיא כ' וישים הה' כהק ועל דרך זה עד התכלית ואחר שיגמור חשבון כ' יתחיל חשבון ק' ובניינה ועל דרך זה לעולם.

עד כאן מכתב היד וחבל על דאבדין ותם ונשלם – שבח לעולם.

ניצטש בירושל. ם חשבנות מןשכת חושב להיות על המגדלים ועל הפנות

(דברי הימים ב' כו' טו')

הקדמה

בשם השם נעשה ונצליח. מאמרי זה מיועד ליראי השם הצנועים והזהירים בכל מעשיהם. ולא ח"ו לכל אותם המנסים לבוא אל הקדש לינוק ולסחוט להיות זולל וסובא לכל אותם שמנסים להתחזות באיצטלא של מקובלים שהרי בעבורם נמצא שקבלה בגימ' נואף והכוונה נואף לכל פנים דהיינו נואף בתורה נואף בקונו ונואף במחשבתו באשה זרה ועליו נאמר הרהורי עבירה קשים מעבירה עין רואה לב חומד וכלי המעשה גומרים. ובעוונותנו רבו בימינו המתחזים כפטריות שלאחר הגשם אשר ממלאים תשוקתם ביניקה מאחרי הקדושה בכל דרך אפשרית והס מלהזכיר דרכיהם השפלות. והנה אבוא ואנסה לבאר ולהאיר מתורתו ובית מדרשו של רבינו רבי אברהם אבולעפיה כפי שמתנוצץ ומאיר לי מדבריו.

הנה נפלה בידי הזכות להוציא לאור מכתביו ואולי תעמוד לי זכות זו לזכות הרבים והשם יהא בעזרי למען לא אכשל, ובפרט למען כל אותם שהזכרתי שלא תא יניקתם מכאן. כי אם רק למען הבאים אל

הקדש על מנת להתדבק ולהתייחד בקב"ה שזו משימתנו שהרי מן החטא הראשון הורחקנו ונתרחקנו מקב"ה וכל יעדינו ותכליתנו היא לשוב ולהתדבק בו. אם נתבונן נראה שכל העוסקים ברוחניות ועולים מעלה, ואם אינם יודעים ומכירים בתכלית יגיעו למבוי סתום ומיאוס בעיסוקם. שהרי ישאלו עצמם בשביל מה ולמה אנו עוסקים בזאת ומה מטרתנו שהרי ברוחניות גופה לא מקבל החומר שום תענוג, והחומר דורש את שלו. לכן אם יפול האדם המתעסק בו מדרכו יבקש לו תענוג רגשי בדרך עיסוקו וממילא יחזור למה שביארנו קודם שהרי יצטרך לסחוט ולינוק מאחורי הקדושה שהוא הרוחני המביא לתענוג הרגשי הנקרא נואף והמ"י. ומי שיודע יעדו ומשימתו ישים הוי"ה לנגד עיניו תמיד על מנת לדבוק בו ולקיים חוקיו מצוותיו ותורתו וממילא יעסוק ברוחניות בקדושה ובטהרה ולא יבוא לידי חסרון ורצון זר שהרי משימתו ורצונותיו לנגד עיניו ובם יעסוק וככל שיבין מטרתו כן ידבוק במשימתו ביתר שאת וביתר עוז ולא יחסר מאום. וממילא מן המובא לעיל מובן שההתעלות במדרגות הטהרה והקדושה תלויה ברצון הבורא ובדרך שנטע בתוכנו ובהגשמת דברי מוסר חכמינו. ואין התורה עולה בלא תפילה ואין התפילה נשמעת ללא כוונה ואין הכוונה נמצאת אלא במי שמקדש עיניו אוזניו ופיו ליבו ומחשבתו ועל כן

באנו באלו הדברים שלקמן ביודענו שרק מי שיעמוד בחצי ימיו ויקיים מעשיו בדרך הקדושה יוכל להתעלות מעלה והמתחזים לא יעלה בידם מאום מכיוון שמעשיהם יעמדו להם כחוצץ וכחומה בפני הקדושה וכולי האי ואולי יעשו תשובה והשם יסלח ויכפר עוונם.

רומז ואומר לנו רבינו שהנבואה המגיעה אל המנבא תבוא לו בדרך פיו שהרי נבואה באה משרש ניב שפתים כנאמר במשה "פה אל פה אדבר בו" ואבוא לפרש מאמרם ז"ל כל הנביאים נתנבאו באספקלריא שאינה מאירה ואילו משה רבינו נתנבא באספקליא מאירה ר"ל שקבלו הנביאים בפיהם דבור שאינו ברור ומבורר שעל ידי צירופים וחזיון בנבואה הורישו לנו הנבואות כפי שהם. ואילו משה קבל פה אל פה ממש שכל דבריו הם דברי השם ממש ללא בירור כך ניתנה לנו התורה מפי משה מפי השם ממש. והרי המובן מזה החילוק בין ראש הנביאים משה רבינו ע"ה ליתר הנביאים ע"ה שגם הם הגיעו לדרגות העולות בית השם כנאמר בתלמוד ירושלמי שקלים, רבי פנחס בן יאיר אומר זריזות מביאה לידי נקיות נקיות מביאה לידי טהרה טהרה מביאה לידי קדושה קדושה מביאה לידי ענוה ענוה מביאה לידי יראת חטא יראת חטא מביאה לידי חסידות חסידות מביאה לידי רוח הקודש רוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים תה"מ מביאה לידי

אליהו זכור לטוב. זריזות מביאה לידי נקיות דכתיב וכלה מכפר, נקיות מביאה לידי טהרה דכתיב וכפר עליה הכהן וטהרה, טהרה מביאה לידי קדושה דכתיב וטהרו וקדשו, קדושה מביאה לידי ענוה דכתיב כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח, ענוה מביאה לידי יראת חטא דכתיב עקב ענוה יראת ה', יראת חטא מביאה לידי חסידות דכתיב וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו, חסידות מביאה לידי רוח הקדש דכתיב אז דברת בחזון לחסידיך, רוח הקדש מביאה לידי תחיית המתים דכתיב ונתתי רוחי בכם וחייתם, תחיית המתים מביאה לידי אליהו זכור לטוב דכתיב הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בא יום ה' הגדול והנורא. תנא בשם ר"מ {אומר} כל מי שקבוע בארץ ישראל ומדבר בלשון הקודש ואוכל פירותיו בטהרה וקורא ק"ש בבוקר ובערב יהא מבושר שבן עולם הבא הוא. עד כאן.

והבאתי כל המאמר באורך שהרי דברי מוסר אלה הנפלאים מחממים כל לב ונותנים כח וגבורה להטהר ולהתקדש. ולעניינינו שהעולה בסולם יגיע אי"ה למדרגת הנבואה כמו שרמזו לנו חז"ל שרוח הקדש מביאה לתחיית המתים כדכתיב ונתתי רוחי בכם וחייתם ותחיית

המתנים מביאה לידי אליהו הנביא זכור לטוב זוהי הנבואה שאליה הגיעו נביאנו ע"ה אך גם בם נשאר מחסום דק המבדיל ביניהם לבין משה רבינו ע"ה שכל דבריו נקראים תורה, תורת השם נתן לנו ושאר הנביאים ניזקקו לדרכי הצרוף כדי להוריש לנו כל נבואותיהם ובזאת רומז לנו רבי אברהם אבולעפיה שכל דרכי הצירוף נועדו להשיג רוח הקודש והנבואה מן השכל הפועל ולהורישם שוב בדרכי הצירוף על כן מובן עניין גלגולי השמות ודרך הזכרתם.

כהן גדול היה נכנס ביום הכפורים לקדש הקדשים והיה הוגה את השם באותיותיו הכונה שם ע"ב בעשרה צירופיו וצריך היה הכהן הגדול לידע כל שם ושם מה כחו ומה סגולותיו כדי שבמושכו השפע על מנת להשפיע שפע רב יהא בכחו להיות צינור ולקבל השפע לכל. זאת הידיעה היה צריך לקבל בנבואה ואם ח"ו לא ידע כחו וסגולתו של שם יקרהו מה שקרה לכהנים קוני הכהונה שלא היו ראויים לכהונה גדולה וסיימו את חייהם באותו היום הקדוש בתוך קדש הקודשים, כי בזאת יבא הכהן אל הקדש כי זאת בחינתו.

בעניין הצירוף והייחוד-שהרי שניהם עוסקים בצירופי שמות על מנת להוריד השפע אם כן מה ההבדל ביניהם הנה הצירוף כלול משלשה

כתיבה מחשבה ודיבור שהם ראש תוך סוף עולם שנה נפש תלי גלגל לב שהתלי הוא גורם החשק בכל הגופים כדרך הכתיבה שגורם הגירוי למחשבה והגלגל שהוא מהלך השמש הוא המחשבה והלב הוא המעשה שהוא הדיבור שהדיבור הוא רוח והלב הוא משכן הרוח והרוח הוא בעולם הבריאה אבל הכתיבה והאמירה מגשם הרוחניות וכדי להסיר חומר המילה להפוך החומר לצורה נצטרך לייחוד שהוא גם כן מתחלק לשלש המחשבה הראשונה בשם, אחר פעולת המחשבה בצירופי השם ואחר הכוונה מה שמעלה הרוחניות לעולם האצילות ונראה מספרו של המהרח"ו "שערי דקושה" שעל מנת להגיע אל הייחודים צריך הבקיאות בדרך הצירופים

אמנון גרוס

בעזרת השם נעשה נצליח

(ישנם שלש מהדורות של חיי העולם הבא. כשאצטט אביא העמוד, והמספר יוליך למהדורה שניה נייר קרם, והאותיות יציינו המקום במהדורה השלישית נייר לבן) חיי עולם הבא (עמ' 46 או ד') - "וכן משפט שאר השמות הקדושים כולם כי אין הכוונה בכולם אלא להשיג במ ג' עולמות הם המעלות הנקראים אצלנו "שלש סעודות" הנודעת מסוד שלש, היום היום היום שנאמר "ויאמר משה אכלוהו היום, כי שבת היום לה', היום לא תמצאוהו בשדה" (שמות טו' כה'). וסוד המן הוא סוד כסא וסוד המים והטל יורד עליו והמן יורד עליו והוא שכבת הטל ובו עתיד הקב"ה להחיות המתים, "כי החיים יודעים שימותו והמתים אינם יודעים מאומה" (קהלת ט' ה'). עד כאן.

אפשר לראות כאן דוגמא למסירת הסוד בדרך רבינו ובדרך מחשבת הצירופים שבא לרמז לנו רבינו בשם בן מ"ב שהרי לא מובן מה הקשר בין שם מ"ב לעניין הזה שכל השמות הקדושים כולם באים על מנת להשיג ג' עולמות וכמובן יש כאן סוד גדול אך מהמשך הדיבור קושר רבינו העניין לעניין ועובר לשלש סעודות הנאכלות בשבת הנלמדות מפרשת המן שנאמר שלש פעמים היום וכך קשר המן לעניין וכן קושר

המים והטל היורד על המן שבו עתיד הקב"ה להחיות המתים רצה רבינו לקשור שם בן מ"ב לעניין שעתיד הקב"ה להחיות המתים שהרי ידוע שמשה רבינו הרג המצרי בשם מ"ב ואם כך הרי שבשם זה אפשר להחיות ודי למבין. וכן אפשר ללמוד הקישורים באמצע העניין. וכך צריך להתבונן בכל מקום שרבינו קושר עניין לעניין על מנת להבין מה רצה רבינו למסור להראויים.

חיי העולם הבא (עמ 47 או ד')-והרמז על זה "משה ידבר והאלהים יעננו בקול" (שמות יט'), וסודו שם הדברי והם דברי השם כי ידבר הוא שמו יר"ו, והאלהים יהו"ה מלא. והתרגום מעיד ואומר "ומן קדם יי מתעני ליה בקול". והנה "בקול" בקולו של משה, והנה הוא אומר קול השם כקול האדם המדבר, כי התשובה והמענה על שאלת הנביא השואל שווה בקול דממה דקה בתחילה ומתגברת והולכת תמיד כמו שהתבאר בסוד הנבואות. עד כאן.

כבר חוזר רבינו כמה פעמים להוסיף לאחר הציטוט "משה ידבר והאלהים יעננו בקול" דהיינו בקולו של משה ועיין בשער רוח הקודש לאריו"ל בדרוש א' שמסביר העניין באורך. ומוסיף רבינו כאן ופעמים נוספות להדגיש עניין הנבואה שהנביא מקבלה בפיו ותמיד תבוא בזו

הדרך, תחילה בפי הנביא שזהו מופת מושכל שהמלה מופת משמשת בלשון הראשונים כהוכחה דהיינו הוכחה מושכלת שבאה לנביא ההוכחה בפיו ועוברת לשכלו ואז נהיית למופת מושכל. ומכאן יובן לשונות הנביאים חזיון ומראה וכדומה כולם באים לאחר הדבור האלוהי בפיהם.

וכן רומז על זה רבינו מיד בהמשך (עמ 48 או ה') וע"כ אפילו הנביא בעת שהשיג הדיבור הנבואי הנשפע מהשם י"ת ב"ה וב"ש באמצעות השכל הפועל באדם עפ"י צירוף האותיות הנחשבות בלבבות, אי אפשר שלא יצייר מה שהשיג בצורת גוף מדבר בדבור מן הנביא מפני מציאות הכח המדמה שבו. אבל הנביא יודע באמת שזה הגוף המתדמה לו בהשגתו בעת הנבואה אין לו מציאות גופנית כלל, אבל הוא דבר שכלי כולו והתגשם אז אצלו בעת השגתו מפני היות גוף הנביא משכיל האמת בשכלו הרוחני היוצא לפועל בעת ההיא. עד כאן

הנה נבוא לבאר עניין שם בן ע"ב על עשרה שמותיו.
כבר הזכיר הרמב"ן בפירושו על התורה שהתורה כולה היא שמותיו של הקדוש ברוך הוא.

ונאמר בילקוט שמעוני תהלים - פרק ג - רמו תרכ"ה-א"ר אלעזר לא נתנו פרשיות התורה על הסדר שאלמלי נתנו על הסדר כל מי שהיה קורא בהן היה יכול להחיות מתים ולעשות מופתים לפיכך נתעלם סדורה של תורה, והוא גלוי לפני הקב"ה שנאמר ומי כמוני יקרא". עד כאן.

על כן אחד הפנים של התורה היא בדרך הצירופים כפי שמגלה רבינו בעשרה שמות שהם קבלה מאליהו כפי שמציין בעמ' 72 או כ- "וכל מי שהוא מקובל מכח השפע ידע כי זאת הקבלה אליה"ו מסר"ה לנו. " עד כאן.

שם בן ע"ב יוצא משלשת הפסוקים בספר שמות פרק י"ד

(יט) ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם:

(כ) ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן והחשך ויאר את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה:

(כא) ויט משה את ידו על הים ויולך יהוה את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים לחרבה ויבקעו המים:

וכבר נזכר שם זה בספרים קדומים לספרי הרב אבולפעיה רש"י מזכירו בגמרא בסוכה וכן בספר הבהיר.

ודרך צירופו שלוקחים אות מכל פסוק בכך שאות הראשונה מהפסוק הראשון שהיא ו' של ויסע נחברה לאות האחרונה מן הפסוק השני שהיא ה' אחרונה של הלילה ואות ראשונה מן הפסוק השלישי שהיא ו' של ויט מקבלים יחד שם ראשון של ע"ב שהוא וה"ו וכך בזו הדרך מקבלים ע"ב שמות מכיון שבכל פסוק יש ע"ב אותיות וסדר הציורף הוא קבוע שמהפסוק הראשון והשלישי באים האותיות כסדר מתחילתן ועד סוף הפסוק ואילו בפסוק השני מן הסוף להתחלה וכל זה קבלה למשה מסיני וכך קרע משה את הים שהרי קבל התורה על כל פניה מן השם. לכן בדרך זו של לקיחת אותיות הפסוקים והפיכתם לשם בן ע"ב בעל סגולות ומופתים נוראים ניתן להמשיך בשיטה נוספת הנקראת סת"ר דהיינו ראש תוך סוף שהוא חיבור המציאות כולה דהיינו שלושת העולמות העולם השפל והעולם האמצעי והעולם העליון וכפי שמסביר רבינו שהעולם השפל נברא מחומר תחתון מהזך שבו אך הוא גולם והוצרך לתת לו נפש מעולם האמצעי ואחר נשמה מעולם העליון ונקרא גם תלי גלגל ולב, עולם שנה ונפש. ובאדם נקרא ראש בטן וגויה, הראש הוא הראש הבטן היא התוך והגויה כפי שמגדיר אותה הרמ"ק היא החזה. פירוש הרמ"ק לספר יצירה פרק שלישי "גויה - יקרא חתיכת הגוף שבין הראש והבטן, והוא מקום מעמד אברי הנשימה שבו קיבוץ הרוח שאדם שואב.

ויקרא גויה כי שם עיקר השדרה והצלעות והזרועות, וממנו ולמטה אין כי אם הבטן והירכיים שהם המעמידים אל הגוף". עד כאן.

בחזה משכן הלב דהיינו משכן הרוח דהיינו שזו הרוח יוצאת ופורחת זה סוף האדם לכן נקרא לאחר יציאת הנשמה גויה. ובאותיות, אלו אותיות אמ"ש, שראש נברא מאש ובטן ממים והגויה רוח מרחפת בנתיים.

דרך הפיכת השמות על ידי ראש תוך סוף כנראה אינה ניתנת להעברה ולא להבהרה מכיון שהיא מתקבלת בדרך נבואית היינו מופת מושכל למצרף הבקי בזו החכמה, ולכן לא נעסוק בה. רק נבאר את המעבר מהשם הראשון לשם השני שיעשה על ידי לקיחת שלוש השמות באורך בשם ע"ב הראשון (בעמ' 118 או מ"ב) דהיינו וה"ו ומתחתיו שם הו"י ומתחתיו שם לא"ו, ועל ידי צירופם בראש תוך סוף נקבל בשם ע"ב השני בעמ' 119 את שלשת השמות באורך הא"ל וה"ז יו"ו וכך הלאה. ושוב חוזרים לשם ע"ב הראשון, השלישיה השניה יל"י ומתחתיו אל"ד ומתחתיו כל"י עוברים בצירופי ראש תוך סוף לשם ע"ב השני במקום השני כל"ל ומתחתיו יל"י ומתחתיו אד"י ועל זה הדרך ממשיכים עד הסוף, ואז הצירוף האחרון שמתקבל מן

שם ע"ב הראשון דהיינו השלשה האחרונים באורך פו"י מח"י מו"מ בצירוף ראש תוך סוף בשם השני ממ"ח יו"ם פי"ו. על דרך זה נעשה השם הרביעי מן השלישי והששי מן החמישי והשמיני מן השביעי והעשירי בקצת שנוי מן התשיעי.

ונבוא לבאר איך נתקבלו השמות הראשון השלישי החמישי השביעי והתשיעי. כפי שהראשון נלקח משלשה פסוקים ויצטרף על דרך ישר הפוך ישר אות מכל פסוק, כן השלישי נעשה בדרך זו. רומז לנו רבינו (עמ' 67 או י"ח) - "והמשיח הוא הכהן הגדול מאחיו והוא היודע את השם ומברך בו את ישראל בשם המפורש ככתבו במקדש ובכינורו במדינה, על פי הקבלה והדרך האלוהית הזאת של השם הכתובה מצורפת בעשרה צירופים חמש כנגד חמש, וכל דרך ודרך מורה על שם המפורש כולו, ואמנם הדרכים החמשה יוצאים מן החמשה וחמשה מהם מובנים." עד כאן.

כוונתו כשאומר חמשה מהם מובנים להגיד לנו שבחמשה השמות דהיינו השני הרביעי הששי השמיני והעשירי מתקבלים מילים בעלי משמעות מובנת. דהיינו לקחנו את השם הסגולי הראשון ועל ידי צירופי ראש תוך סוף השבנו אותו לשלשה פסוקים. ומהם נחזור ונבנה

בדרך של צירופים משלשה פסוקים נצרפם הראשון ישר השני הפוך והשלישי ישר. ומכיון שהעניין קשה נפרט שלב שלב במתינות.

ראשית נבין העיקרון שעל ידי מעשה הצירוף הראשון הפכנו את הפסוקים בתורה המתארים את קריעת הים לשם סגולי המסוגל לשנות סדרי הטבע כפי שעשה זאת משה בקרעו את הים. וכאן מוסיף ומגלה לנו רבינו מפי אליהו שניתן להחזיר את השם הסגולי לשלשה פסוקים נוספים. וכך שוב להפכם בצירוף ישר הפוך ישר לשם סגולי נוסף. ואחר כך שוב ולהפכו בדרך ראש תוך סוף לשלשה פסוקים ושוב להפכו לשם סגולי נוסף על ידי צירופי ישר הפוך וישר.

ועל מנת לבאר נחזור לשם השני שהוא אחד השמות הנקראים מובנים דהיינו בעלי משמעות מובנת וככה נראים הפסוקים (בעמ' 119 או מ"ג). ישנם ששה רבועים גדולים שבכל ריבוע יש שנים עשר שמות. שני הריבועים העליונים הימני והשמאלי, הימני המתחיל בשם הא"ל והשמאלי המתחיל בשם לה"ז הם הפסוק הראשון דהיינו כל העשרים וארבעה שמות שבתוכם. שני הרבועים האמצעים הימני המתחיל בשם הנ"ח והשמאלי המתחיל בשם אנ"י הם הפסוק השני.

ושני הריבועים התחתונים הימני המתחיל בשם ומ"נ והשמאלי המתחי בשם אר"נ הם הפסוק השלישי.

ונראה איך לקרוא את הפסוקים, הקריאה תתבצע לאורך כפי שהבאנו את השמות מן השם הראשון, דהיינו שלשה שלשה באורך. הראשון ברבוע הימני שלשת השמות הימנים באורך הא"ל וה"ז יו"ו אם נחברם כסדר נקבל האלוהזיוו ונפרידם במקומם נקבל האלוה זיוו וראה איזה פלא נעבור לרבוע האמצעי הימני הנ"ח תה"י הו"ה נחברם הנחתהיהוה נתן לחלקה בכמה אפשרויות הנחת היהו"ה ועל זו הדרך כל שלישיה והאחרון התחתון השמאלי ממ"ח יו"מ פי"ו ממחיומפיו ממ"חי ומפיו ודרך צירוף הפסוקים יהיה הפסוק הראשון יתחיל האל והז יוו לאחר כלל ילי אדי לאחר וטל ולי אסו לאחר מעל העל הפה אחר להז ילב שמנ אחר ללב ייה מיה אחר המל אכי ראה אחר הכח המת וקה זהו הפסוק הראשון שאם נכתבהו ברצף נקבל האלוה זיוו כללי לי אדי וטלו לי אסו מנעלה על הפה להזיל כשמנ ללבי י"ה מי"ה המלאך יראה הכח המתוקה פסוק זה יצטרך לעבור לשם השלישי לפי ישר הפוך ישר כל אותיותיו לפי הסדר וכל אות תהיה האות הראשונה בע"ב השמות בשם הסגולי בן ע"ב השלישי.

נעבור לשם בן ע"ב השלישי (בעמ' 120 או מ"ד). אם נסמן את האות הראשונה של כל ע"ב השמות האלו ונקראם לפי הסדר נקבל את הפסוק שקבלנו קודם "האלוה זיוו..". דהיינו ה' מן היו, א' מן אומ, ל' מן ליג, ו' מן וזה, ה' מן המו, ז' מן זיב, י' מן ירד, ו' מן ושם, ו' מן והם, כ מן כהד, ל' מן לרי, ל' מן לשנ, י' מן יעמ, ל' מן ללג, י' מן יעי, א' מן אבק, ד' מן דלל י' מן יכי, ו' מן ווא, ט' מן טמח, ל' מן לעה, ו' מן ויע, ל' מן למה, י' מן יעח, א' מן ארר, ס' מן סחי, ו' מן ואש, מ' מן מיע, ע' מן עלצ, ל' מן לרמ, ה' מן הימ, ע' מן עסב, ל' מן לאר, ה' מן היו, פ' מן פנח, ה' מן האמ, ל' מן למא, ה' מן היר, ז' מן זדג, י' מן ישמ, ל' מן ללג, כ' מן כהב, ש' מן שאו, מ' מן מנא, נ מן נדה, ל' מן לית, ל' מן ללב, ב' מן בוי, י' מן יקנ, י' מן יוי, ה' מן הוה, מ' מן מרמ, י' מן יתי, ה' מן הכה, ה' מן האנ, מ' מן מלו, ל' מן למב, א' מן אהע, כ' מן כאי, י' מן יהה, ר' מן רימ, א' מן אחי, ה' מן הכה, ה' מן ההמ, כ' מן כומ, ח' מן חהח, ה' מן היי, מ' מן מהו, ת' מן תתמ, ו' מן וחפ, ק' מן קני, ה' מן ההו.

וכן הפסוק השני הנח תהי הוה כחי האה מלא כתר ווק ולי הנא הלש דימ אני אסי רלי אחר עמי עמו כלב עלע שרה השר ימוז יוי. ובמובנו יהיה הנחת היהודה כחי הא המלא כתר וו קולי הנאה לשדים אני

אסיר לי אחר עמי עמו כלב על עשרה השרים זוי פסוק זה יעבור לשם השלישי הפוך ויכנס כל אות באמצע כל שם מע"ב השמות בשם השלישי שאם נכתבהו בסדר הפוך מלמטה למעלה כך, יוי זמי רשה וכן הלאה ונכנסהו בכל אות אמצעית של השם השלישי נקבל, י' מן הוי, ו' מן אום, י' מן ליג, ז' מן וזה, מ' מן המו, י' מן זיב, ר' מן ירד, ש' מן ושם, ה' מן והמ, וכך הלאה.

והפסוק השלישי שוב ביושר. וקבלנו שוב שם סגולי בן ע"ב וכן על דרך הזו השם הרביעי נלקח מן השלישי לפי צירופי ראש תוך סוף כמו מן הראשון אל השלישי וכן השם החמישי נלקח מן הרביעי כפי הסדר שפירטנו מן השני אל השלישי וכן הלאה.

השם התשיעי הולך כולו בסדר ישר מן שלשת פסוקי התורה ויסע ויבא ויט והעשירי נלקח ממנו לפי סוף תוך וראש במאונך ונרשם מהסוף במאונך והמעייין ינסה לסדרו לפי בינתו.

ונעבור לעיגולים, בעיגולים נמצאים השמות המובנים דהיינו השני הרביעי הששי השמיני והעשירי. והם באים להראות לנו איך נלקחו האותיות מן השם שקדם להם. ולדוגמא בשם השני בית א' כפי

המובא בעיגול דרך הקריאה מלמעלה משמאל לחץ דרך מטה עד מעלה לימין. וכך נקראם, תוך הראש ה', הה' נלקח מן השם ע"ב הראשון ששלשת שמותיו במאונך שהם האל והזו יוו שיכנסו בעיגול הראשון הזה. אחר תוך הסוף א' שהוא א' מן לאו מן השם הראשון,

אחר ראש הסוף ל' שהוא ל' מן לאו, אחר סוף הסוף ו' ו' מן לאו, אחר ראש התוך ה' ה' מן הזי, אחר תוך התוך ז' ז' מן הזי, אחר סוף התוך י' י' מן הזי, אחר ראש הראש ו' ו' ראשונה מזו והזו, אחר סוף הראש ו' ו' אחרונה מן והזו. וכן יתר העיגולים בדרך זו. ונבוא לדבר בדרך הזכרתם,

ראשית עיין הייטב ופעמים רבות ככל האפשר בדברי הרב ב"חיי העולם הבא" לכל הקשור לעניין הזכרת השמות וכן ב"אור השכל" ו"ספר החשק" וראה כי כמה שינויים בהזכרות ונתייחס אליהם בהמשך. ישנם שתי שיטות של הזכרת השמות שמביא רבינו אחת בדרך העיגולים ואחרת בדרך הטבלאות ונוכיר את שתיהן. ובראשונה נדבר בעיגולים.

ונקדים להגיד שדרך הצירופים היא הכנת כלי הנבואה שמקבל מן השכל הפועל והאמצעי ביניהם הוא מערכת רדומה במוחינו שאם נעוררה יוכל המדבר שבנו למשוך ולהשפיע שפע עליון רב ככל שנעורר גלגל השכל. ולא נבוא כאן יותר לביאור העניין וכבר רומז זאת רבינו.

לכן דרך ההזכרה הראשונה תבוא כהסבר למעשינו (דהיינו צירוף השם השני מן הראשון) וכשאנו מזכירים מתוך העיגול כך נעשה. נאמר, **תוך הראש ה' ונעורר גלגל השכל כשנצייר בשכלנו את תוך ראשנו ובתוכו המח ובנקודה המרכזית שבו שם נראה הה'.** שבראנו בצלמו וגופנו עולם קטן וראשנו כרקיע השמים ואלה תולדות השמים והארץ בהבראם שבה' בראם וכל זאת נזכיר הה' בנקודו שהם ב' נקודות מימין לשמאל וגם הנשימה תעשה בסדר קבוע מן הפה בלבד שאין אפשרות להזכיר האותיות אלא בהוצאת האויר דרך הפה לכן גם הכנסת האויר תהיה בדרך הפה. ולפני ההזכרה נמלא אויר רב ככל האפשר עד שיתמלא כל חלל הבטן ובהזכרה נוציא כל האויר יחד עם ההזכרה עד שנרגיש בכלות הנפש. וכשאנו אומרים תוך הראש עומדות לפנינו תשע אותיות משלש שמות וכך ציורם.

ראש	תוך	סוף		
הראש	ו	ה	ו	
התוך	ה	ז	י	
הסוף	ל	א	ו	

אות ראשונה היא ראש, והשניה היא תוך, והשלישית היא סוף. כן בשורות שורה ראשונה היא הראש, והשניה היא התוך, והשלישית היא הסוף.

ודרך ההזכרה השניה כפי שמביאה רבינו (עמ' סט או 148) ששה ששה שמות במאונך מימין לשמאל כדרך ציורם בטבלת השמות שם ע"ב הראשון. דרך זו כבר אינה הסברית אלה ממש הזכרת השמות. והיא צריכה להיות לאחר ידיעה רבה בדרך הראשונה וכן הדרך הראשונה תבוא לאחר עיסוק רב בדרך הציוריים כפי שמורה לנו רבינו בכל ספריו ובפרט בזה ספר הציורף שכולו עוסק בדרך הציוריים ולא נחסוך מלהזכיר שוב ושוב שדרך זו נעשת בשלשה שלבים כתיבה מחשבה ודיבור דהיינו להיות בקי בציוריים בכתיבה ואחר לדעתם ולצרפם במחשבה ואחר בדיבור ואחר אפשר להגיע לשלב העיגולים

ובסיעתא דישימיא ודחילו ורחימו אל הזכרת שם ע"ב והשם יושיענו
אמן.

ונעבור ל"גן נעול" (עמ' 5) "ולולי חכמי הקבלה, שקבלו סתרי תורה
מהנביאים והם ממשה ומפי הגבורה, היינו היום בנסתריה יותר פתאים
משאר אומות העולם. ואמנם ממנו קבלנו מפי סופרים ולא מפי ספרים,
והשאר מפי הגבורה. אחר קשרינו חכמת "ספר יצירה", עם אמתת התורה.
והאירו עיני החשוכים במאור "מורה הנבוכים". ועל דרך האמת מי שאמר
לנו בספרו הנכבד, שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה, והוא הרב ר'
משה בר נחמן זצ"ל, האיר עיני לבבינו, עד שנהנינו מזיו השכינה על פי
שמות ההם הקדושים והטהורים. ולרמוז עליהם הפכתי אות ה' לד' רוחות,
להודיע בהם סוד השם המיוחד. ויובן משם כב"ד שסודו יו"ד ה"א, ועיקרו
כ"ו, ורמזו שש פעמים כ', וסימנו "י"י נְסִי" (שמות יז' טז), "והנה הסנ"ה בער
באש והסנה איננו אכל" (שמות ג' ג'), והרמז מדו"ע לא יבער הסנ"ה. שלשה
השמות הקודש שי"ן ונולד סי"ן סי"ן סי"ן וכל אחד מהם נולד מן ו' פעמים
כ' אמור מן ה' פעמים כד' או אמור מן ח' יה' כלומר מן ח' פעמים י"ה סוף
דבר כי יש בהם פלאות תמים דעים". עד כאן.

חכמי האומות הגיעו לשיא חכמתם בעזרת הפילוסופיה שפירושה
אהבת החכמה אך עדין מדרגתם פחותה מכיון שהגבלת הגוף מגבלת

השגת החכמה. ועל זה אמר ולולי וכו' שבדרך הקבלה שבאה ממשה ומפי הגבורה שאין גבול לחכמתו, קבלנו סתרי התורה שהביאונו מעלה מעלה במדרגות החכמה. וממשיך "ואמנם ממנו קבלנו" נראה שהכוונה במלת קבלנו שרבינו מדבר על עצמו להראות מהיכן קבלתו. הגם שמזכיר בעוד מקומות בחיבוריו קבלות אחרות כאן רומז על הקבלה מפי סופרים. וכפי שמבאר הרד"ק מי אלו הסופרים בביאורו בשמואל א' י' ה' "חבל נביאים - תרגם יונתן סיעת ספריא רוצה לומר תלמידים כי תלמידי חכמים נקראו סופרים ואלה היו תלמידי הנביאים הגדולים והתלמידים היו נקראים בני הנביאים והנביאים הגדולים שהיו באותו הזמן מעלי עד דוד היו אלקנה ושמואל וגד ונתן ואסף והימן וידותון". זאת אומרת שהיה לרבינו קבלה מפה לפה עד למשה רבינו שכך אומר, ואמנם "ממנו" הכוונה ממשה קבלנו מפי הסופרים ולא מהספרים. וממשיך ואומר והשאר מפי הגבורה הכוונה על ידי השכל הפועל ובדרך הנבואה. ואחר מוסיף מה שהשיג מפי הספרים שעיקר שבהם הוא "ספר יצירה" ובמקום אחר מוסיף את רשימת המפרשים עליו. וכן ספר "מורה נבוכים" לרמב"ם. וכן מספרי הרמב"ן. וכל בעל שכל יעיין בהקדמתו של הרמב"ן על התורה ששם מזכיר הרמב"ן שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה. ויראה המעמיק כמה השראה אפשר לקבל מזאת ההקדמה כפי שקיבל רבינו.

כאן המקום להעיר כי ספר גן נעול מופיע בשני כתבי יד בלבד ונראה ששניהם הועתקו ממקור זהה מכיון שמופיעים בשניהם לפעמים טעויות זהות כמובן שישנם בשניהם טעויות סופרים רבות עם דילוגי שורות. לפעמים נעזרנו בשניהם גם יחד ובנוסף נעזרנו בספר הפליאה שמביא בתוכו חלק גדול מזה הספר (שגם זו פליאה והמבין יבין).

הבאתי הערה זו מכיון שבהמשך לציטוט שהבאנו כותב רבינו הפכתי אות ה' לד' רוחות בשני כתבי היד מחוברת אות ה' למלה אות ורק נראה פסיק קטן מעליה כך שלולי הפסיק אפשר לקרוא כך "הפכתי אותה לד' רוחות" ונראה שזה הנכון. והכוונה על שם ע"ב שמביא רבינו בחיי העולם הבא בתחילתו שמחלק את שם ע"ב לנ"ד שמות בנות ד' אותיות. וכבר מרמז על זה הרמב"ן בהקדמתו שם. ובהמשך מראה לנו רבינו מדרכי החשבונות שמרבה להשתמש בהם, שעיקר השם הוא י"ה ובמילואו יו"ד ה"א שהוא בגימטריא יהו"ה שהוא כ"ו. וכאן רומז לדרך החשבון במלה כ"ו דהיינו ו' פעמים כ' שסימנו במלה "נסי", השווה לאותה הגימטריא. וכן במלת "הסנה". וכך ממשיך הלאה בדרכי החשבון.

עד כאן.